

ספר שמות

שמות	1	יתרו	382
וארא	117	משפטים	542
בא	179	הערות	729
בשלה	246		

ב/א	
פרשת שמות	
ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (שמות א א) והמשכילים יזהירו ¹ כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד (דניאל יב ג) והמשכילים אלין אינון דמסתכלי ברוא דחכמתא ² (נ"א יזהירו דנצצין ברוא דחכמתא ³) יזהירו נהרין ונצצין ⁴ בזיוא דחכמתא עלאה ⁵ כזהר ⁶ נהירו ונציצו דנהרא	ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד והמשכילים אלו הם שמסתכלים בסוד החכמה (נ"א יזהירו שנוצצים בסוד החכמה) יזהירו מאירים ונוצצים בזיו

¹ משום דקשיא ליה את יעקב אתו מבעי ליה, ולכן מפרש בני ישראל הם גבולי אלכסון שהם בני ז"א הנק' ישראל שבאו עם השכינה הנק' יעקב וכדמסיק, לכן פתח בפסוק והמשכילים ודרשו בו דרשות אחרות, ולבסוף דרש בו ענין השייך לפרשה זו בדרך המדרש (מ"מ).

² ארבע מעלות דפרד"ס הן בסוד אב"ע, והסוד הוא באצילות דתמן מקנן אבא ה"ס י' שבשם, ועיקר הארתו הוא בסוד יסודו המתפשט בתוך האצילות עד יסוד ז"א (רמ"ז). העוסקים בחכמת הקבלה (מ"מ).

³ יסוד אבא (רמ"ז).

⁴ ענין נהרין ונצצין הוא בסוד אור ישר מאיר מלמעלה למטה להם, וזהו נהרין. וסוד אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש, יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישותה ממטה למעלה וזהו ונצצין. ולכן אמר יזהירו לאחרים דנקטי ויהבי מיין דכורין ומיין נוקבין וזה כדוגמת יסוד שיש לו שתי בחינות אלו בסוד יוסף הצדיק ובנימין הצדיק זה מיין דכורין וזה מיין נוקבין ושתי בחינות אלו האחד נקרא נהירו והשני נקרא נציצו וזמ"ש בזהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן (שער מאמרי רשב"י), דע שעם היות שיש ב' בחי' ליסוד והם יוסף הצדיק מלמעלה ובנימין הצדיק מלמטה בסוד מ"ן כמ"ש בצאת נפשה כי מתה. עוד יש ביסוד עצמו ב' בחי' אלו ולכן נקרא חי עולמים בסוד ט' מלמעלה למטה, וט' מלמטה למעלה שהם עולים ח"י וחי הוא בב' עלמין שגם בעולם הנוק' יש ח"י בסוד בנימין, וזהו חי חי יודוך ושור הדבר כי ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא רקיע המבדיל בין מים למים ואור עליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטישה בדמות מראה הלטושה המפסקת שלא יעבור או רהשמש ממנ הולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן הרקיע הזה הוא מבדיל בין עלמא דכורא ובעין עלמא דנוק' ואינו מניח לעבור האור למט הועכ"ה תכה בו האור העליון בפנימיותו, ויוצאין ממנה ניצוצין כמנין האורות המכין ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה וז"ש ודא איהו רזא סתימא דאיברי הרקיע כי בחי' הרקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב האור העליון מלרדת למט הלכן יש בו נהירו ונציצו משא"כ בכל השאר, ולכן יש ברקיע הזה כוכבים ומזלות שמשא וסיהרא כי הכוכבים הם נשמות הצדיקים היורדים שם ממוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות והמזלות הם י"ב בסוד ו"ק מחסד ולמטה וו' מלמטה למעלה כנז' בתיקו"ז שאע"פ שכל הט' מכים ברקיע זה אינו דומה הכאת ו"ק לשאר כי כל א' בחי' בפני עצמה יש לה לפיכך מר"ק יצאו י"ב מזלות ומזו"נ נעלמים יצאו משמא וסיהרא וזה מצד הנשמות שבו ש כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מ"ן כנודע כן הוא ביסוד וכו' (זהר הרקיע). נהרין, מאור יסוד אבא שבתוך יסוד אימא, ונצצין, חר"ג ליסוד אימא (רמ"ז). פ' שמקבלי שהארה מהחסדים שנק' אור ומהגבורות שהם ניצוצין וז"ש נהרין מצד החסדין ונצצין מצד הגבורות (מ"מ).

⁵ הנה כל האצילות בכללו גוף ונשמה מלבר ומלגאו, והמשכילים הם יודעי מדין [יודעי מידות] המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה בסוד נשמתא. וזה נקרא רזא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה, ועל ידי כך נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה הוא זיו וזהו החכמה העליונה, בסוד כלת משה. והיא הצלע, נקודת י', בסוד י' בראש י' בסוף, י' משם בן ארבע, י' משם אדני כנודע [יאהדונה"י] (מאמרי רשב"י). פי' החו"ג הנז' הם של אבא הנק' חכמה עילאה לגבי יש"ס הנק' אבא סתם ולא עילאה (מ"מ).

ספר שמות

<p>דנפיק מעדן⁷ ודא איהו רזא סתימא⁸ דאקרי הרקיע ביה קיימין כוכביא⁹ ומזול¹⁰ שמשא וסיהרא¹¹ וכל אינון בוצינין דנהורא¹²</p>	<p>החכמה העליונה כזהר אור והתנוצצות שמאיר שיוצא מעדן וזהו סוד סתום שנקרא הרקיע בו עומדים כוכבים ומזלות שמש ולבנה וכל אותם נרות של אור.</p>
<p>זהר דהאי רקיע נהיר בנהירו על גנתא ואילנא דחיי קיים במציעות גנתא דענפוי חפיי¹³ (ד"א עליה² נ"א על) כל אינון דיוקנין</p>	<p>זהר של הרקיע הזה מאיר באור על הגן ועץ החיים עומד באמצע הגן שענפיו מכסים (עליה נ"א על) כל</p>

⁷ היינו הארת יסוד הבינה בחו"ג שבו (רח"ו). והתכת הכתוב והמשכילים בעלי הסוד, יזהירו ויאירו מחו"ג של אבא כמו שמאירים מחו"ג של אימא, לפי שהארות אימא מגולים יותר משל אבא, ומשיגים אותם בעלי הסוד, ואומר הכתוב שיקבלו ג"כ הארות אבא הסתומים כמו של אימא הנגלים (מ"מ).

⁸ ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא הרקיע המבדיל בין מים למים והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטש ביה כדמות המראה המלוטשה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דכורא לעלמא דנוקבא ואינו מניח לעבור האור למטה ועל ידי כך מכה בו סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאין ממנו נצוצות כמנין האורות המכים בו ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה וזמ"ש ודא רזא סתימא דאקרי הרקיע כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה ולפיכך יש בו נהירו ונציצו כמ"ש בכל השאר (מאמרי רשב"י). זה הנהר הוא יסוד אמא הסתום בתוך ז"א (רמ"ז).

⁹ הם נשמות הצדיקים היורדין שם מהמוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות (מאמרי רשב"י). חסדים (רח"ו).

¹⁰ הם שנים עשר בסוד שש קצוות מן חסד ולמטה שש ממטה ולמעל' ושש מלמעל' למטה כנז' בתקונין כי אעפ"י שכל התשעה מכים ברקיע זה אין דומה הכאת השש קצוות לשאר כי כל אחד בחינה בפני עצמה יש לו ולפיכך מהשש קצוות יצאו י"ב מזלות ומת"ת (שער מאמרי רשב"י). גבורות (רח"ו).

¹¹ ומלכות נעלמים יצאו שמשא וסיהרא וזה מצד הנשמו' שבו כי כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע כן ביסוד נשמות צדיקים שבו שהם הכוכבים כדפרישית הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה ואעפ"י שהת"ת מהשש קצוות הנז' מ"מ יש בת"ת שתי בחינות אם בחינת היותו בכלל השש קצוות ואם בחינת היותו בפני עצמו וכל אלו נקבעין ביסוד וסיהרא עם היות כי היא למטה מן היסוד עכ"ז שרשה בסוד ה' ד"ו ובסוד יו"ד וי' ו' ד' נחקק ביסוד ושרש זה בחכמה ובינה ומשם ירדו אל היסוד. ושאר בוציני דנהורא הם ה' ככבי לכת הנשארים וכנגדם ז' ספירות הבנין כי חמה ולבנה עם ה' ככבי לכת הם ז' ואל יקשה בעיניך כי ז' ספירות הם הם השש קצוות שהם המזלות כדפרישית כי שש קצוות אלו הם ביסוד עצמו בסוד שוקיו עמודי שש כי הוא מקבלם מלמעלה ונעשי' בו שנים עשר בסוד אור ישר ואור חוזר ובסוד נהירו ונציצו כדפרישית ולכן נקראים מזלות כי היסוד נקרא מזל להיותו מושך את הטיפה זרעית מהמוח העליון ואמנם שמשא וסיהרא ושאר בוציני נהורא שהם חמשה ככבי לכת כדפרישית הם שבע' ספירות הבנין עצמם המתגלים ביסוד ומשפיעים בו ועוד כי ששה קצוות הם בסוד ת"ת הכלול משש קצוות ושבעה ספירות הם כנגד ז' ככבי לכת ואין זה בשש קצוות כי אלו בת"ת עצמו לבדו בהכללו מהם וזה בבנין עצמו ודי בזה. ודע כי כמו שהמלכות תקרא חכמה. כן חכמה שבז"א תקרא חכמה תחתונה בבחי' החכמה העליונה הקדומה ואליה כיון באומרו אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא שמסתכלין בפנימיית החכמה כי שבז"א בסוד נשמתא שהיא חכמה העליונה בסוד הדעת זמ"ש נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה וכמו שיש ביסוד תחתון תשעה מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה כן בסוד דעת המפסיק בין אריך אפין לז"א יש אלו זמ"ש בזוהר נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד הדעת היוצא מעדן עליון ונכנס במוח ז"א ויש בדעת זה נהירו ונציצו כדפרישית והמסתכלין בפנימיות חכמה זו שהוא סוד הדעת נהרין ינצצין בדוגמתו ודעת זה יקרא רקיע עליון בסוד בינה הנקרא רקיע כנודע ואם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת ומצד היותו רקיע מפסיק בין אריך אפין לז"א יש בו נהירו ונציצו כדפרישית. ולפיכך נקרא רזא סתימא כי זה נעלם מאד ולפיכך יש ברקיע זה ככבים שהם הנשמות כי שם (ע"ג) שרשם בסוד עלמא דאתי וכן י"ב מזלי בסוד מזל שכאן מתפשט וכן שמשא וסיהרא וכל אינון בוציני נהורא שרשם בו בעלמא עלאה בסוד ויבנהו שבע שנים והדברים עתיקים (שער מאמרי רשב"י). זר"ן (רח"ו).

¹² יעקב ולאה ודור המדבר ויתר ההארות (רמ"ז).

¹³ בסוד חשמ"ל (רח"ו).

ספר שמות

<p>ואילנין ובוסמין דבגנתא במאנין דכשרין¹⁴ ומטללין תחותיה כל חיות ברא וכל צפרי שמיא ידורון תחות אינון ענפיין</p>	<p>אותם צורות ועצים ובשמים שבגן בכלים כשרים ומסתופפים תחתיו כל חיות השדה וכל ציפורי השמים דרים תחת אותם הענפים</p>
<p>זהר איבא¹⁵ דאילנא יהיב חיין לכלא קיומיה לעלם ולעלמי עלמיין¹⁶ סטרא אחרא לא שריא ביה אלא סטרא דקדושה זכאה חולקיהון אינון דטעמין מניה אינון קיימין לעלם ולעלמי עלמיין אלין אקרון משכילים וזכאן חיין בהאי עלמא וחיין בעלמא דאתי</p>	<p>זהר פרי האילן נותן חיים לכל קיומו לעולם ולעולמי עולמים הצד האחר אינו שרוי בו אלא רק צד הקדושה אשרי חלקם של אלה שטועמים ממנו הם עומדים לעולם ולעולמי עולמים אלה נקראים משכילים וצדיקים חיים בעולם הזה וחיים לעולם הבא.</p>
<p>זהר¹⁸ אילנא דא¹⁹ זקפא לעילא לעילא²⁰ חמש מאה פרסי²¹ הלוכיה שתין רבוא²² איהו בפשיטותיה בהאי אילנא קיימא חד זהרא²³ (זהר)²⁴ דכל גוויין קיימין ביה ואינון גוויין סלקין ונחתין ולא מתישבי בדוכתא אחרא בר בהוא אילנא כד נפקי מניה לאתחזאה בגו זהר דלא נהרא מתישבן ולא מתישבן קיימן ולא קיימן בגין דלא מתישבן באתר אחרא מאילנא דא נפקי תריסר שבטיין²⁵ דמתחמן ביה ואינון נחתו בהאי זהר²⁶ דלא נהרא לגו גלותא דמצרים בכמה משיריין עלאין הדא הוא דכתיב (שמות א' (א) ואלה שמות בני ישראל וגו'</p>	<p>זהר העץ הזה זקוף למעלה למעלה חמש מאות פרסאות הלוכו הוא ששים רבוא בהתפשטותו בעץ הזה קיים זהר (זהר) אחד שכל הצבעים קיימים בו וצבעים הללו עולים ויורדים לא מתישבים במקום אחר פרט לאותו האילן כשיוצאים ממנו להראות בתוך זהר שלא מאיר מתישבים ולא מתישבים עומדים ולא עומדים משום שלא מתישבים במקום אחר מעץ זה יוצאים שנים עשר שבטים שמתחמים בו והם יורדים בזהר הזה שלא מאיר לתוך גלות מצרים בכמה¹⁷ מחנות עליונים זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל וגו'.</p>
<p>רבי שמעון פתח (יחזקאל א ג) היה היה דבר ה' היה היה תרי</p>	<p>רבי שמעון פתח הִיה הִיה דבר ה' למה היה היה שני</p>
<p>ב/ב</p>	
<p>זמני אמאי²⁷ ותו אית לשאלא אי יחזקאל נביאה מהימנא הוה אמאי גלי כל מה דחמא</p>	<p>פעמים ועוד יש לשאל אם יחזקאל הנביא נאמן היה למה גלה כל מה</p>

¹⁴ קאי אדיוקנין הם המ"ן של כל א' (רח"ו).

¹⁵ ת"ת (רח"ו).

¹⁶ עיבור יניקה גדלות (רח"ו).

¹⁷

¹⁸ יסוד (רח"ו).

¹⁹ יסוד הנזכר (רח"ו).

²⁰ פי' היסוד עולה לת"ת לעילא ואח"כ עולה לדעת וזהו לעילא השנית (רח"ו).

²¹ הם ה' חסדים (רח"ו).

²² בסוד ו"ק (רח"ו).

²³ מלכות (רח"ו).

²⁴ יסוד (רח"ו).

²⁵ י"ב גבולי אלכסון (רח"ו).

²⁶ מלכות (רח"ו).

²⁷ קושיא זו היא כפולה, כי בראשונה מדייק למה נכתב היה הראשון בה' שהיל"ל בו', כמש"ה (במדבר ל ז) ואם היו תהיה לאיש, וזה שאמר היה היה. ואחר כך מקשה למה אמרו שני פעמים. ותו אית לשאלא, כלומר הראשון הוא דיוק בתיבות, אבל יש לשאול שאלה מתמיהה מאד, והיא כי אמרו

ספר שמות

<p>מאן דמלכא²⁸ אעיל ליה בהיכליה אית ליה לגלאה רזין דחמי אלא ודאי²⁹ יחזקאל נביאה מהימנא הוה³⁰ וכל מה דחמא במהימנותא איהו וברשותא דקב"ה גלי כל מה דגלי וכלא אצטריך³¹</p>	<p>שראה מי שהמלך מכניס אותו להיכלו יש לו לגלות סודות שראה אלא ודאי שיחזקאל היה נביא נאמן וכל מה שראה באמונה הוא וברשותו של הקדוש ברוך הוא הוא גילה כל מה שגילה והכל לצורך.</p>
<p>אמר רבי שמעון³² מאן דרגיל למסבל צערא אף על גב דאתי לפום שעתא צערא סביל מטלנוי ולא חייש אבל מאן דלא רגיל בצער והוה כל יומי בתפנוקין ועידונין ואתי ליה צערא דא איהו צערא שלים ועל דא אצטריך למבכי כך ישראל³³ כד נחתו למצרים רגילין בצערא הוה דהא כל יומי דההוא זכאה אבוהון בצערא הוה ועל דא סבלו גלותא כדקא יאות³⁴ אבל גלותא דבבל ההוא הוה צערא שלים ההוא הוה צערא דעלאין ותתאין בכאן עליה עלאין דכתיב (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו חוצה וגו' תתאין דכתיב (תהלים קלז א) על נהרות בבל שם ישבנו וגו' כלהון בכו על גלותא דבבל מאי טעמא בנין דהוה בתפנוקי מלכין דכתיב (איכה ד ב) בני ציון היקרים וגו'</p>	<p>אמר רבי שמעון מי שרגיל לסבול צער אף על גב שבא לפי שעה צער סובל משאו ולא חושש אבל מי שלא רגיל בצער וכל ימיו היה בתפנוקים ועדונים ובא לו צער זהו צער שלם ועל זה צריך לבכות. כך ישראל כשירדו למצרים היו רגילים בצער שהרי כל ימי אותו צדיק שהוא אביהם היו בצער ולכן סבלו את הגלות כראוי אבל גלות בבל, ההיא היתה צער שלם אותו היה צער שעליונים ותחתונים בכו עליו עליונים שכתוב הן אראלים צעקו חצה וגו' תחתונים שכתוב על נהרות בבל שם ישבנו וגו' וכולם בכו על גלות בבל. למה כי היו בתפנוקי מלכים שכתוב בני ציון היקרים וגו'.</p>

בפרק התכלת, שאלמלא חנינא בן חזקיה היו גונזים ספר יחזקאל מפני שהיה נראה כסותר דברי תורה (רמ"ז).

²⁸ זו קושיא על דרך הסוד, שידוע שבזמן שליטת הקליפות צריך להעלים הסודות, אם לא כבזמן הרשב"י שגדלה מעלתו מאד וכעין זמנינו זה שמצוה לעסוק בהם ולגלותם לראויים, כמ"ש הרח"ו זלה"ה. וז"ש כיון שהקב"ה מלך העולם העלהו בהיכלו שיכנס בהעלמו לראות בכבודו, איך מלאו לבו לגלות סודותיו בחו"ל (רמ"ז).

²⁹ ירצה דעדיף חיליה דיחזקאל לבלי יירא מגלות הרזים בחו"ל מכמה טעמים (רמ"ז).
³⁰ פי' ובזה מתורץ גם קושיא קמייתא אהיה היה תרי זמני דר"ל שהיה מה שלא היה שאע"פ שאין ראוי לנביא לגלות מצפוני המלך יחזקאל ברושת הקב"ה גילה לצורך שעה כל מה דחמא (מ"מ).
³¹ פי' שלשה טעמים שאמרנו כולם הוצרכו בין מבחינת יחזקאל שהיה נביא מוחזק, ובין מבחינת נבואתו שהיתה בסוד ב"ע, ובין משורש העליון דאצילות שעדיין עמד כחו בו (רמ"ז).

³² אחר שנתן טעם לשבח למה שגלה יחזקאל ושרשותא דקב"ה גלי, נמשך להוסיף טעם לעיקרא דמילתא, פי' מפני מה הרשה ה' את נביאו לגלות אותו המראה ולמה באה לו מתחילה, ולזו מטעים במסקנא דמילתא שהיה כן לנחם לבם של ישראל שלא יתיאשו מן הרחמים כדמסיק לתתא (רמ"ז).
³³ שמתחילה כשירדו למצרים אמר להם אביהם רדו שמה וכמו שאמרו רז"ל, ורצה לומר קבלו עליהם גזירת רד"ו שנה, והם היו מאז רגילים בצער, ועל דרך בעל תשובה, והראיה דהא כל יומי דההוא זכאה וכו', הוא מ"ש בפיו (בראשית מז ט) מעט ורעים, מפני שתמיד היה מכוין לתקן הניצוצין הטובים שנפלו לימי ר"ע בק"ל שנים דאדה"ר שהוא היה שופריה, וכמו שכתבתי לעיל ריש פרשת ויחי, ושם אמרתי שהוא עליו השלום תיקן כוללות הפגם בבחינת אדה"ר שהיה שורש כל אותן הנשמות, ולכן קוראו בכאן בשם זכאה מפני שבבחינת עצמו כבר היה זכאי ומבורר ומאז חלה החובה על השבטים ויוצאי יריכו לפקח על פרטות תיקון הניצוצות מצד עצמן שיצאו ונפגמו בק"ל שנים בבחינת קרי (רמ"ז).

³⁴ הניצוצות הנופלות בקליפות אין נפילתם שוה, כי הרי גם הן אינן שוות בעצמם, שיש שרובם טוב ויש שקולות ויש שרובן רע והם מדרגות ב"ע כידוע, ולכן אין אופן ירידתם (נ"א ברירתן) שוה, כי הראשונות תתבררנה יותר בקלות ובמעט טורח וכיוצא, ולכן נאמר (בראשית טו יג) גר יהיה זרעך וגו', דהיינו ג' מינים, גר ועבדום וענו, כי עבדום רומז לזמן שהמצרים יעבדו אותם וזה היה כל זמן שמלך יוסף, וגר הוא אחר מותו עד שנולדה מרים שהיו במיצוע לא בממשלה ולא בשעבוד, ומשם ואילך היו בעיניו והוא בסדר שלשה בחינות הנזכרים כנגד ב"ע. הכלל העולה שגלות מצרים היה תיקון ורצוני ולכן עשאוהו כראוי כי מתחילה הכינו עצמם לעשותו ברעות נפשם (רמ"ז).

ספר שמות

<p>(דתנן אמר רבי יצחק מאי דכתיב (ירמיה ט ט) על ההרים אשא בכי ונהי אלא אלון אינון טוריא רמיא דעלמין ומאן אינון טוריא רמיא אינון בני ציון היקרים המסולאים בפז) והשתא הוון נחתין בגלותא בריחיא על קדליהון וידיהון מהדקן לאחורא וכד עאלו בגלותא בבבל השיבו דהא לית להו קיומא לעלמין דהא קב"ה שביק לון ולא ישגה בהון לעלמין ותנינן אמר רבי שמעון בההיא שעתא קרא קב"ה לכל פמליא דיליה וכל רתיבין קדישין וכל חיליה ומשרייתיה ורברבנוי וכל חילא דשמיא ואמר לון מה אתון עבדין הכא ומה בני רחימאי בגלותא דבבל ואתון הכא קומו חותו כלכון לבבל ואנא עמכון הדא הוא דכתיב (ישעיה מג יד) כה אמר ה' למענכם שלחתי בבלה וגו' למענכם שלחתי בבלה דא קב"ה והורדתי בריחים כולם אלון כל רתיבין ומשריין עלאין</p>	<p>(ששנינו אמר רבי יצחק מהו שכתוב על ההרים אשא בכי ונהי אלא אלה הם הרים רמים של העולמים ומי הם אותם הרים רמים אלו בני ציון היקרים המסולאים בפז) ועכשיו היו יורדים לגלות עם רחיים על ערפם וידיהם מהדקות לאחור וכאשר נכנסו לגלות בבל חשבו שאין להם קיום לעולמים שהרי הקדוש ברוך הוא עזב אותם ולא³⁵ ישגיח בהם לעולמים. ושנינו אמר רבי שמעון באותה שעה קרא הקדוש ברוך הוא לכל הפמליא שלו וכל המרכבות הקדושות וכל חיילותיו ומחנותיו וגדוליו וכל חיל השמים ואמר להם מה אתם עושים כאן ומה בני אהובי בגלות בבל ואתם כאן קומו רדו כולכם לבבל ואני עמכם זהו שכתוב כה אמר ה' למענכם שלחתי בבלה וגו' למענכם שלחתי בבלה זה הקדוש ברוך הוא והורדתי בריחים כולם אלה כל המרכבות והמחנות העליונים.</p>
<p>כד נחתו לבבל אתפתחו שמיא ושראת רוח נבואה קדישא על יחזקאל וחמא כל מה דחמא ואמר לון לישראל הא מאריכון הכא וכל חילי שמיא ורתיבוי דאתו למידר ביניכון לא הימננהו עד דאצטריך לגלאה כל מה דחמא וארא כך וארא כך ואי גלי יתיר ממה דגלי כלא אצטריך כיון דחמו ישראל כך חדו וכד שמעו מלין מפומיה דיחזקאל לא חיישו על גלותהון כלל דהא ידעו דקב"ה לא שביק לון וכל מה דגלי ברשותא גלי ותנינן בכל אתר דישראל גלו תמן שכינתא גלתה עמהון והכא בגלותא דמצרים מה כתיב (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל וגו' כיון דכתיב בני ישראל מהו את יעקב הבאים אתו אצטריך למימר אלא אלה שמות בני ישראל³⁶ אינון רתיבין ומשריין עלאין דנחתו עם יעקב בהדי שכינתא³⁷ בגלותא דמצרים</p>	<p>כשירדו לבבל נפתחו השמים ושרתה רוח נבואה קדושה על יחזקאל וראה כל מה שראה ואמר להם לישראל הרי אדונכם כאן וכל חילי השמים ומרכבותיו שבאו לדור ביניכם לא האמינו לו עד שהצטרך לגלות כל מה שראה וארא כך וארא כך ואם גילה יותר ממה שגילה הכל הוצרך כיון שראו ישראל כך, שמחו וכששמעו דברים מפי יחזקאל לא חששו על גלותם כלל שהרי ידעו שהקדוש ברוך הוא לא עזב אותם וכל מה שגילה גלה ברשות* ושנינו בכל מקום שגלו ישראל שם השכינה גלתה עמהם וכאן בגלות מצרים מה כתוב ואלה שמות בני ישראל וגו' כיון שכתוב בני ישראל מה זה את יעקב, היה צריך לומר הבאים איתו אלא אלה שמות בני ישראל הם אותם מרכבות ומחנות עליונים שירדו עם</p>

35

³⁶ נראה שהם אותם המלאכים הנזכרים בפרשת בהעלותך קנ"ד, שהם מרכבות היצירה כדמשמע משם שקבע אותו ענין על פסוק (יחזקאל א יט) ובלכת החיות, ולכן נקראו בני ישראל שהוא זעיר המקנן ביצירה, והם י"ב ראשים כנגד י"ב דגלים (רמ"ז).

³⁷ שהשכינה נקראת יעקב כי אשה כבעלה (רח"ו). וכן הוא בח"א קנ ע"א ורסו סע"ב, ועי' שער הקדמות (דף נא סע"ג) וכן הוא בשער יעקב ולא (סוף פרק ג) ובספר שעה"פ (פ' ויגש סי' מו) (כללים ח"א עא ע"ב).

ספר שמות

<p>לישנא אחרינא ואמר רבי שמעון בה שעתא חדו ישראל חדוותא שלימתא בסיעתא דמאריהון דהוה עמהון וכל חד מניהו עאל רעותא דלביה³⁸ ברחימותא סניא למימסר נפשיה על קדושתא דמאריהון ובגין כך גלי יחזקאל כל מה דגלי</p>	<p>יעקב עם השכינה לגלות מצרים. *לשון אחר: ואמר ר"ש בשעה זו שמחו ישראל שמחה שלימה בעזרה של אדונם שהיה עמהם וכל א' מהם נכנס רצון הלב בהרבה אהבה למסור נפשו על קדושת אדונם ולכן גילה יחזקאל כל מה שגילה.</p>
<p>ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו רבי חייא פתח (שיר ד ח) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים האי קרא על כנסת ישראל אתמר³⁹ בשעתא דנפקו ישראל ממצרים וקריבו לפורא דסיני לקבלא אורייתא אמר לה קב"ה אתי מלבנון מן ההוא עדונא עלאה⁴⁰ קא אתאת כלה שלימתא כהאי סיהרא דאשתלימת מן שמשא⁴¹ בכל נהורא ונציצו⁴²</p>	<p>ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו רבי חייא פתח אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים פסוק זה נאמר על כנסת ישראל בשעה שיצאו ישראל ממצרים וקרבו להר סיני לקבל תורה אמר לה הקדוש ברוך הוא אתי מלבנון מאותו עדון העליון באה כולה שלמה כמו הלבנה הזאת כשמשתלמת מהשמש בכל אור והתנוצצות</p>
ג/א	
<p>אתי מלבנון תבואי⁴³ בגין לקבלא בניך אורייתא</p>	<p>אתי מלבנון תבואי כדי שיקבלו בניך תורה.</p>
<p>תשורי מראש אמנה (שיה"ש ד ח) תשורי כמה דאת אמר (ש"א ט טו) ותשורה אין להביא תקבילי³ (נ"א תקבלי) תקרובתא על בניך מראש אמנה מראשיתא דעאלו במהימנותא עלאה ואמרו (שמות כד ז) כל אשר דבר יהוה נעשה ונשמע והוה במתקלא חדא כמלאכין עלאין דהכי</p>	<p>תשורי מראש אמנה תשורי כמו שנאמר ותשורה אין להביא תקביל (תקבלי) תקרובת על בניך מראש אמנה מהראשית כשנכנסו לאמונה העליונה ואמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע והיו במשקולת אחד כמלאכים עליונים שכך כתוב בהם</p>

³⁸ עי' ח"א קו ע"ב שזה לשון של יצרו.

³⁹ פי' על המלוכת שכוונסת בתורה הארת ישראל בעלה וכן כתב הרח"ו בפ' אמור (מ"מ).

⁴⁰ חכמה (רח"ו).

⁴¹ ז"א (רח"ו).

⁴² חו"ג (רח"ו). ור"ל שביציאת מצרים קבלה המלכות הארה מאבא הנק' לבנון לפי שבשאר הימים הגדלתה מהחור"ג שבז"א ועתה נגדלת גדלות גדול ע"י אבא וז"ש מן ההוא עדונא עלאה קא אתת וכו' דאשתלימת מן שמשא, שר"ל כמו שנגדלת מז"א בשאר הזמנים עתה נגדלת מבא גדלות גדול והטעם לפי שרצו ישראל לקבל התורה שהיא מיסוד אבא לכן עת הקבלה המלכות הארתה מאבא וז"ש אתי מלבנון תבואי בגין לקבלא בניך אורייתא (מ"מ).

⁴³ כביכול אומר לה המעלה גדולה, שיש לנו שאנחנו מקבלים מפה דא"א הבל ואורות מקיפים להאיר אותנו כמ"ש בשער א"א פרק יב, והנה מבואר בשער הולדת או"א כי לעולם הטיפה יוצאת משם ע"ב והוא יר"ד ה"י וי"ו שהוא חב"ד, ומתלבשת בשם יר"ד ה"א וא"ו עוד בשם ב"ן יר"ד ה"ה ו"ו ה"ה. והיה"ו דב"ן גימ' מ"ב והוא סוד מ"ב זווגים דחין וגרון, והנה יה"ו דע"ב גימ' ז"ן, ויה"ו דמ"ה גימ' ט"ל, ושניהם גימ' צ"ו ועם יה"ו דב"ן שגימ' מ"ב כולם גימ' חק"ל מנין לבנון, וכאשר יורד למלכות נעשית חלק תפוחין (מ"מ).

ספר שמות

<p>כתיב בהו (תהלים קג כ) ברכו יהו"ה מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו⁴⁴ כדין קבילת כנסת ישראל תשורה</p>	<p>ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו אז קבלה כנסת ישראל תשורה.</p>
<p>מראש שניר וחרמון⁴⁵ (שיה"ש ד ח) דא טורא דסיני דקריבו לגביה ואתעתדו תחותיה דכתיב (שמות יט יז) ויתיצבו בתחתית ההר ממעונות אריות⁴⁶ אלין בנייכו שער דקב"ה זמין לון באורייתא ולא בעו לקבלה מהררי נמרים אלין בנייכו ישמעאל דכתיב (דברים לג ב) יהו"ה מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קודש מאי ואתה מרבבות קדש דתנינן כד בעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל אתו משריין דמלאכין עלאין פתחו ואמרו (תהלים ח ב) יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים בעאן דיתיהיב לון אורייתא</p>	<p>מראש שניר וחרמון זה הר סיני שקרבו אליו והתיצבו תחתיו שכתוב ויתיצבו בתחתית ההר ממעונות אריות אלו בני שער שהזמנים הקדוש ברוך הוא לתורה ולא רצו לקבלה מהררי נמרים אלו בני ישמעאל שכתוב ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קודש. מה זה ואתה מרבבות קודש ששנינו כשרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל באו מחנות של מלאכים עליונים פתחו ואמרו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים ורצו שתורה תנתן להם</p>
<p>אמר לון קב"ה וכי אית בכון מותא⁴⁷ דכתיב (במדבר יט יד) אדם כי ימות באהל (דברים כא כב) וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת חטא אית בינייכו וכי אתון בעאן לדינין אית בינייכו גזל או גנבה דכתיב (שמות כ יג) לא תגנב אית בינייכו נשין דכתיב (שם) לא תנאף אית בינייכו שקרא דכתיב (שם) לא תענה ברעך עד שקר אית בינייכו חמדה דכתיב (שם יד) לא תחמד מה אתון בעאן אורייתא מיד פתחו ואמרו (תהלים ח י) יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ ואלו אשר תנה הודך על השמים לא כתיב ועל דא ואתה מרבבות קדש כדין מימינו אש דת למו</p>	<p>אמר להם הקדוש ברוך הוא וכי יש בכם מות שכתוב אדם כי ימות באהל וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת יש ביניכם חטא וכי אתם צריכים דינים יש ביניכם גזל או גנבה שכתוב לא תגנוב יש ביניכם נשים שכתוב לא תנאף יש ביניכם שקר שכתוב לא תענה ברעך עד שקר יש ביניכם חמדה שכתוב לא תחמוד, אז למה אתם רוצים צריכים ומבקשים תורה מיד פתחו ואמרו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ ואלו אשר תנה הודך על השמים לא כתוב ועל כך ואתה מרבבות קודש אז מימינו אש דת למו.</p>
<p>רבי יוסי אוקים להאי קרא כד נחתת שכינתא בגלותא דמצרים⁴⁸ ורבי שמעון אמר האי קרא על רזא דיחודא דמהימנותא אתמר (שיה"ש ד ח) אתי מלבנון כלה קול⁴⁹ אמר לדבור⁵⁰ אתי בנין דהא קול אתי לדבור ומדבר</p>	<p>רבי יוסי ביאר פסוק זה כשירדה שכינה לגלות מצרים ורבי שמעון אמר פסוק זה על סוד יחוד האמונה נאמר אתי מלבנון כלה הקול אמר לדיבור אתי משום שהרי קול בא לדבור ומנהיגו עמו להיות כאחד בלי פירוד</p>

⁴⁴ שהמלכים מקדימים עשיה לשמיעה, וכן אמרו ישראל שניר וחרמון דא טורא דסיני, וכאלו אמר תשורי מראש שניר וחרמון, ונק' סיני שניר וחרמון, וכדרז"ל שניר שונא ניר העוסק בתורה פורק ממנו עול מלכות ועול ד"א (מ"מ).

⁴⁵ מה חרמון זה כל טובו גזוז בתוכו כך הר סיני (מ"מ)

⁴⁶ תשורי גם ממעונות אריות ומהררי נמרים, שלא רצו לקבל התורה, ונטל הקב"ה חלק מאורתם ונתנו לישראל ומהם נתעטרה השכינה (מ"מ).

⁴⁷ ובמס' שבת אמר שמושה אחז בכסא הכבוד והחזיר להם תשובה (מ"מ)

⁴⁸ ופי' הפסוק לר"י כמ"ש הזהר בדף ה' שמפרש הכתוב בשעת ירידת השכינה בגלות מצרים (מ"מ).

⁴⁹ ז"א (רח"ו).

⁵⁰ מלכות (רח"ו).

ספר שמות

<p>לה בהדיה למהוי כחדא בלא פרודא כלל בנין דקול איהו כלל דבור איהו פרט ועל דא כלל אצטריך לפרט ופרט אצטריך לכלל דהא לית קול בלא דבור⁵¹ ולית דבור בלא קול ועל דא אתי מלבנון כלה וגו' דעקרא דתרוייהו מלבנון קא אתיין⁵²</p>	<p>כלל משום שקול הוא כלל דיבור הוא פרט ולכן כלל צריך לפרט ופרט צריך לכלל שהרי אין קול בלי דיבור ואין דיבור בלי קול ועל זה אתי מלבנון כלה וגו' שעיקר שניהם באים מלבנון.</p>
<p>תשורי מראש אמנה דא איהו גרון⁵³ דמתמן נפקא רוחא לאשלמא בלא מרזא דלבנון סתים ונני⁵⁴ מראש שניר וחרמון דא איהו לישנא⁵⁵ רישא ואמצעיתא דמתכא לדבור ממעונות אריות אלין אינון שינים מהררי נמרים⁵⁶ אלין אינון שפון שלימו דאשתלים בהו דבור⁵⁷</p>	<p>תשורי מראש אמנה זהו גרון שמשם יוצאת רוח להשלים את הכל מסוד הלבנון הנסתר והגנוז מראש שניר וחרמון זוהי לשון ראש ואמצע שחותכת את הדיבור ממעונות אריות אלה הם שיניים מהררי נמרים אלה הם שפתיים השלמות שבהם נשלם הדיבור.</p>
<p>ואלה שמות בני ישראל (שמות א א) רבי חייא פתח (משלי כג ו) אל תלחם⁵⁸ את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתיו אל תלחם את לחם רע עין בנין דנהמא או הנאה דההוא בר נש דהוי רע עין לאו איהו כדאי למיכל ולא תהני מניה דאי כד נחתו ישראל למצרים לא יטעמון נהמא דמצראי לא אשתבכו בגלותא ולא יעיקון לון מצראי אמר ליה רבי יצחק והא גזרא אתגזר אמר ליה בלא איהו כדקא יאות דהא לא אתגזר במצרים דווקא דהא לא כתיב (בראשית טו יג) כי גר יהיה זרעך בארץ מצרים אלא בארץ לא להם ואפילו בארעא אחרא אמר רבי יצחק מאן דאיהו בעל נפש (ס"א לא ייכול עם בר נש) דמיכליה יתיר משאר בני נשא או מאן דהוא</p>	<p>ואלה שמות בני ישראל רבי חייא פתח אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתיו אל תלחם את לחם רע עין משום שלחם או הנאה של אותו איש שהוא רע עין אינו כדאי לאכול ולהנאות ממנו שאלו כשירדו ישראל למצרים לא יטעמו לחם של המצרים לא היו נשארים בגלות ולא היו מציקים להם המצריים אמר לו רבי יצחק והרי נגזרה גזרה אמר לו הכל הוא כראוי שהרי לא נגזר דווקא במצרים שהרי לא כתוב כי גר יהיה זרעך בארץ מצרים אלא בארץ לא להם ואפילו בארץ אחרת אמר רבי יצחק מי שהוא בעל נפש (לא יאכל עם אדם) שמאכלו יותר מאשר שאר</p>

⁵¹ עי' רע"מ פנחס רכח ע"ב (לש"ו).

⁵² מטיפת אבא (רח"ו), ור"ל זר"ן שרשם הראשון מטיפת אבא בסוד ו"ד דיר"ד (מ"מ).

⁵³ בינה (רח"ו).

⁵⁴ מסוד החיך יסוד אבא (רח"ו). ור"ל שרש זר"ן היו בטיפת אבא ואח"כ נתנם באימא שהיא גרון, וז"ש הזהר דמתמן נפקא רוחא לא שלמא כולא דהיינו תכלית שלימותם הוא באימא, אבל השורש הוא מאבא, וז"ש מרזא דלבנון סתים וגניז, ואע"פ שעיקר חיך הוא ביסוד דמ"ס, כמ"ש בואצ"ח, ג"כ יסוד אבא נק' חיך בהשאלה (מ"מ).

⁵⁵ סוד מזלא (רח"ו), ר"ל שתחילה הזכיר הכתוב זוג אר"א, שמהם יצאו זר"ן, ולכך אמר אתי מלבנון קול אומר לדיבור וכו', ועיקר דתרוייהו מלבנון שהוא אבא ואחרי הנתנם באימא אמר תשורי וכו' דא איהו גרון, ומפני שכלל בדינו שכל מקום שיש זוג תחתון צריך שיקדום אליו זוג עליון דנשיקין שהוא בפה דכל פרצוף, לכך אמר הכתוב מראש שניר וחרמון שהוא הלשון שנק' דעת ונקרא מזלא שמזווג חו"ב שבפה, כמ"ש הרב ז"ל שחיך וגרון הם בחי' חו"ב ומזדווגים ע"י הלשון שהוא הדעת (מ"מ).

⁵⁶ מהררי נמרים גי' שפתיי עם ד' אותיות והכולל ונמר גימ' פ"ר עם י' אותיות דמנצפ"ך כפול והם סוד בחי' פ"ר דינים הנרמזים בשפתיים (רח"ו)

⁵⁷ נמר בא"ת ב"ש ט"ג גימ' כ"ב אתוון והיינו דאשתלים בהו דיבור (רח"ו).

⁵⁸ חוש העין מוציא ניצוציו לחוץ, וגם נודע שחוש זה קרוב אל חוש המשותף שהוא מח הדעת יותר משאר החושים, ולכן מקבל כח גדול מן הנשמה שהיא בדעת, ומפני זה אם הנשמה קדושה יזל רוב טוב דרך מעין העין, ואם טמאה היא יצאו ניצוצות רעים המזיקים כנודע מכמה מעשים, ובלעם יוכיח שהיה מסיגי הדעת ועינו רעה ומשחית בה מאד (רמ"ז).

ספר שמות

<p>אזיל בתר מעוי אי אערע בההוא רע עין יכוס גרמיה ולא ייכול מנהמא דיליה דלית נהמא בישא בעלמא בר מההוא לחם רע עין מה כתיב (בראשית מג לב) כי לא יוכלון המצרים לאכל את העברים לחם כי תועבה היא למצרים הא לך לחם רע עין</p>	<p>בני אדם או מי שהולך אחר מעיו אם יפגש באותו רע עין ישחוט עצמו ולא יאכל מלחמו שאין לחם רע בעולם חוץ מאותו לחם של בעל עין הרע מה כתוב כי לא יוכלון המצריים לאכול את העיברים לחם כי תועבה היא למצרים הרי לך לחם של רע עין.</p>
<p>תלתא אינון דדחיין שכינתא⁵⁹ מעלמא וגרמין דדיווריה דקודשא בריך הוא לא הוי בעלמא⁶⁰ ובני נשא צווחין ולא אשתמע קליהון ואלין אינון מאן</p>	<p>שלשה הם שדוחים שכינה מן העולם וגורמים שדיוורו של הקדוש ברוך הוא לא יהיה בעולם ובני אדם צועקים ולא נשמע קולם ואלה הם מי</p>
<p>ג/ב</p>	
<p>דשכיב בנדה בגין דלית מסאבו תקיף בעלמא⁶¹ בר מסאבו דנדה מסאבו דנדה קשיא מכל מסאבו דעלמא⁶² אסתאב איהו⁶³ וכל דמתקרבין בהדיה יסתאבון עמיה בכל אתר⁶⁴ דאזלין אתדחייא שכינתא מן קמייהו⁶⁵ ולא עוד אלא דגרים מרעין בישין על גרמיה ועל ההוא זרעא דיוליד דכיון דיקרב בר נש לגבי נדה ההוא מסאבו דליג עלוי⁶⁶ וישתאר בכל שייפין</p>	<p>ששוכב עם נדה משום שאין טומאה חזקה בעולם חוץ מטומאת הנדה וטומאת הנדה קשה מכל טומאה בעולם הוא נטמא וכל המתקרבים אליו נטמאים עמו בכל מקום שהולכים נדחית שכינה מלפניהם. ולא עוד אלא שגורם צרות רעות על עצמו ועל אותו זרע שיוליד שכיין שיקרב אדם לנדה אותה</p>

⁵⁹ עיקר הפגמים שפוגמים בני איש הוא בשכינה מפני שאורה מתפשט בעוה"ז, וכדק"ל רחל מקננא בעשיה, ואז מסתלק גם אור זעיר המקנן ביצירה, כי בהתמעט אור מלכות נאמר בזעיר (ישעיה נב יד) משחת מאיש מראהו כנזכר בסה"כ בתפילת ראש השנה, והוא הוא מה שאמר בכמה מקומות שהפגם מגיע ב"ה, וזהו האמור כאן דדחיין שכינתא מעלמא, שמתעלם ומסתלק זיוה (רמ"ז).

⁶⁰ הוא הסתלקות אור זעיר מהעולם מפני שנהרס בית מושבו שהרי נאמר (ויקרא כו יא-יב) ונתתי משכני וגו' והתהלכתי בתוכם, ועיין בזוהר פרשת בחוקותי, ואז יש הפסק בין ר"ה ל"ה ולא תקובל התפילה שהכוונה לאר"א כנודע, וז"ש ובני נשא צווחין, כי בני אדם הם מסוד מ"ה וב"ן והק"ל ה"ס ע"ב ס"ג עם הכולל (רמ"ז).

⁶¹ הטעם לזה שעוצם הקלי' תקיף כשמתעצם מאחיזתו בנוק' וכל שכן כשהוא בפנימיותה כמו שהוא בעוון זה, שידוע שיש ברחם האשה מקור ה' גבורות שמתקבצות שם בתוכיותו דוגמת יסוד הנוק' העליונה, וכשהן מכוסות בתוכו אין אחיזה לחיצונים אבל בצאתן לחוץ שזה מורה חולשת הכח ופגם המקור אז היא נדה נ"ד ה', שנדות ה' גבורות ויוצאות לחוץ, וכל המטמא בהן גורם שנד ה' שבשם מן העולם ונותן אחיזה עצומה לחיצונים, שמגביר ומכלכל טוב ורע שבדעת וגוברים הדינים התקיפים על החסדים, וטמ"א וטה"ר יחדיו גי' ר"ע, והוא ה' פעמים ד"ן וזהו נ"ד ה', ולכן גורם מרעין ורעות עליו ועל זרעו (רמ"ז).

⁶² שכן רוב הנשים דוות בשעת וסתן בכובד ראש ובמכאובות שונים, והנדה מזקת הרבה בזמן נדותה עד שאומרים שאם תזרע איזה דבר לא יצלה, ועל הכל מוכנת לכשפים בנדותה, וכן אמר בזוהר פרשת חיי שרה קכו ע"ב, אי תעביד חרשין אצלחו בידהא יתיר מזמנא אחרא, עיי"ש (רמ"ז).

⁶³ שכן הוא מטמא אדם במגע ובמשא (רמ"ז).

⁶⁴ אפילו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ששם שכינה קבועה מכל מקום (רמ"ז).

⁶⁵ וגם זהו נד"ה נ"ד ה' (רמ"ז).

⁶⁶ כי שרש הנדות הוא בנקבה, וכשהחוטא בועלה נאמר (ויקרא טו כד) ותהי נדתה עליו, שאפילו שיבעלוה ביום אחרון לנדתה הוא טמא כתחילתה שאינו עולה לרגלה כאמור בגמרא ורש"י הביאו בחומש. וידוע שכתוב (ויקרא יח ו) ערוה וכתוב (מיכה א יא, חבקוק ג ט) עריה, לרמוז שכמו שנזכר כי טמ"א וטה"ר גי' ע"ר דהיינו נ"ד ה', פעמים שפוגם בחסדים שהם מסוד י"ה וגם בגבורות שהם מסוד ר"ה ושניהם חו"ג נקבצים ברחמה, וה"ס (ויקרא כ יח) מקורה הערה, י"ה פעמים י"ה רכ"ה ר"ה פעמים ר"ה קכ"א ושניהם בגי' מקו"ר, והער"ה גי' פ"ר שה"ס ה' גבורות, ולמדנו שהמקור נשחת ונהפך לגבורה, כלומר וכל יומיו יהא במסאבו, כי זאת הטומאה דבוקה בעולם ולכן לא נכתבה בו

ספר שמות

<p>דיליה⁶⁷ זרעא דיוליד בההוא שעתא משכין עלוי רוח מסאבו⁶⁸ וכל יומי יהא במסאבו דהא בנינא ויסודא דיליה איהו במסאבו רב ותקיף מכל מסאבא דעלמא דמיד דקריב בר נש לגבי נדה ההוא מסאבו דליג עלוי דכתיב (ויקרא טו כד) ותהי נדתה עליו</p>	<p>טומאה קופצת עליו ונשאת בכל איבריו אותו זרע שיוליד באותה שעה מושכים עליו רוח טומאה וכל ימיו יהיה בטומאה שהרי הבנין והיסוד שלו הוא בטומאה רבה וחזקה מכל טומאה שבעולם שמיד שקרב אדם לנדה אותה טומאה קופצת עליו שכתוב ותהי נדתה עליו.</p>
<p>מאן דשכיב בבת אל נכר דאעיל ברית קודש ואת קיימא ברשו אחרא דכתיב (מלאכי ב יא) ובעל בת אל נכר ותנינן לית קנאה קמי קב"ה בר קנאה דברית קדישא⁶⁹ דאיהו קיימא דשמא קדישא⁷⁰ ורזא דמהימנותא⁷¹ מה כתיב (במדבר כה א) ויחל העם לזנות אל בנות מיד ויחר אף יהו"ה בישראל רישי עמא דידעו ולא מחו בידיהו אתענשו בקדמיתא דכתיב (שם ד) קח את כל ראשי העם והוקע אותם ליהו"ה נגד השמש⁷²</p>	<p>מי ששוכב עם בת אל נכר שמכניס ברית קודש ואות הברית לרשות אחרת שכתוב ובעל בת אל נכר ושנינו אין קנאה לפני הקדוש ברוך הוא חוץ מקנאה של ברית קודש שהיא ברית של השם הקדוש וסוד האמונה מה כתוב ויחל העם לזנות אל בנות מואב מיד ויחר אף ה' בישראל. ראשי העם שיודעים ולא מוחים בידיהם נענשו בתחלה שכתוב קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש</p>
<p>רבי אבא אמר מאי נגד השמש נגד הברית דאקרי שמש ועליה⁴ אתמר (תהלים פד יב) כי שמש ומגן יהו"ה אלהי"ם שמש ומגן דא ברית קדישא מה שמש זרח ואנהיר על עלמא אוף הכי ברית קדישא זרח ואנהיר גופא דבר נש מגן מה מגן איהו לאנגא עליה דבר נש אוף הכי ברית קדישא מגן עליה דבר נש ומאן דנטיר ליה לית נזקא בעלמא דיכיל למקרב בהדיה ודא הוא נגד השמש רישי עמא יתפסון בכל דרא ודרא בחובא דא אי ידעין ולא מקנאין ליה בגין דחובא דא עליהו לקנאה ליה לקדושא בריך הוא בהאי ברית</p>	<p>רבי אבא אמר מה זה נגד השמש נגד הברית שנקראת שמש ועליה נאמר כי שמש ומגן ה' אלהים שמש ומגן זו ברית קודש מה שמש זרח ומאיר על העולם אף כך ברית קודש זרח ומאיר את גוף האדם מגן מה מגן הוא כדי להגן על האדם אף כך ברית קודש מגנה על האדם ומי ששומר אותה אין נזק בעולם שיוכל לקרב אליו וזהו נגד השמש ראשי העם יתפסו בכל דור ודור בחטא זה אם יודעים ולא מקנאים לו משום שחובה זו עליהם לקנא לקדוש ברוך הוא בברית הזאת</p>
<p>מאן דאעיל קדושה דא ברשותא אחרא עליה</p>	<p>מי שמכניס קדושה זו לרשות אחרת עליו כתוב לא יהיה לך אלהים</p>

טהרה כמ"ש באשה נדה (ויקרא טו כח) וספרה לה שבעה ימים ואחר תטהר, אבל באדם כתיב סתם (טו כד) וטמא שבעת ימים ולא נאמר ואחר יטהר (רמ"ז).

⁶⁷ שבן הנדות יוצא מן הרח"ם המסתעף בכל רמ"ח איברים, וגם שמטמא בריתו שגם הוא קשר כל הגוף, וברית העליון אורכיה רמ"ח עלמין כדאיתא באדרא רבה, ולכן אברהם דאיהו אב"ר מ"ה ובסוד רמ"ח נולד בדם הנידות כמ"ש בספר הגלגולים, שרצתה הקליפה לטמאו כנזכר שם, ורמ"ח איבריו נעשים חר"ם (רמ"ז).

⁶⁸ צרעת (רח"ו).

⁶⁹ קנאה גימ' יוסף ולו נוגע הדבר (רח"ו).

⁷⁰ הוא זא, והיסוד הוא קיימא דיליה (מ"מ).

⁷¹ היא מלכות שנק' אמונה, ור"ל שהיסוד דהוא קיימא בין לז"א ובין למלכות שהוא מקבל שפע הז"א ומשפיעו למלכות כי הוא עולה בסוד הדעת ומושך הטיפה לכל קצוות הגוף דז"א לכן קרי ליה קיימא דשמא קדישא שהוא ז"א (מ"מ).

⁷² דריש כמשמעו והוקע לראשי העם (רח"ו).

ספר שמות

<p>כתיב (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני⁷³ לא תשתחוה להם ולא תעבדם⁷⁴ כי אנכי יהוה אלהיך אל קנא וכלא קנאה חדא ועל דא אתדחייא שכינתא מקמיה מאן דמשקר בברית קדישא דחתיים בבשריה דבר נש כאילו משקר בשמא דקב"ה⁷⁵ מאן דמשקר חותמא דמלכא משקר ביה במלכא⁷⁶ לית ליה חולקא באלהא דישראל אי לא בחילא דתיובתא תדיר (ס"א יתיר)</p>	<p>אחרים על פני לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ה' אלהיך אל קנא והכל קנאה אחת ועל זה נדחית שכינה מלפניו מי שמשקר בברית קודש שחתומה בבשר האדם כאלו משקר בשם הקדוש ברוך הוא מי שמשקר בחותם המלך משקר במלך אין לו חלק באלהי ישראל אם לא בכח תשובה מתמדת (יתרה).</p>
<p>רבי יוסי פתח ואמר⁷⁵ (ש"א יב ט) וישכחו את יהוה אלהיהם וגו' מאי וישכחו דדחו מנייהו ברית קיימא קדישא דהוו גזרין ולא פרעין עד דאתת דבורה ונדיבת בהאי לכל ישראל כמה דכתיב (שופטים ה ב) בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו יהוה מאן דקטיל בנוי ההוא עוברא דמתעברא אתתיה⁷⁹ וגרים לקטלא ליה במעאה דסתיר בניינא דקב"ה ואומנותא דיליה אית מאן דקטיל בר נש והאי קטיל בנוי תלתא בישין עביד דכל עלמא לא יכיל למסבל ועל דא עלמא מתמוגגא זעיר ולא ידיע וקב"ה אסתלק מעלמא וחרבא וכפנא ומותנא אתיין על עלמא ואלין אינון קטיל בנוי סתיר בניינא דמלכא דחיא שכינתא דאזלא ומשטטא בעלמא ולא אשכחת נייחא ועל אלין רוחא דקודשא בכיה ועלמא אתרין בכל הני דינין ווי לההוא בר</p>	<p>רבי יוסי פתח ואמר וישכחו את ה' אלהיהם וגו' מה זה וישכחו שדחו מהם ברית קודש שמלו ולא פרעו עד שבאה דבורה⁷⁷ ונדבה בזה את כל ישראל כמו שכתוב בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה' מי שהורג בנו אותו עובר שאשתו התעברה וגורם להרגו במעיה סותר בנינו של הקדוש ברוך הוא ואומנות שלו יש מי שהורג אדם וזה הורג בנו. שלש רעות עושה שכל העולם לא יכול לסבול ועל זה העולם מתמוגג⁷⁸ לאט לאט ולא ידוע [למה] והקדוש ברוך הוא מסתלק מהעולם וחרב ורעב ומות באים על העולם ואלה הם: הורג בנו סותר בנין המלך ודוחה את השכינה שהולכת ומשוטטת בעולם ולא מוצאת מנוחה ועל אלו רוח הקודש בוכה והעולם נדון בכל</p>

⁷³ והם דברי הקב"ה שלא יהיו לנו אלהים אחרים זולת פניו שהם הספירות (רח"ו). האצילות שהוא פניו, כי שם הוא מתייחד ומתגלה, והוא פניו ממש, וכמ"ש בזוה"ק (פ' אמור צ"ג ע"ב) בקשו פני אלין עטרי מלכא (ר"ל העשר ספי) דאיהו אחיד בהו, ואינון ביה, אינון שמיה, ואיהו ושמיה מלה חדא הוא, בגין כך אמר דוד את פניך ה' אבקש (ר"ל שיאר פניו אליו)⁷³. וכן אמרו בזוה"ק (יתרו פו ע"א) על פני, לאפקא אפי מלכא, דבהו אתחזי מלכא קדישא ואינון שמיה, והוא אינון הוא שמיה דכתיב אני ה' הוא שמי, הוא ושמיה חד הוא (הקדו"ש טו ע"ג), בהקדמת תיקונים (דף ע"ב) דעשר ספי דבריאה לאו אינון וחייהון חד לאו אינון וגרמיהון חד, ואין שום מציאות בכל העולמות בי"ע שראוי לקבל יחודו ית"ש להעשות חד עמו לבחי' אלהות ח"ו וח"ו, ועל זה נאמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, ר"ל נוסף על האצילות שהיא פניו ית"ש, כי רק האצילות היא עצם נבדל כזו הראויה לקבל בתוכה את יחודו ית"ש, ומשום גודל מעלת רוממותה, שהיא מרומם ונעלה למעלה למעלה מכל הבריאה כולה, וכו' אבל זולת האצילות הקדוש, אין שום דבר אשר מהבריאה ולמטה שיהא ראוי לקבל את היחוד העצום הזה להעשות חד עמו, ולהקרא בשם אלהות חלילה וחלילה (דע"ה ח"א עט ע"ב).

⁷⁴ כי תכף שפחה תירש גבירתה ובעת הביאה משתחוה ללילית אל אחר וממליך אותה במקום השכינה ח"ו (רח"ו).

⁷⁵ שכינה נקרא שם (רח"ו).

⁷⁶ בז"א (מ"מ).

⁷⁷

⁷⁸

⁷⁹ צריך אדם לשמור מאד מלהזדווג עם אשתו בליל צ' לעיבורה, כי המשמש עם אשתו אז גורם שימות הולד ח"ו בבטן, וזהו מאן דקטיל עובר במעאה, לכן צריך לשמור מאד בזה, וזהו ענין מאמר ז"ל ג' חדשים ראשונים התשמישי קשה לשניהם ואפשר שכוונו גם לזה (זהר רקיע).

ספר שמות

<p>נש ווי ליה טב ליה דלא יתברי בעלמא</p>	<p>הדינים הללו אוי לאותו האיש אוי לו טוב לו שלא נברא בעולם.</p>
<p>זכאין אינון ישראל דאף על גב דהוו בגלותא דמצרים אסתמרו מכל הני תלתא מנדה ומבת אל נכר⁸⁰ ומקטול זרעא ואשתדלו בפרהסיא בפריה ורביה דאף על גב דגזרה אתגזרת (שמות א כב) כל הבן היילוד היאורה תשליכוהו לא אשתכח ביניהון מאן דקטיל עוברא במעהא דאתתא כל שכנ לבתר ובזכותא דא נפקו ישראל מן גלותא מנדה דתני רבי חייא מאי</p>	<p>אשריהם ישראל שאף על גב שהיו בגלות מצרים נשמרו מכל שלשת אלה מנדה מבת אל נכר ומהורג זרע והשתדלו בפרהסיא בפריה ורביה שאף על גב שנגזרה הגזרה כל הבן היילוד היאורה תשליכוהו לא נמצא ביניהם מי שהורג עובר במעי אשה כל שכן אחר כך ובזכות זו יצאו ישראל מהגלות. מנדה, ששנה רבי חייא מה</p>
ד/א	
<p>דכתיב (שמות לח ה) ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראות הצובאות מפני מה זכו נשים לזה משום ששמרו עצמן בגלות מצרים שלאחר שנטהרו היו באות מקושטות ומסתכלות במראה בבעליהן ומעוררות אותם לפריה ורביה. מבת אל נכר שכתוב יצאו כל צבאות ה' וגו' וכתוב שבטי יה עדות לישראל עדות לישראל ודאי ואלה שמות בני ישראל דבר אל בני ישראל ואם תאמר והרי כתוב והוא בן איש מצרי הרי ודאי אחד היה ופרסמו הכתוב שכתוב והוא בן איש מצרי וגו' ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן. פריה ורביה שכתוב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו וגו' ומכל אלה נשמרו ישראל בני ישראל נכנסו בני ישראל יצאו זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל וגו'.</p>	<p>שכתוב ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראות הצובאות מפני מה זכו נשים לזה משום ששמרו עצמן בגלות מצרים שלאחר שנטהרו היו באות מקושטות ומסתכלות במראה בבעליהן ומעוררות אותם לפריה ורביה. מבת אל נכר שכתוב יצאו כל צבאות ה' וגו' וכתוב שבטי יה עדות לישראל עדות לישראל ודאי ואלה שמות בני ישראל דבר אל בני ישראל ואם תאמר והרי כתוב והוא בן איש מצרי הרי ודאי אחד היה ופרסמו הכתוב שכתוב והוא בן איש מצרי וגו' ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן. פריה ורביה שכתוב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו וגו' ומכל אלה נשמרו ישראל בני ישראל נכנסו בני ישראל יצאו זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל וגו'.</p>
<p>ואלה שמות בני ישראל רבי אלעזר ורבי יוסי הוּ אולי באורחא עד דהוו אזלי אמר רבי אלעזר לרבי יוסי אפתח פומך⁸² וינהרון מילך אמר ליה אי ניהא קמיה דמר דאשאל מלה חדא דקשיא לי הא שמענא מבוצינא קדישא דהוה אמר⁸³ ואלה שמות בני ישראל ישראל סבא כל אינון חילין ומשרייין⁸⁴ דהוו נחתין לגלותא בהדי יעקב</p>	<p>ואלה שמות בני ישראל רבי אלעזר ורבי יוסי היו הולכים בדרך עד שהיו הולכים אמר רבי אלעזר לרבי יוסי פתח⁸¹ פיך ויאירו דבריך אמר לו אם נוח לפני מר שאשאל דבר אחד שקשה לי הרי שמעתי מהנר הקדוש שהיה אומר ואלה שמות בני ישראל</p>

⁸⁰ עוברא נדה ר"ת בער"ן (מ"מ).

⁸¹ כתוב אפתח ?

⁸² איתא בריש האדרא (קכז ע"ב) ובא בסדר החברים שנמצאו שם, שרבי אלעזר סודו בחכמה ורבי יוסי במלכות, ולכן עד דהוו אזלי, בבחינת (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ, אמר רבי אלעזר לרבי יוסי שלו יאות לפתוח בדברי תורה דהיינו להעלות מ"ן ולקבל מ"ד, וז"ש וינהרון מילך (רמ"ז).

⁸³ ר"ל מ"ש ר"ש בדף זה ע"ב אר"ש כד נחתת שכינתא וכו' וכלהו נחתו עם יעקב למצרים ובא לשלול שלא נאמר מ,ש ר"ש לעיל דף ב' דהתם מפרש את יעקב היא השכיני הוכן ר"י מפר שיעקב כפשטיה ולכן הגיה שהוא מ"ש ר"ש אחורי הדף (מ"מ בשם רח"ו).

⁸⁴ יתכן שכך שמע רבי יוסי מפי הרשב"י שהיה על שני מחנות של הזכרים והנקבות, אלא שרבי יוסי לא ירד לסוף דעתו מפני שלא היה יודע לפרש מהו דכתיב איש וביתו (רמ"ז).

ספר שמות

<p>דכתיב את יעקב מהו דכתיב איש וביתו באו⁸⁵ אמר ליה ודאי הכי הוא אלא⁸⁶ הא תנינן⁸⁷ כל דמקבל מאחרא איהו ביתא מההוא דיהיב ועל דא איש וביתו באו</p>	<p>ישראל סבא כל אותם חיילות ומחנות שהיו יורדים לגלות עם יעקב שכתוב את יעקב מה זה שכתוב איש וביתו באו אמר לו ודאי זה כך אלא הרי שנינו כל המקבל מאחר הוא בית לאותו שנתן ועל זה איש וביתו באו.</p>
<p>פתח רבי אלעזר⁸⁸ ואמר (מ"א ט א) ויהי ככלות שלמה לבנות את בית יהו"ה ואת בית המלך⁸⁹ וגו' וכי כיון דאמר את בית יהו"ה מהו ואת בית המלך אי בגין שלמה אתמר לאו הכי⁹⁰ אלא את בית יהו"ה דא בית המקדש⁹¹ ואת בית המלך דא קדש הקדשים⁹² בית יהו"ה דאיהו בית המקדש כגון עזרות ולשכות ובית האולם והדביר דא בית המקדש ודא אקרי בית יהו"ה בית המלך דא קדש הקדשים דאיהו פנימאה דכלא המלך סתם מלך דא אף על גב דאיהו מלך עלאה⁹³ איהו נוקבא לגבי נקודה עלאה⁹⁴ סתימא דכלא ואף על גב דאיהו נוקבא איהו דכורא לגבי⁹⁵ מלך דלתתא ובגין כך כלא כגוונא דא ועל דא תתאי ברזא דא כתיב בהו (&) איש וביתו באו⁹⁵</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר ויהי ככלות שלמה לבנות את בית ה' ואת בית המלך וגו' וכי כיון שאמר את בית ה' מה זה ואת בית המלך אם בשביל שלמה זה נאמר לא כך אלא את בית ה' זה בית המקדש ואת בית המלך זה קדש הקדשים בית ה' שהוא בית המקדש כמו עזרות ולשכות ובית האולם והדביר זה בית המקדש וזה נקרא בית ה' בית המלך זה קדש הקדשים שהוא הפנימי של הכל המלך סתם מלך זה אף על גב שהוא מלך עליון הוא נקבה אל נקודה העליונה סתומה מכל ואף על גב שהוא נקבה הוא זכר למלך שלמטה ולכן הכל כדוגמא זה ועל זה תחתונים בסוד זה</p>

⁸⁵ ת"ת ומלכות (רח"ו), ר"ל המלאכים שמן הז"א והמלכים שמן המלכות (מ"מ).
⁸⁶ לשון זה אינו מובן כי אחרי אומרו ודאי הכי הוא מהו אלא דקאמר. ונראה שדרך ואגב תשובתו
העירו בדבר אחר פרטי לעניינו, והוא מ"ש בדרוש אבי"ע, שארבע עולמות בכללם ה"ס נשמה וגוף
ולבוש והיכל. והנה ירידת החיילים לגלות היתה של היצירה אל מצרימ"ה גי' עש"ה. והנה העשיה
ה"ס בית, ואל זה רצה לרמוז הכי הוא ודאי, פי' כאן בנדון דידן הוא ממש בית דהיינו קדושת היצירה
נקרא איש ושל העשיה נקרא בית, ששניהם באו לגלות (רמ"ז).
⁸⁷ ירצה כן הוא בפרטות בכאן אלא שיש לנו עוד כלל אחר שבו יובן אף כאן, והוא שגם בבחינת
המדות והמלאכים יש ממש בחינה הנקרא בית, דהיינו כל דמקבל מאחרא וכו', דוק שכאן משנה
ממ"ש לקמן ששם אומר דמלאכים דבדרגא עלאה אקרון גוברין דוכרין וכו' וכאן לא מזכיר לא שם
דכורא ולא שם נוקבא (רמ"ז).
⁸⁸ מביא ראה שהמלכות נקראת בית ה' (רח"ו).
⁸⁹ חרבן בית ראשון היה נוגע עד הה' ראשונה דהשם הוי"ה ב"ה, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית כו ע"א,
ולקמן ט ע"ב) (הקדו"ש כו ע"ב).
⁹⁰ דמה מצוה השמיענו שבח שלמה בבנות לו בית (רח"ו).
⁹¹ מלכות (רח"ו).
⁹² בינה (רח"ו).
⁹³ סוד המלך שהוא הבינה כי המלך במ"ק הוא י"ד וכן בינה במספר קטן עם הכולל גימ' י"ד וכל
ט"ל במספר קטן עם הכולל י"ג גימ' בינה במספר קטן, והכוונה לרמז לבינה ההמורדת ט"ל העליון
דלא פסיק ולא נעצר לעולם ובינה שהיא המלך מורידה אותה לז"א ומשם לנוק' ושניהם נק'
יאהדונה"י גימ' מלך עם הכולל ונלע"ד חיים שאין זה ממורי זלה"ה כי מימיו לא רצה למנות מ"ק
והדברים מוכרחים ג"כ (זהר הרקיע). ועי' שערה"ק נג ע"ב ועוד שאכן כן מביאו.
⁹⁴ חכמה (רח"ו). י' של שם הוי"ה (ביאורים ח"א סב ע"א).
⁹⁵ שמלכות נקראת בית ה' (רח"ו). ונלע"ד דר"א שהביא ראה מפסוק זה כוונתו על האי דקאמר
ואת בית המלך היא הבינה ואע"ג דאיהו מלך עילאה איהו נקבה וכו' ואע"ג דאיהו נוק' איהו דכורא
וכו' כלומר הרי הבינה נקר' נוק' לגבי אבא לפי שמקבלת ממנו וכל המקבל נק' נוק' וכשמשפעת
לז"א נק' דכורא לפי שמשפעת לחארים וזהו ראה להא דתנינן כל המקבל מאחרא איהו ביתא
מההוא דיהיב ולכן הפירושים יש חילו בין בית ה' ובין בית המלך. בית ה' היא המלכות שהיא בית
לז"א הנק' הוי"ה ובית המלך היא הבינה שנק' בית ומלך. וכאלו אמר בית שהיא מלך, שהיא גן נעול

ספר שמות

<p>ואלה שמות רבי (אלעזר)⁷ יוסי פתח ואמר (שיר ד יב) גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום גן נעול דא כנסת ישראל שהיא גן נעול דאמר רבי אלעזר מה הגן הזה צריך לשמור⁹⁶ לעדור⁹⁷ ולהשקות⁹⁸ ולזמור⁹⁹ כך כנסת ישראל צריכה לעדור ולשמור ולהשקות ולזמור ונקראת גן ונקראת כרם מה הכרם הזה צריך לעדור ולהשקות ולזמור ולחפור כך ישראל הדא הוא דכתיב (ישעיה ה ז) כי כרם יהוה צבאות בית ישראל וכתיב (שם ב) ויעזקהו ויסקלהו וגו'</p>	<p>כתוב בהם איש וביתו באו. ואלה שמות רבי (אלעזר) יוסי פתח ואמר גן נעול אחותי כלה גל נעול מעיין חתום גן נעול זו כנסת ישראל שהיא גן נעול שאמר רבי אלעזר מה הגן הזה צריך לשמור לעדור ולהשקות ולזמור כך כנסת ישראל צריכה לעדור ולשמור ולהשקות ולזמור ונקראת גן ונקראת כרם מה הכרם הזה צריך לעדור ולהשקות ולזמור ולחפור כך ישראל זהו שכתוב כי כרם ה' צבאות בית ישראל וכתוב ויעזקהו ויסקלהו וגו'.</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>מתניתין אמר רבי שמעון אנן פתחין עיננא חמאן גלגלי רתיכתא קדישתא נטלין במטלנוי וקל שירתא בסימא לאודנין יאה ללבא סלקא ונחתא אזלא ולא נטלא מזודעזין אלף אלפיין ורבוא רבבן ופתחין שירתא מלרע לעילא לקל נעימותא ההוא קיימין מאן דקיימין ומתכנפיין בכנופיא לסטרא דימינא ארבע מאה וחמשיין אלפיין מארי דעיינין חמאן ולא חמאן קיימין בקיומיהון תריין ספריין אחרנין אתהוורו (ס"א אתחזרו) בגיניהון ולסטרא דשמאלא מאתן וחמשיין אלפיין אינון מאריהון דיבבא מיבבין ומילליין מאתר בית מותביהון פתחין בדינא ומסיימין דינא מיבבין תניינות ודינא יתיב וספריין פתיחו (&) ביה שעתא סליק מאריה דדינא דקאים עליהון ויתיב בכורסייא דדינא ושירתא אשתכך עד לא תסתיים דינא סחרן מארי דעיינין דלסטרא ימינא ועמהון</p>	<p>משנה אמר רבי שמעון אנו פוקחים עינינו רואים גלגלי מרכבה הקדושה נוסעים במסעותיהם וקול שירה מבושמת לאזנים יפה ללב עולה ויורדת הולכת ולא נוסעת מזדעזעים אלף אלפים ורבוא רבבות ופותחים בשירה מלמטה למעלה לקול הנעימות הזו עומדים מי שעומדים ומתכנסים בהתכנסות לצד הימין ארבע מאות וחמשים אלף בעלי עיניים רואים ולא רואים עומדים בקיומם שני צדדים אחרים מתלבנים (מתהפכים) בשבילם ולצד שמאל מאתים וחמשים אלף אותם בעלי יבבה מיבבים ומיללים ממקום בית מושבם פותחים בדין ומסיימים דין מיבבים שנית ודין יושב וספרים נפתחים באותה שעה עולה בעל הדין שעומד עליהם ויושב על כסא דין ושירה נשקטת עד שלא</p>

^פ שיסוד דידה נעול בב' צירים וב' דלתות שיש שם והם ס' סתומה של לסרבה המשרה שסותמ' יסוד דידה כמ"ש הרב (מ"מ).

⁹⁶ ר"ל לשמור השכינה מן החיצונים (מ"מ).

⁹⁷ לשון חפירה כלומר שיתקן יסוד דידה שהוא עשוי כחפירה (מ"מ).

⁹⁸ שימשיך לה שפע המוחין דז"א שהם מים חיים העליונים (מ"מ).

⁹⁹ היינו שיעשה ייחודים כדי להכרית הקוצים מן הכרם ע"ד מ"ש הזהר מחצדי חקלא. וההפרש שבין לחפור ולעדור יובן במ"ש הרב בפ' באר חפרוה שרים כרוה וכו' שיש סוד חפירה ויש סוד כרייה ביסוד דנוק' גן נעול מה הגן צריך לשמור ולעדור ולהשקות כך כ"י צריכה וכו', הנה מתחלה אמר לשמור שהוא סוד החותם כנ"ל ואח"כ לעדור הוא כריית הבאר שה"ס עשיית הכלי מהידים דחג"ת כנ"ל, ואח"כ להשקות כי צריך להוריד מימי החסד שהם חמים בסוד רוח דרום דאקיש תוקפיה בהאי קרח, ואז הקרח אשר ביסודה נעשה מים מרוב חמימות דרום, ובזה יבואר הפ' אומר לה ז"א גן נעול את בב' חותמות חותם היסוד וחותם המלכות, ובהחותם יש כ"ב אתון דאורייתא אשר כוללים ג'ן סדרים דאורייתא ולכן נקראת גן כי המלכות היא בסוד עשייה דאצילות בחי' מקרא, וחותם שבה כולל כל התורה כולה בסוד מכל מלמיד השכלתי, ולכן נעו"ל גימ' קנ"ו גימ' יוס"ף שהוא יסוד שבה בסוד צדיק עייל וצדיק נפיק ואומר לה העטם על שהיא גן נעול מפני שאת אחותי כלומר שאוגדת פתחה לבעלה כי היא סוד בתולה ואיש לא ידעה גל נעול מעיין חתום מדבר על אחר הזוג שכבר קיבלה מ"ד שהוא טיפת חסדים וגבורות זכרים וכו' ע"ש (מ"מ).

ספר שמות

ד/ב	זהר	יסתיים הדין סובבים בעלי העיניים שלצד ימין ועמם	
<p>אמר רבי שמעון כד נחתת שכינתא¹⁰⁰ למצרים נחתת היה חדא דשמה ישראל¹⁰¹ בדיוקנא דההוא סבא¹⁰² וארבעין ותריין שמישין קדישין עמיה¹⁰³ וכל חד וחד את קדישא עמיה משמא⁸ קדישא¹⁰⁴ וכלהו נחתן עם יעקב¹⁰⁵ למצרים הדא הוא דכתיב (שמות א &) ואלה¹⁰⁶ שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב¹⁰⁷</p>	<p>אמר רבי שמעון כשירדה שכינה למצרים ירדה חיה אחת ששמה ישראל בצורה אותו הזקן וארבעים ושנים שמיים קדושים עמו וכל אחד ואחד אות קדושה עמו מהשם הקדוש וכולם ירדו עם יעקב למצרים זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב</p>	<p>אמר רבי יצחק ממשמע דקאמר בני ישראל ואחר כך את יעקב ולא נאמר אתו שאל רבי יהודה לרבי אלעזר ברבי שמעון (אמר ליה) כיון דשמעת מאבוך פרשת ואלה שמות ברזא עלאה מאי קאמר איש וביתו באו אמר ליה ההוא מלה דהיה אמר אבא אינון הוו מלאכין עלאיין¹⁰⁸ דאינון לעילא על תתאי מנהון היינו דכתיב איש וביתו באו והכי אמר אבא כל אינון מלאכין</p>	<p>אמר רבי יצחק ממשמע דקאמר בני ישראל ואחר כך את יעקב ולא נאמר אתו שאל רבי יהודה לרבי אלעזר ברבי שמעון (אמר ליה) כיון דשמעת מאבוך פרשת ואלה שמות ברזא עלאה מאי קאמר איש וביתו באו אמר ליה ההוא מלה דהיה אמר אבא אינון הוו מלאכין עלאיין¹⁰⁸ דאינון לעילא על תתאי מנהון היינו דכתיב איש וביתו באו והכי אמר אבא כל אינון מלאכין</p>

¹⁰⁰ היא מלכות היצירה שהיא דבוקה בראש העשיה כנודע מסוד שם מ"ב דקרבות, כי היוצא לחו"ל אין לו סוד רוח אלא נפש כידוע, ועל כן שכינתא זו היא דיצירה והיא אשר אמרה ליעקב (בראשית מו ב) במראות הלילה, שהוא ממש בחינת מלכות זו, והיא השולטת על ארץ ישראל וכו' באופן שמלכות היצירה ירדה לשל העשיה והיא הבטיחה ליעקב ע"ה אעלך גם עלה, דהיינו בעלותה למקומה ליצירה (רמ"ז).

¹⁰¹ ובהעלותה ליעקב לארץ ישראל נחתת חיה. דע שבהיכלות עולמות ב"ע יש נר"ן, והנפשיין נקראים חיות וכו', וזהו נפש חיה, ולפי שחיה זו מעולם היצירה דתמן מקנן זעיר לכן שמה ישראל, והיתה צורת יעקב בזקנותו שאז נקרא ישראל וזהו ההוא סבא, ובחיה זו נתלבשה השכינה לירד לעשיה שהיא בחינת נפש (רמ"ז). הוא ז"א הנק' ישראל שירד עם השכינה לכבודה בגלות (מ"מ).

¹⁰² שהוא יעקב אבינו התחתון שהז"א הוא בדיקונא דיעקב התחתון (מ"מ).
¹⁰³ הם היוצאים משם מ"ב שסודו ממש במלכות יצירה, [וכחו להעלות עשיה ליצירה לעשות הביורור של הנפש] (רמ"ז).

¹⁰⁴ פ' משם מ"ב אבגית"ץ (רח"ו). דע כי המלכות נקרא חיה והנה מלת ואלה גימ' מ"ב והם מ"ב מלאכים שכל א' רשום בו אות א' משם מ"ב והם הם שירדו עמו ואלו הם: אורפניאל בואל גבריאל יופיאל תומיאל צדקיאל והם שם אבגית"ץ, קובציאל רוחיאל (נ"א רבחיאל) עוזיאל שמיאל טדוריאל (טשביאל) נגדיאל, והם שם קרעשט"ן, נחליאל גסריאל (נ"א גבריאל) דניאל יהודינאל (נ"א יחודיאל) כמיאל (נ"א כשבואל) שפריאל והם ר"ת נגדיכ"ש ברכיאל טהניאל רחמיאל צפוניאל תרומיאל גבוריאל והם ר"ת בטרצת"ג חזיאל קרמיאל (נ"א קומיאל) ברחיאל/ברתיאל*## (נ"א ברקיאל טהריאל) (נ"א טפריאל) נוריאל עוזיאל (נ"א עמיאל) והם ר"ת חקבטנ"ע, ישראל גלהביאל להביאל פניאל זכריאל קדושיאל והם יגלפז"ק, שלגיאל קרפיאל וזיאל (נ"א וויאל) צוריאל ילפיאל תבריאל ר"ת שקוצי"ת בשכמ"ו (זהר הרקיע). ועי' זהר בראשית קח ע"א וקמט ע"ב. ר"ל שכל אחד ואחד מתחיל באות אחד משם מ"ב, ועל דרך שכתב הרמ"ק בפרדס שער פרטי השמות (פרק יב), שהביא שני מיני שמות של המלאכים המתחילים באותיות שם מ"ב (רמ"ז).

¹⁰⁵ שהוא סוד זעיר המקנן ביצירה והוא בגי' ז' היות בסוד נשמת שם מ"ב כידוע (רמ"ז).
¹⁰⁶ ואלה גימ' מ"ב (רח"ו).

¹⁰⁷ ירצה בסוד זה יתיישב כמה עניינים. הראשון למה חזר להזכיר כאן שמות השבטים. ועוד למה שינה שם אבינו שתחילה קראו ישראל ואחר כך יעקב. וגם אות הו' של ואלה לא תצדק בראש ספר. אך הכל מיושב כנזכר, שהכוונה על המ"ב שמישין של החיה הנקראת ישראל ולכן נאמר ואלה שהם גי' מ"ב (רמ"ז).
¹⁰⁸ ת"ת (רח"ו).

ספר שמות

<p>דברגא עלאה אקרון גוברין דוכרין ואינון דברגא תתאה מנהון אתקרון (נוקבתא) בית דאתתא נוקבא דמקבלא מן דכורא</p>	<p>וביתו באו וכך אמר אבא כל אותם מלאכים שבדרגה עליונה נקראים גברים זכרים ואותם שבדרגה תחתונה מהם נקראים (נקבות) בית שאשה נקבה שמקבלת מן הזכר.</p>
<p>רבי יצחק הוה קאים קמיה דרבי אלעזר בר רבי שמעון אמר ליה שכינתא נחתת למצרים עם יעקב אמר ליה ולא והא כתיב (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך אמר ליה תא חזי שכינתא נחתת למצרים את יעקב ושית מאה אלפין רתיבין קדישין (אהרנין) עמה והיינו דכתיב (שמות יב ז) כשש מאות אלף רגלי דתנינן שית מאה אלפין רתיבין קדישין נחתו עם יעקב למצרים וכלהו סליקו מתמן כד נפקו ישראל ממצרים</p>	<p>רבי יצחק היה עומד לפני רבי אלעזר בן רבי שמעון אמר לו שכינה ירדה עם יעקב למצרים אמר לו ולא והרי כתוב אנכי ארד עמך אמר לו בא וראה שכינה ירדה למצרים את יעקב ושש מאות אלף מרכבות קדושות [אחרות] עמה והיינו מה שכתוב כשש מאות אלף רגלי ששנינו שש מאות אלף מרכבות קדושות ירדו עם יעקב למצרים וכולם עלו משם כשיצאו ישראל ממצרים</p>
<p>הדא הוא דכתיב (שמות יב לו) ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשש מאות אלף רגלי וגו' שש מאות לא נאמר אלא כשש מאות כגוונא דנפקו אלין כך נפקו אלין ותא חזי רזא דמלה בעדנא דנפקו אלין רתיבין קדישין משירייתא קדישתא חמו ישראל וידעו דהוו מתעכבין בגיניהון וכלהו בהילו דעבדו ישראל בגיניהון הוה והיינו דכתיב (שמות יב לט) ולא יכלו להתמהמה הוה ליה למימר ולא רצו להתמהמה אבל לא כתיב אלא ולא יכלו ואתיידעו (ס"י ואי תנדע) ממש דכלהו בני ישראל הוו בני ישראל דרקיעא והיינו דכתיב (שמות א א) בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ועל דא לא נאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתו אלא ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ועם מי את יעקב</p>	<p>זהו שכתוב ויסעו בני ישראל מרעמסס סוכותה כשש מאות אלף רגלי וגו' שש מאות לא נאמר אלא כשש מאות כדוגמא שיצאו אלה כך יצאו אלה ובא וראה סוד הדבר בזמן שיצאו המרכבות הקדושות הללו והמחנות הקדושים ראו ישראל וידעו שהם מתעכבים בשבילם וכל החפזון שעשו ישראל היה בגללם והיינו שכתוב ולא יכלו להתמהמה היה לו לומר ולא רצו להתמהמה אבל לא כתוב אלא ולא יכלו ונודעו (ואם נודע) ממש שכל בני ישראל היו בני ישראל של הרקיע והיינו מה שכתוב בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ועל זה לא נאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתו אלא ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב הבאים מצרימה בראשונה ועם מי את יעקב.</p>
<p>אמר רבי יהודה (נ"א רבי יצחק נ"א רבי יוסי) קל וחומר ומה כד אשתזיב יעקב מלבן כתיב (בראשית לב ב) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים כד נחת (למיפק)? בגלותא וקודשא בריך הוא אמר אנכי ארד עמך מצרימה</p>	<p>אמר רבי יהודה (נ"א רבי יצחק נ"א רבי יוסי) קל וחומר ומה כשניצל יעקב מלבן כתוב ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים כשירד (שיצא) לגלות והקדוש ברוך הוא אמר אנכי ארד עמך מצרימה.</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>תמניסר אלפין אהרנין תקעין ולא מיבבין ולא מיללין (ס"א לא מיללין ולא מיבבין) פתחין שירתא מזדעזען מאתן וחמשין אלפין מארי דיבבא תקע תניינות ולא מיבבין (ס"א ולא</p>	<p>שמונה עשר אלף תוקעים ולא מיבבים ולא מיללים (ס"א לא מיללין ולא מיבבין) פותחים בשירה מזדעזעים מאתים וחמשים אלף בעלי</p>

ספר שמות

<p>מיבבין ולא מילליין) נטיל פטרונא מההוא כורסייא ויתיב בכורסייא דוותרנותא¹¹⁰</p>	<p>יבבה תוקע שנית ולא מיבבים (ולא מיבבים ולא מיללים) נוסע הפטרוני¹⁰⁹ מאותו כסא ויושב בכסא הותרנות</p>
<p>ביה זמנא הוה¹⁰ (נ"א הוא) מדכר שמא קדישא עלאה רבא דבההוא שמא היים לכלא [פתח ואמר זמנא חדא¹¹] יו"ד ה"א וי"ו ה"א (ס"א יו"ד ה"א וא"ו ה"א) כמה דאת אמר (שמות לד' ה) ויקרא בשם יהו"ה פתחין כקדמיתא מארי נגללי קדישין ואלף אלפין ורבוא רבבן ואמרי שירתא משבחין ואמריין בריך יקרא דיהו"ה מאתר בית שכינתיה אתיא ההוא גנתא דהות (נ"א דאיהו) טמירא במאתן וחמשין עלמין הוא שכינתא יקרא בזויה דנפיק מזווא לזווא וזויה נגיד מניה לד' סטריין רישין לקדמאי (ס"א לקיימא) מההוא זיוא נפק (ס"א אתמשך) לכלהו דאינון לתתא וההיא אקרי גנתא דעדן</p>	<p>באותו זמן היה (הוא) מזכיר שם קדוש עליון וגדול שבאותו שם [יש] חיים לכל (פתח ואמר פעם אחת) יו"ד ה"א וי"ו ה"א (יו"ד ה"א וא"ו ה"א) כמו שנאמר ויקרא בשם ה' פותחים כבתחלה בעלי גלגלים קדושים ואלף אלפים ורבוא רבבות ואומרים שירה משבחים ואומרים ברוך כבוד ה' ממקום בית שכינתו בא אותו הגן שהיתה (שהיא) שמורה במאתים וחמשים עולמות היא שכינה נכבדה בזויה שיוצאת מזו לזו וזויה נמשך ממנה לארבעה צדדים ראשיים לראשונים¹¹¹ (לקיום) מאותו זיו יוצא (נמשך) לכל אותם למטה והיא נקראת גן עדן.</p>
<p>פתח תניינות ההוא סבא¹¹² פטרונא דכלא ומדכר שמיה יו"ד ה"א וא"ו ה"א וכלהו פתחי בתליסר מכילין דרחמי מאן חמי כל אלין תקיפין ראמין דראמין תקיפין דתקיפין רתיכין קדישין ושמיא וכל חיליהון מזדעזעין ומתחלחלן באימתא סגיא משבחן שמא קדישא ואמריין שירתא זכאין אינון נשמתהון דצדיקייא דאינון בההוא עדונא וידעיין¹¹³ דא על האי אתמר (ירמיה יז) מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו' (ע"ב)</p>	<p>פתח שנית אותו זקן הפטרוני של הכל ומזכיר שמו יו"ד ה"א וא"ו ה"א וכולם פותחים בשלש עשרה מדות הרחמים מי ראה כל התקיפים הללו רמים של רמים תקיפים של תקיפים מרכבות קדושים ושמים וכל חיליהם מזדעזעים ומתחלחלים באימה רבה משבחים את השם הקדוש ואומרים שירה אשריהם נשמות הצדיקים שהם באותו העדון ויודעים את זה על זה נאמר מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'</p>
<p>ה/א</p>	
<p>לאו דינא הואיל ופטרונא נחתא דייחתון שמשוי עמיה היינו דכתיב (שמות א א) הבאים מצרימה את יעקב רבי יעקב דכפר חנן אמר</p>	<p>אינו דין הואיל והפטרוני יורד שירדו שמשוי עמו היינו שכתוב הבאים מצרימה את יעקב רבי יעקב מכפר חנן אמר משמו של רבי אבא מי</p>

109

¹¹⁰ הענין הוא דע כי כי הפטרונא הוא נוקבא דז"א וכדי למתק דינה לשבת על כסא רחמים היא מזכרת שמו של ז"א שהם שם מ,ה דאלפין שהוא מדת הרחמים להמשיך לה ברכה ע"י המ"ה ע"י היסוד שלו, וז"ס אשר אזכרי את שמי וברכתך [נ"א ונתוסף בה אור גדול וכן הצדיקים הם מזכירים ג"כ לבטל הדינים ומתקם ולהמשיכם אל המלכות] (זהר הרקיע).

111

¹¹² דע כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה זוכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק מאותם שהם משורש נשמתו ויבא ויתלבש דוגמת מלאכי אברהם אבינו ומגלה לו רזי תורה בהיותו מתלבש בההוא חלוקא דרבנן אשר לו כנודע וזהו סוד אותו הסבא דפ' משפטים והמקומות אחרים הרבה בכל ס' התקונין שהיה יורד ומדבר עם רשב"י והיה מגלה לו רזי תורה (שער מאמרי רשב"י יב ע"ב).
¹¹³ בזה תבין פסוק בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך דמדכר פטרונא שמהו ובו מתעדנין הצדיקים ודי בזה (שער מאמרי רשב"י). שהם יודעים בסוד וג,כ הם מזכירים שמו של מ"ה כדי להמשיך להם הארה ג"כ מז"א להם בעדן שהוא נוק' (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>משמיה דרבי אבא מאן אינון בני ישראל דהכא¹¹⁴ אינון דאתקרון בני ישראל ממש¹¹⁵</p> <p>רבי אבא פתח¹¹⁶ ואמר (תהלים מו ט) לכו חזו מפעלות יהוה אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות ואזלא הא כהא דאמר רבי חייא כגוונא דרקיעא עבד קב"ה בארעא ברקיע אית שמהן קדישין¹¹⁷ בארעא אית שמהן¹¹⁸ קדישין אמר רבי יהודה (נ"א רבי יוסי) בההוא יומא דנחת¹¹⁹ יעקב למצרים נחתו עמיה שתין רבוא דמלאכי עלאי</p> <p>רבי יהודה פתח (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב וגו' קוזמיטין¹²⁴ דגליפין¹²⁵ בקנדיטא¹²⁶ (ס"א בקלדיטא¹²⁷) סחרן בדוכתיה¹²⁸ קוזמיטין בשביעאה¹²⁹ גליפין בשתיתאה¹³⁰ הדא הוא דכתיב ששים גבורים סביב לה הנה מטתו דא איהי שכינתא¹³¹ שלשלמה מלכא דשלמא דיליה¹³² ששים גבורים סביב לה אלין אינון שתין רבוא דמלאכי עלאי</p>	<p>הם בני ישראל של כאן אותם שנקראו בני ישראל ממש.</p> <p>רבי אבא פתח ואמר לכו חזו מפעלות יי אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות והולך זה כזה שאמר רבי חייא כדוגמת הרקיע עשה הקדוש ברוך הוא בארץ ברקיע יש שמות קדושים ובארץ יש שמות קדושים אמר רבי יהודה [נ"א רבי יוסי] באותו יום שירד יעקב למצרים ירדו עמו ששים רבוא מלאכים עליונים</p> <p>רבי יהודה פתח הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב וגו' שלטונים¹²⁰ שחקוקים במפתח¹²¹ סובבים במקומו השלטונים¹²² בשביעי חקוקים בששי זהו שכתוב ששים גבורים סביב לה הנה מטתו זוהי שכינה שלשלמה המלך שהשלום שלו ששים גבורים סביב לה אלו הם ששים רבוא מלאכים עליונים שהם מחיל¹²³ השכינה שירדה עם יעקב</p>
---	--

¹¹⁴ אל יעלה בדעתך מלאכים וכיוצא אלא בני ישראל ממש כפשוטו, והשתא קשה טובא חדא ואלה שמות למאי איצטרך, ועוד אתו מיבעי ליה ועוד איש וביתו (אור יקר).

¹¹⁵ לא אמר בני ישראל ממש אלא דאתקרון על צד כי שרית, וכך שמם ראובן ושמעון וכו' כדפי' במדרש ועתה אמר הבאים מצרימה, אפילו בהיותם באים לא שינו שמם הידוע להם לטובה, כי לעולם טעמם במ וריחם לא נמר, לזה לא אמר אתו אלא את יעקב להיות בני ישראל יחס עצמם לא ייחס שם אביהם, איש וביתו כמו ה"ב שבטים כהם כל אנשי ביתם היורדים עמם (אור יקר). ר"ל שהם המלאכים הנאצלים מישאל ת"ת (רח"ו).

¹¹⁶ ובהאי מתיישב האי, והודיענו שמות בארץ שאינם שמות מונחים בהסכמה, אלא בעצת רוח הקדש, וז"ש שם הקב"ה מעצמו השמות האלו לשבטים, וז"ש ואלה שמות, שמות מונחים מלמעלה ונודע שהם נקראים בני ישראל עד צד שהם מאושרים ומיושרים לעבודה כי שרית (אור יקר). ר"א פתח פתיחה זו לתרץ איך יעקב נק' ישראל על שם ז"א אדם הגשמי יקרא ע"ש הפרצוף הרוחני, ולכ"א אשר שם שמות וכו' ישראל ולאה ורחל ויעקב (מ"מ).

¹¹⁷ שהקב"ה קורא לגדודי על שם כוחם ופעולתם (אור יקר).

¹¹⁸ שמות השבטים וכיוצא ששם על שם פעולתם וכוחם ויש כח לקמיעין בשמותיהם ככח שמות המלאכים (אור יקר).

¹¹⁹ כולא עלמא ידוע שהיו במצרים ס' רבוא כמבואר לעיל כשש מאות וכו', אבל ס"ד לומר שכשירדו לא ירדו אלא שבעים כמספר שבעים נפש ואח"כ היו מתרבין והולכין כבני ישראל פרו וישרצו וכו', כך היה יורד מלאך כנגד כל א' וא' שהיה מתרבה והולך לזה אמר שאינו כן, אלא מיד ברדת יעקב ירדו ס' רבוא, והטעם לזה מהפסוק אומרו בני ישראל ממש כמספר בני ישראל אח"כ שהם ס' רבוא הבאים מצרימה, מיד באותה שעה באו למצרים את יעקב, עם היות שלא היו אלא ע' נפש, והיינו חדושא דקרא באומרו ואלה שמות וכו', דאי לא תימא היכ לשתוק דהא מק"ו נפקי כדפי' לעיל ועוד הא כתיב אנכי ארד וכו' (אור יקר).

120
121
122
123

¹²⁴ בערוך פי' קוזמוטור שהוא שלטון בעולם וניחא שהם מלאכים שולטים בעולם, בעלי ההשגחה העליונים, באמצעותם יורד ההשגחה וההנהגה. עוד פי' קוזמין, לשון תכשיטין, ויתיישב שהם תכשיטין לשכינה שהיא מתנאה בהם כנודע הרבה חיליה להפיס דעתה (אור יקר). שלטונין (רח"ו).
¹²⁵ לשון חקיקה, פתוחי חותם מתרגמין כגלוף דהיינו מפותחים וחקוקים (אור יקר).

ספר שמות

<p>דאינון מחילא דשכינתא דנחתת עם יעקב למצרים מגבורי ישראל ישראל דלעילא הדא הוא דכתיב (שמות א &) ואלה שמות בני ישראל וגו' איש וביתו באו אינון ונימוסיהון</p>	<p>למצרים מגבורי ישראל ישראל שלמעלה זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל וגו' איש וביתו באו הם ומנהגיהם.</p>
<p>רבי חייא הוה אזיל מאושא ללוד והוה רכיב על חמרא והוה רבי יוסי עמיה נחית רבי חייא ושקליה בידוי לרבי יוסי אמר ליה אי בני עלמא ידעין יקרא סניאה דיעקב בשעתא דאמר ליה קב"ה (&) אנכי ארד עמך מצרימה הוה מלחכי עפרא תלת פרסי קריב לקבריה דהכי מפרשי מרנא רברבי עלמא מאריהון דמתניתא</p>	<p>רבי חייא היה הולך מאושא ללוד והיה רוכב על חמור והיה רבי יוסי עמו ירד רבי חייא ולקח בידיו רבי יוסי אמר לו אם בני העולם היו יודעים כבודו הרב {לשון הרבה} של יעקב בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא אנכי ארד עמך מצרימה היו מלחכים את העפר שלש פרסאות קרוב לקברו שכך מפרשים מורינו גדולי עולם בעלי המשנה</p>
<p>כתיב (שמות יח ז) ויצא משה לקראת חותנו אהרן חמא למשה דנפק ונפק עמיה ואלעזר ונשיאי וסבי נפקו עמיה ראשי אבהן ומערעי כנשתא וכל ישראל נפקו עמהון אשתכח דכל ישראל כלהו נפקו לקבליה דיתרו מאן חמא למשה דנפיק ולא יפוק לאהרן ולרברבי דנפקי ולא יפוק אשתכח דבגין משה נפקו כולהון ומה אי בגין משה כך בגין קב"ה כד אמר אנכי ארד עמך מצרימה על אחת כמה וכמה</p>	<p>כתוב ויצא משה לקראת חותנו אהרן ראה שמשה יוצא ויצא עמו ואלעזר ונשיאים וזקנים יצאו עמו ראשי אבות וקרואי¹³³ העדה וכל ישראל יצאו עמם נמצא שכל ישראל כולם יצאו לקראת יתרו מי ראה את משה שיוצא ולא יצא את אהרן והגדולים שיוצאים והוא לא יצא נמצא שבגלל משה יצאו כולם ומה אם בשביל משה כך בשביל הקדוש ברוך הוא כשאמר אנכי ארד עמך מצרימה על אחת כמה וכמה</p>
<p>עד דהוה אזילי פגע בהו רבי אבא אמר רבי יוסי הא שכינתא הכא דחד ממאריהון דמתניתין עמנא אמר רבי אבא במאי עסקיתו אמר רבי</p>	<p>עד שהיו הולכים פגש בהם רבי אבא אמר רבי יוסי הרי שכינה כאן שאחד מבעלי המשנה עמנו אמר רבי אבא במה עסקתם אמר רבי יוסי</p>

¹²⁶ מפתח (רח"ו). ור"ל שהם החקוקים מז"א שנק' מפתח כמו שאמר בספרא דצניעותא אתא מפתחא דכליל בשית וכו' הם המקיפים וסובבים למלכות שהיא מקומו דז"א וכסא שלו כדמפרש הזהר ואזיל (מ"מ).

¹²⁷ מפתח כלשון קלדיא וכן בערוך, והענין כי המלכות שהוא מפתח ליכנס אל הקדוש פנימה אלו מתחקקים בה או מתקשטים בהם (אור יקר).

¹²⁸ היינו שהם אלו נאחזים בדרך מצד החסד ואלו נאחזים בצפון מצד הגבורה, ואלו נאחזים במזרח ת"ת ואלו נאחזים במערב המלכות, ואלו מצד מעלה בנצח, ואלו מצד מטה בהוד, ולזה סחרן בדוכתין, שכל א' לו מקום ידוע ליניקתו והיינו שהם ששים רבוע, שהם מאה אלף לכל אחד מן הקצוות. וא"ת והרי אתה אומר שהם ששים בשש קצוות, ואתה אומר שהם מטתו שלשלה שהיא בת שבע אם כן קשה מדידיה אדידיה (אור יקר).

¹²⁹ ירצה קישוטם ושלמותם, הם במלכות שהיא מדה שביעית, אמנם גליפין וחקיקתם על צד מציאות, שתיתאה דהיינו הת"ת וזה מוכח מהכת' דקאמר מטתו דהיינו שביעאה, ששים גבורים דהיינו שתיתאה (אור יקר). מלכות השביעית (רח"ו).

¹³⁰ בת"ת (רח"ו).
¹³¹ פי' אפשר דמטתו שלשלמה היינו מדת המלכות עצמה, ומטתו היינו אלו הגבורים וכיוצא והשתא מטתו היא המלכות, שלשלמה ת"ת מלכא דשלמא דלילה, ששים גבורים סביב לה אינה השלטונים ראשי גייסים אלא סתם שיתין רבוע דמלאכי עלאי כישראל שכולם שווים לטובה, ואינם סביב לה שהם ממנה, שאם כן יקשה שהיא בת שבע והם ששים (אור יקר).

¹³² ת"ת שהיסוד שלו דגוף וברית חשבינן חד (רח"ו).
¹³³

ספר שמות

<p>יוסי בהאי קרא דכתיב (&) אנכי ארד עמך מצרימה וגו' כד נחת יעקב למצרים דכתיב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את אוליף דכלהו נחתו עם יעקב למצרים</p>	<p>בפסוק הזה שכתוב אנכי ארד עמך מצרימה וגו' כשירד יעקב למצרים שכתוב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתה לומד שכלם ירדו עם יעקב למצרים.</p>
<p>אמר ליה רבי אבא ודא לחוד הות פתח ואמר (יחזקאל א ג) היה היה דבר יהויה אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר תלת פלוגתן הכא¹³⁵ חדא דתנינן אין שכינה שורה בחוצה לארץ וחדא דלא הוה מהימן כמשה דכתיב ביה (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא והוא גלי ופרסם כל גנזייה דמלכא וחדא דאתחזי כמאן דלא שלים בדעתיה אלא הכי אסיקנא במתניתא דילן חס ושלום דהא יחזקאל נביאה שלימא הוה וברשותא דקב"ה גלי כל מה דגלי וכלהו אצטריך דיגלי ויפרסם על חד תרין ממה דגלי דהכי תנן מאן דרגיל למסבל צערא וכו'¹³⁶ וכלא אצטריך ומעלמין לא שביק קב"ה לישראל בגלותא עד דהוה אתי למידר דיוריה עמהון כל שכן ביעקב דהוה נחית בגלותא וקב"ה ושכינתיה וקדישין עלאין (ותתאין) ורתיבין דנחתו כלהו עם יעקב דהא הוא דכתיב (&) הבאים מצרימה את יעקב</p>	<p>אמר לו רבי אבא וזה היה לחוד פתח ואמר היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר שלש¹³⁴ קשיות כאן אחד ששינינו אין שכינה שורה בחוץ לארץ ואחת שלא היה נאמן כמשה שכתוב בו בכל ביתי נאמן הוא והוא גילה ופרסם את כל גנזי המלך ואחת שנראה כמי שלא שלם בדעתו אלא כך הסקנו במשנתנו חס וחלילה שהרי יחזקאל היה נביא שלם וברשותו של הקדוש ברוך הוא גילה כל מה שגילה והכל הוא הצטרך לגלות ולפרסם על כל אחד פי שנים ממה שגילה שכך שינונו מי שרגיל לסבול צער וכו' והכל הצטרך ומעולמים לא עזב הקדוש ברוך הוא את ישראל בגלות עד שהיה בא לדור במדורו עמהם כל שכן ביעקב שהיה יורד לגלות והקדוש ברוך הוא ושכינתו וקדושים עליונים [ותחתונים] ומרכבות שכלם ירדו עם יעקב זהו שכתוב הבאים מצרימה את יעקב.</p>
<p>רבי אבא פתח ואמר (שיר ד ח) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבאי תא חזי ווי לון לבני נשא דלא ידעין ולא משגיחין בפולחנא דמאריהון דתניא אמר רבי יצחק בכל יומא ויומא בת קול נפקת מטורא דחורב ואמר ווי לון לבני נשא מפולחנא דמאריהון ווי לון לבני נשא מעלבונה</p>	<p>רבי אבא פתח ואמר אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי בא וראה אוי להם לבני אדם שלא יודעים ולא משגיחים בכבוד אדונם שלמדנו אמר רבי יצחק בכל יום ויום יוצאת בת קול מהר חורב ואומרת אוי להם לבני אדם מעבודת רבונם אוי להם לבני אדם מעלבונה</p>
<p>ה/ב</p>	
<p>דאורייתא¹³⁸ דאמר רבי יהודה כל מאן דאשתדל באורייתא¹³⁹ בהאי עלמא ומסגל עובדין¹⁴⁰ טבין ירית עלמא שלימא¹⁴¹ וכל מאן</p>	<p>של תורה שאמר רבי יהודה כל מי שעוסק בתורה בעולם הזה¹³⁷ ומסגל מעשים טובים יורש עולם שלם וכל</p>

¹³⁴

¹³⁵ ג' קושות בענין זה (מ"מ).

¹³⁶ ההמשך מובא לעיל דף ב ע"ב (הערת הזהר).

¹³⁷

¹³⁸ ממש עסק התורה, שאנים עוסקים בה, והיא עלובה ביניהם, שהמלאכים חשקו בה ונטלה מהם ונתנה לתחתונים והם מואסים בה והיא נעלבת ביניהם (אור יקר).

¹³⁹ ת"ת (רח"ו).

¹⁴⁰ במלכות ששם המעשה (רח"ו).

ספר שמות

<p>¹²דלא אשתדל באורייתא בהאי עלמא ולא עביד עובדין טבין לא ירית לא האי ולא האי והא תנן¹⁴² אית מאן דירית עלמיה כפום אתריה וכפום מה דחזי ליה אמר רבי יצחק לא תנן אלא מאן דלית ליה עובדין טבין כלל</p>	<p>מי שלא עוסק בתורה בעולם הזה ולא עושה מעשים טובים לא יורש לא זה ולא זה והרי שנינו יש מי שיורש עולמו כפי מקומו וכפי מה שראוי לו אמר רבי יצחק לא שנינו אלא במי שאין לו מעשים טובים כלל.</p>
<p>אמר רבי יהודה אלמלי הווי ידעין בני נשא רחימותא דרחים קב"ה לישראל הווי שאנין ככפיריא למרדף אבתריה דתניא בשעתא דנחת יעקב למצרים קרא קב"ה¹⁴³ לפמליא דיליה¹⁴⁴ אמר להון כלכון חותו למצרים¹⁴⁵ ואנא איחות עמכון אמרה שכינתא רבונא דעלמא אית צבאות בלא מלכא אמר לה אתי מלבנון כלה מלבנון מאתרא דעדן¹⁴⁶ דמלובן בכל עובדוי כלה דא שכינתא דהיא כלה בחופה ואזלא הא</p>	<p>אמר רבי יהודה אלמלא היו יודעים בני אדם את האהבה שהקדוש ברוך הוא אוהב את ישראל היו שואגים כמו כפיר לרדוף אחריו ששנינו בשעה שירד יעקב למצרים קרא הקדוש ברוך הוא לפמליה שלו ואמר להם כלכם רדו למצרים ואני ארד עמכם אמרה שכינה רבון העולם יש צבאות בלי מלך אמר לה אתי מלבנון כלה מלבנון ממקום העדן שמלובן בכל מעשיו כלה זו שכינה שהיא [כמו] כלה בחופה והולך זה</p>
<p>כהא דתניא אמר רבי יהודה מאי דכתיב (במדבר ז א) ויהי ביום כלת משה כלת כתיב¹⁴⁸ ביומא דעאלת כלה לחופה ושכינתא דא היא כלה אתי מלבנון תבאי מאתר בי מקדשא דלעילא¹⁴⁹ תשורי מראש אמנה (&) מרישא דמאן מראשיהון דבני מהימנותא ומאן נינהו יעקב ובנוי מראש שניר וחרמון דאינון עתידין לקבלא אורייתא דילי מטורא דחרמון ולאנגא עלייהו בגלותהון ממעונות אריות אלין אינון עמין עעכו"ם (נ"א בני נשא דמהימנותא) דדמיין לאריוותא ונמריין דמענין להון בכל פולחנא דקשיו</p>	<p>כמו זה ששנינו אמר רבי יהודה מה זה שכתוב ויהי ביום כלת משה כתוב כלת ביום שנכנסה כלה לחפה ושכינה זו הכלה אתי מלבנון תבואי ממקום בית המקדש שלמעלה תשורי מראש אמנה מראש של מי מראשיהם של בני האמונה ומי הם יעקב ובניו מראש שניר וחרמון שהם עתידים לקבל את התורה שלי מהר חרמון ולהגן עליהם בגלותם ממעונות אריות אלו הם עמים עובדי עובדי כוכבים ומזלות [נ"א בני אדם של אמונה] שדומים לאריות ונמרים¹⁴⁷ שמענים אותם בכל עבודה קשה.</p>

¹⁴¹ כי המלכות היא מנוחת הצדיקים כאומרו שבתני בבית ה' כל ימי חיי לחזות וכו' ושלימותה בת"ת דהיינו מצוות כנגד הת"ת ושניהם יחד אדם שלם עולם שלם שם שלם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, שם מלא על עולם מלא (אור יקר). ת"ת (רח"ו). וטעם שנקרא ז"א עלמא שלימא לפי שהמלכות כלולה עמו כי מילוי מ"ה גי' י"ט כמנין חו"ה שהיא מלכות, א"נ לפי שדעת ז"א שלימא מחו"ג משא"כ המלכות שאין לה אלא גבורות לבד (מ"מ).

¹⁴² דקס"ד מ"ש ולא עביד עובדין טבין היינו שלא עשה תרי"ג מצות שלימים הגם שעשה מקצת מהם לא ירית האי ולא האי לכך הקשה "והתנן" ומתרג' ר"י לא תנן אלא מאן דלית ליה עובדין טבין כלל (מ"מ).

¹⁴³ פי' ז"א (מ"מ).

¹⁴⁴ פי' מלכות וחיילותיה (מ"מ).

¹⁴⁵ פי' אתם הקדימו תחילת לרדת למצרים ואח"כ אני ארד ואתחבר עמכם, ולכך אמרה שכינתא אית צבאות בלא מלכא דהיינו איך איפשר לירד אנו תחילה והז"א שהוא המלך אחרינו (מ"מ).

¹⁴⁶ פי' אבא לפי שזו"ן שרשם מאבא ולכך אמר ז"א למלכות שאחננו מניחים הארות אבא ויורדים עם ישראל בגלות (מ"מ).

¹⁴⁷

¹⁴⁸ עי' לקמן ח"ג רנד ע"א ברע"מ (לש"ו).

¹⁴⁹ בינה (רח"ו).

ספר שמות

<p>רבי אבא אמר אתי מלבנון כלה וגו' (&) וכי מלבנון אתת¹⁵⁰ והלא ללבנון עולה¹⁵¹ אלא אמר רבי אבא בשעתא דנהתת שכינתא למצרים נחתו בהדה שתין רבוא של מלאכי השרת וקב"ה בקדמיתא הדא הוא דכתיב (מיכה ב יג) ויעבור מלכם לפניהם ויהו"ה בראשם רבי יצחק אמר אתי מלבנון כלה דא איהי שכינתא¹⁵² אתי מלבנון תבאי מאתר בי מקדשא דלעילא¹⁵³ תשורי מראש אמנה מאתר בי מקדשא דלעילא ומאתר בי מקדשא דלתתא¹⁵⁴ דאמר רבי יהודה מעולם לא זזה שכינתא מכותלי דמערבא¹⁵⁵ דבי מקדשא דכתיב (שיר ב ט) הנה זה עומד אחר כתלנו והוא ראש אמנה לכל עלמא מראש שניר וחרמון מאתרא דאורייתא נפקת לעלמא ולמה לאנגא על ישראל ממעונות אריות אלין עמין עעכו"ם רבי יודן¹⁵⁶ אומר ממעונות אריות אלין אינון תלמידי חכמים דעסקי באורייתא במעונות המדרשות ובבתי כנסיות דאינון אריון ונמרים באורייתא</p>	<p>רבי אבא אמר אתי מלבנון כלה וגו' וכי מלבנון באה והלא ללבנון עולה אלא אמר רבי אבא בשעה שירדה שכינה למצרים ירדו עמה ששים רבוא של מלאכי השרת והקדוש ברוך הוא בראשונה זהו שכתוב ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם רבי יצחק אמר אתי מלבנון כלה זוהי שכינה אתי מלבנון תבואי ממקום בית המקדש שלמעלה תשורי מראש אמנה ממקום בית המקדש שלמעלה וממקום בית המקדש שלמטה שאמר רבי יהודה מעולם לא זזה שכינה מכותל המערבי של בית המקדש שכתוב הנה זה עומד אחת כתלנו והוא ראש אמנה לכל העולם מראש שניר וחרמון ממקום שהתורה יצאה לעולם ולמה להגן על ישראל ממעונות אריות אלו עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות רבי יודן אומר ממעונות אריות אלו תלמידי חכמים שעוסקים בתורה במעונות המדרשות ובבתי כנסיות שהם אריות ונמרים בתורה.</p>
<p>רבי חייא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אמר ליה מה חמת אורייתא לממני בנוי דיעקב דאינון תריסר בקדמיתא ולבתר כן שבעים דכתיב (בראשית מו כז) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים ומאי טעמא שבעים¹⁶⁰ ולא יתיר אמר ליה לקביל שבעין אומין¹⁶¹ דאינון בעלמא ואינון הוו אומה יחידאה לקביל כלהון ותו אמר</p>	<p>רבי חייא היה יושב לפני רבי שמעון אמר לו מה ראתה התורה למנות את בני יעקב שהם שנים עשר בתחלה ואחר כך שבעים שכתוב כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים ומה הטעם שבעים ולא יותר אמר לו כנגד שבעים אומות שהם בעולם והם היו אומה יחידה כנגד</p>

¹⁵⁰ פי' שהרי משמע שמדבר ת"ת למלכות בעת פיוסה לזווג ואז היא למטה וא"כ ללבנון מבעי ליה שאז עולים לאבא הנק' לבנון (רח"ו).

¹⁵¹ ופי' מלבנון שאני יורד מלבנון צריך שתהיה אתי ללוותך (רח"ו).

¹⁵² ופי' מלבנון הוא אבא כדסברת רבי יהודה דלעיל ולא פליג עמיה אלא בתשורי מראש אמנה שרבי יהודה מפ' מרישא דבני מהימנותא ור' מפרש שהמלכות תשורי מהבינה שהיא מקדישא דלעילא מן המקדש שלמטה ע"י הקרבן, וכן במראש שניר וחרמון שר"י מפרשו על הר סיני ור' יצחק מפרשו על כל בית המדרש שיוצאה ממנו תורה לעולם, ואע"פ שאמר הזהר ואמר רבי יהודה וכו' רבי יצחק מביא ראיה מדברי ר' יהודה שאמר מעולם לא זזה שכינתא וכו' כדי לפרש תשורי מראש אמנה ולעולם ר' יהודה בפ' תשורי פליג עליה אע"פ שאמר מעולם לא זזה שכינתא וכו' (מ"מ).
¹⁵³ בינה (מ"מ).

¹⁵⁴ פי' בית המקדש שבנה שלמה, שהמלכות מקבלת תשורה מהבינה ומהקרבות וממעשה התחתונים שעושים בב"ה שלמטה (מ"מ).

¹⁵⁵ עי' לקמן דף קעט ע"ב (לש"ו).

¹⁵⁶ פליג על ר' יהודה, ור"י בפי' ממעונות אריות דלדידהו הם אומות העולם שהם אריות ונמרים ולרבי יודן הם הת"ח העוסקים במעונות המדרשות וכו' ולדידהו קאי על תשורי שר"ל תשורי מראש אמנה ותשורי ממעונות אריות דהיינו מתורת ת"ת ולדידהו נמי מפרש מראש שניר הוא הר סיני וחרמון הוא הר סיני שתשורי ממנו (מ"מ)

ספר שמות

<p>ליה תא הזי קלדיטיין¹⁶² דנהרין (גוברין)¹³ ענפיין¹⁶³ יתבין במטלניהון¹⁴ (נ"א במטוליהון) ממנן על שבעין עממין נפקין מתריסר גליפין קטורין דאסתהרין¹⁶⁴ במטלניהון למתקלן¹⁶⁵ לארבע רוחי עלמא הדא הוא דכתיב (דברים לב ח) יצב גבולות עמים למספר בני ישראל¹⁶⁶ והיינו דכתיב (זכריה ב ו) כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם לאחזאה דאינון קיימין בגין ישראל כארבע לא נאמר אלא כארבע כמה דאי אפשר לעלמא בלא ארבע רוחות כך אי אפשר לעלמא בלא ישראל</p>	<p>כולם ועוד אמר לו בא וראה¹⁵⁷ מפתחות שמאירים (ש"ר) ענפים יושבים במסעיהם (בצלם) ממונים על שבעים עמים יוצאים משנים עשר חקיקות קשורים שמסתובבים במסעותיהם במשקל¹⁵⁹ לארבע רוחות העולם זהו שכתוב יצב גבולות עמים למספר בני ישראל והיינו שכתוב כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם להראות שהם עומדים בשביל ישראל בארבע לא נאמר אלא כארבע כמו שאי אפשר לעולם בלי ארבע רוחות כך אי אפשר לעולם בלי ישראל.</p>
<p>ויקם מלך חדש (&) רבי אבא פתח¹⁶⁷ (ישעיה לב ב) אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין וקריב לון לגביה דכתיב (דברים יד ב) ובך בחר יהו"ה להיות לו לעם סגולה וגו' וכתוב (שם לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו ישראל מתדבקין ביה בקב"ה דכתיב (שם ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כולכם</p>	<p>ויקם מלך חדש רבי אבא פתח אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם מכל שאר העמים וקירב אותם אליו שכתוב ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה וגו' וכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו ישראל נדבקים בקדוש ברוך הוא שכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם</p>
ו/א	
<p>היום ועל דא זכאין אינון קמיה בגין דאינון זרעין על כל מים¹⁶⁸ מאי על כל מים דזרעין לצדקה¹⁶⁹ ומאן דזרע לצדקה כתיב ביה (תהלים נו יא) (כי גדול עד שמים על כל מים הדא הוא</p>	<p>היום ולכן זכאים הם לפניו משום שהם זורעים על כל מים מה זה על כל מים שזורעים לצדקה ומי שזורע לצדקה כתוב בו (כי גדול עד שמים על</p>

¹⁶⁰ פי' קשיא אחריתי היא (מ"מ).

¹⁶¹ פי' ובה מתורצת קושיא בתרייתא ומ"ש ותו א"ל הוא כדי לתרץ קושיא קמייתא (מ"מ).

¹⁵⁷

¹⁵⁸

¹⁵⁹

¹⁶² מפתחות (רח"ו). ור"ל י"ב גבולי אלכסון דז"א שנק' מפתחא כמש"ל (מ"מ).

¹⁶³ הם י"ב שרים שבהיכל הרצון (רח"ו). ור"ל ש"ב שרים הם יונקים מי"ב גבולי אלכסון והי"ב שרים ממונים על ע' שרים דע' אומות (מ"מ).

¹⁶⁴ י"ב גבולי אלכסון, והם הקלדיטים הנז' לעיל (רח"ו).

¹⁶⁵ ג' פונים ימה וג' פונים צפונה וכו' (רח"ו). וא"כ צ"ל מ"ש דאסתחרן קאי על הי"ב שרים לא על י"ב גבולי אלכסון (מ"מ).

¹⁶⁶ י"ב (רח"ו). והיינו טעמא ד"ב שרים ממונים על ע' דע' אומות דאינון קיימין בגין ישראל מדכתיב כד' ולא בד' לומר כשם שא"ל לעולם להתקיים בלא ד' רוחות וכמ"ש במסכת תענית דף ג' (מ"מ).

¹⁶⁷ טעם פתיחה זו משום דק"ל ויקם מלך חדש על מצרים ולא על ישראל ותרץ שאין ישראל תחת ממשלת שור וחמור של הקל' (רח"ו).

¹⁶⁸ ירצה מה שהם זורעים בעולם הזה בבנים בהמשכת נשמתם, והוא הדין במעשים טובים במצותם ותורתם הוא סוד המשכת השפע והאור, ונזרע זרע קדש והיינו סוד זרעו לכם לצדקה כלומר לייחד הת"ת עם המלכות, שהמלכות נקראת צדק כשהיא בלא משפט, וע"י משפט המתייחד עמה נעשית צדקה, דהיינו צדק ה' תיקוניה וקישוטיה, והיינו "על כל מים", פי' "כל" יסוד. "על כל", ת"ת. "מים" הם מימי החסד, שסוד קשרם הוא בחסד. וזהו שאמר הכתוב קצרו לפי חסד (אור יקר).
¹⁶⁹ שגורמים שיתגדל ויצמח צדקה שהוא ת"ת ע"י העלתה מ"ן לבינה (רח"ו).

ספר שמות

<p>דכתיב (&)¹⁵ (שם קח ה) כי גדול מעל שמים חסדך מעל שמים¹⁷⁰ על כל מים¹⁷¹ איהו הוי ומאן איהו מעל שמים דא עלמא דאתי¹⁷² וישראל זרעי זרעא על כל מים</p>	<p>כל מים זהו שכתוב) כי גדול מעל שמים חסדך מעל שמים על כל מים הוא היה ומי הוא מעל שמים זה עולם הבא וישראל זורעים זרע על כל מים.</p>
<p>בספרא דרב ייבא סבא הכי אמר כתיב (דניאל ד יד) בגזרת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא כל דינין דהאי עלמא¹⁷³ וכל גזרין¹⁷⁴ וכל שאלתין¹⁷⁵ בלהו קיימי בחד היכלא¹⁷⁶ דתמן ע"ב סנהדרין מעיינין בדינין דעלמא וההוא היכלא אקרי היכל זכותא בגין דכד דיינין דינא מהפכין בזכותא דבר נש בקדמיתא</p>	<p>בספרו של רב ייבא סבא כן אמר, כתוב: בגזרת עירין פתגמא ומאמר קדישין [בגזרת מלאכים דבר ומאמר קדושים], שאלה כל דיני העולם הזה, וכל הגזרות וכל הבקשות כולם עומדים בהיכל אחד, ששם שבעים ושנים סנהדרין מעיינים בדיני העולם. ואותו היכל נקרא היכל הזכות, משום שכשדנים דין, מהפכים בזכות האדם בראשונה.</p>
<p>מה דלאו הכי בדרגא דההוא סטרא אחרא דתמן איהו אתר דאקרי חובה בגין דכל עובדוי דההוא אתר דנחש אשת זנונים לא איהו אלא למהפכא בחובה דבר נש ולמלשן עבדא למאריה</p>	<p>מה שאין כן בדרגת אותו הצד האחר, ששם הוא מקום שנקרא חובה, משום שכל מעשי אותו המקום של נחש, אשת זנונים, אינו אלא להפוך בחטאו של האדם, ולהלשין עבד לאדונו.</p>
<p>אינון דהיכלא דזכותא אקרון מים מתוקים¹⁷⁷ מים צלוליין¹⁷⁸ אינון דהיכלא דחובא אקרון מין מרירין (במדבר ה כב) מי המרים המאררים</p>	<p>אותם של היכל הזכות נקראים מים מתוקים מים צלולים, אותם של היכל החובה נקראים מים מרירים, מי המרים המאררים.</p>
<p>בההוא היכלא דזכותא לא קיימי אלין תלת¹⁷⁹ בני חיי ומזוני ולא בההוא אתר דחובה</p>	<p>באותו היכל הזכות לא עומדים שלשת אלה: בנים, חיים, ומזונות.</p>

¹⁷⁰ דהיינו סוד משך חסד מים מעל שמים, והיינו כל מים, הנה יש מים מימין ומים משמאל על כל מים היא הבינה שהיא רוכבת על כל מים והיינו אומרו כי גדול מעל שמים דהיינו בינה (אור יקר). בינה (רח"ו).

¹⁷¹ חסד (רח"ו)

¹⁷² שהיא על כל מיני מים שהם שני מיני מים, מים מימין ומים משמאל, דהיינו שמים שני מיני מים, אש ומים, מעל שמים על כל מים. וא"כ ממשמע שאמר הכתוב על כל מים. ולא אמר מלה שיורה על הבינה רצה להורות על בחי' עלמא דאתי שהיא נמשכת דרך הספירות מלכות צדקה ות"ת מתייחדת עמו על ידי היסוד בתגבורת החסד מהבינה שמשם משך הכל (אור יקר).

¹⁷³ לדון האדם כפי מעשיו (אור יקר).

¹⁷⁴ אחר הדין לתת הגזירה לקיים כל דבר (אור יקר).

¹⁷⁵ כל מה שישאל אדם מצרכיו יגישוה לפני הדיינים לראות אם ראוי לשאלתו אם תפלתו תחזור ריקם אם לאו (אור יקר).

¹⁷⁶ היינו היכל הגבורה נק' היכל זכות כדפי' בפרשת פקודי דתמן ע"ב סנהדרין, כבר פירשתי שהם ע"ב מע"ב וע"ב שהם ר"ו ודירך*## דינם היאך ומושבם וגזירתם, ע"ש, מהפכין בזכות תחילה שהם מזוגין מחסד ולכך פותחין בזכות ועל שם כך עם היות שהם מגבורה כיון שנכללים בחסד נקראים זכות שהם מטין לחסד ולא כקורח ועדתו שהיו לוויים ולא רצו להשלים עם אהרן איש החסד וירדו אל מקום הקלי' שהם דין קשה שמרים בלי תיקון וכך הוא למטה בז' היכלות התמורות היכל חובה שכולם נוטים לחובה, ואינם נכללים בימין ולא בקדושה כלל, וכל טבעם בחובה להלשין להשטין לקטרטג ליטול נשמה (אור יקר).

¹⁷⁷ שהמתנהג על פיהם ימצא טוב (אור יקר).

¹⁷⁸ בלי שמרים חצונים (אור יקר).

¹⁷⁹ אינם נידונים שם מפני שדרך אחרת להם, מפני שאם היו דנים האדם בהיכל זכות בגזרת עירין וכו' רוב בני אדם לא ישיגו בנים ולא יאריכו ימים ולא יתפרנסו מפני מעשיהם, לכך הקב"ה סלק ג' ענינים אלו מהיכל זכות שהוא עולם המלאכים והניחם אל ההנהגה העליונה הנעלמת, ושם ידין לפי

ספר שמות

<p>לא במים מתיקן וצלילין ולא במים מרירין מלמטין ועל דא ישראל זרעי על כל מים זרעא קדישא דאולידו על כל מים איהו דהא לאו נכון זרעא דילהון אלא לעילא ועל דא אוקמוה מארי מתניתין בני חיי ומוזני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא קדישא¹⁸⁰ תליא מלתא</p>	<p>ולא באותו מקום של חובה. ולא במים מתוקים וצלולים ולא במים מרירים מאררים. ועל זה ישראל זורעים על כל מים זרע קדוש, שהולידו על כל מים הוא, שהרי לא נכון זרע שלהם אלא למעלה, ולכן פרשה בעלי המשנה, בנים חיים ומזונות, אין הדבר תלוי בזכות אלא הדבר תלוי במזל הקדוש.</p>
<p>ואתר דא על כל מיא¹⁸¹ איהו¹⁸² משלחי רגל השור והחמור¹⁸³ (&) דלא אית לון בההוא סטרא בישא כלום¹⁸⁴ ומשדרן מנייהו¹⁸⁵ כל חולקין בישין ומתדבקין בההוא סטרא טבא דכל קדושין עלאי¹⁸⁶ [שור וחמור כד מזדווגן כחדא תרין פגעין בישין אינון לעלמא] שור סטרא דדינא קשיא¹⁸⁷ איהו ואתדבקותא דסטרא קדישא איהו [חמור כד אזדווג בהדיה דאיהו מסטרא אחרא תרין פגעין בישין אינון לעלמא]</p>	<p>ומקום זה הוא על כל מים משלחי רגל השור והחמור, שאין להם באותו צד הרע כלום, ושולחים מהם כל החלקים הרעים ונדבקים באותו הצד הטוב של כל הקדושות העליונות (שור וחמור כאשר הם מזדווגים כאחד הם שני פגעים רעים לעולם). שור הוא צד הדין הקשה, והוא נדבק בצד הקדושה. (החמור כשמזדווג עמו שהוא מצד האחר הם שני פגעים רעים לעולם).</p>
<p>ועל דא שמעון תוקפא דדינא קשיא הוה ביה וכד מזדווג בלוי כחדא לא יכיל עלמא למסבל ובגין כך (דברים כב ז') לא תחרוש בשור ובחמור יחדו ועל דא שדר יעקב לעשו מלה דא דכתיב (בראשית לב ז') ויהי לי שור וחמור ואי לא דמאיך יעקב גרמיה דחילו סניא נפל ביה בעשו</p>	<p>ועל זה שמעון היה תוקף הדין הקשה, וכשמזדווג עם לוי כאחד, לא יכול העולם לסבול. ולכן לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. ועל זה שלח יעקב לעשו דבר זה שכתוב, ויהי לי שור וחמור, ואם יעקב לא הנמיך עצמו פחד רב היה נופל בעשו.</p>

הדברים הנסתרים היודעים אליו והיינו מזלא קדישא ממקור החיים, והנה במקומות רבים פי' ענין זה במדות, ומזל בכתר עליון, ואין לתמוה כי הכל עולה לענין א' כי הכתר הוא בסוד קדש הקדשים ושם היכל ג' ראשונות, ושם שופע המזל העליון, וסוד החסד ביצירה הוא היכל אהבה, והגבורה היכל זכות, והת' היכל הרצון וכו', ואין שום היכל פועל אלא מצד מה שנותנים לו כח מהמקור מהספירה העליונה ונמשך אליו כח ההנהגה דרך כסא הכבוד, ומה שאני מפרשים בהיכלות הוא הוא בספירות והכל א' (אור יקר).

¹⁸⁰ בינה (רח"ו). וטעם שנק' בינה מזלא לפי שיונקת ממזל ה"ג ואבא יונק ממזל ח' (מ"מ).

¹⁸¹ חסד (רח"ו).

¹⁸² מזל שרשו נזל, שהוא זל מים, וידוע שסודו נוצר חסד, וכל חסד סודו מים. ולפי שהוא החסד העליון יצדק בו לומר על כל מים. וגם נוצר חסד ממתיק הדינים המושרשים במדת לאלפים שממנה נמשך השרש למי המרים. וזהו ממש כל מים מתוקים ומרים, ולכן מ"ם מלא ב' פעמים מים, מ"ם י"ד מ"ם (רמ"ז).

¹⁸³ היינו ממש ב' כחות הגבורה דהיינו היכל זכות שור, והיכל חצוני חובה חמור, והיינו כעין על כל מים אלא שהסיף באומרו משלחי רגל וכו' מדלא קאמר משלחי שור וחמור אלא רגל, מורה שאפילו שורש הושר והחמור וקיומו שהם רגלים לדבר הקיום והחוזק אפילו ענין זה משלחים (אור יקר).

¹⁸⁴ אפילו אחיזה או תפיסה מועטת (אור יקר).

¹⁸⁵ ואפשר רגל אפילו רגל אחד משור וחמור אינו שורה למטה בהם, והיינו אומרו "ומשדרן מנייהו כל חלקין בישין" כרגלי הדבר בגשמי וראשו ברוחני והם משלחי רגל אפילו רגל א' לשור או לחמור אינו שורה בהם (אור יקר).

¹⁸⁶ הבינה מקור כל הטובה לספירות (אור יקר).

¹⁸⁷ משך הגבורה והוא במדרגות הדין הקשה הנמשך למטה שבו נאחזים החצונים (אור יקר).

ספר שמות

<p>ויקם מלך חדש על מצרים¹⁸⁸ (&) בספרא דרב המנונא סבא הכי אתמר מאי דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים תא חזי כל עמין דעלמא וכל מלכין דעלמא לא אתתקפו בשולטניהון אלא בניניהו דישראל מצרים לא הוו שלטין על כל עלמא עד דאתו ישראל ועאלו תמן בגלותא כדין אתתקפו על שאר עמין דעלמא</p>	<p>ויקם מלך חדש על מצרים. בספרו של רב המנונא סבא כך נאמר, מהו שכתוב "ויקם מלך חדש על מצרים". בא וראה, כל עמי העולם וכל מלכי העולם לא התחזקו בשלטונם אלא בשביל ישראל. מצרים לא היו שולטים על כל העולם עד שבאו ישראל ונכנסו שם לגלות, אז התחזקו על שאר עמי העולם.</p>
<p>בבל לא אתתקפו על כל עמין דעלמא אלא בגין דישראל דלהויין בגלותהון</p>	<p>בבל לא התחזקו על כל עמי העולם אלא בשביל שישראל שהיו בגלות שלהם.</p>
<p>אדום לא אתתקפו על כל עמין דעלמא אלא בניניהון דישראל דלהויין בגלותהון</p>	<p>אדום לא התחזקו על כל עמי העולם אלא משום שישראל שהיו בגלות שלהם.</p>
<p>דהא עמין אלין בשפלותא הוו בשאר עמין ומאיכין הוו מכלהו ובגין ישראל אתתקפו מצרים דכתיב (שמות כ ב) מבית עבדים אקרין ממש דהא מצרים בשפלותא דשאר עמין הוו</p>	<p>שהרי עמים אלו היו בשפלות בשאר העמים ונמוכים היו מכולם, ובגלל ישראל התחזקו מצרים, שכתוב "מבית עבדים", עבדים ממש נקראו, שהרי מצרים היו בשפלות של שאר העמים.</p>
<p>בבל דכתיב (ישעיה כג יג) הן ארץ כשדים זה העם לא היה</p>	<p>בבל שכתוב "הן ארץ כשדים" זה העם לא היה.</p>
<p>אדום דכתיב (עובדיה א ב) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד</p>	<p>אדום שכתוב "הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד".</p>
<p>וכלהו לא נטלו תוקפא אלא בניניהון דישראל דכד ישראל בגלותהון מיד מתתקפי על כל שאר עמין דעלמא מאי טעמא בגין דישראל אינון בלחודדיהו לקבל כל עמין דעלמא</p>	<p>וכולם לא נטלו תוקף אלא בגלל ישראל, שכשישראל בגלות שלהם, מיד מתחזקים על כל שאר העמים שבעולם. למה? משום שישראל הם לבדם כנגד כל עמי העולם.</p>
<p>כד עאלו ישראל בגלותא דמצרים מיד הוה קימה למצרים ואתתקפו שולטנותא דלהון לעילא על כל שאר עמין דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים ויקם קימה הוה לון דאתתקפו וקם ההוא ממנא שולטנא דמצרים ואתייהב ליה תוקפא ושולטנותא על כל ממנן דשאר עמין דהא בקדמיתא אית שולטנותא להווא ממנא דלעילא ולבתר לעמא דיליה</p>	<p>כשנכנסו ישראל לגלות מצרים, מיד היתה קימה למצרים, והתחזקו שלטונם מעל כל שאר העמים, שכתוב "ויקם מלך חדש על מצרים". "ויקם" קימה היתה להם, שהתחזקו וקם אותו ממונה השלטון של מצרים, ונתנו לו תוקף ושלטון על כל ממוני שאר העמים, שהרי בראשונה יש שלטון לאותו הממונה שלמעלה, ואחר כך לעם שלו</p>
<p>ו/ב</p>	
<p>דלתתא ובגין כך ויקם מלך חדש על מצרים</p>	<p>שלמטה. ולכן ויקם מלך חדש על מצרים זהו הממונה שלהם חדש היה</p>

¹⁸⁸ וממילא סמ' ורהב שותפים בשליטת פרעה כי שליטת פרעה היה בכח שניהם (דע"ה ח"א עח ע"א).

ספר שמות

<p>(&) דא הוא ממנא דלהון חדש הוה דעד יומא הדין לא הוה ליה שולמנא על שאר עמין¹⁸⁹ והשתא אתקם לשלמנא על כל שאר עמין דעלמא וכדין אתקיים (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ תחת עבד כי ימלוך</p>	<p>שעד היום הזה לא היה לו שלטון על שאר העמים ועכשיו הוקם לשלוט על כל שאר עמי העולם ואז התקיים תחת שלוש רגזה ארץ תחת עבד כי ימלוך.</p>
<p>רבי חייא אמר תלתין יומין עד לא ייתי תוקפא לעמא בארעא או עד לא תיתי תבירו לעמא בארעא מכרזי בעלמא ההוא ולזמנין דאתמסר ההוא מלא בפומא דרביי ולזימנין לאינזן בני נשא דלית בהו דעתא ולזמנין דההוא מלה אתמסר בפומא דעופי ומכרזי בעלמא ולית מאן דישגה בהו כד עמא זכאין אתמסר ההוא מלה לאינזן רישין זכאין דעלמא בגין דיודיעו לון ויתובון למאריהון וכד לאו אינזן זכאין הוי כדקאמרן</p>	<p>רבי חייא אמר שלשים יום עד שלא יבא תוקף לעם בארץ או עד שלא יבא שבר לעם בארץ מכרזים בעולם על אותו הדבר ולפעמים שנמסר אותו הדבר בפי התינוקות ולפעמים לאותם בני אדם חסרי דעת ולפעמים נמסר אותו הדבר בפי העופות ומכרזים בעולם ואין מי שישגיח בהם כשהעם הם צדיקים נמסר אותו דבר לאותם ראשים צדיקים של העולם כדי שיודיעו להם וישבו לרבונם וכשאינם צדיקים זה כפי שאמרנו.</p>
<p>רבי אלעזר הוה יתיב יומא חד אתרעא דלוד והוה יתיב עמיה רבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי אמר רבי יוסי אימא לכו מה דהמית יומא דא בצפרא קמית בנהורא חמית חד עופא¹⁹⁰ דהוה מאים זקף לעילא תלת זמני ומאיך חד והוה אמר עלאי עלאי ביומא דא טסי (ס"א דקיקים) רקיעין (לימינא)¹⁹¹ תלת ממנן זקפין שלטנין על ארעא חד יתיב דלא יתיב אעברו ליה בנורא דדליק מעברין קיימיה מעברין שלטניה</p>	<p>רבי אלעזר היה יושב יום אחד על שער לוד, והיה יושב עמו רבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי. אמר רבי יוסי, אמור לכם מה שראיתי היום הזה, בבוקר קמתי באור ראיתי עוף אחד שהיה טס ועולה למעלה שלש פעמים ומנמיך [פעם] אחת, והיה אומר עליונים עליונים ביום זה פורחים (דקיקים) הרקיעים (לימין) שלשה ממונים זקופים מושלים על הארץ, אחד יושב שלא יושב. העבירו אותו באש שדולקת, מעבירים את קיומו מעבירים את שלטונו.</p>
<p>תלת סמכין שליטין עלאין קיימין על עלמא רמינא לההוא עופא קלא אמינא ליה עופא עופא אימא לי תלת דקיימין ממנן וחד דמעברין שולטניה מאן אינזן רמא לי תלת גירין אלין מגדפא ימינא ודין חד משמאלא¹⁷ (ס"א ומגדפא שמאלא חד) ולא ידענא מאי רמיזא</p>	<p>שלשה תומכים¹⁹² שולטים עליונים עומדים על העולם זרקתי לאותו עוף ואמרתי לו עוף עוף אמור לי שלשה שעומדים ממונים ואחד שהעבירו שלטונו מי הם זרק לי שלשה חצים אלה מכנף ימינו וזה אחד משמאל (ומכנף שמאל אחד) ולא ידעתי למה</p>

¹⁸⁹ מלשון זה נראה דס"ל דאינו חדש ממש אלא בתחילה היה מלך על מצרים לבדה ועכשיו מלך על כל האומות בשביל ישראל כמו השר שלו (מ"מ).

¹⁹⁰ דע כי מיום שחרב בית המקדש ונשרף התורה בעו"ה, נוטל סם התורה להודיע לפתא אוכמא במזל שבתאי, והוא מודיע לעורבים, לכן לא רצה ר"א לידע מן העורבים מה שכבר יתן אחר תחת ר' יוסי חמיו והוא ינצל, כי נראה שאינו חביב לו שהעורב יודיע סודות עליונים, לכן לא רצה לשמוע רק מן היונה (זהר הרקיע).

¹⁹¹ פי' המלאכים שהם עליונים וטסים בדקות ובהעלם והם לימינא דהיינו בצד הקדושה והעוף היה אומר למלאכי השרת תלת זקפין וכו' א"נ יש לפ' עלאי הם הצדיקים שהם טסים בהעלם בלילה בסוד השינה להעלות מ"ן למלכות ופי' זה נכון דאי למלאכי השרת מה צורך להודיעם (מ"מ).

ספר שמות

	הוא רומז
<p>נסיב להו רבי אלעזר נחית להו לנחירוי נפק דמא מנחירוי¹⁹³ אמר ודאי תלת שלטני עממין קיימין ברומי בארעא וזמינין למעבד גזרין בישין לישראל מסטרא דרומא¹⁸ נסיב ההוא גיראי דמגדפא שמאלא ארה ונפק אשתא אוכמא מניה¹⁹⁴ אמר שלטנא דמצראי אעדיעו וזמין חד מלכא דרומא¹⁹ לאעברא בכל ארעא (ס"א דמצרים)²⁰ ולמנאה במצרים²¹ רברבי תריסין וסתיר בנין ובני²² סתירין²³ (ס"א וזמין חד מלכא מאינן תלת דקאמרן למשלט בה וסתיר בה בנינא ובני ביה בנינא) רמא לון רבי אלעזר לארעא נפלו אלין תלת על חד דמסטרא שמאלא</p>	<p>לקח אותם רבי אלעזר הוריד אותם לנחיריו ויצא דם מנחיריו אמר ודאי שלשה שליטי עמים עומדים ברומי בארץ ועתידים לעשות גזרות רעות לישראל מצד הרומאים לקח אותו חץ מכנף שמאל הריח ויצאה אש שחורה ממנו אמר שלטון המצרים העבירו ועתיד לעבור מלך אחד של הרומאים בכל הארץ (מצרים) ולמנות במצרים שרי תריסים וסותר בנין ובונה את הסתורים (ועתיד מלך אחד מאותם השלשה שאמרנו לשלוט בה וסותר בנינים ובונה בה בנינים) זרק אותם רבי אלעזר לארץ נפלו שלשת אלה על האחד שמצד שמאל.</p>
<p>עד דהוו יתבי אעבר חד ינוקא והוה קארי (ישעיה יט א) משא מצרים הנה יהוה רוכב על עב קל ובא מצרים אעבר תניינא חבריה ואמר וארץ מצרים תהיה שממה אעבר תליתאה חבריה ואמר ואבדה חכמת מצרים חמו ההוא גירא דגדפא שמאלא דאתוקד ותלת אחרנין דהוו עליה לא אתוקדן אמר רבי אלעזר האי דעופא והאי דדרדקי כלא הוא חד וכלא נבואה עלאה הוא (ס"א כלא איהו ברזא דחכמתא) ובעא קב"ה לאחזאה לן סתרי עלאי דהוא עביד הדא הוא דכתיב (עמוס ג ו) כי לא יעשה יהוה אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים וחכימי עדיפי מנביאי בכל זמן דהא לנביאי לזמנין שרת עליהו רוח קודשא ולזמנין לא וחכימין לא אעדי מנהון רוח קודשא אפילו רגעא חדא (זעיר) דידעין מה די לעילא ותתא ולא בעו לגלאה אמר רבי יוסי (יהודה) כלא חכמתא וחכמתא דרבי אלעזר יתיר מכלהו רבי אבא אמר אלמלא לא הו חכימין לא הו ידעין בני נשא מהו אורייתא ומהו פקודוי דמארי עלמא ולא אתפרשא רוחא דבני נשא מרוחא דבעירא</p>	<p>עד שהיו יושבים עבר תינוק אחד והיה קורא משא מצרים הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים עבר חברו השני ואמר וארץ מצרים תהיה שממה עבר חברו השלישי ואמר ואבדה חכמת מצרים ראו שאותו חץ של כנף שמאל ונשרף ושלשת האחרים שהיו עליו לא נשרפו אמר רבי אלעזר מה שהעוף והתינוקות [אמרו] הכל דבר אחד והכל הוא נבואה עליונה (והכל הוא בסוד החכמה) ורצה הקדוש ברוך הוא להראות לנו נסתרות עליונות שהוא עושה זהו שכתוב כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גילה סודו אל עבדיו הנביאים ועדיפים חכמים מנביאים בכל זמן שהרי על הנביאים לפעמים שורה רוח הקודש ולפעמים לא ומהחכמים לא זזה רוח הקודש אפילו רגע אחד [קטן] שיודעים מה שלמעלה ולמטה ולא רצו לגלות אמר רבי יוסי [יהודה] הכל חכמה וחכמת רבי אלעזר יתרה מכולם רבי אבא אמר אלמלא לא היו חכמים לא היו יודעים בני אדם מהי תורה ומה המצוות של רבון העולם ולא נפרד רוח בני אדם מרוח הבהמה.</p>
<p>אמר רבי יצחק כד אייתי קב"ה דינא על עמא בקדמיתא עביד דינא בההוא ממנא דממנא</p>	<p>אמר רבי יצחק כשמביא הקדוש ברוך הוא דין על העם בראשונה הוא</p>

¹⁹³ פי' לרמוז על גזרות שהיו עושים ליש' ושופכים דמים (מ"מ).

¹⁹⁴ אוכמא לרמוז שנחשכה מלכות מצרים כמ"ש שולטנא דמצרים אעדיאו א"נ יש לפרש על נהר דנור ששם מעבירים הממונה שעברה ממשלתו(מ"מ).

ספר שמות

<p>עליהו לעילא דכתיב (ישעיה כד כא) יפקוד יהו"ה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה במאי דינא אתרן ההוא ממנא דלעילא מעברין ליה בההוא נהר דינור דנגיד ונפיק וכדין אעדיו ההוא שולטנותא דיליה ומיד מכריזי עליה ברקיעא שולטנותא דממנא פלניא אעדיו מניה</p>	<p>עושה דין באותו הממונה עליהם למעלה שכתוב יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה באיזה דין נדון אותו הממונה שלמעלה מעבירים אותו באותו נהר דינור שנמשך ויוצא ואז מעבירים את אותו שלטון שלו ומיד מכריזים עליו ברקיע שלטונו של הממונה פלוני הועבר ממנו</p>
ז/א	
<p>עד דמטי ההוא קלא בכל אינון רקיעין עד דמטי באינון דשלטין בהאי עלמא ונפיק קלא ואכריז בכל עלמא עד דמטי לעופי ולינוקי ולאינון טפשיין דבני נשא דלא ידעין</p>	<p>עד שמגיע אותו קול לכל אותם הרקיעים עד שמגיע לאותם ששולטים בעולם הזה ויוצא קול ומכריז בכל העולם עד שמגיע לעופות ולתינוקות ולאותם הטפשים של בני אדם שלא יודעים</p>
<p>ויקם מלך חדש (&) רבי חייא אמר מלך חדש חדש ממש הוה¹⁹⁵ רבי יוסי אמר דהוה מחדש גזירין¹⁹⁶ דלא חדש מלכא אחרא מקדמת דנא אשר לא ידע את יוסף כל ההוא טיבו דעבד יוסף בארעא דמצרים¹⁹⁷ דכתיב (בראשית מז יד) ויבא יוסף את כל הכסף ביתה פרעה וקיים לון בשני כפנא¹⁹⁸ כל האי לא דכיר ועבד גרמיה דלא ידע ביה</p>	<p>ויקם מלך חדש רבי חייא אמר מלך חדש חדש ממש היה רבי יוסי אמר שהיה מחדש גזרות שלא חדש מלך אחר מקודם לכן אשר לא ידע את יוסף כל אותו טוב שעשה יוסף בארץ מצרים שכתוב ויבא יוסף את כל הכסף ביתה פרעה וקיים אותם בשני הרעב כל זה לא זכר ועשה עצמו שלא יודע אותו</p>
<p>רבי יוסי ורבי יהודה הווי יתבי ולעאן באורייתא קמיה דרבי שמעון אמר רבי יהודה האי דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים ותנינן דאיהו קם מגרמיה¹⁹⁹ מה דהוה שפל קם²⁰⁰ ולא אתחזי למלכא ובעותרא קם אמר רבי שמעון כלא הכי הוא כגוונא דאחשורוש דלא אתחזי למלכא וקם מגרמיה וקם בעותרא ובעא לאובדא²⁰¹ לישראל מעלמא אוף הכא האי לא</p>	<p>רבי יוסי ורבי יהודה היו יושבים ועוסקים בתורה לפני רבי שמעון אמר רבי יהודה מה זה שכתוב ויקם מלך חדש על מצרים ושנינו שהוא קם מעצמו מה שהיה שפל קם ולא היה ראוי למלך ובעושר הוא קם אמר רבי שמעון הכל כך הוא כדוגמת אחשורוש שלא היה ראוי למלך וקם מעצמו וקם בעושר ורצה להאביד את ישראל מן</p>

¹⁹⁵ בערך המלכות היה חדש כדמפרש שחידש גזירותיו אבל הוא היה ממש פרעה כדמסיק ועבד גרמיה דלא ידע ביה אלא ודאי חדש שמעולם לא מלך כמוהו במצרים (אור יקר).

¹⁹⁶ מדקאמר חדש ממש משמע דס"ל דהא והא הווי חדש ממש וגם מחדש גזירין אבל מדקאמר ועביד גרמי' וכו' נראה דס"ל נתחדשו גזירותיו (מ"מ).

¹⁹⁷ אל הכלל ואל המלך דהיינו בפרט אל פרעה שהעשירו ויבא יוסף את כל הכסף ביתה וכו' ואל מצרים (אור יקר).

¹⁹⁸ טובות כפולות לא דכיר לגמול טוב לישראל ולא עוד אלא שחידש גזרות קשות מכל מלכי מצרים הקודמים כאילו לא ידע שהוא יותר לא זכר והיינו טעם מלך חדש שהוא מחדש אשר לא ידע אצ"ל לא זכר אלא לא ידע (אור יקר).

¹⁹⁹ ופליגי דר' חיי ופליגי דר' המנונא דלעיל דפי' קם לעילא, והכא פריש קם מגרמיה, אשר לא ידע את יוסף היינו לא אתחזאי למלכא ולעותרא, דהיינו יוסף משנה למלך והעשירו והוא לא ידע ולא היה ראוי לאותם התכשיטין (אור יקר).

²⁰⁰ ס"ל כמ"ד חדש ממש, וכן דעת ר"ש שאמר כגוונא דאחשורוש (מ"מ).

²⁰¹ דהיינו נמי לא ידע את יוסף, ויהיה קימה לעילא ולתתא ויתפרש ויקם למעלה ויקם למטה שהקב"ה הקימו לקיים גזירות הגלות ומלת ויאמר אל עמו היינו השר המייעץ מלמעלה (אור יקר).

ספר שמות

<p>אתהווי למלכא וקם מגרמיה ובעא לאובדא לישראל מעלמא דכתיב (&) ויאמר אל עמו וגו' הבה נתחכמה לו וגו' וכד הוה קם מלכא לעילא קם מלכא לתתא</p>	<p>העולם אף כאן זה לא ראוי למלוכה ועמד מעצמו ורצה להאביד את ישראל מן העולם שכתוב ויאמר אל עמו וגו' הבה נתחכמה לו וגו' וכשהיה עומד מלך למעלה עומד מלך למטה.</p>
<p>רבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי הוו אזלי מטבריא לצפורי עד דהוו אזלי פגע בהו חד יודאי פתח ואמר (ישעיה יט א) משא מצרים הנה יהו"ה רוכב על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו תא חזי כל מלכין דעלמא²⁰² וכל עמין דעלמא לא חשיבי כלום קמי קב"ה דכתיב (דניאל ד לב) וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצביה עביד²⁰³ בחיל שמיא</p>	<p>רבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי היו הולכים מטבריה לצפורי עד שהיו הולכים פגע בהם יהודי אחד פתח ואמר משא מצרים הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו בא וראה כל מלכי העולם וכל עמי העולם לא נחשבים לכולם לפני הקדוש ברוך הוא שכתוב וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצביה עביד בחיל שמיא [וכל דיירי הארץ כלא חשובים וכרצונו עושה בחיל השמים]</p>
<p>והכא במצרים אף על גב דכל אינון גבוראין²⁰⁴ ודרעא מרממא גלי קודשא בריך הוא במצרים מה כתיב הנה יהו"ה רוכב על עב קל ובא מצרים מאי שנא בכל עמין דעלמא דלא הוה הכי דהא קב"ה גזר גזרה ואתעביד והכא איהו אתא דכתיב (&) ובא מצרים וכתוב (שמות יב יב) ועברתי בארץ מצרים וגו'²⁰⁵ אני יהו"ה אלא בגין דמלכא הוה אתי לאפקא למטרוניתא דהוות תמן ובגין יקרא דמטרוניתא הוה אתי ועל דא הוה קב"ה בעי ביקרה²⁰⁶ ואתי לגבה²⁰⁷ לאקמא לה²⁰⁸ ולמיהב לה ידא²⁰⁹ ולוקפא לה כמה דזמין קב"ה למעבד בסוף גלותא דאדום</p>	<p>וכאן במצרים אף על גב שכל אותן הגבורות וזרוע רמה גילה הקדוש ברוך הוא במצרים מה כתוב הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים מה שונה בכל עמי העולם שלא היה כך שהרי הקדוש ברוך הוא גזר גזרה ונעשתה וכאן הוא בא שכתוב ובא מצרים וכתוב ועברתי בארץ מצרים וגו' אני ה' אלא משום שהמלך היה בא להוציא את המלכה שהיתה שם ובשביל כבוד המלכה היה בא ועל כך היה הקדוש ברוך הוא רוצה בכבודה ובא אליה להקימה ולתת לה יד ולזקוף אותה כמו שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות בסוף גלות אדום.</p>
<p>אמר רבי ייסא אי הכי²¹⁴ דבגין דמטרוניתא הוה הא בגלותא דבבל מטרוניתא תמן הות אמאי לא הוה כך אמר ליה הא תנינן דהטאה גרם דנטלו נשים נכריות ואעילו ברית קיימא²¹⁵ קדישא ברשותא אחרא ובגין כך אתאבידו</p>	<p>אמר רבי ייסא אם כך שבשביל המלכה זה היה הרי בגלות שבבל היתה שם המלכה ולמה לא היה כך אמר לו הרי שנינו שהחטא גרם שנשאו נשים נכריות והכניסו אות</p>

²⁰² אינם חשובים לפניו כדי שירד הקב"ה לדינם למטה בתחתונים אלא יגזור אליהם גזירות קשות ויתקיימו ואפילו בשרים (אור יקר).

²⁰³ רצה ונתקיים רצונו ואם כן יקשה מה הכבוד הזה שבא הקב"ה למצרים לנקמה ולא עוד אלא כבר עשה כמה מכות בהם ועם כל זה במכה עשירית ירד בכבודו ובעצמו וז"ש והכא במצרים (אור יקר).

²⁰⁴ כי לא מפני גודל הנס נרחיקהו מיכולת המלאך על ידי עזר קונו (אור יקר).

²⁰⁵ עי' ח"א קיז ע"א במדה"נ (לש"ו).

²⁰⁶ היינו ובא מצרים לעשות הנקמה בעצמו (אור יקר).

²⁰⁷ ג"כ (אור יקר).

²⁰⁸ הוא בעצמו מגלותה (אור יקר).

²⁰⁹ פשיטות ימינו אליה להקימה מגלותה כאומרו נטית ימינך וא"ת והא כתיב ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך ומדת אני היא השכינה ואת אמרת דע"י ת"ת וי"ל כי מלת אני אינו מדקדק השכינה אלא אני ת"ת המדבר על עצמו שהוא הפועל על יד המלכות אבל הוא הת"ת בעצמו (אור יקר).

ספר שמות

<p>מנהון נסין ואתון דאתחזי למעבד להו מה דלא הוה הכי בגלותא דמצרים דכלהו הוו שבטי יה בני ישראל עאלו בני ישראל נפקו בגלותא דאדום בעי²¹⁶ קב"ה לאתיקרא בעלמא²¹⁷ ולמיתי איהו²¹⁸ לאקמא למטרוניתא²¹⁹ ולנערא לה מעפרא ווי למאן²²⁰ דיערע תמן קמיה בשעתא דיימא²²¹ (ישעיה נב ב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם התפתחי מוסרי צוארך מאן הוא מלכא ועמא²²² דיקום קמיה (שם יט א) ונעו אלילי מצרים מפניו אלילי מצרים לאו על אבנין ואעין אתמר אלא על כל אינון דרגין ממנן עלאיין ועל אינון פולחנין תתאיין דלהון ובכל אתר דגלו ישראל קב"ה בעי עליהו ואתקביל מאינון עמין</p>	<p>ברית קודש לרשות אחרת ולכן נאבדו מהם הנסים והאותיות שראויים היו להעשות להם מה שלא היה כך בגלות מצרים שכולם היו שבטי יה בני ישראל נכנסו ובני ישראל יצאו בגלות אדום רוצה הקדוש ברוך הוא להתכבד בעולם²¹⁰ ולבא הוא להקים את המלכה ולנער אותה מהעפר אוי למי שיפגש שם לפניו בשעה שיאמר התנערי מעפר קומי שבי ירושלים התפתחי מוסרי צוארך מי הוא המלך והעם שיעמוד לפניו "ונעו אלילי מצרים מפניו אלילי מצרים" לא על אבנים ועצים נאמר אלא על כל אותם דרגות ממונות העליונות ועל אותם העבודות התחתונות שלהם ובכל מקום שגלו ישראל הקדוש ברוך הוא²¹¹ מבקש עליהם ומתרעם²¹² ונפרע²¹³ מאותם עמים.</p>
<p>תא חזי מה כתיב (שם נב ד) כה אמר יהו"ה מצרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואשור באפס עשקו תורעמא דאתרעם קב"ה על אשור ואמר חמו מה עבד לי אשור דהא מצרים דאנא עבדית בהו כל אינון דינין ועמי (אינון) נחתו תמן לדיירא ביניהון וקבלום מצראי ביניהו ויהבון לון שפר ארעא ארץ גושן ואף על גב דאעיקו לון</p>	<p>בא וראה מה כתוב כה אמר ה' מצרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואשור באפס עשקו תורעמות שהתרעם הקדוש ברוך הוא על אשור ואמר ראו מה עשה לי אשור שהרי במצרים שאני עשיתי בהם כל אותם הדינים ועמי (הם) ירדו לשם לדור ביניהם וקבלום המצרים ביניהם</p>

²¹⁴ בשלמא אי אמרינן מחמת עצם המכה שאינה ראויה לשליח והוא נשמר לעיל מזה (אור יקר).
²¹⁵ פגמו היסוד והמלכות, דהיינו מקום הנס, כי נס הוא היסוד, שהוא נקרא אות במקומו, ונס בהיותו למעלה מנצח והוד, ומופת מצד הת"ת, ופלא מצד ג' ראשונות, ומצד הבינה הם פלאות ודאי, והיינו אל"ף פל"א, והכל סוד היסוד כדפי', והם פגמו היסוד, ולכן נגאלו בלי נס ופלא ובלי אות ומופת (אור יקר).

²¹⁰

²¹¹

²¹²

²¹³

²¹⁶ הקשה א"כ בגאולה העתידה יהיה תלוי גם בזה, לזה אמר שאינו כן בגאולה העתידה, אלא יעשו הניסים מטעם אחר כדמפרש ואזיל (אור יקר).

²¹⁷ להביא הנבראים שיכירו אלהותו (אור יקר). פי' אע"פ שהיו דור שכולו חייב אפילו הכי בשביל כבוד השכינה יורד הקב"ה בכבודו ובעצמו להקימה (מ"מ).

²¹⁸ אינו רוצה שיהיו הנקמות מצד ב"ד תחתון, והניסים מעין ב"ד תחתון, אלא יהיו הניסים והגבורות מעין הספירות העליונות (אור יקר).

²¹⁹ היינו שיהיה מתעלית קדושתה מעשיה ליצירה ומיצירה לבריאה וכו' אלא סוד העפר החצוני ששכבה עד עתה, בה יתנער ממנה, ויעביר החצונים ממנה (אור יקר).

²²⁰ ירצה אותם המלכים שיהיו אז באותם הימים, עם היות שהם לא עשו עיקר הרעה, אלא כיון שהם לפניו פוגע בהם בדינו, ומראה בהם נקמתו וניסיו ואורותיו (אור יקר).

²²¹ היינו אבנא דמחת לצלמא על רגלי' דהיינו אצבען דרגלייא מנהון חספא וכו' ועם היות שברוחניים יתבטלו כל המציאות אל הקלי' בגשמיים יהיה המכה דווקא ביומיהון די מלכיא אינון (אור יקר).

²²² בהכרח יהיו מעכבים אותם המלכים והעמים מלכות ישראל וינקום בהם במלכים ובאומותם (אור יקר).

ספר שמות

<p>ונתנו להם היופי של הארץ ארץ גושן ואף על גב שצערו אותם בגלות לא העבירו מהם את הארץ שכתוב רק בארץ גושן אשר שם בני ישראל וגו' ומיטב ארץ מצרים הוה דכתיב (בראשית מז יג) במיטב הארץ בארץ רעמסס ותו דלא אעדו מדילהון כלום דכתיב (שמות ט ז) וממקנה בני ישראל וגו' ועם כל דא אתדנו בכמה דינין</p>	<p>ונתנו להם היופי של הארץ ארץ גושן ואף על גב שצערו אותם בגלות לא העבירו מהם את הארץ שכתוב רק בארץ גושן אשר שם בני ישראל וגו' ומיטב ארץ מצרים היתה שכתוב במיטב הארץ בארץ רעמסס ועוד שלא העבירו משלהם כלום שכתוב וממקנה בני ישראל וגו' ועם כל זה נדונו בכמה דינים.</p>
<p>אבל אשר באפס עשקו אמיל</p>	<p>אבל אשר באפס עשקו הטיל</p>
<p>ז/ב</p>	
<p>לון בארעא דסייפי עלמא ונטל לון ארעא דלהון ומה מצראי דעבדי כל הני טבאן לישראל אתדנו בכל אינון דינין אשר ואדום ושאר עמין דמעיקין לון וקמלין לון ונטלין לון ממוניהון על אחת כמה וכמה דקב"ה בעי ליקרא שמייה עלייהו דכתיב (יחזקאל לח כג) והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי התם במצרים במלכא חד והכא בכל מלכין דעלמא</p>	<p>אותם בארץ שבסוף העולם ונטל את ארצם מהם ומה המצרים שעשו כל הטובות הללו לישראל נדונו בכל אותם דינים אשר ואדום ושאר העמים שמצערים אותם והורגים אותם ונוטלים את ממונם על אחת כמה וכמה שהקדוש ברוך הוא רוצה לכבד את שמו עליהם שכתוב והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי שם במצרים במלך אחד וכאן בכל מלכי העולם.</p>
<p>רבי שמעון זקף ידיו ובכה ואמר ווי מאן דיזדמן בההוא זמנא וזכאה חולקיה מאן דיזדמן וישתכח בההוא זמנא ווי מאן דיזדמן בההוא זמנא בגין דכד ייתי קב"ה לפקדא לאיילתא יסתכל מאן אינון דקיימין בהדה בכל אינון דמשתכחי עמה בכל עובדוי דכל חד וחד ולא ישתכח זכאי²²³ דכתיב (ישעיה סג ה) ואביט ואין עוזר וכמה עקתינ על עקתינ לישראל</p>	<p>רבי שמעון הרים ידיו ובכה ואמר, אוי למי שיזדמן באותו זמן, ואשרי חלקו של מי שיזדמן וימצא באותו זמן. אוי למי שיזדמן באותו זמן, משום שכשיבא הקדוש ברוך הוא לפקד את האילה, יסתכל מי הם אותם שעמדו עמה בכל אותם שנמצאים עמה בכל מעשי, כל אחד ואחד, ולא ימצא צדיק שכתוב "ואביט ואין עוזר", וכמה צרות על צרות לישראל.</p>
<p>זכאה מאן דיזדמן וישתכח בההוא זמנא²²⁴ בגין דההוא דיתקיים בההוא זמנא במהימנותא</p>	<p>אשרי מי שיזדמן וימצא באותו הזמן, משום שאותו שיעמוד באותו</p>

²²³ עי' סנהדרין (צ"ח ע"א) אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב. וע' בהגר"א בתיקונים (קכ"ו ע"א ד"ה ואית): דדפיקו דעה"ח כולו טוב ובריאות בתכלית השלימות בכל נקודה ונקודה וכו' אבל מעץ הדעת ט"ר לעולם אין בו כולו טוב או כולו רע רק מאן דאלים גבר ואינו בריא בשלימות או חולי בשלימות וכן הוא בישראל כד אינון בסטרא דעץ הדעת טוב ורע גדולתם אין בשלימות וכו' אבל בימי חבלי משיח והיתה עת צרה ליעקב כנ"ל וכמ"ש אין בן דוד בא אלא בדור כו' וודאי אופן השני וכמ"ש בזהר פרשת שמות ז ע"ב וכו' וכשיבוא משיח אז יתגלה עץ החיים שכולו טוב. אמנם ענין כולו חייב אינו רשעים גמורים ח"ו, כי זה אי אפשר, אלא רובו עונות נקרא חייב כמ"ש בראש השנה (דף ט"ז י"ז) והרי לנו דימות המשיח אינו תלוי בזכות ומעשים כלל [אלא בברית אבות] (הקדו"ש כט ע"ד).

²²⁴ קשה דבדף זה סדר ר"ש ענין משיח בענין זה, דהיינו עמודא דאשא קאים ארבעין יומין, ובההוא יומא אתגלי משיחא מקן צפור בארעא דגליל וכו', ולקמן בדף ח' סדר ר"ש סדר אחר. ותירץ מוריננו, שהעיקר כמ"ש בדף ח', כי שם פתח בקרא כי יקרא קן צפור, ומסדר ענין המשיח א' לא'. ומ"ש בדף ז' שייך בדף ח' ע"ב, כמ"ש שם, מההוא יומא עד תריסר ירחין אתייעטון וכו', כמה דאתמר בדף ז', וכמה עקתינ וכו'. ובסוף דף ח' אמר וישרי בארעא דגליל וכו', ויתגלי מההוא נהירו דקן צפור, כמ"ש

ספר שמות

<p>יזכה לההוא נהירו דהדוה דמלכא ועל ההוא זמנא כתיב (זכריה יג ט) וצרפתים כצרוף את הכסף ובהנתיים כבחון את הזהב וגו'</p>	<p>זמן באמונה, יזכה לאותו אור של שמחת המלך. ועל אותו זמן כתוב "וצרפתים כצרוף את הכסף ובהנתיים כבחון את הזהב וגו'".</p>
<p>לבתר דאינון עקתינ מתערי על ישראל וכל עמיין ומלכיהון יתייעטון כחדא עלייהו ומתערי כמה גזירין בישין כלהו סלקי בעימא חדא עלייהו וייתון עקתא על עקתא בתרייתא משכחן קמייתא</p>	<p>לאחר שאותן צרות יתעוררו על ישראל, וכל העמים ומלכיהם יתייעצו כאחד עליהם, ומעוררים כמה גזרות רעות, וכולם עולים בעצה אחת עליהם. ויבאו צרה על צרה, אחרונות משכחות את הראשונות.</p>
<p>כדין יתחוי חד עמודא דאשא קאים מעילא לתתא ארבעין יומין וכל עמיין דעלמא חמאן ליה בההוא זמנא יתער מלכא משיחא לנפקא מגו גנתא דעדן מההוא אתר דאתקרי קן צפור²²⁵ ויתער בארעא דגליל וההוא יומא דיפוק לתמן יתרגז כל עלמא וכל בני עלמא מתחבאין גו מערתי ומנרי דלא יחשבון לאשתזבא</p>	<p>אז יתראה עמוד אש אחד עומד מלמעלה למטה ארבעים יום, וכל עמי העולם רואים אותו. באותו זמן, יתעורר מלך המשיח לצאת מתוך גן עדן, מאותו מקום שנקרא ק"ן צפור, ויתעורר בארץ הגליל. ואותו יום שיצא לשם, יתרגז כל העולם, וכל בני העולם מתחבאים בתוך מערות וסלעים, שלא יחשבו להינצל.</p>
<p>ועל ההוא זמנא כתיב (ישעיה ב יט) ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד יהוה ומהדר גאונו בקומו לערוץ הארץ מפני פחד יהוה דא ההוא רגיוו דכל עלמא ומהדר גאונו דא משיח בקומו לערוץ הארץ כד יקום ויתגלי בארעא דגליל בגין דאיהו הוא אתר קדמאה דאתחרבא בארעא קדישא ובגין כך יתגלי תמן קדמאה לכל אתר</p>	<p>ועל אותו זמן כתוב "ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה' ומהדר גאונו בקומו לערוץ הארץ". "מפני פחד ה'", זהו אותו רוגז של כל העולם. "ומהדר גאונו", זה משיח. "בקומו לערוץ הארץ", כשיקום ויתגלה בארץ הגליל, משום שהוא מקום ראשון שנחרב בארץ הקדושה, ולכן יתגלה שם ראשון לכל מקום.</p>
<p>ומתמן יתער קרביין לכל עלמא לבתר ארבעין יומין דעמודא יקום מארעא לשמיא לעיניהון דכל עלמא²²⁶ ומשיח יתגלי יקום מסטר מזרח</p>	<p>ומשם יעורר קרבות לכל העולם, אחר ארבעים יום, שעמוד יעמוד מארץ לשמים לעיני כל העולם,</p>

בדף ז', יתער מקן צפור ויתער בארעא דגליל. נמצא שהסדר העיקרי כמ"ש בדף ח', אלא כאן הזכיר הענין דרך כלל, ולקמן בדף ח' דרך פרט, יקום מסטר מזרח חד ככביא, רומז על ישראל ומשיח, וז' כוכבין אחרנין רומזים לאר"ה, כי כל א' כלול מ' ה' עם ע' אומות הנלחמים עם כוכב של ישראל, לבתר י"ב ירחי יסלקון ליה וכו', הם י"ב ירחיה הנז' למעלה (מ"מ).

²²⁵ הנה תמיה גדולה אם נאמר שאז יהיה שינוי, כי זה המשיח לא יהיה נולד מאיש ואשה, אלא שבעת ההיא יצא מג"ע. והנה בכתוב מצינו אני היום ילדתיך וכו'. ונ"ל כי בודאי המשיח יהיה אדם צדיק נולד מאיש ואשה, ויגדל בצדקתו עד קץ הימין ויזכה במעשיו לנר"נ הנתונה בג"ע, ותנתן לאיש צדיק, ואז יזכה להיות גואל. וזה ע"ד מרע"ה, כי היה ילוד אשה והוגדל מעט מעט עד שהשלים חלק נשמתו, ושם בסנה נשלם לגמרי, בסוד לבת אש מתוך הסנה. ומבואר אצלנו שהשלים ג' אותיות לב"ת מן הב"ל וש"ת, ואז זכה להיות גואל. ובזה יתקיים הקרא, אני היום ילדתיך, שקאי על חלק נשמה לנשמה שתוליד, ואז תצא מג"ע ביום ההוא, ודי בזה. כי זה מוכרח מפשט הלשון, כי יתער בארעא דגליל, כאלו היה ישן תחלה, וכשתבוא לו נשמה לנשמה, יוסיף בו כח הנבואה, ואז יתעורר משנתו ודי בזה (זהר הרקיע). בלק קצ ע"ב (הערת הזרה) צ"ל קצו ע"ב (לש"ו).

²²⁶ וכבר ידעת כי מ' יום קודם יצירת הולד, לכן אישתהי ההוא עמודא מ' יום דוגמת משה רבינו ע"ה. ועדיין נשמת משיח גנוזה שם, ואמר מ' יום יזכה משיח לאותו נשמה לנשמה, ויתגלה בו ויכיר בעצמו שהוא משיח שלו, היה מכיר בתחלה בעצמו, וז"ש ולבתר מ' יום דעמודא יקום, ר"ל יסתלק ומשיח יתגלה, ר"ל כי מתחילה לא היה ניכר אם הוא משיח, ועתה יתגלה. אך שאר בני אדם לא יכירוהו. ואל תתמה אם נשמה זו תבא מכוסה תוך הענן, כי כן לר"א באותו יום, כשבא לו נשמתו כנזכר במדרש הנעלם, וכן כתוב ג"כ בפ' משפטים דף צ"ט ע"פ ויבא משה בתוך הענן, וכן בזוהר כ"י

ספר שמות

<p>חד כוכבא מלהטא בכל גוונין ושבעה כוכבין אחרנין דסחרן לההוא כוכבא ויניחון ביה קרבא בכל סמרין תלת זמנין ביומא עד שבעין יומין וכל בני עלמא המאן</p>	<p>ויתגלה המשיח. יקום מצד מזרח כוכב אחד לוהט בכל הצבעים, ושבעה כוכבים אחרים שסובבים אותו הכוכב, וילחמו בו קרב בכל הצדדים, שלש פעמים ביום עד שבעים יום, וכל בני העולם רואים.</p>
<p>וההוא כוכבא יניח בהו קרבא בטיסין דנורא מלהטין מנצצין לכל עבר ובמש בהו עד דבלע לון בכל רמשא ורמשא וביומא אפיק לון ויניחון קרבא לעיניהון דכל עלמא וכן בכל יומא עד שבעין יומין לבתר שבעין יומין יתגניז ההוא כוכבא ויתגניז משיח עד תריסר ירחין ויתהדר ההוא עמודא דאשא כמלקדמין</p>	<p>ואותו כוכב ילחם בהם קרב בלפידי אש לוהטים ונוצצים לכל צד, ומכה בהם עד שבולע אותם בכל ערב וערב. וביום מוציא אותם וילחמו קרב לעיני כל העולם. וכן בכל יום עד שבעים יום, לאחר שבעים יום, יגנז אותו כוכב, ויגנז המשיח עד שנים עשר חדשים, ויחזור אותו עמוד אש כמו מקדם.</p>
<p>וביה יתגניז משיח וההוא עמודא לא יתחזי לבתר תריסר ירחין יסלקון ליה למשיח בההוא עמודא לגו רקיעא ותמן יקבל תוקפא ועטרא דמלכותא וכד נחית יתחזי ההוא עמודא דאשא כמלקדמין לעיניהון דכל עלמא ויתגלי</p>	<p>ובו יגנז המשיח ואותו עמוד לא יתראה לאחר שנים עשר חדש, יעלו את המשיח באותו העמוד לתוך הרקיע, ושם יקבל חוזק ועטרת מלכות, וכשירד יתראה אותו עמוד אש כמו מקדם לעיני כל העולם.</p>
<p>לבתר משיח ויתכנשון לגביה עמין סניאין ויתער קרבין בכל עלמא ובההוא זמנא יתער קב"ה גבורתיה לכל עמין דעלמא ומלכא משיחא יתידע בכל עלמא וכל מלכין דעלמא יתערוון לאתחברא לאגהא קרבא²²⁷ ביה וכמה (עמין) מפריצי יהודאין יתהפכו לאהדרא לגביהו וייתון עמהון לאגהא קרבא על מלכא משיחא</p>	<p>ואחר כך יתגלה המשיח ויתכנסו אליו עמים רבים, ויעורר קרבות בכל העולם. ובאותו זמן יעורר הקדוש ברוך הוא את גבורתו לכל עמי העולם, ומלך המשיח יודע בכל העולם. וכל מלכי העולם יתעוררו להתחבר ללחום בו קרב, וכמה (עמים) מפריצי היהודים יתהפכו לחזור אליהם, ויבאו עמהם ללחום קרב על מלך המשיח.</p>
<p>כדין יתחשך כל עלמא חמש עשרה יומין וסניאין מעמא דישראל יהון מתין בההוא חשוכא ועל דא כתיב (ישעיה ס ב) כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים</p>	<p>ואז יחשך כל העולם חמשה עשר יום ורבים מעם ישראל ימותו באותו חושך ועל זה כתוב כי הנה החושך יכסה ארץ וערפל לאמים.</p>
<p style="text-align: center;">פתח ואמר (דברים כב ו) כי</p>	<p style="text-align: center;">פתח ואמר כי</p>
<p style="text-align: center;">ח/א</p>	
<p>יקרא קן צפור²²⁸ לפניך בדרך²²⁹ בכל עין²³⁰ או על הארץ²³¹ אפרוחים²³² או ביצים והאם</p>	<p>יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עין או על הארץ אפרוחים או ביצים</p>

(ז"ח עה ע"א) כתוב על הנשמות שהם באים בעמוד ענן ביום ובעמוד אש לילה, בהיותם נולדות בבטן אמם, כמ"ש בהלו נרו עלי ראשי, וכמ"ש במשה רע"ה שעלה ברקיע בגוף ונפש במ' יום. כן משיח זה, לאחר שיזכה לאותו נשמה ויכיר במעלתו שהוא משיח, אז יתגלה. אך לא יכירוהו שאר אנשים עדיין, ואח"כ יתגנז משיח בגוף ונפש בההוא עמודא, ע"ד ויבא משה בתוך הענן, ואז יסתלק לרקיע. ואח"כ יתגלה המשיח לגמרי, ואז יכירוהו כל ישראל ויתקבצו אליו (זהר הרקיע).

²²⁷ אחר ביאת המשיח (דע"ה ח"ב נח ע"ג).

²²⁸ היינו סוד הגאולה מצד הבינה (אור יקר).

²²⁹ היינו מצד היסוד (אור יקר).

²³⁰ ת"ת, עץ החיים (אור יקר).

ספר שמות

<p>רובצת וגו' שלח תשלח את האם וגו' האי קרא אוקימנא ליה ואיהו²³³ חד מפקודי אורייתא גניזין ואנן אית לן ביה רזי דאורייתא גניזין שבילין וארחין ידיען לחברייתא באינן תלתין ותרין שבילין דאורייתא אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה אלעזר בזמנא דיתער מלכא משיחא כמה אתין ונסין אחרנין יתערוון בעלמא²³⁴</p>	<p>והאם רבצת וגו' שלח תשלח את האם וגו' פסוק זה בארנו אותו והוא אחד ממצוות התורה הגנוזות ולנו יש בו סודות תורה גנוזים שבילים ודרכים ידועות לחברים באותם שלשים ושנים שבילי התורה אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו אלעזר בזמן שיתעורר מלך המשיח כמה אותות ונסים אחרים יתעוררו בעולם</p>
<p>תא חזי בגנתא דעדן דלתתא²³⁵ אית אתר חד גניזי וטמיר דלא אתידע²³⁶ ואיהו מרקמא²³⁷ בכמה גוונין וביה גניזין אלף היכלין²³⁸ דכסופין ולית מאן דעייל בהו בר משיח²³⁹ דאיהו קאים תדיר בגנתא דעדן וכל גנתא²⁴⁰ מסחרא ברתיכין סגיאין דצדיקיא ומשיח קאים עליהו ועל כמה חילין ומשיריין דנשמתין דצדיקיא תמן</p>	<p>בא וראה, בגן עדן שלמטה יש מקום אחד גנוז ושמו של נודע, והוא מרוקם בכמה צבעים, ובו גנוזים אלף היכלות של כיסופים. ואין מי שיכנס בהם פרט למשיח, שהוא עומד תמיד בגן עדן. וכל הגן מוקף במרכבות רבות של צדיקים, ומשיח עומד עליהם, ועל כמה חיילות ומחנות של נשמות צדיקים שם.</p>
<p>ובראשי ירחי²⁴¹ ובזמני ובשבתי משיח עאל בההוא אתר לאשתעשעא בכל אינון היכלין לגו לגו מכל אינון היכלין²⁴² אית אתר אחרא²⁴³</p>	<p>ובראשי חדשים וחגים ושבתות נכנס משיח לאותו מקום להשתעשע בכל אותם היכלות. לפני ולפנים מכל</p>

²³¹ מלכות (אור יקר).

²³² היינו ישראל, והם ג' בחי' מהם מצורפים, מהם בלתי גמורים, מהם ביצים שאינם רוצים ליתקן כלל, הנה הבנים שהם אותם שעל ידי התשובה מתתקנים מכל וכל, אמנם אפרוחים שאינם גמורים, או ביצים, שאלו אינם הגונים שכמעט נתקלקלו, לכך מאלו שלח תשלח את האם שאינם זוכים לגאולה, אבל בנים שהם צדיקים גמורים, שמצדקים עצמן בתשובה מצד הצרות, לא תקח האם על הבנים, אלא זוכים לגאולה, ולכך יהיה הצירוף אחר צירוף בכמה צרות מכל המדות אפילו מצד שם "ה כדפי' (אור יקר).

²³³ הוא הפי' שפי' בו רב ז"ל בספר הליקוטים דרוש קן צפור [ע"ח זער הזווגים פרק ג] ע"ש (מ"מ).

²³⁴ מבחי' היסוד הנקרא אות ונס כדפי' לעיל (ז ע"א עיי"ש אור יקר בד"ה ברית קיימא) (אור יקר).

²³⁵ דהיינו סוד גן מדת המלכות הנאחז בג' ראשונות, דהיינו עד"ן כתר וחכמה, וכנגדו גן גשמי למטה כבחי' זו (אור יקר).

²³⁶ מצד הכתר גניז, ומצד החכמה טמיר, ומצד הבינה לא אתידע, אינו מתגלה אפילו בדעת (אור יקר).

²³⁷ מפני השרשת כל הנמצא שם (אור יקר).

²³⁸ היינו מצד הבינה אלף כללות הספירות מעשר ועשר מעשר עד אלף (אור יקר). הם סוד אלף זעירא דויקרא שהפסיד משה בעון העגל, אלף חולקין, אלף בינה, וכולם ירית משיח בסוד ישמח משה במתנת חלקו, ולא אמר שמח משה, אלא ישמח לעתיד. והבן כל זה, כי משה הוא שילה וכמ"ש רז"ל במעשה דר"י בן לוי דמשיח שוכן בהיכל ז' דג"ע הארץ, ואפשר שכמו שיש ט' שנכנסו בחייהם בג"ע, כן המשיח נולד בט' באב, כנזכר במדרש איכה. ונוטלתו רוח סערה והוליכו לג"ע כמו שאירע לאלהיו ז"ל ומשם יצא לע"ל וזה נראה אמת (זהר הרקיע).

²³⁹ שהוא כנגד מדת המלכות, שהיא כלולה משמן מהחכמה והבינה כדפי' והיינו דאיהו קאים תדיר בסוד הנקודה האמצעית (אור יקר).

²⁴⁰ דהיינו בחי' ז' ספירות ז' חופות ששם אחיזת הצדיקים ובראשם המשיח מצד היותו נאחז גם בנקודה הסתומה כדפי' (אור יקר).

²⁴¹ שהוא חידושה של לבנה, שהמלכות מאיר מן החכמה, משיח עולה דוגמתה אל תוך נקודה זו כדפי' (אור יקר).

²⁴² שסוד ההיכלות כנגד הבינה הנקראת היכל אל החכמה ולגו ולגו שהם היכלות בחי' זו פנימית מזו (אור יקר).

²⁴³ היינו נקודת החכמה שהיא תוך היכליה, ולכך איקרי עדן, ששם עדן חכמה כדפי' בחש"ק (אור יקר).

ספר שמות

<p>טמיר וגניז דלא אתידע כלל ואקרי עדן²⁴⁴ ולית מאן דיכיל למנדע ביה ומשיח אנניז (ס"א אתגלי) לבר סחרניה דההוא אתר עד דאתגלי ליה חד אתר דאקרי קן צפור²⁴⁵ ואיהו אתר דכריז עליה ההוא צפור²⁴⁶ דאתער בגנתא דעדן בכל יומא</p>	<p>אותם היכלות, יש מקום אחד טמיר וגנוז שלא נודע כלל, ונקרא עדן. ואין מי שיכול לדעת אותו. ומשיח גנוז (התגלה) בחוץ סביב אותו מקום, עד שנתגלה לו מקום אחד שנקרא קן צפור, והוא מקום שמכריזה עליו אותה צפור, שמתעוררת בגן עדן בכל יום.</p>
<p>ובההוא אתר מרקמן דיוקנין דכל שאר עמין דאתכנשו עליהו דישראל לאבאשא לון עאל בההוא אתר זקיף עינוי וחזי אבהן דעאלין בחרבן בית אלהא עד דחמי לרחל דדמעהא באנפהא וקב"ה מנחם לה ולא צביאת לקבלא תנחומין כמה דאת אמר (ירמיה לא יד) מאנה להנחם על בניה</p>	<p>ובאותו מקום רקומים דמויות של כל שאר העמים שהתכנסו על ישראל להרע להם. נכנס לאותו מקום, מרים עינוי, ורואה את האבות שנכנסים לחרבן בית האלהים, עד שרואה את רחל שדמעותיה בפניה. והקדוש ברוך הוא מנחם אותה, ולא מסכימה לקבל תנחומים, כמו שנאמר "מאנה להנחם על בניה".</p>
<p>כדין משיח ארים קליה ובכי ואודעזע כל גנתא דעדן וכל אינון צדיקיא דתמן געו ובכו עמיה געי ובכי זמנא תניינא ואודעזע ההוא רקיע דעל גבי גנתא אלף וחמש מאה רבוא משריין עלאין²⁴⁷ עד דמטי לגו כרסייא עלאה²⁴⁸ כדין קב"ה רמיו לההוא צפרא²⁴⁹ ועאל לההוא קן דילה ויתבא לגבי משיח וקרי מה דקרי ואתער מה דאתער</p>	<p>אז משיח מרים קולו ובוכה ומזדעזע כל גן העדן, וכל אותם צדיקים ששם, גועים ובוכים עמו. גועה ובוכה פעם שניה, ומזדעזע אותו רקיע שעל גבי הגן אלף וחמש מאות רבוא מחנות עליונים, עד שמגיע לתוך הכסא העליון, ואז הקדוש ברוך הוא רומז לאותה צפור ונכנסת לאותו קן שלה, ויושבת אצל המשיח וקורא מה שקורא, ומתעורר מה שמתעורר.</p>
<p>עד דמגו כרסייא קדישא אתקרי תלת זמנין ההוא קן צפור ומשיח וכלא סלקין לעילא ואומי לון קב"ה לאעברא מלכו חייבא מן עלמא על ידא דמשיח ולנקמא נקמין דישראל וכל אינון טבוון דזמין קודשא בריך הוא למעבר לעמיה ותב ההוא קן צפור ומשיח לדוכתיה ותב משיח ואתגניז גו ההוא אתר כמלקדמין</p>	<p>עד שמתוך הכסא הקדוש נקרא שלש פעמים אותו קן צפור והמשיח וכולם עולים למעלה ומשיבוע אותם הקדוש ברוך הוא להעביר מלכות הרשעה מן העולם על ידי המשיח ולנקם את נקמות ישראל וכל אותן טובות שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לעמו ושב אותו קן צפור והמשיח למקומו ושב המשיח וגנוז לתוך אותו מקום כמו מקדם.</p>

²⁴⁴ שמעדין כל הגן על ידי נהר (אור יקר). הוא רמז לחכמה כי משם יקבל משיח נשמה לנשמה שבו הבא מן החכמה הנקרא קן צפור, והבן זה היטב (זהר הרקיע).

²⁴⁵ פרשת בלק קצו ע"ב (לש"ו). וענין קן ציפור הנזכר הוא כי הקן רומז לבינה, אתר טמיר וגנוז וצפור רומז לחכמה כי בינה בית לחכמה (זהר הרקיע).

²⁴⁶ הוא סוד נפלא שהוא זוג חר"ב לאפקא נשמה לנשמה ואז יתקרבו כל הד' אותיות הוי"ה (זהר הרקיע) [נוסחו רומז ולא כריז*##]

²⁴⁷ כמנין ט"ו חסדים (רח"ו), ור"ל שהחסדים שורשם בדעת הם חמשה אח"כ כשמתפשטים בגוף הם ה"ח אחרים ואח"כ כשנכללים ביסוד הם ה"ח אחרים כמ"ש הרב בכמה דוכתי (מ"מ).

²⁴⁸ מלכות דאצילות (מ"מ).

²⁴⁹ הוא סנדל או מט"ט לפי שכתב הרח"ו ז"ל בפ' תרומה דף קל ע"ב על מ"ש הזהר שם תלת צפרין, ופי' הרח"ו אכתריא"ל מט"ט סנדל, וכאן מדבר הזהר בג"ע שלמטה שהיא בחי' עשיה כמ"ש הרב א"כ הוא סנדל שבעשיה או מט"ט ששולט על עשיה (מ"מ).

ספר שמות

<p>ובזמנא דיתער קב"ה לאתקנא עלמין ואתנהירו אתון דשמיה בשלימו יו"ד בה"א (לאתקנא) וא"ו בה"א²⁵⁰ למהוי כלא בשלימו חד כדין יתער חד ככבא דחילא באמצע²⁵¹ רקיעא כגוון ארגוונא להיט ונציץ ביממא לעיניהון דכל עלמא</p>	<p>ובזמן שיתעורר הקדוש ברוך הוא לתקן את העולמות ומאירות אותיות שמו בשלמות, יו"ד בה"א [לתקן] וא"ו בה"א, להיות הכל בשלמות אחת, אז יתעורר כוכב אחד מפחיד באמצע הרקיע, כגוון ארגמן לוחט ונוצץ ביום לעיני כל העולם.</p>
<p>ויקום חד שלהובא דאשא²⁵² מסטרא דצפון גו רקיעא ויקום דא לקבל דא ארבעין יומין ויתבהלון כל בני עלמא לסוף ארבעין יומין יגיחון קרבא ככבא ושללהובא לעיניהון דכלא ויתפשט ההוא שלהובא ביקידו דאשא מסטרא דצפון גו רקיעא ויחשוב למבלע ההוא ככבא²⁵³ וכמה שליטין ומלכין ואומיא ועממא יתבהלון מהאי</p>	<p>ותקום שלהבת אש אחת מצד צפון תוך הרקיע, ותקום זה כנגד זה ארבעים יום, ויבהלו כל בני העולם, לסוף ארבעים יום ילחמו קרב הכוכב והשלהבת לעיני הכל, ותתפשט אותה שלהבת בשריפת אש מצד הצפון תוך הרקיע, ויחשוב לבלוע אותו כוכב. וכמה שליטים ומלכים ואומות ועמים יתבהלו מזה.</p>
<p>כדין יסתלק ההוא ככבא לסטר דרום וישלוט על ההוא שלהובא וההוא שלהובא יתבלע זעיר זעיר ברקיעא מקמי ההוא ככבא עד דלא יתחזי כלל כדין ההוא ככבא יעביד אורחין²⁴ ברקיע בתריסר תחומין וקיימין אינון נהורין ברקיעא תריסר יומין אחרנין לבתר תריסר יומין אחרנין יודעזעון כל בני עלמא ויתחשך שמשא בפלגות יומא כמה דאתחשך יומא דאתחרב בי מקדשא</p>	<p>אז יסתלק אותו כוכב לצד דרום וישלוט על אותה שלהבת, ואותה שלהבת תבלע מעט מעט ברקיע מלפני אותו כוכב, עד שלא תראה כלל. אז אותו כוכב יעשה דרכים ברקיע בשנים עשר תחומים, ועומדים אותם אורות ברקיע שנים עשר ימים נוספים, אחר שנים עשר ימים נוספים, יזדעזעו כל בני העולם ויחשך השמש בחצות היום, כמו שנחשך ביום שחרב בית המקדש.</p>
<p>עד דלא יתחזון שמיא וארעא ויתער חד קלא ברעם וזיקין ואתחלחלא ארעא מההוא קלא וכמה חילין ומשיריין ימותון מניה וההוא יומא (ממש)²⁵ יתער בקרתא דרומי רבתא חד שלהובא דאשא בההוא קלא דיתער בכל</p>	<p>עד שלא יראו שמים וארץ ויתעורר קול אחד ברעמים וברקים ותתחלחל הארץ מאותו קול וכמה חיילות ומחנות ימותו ממנו ואותו יום (ממש) תתעורר בעיר רומי רבתי שלהבת אש אחת באותו קול שיתעורר בכל</p>
<p>ח/ב</p>	
<p>עלמא ויוקיד כמה מגדלין וכמה היכלין וכמה מגדלין יפלון וכמה פרדשכי ורברבי יפלון בההוא יומא וכלהו יתכנשון²⁶ עלה לביש²⁵⁵ וכל בני עלמא לא יכלין (ס"א ולא יחשבון)</p>	<p>העולם וישרף כמה מגדלים וכמה היכלות וכמה מגדלים יפלו וכמה גדולים²⁵⁴ ושרים יפלו באותו יום וכולם יתכנסו עליה לרע וכל בני העולם לא יוכלו (יחשבו) להינצל.</p>

²⁵⁰ פי' שאבא משפיע לאימא ונותנין מוחין לד"א, וז"א נותן למלכות שהיא ה' אחרונה. א"נ יובן במ"ש בספר הכוונות בכוונת אל עליון גומל וכו', כשמתרבים האורות בז"א מכים זה בזה דהיינו יו"ד בה"א גימ' ק"ך, וא"ו בה"א גימ' ע"ח, הכל קצ"ח גימ' א"ל עליון ע"ה, עכ"ל. והנה גם בביאת המשיח יתרבו האורות בז"א וז"ש יו"ד בה"א וכו' (מ"מ).

²⁵¹ זהו דרך כוכב, ונראה זהו משיח בן יוסף, אבל משיח בן דוד הוא שבט מישראל כדמפרש לקמן (רח"ו).

²⁵² סמא"ל (רח"ו).

²⁵³ לסטר דרום מצד הסחדים מתגבר הכוכב על השלהובא (מ"מ).

²⁵⁴

²⁵⁵ מפני התפשטות הגזרות העליונות אפילו בתחתונים כדפי' לעיל (אור יקר).

ספר שמות

לאשתובא	
<p>מההוא יומא עד תריסר ירחין²⁵⁷ יתיעטון כל מלכין ויגזרון כמה גזרות וכמה שמדות על ישראל ויצלחון ביה (נ"א בהון) כמה דאתמר²⁵⁸ זכאה איהו מאן דיערע תמן וזכאה איהו מאן דלא יערע תמן וכל עלמא יהא בערבוביא סגיא לסוף תריסר ירחי²⁵⁹ יקום שבט מישראל²⁶⁰ דא מלכא משיחא דיתער גו גנתא דעדן וכל אינון צדיקיא²⁶¹ יעטרון ליה תמן ויחגרון ליה מאני זיינא²⁶² באתוון רשימן דמאני דשמא קדישא</p>	<p>מאותו יום ועד שנים עשר חדשים יתיעצו כל המלכים ויגזרו כמה גזרות וכמה שמדות על ישראל ויצליחו בו (בהם) כמו שנתבאר אשרי מי שיפגש²⁵⁶ שם ואשרי מי שלא יהיה שם וכל העולם יהיה בערבוביה גדולה. לסוף שנים עשר חדשים יקום שבט מישראל זה מלך המשיח שיתעורר תוך גן העדן וכל אותם הצדיקים יעטרו אותו שם ויחגרו לו כלי זין באותיות רשומות של כלים של השם הקדוש.</p>
<p>וקלא²⁶³ יתפוצץ בענפי אילנין דגנתא קרי בהיל²⁶⁴ ואמר אתערין קדישי עליונין קומו מקמי משיחא הא עדנא לאתחברא איתתא בבעלה ובעלה בעי לנקמא לה²⁶⁵ נוקמין דעלמא ולאקמא לה ולאנערא לה מעפרא כדין יקומון כלהו²⁶⁶ ויחגרון²⁶⁷ ליה כמלקדמין מאני זייניה אברהם מימיניה²⁶⁸ יצחק משמאליה²⁶⁹ יעקב קמיה²⁷⁰ משה רעיא מהימנא²⁷¹ על כל אלין צדיקיא אזיל ורקיד גו גנתא דעדן²⁷²</p>	<p>וקול יתפוצץ בענפי עצי הגן קורא בחיל ואומר התעוררו קדושים עליונים קומו מלפני המשיח הרי זמן שתתחבר אשה בבעלה ובעלה רוצה לנקום לה נקמות בעולם ולהקימה ולנער אותה מן העפר. אז יקומו כולם ויחגרו אותו כמו מקדם בכלי זינו אברהם מימינו יצחק משמאלו יעקב לפניו משה רועה הנאמן על כל אלו הצדיקים הולך ורוקד בתוך גן העדן.</p>

256

²⁵⁷ הם י"ב נשיאים דישמעאל, שמתחזק מהם הקלי'. ועוד הדין יושפע מ"ב גבולי אלכסון, לעשות על ידה י"ב כחות חיצונים, שהם י"ב חדשים דגיהנם. ובזה יהיו נדונים ישראל בצרות, אם לא יתקונו בתשובה גדולה, שהיא הבינה, מקום תיקון הדינים. ולפי הנראה כל זה הנזכר מתחלת דבריו מ"כי יקרא" ועד כאן יהיה קודם אותות העמוד הנז' הקודם (אור יקר).

²⁵⁸ דהיינו הצירוף על יד החצונים הנז' בתחלת דבריו כשאמר ווי מאן דיזדמן וכו' ועד כדין יתחזי וכו', ורמזם באומרו "וכל עמין ומלכיהון ויתיעטון כחדא עלייהו וכו' עקתא על עקתא בתרייתא משכחן קמייטא" ולזה אמר, ויצלחון כמה דאתמר (אור יקר).

²⁵⁹ דין על ישראל (אור יקר).

²⁶⁰ היינו ענין העמוד הנז' לעיל, ושמחה זו יעשה בג"ע כל אותם מ' יום שאמר למעלה, שיתעכב העמוד ויתגלה המשיח, עד שיראה, ולבתר תריסר ירחי שתא דקאמר התם, היינו לסוף תריסר ירחי דקאמר הכא. ועם היות שירד ראשונה, בשניה עיקר ירידתו אינו אלא אחר זמן י"ב ירחין, שהוא סוף כל האותות הנזכר למעלה, ולכך בירידה זו סוף ירידתו שלא יתעלם עוד כאשר יתגלה כדמפרש ואזיל, ולכך יקום שבט מישראל, היינו משך וא"ו מהיסוד, שהוא סוד משיח כדפי', שהמלכות והיסוד בו יחד (אור יקר).

²⁶¹ מהיסוד שהם ענפיו, ומהתעוררותם הם מעטירים אותו, ולכך הם נותנים לו כפי מדתם, כמו שמדתם יסוד הכולל שתי שמות, יאהדונה"י, שהם שתי שמות, האחד מעטירו כובע ישועה על ראשו, הב' חרב לה' מלאה דם חגור על מתניו (אור יקר).

²⁶² שכל כלי מלחמה כלולים בשם רומח חרב מגן וצנה וכיוצא (אור יקר).

²⁶³ ת"ת יתפוצץ, כת"ת המתפשט בבחינותיו שהוא עץ מתפשט ומסתעף (אור יקר).

²⁶⁴ מלכות בבעלה למעלה (אור יקר).

²⁶⁵ מפני שנשבעה שאינה מתחברת לו עד [שינקום הנקמה?] בעליונים ובתחתונים (אור יקר).

²⁶⁶ הצדיקים (אור יקר).

²⁶⁷ שהחגירה הנאמרה למעלה אינה חגירה ממש, אלא עתה מחגירים אותו בעצם (אור יקר).

²⁶⁸ חסד (אור יקר).

²⁶⁹ גבורה (אור יקר).

²⁷⁰ בעלה לפניו (אור יקר).

ספר שמות

<p>כיון שנתקן משיח על ידי צדיקי גן העדן יכנס לאותו מקום שנקרא ק"ן צפ"ר כמו מקדם ורואה שם אותו דמות של חרבן בית המקדש וכל הצדיקים שנהרגו בו ואז נוטל משם עשרה לבושים והם (ונקראים) עשרה לבושי קנאה ויגזו שם ארבעים יום שלא יתגלה כלל.</p>	<p>כיון דאתתקן משיח²⁷³ על ידא דצדיקיא בגנתא דעדן יעול בההוא דוכתא²⁷⁴ דאקרי ק"ן צפ"ר במלקדמין וחמי תמן ההוא דיוקנא דחרבן בית מקדשא²⁷⁵ וכלהו צדיקיא דאתקטלו ביה כדין נטיל מתמן²⁷⁶ עשר לבושי²⁷⁷ ואינון (נ"א ואקרו) עשר לבושי קנאה ויתגניז תמן ארבעין יומין²⁷⁸ דלא אתגליא כלל</p>
<p>לסוף ארבעים יום קול אחד יתעורר ויקרא מתוך הכסא העליון אותו ק"ן צפ"ר במלך המשיח שנגזו בו ואז מעלים אותו למעלה והקדוש ברוך הוא רואה את מלך המשיח מתלבש בלבוש נקמה וחגור כלי זין נוטל אותו ומנשק אותו על ראשו.</p>	<p>לסוף ארבעין יומין²⁷⁹ קלא חד²⁸⁰ יתער ויתקרי מגו כורסיא²⁸¹ עלאה²⁸² ההוא ק"ן צפ"ר²⁸³ במלכא משיחא דאתגניז ביה וכדין סלקין ליה לעילא²⁸⁴ וקודשא בריך הוא²⁸⁵ חמי ליה למלכא משיחא²⁸⁶ מתלבש בלבושא נוקמא²⁸⁷ וחגיר מאני זייני²⁸⁸ נטיל ליה ונשיק ליה על רישיה²⁸⁹</p>
<p>אז מזדעזעים שלש מאות ותשעים רקיעים ורומז הקדוש ברוך הוא לרקיע אחד מאותם שהיו גנוזים מששת ימי בראשית ומוציא מהיכל</p>	<p>כדין מזדעזעין²⁹⁰ תלת מאה ותשעין רקיעין²⁹¹ וארמיז²⁹² קב"ה לחד רקיעא²⁹³ מאינון דהוה גניז מששת ימי בראשית²⁹⁴ ואפיק מחד היכלא</p>

- ²⁷¹ עי' תיקר"ז כט ע"ב, יעקב מלבר משה מלגאו. מרע"ה בבחי' הדעת על כולם. ויונקים מהשמחה, בינה, ועיקר יניקתם על ידי הדעת (אור יקר).
- ²⁷² שהיא המלכות להמשיך לה השמחה (אור יקר).
- ²⁷³ מצד הספירות התחתונים מקום אחיזת הצדיקים (אור יקר).
- ²⁷⁴ דהיינו בינה כדפי' לעיל כדי להתתקן מהספירות העליונות (אור יקר).
- ²⁷⁵ מפני שמהבינה דינים מתערין ושם נצטייר צערן של ישראל בסוד בכל צרתם לו צר (אור יקר).
- ²⁷⁶ מבחי' דמתמן מתערין דינין ולבושין (אור יקר).
- ²⁷⁷ נגד י"ס שבה שכולם מסכימות לדין ולקנאה דין טוב לרחם על ישראל ולקנאת קנאתם (אור יקר).
- ²⁷⁸ כל בחינות הבינה בארבעים, מפני שהיא מ' ודאי, אמא רביעא על בנין, שהם חסד גבורה ת"ת מלכות, וכנגדם היא מרובעת (אור יקר).
- ²⁷⁹ מבחי' הבינה (אור יקר).
- ²⁸⁰ מצד הת"ת מבחי' הבינה שמשם הקול (אור יקר).
- ²⁸¹ שהיא הכסא נגד הבינה (אור יקר).
- ²⁸² נקשרת בחכמה דהיינו שהיא נקראת כסא הכבוד (אור יקר).
- ²⁸³ מלכות בבינה ומשיח יסוד במלכות שהם מבחי' היצירה שיעלו למעלה (אור יקר).
- ²⁸⁴ להעטירו מהעליון למעלה כדמסיק (אור יקר).
- ²⁸⁵ בינה (אור יקר).
- ²⁸⁶ בסוד קשר היסוד והמלכות כדפי' (אור יקר).
- ²⁸⁷ מהבינה כדפי' (אור יקר).
- ²⁸⁸ מבחי' הת"ת והמלכות שם יהו"ה ושם אדני' כדפי' (אור יקר).
- ²⁸⁹ לקשר בו סוד רוח חיים נצחיים עליונים כדכתיב ונחה עליו רוח ה' שסוד הנשיקה דבקוּתא דרוחא ברוחא (אור יקר).
- ²⁹⁰ מפני שהסכים בדין קב"ה, והיינו נשיקה לדבק לו החיים הפנמים [לנקום הנקמה?], ואלו הרקיעים הם חסד וגבורה ות"ת ומלכות הנעלמים מבחי' רקיע הגנוז, והם ג' אבות שלמים, מאה כל אחד ואחד, אמנם המלכות פרוסה ואינה אלא תשעים (אור יקר).
- ²⁹¹ כמנין שמ"ם או שכינ"ה כן פי' הרח"ו בפרשת ויקהל (מ"מ).
- ²⁹² ואזמנין – היינו גילוי (אור יקר).
- ²⁹³ הדעת הכולל כולם (אור יקר).
- ²⁹⁴ היינו בחי' ו"ק מהחכמה והא' דבוק עד הכתר (אור יקר).

ספר שמות

<p>דבה הוא רקיעא חד כתר א גליפא מחקקא בשמהן קדישין²⁹⁵ בה הוא עטרא אתער קב"ה כד עברו ישראל ית ימא למיטל נוקמין מכל רתיכי פרעה ופרשוי ואער ליה למלכא משיחא</p>	<p>אחד שבאותו רקיע כתר חקוק אחד מחקק בשמות הקדושים באותה עטרה התער הקדוש ברוך הוא כשעברו ישראל את הים ליטול נקמות מכל מרכבות פרעה ופרשיו ומער את מלך המשיח בה.</p>
<p>כיון דאתער ואתתקן בכל הני תקונין נטיל ליה קב"ה ונשיק ליה כמלקדמין מאן חמי רתיכין קדישין ומשריין עלאין דסחרין ליה ויהבין ליה מתנן ונבזבזן סגיאין ויתער מכלהו עאל תמן בחד היכלא וחמי כל אינון מלאכי עלאי דאקרון אבל ציון אינון דבכו על חרבן בי מקדשא ובכאן תדיר ואינון יהבין ליה חד פורפירא סומקא למעבד נוקמין²⁹⁷ כדין קב"ה גניו ליה בה הוא קן צפור²⁹⁸ ואתכסי תמן תלתין יומין</p>	<p>כיון שהתער והתקן בכל התקונים הללו נוטל אותו הקדוש ברוך הוא ומנשק אותו כמו מקדם מי ראה מרכבות קדושות ומחנות עליונים שסובבים אותו ונותנים לו מתנות ואוצרות רבות ויתער מכולם. נכנס לשם להיכל אחד ורואה כל אותם מלאכים עליונים שנקראים אבל ציון אותם שבכו על חרבן בית המקדש ובוכים תמיד והם נותנים לו²⁹⁶ לבוש אדום אחד לעשות נקמות אז הקדוש ברוך הוא גונז אותו באותו קן צפור ומתכסה שם שלשים יום.</p>
<p>לבתר תלתין יומין בה הוא קן צפור יחות מעטר בכל אינון תקונין מעילא ומתתא וכמה משריין קדישין סחרניה ויחמון כל עלמא חד נהירו תלי מרקיעא לארעא ויקום שבעה יומין וכל בני עלמא יתמהון ויתבהלון ולא ינדעון כלל בר אינון חכימין דידיעין ברוין אלין זכאה חולקהון וכל אינון שבעה יומין יתעד (ס"א יתער)²⁸ בארעא בה הוא ק"ן צפור באן אתר בדרך דא קבורת רחל דאיהי קיימא בפרשת אורחין ויבשר לה וינחם לה וכדין תקבל תנחומין ותקים ותנשיק ליה</p>	<p>לאחר שלשים יום באותו קן צפור ירד מעטר בכל אותם תקונים ממעלה וממטה כמה מחנות קדושים סביבו ויראו כל העולם אור אחד תלוי מהרקיע לארץ ויעמוד שבעה ימים וכל בני העולם יתמהו ויבהלו ולא ידעו כלל פרט לאותם חכמים שיודעים בסודות הללו אשרי חלקם. וכל אותם שבעה ימים יתיצב²⁹⁹ (יתער) בארץ באותו ק"ן צפור באיזה מקום בדרך זו קבורת רחל שעומדת בפרשת דרכים ויבשר לה וינחם אותה ואז תקבל תנחומים ותקום ותנשק אותו.</p>
<p>לבתר יקום ההוא נהירו מה הוא אתר ושרי ביריחו קרתא דאילני בכל עץ דא יריחו או על הארץ דא ירושלם ויהא גניו בה הוא נהירו דק"ן צפור תריסר ירחי בתר תריסר ירחי יזדקף ההוא נהירו בין שמיא וארעא וישרי בארעא דגליל דתמן הוה שרותא דגלותא דישראל ותמן יתגלי מה הוא נהירו דקן צפור ותב לאתריה והוא יומא יזדעזע כל ארעא כמלקדמין מסיפי</p>	<p>אחר כך יקום אותו אור מאותו מקום ושורה ביריחו עיר האילנות בכל עץ זה יריחו או על הארץ זו ירושלים ויהיה גנוז באותו אור של ק"ן צפור שנים עשר חדש. אחר שנים עשר חדש יזדקף אותו אור בין שמים וארץ וישרה בארץ הגליל ששם היתה ראשית גלות ישראל ושם יתגלה מאותו אור של קן צפור ושב</p>

²⁹⁵ זש"ה תשית לראשו עטרת פז מ"ה ומ"ב דמ"ה (רח"ו במ"מ).

²⁹⁶

²⁹⁷ דע כי פופירא זו היא שם אלהים דמלוי ההל"ן כי שם זה ננק' פורפירא דמלכא ובגד תכלת ומבהיק יותר ונקרא נור דליק ולעמיד ילבשוהו הקב"ה וינקום דם עבדיו (זהר הרקיע).

²⁹⁸

²⁹⁹

ספר שמות

שמיא עד	למקומו ואותו יום תזדעזע כל הארץ כמו מקדם מסוף השמים עד
מ/א	
<p>סייפי שמיא וכדין יחזון (ינדעון) כל עלמא דהא אתגלי מלכא משיחא בארעא דגליל ויתכנשון ליה כל אינון דלעאן באורייתא³⁰¹ ואינון זעירין בעלמא ובזכות ינוקי דבי רב יתתקף חיליה לאתגברא ורזא דא אפרוחים³⁰² ואי לא ישתכחון אלין הא ינוקי דיתבין בתוקפא דאמהון וינקי כמה דאת אמר (ישעיה כח ט) גמולי מחלב עתיקי משדים והיינו או ביצים דבגין אלין שריא שכינתא עמהון דישראל בגלותא³⁰³</p>	<p>סוף השמים ואז יראו [ידעון] כל העולם שהרי התגלה מלך המשיח בארץ הגליל. ויתכנסו אליו כל אלו שעוסקים בתורה והם מעטים בעולם ובזכות תינוקות של בית רבן יתחזק כחו להתגבר וסוד זה אפרוחים ואם לא ימצאו אלו הרי תינוקות שיושבים בתקף³⁰⁰ אמם ויונקים כמו שנאמר גמולי מחלב עתיקי משדים והיינו או ביצים שבשביל אלה שורה שכינה עם ישראל בגלות.</p>
<p>דהא הכימין זעירין אינון³⁰⁵ דישתכחון בההוא זמנא והיינו (דברים כב ו) והאם רובצת³⁰⁶ על האפרוחים או על הביצים³⁰⁷ לא תקח האם³⁰⁸ על הבנים³⁰⁹ (דהא ביה לא קיימא מלה³¹⁰ לאפקא³¹¹ לה מן גלותא³¹² אלא במלכא עלאה דכיון דאינון רביין וינוקין יהבין תוקפא למלכא משיחא כדין³¹³ אימא עלאה דהיא רביעא עלייהו³¹⁴ תתער לגבי בעלה³¹⁵) ויתעכב</p>	<p>שהרי מעטים החכמים שימצאו באותו זמן והיינו והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים [שהרי בו לא³⁰⁴ עומד הדבר להוציא מן הגלות אלא במלך העליון שכיון שהם ילדים ותינוקות נותנים כח למלך המשיח אז האמא העליונה שהיא רובצת עליהם מתעוררת לגבי בעלה] ויתעכב [כך] עד</p>

300

³⁰¹ הם יהיו שלישי ושרי מרכבתו, ועליהם יופיע ה' מרוח אשר בקרבו לנקום נקם, וצריך זכות מלמטה מהתחתונים, לכך יתחזק בהבל פה דתינוקות של בית רבן ותתגבר כי עדיין יש מלחמות אחר זה, ועדיין יהיה עני ורוכב על חמור, ועדיין יתגרשו ישראל אל המדבר וכמה צרות יארעו לישראל אפילו אחר כל זה שכבר נזדמנה הגאולה מן העליונים, אמנם צריך מהתחתונים הזמנה וזכות להתעורר (אור יקר).

³⁰² בנים – תלמידי חכמים, אפרוחים – תינוקות של בית רבן, או ביצים – אותן שעתידין לפרוח בתורה והיינו גמולי חלב, דהיינו ממש אלו השלש בחינות מעמיד ומקיים ישראל בגלותם, שהם מושכי השכינה בתחתונים (אור יקר).

³⁰³ כי לומר שתהיה שכינה ביניהם בשביל לימוד תורה אי אפשר (אור יקר).

304

³⁰⁵ ואין בהם כדאי להכריע כף המשקל (אור יקר).

³⁰⁶ על ישראל, בזכות היותה על האפרוחים דהיינו תינוקות של בית רבן שאינם גמר פרי (אור יקר).
³⁰⁷ היינו גמולי מחלב בשלמא אילו היתה רובצת על ישראל בשביל בנים היה המשיח לוקח האם על הבנים וגואלה בזכות ישראל, אמנם כיון שהאם רובצת בזכות האפרוחים או הביצים לבד (אור יקר).

³⁰⁸ לא יוכל המשיח לגאול את ישראל מלמטה (אור יקר).

309

³¹⁰ לא תקח האם שהיא השכינה על הבנים שהם ישראל דהיינו מלבד שיקבץ נדחי מגלותם, עוד יקים השכינה מעפר שנמצא שלקח האם תוספת על הבנים אלא שלא תשלח את האם לבעלה שיקים אותה. ואת הבנים תקח לך, וז"ש לקמן לבתר ייתי בעלה ויוקים לה בההוא יומא מלכא משיחא שארי וינוס גלותא דאיכרי צבאות, הם נ"ה שנק' צבאות (מ"מ).

³¹¹ אלא הוא צל הספירות העליונות, כלי גשמי מוכן לשפע עליון, כפי מה שיעוררו ישראל כך יפעול המשיח על ידי מה שישפיע מלכא עילאה דהיינו הת"ת מן הבינה והחכמה (אור יקר).

³¹² אלא במלכא עילאה ולזה צריך רחמים עליונים ולזה צריך התעוררות מלמטה כדי לעורר הרחמים למעלה, שאפילו ירצה המשיח הגשמי לפעול או לגאול על יד העטרות שנתעטר מלמעלה (אור יקר).

³¹³ והעיקר תלוי בשפע עליון במעשים תחתונים (אור יקר).

³¹⁴ דהיינו המלכות מתעוררת על ידי זכות ומעשים תחתונים (אור יקר).

ספר שמות

<p>(הכי) עד תריסר ירחין אחרנין לבתר ייתי בעלה ויוקים לה מעפרא כמה דאת אמר (עמוס ט יא) אקים את סוכת דוד הנופלת</p>	<p>שנים עשר חדשים אחרים אחר כך יבא בעלה ויקים אותה מהעפר כמו שנאמר אקים את סוכת דויד הנופלת.</p>
<p>בההוא יומא מלכא משיחא שארי ויכנוש גלותא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא כמה דאת אמר (דברים ל ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' מההוא יומא כל אתין ונסין וגבוראן דעבד קב"ה במצרים יעביד לון לישראל כמה דאת אמר (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות</p>	<p>באותו יום מלך המשיח יתחיל ויכנס הגלות מסוף העולם ועד סוף העולם כמו שנאמר אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' מאותו יום כל האותות והנסים והגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים יעשה אותם לישראל כמו שנאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.</p>
<p>אמר רבי שמעון אלעזר ברי כל אלין מלין תשכח ברזא דתלתין ותרין שבילין דבשמא קדישא ועד דנסין אלין לא יתערון בעלמא לא ישתלם רזא דשמא קדישא ולא תתער לאהבה כמה דאת אמר (שיר ב ז) השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות בצבאות דא מלכא (נ"א משיחא) דאקרי צבאות או באילות השדה שאר חילין³¹⁶ ומשריין דלתתא אם תעירו ואם תעוררו את האהבה דא ימינא דקב"ה דאקרי אהב"ה עד שתחפץ ההיא דשכיבת לעפרא ויהא רעותא דמלכא בה זכאה איהו מאן דיזכי לההוא דרא זכאה איהו בעלמא דין וזכאה איהו בעלמא דאתי</p>	<p>אמר רבי שמעון אלעזר בני כל הדברים הללו תמצא בסוד של שלשים ושנים שבילים של השם הקדוש ועד שהנסים הללו לא יתעוררו בעולם לא ישתלם סוד השם הקדוש ולא תתעורר לאהבה כמו שנאמר השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות בצבאות זה מלך (המשיח) שנקרא צבאות או באילות השדה שאר החיילות והמחנות שלמטה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה זה ימין של הקדוש ברוך הוא שנקרא אהב"ה עד שתחפץ אותה ששוכבת לעפר ויהיה רצון המלך בה אשרי מי שיזכה לאותו דור אשריו בעולם הזה ואשריו בעולם הבא.</p>
<p>רבי שמעון ארים ידוי בצלו לקב"ה וצלי צלותיה לבתר דצלי צלותיה אתו רבי אלעזר בריה ורבי אבא ויתבו קמיה עד דהוו יתבי קמיה חמו חד נהירו דיממא דאתחשך ואשתקע חד צנורא (ס"א צנורא) דשלהובא דאשא גו ימא דטבריה ואודעזע כל ההוא אתר</p>	<p>רבי שמעון הרים ידיו בתפלה לקדוש ברוך הוא והתפלל תפלתו אחרי שהתפלל תפלתו באו רבי אלעזר בנו ורבי אבא וישבו לפניו עד שהיו יושבים לפניו ראו אור יום אחד שנחשך ונשקע צנור (צנור) אחד של שלהבת אש בתוך הים של טבריה והזדעזע כל אותו מקום.</p>
<p>אמר רבי שמעון ודאי השתא הוא עדנא דקב"ה אדכר לבנוי ואחית תרין דמעין לגו ימא רבא³¹⁷ וכד נחתין פוגעין בהאי צנורא דשלהובא דאשא וישתקעו דא בדא בימא בכה רבי שמעון ובכו חברייה אמר רבי שמעון הא אתערנא ברוי דאתון דשמא קדישא בסתרא דאתערותא דיליה לגבי בנוי אבל השתא אית</p>	<p>אמר רבי שמעון ודאי עכשיו הוא זמן שהקדוש ברוך הוא נזכר בבניו ומוריד שתי דמעות לים הגדול וכאשר יורדות הן פוגעות בצנור הזה של שלהבת אש וישתקעו זה בזה בים בכה רבי שמעון ובכו החברים. אמר רבי שמעון הרי התעוררנו בסודות האותיות של השם הקדוש בסתר</p>

³¹⁵ בזכות אלו המעשים ונדע שהמעשים התחתונים שהיא נוטלת מנחת אותם בתוכיותה עד לגלול י"ב חדשים י"ב גבולים אלכסון הם י"ב חדשי עבודה להראות זכותם של ישראל ובין זה לזה הם מצטרפין צירוף אחר צירוף (אור יקר).

³¹⁶ פי' ב"ע (מ"מ).

³¹⁷ עי' בראשית דף ד ע"ב וכו' ע"ב.

ספר שמות

<p>לי לגלאה מה דלא אתיהיב רשו לבר נש אחרא לגלאה אלא זכו דדרא דא יקיים עלמא עד דייתי מלכא משיחא אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה ולרבי אבא קומו בקיומייכו קמו רבי אלעזר ורבי אבא בכה רבי שמעון זמנא אחרא אמר ווי מאן יקום במה דאמינא (נ"א דחמינא) גלותא יתמשך מאן יכיל למסבל</p>	<p>ההתעוררות שלו אל בניו אבל עכשיו יש לי לגלות מה שלא נתנה רשות לאדם אחר לגלות אלא זכות הדור הזה תעמיד את העולם עד שיבא מלך המשיח אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו ולרבי אבא קומו בעמדכם קמו רבי אלעזר ורבי אבא בכה רבי שמעון פעם אחרת ואמר אוי מי יעמוד במה שאמרתי (שראיתי) שתמשך הגלות מי יכול לסבול.</p>
<p>אוף איהו קם ואמר (ישעיה כו יג) יהו"ה אלהינ"ו בעלונו אדונים וזלתך לבד בך נזכיר שמך האי קרא אוקמוה אבל בהאי קרא אית רזא עלאה גו מהימנותא יהו"ה אלהינ"ו דא הוא שירותא דרזין עלאי³¹⁸ אתר דמתמן נפקין כל נהירו דשרגינ³¹⁹ כלהו לאדלקא ותמן תליא כל רזא³²⁰ דמהימנותא ושמא דא שליט על כלא בעלונו אדונים וזלתך דהא עמא דישראל לית מאן דשליט עליה בר שמא עלאה דא והשתא בגלותא שליט עליה סמרא אחרא</p>	<p>אף הוא קם ואמר ה' אלהינו בעלונו אדונים וזלתך לבד בך נזכיר שמך הפסוק הזה פרשוהו אבל בפסוק זה יש סוד עליון בתוך האמונה ה' אלהינו זהו ראשית הסודות העליונים מקום שמשם יוצאים כל האורות של כל הנרות כולם להדליק ושם תלוי כל סוד האמונה שם זה שולט על הכל. בעלונו אדונים וזלתך שהרי על עם ישראל אין מי ששולט עליו פרט לשם העליון הזה ועכשיו בגלות שולט עליו הצד האחר.</p>
<p>לבד בך נזכיר שמך רזא דשמא קדישא כללא דעשרין ותרין אתוון³²¹ וכנסת ישראל לא מתברכא אלא מגו שמא דא דאקרי בך כמה דאת אמר (שמות לב יג) אשר נשבעת להם בך (בראשית מח ב) בך יברך ישראל³²² (תהלים יח ל) כי בך ארוץ גדוד ובזמנא דשלימו אשתכח לא הוה מתפרש דא מן דא ואסיר</p>	<p>לבד ב"ך נזכיר שמך סוד השם הקדוש כלל של עשרים ושתיים אותיות וכנסת ישראל לא מתברכת אלא מתוך שם זה שנקרא בך כמו שנאמר אשר נשבעת להם בך בך יברך ישראל כי בך ארוץ גדוד ובזמן שנמצאת שלמות לא היה נפרד זה מזה ואסור</p>
<p>ט/ב</p>	
<p>לאפרשא דא מן דא אתתא מבעלה לאו</p>	<p>להפריד זה מזה אשה מבעלה לא</p>

³¹⁸ עצם שם הו"ה (רח"ו)

³¹⁹ פ' ששם הו"ה כולל כל הפרצופים (מ"מ).

³²⁰ ת"ת (רח"ו).

³²¹ פ' כי שם כ"ב הוא ז"א, ושם היא מלכות אנו מזכירים השם שהיא מלכות אדנ"י לבד בך כלומר שלא נשלם ב"ך כי יש בעו"ה פירוד (רח"ו). עי' תפילת ר' נחוניא בן הקנה: אקלסך בספירה הששית שהיא תפארת בתוקף שם בן עשרים ושתיים [נ"א ושמותיה] אנקת"ם פסת"ם פספס"ם דיונס"ם. עי' לש"ו (ריש ספר הקדו"ש): ע' פרדס שם ר"פ י"ד ובזוה"ק ופ' תרומה קנ"ו ע"ב, ובהגר"א בספד"צ פ"ג (כה ע"א) בדה"מ תקונין [עי' אד"ר (דף קלט ע"א) והאי דיקנא שלימותא דפרצופא עד עשרין ותרין אתוון דאורייתא קדישא, ואד"ז (דף רצה ע"א) באלין תקרובין דבוסמא שארי דיקנא לאתחזאה עד בך יברך ישראל] ובהגר"א בתיקו"ז סוף תיקון ד' ד"ה [כללי השמות]. ועי' עוד זהר ח"א לז ע"ב (הגהות הלש"ו שם), ועי' ביאורים ח"א נה ע"ג. ובנ"א מצאתי בזה השם ג"כ מסודר בדרך תפילה בכל ראשי תיבו' ובלשון זה. אנא נורא קדוש תרבה מחילתך. פשעינו סלחה תגלגל מדותיך. פתתי סליחה פתח סגב ישע מנתך. דרוש יודעי ויעודך. נא סמוך יחד מתנותיך. ונראה לי עוד כי כל התפילות הנמצא בס' שערי ציון אשר הם בר"ת השמות המוזכר כאן הם כולם מתפילת רנבה"ק עצמו ועי' עוד בספר ברית מנוחה בדף מב ע"ב עד דף מד ע"א מדפוס ווארשא תרמ"ד ישנו שם ג"כ תפילה נוראה ארוכה וכתוב שם בסופו כי יש אומרים שהוא ג"כ לר' נחוניא בן הקנה [ועי' עוד בענין שם כ"ב בדברי האריז"ל בכוונת התקיעות].

³²² פ' על ידי ז"א שנק' ב"ך יברך א"ס ישראל של מטה (מ"מ).

ספר שמות

<p>ברעיוני ולא בדכירו בגין דלא לאחזאה פרודא והשתא בגלותא פרודא אשתכח דמגו עאקו דכל זמנא וזמנא אנן עבדין פרודא³²³ לאדכרא ההוא שם בר מבעלה בגין דאיהי שכיבת לעפרא והיינו לבד בך נזכיר שמך</p>	<p>ברעיונות ולא באזכרה כדי לא להראות פירוד ועכשיו בגלות נמצא פירוד שמתוך צרה של כל זמן וזמן אנו עושים פירוד להזכיר אותו שם פרט לבעלה משום שהיא שוכבת לעפר והיינו לבד בך נזכיר שמך.</p>
<p>בר מבעלה אנן דכרין להאי שם בפרודא בגין דאנן רחיקין מינדך ושלטין אחרנין עלן ושמך איהו בפרודא מן שמא דאקרי בך והאי ביומי דגלותא בגין דגלותא קדמאה הוה מבית ראשון ובית ראשון הוא רוא דה' קדמאה³²⁴ ולקבל שבעין שנין³²⁵ דילה גלותא דבית ראשון הוה שבעין שנין ואינון שבעין שנין לא אשתכחת אימא רביעא עליהו והוה פרודא מן שמא עלאה רוא דה' עלאה וכדין יו"ד³²⁶ רוא עלאה אסתלק לעילא לעילא לאין סוף ובית ראשון³²⁷ עלאה קדישא לא נביע נביעו דמיין חיינ דהא מקורא דילה אסתלק</p>	<p>פרט לבעלה אנו זוכרים שם זה בפירוד משום שאנו רחוקים ממך ואחרים שולטים עלינו ושמך הוא בפירוד מן השם שנקרא בך וזה בימי הגלות. משום שגלות ראשונה היתה מבית ראשון ובית ראשון הוא סוד של ה' ראשונה וכנגד שבעים שנה שלה גלות של בית ראשון היתה שבעים שנה ואותם שבעים שנה לא נמצאת האם רובצת עליהם והיה פירוד מן השם העליון סוד של ה' העליונה ואז יו"ד סוד עליון התעלה למעלה למעלה לאין סוף והבית הראשון העליון הקדוש לא הנביע נביעת מים חיים שהרי מקורה הסתלק.</p>
<p>ואיהי שבעין שנין בגלותא בגין דאיהי שבע שנין אקרי כמה דאת אמר (מ"א ו לח) ויבנהו שבע שנים ואי תימא דשלטא מלכות³²⁸ בבל לעילא ברוא דשבעין שנין ח"ו אלא בזמנא דהוה</p>	<p>והיא שבעים שנה בגלות משום שהיא נקראת שבע שנים כמו שנאמר ויבנהו שבע שנים ואם תאמר ששלטה מלכות בבל למעלה בסוד של שבעים שנה חס וחלילה אלא בזמן</p>

³²³ פי' שכל שעה אנו מתפללים בגלותינו הקם שכינתך מעפר נמצא שמזכירים השכינה בר מבעלה (מ"מ).

³²⁴ עי' תז"ח לו ע"ג. (ע"ח מיעוט הירח ב): והענין הוא שכבר בארנו שבבית ראשון היו [זו"נ] פב"פ עד למעלה בחינת ו', והיו ה"ר מאירין בה, ואז נקרא סיהרא באשלמותא, במלוי הלבנה בט"ו לחודש, בסוד חמשה עשר, ה' על י' כנ"ל, נמצא כי בהיותן שם למעלה נקרא גם היא ה' עלאה. אך בבית שני, שהיתה בימי החול פב"פ בד' תחתונות שבו, והיא חמישית להם, אז נקרא ה' תתאה. ועוד ט"א עם הנ"ל³²⁴, כי בבית ראשון אמא עלאה הנק' ה' עלאה נתפשטה עד הוד ב' דז"א, ואז גם המלכות היתה יונקת ממנה, כי שם מקום המלכות. אך בבית שני לא נתפשטה עתה בחול בבית ב' אע"פ שהוא פב"פ, היא שהוא בחינת גבורה של עתה כנ"ל. נמצא כי המלכות עתה בחול בבית ב' אע"פ שהוא פב"פ, היא מחזה ולמטה, ואינה יונקת מה' עלאה, לכן נקרא ה' תתאה, לפי שאינה יונקת מה' ראשונה, ושמור הקדמה זו על ענין בינה המתפשטת עד הוד א' אימתי הוא, ואימתי מתפשטת עד הוד ב', ע"כ. זהו מה שכתוב בדרוש תיקון המלכות, שבבית ראשון היתה רחל בכל קומת ז"א ובגלות בבל חסרו לה אור ה' ראשונות שלו ואז אור ז' ספירות בינה האיר לחיצונים, והוא הנזכר לקמן דאימא עילאה הוה נהיר ונחית לתתא. וזהו ענין פירש ה' מן ה' ואז נשאר הו"ה, וזה שאמר הכתוב ביחזקאל (ז כא) הוה על הוה, כי מבינה נפרד ה', וכל שכן שחסר אור ה' מזעיר, ואז היתה הוה על הוה ובגימ' בבל" (רמ"ז).

עי' הקדו"ש כח ע"ב באבני מילואים, ועי' ביאורים ח"א סב ע"א.

³²⁵ להבין ענין עי' שנין דאימא נקדים מ"ש הרב: גלות עי' שנה הוא כי נצח דאימא הוא בחח"ן והוד דאימא בבג"ה דז"א ויסוד דאימא בדעת דז"א הרי הם ז"ס ואלו הם עי' שנה דגלות בבל כי אותם ז"ס של אור הבינה הנסתלקו מז"א וינקו מהם החיצונים והכתר והדעת א' הם ולכך לא נמנה הכתר, והת"ת אין לו התפשטות של בינה ולכך לא נמנה, ובזה מובן לשון זה מ"ש ולקבל עי' שנין דילה הם ז' אורות שהיו מתפשטים בזעיר כמ"ש בשם הרב ז"ל (מ"מ).

³²⁶ חכמה (רח"ו).

³²⁷ בינה (רח"ו).

³²⁸ וה"ו שהפגם הוא לאו"א דהא אין פגם נוגע שם (רח"ו).

ספר שמות

<p>בי מקדשא קיים נהורא ונביעו דאימא עלאה הוה נהיר ונחית לתתא כיון דחטו ישראל ואתחרב מקדשא ושלטא מלכות בבל הוה הפי ואחשיך ההוא נהירו ותתאי קדישין³²⁹ לא הוו נהירין</p>	<p>שהיה בית המקדש קיים האור ונביעת האם העליונה היה מאיר ויורד למטה כיון שחטאו ישראל ונחרב המקדש ושלטה מלכות בבל היה מכסה ומחשיך אותו אור והתחתונים הקדושים לא היו מאירים.</p>
<p>כיון דתתאי לא הוו נהירין בגין (מגו) שלטנו דמלכותא דבבל אסתלק ההוא נהורא וההוא מבוועא עלאה³³⁰ דהוה נביע רוא³³¹ די אסתלק לעילא לעילא באין סוף כדין אינון שבעין שנין לא הוו נהירין בגין ההוא נהירו דאתמנע ודא הוה ודאי גלותא דשבעין שנין כיון דאעדיאו שלטנו דבבל ושריאת ה"א תתאה³³² לאנהרא ישראל כלהו לא אהדרו לאדכאה (נ"א לשלטה) למהוי סגולה שלימתא כמלקדמין אלא זעיר זעיר (בערבוביא) וכיון דשלימו לא אשתכח (ושריאת ה"א תתאה לשלטה) כדין י נביעו עלאה לא נחית כל כך לאנהרא כמה דהוה כמלקדמין אלא זעיר זעיר בערבוביא דלא הוו דכין כמלקדמין כמה דאתחזי</p>	<p>כיון שהתחתונים לא היו מאירים משום (מתוך) שלטון מלכות בבל הסתלק אותו אור ואותו מעיין עליון שהיה נובע סוד של י' הסתלק למעלה למעלה באין סוף אז אותם שבעים שנה לא היו מאירים משום אותו אור שנמנע וזוהי ודאי גלות של שבעים שנה. כיון שהועבר שלטון בבל והתחילה ה"א תחתונה להאיר לא כל ישראל חזרו להטהר (לשלוט) להיות סגולה שלימה כמו מקדם אלא מעט מעט (בערבוביה) וכיון שלא נמצאה שלמות (ושרתה ה"א תחתונה לשלוט) אז י' מעיין עליון לא ירד כל כך להאיר כמו שהיה מקדם אלא לאט לאט בערבוביה שלא היו טהורים כמו קדם כמו שראוי</p>
<p>ועל כך נביעו עלאה לא נביע ולא נהיר אלא דאהדר לאנהרא זעיר זעיר מגו דחקא (דשמאלא) דשמא (נ"א דגלותא ודינא)²⁹ ועל דא אתגרו בהו בישראל קרבין סגיאין עד דהחשיך יכסה ארץ וה' תתאה אתחשיך ונפלת לארעא³³³ ונביעו עלאה אסתלק כמלקדמין בגין דמלכות אדום אתתקף וישראל אהדרו לסרחנייהו</p>	<p>ועל כך מעיין העליון לא נובע ולא מאיר אלא שחזר להאיר מעט מעט מתוך דחק (של השמאל) של השם (של גלות והדין). ולכן התגרו בישראל קרבות רבים עד שהחושך יכסה ארץ וה' התחתונה נחשכה ונפלה לארץ והמעיין העליון הסתלק כמו מקדם משום שמלכות אדום התחזקה וישראל חזרו לסרחונם.</p>
<p>ועל דא ה' בית שני אתחרב וכל אינון תריסר שבטין דילה כחושבן משריין דלהון אינון בגלותא דמלכות אדום ונביעו עלאה אסתלק מההוא נביעו דקיימא עלה כמה דאת אמר (ישעיה נז א) הצדיק אבד³³⁵ אבד ההוא נביעו דמקורא עלאה דהוה נגיד ומשיך מלעילא (נ"א קרבין סגיאין ומלכות יון שלטא עליהו לבתר</p>	<p>ועל זה ה' בית שני נחרב וכל אותם שנים עשר שבטים שלה כחשבון מחנותיהם הם בגלות של מלכות אדום והמעיין העליון הסתלק מאותו מעיין שעמד עליה כמו שנאמר הצדיק אבד אבד אותו מעיין של מקור עליון שהיה שופע ומושך מלמעלה (קרבות גדולים ומלכות יון שלטה עליהם</p>

³²⁹ ת"ת ומלכות (רח"ו).

³³⁰ יסוד אבא (רח"ו).

³³¹ להוציא נשמות (רח"ו).

³³² שבבית שני היתה רחל רק במדת תנה"י שלו שאז נהנית מאור אבא בערבוביא, כי משם ולמטה נקרא טוב ורע (רמ"ז).

³³³ בסוד (איכה ב א) השליך משמים, שהוא תפארת, הפיל את ארץ, והיא עתה בעוה"ר תחת היסוד נקודה כלולה מ', ועיין בדרוש תיקון הנוק' הנז"ל (רמ"ז).

ספר שמות

<p>דאחדרו בתיובתא אתתקפו עליהו ואתכפיוא לון ובגין דישראל אהדרו לסרחנייהו מלכות אדום אתתקף ובית שני אתחרב וה"א תתאה אתחשכת ונפלת לארעא ונביעו עלאה אסתלק מההוא מבוועא דקיימא עלה כמה דאת אמר הצדיק אבד אבד ההוא נביעו דמקורא עלאה דהוה נגיד ומשיך עליה מלעילא מאי טעמא בגין דהחשך יכסה ארץ.)</p>	<p>ולאחר שחזרו בתשובה התחזקו עליהם והתקיפו³³⁴ אותם ומשום שישראל חזרו לסרחונם מלכות אדום התחזקה ובית שני נחרב וה"א תחתונה נחשכה ונפלה לארץ והמעייין העליון נסתלק מאותו מעיין שעומד עליו כמו שנאמר הצדיק אבד אבד אותו מעיין של המקור העליון שהיה שופע ומושך עליו מלמעלה מה הטעם משום שהחשך יכסה ארץ.)</p>
<p>וכדין הוה פרודא בה"א בית שני ואיהי בגלותא דאדום בכל אינון תריסר שבטין (נ"א דילה) ומשריין דילהון תריסר שבטין סלקין לחושבן סני ועל דרזא (נ"א ועל דא רזא) דה' הוה בהו בכל ההוא (נ"א ועל דא רזא דה' בכל ההוא) חושבנא (נ"א חשוכא) גלותא אתמשך</p>	<p>ואז היה פירוד בה"א בית שני והיא בגלות אדום בכל אותם שנים עשר שבטים (שלה) ומחנות שלהם שנים עשר שבטים עולים לחשבון גדול ועל שסוד (ועל זה סוד) של ה' היה בהם בכל אותו (ועל זה סוד של ה' בכל אותו) חשבון (חושך) נמשכה הגלות.</p>
<p>רזא דרזין לחכימי לבא אתמסר עשר שבטין אלף שנין תרין שבטין מאתן שנין שארו דמעין למנפל פתח ואמר (איכה א ב) בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה לסוף תריסר שבטין דגלותא ליליא יתחשך לישראל עד דיתער וא"ו לזמן שתין ושית שנין לבתר תריסר שבטין דאינון אלף ומאתן שנין דגלותא ולבית (עד) שתין ושית שנין בחשוכא דליליא כדין (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב דא אתערותא דאת ו' דאיהו נפש דבית יעקב ורזא דא (בראשית מו כז) כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה וגו' ששים ושש ואיהו ו' נפש דבית שני רזא דה' תתאה ודא ו' רזא דששים ושש ששים לאתערותא דיעקב³³⁶ ושש לאתערותא דיוסף ועל דא איהו ו"ו דאינון תרין בחבורא הדא ורזא דהא³³⁷</p>	<p>סוד הסודות לחכמי הלב נמסר עשרה שבטים אלף שנים שנים שנים מאתים שנה התחילו הדמעות ליפול פתח ואמר בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה לסוף שנים עשר השבטים של הגלות הלילה נחשך לישראל עד שיתעורר וא"ו לזמן ששים ושש שנה. לאחר שנים עשר שבטים שהם אלף ומאתים שנות גלות ואחר (עד) ששים ושש שנה בחושך הלילה אז וזכרתי את בריתי יעקב זו התעוררות האות ו' שהיא נפש של בית יעקב וסוד זה כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה וגו' ששים ושש והוא ו' נפש של בית שני סוד של ה' תחתונה וזה ו' סוד של ששים ושש להתעוררות יוסף ולכן הוא ו"ו שהם שנים בחבור אחד וסוד אחד.</p>
<p>מתמן ולהלאה יתער קב"ה לאינון נסין ואתין</p>	<p>משם והלאה יתעורר הקדוש ברוך</p>

³³⁵ עי' ע"ח שער מול"מ פרק ד' [שכל שפע שלמעלה ניתן כדי שיתן למטה וכאשר לא משפיע למטה עליונים לא נותנים לון ולקמן סז ע"א ושמות ט ע"ב ויא ע"א ונז ע"א ובהעלותך קנ ע"ב ויקרא יז ע"א ואחרי מות עד ע"ב (ביאורים ח"ב סח ע"ג). כלומר כל זמן שלא נתקן הנוק' לגמרי הלבנה תהיה במיעוטה (דע"ה ח"ב ו ע"ג). כלומר שתיקון העליונים תלוי בתחתונים אפילו מאצילות לעקודים (כללים ח"ב עא ע"ג), שכל אור עליון רק יורד לפי הכח וההכשר של התחתון (כללים ח"ב קז ע"ד). כאשר נעשה פגם למטה נפגם ממילא למעלה (דע"ה ח"ב קא ע"ד). ועי' עוד כללים ח"ב דף כב ע"ב ד"ה ודע, וכן שם מב ע"ב.

³³⁴

³³⁶ שבת"ת סוד ו"ו עם ראש, יו"ד על ו"ו, וה"ס כל ג' שלישי ת"ת, ואם תרבה הי' עם הו' הרי ס'. אבל ביוסף הוא בלתי ראש, וה"ס ו' רבתי ו' זעירא, ובמאמר הפסיעות של אברהם אבינו ע"ה דף ב' פירש (רמ"ז).

³³⁷ גוף וברית חשבינן חד (רח"ו).

ספר שמות

	הוא לאותם נסים ואותות
י/א	
<p>דקאמרן ויתערן על ישראל אינון עקתינ דקאמרן וכדין (ס"א ורוא דא) (&) ואף את בריתי יצחק ולביתר כד יגיה מלכא משיחא קרבין בכל עלמא בימינא דקודשא בריך הוא כמה דאת אמר (שמות טו ז) ימינך יהו"ה נאדרי בכח כדין ואף את בריתי אברהם אזכור ולביתר והארץ אזכור דא ה' בתראה בההוא זמנא כתיב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד</p>	<p>שאמרנו ויתעוררו על ישראל אותן צרות שאמרנו ואז (וסוד זה) ואף את בריתי יצחק אחר כך מלך המשיח ילחם קרבות בכל העולם בימין הקדוש ברוך הוא כמו שנאמר ימינך ה' נאדרי בכח אז ואף את בריתי אברהם אזכור ואחר כך והארץ אזכור זו ה' אחרונה באותו זמן כתוב והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.</p>
<p>לסוף שתין ושית שנין אחרנין דאינון מאה ותלתין ותרין שנין יתחוון אתוון דשמא קדישא גליפן בשלימו עילא ותתא כדקא יאות ורוא דא ה"ה עלאה ותתאה וכל אינון שבילין דאינון תלתין ותרין³³⁸ שנין דכלילן ברוא דאת³⁰ הו"ה³³⁹ (נ"א יו"ד וה"ה) רוא דשלימו דמאה ותלתין ותרין</p>	<p>לסוף ששים ושש שנים אחרות שהם מאה ושלושים ושתיים שנים יראו אותיות בשם הקדוש חקוקים בשלמות למעלה ולמטה כראוי וסוד זה ה"ה עליונה ותחתונה וכל אותן דרכים שהם שלושים ושתיים שנים הכלולות בסוד של אות ו' הו"ה (יו"ד וה"ה) סוד של שלמות מאה ושלושים ושתיים.</p>
<p>לסוף מאה ותלתין ותרין שנין אחרנין יתקיים לאהו בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה ויתדכי ארעא קדישא וקודשא בריך הוא יתער מתייא דארעא קדישא ויקומון היילין היילין בארעא דגליל וכדין יתער סתימו דנביעו עלאה את י' ויתקיימון תלתין ותרין שבילין בשלימו לנגדא לתתא</p>	<p>לסוף מאה ושלושים ושתיים שנים אחרות יתקיים לאחז בכנפות הארץ וינערו הרשעים ממנה ותטהר הארץ הקדושה והקדוש ברוך הוא יעורר את המתים בארץ הקדושה ויקומו חיילות חיילות בארץ הגליל. ואז יתעורר סתר המעיין העליון אות י' ויתקיימו שלשים ושנים שבילים בשלמות להמשיך למטה</p>
<p>ויתקיימון אתוון דשמא קדישא כלהו בקיומיהו יהו"ה דעד כען לא יהון בשלימו עד זמן דינגיד ויתמשך ההוא נביעו עלאה בחבורא דאתוון גו ה' (נ"א וה') בתראה ודא איהו לסוף תשלום מאה וארבעין וארבעה שנין³⁴⁰ אחרנין דישתלמון ויתערון שאר מתי ישראל דבשאר ארעאן</p>	<p>וכל אותיות השם הקדוש יתקיימו בקיומם יהו"ה שעד עכשיו לא היו בשלמות עד הזמן שישפיע וימשך אותו מעיין עליון בחבור האותיות לתוך ה' (וה') אחרונה וזהו לסוף תשלום מאה וארבעים וארבע שנים אחרות שישתלמו ויתעוררו שאר מתי ישראל שבשאר הארצות.</p>

³³⁸ פי' כי בכל ה"י היא ה' פעמים י' שהם נ' והרי הם ב' הה"ן הם ב"פ נ' ק' ול"ב שבילין דחכמה היוצאין מאות י' חכמה אשר על ידי י' נעשה ב' הה"ן שהם ק' כנזכר הרי קל"ב שנים, וז"ש ורוא דא ה' עלאה ותתאה שהם ק' כנזכר וכל אינון שבילין דאינון ל"ב שינייים דכלילין ברוא דאות י' נמצא כי אלו ל"ב עם הה' הרי הם קל"ב (זהו הרקיע). פי' קל"ב הנזכר סודם כך מאה הם סוד תרין הה"ן בכללות גדול הם ק' ל"ב הם ל"ב נתיבות חכמה שכלולים בז"א שהוא ו', וז"ש וכל אינון שבילין דאינון ל"ב דכלילין ברוא דאת ו' (מ"מ).

³³⁹ ומ"ש הו"ה רוא דשלימו דקל"ב הוא כמ"ש תרין הה"ן הם ק' ו' הוא ל"ב (מ"מ).
³⁴⁰ והנה יתקיים הטבע והחומרי וכל העבייית כולו עד זמן תחיית המתים שהוא לא פחות ממ' שנה אחר קיבוץ גליות ועל אותו הזמן אמרו אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכות בלבד (דע"ה ח"ב נז ע"ד).

ספר שמות

<p>דישתכח כל דא בחשבון חי"ת דאתיישיב עלמא ויתבסס ויתעבר סטרא אחרא (נ"א חויא בישא) מעלמא וה"א תתאה תתמלי מגו נביעו עלאה ותתעטר ותתנהיר בשלימו וכדין כתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה³⁴¹ ואור החמה יהיה שבעתים עד דיהא שבת ליהו"ה לאלקמא נפשי³⁴² בתענוגי קדוש³⁴³ (דא ה' בתרא) כל ההוא אלף שביעאה ודא איהו אתערותא דרוחין קדישין דעמא דישראל³⁴⁴ לאתלבשא לבתר שבת בגופין אחרנין קדישין לאתקרי קדישין דכתיב (שם ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו עד כאן מלין דרוזין סתימין</p>	<p>שימצא כל זה בחשבון ח"ת שהתישב העולם ויתבשם ויעבור הצד האחר [הנחש הרע] מן העולם וה"א תחתונה תתמלא מתוך המעיין העליון ותתעטר ותאיר בשלמות ואז כתוב והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים. עד שתהיה שבת לה' ללקט נפשות בתענוגי קדושה [זו ה' אחרונה] כל אותו אלף שביעי וזוהי התעוררות של רוחות קדושות של עם ישראל להתלבש אחר שבת בגופות אחרים קדושים להיקרא קדושים שכתוב והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו עד כאן דברי סודות נסתרים.</p>
<p>ויקם מלך חדש (&) רבי יוסי אמר בכל יומא קודשא בריך הוא עביד מלאכין שליחן על עלמא דכתיב (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות עשה לא כתיב אלא עושה בגין דכל יומא ויומא עושה ובההוא זמנא אתמנא ממנא חד על מצרים ודא איהו דכתיב ויקם מלך חדש חדש</p>	<p>ויקם מלך חדש רבי יוסי אמר בכל יום עושה הקדוש ברוך הוא מלאכים שלוחים על העולם שכתוב עושה מלאכיו רוחות לא כתוב עשה אלא עושה משום שכל יום ויום עושה ובאותו זמן התמנה ממונה אחד על מצרים וזהו שכתוב ויקם מלך חדש</p>

³⁴¹ אור הלבנה, שהוא המלכות דאצילות, כאור החמה, שהוא בינה (וכמ"ש בזוה"ק ס"פ מצורע דף נו ע"א ובהגהות מהרח"ו שם, וע' עוד בפ' שמות דף י ע"א, ובפ' קרח דף קעח ע"ב, ובפע"ח שער ראש חדש סמוך לסופו דף קח סע"ד), ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים (ישעיה ל כו), ור"ל שהמלכות תתייחד עם ז"א ויאירו שניהם באור הבינה, והבינה תכלול באבא, ויאירו שניהם יחד באור ה"ג ת"ד, וזהו אור שבעתים, כי ה"ג ת"ד הם הדעת עלאה, והוא הדעת הכללי דהאצילות, וכל בחי' דעת הוא י"ד בחי', וכמ"ש בפע"ח (שער ספי' העומר פרק ב), וזהו אור שבעתיים וכן יתייחדו ויכללו כל אלו הפרצופים א"א ואו"א וזו"ן כולם יחד, ויאירו כולם באור שבעת הימים, שהוא הז' תיקוני דגלגלתא, שהם מהז"ת דרדל"א, שהוא מאור הז"ת דמלכות דא"ק, שהוא אור שבעת הימים הראשונים כנ"ל פ"א, ויתייחדו כולם בו, כי ממנו יצאו ואיליו ישובו, ואז יתגלה כבוד מלכותו יתברך לעילא ולתתא, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא) (ביאורים ח"א כט ע"א).

³⁴² זהו מ"ש בספר הגלגולים פ"ז, שבמעשה בראשית היה חלק נשמות שלא נכללו באדה"ר אבל

כבר נבראו מאז בסוד זווג דאב"א הנודע ועתידות להתהוות אחר כך בזווג פב"פ, עיי"ש. ונראה לי

שמ"ש שיתעוררו אז רוחין קדישין דעמא דישראל וכו', פי' שיעשו הזווג שלהם בשבת כדי שאחר כך

יתלבשו. ועל אלה כתיב הנשאר בציון, פי' שאלו נשארו למעלה והם שמורים בנקודת ציון לבוא

אחר כך בקדושה עצומה, ועיין בבראשית דף קיט ע"א ובדף קסד ע"א (ובפקודי רנג ע"א) [בשלח נז

ע"ב] (רמ"ז).

³⁴³ עי' בראשית כח רע"ב קיט ע"א (לש"ו).

³⁴⁴ אמר הרב בספר הגלגולים (פרק ז) כי הנה הגם שנודע הוא שנכללו כל הנשמות כולם באדה"ר,

ואמר הרב בספר הגלגולים (פרק א) כי כל הנשמות והרוחות והנפשות היו כולם כלולים בו וכמ"ש

במדרש (שמ"ר פ"מ סי' ג) וכו' אמנם הוא רק על אותן הנשמות שהיו עתידים לצאת בהששת

אלפים שנה דהעוה"ז, אמנם הנה ישנם עוד מין נשמות באותו המספר ג"כ, אשר הם לא היו כלולים

בו, והם גבוהים במעלה הרבה מאותן שהיו כלולים בו, והם נאצלו ג"כ בעת אצילות הראשון שהוא

בעולם הנקודות, והנה הם כל הנשמות דמלכי יושר שהם מהאבא הכללי שבא"ק, והרי גבוהים הם

במעלה הרבה ולא נכללו הם באדה"ר, כי לא נתקנו הם עדיין באור המ"ה כלל לחזור ולצאת בהזווג

דפב"פ, ועומדים הם עדיין במציאותם הראשון אשר יצאו אז בכל הח' חסרונות דהיחודים הנ"ל ענ"ב

אות ה'. והיו רק מאחור באחור, והם עתידים להתתקן רק בתיקין העתידי, והם הנשמתין חדתי

דעתידין למהוי על ישראל בעוה"ב שאמרו בזוה"ק (בראשית כח רע"ב פ' וירא קיט ע"א ושמות דף י

ע"א) וכן הוא בתיקונים (דף קיט ע"א) (כללים ח"א קה ע"ב, ועי' עוד דע"ה ח"א ב ע"ד, וח"ב צו ע"א

ספר שמות

<p>ודאי אשר לא ידע את יוסף דהא מאתר דפרודא הוה כמה דאת אמר (בראשית ב י) ומשם יפרד וקדמאה מההוא פרודא נהרא דמצרים איהו ובגין כך אשר לא ידע את יוסף אתר דכל יהודא שריא ביה דאקרי צדיק</p>	<p>חדש ודאי. אשר לא ידע את יוסף שהרי ממקום של פירוד היו כמו שנאמר ומשם יפרד והראשון מאותו הפרוד הוא נהר מצרים ולכן אשר לא ידע את יוסף מקום שכל היחוד שורה בו שנקרא צדיק.</p>
<p>רבי אלעזר ורבי יוסי הוו אזלי באורחא ואקדימו בנהורא למיזל חמו חד כוכבא³⁴⁵ דהוה רהיט מסטרא דא וכוכבא אחרא מסטרא דא אמר רבי אלעזר השתא מטא זמנא דכוכבי בקר לשבחה למאריהון ורהטי מדחילו ואימתא דמאריהון לשבחה ולזמרא ליה הדא הוא דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים בגין דכלהו ביחודא חדא קא משבחן ליה</p>	<p>רבי אלעזר ורבי יוסי היו הולכים בדרך והקדימו ללכת באור ראו כוכב אחד שהיה רץ מצד זה וכוכב אחר מצד זה אמר רבי אלעזר עכשיו הגיע זמן של כוכבי הבוקר לשבח את אדונם והם רצים מפחד ואימת רבונם לשבח ולזמר לו זהו שכתוב ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים משום שכלם ביחוד אחד משבחים אותו.</p>
<p>פתח ואמר (תהלים כב א) למנצח על אילת השחר מזמור לדוד אילת השחר דכד נהירו אנפוי דמזרח ואתפרשא חשוכא דליליא חד ממנא אית לסטר מזרח ומשיך חד חוטא דנהירו דסטר דרום עד דאתי ונפיק שמשא ובקע באינון כוי רקיעא ואנהיר עלמא וההוא חוטא אפריש חשוכא דליליא</p>	<p>פתח ואמר למנצח על אילת השחר מזמור לדוד אילת השחר שכשמאירים פני המזרח ונפרד חשך הלילה יש ממונה אחד לצד מזרח ומושך חוט אחד שמאיר לצד דרום עד שבא ויוצא השמש ובוקע באותם³⁴⁶ חלוני הרקיע ומאיר לעולם ואותו חוט מפריד את חושך הלילה.</p>
<p>כדין אילתא דשחרא³⁴⁷ אתי ואתי נהירו אוכמא בקדרו לאתחברא ביממא ונהיר יממא ונהירו דיממא כליל ושאיב בגויה לההוא אילתא³⁴⁸ ועל האי אילתא כד אתפרש מיומא לבתר דכליל לה אמר דוד שירתא דכתיב (&) למנצח על אילת השחר ומאי קא אמר</p>	<p>אז באה אילת השחר ובא אור שחר בקדרות להתחבר ביום ומאיר היום ואור היום כלול ושאיב בתוכו את אותה האילת ועל האילת הזאת כשנפרד מהיום אחר שכלל אותה אמר דוד שירה שכתוב למנצח על אילת השחר. ומה אמר</p>
<p>י/ב</p>	
<p>אלי אלי³⁴⁹ למה עזבתני שהרי נפרדה אילת השחר מאור היום עד שהיו הולכים האיר היום והגיע זמן תפלה אמר רבי אלעזר נתפלל תפלה ונלך ישבו והתפללו אחר כך קמו והלכו.</p>	<p>אלי אלי למה עזבתני שהרי נפרדה אילת השחר מאור היום עד שהיו הולכים האיר היום והגיע זמן תפלה אמר רבי אלעזר נתפלל תפלה ונלך ישבו והתפללו אחר כך קמו והלכו.</p>
<p>פתח רבי אלעזר ואמר (קהלת ח יד) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו' אמרתי שגם זה הבל האי קרא אוקמוה ואתמר אבל יש הבל</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו' אמרתי שגם זה הבל פסוק זה</p>

345

346

347 פי' לאה דקודם השחר (רמ"ז).

348 עי' לקמן מו ע"א (לש"ו).

349 והיינו בחי' חסד (רח"ו).

350 סוד איילת השחר, דע כי בקדרוניתא דצפרא חוזרת לאה להזדווג עם יעקב פעם שנית, ובחי' זו נק' אילת השחר, ולאה שאחר חצות נקרא חשוכא דליליא (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>שלמה מלכא עבד ספרא דא ואוקים ליה על שבעה הבלים³⁵¹ דעלמא³⁵² קיימא עלייהו</p>	<p>פרשוהו ונתבאר אבל יש הבל שלמה המלך עשה ספר זה והקים אותו על שבעה הבלים שהעולם עומד עליהם.</p>
<p>ואינן שבעה עמודין סמכין דעלמא לקבל שבעה רקיעים ואלין אינן וילון³⁵³ רקיע³⁵⁴ שחקים³⁵⁵ זבו³⁵⁶ מעו³⁵⁷ מכון³⁵⁸ ערבו³⁵⁹ תבל ולקבלייהו הבל הבלים אמר קהלת (&) הבל הבלים הכל הבל³⁶⁰ וכמה דאינן שבעה רקיעין³⁶¹ אית אחרנין דרבקי בהו³⁶² ומתפשטי ונפקי מנייהו³⁶³ הכי נמי אית הבלים אחרנין דמתפשטי ונפקי מאלין וכלהו אמר שלמה</p>	<p>והם שבעה עמודים תומכים של העולם כנגד שבעה רקיעים ואלו הם וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות וכנגדם הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל. וכמו שאותם שבעה רקיעים יש אחרים שנדבקים בהם ומתפשטים ויוצאים מהם כך גם יש הבלים אחרים שמתפשטים ויוצאים מאלה וכולם אמר שלמה.</p>
<p>והכא רזא דחכמתא אית ביה יש הבל³⁶⁴ דנפקא מאינן הבלים עלאין דעלמא קיימא עלייהו ודא נעשה על הארץ ואתקיים בקיומיה³⁶⁵ ואתתקף בתוקפיה בעובדי ארעא³⁶⁶ ובסליקו דסלקא מארעא ודא³⁶⁷ אתמנא על ארעא³⁶⁸ וכל תוקפא וקיימא דיליה³⁶⁹ באינן נשמתין דצדיקיא דאתלקיטו מארעא כד אינן זכאין עד לא סרחו בעוד דיהבי ריחא טב כגון הנוד³⁷⁰ דכתיב ביה (בראשית ה כד) ואיננו כי לקח אותו אלהים ונטל ליה עד לא מטא זמניה ואשתעשע ביה וכן שאר זכאין דעלמא</p>	<p>וכאן יש בו סוד החכמה יש הבל שיוצא מאותם הבלים עליונים שהעולם עומד עליהם וזה נעשה על הארץ והתקיים בקיומו והתחזק בתוקפו במעשי הארץ ובעליה שעולה מהארץ וזה התמנה על הארץ וכל תוקף וקיום שלו באותן נשמות הצדיקים שנלקטו מן הארץ כשהם צדיקים עד שלא סרחו בעוד שנותנים ריח טוב כמו חנוך שכתוב בו ואיננו כי לקח אותו אלהים ונטל אותו כשעדיין לא הגיע זמנו ומשתעשע בו וכן שאר צדיקי עולם.</p>

³⁵¹ ז' ספירות דז"א (רח"ו).

³⁵² מלכות (רח"ו).

³⁵³ על מלת וילון (הרח"ו) לא הגיה כלום וכו', ונראה שוילון הוא עטרת היסוד דז"א שהיא מלכות דז"א (מ"מ).

³⁵⁴ יסוד (רח"ו).

³⁵⁵ נו"ה (רח"ו).

³⁵⁶ ת"ת (רח"ו).

³⁵⁷ חסד (רח"ו).

³⁵⁸ גבורה (רח"ו).

³⁵⁹ בינה (רח"ו) וע' דרושי אבי"ע (פרק א מהד' פרקים אחרונים) [ז"ל: וכבר ידעת כי כמו שי"ס דבריאה נעשו בסוד היכלות, כי היכל א' העליון הנקרא ק"ק כולל ג"ר, וכן בעשיה הם ז' רקיעים והרקיע העליון הנקרא ערבות כולל ג"ר.] ועיי' לקמן קסה ע"א (כללים ח"ב נב ע"ב).

³⁶⁰ פי' הבל חד, הבלים תרי, הרי ג'. הבל הבלים הכל הבל, הם ד' אחרים (מ"מ). ועיי' מדרש תהלים צב: הבל, אחד. הבלים, שנים. הבל הבלים, ששה. הכל הבל, הרי שבעה.

³⁶¹ שהם בחי' ז"א (רח"ו).

³⁶² ז' דנוק' (רח"ו).

³⁶³ פי' הם הספירות דבי"ע וכן של הקלי' שנק' ג"כ הבלים (מ"מ).

³⁶⁴ היינו בחי' היסוד (רח"ו).

³⁶⁵ בסוד זקיפת השרביט (רח"ו).

³⁶⁶ בסוד אתערותא דמ"ן (רח"ו).

³⁶⁷ יסוד (רח"ו).

³⁶⁸ מלכות (רח"ו).

³⁶⁹ והקמתו בסוד החסדים ע"י הנשמות (רח"ו).

³⁷⁰ חנוך הנה נזדכך גופו ג"כ למדרגה שלמעלה ועלה ונתעלה עם גופו עצמו ונעשה למלאך מט"ט, שר על כל המלאכים (דע"ה ח"א נג ע"ב).

ספר שמות

<p>דתנינן על תרין מלין צדיקיא מסתלקי מעלמא עד לא ימטי זמנייהו חד על חובי דרא דכד אסגיאוי חייביא בעלמא אינון זכאין דמשתכחי בינייהו אתפסון בחוביהון וחד כד אתגלי קמי קודשא בריך הוא דיסרחון לבתר סליק לון מעלמא עד לא מטא זמנייהו הדא הוא דכתיב (קהלת ח יד) אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מטי עליהו דינא דלעילא כאילו עבדו חובין ועובדין דרשיעייא</p>	<p>ששינונו על שני דברים צדיקים מסתלקים מן העולם טרם הגיע זמנם אחד על חטאי הדור שכשמתרבים רשעים בעולם אותם צדיקים שנמצאים ביניהם נתפסים בחטאיהם ואחד כשמתגלה לפני הקדוש ברוך הוא שיסרחו אחר כך הוא מסלק אותם מהעולם טרם הגיע זמנם זהו שכתוב אשר יש צדיקים אשר מגיע אלהם כמעשה הרשעים מגיע עליהם דין שלמעלה כאילו עשו חטאים ומעשים של רשעים.</p>
<p>דהא זמנא חדא שאיל רבי יוסי ב"ר יעקב איש כפר אונו בזמנא דרבי עקיבא וחברוי אסתלקו מעלמא ומיתו בההוא גוונא³⁷¹ לרבי מאיר אמר ליה וכי כתיב דא בכל אורייתא כלה אמר ליה ולא והא אמר שלמה (&) אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה³⁷¹ הרשעים מטי עלייהו דינא מלעילא³² כאילו עבדו חובין ועובדין דרשיעייא ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים יתבי בשקט ושלם בהאי עלמא ודינא לא מטא עלייהו כאילו עבדו עובדין דצדיקייא</p>	<p>שהרי פעם אחת שאל רבי יוסי בר רבי יעקב איש כפר אונו בזמן שרבי עקיבא וחבריו הסתלקו מן העולם ומתו באותו אופן את רבי מאיר אמר לו וכי זה כתוב בכל התורה כולה אמר לו ולא והרי אמר שלמה אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מגיע עליהם דין מלמעלה כאילו עשו חטאים ומעשים של רשעים ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים יושבים בשקט ושלוש בעולם הזה דין לא מגיע אליהם כאלו עשו מעשים של צדיקים.</p>
<p>אמאי אי בנין דאתגלי קמי קודשא בריך הוא דיתובון בתשובתא או דיפוק מנייהו זרעא דיהא</p>	<p>למה אם משום שגלוי לפני הקדוש ברוך הוא שישבו בתשובה או שיצא</p>

³⁷¹ מלשון זה משמע כפשטן של דברים שלא כמ"ש עמק המלך משם ס' היכלות ומ"ש אי בנין דאתגלי וכו' או דיפוק וכו' יש להבין דהאיכא נמי שמשלם לו הזכיות שעשה בעולם הזה ויש ליישב מא"ן (נ"א). ועי' רבינו בחיי סוף פרשת מקץ (מד יז) שהביא גם הוא כמ"ש העמק המלך (לש"ו). ז"ל ההיכלות רבתי (פרק ח' אות ד'): ר' חנינא בן תרדיון קשר כתר מלכותו ומלך על רומי כצורת פניו של לופינוס קיסר ששה חדשים והרג ששת אלפים הגמונים אלף לחדש והעמידו בצורת ר' חנינא בן תרדיון לופינוס קיסר לפני רומי ונטלוהו והשליכוהו באש והמיתוהו ואחר החיותן של מעלה תפשוהו והטילוהו באש ובמדה זו לכל עשרה חכמי ישראל. וז"ל רבינו בחיי: כשם שהוחלף יצחק באיל והוקבע לו שר כאלו הוקרב וכאלו עפרו צבור על גבי המזבח כן הוחלפו חכמי ישראל באחרים וכיון שטעמו טעם מיתה במה שנתפשו ונגמר דינם לכך הם קבלו ענשם והרי זה כאלו נהרגו וכו' ואתם עלו לשלום אל אביכם והיה יכול לומר לכו לשלום לדרככם אבל הפרשה מבוארת באחי יוסף לשעה ורומזת לעשרה הרוגי מלכות לדורות אשר עלו לשלום אל אביהם שבשמים, ע"כ. עי' זהר לקמן רנד ע"ב, וז"ח פט ע"ב, ועי' עמק המלך ש"ה פס"ח: הקב"ה מצרף מחשבה טובה "מתי יבא לידי ואקיימנה" למעשה, וכו' במיתה הזאת יש שתי בחינות האחת היא המיתה הטבעית, שכבר היה רבי עקיבא בן ק"ך שנה, והשנית היא ההריגה, ואם היתה מיתתו טבעית היה נכנס בנקיבה תחתונה של "ידך ה'", ובהריגה נסתלק ועלה למעלה וכו', בזמן י' הרוגי מלוכה, אז גברו העונות, כי לא היה כח בבני אדם להעלות מיין נוקבין, ולברור ניצוצות אלו על ידי תפילתם, ולא די זה, אלא אפילו המיין נוקבין של בינה, ירדו למטה וחזרו להתערב בקליפות, וזהו סוד "ובפשעיתם שולחה אמכם" ולכן היה נאבד העולם, עד שהוצרך השם יתברך לסוד י' הרוגי מלוכה אלו. וכו' כדי להוציא המיין נוקבין אלו של המלכות, שהם מושרשים בעמקי הקליפות של סטרא אחרא, הוצרכה גופן להמסר בסטרא אחרא ושיהרגום, לכן העלאת מיין נוקבין של המלכות הוא על ידי הגופים עצמן של י' הרוגי מלוכה. אך העלאת מיין נוקבין של הבינה הוא על ידי נשמתם שהיא יותר עליונה, ואל תתמה מזה, כי הרי גופים שלהם היו מזוככים כל כך, עד שהיו [הגופים] ראויים, בערך נשמות אחרות. כי הלא זו היא מעלת הצדיקים לזכך גופם לעשותו צורה, ועי' ז"ח נד ע"א ואתן אדם תחתיו, ועמק המלך שם פרק סב.

ספר שמות

<p>קשוט בעלמא כגון תרה דנפק מניה זרעא דקשוט אברהם אחו דנפק מניה חזקיהו ושאר הייבין דעלמא ובנין כך בסטרא דא ובסטרא דא הבל דקאמרן נעשה ואתתקף על הארץ כדאמרן</p>	<p>מהם זרע שיהיה אמת בעולם כמו תרח שיצא ממנו זרע אמת אברהם אחז שיצא ממנו חזקיהו ושאר הרשעים של העולם ולכן בצד זה ובצד זה הבל שאמרנו נעשה ונתחזק על הארץ כמו שאמרנו.</p>
<p>דבר אחר יש הבל אשר נעשה על הארץ (&) כדקאמרן דאתתקף (ואתתקף)³³ על עלמא במאי בנין דיש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מטאן לידיהו כאינן עובדין דהייביא כגון בת עובד ע"ז או חד מאינן עובדין דאינן ממעשה הרשעים ואינן קיימי בקיומיהו מדחילו דמאריהון ולא בעאן לאסתאבא כגון כמה זכאי קשוט דמטו לידיהו כעובדין אלין ואינן גבורי כח דעבדי רעותא דמאריהון ולא חטאו ועל דא הבל נעשה על הארץ ואתתקף בתקפיה</p>	<p>דבר אחר יש הבל אשר נעשה על הארץ כפי שאמרנו שהתחזק [והתחזק] על העולם במה משום שיש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מגיע לידיהם כאותם מעשי הרשעים כמו בת עובדי עבודה זרה או אחד מאותם מעשים שהם ממעשה הרשעים והם עומדים בקיומם מפחד רבונם ולא רוצים להטמא כמו כמה צדיקי אמת שבאו לידיהם כמעשים הללו והם גבורי כח שעושים רצון אדונם ולא חטאו ועל זה הבל נעשה על הארץ ומתחזק בתקפו.</p>
<p>ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים מטי לידיהו חד מצוה דאיהו עובדא דצדיקא וזכאן בה ועבדין יתה כגון לסטים מקפחא דהוה³⁴ משתכח בטוריא בהדי אינן לסטים עובדי ע"ז וכד הוה יודאי אעבר תמן הוה משויב ליה ונטר ליה מנייהו והוה קרי עליה רבי עקיבא יש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים</p>	<p>ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים באה לידיהם מצוה אחת שהיא מעשה של צדיקים וזוכים בה ועושים אותה כמו לסטים מקפח שהיה נמצא בהרים יחד עם לסטים עובדי עבודה זרה וכשהיה עובר שם יהודי היה מציל אותו ושומר אותו מהם והיה קורא עליו רבי עקיבא יש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים.</p>
<p>וכגון ההוא חייבא דהוה</p>	<p>וכמו אותו רשע שהיה</p>
<p>יא/א</p>	
<p>בשבבותיה דרבי חייא דליליא חד פגע בה בההיא אתתא דהות אולת לבי ברתה בעא למתקף בה אמרה ליה במטו מינד אוקיר למרך ולא תחטי גבאי שבקה ולא חב בה הוי אומר (&) ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים אמרתי שגם זה הבל כמה דאתתקף ההוא הבל בהדי אינן צדיקא דמטו לידיהו עובדי דהייביא ולא חטאן אופ הכי אתתקף בהדי אינן חייביא דמטי לידיהו עובדי דאינן צדיקא ועבדי להו</p>	<p>בסביבתו של רבי חייא שלילה אחד פגש את אותה אשה שהיתה הולכת לבית בתה רצה לתקוף אותה אמרה לו בבקשה ממך כבד את רבונך ואל תחטא עמי עזב אותה ולא חטא בה הוי אומר ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים אמרתי שגם זה הבל כמו שהתחזק אותו הבל עם אותם הצדיקים שבאו לידיהם מעשי רשעים ולא חטאו אף כך התחזק עם אותם רשעים שהגיעו לידיהם מעשי אותם הצדיקים ועושים אותם.</p>
<p>דתנינן עבד קודשא בריך הוא צדיקים ורשעים בעלמא וכמה דאתיקר איהו בעלמא³⁷²</p>	<p>ששנינו עשה הקדוש ברוך הוא צדיקים ורשעים בעולם וכמו שהוא</p>

³⁷² והנה מעשה התחתונים עושה פרי למעלה, אם טוב, המלכות מתתקנת. ואם רע, הרעה מתחזקת. וכשהאדם מגיע אליו מעשה שכובש יצרו, אז ממש מחזיק כח הקדושה ומחליש וכובש כח

ספר שמות

<p>בעובדי דצדיקיא³⁷³ הכי נמי אתייקר איהו ברשיעייא כד עבדי עובדא טבא בעלמא כמה דאת אמר (קהלת ג יא) את הכל עשה יפה בעתו ווי לחייבא כד עביד גרמיה רע ואתתקף בחוביה כמה דאת אמר (ישעיה ג יא) אוי לרשע רע וגו'</p>	<p>מתכבד בעולם במעשי הצדיקים כך גם הוא מתכבד ברשעים כשעושים מעשה טוב בעולם כמו שנאמר את הכל עשה יפה בעתו אוי לרשע כשעושה את עצמו רע ומתחזק בחטאו כמו שנאמר אוי לרשע רע וגו'.</p>
<p>תו פתח ואמר (&) את הכל ראיתי בימי הבל³⁷⁴ וגו' האי קרא אוף הכי אוקמוה חברייא אבל כד אתיהיב חכמה לשלמה המא כולא בזמנא דשלטא סיהרא יש צדיק דא עמודא דעלמא אובד כמה דאת אמר (שם נו א) הצדיק אבד³⁷⁵ בזמנא דגלותא בצדקו בגין דהיא שכיבת לעפרא צדק דא כל זמנא דישראל בגלותא איהי עמהון בגלותא ובגין כך (קהלת ז טו) צדיק אובד בצדקו³⁷⁶ דהא לא מטאן לגביה³⁷⁷ אינון ברכאן עלאין³⁷⁸</p>	<p>עוד פתח ואמר את הכל ראיתי בימי הבלי וגו' פסוק זה אף כך בארוהו החברים אבל כאשר נתנה חכמה לשלמה ראה הכל בזמן ששולטת הלבנה יש צדיק זה עמוד העולם אובד כמו שנאמר הצדיק אבד בזמן הגלות בצדקו משום שהיא שוכבת לעפר צדק זה כל זמן שישראל בגלות היא עמם בגלות ומשום כך צדיק אבד בצדקו שהרי אין מגיעות אליו אותן ברכות עליונות.</p>
<p>ויש רשע מאריך ברעתו (&) דא סמאל דאוריך שקט ושלוה לאדום במאי ברעתו בההיא רעה אתתיה (נ"א אשה רעה אשת זנונים)³⁵ נחש³⁷⁹ תקיפא דהא לא מטא עליהו שקט ושלוה אלא בגין דאתרבק בההיא נוקבא כגוונא דא לשאר מלכוון עד דקודשא בריך הוא</p>	<p>ויש רשע מאריך ברעתו זה סמאל שהאריך שקט ושלוה לאדום במה ברעתו באותה רעה אשתו (אשה רעה אשת זנונים) נחש התקיף שהרי לא מגיע עליהם שקט ושלוה אלא רק משום שנדבק באותה נקבה כדוגמא</p>

הטומאה, שהכל תלוי ביצר הטוב ויצר הרע. הכובש יצר הטוב כובש צד הטוב ועבד מולך ושפחה תירש גברתה. והכובש יצר הרע עבד כבוש תחת רבו, ושפחה כבושה תחת גברתה. והצדיק הכובש, טוב מצד צדקתו ודאי. אבל הרשע הכובש טוב כמוהו, מפני שהוא מצד החצונים, ועתה כובשם כבישה זו יותר ויותר ממה שהצדיק כובש, שזהו הוא דרכו בכך, ואין החצוניות נכבשת כ"כ, ולזה אמרו מקום שבעלי תשובה עומדים וגו', והרשע הזה תשתלם נשמתו בכך, ולזה יהיה לו א' מב' ענינים: או יזכה על יד מצוה זו, או יאכל פרי מעלליו. וסוף סוף שכינה מתחזקת והעד לזה הוא היות החצוניות מתחזקת ברעתו כדמסיק אוי לרשע כ"ש שהיא נכבשת (אור יקר).

³⁷³ מקשים דהא ארז"ל דמצות הרשע הולכות לסט"א דכתיב ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי והכא קאמר דאתייקר איהו ברשיעיא דעבדי עובדא טבא ומה גם למ"ש הראשונים דהכל הולך אחר הרוב ואפילו [ואפשר – לש"ו] דאם הרשע עושה המצוה לש"ש גמור בלי שום פניה בעת ההוא נחשב לו לכמה מצוות ומסתמא יהרהר תשובה קצת ועדיין צריך ישוב מא"ן (נ"א). אמנם כאן הרי היה בענין סור מרע הנה לא קשה מידי (לש"ו).

³⁷⁴ הבלי – חכמת שלמה. בימי הבלי – בהיותה שולטת (אור יקר).
³⁷⁵ שהוא אובד השפע שמקבל בסוד פקדון לארץ (רח"ו). עי' לעיל ט ע"ב. ודע, כי כל מה שאמרנו בהתיקונים דז"א, שהוא ע"י המעשים טובים של הצדיקים, הנה הוא לעולם רק ע"י המלכות שהיא הנוק' דז"א, כי הוא השער לה' (תהלים קיח כ זהר ח"א ז ע"ב), וכל המעשים טובים הוא מגיעים אליה ועולים בה, וממנה מתתקן ז"א, וכן על ידה הנה נמשך הטובה למטה, כי בה הוא כל ההנהגה דהעוה"ז, וכמ"ש בפ' אחרי (עד סע"א) שבק כולא בידא דמטרוניתא לאנהגא, ואמר שם, בשעתא דאסגיא זכאי בעלמא כו' כו'. ע"ש שמבואר שהכל תלוי בה, וזולתה הנה הוא רק בבחי' פלג גופא, כמ"ש באד"ז (רצו ע"א) ע"ש. וכן הוא ידוע ג"כ בסוד (ישעיה נז א) הצדיק אבד, דתיקוני ז"א הוא תלוי בנוק', וכמ"ש בפ' בראשית (נה ע"א) ובפ' שמות (ט ע"ב יא ע"א) ובאמת כי ז"א ונוק' הם כלילן דא בדא והם כולן חד וכמ"ש בפ' פקודי (רלה ע"ב), אלא כי המעשים טובים של צדיקים הנה מקבל הוא על ידה, ותיקוני א"א הנה מקבל היא על ידו, אבל הן כלילן דא בדא והם אחד, וכל מה שאמרנו בז"א הנה הוא בכללות הנוק' ודי בזה, והוא פשוט ונודע (כללים ח"ב כב ע"ב).

³⁷⁶ שבגלות הצדק עם ישראל, מגיע לצדיק אבידה שלא יושפע עליו מלמעלה (אור יקר).

³⁷⁷ ליסוד (רח"ו).

³⁷⁸ דת"ת (רח"ו)

³⁷⁹ ואושידת מיין לס"מ להזקק לה (אור יקר).

ספר שמות

<p>יקים מעפרא לההיא סוכת דוד הנופלת דכתיב (עמוס ט יא) אקים את סוכת דוד הנופלת</p>	<p>זה לשאר המלכיות עד שהקדוש ברוך הוא יקים מן העפר את אותה סוכת דוד הנופלת שכתוב אקים את סוכת דויד הנופלת.</p>
<p>וילך איש מבית לוי (&) רבי יוסי פתח (שיר ו ב) דודי ירד³⁷ לגנו³⁸⁰ לערוגות הבושם וגו' לגנו דא כנסת ישראל³⁸¹ בגין דהיא ערוגת הבושם דאיהי כלילא מכל סמרי (נ"א זיני) בוסמין וריחין דעלמא דאתי³⁸² בשעתא דקודשא בריך הוא נחית לגנתא דא³⁸³ (נ"א דעדן) כל אינון נשמתהון דצדיקיא דמתעמרן תמן כלהו יהבי ריחא³⁸³ כמה דאת אמר (&) וריח שמניך מכל בשמים³⁹ (נ"א (&) וריח אפך כתפוחים) אלין אינון נשמתהון דצדיקיא דאמר רבי יצחק כל אינון נשמתין דצדיקיא דהוו בהאי עלמא וכל אינון נשמתין דזמינין לנחתא להאי עלמא כלהו בגנתא (דא קיימין בגנתא) די בארעא (כלהו) קיימין בדיוקנא וציורא דהוו קיימין בהאי עלמא וסתר אורא דא אתמסר לחכימי</p>	<p>וילך איש מבית לוי רבי יוסי פתח דודי ירד לגנו לערוגות הבושם וגו' לגנו זו כנסת ישראל משום שהיא ערוגת הבושם שהיא כלולה מכל צדדי (מיני) בשמים וריחות של העולם הבא בשעה שהקדוש ברוך הוא יורד לגן הזה (של עדן) כל אותן נשמות הצדיקים שמתעטרות שם כולן נותנות ריח כמו שנאמר וריח שמניך מכל בשמים (ורח אפך כתפוחים) אלו הם נשמות הצדיקים שאמר רבי יצחק כל אותן נשמות הצדיקים שהיו בעולם הזה וכל אותן הנשמות שעתידות לרדת לעולם הזה כולן (עומדות בגן הזה) בגן שבארץ (כולם) עומדים בדמות וציור שהיו עומדים בעולם הזה וסתר וסוד זה נמסר לחכמים.</p>
<p>רוחא דנחית לבני נשא דאיהו מסטרא דנוקבא מתגלפא תדיר בגלופא כהאי חותם ציורא דגופא דבר נש בהאי עלמא בליט לבר ורוחא אתגליף לגו כד אתפשט רוחא מן גופא ההוא רוח בליט בגנתא דארעא³⁸⁴ בציורא ודיוקנא דגופיה ממש דבהאי עלמא בגין דהוה תדיר כחותם</p>	<p>רוח שיורדת לבני אדם שהוא מצד הנקבה נחקה תמיד בחקיקה כחותם הזה ציור הגוף של אדם בעולם הזה בולט החוצה ורוח נחקת פנימה כשמתפשטת הרוח מן הגוף אותה רוח בולטת בגן של הארץ בציור ודמות של גופו ממש שבעולם הזה משום שהיה תמיד כמו חותם.</p>
<p>ועל דא אמרה איהי (שם ח י) שימני כחותם מה חותם גליף בגלופא לגו³⁸⁵ ואתצויר בציורא בליטא לבר אוף הכי³⁸⁶ איהי רוחא דהוה מסטרא דילה כהאי גוונא ממש בהאי עלמא גליף בגלופא לגו וכד אתפשט מן גופא ועאל</p>	<p>ועל זה היא "שימני כחותם" מה חותם חקוק בחקיקה פנימה ומצטייר בציור בולט החוצה אף כך היא הרוח שהיתה מצד שלה כדוגמא זה ממש בעולם הזה חקוק בחקיקה פנימה וכשמתפשט מהגוף ונכנס לגן שבארץ</p>

³⁸⁰ לאה, וא"כ משה"כ דודי ירד לגנו, הוא יעקב, שהוא זוג יעקב ולאח בחצות (רח"ו).
³⁸¹ העלמא קדמאה הוא הדעת שהוא כולל ח"ג, ושם הוא סוד שורש הלוינתן שהוא בהדעת עצמו*## ועי' זהר ח"ג קעד ע"א (דע"ה ח"ב מד ע"ב).

³⁸² דאימא אוזיפת לברתא מנהא בסוד יסוד דלאה שהוא יסוד דאימא (רח"ו).
³⁸³ בסוד מ"ן (רח"ו).

³⁸⁴ כתב הרב כי הלבוש של הרוח בג"ע הוא מד' אותיות אדנ"י שהם בד' רוחות הגן ובהם מתלבש הרוח דוגמת הגוף שהיה לו בעולם הזה עכ"ל, וז"ש ההוא רוחא בליט בגנתא דארעא וכו' ועי' במה שנכתוב לקמן דף יג בס"ד (מ"מ).

³⁸⁵ פי' כשתעשה החותם בתוך השעוה החותם הוא לגו והצורה לבר (מ"מ).

³⁸⁶ לשון זה מסכים עם הסבא דף צט שכתב דנפש רוח הם מנוק' ונשמה משעיר שכן אמר כאן רוחא מסטרא דילה נשמה מאילנא דחיי ובמה שישב הרב ענין הסבא יתיישב זה (רח"ו). וישוה הרב הובא בס' הליקוטים וז"ל דברי הסבא איירי קודם חטא אדה"ר שהיה הז"א בחיק הבינה ומלכות במקום ז"א ולכך נשמה מז"א ורוח ממלכות ובמקום אחר איירי אחר חטא אדה"ר (מ"מ).

ספר שמות

<p>בגנתא דארעא אוירא דתמן בליט ההוא גלופא³⁸⁷ לאתציירא לבר ואתצייר בציורא בליטא לבר כנוונא דציורא דגופא בהאי עלמא לעילא</p>	<p>האור ששם בולט אותו חקיקה להצטייר החוצה ומצטייר בציור בולט החוצה כדוגמא שציור של הגוף בעולם הזה למעלה.</p>
<p>נשמתא דאיהי מאילנא דהיי אתצייר תמן לעילא בההוא צרורא דהיי לאתענגא בנועם יהו"ה כמה דאת אמר (תהלים כו ד) לחזות בנועם יהו"ה ולבקר בהיכלו</p>	<p>הנשמה שהיא מעץ החיים מצטיירת שם למעלה באותו צרור החיים להתענג בנועם ה' כמו שנאמר לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו.</p>
<p>וילך איש מבית לוי דא גבריאל כמה דאת אמר (דניאל ט כא) והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון וגו' מבית לוי דא כנסת ישראל דאתיא מסטרא דשמאלא ויקח את בת לוי דא נשמתא³⁸⁸ דתנינן בשעתא דאתיליד גופא דצדיק בהאי עלמא</p>	<p>וילך איש מבית לוי זה גבריאל כמו שנאמר והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון וגו' מבית לוי זו כנסת ישראל שבאה מצד השמאל ויקח את בת לוי זו הנשמה. ששינו בשעה שנולד גוף של צדיק בעולם הזה</p>
<p>יא/ב</p>	
<p>קודשא בריך הוא קרי ליה לגבריאל ונטיל ההיא נשמתא (דצדיק) די בגנתא ונחתא לה להאי גופא דצדיקא דאתיליד בהאי עלמא ואיהו אתפקד עלה ונטיר לה ואי תימא ההוא מלאכא דאתמנא על רוחיהון דצדיקיא לילה שמיה ואת אמרת דאיהו גבריאל הכי הוא ודאי בגין דאתי מסטרא דשמאלא³⁸⁹ וכל מאן דאתי מסטרא דשמאלא הכי אקרי³⁹⁰</p>	<p>הקדוש ברוך הוא קורא לגבריאל ונוטל אותה נשמה (של צדיק) שבגן ומוריד אותה לגוף הזה של הצדיק שנולד בעולם הזה והוא נפקד עליה ושומר אותה. ואם תאמר אותו מלאך שהתמנה על רוחות הצדיקים שמו לילה ואתה אומר שהוא גבריאל כך הוא ודאי משום שבא מצד השמאל וכל מי שבא מצד השמאל כך נקרא.</p>
<p>וילך איש (&) דא עמרם³⁹¹ ויקח את בת לוי דא יוכבד³⁹² ובת קול נחתת ואמרת ליה לאזדווגא בה דהא קריב זמנא דפורקנא דישראל על ידא דברא דאתיליד מנייהו וקודשא בריך הוא סייע ביה דתנינן שכינתא שריא על ערסיהו ורעותא דלהון בדבקותא חדא הוה בה בשכינתא ועל דא לא אתעדי שכינתא מההוא ברא דאולידו לקיימא דכתיב (ויקרא יא מד) והתקדשתם והייתם קדושים בר נש דמקדש גרמיה מלרע קודשא בריך הוא מקדש ליה לעילא כמה דרעותא דלהון הוה בדבקותא דשכינתא הכי אתדבקא שכינתא בההוא עובדא ממש דעבדו</p>	<p>וילך איש זה עמרם ויקח את בת לוי זו יוכבד ובת קול ירדה ואמרה לו להזדווג בה שהרי קרוב זמן גאולת ישראל על ידי הבן שנולד מהם. והקדוש ברוך הוא סייע בו ששינו שכינה שרתה על מטתם והרצון שלהם בדבקות אחת היתה בשכינה ולכן לא זזה שכינה מאותו בן שהולידו לקיים מה שכתוב והתקדשתם והייתם קדושים בן אדם שמקדש עצמו מלמטה הקדוש ברוך הוא מקדש אותו מלמעלה כמו שהרצון שלהם היה בדבקות של השכינה כך השכינה נדבקה ממש באותו מעשה שעשו.</p>
<p>אמר רבי יצחק זכאין אינון צדיקיא דרעותא</p>	<p>אמר רבי יצחק אשרי הצדיקים</p>

³⁸⁷ פי' כמ"ש בשם הרב שהלבוש הוא מד' רוחות שבגן ד' אוירין שיש שם (מ"מ).

³⁸⁸ פי' לוי היא מלכות ונק' לוי לפי שבנינה מהגבורות ובת היא הנשמה (מ"מ).

³⁸⁹ כי בניינה מהגבורות (רח"ו).

³⁹⁰ נקרא לילה (רח"ו).

³⁹¹ בלשון השאלה עמרם הוא אמלשון עמר נקי כי הוא בחי' אבא דיניק ממזל הח' (רח"ו).

³⁹² גימ' מ"ב אימא עילאה (רח"ו).

ספר שמות

<p>דלהון בדבקותא דקודשא בריך הוא תדיר וכמה דאינון מתדבקין ביה תדיר הכי נמי איהו אתדבק בהו ולא שביק לון לעלמין ווי לרשיעיא דרעותא דלהון ודבקותא דלהון מתרחקא מניה ולא די להו דמתרחקן מניה אלא דמתדבקן בסטרא אחרא תא חזי עמרם דאתדבק ביה בקודשא בריך הוא נפיק מניה משה דקודשא בריך הוא לא אעדי מניה לעלמין ושכינתא אתדבכת בהדיה תדיד זכאה חולקיה</p>	<p>הם שהרצון שלהם בדבקות של הקדוש ברוך הוא תמיד וכמו שהם מתדבקים בו תמיד כך גם הוא נדבק בהם ולא עוזב אותם לעולמים או לרשעים שהרצון שלהם והדבקות שלהם מתרחקת ממנו ולא די להם שמתרחקים ממנו אלא שנדבקים בצד האחר בא וראה עמרם שנדבק בקדוש ברוך הוא יצא ממנו משה שהקדוש ברוך הוא לא זז ממנו לעולמים ושכינה נדבקה עמו תמיד אשרי חלקו.</p>
<p>ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו³⁹³ כי טוב הוא³⁹⁴ (&) מאי כי טוב הוא אמר רבי חייא דאתייליד מהול³⁹⁵ בנין דרוא דברית³⁹⁶ טוב אקרי דכתיב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב רבי יוסי אמר נהירו דשכינתא³⁹⁷ דנהיר ביה חמאת דבשעתא דאתיליד אתמליא כל ביתא נהורא כתיב ותרא אותו כי טוב הוא וכתוב (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב ועל דא כי טוב הוא כתיב וכלא הוה³⁹⁸</p>	<p>ותהר האשה ותלד בן ותרא אתו כי טוב הוא מה זה כי טוב הוא אמר רבי חייא שנולד מהול משום שסוד הברית נקרא טוב שכתוב אמרו צדיק כי טוב. רבי יוסי אמר ראתה בו אור השכינה שמאיר בו שבשעה שנולד התמלא כל הבית אור שכתוב ותרא אתו כי טוב הוא וכתוב וירא אלהים את האור כי טוב ועל זה כתוב כי טוב הוא והכל היה.</p>
<p>ותצפנהו שלשה ירחים³⁹⁹ (&) תלת ירחי מאי קא מיירי⁴⁰⁰ אמר רבי יהודה רמו הוא דקא רמו⁴⁰¹ (עד) דלא אשתמודע משה בזהרא עלאה⁴⁰² עד תלת ירחים⁴⁰³ דכתיב (שמות יט א)</p>	<p>ותצפנהו שלשה ירחים מה אומרים שלשה ירחים אמר רבי יהודה רמו הוא שרמו (עד) שלא נודע משה בזהר עליון עד שלשה ירחים שכתוב בחדש</p>

³⁹³ עי' לקמן נד רע"א ושם נג ע"ב בארוכה וכל יט ע"א (לש"ו).

³⁹⁴ אותו, אות שלו (רח"ו).

³⁹⁵ כי כל הנולדים קודם לו היו מצד טוב ורע והיתה הערלה דבוקה בהם, וכך אמרו רז"ל שלא היו מניחים המצרים את ישראל שימולו, מפני ששרש הערוה היה עדיין אחוז ביסוד עד שבא מש"ה המושרש שם, וכן עולה א"ל שד"י, ולכן היה פגמו גדול במעט התרשלותו במילת בנו (רמ"ז).

³⁹⁶ פנימיות היסוד בסוד החסדים כי ה"פ טוב גימ' מילה וגם יסוד במ"ק טוב וכן שם הוי"ה גם הוא כך להורות דגם לילד קטן יושפע כח הטוב (רמ"ז ונ"א). העיקר משום שבו גנוז האור הראשון הנאמר בו כי טוב כמ"ש לקמן לה ע"א קסו ע"ב (לש"ו).

³⁹⁷ ה"ס אור הגנוז כנודע אצלנו, כי האור קודם התפשטותו נקרא טוב, והוא בהיותו עדיין ביסוד הבינה שהוא השכינה העליונה המאירה במשה שה"ס הדעת דאיהו אהו"ה גי' טו"ב (רמ"ז).

³⁹⁸ פי' בין למעלה בדעת בין למטה ביסוד, כמבואר בסוד (שמות ג ד) משה משה, שהיה שלם וכולל אור החסדים המכוסים וגם אור המגולים בלי הפסק (רמ"ז).

³⁹⁹ עי' בראשית לא ע"ב (לש"ו).

⁴⁰⁰ מה הכוונה להודיענו זה, וגם שלא אמר שלשה חדשים (רמ"ז).

⁴⁰¹ הענין ידוע ליודעים שאורות חג"ת הם מכוסים ומשה שרשו בדעת ששם שרש התורה מצות עשה ומצות לא תעשה, חו"ג, ומשם עד מקום גילוי החסדים ג' מדות ולכן היה צפון שלשה ירחים, ולפי שאותו המקום המכוסה שייך ליסוד אמא ששם סוד העיבור, לכן נקרא בשם ירחים, והרמז המופלא הוא כי לגבי משה היה ראוי שיתגלו האורות מן הדעת ולמטה אבל לגבי מציאות העולם הוצרך להתאחר שלשה חדשים עד נתינת התורה והבן. וגם בכאן לעיבור האורות שהוא לז' חדשים ועיבור הניצוצות שהוא לט' חדשים ועיין באוצרות חיים שער אנ"ך פרק א', והשכל שם היטב, כי עיבור הצדיקים הוא לז' חדשים ושאר בני ישראל לט' (רמ"ז).

⁴⁰² כי ניסן אייר סיון הם חג"ת (רח"ו). סוד ניסן שהוא חסד, כי ניסן הוא חסד דנוקבא, כמ"ש בשעה"כ (דף צ סע"ד), וע' בזה"ק (פ' שמות יא ע"ב) בהגהות מהרח"ו שם (אות ו) (כללים ח"א לח ע"ג).

ספר שמות

<p>בחדש השלישי דהא כרין אתיהיבת תורה על ידו⁴⁰⁴ ושכינתא אתגליא ושריא⁴⁰⁵ עלוי לעיניהון דכלא דכתיב (שם ג) ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו יהוה</p>	<p>השלישי שהרי אז נתנה תורה על ידו ושכינה התגלתה ושרתה עליו לעיני כולם שכתוב ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה'.</p>
<p>ולא יכלה עוד הצפינו (&) דער ההוא שעתא לא אשתמודע מלוליה בקודשא בריך הוא וכתיב (&) משה ידבר והאלהים יעננו בקול ותקח לו תבת גומא (&) רמזו על הארון דלוחות קיימא עאלין בגויה תיבת גומא⁴⁰⁶ ארון הברית איהו ותחמרה בחמר ובזפת (&) (דהיא תיבה דאיהו) דהא הארון הוה מחופה מלגו ומלבר רבי יהודה אמר דא היא אורייתא דהחמירה קודשא בריך הוא במצות עשה ובמצות לא תעשה</p>	<p>ולא יכלה עוד הצפינו שעד אותה שעה לא נודע דבורו בקדוש ברוך הוא וכתוב משה ידבר והאלהים יעננו בקול. ותקח לו תיבת עצי גומא רמז על הארון שלוחות הברית נכנסים לתוכו תיבת גומא היא ארון הברית ותחמרה בחמר ובזפת (שאותה תיבה שהוא) שהרי הארון היה מצפה מבפנים ומבחוץ רבי יהודה אמר זוהי התורה שהחמירה הקדוש ברוך הוא במצוות עשה ובמצוות לא תעשה.</p>
<p>ותשם בה את הילד (&) אלו ישראל כמה דאת אמר (הושע יא א) כי נער ישראל ואהבהו ותשם בסוף דלא הוה פקודי אורייתא חומרא למעבד עד סוף דעאלו ישראל לארעא לסוף ארבעין שנין על שפת היאור על מימרא דאינון דמורים אורייתא וחוקה לישראל (נ"א רבי חזקיה אמר הכי אוליפנא)</p>	<p>ותשם בה את הילד אלו ישראל כמו שנאמר כי נער ישראל ואהבהו ותשם בסוף שלא היו מצוות התורה חומר לעשות עד סוף שנכנסו ישראל לארץ לסוף ארבעים שנה על שפת היאור על מאמר של אותם שמורים תורה וחוקה לישראל (רבי חזקיה אמר כך למדנו).</p>
<p>דבר אחר וילך איש (&) דא קודשא בריך הוא⁴⁰⁷ דכתיב (שמות טו ג) יהוה איש מלחמה מבית לוי דא קודשא בריך הוא⁴⁰⁸ אתר דחכמה עלאה וההוא נהר⁴⁰⁹ מתחברין כחדא⁴¹⁰ ולא מתפרשין לעלמין⁴¹¹ מבית לוי דאשרי לוי⁴¹² (נ"א כל חידו⁴⁰¹) לחידו בעלמא⁴¹³ הדא הוא</p>	<p>דבר אחר וילך איש זה הקדוש ברוך הוא שכתוב ה' איש מלחמה מבית לוי זה הקדוש ברוך הוא המקום שהחכמה העליונה ואותו נהר מתחברים כאחד ולא נפרדים לעולמים מבית לוי שהשרה לויתן (כל שמחה) לשמחה בעולם זהו שכתוב לויתן זה יצרת</p>

⁴⁰³ והם מז' דאדר שבו נולד וז' דאייר וז' דסיון, וזהו ג' ירחים ולא חדשים מפני שאלה הג' היו ראויים להיות מזמן העיבור הנקרא ירחים כמש"ה (איוב כט ב) כירחי קדם, זמן שאין בו שנה, וגם כי העיבור נמנה לזמן הירח (רמ"ז).

⁴⁰⁴ שסודה בת"ת זעיר (רמ"ז).

⁴⁰⁵ ה"ס אמא שיסודה מתגלה (רמ"ז).

⁴⁰⁶ גמא עם הכולל גימ' מ"ה והוא הלוחות ז"א (רח"ו).

⁴⁰⁷ ת"ת (רח"ו). ששני כינויי קב"ה הם בז"א, האחד הוא סוד יעקב הפנימי שבתוך ז"א והיינו בית לוי, כי לוי סודו בכאן למילוי ע"ב דהיינו אבא ובית לוי היא אמא שהוא מתיחדת שם ומשכינתו בתוכה (רמ"ז).

⁴⁰⁸ בינה (רח"ו).

⁴⁰⁹ הוא יסוד אמא (רמ"ז). דעת (בהגר"א בת"ז נב ע"א ד"ה דנונא).

⁴¹⁰ שהוא בתוך זעיר (רמ"ז).

⁴¹¹ ולכן נקרא לוי חכמה על שם שהוא מלווה תמיד בזוגתו (רח"ו).

⁴¹² חכמה (רח"ו).

⁴¹³ בינה (רח"ו).

ספר שמות

<p>לשחק בו ויקח את בת לוי זה הקדוש ברוך הוא מקום שאור הלבנה מאיר.</p>	<p>דכתיב (תהלים קד כו) לויתן זה יצרת לשחק בו ויקח את בת לוי⁴¹⁴ דא קודשא בריך הוא אתר דנהירו דסיהרא נהיר⁴¹⁵</p>
<p>ותהר האשה ותלד בן האשה ודאי כמו שנאמר לזאת יקרא אשה בתחלה בת לוי וכך זה ודאי וכי בת לוי בתחלה</p>	<p>ותהר האשה ותלד בן האשה (&) ודאי כמה דאת אמר (בראשית ב כג) לזאת יקרא אשה⁴¹⁶ בקדמיתא בת לוי והכי הוא ודאי וכי בת לוי בקדמיתא</p>
<p>ועכשיו אשה אלא כך זה בודאי וכך למדנו עד שלא הזדווגה אשה היא נקראת בת פלוני אחר שהזדווגה נקראת אשה וכאן בת ואשה והכל דרגה אחת היא.</p>	<p>יב/א</p>
<p>ותצפנהו שלשה ירחים אלו שלשת הירחים שהדין הקשה שרוי בעולם ומהם תמוז אב וטבת (שבט) מה משמיע שעד שלא ירד משה לעולם הוא היה מצוי למעלה ועל זה הזדווגה בו שכינה מיום שנולד מכאן אמר רבי שמעון שרוחות הצדיקים מצויות הן למעלה עד שלא יורדות לעולם.</p>	<p>והשתא אשה אלא הכי הוא ודאי והכי אוליפנא אתתא עד לא אזדווגת אתקריאת בת פלוני בתר דאזדווגת אתקריאת אשה והכא בת ואשה וכלא חד דרגא איהו</p>
<p>ולא יכלה עוד הצפינו וגו' מה זה ותקח לו תיבת גומא שכסתה אותו בסמיניה להיות שמור מאותם הדגים של הים ששטים בים הגדול שכתוב שם רמש ואין מספר והיא כסתה אותו להיות שמור מהם בכסוי (בצד היובל נ"א טיסת הרוכל נ"א טס</p>	<p>ותצפנהו⁴¹⁷ שלשה ירחים אלן תלת ירחין דדינא קשיא שריא בעלמא ומאי ניהו תמוז אב טבת (נ"א שבט) מאי משמע דעד לא נחת משה לעלמא שכיח הוה איהו לעילא ועל דא אזדווגת ביה שכינתא מיומא דאתיליד מכאן אמר רבי שמעון רוחיהון דצדיקיא שכיחין אינון לעילא עד לא יחתון לעלמא</p>
<p>ולא יכלה עוד הצפינו וגו' מה זה ותקח לו תיבת גומא שכסתה אותו בסמיניה להיות שמור מאותם הדגים של הים ששטים בים הגדול שכתוב שם רמש ואין מספר והיא כסתה אותו להיות שמור מהם בכסוי (בצד היובל נ"א טיסת הרוכל נ"א טס</p>	<p>ולא יכלה עוד הצפינו וגו' (&) מאי ותקח לו תבת גומא (&) דחפת ליה בסמינהא⁴¹⁸ למהוי נסיר מאינון נוני ימא דשאטין בימא רבא דכתיב (תהלים קד כה) שם רמש ואין מספר והיא חפת ליה למהוי נסיר מנייהו בחפו (דספרא דיובלא) (נ"א דטיסת רוכלא ונ"א דטיס רובילא)⁴¹⁹ יקרא דתריין גונונין⁴¹⁹ חוור ואוכס</p>

⁴¹⁴ היא כנסת ישראל המכוסה בתוך ז"א כנודע בפירוש מאמר אית שושנה דריש פרשת בראשית, ונמצא שיצא משה ממקום שרשו ממש, ואתי שפיר כינוי איש שסודו ביעקב או בז"א מת"ת ולמטה, ודוק אומרו אתר דחכמה וכו' ולמטה אמר אתר דנהירו דסיהרא נהיר, שהוא מתוכיות ז"א מכנסת ישראל הנעלמת. וגם לוי סודו בדעת ז"א שממנו יצאו כהנים ולויים, והוא מקום יעקב וכנסת ישראל הפנימי שהוא בקו האמצעי (רמ"ז).
⁴¹⁵ מלכות (רח"ו).

⁴¹⁶ הענין כי יוכבד היא גלגול חוה וזהו ותהר האשה וכמו שאמר ק"ל שנה נזדווגה חוה לאדם כן יוכבד אחר ק"ל שנה חזרה לעמרם ילדה את משה שהוא גלגול שת (זהר הרקיע).

⁴¹⁷ יובן עם מ"ש בפ' [מלכים א' יז א: ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי] ח"י ה' אשר עמדתי לפניו, כי לפעמים הנשמה אינה יורדת תיכף, אך מתלבשת בין המלאכים בבריאה או ביצירה הנק' נוני יומא (נ"א גונוני ימא), ושם משמשת ועושה שליחות כמו המלאכים, וז"ש שפיר (שכיח) הוה וכו', שאם הוא כמשמעו, פשיטא שכל הנשמות קדמו לבריאת עולם. וכבר ידעת כי לפתח חטאת רובץ, כנזכר סוף פרשת ויקהל, נמצא כי בסיום יצירה נקרא יאור, כי יצירה נקרא יאור בסוד יום ה' (נ"א ח"י) יסוד. ועולם העשיה מעורב טוב ורע, ושם קליפת נוגה הנק' בת פרעה עומדת על שפת היאור בפתח ולא בפנים. וכשירדה נשמת מרע"ה, לא היתה כשאר הנשמות הניתן לגוף מלבוש הנקרא יצר הרע מסטרא דההוא חטאת, זולתי יצר הרע של משה היתה בת פרעה קליפת נוגה, וזהו ותרא אותו כי טוב הוא בלא רע בתיה בת י"ה (זהר הרקיע).

⁴¹⁸ שהתיבה הוא בסוד המלכות כנודע וגמא גימ' מ"ה עם הכולל, רמז שמאדם לוקחה זאת (רח"ו).
⁴¹⁹ חסד וגבורה (רח"ו).

ספר שמות

<p>ואנח ליה למשה⁴²⁰ (בינייהו)⁴²¹ דישתמודע עמהון בגין דזמין לסלקא בינייהו זמנא אהרא לקבלא אורייתא</p>	<p>הכברה) נכבד של שני צבעים לבן ושחור והניחה את משה (ביניהם) שנודע עמהם משום שעתיד לעלות ביניהם פעם אחרת לקבל תורה.</p>
<p>ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור (&) דא איהי דאתיא מסטרא דשמאלא דדינא קשיא⁴²¹ כמה דאת אמר לרחוץ על היאור על היאור דייקא ולא על הים⁴²² ואי תימא והא כתיב (שמות י"ז ה) ומטך אשר הכית בו את היאור ומשה לא מחא אלא ימא⁴²³ וקרייה יאור אלא יאור הוה דמחא אהרן על ידא דמשה ושוייה קרא דאיהו עביד</p>	<p>ותרד בת פרעה לרחץ על היאור זוהי שבאה מצד השמאל של הדין הקשה כמו שנאמר לרחץ על היאור על היאור דווקא ולא על הים. ואם תאמר והרי כתוב ומטך אשר הכית בו את היאור ומשה לא הכה אלא הים וקראו לו יאור אלא יאור היה שהכה אהרן על ידי משה והחשיב אותו הכתוב שהוא עשה.</p>
<p>כהאי גוונא (שם ז כה) וימלא שבעת ימים אחרי הכות יהו"ה את היאור ואהרן הכהו אלא על דאתא מסטרא דקודשא בריך הוא קרייה קרא אחרי הכות יהו"ה לבתר קרייה בשמא דמשה ונערותיה⁴²⁴ הולכות על יד היאור אלין שאר משריין דאתיין מסטרא דא ותפתח ותראהו את הילד (&) ותראהו ותרא מבעי ליה מאי ותראהו אמר רבי שמעון לית לך מלה באורייתא דליה בה רזין עלאין ויקירין אלא הכי אוליפנא רשימא דמלכא ומטרוניתא אשתכח ביה⁴²⁵ ואיהו רשימא דוא"ו ה"א⁴²⁶ ומיד (&) ותחמול עליו וגו' עד כאן לעילא מכאן ולהלאה לתתא בר מהאי קרא</p>	<p>כדוגמא זה וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור ואהרן הכהו אלא על שבא מצד הקדוש ברוך הוא קראו הכתוב אחרי הכות ה' אחר כך קראו בשם משה ונערותיה הולכות על יד היאור אלו שאר המחנות שבאים מהצד הזה. ותפתח ותראהו את הילד ותראהו ותרא היה צריך (לכתב) מה זה ותראהו אמר רבי שמעון אין לך דבר בתורה שאין בו סודות עליונים ונכבדים אלא כך למדנו רושם המלך והמלכה נמצא בו והוא רושם של וא"ו ה"א ומיד ותחמול עליו וגו' עד כאן למעלה מכאן והלאה למטה חוץ מהכתוב הזה.</p>
<p>ותתצב אחותו מרחוק וגו' (&) ותתצב אחותו אחותו דמאן אחותיה⁴²⁷ דההוא דקרא לכנסת</p>	<p>ותתצב אחותו מרחוק וגו' ותתצב אחותו אחותו של מי אחותו של אותו</p>

⁴²⁰ ת"ת (רח"ו).

⁴²¹ הנה נודע כי פרעה היינו בינה ובת פרעה היא מלכות וז"ש מסטרא דשמאלא כי בניינה מהגבורות (רח"ו).

⁴²² המלכות נק' ים והבריאה נקרא יאור ושם סוד נהר דינור ובאותו היאור הלכו לרחוץ (רח"ו). כי היאור הנה הוא מסוד נהר דינור שבעולם הבריאה, והוא מסיטרא דמט"ט ובסוד עץ הדעת, ע' תיקונים (תיקון נד דף קא ע"א) ובזוהר שמות (דף יב ע"א בהגהות מהרח"ו שם), ולכן היה שם הכאה דוקא, כי בדברים לא יוסר עבד (משלי כט יט) וכמ"ש ברע"מ (תצא דף רעט ע"ב) (דע"ה ח"ב דף קכט ע"ב).

⁴²³ בזוהר ח"ב (יב ע"א) אמר שם ומשה לא מחא אלא ימא, וכן הוא בזוהר ח"ג (קעד ע"ב), אך הכוונה שם ושם הוא רק שהיה ההכאה בשר של ים, וכמ"ש בח"ב (דף רעב ריש ע"ב) וע"ז אמר (שמות יד טז) הרם את מטך נגד שר של ים (דע"ה ח"ב קכט ע"ב). וכן הוא בח"ג קעד ע"ב אך צ"ע כי בים לא היה הכאה וע' לקמן רעב ע"ב (לש"ו).

⁴²⁴ הם ז' הנערות הראויות לתת לה שהם היכלותיה שהם באים לרחוץ מן הדינים הקשים שם ולהשליכם על ראש רשעים יחול (רח"ו).

⁴²⁵ ז"ס הלבוש הקדוש של הנשמה הנמשך משם אל"ה הנז' בסבא דמשפטים והוא אל"ה ר"ה, מלכא ומטרוניתא, והרשימא הוא הצלם וע"ז לעם נכרי וגו' שהוא פדאה מיצר הרע כיון שבגדה בה הלבוש הנזכר אלא היא אינה אל אמסטרא בת"ה (זהר הרקיע).

⁴²⁶ שיש הכר בחותם פניו שבא מת"ת ומלכות (רח"ו).

⁴²⁷ ואינו ענין לפסוק אלא אחותו של אח הידוע שנאמר מי יתן כחא לי (רח"ו).

ספר שמות

<p>ישראל אחותי⁴²⁸ כמה דאת אמר (שיר ה ב) פתחי לי אחותי רעיתי מרחוק כמה דאת אמר (ירמיה לא ג) מרחוק יהו"ה נראה לי⁴²⁹ מאי משמע דאינון זכאין עד לא נחתו לעלמא אשתמודעאן אינון לעילא לגבי כלא וכל שכן משה ומשמע נמי דנשמתהון דצדיקיא אתמשכו מאתר עלאה כמה דאוקימנא</p>	<p>שקרא לכנסת ישראל אחותי כמו שנאמר פתחי לי אחותי רעיתי מרחוק כמו שנאמר מרחוק ה' נראה לי. איך משמע שאותם צדיקים עד שלא ירדו לעולם נודעים הם למעלה אל הכל וכל שכן משה ומשמע גם כן שנשמות הצדיקים נמשכות ממקום עליון כמו שבארנו</p>
<p>ורזא דמלה אוליפנא דמשמע דאב ואם אית לנשמתא⁴³⁰ כמה⁴³ דאית אב ואם לגופא בארעא ומשמע דבכל סטרין בין לעילא בין לתתא מדכר ונוקבא אתיין כלא ומשתכחי</p>	<p>וסוד הדבר למדנו שמשמע שיש לנשמה אב ואם כמו שיש לגוף אב ואם בארץ ומשמע שבכל הצדדים בין למעלה בין למטה הכל בא מזכר ונקבה ונמצאים</p>
<p>והא אוקמוה רזא דכתיב (&) תוצא הארץ נפש חיה הארץ דא כנסת ישראל⁴³¹ נפש חיה⁴³² נפשא דאדם קדמאה עלאה כמה דאתמר</p>	<p>והרי בארו את הסוד שכתוב תוצא הארץ נפש חיה הארץ זו כנסת ישראל נפש חיה נפש של אדם הראשון העליון כמו שנתבאר</p>
<p>אתא רבי אבא ונשקיה אמר ודאי שפיר קאמרת והכי הוא ודאי זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא⁴³³ על כל שאר נביאי עלמא דבר אחר ותתצב אחותו (&) דא היא חכמה⁴³⁴ כמה דאת אמר (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את אמר רבי יצחק מעולם לא אתעדיאת (נ"א</p>	<p>בא רבי אבא ונשקו אמר ודאי יפה אמרת וכך הוא ודאי אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן על כל שאר נביאי העולם. דבר אחר ותתצב אחותו זוהי חכמה כמו שנאמר אמור לחכמה אחותי את אמר רבי יצחק מעולם לא העבירה (התעוררה) מדת הדין מן</p>

⁴²⁸ וכן הוא בגמ' סוטה יא ע"א (לש"ו).

⁴²⁹ מרחוק הוא חכמה, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית דף ו ע"א ושמות דף יב ע"א ובכ"מ), והוא כי ע"י החכמה שהוא אור החיה נעשה הכלים, ועי"ז נתגלה למטה. וכנודע שהגילוי דאור העליון הוא ע"י הכלים, כי עי"ז נתכסה ויכולים התחתונים לקבלו, וזהו שאמר "נראה לי" (ביאורים ח"א לב ע"ד).
⁴³⁰ הבי"ע שבז"א, הנה הם השורשים דכל הנשמות והעולמות אשר לבי"ע ממש שיצאו ונבראו אח"כ מהמלכות דאצילות ע"י זווגא בז"א (ע' זוה"ק ח"א כב ע"א כט ע"ב ובח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב וע' עוד ח"א יג סע"א וח"ב נה ע"א) (כללים ח"א קח ע"ג, וכן קו ע"ג ועי' עוד ח"ב קלו ע"ד).

⁴³¹ ח"ג קעד ע"ב ז ע"א יט ע"א רמ רע"ב (לש"ו).

כי האצילות בכלל הוא השורש דנשמת ישראל, אך בפרטות הנה נקרא המלכות דאצילות בשם אדם דאצילות, משום דעיקר הגילוי דנשמת ישראל הוא בה - כנסת ישראל, ע' זוהר שמות (יב ע"א⁴³¹) ובח"א (יג סע"א⁴³¹) ובכ"מ, ובה נוגעין מעשה בני אדם, ע' פרשת אחרי (דף עד ע"א⁴³¹) (הקדו"ש סב ע"ב), כל הנשמות כולן הם מ"ן דהמלכות, ומהמוחין פנימים שבה שהיא כנסת ישראל וכמ"ש בזוה"ק (שמות יב ע"א וכן בפ' ויקרא ז ע"א ובכ"מ) (דע"ה ח"ב צו ע"א) המלכות דאצילות שכינת עוזו ית"ש והיא אימא אם ישראל כנסת ישראל, וכמו שאמרו בפ' שמות (יב ע"א) ופ' שלח (קעד ע"ב) ופ' ויקרא (ז ע"א) תזריע (מג ע"ב) (שם ח"ב קטז ע"א).

⁴³² ויקרא לט ע"ב (הערת הזהר) צ"ל יט ע"א (לש"ו).

⁴³³ דרגא דמשה ע"ה הנה היה ברזא דמתקלא, סוד הדעת עלאה הנמשך מרזא דאור א"ס, והוא סוד העץ החיים, מקור החיים, ח"י העולמים, והוא האות ו' דהשם הויה ב"ה, שהוא לויתן נחש בריח, המברוח מן הקצה אל הקצה, ומשם היה נשמת משרע"ה, משם מכוון בלתי התלבשות כלל, וכל הדרגין תתאין שנמשך דרך שם היה רק דרך מעבר לבד. והנה היה הוא מהאור הגנוז עצמו ע' פ' שמות (יא ע"ב יב ע"א יט ע"א) ופ' בשלח (נג ע"ב נד ע"א). ולכן היה עלול ואפשר שיתקונו כל העולמות על ידו למדרגתם שקודם החטא, ושיתפשט ויתגלה האור הגנוז לעילא ולתתא כמו אחר התיקון העתידי, כי הוא היה הצינור להתפשטות האור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס, ולכן ניתן התורה רק על ידו (דע"ה ח"ב כח ע"ג).

⁴³⁴ מלכות חכמה תתאה, חכמת שלמה, ונקראת כן לפי שבניינה על ידי חכמה עילאה בסוד ה' בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא (רח"ו).

ספר שמות

<p>אתער) גזרת דינא מעלמא דהא בכל שעתא דהווי ישראל חטאן הוה דינא מקטרגא עמהון וכדין ותתצב אחותו מרחוק כמו דאת אמר (&) מרחוק יהויה נראה ל⁴³⁵</p>	<p>העולם שהרי בשעה שהיו ישראל חוטאים היה הדין מקטרג עמם ואז ותתצב אחותו מרחוק כמו שנאמר מרחוק ה' נראה לי.</p>
<p>ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור (&) בשעתא דהווי פסקי ישראל מאורייתא מיד ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור הות נחתת מדת הדין⁴³⁶</p>	<p>ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור בשעה שהיו ישראל פוסקים מן התורה מיד ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור היתה יורדת מדת הדין</p>
י/ב	
<p>לאסתחאה מדמא דישראל על עלבונא דאורייתא ונערותיה הולכות על יד היאור אלזין אומיא⁴³⁸ דאינון אזלין ורדפיין אבתרייהו על יד היאור על סבת עלבונא דאורייתא ואינון דמורים (נ"א דמיכין) בה דרפו ידיהו מינה</p>	<p>לרחוץ מדם ישראל על עלבון התורה. ונערותיה הולכות על יד היאור אלו האומות שהם הולכים ורודפים אחריהם על יד היאור על סיבת עלבון התורה ואותם שמורים⁴³⁷ (שישנים) בה שרפו ידיהם ממנה.</p>
<p>אמר רבי יהודה כל מלין דעלמא תליין בתשובה ובצלוחא דצלי בר נש לקודשא בריך הוא וכל שכין מאן דאושיד דמעין בצלותיה⁴³⁹ דלית לך תרעא דלא עאלין אינון דמעין מה כתיב (&) ותפתח ותראה את הילד ותפתח דא שכינתא דקיימא עלייהו דישראל כאימא על בנין והיא פתחה תדיר בזכותיהון דישראל</p>	<p>אמר רבי יהודה כל דברי העולם תלויים בתשובה ובתפלה שמתפלל אדם לקדוש ברוך הוא וכל שכין מי ששופך דמעות בתפלתו שאין לך שער שלא נכנסים אותן דמעות מה כתוב ותפתח ותראה את הילד ותפתח זו שכינה שעומדת על ישראל כאם על הבנים והיא תמיד פותחת בזכותם של ישראל.</p>
<p>כיון שפתחה ותראה את הילד ילד⁴⁴ שעשועים דאינון ישראל דמתחטאן קמי מלכיהון (נ"א מאריהון) בכלא ומיד דמתחננן</p>	<p>כיון שפתחה ותראה את הילד ילד שעשועים שהם ישראל שמתחטאים לפני מלכם (בעליהם) בכל ומיד</p>

⁴³⁵ שמלת מרחוק שם רומזת על החכמה, ופי' כשנצבת אחותו שהיא נקרא מרחוק ור"ל כשהיא נצבת לצד א' התורה ואין עוסקים בה (רח"ו).
⁴³⁶ לקטרג עלייהו (נוסף בז"ח לה ע"א).
⁴³⁷

⁴³⁸ פי' שלוחיה שבכל הנבראים עושים שליחותו ית' (מ"מ).
⁴³⁹ עי' לקמן קסה ע"א. עי' שעה"כ יח ע"ב: ותכוין להמשיך מב' יסודות הנז', שפע ומזון וברכה אל כל העולם, ותכוין שעל ידם יתמתקו ב' כוחות של דין המונעים הפרנסה, שהוא סוד שני עינים הנזכר בפ' שקודם לזה, והוא עיני כל אליך ישברו כו'. והנה בעינים יש שני דמעות, שמהן יוצא הדין כנז' בפ' שמות והם למטה בנוקבא דז"א הנקרא רחל, אשר גם היא בגימ' דמעה שני פעמים, ולכן נרמזת רחל בר"ת לכ"ל ח"י רצו"ן. ותכוין להמתיק את רחל הנז', שהיא נוקבא תתאה, ואת שני דמעות שהם בגימ' ג"כ כמנין רחל, אשר אלו הדמעות הם יורדים בימא רבא (עי' אד"ר קלז ע"ב), שהיא הנוקבא כנז' שם בזוהר בפ' שמות, ותמתיקם ע"י הרצון הנז' שהוא קפ"ד וקס"א. ועי' ב"ע קסו ע"ב ז"ל, שהב' דמעות ב' עיינין חו"ג יורדים לים הגדול נוק' ע"י הנסירה. ועי' לש"ו דע"ה ח"ב מג ע"ג, שהורדת הדמעות היא מיתוק הדינים שנמתקו ברחמים ויוצאים ונפרדין ועי"ז מתכפיין כל הדינים קשים. ועי' לש"ו דע"ה ח"ב צג ע"ב, שמ"ש שהקב"ה מוריד ב' דמעות היא ע"ד שכתוב אל גינת אגוז ירדתי וכו', כי האי ירידה עלייה הוא, שעולין הב' דינים למו"ס, ושם הם נמתקין. אם כן הם עולים למ"ס שהוא הימא רבא ושם הם נמתקין (מאור החמה). ועי' המשך צג ע"ג, שב' דמעות היורדים הם סומק ואוכם, הסומק נמתק, ואילו האוכם הוא דין קשה. ושניהם יורדים [עי' לקמן כב ע"ב שאוכם לא נמתק אלא נדחה] לחו"ב דבריאה, והחכמה דבריאה נקראת גם כן ימא רבא, ונמשכת משם ההנהגה בדינים מתוקין, והדין הקשה יורד בבניה דבריאה ונקרא תהום רבא, ונשאר שם. והנה בעת הזכות, תחילה הדין הקשה נכנס לחכמה למתקה, ואח"כ הוא יורד בתהום לנקמא נוקמין מאותן דמעיקין לישראל.

ספר שמות

<p>קמי קודשא בריך הוא הדרי⁴⁵ בתשובה ובכאן קמיה כברא דבכי קמי אבוי מה כתיב (&) והנה נער בוכה כיון דבכי אתעדו (ס"א מתתברי) כל גזרין בישינ דעלמא מה כתיב (&) ותחמול עליו אתער עלוי ברחמים ומרחם ליה</p>	<p>שמתחננים לפני הקדוש ברוך הוא חוזרים בתשובה ובוכים⁴⁴⁰ לפניו כמו בן שבוכה לפני אביו מה כתוב והנה נער בוכה כיון שבכה העבירו (נשתברו) כל הגזרות הרעות של העולם מה כתוב ותחמל עליו התעוררה עליו ברחמים ורחמה עליו.</p>
<p>ותאמר מילדי העברים זה (&) דאינון⁴⁶ רכי לבא ולא מילדי העכו"ם דאינון קשי קדל וקשי לבא מילדי העברים רכי לבא מאבהן ומאמהן⁴⁷ לאתבא קמי מאריהון ותקרא את אם הילד שהיתה בוכה הדא הוא דכתיב (& יד) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' הוא בוכה ואם הילד היא בוכה</p>	<p>ותאמר מילדי העברים זה שהם רכי לב ולא מילדי העכו"ם שהם קשי עורף וקשי לב מילדי העברים רכי לב מאבות ומאמהות לשוב לפני רבונם ותקרא את אם הילד שהיתה בוכה זהו שכתוב קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' הוא בוכה ואם הילד היא בוכה.</p>
<p>אמר רבי יהודה לזמנא דאתי מה כתיב (& ח) בבכי יבואו ובתחנונים וגו' מהו בבכי יבואו בזכות בכי דאם הילד שהיא רחל יבואו ויתכנשו מן גלותא ואמר רבי יצחק פורקנא דישראל לא תליא אלא בבכי כד ישתלמון ויכלון בכי דמעו דבכה עשו קמי אבוי דכתיב (בראשית כז לח) וישא עשו קולו ויבך (אמר רבי יוסי אותו בכי דבכה עשו) ואינון דמעין אחיתו לישראל בגלותיה כיון דיכלון אינון דמעין בבכיה דישראל יפקון מגלותיה הדא הוא דכתיב (ירמיה לא ח) בבכי יבואו ובתחנונים אובילם</p>	<p>אמר רבי יהודה לעתיד לבא מה כתוב בבכי יבאו ובתחנונים וגו' מהו בבכי יבאו בזכות בכי של אם הילד שהיא רחל יבואו ויתכנסו מהגלות ואמר רבי יצחק הגאולה של ישראל לא תלויה אלא בבכי כשישלמו ויכלו בכי הדמעו שבכה עשו לפני אביו שכתוב וישא עשו קולו ויבך (אמר רבי יוסי אותו בכי שבכה עשו) ואותן דמעו הורידו את ישראל לגלות כיון שיכלו אותן דמעו בבכיה של ישראל יצאו מגלותו זהו שכתוב בבכי יבאו ובתחנונים אובילם.</p>
<p>ויפן כה וכה⁴⁴¹ (&) חמא באלין י' אתוון דמיחדין ליה ישראל בכל יומא (דברים ו ד) שמע ישראל פעמים דאית בהון כ"ה כ"ה תרי זמני ולא חמא ביה ויפן כה וכה וגו' כה וכה אמר רבי אבא כה חמא⁴⁸ אי הווי ביה עובדין דכשרין וכה אי זמין לנפקא מניה ברא מעליא מיד וירא כי אין איש חמא ברוח קודשא דלא זמין לנפקא מניה ברא מעליא</p>	<p>ויפן כה וכה ראה באותן חמשים אותיות שמייחדים אותו ישראל בכל יום שמע ישראל פעמים שיש בהם כ"ה כ"ה פעמיים ולא ראה אותם בו ויפן כה וכה וגו' כה וכה אמר רבי אבא כה ראה אם היו בו מעשים כשרים וכה אם עתיד לצאת ממנו בן מעולה מיד וירא כי אין איש ראה ברוח הקודש שלא עתיד לצאת ממנו בן מעולה.</p>
<p>דאמר רבי אבא כמה חייבין אינון בעלמא דמפקי בני מעליא יתיר מאינון זכאין וההוא ברא מעליא דנפק מן חייבא איהו מעליא⁴⁹ יתיר⁴⁴² למהוי טהור מטמא נהורא מגו השוכא</p>	<p>שאמר רבי אבא כמה רשעים הם בעולם שמוציאים בנים מעולים יותר מאותם צדיקים ואותו בן מעולה שיוצא מן הרשע הוא מעולה יותר להיות טהור מטמא אור מתוך חשכה</p>

440

⁴⁴¹ עי' תיקר"ז נב ע"א. ועי' ע"ח אח"ף ה שהנ' היא שמע וברוך שם, ועי' ביאורים ח"א מב ע"ג
⁴⁴² הטעם כי ענין זה הוא השבתת הקללי' והכענתם, שמהם ובהם יצא מבטלם, ולכך אין ישראל מבטל עי"ז וכן עובדיה יצא מאדום ודוד מצד רות, הוא, הו אממהם להשביתם, והכל הוא לדרך זה (אור יקר).

ספר שמות

<p>חכמה מתוך טפשות וזהו המעולה מהכל. וירא וירא של כאן הכל ברוח הקודש הסתכל וראה ומשום כך הסתכל בו והרג אותו והקדוש ברוך הוא סיבב הכל ללכת לאותה באר כמו שהלך יעקב לאותה באר שכתוב וישב על הבאר ביעקב כתוב וירא והנה באר במשה כתוב וישב בארץ מדין וישב על הבאר משום שמשה ויעקב אף על גב שבדרגה אחת היו התעלה משה בזה יותר ממנו.</p>	<p>חכמתא מגו טפשותא ודא איהו מעליא מכלא וירא וירא דהכא כלא ברוח קודשא⁴⁴³ אסתכל וחמא ובגין כך אסתכל ביה וקמל ליה⁴⁴⁴ וקודשא בריך הוא סבב כלא למהך להווא בירא כמה דאזל יעקב לגבי ההוא בירא⁴⁴⁵ דכתיב (&) וישב על הבאר ביעקב כתיב (בראשית כט ג) וירא והנה באר⁴⁴⁶ במשה כתיב (&) וישב בארץ מדין וישב על הבאר בגין דמשה ויעקב אף על גב⁴⁴⁷ דבדרגא חדא הוו אסתלק משה בהאי יתיר מניה</p>
<p>רבי יוסי ורבי יצחק הוו אזלי באורחא אמר רבי יוסי ההוא באר דחמא יעקב וחמא משה אי דא הוה ההוא בירא⁴⁴⁸ דחפר אברהם ויצחק אמר ליה לאו אלא בשעתא דאתברי עלמא⁴⁴⁹ אתברי האי בירא⁴⁵⁰ ובערב שבת בין השמשות אתברי⁴⁵¹ פומא דיליה⁴⁵² והאי איהו באר דחמו יעקב ומשה</p>	<p>רבי יוסי ורבי יצחק היו הולכים בדרך אמר רבי יוסי אותה באר שראה יעקב וראה משה האם זו היתה אותה באר שחפרו אברהם ויצחק אמר לו לא אלא בשעה שנברא העולם נבראה הבאר הזאת ובערב שבת בין השמשות נברא הפה שלה וזוהי הבאר שראו יעקב ומשה.</p>

⁴⁴³ קשיא ליה, וכי רוח הקדש נטרדת בפרטים אלו, מאי איכפת לן אם יהרג המצרי אם לאו דאיכפל רוח הקדש להכי, לזה אמר דקב"ה סיבב כולא וכו', ממש היה הקב"ה מגלגל שיברח, וזה ע"י שיהרוג שמרע"ה מצד חסידותו לא יהרגנו ולא יברח ולא ישב על הבאר, לזה היה רוח הקודש עמו בסיועו בהריגת המצרי (אור יקר).

⁴⁴⁴ ע"י לקמן קיד ע"ב ובח"ג קו ע"א (לש"ו).

⁴⁴⁵ הנה כבר ידעת כי לאה היתה נזדמנה לעשו וכמו שיעקב לקח הברכה שהיא הבכורה כי הכל א' אז לקח את לאה הבכירה וכן משה הוא דוגמת יעקב כנודע כי מתחלה הרג את המצרי שהיה גלגולי קין מצד הרע ואח"כ לקח תאומתו של הבל שהיא צפורה אשת משה ולקחה מן יתרו הקני שהיה מן קין מן הטוב שבו (זהר הרקיע).

⁴⁴⁶ באר היא מדת המלכות. יעקב ומשה בת"ת, והטעם שעלה משה על הבאר מפני שמשה הוא סוד הדעת כדפי' בתיקו"ז (כט ע"ב) יעקב מלגו משה מלבר, יעקב סוד הת"ת על נו"ה, משה בסוד הדעת היורד מבינה ומתלבש בו"ק (אור יקר).

⁴⁴⁷ ע"י מ"ש בפרשת ויצא דף קנב ובפ' ויחי דף רלו ותבין מעלת משה על יעקב כי שם הארכנו (מ"מ).

⁴⁴⁸ בלי ספק ששאל על הנסתר דאי לא תימא הכי בגשמי היאך אפשר אברהם ויצחק חפרו בפלישתים, מש הבארץ מדין, יעקב בחרן, אאל על הנסתר קא מיבעי ליה, אם כן מאי קא מבעיא ליה כמה בארות הם הכל סוד המלכות, והנה ר' יצחק השיב לו ענין גדול, ראשונה שלא חפרו אברהם ויצחק כי מו' ימי בראשית היה חפור (אור יקר).

⁴⁴⁹ דהיינו מהבינה מתוקן (אור יקר).

⁴⁵⁰ אמנם יש לו פה דהיינו מקום שאיבת מימיו והשפעתו לתחתונים והפה הזה הוא הנסתם שגורמין הרשעים ליסתם כאומרו וכל הבארות אשר חפרו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר והיינו שפה זה אשר לבאר ברשעת הרשעים נסתם, ואברהם ויצחק פתחו פיו שהיה נברא בערב שבת בין השמשות בבא השבת קדש מיד עער החצר הפנימי שהיה סגור בו' ימי המעשה ביום השבת יפתח ומשם ואילך אינו נסתם אלא ע"י הרשעים ואברהם ויצחק העבירו אבן נגף וצור מכשול הפגם וחפרו שרים כרוה נדיבי העם ואחר שתיקנו אברהם ויצחק מה שתיקנו שהם ימין ששם ישמעאל ושמאל ששם עשו כשבאו יעקב ומשה לא הוצרכו לחפור באר שהם בקו האמצעי אלא מצאוהו פתוח מה שלא מצאו ב' האבות אלא מצאוהו נעול וחפרו ופתחו וכו' (אור יקר).

⁴⁵¹ ע"י אבות פ"ה מ"מ &

⁴⁵² ר"ל שבלייל שבת נתקן היסוד דנוק' וזה הבחר ראה משה (רח"ו).

ספר שמות

<p>מתניתין אינון דרדפי קשוט⁴⁵³ אינון דתבעי רזא דמהימנותא אינון דאתדבקו בקשורא מהימנא אינון דידעין אורחוי דמלכא עלאה קריבו שמעו כד סליקו תרין ונפקו לקדמות חד מקבלין ליה בין תרין דרועין תרין נחתי לתלתא (נ"א לתתא⁴⁵⁴)⁵⁰ תרין אינון חד בינייהו⁴⁵⁵ חקלא דתפוחין קדישין איהו מהאי בירא יתבי (תרין יתבי) מותבא דנביא⁴⁵⁶ (ס"א בנוי) ינקין בהו חד בינייהו⁴⁵⁷ חבורא איהו⁴⁵⁸ דכלא איהו נטיל לכלא</p>	<p>משנה אותם רודפי אמת אותם המבקשים סוד האמונה אותם שדבקים בקשר נאמן אותם שיודעים דרכי המלך העליון קרבו ושמעו. כשעלו שנים ויצאו למול אחד מקבלים אותו בין שתי זרועות שנים יורדים לשלשה (למטה) הם שנים אחד מהם הוא שדה תפוחים קדושים מהבאר הזאת יושבים (שנים יושבים) המושב שהנביאים (בניו) יונקים מהם אחד ביניהם הוא חיבור של הכל והוא נוטל מהכל</p>
יג/א	
<p>ההוא בירא קדישא⁴⁵⁹ קאים תחותיהו⁴⁶⁰ חקלא דתפוחין (קדישין⁴⁶¹) איהו מהאי בירא אתשקיין עדרייא דרעי משה במדברא⁴⁶² מהאי בירא אתשקיין עדרייא דבריר יעקב⁴⁶³ כד בריר לון לנו הולקיה כל אינון רתיכין⁴⁶⁴ כל אינון מארי דגדפיין⁴⁶⁵</p>	<p>אותה באר קדושה עומדת תחתיהם שדה תפוחים (הקדושים) היא מהבאר ההיא נשקים העדרים שרעה משה במדבר מהבאר הזאת נשקו העדרים שבירר יעקב כאשר בירר אותם לתוך חלקו כל אותן מרכבות וכל אותם בעלי הכנפים.</p>
<p>תלת קיימין רביעיין⁴⁶⁷ על האי בירא האי בירא מנייהו אתמלי אדניי אתקרי⁴⁶⁸ על דא</p>	<p>שלשה⁴⁶⁶ עומדים רובצים על הבאר הזאת באר זו מתמלאת מהם ונקראת</p>

⁴⁵³ כאן מדבר בענין ו' קצוות דזעיר בצאתו מרחם אמו והם חר"ג דסליקו לקדמות חד מקבלין ליה, שהוא הדעת המכריע ביניהם והוא בין תרין דרועין שהם ח"ג (רמ"ז).

⁴⁵⁴ הם נ"ה שהיו בתוך ח"ג (רמ"ז).

⁴⁵⁵ היינו יסוד ודבוקה בסופו מלכות, חקלא דתפוחין קדישין (רמ"ז).

⁴⁵⁶ נ"ה (רמ"ז).

⁴⁵⁷ יסוד (רמ"ז).

⁴⁵⁸ דמתחברים בו חר"ג, ואיהו נטיל כלא (רמ"ז).

⁴⁵⁹ היא המלכות הנקראת באר כדלעיל, וקראת "קדישא" מפני שיש תחתיה באר צרה נכריה, וכן בור רק אין בו מים אבל נחשים וכו', לכך אמר שהבאר הזו "קדישא" (אור יקר).

⁴⁶⁰ שהמבוע לבאר הוא היסוד, והוא נובע תמיד מימי ברכותיו מהספירות כולם והיינו תחותיה (אור יקר).

⁴⁶¹ הענין שהוא נקרא באר כשהוא נובע מימי הרחמים, ומה גם ונוזלים מן לבנון, אמנם יש בו בחי' כוללת שהיא נקראת שדה דהיינו שכולל יותר מבאר, כאומרו "וירא והנה באר בשדה" ולכך יש בשדה דין ורחמים, והדין הוא מהגבורה והרחמים מהחסד, והוא אדום ולבן וג' גוויין שבו, שהם אלו, הם מהתפוחים העליונים, שהם תפוח מימין ותפוח משמאל, והם ב' אנפי דמלכא, חוור וסומק, וזה אמר חקלא דתפוחין קדישין, שאין החצונים נאחזים בהם (אור יקר).

⁴⁶² היינו סוד הדגלים, "ב עדרים לד' סטרין, ומן הבאר ההיא ישקו העדרים שהיתה שכינה עמהם (אור יקר).

⁴⁶³ היינו העטופים ללבן שהוא לבן הארמי, והעטופים ברעב החצונים היו נפרדים בלתי נקשרים בקדש, אמנם יש מדרגות טהורים והקשורים ליעקב מתאחדים במחנות הקדושים, והיינו טורח יעקב בבית לבן לברר אוכל מתוך פסולת, וכן עשה בנטיעות הקדושות שנטע, שהם "ב שבטים שברם מפסולת החצונים אל הקדש והכל ענין א' (אור יקר).

⁴⁶⁴ והם מרכבות דכסא הכבוד (אור יקר).

⁴⁶⁵ שהם שרפים חיות ואופנים אשר להם כנפים (אור יקר). ועיי' תיקר'ז ב ע"א.

⁴⁶⁶

⁴⁶⁷ היינו אומרו ג' עדרי צאן רובצים עליה, והם נה"י, וקראם "קיימין" ששלשתם נקראים עמודים ודאי, צדיק עמוד עולם, יכין ובוועז ב' עמודים, ועליהם אמר "תלת קיימין רביעיין" היינו ששלשתם אברי היחוד, אמר הנובע הוא היסוד שהוא האמה, אמנם בריכות אסיפת הזרע הם ב' ביעין, נ"ה (אור יקר).

ספר שמות

<p>כתיב (דברים ג כד) אדנ"י יהו"ה אתה החלות⁴⁶⁹ וגו' וכתיב (דניאל ט יז) והאר פניך⁴⁷⁰ על מקדשך השמים⁵¹ למען אדנ"י⁴⁷¹ אדון כל הארץ⁴⁷² הדא הוא דכתיב (יהושע ג יא) הנה ארון הברית אדון כל הארץ ביה גניז חד מקורא⁴⁷³ קדישא⁴⁷⁴ דנביע ביה תדיר ואמלי ליה⁴⁷⁵ יהו"ה צבאות⁴⁷⁶ אקרי בריך⁴⁷⁷ הוא⁴⁷⁸ לעלם⁴⁷⁹ ולעלמי⁴⁸⁰ עלמיין⁴⁸¹ (ע"כ)</p>	<p>אדנ"י על זה כתוב אדני יהו"ה אתה החלות וגו' וכתוב והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני אדון כל הארץ זהו שכתוב הנה ארון הברית אדון כל הארץ בה גנוז מקור קדוש שנובע בה תמיד וממלא אותה שנקרא ה' צבאות ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.</p>
<p>ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה וגו' (&) אמר רבי יהודה אי בירא דא איהו בירא דיעקב⁴⁸² הא כתיב ביה (בראשית כט ג) ונאספו שמה כל העדרים⁴⁸³ וגללו וגו' והכא בנות יתרו לא אצטריכו להאי אלא ותבאנה ותדלנה בלא טורה אחרא אמר רבי חייא יעקב אעדי לה מן בירא דהא כתיב כד מתכנשי תמן כל עדרייא (&) והשיבו את האבן וביעקב לא כתיב וישב את האבן דהא לא אצטריך לבתר כן דהא בקדמיתא מיא לא הוו סלקין כיון דאתא יעקב</p>	<p>ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה וגו' אמר רבי יהודה אם באר זו היא באר יעקב הרי כתוב בה ונאספו שמה כל העדרים וגללו וגו' וכאן בנות יתרו לא הצטרכו את זה אלא ותבאנה ותדלנה בלי טורח אחר. אמר רבי חייא יעקב הזיז אותה מן הבאר שהרי כתוב כשמתכנסים שם כל העדרים והשיבו את האבן וביעקב לא כתוב וישב את האבן שהרי לא הצטרך אחר כך שהרי בתחלה המים</p>

⁴⁶⁸ "אדנ"י אתקרי", ירצה השם המורה על היותו באר מקבץ השפע ומשקה התחתונים הוא שם אדנ"י, כי שם זה מורה היותו נגדיי לשם יהו"ה, והיכל אליו, כבאר שמקורו לתוכו, ומורה לשון רבון ואדון לתחתונים, ומורה שהוא פתח לאצילות ממטה למעלה (אור יקר).

⁴⁶⁹ הורה שהיא תחלה לכנס אפילו לשם אלהים באותיות הוי"ה דהיינו בינה, ופתח הכניסה בה, ולכן היא הגולה עם ישראל שהיתה שוכנת במקדש ונחרב וגלתה שכינה עם ישראל (אור יקר).

⁴⁷⁰ שהם הפנים העליניים (אור יקר).

⁴⁷¹ שהיא מגורשת מבינה (אור יקר).

⁴⁷² שהיא שולטת בתחתונים, באר להשקות העדרים, והמקור בתוכו, כאומרו אדון הברית, אדון כל הארץ, הרי שהברית בתוכו. ויש ליסוד בה ב' בחי': א', הוא אל הזווג, להמשיך נשמות, וזה אינו תדיר. והב', היא בחי' באר, ואז בבחי' זו אינם רובצים עליה, אלא ממש "ביה גניז" (אור יקר).

⁴⁷³ דהיינו יסוד מקור למימי הבאר (אור יקר).

⁴⁷⁴ שאינו שורה בה אלא דווקא בעת שאין החצונים אוחזים בה, כאומרו וינס ויצא החוצה, ופי' בתיקו"ז כי יוסף אות ברית, כראותו אשת פוטיפרע אומרה שכבה עמי, שרוצה הרשעה להאחז באות ברית שמעבירין ממנו הערלה והקלי', ואחוזת בארון, מיד וינס ויצא החוצה, שאין החצונים נאחזים בו, ומניח הארון בשדה פלישתים, וברית נס מפני הרעה, והיינו שדקדק באומרו ביה גניז חד מקורא קדישא, בעוד שאפשר לו לעמוד בקדושתו גניז בתוכו, אמנם בעת שהטמאים רוצים מי באר וחרבן המקדש מיד וינס ויצא (אור יקר).

⁴⁷⁵ שהברכה שופע בה, ויפוצו מעיינותיו חוצה אל הקדושים, לא נובע כדי שישאבו ממנו אלא כדי שיפוצו בעת שלום (אור יקר).

⁴⁷⁶ היינו הוי"ה הת"ת הכולל ד' בחי', צבאות היינו נו"ה (אור יקר).

⁴⁷⁷ מיסוד (אור יקר).

⁴⁷⁸ במלכות (אור יקר).

⁴⁷⁹ ברו"ק (אור יקר).

⁴⁸⁰ חו"ב (אור יקר).

⁴⁸¹ בכתר (אור יקר).

⁴⁸² היינו מדת המלכות (אור יקר).

⁴⁸³ שהם מחנות הקדושים, וגללו את האבן, דהיינו הדין שהחצונים יונק ממנו, ושם הוא סותם פי הבאר, וצריכים לגלגל האבן מעל פי הבאר, דהיינו שמעברי' הדין והחצוני נבדל כדי שיהיה שפע מצוי להם, והיינו אפילו כל העדרים כולם מכסא הכבוד עד למטה, וכאן בנות יתרו דהיינו יתרו ו', שהוא מימין כהן, ומשמאל מדין, ולו ז' בנות, הם נקבות שהולידם באם התחתונה והן סוד ז' הנערות הראויות לתת לה, והיה ראוי שיקשה להם יתרו לשאוב מי השפע, וכתוב בהם ותבאנה ותדלנה ולא נמצא שום עיכוב, ולא טורח להעביר אבן ואפילו אבן לא מצאו (אור יקר).

ספר שמות

<p>סליקו מיא לגביה ומשה אוף הכי סליקו מיא לגביה⁵² וההוא אבנא לא הוה על פום בירא ובגין כך ותבאנה ותדלנה</p>	<p>לא היו עולים כיון שבא יעקב עלו המים אליו ומשה אף כך עלו המים אליו ואותה האבן לא היתה על פי הבאר ומשום כך ותבאנה ותדלנה.</p>
<p>רבי אלעזר ורבי אבא הוו אזלי מטבריא לצפורי עד דהוו אזלי פגע בהו חד יודאי אתחבר בהדיהו אמר רבי אלעזר כל חד לימא מלה דאורייתא פתח איהו ואמר (יחזקאל לו ח) ויאמר אלי הנבא אל הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח וגו' מהאי קרא ידענא אתר דהרוח נפקא מניה וכי יכיל הוה יחזקאל לנבאה על הרוח והא כתיב (קהלת ח ח) אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח אלא בר נש לא יכיל לשלטה ברוח אבל קודשא בריך הוא איהו שליט בכלא ועל מימריה הוה מתנבי יחזקאל ותו דהא⁵³ רוח הוה בגופא בהאי עלמא ובגין כך אתנבי עליה מארבע רוחות בואי הרוח (&) מההוא אתר דאתחם⁴⁸⁴ בסמכוי בארבע סמרין דעלמא⁴⁸⁵</p>	<p>רבי אלעזר ורבי אבא היו הולכים מטבריה לצפורי עד שהיו הולכים פגע בהם יהודי אחד התחבר עמם אמר רבי אלעזר כל אחד יאמר דבר תורה. פתח הוא ואמר ויאמר אלי הנבא אל הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח וגו' מפסוק זה ידעתי מקום שהרוח יוצאת ממנו וכי יכול היה יחזקאל לנבא על הרוח והרי כתוב אין אדם שולט ברוח לכלוא את הרוח אלא אדם לא יכול לשלוט ברוח אבל הקדוש ברוך הוא הוא שולט בכל ועל מאמרו היה מתנבא יחזקאל ועוד שהרי רוח היתה בגוף בעולם הזה ולכן התנבא עליה מארבע רוחות באי הרוח מאותו מקום שנתחם בעמודיו בארבעת הצדדים של העולם.</p>
<p>דליג ההוא יודאי קמיה אמר ליה רבי אלעזר מאי חמית אמר מלה חמינא אמר ליה מאי היא אמר ליה רוח בני אדם אי אתלבש בגן עדן בלבושא דדיוקנא דגופא דהאי עלמא⁴⁸⁶ הוה ליה למכתב כה אמר יהויה מגן עדן בואי הרוח מהו מארבע רוחות אמר ליה רוחא לא נחתא להאי עלמא עד דסלקא מגנתא דארעא לגו כורסייא⁴⁸⁷ דקיימא על ארבע סמכין⁴⁸⁸ כיון דסלקא תמן אשתאבא מגו ההוא כורסייא דמלכא ונחתא להאי עלמא גופא אתנטיל מארבע סמרי עלמא⁴⁸⁹ רוח אוף הכי אתנטיל מארבע סמרי דכורסייא דמתתקנא עלייהו</p>	<p>קפץ אותו יהודי לפניו אמר לו רבי אלעזר מה ראית אמר דבר ראיתי אמר לו מהי אמר לו רוח בני אדם אם מתלבש בגן עדן בלבוש של דמות גוף של העולם הזה היה לו לכתב כה אמר ה' מגן עדן בואי הרוח מהו מארבע רוחות. אמר לו רוח לא יורדת לעולם הזה עד שעולה מהגן שבארץ לתוך הכסא שעומד על ארבעה עמודים כיון שעולה שם נשאבת מתוך אותו הכסא של המלך ויורדת לעולם הזה הגוף נטול מארבעה צדדי העולם אף הרוח כך נטול מארבעה צדדי הכסא שמתוקן עליהם.</p>
<p>אמר ליה ההוא בר נש דליגא דקא דליגנא קמייכו מלה חמינא מהאי סמרא בגין דיומא חדא הוינא אזיל במדברא והמינא אילנא⁴⁹¹ חד</p>	<p>אמר לו אותו האיש הקפיצה שקפצתי לפניכם דבר ראיתי מצד זה משום שיום אחד הייתי הולך במדבר וראיתי עץ אחד⁴⁹⁰ נחמד למראה</p>

⁴⁸⁴ בינה (רח"ו).

⁴⁸⁵ הם חגת"ם שהם כסא לבינה, ופ' הכתוב מד' רוחות של הכסא דבינה דהיינו חגת"ם משם יבוא הרוח (מ"מ).

⁴⁸⁶ כיון שהקדמ' בידינו שהרוחות בג"ע מתלבשים בחלוקא דרבנן שהוא דיוקן הגוף שבעולם הזה א"כ מג"ע מ"ל (מ"מ).

⁴⁸⁷ פי' בינה (מ"מ).

⁴⁸⁸ חגת"ם (מ"מ).

⁴⁸⁹ חגת"ם ארמ"ע יסודות עליונים (רח"ו)

⁴⁹⁰

⁴⁹¹ ת"ת (רח"ו)

ספר שמות

<p>דמרגג למחזי וחד מערתא⁴⁹² תחותיה קריבנא גביה וחמינא ההיא מערתא דסלקא ריחין מכל זיני ריחין דעלמא אתתקפנא בגרמאי ואעילנא בההיא מערתא ונחיתנא בדרגין ידיען בגו דוכתא חדא דהוו ביה אילנין סגיאין וריחין ובוסמין דלא יכילנא למסבל</p>	<p>ומערה אחת תחתיו קרבתי אליו וראיתי אותה מערה שעולה ריחות מכל מיני ריחות של העולם התחזקתי בעצמי ונכנסתי לאותה מערה וירדתי במדרגות ידועות לתוך מקום אחד שהיו בו עצים גדולים וריחות ובשמים שלא יכלתי לסבול.</p>
<p>ותמן חמינא חד בר נש ושרביטא חד בידיה והוה קאים בחד פתחא כיון דחמא לי תוה וקם לגבאי אמר לי מה את הכא ומאן את אנא דחילנא סגיא אמניא ליה מארי מן חברייא אנא כך וכך חמינא במדברא ועאלנא בהאי מערתא ונחיתנא הכא אמר לי הואיל ומן חברייא את טול האי קוטרא דכתבא והב ליה לחברייא אינון דידיעין⁵⁴ רוזין דרוחיהון דצדיקיא</p>	<p>ושם ראיתי איש אחד ושרביט אחד בידו והיה עומד בפתח אחד כיון שראה אותי תמה ועמד אלי אמר לי מה אתה [עושה] כאן ומאיפה אתה אני פחדתי הרבה אמרתי לו אדוני אני מן החברים וכך וכך ראיתי במדבר ונכנסתי למערה הזו וירדתי לכאן. אמר לי הואיל ואתה מן החברים קח את קשר הכתבים ותן אותם לחברים אותם שיודעים הסודות של רוחות הצדיקים</p>
<p>יג/ב</p>	
<p>בטש בי בההוא שרביטא ודמיכנא אדהכי חמינא כמה חילין ומשיריין גו שינתא דהוו אתיין באורחא לההוא דוכתא וההוא גברא בטש בההוא שרביטא ואמר באורחא דאילני זילו⁴⁹³ אדהכי דהוו אולי פרחי באוירא וסלקי ולא ידענא לאן אתר ושמענא קלין דמשיריין סגיאין ולא ידענא מאן (ס"א לאן אתר) איהו אתערנא ולא חמינא מידי ודחילנא בההוא אתר</p>	<p>הכה בי באותו שרביט ונרדמתי בין כך ראיתי כמה חיילות ומחנות בתוך השינה שהיו באים בדרך לאותו מקום ואותו איש הכה באותו שרביט ואמר לכו בדרך של האילנות בין כך שהיו הולכים פרחו באויר ועלו ולא ידעתי לאיזה מקום ושמעתי קולות של מחנות גדולים ולא ידעתי מהיכן (לאיזה מקום) הוא התעורר ולא ראיתי דבר ופחדתי באותו מקום.</p>
<p>אדהכי חמינא לההוא בר נש אמר לי חמית מידי אמניא ליה חמינא גו שינתא כך וכך אמר בההוא אורחא אזלי רוחיהון דצדיקיא⁴⁹⁴ גו גנתא דעדן⁴⁹⁵ לאעלא תמן ומה דשמעת מנייהו⁴⁹⁶ הוא דקיימי בגנתא בדיוקנא דהאי עלמא וחדאן ברוחיהון דצדיקיא דעאלין תמן⁴⁹⁷</p>	<p>בין כך ראיתי אותו איש אמר לי ראית דבר אמרתי לו ראיתי בתוך שינתי כך וכך אמר באותה דרך הולכות רוחות הצדיקים לתוך הגן עדן להיכנס לשם ומה ששמעת מהם הוא שעומדים בגן בדמות של העולם הזה ושמחים ברוחות הצדיקים שנכנסים</p>

⁴⁹² מלכות (רח"ו). ור"ל שהאילן הזה רומז לת"ת והמערה רומזת למלכות (מ"מ).
⁴⁹³ לפי הנראה, שאלו היו כתות של צדיקים שיצאו להקדים שלום לשום צדיק שנפטר מן העולם, כדפי' בפסוק יבא וכו', והודיעם כי לפי מדרגת הצדיקים ההוא דרכם דרך האילנות, ושמה דרכים רבים כל א' וא' לפי חופתו (אור יקר).
⁴⁹⁴ כשהם מסתלקים מהעולם (אור יקר).
⁴⁹⁵ שאינם נכנסים בדרך שהוא נכנס, אילן ומערה וכיוצא, שזהו הדרך לבעלי הגשם להפשיטם חומרם, אמנם הצדיקים מגיעים לג"ע בדרכים אחרים (אור יקר).
⁴⁹⁶ קולות הוא שהם בג"ע מתלבשים בגוף זר מעין התלבשם בעולם הזה, ולכך הם בעלי קולות ודבור, וחתוך והלוחך ופריחה וכיוצא, ומה שראית אותם המחנות הולכים יחד, הוא שבאו לנוכח צדיק אחד שנפטר ונכנסו עמו לגן ושמחו כולם בשמחת יום חתונתו (אור יקר). פי' ההברה של הקול ששמעת, הוא הקול של הרוחות שיושבים בג"ע, וכשעולים נשמות הצדיקים ע"י שינה לג"ע, הם שמחים בהם ומשיעים קול (מ"מ).
⁴⁹⁷ אותם שיוצאים מן העולם התחתון ונכנסים לעליון (אור יקר).

ספר שמות

לשם.	
<p>וכמו שגוף נבנה בעולם הזה מקשר של ארבעה יסודות ומצטייר בעולם הזה אף כך הרוח מצטיירת בגן מקושר של ארבע רוחות שעומדות בגן ואותה רוח מתלבשת שם ומצטיירת מהם בציור של דמות הגוף שהצטיר בעולם הזה ואלמלא אותן ארבע רוחות שהן אוירים של הגן הרוח לא מצטיירת בציור כלל ולא מתלבשת בהם.</p>	<p>וכמה דגופא אתבני בהאי עלמא מקטורא דארבע יסודי ואתצייר בהאי עלמא אוף הכי רוחא אתצייר בננתא מקטורא דארבע רוחין דקיימא בננתא⁴⁹⁸ והוא רוחא אתלבשת תמן ומתציירא מנייהו בציורא דדיוקנא דגופא דאתצייר בהאי עלמא ואלמלא אינון ארבע רוחין דאינון אוירין דננתא⁴⁹⁹ רוחא לא מתציירא בציורא כלל ולא אתלבשא בהו</p>
<p>אותן ארבע רוחות קשורות אלה באלה כאחד ואותה רוח מצטיירת ומתלבשת בהן כדוגמא שהגוף מצטייר בקשרים של ארבעה יסודות העולם ולכן מארבע רוחות בואי הרוח מאותן ארבע רוחות של גן עדן שהתלבשה והצטירה בה ועכשיו קח קשר זה של כתבים ולך לדרכך ותן אותם לחברים.</p>	<p>אינון ארבע רוחין קטירין אלין באלין כחדא והוא רוח אתצייר ואתלבש בהו כנוונא דגופא אתצייר בקטורי דארבע יסודי עלמא ובנין כך מארבע רוחות בואי הרוח מאינון ארבע רוחין דגן עדן דאתלבש ואתצייר בהו⁵⁰⁰ והשתא טול האי קיטרא⁵⁵ דכתבא⁵⁰¹ וזיל לאורחק והב ליה לחברייא⁵⁰²</p>
<p>בא רבי אלעזר ואותם החברים ונשקוהו בראשו אמר רבי אלעזר ברוך הרחמן ששלחך לכאן שודאי זהו בירור הדבר והקדוש ברוך הוא הזמין לפי פסוק זה נתן להם אותו קשר כתבים כיון שנטל אותו רבי אלעזר ופתח אותו יצא⁵⁰³ חדר אש והקיפו ראה בו מה שראה ופרח מידי.</p>	<p>אתא רבי אלעזר ואינון חברייא ונשקוהו ברישיה אמר רבי אלעזר בריך רחמנא דשרדך הכא דודאי דא הוא ברירא דמלה וקודשא בריך הוא אומין לפומי האי קרא יהב לון ההוא קוטרא דכתבא כיון דנטל ליה רבי אלעזר ופתח ליה נפק אפותא דאשא⁵⁰⁴ ואסחר ליה חמא ביה מה דחמא ופרח מן ידוי⁵⁰⁵</p>
<p>בכה רבי אלעזר ואמר מי יכול לעמוד בגנזי המלך ה' מי יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך אשרי דרך זו ואותה שעה שפגשתי אותך ומאותו יום היה שמח רבי אלעזר ולא אמר</p>	<p>בכה רבי אלעזר אמר מאן יכול לקיימא בננזייה דמלכא⁵⁰⁶ (תהלים טו א) יהויה מי יגור באהלך⁵⁰⁷ מי ישכון בהר קדשך זכאה האי אורחא וההיא שעתא דאערענא בך ומההוא</p>

⁴⁹⁸ מעין שפירש ר' אלעזר לעיל, שד' יסודות אלו גשמיים: מים מחד, אש מגבורה, רוח מת'ת, עפר ממלכות. וברוחניות הם בג'ע בסוד דקות המזדכך ועולה, וכל ענייני העולם מורכב מד' יסודות, ואין בין זה לזה אלא היותם רוחניות ומזדככות אלו מאלו, שאצילות, ד' יסודות, ד' אותיות שבשם חגת"ם. בבריאה, ד' יסודות, ד' עמודי הכסא. ביצירה, ד' חיות המרכבה, ד' פנים בג'ע כמו כן, בעולם הנפשות כמו כן, בעולם זה הגשמי כמו כן, והכל סוד א' (אור יקר).

⁴⁹⁹ פ' ד' אותיות אדנ"י שיש בד' רוחות של הגן, ומהם נעשה הלבוש של נשמת הצדיקים (מ"מ).

⁵⁰⁰ ופ' הכתוב מד' רוחות וכו' שיפשיט הלבוש שנעשה מלכות רוחות שבגן שהרוח הוא בתוכו ויבוא לעולם הזה (מ"מ).

⁵⁰¹ קונטרס כתוב בו סודות על עניני הנשמה (אור יקר).

⁵⁰² לתלמידי חכמים הנקראים חברים (אור יקר).

⁵⁰³

⁵⁰⁴ חדר ועליה כמין יציע וגזזטרה וכיוצא (אור יקר).

⁵⁰⁵ שהיה רוחני ממציאאות הנמצא בג'ע (אור יקר).

⁵⁰⁶ ממה שנתגלה אליו ידע כמה סתרים אחרים יש נסתרים מאלה (אור יקר).

⁵⁰⁷ לענין ג'ע וסודותיו שהוא מעין מה שהיה כתוב בקונטרס או בפתקא, ועוד לרמוז על השכלת הסודות שהם אהלו של הקב"ה (אור יקר).

ספר שמות

<p>יומא הוה חדי רבי אלעזר ולא אמר כלום לחברייה עד דהוו אזלי פגעו בחד בירא דמיא⁵⁰⁸ קיימו עליה ושתו מן מיא⁵⁰⁹</p>	<p>כלום לחברים עד שהיו הולכים פגשו באר מים אחת עמדו עליה ושתו מן המים.</p>
<p>אמר רבי אלעזר זכאה חולקהון דצדיקיא יעקב ערק מקמי אחוי⁵¹⁰ ואזדמן ליה בירא כיון דבירא⁵¹¹ חמא ליה⁵¹² מיא⁵¹³ אשתמודעו⁵¹⁴ למאריהון⁵¹⁵ וסלקין⁵¹⁶ לגביה⁵¹⁷ וחדו⁵¹⁸ בהדיה⁵¹⁹ ותמן אזדווגת ליה בת זוגיה⁵²⁰ משה ערק מקמי פרעה ואזדמן ליה ההוא בירא ומיין חמו ליה ואשתמודעו למאריהון וסלקו לגביה ותמן אזדווגת ליה בת זוגיה</p>	<p>אמר רבי אלעזר אשרי חלקם של הצדיקים יעקב ברח מלפני אחיו והזדמנה לו באר כיון שהבאר ראתה אותו המים נודעו לאדוניהם ועלו אליו ושמחו עמו ושם הזדווגה לו בת זוגו משה ברח מלפני פרעה והזדמנה לו אותה באר והמים ראו אותו ונודעו לאדוניהם ועלו אליו ושם הזדווגה לו בת זוגו.</p>
<p>מה בין משה ליעקב⁵²¹ יעקב כתיב ביה⁵²² (בראשית כ"ט) ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וגו' (&) ויגש יעקב ויגל את האבן וגו' משה כתיב ביה (&) ויבואו הרועים ויגרשו ויקם משה וישיעין⁵²³ וגו' בודאי ידע הוה משה כיון דחמא מיא דסלקין לגביה דתמן תזדמן ליה בת זוגיה ותו דהא רוח קודשא לא אתעדי מניה לעלמין וביה הוה ידע דצפורה תהוי בת זוגיה אמר משה</p>	<p>מה בין משה ליעקב ביעקב כתוב ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וגו' ויגש יעקב ויגל את האבן וגו' מה כתוב במשה ויבואו הרועים ויגרשו ויקם משה וישיעין וגו' בודאי שמשה היה יודע שכיון שראה מים שעולים אליו ששם תזדמן לו בת זוגו ועוד שהרי רוח הקודש לא זזה ממנו לעולמים ובה היה יודע שצפורה</p>

⁵⁰⁸ לרמז השכינה, והם ג"כ קיימו עליה להשפיעה מלמעלה, מפני שהיו ג': ר' אלעזר ור' אבא ור' יועזר, כענין והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה (אור יקר).

⁵⁰⁹ לרמז שדלו מים מן הבאר להשקות שלשה עדרים תחתונים (אור יקר).

⁵¹⁰ מן הקלי', וכן מרע"ה מן הנחש זה פרעה, ולזה פגו בבאר ההיא השכינה, שכל הבורח מן החצונים פוגע בקדושה (אור יקר).

⁵¹¹ שכינה (אור יקר), מלכות (רח"ו).

⁵¹² שהיה ייחוד יעקב ת"ת באר מלכות (אור יקר).

⁵¹³ הוא שפע שהזכר משפיע אל הנקבה והנקבה היא ג"כ נובעת אל הזכר (אור יקר).

⁵¹⁴ סוד מ"ן (רח"ו).

⁵¹⁵ ל"א (רח"ו).

⁵¹⁶ מ"ן מתתא לעילא (אור יקר).

⁵¹⁷ לקבלא מיין דכורין (אור יקר).

⁵¹⁸ מצד הבינה שמחה (אור יקר).

⁵¹⁹ הזכר לא השפיע אל הנקבה מ"ד כראוי שאין ענין הבאר דומה אל המשל (אור יקר).

⁵²⁰ כדי שיהיה ענין הזוג ממש דומה בדומה (אור יקר).

⁵²¹ שעם היות ששתיים מרכבה אל הת"ת, זה מלבר וזה מלגאו (תיקו"ז כט ע"ב), א"כ ראוי שהמשל הזה יורה על הנסתר (אור יקר). כלומר מ"ט דמשה שהציל בנות יתרו וכן יעקב אמאי גלגל את האבן וצריך לתת טעם לכל א' שיעקב בשביל שראה רחל וכן משה בגן צפורה בת זוגו, א"נ יש לפרש מה בין משה ליעקב ר"ל אחר שהצד השווה שבהם דתמן אזדווגת להו בת זוגיהו מה הפרש ביניהם ואמר יעקב ראה בת זוגו ממש וראה אותה והכירה שהיא רחל שעליה בא לישא אותה אבל משה לא ידע צפורה לפי שז' בנות היו ולא ידע ששם בת זוגו אלא על ידי רוח הקדש או ע"י שעלו המים לקראתה (מ"מ).

⁵²² יורה שיכלתו להשקות השכינה בהיותה מוכנת אל הנשיקה, והיינו שלא היתה רחל מתגרשת ולא היתה צריכה לתשועה, ומיד הוו תמן נשיקין, אמנם משה מצאה בגלות, וצריכה תשועה וראה טלטולי השכינה לפיכך יעקב ראה רחל בת לבן ברחמים מן הלובן מיוחדת אחת לבד, משה מצאה שהיא בת שבע מצד כהן מדין חסד וגבורה בדין בת שבע, וצריכה אל הגאולה, ולכן ויבואו הרועים שהם שרים גורמין פירוד לשבע בנות, כל עשר שרים אוחזים ממציאות אחת, מפני שהוא כהן מדין בדין קשה, ולכן ויקם משה שהוא הסתר והפנימי לשבע ספירות ברחמי המעים בסוד הדעת (אור יקר).

⁵²³ מהגאולה הנסתרת במקום החרות וישק את צאנם הקדושים, זהו לענין סתרי המדות, מטעם זה נשא צפורה כי מה' היתה לו (אור יקר).

ספר שמות

<p>וְדָאֵי יַעֲקֹב אֶת־אֵת לְהַכֹּא וּמִיֵּא סְלִיקוּ לְגַבְיָהּ אֹזְדַמְן לִיָּה בֵּר נֶשׁ דְּאֶכְנִישׁ לִיָּה לְבִיתִיהּ וְיֵהֵב לִיָּה כֹּל מַה דְּאַצְמַרִּיךְ אֲנָא אֹף־הַכִּי</p>	<p>תהיה בת זוגו אמר משה ודאי יעקב בא לכאן והמים עלו אליו והזדמן לו אדם שהכניסו לביתו ונתן לו כל מה שצריך אף אני כך.</p>
<p>אֲמַר הָהוּא בֵּר נֶשׁ הַכִּי אֹוּלִיפְנָא דִּיתְרוּ כּוּמַר לַעֲזִי הוּוּה כִּיּוֹן דְּחַמָּא דַּעֲזִי⁵²⁴ לִית בַּה מַמְשׁוּ אַתְפַּרֶשׁ מִפּוּלְחָנָא דִּילָה קִמּו עֵמָא וְנִדּוּהוּ כִּיּוֹן דְּחַמּוּ בְּנַתִּיהּ הוּוּ מִתְרַכֵּן לֹוֹן דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אִינּוֹן הוּוּ רַעְאֵן עֵאנִיָּה כִּיּוֹן דְּחַמָּא מִשָּׁה בְּרוּחַ קוּדְשָׁא דַּעַל מְלָה דַּעֲזִי הוּוּ עֵבְדִי מִיַּד וּיְקַם מִשָּׁה וּיּוֹשִׁיעֵן וּיִשְׁק אֶת צֵאנֶם וְאַתְעֵבִיד קְנָאָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכֹלָא אֲמַר לִיָּה רַבִּי אַלְעֹזַר אַנְתְּ לְגַבְנִי וְלֹא יַדְעֵנָא</p>	<p>אמר אותו האיש כך למדנו שיתרו היה כומר לעבודה זרה כיון שראה שע"ז אין בה ממש נפרד מעבודתה קם העם ונדה אותו כיון שראו את בנותיו היו מגרשים אותם שהרי בהתחלה הן היו רועות צאנו כיון שראה משה ברוח הקודש שעל דבר של ע"ז היו עושים כך מיד ויקם משה ויושען וישק את צאנם ונעשה קנאי לקדוש ברוך הוא בכל. אמר לו רבי אלעזר אתה אצלנו ולא יודעים</p>
<p>י'ד/א</p>	
<p>שִׁמְךָ אֲמַר אֲנָא יוֹעֲזַר בֶּן יַעֲקֹב אַתָּה חֲבֵרִיָּא וְנִשְׁקוּהוּ אֲמַרוּ וּמַה אַנְתְּ לְגַבְנִי וְלֹא הוּיִנֵּן יַדְעִין בְּךְ אֲזֹלוּ כַּחַדָּא כֹּל הָהוּא יוֹמָא לְיוֹמָא אַחְרָא אֹוּפּוּהוּ תִּלְתִּי מִיָּלִין וְאֲזַל לְאַוּרְחַיָּה</p>	<p>את שמך אמר אני יועזר בן יעקב באו החברים ונשקוהו אמרו ומה אתה אצלנו ואנו לא היינו יודעים אותך הלכו כאחד כל אותו היום וליום אחר ליוו אותו שלשה מילין והלך לדרכו.</p>
<p>וְתֹאמְרֵן אִישׁ מִצְרִי הֲצִילָנוּ (&) רַבִּי חֵיָּא אֲמַר הָא אֹוקְמוּהּ חֲבֵרִיָּא דְּנִצְנֵצָא בְּהוּ רוּחַ קוּדְשָׁא⁵²⁵ וְאֲמַרוּ וְלֹא יַדְעוּ מַה אֲמַרוּ לְבֵר נֶשׁ דְּהוּוּ יִתִּיב בְּמַדְבְּרָא וְהוּוּ יוֹמִין דְּלֹא אַכְּל בְּשֵׂרָא⁵²⁶ יוֹמָא חַד אֶתֵּא דוּבָא לְנִטְלָא חַד אִימְרָא עֵרַק אִימְרָא וְדוּבָא אֲבַתְרִיָּה עַד דְּמִטּוּ לְגַבִּי הָהוּא בֵּר נֶשׁ לְמַדְבְּרָא חַמָּא אִימְרָא וְאַתְקִיף בִּיָּה וּשְׁחַטִּיָּה וְאַכְּל בְּשֵׂרָא</p>	<p>ותאמרן איש מצרי הצילנו רבי חייא אמר הרי בארו החברים שנצנצה בהן רוח הקודש ואמרו ולא ידעו מה אמרו לאיש שהיה יושב במדבר והיו ימים שלא אוכל בשר יום אחד בא דב ליטול כבש אחד ברח הכבש והדב אחריו עד שהגיעו לאותו איש למדבר ראה כבש והחזיק בו ושחטו ואכל בשר.</p>
<p>דְּבַר אַחַר וְאַלְהַ שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (&) רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאֲמַר (שִׁיר אַ ה) שְׁחוּרָה אֲנִי וְנֹאוּהּ וְגו' שְׁחוּרָה אֲנִי וְנֹאוּהּ דֹּא כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל⁵²⁷ דְּהִיא שְׁחוּרָה מִן גְּלוּתָא⁵²⁸ וְנֹאוּהּ דְּהִיא נֹאוּהּ</p>	<p>דבר אחר ואלה שמות בני ישראל רבי יהודה פתח ואמר שחורה אני ונאווה ונאווה וגו' שחורה אני ונאווה זו כנסת ישראל שהיא שחורה מן הגלות ונאווה</p>

⁵²⁴ פי' הטעם של משה לא מפני בת זוגו עשה כן אלא מפני קנאת ה' כדמסיק (מ"מ).

⁵²⁵ שאיש מצרי שהרג גרם הצלתן, כמשל שהדוב האכילו בשר, אבל אמרו ר' חייא אמר דדריש קראי ברזא ותבאנה אל רעואל, ומתעלות ז' בנות בת שבע באר שבע אל גבורה הדבקה בחסד, דהיינו רעו וחבה אל חסד אביהם שהמלכות בת שבע לשבע ספירות משם ולמטה, והנה עדיין לא השלימו ימי הגלות ולזה אמר מדוע מהרתן בא היום, שעדיין יש קץ שנים אל הגלות ותאמרנה איש מצרי דוחק פרעה בגלותו הצילנו מיד הרועים מגלות מצרים שנחשב לה כארבע מאות שנה, ועוד שמתוך הדוחק שבו בתשובה, ויאנחו ותעל דוועתם וכו' (אור יקר).

⁵²⁶ והנמשל, שאלמלא המצרי שע"י ברח משה למדין, לא היו הם ניצולים, ולכך אמרו איש מצרי וי"מ שצפורה ברחא אצל משה מהרועים והוא הצילה ונשאה (מ"מ).

⁵²⁷ ישראל שלמטה בגלות (מ"מ).

⁵²⁸ בדין ובשחרות הגבורה, וההנהגה התחתונה ועם כל זה מלמעלה מאירה על ידי מעשי ישראל בג' בח': הא', התורה. הב', בפקודין, דהיינו מעשה מצות. הג', עובדין דכשרן שאינם גופי מצוה אלא מעשים טובים, והיא אומרת זה אל אותם המתקנים אותה, דהיינו הנשמות הנקראות בנות ירושלים, משם שעל ידי עבודה זו "זכאן וכו'" (אור יקר).

ספר שמות

<p>באורייתא ובפקודין ובעובדין דכשרין בנות ירושלם⁵²⁹ דעל דא זכאין לירתאה ירושלם דלעילא⁵³⁰ כאהלי קדר אף על גב דהיא קודרת בגלותא בעובדין⁵³¹ היא כיריעות שלמה כיריעות דמלכא דשלמא כלא דיליה</p>	<p>שהיא נאוה בתורה ומצוות ומעשים כשרים בנות ירושלים שעל זה זכאים לרשת את ירושלים של מעלה כאהלי קדר אף על גב שהיא קודרת בגלות במעשים היא כיריעות שלמה כיריעות של המלך שהשלום כלו שלו.</p>
<p>רבי חייא רבא הוה אזיל לגבי מאריהון דמתניתא למילף מנייהו אזיל לגבי דרבי שמעון בן יוחאי וחמא פרגוד חד דהוה פסיק בביתא תוה רבי חייא אמר אשמע מלה מפומיה מהכא</p>	<p>רבי חייא הגדול היה הולך לבעלי המשנה ללמוד מהם הלך לרבי שמעון בן יוחאי וראה פרגוד אחד שהיה מפסיק בבית תמה רבי חייא אמר אשמע דבר מפיו מכאן.</p>
<p>שמע דהוה אמר (שם ה יד) ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים כל כסופא⁵³² דכסיפו ישראל (מקמיה)⁵⁷ מקודשא בריך הוא הוא דאמר רבי שמעון תאותם של ישראל שיהיה הקדוש ברוך הוא⁵⁸ לא הולך ולא מתרחק אלא בורח כצבי או כעופר האילים⁵³³</p>	<p>שמע שהיה אומר "ברח דודי ודומה לך לצבי או לעופר האילים" כל הכסוף שכוספים ישראל (מלפני) מהקדוש ברוך הוא הוא שאמר רבי שמעון תאותם של ישראל שיהיה הקדוש ברוך הוא לא הולך ולא מתרחק אלא בורח כצבי או כעופר האילים.</p>
<p>מאי טעמא אמר רבי שמעון אין חיה בעולם עושה כמו הצבי או כעופר האילים בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו ולעולם תמיד הוא מחזיר את ראשו לאחוריו⁵³⁴ כך אמרו ישראל רבוננו של עולם אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האילים שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח הדא הוא דכתיב (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם דבר אחר הצבי⁵⁹ כשהוא ישן הוא ישן בעין אחת והאחרת הוא נעור כך אמרו ישראל להקדוש ברוך הוא עשה כמו הצבי הנה⁶⁰ לא ינום ולא יישן שומר ישראל</p>	<p>מה הטעם אמר רבי שמעון אין חיה בעולם עושה כמו הצבי או כעופר האילים בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו ולעולם הוא תמיד מחזיר את ראשו לאחוריו כך אמרו ישראל רבוננו של עולם אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו יהי רצון שתברח כמו עופר האילים שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח זהו שכתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם דבר אחר הצבי כשהוא יושן הוא יושן בעין אחת והאחרת הוא נעור כך אמרו ישראל לקדוש ברוך הוא עשה כמו הצבי "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל".</p>

⁵²⁹ הם בסוד עולימתאן דירושלם דלעילא (רח"ו). ופי' בנות ירושלים ישראל אומרים להיכלות המלכות שחורה אני ונאוה (מ"מ).

⁵³⁰ היא היא הנאוה הנז' בבחי הנקראת ירושלם (אור יקר).

⁵³¹ ולכן שחורה היא הגלות ואהלי קדר הוא בחי' המעשה, היא כיריעות שלמה סוף סוף יש לה בחי' עליונה עם הספירות העליונות שעליה נאמר אני ה' הוא שמי וכבודי לאחור לא אתן, והיינו בחי' אצילותה שאינה גולה כלל אלא היא כספירות המתפשטות מן החכמה דהיינו כיריעות שלמה (אור יקר).

⁵³² רבי אבא סדר הזהר כתב כן שר"ש הוא שאמר ברח דודי דר"ש עצמו לא שייך לומר הא דאר"ש וכו' (מ"מ).

⁵³³ הכוונה היא על סוד הוי"ה באחוריים שבכל פעם אנו חוזרים לראש כמו הצבי שמחזיר ראשו למקום שהניח והכוונה כשהאור רוצה להסתלק אין אוחזים בו (מ"מ).

⁵³⁴ היינו רצוא ושוב (ביאורים ח"ב לז ע"א). עי' ס"י (פ"א מ"ו) עשר ספירות בלי מה, צפייתן כמראה הבזק, ותכליתן אין להם קץ, ודברו בהן ברצוא ושוב, ולמאמרו כסופה ירדופו, ולפני כסאו הם משתחווים. ועי' לקמן קלח ע"ב.

ספר שמות

<p>שמע רבי חייא ואמר אם עליונים (פוסקים) עוסקים בבית ואני יושב בחוץ בכה שמע רבי שמעון ואמר ודאי שכינה בחוץ מי יצא אמר רבי אלעזר בנו אם אני אשרף⁵³⁵ (כחול) לא אשרף שהרי השכינה מחוץ אלינו שתכנס השכינה ותהיה אש שלימה שמע קול שאומר עדיין לא נסמכו הסומכים והשערים לא התקנו ומקטני⁵³⁶ (ומאהלי) הבשמים של עדן שכעת הוא לא יצא רבי אלעזר.</p>	<p>שמע רבי חייא ואמר אם עליונים (פוסקים) עוסקים בבית ואני יושב בחוץ בכה שמע רבי שמעון ואמר ודאי שכינה בחוץ מי יצא אמר רבי אלעזר בנו אם אני אשרף⁵³⁵ (כחול) לא אשרף שהרי השכינה מחוץ אלינו שתכנס השכינה ותהיה אש שלימה שמע קול שאומר עדיין לא נסמכו הסומכים והשערים לא התקנו ומקטני⁵³⁶ (ומאהלי) הבשמים של עדן שכעת הוא לא יצא רבי אלעזר.</p>
<p>שמע רבי חייא ואמר אם עליונים (פוסקים) עוסקים בבית ואני יושב בחוץ בכה שמע רבי שמעון ואמר ודאי שכינה בחוץ מי יצא אמר רבי אלעזר בנו אם אני אשרף⁵³⁵ (כחול) לא אשרף שהרי השכינה מחוץ אלינו שתכנס השכינה ותהיה אש שלימה שמע קול שאומר עדיין לא נסמכו הסומכים והשערים לא התקנו ומקטני⁵³⁶ (ומאהלי) הבשמים של עדן שכעת הוא לא יצא רבי אלעזר.</p>	<p>ישב רבי חייא בכה ונאנח פתח ואמר "סוב דמה לך דודי לצבי או לעופר האילים" נפתח שער הפרגוד לא נכנס רבי חייא זקף רבי שמעון את עינו ואמר מזה נשמע שנתנה רשות למישהו בחוץ ואנו בפנים קם רבי שמעון הלכה האש ממקומה עד מקום רבי חייא אמר רבי שמעון⁵⁴² ניצוץ אור⁵⁴³ הקליטה (נ"א⁵⁴⁴) בחוץ של⁵⁴⁵ המפתח ואנו כאן בפנים התאלם פיו של רבי חייא.</p>
<p>יתבי רבי חייא בכה ואתגנה פתח ואמר (שיר ב יז) סוב דמה לך דודי לצבי או לעפר האילים אתפתח תרעא דפרגודא ולא עייל רבי חייא זקיף רבי שמעון עינו ואמר שמע מינה⁶² אתיהיב רשותא למאן דאיהו אבראי ואנן לגו קם רבי שמעון אזל אשא מדוכתיה עד דוכתא דרבי חייא אמר רבי שמעון קוזטיפא דנהורא דקליטרא (ס"א דקליטרא) לבר ואנא הכא לגו אתאלם פומיה דרבי חייא</p>	<p>כיון שנכנס פנימה הוריד את עינו ולא זקף ראשו אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה קום אעבר אלעזר בנו קום העבר ידך על פיו שלא יודע בזה שלא רגיל בו קם רבי אלעזר והעביר ידו על פי רבי חייא פתח פיו</p>
<p>כיון דעאל לגו מאיך עינו ולא זקיף רישיה אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה קום אעבר ידך אפומיה דלא ידע בהאי דלא רגיל ביה קם רבי אלעזר אעבר ידיה אפומיה דרבי חייא פתח</p>	<p>כיון שנכנס פנימה הוריד את עינו ולא זקף ראשו אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו קום העבר ידך על פיו שלא יודע בזה שלא רגיל בו קם רבי אלעזר והעביר ידו על פי רבי חייא פתח פיו</p>

535

536

⁵³⁷ מכאן מוכיח מהר"ץ ז"ל שאותו קול ששמע רבי חייא היה של השכינה שהיתה אומרת לקב"ה ברח דודי, וכן מוכח נמי ממ"ש לעיל, הוא דאמר רבי שמעון תאותם וכו', שבודאי אינם דברי רבי שמעון. ומ"ש תחילה שמע דהוה אמר, היינו לפי מאי דהוה סלקא דעתך מעיקרא ששמע דבר מפי הרשב"י. ועוד אני אומר דאפשר שהיה איזה רוח קדוש שמתהווה מקולו של רשב"י וכדאיתא בשער הנבואה, ולכן חשב רבי חייא שהיה רשב"י (רמ"ז).

⁵³⁸ פי' אפילו אם אני נשרף כחול שהוא עוף אחר שיוצא אש מקנו ושורפתו אפ"ה איני מרגיש בזה, וכאילו לא קלינא. ולפי זה מלת קלינא מכו אשר קלם מלך בבל, א"נ יש לפ' מלת קלינא כמו קלני מראשי, ור"ל אפילו מצטרע על ר"ת שהוא בחוץ אפ"ה כחולת אהבה שהיא השכינה לא קלינא שהיא מצטערת יותר ממני (מ"מ).

⁵³⁹ באדרא נסמכו הסמכין (רח"ו). ור"ל שבעץ חיים כתב מ"ש ר"ש עד אימת ניתיב בקיימא דחד סמכא, ר"ל שתחלה היו החברים עוסקים בעולם התהו, שהיו הספירות זה על גב זה בסוד רשות הרבים, ובאדרא גילה להם הרשב"י עולם התיקון, שיש הרבה סמכין קו ימין וקו שמאל וקו אמצעי ולכן אמרה בת קול לר' אלעזר כיון שעדיין לא נתקנו הסמכין אין ראוי לר"ח ליכנס (מ"מ).

⁵⁴⁰ באדרא נפתחו נ' שערי בינה (רח"ו).

⁵⁴¹ ר"ל דעדיין כקטן הוא בשנים ואינו ראוי (רח"ו).

542

543

544

545

ספר שמות

<p>פומיה רבי חייא ואמר חמא עינא מה דלא חמינא⁵⁴⁶ אזדקף דלא השיבנא⁵⁴⁷ טב למימת באשא דדהבא⁵⁴⁸ טבא דליק</p>	<p>רבי חייא ואמר ראתה עיני מה שלא ראיתי הזדקפתי שלא חשבתי שטוב למות באש של זהב טוב שדולק.</p>
<p>באתר דשביבין זרקין לכל עיבר וכל שביבא ושביבא סליק לתלת מאה</p>	<p>במקום שזורקים ניצוצין לכל צד וכל ניצוץ וניצוץ עולה לשלש מאות</p>
<p>יד/ב</p>	
<p>ושבעין רתיכין⁵⁴⁹ וכל רתיכא אתפרש לאלף אלפין ורבוא רבוון עד דמטו לעתיק יומין דיתיב על כרסייא וכרסייא⁵⁵⁰ מזדעזעא מניה למאתן ושתינ עלמין עד דמטא לאתר עדונא דצדיקיא⁵⁵¹ עד דאשתמע בכל רקיעין וכל עלאין ותתאין וכלהו בזמנא חדא תווהין ואמרינ הדין הוא רבי שמעון בן יוחאי דהוא מרעיש כלא מאן יכיל למיקם קמיה</p>	<p>ושבעים מרכבות וכל מרכבה נפרדת לאלף אלפים ורבוא רבבות עד שמגיע לעתיק הימים שיושב על כסא והכסא מזדעזע ממנו למאתים וששים עולמות. עד שמגיע למקום עדון הצדיקים עד שנשמע בכל הרקיעים וכל העליונים והתחתונים וכולם בזמן אחד תמהים ואומרים זהו רבי שמעון בר יוחאי שהיה מרעיש הכל מי יכול לעמוד לפניו</p>
<p>דין הוא רבי שמעון בן יוחאי דבשעתא דפתח פומיה למשרי למלעי באורייתא צייתין לקליה כל כרסוון וכל רקיעין וכל רתיכין⁵⁵² וכל אינון דמשבחי למריהון לית דפתחין ולית דמסיימין כלהו משתכבין עד דלא אשתמע (נ"א דלשתמע) בכל רקיעיא דלעילא ותתא פטרא</p>	<p>זהו הוא רבי שמעון בר יוחאי שבשעה שפותח פיו להתחיל לעסוק בתורה מקשיבים לקולו כל הכסאות וכל הרקיעים וכל המרכבות וכל אותם שמשבחים את אדונם. אין פותחים ואין מסיימים כולם נמצאים עד שלא נשמע (שישתמע) בכל הרקיעים שלמעלה ושלמטה פתחון פה</p>
<p>כד מסיים רבי שמעון למלעי באורייתא מאן חמי שירין מאן חמי הדותא דמשבחינ למריהון מאן חמי קלין דאזלין בכלהו רקיעין אתיין כלהו בניניה דרבי שמעון וכרעין וסגדין קמי דמריהון סלקין ריחין דבוסמין דערן עד עתיק יומין וכל</p>	<p>כשמסיים רבי שמעון לעסוק בתורה מי רואה איזה שירים מי רואה שמחה שמשבחים לרבונם מי רואה את הקולות שהולכים בכל הרקיעים כולם באים בשביל רבי שמעון וכורעים ומשתחיים לפני רבונם</p>

⁵⁴⁶ שעין של ר"ח השגיה לראות מראות אלהים עתה מה שאל ראה מקודם ולא רצה לכנות הדבר על עצמו לומר חמו עינאי וכו' (מ"מ)

⁵⁴⁷ פי' שנתעלה במעלה רמה מה שלא חושב מעולם ומפני ענוה שבו לא רצה לכנות הדבר על עצמו (מ"מ).

⁵⁴⁸ בינה אש הגדולה והיינו רשב"י שנשמתו מסוד הבינה בסוד משה (רח"ו).

⁵⁴⁹ א"א, שהרתיכין הם אר"א, שהם כסא לא"א כמ"ש ברע"מ, ואינון כרסיא וספסל לגבך. ומפני שיש בהם הארת ש"ע נהורין דא"א, לכן הם ש"ע רתיכין, ור"ל שחדושים של רשב"י הם עולים במעלות רמות עד אר"א, ומשם לא"א, ששם ה"ס האלפים, שהמאות באר"א, והאלפים בא"א כמ"ש הרב. וז"ש וכל רתיכא אתפרש לאלף אלפין, ורבוא רבוון ומשם לעתיק, וז"ש עד דמטו לעתיק יומין דיתיב על כרסייה. הנה באידרא רבא כתב הרב צמח שהכרסיא דשביבין הם שמות אלהים שהם בחוץ של כל ספירה וספירה, וכרסייא סתם הם המקיפים של הפרצופים ועתיק יומין יתיב על ב' כסאות, ובכאן שאמר על כרסיא סתם הם המקיפים וכרסיא מזדעזע מניה לס"ר עלמין פי' מכח הארת עתיק שמקבלת מזדעזעת (מ"מ).

⁵⁵⁰ כמספר עשר הויר"ת (רח"ו).

⁵⁵¹ הוא יסוד דנוק' ששם מתעדנים הצדיקים ור"ל שעולים חדושים של רשב"י עד עתיק יומין וחוזרים בסוד אור חוזר מעתיק עד המלכות (מ"מ).

⁵⁵² הם ב"ע הבריאה נק' כסא והיצירה רקיע בסוד ז"א מקנן ביצירה, ועשיה שם הם חיילות ורתיכין (מ"מ).

ספר שמות

האי בניניה דרבי שמעון	עולים ריחות של בשמים של עדן עד עתיק הימים וכל זה משום רבי שמעון.
פתח רבי שמעון פומיה ואמר שית דרגין ⁵⁵³ נחתו עמיה דיעקב למצרים וכל חד וחד עשרה אלף רבוא ולקבליהון שית דרגין לישראל ⁵⁵⁴ ולקבליהון שית דרגין לכרסייא ⁵⁵⁵ דלעילא ולקבליהון שית דרגין לכרסייא דלתתא ⁵⁵⁶ דכתיב (מ"א י יט) שש מעלות לכסא הדא הוא דכתיב (יחזקאל טז ז) רבבה כצמח השדה נתתיך וגו' הרי שית ולקבליהון כתיב (&) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו וגו' ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו וגו'	פתח רבי שמעון פיו ואמר שש דרגות ירדו עם יעקב למצרים וכל אחת ואחת עשרה אלף רבוא וכנגדן שש דרגות לישראל וכנגדן שש דרגות לכסא העליון וכנגדן שש מעלות לכסא זהו שלמטה שכתוב שש מעלות לכסא זהו שכתוב רבבה כצמח השדה נתתיך וגו' הרי שש וכנגדן כתוב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו וגו'.
תא הזי כל חד וחד סליק לעשרה והווי שתין ואינן שתין גברין דבסחרני שכינתא ואינן שתין רבבן דנפקו עם ישראל מגלותא ודעאלו עם יעקב בגלותא אמר ליה רבי חייא והא הווי (ס"א חמינא) שבעה ⁵⁵⁷ וסלקין לשבעין אמר ליה רבי שמעון שבעין לאו מהכא ⁵⁵⁸ ואי סלקא דעתך שבעה הא כתיב (שמות כה לב) ושישה קנים יוצאים מצדיה שלשה קני מנורה וגו' ⁵⁵⁹ וקנה האחד האמצעי ⁶³ לאו בחשבנא ⁵⁶⁰ דכתיב (במדבר ח ב) אל מול פני המנורה יאירו וגו'	בא וראה כל אחד ואחד עולה לעשרה והיו ששים ואותם ששים גבורים שסביב השכינה והם ששים רבבות שיצאו עם ישראל מן הגלות ושנכנסו עם יעקב לגלות. אמר לו רבי חייא והרי היו (רואים) שבעה ועלו לשבעים אמר לו רבי שמעון שבעים לא מכאן ואם תעלה בדעתך שבעה הרי כתוב ושישה קנים יוצאים מצדיה שלשה קני מנורה וגו' וקנה אחד האמצעי לא בחשבון שכתוב "אל מול פני המנורה יאירו וגו'".
עד דהווי יתבי אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי מה המא קודשא בריך הוא לנחתא ישראל למצרים בגלותא אמר ליה הדא שאלתא את שאיל או תרין אמר ליה תרין גלותא למה ולמצרים למה אמר ליה תרין אינן ואתחזרו לחד אמר ליה קום בקיומך בגינך יתקיים לעילא משמך האי מלה אימא ברי אימא	עד שהיו יושבים אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי מה ראה הקדוש ברוך הוא להוריד את ישראל למצרים בגלות אמר לו שאלה אחת אתה שואל או שתיים אמר לו שתיים גלויות למה ולמה למצרים אמר לו שתיים הן וחוזרות לאחת אמר לו עמוד בעמדך בשבילך יתקיים למעלה משמך דבר זה

⁵⁵³ ר"ק (רח"ו).

⁵⁵⁴ ז"א כסא לבניה (רח"ו). ופי' שית דרגין הם ו"ק דז"א ופי' כרסיא היא הבינה שהיא כסא לא"א וכמ"ש הזהר בדף יג כרסיא דקיימא על ד' סמכין, והיינו בינה שרוכבת על חגת"ם (מ"מ). הם מ"ש בסמוך ובני ישראל פרו וישרצו וכו' (מ"מ).

⁵⁵⁵ מלכות (רח"ו). ושית דרגין דידה הם ששה היכלות דבריאה שהמלכות היא בהיכל ק"ק, א"נ יש לפרש ו' דרגין לכרסיא דלעילא, הז"א נקרא כסא עליון לגבי המלכות ושית דרגין הם ו"ק דידה (מ"מ).

⁵⁵⁶ ר"ק דמלכות שהיא כסא תחתון (מ"מ).

⁵⁵⁷ חג"ת נה"ם (רח"ו).

⁵⁵⁸ פי' שר' חייא הוקשה לו למה לא יש רק ששים והא חג"ת נה"ם הם ע' הנודעים כגון ע' פנים לתורה ע' שמות הבינה וכיוצא ותירץ ע' שיש לנו לאו מהכא הוא דהכא אינם רק ו"ק, והמלכות אינה מכללם כדמפרש, וא"כ אינם רק ס' ומה שיש לנו ע' הוא מענין אחר (מ"מ).

⁵⁵⁹

⁵⁶⁰ ופי' שהמלכות היא אחורי הת"ת בקו האמצעי והיא נקראת מנורה וחג"ת מאירים לה מלמעלה ונה"י מלמטה והמלכות אינה מן החשבון א"כ נשאר ו"ק שהם שית דרגין, א"נ יש לפרש שהמלכות היא אחורי הת"ת וג' שמצד ימין הם חסד ונצח וחצי ת"ת ימיני וחצי יסוד ימיני הם ג' ספי' וג' ספי' כנגדם מצד השני והמלכות אינה מן החשבון הרי הם ו"ק (מ"מ).

ספר שמות

<p>פתח ואמר (שיר ו ח) ששים המה מלכות ושמונים פילגשים⁵⁶¹ ששים המה מלכות אינון גבריא דלעילא⁵⁶² מחילא דגבורא דאתאחדן בקליפין (נ"א בגליפין) דחיותא קדישא דישראל ושמונים פילגשים ממנן בגליפוי דתחותוי בחורא⁶⁴ (ס"א בחד) חד ממאה ועלמות אין מספר כמה דאת אמר (איוב כה ג) היש מספר לגודויו ועם כל דא כתיב (שיר ו ט) אחת היא יונתי תמתי⁵⁶³ אחת היא לאמה דא היא שכינתא קדישא דנפקא (נ"א מתריסר⁵⁶⁴) מתריסין זיהרא דזהרא דנהיר לכלא ואיהי אתקרי אימא</p>	<p>אמר בני אמר. פתח ואמר ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ששים המה מלכות אותם גבורים שלמעלה מכח הגבורה שנאחזים בקליפות (בחקיקות) של חיה הקדושה של ישראל ושמונים פילגשים ממונים בחקיקות שתחתיהן בחזרה (באחד) אחד ממאה ועלמות אין מספר כנאמר היש מספר לגודויו ועם כל זה כתוב אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה זוהי השכינה הקדושה שיוצאת משנים עשר (מבעלי מגן) אורות שזוהרים שמאירים לכל והיא נקראת אָם.</p>
<p>כנוונא דא עביד⁵⁶⁵ קודשא בריך הוא בארעא זריק לכל עמין לכל עיבר ומני עליהון רברבי הדא הוא דכתיב (דברים ד יט) אשר חלק יהו"ה אלהיך אותם לכל העמים והוא נסיב לחולקיה כנישתא דישראל הדא הוא דכתיב (שם לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו וקרא לה אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה דא היא שכינת יקריה דאשרי ביניהון אחת היא ומיוחדת ליה ראוה בנות ויאשרוה כמה דאת אמר (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה מלכות ופילגשים ויהללוה אלין רברבי עמין דאתפקדן עלייהו</p>	<p>כדוגמא זה עשה הקדוש ברוך הוא בארץ זרק את כל העמים לכל צד ומנה עליהם גדולים זהו שכתוב אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים והוא לקח לחלקו את כנסת ישראל זהו שכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו וקרא לה אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה זוהי שכינת כבודו שהשרה ביניהם אחת היא ומיוחדת לו ראוה בנות ויאשרוה כמו שנאמר רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה מלכות ופילגשים ויהללוה אלו גדולי העמים שנפקדו עליהם.</p>
<p>ועוד רזא דמלה היא דתנן בעשרה מאמרות נברא העולם וכד תסתכל תלתא⁵⁶⁶ אינון⁵⁶⁷ ועלמא בהו אתברי⁵⁶⁸ (שמות לא ג) בחכמה</p>	<p>ועוד סוד הדבר הוא ששנינו בעשרה מאמרות נברא העולם וכשתסתכל הם והעולם נברא בהם בחכמה ובתבונה ובדעת והעולם לא</p>

⁵⁶¹ ס' מלכות הם בבריאה ו' היכלות ופ' פילגשים ביצירה ועשיה (רח"ו). השם ס"ג שבאימא הוא שורש הגבורות, והגם שבה גופה אין דין כלל, אבל ממנה הם נובעים וכמ"ש בפ' ויקרא (י' סע"ב) דהיא בעצמה רחמי אך דינן מתערין מינה, ולכן נקרא ס"ג לבד, מה שמספרו הוא כן אך בו מרומז ג"כ סוד ששים גבורים המבואר בזה"ק שמות (יד ע"ב) ופ' אחרי מות (ס' ע"א) ושרשם הוא מכאן, ולכן נקרא ס"ג ס' גבורים (הקדו"ש לח ע"ד), על הארתה [של המלכות] המתגלה בהו' היכלין דבריאה, הנה על זה אמר בשיר השירים (ו ח) ששים המה מלכות, כי כל א' מהו' היכלין מתפשט לי' והם ששים, ומשום ששם הוא גילוייה לכן נקראו על שמה מלכות, אך הארתו המתפשט ביצירה ועשיה ומתפשט בכל א' רק בהד' תחתונות שבה, והם מתפשטים ג"כ כל א' לי', הנה עליהם אמר (שם) ושמונים פלגשים, אבל עצמותה גופה שהוא הי' פשוט הנה על זה אמר (שיה"ש ו ט) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאימה (דע"ה ח"ב נד ע"ד). עי' ח"ג ס ע"א (לש"ו), עי' דע"ה ח"ב דרוש ד' ענף יב ס' ד (לש"ו).

⁵⁶² הם סוד ס' גבורים שסביב למטה והם יונקים משש היכלות דבריאה (רח"ו).
⁵⁶³

⁵⁶⁴ הם סוד י"ב פירקין של הזרועות והשוקים (רח"ו).

⁵⁶⁵ כשם שהמלכות היא פנימיות מכל הממונים (רח"ו).

⁵⁶⁶ חב"ד (רח"ו).

⁵⁶⁷ כלומר הי"ס כלולים בג' קוים, והם חב"ד (בהגר"א בת"ז נג ע"ד ד"ה קם ר"ש).

⁵⁶⁸ ר"ל המלכות שנקראת עולם נכללת בג' קוין הנ"ל שהם כלל ע"ס (יהל אור).

ספר שמות

<p>ובתבונה וברדת ועלמא לא אתברי אלא בגיניהון דישראל כד בעא לקיימא עלמא⁵⁶⁹ עבד לאברהם⁵⁷⁰ ברזא דחכמה ליצחק⁵⁷¹ ברזא דתבונה ליעקב ברזא דדעת⁵⁷² ובהאי אתקרי (משלי כד ד) וברדת חדרים ימלאו⁵⁷³ ובהאיא שעתא אשתכלל כל עלמא ומדאתילידו</p>	<p>נברא אלא בשביל ישראל כשרצה להעמיד את העולם עשה את אברהם בסוד החכמה את יצחק בסוד התבונה ואת יעקב בסוד הדעת ובזה נקרא וברדת חדרים ימלאו ובאותה שעה נתקן כל העולם ומשנולדו</p>
טו/א	
<p>ליעקב תריסר שבטין⁵⁷⁴ אשתכלל כלא כנוונא דלעילא</p>	<p>ליעקב שנים עשר שבטים נתקן הכל כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>כד חמא קודשא בריך הוא חרוותא סגיא⁵⁷⁵ דהאי עלמא תתאה דאשתכלל כנוונא דלעילא אמר דילמא חי' יתערבון בשאר עממין וישתאר פגימותא בכלהו עלמין מה עבד קודשא בריך הוא טלטל לכלהו⁵⁷⁶ מהכא להכא עד דנחתו למצרים למידר דיוריהון בעם קשי קדל דמבזין נמוסיהון ומבזין להון לאתחנתא בהו ולא תערבא בהדיהו וחשיבו להון עבדין גוברין געלן בהון נוקבתא געלן בהון עד דאשתכלל כלא בורעא קדישא ובין כך ובין כך שלים חובא דשאר עמין דכתיב (בראשית טו יז) כי לא שלם עון האמורי עד הנה וכד נפקו נפקו זכאין קדישין דכתיב (תהלים קכב ד) שבטי יה עדות לישראל אתא רבי שמעון ונשקיה ברישיה אמר ליה קאים ברי בקיומך דשעתא קיימא לך</p>	<p>כשראה הקדוש ברוך הוא שמחה רבה של העולם התחתון הזה שנתקן כדוגמא שלמעלה אמר אולי חס ושלום יתערבו בשאר העמים וישאר פגם בכל העולמות מה עשה הקדוש ברוך הוא טלטל את כולם מכאן לכאן עד שירדו למצרים לדור את דיוורם בעם קשה עורף שמבזים את מנהגייהם ומבזים אותם להתחתן בהם ולהתערב עמהם וחושבים אותם לעבדים הגברים געלו בהם והנקבות געלו בהם עד שנתקן הכל בזרע קודש ובין כך ובין כך נשלם חטא שאר העמים שכתוב כי לא שלם עון האמורי עד הנה וכשיצאו יצאו צדיקים קדושים שכתוב שבטי יה עדות לישראל בא רבי שמעון ונשקו בראשו אמר לו עמוד בני בעמדך כי השעה עומדת לך.</p>
<p>יתיב רבי שמעון ורבי אלעזר בריה קאים ומפרש מלי דרזי דחכמתא והוון אנפוי נהירין כשמשא ומלין מתבדרין וטאסין ברקיעא יתבו תרין יומין דלא אכלו ולא שתו ולא הוון ידעין אי הוה יממא או ליליא כד נפקו ידעו דהוון תרין יומין דלא טעמו מידי קרא על דא רבי שמעון</p>	<p>ישב רבי שמעון ורבי אלעזר בנו עומד ומפרש דברים של סודות חכמה והיו פניו מאירות כשמש והדברים מתפזרים וטסים ברקיע ישבו יומיים ולא אכלו ולא שתו ולא היו יודעים אם היה יום או לילה כשיצאו ידעו שהיו יומיים שלא טעמו דבר קרא על</p>

⁵⁶⁹ כלי החכמה שנעשה מב' שלישי החסד (רח"ו).

⁵⁷⁰ ר"ל שחג"ת אתכלילו בחב"ד והן ג' טפין דמוחין (יהל אור).

⁵⁷¹ כלי הבינה שנעשים מב' שלישי הגבורה (רח"ו).

⁵⁷² כלי הדעת שנעשים מב' שלישי הת"ת (רח"ו).

⁵⁷³ הם ה' קצוות (רח"ו).

⁵⁷⁴ הם נגד י"ב גבולי אלכסון שבהם סוד כל הנמצאים, והם י"ב גבולים מהת"ת למלכות, והם י"ב בסוד החיות. ויורדים כן אפילו אל עולם השפל, י"ב מזלות, י"ב חדשים, והם י"ב בעולם שזה נפש, ולכן אשתכלל כולא (אור יקר). הם י"ב בקר (מ"מ).

⁵⁷⁵ שהושוו העולמות כולם, ונקשרו שזה שמחתו (אור יקר).

⁵⁷⁶ שאם עמדו ישראל בארץ כנען מקום שהיו מכירים אבותיהם ומעלתם, היו מחשיבים אותם בעוניים, והיו נותנים בנותיהם להם ונוטלים בנותיהם להם לנשים כדי להתערב בזרע האבות, ומטעם זה היה גלות כדי שיתענו ויבזום, ובמצרים שהיו כל העבדים שנואים להם, והאריכו בגלותם עד שישלם עון האמורי ויירשו הארץ (אור יקר).

ספר שמות

<p>(שמות לד כח) ויהי שם עם יהו"ה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' ומה אי אנון בשעתא חדא כך משה דקרא אסהיד ביה ויהי שם עם יהו"ה ארבעים יום וגו' על אחת כמה וכמה</p>	<p>זה רבי שמעון ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' ומה אם אנו בשעה אחת כך משה שהכתוב העיד בו ויהי שם עם ה' ארבעים יום וגו' על אחת כמה וכמה.</p>
<p>כד אתא רבי חייא קמיה⁵⁷⁷ דרבי וסח ליה עובדא תוה רבי ואמר ליה רבי שמעון בן גמליאל אבוי⁶⁵ ברי רבי שמעון בן יוחאי אריא ורבי אלעזר בריה אריא ולא רבי שמעון כשאר אריותא עליה כתיב (עמוס ג ח) אריה שאג מי לא יירא וגו' ומה עלמין דלעילא מזדעזעין מיניה אנון על אחת כמה וכמה גברא דלא גזר תעניתא לעלמין על מה דשאל ובעי אלא הוא גוזר וקודשא בריך הוא מקיים⁵⁷⁸ קודשא בריך הוא גוזר ואיהו מבטל והיינו דתנן מאי דכתיב (ש"ב כג ג) מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים הקדוש ברוך הוא מושל באדם ומי מושל בהקדוש ברוך הוא צדיק דאיהו גוזר גזרה והצדיק מבטלה</p>	<p>כשבא רבי חייא לפני רבי וספר לו את המעשה תמה רבי ואמר לו רבי שמעון בן גמליאל אביו בני רבי שמעון בר יוחאי אריה ורבי אלעזר בנו אריה ואין רבי שמעון כשאר אריות עליו כתוב אריה שאג מי לא יירא וגו' ומה עולמות שלמעלה מזדעזעים ממנו אנו על אחת כמה וכמה איש שלא גזר תענית לעולמים על מה ששאל ובקש אלא הוא גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים הקדוש ברוך הוא גוזר והוא מבטל והיינו מה ששינונו מה שכתוב מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים הקדוש ברוך הוא מושל באדם ומי מושל בקדוש ברוך הוא צדיק שהוא גוזר גזרה והצדיק מבטלה.</p>
<p>תנן אמר רבי יהודה אין לך דבר בחביבותא קמי קודשא בריך הוא כמו תפלתן של צדיקים ואף על גב דניחא ליה זמנין דעביד בעותהון זמנין דלא עביד</p>	<p>שינונו אמר רבי יהודה אין לך דבר בחביבות לפני הקדוש ברוך הוא כמו תפלתם של צדיקים ואף על גב שנוח לו לפעמים שעושה בקשתם ולפעמים שלא עושה.</p>
<p>תנו רבנן זמנא חדא הוה עלמא צריכא למטרא אתא רבי אליעזר וגזר ארבעין תעניתא⁵⁷⁹ ולא אתא מטרא עלי צלותא ולא</p>	<p>שנו רבותינו פעם אחת היה העולם צריך מטר בא רבי אליעזר וגזר ארבעים תעניות ולא בא מטר התפלל</p>

⁵⁷⁷ טעות סופר יש כאן, שהרי כאן אחר שנפטר ר"ש היה אביו של ר' קיים, כמו שאמרו "מי שיש לו אב יחיה וכו'" כדמוכח בבבא מציעא פד ע"ב, אם כן היאך היה ר' חייא לפני ר' ועדיין ר' תלמיד לפני החכמים יושב בקרקע (אור יקר).

⁵⁷⁸ השכינה הקדושה, בה הוא כל הכחות דהבריאה כולה, ופנימיותה הוא אור התורה כולה הנמשך ועולה למעלה למעלה עד רזא דאור א"ס, והנה היה הכוונה בכל הבריאה שהיא בהחיצוניות דהמלכות, להתנהג ע"פ התורה שהיא הפנימיות דהמלכות, וע"ז יתקדשו כולם באור קדושתו ית"ש, ובהשבעות ושימוש שמות הקדושים וקבלה מעשיות, אין היתר להשתמש בשמות אלא רק לצדיקים גמורים הגורמים יחודה למעלה, והיודעים על כל שם ושם איך שהוא נמשך ומתפשט מהשם הוי"ה וכו', והנה כל אלו האורות שהם התכשיטים שאמרנו, הנה לפעמים הם מתראים ומתגלים ע"י הקב"ה עצמו, והוא בעת שהזכות והרצון הוא גדול. וע"ד שהיה בעת גאולת מצרים, וכמ"ש (שמות ט טז) ולמען ספר שמי בכל הארץ, וכן (שמות יד ד) ואכבדה בפרעה ובכל חילו, וכן (שמות לד י) נגד כל עמך אעשה נפלאות. וכן יהיה ג"כ לעתיד לבא וכמ"ש (יחזקאל לח כג) והתגדלתי והתקדשתי, אמנם הוא, אם האיש העוסק בזה הוא צדיק גמור בכל מעשיו, והוא מכלל הנאמר עליו (שמואל ב' כג ג) צדיק מושל יראת אלקים, ע' מועד קטן (טז ע"ב), הנה אז נעשה דיבורו ומחשבתו ורצונו ע"י הקב"ה בעצמו בלי התלבשות במלאכים כלל, ומתקיים מחשבתו עכ"פ. כי הוא מהפך דינא לרחמי, כמ"ש ברע"מ (פנחס רמח ע"א) וכן בזה"ק (שמות טו ע"א) כי עליו נאמר (איוב כב כח) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכך נגה אור, ודע זה (הקדר"ש שער ז פרק ו אות ה).

⁵⁷⁹ אלו תעניות היו רצופים דאלו ב' וה' לא משכחת להיות בימות החורף שהרי זמן רביעה ראשונה ב"ז בחשון ואין מתענין רק עד מ' יום ומשיצא רוב ניסן ג"כ אין מתענין (מ"מ).

ספר שמות

<p>אתא מטרא אתא רבי עקיבא וקם וצלי אמר משיב הרוח ונשב זיקא אמר ומוריד הגשם ואתא מטרא חלש דעתיה דרבי אליעזר אסתכל רבי עקיבא באנפוי</p>	<p>תפלה ולא בא מטר בא רבי עקיבא ועמד והתפלל אמר משיב הרוח ונשבה רוח אמר ומוריד הגשם ובא מטר חלשה דעתו של רבי אליעזר הסתכל רבי עקיבא בפניו.</p>
<p>קם רבי עקיבא קמי עמא ואמר אמשול לכם משל למה הדבר דומה רבי אליעזר דמי לרחימא דמלכא דרחים ליה יתיר וכד עאל קמי מלכא ניהא ליה ולא בעי למתן ליה בעותיה בבהילו כי היכי דלא ליתפרש מניה דניהא ליה דלישתעי בהדיה ואנא דמי לעבדא דמלכא דבעא בעותיה קמיה ולא בעי מלכא דליעול לתרעי פלטרין וכל שכן דלישתעי בהדיה אמר מלכא הבו ליה בעותיה בבהילו ולא ליעול הכא כך רבי אליעזר איהו רחימא דמלכא ואנא עבדא ובעי מלכא לאשתעי בהדיה כל יומא ולא יתפרש מניה ואנא לא בעי מלכא דאיעול תרעי דפלטרין נח דעתיה דרבי אליעזר</p>	<p>קם רבי עקיבא לפני העם ואמר אמשל לכם משל למה הדבר דומה רבי אליעזר דומה לאהוב המלך שאוהב אותו יותר וכשנכנס לפני המלך נוח לו ולא רוצה לתת לו בקשתו במהירות כדי שלא יפרד ממנו שנוח לו לדבר עמו ואני דומה לעבד המלך שבקש בקשתו לפניו ולא רוצה המלך שיכנס לשערי ארמונו וכל שכן לדבר עמו אמר המלך תנו לו בקשתו במהירות ולא יכנס לכאן כך רבי אליעזר הוא אהוב המלך ואני העבד והמלך רוצה לדבר עמו כל היום ולא יפרד ממנו ואני המלך לא רוצה שאכנס לשערי ארמונו ונחה דעתו של רבי אליעזר.</p>
<p>אמר ליה עקיבא תא ואימא לך מלתא דאתחזיא לי בחלמא האי פסוקא דכתיב (ירמיה ז טז) ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי תא חזי תריסר טורי אפרסמונא⁵⁸⁰ (דכיא) עאל ההוא דלביש חושנא ואפודא⁵⁸¹ ובעא מן קודשא בריך הוא למיחס על עלמא ועד האידינא תלי איהו אי הכי אמאי חלש דעתיה דרבי אליעזר משום בני נשא דלא ידעין בהאי</p>	<p>אמר לו עקיבא בא ואגיד לך דבר שנראה לי בחלום פסוק זה שכתוב ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי בא וראה בשנים עשר הרי אפרסמון (טהור) נכנס אותו שלובש חושן ואפוד ובקש מהקדוש ברוך הוא לחוס על העולם ועד עכשיו הוא תלוי אם כך למה חלשה דעתו של רבי אליעזר משום בני אדם שלא יודעים בזה.</p>
<p>אמר רבי אליעזר תמני סרי טורי אפרסמונא⁵⁸² (דכיא) עלאין עאלין נשמתהון דצדיקיא⁵⁸³ וארבעין ותשעה ריחין סלקין⁵⁸⁴</p>	<p>אמר רבי אליעזר שמונה עשר הרי אפרסמון (טהור) עליונים נכנסים נשמות הצדיקים וארבעים ותשעה</p>

⁵⁸⁰ הם י"ב אורות דדיקנא (רח"ו).

⁵⁸¹ הוא ז"א שיש בו חושן ואפוד לאה ורחל ועלה להתפלל על הגשמים (רח"ו), עי' לקמן רלא ע"א (לש"ו). כהן גדול הוא סוד ז"א המלוּבש בחושן ואפוד שהם לאה ורחל, ונקרא ז"א כה"ג בעת שמתפשטים בו המוחין דאבא, שהוא המוחין דגדלות שני, אשר על ידם הוא היחוד העיקרי דפ"פ דהז"ן וכנ"ל, ונקרא אז ז"א כה"ג, והוא ע"י המוחין דמצד אבא, כי עיקר כה"ג הוא אבא, שהוא הנכנס לפני ולפנים לפני א"ס ית"ש, ובו משתמש א"ס ית"ש בכל גילוייו אשר באצילות כולו. וכמ"ש הרב בשער השמות (בסופו) כי אי אפשר להתלבש אור הא"ס בשום אחד מ' ספי' אם לא ע"י שיתלבש תחילה אור החכמה בהם, וזה סוד כולם בחכמה עשית (תהלים קד כד), וכן כתב עוד בשער סדר אבי"ע (פרק ב) ובכ"מ, ולכן נקרא החכמה שהוא אבא בשם כה"ג, והוא המלוּבש בחושן ואפוד, שהם ז"ן, וכמ"ש בפר' פקודי (רלא ע"א) ע"ש בהגהות מהרח"ו (דע"ה ח"ב קג ע"ד), כן עד"ז הנה נקרא ג"כ ספי' החסד בשם כהנא רבא להו"ק וכו' (שם קד ע"א).

⁵⁸² דע כי הטיפה היורדת מן הדעת עד היסוד עוברת דרך חוט השדרה, ולכן נקרא ח"י עולמים היסוד, וח"י חוליות הללו נקרא חי טורי אפרסמונא דכיא כי הם אורות היורדים מאו"א הנקרא אפרסמונא דכיא (זהר הרקיע). הם סוד העלאת מ"ן ביסוד הבינה שנקרא חי העולמות והם י"ח טורי אפרסמונא שהם החסדים הבאים מן הבינה הנקרא אפרסמון (רח"ו).

ספר שמות

מ/ב	ריחות עולים
<p>בכל יומא עד ההוא אתר דאתקרי עדן⁵⁸⁵ די לקבל דא אתיהיבת אורייתא במ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור⁵⁸⁶ מ"ט אתוון בשמהן דשבטין מ"ט יומין לקבלא אורייתא מ"ט יומין קדישין⁵⁸⁷ עלאין (יתבין) קיימין למיטל רשותא⁵⁸⁸ בכל יומא מאבנין זהירין⁵⁸⁹ דגליפאן בההוא חושנא⁵⁹⁰</p>	<p>בכל יום עד אותו מקום שנקרא עדן שכנגד זה נתנה תורה במ"ט פנים טמא ובמ"ט פנים טהור וארבעים ותשע אותיות בשמות השבטים ארבעים ותשעה ימים כנגד התורה מ"ט ימים קדושים עליונים (יושבים) עומדים ליטול רשות בכל יום מאבנים וזהרות שחקוקות באותו החושן.</p>
<p>וההוא דלביש חושנא⁵⁹¹ יתיב בכרסיא⁵⁹² קדישא יקרא דארבע סמכין⁵⁹³ קיימין⁵⁹⁴ מסתכלין בחושנא⁵⁹⁵ על מימריה עלאין ועל מימריה נפקין זקפן עינין ומסתכלין לעילא⁵⁹⁶</p>	<p>ואותו שלבוש בחושן יושב בכסא קדוש נכבד שארבעה תומכים עומדים מסתכלים בחושן על מאמרו נכנסים ועל מאמרו יוצאים מרימים עיניים</p>

⁵⁸³ זה מדבר ביחוד ק"ש שע"י התעוררות הצדיקים הם מעלין מ"נ (זהר הרקיע).
⁵⁸⁴ הנה ע"י מסירת נפשות הצדיקים עולים ז"א ונוק' שהם ז' ספירות, ז"א ר"ק, והמלכות א', וכל א' כלול מז' הרי מ"ט רוחין שעולין למ"נ. או יאמר שהוא על התבונה שבתוך הז"א שהוא נ' שערי בינה, ועד הוד אתפשטת שהם ה' ספירות כל א' כלול מי' הרי נ'. ואמר מ"ט כי שער הנ' הוא סוד הכתר שהוא דבוק לעולם באימא לעשות זווג או"א בכל יומא כי בכל יומא קורין ק"ש (זהר הרקיע).
⁵⁸⁵ הנה או"א עילאין נק' עדן ואמר עד ההוא אתר דאיתקרי עדן שהיא אמא עלאה ולא בתוך אבא וכנגד המ"ט אלו הנזכר שהם מ"ט שערים יש מ"ט אותיות בפ' שמע ישראל ובשכמל"ו (זהר הרקיע).
 חכמה (רח"ו).
⁵⁸⁶ פי' אורייתא הוא יש"ס ומתלבש בתבונה שאמרנו והם מ"ט פנים פי' אורייתא הוא חכמה ומתלבש בתבונה הנזכר והם פנים דתבונה ר"ל מ"ט פנים של תורה לכן אמר מ"ט אתוון בשמהן דשבטא וכו' שהשבטים הם י"ב בגו י"ב פרקין שהם בזרועות וברגלים של הת"ת והשבטים הם נ' אותיות הם מן הבינה והם מתפשטים בתוך השבטים כנודע שנה"י דתבונה מתפשטים בזו"נ בסוד כונן שמים בתבונה, ולכן הם מ"ט ימים מיציאת מצרים עד קבלת התורה (זהר הרקיע).
⁵⁸⁷ פי' שזאת התבונה נעשית כלי ומושב למוחין של ז"א, והיא מתלבשת בתוך הז"א, כדי שירדו משם מוחין (זהר הרקיע). הם מ"ט גבורות דמלכות, כי נודע שה' חסדים הם מ"ט, לפי שז' חסדים הם, וכל א' כלול מכל הז', וכן מ"ט גבורות הם כמ"ש הרב בדרוש העומר, ומלכות בניינה מהגבורות וז"ש מ"ט יומין (מ"מ).
⁵⁸⁸ ז"ל האר"י בדרוש השופר, וא"ת הא כתיב תרדמה על האדם ויישן ולא על הנוק' וכשמסתלקים המוחין מז"א גם נה"י דז"א שהם מוחין דמלכות מסתלקים אם כן גם היא ישינה והתשובה כי אז מאיר דל"ת של קשר של תפלין שהיא לאה בסוד מוחין עכ"ל (מ"מ).
⁵⁸⁹ הם המוחין וידוע שהם י"ב ה' חסדים וה' גבורות וח"ו"ב (זהר הרקיע).
⁵⁹⁰ פי' הז"א נקרא חשן, ואפוד הוא המלכות (זהר הרקיע). שר"ל מ"ט של המלכות מקבלים מן המוחין שחקוקים בלאה שנק' חושנא, א"נ יש לפ' מ"ט יומין הם ז' היכלות דבריאה שכל א' כלול מהז' הם מ"ט והם מקבלים ממוחין דלאה לפי שהבריאה מכונה של אימא ולאה היא בחי' אימא כנודע (מ"מ).
⁵⁹¹ פי' הוא כהן גדול שהוא כנגד החכמה ולבוש חושנא ז"א כי אבא מתלבש בז"א (זהר הרקיע). הוא ז"א שמתלבש בלאה (מ"מ).

⁵⁹² פי' יושב על המלכות שנק' כסא (מ"מ).

⁵⁹³ הם ארגמן' שסובבים המלכות (מ"מ).

⁵⁹⁴ פי' שמכח החכמה ואורה הנכנס בז"א אז נעשה ראשו מושב הד' מוחין שהם חו"ב חו"ג והם ד' סמכין כי המוח הוא מושב וכסא לאור אבא (זהר הרקיע).

⁵⁹⁵ פי' כל זמן שהוא רוצה נכנסין בו המוחין וכשאינו רוצה נפקין (זהר הרקיע). קאי על ד' סמכין שהם ארגמן' שמקבלים הארה מן לאה זהו מה שנלע"ד לפי שיטת רח"ו, אבל בפ' פקודי דף רלא כתב הזהר דחשן הוא ז"א ואפוד הוא מלכות וכו' (מ"מ).

⁵⁹⁶ פי' הסמכין שהם רישא דז"א וכתר שלו שהם תר"ך אורות (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>המאן ציצא דלהיט בשית מאה ועשרין עיבר⁵⁹⁷ ושמא קדישא עלאה גליף עלוי⁵⁹⁸ מזדעזען ומתחלחלן קטירי בסטרוי דימינא קדישא דשמאלא נטיל בידוי סמכי שמיא עליל לון וגלי לון הדא הא דכתיב (ישעיה לד ד) ונגולו כספר השמים</p>	<p>ומסתכלים למעלה רואים ציץ שלוהט בשש מאות ועשרים צדדים ושם הקדוש העליון חקוק עליו מזדעזעים ומתחלחלים קשורים בצדיו של הימין הקדוש ששמאל נוטל בידיו תומכי השמים מכניס אותם ומגלה אותם זהו שכתוב ונגלו כספר השמים.</p>
<p>אמר ליה רבי עקיבא מהו דכתיב (שיר ו יא) אל גנת אגוז ירדתי אמר ליה תא חזי ההוא גנתא⁵⁹⁹ נפקא מעדן⁶⁰⁰ ודא היא שכינתא אגוז דא היא רתיכא עלאה קדישא דאינון ארבע רישין דנהרין דמתפרשן מן גנתא כהאי אגוזא דאינון ארבע רישין קדישין לנו ומאי דאמר ירדתי⁶⁰¹ כמה דתנן ירד פלוני למרכבה</p>	<p>אמר לו רבי עקיבא מה זה שכתוב אל גנת אגוז ירדתי אמר לו בא וראה אותו גן יוצא מעדן וזוהי השכינה אגוז זו מרכבה עליונה קדושה שאותם ארבעה ראשים שמאירים שנפרדים מן הגן כדוגמת האגוז הזה שאותם ארבעה ראשים קדושים לפנים ומה שאמר ירדתי כמו ששינונו ירד פלוני למרכבה.</p>
<p>אמר ליה רבי עקיבא אי הכי הוה ליה למימר לאגוז ירדתי מהו אל גנת אגוז ירדתי אמר ליה משום דהיא שבהא דאגוזא מה אגוזא טמירא וסתימא מכל סטרוי כך רתיכא דנפקא מגנתא סתימא מכל סטרוי מה אינון ארבע קרישין די באגוזא מתחברן בהאי גיסא ומתפרשן מהאי גיסא כך רתיכא מתחברן באחדותא בחדוותא בשלימותא (בשלימו) ומתפרש כל חד בעברוי על מה דאתמני הדא הוא דכתיב (בראשית ב יג) הוא הסובב את כל ארץ החוילה הוא ההולך קדמת אשור וכן כולם⁶⁰³</p>	<p>אמר לו רבי עקיבא אם כך היה לו לומר לאגוז ירדתי מה זה אל גנת אגוז ירדתי אמר לו משום שהוא שבחו של האגוז מה אגוז טמיר ונסתר מכל צדדיו כך המרכבה שיוצאת מהגן נסתרת מכל צדדיה ומה אותם ארבעה⁶⁰² קרשים שבאגוז מתחברים בצד זה ונפרדים בצד זה כך במרכבה מתחברים באחדות בשמחה ושלמות (ושלמות) ונפרד כל אחד לצידו על מה שהתמנה זהו שכתוב הוא הסובב את כל ארץ החוילה הוא ההולך קדמת אשור וכן כולם.</p>
<p>אמר רבי עקיבא האי לכלוכא דהיא בקליפוי דאגוזא למאי רמיזא אמר ליה אף על גב דאורייתא לא גלי ליה בהאי גלי⁶⁰⁴</p>	<p>אמר רבי עקיבא הלכלוך הזה שבקליפת האגוז למה הוא רומז אמר לו אף על גב שהתורה לא גלתה אותו בזה מתגלה.</p>
<p>תא חזי (ס"א שקדים) מנהון מרירן ומנהון</p>	<p>בא וראה (שקדים) מהם מרים ומהם מתוקים ורמז יש להם יש בעלי</p>

⁵⁹⁷ כמספר תר"ך אורות (רח"ו). פי' היינו ציץ שבמלאך הגדול יואחציציביר"ן [עי' שער היחודים פרק יב, ושער רוח"ק כז ע"א] ושם זה הוא י"ב אותיות והוא מכתר שהוא גימ' תר"ך (זהר הרקיע).

⁵⁹⁸ פי' הצלם שהוא על הכתר והם ס' של צלם ד' אותיות ד' מוחין מקיפין שלו (זהר הרקיע).

⁵⁹⁹ מלכות (רח"ו).

⁶⁰⁰ אבא (רח"ו).

⁶⁰¹ האי ירידה עלייה הוא (דע"ה ח"ב צג ע"ב).

⁶⁰²

⁶⁰³ עי' זו"ח (א ע"ב): מגו סטרא (נ"א סתרא) דאת דא נפקא רתיכא חד קדישא ואיהו רתיכא גניז ולא אתגלייאי בר כד נהיר נהירו דהיא אגוזא טמירא כדן אתגלי ההוא רתיכא וההוא רתיכא טמיר וגליא.

תרגום: מתוך הצד (הסתר) של האות הזו יוצאת מרכבה אחת קדושה, והמרכבה הזו גנוזה ואינה מתגלה, פרט לכאשר מאיר האור של אותו אגוז טמיר, אז מתגלה אותה המרכבה ואותה מרכבה טמירה וגלויה.

⁶⁰⁴ אע"פ שלא הזכירה התורה אותה הדקה מובן מאליו הוא כי אחר שיש ד' נהרות א"כ הלכלוך הוא הד' (רח"ו).

ספר שמות

<p>מתיקן ורמיזא אית לון אית מארי דדינא קשיא ואית מארי דשירותא אבל כל רמיזא דגלי באורייתא הזינא דדינא הוי והכי הוה לירמיהו דאחזו ליה בדינא דכתיב (ירמיה א יא) מקל שקד אני רואה מאי שקד שקדים ממש וכן במטה אהרן (במדבר יז כג) ויגמול שקדים ומן תיבותא ממש אשתמע דהוא דינא קשיא דכתיב (דניאל ט יד) וישקוד יהו"ה על הרעה וכן (ירמיה שם) שוקד אני על דברי וכן כולם אמר ליה רבי עקיבא משמע כל מה דעבד קודשא בריך הוא למילף מניה חכמתא סגיאה דכתיב (משלי טו ד) כל פעל יהו"ה למענהו רבי אלעזר אמר מהכא דכתיב (בראשית א לא) וירא אלהי"ם את כל אשר עשה והנה טוב מאד מהו מאד למילף מניה חכמתא עלאה</p>	<p>דין קשה ויש בעלי ראשית אבל כל רמז שגילה בתורה ראינו שהוא דין וכך הוא לירמיה הראו לו בדין שכתוב מקל שקד אני רואה מה זה שקד שקדים ממש וכן במטה אהרן ויגמול שקדים ומן התיבה ממש נשמע שהוא דין קשה שכתוב וישקוד ה' על הרעה וכן שוקד אני על דברי וכן כולם אמר לו רבי עקיבא משמע כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא ללמוד ממנו חכמה רבה שכתוב כל פעל ה' למענהו רבי אלעזר אמר מכאן שכתוב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד מה זה מאד ללמד ממנו חכמה עליונה.</p>
<p>אמר רבי יהודה מאי דכתיב (קהלת ז יד) גם את זה לעמת זה עשה האלהי"ם כגוונא דרקינא עבד קודשא בריך הוא בארעא וכלהו רמיזא למה דלעילא דכד הוה חמי רבי אבא חד אילנא דאביה⁶⁶ אתעביד עופא דפרח⁶⁰⁵ מניה הוה בכי ואמר אי הוון בני נשא ידעי למאי רמיזאן הוון מבוזען מלבושיהון עד טבוריהון למאי דאתנשי חכמה מנהון כל שכן בשאר מה דעבד קודשא בריך הוא בארעא</p>	<p>אמר רבי יהודה מה זה שכתוב גם את זה לעומת זה עשה האלהים כדוגמא שברקיע עשה הקדוש ברוך הוא בארץ והכל רומז למה שלמעלה שכשהיה רואה רבי אבא עץ אחד שפריו נעשה עוף שפורח ממנו היה בוכה ואומר אם היו בני אדם יודעים למה רומזים היו קורעים מלבושיהם עד טבורם למה שנשכחה מהם החכמה כל שכן בשאר מה שעשה הקדוש ברוך הוא בארץ.</p>
<p>כדאמר רבי יוסי אלנין אינון דאתחזי מנהון חכמתא כגון הרובא דקל פסתוקא וכדומה לון כלהו בחד רכיבא (נ"א רתיכא) אתרכבו כל אינון דעבדין פירין בר מתפוחין⁶⁰⁶ רזא חדא אינון בר שבילין דאתפרשן</p>	<p>כמו שאמר רבי יוסי אותם אילנות שנראתה מהם חכמה כמו חרוב דקל פסתוק וכדומה להם כולם בהרכבה (במרכבה) אחת הרכבו כל אותם שעושים פירות פרט לתפוחים סוד אחד הם פרט לשבילים שנפרדים.</p>
<p>כל אינון דלא עבדין פירין⁶⁰⁷ ואינון רברבין בר מערבין דנחלא דאית להו רזא בלחודוי כגוונא דלעילא מחד יניקא יניקו וכל חד מאינון דאינהו זוטרי בר מאזובא⁶⁰⁸ מאימא חדא אתילידין⁶⁰⁹</p>	<p>כל אותם שלא עושים פירות והם גדולים פרט לערבי נחל שיש להם סוד לבדם כדוגמא שלמעלה מיניקה אחת יונקים וכל אחד מאותם הקטנים פרט לאזוב מאם אחת נולדו.</p>

⁶⁰⁵ לשון זה מוטעה שכתוב וענפא דפרד מיניה וצריך להגיהו כך ועופא דפרח מניה הוא ענין אותם העופות הגדלים מן האילן ונתל' בחרטומיהם כנז' בהגהות סמ"ק וכן' בדברי המפרשים שהאוכלן עובר משום שרץ העוף (שער מאמרי רשב"י).

⁶⁰⁶ שאינם במלכות אלא בזכר (רח"ו).

⁶⁰⁷ הם היערים (רח"ו).

⁶⁰⁸ הרומז ליסוד (רח"ו).

⁶⁰⁹ סנדלפון דעשיה (רח"ו).

ספר שמות

<p>כל עשבי הארץ שממונים עליהם גדולים תקיפים בשמים לכל אחד ואחד סוד לבדו כדוגמא שלמעלה ולכן כתוב שדך לא תזרע כלאים שכל אחד ואחד נכנס לבדו ויוצא לבדו זהו שכתוב הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ וכתוב</p>	<p>כל עשבי הארץ שממונים עליהם גדולים תקיפים בשמים לכל אחד ואחד סוד לבדו כדוגמא שלמעלה ולכן כתוב שדך לא תזרע כלאים שכל אחד ואחד נכנס לבדו ויוצא לבדו זהו שכתוב הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ וכתוב</p>
מז/א	
<p>(ישעיה מ כו) לכלם בשם יקרא ומה (די) בכל⁶⁷ מה דבעלמא⁶¹¹ רזא בלחודוי ולא בעא קודשא בריך הוא לגלאה לון⁶¹² ולערבבא לון וקראן בשמהון בני יעקב דאינון שבטין קדישין⁶¹³ דאינון קיומא דעלמא על אחת כמה וכמה⁶¹⁴ הדא הוא דכתיב (&) ואלה שמות בני ישראל</p>	<p>לכולם בשם יקרא ומה שבכל מה שבעולם סוד בלבדו ולא רצה הקדוש ברוך הוא לגלות אותם ולערבב אותם וקראם בשמות בני יעקב שהם שבטים קדושים שהם קיום העולם על אחת כמה וכמה זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל.</p>
<p>רבי יוסי ברבי יהודה⁶¹⁵ אמר אילו נאמר אלה שמות⁶¹⁶ משמע דהכי הוא השתא דכתיב ואלה שמות משמע דעל הראשונים מוסיף מה הראשונים בני יעקב אף כאן בני יעקב⁶¹⁷</p>	<p>רבי יוסי ברבי יהודה אמר אלו נאמר אלה שמות משמע שכך הוא עכשיו שכתוב ואלה שמות משמע שעל הראשונים מוסיף מה הראשונים בני יעקב אף כאן בני יעקב.</p>
<p>אמר רבי יהודה חס ושלום בשעתא דאמר</p>	<p>אמר רבי יהודה חס ושלום בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא אנכי ארד</p>

⁶¹⁰ עי' עוד ופ' תרומה (קעא ע"ב) ופ' קדושים (פו סע"א) (דע"ה ח"ב כט ע"ב).
⁶¹¹ כי לא לבד ענין זה בצמחים, הוא הדין בעלי חיים רמשים כל הנבראים, יש להם כיוצא בזה, אפילו ביסודות, אפילו בפרטים הנמצאים המעדנים*** וכיוצא, הכל ענין א' בבחי' זו שיש להם רזא בלחודוי (אור יקר).
⁶¹² כאומרו הידעת חוקות שמים, כנראה גלהו הקב"ה. וכן לא רצה שיהיו בערבוביא, ולכך נזהרנו שדך לא תזרע וכו' בהמתך לא תרביע בגד כלאים לא יעלה וכיוצא (אור יקר).
⁶¹³ הרומזים סוד י"ב גבולים עליונים, והם למטה קיום והעמדת העולם, מפני שהם מרכבה לאותם ענפי הספירות (אור יקר).
⁶¹⁴ שאין ראוי שיהיו בערבוביא סתם בני ישראל, אלא שיתייחסו כל שבט ושבט בפני עצמו, ויודע כל א' לעצמו בלי ערבוביא, הה"ד ואלה שמות בני ישראל שמות כל א' וא' לעצמו (אור יקר).
⁶¹⁵ הנה כל מה שגלגל באלו הדרשות היה לפרש פסוק ואלה שמות, ופי' דקאמר ואלה שמות, כלומר ואלה שמותם, כל א' בלי ערבוביא, ואומר ואלה אינו מוסיף אלא הוא מוסיף על ענין הנבראים, כמו ששאר הנבראים לכולם בשם יקרא, כך בני יעקב, ואלה שמות, ואלה שמותם לעצמם כל א' וא' בלי ערבוביא, ור' יוסי הקשה שאין ייתור וא"ו מתתקן בזה, שאפילו יאמר אלה שמות משמע הכי (אור יקר).
⁶¹⁶ בלי ו' הוה נפקא לן הכי, כי באומרו שמות ידעין דלכולם בשם יקרא כל א' וא' לעצמו וכו' כמבואר לעיל אם כן וא"ו יתירה לדרשא אחרינא הוא דאתא, דהיינו דלאו תוספתא לכולם בשם יקרא מוסיף כדקאמר ת"ק אלא ממש מוסיף מה הראשונים הנזכרים בספר בראשית הם גשמיים בני יעקב, כך אלו הרוחניים הם בני יעקב, שהם סוד י"ב גבולים ענפים לת"ת, ורצה כי כמו שבגוף היו בני יעקב, כך בסוד המרכבה העליונה היו בני יעקב, שזכו כולם להיותם מרכבה ל"ב ענפי הת"ת. או אפשר דהכי קאמר, מה הראשונים קודם הכנסם בגלות היו כשרים בני יעקב, אף כאן בהיותם בגלות כשרים בני יעקב בלי תערובת, ובמעשיהם ג"כ דומין ליעקב, ולהאי פירושא אהדר לכל ישראל אחר שפרו וישרצו (אור יקר).
⁶¹⁷ כפשוטו לא מלאכים ממש כדברי רבי יהודה (רח"ו). ור"ל שרבי יוסי קאי אריש הפרשה שאמרנו, ואלה שמות בני ישראל הם המלאכים, בני ז"א הנק' ישראל, ולכך מקשה אלו נאמר אלה, משמע דהכי הוא. אבל כיון דכתיב ואלה, מוסיף על הראשונים, מה הראשונים הנזכרים בפרשת ויגש, הם השבטים, אף כאן הם שבטים ולא מלאכים, והיינו נשמות השבטים שירדו עם נשמת יעקב אבינו בשעת השעבוד, וכדמסיק לקמן שאמר אתחזר פרשתא דא למ"ש ר' יוסי בר יהודה (מ"מ).

ספר שמות

<p>קודשא בריך הוא (בראשית מו ג) אנכי ארד עמך מצרימה סלקא דעתך דשכינתא תיחות עמיה בההיא שעתא (אמר ליה והא כתיב אנכי ארד עמך מצרימה עמך) ממש אלא בשעתא דהות ירידה לבנוהי נחתת שכינתא הדא הוא דכתיב אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה כל זמנא דיהוי לך עלייה כביכול עלייה אית לי ובשעתא דיהוי לך ירידה כביכול אנכי ארד עמך ועד דמית יוסף וכל אחוי והות לון ירידה קמת שכינתא ונחתת עמהון כמה דנחתו אלין כך נחתו אלין</p>	<p>עמך מצרימה סברת ששכינה תרד עמו באותה שעה (אמר לו והרי כתוב אנכי ארד עמך מצרימה עמך) ממש אלא בשעה שהיתה ירידה לבניו ירדה שכינה זהו שכתוב אנכי ארד מצרימה ואנכי אעלך גם עלה כל זמן שתהיה לך עליה כביכול יש לי גם עליה ובשעה שתהיה לך ירידה כביכול אנכי ארד עמך ועד שמת יוסף וכל אחיו והיתה להם ירידה קמה שכינה וירדה עמם כמו שירדו אלה כך ירדו אלה.</p>
<p>אמר (ס"א רבי יוסי ברבי יהודה)⁶¹⁸ רבי יהודה מה כתיב לעיל מניה⁶¹⁸ (שם נ כו) וימת יוסף בן מאה ועשר שנים וגו' בההיא שעתא דמית יוסף וכלהו שבטין והוה לון ירידה נחתו בני ישראל בגלותא ושכינתא ומלאכי עלאי נחתו עמהון הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל דאינון אתוספו על קדמאי למיחת בגלותא</p>	<p>אמר (רבי יוסי ברבי יהודה) רבי יהודה מה כתוב למעלה ממנו וימת יוסף בן מאה ועשר שנים וגו' באותה שעה שמת יוסף וכל השבטים והיתה להם ירידה ירדו בני ישראל לגלות ושכינה ומלאכים עליונים ירדו עמם זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל שהם נוספו על הראשונים לרדת לגלות.</p>
<p>אמר ליה אי הכי יעקב⁶¹⁹ הוה מית או לא אמר ליה מית אמר ליה ומהו דכתיב⁶²⁰ (&) הבאים מצרימה את יעקב אי בחיי אימא את יעקב ואי בתר דמית יפיק מתמן את יעקב אלא תא הזי לא אמר קרא היוורדים מצרימה את יעקב דעד כעין⁶²¹ לא הות ירידה ליעקב אלא הבאים אוליפנא דאתו עמיה דיעקב⁶²² ואזלו להון עד דנחתו אלין בגלותא נחתו אלין עמהון הדא הוא דכתיב ואלה שמות וגו'</p>	<p>אמר לו אם כך יעקב היה מת או לא אמר לו מת אמר לו ומהו מה שכתוב הבאים מצרימה את יעקב אם בחיים אמור את יעקב ואם אחר שמת הוצא משם את יעקב אלא בא תראה לא אמר הכתוב היוורדים מצרימה את יעקב שעד עכשיו לא היתה ירידה ליעקב אלא הבאים למדנו שבאו עם יעקב והלכו להם עד שירדו אלה לגלות ירדו אלה עמם זהו שכתוב ואלה שמות.</p>
<p>רבי דוסתאי אמר בכל יומא ויומא הווי אתיין ואזלין לון הדא הוא דכתיב הבאים מצרימה ולא כתיב אשר באו והיינו דכתיב הבאים מצרימה בקדמיתא את יעקב ולבתר כד הות לון ירידה</p>	<p>רבי דוסתאי אמר בכל יום ויום היו באים והולכים להם זהו שכתוב הבאים מצרימה ולא כתוב אשר באו והיינו שכתוב הבאים מצרימה בתחלה את יעקב ואחר כך כשהיתה</p>

⁶¹⁸ וא"כ לעולם אמלאכים קאי (ר"ח'ו).

⁶¹⁹ פי' ר"י בר יהודה קא מקשה לר' יהודה (מ"מ).

⁶²⁰ פי' רבי יוסי קאמר לר' יהודה, כיון שמת יעקב כבר, אמאי קאמר הבאים את יעקב. ובשלמא לדידי ניחא, שנשמות השבטים ירדו עם נשמת יעקב אביהם בגלות כדלקמן, אלא לדידך דקאי אמלאכים, והמלאכים לא ירדו בגלות אלא אחר מיתת יעקב, אמאי כתיב את יעקב ולא אמר קרא היוורדים, פי' דמשמע שמשעה שירדו לא עלו. אלא אמר הבאים, דלשון הבאים משמע באו לפי שעה ועלו (מ"מ).

⁶²¹ פי' וטעם שלא אמר הכתוב היוורדים, מלבד שבא להשמיענו קושטא דמילתא, שבאו ועלו, עוד לפי' דמשמע משעת ביאת יעקב למצרים היתה ירידה וזה אי אפשר (מ"מ).

⁶²² ושיעור הכתוב, ואלה שמות בני ישראל, שהם המלאכים הבאים. את יעקב, לכבודו, בשעת ירידתו למצרים, ועלו אח"כ. עתה בגלות. איש וביתו באו, בקבע. ובא ר' דוסתאי לפ' הבאים בכל יום ויום לא בשעת ירידה לבד (מ"מ).

ספר שמות

<p>איש וביתו באו ותא חזי בני יעקב כלהו הוו מתין בההוא זמנא ונחתו אלין ואלין⁶²³</p>	<p>להם ירידה איש וביתו באו ובא וראה כל בני יעקב היו מתים באותו זמן וירדו אלה ואלה.</p>
<p>רבי יוסי ורבי אלעזר אמרו האי פרשתא מלין עלאין אית בה דתנן בשעתא דנחתו אלין רתיכין ומשריין קדישין דיוקניהון דשבטין דגליפין לעילא כלהו עאלן למידר עמהון הדא הוא דכתיב איש וביתו באו וכתיב (&) ראובן שמעון לוי.</p>	<p>רבי יוסי ורבי אלעזר אמרו בפרשה זו יש דברים עליונים ששנינו בשעה שירדו המרכבות והמחנות הקדושים האלו דמותם של השבטים שחוקקים למעלה כולם נכנסו לדור עמם זהו שכתוב איש וביתו באו וכתוב ראובן שמעון לוי.</p>
<p>דבר אחר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב וגו' אתחזר פרשתא דא⁶²⁴ למה דאמר רבי יוסי ברבי יהודה וכלא הוה</p>	<p>דבר אחר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב וגו' חזרה פרשה זו למה שאמר רבי יוסי ברבי יהודה והכל היה.</p>
<p>ותא חזי רבי אלעזר בן ערך כד הוה מטי להאי פסוקא הוה בכי דתניא אמר רבי אלעזר בן ערך בשעתא דאולי ישראל בגלותא אתכנשו כלהו נשמתהון דשבטין למערתא דכפלתא צווחו ואמרו סבא סבא כאבא דבנין לאו בלאותא (נ"א בגלותא)⁶⁹ דעלמא דין⁶²⁷ בניך כלהו משתעבדין בקשיו עם אחרן עבדין בהו נוקמין דעלמא</p>	<p>ובא וראה רבי אלעזר בן ערך כשהיה מגיע לפסוק הזה היה בוכה ששנינו אמר רבי אלעזר בן ערך בשעה שהלכו ישראל לגלות התכנסו כל נשמות השבטים למערת המכפלה צווחו ואמרו זקן זקן כאב של בנים אין⁶²⁵ בעמל (של הגלות) של העולם הזה בניך כולם משעבדים⁶²⁶ בפרך ועם אחר עושים בהם נקמות העולם.</p>
<p>בההיא שעתא אתער רוחיה דההוא סבא רשותא שאיל ונחית קרא קודשא בריך הוא לכל רתיכו ומשרייתיה ומלכיהון⁷⁰ בראשיהון ונחתו כלהו עם יעקב ועם שבטוהי שבטין נחתו היין עם אבוהון ושבטין נחתו מתים עם אבוהון הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה וגו' וכתיב ראובן שמעון לוי וגו' ותא חזי מתים הוו ונחתו וכתיב (&) ויוסף היה במצרים אמר רבי אבא בהאי אתקרי (תהלים קג יג) כרחם אב על בנים</p>	<p>באותה שעה התעוררה רוח של אותו הזקן בקש רשות וירד קרא הקדוש ברוך הוא לכל מרכבותיו ומחנותיו ומלכיהם בראשיהם וירדו כולם עם יעקב ועם שבטיו שבטים ירדו חיים עם אביהם ושבטים ירדו מתים עם אביהם זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה וגו' וכתוב ראובן שמעון לוי וגו' ובא וראה מתים היו וירדו וכתוב ויוסף היה במצרים אמר רבי אבא בזה נקרא כרחם אב על בנים.</p>
<p>רבי יהודה בר שלום הוה אזיל באורחא ורבי אבא הוה עמיה עאלו לחד אתרא ובתו תמן אכלו כד בעו למשכב שוו רישיהון בההוא תלא</p>	<p>רבי יהודה בר שלום היה הולך בדרך ורבי אבא היה עמו נכנסו למקום אחד ולנו שם אכלו כשרצו לשכב שמו ראשם באותו תל של</p>

⁶²³ פי' רבי דוסתאי מקיים דברי שניהם, שירדו נשמות השבטים והמלאכים, וכן ר' יוסי ור' אלעזר סברי הכי, וז"ש הה"ד איש וביתו באו, שהם המלאכים, וכתיב ראובן שמעון לוי הם נשמות השבטים (מ"מ).

⁶²⁴ פי' שירדו נשמת השבטים כסברת רבי יוסי בר יהודה (מ"מ).

⁶²⁵

⁶²⁶

⁶²⁷ פי' צער של בנינו שמצערים אותם המצריים בעולם הזה (מ"מ).

ספר שמות

<p>דארעא דהוה חד קברא תמן עד לא דמיכו קרא חד קלא מן קברא אמר זרעא לארעא אולא⁶²⁸ תריסר שנין הוה</p>	<p>הארץ שהיה שם קבר אחד עד שלא נרדמו קרא קול אחד מהקבר ואמר הזרע הולך לאדמה שתיים עשרה שנה היה</p>
<p>מז/ב</p>	
<p>דלא אתערית⁶²⁹ בר האינדנא דפרצופא דברי חמינא הכא⁶³⁰</p>	<p>שלא התעוררתי פרט לעכשיו שפרצוף בני אני רואה כאן.</p>
<p>אמר רבי יהודה מאן את אמר ליה יודאי אנא ואנא יתיב נזיפא דאנא לא יכילנא למיעל בנין ההוא צערא דברי דגנביה ההוא עכו"ם כד איהו הוה זעירא ואלקי ליה כל יומא וצערא דיליה דחי לי למיעאל בדוכתאי ובהאי אתרא לא אתערית בר האינדנא</p>	<p>אמר רבי יהודה מי אתה אמר לו אני יהודי ואני יושב נזוף שאיני יכול להכנס משום אותו צער של בני שגנבו אותו גוי כשהיה קטן ומלקה אותו כל יום והצער שלי דוחה אותי מלהכנס למקומי ובמקום זה לא התעוררתי פרט להיום.</p>
<p>אמר ליה ואתון ידעין בצערא דחיי אמר ליה⁶³² שרי קברי אי לאו בעותא דילן על הי לא יתקיימון פלגות יומא (נ"א בעלמא) והאינדנא אתערית הכא דהו אמרין לי כל יומא דלעגלא ייתי ברי הכא ולא ידענא אי בחיי אי במותא⁶³³</p>	<p>אמר לו ואתם האם יודעים בצער החיים אמר לו [נשבע] ⁶³¹בשר הקבר אם לא בקשותינו על החיים לא היו עומדים חצי יום (בעולם) ועכשיו התעוררתי כאן שהיו אומרים לי בכל יום שבמהרה יבא לכאן בני ולא ידעתי אם בחיים או במות.</p>
<p>אמר ליה רבי יהודה מאי עבידתייכו בההוא עלמא אתרגיש קברא ואמר אזילו קומו דהאינדנא ילקון לבר⁶³⁴ תוהו וערקו מתמן כפלגות מיל יתבו עד דנהיר צפרא קמו למיזל חמו חד בר נש דהוה רהיט וערק והוה שתית דמא אכתפוי אחרו ביה וסח להו עובדא⁶³⁵ אמרו ליה מה שמך אמר להו לחמא בר ליואי אמרו ומה (בר) ליואי בר לחמא הוה ההוא מיתא ומסתפינא לאשתעווי יתיר בהדיה לא אהדרו אמר רבי אבא האי דאמרו דצלותהון דמתייא מגינן על חיי מנלן דכתיב (במדבר יג כב) ויעלו בנגב ויבא עד חברון⁶³⁶</p>	<p>אמר לו רבי יהודה מה מעשיכם באותו העולם רעש הקבר ואמר קומו לכו שעכשיו מכים את בני תמהו וברחו משם כחצי מיל ישבו עד שהאיר הבוקר קמו ללכת וראו איש אחד שהיה רץ ובורח והיה שותת דם על כתפיו אחזו בו וספר להם את המעשה אמרו לו מה שמך אמר להם לחמא בר ליואי אמרו ומה (בן) ליואי בר לחמא היה אותו המת ופחדו לדבר איתו יותר ולא חזרו אמר רבי אבא זהו שאמרו שתפלות המתים מגנות על החיים מנין לנו שכתוב ויעלו בנגב ויבא עד חברון.</p>

⁶²⁸ זרע לארץ הולך, כי עתה יכו את בני עד למיתה ונקבר בארץ (רח"ו).

⁶²⁹ ירצה, הנשמות פוקדות רוחות ונפשות לקבר לגוף כדפי' בפרשת ויחי בפסוק' והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ, והצדיק הזה מפני נזיפותו (מפי עצמו) עד ירחם הקב"ה על זרעו, לא היה פוקד קברו עד היום ההוא שבנו צדיק מצרה נחלץ כדלקמן (אור יקר).

⁶³⁰ שברח משביתו וניצל מהמות כדלקמן (אור יקר).

⁶³¹

⁶³² שנשבע בשר הממונה על הקברות (רח"ו).

⁶³³ שינצל משביתו וישתטח על קברי או ימות שם ביסוריו ויתדבק עמי (אור יקר).

⁶³⁴ שהיה רבו רודף אחריו להמיתו שהיה בורח מאתו (אור יקר).

⁶³⁵ שנגנב בקטנותו ועתה רדף רבו אחריו והוא ברח כאמרו רהיט ועריק, וניצל מהשביה כמו שנתבשר אביו והיה בחיים ושמא עבר על קבר אביו ונשתטח עליו ונח נפש אביו מצערו וכן נראה כיון שהם לא חשו לצערם לפדותו כדפי' וכבר נתבשר אביו דלעגל ייתי ברי והיינו שבא כדפי' (אור יקר).

⁶³⁶ ירצה שבא כלב ונשתטח בקבר האבות שיתפללו עליו על כלב שניצל מעצתם (אור יקר).

ספר שמות

<p>אמר רבי יהודה תא חזי תרין נדרין נדר קודשא בריך הוא ליעקב חד דייחות עמיה⁶³⁷ למידר עמיה בגלותא וחד דיסקיניה מקבריה⁶³⁸ למחמי הדוותא דסייעתא קדישא דיירי עם בנוה⁶³⁹ הדא הוא דכתיב (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך מצרימה⁶⁴⁰ אנכי ארד עמך בגלותא ואנכי אעלך גם עלה כמה דאת אמר (יחזקאל לו יב) והעליתי אתכם מקברותיכם עמי וכתוב (תהלים קכב ד) ששם עלו שבטים⁶⁴¹ וגו'</p>	<p>אמר רבי יהודה בא וראה שני נדרים נדר הקדוש ברוך הוא ליעקב אחד שירד עמו לדור עמו בגלות ואחד שיעלהו מקברו לראות חדות הסיוע הקדוש שדר עם בניו זהו שכתוב אנכי ארד עמך מצרימה אנכי ארד עמך בגלות ואנכי אעלך גם עלה כנאמר והעליתי אתכם מקברותיכם עמי וכתוב ששם עלו שבטים וגו'.</p>
<p>דבר אחר ויקם מלך חדש על מצרים וגו' (&) אמר רבי שמעון בההוא יומא אתיהיב ליה רשותא⁶⁴² לשרו של מצרים על כל שאר עמין דתנא עד דלא מית יוסף לא אתיהיב שלטנו לשלטנא דמצרים על ישראל כיון דמית יוסף כדין ויקם מלך חדש על מצרים ויקם כמאן דהוה מאיך וקם</p>	<p>דבר אחר ויקם מלך חדש על מצרים וגו' אמר רבי שמעון באותו יום נתנה רשות לשרו של מצרים על כל שאר העמים ששנינו עד שלא מת יוסף לא ניתן שלטון לשלטון של מצרים על ישראל כיון שמת יוסף אז ויקם מלך חדש על מצרים ויקם כמי שהיה נמוך וקם.</p>
<p>(ויקם מלך חדש וכו') רבי יצחק פתח⁶⁴³ (שיר א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו עד שהמלך דא קודשא בריך הוא⁶⁴⁴ הדא הוא דכתיב (ישעיה מד ו) כה אמר יהוה מלך ישראל וכתוב (דברים לג ה) ויהי בישורון מלך⁶⁴⁵ במסבו בין כנפי הכרובים⁶⁴⁶ נרדי נתן ריחו⁶⁴⁸ דגרמו לאסתלקא מביניהון</p>	<p>(ויקם מלך חדש וכו') רבי יצחק פתח עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו עד שהמלך זה הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב כה אמר ה' מלך ישראל וכתוב ויהי בישורון מלך במסבו בין כנפי הכרובים נרדי נתן ריחו שגרמו להסתלק מביניהם.</p>

⁶³⁷ היינו עם נשמתו כדפי' לעיל ר' אלעזר בן ערך (אור יקר).

⁶³⁸ בגוף ממש לראות בישועה כאומרו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (אור יקר).

⁶³⁹ פי' העלה הקב"ה יעקב מקברו לראות המלאכים הדדים עם בניו במצרים, והיו שמחים המלאכים אע"פ שהיו בגלות, והיינו קודם שיצאו ממצרים, א"נ כדכתיב יצאו כל צבאות ה' והיינו בשעת יצירה (מ"מ).

⁶⁴⁰ כת הקודמין מהמקבולים נבוכו בזה והרב החסיד מהר"ש בן אלבקץ בס' ברית הלוי כ"י האריך בזה והביא מאמרי הזהר שנראים כסותרים ומסיק דדוקא בגלות זה הוא בחי' שכינה בגלות אך במצרים לא היה בחי' זו רק שהיתה שם והאריך מאד ועפ"ז מדוקדק מ"ש לעיל בסמוך דיחות עמיה למידר דייקא (מא"ן) (נ"א) עי' לקמן סט ע"ב ובח"א קנט ע"ב וגמ' מיגלה כט ע"א (לש"ו)
⁶⁴¹ פי' שהביא ראייה תחלה שעלה מקברו, ולא פי' על מה היתה עלייתו, ולזה הביא פי' ששם עלו שבטים, לומר שעליה זו היתה כדי לראות בשמחת בניו בג"ש דעלייה עלייה, א"נ בא לומר שגם השבטים עלו מקברם לראות בשמחת בניהם (מ"מ).

⁶⁴² ירצה שליטה לשרו של מצרים על כל האומות, ובעוד יוסף בחיים היה היחוד בקדש, והשר משועבד היחוד בקדש, והשר משועבד תחת הקדושה (אור יקר).

⁶⁴³ ירצה שישראל במעשיהם בגילולי מצרים גרמו קימת מלך חדש, שאילולי כן מעולם, לא זהו שכינה ולא שלטא ביה אומה, אפילו רגע, שהרי ד' מאות שנה נגזרו, וכמה עברו מהם שלא שלטו בהם המצרים (אור יקר).

⁶⁴⁴ שהיה מלך בישראל אפילו קודם גלות מצרים, הה"ד מלך ישראל וגואלו קודם היה מלך, ואח"כ גואלו ע"י משה רבינו ע"ה (אור יקר).

⁶⁴⁵ אימתי קאמר ויהי, אלא קודם גלות מצרים, וכמו שגרמו בבית שני (אור יקר).

⁶⁴⁶ למטה בבית המקדש היה בין כנפי כרובים הידועים למעלה עמהם במצרים, וגרמו לאסתלקא, וגלתה שכינה במקדש, וכמוהו לישראל במצרים (אור יקר).

⁶⁴⁷ הוא העון (אור יקר).

⁶⁴⁸ הרע ונסתלק, ופי' הב' נרדי הוא טוב, "נתן", שבק ולא נסתלקה שכינה, ופי' הג' נרדי הוא טוב נתן כמשמעו והכל לטובה (אור יקר).

ספר שמות

דבר אחר עד שהמלך במסבו בעוד דקודשא בריך הוא היה נותן תורה לישראל שכתוב ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' בעוד דהוה כתיב אורייתא לישראל שבקו ריחיהון טב ואמרו אלה אלהיך ישראל (&)	דבר אחר עד שהמלך במסבו בעוד שהקדוש ברוך הוא היה נותן תורה לישראל שכתוב ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' בעוד שהיה כותב תורה לישראל הוציאו ריחם הטוב ואמרו אלה אלהיך ישראל.
דבר אחר עד שהמלך במסבו בעוד דהוה קודשא בריך הוא נחית על טורא דסיני למיהב אורייתא לישראל נרדי נתן ריחו דכתיב (שם כד ז) נעשה ונשמע	דבר אחר עד שהמלך במסבו בעוד שהיה הקדוש ברוך הוא יורד על הר סיני לתת תורה לישראל נרדי נתן ריחו שכתוב נעשה ונשמע.
רבי תנחום אמר כל אומה ואומה אית לה שר לעילא וכד קודשא בריך הוא יהיב שלטנותא לדין אנחית לדין וכד יהיב שלטנותא לההוא שר לית ליה שלטנותא ⁶⁴⁹ אלא בגין ישראל הדא הוא דכתיב (איכה א ה) היו צריה לראש	רבי תנחום אמר לכל אומה ואומה יש שר למעלה וכשנותן הקדוש ברוך הוא שליטה לזה מוריד את זה וכשנותן שליטה לאותו שר אין לו שליטה אלא משום ישראל זהו שכתוב היו צריה לראש.
רבי יצחק אמר ישראל אינון לקבל ⁶⁵⁰ שאר עמין מה שאר עמין אינון שבעין אוף ישראל אינון שבעין הדא הוא דכתיב (בראשית מו כז) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים ומאן דשליט על ישראל ⁶⁵¹ כאילו שליט על כל עלמא	רבי יצחק אמר ישראל הם כנגד כל שאר עמים מה שאר העמים הם שבעים אף ישראל הם שבעים זהו שכתוב כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים ומי ששולט על ישראל כאילו שולט על כל העולם.
רבי אבא אמר מהכא ⁶⁵² (&) ובני ישראל פרו וישרצו וגו' הא שבעה ⁶⁵³ וכל דרגא (נ"א סלקא) לעשרה הא שבעים מה כתיב בתריה ויקם מלך חדש על מצרים	רבי אבא אמר מכאן ובני ישראל פרו וישרצו וגו' הרי שבעה וכל דרגה (עולה) לעשרה הרי שבעים מה כתוב אחריו ויקם מלך חדש על מצרים.
אמר רב הונא אמאי אשתעבידו ישראל בכל האומין בגין דישתאר בהון ⁷¹ עלמא דאינון לקביל כל עלמא וכתוב (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד ומה הוא חד אוף ישראל חד דכתיב (ש"ב ז כג) גוי אחד בארץ מה שמיה חד ונתפרש בשבעין ⁶⁵⁴ אוף ישראל חד ונתפרש בשבעין	אמר רב הונא למה השתעבדו ישראל בכל האומות בשביל שישאר בהם העולם שהם כנגד כל העולם וכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד ומה הוא אחד אף ישראל אחד שכתוב גוי אחד בארץ מה שמו אחד ונפרד בשבעים אף ישראל אחד ונפרד בשבעים.

⁶⁴⁹ לשלוט על כל הכיפה אלא ע"י היותו שולט על כל ישראל כענין שליטת נבוכדנצר, ורומה הרשעה היינו היו צריה לראש לכל העולם (אור יקר).

⁶⁵⁰ הם בקדש אוחזים שבעים ענפים קדושים, שהם משתלשלים ונמשכים מעלה לעלול, עד יניקת שבעים שרים מבחוץ (אור יקר).

⁶⁵¹ הנה אוחז בתוכו כל המקורות העליונים ששכינה עם ישראל בגלות נמצאו כל השרים יונקים מתחת ידו, כיון שמקור הברכות מתלבש בו, והיינו שבעים נפש, מרכבה לשבעים ענפים, שהם מתפשטים מ"ב גבולים, שהם ענפים ל"ק (אור יקר).

⁶⁵² דחיקא ליה כי אותם השבעים נפש היו בחיי יעקב ואין משם ראייה שבגלותם יהיו בסוד שבעים (אור יקר).

⁶⁵³ זה פליג אמ"ד לעיל דף יד שהם ו' דרגין, והתם חשיב מאד מאד, כאלו תיבה אחת, והכא חשיב להו ב' תיבות (מ"מ).

⁶⁵⁴ הם שבעים שמות הבינה (רח"ו).

ספר שמות

<p>רבי יהודה פתח תחת שלוש רגזה ארץ וגו' תחת עבד כי ימלוך ששנינו</p>	<p>רבי יהודה פתח (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ וגו' (&) תחת עבד כי ימלוך דתניא</p>
<p>אין לך אומה שפלה ונקלית ובזויה לפני הקדוש ברוך הוא כמו המצרים והקדוש ברוך הוא נתן להם שליטה בשביל ישראל ושפחה כי תירש גברתה זו הגר שהולידה את ישמעאל שעשה כמה רעות לישראל ושלט בהם וענה אותם בכל מיני ענויים וגזר עליהם כמה שמדות ועד היום הם שולטים עליהם ואינם מניחים להם לעמוד בדתם ואין לך גלות קשה לישראל כמו גלות ישמעאל.</p>	<p>יז/א</p> <p>לית לך אומא מכיכא וקלילא⁶⁵⁵ ונבזית קמי קודשא בריך הוא כוותייהו דמצראי ויהיב לון קודשא בריך הוא שלטנותא בנינייהו דישראל ושפחה כי תירש גבירתה (&) דא הגר⁶⁵⁶ דאולידת לישמעאל שעשה כמה רעות לישראל ושלט בהם ועינה אותם בכל מיני ענויין וגזר עליהם כמה שמדות ועד היום הם שולטים עליהם ואינם מניחים להם לעמוד בדתם ואין לך גלות קשה לישראל כמו גלות ישמעאל.</p>
<p>רבי יהושע היה עולה לירושלים והיה הולך בדרך ראה ערבי אחד שהיה הולך בדרך ובנו עמו פגשו ביהודי אחד אמר לבנו היהודי הזה געל שמאס בו אדונו נוול אותו⁶⁵⁷ ותירק לו בזקנו שבע פעמים שהוא מזרע של רמאים שאני ידעתי שמשעבדים בהם שבעים עממים הלך בנו ותפס בזקנו אמר רבי יהושע רמאים רמאים גוזרני על העליונים שירדו למטה עד שלא סיים נבלעו במקומם.</p>	<p>רבי יהושע הוה סליק לירושלם והוה אזיל באורחא חמא חד ערבאה דהוה אזיל באורחא ובריה עמיה פגעו ביודאי חד אמר לבריה האי יודאי געלא דמאים ביה מריה נוול ליה ורקיך ליה בדיקניה שבע זמנין דאיהו מזרעא דראמין דאנא ידענא דמשעבדן בהו שבעין עמין אזיל בריה ואחיד בדיקניה אמר רבי יהושע ראמין ראמין⁶⁵⁸ גוזרנא על עלאין דיחתון לתתא עד לא סיים אתבלעו באתריהון</p>
<p>רבי יצחק פתח (שיר ב יז) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו' עד שיפוח היום האי קרא על גלותא דישראל אתמר דאינון ישתעבדון בגלותא עד שיסתיים ההוא יומא דשולטנותא דאומין דתנן אמר רבי יצחק אלף שנין⁶⁶⁰ הוא שלטנותא דכל אומין כחדא עליהו דישראל ולית לך אומה דלא ישתעבד בהון ויומא חדא⁶⁶¹ הוא לקבליה דכתיב (זכריה יד ו) והיה יום אחד הוא יודע לה' וגו'.</p>	<p>רבי יצחק פתח עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו' עד שיפוח היום פסוק זה נאמר על גלות ישראל שהם ישתעבדו בגלות עד שיסתיים אותו יום של שלטון האומות ששנינו אמר רבי יצחק אלף שנים הוא שלטון האומות כאחד על ישראל ואין לך אומה שלא תשתעבד בהם ויום אחד הוא כנגדו שכתוב והיה יום אחד הוא יודע לה' וגו'.</p>

⁶⁵⁵ מפני גילוליהם ושיקוציהם ושטופים בזמה כמפורסם בכתובים (אור יקר).
⁶⁵⁶ בניה שולטים על בניה של שרה (אור יקר).

⁶⁵⁷

⁶⁵⁸ פי' עליונים עליונים, דבר כנגד העליונים יקיימו גזירתו והם השולטים על העולם כדי לעשות נס חוץ מן הטבע (אור יקר).

⁶⁵⁹

⁶⁶⁰ כענין אוכלים כל ארבע דהיינו שנות אלף הרביעי, ובעונותינו נתוספו עליהם מה שנתוספו, מפני שאנו נותנים להם כח, או בזכות ברית ישמעאל (אור יקר).
⁶⁶¹ כאומרם כי אלף שנים בעיניך (אור יקר).

ספר שמות

<p>דבר אחר עד⁶⁶² שיפוח היום קדם דיפוח ההוא יומא דאומין ונסו הצללים אינון שולמנין דשלטו עליהו אלך לי אל הר המור⁶⁶³ אמר קודשא בריך הוא אלך לי לנערא⁶⁶⁴ האומות מירושלם⁶⁶⁵ דהוא הר המור כמה דכתיב (&) בהר המוריה אשר בירושלם ואל גבעת הלבונה דא בי מקדשא די בציון⁶⁶⁶ דכתיב ביה (תהלים מח ג) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו' (אמר רבי יהודה) כמה דאת אמר (איוב לח יג) לאהוו בכנפות הארץ⁶⁶⁷ וינערו רשעים ממנה כהאי דאחיד בטלית לנערא טנופא מנה</p>	<p>דבר אחר עד שיפוח היום קדם שיפוח אותו יום של האומות ונסו הצללים אלו שלטונים ששלטו עליהם אלך לי אל הר המור אמר הקדוש ברוך הוא אלך לי לנער את האומות מירושלים שהוא הר המור כמו שכתוב בהר המוריה אשר בירושלים ואל גבעת הלבונה זה בית המקדש שבציון שכתוב בו יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו' (אמר רבי יהודה) כמו שנאמר לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה כמו זה שאוחז בטלית לנער ממנה טנופת.</p>
<p>אמר רבי יוסי עתיד קודשא בריך הוא לאתגלייא בירושלם דלתתא ולדכאה יתה מטנופי עממיא עד דלא תשתלים⁶⁶⁸ ההוא יומא דאומין דאמר רבי חייא לית שולטנו לאומין עליהו דישראל אלא יומא חדא לחוד דהוא יומו של הקדוש ברוך הוא והוא אלף שנים הדא הוא דכתיב (איכה א יג) נתנני שוממה כל היום דוה יומא חד לחוד ולא יתיר אמר רבי יוסי אי יתיר⁶⁶⁹ ישתעבדון לא על פום גזרת מלכא הוא אלא על דלא בעיין למיהדר לקבליה וכתביב (דברים ל א) והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה וגו' וכתביב (שם ד) אם יהיה נדחך⁶⁷⁰ בקצה השמים משם יקבצך וגו'</p>	<p>אמר רבי יוסי עתיד הקדוש ברוך הוא להתגלות בירושלים שלמטה ולטהר אותה מטנופי העמים עד שלא ישתלם אותו היום של האומות שאמר רבי חייא אין שלטון לאומות על ישראל אלא יום אחד בלבד שהוא יומו של הקדוש ברוך הוא והוא אלף שנים זהו שכתוב נתנני שוממה כל היום דוה יום אחד בלבד ולא יותר. אמר רבי יוסי אם ישתעבדו יותר לא על פי גזירת המלך הוא אלא על שלא רוצים לחזור אליו וכתוב והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה וגו' וכתוב אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'.</p>

⁶⁶² לפי הראשון עד שיעבור וישתלם מכל וכל, מפני ששליטתם יום שלם כדמפרש ואזיל שלא פחת להם הקב"ה שליטה מיום א' שהוא יום שלם, ולפי' הב' עד בעוד בתוך היום קודם שישקע שמשו והיינו אומר "קודם" (אור יקר).

⁶⁶³

⁶⁶⁴ ממלת לי מייתי ראייה לתועלת לבער שונאי (אור יקר).

⁶⁶⁵ נק' יסוד ועטרה דנוק' חדר ופרוזדור (רח"ו). ור"ל דהר המור שהיא ירושלים היא העטרה וגבעת הלבונה שהוא ציון הוא יסוד כנז' בדברי הרב (מ"מ).

⁶⁶⁶ ועם היות שבית המקדש נקבה ציון זכר (אור יקר).

⁶⁶⁷ הכנפים הם אוחזים שאין הקלי' אוחזות אלא בפנים לבד מבחוץ (אור יקר).

⁶⁶⁸ כפי' הב' שפי' ר' יצחק (אור יקר).

⁶⁶⁹ הענין כי הגלות היה על עון עונותינו, אם בעגל אם בבית עצמו באותו הדור. ואז נגזר על ישראל אלף שנה. ואפילו ייטיבו דרכם בדרך בינוני זכו האומות באלף שנה, ועליו נאמר אם תעירו ואם תעוררו אפילו בתפלה. אמנם מאלף ומעלה תלוי בתשובה, מפני שעכובו על עון הדור ההוא בעצמו שאינם זוכים לגאולה. וזה בן דוד בא או בדור שכולו זכאי, מאלף שנה ומעלה. או בדור שכולו חייב, בעתה הידועה. ואז נגאלו ישראל ח"ו בחימה שפוכה וישארו א' מעיר ושנים ממשפחה, וראיה שיש זמן שאינו בא, וזמן שבא בתשובה, הוא מלשון אחרית הימים, מכלל שאם אינו באחרית, אפילו אם ישבו לא תקובל תשובתם (אור יקר).

⁶⁷⁰ ועתה אין ספק שיש לו עת שלא יוסיף והם הזמנים שפי' לעיל ותשלום זמן אחרית הימים הוא בשנת שמנה מאות ושנים ועשרים לאלף החמישי, ומאז ועד עתה נמשך הגלות בעון הדורות שאינם שבים, ולא ימשך אלא עד ח"ת לאלף הששי בתחיית המתים ויקדם הגאולה מה שיקדם כדלעיל, ומי שימצא באותה שעה בלי תשובה אוי לרוע מזלו שיתבטל הווייתו (אור יקר).

ספר שמות

<p>ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל (&) אמר רבי שמעון תא חזי דהא על כל פנים⁶⁷¹ מלאכא שלטונא דממנא על מצראי הוה והכי הוא דרובא דפרשתא לא אתמר אלא מלך מצרים סתם והיינו ממנא רברבא על מצראי פרעה מלך מצרים פרעה ממש</p>	<p>ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל אמר רבי שמעון בא וראה שהרי על כל פנים המלאך השליט הממונה על המצרים היה וכך הוא שברוב הפרשה לא נאמר אלא מלך מצרים סתם והיינו הממונה הגדול על מצרים פרעה מלך מצרים פרעה ממש.</p>
<p>אמר רבי שמעון לפיכך כתיב ויאמר כלומר אכניס בלבהון מלתא דא כמה דאת אמר (ש"ב מז י) כי יהו"ה אמר לו קלל⁶⁷² את דוד מחשבת הלב בלבד וכן (אסתר ו ו) ויאמר המן בלבו וכן (בראשית יז יז) ויאמר בלבו הלבן מאה שנה אוף הכא נמי אכניס מחשבתא בלבהון דאמרו רב ועצום ממנו מאי ממנו רצונו לומר ממנא⁷² דילהון אינון אמרו בלביהו דחילא ותוקפא דילהון רברבא ותקיפא ממנו משולטנא דילהון</p>	<p>אמר רבי שמעון לפיכך כתוב ויאמר כלומר הכניס בליבם דבר זה כמו שנאמר כי ה' אמר לו קלל את דוד מחשבת הלב בלבד וכן ויאמר המן בלבו וכן ויאמר בלבו הלבן מאה שנה אף כאן גם הכניס מחשבה בלבם שאמרו רב ועצום ממנו מה זה ממנו רצה לומר ממונה שלהם הם אמרו בלבם שחיל ותוקף שלהם גדול ותקיף ממנו מהשלטון שלהם.</p>
<p>רבי יצחק אמר כל אומין דעלמא (בר ישראל) משכין תוקפא משריהון וישראל נגדין חיליהון מקודשא בריך הוא ואינון אתקרון עמא דיהו"ה ולא עמא דשולטניא רבי יהודה אמר הכא אתקרון עמו דכתיב (&) ויאמר אל עמו והתם כתיב (שמות ג ז) ראה ראיתי את עני עמי עמי ממש ישראל אקרון עם יהו"ה ושאר אומין אקרון עמו דשולטנא דילהון דכתיב (מיכה ד ט) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם יהו"ה אלהינו לעולם ועד</p>	<p>רבי יצחק אמר כל אומות העולם (חוץ מישראל) מושכים כחם משריהם וישראל מושכים כחם מהקדוש ברוך הוא והם נקראים עם ה' ולא עם של השלטונים רבי יהודה אמר כאן נקראו עמו שכתוב ויאמר אל עמו ושם כתוב ראה ראיתי את עני עמי עמי ממש ישראל נקראו עם ה' ושאר האומות נקראו עמו של השליט שלהם שכתוב כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם ה' אלהינו לעולם ועד.</p>
<p>אמר רבי אבא האי פסוקא הוה ליה למימר (הנה עם ישראל או) בני ישראל רב ועצום ממנו (אלא)⁷³ מהו עם בני אלא עם בני ישראל ממש⁶⁷³ מההוא ישראל דלעילא דחשיבו דעם</p>	<p>אמר רבי אבא פסוק זה היה לו לומר (הנה עם ישראל או) בני ישראל רב ועצום ממנו (אלא) מהו עם בני אלא עם בני ישראל ממש מאותו</p>

⁶⁷¹ ירצה בין נאמר שפרעה קבצם, ואמר ונתלבש בו השר לאומרו, בין לא נתלבש בו השר, אלא שבכולם נתלבש יחד. ואמר במחשבת כולם סוף סוף אין להימלט, שיהיה ממש השר, ולזה הקשה לא' הפי' שאם לא שנתלבש בפרעה היאך אמרו השר להם (אור יקר).

⁶⁷² וכי בנבואה אמר לו שיחטא, או נביא היה, אלא הכוונה שמגלגלין חובה על ידי חייב. והשם נתן בלבו יסורין אלו לדוד, והמחשבה נקראת אמירה, דכתיב ויאמר המן וכיוצא ממנו, אינו לשון רבים מדברים בעדם, אלא על היחיד הנזכר שהוא השר שהכניס בלבם שיאמרו עליו כן, ואם כן אמרו עם בני ישראל, הכוונה ג"כ על שר שלהם, והיינו שממש נתחכמו כנגדו יושב בשמים. ואם תאמר היאך אפשר לייחד ענין זה בשרים שהם מלאכים קטנים יחשבו שהם אלוה, וי"ל כמה שפי' שיש כח חיצוני מורד ואומר שאיתנו היכולת, וזה השר כיוצא בו חיצוני מורד, דאי לא תימא הכי, שרו של סנחריב שרו של נמרוד וכיוצא, שעשו עצמן אלהות, וכן טיטוס שחשב הרג את עצמו, הכל מתכונה רעה שבשר (אור יקר).

⁶⁷³ פי' שחשבו ישראל הם תחת המלאכים שנק' בני ישראל בני זעיר, ולכך אמרו, הנה עם בני ישראל, עם שתחת המלאכים. וכתיב, ויקוצו מפני בני ישראל, פי' לא היו מתפחדים אלא מהמלאכים, שהם מושלים על ישראל כפי דעתם, כמ"ש בזהר דף יח ע"א, ויקוצו מפני בני ישראל, דהוו מתעקצי ממלאכי השרת. ואחרים פירשו כי זר"ן הם בני יש"ס ותבונה, כי הם הוציאו אותם, כמ"ש בפי' ויחי, תרין בנין אית ליה לקב"ה ואינון ת"ת ומלכות, והיהודים נק' על שם ו"ק שהם בני

ספר שמות

<p>ישראל שלמעלה שחשבו שעם בני ישראל היו ולא עם ה' וכתוב ויקוצו מפני בני ישראל ולא כתוב מפני</p>	<p>בני ישראל הוּו ולא עם יהו"ה וכתוב (&) ויקוצו⁶⁷⁴ מפני בני ישראל ולא כתיב מפני</p>
י/ז ב	
<p>עם בני ישראל אלא מפני בני ישראל ממש</p>	<p>עם בני ישראל אלא מפני בני ישראל ממש.</p>
<p>רבי יוחנן הוה קאים קמיה דרבי יצחק אמר מה חמא בלק למימר (במדבר כב יא) הנה עם יצא ממצרים ולא אמר הנה עם בני ישראל (אלא)⁷⁴ אמר ליה רבי יצחק בלק מכשף גדול הוה וכן דרך המכשפים לקחת דבר שאין בו חשד וכן אין מזכירים לעולם שם אביו של אדם אלא שם אמו דבר שאין בו חשד. שכן דרך השדים שמעיינים באותו דבר שאומרים להם אם הוא כוזב מודיעים לו דברים כוזבים ואם הוא אמת כל מה שאומרים לזמן קצר אמת הוא כל שכן לעשות מעשה</p>	<p>רבי יוחנן היה עומד לפני רבי יצחק אמר מה ראה בלק לומר הנה עם יצא ממצרים ולא אמר הנה עם בני ישראל (אלא) אמר לו רבי יצחק בלק מכשף גדול היה וכן דרך המכשפים לקחת דבר שאין בו חשד וכן אין מזכירים לעולם שם אביו של אדם אלא שם אמו דבר שאין בו חשד. שכן דרך השדים שמעיינים באותו דבר שאומרים להם אם הוא כוזב מודיעים לו דברים כוזבים ואם הוא אמת כל מה שאומרים לזמן קצר אמת הוא כל שכן לעשות מעשה</p>
<p>רבי אחא אמר בלק אורחא דקלנא נקט הנה עם יצא ממצרים כלומר דלית אנן ידעין ממאן אינון⁶⁷⁷</p>	<p>רבי אחא אמר בלק לקח דרך של קלון הנה עם יצא ממצרים כלומר שאין אנו יודעים ממי הם.</p>
<p>אמר רבי יוחנן מפני מה עמא דרברבין נטירין⁶⁷⁸ ועמא דקודשא בריך הוא לא נטירין⁶⁷⁹ אמר רבי יצחק לא דמי מסכנא לעתירא מסכנא בעי לנטרא דיליה⁶⁸⁰ עתירא לא נטיר דיליה וכל שכן דישראל אינון ממלכא דרחים קשומ⁶⁸¹ ודינא⁶⁸² קדמא עביד בגוברין דביתיה</p>	<p>אמר רבי יוחנן מפני מה העם של הגדולים שמורים ועמו של הקדוש ברוך הוא אינם שמורים אמר רבי יצחק אין דומה עני לעשיר העני צריך לשמור את שלו העשיר לא שומר את שלו וכל שכן שישראל הם ממלך שאוהב אמת ודין ודין ראשון עושה</p>

של ישראל, וז"ש דחשיבו מצראי שהיהודים הם עם של בני ישראל שהם זרין, ולא עם הו"ה שהם יש"ס אבא, ויקוצו מפני זרין, ואין פי זה מחוור (מ"מ).

⁶⁷⁴ שהקדושה עוקצם ואל שהם משיגים בה אלא שנלחצים מהקדש ואינם יודעים ממה (אור יקר).

⁶⁷⁵ כדי שאם יכשף בלעם יחולו הכשפים אמר תזכירם בשם עם יצא ממצרים (אור יקר).

⁶⁷⁶ דהיינו כישופי בלעם (אור יקר).

⁶⁷⁷ אפשר שאינם ידועים בני מי, אם ישראל אם המצריים, ואפשר דהכי קאמר, הם הפקר, עבדים ויצאים מתחת רשות רבם, שאין להם אדון, שעדיין לא קנו אדון לעצמם (אור יקר).

⁶⁷⁸ הם בשמירה מן הפגעים, ואם בא עליהם מלחמה השר לוחם מלחמותם (אור יקר).

⁶⁷⁹ שהם בגלות ובצרות רבות ורעות כאלו לא נטירין (אור יקר).

⁶⁸⁰ שאין לו יכולת להרבות כהקב"ה ארבה אותם כצאן אדם, וכן הרף ממני ואעשה אותך אמנם השר אין לו אלא על דרך הטבע, ואם יאבדו כל טבע לא ימלא חרבתו בכמה שנים (אור יקר). פי' לפי שאין בני אדם יראים ממנו אבל העשיר הכל יראים ממנו ולכן לא נטיר ובנמשל ג"כ כל הנוגע בישראל מפחד ממנו יתברך שעתידי לנקום נקמתם (מ"מ).

⁶⁸¹ הקב"ה חותמו אמת, לכך צריכים אומתו שיהיו באמת ואם לאו לוקים, אמנם השרים הם מהטומאה והשקר, לכך אם אומתו יתדבקו בשקר והטומאה אינו, ולא שיהיו כך כל מציאתם בשלוח, אלא מאריכים עד שתתמלא סאתם, וישראל פוקד עליהם מיד (אור יקר).

⁶⁸² עי' זחר ח"ג צט ע"ב, שעל אף שכתוב אני ה' אוהב משפט, עכ"ז, אהבת בניו מנצח לרחם בדין בר"ה. ועי' בהגר"א בתיקו"ז קמה ע"א: סט' דיעקב זרע אמת שמכריע בין הקצוות והוא אורך ורוחב וזהו אמת שמסכים הגבו' עם חסד האורך עם הרוחב וכן בענין הת"ת שמסכים החסד עם הגבורה שחסד שכולו חסד אף לרשעים וזהו אינו אמת וכן בגבורה מדקדק מאד אבל כאן אמת שה' אוהב משפט ובעל הרחמים ושם מצדיק.

ספר שמות

<p>דבעי דאינון להוון נטירין מחטאה יתיר מכלהו הדא הוא דכתיב (עמוס ג ב) רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו'</p>	<p>באנשי ביתו שרוצה שהם יהיו שמורים מחטא יותר מכולם זהו שכתוב רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו'.</p>
<p>רבי יוסי נפק לאורחא והוה רבי אחא בר יעקב אזיל עמיה עד דהו אולי שתיק רבי יוסי והרהר במלי דעלמא ורבי אחא הרהר במלי דאורייתא (עד דהו אולי) חמא רבי יוסי חד חויא דהוה רהיט אבתריה⁶⁸³ אמר רבי לרבי אחא חזית האי חויא דרהיט אבתראי אמר ליה רבי אחא אנא לא חמינא ליה רהט רבי יוסי וחויא אבתרוי נפל רבי יוסי ודמא שתת ונחת מחוטמוי שמע דהו אמרין (&) רק אתכם ידעתי⁶⁸⁴ מכל משפחות האדמה וגו' אמר רבי יוסי ומה על שעתא חדא כך מאן דמתייאש מנה על אחת כמה וכמה⁶⁸⁵</p>	<p>רבי יוסי יצא לדרך והיה רבי אחא בר יעקב הולך עמו עד שהיו הולכים שתק רבי יוסי והרהר בדברי העולם ורבי אחא הרהר בדברי תורה (עד שהיו הולכים) ראה רבי יוסי נחש אחד שהיה רץ אחריו אמר רבי יוסי לרבי אחא ראית את הנחש הזה שרץ אחרי אמר לו רבי אחא אני לא ראיתי אותו רץ רבי יוסי והנחש אחריו נפל רבי יוסי ודם שתת וירד מחוטמו שמע שהיו אומרים רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו' אמר רבי יוסי ומה על שעה אחת כך מי שמתייאש ממנה על אחת כמה וכמה.</p>
<p>פתח ואמר (דברים ב ז) כי יהו"ה אלהיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך וגו' המוליכך וגו' נחש שרף ועקרב וגו' נחש שרף למה הכא אלא לקחת עונשן מישראל כל זמן שמתפרשין מן עץ החיים דכתיב (שם ל ב) כי הוא חיך ואורך ימיך⁶⁸⁶</p>	<p>פתח ואמר כי ה' אלהיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך וגו' המוליכך וגו' נחש שרף ועקרב וגו' נחש שרף למה כאן אלא לקחת עונשם מישראל כל זמן שפורשים מעץ החיים שכתוב כי הוא חיך ואורך ימיך.</p>
<p>תא חזי אמר רבי חייא כתיב (משלי יג כד) חושך שבטו שונא בנו וגו' וכתוב (מלאכי א ב) אהבתי אתכם אמר יהו"ה וכתוב (שם ג) ואת עשו שנאתי מהו שנאתי דכתיב חושך שבטו</p>	<p>בא וראה אמר רבי חייא כתוב חושך שבטו שונא בנו וגו' וכתוב אהבתי אתכם אמר ה' וכתוב ואת עשו שנאתי מה זה שנאתי שכתוב חושך שבטו שונא בנו כלומר שנאתי</p>

⁶⁸³ לא היה גשמי אלא שטן וברח, ועל"ז הלקהו והיינו הדם השותת ולא שנוגע בו החצוני אלא שגרם לו, וזה מקדושת ר' יוסי שבא לו העונש שלא בפגיעת הנחש החצוני בו ממש (אור יקר). עי' בהגרא בספד"צ לו ע"ב: חויא דרהיט בש"ע דילוגין - הוא התנין נחש כידוע, וכמו שהתנין העליון חוורא דרישא מתפשט ממנו ש"ע רבוא עלמין אורכא דאנפין, כמ"ש בא"ר (דף קכח ע"ב) וכמ"ש"ל (יא ע"ג), כן הוא התחתון רהיט ש"ע דילוגין, והן ע"ס דמסאבותא, שלש ראשונות בסוד מאות, וז' האחרונות בסוד עשיריות כנ"ל.

⁶⁸⁴ כמו שהיה אומר ר"ש, והשתא לית ליה לקב"ה בעלמא אלא אנן העשרה חברים שהיו אחר האדרא שבעה והם דבקים יותר משאר חכמי ישראל והיו צריכים שלא להפריד המחשבה אפילו רגע (אור יקר).

⁶⁸⁵ עי' פרדס רמונים (שער לב פרק א): והרי מתוך המאמר הזה אנו למדים שבחם שמעולם לא היו מפסיקים מתורתם אפ"ל רגע. ועל כך נענש ר' יוסי והטעם כדפי' כי בהיותם עוסקים בתורה ובמצות גודל ההשפעה היה נשפע על ידם והעולם בנחת וכמו שאמר הרשב"י ע"ה עליו ועל חבריו אנן ז' עיני ה' אנן לרמוז שעל ידם היתה השכינה מתייחדת בשבעת הימים ומטעם זה בהפסיקם רגע יחסר השפע ההוא ח"ו ונמצא חוסר ההשפעה למעלה ולכן נענשים ברגע. וזהו שראה הנחש העקלתון רץ אחריו ור' אחא לא ראה אותו. לרמוז שעל בטול תורתו של ר' יוסי בא וזהו ששמע רק אתכם ידעתי וכו' ע"כ אפקוד עליכם.

⁶⁸⁶ הענין שהתורה היא עץ החיים בת"ת והיינו בסוד היותו מלמעלה בסוד החכמה ולכך הוא נמשך מא"א, והיא חיים המתפשטין בתוך הספירות, וכן כשיש דין בהן הוא סוד קצר אפים, חוטמא קמיטא דז"א בסוד הדין וחרון אף, מיד ע"י התורה מתפשט ארוכה ומרפא מהכתר והימים הקצרים שהם שש למטה מתארכים והיינו ואורך ימיך וכשאר הם מתרחקים מחיים ואורך ימים מיד הגבורה מעוררת קצר הימים, קצר אפים, ומיתה נחש ושרף שהכל נקשר בסוד הדין (אור יקר).

ספר שמות

<p>שונא בנו כלומר שנאתי אותו ועל כן השכתי שבט מהם כל שכנ וכל שכנ תלמידי חכמים⁶⁸⁷ דלא בעי קודשא בריך הוא דיתפרשון מעין החיים אפילו רגע אחד.</p>	<p>אותו ועל כן חשכתי שבט מהם כל שכנ וכל שכנ תלמידי חכמים שהקדוש ברוך הוא לא רוצה שיפרשו מעץ החיים אפילו רגע אחד.</p>
<p>ויאמר אל עמו (&) יהב להון עיטא⁶⁸⁹ למעבד עמהון בישא אמר רבי תנחום ידעון הון⁶⁹⁰ מצראי באצטגנינות דלהון שסופן למלקי בנין ישראל ולכך אקדים שולטנא דלהון למעבד עמהון ביש</p>	<p>ויאמר אל עמו נתן להם עצה לעשות עמהם רע אמר רבי תנחום יודעים היו המצריים באצטגנינות שלהם שסופם ללקות בגלל ישראל ולכן הקדים השליט⁶⁸⁸ שלהם לעשות עמם רע.</p>
<p>רבי יצחק פגע בהוא טורא וחמא חד בר נש דהוה נאים תחות חד אילן יתיב תמן אדהוה יתיב חמא ארעא דמתחלחלא ואתבר ההוא אילנא ונפל וחמא בקיעין גומין בארעא וארעא סלקא ונחתא</p>	<p>רבי יצחק פגש באותו הר וראה איש אחד שהיה יושן תחת האילן א' ישב שם עד שהיה יושב ראה שהארץ מתחלחלת ונשבר אותו אילן ונפל וראה בקיעים וגומות בארץ והארץ עולה ויורדת.</p>
<p>אתער ההוא גברא צווה לקבליה דרבי יצחק ואמר ליה יודאי יודאי בכי ונהים דהאינא מקימין ברקיעא חד רברבא ממנא שלטנא עלאה והוא זמין למעבד עמכון ביש סני והאי רגשא דארעא בניניכון הוה דכל זמנא דרגשא ארעא כד קם ממנא דיעביד עמכון בישא</p>	<p>התעורר אותו האיש וצווח כנגד רבי יצחק ואמר לו יהודי יהודי תבכה ותנהם שהיום מעמידים ברקיע גדול ממונה אחד שליט עליון והוא עתיד לעשות עמכם הרבה רע ורעידת האדמה הזאת היתה בגללכם שכל פעם שרועדת הארץ כשקם ממונה שיעשה עמכם רע.</p>
<p>תווה רבי יצחק ואמר ודאי כתיב (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ וכתוב (&) תחת עבד כי ימלוך ממנא דהוה (ממנא⁶⁹¹) תחות שלטנא אחרא ומליך ויהבין ליה שלטנא וכל שכנ כד שליט בישראל</p>	<p>תמה רבי יצחק ואמר ודאי כתוב תחת שלוש רגזה ארץ וכתוב תחת עבד כי ימלוך ממונה שהיה (ממונה) תחת שלטון אחר ומלך ונתנו לו שלטון וכל שכנ כששולט בישראל.</p>
<p>אמר רבי חמא בר גוריא כד אנח לישראל תחות שלטנותא דאומין יתיב וגעי ובכי⁶⁹² דהא הוא דכתיב (ירמיה יג יז) במסתרים תבכה נפשי אמר רבי יוסי במסתרים דווקא⁶⁹³</p>	<p>אמר רבי חמא בר גוריא כשהניח את ישראל תחת שלטון האומות ישב וגעה ובכה זה שכתוב במסתרים תבכה נפשי אמר רבי יוסי במסתרים דוקא.</p>
<p>רבי יהודה עאל לגביה דרבי אלעזר אשכחיה</p>	<p>רבי יהודה נכנס אל רבי אלעזר</p>

⁶⁸⁷ הם בין שאר העם הם כישראל בין שאר אומות (אור יקר).

⁶⁸⁸

⁶⁸⁹ רמז למה שפירש לעיל ר"ש שהשר נתן בלבם עצת רשע להרע לישראל ולרבי תנחום הקשה כי היאך השר היודע עתיד, שבלי ספק הקב"ה יתבע עלבונם השיאם עצה כזו, ואם הם עצמם היאך עלה בלבם שטות זה חוטאים ללא תועלתם (אור יקר).

⁶⁹⁰ ואמרו כיון שאין תועלת בהם ולא בטובתם שסוף נלקה מהם נרע להם כל מה שנוכל ונגקם מהם קודם וזהו טעם השר עצמן (אור יקר).

⁶⁹¹ ירצה יקרא אותו שר שמקיימין עבד מפני שהיה משועבד תחת יד שר אחר והקימוהו להרע לישראל (אור יקר).

⁶⁹² ג' פעולות הם: הא', יתיב, והיינו זמן יושב ודומם ועצב. הב', געי, היינו שאג ישאג על נוהו. הג', בכי, כאומרו תבכה נפשי, והתמידי יתיב, ואח"כ שואג ג' משמרות ובוכה ב' דמעות (אור יקר).

⁶⁹³ מפני שהקב"ה אין לפניו עצבות כאומרו עוז והדוה במקומו כדפי' במסכת חגיגה (אור יקר). היה אז הבכיה גם בהבתי גואי דלעילא אלא שהיה רק במקום המסתרים אשר שם (הקדו"ש כז ע"ב).

ספר שמות

ומצאו שהיה יושב וידו בפיו והיה עצוב אמר לו במה	דהוה יתיב וידיה בפומיה והוה עציב אמר ליה במאי
יח/א	יח/א
<p>עוסק מר אמר לו שכתוב באור פני מלך חיים אם ⁶⁹⁴האדון עצוב וכל שכן שגועה ובוכה מה יעשו שמשו זהו שכתוב הן אראלם צעקו חוצה מה זה חוצה שאדונם בפנים והם בחוץ אדונם בבתים הפנימיים והם בבתים החיצוניים מי הם בתים הפנימיים אמר רבי יצחק אותם מעשרה כתרי המלך.</p>	<p>קא עסיק מר אמר ליה דכתיב (משלי טז טו) באור פני מלך חיים ⁶⁹⁵אי טרנא ⁶⁹⁶עציב וכל שכן דגעי ובכי שמשוי מאי עבדי ⁷⁵הדא הוא דכתיב (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו ⁶⁹⁷חוצה מאי חוצה מריהון בגו ואינון לבר מריהון בבתי גוא ⁶⁹⁸ואינון בבתי ברא ⁶⁹⁹בתי גואי מאי אינון אמר רבי יצחק אינון מעשרה כתרי מלכא ⁷⁰⁰</p>
<p>מלאכי שלום מר יבכיון וכי יש מלאכים שאינם של שלום אמר ליה אין תא חזי אית מארי דינא קשיא ⁷⁰²ואית מארי דינא דלא קשיא ⁷⁰³ואית מארי דינא (ורפיא) ⁷⁶ורחמנותא ⁷⁰⁴ואית מארי דרחמנותא דלית בהו דינא כלל ⁷⁰⁵ואלין אתקרון מלאכי שלום ⁷⁰⁶על אינון דלתתא ⁷⁰⁷כתיב (שם נ ג) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם (שם לד ד)</p>	<p>מלאכי שלום מר יבכיון וכי יש מלאכים שאינם של שלום אמר לו כן בא וראה יש בעלי דין קשה ויש בעלי דין לא קשה ויש בעלי דין (רפה) ורחמים ויש בעלי רחמים שאין בהם דין כלל ואלה נקראו מלאכי שלום ועל אותם שלמטה כתוב אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם וכתוב ונמקו כל צבא השמים.</p>

694

⁶⁹⁵ ירצה חיי העולמות כולם למטה הוא ממה שמאירים פני הת"ת ואור פניו המבהיק ומתנוצץ אל התחתונים הוא חיותם למטה, א"כ אם אור פניו אין אתו תחתונים כל שכן אם יתהפך שנוסף על עצבון בוכה, אין חיים ואין קיום לשמשוי (אור יקר).

⁶⁹⁶ אדון (אור יקר).

⁶⁹⁷ הוא פעולה נוספת על בכיה דהיינו לבכות בצעקות וקולות נשמעים, היינו תוספת שהם מוסיפין, שהקב"ה בוכה בחשאי והם בקולות נשמעים, ושירם לקול יללה הומר, והעד אמרו צעקו חוצה ר"ל הם חוצה מטעם מאריהון בגו כאומרו במסותרים (אור יקר).

⁶⁹⁸ אר"א (ע"ח שער פנ"ח ט). עשר ספירות דאצילות (מ"מ).

⁶⁹⁹ ז"ן (ע"ח שער פנ"ח ט). בי"ע (מ"מ). בערך העולמות בי"ע נקראו הז"ן דאצילות בשם בתי גואי, אבל בערך האר"א נקראו הז"ן רק בשם בתי בראי (הקדר"ש כז ע"ב), עי' זהר ח"א סא ע"ב.

⁷⁰⁰ הוא בעשר ספירן דאצילות, ור"ל שהבתי גואי הם ההיכלות דאצילות והבתי בראי הם ההיכלות דהעולמות בי"ע. ועי' פרשת נח סא ע"ב ויצא קסג ע"א ויחי רמח ע"ב ויקרא טו ע"ב ושם באד"ר קמד ע"א (לש"ו).

⁷⁰¹ ישנם מארי יללה מלאכים קדושים ג"כ, המרבים בבכיה ויללה על גלות התורה והשכינה ועל חורבן בית המקדש וצערן של ישראל, ע"ד שכתוב (ישעיה לג ז) מלאכי שלום מר יבכיון וכו' מהם מתפשטים ויוצאים למטה קליפת לילית וכל כת דילה, המייללים תמיד ומכניסים כל עצבון ודאבת נפש ורוח בלבו של אדם (דע"ה ח"ב מג ע"ב).

⁷⁰² יש מלאכים חיצוניים לגמור הדין על ידם ואילו אינם קדושים, הב' הם מכח הדין והם קדושים אמנם אמצעיים בין הקדושים וחיצוניים, הג' הם קדושים פנימיים כולם רחמים, והחיצוניים קראם מלאכי גבורה (רח"ו).

⁷⁰³ מלכות (רח"ו).

⁷⁰⁴ קראם מארי דינא ורחמנותא, והפנימיים קראם מארי דרחמנותא דלית בהו דינא כלל, ואלו הם מלאכי שלום שהם מהיכלות קדושים כולם בעלי השלום והייחוד על ת"ת (רח"ו).

⁷⁰⁵ מלאכי אר"א (רח"ו).

706

⁷⁰⁷ שהם חיצוניים כתיב הלביש שמים קדרות, שהם פועלים דין תמיד, ובהיבטל הדין ופעולת החיצונים כתיב ונמקו כל צבא השמים, והם כחות המופקדים על השמש והירח והתקופות והרוחות. ויש להם פעולות והמשתמש בהם הוא חוטא מפני שהוא משתמש בכחות החיצוניים שאינם פועלים אלא על ידי החיצונים (אור יקר).

ספר שמות

ונמקו כל צבא השמים	
אי הכי כל אינון שולטנין דממנן על שאר עמיין כד חמאן למריהון עציב למאי עבדין פרוכא לבנוהי אמר רבי אלעזר לא עבדי אלא מאי דאתפקדו ⁷⁰⁸ ורעותא דמריהון ⁷⁰⁹ עבדין	אם כך כל אותם שליטים הממונים על שאר העמים כשרואים את אדונם עצוב למה עובדים בפרך עם בניו אמר רבי אלעזר אינם עושים אלא מה שהצטוו ורצון אדונם הם עושים.
רבי דוסתאי אמר בעדנא דאתמסרן בנוי דקודשא בריך הוא לשלטני עממין מתכנפין תריסר בתי דינין ומשתקען גו תהומא רבא געי פרנא געין ורהיטן ⁷¹⁰ (נ"א תריסין) ונחתין תרין דמעין ⁷¹¹ לשקיעא דימא רבא הדא הוא דכתיב (תהלים לו ז) משפטין תהום רבה ומתגלגלן עלאין לתתא אתבקען תתאין ונחתין מאתן וארבעין ⁷¹² דרגין הדא הוא דכתיב (עמוס ג ח) אריה שאג מי לא יירא	רבי דוסתאי אמר בזמן שנמסרים בני הקדוש ברוך הוא לשליטי העמים מתכנסים שנים עשר בתי דין ונשקעים לתוך תהום רבה גועה האדון ⁷¹⁰ גועים ורצים (בעלי מגנים) ויורדות שתי דמעות לשקוע של הים הגדול זהו שכתוב משפטין תהום רבה ומתגלגלים עליונים למטה מתבקעים התחתונים ויורדים מאתים וארבעים דרגות זהו שכתוב אריה שאג מי לא יירא.
תנא בשעתא דמסר קודשא בריך הוא לישראל לשרא דמצראי נזר עליהו שבע גזרות שישעבדו בהון מצראי הדא הוא דכתיב (&) וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים וגו' ולקבליהון שבעה לטב (&) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד ומלא הארץ אותם	שנינו בשעה שמסר הקדוש ברוך הוא את ישראל לשר מצרים גזר עליהם שבע גזרות שישעבדו בהם המצריים זהו שכתוב וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים וגו' וכנגדם שבע לטוב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד ומלא הארץ אותם.
הבה נתחכמה לו (&) רבי יוסי אמר אין הבה אלא לשון הזמנה למעבד דתא אמר (בראשית יא ז) הבה נרדה (ש"א יד מא) הבה תמים אמר רבי יוחנן הבה כולם לשון הסכמה והזמנה כמו (בראשית יא ד) הבה נבנה לנו עיר (שופטים כ ז) הבו לכם דבר ועצה (תהלים כט א) הבו ליהויה בני אלים	הבה נתחכמה לו רבי יוסי אמר אין הבה אלא לשון הזמנה לעשות דין כמו שנאמר "הבה נרדה" "הבה תמים" אמר רבי יוחנן הבה כולם לשון הסכמה והזמנה כמו "הבה נבנה לנו עיר" "הבו לכם דברי עצה" "הבו לה בני אלים".
רבי יצחק אמר הבה נתחכמה לו נהוי בהסכמת	רבי יצחק אמר הבה נתחכמה לו נהיה בהסכמת הדין אליו פן ירבה ורוח

⁷⁰⁸ כפי ענשם ומה שהם עושים מעצמם רצון גבוה (אור יקר).

⁷⁰⁹ וא"ת וא"כ ולמה נענשים. ו"ל מפני שמתגאים בעצמם כאומרו בכח ידי עשיתי ובחכמתי כי נבונותי, עוד י"ל מפני שמוסיפין ויש לישראל עוונות כדי להענישם בתוספת והיינו אומרו אני קצפתי מעט והמה עזרו לרעה. ע"ל מפני שאינם מבחינים בין צדיק לרשע כאומרו משנתן רשות וכו', ע"ל מגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב, כאומרו הוי אשור שבט אפי. ע"ל שבריאית אותה ההויה אינה אלא לכך לבד, עשה שליחותה מתבטלת אם כן מה מתאונן שנענש זה כחו והוייתו. וכל התירוצים האלו הם בח"י בבעלי הדין וכולם אמת (אור יקר).

⁷¹⁰

⁷¹¹ עי' הקדמת זוהר בראשית (דף ד רע"ב) ולקמן (דף יט סע"א ורע"ב) ופ' ויקהל (קצה ע"ב וקצו ע"א) וכו' מ"ש שהקב"ה מוריד שתי דמעות לים הגדול, הוא ע"ד שכתוב (שיה"ש ו יא) אל גינת אגוז ירדתי וכו', כי האי ירידה עלייה הוא, שעולין ה' דינין להמ"ס, ושם הם נמתקין, כי מיתוק הדינין הוא לעולם ע"י עלייתן בשרשם וכו', אמנם בהגהות מהרח"ו ז"ל על גליון הזוהר שם (קצה ע"ב) פי' בדרך אחר [הם ש"ך ופ"ר ביים החכמה דהיינו מלכות החכמה]. (דע"ה ח"ב צג ע"ב). עי' לקמן יט ע"ב (לש"ו).

⁷¹² גימ' מ"ר וסי' מר יבכיון (רח"ו).

ספר שמות

<p>דינא לגביה פן ירבה ורוח הקדש אומרת כן ירבה וכן יפרוץ ומלאכי השרת הוו להו לשכים ולצנינים הדא הוא דכתיב (&) ויקוצו מפני בני ישראל דהוו מתעקצי ממלאכי השרת כהני קוצי דמתעקצי בהו אינשי</p>	<p>הקודש אומרת כן ירבה וכן יפרוץ ומלאכי השרת היו להם לשכים⁷¹³ ו⁷¹⁴ולצנינים זהו שכתוב ויקוצו מפני בני ישראל שהיו נעקרים⁷¹⁵ ממלאכי השרת כמו שאנשים נעקצים מהקוצים הללו.</p>
<p>אמר רבי יודאי אמר רבי יצחק מה הוה מחשבתהון דמצראי לממנע מישראל פריה ורביה ושלטנא דממנא עליהון דאעיל בלבהון כך אלא אמר להון הוו ידעין דזמין ברא הדא למיפק מישראל דיתעביד דינא באלהיהון על ידיה</p>	<p>אמר רבי יודאי אמר רבי יצחק מה היתה מחשבת המצריים שתמנע פריה ורביה מישראל והשליט הממונה עליהם שהכניס כך בלבם אלא אמר להם היו יודעים שעתיד בן אחד לצאת מישראל שיעשה דין באלהיהם על ידו.</p>
<p>דאמר רבי יוחנן בשעה שאמר משה (שמות יב יב) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים הלך דומה שרו של מצרים⁷¹⁶ ארבע מאות פרסה אמר ליה קודשא בריך הוא גזרה נגזרה לפני דכתיב (ישעיה כד ב) יפקד יהו"ה על צבא המרום במרום וגו' באותה שעה נטלה השררה ממנו ונתמנה דומה שר של גיהנם⁷¹⁷ לידון שם נפשות הרשעים ורבי יהודה אומר על המתים נתמנה⁷¹⁸</p>	<p>שאמר רבי יוחנן בשעה שאמר משה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים הלך דומה שרו של מצרים ארבע מאות פרסה אמר לו הקדוש ברוך הוא גזרה נגזרה לפני שכתוב יפקד ה' על צבא המרום במרום וגו' באותה שעה נטלה השררה ממנו ונתמנה דומה שר של גיהנם לידון שם נפשות הרשעים ורבי יהודה אומר על המתים נתמנה.</p>
<p>אמר רבי חנינא כתיב (במדבר לג ד) ובאלהיהם עשה יהו"ה שפטים וכי באלוה של כסף ושל זהב ושל עץ ושל אבן יש שפטים אלא אמר רבי יוסי של כסף ושל זהב היו נתכים מאליהם ושל עץ מתרקבין</p>	<p>אמר רבי חנינא כתוב ובאלהיהם עשה ה' שפטים וכי באלוה של כסף ושל זהב ושל עץ ושל אבן יש שפטים אלא אמר רבי יוסי של כסף ושל זהב היו נתכים מאליהם ושל עץ מתרקבים.</p>
<p>אמר רבי אלעזר אלוה של מצרים שה היה וצוה הקדוש ברוך הוא לעשות בו שפטים לשרוף אותו באש כמו שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש כדי שיהא ריחו נודף ועוד (שמות יב ט) ראשו על כרעיו ועל קרבו ועוד שעצמותיו מושלכים בשוק וזאת היתה למצרים קשה מכולן הדא הוא דכתיב שפטים</p>	<p>אמר רבי אלעזר אלוה של מצרים שה היה וצוה הקדוש ברוך הוא לעשות בו שפטים לשרוף אותו באש כמו שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש כדי שיהא ריחו נודף ועוד ראשו על כרעיו ועל קרבו ועוד שעצמותיו מושלכים בשוק וזאת היתה למצרים קשה מכולן זהו שכתוב "שפטים".</p>
<p>אמר רבי יהודה באלהיהם ממש וזהו שר שלהם לקיים יפקוד יהו"ה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה וכל זה היו יודעים החכמים שבהם וכל שכן שר שלהם על כן כתיב (&) הבה נתחכמה לו</p>	<p>אמר רבי יהודה באלהיהם ממש וזהו שר שלהם לקיים יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה וכל זה היו יודעים החכמים שבהם וכל שכן שר שלהם על כן כתוב הבה נתחכמה לו.</p>

713

714

715

⁷¹⁶ עי' לקמן רעב ע"ב ש"רהב" הוא שרו של מצרים, ועי' אריכות בדע"ה ח"א עח ע"א. עי' לקמן רעב ע"ב (לש"ו).

⁷¹⁷ עי' לקמן רסד ע"ב (לש"ו).

⁷¹⁸ סנהדרין צד ע"א ועי' ברכות יח ע"ב (לש"ו).

ספר שמות

רבי יוחנן אמר הרבה ע"ז היו במצרים ונילוס אלוה	רבי יוחנן אמר הרבה עבודה זרה היו במצרים ונילוס אלוה
יח/ב	
<p>שלהם היה ובכלל אלהיהם היה הוא ובכולם עשה יהו"ה שפטים אמר רבי אבא הא דרבי יוחנן דייקא ופשיטא משום דאלהיהם נלקים בתחלה ואחר כך האומה וכן נילוס נלקה בתחלה והעצים והאבנים הדא הוא דכתיב (שמות ז יט) ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים⁷¹⁹ שהיו להם אלהות ממש ואמר רבי יצחק על צבא המרום במרום כתיב ונילוס לא היה במרום אמר רבי יוחנן רוב מימיו⁷²⁰ כדוגמתן במרום אמר רבי יצחק שר שלהם נלקה בתחלה ואח"כ שאר אלהיהם</p>	<p>שלהם היה ובכלל אלהיהם היה הוא ובכולם עשה ה' שפטים אמר רבי אבא זה של רבי יוחנן מדויק ופשוט משום שאלהיהם נלקים בתחלה ואחר כך האומה וכן נילוס נלקה בתחלה והעצים והאבנים זהו שכתוב ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים שהיו להם אלוהות ממש ואמר רבי יצחק על צבא המרום במרום כתוב ונילוס לא היה במרום אמר רבי יוחנן רב מימיו כדוגמתם במרום אמר רבי יצחק שר שלהם נלקה בתחלה ואחר כך שאר אלהיהם.</p>
<p>רבי שמעון⁷²² ברבי יוסי אומר לקות אומה של מצרים ממש לא היה אלא בים דכתיב (שם יד כח) לא נשאר בהם עד אחד וקודם זה נעשה שפטים באלהיהם ועל דא כתיב (&) הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה ונתנבאו על העתיד כפי מה שאירע להם ונוסף גם הוא על שונאינו נבאו על מחנות עליונים שיהיו שרויים בתוכם ונלחם בנו נבאו על מה דכתיב (&) יהו"ה ילחם לכם וגו' ועלה מן הארץ כמה דאת אמר (&) ובני ישראל יוצאים ביד רמה</p>	<p>רבי שמעון ברבי יוסי אומר⁷²¹ לקות אומה של מצרים ממש לא היה אלא בים שכתוב לא נשאר בהם עד אחד וקודם זה נעשה שפטים באלהיהם ועל זה כתוב הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה ונתנבאו על העתיד כפי מה שאירע להם ונוסף גם הוא על שונאינו נבאו על מחנות עליונים שיהיו שרויים בתוכם ונלחם בנו נבאו על מה שכתוב ה' ילחם לכם וגו' ועלה מן הארץ כמו שנאמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה.</p>
<p>וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי (&) רבי אלעזר פתח (שיר א א) שיר השירים אשר לשלמה תנא כשברא הקדוש ברוך הוא⁷²³ את עולמו⁷²⁴ עלה⁷²⁵ בחפץ⁷²⁶ לפניו וברא את</p>	<p>וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי רבי אלעזר פתח שיר השירים אשר לשלמה שנינו כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו עלה בחפץ לפניו וברא</p>

⁷¹⁹ היינו ע"ז שהיה מעץ או מאבן, היה שותת דם ויורד ונתן חלק המים שבו, שכל המציאות מורכב מד' יסודות, ויסוד המים נהפך לדם, ושותת ויורד לחרפתן ונסרח, וכיוצא בו לשר העליון, כל כח טמא המתלבש בהם (אור יקר).

⁷²⁰ ירצה כמו שיש מצרים למטה ופרעה שר עליה, כך מצרים למעלה ודומה שר עליה, וכמו שיש נילוס למטה מחיית מצרים, כך נילוס למעלה בטחון דומה לקה זה וזה. ור' יצחק כיוצא בו תירץ אלא שהקדים שתחלה היה לקות השר, אם כן אינו מכת היאור כי מכת היאור ענין בפני עצמו הוא אחר שכבר לקה השר והיאור העליון (אור יקר).

⁷²¹

⁷²² ור"ש פליג אכולהו ואמר שהמכות אינם בכלל זה אלא מכת מצרים היה על הים וקודם זמן מועט היה הקב"ה עושה דין באלוהיהם למעלה ולמטה והיינו כדפי' שם וישאו ישראל את עיניהם והנה מצרים דהיינו שרו של מצרים ובים היה לקותו, ועיקר מלחמה, ה' ילחם לכם, וכן ועלה מן הארץ, ובני ישראל יוצאים, דהיינו אחר גזרת ים סוף, ושם נפל שרו של מצרים. ועד כאן היה מתחזק כנגד ישראל למטה ולמעלה, שעל הים תבע תביעת ק"ץ שנה, וכשאמרו הבה נתחכמה לו, לא עלה בלבם אלא ענין הים, שהוא תכלית אבודם, כאומרו לא נשאר בהם עד אחד (אור יקר).

⁷²³ חכמה (אור יקר).

⁷²⁴ בינה, ושם נכלל הכל, שע"י שש קצוות שבתוכה היא נקראת עולם, שאין עולם פחות מ"ק (אור יקר).

ספר שמות

<p>השמים⁷²⁷ בימינו⁷²⁸ והארץ⁷²⁹ בשמאלו ועלה בחפץ לפניו לנהוג היום והלילה וברא המלאכים⁷³⁰ הממונים בחסדו ביום⁷³¹ (נ"א לומר שירה ביום זמן החסד) וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה⁷³² הדא הוא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה שירה עמי אלו מימין ואלו משמאל אלו מקשיבים שירת היום ואלו מקשיבים שירת הלילה שירתם של ישראל⁷³³ קדוש⁷³⁴ רבי יצחק אמר אותם שאומרים שירה בלילה מקשיבים שירתם של ישראל ביום הדא הוא דכתיב (שיר ח יג) חברים מקשיבים לקולך⁷³⁵</p>	<p>את השמים בימינו והארץ בשמאלו ועלה בחפץ לפניו לנהוג היום והלילה וברא המלאכים הממונים בחסדו ביום (לומר שירה ביום זמן החסד) וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה זהו שכתוב יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי אלו מימין ואלו משמאל אלו מקשיבים שירת היום ואלו מקשיבים שירת הלילה שירתם של ישראל קדוש רבי יצחק אמר אותם שאומרים שירה בלילה מקשיבים שירתם של ישראל ביום שירתם של ישראל ביום זהו שכתוב "חברים מקשיבים לקולך".</p>
<p>אמר רבי שמעון כת אחת כלולה משלש כתות אומרת שירה בלילה הדא הוא דכתיב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה</p>	<p>אמר רבי שמעון כת אחת כלולה משלש כתות אומרת שירה בלילה זהו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה.</p>
<p>אמר רבי אלעזר עשרה דברים נבראו ביום ראשון⁷³⁶ מהם מדת לילה ומהם מדת יום ועל מדת לילה כתיב (&) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כמה דאת אמר (איוב טז) אפו טרף וכתיב (מיכה ה ח) וטרף ואין מציל וחק</p>	<p>אמר רבי אלעזר עשרה דברים נבראו ביום ראשון מהם מדת לילה ומהם מדת יום ועל מדת לילה כתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כמו שנאמר אפו טרף וכתוב "וטרף ואין מציל" "וחק לנערתי" כמו שנאמר</p>

⁷²⁵ החכמה (אור יקר).

⁷²⁶ הכתר הנקרא רצון (אור יקר).

⁷²⁷ ת"ת בעל ו"ק זכרים בימינו לצד החסד כאומר מוליך לימין משה זרוע תפארתו (אור יקר). ת"ת (רח"ו).

⁷²⁸ בחסדים (רח"ו).

⁷²⁹ "והארץ" שהיא מלכות בעלת ו"ק נקביים, כאומרו כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, השמים ששת ימים, והארץ ששה לילות, דשמאלו מאחורוי בסטרא דגבורה, והיינו דו פרצופין היו אחור וקדם, אחור בגבורה שכל האחורין מכוונין אל הדין, ואל הקושי, וקדם החסד דאור קדמאה ודאי, ועלה בחפץ בסוד הכתר לפניו ודאי (אור יקר). מלכות בגבורות (רח"ו).

⁷³⁰ מלאכי הז"א (רח"ו).

⁷³¹ שהכתר קודם אל החכמה, ומשם בא היחוד שתהיה ההנהגה ב' מלכים, ת"ת ומלכות, משתמשין בכתר א', והיינו לנהוג היום והלילה הנהגה מיוחדת כמו שהיא בעת שלום. וכיון שהנהגה תתפשט מהם אל התחתונים ע"י האמצעים הקדושים, ולכך צריך שיהיו מלאכי מדת יום ומלאכי מדת לילה (אור יקר).

⁷³² ברא המלאכים הממונים בחסדו ביום להמשיך החסד לתחתונים בשעתו, דהיינו ביום, וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה, להנהיג מדת לילה שהיא משוררת תדיר למתק דיניה ע"י השיר, בסוד שירת הלויים, שהיא ממתקת הגבורה כנודע, אלו מימין מצד החסד ביום מצד הת"ת, ואלו משמאל מצד הגבורה בלילה, מצד המלכות. ומלאכי יום אינם משוררים לדעת ר' אלעזר אלא ישראל הם משוררים והם מקשיבים שירתם בחסדם על ישראל (אור יקר).

⁷³³ מלאכי השכינה (רח"ו).

⁷³⁴ הנה השמאליים קדושתם קדוש, והימניים קדושתם ואין אומרים קדוש ביום אלא ישראל, ולכך מקשיבים שירת היום שירתם של ישראל קדוש, ואין אומרים קדושה בלילה, ור' יצחק פליג שאין ראוי שנאמר שאין מי שישורר ביום למעלה אלא אותם ששוררו בלילה מקשיבים ביום אמנם מלאכי יום משוררים ביום (אור יקר).

⁷³⁵ ואותם של יום אינם חברים כיון שמעולם אינם משוררים אלא של לילה הם חברים לישראל בערך שהם חלוקים למשמרות של מלאכים משמרתם בלילה ושל ישראל משמרתם ביום והם חברים מקשיבים יבום לשירם של ישראל וכו' (אור יקר).

⁷³⁶ ע"י חגיגה יב ע"א, בפדר"א פרק ג ותיקו"ז קלט ע"א (דע"ה ח"ב סד ע"ד).

ספר שמות

<p>לנערותיה כמה דאת אמר (שמות טו כה) חק ומשפט (תהלים קמז יט) חקיו ומשפטיו (שם פא ה) כי חק לישראל הוא משפט וגו' מכאן שמדת הדין שולטת בלילה</p>	<p>"חק ומשפט" "חוקיו ומשפטיו" "כי חק לישראל הוא משפט וגו'" מכאן שמדת הדין שולטת בלילה.</p>
<p>ותנא אלו האומרים שירה בלילה אלו הם שרים על כל בעלי שיר וכשפותחין החיים שירה מוסיפין העליונים כח לדעת ולהכיר ולהשיג מה שלא השיגו שמים וארץ מוסיפין כח בהאי שירה</p>	<p>ושנינו אלו האומרים שירה בלילה אלו הם שרים על כל בעלי שיר וכשפותחים החיים שירה מוסיפים העליונים כח לדעת ולהכיר ולהשיג מה שלא השיגו שמים וארץ מוסיפים כח בשירה הזו.</p>
<p>אמר רבי נחמיה אשרי הזוכה לדעת באותו שיר דתניא הזוכה באותו שיר ידע בענייני התורה והחכמה ויאזין ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה ובמה שעתיד להיות ובזה זכה שלמה לדעת</p>	<p>אמר רבי נחמיה אשרי הזוכה לדעת באותו שיר ששנינו הזוכה באותו שיר ידע בענייני התורה והחכמה ויאזין ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה ובמה שעתיד להיות ובזה זכה שלימה לדעת.</p>
<p>דתני רבי שמעון דוד ע"ה ידע בזה ותקן שירים ותושבחות הרבה ורמז בהם העתידות לבוא והוסיף כח וגבורה ברוח הקודש ידע בענייני התורה והחכמה ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלשון הקודש</p>	<p>ששנה רבי שמעון דוד עליו השלום ידע בזה ותיקן שירים ותשבחות הרבה ורמז בהם העתידות לבא והוסיף כח וגבורה ברוח הקודש ידע בענייני התורה והחכמה ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלשון הקדש.</p>
<p>ושלמה זכה יותר באותו השיר וידע החכמה ואזן וחקר ותקן משלים הרבה ועשה ספר מאותו השיר ממש והיינו דכתיב (קהלת ב ח) עשיתי לי שרים ושרות כלומר קניתי לי לדעת שיר מאותן השירים העליונים ואשר תחתם והיינו דכתיב שיר השירים כלומר שיר של אותם שרים של מעלה שיר שכולל כל ענייני התורה והחכמה וכח וגבורה במה שהיה ועתיד להיות שיר שהשרים של מעלה משוררים</p>	<p>ושלמה זכה יותר באותו השיר וידע החכמה ואזן וחקר ותקן משלים הרבה ועשה ספר מאותו השיר ממש והיינו שכתוב עשיתי לי שרים ושרות כלומר קניתי לי לדעת שיר מאותם השירים העליונים ואשר תחתם והיינו שכתוב שיר השירים כלומר שיר של אותם שרים⁷³⁷ של מעלה שיר שכולל כל ענייני התורה והחכמה וכח וגבורה במה שהיה ועתיד להיות שיר⁷³⁸ שהשרים של מעלה משוררים.</p>
<p>אמר רבי אלעזר אלו השרים עמדו⁷⁴⁰ עד שנולד לוי אבל משנולד לוי ואילך אמרו שיר⁷⁴¹ כיון שנולד משה ונמשח אהרן ונתקדשו הלויים נשלם השיר⁷⁴² ועמדו על משמרותם</p>	<p>אמר רבי אלעזר אלו השרים עמדו⁷³⁹ עד שנולד לוי אבל משנולד לוי ואילך אמרו שיר כיון שנולד משה ונמשח אהרן ונתקדשו הלויים נשלם השיר ועמדו על משמרותם.</p>
<p>ואמר רבי אלעזר באותה שעה שנולד לוי פתחו למעלה ואמרו (שיר ה א) מי יתנך כאח ל⁷⁴³ יונק שדי אמי⁷⁴⁴</p>	<p>ואמר רבי אלעזר באותה שעה שנולד לוי פתחו למעלה ואמרו מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי</p>

737

738

739

⁷⁴⁰ כאמרו בעמדם תרפינה כנפיהם, מלשון עמדו לא ענו עוד, שהוא לשון שתוק (אור יקר).

⁷⁴¹ ולא שלם שהיו שותקים (אור יקר).

⁷⁴² שהיה תמידי כדפי', ועוד אפשר שהיה מסודר ולא היה בערבוביא (אור יקר).

⁷⁴³ שנוכל לומר שיר יחד (אור יקר).

ספר שמות

י"א	
<p>אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבזו לי כיון שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה ונתקדשו כולם ועמדו על משמרותם ונתקדשו אלה לנוכח אלה לנוכח אלה חברים כאחד והעולמות אחד ומלך אחד שוכן עליהם בא שלימה ועשה ספר מאותו שיר של אותם שירים ונסתם החכמה בו.</p>	<p>אמץך בחוץ⁷⁴⁵ אשקך⁷⁴⁶ גם לא יבזו לי⁷⁴⁷ (&) כיון שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה ונתקדשו כולם ועמדו על משמרותם ונתקדשו אלה לנוכח אלה לנוכח אלה חברים כאחד והעולמות אחד ומלך אחד שוכן עליהם בא שלימה ועשה ספר מאותו שיר של אותם שירים ונסתם החכמה בו.</p>
<p>אמר רבי יהודה למה נקראו השרים של מטה לויים על שנלוים ונחברים⁷⁴⁸ למעלה כאחד והשומע נלוה ונדבק נפשו למעלה ועל כן אמרה לאה (בראשית כט לד) ילוה אישי אלי רבי תנחום אמר שבכל נלוה זרע⁷⁴⁹ לוי עם השכינה במשה ואהרן ומרים ובכל זרעו אחריו והם הנלוים אל יהו"ה לשרתו.</p>	<p>אמר רבי יהודה למה נקראו השרים המשוררים של מטה לויים על שנלוים ונחברים למעלה כאחד והשומע נלוה ונדבק נפשו למעלה ועל כן אמרה לאה "ילוה אישי אלי" רבי תנחום אמר שבכל נלוה זרע לוי עם השכינה במשה ואהרן ומרים ובכל זרעו אחריו והם הנלוים אל ה' לשרתו.</p>
<p>תא הזי בשעה שעמדו המשוררים למעלה לא עמדו על משמרתם עד שנולדו שלשה האחים משה אהרן ומרים תינה משה ואהרן⁷⁵⁰ מרים למה⁷⁵¹ אמר רבי יוסי הדא הוא דכתיב (קהלת ב ח) ושרות⁷⁵² כמה דאת אמר (שמות טו כא) ותען להם מרים.</p>	<p>בא וראה בשעה שעמדו המשוררים למעלה לא עמדו על משמרתם עד שנולדו שלשת האחים משה אהרן ומרים מילא משה ואהרן מרים למה אמר רבי יוסי זהו שכתוב ושרות כמו שנאמר ותען להם מרים.</p>
<p>תאנא באותה שעה שנולד לוי נטלו הקדוש ברוך הוא⁷⁵³ ובחרו מכל אחיו והושיבו בארץ⁷⁵⁴ והוליד לקהת⁷⁵⁵ וקהת הוליד לעמרם והוא הוליד לאהרן ומרים פירש מאשתו והחזירה באותה שעה⁷⁵⁶ היו המשוררים של מעלה עומדים</p>	<p>שנינו באותה שעה שנולד לוי נטלו הקדוש ברוך הוא ובחרו מכל אחיו והושיבו בארץ והוליד לקהת וקהת הוליד לעמרם והוא הוליד לאהרן ומרים פירש מאשתו והחזירה באותה</p>

⁷⁴⁴ כמו שהם מקבלים מאותו השיר יהיה שבט לוי שואב ויונק משדי המלכות לשיר (אור יקר).

⁷⁴⁵ עם שעדיין לא נעשה משכן ולא נבנה מקדש ואנו בחוץ (אור יקר).

⁷⁴⁶ נהיה כאיש אחד חברים (אור יקר).

⁷⁴⁷ שהשיר שלי נבזה עד שיהיה השיר למטה (אור יקר).

⁷⁴⁸ הם בעצמם עם המשוררים, והיה ראוי שיקראו נלוים לא לויים, שמורה שהם לויים לאחרים, לזה אמר שג"כ השומר נלוה, דהיינו ישראל השומע ודבק למעלה בנפשו (אור יקר).

⁷⁴⁹ לא אמרה ילוה על השיר אלא על יחודים שונים, משה בתורה, אהרן בגבורת הכהונה, מרים שהיא ממש הבאר היא השכינה (אור יקר).

⁷⁵⁰ שמשה לוי, אהרן כהן, ושיר הלויים הוא בעבודת הכהנים (אור יקר).

⁷⁵¹ כי מה ענין לה לגבי משוררים שהיא צדקת כשאר צדקניות (אור יקר).

⁷⁵² שהם נקבות לשרים זכרים. וא"ת בבית המקדש מה היה ענין השרות שלא היה שם נקבה כלל, ו"ל שהשיר היה ב' מינים הא' בפה וא' בכלי. הא' בפה והוא זכר, והב' בכלי הוא נקבה בסוד כלי כ"ל י' (אור יקר). שגם יש מלאכים שהם כוחות נוקבות ונקראו שרות (רח"ו).

⁷⁵³ שסלקוהו מלאכי השרת לפי כסא הכבוד ובחרו למעלת כהונה ולויה ותורה (אור יקר).

⁷⁵⁴ שנתן לו יישוב בעולם התחתון להוליד בנים ולעשות לו בית, והיינו שנתיישבה בגופו והוליד וכו' (אור יקר).

⁷⁵⁵ ענין קהת דקאמר כלומר איש כשר ראוי והגון לאביו לוי ולבנו עמרם שהוא אמצעי ביניהם וכן עמרם ראוי והגון והוליד גם הוא מצד עצמו כשרים כיוצא בו אהרן ומרים (אור יקר).

⁷⁵⁶ מפני שהיה משם נולד מרע"ה שהעמיד המשוררים במעשה המשכן (אור יקר).

ספר שמות

<p>ומשוררים גער בהם⁷⁵⁷ הקדוש ברוך הוא ונשתכך השיר עד שנטה קו ימינו⁷⁵⁸ והושיט לעמרם⁷⁵⁹</p>	<p>שעה היו המשוררים של מעלה עומדים ומשוררים גער בהם הקדוש ברוך הוא ונשתכך השיר עד שנטה קו ימינו והושיט לעמרם.</p>
<p>מאי טעמא נקרא עמרם שיצא ממנו עם רם על כל רמים ולא נזכר שמו מאי טעמא לא נזכר שמו רבי יהודה אמר בשם רבי אבהו מפני שבצנעא הלך ובצנעא חזר לאשתו⁷⁶⁰ כדי שלא יכירו בו הדא הוא דכתיב (&) וילך איש ולא נאמר וילך עמרם בפרהסיא ויקח את בת לוי אף היא בצנעא חזרה ולא נזכר שמה</p>	<p>מה הטעם נקרא עמרם שיצא ממנו עם רם על כל רמים ולא נזכר שמו מה הטעם לא נזכר שמו רבי יהודה אמר בשם רבי אבהו מפני שבצנעא הלך ובצנעא חזר לאשתו כדי שלא יכירו בו זהו שכתוב וילך איש ולא נאמר וילך עמרם בפרהסיא ויקח את בת לוי אף היא בצנעא חזרה ולא נזכר שמה.</p>
<p>וילך איש רבי אבהו אמר וילך איש זה גבריאל⁷⁶¹ דכתיב (דניאל ט כא) והאיש גבריאל שהלך הוא והחזירה לעמרם רבי יהודה אמר עמרם ממש היה ולא נזכר שמו מפני שהליכה זו לא היתה⁷⁶² ממנו להזדווג לאשתו אלא מלמעלה</p>	<p>וילך איש רבי אבהו אמר וילך איש זה גבריאל שכתוב והאיש גבריאל שהלך הוא והחזירה לעמרם רבי יהודה אמר עמרם ממש היה ולא נזכר שמו מפני שהליכה זו לא היתה ממנו להזדווג לאשתו אלא מלמעלה.</p>
<p>רבי יצחק אמר באהרן ומרים לא נאמר⁷⁶³ זיווג אבותם בתורה ובמשה כתיב ויקח את בת לוי להורות שהשכינה נקראת על שם לוי ולא היה עמרם ראוי להוליד למשה עד שנטל חלק בשכינה והוליד למשה⁷⁶⁴ הדא הוא דכתיב ויקח את בת לוי ולפיכך כתיב (&) ותרא אותו כי טוב הוא⁷⁶⁵</p>	<p>רבי יצחק אמר באהרן ומרים לא נאמר זיווג אבותם בתורה ובמשה כתוב ויקח את בת לוי להורות שהשכינה נקראת על שם לוי ולא היה עמרם ראוי להוליד למשה עד שנטל חלק בשכינה והוליד למשה זהו שכתוב ויקח את בת לוי ולפיכך כתוב ותרא אותו כי טוב הוא.</p>
<p>רבי אלעזר אמר זכה עמרם שיצא ממנו בן שזכה</p>	<p>רבי אלעזר אמר זכה עמרם שיצא</p>

⁷⁵⁷ שלא היה שלם כיון שלא היה עולה מן התחתונים ועם היות שנולדו התעוררות מטעם כזה לא יספיקו המשוררים סלקא דעתייהו שיספיק כיון שהם בעולם (אור יקר).

⁷⁵⁸ אפשר שעמרם היה מצד הלוי ועתה ראוי שעם היות שמשו לוי ינטה לימין כאומרו מולך לימין משה זרוע תפארתו לכך נטה קו ימינו כדי שיהיה הת"ת לצד הימין מפני שמרע"ה לוי כהן מקבל תורת חסד מימינו אש דת (אור יקר).

⁷⁵⁹ להחזיקו לעת זקנתו וזקנת אשתו בן זה לימין כדפי' (אור יקר).

⁷⁶⁰ להיות בן עניו ראוי לקבל התורה ועוד כדי שלא ירגישו המצרים ויושלך ליאור כדפי' רז"ל בפסוק ולא יכלה עוד הצפינו (אור יקר).

⁷⁶¹ מבית לוי יהיה פי' כדפי' לעיל ויקח את יוכבד בת לוי התחתון, והטעם שנטלה גבריאל והחזירה לו מפני שהוא ממונה על הנשמות והזווג כדפירשו שם, והיתה נשמת מרע"ה מזומנת תחת ידו. או ירצה מפני שהוא מבית לוי העליון שהוא ראש למשוררים העליונים, ויקח את בת לוי, שהיתה ראויה להוליד מרע"ה מסדר המשוררים במשכן כדפי' (אור יקר).

⁷⁶² הענין שעם היות ששאר בני אדם מעשיהם בבחירה, והבחירה רצון אלוהי, במרע"ה להוליד לא היתה שם בחירה לעמרם כלל, אלא הכל מלמעלה כדי שלא יהיה מחולל בעון היצר הרע (אור יקר).

⁷⁶³ שעם היות שנאמר ויקח עמרם את יוכבד דודתו לו לאשה וכו', לא היה זה בלידתם אלא ספור ייחוסם אח"כ אמנם בלידתם לא נזכר זיווג אבותם אם כן מה שכתוב במשה ויקח את בת לוי אינה יוכבד דאי הכי לימא הכי באהרן ומרים אלא בת לוי היא השכינה ולמה נקראת בת לוי שהשכינה נקראת על שם לוי ופירושו מדתו של לוי מפני שכל בית יעקב הם אחוזים בשכינה ושכינה דבקה בלוי ומה שאמר במרע"ה ויקח את בת לוי מפני שמשו רבינו ע"ה במעלה גדולה בסוד נשמה מסולקת גבוה מעל גבוה ולא היה עמרם ראוי להוליד למשה עד שנטל חלק בשכינה במה שהטיב מעשיו ונדבק בשכינה הוא זכה להוליד משה (אור יקר).

⁷⁶⁴ עי' לקמן נג ע"ב בארוכה (לש"ו).

⁷⁶⁵ היינו יסוד והוא סוד אבא בחי' משה (רח"ו).

ספר שמות

<p>לקול גדול דכתיב (שמות יט יט) והאלהים יעננו בקול ועמרם זכה לבת קול דכתיב ויקח את בת לוי כלומר בת קול ולפיכך כתיב וילך כלומר שהלך למדרגה זו תאנא כשנולד משה⁷⁶⁶ ייחד הקדוש ברוך הוא שמו עליו דכתיב וטרא אותו כי טוב הוא וכתיב (תהלים קמה ט) טוב יהו"ה לכל וכתיב (שם לד ט) טעמו וראו כי טוב יהו"ה</p>	<p>ממנו בן שזכה לקול גדול שכתוב והאלהים יעננו בקול ועמרם זכה לבת קול שכתוב ויקח את בת לוי כלומר בת קול ולפיכך כתוב וילך כלומר שהלך למדרגה זו שנינו כשנולד משה יחד הקדוש ברוך הוא שמו עליו שכתוב וטרא אותו כי טוב הוא וכתוב טוב ה' לכל וכתוב טעמו וראו כי טוב ה'.</p>
<p>ויהי בימים הרבים ההם (&) רבי יהושע דסכנין אמר ויהי בימים הרבים ההם סוף גלותם היה שהיו ישראל משועבדים בכל עבודה בימים הרבים ההם שהיו רבים לישראל במצרים וכיון שנשתלם קץ גלותם מה כתיב (&) וימת מלך מצרים מאי טעמא שהורד שר מצרים ממעלתו ונפל מגאותו וכיון שנפל מלך מצרים שהוא שר שלהן זכר הקדוש ברוך הוא לישראל ושמע תפלתם</p>	<p>ויהי בימים הרבים ההם רבי יהושע מסכנין אמר ויהי בימים הרבים ההם סוף גלותם היה שהיו ישראל משועבדים בכל עבודה בימים הרבים ההם שהיו רבים לישראל במצרים וכיון שנשתלם קץ גלותם מה כתוב וימת מלך מצרים למה שהורד שר מצרים ממעלתו ונפל מגאותו וכיון שנפל מלך מצרים שהוא שר שלהם זכר הקדוש ברוך הוא את ישראל ושמע תפלתם.</p>
<p>אמר רבי יהודה בא וראה שכך הוא שכל זמן שהשר שלהם נתנה לו שררה על ישראל לא נשמע צעקתם של ישראל כיון שנפל השר שלהם כתיב וימת מלך מצרים ומיד (&) ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים שעד אותה שעה לא נענו בצעקתם</p>	<p>אמר רבי יהודה בא וראה שכך הוא שכל זמן שהשר שלהם נתנה לו שררה על ישראל לא נשמע צעקתם של ישראל כיון שנפל השר שלהם כתוב וימת מלך מצרים ומיד ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים שעד אותה שעה לא נענו בצעקתם.</p>
<p>אמר רבי אלעזר בא וראה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא כשהוא מרחם על ישראל כופה למדת הדין ומורידה ומרחם עליהם והיינו דתנן שהקדוש ברוך הוא מוריד שתי דמעות⁷⁶⁷ לים הגדול מאן אינון שתי דמעות אמר רבי יוסי לאו</p>	<p>אמר רבי אלעזר בא וראה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא כשהוא מרחם על ישראל כופה למדת הדין ומורידה ומרחם עליהם והיינו ששנינו שהקדוש ברוך הוא מוריד שתי דמעות לים הגדול מהם אותם שתי דמעות אמר רבי יוסי לא</p>
<p>יט/ב</p>	
<p>מלה ברירא היא⁷⁶⁸ דהא אמר ליה לאובא טמיא דהוא כדיב ומליה כדיבן</p>	<p>דבר ברור היא שהרי אמר לו לאוב עצמות שהיה משקר ודבריו שקריים.</p>

⁷⁶⁶ דרגא דמשה ע"ה הנה היה ברזא דמתקלא, סוד הדעת עלאה הנמשך מרזא דאור א"ס, והוא סוד העץ החיים, מקור החיים, תי העולמים, והוא האות ו' דהשם הויה ב"ה, שהוא לוינת נחש בריח, המבריח מן הקצה אל הקצה, ומשם היה נשמת משרע"ה, משם מכוון בלתי התלבשות כלל, וכל הדרגין תתאין שנמשך דרך שם היה רק דרך מעבר לבד. והנה היה הוא מהאור הגנוז עצמו ע' פ' שמות (יא ע"ב יב ע"א יט ע"א) ופ' בשלח (נג ע"ב נד ע"א). ולכן היה עלול ואפשר שיתוקנו כל העולמות על ידו למדרגתם שקודם החטא, ושיתפשט ויתגלה האור הגנוז לעילא ולתתא כמו אחר התיקון העתידי, כי הוא היה הצינור להתפשטות האור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס, ולכן ניתן התורה רק על ידו (דע"ה ח"ב קכח ע"ב).

⁷⁶⁷ עי' אריכות לעיל יח ע"א.
⁷⁶⁸ פי' ענין ב' דמעות לא ידענו פירושם דהא א"ל וכו' דהיינו ששאלתי לאובא טמיא על פי' ב' דמעות, ונמצא שקרן (מ"מ).

ספר שמות

<p>אמר רבי אלעזר לאו בתר אובא טמיא אזלינן דברירא דמלה הוא⁷⁶⁹ דתנן בעשרה כתרי מלכא⁷⁷⁰ אית תריין דמעין⁷⁷¹ לקודשא בריך הוא⁷⁷² והן שתי מדות דין⁷⁷³ שהדין בא משתיהן כמה דאת אמר (ישעיה נא יט) שתיים הנה קוראותיך וכשהקדוש ברוך הוא⁷⁷⁴ זוכר את בניו⁷⁷⁵ הוא מוריד⁷⁷⁶ אותם לים הגדול שהוא ים החכמה להמתיקן והופך מדת הדין למדת רחמים ומרחם עליהם אמר רבי יהודה שתי דמעות שמהם באים הדמעות מהם בא הדין</p>	<p>אמר רבי אלעזר לא הולכים אחר אוב עצמות שבירור הדבר הוא ששנינו בעשרה כתרי המלך יש שתי דמעות לקדוש ברוך הוא והן שתי מדות דין שהדין בא משתיהן כמו שנאמר שתיים הנה קוראותיך וכשהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו הוא מוריד אותם לים הגדול שהוא ים החכמה להמתיקן והופך מדת הדין למדת הרחמים ומרחם עליהם אמר רבי יהודה שתי דמעות שמהן באות הדמעות מהן בא הדין.</p>
<p>אמר רבי יהודה כתיב (שמות יד י) והנה מצרים נוסע אחריהם ואמר רבי יוסי זה שר של מצרים הוא ואת אמרת (&) וימת מלך מצרים זה שר של מצרים אמר רבי יצחק האי מלה קא מסייע לה הוא דלעילא כתיב הכא (&) והנה מצרים וכתיב התם וימת מלך מצרים מלמד דעכשיו לא היה מלך דהורידוהו מגדולתו ולפיכך כתיב והנה מצרים ולא כתיב מלך מצרים ומה דאמר וימת כמה דאת אמר (שם ד יט) כי מתו כל</p>	<p>אמר רבי יהודה כתוב "והנה מצרים נוסע אחריהם" ואמר רבי יוסי זה שר של מצרים הוא ואתה אמרת "וימת מלך מצרים" זה שר של מצרים אמר רבי יצחק הדבר הזה מסייע לאותו שלמעלה כתוב כאן "והנה מצרים" וכתוב שם "וימת מלך מצרים" מלמד שעכשיו לא היה מלך שהורידוהו מגדולתו ולפיכך כתוב "והנה מצרים" ולא כתוב "מלך מצרים" ומה שאמר</p>

⁷⁶⁹ ואמרו בפ' הרואה דף נט רב קטינא הוה עבר אפתחא דאובא טמיא שמע רעש אמר כלום ידע אובא טמיא מאיזו סיבה הרעש בא וא"ל אובא טמיא קטינא קטינא בשעה שהקב"ה זוכר את בניו בגלות מוריד ב' דמעות לים הגדול ומהם בא הרעש. א"ר קטינא אובא טמיא הוא כדיב ומילוי כדיבין וא"כ למה לא יהיה הרעש ב' זמני זה אחר זה נגד ב' דמעות. ואמר הש"ס ולא היא דתרי זמני הוי הרעש אם כן אמאי אמר רב קטינא דהוא כדיב. כי היכי דלא ליטעו בני עלמא אבתריה דאובא טמיא, עכ"ל. משמע שדברי אובא טמיא אמת אלא כי היכי דלא ליטעו וגם רב קטינא מודה בענין ב' דמעות אלא שאמר שאינו ענין לרעש דא"כ יהיה ב' פעמים, ואפשר לפרש שר"ק אינו מודה בענין ב' דמעות, ולכן אמר דהוא כדיב וכו' ולפי זה פ"י דברי הזהר א"ר יוסי לאו מלה דברירא היא ר"ל שענין ב' דמעות אינו אמת ומביא ראיה מרב קטינא שאמר לאובא טמיא דהוא כדיב בענין הב' דמעות נמי. ומ"ש הש"ס ולא היא ר"י לא ס"ל הכי אלא כדס"ד מעיקרא והגם שר"ק אמורא ור' יוסי תנא ולא ראו זה את זה אפשר שאירעא מעשה כזה בימי ר' יוסי, ור' אלעזר השיב לר' יוסי לאו בתר אובא טמיא וכו' לא ממנו למדנו ענין ב' דמעות אלא רבותינו אמרו זה ומלה ברירא היא כדמפרש (מ"מ).
⁷⁷⁰ עשר ספירות (אור יקר).

⁷⁷¹ אינם נקראות דמעות מפני שהם יוצאות מהעינים העליונים אלא מפני שהם גורמות על ידי הדין דמעות לעולם כדמפרש ר' יהודה והם ב' מדות הדין גבורה הוד, או מלכות, מפני שיש בחי' דין בהוד או במלכות, והנראה שעיקרו במלכות מאומרו שהדין בא משתיהם דהיינו מגבורה עליונה נמשך למלכות ומהמלכות לתחתונים ואפשר לפרש מגבורה והוד בא למלכות (אור יקר). אינון ב' כחות הדין. ועניינם הוא, כי הנה נודע שאימא עילאה נקראת אלהים חיים, בלשון רבים, לרמוז על ב' בחי' אלהים שיש בה, שהם נו"ה שבה, הנקראים אלהים צבאות. ונקרא חי, גם ע"ש היסוד שביניהם, שנקרא חי כנודע. גם דע, כי הנצח וההוד דאינהו לבר מגופא, והם בחי' הדין. גם נודע, כי אלו הנה"י דאימא, מתלבשים תוך ז"א בסוד מוחין, ומהם נמשך אל שתי העינים דז"א. וז"ס מ"ש בס"ה, כי הנצח וההוד נקראים תריין עיינין. והנה אלו העינים של ז"א, הם נקרא ענבים, שבתוכם היין, שהם תריין דמעין עילאין, כחות הדין הנמשכים מנו"ה דאימא כנזכר וכו', ותריין עיינין דז"א, הם נקראים ענבים שבתוכם היין והדינים, וגם הם ב' שמות אלהים (שעה"פ תולדות).

⁷⁷² בראשית ד רע"ב ולעיל יח ע"א ולקמן קצו ע"א ובאד"ר קלז ע"ב (לש"ו)

⁷⁷³ נו"ה (רח"ו).

⁷⁷⁴ בינה (אור יקר).

⁷⁷⁵ נשמות קדושות שבתוך הגלות (אור יקר).

⁷⁷⁶ לשון יורדי מרכבה שהוא עליה, והיינו שמעלה אותם אל הבינה אשר שם שורש הדין וממתיקן (אור יקר).

ספר שמות

<p>האנשים המבקשים את נפשך</p>	<p>"וימת" כמו שנאמר כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך.</p>
<p>אמר רבי יצחק אמר רבי יהושע בא וראה כל מלכי מצרים פרעה שמם ובכאן לא נאמר אלא מלך מצרים סתם ובמקומו פרעה והוא פרעה ממש תא חזי בעוד דאית שולטנותא דלעילא אית שולטנותא בעמא דלתתא אתעדי שולטנותא דלעילא אתעדי שולטנותא דלתתא</p>	<p>אמר רבי יצחק אמר רבי יהושע בא וראה כל מלכי מצרים פרעה שמם ובכאן לא נאמר אלא מלך מצרים סתם ובמקומו פרעה והוא פרעה ממש בא וראה בעוד שיש שלטון שלמעלה יש שלטון בעם שלמטה כשהעבר השלטון שלמעלה עובר השלטון שלמטה.</p>
<p>אמר רבי יוסי כתיב (זכריה יד א) הנה יום בא ליהויה וגו' והיה יום אחד הוא יודע ליהויה וגו' וכי שאר יומין לאו אינון דיליה אלא אמר רבי אבא מלמד ששאר הימים ניתנים לשרים ואותו יום אינו של השרים אלא של הקדוש ברוך הוא כדי לעשות דין בעכו"ם מפני שבאותו יום יפלו כל השרים ממעלתם ועל דא כתיב (ישעיה ב יא) ונשגב יהויה לבדו ביום ההוא שאותו יום לא יהיה מעלה לשרים</p>	<p>אמר רבי יוסי כתוב הנה יום בא לה' וגו' והיה יום אחד הוא יודע לה' וגו' וכי שאר הימים אינם שלו אלא אמר רבי אבא מלמד ששאר הימים ניתנים לשרים ואותו יום אינו של השרים אלא של הקדוש ברוך הוא כדי לעשות דין בעובדי כוכבים ומזלות מפני שבאותו יום יפלו כל השרים ממעלתם ועל זה כתוב ונשגב ה' לבדו ביום ההוא שאותו יום לא יהיה מעלה לשרים.</p>
<p>אמר רבי אבא כשהקדוש ברוך הוא עושה דין בשרים של מעלה מה כתיב (שם לד ה) כי רותה בשמים חרבי וכי חרב אית⁷⁸ ליהויה אלא אמר רבי יצחק חרב אית ליה דכתיב (שם ו) חרב ליהויה מלאה דם וכתיב (שם סו טז) ובחרבו את כל בשר</p>	<p>אמר רבי אבא כשהקדוש ברוך הוא עושה דין בשרים של מעלה מה כתוב כי רותה בשמים חרבי וכי יש לה' חרב, אלא אמר רבי יצחק חרב יש לו שכתוב חרב לה' מלאה דם וכתוב "ובחרבו את כל בשר".</p>
<p>אמר רבי אבא החרב הזה הוא הדין שעושה דכתיב (ד"ה א כא טז) וירא (דוד)⁷⁹ את מלאך יהויה עומד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו וכי חרב שלופה היתה ביד המלאך אלא שהיתה הרשות נתונה בידו לעשות דין</p>	<p>אמר רבי אבא החרב הזה הוא הדין שעושה שכתוב וירא (דוד) את מלאך ה' עמד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו וכי חרב שלופה היתה ביד המלאך אלא שהיתה הרשות נתונה בידו לעשות דין.</p>
<p>והא אמר רבי יהושע בן לוי אמר לי מלאך המות אי לאו דהייסנא ליקרא דברייתא פרענא להו בית השחיטה כבהמה אמר רבי אבא כלא משום דאתייהיב רשותא בידיה למעבד גמר דינא הדא הוא דכתיב (יהושע ה יב) וחרבו שלופה בידו הרשות נתונה בידו לעשות דין אי הכי מאי (ד"ה א כא כז) וישב חרבו אל נדנה אמר רבי אבא שנחזר הדין לבעל הדין והרשות למי שהרשות שלו</p>	<p>והרי אמר רבי יהושע בן לוי אמר לי מלאך המות אם לא שאני חס על כבוד הבריות אפרע להם את בית השחיטה כבהמה אמר רבי אבא הכל משום שנתן רשות בידו לעשות גמר דין זהו שכתוב וחרבו שלופה בידו הרשות נתונה בידו לעשות דין אם כך מה זה "וישב חרבו אל נדנה" אמר רבי אבא שנחזר הדין לבעל הדין והרשות למי שהרשות שלו.</p>
<p>ויאנחו⁸⁰ בני ישראל (&) ויתאנחו לא כתיב אלא ויאנחו כלומר נתאנחו (ס"א האניחו)⁸¹ לו למעלה</p>	<p>ויאנחו בני ישראל ויתאנחו לא כתוב אלא ויאנחו כלומר נתאנחו (האניחו) לו למעלה (כלומר נאנחו למטה)</p>

ספר שמות

<p>(ס"א כלומר נאנחו למטה)⁸² שהאנחה היתה בשבילים למעלה,⁷⁷⁷</p>	<p>שהאנחה היתה בשבילים למעלה.</p>
<p>רבי ברכיה אמר בני ישראל דלעילא הוו ומאן אינון בני ישראל אינון דאתקרון בני פולחנא כלומר אותם שהם מן העבודה של מעלה ותעל שועתם אל האלהים (&) שעד אותה שעה לא עלתה שועתם לפניו</p>	<p>רבי ברכיה אמר בני ישראל שלמעלה היו ומי הם בני ישראל אותם שנקראו בני העבודה של מעלה ותעל שועתם אל האלהים שעד אותה שעה לא עלתה שועתם לפניו.</p>
<p>אמר רבי יצחק כד עביד קודשא בריך הוא דינא בפמלייא של מעלה ההוא דינא מאי הוי אמר רבי אלעזר מעבר להו בההוא נהר דינור ואעבר לון משלמניהון ומני שולטנין אחרנין דשאר עמין אמר ליה והא כתיב (תהלים קד ד) משרתיו אש לוחט אמר ליה אית אשא קשיא מאשא ואית אשא דדחיא אשא</p>	<p>אמר רבי יצחק כשעושה הקדוש ברוך הוא דין בפמליא של מעלה אותו דין מה יהיה אמר רבי אלעזר מעביר אותם באותו נהר דינור ומעבירם משלטונם וממנה שליטים אחרים של שאר עמים אמר לו והרי כתוב משרתיו אש לוחט אמר לו יש אש קשה מאש ויש אש שדוחה אש.</p>
<p>אמר רבי יצחק תלת ענייני הכא אנחה שועה צעקה וכל חד מתפרשא מאחרא אנחה כתיב ויאנחו בני ישראל צעקה דכתיב (&) ויצעקו שועה דכתיב (&) ותעל שועתם וכל חד בלחודוי מתפרשא וכלהו עבדו ישראל אמר רבי יהודה צעקה ושועה עבדו אנחה לא עבדו משמע מדכתיב ויאנחו⁷⁷⁸ ולמעלה היתה האנחה בשבילים</p>	<p>אמר רבי יצחק שלשה ענינים כאן אנחה שועה צעקה וכל אחד מתפרש מהאחר אנחה שכתוב ויאנחו בני ישראל צעקה שכתוב ויצעקו שועה שכתוב ותעל שועתם וכל אחד לבדו מתפרש וכולם עשו ישראל אמר רבי יהודה צעקה ושועה עשו אנחה לא עשו משמע משכתוב ויאנחו ולמעלה היתה האנחה בשבילים.</p>
<p>צעקה ושועה במאי אתפרשן אמר רבי יצחק אין לך שועה אלא בתפלה שנאמר (שם לט יג) שמעה תפלתי יהו"ה ושועתי האזינה (שם פח יד) אליך יהו"ה שועתי (שם ל ג) שועתי אליך ותרפאני צעקה שצועק ואינו אומר כלום אמר רבי</p>	<p>צעקה ושועה במה התפרשו אמר רבי יצחק אין לך שועה אלא בתפלה שנאמר שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אליך ה' שועתי שועתי אליך ותרפאני צעקה שצועק ואינו אומר כלום אמר רבי</p>
<p>כ/א</p>	
<p>יהודה הלכך גדולה צעקה מכולן שצעקה היא בלב הדא הוא דכתיב (איכה ב יח) צעק לבם אל יהו"ה צעקה וזעקה דבר אחד הוא וזו קרובה להקדוש ברוך הוא יותר מתפלה ואנחה דכתיב (שמות כב כג) כי אם צעוק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו</p>	<p>יהודה הלכך גדולה צעקה מכולם שצעקה היא בלב זהו שכתוב צעק לבם אל ה' צעקה וזעקה דבר אחד הוא וזה קרובה לקדוש ברוך הוא יותר מתפלה ואנחה שכתוב כי אם צעוק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו.</p>
<p>אמר רבי ברכיה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לשמואל (ש"א טו יא) נחמתי כי המלכתי את שאול למלך מה כתיב (&) ויחר לשמואל ויצעק אל יהו"ה כל הלילה הניח הכל ולקח</p>	<p>אמר רבי ברכיה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לשמואל נחמתי כי המלכתי את שאול למלך מה כתוב ויחר לשמואל ויצעק אל ה' כל הלילה הניח הכל ולקח צעקה משום שהיא קרובה</p>

⁷⁷⁷ ור"ל ויאנחו מלאכי השרת בשביל בני ישראל התחוננים ור' ברכיה אמר שבני ישראל הם המלאכים שנתאנחו (מ"מ).
⁷⁷⁸ פי' ר' יהודה סובר כת"ק ויאנחו העליונים בשביל בני ישראל (מ"מ).

ספר שמות

<p>צעקה משום דהיא קרובה לקודשא בריך הוא יתיר מכלהו הדא הוא דכתיב (&) ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי</p>	<p>לקדוש ברוך הוא יותר מכולם זהו שכתוב ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי.</p>
<p>תנו רבנן האי מאן דצלי ובכי וצעיק עד לא יכיל למרחש בשפוותיה האי צלותא שלימתא דהיא בלבא ולעולם לא הדרא ריקניא אמר רבי יהודה גדולה צעקה שקורע גזר דינו של אדם מכל ימיו</p>	<p>שנו רבותינו מי שמתפלל ובוכה וצועק עד שלא יכול לרחש בשפתיו תפלה זו שלימה שהיא בלב ולעולם לא חוזרת ריקם אמר רבי יהודה גדולה צעקה שקורעת גזר דינו של אדם מכל ימיו.</p>
<p>רבי יצחק אמר גדולה צעקה שמושלט על מדת הדין של מעלה רבי יוסי אמר גדולה צעקה שמושלט בעולם הזה⁷⁷⁹ ובעולם הבא⁷⁸⁰ בשביל צעקה⁷⁸¹ נוחל האדם העולם הזה והעולם הבא דכתיב (תהלים קו ו) ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילים</p>	<p>רבי יצחק אמר גדולה צעקה שמושלט על מדת הדין של מעלה רבי יוסי אמר גדולה צעקה שמושלט בעולם הזה ובעולם הבא בשביל צעקה נוחל האדם העולם הזה והעולם הבא שכתוב ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילים.</p>
<p>ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין רבי שמעון פתח (שיר ב יז) דודי לי ואני לו הרועה בשושנים אמר רבי שמעון אוי להם לבריות שאינם משגיחים ואינם יודעים בשעה שעלה במחשבה לפני הקדוש ברוך הוא לברא עולמו כל העולמות עלו במחשבה⁷⁸² אחת ובמחשבה זו נבראו כולם הדא הוא דכתיב (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית ובמחשבה זו שהיא החכמה נברא העולם הזה והעולם של מעלה</p>	<p>ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין רבי שמעון פתח דודי לי ואני לו הרועה בשושנים אמר רבי שמעון אוי להם לבריות שאינם משגיחים ואינם יודעים בשעה שעלה במחשבה לפני הקדוש ברוך הוא לברא עולמו כל העולמות עלו במחשבה אחת ובמחשבה זו נבראו כולם זהו שכתוב כולם בחכמה עשית ובמחשבה זו שהיא החכמה נברא העולם הזה והעולם של מעלה.</p>
<p>נטה ימינו וברא העולם שלמעלה⁷⁸³ נטה שמאלו וברא העולם הזה⁷⁸⁴ הדא הוא דכתיב (ישעיה מו יג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדו וכלם ברגע אחד (ובשעה אחת נבראו) ועשה עולם הזה כנגד</p>	<p>נטה ימינו וברא העולם של מעלה נטה שמאלו וברא את העולם הזה זהו שכתוב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קרא אני אליהם יעמדו יחדיו וכולם ברגע אחת (ובשעה אחת נבראו) ועשה העולם הזה כנגד העולם</p>

⁷⁷⁹ דהיינו מה שמושפע הדין מחסד ולמטה, מ"ק להנהגת העולם (אור יקר).

⁷⁸⁰ דהיינו אפילו מקורות הדין שנפתחים בבינה הם מתפקיין לרחמים ונסתמין בסוד הצעקה, ולפי זה צריכה לעלות אל החכמה או אל הג"ר שבבינה שהכל ענין א' כדי שתמשול אפילו בעולם הבא למתק דיניה (אור יקר).

⁷⁸¹ נראה שמכריח ממה שנחל מושלת וזו אינה ראייה, שהרי תפלה ג"כ נוחל שאם הוא שב ומתפלל הקב"ה מקבל תשובתו. ואין לומר שאין תשובה שלימה אלא בצעקה ח"ו, שאין שום תשובה חוזרת ריקם. והנה ענין זה יובן במה שפי' שזדונות נעשות לו כשגגות, או זדונות נעשו לו כזכויות. והנה השב מיראה מתפלל לבד בשועיה, ולכן תשובתו בעולם הזה, ירצה מתקן מה שעשה בעולם הזה, וזדונות נעשו לו כשגגות, כדי שלא תקובל בעולם הבא עד ירצה, כשכיר יומו וזדונותיו ושגגותיו לפניו עד יטהר, ואח"כ יאכל פרי מעלליו הטובים, נמצא שלא נחל בהם עולם הבא. אמנם השב מאהבה צועק וזדונות נעשו כזכויות וממש נחשב כעושה מצוה וע"י התשובה מאותם העונות נוחל עולם הבא. מפני שכפי שיעור זדונותיו וצעקתו פתח מקורות מחכמה אל הבינה וזה טוב לו לטהר ממצוקותיהם תרתי מצוקות עולם הזה ומצוקות עולם הבא (אור יקר).

⁷⁸² פי' אבא (מ"מ).

⁷⁸³ פירוש ע"י החסדים ברא ז"א (מ"מ).

⁷⁸⁴ ע"י הגבורות נבנית המלכות, ואח"כ חזר לפשט, ואמר ועשה עולם הזה (מ"מ).

ספר שמות

<p>העולם של מעלה וכל מה שיש למעלה כדוגמתו למטה וכל מה שיש למטה כדוגמתו בים והכל אחד ברא בעליונים המלאכים ברא בעולם הזה בני אדם ברא בים לויתן כמה דאת אמר (שמות לו יח) לחבר את האהל להיות אחד</p>	<p>של מעלה וכל מה שיש למעלה כדוגמתו למטה וכל מה שיש למטה כדוגמתו בים והכל אחד ברא בעליונים המלאכים ברא בעולם הזה בני אדם ברא בים לויתן כמו שנאמר לחבר את האהל להיות אחד.</p>
<p>כתיב באדם (בראשית טו) כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתיב (תהלים חו) ותחסרהו מעט מאלהים אי בני נשא יקירין (נ"א בעובדיו)⁸⁴ בעובדיהו כל האי ואינון מתעבדין (מטפה) מעפר דבירא במה אתיין לשאבא מניה⁷⁸⁵ ובחר בעליונים ובחר בישראל לעליונים לא קרא בנים לתחתונים קרא בנים הדא הוא דכתיב (דברים יד א) בנים אתם לה' אלהיכם הוא קרא להם בנים והם קראו לו אב דכתיב (ישעיה סג מז) כי אתה אבינו וכתיב (&) דודי לי ואני לו הוא בחר בי ואני בחרתי בו</p>	<p>כתוב באדם כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתוב ותחסרהו מעט מאלהים אם בני אדם חשובים במעשיהם (במעשיו) כל זה והם נעשים (מטפה) מעפר הבאר במה באים לשאב ממנו ובחר בעליונים ובחר בישראל לעליונים לא קרא בנים לתחתונים קרא בנים זהו שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם הוא קרא להם בנים והם קראו לו אב שכתוב כי אתה אבינו וכתוב דודי לי ואני לו הוא בחר בי ואני בחרתי בו.</p>
<p>הרועה בשושנים (&) הוא רועה בשושנים אף על פי שהקוצים סביב להם ואין אחר יכול לרעות בשושנים כמותו דבר אחר הרועה בשושנים מה שושן זה הוא אדם ומימיו לבנים כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו ממדת הדין למדת הרחמים וכתיב (שם א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו</p>	<p>הרועה בשושנים הוא רועה בשושנים אף על פי שהקוצים סביב להם ואין אחר יכול לרעות בשושנים כמותו דבר אחר הרועה בשושנים מה שושן זה הוא אדם ומימיו לבנים כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו ממידת הדין למידת הרחמים וכתוב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.</p>
<p>רבי אבא הוה אזיל באורחא והוה עמיה רבי יצחק אדהו אזלי פגע באינון ורדים נטל חד רבי אבא בידוי והוה אזיל פגע בהו רבי יוסי אמר</p>	<p>רבי אבא היה הולך בדרך והיה עמו רבי יצחק עד שהיו הולכים פגש את אותם ורדים רבי אבא נטל אחד בידו</p>

⁷⁸⁵ ור"ל כשאננם עוסקים בתורה שהם מי באר, במה יכולים לינק השפע של תורה. ומובן ע"פ הנז' בתוספת ביאור כי פנימיות המלכות שהוא סוד כלת משה הוא מדריגת הבינה ולפיכך יש בשושנה י"ג עלין שהוא סוד הי"ג מדות שהמשיך משה לכלתו ומבואר בכוונת שב"ג ת"ד יש בכל א' מהם שם ע"ב והוא י"ג פעמים ע"ב גימ' תתקל"ו והוא גימ' שושנת' כי ק"ך היתרים הוא להודיע שקודם הזיווג המלכות מלאה דינים ק"ך צירופי אלהים, ואחר הזוג מתמעטין ולא יש יותר מה' אותיות אלהים והם רומזים על ה' עלין תקיפין דסחרין לשושנה ונקראים ישועות כי הם מושיעים לנערה לבל ישול בה זר ובוזה מובן מאמר שמות דף כ' הנז"ל כי בתחלה היא אדומה סוד שושנה אדומה ראיתי שהוא דין, אח"כ כשמוצקין אותו בסוד הי"ג מדות, אז הפך לבן טהור מסטרא דבינה ולזה אומר הקב"ה שהוא ת"ת כשם ששונה התחתונה שעומדת על י"ב בקר שהם י"ב עלין דסחרין לשושנה והים שעליהם מלמעלה, הרי י"ג, גימ' אח"ד, שהיא סהדותא דיחודא עילאה, מפני שמורה על זוג דגופא בגופא ונעשית אחד, כן רעייתי שהיא כלת משה ג"כ בין הבנות, ונקראת רעייתי מפני שפנימיות זעיר שהוא רוחא דאבא מתייחד עם רוחא דמלכות שהיא רוחא דאימא, והם רעים דלא מתפרשין, ולכן נקראת רעייתי, דוגמת אימא עילאה, ואז תהיה שושנת העמקים ב"ג נהרי דאפרסמונא, ותהיה שושנה עילאה חוור וסומק. וכשם שיהיה זוג חיצוניות גופא בגופא, כמו כן ע"י כלת משה שהוא רוחא דבינה דבגוון, יהיה זוג רוחא למטה במקומנו, ע"י שאני מוריד לך רוחא של הדעת שלי שהוא פנימיות רוחא דאבא עילאה, וע"כ יהיה זוג רוחא ברוחא. והשם ב"ן דהה"ן שבה הוא סוד ד' נשים, וכולם נקראים על שם ב"ן בנות, וגם כי אצל הבינה שהיא רעייתי נק' כולם בנות כמבואר על פוסק בנות צעדה עלי שור עוד עוד פי' אחר בשושנה מלכות כשהיא למטה בין החוחים הם החיצונים ואין לה יחוד עם הת"ת ישראל כן רעייתי שהיא בינה עילאה יורדת למקום התבונות שלה שנקראים בנות ור"ל שבינה עילא הג"כ אין לה זוג בסוד לא אבא בעיר שאין הקב"ה נכנס לירושלים של מעלה עד שיכנס לירושלים של מטה (מ"מ).

ספר שמות

<p>ודאי שכנתא הכא ואנא המינא בידוי דרבי אבא למילף חכמתא סגיאה דהא ידענא דרבי אבא לא נטל האי אלא לאהזאה חכמתא</p>	<p>והיה הולך פגש בהם רבי יוסי אמר ודאי ששכינה כאן ואני ראיתי בידי רבי אבא ללמד חכמה רבה שהרי ידעתי שרבי אבא לא נטל את זה אלא להראות חכמה.</p>
<p>אמר רבי אבא תיב ברי תיב יתבו ארח רבי אבא בההוא ורדא אמר ודאי אין העולם מתקיים אלא על הריח דהא הזינא דלית נפשא מתקיימא אלא על ריחא ועל דא הדס במוצאי שבת</p>	<p>אמר רבי אבא שב בני שב ישבו הריח רבי אבא באותו הורד אמר ודאי אין העולם מתקיים אלא על הריח שהרי ראיתי שאין נפש מתקיימת אלא על ריח ולכן הדס במוצאי שבת.</p>
<p>פתח ואמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מי גרם לי שאני לדודי ודודי לי מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים מה שושן יש בו ריח והוא אדום מוצקין אותו והוא מתהפך ללבן ולעולם ריחו לא זז כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך זה שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא והחטא נקרא אדם כמה דאת אמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג</p>	<p>פתח ואמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מי גרם לי שאני לדודי ודודי לי מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים מה שושן יש בו ריח והוא אדום מוצקין אותו והוא מתהפך ללבן ולעולם ריחו לא זז כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך זה שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא והחטא נקרא אדם כמו שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג</p>
<p>כ/ב</p>	
<p>ילבינו מקריב קרבנו לאש שהוא אדום זורק הדם סביב למזבח שהוא אדום מדת הדין אדום מוצקין אותו⁸⁵ (הריח) ועולה העשן כלו לבן ואז האדום נהפך ללבן נהפך מדת הדין למדת הרחמים</p>	<p>ילבינו מקריב קרבנו לאש שהוא אדום זורק הדם סביב למזבח שהוא אדום מדת הדין אדום מוצקין אותו (הריח) ועולה העשן כולו לבן ואז האדום נהפך ללבן נהפך מדת הדין למדת הרחמים.</p>
<p>ותא חזי כל מדת הדין אין צריך הריח שלו אלא מצד אודם⁷⁸⁷ והיינו דאמר רבי יהודה מה דכתיב (מ"א יח כח) ויתגודדו⁷⁸⁸ כמשפטם⁷⁸⁹ וגו' עד שפך דם⁷⁹⁰ עליהם אלא היו יודעים שלא ישיגו ממדת הדין כרצונם זולתו באדם.</p>	<p>ובא וראה כל מדת הדין אין צריך הריח שלו אלא מצד אדום והיינו שאמר רבי יהודה מהו שכתוב ויתגודדו כמשפטם וגו' עד⁷⁸⁶ שפך דם עליהם אלא היו יודעים שלא ישיגו ממדת הדין כרצונם זולתו באדם.</p>
<p>אמר רבי יצחק⁷⁹¹ ועוד אודם ולבן נקרב לעולם והריח עולה משתיהן מה השושן אדום</p>	<p>אמר רבי יצחק ועוד אדום ולבן נקרב לעולם והריח עולה משתיהן מה</p>

⁷⁸⁶

⁷⁸⁷ הכוונה כי הקדושים מהפכים מדת הדין למדת רחמים ולכן מוצקים אודם ללבן כנזכר והיינו מדת הצדיקים להפך הדין לרחמים ולשוב מעון וחטא לעבודה לעולם מלבן לאודם ובמזבח מאודם ללבן ובשר ודם לריח והרשעים ועובדי ע"ז להפך מהפכים מדת רחמים למידת הדין ומוצקין מלבושן לאודם (אור יקר)

⁷⁸⁸ לע"ז (אור יקר).

⁷⁸⁹ להפך מלבן לאודם (אור יקר).

⁷⁹⁰ יתהפכו להגביר כח הדין להגביר החיצונים וכח ע"ז (אור יקר).

⁷⁹¹ מוסיף על דברי ר' אבא ואמר שצריך למצוק מגשמי לרוחני שאפילו הטוב להטיב יותר ולמצוק המדות הגשמיות לרוחניות והיינו סוד חלב לובן ובשר ודם אודם ושניהם מוצקים במזבח ונהפכין לדק ריח דק רוחני וכן צריך להיות כל מעשיו וכן הוא סוד התענית שאדם מתענה על עונותיו שהוא מוצק חלבו ודמו באש תעניתו וניתן כחו ליחה מדם וחלב וכן היה ענין הקטרת ב' מינים אודם ולבן וכן השושן אודם ולבן מוצקין אותו ועולה ריח טוב, וכן האדם מוצק האודם והלבן והיינו

ספר שמות

<p>ולבן כך ריח הקרבן והקרבן מאדום ולבן בא וראה מריח הקטורת שהסמנים⁸⁶⁷⁹² מהם אדומים ומהם לבנים כגון הלבונה שהוא לבן מר דרור אדום והריח עולה מאדום ולבן ועל כן מנהיג עולמו בשושנים שהוא אדום ולבן וכתוב (יהזקאל מד טו) להקריב לי חלב ודם</p>	<p>השושן אדום ולבן כך ריח הקרבן והקרבן מאדום ולבן בא וראה מריח הקטורת שהסמנים מהם אדומים ומהם לבנים כגון הלבונה שהוא לבן מר דרור אדום והריח עולה מאדום ולבן ועל כן מנהיג עולמו בשושנים שהוא אדום ולבן וכתוב להקריב לי חלב ודם.</p>
<p>כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו זה אדום וזה לבן מה השושן שהוא אדום והוא לבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש עכשיו מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו אינו נצמק לחזור כלו לבן אלא באש דאמר רבי יהודה מתוך תעניתו של אדם מחלישין אבריו וגובר עליו האש ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש והוא הנקרא מזבח כפרה</p>	<p>כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו זה אדום וזה לבן מה השושן שהוא אדום והוא לבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש עכשיו מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו אינו נצמק לחזור כלו לבן אלא באש דאמר רבי יהודה מתוך תעניתו של אדם מחלישין אבריו וגובר עליו האש ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש והוא הנקרא מזבח כפרה.</p>
<p>והיינו דרבי אלעזר כד הוה יתיב בתעניתא הוה מצלי ואמר⁷⁹³ גלוי⁷⁹⁴ וידוע⁷⁹⁵ לפניך⁷⁹⁶ יהו"ה⁷⁹⁷ אלהי⁷⁹⁸ ואלהי אבותי שהקרבתי לפניך⁷⁹⁹ חלבי ודמי והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי⁸⁰⁰ יהי⁸⁰¹ רצון⁸⁰² מלפניך⁸⁰³ שיהא</p>	<p>והיינו שרבי אלעזר כשהיה יושב בתענית היה מתפלל ואומר גלוי וידוע לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שהקרבתי לפניך חלבי ודמי והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי יהי רצון</p>

נמי במידות העליונות שהם אודם מלכות, ולובן ת"ת ומוצקין אותם בסוד אשה ריח נחוח לה' להעלותם בדקות למעלה אל סוד החוטם והמוח דהיינו קשרם במדות העליונות ועלייתם אל סוד החכמה והבי' להמתקין וזה כל האדם לקשר ב' מדות אלו למתקם וליחדם והיינו שושנים (אור יקר).⁷⁹² שהסמנים (לש"ו).

⁷⁹³ פ' היה מתפלל י"ח, ובשומע תפלה היה אומר גלוי וכו' (אור יקר).

⁷⁹⁴ שאין נסתר מעיניו דבר (אור יקר).

⁷⁹⁵ שאינו מואס להסתיר עיני השגחתו משום נברא השב לפניו (אור יקר).

⁷⁹⁶ היא מדת המלכות, אם כן במלת גלוי העביר כל מסך מבדיל וחיצון מבין תעניתו וקרבו לבין המדה הזו ובמלת ידוע עלה כל מדרגות הנפרדים עד שנכנס אל הקדש ואמר לפניך היא מדת המלכות, ושם התחיל לקשר קשרי הייחוד לקשר קרבנו (אור יקר).

⁷⁹⁷ דהיינו הכתר עם החכמה (אור יקר).

⁷⁹⁸ הבינה עם החכמה ואח"כ ואלהי אבותי בינה שוכנת וחופפת על ג' אבות ושם מעלה המלכות (אור יקר).

⁷⁹⁹ מפני שמי שצם ומתכוון להתשבח בו או מצד כעס וכיוצא מהמתענים לשם יצר הרע אין אותו קרבן לה' אלא לחצונים ויצר הרע וכיוצא, לזה אמר "לפניך" לא הקרבתי קרבני לע"ז וחצוני אלא לפניך. והרי נכנס שיעור ב' פתחים שהם נ"ה ואח"כ הוא מתפלל המלכות על יד היסוד שאין לה ייחוד למעלה אלא על ידי חלבו ודמו היינו לובן ואודם לכפר בלובן על עון מצות עשה שהם מימין ובאודם לכפר על עון לא תעשה שהם משמאל וגבורה ומפני שהוא אינו מתרצה שם אלא בהיותו מוצק מגשמי לרוחני (אור יקר).

⁸⁰⁰ והיינו שהמתענה מקריב על מזבחו שהוא על ידי החולשה מתגדל חום הטבע ומשתלהב, והחלב והדם נתכים ואין ספק שהוא על ידי הכבד שהוא החום, וכמו שממנו, מתחלק המזון תמיד לכל הגוף כן בהיות האיש מתענה בחומו הוא מתיך כל מה שהאברים נזונו בדם מהכבד והיינו אש המזבח, המזבח עצמו הכבד שכן הוא רומז אליו והחום שבו הוא אש המזבח ומרתיח האברים ומתיך החלב והדם (אור יקר).

ספר שמות

<p>הריח⁸⁰⁴ העולה מפי בשעה זו⁸⁰⁵ כריח העולה⁸⁰⁶ מהקרבן באש המזבח ותרצני</p>	<p>מלפניך שיהא הריח העולה מפי בשעה זו כריח העולה מהקרבן באש המזבח ותרצני.</p>
<p>נמצא שאדם הוא מקריב בתעניתו החלב והדם (והאש) והריח שעולה מפיו הוא מזבח כפרה ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן ובלבד שיתכוין למה דאמרן אמר רבי יצחק מכאן ולהלאה כתוב כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אמר רבי יוסי כשהיה בית המקדש קיים אדם מקריב קרבנו בענין זה ומתכפר לו עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן כי האי גוונא</p>	<p>נמצא שאדם הוא מקריב בתעניתו החלב והדם (והאש) והריח שעולה מפיו הוא מזבח כפרה ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן ובלבד שיתכוון למה שאמרנו אמר רבי יצחק מכאן ולהלאה כתוב כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אמר רבי יוסי כשהיה בית המקדש קיים אדם מקריב קרבנו בענין זה ומתכפר לו עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן כדוגמא זה.</p>
<p>דבר אחר דודי לי ואני לו מה השושנים קוצין מצויין בתוכם אף הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים מה השושנים אלמלא הקוצים אין השושנים מתקיימין כך אלמלא הרשעים אין הצדיקים ניכרים דאמר רבי יהודה במה הצדיקים ניכרים מתוך שיש רשעים דאלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים דבר אחר הרועה בשושנים המנהיג עולמו בשש שנים⁸⁰⁷ והשביעית שבת לה' (&) דבר אחר בשושנים באותם ששונים בתורה</p>	<p>דבר אחר (&) דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מה השושנים קוצים מצויים בתוכם אף הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים מה השושנים אלמלא הקוצים אין השושנים מתקיימים כך אלמלא הרשעים אין הצדיקים ניכרים דאמר רבי יהודה במה הצדיקים ניכרים מתוך שיש רשעים שאלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים דבר אחר הרועה בשושנים המנהיג עולמו בשש שנים והשביעית שבת לה' דבר אחר בשושנים באותם ששונים בתורה.</p>
<p>ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין (&) רבי חייא פתח ואמר (תהלים כג א) מזמור לדוד יהו"ה רועי לא אחסר כלומר יהו"ה רועי יהו"ה הרועה שלי מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם למרעה טוב למרעה שמן במקום נחלי מים מישר הליכתן בצדק ובמשפט אף הקדוש ברוך הוא כתיב (&) בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב</p>	<p>ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין רבי חייא פתח ואמר מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר כלומר ה' רועי ה' הרועה שלי מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם למרעה טוב למרעה שמן במקום נחלי מים, מיושר הליכתן בצדק ובמשפט, אף הקדוש ברוך הוא כתוב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב.</p>

⁸⁰¹ סוד קשר חכמה ובינה ל"ה ה"י (אור יקר).

⁸⁰² הכתר הרוכב על שתיים (אור יקר).

⁸⁰³ הקודם לכל זה שאין לו שם וכינוי והוא חיות הכל, ולזה לא אמר לפניך, כי לפניך הוא מה שלפניו, דהיינו למטה מלפניך הוא הקודם לו (אור יקר).

⁸⁰⁴ הענין שבהיות האדם מתענה ומתיך לחותיו חלבו ודמו, אם נעשה הכל ריח ניחוח הוא קשה מפני שאדם פונה לעסקיו וצרכיו שאר הענינים לכך אינו בוחר לריח לקשר המדות העליונות אלא זמן הבל פיו בתפלה (אור יקר).

⁸⁰⁵ דווקא שאני עומד ומתפלל, ואמר "הריח העולה מפי" שכן הוא המתענה מעלה הבל פה חזק מצד התענית, ואמר "מפי" דהיינו המלכות פה מזבח ודאי, "ריח" היסוד הנקשר עם הת"ת (אור יקר).

⁸⁰⁶ והקרבן דהיינו יחוס ניחוח לה', ואמר העולה והקרבן דהיינו לכפר על המחשבה העולה ולכפר על המעשה הקרבן ומפני שהמעשים מינים שונים ולהם קרבנות חטאות אשמות וכיוצא לכך סתם וכלל הכל (אור יקר).

⁸⁰⁷ ששנים כתוב חסר ודרש שש שנים (רח"ו).

ספר שמות

<p>אמר רבי יוסי דרך הרועה לנהוג בצדק את צאנו להרחיקם מן הגזל להנהיגם במישור והשבט בידו שלא ימו ימין ושמאל כך הקדוש ברוך הוא הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור ובכל עת השבט בידו שלא ימו ימין ושמאל</p>	<p>אמר רבי יוסי דרך הרועה לנהוג בצדק את צאנו להרחיקם מן הגזל להנהיגם במישור והשבט בידו שלא ימו ימין ושמאל כך הקדוש ברוך הוא הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור ובכל עת השבט בידו שלא ימו ימין ושמאל.</p>
<p>דבר אחר ומשה היה רועה אמר רבי יוסי תדע לך שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים אם הרועה שומע עליו נקרא (משלי כו יג) תקוה לכסיל ממנו</p>	<p>דבר אחר ומשה היה רועה אמר רבי יוסי תדע לך שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים אם הרועה שומע עליו נקרא תקוה לכסיל ממנו.</p>
<p>אמר רבי יהודה משה חכם היה ובקי לנהוג את צאנו בא וראה מדוד שנאמר (ש"א טז יא) והנה רועה בצאן ללמדך שדוד</p>	<p>אמר רבי יהודה משה חכם היה ובקי לנהוג את צאנו בא וראה מדוד שנאמר והנה רועה בצאן ללמדך שדוד</p>
<p>כא/א</p>	
<p>חכם גדול היה והיה רועה צאנו כדין וכשורה לפיכך עשהו הקדוש ברוך הוא מלך על כל ישראל</p>	<p>חכם גדול היה והיה רועה צאנו כדין וכשורה לפיכך עשהו הקדוש ברוך הוא מלך על כל ישראל</p>
<p>ולמה צאן ולא בקר אמר רבי יהודה ישראל נקראים צאן שנאמר (יחזקאל לד ל) ואתן צאני צאן מרעית⁸⁰⁸ אדם אתם וכתוב (שם לו לח) כצאן קדשים כצאן ירושלים מה הצאן כשיקריבו על המזבח בשבילם זוכה לחיי העולם הבא⁸⁰⁹ כך המנהיג לישראל כדין וכשורה בשבילם זוכה לחיי העולם הבא</p>	<p>ולמה צאן ולא בקר אמר רבי יהודה ישראל נקראים צאן שנאמר ואתן צאני צאן מרעית אדם אתם וכתוב כצאן קדשים כצאן ירושלים. מה הצאן כשיקריבו על המזבח בשבילם זוכה לחיי העולם הבא כך המנהיג לישראל כדין וכשורה בשבילם זוכה לחיי העולם הבא.</p>
<p>ועוד הרועה את הצאן כשהצאן יולדת הרועה נוטל אותם טלאים בחיקו כדי שלא ילאו ויגעו ומוליכם אחרי אמותם ומרחם עליהם כך המנהיג לישראל צריך להנהילם ברחמים ולא באכזריות וכן אמר משה (במדבר יא יב) כי תאמר אלי שאהו בחיקך וגו' מה הרועה את הצאן כשהוא רועה טוב מציל את הצאן מן הזאבים ומן האריות כך המנהיג לישראל אם הוא טוב מצילן</p>	<p>ועוד הרועה את הצאן כשהצאן יולדות הרועה נוטל אותם טלאים בחיקו כדי שלא יעייפו ויגעו ומוליכם אחרי אמותם ומרחם עליהם כך המנהיג לישראל צריך להנהילם ברחמים ולא באכזריות וכן אמר משה כי תאמר אלי שאהו בחיקך וגו'. מה הרועה את הצאן כשהוא רועה טוב מציל את הצאן מן הזאבים ומן</p>

⁸⁰⁸ עי' תיקר"ז לז ע"א: השקו הצאן דאינון אברין קדישין דאתמר בהון ואתן צאני צאן מרעית אדם אתם (יחזקאל לד לא) כלהו רועים ומשה על כלהון דכתיב (שמות ב טו) וישב על הבאר וכתוב (תהלים צ א) תפילה למשה איש האלהים וכו' איהו שלטנותיה בשבעה רקיעין. בהגר"א: כלהו רועים - ר"ל, השקו כו' אמר לכלהו רועים, שהן ז' רועים הידועים, שהן כלל האברים דמשתקין מן המוח והטפה: איש האלקים - בעלה דשכינתא (זהר ח"א ו ע"ב וח"ב קלז ע"ב), שהוא כולל כל האברים.

⁸⁰⁹ דהיינו סוף הבהמה לשחיטה שהיא המיתה וכשהיא על גבי המזבח הוא הסוף היותר טוב שבכל השחיטות לשלמות הבהמה ועלייתה הב' הנהגתם לענייני העולם שלא ינהגם באכזריות אלא ברחמים וישתדל בטובם וכל הצריך להם וכל א' כפי כחו, והיינו "כשהצאן וכו'", הג' הצלתם מהאויבים בזכותו ותפלותיו שלא ישלטו בהם שונאיהם ומגין עליהם במעשיו כמשה רבינו ע"ה (אור יקר).

ספר שמות

<p>מן העכו"ם ומדין של מטה ומדין של מעלה ומדריכין לחיי העולם הבא כך משה רועה נאמן היה וראה הקדוש ברוך הוא שכדאי הוא לרעות את ישראל באותו הדין ממש שהיה רועה את הצאן לכשבים כפי הראוי להם והנקבות כפי הראוי להן⁸¹⁰</p>	<p>האריות כך המנהיג לישראל אם הוא טוב מצילים מן העכו"ם ומדין של מטה ומדין של מעלה ומדריכין לחיי העולם הבא כך משה רועה נאמן היה וראה הקדוש ברוך הוא שכדאי הוא לרעות את ישראל באותו הדין ממש שהיה רועה את הצאן לכשבים כפי הראוי להם והנקבות כפי הראוי להם.</p>
<p>ולפיכך כתיב (&) ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו ולא שלו⁸¹¹ דאמר רבי יוסי וכי מי שנתן את צפורה בתו למשה לא נתן לו צאן ובקר והלא יתרו עשיר היה אלא משה לא היה רועה את צאנו כדי שלא יאמרו בשביל שהיה צאנו עמו היה רועה אותן בטוב ולכן כתיב את צאן יתרו חותנו ולא את שלו כהן מדין רבי תנחום אמר אף על גב שהיה עובד שעשה עמו חסד היה רועה צאנו כדין וכשורה במרעה טוב שמן ודשן⁸¹²</p>	<p>ולפיכך כתוב ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו ולא שלו שאמר רבי יוסי וכי מי שנתן את צפורה בתו למשה לא נתן לו צאן ובקר והלא יתרו עשיר היה אלא משה לא היה רועה את צאנו כדי שלא יאמרו בשביל שהיה צאנו עמו היה רועה אותם בטוב ולכן כתוב את צאן יתרו חותנו ולא את שלו כהן מדין רבי תנחום אמר אף על גב שהיה עובד כוכבים ומזלות בשביל שעשה עמו חסד היה רועה צאנו כדין וכשורה במרעה טוב שמן ודשן.</p>
<p>וינהג את הצאן אחר המדבר (&) רבי יוסי אמר משה מיום שנולד⁸¹³ לא זזה⁸¹⁴ ממנו רוח הקודש ראה ברוח הקודש שאותו מדבר היה קדוש ומוכן לקבל עול מלכות שמים עליו⁸¹⁵ מה עשה הנהיג את הצאן אחר המדבר⁸¹⁶ רבי יצחק אמר אחר המדבר על כל פנים ולא במדבר שלא רצה שיכנסו בתוכו⁸¹⁷ אלא הרחיקם אחר המדבר</p>	<p>וינהג את צאנו אחר המדבר רבי יוסי אמר משה מיום שנולד לא זזה ממנו רוח הקודש ראה ברוח הקודש שאותו מדבר היה קדוש ומוכן לקבל עול מלכות שמים עליו מה עשה הנהיג את הצאן אחר המדבר רבי יצחק אמר אחר המדבר על כל פנים ולא במדבר שלא רצה שיכנסו בתוכו אלא הרחיקם אחר המדבר.</p>
<p>ויבא⁸¹⁸ אל הר האלהים חרבה (&) הוא לבדו בלא צאן אמר רבי יהודה האי אבנא⁸¹⁹</p>	<p>ויבא את הר האלהים חרבה הוא לבדו בלא הצאן אמר רבי יהודה אבן</p>

⁸¹⁰ כה תאמר אל בית יעקב הנשים כפי כחן ותגד לבית ישראל אנשים כפי כחן והנה זה יעשה לשם תועלתו ולא יועיל כלל אלא לשם תועלת ישראל דווקא שאינו רוצה להנות מהם אלא לשם תועלתו הוא עושה (אור יקר).

⁸¹¹ שהיה עושה לשם שמים וצורך הצאן (אור יקר).

⁸¹² ר' תנחום הוקשה לו מה לו לייחס עתה בשם כהן מדין אלא להודיע חסידותו של משה עם היותו כהן מדין עובד ע"ז היה רועה צאנו לטובה מפני שהיה חותנו שעשה עמו טוב שפתח לו פתחו (אור יקר).

⁸¹³ עד פטירתו, שמיום שנולד היה שכינה עמו כאומרו ותרא אותו כי טוב הוא (אור יקר).

⁸¹⁴ כי ח"ו שחטא כדי שתזוז אלא לעולם עמד בצדקו (אור יקר).

⁸¹⁵ שהיה רוח"ק מתעוררת בו יותר משום מקום אחר, ולזה כבד המקום ולא נכנס שם בצאנו מעולם אלא אחר המדבר (אור יקר).

⁸¹⁶ שאפילו קרוב להר אחר ההר לא היה מנהיג הצאן שמא תשמט אחת ותעלה אלא אחר המדבר במדבר רחוק הרבה מן ההר (אור יקר).

⁸¹⁷ סיני מפני קדושתו (מ"מ).

⁸¹⁸ לא אמר וינהג את הצאן א"כ עתה קשה למה בא (אור יקר).

⁸¹⁹ והיה במוכרח מצד אהבת הדומין, ור' אבא אמר שענין חדש היה שראה ההר מרעיש כנגדו ולזה קפץ לתוכו ותשקוט ההר, וההר מצא נחת רוח במשה ומה בהר ושמחו, ור' ינאי מוסיף שמרחוק ידע משה בהר בקדושתו (אור יקר).

ספר שמות

<p>דמקבלא פרזלא כד חמי ליה (מחטא)⁸⁷ מדלגא עילוי כך משה והר סיני כשנראו זה עם זה דלג עליו הדא הוא דכתיב (&) ויבא אל הר האלהים חרבה⁸²⁰</p>	<p>זו שמקבלת ברזל כשרואה אותו (מחטא) מדלגת עליו כך משה והר סיני כשנראו זה עם זה דלג עליו זהו שכתוב ויבא אל הר האלהים חרבה.</p>
<p>אמר רבי אבא מוכנים היו מששת ימי בראשית זה עם זה ואותו היום נתרגש ההר למול משה וכיון שראהו שנכנס לתוכו ודלג בו עמד ההר מלמד ששמחים היו זה עם זה</p>	<p>אמר רבי אבא מוכנים היו מששת ימי בראשית זה עם זה ואותו היום נתרגש ההר כנגד משה וכיון שראהו שנכנס לתוכו ודלג בו עמד ההר מלמד ששמחים היו זה עם זה.</p>
<p>אמר רבי ינאי (נ"א רבי יוסי) יודע היה משה שאותו הר האלהים הוא דכתיב (&) ויבא אל הר האלהים דתנן מה ראה משה באותו הר ראה עופות שהיו פורחים ופורשים כנפיהם ולא היו נכנסים בו</p>	<p>אמר רבי ינאי (ר' יוסי) יודע היה משה שאותו הר האלהים הוא שכתוב ויבא אל הר האלהים ששינו מה ראה משה באותו הר ראה עופות שהיו פורחים ופורשים כנפיהם ולא היו נכנסים בו.</p>
<p>רבי יצחק אומר⁸²¹ (נ"א אמר רבי יצחק) ראה העופות פורחים וטסים משם ונפלים לרגליו של משה מיד הרגיש בענין והעמיד את הצאן אחר המדבר והוא נכנס לבדו</p>	<p>רבי יצחק אומר (אמר רבי יצחק) ראה העופות פורחים וטסים משם ונפלים לרגליו של משה מיד הרגיש בענין והעמיד את הצאן אחר המדבר והוא נכנס לבדו.</p>
<p>וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה (&) רבי תנחום אומר שעת המנחה היתה שמדת הדין שולטת בו⁸²² רבי יוחנן אמר והא כתיב⁸²³ (תהלים מב ט) יומם יצוה יהוה חסדו מדת חסד קאמר ולא מדת הדין אמר רבי יצחק משיוצא האור עד שנוטה לרדת נקרא יום והוא מדת חסד משנוטה לרדת נקרא ערב והוא מדת הדין והיינו דכתיב (בראשית א ג) ויקרא אלהים לאור יום⁸²⁴</p>	<p>וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה רבי תנחום אומר שעת המנחה היתה שולטת בו רבי יוחנן אמר והרי כתוב יומם יצוה ה' חסדו מדת חסד אמר ולא מדת הדין אמר רבי יצחק משיוצא האור עד שנוטה לרדת נקרא יום והוא מדת חסד משנוטה לרדת נקרא ערב והוא מדת הדין והיינו שכתוב ויקרא אלהים לאור יום.</p>
<p>אמר רבי יוחנן שעת המנחה הוא משש שעות ולמטה⁸²⁵ דתניא רבי יצחק אמר מאי דכתיב</p>	<p>אמר רבי יוחנן שעת המנחה הוא משש שעות ולמטה שלמדנו רבי יצחק</p>

⁸²⁰ אפילו בבואו ידע שהוא הר האלהים (אור יקר). מפסוק זה משמע שמשה הוא שדלג על ההר וא"כ מ"ש האי אבנא וכו' הוא משה וכשראה הר סיני שהוא פרזלא דלג עליו על הר סיני, א"נ לפ' אבנא הוא ההר שדלג על הפרזלא שהוא משה ומ"ש כך משה והר סיני כשנראו וכו' ר"ל מפני שקדם הר סיני ונתרגש לקראת משה לכך דלג משה עליו וסיוע לפי' זה ממ"ש רבי אבא אותו היום ותרגש ההר למול משה ש"מ שההר נתרגש לקראת משה תחלה (מ"מ).

⁸²¹ ור' יצחק אמר שאינו מספיק זה כי שמא מטעם אחר לא היו נכנסים מפחד חיה וכיוצא אלא פורחים ונפלים לרגליו של משה, וכיון שראה שהיו נופלות לרגליו הבין שהיה יכול הוא ליכנס ברגליו על ענין שהיה בו שאין ראוי אליו אלא הוא (אור יקר).

⁸²² ולכך המראה היה בלבת אש דהיינו דין הגבורה הנשפעת במלכות מתוך הסנה שהם הקוצים שלוחי הדין הקשה השולטים (אור יקר).

⁸²³ וסבירא ליה דכל יומא הוי חסד ולא דין ור' יצחק מתריץ ליה שאינו נקרא יומם אלא דווקא עד שנוטה השמש למערב שעת מנחה גדולה ששם נקרא ערב וגובר הגבורה (אור יקר).

⁸²⁴ ר"ל לתחלת צמיחת האור והולך ואור (אור יקר).

⁸²⁵ קבלה מר' יצחק מו' שעות שלימות דהיינו ו"ק מצד החסד ולמטה שנכנס חצי שביעית דהיינו תחילת הכניסה במידת הגבורה משמאל לת"ת מדת יום (אור יקר).

ספר שמות

(שמות טז יב) בין הערבים ⁸²⁶ תאכלו בשר ובבקר תשבועו לחם בין הערבים דהוא שעתא	אומר מהו שכתוב בין הערביים תאכלו בשר ובבוקר תשבועו לחם בין הערביים שהיא שעת
כא/ב	
דדינא ⁸²⁷ תאכלו בשר וכתוב (במדבר יא לג) הבשר ⁸²⁸ עודנו בין שניהם ואף יהו"ה חרה בעם משום שבין הערביים דין המלכות שולט ובבוקר תשבועו לחם משום שאותה שעה נקראת חסד וכתוב חסד אל כל היום וכתוב ויקרא אלהים לאור יום שהוא מהבוקר. דאיהו מצפרא ⁸²⁹	הדין תאכלו בשר וכתוב הבשר עודנו בין שניהם ואף ה' חרה בעם משום שבין הערביים דין המלכות שולט ובבוקר תשבועו לחם משום שאותה שעה נקראת חסד וכתוב חסד אל כל היום וכתוב ויקרא אלהים לאור יום שהוא מהבוקר.
רבי תנחום ⁸³⁰ אמר דא סומק ודא חוור סומק ⁸³¹ בין הערבים דכתיב (שמות טז יב) בין הערבים תאכלו בשר וחורא בצפרא דכתיב (& ובבקר תשבועו לחם רבי יצחק ⁸³² אמר כתיב (שם יב ו) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים וגו' דהוא שעתא למעבד דינא ⁸³³ רבי יהודה ⁸³⁴ אמר ילפינן משני כבשים שבכל יום האחד מתקרב כנגד מדת החסד והשני כנגד מדת הדין.	רבי תנחום אומר זה אדום וזה לבן אדום בין הערביים שכתוב בין הערביים תאכלו בשר ולבן בבוקר שכתוב ובבוקר תשבועו לחם רבי יצחק אמר כתוב ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערביים וגו' שהיא שעה לעשות דין רבי יהודה אמר למדנו משני כבשים שבכל יום האחד מתקרב כנגד מדת החסד והשני כנגד מדת הדין.
ואמר רבי יהודה מאי דכתיב (במדבר כה ד) את הכבש האחד תעשה בבקר ולא כתיב את הכבש הראשון אלא את הכבש האחד מיוחד כנגד מדת החסד דבכל מקום שני לא נאמר בו כי טוב	ואמר רבי יהודה מהו שכתוב את הכבש האחד תעשה בבוקר ולא כתוב את הכבש הראשון אלא את הכבש האחד מיוחד כנגד מדת החסד שבכל מקום שני לא נאמר בו כי טוב.
רבי תנחום אמר לפיכך יצחק תקן תפלת המנחה שהוא כנגד מדת הדין אמר רבי יצחק מכאן (ירמיה ו ד) אוי לנו כי פנה היום ⁸³⁵ כי ינטו	רבי תנחום אמר לפיכך יצחק תקן תפילת המנחה שהיא כנגד מדת הדין אמר רבי יצחק מכאן אוי לנו כי פנה

⁸²⁶ יש ערב רב ומנחה גדולה, וערב זעיר מחנה קטנה בין הערביים תרי ערב (אור יקר).

⁸²⁷ ובשר מן הדין (אור יקר).

⁸²⁸ זמן אכילת הבשר בסעודת הערב שהוא בין ב' הערבים הנזכרים, ובבקר היא החסד ונמשך כל היום, לא כל היום ממש עד הערב, אלא כל זמן שהיום גובר ומאיר ביום שהוא עד חצות, והיינו לאור המאיר וגובר והולך (אור יקר)

⁸²⁹ ולדעת ר' יצחק היום נחלק לחצאים ו' שעות חסד ו' שעות גבורה, ות"ת כולל שתיהן (אור יקר).

⁸³⁰ ר' תנחום סבירא ליה שהצהרים קו האמצעי ירוק ואינו חסד אלא ממש בבוקר ואינו גבורה אלא ממש בערב וכו' מייתי ראייה מתפילות, וכמו שנותן זמן עד ד' שעות ג"כ עיקר מנחה מט' שעות ומחצה, ונתן לת"ת האמצעית דהיינו ב' שעות קודם חצות וכמוהו בקרוב אחר חצות (אור יקר).

⁸³¹ והיינו כשהשמש והאור בלבנינות בבקר מיד, והשמש והאור אדום בערב ואמצע ירוק הוא הת"ת מדכתיב בערב והיינו סעודת הערב ובבקר היינו סעודת הבקר (אור יקר).

⁸³² ורבי יצחק אותביה מתמיד של בין הערביים שהוא מיד מו' שעות ומחצה וכו' אמר כי האמת חסד עד חצות, ומחצות ואילך גבורה, האמנם עיקרו של חסד מאז הבקר ועיקר גבורה בהיותו מערב והולך (אור יקר).

⁸³³ ומשם לבקר חסד שהוא עד חצות (אור יקר).

⁸³⁴ ור' יהודה סבירא ליה דתמידים יוכיחו לבוקר עד ד' שעות לצד החסד, ובערב משש ומחצה נמצא בין שתיהם ב' שעות ומחצה לת"ת (אור יקר).

⁸³⁵ זה מדת חסד מורה שהוא עד חצות (אור יקר).

ספר שמות

<p>צללי ערב⁸³⁶ כי פנה היום זה מדת החסד כי ינטו צללי ערב שכבר נבר מדת הדין אברהם תקן תפלת שחרית כנגד מדת החסד</p>	<p>היום כי ינטו צללי ערב כי פנה היום זה מדת החסד כי ינטו צללי ערב שכבר נבר מדת הדין אברהם תיקן תפלת שחרית כנגד מדת החסד.</p>
<p>תנו רבנן בההיא שעתא דעאל משה למורא דסיני מאי טעמא אתגלי ליה בשלהובי אשתא דהוא דינא אמר רבי יעקב כעין שעתא הוה (שעתא⁸⁸) גרים⁸³⁷ רבי יוסי אמר כלא לחד גזעא⁸³⁸ אשתרשא כתיב (&) ויבא אל הר האלהים חרבה וכתוב (דברים ט ח) ובחרב הקצפתם את יהוה וכתוב (&) וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש מתוך הסנה מתוך שהם עתידים להיות כסנה כהאי דכתיב (ישעיה לג יב) קוצים כסוחים באש יצתו</p>	<p>שנו רבותינו באותה שעה שעלה משה להר סיני מה הטעם התגלה לו בשלהבות אש שהוא דין אמר רבי יעקב כעין השעה היתה (השעה) גורמת רבי יוסי אמר הכל לגזע אחד משתרש כתוב ויבא אל הר האלהים חרבה וכתוב ובחרב הקצפתם את ה' וכתוב וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה מתוך שהם עתידים להיות כסנה כמו זה שכתוב קוצים כסוחים באש יצתו.</p>
<p>אמר רבי יהודה⁸³⁹ מכאן למדנו רחמנותו של מקום על הרשעים דכתיב (&) והנה הסנה בוער⁸⁴⁰ באש לעשות בהם דין ברשעים והסנה איננו אוכל⁸⁴¹ (לעשות⁸⁹) אין להם⁹⁰ כליה בוער באש עכ"פ רמז לאש של גיהנם אבל הסנה איננו אוכל להיות להם כליה</p>	<p>אמר רבי יהודה מכאן למדנו רחמנותו של מקום על הרשעים שכתוב והנה הסנה בוער באש לעשות בהם דין ברשעים והסנה איננו אוכל (לעשות) אין בהם כליה בוער באש על כל פנים רמז לאש של גיהנם אבל הסנה איננו אוכל להיות בהם כליה.</p>
<p>דבר אחר (&) וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש מאי טעמא למשה בלבת אש ולשאר נביאים לא אמר רבי יהודה לאו משה כשאר נביאים דתנן מאן דקריב לאשא⁸⁴² ביה אתוקד ומשה קריב לאשא ולא אתוקד דכתיב (שמות כ יח) ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים וכתוב וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש מתוך הסנה⁸⁴³</p>	<p>דבר אחר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מה הטעם למשה בלבת אש ולשאר הנביאים לא אמר רבי יהודה אין משה כשאר הנביאים ששינו מי שמתקרב לאש בה נשרף ומשה קירב לאש ולא נשרף שכתוב ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים וכתוב וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה.</p>
<p>רבי אבא⁸⁴⁴ אמר האי דמשה אית לאסתכלא ביה בחכמתא עלאה על מה כתיב (&) כי מן</p>	<p>רבי אבא אמר זה של משה יש להסתכל בו בחכמה עליונה על מה</p>

⁸³⁶ שהוא ערב ממש שכבר עבר קרוב וט' שעות ומחצה, ירצה שכבר נבר מדת הדין, א"כ מתחלת שעה שביעית מתחלת וגובר והולך והיינו טעמא לתמיד של בין הערביים מז' שעות והיינו טעמא דתמיד של שחר בד' שעות לאחוז בגבורה המדות ותוקפם (אור יקר).

⁸³⁷ שהיה שעת המנחה (אור יקר).

⁸³⁸ שההר והמראה באש והקוצים על שם חטא ישראל שגורמין הפגם והחטא במעשה העגל כדמפרש ואזיל (אור יקר).

⁸³⁹ מסכים לדברי ר' יוסי ונקיט הכי מדבריו (אור יקר).

⁸⁴⁰

⁸⁴¹ להיות בהם כליה, שאין דיני הקב"ה נקמה אלא רחמים וטהרה לנפשות וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח (אור יקר). עי' הקדוש"ש כב ע"ג, ודע"ה ח"ב עו ע"ד.

⁸⁴² ירצה שאר נביאים לא היו יכולים לסבול נבואתם מתוקף הדין, ולזה נבואתם באמיר האמנם משה סובל נבואתו מן הדין בדיבור (אור יקר). מלכות (רח"ו).

⁸⁴³ עי' דע"ה ח"ב קד ע"ב.

⁸⁴⁴ ר' אבא אמר שהטעם היה מצד שנמשך משה מן הימין היה כח בו למתן הדין, מה שאין כן בשאר נביאים ולכך נבואתו מן השמאל וממתקה מימין, והיינו שהוא היה בת"ת ומתנבא בסוד ת"ת קשורה במלכות ושאר נביאים במלכות ומתייחד עמהם הת"ת (אור יקר).

ספר שמות

<p>המים משיתיהו מאן דאתמשך מן מיא⁸⁴⁵ (דינא עלאה) לא דחיל מנורא דתניא אמר רבי יהודה מאתר דאתנזר משה⁸⁴⁶ לא אתנזר בר נש אחרא אמר רבי יוחנן בעשרה דרגין אשתכלל⁸⁴⁷ דכתיב (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא⁸⁴⁸ ולא נאמן ביתי⁸⁴⁹ זכאה חולקיה דבר נש דמריה אסהיד כדין עלוי אמר רב דימי והא כתיב (דברים לד י) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה ואמר רבי יהושע בן לוי בישראל לא קם אבל באומות העולם קם ומנו בלעם אמר ליה ודאי שפיר קאמרת אשתיק כד אתא רבי שמעון בר יוחאי אתו שאילו קמיה האי מלה</p>	<p>כתוב כי מן המים משיתיהו מי שנמשך מן המים (דין עליון) לא פוחד מאש ששנינו אמר רבי יהודה ממקום שנגזר משה לא נגזר איש אחר אמר רבי יוחנן בעשר דרגות נתקן שכתוב בכל ביתי נאמן הוא ולא נאמן ביתי אשרי חלקו של האיש שאדונו מעיד עליו כך. אמר רב דימי והרי כתוב ולא קם נביא עוד בישראל כמשה ואמר רבי יהושע בן לוי בישראל לא קם אבל באומות העולם קם ומיהו בלעם אמר לו ודאי יפה אמרת שתק כשבא רבי שמעון בן יוחאי באו ושאלו לפניו דבר זה.</p>
<p>פתח ואמר קוטיפא דקרנטי אתערבא באפרסמונא טבא חס ושלום אלא ודאי כך הוא באומות העולם קם ומנו בלעם משה עובדוי לעילא ובלעם לתתא משה אשתמש בכתרא קדישא דמלכא עלאה לעילא ובלעם אשתמש בכתרינ תתאין דלא קדישין לתתא ובההוא גוונא ממש כתיב (יהושע יג כב) ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל בחרב ואי סלקא דעתך יתיר זיל שאיל לאתניה אתא רבי יוסי ונשק ידוי אמר הא חמידא⁹¹ (נ"א המרא) דלכאי נפק לבר דהכא משמע דאית עלאין ותתאין ימינא ושמאלא רחמי ודינא ישראל ועכו"ם ישראל משתמשינ בכתרינ עלאין קדישין עכו"ם בכתרינ תתאין דלא קדישין אלן דימינא ואלן דשמאלא ועל כל פנים מתפרשינ נביאי עלאי מנביאי תתאי נביאי דקודשא מנביאי דלאו דקודשא</p>	<p>פתח ואמר⁸⁵⁰ אשכול של זפת יתערב באפרסמון טוב חס ושלום אלא ודאי כך הוא באומות העולם קם ומיהו בלעם משה מעשיו למעלה ובלעם למטה משה השתמש בכתר הקדוש המלך העליון שלמעלה ובלעם השתמש בכתרים תחתונים לא קדושים למטה ובאותה צורה ממש כתוב ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל בחרב ואם עולה על דעתך יותר לך שאַל את אתונו בא רבי יוסי ונשק ידיו אמר הרי החמדה (היין) שבלבי יצא החוצה. שכך משמע שיש עליונים ותחתונים ימין ושמאל רחמים ודין ישראל ועובדי כוכבים ומזלות ישראל משתמשים בכתרים עליונים קדושים עובדי כוכבים ומזלות בכתרים תחתונים לא קדושים אלה של ימין ואלה של שמאל ועל כל פנים נפרדים נביאים עליונים מנביאים תחתונים נביאי קודש מנביאים שלא מקודש.</p>

⁸⁴⁵ שהוא מן החסדים דאבא (רח"ו).

⁸⁴⁶ ירצה כי הנשמות מבינה והרוחות מת"ת והנפשות ממלכות, מוסיף עליהם משה שנחצבה נשמתו מן החכמה שורשה מים והחסד ועם היות ששאר נשמות הם מזווג חכמה ובינה כדפי' בתיק'ז, עכ"ז חכמה נעלמת בו, אמנם משה מצד תגבורת החכמה על הבינה מה שאין כן בכל שאר האדם והנו משה, "מ"ה" חכמה, "ש" תשובה, ולהורות תגבורת החכמה, הש' כלולה בתוך מה, והיינו משה, ולכן שאר האדם מהבינה דין ואש, ואין המלכות נראית להם באש שילהיבו העולם ויפרידו, אלא במים רחמים ויוכלו לסבול אמנם משה אדרבה היה נראית באש כדי שיתמתק במימיו המפכים, מחכמה (אור יקר).

⁸⁴⁷

⁸⁴⁸

⁸⁴⁹ שהיה משמע שהוא נאמן מהבית שהאמינתו ועשאתו נאמן שלה ואינו כן אלא שהוא למעלה ממנה וכל מה שעושה בביתו נאמן הוא שכן הבעל יש לו רשות באשתו (רח"ו).

⁸⁵⁰

ספר שמות

אמר רבי יהודה כמו שהיה	אמר רבי יהודה כגוונא דהוה
כב/א	כב/א
<p>משה נבדל מכל הנביאים בנבואה קדושה עליונה כך היה בלעם נבדל משאר הנביאים ומכשפים בנבואה איננה קדושה למטה ועל כל פנים משה היה למעלה ובלעם למטה וכמה דרגות ודרגות מפרידות ביניהם. אמר רבי יוחנן אמר רבי יצחק משה היה מהרהר ואומר שמא חס ושלום ישראל יכלו בעבודה הקשה הזו זהו שכתוב וירא בסבלותם לפיכך וירא מלאך ה' אליו בלבת אש וגו' וירא והנה הסנה בוער באש וגו' כלומר משועבדים הם בעבודה קשה אבל (&) והסנה איננו אוכל זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא פריש לון מכל עמין וקרא לון בנין דכתיב (דברים יד א) בנים אתם לה' אלקיכם</p>	<p>משה נבדל מכל הנביאים בנבואה קדושה עליונה כך היה בלעם נבדל משאר הנביאים ומכשפים בנבואה איננה קדושה למטה ועל כל פנים משה היה למעלה ובלעם למטה וכמה דרגות ודרגות מפרידות ביניהם. אמר רבי יוחנן אמר רבי יצחק משה היה מהרהר ואומר שמא חס ושלום ישראל יכלו בעבודה הקשה הזו זהו שכתוב וירא בסבלותם לפיכך וירא מלאך ה' אליו בלבת אש וגו' וירא והנה הסנה בוער באש וגו' כלומר משועבדים הם בעבודה קשה אבל (&) והסנה איננו אוכל זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא פריש לון מכל עמין וקרא לון בנין דכתיב (דברים יד א) בנים אתם לה' אלקיכם</p>
פרשת וארא	פרשת וארא
<p>וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה' וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי וגו' (&) רבי אבא פתח (ישעיה כו ד) בטחו ביהו"ה עדי עד כי ביהו"ה צור עולמים בטחו ביהו"ה⁸⁵¹ כל בני עלמא בעיין לאתתקפא ביה בקודשא בריך הוא⁸⁵² ולמהוי רחצנו דלהון ביה</p>	<p>וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה' וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי וגו' רבי אבא פתח בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים בטחו בה' כל בני העולם צריכים להתחזק בקדוש ברוך הוא ולהיות בטחונם בו.</p>
<p>אי הכי מהו עדי עד אלא בגין דיהא תוקפא דבר נש באתר דאיהו קיומא וקשורא דכלא ואקרי עד והא אוקמוה כמה דאת אמר (בראשית מט כז) בבקר יאכל עד והאי עד אתר דאחיד לכל סטרין לסטרא דא ולסטרא דא⁸⁵³ לאתקיימא ולאיתקשרא קשרא די לא תעדי</p>	<p>אם כך מהו עדי עד אלא בשביל שיהיה התוקף של האדם במקום שהוא קיום וקשור של הכל ונקרא עד והרי פרשוהו כמו שנאמר בבוקר יאכל עד ועד זה מקום שאחוז לכל הצדדים לצד זה ולצד זה להתקיים ולקשר קשר שלא יזוז.</p>
<p>והאי עד תיאובתא דכלא⁸⁵⁴ ביה כמה דאת אמר (שם כז) עד תאות גבעות עולם מאן אינון גבעות עולם אלין אינון תרין אמהן⁸⁵⁵ נוקבי יובל</p>	<p>וה"עד" הזה תשוקת הכל בו כמו שנאמר עד תאות גבעות עולם מי הם גבעות עולם אלה הם שתי האמהות</p>

⁸⁵¹ עי' שעה"כ (פז ע"א): ובבוא יום ל"ג לעומר, אז נתגלה קטנות שני של אימא שהוא שם אכדט"ם אשר באימא, והנה הוא חילוף שם אלקים אשר הוא בחי' רחמים בסוד אלקים חיים כנ"ל בדרוש הא' של פסח (פ ע"ד). והנה ה' אותיות אכדט"ם הם סוד ה' גבורות דגדלות, וע"ז אמר הכתוב (ישעיה כו ד) בטחו בה' עדי עד, כי הוא באימא עילאה והוא רחמים, ולכן בו תלוי הבטחון וכבר נת"ל כי נדרש בס"ה בפר' וארא (כב ע"א) על בינה עילאה שהוא שם אכדט"ם והוא רחמים, ע"כ. עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד טז והלאה.

⁸⁵² במלכות (רח"ו).

⁸⁵³ לבינה ולמלכות (רח"ו).

⁸⁵⁴ בינה ומלכות (רח"ו).

⁸⁵⁵ בינה ומלכות (רח"ו). ונקרא בינה עלמא עלאה ומלכות עלמא תתאה, וכן בינה נקרא עלמא דאתכסייא ומלכות עלמא דאתגלייא (זהר ויצא דף קנב ע"א), וכן עולם הבא הוא בינה ועולם הזה

ספר שמות

<p>ושמטה דאקרון גבעות עולם כמה דאת אמר (תהלים קו מח) מן העולם ועד העולם (יובל ושמטה כל הד מנהון אקרי עולם⁹² ואלין אקרון גבעות עולם)</p>	<p>הנקבות יובל ושמיטה שנקראות גבעת עולם ועד העולם (יובל ושמטה כל אחד מהם נקרא עולם והם נקראים גבעת עולם).</p>
<p>ותיאובתא דילהון בהאי עד⁸⁵⁶ דאיהו קיומא דכל סטרין תיאובתא דיובל⁸⁵⁷ לגבי דעד לאעטרא ליה⁸⁵⁸ ולנגדא עליה ברכאן⁸⁵⁹ ולארכא עליה מבויעין⁸⁶⁰ מתיקין הדא הוא דכתיב (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו תיאובתא דשמטה⁸⁶¹ לאתברכא מניה⁸⁶² ולאנתהרא מניה⁸⁶³ ודאי האי עד תאות גבעות עולם איהו</p>	<p>ותשוקתם בעד הזה שהוא קיום של כל הצדדים תשוקת היובל אל עד לעטר אותו ולהמשיך עליו ברכות ולהריק עליו מעיינות מתוקים זהו שכתוב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו תשוקת השמיטה להתברך ממנו ולהיות מאירה ממנו ודאי שעד זה הוא תאות גבעת עולם.</p>
<p>בנין כך (&) בטחו ביהו"ה עדי עד דהא מתמן ולעילא אתר טמיר (הוא) וגניז איהו דלא יכיל לאתדבקא אתר הוא דמניה נפקו ואצטיירו עלמין הדא הוא דכתיב (ישעיה כו ד) כי ביה"ה יהו"ה צור עולמים והוא אתר גניז וסתים ועל דא בטחו ביהו"ה עדי עד עד הכא אית רשו לכל בר נש לאסתכלא ביה מכאן ולהלאה לית ליה רשו לבר נש לאסתכלא ביה דהא איהו גניז מכללא ומאן איהו י"ה יהו"ה דמתמן אצטיירו עלמין כלהו ולית מאן דקאים על ההוא אתר</p>	<p>משום כך בטחו בה' עדי עד שהרי משם ולמעלה מקום טמיר (הוא) וגניז הוא שלא יכול להתדבק מקום הוא שממנו יצאו והצטיירו העולמות זהו שכתוב כי ביה ה' צור עולמים והוא מקום גנוז ונסתר ועל זה בטחו בה' עדי עד עד כאן יש רשות לכל אדם להתבונן בו מכאן והלאה אין רשות לאדם להתבונן בו שהרי הוא גנוז מהכל ומי הוא יהוה שמשם הצטיירו כל העולמות ואין מי שעומד על אותו מקום.</p>
<p>אמר רבי יהודה קרא אוכה עליה דכתיב (דברים ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים⁸⁶⁵⁸⁶⁴</p>	<p>אמר רבי יהודה הכתוב מוכיח עליו שכתוב כי שאל נא לימים ראשונים</p>

הוא מלכות, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (דף לד ע"א⁸⁵⁵), ופ' ויחי (דף רמח ע"ב), ואמר שם, דעלאה עלמא דדכורא אתקשר בתתאה עלמא דנוקבא כו' תרין עלמין נינהו כדכתיב (תהלים קו מח) מן העולם ועד העולם ואע"ג דתרין נוקבי נינהו כו' דא שבע ודא בת שבע דא אם ודא אם כו' ע"ש (ביאורים ח"א נט ע"ג)

⁸⁵⁶ יסוד (רמ"ז בשם הזהר הרקיע).

⁸⁵⁷ לאה (רמ"ז בשם הזהר הרקיע). ואין יובל סתם כי אם אמה (רמ"ז).

⁸⁵⁸ קשה איך אמר "לאעטרא ליה", דאדרבה לאה היא מקבלת ממנו. וגם עד, שיהא ביסוד, אין בכאן ענין לזה דאיך יאמר בטחו בה' עדי עד. ולי נראה דעד הוא בדעת זעיר דתמן יסוד או"א ששם הוא עיקר ותכלית הכוונה (רמ"ז).

⁸⁵⁹ מנו"ה דידה הנקרא (משלי י ו) ברכות לראש צדיק (רמ"ז).

⁸⁶⁰ מת"ת דידה שהוא כתר שלו שהוא מבויעין של כל הד' מוחין (רמ"ז).

⁸⁶¹ היא נוק' (רמ"ז).

⁸⁶² משני חסדי נו"ה (רמ"ז).

⁸⁶³ מיסוד, וזש"ה (בראשית מט כו) ברכות אביך, שהוא בקו האמצעי, גברו על ברכות הורי, שהם לימין ולשמאל, וברכות אלו הם מן ע"ד שהוא דעת שבו תאות גבעות עולם, שהן אמה וברתא, זו להשפיע וזו לקבל, אבל משם ולמעלה הוא סתום וכו' (רמ"ז).

⁸⁶⁴ עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד יט והלאה.

⁸⁶⁵ בפ' ויצא (דף קנח ע"א) ובריש פ' וארא (דף כב ע"א) ובפ' יתרו (דף צג ע"א) ופ' פקודי (דף רלב ע"א), ומבואר שם ושם כי השאלה הוא רק מחסד ולמטה, אבל הבינה איהו עלמא דאתכסיא ולא אתגלייא כלל, ולית רשו לבר נש לאסתכלא ביה, ועל זה נאמר (דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, כי למעלה מן הו"ק לית מאן דיכיל למיקם עליה. וכן בתיקונים (בריש תיקון כב דף עא ע"א) ובתפילת אליהו (תיקון דף יט ע"א), כי על החכמה ובינה נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו, ובפרט על הכתר הנה אמרו בסוף תיקון כ"ב (דף עו ע"ב) וכן בתז"ח (דף ה

ספר שמות

<p>וגו' עד הכא אית רשו לבר נש לאסתכלא מכאן ולהלאה לית מאן דיכיל למיקם עליה</p>	<p>וגו' עד כאן יש רשות לאדם להתבונן מכאן ולהלאה אין מי שיכול לעמוד עליו.</p>
<p>דבר אחר בטחו⁸⁶⁶ ביהו"ה עדי עד כל יומוי דבר נש בעי לאתתקפא ביה בקודשא בריך הוא (דהכי אמר דוד⁸⁶⁷ (תהלים כה ב) אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי) ומאן דשוי ביה בטחוני⁸⁶⁸ ותוקפיה כדקא יאות לא יכלין לאבאשא ליה כל בני עלמא (דהכי אמר דוד אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי) דכל מאן דשוי תוקפיה בשמא קדישא אתקיים בעלמא</p>	<p>דבר אחר בטחו בה' עדי עד כל ימי האדם צריך להתחזק בקדוש ברוך הוא (שכך אמר דוד אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי) ומי ששם בו בטחונו וחוזקו כראוי לא יכולים להרע לו כל בני העולם (שכך אמר דוד אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי) שכל מי ששם תקפו בשם הקדוש מתקיים בעולם.</p>
<p>מאי טעמא⁸⁶⁹ בנין דעלמא בשמיה קדישא אתקיים הדא הוא דכתיב (&) כי ביה יהו"ה</p>	<p>מה הטעם משום שהעולם מתקיים בשמו הקדוש זהו שכתוב כי ביה ה'</p>
<p>כ/ב</p>	
<p>צור עולמים צייר עלמין דהא בתרין אתוון אתברון עלמין עלמא דין ועלמא דאתי עלמא דא בדינא⁸⁷⁰ אתברי ועל דינא קיימא הדא הוא דכתיב (&) בראשית ברא אלהים⁸⁷¹ מאי טעמא</p>	<p>צור עולמים צייר עולמות שהרי בשתי אותיות נבראו העולמות העולם הזה והעולם הבא העולם הזה נברא בדין ועל דין עומד זהו שכתוב בראשית ברא אלהים מה הטעם כדי</p>

ע"ד), כי עליו אמרו רז"ל במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור אין לך עסק בנסתרות (ביאורים ח"א כ ע"ד).

⁸⁶⁶ איתא באריז"ל בפסוק (תהלים לב, י) והבוטח בה' חסד יסובבנו, כי הבוטח הוא בבחינת אבא ושם הוא בחי' מעלת הבטחון וכו', ולכן נזכר שם י"ה בפסוק זה כי ביה ה' צור עולמים (רמ"ז).
⁸⁶⁷ ידוע שמדת דוד היא במלכות, ואיתא בזוהר וישלח (קסח ע"א) דאדם קדמא נתן לדוד שבעים שנה, ולפי המבואר בספר זוהר הרקיע בענין זה הוא דלהיות שאין לנוק' מדילה כלום לכן אדם קדמא שה"ס חכמה כ"ח מ"ה והוא בתוך זעיר נותן לה הארה מז' ספירות דז"א מחסד ולמטה סוד ה' חסדים. והוא מכוון יפה לענייננו, כי להיותו מקבל מחסדי ז"ק ומאור אבא המאיר במ לכן אמר אלהי' בך בטחתי (רמ"ז).

⁸⁶⁸ זה מבואר בהבין דרוש הצרעת, כי שם אמר הרב שסודו הסתרת חסדי אבא, ושנשאר רק חסדי אמא כי בה יש אחיזה לחיצונים מה שאין כן באור אבא, ולכן אמר שמי שיש בו מדה זו לא יכלין כל בני עלמא לאבאשא ליה, וטעמו כי כל הבא להרע לאחר הוא שלוחו של מדת הדין, וזה אם הוא חייב למדת הדין כי דין ארבע מיתות לא בטלו, ואם זה הבא לעשות רע הוא רשע המרשיע מחמת רשעותו הוא מקבל כח מן החיצונים, ובין זה ובין זה לא יוכלו להרע לבוטח בה' אפילו גרמא בניזקין, כי גדול כח אבא למתק כל דין ולהכניע כל חיצון וכו', זה דבר פלא המפליא במעלת מדת הבטחון, והוא מה שהוכחתי בדרושי לפרשת מקץ ופירשתי פסוק, (תהלים לב, י) רבים מכאובים לרשע, ירצה שבעונותיו הוא מוכן לסבול מכאובים ויסורים שונים, ומכל מקום הבוטח בה', פי' הרשע שיש לו מדה זו, חסד יסובבנו להגין עליו ולקיימו, וז"ש דכל מאן, ור"ל יהיה מי שיהיה אפילו רשע, דשוי תוקפיה בשמא קדישא אתקיים בעלמא, וזה טעם נעים בפסוק בטחו בה' עדי עד, ירצה אפילו שתהיו במדרגת רשעים (רמ"ז).

⁸⁶⁹ ר"ל מנא לך דבר גדול זה ומה טעם יש בו, ומשיב בגין דעלמא בשמיה קדישא אתקיים, הוא מה שאמרתי כי עיקר הכל הוא כאשר מאיר אבא בזעיר לאפוקי מדרגת הצרעת כי אז הוא הוה על הוה, אבל בהצטרף גם הי' בראשו אז הוא הקיום וההעמדה כי (קהלת ז, יב) החכמה תחיה את בעליה, ואומר (שם ח, א) חכמת אדם תאיר פניו, כי היא המעמדת זיו פניו והודו ובלתה ח"ו אזיל סומקא ואתי חיזורא הוא הצרעת אוי לה לאותה בושה (רמ"ז).

⁸⁷⁰ מלכות ע"י בינה (רח"ו). עלמא דאתי הוא התבונה הנמשכת תמיד ובאה בתוך זעיר שה"ס ו' בששם, ועלמא דין הוא מלכות (רמ"ז).

⁸⁷¹ היינו מלכות הנק' ראשית חכמה יראת ה' ואלהים היינו בינה (רח"ו).

ספר שמות

בנ"ן דיתנהגון בני נשא בדינא ולא יפקון מאורחא לבר ⁸⁷²	שינהגו בני אדם בדין ולא יצאו מהדרך החוצה.
תא הזי כתיב (&) וידבר ⁸⁷³ אלהים אל משה גזירת דינא דקיימא עליה ⁸⁷⁴ מה כתיב לעילא ⁸⁷⁵ (שמות ה כב) וישב משה אל ה' ויאמר אדנ"י באל"ף דלי"ת נו"ן יו"ד חמי תוקפא דמשה ⁸⁷⁶ בשירותא דנביאותיה לא נח רוחיה בהאי אתר אמר (&) אדנ"י למה הרעתה לעם הזה וגו' ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך מאן הוא דיימא כדין אלא משה דידע דהא דרגא ⁸⁷⁷ אחרא עלאה זמין ליה	בא וראה כתוב וידבר אלהים אל משה גזרת הדין שעומדת עליו מה כתוב למעלה וישב משה אל ה' ויאמר אדנ"י באל"ף דל"ת נו"ן יו"ד ראה תקפו של משה בראשית נבואתו לא נחה רוחו במקום הזה אמר אדני למה הרעתה לעם הזה וגו' ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך מי הוא שיאמר כך אלא משה שידע שדרגה אחרת עליונה מוכנה לו.
אמר רבי יצחק בשירותא דאתיהיב ליה ⁸⁷⁸ ביתא פקיד לה כבר נש דפקיד לביתיה ואמר כל מאן דבעי בלא דחילו אוף הכי משה לביתיה	אמר רבי יצחק בתחילה שנתן לו הבית צוה אותה כאיש שמצוה את ביתו ואומר כל מה שרוצה ללא פחד

⁸⁷² ירצה גם כי יש בחינת דין באבא מכל מקום עיקרו חסד, ואם כן למה נברא העולם בדין, והשיב שדין זה הוא חסד גדול שהרי בו ניתן גבול לכל נמצא ומזה ימשך שיתנהגו בני אדם בשורת הדין ויגבילו מעשיהם לבלי יטו מדרך היושר ויזכו לשפע הבא בדרך קו הישר מעולמות הקדושה ולא יטו מן האורח הנכון להטות ח"ו אל צד שמאל, וגם מזה ימשך להם האדיקות והבטחון בה' כי בזה יזכו להמשיך אור אבא בזעיר ונוק' ויהיה השם שלם בהשתלשלות האור כמו שהיה בבריאת העולמות (רמ"ז).

⁸⁷³ מביא ראייה לעניינו שהרי משטחיות דברי משה רבנו ע"ה באומרו מה שאמר נראה כאילו ח"ו לא היה שלם בבטחונו, ולכן גזרת דינא דקיימא עליה, אבל מפני שלא ניחס כן למשה לגמרי מיהר ואמר מה כתיב לעילא וכו' חמי תוקפא דמשה וכו', וירצה לא תחשיב אותו חלילה לחסר המעלה הגדולה של הבטחון כי נאמן היה ליוצרו, אלא גם כי מדת אדנ"י היא השער לה', והנה הוא היה לו להכנס דרך בו, לא כן דימה לבו הנאור כי מיד בשירותא דנבואתיה וכו' (רמ"ז).

⁸⁷⁴ מפני שמשה נראה בכיוצא מן אורח היושר בדבריו שלא כלכלם במשפט לכן כתוב וידבר אלקים, וירצה שמאז נגזרה עליו גזרת דינא, ושיעור הכתוב שאלקים דבר על משה מה שדבר, ר"ל שגזר עליו מה שגזר ולא פירש הכתוב יותר, ופי' "אל" משה הוא "על", כי כן נמצא אל במקום על, וכמו (יג) ויצום אל בני ישראל ואל פרעה ורבים זולתם, וז"ש דקיימא עליה, ודוק (רמ"ז).

⁸⁷⁵ יכיון ענין נחמד והוא לתת טעם למה לפי האמת נסתמה גזירת דינא הנזכר, ולזה אמר מה כתיב, כלומר הסתכל שיש הפסק רב בין דברי משה הקשים אל השייך לו לתשובת דבריו, והוא כי קודם לה' כתיב ויאמר ה' עתה תראה, ועוד שהתשובה של מדת הדין היא בפרשה אחרת, ולכל זה כיון באומרו מה כתיב לעילא, וכלומר שלא נסמכה התשובה של גזרת דינא, אבל זה תבין בהשכיל הענין והוא כי הפסוק אומר, וישב משה אל ה' ויאמר אדני באל"ף דל"ת (רמ"ז).

⁸⁷⁶ כללות הענין הוא כי משה מפני שחשש לחלול ה' ולחוסר אמונת ישראל ושלם יגרמו אורך גלותם, מפני כל זה היה חפץ שיתגלה אור מקורו שהוא מדעת זעיר ששם שרשו, ומפני שמחשבתו היתה ודאי על קדוש ה', ושלפי האמת הוא היה מושרש במקום יותר עליון, לכן לא נסמכה מיד תשובת הדין, וגם נסתמה כנז"ל, אבל משום שעדיין לא הגיעה שעת גילוי אור הדעת ששם מקורו לכך קיימא עליה גזרת דינא (רמ"ז).

⁸⁷⁷ זה נודע לו כשה' קראו (ג, ד) משה משה, בלא פסק, שסודו על שני מקומות סתום וגלוי בתוך פני זעיר, שאין בו שום אחיזה לחיצונים אפילו מהחזה ולמטה שהרי הוא ביסוד אבא, מה שאין כן באבות (בראשית כב יא, מו ב) שנקרא בפסק, מפני שהם מבחינת זעיר, ולכן קדמאה לא שלים, וכיון שאין בשל משה הפסק על כן ידע דדרגא עלאה זמין ליה, בודאי מעותד ומוכן בלי ספק (רמ"ז).

⁸⁷⁸ נראה שזו בחינתו התחתונה מהחזה ולמטה שה"ס (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ, ושם הוא בחינת (שם כד ג) בחכמה יבנה בית, שהוא אור שני שלישי כתר רחל, והיינו אתיהיב ליה ביתא, ולכן פקיד ליה, פי' המשיך עליה אור פק"ד שזו היתה נבואתו (בראשית נ כד) פקד יפקוד, כפול בסוד שני האורות, ועל זה נאמר (תהלים סח יג) ונות בית תחלק של"ל, גי' ה' חסדים, שלקחה חלק בהם בדרך שלל, בסוד (בראשית לא יט) ותגנוב רחל את התרפים, כמבואר באוצרות חיים, ולכן כיון שניתן לו כח זה שהוא יתקן ביתו לא נתיירא שיפגום ח"ו בשכינה, אדרבא דבר בפומבי להכניע החיצונים בהמתקת הגבורות, וזהו וידבר אלקים גזרת דינא, שנראה שנתעוררו הגבורות נגדו (רמ"ז).

ספר שמות

<p style="text-align: center;">קאמר ולא דחיל</p> <p>דבר אחר וידבר אלהים גזרת דינא (בגין כך) ויאמר⁸⁷⁹ אליו אני יהוה דרגא אחרא⁸⁸⁰ דרחמי והכא אתקשר כולא כחדא דינא ורחמי הדא הוא דכתיב (&) ויאמר אליו אני יהוה אמר רבי שמעון (נ"א רבי יוסי) אי כתיב וידבר אלהים אל משה אני יהוה הוינא אמר הכי אלא לא כתיב אלא וידבר אלהים אל משה בקדמיתא ולבתר ויאמר אליו אני יהוה דמשמע דרגא בתר דרגא</p>	<p>אף כך משה לביתו אמר ולא פחד. דבר אחר וידבר אלהים גזרת הדין (משום כך) ויאמר אליו אני ה' דרגה אחרת של רחמים וכאן נקשר הכל כאחד דין ורחמים זהו שכתוב ויאמר אליו אני ה' אמר רבי שמעון (רבי יוסי) אם כתוב וידבר אלהים אל משה אני ה' הייתי אומר כך אלא לא כתוב אלא וידבר אלהים אל משה בהתחלה ואחר כך ויאמר אליו אני ה' שמשמע דרגה אחר דרגה.</p>
<p>ואמר רבי יוסי משה אלמלא דהוה מאריה דביתא איש האלהים אתענש על מה דאמר אבל בגיני האי לא אתענש לבר נש דנפל ליה קטטה בדביתהו ואמר לה מלין שראת היא לאתרעמא כיון דשאתר מלה הוה תמן מלכא נטל מלכא מלה והיא שתקת ופסקת למללא אמר ליה מלכא וכי לא ידעת דאנא הוא מלכא ומקמאי מלילת מלין אלין כביכול אוף הכי משה (&) וישב משה אל יהוה ויאמר אדני למה הרעותה וגו' מיד וידבר אלהים אל משה שארי לאתרעמא מיד נטל מלכא מלה ויאמר אליו אני יהוה ולא ידעת דאנא הוא מלכא ומקמאי מלילת מלין אלין</p>	<p>ואמר רבי יוסי משה אלמלא שהיה בעל הבית איש האלהים היה נענש על מה שאמר אבל משום זה לא נענש [משל] לאדם שנפלה לו קטטה באשתו ואמר לה דברים היא התחילה להתרעם כיון שהתחילה דיברה, היה שם המלך, נטל המלך את הדיבור והיא שתקה ופסקה מדבר אמר לו המלך וכי לא ידעת שאני המלך ולפני דברת דברים אלו כביכול אף כך משה וישב משה אל ה' ויאמר אדני למה הרעותה וגו' מיד וידבר אלהים אל משה התחיל להתרעם מיד נטל המלך הדיבור ויאמר אליו אני ה' ולא ידעת שאני הוא המלך ולפני דברת דברים אלה.</p>
<p>וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי (&) אמאי שני שמא⁸⁸³ הכא מאלין דלעילא אלא למלכא דהוה ליה ברתא דלא אתנסיבת והוה ליה רחימא כד בעי מלכא למללא בהווא רחימא משרד לברתיה למללא עמיה והוה מלכא על ידא דברתיה ממליל עמיה אתא זמנא דברתיה לאתנסבא ההוא יומא דאתנסיבת אמר מלכא קרון לה לברתא קרסופינא מטרוניתא ואמר לה עד הכא מלילנא על ידך למאן דמלילנא מכאן ולהלאה אנא אימא לבעליך והוא יימא למאן דאצטריך ליומין אמר לה בעלה מלין קמי מלכא עד דהיא שראת למללא נטל מלכא מלה אמר ליה ולא אנא מלכא דעד יומא דא לא מליל אינש עמי אלא על ידא דברתי (עד</p>	<p>וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי יעקב באל שדי למה שונה השם כאן מאלה שלמעלה אלא [משל] למלך שהיתה לו בת שלא נשאה והיה לו אהוב כשרצה המלך לדבר עם אותו אהוב שלח את בתו לדבר עמו והיה המלך על יד בתו מדבר עמו בא זמן בתו להנשא אותו יום שנשאה אמר המלך קראו את הבת⁸⁸¹ מלכה⁸⁸² ואמר לה עד כאן דברתי על ידך עם מי שדברתי מכאן והלאה אני אומר לבעלך והוא יאמר למי שצריך לימים אמר לה בעלה דברים לפני המלך ועד שהיא התחילה לדבר נטל המלך את הדיבור ואמר לו וכי איני המלך שעד היום הזה לא דיבר איש עמי אלא על</p>

⁸⁷⁹ פי' מיד האיר אור החסדים ונמתקו הגבורות, וזהו אני ה', כי מלת אני רומזת למלכות (רמ"ז).

⁸⁸⁰ ת"ת (רח"ו).

⁸⁸¹

⁸⁸²

⁸⁸³ עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד כא והלאה.

ספר שמות

<p>לא אתנסיבת) ואנא יהיבנא לך ברתי ומלילנא עמך באתגליא מה דלא עבידנא לאחרא</p>	<p>ידי בתי (עד שלא נשאה) ואני נתתי לך את בתי ודברתי עמך בגלוי מה שלא עשיתי לאחר.</p>
<p>כך וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי כד איהי בבית⁸⁸⁴ ולא אתנסיבת ולא מלילו עמי אנפין באנפין כמה דעבידנא לך ואת בשירותא דמלוך מלילת לברתי קמאי מלין אלין בגיני כך וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי יהו"ה לא נודעתי להם למלא עמהון בדרגא דא דעמך מלילנא</p>	<p>כך וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי כשהיא בביתי ולא שנשאה ולא דברו עמי פנים בפנים כמו שעשיתי לך ואתה בתחילת דברך דברת לבתי לפני דברים אלו משום כך וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם לדבר עמם בדרגה זו שדברתי בה עמך.</p>
<p>רבי יוסי (נ"א רבי ייסא) פתח (תהלים כד א) לדוד מזמור ליהו"ה הארץ ומלואה תבל ויושבי בה הארץ דא ארעא קדישא⁸⁸⁵ דישראל⁸⁸⁶ דאיהי קיימא לאתשקייא מניה ולא תברכא מניה בקדמיתא ולבתר מינה אתשקייא עלמא כלא⁸⁸⁷ תבל ויושבי בה דא שאר ארעאן דשתאן מינה מנא לן דכתיב (שם ט ט) והוא ישפוט תבל בצדק</p>	<p>רבי יוסי (רבי ייסא) פתח לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה הארץ זו הארץ הקדושה של ישראל שהיא עומדת להשקות ממנו ולהתברך ממנו בראשונה ואחר כך ממנה נשקה כל העולם תבל ויושבי בה אלו שאר הארצות ששותות ממנה מנין לנו שכתוב והוא ישפט תבל בצדק.</p>
<p>כי הוא על ימים יסדה אלין</p>	<p>כי הוא על ימים יסדה אלו</p>
<p>כנ/א</p>	
<p>שבעה עמודים⁸⁸⁸ דארעא סמיכא עלייהו ואינן שבעה ימים וים כנרת⁸⁸⁹ שלטא עלייהו אמר רבי יהודה לא תימא דשלטא עלייהו אלא דאתמלייא מנייהו (&) ועל נהרות יכוננה⁸⁹⁰ מאן אינן נהרות אלא כמה דאת אמר (תהלים צג ג) נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים אינן נהרות כמה דאת אמר (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ובגין כך ועל נהרות יכוננה</p>	<p>שבעה עמודים שהארץ נסמכת עליהם והם שבעה ימים וים כנרת שולט עליהם אמר רבי יהודה אל תאמר ששולט עליהם אלא שמתמלאת מהם ועל נהרות יכוננה מי אלו הנהרות אלא כמו שנאמר נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים אותם נהרות כמו שנאמר ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשום כך ועל נהרות יכוננה.</p>
<p>תא הוי האי ארץ אקרי ארץ ישראל יעקב דאיהו ישראל אמאי לא שליט⁸⁹¹ על דא כמשה דהא כתיב (&) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ולא יתיר</p>	<p>בא וראה ארץ זו נקראת ארץ ישראל יעקב שהוא ישראל למה לא שולט על זה כמו משה שהרי כתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ולא יותר.</p>

⁸⁸⁴ היינו כשהיא בבריאה הנקרא אל שדי ולא עלתה לעולם האצילות ליקרא בשם ה' אחרונה (ר"ח"ו).

⁸⁸⁵ מלכות (ר"ח"ו).

⁸⁸⁶ ת"ת (ר"ח"ו).

⁸⁸⁷ שאר העולמות (ר"ח"ו).

⁸⁸⁸ ז' בחי' הזכר המשפיעים בה (ר"ח"ו).

⁸⁸⁹ מלכות (ר"ח"ו), ולפי זה מ"ש שלטא עלייהו, ר"ל שלטא בכח הארתם, ולכך א"ל ר' יהודה הלשון אינו מתוקן (מ"מ).

⁸⁹⁰ הם גבורות שיוצאים מפי היסוד (ר"ח"ו).

⁸⁹¹ להיות זוכה לבחי' ת"ת (ר"ח"ו)

ספר שמות

<p>אלא יעקב הא אוקימנא נטל ביתא דלתתא⁸⁹² ואשתביק מניה ביתא דלעילא⁸⁹³ ועם ביתא דלתתא אתקין ביתא דלעילא בתריסר שבטין⁸⁹⁴ בשבעין ענפין והא אוקמוה משה נטל ביתא דלעילא ושביק ביתא דלתתא ועל דא כתיב ביעקב באל שדי באל שדי מליל עמיה קודשא בריך הוא ולא יתיר ושמי יהו"ה לא נודעתי להם למללא עמהון בדרגא דא דאיהו עלאה⁸⁹⁵</p>	<p>אלא יעקב הרי בארנו נטל הבית שלמטה ונעזב ממנו הבית שלמעלה ועם הבית שלמטה התקין את הבית שלמעלה בשנים עשר שבטים ובשבעים ענפים והרי פרשוה משה נטל את הבית שלמעלה ועזב את הבית שלמטה ולכן כתוב ביעקב באל שדי באל שדי דבר עם הקדוש ברוך הוא מדבר עמו ולא יותר ושמי ה' לא נודעתי להם לדבר עמם בדרגה זו שהיא עליונה.</p>
<p>וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב אמר רבי חייא תושבחן דאבהן⁸⁹⁷ יעקב הוה דהוא שלימו דכלא בכלהו כתיב אל אברהם אל יצחק וביה אתוסף את חד דכתיב ואל יעקב אתוסף ביה ו' לאחזאה דאיהו שלימא יתיר מכלהו ועם כל דא לא זכה לאשתמשא ביה כמשה</p>	<p>וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב אמר רבי חייא בחיר⁸⁹⁶ האבות היה יעקב שהוא שלמות הכל בכלם כתוב אל אברהם אל יצחק ובו התוספה אות אחת שכתוב ואל יעקב התוספה בו ו' להראות שהוא שלם יותר מכולם ועם כל זה לא זכה להשתמש בו כמשה.</p>
<p>וגם הקימות⁸⁹⁸ את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען (&) בנין דאתגזרו דכל מאן דאתגזר ירית ארעא דהא לא ירית ארעא⁸⁹⁹ אלא צדיק⁹⁰⁰ וכל מאן דאתגזר אקרי צדיק דכתיב (ישעיה ס בא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ כל מאן דאתגזר ונטיר האי את קיימא אקרי צדיק תא חזי מן יוסף דכל יומיו לא אקרי צדיק עד דנטיר ההוא ברית את קיימא קדישא כיון דנטר ליה אקרי צדיק יוסף הצדיק</p>	<p>וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען משום שנמולו שכל מי שנמול יורש את הארץ שהרי לא יורש ארץ אלא צדיק וכל מי שנמול נקרא צדיק שכתוב ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ כל מי שנמול ושומר אות הברית הזאת נקרא צדיק בא וראה מיוסף שכל ימיו לא נקרא צדיק עד ששמר אותה ברית אות ברית הקודש כיון ששמר אותו נקרא צדיק יוסף הצדיק.</p>
<p>רבי שמעון הוה יתיב יומא חד⁹⁰¹ ורבי אלעזר בריה (עמיה) ורבי אבא עמיה אמר רבי אלעזר האי קרא דכתיב וארא אל אברהם אל יצחק</p>	<p>רבי שמעון היה יושב יום אחד ורבי אלעזר בנו (עמו) ורבי אבא עמו אמר רבי אלעזר פסוק זה שכתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו' מהו</p>

⁸⁹² פי' רחל התחתונה (מ"מ).

⁸⁹³ לאה (רח"ו), פי' רחל העליונה שאינו נק' איש האלהים מאריה דביתא כמרע"ה (מ"מ).

⁸⁹⁴ וכנגדם הם י"ב בקר שתקן להיותם מרכבה למלכות (מ"מ).

⁸⁹⁵ ת"ת (רח"ו).

⁸⁹⁶

⁸⁹⁷ ידוע שאברהם ויצחק מושרשים בחו"ב שהם ראשי שני הקוים דימין ושמאל, ולפי שאין שם צנור וגם שהאור שיש בהם ה"ס אחסנתא דא"א שאינו רק הארה, לכן לא היו שלמים בתולדותם ויצאו מהם ישמעאל ועשו, ואין עיקר האור שבהם אלא מן הדעת כנודע מסוד עליית החסדים, וז"ש שיעקב היה שבח האבות שהוא משיחון, מפני שהדעת התחתון הוא מתפשט ומאיר בכל ומשלים את הכל בהתפשט חסדיו בכל וכו' (רמ"ז). עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד כז והלאה.

⁸⁹⁸ שהם היו גורמים הקמת הברית להיות זוכים בשפע המלכות (רח"ו), עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד כח והלאה.

⁸⁹⁹ מלכות (רח"ו).

⁹⁰⁰ יסוד (רח"ו).

⁹⁰¹ עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד כט והלאה.

ספר שמות

<p>ואל יעקב וגו' מהו וארא ואדבר מבעי ליה אמר ליה אלעזר ברי רזא עלאה איהו</p>	<p>וארא היה צריך לומר ואדבר אמר לו אלעזר בני זהו סוד עליון.</p>
<p>תא חי אית גוונין דמתחזיין ואית גוונין דלא מתחזיין⁹⁰² ואלין ואלין אינון רזא עלאה דמהימנותא ובני נשא לא ידעין ליה ולא מסתכלין ביה ואלין דמתחזיין לא זכה בהו⁹⁰³ בר נש עד דאתו אבהן וקיימו עליהו ועל דא כתיב וארא דחמו אינון גוונין דאתגליין</p>	<p>בא וראה יש צבעים שנראים ויש צבעים שלא נראים ואלו ואלו הם סוד עליון של האמונה ובני אדם לא יודעים אותו ולא מתבוננים בו ואלה שנראים לא זכה בהם אדם עד שבאו האבות ועמדו עליהם ועל זה כתוב וארא שראו אותם צבעים שהתגלו.</p>
<p>ומאן גוונין דאתגליין אינון דאל שדי דאינון גוונין בהיוו עלאה (נ"א חיזו דגוונין עלאין) ואלין אתחזיין וגוונין דלעילא⁹⁰⁴ סתימין דלא אתחזיין לא קאים איניש עליהו בר ממשא ועל דא כתיב ושמי יהו"ה לא נודעתי להם לא אתגליתי לון בגוונין עלאין ואי תימא דאבהן לא הוו ידעי בהו אלא הוו ידעי מגו אינון דאתגליין⁹⁰⁵</p>	<p>ומה הצבעים שהתגלו אותם של אל שדי שהם צבעים של מראה עליון (מראה של צבעים עליונים) ואלו נראים והגוונים שלמעלה נסתרים שלא נראים לא עמד איש עליהם פרט למשה ועל זה כתוב ושמי ה' לא נודעתי להם לא התגליתי להם בגוונים עליונים ואם תאמר שהאבות לא ידעו אותם אלא הם ידעו אותם מתוך אלו שהתגלו.</p>
<p>כתיב (דניאל יב ג) והמשכילים⁹⁰⁶ יזהירו כוזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד והמשכילים יזהירו מאן אינון משכילים אלא דא הוא ההוא חכם דיסתכל מגרמיה מלין דלא יכולין בני נשא למלא בפומא ואלין אקרונ משכילים יזהירו כוזהר הרקיע מאן (זהר) הוא הרקיע דא הוא רקיע דמשה⁹⁰⁷ דקיימא באמצעייתא והאי זהר דיליה איהו סתים ולא</p>	<p>כתוב והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד והמשכילים יזהירו מי הם המשכילים אלא זהו אותו חכם שמתבונן מעצמו בדברים שלא יכולים בני אדם לדבר בפה ולאלה קוראים משכילים יזהירו כזהר הרקיע מי (זהר) הוא הרקיע זהו הרקיע של משה שעומדת באמצע והזהר שלו הזה הוא נסתר ולא</p>

⁹⁰² אף הגוונין בחג"ת דנוק' לא אתגליין כ"כ עד נה"י (יהל אור ח"א י ע"ג). כל מראות אלהו"ת אשר ראו הנביאים כולם זולת משרבע"ה, הנה בכולם היה ג"כ רק דרך ראייה החיצונית וכו', הנה ביה כתיב ראה וארא, אבל באספקלריא דנהרא דאיהו בסתימו לא כתיב ביה ראייה אלה ידיעה, והוא מה שכתוב לא נודעתי וגו', כי במשרבע"ה הנה לא היה בו התלבשות כלל, וזה שנאמר בו "ומראה ולא בחידות" (שם ח), כי נתגלה לו כל גילויי מאספקלריה המאירה עצמו לא ע"י התלבשות כלל. ומ"ש גם בו "ותמונת ה' (שהיא מאספקלריא דלא נהרא) יביט" (שם), הנה לשון הבטה הוא על התבוננות והבנה, כמו "הביטו אל צור חוצבתם וגו' הביטו אל אברהם אביכם" (ישעיה נא ב), והוא על התבוננות ועיון השכלי, וכמו "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" (תהלים קיט יח), וזהו שאמר "ותמונת ה' יביט". ור"ל, כי גם אם נתגלה לו איזה ענינים מאספקלריא דלא נהרא, הנה הוא הבין ויודע אותם על מה שהם מרמזים (כללים ח"ב ו ע"ג), גם המראות אשר ראה משה ע"י אספקלריא דלא נהרא, הנה השיג אותם על אמיתתן ע"פ יחודם באספקלריא דנהרא, כי הוא זכה שנשלם על ידו היחוד דמלכות בז"א, ונתייחד אספקלריא דלא נהרא באספקלריא דנהרא והסתכל דרך בה גופה באינון סתימין עלאין, אשר שם אין תבנית ותואר כלל. והנה הוא היפך ממש מכל הנביאים כולם, כי בהם הנה נתלבש כל מראות אלהו"ת שהוא האור דאספקלריא המאירה, הנה נתלבשו בהאספקלריא שאינה מאירה, וראו ע"ז את כל אותן המראות בבחי' תואר ותבנית כמ"ש בזוה"ק (פ) וארא כ"ג ע"א) ע"ש. אבל במשה רבינו ע"ה היה להיפך, כי גם אותן המראות אשר הראה לו הקב"ה ע"י אספקלריא שאינה מאירה, והם מראה אחוריים ותבנית המשכן וכליו כנז', הנה הסתכל הוא בהם ג"כ ע"פ האור העליון דאספקלריא המאירה אשר שולל שם את כל תבנית ותואר (לש"ו שם ז ע"א).

⁹⁰³ פ' שהם מראות הנראות במלכות ע"י השפעה הספירות של הזכר בה (רח"ו).

⁹⁰⁴ היינו מראות הת"ת (רח"ו).

⁹⁰⁵ ע"י המלכות (רח"ו).

⁹⁰⁶ ע"י אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד ל והלאה.

⁹⁰⁷ וז"ש יזהירו כוזהר שנתראה במלכות מן הרקיע שהוא ת"ת (רח"ו).

ספר שמות

<p>אתגלייא מגוון דיליה וקיימא על ההוא רקיעא דלא נהיר דאתחזיין ביה גוונין ואינן גוונין אף על גב דאתחזיין ביה לא זהרי כזהרא בנין דאינן גוונין סתימין</p>	<p>התגלה מהגוון שלו ועומד על אותו רקיע שלא מאיר שנראים בו הצבעים ואותם צבעים אף על פי שנראים בו לא זוהרים כמו זהר משום שהם צבעים נסתרים.</p>
<p>תא הוי ארבע נהורין אינן תלת מנייהו⁹⁰⁸ סתימין וחד דאתגלייא⁹⁰⁹ נהורא דנהיר⁹¹⁰ נהורא דזהרא (ואינן) ואיהו נהיר כזהירו דשמיא בדכיו⁹¹¹ נהורא דארגוונא דנטיל⁹³ כל נהורין⁹¹² נהורא דלא נהיר⁹¹³ אסתכל לגבי אלין ונטיל לון ואתחזיין אינן נהורין ביה⁹¹⁴ כעששיתא לקבל שמשא</p>	<p>בא וראה ארבעה אורות הם שלשה מהם נסתרים ואחד שהתגלה אור שמאיר אור שזוהר (והם) והוא מאיר כזהר השמים בטוהר אור של ארגמן שנוטל כל האורות אור שלא מאיר מסתכל לאלה ונוטל אותם ונראים אותם המאורות בו כעששית נגד השמש.</p>
<p>ואלין תלת דקאמרן סתימין וקיימין על האי</p>	<p>ואלה השלשה שאמרנו נסתרים ועומדים על זה</p>
<p style="text-align: center;">כג/ב</p>	
<p style="text-align: center;">דאתגלייא ורזא דא עינא</p>	<p style="text-align: center;">שהתגלה וסוד זה העין</p>
<p>תא הוי בעינא אית תלת גוונין דאתגליין⁹¹⁵ רשימין ביה וכלהו לא מזדהרי בנין דקיימי בנהורא דלא נהיר ואלין אינן כגוונא דאינן סתימין דקיימי עלייהו ואלין אינן דאתחזיין לאבהן למנדע אינן סתימין דמזדהרין מגו אלין דלא מזדהרי ואינן דמזדהרי ואינן סתימין אתגליין ליה למשה בההוא רקיעא דיליה ואלין קיימי על אינן גוונין דאתחזיין ביה בעינא</p>	<p>בא וראה בעין יש שלשה צבעים שהתגלו רשומים בו וכולם לא זוהרים משום שעומדים באור שלא מאיר ואלה הם כדוגמא אותם הנסתרים שעומדים עליהם ואלה הם שנראו לאבות לדעת אותם נסתרים שזוהרים מתוך אלה שלא זוהרים ואותם שזוהרים והם נסתרים התגלו למשה באותו רקיע שלו ואלה עומדים על אותם צבעים שנראים בו בעין.</p>
<p>ורזא דא סתים עינך ואסחר גלגלך ויתגליין אינן גוונין דנהרין דמזדהרי ולא אתייהיב רשו למיהמי אלא בעיינן סתימין⁹¹⁶ בנין דאינן</p>	<p>וסוד זה סותם עיניך ומסובב גלגלך ויתגלו אותם צבעים שמאירים שזוהרים ולא נתנה רשות לראות אלא</p>

⁹⁰⁸ חג"ת (רח"ו).

⁹⁰⁹ פי' כי ד' עולמות אבי"ע הם סוד ד' אותיות הו"ה שהם כנגד או"א וזו"נ והנה ג' נהורין שהם או"א וז"א הם סתימין וחד דאתגליא פי' נוק', עשיה (זהר הרקיע).

⁹¹⁰ היינו אבא, אצילות (זהר הרקיע).

⁹¹¹ והיינו אמא עד הוד אתפשטת, שהוא היכל עצם השמים, דתרגומו שמיא בדכיו, והיינו בריאה שבו ההיכלות (זהר הרקיע).

⁹¹² יצירה, ז"א שמקבל הכל מאימא כדי להשפיע בנוק' (זהר הרקיע).

⁹¹³ היינו עשיה, נוק', שהיא מסתכלת למעלה לשמים לשאול ולקבל האור (זהר הרקיע). מלכות (רח"ו).

⁹¹⁴ זה רומז ללבנת הספיר, וע"י שהיא ספירי ומזה המשל יודע הנמשל שאומר אח"כ ודע כי המלכות נקרא בת עין והיא נהורא דלא נהיר, ובזה תבין המשל על בוריו כי בנהורא דלא נהיר אתחזי לאבהן אינן סתימין מאספקלריא דלא נהיר אולמטה איתפתחו אינן סתימין בההוא נהורא (זהר הרקיע).

⁹¹⁵ שהם חוור ירוק וסומק (רח"ו), עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד לד והלאה.

⁹¹⁶ בפתיחו דעיינין אתכסי ליה - כנ"ל (זהר וארא) ולא אתייהיב רשו כו' רק בסתימו דעיינין והוא מראה שרואה האדם כשסותם עיניו כמו מראה חשוך לפי שהוא סתימא עילאה שעליהן נאמר ישת חשך סתרו כידוע וכשפותח עיניו אינו רואה את המראה (בהגר"א בתז"ח נא ע"א). כל מראות אלה"ת אשר מאספקלריא המאירה הם בסתימו דעיינין דוקא וכנ"ל מזוה"ק וארא (כג ע"ב), שאמרו

ספר שמות

<p>בעיניים סתומות משום שאותם נסתרים עליונים עומדים על אותם צבעים שנראים שלא זוהרים.</p>	<p>סתימין עלאין קיימי על אינון גונוין דאתחזיין דלא מזדהרי</p>
<p>ועל זה קראנו משה זכה באספקלריה המאירה שעומדת על אותה שלא מאירה שאר בני העולם באותה אספקלריה שלא מאירה והאבות היו רואים מתוך הצבעים הללו שהתגלו אותם נסתרים שעומדים עליהם שאלה שלא מאירים ולכן כתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי באותם צבעים שנראים.</p>	<p>ועל דא קרינון משה זכה באספקלריא דנהרא דקיימא על ההוא דלא נהרא⁹¹⁷ שאר בני עלמא בההוא אספקלריא דלא נהרא⁹¹⁸ ואבהן הוו חמאן מגו אלין⁹¹⁹ גונוין דאתגליין אינון סתימין דקיימי עלייהו דאינון דלא נהרין ועל דא כתיב (&) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי באינון גונוין דאתחזיין</p>
<p>ושמי ה' לא נודעתי להם אלו צבעים עליונים נסתרים שזוהרים שזכה בהם משה להסתכל בהם וסוד זה שהעיין סתום ונסתר וגלוי סתום ונסתר רואה אספקלריה המאירה נגלה רואה אספקלריה שלא מאירה ועל זה וארא באספקלריה שלא מאירה שהיא בהתגלות בה כתוב ראיה ואולם באספקלריה שמאירה שהיא בסתר כתוב בה ידיעה שכתוב לא נודעתי באו רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידיו בכה רבי אבא ואמר אוי כשתסתלק מן העולם וישאר העולם יתום ממך מי יכול להאיר דברי תורה.</p>	<p>ושמי יהויה לא נודעתי להם אלין גונוין עלאין סתימין דזהרין דוכה בהו משה לאסתכלא בהון ורזא דא דעינא סתים וגליא סתים חמי אספקלריא דנהרא אתגלייא חמי אספקלריא דלא נהרא ועל דא וארא באספקלריא דלא נהרא דאיהו באתגלייא ביה כתיב ראיה באספקלריא דנהרא דאיהו בסתימו כתיב ביה ידיעה דכתיב לא נודעתי אתו רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידיו בכה רבי אבא ואמר ווי כד תסתלק מעלמא וישתאר עלמא יתום מינך מאן יכיל לאנהרא מלין דאורייתא</p>
<p>פתח רבי אבא ואמר ואמרתם כה לחי ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך אשר לך שלום ואמרתם כה לחי וכי דוד לא היה יודע ביה בנבל דאיהו אמר בניניה ואמרתם כה לחי אלא ההוא יומא יומא טבא דראש השנה הוה וקודשא בריך הוא יתיב בדינא על עלמא ובגין קודשא</p>	<p>פתח רבי אבא ואמר (ש"א כה ו) ואמרתם כה לחי⁹²⁰ ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום ואמרתם כה לחי וכי דוד לא היה יודע ביה בנבל דאיהו אמר בניניה ואמרתם כה לחי אלא ההוא יומא יומא טבא דראש השנה הוה וקודשא בריך הוא יתיב בדינא על עלמא ובגין קודשא</p>

ולא אתייהיב רשו למיחמי אלא בעיינין סתימין בגין דאינון סתימין עלאין כו', ולכן לא כתיב בהם ראיה אלא ידיעה, והוא מה שכתוב (שמות ו ג) ושמי ה' לא נודעתי להם (כללים ח"ב ח ע"א).⁹¹⁷ וזהו נלע"ד (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט, כי תמונה ה"ס המלכות, ומשה שזכה לאספקלריא המאירה היה מביט מלמעלה למטה את תמונת ה' (רמ"ז).

⁹¹⁸ עי' עוד בראשית (לג ע"ב), ובתיקו"ז (תיקון מ דף פט ע"ב).

⁹¹⁹ מן המלכות היו רואים בחי' הת"ת (רח"ו). ולפי זה, ג' מדרגות יש: שאר נביאים לא היו רואים אלא המלכות לבדה, והאבות היו רואים של ז"א מתוך המלכות, ומרע"ה היתה נבואתו מז"א. והנה יקשה שהרי כתב הרב שמשה נבואתו מהפנים דפרקין עילאין דנו"ה דז"א ומוכרח שתעבור הנבואה ע"י המלכות, ולכן הז"א נק' אספקלריא דנהרא כי שם אספקלריא היא המלכות וכן כל הנביאים כולם מנו"ה אלא שיש בהם בחי' שונות כמ"ש הרב שם. ואם כן היכי קאמר הכא שאר בני עלמא בההוא אספקלריא דלא נהרא ואבהן הוו חמאן וכו', וי"ל שלעולם הנבואה היא מנו"ה דז"א כמ"ש הרב אלא שאר נביאים היה אור הנו"ה מתעצם במלכות ולא היו רואים אלא המלכות לבדה אע"פ שבודאי אור הנו"ה הוא בתוכה מ"מ הם עצם לא היו רואים אלא אור המלכות והאבות היו רואין גם אור נו"ה מתוך המלכות, אבל היה מתעצם בתוכה ולמשה רבינו ע"ה היה עובר אור הנו"ה מעבר בעלמא בתוך המלכות ואינו מתעצם, ולכן אמר הזהר שנבואת מרע"ה הו' מז"א כיון שאינו מתעצם בתוכה ודוק (מ"מ).

⁹²⁰ עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד לט והלאה.

ספר שמות

<p>ברוך הוא קאמר ואמרתם כה לחי לקשרא כה לחי דכל היין ביה תליין</p>	<p>העולם ובשביל הקדוש ברוך הוא הוא אמר ואמרתם כה לחי לקשר כה לחי שכל החיים תלויים בו.</p>
<p>ואתה שלום מאי ואתה אתה מבעי ליה אלא ואתה כלא לקודשא ברוך הוא קאמר בגין לקשרא קשרא דמהימנותא כדקא יאות⁹²¹</p>	<p>"ואתה שלום", מה זה "ואתה" היה צריך [לכתוב] אתה אלא ואתה הכל לקדוש ברוך הוא אמר כדי לקשר קשר האמונה כראוי.</p>
<p>מכאן אוליפנא דהא לבר נש חייבא אסור לאקדמא ליה שלם⁹²² ואי אצטריך יקדים ליה כדוד דברוך ליה לקודשא ברוך הוא ואתחזי דבגיניה קאמר ואי תימא דרמאות הוה לאו דהא כל מאן דסליק ליה לקודשא ברוך הוא ואתחזי דבגיניה קאמר לאו רמאות הוא ומאן דאקדים שלם לזכאה כאילו אקדים ליה לקודשא ברוך הוא כל שכן מר דאיהו שלמא לעילא ותתא</p>	<p>מכאן למדנו שאסור להקדים שלום לאדם רשע ואם צריך יקדים לו כמו דוד שבירך את הקדוש ברוך הוא ונראה שאמר בגללו ואם תאמר שזו רמאות לא שהרי כל מי שהקב"ה מעלה אותו ונראה שבשבילו אמר אינו רמאות ומי שמקדים שלום לצדיק כאלו הקדים לקדוש ברוך הוא כל שכן מר שהוא שלום למעלה ולמטה.</p>
<p>וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי יהו"ה לא נודעתי להם רבי חזקיה פתח⁹²³ (תהלים לב ב) אשרי אדם לא יחשב יהו"ה לו עון וגו' כמה אינון בני נשא אטימין דלא ידעין ולא מסתכלן על מה קיימין בעלמא⁹²⁴ דהא קודשא ברוך הוא כד ברא עלמא⁹²⁵ עבד ליה לבר נש בדיוקנא דיליה⁹²⁶ ואתקין ליה בתקונו⁹²⁷ בגין דישתדל באורייתא ויהך באורחוי</p>	<p>וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם רבי חזקיה פתח אשרי אדם לא יחשב ה' לו עון וגו' כמה אטומים הם בני אדם שלא יודעים ולא מתבוננים על מה עומדים בעולם שהרי כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם עשה את האדם בדמות שלו והתקינו בתקונו כדי שיעסוק בתורה וילך בדרכיו.</p>

⁹²¹ ו' ת"ת עם אתה מלכות (רח"ו), ולפי זה מ"ש ואתה שלם, ר"ל אתה שהיא המלכות קשורא עם הו' ועם השלום שהם גוף וברית שתחילה קשרה דוד עם היסוד לבדו כמ"ש כה לחי ועתה קשרה עם שניהם (מ"מ).

⁹²² עי' ח"א קעא ע"ב, ועי' אבות דרבי נתן פ"ב מ"ג: כשהיה אהרן מהלך בדרך פגע בו באדם רשע ונתן לו שלום למחר בקש אותו האיש לעבור עבירה אמר אוי לי היאך אשא עיני אחר כך ואראה את אהרן בושתי הימנו שנתן לי שלום נמצא אותו האיש מונע עצמו מן העבירה. ועי' גיטין סב ע"א שמוטר ליתן שלום לעכו"ם מפני דרכי שלום, ועי' שם בתוס' שלפי הירושלמי אסור. ועי' אור יקר סוף פרשת מקץ.

⁹²³ עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד מ והלאה.

⁹²⁴ אינם יודעים סוד מרכבתם בגופם וחומרם, וחושבים עצמם סתם מורכבים מד' יסודות חומרים ולא ידעו סוד נסתר בהרכבתם ואלמלא ידעוהו היו מזככים עצמם לפני בראם שאינם כהרכבת הבהמה והחיה מד' יסודות בגופם כאשר דמו החוקרים שהדומם והצומח והחי והמדבר מורכבים מד' יסודות סתם, ויתחלקו לפי רוחם הנשלפת, ויש להם מעלת שכל לבד וכיוצא. ואינו שהרכבת האדם בחומרם היא בענין אחר, שאינה כהרכבת היסודות בשאר הנבראים (אור יקר).

⁹²⁵ הנה העולם התחיל בריאתו לרדת מאת הבורא מעלה אחר מעלה והיינו אומרו קב"ה ברא עלמא, יורד מאת הבורא ובסוף כל הנמצאים שהם רחוקים יותן מן הכל חזר וקשר הסוף בראש ע"י אדם (אור יקר).

⁹²⁶ ממש דומה צורה ליצורה, כמו שהוא יחיד בעליונים נבדל מכל נמצא, כן האדם יחיד בתחתונים נבדל מן נמצא, שאין לו ייחס עם שום נברא והיינו ויקרא האדם שמות כו', ולאדם לא מצא עזר כנגדו, שאין לו ייחס ודמיון עם שום א' מן הנבראים ונבדל לעצמו מכולם (אור יקר).

⁹²⁷ אותו חומר זר שבראו אותה עיסה יפה שגבל לתכונת גופו ציירה ותקנה על סוד היותו נבנה בצורה עליונה, כולל סוד הספירות, והיינו "אתקין ליה בתקונו" והשתא מפרש שניהם ואזיל, והא' שהוא נבדל בחומרם משאר הנבראים "דהא וכו'" (אור יקר).

ספר שמות

<p>דהא כד אתברי אדם⁹²⁸ מעפרא דמקדשא דלתתא אתתקן וארבע סטרי דעלמא אתחברו בההוא אתר דאקרי בי מקדשא ואינון ארבע סטרין דעלמא אתחברו בארבע סטרין דאינון יסודין דעלמא תתאה אש ורוח מים ועפר ואתחברו ארבע סטרין אלין בארבע סטרי (נ"א יסודין)⁹⁴ דעלמא ואתקין מנייהו קודשא בריך הוא חד גופא בתקונא עלאה והאי גופא אתחבר מתרין עלמין מעלמא דא תתאה ומעלמא דלעילא⁹²⁹</p>	<p>שהי כשנברא אדם מעפר המקדש שלמטה נתקן וארבעה צדדי העולם התחברו באותו מקום שנקרא בית המקדש ואותם ארבעה צדדי העולם התחברו בארבעה צדדים שהם יסודות העולם א"ש ר"ח ומי"ם ועפ"ר והתחברו ארבעה צדדים אלו בארבעה צדדי (יסודות) העולם והתקין מהם הקדוש ברוך הוא גוף אחד בתקון עליון וגוף זה התחבר משני עולמות מהעולם התחתון הזה ומהעולם שלמעלה.</p>
<p>אמר רבי שמעון תא חזי ארבע קדמאי אינון רזא דמהימנותא ואינון אבהן דכלהו עלמין ורזא דרתיכא עלאה קדישא ואינון ארבע יסודין אש ורוח ומים ועפר אלין אינון רזא עלאה (ואלין אינון אבהן דכלהו עלמין אבהן דכלא) ומאינון נפקין זהב וכסף ונחשת וברזל⁹³⁰ ותחת</p>	<p>אמר רבי שמעון בא וראה ארבעה ראשונים הם סוד האמונה והם אבות של כל עולמות וסוד המרכבה העליונה הקדושה ואותם ארבעה יסודות א"ש ר"ח ומי"ם ועפ"ר אלה הם סוד עליון (ואלו הם האבות של כל העולמות אבות של הכל) ומהם יוצאים זה"ב וכס"ף ונחש"ת וברז"ל ותחת</p>
<p>כד/א⁹³¹</p>	
<p>אלין מתכאן אחרנין דדמיין לון (כנוונא דאלין)</p>	<p>אלו מתכות אחרות שדומים להם (כדוגמת אלו).</p>
<p>תא חזי אש רוח ומים ועפר⁹³² אלין אינון קדמאי ושרשיין⁹³³ דלעילא ותתא ותתאין ועלאין עלייהו קיימין ואלין אינון⁹³⁴ ארבע לארבע סטרי</p>	<p>בא וראה א"ש ר"ח ומי"ם ועפ"ר אלה הם הראשונים והשרשים שלמעלה ושלמטה ותחתונים</p>

⁹²⁸ רז"ל אמרו (סנהדרין לח סע"א) כי אדה"ר מכל העולם כולו הוצבר עפרו, וכן הוא בפדר"א (פרק יא) ובזוה"ק (חיי שרה קל ע"ב, ופ' ויגש רה ע"ב) (דע"ה ח"ב לב ע"ב).

⁹²⁹ גוף מן המלכות ונשמה מן הבינה (רח"ו).

⁹³⁰ הוד וכסף נצח ונחשת יסוד וברזל מלכות (רח"ו).

⁹³¹ @מש"כ בשורה ט' תיקו"ז סא ע"א צ"ל עא ע"א (לש"ו).

⁹³² עי' עוד בכ"ז בפ' תרומה קנט ע"ב (לש"ו). עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד מג והלאה.

⁹³³ דע שכמו שבזה העולם יש ד' יסודות ארמ"ע כן יש בכל ד' עולמות יסוד המים כנגד חכמה, וחסד ואצילות ויסוד האש כנגד בינה וגבורה ובריאה (ולכן המלאכים שבבריאה נקראו שרפים, אש שורף - הוספת הלש"ו ביאורים ח"א עה ע"ד), ויסוד הרוח נגד הת"ת ויצירה (ולכן המלאכים שביצירה נקראו חיות ע"ש רוח חיים - שם), ויסוד העפר נגד מלכות העשיה (ולכן המלאכים שבעשיה נקראו אופנים ע"ש גוף וכלים - שם), וכן בכל ד' עולמות הם ד' הנזכר נגד ד' אותיות הוי"ה י' מים ה' אש ו' רוח ה' עפר וכן בכולם אלא שבכל עולם גובר העיקר. המשל בזה כי באצילות גובר המים והשם יהו"ה, ובבריאה גובר האש והוא העיקר והשם הוה"י, וביצירה גובר הרוח, והוא העיקר והשם והי"ה, ובעשיה גבורה העפר והוא העיקר והשם הוא ההו"י (נ"א ההי"ו) (זהר הרקיע).

⁹³⁴ כפי הנראה מפשט הלשון, כי הד' יסודות שהם ארמ"ע הם ד' רוחות העולם בטבע ד' יסודות אלו אלא שהחליפם הקב"ה כדי למזגם ר"ל כי האש שהוא חם ויבש ודרום טבעו חם ויבש ולכן היה ראוי שיהיה אש בדרום, ואמנם לסיבה שהיה מתגבר כח האש לאין קץ לכן החליפם ומזגם ונתן שם יסוד המים שהוא קר ולח, היפך האש, כי כל ב' בחי' יולידו בחי' אמצעי שוה, וכן האש שהוא חם ויבש נתנו ומזגו ברוח צפון ולכן אל יקשה בעיניך מאמר הפילוסופים אם נראה חלוקים זה על זה והנה כפי גרסת הדפוס נראה כי גם ברוח מזרח כן כי כן כתב כג"ד מזרח, ר"ל כי המה ג"כ הפוכים וא"כ גרסת הדפוס היא נכונה כי הרוח קר ויבש וכן נראה בחוש כי הוא מקרר את האדם ומיבשו ומזגו ונתנו ברוח מזרח שהוא חם ולח ומ"ש עפר הוא קר ויבש וכו' שינה הלשון שלא אמר כג"ד

ספר שמות

<p>עלמא וקיימין בארבע אלין צפון ודרום⁹³⁵ ומזרח ומערב אלין אינון ארבע סטרין דעלמא וקיימין בארבע אלין אש לסטר צפון רוח לסטר מזרח מים לסטר דרום בגין דרום איהו חם ויבש מים קרים ולחים עפר לסטר מערב וארבע אלין בארבע אלין קטירין וכלהו חד ואלין עבדי ארבע מתכאן דאינון זהב וכסף ונחשת וברזל הא אינון תריסר וכלהו חד</p>	<p>ועליונים עומדים עליהם ואלה הם ארבעה לארבעה צדדי העולם ועומדים בארבעה אלו צפון ודרום ומזרח ומערב אלו הם ארבעה צדדים של העולם ועומדים בארבעה אלו א"ש לצד צפון ר"ח לצד מזרח מ"ם לצד דרום משום שהדרום הוא חם ויבש מים קרים ולחים עפ"ר לצד מערב וארבעה אלו קשורים בארבעה אלו וכולם אחד ואלה עושים ארבע מתכות שהם זהב וכסף ונחשת וברזל הרי הם שנים עשר וכולם אחד.</p>
<p>תא הזי אש הוא בשמאלא לסטר צפון דהא אש תוקפא דחמימותא ביה ויבישו דיליה⁹³⁶ תקיף וצפון בהפוכא דיליה הוא ואתמוזיג חד בחד ואיהו חד⁹³⁷ מים לימינא והוא לסטר דרום וקודשא בריך הוא לחברא (נ"א לאחזרא) לון כחדא עביד מזגא דא כמזגא דא</p>	<p>בא וראה האש היא בשמאל לצד צפון שהרי האש בו תוקף החמימות והיבש שלו חזק וצפון ההפיק שלו ונמזגים אחד באחד והוא אחד מים לימין והוא לצד דרום והקדוש ברוך הוא לחברם (להחזירם) כאחד עושה מזג זה כמזג זה.</p>
<p>צפון איהו קר ולח אשא חם ויבש אחלף לון לסטר דרום דרום איהו חם ויבש מים קרים ולחים וקודשא בריך הוא מזיג לון כחד דנפקי מיא מדרום ועאלין בנו צפון ומצפון נגדי מיא נפיק אשא מצפון ועאל בתוקפא דדרום ומדרום נפיק תוקפא דחמימותא לעלמא בגין דקודשא בריך הוא אוזיף דא בדא וכל חד וחד אוזיף</p>	<p>הצפון הוא קר ולח האש חם ויבש החליפם לצד דרום דרום הוא חד ויבש המים קרים ולחים והקדוש ברוך הוא מוזג אותם כאחד שיוצאים מים מדרום ונכנסים לצפון ומצפון נמשכים מים יוצא אש מצפון ונכנס בתוקף הדרום ומדרום יוצא תוקף החמימות לעולם משום שהקדוש</p>

רוח מזרח מערב עפר וכו' לא נתמזגו אלא שהם מטבע אחר ר"ל עפר מערב מטבע אש שהוא קר ויבש כנז', וזהו ההפרש שיש בין רוח מזרח ובין עפר מערב ובזה נסתלקה קושית המגיהים ובזה תבין ג"כ מ"ש בגין דמערב אתאחיד עפרא דאיהו קר ויבש ר"ל אתייחדו תרויהו הוצרכו למזג אחרים וכן תבין מ"ש דהא חמימותא דדרום אתאחיד ביה בחמימותא דמזרח ולא אמר בחמימותא דרוח כי הרוח קר ויבש ובזה צדקו כל דברי המאמר ועדיין צריך עיון למה עפר במערב היו כ"א באתריה (נ"א לאחדים) והש"י יאיר עינינו ודע כי אש ומים הם ב' יסודות הקודמים לכל והם חו, בוהוליד האש את הרוח שהוא הבן הז"א חם מצד האב ולח מצד האם ובהשלכת הטיפה גובר החום, ולכן הרוח הוא חם ולח ומצד האם נולדה הנוק' העפר קר ויבש האם וקדמה מצד האם קר מצד המים ויבש מצד האש, וד' יסודות תחתונים הם נפרדים ושלשתן מתחברין ופועלים בעפר והב' נוק' למטה מהב' זכרים מים ועפר הם תחת אש ורוח בסוד ותלכנה שתיהן שהם ב' ההי"ן אימא וברתא (זהר הרקיע). אמנם שם הוא משובש קצת, אך בספר אור החמה הובא לשונו ושם הוא מתוקן בזה (ביאורים ח"א עה ע"ד).

⁹³⁵ עי' בהגר"א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע"ג) כי החילוק בזה הוא בין החו"ג דז"א להחו"ג דנוק', כי בז"א הוה החו"ג אור ומים אור חסד מים גבורה, ובהנוק' הוה החו"ג מים ואש, מים חסד אש גבורה, כי הגבורה דידיה הוא החסד דידיה, והאור הוא החסד שבחסד, והאש הוא הגבורה שבגבורה, כי ז"א בערכה הוא כולו חסד, והיא בערכה היא כולה גבורה כנודע (דע"ה ח"ב קלג ע"ד וכללים ח"ב לה ע"ד).

⁹³⁶ עי' תיקר"ז סא ע"א (הגהות הזהר) צ"ל עא ע"א (לש"ו).

⁹³⁷ שניתן האש בצפון ונעשית האש עם הצפון לאחד כדי להחליש כח חמימותו דהאש (לש"ו ביאורים ח"א עה ע"ד).

ספר שמות

<p>לחבריה מדיליה כדקא חזי ליה כגוונא דא רוח ומזרה בנין דיוזיף כל חד לחבריה⁹³⁸ ואתכליל דא בדא לאתחברא כחד</p>	<p>ברוך הוא לווה זה מזה וכל אחד ואחד מלוה לחברו משלו כראוי לו כדוגמא זה רוח ומזרח כדי שילוה כל אחד לחבירו ונכללים זה בזה להתחבר כאחד.</p>
<p>תא חזי אשא מסטרא דא⁹³⁹ מים מסטרא דא⁹⁴⁰ ואינון מחלוקת עאל רוח⁹⁴¹ בינייהו ואחיד לתרין סטרין הדא הוא דכתיב (בראשית א ב) ורוח אלהי"ם מרחפת על פני המים⁹⁴² דהא אשא קאים לעילא בסטרא דא⁹⁴³ ומים⁹⁴⁴ קיימי על אפי ארעא⁹⁴⁵ רוחא אעיל בינייהו ואחיד לתרין סטרין⁹⁴⁶ ואפריש מחלוקת עפר⁹⁴⁷ מיא⁹⁴⁸ קיימי עליה ורוחא⁹⁴⁹ ואשא⁹⁵⁰ ומקבלא מכלהו בחילא דתלתא אלין דקיימי עליה</p>	<p>בא וראה אש מצד זה מים מצד זה והם מחלוקת נכנסת רוח ביניהם ואוחזת את שני הצדדים זהו שכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים שהרי אש עומדת למעלה בצד זה ומים עומדים על פני הארץ רוח נכנסת ביניהם ואוחזת את שני הצדדים ומפרידה מחלוקת העפר המים עומדים עליו ורוח ואש ומקבלת מכולם בכח של שלשת אלה שעומדים עליו.</p>
<p>תא חזי רוח ומזרח מזרח חם ולח רוח⁹⁵ ויבש סטרא דאיהו יבישא חם ולח איהו⁹⁶ ובניני כך אחיד לתרין סטרין דהא אש חם ויבש ומים קרים ולחים רוח איהו חם ולח סטרא דאיהו חם אחיד באשא סטרא דאיהו לח אחיד במיא ועל דא אסכים בינייהו ואפריש מחלוקת דאשא ומיא</p>	<p>בא וראה רוח ומזרח מזרח חם ולח רוח (קר ויבש הצד שהוא יבש) חם ולח היא ולכן אוחז את שני הצדדים שהרי אש חם ויבש ומים קרים ולחים רוח הוא חם ולח הצד שהוא חם אחוז באש הצד שהוא לח אחוז במים ועל זה הסכים ביניהם ומפריד מחלוקת של אש ומים.</p>
<p>עפר איהו קר ויבש ועל דא מקבל עליה כלהו וכלהו עבדי ביה עבידתיהו ומקבלא מכלהו לאפקא בחיליהון מזונא לעלמא בנין דבמערב אתאחיד עפרא דאיהו קר ויבש וסטרא דאיהו קר אחיד בצפון דאיהו קר ולח דהא קרירא אתאחיד בקרירא בנין כך צפון אתאחיד במערב בסטרא דא דרום דאיהו חם ויבש בההוא יבישותא דיליה אחיד ליבשותא דמערב בסטרא אחרא ואתאחיד מערב בתרין סטרין</p>	<p>עפר הוא קר ויבש ולכן מקבל עליו את כולם וכולם עושים בו מעשיהם ומקבל מכולם להוציא בכחם מזון לעולם משום שבמערב נאחז העפר שהוא קר ויבש וצד שהוא קר אחוז בצפון שהוא קר ולח שהרי קר נאחז בקר משום כך צפון נאחז במערב בצד זה דרום שהוא חם ויבש באותו היבש שלו אוחז את היבש של המערב בצד אחר ונאחז מערב בשני צדדים.</p>
<p>וכן אתאחיד דרום במזרח דהא חמימותא</p>	<p>וכן נאחז דרום במזרח שהרי חמימות</p>

⁹³⁸ ולא אמר ועפר ומערב כי הם לא נתמזגו ששינסה טבע א' קר ויבש והוא משום כי הם מקבלים מכל הג' עליונים ואינם צריכמי עוד למיזוג ועי' זהר הרקיע (לש"ו).

⁹³⁹ גבורה (רח"ו), עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד מז והלאה.

⁹⁴⁰ חסד (רח"ו).

⁹⁴¹ ת"ת (רח"ו).

⁹⁴² בינה (רח"ו).

⁹⁴³ בינה (רח"ו).

⁹⁴⁴ חסד (רח"ו). ח"ג רנה ע"א (לש"ו).

⁹⁴⁵ מלכות (רח"ו).

⁹⁴⁶ לבינה ומלכות (רח"ו).

⁹⁴⁷ מלכות (רח"ו).

⁹⁴⁸ חסד (רח"ו).

⁹⁴⁹ ת"ת (רח"ו).

⁹⁵⁰ גבורה (רח"ו).

ספר שמות

<p>דררום אתאחיד ביה בחמימותא דמזרה ומזרה אתאחיד בצפון דהא לחותא דיליה אתאחיד בלחותא דצפון השתא אשתכח דרומיית מזרחיית מזרחיית צפוניית צפוניית מערביית מערביית דרומיית דרומיית וכלהו כלילן דא בדא לאשתלשלא חד בחד</p>	<p>הדרום נאחזת בחמימות המזרח ומזרח נאחז בצפון שהרי לחותו נאחזת בלחות הצפון עכשיו נמצא דרומיית מזרחיית מזרחיית צפוניית צפוניית מערביית מערביית דרומיית דרומיית וכולם כלולים זה בזה להשתלשל אחד באחד.</p>
<p>כגוונא דא צפון עביד דהבא דמסטר דתוקפא דאשא אתעביד דהבא והיינו דכתיב (איוב לו כה) מצפון זהב יאתה דאש אתאחיד בעפר ואתעביד דהבא והיינו דכתיב (שם כח ו) ועפרות זהב לו ורזא דא (שמות כה יח) שנים כרובים זהב</p>	<p>כדוגמא זה צפון עושה זהב שמצד תקף האש נעשה זהב והוא שכתוב מצפון זהב יאתה שאש אחוז בעפר ונעשה זהב והיינו שכתוב "ועפרות זהב לו" וסוד זה "שנים כרובים זהב".</p>
<p>מיס⁹⁵¹ אתאחיד בעפר וקרירותא בלחותא עביד כסף השתא הא עפר אתאחיד בתרין סטרין בזהב ובכסף ואתייהב ביניהו רוחא אחיד למים ואחיד⁹⁵²</p>	<p>מים נאחזים בעפר וקרירות בלחות עושה כסף כעת הרי עפר נאחז בשני צדדים בזהב ובכסף ונתן ביניהם רוח אוחזת את המים ואוחזת</p>
גליון	
<p>תמיהא צמה לאמר רוח קר ויבש קאם כן עפר ורוח קוים צטבעס אצל י"א כי רוח חס ולח (כמ"ט צתיקו"ז לה ע"צ⁹⁵³) ואם כן נוכל לומר לאחיד רוח לתרין סטרין אש חס ויבש ורוח חס ולח סטרא לאיהו חס אחיד צאש וסטרא לאיהו לח אחיד צמיא ואפריש מחלוקת לאשח ומיאל עפר איכו קר ויבש ומיס קרים ולחיס וסטרא דקר אחיד צעפר צסטרא</p>	
כד/ב	
גליון	
<p>דקר אתשכח דעפר מקבל עליה כלהו צגין כך אחיד לתרין סטרין דהא אש חס ויבש מיס קר ולח</p>	
זהר	
<p>לאש⁹⁵⁴ ואפיק תרין כחד דאיהו (יחזקאל א ז) עין נחשת קלל⁹⁵⁵ ועפר דקאמרן כד איהו בלחודוי ביבישו וקרירו דיליה נפיק ברזל וסימניך (קהלת י י) אם קהה הברזל וגו'</p>	<p>את האש ומוציאה שנים כאחד שהוא "עין נחשת קלל" ועפר שאמרנו כשהוא לבדו ביבש והקר שלו יוצא ברזל וסימנך "אם קהה הברזל וגו'".</p>
<p>והאי עפר אתאחיד בכלהו וכלהו עבדין ביה</p>	<p>ועפר זה נאחז בכלם וכולם עושים</p>

⁹⁵¹ חסד (רח"ו).

⁹⁵² ענין הד' יסודות וענין הד' רוחות הנה הם הב' בחי' דעגולים ויושר אשר ישנם בכל עולם כנודע, כי הד' יסודות הם עגולים כנ"ל, והד' רוחות הם היושר. והנה בארנו בשער עגולים ויושר ענף ב' אות ל"ו, כי העגולים ויושר דכל עולם תחתון הנה שניהם הם יוצאים מהקצה התחתון דהיושר דהעליון, שהוא מהנה"ם שבו, העגולים הם מאור המקיף שבהם, והיושר הוא מהאור הפנימי שבהם, וא"כ נמצא כי ישנם באמת להד' רוחות שורש בפנ"ע והם מציאות בפנ"ע זולת הד' יסודות, אלא שהם מתחברים יחד ונעשים לאחד ע"י שהם שניהם משורש אחד (ביאורים ח"א עו ע"ג).

⁹⁵³ קכה ע"ב (לש"ו).

⁹⁵⁴ עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד נד והלאה.

⁹⁵⁵ שהוא ג"כ בת"ת (רח"ו).

ספר שמות

כנוונא דלהון	בו כצורה שלהם
<p>תא חזי בלא עפר לית זהב וכסף ונחשת דהא כל חד וחד אוויף לחבריה מדיליה לאתקשרא דא בדא ואתאחיד עפר בכלהו בנין דתרין סטרין אחידן ליה אשא ומיא ורוחא אתקריב ביה בנין אלין תרין ועביד ביה עבידתא</p>	<p>בא וראה בלא עפר אין זהב וכסף ונחשת שהרי כל אחד ואחד מלוה לחברו משלו להתקשר זה בזה והעפר נאחז בכולם משום ששני צדדים אוחזים אותו אש ומים, ורוח נקרבת לו בשביל שני אלה ועושה בו מעשה.</p>
<p>אשתכח דכד אתחבר עפרא בהדיהו עביד ואוליד עפרא אחרנין כנוונא דלהון כנוונא דזהב אוליד עפרא סוספיתא ירוקא⁹⁵⁷ דאיהו כנוונא דדהבא ממש כנוונא דכסף אוליד עופרת כנוונא דנחשת עילאה אוליד קסיטרא⁹⁵⁸ דאיהו נחשת זוטא כנוונא דברזל אוליד ברזל⁹⁵⁹ וסימנך (משלי כז טז) ברזל בברזל יחד</p>	<p>נמצא שכשמתחבר עפר עמם עושה ומוליד עפרות אחרים כדוגמא שלהם כדוגמא שזהב מוליד עפר פסולת ירוקה שהיא כדוגמת זהב ממש כדוגמא שכסף שמוליד עופרת וכדוגמא שנחשת העליונה מולידה⁹⁵⁶ בדיל שהוא נחשת קטנה כדוגמא שברזל מוליד ברזל וסימנך ברזל בברזל יחד.</p>
<p>תא חזי אש רוח מים ועפר כלהו אחידן דא בדא ואתקשרן דא בדא ולא הוי בהו פרודא ועפר דא כד איהו אוליד לבתר לא מתקשרן דא בדא כאינן עלאי כמה דאת אמר (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים באלין הוי פרודא</p>	<p>בא וראה אש רוח מים ועפר כולם אחוזים זה בזה וקשורים זה בזה ואין בהם פירוד והעפר הזה כשהוא מוליד אחר כך לא מתקשרים זה בזה כאותם עליונים כמו שנאמר ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים באלה היה פרוד.</p>
<p>בנין דהא עפר כד איהו אוליד בחילא דתלת עלאי אפיק ארבעה נהרין דתמן משתכחי אבני יקר ובאתר חד אינון דכתיב (שם יב) שם הבדלה ואבן השהם ואלין אבני יקר אינון תריסר ואינון לארבע סטרי עלמא לקביל תריסר שבטין דכתיב (שמות כח כא) והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתים עשרה על שמותם ואלין תריסר בקר דאינון תחות ימא</p>	<p>משום שהרי העפר כשהוא מוליד בכח של שלשת העליונים מוציא ארבעה נהרות ששם נמצאות אבנים יקרות והם במקום אחד שכתוב שם הבדולח ואבן השוהם ואותן אבנים יקרות הן שתים עשרה והן לארבעה צדדי העולם כנגד שנים עשר שבטים שכתוב והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתים עשרה על שמותם ושנים עשר הבקר הללו שהם תחת הים.</p>
<p>תא חזי כל ארבעה סטרין עלאין דקאמרן אף על גב דמתקשרן דא בדא ואינון קיומא דלעילא ותתא קיומא דעלמא יתיר רוח בנין דכלא קיימא בניניה ונפשא לא קיימא אלא ברוחא דאי גרע רוחא אפילו רגעא דהא נפשא לא</p>	<p>בא וראה כל ארבעת הצדדים העליונים שאמרנו אף על גב שנקשרים זה בזה והם הקיום שלמעלה ומטה קיום של העולם יותר הוא הרוח משום שהכל עומד בגללו ונפש לא עומדת אלא ברוח שאם</p>

⁹⁵⁶

⁹⁵⁷ נחושת ירוק שקורין אלטון (רמ"ז).

⁹⁵⁸ בדיל (רמ"ז).

⁹⁵⁹ הוא שקורין אסא"ל, ובלשון הקדש עשו"ת (רמ"ז).

ספר שמות

<p>יכילת לאתקיימא ורוא דא כתיב (משלי יט ב) גם בלא דעת נפש לא טוב⁹⁶⁰ נפשא בלא רוחא לאו איהו טוב ולא יכלא לאתקיימא</p>	<p>נגרעת הרוח אפילו רגע אחד אין הנפש יכולה להתקיים וסוד זה כתוב גם בלא דעת נפש לא טוב נפש בלי רוח אינה טוב ולא יכולה להתקיים.</p>
<p>ותא חזי אינון תריסר דקאמרן דאינון תריסר אבנין אינון תריסר בקר דתחות ימא בנין כך נמלו אינון תריסר נשיאים (במדבר ז פז) כל הבקר לעלה שנים עשר פרים וגו' וכלא רוא עלאה הוא ומאן דישגח במלין אלין ישגח ברוא דחכמתא עלאה דעיקרא דכלא ביה⁹⁶¹</p>	<p>ובא וראה אותם שנים עשר שאמרנו שהם שנים עשרה אבנים הם שנים עשר בקר שתחת הים משום כך נטלו אותם שנים עשר נשיאים כל הבקר לעלה שנים עשר פרים וגו' והכל הוא סוד עליון ומי שישגיח בדברים הללו ישגיח בסוד החכמה העליונה שהעיקר של הכל בה.</p>
<p>אמר רבי שמעון הא דאמר רבי חזקיה דכד ברא קודשא בריך הוא לאדם מעפרא דמקדשא דלתתא⁹⁶² אתברי מעפרא דמקדשא דלעילא</p>	<p>אמר רבי שמעון מה שאמר רבי חזקיה שכשברא הקדוש ברוך הוא את האדם מעפר המקדש שלמטה נברא</p>

⁹⁶⁰ פי' כי הדעת נשמת הת"ת שהוא רוח וז"ש החכם יענה דעת רוח (רח"ו). הרוח נקרא דעת כמ"ש בשער המוחין (פרק ז) וכנודע, ובו מתלבשין כל המוחין וגדלות שהם מהדעת עלאה (ביאורים ח"א עב ע"א).

⁹⁶¹ כל האצילות בכללו גוף ונשמה, מלבר ומלגו, והמשכילים הם יודעי מדין המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה בסוד נשמתא. וזה נקרא רוא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה, ועל ידי כך נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה הוא זיו וזוהר החכמה העליונה, בסוד כלת משה. והיא הצלע, נקודת י', בסוד י' בראש י' בסוף, יוד משם בן ארבע, י"ד משם אדני כנודע. וענין נהרין ונצצין הוא בסוד אור ישר מאיר מלמעלה למטה להם, וזהו נהרין. וסוד אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישותה ממטה למעלה, וזהו ונצצין. ולכ"א יזהירו, יזהירו לאחרים דנקטי ויהבי מיין דכורין ומיין נוקבין, וזה כדוגמת יסוד שיש לו שתי בחינות אלו, בסוד יוסף הצדיק ובנימין הצדיק, זה מיין דכורין וזה מיין נוקבין. ושתי בחינות אלו, האחד נקרא נהירו והשני נקרא נציצו, וזמ"ש בזוהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן ודע כי עם היות שיש ליסוד שתי בחינות אלו כדפרישית והם יוסף הצדיק למעלה ובנימין למטה בתוך הנקבה העליונה כד"א בצאת נפשה כי מתה עוד יש (בסוד) [ביסוד] עצמו למעלה שתי בחינות אלו ולפיכך נקרא חי העולמים בסוד תשעה מלמטה למעלה ותשעה מלמעלה למטה העולים ח"י וח"י הוא בתרין עלמין כי גם הוא חי בעולם הנקבה בסוד בנימין הצדיק וזמ"ש ח"י חי הוא יודוך וכדכתיבנא ושורש הדבר הוא כי ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא הרקיע המבדיל בין מים למים והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטש ביה כדמות המראה המלוטשה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דכורא לעלמא דנוקבא ואינו מניח לעבור האור למטה ועל ידי כך מכה בו סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאין ממנו ניצוצות כמנין האורות המכים בו ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה וזמ"ש ודא רוא סתימא דאקרי הרקיע כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה ולפיכך יש בו נהירו ונציצו כמ"ש בכל השאר. ולפיכך יש ברקיע הזה ככבייא ומזלי שמשא וסיהר' כי כוכבים הם נשמות הצדיקים היורדין שם מהמוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות. והמזלות הם שנים עשר בסוד שש קצוות מן חסד ולמטה שש ממטה ולמעל' ושש מלמעל' למטה כנז' בתקונין כי אעפ"י שכל התשעה מכים ברקיע זה אין דומה הכאת השש קצוות לשאר כי כל אחד בחינה בפני עצמה יש לו ולפיכך מהשש קצוות יצאו י"ב מזלות ומת"ת ומלכות נעלמים יצאו שמשא וסיהרא וזה מצד הנשמו' שבו כי כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע כן ביסוד נשמות צדיקים שבו שהם הכוכבים כדפרישית הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה ואעפ"י שהת"ת מהשש קצוות הנז' מ"מ יש בת"ת שתי בחינות אם בחינת היותו בכלל השש קצוות ואם בחינת היותו בפני עצמו וכל אלו נקבעין ביסוד וסיהרא עם היות כי היא למטה מן היסוד עכ"ז שרשה בסוד ה' ד'ו ובסוד י' ד' ו' ד' נחקק ביסוד ושרש זה בחכמה ובינה ומשם ירדו אל היסוד וכו' עיי"ש אריכות (שער מאמרי רשב"י).

⁹⁶² עי' פ' קדושים (פג סע"א) אמרו כי היה מעפרא דבי מקדשא לעילא, והכוונה הוא כי הרי כל ארץ ישראל כולו שהיא בחי' יצירה שבהעוה"ז הרי היא מהד' ראשונות דהעוה"ז, ובפרט מקום המקדש והיכל קודש הקדשים, שהם בחי' אצילות ובריאה דהעוה"ז כנז', ובעת בריאת אדה"ר הרי היה עומד אז כל העשיה כולו בהד' תחתונות דעולם הבריאה של עתה ובהו' ראשונות דעולם היצירה של עתה, והיו הד' ראשונות דהעשיה במדרגת הד' תחתונות דהבריאה, וא"כ הרי היה מקום המקדש בעולם

ספר שמות

<p>אתייהיב ביה נשמתא כמה דכד אתברי מעפרא דלתתא אתחברו ביה תלת סטרי יסודי עלמא הכי נמי כד אתברי מעפרא דלעילא אתחברו ביה תלת סטרי יסודי עלמא ואשתלים אדם והיינו דכתיב (תהלים לב ב) אשרי אדם לא יחשב יהו"ה לו עון ואין ברוחו רמיה אימתי לא יחשב יהו"ה לו עון בזמן דאין ברוחו רמיה</p>	<p>מעפר המקדש שלמעלה נתנה בו נשמה וכמו שכשנברא מהעפר שלמטה התחברו בו שלשה צדדים יסודות העולם כך גם כשנברא מן העפר שלמעלה התחברו בו שלשה צדדי יסודות של העולם והשתלם האדם והיינו שכתוב אשרי אדם לא יחשב ה' לו עוון ואין ברוחו רמיה אימתי לא יחשב ה' לו עוון בזמן שאין ברוחו רמיה.</p>
<p>תא הוי משה אשתלים יתיר מאבהן בגין דמליל עמיה קודשא בריך הוא מדרגא עלאה יתיר מכלהו ומשה פנימאה דבי מלכא עלאה הוה ועל דא כתיב (&) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו' והא אוקימנא מלי</p>	<p>בא וראה משה נתקן יותר מהאבות משום שדיבר עמו הקדוש ברוך הוא מדרגה יותר עליונה מכולם ומשה מפנים בית המלך העליון היה ועל זה כתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו' והרי בארנו את הדברים.</p>
<p>לכן אמר לבני ישראל אני יהו"ה והוצאתי אתכם (&) רבי יהודה אמר האי קרא אפכא הוא דכתיב והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים בקדמיתא ולבתר והצלתי אתכם מעבודתם ולבתר וגאלתי אתכם הוה ליה למימר מעיקרא וגאלתי אתכם ולבתר והוצאתי אתכם אלא עקרא דכלא בקדמיתא דבעא קודשא בריך הוא לבשרא לון בשבחא דכלא בקדמיתא</p>	<p>לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם רבי יהודה אמר פסוק זה הוא הפוך שכתוב והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים בראשונה ואחר כך והצלתי אתכם מעבודתם ואחר כך וגאלתי אתכם היה לו לומר מתחלה וגאלתי אתכם ואחר כך והוצאתי אתכם אלא עקר של הכל בראשונה שרצה הקדוש ברוך הוא לבשר להם בשבח של הכל בראשונה.</p>
<p>אמר רבי יוסי והא שבחא דכלא ולקחתי אתכם לי לעם⁹⁷ והייתי</p>	<p>אמר רבי יוסי והרי שבח הכל ולקחתי אתכם לי לעם והייתי</p>
<p style="text-align: center;">כה/א</p>	
<p>לכם לאלהי"ם ואמר ליה לבתר אמר ליה בההוא זמנא לית להו שבחא אלא יציאה דחשיבו דלא יפקון מעבודתהון לעלמין בגין דהו חמאן תמן דכל אסירי דהווי בנייהו מקשרי לון בקשרא דחרשי ולא יכלין לנפקא מביניהו לעלמין ובגין כך מה דחביב עלייהו מכלא אתבשרו ביה</p>	<p>לכם לאלהים ואמר אותו לבסוף אמר לו באותו זמן אין שבח אלא היציאה שחשבו שלא יצאו מעבודתם לעולמים משום שהיו רואים שם שכל האסירים שהיו ביניהם קושרים אותם בקשרי כישוף ולא יכולים לצאת מביניהם לעולמים ולכן התבשרו במה שחביב עליהם מכל.</p>
<p>ואי תימא⁹⁸ אף על גב דנפקו הא דילמא יזלון בתרייהו לאבאשא לון כתיב (&) והצלתי אתכם מעבודתם ואי תימא הא יפקון וישתזבון ולא יהא לון פרוקא תלמוד לומר וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ואי תימא לא יקבלם הא כתיב</p>	<p>ואם תאמר אף על גב שיצאו הרי אולי ילכו אחריהם להזיק להם כתוב והצלתי אתכם מעבודתם ואם תאמר הרי יצאו וינצלו ולא תהיה להם גאולה תלמוד לומר וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ואם תאמר לא יקבלום</p>

הבריאה, וזהו שאמרו כי אדה"ר אף על גב דגופא דיליה הוה מעפרא לאו מעפרא דהכא הוה אלא מעפרא דבי מקדשא לעילא, ור"ל כי הרי הגם שהיה מעפר דבית המקדש של העוה"ז, אבל כל העוה"ז הרי היה עומד אז למעלה, והיה מקום דבית המקדש של עתה למעלה בעולם הבריאה, וז"ש מעפרא דבי מקדשא לעילא (ולא אמר דלעילא אלא לעילא), כי הרי מקום המקדש שלנו הוא גופה היה אז למעלה במקום עולם הבריאה של עתה (דע"ה ח"ב כז ע"ב).

ספר שמות

<p>ולקחתי ואי תימא כשיקבלם לא יביאם לארץ הא כתיב והבאתי אתכם וגו'</p>	<p>הרי כתוב ולקחתי ואם תאמר כשיקבלם לא יביאם לארץ הרי כתוב והבאתי אתכם וגו'.</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יהו"ה אלהיכם וגו' פקודא דא קדמאה דכל פקודין⁹⁶³ ראשיתא קדמאה⁹⁶⁴ דכל פקודין למנדע ליה לקודשא בריך הוא בכללא מאי בכללא למנדע דאית שליטא עלאה דאיהו רבון עלמא וברא עלמין כלהו שמיא וארעא וכל חיליהון ודא איהו בכללא וסופא דכלא בפרט⁹⁶⁵ למנדע ליה בפרט⁹⁶⁶</p>	<p>ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני ה' אלהיכם וגו' מצוה זו ראשונה של כל המצוות ראשית ראשונה לכל המצוות לדעת את הקדוש ברוך הוא בכלל מה זה בכלל לדעת שיש שליט עליון שהוא רבון העולם וברא אל כל העולמות שמים וארץ וכל חילותיהם וזהו בכלל וסוף הכל בפרט לדעת אותו בפרט.</p>
<p>וכלל ופרט איהו⁹⁶⁷ רישא וסופא רזא דבר ונקבא כחדא⁹⁶⁸ ואשתכח בר נש⁹⁶⁹ בהאי עלמא⁹⁷⁰ דאתעסק בכלל ופרט בר נש בהאי עלמא איהו כלל ופרט תקונא דהאי עלמא⁹⁷¹ איהו כלל ופרט בנין כך ראשיתא דכלא למנדע דאית שליט ודיין על עלמא ואיהו רבון כל עלמין וברא ליה לבר נש מעפרא ונפח באפוי נשמתא דחיי ודא איהו באורח כלל</p>	<p>וכלל ופרט הוא ראש וסוף סוד של זכר ונקבה כאחד ונמצא אדם בעולם הזה שמתעסק בכלל ופרט אדם בעולם הזה הוא כלל ופרט תקון של העולם הזה הוא כלל ופרט משום כך ראשית הכל לדעת שיש שליט ודיין על העולם והוא רבון כל העולמים וברא את האדם מן העפר ונפח באפיו נשמת חיים וזהו בדרך כלל.</p>
<p>כד נפקו ישראל ממצרים לא הוו ידעי ליה לקודשא בריך הוא כיון דאתא משה לנבייהו פקודא קדמאה דא אוליף לון דכתיב (&) וידעתם כי אני יהו"ה אלהיכם המוציא אתכם וגו' ואלמלא פקודא דא⁹⁷² לא הוו ישראל מהימנין⁹⁷³ בכל אינון נסין וגבורין דעבד לון במצרים כיון</p>	<p>כשיצאו ישראל ממצרים לא היו יודעים את הקדוש ברוך הוא כיון שבא משה אליהם למד אותם מצוה ראשונה זו שכתוב וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם וגו' ואלמלא מצוה זו לא היו ישראל מאמינים בכל אותם נסים וגבורות שעשה להם</p>

⁹⁶³ ר"ל מצוה ראשונה שצוה מרע"ה לישראל אע"ג שכמה מצות כתובים קודם לב"נ (יהל אור).

⁹⁶⁴ ר"ל לכל ב"נ שהיא מצוה ראשונה (יהל אור).

⁹⁶⁵ ר"ל סוף של כל המצות אחר שיעסוק בכלם כמ"ש לקמן בסמוך ולסוף מ' שנין דקא כו' (יהל אור).

⁹⁶⁶ ר"ל האיך אנהיג עלמא בכל מדה ומדה דיליה והן כל סתרי תורה והוא סוף כל הלימוד והמצות (יהל אור).

⁹⁶⁷ ר"ל שכלל הוא עד"א שהוא ראשית להשגה ובפרט הוא מלכות שהוא סופא דהשגה באצילות וכן בכל העולמות והן שבעת ימי הבנין שהם מנהיגים את העולמות כידוע שג' הראשונות הם הנסתרות והן הנגלות לנו וכו' (יהל אור).

⁹⁶⁸ ר"ל ע"י עסק דכלל ופרט (יהל אור).

⁹⁶⁹ ר"ל בפקודא דא הוא עוסק בכלל ופרט שהן דו"ן כלל התורה ומצות כידוע (יהל אור).

⁹⁷⁰ ר"ל האדם ואשתו שהוא כלל, ואשתו פרט, כי ביצירת הולד בטיפת הזרע נכללים כל האברים כידוע ובאשה נפרטין ונצטיירין כל האברים בפרט (יהל אור).

⁹⁷¹ ר"ל בעולם הזה השמים וארץ הן כלל ופרט, כי הכל תלוי במזל, כל עשב ועשב. וכל מה שבעולם הזה כולם כלולין בשמים ונפרטין בארץ, והכל נגד דו"ן וז"ש בג"כ ראשיתא דכלא וכו' (יהל אור).

⁹⁷² כמ"ש הגידו האותיות לאחור ונדע הכי אלקים אתם, ולכן היו קודם למכות התראות לידע שהיו המכות מאתו ית', וזה ענין אותיות ומופתים שהאות הוא הודעת הדבר קודם למעשה כנ"ל הגידו הואותיות כו', וזהו אות שע"י בא ומופת הוא שינוי הטבע (יהל אור).

⁹⁷³ פ"י לא היו מאמינים שהנסים מאת ה' אלא היו מייחסים אותם לאיזו חכמה כשל החרטומים, אבל כשלמדם משה שורש סיבה ראשונה ושממנו יתברך יעשו להם נסים אז נעשו להם הנפלאות, שאם לא כן מה יועיל ה' במ (רמ,ז).

ספר שמות

<p>דידעו פקודא דא באורה כלל אתעבידו להון נסין וגבורין</p>	<p>במצרים כיון שידעו מצוה זו בדרך כלל נעשו להם נסים וגבורות.</p>
<p>ולסוף ארבעין שנין⁹⁷⁴ דקא אשתדלו בכל אינון פקודין דאורייתא דאוליף לון משה בין אינון דמתנהני בארעא⁹⁷⁵ בין אינון דמתנהני לבר מארעא כדין אוליף לון באורה פרט הדא הוא דכתיב (דברים ד לט) וידעת היום והשבות אל לבבך היום דייקא מה דלא הוה רשו מקדמת דנא כי יהו"ה הוא האלהים דא באורה פרט⁹⁷⁶ במלה דא כמה רוין וסתריין אית בה ודא וההוא דקדמיתא⁹⁷⁷ כלא מלה הדא דא בכלל ודא בפרט</p>	<p>ולסוף ארבעים שנה שכשהשתדלו בכל אותן מצוות של התורה שלמד אותם משה בין אותן שנוהגות בארץ ובין אותן שנוהגות בחוץ לארץ אז לימד אותם בדרך פרט זהו שכתוב וידעת היום והשבות אל לבבך היום דווקא מה שלא היה רשות מקודם לכן כי ה' הוא האלהים זה בדרך פרט בדבר זה כמה סודות וסתרים יש בו וזה ואותו שבהתחלה הכל דבר אחד זה בכלל וזה בפרט.</p>
<p>ואי תימא הא⁹⁸⁰ כתיב (משלי א ז) יראת יהו"ה ראשית דעת תירוצא⁹⁸¹ דא באורה פרט⁹⁸² למנדע מאן איהו⁹⁸³ יראת יהו"ה⁹⁸⁴ ואף על גב דאית ליה לבר נש לדחלא מניה עד לא ינדע⁹⁸⁵ אבל הכא כתיב ראשית דעת למנדע ליה דהא איהו ראשיתא⁹⁸⁶ למנדע ליה באורה פרט</p>	<p>ואם תאמר הרי כתוב יראת ה' ראשית דעת התירוץ זה בדרך פרט לדעת מי היא יראת ה' ואף על גב שיש לאדם לירא ממנו עד שלא ידע אבל כאן כתוב ראשית דעת⁹⁷⁸ לדעת⁹⁷⁹ אותו שהרי הוא ראשית לדעת אותו בדרך פרט.</p>
<p>בגין כך פקודא קדמאה למנדע ליה לקודשא בריך הוא בכלל ופרט ברישא ובסופא ורוא דא (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון אני ראשון בכלל ואני אחרון בפרט וכלא בכללא חדא ורוא חדא⁹⁸⁷ כיון דינדע דא⁹⁸⁸ בכלל ישלים כל שייפוי ומאן אינון רמ"ה פקודין דאינון רמ"ה</p>	<p>לכן מצוה ראשונה להכיר את הקדוש ברוך הוא בכלל ופרט בהתחלה ובסוף וסוד זה אני ראשון ואני אחרון אני ראשון בכלל ואני אחרון בפרט והכל בכלל אחד וסוד אחד כיון שידע את זה בכלל ישלים את כל איבריו ומי הם</p>

⁹⁷⁴ עי' אריכות ביהל אור ח"ב א ע"ב.

⁹⁷⁵ ר"ל בין מצות התלויות בארץ ובין שאינון תלויות בארץ (יהל אור).

⁹⁷⁶ ר"ל שהו"ה הוא כלל שם העצם מעיד על מציאותו ואלקים הוא דיין ומנהיג את העולם ובור אומחיה כל דבר וכל הנהגות של העולמות ולכן נאמר בו' ימי בראשית, הכל שם אלקים, וידעת הפרט האיך עצם כבודו מנהיג העולם בכל מדה זהו ה' הוא אלקים (יהל אור).

⁹⁷⁷ ר"ל שקדמיתא הוא אני ה' אלקיכם למנדע מציאותו והו אמנהגי אבל לא האיך במציאותו הנהגות העולמות ולכן לא כתיב שם הוא אלקים כמ"ש כאן וז"ש דא בכלל כו' (יהל אור).

⁹⁷⁸

⁹⁷⁹

⁹⁸⁰ ר"ל כאן מ' שיראה קודם לדעת והאיך אמר שפקודא קדמאה הוא למינדע כו' (יהל אור).

⁹⁸¹ ר"ל אני אתרך לך (יהל אור).

⁹⁸² ר"ל שדעת הנאמר בפסוק זה הוא פרט שהוא סוף כל הפקודין כנ"ל (יהל אור).

⁹⁸³ ר"ל שדעת דהאי קרא קאי אלמעלה על יראת ה' שהיראת ה' הוא קודם לדעת היראה וז"ש אם אין תורה אין יראה אם אין יראה אין תורה, שקדום מ' שתורה קודמת ליראה, ואח"כ מ' שיראה קודמת אלא שהתורה שאמר קודם הוא כלל ושאמר אח"כ הוא פרט (יהל אור).

⁹⁸⁴ ר"ל מלכות שהיא נקראת יראת ה' כידוע והיא פרט כנ"ל (יהל אור).

⁹⁸⁵ ר"ל אע"ג שצריך לירא מה' אע"פ שאינו יודע עדיין אותו בפרט איזה מדה הוא יראת ה' מ"מ הוא חייב לידע אח"כ בפרט מאן איהו כו' ור"ל ז"ש יראת ה' כו' (יהל אור).

⁹⁸⁶ ר"ל יראת ה' מלכות הוא ראשית לידעת פרט כידוע זה השער כו' ור"ל ז"ש יראת ה' ראשית דעת (יהל אור).

⁹⁸⁷ ר"ל שהכלל והפרט נכלל הכל כא' (יהל אור).

⁹⁸⁸ ר"ל שרמ"ח מ"ע נגד איבריו של אדם מסט' דז"א כלל ושס"ה ל"ת נגד ימי השנה מסט' דמלכות כידוע ואמר לעיל שקודם ידע בכלל ואח"כ ישתדל בפקודין ואח"כ ידע בפרט וז"ש כיון דינדע וכו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>שייפין דבר נש כיון דאשתלים בהו על האי בכלל כדון ינדע באורה פרט דדא איהו אסוותא לכלהו וינדע כל יומי⁹⁸⁹ שתא דמתחברן למיהב אסוותא לכל שייפין</p>	<p>מאתים ארבעים ושמונה מצוות שהם מאתים ארבעים ושמונה איברי האדם כיון שהשתלם בהם על זה בכלל אז ידע בדרך פרט שזה הוא רפואה לכלם וידע את כל ימות השנה שמתחברים לתת רפואה לכל האיברים.</p>
<p>ואי תימא כל יומי שתא היך יהבין אסוותא לכל שייפין ודאי הכי הוא עילא ותתא⁹⁹⁰ שתא ויומי דיליה יהבין אסוותא לכל שייפין עילא ותתא (בזמנא⁹⁹¹) דשייפין אריקו ברכאן ליומי שתא⁹⁹² כדון⁹⁹³ אסוותא וחיינ תליין עלן מלעילא ואתמליין מכלא מאן גרים לון יומי שתא</p>	<p>ואם תאמר כל ימות השנה איך נותנים רפואה לכל האיברים ודאי כך הוא למעלה ולמטה השנה והימים שלה נותנים רפואה לכל האיברים למעלה ולמטה (בזמן) שהאיברים מריקים ברכות לימות השנה ואז רפואה וחיים תלויים עלינו מלמעלה ומתמלאים מהכל מי גרם להם ימות השנה.</p>
<p>אוף הכי נמי לתתא כד בר נש ישלים גופיה באינן פקודין דאורייתא לית לך כל יומא דלא אתייתא לאתברכא מניה וכד אינן אתברכאן מניה כדון חיינ ואסוותא תליין עליה מלעילא מאן גרים ליה אינן יומי שתא יומי שתא כמה דאתברכאן מלעילא מרוא</p>	<p>אף כך גם למטה כשאדם ישלים את גופו באותן מצוות התורה אין לך כל יום שלא בא להתברך ממנו וכשהם מתברכים ממנו אז חיים ורפואה תלויים עליו מלמעלה מי גרם לו אותם ימות השנה ימות השנה כמו שמתברכים מלמעלה מסוד</p>
<p style="text-align: center;">כה/ב</p>	
<p style="text-align: center;">רע"מ</p>	
<p style="text-align: center;">דאדם⁹⁹³ הכי נמי אתברכאן מתתא מרוא דאדם</p>	<p>של אדם כך גם מתברכים למטה מסוד של אדם.</p>
<p>זכאין אינן ישראל בהאי עלמא באלין פקודין דאורייתא דאקרון אדם דכתיב (יחזקאל לד לא) אדם אתם אתם קרויים אדם ועכו"ם לא אקרון אדם ובגין דישראל אקרי אדם אית לון לאשתדלא באינן פקודין דאורייתא למהוי כלא חד ברוא דאדם</p>	<p>אשריהם ישראל בעולם הזה באותם מצוות התורה שנקראים אדם שכתוב אדם אתם אתם קרויים אדם ואומות העולם לא קרויים אדם ומשום שישראל נקראו אדם יש להם לעסוק באותן מצוות התורה להיות הכל אחד בסוד של אדם.</p>
<p>כד יהב קודשא בריך הוא אורייתא לישראל על פורא דסיני מלה קדמאה איהו אנכי אנכי סלקא לרויין⁹⁹⁴ (עלאין)¹⁰⁰ סגיאין והכא איהו⁹⁹⁵</p>	<p>כשנתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל על הר סיני דיבר ראשון הוא אנכי אנכי עולה לסודות (עליונים)</p>

⁹⁸⁹ ר"ל שישתדל בכל ימי השנה בפרט (יהל אור).

⁹⁹⁰ ר"ל עילא במלכות ותתאה ימות השנה (יהל אור).

⁹⁹¹ ר"ל ז"א לנוק' (יהל אור).

⁹⁹² ר"ל שהשפע יורד אליו מלמעלה וזהו שנשמך בש"ע ברכת רפאינו לברכת השני ואמר רפ"ב דמגילה מ"מ רפואה בשמינית כנגד מילה בשמינית יסוד שהוא שמיני כידוע לראשית חכמה וברכת השנים בתשיעית מלכות (יהל אור).

⁹⁹³ ר"ל רמ"ח איברים, וז"ש מאלין פקודין כו' שהן רמ"ח (יהל אור).

⁹⁹⁴ כמ"ש בזר"ח לד ע"ד אנכי הכא איהו רזא כלל ופרט כו' אנכי כללא כו' ה' אלקיך פרט כו' ע"ש ור"ל שהכל נכלל באנכי בכלל וה' אלקיך הוא בפרט כמ"ש שם (יהל אור).

⁹⁹⁵ ר"ל ע"פ הסוד כמ"ש שאנכי הוא כלל כל הספירות וה' אלקיך הוא בפרט וכאן אמר לפי פשוטו שפי' המלות של אנכי הוא כלל כמ"ש דאית אלהא כו' ה' אלקיך בפרט במדות דיליה כמ"ש"ל (יהל אור).

ספר שמות

<p>רוא דפקודא קדמאה⁹⁹⁶ למנדע ליה בכללא בנין דכתיב אנכי הא קא רמיז דאית אלהא שליטא עלאה דאיהו¹⁰¹ על עלמא כמה דאת אמר (דברים ד כד) כי יהו"ה אלהיך אש אוכלה הוא פקודא קדמאה בכלל בפרט בנין דכתיב יהו"ה אלהיך דא פרט ודא כלל ופרט פקודא קדמאה דאצטריך למנדע ברישא ובסופא כמה דאוקימנא (ע"כ הרעיא מהימנא)</p>	<p>רבים וכאן הוא סוד של מצוה ראשונה להכיר אותו בכלל משום שכתוב אנכי הרי רומז שיש אלוה שליט עליון שהוא על העולם כמו שנאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא מצוה ראשונה בכלל בפרט משום שכתוב ה' אלהיך זה פרט וזה כלל ופרט מצוה ראשונה שצריך לדעת בראש ובסוף כפי שבארנו.</p>
זהר	
<p>וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח (&) מאי מקוצר רוח אמר רבי יהודה דלא הוו נפשי ולא הוו לקימי רוחא אמר רבי שמעון מקוצר רוח דעד לא נפק יובלא למיהב לון נפישו¹⁰² ורוח בתראה עד לא שלטא למעבד נמוסוי וכדין הוה עאקו דרוחא ומאן איהו רוח בתראה דקאמרן (נ"א דעד לא יהב ליה יובלא ברכה על האי רוחא לאתקיימא נפש תתאה ולא שלטא האי רוח על נפש אלא כד אתברכא מיובלא כדין יהא רוחא ומאן איהו רוח דא יעקב דכתיב (&) ותחי רוח וגו')</p>	<p>וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח מה זה מקוצר רוח אמר רבי יהודה שלא היו נחים ולא היו אוספים [לתוכם] רוח אמר רבי שמעון מקוצר רוח שעדיין לא יצא יובל לתת להם מנוחה ורוח אחרונה עדיין לא שלטה לעשות מנהגם ואז היו בצרות של רוח מהו רוח אחרונה כמו שאמרנו (שעד שלא נתן היובל ברכה על הרוח הזו להתקיים הנפש התחתונה ולא שולטת הרוח הזו על הנפש אלא כאשר מתברכת מהיובל אז תהיה רוח ומי היא הרוח הזו יעקב שכתוב ותחי רוח יעקב וגו').</p>
<p>תא חזי כתיב (&) הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים מאי ואני ערל שפתים והא בקדמיתא כתיב (שמות ד י) לא איש דברים אנכי וגו' כי כבד פה וכבד לשון אנכי וקודשא בריך הוא הא אותיב ליה (&) מי שם פה לאדם וגו' והוא אמר (&) ואנכי אהיה עם פיך סלקא דעתך דלא הוה כן והשתא אמר ואני ערל שפתים אי הכי אן הוא מלה דאבטח ליה קודשא בריך הוא בקדמיתא</p>	<p>בא וראה כתוב הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים מה זה ואני ערל שפתים והרי בתחלה כתוב לא איש דברים אנכי וגו' כי כבד פה וכבד לשון אנכי והקדוש ברוך הוא היה משיב לו מי שם פה לאדם וכו' והוא אמר ואנכי אהיה עם פיך התעלה על דעתך שלא היה כך ועתה אומר ואני ערל שפתים אם כך איפה הדבר שהבטיח לו הקדוש ברוך הוא בראשונה.</p>
<p>אלא רוא איהו משה קלא ודבור דאיהו מלה דיליה הוה בגלותא⁹⁹⁷ והוה איהו אמיס לפרשא</p>	<p>אלא סוד הוא משה הוא קול והדיבור שהוא הדיבור שלו היה בגלות והוא אטום מלפרש דברים</p>

⁹⁹⁶ עי' השגות הרמב"ן על ספר המצות לרמב"ם מצוה א': כתב הרב, "המצוה הראשונה שנצטוינו באמונת האלהותוכו' אנכי מכלל תרי"ג מצות והיא מצוה באמונה כמו שביארנו". אמר הכותב, האמונה הזאת בדבור הזה לא נפלאה היא ולא רחוקה היא וכן בדברי רבותי' מפורש שהיא קבלת מלכותו ית' וכו'. ועם כל זה ראיתי לבעל הלכות שלא ימנה אותם וכו', אבל האמונה במציאותו יתעלה שהודיענו באותות ומופתים ובגילוי השכינה לעינינו הוא העיקר והשורש שממנו נולדו המצות לא ימנה בחשבונן וכו'.

⁹⁹⁷ עי' תיקו"ז כט ע"א: מחשבה בלבא ודא י' דה' ה' אינן אמירה ודבורא ו' קלא כליל כלא. [תרגום: המחשבה בלב, וזה י' שה' ה' הם אמירה ודבור, ו' קול כולל הכל]. בהגר"א: דה' ה' כו' - אמירה מאודנא שמאלא, ודבורא מימינא, קלא מאמצע בקנה, מחשבה בלבא, ד' אותיות הו"ה, ור"ל ז"ש ברכי נפשי את יהו"ה, בינה.

ספר שמות

<p>מלין ובגין דא אמר ואיך ישמעני פרעה בעוד דמלה דילי איהי בגלותא דיליה דהא לית לי מלה הא אנא קלא מלה גרע דאיהי בגלותא ועל דא שתף קודשא בריך הוא לאהרן בהדיה⁹⁹⁸</p>	<p>ומשום כך אמר ואיך ישמעני פרעה בעוד שהדיבור שלי היא בגלות שלו שהרי אין לי דיבור הרני קול דיבור גרוע שהיא בגלות ולכן שיתף הקדוש ברוך הוא עמו את אהרן.</p>
<p>תא חזי כל זמנא דדבור הוה בגלותא⁹⁹⁹ קלא אסתלק מניה ומלה הוה אטימ¹⁰⁰⁰ בלא קול כד אתא משה¹⁰⁰¹ אתא קול ומשה הוה קול בלא מלה בגין דהוה בגלותא וכל זמנא דדבור הוה בגלותא משה אזיל¹⁰⁰² קלא בלא דבור¹⁰⁰³ והכי אזיל עד דקריבו לטורא דסיני¹⁰⁰⁴ ואתיהיבת אורייתא¹⁰⁰⁵ ובההוא זמנא אתחבר קלא בדבור וכדין מלה מליל¹⁰⁰⁶ הדא הוא דכתיב (שמות כ א) וידבר אלהים את כל הדברים האלה וכדין משה אשתכח שלים¹⁰⁰⁷ במלה כדקא יאות קול ודבור כחדא בשלימו</p>	<p>בא וראה כל זמן שהדיבור היה בגלות הקול הסתלק ממנו והדיבור היה אטום בלי קול כשבא משה בא הקול ומשה היה קול בלי דיבור משום שהיה בגלות וכל זמן שהדיבור היה בגלות משה הלך בקול בלי דיבור וכך הלך עד שקרבו להר סיני ונתנה תורה ובאותו זמן התחבר קול בדיבור ואז הדיבור דיבר זהו שכתוב וידבר אלהים את כל הדברים האלה ואז משה נמצא שלם בדבר כראוי קול ודבור שאחד בשלמות.</p>
<p>ועל דא משה אתרעים דמלה גרע מניה בר ההוא זמנא דמלילת לאתרעמא עלוי¹⁰⁰⁹ בזמנא דכתיב (&) ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך מיד (&) וידבר אלהים¹⁰¹⁰ אל משה תא חזי דהכי הוא דשרא מלה למללא ופסק לה¹⁰¹¹ בגין דעד לא מטא זמנא דכתיב וידבר אלהים וגו' ופסק ואשלים קלא הדא הוא דכתיב (&) ויאמר אליו אני יהוה בגין דדבור הוה בגלותא ולא מטא זמנא למללא (ותא חזי)</p>	<p>ועל כך משה התרעם שהדיבור נגרע ממנו פרט לאותו זמן שדברה¹⁰⁰⁸ לרגז עליו בזמן שכתוב ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך מיד וידבר אלהים אל משה בא וראה שכך הוא שהתחיל דיבור לדבר ומפסיק אותו משום שעדין לא הגיע זמן שכתוב וידבר אלהים וגו' ופסק והשלים הקול זהו שכתוב ויאמר אליו אני ה' משום שהדיבור היה בגלות ולא הגיע זמן לדבר (ובא וראה).</p>

⁹⁹⁸ שהוא שושבינא דמטרוניתא שהוא בחי' דבור (רח"ו). ואיהו הוה שושבינא דמטרוניתא, וכד אשתתף למשה הוי כאילו אתחבר קול לדיבור (רמ"ז).

⁹⁹⁹ שאין יחוד בגלות, לכך כל הטבע אל הדבור נסתלק ונסתם (אור יקר).

¹⁰⁰⁰ שאין מלכות פועלת ולא מדברת לנבואה (אור יקר).

¹⁰⁰¹ שנתנבא למעלה והיה הכל בא אליו בסוד אספקלריא המאירה, שבאותה הבחינה אין גלות כלל, והיתה נבואת משה פועלת, אמנם מקום גילוי נבואתו, דהיינו דרך המלכות, לא היה לו, ולזה הוקשה לו היאך יהיו ענייניו נמשכים לתחתונים (אור יקר).

¹⁰⁰² בשליחות המקום (אור יקר).

¹⁰⁰³ שלא היה לו חתוך המילות בשפתיו, אלא היה אומר לאהרן והוא היה גומר הדבור לפני פרעה או לישראל, ואפילו שיצאו מן הגלות, לא היה מרע"ה בדבור, מפני שקול צריך שיתחבר עם הדבור, ואין חבור לנקבה עם הזכר עד שיספור ימי לבונה, דהיינו וספרה לה שבעת ימים, והיינו וספרתם לכם (אור יקר).

¹⁰⁰⁴ שאז היה היחוד אל השכינה ולישראל (אור יקר).

¹⁰⁰⁵ שאז נתייחדו ב' תורות תורה שבכתב ת"ת בתורה שבעל פה מלכות (אור יקר).

¹⁰⁰⁶ דהיינו מלכות אלהים ודאי (אור יקר).

¹⁰⁰⁷ שנתרפא (אור יקר).

¹⁰⁰⁸

¹⁰⁰⁹ שכן משה חטא כנגדה שאמר לדבר בשמך דהיינו מלכותו ורצה משה באומרו לדבר בשמך כי כל זה נמשך מטעם שהדיבור שהוא בשמו הוא בגלות היאך ישתלם שום פעולה, אדרבה הרע מחמת היותו נתונה בעמקי הגלי' והם גולים כמוה (אור יקר).

¹⁰¹⁰ מלכות וכו' התחילה הדבור להראות שאין דבור כעת (אור יקר).

¹⁰¹¹ הת"ת, שאפילו שדבור זה מצד עצמה ואינה מצד קול מהת"ת (אור יקר).

ספר שמות

<p>בניני כך משה לא הוה שלים מלה בקדמיתא (דהכי אתחזי) דאיהו קול ואתי בגין דבור לאפקא ליה מן גלותא כיון דנפק מן גלותא ואתחברו קול ודבור כחדא בטורא דסיני אשתלים משה ואתסי ואשתכח כדין קול ודבור כחדא בשלימו</p>	<p>משום כך משה לא היה שלם בדיבור בתחלה (שכך נראה) שהוא קול ובא בשביל דיבור להוציא אותה מן הגלות כיון שיצא מן הגלות והתחברו קול ודיבור כאחד בהר סיני השתלם משה ונרפא ונמצא אז קול ודיבור כאחד בשלמות.</p>
<p>תא חזי כל יומין דהוה משה במצרים דבעא לאפקא מלה מן גלותא לא מליל מלה דאיהו דבור כיון דנפיק מן גלותא ואתחבר קול בדבור ההוא מלה דאיהו דבור אנהיג ודבר לון לישראל אבל לא מליל עד דקריבו לטורא דסיני ופתח באורייתא דהכי אתחזי¹⁰¹³ ואי תימא (שם יג יז) כי אמר אלהים¹⁰¹⁴ פן ינחם העם לא כתיב כי דבר אלא כי אמר דאיהו רעותא דלבא¹⁰¹⁵ בחשאי והא אוקימנא</p>	<p>בא וראה כל הימים שהיה משה במצרים שרצה להוציא הדיבור מן הגלות לא דיבר דיבור שהוא דיבור כיון שיצאה מן הגלות והתחבר קול בדיבור אותו דיבור שהוא דיבור הנהיג¹⁰¹² והוליק את ישראל אבל לא דיבר עד שקרבו להר סיני ופתח בתורה שכך ראוי ואם תאמר כי אמר אלהים פן ינחם העם לא כתוב כי דבר אלא כי אמר שהוא רצון הלב בחשאי והרי בארנו</p>
<p>כו/א</p>	
<p>וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני יהו"ה (&) רבי יהודה פתח (שיר ה ה) קמתי אני לפתוח לדודי ודודי חמק עבר וגו' קמתי אני לפתוח לדודי דא קלא תא חזי כנסת ישראל כד איהי בגלותא קלא אסתלק מינה¹⁰¹⁶ ומלה אשתכך מינה¹⁰¹⁷ כמה דאת אמר (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה¹⁰¹⁸ ואי אתער¹⁰¹⁹ מלתא מה כתיב ודודי חמק עבר דהא קלא אסתלק מינה ופסקא מלה (כד"א) ועל דא וידבר אלהים אל משה שריאת למלא ופסק ושתיק לבתר אשלים קלא ואמר ויאמר אליו אני יהו"ה</p>	<p>וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה' רבי יהודה פתח קמתי אני לפתוח לדודי ודודי חמק עבר וגו' קמתי אני לפתוח לדודי זה קול בא וראה כנסת ישראל כשהיא בגלות קול מסתלק ממנה והדיבור נשתתק ממנה כמו שנאמר נאלמתי דומיה ואם מתעורר דבר מה כתוב ודודי חמק עבר שהרי קול הסתלק ממנה ונפסק הדיבור (כמש"כ) ועל זה וידבר אלהים אל משה התחילה לדבר והפסיקה ושתיקה אחר כך השלים הקול ואמר ויאמר אליו אני ה'.</p>

¹⁰¹²

¹⁰¹³ שאז ת"ת ומלכות ביחד (רח"ו).

¹⁰¹⁴ דקאי אשכינה (רח"ו).

¹⁰¹⁵ עי' ח"א קו ע"ב שזה לשון של יצרו. ועי' לקמן קלד ע"ב.

¹⁰¹⁶ ה"ס זווג הפנימיות של הגדלות ושל היניקה, דהיינו שם י"ה דהו"ה שהם מוחין דגדלות ושם י"ה דאלקים שהם מוחי היניקה דלא נשאר כי אם של הקטנות, וה"ס נאלמתי דומיה, כנזכר בסוד הקדיש (רמ"ז).

¹⁰¹⁷ שנשאר אל"ם (רמ"ז).

¹⁰¹⁸ הרב אמר בפע"ח שער חג המצות (פרק א) כי בגלות מצרים היו הזו"ן בבחי' תלת כלילן בתלת כזומן היותן בעיבור ראשון, ור"ל כי נסתלקו מהם המוחין והיו רק בבחי' הקטנות היותר אפשרי. והיינו כי גם המוחין דיניקה שהם שמות אלהים הנה גם הם לא האירו בשלימות בהזו"ן, ונתעלמו האותיות יה שבהם ולא נתגלו רק האותיות אלם לבד שהם המוחין דעיבור, ונעשו בסוד (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה, דום יה (דע"ה ח"ב קיב ע"ג), הגם שהמוחין דיניקה הם לא נסתלקו לעולם, והם המוחין דאלהים שהם עומדים תמיד, עכ"ז הנה נתעלמו אז ג"כ האורות דיה שבהם, ובסוד (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה, דום יה, שהאורות דיה היו אז דוממין מלהאיר בהזו"ן, וכמ"ש בזה"ק (פ' ואראו כו ע"א, ופ' פנחס רכב ע"א), ולא נתגלה אז בהם אלא רק האותיות אלם מאלהים, שהם מוחין דעיבור וכמ"ש במבד"ש (שער ה ח"א פרק ט"ו). (שם קכ ע"ד). ח"א קטז ע"ב וח"ג רכב ע"א (לש"ו).
¹⁰¹⁹ כמש"ה (שיה"ש ה ב) קול דודי דופק (רמ"ז).

ספר שמות

<p>וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב (&) ביעקב תוספת וא"ו דאיהו שלימו דאבהן¹⁰²⁰ כמה דאת אמר אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ביעקב תוספת וא"ו אמר רבי יוסי אי הכי הא כתיב אני יהו"ה אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הא ביעקב תוספת וא"ו</p>	<p>וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב ביעקב תוספת וא"ו שהוא בחיר האבות כמו שנאמר אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ביעקב תוספת וא"ו אמר רבי יוסי אם כך הרי כתוב אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הרי ביעקב תוספת וא"ו.</p>
<p>אמר ליה שפיר הוה בגין דיעקב הוה קיים ואכליל ליה ליעקב ביעקב¹⁰²¹ (דהוה מית) דאתחשכו עיניו והוה כמת דהא בעוד דבר נש איהו קיים בהאי עלמא לא אדכר עלוי שמא קדישא ועל דא אכליל ליה ביעקב השתא דמית יעקב אתא מלה באתריה¹⁰²² דהא הוא דכתיב וארא¹⁰²³ אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בתוספת ו'</p>	<p>אמר לו יפה היה משום שיעקב היה קיים והכליל את יעקב ביעקב (שהיה מת) שחשכו עיניו והיה כמת שהרי בעוד שאדם קיים בעולם הזה לא נזכר עליו השם הקדוש ועל כן הכליל אותו ביעקב עכשיו שמת יעקב בא הדבר למקומו זהו שכתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בתוספת ו'.</p>
<p>באל שדי אתחזינא להו מגו אספקלריא דלא נהרא ולא אתחזינא מגו אספקלריא דנהרא ואי תימא דהא אשתמשו בנוקבא בלחוד ולא יתיר תא חזי דלא אתפרשן לעלמין דהא הוא דכתיב (&) וגם הקימותי את בריתי אתם דהא ברית אתחבר עמה</p>	<p>באל שדי נראיתי להם מתוך אספקלריה שלא מאירה ולא נראיתי מתוך אספקלריה המאירה ואם תאמר שהרי השתמשו בנקבה לבד ולא יותר בא וראה שאינם נפרדים לעולמים זהו שכתוב וגם הקימותי את בריתי אתם שהרי הברית התחברה עמה.</p>
<p>מקודשא בריך הוא אית ליה לבר נש למילף דהא איהו קאמר דלא פריש לון דכתיב באל שדי וכתוב וגם הקימותי את בריתי אתם בגין לקיימא קיומא ביחודא חד וגם הקימותי את בריתי אתם וגו' הא אתמר מאן דזכי לברית ירית לארעא</p>	<p>מהקדוש ברוך הוא יש לאדם ללמד שהרי הוא אמר שלא נודע¹⁰²⁴ להם שכתוב באל שדי וכתוב וגם הקימותי את בריתי איתם כדי לקיים הברית ביחוד אחד וגם הקימותי את בריתי אתם וגו' הרי נאמר מי שזוכה לברית יורש את הארץ.</p>
<p>רבי חייא ורבי יוסי הוו שכיחי יומא חד קמיה דרבי שמעון פתח רבי שמעון ואמר (איוב יט כט) גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון שדין¹⁰²⁵ כתיב גורו לכם מפני</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי היו מצויים יום אחד לפני רבי שמעון פתח רבי שמעון ואמר גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון שדין</p>

¹⁰²⁰ בת"ת שהוא יעקב מושרשים חסד וגבורה והוא כוללם, אבל חסד וגבורה עצמם נפרדים ולכן לא יש ביניהם ו' החיבור, שאין חיבורם מצד עצמם אלא ע"י הת"ת. וגם זהו רמז ו' של ואל, והוא הדין בואלקי יעקב שהוא בדעת שהוא נשמת הת"ת (רמ"ז).

¹⁰²¹ דע שכאשר ה' מייחד שמו על צדיק בקבע כמו שעשאו באבות, הטעם הוא מפני שנתעלו ונשתרשו במוחין בחב"ד כנודע מסוד אלקי אברהם וכו' (רמ"ז).

¹⁰²² פי' אלקי אברהם בחכמה אלקי יצחק בבינה ואלקי יעקב באמצע בו' שהוא מקומו ולהיות מחבר חו"ב. ואל יקשה לך למה לא הכליל ה' את יעקב באברהם אלא ביעקב שהרי יעקב נוטה כלפי חסד, דיש לומר במ"ש הרב זלה"ה שבימי אברהם היה גובר החסד והזווגים היו מבחינת חו"ג שבחכמה, ובימי יצחק מחו"ג דבינה שהיא היתה אז גוברת, ולכן הכליל יעקב בו שאז היתה שליטתו של יצחק (רמ"ז).

¹⁰²³ חזר ואמר זה ליישב עוד יתור מלת אל, שנראה די שיאמר אל אברהם יצחק ויעקב, אלא לפי שכבר היו שלש אבות במקומם הפרטי והמיוחד לכל אחד מהם ובתוספת ו' ביעקב לחברו עם שני אבותיו (רמ"ז).

¹⁰²⁴

¹⁰²⁵ מלכות (רח"ו).

ספר שמות

<p>חרב מאן חרב¹⁰²⁶ דא (ויקרא כו כה) חרב נוקמת נקם ברית¹⁰²⁷ דהא האי חרב קאים לאסתכלא מאן דמשקר בברית דכל מאן דמשקר בברית נוקמא דנקמין מניה האי חרב</p>	<p>כתוב גורו לכם מפני חרב איזו חרב זו "חרב נוקמת נקם ברית" שהרי חרב זו עומדת להסתכל [על] מי שמשקר בברית שכל מי שמשקר בברית הנקמה שנוקמים ממנו זו החרב הזו.</p>
<p>הוא הדא הוא דכתיב (איוב יט כט) כי המה עונות חרב¹⁰²⁸ מאי טעמא בגין דמאן דמשקר בברית פריש תיאובתא¹⁰²⁹ ולא נטיל מאן דנטיל ולא יהיב לאתריה דהא לא אתער לגבי אתריה¹⁰³⁰ וכל מאן דנטיר ליה להאי ברית¹⁰³¹ איהו גרים לאתערא להאי ברית לאתריה¹⁰³² ואתברכאן עלאין ותתאין</p>	<p>זהו שכתוב "כי חמה עוונות חרב" מה הטעם משום שמי שמשקר בברית מפריד את התשוקה ולא נוטל מי שנוטל ולא נותן למקומו שהרי לא התעורר אל מקומו וכל מי ששומר את הברית הזו הוא גורם להתעוררות של ברית זו למקומה ומתברכים עליונים ותחתונים.</p>
<p>מאן אתער האי ברית לאתריה כד אשתכחו זכאין בעלמא מנא לן מהכא דכתיב וגם הקימותי את בריתי אתם¹⁰³³ לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגוריהם מאי מגוריהם כמה דאת אמר גורו לכם מפני חרב בגין דאיהו אתר דאשרי מגור בעלמא ועל דא גורו לכם מפני חרב</p>	<p>מי מעורר ברית זו למקומה כשנמצאים צדיקים בעולם מנין לנו מכאן שכתוב וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגוריהם מה זה מגוריהם כמו שנאמר גורו לכם מפני חרב משום שהוא מקום שמטיל מגור בעולם ועל זה גורו לכם מפני חרב.</p>
<p>אשר גרו בה מיומא דאתקריבו לגבי קודשא בריך הוא דחילו בה דחילו ודחילו (נ"א ודחילו דחילו) עלאה בה למיטר פקודוי דאי בהאי לא ישרי (נ"א דהא אי לא ישרי) דחילו על רישיה דבר נש לא דחיל ליה לקודשא בריך הוא לעלמין בשאר פקודוי</p>	<p>אשר גרו בה מיום שהתקרבו לקדוש ברוך הוא פחדו בה פחד ופחדו (ופחדו פחד) עליון בה לשמור מצוותיו שאם בזה לא יטיל פחד (שהרי אם לא יטיל) על ראש האדם לא יפחד מהקדוש ברוך הוא לעולמים בשאר מצוותיו.</p>
<p>תא חזי באתערותא דלתתא כד אתערו ישראל לגבי קודשא בריך הוא וצווחו לקבליה מה כתיב</p>	<p>בא וראה בהתעוררות שלמטה כשמתעוררים ישראל אל הקדוש ברוך</p>

¹⁰²⁶ דאי חרב ממש לא יכון לגור מפניה אלא מהמכה בה, שהיא דומם ולא תוכל להתנועע (רמ"ז).

¹⁰²⁷ היא מדת המלכות בקבלה גבורות מלמעלה לעשות דין, וה"ס אחורי או"א (רמ"ז).

¹⁰²⁸ הוא פסוק בלתי הבנה. חדא שהיל"ל כי העוונות הם חמת חרב. ועוד שבדאי אם מתעוררת החרב לדון הוא מפני העוון ולא היה צריך ליתן טעם, כי חמה עוונות חרב וכו', ויותר יכון לומר גורו לכם מחמת עוונות חרב. אבל הענין הוא שהלא ד' קליפות הן: עוון משחית אף וחמה, כנגד ד' אותיות, וכנגד ד' מיתות בית דין, וידוע ממשנת ארבע מיתות שלרשב"י מיתת סיף היא הרביעית, וחמ"ה כנגדה, וגם שם של ב"ן הוא סוד חרב פפיות כמ"ש בכוונת ק"ש שעל המטה. ודע שחמה ה"ס לילית שהיא חרבו של ס"מ, באופן שכאשר המלכות הקדושה מלאה רוגז פוקדת ע"י חמה, וזש"ה גורו לכם מפני חרב. שהרי חמה מתעוררת להעניש כשיש עוונות הראויים לדין חרב. והטעם לכיוון עונש זה הוא מפני שהפוגם בברית מחסיר השפע מהמלכות ולוקטתו שכנגדה, והיינו שפע חיצוני ופגום, וזה כשיש זכות בישראל, אז כל המדות חושקות להשפיע והיסוד מקבל מכולם, שלכן נקרא כל ומשפיע לכלתו, אבל כשיש פגם בברית פריש תיאובתא, מפריש ומבדיל התאוה של המשפיעים. ולא נטיל, הוא יסוד שנוטל את הכל (רמ"ז).

¹⁰²⁹ תאות המלכות (רח"ו).

¹⁰³⁰ מפני שחסרה התעוררות שלה שאין לה מ"ן להעלות אליו ואינה מתקשטת כנגדו, ולכן השפע הוא מועט ומהגבורות הקשות ומושפעות לחוץ (רמ"ז).

¹⁰³¹ יסוד (רח"ו). דהיינו המקדש מחשבותיו שבזה הברית נשמר, בודאי לא יבואהו רע הקרי וכל שכן שאר עריות (רמ"ז).

¹⁰³² מלכות (רח"ו).

¹⁰³³ פי' בסבתם (רח"ו).

ספר שמות

(&) ואזכור את בריתי דהא כברית הוי זכור וכדין אתער תיאובתא לאתקשרא כלא בקשורא חד כיון דהאי ברית אתער הא קשורא דכלא אתער ואזכור את בריתי לאזדווגא ליה באתריה ועל דא (&) לכן אמור לבני ישראל אני יהו"ה ¹⁰³⁵	הוא וצווחים כנגדו מה כתוב ואזכור את בריתי שהרי כברית יש ¹⁰³⁴ זכור ואז מתעוררת תשוקה לקשר הכל בקשר אחד כיון שברית זו מתעוררת הרי הקשר של הכל מתעורר ואזכור את בריתי לזווגו במקומו ועל כך לכן אמור לבני ישראל אני ה'.
וידבר יהו"ה אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים (&) רבי יוסי אמר אל בני ישראל לדברא לון בנחת ¹⁰³⁶ בדקא חזי	וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים רבי יוסי אמר אל בני ישראל להנהיגם בנחת כראוי
כו/ב	
ואל פרעה לאנהגא ביה יקר ¹⁰³⁷ ואוקמוה	ואל פרעה לנהג בו כבוד ופרשוה.
אמר רבי ייסא אמאי סמיך הכא (&) אלה ראשי בית אבותם אלא אמר ליה קודשא בריך הוא דברו לון לבני ישראל בנחת דאף על גב דאינון יתבי בפולחנא קשיא מלכין בני מלכין אינון ובגין כך כתיב אלה ראשי בית אבותם אלין דאת חמי ¹⁰³⁸ רישי בית אבהן אינון	אמר רבי ייסא למה סמך כאן אלה ראשי בית אבותם אלא אמר לו הקדוש ברוך הוא הנהיגו את בני ישראל בנחת שאף על גב שהם יושבים בעבודה קשה הם מלכים בני מלכים ומשום כך כתוב אלה ראשי בית אבותם אלה שאתה רואה הם ראשי בית אבות.
אמר רבי חייא דכלהו לא שקרו נימוסיהון ולא אתערבו בעמא אחרא אלין אינון דקיימו בדוכתייהו קדישא ¹⁰³⁹ ולא שקרו לאתערבא בהו במצראי ¹⁰³⁹	אמר רבי חייא שכולם לא שקרו במנהגייהם ולא התערבו בעם אחר אלה הם שעמדו במקומם הקדוש ולא שקרו להתערב במצריים
אמר רבי אחא בגין לאייתאה למשה ולאהרן דאינון אתחזון לאפקא ¹⁰⁴⁰ להו לישראל ולמלא ¹⁰⁴¹ לפרעה ולרדא ליה בחומרא ¹⁰⁴²	אמר רבי אחא בשביל להביא את משה ואת אהרן שהם ראויים להוציא את ישראל ולדבר לפרעה ולרדות

1034

1035 פי' מלכות עם ז"א (מ"מ).

1036 וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל כו', והכוונה הוא כי היה הציווי שילכו שניהם לדבר על לבם ולחזק אותם בכל האפשרי, שיקוו אל ה' ויאמינו שיגאל אותם עכ"פ, וע' זוה"ק (פ') וארא כו רע"ב. והרי לנו מכ"ז כי האמונה והביטחון היה עיקר הסיבה דכל הגאולה (דע"ה ח"א קלז ע"ד).

1037 הטעם הוא שכל דבר תחתון הוא תלוי בעליון, וכיון שפרעה זכה להיות מלך מצרים שסודו באחורי הדעת, ודאי שהיה בו חלק קדושה שלכן נעלה על כל החיצונים, שמפני כך תקנו לנו רז"ל שהרואה מלכי אומות העולם יברך ברוך שנתן מכבודו לבשר ודם, שהוא בחינת החיצוניות, ומלכות ה' בכל משלה ואין זולתו, ולכן ראוי לחלוק כבוד למלך האומות מפני אותו ניצוץ של קדושה שיש בו, ואפשר שבזה יכנע לשרש הקדושה שתלוי בו דאע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי (רמ"ז).

1038 שהם סוד ו"ק שבדעת ו' פעמים ו' גי' אל"ה, שמשם כולל אותם, והם היו ש"שים ר'בוא ש'רשים ר"ת שר"ש ועיין בספר הגלגולים, ולהיותם מסוד הדעת נקראו ראשי בית אבותם, כי בדעת יש ג' בחי' חג"ת כנזכר בכוונות השופר, והם ג' האבות כוללים בבית אחד (רמ"ז).

1039 ורבי חייא נתן הטעם למעלתם ואמר דכלהו לא שקרו, נראה שר"ל שהחזיקו בארבעה דברים שאמרו רז"ל שבזכותם נגאלו, האחד שלא שינו את לשונם שהיתה נהוגה ביניהם, ולא אתערבו, זהו השני שלא היה בהם אחד פרוץ בערוה, וכנגד השלישי דלא היה בהם לשון הרע אמר דקיימו בדוכתייהו, ה"ס הדעת הנזכר שהמוציא שם רע פוגם בו דדעת גניז בפומא דמלכא, ומ"ש ולא שקרו לאתערבא, זה הרביעי שלא שינו את שמם (רמ"ז).

1040 שהם מיסוד אבא ששם הגאולה (רמ"ז).

1041 להכניעו בהארת הדעת (רמ"ז).

ספר שמות

<p>בגין דבכל רישיהון דיישראל לא אשתכח כוותייהו</p>	<p>אותו במקל משום שכל ראשי ישראל לא נמצאו כמותם.</p>
<p>תא הזי ואלעזר¹⁰⁴³ בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס (&) אלה ראשי אבות הלויים (&) וכי אלה ראשי¹⁰⁴⁴ והא הוא בלחודוי הוה אלא בגין דפינחס קיים כמה אלפין ורבוון מישראל והוא קיים לראשי אבהן (ליואי) כתיב ביה אלה</p>	<p>בא וראה ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס אלה ראשי אבות הלויים וכי אלה ראשי והרי הוא לבדו היה אלא משום שפנחס קיים כמה אלפים ורבות מישראל והוא קיים את ראשי האבות (לויים) כתוב בו אלה.</p>
<p>תו ותלד לו את פינחס אלה ראשי אובדא דרישי דליואי אשתכח ביה ומה דאינון גרעו ואתוקדו הוא אשלים ורווח כהונתא דילהון ושריא ביה טסטוקא דתרווייהו¹⁰⁴⁶ אובדא דרישי דליואי אשתכח ביה ומאן נינהו נדב ואביהוא אינון פרישו את קיימא מאתריה¹⁰⁴⁷ והוא אתא וחבר לון בגין כך אתייהיב ליה ירותא ורוחא דתרווייהו ואדכר הכא על מה דלהוי לבתר</p>	<p>עוד ותלד לו את פינחס אלה ראשי אבידת ראשי הלויים נמצאה בו ומה שהם נגרעו ונשרפו הוא השלים והרויח את הכהונה שלהם ושרתה בו¹⁰⁴⁵ הצורה של שניהם אבידת ראשי הלויים נמצאת בו ומי הם נדב ואביהוא שהפרידו אות הברית ממקומו והוא בא וחיבר אותם לכן נתנה לו הירושה והרוח של שניהם ונזכר כאן על מה שיהיה אחר כך.</p>
<p>ואי תימא אמאי אדכר הכא פינחס אלא חמא קודשא בריך הוא לאהרן בשעתא דאמר (&) ואזכור את בריתי דזמינין תרין בנוהי דאהרן לאפנמא ליה להאי ברית והשתא דקא משדר ליה למצרים בעא לאעברא ליה לאהרן דלא למיהך בשליחותא דא כיון דחמא קודשא בריך הוא דקאים פינחס וקיים ליה להאי ברית</p>	<p>ואם תאמר למה נזכר כאן פנחס אלא ראה הקדוש ברוך הוא את אהרן בשעה שאמר ואזכור את בריתי שעתידים שני בני אהרן לפגום את הברית הזו ועכשיו שהוא שולח אותו למצרים רצה להעביר את אהרן שלא ללכת בשליחות זו כיון שראה הקדוש ברוך הוא שעמד פנחס וקיים את</p>

¹⁰⁴² באור היוצא מת"ת בסוד המטה (רמ"ז).

¹⁰⁴³ נמשך למ"ש שמשא ואהרן זכו לשליחות זה יותר מכל שאר צדיקי אותו הדור, ולפי זה יש להקשות שאם כן למה לא השוה ה' אותם לשלוח את שניהם בתחילה יחדיו, אלא שלא נגלה ולא מינה לשליח עיקרי אלא את משה. ועוד יקשה זה מהאמור בפרשה זו (ו כו) הוא אהרן ומשה (ו כז) הוא משה ואהרן, ואמרו רז"ל שהיו שקולים, וכל שכן שבתחילה הקדים את אהרן. ולתרץ קושיא זו הקדים תא חזי, כדמסיק שאהרן היה ראוי להדחות מפני נדב ואביהוא. ובזה יתיישב למה לא נמנה בתחילה בחברת משה, אבל מפני זכות פנחס חזר ונתרצה לפני ה', ולא עוד אלא שכשהזכיר את פנחס וצדקתו ותיקונו אז הקדים אהרן למשה (רמ"ז).

¹⁰⁴⁴ שנים הם דיוקיו הנכונים, האחד שהנה בראובן ושמעון לא אמר אלה ראשי כי אם (ו יד-טו) אלה משפחות, וגם בלוי עצמו התחיל ואמר (ו, טז) ואלה שמות בני לוי ולא קראם ראשי. ועוד שבמררי כבר אמר (ו, יט) אלה משפחות (מררי) [הלוי]. וגם אחר כך (ו, כד) אלה משפחות הקרחי, באופן שאין לומר דאלה ראשי אבות הלויים יוסב לכל הנז"ל, אלא בעל כרחך הוא סיוס פסוק (ו, כה) ותלד לו את פנחס, ועליו מוסב אומרו אלה ראשי, ולכן הקשה קושיא ראשונה וכי אלה ראשי, כלומר ששם ראשי לא יכון לפנחס שהוא בן בנו של אהרן. והקושיא השניה והא הוא בלחודוי הוה, ואיך יאמר בו בלשון רבים אלה ראשי. ותירץ אלא בגין וכו' קיים לראשי אבהן ליואי וכו', נראה שהוא מ"ש לקמן שבזכות פנחס שתקן עוון של נדב ואביהוא והחיה את ישראל נתקיים אהרן בגדולתו שממנה זכה להיות כהן הוא ובניו, דאם לא [היה ספק] היה הוא ובניו ראשי הלויים, וז"ש לראשי אבהן ליואי, פי' אהרן ובניו כשהיו לויים, ולכן סתים ביה מלה בפנחס וקראו ברמז ראשי אבות הלויים (רמ"ז).

¹⁰⁴⁵

¹⁰⁴⁶ פי' תבנית וציור של שניהם, והוא מה שפירש אחר כך שזכה לצורה שלהם היא נפש אדה"ר (רמ"ז).

¹⁰⁴⁷ יסוד דאבא מנוקביה (רח"ו).

ספר שמות

<p>באתריה ואתקין עקימא דילהון מיד (&) הוא אהרן ומשה אמר קודשא בריך הוא השתא הוא אהרן איהו אהרן דקדמיתא</p>	<p>הברית הזו במקומה ותיקן את העקמימות שלהם מיד הוא אהרן ומשה אמר הקדוש ברוך הוא עכשיו "הוא אהרן" הוא אהרן של ההתחלה.</p>
<p>הוא אהרן ומשה אשר אמר יהו"ה להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים וגו' הוא אהרן ומשה הם אהרן ומשה מבעי ליה אלא לאכללא דא בדא רוחא במיא¹⁰⁴⁸ הוא משה ואהרן לאכללא מיא ברוחא¹⁰⁴⁹ ועל דא כתיב הוא ולא הם</p>	<p>הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים וגו' הוא אהרן ומשה היה צריך להיות "הם אהרן ומשה" אלא להכליל זה בזה רוח במים הוא משה ואהרן להכליל מים ברוח ועל זה כתוב הוא ולא הם.</p>
<p>רבי אלעזר ורבי אבא הוו שכיחי ליליא חד בבי אושפיזיהו בלוד קמו לאשתדלא באורייתא פתח רבי אלעזר ואמר (דברים ד לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהו"ה הוא האלהים האי קרא הכי מיבעי ליה וידעת היום כי יהו"ה הוא האלהים והשבות אל לבבך (אלא זכאה הוא מאן דישתדל באורייתא) תו (תא חזי) והשבות אל לבך מבעי ליה</p>	<p>רבי אלעזר ורבי אבא היו מצויים לילה אחד בבית מלונם בלוד קמו להתעסק בתורה פתח רבי אלעזר ואמר וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים פסוק זה כך צריך להיות וידעת היום כי ה' הוא האלהים והשבות אל לבבך (אלא אשרי מי שעוסק בתורה) עוד (בא וראה) היה צריך להיות והשבות אל לבבך.</p>
<p>אלא אמר משה¹⁰⁵⁰ אי את בעי למיקם על דא ולמנדע כי יהו"ה הוא האלהים והשבות אל לבבך וכדין תנדע ליה לבבך יצר טוב ויצר רע¹⁰⁵¹ דאתכליל דא בדא ואיהו חד כדין תשכח כי יהו"ה הוא האלהים דהא אתכליל דא בדא ואיהו חד¹⁰⁵² ועל דא והשבות אל לבבך למנדע מלה</p>	<p>אלא אמר משה אם אתה רוצה לעמוד על זה ולדעת כי ה' הוא האלהים והשבות אל לבבך ואז תדע אותו לבבך זה יצר טוב ויצר רע שנכלל זה בזה והוא אחד אז תמצא כי ה' הוא האלהים שהרי נכלל זה בזה והוא אחד ועל זה והשבות אל לבבך לדעת הדבר.</p>
<p>תו אמר רבי אלעזר חייבין עבדין פגימותא לעילא¹⁰⁵³ מאי פגימותא דשמאלא לא אתכליל בימינא דיצר רע לא אתכליל ביצר טוב בגין חוביהו דבני נשא ופגימו לא עבדי אלא לון ממש¹⁰⁵⁴ הדא הוא דכתיב (שם לב ה) שחת לו לא בניו מומם כביכול עבדי ולא עבדי¹⁰⁵⁵ עבדי</p>	<p>עוד אמר רבי אלעזר רשעים עושים פגם למעלה מהו הפגם שהשמאל לא נכלל בימין שיצר הרע לא נכלל ביצר טוב משום חטאי בני האדם ופגם לא עושים אלא להם ממש זהו שכתוב שחת לו לא בניו מומם כביכול עושים ולא עושים עושים כדי שלא ימשכו</p>

¹⁰⁴⁸ ת"ת בחסד (רח"ו).

¹⁰⁴⁹ חסד בת"ת (רח"ו).

¹⁰⁵⁰ הענין שישראל באותו הדור היו רוצים לנסות העניינים העליונים בחוש המוחש וכמ"ש (שמות יז, ז) היש ה' בקרבנו אם אין, שהיו חפצים לבחון בעצמם אם יהיו מושגחים מז"א או מא"א וכנזכר באדרא (רמ"ז).

¹⁰⁵¹ הם משורש ה' חסדים וה' גבורות (רח"ו).

¹⁰⁵² ת"ת ומלכות (רח"ו).

¹⁰⁵³ דע כי יש ב' מיני שפע א' לחיות הספירות עצמן, וזהו המחדש בטובו בכל יום והב' לצורך התחתונים (זהר הרקיע).

¹⁰⁵⁴

¹⁰⁵⁵ עבדי בשפע שלצורך התחתונים כי נסתמים הצינורות והמדרגות ולא עבדי בשפע המחיה את העולמות שזה נפסק תמיד (זהר הרקיע)

ספר שמות

<p>דלא יתמשך עליהו ברכאן דלעילא כמה דאת אמר (שם יא יז) ועצר את השמים¹⁰⁵⁶ ולא יהיה מטר ולא עבדי דהא שמיא נטלי לון לגרמיהו ברכאן מה דאצטריך ולא נטלי לאמשכא לתתא¹⁰⁵⁷ ודאי מומם דאינון חייבין איהו</p>	<p>עליהם ברכות שלמעלה כמו שנאמר ועצר את השמים ולא יהיה מטר ולא עושים שהרי השמים נוטלים אותם לעצמם ברכות מה שצריכים ולא נוטלים להמשיך למטה ודאי שזהו מומם של אותם רשעים.</p>
<p>תו לו בו' דלא אתכליל ימינא בשמאלא¹⁰⁵⁸ בגין דלא יתמשכון ברכאן לתתא לא באל"ף דהא לא נטלי לאתמשכא לתתא מאן גרים דא בגין דחייבין מפרישין יצר רע מיצר טוב ומתדבקין ביצר רע</p>	<p>עוד לו בו' שלא נכלל ימין בשמאל בשביל שלא יתמשכו הברכות למטה לא באל"ף שהרי לא נוטלים להמשך לתחתונים מי גרם את זה משום שרשעים מפרידים יצר רע מיצר טוב ונדבקים ביצר רע.</p>
<p>תא חזי יהודה אתי</p>	<p>בא וראה יהודה בא</p>
<p>כזא</p>	
<p>מסטרא דשמאלא¹⁰⁵⁹ ואתדבק בימינא¹⁰⁶⁰ בגין לנצחא עמין¹⁰⁶¹ ולתברא חיליהון¹⁰⁶² דאי לא אתדבק בימינא לא יתבר חיליהון ואי תימא אמאי בימינא והא שמאלא אתער דינין בעלמא</p>	<p>מצד השמאל ונדבק בימין כדי לנצח עמים ולשבור כוחם שאם לא נדבק בימין לא ישבר את כוחם ואם תאמר למה בימין והרי שמאל מעורר דינים בעולם.</p>
<p>אלא רזא דא בשעתא דקודשא בריך הוא דן להו לישראל לא דן להו אלא מסטרא דשמאלא¹⁰⁶³ בגין דיהא דחי לון בשמאלא ומקרב בימינא אבל לשאר עמין דחי לון בימינא ומקרב לון בשמאלא וסימניך גר צדק דחי לון בימינא כמה דכתיב (שמות טו ו) ימינך יהו"ה נאדרי בכח ימינך יהו"ה תרעץ אויב מקרב לון בשמאלא כמה דאמרן</p>	<p>אלא סוד זה בשעה שהקדוש ברוך הוא דן את ישראל אינו דן אותם אלא מצד השמאל כדי שיהיה דוחה אותם בשמאל ומקרב בימין אבל לשאר העמים דוחה אותם בימין ומקרב אותם בשמאל וסימנך גר צדק דוחה אותם בימין כמו שכתוב ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב מקרב אותם בשמאל כמו שאמרנו.</p>
<p>בגיני כך יהודה דאיהו מסטר שמאלא¹⁰⁶⁴ אתדבק בימינא¹⁰⁶⁵ ומטלנוי לימינא ואינון דעמיה אתחברו כלהו לימינא יששכר דלעי באורייתא דאיהי ימינא דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו זבולון דאיהו תמיך אורייתא ימינא כמה דאת אמר (&) שוק הימין ועל דא</p>	<p>משום כך יהודה שהוא מצד שמאל נדבק בימין ומסעותיו לימין ואותם שעמו התחברו כולם לימין יששכר שעוסק בתורה שהוא ימין שכתוב מימינו אש דת למו זבולון שהוא תומך התורה ימין כנאמר שוק הימין ולכן יהודה נקשר מצד זה וזה צפון</p>

¹⁰⁵⁶ ועצר המאציל את השמים שהוא ת"ת שלא ישפיע למלכות (רח"ו).

¹⁰⁵⁷ שהדינים והקליפות פותחים כל אותם הצנורות הממטירים למטה (רמ"ז).

¹⁰⁵⁸ נמצא גם למעלה כביכול מגיע קצת פגם (רח"ו). ח"א טז ע"ב, לקמן קנט ע"ב ח"ג טל ע"ב רעא ע"א וע"ב (לש"ו).

¹⁰⁵⁹ היינו מהמלכות שהיא שמאלית, ונודע כי יהודה רביעי לבנים רגל רביעי למרכבה, וכן מלכות בית דוד בשבטו (אור יקר).

¹⁰⁶⁰ שהוא נוסע בדגלו אל המזרח, ונודע שהמזרח ת"ת שהוא זורח מהחכמה, ואור ודאי אל הימין (אור יקר).

¹⁰⁶¹ עיקר לוחם מלחמות ה' מלכות בית דוד, בית בתחלה דוד, ובין בסוף משיח בן דוד, ולכך "לנצח עמין" בגשמי (אור יקר).

¹⁰⁶² ברוחני, צריך להיותו נכלל בימין (אור יקר).

¹⁰⁶³ מצד הגבורה לאם (רח"ו).

¹⁰⁶⁴

¹⁰⁶⁵ בנצח (רח"ו).

ספר שמות

<p>יהודה אתקשר מסטרא דא ודא צפון במים שמאלא בימינא</p>	<p>במים שמאל בימין.</p>
<p>ראובן דחטא לגבי אבוי שרא בימינא ואתקשר בשמאלא ואתדבק ביה ועל דא אינון דאשתכחו עמיה אינון שמאלא שמעון דאיהו שמאלא מסטרא דשור דכתיב (יחזקאל א י) ופני שור מהשמאל גר שוקא שמאלא דכתיב (בראשית מט יט) גר גרוד יגודנו והוא יגוד עקב הכא אתדבק דרום באשא ימינא בשמאלא</p>	<p>ראובן שחטא לאביו שרה בימין והתקשר בשמאל ונדבק בו ולכן אותם שנמצאו עמו הם שמאל שמעון שהוא שמאל מצד של שור שכתוב ופני שור מהשמאל גר שוק שמאל כתוב גר גרוד יגודנו והוא יגוד עקב כאן נדבק דרום באש ימין בשמאל.</p>
<p>ועל דא הא דאמרן (&) והשבות אל לבבך לאכללא לון כחדא שמאלא בימינא כדין תדע (דברים ד לח) כי יהו"ה הוא האלהים אמר רבי אבא ודאי הכי הוא והשתא ידיעא (&) הוא אהרן ומשה¹⁰⁶⁶ הוא משה ואהרן רוחא במיא ומיא ברוחא למהוי חד ועל דא כתיב הוא¹⁰⁶⁷</p>	<p>ועל זה זה שאמרנו והשבות אל לבבך להכלילם כאחד שמאל בימין אז תדע כי ה' הוא האלהים אמר רבי אבא ודאי כך הוא ועכשיו ידוע הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן רוח במים ומים ברוח להיות אחד ועל זה כתוב הוא.</p>
<p>רבי אבא פתח ואמר (שם ו ה) ואהבת את יהו"ה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך כהאי גוונא הכא אתרמיז יחודא קדישא ואזהרה הוא לבר נש ליהדא שמא קדישא כדקא יאות ברחימו עלאה בכל לבבך דא ימינא ושמאלא¹⁰⁶⁸ (נ"א קדישא) דאקרי יצר טוב ויצר רע ובכל נפשך דא נפש דוד¹⁰⁶⁹ דאתיהיבת</p>	<p>רבי אבא פתח ואמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך כדוגמא זה כאן נרמז היחוד הקדוש ואזהרה הוא לאדם ליחד את השם הקדוש כראוי באהבה עליונה בכל לבבך זה ימין ושמאל (קדוש) שנקראים יצר טוב ויצר רע ובכל נפשך זו נפש דוד שנתנה ביניהם ובכל</p>

¹⁰⁶⁶ מצאנו חילופים רבים בס' הזוהר כי פעמים קורא לאהרן כהן שהוא בימין ופעם אחרת אומר כי משה ואהרן בנצח והוד כנראה שאהרן שבשמאל גם למשה מצינו שפעם אחת קורא אותו לוי ופעם אחרת אומר שהוא בימין. והענין הוא במה שהודעתיק בענין שלש מתנות שנתן הקב"ה לישראל באר מן וענני כבוד כו' וע"ש היטב. ודע כי כאשר מתלבש היסוד של אבא תוך זעיר אפי' בהגיעו בחזה שהוא בת"ת שבו במקום הגילוי אשר שם נפסק ונגמר יסוד דאימא ואז מתגלה ומאיר אל צד ימין דז"א. ואח"כ חוזר אור ההכאה ההיא לצד שמאל ואח"ך חוזרת ההכאה ההיא בסוד אור החוזר פעם שלישי ומאיר באמצע ויורד דרך היסוד דז"א. ואמנם המן היה מצד משה בהכאה הראשונה וענני כבוד מצד אהרן בהכאה שניה והבאר מצד מר"י בהכא' שלישי' וע"ש ושם יובן טעם ותשובה אל שאלות הנז' (שער מאמרי רשב"י).

¹⁰⁶⁷

¹⁰⁶⁸ לכלול הגבורה בחסד (רח"ו). הלבוש הנעשה לנפש מצד הגבורות אשר בקלי' נוגה הם היצה"ר, כי עדיין לא נזדככו, והם עדיין מלאים קליפות וסיגים ונקרא שד, אך בבא היצ"ט שהוא לבוש החסדים, תכף בצאתן מקלי' נוגה הם נקרא יצ"ט, כי כבר נתרחקו מן הרע ואין הרע שולט בהם, כי הם חסדים. ואז דוגמת חסדים הממתקין הגבורות כנודע, יען הם זכר ונקבה, כן יצ"ט אחר הכנסו ממתיק את היצה"ר, ויכול לאחזרא ליה משד למלאך כנזכר פ' תצא (דף רעז ע"א), ואז שניהן נקראים מלאכים השומרים את האדם, כי אף הגבורה טהורה היא אלא שנעשית שד, ובהסיר ממנו הרע שבה חוזר למלאך טוב. והבן סוד זה היטב הרמוז פרשת וארא (דף כו ע"ב) על בכל לבבך דא יצ"ט ויצה"ר, דא ימינא ודא שמאלא כו', הרי מבואר כי הם החו"ג הנקרא ימינא ושמאלא (ע"ח שער קיצור אבי"ע ג). מן החזה ולמטה דז"א נקרא עץ הדעת טוב ורע ומשם שורש שני היצרים הנתונים בתרי חללי ליבא. והשתא אתי שפיר מ"ש אחר כך דא נפש דוד, שהוא כתר המלכות, וכדאמרין בהושענות נחתם בכתר מלכותך, ושם שם [נתונה בין] תווני לבא. ובכל מאדך לאכללא וכו', פי' לאפוקי חטא אדה"ר שהפריש עץ הדעת מעץ החיים ככתוב בספר יודעי בינה שלי (רמ"ז).
¹⁰⁶⁹ לכלול המלכות עמהם (רח"ו).

ספר שמות

<p>בינייהו ובכל מאדך לאכללא לון לעילא באתר דלית ביה שעורא¹⁰⁷⁰ הכא הוא יהודא שלים למרחם ליה לקודשא בריך הוא כדקא יאות</p>	<p>מאדך להכלילם למעלה במקום שאין בו שיעור כאן הוא יחוד שלם לאהוב את הקדוש ברוך הוא כראוי.</p>
<p>תו ובכל מאדך דא יעקב¹⁰⁷¹ דאיהו אהיד לכל סטרינ וכלא הוא יהודא שלים כדקא יאות בניני כך הוא אהרן¹⁰⁷² ומשה¹⁰⁷³ הוא משה¹⁰⁷⁴ ואהרן¹⁰⁷⁵ כלא הוא חד בלא פרודא</p>	<p>עוד ובכל מאדך זה יעקב שהוא אחוז לכל הצדדים והכל הוא יחוד שלם כראוי משום כך הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן הכל הוא אחד בלי פרוד.</p>
<p>כי ידבר אליכם פרעה לאמר (&) רבי יהודה פתח ואמר (תהלים קיט ציו) מה אהבתי תורתך¹⁰⁷⁶ כל היום היא שיחתי¹⁰⁷⁷ וכתיב (שם סב) הצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך תא חזי דוד איהו מלכא דישראל ואצטריך למידן עמא לדברא לון לישראל כרעיא דמדבר עאניה דלא יסמון מאורחא דקשוט הא בלילה כתיב הצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך ואיהו אתעסק באורייתא ובתושבחן דקודשא בריך הוא עד דאתי צפרא</p>	<p>כי ידבר אלכם פרעה לאמר רבי יהודה פתח ואמר מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי וכתוב חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך בא וראה דוד הוא מלך ישראל והצטרך לדון את העם להנהיג את ישראל כרועה המנהיג צאנו שלא יסמו מדרך האמת הרי בלילה כתוב חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך והוא מתעסק בתורה ובתשבחות של הקדוש ברוך הוא עד שמגיע הבוקר.</p>
<p>ואיהו אתער צפרא כמה דכתיב (שם נו ט) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר כד אתי יממא אמר האי קרא מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי מאי כל היום היא שיחתי אלא מכאן אוליפנא דכל מאן דישתדל באורייתא לאשלמא דינא על בורייה כאילו קיים אורייתא כלא בגין כך כל היום היא שיחתי¹⁰⁷⁸</p>	<p>והוא מעורר את הבוקר כמו שכתוב עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר כשבא היום אמר פסוק זה מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי מה זה כל היום היא שיחתי אלא מכאן למדנו שכל מי שעוסק בתורה להשלים הדין על בוריו כאילו קיים את התורה כולה משום כך כל היום היא שיחתי.</p>

¹⁰⁷⁰ לכלול חגת"ם בחב"ד (רח"ו).

¹⁰⁷¹ מאד גימ' מ"ה ת"ת ולפי שתחילת אמ' שהמלכות כלולה בח"ג לכך אמר מאדך לומר שכלולה ג"כ עם הת"ת הנקרא מאד (רח"ו).

¹⁰⁷² חסד מצד נצח (רח"ו).

¹⁰⁷³ גבורה מצד הוד (רח"ו).

¹⁰⁷⁴ חסד נצח (רח"ו).

¹⁰⁷⁵ גבורה והוד (רח"ו). ודבריו קשו אהדדי דתחילה בפסוק הוא אהרן ומשה אמר שאהרן בחסד ונצח, ומשה בגבורה והוד. וכאן הוא משה ואהרן אמר להיפך. אבל יובן במ"ש באוצ"ח הקשה הרב שבעל ההושענות סדר משה בנצח ואהרן בהוד, וכמ"א אמרינן אהרן שהוא כהן בחסד ומשה שהוא לוי בגבורה. ותירץ שמה הוא מהחסדים של יסוד דאבא מצד ימין, ויצאו דרך צד שמאל נמצא שהוא בנצח ולכן בעל ההושענות אמר משה בנצח, אבל כיון שיצא מצד שמאל דרך הוד דז"א, ולכך הוא לוי בגבורה והוד, ואהרן הוא מהחסדים דיסוד דאבא שבצד שמאל ויצא דרך ימין, ולכך הוא כהן אבל שרשו הוא מהוד, עכ"ל הרב. ובזה נבין דברי הרח"ו שפסוק הוא אהרן ומשה מדבר על יציאתם מגופא דז"א ופ' הוא משה ואהרן מדבר על שרש נשמתם. ונלע"ד שבזה יובן מ"ש רז"ל הלא אהרן אחיק הלוי ראוי היה משה להיות כהן ואהרן לוי וע"י שאמר שלח נא ביד תשלח היה להפך וקשה אם משה נשמתו מהחסד ואהרן מהדין, ולכך היה ראוי להיות משה כהן וכו' א"כ היאך חזר הדין וכו' והתירוץ שתחלה רצה הקב"ה לעשות כפי שורש נשמתם ואחר החטא עשה כפי יציאתם (מ"מ).

¹⁰⁷⁶ בלילה שעסק בתורה ת"ת (רח"ו).

¹⁰⁷⁷ פי' וכי אפשר לדוד שלא יאכל ולא ישתה (מ"מ).

¹⁰⁷⁸ ביום עוסק בדינים והמלכות היא שיחתי (רח"ו).

ספר שמות

<p>תא הזי ביומא אשתדל באורייתא לאשלמא דינין בליליא אשתדל¹⁰⁷⁹ בשירין ותושבחן עד דאתי יממא מאי מעמא כל יומא אתעסק לאשלמא דינין בגין לאכללא שמאלא בימינא בליליא בגין לאכללא דרגא דליליא ביממא</p>	<p>בא וראה ביום התעסק בתורה להשלים הדינים ובלילה התעסק בשירות ותשבחות עד שבא היום מה הטעם כל היום התעסק להשלים הדינים כדי להכליל שמאל בימין בלילה כדי להכליל דרגת הלילה ביום.</p>
<p>ותא הזי ביומי דדוד מלכא הוה מקרב כל אינון חיתו שדי¹⁰⁸⁰ לגבי ימא כיון דאתא שלמה נפק ימא ואתמלי ואשקי להו הי מנייהו אתשקיין בקדמיתא הא אוקמוה אלין תנייניא רברבין עלאין¹⁰⁸¹ דכתיב בהו (בראשית א כב) ומלאו את המים בימים</p>	<p>ובא וראה בימי דוד המלך היה מקריב כל אותם חיתו שדי אל הים כיון שבא שלימה יצא הים והתמלא והשקה אותם איזה מהם נשקים בראשונה הרי פרשוה אלו התנינים הגדולים העליונים שכתוב בהם ומלאו את המים בימים.</p>
<p>אמר רבי</p>	<p>אמר רבי</p>
<p>כזב</p>	
<p>אלעזר בסטרא ימינא עלאה¹⁰⁸² נפקין תליסר מבויעין עלאין נהריין¹⁰⁸³ עמיקין אלין סלקין¹⁰⁸⁴ ואלין נחתין עייל כל חד בחבריה חד אפיק¹⁰⁸⁵ רישיה ואעיל ליה בתרין גופין¹⁰⁸⁶ חד גופא דנהרא¹⁰⁸⁷ נטיל מימין לעילא אפריש¹⁰⁸⁸ לתתא אלף יאורין נפקין לארבע סטריין¹⁰⁸⁹</p>	<p>אלעזר בצד ימין העליון יוצאים שלשה עשר מעיינות עליונים נהרות עמוקים אלה עולים ואלה יורדים כל אחד נכנס בחבירו אחד מוציא ראשו ומכניס אותו בשני גופים גוף אחד המאיר נוטל מימין למעלה מפריד למטה אלף יאורים יוצאים לארבעה צדדים.</p>
<p>מאינון נהריין מבויעין תליסר מתפרשן תליסר יאורין¹⁰⁹⁰ עאלין ונטלי מיא ארבע מאה ותשעין ותשעה יאורין ופלגא מסטרא דא וארבע מאה ותשעין ותשעה יאורין ופלגא מסטרא דא¹⁰⁹¹</p>	<p>מאותם נהרות ומעיינות שלשה עשר נפרדים שלשה עשר יאורים נכנסים ונוטלים מים ארבע מאות ותשעים ותשעה יאורים וחצי מצד זה</p>

¹⁰⁷⁹ לכלול מלכות בת"ת (רח"ו).

¹⁰⁸⁰ י"ב בקר (רח"ו).

¹⁰⁸¹ מט"ט וסנד"ל נקראים תנייניא (רח"ו).

¹⁰⁸² הוא אור הראשון בכתר עליון ונק' חסד עליון אור דאור ואח"כ נמשך בחו"ב דרך נקודה בסוד י' אור וזהו היאורין, והן י"ג גליפין גילופי דגליפין בחיזו דחויא אריך כו' (בספד"צ פ"ק) ולקמן (פ' בא) אמר ט' שהן ט' למטה דסמכין עלוי רגלין וכאן י"ג (יהל אור).

¹⁰⁸³ נגד אור י' יאור ונתחלקו בחו"ב ה' אור הב"ל ה' ל"ב אלקים דה' נקדוין חושבן אלקים (ה"פ א') [ה"פ] י' מאמרות נ' שערי בינה ויאמ"ר (אמר המסדר – נ"ל שהוא אותיות אור"ר י"ם, שהם ה' אור וה"פ י' נ' שערי בינה) (יהל אור).

¹⁰⁸⁴ עיילין ונכללין באויר (יהל אור).

¹⁰⁸⁵ הוא התפשטות חסד עליון בוצד"ק (יהל אור).

¹⁰⁸⁶ חו"ב (יהל אור).

¹⁰⁸⁷ הוא נהר היוצא מעדן דעת והוא הרקיע המבדיל בין וכו' (יהל אור).

¹⁰⁸⁸ ובי' אלף אכסדראין, ואלף יאורין כידוע והוא אלף רבתי חמשה ואלף אשריך ישראל (יהל אור).

¹⁰⁸⁹ כמ"ש בפרשת אחרי מות (עט ע"א) ביעא דקושטא כו' אתבקע לד' סטריין והן ד' בתי דתפלין, וי"ג ואלף הן סוד חו"ג וגבורות הן בדעת וע' באד"ר קלה ע"א וימלוך באדום רזא חדא כו' תאנא כו' אלף אלפין כו' ושם קלו ע"א, ותאנא בתלת כו' מחללא תליתאה (יהל אור).

¹⁰⁹⁰ והוא בימינא (יהל אור).

¹⁰⁹¹ הענין הוא מדבר בבחינת חיבור זעיר אפין ונוקביה בהיותם בסוד אחר באחר ועיין באדרת נשא בדף קל"ב ע"א בההוא עלמא קדמאה דאיהו אלף אלפין ורבווא רבוון מארי תריסין כו'. ושם ביארנו ענין אותם האלף מה ענינם ואיך הם נמשכין ומתפשטין מן תרין כתפין עילאין כי כל כת"ף בגמט' ת"ק וב' כתפות הם אלף ואח"כ אלו הכתפות נעשו תרין עטרין הנקראין (חסד וגבורה) [חסדים וגבורות] והכתף האחד שהוא חסד נמשך וניתן אל זעיר אפין. והכתף השני הנקרא גבורה

ספר שמות

<p>בשמאלא¹⁰⁹² אשתאר פלגא מכאן ופלגא מכאן ואתעביד חד דא אעיל בין אינון יאורין ואתעביד הויא</p>	<p>וארבע מאות ותשעים ותשעה יאורים מצד זה בשמאל נשאר חצי מכאן וחצי מכאן ונעשה אחד זה נכנס בין היאורים האלה ונעשה נחש.</p>
<p>רישא סומקא כורדא¹⁰⁹³ קשקשוי תקיפין כפרזלא גרפוי גרפין שטאן ואתפרשן לכל אינון יאורין כד סליק זנביה (נ"א לגביה) מחי ובטש לשאר נונין לית מאן דיקום קמיה</p>	<p>ראשו אדום כשושנה קשקשיו קשים כברזל כנפיו כנפים שטים ונפרדים לכל אותם יאורים כשעולה זנבו (אליו) מכה ובוטט את שאר הדגים אין מי שיקום לפניו.</p>
<p>פומיה מלהטא אשא כד נטיל בכל אינון יאורין מזדעזען שאר תנינייא וערקין ועאלין בימא חד לשבעין שנין רביין לסטרא דא וחד לשבעין שנין רביין לסטרא דא אלף יאורין¹⁰⁹⁴ חסר חד אתמליין מניה דא תנינא רביין בין אינון יאורין</p>	<p>פיו לוהט אש כשנוסע בכל אותם יאורים מזדעזעים שאר התנינים ובורחים ונכנסים לים אחת לשבעים שנה רובץ לצד זה ואחת לשבעים שנה רובץ לצד זה אלף יאורים חסר אחד מתמלאים ממנו תנין זה רובץ בין אותם יאורים.</p>
<p>כד נטיל נפק חד פסותא דאשא בקליפין כלהו קיימין וזעפין בזעפוי (נ"א וזקפין בענפוי) מתערבין אינון יאורין לעין (נ"א העין) תכלא אוכמא וגלגלין נטלין לארבע סטרי דעלמא זקף זנביה מחי לעילא מחי לתתא כלא ערקין קמיה</p>	<p>כשנוסע יוצאת פסת יד של אש בקליפות כולם עומדים וזועפים בזעפם (ועומדים בענפיו) מתערבים אותם יאורים לעין (העין) תכלת שחורה וגלגלים נוסעים לארבעת צדדי העולם זקף זנבו מכה למעלה מכה למטה וכולם בורחים לפניו.</p>
<p>עד דלסטר צפון קם חד שלהובא דאשא וכרוזא קרי אזדקפו סבתין אתבדרו לארבע זויין הא אתער מאן דשוי קדלא על אנפוי דתנינא כמה דאתמר (יהוקאל כט ד) ונתתי חחים בלחייך וגו' כדין כלהו אתבדרון ונקטין ליה לתנינא ונקבי אנפוי בסטר עלעוי ועאלין ליה לנוקבא דתהומא</p>	<p>עד שלצד צפון עומדת שלהבת אש אחת והכרוז יוצא התיצבו זקנות והתפזרו לארבע זויות הרי התעורר מי ששם קולרועורף על פני התנין כמו שנאמר ונתתי חחים בלחייך וגו' אז כולם התפזרו ולוקחים את התנין</p>

נמשך אל נוקבא דזעיר אפין ונמצא כי שתי הכתפים של הז"א הם כתף אחד בלבד ושתי הכתפות דנוקביה גם הם כתף אחד בלבד ועל כן אורך הז"א הוא ת"ק שנה, וכן אורך נוקביה. ולכן כאשר נתדבקו יחד שניהם אחור באחור לא היה רק כותל אחד מפסיק בין שניהם חצי עוביו לזה וחצי עוביו לזה, ולזה היה תצ"ט ופלגא מכאן ותצ"ט ופלגא מכאן, כי הכותל אשר באמצען נחלק חציו לזה וחציו לזה. אבל אחר שננסרה הנקבה מאחורוי, אז מן הכותל האחד נעשו שני כותלים בשניהם, ואז הם ת"ק שלמים לז"א כנגד הכתף של חסד, שהיא בגימטריא ת"ק. ות"ק שלמים אל נוקביה, כנגד הכתף של הגבורה (שער מאמרי רשב"י), ועי' עוד בזה הרקיע.

¹⁰⁹² עי' אריכות ביהל אור.

¹⁰⁹³ והנה זה הכותל האמצעי שנעשה עתה אחד, בו הם סוד בחינת האחורים, ולכן כל הדינים נמשכין ממנו. ולכן רישיה סומקא כורדא בסוד אודם הדין. גם צריך לדעת כי כל ענין זה הוא בבחינת נצח והוד דזעיר אפין אשר כנגדם עומדת נוקביה אחור באחור, וכבר ידעת כי האחורים הם בחינת הדין. והנה יש כאן נצח והוד ויסוד של ז"א ונצח הוד יסוד של נוקביה וכל אחור אחד מאלו במקומו הוא סוד אלף יאורין ועוד י"ג אחריו כמו שנבאר בע"ה. ונבאר בחינת נצח הוד יסוד של ז"א ומהם נקיש אל נצח הוד יסוד דנוקביה כי שם הוא גם כן ע"ד אלו. הנה ידעת כי נצח והוד ויסוד נקראים צבאות ושם צבאות הוא בגימטריא תצ"ט והרי איך הנה"י הם בגימ' תצ"ט והנצח הוד יסוד דדכורא הם תצ"ט מכאן ונצח הוד יסוד דנוקבא מכאן הם תצ"ט אחריו ולפי שהם מחוברין יחד אחור באחור אלו שתי פעמים צבאות שהם נצח הוד יסוד דדכורא ונצח הוד יסוד דנוקביה ואין ביניהם רק כותל אחד המחבר את שתיהם והכותל מתחלק חציו לשם צבאות הזה וחציו לזה לכן הם תצ"ט ופלגא מכאן ותצ"ט ופלגא מכאן שהם אלף חסר חד. באופן כי הם תצ"ט ותצ"ט שהם צבאות דנצח הוד יסוד דדכורא וצבאות דנצח הוד יסוד דנוקבא וכו' (שער מאמרי רשב"י).

¹⁰⁹⁴ עי' יהל אור.

ספר שמות

<p>רבא עד דאתבר חיליה כדין אהדרו ליה לנהרוי (נ"א לנהרוי)</p>	<p>ונוקבים פניו בצד הלחיים ומכניסים אותו לתוך נקב תהום רבה עד שנשבר כחו ואז מחזירים אותו לנהרותיו (לנחיריו).</p>
<p>חד לשבעין שנין עבדין ליה כדין בנין דלא יטשמש אתריין דרקיעין וסמכיהו ועליהו כלא אודן ומברכין ואמריין (תהלים צה ג) בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני יהו"ה עושנו</p>	<p>אחת לשבעים שנה עושים לו כך כדי שלא יקלקל מקומותוהם של הרקיעים ועמודיהם ועליהם הכל מודים ומברכים ואומרים בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו.</p>
<p>תנינייא עאליין (ס"א עלאין) לעילא קיימין אינון דמתברכאן כמה דאת אמר (בראשית א כח) ויברך אותם אלהים אליו שלטין על כל שאר נונין דכתיב (&) ומלאו את המים בימים ועל דא כתיב (תהלים קד יד) מה רבו מעשיך יהו"ה כלם בחכמה עשית</p>	<p>התנינים נכנסים (העליונים) למעלה עומדים אותם שמתברכים כמו שנאמר ויברך אותם אלהים אלו שולטים על כל שאר הדגים שכתוב ומלאו את המים בימים ועל זה כתוב מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית.</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>אשכול הכופר דודי לי (שיר א יד) אשכול דא אימא עלאה מה אשכול מתקשט בכמה עלין בכמה זמורות לישראל דאכלין ליה הכי שכינתא עלאה מתקשמת בכמה קשומין דשמנה כלים מכמה קרבנין מכמה מיני תכשיטין דכפרה לבנהא ואיהי קמת בהון קמי מלכא ומיד (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם ויהיבת (ס"א לון שאלתיך דלהון) לון שאלתיך דילה באלין ברכאן דתקינן רבנן בצלותא למשאל קמי מלכא</p>	<p>אשכול הכופר דודי לי אשכול זו האם העליונה מה אשכול מתקשט בכמה עלים בכמה זמורות לישראל שאוכלים אותו כך השכינה העליונה מתקשטת בכמה קשומים של שמונה כלים מכמה קרבנות מכמה מיני תכשיטים של כפרה לבניה והיא עומדת בהם לפני המלך ומיד וראיתיה לזכור ברית עולם ונותנת (להם בקשותם) לנו את בקשותיה בברכות הללו שתקנו רבותינו בתפלה לבקש לפני המלך.</p>
<p>בההוא זמנא כל דינין דשכינתא תתאה דאיהי הוה"י אדנ"י מתהפכין לרחמי כגוונא דא יהו"ה לקיים (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו יהו"ה אם יאדימו כתולע הוה"י כצמר יהיו יהו"ה בכל דינין דא (נ"א כל דינין דדא) מתלבנין משכינתא עלאה</p>	<p>באותו זמן כל הדינים של השכינה התחתונה שהיא הוה"י אדנ"י מתהפכים לרחמים כדוגמא זה יהו"ה לקיים אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו יהו"ה אם יאדימו כתולע הוה"י כצמר יהיו יהו"ה בכל דינים זה (כל הדינים של זה) מתלבנים מהשכינה העליונה.</p>
<p>ואיהי שכינתא הוה"י (בראשית ג כד) להט החרב¹⁰⁹⁵ המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים ואוקמוה רבנן דמתהפכא זמנין רחמי זמנין דינא פעמים אנשים פעמים נשים זמנין דינא כגוונא</p>	<p>והיא השכינה הוה"י להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים ופרשוה רבותינו שמתהפכת לפעמים רחמים לפעמים דין לפעמים אנשים ולפעמים נשים לפעמים דין כדוגמא</p>

¹⁰⁹⁵ המלכות נקרא תמורה משום כי היא סוד (בראשית ג כד) להט החרב המתהפכת, כי היא מתהפכת מרחמי לדינא ומדינא לרחמי כפי קבלתה מלמעלה, וכולא בידה מסירין, וכמ"ש בפ' בשלח (דף נא ע"א), וכן בפ' אחרי מות (עד סע"א). והנה ממנה הוא כל התמורות, החיים והמות, העושר והעוני, השלום ומלחמה, וכן כולם, כי כל הו"ק חג"ת נה"י שהם שורש דריבוי נגד היפך כנ"ל הם כולם משתמשים בה, כי היא קודם לכל ואחרון לכל (כללים ח"א עא ע"ג).

ספר שמות

<p>דה הוה"י זמנין רחמי כגוונא דא יהו"ה דהא איהו מסטרא דאילנא דחיי כל דינין מתהפכין לרחמי ומסטרא דעץ הדעת טוב ורע כל רחמי מתהפכין לדינא למידן בהו לאינון דעברי על פתגמי אורייתא</p>	<p>זה הוה"י לפעמים רחמים כדוגמא זה יהו"ה שהרי הוא מצד של עץ החיים כל הדינים מתהפכים לרחמים ומצד של עץ הדעת טוב ורע כל הרחמים מתהפכים לדין לדון בהם את אותם שעוברים על דברי התורה.</p>
<p>ועץ דא בעלמא דאתי דאיהו בינה כל שמהן דדינא מתהפכין בה (לדינא) רחמי ובגין דא אוקמוה רבנן לא כהעולם הזה העולם הבא ובגין דא בינה איהי (&) להט החרב המתהפכת דמתהפכת מדינא לרחמי לצדיקים למיהב לון אנרא בעלמא דאתי מלכות להט החרב המתהפכת מרחמי לדינא למידן בה לרשיעייא</p>	<p>ועץ זה בעולם הבא שהוא בינה כל שמות הדין מתהפכים בה (לדין) לרחמים משום זה פרשוה רבותינו לא כמו העולם הזה העולם הבא ומשום כך בינה היא להט החרב המתהפכת שמתהפכת מדין לרחמים לצדיקים לתת להם שכר בעולם הבא מלכות להט החרב המתהפכת מרחמים לדין לדון בה את הרשעים</p>
כח/א	
תוספתא	
בעלמא דין	בעולם הזה.
<p>אבל מעץ הדעת טוב ורע¹⁰⁹⁶ דאיהו כגוונא דמטה זמנין דמהפכין הנשים לשדות אנשים לשדים ובגין דא (בראשית כט יב) ויגד יעקב לרחל¹⁰⁹⁷ ובגין דא אוקמוה רבנן דלית ליה לבר נש לשמשא עם אתתיה עד דמספר עמה שמא נתחלפה לו בשידה¹⁰⁹⁸ בגין דלהט בעץ הדעת טוב ורע מתהפכת מטוב לרע ואי תימא</p>	<p>אבל מעץ הדעת טוב ורע שהוא כדוגמת המטה לפעמים מתהפכים הנשים לשדות ואנשים לשדים ומשום זה ויגד יעקב לרחל ומשום זה פרשוה רבותינו שאין לו לאדם לשמש עם אשתו עד שיספר עמה שמא נתחלפה לו בשדה משום שלהט בעץ הדעת טוב ורע מתהפכת מטוב לרע ואם</p>

¹⁰⁹⁶ היינו היפוך אחר, ופי' שלישי אל להט החרב המתהפכת, דהיינו להט מההוא חרב, שהחרב מדת המלכות, והלהט הוא הקלי' היוודת למטה, והמתהפכת לא אהדר אל החרב עצמו אלא אל הלהט מההוא חרב, והיינו רע מהטוב, שעץ הדעת טוב דא מטטרר'ן ורע דא סמא"ל, וההוא רע מתהפך, פעמים נשים פעמים אנשים, מפני שהוא נקרא איש הפכפך. ויש מטה שהוא סוד מטטרר'ן עצמו שנקרא עץ הדעת טו"ר שמשמש פעמים מט"ה דהיינו מט"ט ר"ן מ"ט פנים טהור, או סמא"ל דהיינו מ"ט פנים טמא, והיינו מטה כשהוא מט"ט פנים טהור היינו מ"ט ה' מ"ט טהור, אמנם לפעמים הוא עץ רע והיינו סמאל מ"ט פנים טמא, ומתהפך לנחש, והיינו פעמים אנשים שהם מצד פנים טהור, פעמים שדים דהיינו מצד פנים טמא. וכן פעמים נשים מצד הטוב, פעמים שדות מצד הרע. ואלו ההפכהים הם (מצד) פעמים כשרים פעמים טמאים, וכל ההיפוכים האלה הם למטה באותם היאורים דארמן פעמים שולט בהם החיוני הטמא פעמים אינו שולט בהם והם מתטהרים כדפי' (אור יקר).

¹⁰⁹⁷ נתן לה סימנים שלא תחליפיה איבו בשידה (אור יקר).

¹⁰⁹⁸ ע"י הדיבור והקול ירגיש בסימניה ותסתלק השדה, ועל דרך נסתר, ירצה כי צריך האדם לספר עם אשתו לקרבה בשעת תשמיש אל צד הטוב, אל עץ הדעת טוב ותהיה אשה, ולא תהיה מחשבתה מחשבת רעה ותהיה שדה, וע"י דברי קדושה יקרבה. וכן ויגד יעקב לרחל, שמסר לה סימנים להבדל ממעשה אביה ולקרבה אל התשובה ולהבדילה מע"ז, והיינו כדי שלא תתחלף לו בשדה וגלה לה סדר עבודת שמים והיא נקרבה לעבודת ה' כאלו גיירה. והשתא קשיא ליה היאך היא טובה ותתהפך לרעה ממטה לנחש שזה זר שהקדושים יתהפכו, לזה אמר כי סוד להט זה הוא כחות למטה שהם מעץ הדעת טו"ר דהיינו טוב מצד הימין, רע מצד השמאל, וכמו שהשרשים העליונים מתהפכין מרחמים לדין, כן הענפים שהם למטה להט והשתלשלות מעץ הדעת טו"ר והיינו להט בעץ הדעת טו"ר לא חרב שהחרב למעלה אלא להט מהחרב כדפי' מתהפכת מטוב לרע מקדוים לטואמה על הדרך שפי' (אור יקר).

ספר שמות

<p>דמכשפי פרעה דכתיב (&) ויעשו כן החרטומים בלמיהם¹⁰⁹⁹ הוּו מהפכין אינון מטות דלהון¹¹⁰⁰ לנחשין ומסטרט דאלין הפוכין¹¹⁰¹ יכלין לאתהפכא עד כאן התוספתא</p>	<p>תאמר שהמכשפים של פרעה שכתוב ויעשו כן החרטומים בלטיהם היו מהפכים אותם המטות שלהם לנחשים ומצד של אלה ההתהפכות יכולים להתהפך (ע"כ תוספתא).</p>
<p>זהר</p>	
<p>ואמרת אל אהרן קח את מטך (&) מאי טעמא מטה אהרן ולא מטה משה אלא ההוא דמשה איהו קדישא יתיר דאתגליף בגנתא עלאה¹¹⁰² בשמא קדישא ולא בעי קודשא בריך הוא לסאבא¹¹⁰³ ליה באינון חוטרין דחרישא ולא עוד אלא לאכפייא לון לכל אינון דאטיין מסטרט דשמאלא בגין דאהרן אתא מימינא ושמאלא אתכפייא בימינא</p>	<p>ואמרת אל אהרן קח את מטך מה הטעם מטה אהרן ולא מטה משה אלא אותו של משה הוא יותר קדוש שנחקק בגן העליון בשם הקדוש ולא רצה הקדוש ברוך הוא לטמא אותו באותם מטות של המכשפים ולא עוד אלא לכפות אותם לכל אותם הבאים מצד השמאל משום שאהרן בא מימין והשמאל נכפה לימין.</p>
<p>רבי חייא שאיל לרבי יוסי הא גלי קמי קודשא בריך הוא דאינון חרישין יעבדון תנייניא מאי גבורתא איהו למעבד קמי פרעה תנייניא אמר ליה בגין דמתמן הוא שירותא לאלקאה ומשירותא דתנינא שארי שולטניה (נ"א לשולטניה ומשירותא דשולטניה שארי לאלקאה) כדין חרו כולהו חרישי דהא ריש חכמתא דנחש דילהון הכי הוה מיד אתהדר ההוא תנינא דאהרן לאעא יבישא ובלע לון</p>	<p>רבי חייא שאל את רבי יוסי הרי גלוי לפני הקדוש ברוך הוא שאותם מכשפים יעשו תנינים מה גבורה הוא לעשות לפני פרעה תנינים אמר לו משום שמשם היא הראשית להלקות ומראשית התנין מתחיל שלטונו (לשלטונו ומתחילת שלטונו התחיל להלקות) אז שמחים כל המכשפים שהרי ראש החכמה של הנחש שלהם כך היתה מיד חזר אותו תנין של אהרן לעץ יבש ובלע אותם.</p>
<p>ועל דא תוהו וידעו דשולטנא עלאה אית בארעא דאינון חשיבו דהא לתתא (נ"א לעילא)</p>	<p>ועל זה תמהו וידעו ששלטון עליון יש בארץ שהם חשבו שזה למטה (למעלה) חוץ מהם אין שלטון לעשות</p>

¹⁰⁹⁹ דהיינו להט שהם אחוזים בו שהיא להט החרב הנז', ולא בלהט סתם אלא למטה בלהטיהם אותם ענפי הלהט שהם נאחזים באותו הלהט (אור יקר).

¹¹⁰⁰ דלאו אינו מטות דעץ הדעת טוב אלא דעץ הרע, לנחשים דהיינו החצונים המהפכין עצמן כדפי' (אור יקר).

¹¹⁰¹ שפי' לעיל, שהוא השורש להם להט החרב המתהפכת, וכן עץ הדעת, פעמים טוב טהור ברחמים, פעמים טמא בסוד הדין, והחצונים הנאחזים בו, מאותו הצד בחוץ יכלו החרטומים להפך להטיהם אל ההיפוכין האלו (אור יקר). או אפשר מצד הפוכין אלו אל החצונים יכולין להפך המטה ממש עץ נחש כדפי' שהנשמות משועבדת אף אל החצוני (אור יקר).

¹¹⁰² הענין שמטה אהרן היה עץ בעלמא שלקח כדרך בני אדם שנוטלים מקל להשען. אמנם מטה משה הוא בריה בפני עצמה שנברא, וכמו שבריאית העולם היה בסוד שם מ"ב שהוא חתום ומפורש בתחילת מעשה בראשית, כן המטה היה חקוק בסוד שם מ"ב, ולכך כמו שבעולם בכלל נחקק שם מ"ב, כן במטה עצמו היה חקוק שם מ"ב, להראות שבו נשרשו סוד ל"ב נתיבות חכמה ועשר מאמרות שבהם נברא, כדי שיוכל לשנות מכח השם שבו כל הכחות וכל הטבעים, שהרי בו כלל המציאות כולו, ומטעם זה אמר "דאתגליף בגנתא עלאה" והענין שהוא למעלה מכל עולם היצירה, כי ג"ע עליון הוא סוד כסא הכבוד, כדי שיהיה שליט על כל מעשה בראשית למעלה בסוד כסא, ויהיו אפילו המלאכים בסוד עולם היצירה משועבדים תחת ממשלתו, ולכך היה מכריח שר המים שר האש שר העפר שר הים כולם משועבדים תחתיו (אור יקר). היא דור המדבר ששני המטות הם בב' צדדי דור המדבר והם מיסוד דאבא, וז"ש בשמא קדישא שהוא אבא (מ"מ).

¹¹⁰³ שבלע אותם ונכללו בו ואם היה במטה משה גם למעלה היו נכללים במטה (רח"ו). פי' תנין הוא אריך דקלי' והוא ראש לקלי' ומשם יונק פרעה ולכך רצה הקב"ה להלקותו תחלה על ידי מטה אהרן שיבלענו (מ"מ).

ספר שמות

<p>בר מנייהו לא אית שלטנא למעבד מידי כדין (&) ויבלע מטה אהרן מטה אהרן¹¹⁰⁴ דייקא דאתהדר לאעא ובלע לון</p>	<p>דבר ואז ויבלע מטה אהרן דווקא מטה אהרן שחזר לעץ ובלע אותם.</p>
<p>ועל דא עבד אהרן תריין אתין חד לעילא וחד לתתא חד לעילא תנינא עלאה¹¹⁰⁵ דשלטא על אינון דלהון חד לתתא דשליט אעא על תנינא דילהון ופרעה חכים הוה מכל חרשוי ואסתכל דשלטנא עלאה שליט על ארעא שליט לעילא שליט לתתא</p>	<p>ולכן עשה אהרן שני אותות אחד למעלה ואחד למטה אחד למעלה תנין עליון ששולט על אותם שלהם אחד למטה ששולט העץ על התנין שלהם ופרעה היה חכם מכל מכשפיו והסתכל ששלטון העליון שולט על הארץ שולט למעלה ושולט למטה.</p>
<p>אמר רבי יוסי אי תימא חרשיא כל מה דעבדין לאו איהו אלא בחיזו דעינא דהכי אתחזי ולא יתיר קא משמע לן ויהיו דייקא דכתיב (&) ויהיו לתנינים ואמר רבי יוסי אפילו אינון תנינא דילהון אהדרו למהוי אעין ואעא דאהרן בלע לון</p>	<p>אמר רבי יוסי אם תאמר כל מה שעושים המכשפים אינו אלא במראית העין שכך נראה ולא יותר בא להשמיענו ויהיו דווקא שכתוב ויהיו לתנינים ואמר רבי יוסי אפילו אותם תנינים שלהם חזרו להיות עצים ועץ אהרן בלע אותם.</p>
<p>כתיב (יחזקאל כט ג) הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו מתמן שרותא לתתא בשולטנא דילהון אבל חכמתא דילהון לתתא מכלהו דרגין איהו¹⁰⁴ (אינון)¹¹⁰⁶</p>	<p>כתוב הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו משם ראשית למטה בשלטון שלהם אבל חכמתם למטה מכל הדרגות הוא (הם).</p>
<p>תא חזי חכמתא דילהון בדרגין תתאין לאכפייין¹⁰⁵ לון לאלין דרגין בדרגין עלאין רישי שולטנותהון ועקרא דילהון לתתא מההוא תנינא ומשתלשלן בתנינא דהא מתמן נטיל חילא דרגא עלאה דילהון משמע דכתיב (שמות יא ה) אשר אחר הרחים¹¹⁰⁷</p>	<p>בא וראה חכמתם בדרגות תחתונות לכפותם לאותן דרגות בדרגות עליונות ראשי שלטונם ועיקר שלהם למטה מאותו תנין ומשתלשלים בתנין שהרי משם נוטל חיל דרגה עליונה שלהם משמע שכתוב אשר אחר הרחים.</p>
<p>רבי חייא הוה יתיב יומא חדא אבבא דתרעא דאושא חמא ליה לרבי אלעזר חד קטפירא¹¹⁰⁹ מאסא גביה אמר ליה לרבי אלעזר משמע דאפילו באורחך כלא תאיבין למהך אבתרך אהדר רישא וחמא ליה אמר ודאי שליחותא אית גביה דהא קודשא בריך הוא בכלא עביד שליחותיה וכמה שליחין אית ליה לקודשא בריך הוא דלא תימא מלין דאית בהו רוחא בלחודייהו</p>	<p>רבי חייא היה יושב יום אחד על שער דלת של אושא ראה את רבי אלעזר¹¹⁰⁸ קטפירא אחד טס אליו אמר לו רבי אלעזר משמע שאפילו בדרכך הכל משתוקקים ללכת אחריך החזיר ראשו וראה אותו אמר ודאי יש אצלו שליחות שהרי הקדוש ברוך הוא עשה שליחות וכמה שלוחים יש לקדוש ברוך הוא שלא תאמר דברים שיש</p>

¹¹⁰⁴ שבלעם בשעה שהיה מטה (רח"ו).

¹¹⁰⁵ היינו הנחש יסוד דקטנות (רח"ו).

¹¹⁰⁶ פי' שחכמת מצרים היא הקלי' התחתונה אשר תחת הקלי', אבל כופן הקלי' התחתונות בכח הקלי' העליונות כדי לעשות רצונם. וז"ש חכמתא דלהון בדרגין תתאין ואכפייין לון, ומשתלשלין בתניניא ר"ל אע"פ שהם למטה עכ"ז הם עולים ומשתלשלים עד א"א דקלי' שהוא התנין שממש יונק שר שלהם (מ"מ).

¹¹⁰⁷ הם ד' מחנות שכינה (רח"ו).

¹¹⁰⁸

¹¹⁰⁹ עוף אחד היה משוטט ומעופף אחריו, והחזיר ראשו לאחוריו וראהו, אמר ודאי שליחותא אית גביה, ר"ל שהוא בשליחות. ונקרא עוף זה קטפירא, כי יש בו גוונים נאים, הרש"ב, והרמ"ק פי' מין בריה קטנה שקורין אותה מבשרת (רמ"ז).

ספר שמות

אלא אפילו אינון מלין דלית בהו רוחא	בהם רוח בלבד אלא אפילו אותם דברים שאין בהם רוח.
פתח ואמר (חבקוק ב יא) כי אבן מקיר תזעק וכפים מעץ יעננה כמה אית ליה לבר נש לאודהרא מחובוי דלא יחטא קמי קודשא בריך הוא ואי יימא מאן יסהיד ביה הא אבני ביתיה ואעי ביתיה יסהידו ביה ולזמנין דקודשא בריך הוא עביד בהו שליחותא תא חזי חוטרא דאהרן דאיהו אעא יבישא קודשא בריך הוא שירותא דנסיין עבד ביה ותרי שליחותי ביה אתעבידו חד דאיהו אעא יבישא ¹¹¹⁰ ובלע לאינון תנייניא דילהון וחד דהא לשעתא אתהדר ברוחא ואתעביד בריה	פתח ואמר כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה כמה יש לאדם להזהר מחטאיו שלא יחטא לפני הקדוש ברוך הוא ואם יאמר מי יעיד בו הרי אבני ביתו ועצים של ביתו יעידו בו ולפעמים הקדוש ברוך הוא עושה בהם שליחות בא וראה מטה אהרן שהוא עץ יבש הקדוש ברוך הוא עשה בו את ראשית הנסים ושתי שליחות נעשו בו אחד שהוא עץ יבש ובלע את אותם התנינים שלהם ואחד שהרי לשעה אחת חזר ברוח ונעשה בריה.
אמר רבי אלעזר תפח	אמר רבי אלעזר תפח
כח/ב	
רוחיהון דאינון דאמרין דלא זמין קודשא בריך הוא לאחייא מתייא והיך יתעביד מנייהו בריה הרתא ¹¹¹³ ייתון ויחמון אינון טפשאיין חייביא רחיקין מאורייתא רחיקין מניה בידיה דאהרן הוה חוטרא אעא יבישא וקודשא בריך הוא לפום שעתא אהדר ליה בריה משניא ברוחא וגופא אינון גופין ¹¹¹⁴ דהוו בהו רוחין ¹¹¹⁵ ונשמתין קדישין ונטרו פקודי אורייתא ואשתדלו באורייתא יממא ולילי וקודשא בריך הוא ממיר לון בעפרא ¹¹¹⁶ לבתר בזמנא דיחדי עלמא על אחת כמה וכמה דיעבד להו בריה הרתא	רוחם של אותם שאומרים שלא עתיד הקדוש ברוך הוא להחיות מתים ואיך יעשה מהם בריה חדשה יבאו ויראו אותם הטפשים את הרשעים הרחוקים מן התורה רחוקים ממנו ביד אהרן היה מטה עץ יבש והקדוש ברוך הוא לפי שעה החזיר ¹¹¹¹ אותו ¹¹¹² לבריה משנה ברוח וגוף אותם גופים שהיו בהם רוחות ונשמות קדושות ושמרו את מצוות התורה והשתדלו בתורה יומם ולילה והקדוש ברוך הוא טמן אותם בעפר אחר כך בזמן שישמח את העולם על אחת כמה וכמה שיעשה אותם בריה חדשה.
אמר רבי חייא ולא עוד אלא שאותו גוף שהיה יקום משמע שכתוב יחיו	אמר רבי חייא ולא עוד אלא שאותו גוף שהיה יקום משמע שכתוב יחיו

¹¹¹⁰ פי' והשני הוא שאחר שנעשה מטה בלע את המטותם (מ"מ).

¹¹¹¹

¹¹¹²

¹¹¹³ הם ב' ענינים: א', להחיותם. ב', לחדשם. ושניהם במטה אהרן. הא' שהחיהו, הב' שחדשו ממטה לנחש והיה מת אפילו מחיותו שהוא עץ בלחות הנפש הצומחת והנה נשתנה בשתים במהות הנפש מצומח לבעל חי ומעץ לנחש בגוף (אור יקר).

¹¹¹⁴ שכבר היו גופין ולא עצים וכיוצא במטה (אור יקר).

¹¹¹⁵ ולא כמטה שבעולם לא היה בו רוח והם עשו עצמם בעולם החומרי כעולם החדש במה ששמרו המצות הרוחניות ועסקו בתורה הרוחנית שעיקרם מעולם החדש (אור יקר).

¹¹¹⁶ שהם במאסר בשמירה בקברותם כאומרו בפתחי את קבורתיכם (אור יקר).

¹¹¹⁷ כדי שיכיר עצמו שהוא הוא פלוני הקודם, ואח"כ ישתנה אל בריה חדשה, כדי שיכיר וידע בעצמו באמתות ויכרוהו חביריו ויכירם, ואח"כ יתחדשו וזה יותר חסד ודאי. וא"ת וכיצד יהיה זה שהרי נתרקב, בשלמא לאותם יום או יומים אפשר להחיותו שתהיה הוא עצמו, אמנם שנתרקבו אפילו עצמותיו היאך אפשר ענין זה, לזה אמר כי העצם ההוא הוא שאור שבו יבנה שאר הגוף, וכמו שמי שנאכל קצת מבשרו יחיה ויגדל בשרו מיסוד שאר הבשר החי, כן יהיה אל המתים, אותו העצם

ספר שמות

<p>מתוך ולא כתוב יברא משמע דבריין אינון אבל יחיו דהא גרמא חד ישתאר מן גופא¹¹¹⁸ תחות ארעא וההוא לא אתרקב ולא אתבלי בעפרא לעלמין ובההוא זמנא קודשא בריך הוא ירכך ליה ויעביד ליה כחמירא בעיסה ויסתלק ויתפשט לארבע זויין ומניה ישתכלל גופא וכל שייפוי וקודשא בריך הוא יהיב ביה רוחא לבתר אמר ליה רבי אלעזר הכי הוא ותא חזי ההוא גרמא במה אתרכך בטל דכתיב (&) כי טל אורות טלך וגו'.</p>	<p>מתוך ולא כתוב יברא משמע שהם בריות אבל יחיו שהרי עצם אחת נשארת מן הגוף תחת האדמה והיא לא נרקבת ולא תבלה בעפר לעולמים ובאותו זמן הקדוש ברוך הוא ירכך אותו ויעשה אותו כמו שאור שבעסה ותעלה ותתפשט לארבע צדדים וממנה ישתכלל הגוף וכל איבריו והקדוש ברוך הוא יתן בו רוח אחר כך אמר לו רבי אלעזר כך הוא ובא וראה אותה עצם במה התרככה בטל שכתוב "כי טל אורות טלך וגו'".</p>
<p>ויאמר יהו"ה אל משה אמור אל אהרן קח (את) מטך ונטה ירך על מימי מצרים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם וגו' (&) אמר רבי יהודה האי קרא אית לאסתכלא ביה והיך יכול למהך לכל הני אתרי (ולא עוד אלא) ותו דהא כתיב (&) וימלא שבעת ימים אחרי הכות יהו"ה את היאור את היאור כתיב (&) ואת אמרת על מימי מצרים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם.</p>	<p>ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח מטך ונטה ירך על מימי מצרים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם וגו' אמר רבי יהודה יש להסתכל בפסוק הזה ואיך יכול ללכת לכל המקומות הללו (ולא עוד אלא) ועוד שהרי כתוב וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור כתוב את היאור ואתה אמרת על מימי מצרים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם.</p>
<p>אלא מימי מצרים נילוס הוה ומתמן אתמליין כל אינון שאר אנגמין ויאורין ומבוועין וכל מימין דילהון ועל דא אהרן לא נטה למחאה אלא לנילוס בלחודוי ותא חזי דהכי הוא דכתיב (&) ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאור¹¹¹⁹</p>	<p>אלא מימי מצרים היה הנילוס ומשם מתמלאים כל אותם שאר אגמים ויאורים ומעיינות וכל מימיהם ועל זה אהרן לא נטה להכות רק את הנילוס לבדו ובא וראה שככה זה שכתוב ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאור.</p>

שהוא שאור שממנו יחידה ויתפשט כל שאר הגוף, איש איש לפי עניינו מי שחסרים כל עצמותיו שנתרקבו [יהיו] [יחיו] כל עצמותיו, מי שיש לו רובע עצמות שאר העצמות ומי שיש לו עצמות יבשות שאר בשר ועור וכל המצטרך עד שיתכלל כל הגוף ויבנה מהעצם ההוא, אפילו שנאכל במעי הדגים אין אותו עצם מתעכל והוא בשמירה במצולות הים, בטל עליון שעתי דהקב"ה להחיות את המתים וכו' (אור יקר).

¹¹¹⁸ האורות העליונים הם לאורות התחתונים בבחי' האב על הבנים אשר חשקו תמיד להשפיע בהם, כמבואר אצלנו בכבוד אב ואם כי ניצוץ א' מהאב נמשך אל הבן ואינו זז ממנו לעולם (ע"ח שער עקודים פרק ו). הנה אותו הניצוץ הנה הוא בא בהטיפה הזרעית דאבא וכנ"ל שער טנת"א (ריש פרק ה) וממנו הוא ההבלי דגרמי שהוא תמצית החיות הנשאר בתוך העצמות בקבר, ובפרט בעצם לוז שהוא קיים לעולם וממנו הוא התחייה אשר בתחה"מ, כמ"ש במדרש הנעלם פ' תולדות (קלז ע"א) ובפ' וארא (כח ע"ב) ובכ"מ. וכן ע"י אותו הניצוץ הנה מקבל האדם כל שפע קיומו וחיותו וכל מה שניתן לו מלמעלה וכל מה שנגזר עליו, וכמו שכתבנו שם בשער טנת"א פ"ה אות מ"ו, וע' לעיל פ"ה אות י"ז. וזהו ענין מצות כיבוד או"א כמ"ש בשער הנסירה (פרק ב) וע' שער המצות (פרשת יתרו). ואמרו קידושין (לא ע"ב) מכבדו בחייו ומכבדו במותו, כי כל שפעו תמיד הוא לעולם ע"י שורשו שבנשמת אביו ואמו, וע' במ"ן ומ"ד (דרוש ח'). וזהו ג"כ מ"ש סנהדרין (קד ע"א) ברא מזכא אבא כי הם קשורים תמיד זב"ז לעולם, וכל מה שנמשך להבן וכל כוחו הוא הכל לפי תכונת אותו הניצוץ שהוא שורשו, ולכן מחויב לכבדו תמיד, וכן הוא מזכא לאו"א כי כל מה שעושה הוא בסיבתם (ביאורים ח"ב לו ע"ג).

¹¹¹⁹ ושאר מים היה להם לא ודאי ומאי מן היאור, אלא מפני שכל מימיהן מימי היאור הם, שאפילו בורות אינם נובעים אלא משם ולזה בנטיית יד על היאור הוכו כל המים והא אתא קרא לאשמעינן באומרו על נהרותם וכו' (אור יקר).

ספר שמות

<p>1120 אמר רבי אבא בא וראה מים מתתונים נפרדים לכמה צדדים (ומים עליונים על אחת כמה וכמה וגו') (עליונים שהרי) ומים עליונים מתכנסים לבית כינוס המים שכתוב ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד וכתוב ולמקוה המים קרא ימים הפסוק הזה פרשוהו ובא וראה אותו רקיע שיש בו שמש ולבנה כוכבים ומזלות זהו בית כינוס למים הרבים שהוא נוטל כל המים ומשקה את הארץ שהוא עולם תחתון כיון שנוטל את המים מפזר אותם ומחלק אותם לכל צד ומשם הוא משקה את כלם.</p>	<p>1120 אמר רבי אבא בא וראה מים מתתונים נפרדים לכמה צדדים (ומים עליונים על אחת כמה וכמה וגו') (עליונים שהרי) ומים עליונים מתכנסים לבית כינוס המים שכתוב ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד וכתוב ולמקוה המים קרא ימים הפסוק הזה פרשוהו ובא וראה אותו רקיע שיש בו שמש ולבנה כוכבים ומזלות זהו בית כינוס למים הרבים שהוא נוטל כל המים ומשקה את הארץ שהוא עולם תחתון כיון שנוטל את המים מפזר אותם ומחלק אותם לכל צד ומשם הוא משקה את כלם.</p>
<p>ובמונא דדינא שריא עלמא תתאה לא ינקא מן ההוא רקיעא¹¹²⁹ וינקא מסטר שמאלא וכדין אקרי (ישעיה לד ו) הרב ליהויה מלאה דם ווי לאינן דינקין כדין מינה ואתשקיין מינה דבההוא זמנא ימא ינקא מתרין סטרין והוא אתפלג לתרין חולקין חוור וסומק וכדין שדי ליאורא חולקא דמצרים ואלקי לעילא ואלקי לתתא ועל דא שתאן ישראל מיא ומצראי דמא</p>	<p>ובזמן שדין שורה העולם התחתון לא יונק מאותו רקיע ויונק מצד השמאל ואז נקרא חרב לה' מלאה דם אוי לאותם שיונקים ממנה אז ומשקים ממנה שבאותו זמן הים יונק משני צדדים והיה מתחלק לשני חלקים לבן ואדום ואז שופך ליאור את החלק של מצרים ומלקה למעלה ומלקה למטה ולכן ישראל שותים מים והמצרים דם.</p>
<p>אי תימא בגין גיעולא הוה ולא יתיר תא חזי שתאן דמא ועאל למעייהו ואסתלק ובקע עד דהוו מזבנין לון ישראל מיא בממונא וכדין שתאן מיא בגיני כך שירותא לאלקאה לון הוה דמא¹¹³⁰</p>	<p>אם תאמר שזה היה משום הגיעול ולא יותר בא וראה שותים את הדם ונכנס למעייהם ומתעלה ובוקע עד שהיו ישראל מוכרים להם מים בממון ואז שותים מים ומשום כך ראשית הלקאתם היתה דם.</p>
<p>רבי יצחק פתח האי קרא (תהלים קמה א)</p>	<p>רבי יצחק פתח פסוק זה "ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד</p>

¹¹²⁰ מ"ן (מ"מ).

¹¹²¹ ר"ל מ"ד (מ"מ).

¹¹²² יסוד דדכורא (רח"ו).

¹¹²³ פי' יקוו החסדים מתחת הת"ת אל מקום אחד שהוא היסוד ולמקוה המים הוא היסוד כמ"ש

בפ' בראשית (מ"מ).

¹¹²⁴ יסוד דדכורא (רח"ו).

¹¹²⁵ ת"ת ומלכות נכללים בו מפני שהוא מכללות שניהם, יוסף נכלל מיעקב ורחל, וכן בו נכלל שם

אהדונה"י (אור יקר).

¹¹²⁶ ז' ספירות ממטה למעלה, דהיינו ממלכות עד החסד (אור יקר).

¹¹²⁷ ו"ק שהם ו' ממטה למעלה, וששה ממעלה למטה, הם ו"ב מזלות, והם מזלות שנוזלים השפע

ו"ב מעינות מים אל המלכות ע"י היסוד, והכוכבים שבעה ענין שפיטתם הוא כפי זווגם והענין כי

המלכות בת שבע ממטה למעלה ונקשרת ב"ב אלו כפי מה שיהיה כל ככב וככב נקשר באיזה גבול

מ"ב גבולי' דהיינו ו"ב היות וכו' (אור יקר). פי' שהארות הז"א בתוכו וגם הארות המלכות הם בו

ומשם מקבלתם וחסדים וגבורות שהם כוכבייא ומזלי מתקצים בתוך היסוד (מ"מ).

¹¹²⁸ כנזכר בפ' בראשית הוד מלכא פליג לון (רח"ו).

¹¹²⁹ צנור הימיני (רח"ו).

¹¹³⁰ פי' מפני הדינין שנתנה המלכות ביאור מצרים ומשם היה הדם (מ"מ).

ספר שמות

<p>אָרוֹמֶמֶךְ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וְעַד תָּא הוּזִי דוֹד לְקַבִּיל דְּרַגְנָא דִּילֵיהּ¹¹³¹ קְאָמֶר דְּכַתִּיב (&) אֱלֹהֵי דִידֵי בְּגִין דְּבַעַא לְסַלְקָא שְׂבַחִיהּ וְלֹאֲעֵלָא לִיהּ¹¹³² לְנַהוּרָא עֲלֵאָה לְאַתְעֲרַבָא דָא בְּדָא לְמַהוּי כְּלָא חַד בְּגִינֵי כֶךְ אָרוֹמֶמֶךְ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ¹¹³³ וְגו'.</p>	<p>בא וראה דוד כנגד דרגתו אומר שכתוב אלהי שלי משום שרצה להעלות שבחו ולהכניס אותו לאור עליון להתערב זה בזה להיות הכל אחד משום כך ארוממך אלהי המלך וגו'.</p>
<p>דְּתַנִּינֵן כָּל יוֹמוּי דְּדוֹד אֲשֶׁתְּדִל לְאַתְקִנָּא כּוֹרְסִיא וְלֹאֲנַהֲרָא אֲנַפְהָא בְּגִין דִּיגִין עֲלִיהּ וְיִתְנַהֵיר תְּדִיר נַהוּרָא תְּתַאָה</p>	<p>ששנינו כל ימות דוד השתדל לתקן את הכסא ולהאיר פניה כדי שתגן עליו ויואר תמיד האור התחתון</p>
<p>כטא</p>	
<p>בְּנַהוּרָא עֲלֵאָה¹¹³⁴ לְמַהוּי כְּלָא חַד¹¹³⁵ וְכַד אַתָּא שְׁלֵמָה אֲשַׁכְּחָא עֲלֵמָא שְׁלִים¹¹³⁶ וְסִיְהֵרָא דְאַתְמֵלִיא וְלֹא אֲעֲטְרִיךְ לְאַטְרָהָא¹¹³⁷ עֲלֵהּ לְאַנְהֵרָא (ע"כ)</p>	<p>באור העליון להיות הכל אחד וכשבא שלימה מצא העולם שלם והלבנה התמלאה ולא צריך לטרוח עליה להאירה.</p>
<p>תָּא הוּזִי בְּשַׁעְתָּא דְּבַעֵי קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִסְבַּב נּוֹקְמִין מַעֲמִין עוֹבְדֵי עִזִּי אַתְעֵר שְׂמַאֲלָא¹¹³⁸ וְאַתְמֵלִיא סִיְהֵרָא מַהֲהוּא סְטְרָא דְמָא וְכַדִּין נְבַעִין מְבוֹעִין וְנַחֲלִין¹¹³⁹ דְּלַתְתָּא כָּל אֵינּוֹן דְּלִסְטֵר שְׂמַאֲלָא דְמָא וְעַל דָּא דִּינָא דִּילַהוֹן דְּמָא</p>	<p>בא וראה בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לקחת נקמות מעמים עובדי עבודה זרה התעורר השמאל והתמלאה הלבנה מאותו הצד דם ואז נבעו מעיינות ונחלים של מטה כל אותם של צד שמאל בדם ולכן הדין שלהם דם.</p>
<p>תָּא הוּזִי כַד הָאֵי דְמָא אַתְעֵר (נ"א כד דינא אַתְעֵר עַל עֲלֵמָא בְּגִין הַהוּא דְמָא דְקַטּוּלִין קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַתְעֵר) עַל עֲמָא הַהוּא דְמָא דְקַטּוּלִין אִיהוּ דִּיתְעֵר עֲלִיהוּ עֲמָא אַחְרָא וְקַטִּיל לֹון אַבְל (הַשְׁתָּא) בְּמַצְרִים לֹא בַעַא קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיִתְתָּאָה עֲלִיהוּ עֲמָא אַחְרָא לְאַתְעֵרָא עֲלִיהוּ דְמָא בְּגִין דִּישְׂרָאֵל הוּוּ בִּינִיְהוּ וְלֹא יַעֲטְעֵרוֹן בְּגִין דְּדִירִין בְּאַרְעָא דְלַהוֹן אַבְל קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַחָא לֹון בְּדְמָא בְּנַהֲרִין דְלַהוֹן דְלֹא הוּוּ יְכַלִּין לְמַשְׁתִּי</p>	<p>בא וראה כשהדם הזה מתעורר (כשהדין מתעורר על העולם בגלל אותו דם של ההרוגים הקדוש ברוך הוא מתעורר) על העם אותו דם של ההרוגים הוא שיתעורר עליהם עם אחר והורג אותם אבל (כעת) במצרים לא רצה הקדוש ברוך הוא להביא עליהם עם אחר לעורר עליהם דם משום שישראל היו ביניהם ולא יצטערו משום שדרים בארצם אבל הקדוש ברוך הוא הכה אותם בדם בנהרות שלהם שלא היו יכולים לשתות.</p>

¹¹³¹ מלכות (רח"ו).

¹¹³² פי' למלכות ומ"ש לנהורא עילאה, פי' לחברה עם ז"א (מ"מ).

¹¹³³ מלכות (רח"ו).

¹¹³⁴ מלכות בת"ת ולא אמר מנהורא אלא בנהורא דהיינו שתסתלק למעלה (אור יקר).

¹¹³⁵ ת"ת ומלכות והם בחי' אל היחוד (אור יקר).

¹¹³⁶ על העולמות מתוקנים והמלכות שהיא לבנה במילואה (אור יקר).

¹¹³⁷ אלא בנין הבית אבל מדת המלכות כבר היתה מתוקנת מצד מה שתקן אביו תקנו הקודמים

(אור יקר).

¹¹³⁸ תימא דהא לעיל קאמר באומות העולם מתנקם בהם בימינא וי"ל דהיינו ימינך ה' נאדרי בכח,

ירצה השמאל כלול בימין וימין עיקר אמנם הדין מן השמאל וכן פי' בפרשת בשלח בפסוק ימינך

דהיינו בכח עם השמאל כלול (אור יקר).

¹¹³⁹ הם בחי' יניקת השמאליים קדושים ובלתי קדושים (אור יקר).

ספר שמות

<p>ובגין דשולטנותא¹¹⁴⁰ דלהון שלטא בההוא נהרא פקיד קודשא בריך הוא לשולטנותא דלהון בקדמיתא בגין דילקי דחלא דלהון בקדמיתא בגין דנילוס חד דחלא דלהון הוה וכן שאר דחלין דלהון נבעין דמא הדא הוא דכתיב (&) והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים¹¹⁴¹</p>	<p>ומשום שהשלטון שלהם שולט באותו נהר צוה הקדוש ברוך הוא לשליט שלהם בראשונה כדי שתלקה אלילם ויראתם בראשונה משום שהנילוס היה אחד מאליהם ומיראותיהם וכן שאר האלילים והיראות שלהם נבעו דם זהו שכתוב והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים.</p>
<p>רבי חייא קם ליליא חד למלעי באורייתא והוה עמיה רבי יוסי זוטא דהוה רביא פתח רבי חייא ואמר (קהלת ט ז) לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלהים את מעשיך מאי קא חמא שלמה דאמר האי קרא</p>	<p>רבי חייא קם לילה אחד לעסוק בתורה והיה עמו רבי יוסי הקטן שהיה ילד פתח רבי חייא ואמר "לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלהים את מעשיך" מה ראה שלמה המלך שאמר פסוק זה.</p>
<p>אלא שלמה כל מלוי בחכמה הוו והאי דאמר לך אכול בשמחה לחמך בשעתא דבר נש אזיל באורחוי דקודשא בריך הוא קודשא בריך הוא¹¹⁴² מקרב ליה לגביה¹¹⁴³ ויהיב ליה שלוה¹¹⁴⁴ ונייחא כדין נהמא והמרא¹¹⁴⁵ דאכיל ושתי בחדוה דלבא¹¹⁴⁶ בגין דקודשא בריך הוא¹¹⁴⁷ אתרעי בעובדו¹¹⁴⁸</p>	<p>אלא שלימה כל דבריו היו בחכמה וזה שאמר לך אכול בשמחה לחמך בשעה שאדם הולך בדרכי הקדוש ברוך הוא הקדוש ברוך הוא מקרב אותנו אליו ונותן לו שלוה ומנוחה ואז הלחם והיין שאוכל ושותה בשמחת הלב בגלל שהקדוש ברוך הוא מרוצה במעשיו.</p>
<p>אמר ליה ההוא רביא אי הכי הא אמרת דכל מלוי דשלמה בחכמתא הוו אן הוא חכמתא הכא אמר ליה ברי תבשל בשולך¹¹⁴⁹ ותחמי האי קרא אמר ליה עד לא בשילנא ידענא אמר ליה מנא לך</p>	<p>אמר לו אותו ילד אם כך הרי אמרת שכל דברי שלימה היו בחכמה איפה כאן החכמה אמר לו בני בשל את בשולך ותראה את הפסוק הזה אמר לו בטרם בשלתי ידעתי אמר לו מנין לך.</p>
<p>אמר ליה קלא חד שמענא מאבא דהוה אמר בהאי קרא דשלמה קא אזחר ליה לבר נש לאעטרא לה לכנסת ישראל בשמחה דאיהו סטרא דימינא¹¹⁵⁰ ואיהו נהמא דיתעטר בחדוה</p>	<p>אמר לו קול אחד שמעתי מאבי שהיה אומר בפסוק הזה ששלמה מזהיר את האדם לעטר את כנסת ישראל בשמחה שהוא צד ימין והוא</p>

¹¹⁴⁰ כמו שהדם הוא פוקד תחלה על צבא המרום במרום כן בתורת הדם פקד תחלה שולטנותא דלהון (אור יקר).

¹¹⁴¹ בפסילי עץ ואבן חלק המים שבהם שהם מורכבים מד' יסודות היה דם והיה שותת (אור יקר), ואלהיהם הם עץ ואבן וממילא היו נובעים דם (רח"ו).

¹¹⁴² ת"ת (אור יקר).

¹¹⁴³ ע"י השכינה שהיא בחברתו המתייחדת במעשיו (אור יקר).

¹¹⁴⁴ דהיינו יסוד מדת השלום מתייחדת עם השכינה נעשת שלוה ונייחא לתחתונים וזה בסוד הפי שפי' ר' יוסי אלא שהוא הבליעו והסתימו כדמסיק (אור יקר).

¹¹⁴⁵ מלכות ובינה שתיהן מתייחדות (אור יקר).

¹¹⁴⁶ מפני קשרם למעלה בבינה (אור יקר).

¹¹⁴⁷ ת"ת (אור יקר).

¹¹⁴⁸ אתרעי במלכות מטעם עובדוי שע"י מצוותיו ייחדה (אור יקר).

¹¹⁴⁹ כלומר עד שתגדל ותלמד דרך הסוד (אור יקר).

¹¹⁵⁰ תימא דשמחה לעולם היא בשמאל, והכי קיימא לן בכל דוכתא שמחה בשר ויין והיא מצד הבינה, וי"ל שעם היותה שמאלית עכ"ז היא ימינית מן היין והכל בסוד הבינה, זה צד ימין שבה וזה

ספר שמות

<p>ולבתר דיתעטר בחמרא דאיהו שמאלא בנין דישתכח במהימנותא דכלא חדוותא שלימתא בימינא ושמאלא¹¹⁵¹ וכד תהוי בין תרווייהו כדין כל ברכאן שראן בעלמא וכל דא כד אתרעי קודשא בריך הוא בעובדיהון דבני נשא הדא הוא דכתיב (&) כי כבר רצה האלהים¹¹⁵² את מעשיך¹¹⁵³ אתא רבי חייא ונשקיה אמר חייך ברי האי מלה שבקנא בניגך¹¹⁵⁴ והשתא ידענא דקודשא בריך הוא בעי לאעטרא לך באורייתא</p>	<p>רצון והוא לחם שיתעטר בשמחה ואחר כך שיתעטר ביין שהוא שמאל כדי שתמצא באמונה של הכל שמחה שלימה בימין ושמאל וכאשר תהיה בין שניהם אז כל הברכות שורות בעולם וכל זה כשמתרצה הקדוש ברוך הוא במעשי בני אדם זהו שכתוב כי כבר רצה האלהים את מעשיך בא רבי חייא ונשקו אמר חייך בני דבר זה השארתי בשבילך ועכשיו ידעתי שרוצה הקדוש ברוך הוא לעטר אותך בתורה.</p>
<p>תו פתח רבי חייא ואמר (&) אמור אל אהרן קח מטך ונטה ידך על מימי מצרים מאי טעמא אהרן ולא משה אלא אמר קודשא בריך הוא אהרן מיינ קיימין בדוכתיה¹¹⁵⁵ ושמאלא בעי לנגדא מיינ מתמן אהרן דאתי מההוא סטרא יתער ליה וכד שמאלא נקיט לון¹¹⁵⁶ אינון יתהדרון דמא</p>	<p>עוד פתח רבי חייא ואמר אמור אל אהרן קח מטך ונטה ידך על מימי מצרים מה הטעם אהרן ולא משה אלא אמר הקדוש ברוך הוא אהרן המים עומדים במקומו והשמאל רוצה להמשיך מים משם אהרן שבא מאותו צד יעורר אותו וכששמאל לוקח אותם הם חוזרים להיות דם.</p>
<p>תא הוי תתאה דכל דרגין¹¹⁵⁷ מחא בקדמיתא אמר רבי שמעון מתתאה שרא קודשא בריך הוא וידא דיליה¹¹⁵⁸ מחא בכל אצבעא ואצבעא¹¹⁵⁹ וכד מטא לדרגא עלאה דכל דרגין¹¹⁶⁰ עבר איהו דיליה ועבר בארעא דמצרים וקטל כלא ובגיני כך קטל כל בוכרין בארעא דמצרים בנין דאיהו דרגא עלאה ובוכרא דכלא</p>	<p>בא וראה התחתון שבכל הדרגות הוא הכה בתחלה אמר רבי שמעון מהתחתון מתחיל הקדוש ברוך הוא וידו מכה בכל אצבע ואצבע וכשמגיע לדרגה העליונה שבכל הדרגות הוא עושה את שלו ועובר בארץ מצרים והורג את הכל ובגלל זה הרג את כל הבכורות בארץ מצרים משום שהיא הדרגה העליונה ובכורת הכל.</p>

צד שמאל שבה, ואומר אכל ושתה אל הדרך הזה יצרה, שהיא תשפיע לך בענין שתאכל שפע המלכות מצד ימין הבינה לחם בשמחה והשפע משמאל הבינה יין בלב טוב (אור יקר).

¹¹⁵¹ ואע"ג דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני כבר יישב הרב דהכל אמת והא הוא איתא (רח"ו), וישוה הרב הוא בליקוטים שאמר אע"ג דכתיב שמאלו וכו' עכ"ז צריך התעוררות הימין בתחילה (מ"מ).

¹¹⁵² אפשר דהיינו אימ' הקושרת או רצה המלכות שהיא נקשרת (אור יקר).

¹¹⁵³ למעלה, שהיא בוקדת המעשים קודם שתעלה ואם הם רצויים מקבלם ואם לאו אינה מתייחדת ומה שאמר "כי כבר רצה" והיא מעצמה תתקשר בת"ת כיון שהיא בין ימין ושמאל תו לא צריכת (אור יקר).

¹¹⁵⁴ פי' סוד זה הייתי רוצה לאומרו ובשבילך שאתה קטן לא אמרתי אותו (מ"מ).

¹¹⁵⁵ ימין חסד בעל המים, ושמאל שהם החצונים רוצים מים, יאמר אהרן איני משקה אותם אלא דם ודין מצד שמאל שבימין, ולא שיהיו דם בכל המציאויות שהרי לישראל הם מים (אור יקר).

¹¹⁵⁶ שהם החצונים מצא מין את מינו ונעור שם יהפך לדם ויהיה דין, ולא יתקן צד הדין אלא לישראל (אור יקר).

¹¹⁵⁷ מעשר כחות הוכה הכח האחרון בכח המדה האחרונה (אור יקר). פי' כתב הרב כי מכת הדם היתה בכתר דמלכות דס"א וצפרדע במוחין דמלכות וכנים בקרקפתא של מלכות הרשעה מקום השער שבראשה ובעטרת יסוד דסמאל בעלה והמכות האחרות כולם לסמאל וז"ש תתאה דכל דרגין אתמחי בקדמיתא שהיא לילית ואח"כ סמאל (מ"מ).

¹¹⁵⁸ פי' מלכות דאצילות הנק' יד ה' (מ"מ).

¹¹⁵⁹ פי' עשר ספירותיה בכל מכה היתה ספירה אחת מספירותיה מכה לסט"א (מ"מ).

¹¹⁶⁰ כתר הוא בכור, והכה המעלה העשירית לקלי' והבכורות במצרים (אור יקר). הם ג"ר דקלי' כמ"ש הרב במכת בכורות בכ"ר ר"ת בינה כתר ראשית חכמה דקלי' (מ"מ).

ספר שמות

<p>ותא חזי פרעה הוה שולטניה במיא (נ"א בקדמיתא ומתתאה שרא קודשא בריך הוא וכד מטא לדרגא עלאה דלהון דאיהו בוכרא דכל דרגין דלהון קמל כל בוכרא בארעא דמצרים בגין ההוא דרגא עלאה ובוכרא דכולא ותא חזי פרעה הוה בוכרא ושולטניה במיא) דכתיב (יחזקאל כט ג) התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו בגין כך אתהפך נהריה בדמא בקדמיתא לבתר צפרדעים דמשמטי לון בקלין מסירין מקרקרין בגו מעייהו (נ"א מקרקרין בגו יאורא) ונפקי מגו יאורא וסלקי ביבשתא וראמין קלין בכל סטרין עד דאינון נפלין כמתין בגו ביתא</p>	<p>ובא וראה פרעה היה שלטונו במים (בראשונה ומהתחתונה התחיל הקדוש ברוך הוא וכאשר הגיע לדרגתם העליונה שהיא הבכורה שבכל הדרגות שלהם הרג כל בכור בארץ מצרים משום אותו מדרגה עליונה והבכורה של הכל ובא וראה פרעה היה בכור ושלטונו במים) שכתוב התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו משום כך התהפך נהרו לדם בתחילה אחר כך הצפרדעים שהיו¹¹⁶¹ ונוגפים בהם בקולות¹¹⁶² רועדים ומקרקרים בתוך מעיהם (מקרקרים בתוך היאור) ויוצאים מתוך היאור ועולים ליבשה ומרימים קולות לכל הצדדים עד שהם נופלים כמו מתים בתוך הבית.</p>
<p>ורזא דמלה כל אינון עשר אתין דעבד קודשא בריך הוא כלהו הוו מגו ידא תקיפא וההוא ידא אתתקף על אינון דרגין</p>	<p>וסוד הדבר כל אותם עשרה אותות שעשה הקדוש ברוך הוא כולם היו מתוך היד החזקה ואותה יד התחזקה על אותן דרגות</p>
<p>כמ/ב</p>	
<p>כולהו שלטנותא דלהון בגין לבלבלא דעתייהו ולא הוו ידעי למעבד מידי תא חזי כל אינון דרגין דלהון כיון דנפקי למעבד מידי דאתתזוי לכלא לא יכלין (לבתר) למעבד מידי אימתי כד (נ"א בגין ההוא) ידא תקיפא (ס"א שריא) דשריא עלייהו (דכתיב (&)) ושרין היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך</p>	<p>כולם השלטון שלהם כדי לבלבל את דעתם ולא היו יודעים לעשות דבר בא וראה כל מדרגותיהם כיון שיוצאים לעשות דבר שהכל רואים שלא יכולים (אחר כך) לעשות דבר מתי כאשר (בגלל אותה) יד חזקה (שורה) ששרתה עליהם (שכתוב) ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך.</p>
<p>רבי שמעון פתח ואמר (ירמיה לא טו) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' תא חזי האי קרא אוקמוה בכמה אתרי והאי קרא קשיא רחל מבכה על בניה בנהא דרחל יוסף ובנימין הוו ולא יתיר ולאה (כלהו) שית שבטין הוו דילה אמאי בכת רחל ולא לאה</p>	<p>רבי שמעון פתח ואמר קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' בא וראה הפסוק הזה פרשוהו בכמה מקומות ופסוק זה קשה רחל מבכה על בניה בני רחל היו יוסף ובנימין ולא יותר ולאה (כל) ששה שבטים היו שלה למה בכתה רחל ולא לאה.</p>
<p>אלא הכי אמרו כתיב (בראשית כט יז) ועיני לאה רכות אמאי רכות בניה דכל¹¹⁶³ יומא נפקת לפרשת ארחין ושאלת על עשו והוו אמרין לה</p>	<p>אלא כך אמרו כתוב ועיני לאה רכות למה רכות משום שכל יום יצאה לפרשת דרכים ושאלה על עשו והיו</p>

1161

1162

¹¹⁶³ כשתדקדק דברי ר"ש לא לריק פי' דרך זה אלא שהוא מסכים על דרך הסוד, רחל בת זוג ליעקב דהיינו מלכות בת זוג, ועשו למטה בחוץ, ולא שבה בתשובה ועלתה אל מדת התשובה בינה, ולכך אין לה לבכות שאינה נפגמת בגלות הבנים, והבנים למטה תיקוני רחל, לכך היא בוכה על תיקוניה כדי להתייחד עם בעלה כדמסיק (אור יקר).

ספר שמות

<p>עובדיו דההוא רשע ודחילת למנפל בנו עדביה והות בכת כל יומא עד דאתרככו עינהא</p>	<p>אומרים לה את מעשיו של אותו רשע ופחדה ליפול בגורלו והיתה בוכה כל יום עד שהתרככו עיניה.</p>
<p>וקודשא בריך הוא אמר אנת בכת בנין ההוא צדיקא דלא תהוי בעדביה דההוא רשע חייך אחתך תקום בפרשת ארחין ותבכי על גלותהון דישראל ואת תקום לגו ולא תבכי עלייהו ורחל אידי בכת על גלותהון דישראל</p>	<p>והקדוש ברוך הוא אמר את בכית בשביל אותו צדיק כדי שלא תהיי בגורלו של אותו רשע חייך אחותך תעמוד בפרשת דרכים ותבכה על גלות ישראל ואת תעמדי בפנים ולא תבכי עליהם ורחל היא הבוכה על גלות ישראל.</p>
<p>אבל האי קרא איהו על מה דאמרן אבל רוא דמלה דרחל ולאה תרי עלמין נינהו¹¹⁶⁴ חד עלמא דאתכסיא¹¹⁶⁵ וחד עלמא דאתגליא ועל דא דא אתקברת ואתחפיאת לגו במערתא ואתכסיאת ודא קיימא בפרשת ארחין באתגליא¹¹⁶⁶ וכלא כגוונא עלאה ובנין כך לא אעיל לה יעקב במערתא ולא באתר אחרא דהא כתיב (שם מח ז) בעוד כברת ארץ לבוא אפרתה ולא אעיל לה למתא בנין דהוה ידע דאתרה הוה באתרא דאתגליא</p>	<p>אבל פסוק זה הוא על מה שאמרנו אבל סוד הדבר שרחל ולאה הן שני עולמות אחד עולם הנכסה ואחד עולם הנגלה ולכן זו נקברה ונסתתרה בתוך המערה ונתכסתה וזו עומדת בפרשת דרכים בנגלה והכל כדוגמא העליונה ולכן לא הכניס אותה יעקב למערה ולא במקום אחר שהרי כתוב בעוד כברת ארץ לבא אפרתה ולא הכניס אותה לעיר משום שהיה יודע שמקומה היה במקום הנגלה.</p>
<p>תא חזי כנסת ישראל הכי אקרי רחל¹¹⁶⁷ כמה דאת אמר (ישעיה נג ז) וכרחל לפני גוזזיה נאלמה אמאי נאלמה דכד שלטין שאר עמין קלא אתפסק מינה והיא אתאלמת</p>	<p>בא וראה כנסת ישראל נקראת כך רחל כמו שנאמר "וכרחל לפני גוזזיה נאלמה" למה נאלמה שכששולטים שאר העמים הקול נפסק ממנה והיא נאלמת.</p>
<p>ודא הוא דכתיב (&) קול ברמה נשמע נהי בכי</p>	<p>וזהו שכתוב קול ברמה נשמע נהי</p>

¹¹⁶⁴ כבר כתבנו ביאורם בפ' ויצא ע"ש באריכות (מ"מ).

¹¹⁶⁵ וא"ת שרה ורבקה שהם במערה מאיזה צד ומדריגה הם, אבל ל"ל שהם שם ד' נקבות וד' זכרים, אדם חכמה חוה בינה, אברהם חסד יצחק גבורה יעקב בת"ת שרה בחי' מלכות בחסד רבקה בחי' המלכות בגבורה לאה בחי' מלכות הנקשרת עם הת"ת בסוד הדעת, דהיינו בסוד הבינה, רחל בחי' המלכות למטה הנגלת העומדת בפרשת אורחין בין ב' הדרכים ימין ושמאל על דרך היסוד שבין נר"ה או פרשת ב' דרכים קדוש וחיצון, והיא בבחי' השכינה ההולכת בגלות, ולכך היא עומדת שם כמו מרכבתה קבורתה, כענין קבורת משה ואהרן מרים כדפי' בפרשת חקת (אור יקר). רחל מבכה על בניה. ומ"ש קול ברמה נשמע, הוא על ה' ראשונה, שהיא רומז ה' עלאה, שם נשמע קול נהי ובכיה של רחל, ואז גם היא בוכה, שהבכיה דאימא עלאה, ע"ד במסתרים תבכה נפשי, לכן כתיב ועיני לאה רכות, אמ"זל מהבכיה, וע"ז אמרו קול ברמה נשמע, הכוונה על ה', לזה אמר תמרורים, לשון רבים, ואח"כ אמר רחל מבכה על בניה, שהולכת בגלות, ואין הבכי על הגלתה, אלא כי איננו, פי' שהיא אינה עמהם, ונפרדה, שאז הוא החורבן כנ"ל (פרי עץ חיים שער ר"ח חנוכה ופורים פרק ג). לאה ורחל שהם שתי אחיות, מאחר שלאה הרי היא מהבינה אימא, כי הרי גם לאה היא באמת ג"כ רק מהמלכות הכללי, ויצאה עם רחל בדור אחד וממקום אחד, א"כ הרי ודאי שהם אחיות זו לזו אלא ששורש לאה הוא מהבינה שבה, ושורש רחל הוא מהמלכות שבה וכו'. אך פרצוף המלכות הכללי היא נקרא ג"כ בשם רחל, והוא רחל הכללי, רחל הגדולה, והיא הה' אחרונה דהו"ה הכללי שבאצילות, שם אדנ"י הכללי וכו' (הקדו"ש מה ע"ד).

¹¹⁶⁶ ז"ל הרב, ולכן נקברה רחל בפרשת דרכים בדרך שהוא מקום הפרש שבין יעקב לז"א שהוא מהחזה ולמטה עכ"ל, ובזה תבין לשון זה (מ"מ).

¹¹⁶⁷ דומה ממש אפילו בשם דהיינו שהיא כרחל בגלות שהיא אין לה כח להנצל מיד גוזזיה כך מראה עצמה בחלישות כח ולא ח"ו שיש להם שליטה אלא מצד עוונותינו הדין והאמת והצדק גורמין שאנו לוקין והיא לוקה מצד בחי' א' וגולה מצד בחי' ב' ומראה עצמה רחל אלמת מקול הת"ת שהוא משפיע בה הנקרא קול והיא דבור וכיון שאין לה קול בטל דבורה (אור יקר).

ספר שמות

<p>תמרורים קול ברמה נשמע דא ירושלים לעילא¹¹⁶⁸ רחל מבכה על בניה¹¹⁶⁹ כל זמנא דישראל אינון בגלותא איהי מבכה עליהו דאיהי אימא דלהון¹¹⁷⁰ (&) מאנה להנחם על בניה מאי טעמא (&) כי אינון¹¹⁷¹ כי אינם מבעי ליה אלא בנין דבעלה דאיהו קול אסתלק מינה ולא אתחבר בהדה</p>	<p>בכי תמרורים קול ברמה נשמע זו ירושלים למעלה רחל מבכה על בניה כל זמן שישראל הם בגלות היא מבכה עליהם שהיא האם שלהם "מאנה להנחם על בניה" מה הטעם כי אינון היה צריך לכתוב כי אינם אלא משום שבעלה הוא קול הסתלק ממנה ולא התחבר עמה.</p>
<p>ותא חזי לאו שעתא¹¹⁷² חדא איהי דבכת עלייהו דישראל אלא בכל זמנא וזמנא דאינון בגלותא ובניני כך קודשא בריך הוא גרם לון קלא¹¹⁷³ למצראי דכתיב (שמות יא ו) והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה וגו' והזמין להם קולות אחרים באותם הצפרדעים שהרימו קולות במעיהם והיו נופלים בשוקים כמו מתים.</p>	<p>ובא וראה לא שעה אחת היא בוכה על ישראל אלא בכל זמן וזמן שהם בגלות ולכן הקדוש ברוך הוא גרם למצריים קול שכתוב והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה וגו' והזמין להם קולות אחרים באותם הצפרדעים שהרימו קולות במעיהם והיו נופלים בשוקים כמו מתים.</p>
<p>ותעל הצפרדע (&) חדא הות ואולידת ואתמליית ארעא מינייהו והווי כלהו מסרין גרמייהו לאשא דכתיב (&) ובתנוריד ובמשארותיך ומאי הווי אמרי (תהלים סו יב) באנו באש ובמים¹¹⁷⁴ ותוציאנו לרויה¹¹⁷⁵ ואי תימא אי הכי מאי איכפת להו למצראי דעאלין לאשא כל אינון עורדענין אלא כלהו עאלין לאשא ואולין בתנורא ולא מתים ואינון דמתים מאי קא עבדי נהמא הוה בתנורא ועאלין בנו נהמא ומתבקעין ונפקי מנייהו אחרנין ואשתאבין בנהמא אתו¹¹⁰ למיכל מינה ההוא</p>	<p>ותעל הצפרדע היתה אחת והולידה והתמלאה הארץ מהם והיו כולן מוסרות עצמן לאש שכתוב ובתנוריד ובמשארותיך ומה היו אומרות באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה ואם תאמר אם כך מה אכפת למצריים שכל אותן הצפרדעים נכנסות לאש אלא כולן נכנסות לאש והולכות בתנור ולא מתות ואותן שמתות מה עשו לחם היה בתנור ונכנסות לתוך הלחם ומתבקעות ויוצאות מהן אחרות ונשאבות לתוך הלחם באו לאכול ממנו אותה פת הפכה לצפרדע</p>

¹¹⁶⁸ היינו שבחי' ההולכת בגלות מעלה קול בכייתה למעלה, בסוד בחינתה העליונה דהיינו ירושלים של מעלה, שאינה גולה וגם אינה מתייחדת והם ב' בחי': הא', רמה. והב', רחל (אור יקר). בינה (מ"מ).

¹¹⁶⁹ ולגבי אותה בחי' יש לה קול לצד מעלה, אמנם לצד מטה כדי להנקם מאויביה אין לה קול, אלא לפני גוזזיה שהם השרים התחתונים נאלמה אין לה קול (אור יקר).

¹¹⁷⁰ כל ישראל נקראים בית ישראל, ע"ש רחל, הנקראת בית של זעיר, הנקרא ישראל. כנודע, כי כל ישראל קרויים ע"ש אפרים, וע"ש יוסף, וע"ש רחל. כמש"ה, רחל מבכה על בניה, עם היות הגלות ההוא מבני יהודה. ונודע היותה נקראת עקרת הבית, עיקרה של בית (שעה"פ שמיני).

¹¹⁷¹ מפני שאינם, שאינה יכולה להתייחד אלא ע"י התעוררותם, והיינו מבכה על בניה, כי אינון מפני שבניה אינם מעוררים הייחוד ודקדק שאמר "אינון ולא אמר אינו" דהיינו ב' פעמים אינו (אור יקר).

¹¹⁷² לפרש שגם בגלות מצרים היתה בוכה והיה הענין ממש בגלות בבל, שהכל דרך א' גורע הייחוד ובוכה עליו כדפי' (אור יקר).

¹¹⁷³ שהם צעקו וגרמו מאת ה' במכת בכורות, אמנם בצפרדעים ממש (אור יקר).

¹¹⁷⁴ בתנורים ומשארות אש התנור ומי הלישה (אור יקר).

¹¹⁷⁵ שהיו נשאבים בפת, ופועלים זרע חדש במעיהם כדמסיק, והיינו שע"י היות הפת שמן בשמנים היה בורא במעיהם צפרדעים כעין שנבראים תולעים במעים ושם היו מקרקרים במעיהם כדמסיק (אור יקר).

ספר שמות

פתא אתהדר עורדעניא במעייהו ורקדן ורמאן קלין עד דהוו מתים ודא קשיא לון מכלא ¹¹⁷⁶	במעיהם ורוקדות ומרימות קולות עד שהיו מתים וזה קשה להם מהכל.
תא הזי כתיב (&) ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך פרעה איהו אלקי קדמאה מכלהו ¹¹⁷⁷ ויתיר מכלהו ¹¹⁷⁸ להוי שמיה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא דהוא פקיד עובדין דבני נשא בכל מה דעבדי	בא וראה כתוב ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך פרעה לקה ראשון מכולם ויותר מכולם כדי שיהיה שם האלוה מברך מן העולם ועד העולם שהוא פוקד מעשי בני אדם בכל מה שעושים.
כתיב (בראשית יב טו) ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה ותקח האשה בית האי קרא לדרשא הוא דאתא תלת פרעה	כתוב ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה פסוק זה לדרשה הוא בא שלשה פרעה
ל/א	
הכא ¹¹⁷⁹ חד בההוא זמנא וחד ביומוי דיוסף וחד ביומוי דמשה דאלקי בקולפוי (ס"א הא קרא כלא אתקיים ב) פרעה קדמאה ¹¹⁸⁰ (אבל) בשעתא דאתנסבת שרה לגביה רמו לאומנין וציירו ההוא דיוקנא באדריה על ערסיה בכותלא ¹¹⁸¹ לא נחה דעתיה עד דעבדו דיוקנא דשרה בנסירו וכד סליק לערסיה ¹¹⁸² סליק לה עמיה ¹¹⁸³ כל מלכא דאתא אבתריה הוה חמי ההוא דיוקנא מציירא ציורא והוה עאלין קמיה בדיחי ¹¹⁸⁴ כד סליק לערסיה הוה אתהני בההוא	כאן אחד באותו זמן ואחד בימי יוסף ואחד בימי משה שהלקהו במטהו (הפסוק הזה כלו התקיים ב) פרעה הראשון (אבל) בשעה שנלקחה שרה אליו רמז לאומנים וציורו בחדרו את דמותה על מטתו בכתל לא נחה דעתו עד שעשו את דמותה של שרה על לוח עץ וכשהיה עולה למטתו העלה אותה עמו כל מלך שבא אחריו היה רואה אותו מצויר בציור והיו נכנסים לפניו בדחנים וכשעולה למטתו היה

¹¹⁷⁶ ולכך אמר הכתוב באחרונה, ובתנוריק ובמשארותיק, מפני שהיו מתים מיתה קשה ע"י (אור יקר).

¹¹⁷⁷ שהקדימו הכתוב (אור יקר).

¹¹⁷⁸ שכתוב בו ובחדר משכבך ועל מטתך והטעם כדמסיק (אור יקר).

¹¹⁷⁹ כנגד ג' מלכים שמלכו במצרים מאותו זמן ועד יציאת ישראל מצרים, וכל מלכי מצרים פרעה שמם, ירצה בלשון מצרי קיסר, וירצה ששלתם היו נהנים בחדר משכבם מאותה צורה. רמז שגלתה שכינה שהיא שרה ודאי, שרה ראשונה בימי אברהם ונהנה פרעה ממנה, שכל מקום שהצדיק גולה שכינה גולה עמו, והיינו ויראו אותה שרי פרעה כל כחות החצונים נהנו שם, וכשנסתלקה עם אברהם היתה שם אותה צורה, מפני שעדיין נשאר שם פתח פתוח לגלות מצרים והיו נהנים משם. ואח"כ שנית בימי יוסף, דהיינו בחי' השכינה, מהיסוד שנהנו ממנה המצרים, כאומרו, הא לכם זרע וזרעתם, והיינו ויהללו אותה אל פרעה, והיינו ע"י אותו ציור שציירו לו האומנים היתה אותו דיוקן שם (אור יקר).

¹¹⁸⁰ פי' אע"פ שרמז לג' פרעה וכו' עכ"ז פשט הכתוב מדבר בפרעה הא' (מ"מ).

¹¹⁸¹ שלא היה נהנה בעצם ממנה אמנם בשלישית גלתה שכינה והיתה שם בגלות והיינו ותקח האשה בית פרעה (אור יקר).

¹¹⁸² שהיתה משפעת החצונים והיו נהנים ממנה והפרידה מלמעלה והיינו ותקח האשה בית פרעה (אור יקר).

¹¹⁸³ והיינו סוד גלותה בעצם, ולזה הם גרמו מעט מעט זה להדבק אל הקודש להנות מניצוץ הקדושה כדפי', ולזה כשבא הקב"ה לפדות השכינה ולהשבית החצונים, הוצרך להלקות הבחי' הזאת, מקום יניקתם ממנה, דהיינו ענין בחדר משכבך ועל מטתך, הבחי' הפרטית אשר להם, ומאותה הבחי' יתפשט המכה לכל שאר הבחינות, לכך ילקה תחילה השר העליון באותה בחי' ומשם יתפשט לשריו (אור יקר).

¹¹⁸⁴ היינו דרך הנאתה ע"י ההתעוררות נעמה, שהוא שיר רע שעושיין למעלה וענין זה התחיל פרעה הראשון מדרגה אחר מדרגה תחילה נהנה מטע, ואח"כ נהנה יותר והיינו תחילה ציירו בכותל, ואח"כ בנסירות, ואח"כ עאלין קמיה בדיחין, ולזה היה צורך המכה הזאת בצפרדעים שהיו משוררים בחדר משכבו הפך אותם השירים, ואלו שרים בשירים לרעה להשבית כחו הנהנה משם (אור יקר).

ספר שמות

<p>נהנה מאותו ציור לכן המלך לקה כאן יותר מהכל (בא וראה) היינו מה שכתוב ובחדר משכבך ועל מטתך ואחר כך ובבית עבדיך ובעמך ובכלם לא כתוב על מטתם אלא רק לו לבדו.</p>	<p>ציור בגין כך מלכא אלקי הכא יתיר מכלא (תא חזי) היינו דכתיב (&) ובחדר משכבך ועל מטתך ולבית ובבית עבדיך ובעמך ובכלהו לא כתיב על מטתם אלא ליה בלחודיה</p>
<p>רבי אבא פתח "כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת האי קרא אתמר ואמרי ליה חברייא אבל תא חזי כד אינון נחלין דעאלין לנו ימא¹¹⁸⁶ וימא נקיט לון ושאיב לון בגויה בגין דקפאן מיא בגו ימא וההוא גלידו שאיב כל מיא דעאלין ביה¹¹⁸⁷ ולבית נפקין מיא בתוקפא דדרום ואשקי ית כל חיות ברא כמה דאת אמר (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי¹¹⁸⁸</p>	<p>רבי אבא פתח "כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת האי קרא אתמר ואמרי ליה חברייא אבל תא חזי כד אינון נחלין דעאלין לנו ימא¹¹⁸⁶ וימא נקיט לון ושאיב לון בגויה בגין דקפאן מיא בגו ימא וההוא גלידו שאיב כל מיא דעאלין ביה¹¹⁸⁷ ולבית נפקין מיא בתוקפא דדרום ואשקי ית כל חיות ברא כמה דאת אמר (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי¹¹⁸⁸</p>
<p>ובא וראה ים שקופא שואב את כל המים ומפשיר בכח הדרום כמו שנתבאר ומשום כך איננו מלא ונאמר.</p>	<p>(זהו הנ"א) ותא חזי ימא דקפא¹¹⁸⁹ שאיב כל מיא ואשתרי בתוקפא דדרום¹¹⁹⁰ כמה דאתמר ובגין כך איננו מלא ואתמר</p>
<p>והרי התעוררו בו החברים אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת מה הטעם הם שבים משום שאותו נהר שנמשך ויוצא מעדן לא פוסק לעולמים והוא מוציא תמיד מים לים ועל זה המים שבים ללכת ושבים והולכים ושבים ולא פוסקים לעולמים וכשהוא שב ללכת כדי ללכת להשקות את הכל ובאה רוח צפון והמים קופאים ורוח הדרום שהיא חמימה¹¹⁹¹ מטילה אותם ללכת לכל</p>	<p>והא אתערו ביה חברייא אל מקום שהנחלים הולכים¹¹⁹² שם הם שבים ללכת (&) מאי טעמא הם שבים בגין דההוא נהר¹¹⁹³ דנגיד ונפיק מעדן¹¹⁹⁴ לא פסיק לעלמין והוא אפיק תדיר מיא לימא ועל דא מיין שבין ללכת¹¹⁹⁵ ותבין ואולין ותבין ולא פסקין לעלמין וכד איהו תב ללכת בגין למהך לאשקאה לכלא ואתי רוח צפון וקפי מיא¹¹⁹⁶ ורוחא דדרום דאיהו חמימא שרי לון למהך לכל סטר ועל דא האי ימא יתיב בין תרי</p>

¹¹⁸⁵ דהיינו משך השפע, אמנם מצד הדין רואה היא להוכיחם, ומיד קרירות צפון שהוא דין הגבורה, לא המונע השפע אליה, אלא המונע השפע מן התחוננים שלא יושפע אליהם, והיא מלאה ים ודאי, אלא שדין הגבורה וקרירותה קפאן מייא (אור יקר).

¹¹⁸⁶ ז' מדות שבע נחלים הבאים אל המלכות שהיא נקראת ים, אמנם היא רואה שמעשה התחוננים אינם הגונים מעכב השפע לייסרם והיינו בזמן שלא הגיע מעשה התחוננים בגדר לעכב השפע שלא יושפע בה. וכל שפע הספירה מעוכב בעצמה ואינה משפעת לתחוננים, ויש בה כח לכנוס ולאסוף כל השפע בכח הדין ההוא, כעין הגליד והקרח שהם שואבין מים ומגלידין עוד, ולכך יש כח במלכות לסבול השפעת השפע, והיא עוצרת מצד כח הגבורה הזאת כדפי' (אור יקר). פי' הם ר"ק דז"א המשפיעים למלכות (מ"מ).

¹¹⁸⁷ אמנם אח"כ בשוב בני אדם, באים תוקף חום הדרום מצד החסד המקרר וממתק קרירות הצפון גבורה, ומפשיר שלגי המים, ומשקה התחוננים שהם החיות וכל אשר למטה מהם, ועליהם נאמר המשלח מעינים בנחלים, דהיינו מוסיף עוד מעינים שמימי חמים המריצים הנחלים הקפויים, בין הרים יהלכון כדי לחמם הר הצפון הקר המגליד, ונמשכים למטה המים (אור יקר). פי' בתחלה קודם שבא הדרום כמש"ל וההוא גלידו שאיב כל מיא (מ"מ).

¹¹⁸⁸ שהם חיות המלכות, ומשם אל התחוננים וכו' (אור יקר).

¹¹⁸⁹ היינו שהים איננו מתיבש בחום הגבורה, שאז מתתקן בהרבות לה המים אמנם ימא דקפא אף אם תשפיע לה כל מימות שבעולם לא תשפיע למטה אלא השפעתה (אור יקר).

¹¹⁹⁰ דהיינו לחממה בייחוד, כדי שע"י אותו החום תתרצה להשפיע אל התחוננים (אור יקר).

ספר שמות

<p>ספרי¹¹⁹⁷ אלין ובגנייהו קיימא¹¹⁹⁸ וארבין אזלין¹¹⁹⁹ ונטלין לכל סטר</p>	<p>צד ועל זה הים הזה יושב בין שני הצדדים הללו ובשבילם הוא עומד ואניות הולכות ונוסעות לכל צד.</p>
<p>תא חזי כד מלכא אתי לערסיה¹²⁰⁰ בשעתא דאתפלג ליליא רוחא דצפון אתער דאיהו אתער חביבותא לגבי מטרוניתא דאלמלא אתערותא דצפון לא אתחבר מלכא בהדה בגין דצפון שארי חביבותא¹²⁰¹ כמה דאתמר (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי ודרום חביק ברחימו דכתיב (&) וימינו תחבקני כדין כמה בדיחין מתערין שירתא עד דאתי צפרא דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים</p>	<p>בא וראה כשהמלך בא למטתו בשעה שנחלק הלילה רוח צפון מתעוררת שהיא מעוררת חביבות למלכה שאלמלא מתעוררת הצפון אין מתחבר המלך עמה משום שמצפון מתחילה חביבות כמו שנאמר שמאלו תחת לראשי ודרום מחבק באהבה שכתוב וימינו תחבקני ואז כמה בדחנים מעוררים שירה עד שבא הבוקר שכתוב "ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים".</p>
<p>וכד אתי צפרא כלהו עלאי ותתאי אמרי שירתא וישראל כנוונא דא לתתא דכתיב (ישעיה סב ו) המזכירים את יהו"ה אל דמי לכם אל דמי לכם לתתא דייקא (בלילה)</p>	<p>וכשבא הבוקר כל העליונים והתחתונים אומרים שירה וישראל כדוגמא זה למטה שכתוב "המזכירים את ה' אל דמי לכם אל דמי לכם למטה דווקא (בלילה)".</p>
<p>כד אתפליג ליליא אינון דתיאובתא דילהון לאדכרא תדיר לקודשא בריך הוא לא יהבי שכיבו ללבא וקיימין לאדכרא ליה לקודשא בריך הוא כד סליק צפרא מקדימין לבי כנישתא ומשבחאן ליה לקודשא בריך הוא וכן בתר פלגות יומא וכן בליליא כד אתחשך ואתדבק ליליא בחשוכא ובת שמשא על אלין כתיב (&) המזכירים את יהו"ה אל דמי לכם ודא עמא קדישא דישראל</p>	<p>כשנחלק הלילה אותם שתשוקתם להזכיר תמיד את הקדוש ברוך הוא לא נותנים שינה ללב ועומדים להזכיר את הקדוש ברוך הוא כשעולה הבוקר מקדימים לבית הכנסת ומשבחים את הקדוש ברוך הוא וכן אחר חצות היום וכן בלילה כשנחשך ונדבק הלילה בחושך ולן¹²⁰² השמש ועל אלה כתוב המזכירים את ה' אל דמי לכם וזה עם ישראל הקדוש.</p>
<p>ועל דא אדכר לון קודשא בריך הוא במצרים וסליק על פרעה אלין דלא משתככי יממא וליליא ומאן אינון עורדעניא דקלהון לא משתכך תדיר בגין דאתקיף בעמא קדישא דלא משתככי יממא ולילי לשבחה ליה לקודשא בריך הוא ולא הוה בר נש במצרים דיכיל למשתעי בהדי הדדי ומנייהו אתחבלת ארעא ומקלהון הוו ינוקין ורביין מתין</p>	<p>ולכן הזכירם הקדוש ברוך הוא במצרים ועלה על פרעה אלו שלא שוככים יומם ולילה ומי הם צפרדעים שקולם לא שוכך תמיד משום שהחזיק בעם הקדוש שלא שוככים ימים ולילות לשבח את הקדוש ברוך הוא ולא היה איש במצרים שיכל לדבר זה עם זה ומהם נשחתה הארץ ומקולם היו יונקים וילדים מתים.</p>

¹¹⁹² פי' הוא היסוד דז"א כמ"ש בפרשת בשלח דף נ' אל מקום דא יסוד (מ"מ).

¹¹⁹³ יסוד דז"א (רח"ו).

¹¹⁹⁴ מהמוח (רח"ו).

¹¹⁹⁵ פי' כשהלכו החסדים הראשונים למלכות מיד באים אחרים ליסוד (מ"מ).

¹¹⁹⁶ ח"א כט ע"ב (לש"ו).

¹¹⁹⁷ פי' בין דרום וצפון שהם חסד וגבורה כנודע שמלכות בין ב' דרועין (מ"מ).

¹¹⁹⁸ פי' שעל ידם הוא הזווג בסוד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (מ"מ).

¹¹⁹⁹ פי' הם הנשמות (מ"מ).

¹²⁰⁰ פי' יעקב בא להזדווג עם לאה בחצות (מ"מ).

¹²⁰¹ כל הזווגים הוא לעולם ע"י התעוררות הגבורות (ביאורים ח"ב עב ע"ג).

¹²⁰²

ספר שמות

<p>ואי תימא היך לא יכלין לקטלא לון אלא אי ארים בר נש חוטרא או אבנא לקטלא חדא אתבקעת ונפקין שית מינה מגו מעהא ואזלי וטרטשי בארעא עד דהוי מתמנע למקרב בהו</p>	<p>ואם תאמר איך לא יכלו להרוג אותם אלא אם הרים אדם מקל או אבן להרוג אחת התבקעה ויצאו ממנה שש מתוך מעיה והולכות ומקלקלות את הארץ עד שהיה מהמנוע לקרב אליהם.</p>
<p>תא חזי כמה נהרין כמה יאורין נפקא מגו ימא עלאה¹²⁰³ כד אתמשכן ומשתרן מיא ומתפלגין</p>	<p>בא וראה כמה נהרות כמה יאורים יוצאים מתוך הים העליון כשנמשכים ומפשירים המים ומתחלקים</p>
<p>לוב</p>	
<p>כמה נחלין לכמה סטרין לכמה יאורין לכמה נהרין¹²⁰⁵ וחולקא דממנא דסטרא דמצרים אינון מיין מרחשן אלין¹²⁰⁶ דלית לך מיין דנפקין מגו ימא¹²⁰⁷ דלא מפקי נונין לזינין¹²⁰⁸</p>	<p>כמה נחלים לכמה צדדים לכמה יאורים לכמה נהרות החלק של הממונה של צד מצרים הם המים¹²⁰⁴ המרחשים האלה שאין לך מים שיוצאים מתוך הים שלא מוציאים דגים למיניהם.</p>
<p>מאן אינון נונין אינון שליחן בעלמא ממנן למעבר רעותא דמאריהון ממנן ברוחא דחכמתא ועל דא תנינן אית מיין מגדלין חכימין ואית מיין מגדלין טפשיין לפום אינון נהרין דמתחלקין לכל סטרין</p>	<p>מי הם הדגים אותם שלוחים בעולם ממונים לעשות את רצון אדונם ממונים ברוח של חכמה ועל זה שנינו יש מים מגדלים חכמים ויש מים מגדלים טפשים לפי אותם נהרות שמתחלקים לכל הצדדים.</p>
<p>והכא נהרי דמצראי מגדלין מארי דחרשין נונין בסיטין קפיטין בעשר דרגין דחרשין דכתיב (דברים יח יב) קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים הא עשר זינין דחכמתא דחרשיא¹²¹⁰</p>	<p>וכאן נהרות מצרים מגדלים בעלי כשפים דגים בסוגים¹²⁰⁹ שונים בעשר דרגות של כשפים שכתוב קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל</p>

¹²⁰³ מלכות, והם ב' בחי': הא', הקדושים שהם אותם הנמשכים ממש מהמלכות, והם בריאה יצירה (אור יקר).

¹²⁰⁴

¹²⁰⁵ הב', אחר כך המשך יותר שמשם מתחלקים ג"כ לחצונים (אור יקר).

¹²⁰⁶ הרומש במימי הנחלים הם ענין המציאות המתמצא למטה מימי נהר קדוש ישראל רוחש דגים טהורים שהם ת"ח כדפי' (אור יקר). פי' נהר של מצרים מגדל צפרדעים וכן למעלה נילוס העליון מגדלים מלאכים בעלי כשפים ומהם היתה חכמת מצרים וכן אמר לעיל בפ' דף שמות דף י"ח רוב מימיו כדוגמתן במרום, וז"ש לקמן והכא נהרי דמצראי מגדלין מארי דחרשין נונין בסיטין בעשרה דרגין דחרשין וכו' קלין בלא תועלת' פי' שלא היו אותם המלאכים אומרים חכמה כמו בתחלה אלא קולות לבטלה (מ"מ).

¹²⁰⁷ ושבעים נהרי האומות רוחשים נפשות כפי' האומ' וכן כחות כפי הענין אם חצונים שדים ומחבלים ובקדש טהורים מלאכים קדושים, ונחל מצרים מוציא כחות שהם מלמדים כשפים וחרשים לעשר מדריגות מעשר קלי' כדמסיק, וכגון המציאות העליון כך המציאות התחתון, נחל מצרים נובע חכמות והב"ה הפך הרחישה שלו לאלו הצפרדעים, והיינו והדגה אשר ביאור מתה, ואח"כ היה רוחש צפרדעים מיני כחות אחרים טמאים שאינם נהנים מהם ללמוד חכמות. והענין כי הנחלים והמים שבתהומין למטה הם ממש המים שבתהומין למעלה, ומה שרוחשים למעלה כמוהו ממש רוחש למטה, ויש בדג ובמה שרוחש אותו הכח שיש לעליונים ונחל מצרים יש בו כח ממש לחכמות ומה גם בעשר המיני חכמות (אור יקר).

¹²⁰⁸

¹²⁰⁹

¹²¹⁰ הם עשר מדריגות והקב"ה בלבד העליונים שהמית הכחות ההם, וכנגדם למטה והדגה אשר ביאור מתה. ומה שהיה ממיתם הוא בהיפוך המים שהוא שפעם מצד החסד, לדם מצד הדין, ע"י אצב"ע אלה"ם כדפי', שהוא אצבע גודל מיד שמאל, דהיינו מצד המלכות מצד הגבורה, ומדיניה

ספר שמות

	<p>המתים הרי עשרה מינים של חכמת המכשפים.</p>
<p>ובהוא זמנא אושיט קודשא בריך הוא אצבעא ידיה ובלבל אינון נחלין נהרין דמצראי ואתמנעו אינון נוני דחכמתא דילהון חד אתהפך לדמא וחד דסליקו נוני קלין (ס"א דכלהו נונין תליין) בלא תועלתא ולא אתי עליהו רוחא דאינון חכמתן</p>	<p>ובאותו זמן הושיט הקדוש ברוך הוא אצבע שלו ובלבל אותם נחלים ונהרות של מצרים ונמנעו אותם הדגים של החכמה שלהם אחד התהפך לדם ואחד שהעלו הדגים קולות (שכל הדגים תלויים) בלי תועלת ולא באה עליהם רוח של אותן חכמות.</p>
<p>ערוב כי האי גוונא דערבב לון זיני דחכמתא דילהון ולא יכלין לאתדבקא ולא עוד אלא אפילו דהני דאשתכחו בארעא¹²¹¹ מחבלן לון בארעא ומחבלן אורחייהו ערוב מאי ערוב ערבוביא כמה דאת אמר (ויקרא יט יט) ובגד כלאים ערובין (שם &) שדך לא תזרע כלאים זינין סגיאין בארמות ידא</p>	<p>ערוב כאותה דוגמא שערבב להם מיני חכמה שלהם ולא יכל להדבק ולא עוד אלא אפילו שאלה שנמצאו בארץ משחיתים אותם בארץ ומשחיתים את דרכיהם ערוב מה זה ערוב ערבוביא כמו שנאמר ובגד כלאים ערובין "שדך לא תזרע כלאים" מינים רבים בהרמת יד.</p>
<p>תא חזי כמה חילין אתערו לעילא כחד ובלבל לון קודשא בריך הוא כחדא בגין לבלבלא חילייהו תקיפא לעילא וכל אינון גבורן דעבד קודשא בריך הוא במצרים בידא חדא¹²¹² הוה דארים ידיה עלייהו לעילא ותתא ומתמן אתאבידת חכמתא דמצרים דכתיב (ישעיה כט יד) ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר</p>	<p>בא וראה כמה כחות התעוררו למעלה כאחד ובלבל אותם הקדוש ברוך הוא כאחד כדי לבלבל את הכח התקיף שלהם למעלה וכל אותן גבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים ביד אחת זה היה שהרים ידו עליהם למעלה ולמטה ומשם אבדה חכמת מצרים שכתוב ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר.</p>
<p>ותא חזי כתיב (שם יט ב) וסכסכתי מצרים במצרים¹²¹³ מצרים לעילא במצרים לתתא בגין דאינון חילין לעילא ממנן על חילין דלתתא</p>	<p>ובא וראה כתוב (שם יט) וסכסכתי מצרים במצרים מצרים למעלה במצרים למטה משום שאותם חיילות למעלה ממונים על החיילות של מטה</p>

נהפכו לדם יאוריה, והכחות לא נזורו ונתבטלו וכן למטה, ואח"כ שינו הכחות מינם דהיינו צפרדעים כי כחות החכמות הם דגים שאין להם קול, ואלו קולות בלי תועלת מאכל כן הכחות העליונים, בענין שנתבלבלה חכמתם, והכחות הנמצאים להם ביבשה מאויר הארץ, הם ערוב, ערבוב, הכחות העליונים השולטים בה, שאין א' מהם יודע לשמור משפחתו ויחודו, אלא מעורב' בלי דעת רק להזיק, שאין דרך החיות להתערבב אלו באלו מפני יחס השר השולט עליהם (אור יקר).

¹²¹¹ פי' ערוב שהיה במצרים למטה (מ"מ).

¹²¹² דהיינו מצד הגבו', וה' כחות שבה ה' אצבעות והם ה' וה' להכות עשר פעמים (אור יקר). היא המלכות דאצילות כמ"ש לעיל (מ"מ).

¹²¹³ הענין כי כל הנמצא בכל גבול וגבול מהארץ התחתונה הוא ממש מהכח השופע עליה מהמלאכים שהם ממונים לאותם הכחות, ולזה ישתנו כל הבריות כפי שינוי התחומין, מפני שינוי השרים כפי בחינת יניקתם כאשר נבאר, ולזה נשתנה אויר החלק הארצי משינוי השר ההוא השולט ומוליד בארץ כפי בחינתו בריה משונה, וכן הוא ממש העשבים ושאר הענינים, ומצרים התחתונה החלק השמימי כנגד כל אותם המעלות בארץ כך מעלות ברקיע, הוא שליטת כח ידוע שמאותו שר שואבים אנשיה ומאותם השרים חיים בריותיה וכל השרים הנמצאים, והקב"ה לבלבל דעת חכמיה בלבל הכחות העליונים ובלבל התחתונים ולזה היה ערוב בלבול כל השרים למעלה והבריות הגשמיות למטה, וכלם מסכימות להזיק מצד הדין הנשפע עליהם סתם, ובאו ג' מכות אלו מסכימות אל ענין א' דם צפרדע ערוב הכל בסוד הכחות והשרים ואבוד החכמות (אור יקר).

ספר שמות

<p>ואתערבו כלהו אתערבו לעילא דלא הוו מצראי יכלי¹²¹⁴ לאתקשרא בחרשייהו באינן דוכתי דהוו מתקשרי בקדמיתא דהא אתבלבלו ועל דא אייתי עלייהו ערוב חיוון דהוו מתערבי דא בדא</p>	<p>והתערבו כולם התערבו למעלה שלא היו המצריים יכולים להתקשר לכשפיהם באותם מקומות שהיו מתקשרים בהתחלה שהרי התבלבלו ועל זה הביא עליהם ערוב חיות שהיו מערבות זה בזה.</p>
<p>כנים דסלקא עפרא דארעא ותא חזי כל איבא דאתילידת בארעא מחילא דלעילא ממנא¹¹¹ דאזדרע עלה איהו וכלא הוה כנוונא דלעילא</p>	<p>כינים שעלה עפר הארץ ובא וראה כל פרי שנולד בארץ מחיל שלמעלה ממנה שנזרע עליה הוא והכל היה כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>ותא חזי שבעה רקיעין עבד קודשא בריך הוא כנוונא דא שבע ארעאן ואינן תחומין דמתפרשן בדוכתייהו שבעה רקיעין לעילא¹²¹⁶ שבעה תחומי ארעא לעילא¹²¹⁷ כהאי נוונא לתתא מתפרשן דרגין שבעה רקיעין ושבעה תחומי ארעא והא אוקמוהו חברייא בשבע ארעין כסופטא דא על דא</p>	<p>ובא וראה שבעה רקיעים עשה הקדוש ברוך הוא כדוגמא זה שבע ארצות ואותם תחומים שנפרדים במקומם שבעה רקיעים למעלה שבעה תחומי ארץ למעלה כדוגמא זה למטה נפרדות הדרגות שבעה רקיעים ושבעה תחומי ארץ והרי פרשה החברים בשבע ארצות כגלדי בצלים¹²¹⁵ זה על זה.</p>
<p>ואינן שבעה תחומי ארעא לעילא כל חד וחד¹²¹⁸ (ס"א מתפרשאן לשבעין ממנן) מתפרשן לעשר ואינן מתפלגאן לשבעין ממנן דממנן על שבעין עמין וההוא ארעא תחומא דכל עמא ועמא סחרא לארעא קדישא דישאל כמה דאת אמר (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל ועשרה בנווייהו ממירין ואינן שבעין דסחרן ארעא קדישא ודא הוא לעילא כנוונא דא לתתא</p>	<p>ואותם שבעה תחומים של הארץ למעלה כל אחד ואחד (נפרדים לשבעים ממונים) נפרדים לעשרה והם מתחלקים לשבעים ממונים שממונים על שבעים עמים ואותה ארץ תחום לכל עם ועם סביב הארץ הקדושה של ישראל כמו שנאמר "הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל" ועשרה בתוכם טמונים והם שבעים שסובבים את הארץ הקדושה וזהו למעלה כדוגמא זה למטה.</p>
<p>ותא חזי ההוא ארעא תחומא דחולקא דמצראי בההוא זמנא אושיט קודשא בריך הוא אצבעא</p>	<p>ובא וראה אותה ארץ התחום של חלק מצרים באותו זמן הושיט הקדוש ברוך הוא אצבעו ונולדו להבות¹²¹⁹</p>

¹²¹⁴ פי' כיון שערבב הקב"ה מלאכים של מעלה אזי המצריים לא יכלו לעשות דבר בחרשייהו שכשמשיביעים למלאכים בשמות הטומאה אומרים שאינו עתה ממונה על אותו ענין ע"ד (איכה ב ב) חלל ממלכה ושריה (מ"מ), עי' עי' איכ"ר (פ"ב סי' ה): ושריה אלו שרים של מעלן את מוצא עד שלא באו השונאים היה ירמיה אומר להם עשו תשובה שלא תלכו בגלות אמרו לו אם יבאו השונאים מה יכלין לעשות לנו חד אמר אנא מקיף לה חומת מיא וחרינא אמר אנא מקיף לה חומת נורא וחרינא אמר אנא מקיף לה חומת פרזלא אמר להו הקב"ה בידי אתון משתמשין עמד הקב"ה ושינה את שמותם של מלאכים דעל מיא עבד על נורא ודעל נורא עבד על פרזלא והיו מזכירין שמותם מלמטה ולא היו עונין להם הדא הוא דכתיב (ישעיה מ"ג) ואחלל שרי קדש וכיון שגרמו העונות ובאו השונאים התחילו מזכירין שר פלן איתא עביד לו מיליא פלן אמר ליה לית בחילי דאנא מירים מינה ד"א חלל ממלכה ושריה חלל ממלכה זה צדקיה מלך יהודה ושריה אלו שרים של מעלה.

¹²¹⁵

¹²¹⁶ ז' היכלות דז"א (מ"מ).

¹²¹⁷ ז' היכלות דנוק' (מ"מ).

¹²¹⁸ פי' כל ספירה וספירה שבמלכות מתחלקת לע' בחי' ואותם הבחי' הם ממונים על ע' שרים של ע' אומות, לפי שכל שר ושר יש לו חיות מהמלכות בסוד ואתה מחיה את כולם (מ"מ).

¹²¹⁹

ספר שמות

<p>דיליה ואתילידו טפסירין בההוא תחומא ואתיבשו כל אינון תחומין דרכיכו מיא וכל ירוקא דמיין דנבעין כדין לתתא אתחזיואו קלמין מעפרא דארעא</p>	<p>אש באותו תחום והתייבשו כל אותם תחומים שמרככים במים וכל הירוק של המים שנובעים אז למטה נראו הכנים¹²²⁰ מעפר הארץ.</p>
<p>והא אתמר דאהרן הוה מחי¹²²¹ אבל בנין דא אהרן הוה מחי לאחזאה דימינא דקודשא בריך הוא תבר לשנאין כמה דאת אמר (שמות טו ו) ימינך יהוה תרעץ אויב כגוונא דא זמין קודשא בריך הוא לאייתאה על קרתא דרומי רבתא דכתיב (ישעיה לד ט) ונהפכו נחליה לזפת ועפרה לגפרית ועל¹¹² דא כל עפר הארץ היה כנים בכל ארץ מצרים.</p>	<p>והרי נאמר שאהרן היה מכה אבל משום זה אהרן היה מכה להראות שימינו של הקדוש ברוך הוא שוברת שונאים כמו שנאמר ימינך ה' תרעץ אויב כדוגמא זה עתיד הקדוש ברוך הוא להביא על העיר רומא רבתי שכתוב ונהפכו נחליה לזפת ועפרה לגפרית ועל זה כל עפר הארץ היה כנים בכל ארץ מצרים.</p>
<p>רבי יהודה ורבי חייא הוו אזלי באורחא אמר רבי חייא חברייא כד אינון באורחא</p>	<p>רבי יהודה ורבי חייא היו הולכים בדרך אמר רבי חייא כשחברים הולכים בדרך</p>
<p>לא/א</p>	
<p>בעיין למתך בלבא חד ואי איערעו או אזלי בגווייהו חייבי עלמא או בני נשא דלאו אינון מהיכלא דמלכא בעו לאתפרשא מנייהו מנא לן מכלב דכתיב (במדבר יד כד) ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי מאי רוח אחרת דאתפרש מאינון מאללין דכתיב (שם יג כב) ויעלו בנגב ויבא עד חברון דאתפרש מאינון מאללין ואתא איהו בלחודוי לחברון לאשתתאה על קברי אבהן</p>	<p>צריכים ללכת בלב אחד ואם נפגשו או שהולכים עמם הרשעים של העולם או בני אדם שאינם מהיכל המלך צריכים להיפרד מהם מנין לנו מכלב שכתוב ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי מה זה רוח אחרת שנפרד מאותם מרגלים שכתוב ויעלו בנגב ויבא עד חברון שנפרד מאותם מרגלים ובא לבדו לחברון להשתטח על קברי האבות.</p>
<p>וחברון אתיהיב ליה חולק אחסנא לאתתקפא ביה כמה דאת אמר (דברים א לו) ולו אתן את הארץ אשר דרך בה אמאי יהיבו ליה חברון אי בנין דאשתתח בקברי אבהן לאשתזבא מההוא עיטא דילהון דאשתזיב לא</p>	<p>וחברון נתנה לו חלק ירושה להחזיק בה כמו שנאמר ולו אתן את הארץ אשר דרך בה למה נתנו לו את חברון אם משום שהשתטח בקברי האבות להינצל מאותה עצה שלהם שניצל לא.</p>
<p>אלא רזא דמלה שמענא כגוונא דא כתיב (ש"ב ב א) וישאל דוד ביהוה לאמר האעלה באחת ערי יהודה ויאמר יהוה אליו עלה ויאמר דוד אנה אעלה ויאמר חברונה הכא אית לאסתכלא כיון דהא מית שאול ודוד ביומי דשאול אתמשה לקבלא מלכו כיון דמית שאול אמאי לא אמליכו ליה לדוד ולא קביל מלכו על כל ישראל ואתא לחברון ומלכו קביל על יהודה בלחודוי שבע שנים ואתעכב תמן כל הני שבע שנים ולבתר דמית איש בושת קביל מלכו על כל ישראל</p>	<p>אלא סוד הדבר שמעתי כדוגמא זה כתוב וישאל דוד בה' לאמר האעלה באחת ערי יהודה ויאמר ה' אליו עלה ויאמר דוד אנה אעלה ויאמר חברונה כאן יש להסתכל כיון שהרי מת שאול ודוד נמשח בימי שאול לקבל מלכות כיון שמת שאול למה לא המליכו את דוד ולא קיבל מלכות על כל ישראל ובא לחברון וקבל מלכות על יהודה לבדה שבע שנים והתעכב שם כל שבע השנים הללו ואחר שמת איש</p>

1220

¹²²¹ פי' כי משה גמלה עמו חסד שכסתה על המצרי, וזה כפי השפט אבל כפי הסוד בגין וכו' דא כל עפר הארץ וכו', פי' אע"פ ששם כתבי לזפת וכו' במצרים היו כנים (רח"ו בשם המ"מ).

ספר שמות

בירושלים	בושת קבל מלכות על כל ישראל בירושלים.
אלא כלא הוא רוא קמי קודשא בריך הוא תא חזי מלכותא קדישא ¹²²² לא קביל מלכו שלימתא ¹²²³ עד דאתחבר באבהן ¹²²⁴ וכד אתחבר בהו ¹²²⁵ אתבני בבניינא שלימו מעלמא עלאה ¹²²⁶ ועלמא עלאה אקרי שבע שנים בגין דכלהו ביה ¹²²⁷	אלא הכל הוא סוד לפני הקדוש ברוך הוא. בא וראה המלכות הקדושה לא קבלה מלכות שלימה עד שהתחברה באבות וכשהתחברה בהם נבנה בבנין שלם מעולם העליון והעולם העליון נקרא שבע שנים משום שכלם בו.
וסימניך (מ"א ו לח) ויבנהו ¹²²⁸ שבע שנים ¹²²⁹ דא עלמא עלאה ¹²³⁰ ולא כתיב ויבנהו בשבע שנים כמה דאת אמר (שמות לא יז) כי ששת ימים עשה יהו"ה את השמים ואת הארץ ¹²³¹ מאן ששת ימים ¹²³² דא אברהם דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם באברהם ¹²³³ ואברהם ששת ימים אקרי ¹²³⁴ ובגין	וסימנך ויבנהו שבע שנים זהו העולם העליון ולא כתוב ויבנהו בשבע שנים כמו שנאמר כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ מי אלו ששת הימים זה אברהם שכתוב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם באברהם ואברהם נקרא

- ¹²²² דהיינו מלכות ממש, שהיא קדש להעביר החצונים (אור יקר).
- ¹²²³ דהיינו היותה שולטת על כל השרים ומכניעם לפניהם וישראל עושה חיל (אור יקר).
- ¹²²⁴ חג"ת והיינו חבור דוד בחברון ששם האבות דוד מדת המלכות בחברון מלך ששם ג' אבות אמנם ז' שנה למה (אור יקר). בחמדת ימים דף לב קבלנו מרבינו האריז"ל שלא לקדש הלבנה עד ז' למוולד לעומת כחב"ד חג"ת דז"א אשר מהם ולמטה מתחיל בנין המלכות סוד הלבנה כמ"ש בזהר וארא ז"ל ת"ח מלכותא קדישא, וכו' מזה ישכילו טעמו של דבר שלא לקדש את הלבנה עד אחר ז' ימים ואף אם חל מוציא שבת אחר ד' וה' מהמולד לא יקדשוה כל שלא עברו עליה ז' ימים וכן ראיתי הבאים בסוד ה' לא חששו לא לטעם שלא להחמיץ המצוה ולא לטעם שרוב הצבור מתקבצים אז ולא לטעם שהם מבושמים ומינה לא תזוע, ואין לקדש אלא בלילה ממש שניכרת זריחתה ע"ג קרקע ונהנין מאורה כמ"ש ברע"מ בפ' כי תשא (מ"מ).
- ¹²²⁵ אין הכוונה ליבנות מהם לבד, שעיקר בניינה אינו אלא מהבינה כדמפרש לקמיה. "דרכיה דרכי נעם וכו'", ולכך היא מתחברת באבות, אמנם אין העיקר האבות אלא להקשר בבניה, וז"ש וכד אתחבר בהו אתבני בבניינא שלימות מפני שבנין האבות בנין, אמנם בנין אימא עילאה היא הבונה בשלימות (אור יקר).
- ¹²²⁶ כי היא תרצה להכלל בכללות הבינה אימא עילאה וכללות אימא עילאה היא בהיותה נכללת משבע ספירות וכל ספירה תהיה נק' שנה (אור יקר).
- ¹²²⁷ כל הספירות הם נמצאים בה, מפני שממנה יצאו ובה נשרשים, ולמטה באבות אינם כולם בהם, אלא מצד מה שנכללים זו בזו, אמנם הבינה כולהו בה מפני שממנה יצאו (אור יקר).
- ¹²²⁸ עי' מ"ש בפרשת שמות ט ע"ב (מ"מ).
- ¹²²⁹ בית ראשון ה' עילאה וכתוב ביה "ויבנהו שבע שנים" ומפני שאפשר לפרשו סתם על המלכות וירצה א' מב' פירושים או ויבנהו מי בנאו ז' שנים שהם ז' ספירות, או ויבנהו ז' שנים משבע ספירות, ולכולהו פירושי אין ראיה לזה פירש מיד ואמר "דא עלמא עלאה" (אור יקר).
- ¹²³⁰ ואהדר ויבנהו, ולא פירש מאן אל(א) החכמה הנעלמת שהוא הבונה העולם העליון, ולכך נעלם שם הבונה ויבנהו ולא תפרש בז' בכח ז' שנים כאותו הפי' דס"ד דאי הכי הוה ליה למימר בז' בבית או ע"י ז', והשתא דקאמר "ויבנהו שבע" שממש בנאו, ובניינו היינו ז' שנים שבבינה, שהיא נבנית בהם מהחכמה, ואמר "וסימניך" דהיינו סימן ולא ראיה ממש, שעדיין אפשר לפרשו על שלמה יסוד הבונה המלכות והיא עצמה ז' כדאמרת, לזה אמר "וסימניך" (אור יקר).
- ¹²³¹ ממש ו' ימים הוא העשיה אשר בשמים ממעל, ואשר בארץ היא המלכות מתחת, והיינו בניינה למטה, והם ששת ע"י החסד, שהחסד נקראת ששת ימים, דהיינו יומם יצוה ה' חסדו, ופי' יומא דכליל כולהו יומי, ובפסוק אמרתי עולם חסד יבנה, לכך ששת ימים ממש עשה ה' שהעשיה הם ששת (אור יקר).
- ¹²³²
- ¹²³³ והבנין הבינה וששת ימים אהדר לבינה לא לחסד, וכן כתיב עשה ה' את השמים וכו', וע"ד זה ויבנהו שבע שנים שבניינו בעצמו שבע שנים, ולזה המלכות שבע משם, ואינה בנין שלם אלא ע"י הבינה כדפי', וקשר המעשה הזה הוא לראיה שהמלכות שבע כדפי' לעיל (אור יקר).

ספר שמות

<p>(נ"א וביה) דאיהו ששת ימים ביה אתבני עלמא בההוא (נ"א בהאי) גוונא ויבנהו שבע שנים</p>	<p>ששת ימים ומשום (ובו) שהוא ששת ימים נבנה העולם באותו (בזה) גוון ויבנהו שבע שנים.</p>
<p>ותא הזי דוד בעא לאתבנאה במלכו שלימתא לתתא כגוונא דלעילא ולא אתבני עד דאתא ואתחבר באבהן וקאים שבע שנים לאתבנאה בגווייהו לבתר שבע שנים אתבני בכלא ואתמשכא מלכותיה די לא תעדי לעלמין ואי לאו דאתעתד בחברון לאתחברא בדוכתיה לא אתבני מלכותיה לאתמשכא כדקא יאות כהאי גוונא כלב אתנהיר ביה רוהא דחכמתא ואתא לחברון לאתחברא באבהן ולדוכתיה אזל¹²³⁵ ולבטר דוכתיה הוה וירית ליה</p>	<p>ובא וראה דוד רצה להבנות במלכות שלימה למטה כדוגמא שלמעלה ולא נבנה עד שבא והתחבר באבות ועמד שבע שנים להבנות בתוכם אחר שבע שנים נבנה בכל ונמשכה מלכותו שלא תעבור לעולמים ואם לא שנעשה בחברון להתחבר במקומו לא נבנתה מלכותו להמשך כראוי כדוגמת כלב האירה בו רוח חכמה ובא לחברון להתחבר באבות ולמקומו הלך אחר כך מקומו היה וירש אותו.</p>
<p>רבי ייסא ורבי חזקיה הוו אזלי מקפוטקיא ללוד והוה עמהון חד יודאי במטול דקמפירא דחמרא עד דהוו אזלי אמר רבי ייסא לרבי חזקיה אפתח פומך ואימא חד מלה מאינון מלי מעלייתא דאורייתא דאת אמרת בכל יומא קמי בוצינא קדישא</p>	<p>רבי ייסא ורבי חזקיה היו הולכים מקפוטקיא ללוד והיה עמהם יהודי אחד עם משא של ¹²³⁶עופות ¹²³⁷ועל חמור עד שהיו הולכים אמר רבי ייסא לרבי חזקיה פתח פיך ואמור דבר אחד מאותם דברי התורה המעולים שאתה אומר בכל יום לפני המנורה הקדושה.</p>
<p>פתח ואמר (משלי ג יז) דרכיה דרכי נעם¹²³⁸ וכל נתיבותיה שלום¹²³⁹ דרכיה דרכי נעם אלין אורחין דאורייתא דמאן דאזיל באורחי דאורייתא קודשא בריך הוא אשרי עליה נעימותא דשכינתא דלא תעדי מניה לעלמין וכל נתיבותיה שלום דכל שבילין דאורייתא כולהון שלם שלם ליה לעילא שלם ליה לתתא שלם ליה בעלמא דין שלם ליה בעלמא דאתי</p>	<p>פתח ואמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום דרכיה דרכי נועם אלו דרכי התורה שמי שהולך בדרכי התורה הקדוש ברוך הוא משרה עליו נועם השכינה שלא תזוז ממנו לעולמים וכל נתיבותיה שלום שכל שבילי התורה כולם שלום שלום לו למעלה שלום לו למטה שלום לו בעולם הזה שלום לו בעולם הבא.</p>
<p>אמר ההוא יודאי איסורא בקיסטרא בהאי קרא אשתכחא אמר ליה מניין לך אמר ליה מאבא שמענא ואוליפנא הכא בהאי קרא מלה טבא</p>	<p>אמר אותו יהודי מטבע¹²⁴⁰ בכיס בפסוק זה נמצא אמר לו מנין לך אמר לו שמעתי מאבי ולמדתי כאן בפסוק הזה דבר טוב.</p>

¹²³⁴ פי' כי החסד ראשון כולל כל חג'ת נה"י, וכמ"ש יומא דאזיל עם כלהו (רמ"ז). ושיעור הכתוב כי ששת ימים וכו' ר"ל על ידי חסד עשתה בינה שמים וארץ שהם ז'ין כמ"ש הזהר במ"א שאימא נתלבשה בחסד והציא הה' קצוות והמ' עליה נאמר והוכן בחסד כסא (מ"מ).

¹²³⁵ פי' כלב גימ' ב"ן והוא במלכות ולכך הלך לחברון (מ"מ).

¹²³⁶

¹²³⁷

¹²³⁸ לשון זה הובא בפ' מקץ דף קצז ושם ביארנוהו (מ"מ).

¹²³⁹ הוא קאי על בינה וכו', כי ממנה נהרין כל בוצינין (ר"ל כל הו"ק) ומתפרשן לכל עיבר כו'. מאן נתיבותיה אלין אינון שבילין דנפקין מלעילא, (ר"ל הל"ב נתיבות חכמה הנמשכין בהל"ב שמות אלהים שבבינה) וכלהו נקיט לון ברית יחידאי דאיהו אקרי שלום, שלמא דביתא, ואעיל לון לימא רבא, שהוא המלכות. כי נמשכין הל"ב נתיבות מחכמה לבינה, והבינה ממשכים בהו"ק, ונכללים כולם בהיסוד, והיסוד ממשכים דרך העטרה להמלכות, ובזה נעשה כל נתיבותיה שלום. וכ"ז הוא כשהבינה עומדת פנים בפנים עם החכמה, אז מתבסמים כל הגבורות שבה, ומקבלת מלמעלה ומשפעת למטה, ונעשה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום (הקדו"ש פז ע"ד).

¹²⁴⁰

ספר שמות

<p>פתח ואמר האי קרא בתרין גווינן איהו ובתרין סטרינן קרי ביה דרכים וקרי ביה נתיבות קרי ביה נועם וקרי ביה שלום מאן דרכים ומאן נתיבות מאן נעם ומאן שלום</p>	<p>פתח ואמר פסוק זה הוא בשתי צורות ובשני צדדים קוראים בו דרכים וקוראים בו נתיבות קוראים בו נועם וקוראים בו שלום מה זה דרכים ומה זה נתיבות מה זה נועם ומה זה שלום.</p>
<p>אלא דרכיה דרכי נעם היינו דכתיב (ישעיה מג מז) הנותן בים דרך דהא כל אתר דאקרי באורייתא דרך הוא אורחא פתיחא לכלא כהאי אורחא דהוא פתיח לכל בר נש כך דרכיה אלין דרכים דאינון פתיחן מאבהן דכראן בימא</p>	<p>אלא דרכיה דרכי נועם היינו שכתוב הנותן בים דרך שהרי כל מקום שנקרא בתורה דרך היא דרך פתוחה לכל כדרך זו שהוא פתוחה לכל אדם כך דרכיה אלו דרכים שהם פתוחים מהאבות שכרו בים</p>
<p>ל/א/ב</p>	
<p>רבא¹²⁴² ועאלין בגויה ואינון¹¹³ אורחין מתפתחין לכל עיבר¹²⁴³ ולכל סטרי עלמא¹²⁴⁴</p>	<p>הגדול ונכנסים לתוכו ואותם דרכים נפתחות לכל עבר¹²⁴¹ ולכל צדדי העולם.</p>
<p>והאי נעם הוא נעימו¹²⁴⁵ דנפיק מעלמא דאת¹²⁴⁶ (נ"א ומעלמא דאתי נהרין כל בוצינין¹²⁴⁷) ונהיר לכל בוצינין ומתפרשין נהורין לכל עיבר¹²⁴⁸ וההוא טיבו ונהורא דעלמא דאת¹²⁴⁹ דינקין אבהן¹²⁵⁰ אקרי נעם</p>	<p>ונועם זה הוא נעימות שיוצאת מן העולם הבא (ומהעולם הבא מאירות כל הנרות) ומאירה את כל המנורות ונפרדים האורות לכל צד ואותו טוב ואור של העולם הבא שיונקים האבות</p>

1241

¹²⁴² מפני שבה [במלכות] כל מציאות שבעולם, ולכן היא נקראת רבא שהיא רחבת ידים לכל בין מצד העליונים בין מצד התחתונים כאומרו זה הים גדול ורחב ידים וכו', ג' ספירות אלו אבות אל ההנהגה בוקעים אותה לג' דרכים, והיינו האשה נקנית בג' דרכים בכסף מצד חסד אברהם, בשטר מצד יצחק, ובביאה מצד יעקב, שממנו עיקר ביאה כנודע, והם דרכים שהם נכנסים לה שעושים בה ג' בחי' אלו, כסף חסד ודאי, שטר שהיא שוטר ומושל, ובביאה ודאי ביעקב, והנה כל דרך ודרך מאלו הדרכים נפתח להשפיע ולהמציא לכל הנמצא בה, שכל הנמצא בה הם יונקים מכל הבחי' האלו, ועם היות שיהיו הבחי' מהם מחסד, מהם מגבורה, וכן מכל ו"ק, עכ"ז כולם הם יונקים מחסד, וכולם יונקים מגבורה וכולם יונקים מהת"ת (אור יקר).

¹²⁴³ דהיינו לכל ו"ק (אור יקר).

¹²⁴⁴ הם ד' הפאות התחתונות שהם ד' חיות שהם מזרח ומערב צפון ודרום וכן הם ד' מדות חגת"ם, וכן הם אריה שור נשר אדם, והם ב' בחי' למטה, הא' השרפים שהם מו"ק, והב' החיות שהם ס"ד פנים וכן הם ב' מציאויות אלו, ולשניהם קאמר "לכל עיבר ולכל סטרי עלמא" והיינו שכולם הם יונקים מחסד וכולם מגבורה וכולם מת"ת (אור יקר).

¹²⁴⁵ דקאמר דרכי נועם "ההוא נעים דנפיק מעלמא דאתי" שנקרא נעם ה' וכן כל מלת נועם ירצה בבינה (אור יקר).

¹²⁴⁶ בינה, נועם שפעה היינו שפע הידוע בה, כי לא כל שפעה יקרא נעם אלא שפע ידוע כדמסיק, ומפני שנודע אומרו לחזות בנועם ה' (אור יקר).

¹²⁴⁷ דהיינו מציאות הארת הספירות בתוכיות הבינה יקרא נועם, ואח"כ נקשרים השרשים ההם בספירות למטה במקומם (אור יקר).

¹²⁴⁸ בענין שהם ב' בחי', הבחי' האחת מציאותם למעלה ששם הארתם שוה, וז"ש "נהרין" סתם, הב' מציאותם למטה ששם הארתם מתפרשת אל בחי' רבות, וז"ש "ומתפרשין נהורין לכל עיבר" כל ספירה וספירה בבחינתה, בענין שהוא ב' בחי' הא' נקרא טיבו (אור יקר).

¹²⁴⁹ הב' נקרא נהורא, וז"ש וההוא טיבו ונהורא, והטעם שהטוב הוא מצד החסד הגמור הגומל חסד לרעים ולטובים, והיינו וותרנותא, ונהורא ג"כ מצד ימין, שהאור הוא מצד החסד, ותחלת פתיחת הבינה הוא בב' אלו, הא' בתוכה, הב' חוץ ממנה, וז"ש "ההוא טיבו ונהורא דעלמא דאתי" וכיון שהיא בינה עלמא, ונפתח בחסד (אור יקר).

¹²⁵⁰ כל ג' אבות באחדות, אל בחי' השפע הזה אקרי נועם, ועתה יאמר "דרכיה" עם היותם מג' אבות אל תחשוב שיהיו לפי זה דרך החסד חסד מצדו, ודרך הגבורה גבורה מצדה ודרך הת"ת ת"ת מצדו, אלא דרכי נועם לפי מה שהם מקבלים מהבינה בסוד הבחינות הנזכרות שעתה ימצא הענין

ספר שמות

	נקרא נועם
<p>דבר אחר עלמא דאתי אקרי נעם¹²⁵¹ וכד אתער עלמא דאת¹²⁵² כל טיבו וכל חידו וכל נהורין¹²⁵³ וכל חירו דעלמא¹²⁵⁴ אתער ובגיני כך אקרי נעם</p>	<p>דבר אחר העולם הבא נקרא נועם וכשמתעורר העולם הבא אז כל הטוב וכל השמחה וכל האורות וכל החירות של העולם מתעוררים ולכן נקרא נועם.</p>
<p>ועל דא תנינן חייבין דגיהנם בשעתא דעאל שבתא כלהו נייחין ואית להו (ס"א חירו) חידו ונייחא בשבתא כיון דנפיק שבתא אית לן לאתערא חידו עלאה עלנא דנשתזיב מההוא עונשא דחייביא דאתדנו מההיא שעתא ולהלאה ואית לן לאתערא ולימא (תהלים צ יז) ויהי נעם יהו"ה אלהינו עלינו דא הוא נעם עלאה (ס"א חירו) חידו דכלא ועל דא (&) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום</p>	<p>ועל זה שנינו רשעי הגיהנם בשעה שנכנסת שבת כולם נחים ויש להם (חרות) שמחה ומנוחה בשבת וכיון שיוצאת שבת יש לנו לעורר שמחה עליונה עלינו שנצל מאותו העונש הרשעים שנדונים מאותה שעה והלאה ויש לנו להתעורר ולומר ויהי נועם ה' אלהינו עלינו זהו נועם עליון (חרות) שמחת הכל ועל זה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.</p>
<p>מאן נתיבותיה אלין אינון נתיבות ושבילין דנפקי מלעילא וכלהו נקיט לון ברית יחידאי דאיהו אקרי שלום שלמא דביתא ועאיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה וכדין יהיב ליה שלם הדא הוא דכתיב וכל נתיבותיה שלום (ע"כ בפ' מקץ) אתו רבי ייסא ורבי חזקיה ונשקו ליה אמרו ומה כל הני מלין עלאין טמירין גבך ולא ידענא אזלו כד מטו חד בי חקל חמו בעירי דבי חקל מתין אמרו ודאי דבר דבעירי אית באתר דא</p>	<p>מה זה נתיבותיה אלו אותם נתיבות ושבילים שיוצאים מלמעלה וכולם לוקח אותם ברית היחידי שנקרא שלום שלום הבית ומכניס אותם לים הגדול כשהוא בתוקפו ואז נותן בו שלום זהו שכתוב וכל נתיבותיה שלום באו רבי ייסא ורבי חזקיה ונשקו לו אמרו ומה כל הדברים העליונים הללו טמונים אצלך ולא ידענו הלכו כשהגיעו לבית הפרדס ראו בהמות של השדה מתים אמרו ודאי דבר של בהמות יש במקום זה.</p>
<p>אמר ההוא יודאי הא דאמריתו דקודשא בריך הוא קטל במצרים כל אינון עאני וכל אינון</p>	<p>אמר אותו יהודי זה שאמרתם שהקדוש ברוך הוא הרג במצרים כל</p>

שכל הדרכים טובים אליה, וכולם מצד מעלה מצד הבינה. והטעם כפי הבחינות שאמרנו שהם תחילה כולם מושרשים בבינה שוים לטובה ולהארה, שאז אין מקור הדין נפתח כלל בבינה, ואח"כ נקשרים מציאותם לחוץ עם המציאות הפנימי כדי שיהיה הגובר בהם צד הטוב והאור ולא צד הדין כדפי', ומשם מושכים האבות, ואח"כ הם נמשכים אליה, נמצאו פותחים בה הדרכים ממש בבחי' הנועם העליון, בענין שדרכיה דרכי נועם, ולא דרכים ממש בבחי' החסד והגבורה והת"ת כדי שלא יתחלקו לחסד דין ורחמים, וא"ת אם כן יהיו כולם דרך א' וי"ל שהם מתבחנים, כל א' כפי בחינתו, גבורה בבחינת הטוב והאור שבה, והחסד בבחינת החסד שבה, והת"ת בבחינת הת"ת ולזה הם דרכים שונים והם נועם א' כדפי' (אור יקר).

¹²⁵¹ היא עצמה, לא שפע הנשפע מו"ק עלהדרך הנזכר אלא היא ממש נקראת נועם ואמרו דרכי נועם לא שיהיו הם ממש נועם אלא הבינה (אור יקר).

¹²⁵²

¹²⁵³ "כל טיבו" מצד החסד, "וכל נהורין" מצד הת"ת הכלול מו"ק, "וכל חידו" מצד הגבורה הרי ג' מדות, ומתעוררות להשפיע מהופכות אל הטוב, דהיינו "טיבו" חסד לרעים ולטובים, "חידו" היסוד הגבורה לשמחה, "וכל נהורין" הרי הת"ת כולל ו"ק וכולם מאירים ועל ראשם שפע וכח הבינה בעצמה (אור יקר).

¹²⁵⁴ שהחירות מן היובל ודאי. והנה כלל ענין זה דהיינו הבינה בחירותה, היותה מתעטרת על ראש ג' מקורות אלו, שמבינה הם נקראים נועם, שהוא תכלית העידון ואין פחד מהחצונים, והיינו טיבו וחידו שיש רבים שיש להם טוב ואינם נהנים ממנו בשמחה ועל שניהם אמר טוב ושמחה כדפי' רובכ כל נהורין ליהנות מאור ימין ושמאל ואמצע בכללות כל הספירות (אור יקר).

ספר שמות

<p>בעירי תלת מותני הוו בכעירי חד דבר וחד אינון דקמיל ברד וחד אינון בוכרי דבעירי</p>	<p>אותם הצאן כל אותם בהמות שלשה סוגי מות¹²⁵⁵ היו בבהמות אחד דבר ואחד אותם שהרג הברד ואחד אותם בכורי הבהמות.</p>
<p>ומה הוה מותנא דילהון אלא הא כתיב בקדמיתא (&) הנה יד יהו"ה הויה במקנך אשר בשדה אמאי בכלהו לא כתיב יד יהו"ה אלא הכא (נ"א לא כתיב (&) יד אלהים אלא יד יהו"ה ס"א אלא יד יהו"ה) איהו ידא בחמשה אצבעאן דהא בקדמיתא כתיב (&) אצבע אלהים היא והכא כלהו חמש אצבעאן¹²⁵⁷ וכל אצבעא ואצבעא קטל זינא חדא וחמשה זינין הוו דכתיב (&) בסוסים בחמורים בגמלים בבקר ובצאן הא חמשה זינין לחמשה אצבעאן דאקרון יד בניני כך הנה יד יהו"ה הויה וגו' דבר כבד מאד (&) דהוו מתין מגרמייהו ואשתכחו מתין</p>	<p>ומה היה המות¹²⁵⁶ שלהם אלא זה כתוב בתחלה הנה יד ה' הויה במקנך אשר בשדה למה בכולם לא כתוב יד ה' אלא כאן (לא כתוב יד אלהים אלא יד ה' ס"א אל יד ה') זה יד עם חמש אצבעות שהרי בתחלה כתוב אצבע אלהים היא וכאן כל חמש האצבעות וכל אצבע ואצבע הרגה מין אחד וחמשה מינים היו שכתוב בסוסים בחמורים בגמלים בבקר ובצאן הרי חמשה מינים לחמש אצבעות שנקראת יד משום כך הנה יד ה' הויה וגו' דבר כבד מאד שהיו מתים מעצמם ונמצאו מתים.</p>
<p>בתר דלא אהדרו מצראי אינון אתוון ממש אהדרו וקטלו כל אינון דאשתארו ודבר אהדר ברד מה בין האי להאי אלא דא בניחותא ודא בתקיפו דרוגזא¹²⁵⁸ ותרין אלין הוו באתר חד בחמש אצבעאן</p>	<p>מאחר שלא חזרו המצריים אותן אותיות ממש חזרו והרגו כל אותם שנשארו ודבר הפך לברד מה בין זה לזה אלא זה בנוחות וזה בתוקף הרוגז ושני אלה היו במקום אחד בחמש אצבעות.</p>
<p>תא חזי דבר אתוון דהוו בניחותא מותנא בנייחא דהוו מתין מגרמייהו ברד דאתהדרו אתוון בתקוף רוגזא וקטל כלא</p>	<p>בא וראה דבר אותיות שהיו בנוחות מות¹²⁵⁹ במנוחה שהיו מתים מעצמם ברד שהתהפכו האותיות לתוקף הרוגז והרג הכל.</p>
<p>יתבו בהווא חקל חמו עאני דאתיין לאתר חד ומתין תמן קם ההוא יודאי לגבי ההוא אתר וחמא תרין קטפירי דמליין אקוסטרא</p>	<p>ישבו באותו שדה ראו צאן שבאים למקום אחד ומתים שם קם אותו יהודי לאותו מקום וראה שני נאדות¹²⁶⁰ מלאים ארס.</p>
<p>פתח ואמר כתיב (בראשית יב ב) ואעשך לגוי גדול¹²⁶¹ ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה האי מלה דרבי אלעזר דאמר ואעשך לגוי גדול לקבל לך ואברכך לקבל מארצך ואגדלה שמך לקבל וממולדתך והיה ברכה לקבל ומבית אביך ודא לקבל דא</p>	<p>פתח ואמר כתוב ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה דבר זה של רבי אלעזר שאמר ואעשך לגוי גדול כנגד לך ואלעזר כנגד מארצך ואגדלה שמך כנגד וממולדתך והיה ברכה כנגד ומבית אביך וזה כנגד זה.</p>
<p>רבי שמעון אמר רזא דחכמתא הכא ואעשך לגוי גדול לקבל סטר ימינא ואברכך לקבל סטר</p>	<p>רבי שמעון אמר סוד החכמה יש כאן ואעשך לגוי גדול כנגד צד ימין</p>

¹²⁵⁵ אולי מגפות

¹²⁵⁶

¹²⁵⁷ פי' הם ה' גבורות שכל אצבע הוא גבורה (מ"מ).

¹²⁵⁸ פי' שאותיות דבר עשו להם מותנא בניחותא אבל כשנהפכו ונעשו ברד אזי היו מתים מיתה משונה ע"י הברד (מ"מ).

¹²⁵⁹

¹²⁶⁰

¹²⁶¹ לשון זה הובא בפ' לך לך [עח ע"א] (מ"מ).

ספר שמות

<p>ואברכך כנגד צד שמאל ואגדלה שמך כנגד צד האמצע והיה ברכה כנגד צד ארץ ישראל והכל סוד המרכבה הקדושה.</p>	<p>שמאלא ואגדלה שמך לקבל סטר אמצעיתא והיה ברכה לקבל סטר ארעא דישראל וכלא רזא דרתיכא קדישא</p>
<p>בא וראה בהתעוררות שלמטה מתעורר למעלה ועד שלא מתעורר למטה לא מתעורר למעלה לשרות עליו מה כתוב באברהם ויצאו אתם מאור כשדים ויצאו אתם היה צריך (לכתוב) ויצאו אתו שהרי כתוב ויקח תרח את אברם בנו וגו' מהו ויצאו אתם אלא תרח ולוט יצאו עם אברהם ושרה שכיון שנצול אברהם מן האש חזר תרח לעשות את רצונו ולכן</p>	<p>תא חזי באתערותא דלתתא אתער לעילא ועד לא יתער לתתא לא יתער לעילא לאשראה עליה מה כתיב באברהם (שם יא לא) ויצאו אתם מאור כשדים ויצאו אתם ויצאו אתו מבני ליה דהא כתיב (&) ויקח תרח את אברם בנו וגו' מהו ויצאו אתם אלא תרח ולוט נפקו עם אברהם ושרה דכיון דאשתזיב אברהם מן נורא אתהדר תרח למעבד רעותיה ובגין</p>
<p>ויצאו אתם כיון שהם התעוררו תחלה אמר לו הקדוש ברוך הוא לך לך.</p>	<p>לב/א כך ויצאו אתם כיון דאינון אתערו בקדמיתא אמר ליה קודשא בריך הוא לך לך</p>
<p>רבי שמעון אמר לך לך לתקונך לגרמך מארצך לעצמך מארצך מאותו הצד של הישוב שאתה שוקל שנולדת בו וממולדתך מאותו תולדה שלך ומבית אביך שאת משגיח בשורש שלהם אל הארץ אשר אראך שם אגלה לך מה שאתה מבקש אותו כח שממונה עליה שהוא עמוק וסתום מיד וילך אברם כאשר דבר אליו ה' ואנו רצינו ללכת מכאן לדעת סוד החכמה.</p>	<p>רבי שמעון אמר לך לך לתקונך מארהוא סטרא דישובא דאת תקיל¹²⁶² דאתילידת ביה וממולדתך מההוא תולדה דילך ומבית אביך דאת אשגח בשרשא דלהון אל הארץ אשר אראך¹²⁶³ תמן אתגלי לך מה דאת בעי ההוא חילא דממנא עלה דאיהו עמיק וסתים¹²⁶⁴ מיד (&) וילך אברם כאשר דבר אליו יהו"ה ואנו קא בעינן למהך מהכא למנדע רזא דחכמתא (חסר)</p>
<p>(פתח רבי אבא ואמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד וכתוב והיה ה' למלך וגו' ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד).</p>	<p>(פתח רבי אבא¹²⁶⁵ ואמר (צפניה ג ט) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יהו"ה לעבדו שכם אחד וכתוב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך וגו' ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד)</p>

¹²⁶² שהיה אברהם יודע בחכמת הכוכבים והיה שוקל במשקלת האצטורלב או הרביע לדעת בכמה מעלו, ומה שהמבט ומה הענין אל כל ארץ וארץ מהארצות, לדעת מולדתו, ומה עניינו ומה בריאותו ומה היא מולידה שיש ארץ מגדלת חלשים ויש ארץ מגדלים אוכלוסין, ושקן ארץ מולדתו ושקל ארץ ישראל ולא היה יכול לרדת לעומק המבט השולט בא"י מפני שהיה מקום הקדש והיא שותה מהמים הקדושים לזה לא היה יכול להציץ (אור יקר). עי' ח"א עח ע"א ודברינו שם.

¹²⁶³ והנה על פי חזיון הכוכבים ישפטו לאדם על ג' שפיטות, הא' המחוז שהמחוז מצד המולד הכולל ישתנה המולד הפרטי לאדם א', מצד כלל כל אנשי עירו ומנהגיהם וכיוצא. הב', מצד מולד עצמו שהו אעיקר אליו. והג' מצד מולד דמשפחתו, שאין מולד בן מלך דומה למולד הדיוט, עם היות שיהיו נולדים ברגע א' לזה אמר מארצך וממולדתך ומבית אביך ג' אלו, וג' אמר "סטרא דיישובא, א'." מההוא תולדה", ב'. "דאת אשגח בשרשא" ג'. פתח ר' אבא לסיים בכי טוב (אור יקר).

¹²⁶⁴ עי' ח"א ב ע"א שעמיק מסט' דאבא וסתים מסט' דאימא.

¹²⁶⁵ טעם פתיחה זו משום דבפ' זו עשה הקב"ה מפלה במצרים ולעתיד תהיה בכל האומות כמ"ש כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה (מ"מ).

ספר שמות

<p>רבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי באורחא אמר רבי יוסי לרבי חייא אמאי את שתיק הא אורחא לא אתתקן אלא במלי דאורייתא¹²⁶⁶ אתנניד רבי חייא ובכה פתח ואמר (בראשית יא ל) ותהי שרי עקרה אין לה ולד ווי על דא ווי על ההוא זמנא דאולידת הגר לישמעאל</p>	<p>רבי יוסי ורבי חייא היו הולכים בדרך אמר רבי יוסי לרבי חייא למה אתה שותק הרי הדרך לא נתקנת אלא רק בדברי תורה נאנח רבי חייא ובכה פתח ואמר ותהי שרי עקרה אין לה ולד אוי על זה אוי על אותו זמן שהולידה הגר את ישמעאל.</p>
<p>אמר ליה רבי יוסי אמאי והא אולידת לבתר והוה לה ברא גזעא קדישא אמר ליה את חמי ואנא חמינא והכי שמענא מפומי דרבי שמעון מלה ובכינא (ס"א אמר ליה מה היא אמר ליה ווי וכו') ווי על ההוא זמנא דבנין דשרה אתעכבת כתיב (שם מז ב) ותאמר שרי אל אברם וגו' בא נא אל שפחתי וגו'¹²⁶⁷ ועל דא קיימא שעתא להגר למירת לשרה גבירתה והוה לה ברא מאברהם</p>	<p>אמר לו רבי יוסי למה והרי הולידה אחר כך והיה לה בן גזע קדוש אמר לו אתה רואה ואני רואה וכך שמעתי מפי רבי שמעון דבר ובכיתי (ס"א אמר לו מה היא אמר לו ווי וכו') אוי על אותו הזמן שבגלל ששרה התעכבה כתוב ותאמר שרי אל אברם וגו' בא נא אל שפחתי וגו' ועל זה עמדה השעה להגר לרשת את שרה גבירתה והיה לה בן מאברהם.</p>
<p>ואברהם אמר לו ישמעאל יחיה ואף על גב דקודשא בריך הוא הוה מבשר ליה על יצחק אתדבק אברהם בישמעאל עד דקודשא בריך הוא אתיב ליה ולישמעאל שמעתין וגו' (&) לבתר אתגזר ועאל בקיימא קדישא עד לא יפוק יצחק לעולם</p>	<p>ואברהם אמר לו ישמעאל יחיה לפניך ואף על גב שהקדוש ברוך הוא היה מבשר לו על יצחק נדבק אברהם בישמעאל עד שהקדוש ברוך הוא השיב לו ולישמעאל שמעתין וגו' אחר כך נמול ונכנס לברית הקדוש טרם שיצא יצחק לעולם.</p>
<p>ותא חזי ארבע מאה שנין קיימא ההוא ממנא דבני ישמעאל ובעא קמי קודשא בריך הוא אמר ליה מאן דאתגזר אית ליה חולקא בשמך אמר ליה אין אמר ליה והא ישמעאל דאתגזר (ולא עוד אלא דאתגזר בר תליסר שנין) אמאי לית ליה חולקא כך כמו יצחק אמר ליה דא אתגזר כדקא יאות וכתיקונוי¹²⁶⁸ ודא לאו הכי ולא עוד</p>	<p>ובא וראה ארבע מאות שנים עמד אותו ממונה של בני ישמעאל ובקש לפני הקדוש ברוך הוא אמר לו מי שנמול יש לו חלק בשמך אמר לו כן אמר לו והרי ישמעאל שנמול (ולא עוד אלא שנמול בן שלש עשרה שנה) אז למה אין לו חלק כך כמו יצחק</p>

¹²⁶⁶ עי' זהר חדש (עז ע"ב): פתח ר' חייא ואמר, ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. ההולך בדרך, צריך להיות עמו, מי שידבר עמו בדברי תורה. וכך דרכן של צדיקים, הולך ואור, הולך, ועמו דברי תורה. דכתיב, ותורה אור. עד נכו"ן היום, עד שתשתתף עמו השכינה, ולא תזוז ממנו. דתנינן, בכל מקום שיש דברי תורה, שכינה שם. שנאמר, בכל מקום אשר אזכיר את שמי וכו'. ועי' ח"א סט ע"ב.

¹²⁶⁷ עי' לקוטי תורה (פרשת לך לך): טעם לקיחת אברם את הגר ידוע כי שרה והגר סוד פרי וקליפה והקליפה קדמה עכשיו לפני לכך ילדה הגר קודם לשרה בסוד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום והגר גימ' יצחק בסוד הדינין וכמו שהמלכים קדומין מתו כי לא נתבסמו ג"כ שרה הכניסה עין הרע בעוברתה של הגר [מסוד קין] והפילה כי היא מסוד הדינין דקליפה ולכך הפילה בסוד הנפילים היו בארץ ורצתה לבסמה להגביר הטוב ולהכניע הרע ולז"א אברהם עשי הטוב בעיניך ולז"א המלאך שובי אל גבירתך והתעני והעובר השני היה מסוד הבל ונתבסמו מעט בסוד הדינין עד עקידת יצחק.

¹²⁶⁸ עי' רח"ו לקמן נז ע"ב שישמעאלים שמולים ולא פורעים, ע"כ. פי' יצחק עשה מילה ופריעה כתקונוי היינו לח' ימים מתדבקים כי לח' יומין שעושים מילה ופריעה לח' ימים (מ"מ). עי' השל"ה (פרשת לך לך): בזכות המילה זכה ישמעאל עתה לארץ ישראל. ומאחר שאין לו פריעה, על כן אף על פי שהארץ לו היא, עתה היא בחרבנה ואינה בנויה, כך נתבאר בזהר (ראה ח"ב דף פ"ז ע"א). והנה ישמעאל נקרא 'פרא אדם' (בראשית טז, יב), וכתב הזהר (ראה שם דף פ"ו ע"א) 'פרא אדם' ולא 'אדם' ממש, מאחר שלא נתקן בפריעה, אלא הוא 'פרא', פרוש 'ענף', כמו (ישעיה י, לג) 'מסעף פארה

ספר שמות

<p>אלא דאלין מתדבקין בי כדקא יאות לתמניא יומין ואלין רחיקין מני¹²⁶⁹ עד כמה ימים אמר ליה ועם כל דא כיון דאתגזר לא יהא ליה אגר טב בניניה</p>	<p>אמר לו זה נמול כראוי וכתקונו וזה לא כך ולא עוד אלא שאלה נדבקים בי כראוי לשמונה ימים ואלה רחוקים ממני עד כמה ימים אמר לו ועם כל זה כיון שנמול לא יהיה לו שכר טוב בשביל זה.</p>
<p>ווי על ההוא זמנא דאתיליד ישמעאל בעלמא ואתגזר מה עבד קודשא בריך הוא ארחיק להו לבני ישמעאל מדבקותא דלעילא ויהב להו חולקא לתתא בארעא קדישא בנין ההוא גזירו דבהון</p>	<p>אוי על אותו זמן שנולד ישמעאל בעולם ונמול מה עשה הקדוש ברוך הוא הרחיק את בני ישמעאל מן הדבקות העליונה ונתן להם חלק למטה בארץ הקדושה בשביל אותה המילה שבהם.</p>
<p>וזמינין בני ישמעאל למשלט בארעא קדישא כד איהו ריקניא מכלא זמנא סגי כמה דגזירו דלהון בריקניא בלא שלימו ואינון יעכבון להון לבני ישראל לאתבא לדוכתייהו עד דישתלים ההוא זכותא דבני ישמעאל</p>	<p>ועתידים בני ישמעאל לשלוט בארץ הקדושה כשהיא ריקה מהכל זמן רב כמו שהמילה שלהם ריקה בלי שלמות והם יעכבו את בני ישראל לשוב למקומם עד שישתלם אותה זכות של בני ישמעאל.</p>
<p>וזמינין בני ישמעאל לאתערא קרבין תקיפין בעלמא ולא תכנשא בני אדום עלייהו ויתערו קרבא בהו חד על ימא וחד על יבשתא וחד סמוך לירושלם וישלטון אלין באלין וארעא קדישא לא יתמסר לבני אדום</p>	<p>ועתידים בני ישמעאל לעורר קרבות חזקים בעולם ולהתכנסות בני אדום עליהם ויעוררו בהם קרב אחד על הים ואחד על היבשה ואחד סמוך לירושלים וישלטו אלה באלה וארץ הקדושה לא תמסר לבני אדום.</p>
<p>בההוא זמנא יתער עמא חד מסייפי עלמא על רומי חייבא ויגח בה קרבא תלת ירחין ויתכנשון תמן עממיא ויפלון בידייהו¹²⁷⁰ עד דיתכנשון כל בני אדום עלה¹²⁷¹ מכל סייפי עלמא וכדין יתער קודשא בריך הוא עלייהו הדא הוא דכתיב (ישעיה לד ו) כי זבח ליהו"ה בבצרה וגו' ולבתר דא מה כתיב (&) לאחוז בכנפות הארץ וגו' וישיצי לבני ישמעאל מינה ויתבר כל חילין דלעילא ולא ישתאר חילא לעילא על עמא דעלמא אלא חילא דישראל בלחודוי הדא הוא דכתיב (תהלים קכא ח) יהו"ה צלך על יד ימינך</p>	<p>באותו זמן יתעורר עם אחד מסוף העולם על רומי הרשעה ויערך בה קרב שלשה חדשים ויתכנסו שם עמים ויפלו בידיהם עד שיתכנסו כל בני אדום עליה מכל סופי העולם ואז יתעורר עליהם הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב כי זבח לה' בבצרה וגו' ואחר זה מה כתוב לאחוז בכנפות הארץ וגו' ויכלה את בני ישמעאל ממנה וישבר כל החיילות שלמעלה ולא ישאר כח למעלה על העם של העולם אלא כח ישראל לבדו זהו שכתוב ה' צלך על יד ימינך.</p>
<p>בגין דשמא קדישא בימינא¹²⁷² ואורייתא בימינא¹²⁷³ ועל דא בימינא תליא כלא ותנינן דבעי לזקפא ימינא על שמאלא כמה דאוקמוה דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו</p>	<p>משום שהשם הקדוש בימין ותורה בימין ועל זה בימין תלוי הכל ושנינו שצריך לזקוף את הימין על השמאל כמו שפרשוה שכתוב מימינו אש דת</p>

במערצה, כי אינו רק ענף מאדם, אבל ישראל הם 'אדם' ממש. אמנם עי' רש"י בראשית יז כה שאכן ישמעאל כן עשה פריעה, אמנם לא מצאתי מקור בחז"ל לב' הצדדים.

¹²⁶⁹ פי' שאינם עושים פריעה ועוד שאינם מלים עד אחר כמה שנים (מ"מ).

¹²⁷⁰ פי' הרומיים יפלו ביד אומות האחרים (מ"מ).

¹²⁷¹ פי' ואז יצילו עצמם מיד אומות האחרים (מ"מ).

¹²⁷² פי' מלכות התכוננותה ע"י החסד (מ"מ).

¹²⁷³ ואורייתא בימינא – פי' ז"א ג"כ שנק' תורה בניינו מהחסדים (מ"מ).

ספר שמות

<p>ובזמנא דאתי (תהלים ס ז) הושיעה ימינך וענני ובהוא זמנא כתיב (צפניה ג ט) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יהוה ולעבדו שכם אחד וכתיב (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד ברוך יהוה לעולם אמן ואמן</p>	<p>למו ובזמן שיבא הושיעה ימינך וענני ובאותו זמן כתוב כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד וכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>
<p>לב/ב</p>	
<p>פרשת בא¹²⁷⁴</p>	
<p>ויאמר יהוה אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו'¹²⁷⁶ (&) רבי יהודה פתח¹²⁷⁷ ואמר¹²⁷⁸ (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה יהוה באור פניך יהלכון כמה אצטריכו בני נשא למהך בארחי דקודשא בריך הוא ולמטר פקודי אורייתא בגין דיוכוון בה לעלמא דאתי ולשזבא לון מכל קטרוגין דלעילא ותתא בגין דהא כמה דאשתכחו מקטרגין בעלמא לתתא הכי נמי אשתכחו מקטרגין לעילא דקיימי עליהו דבני נשא</p>	<p>ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו' רבי יהודה פתח ואמר אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון כמה צריכים בני אדם ללכת בדרכי הקדוש ברוך הוא ולשמר מצוות התורה כדי שיזכו¹²⁷⁵ בה לעולם הבא ולהציל אותם מכל הקטרוגים שלמעלה ומטה משום שהרי כמו שנמצאים מקטרגים בעולם למטה כך גם נמצאים מקטרגים למעלה שעומדים על בני אדם.</p>
<p>אינון דעבדין פקודי אורייתא ואולי בארחה מישר בדחלא דמאריהון כמה אינון סניגורין דקיימין עליהו לעילא כמה דאת אמר (איוב לג כג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וגו' וכתיב (&) ויחננו ויאמר פדעו מרדת שחת מצאתי כפר בגין כך זכאה איהו מאן דנטיר פקודי אורייתא</p>	<p>אותם שעושים מצוות התורה והולכים בדרך ישרה ביראת אדונם כמה סניגורים הללו שעומדים עליהם למעלה כמו שנאמר אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וגו' וכתוב ויחננו ויאמר פדעו מרדת שחת מצאתי כופר משום כך אשרי מי ששומר מצוות התורה.</p>

¹²⁷⁴ רח"ו עד הסוף, רמ"ז לג ע"ב, מאמרי רשב"י עד הסוף, יהל אור עד מב ע"א ולא עד בכלל, זהר הרקיע עד הסוף, לש"ו עד הסוף, מפתח הלש"ו עד הסוף

¹²⁷⁵

¹²⁷⁶ צריך להקדים הקדמה כוללת וידועה והיא כי שתי בחינות הן באצילות, האחת בחינת הפנים והפנימיות והשניה בחינת האחוריים והחיצוניות. וגם ידוע שעיקר הפנימיות הוא בקו האמצעי דהיינו מח הדעת שבו (משלי כד ד) חדרים ימלאון, ולעומתו בחינת אחורי הדעת היא המעולה שבכל בחינות האחורים. ומשני הנזכרות היה משה משל פנים, ופרעה מאחוריו שהוא למפרע הערף, ולכן אמר ה' אל משה בא אל פרעה, כי די בזה להכניעו, ואמר לו עד מתי מאנת לענות מפני, מאנת דייקא, כי הוא היה מכחיש באור הפנים וחושב שהעולם מתנהג דוקא בחיצוניות ושאינ ממשלת הפנימיות לעולם על עולם העשיה, כי בודאי קודם לכן כל זמן המשך השעבוד היה זעיר בסוד הקטנות ושמות אלקים היו שולטים, ולזה אמר (ה, ב) לא ידעתי את ה', כלומר אין כח בדעת זעיר למשול בעולם, וקודם לכן כתוב (א, ח) אשר לא ידע את יוסף והוא הוא, כי שרש יוסף הוא בדעת (רמ"ז).

¹²⁷⁷ כוונתו להודיע הפרש שבין ישראל, וזה יובן בהבין ענין התרועה שהוא כל עיקרו לתיקון הנוקבא ליתן לה גבורות ממותקות, כי בזה ימשך אור הפנים בעולם שהרי היא בתחילה באחור, ובסגולת השופר נמשכות לה גבורות ממותקות, ובסוד ק"ל, ק"ל דשופר שה"ס חו"ג, וז"ש יודעי תרועה, פי' ממשיכים כח הדעת על התרועה היא רחל. ובזה תשכיל למה לא הזכירה התורה התקיעה כי אם התרועה, שכל עצמו של שופר הוא בעבורה (רמ"ז).

¹²⁷⁸ סמיכות פרשה זה כאן יראה דרך דרש, כי משה צפה שהשטן היה מקטרג על יציאת ישראל ממצרים, וזה היה בר"ה. ומסיבת זה לא היה משה רוצה ליכנס לפרעה, ואמר השם אל משה, בא אל פרעה ואל תפחד מקטרוג השטן, כי כפרך נתתי בר"ה. ואיהו איוב, כנז"ל. ולכן אמר אשרי העם יודעי תרועה בר"ה, ודרש ענין אחר שכן דרכם של רז"ל במדרש ובסוף המדרש הזה (רח"ו).

ספר שמות

<p>אמר ליה¹¹⁴ רבי הייא אי הכי¹²⁷⁹ אמאי אצטריך הכא מלאך דליהוי סניגורא עליה דבר נש והא כתיב (משלי נ כו) כי יהויה יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד וכתוב ה' ישמרך מכל רע שהרי רואה הקדוש ברוך הוא כל מה שאדם עושה בעולם הן לטוב והן לרע וכן הוא אומר אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יהויה</p>	<p>אמר לו רבי חייא אם כך למה צריך כאן מלאך שיהיה סניגור על האדם והרי כתוב כי ה' יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד וכתוב ה' ישמרך מכל רע שהרי רואה הקדוש ברוך הוא כל מה שאדם עושה בעולם הן לטוב והן לרע וכן הוא אומר אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'.</p>
<p>אמר ליה רבי יהודה כלא הכי הוא ודאי אבל הא כתיב (איוב ב ה) וגע אל עצמו ואל בשרו וכתיב (שם ג) ותסיתני בו לבלעו חנם לאחזאה דהא רשו אתמסר לסטרא אחרא לקטרגא (ורשו אתמסר) על מלין דעלמא (למאן דלא אצטריך) ולא אתמסרא בידוי וכל אלין ארחין טמירין¹²⁸⁰ קמי קודשא בריך הוא ולית אנת כדאי למהך אבתרייהו בגין דאינון נמוסין דקודשא בריך הוא ובני נשא לאו אינון רשאין לדקדקא אבתרייהו בר אינון זכאי קשוט דידעין רזי אורייתא ואוליין בארחה דחכמתא למנדע אינון מלין סתימין דאורייתא</p>	<p>אמר לו רבי יהודה הכל כך הוא ודאי אבל הרי כתוב וגע אל עצמו ואל בשרו וכתוב ותסיתני בו לבלעו חנם להראות שהרי רשות נמסרה לצד האחר לקטרג (והרשות נמסרה) על דברים של העולם (למי שלא הצטרך) ולהמסר בידו וכל הדרכים הללו טמונים לפני הקדוש ברוך הוא ואינך כדאי ללכת אחריהם משום שאלו הנהגות הקדוש ברוך הוא ואין בני אדם רשאים לדקדק אחריהם פרט לאותם צדיקי אמת שיודעים את סודות התורה והולכים בדרך של החכמה לדעת אותם דברים נסתרים של התורה.</p>
<p>רבי אלעזר פתח (שם א ו) ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על יהויה ויבא גם השטן בתוכם ויהי היום דא ראש השנה¹²⁸¹ דקודשא בריך הוא קאים למידן עלמא כגוונא דא (מ"ב ד יא) ויהי היום ויבא שמה ההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה¹²⁸²</p>	<p>רבי אלעזר פתח ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם ויהי היום זה ראש השנה שהקדוש ברוך הוא עומד לדון את העולם כדוגמא זה ויהי היום ויבא שמה אותו יום היה יום טוב של ראש השנה.</p>
<p>ויבאו בני האלהים אלין רברבין ממנן שליחן בעלמא לאשנחא בעובדין דבני נשא להתיצב על יהויה כמה דאת אמר (מ"א כב יט) וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו אבל</p>	<p>ויבאו בני האלהים אלו ממונים גדולים שלוחים בעולם להשגיח במעשי בני האדם להתיצב על ה' כמו שנאמר וכל צבא השמים עומדים עליו</p>

¹²⁷⁹ פירוש אי אמרת בשלמא זה המלאך לזכות רשע בא, ניחא דצריך מלאך לסייעו ולהצדיקו. ואי כדברין דבצדיק קאמר, א"כ מלאך ל"ל, והלא בצדיקים כתיב כי ה' יהיה בכסלך ושמר וגו', ודרז"ל ואפילו עושה מעשה כסלות. ואין לומר שהוצרך המלאך להודיע להקב"ה, זה אינו, דהא עיני ה' צופות בכל מקום הממנו יפלא כל דבר (רח"ו).

¹²⁸⁰ הוא סוד הגלגול כי איוב מגולגל היה (רח"ו).

¹²⁸¹ נראה שנקרא בשם היום לפי שהוא יום הששי שבו נברא אדה"ר, ונקרא יום הששי בה' הידיעה ולכן נקרא היום הידוע. ועוד שאמר רז"ל בפסוק (תהלים עד, טז) לך יום אף לך לילה, שיום הששי לא היה בו לילה, שלכן לא נאמר ויהי ערב ויהי בקר יום השביעי. ונמצא שיום ראש השנה היה יום בלתי לילה ולכן נקרא היום, ולפי שאז נברא אדה"ר על כן הוקבע ליום דין, כי בריאת אדם היתה בחיבור אחר באחור כנזכר בספר אדם ישר טו), והוא הוא מצב של יום ראש השנה טז), שעומדים ז"ן אחור באחור (רמ"ז) (עי' מאמרם ז"ל בש"ט מזמור צ"ב ודברים אחדים דף נז מאי"ן (נ"א).

¹²⁸² קודם תקיעת השופר הוא סוד הדין אבל אחר כך כבר הגבורות נמתקות, וזהו שרמז בכאן יום טוב דראש השנה שהיה כבר בסוד הדין המתוק והיינו יום טוב דראש השנה, ולכן רצה להטיב לשונות בהנתן לה בן (רמ"ז).

180

ספר שמות

<p>להתייצב על יהו"ה (&) בהאי קרא אשכחנא רחימותא דקודשא בריך הוא עליהו דישראל בנין דהני שליתן דאינון ממנן לאשגחא על עובדין דבני נשא אזלין ושאיין ונמלין אינון עובדין כלהו וביומא דקאי דינא למיקם למידן עלמא אתעבידו קמיגורין למיקם עליהו דבני נשא ותא חזי מכל עמין דעלמא לא קיימין לאשגחא בעובדיהון בר בישראל בלחודייהו בנין דאלין בנין לקודשא בריך הוא</p>	<p>מימינו ומשמאלו אבל להתייצב על ה' בפסוק זה מצאנו אהבת הקדוש ברוך הוא על ישראל משום שהשלוחים הללו שממונים להשגיח על מעשי בני האדם הולכים ומשוטטים ולוקחים את כל אותם המעשים וביום שהדין עמד לעמוד לדון העולם נעשים קטגורים לעמוד על בני אדם ובא וראה מכל העמים שבעולם לא עומדים להשגיח במעשיהם רק על ישראל לבדם משום שאלה בניו של הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>וכד לא אשתכחו עובדין דישראל כדקא יאות כביכול אינון ממנן שליתן כד בעאן לקיימא על אינון עובדין דישראל על יהו"ה ודאי קיימין דהא כד ישראל עבדין עובדין דלא כשרן כביכול מתישין חילא דקודשא בריך הוא וכד עבדין עובדין דכשרן יהבין תוקפא וחילא לקודשא בריך הוא¹²⁸³ ועל דא כתיב (תהלים סח לה) תנו עז לאלהיכם במה בעובדין דכשרן ועל דא בההוא יומא כלהו רברבן ממנן אתכנשו על יהו"ה על יהו"ה ודאי דהא כיון דעל ישראל אתכנשו עליה אתכנשו</p>	<p>וכשלא נמצאים המעשים של ישראל כראוי כביכול אותם שלוחים ממונים כשרוצים לעמוד על אותם מעשים של ישראל הם עומדים ודאי על ה' שהרי כשישראל עושים מעשים שלא כשרים כביכול מתישים כחו של הקדוש ברוך הוא וכשעושים מעשים כשרים נותנים כח ותקף לקדוש ברוך הוא ועל זה כתוב תנו עז לאלהים במה במעשים כשרים ועל זה באותו יום כל השרים הגדולים הממונים התכנסו על ה' על ה' ודאי שהרי כיון שהתכנסו על ישראל הם התכנסו עליו.</p>
<p>ויבא גם השטן בתוכם (&) גמ¹²⁸⁴ לאסגאה עליהו דכלהו אתיין למהוי קמיגורין עליהו דישראל</p>	<p>ויבוא גם השטן בתוכם גם לרבותו עליהם שכלם באים להיות קטגורים על ישראל</p>
<p style="text-align: center;">לג/א</p>	
<p>ודא אתוסף עליהו בנין דאיהו דלטורא רברבא מכלהו¹²⁸⁵ קמיגורא מכלהו כיון דחמא</p>	<p>וזה נוסף עליהם משום שהוא המלשין הגדול מכולם קטגור מכולם</p>

¹²⁸³ וזהו ג"כ ענין מ"ש (עבו"ז ג ע"ב) שהקב"ה יושב ועוסק בתורה, הכוונה הוא ג"כ על גילוי אור זוהר קדושתה, כי נודע הוא שהתורה היא נשמת פנימיות דכל הבריאה כולה, ובה נברא הכל, וכמ"ש (ברכות נה ע"א) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. וכן הוא בספר יצירה, כי בה נוצר כל היצור וכל העתיד לצור. וכן היא התורה פעולת כל המעשים תמיד אשר מן העולם ועד העולם. וזהו ענין עסק התורה של הקב"ה שעוסק בה בכל יום, והוא גילויי אורה שמגלה בה תמיד לצורך הכחות דפעולת כל המעשים הנעשים בכל יום. ונעשה כ"ז ג"כ ע"י עסק התורה וגילוי אורה דהצדיקים שבעוה"ז שמתגלה ומתחדש על ידיהם תמיד. וכבר אמרנו כי כל גילויי אור דהתורה והמצוה הנעשה בז"א, הנה הוא נמשך בו כ"ז מהאור דא"א שמאיר בו, כי בז"א עצמו הנה עומד בו כל האור והזוהר והזיו והנועם דכל התורה והמצוה רק בכח, אך ע"י אור א"א המאיר בו, הנה מתגלה ויוצא גם בו מן הכח לפועל. אמנם תיקונו שמתקן לקבל אור דא"א, ר"ל שיפעל בו האור דא"א להציא כחו לפועל, הנה התיקון הנה נעשה בו ע"י התורה והמצוה של הצדיקים בעוה"ז, והוא סוד הענין דעבודה צורך גבוה (כללים ח"ב כב ע"א). ודע, כי כל מה שאמרנו בהתיקונים דז"א, שהוא ע"י המעשים טובים של הצדיקים, הנה הוא לעולם רק ע"י המלכות שהיא הנוק' דז"א, כי הוא השער לה' (תהלים קיח כ זהר ח"א ז ע"ב), וכל המעשים טובים הוא מגיעים אליה ועולים בה, וממנה מתקן ז"א, וכן על ידה הנה נמשך הטובה למטה, כי בה הוא כל ההנהגה דהעוה"ז (שם ע"ב), ועיי"ש עוד נה ע"א ועוד סד ע"ד.

¹²⁸⁴ מלבד שהע' שרים הם מקטריגים הוא מתרבה עליהו ומקטרג יותר מהם (רח"ו).

ספר שמות

<p>קודשא בריך הוא דכלהו אתיין לקטרגא מיד ויאמר יהו"ה אל השטן (&) מאין תבא¹²⁸⁶ וכי לא הוה ידע קודשא בריך הוא מאן הוה אתי אלא לאיתאה עובדא לרעותיה¹²⁸⁷</p>	<p>כיון שרואה הקדוש ברוך הוא שכולם באים לקטרג מיד ויאמר ה' אל השטן מאין תבא וכי לא היה יודע הקדוש ברוך הוא מאיפה היה בא אלא להביא את המעשה לרצונו.</p>
<p>ויאמר יהו"ה אל השטן וגו' ויען השטן את יהו"ה ויאמר משוט בארץ מכאן אוליפנא דישובא דארעא אתמסר לסטרין אחרנין¹²⁸⁸ בר ארעא דישראל בלחודהא כיון דאמר משוט בארץ (&) אשגח קודשא בריך הוא דבעי למהוי דלטורא עליהו דישראל¹²⁸⁹ מיד ויאמר¹²⁹⁰ יהו"ה אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ (&)</p>	<p>ויאמר ה' אל השטן וגו' ויען השטן את ה' ויאמר משוט בארץ מכאן למדנו שישוב הארץ נמסר לצדדים אחרים פרט לארץ ישראל לבדה כיון שאמר משוט בארץ השגיח הקדוש ברוך הוא שרוצה להיות מלשין על ישראל מיד ויאמר ה' אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמהו בארץ.</p>
<p>המא שעתא¹²⁹¹ למיהב ליה חולקא במה דיתעסק ויתפרש מנייהו דישראל והא אוקמוה לרעיא דבעא למעבר אעניה בחד נהרא¹²⁹² וכי מיד אתעסק ביה ההוא שטן ולא קטרג עליהו דישראל</p>	<p>ראה שעה לתת לו חלק במה שיתעסק ויפרד מישראל והרי פרשוה לרועה שרצה להעביר את צאנו בנהר אחד וכו' מיד התעסק בו אותו שטן ולא קטרג על ישראל.</p>
<p>ויען השטן את יהו"ה ויאמר החנם ירא איוב</p>	<p>ויען השטן את ה' ויאמר החנם ירא</p>

¹²⁸⁵ שר של או"ה והוא הס"מ, שהוא הראש לכל הע' שרים (דע"ה ח"ב קכז ע"ג)
¹²⁸⁶ בראות הקב"ה, ה"ס אימא, שבאו כולם לקטרג על תיקון העולם, מיד מהרה להכנס בתוך זעיר, ולכן כתוב ויאמר ה'. ואין לתמוה על דבר זה כי רצונו יתברך בקיום עמו בעולמו, וגדולה מזו היא גאולת פסח. ומה שלא כעס בימי בלעם, ולכן עשה עם השטן מה שעשה עם בלעם ששאלו (במדבר כב, ט) מי האנשים האלה עמך, כדי שיחשוב בלעם שלא היתה דעת בעליון, וכלומר שהיה בימי קטנות שאין שם דעת, וכן בכאן הראה לו פנים לשטן כאילו היה עדיין סוד השינה (רמ"ז).
¹²⁸⁷ בזה ימלאנו לבו אל השטן לומר החנם ירא איוב אלקים, כי מדבריו אלה נשמע שהשטן חשב שלא היתה דעתו [נ"א, ידיעתו] שלימה, וזה במה שהיה משבח את איוב מבלי דעת שלא בחינם היה ירא את אלקים (רמ"ז).

¹²⁸⁸ לע' שרים (רח"ו). סתם ארץ היא ארץ ישראל, והיתה כונתו של שטן לומר שכל כך גרמו עוונות ישראל עד שהיה לו יכולת לשלוט [נ"א, לשוט] בארצם ולהתהלך בה כרצונו. ובזה מבואר הפסוק הזה יפה, דאי לא תימא הכי מה זו תשובת השטן למה ששאלו ה' מאין בא, שלפי הנראה מכונת בואו לפני ה' היה לו להשיב שהיה בא לקטרג על העולם, כי מאי רבותיה בהשטותו בארץ. אך מובן במה שפירשנו כי הודיע ואמר חידוש גדול שהתהלך בארץ ישראל מה שלא הורשה עד אותו היום. ומזה יצא לנו היטב שאין בשאר הזמנים רשות לסטרא אחרא להלך בארץ ישראל (רמ"ז).
¹²⁸⁹ משוט בארץ רמז על התפשטות רשותו בה בלי שיהיה מי שיעכב על ידו. אי נמי משוט בארץ ירצה שהחטיא את בני הארץ הקדושה ומזה נמשך לו הכח להתהלך בתוכה כמתהלך בביתו (רמ"ז).
¹²⁹⁰ אזיל כשיטת רז"ל שסוברים שאיוב היה דר בארץ ישראל וכמ"ש בפסוק (במדבר יג, כ) היש בה עץ, קרי ביה עוץ, וכן אמרו על פסוק (שם יד, ט) סר צלם מעליהם. ואם תאמר והלא באותו זמן היו עדיין ישראל במדבר, ואם כן ממ"ש משוט בארץ לא משמע דבעי לקטרג על ישראל. ויש לומר דגם כיון משוט בארץ העליונה, וכלומר שהיתה לו אחיזה בר מינן בכנסת ישראל וזה מעוונות ישראל (רמ"ז).

¹²⁹¹ ידוע שאיוב גלגול תרח והיה צריך למירוק יסורין ולטובתו וכל שכן שיהיה כפרה על ישראל, ותחת אשר מאז רצה לאבד את אברהם בנו כשהלשינו לנמרוד, ועכשיו תחיה [נ"א, תהיה תשועת] זרעו על ידו, והבן יושר דרכי ה', ולכן קראו חולקא, מפני שהיה ראוי לו מפני מעשיו הראשונים, ועכשיו שנמסר בידו פנה להתעסק בו כי חשב שיוכל להחטיאו ויחזור להטמע בקליפות [נ"א, להטמא בין הקליפות] (רמ"ז).

¹²⁹² מכאן משמע שגזירת איוב היה בז' דפסח ובפ' פנחס משמע שקטרוגו היה בר"ה. וי"ל שעל הבנים ועל הנכסים היה דין ביום א' דר"ה. וביום ב' נידון על גופו ועל נשמתו, ולא נמסר ביד השליח ואע"ג שנראה שתיכף באה הגזירה זה אחר זה לא קשיא כי למעלה קודם מעשה הוא כמו לאחר מעשה (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>אלהים (&) לאו תוהא לעבדא דמאריה עביד ליה כל רעותיה דיהא דחיל ליה אעדי אשנחותך מניה ותחמי אי דחיל לך ואם לאו</p>	<p>איוב אלהים אין תמיהה [משל] לעבד שרבו עושה לו כל רצונו שיהיה ירא ממנו הסר ממנו את השגחתך ותראה אם יפחד ממך אם לא.</p>
<p>תא חזי בשעתא דעאקו כד אתייהב חולקא חדא להאי סטר לאתעסקא ביה אתפריש לבתר מכלא כגוונא דא שעיר בראש חדש שעיר ביומא דכפורי בגין דיתעסק ביה וישבוק להו לישראל במלכיהון והכא מטא זמנא למיטל חולקא דא מכל זרעא¹²⁹³ דאברהם בסטרא אחרא כמה דאת אמר (בראשית כב כ) הנה¹²⁹⁴ ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו וגו'</p>	<p>בא וראה בשעת צרה כשנתן חלק אחד לצד הזה להתעסק בו נפרד אחר כך מהכל כדוגמא זה שעיר בראש חדש שעיר ביום הכפורים כדי שיתעסק בו ויעזוב את ישראל עם מלכם וכאן הגיע זמן ליטול חלק זה מכל זרע אברהם בצד האחר כמו שנאמר הנה ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו וגו'.</p>
<p>ותא חזי בשעתא דאמר משוט בארץ בעא מיניה למעבד דינא בישראל דהא דינא הוה ליה על אברהם למתבע מקודשא בריך הוא בגין דלא אתעביד דינא ביצחק כד אתקריב על גבי מדבחא דהא לא הוה ליה לאחלפא קרבנא דאזמין על מדבחא באחרא (וכן בכל סטרא דיליה) כמה דאת אמר (ויקרא כז י) לא יחליפנו והכא קאים יצחק על גבי מדבחא ולא אשתלים מניה קרבנא ולא אתעביד ביה דינא ובעא דא מעם קודשא בריך הוא כמה דבעא דיניה דיוסף לכמה דרין וכל מה דבעא באורח דינא בעא</p>	<p>ובא וראה בשעה שאמר משוט בארץ רצה ממנו לעשות דין בישראל שהרי דין היה לו על אברהם לתבוע מן הקדוש ברוך הוא משום שלא נעשה דין ביצחק כשהקרב על גבי המזבח שהרי לא היה לו להחליף קרבן שמזומן על המזבח באחר (וכן בכל צד שלו) כמו שנאמר "לא יחליפנו" וכאן עמד יצחק על גבי המזבח ולא השתלם ממנו קרבן ולא נעשה בו דין ורצה את זה מעם הקדוש ברוך הוא כמו שרצה את דינו של יוסף לכמה דורות מאחר יותר וכל מה שרצה רצה בדרך דין.</p>
<p>ומההוא זמנא דאשתזיב יצחק ואתחלף קרבניה זמין ליה קודשא בריך הוא לההוא מקטרגא האי לחולקיה כמה דאת אמר הנה ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו והכא מטא למיטל חולקיה עליה מכל זרעיה דאברהם ולא יקרב ביה סטרא אחרא</p>	<p>ומאותו זמן שנצל יצחק והתחלף קרבנו הזמין לו הקדוש ברוך הוא לאותו מקטרג זה לחלקו כמו שנאמר הנה ילדה מלכה גם היא וגו' את עוץ בכורו וכאן הגיע ליטול חלקו עליו מכל זרעו של אברהם ולא יקרב לצד אחר.</p>
<p>וכלא בדינא אתא (ס"א לגביה) כמה דאיהו דן הכי אתדן בגין דאיוב¹²⁹⁵ מקריבי עיטא דפרעה הוה וכד קם פרעה עלייהו דישראל בעא לקטלא לון אמר ליה לא אלא טול ממונהון ושליט על גופיהון בפולחנא קשיא ולא תקטול לון אמר ליה קודשא בריך הוא הייך בההוא דינא ממש תהא דאין מה כתיב (איוב ב ה) אולם שלח נא</p>	<p>והכל בא בדין (אצלו) כמו שהוא דן כך נדון משום שאיוב מקרובי העצה של פרעה היה וכשעמד פרעה על ישראל רצה להרוג אותם אמר לו לא אלא קח ממונם ושלט על גופם בעבודה קשה ואל תהרוג אותם אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך באותו דין ממש תהיה נדון מה כתוב אולם שלח</p>

¹²⁹³ מצד אחר שהוא איוב שהוא מזרע אחר של אברהם שהיא מלכה ולא מיוצאי יריכו ממש (רח"ו).
¹²⁹⁴ כמ"ש הרב שאיוב בן יבמה היה דהיינו שאשת עון היתה אם איוב בארץ עוץ פי' באשת עוץ (רח"ו).
¹²⁹⁵ איוב לא היה מזרע אברהם יצחק ויעקב כלל, ולכן לא הגיע מעשיו למעלה מאומה (דע"ה ח"ב ב ע"ד).

ספר שמות

<p>ידך וגע אל עצמו ואל בשרו וגו' כמה דאיהו דן ביה אתרן ואף על גב דבכל שאר הוה דחיל לקודשא בריך הוא</p>	<p>נא ידך וגע אל עצמו ואל בשרו וגו' במה שהוא דן בו נדון ואף על גב שבכל השאר היה ירא מהקדוש ברוך הוא.</p>
<p>תא חזי מה כתיב (&) אך את נפשו שמור ואתיהיב ליה רשו למשלט על בשרא בגין רוא דכתיב (בראשית ו יג) קץ כל בשר בא לפני ואוקמוה בא לפני ודאי ודא איהו קץ כל בשר ולא רוחא ואתמר דאיהו קץ דאתי מסטרא דחשך כמה דאת אמר (איוב כה ג) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר ולכל בשרא בגין דאית קץ אחרא ואקרי (דניאל יב יג) קץ הימין¹²⁹⁶ ודא איהו קץ אחרא מסטרא דשמאלא דאיהו חשך ועל דא אתיהיב ליה רשו בעצמו ובשרו</p>	<p>בא וראה מה כתוב אך את נפשו שמור ונתנה לו רשות לשלוט על הבשר משום הסוד שכתוב קץ כל בשר בא לפני ופרשוה בא לפני ודאי וזהו קץ כל בשר ולא רוח ונאמר שהוא קץ שבא מצד החשך כמו שנאמר קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר ולכל בשר משום שיש קץ אחר ונקרא "קץ הימין" וזהו קץ אחר מצד השמאל שהוא חשך ועל זה נתנה לו רשות בעצמו ובשרו.</p>
<p>ותסיתני בו לבלעו (&) אי הכי לאו בדינא הוה אלא במימר ההוא מקטרגא דאסית ליה ואסתי ליה אלא כלא בדינא הוה והכי אמר לו אליהוא (איוב לד יא) כי פעל אדם ישלם לו וכארח איש ימציאנו והכי הוה כמה דאתמר כמה דאיהו גזר הכי אתגזר עליה</p>	<p>ותסיתני בו לבלעו אם כך לא בדין היה אלא במאמר אותו מקטרג שהסית אותו והסיטה אותו אלא הכל היה בדין וכך אמר לו אליהוא כי פעל אדם ישלם לו וכארח איש ימציאנו וכך היה כמו שנאמר כמו שהוא גזר כך נגזר עליו.</p>
<p>והאי דאמר ותסיתני בו לבלעו חנם ותסיתני לבלעו חנם¹¹⁵ לא כתיב אלא ותסיתני בו ביה קיימא בדעתיה דאיהו חשיב דהא תסיתני כמה דאמר (שם י ג) ועל עצת רשעים הופעת (אמר איוב התפתית על מימר דההוא מקטרגא) כגוונא דא (תהלים עח לו) ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ויפתוהו ויכזבו לו לא כתיב אלא ויפתוהו בפיהם בפיהם קיימא מלה דא דהא אתפתה</p>	<p>וזה שאמר ותסיתני בו לבלעו חנם ותסיתני לבלעו חנם לא כתוב אלא ותסיתני בו בו עומד בדעתו שהוא חשב שהרי תסיתני כמו שאמר ועל עצת רשעים הופעת (אמר איוב התפתית על דברי אותו מקטרג) כדוגמא זה ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו לא כתוב ויפתוהו ויכזבו לו, אלא ויפתוהו בפיהם בפיהם עומד הדבר הזה שהרי התפתה</p>
<p>לג/ב</p>	
<p>אמר רבי אבא כלא הוא שפיר¹²⁹⁷ אבל הכי אוליפנא דשמן סליק ואסטיין¹²⁹⁸</p>	<p>אמר רבי אבא הכל הוא יפה אבל כך למדנו ששטן עולה ומסטיין.</p>
<p>וכי איהו יכיל לאסטנא¹²⁹⁹ אין דהא איהו מלך זקן¹³⁰⁰ וכסיל¹³⁰¹ דכתיב (קהלת ד יב) טוב ילד</p>	<p>וכי הוא יכול להסטיין, כן, שהרי הוא מלך זקן וכסיל שכתוב טוב ילד מסכן</p>

¹²⁹⁶ עי' שער מ"ד ומ"ן א. וקץ הימים הוא קץ כל בשר והוא ע"י יצה"ר ומלאך המות וכמ"ש בפ' בראשית (נד סע"א) ובפ' בא (לד ע"א) ובכ"מ, אבל קץ הימין הוא כאשר יגיע זמן שליטת המלכות דאצילות, שעליה נאמר (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא, כמ"ש פ' תרומה (קלג ע"א) ופ' פקודי (רכ ע"ב). והחסד הוא ימין ולכן נקרא המלכות ימין, וכן היא בסוד (תהלים מה י) נצבה שגל לימין, ושליטתה היא בסוף כל ה"ק ולכן נקראת קץ הימין (ביאורים ח"ב מב ע"ד).

¹²⁹⁷ כללות הענין הוא אמת שאיוב היה מגמגם בהשגחה (רמ"ז).

¹²⁹⁸ ירצה ומ"ש ותסיתני ר"ל שמסטיין ומקטרג (רמ"ז).

¹²⁹⁹ מי נתן לו כח להסטיין ולקטרג נגד הקדושה (רמ"ז).

¹³⁰⁰ הענין הוא שהשטן הוא נמשך מהמקור הראשון של העולמות שהוא עולם התוהו מאותם המלכים שמלכו בארץ אדום, שהם מבחינת מלכות שגדול כחה להיות שרשה משם ס"ג, וזהו מלך

184

ספר שמות

<p>מסכן והכם¹³⁰² ממלך זקן וכסיל ועל דא יכיל לאסטנא לבר נש¹³⁰³ מאי מעמא בגין דאיהו מהימן על עובדוי דבני נשא¹³⁰⁴</p>	<p>וחכם ממלך זקן וכסיל ועל זה יכול להסטיין לאדם מה הטעם משום שהוא נאמן על מעשי בני אדם.</p>
<p>תא חזי האי בדינא דיחיד¹³⁰⁵ אבל בדינא דעלמא¹³⁰⁶ כתיב (בראשית יא ה) וירד יהוה לראות (שם יח כא) ארדה נא ואראה דלא אתייהיב מהימנותא אלא בידיה בלחודוי¹³⁰⁷ דהא לא בעא לאובדא עלמא¹³⁰⁸ על מימר דההוא מקטרגא דתיאובתיה איהו תדיר לשיצאה¹³⁰⁹ מנלן דכתיב (איוב כח ג) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר¹³¹⁰ לשיצאה כלא הוא חוקר ודא איהו קץ כל בשר בא לפני¹³¹¹ (&) ודאי בגין לשיצאה</p>	<p>בא וראה זה בדין היחיד אבל בדין העולם כתוב "וירד ה' לראות" "ארדה נא ואראה" שלא נתנה האמונה אלא בידו לבדו שהרי לא רצה לאבד את העולם על מאמר אותו מקטרג שתשוקתו הוא תמיד להשמיד מנין לנו שכתוב קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר להשמיד הכל הוא חוקר וזהו קץ כל בשר בא לפני ודאי כדי להשמיד.</p>
<p>ותא חזי ויהי היום¹³¹² ויבואו בני האלהים להתיצב על יהוה¹³¹³ כמה דאתמר וההוא יומא</p>	<p>ובא וראה ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' כמו שנאמר</p>

וזקן, שהוא קדם לעולם התיקון. וידוע לידועים שאחד מן הטעמים העיקרים לצורך שבירת הכלים היה כדי שיהיה טוב ורע בעולם באופן שבהשגחה פרטית נתהווה היצאה"ר (רמ"ז).

¹³⁰¹ פי' מושפע מק"ך צירופי אלקים כמנין כס"ל. ועוד שבעולם התווה לא היו בזעיר כי אם ו"ק בלתי המוחין שהם חב"ד כדי שלא תהא אחיזה לחיצונים בהם וכנזכר אצלנו, ולכן הוא כסיל בלי מוחין, וכשבר מינן יש חוטא בעולם שידוע שגורם למוחין להסתלק, מיד מצא מין את מינו וניעור, ויש כח אל השטן להסטיין דדידיה גבר (רמ"ז).

¹³⁰² הענין שזעיר דקדושה נקרא ילד שנולד בכל פעם שמתגדל, כי הוא מסכן, שאין לו מוחין יתירים [נ"א תדיר], אבל בהתפשט בו המוחין הוא חכם, מצד חכמה כ"ח מ"ה שה"ס התיקון, שמחכמה סוד ע"ב שהוא עיקר הטיפה כנודע. ואמנם טוב ילד ממלך וגו', משמע שיש התיחסות ביניהם (רמ"ז).

¹³⁰³ כי יש לו שייכות עם החומר ששרשו מעולם התווה, וכל שכן על החוטא שמגביר כחו ומעורר הדינים והחורבן בעולם התיקון (רמ"ז).

¹³⁰⁴ פי' אעפ"י שיש לו יכולת להסטיין למה ירצה ה' בו ולשמוע דבריו. ומתרץ דאיהו מהימן, חדא דאינו משקר, ועוד שאל הצדיקים הוא מלמד סניגוריא וכדאמרין בגמרא שושביניה הוה לפלוני בן פלוני, ומפני שגדול כח הצדיק למתקו, כמ"ה (דברים ו, ה) בכל לבבך, ביצר הטוב וביציה"ר (רמ"ז).

¹³⁰⁵ שבו נשמעים דברי קטרוגו וגם הגזרה שנגזרה אל אותו היחיד היא בדעתו, שכיון שהוא יחיד אעפ"י שיהיה מרובה בעוונות אין כח בעוונותיו לחזק הדינין ולגדל רוע הרעה בשטן עד שיחשוק לנתוץ ולאבד (רמ"ז).

¹³⁰⁶

¹³⁰⁷ "דלא אתייהיב מהימנותא", לגזור ולפסוק, "אלא בידיה בלחודוי", דהיינו שהדין נידון ע"י זעיר שהוא מנגד לשטן ילד מסכן וכו', והוא הוא סוד כוללות העולם שה"ס ו"ק, ויש כח בידו ובמשפט אמת להטות לצד חסד (רמ"ז).

¹³⁰⁸

¹³⁰⁹ דהיינו להחזיר העולם לתווה בחושבו שאז ימלוך כבתחילה (רמ"ז) ¹³¹⁰ שמקדם נתן לו קץ וקצבה שלא יתפשט על הכוללות. אבל בכל זאת ולכל תכלית הוא חוקר, לתת תכלית וכלה נחוצה לכל הכוללות כלו, וכמו שהיה בדור המבול (רמ"ז).

¹³¹¹ שר"ל שהעוונות פגמו בכל, וזהו "לפני", ולא אמר בא אלי אלא לפני, לפני לפני, וגם שם נאמר וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה, כי לא נתן נאמנות לשטן ולכן גבר החסד והותיר שריד נח ובניו (רמ"ז).

¹³¹² מלבד מ"ש בפרשת פנחס רלא ע"א, למה נקרא ראש השנה בשם היום, אוסיף עוד שנקרא כן על שם שהיה יום אחד, דהיינו שכל חמשת ימי הבריאה לא נודעו כי לא היה אדם בעולם, ויום הששי היה יום האחרון של הבריאה והוא לבדו נודע לאדם, ועל כן נרשם בתורה ביום הששי. ועוד שבו החלה מדה"ד לגמור מעשה בראשית ונברא אדם וזכה העולם לשם מלא ה' אלקים, ואחר שחטא נתעוררו הדינים נגדו ולכן נתייחד לדין (רמ"ז).

ספר שמות

<p>קיימין תרין סטרין לקבלא בני עלמא כל אינון דאתיין קמי קודשא בריך הוא¹³¹⁴ בתיובתא ובעובדין טבין אינון זכין למהוי כתיבין לגביה דההוא סטרא דאיהו חיים¹³¹⁵ ואפיק תוצאות חיים¹³¹⁶ ומאן דאיהו מסטריה¹³¹⁷ אכתיב לחיים וכל אינון דאתיין בעובדין בישין אינון כתיבין לההוא סטרא אחרא¹³¹⁸ דאיהו מותא ואקרי מות וביה שריא מותא</p>	<p>ואותו יום עומדים שני צדדים כנגד בני העולם כל אותם שבאים לפני הקדוש ברוך הוא בתשובה ובמעשים טובים הם זוכים להיות כתובים אצל אותו צד שהוא חיים ומוציא תוצאות חיים ומי שהוא מצדו נכתב לחיים וכל אותם שבאים במעשים רעים הם נכתבים לאותו צד אחר שהוא מות ונקרא מות ובו שורה המות.</p>
<p>ובההוא יומא קיימין אלין תרין סטרין חיים ומות אית מאן דאכתיב לסטרא דחיים ואית מאן דאכתיב לסטרא דמות ולזמנין דעלמא שריא באמצעיתא אי קיימא חד זכאה בעלמא דאכרע עלייהו כלהו קיימין ואכתיבו לחיים ואי חד חייבא אכרע עלמא כלהו אכתיבו למיתה</p>	<p>ובאותו יום עומדים שני הצדדים הללו חיים ומות יש מי שנכתב לצד החיים ויש מי שנכתב לצד המות ולפעמים שהעולם שרוי באמצע אם עומד צדיק אחד בעולם שהכריע עליהם כולם עומדים ונכתבים לחיים ואם רשע אחד מכריע את העולם כולם נכתבים למיתה.</p>
<p>וההוא זמנא עלמא הוה קיים באמצעיתא וההוא מקטרגא בעא לאסטאה מיד מה כתיב (&) השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ וגו' כיון דאשתמודע איהו בלחודוי מיד אתקיף ביה מקטרגא ועל דא תנינן דלא אצטריך ליה לבר נש לאתפרשא מכללא דסגיאין בגין דלא יתרשים איהו בלחודוי ולא יקטרגון עליה לעילא</p>	<p>ואותו הזמן העולם היה עומד באמצע ואותו מקטרג רצה להסטיין מיד מה כתוב השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ וגו' כיון שנודע הוא לבדו מיד החזיק בו המקטרג ועל זה שנינו שלא צריך לאדם להיפרד מכלל של רבים כדי שלא ירשם לבדו ולא יקטרגו עליו מלמעלה.</p>
<p>דכתיב (&) בשונמית (מ"ב ד יג) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת לא בעינא לאפקא גרמי מכללא דסגיאין בתוך עמי יתיבנא עד יומא דא ובתוך עמי בכללא חדא אשתמודענא לעילא והכא איוב כיון דאשתמודע לעילא ואתרשים מיד אתקיף ביה מקטרגא ואמר (&) החנם ירא איוב אלהים כל מה דדחיל לך ואתתקף לאו למגנא עביד (&) הלא אתה שכת בעדו ובעד וגו'</p>	<p>שכתוב בשונמית ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת לא רוצה להוציא את עצמי מכלל של רבים בתוך עמי יושבת עד יום זה ובתוך עמי בכלל אחד נודעת למעלה וכאן איוב כיון שנודע למעלה ונרשם מיד החזיק בו המקטרג ואמר "החנם ירא איוב אלהים" כל מה שפחד ממך והתחזק לא לחנם עשה "הלא אתה שכת בעדו ובעד וגו' אבל טול" את כל הטוב הזה</p>

¹³¹³ כי אז שולטת אימא שממנה יצאו מלכי אדום מימי קדם, ולכן בראש השנה עומדים ומתעוררים בני האלקים, ובעולם התיקון שיצא ממנה בנין העולמות על כן עומדים מלאכי החו"ג המתקוות לקבלא בני עלמא, שיש בהם זוכים וחייבים (רמ"ז).

¹³¹⁴ קמיה דווקא, כי מן הפנים שלו סוד החיים, אבל מאוחריה מתערים הדינין והם נפגמו בזמן התהו כידוע מסוד יעקב ולאח (רמ"ז).

¹³¹⁵ שבפנים שלו לא היה שום רמז מיתה והוא נקרא אלקים חיים (רמ"ז).

¹³¹⁶ ה"ס המוחין שהוא מוציא שהם חיים, אה"ה הו"ה אה"ה (רמ"ז).

¹³¹⁷ מאחורי הגבורה של תבונה מתפשטים ק"כ צירופי אלקים וכמ"ש דדינים מתפשטים מסטרהא דוקא, דהיינו מה' קצוותיה גתנה"י, ונשאר קצה אחד שהוא חסד בלא דין. וזהו דיוק מאן דאיהו מסטריה אכתיב לחיים, דהיינו שמושרש ביסוד אמא המלביש את יסוד אבא, והיינו ב' חיים, פי' ב' יסודות הנקראים חיים (רמ"ז).

¹³¹⁸ היינו אחורי הגבורה שממנו כח אלהים אחרים. ונלע"ד לומר דאחרים הוא לאפוקי אלקים חיים (רמ"ז).

ספר שמות

<p>אבל טול כל האי טבא דאנת עבד ליה ומיד (איוב א יא) אם לא על פניך יברכך¹³¹⁹ ישבוק לך ויתדבק בסטרא אחרא דהא השתא בפתורך איהו אכיל סליק פתורך מניה ונחוי ממאן איהו ובאן סטרא יתדבק</p>	<p>שאתה עושה לו ומיד אם לא על פניך יברכך יעזוב אותך וידבק בצד האחר שהרי עכשיו בשלחנך הוא אוכל סלק ממנו את שלחנך ונראה ממי הוא ואיזה צד ידבק.</p>
<p>מיד (&) ויאמר יהו"ה אל השטן הנה כל אשר לו בידך לאחזאה דדחילו דאיוב לגביה דקודשא בריך הוא הוה לנטרא עותריה ומהכא אוליפנא דכל אינון דדחלין ליה לקודשא ברוך הוא על עותריהו או על בנייהו לאו איהו דחילו כדקא יאות ועל דא קטרג ההוא מקטרגא ואמר (&) החנם ירא איוב אלהי"ם הלא אתה שכת בעדו וגו' מעשה ידיו ברכת ועל דא איהו דחיל לך ואתייהיב ליה רשו לקטרגא ביה ולאחזאה דלא פלח איוב לקודשא בריך הוא ברחימו</p>	<p>מיד ויאמר ה' אל השטן הנה כל אשר לו בידך להראות שיראת איוב לקדוש ברוך הוא הוא כדי לשמור עושרו ומכאן למדנו שכל אותם היראים מהקדוש ברוך הוא משום עושרם או בניהם זו אינה יראה כראוי ועל כן קטרג אותו מקטרג ואמר החנם ירא איוב אלהים הלא אתה שכת בעדו וגו' מעשה ידיו ברכת ועל כך הוא ירא ממך ונתנה לו רשות לקטרג בו ולהראות שלא עבד איוב את הקדוש ברוך הוא באהבה.</p>
<p>דכיון דאתנסי נפק מאורחא ולא קאים בקיומיה מה כתיב (&) בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו לא חטא בשפתיו אבל ברעותיה חטא ולבתר חטא בכלא</p>	<p>שכיון שהתנסה יצא מהדרך ולא עמד בקיומו מה כתוב בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו לא חטא בשפתיו אבל ברצונו חטא ואחר כך חטא בכל.</p>
<p>ואי תימא דלא אתנסי בר נש הא כתיב (תהלים יא ה) יהו"ה צדיק יבחן וגו' ובגין כך אתנסי איוב ואף על גב דלא קאים בקיומיה כדקא יאות לא נפק מתחות רשותא דמריה לאתדבקא בסטרא אחרא</p>	<p>ואם תאמר שלא מתנסה בן אדם הרי כתוב ה' צדיק יבחן וגו' ומשום כך התנסה איוב ואף על גב שלא עמד בקיומו כראוי לא יצא מתחת רשות אדונו להדבק בצד האחר.</p>
<p>וכמה הוה ההוא נסותא דיליה תריסר ירחי שולמנותא דההוא סטרא אחרא כמה דתנינן דינא דחייביא בניהנם י"ב ירחי ובגין דלא אתדבק בסטרא אחרא כתיב (איוב מב יב) ויהו"ה ברך את</p>	<p>וכמה היה אותו נסיון שלו שנים עשר חדשים השלטון של אותו הצד האחר כמו ששנינו דין הרשעים בגיהנם שנים עשר חדשים ומשום שלא דבק בצד האחר כתוב וה' ברך את</p>
<p style="text-align: center;">לד/א</p>	
<p style="text-align: center;">אחרית איוב מראשיתו</p>	<p style="text-align: center;">אחרית איוב מראשיתו.</p>
<p>רבי שמעון אמר¹¹⁶ האי דאיוב לאו נסותא איהו דקודשא בריך הוא¹³²⁰ כנסותא דשאר צדיקיא דהא לא כתיב והאלהי"ם נסה את איוב כמה דכתיב (בראשית כב א) והאלהי"ם נסה את אברהם דאברהם איהו בידיה אקריב לבריה</p>	<p>רבי שמעון אמר זה של איוב אינו נסיון של הקדוש ברוך הוא כמו נסיון של שאר הצדיקים שהרי לא כתוב והאלהים ניסה את איוב כמו שכתוב והאלהים ניסה את אברהם שאברהם הוא בידי הקריב את בנו היחידי</p>

¹³¹⁹ עי' רמב"ן שמות כ ג.

¹³²⁰ ר"ש פליג אדר' אבא שלא יקרא ענין איוב נסיון (אור יקר).

ספר שמות

<p>יחידאי דיליה לגבי קודשא בריך הוא ואיוב לא יחיב כלום¹³²¹ ולא מסר ליה לקודשא בריך הוא כלום¹³²²</p>	<p>לקדוש ברוך הוא ואיוב לא נתן כלום ולא מסר לקדוש ברוך הוא כלום.</p>
<p>ולא אתמר ליה דהא גלי קמיה דלא יכיל לקיימא ביה¹³²³ אבל אתמסר בידא דמקטרגא ובדינא דקודשא בריך הוא אתעביד¹³²⁴ וקודשא בריך הוא אתער דינא¹¹⁷ (בדינא) דא להווא מקטרגא לגביה דהא הוא דכתיב (איוב א ח) השמת לבך על עבדי איוב וגו'</p>	<p>ולא נאמר לו שהרי גלוי לפניו שלא יכול לעמוד בו אבל נמסר ביד המקטרג ובדין של הקדוש ברוך הוא נעשה והקדוש ברוך הוא העיר את הדין (בדין) הזה אל אותו מקטרג אליו זהו שכתוב השמת לבך על עבדי איוב וגו'.</p>
<p>פתח ואמר (בראשית ד ג) ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מקץ ימים ולא מקץ ימיו¹³²⁵ איהו דחה לקין ימין ואתקריב לקין ימים¹³²⁶ והא אוקיימא (דניאל יב יג) ואתה לך לקין ואמר דניאל לאן קין לקין הימין או לקין הימים עד דאמר ליה לקין הימין¹³²⁷ ועל דא דוד דחיל¹³²⁸ ואמר (תהלים לט ה) הודיעני יהוה קצי ומדת ימי מה היא או לקין הימים או לקין הימין והכא מה כתיב ויהי מקץ ימים ולא מקץ ימין ובגין כך לא אתקבל קרבניה דהא מסטרא אחרא הוה (כלא)</p>	<p>פתח ואמר ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מקץ ימים ולא מקץ ימין הוא דחה את קץ הימין והתקרב לקץ הימים והרי בארנו "ואתה לך לקין" ואמר דניאל לאיזה קץ לקין הימין או לקץ הימים עד שאמר לו לקץ הימין ועל זה דוד פחד ואמר הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא או לקץ הימים או לקץ הימין וכאן מה כתוב ויהי מקץ ימים ולא מקץ ימין ולכן לא התקבל קרבנו שהרי היה מצד האחר (הכל).</p>
<p>תא חזי מה כתיב (&) והבל הביא גם הוא מאי גם הוא לאסנאה דא בדא קרבניה לקודשא בריך הוא הוה כלא ועקרא דקרבנא לקודשא בריך הוא ויהיב חולקא לסטרא אחרא כמה דאת אמר (&) ומחלביהו¹³²⁹ וקין עקרא עבד מקץ ימים רזא דסטרא אחרא ויהיב חולקא לקודשא בריך הוא ועל דא לא אתקבל</p>	<p>בא וראה מה כתוב והבל הביא גם הוא מה זה גם הוא לרבות זה עם זה קרבנו לקדוש ברוך הוא היה הכל ועיקר הקרבן לקדוש ברוך הוא ונתן חלקו לצד האחר כמו שנאמר ומחלביהו וקין עקרו עשה מקץ ימים הסוד של הצד האחר ונתן חלק לקדוש ברוך הוא ולכן לא התקבל.</p>
<p>באיוב מה כתיב (איוב א ד) והלכו בניו ועשו משתה וגו' ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכל ולשתות עמהם ויהי כי הקיפו ימי המשתה</p>	<p>באיוב מה כתוב "והלכו בניו ועשו משתה וגו' ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות עמהם ויהי</p>

¹³²¹ מדעתו, אלא שטן נטל בעל כרחו, ועוד נסיון אברהם לתת בנו להקב"ה לא לקלי', ואיוב לא נטל שלו אלא השטן (אור יקר).

¹³²² עם היות שאמר ה' לקח (אור יקר).

¹³²³ וא"כ עתה יקשה כיון שאינו נסיון מה טעם לייסוריו, ופי' ר"ש דרך אחרת, לא כדרך ר' אלעזר אלא שהיה בדין על עוונו (אור יקר).

¹³²⁴ שהיה הדין ההוא שקט על שמריו, והקב"ה עורר אותו ע"י השטן, ועל עון איוב מה היה אקדים עתה ענין זה והם ב' הקדמות שיש קץ הימין וקץ הימים (אור יקר).

¹³²⁵ בחי' רגלים, ושם הוא סיום הקדושה, שהוא המלכות הנקרא קץ הימין, וכנגדו בקליפה אשר שם, נקרא קץ הימים (ע"ח מ"ד ומ"ן א'). פי' קין דחה למלכות שנקרא קץ מפני שהיא סוף הסיירות א"נ כמ"ש הרב, שז"א בן ט' ספירות והמלכות בת י"ס והיא כולל הכל הם י"ט ספירות ובכללות גדול הם ק"ץ (מ"מ).

¹³²⁶ פי' מלכות דסט"א (מ"מ).

¹³²⁷ לקמן קלד סע"א וקפא ע"ב (לש"ו).

¹³²⁸ פי' ואמר לו הקב"ה שב לימיני וכן כתב הזהר במ"א (מ"מ).

¹³²⁹ עיי' לקמן רלח סע"ב (לש"ו). פי' שהבל הקריב שלמים כמש"ל ומחלביהו דבר שחלבו קרב והיינו שלמים, והקלי' נהנים משלמים (מ"מ).

ספר שמות

<p>וגו' ובמשתיה בכל יומא מקטרנא שכיח ולא יכיל ליה מנא לן דכתיב (שם & י) הלא אתה שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב ולעולם לא יהיב חולקא כלל לגביה דהא (נ"א מזה)¹¹⁸ כתיב (שם ה) והעלה עולות מספר כולם עולה סלקא לעילא לעילא ולא יהיב חולקא לסטרא אחרא¹³³⁰ דאלמלא יהב ליה חולקא לא יכיל ליה לבתר וכל מה דנטל מדיליה נטל משלו נטל.</p>	<p>כי הקיפו ימי המשתה וגו' ובמשתה בכל יום מצוי המקטרג ולא יכול לו מנין לנו שכתוב הלא אתה שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב ולעולם לא נתן לו חלק כלל שהרי (מה) כתוב "והעלה עולות מספר כולם העולה עולה למעלה למעלה ולא נתן חלק לצד האחר שאלמלא נתן לו חלק לא יכול לו אחר כך וכל מה שנטל משלו נטל.</p>
<p>ואי תימא אמאי אבאיש ליה קודשא בריך הוא אלא דאלמלא יהב ליה חולקא יפני ארחא ויסתלק מעל מקדשא וסטרא דקדושה אסתליק לעילא לעילא ואיהו לא עבד כן ועל דא קודשא בריך הוא תבע בדינא</p>	<p>ואם תאמר למה הרע לו הקדוש ברוך הוא אלא שאלמלא נתן לו חלק יפנה הדרך ויסתלק מעל המקדש וצד הקדושה מסתלק למעלה למעלה והוא לא עשה כן ועל כן הקדוש ברוך הוא תבע בדין.</p>
<p>תא חזי כמה דאיהו אתפרש ולא אכליל טוב ורע איהו דן ליה בההוא גוונא יהיב ליה טוב ולבתר רע ולבתר אהדריה לטוב דהכי אתחזי לבר נש למנדע טוב ולמנדע רע ולאהדרא גרמיה לטוב ודא איהו רוא דמהימנותא¹³³¹ תא חזי איוב מעבדי פרעה הוה ודא הוא דכתיב ביה (שמות ט כ) הירא את דבר יהוה מעבדי פרעה¹³³²</p>	<p>בא וראה כמו שהוא נפרד ולא נכלל טוב ורע הוא דן אותו באותו אופן נתן לו טוב ואחר כך רע ואחר כך החזירו לטוב שכן ראוי לאדם לדעת טוב ולדעת רע ולהחזיר עצמו לטוב וזהו סוד האמונה בא וראה איוב היה מעבדי פרעה וזהו שכתוב בו הירא את דבר ה' מעבדי פרעה.</p>
<p>תא חזי דלא בעא קודשא בריך הוא לאעקרא איוב מאתריה דאיהו הוה מכסי (נ"א כולא בעא קודשא בריך הוא לאעקרא מאתריהו איוב הוה מכסה) (נ"א איוב חכים הוה) על פרעה כיון דאתחלש עבד נוקמין לפרעה</p>	<p>בא וראה שלא רצה הקדוש ברוך הוא לעקור את איוב ממקומו שהוא היה¹³³³ מגן (את הכל רצה הקדוש ברוך הוא לעקר ממקומם איוב היה מגן¹³³⁴ נ"א איוב חכם היה) על פרעה כיון שנחלש עשה נקמות לפרעה.</p>

¹³³⁰ מאברין ופדרין דמתאכלין כל הלילה, הנה נהנין מהם החיצונים ג"כ, וכן אמרו בפ' תרומה (קל ע"א) ומכאן אתזנו כמה חבילי טהירין דנפקין ושלטין בלילה כו' ע"ש, וכן שם (קמא ע"א) אמרו ג"כ אברין ופדרין דמתאכלין בלילה לאתזנא זינין אחרנין כו', וכן הוא בזהר חדש (סוף פ' צו מו ע"ג) וכן הוא מבואר בכמה מקומות בזה"ק, כי מהקרבות היו נהנים החיצונים ג"כ [ע' ח"א סד ע"א פט ע"ב וח"ב לד ע"א קפא ע"ב רלח ע"א ושם סע"ב בהגהות מהרח"ו רלט ע"ב רסח ע"ב רסט ע"א ובח"ג דף כו רע"ב כז ע"א כח ע"א רמ ע"ב רמב ע"א רמח ע"ב] (דע"ה ח"ב קנו ע"ב).

¹³³¹ שמסתכל ומתבונן בכל כחות הטומאה והרע ויוצא משם בשלום שאינו נהנה משם כלום ואינו חפץ בהם מאומה (דע"ה ח"ב פא ע"ב), שיודע מהרע ואינו נהנה ממנו וכו' מי שעומד בהנסיין הזה ויוצא ממנו לשלום, הוא זוכה לעומקי פנימיות התורה, ואין הפרגוד ננעלת לפניו (שם פג ע"ב), ועיי"ש פד ע"א, זהו באמת העבודה היותר גדולה והנחת רוח לפניו ית"ש שאין למעלה מזה, מי שעומד בנסיין הנורא הזה לכנוס שם בשלום (שהוא לשם שמים והראוי לזה) ולצאת משם לשלום (שם קמו ע"א), והוא מש"כ בס"י (פ"ד מ"ה) וחקור בהם (ביאורים ח"א פו).

¹³³² הנה ר"ת הירא את דבר יהוה הוא גימ' איוב ומה שהיה ירא מדבר ה' כי מאותיות דבר נעשה ברד שאותיותיהן הם שוין כנזכר בזהר פ' וארא, כי אותיות דבר הם אותיות ברד ויש לשאול למה לא אמר מדבר נעשה חילוף דבר חילוף היותר אמיתי, והטעם הוא כי כיון שניצולו לכל אשר ירא ה' ולא נעשה כלייה בכל ולכן לא אמר החילוף היותר רחוק שהוא דבר אלא ברד שהוא אמצעי (זהר הרקיע).

¹³³³

¹³³⁴

ספר שמות

<p>אמר רבי שמעון השתא אית לגלאה רזין דאינון מתדבקין לעילא ותתא¹³³⁵ מה כתיב (&) בא אל פרעה לך אל פרעה מבעי ליה¹³³⁶ מאי בא אלא דעייל ליה קודשא בריך הוא אדרין בתר אדרין לגבי תנינא דרא עלאה תקיפא¹³³⁷ דכמה דרגין משתלשלין מניה ומאן איהו רוא דתנין הגדול¹³³⁸</p>	<p>אמר רבי שמעון כעת יש לגלות סודות שהם נדבקים למעלה ולמטה מה כתוב בא אל פרעה היה צריך (לכתב) לך אל פרעה מה זה בא אלא שהכניס אותו הקדוש ברוך הוא חדרים אחר חדרים לתנין אחד עליון תקיף שכמה דרגות משתלשלות ממנו ומיהו סוד התנין הגדול.</p>
<p>ומשה דחיל מניה ולא קריב אלא לגבי אינון יאורין¹³³⁹ ואינון דרגין דיליה אבל לגביה דחיל ולא קריב בגין דחמא ליה משתרש בשרשיין עלאין¹³⁴⁰</p>	<p>ומשה פחד ממנו ולא קרב אלא לאותם יאורים ואותן הדרגות שלו אבל ממנו הוא פחד ולא התקרב משום שראה אותו מושרש בשרשים עליונים.</p>
<p>כיון דחמא קודשא בריך הוא דדחיל משה ושליהן ממנן אחרנין לעילא לא יכלין לקרבא לגביה אמר קודשא בריך הוא (יחזקאל כט ג) הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאורין¹³⁴¹ וקודשא בריך הוא אצטרך לאגחא ביה קרבא ולא אהרא כמה דאת אמר אני יהו"ה ואוקמוה רוא דחכמתא דהתנים הגדול הרובץ בתוך יאורין מארי מדין דידעין ברזין דמאריהון</p>	<p>כיון שראה הקדוש ברוך הוא שמשה פוחד ושלוחים ממונים אחרים למעלה לא יכולים להתקרב אליו אמר הקדוש ברוך הוא "הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאורין" והקדוש ברוך הוא הצטרך ללחום בו קרב ולא אחר כמו שנאמר אני ה' ופרשוה סוד החכמה שהתנים הגדול הרובץ בתוך יאורין לאותם בעלי הדין שיודעים בסודות אדונים.</p>
<p>פתח רבי שמעון ואמר (בראשית א כא) ויברא אלהים את התנינים הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת אשר שרצו המים למיניהם קרא אוקמוה ליה אבל ויברא אלהים את התנינים הוא רוא דא</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר ויברא אלהים את התנינים הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת אשר שרצו המים למיניהם פסוק זה פרשוהו אבל ויברא אלהים את התנינים הוא סוד זה</p>
<p style="text-align: center;">לד/ב</p>	

¹³³⁵ שיבאר איך שהתורה מדבר למטה ומרמז למעלה, כי העילא ותתא מתדבקין דא בדא, וכל מה שנעשה למטה כן הוא למעלה (דע"ה ח"ב פב ע"ג).

¹³³⁶ סוד הענין תבין מ"ש רז"ל במדרש מן שטייא לית הנייא אלא מן קיצייא שהוקשה להם ז"ל מה הוא כינוי זה של מלך מצרים הנז' כאן אלא שהקב"ה אמר למשה מן שטייא שהוא פרעה התחתון כבר ראיתי דלית הנייא מני' אלא מן קיצייא פי' מן הקצין שתדבר עם קצינו שהוא שר של פרעה אולי ישמע שהוא מלך מצריים דייקא והזהר בכאן דייק עוד מלת בא אל פרעה וביאור שניהן הוא כנז' (זהר הרקיע).

¹³³⁷ אריך דקלי' (רח"ו).

¹³³⁸ הוא שורש פרעה אשר למעלה בקליפה, והיה ראש לקליפות, אשר ממנו משתלשלין כל מדרגות הטומאה לאין מספר, וזהו שאמר בא אל פרעה מדרגה אחר מדרגה עד פרעה התנין הגדול (דע"ה ח"ב פב ע"ג).

¹³³⁹ ההמשכות וההתפשטויות שנמשכין ומתפשטין ממנו (דע"ה ח"ב פב ע"ג).

¹³⁴⁰ והוא כמו שכתוב (קהלת ז יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים, והוא נגד לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון אשר בחוורתא דא"א, ושם הוא שרשו כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א יא ע"ג בד"ה זנבא ברישיה). ע"ש כל הענין, ומשום ששם אינו מגיעין מעשה בני אדם כלל, לכן דחיל משה רבינו ע"ה למקריב לגביה, שהוא להתנין דקליפה אשר כנגדו, כי היה ירא שלא יכיל ליה לכובשו תחת ידו (דע"ה ח"ב פב ע"ג).

¹³⁴¹ סוד התנין שמצאנו כל עניני התנינים הללו ה' י' כתרין מסאבותא דדכורא והבן ענין אמרו חד פרסא וכי' כי לפעמים מתגברים העוונות אז אותו התנין שואב בדרך ההוא הנק' דברישא ונלע"ד כי הוא סוד נוק' דתהומא רבא עילאה (זהר הרקיע).

ספר שמות

ליתן ובת זוגו תנינם חסר כתוב משום שהרג את הנקבה והעלה אותה הקדוש ברוך הוא לצדיקים ופרשוה.	ליתן ובת זוגו תנינם ¹³⁴² חסר כתיב בנין דקמל לנוקבא ¹³⁴³ וסלקה קודשא בריך הוא לצדיקיא ואוקמוה
התנים הגדול תשעה יאורים הם שהוא רובץ ביניהם ויאור אחד הוא שמימיו שוככים וברכות שמימי הגן נופלים בו שלש פעמים בשנה וכאשר זה שתי פעמים מתברך אותו יאור ולא כל כך וכשאחד לא כך.	התנים הגדול תשע יאורין ¹³⁴⁴ אינון דאיהו רביין ביניהו וחד יאורא איהו דמימיו שכיבין וברכאן דמימין דגנתא נפלין ביה תלת זמנין בשתא וכד תרין זמנין מתברך ההוא יאורא ולא כל כך וכד חד לאו הכי
והתנין הזה נכנס לאותו יאור מתחזק והולך ושט ונכנס לתוך הים ובולע דגים מכמה מינים ושולט ושב לאותו יאור תשעה יאורים הללו הולכים ועולים וסביבו כמה אילנות ועשבים למיניהם.	והאי תנינא עאל בההוא יאורא אתתקין ¹²⁰ ואזיל ושאט עאל גו ימא ובלע ¹³⁴⁵ נונין לכמה זניין ושליט ותב לההוא יאורא אלין תשעה יאורין אזלין וסלקין וסחרניה כמה אילנין ועשבין לזנייהו
היאור הראשון יוצא מצד שמאל בצנור אחד שנמשך ויוצא שלש טיפות וכל טיפה וטיפה נפרדת לשלש טיפות וכל טיפה וטיפה נעשה ממנה יאור אחד ואלה הם תשעה יאורים שמתחזקים והולכים ומשוטטים וסובבים בכל אותם הרקיעים.	יאורא קדמאה נפקא מסטרא שמאלא ¹³⁴⁶ בחד צנורא דנגיד ונפיק תלת טפין ¹³⁴⁷ וכל טפה וטפה אתפרש לתלת טפין וכל טפה וטפה אתעביד מניה יאורא חד ואלין אינון תשעה יאורין דמתתקפין ואזלין ושאטן וסחרן בכל אינון רקיעין
ממה שנשאר מאותן טיפות כשסיימו לצאת נשאר טיפה אחת שיוצאת בשקט נופלת ביניהם ונעשה ממנה יאור אחד היאור הזה הוא אותו שאמרנו שהולך בשקט.	ממה דאשתאר מאינון טפין כד סיימין למיפק אשתאר טפה חדא ¹³⁴⁸ דנפקא בשכיבו ¹³⁴⁹ נפל ביניהו ואתעביד מניה יאורא חדא האי יאורא איהו ההוא דאמרן דאזלא בשכיבו
היאור הזה כשאותו נהר שנמשך ויוצא מוציא טיפות אחרות גדולות (של ברכות) מצד הימין מה שנשאר מאותן טיפות נשאר טיפה אחת בשקט מאותן ברכות ונופלת באותו יאור שהוא יש כמה שקט ¹³⁵⁰ וזהו היאור שעדיף מכולם.	האי יאורא כד ההוא נהר דנגיד ונפיק אפיק טפין אחרנין רברבאן ¹²¹ (ס"א דברכאן) מסטרא דימינא מה דאשתאר מאינון טפין אשתאר טפה חדא בשכיבו מאינון ברכאן ונפל בההוא יאורא דאיהו שכיב והאי איהו יאורא ¹³⁵¹ דעדיף מכלהו
כשיוצאים ונפרדים אותם ארבעה נהרות שיוצאים מגן עדן אותו שנקרא	כד נפקין ומתפרשן אינון ארבע נהרין דנפקין מגנתא דעדן ההוא דאקרי פישון נפיל בההוא

¹³⁴² להורות שהם חוזרים לאחד (דע"ה ח"ב מה ע"א).

¹³⁴³ נוק' דא"א דקלי' הרגה (רח"ו).

¹³⁴⁴ דע כי י' יאורין הם אשר בהם י' תנינים, וז"ש לשון זה שמביא פ' שברת ראשי תנינים על המים ויש בתיבות אלו ר"ת עשרה לרמז כי התנינים אשר נזכר בפסוק הם עשרה (זהר הרקיע). ט"ס של הקלי' והם הכלים שלה ספירות (רח"ו).

¹³⁴⁵ הם הנשמות (רח"ו).

¹³⁴⁶ היינו סוד טיפה בני ח"ת ולא בני ז"ן (רח"ו).

¹³⁴⁷ ענן גדול ורוח סערה ואש מתלקחת (רח"ו).

¹³⁴⁸ היינו נוגה (רח"ו).

¹³⁴⁹ כי זה בלחש בחשאי ואינו משמיע קול והם יוצאים תחלה ואח"כ הוא כי המלכים מלכו תחלה ח' שרשים (רח"ו).

¹³⁵⁰

¹³⁵¹ כתר דקלי' (רח"ו).

ספר שמות

<p>יאורא ואתכליל ביה ועל דא מלכות בבל אתכליל בהא¹³⁵² ופישון איהו מלכות בבל מיאורא דא אתזנו ואתמליין כל אינון יאורין אחרנין</p>	<p>פישון נופל באותו יאור ונכלל בו ולכן מלכות בבל נכללת בזה ופישון הוא מלכות בבל מהיאור הזה נזונים ומתמלאים כל אותם היאורים האחרים.</p>
<p>בכל יאורא ויאורא אזלא ושאט חד תנינא ואינון תשע וכל חד וחד נקיב נוקבא ברישיה כמה דאת אמר (תהלים עד יג) שברת ראשי תנינים וגו' ואפילו האי התנין¹³⁵³ הגדול הכי הוא בנין דכלהו נפחין רוחין¹²²¹³⁵⁴ לגבי עילא ולא לתתא</p>	<p>בכל יאור ויאור הולך ושט תנין אחד והם תשעה וכל אחד ואחד נוקב נקב בראשו כמו שנאמר שברת ראשי תנינים וגו' ואפילו התנין הגדול הזה כך הוא משום שכלם נופחים רוחות למעלה ולא למטה.</p>
<p>כתיב (בראשית א א) בראשית ברא אלהים וכתיב (&) ויברא אלהים את התנינים הגדולים בכל עובדא דאינון עשר אמירן קיימין לקבלייהו¹³⁵⁵ אינון עשר יאורין¹³⁵⁶ וחד תנינא מתפרפרא (ס"א מתפרשא) (ס"א מתפרפרא) ברוחא לקבל כל חד וחד</p>	<p>כתוב בראשית ברא אלהים וכתוב ויברא אלהים את התנינים הגדולים בכל מעשה של אותם עשר אמירות עומדים כנגדם אותם עשרה יאורים ותנין אחד מתפרפר (פורש נ"א מתרפרף) ברוח כנגד כל אחד ואחד.</p>
<p>ועל דא חד לשבעין שנין מזדעזע עלמא בנין דהאי התנין הגדול¹³⁵⁷ כד הוא סליק סנפירוי ואזדעזע כדין כלהו מזדעזען באינון יאורין וכל עלמא מזדעזעא וארעא מתחלחלת וכלהו כליין בהאי תנין הגדול</p>	<p>ועל זה אחת לשבעים שנה מזדעזע העולם משום שהתנין הגדול הזה כשהוא מעלה את הסנפירים שלו ומזדעזע אז כולם מזדעזעים באותם יאורים וכל העולם מזדעזע והארץ מתחלחלת וכולם כלולים בתנין הגדול הזה.</p>
<p>והארץ היתה תהו וגו' (&) אמר רבי שמעון עובדא דבראשית חבריא לעאן ביה וידעין ביה אבל זעירין אינון דידעין לרמוזא עובדא דבראשית ברוזא דתנין הגדול ועל דא תנינן דכל עלמא לא משתלשלא אלא על סנפירוי דדא¹³⁵⁸</p>	<p>והארץ היתה תהו וגו' אמר רבי שמעון מעשה בראשית החברים עוסקים בו ויודעים בו אבל הם מעטים שיודעים את רמז מעשה בראשית בסוד התנין הגדול ועל זה</p>

¹³⁵² רישא דדהבא (רח"ו).

¹³⁵³ הוא נכנס בלבן של בני אדם לכפור בהקב"ה (והוא משום שכל בניינו הוא מזה), והוא התנין הרובץ בתוך יאוריו (יחזקאל כט ג), כי הוא הנחש הקדמוני אשר על ידו היה החטא דעץ הדעת, והוא התנין שהוא בחי' דעת וכמ"ש בזה"ק (פ' בא ל"ד ול"ה) וכמו שהארץ בזה הגר"א בספד"צ (יב ע"א ד"ה זנב ברישא) ע"ש. וכ"ז הוא משום שכל בניינו הוא מתמצית הארה דאור הדעת עלאה דהתיקון, ונבנה ונעשה מזה ע"י החטא דעץ הדעת כנז' (דע"ה ח"ב ט ע"ג).

¹³⁵⁴ כי ראש פתני"ם א"ך ז"ר והוא יונק מן העליונים מן הקדושה ואינו משלו הלא הוא כמוס (רח"ו).

¹³⁵⁵ י"ס דקדושה (רח"ו).

¹³⁵⁶ י"ס דקלי' (רח"ו).

¹³⁵⁷ כי כן אריך דאצילות כולל כל הפרצופים כולם (רח"ו).

¹³⁵⁸ אמנם הוא כל הכח אשר ישנו בהתהום להתפשט בכל המציאות דהים אוקיינוס הוא ג"כ ע"י הנחש בריח הניתן בתוכו, כי רק ע"ז מתברך מימיו, וזהו שאמר במדרש כונן כי הים הגדול הנקרא אוקיינוס הוא עומד על סנפיריו של לויתן, כי סנפיריו הם מכח היסוד שבו (ע' בהגר"א בספד"צ (פרק א בסוף ד"ה קולטרא בקטרוי סנפירא בעדבוי יג ע"א ד"ה ויסוד), שאמר שם ויסוד דלויתן הוא הסנפיר כו' ע"ש), כי מכח היסוד שהוא רצוא ושוב (ע' בהגר"א שם יג ע"ד בד"ה והחיות רצוא ושוב) הנה מזה יוצאים ונמשכים הסנפירים אשר הוא פורח ושט בהן, ולכן נקרא גם היסוד שלו לעצמו ג"כ בשם סנפיר*. וזהו שאמר כי הים אוקיינוס עומד על סנפירו של לויתן, כי ע"י היסוד דהנחש בריח הניתן בתהום, ע"ז מתברך מימיו ונובע ומתפשט ויוצא הים אוקיינוס מהתהום. וזהו ג"כ מ"ש עוד

ספר שמות

	<p>שנינו שכל העולם אינו משתלשל אלא על סנפיריו של זה.</p>
<p>תא חזי והארץ היתה תהו ובהו וגו' תנינן היתה ואוקימנא בגין דבהאי יאורא קדמא דקאמרן כד האי התנין הגדול עאל ביה כדין אתמלייא¹³⁵⁹ ושאי¹³⁶⁰ ודעיך ניצוצין דאתלקטו באינון עלמין דאתחרבו בקדמיתא</p>	<p>בא וראה והארץ היתה תהו ובהו וגו' שנינו היתה ובארנו משום שביאור הראשון הזה שאמרנו כשהתנין הגדול הזה נכנס בו אז מתמלא ושוטף ומכבה הניצוצות שנלקטו באותן עולמות שנחרבו בתחלה.</p>
<p>אינון תנינן אחרנין דקאמרן הווי ולא הווי¹³⁶⁴ אמאי בגין דאתחלש חיליהו דלא יטשטשון עלמא בר חד זמנא לשבעין שנין¹³⁶⁵ ואינון אתתקפו בחילא דההוא תנין הגדול והאי איהו בלחודוי לאתתקפא ואלמלא נוקביה קיימת לגביה לא יכיל עלמא למסבל לון (ובגין כך)¹²³</p>	<p>אותם תנינים אחרים שאמרנו היו ולא היו למה משום שנחלש כחם שלא¹³⁶¹ יחריבו העולם פרט לשבעים שנה פעם אחת והם מתחזקים בכח התנין הגדול ההוא והוא¹³⁶² לבדו מתחזק¹³⁶³ ואלמלא נקבתו היתה קיימת אצלו לא יכול העולם לסבול אותם (ומשום כך).</p>
<p>עד לא קטל קודשא בריך הוא לנוקבא הארץ היתה תהו (ובהו)¹²⁴ תהו היתה ולבתר דקטל לה הוה¹²⁵ בהו שראת לאתקיימא וחשך על עד לא הות נהירא עובדא דעבד</p>	<p>טרם שהרג הקדוש ברוך הוא את הנקבה הארץ היתה תהו (ובהו) תהו היתה ואחר שהרג אותה היתה בהו התחילה להתקיים וחשך על טרם שהיה מאיר המעשה שעשה.</p>
<p>מה עבד קודשא בריך הוא מחץ רישיה דדכורא לעילא ואתכפיא בגין דהא תהומא לתתא לא הוה נהיר¹³⁶⁷ מאי טעמא לא הוה נהיר בגין דהאי התנין הגדול¹³⁶⁸ הוה נשיב רוחא על תהומא ואחשיך ליה ולא מרפרפא לתתא</p>	<p>מה עשה הקדוש ברוך הוא מחץ את ראש הזכר למעלה ונכפה משום שהרי התהום למטה לא היה מאיר מה הטעם לא היה מאיר משום שהתנין הגדול הזה היה מנשב רוח על התהום ומחשיך אותו ולא היה מרחף¹³⁶⁶ למטה.</p>

במדרש כונן שם יום ה', כי כל העולם כולו הוא תולה על סנפיריו של לוייתן. וכן אמרו בזוה"ק (פ' בא לד ע"ב) דכל עלמא לא משתלשל אלא על סנפיריו. וכן ברע"מ תצא (רעט ע"א) לוייתן דקאים על שפת הים ועלמא קאי על סנפיריו דא צדיק יסוד עולם דכל עלמא קאים עליו. וכן בסבא משפטים (קח ע"ב) כל עלמא לא קאים אלא על גפא חדא דלוייתן * הגהה כי אין לומר שהסנפיר עצמו הוא היסוד, שהרי מבואר הוא בגמרא בכורות (דף ח ע"א) שבדגים זכרותם מבפנים ע"ש, והסנפירין הרי הם מבחוץ, אלא הכוונה הוא שהיסוד נקרא ג"כ בשם סנפיר, כי הסנפירין הם תולדתו. ונקרא היסוד ג"כ בשם סנפיר ע"ש תולדותיו, כי הם מהח"ג שבו. וכן הוא מבואר בתיקונים (תיקון כא דף מד ע"ב) כי הסנפירין הם ח"ג ע"ש ובהגר"א שם (ד"ה תרין סמכי קשוט) (דע"ה ח"ב מה ע"ב).

¹³⁵⁹ שאז תנין זה דכורא דנוגה חוזר להתמתק ואז כל הג' קלי' בטלים (רח"ו).
¹³⁶⁰ בסוד המלכים בני ח' ואז הוא מברר מע' שנים ההם דהיינו מז' מלכים וחלזון הוא יוצא לע' שנה והוא מהם עצמם ולכך תכלת מרחיק החיצונים (רח"ו). החלזון הנה הוא מהבירור דז' מלכים דמיתו, ולכך צובעין בדמו תכלת כדי להרחיק את החיצונים, כי הם נכונים מהאור הגדול דהז' שמות שהוא גימ' תכלת, כי מאחר שהוא נברר מהם ונכלל בהז' שמות הם בורחים ממנו (הקדו"ש צב ע"ד).

¹³⁶¹

¹³⁶²

¹³⁶³

¹³⁶⁴

¹³⁶⁵

¹³⁶⁶

¹³⁶⁷ יסוד דנוק' (רח"ו).

¹³⁶⁸ בסוד תגבורת בני ח' וביטול המלכים (רח"ו).

ספר שמות

<p>ועברו (ועם כל זה) רוח אחרת למעלה ונשבה (שנשבה) והכתה באותה רוח והשקיטה אותה זהו שכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים וזהו ששנינו שהקדוש ברוך הוא הכה רוח ברוח וברא את העולם.</p>	<p>ועבר¹³⁶⁹ (נ"א ועכ"ד) רוחא אחרא דלעילא ונשב (נ"א דנשב)¹²⁶ ובמש בההוא רוחא ושכיך ליה הדא הוא דכתיב (&) ורוח אלהים מרחפת על פני המים והיינו דתנינן דקודשא בריך הוא במש רוחא ברוחא וברא עלמא</p>
<p>ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור והאיר נהירו האיר האור שלמעלה והכה</p>	<p>ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור והאיר נהירו דלעילא ובמש</p>
<p>על גב הרוח שנשבה והסתלק מעל התהום ולא כיסה אותו כיון שהאיר התהום והוא הסתלק אז היה אור.</p>	<p>על גבי רוחא דנשיב ואסתלק¹³⁷⁰ מעל תהומא ולא חפא ליה כיון דתהומא אתנהירו ואיהו אסתלק כדין הוה נהירו</p>
<p>זה מאיר על ראשו ומים היו יוצאים מתוך מצחו ורוח נושבת למעלה ומאירה מאור זה עד שהיה יורד אורו מנצנץ לשבעים ושנים אורות של השמש כיון שאותם אורות נרשמו בתוך השמש למטה היו הרשעים של העולם יודעים בהם והיו עובדים לשמש כיון שהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם הרשעים סלק את אורו וגנז אותו למה גנז אותו משום שאותו תנין היה עולה ויורד ומכה באותם יאורים עד שגנז אותו ולא התגלה.</p>	<p>דא נהיר על רישיה ומיא הוו נפקי מגו אפותיה ורוחא נשיב לעילא ונהיר מנהירו דא עד דהוה נחית נהוריה מנצנצא¹³⁷¹ לשבעין ותריין נהורין דשמשא כיון דאינון נהורין אתרשימו בגו שמשא לתתא הוו חייביא דעלמא ידעין בהו והוו פלחין לשמשא כיון דאסתכל קודשא בריך הוא באינון חייביא סליק נהוריה ונגיז ליה אמאי נגיז ליה בגין דההוא תנין הוה סליק ונחית ובמש באינון יאורין עד דנגז ליה ולא אתגליא</p>
<p>וזרע אותו הזרע בצדיק אחד שהוא הגגן של הגן והזרע שנזרע בגן הוא גניזת וטמינת (זה) של האור הזה הוא.</p>	<p>וזרע ליה זרועא בחד צדיק¹³⁷² דאיהו¹³⁷³ גננא דגנתא וזרועא דזרע בגנתא¹³⁷⁴ בגניזו בטמירו (ס"א האי) דהאי אור איהו</p>

¹³⁶⁹ היינו הדר בחי' רוח (רח"ו).

¹³⁷⁰ היינו מן המלכים שנתבררו ונשאר רח"פ מ"ת והשאר נברר (רח"ו).

¹³⁷¹ בסוד חסד דאתגלי בפום אמה שיצא בהדר (רח"ו).

¹³⁷² לקמן קמט רע"א קסו ע"ב רכ ע"ב (לש"ו).

¹³⁷³ היינו יסוד דא"ק טיפת לובן (רח"ו). אותו האור עצמו שהוא הגילוי דהשם מ"ה העיקרי, הנה הוא חזר ונתעלם ונגנז ג"כ תיכף בהיסוד עצמו, וכמ"ש בפ' פקודי (דף רכ ע"ב) וההוא נהורא דאברהם גניז ליה קוב"ה כו' ע"ש, ונגנז בהיסוד עצמו, בסוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק, כמ"ש שם (רכ ע"ב וע"ש קמח סע"ב וקסו סע"ב ולה ע"א). ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא דרך דופני העטרה, והוא החסד שמנהיג בו כל הדורות (כללים ח"א לה ע"א, נז סע"א, פא ע"א, ח"ב סח ע"ב), ע' הערת המוחין (פרק ט) [וכמ"ש בזוה"ק פ' בא לה ע"א, ע"ש בהגהות מהרח"ו אות ג' ד'¹³⁷³, ובזוה"ק פ' תרומה קמח סע"ב וקמט רע"א, ושם קסו ע"ב וקסז ע"א כל הענין, ופ' פקודי רכ ע"ב ופ' אמור פח ע"א (שם קא ע"ג)]. ונשאר עיקר האור גניז בהיסוד לצורך תיקון העתיד, וגם האור שיצא ממנו בסוד החסד דאתגליא בפום אמה לצורך התיקון דמעשה בראשית, הנה הוא נתלבש בהמלכות הנעלמת בו כמ"ש מהרח"ו שם, ויצא ע"י המלכות, ומזה נעשה כל התיקון דמעשה בראשית (שם ח"ב עו ע"א).

¹³⁷⁴ במ' הנעלמת בו שתקנה התהו (רח"ו). עיקר אור התיקון אשר ממנו נתקנו הנקודות וכל האצילות כולו וכל מעשה בראשית כולם, הנה הוא האור המ"ה הפנימי, כי הוא מבפנים לכולם וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות איהו שקיו דאילנא כו'. וכן הוא נמשך ויצא דרך פנימיות כל הא"ק, והוא תולדות היסוד, שבו חסד דאתגלי בפום אמה, והוא באמת אינו עיקר אור הגנוז עצמו שהוא אור האוירא עלאה, אלא הוא רק תולדתו כי הוא יצא ונולד רק מהיסוד ומלכות דא"ק (כללים ח"א קי ע"ג), האור המקיף הוא מהזווג עליון דהמוחין אוירא ומ"ס, והאור הפנימי הוא מהזווג תחתון דהיסוד ומלכות (שם ע"ד) והנה בעת שהז"ן הם בגדלות ובמוחין שלימים, הנה אז נמשך בהנוק' מהאור שבו ג"כ, ע' זוה"ק (פ' בא לה

ספר שמות

<p>כד האי התנין הגדול חמי דצמח כגנתא זרועא דאור דא כדין אתער לסטרא אחרא¹³⁷⁵ להווא נהר דאקרי גיחון ואתפלגו מימיו דהאי גיחון חד שבילא דיליה איהו אזיל גו ההוא זרועא דאצמחא גו גנתא ואנהיר ביה ברבו דזרועא¹³⁷⁶ דא ואקרי גיחון</p>	<p>כשהתנין הגדול הזה רואה שצומח בגן זרע של אור זה אז מתעורר לצד האחר לאותו נהר שנקרא גיחון ונחלקים מימי הגיחון הזה שביל אחד שלו הוא הולך לתוך אותו זרע שצמח בתוך הגן ומאיר בו בגידול הזרע הזה ונקרא גיחון.</p>
<p>ומגו ההוא רבו דזרועא דא אסתלק לרבו שלמה מלכא כד אסתלק למלכו דכתיב (מ"א א לג) והורדתם אותו אל גיחון וכתוב (&) ומשה אותו שם שם ולא באתר אחרא בנין דהוה ידע דוד מלכא דא ומימיו אחרנין אסתלקו למלכו אחרא¹³⁷⁷ ודא איהו מלכא דאיהו תקיפא</p>	<p>ומתוך גדלותו גידול של אותו הזרע עלה לגידול שלמה המלך כשעלה למלכות שכתוב והורדתם אותו אל גיחון וכתוב ומשה אתו שם שם ולא במקום אחר משום שאת זה ידע דוד המלך ומימיו האחרים עלו למלכות אחרת וזהו המלך שהוא תקיף.</p>
<p>והאי התנין הגדול אתער ליה ואסתלק סנפירו¹³⁷⁸ דהאי תנין בהווא נהר לאתתקפא ביה וכל אינון שאר יאורין כלהו סלקין ונחתין בתוקפא דהאי התנין הגדול ותב ועאל להווא יאורא שכיכא ואשתכך ביה</p>	<p>והתנין הגדול הזה התעורר אליו והתעלו סנפיריו של התנין הזה באותו נהר להתחזק בו וכל אותם שאר היאורים כולם עולים ויורדים בתקפו של התנין הגדול הזה שב ונכנס לתוך יאור השקט ושוכך בו.</p>
<p>וכדין כד ההוא אור אתגניז (ס"א לנטלא)¹²⁷ לעיולא ליה ההוא גננא דקאמרן כדין נפק חשך קדמאה ובטש על רישיה בהווא נוקבא דאתמתחא ביה ואתפרש חד חוטא בין ההוא נהירו דאור¹³⁷⁹ דא דאתגניז ובין ההוא השוכא דחשך דא דכתיב (בראשית א ד) ויבדל אלהים בין האור ובין החשך</p>	<p>ואז כשאותו אור נגנז (להסיעו) להעלותו אותו גנן שאמרנו אז יוצא החושך הראשון ומכה על ראשו באותו נקב שנעשה בו ונפרד חוט אחד בין אותו האור של האור הזה שנגנז ובין אותה חשכה של החשך הזה שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך.</p>
<p>האי תנין תב בהווא פרישו דהאי חוטא דאפריש ואפריש לאינון (נ"א בין אינון) יאורין גו חשוכא ואתפרשו נונין לזנייהו אלין מאלין בהווא פרישו</p>	<p>התנין הזה שב באותה הפרדה של החוט הזה שהפריד והפריד את אותם (בין אותם) יאורים לתוך החשכה ונפרדים דגים למיניהם אלה מאלה באותה הפרדה.</p>
<p>וכד אתפרשו מיין עלאין קדישין כל אינון יאורין אתפרשו ועאלו לגו ההוא יאורא שכיכא דאתבריר מכלהו ונפקין ועאלין ביה תלת זמנין ביומא</p>	<p>וכשנפרדו המים העליונים הקדושים כל אותם היאורים נפרדים ונכנסו לתוך אותו היאור השקט שנתברר מכולם ויוצאים ונכנסים בו שלש פעמים ביום.</p>
<p>וכל אינון נונין דמגדלן גו אינון יאורין פרישין</p>	<p>וכל אותם דגים שגדלים תוך אותם יאורים נפרדים אלה מאלה ונקראים</p>

ע"א, ופ' תרומה קסו ע"ב) ובדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה), אמנם הוא רק בסוד נהיר לנוק' דרך דופן כמ"ש בהארת המוחין (פרק ט), אבל הוא נמשך בה עכ"פ והוא החסד שבחסד כנז' (דע"ה ח"ב קלד ע"א).

¹³⁷⁵ לינן מהגבורות (רח"ו).

¹³⁷⁶ היינו ע"י רוחא דשדי בה ועי"כ היא מעלה מ"ן וזרעת (רח"ו).

¹³⁷⁷ מלך המשיח (רח"ו).

¹³⁷⁸ פ'י שסברה הקלי' ע"י הנוגה לאחוז בגבורות ולא בחסידים כי כבר נתבטל יניקתה ביהי אור

(רח"ו).

¹³⁷⁹ ואז הקב"ה הבדיל בין מים למים ואז מנע ג"כ יניקתו מן הגבורות (רח"ו).

ספר שמות

<p>אלין מאלין ואקרין לילות ואלין אינון ראשין לכל אינון נונין דנפקין לבר ואלין שלטין על כלהו ואלין אקרין בכורי מצרים ומהכא אתברו לבר בוכרין וכלהו אתזנו משקיו דאינון יאורין והאי התנין הגדול שלטא על כלהו</p>	<p>לילות ואלה הם ראשים לכל אותם דגים שיוצאים החוצה ואלה שולטים על כולם ואלה נקראים בכורי מצרים ומכאן התפזרו החוצה הבכורים וכולם נזונים מהשקאת אותם יאורים והתנין הגדול הזה שולט על כולם.</p>
<p>וכלא בפרישו דמיין עלאין דכתיב (&) ויהי מבדיל בין מים למים ואתרשימו מיין קדישין עלאין ואתפרשו לעילא ומיין תתאין אתפרשו כלהו אלין מאלין קדישין ודלא קדישין ועל דא אקרין מלאכין עלאין פרישן בנין דאתפרשו אלין מאלין לזנייהו</p>	<p>והכל בהבדלת המים העליונים שכתוב ויהי מבדיל בין מים למים ונרשמו מים הקדושים העליונים ונפרדו למעלה והמים התחתונים נפרדו כולם אלה מאלה קדושים ושלא קדושים ועל זה נקראו מלאכים עליונים פרודים משום שנפרדו אלה מאלה למיניהם.</p>
<p>ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע (&) רזא דא כד האי התנין הגדול הוה נשיב רוחא בההוא נוקבא ומרפרפא¹³⁸¹ לגבי עילא כל אינון עשבין הוה מהפך לון ליבישו עד דרוחא אחרא נשיב בההוא רוחא ושכיך ליה לתתא ועשבין צמחו כמלקדמין ושלטין ומשבחן ואודן קמי קודשא בריך הוא</p>	<p>ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע סוד זה כשהתנין הגדול הזה היה מנשב רוח באותו נקב¹³⁸⁰ ומרחף כלפי מעלה את כל אותם העשבים היה הופך אותם ליבש עד שרוח אחרת נושבת באותה רוח ומשקיטה אותה למטה והעשבים צמחו כבתחלה ושולטים ומשבחים ומודים לפני הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>מסטר שמאלא לנו יאורא שכיכא נפקין בעירין לזנייהו¹³⁸³ ואזלין למקרב לגבי דאינון עשבין ולא יכלין ותבין לאתרייהו כל אלין יאורין אזלין ושאטין עם ההוא תנינא דשליט בהו וסחרין לאינון עשבין ולא יכלין בר לזמנין דרוחא¹³⁸⁴ עלאה לא נשיב ואיהו מרפרפא רוחא בההוא נוקבא דלעילא כמה דאוקימנא כדין שליט ההוא רוחא על אינון עשבין</p>	<p>מצד שמאל ולתוך היאור השקט יוצאות בהמות למיניהן והולכים להתקרב לאותם עשבים ולא יכולים ושבים למקומם כל היאורים הללו הולכים ושטים עם אותו התנין ששולטים בהם ומקיפים את אותם העשבים ולא יכולים, פרט לפעמים שרוח עליונה אינה נושבת והיא¹³⁸² מרחפת הרוח באותו הנקב שלמעלה כמו שבארנו ואז שולטת אותה הרוח על אותם עשבים.</p>
<p>ויאורא שכיכא תב לאתריה¹³⁸⁵ וסלקא ונחתא ובגין דמימיו שכיכין אזיל בשכיכו והאי התנים הגדול סלקא לגבי אינון יאורין ועשבין כלהו מגדלן סחרניה דההוא יאורא שכיכא ואלין (נ"א ואינון) מגדלן בכל עיבר כדין סלקא ההוא תנינא ואתרבי בנייהו ותב לכל אינון יאורין</p>	<p>והיאור השקט שב למקומו ועולה ויורד ומשום שמימיו שקטים הולך בשקט והתנים הגדול הזה עולה לאותם יאורים וכל העשבים מתגדלים סביב אותו היאור השקט ואלה (והם) גדלים בכל צד ואז עולה אותו תנין ומתגדל ביניהם ושב אל כל אותם יאורים.</p>

¹³⁸⁰

¹³⁸¹ לא היתה יכולה לקלוט והיו הנפילים בארץ (רח"ו).

¹³⁸²

¹³⁸³ שור הבר (רח"ו).

¹³⁸⁴ פי' כשאין החסדים יורדים וממתקים בגבורות (רח"ו).

¹³⁸⁵ היינו שחוזר ח"ו לקלי' ונהפך ממטה לנחש (רח"ו).

ספר שמות

<p>ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים (&) דא איהו נחש בריח אמאי בריח בגין דסגיר לתרין סטריין ולא נפיק לעלמין אלא חד זמנא ליובלא</p>	<p>ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים זהו נחש בריח למה בריח משום שסוגר את שני הצדדים ולא יוצא לעולמים אלא פעם אחת ביובל.</p>
<p>ובספרי קדמאי דא נחש עקלתון דאיהו בעקימו תדיר ואייתין לווטין על עלמא כד האי קם אתבר תוקפיה</p>	<p>ובספרי הראשונים זה נחש עקלתון שהוא תמיד בעקמימות ומביא קללות על העולם כשזה קם נשבר כחו של</p>
<p>לה/ב</p>	
<p>דההוא תנינא¹³⁸⁷ ולא יכיל למיקם עד דאביד גשמייה בגין דקודשא בריך הוא כפיף ליה גו ימא כד עאל לגביה ואיהו דרך על תקפיה דימא ותקפיה דימא דא איהו תנינא כמה דאת אמר (איוב ט ה) ודורך על במתי ים</p>	<p>אותו התנין ולא יכול לעמוד עד שאובד¹³⁸⁶ גופו משום שהקדוש ברוך הוא כופף אותו לתוך הים כשנכנס אליו והוא דורך על תוקפו של הים ותקף הים הזה הוא תנין כמו שנאמר ודורך על במתי ים.</p>
<p>וכד האי נחש קם כדין מה כתיב (ישעיה כו א) והרג את התנין אשר בים דא איהו התנין הגדול ועל דא כתיב (יחזקאל כט ג) הנני עליך ודא נחש איהו מארת בלווטין לכלא בגין דאיהו תקיפא עליה בתוקפיה דההוא נהר רברבא דאקרי חדקל והא אוקימנא</p>	<p>וכשקם הנחש הזה אז מה כתוב והרג את התנין אשר בים זהו התנין הגדול ועל זה כתוב הנני עליך ונחש זה הוא מארת בקללות לכל משום שהוא חזק עליו בחזקו של אותו הנהר הגדול שנקרא חדקל והרי בארנו.</p>
<p>ההוא נחש איהו ביבשתא כד נפקין דא בדא דא דביבשתא אתתקף תדיר בגין דכל אורחוי ותקפוי ביבשתא איהו ואכיל ארעא ועפרא תדיר כמה דאת אמר (בראשית ג יד) ועפר תאכל כל ימי חיך דא גדיל בעפרא ודא גדיל במיא נחש דאתגדיל במיא לאו תקיפא כהאי דאתגדיל ביבשתא ועל דא כתיב (שם א יד) מארת חסר</p>	<p>אותו הנחש שביבשה כשיוצאים זה בזה אותו שביבשה תמיד מתגבר משום שכל דרכו וחוזקו הוא ביבשה ואוכל ארץ ועפר תמיד כמו שנאמר ועפר תאכל כל ימי חיך זה גדל בעפר וזה גדל במים נחש שהתגדל במים לא חזק כזה שהתגדל ביבשה ועל זה כתוב מארת חסר.</p>
<p>דדא אזדמן לגבי ההוא דמיא ואף על גב (ודא לא)¹²⁸ דאזדמן לגביה¹²⁹ לא אנה לגביה אלא קודשא בריך הוא בלחודוי דקטיל ליה מגו ימא כמה דאוקימנא בגין גסות רוחא דביה כמה דאת אמר (יחזקאל כט ג) אשר אמר לי יארי וגו'</p>	<p>וזה הזדמן לאותו של המים ואף על גב (וזה לא) שהזדמן אליו לא נלחם בו אלא הקדוש ברוך הוא לבדו שהרג אותו מתוך הים כמו שבארנו שבגלל גסות הרוח שבו כמו שנאמר אשר אמר לי יארי וגו'.</p>
<p>ועבר יהו"ה לנגוף את מצרים וגו' תנא אמר רבי יוסי האי קרא קשיא¹³⁸⁸ וכי וראה את הדם ואחר כך ופסח דמשמע דסימנא הוא דעביד ואי תימא בגין דמא דאיהו מצוה אמאי לבר ואמאי בתלת דוכתי דפתחא¹³⁸⁹ והא כתיב (דניאל ב</p>	<p>ועבר ה' לנגוף את מצרים וגו' שנינו אמר רבי יוסי פסוק זה קשה וכי וראה את הדם ואחר כך ופסח שמשמע שסימן הוא עשה ואם תאמר בשביל הדם שהוא מצוה למה בחוץ ולמה</p>

1386

ע' דע"ה ח"ב הובא בדף הקודם.

1387

1388 הוקשה לו שכבר אמר בפסוק הקודם שיתנו הדם על המשקוף וגו', אם כן למה חזר ואמר וראה את הדם, דמשמע שצריך חלילה לסימן (רמ"ז).

1389

פ' שיתור זה הוא לרמוז לדם המילה שגם הוא ניתן על הפתח, ולא נכתב לאמר שיהא לסימן, אם כן יקשה אמאי לבר, למה לא נתנוהו מבפנים כדי שיראו אותו ותשמח נפשם בברית צורם, וכמו

ספר שמות

<p>כב) הוא גלי עמיקתא וגו' ומאי טעמא בעא דאתגליא דמא על המשקוף ועל שתי המזוזות</p>	<p>בשלושה מקומות של הפתח והרי כתוב "הוא גלי עמיקתא וגו'" [הוא מגלה עמקות וגו'] ומה הטעם שרצה לגלות דם על המשקוף ועל שתי המזוזות.</p>
<p>אלא תנא כתיב (דברים לב יט) וירא יהוה וינאץ וכתיב (בראשית ו ה) וירא¹³⁹⁰ יהוה כי רבה רעת האדם בארץ ותנינן לא אתחזי¹³⁹¹ אשגחותא דלעילא אלא כד אתחזי לתתא עובדא דאתעבידו עובדא מניה¹³⁹² ועל דא נ"א ועד דעבדין עובדא לתתא לא משניחין לאבאשא בר הרהורא דע"ז¹³⁹³ דכתיב (דברים יא טז) השמרו לכם פן יפתה לבבכם ומדאתעביד עובדא אשגחותא דלעילא אתער ובגין כך כלא בין לטב בין לביש בעובדא תליא מלתא</p>	<p>אלא שנינו כתוב "וירא ה' וינאץ" וכתוב "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ" ושנינו לא נראית ההשגחה העליונה אלא כשנראים למטה המעשים שנעשו מעשה ממנו ועל זה (ועד שעושים מעשה למטה) לא משגיחים להרע פרט להרהור של עבודה זרה שכתוב השמרו לכם פן יפתה לבבכם ומשנעשה המעשה מתעוררת ההשגחה מלמעלה ולכן הכל בין לטוב בין לרע תלוי הדבר במעשה.</p>
<p>אמר רבי יוסי כל שוקי מצרים מליין טעוון הו¹³⁹⁴ ועוד דבכל ביתא וביתא הו שכיחי זינין דמתקטרי בחרשייהו באינון כתרין תתאין¹³⁹⁵ דלתתא ומתערין רוח מסאבא בגווייהו</p>	<p>אמר רבי יוסי כל שוקי מצרים היו מלאים אלילים ועוד שבכל בית ובית היו מצויים מינים שנקשרים בכשפיהם באותם כתרים תחתונים שלמטה ומעוררים רוח הטומאה בתוכם.</p>
<p>ורזא דמלה תנא כתיב (&) ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות</p>	<p>וסוד הדבר למדנו כתוב ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות</p>

שהיה נראה מפסוק הנאמר בצווי והיה הדם לכם לאות, שנראה שלהם יהיה האות ולא לה', ור"ל שהמצרים יראוהו, ואז היה נכון שיהיה מבחושן ובכל צדדי הפתח שיהיה ניכר יפה (רמ"ז).

¹³⁹⁰ הראיה היא החוש הראשון המושפע מחוש המשותף שהוא הדעת, ושתי עיניו הם בסוד חו"ג, וגם נודע שהחו"ג הם מקור כל הנשמות הזכרים מהחסדים, והגבורות לנקבות, ולכן כל המעשים הם פועלים בחו"ג דהיינו מעשי הזכרים בחסד ושל הנקבות בגבורה הן לטוב והן לרע, ולעומת כן נאמר וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו, וענין זה נוהג בכל, אבל יש מצוות או עבירות שנוגעים בחו"ג יחדיו, והעיקר שבאלו הוא הזנות' שעליו נאמר (בראשית לח, ז) רע בעיני ה', דהיינו ה' חו"ג שהן י' היות העולות ר"ס ועם י' כולליהן שנכללים יחד החו"ג הרי ר"ע. ולעומת כן מביא פסוק וירא ה' כי רבה רעת האדם. וז"ש כתיב וכו' וכתיב וכו', פי' שני מיני פגמים שונים, אחד מפאת החוטאים ואחד מצד החטאים, ולפי שהראשון יותר מצוי שהוא לכללות העולם ולפרטות זכרים ונקבות לכן הקדים של מכעס בניו ובנותיו לאחר שהוא בפרשת בראשית. וגם בזה תבין מה מלמדנו התוספתא תנא כתיב וכתיב, וכלומר שתי בחינות הן (רמ"ז).

¹³⁹¹ והענין שגם נודע שגם שתי הידים שבהן נעשה כל פעל גם הן סודם חו"ג, (תהלים ה, ד) כי אראה שמין מעשה אצבעותיך, והוא החוש החמישי הנמשך מן המשותף (רמ"ז).

¹³⁹² פי' שמכח אותו מעשה נעשה ממנו פועל למעלה, וגם שנעשה ממנו פרקליט או קטיגור, אז מתקומם אותו פועל ומתעלה למעלה ומעורר כח הדעת שהוא החש ומרגיש, וכמש"ה (תהלים עג, יא) ויש דעה בעליון, ואז מראה השגחתו העליונה בהשפיע חסדים או גבורות בעולם (רמ"ז).

¹³⁹³

¹³⁹⁴

¹³⁹⁵ הם י"ס דנוגה כי שם הכשפים (רח"ו).

ספר שמות

<p>1396 אגודת אַזוב למה כדי לבער רוח הטומאה מביניהם (זה הפסוק קשה וכי וראה את הדם ואחר כך ופסח שמשמע שסימן הוא שעשה מדוע והרי הכל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא וכתוב הוא גלי עמיקתא ומסתרתיא [הוא מגלה עמקות ונסתרות] אלא שנינו כתוב וירא ה' וינאץ וגו' וכתוב וירא ה' כי רבה רעת וגו' ושנינו לא מתראה השגחה למעלה אלא כאשר נראה למטה מעשה ומשנעשה מעשה ההשגחה למעלה מתעוררת ומפני כן הכל בין לטובה ובין לרעה במעשה תלוי הדבר</p>	<p>אגודת אַזוב למה כדי לבער רוח הטומאה מביניהם (זה הפסוק קשה וכי וראה את הדם ואחר כך ופסח שמשמע שסימן הוא שעשה מדוע והרי הכל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא וכתוב הוא גלי עמיקתא ומסתרתיא [הוא מגלה עמקות ונסתרות] אלא שנינו כתוב וירא ה' וינאץ וגו' וכתוב וירא ה' כי רבה רעת וגו' ושנינו לא מתראה השגחה למעלה אלא כאשר נראה למטה מעשה ומשנעשה מעשה ההשגחה למעלה מתעוררת ומפני כן הכל בין לטובה ובין לרעה במעשה תלוי הדבר</p>
<p>ולקחתם אגודת אַזוב וגו' אגודת אַזוב למה ומאי טעמא בעא דאתגלייא דמא על המשקוף ועל שתי המזוזות אמר רבי יוסי כל שוקי מצרים מליין טעוון הוו ובכל ביתא וביתא הוו שכיחי זניין דמתקמריין בחרשייהו באינן כתרין תתאיין דלתתא ומתעריין רוח מסאבא בגווייהו ועל דא אגודת אַזוב בגין לבער רוחי מבינייהו¹³⁹⁷ ולאחזאה בפתחייהו בהני תלת דוכתי מהימנותא שלימתא חד הכא וחד הכא וחד בגווייהו ובגין כך ופסח יהו"ה על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף משום דחמי שמא קדישא רשים על פתחא</p>	<p>ולקחתם אגודת אַזוב וגו' אגודת אַזוב למה ומה הטעם רצה שיתגלה דם על המשקוף ועל שתי המזוזות אמר רבי יוסי כל שוקי במצרים היו מלאים אלילים ובכל בית ובית היו נמצאים מינים שמקטירים בכשפיהם באותם כתרים תחתונים שלמטה ומעוררים רוח הטומאה אצלם ועל זה אגודת אַזוב כדי לבער רוחות מביניהם) ולהראות בפתחייהם בשלשת המקומות הללו האמונה השלימה אחד כאן ואחד כאן ואחד ביניהם ולכן ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף משום שרואה את השם הקדוש רשום על הפתח.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי הכי אמאי דמא דהא תנינן חוור וסומק וחד דכליל ביני גווני אמר ליה תרי דמי הוו חד דמילה וחד דפסחא¹³⁹⁷ דמילה רחמי¹³⁹⁸ דפסחא דינא¹³⁹⁹</p>	<p>אמר רבי יהודה אם כך למה דם שהרי שנינו לבן ואדום ואחד שכלול בין הצבעים אמר לו שני דמים היו אחד של מילה ואחד של פסח של מילה רחמים ושל פסח דין.</p>
<p>אמר רבי יהודה לאו הכי אלא כמה דאוליפנא דקודשא בריך הוא אחזר ההוא דמא לרחמי כאילו הוו חוור בגו גווני הדא הוא דכתיב (יחזקאל טז ו) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי וגו' ואף על גב דהוה סומקא אתחזר לרחמי דכתיב בדמיך חיי</p>	<p>אמר רבי יהודה לא כך אלא כמו שלמדנו שהחזיר הקדוש ברוך הוא את אותו דם לרחמים כאלו היו לבן בתוך הצבעים זהו שכתוב ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי וגו' ואף על גב שהיה</p>

¹³⁹⁶ כי האזוב הוא בדרגא דח"י עלמין וכל רוח מסאבא הוא מצד המיתה בין בצרעת בין בכ"ד ולכן צותה התורה במצורע ב' צפרים נו"ה כידוע ארז ואזוב גוף וברית שני תולעת גבורה מים חיים חסד כלי חרס מלכות ולכלול הכל בימין הוא דם הצפור השחוטה שהוא הימנית כידוע בסוד ב' שעירים ובמים החיים (יהל אור).

¹³⁹⁷ לקמן מא ע"א ח"ג קמט ע"א ושם צה ע"א (לש"ו).

¹³⁹⁸ ה' חסדים (רח"ו).

¹³⁹⁹ גבורות (רח"ו).

ספר שמות

<p>אדום החזיר לרחמים שכתוב בדמיק חיי ולכן רשום הפתח בשלשה צדדים אחד כאן ואחד כאן ואחד ביניהם.</p>	<p>ובגין כך רשים פתחא בתלת סטרין חד הכא וחד הכא וחד בינייהו</p>
<p>שנה רבי חזקיה שני דמים נראו כנגד שני כתרים שנראו (שהתעוררו) למעלה באותה שעה אמר רבי יוסי כתר אחד שכלול בשני צדדים טמונים</p>	<p>תאני רבי חזקיה תרין דמי אתחזו לקבל תרי כתרין¹⁴⁰⁰ דאתחזו (נ"א דאתערו) לעילא בההיא שעתא אמר רבי יוסי חד כתרא דכלילא¹⁴⁰¹ בתרין סטרין שמיירין¹⁴⁰²</p>
<p>ברחמים ודין.</p>	<p>ל/א</p>
<p>ברחמים ודין.</p>	<p>ברחמי ודינא</p>
<p>אמר רבי אבא בכמה מקומות חס הקדוש ברוך הוא על בניו בן אדם עושה בית והקדוש ברוך הוא אומר לו כתוב את שמי ושם אותי בפתח שלך ואתה שרוי בתוך הבית ואני יושב מחוץ לפתח לשמור אותך וכאן אמר רשום על הפתח את סוד האמונה שלי ואתה שרוי בתוך הבית ואני שומר אותך מבחוץ שכתוב ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר וכתוב וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף.</p>	<p>אמר רבי אבא בכמה אתרין חס קודשא בריך הוא על בנוי עבד בר נש ביתא וקודשא בריך הוא אמר ליה כתוב שמי¹⁴⁰³ ושוי לפתחך ואת שרי לגו ביתא ואנא אותיב לבר בפתחך לנטרא לך והכא אמר רשים¹⁴⁰⁴ על פתחא רזא דמהימנותא דילי ואת שרי לגו ביתך ואנא נטיר לך לבר דכתיב (&) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר¹⁴⁰⁵ וכתיב (&) וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח יהוה על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף</p>
<p>עוד אמר רבי אבא כדוגמא שהשם הקדוש ה' עשו באותה שעה מה השם הקדוש החזיר באותה שעה דין אף כך</p>	<p>תו אמר רבי אבא כגוונא דשמא קדישא¹⁴⁰⁶ ה' עבדו¹⁴⁰⁷ בההוא שעתא מה שמא קדישא אתחזר בהאי שעתא דינא¹⁴⁰⁸ אוף הכי</p>

¹⁴⁰⁰ הם ז"ן (רח"ו).

¹⁴⁰¹ מלכות (רח"ו).

¹⁴⁰² בליל א' של פסח, והיה אז תשלום הלידה דהבינה, אימא הכללי, לצורך הולדת המוחין דגדלות ראשון ושני דהז"ן, והוא בסוד דם פסח ודם מילה, כי בדם מילה נתקן ז"א, ובדם פסח נתקן הנוק' (דע"ה ח"ב כז ע"ב).

¹⁴⁰³ הוא סוד מזוז"ה העולה אדנ"י, שהוא הנקרא שם ה', מפני שהוא יתברך נקרא בו (באדנ"י). וגם ידוע ששם אדנ"י במילואו עולה תרע"א, וזהו כתוב שמי ושוי לפתחך (רמ"ז).

¹⁴⁰⁴ בחזה זעיר סוד א' שבוא"ו של שם מ"ה שם אה"ה שברבועו הוא ד"ם, ושם רזא דמהימנותא, דהיינו יסוד או"א, ולהיות שמשם התחלת רחל לכן נקרא פתח, וגם כנזכר לקמן בפ' פתח הגוף, וגם שריבוע אה"ה סודו ד' דהיינו תנה"י, שכנגדם רחל שהיא דל"ת האצילות שסותמת בפני אורות האצילות, ולהיות שלא היו צריכים שמירה מפנים אלא מבחוץ למנוע ביאת מלאך המשחית, לכן אמר נטיר לך לבר (רמ"ז).

¹⁴⁰⁵ כי בבית אתם בטוחים אבל מבחוץ וראה את הדם וגו' ולא יתן. ודוק שבמצות נתינת הדם נאמר ונתנו את הדם על שתי המזוזות ועל המשקוף וכאן בראיה כתוב להפך. והענין מבואר במה שנודע שתחילה מאירים שני חסדי דוד מנ"ה דזעיר לחו"ב דנוק' ואחר כך נעשה לה הכתר, וזוהי הכוונה בשעת העשיה שתי המזוזות ואחר כך המשקוף, אבל בעת המשכת השפע שכבר מתוקנת כהלכתה משקוף קודם (רמ"ז).

¹⁴⁰⁶ מלכות (רח"ו). בשעת המעשה עשו כעין שם הו"ה דהיינו חו"ב דהיינו י"ה תחילה וכתר שבת"ת דהיינו ו"ה אחר כך וה"ס החסדים (רמ"ז).

¹⁴⁰⁷

¹⁴⁰⁸ פי' בשעה הזאת הנזכרת בפסוקנו וראה את הדם, אז אתחזר בדינא, שמא קדישא, והוא הרמוז בר"ת הפתח ו'לא יתן המשחית, דהיינו הו"ה ה' על ו' שה"ס ה' המשקוף כתר רחל ו' ת"ת זעיר, ואחר כך י"ה חו"ב כנגד נ"ה שבהם שם י"ה, וגם בסוד שני מוחי הנוק' שסודם י"ה, באופן שבשעת נתינת הדם כווננו לתיקון רחל שיאירו בכח"ב חו"ג משני הדמים דפסח ומילה רחמי ודינא כנז"ל,

ספר שמות

<p>אתחזור¹⁴⁰⁹ האי דמא בהאי שעתא דינא דכתיב (&) וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות רשימא דכלהו סומקא לאתחזאה דהא אתחזור בדינא למעבד נוקמין</p>	<p>חזר דם זה בשעה זו דין שכתוב וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות רשום של כולם אדום להראות שהרי חזר בדין לעשות נקמות.</p>
<p>ורזא דמלה כנוונא דהוי לעילא בההוא שעתא כך בעי לאתחזאה לתתא אי רחמי רחמי ואי דינא דינא הדא הוא דכתיב (&) וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו' ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה סג א) מי זה בא מאדום המוין בגדים מבצרה דומין לאתחזאה (נ"א לאתחזורא) כלהו דינא למעבד נוקמין</p>	<p>וסוד הדבר כדוגמא שהוא למעלה באותה שעה כשרוצה להראות למטה אם רחמים רחמים ואם דין דין זהו שכתוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו' ולעתיד לבא כתוב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה שעתיד להראות (להחזיר) כולם דין לעשות נקמות.</p>
<p>ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר (&) מאי טעמא משום דתנינן אמר רבי יצחק (אמר רבי ירמיה) לא ליבעי ליה לאיניש למיזל בשוקא ולאשתכחא בשוקא בזמנא דדינא תליא במתא דכיון דרשותא אתייהיב למחבלא מאן דפנע ביה אתזק והכא משום דדינא אשתכח לא בעיא לנפקא לבר</p>	<p>ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר מה הטעם משום ששינוי אמר רבי יצחק (אמר רבי ירמיה) אדם צריך לא ללכת בשוק ולהמצא בשוק בזמן שהדין תלוי בעיר שכיון שנתנה רשות למשחית מי שפוגש אותו ניזק וכאן משום שהדין נמצא צריך לא לצאת בחוץ.</p>
<p>תניא אמר רבי יוסי בההוא ממש דאשתכח דינא למצראי בההוא ממש אשתכח רחמי לישראל הדא הוא דכתיב (&) וראיתי את הדם ופסחתי עליכם וכן תנא בכל אינון כתרין קדישין דלעילא כמה דאשתכח דינא אשתכח רחמי וכלא בשעתא הדא תנא רבי חזקיה כתיב (&שם יט כב) ונגף יהו"ה את מצרים נגוף ורפא¹⁴¹⁰ נגוף למצרים ורפא לישראל מאי ורפא ממאי שנימולו צריכים רפואה</p>	<p>שינוי אמר רבי יוסי באותו ממש שנמצא דין למצרים באותו ממש נמצא דין לישראל זהו שכתוב וראיתי את הדם ופסחתי עליכם וכן שינוי בכל אותם כתרין קדושים שלמעלה כמו שנמצא דין נמצאים רחמים והכל בשעה אחת שנה רבי חזקיה כתוב "ונגף ה' את מצרים נגוף ורפא" נגוף למצרים ורפא לישראל מה זה ורפא ממה שנמולו צריכים רפואה.</p>
<p>ותנא באותה שעה שנגפו מצראי באותה שעה נתרפאו ישראל דתניא אמר רבי יוסי (אמר רבי חזקיה) מאי דכתיב (שמות יב כג) ופסח יהו"ה</p>	<p>ושינוי באותה שעה שנגפו המצריים באותה שעה נתרפאו ישראל ששינוי אמר רבי יוסי (אמר</p>

ואחר כך בעת מעשה ה' במכת בכורות אז גבר כח הה' על הו' ואתחזור דינא, וגם דם הפסח גבר על דם המילה ואחתזר דינא (רמ"ז).

¹⁴⁰⁹ נ"א ואתחזי, ר"ל דלא יכון לומר אתחזור דלא היה דין אלא כנגד המצרים אבל יתחזי יצדק לאמרו שכך היה נראה בפעולת המכה. ודע כי בספר הכוונות אמר בסוד המכות שמכת בכורות בא מכתר דנוק' לכתר חו"ב החיצונים. ובזה ינעם מ"ש בה' על ו' דדידה גבר, ועיין עוד בסמוך (רמ"ז)

¹⁴¹⁰ הארה הנמשכת למטה בעת ירידת האורות עליונים להתחתונים להאיר להם ולהיטיב עמהם הנה הוא יורד בשפע ובחסד גדול, והוא סובל הכל וטוב ומטיב לרעים ולטובים. אבל הארה הנמשכת בעת הסתלקות האורות למעלה הנה הוא בצמצום והוא רק להחיות העולמות בקיום הכרחי, והוא מדקדק ומבחיין בין הראוי לאינו ראוי, ונותן לכל א' כמדתו. וכן האור הזה הוא בבחי' נגוף ורפוא, נגוף לזה ורפוא לזה ע"ד שאמרו בפ' בא (לו ע"א), כי הוא מצרף ומלבן ודוחה כל סיג וכל פסולת. והוא האור חוזר שאמר הרב אשר אמרנו לעיל שעל ידו נעשה הבירור והצירוף, ובו יעשה לעתיד הצירוף האחרון אשר אמרו (עבר"ז דף ג ע"ב נדרים דף ח ע"ב) רשעים נידונין בה וצדיקים מתרפאים בה, ור"ל שמתרפאים מזוהמתם וחלאתם, וכן מתרפאין מהיסורים ועונשים העוברים על כל א' עכ"פ ע"י שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז כ). ועכ"פ הוא כי הוא בבחי' דין ג"כ כי הוא נגוף ורפוא כנז' (ביאורים ח"ב מג ע"ב).

ספר שמות

<p>על הפתח מאי על הפתח ופסח יהו"ה עליכם מבעי ליה אבל על הפתח על הפתח ממש זהו פתח הגוף¹⁴¹¹ ואי זהו פתח הגוף הוי אומר זו מילה</p>	<p>רבי חזקיה) מה שכתוב ופסח ה' על הפתח מה זה על הפתח היה צריך (לכתב) ופסח ה' עליכם אבל על הפתח על הפתח ממש זהו פתח הגוף ואיזהו פתח הגוף הוי אומר זו מילה.</p>
<p>רבי שמעון אמר בשעתא דאתפלג ליליא וכתרא קדישא אתער לגבה (נ"א אתערב בה) דכורא ומאן דכורא חסד עלאה דמשמע דדא בלא דא לא סלקא ובגין דא דא מחי ודא מסי וכלא בשעתא חדא</p>	<p>רבי שמעון אמר בשעה שנחלק הלילה והכתר הקדוש מתעורר אליה (מתערב בו) הזכר ומי הזכר חסד עליון שמשמע שזה בלי זה לא עולה ובשביל זה זה מכה וזה מרפא והכל בשעה אחת.</p>
<p>וכתיב ופסח יהו"ה על הפתח על הפתח הידוע מאי הפתח משום דאיהו פתחא ומשיכא דרוחא וגופא ותא חזי עד לא אתגזר אברהם הוה אטיס וסתיס מכל סטרוי מדאתגזר אתפתח מכלא ולא הוי אטיס וסתיס כקדמיתא</p>	<p>וכתוב ופסח על הפתח הידוע מה זה הפתח משום שהוא פתח ומשיכת הרוח והגוף ובא וראה עד שלא נמול אברהם היה אטום וסתום מכל צדדיו משנמול נפתח מהכל ולא היה אטום וסתום כמו בתחלה.</p>
<p>והיינו רזא דתנינן (בראשית יח א) והוא ישב פתח האהל¹⁴¹² משום דאתגלייא יו"ד¹⁴¹³ מאי קא מיירי אלא אמר רבי יצחק דהוא¹³¹ אשרי בגלויא דא חסד בצדק¹⁴¹⁴ ודא הוא פתחא דמשכנא עלאה קדישא משמע דכתיב האהל האהל הידוע</p>	<p>והיינו הסוד ששנינו והוא ישב פתח האהל משום שהתגלתה יו"ד במה מדובר אלא אמר רבי יצחק שהוא השרה בגלוי זה חסד בצדק וזהו פתח של משכן העליון הקדוש משמע שכתוב האהל האהל הידוע.</p>
<p>אמר רבי אלעזר כד אתגלייא האי יו"ד אתבשר (נ"א אתבסם) ואתברך בפתח האהל דהיא צדק לאתבסמא בחסד הדא הוא דכתיב (&) כחום היום דהוא שעתא דשלטא חסד חולקא דאברהם ומנא לן דהאי פתח האהל אתבסם לקבליה דאברהם דכתיב (שם כד א) ויהו"ה ברך את אברהם בכל דאתבסם בחס"ד מדאתגלייא יו"ד</p>	<p>אמר רבי אלעזר כשהתגלתה היו"ד הזו התבשר (התבסם) והתברך בפתח האהל שהיא צדק להתבסם בחס"ד זהו שכתוב כחום היום שהוא שעה ששולט החסד חלקו של אברהם ומנין לנו שפתח האהל הזה התבשם כנגד אברהם שכתוב וה' ברך את אברהם בכל שהתבשם בחס"ד משהתגלתה היו"ד.</p>
<p>אמר רבי אבא והוא יושב פתח האהל כמה דכתיב (&) ויהו"ה ברך את אברהם בכל דדא הוא פתחא קדישא כתרא עשיראה כחום היום</p>	<p>אמר רבי אבא והוא יושב פתח האהל כמו שכתוב וה' ברך את אברהם בכל שזהו הפתח הקדוש כתר עשירי כחום היום כמו שנתן לו כתר</p>

¹⁴¹¹ ה"ס בחינת יסוד העליון שבת"ת זעיר ששם סיוס יסוד אמא, וה"ס יסוד העצמי דזעיר שעיקרו עד שם בסוד התעלות ר"ק שלו לחב"ד חג"ת, ומשם ולמטה נקרא לבר מגופא, הרי שיסוד הנזכר הוא ממש פתח הגוף. וידוע שעד שם הוא סוד ס"ג המתפשט בזעיר שסתמו שם הו"ה, דס"ג וכו' גי' גר"ף. וכל שכן ששם בת"ת יש הו"ה בפרטות (רמ"ז).

¹⁴¹² בעת הזכות והרצון מתגלה החסד שביסוד שלה הנמשך מהחסד שבה המתפשט בה מהחסד דז"א כמש"כ בשעה"כ (דף קא ע"ב) (דע"ה ח"ב קכד ע"א), אמנם שורשו הנה הוא מאור החסד שבתיקון ונקה, כי נוצר ונקה הם בסוד דר"ן, ועומד החסד עלאה בנוצר, והוא במלת חסד שבנוצר חסד, והוא מהיסוד דהכתר דהמ"ס המתלבש בו. וכן עומד החסד עלאה בתיקון ונקה, כי הוא מהחסד עצמו דהכתר דהמ"ס כנ"ל, והנה הוא להחסד עלאה המתגלה בפתחא דמשכנא כנז' (כללים ח"ב עג ע"ב), גילוי דאור החסד עלאה אשר בפום אמה הוא עיקרי להנוק' (שם ע"ד).

¹⁴¹³ ועי' ח"ג רטו ע"ב (לש"ו)
¹⁴¹⁴ כל מה שהוא להנוק', הנה נצטמצם עתה, וכל גילויי הם לעולם רק ע"י ז"א (כללים ח"ב עג ע"ב).

ספר שמות

של חסד זהו שכתוב כחום היום כמו שישב בזה ישב בזה שלא עולה זה בלי זה.	כמה דאתייהיב ליה כתר דחסד הדא הוא דכתיב (&) כחום היום כמה דיתיב בהאי כך יתיב בהאי דלא סליק האי בלא האי
דבר אחר	דבר אחר
	ל'ו/ב
ועבר ה' לנגוף את מצרים מה זה ועבר שעבר על שורת הדין של הכתרים (שקושרים) שהיו מתקשרים בכתרים אחרים שלמעלה והתיר אותם מקיומם ועבר על דרכיו כדי לעשות בהם דין ולשמור על ישראל וכן הוא כל ועבר ועברתי ועבר שהקדוש ברוך הוא עבר על כל דרכיו או לדין או לרחמים כאן ועבר כדי לעשות דין שם ועבר כדי לרחם.	ועבר יהו"ה לנגוף את מצרים (שמות יב כג) מאי ועבר דעבר על שורי דינא ¹⁴¹⁵ דכתרין (נ"א דקטרין) ¹³² דהוו מתקשרי בכתרין אחרנין דלעילא ושרא להו מקיומיהון ¹⁴¹⁶ ועבר על אורחוי ¹⁴¹⁷ בנין למעבד בהו דינא ¹³³ ולנטרא ¹³⁴ להו לישראל ¹⁴¹⁸ וכדין הוא כל ועבר ועברתי ועבר דקודשא בריך הוא אעבר על כל אורחוי או לדינא או לרחמי הכא ועבר בנין למעבד דינא התם ועבר בנין לרחמא
ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור וגו' (כתוב ואני תפלתי לך ה' עת רצון וגו') רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים מאושא ללוד והיה רבי חייא רוכב בחמור אמר רבי יוסי נשב כאן ונתפלל שהרי הגיע זמן תפלת מנחה ושנינו לעולם יהא אדם זהיר בתפלת מנחה למה שהיא זהיר משום שהיא שעה שתלוי הדין וצריך אדם לכוון דעתו ירד רבי חייא והתפלל.	ויהי בחצי הלילה ויהו"ה הכה כל בכור (&) (כתיב (תהלים סט יד) ואני תפלתי לך יהו"ה עת רצון וגו' ¹⁴¹⁹) רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי מאושא ללוד והוה רבי חייא רכיב בחמרא אמר רבי יוסי נתיב הכא ונצלי דהא מטא זמנא דצלותא דמנחה ותנינן לעולם יהא אדם זהיר בצלותא דמנחה אמאי יהא זהיר ¹⁴²⁰ משום דהיא שעתא דתלייא דינא ¹⁴²¹ ובעי בר נש לכוונא דעתיה נחת רבי חייא וצלי
עד שהיו הולכים נטה השמש להכנס אמר רבי חייא לרבי יוסי למה	עד דהוו אזלי נטה שמשא למיעל אמר רבי

¹⁴¹⁵ העברה זו על ב' דרכים: הא', יש בה לשון עיבור ויעבר ע"ב ר"ו דהיינו קשר המלכות בין ב' מדרגות בין הימין והשמאל, וזה כדי לעשות ענין זה ראשונה למתק הדינים העליונים, שיסכימו כולם על צד הרחמים, כדי לשרש מהדינים החצונים, והיינו דעבר על שורי דינא, על הדין המחייב שיהיה נקשר התנין הטמא בקדש, העביר הקל' ההיא והיינו ע"י מתיקות הדין למעלה, כנודע שבעוד שהדין גובר החצונים נקשרים ויונקים ופועלים רע לישראל ומגבירים לאומות העולם, לכך אעבר על שורי דינא, ומתקן בענין שיתרחק מן הספירות העליונות ומדרגות הקדושה התנין החצון הרובץ בתוך יאוריו (אור יקר).

¹⁴¹⁶ היינו העברה אחת (אור יקר).

¹⁴¹⁷ שעם היות שהדינים העליונים מתמתקין, והרי הותרו אלו החצונים מקשרם, יצאו ישראל מגלותם, אמנם נקמות המצרים מהיכן יבואו, שהרי אם הדין גובר הם יגברו כדפי' ואם הדין העליון מתמתק והקל' נחלשות לא יהיו נקמות לזה "עבר על ארחוי" שמדרך החסד שלא לעשות דין והרי העביר מדותיו ונתלבש הימין לעשות נקמה בחצונים (אור יקר).

¹⁴¹⁸ כי לא דיין לישראל שהוציאם ממצרים אלא שעשה בהם שפטים וכו', וענין העברה זו כלל לכל המקום אשר ימצא שמה שהכונה העברת המדות מבחי' אל בחי', הכל לפי הענין וסוד ויעבור שאנו מתפללים הוא הוא שיעבור בסוד העיבור, ע"ב ר"ו, מדותיו מן הדין, ויגבור בהם צד החסד וצד הרחמים ויעבירם מן הדין, עם היות שורת הדין ודאי הגזירה ההיא או העונש ההוא (אור יקר).

¹⁴¹⁹ יובן במ"ש הרב שבחצות לילה מתגלה יסוד דעתיק שהוא במצח דא"א הנק' רצון, וז"ש עת רצון, דהיינו בחצי לילה (מ"מ).

¹⁴²⁰ ירצה למה הוסיפו זהירות בתפלה זו יותר משאר תפילות (אור יקר).

¹⁴²¹ ירצה תפלת השחרית היא באה להוסיף יחוד על יחוד, שהרי העת עת יחוד, ושעת מנחה היא באה למתק הדינים, שהעת עת דין, א"כ זהירות יותר צריך למתק הדינים ממה שצריך להוסיף על היחוד והנה הקרוב אל הדבר הקלה שבסבות יספיקהו, ולכך במעט שיכוין האדם יכוין ויגרום היחוד, אבנם מתיקות הדין צריך כוון גדול להמשיך הרחמים העליונים למתק הדינים (אור יקר).

ספר שמות

<p>הי"א לרבי יוסי אמאי את שתיק אמר רבי יוסי מסתכל הוינא בדעתא¹⁴²² דלית עלמא מתקיימא אלא על רישיהון דעמא¹⁴²³ אי רישי עמא זכאין טב לעלמא¹⁴²⁴ טב לעמא ואי לא זכאין ווי לעלמא ווי לעמא</p>	<p>אתה שותק אמר רבי יוסי הייתי מסתכל בדעתי שאין העולם מתקיים אלא על ראשי העם אם ראשי העם צדיקים טוב לעולם טוב לעם ואם לא צדיקים אוי לעולם ואוי לעם.</p>
<p>אמר רבי חי"א ודאי כך הוא מנלן דכתיב (דה"ב יח טז) ראיתי את כל ישראל נפוצים על ההרים כצאן אשר אין להם רועה ויאמר יהו"ה לא אדונים לאלה ישבו איש לביתו בשלום ישבו ישבו מבעי ליה לביתו בביתו מבעי ליה דהא באתריהו קיימי</p>	<p>אמר רבי חי"א ודאי כך הוא מנין לנו שכתוב ראיתי את כל ישראל נפוצים על ההרים כצאן אשר אין להן רועה ויאמר ה' לא אדונים לאלה ישבו איש לביתו בשלום ישבו היה צריך (לכתב) ישבו לביתו היה צריך (לכתב) בביתו שהרי במקום עומדים.</p>
<p>אלא הכי תנינן אי רישא דעמא לא זכי עמא מתפסן בחוביה מנלן דכתיב (ש"ב כד יז) ויאמר דוד וגו' הנה אנכי חטאתי ואנכי העויתי ואלה הצאן מה עשו (ס"א וכת"ב (דה"א כא יז) ואני הוא אשר חטאתי וגו') דוד חב וישראל סבלו ואי רישא דעמא מתפס בחוביה עמא משתזבן דהא דינא לא שריא עלייהו דכתיב (&) ויאמר יהו"ה לא אדונים לאלה כלומר (ס"א אם אלו) אלו לא הו' רישין לעמא¹⁴²⁵ מהאי ארחא ישבו איש לביתו בשלום כלהו משתזבן אי רישיהון מתפסן ואפילו יהושפט אתגזר עליה לאתענשא משום דאתחבר באחאב אי לאו ההוא צווחא דכתיב (מ"א כב לב) ויזעק יהושפט</p>	<p>אלא כך שנינו אם ראש העם לא זוכה העם נתפסים בחטאו מנין לנו שכתוב ויאמר דוד וגו' הנה אנכי חטאתי ואנכי העויתי ואלה הצאן מה עשו (וכתוב ואני הוא אשר חטאתי וגו') דוד חטא וישראל סבלו ואם ראש העם נתפס בחטאו העם נצל שהרי הדין לא שורה עליהם שכתוב ויאמר ה' לא אדונים לאלה כלומר (אם אלו) אלו לא היו ראשים לעם מדרך זו ישבו איש לביתו בשלום כולם נצולים אם ראשיהם נתפסים ואפילו יהושפט נגזר עליו להיענש משום שהתחבר עם אחאב אם לא אותה צעקה שכתוב ויזעק יהושפט.</p>
<p>עד דהוו אזלי רמש ליליא אמרו מה נעביד אי ניזיל חשך ליליא אי ניתב דחלא הוא סטו מאורחא יתבו תחות אילנא חד ויתבו והוו אמרי מלי דאורייתא ולא דמיכו</p>	<p>עד שהיו הולכים ירד¹⁴²⁶ הלילה אמרו מה נעשה אם נלך חושך הלילה אם נשב פחד הוא סטו מהדרך וישבו תחת אילן אחד וישבו והיו אומרים דברי תורה ולא ישנו.</p>
<p>בפלגות ליליא חמו חד אילתא דעברא קמיהו והות צוחת ורמיאת קלין שמעו וקמו רבי חי"א ורבי יוסי ואודעזעו שמעו חד קלא דמכרזא ואמר מתערין קומו ניימין אתערו עלמין אזדמנו לקדמות מריכון (דהא קלא נפק דכאיב אילתא דלעילא ותתא דכתיב (תהלים כט ט) קול יהו"ה יחולל אילות ויחשוף יערות) דהא מריכון נפיק</p>	<p>בחצות הלילה ראו אילה אחת שעברה לפניהם והיתה צווחת ומרימה קולות שמעו וקמו רבי חי"א ורבי יוסי והזדעזעו שמעו קול אחד שמכריז ואומר מתעוררים קומו ישנים התעוררו עולמות הזדמנו לפני אדונכם (שהרי קול יוצא שכואבת האילה של מעלה ושל מטה שכתוב</p>

¹⁴²² עם היות שאיני מדבר הייתי מעיין בדרוש זה ואינו מתבטל מהתורה (אור יקר).

¹⁴²³ אפילו שיהיו זכאים אחרים בדור העיקר הם הראשים (אור יקר).

¹⁴²⁴ שאפילו כל העולם מתקיים ומתברך בזכותם והעם ישראל שזוכים שמהם הראשים טובתם יותר משאר העולם (אור יקר).

¹⁴²⁵ ב' פירושים מפרש בפסוק לא אדונים וכו' אם אלו לא היו אדונים לישראל, אלא שישראל הלכו לבדם להלחם עם רמות גלעד ודאי שישבו איש לביתו לשלום, ופי' שני הוא מ"ש כולהו משתזבן אי רישיהון מתפסן אם אדונים אלו נתפסו בעונם ומתו אזי ישראל ישבו בשלום (מ"מ).

¹⁴²⁶

ספר שמות

<p>לגן עדן דאיהו היכליה לאשתעשעא עם צדיקיא דכתיב (&) ובהיכלו כלו אומר כבוד</p>	<p>קול ה' יחולל אילות ויחשוף יערות) שהרי אדונכם יוצא לגן עדן שהוא היכלו להשתעשע עם הצדיקים שכתוב ובהיכלו כולו אומר כבוד.</p>
<p>אמר רבי חייא השתא פלגו דליליא ממש וקלא דא הוא קלא דנפק וכאיב אילתא דלעילא ותתא דכתיב (&) קול יהוה יחולל אילות זכאה חולקנא דזכינא למשמע דא</p>	<p>אמר רבי חייא עכשיו חצות הלילה ממש וקול זה הוא הקול שיצא וכואבת האילה של מעלה ומטה שכתוב קול ה' יחולל אילות אשרי חלקנו שזכינו לשמוע את זה.</p>
<p>ותא הזי רוא דמלה בשעתא דקודשא בריך הוא¹⁴²⁷ אתחזי על גנתא¹⁴²⁸ כל גנתא אתכנשא¹⁴²⁹ ולא מתפרש¹⁴³⁰ מעדן ומהאי עדן מבועי נפקין לכמה אורחין ושבילין והאי גנתא אתקרי צרורא דחיי¹⁴³¹ דתמן מתעדנין צדיקיא¹⁴³² מנהירו דעלמא דאתי¹⁴³³ ובהאי שעתא קודשא בריך הוא אתגלי עליהו (ס"א בשעתא דקודשא בריך הוא אתער בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא כרוזא נפיק וקרי (שיר ד טז) עורי צפון ובאי תמן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו אלין קרבנין דאתקרבו קמיה מנשמתיהון דצדיקיא האי בפלגות ליליא בשעתא אחרא שאר קרבנין ממש)</p>	<p>ובא וראה סוד הדבר בשעה שהקדוש ברוך הוא נראה על הגן כל הגן מתכנס ולא נפרד מעדן ומהעדן הזה יוצאים מעיינות לכמה דרכים ושבילים והגן הזה נקרא צרור החיים ששם מתעדנים הצדיקים מאור של העולם הבא ובשעה זו מתגלה עליהם הקדוש ברוך הוא (בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעורר בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים כרוז יוצא וקורא "עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו" מהו ויאכל פרי מגדיו אלו קרבנות שנקרבו לפניו מנשמות הצדיקים זה בחצי הלילה בזמן אחר שאר קרבנות ממש).</p>
<p>יתבו רבי חייא ורבי יוסי אמר רבי יוסי בכמה זמנין שאילנא האי דכתיב (&) ויהי בחצי הלילה ויהוה הכה כל בכור בארץ מצרים אמאי לא הוה ביממא דיתגלי לכל פרסומי ניסא ואמאי מיתו כל אינון הלשי דבתר רחייא ואינון טלייא דבני עאנא ולא מיתו מלכי ופרדשכי וגוברי מגיחי קרבא כמה דהוה בסנחריב דכתיב (מ"ב יט לה) ויצא מלאך יהוה ויך במחנה אשור וגו' ותנינן בלהו מלכין בני מלכין רופינוס ופרדשכי התם</p>	<p>ישבו רבי חייא ורבי יוסי אמר רבי יוסי בכמה פעמים שאלתי זה שכתוב ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ מצרים למה זה לא היה ביום שיתגלה לכל פרסום הנס ולמה מתו כל אותם חלשים שאחר הרחיים ואותם טלאים של בני הצאן ולא מתו מלכים ושרים¹⁴³⁴ ואנשים לוחמי קרבות כמו שהיה בסנחריב שכתוב ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו' ושנינו כולם מלכים בני מלכים שרים¹⁴³⁵ וקצינים שם¹⁴³⁶</p>

¹⁴²⁷ יעקב (מ"מ).

¹⁴²⁸ לאה (מ"מ).

¹⁴²⁹ פי' שחוזרים לאה ורחל פרצוף א' ולוקחת לאה מרחל ט' ספירותיה בהלואה כמ"ש הרב בכוונת שמע שעל המטה, וז"ש כל גנתא, דהיינו לאה ורחל שנק' גנים (מ"מ).

¹⁴³⁰ היינו שנה"י דאימא נכנסים בהם כמ"ש הרב ואמא נק' עדן שביליה מסתלקים נה"י דאימא מז"א ונכנסים בלאה ורחל (מ"מ).

¹⁴³¹ שצורת אל חי בתוכה שהוא היסוד (מ"מ).

¹⁴³² פי' שעולים בסוד מ"ן (מ"מ).

1433

1434

1435

1436

ספר שמות

ל/א	
אתחזי גבורתא דחד שליחא דיליה יתיר מהאי דהוה יאות למהוי דיליה יתיר	נראתה הגבורה של שליח אחד שלו יותר מזה שהיה ראוי להיות שלו יותר.
אמר ליה יאות שאלת ואנא לא שמענא מידי בהאי ולא אימא אבל הא זכינא לכל האי וארהא אתתקן קמן אנא שמענא דרבי שמעון בר יוחאי מדכי שוקין דטבריא ניזיל גביה יתבו עד דהוה נהיר יממא כד סליק נהורא קמו ואזלו כד מטו גביה אישכחוהו דהוה יתיב וספרא דאגרתא בידיה	אמר לו יפה שאלת ואני לא שמעתי דבר בזה ולא אמר אבל הרי זכיתי לכל זה והדרך מתוקנת לפנינו אני שמעתי שרבי שמעון בן יוחאי מטהר את השוקים של טבריה נלך אליו ישבו עד שהיה מאיר היום כשעלה האור קמו והלכו כשהגיעו אליו מצאו אותו שהיה יושב וספר האגודה בידו.
פתח ואמר (ישעיה מ יז) כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו כיון דאמר כל הגוים כאין נגדו למה כתיב מאפס ותהו נחשבו לו אלא אוליפנא דעתיהו דכל עמין דעלמא דמהימנותא דלהון הוא כאין ¹⁴³⁸ דלא אדבקו עלאין ותתאין ושויין לקבלייהו מהימנותא דשמותא אבל מאפס ותהו נחשבו לו כהאי עלעולא דסחרא (ס"א דפרחא) ברוחא ומתגלגלא בקיטא בריקניא הדא הוא דכתיב (דניאל ד ז) וכל דיירי ארעא כלא השיבין	פתח ואמר כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו כיון שאמר כל הגוים כאין נגדו למה כתוב מאפס ותהו נחשבו לו אלא כל עמי העולם שאמונתם היא כאין שלא נדבקו עליונים ותחתונים ושונים כנגדם אמונה של שטות אבל מאפס ותהו נחשבו לו כמו המוץ ¹⁴³⁷ שסובב (שעף) ברוח ומתגלגל בקיץ בריקנות זהו שכתוב וכל דיירי ארעא כלא חשיבין [וכל דיירי הארץ ככלום חשובים].
עוד פתח ואמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ (&) את דא ימינא דקודשא בריך הוא ¹⁴³⁹ ואת דא שמאלא אוליפנא דסטא קודשא בריך הוא ימיניה ¹⁴⁴⁰ וברא ית שמיא	עוד פתח ואמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ את זה ימין של הקדוש ברוך הוא ואת זה השמאל למדנו שנטה הקדוש ברוך

1437

¹⁴³⁸ בכתר דקדושה מחשיבים אלהיהם (רמ"ו). ושיעור הכתוב, כל הגוים מחשיבים אלהיהם כאין נגדו ית' שאומרים כשם שכתר הוא חשוב בעיניו ית' כך אלהיהם והאמת מאפס ותהו נחשבו לו (מ"מ).

¹⁴³⁹ ידוע שמלת "את" מורה עצם הדבר הפעול וכמ"ש בעל השרשים בשרש את. ולכן כאשר יזכר הדבר הפעול בעצמו לא יצטרך להסמיך מלת את, וכמו (דברים ד, לב) ברא אלקים אדם, עשה הדבר. וזהו הטעם שרז"ל דורשים מלה זו לריבוי דבר הדומה לעצם הנזכר בפירוש, וכמו שדרשו בפסוקנו את השמים, לרבות תולדותיהם וכו', ור"ל עצמים הדומים להם, וזה כוונת מאמרנו שדורש שני האתין על החסדים והגבורות, שהם הם עצמות השמים והארץ ז"ן שמגדילים אותם. ומלבד הפירוש הכולל במלת את שהוא ריבוי כאמור ושכאן יצדק לפרש כן ר"ל לרבות חו"ג, יותר מזה יש כאן עוד עניינים נחמדים, כי נרמזת הויית כלי ז'ן שסודה באלפא ביתא, שהכלים מתהוים מן האותיות, ויש זכרים ויש נקבות, וזהו ענין את ואת, פי' מאל"ף עד ת"ו, וכמו כן נרמז עצמותם שהוא חו"ג, שיש ב' מנצפ"ך, פתוחים הם החסדים וסתומים הם הגבורות, וידוע שהם חמשה וה' פעמים פ"ר הם אל"ף ות', והיינו את ואת בהמנות הא' לאל"ף. וגם ידוע שהחור"ג נקראים תרין עטרין שסודם שני עטרות של יסודות או"א דהיינו שתי מלכיות שלהם וכל מלכות נקראת את. ודוק אומר ימינא דקב"ה, שכן החסדים הניתנים אל זעיר הם ממש חסד אימא הנכנסים בו דרך פתח יסוד, אבל בגבורות לא אמר אלא שמאלא, בסתם, לפי שהגבורות הניתנות לנוק' הן ע"י זעיר וכעין הארה ולא ממשותם בעצם. ואמר ואת וגו', ללמד על מיתוק הגבורות הניתנות לרחל בצירוף ו' דהיינו זעיר (רמ"ז).

¹⁴⁴⁰ החסדים בונים זעיר והגבורות בונים הנוק' ז"ש וסטא שמאלא וברא ית ארעא (רמ"ו). הוא התפשטות החסדים להגדיל את זעיר, ואמר ימיניה בכינוי כנזכר, שהחסדים הם בעצמם אורות עצמיים מן אמא. אבל בגבורות אמר וסטא שמאלא, ולא אמר שמאליה, שהגבורות הניתנות לנוק'

ספר שמות

<p>וסטא¹⁴⁴¹ שמאלא וברא ית ארעא הדא הוא דכתיב (ישעיה מו יג) אף ידי יסדה ארץ¹⁴⁴² וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדו</p>	<p>הוא ימינו וברא את השמים ונטה שמאלו וברא את הארץ זהו שכתוב "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קרא אני אליהם יעמדו יחדיו".</p>
<p>מהו יעמדו יחדו סלקא דעתך שמיא וארעא¹⁴⁴³ לאו הכי (נ"א מהשמים קורא אני אליהם והארץ לאו הכי) אלא ימינא ושמאלא דאינון א"ת וא"ת והיאך יעמדו יחדו בזאת ההיא דשלטא בפלגות ליליא¹⁴⁴⁴ דכלילא א"ת בזאת</p>	<p>מה זה יעמדו יחדיו היעלה על לבן ששמים וארץ לא כך (מהשמים קורא אני אליהם והארץ לא כך) אלא ימין ושמאל שהם א"ת וא"ת והיאך יעמדו יחדיו בזאת ההיא ששולטת בחצות הלילה שכלולה א"ת בזאת.</p>
<p>ותנינן כתיב (קהלת ג יא) את הכל עשה יפה בעתו א"ת הא דאמרן¹⁴⁴⁵ הכל כמה דאת אמר (בראשית כד א) ויהוה ברך את אברהם בכל ותאנא דהיא כתרא דאתקרי זא"ת דכלילא מא"ת וא"ת¹⁴⁴⁶ ושלטא בפלגות ליליא בתרין סטרוי ברחמי ודינא רחמי לישראל ודינא לעמין עכו"ם</p>	<p>ושנינו כתוב את הכל עשה יפה בעתו א"ת זה שאמרנו הכל כמו שנאמר וה' ברך את אברהם בכל ושנינו שהיא כתר שנקרא זא"ת שכלולה מא"ת וא"ת ושולטת בחצות הלילה בשני צדדיה ברחמים ודין רחמים לישראל ודין לעמים עובדי כוכבים ומזלות.</p>
<p>פתח רבי חייא ואמר אי ניהא קמיה דמר דנימא חד מלה על מה דאתינא כתיב (&) ויהי בחצי הלילה ויהוה הכה כל בכור בארץ מצרים ומהאי דאמר מר אשתמע דהאי פסוקא בהווא מלה אתא ואנן אורחא אתתקנא קמן למיתי למשאל קמד</p>	<p>פתח רבי חייא ואמר אם נוח לפני מר שנאמר דבר אחד על מה שבאתי כתוב ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ מצרים ומזה שאמר מר נשמע שפסוק זה באותו דבר בא ואנו הדרך תקינה לפנינו לבא ולשאל לפניך.</p>
<p>פתח רבי שמעון ואמר (תהלים קיג ה) מי כיהוה אלהינו המגביהי לשבת וגו' מי כיהוה אלהינו דסליק ואתער לאתישבא בכתרא עלאה¹⁴⁴⁷ קדישא נהירו על כל בוציני¹⁴⁴⁸ דנהירו</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר מי כה' אלהינו המגביהי לשבת וגו' מי כה' אלהינו שעולה ומתערט להתיישב בכתר עליון קדוש מאיר על כל הנרות</p>

אינו העצמיות. וגם הוסיף מלת וסטא, שהיה לו לומר ודשמאלא שיוסב לסטא הקודם, והיינו מפני שהיא אסטא שמיה, ר"ל הושטת הגבורות בגגנת"ה דזעיר עם החסדים יחד כי ע"ב נקרא שמים אש ומים, ויורדות הגבורות עד היסוד דז"א ומשם חוזרות וניתנות אל דעת רחל (רמ"ז).

¹⁴⁴¹ עם היות שהת"ת ימיני והמלכות שמאלי כדפי' סוף סוף עיקרם בקו האמצעי, אלא שהקב"ה, בינה, הטה הימין אל האמצעי, וכן הגבורה אל האמצעי (אור יקר).

¹⁴⁴² ירצה שבזה מובן אומרו ידי יסדה, מפני שהגבורות שהן יד שמאל ניתנות מן היסוד, וזהו יסדה, ולכן נקראת רחל אר"ץ שעולה אלקי"ם במילוי אלפין, הוא זעיר שנותן אליה מהתפשטות גבורותיו (רמ"ז). פי' הבינה אומרת כן (מ"מ).

¹⁴⁴³ פי' דא"א לומר עליהם יעמדו יחדיו דמשמע תמיד הם עומדים יחדיו וא"א לומר כן שהרי הנוק' פעמים נפרדת ממנו בגלות (מ"מ).

¹⁴⁴⁴ שהיא המלכות הנקראת חצות לילה, כדפי' לעיל, דכלילא את ואת מתחלת הלילה ומחצות ואילך היא הולכת לנגד את, דהיינו החסד ואפשר דהשתא הכי קאמר קרא, שמים הגשמים וארץ הגשמים ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים (אור יקר).

¹⁴⁴⁵ פי' חו"ג שנק' את ואת נכללים במלכות שנק' כל וזהו את הכל (מ"מ).

¹⁴⁴⁶ והת' נבלעת בחברתה וכן הא' כי כן היה בחשן (רח"ו). ור"ל שבחשן האותיות הצריכות לשואל היו בולטות והאחרות נבלעות גם כאן אע"פ שלא אמר הכתוב אלא את הכל ואל אמר ב"פ את, אחת נבלעת בחברתה (מ"מ).

¹⁴⁴⁷ פי' שהז"א עולה לא"א הנק' כתר דאצילות (מ"מ).

¹⁴⁴⁸ פי' שכתר אורו על כל הספירות (מ"מ).

ספר שמות

<p>כתרין ועטרין¹⁴⁴⁹ המשפילי לראות דנחית בכתרוי מכתרא לכתרא¹⁴⁵⁰ מנורא לנורא¹⁴⁵¹ מנהירו לנהירו¹⁴⁵² מבוצינא לבוצינא¹⁴⁵³ לאשגחא בעלאין ותתאין הדא הוא דכתיב (שם יד ב) יהו"ה משמים השקיף על בני אדם וגו'</p>	<p>שמאירות כתרם ועטרות המשפילי לראות שיווד בכתרוי מכתר לכתר מנזר לנזר מאור לאור מנר לנר להשגיח בעליונים ותחתונים זהו שכתוב ה' משמים השקיף על בני אדם וגו'.</p>
<p>תא חזי כתיב ויהי בחצי הלילה כחצי מבעי ליה או כחצות כנונא דאמר משה ואי כמה דאמרי חברנא דלא יימרון אצטגנוני פרעה משה בדאי הוא הא קושיא באתריה קיימא בתלת גווני דאפילו ישראל יימרון הכי חד דאי הכי הוה ליה למימר ויאמר משה כחצות הלילה אמאי קאמר כה אמר יהו"ה וגו' כמה דלא אתכוון שעתא דהא לא יתפסון במשה אלא בפטרונא בגין דאמר כה אמר יהו"ה וגו' תרי דהא משה אמר (&) עד בכור השפחה אשר אחר הרחים ולא הוה הכי אלא עד בכור השבי אשר בבית הבור על כל פנים אפילו ישראל נמי יימרון הכי דהא לא אתבררון מלי תלת דאיהו אמר משמא דפטרונא כחצות וכתיב (&) ויהי בחצי הלילה</p>	<p>בא וראה כתוב ויהי בחצי הלילה היה צריך (לכתב) כחצי או כחצות כדוגמא שאמר משה ואם כמו שאמרו חברינו שלא יאמרו אצטגניני פרעה משה בדאי הוא הרי הקושיא במקומה עומדת בשלשה אופנים שאפילו ישראל יאמרו כך אחד שאם כך היה לו לומר ויאמר משה כחצות הלילה למה אמר כה אמר ה' וגו' כמו שלא יכוון את השעה שהרי לא יתפסו במשה אלא בפטרון משום שאמר כה אמר ה' וגו' שנים שהרי משה אמר עד בכור השפחה אשר אחר הרחים ולא היה כך אלא עד בכור השבי אשר בבית הבור על כל פנים אפילו ישראל גם יאמרו כך שהרי לא התבררו הדברים שלשה שהוא אמר משם הפטרון כחצות וכתוב ויהי בחצי הלילה.</p>
<p>ועוד שאלתא דילכון יתיר על מטול דלא יכיל בעירא¹³⁵ למסבל אמאי הוה בפלגות ליליא ולא ביממא ואמאי מיתו כל אינון חלשין דבתר רחיא אלא כלא רזא עלאה הוא בין מחצדי חקלא וכלא אתכשר (נ"א אתכשר) בנביאה מהימנא</p>	<p>ועוד שאלה שלכם יותר על המשא שלא יכולה הבהמה לסבול למה היה בחצות הלילה ולא ביום ולמה מתו כל אותם החלשים שאחר הרחים אלא הכל הוא סוד עליון בין קוצרי השדה והכל הכשר (התבשר) בנביא הנאמן.</p>
<p>זכאה חולקיה דמשה דעליה כתיב (שם מה ג) יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלהים לעולם (שם ח) אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלהים אלהיך שמן</p>	<p>אשרי חלקו של משה שעליו כתוב "יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלהים לעולם" אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלהים אלהיך שמן</p>
<p>לז/ב</p>	
<p>ששון מחברייך (&) יפיפית מבני אדם¹⁴⁵⁴ משת וחונך¹⁴⁵⁵ הוצק חן בשפתותיך¹⁴⁵⁶ מנח ובניו¹⁴⁵⁷</p>	<p>ששון מחברייך יפיפית מבני אדם משת וחונך הוצק חן בשפתותיך מנח</p>

¹⁴⁴⁹ פי' הפנימיים והמקיפים מאירים ממנו, כי כתרין הם הפנימיים ועטרין הם המקיפים, ולפי זה הפסוק מדבר כגון בשבת שז"א עולה לא"א (מ"מ).
¹⁴⁵⁰ אהי"ה (רח"ו). ור"ל שהאור יורד בכתר דא"א לכתר דזו"ן ונודע שהכתר נק' אהי"ה (מ"מ).
¹⁴⁵¹ הו"ה (רח"ו). ר"ל מת"ת לת"ת של כל הפרצופים (מ"מ)
¹⁴⁵² צבאות (רח"ו).
¹⁴⁵³ אדני"י (רח"ו).
¹⁴⁵⁴ כלומר מכל יפים שבבני אדם א"כ הם חנוך ושת, שת שממנו הושתת העולם, חנוך שנאמר בו ויתהלך חנוך וכ"ש שאר הצדיקים שבעשרה דורות (אור יקר).

ספר שמות

<p>על כן משחך אלהים אלהיך¹⁴⁵⁸ מאברהם ויצחק שמן ששון¹⁴⁵⁹ מיעקב מחברך¹⁴⁶⁰ משאר נביאי וכי גבר דסליק בדרגין עלאי¹⁴⁶¹ דלא סליק בר נש אחרא לא ידע מה דאמר</p>	<p>ובניו על כן משחך אלהים אלהיך מאברהם ויצחק שמן ששון מיעקב מחברך משאר נביאים וכי גבר שעולה בדרגות עליונות שלא עולה שום אדם אחר לא יודע מה שאומר.</p>
<p>אלא הכי תנינן האי כתר דאקרי זא"ת אתקרי אש"ה¹⁴⁶² כמה דאת אמר (בראשית ב כג) לזאת יקרא אשה אמאי משום כי מאיש לקחה זאת מאן הוא איש ההוא דאקרי זה ודא הוא איש דכר כמה דאת אמר (שמות לב א) כי זה משה האיש הזה ואקרי איש זה וזה איש¹⁴⁶³ וזאת אתנסיבת מזה דאקרי זכר</p>	<p>אלא כך שנינו הכתר הזה שנקרא זא"ת נקרא אש"ה כמו שנאמר לזאת יקרא אשה למה משום "כי מאיש לוקחה זאת" מי הוא איש אותו שנקרא "זה" וזהו איש זכר כמו שנאמר כי זה משה האיש הזה ונקרא איש זה וזה איש וזאת נלקחה מזה שנקרא זכר.</p>
<p>ובגין דא איהי תמר דכר ונוקבא דלא סליק דא בלא דא תמר כמה דאת אמר (שיר ג ו) כתמרות עשן מה עשן סליק חוור ואוכס אוף הכא כלא כליל בה בפלגות ליליא למעבד נימוסוי בחד שעתא חוור לישראל ואוכס לעעכו"ם</p>	<p>ומשום כך התמר הזה זכר ונקבה שלא עולה זה בלי זה תמר כמו שנאמר כתמרות עשן מה עשן עולה לבן ושחור אף כך הכל כלול בה בחצות הלילה לעשות הנהגותיה בשעה אחת לבן לישראל ושחור לעובדי עבודת כוכבים ומזלות.</p>
<p>ובעוד דהאי ליליא לא אתפלג¹⁴⁶⁴ לא עביד נימוסוי מנא לן מאברהם דכתיב (בראשית יד מו) ויחלק עליהם לילה דאתפלג למעבד נימוסוי¹⁴⁶⁵ אוף הכא משה אמר כחצות¹³⁶ (מהו</p>	<p>ועוד שהלילה הזה לא נחלק לא עושה הנהגותיו מנין לנו מאברהם שכתוב ויחלק עליהם לילה שנחלק לעשות הנהגותיו אף כאן משה אמר כחצות (מהו כחצות כמו שנאמר</p>

¹⁴⁵⁵ משת וחנוך עד נח הם נקראים בני אדם, ומשם ואילך שהצילם נח מהמבול נקראים בני נח (אור יקר).

¹⁴⁵⁶ ונח לא היה החן בשפתיו, שלא התפלל אלא מצא חן בעיני ה' להצילו. והנה בספירות הם שת יסוד, חנוך מטטרון תופר סנדלים, נח יסוד, אבל עושה תולדות שם חם ויפת נגד ג' ענפי היסוד שהם נגדיים לחסד גבורה ת"ת והיינו ביסוד נצח והוד (אור יקר).

¹⁴⁵⁷ דאלו נח כתיב ונח מצא חן להנצל, ואלו אתה אמרת אם נא מצאתי חן, ונח בחנו הציל בניו, ואתה הצלת בחן שפתותיך כל ישראל (אור יקר)

¹⁴⁵⁸ מאברהם ויצחק, אינך בשם אל אלהים חסד גבורה, אלא אלהים בינה שהיא אלהיך שסתם שם זה בבינה (אור יקר).

¹⁴⁵⁹ מ"ק הנקראים ששון לשון ששה, והיינו מרכבת יעקב, ואפילו בבחי' שהוא נקרא ישראל שעלה במחשבה "משך שמן" מהמחשבה, "ששון" ר"ק בסוד הדעת (אור יקר).

¹⁴⁶⁰ שכל הנביאים שנתנבאו אח"כ הם תלמידי מרע"ה ונודע שזכות תורת התלמידים תלויה ברב בענין שמרע"ה מאיר בכולם בסוד נשמתם (אור יקר).

¹⁴⁶¹ הם הספירות (אור יקר).

¹⁴⁶² תחלה היא בחי' זאת ואח"כ נקראת אשה, ועניינו כי "מאיש" שהיא ת"ת, "לוקחה זאת", וע"י קישוטיה נעשית זאת (אור יקר).

¹⁴⁶³ "זאת" מלכות, ויש בה ב' בחי' הראשונה נקראת זאת, והב' נקראת "אשה" וכן הת"ת יש בו ב' בחי' הא' נקרא זה, והב' נק' איש. כפל לשון כנגד ב' פסוקים שהביא האיש הזה לעומתו אמר ואיקרי איש זה, וכנגד פ' כי זה משה האיש אמר וזה איש. זה נקרא איש (מ"מ).

¹⁴⁶⁴ פ' טעם האחד הוא לפי שבחצות יש בה חוור ואוכס, וטעם הב' הוא מפני שאז עת שליטתה כמש"ל בזמנא דאיהי שלטא (מ"מ).

¹⁴⁶⁵ זה הפך מרז"ל שאמרו חצות הראשון היה של אברהם והניח לבניו חצות השני אבל הכא ס"ל שגם אברהם בחצות השני היה (מ"מ).

ספר שמות

<p>כחצות כמה דאת אמר (מ"א & יח לו) כעלות המנחה (איוב ה כו) כעלות גדיש¹⁴⁶⁶ אוף הכא כחצות) כמפלג דמשה ידע דלא יעביד נימוסוי עד דאתפלג</p>	<p>"כעלות המנחה" "כעלות גדיש" אף כאן כחצות) כשמתחלק שמשה ידע שלא יעשה הנהגותיו עד שיתחלק.</p>
<p>והכי הוה דלא עביד ליליא נימוסוי עד דאתפלג בפלגות בתראה¹⁴⁶⁷ עבד נימוסוי הדא הוא דכתיב (&) ויהי בחצי הלילה מאי בחצי בפלגות בתראה בזמנא דאיהי שלטא ואשתכח האי זאת למעבד נמוסין תדירא וכל נימוסא דאתעביד בליליא בפלגותא בתראה אתעביד</p>	<p>וכך היה שלא עשה הלילה הנהגותיו עד שהתחלק בחצי האחרון עשה הנהגותיו זהו שכתוב ויהי בחצי הלילה מה זה בחצי במחצית האחרונה בזמן שהיא שולטת ונמצאת זאת הזאת לעשות הנהגות תמיד וכל הנהגה שנעשית בלילה נעשית במחצית האחרונה.</p>
<p>ויהו"ה הכה כל בכור ויהו"ה הוא ובית דינו ויהו"ה הוא ונימוסוי הכה כל בכור משה לא אמר אלא ומת וגו' מהו הכה אלא דאתער כה כמה דאנזים משה דכתיב (&) והנה לא שמעת עד כה</p>	<p>וה' הכה כל בכור וה' הוא ובית דינו וה' הוא והנהגותיו הכה כל בכור הכה משה לא אמר אלא ומת וגו' מהו הכה אלא שהתעורר כה כמו שהפחיד¹⁴⁶⁸ אותו משה שכתוב והנה לא שמעת עד כה.</p>
<p>ותאנא פרעה חכים הוה מכל חרשוי ואסתכל בהאי זאת דיעביד ביה דינא זומין לחרבא ארעיה כמה דאמר משה בזאת תדע כי אני יהו"ה וביה¹³⁷ מה כתיב (&) ויפן פרעה מהו ויפן דאפני לביה מהרהורא דא כמה דאת אמר (במדבר יב י) ויפן אהרן ויבוא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת¹⁴⁶⁹ גם לרבות האי דזמינא לחרבא ארעיה ולא שוי לביה לקבליה דזאת</p>	<p>ושנינו פרעה היה חכם מכל מכשפיו והסתכל בזאת הזאת שתעשה בו דין ועתידה להחריב את ארצו כמו שאמר משה בזאת תדע כי אני ה' ובו מה כתוב ויפן פרעה מה זה ויפן שהפנה לבו מהרהור זה כמו שנאמר ויפן אהרן ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת גם לרבות זו שעתידה להחריב את ארצו ולא שם לבו כנגד זאת.</p>
<p>כל בכור אפילו דרגין עלאין ותתאין אתברו משולטנהון (ס"א משלשוליהון) כל אינון דשלטין</p>	<p>כל בכור אפילו דרגות עליונות ותחתונות נשברו משלטונם</p>

¹⁴⁶⁶ זה יתבאר לך מפ' חיי שרה בדף קל"ג ע"א שביארנו בענין יעקב משמש במרום כו' ושם נתבאר כי בחינת לאה היא אשר מתפשטת חצות לילה הראשונה עד החזה דזעיר אפין בלבד כדי להזדווג עם יעקב ואז היא נקר' ליל ואחר חצות הלילה היא מתפשטת למטה יותר עד סיום רגלי זעיר אפין ואז היא נקראת לילה כדמיון רחל הנקראת לילה והנה אם היה אומר בחצות בב"ת היה נראה פירושו באות' הנקודה של חצות לילה ואין זה כונת הפסוק אלא לומר שכאשר לאה נחצית בחצי ז"א התחתון ומתפשט בחציו התחתון אשר זמן זה מתחיל מעת חצות לילה ואילך אז אני עובר בתוך מצרים כו' וזהו הסוד הנז' בפ' נך לך בדצ"ב ע"ב דקב"ה אקרי ממש חצות לילה והבן פירושו היטב כי לאה היא קב"ה הנק' חצות לילה ממש ואז הוא הזווג עם יעקב זמ"ש ויאכל פרי מגדיו אלין נשמתין דצדיקיא כנודע כי בעת הזווג עולין שם נשמות הצדיקים מיין נוקבין והבן זה (שער מאמרי רשב"י).

¹⁴⁶⁷ לאה מתלבשת אל הז"א מן החזה ולמעלה באחוריו ורחל מתלבשת אותו ג"כ מן האחור מן החזה ולמטה, כמ"ש עקב ענוה יראת ה' כי במק' שנסתיימו עקביים דלאה שם מתחלת רישא דיראת ה' שהיא רחל כי שתיהן מאחורי הז"א כנזכר והנה מחצות הלילה עד הבוקר מתפשט לאה ונתגדלת כל שיעור ז"א כולו פב"פ עם יעקב בכל פרצוף דז"א ואז אחר חצות הדינים נמתקים כי אז נחשבת כמו רחל עצמה להיות שהיא מתפשטת במקום רחל, כנז' בסוד ליל לילה על ההפרש יש ביניהם כי קודם חצות נק' ליל ואחר חצות נק' לילה שהיא בחי' רחל דינא רפיא ומפני שלאה מתפשטת ותופסת כל מקום רחל לכן נק' כמו רחל וז"ש בפלגות בתראה שהוא אחר חצות כי לאה נמשכת מחצי הז"א ולמהט וזהו כחצות הלילה שלוקחת לאה הנק' ליל חצי התחתון דז"א ונק' לילה (זהר הרקיע).

¹⁴⁶⁸

¹⁴⁶⁹ פי' שהיה מצורע תחלה ונתרפא מיד וכשראה עצמו שנתרפא נפנה לבו מהרהור על ענין הצרעת אוף הכא ויפן פרעה דאפני לביה וכו' ועי' בפ' פקודי דף רכז ע"ב (מ"מ).

ספר שמות

<p>בחכמתא דלהון דכתיב בארץ מצרים וכלהו דרגין עלאין ותתאין דאתברו משולטנהון (ס"א משלשוליהון) כלהו בפסוקא אתחזון (נ"א אתרמיזו) דכתיב (&) מבכור פרעה היושב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחים וכל בכור בהמה הא כלהו אתחזון בפסוקא</p>	<p>(מהשתלשלותם) כל אותם ששולטים בחכמה שלהם שכתוב בארץ מצרים וכל הדרגות העליונות והתחתונות שנשברו משלטונם (מהשתלשלותם) כולם נראות (נרמזות) בפסוק שכתוב מבכור פרעה היושב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחים וכל בכור בהמה הרי כולם נראים בפסוק.</p>
<p>סתמא דמלה מבכור פרעה היושב על כסאו כתרא תתאה¹⁴⁷⁰ דקוזמיטא דמלכותא¹⁴⁷¹ (נ"א ממלכותא)¹³⁸ דלעילא עד בכור השפחה כתרא שמאלא תתאה¹⁴⁷² מינה דקוזמיטא מבתר ארבע (נ"א מכתרי אחר) רחיין ארבע משיריין (משמע) משום דכתיב אחר הרחים (ולא מן הרחים) וכל בכור בהמה¹⁴⁷³ תתאין מתתאין נוקבא מנוקבתא דאשתכחו באתני בבערי וחמרי ברברבי בזוטרי ומקבלין מנהון גוברין ונוקבין עד בכור השבי אשר בבית הבור אינון דנפקין משפחה די בהון עבדין לאסירי דישתעבדון בהון לעלמין ולא יפקון לחירו</p>	<p>סתמו של דבר מבכור פרעה הישב על כסאו כתרי תחתון של שליטת המלכות (מהמלכות) שלמעלה עד בכור השפחה כתרי שמאל מתחתיה של שליטה מאחר ארבע (מכתרי אחר) רחיים ארבע מחנות (משמע) משום שכתוב אחר הרחים (ולא מן הרחים) וכל בכור בהמה תחתונים מתחתונים נקבה מנוקבות שנמצאו באתונות בבהמות וחמורים בגדולים ובקטנים ומקבליים מהם גברים ונקבות עד בכור השבי אשר בבית הבור אותם שיוצאים משפחה שבהם עושים לאסירים שישתעבדו בהם לעולמים ולא יצאו לחירות.</p>
<p>וברוחצנותא דאלין דרגין סריבו מצראי די בהון עבדו קשרא לישראל דלא יפקון מן עבדותהון לעלמין ובהאי אתחזי גבורתא ושלטנותא דקודשא בריך הוא ודוכרנא דא לא ישתצי מישראל לדרי</p>	<p>ובבטחון הדרגות הללו סרבו המצריים שבהם עשו קשר לישראל שלא יצאו מעבדותם לעולמים ובה נראית הגבורה והשלטון של הקדוש ברוך הוא וזכרון זה לא יכלה מישראל לדורי</p>
<p>לח/א</p>	
<p>דרין דאי לא הוה חילא וגבורתא דקודשא בריך הוא כל מלכי עמין וכל חרשי עלמין וחכימי עלמין לא יפקון לישראל מן עבדותא דשרא קטריין דלהון ותבר כל אינון כתריין בגין לאפקא לון על דא כתיב (ירמיה י ז) מי לא יראך מלך הגוים¹⁴⁷⁴ כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך¹⁴⁷⁵</p>	<p>דורות שאם לא היה כח וגבורה של הקדוש ברוך הוא כל מלכי העמים וכל מכשפי העולמות וחכמי העולמות לא יצאו ישראל מן העבדות שהתיר את הקשרים שלהם ושבר את כל אותם הכתרים כדי להוציא אותם על זה כתוב מי לא יראך מלך הגוים כי לך</p>

¹⁴⁷⁰ הם חב"ד דסט"א (מ"מ). הוא כל ידיעת הקליפות והחיצונים (דע"ה ח"ב פה ע"ב).

¹⁴⁷¹ פי' כתרי תחתון שממשלת המלכות דקדושה והוא מלכות דנוק' דעשיה שהיא משפעת לכתרי חכמה דקלי', והוא נק' בכור פרעה ובכר שפחה היא חכמה שבקלי' מלכות הרשעה והבכור שלה מדרגה עליונה של אותו המלכות וד' ריחיים הם ד' כחות שעליה שהם סוד מרכבה טמאה כמו שהוא בקדושה והיינו ד' פרצופי הטומאה. דע כי שם ב"ט הוא מסוגל לשמירה ויוצא מפסוק כי בי חשק ואפלטוהו, ועולה גימ' אה"ה וזה השם היה מזכיר מרע"ה כשהיה נכנס לפני פרעה (זהר הרקיע).

¹⁴⁷² חג"ת דסט"א (מ"מ).

¹⁴⁷³ נה"י דסט"א (מ"מ).

¹⁴⁷⁴ אין בכל הגוים שלא יראך מפני שאתה מלך עליהם עם היות שהם תחת ממשלת השרים והקלי' הם תחת ממשלתך (אור יקר).

ספר שמות

	<p>יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך.</p>
<p>בכה רבי שמעון ארים קליה ואתנה אמר קנטורא דקיטפא אשתכח השבתון דשבח קודשא בריך הוא כמה זמנין (דברים ה ו) אשר הוצאתיך מארץ מצרים (שם טז א) הוציאך יהו"ה אלהיך ממצרים (שם ה טו) ויוציאך יהו"ה אלהיך משם (שמות יב יז) הוצאתי את צבאותיכם (שם יג ג) זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים (דברים ד לז) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים (שמות יג ג) הוציא יהו"ה אתכם מזה</p>	<p>בכה רבי שמעון הרים קולו ונאנח אמר אשכול¹⁴⁷⁶ הקנטור¹⁴⁷⁷ נמצא חשיבותם ששבח הקדוש ברוך הוא כמה פעמים "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" "הוציאך ה' אלהיך ממצרים ויצאך ה' אלהיך משם הוצאתי את צבאותיכם" "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים" "ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים הוציא ה' אתכם מזה".</p>
<p>אלא תאנא עשר כתרין אינון לתתא כנוונא דלעילא וכלהו סתימין בתלתא אלין¹⁴⁷⁸ דאמרן ותלת קשרין קשירו בהו על תלת דרגין אלין¹³⁹ דבהו¹⁴⁷⁹ עבדו דישראל לא יפקון משעבודהון לעלמין</p>	<p>אלא שנינו עשרה כתרים הם למטה כדוגמא שלמעלה וכולם נסתרים בשלשת אלה שאמרנו ושלשה קשרים קשורים בהם על שלש דרגות אלו שבהם עשו שישראל לא יצאו משעבודם לעולמים.</p>
<p>זכאין אתון אברהם יצחק ויעקב דבזכותכון שריאו קמרין וקודשא בריך הוא דכר תלת קטרי מהימנותא דלכון הדא הוא דכתיב (שם ב כד) ויזכר אלהיים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב את אברהם הא קשרא הדא דאברהם את יצחק הא קשרא תניינא דיצחק ואת יעקב הא קשרא תליתאה שלימתא דיעקב</p>	<p>אשריכם אברהם יצחק ויעקב שבזכותכם התירו את הקשרים והקדוש ברוך הוא זכר שלשת קשרי האמונה שלכם זהו שכתוב ויזכור אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב את אברהם הרי קשר אחד של אברהם את יצחק הרי קשר שני של יצחק ואת יעקב הרי קשר שלישי שלמותו של יעקב.</p>
<p>תנא כל זמנין וחגיגין ושבתין בלהו דוכרנא להאי ועל האי אתקיימו בלהו דאלמלא האי לא</p>	<p>למדנו כל הזמנים והחגים והשבתות כולם זכרון לזה ועל זה התקיימו כולם</p>

¹⁴⁷⁵ היודעים באותם חכמות שהם פועלים בכישוף וכן בכל מלכותם שהם הכחות השולטים עליהם, "מאיך כמוך" אם תרצה יתקיים מעשיהם ואם תרצה תבטלים והיו כלא היו (אור יקר), ועי' זהר ח"א י ע"א.

¹⁴⁷⁶

¹⁴⁷⁷

¹⁴⁷⁸ דאמרן שהם בכור פרעה, בכור השפחה, בכור בהמה שהם נחש וקסם (אור יקר).

¹⁴⁷⁹ הענין שיש בהם ג' מדרגות, שהם כהנים מצד החסד, לויים מצד הגבורה, ישראל מצד הת"ת ובהם נכלל כל האצילות דהיינו חסד דין רחמים, שהם ימין שמאל ואמצע, והם סוד יה"ו, וכן בחוץ הם ג' קלי' שבהם נכללות הכל, דהיינו תהו בהו חשך, והיינו ענן ואש רוח סערה, וכן הם קלי' אלו הנזכרות תלויות באלו שהם בכור פרעה בכור השפחה, בכור בהמה, וע"י כולם עשו כשפיהם כדי שלא יצאו ישראל ממצרים, מפני שראו שהם נגדיים במציאותם בג' מדרגות אלו, לכך הם כווננו לשקעם בג' קלי' אלו שלא יצאו משם, ולכך הקב"ה הקדים להם זכות ג' אבות, שהם מרכבה לג' מדות עליונות, שהם אברהם בחסד, ובו שבר קשר הקלי' הנקראת ענן, דהיינו תהו, אבנים מפולמות, ויצחק בגבורה ובו שבר קשר הקלי' הנקראת אש, והיינו חשך, אש מתלקחת ויעקב בת"ת רוח בקדושה, ובו שבר קשר הקליפה הנקראת רוח סערה ותהו, והם ג' קלי' האגוז קו ירוק וטעם הקלי' שמקדמת רוח סערה וכן קו ירוק קליפה ירוקה דאגוז פירשתי בספר פרדס רימונים בשער התמורות, וכלל התירוץ למה נזכר יציאת מצרים הרבה פעמים, הוא כי להיות חוזק הגלות ושעבוד ישראל ביד מצרים, לולי כח הקדושה והפלא הגדול שעשה הקב"ה עם ישראל כמעט נמנע גאולתם, ולכך כל התורה תלויה בזה, וכל המצוות והמועדים והשבתות ופתח כניסת ישראל אל התורה היזה (אור יקר).

ספר שמות

<p>הוה נטורא דזמנין וחגיגין ושבתין ובגיני כך לא אשתצי דכרנא דמצרים מכל זמנין וחגיגין ושבתין תא חזי דינא (ס"א דא) הוא יסודא ושרשא דאורייתא וכל פקודוי וכל מהימנותא שלימתא דישראל</p>	<p>שאלמלא זה לא היתה שמירה של זמנים וחגים ושבתות ולכן לא כלה הזכרון של מצרים מכל הזמנים והחגים והשבתות בא וראה דין (זה) הוא יסוד ושורש של התורה וכל מצוותיו וכל האמונה השלימה של ישראל.</p>
<p>ועוד אמאי לא הוה ביממא דשאלתו תנינן כתיב (&) היום אתם יוצאים וכתוב (&) הוציאך יהוה אלהיך ממצרים לילה אלא תאנא עקרא דפורקנא דישראל לא הוה אלא בלילה דליליא שרא קטרינ ועבד נוקמין ויומא אפיק לון בריש גלי הדא הוא דכתיב (במדבר לג ג) יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים (נ"א הוא ועוד לילה שארי קטרינ ועבד נוקמין ודינין ויומא גלי ופרסם ניסא ונוקמא דאתעביד הדא הוא דכתיב יצאו בני ישראל ביד רמה וגו') וכתוב (&) ומצרים מקברים את אשר הכה יהוה בהם כל בכור דא הוא פרסומי ניסא</p>	<p>ועוד למה לא היה ביום [כפי] ששאלתם שנינו כתוב היום אתם יוצאים וכתוב הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה אלא שנינו עיקר גאולת ישראל לא היה אלא בלילה שהלילה מתיר קשרים ועושה נקמות והיום הוציא אותם בראש גלוי זהו שכתוב יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים (הוא ועוד הלילה מתיר את הקשרים ועושה נקמות ודינים והיום מגלה ומפרסם הנס והנקמה שנעשה זהו שכתוב יצאו בני ישראל ביד רמה וגו') וכתוב ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם כל בכור זהו פרסום הנס.</p>
<p>אתו רבי חייא ורבי יוסי אשתמחו קמיה ונשקו ידוי ובכו ואמרו גליפין עלאין ותתאין¹⁴⁸⁰ זקפן רישא בנינך עבד קודשא בריך הוא ירושלים לתתא כנוונא דלעילא¹⁴⁸¹ עבד (רבי שמעון בר יוחאי) שורי קרתא קדישא ותרעוי מאן דעייל לא עייל עד דיפתחון תרעין מאן דסליק לא סליק עד דיתתקנון דרגין דשורי מאן יכיל למפתח תרעין דקרתא קדישא ומאן יכיל לאתקנא דרגין דשורי דא רבי שמעון בר יוחאי דאיהו פתח תרעין דרוי דחכמתא ואיהו אתקין דרגין עלאין וכתוב (שמות לד כג) יראה כל זכורך את פני האדון יהוה מאן פני האדון יהוה דא רבי שמעון בר יוחאי¹⁴⁸² דמאן דאיהו דכורא מן דכוריא בעי לאתחזאה קמיה</p>	<p>באו רבי חייא ורבי יוסי השתטחו לפניו ונשקו ידו ובכו ואמרו חקיקות עליונים ותחתונים מרימים ראש בזכותך עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למטה כדוגמא שלמעלה עשה (רשב"י) חומות העיר הקדושה ושעריה מי שנכנס לא נכנס עד שיפתחו השערים מי שעולה לא עולה עד שיתקנו המדרגות של החומות מי יכול לפתוח את שערי העיר הקדושה ומי יכול להתקין את המדרגות של החומות זה רבי שמעון בן יוחאי שהוא פותח שערים של סודות החכמה והוא מתקן דרגות עליונות וכתוב יראה כל זכורך את פני</p>

¹⁴⁸⁰ פי' ספירות העליונים דאצילות, "ותתאין" שהם בי"ע כולם באים להם הארות בגין רשב"י (מ"מ).

¹⁴⁸¹ פי' ירושלים דלעילא שהיא מלכות (מ"מ).

¹⁴⁸² מה שקרא הקב"ה ליעקב אל הוא מעין תיקון העתיד, כי כל מה שהוא לעתיד הוא נמצא עתה ג"כ לפרקים, וזהו ג"כ מה שאמרו בזה"ק (פ' בא לח ע"א) מאן פני האדון ה' דא רשב"י. כי הוא מעין העתיד שנקראו הצדיקים בשם ה' כמ"ש הרשב"ם וכנז' [אמרו] (ב"ב עה ע"ב) עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנקרא בשמי כו' כו', וע"ש ברשב"ם ד"ה נקראו שאמר שיהא שמם ה' עכ"ל, והוא ע"י עילויים שיתעלו בהז"ן, וזה יהיה בימות המשיח בסופן שהוא בסוף אלף הששי ע"י החסד דאתגליא בפום אמה], וע' בהגר"א בתיקונים (תיקון כא בתחילתו דף מב ע"ב סמוך לסופו [ז"ל: הדעת הוא בים הגדול, לויתן שבו, דהוא בים אוקינוס שהוא בבינ"ה, בן י"ה, והוא הנהר דמתפשטין מיניה ששה נהרות בו"ק כמש"ל (לח ע"א) ולקמן (צא ע"א). וכד נחית בנוק' דהיא

ספר שמות

	האדון ה' מי זה פני האדון ה' זה רבי שמעון בן יוחאי שמי שהוא זכר מן הזכרים צריך להראות לפניו.
אמר לון עד השתא לא סיימנא מלה דשאלתא דילכון דהא תנינן ויהו"ה הכה כל בכור כל בכור סתם כדקאמרן וכלא הוה כמה דאינון דמיתו אינון קטורי קטרין דהוו משתמשי בהרשיהו באינון כתרין מנהון משתמשי בעלאי ומנהון בתתאי ואף על גב דכלהו תתאין אינון וכל ארעא דמצרים מליא חרשין הות וכתוב (&) כי אין בית אשר אין שם מת	אמר להם עד עכשיו לא סימנו הדבר ששאלתכם שהרי שנינו וה' הכה כל בכור כל בכור סתם כמו שאמרנו והכל היה כמו של אותם שמתו אותם קושרי הקשרים שהיו משתמשים בכשפיהם באותם הכתרים מהם משתמשים בעליונים ומהם בתחתונים ואף על גב שכלם הם תחתונים וכל ארץ מצרים מלאה היתה כשפים וכתוב כי אין בית אשר אין שם מת.
ואתעביד דינא בכלא בשעתא דאתכנשו כלהו בבתיהון ולא הוו מתפורי במדברא ובחקלא אלא כלהו אשתכחו בבתיהון (ואור הנר יפה לבדיקה מבחוץ) ועבד ליליא דינוי בכלא בההיא שעתא ותנא הוה נהיר ליליא כיומא ¹⁴⁸³ דתקופה דתמוז וחמא כל עמא דינוי דקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (תהלים קלט יב) ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה	ונעשה דין בכל בשעה שהתכנסו כולם בבתיהם ולא היו מתפזרים במדבר ובשדה אלא כולם נמצאו בבתיהם (ואור הנר יפה לבדיקה מבחוץ) ועשה הלילה את דינוי בכל באותה שעה ושנינו שהיה מאיר הלילה כמו היום בתקופת תמוז וראה כל העם את דיני הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה.
ובשעתא דנפקו אשתכחו כלהון מתין בשוקין לעיניהון דכלא בעיין לאקרבא להו ולא אשכחו ודא אקשי להו מכלא חמו לישראל נפקין	ובשעה שיצאו נמצאו כולם מתים בשוקים לעיניהם הכל רצו לקרב אותם ולא מצאו וזה היה קשה להם מהכל ראו את ישראל יוצאים
לח/ב	
לעיניהון בחד גיסא וחמו למיתיהון באידך גיסא ובכלא הוה פרסומי ניסא דלא הוה כהאי מיומא דאתברי עלמא	לעיניהם בצד אחד וראו את מתייהם בצד האחר ובכל היה פרסום הנס שלא היה כזה מיום שנברא העולם.
ותא חזי כתיב (&) ליל שמורים הוא ליהו"ה להוציאם וגו' הוא הלילה הזה ליהו"ה שמורים לכל בני ישראל וגו' האי פסוקא קשיא כיון דאמר ליל מהו שמורים ולא שמור שמור מבעי ליה וכתוב (&) הוא הלילה הזה ליל קאמר בקדמיתא ובתרא ¹⁴⁰ לילה	ובא וראה כתוב ליל שמורים הוא לה' להוציאם וגו' הוא הלילה הזה לה' שימורים לכל בני ישראל וגו' פסוק זה קשה כיון שאמר ליל מה זה שימורים ולא שמור היה צריך (לכתב) שמור וכתוב הוא הלילה הזה בהתחלה אמר

יבשה, וליבשה קרא ארץ (בראשית א י), דאז ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים וכמש"ל (פט ע"א) בארוכה ע"ש. ומ"מ אף בזה"ז הוא לפרקים, וכמו שאמרו הראשונים דכל דבר שיהיה לעתיד הוא עתה לפרקים. ובזמן שיש צדיק בדור כמו רשב"י וכיוצא, וכן אותו העולם הוא ימא, ונשמתיך דמתיבתאן הם נוני ימא, ועוה"ז הוא יבשה, ומשרע"ה הוא נונא רבא, והוא בלע כל נוני ימא שם דנשמתיך מתחדשין שם כל יום בימא, כמו נשמתיך כאן דמתחדשין בכל יום במלכות, (איכה ג כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך)) (כללים ח"א פו ע"ב).

¹⁴⁸³ אין אנו משתמשים עתה באותו האור מאומה, כי הוא גנוז מאתנו, והיכן הוא מאיר, בגן עדן, כי שם הוא מאיר גם עתה, וכמו שאמרו בשמות רבה (ר"פ לה ס"א) והיכן גנוז בגן עדן שנאמר אור זרוע לצדיק (וע' זוה"ק פ' תרומה קסו ע"ב). וכן היה מאיר ג"כ בעת מתן תורה, כמ"ש בזוהר הקדוש (סוף פרשת יתרו צד ע"א) וכן בעת גאולת מצרים (דע"ה ח"ב סה ע"ב), ועי' קכב ע"ב.

ספר שמות

<p>ליל ואחר כך לילה.</p> <p>אלא הכי תנינן כתיב (דברים כב כג) כי יהיה נערה בתולה נער כתוב מאי מעמא משום דכל זמן דלא קבילת דכר אתקרי נערה¹⁴⁸⁴ אופ הכא ליל עד לא קבילת דכר¹⁴⁸⁵ ואף על גב דכתיב ביה שמורים דכר הוה זמין לאתחברא עמה ובשעתא דאתחבר עמה דכר כתיב הוא הלילה הזה שמורים דכר ונוקבא¹⁴⁸⁶ ובניני כך כתיב (&) הלילה הזה</p>	<p>אלא כך שנינו כתוב כי יהיה נערה בתולה למה כתוב נער משום שכל זמן שלא קבלה זכר נקראת נער משקבלה זכר נקראת נערה אף כאן ליל עד שלא קבלה זכר ואף על גב שכתוב בו שמורים זכר היה עתיד להתחבר עמה ובשעה שהתחבר עמה זכר כתוב הוא הלילה הזה לה' שימורים שימורים זכר ונקבה ומשום כך כתוב הלילה הזה.</p>
<p>ובאתר דאשתכחו דכר ונוקבא לית שבחא אלא לדכורא והכי שבחו ישראל בתושבחתיהו לדכורא ולא לנוקבא הדא הוא דכתיב (שמות</p>	<p>ובמקום שנמצאו זכר ונקבה אין שבח אלא לזכר וכך שבחו ישראל בתשבחותיהם לזכר ולא לנקבה זהו שכתוב זה אלי ואנוהו שאין שבח</p>

¹⁴⁸⁴ דע כי שם אדנ"י הוא מורה על הדין כי לכן נקראת דינא רפיא וכן אדנ"י בהיפוך אתוון הוא דינ"א ואמנם סוד האלף שבזה השם מורה על שתוף הרחמים אשר בו כי שלשה אותיו' האחרונות הם דין ואות אלף הראשונה הם רחמים והיא סוד שם אהיה שהוא רחמים. ובה תבין למה זה השם נקרא דינא רפיא והטעם הוא לפי שיש בו שתוף הרחמים שהיא אות האלף המורה על שם אהיה שהוא רחמים ומרפא את שלשה אותיות ד"ן אשר בו. וכבר ידעת כי שורש כל הדינין הם החמש גבורות הנודעות ואם כן כל גבורה מאלו החמשה נקראת ד"ן. ואם תמנה חמשה פעמים ד"ן הם בגמטריא ש"ך. והענין הוא כי החמשה גבורות הנז' הם מתפשטות עד היותם ש"ך ניצוצות גבורה וזהו סוד מ"ש ב'פ' פקודי בדף רצ"ד סוף ע"ב ניצוצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה כו' כי אלו החמשה גבורות מתנוצצות עד סך ש"ך ניצוצי גבורה. ואמנם התבסמות ש"ך ניצוצות אלו הם ע"י אות האלף של שם אדני המורה על שם אה"ה שהוא רחמים כנז' ונמצא עתה כי ה' גבורות שהם חמשה פעמים דין חזרו להיות חמשה פעמים אדנ"י ואינן דינא רפיא והנה ה' פעמים אדנ"י הם שכ"ה וזהו הסוד הנרמז באדרא רבא בדף קל"ב ע"ב שאמר ר' חזקיה מסתכל הוינא כו' נהיר וסליק לתלת מאה ועשרין וחמש עיבר כי עתה בהתנוצץ בהם אות האלף אז אתנהירו והיו לחשבון שכ"ה עיבר וכולהו נהירין ונציצין מצד האלף שנגלה בה.

והנה נע"ר הם סוד ש"ך דינין הנז' עד לא אתבסמו וכד אתבסמו על ידי שם אה"ה שהיא ה"א עלאה המורה על האלף שבשם אדנ"י ואתבסמו על ידי חמשה אלפין שבחמשה פעמים דין כנז' כנגד ה"א ראשונה של בינה הכוללת החמשה אלפין החמשה פעמים אור ואז נקראת נערה יתיר ה"א כי אז אתבסמו ונמתקו ואז היא בבחינת שכל"ה דינין ממותקים ואז קבילת עלה דכורא ואזדווגת ביה. ולהבין הדבר הזה יותר בביאו' צריך להקדים לך כי הנה נודע כי בוצינא דקרדינותא היא סוד שורש הדינין והגבורות מתחילתם ולכך שורש זאת הוצינא אנגיז גו מיעוי דאימא כנז' ב'פ' האזינו בדף רצ"ב ע"ב ולכן הוא הנותן משחתא וקצבה אל הספירות כי כל מדידה היא מצד הגבורה לפי שהחסד מורה התפשטות בכל הדברים אבל הגבורה והדין אינה מנחת האור העליון להתפשט למטה להאיר אלא בקצבה ומדה בשיעור הצריך להתפשט ולא יותר. ולכן זו הוצינא מדד ועביד משיחן בכל ה"ס כולן ושורש זו הוצינא היא בבינה לפי שמשם דינין מתערין כנודע.

ואמנם כבר ידעת כי פסולת אלו הוא מבחינת אותם המלכים שמלכו בארץ אדום ואצטריפו ואתלבנו ומן המותר ממה שהוברר מהם נשארו אלו הסיגים והפסולת הזה כנז' ב'פ' פקודי בדף רנ"ד ע"ב כנ"ל וחושבנא דילהון הוא ש"ך עיבר וכל אלו הם הניצוצו' דזריק האי בוצינא ואיקרון עלמין קדמאי דאתחריבו כנז' ב'פ' פקודי ופרשת האזינו בדף רצ"ב ע"ב ניצוצא אפיק זיקין בזיקין לתלת מאה ועשרין עיבר כו'.

ואמנם אח"כ על ידי אותם החמשה גבורות דינין קדישין הנז' ב'פ' נשא בדף קמ"ב ע"א ובדף קל"ז ע"ב בהם נתבסמו אותם מלכין קדמאין כמ"ש ב'פ' נשא בדף קל"ה והם סוד הש"ך דינין ובהתחבר עמהן חמשה גבורות הנז' נעשו שכ"ה כמנין נערה וכו' (שער מאמרי רשב"י), ועי' אריכות בהר הקיע.

¹⁴⁸⁵ דע כי ליל הוא לאה בזמן חצות לילה הראשונה כי אז אינה מתפשטת בפנים דזעיר אפין אלא עד החזה ומזדווגת עם יעק' ואז היא דין אבל אחר חצות היא מתפשטת למטה עד מקום רחל הנקראת ה"א אחרונה ואז יש בה יותר רחמים ולכן נקראת לילה בהא יתירה וזהו ליל שמורים כו' הוא הלילה כו' (שער מאמרי רשב"י).

¹⁴⁸⁶ עי' דע"ה ח"ב קכז ע"ב.

ספר שמות

<p>טו ב) זה אלי ואנוהו דלית שבחא באתר דדכורא ונוקבא אשתכחו אלא לדכורא ועל דא (נ"א ולדא) מחכאן ישראל דכתיב (ישעיה כה ט) זה יהו"ה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו משום דהכי זמין למעבד להו דכתיב (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות</p>	<p>במקום שזכר ונקבה נמצאים אלא לזכר ועל זה (ולזה) מחכים ישראל שכתוב זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו משום שכך עתיד לעשות להם שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.</p>
<p>ורזא דא הכי הוא כגוונא דהכא ליל ולילה כך זמין קודשא בריך הוא למעבד להו דכתיב (ישעיה כא יב) שומר מה מלילה שומר מה מליל מה להלן שמירה וליל אף כאן שמירה וליל מה להלן שמירה ולילה אף כאן שמירה ולילה</p>	<p>וסוד זה כך הוא כדוגמא שכאן ליל ולילה כך עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות להם שכתוב שומר מה מלילה שומר מה מליל מה להלן שמירה וליל אף כאן שמירה וליל מה להלן שמירה ולילה אף כאן שמירה ולילה.</p>
<p>ולילה אתקרי אנב דכורא הדא הוא דכתיב (שם) אתא בקר וגם לילה בקר כמה דאת אמר (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבקר דהוא מדתו ממש וכתוב (תהלים ה ד) יהו"ה בקר תשמע קולי בקר ממש</p>	<p>ולילה נקרא אנב זכר זהו שכתוב אתא בוקר וגם לילה בוקר כמו שנאמר וישכם אברהם בבוקר שהוא מדתו ממש וכתוב ה' בוקר תשמע קולי בוקר ממש.</p>
<p>יתבו רבי חייא ורבי יוסי ואוליף להו רזא דתורת כהנים והוו מהדרי בכל יומא ויתבי קמיה חד יומא נפק רבי שמעון לבר אולו בהדיה משו לחד חקלא יתבו</p>	<p>ישבו רבי חייא ורבי יוסי ולמד להם הסוד של תורת כהנים והיו חוזרים כל יום ויושבים לפניו יום אחד יצא רבי שמעון לחוץ הלכו עמו הגיעו לשדה אחד וישבו.</p>
<p>פתח רבי שמעון ואמר תא חזי כתיב (קהלת ז טו) את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו שלמה דהות חכמתיה יתירה (נ"א יקירא) על כלא מאי קאמר בהאי קרא אלא שלמה רמו דחכמתא קא רמו דהא חזינן אורחוי דקודשא בריך הוא דלאו הכי דהא כתיב (ירמיה לב יט) ולתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו אלא תרי ענייני נינהו דקא רמו הכא</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר בא וראה כתוב את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו שלמה שהיתה חכמתו יתרה (מכובדת) על הכל מה הוא אמר בפסוק הזה אלא שלימה רמז רמז של חכמה שהרי ראינו שדרכי הקדוש ברוך הוא אינם כך שהרי כתוב "ולתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו" אלא שני עניינים הם שכאן רמז.</p>
<p>דתנינן כד עיניו דקודשא בריך הוא בעאן לאשגחא בעלמא ולעינא ביה כמה דכתיב (ס"א עיני יהו"ה המה משוטטות בכל הארץ (זכריה ד י) וכתוב כי וגו')¹⁴¹ (דהיי"ב טז ט) כי יהו"ה עיניו משוטטות בכל הארץ ואשכחן חייבין בעלמא ההוא צדיקא דאשתכח בדרא אתפס בחובייהו וחייביא מאריך קודשא בריך הוא רוגזיה עמהון עד דיתובון ואי לאו לא ישתכח מאן דיתבע רחמי עליהון הדא הוא דכתיב (&) יש צדיק אובד בצדקו משום דההוא¹⁴² זכאה אסתלק מעלמא</p>	<p>שנינו כשעיני הקדוש ברוך הוא רוצים להשגיח בעולם ולעין בו כמו שכתוב ("עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ" וכתוב כי וגו') "כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ" ונמצאים רשעים בעולם אותו צדיק שנמצא בדור נתפס בחטאם ולרשעים מאריך הקדוש ברוך הוא רגזו עמהם עד שישובו ואם לא ימצא מי שיבקש עליהם רחמים זהו שכתוב "יש צדיק אובד בצדקו" משום שאותו צדיק הסתלק מהעולם.</p>
<p>בגיני כך תנינן לעולם אל ידור אדם אלא במקום שאנשי מעשה דרים בתוכו מאי טעמא משום דווי לההוא דמדוריה בין חייביא דהוא</p>	<p>משום כך שנינו לעולם אל ידור אדם אלא במקום שאנשי מעשה דרים בתוכו למה משום שאוי לזה שמדורו</p>

ספר שמות

<p>אתפס בחובייהו ואי דיוריה בין זכאין אוטיבין ליה בניניהון</p>	<p>בין הרשעים שהוא נתפס בחטאיהם ואם דיורו בין צדיקים מטיבים לו בגללם.</p>
<p>(דהא רב חסדא הוה דיוריה בקדמיתא בני קפוטקאי והוה דחיקא ליה שעתא ומרעין רדפין אבתרוי נטל ושווי מדוריה בין מארי תריסין דצפורי וסליק וזכה לכמה טבין לכמה עותרא לכמה אורייתא ואמר כל האי זכינא על דעאלית בין אינון דקודשא בריך הוא אשגח לאוטבא להו)</p>	<p>(שהרי רב חסדא היה דיורו בראשונה בין קפוטקאים והשעה היתה דחוקה לו ומחלות רודפות אחריו נסע ושם מדורו בין בעלי מגנים של צפורי ועלה וזכה לכמה טובות לכמה עושר לכמה תורה ואמר כל זה זכיתי על שנכנסתי בין אותם שהקדוש ברוך הוא משגיח להיטיב להם.)</p>
<p>דבר אחר (&) את הכל ראיתי בימי הבלי וכי שלמה דדרגין עלאין דחכמתא הוו ביה על כל בני דרא דכתיב (מ"א ה יא) ויחכם מכל האדם (ואשתדלותיה באורייתא למעבד טיבו וקשוט) דכתיב (דה"א כט נג) וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך אמר בימי הבלי וכתיב (קהלת א ב) הבל הבלים אמר קהלת</p>	<p>דבר אחר את הכל ראיתי בימי הבלי וכי שלימה שדרגות עליונות של חכמה היו בו על כל בני הדור שכתוב "ויחכם מכל האדם" (והשתדלותו בתורה לעשות טוב ואמת) שכתוב "וישב שלמה על כסא ה' למלך אמר בימי הבלי וכתוב "הבל הבלים אמר קהלת".</p>
<p>ותנא שבעה שמות נקרא שלמה ידידי"ה אגור בן יק"א איתיא"ל למואל קהלת כנגד כלם וכלם נקרא</p>	<p>ושנינו שבע שמות נקרא שלימה ידידי"ה אגור בן יק"א איתיא"ל למואל קהלת כנגד כולם וכולם נקרא</p>
<p>למ"א</p>	<p></p>
<p>כעין של מעלה קהלת כנופיא קדישא דבי עשרה בגין כך קהל אין פחות מעשרה וקהל אפילו מאה וקהלת כללא דכלא כמה דאת אמר (דברים לג ד) קהלת יעקב</p>	<p>כעין של מעלה קהלת כנוס קדוש של עשרה משום כך קהל אין פחות מעשרה וקהל אפילו מאה וקהלת כלל של הכל כמו שנאמר "קהלת יעקב".</p>
<p>ותנא שמותיו על שם החכמה אתקרון ובגין כך תלת ספרין עבד שיר השירים קהלת משלי וכלהו לאשלמא חכמתא¹⁴⁸⁷ שיר השירים לקבל דחסד¹⁴⁸⁸ קהלת לקבל דדינא¹⁴⁸⁹ משלי לקבל דרחמי¹⁴⁹⁰ בגין לאשלמא חכמתא והוא עבד כל מה דעבד בגין לאחזאה חכמתא ולקבל דרגא (נ"א ולקבלי דרזא) עלאה והוא אמר בימי הבלי הבל הבלים</p>	<p>ושנינו שמותיו נקראו על שם החכמה ומשום כך עשה שלשה ספרים שיר השירים קהלת משלי וכולם להשלים החכמה שיר השירים כנגד חסד קהלת כנגד דין משלי כנגד רחמים כדי להשלים את החכמה והוא עשה כל מה שעשה כדי להראות חכמה וכנגד דרגה (וכנגד סוד) עליונה והוא אמר בימי הבלי הבל הבלים.</p>
<p>אלא רזא דהבל יקירא הוא והוא הבל דנפיק מפומא¹⁴⁹¹ ורזא דהבל דנפיק מפומא קלא</p>	<p>אלא סוד של הבל נכבד הוא והוא ההבל שיוצא מהפה וסוד ההבל</p>

¹⁴⁸⁷ המלכות שהיא חכמת שלמה היתה משתלמת ע"י ספר חכמתו, שכל ספר שזוכר למטה היא ממש שלימות למעלה (אור יקר).

¹⁴⁸⁸ שמשם הוראת היחוד וקשר אהבת קב"ה בשכינתיה (אור יקר).

¹⁴⁸⁹ שמצד הדין יש לאדם לפרוש עצמו מתענוגי העולם שהחצונים אחוזים בהם ומצד הגבורה שולט [ב]יצה"ר (אור יקר).

¹⁴⁹⁰ כמו שהת"ת כולל ימין ושמאל כן פסוקיו חציים טוב וחציים להפך כגון שמע בני מוסר אביך הרי חציו עשה, אל תטוש תורת אמך חציו לא תעשה וכיוצא כולו (אור יקר). אבל בפרשת אחרי מות אמר שהם נגד חב"ד והיינו הך שחג"ת הם ענפי חב"ד (מ"מ).

ספר שמות

<p>אתעביד מניה¹⁴⁹² ותאנא אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא חטאו¹⁴⁹³ שלא חטאו ממש¹⁴⁹⁴ (וקלא) והבל אתעביד ברוחא ומיא¹⁴⁹⁵ וכל מה דאתעביד בעלמא בהבל אתעביד ורוא (דמלה¹⁴⁹⁶) דהאי הבל של תינוקות אתעביד קלא¹⁴⁹⁷ ואתפשט בעלמא ואינון נטורי עלמא ונטורי קרתא¹⁴⁹⁸ הדא הוא דכתיב (תהלים קכו א) אם יהו"ה לא ישמר עיר וגו'.</p>	<p>שיוצא מהפה נעשה ממנו קול ושנינו אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא חטאו שלא חטאו ממש (וקול) והבל נעשה ברוח ומים וכל מה שנעשה בעולם נעשה בהבל וסוד (של דבר) שהבל זה של תינוקות נעשה קול ומתפשט בעולם והם שומרי העולם ושומרי העיר זהו שכתוב "אם ה' לא ישמר עיר וגו'".</p>
<p>ותא חזי הוא הבל הוא קלא¹⁴⁹⁹ מה בין האי להאי הבל (הוא קלא) קאים בחילא למיפק קלא קלא ממש קאים¹⁵⁰⁰ בקיומה (דלא) לאפקא (אחרא) מלה וההוא הבל¹⁵⁰¹ דהוה אחסנתיה דאבוי קרייה הבל ומניה הוא כל מה דחזא ואף על גב דסיועין סגיאין מעילא אחרנין הוו ליה ולאשתמודעא מלה אמר בימי הבלי דמלה דא מתמן אתא</p>	<p>ובא וראה הוא הבל הוא קול מה בין זה לזה הבל (הוא קול) עומד בכח להוציא קול קול ממש עומד בקיומו (שלא) להוציא דבר (אחר) ואותו הבל שהיה ירושת אביו קראו הבל וממנו ראה כל מה שראה ואף על גב שסיועים רבים מלמעלה אחרים היו לו ולהודיע הדבר אמר בימי הבלי שדבר זה בא משם.</p>
<p>ורזא דמלה הכל הבל (&) את הכל ראיתי בימי הבלי (&) יש צדיק אובר בצדקו דא הוא רוא</p>	<p>וסוד הדבר הכל הבל את הכל ראיתי בימי הבלי "יש צדיק אובר</p>

¹⁴⁹¹ ירצה הבל הוא בחי' הספירות למעלה בסוד החכמה, שממש יוצא הקול שהוא הת"ת בבינה וקודם שיעשה קול הוא "הבל דנפיק מפומא" בחי' פה שבבינה הוא מתגלה (אור יקר). ז' הבלים שורשם מבינה מז' תחתונות הם ז' קולות (רח"ו). ר"ל שז' מלויים דס"ג שכל מילוי גימ' הבל הם בז"ת דבינה ויוצאים מפיה ומתקנים ז"א ונוק' שהם ז' קולות, וז"ש בסמוך ורזא דהבל דנפיק מפומא קלא אתעביד מניה שהוא ז"א (מ"מ).

¹⁴⁹² מצד הבינה, כשיצא ההבל בגרון בחזק הבינה ודינה, יעשה מהבל הנח קול בכח (אור יקר).
¹⁴⁹³ כמו שבינה למעלה אינה מתקיימת אלא בהבל החכמה כך עולם למטה אינו מתקיים אלא בהבל המוציא הבל, ויש הבל לומדי תורה גדולים שיש בהם חטא, שהוא הוא לייחד ת"ת ומלכות למטה, אמנם הבל טהור שאין בו חטא הוא לקיום הבינה למעלה ששם אין חטא ואין פגם כלל (אור יקר). גם הבל תינוקות נעשה ממנו קול כדמפרש ודוקא שלא חטאו ממש שלא טעמו טעם חטא (מ"מ).

¹⁴⁹⁴ אפשר שנשמר שלא נאמר הבל תנוקות של בית רבן שחטאם אינו חשוב חטא שאינם בני עונש, לזה אמר "שלא חטאו ממש" שמחונכים במצוות כדי שיהיה טהור, ואפשר לפרש שיש תנוקות שחטאו מפני שהם מגולגלים ואינם במעלה כמו אותם נשמות חדשות שלא חטאו מעולם ואפשר לפרש "שלא חטאו ממש" חטא שיחשב חטא הפך מה שפי' לעיל (אור יקר).

¹⁴⁹⁵ ירצה ההבל הוא מים ורוח והקול ע"י ההבל נעשה כולל מים ורוח, וע"י הכח כולל האש מצד הבינה כדפי', ודחיקא לי שגם הבל הוא חם מצד האש עם היות שעיקרו מים ורוח, וי"ל שהאש הוא מהבינה והלב, ומתרבה יותר בהיותו קול בכח, והנה ההבל הוא יסוד כל הנעשה מן החכמה בבינה ודאי (אור יקר).

¹⁴⁹⁶ היאך הוא קיום העולם מוציא הבל עליון (אור יקר).

¹⁴⁹⁷ ת"ת ויורד למלכות (אור יקר).

¹⁴⁹⁸ וכן מושכים מלמעלה למטה לעולם הגשמי והיינו אם ה' לא ישמור וכו' (אור יקר).

¹⁴⁹⁹ כבר פי' כי הבל הוא בחינת ז' ספירות מהחכמה, ומשם הם ז' הבלים והם ז' קולות בצאתם אל הבינה, והקול כבר נאצל הספירה ואינו משתנה אל בחינה אחרת והבל מוציא קול שהיא בחינה דקה המתעבת ונעשה בחינה הספיר' הנגלית, והספירות הם ג' בחי' הא' הבל בחכמה ובבינה עם החכמה, הב' קול בחשאי שהוא גילוי יותר מהבל. הג', קול הנשמע שהוא מציאות הספירה בעצמה (אור יקר). כיון שהבל דאימא נעשה ממנו ז"א לכך הם אחד (מ"מ).

¹⁵⁰⁰ פי' אע"פ שז"א ג"כ מתקן המלכות מ"מ בינה היא העיקר שנותנת לו חלקו וחלקה ולכך אמר דלא לאפקא אחרא (מ"מ).

¹⁵⁰¹ זה תבין ממש מורי ז"ל ענין הפרש נבואה ורוח"ק דוד הו' ראשון לכל בעלי רוה"ק והוא מבחי' הבל אך נבואה קול ודיבור וזהו הפרש בין נבואה לרוה"ק (רח"ו).

ספר שמות

<p>דמלה דגלי ופרסם דכלא תליא בימי הבלי כלומר בזמנא דהאי הבל ינקא מן דינא בגין למעבד דינא צדיק אובד בעדקו ובזמנא דהאי הבל ינקא מרחמי רשע מאריך ברעתו ותרווייהו תליין בהאי הבל ובגין כך כתיב בימי ולא כתיב ביום וכלא תליין בימי הבל דא מאן דאערע בדינא בדינא מאן דאערע ברחמי ברחמי</p>	<p>בצדקו" זהו סוד הדבר שגילה ופירסם שהכל תלוי בימי הבלי כלומר בזמן שההבל הזה יונק מן הדין כדי לעשות דין צדיק אובד בעדקו ובזמן שההבל הזה יונק מרחמים רשע מאריך ברעתו ושניהם תלויים בהבל הזה ולכן כתוב בימי ולא כתוב ביום והכל תלוי בימי הבל זה מי שנפגש בדין בדין ומי שנפגש ברחמים ברחמים.</p>
<p>ואי תימא יש צדיק אובד ולא קאמר אבוד הכי הוא אובד ממש דההוא דינא אובד לצדיק מעלמא ומדרא ויש רשע מאריך ברעתו מאריך ממש דההוא דינא (ס"א הבל) כד ינקא מרחמי עביד רחמי לההוא רשע ומאריך ליה</p>	<p>ואם תאמר יש צדיק אובד ולא אמר אבוד כך הוא אובד ממש שאותו הדין אובד לצדיק מהעולם ומהדור ויש רשע מאריך ברעתו מאריך ממש שאותו הדין (הבל) כאשר יונק מרחמים עושה רחמים לאותו רשע ומאריך לו.</p>
<p>עד דהוו יתבי חמו קטורא דהוה סליק לעילא ונחית לתתא אמר אתעטרותא אתעטר בטינתא (נ"א בעניותא) דארעא מגו לעילא אדהכי סליק ההוא חקלא ריחא מכל בוסמין אמר נתיב הכא דשכינתא גבן אתקיים בגין כך (&) כריח שדה אשר ברכו יהו"ה</p>	<p>עד שהיו יושבים ראו קיטור שהיה עולה למעלה ויורד למטה אמר התעטרות התעטר ¹⁵⁰² ברפש (בעניות) שהארץ מלמעלה בין כך העלה אותו שדה ריח מכל הבשמים אמר נשב כאן ששכינה עומדת אצלנו משום כך "כריח שדה אשר ברכו ה'".</p>
<p>פתח ואמר (בראשית כז כד) וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני וגו' וירח את ריח בגדיו משמע דאינון לבושין הוו סלקין ריחא טבא (ס"א דלא אתעד) ולבתר אתעדי מנהון ההוא ריחא השתא אית לאסתכלא כתיב ריח בגדיו וכתיב ריח בני ולא אמר ריח הבגדים אלא ריח בני אלא תאנא כיון שנכנס יעקב נכנס עמו גן עדן ¹⁵⁰³ ותאנא אותן הבגדים היו של אדם הראשון דכתיב (שם ג כא) ויעש יהו"ה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והוציאם מגן עדן</p>	<p>פתח ואמר וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני וגו' וירח את ריח בגדיו משמע שאותם לבושים היו מעלים ריח טוב (שלא זז) ואחר כך זז מהם אותו ריח עכשיו יש להסתכל כתוב ריח בגדיו וכתוב ריח בני ולא אמר ריח הבגדים אלא ריח בני אלא שנינו כיון שנכנס יעקב נכנס עמו גן עדן ושנינו אותם בגדים היו של אדם הראשון שכתוב "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והוציאם מגן עדן".</p>
<p>ואי תימא דכתיב (&) ויתפרו עלה תאנה דאינון הוו אי הכי אמאי כתיב ויעש יהו"ה</p>	<p>ואם תאמר שכתוב ויתפרו עלה תאנה שאלה היו אם כך למה כתוב ויעש ה' אלהים וכתוב כתנות עור הרי</p>

1502

¹⁵⁰³ קשה, דזה אינו שייך לתירוץ הקושיא שהקשה, כתיב ריח בגדיו וכתוב ריח בני. ועיקר התירוץ הוא לקמן אחורי הדף, שאמר ת"ח וירח את ריח בגדיו בתחלה וכד ארגיש אמר ראה ריח בני וכו' וא"כ מה שייך ענין זה לכאן. וי"ל כדי שלא נאמר דילמא בגדים אלו הם דאדה"ר כמרז"ל ולא אתי שפיר האי שינויא דלא שייך למימר וכד ארגיש אמר וכו' שהרי בבגדים עצמם יש בהם ריח טוב כיון שהם עובדי דקב"ה, לכך מפרש שהבגדים אינם של אדה"ר מכח קושיא דלקמן במאי אתקברו ס"ד דראמו מנהון זיהרא עילאה, וכדי שלא יאמר האומר דילמא כתנות עור שעשה הקב"ה הם עלה תאנה ולכך אינם ראויים לכלום לכך אמר ואי תימא דכתיב וכו' וכ"ז לחזק שהם לבושים דיקר כדי שתחול קושיית ס"ד דראמו וכו' ומכח זה מוכרח שאינם לבושי אדה"ר אלא לבושים בעלמא מבוסמים ואתי שנויאי שפיר וכד ארגיש וכו' (מ"מ).

ספר שמות

לא היו אלא עלה תאנה אלא כתרנומו לבושי כבוד והיו מעלים ריחות מבשם של גן עדן.	אלהי"ם וכתוב כתנות עור הא לא הו אלא עלה תאנה אלא כתרנומו לבושי דיקר ¹⁵⁰⁴ והו סלקין ריחין מבוסמא דעדן
ושינו בשם מלא נעשו שכתוב ויעש ה' אלהים מה שלא נעשו בו שמים וארץ ולא והרי כתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים לא קשה זה כשנעשו לא נעשו בשם מלא פרט לכשהתקיימו בשם מלא התקיימו.	ותניא בשם מלא אתעבידו דכתיב (&) ויעש יהו"ה אלהי"ם מה דלא אתעבידו ביה שמיא וארעא ולא והא כתיב (שם ב ד) ביום עשות יהו"ה אלהי"ם ארץ ושמים לא קשיא האי כד אתעבידו לא אתעבידו בשם מלא בר כד אתקיימו בשם מלא אתקיימו
ומה שאמרו שאותם לבושים באו לאותו עשו הרשע שלקח אותם מנמרוד כך בארנו והדבר קשה שאם כך הרי כתוב לאדם ולאשתו לבושים לאדם ולבושים לחוה לבושים של חוה מה נעשו ועוד שאם כך	ומה דאמרו דאינון לבושיין אתו להווא רשע דעשו דנסיב לון מן נמרוד הכי אוקימנא וקשיא מלה ¹⁵⁰⁵ דאי הכי הא כתיב (&) לאדם ולאשתו לבושיין לאדם ולבושיין לחוה לבושיין דחוה מה אתעבידו ותו דאי הכי
	למ"ב
במה נקברו האם תעלה על דעתך שהם עזבו וזרקו מהם הזהר העליון שנתן להם הקדוש ברוך הוא.	במאי אתקברו סלקא דעתך דאינון שבקו וראמו מנהון זהרא עלאה דיהיב לון קודשא בריך הוא
אלא אותם לבושים שהתלבשו בהם אדם ואשתו לא התלבש בהם אדם אחר שבאותם לבושים דמו כדוגמא שלמעלה ואם תעלה בדעתך שהם מעצמם התלבשו בהם בא וראה כתוב וילבשם שהקדוש ברוך הוא הלביש אותם אשרי חלקם.	אלא אינון לבושיין דאתלבשו בהו אדם ואתתיה לא אתלבש בהו בר נש אחרא דבאינון לבושיין דמו כגוונא דלעילא ואי סלקא דעתך דאינון אתלבשו מגרמיהון בהו תא חזי כתיב (&) וילבישם דקודשא בריך הוא אלביש לון זכאה חולקהון
כתוב ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת וכתוב הוד והדר לפניו וכתוב עוטה אור כשלמה וגו' כיון שהתלבש (מה שהתלבש) עשה מה שעשה מלמד שהתעטף הקדוש ברוך הוא באור וברא את השמים אלא במה בארנו החמודות אשר אתה בבית החמודות בגדי מלכות במשי וזהב ודרך העולם שגונזים אותם בבשמים וריחות לכבוד הלבושים שלהם.	כתיב (תהלים קד א) יהו"ה אלהי גדלת מאד הוד והדר ¹⁵⁰⁶ לבשת ¹⁵⁰⁷ וכתוב (שם צו ו) הוד והדר לפניו ¹⁴³¹ וכתוב (שם קד א) עוטה אור כשלמה ¹⁵⁰⁸ וגו' כיון דאתלבש (מה דאתלבש) עבד מה דעבד מלמד שנתעטף קודשא בריך הוא באור וברא ית שמיא ¹⁵⁰⁹ אלא במאי אוקימנא החמודות אשר אתה בבית החמודות בגדי מלכות במשי וזהב וארחא דעלמא דגנזי לון בבוסמין וריחין ליקרא דלבושיהון
בא וראה וירח את ריח בגדיו	תא חזי וירח את ריח בגדיו (&) בתחלה וכד

¹⁵⁰⁴ עי' לקמן רכט ע"ב וח"ג פג ע"ב רסא ע"ב ועי' בראשית לו ע"ב (לש"ו).

¹⁵⁰⁵ עי' פר' תולדות קמב ע"ב (לש"ו).

¹⁵⁰⁶ הוד כפשטיה, והדר נצח כמ"ש הרב והם נו"ה דאימא שמהם החשמ"ל ועי' בפרשת בשלח דף סא ע"א (מ"מ).

¹⁵⁰⁷ פי' לבושים אלו מהחשמל דבינה שבו מתלבשי ז"א לשומרו מן החיצונים כמ"ש הרב (מ"מ).

¹⁵⁰⁸ פי' בינה נתלבשה בחסד דז"א והוציאה ה' קצוות דז"א כדי שיהיו כולם נוטים אל החסד כמ"ש הרב בס' הליקוטים (מ"מ).

¹⁵⁰⁹ ושיעור הכתוב כך, כשעוטה אור כשלמה, וקאי על הבינה שנתעטפה באור שהוא חסד ואז נוטה שמים שהוא ז"א כיריעה וכוונת ר"ש בפרק אלו שמביא ראייה שהלבוש הוא סוד החשמל ועוד שהוא סוד חסד דז"א, ומשם היו הלבושים דאדה"ר (מ"מ).

ספר שמות

<p>ארגיש אמר ראה ריח בני ידע דביה הוה תליא מלתא דבגניניה סליק ריחא כריח שדה אשר ברכו יהו"ה וכי מניין הוה ידע יצחק ריח שדה אשר ברכו יהו"ה</p>	<p>בתחלה וכשהרגיש אמר ראה ריח בני שידע שבו הדבר היה תלוי שבגללו העלה ריח כריח שדה אשר ברכו ה' וכי מנין היה יודע יצחק ריח שדה אשר ברכו ה'.</p>
<p>אלא תריין מלין אינון וכלא הוא חד דכתיב (בראשית כד סג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וכי לא הוה ליה ביתא או מקום אחר להתפלל אלא אותו השדה היה אשר קנה אברהם סמוך למערה דכתיב (שם מט ל) השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת ובשעתא דהוה יצחק עאל גביה חמא שכנתא עליה וסליק ריחין עלאין קדישין ובגניי כך הוה מצלי תמן וקבעיה לצלותיה</p>	<p>אלא שני דברים הם והכל הוא אחד שכתוב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וכי לא היה לו בית או מקום אחר להתפלל אלא אותו השדה היה אשר קנה אברהם סמוך למערה שכתוב השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת ובשעה שהיה יצחק נכנס אליו ראה שכנה עליו והעלה ריחות עליונים קדושים ומשום כך היה מתפלל שם וקבעו לתפלתו.</p>
<p>ואברהם אמאי לא הוה מצלי תמן¹⁵¹⁰ משום דקביעותא דאתרא אחרא הוה ליה בקדמיתא ומלה אחרא ריחא דחמא בהר המוריה ולמה נקרא מוריה על שם המר הטוב דהוה תמן</p>	<p>ולמה אברהם לא היה מתפלל שם משום שקביעות של מקום אחר היתה לו בתחלה ודבר אחר ריח שראה בהר המוריה ולמה נקרא מוריה על שם המר הטוב שהיה שם.</p>
<p>וכלא הוה וגן עדן דעאל עמיה וברכיה ובגין כך לא תלה מלה בלבושין אלא ביעקב ממש דחמא דביה הוה תליא מלה¹⁴⁴ (ס"א ויאות הוה לאתברכא) ואתחזי וזכותיה סליק לאתברכא ועאל עמיה גן עדן ובגין כך כד אתרעם עשו אמר גם ברוך יהיה</p>	<p>והכל היה וגן עדן שנכנס עמו וברכו ומשום כך לא תלה הדבר בלבושים אלא ביעקב ממש שראה שבו היה הדבר תלוי (וראויה היה להתברך) ונראה וזכותו עולה להתברך ונכנס עמו גן עדן ומשום כך כשהתרעם עשו אמר גם ברוך יהיה.</p>
<p>אמר רבי יצחק לא אצטריך אורייתא למכתב אלא מהחדש הוה לכם ראש חדשים מאי טעמא משום דשירותא דסיהרא הוי¹⁵¹¹ ועל דא אורייתא הוה אצטריך למכתב מהכא דהא בקודשא בריך הוא אתקשר מלה¹⁵¹²</p>	<p>אמר רבי יצחק לא הצטרכה תורה לכתוב אלא מהחדש הזה לכם ראש חדשים מה הטעם משום שזה היה תחלת הלבנה ועל זה התורה הצטרכה לכתוב מכאן שהרי בקדוש ברוך הוא נקשר הדבר.</p>
<p>ולא קשיא דלא כתיב זאת¹⁵¹³ החדש הזאת דהא זה וזאת כחד מתקשרין ובאתר דאית ביה דכר ונוקבא כחדא לית שבתא אלא לדכורא ועל דא ראשון הוא לכם לחדשי השנה לחדשי</p>	<p>ולא קשה שלא כתוב זאת החדש הזאת שהרי זה וזאת מתקשרים כאחד ובמקום שיש בו זכר ונקבה כאחד אין השבח אלא לזכר ועל זה ראשון הוא לכם לחדשי השנה לחדשי</p>

¹⁵¹⁰ זה הפך ממ"ש בפ' חיי שרה שאברהם היה מתפלל שם (מ"מ).

¹⁵¹¹ פי' שהמלכות היא השער (מ"מ). ניסן הוא סוד המלכות, כמ"ש הרב בענינינו בשער הכוונות (דף צ ע"ד) וכן הוא בזה"ק פ' בא (דף לט ע"ב), ובה הוא כל חשבון המולדות ותקופות בסוד הכתוב (שה"ש ז ה) עיניך ברכות בחשבון כמ"ש בזה"ק (בראשית מו ע"ב ופנחס דף רכ ע"ב ופ' ויחי רלט ע"א) (כללים ח"א לו ע"ב).

¹⁵¹² מלה זהו מסקנת התירוף שבהקב"ה שהוא ז"א מתקשרת המלכות שנק' דבור וא"כ אינה עולה בשם כדי להתחיל בה (מ"מ).

¹⁵¹³ פי' מתרץ קושיא אחריתי אמאי לא כתיב החדש הזאת לכם (מ"מ).

ספר שמות

<p>השנה ודאי אמר רבי יהודה לכם תרי זמני למה¹⁵¹⁴ אמר רבי יצחק מנייהו אשתמע יתיר כמה דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהוה עמו אתקשרותא דא לכם ולא לשאר עמין</p>	<p>השנה ודאי אמר רבי יהודה למה [כתוב] פעמים לכם אמר רבי יצחק מהם נשמע יותר כמו שכתוב כי חלק ה' עמו התקשרות זו לכם ולא לשאר העמים.</p>
<p>דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה וגו' (&) בעשור אמאי בעשור אמר רבי אבא בזמנא דאנהיר יובלא לסיהרא¹⁵¹⁵ דכתיב (&) ביובלא בעשור לחדש השביעי¹⁵¹⁶ הזה יום הכפורים הוא</p>	<p>דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה וגו' בעשור למה בעשור אמר רבי אבא בזמן שמאיר היובל ללבנה שכתוב ביובל בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא.</p>
<p>ויקחו להם איש שה לבית אבות (&) אמאי בגין דבזמנא דא אצטריך למיגד ליה דהא תנינן במלתא דא אתבר כתרא (חדא) תתאה¹⁵¹⁷ דמתאחדין ביה כל שאר כתרין תתאין ועל דא פריש משה ואמר (&) משכו וקחו לכם צאן כמה דכתיב (&) צאן ועבד ושפחה</p>	<p>ויקחו להם איש שה לבית אבות למה משום שבזמן זה צריך למשוך אותו שהרי שנינו בדבר זה נשבר הכתר (אחד) התחתון שנאחזים בו כל שאר הכתרים התחתונים ועל זה פירש משה ואמר משכו וקחו לכם צאן כמו שכתוב צאן ועבד ושפחה.</p>
<p>אמר קודשא בריך הוא עבידו אתון עובדא לתתא ואנא אתבר תקפיהון לעילא וכמה דתעבדון בנורא אתון דכתיב (&) כי אם צלי אש אנא אוף הכי אעביר אותו באש בנהר דינור</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא עשו אתם מעשה למטה ואני אשבור את כחם למעלה וכמו שאתם תעשו באש שכתוב כי אם צלי אש אף אני כן אעביר אותו באש בנהר דינור.</p>
<p>אמאי אתנגיד בעשרה ואתנכים בארבעה</p>	<p>למה נמשך בעשרה ונשחט בארבעה</p>

¹⁵¹⁴ פי' בשלמא החדש לכם צריך לגופיה כדרז"ל לכם כמותכם שיהיו גדולים בתורה וסמוכים כמשה ואהרן ואז יהיו ראויים לקדש החדש אבל לכם תניינא למה לי ותירץ לכם ולא לשאר עמין, א"ב בשלמא לכם דרישא קאי על ז"ן ועמהם מדבר א"ס שמתחדשים ע"י מועדי ישראל אבל לכם ב' למה לי ותירץ וכו' (מ"מ).

¹⁵¹⁵ ושיעור הכתוב בעשור שהוא יוה"כ שהיא בינה מאירה לחדש שהיא מלכות (מ"מ)
¹⁵¹⁶ וכן הוא לקמן מ ע"ב ועי' דע"ה ח"ב דרוש ה' ענף ב' סימן י"א (לש"ו). ז"ל: לידת הבינה היה בעשור לחדש, כי אז היה התפתחות יסוד דיבנה, ומשם ירית ז"א הט' תיקונים, שהם נשלמו בהט' ימים הראשונים דחודש ניסן, ואח"כ בהד' ימים אשר משבת הגדול עד הפסח, אז נשלמו הד' תיקוני דיקנא דהנוק', ולכן היה פסח מצרים מקחו מבעשור כמ"ש פסחים (צו ע"א), כי הפסח הוא בנוקבא, והוא כדי להמשיך בה הד' תיקונים שלה. ונשלמו בהד' ימים שמאחר שבת הגדול, שהיה אז בעשור לחדש עד ליל א' של פסח, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא דף מא ע"א) פסח דא אצטריך למהוי נטיר מעשרה יומין ולהלאה דכתיב בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו' מאי טעמא בגין דהא כדין שריאת סיהרא לאנהרא מעשרה יומין והלאה עד דאשתלים בחמיסר כו' ע"ש¹⁵¹⁶. והנה היה אלו עשרה ימים אשר עד שבת הגדול, ואח"כ הד' ימים אשר משבת הגדול עד פסח, כי נעשו אז אותן התיקונים עצמן אשר נעשים עתה בעשרת ימי תשובה, ואח"כ בהד' ימים שבין יוה"כ פ' לסוכות כנודע בדברי הגר"א בספד"צ פרק ב (דף כ ע"א ד"ה כתיב עד) ע"ש בארוכה, וע"ש פ"ה (בד"ה תליסר מלכי קרבא בשבעה לה ע"ב ד"ה כנגדן) שאמר שם שהוא בז' ימי הפסח ע"ש, והוא ע"פ עומק הדברים שאמרנו. והרי נמצא לפי זה כי השבת הגדול של אז היה אז בסוד יוה"כ פ', ולכך נקרא שבת הגדול, משום שהוא היה השורש להיום הקדוש דיום הכיפורים*. והיה כ"ז ג"כ רק ע"י שאירע אז יום העשירי בשבת וכדברי הגמרא שבת (פז ע"ב), כי בשבת מתגלה ג"כ אור הבינה וכמ"ש ברע"מ (פ' יתרו צב ע"א) תלת דרגין אינון כו' וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי כו'¹⁵¹⁶, ולכן היה אז התפתחות היסוד דהבינה להט' תיקונים דז"א כנז', וזהו הענין מה שלא קבעו שום רמז להענין הזה גם כשחל בחול, כי רק יום השבת היה הגורם, אך מאז ולהלאה הנה נעשה הענין הזה ביוה"כ פ', והשבת הגדול של אז היה השורש לזה, והיה נעשה אז השורש ליוה"כ פ'. והנה זהו הכוונה בזוה"ק (פ' בא דף טל ע"ב) בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה וגו' אמאי בעשור, אמר ר' אבא בזמנא דאנהיר יובלא לסיהרא, דכתיב ביובלא בעשור לחדש השביעי הזה יום הכיפורים הוא.

¹⁵¹⁷ פי' ת"ת דקלי' שכלולים בה כל הקלי' כמ"ש בדף מ ע"ב שת"ת דקלי' נקרא צאן (מ"מ).

ספר שמות

<p>עשר אמר רבי אבא בדא אתקשרו ישראל ארבע מאה שנין ואף על גב דארבע מאה שנין לא אשתעבידו בהו מכל מקום הואיל והוה זמין לאתקשרא בהו¹⁴⁵ אתחשיב עליה כאילו אשתעבידו בהו כל ארבע מאה שנין בגין כך מעכבין ליה ארבע יומין קטירא ברשותיהו¹⁴⁶ דישראל ולבתר (&) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים</p>	<p>עשר אמר רבי אבא בזה התקשרו ישראל ארבע מאות שנה ואף על גב שארבע מאות שנה לא השתעבדו בהם מכל מקום הואיל והיה עתיד להתקשר בהם נחשב עליו כאילו השתעבד בהם כל ארבע מאות שנים משום זה מעכבים אותו ארבעה ימים קשור ברשותם של ישראל ואחר כך ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערביים.</p>
<p>אמאי בין הערבים בשעתא דדינא תליא ובשעתא דאתמסר</p>	<p>למה בין הערביים בשעה שהדין תלוי ובשעה שדבר זה נמסר לו</p>
<p>מ/א</p>	
<p>מלה דא ליה על ידוי דאברהם¹⁵¹⁸ דכתיב (בראשית טו יז) ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו אימה כתרא הדא¹⁵¹⁹ חשכה כתרא אחרא גדולה האי דהיא רברבא מכלא ואף על גב דאוקימנא קרא דא על שאר שעבודיהו דישראל וכלא הוה כגוונא דא (שמות יז יד) כי מחה אמחה אתון מתתא ואנא מעילא</p>	<p>על ידי אברהם שכתוב ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו אימה כתר אחד חשכה כתר אחר גדולה זו שהיא הגדולה מהכל ואף על גב שבארנו פסוק זה על שאר שעבודיהם של ישראל והכל היה כדוגמא זה כי מחה אמחה אתם מלמטה ואני מלמעלה.</p>
<p>תנא לא נפקו ישראל ממצרים עד דאתברו בלהו שלטונין דלעילא (משלשולחן) משולטניהון ונפקו ישראל מרשותהון ואעלו לרשותא קדישא עלאה¹⁵²⁰ דקודשא בריך הוא ואתקטירו ביה הדא הוא דכתיב (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם מאי טעמא עבדי הם (&) אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים דאפקית להו מרשותא אחרא ועאלית לון ברשותי</p>	<p>שנינו לא יצאו ישראל ממצרים עד שנשברו כל השליטים שלמעלה (מהשתלשלותם) משליטתם ויצאו ישראל מרשותם ונכנסו לרשות הקדושה העליונה של הקדוש ברוך הוא ונקשרו בו זהו שכתוב כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם מה הטעם עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים שהוצאתי אותם מרשות אחרת והכנסתי ברשותי.</p>
<p>והיינו דאמר רבי שמעון מאי דכתיב (&) אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כי כל אוכל מחמצת אלא הכי אוקימנא האי שאור והאי מחמצת דרגא חד אינון וכלהו חד רשו אוחרי אינון שלטנין דממנן על שאר עמין וקרנין להו יצר הרע רשותא אחרא אל נכר אלהים</p>	<p>והיינו שאמר רבי שמעון מה זה שכתוב אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כי כל אוכל מחמצת אלא כך בארנו שאור זה ומחמצת זו הן דרגה אחת וכולם אחד רשויות אחרות אותם שליטים הממונים על שאר עמים וקוראים להם יצר הרע</p>

¹⁵¹⁸ פי' הוא טעם אחר למה בין הערבים לפי שבין הערבים נאמר ענין גלות מצרים לאברהם (מ"מ).
¹⁵¹⁹ הם ג' קלי' ששעבדו בני ישראל במצרים והם שהפיל הקב"ה בכח אבות העולם כמ"ש הזהר לעיל (מ"מ).

¹⁵²⁰ כדי לקדש אותם אליו שיהיו מעתה לגוי קדוש, ועקר הוא בעצמו ית"ש את היצה"ר מהם וקידש אותם אליו, וכמ"ש בפ' אמור (צה סע"א) ואסתלקו ישראל מרשותא אחרא ואתעקרו מניה ואתאחדו במצה קשורה קדישה וכו' ונעשה כ"ז ע"י הקב"ה בעצמו מחמת חיבתן של ישראל כנז'. ועכ"פ הוא כי מצרים היתה אז ראש הטומאה וכלל הס"א כולה, וע"י גילוי ית"ש בעת הגאולה היה עומד שיתבטל אז כל הס"א מכל וכל (דע"ה ח"ב קכב ע"ג).

ספר שמות

<p>אחרים אוף הכי שאור ומחמצת וחמץ וכלא חד¹⁵²¹ אמר קודשא בריך הוא כל הני שני קיימיתו ברשותא אחרא עבדין לעם אחרא מכאן ולהלאה דאתון בני חורין (&) אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם (&) כל מחמצת לא תאכלו (&) ולא יראה לך חמץ</p>	<p>רשות אחרת אל נכר אלהים אחרים אף כאן שאור ומחמצת וחמץ והכל אחד אמר הקדוש ברוך הוא כל השנים הללו עמידתם ברשות אחרת עבדים לעם אחר מכאן והלאה שאתם בני חורין אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כל מחמצת לא תאכלו ולא יראה לך חמץ.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי הכי כל ימי שתא נמי אמאי שבעת יומין דכתיב (&) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם שבעת ימים ולא יתיר אמר ליה כל זמנא דאתחייב בר נש לאתחזאה גרמיה בן חורין הכי אצטריך כל זמנא דלא אתחייב לא אצטריך</p>	<p>אמר רבי יהודה אם כן אז גם כל ימי השנה למה שבעת ימים שכתוב שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם שבעת ימים ולא יותר אמר לו כל זמן שהתחייב אדם להראות את עצמו בן חורין כך צריך כל זמן שלא התחייב לא צריך.</p>
<p>למלא דעבד לחד בר נש רופינוס כל אינון יומין דסליק להאי דרגא חדי ולביש לבושי יקר לבתר לא אצטריך לשתא אחרא נטיר אינון יומין דסליק ליקירו דא ולבש אינון לבושיין וכן בכל שתא ושתא כהאי גוונא ישראל כתיב שבעת ימים שאור לא ימצא דאינון יומי חדוותא יומין דסליקו ליקרא דא ונפקו משעבודא אחרא ובגין כך נטירין בכל שתא ושתא יומין דסליקו להאי יקר ונפקו מרשותא אחרא ועאלו ברשותא קדישא ועל דא כתיב שבעת ימים מצות תאכלו</p>	<p>[משל] למלך שעשה לאדם אחד קצין¹⁵²² כל אותם ימים שעלה לדרגה זו שמח ולבש בגדי כבוד אחר כך לא צריך לשנה אחרת שומר אותם ימים שעלה לכבוד זה ולובש אותם בגדים וכך בכל שנה ושנה כדוגמא זה ישראל כתוב שבעת ימים שאור לא ימצא שהם ימי שמחה ימים שעלו לכבוד זה ויצאו משעבוד אחר ולכן שומרים בכל שנה ושנה את הימים שעלו לכבוד הזה ויצאו מרשות אחרת ונכנסו ברשות הקדושה ועל זה כתוב שבעת ימים מצות תאכלו.</p>
<p>אמר רבי שמעון מצת כתיב כמה דאת אמר (יהזקאל א א) מראת אלהי"ם ולמה אתקרי מצת דינא דינא קדישא דינא דאתאחדא בשמא קדישא דינא דלא הוה תקיפא כל ההוא זמנא בגווייהו¹⁴⁷ דישאל דהא קיימא סיהרא בפנימותא ועל דקיימא סיהרא בפנימותא (דברים טז ג) לחם עני כתיב</p>	<p>אמר רבי שמעון מצת כתוב כמו שנאמר מראת אלהים ולמה נקראו מצת דין דין קדוש דין שנאחז בשם הקדוש דין שלא היה¹⁵²³ קשה כל אותו זמן בתוך ישראל שהרי הלבנה עומדת בפגימתה ועל שעומדת הלבנה בפגימתה כתוב לחם עני.</p>
<p>מאי טעמא קיימא בפנימותא בגין דלא אתפרעו ולא אתגליא האי את קדישא גזירין הוון ולא אתפרעו אימתי אתפרעו בשעתא דכתיב</p>	<p>למה עומדת בפגימתה משום שלא נפרעו ולא התגלה אות הקדוש הזה מהולים היו ולא נפרעו מתי נפרעו בשעה שכתוב שם שם לו חק ומשפט</p>

¹⁵²¹ יובן בהקדים מ"ש הרב בספר הכוונות וז"ל דע כי שאור מחמיץ לאחרים והוא יותר דינים תקיפים מחמץ ולכן יש בו יותר יניקה לחיצונים והנה שאור הוא במוחין דאימא ש' אלהי"ם דידול"ן ר' אלהים באחוריים א' דשאור כנגד מוח הדעת דאימא שהוא באלפ"ן ולפי שהמוח הג' הוא קטן מוכלס אין ניכר בו רק הוראת אות אל"ף וכו' (מ"מ).

¹⁵²²
¹⁵²³

ספר שמות

<p>(שמות טו כה) שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו¹⁵²⁴ ואף על גב דאוקימנא האי קרא במלה אחרא כלא הוה ויאות</p>	<p>ושם נסהו ואף על גב שבארנו פסוק זה בדבר אחר הכל היה וראוי.</p>
<p>ואי תימא דבימי יהושע אתפרעו לאו הכי אלא אינון דכתיב (יהושע ה ה) וכל העם הילודים במדבר בדרך וגו' בטר דאתפרעו¹⁵²⁵ אמר קודשא בריך הוא בקדמיתא אכלתון מצות דקיימא סיהרא בפגימותא ואקרי לחם עני מכאן ולהלאה האי לחם מאתר אחרא להו¹⁵²⁶ מאי הוא דכתיב (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים¹⁵²⁷ לא מן סיהרא כההוא זמנא אלא מן השמים ממש כמה דכתיב (בראשית כז כח) ויתן לך האלהים מטל השמים</p>	<p>ואם תאמר שנפרעו בימי יהושע לא כך אלא אותם שכתוב וכל העם הילודים במדבר בדרך וגו' אחר שנפרעו אמר הקדוש ברוך הוא בהתחלה אכלתם מצות כשעמדה הלבנה בפגימתה ונקרא לחם עני מכאן והלאה לחם זה יהיה ממקום אחר מה הוא שכתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים לא מהלבנה כמו אותו זמן אלא מן השמים ממש כמו שכתוב ויתן לך האלהים מטל השמים.</p>
<p>וישראל קדישין נטריין אינון יומין דעאלו תחות גדפוי דשכינתא ונטריין ההוא נהמא דאתיא מסטרהא ועל דא כתיב (שמות כג טו) את חג המצות תשמר וגו' וכתיב (&) ושמרתם את המצות מהו ושמרתם את המצות כמה דאת אמר (שם יט ה) ושמרתם את בריתי וכלא בחד</p>	<p>וישראל הקדושים שומרים אותם ימים שנכנסו תחת כנפי השכינה ושומרים אותו לחם שבא מצדה ועל זה כתוב את חג המצות תשמר וגו' וכתוב ושמרתם את המצות מה זה ושמרתם את המצות כמו שנאמר ושמרתם את בריתי והכל בדרגה אחת</p>

¹⁵²⁴ לקמן ס' ע"ב קכה ע"ב (לש"ו).

¹⁵²⁵ קודם הפריעה היתה עניה על שלא התגלה עדיין שליש העליון דת"ת, שאז לא יש לרחל לחלקה קבוע כי אם שני חסדים ושליש התחתון, כי האמצעי אינו שלה בקביעות מפני שגם לאה משתמשת בו, ואז היא נקראת ד"ך, שאין לה לשלה ודאי כי אם כ"ד אחד שהוא שליש החסד דת"ת, רצוני התחתון, ולכן אכלו מלחם המצות ס"א סעודות, שהם שתי היות ושליש, וכן מצ"ה בגי' עני"ה, וידוע ששני שלישי ת"ת העליונים הם המתעלים לדעת בעת הגדלות, והנה אחרי שראו ישראל שבמרה כבר קיימו מצות פריעה העולה שס"ה בגי' ה' חסדים, שבודאי בהגלות שליש העליון דת"ת מאירים כל ה' חסדים, ואז יסוד אמא מתעלה לדעתו. והנה ישראל עיקרם מהדעת ובפרט דור דעה, ובמילה ופריעה חשבו שמיד יגלה השליש העליון, ושתקו כל עוד שלא חסרה הסיהרא, אבל אחר שחסרה כתוב (טז, ב) וילונו כל עדת ישראל, סוד דעת, ואמרו (טז, ג) מי יתן מותנו במצרים, עודם סתומים בדעת, והקב"ה עשה כן לנסותם מעט, אבל כיון שבדין שאלו כתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, פי' אמר מדת הת"ת, הנני כבר מוכן ומזומן ומתגלה להמשיך לח"ם דהיינו ג' היות כנגד ג' החסדים, כי תחילה לא היה רק הא' כנזכר ועתה נגלו ב' השלישים, והוא לחם מן השמים הוא הדעת, ודייקא מלת ממטיר, שהרי מהאי שעתה נגלה הוא, גי' טו"ב ושם הדעת הוא אה"ה, ובהתעלות שני שלישים אלו לדעת וכו' (רמ"ז).

¹⁵²⁶ פ' אמרו צה ע"ב רצב ע"ב ח"א רמו ע"א לקמן סא ע"ב קפג ע"א ע"ב (לש"ו).

¹⁵²⁷ אמנם המן הנה הוא היה מאור הדעת והת"ת, דעת מלגאו ת"ת מלבר, וכמ"ש (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, והוא מז"א דאקרי שמים (כמ"ש בזוה"ק ח"א בהשמטות סי' כח דף רסב ע"ב, ופ' משפטים קטז ע"א, ובח"ג בסופו סי' יב דף שו רע"ב), ומשם היה המן, וכמ"ש בח"א (קנז ע"ב רמו ע"א) ובח"ב (מ ע"א) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים לא מן סיהרא (שהיא מצה לחם עוני) אלא מן השמים ממש שהוא לחם פנג, כמ"ש בפ' ויחי (רמו ע"א) (וכן הוא בפ' בשלח סא ע"ב, ופ' תצוה קפג ע"א, וכן הוא בפ' אמור צה רע"ב, קג רע"א, ובהעלותך קנו ע"א) ובאד"ז (רצב ע"ב), וכן בפ' בשלח (סא ע"ב) אמרו שם כי המן היה מהאי טלא דעתיקא קדישא דנטיף לזעיר אפין ע"ש. ואמר שם, וההוא טלא אתחזי בתרי גווני, כי היא מאוירא דכיא ואשא דכיא, שורש החו"ג, תרין עטרין דדעת, דודי צח ואדום (שיה"ש ה י'), כי הם גבורות ממותקים, והוא סוד המן, מ"ן דמנצפ"ך כמ"ש הרב בלק"ת (בשלח). ומשום שהוא ג"כ מבחי' גבורות עכ"פ, לכן לא באו גם המן בנקל כ"כ כמו הענני כבוד, אלא שהוא בא מתחילה ג"כ רק ע"י תלוונה, כי לא היו ישראל אז באמת עדיין כדאי לנס גדול כזה. אך משום דעיקרו הוא מז"א, שהוא חסד, ושורשו הוא מטלא דעתיקא, שהוא גבורות ממותקים מאד, לכן אחר שזכו אליו לא היה להם בו שום תלאה כלל, והסתפקו ממנו כל הארבעים שנה (דע"ה ח"ב קלג ע"ד).

ספר שמות

דרגא סלקא ואתאחד	עולה ונאחז.
<p>ואי תימא משה היך לא פרע להו אלא בנין דלא יתעכבוין ישראל תמן עד דיתסיא¹⁴⁸¹ ועל דא כתיב (דברים טז ג) שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני מאי טעמא לחם</p>	<p>ואם תאמר איך משה לא פרע אותם אלא כדי שלא יתעכבו שם ישראל עד שיתרפאו ועל זה כתוב שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני מה הטעם לחם</p>
מ/ב	
<p>עני משום כי בחפזון יצאת וגו' וכתיב (שמות יב טז) ולא יכלו להתמהמה</p>	<p>עני משום כי בחפזון יצאת וגו' וכתוב ולא יכלו להתמהמה.</p>
<p>תא חזי כד עאלו ישראל לארעא עאלו גזירין ואתפרעו ומה כתיב (דברים ח ט) ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם מאי במסכנות לחם עני אמאי אקרי לחם עני משום דקיימא סיהרא בפנימותא ולא מתברכא משמשא ולא מתנהרא מן שמשא כמה דאת אמר (ד"ה א כט יא) כי כל בשמים ובארץ ולא אתנהרא (מכל) מיובלא מאי טעמא משום דלא אתפרעו אבל הכא דאתגזרו ישראל ואתפרעו לא תחסר כל בה (&) כתיב ועל דא לא במסכנות תאכל בה לחם מאי טעמא משום דלא תחסר כ"ל בה כמה דחסרו ליה במצרים</p>	<p>בא וראה כשנכנסו ישראל לארץ נכנסו מהולים ונפרעו ומה כתוב ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם מה זה במסכנות לחם עני למה נקרא לחם עני משום שהלבנה עומדת בפגימתה ולא מתברכת מן השמש ולא מוארת מן השמש כמו שנאמר כי כל בשמים ובארץ ולא מוארת [מכל] מיובל מה הטעם משום שלא נפרעו אבל כאן שנמולו ישראל ונפרעו לא תחסר כל בה כתוב ועל זה לא במסכנות תאכל בה לחם מה הטעם משום שלא תחסר כ"ל בה כמו שחסרו לה במצרים.</p>
<p>ובכל שתא ושתא דוכרנא דמצרים קא עבדי ישראל ואכלי ולא אשתצי מדרי דרין ובנין דלא אתפרעו הכא במצרים חסרו ליה להאי כל וקיימא סיהרא בפנימותא ואקרי לחם עני עני כתרנומו מסכנות ומאי דאכלו ליה תמן בארעא בנין דוכרנא דמצרים הוה והאי לדרי דרין ולומנא דאתי כתיב (ישעיה ס כ) לא יבא עוד שמשך וירחך וגו'</p>	<p>ובכל שנה ושנה עושים ישראל זכרון של מצרים ואוכלים ולא מתכלה מדורי דורות ומשום שלא נפרעו כאן במצרים חסרו אותו את הכל הזה והלבנה עומדת בפגימות ונקראת לחם עני עני כתרנומו מסכנות ומה שאכלו אותו שם בארץ [זה] היה בשביל זכרון מצרים וזה לדורי דורות ולעתיד לבא כתוב לא יבא עוד שמשך וירחך וגו'.</p>
<p>תנא אמר רבי שמעון¹⁵²⁸ כתיב (&) בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו' וכתוב (ויקרא כג כז) אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא אשתמע כמה דאתמר דכתיב בעשור לחדש הזה מאי קא מיירי אלא בעשור מלה דא בעשור תליא לחדש הזה בחדש הזה מבעי ליה אלא כד אתא נימוסא להאי דרגא כתיב (&) לחדש הזה דיקא¹⁵²⁹</p>	<p>שנינו אמר רבי שמעון כתוב בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו' וכתוב אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא נשמע כמו שנאמר שכתוב בעשור לחדש הזה מה זה אומר אלא בעשור דבר זה תלוי בעשור "לחדש הזה" היה צריך (לכתב) בחדש הזה אלא כשבא המנהג לדרגה הזו כתוב לחדש הזה דוקא.</p>
<p>ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית (&) תנא תלת קשרין אינון בכור בהמה בכור השבי בכור השפחה (דתלת קשרין) דכל שאר</p>	<p>ויקחו להם שה לבית אבת שה לבית שנינו שלשה קשרים הם בכור בהמה בכור השבי בכור השפחה (ששלשה קשרים) שכל השאר נקשרים בשלשת</p>

¹⁵²⁸ עי' לעיל לט ע"ב מה שמובא מהדע"ה ח"ב קכז ע"א.
¹⁵²⁹ פי' דמסטרא דיובלא נפקי ע"י הארת' במ' (רח"ו).

ספר שמות

<p>מתקשרי בהו באלין תלת גווני דלעילא ובהאי דאתקרי צאן אתקשר¹⁵³⁰ כלא וכלא כליל בצאן אתקשר צאן בצאן ולא יכיל לאתפרשא מקטלוי ובהאי כלהו אתקשרו ועל דא כתיב (&) והיה לכם למשמרת קמירו ליה בקמירותא ויהא אתמסר בידיכון ברשותכון עד דתנכסון ליה ותעבדון ביה דינא ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה סג א) מי זה בא מאדום וכתיב (שם לד ו) כי זבח ליהו"ה בבצרה וכתיב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד</p>	<p>הצבעים הללו של מעלה ובזה שנקרא צאן הכל נקשר והכל כלול בצאן נקשר צאן בצאן ולא יכול להיפרד מקשריו ובזה כולם נקשרו ועל זה כתוב והיה לכם למשמרת קשרו אותו בקשר ויהיה מסור בידכם ברשותכם עד שתשחטו אותו ותעשו בו דין ולעתיד לבא כתוב מי זה בא מאדום וכתוב כי זבח לה' בבצרה וכתוב והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.</p>
רעיא מהימנא כ"ה	
<p>וישא העם את בצקו טרם יחמץ ונו' פקודא דא לבער חמץ¹⁵³¹ דהא פקודא דא אתמסר להו לישראל¹⁵³² וישא העם את בצקו טרם יחמץ וכתיב (&) שאור לא ימצא בבתיכם והא אוקמוה חבריא¹⁵³³ ורוא אוקימנא¹⁵³⁴ בין חמץ ומצה בכמה דוכתי דא יצר רע ודא יצר טוב</p>	<p>וישא העם את בצקו טרם יחמץ וגו' מצוה זו לבער חמץ שהרי מצוה זו נמסרה לישראל וישא העם את בצקו טרם יחמץ וכתוב שאור לא ימצא בבתיכם והרי פרשוה החברים והסוד בארנו בין חמץ ומצה של כמה מקומות זה יצר רע וזה יצר טוב.</p>
<p>פקודא בתר דא לספר בשבחה דיציאת מצרים¹⁵³⁵ דאיהו חיובא על בר נש לאשתעי</p>	<p>מצוה אחר זו לספר בשבח יציאת מצרים שהיא חובה על אדם לדבר</p>

¹⁵³⁰ ת"ת דקדושה ננק' צאן ולעומתו ת"ת דקלי' (רח"ו).

¹⁵³¹ קשה אמאי אסמכיה להאי קרא אם מקרא מלא הוא (יג ז) לא יראה לך חמץ. ועוד מה ר"ל דהא פקודא דא אתמסר לישראל, דמאי רבותיה דהאי פקודא משארא והלא כולם ניתנו לישראל. וי"ל בהעיר עוד קושי אחר שהתורה צותה בהשבתת שאור ולמה שינו רז"ל ותקנו לברך בלשון ביעור ועל חמץ. ונראה ליישב במ"ש בספר הכוונות ששאור הוא במוחין דאמא דינין תקיפין דמחמיץ לאחרים, ונלע"ד שהוא מפני שדוקא ממנה יש הכח הגמור לקליפות, שהרי מתנה"י דתבונה מתפשטים ק"כ צירופי אלקים וכו', ואחר כך ברדתם לבי"ע משם מתפשטים עד בחי' אלהים אחרים וז"ס דמחמיץ לאחרים. וידוע ששם שאור כולו בסוד שם אלקים כנזכר בספר הכוונות, אבל חמץ הוא מדינים דאבא, והרב זלה"ה לא פירש בו כלום וכו' בכל אבי"ע שלהם מן החמץ לאצילותם ומן השאר לבי"ע שלהם, והנה להיות שהשאור מחמץ לאחרים כנזכר לכן לא היה אפשר להתחיל הכנת הקדושה אם לא ישיביתוהו ומחצות ולמעלה שאז מתחילה להתנוצץ הארת הקדושה, אבל עדיין לא היה לא כח ולא צורך לשרש אחרי החיצונים עד שרשם הראשון שהוא אצילות שלהם, והוא החמץ התופח מאליו כשלא ישמרו הבצק ויסיחו דעתם ממנה, אך בליל פסח שאז האיר אור האצילות הקדוש מצד אבא דכתיב ביה (יב יב) ועברתי, בכבודי ובעצמי, אז נבדל [נ"א נתבטל] גם החמץ בכח עליון. ונאמר (יב לד) וישא העם את בצקו טרם יחמץ וכו', ומאז נשאר לנו הכח לבטל החמץ. וז"ש פקודא דא לבער חמץ, כלומר זהו השורש למצות ביעור חמץ. ודוק שלא ציין הרב בכאן מנין מצוה זו כמו שציין בכל שלאחריה פקודא כ"ו כ"ז כ"ח וכו', משום דלפי האמת אין כאן עיקר מצות ביעור חמץ אלא אחר כך בפרשת קדש שנכתבה אחר יציאתם ממצרים דכתיב (יג, ג) זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים, וידוע קכ) שפרשת קדש בתפילין היא בסוד מח החכמה (רמ"ז).

¹⁵³² ר"ל במצרים קודם שיצאו כמש"ו דכתיב כו', ור"ל שנאסר להם חמץ כמ"ש בגמ' (פסחים כח ע"ב צו ע"ב) מנין לפסח מצרים שאינו נוהג אלא יום א' שנאמר לא יאכל חמץ היום (יהל אור).
¹⁵³³ ר"ל על פסח מצרים (יהל אור).

¹⁵³⁴ ר"ל שיבער היצר הרע ויאכל מצה יצר טוב שבעת ימים שהם שבעים שנה (יהל אור).

¹⁵³⁵ אחר ביעור חמץ אז מתגלים האורות שהם ה' חסדים שהוא ממש יציאת מצרים כנודע, ונחדש עוד ענין חדש יתר על האמור בגליון הנכחי בסוד ביעור חמץ, שהרי בחינת חמץ היא מצד הרע שיונק מצד שמאל מהחזה ולמטה, ולכן תמצא שני אופנים להכניע זה הרע, האחד הוא בביטול בלב, דהיינו לבטל שורשו שבלב בחלל השמאלי, וזה בעשותו אותו הפקר, כי זה הוא תכלית הביטול כמ"ש הפוסקים, והסוד לשרשו ממקום שורשו שלא תהיה לו נחלה באדון הכל, והיינו הפקר. והאופן השני הוא בביעור וזה ע"י אחד מג' היסודות, מים זורה לים, או לרוח, או שורפו באש,

ספר שמות

<p>בהאי שבחא לעלמין והכי אוקימנא¹⁵³⁶ כל בר נש דאשתעי¹⁵³⁷ ביציאת מצרים ובהווא ספור חדי בחדוה¹⁵³⁸ זמין איהו למחדו¹⁵³⁹ בשכינתא לעלמא דאתי דהוא חדו מכלא דהאי איהו בר נש דחדי במריה וקודשא בריך הוא חדי בהווא ספור</p>	<p>בשבח זה לעולמים כך בארנו כל אדם שמדבר ביציאת מצרים ובאותו ספור שמח בשמחה עתיד הוא לשמח בשכינה בעולם הבא שהוא שמחת הכל שהרי הוא אדם ששמח באדונו והקדוש ברוך הוא שמח באותו ספור.</p>
<p>ביה שעתא כניש קודשא בריך הוא לכל פמלייא דיליה ואמר לון זילו ושמעו ספורא דשבחא דילי דקא משתעו בני וחדאן בפורקני כדין כלהו מתכנשין ואתיין ומתחברין בהדיהו דישראל ושמעין ספורא דשבחא דקא חדאן בחדוה¹⁴⁹ דפורקנא דמריהו¹⁵⁰ כדין אתיין ואודן ליה לקודשא בריך הוא על כל אינון נסין וגבורן ואודאן ליה על עמא קדישא דאית ליה בארעא דחדאן בחדוה דפורקנא דמאריהו</p>	<p>באותה שעה כונס הקדוש ברוך הוא לכל הפמליא שלו ואמר להם לכו ותשמעו את ספור השבח שלי שמדברים הבנים שלי ושמחים בגאולתי אז כולם מתכנסים ובאים ומתחברים עם ישראל ושומעים ספור השבח ששמחים בחדות גאולת אדונם אז באים ומודים לקדוש ברוך הוא על כל אותם נסים וגבורות ומודים לו על העם הקדוש שיש לו בארץ ששמחים בשמחת הגאולה של אדונם.</p>
<p>כדין אתוסף ליה חילא וגבורתא לעילא וישראל בהווא ספורא יהבי חילא למאריהו כמלכא דאתוסף חילא וגבורתא כד משבחין גבורתיה ואודן ליה וכלהו דחלין מקמיה ואסתלק יקריה על כלהו ובנין כך אית לשבחא ולאשתעי בספור דא</p>	<p>אז מתוסף לו כח וגבורה למעלה וישראל באותו ספור נותנים כח לרבונם כמו מלך שמוסיף כח וגבורה כשמשבחים גבורתו ומודים לו וכולם פוחדים מפניו ומתעלה כבודו על כולם ולכן יש לשבח ולדבר בספור זה</p>
<p>מ/א</p>	

והענין להמשיך עליו כח מג' בחינות החסדים הסתומים שהם סוד עץ החיים והם חג'ת, וזהו ביעור'ר ע'ב ר"ו חסד וגבורה מים ואש, ושניהם בת'ת שהוא רוח הממוצע ביניהם, ואז כיון שנתבערה בחינת השורש [הרע] אז יכולים להתגלות כל ה' חסדים ומתעלה יסוד אמא אל הדעת דגניז בפומא דמלכא, ואז ה"ס הגד'ה גי' אהו"ה, ויוצאים כל האורות בין המקיפים בין הפנימיים. וזהו סוד יציאת מצרים, שני מיני אורות שהיו במצר דאיהו חיובא וכו', והטעם הפשוט שכל נשמות ישראל היו שם, וכמש'ה (בראשית טו יג) גר יהיה זרעך, ולכן חייב לדבר ביציאת מצרים לעולם בין בזמן בית המקדש ובין בגלות בין ביום ובין בלילה וכמו שתקנו לנו רז"ל, כי בזה אנו מכניעים שורש הקליפות שהוא פרעה האחוז בעורף, ולכן אנו מזכירין יציאת מצרים באמת [ויציב], שה"ס היכל הרצון (רמ"ז).

¹⁵³⁶ משה רבינו אומר כך ששרשו בדעת הקדוש כנודע, והוא שורשן של כל איש ישראל (רמ"ז).

¹⁵³⁷ פי' שבכל המשך השנה הוא מזכיר יציאת מצרים (רמ"ז).

¹⁵³⁸ ר"ל בקריאת ההגדה בליל פסח, וכבר אמרנו שסודו המשכה מהדעת שהוא היכל רצון גי' ספור'ר (רמ"ז).

¹⁵³⁹ צריכין אנו להקדים ענין גדול בחילוק מדרגת יציאת מצרים למדרגת ביאת משיחנו בב'א, וזהו שמזל נוצר חסד שהוא דעת של הדיקנא יש בו פנימיות וחיצוניות שלו ובתוך פנימיותו הוא פנימיות דעתיק, והנה משה רבינו ע"ה קיל'ן דלא זכה אלא למדרגת חיה והוא מפנימיות אריך שהוא חיצוניות עתיק המושפע לאבא במקומו, אבל המשיח יתעלה למעלה לפנימיות עתיק ויזכה ליחידה והוא אור יסוד עתיק המושפע מפנימיות דעת שלו שהוא שם ס"ג כנזכר בדרוש השמות, ומילואו ל"ז כמספר יחיד'ה, ולכן אמרו רז"ל שתהיה יציאת מצרים טפלה, כדרך החיצוניות שהוא טפל לפנימיות וכו', ולכן יציאת מצרים טפלה שהיתה בבחינת החסדים והעתידה בבחינת הגבורות. ולכן זמין למחדי בשכינתא, דייקא, דהוא חדו מכלא, דהיינו בחינת היחידה, וגם שאז יתבטל כל הרע וכל העולם יעבדו את ה' שכם אחד. דהאי איהו וכו', פי' שבאה לו הארה ממקום שורשו והיינו במריה (רמ"ז).

ספר שמות

<p>כמה דאתמר כנוונא דא חובה איהו על בר נש לאשתעי תדיר קמי קודשא בריך הוא ולפרסומי ניסא¹⁵⁴⁰ בכל אינון ניסין דעבד</p>	<p>כמו שנאמר כדוגמא זה הוא חובה על אדם לדבר תמיד לפני הקדוש ברוך הוא ולפרסם את הנס בכל אותם נסים שעשה.</p>
<p>ואי תימא אמאי איהו חובתא והא קודשא בריך הוא ידע כלא כל מה דהוה ויהוי לבתר דנא אמאי פרסומא דא קמיה על מה דאיהו עבד¹⁵¹ ואיהו ידע אלא ודאי אצטריך בר נש לפרסומי ניסא ולאשתעי קמיה בכל מה דאיהו עבד בגין דאינון מלין סלקין וכל פמליא דלעילא מתכנשין וחמאן לון ואודאן כלהו לקודשא בריך הוא ואסתלק יקריה עלייהו עילא ותתא</p>	<p>ואם תאמר למה זה חובה והרי הקדוש ברוך הוא יודע הכל כל מה שהיה ושיהיה לאחר מכן מדוע פרסום זה לפניו על מה שהוא עושה והוא יודע אלא ודאי צריך אדם לפרסם את הנס ולדבר לפניו בכל מה שהוא עשה משום שאותם דברים עולים וכל הפמליא שלמעלה מתכנסת ורואים אותם ומודים כולם לקדוש ברוך הוא ומתעלה כבודו עליהם למעלה ולמטה.</p>
<p>כנוונא דא מאן דאשתעי ומפרט חטאוי על כל מה דעבד ואי תימא למאי אצטריך אלא מקטרגא קאים תדיר קמי קודשא בריך הוא בגין לאשתעי ולמתבע חובי בני נשא ולמתבע עליהון דינא וכיון דאקדים בר נש ומפריט חטאוי כל חד וחד לא אשאר פטרא דפומא לההוא מקטרגא ולא יכיל למתבע עליה דינא דהא תדיר תבע דינא בקדמיתא ולביתר משתעי ומקטרג פלוני עבד כך ועל דא אצטריך ליה לבר נש לאקדמא ולפרט חטאוי</p>	<p>כדוגמא זה מי שמדבר ומפרט חטאוי על כל מה שעשה אם תאמר למה צריך אלא המקטרג עומד תמיד לפני הקדוש ברוך הוא כדי לדבר ולתבוע חטאי בני אדם ולבקש עליהם דין כיון שמקדים אדם ומפרט את חטאוי כל אחד ואחד אינו משאיר פתחון פה לאותו מקטרג ולא יכול לבקש עליו דין שהרי תמיד תובע דין בתחלה ואחר כך מדבר ומקטרג שפלוני עשה כך ולכן צריך לאדם להקדים ולפרט חטאוי.</p>
<p>כיון דמקטרגא חמי דא לית ליה פטרא דפומא עליה וכדין אתפרש מניה מכל וכל אי תב בתיובתא יאות ואי לאו הא מקטרגא אשתכח עליה ואמר פלוני דאתא לקמך בתוקפא דאפינ בעיט במריה חובוי כך וכך על דא יאות לאזדהרא בר נש בכל הני בגין דישתכח עבדא מהימנא קמי קודשא בריך הוא</p>	<p>כיון שהמקטרג רואה את זה אין לו עליו פתחון פה ואז נפרד ממנו מכל וכל אם שב בתשובה יפה ואם לא הרי המקטרג נמצא עליו ואומר פלוני שבא לפניך בעזות פנים בעט באדונו חטאוי כך וכך על זה יפה שיזהר האדם בכל אלה כדי שימצא עבד נאמן לפני הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>כ"ז פקודא בתר דא לאכול¹⁵⁴¹ מצה בפסח בגין דאיהו דוכרנא לדרי דריין¹⁵⁴² על רוא</p>	<p>מצוה אחר זו לאכול מצה בפסח משום שהוא זכרון לדורי דורות על</p>

¹⁵⁴⁰ עי' תיקו"ז מו ע"ב: בכל אתר דבעי קודשא בריך הוא למעבד נס שכינתא אקדמת לההוא אתר. ועי' יונת אלם פרק ע': פרסום הנס, שפרסום בגימ' שכינה, ונס הוא יסוד.

¹⁵⁴¹ זה מובן במ"ש בספר הכוונות בכוונת שני כוסות הראשונים שהם חו"ב דאמא ואחר כך נאכל מצה שה"ס חו"ב דאבא ע"ב ס"ג ג' מצ"ה, לכן אחר עיקר ההגדה שנכנסו ב' מוחין דאמא אנו מצווים לאכול מצה. ויתר על כן ג' המצות הם ג' מוחין דאבא בסוד לח"ם שהוא ג' הויות, וכ"כ בספר הכוונות, ואני מוסיף שמצ"ה ג' ג' הויות במילוי אלפין שידוע שאבא הוא משם מ"ה חכמה כ"ח מ"ה, ולכן אחרי בחינת הכוסות שהם מבינה ב"ן ו"ה להיות מב"ן שקדם למ"ה, אנו אוכלים מצה והוא רזא דמהימנותא, סוד אבא שסודו בפנימיות האצילות ויסודו מברית בכל האצילות, וזהו רזא. ועוד יש עומק אחר והוא מ"ש בכמה מקומות שאם ישראל היו שוהים עוד רגע היו נכנסים בשער החמשים של הטומאה שה"ס שם טמ"א ט"מ לחוד וא' לחוד. והסוד מובן במ"ש באדם ישר בדרוש שלוח הקן ששער החמשים של הקדושה שה"ס כתר דאמא כלול באבא, עיי"ש. וז"ס אלף, שבאבא דקדושה הוא פלא, ובשל הטומאה אפל (רמ"ז).

¹⁵⁴² כמ"ש דישאל נפקו כו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>סוד האמונה והרי פרשוה שישראל יצאו באותו זמן מסוד של אלילים אחרים ונכנסו בסוד האמונה והרי בארו את הסוד הזה בכמה מקומות.</p>	<p>דמהימנותא והא אוקמוה דישראל נפקו בההוא זמנא מרוא דטעוון אהרן¹⁵⁴³ ועאלו ברוא דמהימנותא¹⁵⁴⁴ והא אוקמוה רוא דנא בכמה דוכתי</p>
<p>ויאמר ה' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח וגו' מצוה זו לשחוט פסח בין הערבים ב"ד בניסן זכרון לאותו פסח מצרים וזוהי חובה על כולם כמו שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים.</p>	<p>כ"ה ויאמר יהו"ה אל משה ואהרן זאת חקת הפסח וגו' (&) פקודא דא למשחט פסח בין הערבים ב"ד בניסן דוכרנא דההוא פסח דמצרים ודא איהו חובתא על כלא¹⁵⁴⁵ כמה דאת אמר (&) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים</p>
<p>פסח זה צריך להיות שמור מעשרה ימים והלאה שכתוב בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו' מה הטעם משום שהרי אז מתחילה הלבנה להאיר מעשרה ימים והלאה עד שנשלמת בחמשה עשר ובארבעה עשר שיהיה נשחט בשעה שהדין תלוי על העולם.</p>	<p>פסח דא אצטריך¹⁵⁴⁶ למהוי נטיר מעשרה יומין ולהלאה דכתיב (&) בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו' מאי טעמא בגין דהא כדין שריאת סיהרא לאנהרא מעשרה יומין¹⁵⁴⁷ והלאה עד דאשתלים בחמיסר¹⁵⁴⁸ ובארביסר דליהוי¹⁵⁴⁹ נכיס בשעתא דדינא תליא על עלמא¹⁵⁵⁰</p>
<p>סוד זה להעביר הזוהמא מלפני הברית הקדושה ולהנות מאותו ריח שנודף מצלי¹⁵⁵¹ האש ועל זה לא בא</p>	<p>רוא דא לאעברא זוהמא¹⁵⁵² מקמי ברית קדישא ולאתהנאה בההוא¹⁵⁵³ ריחא דנדיף טוי</p>

¹⁵⁴³ הוא אבא דטומאה, כי כבר היו מזומנים ליפול שם לולי חמלתו יתברך שהאיר אור האצילות שהוא מאבא וגאל אותם משם. ובזה נפרש פסקא דמצה זו שאנו אוכלים על שום מה וכו', ונראה שעיקר השאלה הוא שאין לומר שאכילתנו המצה תהיה לזכר שאבותינו אכלוה עם קרבן פסח במצרים, שהרי זו מצוה מן התורה מיוחדת דכתיב (יב יח) בערב תאכלו מצות. ומשיב על שם שלא הספיק וכו', שכבר נזכר לעיל שחמץ הוא מגבורות דאבא, ולכן להיות שאז היו מסוכנים ליכנס באבא דטומאה לא חפץ ה' יתברך שיראה בשום אופן בישראל, ולכן מה עשה עד שלא הספיק הבצק להחמיץ ושהיה כפשע בינינו לבין החמץ נגלה עליהם, כי גילוי זה דיו להחשיך עיני החיצונים, וגאלם מיד שהולכם ברגע בענני כבודו עד רעמסס, ק"כ מילין, שעברו גבול כל צירופי אלקי"ם, והם מיד אפו שם את הבצק (יב לט) עגות מצות כי לא חמץ, שהוא בכח ה' שהכניע כח החמץ עד שגרש את עמו מפני (פרעה) [פחד ה'], ולא יכלו להתמהמה, שנקלטו ברגע, וגם צידה לא עשו להם, מתחילה שיאכלו ממנה שלא הוצרכו לאפות מיד את בצקם, באופן שאכילת אותה המצה היתה מפני מהירות ה' לגאלם בגילוי כבודו שהאיר מהאצילות כאמור, ולכן נתחייבו לאכלה בכל הזמנים (רמ"ז).

¹⁵⁴⁴ ר"ל אמונת ישראל מלכותא קדישא (יהל אור).

¹⁵⁴⁵ ר"ל לא כמו שאר הקרבנות שהם חובת צבור מתרומת הלשכה (יהל אור).

¹⁵⁴⁶ עי' לט ע"ב הערה מדע"ה ח"ב.

¹⁵⁴⁷ שהלבנה בעשרה ימים בחודש מתחלת להאיר בנהורא שלימא עד ט"ו בחודש והענין כי בעשירי מאירה מכתר ספירה העשירית ממטה למעלה שמתחלת להאיר מלמטה למעלה ואח"כ מלמעלה למטה עד ט"ו בחודש בת"ת יום ה' מחכמה ושם נשלמת כמש"ו (יהל אור).

¹⁵⁴⁸ אז היה תשלום לידת המוחין ונזדווגו הז"ן כמ"ש בפ' בא (דף לח ע"ב ודף מא ע"א) ופ' אמור (דף צה ע"ב), ונתעברה אז הנוק' בכל האורות דתקות חמדת ישראל, וזהו שאמר) שמורים לכל בני ישראל לדורותם, כי נתעברה בהם בליל א' של פסח, והלידה היה בליל ז' של פסח (דעה ח"ב קצו ע"ב).

¹⁵⁴⁹ ר"ל בגבורה יום י"ד (יהל אור).

¹⁵⁵⁰ בין הערבים (יהל אור).

¹⁵⁵¹

¹⁵⁵² שהפסח עניינו ע"ז של מצרים צאן ומדרגתם בסט"א ולכן שחטו אותו לאעברא זוהמת הע"ז

כידוע (יהל אור).

¹⁵⁵³ ר"ל לקיטת הניצוצות משם כמו בסוד הקרבן ריח הניחוחי וסוד פטום הקטרת ולכן דווקא צלי אש ולא מבושל ולא נא כדי ליהנות בריח כמש"ו ולא מן האכילה רק מהריח דבר שהנשמה נהנה ממנו (יהל אור).

ספר שמות

<p>נור ועל דא לא אתיא אלא¹⁵⁵⁴ על שבעא ועל דא (&) וכל¹⁵⁵⁵ ערל לא יאכל בו מאן דאית ביה ברית קדישא ייכול ביה מאן דלא אית ביה ברית קדישא לא ייכול ביה דהאי מבני ברית איהו לתברא תוקפא דחילא אהרא לאעברא ערלה מקמי ברית בגין כך האי בבני ברית איהו למעבד ולא בבני ערלה</p>	<p>אלא על השבע ועל זה וכל ערל לא יאכל בו מי שיש בו ברית קודש יאכל בו מי שאין בו ברית קודש לא יאכל בו שזה מבני הברית הוא לשבור כח של חיל אחר להעביר ערלה מלפני ברית משום כך זהו לעשות בבני ברית ולא בבני ערלה.</p>
<p>כד אתא קודשא בריך הוא למצרים המא דמא דההוא פסח דהוה רשים על פתחא ודמא דברית היך הוו קיימין על פתחא דכתיב (&) ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו' אזובא הא אוקימנא דאיהו מעבר רוחין בישינ וכל סטר רוח בישא מעבר באתערותא דיליה בפורקנא¹⁵⁵⁶ עלאה דישראל</p>	<p>כשבא הקדוש ברוך הוא למצרים ראה את הדם של אותו פסח שהיה רשום על הפתח ודם הברית איך היו עומדים על הפתח שכתוב ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו' אזוב הרי בארנו שהוא מעביר רוחות רעות וכל צד של רוח רע מעביר בהתעוררות שלו בגאולה העליונה של ישראל.</p>
<p>לזמנא דאתי ייתי קודשא בריך הוא ליצר הרע ויכוס ליה והשתא בפורקנא דא כתיב (&) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל וגו' דוכרנא¹⁵⁵⁷ דזמנא דאתי בההוא פורקנא עלאה¹⁵⁵⁸</p>	<p>לעתיד לבא יביא הקדוש ברוך הוא ליצר הרע וישחט אותו ועתה בגאולה זו כתוב ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל וגו' זכרון של לעתיד לבא בגאולה העליונה ההיא.</p>
<p>על שתי המזוזות ועל המשקוף (&) בהאי רשימו דאת יו"ד ובהאי רשימו דאת יו"ד¹⁵⁶⁰ לאחזאה רשימו דברית קדישא ואתבר ערלה מקמי דמא דברית רשים על כלא ואתא דמא על דמא כד עבר ההוא משחית הוה חמי דמא ואזדקיף מביתא כמה דאת אמר (&) ולא יתן המשחית וגו'</p>	<p>על שתי המזוזות ועל המשקוף ברושם הזה של אות יו"ד וברושם הזה של האות יו"ד להראות את רושם הברית הקדוש ונשברת ערלה מלפני דם הברית רשום על הכל ובא דם על דם כשעובר אותו המשחית היה רואה דם¹⁵⁵⁹ ומתרחק מהבית כמו שנאמר ולא יתן המשחית וגו'.</p>
<p>אי קודשא בריך הוא בלחודוי קטיל אמאי כתיב ולא יתן המשחית דמשמע דמשחית הוה אזיל ולא קודשא בריך הוא אלא ודאי קודשא בריך הוא הוה קטיל¹⁵⁶¹ ומשחית הוה אזיל</p>	<p>אם הקדוש ברוך הוא לבדו הורג אז למה כתוב ולא יתן המשחית שמשמע שהמשחית היה הולך ולא הקדוש ברוך הוא אלא ודאי שהקדוש ברוך הוא היה הורג והמשחית היה הולך</p>
<p style="text-align: center;">מא/ב</p> <p>לאשכחא עילה לישראל כיון דהוה חמי ההוא תבירו דערלה בתרין סטרין הוה ערק ואתפרש מנייהו</p>	<p>למצא¹⁵⁶² עילה לישראל כיון שהיה רואה אותו שברון הערלה בשני צדדים היה בורח ונפרד מהם.</p>

¹⁵⁵⁴ ר"ל שלא ליהנות מהאכילה (יהל אור).

¹⁵⁵⁵ ר"ל וע"ד שאמרנו לעיל לאעברא זוהמא כו' כמש"ו (יהל אור).

¹⁵⁵⁶ של מצרים (יהל אור).

¹⁵⁵⁷ ר"ל זכר שחיתת יצר הרע (יהל אור).

¹⁵⁵⁸ ר"ל של יצ"מ (יהל אור).

¹⁵⁵⁹

¹⁵⁶⁰ ר"ל בברית ובפסח שזה ברית וזה שבירת הערלה (יהל אור).

¹⁵⁶¹ ע' ח"ג קמט ע"א (לש"ו).

¹⁵⁶² עילה מלשון שורש.

ספר שמות

<p>ועל דקמל קודשא בריך הוא כל אינון בוכרין דההוא סטרא יהיב בוכרין דישראל לפורקנא דלא ישכח עלייהו סטרא אחרא עילה כלל ובכלא נמיר לון¹⁵⁶² לישראל כאבא על בנין</p>	<p>ועל שהרג הקדוש ברוך הוא כל אותם בכורות של אותו הצד נתן בכורות של ישראל לגאולה שלא ימצא עליהם הצד האחר עלה¹⁵⁶³ כלל ובכל שומר אותם את ישראל כאב על בנים.</p>
<p>כ"ט בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית וגו' (&) פקודא דא למיכל האי פסח על מצות ומרורין מצות מצת¹⁵⁶⁴ כתיב (&) מאי האי לקבל האי אלא לאחזאה גלותא דשכינתא עמהון דישראל בההוא מרירו דלהון דכתיב (&) וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו' וכד אכלין להאי פסח לאחזאה כל האי דעברו לון במצרים בההוא גלותא ובההוא שעבודא</p>	<p>בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית וגו' מצוה זו לאכול את הפסח הזה על מצות ומרורים מצות כתוב מצת מה זה כנגד זה אלא להראות גלות השכינה עם ישראל באותה המרירות שלהם שכתוב וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו' כשאוכלים את הפסח הזה להראות את כל זה שעשו להם במצרים באותה גלות ובאותו שעבוד.</p>
<p>מה כתיב (&) ועצם לא תשברו בו לאחזאה ביה קלנא ובכל אינון טעוון דמצראי דהא גרמין הוו רמאן בשוקא ואתו כלבי ודוו גררי לון מאתר לאתר ודא קשיא לון מכלא דהא גרמי אינון תקונא דגופא ודמי לגוונא אחרא וישראל רמאן לון בשוקא אורח קלנא ועל דא כתיב (&) ועצם לא תשברו בו אתון לא תשברון אבל כלבי הוו אתיין ומתברין ליה</p>	<p>מה כתוב ועצם לא תשברו בו להראות בו קלון ובכל אותם אלילי מצרים שהרי היו זורקים בשוק את העצמות שלו ובאו הכלבים וגררו אותם ממקום למקום וזה היה קשה להם מהכל שהרי העצמות הן תקון הגוף ודומים לגוון אחר וישראל זרקו אותם לשוק בדרך קלון ולכן כתוב ועצם לא תשברו בו אתם לא תשברו אבל הכלבים היו באים ומשברים אותו.</p>
<p>תו מצראי הוו אתיין לבתר והוו חמאן אינון גרמי דהוו נטלי כלבי מאתר לאתר ומדקן לון והוו מצראי טמני לון גו עפרא בגין כלבי דלא ישכחון לון ודא איהו בטולא¹⁵⁶⁶ דעכו"ם יתיר מסטרא דלהון¹⁵⁶⁷ ובדא קודשא בריך הוא אסתלק ביקריה ואתכפיין כל חילין אחרנין דהא כדן אתכפיין¹⁵⁶⁸ יתיר כד בטילו אשתכח מסטרא דלהון ועל דא ישראל לא מבטלי לון דכתיב (&) ועצם לא תשברו בו</p>	<p>עוד המצריים היו באים אחר כך והיו רואים אותם עצמות שהיו לוקחים הכלבים ממקום למקום ושוברים¹⁵⁶⁵ אותם והיו המצרים טומנים אותם בעפר כדי שהכלבים לא ימצאו אותם וזהו בטול של עובדי כוכבים ומזלות יותר מהצד שלהם ובזה התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו ונכפו כל הכחות האחרים שהרי אז נכפו יותר כשהבטול נמצא מהצד שלהם ולכן ישראל לא בטלו אותם שכתוב ועצם לא תשברו בו.</p>
<p>קדש לי כל בכור פטר כל רחם וגו' (&) פקודא דא לקדש בכור בהמה¹⁵⁶⁸ ועם הארץ צריך¹⁵⁶⁹</p>	<p>קדש לי כל בכור פטר רחם וגו' מצוה זו לקדש בכור בהמה ועם הארץ</p>

¹⁵⁶³

¹⁵⁶⁴ השכינה (יהל אור).

¹⁵⁶⁵

¹⁵⁶⁶ שלכן ישראל אינו יכול לבטל ע"ז (יהל אור).

¹⁵⁶⁷ כמ"ש וסכסכתי מצרים (יהל אור).

¹⁵⁶⁸ ע"ש המאמר (יהל אור).

ספר שמות

<p>1570 תרין מילין חד דיהא פדוי מתחות שלטנותא דיצר הרע דאיהי אדון דיליה כגוונא דאמר יעקב לעשו¹⁵⁷¹ (בראשית לג יד) יעבר נא אדני לפני עבדו בהאי עלמא¹⁵⁷² אדון מצד חובין דנפישין על גופא כמה דאוקמוה חייבא יצר הרע שופטו זכאה יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו בינוני היינו אח דיצר הרע ואח דיצר הטוב אחי יהי לך אשר לך¹⁵⁷³ (&)</p>	<p>צריך שני דברים אחד שיהיה פדוי מתחת שלטון היצר הרע שהוא אדונו כדוגמא שאמר יעקב לעשו יעבר נא אדני לפני עבדו בעולם הזה אדון מצד העוונות שהם רבים על הגוף כמו שבארוה רשע יצר הרע שופטו צדיק יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו בינוני הוא אח של יצר הרע ואח של יצר הטוב אחי יהי לך אשר לך.</p>
<p>וכד זכוון נפישין רוחא תבר¹⁵⁷⁴ תרין משמרות דחמור נוער כלבים צועקים וסליק למשמרת דשחר¹⁵⁷⁵ דביה אדם ואתהדר¹⁵⁷⁶ בר נש אדון הדא הוא דכתיב (שם לב ו) ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה¹⁵⁷⁷ וסליק לדרגא דאדם דאתמר ביה (שם א כח) ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו' (שם ט ב) ומוראכם וחתכם וגו'</p>	<p>וכשרבות הזכיות הרוח שובר שתי משמרות של חמור נוער וכלבים צועקים ועולה למשמרת השחר שבו האדם וחוזר האדם [להיות] אדון זהו שכתוב ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ועולה לדרגת אדם שנאמר בו ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו' ומוראכם וחתכם וגו'.</p>
<p>וכד זכוון בינונים¹⁵⁷⁸ (שם לב כה) ויאבק איש עמו זכוון וחובין מתחבקן לאנחא קרבא מסטרא דזכוון (שם כו) וירא כי לא יכול לו¹⁵⁷⁹ מסטרא דחובין ויגע בכף ירכו בגיד הנשה נשה לשון (שם מא נא) כי נשני אלהים את כל עמלי ואיהו לשון נשיה חד מדורא מאינון שבעה ארעאן מאן דנחית תמן אתנשי מניה אורייתא</p>	<p>וכשהזכיות בינוניות ויאבק איש עמו זכיות וחובות מתחבקות ללחום קרב מצד הזכיות וירא כי לא יכול לו מצד העברות ויגע בכף ירכו בגיד הנשה נשה לשון כי נשני אלהים את כל עמלי והוא לשון נשיה מדור אחד מאותן שבע הארצות מי שיורד לשם נשכחת ממנו התורה.</p>

¹⁵⁶⁹ ר"ל חד שיצא מרשעו להיות בינוני ושני להיות צדיק והן ב' פקודין פדיון פטר חמור וקדוש בכור פדיון פטר חמור להיות בינוני כמ"ש בפקודא שאח"ז וקדוש בכור בינוני להיות צדיק כמ"ש (יהל אור).

¹⁵⁷⁰ ברשע כנ"ל (יהל אור).

¹⁵⁷¹ ר"ל מסטרא דבינוני ועל הרוב דיבר שהעולם נדון אחר רובו (יהל אור).

¹⁵⁷² ר"ל ז"ש לפני עבדו (יהל אור).

¹⁵⁷³ כמ"ש שלי שלי שלך שלך מדה בינוני שהיצר הטוב ויצר הרע כ"א לעצמו במדה שקולה וכשפעם זה מתגבר ופעם זה זהו עם הארץ שלי שלך שלי ושהכל ליצר הרע רשע שלי שלי שלך שלי ושהכל ליצר טוב שלי שלך שלך חסיד (יהל אור).

¹⁵⁷⁴ כידוע שחמור בסט"א מימינא ושור משמאלא, והשור הוא הכלבים צועקים גיהנם הב הב וחמור הוא יותר משור ששור הוא אבי אבות נזיקין וחמור הוא אבי אבות הטומאה כמ"ש בתז"ח ולפיכך הרשע הוא בפדיון פטר חמור והבינוני הוא בבכור בהמה טהורה שהוא שור וצדיק הוא בכור אדם כמ"ש וסליק לדרגא דאדם כו' וזהו שלש משמרות הוי הלילה שהוא עולם הזה שנחלקין לג' כתות שנגדן ג' ספרים נפתחים בר"ה וידוע שחצות לילה הראשונה שלטא ס"א וחצות השני הוא לה' ולכך משמרה ראשונה חמור נוער שהוא רשע ושניה כלבים צועקים שהוא הבינוני שחצי משמורה שלטא הסט"א וחציה לה' כנ"ל ושלישית תינוק יונק שהוא אדם כמ"ש ו, והוא יונק משדי אמו שהיא התורה וז"ש וסליק למשמרת כו' (יהל אור).

¹⁵⁷⁵ ר"ל וז"ש עד עלות השחר, ור"ל ויאבק איש עמו מסטרא דבינונים כמ"ש למטה עד עלות השחר משמורה השלישית שהוא צדיק שאז ויאמר שלחני כי עלה השחר (יהל אור).

¹⁵⁷⁶ הן ב' משמרות הנ"ל (יהל אור).

¹⁵⁷⁷ הן ג' דרגין דסט"א כמ"ש בזהר בדף הקודם יעו"ש (יהל אור).

¹⁵⁷⁸ ר"ל ויאבק איש עמו היצר הרע והכל מסטרא דבני יעקב כמ"ש בכף ירכו יוצאי ירכו (יהל אור).

¹⁵⁷⁹ ר"ל שראה שלא יכול לו מטס' דזכיות ויגע בו מטס' דחובות וזהו הנשה שהוא מדורא דיצר הרע כמ"ש מטס' אתנשי התורה מבן אדם וז"ש כי נשני אלקים את כל עמלי שהוא התורה (כמ"ש בב"ר שם עיי"ש) (יהל אור).

ספר שמות

<p>וקדם דייתי בר נש¹⁵⁸⁰ בהאי עלמא ויפוק מרחם אמיה ויאבק איש עמו (&) דא גבריאל¹⁵⁸¹ בההוא אבק¹⁵⁸² דעפר דאתמר (שם ב ז) וייצר יהו"ה אלהים את האדם עפר מן האדמה ואוליף ליה שבעים לשון ובגין דא וייצר חד יצר הטוב דאוליף ליה שבעים לשון וחד יצר הרע דאביק עמיה דאתמר (&) כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה ואשכח מניה¹⁵⁸³ שבעין לשון דאוליף ליה יצר הטוב</p>	<p>וקודם שיבא אדם לעולם הזה ויצא מרחם אמו ויאבק איש עמו זה גבריאל באותו אבק של עפר שנאמר וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ולמד אותו שבעים לשון ומשום זה וייצר אחד יצר טוב שלמד אותו שבעים לשון ואחד יצר הרע שנאבק עמו שנאמר כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה ומצא ממנו שבעים לשון שלמד אותו יצר הטוב.</p>
<p>וקדם כל דא נחתין עמיה ארבעה מלאכין דאתמר בהון (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך אי אית ליה זכות אבות¹⁵⁸⁴ חד מיכאל בזכות אברהם¹⁵⁸⁵ ותניינא גבריאל בזכות יצחק ותליתאה דנחית עמיה נוריאל בזכות דיעקב ורביעאה רפאל בזכות דאדם קדמאה ויצר הטוב לעילא מניה</p>	<p>וקודם כל זה ירדו עמו ארבעה מלאכים שנאמר בהם כי מלאכיו יצוה לך אם יש לו זכות אבות אחד מיכאל בזכות אברהם והשני גבריאל בזכות יצחק והשלישי שירוד עמו נוריאל בזכות יעקב והרביעי רפאל בזכות אדם הראשון ויצר הטוב מעליו.</p>
<p>ואי לית ליה זכות אזלי עמיה ארבע¹⁵⁴ עון משחית אף וחימה ויצר הרע לעילא מניהו למידן ליה לעלמא דאתי ובגין דא אוקמוה רשע יצר הרע שופטו צדיק יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו ובגין דא אי איהו בינוני גבריאל דאיהו יצר הטוב¹⁵⁸⁶</p>	<p>ואם אין לו זכות הולכים עמו ארבעה עון משחית אף וחימה ויצר הרע מעליהם לדון אותו לעולם הבא ולכן פרשוה רשע יצר הרע שופטו צדיק יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו ולכן אם הוא בינוני גבריאל שהוא יצר טוב</p>
<p>מב/א</p>	
<p>וסמאל דאיהו יצר הרע זה וזה שופטו</p>	<p>וסמאל שהוא יצר הרע זה וזה שופטו.</p>
<p>דלכל בר נש¹⁵⁸⁷ דאית ביה ארבע יסודין ארבע מלאכים נחתין עמיה מימינא וארבע משמאלא ארבע מימינא מיכאל גבריאל</p>	<p>שבכל אדם יש ארבעה יסודות ארבעה מלאכים יורדים עמו מימין וארבעה משמאל ארבעה מימין מיכאל גבריאל רפאל נוריאל</p>

¹⁵⁸⁰ עכשיו מפרש הפסוק על ב' היצרים קודם בריאת העולם (יהל אור).
¹⁵⁸¹ שהוא מסט' דיצר הטוב, כמ"ש לקמן שהשני יצרים שניהם מצד גבורה כידוע וז"ש איזהו גבור כו' ולכן נאמר ויאבק איש כמ"ש והאיש גבריאל (יהל אור).
¹⁵⁸² אין פירושו ח"ו שגבריאל נק' אבק דהא סט"א נקרא אבק כנז' בפ' פקודי אלא פי' גבריאל איש ונתאבק עם ההוא אבק שהוא היצר הרע וגבריאל יצר טוב עפר ולקבל תריוויהו כתיב וייצר בב' יודין וזהו ויאבק איש עמו דא גבריאל נתחבר עם האבק, דא סמאל יצר הטוב, ויצר הרע, נתאבקו עם יעקב שהוא האדם ודע כי מד' חיות הקודש נעשו ד' מלאכים ללוות את האדם בד' יסודות דיליה ומטטרין ראש הד' מלאכים הוא נקרא יצר הטוב והוא כולל הד' ונק' גופא שהוא יצירה (נ"א יצר הטוב) כנודע, וסמאל הוא יצר הרע גופא דערלה שליט בד' מלאכי חבלה שהם עון משחית אף וחייה וכנגדן מלאכי טוב (זהר הרקיע). ר"ל מגבורה דמלכות שהמלכות הוא עפר ואבק שלה מסט' דגבורה אלקינו גימ' ק"ב וכן גימ' ג' מילויים ע"ב ס"ג מ"ה שמילוי הוא דין מלר"י גימ' אלקים וא' [דאבק] הוא כולל היצר טוב וכן הוא אבק דיצר הרע (יהל אור).
¹⁵⁸³ ר"ל זהו הנשה כנ"ל (יהל אור).
¹⁵⁸⁴ כמש"ו והוא מצד גילגולו הראשון (יהל אור).
¹⁵⁸⁵ מאחר שגם החסד הסכים לדחות מאז את יניקת ההוד ממנו שלא יתמזג דינו, א"כ הרי הלך הס"מ ועשה את מה שעשה בכח ושליחות מלאך החסד ג"כ (כללים ח"א ע ע"א).
¹⁵⁸⁶ אע"ג דיצר טוב הוא כללא דד' מלאכין האלו מ"מ עיקר יסודו הוא בסטרא דגבורה (יהל אור).
¹⁵⁸⁷ ר"ל בכל א' הולכין דבכולם הד' יסודין יש בהם כמש"ו ולית ב"נ כו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>רפא"ל נוריא"ל וארבע משמאלא עו"ן משחיתת א"ף וחמ"ה¹⁵⁸⁸ מסטרא דגופא מטטרו"ן¹⁵⁸⁹ נחית עליה מימינא וסמא"ל משמאלא¹⁵⁹⁰</p>	<p>וארבעה משמאל עו"ן משחיתת א"ף וחמ"ה מצד הגוף מטטרו"ן יורד עליו מימין וסמא"ל משמאל.</p>
<p>ולית בר נש דלית ביה ארבע יסודין אבל כפום יסודא דאקדים ביה הכי מתחילין אלין ארבע אי מזל דיליה ארי"ה אקדים מיכא"ל ואבתריה גבריא"ל ואבתריה נוריא"ל ואבתריה רפא"ל ואי מזליה שור אקדים גבריא"ל ואבתריה מיכא"ל ואבתריה נוריא"ל ואבתריה רפא"ל ואי מזליה נשר אקדים נוריא"ל ואבתריה מיכא"ל ואבתריה גבריא"ל ואבתריה רפא"ל ואי מזליה אד"ם אקדים רפא"ל ואבתריה מיכא"ל ואבתריה גבריא"ל ואבתריה נוריא"ל</p>	<p>ואין אדם שאין בו ארבעה יסודות אבל כפי היסוד שיקדים בו כך מתחילים הארבעה הללו אם המזל שלו ארי"ה מקדים מיכא"ל ואחריו גבריא"ל ואחריו נוריא"ל ואחריו רפא"ל ואם מזלו שו"ר מקדים גבריא"ל ואחריו מיכא"ל ואחריו נוריא"ל ואחריו רפא"ל ואם מזלו נש"ר מקדים נוריא"ל ואחריו מיכא"ל ואחריו גבריא"ל ואחריו רפא"ל ואם מזלו אדם מקדים רפא"ל ואחריו מיכא"ל ואחריו גבריא"ל ואחריו נוריא"ל.</p>
<p>ואינון מסטרא דימינא מסטרא דמיכאל¹⁵⁵ כלהו אנפין דיליה אינון רחמי בעל גמילות חסדים אנפוי חוורין¹⁵⁶ והאי בר נש גמיל חסד חסיד וחכם אי אשתדל¹⁵⁷ באורייתא¹⁵⁹¹ ואי לאו בהפוך מסטרא דיצר הרע גזלן טפש לית ביה חסד דלא עם הארץ חסיד¹⁵⁹²</p>	<p>ואותם שמצד ימין מצד של מיכאל כל הפנים שלו הם רחמים בעל גמילות חסדים פנים לבנים ואדם זה גומל חסד חסיד וחכם אם עוסק בתורה ואם לא בהפך מצד של יצר הרע גזלן טפש אין בו חסד שלא עם הארץ חסיד.</p>
<p>מסטרא דגבריא"ל ארבע אנפין דיליה דינא מדת הדין על רשיעיא ומתגרה בהו כמה דאוקמוה מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה גבור ביצירה ירא חטא דיין יהא אי יתעסק באורייתא וגבור בתלמודיה בהפוכא מסטרא דיצר הרע מתגרה בצדיקיא דינא קשה לון גבור בעבירה למעבד ליה לאו דחיל חטאה הוא וגוונין דאנפוי סומקין עשו שופך דמים</p>	<p>מצד של גבריא"ל ארבעת הפנים שלו דין מדת הדין על הרשעים ומתגרה בהם כמו שבארוה מתר להתגרות ברשעים בעולם הזה גבור ביצרו ירא חטא יהיה דיין אם יתעסק בתורה וגבור בתלמודו בהפך מצד של יצר הרע מתגרה בצדיקים דין קשה להם גבור בעבירה לעשות אותה אינו ירא חטא וגוונין פניו אדמים עשו שופך</p>

¹⁵⁸⁸ עיי' לקמן קיח ע"א וח"ג רעט ע"ב, בכל קליפה מד' עולמות יש עון ומשחית אף וחמה, שהם חכמה ובינה וז"א ונוקבא דנגה, ואינם שוין על דרך הנ"ל בס"ם ולילית (ע"ח קלי' נגה ג) יש ד' קלי' והם רוח סערה ענן אש מתלקחת ונוגה, וכל א' ואחד הוא בחי' קומה שלימה ונקרא אדם בליעל ובכל א' מד' אלו יש ז"נ והם ס"מ ולילי', וכן כל א' מהם כלולים מד' בחי' שהם עון ומשחית ואף וחמה שהם כנגד חו"ב תו"מ (דע"ה ח"ב יט ע"ד) והם חו"ב דז"א דנוגה וח"ב דנוק' דנוגה (דע"ה ח"ב סט ע"ג). ועיי' אד"ר דף קל ע"ב, ודף קלז ע"ב.

¹⁵⁸⁹ ר"ל מסטרא דכלל הגוף נחית מט"ט שהוא כלל הד' מלאכים כידוע בסוד ארגמ"ל שהוא אוריאל והוא היצר טוב וזהו שכתבתי לעיל שא' הוא כלל היצר טוב (יהל אור).

¹⁵⁹⁰ עיי' לקמן קטו ע"א ח"ג רנה ע"א, רפב ע"ב. ועיי' תיקו"ז (ק ע"א): ועץ הדעת טוב ורע איהו לתתא עץ הדעת טוב דא מטטרו"ן ורע דא סמא"ל. ועיי' ע"ח שער ט"ל פרק א: עץ הדעת הוא במלכות שהוא עשייה, ובמ"א מזכיר שהוא יצירה, עץ הדעת טו"ר מטטרו"ן וסמא"ל, אך ע"ש מה שנתלבש היצירה בעשייה נקרא עץ הדעת ביצירה ג"כ.

¹⁵⁹¹ וחשיב ד' מדרגות נגד ד' אנפין דימינא וכן בהיפוכא גזלן טיפש ולית ביה חסד ולא ע"ה חסיד ר"ל שהוא ע"ה וכן בסט' דגבורה חשיב ד' מדרגות בכ"א (יהל אור).

¹⁵⁹² נותן טעם על מ"ש שהוא טיפש האיך הוא בימינא ואמר דלא ע"ה חסיד והוא אינו חסיד, לכך הוא ע"ה וכן בימינא הוא חכם דהוא חסיד דתליא הא בהא אם אין יראה כו' וז"ש הרוצה להחכים ידרים והענין הוא כי חכמה בימינא כידוע וד' מדרגות הן נגד ד' אותיות השם א"ו"א ז"ו"ן חבת"ם (יהל אור).

ספר שמות

דמים.	
מי שמזלו נש"ר אינו רחמן הרבה ולא מדת הדין הרבה אלא בינוני ביצר הטוב במדות טובות שלו ובינוני ביצר הרע במדות הרעות ולו פנים לבנים ואדמים.	מאן דמזליה נש"ר לאו רחמן סגני ולא מדת הדין סגני אלא בינוני ביצר טוב במדות טבין דיליה ובינוני ביצר רע במדות בישין ¹⁵⁹³ וליה אנפין חורין וסומקין
מי שמזלו אדם מצד הטוב כלול מכל מדות טובות חסיד וחכם וגבור בתורה ירא חטא ממולא בכל מדות טובות וגוון פניו שחורים ומצד של יצר הרע ממולא מכל המדות הרעות.	מאן דמזליה אדם מסטרא דטוב כליל מכל מדות טובות חסיד וחכם וגבור בתורה ירא חטא ממולא בכל מדות טבין וגוון אנפוי אוכמין ומסטרא דיצר הרע ממולא מכל מדות בישין ¹⁵⁹⁴
ואם חטאי האדם רבים שולטים עליו כל המחנות של היצר הרע עד שמסתלקים ממנו כל מחנות היצר הטוב וממליך על איבריו את סמא"ל וכל מחנותיו.	ואי חובוי דבר נש נפישין שלטין עליה כל משריין דיצר הרע עד דיסתלקו מניה כלהו משריין דיצר הטוב ואמליך על אברין דיליה סמא"ל וכל משרייתיה
ואם זכויותיו רבים שולטים כל מחנות יצר הטוב עד שיסתלקו כל מחנות יצר הרע וממליך על כל איבריו המחנות של היצר הטוב באותו זמן שולט עליו שם יהו"ה.	ואי נפישין ¹⁵⁹⁵ זכווי שלטין משריין דיצר הטוב עד דיסתלקו מניה כל משריין דיצר הרע ואמליך על כל אברין דיליה משריין דיצר הטוב בהוא זמנא שליט עליה שם יהו"ה ¹⁵⁹⁶
ואם הוא בינוני צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו אלין מיימינים לזכות ¹⁵⁹⁸ ואלין משמאילים לחובה ומי שאלים גבר ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין לעולם יראה אדם עצמו כאילו כל העולם כולו תלוי בו.	ואם הוא בינוני צבא השמים ¹⁵⁹⁷ עומדים עליו מימינו ומשמאלו אלין מיימינים לזכות ¹⁵⁹⁸ ואלין משמאילים לחובה ומאן דאליים גבר ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין לעולם יראה אדם עצמו כאילו כל העולם כולו תלוי בו ¹⁵⁹⁹
ומצד של מיכאל נקרא בכור שדרגתו כסף לבן ומשום כך פדיון הבכור כסף ה' סלעים כחשבון ה' של אברהם שאם יחכים בתורה תתוסף עליו י' שהוא קדש שבו צריך לקדש בכור	ומסטרא דמיכאל אתקרי בכור ¹⁶⁰⁰ דדרגיה כסף הוורו ¹⁶⁰¹ ובגין דא פדיון הבכור כסף ה' סלעים כחושבון ה' דאברהם ¹⁶⁰² דאי יחכים בתורה יתוסף עליה י' דאיהו קדש דבי צריך

¹⁵⁹³ ר"ל ביצר טוב הוא בינוני במדות טבין לאו רחמן סגני ולא מדה"ד על רשיעיא סגני וכן ביצר הרע בינוני במדות רעים לאו גזלן סגני ולא גבור בעביה סגני וכן בכולם (יהל אור).

¹⁵⁹⁴ שאדם הוא ה' רביעית שבשם מלכות שהוא כולל מכל הספירות ונשר הוא ת"ת מכריע בין חו"ג כידוע (יהל אור).

¹⁵⁹⁵ קאי על כל הד' מדרגות הנ"ל (יהל אור)

¹⁵⁹⁶ ד' מלאכים הם מסט' דד' אותיות הוי"ה כנ"ל (יהל אור).

¹⁵⁹⁷ כי הד' מלאכים הנ"ל בין בימינא בין בשמאלא הן כללא דכל צבא השמים וז"ש באחאב וכל צבא השמים כו' מלמד שאחאב שקול הי' (יהל אור).

¹⁵⁹⁸ ר"ל שאלו יועצים אותו לטובה ואלו לרעה וכן למעלה אלו סניגורים ואלו מקטרגים במדה שאדם מודד בה מודדין לו כידוע (יהל אור).

¹⁵⁹⁹ שאלו הנ"ל הן כלל העולם (יהל אור).

¹⁶⁰⁰ ומסטרא דמיכאל אתקרי בכור דביה צריך לקדש בכור בהמה דרגיה כסף כו' דאי יחכים בתורה יתוסף עלי' יו"ד דאיהו קדש ישראל כו' ובי' צריך לעשר כו' ואיהו ו' כו' דבין בכור ובין מעשר הם הוולדות דהיינו הבכור הוא הראשון ומעשר העשירי וביניהם הוולדות כמו שהוולדות הוא באמצע עד"א (יהל אור). ר"ל שחכמה נק' בכור וכן חסד כידוע וכן מיכאל (יהל אור).

¹⁶⁰¹ שכסף הוא בחסד כידוע והוא חוורא דרגא דחסד, ור"ל לכן נותנין פדיונו ה' כסף כמש"ו (יהל אור).

¹⁶⁰² שאברהם הוא דרגא דחסד כידוע (יהל אור).

ספר שמות

<p>לקדש בכור בהמה דהיינו (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהו"ה וביה צריך לעשר ולדות דכל ולד איהו מסמרא דבן י"ה ואיהו ו'</p>	<p>בהמה דהיינו קדש ישראל לה' ובו צריך לעשר ולדות שכל ולד הוא מצד של בן י"ה והוא ו'.</p>
<p>דכל חיון דאינון חיות הקודש באתוון דשמא קדישא אתקריאו הדא הוא דכתיב (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו אפילו כל בריין דאתבריאו בהון ולית בריאה דלא אתרשים בהאי שמא בגין לאשתמודעא למאן דברא ליה והאי יו"ד איהו דיוקנא דרישא דכל בריין ה' ה' דיוקנא דה' אצבעאן דימינא וה' דשמאלא ו' דיוקנא דגופא</p>	<p>שכל החיות שהן חיות הקדש נקראו באותיות השם הקדוש זהו שכתוב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו אפילו כל הבריות שנבראו בהם ואין בריאה שלא נרשמה בשם הזה כדי להודיע למי שברא אותו והיו"ד הזו היא דמות של ראש של כל הבריות ה' ה' דמות של חמש אצבעות הימין וה' של שמאל ו' דמות הגוף.</p>
<p>ובגין דא אמר (שם מ כה) ואל מי תדמינו¹⁶⁰³ ואשוח יאמר קדוש¹⁶⁰⁴ לית בכל בריה דאשוח כוותי ואף על גב דבראתי לה כדמות אתוון דילי דאנא יכיל למחאה ההיא צורה ולמעבד לה כמה זמנין ולית אלוה אחרא עלי דיכיל לממחי</p>	<p>ולכן אמר ואל מי תדמינו ואשוח יאמר קדוש אין בכל בריה שתשוח כמותי ואף על גב שבראתי אותה כדמות האותיות שלי שאני יכול למחות את אותה צורה ולעשות אותה כמה פעמים ואין אלוה אחר עלי שיכול למחות את</p>
<p>מ/ב/ב</p>	
<p>דיוקני ובגין דא (דברים לב לא) כי לא כצורנו¹⁶⁰⁵ צורם ואויבינו פלילים</p>	<p>צורתו ולכן כי לא כצורנו צורם ואויבינו פלילים.</p>
<p>ואי יקשה בר נש דהא כתיב (שם ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה¹⁶⁰⁶ איהו יתרין ליה האי תמונה חזינא¹⁶⁰⁷ דהא כתיב (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט¹⁶⁰⁸ ולא בכל תמונה¹⁶⁰⁹ אחרא</p>	<p>ואם יקשה אדם שהרי כתוב כי לא ראיתם כל תמונה הוא יתרין לו הרי תמונה ראיתי שהרי כתוב ותמונת ה' יביט ולא בכל תמונה אחרת (שברא</p>

¹⁶⁰³ כי זהו כלל גדול שאסור להרהר במהותו רק מצד גבורותיו ומעשיו מה שאנו רואים כמשה"כ שאו מרום עיניכם היינו שהשם מחי' לבריותיו וזהו שאו מרום עיניכם ואתם רואים נפלאותיו ולכולם וזהו שאו מרום עיניכם ואתם רואים נפלאותיו ולכולם שיער חיותו וכחו ויקרא בשם והשם ינהיג אותו כפי הצטרכו וכמש"ה אריה שאג כו' דימה הכתוב דהא אם אנו היו אומרים על הש"י גבור אין מעלה לו דמ' שאנו יודעים גבורותיו ובאמת בלתי תכלית הוא אך אנו רואים שברא את האריה שהוא גבור יותר מכל הבריות שבעולם ובהו אנו מכנים להש"י שזה אנו רואים בעינינו ומה שאין אנו רואים אין לנו רשות להזכיר כי בב"ת הוא ובזכירתו אנו עושים גבול אבל אם אנו מכנים על מה שאנו רואים אין חסרון ח"ו בכבוד ה' ית' על מה שאנו מגבילים כי אנו מגבילים מה שאנו רואים והוי כאלו אנו אומרים שיותר אין לשכלינו להשיג בב"ת וזשה"כ יושב בשמים הלא השמים אין יותר כלל לה' ית' אך הואיל ואין אנו רואים יותר לכך אין אנו מכנים אלא לשמים ואתה תשמע השמים אבל אם אנו מכנים יותר משמים אין אנו יודעים איך לומר כי ב"ת הוא שלא יהיה ח"ו חסרון בכבודו לעשות שיעור וגבול ח"ו וזה מה למעלה כו' כלומר מהשמים מה שאין אנו רואים ומשיגים אסור לחקור דבחקירתו יהיה ח"ו חסרון כנ"ל שנעשה ח"ו גבול כו' ודוק ותבין. וזה שאנו מברכים על הברכה לנוכח ונסתר היינו לנוכח היינו נגד הפרי שאנו רואים פליאותיו ואח"כ נסתר נגד כבודו ב"ת הנסתר ממנו ואין שום אדם ובר' להשיגו כי הוא בב"ת ותבין (יהל אור).

¹⁶⁰⁴ הוא מופרש ומובדל מכל תכונת תמונה ודמות ותואר, וזהו מכוון במלת קדוש, ור"ל שהוא מרום ונעלה מכ"ז (כללים ח"ב ח ע"ד).

¹⁶⁰⁵ ר"ל שכתוב כצורנו שהוא יצורנו דיוקנינו (יהל אור).

¹⁶⁰⁶ ואיך אמר כי באותיות השם רשום בו תמונת דיוקנא דבר נש (כללים ח"ב ח ע"ג).

¹⁶⁰⁷ ר"ל מלכות שעלי' נאמר ותמונת ה' יביט כמ"ש וראית את אחורי כידוע שנקר' אחור (יהל אור).
 רושם דיוקן דבר נש איך שהוא מרומז בהד' אותיות דהשם, זהו מותר להתבונן בזה ולייחס רמז רושם מתמונת אדם באותיות השם (כללים ח"ב ח ע"ג).

¹⁶⁰⁸ והרי מייחס הכתוב ג"כ לשון תמונה, והוא משום כי הרי רק ממנו ית"ש נעשה הכל, והוא שורש הכל, כי הוא בבחי' נשמה לנשמה לכל המציאות כולו, שהוא בתכונת צורת אדם כנודע, ולכן

ספר שמות

<p>(ס"א דברא ויצר באתווי)¹⁶¹⁰¹⁵⁸ דבר נש דיצר באתווי ובגין דא אמר (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיני ואשוח ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו</p>	<p>ויצר באותיותיו) של אדם שיצר באותיותיו ולכן אמר ואל מי תדמיני ואשוח ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו.</p>
<p>ואפילו האי תמונה¹⁶¹¹ לית ליה באתריה אלא כד נחית לאמלכא על בריין¹⁶¹² ויתפשט עליהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון והאי איהו (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה¹⁶¹³</p>	<p>ואפילו תמונה זו אין לו במקומו אלא כשיררד למלוך על הבריות ומתפשט עליהם יראה להם לכל אחד כפי מראה וחזיון ודמיון שלהם וזהו וביד הנביאים אדמה.</p>
<p>ובגין דא יימא איהו אף על גב דאנא אדמה לכו בדיוקניכו אל מי תדמיני ואשוח</p>	<p>ולכן הוא יאמר אף על פי שאני אדמה לכם בדיוקנכם אל מי תדמיני ואשוח</p>
<p>דהא קדם דברא קודשא בריך הוא דיוקנא בעלמא וצייר צורה הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון ומאן (נ"א ואית) דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא אסור למעבד ליה¹⁶¹⁴ צורה ודיוקנא בעלמא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם</p>	<p>שהרי קדם שברא הקדוש ברוך הוא דמות בעולם וצייר צורה היה הוא יחידי בלי צורה ודמיון ומי (ויש) שנודע לו קודם בריאה שהוא מחוץ לדמות אסור לעשות לו צורה ודמות בעולם לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשם הקדוש ולא בשום אות ונקודה בעולם וזהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראיתם.</p>

אפשר לייחס שם לשון תמונה, והוא ע"ש פעולתו שהוא שורש כל הפעולות. והרי הוא רק ע"ש תמונת המציאות שיצא ממנו. אמנם גם מה שמותר לייחס לשון תמונה בו, הנה הוא רק על הכח ושורש דבחי' תמונה, שהוא באצילות ג"כ, כי שם הוא הכחות פנימיים והשורשים הנעלמים לכל הפעולות והתכונות כולם, אבל לא בבחי' תמונה בפועל ח"ו (כללים ח"ב ח ע"ג). עי' לקמן ר"ל סע"א ורע"ב ח"ג רכב סע"ב וכי כ"ז הוא באספקלריא שאינה מאירה, אמנם כ"ז הוא ג"כ רק מבחי' אצילות, אבל כל בחי' תמונה אשר בב"ע אין שם ח"ו וזהו שאמר ולא בכל תמונה אחרא דברא ויצר כו' (לש"ו).

¹⁶⁰⁹ ר"ל דשם כתיב כל תמונה והוא א"ס דכל תמונה מיניה כמש"ו וביה עצמו אין מונה וזהו לא ראיתם (יהל אור).

¹⁶¹⁰ התמונה בפועל הוא רק בב"ע, וזה אסור לייחס שם ח"ו, ועל זה נאמר (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, ואינו מותר לייחס שם בחי' תמונה אלא רק על שם הכח והרצון אשר לזה שזהו מאצילות, כי על זה הכוונה הנה הוא ג"כ מה שכתוב ותמונת ה' יביט (במדבר יב ח), והוא מראה אחרונים כנודע, והרי מייחס שם בחי' תמונת דמות כמראה אדם, והוא משום כי שם הרי הוא הרצון והכח אשר לזה. אמנם כ"ז הנה הוא רק בבחי' גילוי ית"ש אשר לכל המציאות, הנה בזה הנה מותר לייחס שם כל התוארים כולם, והם ג"כ כל התוארי דמות תכונת אדם הנזכר בתורה, והם כולם רק על שם המציאות שיצא ממנו, אבל הוא עצמו ית"ש הנה משולל כל התוארים ממנו. וזהו שאמר שם הרע"מ עוד, ואפילו האי תמונה, ר"ל אשר גם רק בייחס הרצון והכח, לית ליה באתריה, אלא כד נחית לאמלכא על בריין ויתפשט עליהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון, והאי איהו וביד הנביאים אדמה. אבל עצמותו גופה ית"ש, הנה עליו נאמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו (כללים ח"ב ח ע"ד).

¹⁶¹¹ ר"ל תמונות הספירות כידוע כמש"ו (יהל אור).

¹⁶¹² כל הגילוי דהשם הו"ה ב"ה הוא רק מעת האצילות ולהלאה, ורק מה שנתגלה בו לזולתו (הקדו"ש ה ע"ב).

¹⁶¹³ דברי כל חכם ונביא הנה הוא ע"פ השגתו, וכמ"ש הושע (יב יא) וביד הנביאים אדמה, וכמ"ש בתז"ח (לב ע"ד) וברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב) (הקדו"ש פו ע"ג).
¹⁶¹⁴ עי' הערה בסוף הספר אות א'.

ספר שמות

<p>אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה¹⁶¹⁵ נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה¹⁶¹⁶ בנין דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי"ה בנין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה איך יתנהג עלמא בחס"ד ובדינא כפום עובדיהון דבני נשא דאי לא יתפשט נהוריה על כל¹⁶¹⁷ בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים (ישעיהו ו ג) מלא כל הארץ כבודו</p>	<p>אבל אחר שעשה דמות זה של המרכבה של אדם עליון ירד לשם ונקרא באותו דמות יהו"ה כדי שידעו אותו במדות שלו בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי"ה כדי שידעו אותו בכל מדה ומדה איך יתנהג העולם בחס"ד ובדין כפי מעשי בני האדם שאם לא יתפשט אורו על כל הבריות איך ידעו אותו ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו.</p>
<p>ווי ליה מאן דישוה ליה¹⁶¹⁸ לשום מדה ואפילו מאלין מדות דיליה כל שכן לבני האדם (איוב ד יט) אשר בעפר יסודם דכלים ונפסדים אלא דמיונא דיליה כפום שלטנותיה על ההיא מדה ואפילו על כל בריין ולעילא מההיא מדה וכד¹⁵⁹¹⁶¹⁹ אסתליק מינה לית ליה מדה ולא דמיון ולא צורה</p>	<p>אוי למי שישוה אותו לשום מדה ואפילו מעשר המדות הללו שלו כל שכן לבני האדם אשר בעפר יסודם שכלים ונפסדים אלא הדמיון שלו כפי שלטונו על אותה המדה ואפילו על כל הבריות ולמעלה מאותה מדה וכשמסתלק ממנה אין לו מדה ולא דמיון ולא צורה.</p>
<p>כנוונא דימא דלית במיא דימא דנפקי מיניה תפיסו כלל ולא צורה אלא באתפשטותא דימא דימא על מאנא¹⁶²⁰ דאיהו ארעא אתעביד דמיון ויכילנא למעבד חושבן תמן כגון המקור דימא הא חד נפיק מיניה מעין כפום אתפשטותא דיליה בההוא מאנא כעגולא דאיהו י' הא מקור חד ומעין דנפיק מיניה הא תרין</p>	<p>כדוגמא שהים שאין במים של הים שיוצאים ממנו תפיסה כלל ולא צורה אלא שהתפשטות של המים של הים על כלי שהוא ארץ נעשה דמיון ויכלנו לעשות חשבון שם כמו המקור של הים הרי אחד יוצא ממנו מעיין כפי התפשטותו באותו הכלי כמו עגול שהוא י' הרי מקור אחד ומעיין שיוצא ממנו הרי שנים.</p>
<p>לבתר עבד מאנא רברבא כגון מאן דעבד (נ"א דחפר) חפירא רברבא ואתמלי מן מיא דנפיק מן מעיין ההיא מאנא אתקרי ים והוא מאנא תליתאה וההוא מאנא רברבא אתפליג לשבע נחלין (נ"א מאנין) וכפום מאנין אריכין הכי אתפשט מיא מן ימא לשבעה נחלין והא מקור ומעיין וימא ושבע נחלין אינון עשרה ואי יתבר אומנא אלין מאנין דתקין יהדרון מיא למקור וישתארו מאנין תבירין יבשין בלא מיא</p>	<p>אחר כך עושה כלי גדול כמו מי שעושה (שחפר) חפירה גדולה שמתמלאת ממים שיוצאים ממעיין אותו כלי נקרא ים והוא כלי שלישי ואותו כלי גדול שנחלק לשבעה נחלים (כלים) וכפי כלים ארוכים כך מתפשטים המים מן הים לשבעה נחלים והרי מקור ומעיין וים ושבעה נחלים הם עשרה ואם ישבר האומן את הכלים הללו שתיקן יחזרו המים למקור וישארו כלים שבורים יבשים בלי מים.</p>

¹⁶¹⁵ ר"ל ספי' שבכללם נק' אדם והן מרכבה לא"ס (יהל אור). עי' הערה בסוף הספר אות ב'.

¹⁶¹⁶ עי' הערה בסוף הספר אות ג'.

¹⁶¹⁷ הוא חוט הא"ס המבריח בתוך כל העולמות (רמ"ז), עי' הערה בסוף הספר אות ד'.

¹⁶¹⁸ ר"ל לא"ס (יהל אור).

¹⁶¹⁹ ר"ל למעלה מהמדה שמדמה בה כד אסתלק אל [א"ל, ר"ל אין לו – לש"ן] מדה ותמונה לגרמיה

(יהל אור).

¹⁶²⁰ עי' הערה בסוף הספר אות ה'.

ספר שמות

<p>הכי עלת העלות עבד עשר ספירות וקרא לכתר¹⁶²¹ מקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף¹⁶²² ולית ליה דמות וצורה ותמן לית מאנא למתפס ליה למנדע ביה ידיעא כלל ובגין דא אמרו ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור</p>	<p>כך עלת העלות עשה עשר ספירות וקרא לכתר מקור ובו אין סוף לנביעת אורו ולכן קרא לעצמו אין סוף ואין לו דמות וצורה ושם אין כלי לתפוס אותו לדעת בו ידיעה כלל ולכן אמרו בו במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור.</p>
<p>לכתר עבד מאנא זעירא ודא י' ואתמליא מניה וקרא ליה מעין נובע חכמה וקרא גרמיה בה חכם ולהווא מאנא קרא ליה חכמ"ה ולכתר עבד מאנא רברבא וקרא ליה ים וקרא ליה בינה והוא קרא לגרמיה מבין בה</p>	<p>אחר כך עשה כלי קטן וזה י' והתמלא ממנו וקרא לו מעיין נובע חכמה וקרא את עצמו בו חכם ולאותו הכלי קרא לו חכמ"ה ואחר כך עשה כלי גדול וקרא לו ים וקרא לו בינה והוא קרא את עצמו מבין בה.</p>
<p>חכם מעצמו ומבין מעצמו כי חכמה אינה לא אתקריאת חכמה מגרמה אלא בגין ההוא חכם דאמלי לה מנביעו דיליה ואינה לא אתקריאת בינה מגרמה אלא על שם¹⁶⁰ (נ"א בגין) ההוא מבין דאמלי לה מניה דאי הוה מסתלק מנה אשתארת יבשה הדא הוא דכתיב (שם יד יא) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש</p>	<p>חכם מעצמו ומבין מעצמו כי חכמה לא נקראת חכמה מעצמה אלא משום אותו חכם שמלא אותה ממעינו והיא לא נקראת בינה מעצמה אלא על שם (בגלל) אותו מבין שמלא אותה ממנו שאם היה מסתלק ממנה היא תשאר יבשה זהו שכתוב אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש.</p>
<p>לכתר (ישעיה יא טו) והכהו לשבעה נחלים ועבד ליה לשבעה מאנין יקירין וקרא לון גדול"ה גבור"ה תפאר"ת נצ"ח הו"ד יסו"ד מלכות וקרא גרמיה גדול בגדול"ה וחסי"ד גבור בגבור"ה מפואר בתפאר"ת מארי נצחון קרבין בנצ"ח נצחים ובהו"ד קרא שמיה הוד יוצרנו וביסוד קרא שמיה צדיק ויסו"ד כלא סמיך ביה כל מאנין וכל עלמין</p>	<p>אחר כך "והכהו לשבעה נחלים" ועשה אותו לשבעה כלים נכבדים וקרא להם גדולה גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות וקרא את עצמו גדול בגדולה וחסי"ד גבור בגבורה מפואר בתפארת בעל נצחון קרבות בנצח נצחים ובהוד קרא את שמו הוד יוצרנו וביסוד קרא שמו צדיק וביסוד הכל סמוך בו כל הכלים וכל העולמות</p>
<p>מנא</p>	
<p>ובמלכות קרא שמו מלך ולו הגדול"ה והגבור"ה והתפאר"ת והנצ"ח וההו"ד כי כ"ל בשמים דאיהו צדי"ק ולו הממלכה דאיהו מלכות</p>	<p>ובמלכות קרא שמו מלך ולו הגדול"ה והגבור"ה והתפאר"ת והנצ"ח וההו"ד כי כל בשמים שהוא צדי"ק ולו הממלכה שהיא מלכות.</p>
<p>כלא ברשותיה למחסר במאנין ולאוספא בהון נביעו ולמחסר כפום רעותיה (ס"א בהון) ביה ולית עליה אלהא דיוסיף ביה או יגרע ביה</p>	<p>הכל ברשותו לחסר בכלים ולהוסיף בהם נביעה ולחסר כפי רצונו (בהם) בו ואין עליו אלוה שיוסיף בו או יגרע בו.</p>
<p>לכתר עבד משמשין לאלין מאנין כרסייא בארבע סמכין ושית דרגין¹⁶²³ לכרסייא הא עשר</p>	<p>אחר כך עשה משמשים לכלים הללו כסא בארבעה עמודים ושש דרגות</p>

¹⁶²¹ עי' הערה בסוף הספר אות ו'.

¹⁶²² ר"ל אפילו מה שאנו קוראין לו א"ס ג"ז מסט' דכתר, רק לפי שאין מדה גבוה מן הכתר, לפיכך אנו מייחסין לו א"ס, כמ"ש שדרך הכתובים להמשיל במדת הגבורה אריה שאג וכו' (יהל אור). פנחס רנח סע"א, ועי' תיקונים סוף תיקון כב (לש"ו).

¹⁶²³ עי' שעה"כ יד ע"ד.

ספר שמות

<p>וכלא איהו כרסייא כגון כוס דברכה¹⁶²⁴ דתקיננו ביה עשרה דברים¹⁶²⁵ בגין תורה דאתייהיבת בעשרה דברן בגין עלמא דאיהו מעשה בראשית דאתברי בעשרה מאמרות.</p>	<p>לכסא הרי עשר והכל הוא בכסא כמו כוס של ברכה שתקנו בו עשרה דברים משום התורה שנתנה בעשר דברות ומשום העולם שהוא מעשה בראשית שנברא בעשרה מאמרות.</p>
<p>ותקינ לכרסייא כתות לשמשא ליה דאינון מלאכים¹⁶²⁷ אראלים¹⁶¹ שרפים חיות אופנים השמלים¹⁶²⁸ אלים אלהים¹⁶²⁹ בני אלהים אישיים ולאלין עביד שמשין סמאל וכל כתות דיליה דאינון כעננים למרכב בהון לנחתא בארעא ואינון כסוסין לון</p>	<p>ותיקן לכסא כיתות לשמש אותו של אותם¹⁶²⁶ מלאכים אראלים שרפים חיות אופנים חשמלים אלים אלהים בני אלהים אישיים ולאלה הוא עשה שמשים סמאל וכל הכיתות שלו שהם כמו עננים לרכוב בהם לרדת לארץ והם כמו סוסים להם.</p>
<p>ומנלן דעננים אקרונ מרכב הדא הוא דכתיב (ישעיה יט א) הנה יהוה רוכב על עב קל ובא מצרים ודא ממנא דמצרים ומיד דחזו (ממנא) דאלהא די הוא (אלהא) ממנא דלהון חזו ליה כסוסיא תחות מרכבתיה דקודשא בריך הוא מיד ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס נעו מאמונה דלהון ולב דלהון נמס כדונג מההיא אמונה ואמרי וכי עד כען אמונה ממנא דילן כסוסיא הוה נע לבהון מאמונה דלהון ונמס כדונג ומנלן דימס לשון נמס כדונג איהו כמה דאת אמר (תהלים כב טו) היה לבי כדונג נמס בתוך מעי</p>	<p>ומנין לנו שעננים נקראו מרכב זהו שכתוב הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים וזהו ממונה של מצרים ומיד שראו (ממונה) שאלוה שהוא (אלוה) ממונה שלהם ראו אותו כמו סוס תחת מרכבתו של הקדוש ברוך הוא מיד ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס נעו מאמונה שלהם ולבם נמס כדונג מאותה אמונה ואומרים וכי עד עכשיו אמונה ממונה שלנו כמו סוס היה נע לב שלהם מהאמונה שלהם ונמס כדונג ומנין לנו שימס לשון נמס כדונג הוא כמו שנאמר היה לבי כדונג נמס בתוך מעי.</p>
<p>וכל פטר חמור תפדה בשה וגו' (&) פקודא דא לפדות פטר חמור ולערופ פטר חמור אם לא יפדה ליה הדא הוא דכתיב (&) ואם לא תפדה וערפתו ורזא דא יצר הרע יכול לאחזרא בתיובתא ולבתר לאחזרא יצר הטוב¹⁶³¹ כמה דאוקמוה אם זכה עזר אם לא זכה כנגדו בגין דאינון דיוקנא חד דשה וחד דחמור ואי זכה לאחזרא¹⁶³² בתיובתא אף על גב דאיהו חמור עם הארץ תפדה מן גלותא בשה¹⁶³³ דאיהו (ירמיה נ יז) שיה פזורה ישראל ואי לא הדר</p>	<p>וכל פטר חמר תפדה בשה וגו' מצוה זו לפדות פטר חמור ולערופ פטר חמור אם לא יפדה אותו זהו שכתוב ואם לא תפדה וערפתו וסוד זה יצר הרע שיכול לחזור בתשובה ואחר כך יחזר יצר טוב כמו שבארוה אם זכה עזר אם לא זכה כנגדו משום שהם דמות אחד של שה ואחד של חמור ואם זכה לחזור בתשובה אף על גב שהוא חמור עם הארץ תפדה מן הגלות בשה שהוא שה פזורה ישראל</p>

¹⁶²⁴ שכוס גימ' הכסא שהוא גימ' אלקים שהוא בכסא ושם ל"ב אלקים דמעשה בראשית, גימ' כבוד כידוע, וז"ש כסא הכבוד, וז"ש בגין עלמא כו', וכן תורתינו הוא תורת הבריאה כידוע (תיקו"ז ה ע"ב, תז"ח מא ע"ג) וז"ש בגין תורה כו', והכל הוא ראייה שגם בכסא ע"ס ונ"ל דבכולם צ"ל כגון (יהל אור).
¹⁶²⁵ ישנם בכל א' ענין הד' חיות וארגמין. והתחתון שבכולם הוא האישים, ומהם היה הג' מלאכים שנשלחו לאברהם אבינו ע"ה, כמ"ש הרב שם בשער קיצור אבי"ע (פרק ח) (דע"ה ח"ב כט ע"ב).

¹⁶²⁶ עי' פרקי מרכבה פרק ה' ועי' בספר זהר הרקיע ריש פ' ויקהל סדר ממטה למעלה ובספר ברית מנוחה דף לח (לש"ו).

¹⁶²⁷ עי' דע"ה ח"א סב ע"ג.

¹⁶²⁸ הם המארי תריסין הללו שעומדים בהיכל זכות דבריאה לפני נהר דינור אשר שם. והטעם שנקראים בני אלהים, כי הרי אמרנו ששורשם הוא מהגבורה דרדל"א הגנוז בהמ"ס דא"א, וכל גבורה הנה בו הוא שם אלהים (דע"ה ח"ב מב ע"ב), עיי"ש אריכות.

ספר שמות

<p>בתיובתא וערפתו שוי ליה עם קשה קדל דעתידין לאתמחאה מן ספר חיים דעלייהו¹⁶³⁴ אתמר (שמות לב לג) מי אשר הטא לי אמחנו מספרי</p>	<p>ואם לא חזר בתשובה וערפתו השוה¹⁶³⁰ אותו לעם קשה עורף שעתידים להמחות מספר החיים שעליהם נאמר מי אשר חטא לי אמחנו מספרי.</p>
<p>והיה לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך וגו' (&) פקודא דא פקודא דאקרי בגוונא אחרא¹⁶³⁵ דלא אקרי מצוה אלא קדושה ואלין אינון תפלין תפלה של יד ותפלה של ראש תקונא פארא¹⁶³⁶ שפירו¹⁶³⁷ דגוונין¹⁶³⁸ עלאיין¹⁶³⁹ ועל דא אקרונ מוטפות¹⁶⁴⁰ כמה דאת אמר¹⁶⁴¹ (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך וגו' מצוה זו מצוה שנקראת בגוון אחר שלא נקראת מצוה אלא קדושה ואלו הן תפלין תפלה של יד ותפלה של ראש תקון פאר היופי של צבעים עליונים ולכן נקראים טוטפות כמו שנאמר ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>וכתיב (הושע יא א) כי נער ישראל ואהבהו ישראל זומא¹⁶⁴² שמע ישראל סבא¹⁶⁴³ שפירו דגוונין עילא ותתא יוסף סליק¹⁶⁴⁴ ואתעטר בתרין¹⁶⁴² גוונין (נ"א דרגין) בקדמיתא נע"ר ובסופא צדי"ק כמה יאן ביה גוונין למחזי ורזא דא (בראשית לט ו) ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה שפירא בתרין סטרין בתרין דרגין בתרין גוונין עילא ותתא</p>	<p>וכתוב כי נער ישראל ואהבהו ישראל הקטן שמע ישראל סבא היופי של הצבעים למעלה ולמטה יוסף עלה והתעטר בשני צבעים (דרגות) בתחלה נע"ר ובסוף צדי"ק כמה נאים בו הצבעים למראה וסוד זה ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה יפה בשני צדדים בשתי דרגות ובשני צבעים עליון ותחתון.</p>

¹⁶³¹ ר"ל שיהיה גם הוא יצר טוב, כמ"ש (ברכות נד ע"א) בכל לבבך בב' יצריך וזהו פדיון פטר חמור ואם לא יכול לאחזרא ליה וערפתו יתמחי החמור הע"ה עם היצר הרע (יהל אור).

¹⁶³² הוא רזא אחרא על פדיון פטר חמור ועריפתו (יהל אור)

¹⁶³³ ר"ל שיפדה בכלל ישראל ואם לאו שאינו בכללם ואינו יכול לפדותו בכללם אז וערפתו בכלל החמורים שהן הערב רב כמש"ו שנקראו חמורים אשר בשר חמורים בשרם (יהל אור).

¹⁶³⁰

¹⁶³⁴ שהם עשו את העגל כידוע וכ"ז הכל א' אם אינו עושה תשובה אז נשאר חמור בסט' דיצר הרע אז וערפתו עם החמורים ואם זכה בתשובה ולעשות החמור יצר הרע לשה יצר טוב ופודה אותו בשה יצר טוב כן אפדה את החמור ע"ה בכלל השה ישראל כנ"ל. וכלל המצוה הזו בע"ה לפור אותו מיצר הרע אבל מצוה הראשונה בכור בהמה טהורה לסלקא בדרגא דאדם הוא בע"ה להיות אדון על יצר הרע לקדשו מסט' דשור ולסלקא אבל פדיון בכור אדם הוא בת"ת והן ג' משמרות כנ"ל [ר"ל ראשונה חמור פ"ח, שניה כלבים כלב גימ' בהמה, שלישית תינוק בכור אדם – מצאתי כתוב על הגליון] (יהל אור).

¹⁶³⁵ ר"ל שכל הפקודין נק' מצות והיא נק' קדושה כמש"ו (יהל אור).

¹⁶³⁶ ר"ל שנק' פאר כידוע (יהל אור).

¹⁶³⁷ ר"ל לכך נקרא פאר (יהל אור).

¹⁶³⁸ כידעו שהד' פרישות הן ד' גווני אשל"י [אדום שחור לבן ירוק] (יהל אור).

¹⁶³⁹ שהן עטרות דא"א וכ"ע כידוע שהן חו"ב וב' עטרין דא"א חו"ג כמש"ו דד' פרשיות הן חו"ב חו"ג (יהל אור).

¹⁶⁴⁰ שטוטפות הוא לשון תכשיט כמ"ש ולא בטוטפת (יהל אור).

¹⁶⁴¹ ר"ל שנאמר אתפאר ר"ל בתפלין שנקראו פאר והתפלין הן דרגא דישראל כמש"ו וז"ש ישראל אשר כו' (יהל אור).

¹⁶⁴² ר"ל מט"ט ששמו כשם רבו (יהל אור).

¹⁶⁴³ ת"ת דאצילות ור"ל ז"ש כי נער ישראל נער מט"ט ישראל ת"ת ומט"ט הוא יסוד דשכינה צדיק דלתתא (יהל אור). הם בהתבונה דשם ס"ג, וכמ"ש בזוה"ק (פ' בא דף מג ע"א, תרומה דף קס ע"ב, ויקהל דף רטז ע"א, ואתחנן דף רסב ע"ב) (ביאורים ח"א מב ע"א).

¹⁶⁴⁴ שקדום שנתקנא ובא לידי נסיון ה' בנוק' כמו שאר השבטים והי' ביסוד דילה ואח"כ עלה ליסוד דדכורא וז"ש בקדמיתא כו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>כתיב (דברים ו יח) ועשית הישר והטוב הישר דא תפלה של יד לאמשכא (ס"א לאסמכא¹⁶⁴⁵) ליה בתפילין של ראש לאתיחדא¹⁶⁴⁶ כחדא ותפלה של יד אקדים לשל ראש ואצטריך¹⁶⁴⁷ דלא יהא פרודא בינייהו כלל</p>	<p>כתוב ועשית הישר והטוב הישר זו תפלה של יד להמשיך (להסמיך) אותו לתפילין של ראש להתייחד כאחד ותפלה של יד מקדים לשל ראש וצריך שלא יהיה בהם פירוד כלל.</p>
<p>מאן דמתעטר בתפילין קאים ברזא דגוונא עלאה וקאים באינן תריז רזין דקאמרין כיוסף¹⁶³ דאקרי נער ואקרי צדיק ברזא דעבד נאמן וברזא דבן¹⁶⁴⁸ יחידאי ואלין אינן תפלה של יד ותפלה של ראש ואינן כללא חדא בלא פרודא</p>	<p>מי שמתעטר בתפילין עומד בסוד של צבע עליון ועומד באותם שני סודות שאמרנו כמו יוסף שנקרא נער ונקרא צדיק בסוד של עבד נאמן בסוד של בן יחידי ואלה הם תפלה של יד ותפלה של ראש והם כלל אחד בלי פרוד.</p>
<p>ארבע פרשיין דתפילין בארבע בתים באינן תפילין של ראש וכמה דאינן ארבע פרשיין באינן תפילין של ראש אופ הכי כלהו בתפילין של יד בבית אחד דהא בתפלה של יד¹⁶⁴⁹ לית לה מגרמה כלום אלא מה דנקטא מלעילא ורזא דא (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים ומנו דנקטא¹⁶⁵⁰ לון מלעילא אקרי תפלה ואתקדשת בקדושתהון (וכלא) אקרי קדושה ואקרי תפלה וכדין אקרי מלכות מלכות שמים שלימה¹⁶⁵¹</p>	<p>ארבע פרשיות של תפילין בארבעה בתים באותן תפילין של ראש וכמו שהם ארבע פרשיות באותן תפילין של ראש אף כך כולן בתפילין של יד בבית אחד שהרי בתפלה של יד אין לה מעצמה כלום אלא מה שלוקחת מלמעלה וסוד זה "כל הנחלים הולכים אל הים ומתוך שלוקחת אותם מלמעלה נקראת תפלה ומתקדשת בקדושתם (והכל) נקראת קדושה ונקראת תפלה ואז נקראת מלכות מלכות שמים שלימה.</p>
<p>ארבע פרשיין הא¹⁶⁵² אוקימנא רזא¹⁶⁴ דלהון בכמה דוכתי אבל פרשה קדמאה (&) קדש לי כל בכור דא איהו רזא</p>	<p>ארבע פרשיות הרי בארנו את הסוד שלהם בכמה מקומות אבל פרשה ראשונה קדש לי כל בכור זהו סוד</p>
<p>מנ/ב</p>	
<p>עלאה דכליל כל ארבע בתים ברזא דנהירו עלאה דנפקא מאין¹⁶⁵³</p>	<p>עליון שכולל כל ארבעה הבתים בסוד האור העליון שיוצא מאין.</p>
<p>וכל אינן ארבע אתרמיזו הכא קדש דא קדושה עלאה רזא דחכמתא עלאה דמתמן¹⁶⁵⁴</p>	<p>וכל אותן ארבע נרמזו כאן קדש זו קדושה העליונה סוד החכמה העליונה שמשם הכל מתקדש בסוד הגניזה</p>

¹⁶⁴⁵ ר"ל להסתמך לנוק' ביסוד דדכורא ולכך סומכין לה קשר של יד כידוע (יהל אור).

¹⁶⁴⁶ להתייחד זו"ג שהן תש"ר ותש"י וז"ש ותפלה של כו' (יהל אור).

¹⁶⁴⁷ ר"ל שלא להפסיק ביניהן כמ"ש (סוטה מד ע"ב מנחות לו ע"א) הסח בין תפילין לתפילין כו' דתש"ר באין להתייחד עם תש"י (יהל אור).

¹⁶⁴⁸ נדצ"ל "ברזא" וקאי אלעיל, ואקרי צדיק נאמן ברזא כו' ר"ל בסט' דתש"י נק' עבד כנ"ל וגם שהוא בסטרא דמלכות שמסט' נק' ישראל עבדים והוא אדון כל הארץ ומסט' דת"ת נק' בנים כי ת"ת אב הרחמים וז"ש אבינו מלכנו אם כבנים וכו' (יהל אור).

¹⁶⁴⁹ ר"ל ולפי שמקבלת מכולם לפיכך יש לה ג"כ ד' פרשיות ולפי שהיא כלל כולם ובה נכללים באחד לפיכך בה בית א' (יהל אור).

¹⁶⁵⁰ ר"ל לפיכך נק' ג"כ תפלה של יד וקדושה (יהל אור).

¹⁶⁵¹ רומז למ"ש (ברכות דף יד טו) הרוצה שיקבל מלכות שמים שלמה יניח תפילין כו' ור"ל שמלכות שלימה עם שמים ת"ת בכל ד' גוונין (יהל אור).

¹⁶⁵² ר"ל שכבר פי' הרבה פעמים אבל כאן יפרש יותר (יהל אור).

¹⁶⁵³ כידוע שחור"ב וחר"ג דתפילין יוצאין מב' ידים וב' כתפין דא"א (יהל אור).

¹⁶⁵⁴ כידוע שכל הספירות נקראו קודש כשמקבלין מחכמה שנקרא קודש (יהל אור).

ספר שמות

<p>כלא אתקדש ברוא דגניזו עלאה דיתקרי קדש לי דא בינה רוא דעלמא עלאה היכלא פנימאה¹⁶⁵⁵ (ורוא דא (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים (במדבר ג יג) כי לי¹⁶⁵⁶ כל בכור (שמות יט ה) והייתם לי סגולה) כ"ל רוא דחסד¹⁶⁵⁷ בכל דוכתא בין לעילא בין לתתא בכור' דא בן בכור¹⁶⁵⁸ דכתיב (שם ד כה) בני בכורי ישראל והאי בן בכור כליל כל סטרין וכל גוונין ובגין כך קרא כליל כלהו ארבע ברוא דחכמתא עלאה אבל דא באורה כלל למנדע דכלא כליל בהאי אבל באורה פרט כל חד בלחודוי דא איהי פרשתא קדמאה דכליל כל שאר פרשיין</p>	<p>העליונה שנקראת קדש לי זו בינה סוד העולם העליון ההיכל הפנימי (וסוד זה כי לי בני ישראל עבדים כי לי כל בכור והייתם לי סגולה) כ"ל סוד החסד בכל מקום בין למעלה בין למטה בכור' זה בן בכור שכתוב בני בכורי ישראל ובן בכור זה כולל כל הצדדים וכל הצבעים ולכן הכתוב כולל את כל הארבע בסוד החכמה העליונה אבל זה בדרך כלל לדעת שהכל כלול בזה אבל בדרך פרט כל אחד לבדו זוהי פרשה ראשונה הכוללת כל שאר הפרשיות.</p>
<p>פרשה תניינא (&) והיה כי יביאך וגו' דא בינה דהא בפרשתא דא איהי יציאת מצרים דהוה מסטרא דיובלא ועל דא שירותא דילה והי"ה דהא מלה דא איהי ביובלא ובגין כך שמא דילה והי"ה דלית והיה (נ"א הויה) אלא באתר דא דאיהו זמין¹⁶⁵⁹ לאתמשכא לתתא ולאנהרא בוצינין ולאשתכחא בדרגא תתאה (נ"א והיה כמאן דאמר על מלכא דא¹⁶⁵ הוי (נ"א דיהוי) זמין¹⁶⁶⁰ לאתמשכא לתתא ולאנהרא בוצינין) וכלא ברוא חדא ובגין דאיהו¹⁶⁶¹ באורה טמיר לא אקרי באתגלייא בשמא דא אלא אתמסר להכימין למנדע ועל דא אתרשים בשמא קדישא במלה דא</p>	<p>פרשה שניה והיה כי יביאך וגו' זו בינה שהרי בפרשה הזו היא יציאת מצרים שהיתה מצד של יובל ולכן הראשית שלה והי"ה שהרי דבר זה הוא ביובל ולכן שמה והי"ה שאין והיה (הויה) אלא במקום זה שהוא עתיד להמשיך למטה ולהאיר מנורות ולהמצא בדרגה תחתונה (והיה כמי שאומר על המלך שאם היה (שיהיה) מוכן להמשך למטה ולהאיר מנורות) והכל בסוד אחד ומשום שהוא בדרך טמיר לא נקרא בגלוי בשם זה אלא נמסר לחכמים לדעת ועל זה נרשם בשם הקדוש בדבר הזה.</p>
<p>פרשה תליתאה (&) שמע דא איהו רוא דימינא דאקרי חסד עלאה דאיהו קא מייחד יהודא דכלא לארבע סטרין וקודשא בריך הוא מסדר ביה סדורא דכל עלמא ודא איהו דקא מתפשט¹⁶⁶² בכל סטרין אפילו גו תהומי תתאי</p>	<p>פרשה שלישית שמע זהו סוד הימין שנקרא חסד עליון שהוא מיחד את היחוד של הכל לארבעה צדדים והקדוש ברוך הוא מסדר בו את סדור כל העולם וזהו שמתפשט לכל הצדדים אפילו בתוך התהומות</p>

¹⁶⁵⁵ שז' היכלות הן והיכל השביעי בינה קדש הקדשים לפני ולפנים (יהל אור).

¹⁶⁵⁶ ר"ל שבינה נק' לי וראיה מספוק זה שמסט' דילה נפקו ממצרים כמ"ש לקמן (יהל אור).

¹⁶⁵⁷ שהוא יומא דכליל לכולהו יומין (יהל אור).

¹⁶⁵⁸ ר"ל ת"ת כמ"ש והוא נוטל ב' חלקים דעת דחור'ג ונוק' נוטלת דעת א' כידוע ובהאי בכור נרמז
 גבורה שהוא חלק ב' ולפי שבחכמה עלאה אין שם דין לפיכך לא נרמז שם גבורה בפל' רק בכללא
 (יהל אור).

¹⁶⁵⁹ שמחכמה ולמעלה אין גלוי אבל בינה קיימא לשאלה וע"י ז"ת מתבוננן בה ובסוד אה"ה דזמין
 לאולדא (יהל אור).

¹⁶⁶⁰ דהשם מורה על התגלות ובזה יגלה לנו אורה מה שהקשו כמה מקובלים קושיא עצומה מפני
 מה אה"ה בכתר ובינה והו"ה בת"ת הלא שם הו"ה ב"ה שם גדול הוא יותר משם אה"ה כי הוא
 כלל כל השמות כידוע אך בזה יתורץ מאד דהא השם מורה על התגלות והשם הוא התגלות ולכן
 בכתר ובינה ששם אין כ"כ התגלות כמו בת"ת ולכן שם שם אה"ה שאין גדול כמו שם הו"ה שאין
 גדול ההתגלות כמו התגלות שבת"ת ועי' היטב ותבין (יהל אור).

¹⁶⁶¹ ר"ל שת"ת נק' הו"ה בגלוי אבל כאן הו"ה בהיפוך אתוון בטמירו לפי שהיא עצמה אינה נגלית
 (יהל אור).

¹⁶⁶² שזן בחסדו מקרני ראמים והכל צריכין לחסדו (יהל אור).

ספר שמות

<p>בדא קודשא בריך הוא ברא עלמא כד אתעטף¹⁶⁶³ קודשא בריך הוא בעטופא דוהרא ודא דקא מייחד יחודא ובגין כך שמע סמיך ליה¹⁶⁶⁴.</p>	<p>התחתונים בזה הקדוש ברוך הוא ברא את העולם כשהתעטף הקדוש ברוך הוא בעטוף של זהר וזה שמיחד את היחוד ומשום כך שמע סמוך ליה¹⁶⁶⁴.</p>
<p>יחודא דכל יומא איהו יחודא¹⁶⁶⁵ למנדע ולשוואה רעותא יחודא דא הא אמרן בכמה דוכתי יחודא דכל יומא איהו יחודא דקרא (דברים ו ד) שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה הא בלהו חד ועל דא אקרי אחד הא תלת שמהן אינון היך אינון חד ואף על גב דקרינן אחד היך אינון חד.</p>	<p>היחוד של כל יום הוא יחוד לדעת ולשים את הרצון היחוד הזה הרי אמרנו בכמה מקומות יחוד של כל יום הוא היחוד שבפסוק שמע ישראל ה' אלהינו ה' הרי כולם אחד ולכן נקרא אחד הרי הם שלשה שמות איך הם אחד ואף על גב שקוראים אחד איך הם אחד.</p>
<p>אלא בחזיונא דרוח קדשא אתיידע ואינון בחזיו דעינא סתימא למנדע דתלתא אלין אחד ודא איהו רזא דקול דאשתמע¹⁶⁶⁶ קול איהו חד ואיהו תלתא¹⁶⁶⁷ גוונין אשא ורוחא ומיא וכלהו חד ברזא דקול (ולאו אינון אלא חד) אוף הכא יהוה אלהינו יהוה אינון חד תלתא גוונין ואינון חד.</p>	<p>אלא בחזיון רוח הקודש נודע והם במראה של עין סתומה לדעת ששלשה אלה אחד וזהו סוד של קול שנשמע קול הוא אחד והוא שלשה אופנים אש רוח ומים וכולם אחד בסוד של הקול (ואינם אלא אחד) אף כאן ה' אלהינו ה' הם אחד שלשה אופנים והם אחד.</p>
<p>ודא איהו קול דעביד בר נש ביחודא ולשוואה רעותיה ביחודא דכלא מאין סוף עד סופא דכלא בהאי קול דקא עביד בהני תלתא דאינון חד ודא איהו יחודא דכל יומא דאתגלי ברזא דרוח קודשא.</p>	<p>וזהו הקול שעשה האדם ביחוד ולשים את רצונו ביחוד של הכל מאין סוף עד סוף הכל בקול הזה שעושה בשלשת אלה שהם אחד וזהו היחוד של כל יום שהתגלה בסוד של רוח הקדש.</p>
<p>וכמה גוונין דיחודא אתערו וכלהו קשוט מאן דעביד האי עביד ומאן דעביד האי עביד אבל האי יחודא דקא אנן מתערי מתתא ברזא דקול דאיהו חד דא הוא ברירא דמלה האי בכללא לבת¹⁶⁶⁸ פרט כדקאמרן.</p>	<p>וכמה אופנים של יחוד התעוררו וכולם אמת מי שעושה זה עושה ומי שעושה זה עושה אבל היחוד הזה שאנו מעוררים מלמטה בסוד של קול שהוא אחד זהו בירור הדבר זה בכלל ואחר כך פרט כמו שאמרנו.</p>
<p>פרשה רביעאה הוא רזא דדינא קשיא¹⁶⁶⁹ (שם יא טז) השמרו לכם¹⁶⁷⁰ אלין אינון תפלין דרישא¹⁶⁷¹ ותפלין דדרועא כגוונא דא בחד ביתא והא אתערנא בהו וכלהו רזא חדא.</p>	<p>פרשה רביעית הוא סוד הדין הקשה השמרו לכם אלה הן תפלין של ראש ותפלין של זרוע כדוגמא זה בבית אחד והרי התעוררנו בהם וכולם סוד אחד.</p>

¹⁶⁶³ כמ"ש שנתעטף הקב"ה באור וברא העולם כמ"ש עוטה אור כשלמה כו' ואור הוא חסד כידוע (יהל אור).

¹⁶⁶⁴ שקול כלול מאשא ורוחא ומיא כמ"ש בס"י (יהל אור). ח"א נ ע"ב רי ע"א (לש"ו).

¹⁶⁶⁵ ר"ל שה' אלקינו הן חו"ב ה' ז"א שהן למטה חג"ת שהן ג' גוונין (יהל אור).

¹⁶⁶⁶ והיה אם שמוע (יהל אור).

¹⁶⁶⁷

¹⁶⁶⁸ דהשמר הוא ל"ת מסט' דדינא כידוע (יהל אור).

¹⁶⁶⁹ ודע כי דוקא בשל ראש יש הוי"ה ממש דהיינו חו"ב חו"ג אבל בשל יד אינו כן אלא כעין דוגמא שהרי אין בה חו"ג אלא ב' פעמים חו"ב, פי' חו"ב דאבא וחו"ב דאמא שהם בערך חו"ג לגבי חו"ב דאבא, ולכן אמר בכאן דדרועא כגוונא דא, כגוונא דייקא, ר"ל דמיון לבד (רמ"ז).

ספר שמות

<p>קשר התפלין של ראש הוא דל"ת ועל זה כתוב וראית את אחורי ולכן הוא לאחור ושם נקשר הכל בקשר אחד.</p>	<p>קשרא דתפלין דרישא איהו דל"ת¹⁶⁷⁰ ועל דא כתיב (שמות לג כג) וראית את אחורי¹⁶⁷¹ ועל דא איהו לאחורא¹⁶⁷² ותמן אתקשר כלא בקשרא חדא</p>
<p>והיא כשמניחה תפלין אלו של זרוע להתקשר (יש קשר) אחר סוד הברית הקדוש סוד זה כמו שהתעורר בכמה מקומות והכל סוד אחד אשריהם ישראל שיודעים סוד זה וצריך אדם להניחם כל יום להיות בדמות עליון ועליו כתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך (ע"כ רעיא מהימנא)</p>	<p>ואיהי כד מנחת אלין תפלין דדרועא לאתקשרא (ס"א אית קשרא) אחרא¹⁶⁷³ רוא דברית קדישא¹⁶⁷⁴ רוא דא כמה דאתער בכמה דוכתי וכלא רוא חדא זכאין אינון ישראל דידיעין רוא דא ואצטריך בר נש לאנחא לון כל יומא למהוי בדיוקנא עלאה ועליה כתיב (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך (ע"כ)</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>	<p>ברוך יהוה לעולם אמן ואמן</p>
<p>מ/ד א</p>	<p>מ/ד א</p>
<p>פרשת בשלח</p>	<p>פרשת בשלח</p>
<p>ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים וגו' (&) רבי שמעון פתח (חבקוק ג ב) תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות האי קרא קשיא ואית לאסתכלא ביה מאי שנא תפלה לחבקוק הנביא יתיר מכל שאר נביאי עלמא דלא כתיב בהו תפלה לישיעה הנביא או לירמיה או ליחזקאל או להושע או לשאר נביאי עלמא</p>	<p>ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים וגו' רבי שמעון פתח תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות פסוק זה קשה ויש להתבונן בו מה שונה תפלה לחבקוק הנביא יותר מכל שאר נביאי העולם שלא כתוב בהם תפלה לישיעה הנביא או לירמיה או ליחזקאל או להושע או לשאר נביאי העולם.</p>

¹⁶⁷⁰ וראית את אחורי, ובפ' ואתחנן (רסג רע"א) מבואר שענין הקשר של תפלין אשר נאמר על זה וראית את אחורי, הנה הוא ענין אחד עם התפלין של יד שהוא בה' בתראה, ה' דיכחה, יד כהה, דהיא שמאלא ע"ש. וכעין זה הוא ג"כ בתרגום יונתן על התורה בפסוק וראית את אחורי, אמר שם שהוא הקשר דתפלין של יד (והוא י', סוד היסוד, כמ"ש בזוה"ק ס"פ בא וכנ"ל, שהוא מאור היסוד דז"א שממנו הוא דעת דרחל, והוא סוד הקשר דתפלין של יד). ובפ' ויקהל (דף ר"א סע"א) מבואר כי סוד וראית את אחורי הנה הוא בסוד אחור וקדם צרתני, שהוא כללות כל הנוק' שהיא אחורי דכורא ע"ש והרי כ"ז הוא כעין דרשות חלוקות וכו' הקשר של ראש שהוא מהארת המלכות דתבונה עם אור הדעת המתלבש בו, הנה אותו החלק דאור הדעת אשר ממנו הוא הקשר, הנה הוא מהבחי' הראשונה דהמלכות כנ"ל, והנה הוא אור הכתר דהנוק' כי הוא שורש הראשון שלה שהיה מתחילה בת"ת דז"א כנ"ל, ות"ת דז"א הוא כתר דרחל ע' א"א (פרק ז). והרי הוה הקשר של ראש שהוא לאה הוה הוא הכתר דרחל, וכן מאור הקשר של ראש שהוא ד' כללות הד' מוחין, הנה נמשך ממנו ונעשה הדעת דרחל שהוא הקשר של יד שהוא י', והוא מאור היסוד דז"א כנ"ל מזוה"ק ס"פ בא, כי הוא עולה ונעשה הדעת דרחל שהיא הקשר של יד. והיינו כי אור היסוד דז"א הנה הוא עולה כנגד הלב דז"א בזרוע השמאלי, ונעשה הוא שם הדעת שבה שהוא ה' דקשר של יד. והנה נעשה כ"ז ע"י הרצועות הנמשך מהקשר של ראש וכמו שמבואר כ"ז בהדרושים שם. ואמר שם, כי הרצועות הם כוללים כל הד' מוחין, והם אורות המקיפין דרחל ע"ש. והרי נמצא כי הקשר של ראש הנה הוא כללות כל אור המוחין כולן דרחל ג"כ, שהם התפלין שלה, וכן הוא כי מעיקרם הרי הם ג"כ אחד כי הם ב' הבחי' שבמלכות כנ"ל (כללים ח"ב ז ע"ד).

¹⁶⁷¹ ר"ל מלכות והיא נכללת בז"א בד' של הקשר (יהל אור). עי' לקמן ריא ע"א בח"ג רסג ע"א ועי' עוד לקמן רל סע"א ורע"ב (לש"ו).

¹⁶⁷² כמ"ש"ל איהי אחור דיליה ע"ש היטב (יהל אור).

¹⁶⁷³ ר"ל שהקשר ש"י הוא יסוד נכלל בה (יהל אור).

¹⁶⁷⁴

ספר שמות

<p>אלא הכי תנינן אלישע זכה¹⁶⁷⁵ בהאי עלמא מה דלא זכה נביאה אחרא בר ממושה (ועם כל דא לא בעא לאטרהא למריה¹⁶⁷⁶) תא חזי מאי דכתיב (מ"ב ד ח) ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה גדולה מאי אשה גדולה אלא גדולה בעובדהא¹⁶⁷⁷ דכל בני (ס"א דרא¹⁶⁷⁸) ביתא משתבחין בה והיא עקרא דביתא¹⁶⁷⁹ ובגין דבעלה לא הוה שכיח בביתא¹⁶⁸⁰ למהוי עקרא לא הוה אדכר הוא אלא היא</p>	<p>אלא כך שנינו אלישע זכה בעולם הזה מה שלא זכה נביא אחר פרט למשה (ועם כל זה לא רצה להטריח את אדונו) בא וראה מה כתוב ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה גדולה מה זה אשה גדולה אלא גדולה במעשיה שכל בני (הדור) הבית משתבחים בה והיא עיקר הבית ומשום שבעלה לא היה מצוי בבית להיות עיקר לא נזכר הוא אלא היא.</p>
<p>ותו ושם אשה גדולה (&) גדולה על כל שאר נשי עלמא¹⁶⁸¹ דהא שאר נשי עלמא כד חמאן אושפיזא בביתא מצטערין ביה ודחקן ביה¹⁶⁸² כל</p>	<p>ועוד ושם אשה גדולה גדולה על כל שאר נשות העולם שהרי שאר נשות העולם כשרואות אורח בבית</p>

¹⁶⁷⁵ דהיינו שזכה לקירון פנים כמשה, בסוד אלישע דהיינו ש"ע נהורין המאירים בב' פעמים א"ל מלא, וב' פעמים גי' הפני"ם, אמרו רז"ל שהיה מתהלך בהרים מפני שלא ינזקו הרואים פניו ובפרט הנשים כנזכר בפרקי רבי אליעזר. וטעם הדבר נראה נלע"ד שהוא מובן עם מ"ש בספר הכוונות בתפילת ראש השנה בכוונת מלך עוזר, כי אין לז"א רק ק"ן נהורין מש"ע נהורין דאריך מאנפוי והמלכות יש לה כל הש"ע, ושזה סוד מה שאמרו רז"ל לא היה יכול להסתכל בפני חוה. ולכן תמצא ששבחה התורה את האמהות שהיו יפות להורות שלהיות שהתקינו פגם חוה זכו ליפיה, ומן הטעם הלזה לא היו יכולות הנשים להסתכל בפני אלישע, שהוא היה מן המובחר של קין דכתיב ביה (בראשית ד ה) ואל קין ואל מנחתו לא שע"ה, ולכן ויפלו פניו, הוא אור הפנים שהיה לו, אבל אלישע פירושו אל"י ש"ע, פי' שיש לו מסוד אל"ל של ש"ע נהורין. ונראה שאמר אלי בלשון יחיד מפני שהארתו היתה מאריך ולית שמאלא בהאי עתיקא (רמ"ז). אין הכוונה על הנבואה וכו' אלא על מעשה ניסים שעשה יותר מכל הנביאים (מ"מ). אלישע זכה לקירון פנים כידוע בסוד אלישע שהם ש"ע נהורין הנ"ל וכמ"ש ויהי נא פי שנים ברוחך אלי ולכן שניהם [גם אליהו] היה בכח ידם להחיות את המתים שלא בציוי הש"ת (ב"ע כב ע"ב).

¹⁶⁷⁶ ר"ל אע"פ שהיה גוזר והקב"ה מקיים לא בעא לאטרחא למארי' שיתן לו עושר ולא יצטרך לאחרים (מ"מ).

¹⁶⁷⁷ והנה השונמית שהיתה אחות אבישג שתייהן היו יפות מאד והיו מסוד שתי האמהות בלהה וזלפה כמ"ש בליקוטי תלמידי הרב, וכנראה משם השונמית היתה מסוד רחל, ולכן היתה גדולה בעובדהא, כי כל מעשיה הוא תיקון בנוק' רחל דוקא (רמ"ז).

¹⁶⁷⁸ להיותה ניצוץ מאמן של ישראל וגם לגודל יופיה, כי על כן היה לה שייכות עם אלישע (רמ"ז).

¹⁶⁷⁹ כי כן רחל היא עקרת הבית (רמ"ז).

¹⁶⁸⁰ יש שתי בחינות רי"ו, האחת הוא דס"ג מ"ה ב"ן והם רי"ו אותיות דג' פסוקי ויסע ויבא ויט, והם גימ' גבורה שעיקרם לתיקון הנוק', והם בחינת נר"ן. והשנית הוא השם דע"ב שמות שהוא מסוד ע"ב דידו"ן גימ' חס"ד ויש בו רי"ו אותיות גם כן. וה"ס אריה מן הימין, והוא ענין טיפת הזכר דחסד אתגליא בפום אמה, ואז נקראת הנוק' תב"ל, ב' פעמים רי"ו שהיא מתובלת מחו"ג שאז הוא לה זווג דפנים בפנים מה שאין כן כשאין בה אלא הר"ו דגבורה אז הוא דאחור באחור, ואז הוא שליטת הנוק' כי אין האיש בביתו. וז"ש שבעל השונמית לא היה נמצא בבית להיות עיקר, ירצה היה בבית אך הרי הוא כאילו לא היה, כיון שלא היה בו כח להיות עיקר ולזכות לשפע דע"ב הדוכרי, ולכן לא היה מנהיג הוא אלא היא, שהיתה בזכותה מתוקנת כל צרכה ברי"ו שלה. ולכן אמר לה אלישע את חובקת בן, שכל כחה היה משם ב"ן שהוא הגבורה שתחילתו משם ס"ג כנודע ליודעים. ולכן הוצרך חבקוק למות דוגמת מלכי אדום, ואלישע החייהו בהורידו עליו סוד מלך הדר מהדרת פניו שהם מסוד אל דאיהו חסד אל, וה"ס שני החיבוקין דימין שלו ודשמאלא שלה. ובזה יש גם שייכות לענין הזה עם פרשתנו שבה נזכרת יציאת ישראל בכח שם זה דויסע ויבא ויט, וזה מלבד מ"ש לקמן בהנחת רוחות של ישראל בשירי המלאכים דוגמא דשל חבקוק, ע"ע. באופן שהשונמית נקראת אשה גדולה להיות בה ניצוץ רחל אמנו עקרת הבית, ולהיות שהיתה גדולה לגבי בעלה כי היא היתה מושפעת בזכותה מכל כח גדלות השכינה, ונמצאת גדולה כלפי כל דורה בבחינה הראשונה וכמו כן לעומת בעלה בבחינה שניה מה שאין כן בגבורות שאין מגמתן מצד עצמן להשפיע אלא לקבל מהחסדים, וכמשה"ה (ג טז) ואל אישך תשוקתך, ולכן אין נדיבות בנשים (רמ"ז).

¹⁶⁸¹ נ"ל לפי שהיתה גלגול חוה והוא נק' האדם הגדול והיא נקראת אשה גדולה (רח"ו).

¹⁶⁸² יש להן צער פנימי בנפשותן באורחים, וכן אינן רוצין לגמול להם חסד בגופן ובמעשה ידיהן אדברה דחקן ביה, נדחקות ודוחקות עצמן מלפעול כדי שלא יהנה האורח, וכל שכן לאפקא עליה

ספר שמות

<p>שכן לאפקא עליה ממונא והאי חדת ביה באושפיזא¹⁶⁸³ ולאפקא עליה ממונא כל שכן כיון דחמת ליה לאלישע¹⁶⁸⁴ חדת ביה להרא ועל דא שבחא דכלא דאתתא היא¹⁶⁸⁵ דהא אושפיזא דביתא דאתתא היא¹⁶⁸⁶ ובגין כך ושם אשה גדולה גדולה על שאר נשין</p>	<p>מצטערות בו ודוחקות אותו וכל שכן להוציא עליו ממון והיא שמחה באורח ולהוציא עליו ממון כל שכן כיון שראתה את אלישע שמחה בו מאד ועל כן השבח של הכל הוא של האשה שהרי האורח של הבית הוא של האשה ולכן [כתוב] ושם אשה גדולה גדולה על שאר הנשים</p>
<p>ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא (&) כמה ידעה אלא הא אוקמוה חבריא דשויפא חורא זריקת ליה בערסיה ולא חמת ביה קרי מעולם ולא אעבר זבובא בפתוריה</p>	<p>ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא כמה ידעה אלא הרי פרשוה החברים שסדין לבן שמה לו במטתו ולא ראתה בו קרי מעולם ולא עבר זבוב על שלחנו.</p>
<p>הני מילי קשיין אי תימא דלא חמת ביה קרי הא סגיאין אינון בני נשא הכי בעלמא מה שנויא הכא ואי תימא דלא עבר זבובא בפתוריה אמאי כתיב הנה נא ידעתי וכי היא ידעת ולא אחרא והא כל אינון דחמו ליה אכיל בפתוריה הוו ידעי</p>	<p>הדברים הללו קשים אם תאמר שלא ראתה בו קרי הרי רבים הם בני אדם כאלה בעולם מה השני כאן ואם תאמר שלא עבר זבוב על שלחנו למה כתוב הנה נא ידעתי וכי היא ידעה ולא אחר והרי כל אלו שראוהו אוכל בשלחנו היו יודעים.</p>
<p>אלא שפיר קאמרת אבל הנה נא ידעתי היא ידעה ולא אחרא בגין דהיא מתקנת ערסיה בשעתא דשכיב בליליא ובשעתא דקאים בצפרא והאי דקאמרי דשויפא חורא זריקת ליה בערסיה הכי הוה ובה ידעה¹⁶⁸⁷ דארהא דעלמא כיון דקאים בר נש מערסיה סליק שויפא דנאים בה ריחא מנוולא והאי בשעתא דסלקת ההוא שויפא מערסיה הוה סליק ריחין כריחין דגנתא דעדן אמרה אי לאו דקדישא הוא וקדושה דמריה עליה לא סליק ריחא קדישא</p>	<p>אלא יפה אמרה אבל הנה נא ידעתי היא ידעה ולא אחר משום שהיא תקנה את מטתו בשעה ששכב בלילה ובשעה שקם בבוקר וזה שאמרו שסדין לבן שמה לו במטתו כך היה ובזה היא ידעה שדרך העולם כיון שעומד אדם ממטתו מעלה הסדין שישן בו ריח מנוול וזה בשעה שלקחה אותו סדין ממטתו היה מעלה ריחות כריחות גן עדן אמרה אלולי שקדוש הוא וקדושת אדונו עליו לא היה מעלה כזה ריח קדוש.</p>
<p>הכי בגיני כך בעי לאתפרשא מן ביתא דלא אזדהר בר נש כל כך בביתא אבל אמרת (שם י)</p>	<p>משום כך צריך לפרש מן הבית כי לא נזהר אדם כל כך בבית אבל אמרה</p>

ממונא, להיותו היותר חיצון הוא גבורה יותר קשה, ומכל שכן שלא תפוצנה לההנות בו את אחרים (רמ"ז).

¹⁶⁸³ כי להיותה ניצוץ רחל היה בה מיתוק החסד שמחה באורח. וזהו פירוש שלישי על תואר גדולה שר"ל מושפעת ונמתקת ממדת הגדולה, ולכן תמיד היתה שמחה באורחים ולהוציא עליהם ממון (רמ"ז).

¹⁶⁸⁴ כי נשמתה ראתה לה כי עתידה היא לקבל ממנו מיתוק גדול, ולכן מרוב שמחתה בו כתוב (ד ח) ותחזק בו (רמ"ז).

¹⁶⁸⁵ ירצה שדוקא על האשה הגדיל שלמה את השבח באומרו (משלי לא י) אשת חיל מי ימצא, והאריך בא"ב כל כך, והיינו שבחא דכלא, שהרי בא"ב נכלל הכל וטעמו דהא אושפיזא דביתא דאתתא היא (רמ"ז).

¹⁶⁸⁶ פי' הנהגת דירת הבית הוא של האשה, וכמו שאמרו רז"ל ביתו זו אשתו, שהרי ע"י רחל מתנהגים העולמות בהיותה בבנינה מחזה זעיר ומטה, שאז יש לה שני אורות בסוד כ"ד כ"ד ושני אורות [ב' פעמים או"ר] סודם ב"ת כנזכר באוצרות חיים, ואז נקראת אשת ח"ל בגי' כ"ד כ"ד. ואל זה רמז באומרו שבחא דכלא, שהוא הא"ב דאשת חיל, והיינו אושפיזא דביתא (רמ"ז).

¹⁶⁸⁷ פי' הא והא איתא (רח"ו).

ספר שמות

<p>נעשה נא עליית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבע אלה למה אלא בנין דאינון תקונא דכנסת ישראל דאתקריאת עליית קיר והכי אתקריא כמה דכתיב (ישעיה לח ב) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר</p>	<p>נעשה נא עלית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבעה אלה למה אלא משום שהם תקון של כנסת ישראל שנקראת עלית קיר וכך נקראת כמו שכתוב ויסב חזקיה פניו אל הקיר.</p>
<p>מטה ושלחן וכסא ומנורה לאו אינון כתיקונא דשמושא דהא כסא קא בעי בקדמיתא ולבתר שלחן לבתר מנורה לבתר מטה אמאי אקדימת מטה בנין דהיא חביבה עליה יתיר מכלא ואקדים בר נש מה דחביב עליה</p>	<p>מטה ושלחן וכסא ומנורה הם אינם כמו תקון השמוש שהרי צריך בתחלה כסא ואחר כך שלחן אחר כך מנורה אחר כך מטה למה הקדימה מטה משום שהיא חביבה עליו יותר מהכל ומקדים אדם מה שחביב עליו.</p>
<p>ויהי היום ויבוא שמה (מ"ב ד יא) ויהי היום מאן הוא יומא דא אלא כמה דאוקמוה ותא הזי ההוא יומא יומא טבא דראש השנה הוה דאתפקדו ביה עקרות דעלמא ואתפקדן ביה בני עלמא קרא לשונמית ואמר (שם יג) הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת בניני כך אצטריכנא לעינא יומא דא בדיני דעלמא דקודשא בריך הוא דאין ביומא דא</p>	<p>ויהי היום ויבא שמה ויהי היום מיהו יום זה אלא כמו שבארוה ובא וראה אותו יום יום טוב של ראש השנה היה שבו נפקדו עקרות העולם ונפקדים בו בני העולם קרא לשונמית ואמר הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת משום כך הצטערתי¹⁶⁸⁸ לעיין היום הזה בדיני העולם שהקדוש ברוך הוא דן ביום הזה</p>
<p>מ/ד/ב</p>	
<p>לעלמא ובנין דאתפרשנא בלחודאי באתר דא אצטריכנא לאסתכלא ברניזו דעלמא</p>	<p>את העולם ומשום שנפרדתי לבד במקום זה הצטרכתי להסתכל ברוגז של העולם.</p>
<p>(שם יג) ומה לעשות לך היש לדבר לך אל המלך¹⁶⁸⁹ או אל שר הצבא¹⁶⁹⁰ וכי מלה דא¹⁶⁹¹ למה אצטריכא לגבי אתתא דלא נפקת ולא אזלת ולא עאלת בהיכלא דמלכא אלא יומא¹⁶⁹² דא הוה גרים דכל בני עלמא יתביין (נ"א קיימין) בדינא ובהווא יומא אקרי קודשא בריך הוא</p>	<p>ומה לעשות לך היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא וכי דבר זה למה האשה צריכה שהרי אינה יוצאת ולא הולכת ולא נכנסת להיכל המלך אלא יום זה היה גורם שכל בני העולם יושבים (עומדים) בדין ובאותו יום נקרא הקדוש ברוך הוא מלך המלך</p>

1688

¹⁶⁸⁹ ב"ד עליון באצילות (אור יקר).

¹⁶⁹⁰ ב"ד המלאכים ושר הצבא ה' השליט שם בהיכלות. ואפשר לפרש המלך בינה כדמפרש "המלך המשפט". "שר הצבא" ת"ת שהוא שר של הנצ"ח וההו"ד שהם צבא ודאי או מלכות שהיא שר על צבא הנפרדים והיינו בני חיי ומזוני הם תלויים במלך לכולהו פירושי ושאר העניינים בשר הצבא לכלהו פי' כדאמרי בני חיי ומזוני לאו בזכותא היכל זכות אלא במזלא באצילות או לאו בזכותא בשבע מדות אלא במזלא מבינה ולמעלה (אור יקר).

¹⁶⁹¹ פי' בשלמא אם לא אמר לה אלא היש לדבר לך וגו' הייתי אומר שכוונתו על איזה דבר שהוצרך לבעלה ואשתו כגופו, אבל אחר שפרט תחילה ומה לעשות לך נראה שרצה לומר על פרטי הנוגע לה, ועל זה הקשה בכח כי אין שום פרטי עם המלך אל אשה שאינה יוצאת ואם יוצאת אינה מהלכת בשוק ואם מהלכת הוא לבית הכנסת או לבית אביה וקרובותיה ולא לבית המלך (רמ"ז).

¹⁶⁹² ירצה להיותו ראש השנה לכן שאלה היש לדבר וגו', כי בו יושב העולם בדין וחרדים מפחדו וחשב שכך היתה השונמית יראה, וגם זה בעצמו גרם לו לומר אל המלך ולא דבר בפירוש אל ה' שזו היתה כונתו, אלא אמר לה אל המלך כי אז אקרי קודשא בריך הוא מלך, כי כל כוונת ראש השנה עד יום הכפורים היא לתיקון המלכות ובכל יום נותן לה בחינה אחת מט' מלכיות שלו וכנז"ל, ולכן נקרא מלך, ובזה היא נבנית בי' ספירות שהם י' שמות ב"ן שיש בהם צ' אותיות כמנין מלך, ולהיות שמלכיות אלו הן משל זעיר לכן נקראת אז רחל שם המלך המשפט, שאין הפירוש מלך המשפט, כי ה' הידיעה לא תבוא בסמיכות, אלא ר"ל המלך שהוא המשפט (רמ"ז).

ספר שמות

<p>המשפט אמר לה אם את צריכה בשבילך אצל המלך העליון על המעשים שבידיך.</p>	<p>מלך המלך המשפט אמר לה אי את אצטריך לך לגבי מלכא עלאה על עובדין די בידך</p>
<p>ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת מה אמרה אלא בשעה (בזמן) שהדין תלוי בעולם שלא יפרד אדם לבדו ולא יהיה רשום למעלה ולא יכירו אותו לבדו שהרי בזמן (אחר) שהדין תלוי בעולם אותם שנודעים ורשומים לבדם אף על גב שהם צדיקים הם נתפסים בראשונה ועל כך לא צריך לאדם להיפרד מן העם לעולם שבכל זמן רחמי הקדוש ברוך הוא על העם כולם כאחד (ואין צריך האדם לפרוש מן העם לעולם) ולכן אמרה בתוך עמי אנכי יושבת ולא רוצה להיפרד מהם כמו שעשיתי עד היום הזה.</p>	<p>ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת (&) מאי קאמרת אלא בשעתא (נ"א בזמנא) דדינא תליא בעלמא לא יתפרש בר נש בלחודוי ולא יתרשים לעילא ולא ישתמודען ביה בלחודוי דהא בזמנא (אחרא)¹⁶⁹³ דדינא תליא בעלמא אינון דאשתמודעון ורשימין בלחודייהו אף על גב דזכאיין אינון אינון אתפסן בקדמיתא ועל דא לא לבעי ליה לאיניש לאתפרשא מבין עמא לעלם דבכל זמנא רחמי דקודשא בריך הוא על עמא כלהו כחד (ולא ליבעי ליה לאיניש לאתפרשא מן עמא לעלם) ובגיני כך אמרה בתוך עמי אנכי יושבת ולא בעינא לאתפרשא מנייהו כמה דעבדנא עד יומא דין</p>
<p>ויאמר גיחזי אבל בן אין לה וגו' אמר לה אמר לה אלישע הרי ודאי שהשעה עומדת שהרי היום גורם ויאמר למועד הזה כעת חיה את חובקת בן ותהר האשה ותלד בן למועד הזה כעת חיה אשר דבר אליה אלישע למועד ודאי¹⁶⁹⁵ לבתר מית מאי טעמא מית¹⁶⁹⁶ אלא בגין דאתייהיב לה¹⁶⁹⁷ ולא לבעלה ומאתר דנוקבא אתקשר¹⁶⁹⁸ ומאן דאתקשר בנוקבא מיתה אודמנת קמיה מנא לן דלה אתייהיב דכתיב את חובקת בן¹⁶⁹⁹</p>	<p>ויאמר גיחזי אבל בן אין לה וגו' (&) אמר לה אלישע הא ודאי שעתא קיימא¹⁶⁹⁴ דהא יומא גרים (&) ויאמר למועד הזה כעת חיה את חובקת בן ותהר האשה ותלד בן למועד הזה כעת חיה אשר דבר אליה אלישע למועד ודאי¹⁶⁹⁵ לבתר מית מאי טעמא מית¹⁶⁹⁶ אלא בגין דאתייהיב לה¹⁶⁹⁷ ולא לבעלה ומאתר דנוקבא אתקשר¹⁶⁹⁸ ומאן דאתקשר בנוקבא מיתה אודמנת קמיה מנא לן דלה אתייהיב דכתיב את חובקת בן¹⁶⁹⁹</p>
<p>בא וראה באברהם כתוב טוב אשוב אליך ולא אליה אליך ודאי בך נקשר</p>	<p>תא חזי באברהם כתיב¹⁷⁰⁰ (בראשית יח י) שוב אשוב אליך ולא אליה אליך ודאי בך אתקשר</p>

¹⁶⁹³ כלומר ודאי ביד אלישע לא היה פחד שהוא יוציאנה לאורה במשפטה מכח תפלותיו אמנם היא לא ידעה שיש כח בו לכ"כ, ולכן השיבה "ברוך עמי" וכו' (אור יקר).

¹⁶⁹⁴ שהיום עצמו מסוגל לפקידת עקרות כדפי' לעיל, ולזה קודם שהתפלל עליה בתוך כדי דבור בשרה, ובלי ספק שאח"כ עמד בתפלה. או אפשר שהקב"ה עצת מלאכיו ישלים אפילו בדבורו הקל (אור יקר).

¹⁶⁹⁵ הורה על מה שפירש ויהי היום ראש השנה, והיינו לשון "למועד" מועד ממש כפשוטו (אור יקר).

¹⁶⁹⁶ כי בלי ספק כשהתפלל אלישע לא שאל אלא בן כשר והגון שיחיה (אור יקר).
¹⁶⁹⁷ שהיא נקבה והיינו שהנשים מרכבה למלכות ושם המות אחוזה והנמשך משם בהכרח תשלוט בו המות ולכן שלט המיתה בו (אור יקר).

¹⁶⁹⁸ כתב הרב כי חבקוק הוא מנשיקין דדכורא וניתנו לנוק' ואזלת בקרתא הליך בנימוסהא ונעשה נוק' וז"ש את חובקת בן (מ"מ).

¹⁶⁹⁹ את חובקת אותו מן הדכורא ויצחק היה מנשיקין דנוק' שניתנו לדכורא ונעשו דכורא וז"ס והנה בן לשרה אשתך פי' שהיה משרה מתחילה שהיא מלכות ואח"כ ניתן לדכורא ולכן כתיב טוב אשוב אליך שהוא דכורא. וכתב הרח"ו שפי' זה עיקר כמ"ש בליקוטים ובזה מובן לשון זה, ובפ' חיי שרה הארכנו על פ' והנה בן לשרה אשתך ובפ' בראשית בענין חבקוק (מ"מ).

¹⁷⁰⁰ פליג' אמאי דקאמר שמיתת יצחק בעקידה היה מפני שנתן לשרה כאומר ושרה בן, וי"ל דלא פליגא והיינו שיש שני עניינים מי שנתן כולו לנקבה מת ממש (אור יקר). נזכר בכמה מקומות בזוהר שיצחק בא מסטרא דנוק' וכו', יש זוג עליון דנשיקין הנקרא דבקתא דרוחא ברוחא וכללותו שני

ספר שמות

<p>ולא בנוקבא מאן דאתי מסטרא דנוקבא מותא אקדים לרגלוי (&) ותעל ותשכיבהו על מטת איש האלהים בנין דתמן חמת קדושה עלאה מכלא</p>	<p>ולא בנקבה מי שבא מצד הנקבה המות מקדים לרגליו ותעל ותשכבהו על מטת איש האלהים משום ששם ראתה קדושה עליונה מהכל.</p>
<p>ויאמר לה השלום לך השלום לאישך השלום לילד (&) מכאן דהיא עקרא דביתא ולא עוד אלא דאיהי אזלת אבתריה ולא בעלה ויגש נחזי להדפה (&) הא אוקמוה</p>	<p>ואמר לה השלום לך השלום לאישך השלום לילד מכאן שהיא עיקר הבית ולא עוד אלא שהיא הלכה אחריו ולא בעלה ויגש גיחזי להדפה הרי פרשוה.</p>
<p>ויאמר איש האלהים הרפה לה (&) מאי שנא הכא דאמר איש האלהים וכד הוה במתא אלישע אלא הכא ודאי איש האלהים דהכא (ס"א הוא) הוא¹⁶⁷ דוכתיה¹⁷⁰¹ ולא במתא ולא בשעתא דהווי בני נביאי קמיה</p>	<p>ויאמר איש האלהים הרפה לה מה שונה כאן שאמר איש האלהים וכשהיה בעיר אלישע אלא כאן ודאי איש האלהים שכאן (הוא) ראה מקומו ולא בעיר ולא בשעה שהיו בני הנביאים לפניו.</p>
<p>ויהו"ה העלים ממני וגו' (&) כמה דאת אמר (שם יט כד) ויהו"ה המטיר על סדום ועל עמורה דא בי דינא דלתתא¹⁷⁰² ולא הגיד לי מאי טעמא לא ידע אלישע אלא אמר קודשא בריך הוא ומה אנא קטיל להאי אי אימא ליה לא ימות דהא נבזבזא דיליה הוא ודאי אית ליה למימת דהא¹⁶⁸ אתמר דכתיב (&) את חובקת בן ומאתר דנוקבא גרים מותא ובגיני כך לא אמר ליה</p>	<p>וה' העלים ממני וגו' כמו שנאמר וה' המטיר על סדום ועל עמורה זה בית דין של מטה ולא הגיד לי מה הטעם לא ידע אלישע אלא אמר הקדוש ברוך הוא ומה אני אהרוג את זה אם אמר לו לא ימות כי המתנה שלו היא ודאי שיש לו למות שהרי נאמר שכתוב את חובקת בן וממקום הנקבה גורם מות ולכן לא אמר לו.</p>
<p>ויאמר לגחזי חגור מתניך וקח משענתי בידך ולך (&) והא אוקמוה ואסתלק ניסא מניה חי יהו"ה וחי נפשך אם אעזבך (&) אמאי כיון דגיחזי הוה אזיל אלא היא ידעת ארחוי דהווא רשע דגיחזי דלאו איהו כדאי דישתכח ניסא על ידוי</p>	<p>ויאמר לגיחזי חגור מתניך וקח משענתי בידך ולך והרי פרשוה שהסתלק הנס ממנו חי ה' וחי נפשך אם אעזבך למה כיון שגיחזי היה הולך אלא היא ידעה את דרכי אותו גיחזי הרשע שאינו כדאי שימצא נס על ידו.</p>
<p>וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וגו' (&) אמאי אלא דאשגח אלישע וידע דאתרא (נ"א דאתתא הוא) דא הוא דגרים דאתקשר ביה השתא וישם פיו על פיו¹⁷⁰³ ועיניו על עיניו לקשרא ליה באתרא אחרא עלאה אתר דחיין אשתכחו ביה</p>	<p>וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וגו' למה אלא שאלישע השגיח וידע שמקום (שהאשה הוא) זה הוא שגרים שנקשר בו כעת וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו לקשר אותו למקום אחר עליון המקום שנמצאים בו חיים.</p>

הבלים, דהיינו ההבל היוצא מפי הזכר וניתן לפי הנקבה בנשיקתו, והשני הבל היוצא מפיה לתוך פיו בנשיקתה. והנה הרח"ו ז"ל הסתפק איזה מהשנים מעולה, והסביר פנים לשני צדדי הספק, והעלה דיותר חשוב של הנקבה המושפע לתוך הזכר שאעפ"י ששורשו נקבה אחר כך נהפך והיה זכר, וזה היה שרש יצחק, ושלכן מצד שהיה תחלתו נקבי הוצרך לעקידה שאז פרחו נשמתו, אבל לא היתה מיתה ממש מפני שסופו ועיקר מציאותו הוא זכר, ולזה נאמר באברהם (בראשית יח, י) אשוב אליך, ולא אליה, שלא תחשוב דאזלינן בתר התחלה אלא בך אתקשר, אותו ההבל המיוחס בראשונה לשרה יתקשר וייתחד בך, אבל חבוקק בא מהבל דידיה המושפע לתוך פיה ונהפך לבחינת נקבה והוצרך למיתה, שכיון שהוא שלה שנשאר בה, כשבאה אותה הנשמה למטה באה מסטר נוקבא (רמ"ז).

¹⁷⁰¹ פי' בבית המדרש שלו בשדה שהנביאים עמו (מ"מ).

¹⁷⁰² בינה ותבונה, ב"ד שלמעלה ס', וב"ד שלמטה מ' (בהגר"א על ס"י כג ע"א), ועי' בהגר"א בתיקו"ז צ ע"ד: שיתין פולסי ומ' מכות הראויין להשתלש.

¹⁷⁰³ פי' עתה שרצה להחיותו המשיך לו נשמת מז"א (מ"מ).

ספר שמות

<p>ולא יכיל לאעקרא ליה¹⁷⁰⁴ מאתר דאתקשר ביה בקדמיתא אלא אתער רוחא חדא מלעילא ואתקשר בהאי אתר ואתיב ליה נפשיה דאי לאו הכי לא הוה קאים לעלמין ויזורר הנער עד שבע פעמים¹⁷⁰⁵ (&) ולא סליק יתיר כמה דאת אמר (תהלים צ"י) ימי שנתינו בהם שבעים שנה</p>	<p>ולא יכל לעקור אותו ממקום שנקשר בו בתחלה אלא עורר רוח אחת מלמעלה ונקשר במקום זה והשיב לו את נפשו שאם לא כך לא היה עומד לעולמים ויזורר הנער עד שבע פעמים ולא עלה יותר כמו שנאמר ימי שנתינו בהם שבעים שנה.</p>
<p>ודא הוא חבקוק נביאה כמה דאת אמר את חובקת בן אי הכי חבוק מבעי ליה אמאי חבקוק תרי אלא חד</p>	<p>וזה הוא חבקוק הנביא כמו שנאמר את חובקת בן אם כך היה צריך להיות חבוק למה פעמיים חבקוק אלא אחד</p>
<p>מה/א</p>	
<p>דאמיה וחד דאלישע דאתחבק עמיה¹⁷⁰⁶ דבר אחר תרי חבוקין הוו ביה¹⁷⁰⁷ בין להאי סטרא בין להאי סטרא¹⁷⁰⁸ חבוקא חדא ההוא אתר דהוה תלי ביה בקדמיתא חבוקא אחרניא דסליק ליה לדרגין עלאין יתיר¹⁷⁰⁹ ובגין כך חבקוק תרי¹⁷¹⁰</p>	<p>של אמו ואחד של אלישע שהתחבק עמו דבר אחר שני חבוקים היו בו בין לצד זה בין לצד זה חבוק אחד אותו מקום שהיה תלוי בו בתחלה חבור אחר שהעלה אותו לדרגות יותר עליונות ולכן חבקוק שנים.</p>
<p>תפלה לחבקוק הנביא (חבקוק ג ב) מאי תפלה¹⁷¹¹ אלא דא הוא אתר דהוה קשיר ביה בקדמיתא¹⁷¹² ודא הוא תפלה של יד על שגינות</p>	<p>תפלה לחבקוק הנביא איזו תפלה אלא זהו מקום שהיה קשור בו בתחילה וזהו תפלה של יד על</p>

¹⁷⁰⁴ פי' שלא עקר אלישע נשמה שהיתה לו ממלכות והמשיך לו של ז"א לבדה אלא המשיך לו של ז"א תוספת על אותה של מלכות שהיתה בו (מ"מ).

¹⁷⁰⁵ נראה שנתן בו אלישע ז' מקיפים ז' הבלים מז"ח דז"א (רח"ו).

¹⁷⁰⁶ פי' ששל אלישע נתאבק ונתחבק עם של אמו (רמ"ז).

¹⁷⁰⁷ וכמ"ש למעלה, ולא יכיל לאעקרא ליה מאתר דאתקשר ביה (בדינא) בקדמיתא, אלא שהכלילו משניהם יחד. ועוד י"ל שחזר ואמר תרי חבוקין וכו', לרמוז למה שכתבתי למעלה מזווג השני התחתון וכנזכר בפרשת בראשית דף ז' ע"ב, והם ממש סוד חסד וגבורה דהיינו ע"ב שמות דויסע ויבא ויט ור"ו אותיות הנזכרים שם (רמ"ז).

¹⁷⁰⁸ דהיינו ימין ושמאל מה שאין כן בשרשו העליון בחיך וגרון שהם זה תחת זה, ואע"ג דגם בהם שייך חיבוק כי סוד ההבלים הם מקיפים וכל מקיף חובק את המוקף וכנזכר בכוונות הסוכה. ומה שלא אמר חד להאי סטרא אלא בין להאי סטרא, נראה שירמוז ענין אחר והוא דקיימא לן בכמה מקומות דימינא אתכליל בשמאלא ושמאלא בימינא, אלא דגבורה הכלולה בחסד אז הגבורה טפלה לחסד וההפך בכלילות החסד בגבורה שאז הגבורה גוברת. והנה אי אפשר להוליד בלי זכר ונקבה וכל זכר הוא מחסד, באופן שכל ולד הוא חבוק משני הידים, ואולם הבאים מצד הנוק' והגבורות, הגבורות גוברות בהם, וכן היה חבקוק שנאמר בו את חובקת בן, וזהו אומרו ושם אשה גדולה, כלומר: ששלה גבר. וכן אמר למעלה דאיהי עיקרא דביתא, ואחר כך כשהמשיך עליו אלישע את מדת החסד שגם שם כלולה הגבורה הרי חיבוק שני, וכל אחד מהם מתחבקים בשני הידים, וז"ש בין להאי סטרא וכו' והבן. והיינו דהדר מפרש חבוקא חדא ההוא וכו', משום דכל חבוק בסתם הוא בשני הידים (רמ"ז). פי' בין לפי הפשט בין לפי הסוד תרין חבוקין הוו ביה של מלכות ושל ז"א ולפי הפשט של אמו של אלישע (מ"מ).

¹⁷⁰⁹ דרגין דייקא מיעוט רבים שנים, והם מדרגת גבורות הזכר ומדרגת חסדי הזכר (רמ"ז).

¹⁷¹⁰ פי' גם חבקוק רומז לשני חבוקין חדשים שנמשכו עליו משני דרגין עלאין הנזכרים. ונלע"ד שלכן נכפלה בו אות הק' לרמוז שני החיבוקין, ולא אות הח' ויקרא חחבוק או אות הב' ויקרא חבבוק, והענין לרמוז שניתוספו עליו ה' חסדים וה' גבורות של הזכר, דהא ק"ל בסוד המספר כי האחדים הם במלכות והעשירות הם בזעיר (רמ"ז).

¹⁷¹¹ מאי תפלה, כלומר מהו רמז תפלה זו ומה עניינה לכאן, וכל שכן שכבר היתה מדרגתו שכבר עלה למדרגת הזכר ואם כן מאי תפלה (רמ"ז).

¹⁷¹² הענין מובן ליודעי סוד התפילין, כי תפילין של ראש הם מוחי הזכר ממש ותפילין של יד הם מוחי הנקבה, סוד חו"ג הבאות לה מן הזכר, ולכן אמר אתר דהוה קשיר ביה בקדמיתא וכו', ור"ל

ספר שמות

<p>דההוא יומא דאתקשר ביה שגיונות דעלמא הוו תליין קמי קודשא בריך הוא וגבורה הוה שליט ועל דא אתקשר ביה האי תפלה (נ"א בהאי תפלה)</p>	<p>שגיונות שאותו יום שנקשר בו היו תלויים שגיונות העולם לפני הקדוש ברוך הוא וגבורה היתה שולטת ולכן נקשרה בו תפלה זו (בזו התפלה).</p>
<p>דבר אחר תפלה לחבקוק הנביא תפלה לחבקוק בגין חבקוק דאיהו עביד בגיניה יהו"ה שמעתי שמעך יראתי וגו' 1713 (&) תא חזי כד הוה אתער עליה רוחא דנבואה על אתר דא דהוא תפלה הוה אתי והוה דחיל ומודעזע מתלא אמרי מאן דנשיך מכלבא מקליה אזדעזע</p>	<p>דבר אחר תפלה לחבקוק הנביא תפלה לחבקוק משום חבקוק שהוא עשה בשבילו ה' שמעתי שמעך יראתי וגו' בא וראה כשמתעוררת עליו רוח נבואה על מקום זה שהוא תפלה היה בא והיה פוחד ומזדעזע משל אומרים מי שננשך מכלב מקולו הוא מזדעזע.</p>
<p>יהו"ה פעלך בקרב שנים חייהו (&) מאן פעלך אלא עליה קאמר דאיהו פעל דיליה בקרב שנים חייהו הב ליה חיין להאי פעלך בקרב שנין עלאין דבר אחר חייהו דלא ימות כד בקדמיתא</p>	<p>ה' פעלך בקרב שנים חייהו מי זה פעלך אלא עליו אמר שהוא פעל שלו בקרב שנים חייהו תן לו חיים לפעלך זה בקרב שנים עליונות דבר אחר חייהו שלא ימות כמו שבתחלה.</p>
<p>על שגיונות מאי על שגיונות על שניאות מבעי ליה כמה דאת אמר (תהלים יט יג) שניאות מי יבין אלא (כלא הוא אבל) שגיונות כמה דאת אמר (שם ז א) שגיון לדוד 1714 זיני תושבחן הוו קמייהו דנביאי למישרי עלייהו רוח נבואה כמה דאת אמר (ש"א י) ופנעת חבל נביאים יורדים מהבמה ולפניהם נבל ותוף וחליל וגו' וכתוב (מ"ב ג טו) ועתה קחו לי מנגן וגו' וכל שכן חבקוק דאצטריך ליה יתיר מכלהון לנייהא דרוחא ולבסמא לההוא אתר לאמשכא עליה רוח נבואה וכן כלהו נביאי כהאי גוונא בר ממשא דסליק על כל שאר נביאי דעלמא זכאה חולקיה</p>	<p>על שגיונות מה זה על שגיונות היה צריך (לכתב) על שגיאות כמו שנאמר שגיאות מי יבין אלא (הכל הוא אבל) שגיונות כמו שנאמר שגיון לדוד מיני תשבחות היו לפני הנביאים להשרות עליהם רוח נבואה כמו שנאמר ופגעת חבל נביאים יורדים מהבמה ולפניהם נבל ותוף וגו' וכתוב ועתה קחו לי מנגן וגו' וכל שכן חבקוק שהצטרך לו יותר מכולם לנחת הרוח ולבשם את אותו מקום להמשיך עליו רוח נבואה וכן כל הנביאים כדוגמא זה פרט למשה שעלה על כל שאר נביאי העולם אשרי חלקו.</p>
<p>תא חזי כד נפקו ישראל ממצרים רוחיהון הוה תביר בגווייהו והוו שמעין אינון תושבחן ולא יכלין למחדי ובשעתא דכלהו אוכלסין ורתיכין נפקו בשכינתא כלהו ארימו תושבחן ושירין קמי קודשא בריך הוא ואתער קודשא בריך הוא</p>	<p>בא וראה כשיצאו ישראל ממצרים רוחם היתה שבורה בתוכם והיו שומעים אותם תשבחות ולא יכולים לשמח ובשעה שכל האוכלוסין והמרכבות יצאו עם השכינה כולם</p>

המקור שבו היה נקשר בראשונה והם אורות הזכר. ולפרש דבריו אמר ודא הוא תפלה של יד, שהוא סוד האורות הבאים לה מזעיר והוא הוא (ענין) מדרגתו אחר תחייתו, כי כן התפילין נקראים חיים כנודע. ובזה תבין שלמעלה אמר אתר דהוה תלי ביה וכאן אמר אתר דהוה קשיר, כי למעלה מדבר דוקא במדרגת הנוק' בעצמה מה שהיה לו קודם מותו, וכאן מיירי בבחינת קשר המושך אורות הזכר אל הנקבה שהוא מקומו אחר כך. ולכן אמר על שגיונות וכו', שידוע שראש השנה עניינו בגבורות הנקבה, וגם נודע שיש שלש בחינות עון, עון חטא ופשע, והחטא שהוא השגגה הוא פוגם במלכות, ועכשיו היה חבקוק מתעלה על מקום זה והיינו על שגיונות. אבל ידוע שבראש השנה נמתקים הדינין בסוד השופר שהוא סוד גבורות מתוקות הנתנות לה מזעיר. ועל דא אתקשר ביה האי תפלה, פי' בחינת תפלה של יד שאמרתי ולא בחינת תפלה הידועה שהיא בנקבה מצד עצמה (רמ"ז).

1713 פי' בו הרב זלה"ה שיש לכת"ר תר"ך אורות ונותן י"ש לאבא וי"ש לאימא, ושל אמא הם י"ש עולמות שתחת כסא הכבוד המתחלקים בחג"ת כידוע ממ"ש הרב לפרשת תרומה קסו ע"ב (רמ"ז).

1714 תפלה לחבקוק שהתפלל על עצמו ותפלתו היתה על כלי זמר כמו שגיון לדוד והתפלל ואמר ה' שמעתי וכו' (מ"מ).

ספר שמות

<p>רוחיהון דישראל והו ש מעין אינון תושבחון וקאים רוחיהון בגווייהו דלא פרחן</p>	<p>הרימו תשבחות ושירים לפני הקדוש ברוך הוא ועורר הקדוש ברוך הוא את רוחם של ישראל והיו שומעים את אותם תשבחות ועמדה רוחם בתוכם שלא פרחו.</p>
<p>בר נש כד איהו שביק פולחנא כדין ידע תבירו דגרמוי תבירו דרוחיה כך ישראל כד נפקו ממצרים כדין טעימו טעמא דמותא¹⁷¹⁵ וקודשא בריך הוא אסי לון דכתיב (שמות יג כא) ויהויה הולך לפניהם יומם וגו' וכל אורחין הו סלקין ריחין דאסותא ועאלין לגופיהו ואתסיין ומקל תושבחון דהו ש מעין הו חדאן ונייחין ברוחיהון</p>	<p>כשאדם עוזב עבודה אז יודע את שברון העצמות ושברון הרוח כך ישראל כשיצאו ממצרים אז טעמו טעם המות והקדוש ברוך הוא רפא אותם שכתוב וה' הולך לפניהם יומם וגו' וכל הדרכים היו מעלות ריחות של רפואה ונכנסים לגופם ומתרפאים ומקול התשבחות שהיו שומעים היו שמחים ונחים ברוחם.</p>
<p>ופרעה וכל אינון אוכלוסין דיליה הו אזלי בתרייהו לאוופא לון עד דנפקו מארעא דמצרים וכן כל אינון רברבין דממנן עליהון ועל שאר עמין אוזיפו לה לשכינתא ולישראל כלהו עד דשארן באיתם בקצה המדבר הדא הוא דכתיב (&) ויהי בשלח פרעה את העם וגו' כי קרוב הוא כי קרוב הוא ההוא אומאה דאומי אבימלך לאבהן על ההוא טיבו דעבדו פלשתים לאבהן דכתיב (בראשית כא כג) כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה</p>	<p>ופרעה וכל אותם האוכלוסים שלו היו הולכים אחריהם ללוות אותם עד שיצאו מארץ מצרים וכן כל אותם גדולים הממונים עליהם ועל שאר העמים לו את השכינה ואת ישראל כולם עד שחנו¹⁷¹⁶ באיתם בקצה המדבר זהו שכתוב ויהי בשלח פרעה את העם וגו' כי קרוב הוא כי קרוב הוא אותה שבועה שנשבע אבימלך לאבות על אותו טוב שעשו הפלשתים לאבות שכתוב כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה.</p>
<p>ויהי בשלח פרעה את העם (&) מה כתיב לעילא (&) ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו תא חזי נוקמא עלאה דעבד קוב"ה במצרים תלת מותני הו חד דעבדו בוכרין במצרים דקטילו כל אינון דאשכחו וחד דקטל קוב"ה בפלגות ליליא וחד כד חמא פרעה מותנא בביתיה בבנוי ובעבדיו קם וזריו גרמיה וקטיל אפרכין וסרכין וכל דאמליכו ליה לסרבא בעמא עד דאורייתא אסהידת עליה דאיהו קם בליליא ממש כמה (דקודשא בריך הוא בפלגות)¹⁶⁹ דליליא קטל בוכרין ועבד נוקמין הכי קם פרעה בארעא</p>	<p>ויהי בשלח פרעה את העם מה כתוב למעלה ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו בא וראה הנקמה העליונה שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים שלשה סוגי¹⁷¹⁷ מות היו אחד שעשו הבכורים במצרים שהרגו כל אותם שנמצאו ואחד שהרג הקדוש ברוך הוא בחצות הלילה ואחד כשראה פרעה את המגפה בביתו בבניו ובעבדיו קם וזרז את עצמו והרג שרים ומושלים¹⁷¹⁸ וכל מי שיעץ לו לסרב לעם עד שהתורה מעידה עליו שהוא קם בלילה ממש כמו (שהקדוש</p>

¹⁷¹⁵ בעת הקטנות יונקים החיצונים ומתגברים, ואמר דרך המדבר ים סוף, שהוא המלכות, סופא דכל דרגין. והיה אז יניקת החיצונים משניהם, כי היו שניהם בסוד הקטנות הן הז"א והן המלכות, וכן היו ישראל ג"כ למטה. והוא מה שאמרו בזה"ק (בשלח מה ע"א) ישראל כד נפקו ממצרים כדין טעימו טעמא דמותא, והוא מחמת התגברות החיצונים ע"י חזרת הקטנות, אלא שהקב"ה עשה עמהם נסים גם אז וכמ"ש (שמות יג כא) וה' הולך לפניהם כו', כי נמשך להם הארה מהבינה להגן עליהם (דע"ה ח"ב קכו ע"ג).

¹⁷¹⁶

¹⁷¹⁷

¹⁷¹⁸

ספר שמות

<p>דמצרים וקטל ועבד נוקמין בסרכוי ואפרכוי ואמרכלוי ובכל אינון רברבין</p>	<p>ברוך הוא (בחצות) שהלילה הרג בכורות ועשה נקמות כך קם פרעה בארץ מצרים והרג ועשה נקמות בשריו ומושליו ואמרכליו¹⁷¹⁹ ובכל אותם גדולים</p>
<p>מה/ב</p>	
<p>הדא הוא דכתיב (שמות יב ל) ויקם פרעה לילה¹⁷²⁰ (לילה ממש) דקם לקטלא ולשיצאה</p>	<p>זהו שכתוב ויקם פרעה לילה (לילה ממש) שקם להרוג ולהשמיד.</p>
<p>אורחוי דכלבא כד מחיין ליה באבנא איהו אתי ונשיך¹⁷⁰ לחבריה¹⁷²² כך פרעה לבתר איהו הוה אזיל בשוקי והוה מכריז ואמר (&) קומו צאו מתוך עמי אתון קטלתון לכל בני מתא אתון קטלתון סרכי ואפרכי וכל בני ביתי הדא הוא דכתיב (&) ויקרא למשה ולאהרן לילה¹⁷²³ כיון דבידכון הוה בלא¹⁷²⁴ וברכתם גם אותי דלא תקטלון לי ולבתר איהו בגרמיה¹⁷²⁵ אוזיף לון ואפיק לון מארעא הדא הוא דכתיב (&) ויהי בשלח פרעה את העם וגו'¹⁷²⁶</p>	<p>דרך הכלב כשמכים אותו באבן הוא בא ונושך את חברו כך פרעה אחר הוא היה הולך בשוקים והיה מכריז ואומר קומו צאו מתוך עמי אתם הרגתם לכל בני העיר אתם הרגתם השרים והמושלים¹⁷²¹ וכל בני ביתי זהו שכתוב ויקרא למשה ולאהרן לילה כיון שבידכם היה הכל וברכתם גם אותי שלא תהרגו אותי אחר כך הוא בעצמו לוח אותם והוציא אותם מהארץ זהו שכתוב ויהי בשלח פרעה את העם וגו'.</p>
<p>ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף (&) לתקנא ארחא לאתריה¹⁷²⁷ רבי יהודה אמר מאי שנא כד הווי ישראל במצרים דכתיב (שם ה א) שלח את עמי (שם ט ב) כי אם מאן אתה לשלח את עמי (שם ד כב) בני בכורי ישראל ובההוא זמנא לא הווי גזירין ולא אתקשרו ביה כדקא יאות והכא דהווי גזירין ועבדו פסחא ואתקשרו ביה קרי לון את העם</p>	<p>ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף לתקן דרך למקומה רבי יהודה אמר מה שונה כשהיו ישראל במצרים שכתוב שלח את עמי (שם ט) כי אם מאן אתה לשלח את עמי בני בכורי ישראל ובאותו זמן לא היו מהולים ולא נקשרו בו כראוי וכאן שהיו מהולים ועשו פסח ונקשרו בו קרא להם את העם.</p>
<p>אלא בנין ההוא ערב רב¹⁷²⁸ דאתדבקו בהו ואתערבו בהדיהו קרי לון את העם סתם¹⁷²⁹</p>	<p>אלא משום ערב רב שנדבקו בהם והתערבו עמהם קרא להם את העם</p>

1719

¹⁷²⁰ שהושפע עליו שפע מדת לילה להיות פועל דין באנשיו להנקם מהם, וזה גרמה לו רוב רשעתו, כי במקום שאז היה לו להכנע לפני ה' ולהתחנן לו שירחמהו נתמלא רוגז וכעס על גזרת הדין שנעשית הבכורות, והרי הוא ככלב המתרגז ונושך האבן שמכים אותו בה ולא נכנע לברוח מלפני המכים (רמ"ז).

1721

¹⁷²² פי' שברוב רגזו נושך את חברו, וכך פרעה הרג רעיו ומיודעיו ולא העלה על לבו שהוא גרם רעתו ותלה הכל בשריו, ככלב המוכה מחמת נביחותיו ומפני התרגזו נושך חברו שגם נובח ומתרגז כמוהו, וכמו כן בערה חמתו על משה ואהרן וקרא אותם מזיקים (רמ"ז).

¹⁷²³ פי' קראם בשם לילה, כלומר פועלי הדין החזק, כי אתם הרגתם את כל חיילי (רמ"ז).
¹⁷²⁴ הרי שלא חשב על המכה ב"ה רק ייחס הכל לשני הצדיקים, ולכן אמר וברכתם גם אותי, שלא תהרגוני, ולא אמר והעתירו לה' בעדי (רמ"ז).

¹⁷²⁵ גם זו מפעולת רגזותו וגאותו היתה, והוציאם מארצו כמי שמשליכם מעל פניו (רמ"ז).
¹⁷²⁶ ירמוז לצערו וכעסו שהיה אומר בלבו ו"י ה"י. ולפי הסוד הנז"ל שאמרנו שכל רשעו וגאותו היתה על היותו נאחז בה"י דאלקים שסודו שם י"ה כאמור, ולכן משם הושפעו עליו דינים קשים וסיגיו להשמיד ולאבד (רמ"ז).

¹⁷²⁷ פי' לקרוע הים (רח"ו).
¹⁷²⁸ כי ע"ז נתקטנו ונתחשכו ביותר וביותר, ולכן נקראו אז בשם "העם" (דע"ה ח"ב קכו ע"ג).

ספר שמות

<p>כמה דאת אמר (שם לב לה) ויגוף יהו"ה את העם על אשר עשו את העגל ויקהל העם על אהרן וירא העם כי בשש משה וכן כלוהו כלם.</p>	<p>רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים מאושא ללוד והיה עמהון יוסי טייעא בקטירא דגמלי עטופירא בכתפייהו עד דהוו אזלי אשכח ההוא יוסי טייעא אנתו הדא דשאר עמין דקטירא בירוקי הקלא אשתמיט מנייהו ואתקיף בה ואתא עלה תוהו רבי יצחק ורבי יהודה אמרו ניתוב מארחא דא דהא קודשא בריך הוא בעא לאחזאה לן דלא נתחבר בהדיה תבו מארחא בדקו בתריה ואשכחו דבריה דבת אל נכר הוה ואבוה פסיל זרעא הוה אמרו בריך רחמנא דשויב לן</p>
<p>פתח רבי יצחק ואמר (תהלים לו א) אל תתחר במרעים מאן אינון מרעים דלא כתיב הטאים או רשעים אלא מרעים דאבאישין לגרמייהו ולהני דמתחברן בהדייהו רבי יהודה אמר מרעים ארחיק גרמך ממרעים דלא תהוון רעים וחברים כחדא דלא יבאישו לך עובדוי ותתפס בחטאוי</p>	<p>רבי יצחק ורבי יהודה אמרו נשוב מהדרך הזו שהרי הקדוש ברוך הוא רצה להראות לנו שלא נתחבר עמו שבו מהדרך בדקו אחריו ומצאו שהיה בן של בת אל נכר ואביו זרע פסול היה אמרו ברוך הרחמן שהצילנו.</p>
<p>תא חזי אי לא הוה אינון ערב רב דאתחברו בהון בישראל לא אתעביד ההוא עובדא ולא</p>	<p>פתח רבי יצחק ואמר אל תתחר במרעים מי הם המרעים שלא כתוב חטאים או רשעים אלא מרעים שמרעים לעצמם ולאותם שמתחברים עמם רבי יהודה אמר מרעים הרחק עצמך ממרעים שלא תהיו רעים וחברים כאחד שלא ירעו לך מעשיו ותתפס בחטאיו.</p>
<p>בא וראה אלולי היו אותם ערב רב שהתחברו עם ישראל לא נעשה אותו מעשה ולא מתו מישראל כל אותם</p>	<p>בא וראה אלולי היו אותם ערב רב שהתחברו עם ישראל לא נעשה אותו מעשה ולא מתו מישראל כל אותם</p>

¹⁷²⁹ הענין כי המין האנושי יכונה כפי הכנתו כן יסתלק במעלה, ושם הראשון שכנה להם הכתוב קודם בני אדם, מפני שהם מתים כאדם וחוטאים כמוהו, אח"כ בני נח מפני שנצולו מהמבול וחייבים בשבע מצוות שנצטוו בני נח וזה כשישמור המצוות האלו. אח"כ כשיעבדו ע"ז נקראו בני נכר, מפני שהם משתעבדים לאל נכר. ובדור הפלגה נקראו גוים, מפני שנפרדו איש ללשונו בארצותם בגויהם, ואם ידבקו בע"ז יקראו גוים, בת אל נכר, ערלים ונכרים וכיוצא בשמות אלו המורים על טומאתם ושקועם בע"ז. וישראל גוי קדוש, גוי גדול, גוי עצום, לא גוי סתם אלא בכינוי. ומה שאמר הכתוב לבא לקחת לו גוי מקרב גוי, היינו מפני שהיו ישראל במצרים עובדי ע"ז, כדפי' רז"ל משכו וקחו לכם. אמנם מצד הטובים שבהם יקראו בד' שמות: הא', עמ. הב', עמי או עם ה'. הג', בני ישראל. הד', ישראל ממש, הגרוע שבכולם שיצדק שם זה אפילו בערב רב, אחר שנתקרב לעבודה שהם ע"ם, ירצה יש להם קשר ואסיפה ואין אומות העולם קרויים עם סתם, אלא בכינוי אל החצוני, כאומרו ויאמר אל עמו, אבל מלת עם ירצה אברים אלא גוף אחד מקובצים ונקשרים, וכאומרו והיינו לעם אחד, ואחר שאומות כל א' נפש לעצמו, כאומרו נפשות ביתו מפני פרוד נפשותם, כל א' פניה לע"ז לעצמו, והמתגיירים קונים נפש מהקדש כולם נפש אחת קדושה לכך יקראו עם, ויותר משובח מזה כשיוורה על השוכן אתם בתוך טומאותם, דהיינו שבזולת שהם עם קשור ומחובר, הם מרכבה לשכינה שהיא שכונת ביניהם, והיינו עמי, או עם ה' וכיוצא. ויותר מזה הוא בני ישראל, כי עם ה' הם בשכינה כדפי'. אמנם בני ישראל יורה שהם נסתלקו מעולם הנקבה אל עולם הזכר, בסוד שהם מרכבה ל"ב ענפי הת"ת, בני ישראל ודאי, ענפים ובנים לת"ת הנקרא ישראל, ויותר מזה הוא ישראל דהיינו שהם עולים במדרגה יותר עליונה דהיינו ישראל עלה במחשבה והיא הנקודה האמצעית ל"ב הענפים, ונקודה זו בסוד הדעת עולה עד החכמה והבינה, והיינו סוד נפש הגר דגר צדק אקרי עם סתם. נפש ישראל שהיא פנימית עם ה' או עמי, רוח בני ישראל, נשמה ישראל ממש, ושאר שמותיהם של ישראל על דרך זה לפי פעולתם ומעלתם (אור יקר). עי' עמק המלך (שער יד פרק קז): כל מקום שנאמר 'העם' ולא נאמר ישראל, כוונתו על ערב רב [עיי' בעל הטורים לשמות י"ג י"ז], ותראה בכל חטא כתוב 'העם'.

ספר שמות

<p>מיתו מישראל כל אינון דמיתו ולא גרים לון לישראל כל מה דגרים ותא חזי ההוא עובדא וההוא חובה ממש גרים גלותהון דישראל</p>	<p>שמתו ולא גרם לישראל וכל מה שגרם ובא וראה אותו מעשה ואותו חטא ממש גרם לגלות ישראל.</p>
<p>דתנינן בעא קודשא בריך הוא דישתכחון ישראל בההוא שעתא כמלאכי עלאי¹⁷³¹ ולמעבד להון חירין מכלא חירין ממותא ולמהוי חירין מן שעבודא דשאר עמין כמה דאת אמר (שמות לב זז) חרות על הלוחות אל תקרי חרות אלא חירות</p>	<p>ששנינו רצה הקדוש ברוך הוא שימצאו ישראל באותה שעה כמו מלאכים עליונים ולעשות אותם חורין¹⁷³⁰ מהכל חירות ממות ולהיות בני חורין משעבוד של שאר העמים כמו שנאמר חרות על הלוחות אל תקרי חירות אלא חרות.</p>
<p>כיון דאתעביד ההוא עובדא גרימו כלא גרימו מותא¹⁷³² גרימו שעבוד מלכוון גרימו דאתברו אינון לוחי קדמאי¹⁷³³ גרימו דמיתו מישראל כמה אלפין מנייהו וכל דא בנין אתחברותא דאינון ערב רב דאתחברו בהו</p>	<p>כיון שנעשה אותו מעשה גרמו הכל גרמו מות גרמו שעבוד מלכות גרמו שנשברו אותם לוחות ראשונים גרמו שמתו מישראל כמה אלפים מהם וכל זה משום ההתחברות של אותם ערב רב שהתחברו בהם.</p>
<p>אוף הכא בניניהון לא אתקרון בני ישראל ולא ישראל ולא עמי אלא העם סתם ואי תימא (&) וחמושים עלו בני ישראל כד הוו סלקין ממצרים ולא אתחברו בהדיהו אינון ערב רב קרי לון בני ישראל כיון דאתחברו בהדיהו דכתיב (&) וגם ערב רב עלה אתם קרי לון העם</p>	<p>כמו כן כאן בגללם לא נקראו בני ישראל ולא ישראל ולא עמי אלא העם סתם ואם תאמר וחמושים עלו בני ישראל כשהיו עולים ממצרים ולא התחברו עמם אותם ערב רב קרא להם בני ישראל כיון שהתחברו עמם שכתוב וגם ערב רב עלה עמם קרא להם העם.</p>
<p>רבי יוסי אקשי ואמר כתיב (&) כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם אי הכי כל יומא הוו חמאן לההוא ערב רב אמר רבי יהודה ערב רב כתיב ולא מצרים דהא כמה שאר עמין הוו דיירי במצרים ולא עוד אלא דכלהו אתגזרו¹⁷³⁴ וכיון דאתגזרו לא אקרין מצראי</p>	<p>רבי יוסי הקשה ואמר כתוב כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם אם כך כל יום היו רואים את אותו ערב רב אמר רבי יהודה ערב רב כתוב ולא מצרים שהרי כמה שאר עמים היו דרים במצרים ולא עוד אלא שכלם נמולו וכיון שנמולו יותר לא נקראו מצרים.</p>
<p>ועל פומא דמשה קבילו לון והיינו מה מ/א</p>	<p>ועל פי משה קבלו אותם והיינו מה</p>
<p>דאמר הכתוב (שמות לב ז) לך רד כי שחת</p>	<p>שאמר הכתוב לך רד כי שחת עמך סרו מהר מן הדרך אשר צויתם כתוב</p>

1730

¹⁷³¹ ירצה אלמלא עמדו בשלותם עד קבלו הלוחות היה הקב"ה חפץ בכזה, אמנם קודם הלוחות היה הדבר תלוי ועומד, ולכך שלט בהם יצר הרע ומלאך המות והחטיאם, והטעם שחירות זה היה על הלוחות, מפני שאם קבלו ישראל את התורה כמציא אותה בלוחות ראשונות היה בהכרח זכוך חומרם ושביתת הקלי', וכדי לשכון בהם הדקות הזה היה צריך שיהיו זכים וברים בלי חטא, וכשעשו העגל לא היה הכנה לשרות ביניהם זכות זה ונשתברו הלוחות (אור יקר).

¹⁷³² שלא נתקן חטא אדם הראשון וכבר היה אפשר שיהיו במנוחה בארצם בבנין המקדש עם היות חטא אדם הראשון הוה כענין זמן שלמה איש תחת גפנו וכו' (אור יקר).

¹⁷³³ פי' ובזה גרמו שחכה לת"ת כמ"ש ז"ל שאלמלא לוחות ראשונים היו קיימים אין אדם שוכח מה ששונה (מ"מ).

¹⁷³⁴ היינו אליבא דמ"ד קצא ע"א שערב רב היו מצריים (רמ"ז).

ספר שמות

<p>עמך סרו מהר מן הדרך אשר צויתם צויתם כתיב¹⁷³⁵ וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים (&) חד מחמשה הוו ורבי יוסי אומר חמשה מישראל וחד מנייהו רבי יהודה אומר וחמשים אחד מחמשים</p>	<p>צויתם וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים אחד מחמשה היו ורבי יוסי אומר חמשה מישראל ואחד מהם רבי יהודה אומר וחמשים אחד מחמשים.</p>
<p>אמר רבי שמעון בגין דההוא יובלא¹⁷³⁶ סליק לון ממצרים בגין כך וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים ואי לאו לא סליקו ועל דא אתעכבו חמשיין יומין לקבלא אורייתא ומההוא אתר נפקת אורייתא ואתיהיבת ועל דא וחמשים חסר דבגין דא עלו בני ישראל מארץ מצרים</p>	<p>אמר רבי שמעון משום שאותו יובל העלה אותם ממצרים משום כך וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים ואם לא עלו ולכן התעכבו חמשים יום לקבל תורה ומאותו מקום יוצאת תורה ונתנה ועל זה וחמשים חסר שבגלל זה עלו בני ישראל מארץ מצרים.</p>
<p>ויקח משה את עצמות יוסף וגו' (&) אמאי סליק גרמוי אלא בגין דהוה רישא לנחתא לגלותא ולא עוד אלא דאיהו סימנא דנאולה הוה ליה ואומי להו לישראל על דא הדא הוא דכתיב (&) כי השבע השביע את בני ישראל והא אתמר</p>	<p>ויקח משה את עצמות יוסף וגו' (&) למה העלה עצמותיו אלא משום שהיה ראש לרדת לגלות ולא עוד אלא ש'לו היה סימן הגאולה והשביע את ישראל על זה זהו שכתוב כי השבע השביע את בני ישראל והרי נתבאר.</p>
<p>זכאה חולקא דמשה דישראל הוו עסקי למשאל ממונא ממצראי ומשה הוה עסיק באומאה דיוסף ואית דאמרי ארונא בנילוס הוה ובשמא קדישא סליק ליה ועוד אמר משה יוסף הגיע זמן פורקנא דישראל ואמר עלה שור וסליק ואית דאמרי בין מלכי מצראי הוה ומתמן סליק (ס"א ליה) ואית דאמרי בגין דלא יעבדון ליה ע"ז שוו בנילוס וסרה בת אשר הויאת ליה למשה</p>	<p>אשרי חלקו של משה שישראל היו עוסקים לבקש ממון מן המצרים ומשה היה עסוק בשבועת יוסף ויש אומרים שהארון היה בנילוס והעלה אותו בשם הקדוש ועוד אמר משה יוסף הגיע זמן גאולת ישראל ואמר עלה שור ועלה ויש שאומרים שהיה בין מלכי מצרים ומשם עלה (אותו) ויש אומרים כדי שלא יעשו אותו עבודה זרה שמו אותו בנילוס ושרח בת אשר הראתה למשה.</p>
<p>ויהו"ה הולך לפניו יומם¹⁷³⁷ (&) רבי יוסי פתח (תהלים כב א) למנצה על אילת השחר מזמור לדוד כמה חביבה אורייתא קמיה דקודשא בריך הוא דכל מאן דאשתדל</p>	<p>וה' הולך לפניו יומם רבי יוסי פתח למנצה על אילת השחר מזמור לדוד כמה חביבה התורה לפני הקדוש ברוך הוא שכל מי שעוסק בתורה אהוב הוא למעלה ואהוב הוא למטה הקדוש</p>

¹⁷³⁵ יובן במ"ש הרב כי שלמה רצה לתקן נוק' דנוגה ולכן נשא נשים נכריות ולא הועיל כלום ומרע"ה רצה לתקן דכורא דנוגה ולכן גייר ערב רב ולא הועיל כלום וקליפת נוגה היא פרה אדומה וז"ש רז"ל פרה אדומה משה ושלמה לא יכלו לעמדו עליה עכ"ל. א"נ יובן במ"ש באוצ"ח כי ערב רב הם בצד ימין דפרצוף יעקב והם ניצוצות דיסוד אבא שהוא משה, כי משה נשמתו מיסוד אבא ולכן השתדל משה לגיירם (מ"מ).

¹⁷³⁶ ישראל כד נפקו ממצרים כדין טעימו טעמא דמותא, והוא מחמת התגברות החיצונים ע"י חזרת הקטנות, אלא שהקב"ה עשה עמהם נסים גם אז וכמ"ש (שמות יג כא) וה' הולך לפניו כו', כי נמשך להם הארה מהבינה להגן עליהם (דע"ה ח"ב קכו ע"ג).

¹⁷³⁷ כללות ענין זה ליתן טעם להליכת ה' לפני עמו יומם ולילה, שהוא לייחד מדת יום במדת לילה, והוא הוא עיקר סגולת העבודה בזמן אילת השחר, שהוא מתווך בין יום ולילה, ואז הוא יותר רחמים מכל זווגי הלילה וכנזכר בדרוש הקשר של הרב זלה"ה עם תלמידיו. ואילת פירשוה המפרשים אור או כוכב השחר וכו', והוא ממש יעקב ולא, ולכן אז היה מתגבר דוד שהוא מלאה, ולהיות שאז הוא זווג חדש לזה נמשלה לאילה שרחמה צר, ולהיות שזווג יעקב ולא בכל אורך זעיר מתחיל מחצות ואילך, לכן אז גדולה מעלת לימוד התורה. ועל כן מתחיל להקדים וללמד גדולת התורה (רמ"ז).

ספר שמות

<p>באורייתא רחים הוא לעילא רחים הוא לתתא¹⁷³⁸ קודשא בריך הוא אצית ליה למלווי¹⁷³⁹ לא שביק ליה בהאי עלמא ולא שביק ליה בעלמא דאת¹⁷⁴⁰</p>	<p>ברוך הוא מקשיב לדבריו ולא עוזב אותו בעולם הזה ולא עוזב אותו לעולם הבא.</p>
<p>ואורייתא בעי למלעי בה ביממא ובלילה דכתיב (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה וכתוב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה¹⁷⁴¹ וגו' תינח ביממא¹⁷⁴² בליליא אמאי בנין דיהא שכיח לגביה שמא קדישא שלים¹⁷⁴³ כמה דלית יומם בלא ליליא¹⁷⁴⁴ ולא איהו שלים¹⁷⁴⁵ אלא דא עם דא כך בעי אורייתא לאשתכחא עמיה דבר נש יומא ויליא¹⁷⁴⁶ למהוי שלימותא לגבי דבר נש יומם ולילה</p>	<p>וצריך לעסוק בתורה ביום ובלילה שכתוב והגית בו יומם ולילה וכתוב אם לא בריתי יומם ולילה וגו' מילא ביום אבל למה בלילה כדי שיהיה מצוי אצלו השם הקדוש שלם כמו שאין יום בלי לילה ואינו שלם אלא זה עם זה כך צריך בתורה להמצא עם האדם יום ולילה להיות שלמות לאדם יומם ולילה.</p>
<p>והא אתמר דעקרא¹⁷⁴⁷ דליליא מפלגותא ואילך ואף על גב דפלגו קדמיתא בכללא דליליא הוא אבל בפלגות ליליא קודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקא וכדין בעי ליה לבר נש למיקם ולמלעי באורייתא</p>	<p>והרי נאמר שעיקר הלילה מחצות ואילך ואף על גב שמחצית הראשונה בכלל הלילה היא אבל בחצות הלילה נכנס הקדוש ברוך הוא לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים ואז צריך לאדם לקום ולעסוק בתורה.</p>
<p>והא אתמר דקודשא בריך הוא וכל צדיקא דבגנתא דעדן כלהו צייתין לקליה הדא הוא דכתיב (שיר ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני והא אוקמוה היושבת בגנים דא כנסת ישראל דאיהי משבחת ליה</p>	<p>והרי נאמר שהקדוש ברוך הוא וכל הצדיקים שבגן עדן כולם מקשיבים לקולו זהו שכתוב היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני והרי פרשה היושבת בגנים זו כנסת</p>

¹⁷³⁸ שיש לו כח לזווג שני הזווגים דמוחין ודגופא, שהרי חלקי הפרד"ס הוא כנגד א"א וז"ן, וכמו כן שתי התורות דכתב ודע"פ, והוא כמו שאמרו על רשב"י וחביריו שהיו פטורים מהמצוות מפני שבתורתם היו משלימים הכל [וכן הוא בב"ע קמ"ג ע"ב] (רמ"ז).
¹⁷³⁹ שאם יתפלל בקהל אנשי מעשה, ה' יעתר לו מפני שפיו מקודש בדברי תורה וההבל שלו הוא מקיף מעולה (רמ"ז).

¹⁷⁴⁰ ירצה שבכל הזווגים הנעשים תמיד הוא יזכר שם בין בחייו ובין במותו (רמ"ז).
¹⁷⁴¹ ירצה שמביא פסוק שני שלא תאמר דדוקא לצדיק גדול כיהושע יאות להגות בתורה יומם ולילה, לזאת מביא פסוק כולל שמירה, שקיום העולם תלוי בתורת יום ולילה (רמ"ז).
¹⁷⁴² שהתורה היא מיסוד אבא והיא תורת חסד אבל לילה דין הוא (רמ"ז).
¹⁷⁴³ כי הלילה הוא של ה' אחרונה והיום הוא של ו', והוא מ"ש (תהלים מב, ט) יומם יצוה ה' חסדו, חס"ד ו', ובלילה שירה, ש"ר ה' (רמ"ז).

¹⁷⁴⁴ נראה שר"ל מ"ש הטבעיים שאלמלא שהשמש בא בערב והולך לו לא היה אפשר לעולם להתקיים מחמת רוב חומו, וכן אי אפשר לחסדים בלי הגבורות שאלמלא הן לא יוכל העולם לקבל רוב החסדים וריבוי השפע (רמ"ז).

¹⁷⁴⁵ והוא על דרך אברהם [קדמא לא] שלים וכו', וכמ"ש בסוד העקידה, ששלימות החסדים הוא בהתערבם עם הגבורות (רמ"ז).

¹⁷⁴⁶ שהיא כלולה ממצוות עשה ומצוות ל"ת חו"ג, ולכן בעסוק בה יומם ולילה יהיה הייחוד שלם אשא במיא ומיא באשא, והוא הוא שלימות יומם ולילה העליונים יום בלילה ולילה ביום (רמ"ז).
¹⁷⁴⁷ וירצה שבתחילה הלילה ועד חצות הדינין חזקים ואין כח למתקם שלכן אז יוצאים החיצונים דתרעין סתימין וכדאמר בסמוך, אבל עיקר שלימות הלילה הוא מחצות ואילך שאז מתפשטת לאה בכל מקומה של רחל והיינו תנה"ם דזעיר והוא סוד ה' הנוסף על ליל, כי קודם חצות ה"ס לאה מן החזה ולמעלה וה"ס ז' בניה כנודע וכו', ולהיותו בעיקריות זעיר לכן הוא מספר עשיריות, והוא מ"ש דפלגו קדמיתא וכו', שהוא בחינת ליל, מכל מקום העיקר הוא חצי האחרון סוד הה' שהוא בחינת גילוי האורות שלא מתפשטת שם, ולכן אעפ"י שגם חצי הראשון גם הוא בסוד לאה שבה כל זווגי הלילה בכל זאת העיקר מחצות ואילך (רמ"ז).

ספר שמות

<p>לקודשא בריך הוא בשבחה דאורייתא בליליא זכאה חולקיה מאן דאשתתף בהדה לשבחה ליה לקודשא בריך הוא בשבחה דאורייתא</p>	<p>ישראל שהיא משבחת את הקדוש ברוך הוא בשבח התורה בלילה אשרי חלקו של מי שמשתתף עמה לשבח את הקדוש ברוך הוא בשבח התורה.</p>
<p>וכד אתי צפרא כנסת ישראל אתת ומשתעשעא ביה בקודשא בריך הוא ואושיט לה לגבה שרביטא דחסד ולא עלה בלחודהא אלא עלה ועל אינון דמשתתפין בהדה והא אתמר דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהוה חסדו ובלילה וגו' ועל דא אילת השחר אקרי</p>	<p>וכשבא הבוקר כנסת ישראל באה ומשתעשע בה הקדוש ברוך הוא ומושיט לה שרביט של חסד ולא רק עליה לבדה אלא עליה ועל אלו שמשתתפים עמה והרי נאמר שכתוב יומם יצוה ה' חסדו ובלילה וגו' ועל זה נקראת אילת השחר.</p>
<p>ואמר רבי שמעון בשעתא דבעי לאתנהרא¹⁷⁴⁸ צפרא אתחשך ואתקדר נהורא וקדרותא אשתכח כדין אתחברת אתתא בבעלה¹⁷⁴⁹ דתנינן אשה מספרת עם בעלה לאשתעי בהדיה ועאלת להיכליה</p>	<p>ואמר רבי שמעון בשעה שרוצה להאיר הבוקר נחשך והאור נהיה קודר וקדרות נמצאת אז מתחברת אשה בבעלה ששנינו אשה מספרת עם בעלה לדבר עמו ונכנסת להיכלו.</p>
<p>לבתר כד בעי שמשא למיעל אתנהיר ואתת ליליא ונטיל ליה כדין כל תרעין סתימין וחמרין נערין וכלבין נבחין כד אתפלג ליליא שארי מלכא (למקרי)¹⁷⁵⁰ למיקם ומטרוניתא לומר א ואתי מלכא ואקיש לתרעא¹⁷⁵¹ דהיכלא ואמר (שיר ה ו) פתחי לי אחותי רעיתי וגו' וכדין משתעשע בנשמתהון דצדיקיא</p>	<p>אחר כך כשרוצה השמש להיכנס מאיר ובא הלילה ונוטל אותו אז כל השערים סתומים וחמורים נוערים וכלבים נובחים כשנחצה הלילה מתחיל המלך (לקרא) לקום והמלכה לזמר ובא המלך ומקיש על שער ההיכל ואומר פתחי לי אחותי רעיתי וגו' ואז משתעשע בנשמות הצדיקים.</p>
<p>זכאה חולקיה דההוא דאתער ההוא זמנא במלי דאורייתא בגין דא כל אינון דבני היכלא דמטרוניתא כלהו בעיין למיקם בההוא זמנא לשבחה למלכא וכלהו משבחן קמיה ושבחה דסליק מהאי עלמא דאיהו רחיק (יתיר) דא ניהא ליה לקודשא בריך הוא מכלא¹⁷⁵³</p>	<p>אשרי חלקו של אותו שמתעורר באותו זמן בדברי תורה ולכן כל אותם בני היכל המלכה כולם צריכים לקום באותו זמן לשבח את המלך וכולם משבחים לפניו והשבח שעולה מהעולם הזה זה שהוא רחוק (יותר) זה נחת¹⁷⁵² רוח לקדוש ברוך הוא מהכל.</p>
<p>כד אסתליק ליליא ואתי צפרא (נ"א ואתחשך) ואתקדר כדין מלכא ומטרוניתא ברוא בחדוה ויהיב לה מתנן ולכל בני היכלה זכאה חולקיה מאן דאיהו במניינא</p>	<p>כשמסתלק הלילה ובא הבוקר (ומחשך) והתקדר אז המלך והמלכה בסוד בשמחה ונותן לה מתנות ולכל בני היכלה אשרי חלקו של מי שהוא במנין.</p>
<p>ויהוה הולך לפניהם יומם (&) קודשא בריך הוא ובית דינה</p>	<p>וה' הלך לפניהם יומם הקדוש ברוך הוא ובית דינו</p>

¹⁷⁴⁸ בעת שהיו הז'ון בקטנותן, והיתה אז המלכות בסוד אילת השחר, כאילה זו שפתחה סתום ורחמה צר וחביבה על בעלה, אילת אהבים ויעלת חן (עירובין נד ע"ב, זוהר ויקרא כא ע"ב) (דע"ה ח"ב קכו ע"א).

¹⁷⁴⁹ עי' לעיל י ע"א (לש"ו).

¹⁷⁵⁰ פי' ויקץ כישן ה' הדורמיטא (רח"ו).

¹⁷⁵¹ יסוד דלאה (רח"ו).

¹⁷⁵²

¹⁷⁵³ כתב הרב כי נ"ר הוא לז'ון שאינם מזדווגים אבל יעקב ולאה עסוקים בזווג (רח"ו).

ספר שמות

מ/ב	
<p>אמר רבי יצחק היינו דתנינן שכינתא באבהתא נטלא הולך לפנייהם יומם (&) דא אברהם בעמוד ענן דא יצחק לנחותם הדרך דא יעקב דכתיב ביה (בראשית לב ב) ויעקב הלך לדרכו ולילה בעמוד אש¹⁷⁵⁴ להאיר להם דא דוד מלכא</p>	<p>אמר רבי יצחק היינו ששנינו שכינה נוסעת באבות הולך לפנייהם יומם זה אברהם בעמוד ענן זה יצחק לנחותם הדרך זה יעקב שכתוב בו ויעקב הלך לדרכו ולילה בעמוד אש להאיר להם זה דוד המלך.</p>
<p>וכלהו רתיכא עלאה קדישא למהך ישראל בשלימותא דכלא בגין דיחזון¹⁷¹ אבהן פורקנא (ס"א דבנייהו)¹⁷² דלהון דכתיב (בראשית מז ד) ואנכי¹⁷³ אעלך גם עלה עם המרכבה וכתיב ויהו"ה הולך וגו' ללכת יומם ולילה וכי אמאי הו' אזלי יומם ולילה יהכון ביממא ולא יהכון בליליא כבני אנשא דערקין דכיון דקודשא בריך הוא נטיר לון אמאי אזלין ביממא ובליליא אלא לאשתכחא בהו שלימותא דכלא דלית שלימו אלא יומם ולילה¹⁷⁵⁵</p>	<p>וכולם מרכבה עליונה קדושה ללכת ישראל בשלמות הכל כדי שהאבות יראו את גאולה (של בניהם) שלהם שכתוב ואנכי אעלך גם עלה עם המרכבה וכתוב וה' הלך וגו' ללכת יומם ולילה וכי למה היו הולכים יומם ולילה ילכו ביום ולא ילכו בלילה כאנשים שבורחיים כיון שהקדוש ברוך הוא שומר אותם למה הלכו ביום ובלילה אלא כדי להימצא בהם שלמות הכל שאין שלימות אלא יום ולילה.</p>
<p>אמר רבי אבא הכי אוקימנא ויהו"ה הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן דא אברהם ולילה בעמוד אש דא יצחק ואי הכי יעקב אן הוא אלא במלה קדמאה אתמר ותמן שארי כמה דכתיב ויהו"ה</p>	<p>אמר רבי אבא כך בארנו וה' הלך לפנייהם יומם בעמוד ענן זה אברהם ולילה בעמוד אש זה יצחק ואם כך איפה יעקב אלא שנאמר בדבור הראשון ושם התחיל כמו שכתוב וה'.</p>
<p>ולילה בעמוד אש הוה נהיר בסטרא דא ובדא¹⁷⁴ בגין דירדפון מצראי בתריהון לאתייקרא שמא דקודשא בריך הוא ברתוכי ופרשוי בגין¹⁷⁵ למיזל יממא וליליא¹⁷⁶ אספקלריא דנהרא ודלא נהרא ותו בגין¹⁷⁷ לאטעאה למצראי דימרון מקרה הוא דכתיב (ישעיה יט יג) נואלו שרי צוען וכתיב (שם מד כה) משיב חכמים אהור ועל דא אזלי ביממא ובליליא</p>	<p>ולילה בעמוד אש היה מאיר בצד זה ובזה כדי שהמצרים ירדפו אחריהם שיתכבד שם הקדוש ברוך הוא במרכבותיו ופרשיו כדי ללכת יומם ולילה אספקלריה המאירה ושלא מאירה ועוד כדי להטעות את המצרים שיאמרו מקרה הוא שכתוב נואלו שרי צוען וכתוב משיב חכמים אהור ועל כן הלכו ביום ובלילה.</p>
<p>רבי אבא אמר זכאה חולקיהון דישראל דקודשא בריך הוא אפיק לון ממצרים למהוי חולקיה ואחסנתיה ותא הזי בסטרא דיובלא אשתכח הירו לישראל וכן לזמנא דאתי דכתיב</p>	<p>רבי אבא אמר אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא הוציא אותם ממצרים להיות חלקו ונחלתו ובא וראה בצד היובל נמצאה חרות לישראל וכן לעתיד לבא שכתוב והיה</p>

¹⁷⁵⁴ סתם הו"ה בז"א (רח"ו).

¹⁷⁵⁵ כאן שייך מאי דבסמוך אמר רבי אבא וה' הולך וכו' עד בסטרא דא ובדא, אחר כך צריך לומר בגין דירדפון מצראי בתריהון לאתייקרא שמא דקב"ה ברתוכי ובפרשוי בגין למיזל ביממא ובליליא אספקלריא דנהרא ודלא נהרא, ותו בגין לאטעאה למצראי דימרון מקרה הוא דכתיב (ישעיה יט, יג) נואלו שרי צוען, וכתיב (שם מד, כה) משיב חכמים אהור, וע"ד אזלי ביממא ובליליא (רמ"ז).

¹⁷⁵⁶ בחו"ג (רח"ו).

ספר שמות

<p>(שם כז יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול¹⁷⁵⁷ וגוי</p>	<p>ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו'.</p>
<p>ובגין ההוא יובלא עלאה אתעכבו חמשין יומין לקבלא אורייתא ולמקרב לטורא דסיני וכיון דאזלי ביממא אזלי בליליא למהוי בלא חד יומא בין יממא וליליא ולא אשתכח פרישו</p>	<p>ומשום אותנו יובל עליון התעכבו חמשים יום לקבל התורה ולקרב להר סיני וכיון שהלכו ביום הלכו בלילה להיות הכל יום אחד בין יום ולילה ולא נמצאת הפרדה.</p>
<p>ולא עוד אלא דכלהו בנייהא אזלין לרעותא דנפשייהו ביומא דקבילו אורייתא הוו חמשין יומין שלמין יומי ולילי כדקא יאות דלית יום בלא לילה ולית לילה בלא יום ולילה ויום אקרי יום אחד וכיון דאזלו חמשין יומין שלימין כדון (לקבל ג' דיובלא וכמו) שארו עליהו אינון חמשין יומין דיובלא ומספרא דיובלא אתייהב להו אורייתא ובגין כך אזלין יומא וליליא</p>	<p>ולא עוד אלא שכולם הלכו במנוחה לרצון נפשם ביום שקבלו התורה היו חמשים ימים שלמים ימים ולילות כראוי שאין יום בלי לילה ואין לילה בלי יום ולילה ויום נקרא יום אחד וכיון שהלכו חמשים ימים שלמים אז (כנגד ג' של יובן וכמו) שרו עליהם אותם חמשים ימי היובל ומצד של היובל נתנה להם תורה ולכן הלכו יומם ולילה.</p>
<p>ואמר רבי אבא כתיב (בראשית כז א) ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו אמאי הא אוקימנא מאן דרחים לחייבא הכי הוא ותא חזי ביצחק אתכליל ליליא וליליא לא בהיר ועל דא ותכהין עיניו וכלא חד</p>	<p>ואמר רבי אבא כתוב ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו למה הרי בארנו שמי שאוהב רשעים כך הוא ובא וראה ביצחק נכלל הלילה ולילה לא בהיר ועל זה ותכהין עיניו והכל אחד.</p>
<p>רבי יצחק פתח ואמר (&) ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויגד מאן קאמר ליה¹⁷⁵⁸ אלא הא אוקמוה¹⁷⁵⁹ אבל חכמו¹⁷⁶⁰ וחרשו אתכנשו לגביה ואודעוהו כי ברח העם ואמאי קאמרו דא אלא חמו בחכמתא דלהון דהוו אזלי יממא</p>	<p>רבי יצחק פתח ואמר ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויגד מי אמר לו אלא כך פרשוה אבל חכמיו ומכשפיו התכנסו אליו והודיעוהו כי ברח העם ולמה אמרו את זה אלא ראו בחכמה שלהם שהיו הולכים יומם ולילה</p>

¹⁷⁵⁷ נראה כי השופר הוא יסוד הבינה ויתקע היינו לשון נתקע ביבמתו והיינו שיהיה זווג אר"א ויכנס הקב"ה בירושלים של מעלה (רח"ו).

¹⁷⁵⁸ אע"ג דיש הרבה מקומות מקראות קצרים כמו (בראשית מח א) ויאמר ליוסף הנה אביך חולה ואחר כך נאמר עוד ויגד ליעקב, מכל מקום אין ספק שיש טעמים למה שפעמים מקצר ופעמים מפרט. ועוד דלמה לא אמר ויגד כמ"ש בויחי, אלא ויגד מההפעל (רמ"ז).
¹⁷⁵⁹ הוא מה שאמרו רז"ל והוא בפי' רש"י, ששלח איקטורין (רמ"ז).

¹⁷⁶⁰ הכריחו לזה משום דקשיא חדא שה' אמר (יא, א) כשלחו כלה גרש יגרש, שר"ל שלא יחפוץ עוד בהם ולא יחשוב שישובו עוד שם, וכן הפשט של ויהפך לבב פרעה, נראה שאז נתחרט ונהפך לבו ממה שהיה בדעתו קודם לכן, ואם כן אינו נראה לומר ששלח איקטורין ובפרט בשעת חימום צרותיו. ועוד שאם כן היה לו לומר ויגדו למלך מצרים, אבל ויגד הוא מהבגין שלא נזכר שם פועלו, ובכמה מקומות נאמר כן בהגדה נסתרת כמו (בראשית כב, כ) ויגד לאברהם לאמר, (שם כז, מב) ויגד לרבקה, שהיתה הגדת רוח הקדש, ולכן פירש בכאן שגם זו היתה כדרך העלם דהיינו חכמוי וחרשו מנגדי הקדושה ואויבי משה, וכוונתם היתה לומר לו שאינו אמת מה שעלה על דעתם שצד הקדושה עליונה גברה וכמו שהודה פרעה (ט, כז) ה' הצדיק, ושאפילו ישראל עצמם לא חשבו כך שאם כן לא היה להם ללכת בבריחה כמו שיבוא, אלא שהם עצמם חששו שעדיין לא נתמלא קצם, שהרי לא היו שם כי אם מספר [שנים] בר"ח ולכן היו בורחים, והסכימו חכמיו על ככה מפני שראו בחכמתם שהיו הולכים יומם ולילה שזהו סימן מובהק להם שהיו בורחים, ועוד שהיו הולכים דרך מעוקם כדרך הבורח שירא פן ירדפו אחריו, ולכן שבו אל פי החירות מפני שלא היו יודעים אנא ילכו במדבר, ומכל זה גזרו שאינו אמת מה שאמר להם משה שעולמות הקדושה היו כבר מתוקנים ושוולטים, אלא שהוא פעל או בדרך השבעות או באיזה דרך נעלם מהם, ושלכן היה בידו כח להטיבם ולהגביר צד שלו, ועל כן קראוהו מלך מצרים להודיעו שעוד כח מלכותו גובר, ולכן נשמעו להם פרעה ועבדיו ואמרו ודאי אנו שלחנו את ישראל מעבדנו (רמ"ז).

ספר שמות

<p>וליליא אמרו ודאי ערקין אינון ולא עוד אלא דחמו דלא הוו אזלי באורה מישר כמה דכתיב (&) וישבו ויחנו לפני פי החירות.</p>	<p>אמרו ודאי שהם בורחיים ולא עוד אלא שראו שאינם הולכים בדרך ישרה כמו שכתוב וישבו ויחנו לפני פי החירת.</p>
<p>ויקח שש מאות¹⁷⁶¹ וגו' (&) שש מאות אמאי אמר רבי יוסי לקבל מניינא דישראל דכתיב (&) כשש מאות אלף רגלי בחור לקבל הגברים דאינון עקרא דכל ישראל וכל רכב מצרים שאר רתיבין דאינון מפלין לאחורי (נ"א לאחרינן) לקבל הטף דכתיב (&) לבד מטף וכלא עביד בעיטא דחרשוי וחכמוי ושלישים על כלו כלא בחכמתא לקבל דרגין עלאינן תרינן וחד רבי יצחק אמר כתרנומו ומזרזין זריזין הוו בכלא</p>	<p>ויקח שש מאות וגו' למה שש מאות אמר רבי יוסי כנגד המנין של ישראל שכתוב כשש מאות אלף רגלי בחור כנגד הגברים שהם העיקר של כל ישראל וכל רכב מצרים שאר המרכבות שהם טפלים לאחוריים (לאחורים) כנגד הטף שכתוב לבד מטף והכל עשה בעצת מכשפיו וחכמו (&) ושלישים על כלו הכל בחכמה כנגד דרגות העליונות שנים ואחד רבי יצחק אמר כתרנומו ומזרזין שהיו זריזים בכל.</p>
<p>ויקח שש מאות רכב בחור רבי חייא אמר כתיב (ישעיה כד כא) יפקוד יהו"ה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה בזמנא דקודשא בריך הוא יהיב שלטנותא לרברבי עמין לעילא יהיב להו לעמא דלהון לתתא ובשעתא דנחית לון מדרגיהון דלעילא נחית לון לעמא לתתא ויקח שש מאות רכב בחור הא ממנא דלהון ואוקמוה דדבר רתיבין דשאר עמין¹⁷⁶² וכלהו נפלו במשריתא דסיסרא לבתר והיינו בחור (נ"א ולבתר)¹⁷⁸ וכל רכב מצרים</p>	<p>ויקח שש מאות רכב בחור רבי חייא אמר כתוב יפקד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה בזמן שהקדוש ברוך הוא נותן שלטון לגדולי העמים למעלה נותן להם לעם שלהם למטה ובשעה שמוריד אותם מדרגתם שלמעלה מוריד את העם למטה ויקח שש מאות רכב בחור הרי הממונה שלהם ופרשוה שהנהיג את מרכבות שאר העמים וכולם נפלו במחנה סיסרא אחר כך והיינו בחור (ואחר כך) וכל רכב מצרים.</p>
<p>כתיב (שיר א ט) לססתי ברכבי פרעה דמיתוך רעיתי תא חזי כדוגמת סוסיא נוקבא אתחזי להון לסוסיהון דפרעה ואוקמוה אלא לסוסתי ברכבי פרעה</p>	<p>כתוב לססתי ברכבי פרעה דמיתוך רעיתי בא וראה כדוגמת סוסה נקבה נראתה לסוסים של פרעה ופרשוה אלא לסוסתי ברכבי פרעה</p>
<p>מ/זא</p>	
<p>תא חזי פרעה בשעתא דהוה רדיף אבתריהו דישראל מה עבד נטל סוסוין נוקבין¹⁷⁶³ וכפת לון ברתוכי בקדמיתא וסוסין דוכראי כפת לון לאחוריהון והוו מזיניין דוכרי לקבל נוקבי ונוקבי</p>	<p>בא וראה בשעה שפרעה היה רודף אחר ישראל מה עשה נטל סוסות נקבות וכפת אותן במרכבותיו בתחלה ואת הסוסים הזכרים כפת אותם מאחור והיו הזכרים מתחממים כנגד</p>

¹⁷⁶¹ תכלית כוונתו היתה להתקומם כנגד הקדושה. ויובן בהקדים תחילה מ"ש הרב זלה"ה שמצרים היתה אחוזה במ"י דאלק"ם בח"ם צירופיו, והיה פרעה מכחיש אותיות אל"ה ושמהם באו עליו המכות כמש"ה (י, א) אותותי אלה, אותיות אלה. והענין שהיה מכחיש מציאות ז"א שה"ס אל"ה וכמש"ה (ישעיה מ, כו) מי ברא אל"ה, ובגין ל"ו ו' פעמים ו', שהוא זעיר ו' פעמים ל"ו ר"ו, שהוא שם ע"ב שמות המתחלק ב"ק שהוא ז"א ו' שמות בכל קצה, וגם באותיות אלה יש ע"ב צירופים, ואיתא בספר הכוונות כי ת"ר רכב כנגד ו"ק ורכב מצרים נגד הנקבה, וז"ש שש מאות רכב בחור, שהו"ק שלקח הם בחור ר"ו ו' פעמים אל"ה. וז"ש לקבל הגברים, שכולם בעלי גבורה, ורכב מצרים נגד המלכות שמצרים היתה ערות הארץ, וח"ם י' פעמים גי' לילית (רמ"ז).

¹⁷⁶² הם מחנות ס"מ (רמ"ז).
¹⁷⁶³ עי' זהר חדש עב ע"א.

ספר שמות

<p>לא בעאן ואוהן למיזל כיון דקריב (נ"א וכד אדביק)¹⁷⁹ לגבייהו דישראל נטל נוקבי ושוי לון לאחורי וסוסון דוכרין לקדמין לאבאשא לישראל ולאגהא בהו קרבא</p>	<p>הנקבות והנקבות מסרבותולא רצו ומהרו לרוץ כיון שקרב (וכאשר הדביק) אל ישראל נטל את הנקבות ושם אותם לאחור והסוסים הזכרים לפנים כדי להרע לישראל וללחום בהם קרב.</p>
<p>כגוונא דא ויהו"ה הולך לפניהם יומם (&) לבתר חזרה שכינתא לאחוריהן דישראל דכתיב (&) ויסע מלאך האלהי"ם וגו'¹⁷⁶⁴ בגיני כך דמיתך רעיתי (&)</p>	<p>כדוגמא זה וה' הלך לפניהם יומם ואחר כך חזרה השכינה לאחורי ישראל שכתוב ויסע מלאך האלהים וגו' משום כך דמיתך רעיתי.</p>
<p>והאי קרא הא אוקמוה דאקריב לכל חילוי ורתיבוי לאגהא קרבא ותו ופרעה הקריב (&) רבי יוסי אמר הא אתמר דקריב לון לתשובה ופרעה הקריב¹⁷⁶⁵</p>	<p>ופסוק זה הרי פרשוהו שהקריב את כל חילותיו ומרכבותיו ללחום קרב ועוד ופרעה הקריב רבי יוסי אמר הרי נתבאר שהקריב אותם לתשובה ופרעה הקריב.</p>
<p>כתיב (ישעיה כו יז) יהו"ה בצר פקדוך צקון לחש¹⁷⁶⁶ וגו' בצר פקדוך לא פקדין ישראל לקודשא בריך הוא בשעתא דנייחא אלא בשעתא דעקין להו וכדין כלהו פקדין ליה צקון לחש וכלהו צלאן בצלותין ובבעותין ואריקו קמיה צלותין אימתי (שם &) מוסרך למו בשעתא דפקיד לון קודשא בריך הוא ברצועוי כדין קודשא בריך הוא קאים עליהו ברחמי וניחא קמיה ההוא קלא דלהון בגין לאתפרעא מן שנאיהון ואתמלי עלייהו ברחמי</p>	<p>כתוב ה' בצר פקדוך צקון לחש וגו' בצר פקדוך לא פוקדים ישראל את הקדוש ברוך הוא בשעת מנוחה אלא בשעה שמציקים להם ואז כולם פוקדים אותו צקון לחש וכולם מתפללים בתפלות ובבקשות ומריקים לפניו תפלות אימתי מוסרך למו בשעה שפוקד הקדוש ברוך הוא אותם ברצועתו ואז הקדוש ברוך הוא עומד עליהם ברחמים ואותו הקול שלהם נוח לפניו כדי להיפרע משונאיהם ומתמלא עליהם ברחמים.</p>
<p>כמה דאוקימנא¹⁷⁶⁷ מתל ליונה עם הנץ וכו' כך ישראל הוו קריבין לימא והוו חמאן לימא קמייהו אזיל וסעיר וגלגלוי זקפין לעילא הוו דחילין זקפו עיניהו וחמו לפרעה ולמשירייתיה ואבני גירין ובלסטרין כדין (&) וייראו מאד מה עבדו (&) ויצעקו בני ישראל מאן גרים האי דקריבו ישראל לגבי אבוהון דלעילא פרעה הדא הוא דכתיב (&) ופרעה הקריב והא אתמר</p>	<p>כמו שפרשנו משל ליונה עם הנץ וכו' כך ישראל היו קרבים לים והיו רואים את הים לפניהם הולך וסוער וגלוי עולים למעלה היו פוחדים זקפו עיניהם וראו את פרעה ומרכבותיו ואבנים חצים ובליסטראות ואז וייראו מאד מה עשו ויצעקו בני ישראל מי גרם את זה שקרבו ישראל לאביהם של מעלה פרעה זהו שכתוב ופרעה הקריב והרי זה נתבאר.</p>
<p>ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו</p>	<p>ויאמר משה אל העם אל תיראו</p>

1764

1765 עי' ח"א פא ע"ב.

1766 עי' ח"א מא ע"ב.

1767 עי' שיה"ש רבה (פ"ב סי' לה): תני דבי ר' ישמעאל בשעה שיצאו ישראל ממצרים למה היו דומין ליונה שברחה מפני הנץ ונכנסה לנזקיק הסלע ומצאה שם הנחש מקנן ונכנסה לפנים ולא היתה יכולה להכנס שעדיין הנחש מקנן תחזור לאחורה לא תהי יכולה שהנץ עומד בחוץ מה עשתה היונה התחילה צווחת ומטפחת באגפיה כדי שישמע לה בעל השובך ויבא ויצילה כך היו ישראל דומים על הים לירד לים לא היו יכולין שעדיין לא נקרע להם הים לחזור לאחוריהם לא היו יכולין שכבר פרעה הקריב מה עשו וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' מיד (שמות י"ד) ויושע ה' ביום ההוא.

ספר שמות

<p>את ישועת יהו"ה אמר רבי שמעון זכאה חולקיהון דישראל דהא רעיא כמשה אזיל בנוויהו כתיב (&שם סג יא) ויזכור ימי עולם משה עמו ויזכור ימי עולם דא קודשא בריך הוא¹⁷⁶⁸ משה עמו (מכאן אוליפנא) שקיל הוה משה ככל ישראל ואוליפנא מהא כי רעיא דעמא הוא¹⁷⁶⁹ ממש עמא כלהו אי איהו זכי עמא כלהו זכאין ואי איהו לא זכי עמא כלהו לא זכאין ואתענשו בגיניה והא אוקמוה</p>	<p>התיצבו וראו את ישועת ה' אמר רבי שמעון אשרי חלקם של ישראל שהרי רועה כמו משה הלך בתוכם כתוב ויזכור ימי עולם משה עמו ויזכור ימי עולם זה הקדוש ברוך הוא משה עמו (מכאן למדנו) שמשה היה שקול ככל ישראל ולמדנו מזה כי רועה העם הוא ממש כל העם אם הוא זוכה כלם זוכים ואם אינו זוכה כל העם לא זוכים ונענשים בגללו והרי פרשוה.</p>
<p>התיצבו וראו לית לכו לאגהא קרבא דהא קודשא בריך הוא יגיה קרבא בגיניכון כמה דאת אמר (&) יהו"ה ילחם לכם ואתם תחרישון תא חזי ההוא ליליא כנש¹⁷⁷⁰ קודשא בריך הוא לפמליא דיליה ודאין דינייהו דישראל ואלמלא דאקדימו אבהן¹⁷⁷¹ עלייהו דישראל לא אשתזיבו מן דינא רבי יהודה אמר זכותא דיעקב אגין עלייהו דישראל דהא הוא דכתיב (תהלים קכד א) לולי יהו"ה שהיה לנו¹⁷⁷² נא ישראל ישראל סבא</p>	<p>התיצבו וראו אין לכם ללחום קרב שהרי הקדוש ברוך הוא ילחם קרב בשבילכם כמו שנאמר ה' ילחם לכם ואתם תחרישון בא וראה באותו לילה כנס הקדוש ברוך הוא את הפמליא שלו ודן את דיני ישראל ואלמלא שהקדימו האבות על ישראל לא היו נצולים מן הדין רבי יהודה אמר זכות יעקב הגנה על ישראל זהו שכתוב לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל ישראל סבא.</p>
<p>יהו"ה ילחם לכם ואתם תחרישון (&) רבי אבא פתח (ישעיה נח יב) אם תשיב משבת רגליך עשות חפצייך ביום קדשי זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא אתרעי בהון לאתדבקא בהו מכל שאר עמין דעלמא¹⁷⁷³ ומגו רחימותא דלהון¹⁷⁷⁴ קריב לון לגביה¹⁷⁷⁵ ויהב לון אורייתא ויהב לון שבת¹⁷⁷⁶ דאיהו קדישא מכל שאר יומין</p>	<p>ה' ילחם לכם ואתם תחרישון רבי אבא פתח אם תשיב משבת רגליך עשות חפצייך ביום קדשי אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם להדבק בהם מכל שאר עמי העולם ומתוך אהבתם קרב אותם אליו ונתן להם תורה ונתן להם שבת</p>

¹⁷⁶⁸ פי' ז"א הנק' ימי עולם (מ"מ)

¹⁷⁶⁹ אין ספק שהטעם הוא כי הרועה הוא מראה שכל הנפשות אשר לעם נכללות בו, ובהיות המראה בהירה כנשמת משה רבינו ע"ה כל הצורות הנכללות בה מאירות ובהיקות, וכולם מתקנות עצמם במה שהן מתחסדות מתוך השפעת נשמתו, ואם המראה שהם נראות בה היא חשוכה כגון שהרועה בלתי הגון כולם נענשים, שהרי נשמתן חשוכות שנראות במראה חשוך ואי ספק שאם היו זוכות לא ימנע מא' משתים או ימות הרועה או ייטיב עצמו בזכותם, והטעם שהקב"ה גזר דור דור ופרנסיו וכיון שהדור הזה אינם זוכים גם הרועה אינו זוכה ולזה גם הם נענשים בעונשו והכל ביושר והיינו מה שאמרו בגמ' מושל מקשיב על שפת וכו' בחולין פ"ק (אור יקר).

¹⁷⁷⁰ שהיו במקום סכנה ודן דינם אם היו ראויים לנס שכן הדרך למעלה (אור יקר).

¹⁷⁷¹ והיינו סוד ויס"ע ויב"א וי"ט ג' אבות שבכח זכותם נצולו (אור יקר).

¹⁷⁷² המזמור מדבר בענין זה כאומרו בקום עלינו אדם, זה פרעה אזי המים שטפונו זה היה והמים להם חומה וכו', וא"כ לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל אינו ישראל ממש, דאם כן מאי לנו אלא לולי ה' שהיה לנו היינו ישראל ממש יאמר נא ישראל היינו "ישראל סבא" שעמד בתפלה ויאמר נא ג"כ לולי ה' שהיה לנו (אור יקר).

¹⁷⁷³ כי בהיותם במצרים היו גוי מקרב גוי כדפי' רז"ל וא"כ "אתרעי בהו מכל שאר עמין" ששם כמעט היו שוים לשאר עמין (אור יקר).

¹⁷⁷⁴ שהוא אוהב אותם בסוד קביעות נפש טהורה בגופם (אור יקר).

¹⁷⁷⁵ בעבודה כמי שמקרב נער על פי דרכו מציאת מצרים עד הר סיני (אור יקר).

¹⁷⁷⁶ שאם גוי א' יעסוק בתורה אין לו חלק בה, אבל ישראל, התורה חלקם בסוד דבקות נפשם בה "ויהב לון שבת" שאם גוי א' ישבות לא יהיה לו מנוחת הנפש אשר לישראל מפני שהוא גנוב אתו, אמנם ישראל השבת לו במתנה מאת הבורא, ושובת בו מנוחת הנפש (אור יקר).

ספר שמות

<p>וניהא מכלא¹⁷⁷⁷ וחדוה דכלא¹⁷⁷⁸ ושקיל שבת לקבל אורייתא כולה¹⁷⁷⁹ ומאן דנטיר שבת כאילו נטיר אורייתא כולה¹⁷⁸⁰</p>	<p>שהיא קדוש מכל שאר הימים ומנוחה מהכל ושמחה של הכל ושקולה שבת כנגד כל התורה ומי ששומר שבת כאילו שמר את כל התורה.</p>
<p>וקראת לשבת ענג (&) ענוגא דכלא ענוגא דנפשא¹⁷⁸¹ וגופא ענוגא דעלאין ותתאין וקראת לשבת מאי וקראת¹⁷⁸² דיזמין ליה כמה דאת אמר (ויקרא כג ב) מקראי קדש כלומר זמינין כמה דזמין אושפיזא לביתיה ועל דא וקראת לשבת ענג דיזמין ליה כמה דזמנין אושפיזא בפתורא מתקנא בביתא מתקנא כדקא יאות במיכלא ובמשתיא כדקא יאות יתיר על שאר יומין וקראת לשבת מבעוד יום¹⁷⁸³ לקדוש יהו"ה מכובד (&) דא יום כפורים תרי דאינון חד וכבדתו מעשות</p>	<p>וקראת לשבת ענג עונג של הכל עונג הנפש והגוף ענוג לעליונים ולתחתונים וקראת לשבת מה זה וקראת שיזמין אותה כמו שנאמר מקראי קדש כלומר מזומנים כמו מי שמזמין אורח לביתו ועל זה וקראת לשבת עונג שיזמין אותה כמו שמזמינים אורח בשלחן מתוקן ובבית מתוקן כראוי במאכל ובמשתה כראוי יותר על שאר הימים וקראת לשבת מבעוד יום לקדוש ה' מכבד זה יום הכפורים שנים שהם אחד וכבדתו מעשות</p>
<p style="text-align: center;">מז/ב</p>	
<p style="text-align: center;">דרכיך (&) כמה דאוקימנא</p>	<p style="text-align: center;">דרכיך כמו שבארנו.</p>
<p>ממצוא חפצך ודבר דבר והא אתמר בגין דההיא מלה סלקא ואתער מלה דחול לעילא מאן דזמין אושפיזא ביה בעי לאשתדלא ולא באחרא</p>	<p>ממצוא חפצך ודבר דבר והרי נתבאר משום שאותו דיבור עולה ומעורר דיבור של חול למעלה מי שמזמין אורח צריך להשתדל בו ולא באחר.</p>
<p>תא חזי ההוא מלה דנפיק מפומיה דבר נש¹⁸⁰ סלקא ואתער אתערותא לעילא אי לטב אי לביש¹⁷⁸⁴ ומאן דיתיב בענוגא דשבתא אסיר</p>	<p>בא וראה אותו הדיבור שיוצא מפי האדם עולה ומעורר התעוררות למעלה אם לטוב אם לרע ומי שיושב</p>

¹⁷⁷⁷ עי' ח"ג קח ע"א וקכג ע"א.

¹⁷⁷⁸ היינו שהימים ששה ימי חול, והם מחסד ועד יסוד, עם היות שהם ענפים מתלבשים במטטרין חול ודאי, אמנם יום שבת הוא בסוד ג"ר לכך הוא מסוגל בג' ענינים, בקדש מצד החכמה, במנוחה מצד הכתר, בשמחה מצד הבינה, ולא שיהיה הדבר סתום בו, אלא מתפשט בכל הימים, שכל מה שעד האדם לבוראו ו' יי חול מתקד"ש ונ"ח ושמ"ח בשבת (אור יקר).

¹⁷⁷⁹ שהוא סוד מנוחת התורה, וכל מה שעוסק האדם בתורה בסוד ו' קצוות ו' סדרי משנה, מנוחתם בשבת בסוד הקדש שהם ו"ק נעלמים שורש אל התורה המתגלה למטה, דהיינו בראשית ברא שית ודאי (אור יקר). ועי' רמב"ן שמות יג טז.

¹⁷⁸⁰ עי' לקמן פט ע"א, צב ע"א. הוא סוד מנוחת התורה, כאלו נטיר אורייתא כולה, שכל מה ששמר בימי החול מזדכך עתה ביום שבת הרי חוזר ושומר התורה פעם שנית בדקות ולא לאותם שהם מחללי התורה שאין השבת מספיק אלא אדרבא צריך לשמור התורה להיותה כסא לשבת ומנוחתה אח"כ (אור יקר).

¹⁷⁸¹ דקדק דקאמר וקראת לשבת ענ"ג סתם ולא אמר למי מורה שהוא סתם עונג לכל, דהיינו אל הגוף בערך אכילת המעדנים, ולנפשא בערך מה שהקב"ה מענגה מפני שיש בו עונג לעליונים כנגד הנפש, ולתחתונים כנגד הגוף (אור יקר).

¹⁷⁸² דהיינו שאתה תקרא ותזמין לשבת ענג, כמו שמזמין לאושפיזא אל הלחם ואל הענג, והיינו שמזמין ליה לפתוריה, שע"י מה שקורא אותו למטה אל העונג הגשמי הוא קורא אותו למעלה אל העונג הרוחני (אור יקר).

¹⁷⁸³ פי שיכין מבע"י לצורך הלילה שהיא מלכות ולקדוש ה' מכובד דא יום שהוא ז"א וז"ש תרין דאינון חד (מ"מ).

¹⁷⁸⁴ סוף סוף סוגלת הדבור לעלות ולעורר אם טוב ואם רע, וכיון שכן צריך לשמור פתחי פיו ביום שבת שלא יעורר החול, שהדבור של חול מעורר חול, ואחר שידענו שהחול הוא סוד האילן התחתון דהיינו מטטרון שבו סוד החול והשבת סוד האצילות אין ראוי לעורר החול שפוגם למעלה (אור יקר).

ספר שמות

<p>ליה לאתערא מלה דחול דהא פנים פנימו ביומא קדישא מאן דיתיב בהילולא דמלכא¹⁷⁸⁵ לא יתחזי למשבק למלכא¹⁷⁸⁶ ויתעסק באהרא¹⁷⁸⁷</p>	<p>בעונג שבת אסור לו לעורר דיבור של חול שהרי הוא פוגם פגם ביום הקדוש מי שיושב בהלולת המלך לא ראוי שיעזוב את המלך ויתעסק באחר.</p>
<p>ובכל יומא בעי לאחזאה עובדא ולא תערא אתערותא ממה דאצטריך¹⁷⁸⁸ ובשבת במלי דשמיא ובקדושא דיומא בעי לאתערא ולא במלה אהרא</p>	<p>ובכל יום צריך להראות מעשה ולעורר התעוררות ממה שצריך ובשבת בדברי שמים ובקדושת היום צריך להתעורר ולא בדבר אחר.</p>
<p>תא חזי הכא כד אתקריב פרעה לאנחא קרבא בהו בישראל בההוא זמנא לא בעי קודשא בריך הוא דיתערון ישראל¹⁷⁸⁹ אתערותא לתתא כלל דהא אתערותא לעילא הוא דהא אבהן אקדימו ואתערו אתערותא דא לעילא וזכותא דלהון קאים קמיה (ואתערו אתערותא דא)¹⁸¹ ולא בעא קודשא בריך הוא דישראל יתערון לתתא כלל (דהא אתערותא¹⁸² לעילא הוה¹⁷⁹⁰) הדא הוא דכתיב (&) יהו"ה ילחם לכם ואתם תחרישון¹⁷⁹¹ תחרישון ודאי ולא תתערון מלה דלא אצטריך לכו והכא אתכליל שמא קדישא¹⁷⁹² באתוון רשימן והא אתערו ביה חברייא</p>	<p>בא וראה כאן כשקרב פרעה ללחום קרב עם ישראל באותו זמן לא רצה הקדוש ברוך הוא שיעוררו ישראל התעוררות למטה כלל שהרי ההתעוררות היא למעלה שהרי האבות הקדימו והתעוררו התעוררות זאת למעלה וזכותם עומדת לפניו (ועוררו התעוררות זו) ולא רצה הקדוש ברוך הוא שישראל יתעוררו למטה כלל (שהרי התעוררות של מעלה היה) זהו שכתוב ה' ילחם לכם ואתם תחרישון ודאי תחרישון ולא תעוררו דבר שלא צריך לכם וכאן נכלל השם הקדוש באותיות רשומות והרי התעוררו בו החברים.</p>
<p>רבי יוסי ורבי יהודה הוו אזלי בארחה אמר רבי יוסי לרבי יהודה ודאי תנינא יהו"ה בכל אתר רחמי¹⁷⁹³ ואף על גב דאנח קרבא ועביד דינא</p>	<p>רבי יוסי ורבי יהודה היו הולכים בדרך אמר רבי יוסי לרבי יהודה ודאי שנינו ה' בכל מקום זה רחמים ואף על</p>

¹⁷⁸⁵ שהוא יום שבת סוד החופה העליונה באצילות (אור יקר).

¹⁷⁸⁶ שהוא האצילות (אור יקר).

¹⁷⁸⁷ שהוא החול, נער, מטטר'ן, ועם שישבות ממלאכה וכיוצא (אור יקר).

¹⁷⁸⁸ לכל ענין וענין כפי עניינו ולזה ביום שבת שהוא סוד הקדש צריך שיהיה ההתעוררות בו בסוד מלי דשמיא ובקדושה וכיוצא (אור יקר).

¹⁷⁸⁹ אפילו בתפלה וצעקה מפני שמצדם לא היו הגונים, ואם יעוררו בתפלה שמא יקלקלו שיעוררו מה שלא יצטרך אליהם וכבר היה הדבר מתוקן כראוי מצד האבות וזכותם, והטעם שאם יעלה התעוררות ישראל ממטה למעלה, בהכרח יעלה תפלתם דרך העולמות כולם ממטה למעלה, ודרך עליית התפלות יתעוררו עמהם החצונים לקטרג ותתעורר מדת הדין, עוד יתעוררו התחתונים עם התפלה דרך סלוקה, וימצא בישראל צד שאינם ראויים לישועה, והאבות בסוד זכותם התעוררותם הוא למעלה בסוד כסא הכבוד (אור יקר).

¹⁷⁹⁰ ושם אין חולק שאין שם מקטרגים ולזה משמע שהדבר שנעשה לאדם בזכות אבות טוב, ואין כל כך מקטרג כמו הדבר שנעשה בבקשה ותפלה שימצאו מקטרגים מפני דרך עליית התפלה כדפי' (אור יקר).

¹⁷⁹¹ ממש ציום שישתקו מפני שקרובים לקלקל ורחוקים מן התיקון על ידם כדפי' (אור יקר).

¹⁷⁹² כ"ב אותיות, ושם כ"ב וכו' עוד יש בו ד' תיבות שהם ילחם כנגד ה' אחרונה שהיא בעלת המלחמה וכלי המלחמה בידה, לכם כנגד ו' ששם ישראל ו'ק ואתם בסוד ה' ראשונה שמשם הנשמות תחרישון בסוד י' ששם הכל בשתיקה ובחשאי (אור יקר). כלו' שיוצא שם א' מפסוק זה שהוא יל"י (רח"ו). ואע"פ שפסוק ה' ילחם לכם ר"ת י"ל והוא שם א' משם ע"ב ג"כ כתב הרח"ו שם זהו שם יל"י לפי שהוא שם המעלה ניצוצות מתוך הקלי, כמ"ש הרב בפי' ה' לאורך ימים, ובפי' ה' למבול ישב ר"ת יל"י ונודע שחיות הקלי הם הניצוצות שבתוכם וכשמעלים הניצוצות מתוכם מיד מתים ועושה בהם הקב"ה מלחמה וז"ס כוונת הקטרת ג"כ כנודע (מ"מ).

¹⁷⁹³ ירצה בכל אתר מפני ששם זה מתייחס לכל הספירות כולם, י' חכמה, ה' בינה, ו' ו'ק, ה' מלכות, ויתייחס לכל ספירה וספירה בפני עצמה כדפי' בספר פרדס רמונים בשער שם בן ד', וכן

ספר שמות

<p>ההוא דינא ברהימותא הוא והכא המינא דכתיב (&) יהו"ה ילחם לכם ולא אתחזי בההוא דינא רחמי כלל דהא כתיב (&) לא נשאר בהם עד אהר</p>	<p>גב שלוחם קרב ועושה דין אותו דין הוא באהבה וכך ראינו שכתוב ה' ילחם לכם ולא נראה באותו דין רחמים כלל שהרי כתוב לא נשאר בהם עד אחד.</p>
<p>אמר ליה מלה דא שמענא מרבי שמעון דאמר דאפילו הכא דינא ברחמי¹⁷⁹⁴ הוה דחפא עליהון ימא ומיתו ולבתר אפיק לון ימא וקודשא בריך הוא בעא ביקריהון ואתקברו בארעא ולא בעאת ארעא¹⁷⁹⁵ לקבלא לון עד דאוישיט לה קודשא בריך הוא ימיניה וקבילת לון הדא הוא דכתיב (&) נטית ימינך תבלעמו ארץ ובגין דא (הוה) האי דינא ברחמי הוה</p>	<p>אמר לו דבר זה שמעתי מרבי שמעון שאמר שאפילו כאן היה הדין ברחמים שהים כסה עליהם ומתו ואחר כך הוציא אותם הים והקדוש ברוך הוא רצה בכבודם ונקברו בארץ ולא רצתה הארץ לקבל אותם עד שהושיט לה הקדוש ברוך הוא את ימינו וקבלה אותם זהו שכתוב נטית ימינך תבלעמו ארץ ולכן (היה) זה הדין ברחמים היה.</p>
<p>ועל דא לא בעא קודשא בריך הוא דיתערון ישראל מלה בעלמא דאי יתערון ישראל מלה לא יתערון שמא דרחמי ולא יתעביד דינא ברחמי הדא הוא דכתיב (&) יהו"ה ילחם לכם ואתם תחרישון דלא תתערון מידי דהא שמא דרחמי בעי לאתערא עלייהו למעבד דינא ברחמי ועל דא בעי דלא תעבדון פנימו ותתערון מלה אחרא¹⁷⁹⁶</p>	<p>ולכן לא רצה הקדוש ברוך הוא שיעוררו ישראל דבר בעולם שאם יעוררו ישראל דבר לא יעוררו את שם הרחמים ולא יעשה דין ברחמים זהו שכתוב ה' ילחם לכם ואתם תחרשון שלא תעוררו דבר שהרי שם הרחמים צריך לעורר עליהם לעשות דין ברחמים ועל זה בקש שלא תעשו פגם ותעוררו דבר אחר.</p>
<p>אמר ליה והא כתיב (זכריה יד ג) ויצא יהו"ה ונלחם בגוים ההם אי הכי דא דינא ברחמי הוה אמר ליה הכי הוה ודאי דינא הוה ברחמי דמותא דלהון לא אשתכח כמותנא דשאר בני עלמא אלא חס עלייהו קודשא בריך הוא דלא יהון כמותנא דשאר בני עלמא דקטילו לון אלא בנחת בלא צערא הא דינא ברחמי איהו</p>	<p>אמר לו והרי כתוב ויצא ה' ונלחם בגוים ההם אם כך זה דין שהיה ברחמים אמר לו כך היה ודאי הדין ברחמים שמיתתם לא נמצא כשאר מות בני העולם אלא הקדוש ברוך הוא חס עליהם שלא יהיו כמות שאר בני העולם שהרגו אותם אלא בנחת בלא צער זהו דין ברחמים.</p>
<p>ובכל אתר שמא דא דינא ברחמי איהו בר אתר חד דכתיב (ישעיה מב יג) יהו"ה כנבור יצא</p>	<p>ובכל מקום שם זה הוא דין ברחמים פרט למקום אחד שכתוב ה' כגבור יצא וגו' וכי כגבור ולא גבור אלא</p>

יתייחס בדקדוק בת"ת וכן יתייחס לפעמים במלכות, וכן יתייחס בז"א מחכמה ולמטה, ויתייחס בכתר, דרך כלל בכל מקום שיתייחס מורה רחמים, והטעם לזה רבות: א', מפני שבו קשר כל הספירות כדפי', ובכל מקום שיש קשר וייחוד דינו מתמתק. ב', כי אין בכל הספירות דין אלא הגבורה ממקור הבינה, וההוד עם המלכות, וכאן נכללות כולם עם מדות אחרות שיש בהם רחמים, ובהמזגה כזו יתמתקו מדות הדין עם מדות הרחמים, ובהכרח יהיה שם רחמים בדין עצמו. ג', כאשר יכונה שם זה אל פעולת הדין הורה על המתקו, מפני היות שם זה משותף לכתר ושם הוא רחמים, ובת"ת בעל הרחמים, וכיון שכן מורה שדינו רפה כדרך השם הזה לרחם. הד', כי הדין הוא משם אלהים בהסכמת שם יהו"ה עמו, כאמרו ה' הוא האלקים, אין דין נעשה אלא בהסכמת המדות, אמנם שם הו"ה מסתתר ברחמיו ומסכים בפעולת שם אלה"ם ובהיותו מתגלה ונזכר בדין בהכרח יהי שם רחמים רחום בדין (אור יקר).

¹⁷⁹⁴ מצד מדות הרחמים שבו לדרך א' או מצד השם בעצמו לדרך אחרת, או מצד שמדת הדין שבו מתוקה לדרך אחרת (אור יקר).

¹⁷⁹⁵ שהיא נגדיית למלכות (אור יקר).

¹⁷⁹⁶ ר"ל מדה"ד (רח"ו). וזה טעם אחר הפך מטעם הראשון דלעיל שאמר מפני שאבות העולם עבדו אתערוותא לעילא ולכך אתם תחרישון והכא קאמר בגין דאל תתערון מלה אחרא (מ"מ).

ספר שמות

<p>וגו' וכי כגבור ולא גבור אלא ישני לבושו וילבש לבושו אחרנין כאיש מלחמות ישני זיניה</p>	<p>ישנה לבושו וילבש לבושים אחרים כאיש מלחמות ישנה מינו.</p>
<p>ועם כל דא דינא הוא יתיר אבל רחמי ביה כמה דכתיב כגבור ולא גבור כאיש מלחמות ולא איש מלחמות דודאי אף על גב דעביד דינא חס על עובדוי ועל דא יהויה ילחם לכם ודאי ואתם תחרישון זכאה חולקיהון דישראל דקודשא בריך הוא בריר לון לחולקיה ואחסנתיה דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהויה עמו יעקב חבל נחלתו</p>	<p>ועם כל זה הדין הוא יותר אבל יש בו רחמים ככתוב כגבור ולא גבור כאיש מלחמות ולא איש מלחמות שודאי אף על גב שעושה דין חס על מעשיו ולכן ה' ילחם לכם ואתם תחרישון אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא בריר אותם לחלקו ולירשתו שכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.</p>
<p>ויאמר יהויה אל משה מה תצעק אלי (&) מלה דא הא אוקמוה בספרא דצניעותא¹⁷⁹⁷ ותמן הוא רזא דיליה ויאמר יהויה אל משה רבי יהודה פתח ואמר (יונה ב כה) ויתפלל יונה אל יהויה אלהיו ממעי הדגה מה כתיב לעילא (&) וימן יהויה דג גדול וימן דאת אמר (דניאל א ה) וימן להם המלך דבר יום ביומו אשר מנה את מאכלכם</p>	<p>ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר זה נתבאר בספרא דצניעותא ושם הוא הסוד שלו ויאמר ה' אל משה רבי יהודה פתח ואמר ויתפלל יונה אל ה' אלהיו ממעי הדגה מה כתוב למעלה וימן ה' דג גדול וימן כמו שנאמר וימן להם המלך דבר יום ביומו אשר מנה את מאכלכם.</p>
<p style="text-align: center;">אבל האי קרא הכי מח/א</p>	<p style="text-align: center;">אבל פסוק זה כך</p>
<p>מבעי ליה וימן יהויה את יונה לדג (&) דהא מנה הוא דמשדר ליה אלא ודאי ההוא דג הוא הוה מנה ליונה לנפרא ליה מן שאר נוני ימא ויהוי גניז בגויה וכיון דאעליה בגויה חמא יונה במעוי פותיא דאתר ימא (ג"א פותיא דאתר דמעוי) כמו היכלא רברבא ותרין עינוי דההוא נונא דנהרין כשמשא ואבן טבא הוה במעוי דנהיר ליה והוה חמי כל מה די בימא ובתהומוי</p>	<p>צריך להיות וימן ה' את יונה לדג שהוא מנה הוא ששלח אותו אלא ודאי אותו דג היה ממונה ליונה לשמור אותו משאר דגי הים ויהיה גנוז בתוכו וכיון שהכניסו לתוכו ראה יונה במעיו רחב של מקום הים (רחב של מקום מעיו) כמו היכל גדול ושני עיני אותו דג שמאירים כשמש ואבן טובה היתה במעיו שמאירה לו והיה רואה כל מה שבים ובתהומוי.</p>
<p>ואי תימא אי הכי מאי דכתיב (יונה ב ג) קראתי מצרה לי הא לא אתחזי דכל האי רווחא הוה ליה אלא ודאי כיון דאחמי ליה ההוא נונא כל מה די בימא ובתהומוי מית דלא יכיל תלת יומין למסבל כדין עקת ליה ליונה</p>	<p>ואם תאמר אם כך מה שכתוב קראתי מצרה לי הרי לא נראה שכל הרווחה הזו היתה לו אלא ודאי כיון שהראה לו אותו הדג כל מה שבים ובתהומוי מת שלא יכל שלשה ימים לסבל ואז היתה ליונה מצוקה.</p>
<p>דאמר רבי אלעזר כיון דחמא יונה כל ההוא רווחא הוה חדי אמר קודשא בריך הוא ומה תבעי יתיר להא אעילנא לך הכא מה עבד קמל</p>	<p>שאמר רבי אלעזר כיון שראה יונה את כל אותה רווחה היה שמח אמר הקדוש ברוך הוא ומה תרצה יותר לזה הכנסתי אותך כאן מה עשה הרג</p>

¹⁷⁹⁷ לב ע"ב: ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי (שמות יד טו), אלי דיקא, דבר אל בני ישראל ויסעו, ויסעו דיקא, במזלא הוה תלי, דבעא לאוקיר דיקנא, בהגר"א: ולכן אמר אלי דיקא - ר"ל שה' הוא בז"א, ואמר מה תצעק אלי במזלא תלי. וז"ש ויסעו דיקא - ר"ל שישראל כולם צעקו אל ז"א, אמר ויסעו מהאי אתר, ולכן לא רצה הקב"ה שהם יתעוררו, כי למעלה בע"ק אין תלוי במעשה התחתונים, ולכן אין בחינת אודנין שם, כמ"ש למעלה, כי מעשה התחתונים ותפלתם אין מגיע רק עד ז"א כידוע.

ספר שמות

<p>לההוא נונא ומית וכל שאר נוני ימא הוו סחרי סחרניה דההוא נונא דא נשיך ליה מהאי גיסא ודא נשיך ליה מהאי גיסא כדין המא יונה גרמוי בעקו מיד ויתפלל יונה אל יהו"ה (&)</p>	<p>את אותו דג ומת וכל שאר דגי הים היו מסבבים סביב אותו דג זה נושך אותו מצד זה וזה נושך אותו מצד זה ואז ראה יונה את עצמו בצרה מיד ויתפלל יונה אל ה'.</p>
<p>בקדמיתא דג והשתא דגה כמה דאת אמר (שמות ז יח) והדגה אשר ביאור מתה וכדין כתיב (&) קראתי מצרה לי ולא כתיב הייתי בצרה או ישבתי בצרה אלא קראתי מההוא עקו דעאקון לי נוני ימא מבטן שאול שועתי דהא מית ולא כתיב מבטן חי או מבטן דג אלא דודאי הוה מית</p>	<p>בתחלה דג וכעת דגה כנאמר והדגה אשר ביאר מתה ואז כתוב קראתי מצרה לי ולא כתוב הייתי בצרה או ישבתי בצרה אלא קראתי מאותה צרה שהציקו לי דגי הים מבטן שאול שועתי שהרי מת ולא כתוב מבטן חי או מבטן דג אלא שהיה ודאי מת.</p>
<p>כיון דצלי צלותיה קביל ליה קודשא בריך הוא ואחיייה ליה להאי נונא ואפיק ליה ליבשתא לעיניהון דכלא דכתיב (&) ויאמר יהו"ה לדג ויקרא את יונה וחמו כלחו עבירתא דקודשא בריך הוא</p>	<p>כיון שהתפלל תפלתו קבל אותו הקדוש ברוך הוא והחיה את הדג הזה והוציאו ליבשה לעין כל שכתוב ויאמר ה' לדג ויקא את יונה וכולם ראו את מעשה הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>מה כתיב (&) ויתפלל יונה אל יהו"ה אלהיו ממעי הדגה לאתר דהוה קשיר ביה משמע דכתיב (&) יהו"ה אלהיו ולא כתיב (&) ויתפלל אל יהו"ה ולא יתיר אלא יהו"ה אלהיו אוף הכא ויאמר יהו"ה אל משה מה תצעק אלי אלי דייקא</p>	<p>מה כתוב ויתפלל יונה אל ה' אלהיו ממעי הדגה למקום שהיה קשור משמע בו שכתוב ה' אלהיו ולא כתוב ויתפלל אל ה' ולא יותר אלא ה' אלהיו אף כאן ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי אלי דוקא.</p>
<p>דבר אל בני ישראל ויסעו ויסעו מלאסנאה מלין לאו עידנא דצלוחא השתא ויסעו וכי לאן אתר פקד לון דינטלון דהא על ימא הוו שראן אלא אהדר לעילא דכתיב (&) מה תצעק אלי דהא כלחו באתר דא קיימי ועל דא ויסעו ינטלון מן דא דלאו עדנא הוא אלא בעתיקא תליא מלתא¹⁷⁹⁸</p>	<p>דבר אל בני ישראל ויסעו ויסעו מלהרבות בדברים זה לא זמן תפלה כעת ויסעו וכי לאיזה מקום צוה אותו שיסעו שהרי על הים הם היו שרויים אלא חזר למעלה שכתוב מה תצעק אלי שהרי כולם במקום זה עומדים ועל זה ויסעו יסעו מזה שזה אינו הזמן (אלא בעתיק תלוי הדבר).</p>
<p>ואתה הרם¹⁷⁹⁹ את מטך וגו' (&) הרם את מטך די ביה רשים שמא קדישא¹⁸⁰⁰ ארכין ידך בסטרא דשמא קדישא¹⁸³ וכיון דיחמון מיא שמא קדישא¹⁸⁰¹ יערקון מניה¹⁸⁰² ומקמיה (נ"א</p>	<p>ואתה הרם את מטך וגו' הרם את מטך שבו רשום השם הקדוש נטה ידך בצד של השם הקדוש וכיון שהמים יראו את השם הקדוש הם יברחו</p>

¹⁷⁹⁸ עי' עמוד הקודם בשם בהגר"א בספד"צ.

¹⁷⁹⁹ איתא בתיקונים צו ע"ב [קט ע"א] דמטה משה הוא מטה שבו השתמש משה, דאיהו דיוקנא דזעיר ששימושו במט"ט, ונקרא מטה מפני שמטה לחסד ולדין, וכן התהפך מנחש למטה וממטה לנחש, עיי"ש. וה"ס ב' טתין דמט"ט דהיינו ב' הטיות (רמ"ז).

¹⁸⁰⁰ נראה בודאי שהוא שם שד"י כמספר מט"ט ששמו כשם רבו, שכן הוא לבוש אל היסוד שסתמו שם שד"י כנודע (רמ"ז). ועי' רח"ו על בראשית ו ע"ב, שהוא שם הו"ה. ועי' ר' בחיי בראשית כד טז: מטה משה היה שבו היה חקוק שם ע"ב אותיות.

¹⁸⁰¹ עי' בהגהת הרב שנרשם בכאן מורה מקום תיקו"ז (קיד ע"א) ושם כתוב וז"ל, מטה האלקים ודאי ודא מט"ט והא אוקימנא דאתהפך מדינא לרחמי וביה (אשתעו) אשתנין (נ"א אשתכחו) כל פרצופין וכו' עד וכד אתהפך משמאלא לימינא אחזי פרצופא דאריה וכו', ע"כ. והוא בחינת הצד שצוה ה' למשה שיטה בו את המטה, וה"ס ט' הראשון שבשם מט"ט, כי סוד השני טתין הוא ט'הור ט'מא, ששם ביצירה שקול הרע והטוב סוד ימין ושמאל. וקרוב לשמוע שגם לזה ירמוז שם ע"ב

ספר שמות

<p>קמיה) ועל דא ונטה את ידך בסטרא חדא דסטרין אחרנין דההוא מטה¹⁸⁰³ אצטריך לך למיין (נ"א למלין) אחרנין</p>	<p>ממנו ומלפניו (לפניו) ועל זה ונטה את ידך בצד אחד שאת הצדדים האחרים של אותו המטה הצטרך אותו לך למים (לדברים) אחרים.</p>
<p>אמר רבי אלעזר המינא¹⁸⁰⁴ דימנין אתקרי האי מטה מטה האלהים (שמות יז ט) ולזמנין אתקרי מטה דמשה¹⁸⁰⁵ (שם ד כ) אמר רבי שמעון (תרי הו והכי אוקימנא¹⁸⁰⁶) בספרא דרב המנונא סבא שפיר קאמר דכלא חד בין תימא דקודשא בריך הוא ובין תימא דמשה והאי מטה לאתערא סטרא דגבורה ועל דא ונטה את ידך ידא דשמאלא דאיהו בסטרא דגבורה</p>	<p>אמר רבי אלעזר ראיתי שלפעמים המטה הזה נקרא מטה האלהים ולפעמים נקרא מטה משה אמר רבי שמעון (שנים היו וכך בארנו) בספרו של רב המנונא סבא יפה אמר שכלם אחד בין שתאמר של הקדוש ברוך הוא בין שתאמר של משה והמטה הזה לעורר צד הגבורה ועל זה ונטה את ידך יד שמאל שהיא מצד הגבורה.</p>
<p>אמר רבי שמעון ווי לאינין דלא חמאן ולא מסתכלין באורייתא ואורייתא קארי קמיהו בכל יומא (ס"א ולא ידעין) ולא משגיחין תא חזי בסטרא דגבורה¹⁸⁰⁷ מתערי מיא בעלמא¹⁸⁰⁸</p>	<p>אמר רבי שמעון אוי לאותם שלא רואים ולא מתבוננים בתורה והתורה קוראת לפניהם בכל יום (ולא יודעים) ולא משגיחים בא וראה מצד הגבורה מתעוררים המים בעולם ויוצאים מים</p>

הרמוז בכאן דויסע ויבא ויט שסודו חסד והוא אריה, וידוע שסוד שם זה הוא ע"ב ר"ו העולה רפ"ח שהוא מד' מילואי הו"ה עסמ"ב ועם העיקר שהוא הו"ה הרי גי' שד"י, ועל זה כתוב (ישעיה סג, יב) מולך לימין משה, שהוא סוד סטרא קדישא הנזכר כאן דהיינו צד החסד (רמ"ז).

¹⁸⁰² ים סוף סודו בסוף היצירה בראש העשיה וכן כתב הרב, ואם כן הוא מלכות היצירה שמושבה תמיד בראש העשיה כמבואר אצלנו, ולכן מיוחד סוד המטה שהוא מבחינת יסוד דאצילות הלבוש במט"ט לבקוע את הים. וכל שכן לפי מאי דרמיז לן מרן זלה"ה שקריעת ים סוף ה"ס זוג דקטנות והוא ממש בחינת מט"ט הנקרא אדם זעירא, וכן אמרו בתיקונים ס"ה א', מט"ט דסליק לחשבן שדי ואיהו אדם זעירא (רמ"ז).

¹⁸⁰³ בהתחלה היה נראה לענ"ד שמוכן במה שכבר הזכרתי מספר אוצרות חיים שחיצוניות ז"א דיצירה הוא י' צירופי אלקים, ובהם נשתמש להכות את הצור וכנזכר לקמן סד ע"א, וכמו שנרשם בשם הגהות הרב זלה"ה, והוא ז"ל כתב כי צו"ר הוא אלקים דההין והיינו סטרין אחרנין. אבל לשון סטרין בלשון רבים לא דייקא, לכן נלע"ד שרומז עוד לסוד אחר, והוא כי ידוע שלכל דבר יש ד' צדדין ימין ופנים שמאל ואחור, וכן הן ד' חיות המרכבה שמט"ט כולל את כולן וכנזכר בתיקונים הנז"ל ק"ב, עיי"ש. ואם כן נראה ששם שד"י הוא בצד פנים ושם יה"ו בצד ימין וכנזכר לעיל בפירוש מיניה ומקמיה, ואולם בצד שמאל הוא אלקים כאמור ובצד אחור הוא שם תכ"ה שהוא אחרים של שם שד"י, ואלו הן סטרין דאצטריכו ליה לצור, ולכן צוה והכית בצור, לשם תכ"ה (רמ"ז).

¹⁸⁰⁴ לא היו שני מטות אלא רק אחד, אלא שפעם היה עומד בבחי' זה ופעם בבחי' זה וכו' כי הרי שורשו הוא למעלה למעלה מהארת יסוד דאבא המתפשט לימין ושמאל של השורש דדור המדבר כמ"ש הרב בהארת המוחין (פרק ב), ולכן הוא כלול בחסדים וגבורות, אבל שניהם הם קודש קדשים, והוא בסוד עץ החיים. אלא באשר שהוא מהשורש דדור המדבר, ולכן היה עולה ויורד לפי מעשיהם, ועי"ז היה עומד לפעמים בסוד עץ החיים ולפעמים בסוד עץ הדעת (דע"ה ח"ב קכח ע"ד).

¹⁸⁰⁵ ע"י ההכאה נשתנו הן המטה והן הסלע למדרגת עץ הדעת, וזהו הענין מה ששינה הכתוב כאן ואמר (במדבר כ יא) ויך את הסלע במטהו, ולא כתיב במטה סתם, אלא במטהו, כי מטה סתם הוא מטה ה' מסטרא דעד"א עץ החיים, אבל מטה משה הוא דינא בדינא, נחש עלי צור וכמ"ש בזוה"ק (ח"ב מח ע"א, ושם בסופו רעא ע"ב ורעב ע"א דע"ה ח"ב קלג ע"א).

¹⁸⁰⁶ בז"ח בשלח במדרש הנעלם שם, והובא בכאן בסוף הספר דף ערב ע"א (לש"ו).

¹⁸⁰⁷

¹⁸⁰⁸ פי' מתערי מיא הם מ"נ התעוררות מלמטה, ונפקי מיא הם היורדים מלמעלה, וה"ס גבורות גשמים שני מיני גבורות. ולעד"ן שהן גבורות דאבא הנעשות חסדים באמא, וחסדים דאמא הנעשות גבורות באבא, תחילתן חסדים דאמא אלא שניתנה בצד שמאל דאבא, וכן גבורות דאבא גם כי תחילתן גבורות הלא נסמכו לחסדים דאמא, ולכן אמר דמתערי ונפקי, בסטרא דגבורה ולא גבורות ממש, ודוק (רמ"ז). כי החו"ג דז"א הם אור ומים, אור חסד, מים גבורה אמנם בהנוק' הוה החו"ג שבה מים ואש מים חס דאש גבורה, עי' לקמן סד ע"ב כי הגבורה דידיה הוא חסד דידיה ואור הוא חסד דחסד וש הוא גבורה דגבורות כ"כ הגר"א בתיק"ז פט ע"ג (לש"ו), ועי' דע"ה ח"ב קלג סע"ד וכללים ח"ב לה ע"ד.

ספר שמות

<p>וכעת רוצה הקדוש ברוך הוא ליבש את המים למה ונטה את ידך שהוא שמאל.</p>	<p>ונפקי מיא והשתא בעי קודשא בריך הוא לנגבא מיא אמאי ונטה את ידך דאיהו שמאלא</p>
<p>אלא הרם את מטך ליבש את המים ונטה את ידך להשיב את המים לעורר את צד הגבורה ולהשיב המים על המצרים ומשום כך שני דברים כאן שכתוב הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו.</p>	<p>אלא הרם את מטך לנגבא מיא ונטה את ידך לאתבא מיא לאתערא סטרא דגבורא ולא תבא מיא על מצרים ובגין כך תרין מלין הכא דכתיב הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו</p>
<p>וזו התהומות היו אלא הקדוש ברוך הוא עשה נס בתוך נס כנאמר קפאו תהמת בלב ים והיו הולכים ביבשה בתוך הים זהו שכתוב ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה</p>	<p>והא תהומי הוו אלא קודשא בריך הוא עבד ניסא גו ניסא כמה דאת אמר (&) קפאו תהומות בלב ים והוו אזלין ביבשתא בנו ימא הדא הוא דכתיב (&) ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה</p>
<p>מח/ב</p>	
<p>ויסר את אופן מרכבותיו רבי שמעון פתח (יחזקאל א טו) וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות האי קרא אוקמוה ואתמר אבל תא הזי קודשא בריך הוא¹⁸⁰⁹ בכולא אתחזי שלטנותא דיליה¹⁸¹⁰ ושלטניה די לא תעדי לעלם ולעלמי עלמין¹⁸¹¹</p>	<p>ויסר את אופן מרכבותיו רבי שמעון פתח וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות פסוק זה פרשוהו ונתבאר אבל בא וראה הקדוש ברוך הוא בכל מראה את שלטונו ושלטונו שלא יעבור לעולם ולעולמי עולמים.</p>
<p>ועביד שולטנותא באבהן¹⁸¹² נטל לאברהם¹⁸¹³ וקיים ביה עלמא דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ואוקמוה נטל יצחק ושתיל¹⁸¹⁴ ביה עלמא דאיהו קיים לעלמין¹⁸¹⁵ הדא הוא דכתיב (שם יז כא) ואת בריתי אקים את יצחק¹⁸¹⁶ נטל יעקב¹⁸¹⁷</p>	<p>ועשה שלטון באבות נטל את אברהם והעמיד בו את העולם שכתוב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ופרשוה נטל את יצחק ושתל בו את העולם שהוא קיים לעולמים זהו שכתוב ואת בריתי אקים את יצחק</p>

¹⁸⁰⁹ בינה (אור יקר).

¹⁸¹⁰ ירצה בכל הדברים התחתונים מראה כח מרכבתו ועם היות הדברים הגשמיים חולפים ועוברים ובלתי קיימים אין ענין זה פוגם בכחו ומרכב' (אור יקר).

¹⁸¹¹ אמנם לפי שעה מראה בנמצא כעת (אור יקר).

¹⁸¹² בעולם הזה בעודם בו, ובעולם הבא תמיד. והנה הקב"ה ברא את העולם הוייתו במדה אחת ובאותה מדה כדי שתפעול פעולת ההויה (אור יקר).

¹⁸¹³ פי' קיים הוייתו וחזקו, מפני שהמדה העליונה דהיינו חסד ימין, אל, אמרתי עולם חסד יבנה ע"י המלכות הקשורה בימין, והיינו אלה תולדות השמים והארץ בהבראם באברהם, והיינו שהיתה אותה המדה שהיא יסוד לעולם ותחילת בריאתו מתמוטטת כיון שאין בעולם התחתון מי שיפעול פעולת החסד וקיום העולם, כיון שראה הקב"ה טוב מדות אברהם לאחוז בגמ"ח בגוף ובנפש, קיים העולם בו, כיון שנתחזקה המדה שבה נבנה העולם (אור יקר). והנה אין העולם מתקיים בחסד אל יסודו הוא החסד ושתילתו להתקיים כמי שנוטע ואח"כ שותל הוא הגבורה וז"ש ה' אף תכון תבל בל תמוט (אור יקר). פי' ה' חסדים נטלתם הבינה ומהם נבנה ז"א וז"ש קיים ביה עלמא (מ"מ).

¹⁸¹⁴ עקרו מצד החסד אחר שנבנה בו, ושתלו בצד הגבורה להתקיים בדין שאלולי הדין אין העולם מתקיים רגע (אור יקר). גבורה דנוק' (רח"ו), ומ"ש ושתיל ביה עלמא לשון שתילה לפי שהיא מעלה מ"ן ממטה למעלה דוגמת האילן שגדל ממטה למעלה כשתילי זיתים (מ"מ).

¹⁸¹⁵ עם אברהם אל נתקיים ברית אלא עם יצחק (אור יקר).

¹⁸¹⁶ ורצה עם היות שעם אברהם לא עמד הברית קיים אלא משתנה, לך לך מארצך, ויורד למצרים ברעב, ביצחק יקרא לך זרע, קום התהלך כי לך ולזרעך וכו' אתן וכו' וקנה שדה עפרון לקבור את שרה, אין הברית קיים עם אברהם אלא מתמוטט, מפני שאין חוזק הדברים מצד המים הרפים אלא מצד האש החזקה, ולזה קיום העולם בגבורה, וכל בריה שהוא בזה רפה ומתמוטטת ומתחזקת בחום האש, וכך נקרא יד החזקה, ולזה ביצחק נתקיים בריאת העולם (אור יקר).

ספר שמות

<p>ואותביה קמיה¹⁸¹⁸ ואשתעשע בהדיה¹⁸¹⁹ ואתפאר ביה הדא הוא דכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר¹⁸²⁰</p>	<p>נטל את יעקב והושיבו לפניו והשתעשע עמו והתפאר בו זהו שכתוב ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>ותא חזי יעקב¹⁸²¹ אחיד באילנא דחיי דלית ביה מותא לעלמין דכל חיין בההוא אילנא אשתכללו ויהב חיין לכל אינון דאחידן ביה ובגין כך יעקב לא מית ואימתי מית בשעתא דכתיב (בראשית מט לג) ויאסף רגליו אל המטה המטה כמה דאת אמר (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה¹⁸²² בגין דבהאי מטה כתיב (משלי ה ה) רגליה יורדות מות ובגין כך ויאסף רגליו אל המטה כתיב כדין ויגוע ויאסף אל עמיו (&) ועבד קודשא בריך הוא ליעקב שלימו דאבהן הדא הוא דכתיב (ישעיה מא ח) יעקב אשר בחרתיך</p>	<p>ובא וראה יעקב אחז בעץ החיים שאין בו מות לעולמים שכל החיים נתקנו באותו העץ ונותן חיים לכל אותם שאחוזים בו ולכן יעקב לא מת ומתי מת בשעה שכתוב ויאסף רגליו אל המטה המטה כמו שנאמר הנה מטתו שלשלמה משום שבמטה זו כתוב רגליה יורדות מות ולכן כתוב ויאסף רגליו אל המטה ואז ויגוע ויאסף אל עמיו ועשה הקדוש ברוך הוא את יעקב לשלימות האבות זהו שכתוב יעקב אשר בחרתיך.</p>
<p>תא חזי כל משריין דלעילא וכל אינון רתיבין כלהו אחידן אלין באלין דרגין בדרגין אלין עלאין ואלין תתאין וחיוותא קדישא עליהו וכלהו אוכלוסין ומשריין כלהו נטלין תחות ידהא על מימרהא נטלין ועל מימרהא שראן</p>	<p>בא וראה כל המחנות שלמעלה וכל אותן המרכבות כולם אחוזים אלה באלה דרגות בדרגות אלה עליונים ואלה תחתונים וחיות הקדש עליהם וכל האוכלוסים והמחנות כולם נוסעים תחת ידיה על מאמרה נוסעים ועל מאמרה חונים.</p>
<p>ודא הוא חיותא (ס"א עלאה¹⁸²³ קדישא) דכל שאר חיותא אחידן בה ואשתלשלו (ס"א ואשתכללו) בגינה כמה חיון לחיון (נ"א אלין סלקין ואלין נחתין) ואתאחדן דרגין בדרגין וכלהו עלאין ותתאין אולין ושאטין בימא הדא הוא דכתיב (תהלים קד כה) זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר וגו'</p>	<p>זוהי החיה (העליונה הקדושה) שכל שאר החיות אחוזות בה והשתלשלו (ונתקנו) בשבילה כמה חיות לחיות (אלו מעלות ואלו יורדות) ונאחזות דרגות בדרגות וכל העליונים והתחתונים הולכים ושטים בים זהו שכתוב זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר וגו'.</p>
<p>וכד סליק ימא גלגלוי¹⁸²⁵ כלהו ארביין¹⁸²⁶ סלקין ונחתין וזעפא אשתכח ורוחא תקיפא אולא עליה בתקיפו ונוני ימא¹⁸²⁷ מתבדרין לכל סטר אלין למזרח ואלין למערב אלין לצפון ואלין לדרום וכל אינון בני עלמא דחמאן רשימא עלייהו¹⁸²⁸ נטלין לון ובלעין לון בקפטירי עפרא</p>	<p>וכשמעלה הים את גליו כל האניות עולות ויורדות ונמצא זעף ורוח קשה הולכת עליו בחוזק ודגי הים מתפזרים לכל צד אלה למזרח ואלה למערב אלה לצפון ואלה לדרום וכל אותם בני העולם שרואים את הרושם עליהם לוקחים אותם ובולעים אותם במערות¹⁸²⁴ העפר.</p>

¹⁸¹⁷ פרצוף יעקב (רח"ו).

¹⁸¹⁸ פי' שאימא נתלבשה בז"א ופניה נגד פני ז"א ויעקב הוא בצד פנים דז"א כנודע נמצא שהוא עומד בפני' אימא לכך אמר ואותביה קמיה (מ"מ).

¹⁸¹⁹

¹⁸²⁰ פי' הוא פרצוף יעקב שנק' ישראל בהשאלה (מ"מ).

¹⁸²¹ פי' יעקב אבינו התחתון (מ"מ).

¹⁸²² עי' ח"א רכה ע"ב וכן לעיל ה ע"א ולקמן נא ע"א סו ע"ב ח"ג ס ע"א סח ע"א רסט ע"ב (לש"ו).

¹⁸²³ פי' ז"א כי יעקב מרכבה לז"א (מ"מ).

¹⁸²⁴

ספר שמות

<p>וכל ארביין לא נטליין¹⁸²⁹ מאתרייהו ולא סלקין ונחתין בר מההוא שעתא דאתי חד דברא בימא וידע לאשלמא רוחא דועפא דימא כיון דסליק דא עליה דימא שכיך מרוגזא ונייחא אשתכח וכדין כלהו ארביין אזלין בארע מישר ולא סמאן לימינא ושמאלא הדא הוא דכתיב (שם כו) שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו זה¹⁸³⁰ דייקא וכל נוני ימא מתכנשין לאתרייהו וכל אינון היוון¹⁸³¹ הדאן עלה וחיוון חקלא עלאה¹⁸³² הדאן הדא הוא דכתיב (איוב מ כ) וכל חית השדה ישחקו שם</p>	<p>וכל האניות לא נוסעות ממקומם ולא עולות ויורדות פרט לאותה שעה שבא מנהיג אחד בים וידע להשלים רוח של זעף הים כיון שזה עולה על הים שוכך מרוגזו ונמצאת מנוחה ואז כל האניות הולכות בדרך ישר ולא סוטות לימין ולשמאל זהו שכתוב שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו זה דווקא וכל דגי הים מתכנסים למקומם וכל אותן החיות שמחות עליה וחיות השדה העליון שמחות זהו שכתוב וכל חית השדה ישחקו שם.</p>
<p>תא הזי כגוונא דלעילא אית לתתא¹⁸³³ כגוונא דלתתא אית בימא¹⁸³⁴ כגוונא דלעילא אית לעילא בימא עלאה¹⁸³⁵ כגוונא דלעילא אית לתתא¹⁸³⁶ כגוונא דלתתא אית בימא תתאה¹⁸³⁷</p>	<p>בא וראה כדוגמא שלמעלה יש למטה כדוגמא שלמטה יש בים כדוגמא שלמעלה יש למעלה בים העליון כדוגמא שלמעלה יש למטה כגון שלמטה יש בים התחתון.</p>
<p>גופא דההוא ימא הא אתערנא לחברנא אורכא ופותיא רישא ודרועין ושערי גופא כלא כמה דאצטריך וכלא בשמיה אתקרי וכגוונא דא לתתא לימא דלתתא הכי נמי רישא דימא ודרועין דימא וגופא דימא</p>	<p>הגוף של אותו הים הרי התעוררנו לחברינו אורך ורוחב ראש וזרועות ושערות הגוף הכל כמו שצריך והכל נקרא בשמו וכדוגמא זה למטה לים שלמטה כך גם הראש של הים וזרועות הים וגוף הים.</p>
<p>כתיב (בראשית מט יג) זבולון לחוף ימים ישכון והא ימא חד הוה בעדביה אלא מאי לחוף ימים ודאי אוקמוה חברייה ברזא עלאה¹⁸³⁸ וירכתו¹⁸³⁹ על צידון¹⁸⁴⁰ כמה דאת אמר (שמות א ה) יוצאי ירך יעקב זבולון שוקא דימינא דגופא הוה וים</p>	<p>כתוב זבולון לחוף ימים ישכון והרי ים אחד היה בגורלו אלא מה זה לחוף ימים ודאי שבארוה החברים בסוד עליון וירכתו על צידון כנאמר יוצאי ירך יעקב זבולון היה שוק הימין של הגוף וים כנרת היה בגורלו ומכאן</p>

- ¹⁸²⁵ כתב הרב כי שם ב"ן הוא במלכות הנקרא ים וסוד גלי הים הם שם ב"ן דאלהים פשוט ומלא ומלא דמלא (מ"מ).
- ¹⁸²⁶ פי' הנשמות (מ"מ).
- ¹⁸²⁷ פי' המלאכים (מ"מ).
- ¹⁸²⁸ פי' רושם העונות (מ"מ).
- ¹⁸²⁹ פי' אימתי הנשמות לא נטלי מאתרייהו עד דאתי חד דברא בימא שהוא יסוד דז"א שממתיק דיני המלכות (מ"מ).
- ¹⁸³⁰ יסוד (רח"ו).
- ¹⁸³¹ פי' הם הספירות דאצילות שנקרא חיון סתם שמחים במלכות ומשפיעים בה שפע (מ"מ).
- ¹⁸³² הם ספירות ב"ע שהם תחת המלכות הנקרא שדה חקלא וגם הם שמחים במלכות שמקבלים שפע ממנה (מ"מ).
- ¹⁸³³ פי' כל מה שיש בעולם עליון יש בעולם הזה (מ"מ).
- ¹⁸³⁴ כל מה שיש ביבשה יש בים (חולין קכז ע"א) (מ"מ).
- ¹⁸³⁵ פי' כל מה שיש בפרצופי האצילות כגון אריך ואו"א וזו"ן יש במלכות (מ"מ).
- ¹⁸³⁶ כל מה שיש באצילות יש בב"ע (מ"מ).
- ¹⁸³⁷ פי' כל מה שיש בב"ע יש במלכות דעשייה שנק' ים תתאה (מ"מ).
- ¹⁸³⁸ פי' כמה מיני בחינות יש במלכות (מ"מ).
- ¹⁸³⁹ פי' לרמוז שהוא בירך שהוא נצח (מ"מ).
- ¹⁸⁴⁰ נראה היא מלכות שהנצח שמשם הוא זבולון הוא על צידון שהיא מלכות להשפיע בה (מ"מ).

ספר שמות

<p>כנרת הוה בערביה ומהכא אשתכח הלזון לתכלתא¹⁸⁴¹</p>	<p>נמצא החלזון של התכלת.</p>
<p>תא הוי כמה רתיכין על רתיכין אשתכחו וגלגלוי דרתיכא¹⁸⁴ רהטיין בבהילו ולא מתעכבי אינון סמכי רתיכא לנפלא עליהון וכן כלהו (נ"א) והכא וינהגו בכבדות (&) בבהילו) תא הוי רתיכא די ממנא על מצראי (אי תימא)¹⁸⁵ אוקמוה רתיכא שלימתא לא אשתכח דהא כתיב (&) ויסר את אופן מרכבותיו כמה רתיכין הוו דהוו נטלין על חד סמיך¹⁸⁴² גלגלא דאתפקדא (אתעדו) עלייהו כיון דאתעבר האי משולטנותא דיליה כלהו רתיכין אתעברו¹⁸⁶ משולטניהון ולא נטלו כדין כלהו דלתתא אתעברו משולטנותא דכתיב (ירמיה מו כה) על מצרים ועל פרעה ועל הבוטחים</p>	<p>בא וראה כמה מרכבות על מרכבות נמצאו וגלגלי המרכבה רצים בחפזון ולא מתעכבים אותם יסודותותומכי המרכבה לנסוע עליהם וכן כולם (וכאן וינהגו בכבדות בחפזון) בא וראה המרכבה הממונה על המצרים (אם תאמר) פרשוה לא נמצאת מרכבה שלימה שהרי כתוב ויסר את אופן מרכבותיו כמה מרכבות היו שהיו נוסעים על תומן ויסוד גלגל אחד שנפקדו (נכלו) עליהם כיון שזה הועבר משלטונו כל המרכבות הועברו משלטונם ולא נסעו אז כולם למטה העברו משלטונם שכתוב על מצרים ועל פרעה ועל הבטחים</p>
מ/ט א	
בו	בו.
<p>ובהווא זמנא שלטנותא דמצרים שליט על כל שאר עמיין¹⁸⁴³ כיון דאתבר חילא דמצרים אתבר חילא דשאר עמיין מנלן דכתיב (&) אז נבהלו אלופי אדום וגו' וכתיב (&) שמעו עמים ירגזון וגו' בגין דכלהו הוו אחידין בפולחנא דמצרים¹⁸⁴⁴ ואחידין במצרים לסיועא דלהון¹⁸⁴⁵ ובהווא זמנא כלהו בעאין¹⁸⁴⁶ לסיועא דמצרים לאתתקפא ועל דא כיון דשמעו גבורין דעבר קודשא בריך הוא במצרים רפו ידיהון ולא יכילו למיקם ואודעזעו כלהו ואתברו (משלשוליהון)¹⁸⁷ משולטנתהון</p>	<p>ובאותו זמן השלטון של מצרים שלט על כל שאר העמים כיון שנשבר כח מצרים נשבר כח שאר העמים מנין לנו שכתוב אז נבהלו אלופי אדום וגו' וכתוב שמעו עמים ירגזון וגו' משום שכולם היו אחוזים בעבודת מצרים ואחוזים במצרים לסיוע שלהם ובאותו זמן כולם בקשו את הסיוע של מצרים להתחזק ועל זה כיון ששמעו את הגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים רפו ידיהם ולא יכלו לעמוד וכולם הזדעזעו ונשברו (משלשלתם) משלטונם.</p>
<p>ודאי כד אתבר חילא דלהון לעילא אתבר חילא דכל אינון דאחידין ביה כיון דאתבר חילא</p>	<p>ודאי שכשנשבר כחם למעלה שנשבר כח של כל אותם שאחוזים בו</p>

¹⁸⁴¹ ברייתו דומה לדג, והוא יסוד כמ"ש בזוה"ק (שלח קסג ע"ב) (הקדו"ש צב ע"ד). מגילה ו ע"א מנחות מד ע"א (לש"ו).

¹⁸⁴² קצץ רגלי הנחש כי אופני המרכבה הם נר"ה והם ב' פלגי גופא ונקראים אופן אחד (רח"ו).
¹⁸⁴³ הגם דשר של מצרים הוא רהב והוא ג"כ שר של ים וכמ"ש בזוה"ק (סוף ח"ב דף רעב ע"ב) והוא ג"כ שר של ישמעאל, אבל סמ' הוא שר של עשו, ע' פ' בלק (קצב ע"ב) ופ' פנחס (רמו ע"ב) אמנם אז היה מלכות מצרים שולט על כל האומות, כמ"ש בפ' שמות (דף ו ע"א) ופ' בשלח (מ"ט רע"א) והיו אז סמ' ורהב שותפים בשליטת פרעה, ר"ל כי שליטת פרעה היה בכח שניהם (דע"ה ח"א עח ע"א). ועי' ר' בחיי שמות יד כה.

¹⁸⁴⁴ ומטעם זה היו שריהם בקשר המדרגות שתחת יד שר מצרים ובענין הגשמי (אור יקר).
¹⁸⁴⁵ שהיו נעזרים במצרים ובוטחים בו ונדעוה השפלתם עם היות שלא באה אליהם הצרה (אור יקר).

¹⁸⁴⁶ שרצו לעזרת המצרים ורפו ידיהם, ולא היה ענין זה אליהם אלא מצד מה שנשברה חזקת שרים המשתלשלים ממצרים, כדפי' שע"י שבירת מצרים אופן מרכבותיו התחתונות נשברו כולם, והיינו וינהגו בכבדות, היינו הנהגת המרכבות והשרים וכחותם למטה וקבלתם שפעם היה בכבדות, שלא היו ראשי הצנורות שלמים ולא היו מימי כחותם באים אליהם אלא בדוחק גדול (אור יקר).

ספר שמות

<p>דכלהו לעילא כל הני דלתתא אתברו בנין (ההוא) האי חילא דאתבר בקדמיתא ובנין כך (&) ויסר את אפן מרכבותיו¹⁸⁴⁷ כתיב (&) וינהגו בכבודות דהא כד דא אתבר לא הוו אזלין</p>	<p>כיון שנשבר הכח של כולם למעלה כל אלה שלמטה נשברו משום (אותו) הכח הזה שנשבר בתחלה ומשום כך ויסר את אופן מרכבותיו כתוב וינהגו בכבודות שהרי כשזה נשבר לא היו הולכים.</p>
<p>תא הוי דהכי הוא דלא כתיב ויסר את אופני מרכבותיו או אופן מרכבתו אלא ויסר את אופן מרכבותיו בנין האי חילא דכלהו¹⁸⁸ הוו מתדבקן ביה (הכי אקרי)¹⁸⁹</p>	<p>בא וראה שכך הוא שלא כתוב ויסר את אופני מרכבותיו או אופן מרכבתו אלא ויסר את אופן מרכבותיו משום שכח זה שכלם היו נדבקים בו (נקרא כך).</p>
<p>ותו ויסר את אופן מרכבותיו¹⁸⁴⁸ תא הוי (ויסר את אופן מרכבותיו)¹⁹⁰ זכאה חולקהון דישראל דקודשא בריך הוא אתרעי בהו לאתדבקא בהו ולמהוי להו חולק ולמהוי (אינון)¹⁹¹ חולקיה הדא הוא דכתיב (דברים יג ה) ובו תדבקון¹⁸⁴⁹ וכתיב (שם ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם ביהו"ה ממש וכתיב (תהלים קלה ד) כי יעקב בחר לו י"ה וכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו דאפיק לון מורעא קדישא למהוי חולקיה ועל דא יחב לון אורייתא קדישא עלאה גניזא תרי אלפין שנין עד לא יתברי עלמא והא אתמר ובנין רחמותא דיליה יהבה לישראל למהך אבתרה ולא תדבקא בה</p>	<p>ועוד ויסר את אופן מרכבותיו בא וראה (ויסר את אופן מרכבותיו) אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם להדבק בהם ולהיות להם חלק ושיהיו (הם) חלקו זהו שכתוב ובו תדבקון וכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם בה' ממש וכתוב כי יעקב בחר לו יה וכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו שהוציא אותם מזרע קדוש להיות חלקו ועל זה נתן להם תורה קדושה עליונה גנוזה אלפיים שנה עד שלא נברא העולם והרי זה נאמר ומשום אהבתו נתן אותה לישראל ללכת אחריה ולדבק בה.</p>
<p>תא הוי כל משיריין דלעילא וכל אינון רתיכין כלהו אחידן אלין באלין דרגין בדרגין אלין עלאין ואלין תתאין והא אוקמוה דכתיב (תהלים קד כה) זה הים גדול וחיותא קדישא עליה וכלהו אוכלוסין ומשריין כלהו נטלין תחות ידה על מימרה נטלין ועל מימרה שראן בעדנא דהיא נטלא כלהו נטלין בנין דכלהו אחידן בה</p>	<p>בא וראה כל המחנות שלמעלה וכל אותן מרכבות כולם אחוזים אלה באלה דרגות בדרגות אלו עליונים ואלו תחתונים והרי פרשוה שכתוב זה הים גדול וחיה קדושה עליו וכל האוכלוסים והמחנות כולם נוסעים תחת ידיה על מאמרה נוסעים ועל מאמרה חונים בזמן שהיא נוסעת כולם נוסעים משום שכולם אחוזים בה.</p>
<p>(אמר רבי יצחק)¹⁹² ותא הוי בשעתא דבעי קודשא בריך הוא לאעברא לאוכלוסין דפרעה לתתא אעבר בקדמיתא לההוא חילא דלהון כמה דאוקימנא מה עבד אעבר וסליק¹⁸⁵⁰ ההוא</p>	<p>(אמר רבי יצחק) ובא וראה בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא להעביר את אוכלוסי פרעה למטה העביר בתחלה את אותו כח שלהם כמו שבארנו מה</p>

¹⁸⁴⁷ אפ"ן גימ' סמ"ל (רח"ו), פי' ב' כי לפירוש הראשון אפן קצץ רגלי נחש (מ"מ).

¹⁸⁴⁸ זה פי' ג' שמפרש אופן היא השכינה כדמסיק בסמוך (מ"מ).

¹⁸⁴⁹ לפי שאמר לעיל ג' ענינים הביא ראייה לכל א' מהפסוק, נגד מ"ש אתרעי בהו לאתדבקא בהו הביא פסוק ובו תדבקון ואתם הדבקים, וכנגד ולמהוי להו חולק הביא כי יעקב בחר לו י"ה, ר"ל יעקב בחר לעצמו י"ה וכנגד ולמהוי אינון חולקי' הביא כי חלק ה' עמו (מ"מ).

¹⁸⁵⁰ היינו מ"ש משם הרב זלה"ה שפרעה לקח ו' מן אות רכ"ב ונשאר בחו"ר, ר"ו גבור"ה, וה' לקח ממנו א' ונשאר יר"ה, וא' זה הוא סוד הקדושה שהיתה מנהגת אותם, דכתיב (שיה"ש ו, ט) אחת היא יונתי תמתי. ונראה שאלו הרתיכין הם סוד התפשטות ו"ק של זעיר דקלי' וכנזכר בפסוק (יד, ה)

ספר שמות

<p>אתר קדישא עלאה¹⁸⁵¹ דהוה מדבר (פי' מנהיג) לכל אינון רתיכין¹⁸⁵² כיון דהאי אסתליק הנהו כלהו משיריין לא יכילו לדברא כיון דאינון לא יכילו ההוא ממנא דמצראי אעברו ליה משולטניה ואעבר בנורא דדליק וכדין שלטנותא דמצראי אתעדי ועל דא (&) אנוסה מפני ישראל מאי טעמא בגין דחמו ממנא דמצרים אתוקד בנורא</p>	<p>עשה העביר וסילק אותו מקום קדוש עליון שהיה מנהיג את כל אותן המרכבות כיון שזה הסתלק כל המחנות הללו לא יכלו להתנהג וכיון שלא יכלו העביר משלטונו אותו הממונה של מצרים והעביר באש דולקת ואז השלטון של מצרים גורש ועל זה אנוסה מפני ישראל מה הטעם משום שראו את הממונה של מצרים נשרף באש.</p>
<p>רבי יצחק אמר בשעתא דקריבו ישראל לימא קרא קודשא בריך הוא לממנא רברבא¹⁸⁵³ דעל ימא אמר ליה בשעתא דעבדית אנא עלמא מניתי לך על ימא ותנאי אית לי על ימא די יבזע מימיו מקמי בני השתא מטא עדנא דיעברון בני¹⁸⁵⁴ בגו ימא לבתר מה כתיב (&) וישב הים לפנות בקר לאיתנו מאי לאיתנו לתנאו דהוה ליה בקודשא בריך הוא כד ברא עלמא</p>	<p>רבי יצחק אמר בשעה שקרבו ישראל לים קרא הקדוש ברוך הוא לממונה הגדול שעל הים ואמר לו בשעה שעשיתי את העולם מניתי אותך על הים ותנאי יש לי על הים שיקרע את מימיו מלפני בני הגיע הזמן עכשיו שיעברו בני בתוך הים מה כתוב אחר כך וישב הים לפנות בוקר לאיתנו מה זה לאיתנו לתנאו שהיה לו עם הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם.</p>
<p>והווי ישראל שראן על ימא והווי ישראל חמאן גלגלי ימא סלקין ונחתין זקפו עינייהו וחמו לפרעה ולאוכלוסין דיליה דחילו וצעקו והא איתמר הים ראה (&) מה חמא ימא ארונא דיוסף קא חמא וערק מקמיה מאי טעמא (בגין)¹⁹³ דכתיב (בראשית לט יב) וינס ויצא החוצה ועל דא הים ראה וינס וכתיב (&) ויסר את אופן מרכבותיו וגו' אנוסה מפני ישראל מאי טעמא בגין דחמו ארעא דמצרים כאלו אתוקד בנורא כדין אמרו אנוסה מפני ישראל</p>	<p>והיו ישראל חונים על הים והיו ישראל רואים את גלי הים עולים ויורדים הרימו עיניהם וראו את פרעה והאוכלוסים שלו ופחדו וצעקו והרי נתבאר הים ראה מה ראה הים הוא ראה את ארונו של יוסף וברח מלפניו מה הטעם (משום) שכתוב (בראשית לט) וינס ויצא החוצה ועל זה הים ראה וינס וכתוב ויסר את אופן מרכבותיו וגו' אנוסה מפני ישראל מה הטעם משום שראו את ארץ מצרים כאילו נשרף באש ואז אמרו אנוסה מפני ישראל.</p>

ויוגד למלך מצרים וכו' ומ"ש אעבר וסליק, ירצה שבשני מקומות היה אחוז פרעה, אחד באחורי הדעת ואחד באחורי ו"ק, וגם יוכל להיות כנגד אור מקיף ואור פנימי (רמ"ז).¹⁸⁵¹ ר"ל בחינת המלכות המשפעת לחיצונים, וכמ"ש (תהלים קג, יט) ומלכותו בכל משלה, ששם ב"ן העולה בכ"ל היא הנותנת קיום וכח לכל וכו', ואומרו "קדישא עלאה", ירמוז לאור שבתוך אותו מקום שהוא הדעת כאמור (רמ"ז).

¹⁸⁵² בשני עולמות התחתונים יש בעצם אחיזה אל החיצונים והם יצירה עשיה, וזה שביצירה יש שבעים שרים של אומות העולם ועליהם נאמר (תהלים יב, ט) סביב רשעים יתהלכון, כי הם הולכים סביבות משכן מט"ט, אבל בעשיה שם עיקר הקליפה ושם ירדה השכינה עם יעקב וכנזכר לעיל (ד ע"ב). והנה הרתיכין הם בעשיה ועליהם רוכבין המשריין שהם מחנות שרי האומות והם דוגמת הקדושה חיות עם אופנים שהם רתיכין ומשריין, וכיון שנסתלקה הקדושה מן הרתיכין לא יכלו המשריין לעשות לה מאומה, וזהו רמז (יד, כה) ויסר את אופן מרכבותיו, אפ"ן חסר כתיב ובגין סמא"ל, שהוסר כחו שלא יוכל עוד להתגלגל, ואז עבר שר מצרים משולטנותו בנורא דדליק, והוא נהר דינור [ועיין לקמן נ"ב ב' (רמ"ז)].

¹⁸⁵³ כלומר ממונה הים לו עבר משולטנותא כשנבקע הים (רמ"ז).

¹⁸⁵⁴ בדיוק זה תבין מה שהוקשה כאן שפירש דוקא בני ולא מצרים, ולכן לבתר, לאחר שעברו כתיב וישב וגו' לאיתנו, כדי שיטבעו המצרים, והיינו לתנאו, וזהו דיוק (בראשית א, ט) ותראה היבשה, כלומר הוראה לשעה לבד שיתראה ויחזור ויתכסה (רמ"ז).

ספר שמות

<p>רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים במדבר אמר רבי חייא לרבי יוסי בא ואמור לך שכשרוצה הקדוש ברוך הוא להעביר שלטון של הארץ אינו עושה עד שמעביר השלטון שלהם ברקיע ולא מעביר את השליט שלהם עד שממנה אחר במקומו כדי שלא יגרע (השלטון) השמוש שלהם</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים במדבר אמר רבי חייא לרבי יוסי בא ואמור לך שכשרוצה הקדוש ברוך הוא להעביר שלטון של הארץ אינו עושה עד שמעביר השלטון שלהם ברקיע ולא מעביר את השליט שלהם עד שממנה אחר במקומו כדי שלא יגרע (השלטון) השמוש שלהם</p>
מ"ט/ב	<p>ברקיע כדי לקיים מה שכתוב ולמן די יצבא יתננה [ולמי שיחפץ יתננה] אמר רבי יוסי ודאי כך הוא.</p>
<p>פתח רבי יוסי ואמר (תהלים ח ב) יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ¹⁸⁵⁵ יהו"ה אדונינו כד בעי קודשא בריך הוא לתברא חילא דעמין עעכו"ם אתקיף דיניה עלייהו¹⁸⁵⁶ ותבר לון ואעבר מקמיה שולטנותא דלהון</p>	<p>פתח רבי יוסי ואמר ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ ה' אדונינו כשרוצה הקדוש ברוך הוא לשבור את כח העמים עובדי כוכבים ומזלות מחזק דינו עליהם ושובר אותם ומעביר מלפניו את השלטון שלהם.</p>
<p>אשר תנה הודך על השמים¹⁸⁵⁷ (&) אשר נתת מבעי ליה או תנה הודך מהו אשר תנה הודך אלא דא הוא רזא דנהרא עמיקא דכלא¹⁸⁵⁸ ודוד בעא בעותיה למנגד מניה¹⁸⁵⁹ על השמים ודא הוא אשר כמה דאת אמר (שמות ג יד) אהיה אשר אהיה¹⁸⁶⁰</p>	<p>אשר תנה הודך על השמים היה צריך לכתוב אשר נתת או תנה הודך מהו אשר תנה הודך אלא זהו סוד של הנהר העמק של הכלומכל ודוד בקש בקשתו להמשיך ממנו על השמים וזהו אשר כנאמר אהיה אשר אהיה.</p>
<p>בשעתא דהאי נהרא¹⁸⁶¹ עמיקתא¹⁸⁶² דכלא נגיד ונפיק¹⁸⁶³ על השמים כדין כלא בחידו¹⁸⁶⁴</p>	<p>בשעה שהנהר הזה העמוק של הכלומכל נמשך ויוצא על השמים אז</p>

¹⁸⁵⁵ השם הזה הוא סוד שם אדנות ואדיר ותקיף מהדין, ולישראל הם ב' שמות יחד ה' אדונינו, בסוד יאהדונה"י הוא אדונינו ומנהיגנו אמנם האומות אין להם חלק בייחוד ולכך מה אדיר שמך שם אדני", בכל הארץ שהם האומות וכיון שחלקם של ישראל בייחוד התפלל שיושפע מהבינה ואמר "אשר אתקיף דינא עלייהו" (אור יקר).

¹⁸⁵⁶ שישראל יכולים לסבול הדין, אמנם האומות דינם הנשפע אליהם בחוזק ואינם יכולים לסבול (אור יקר).

¹⁸⁵⁷ "אשר" שאתה הבינה, "תנה הודך" תשפיע הודך, "על השמים" שהוא הת"ת ומלת אשר בבינה בהיותה מיוחדת בחכמה דהיינו אשר אה"ה (אור יקר).

¹⁸⁵⁸ וכדפי' בפ' אחרי מות וע"י ההוד הזה הנשפע לשמים לייחוד הוא ממש אובדן של אומות העולם שהייחוד נגמר ונשלם והחצונים מתבערים בתוקף הדין, וישראל שמחים בשמחת הבינה (אור יקר). יסוד דאימא (רח"ו).

¹⁸⁵⁹ ז"א (רח"ו). ור"ל מ"ש הרב וז"ל דע כי כל השפע בא מיסוד דאבא ליסוד דאימא ומשם לעטרת היסוד דאימא ששני בחי' אלו הם ציון וירושלים וסוד זה רמוז בפסוק אשר תנה הודך על השמים כי יסוד דאבא נק' ראש ויסוד דאימא נק' אשר ואמנם עטרת היסוד שבה נקרא תנה לפי שנעשית מג' שמות אה"ה שהם גימ' תנ"ה ושם בעטרה שלה יש ה' גבורות הנק' הודך לפי שהגבורות מתפשטים מחסד עד הוד, ולכן נק' כולם הודך וז"ש אשר תנה הודך וכו', כי מן אשר נמשך לעט' שלה הנק' תנה הודך כנזכר ומשם אל הזעיר הנק' שמים כי מן העטרה הנזכר יוצא השפע ומתפשט עד ד' מקיפים של המוחין דז"א עכ"ל, ובזה מובן לשון זה גם בס' אור ישראל פירש מאמר זה על הקדמה זו (מ"מ).

¹⁸⁶⁰ זה כמ"ש בפרשת בראשית דף טו דאהיה קדמאה הוא אבא, אשר היא בינה אהיה בתראה הוא ז"א ועיין מ"ש שם (מ"מ).

¹⁸⁶¹ בינה (אור יקר).

¹⁸⁶² שיוצא מהחכמה בסוד היחוד (אור יקר).

¹⁸⁶³ אל הת"ת (אור יקר).

ספר שמות

<p>ומטרוניתא¹⁸⁶⁵ אתעטרת במלכא וכל עלמי¹⁸⁶⁶ כלהו בחידו¹⁸⁶⁷ ושלטנותא דעמין עעכו"ם¹⁸⁶⁸ אתעבר מקמי מטרוניתא וכדין זקפין רישא כל מאן דאחידו בה</p>	<p>הכל בשמחה והמלכה מתעטרת במלך וכל העולמות בשמחה והשלטון של העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות מועבר? מלפני המלכה ואז זוקפים ראש כל האחוזים בה.</p>
<p>אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי וחד מטולא קמיה אמר רבי חייא נזיל דלמא האי בר נש עעכו"ם הוא או עם הארץ הוא ואסיר לאשתתפא בהדיה בארשא אמר רבי יוסי ניתיב הכא ונחמי דלמא גברא רבא הוא</p>	<p>בין כך ראו איש אחד שהיה בא ומשא אחד לפניו אמר רבי חייא נלך אולי האיש הזה עובד עבודת כוכבים ומזלות הוא או עם הארץ הוא ואסור להשתתף עמו בדרך אמר רבי יוסי נשב כאן ונראה אולי הוא איש גדול.</p>
<p>אדהכי אעבר קמייהו אמר לון בדוקפא דמעברא דקוטיפא דהאי חברותא אבעי¹⁸⁷⁰ ואנא ידענא ארשא אחרא ונסטי מהאי ואנא בעינא דאימא לכו ולא אתחייבנא בכו ולא אעבר על מה דכתיב (ויקרא יט יד) ולפני עור לא תתן מכשול ואתון כסומין בארשא דא ולא תסתכנו בנפשייכו אמר רבי יוסי בריך רחמנא דאוריכנא הכא אתחברו בהדיה אמר לון לא תשתעו מידי הכא עד דנעבר בהאי סטו בארשא אחרא</p>	<p>בין כך עבר לפנייהם ואמר להם¹⁸⁶⁹ בסבוב של המעבר המסכן הזה צריך לווי ואני יודע דרך אחרת ונסטה מכאן ואני רציתי לומר לכם שלא אחטא בכם ולא אעבור על מה שכתוב ולפני עור לא תתן מכשול ואתם כמו סומים בדרך הזו ולא תסתכנו בנפשכם אמר רבי יוסי ברוך הרחמן שחכינו כאן התחברו עמו אמר להם לא לדבר שום דבר כאן עד שנעבר בזה סטו לדרך אחרת.</p>
<p>בתר דנפקו מההוא אתר אמר לון בההוא ארשא אחרא הווי¹⁸⁷¹ אזלי זמנא חדא חד כהן חכם וחד כהן עם הארץ בהדיה קם ההוא עם הארץ בההוא אתר עליה וקטליה מההוא יומא כל מאן דאעבר בההוא אתר מסתכן בנפשיה והא מתחברין תמן משדדי טוריא¹⁹⁴ וקטלין וקפחין לבני נשא ואינון דידעי לא עברי תמן ובעי קודשא בריך הוא דמא דההוא כהנא כל יומא¹⁸⁷²</p>	<p>אחר שיצאו מאותו מקום אמר להם באותה הדרך האחרת היו הולכים פעם אחד כהן א' חכם וכהן א' עם הארץ עמו קם אותו עם הארץ עליו באותו מקום והרגו מאותו יום כל מי שעובר באותו מקום מסכן את נפשו והרי מתחברים שם שודדי הרים והורגים ומקפחים את בני האדם ואלה שיודעים לא עוברים שם ומבקש הקדוש ברוך הוא דם אותו הכהן בכל יום.</p>
<p>פתח ואמר (ישעיה י לב) עוד היום¹⁸⁷³ בנוב לעמוד וגו' הא אוקמוה אינון מארי מתיבתא¹⁸⁷⁴</p>	<p>פתח ואמר עוד היום בנוב לעמוד וגו' הרי בארוה אותם ראשי הישיבה</p>

¹⁸⁶⁴ משמחת הבינה (אור יקר).

¹⁸⁶⁵ בסוד היחוד (אור יקר).

¹⁸⁶⁶ שהם הקדושים המשתלשלים למטה (אור יקר).

¹⁸⁶⁷ מצד חלקם ביחוד (אור יקר).

¹⁸⁶⁸ שהם חצונים מלכות זדון וכו', ונמצא שאדירות השם והדין בכל הארץ דהיינו השרים, היינו "אשר" בינה, "תנה" דרך תפלה תנה הודך על השמים ויאבדו שנאיך וישמחו אהביך (אור יקר).

¹⁸⁶⁹

¹⁸⁷⁰ פ' במעבר הדרך הזה שאתם רוצים לילך בה צריך חברותא דהיינו שלא ילכו בה אלא חברות אנשים שלא יסתכנו מהלסטים הנחבאים שם כמ"ש (מ"מ).

¹⁸⁷¹ בההוא אורחא אחרא הוא הדרך הראשון שהיו בו תחלה (מ"מ).

¹⁸⁷² ולכן סטרא דשמאלא מתגברת שם, ומעוררת אותם הלסטים כלי החצונים לנקום דמי הכהן ולכך כל העובר שם מסתכן מצד הדין שהוא נטוי שם על כל בני עולם שגרמו לכהן מיתה שלא לווה וכיוצא (אור יקר).

¹⁸⁷³ חטא נוב (רח"ו). וכל ספירה נקרא יום ליום יביע אומר (מ"מ).

ספר שמות

<p>אבל אני לא אומר לכם כך אלא שסוד הדבר למדנו עוד היום איזה? יום זה אלא כך כתוב ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב וסוד הוא על כנסת ישראל שאהרן הוא שושבינה לתקן את ביתה ולשמש אותה ולהכניסה למלך להזדווג כאחד מכאן והלאה כל כהן שמשמש במקדש הוא כדוגמת אהרן.</p>	<p>אחמלך היה כהן גדול עליון וכל אותם הכהנים עמו היו שושביני המלכה כיון שנהרגו נשארה המלכה לבדה ואבד השושבין שלה ולא נמצא מי שמשמש לפניו ויתקן ביתה וישמח אותה להזדווג עם המלך.</p>
<p>אחמלך כהנא רבא עלאה הוה וכל אינון כהני בהדיה כלוהו הוו שושבינין דמטרוניתא כיון דאתקטילו אשתארת מטרוניתא בלחודהא ואתאביד שושבינא דילה ולא אשתכח מאן דמשמש קמה ויתקן ביתה ויחדי לה לאזדווגא עם מלכא</p>	<p>ואז מאותו יום היא עברה לשמאל ועומדת על העולם אורבת¹⁸⁸⁴ לכל הרגה את שאול ובניו ואבדה מהם את המלוכה מתו מישראל כמה אלפים וכמה רבבות ועד עכשיו היה אותו החטא תלוי עד שבא סנחריב והרגיז את הכל.</p>
<p>כדין מההוא יומא אתעברא לשמאלא וקיימא על עלמא כמין על כלא קטיל לשאול ולבנוי אתאביד מינייהו מלכו מיתו מישראל כמה אלפין וכמה רבוון ועד כען ההוא חובה הוה תלי עד דאתא סנחריב וארגיז כלא</p>	<p>וזוהו עוד היום בנוב זהו יום עליון ומיהו זו כנסת ישראל שאבדה את השושבינים שלה אותה שנשארה ללא ימין (שהיה לו) להדבק בשמאל שהכהן הוא ימין (ומשום כך היה לו להתדבק בשמאל) ומשום כך עוד היום בנוב לעמוד.</p>
<p>ודא הוא עוד היום בנוב דא הוא יומא עלאה ומאן איהו דא כנסת ישראל דאבדת שושבינין דילה ההיא דאשתארת בלא ימינא (דהוה לה) לאתדבקא בשמאלא דכהנא ימינא הוא (ובגין כך הוה ליה לאתדבקא בשמאלא) ובגין כך עוד היום בנוב לעמוד</p>	<p>על דרך הפשט (אור יקר). ¹⁸⁷⁴ בדרך הפשט (אור יקר). ¹⁸⁷⁵ ואני רוצה לדורשו לכם בסודו (אור יקר). ¹⁸⁷⁶ המלכות שהיא בת שבע ועל השבע אל"י שהם ג"ר והרי הם עשר במלכות (אור יקר). ¹⁸⁷⁷ שהיא מדה אחת בת כללות כל ישראל דהיינו עמינדב נשמתם של ישראל ולכך קראה כנסת ישראל (אור יקר). ¹⁸⁷⁸ ואם נפרש עמינדב בחסד יהיה בת כשפוטו שהיא בת לחסד עליון (אור יקר). ¹⁸⁷⁹ המשולח מן המלכות למעלה לא שושבינא דמלכא אל דמטרוניתא (אור יקר). היסוד דאבא מתפשט דרך כל קו האמצעי ד"א עד היסוד שבו והוא מכוון ממש כנגד קו האמצעי דרחל נוקבא ד"א העומדת עמו אחר באחור ומשם נמשכת הארתו לחוץ ומאיר בקו אמצעי דרחל ומקבץ אותם הגבורות ומיחדם וגורם להם שיעלו דרך מישור בקו אמצעי שבה עד הכתר שבה ולטעם זה נקרא אהרן שושבינא דמטרוניתא כנזכר בזוהר (ח"ג כ ע"א נג ע"ב, קפ ע"ב) לפי שהוא גורם תיקונה ובגינה והגדלתה כנזכר. וז"ס ה' בחכמה יסד ארץ כי יסוד דחכמה הוא המייסד המלכות הנקרא ארץ ומכוון אותה. (שעה"מ בהעלותך). ¹⁸⁸¹ והוא מפקח צרכיה [בג' דרכים] הא' "לתקנא ביתא" דהיינו לכפר על ישראל שהם תיקוני בני ביתה, וכן לתקן צורכי המקדש תקוני הבית הדלקת הנרות, סדר השלחן וכיוצא (אור יקר). ¹⁸⁸² הב', היינו סוד צרכי הקרבות, שמושי השכינה וקישוטיה (אור יקר). ¹⁸⁸³ הג', היינו להעלותה ע"י התיקונים על הנצח וההוד אל הת"ת וענין זה הוריש אהרן לבניו הכהנים (אור יקר). ¹⁸⁸⁴</p>

ספר שמות

<p>תא הזי כתיב (שם ל) גבעת שאול נסה שאול אמאי הכא אלא בנין דהוא קטיל לכהני וגרים דרועא ימינא לאתעקרא מעלמא אוף הכא מההוא יומא לא אעבר בר נש בההוא דוכתא בנין דלא יסתכן בנפשיה אמר ליה רבי יוסי לרבי חייה ולא אמרית לך דלמא גברא רבא הוא</p>	<p>בא וראה כתוב גבעת שאול ניסה למה כאן שאול אלא משום שהוא הרג את הכהנים וגרם שתעקר מן העולם זרוע ימין אף כאן מאותו יום לא עבר איש באותו מקום כדי שלא יסתכן בנפשו אמר לו רבי יוסי לרבי חייה ולא אמרתי לך אולי הוא איש גדול.</p>
<p>פתח ואמר (משלי ג יג) אשרי אדם מצא חכמה אשרי אדם</p>	<p>פתח ואמר אשרי אדם מצא חכמה אשרי אדם</p>
<p>נ/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>כגון אנן דאשכחנא לך¹⁸⁸⁵ וידענא מינך מלה דהכמתא ואדם יפיק תבונה כגון אנן דאוריכנא לך לאתחברא בהדך ודא הוא בר נש דזמין ליה קודשא בריך הוא נבוכוא בארשא אנפוי דשכינתא¹⁸⁸⁶ ועל דא כתיב (משלי ד יח) וארח צדיקים כאור נגה</p>	<p>כמו אנו שמצאנו אותך וידענו ממך דבר חכמה ואדם יפיק תבונה כמו אנו שחכינו לך להתחבר עמך וזהו אדם שמזמין לו הקדוש ברוך הוא מתנה בדרך פני השכינה ועל זה כתוב ואורח צדיקים כאור נוגה.</p>
<p>אזלו פתח ההוא גברא ואמר (תהלים כד א) לדוד מזמור ליהויה הארץ ומלואה וגו' לדוד מזמור באתר חד ובאתר אחרא מזמור לדוד מה בין האי להאי אלא לדוד מזמור שירתא דקאמר דוד על כנסת ישראל מזמור לדוד שירתא דקאמר דוד על גרמיה¹⁸⁸⁷</p>	<p>הלכו פתח אותו האיש ואמר לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה וגו' לדוד מזמור במקום אחד ובמקום אחר מזמור לדוד מה בין זה לזה אלא לדוד מזמור השירה שאמר דוד על כנסת ישראל מזמור לדוד השירה שדוד אמר על עצמו.</p>
<p>ליהויה הארץ ומלואה ליהויה דא קודשא בריך הוא הארץ ומלואה דא כנסת ישראל וכל אוכלוסין דילה דמתחברן בהדה ואקרונ מלואה ודאי¹⁹⁵ כמה דאת אמר (ישעיה ו ד) מלא כל הארץ כבודו תבל ויושבי בה¹⁸⁸⁸ דא הוא ארשא דלתתא דאקרי תבל ואחידת בדינא (דעלמא)¹⁹⁶ דלעילא הדא הוא דכתיב (תהלים ט ט) והוא ישפוט תבל בצדק בין לאחד בין לעמא חד בין לכל עלמא מהאי דינא הוא אתדן</p>	<p>לה' הארץ ומלואה לה' זה הקדוש ברוך הוא הארץ ומלואה זו כנסת ישראל וכל האוכלוסין שלה שמתחברים עמה ונקראים מלואה ודאי כמו שנאמר מלא כל הארץ כבודו תבל ויושבי בה זוהי ארץ של מטה שנקראת תבל ואחוזת בדין (של עולם) של מעלה זהו שכתוב והוא ישפוט תבל בצדק בין לאחד בין לעם אחד בין לכל העולם מהדין הזה הוא נדון.</p>
<p>תא הזי פרעה מהאי דינא יניק עד דאתאבידו הוא וכל עמיה כיון דהאי דינא אתער עליה ההוא ממנא דאתמנא עליהו בשלטנותא אתעדי ואתעבר וכדין כלהו דלתתא אתאבידו דכתיב</p>	<p>בא וראה פרעה ינק מהדין הזה עד שאבדו הוא וכל עמו כיון שדין זה התעורר עליו אותו ממונה שהתמנה עליהם בשלטון גורש שנאבדו ואז כל</p>

¹⁸⁸⁵ כוונתם בפ' זה להגדיל שבחו שהוא מקור החכמה והתבונה (מ"מ).

¹⁸⁸⁶ פ' שהצדיקים מחזירים ז' פב"פ, א"נ לפי שהשכינה מתלבשת בתוכם והם פניה הנגלים, וי"מ כי המ"ן הם תכשיטין בפני הכלה ובגדי צבעונים להתנאות לבעלה נמצא שהצדיקים הם פני השכינה המייפין אותה (מ"מ).

¹⁸⁸⁷ ובספר בראשית (סז ע"א) תירץ לדוד מזמור, דאמר שירתא ולבתר שארת עליה רוח קדישא, מזמור לדוד, דשארית עליה רוח קדישא ולבתר אמר שירתא, והכא מתרץ תירוץ אחר (מ"מ).

¹⁸⁸⁸ תבל גימ' ב"פ רי"ו (רח"ו).

ספר שמות

<p>(&) ויסר את אופן מרכבותיו מאי אופן מרכבותיו מרכבותיו דפרעה ומאן איהו ההוא אופן דלהון ההוא ממנא דשליט עליהו ועל דא מיתו כלהו בימא אמאי בימא אלא ימא עלאה אתער עליהו ואתמחו (נ"א ואתמסרו) בידהא ובגין כך טבעו בים סוף (&) כתיב אמר רבי יוסי ודאי הכי הוא ועל דא כתיב טבעו בים סוף סופא דדרגין¹⁸⁸⁹</p>	<p>אלה שלמטה נאבדו שכתוב ויסר את אופן מרכבותיו מה זה אופן מרכבותיו מרכבותיו של פרעה ומי הוא אותו אופן שלהם אותו ממונה ששולט עליהם ועל זה מתו כולם בים למה בים אלא הים העליון התעורר עליהם ונמחו (ונמסרו) בידיה ולכן כתוב טבעו בים סוף אמר רבי יוסי ודאי כך הוא ועל זה כתוב טבעו בים סוף סוף כל הדרגות.</p>
<p>רבי חייא אמר וינהגהו בכבוד מהו בכבודות אלא מכאן אוליפנא דבההוא דברותא דאתדבר ביה בר נש מדברין ליה בפרעה כתיב (שמות ט ז) ויכבד לב פרעה בההוא מלה דבר ליה קודשא בריך הוא בכבודות ממש אמר ליה קודשא בריך הוא רשע את אוקיר לבך אנא אדבר לך בהאי על דא וינהגהו בכבודות</p>	<p>רבי חייא אמר וינהגהו בכבודות מה זה בכבודות אלא מכאן למדנו שבדרך שאדם הולך מוליכים אותו כתוב בפרעה ויכבד לב פרעה ובאותו דבר הנהיג אותו הקדוש ברוך הוא בכבודות ממש אמר לו הקדוש ברוך הוא רשע אתה מכביד את לבך אני אנהיג אותך בזה ועל כך וינהגהו בכבודות.</p>
<p>ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל וגו' (&) ויאמר מצרים דא ממנא דאתמני על מצראי אמר רבי יוסי האי מלה קשיא כיון דאעברו ליה משולטנותיה היך יכיל הוא למרדף אבתריהו דישראל</p>	<p>ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל וגו' ויאמר מצרים זהו הממונה שהתמנה על המצרים אמר רבי יוסי דבר זה קשה כיון שהעבירו אותו משלטונו איך יכל הוא לרדוף אחרי ישראל.</p>
<p>אלא ודאי הכי הוא אבל דא ויאמר מצרים מצרים דלתתא כי יהו"ה נלחם להם במצרים (&) מצרים דלעילא דכיון דאתבר חיליהון מלעילא כדין אתבר חילא ותוקפא דלהון לתתא הדא הוא דכתיב כי יהו"ה נלחם להם במצרים במצרים דיקא דא הוא תוקפא דלהון דלעילא ודא הוא דאוקמוה מלך מצרים סתם הכא ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל דחמו דהא אתבר חיליהון ותוקפא דלהון דלעילא</p>	<p>אלא ודאי כך הוא אבל זה ויאמר מצרים מצרים שלמטה כי ה' נלחם להם במצרים מצרים שלמעלה שכיון שנשבר כחם מלמעלה אז נשבר הכח והתוקף שלהם למטה זהו שכתוב כי ה' נלחם להם במצרים במצרים דווקא זהו התוקף שלהם שלמעלה וזהו שבארוה מלך מצרים סתם כאן ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל שראו שהרי נשבר כחם והתקף שלהם שלמעלה.</p>
<p>תא חזי כד אתערת האי כנסת ישראל אתערו כל אינון דאחידן בה וכלהו אחרנין¹⁹⁷ דלתתא וישראל לעילא מכלהו דהא אינון נטלי לה בגופא דאילנא והא אוקמוה ובגיני כך ישראל אחידן בה יתיר מכל עובדי עכו"ם וכד אינון מתערין (כל עמין עכו"ם) אתבר תוקפיהון מאינון דשליט עליהו</p>	<p>בא וראה כשמתעוררת כנסת ישראל הזו מתעוררים כל אותם שאחוזים בה וכל האחרים שלמטה וישראל למעלה מכולם שהרי הם נוטלים אותה בגוף האילן והרי בארוה ולכן ישראל אחוזים בה יותר מכל עובדי עבודת כוכבים ומזלות וכשהם מתעוררים (כל עמים עכו"ם) נשבר תוקפם מאותם ששולטים עליהם.</p>
<p>תא חזי האי ממנא שלטנא דמצראי דחיק לון לישראל בכמה שעבודין כמה דאוקמוה לבתר</p>	<p>בא וראה הממונה הזה השולט של המצרים דחק את ישראל בכמה שעבודים כמו שבארוה אחר שהוא</p>

¹⁸⁸⁹ לקמן נו ע"א (לש"ו).

ספר שמות

נשבר בתחלה נשברו אותן מלכיות (מלמטה) זהו שכתוב כי ה' נלחם להם במצרים נלחם להם ודאי	דאתבר הוא בקדמיתא אתברו אינון מלכוותא (ס"א מלתתא) הדא הוא דכתיב (&) כי יהו"ה נלחם להם במצרים נלחם להם ודאי
תוספתא ¹⁸⁹⁰	תוספתא ¹⁸⁹⁰
ויסע מלאך האלהים וגו' (משנה) טרם (שנשקע) שנמצא אור טהור ולא מאירים האבנים הנקובות היו סתומות שלש רוחות שכלולות בשלש היו שקועות ומים סתומים תחת הנקבים בשבעים ושתים אותיות חזרו למקומם	ויסע מלאך האלהים וגו' (&) ¹⁹⁸ (מתניתין) עד לא (ס"א אשתקע ¹⁸⁹¹) ¹⁹⁹ אשתכח ²⁰⁰ אורא דכיא ¹⁸⁹² ולא נהיר אבנין נקיבן הו סתימאן ¹⁸⁹³ תלת רוחין ¹⁸⁹⁴ דכלילן בתלת הו שקיעין ¹⁸⁹⁵ ומיין סתימן ¹⁸⁹⁶ תחות נוקבי בשבעין ותריין אתוון ¹⁸⁹⁷ אתהדרו לאתרייהו
נ/ב	נ/ב

¹⁸⁹⁰ עי' אריכות בברית יצחק לא ע"ב.

¹⁸⁹¹ הנה נודע כי טרם שנכנס היסוד דאימא במוחי הז"א נק' אורא דכיא והטעם שקורא עתה ליסוד אימא אורא דכיא הוא מפני שעובר בה טיפת החסד דאורא דכיא דאבא לכן נק' גם היא אורא דכיא עד דלא אשתקע ברישא דז"א להיות לו בחי' דעת ומ"ש ג' רוחין דכלילין בג' הו שקיעין הוא בחי' עיבור הא' דז"א הנק' רוחא דכיא וכשהיה במעי הבינה היו סוד ו"ק כלילין בג' וזהו אמרו שקיעין ואח"כ נעשה בן עשר ספירות (זהר הרקיע).
¹⁸⁹² יסוד אבא (רח"ו).

¹⁸⁹³ נצח הוד יסוד דז"א נעשו שלשה מוחין בנוקביה ושלשה מוחין דזעיר אפין נעשו מנצח הוד יסוד דאימא וכמו שהיסוד דזעיר אפין נקרא אמא דכיא כך נקודת ציון של הבינה נקראת אורא דכיא והיא בחינת היסוד שבה ולשון אורא דכיא זה תמצאהו פעמים הרבה בס' הזוהר בשתי האדרות. וכאשר נקודת ציון שהיא היסוד של הבינה נכנסת ומתלבשת ונשקעת תוך גולגלתא דז"א אז נעשה לזעיר אנפין בחינת הדעת וזכור כלל זה. וזמ"ש עד לא אשתקע אורא דכיא כלומר טרם שנכנסו נה"י דאימא להיותם בבחינת מוחין ברישא דזעיר אפין להאיר שם אשר אז נכנסה גם כן אורא דכיא דאימא גו רישא דז"א ונשקעה בתוכו. יאמר כי טרם היות הדבר הזה היה עדין הזעיר אנפין בגו מעהא דאימא כי בהיות זעיר אנפין בסוד העיבור. ולכן אבנין נקיבן הו סתימאן כלומר כי בהיות זעיר בסוד העיבור גם נוקביה הנקראת מלכות היתה שם עמו גם כן. והנה המלכות הנקראת אבן בסוד משם רועה אבן ישראל. ובסוד אבן מאסו הבונים. ואעפ"י שבפ' כי תשא ברעיא מהימנא אמרו אבנא למשקל בהדא איהי יו"ד עכ"ז פירושו הוא על המלכות הנקראת גם היא יו"ד תתאה. וכבר ידעת כי כל האורות העולין מתתא לעילא הם בחינו' אורות נקבות. וזהו סוד האור שאנו מכנים וקוראין אותו בשם אור המקיף והבן זה מאוד בסוד נקבה תסובב גבר. וזה האור המקיף הוא הנקרא אבנין ואמר כי זה האור הנקרא בשם אבנין היה אז האור סתום וסגור בתוכם לפי שאלו הם בחינת מיין נוקבין תתאין ואז לא היו יכולין לעלות כי האור המקיף הם סוד בחינת מיין נוקבין והבן זה (שער מאמרי רשב"י). גבורות שבאימא (רח"ו).

¹⁸⁹⁴ ז"א (רח"ו).

¹⁸⁹⁵ פירוש כי כמו שביארנו שהמלכות היתה שם בסוד העיבור כמו כן זעיר אפין היה בעיבור שם. והיה בבחי' תלת דכלילן בתלת וכמו שבארנו בכמה מקומות בסוד תלת כלילן בתלת מה ענינו. ושם הודעתך כי אז היה בסוד ו"ו זעירא שבתוך הה"א ראשונה והוא תלת ניקודין שמתחלקת אות ו' הזאת רישא וסופא ואמצעיתא כזה: ואז היו שקועים בתוך הבינה. אמר עוד ומיין סתימן תחות נוקבי בשבעין ותריין אתוון אתהדרו לאתרייהו פירוש זה יובן במ"ש בפ' אחרי מות בדף מ"ז ע"ב תאנא אתחברת ה"א עילאה ברחימותא כו' אתיא חסד ופריש לון ונפקו גזעין מתחות לעילא ואתפשטו ענפין ואסגיאו כו'. והענין הוא כי המיין נוקבין אשר הם סוד אור המקיף כנו'. והם בסוד מתתא לעילא ולכן נפקו גזעין מתחות לעילא ואז אתא חסד ופריש לון בסוד הנסירה והחזירם אפין באפין. וזמ"ש ומיין סתימן תחות נוקבי שהם המיין נוקבין הנ"ז שהיו אז סתימן עדיין ולא היו מעלין מיין נוקבין. אתהדרו לאתרייהו על ידי ע"ב אתוון שהוא סוד ע"ב אותיות שנקרא חסד שהוא בגמטריא ע"ב והוא אשר העלה אותם למעלה בבחי' אפין באפין. ובתחילת ביאור אדרת האזינו יתבאר היטב התוספתא הזאת בענין זעיר אפין כאשר הוא תלת כליצן בתלת. גם במה שביארנו בכונות ק"ש שעל המיטה יתבאר לך כי אורא דכיא הוא בחינת היסוד והדעת של חכמה אשר הורישו. אל הבינה בביאה ראשונה לעשותה כלי ע"ש (שער מאמרי רשב"י). שלא נבררו (רח"ו).

¹⁸⁹⁶ מיין נוקבין (רח"ו).

¹⁸⁹⁷ חסד (רח"ו). עי' אריכות במ"מ להסביר את דברי התוספתא.

ספר שמות

תוספתא	אותם אבנים (דורות).
אינון אבנין (ס"א דרין)	
ב"ר שבעין ותריין דרגין וכן תלת זמנין ²⁰¹ אתבקעו ואתנקיבו אבני ¹⁸⁹⁸ תחות צרור ¹⁸⁹⁹ דהוה ²⁰² חקיק ואתכנפו ¹⁹⁰⁰ דרגין ואתעבידו כנופיא חדא (ס"א אתפלג ואתעבידו כנופיא חד)	אחר שבעים ושתיים דרגות וכן שלש פעמים התבקעו וננקבו האבנים תחת צרור שהיה חקוק והתכנסו הדרגות ונעשו כנוס אחד (נחלק ונעשו כנוס אחד).
לב"ר אתפלגו ואתעבידו תריין דרגין ¹⁹⁰¹ פלגותא מיא אנלידו ¹⁹⁰² ופלגותא אשתקעו אלין סליק ¹⁹⁰³ ואלין נחתו מהכא שרא עלמא לאתפלגא	אחר כך התחלקו ונעשו שתי דרגות חצי מים קפאו וחצי שקעו אלה עלו ואלה ירדו מכאן התחיל העולם להתחלק.
צרורא אחרא (נ"א חדא) אית לעילא ¹⁹⁰⁴ (לעילא) ²⁰³ והוא גליפא בע"ב התימן ¹⁹⁰⁵ דגושפנא תקיפא ¹⁹⁰⁶ ובהו שקיען גלגלוי דימא ¹⁹⁰⁷ כד נמלין אתפלגו לארבע זויין ¹⁹⁰⁸ פלגו חדא סליק ופלגו חדא נחית פלגו חדא לסטר	צרור אחר (אחד) יש למעלה (למעלה) והוא חקוק בשבעים ושתיים חותמות של חותמת תקיפה ובהם שקועים גלי הים כשנוסעים נחלקים לארבע זויות מחצית אחת עולה ומחצית שניה יורדת מחצית אחת

¹⁸⁹⁸ פי' הגבורות של אימא הנק' אבנים אחר שבראו ע"ב מיני מים מאבא אליה אזי גלו הארתם וז"ש אתבקעו ואתנקיבו אבני, ואע"פ שכבר אמר לעיל אבנין נקיבן ומהו שאמר ואתנקיבו אבני דמשמע השתא הוא דאתנקיבו אינה קושיא שע"י ריבוי האור היוצא ומתגלה מהם נתרחב הנקב כמ"ש הרב ביסוד דאימא שע"י ריבוי האור היוצא ממנו נתרחב וכו' (מ"מ).

¹⁸⁹⁹ הוא יסוד דאבא שבו כלולים כל האורות ומשם חקיקתם בסוד כולם בחכמה עשית, וז"ש תחות צרורא דהוה חקיקן שמשם חקיקתם. ואי גרסינן "דאיהו חקיק" דהיינו הך שאבא הוא חקק כל האורות (מ"מ).

¹⁹⁰⁰ פי' ע"ב דרגין הנז' שהם ע"ב מיני מים שהם טיפת אבא נתקבצו כולם בתוך אימא בע"ב גשרים שבה כמש"ל בשם הרב (מ"מ).

¹⁹⁰¹ פי' אחר שניתנו באימא ע"ב מיני מים הנז' אזי נחלקו המים הנז' חצי אל ז"א וחצי אל מלוכת כמש"ל בשם הרב וז"ש לב"ר אתפלגו ואתעבידו תריין דרגין שהם זרין (מ"מ).

¹⁹⁰² פי' חצי המים נגלדו במקומם בתוך ז"א והחצי של צורך המלכות צריכין לירד ליסוד דז"א ומשם עולים בסוד אור חוזר ויוצאים דרך נקב שבחזה למלכות כמ"ש באוצ"ח שכל הארת המלכות בין ה' חסידים בין ה' גבורות כולם יורדים ליסוד ז"א ועולים בסוד אור חוזר למלכות וז"ש פלגותא אשתקעו דהיינו שירדו ליסוד דז"א וז"ש אלין סליקו הם דז"א ואלין נחתו הם של מלכות (מ"מ).

¹⁹⁰³ פי' הנה זרין שניהם נקראים עולם, ז"א בסוד עולם חסד יבנה, ומלכות בסוד מן העולם ועד העולם, לכך אמר מהכא שרא עלמא לאתפלגא דהיינו שנחלקו זרין וננסרו (מ"מ).

¹⁹⁰⁴ הוא יסוד דאימא שהוא מהחזה ולמעלה דז"א (מ"מ).

¹⁹⁰⁵ פי' הם ע"ב גשרים שבאימא שכל א' הוא תחום בפני עצמו וצנור בפני עצמו (מ"מ).

¹⁹⁰⁶ פי' אימא נקראת עזקא כמ"ש הרב בדרוש א"א פרק ששי ומפני שדינין מתערין מינה אמר דגושפנא תקיפא (מ"מ).

¹⁹⁰⁷ פי' שביסוד דאמא ששם הם ע"ב גשרים שם ג"כ הגבורות דידה שהם נקראים גלי הים כי ים היא מלכות והגלים הם הגבורות כנודע ואע"פ שע"ב גשרים הם בחי' גבורות ג"כ, וא"כ מאי קאמר ובהו שקיען גלגלוי דימא שהם גבו' ג"כ אינה קושיא שהרבה מיני גבורות יש, ואותם שנמשכים למלכות נקראים גלי הים (מ"מ).

¹⁹⁰⁸ פי' כשיוצאים הגבורות מיסוד דאמא מתפלגים ומתפשטים בחג"ת נ"ה והם ב' גבורות גבורה בנצח וגבורה בהוד, וז"ש פלגו חדא סליק ופלגו חדא נחית כי נצח והוד הם בחינת ריחים זה למעלה מזה כמ"ש הרב פלגו חדא לסטר צפון וכו' הם ב' גבורות המתפשטים א' בגבורה וא' בחסד וזהו לד' זיוויין דקאמר תחלה וטעם שלא הזכיר גבורות דת"ת לפי ששם יסוד דאימא והניח גבו' שם בת"ת ומפני שהם לצורך המלכות כמ"ש גלגלוי דימא לכך התחיל בגבורות דנ"ה שהם כנגד המלכות ששם מקומ' כנודע ולכך נמי הקדים סטר צפון לסטר דרום לפי שהמלכות בניינה מהגבורות (מ"מ).

ספר שמות

<p>צפון ופלגו הדרגה לסטר דרום כד מתחברן כהדא גומרין דלהטין קיימיין¹⁹⁰⁹ בלהט שננא דחרבא דמתהפכא</p>	<p>לצד צפון ומחצית אחת לצד דרום כשמתחברים כאחד גחלים שלוהטים קיימים בלהט שנינות החרב המתהפכת.</p>
<p>חד קיימא¹⁹¹¹ נעיין בנו ימא¹⁹¹² דרגא שליחא דאפרכא עלאה¹⁹¹³ סליק בההוא קיימא¹⁹¹⁴ לעילא לעילא אשתכלל (נ"א אסתכל) אסתליק למרחיק קטורא דארבין דשאטין בימא מאן חמי גלגלין דסלקין ונחתין ורוחא דנשיב בהו ונוני ימא נגדין כל אינון ארבין לכל סטרי עלמא</p>	<p>עמוד אחד נעוץ בתוך הים דרגה ששלוחה של שר עליון¹⁹¹⁰ עולה באותו עמוד למעלה מעלה נתקן (מסתכל) מסתלק למרחוק על קיטור האניות ששטות בים מי ראה גלים שעולים ויורדים והרוח נושבת בהם ודגי הים מושכים את כל האניות הללו לכל צדדי העולם.</p>
<p>ההוא דרגא כד נחית מההוא קיימא אלף מימיניה ואלף משמאליה הוה תב ויתיב באתריה כמלכא בכורסיה ההוא דרגא דכד שאטי ימא לארבע סטרי עלמא עמיה נפקת ביה תבת הוא תב בקיומא דמלכא</p>	<p>אותה דרגה כשירדת מההוא, עומדים אלף מימינו ואלף משמאלו היה שב ויושב במקומו כמלך בכסאו אותה דרגה שכשט הים לארבעה צדדי העולם יוצאת עמו בו חוזרת והוא שב בקיום המלך.</p>
<p>כדין כרוזין נפקין מאן מארי דעינין יזדקפאן לון לעילא לעילא מאריהון הגדפין יקומון בקיומיהו מארי דאנפין חפיין לון עד דנטיל במטלנוי כדין</p>	<p>ואז יוצאים הכרוזים מי מבעלי העינים יזקף אותם למעלה למעלה בעלי כנפיים יעמדו בקיומם בעלי הפנים מכסים אותם עד שנוסע במסעותיו ואז</p>
<p style="text-align: center;">ויסע מלאך האלהים</p>	<p style="text-align: center;">ויסע מלאך האלהים</p>
<p style="text-align: center;">זהר</p>	
<p>רבי חייא פתח (משלי לא יד) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה¹⁹¹⁵ היתה כאניות סוחר דא כנסת ישראל ממרחק תביא לחמה כמה דאת אמר (ישעיה ל כז) הנה שם יהו"ה בא ממרחק תביא לחמה בחד דרגא דשארי עלה וביה אתמשכו כל אלין נחלין ומבועין דאזלין בימא כמה דאת אמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'</p>	<p>רבי חייא פתח היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה היתה כאניות סוחר זו כנסת ישראל ממרחק תביא לחמה כמו שנאמר הנה שם ה' בא ממרחק תביא לחמה בדרגה אחת ששורה עליה ובה נמשכו כל הנחלים והמעיינות הללו שהולכים לים כמו שנאמר "כל הנחלים הולכים אל הים וגו'".</p>
<p>אל מקום שהנחלים הולכים אף על גב דכלהו נחלין אתמשכן בההוא דרגא וההוא דרגא נחית</p>	<p>אל מקום שהנחלים הולכים אף על גב שכל הנחלים נמשכים לאותה דרגה ואותה דרגה מורידה (מושכת)</p>

¹⁹⁰⁹ פי' כשנתחברו הגבורות כולם ביסוד, כי כתב הרב באוצרות חיים שגם הגבורות נתפשטו לחג'ת נו"ה דז"א וכללותם הוא שירד ליסוד וז"ש כד מתחברן וכו', פי' כשנתחברו כללות הה' גבורות ביסוד יוצאים משם דרך נקב שבחזה דז"א לדעת דנוק' לפי שבדעת דנוק' אין שם אלא הגבורות לבד וז"ש קיימיין בלהט שננא דחרבא דמתהפכא שהיא המלכות הנק' להט החרב המתהפכת (מ"מ).

¹⁹¹⁰

¹⁹¹¹ יסוד דז"א (רח"ו במ"מ).

¹⁹¹² בתוך המלכות הנק' ים (מ"מ).

¹⁹¹³ פי' יסוד הנזכר הוא דרגא שליחא שהוא שליח של הבינה הנק' אפרכא עילאה לשון ממשלה לפי שכל הארות הבינה נותנם ליסוד והוא שליח המחלק השפע למלכות ולבי"ע (מ"מ).

¹⁹¹⁴ דעת (רח"ו במ"מ).

¹⁹¹⁵ עי' ח"ג ס ע"א ורמט ע"א (לש"ו).

ספר שמות

<p>(נ"א נגיד) לון לההוא ימא לא תימא דהא אריק לון והא לא שריין ביה אחרנין ולא נגדין ביה כמלקדמיין אהדר ואמר אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים אל מקום דההוא דרגא דנחלין אזלין זמנא חדא שם הם שבים ללכת תמן אינון תייבין מההוא אתר עלאה ולא פסקין לעלמיין ומתכנשי כלהו בההוא אתר ולמה ללכת למהך לההוא אתר דימא כמה דאתמר מה שמיה דההוא דרגא צדיק אקרי</p>	<p>אותם לאותו ים אל תאמר שהרי הריק אותם ולא שורים בו אחרים ולא נמשכים בו כבתחילה חזר ואמר אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים אל מקום אותה דרגה שהנחלים הולכים פעם אחת שם הם שבים ללכת שם הם שבים מאותו מקום עליון ולא פוסקים לעולמים וכולם מתכנסים לאותו מקום ולמה ללכת ללכת לאותו מקום של הים כמו שנאמר מה שם אותה הדרגה נקראת צדיק.</p>
<p>רבי יהודה אמר כתיב (תהלים קד כו) שם אניות יהלכון לוינתן זה יצרת לשחק בו שם אניות יהלכון בההוא ימא דאזלין ושאיין עד דאתיין לאתחברא בההוא דרגא כדין כתיב לוינתן זה יצרת לשחק בו</p>	<p>רבי יהודה אמר כתוב "שם אניות יהלכון לוינתן זה יצרת לשחק בו" שם אניות יהלכון באותו הים שהולכים ושטים עד שבאים להתחבר באותה דרגה אז כתוב לוינתן זה יצרת לשחק בו.</p>
<p>רבי יצחק אמר לעילא לעילא יתיר אית זוגא אהרא דשארין בחביבותא ולא מתפרש לעלמיין¹⁹¹⁶ אמר רבי יהודה מאן זכי לההוא זוגא אמר ליה מאן דאית ליה חולקא בעלמא דאתי בעלמא דאתי דיקא¹⁹¹⁷</p>	<p>רבי יצחק אמר למעלה למעלה יותר יש זוג אחר ששורה בחביבות ולא נפרד לעולמים אמר רבי יהודה מי זוכה לאותו זוג אמר לו מי שיש לו חלק לעולם הבא דווקא בעולם הבא.</p>
<p>אמר ליה והא מהכא אוליפנא דכתיב לוינתן זה יצרת לשחק בו משמע דקאמר זה וזה וזאת ידיען אינון אמר רבי אבא תרווייכו שפיר קאמריתו והא דרבי יהודה שפיר דיקא וכלא זמין קודשא בריך הוא לאתענגא בהו לצדיקיא הדא הוא דכתיב (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהוה¹⁹¹⁸</p>	<p>אמר לו והרי מכאן למדנו שכתוב לוינתן זה יצרת לשחק בו משמע שאמר זה וזה וזאת הם ידועים אמר רבי אבא שניכם יפה אמרתם וזה של רבי יהודה דווקא יפה והכל עתיד הקדוש ברוך הוא להתענג בהם לצדיקים זהו שכתוב אז תתענג על ה'.</p>
<p>אמר רבי אבא כמה אלפיין כמה רבבין דמשיריין קדישיין אית ליה לקודשא בריך הוא מארי דאנפיין עלאיין מארי דעיניין מארי דזייניין מארי דיללה מארי דיבבא מארי דרחמי מארי דדינא ועילא מנייהו אפקד למטרוניתא לשמשא בהיכלא קמיה</p>	<p>אמר רבי אבא כמה אלפים וכמה רבבות של מחנות קדושים יש לקדוש ברוך הוא בעלי פנים עליונים בעלי עיניים בעלי כלי זיין בעלי היללה בעלי היבבה בעלי רחמים בעלי דין ומעליהם הפקיד את המלכה לשמש בהיכל שלפניו.</p>
<p>לקביל אלין אית לה למטרוניתא משיריין מזייניין בשתיין (נ"א בשתא)²⁰⁵ אנפיין¹⁹²¹ משתכחו משריין מזויניין וכלהו חגירן חרבא</p>	<p>כנגד אלה יש למלכה מחנות מזוינים בששים (בששה) פנים נמצאים מחנות מזוינים וכולם חגורי חרב עומדים סביבה כמה¹⁹¹⁹ יוצאים</p>

¹⁹¹⁶ מתייחדים האו"א והם עי"ז תרין ריעין דלא מתפרשין דא מן דא כמ"ש באד"ז רצ ע"ב (וכן הוא בפ' בשלח נ' ע"ב נ"ה ע"א ופ' ויקרא ד' ע"א ס"א ע"ב) וכ"ז הוא ע"י כלילותם בהמזלין שהם הדעת עלאה דכללית האצילות (כללים ח"ב קכב ע"א).

¹⁹¹⁷ כי לא הכל זוכים לקבל ישר משם וכמ"ש בפ' תרומה (קנב ע"ב ע"ש קנג ע"א) (ביאורים ח"ב ע'ג).

¹⁹¹⁸ היינו או"א (רח"ו).

¹⁹¹⁹

ספר שמות

<p>קיימאן בסחרנהא כמה נפקין כמה עיילין בשית גדיפין טאסין כל עלמא קמי כל חד וחד נומרין דנור דליק לבושו מתלהטא אשא בגבוי שננא דחרבא מתלהטא בכל עלמא לנטרא</p>	<p>וכמה¹⁹²⁰ נכנסים בשש כנפים טסים את כל העולם לפני כל אחד ואחד גחלי אש בוער לבושו אש לוהט בגבו חרב שנונה לוהטת בכל העולם לשמור</p>
<p>נא/א</p>	
<p>קמה הדא הוא דכתיב (בראשית ג כד) ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים</p>	<p>לפניה זהו שכתוב ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים.</p>
<p>מאן דרך עץ החיים דא היא מטרוניתא רבתא דהיא ארחא להווא אילנא רברבא תקיף אילנא דהיי דכתיב (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל דלעילא כלם אחווי חרב</p>	<p>מה זה דרך עץ החיים זוהי המלכה הגדולה שהיא דרך לאותו עץ גדול חזק עץ החיים שכתוב הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל ישראל שלמעלה כולם אחזי חרב.</p>
<p>כד נטלא מטרוניתא כלהו נטלין בהדה הדא הוא דכתיב (&) ויסע מלאך האלהים וכי מלאך האלהים אתקרי אמר רבי אבא אין תא חזי הכי אמר רבי שמעון אתקין קודשא בריך הוא קמיה היכלא קדישא¹⁹²³ היכלא עלאה (קדישא)¹⁹²⁴ קרתא קדישא¹⁹²⁵ קרתא עלאה¹⁹²⁶ ירושלם עיר הקדש אקרי מאן דעאל למלכא לא עאל אלא מההיא קרתא קדישא נטיל ארחא למלכא דארחא²⁰⁷ מהכא אתתקן</p>	<p>כשנוסעת המלכה כולם נוסעים עמה זהו שכתוב ויסע מלאך האלהים וכי הוא נקרא מלאך האלהים אמר רבי אבא כן בא וראה כך אמר רבי שמעון התקין הקדוש ברוך הוא לפניו היכל קדוש היכל עליון (קדוש) עיר הקדוש עיר העליון שנקראת ירושלים עיר הקודש מי שנכנס למלך לא נכנס אלא מאותה קריה קדושה נוטל¹⁹²² דרך למלך שהדרך מתקנת מכאן.</p>
<p>הדא הוא דכתיב (תהלים קיח כ) זה השער ליהויה צדיקים יבואו בו כל שליחותא דבעי מלכא מבי מטרוניתא נפקא וכל שליחותא מתתא למלכא¹⁹²⁷ (נ"א דבעי מלכא) לבי מטרוניתא עייל בקדמיתא ומתמן למלכא אשתכח דמטרוניתא איהי שליחא דכלא מעילא לתתא ומתתא לעילא ועל דא איהי שליחא דכלא הדא הוא דכתיב (&) ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל דלעילא מלאך האלהים הדא הוא דכתיב ביה (&) ויהויה הולך לפניהם וגו' והאי ללכת יומם ולילה כמה דאוקמוה</p>	<p>זהו שכתוב זה השער לה' צדיקים יבואו בו כל שליחות שרוצה המלך יוצאת מבית המלכה וכל שליחות מלמטה למלך (שרוצה המלך) נכנסת קדם לבית המלכה ומשם למלך נמצא שהמלכה היא השליחה של הכל מלמעלה למטה ומלמטה למעלה ועל זה היא שליחה של הכל זהו שכתוב ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל ישראל שלמעלה מלאך האלהים זהו שכתוב בו וה' הלך לפניהם וגו' וזה ללכת יומם ולילה כמו שבארוה.</p>

¹⁹²¹ ששים שרפים שיש בהיכל הזכות (רח"ו), ולפי זה ס' אנפין הם ס' מלאכים ולא פנים ממש (מ"מ).

¹⁹²⁰

¹⁹²²

¹⁹²³ הוא ציון של מטה (מ"מ).

¹⁹²⁴ הוא ציון של מעלה, שהוא יסוד דנוק' (מ"מ).

¹⁹²⁵ היא ירושלים של מטה (מ"מ).

¹⁹²⁶ היא עטרת היסוד דנוק' הנק' ירושלים (מ"מ).

¹⁹²⁷ ח"ג כ ע"א (לש"ו).

ספר שמות

<p>וכי יקרא הוא דמלכא דמטרוניתא תזיל והיא תגה קרבא והיא אזלת שליחא אלא למלכא דאזדווג במטרוניתא עלאה חמא מלכא יקרו דילה על כל שאר מטרוניתא דעלמא אמר כלהו משתכחין לחינתא (נ"א לחופתא) לקבל האי¹⁹²⁹ מטרוניתא דילי היא סלקא על כלא מה אעביד לה אלא כל ביתא דילי יהא בידהא אפיק מלכא כרוזא מהכא כל מלין דמלכא בידא דמטרוניתא יתמסרון מה עבד אפקיד מלכא בידהא¹⁹³⁰ כל זיינין דיליה¹⁹³¹ כל אינון מארי מגיחין קרבא כל אינון אבנין יקירין דמלכא כל גנוזיא דמלכא²⁰⁸ אמר מהכא כל מאן דיצטרך למללא עמי לא יכיל למללא עמי עד דאודע לה למטרוניתא</p>	<p>וכי כבוד המלך הוא שהמלכה תלך והיא תלחם קרב והיא הולכת כשליח אלא [משל] למלך שהזדווג במלכה עליונה ראה המלך את כבודה על כל שאר מלכות העולם ואמר כולם נחשבות¹⁹²⁸ לפילגשים (לחופה) כנגד המלכה הזו שלי היא עולה על כולן מה אעשה לה אלא כל הבית שלי יהיה בידיה הוציא המלך כרוז מכאן כל דברי המלך ימסרו בידי המלכה מה עשה הפקיד המלך בידיה כל כלי זיינו כל אותם בעלי לוחמי קרבות וכל אותם אבנים יקרות של המלך וכל גנזי המלך אמר מכאן כל מי שיצטרך לדבר עמי לא יוכל לדבר עמי עד שיודיע למלכה.</p>
<p>כך קודשא בריך הוא מסניאות חביבותא ורחימותא דיליה בכנסת ישראל אפקיד כלא ברשותה אמר הא כל שאר לא משתכחי כלום לגבהא אמר (שיר ו ח) ששים המה מלכות¹⁹³³ וגו' אחת היא יונתי תמתי מה אעביד לה אלא הא כל ביתא דילי בידהא אפיק מלכא כרוזא מהכא כל מלין דמלכא בידא דמטרוניתא יתמסרון אפקיד בידהא כל זיינין דיליה רומחין וסייפין¹⁹³⁴ קשתין חצין וחרבין בלסטרין קסטיראין אעין אבנין כל אינון מארי (נ"א מאני)</p>	<p>כך הקדוש ברוך הוא מרב חביבותו ואהבתו לכנסת ישראל הפקיד הכל ברשותה אמר הרי כל השאר לא נחשבים כלום לפניו אמר ששים המה מלכות וגו' אחת היא יונתי תמתי מה אעשה לה אלא הרי כל ביתי בידיה הוציא המלך כרוז מכאן [והלאה] כל דברי המלך ימסרו בידי המלכה הפקיד בידיה כל כלי זיינו רומחים סייפים קשתות חיצים וחרבות בליסטראות מושלים¹⁹³² עצים אבנים וכל אותם בעלי (כלי) לוחמי קרב זהו שכתוב</p>

1928

1929 ר"ל בבריאה (רח"ו).

1930 נקראת רחל דלעילא עיקרא דביתא, וכמ"ש בפ' ויצא (דף קנד סע"א) דאיהי עיקרא דהאי עלמא עליה אתדבר, וע' עוד בפ' בשלח (דף נא ע"א) בארוכה, ופ' אחרי מות (דף עד סע"א) כי ע"י היחוד דהו"ה באדנ"י ונכלל בה כל זוהר דלעילא, מאספקלריא המאירה, שהוא אור כל האצילות כולו וכנ"ל, ע"ז היא מנהגת כל העולמות ב"ע (הקדו"ש מד ע"ד), הנהגת העולמות ב"ע הוא לעולם רק ע"י המלכות וכפי קבלתה מז"א, ע"י שהיא תמיד מיוחד עמו (ע' פ' בשלח נא ע"א, ופ' אחרי מות עד סע"א, ובפרט באד"ז רצו ע"א ע"ש וכן בכ"מ) (דע"ה ח"ב נד ע"ד), ספי' המלכות דאצילות, אשר היא מיוחדת באחדות האצילות שכינת עוזנו ית"ש, נקרא ג"כ לפעמים בשם מלאך, כי היא המלאך הגואל, כמ"ש בזוה"ק (ויחי רל ע"א ובכ"מ), ומשום שעל ידה הוא כל הנהגת דהעולמות ב"ע, כמ"ש בפ' בשלח (נא ע"א) ופ' אחרי (עד סע"א) כן עד"ז נקראו הניצוצין בשם מלאכים משום שעל ידם הוא כל הפעולות כולם וע' עוד למטה (שם סד ע"ד), ועי' דע"ה ח"ב קטו ע"א, וקכ ע"א, הזו"ן הנה שניהם לקחו עטרין דחו"ג, ונשארה היא בעטרה דגבורה לבד לצורך הנהגת התחתונים שהוא על ידה (כמ"ש בפ' בשלח נא ע"א, יתרו סח ע"ב, אחרי מות עד סע"א, אד"ז רצו ע"א) (שם קנה ע"א), ועי' כללים ח"א לא ע"ב, נו ע"ג, עא ע"ג עליון, וח"ב נה ע"ג, קל ע"א, ועי' ביאורים ח"ב יא ע"א, וכז ע"ג. עי' לקמן סח ע"ב וח"ג עד ע"א ורצו ע"א (לש"ו)

1931

1932

1933 אי לאו דמסתפינא אמינא ששבח הוא לנוק' דאצילות היורדת בבריאה וס' מ' הם אותם שבשש היכלות דנוק' עשר בכל אחת (רח"ו). עי' בפ' שמות דף יד ע"ב כי שם פירושו (מ"מ).
1934 עשרה כלי זיין הם (רח"ו).

ספר שמות

<p>מגיהי קרבא הדא הוא דכתיב (&) הנה מטתו שלשלמה¹⁹³⁵ ששים גבורים וגו' כלם אחוזי חרב מלומדי וגו'</p>	<p>הנה מטתו שלשלמה ששים גברים וגו' כולם אחוזי חרב מלומדי וגו'.</p>
<p>אמר מלכא מכאן ולהלאה קרבא דילי אתמסר בידך זיינין דילי מארי מגיהי קרבא בידך מכאן ולהלאה את הוי נטרא ל¹⁹³⁶ הדא הוא דכתיב (תהלים קכא ד) שומר ישראל מכאן ולהלאה מאן דאצטריך לי לא יכיל למללא עמי עד דאודע למטרוניתא הדא הוא דכתיב (ויקרא מז א) בזאת יבא אהרן אל הקדש שליחא דמלכא בכלא²⁰⁹ כמה דאוקימנא אשתכח דכלא בידהא ודא הוא יקרא דמטרוניתא הדא הוא דכתיב (&) ויסע מלאך האלהים וגו' כמה דאתמר</p>	<p>אמר המלך מכאן והלאה הקרב שלי נמסר בידך כלי הזיין שלי בעלי לוחמי קרב בידך מכאן והלאה את תהיי שומרת שלי זהו שכתוב שומר ישראל מכאן והלאה מי שצריך אותי לא יכול לדבר עמי עד שמודיע למלכה זהו שכתוב בזאת יבא אהרן אל הקודש שליח המלך בכל כמו שבארנו נמצא שהכל בידיה וזהו כבוד המלכה זהו שכתוב ויסע מלאך האלהים וגו' כמו שנאמר.</p>
<p>וילך מאחריהם מאי טעמא מאחריהם בגין דישתכחו לקמהא (ג"א לגבהא) מארי מגיהי קרבא מארי בלסטראות מארי רומחין וסייפין ויתגלוזן קמהא דהא הוו אתיין משיריין אחרנין לאגהא קרבא בישראל מלעילא ועל דא וילך מאחריהם</p>	<p>וילך מאחריהם למה מאחריהם כדי שימצאו לפניה (אצלה) בעלי לוחמי הקרב בעלי בליסטראות בעלי רומחים וחרבות ונתגלים לפניה שהרי היו באים מחנות אחרים ללחום קרב בישראל מלמעלה ועל כן וילך מאחריהם.</p>
<p>ותאנא בההיא שעתא אתא רברבא שלמנא דממנא על מצראי וכנש שית מאה (רבוון) רתיכין מקטרגין ועל כל רתיכא ורתיכא שית מאה שלטנין ממנן קטיגורין הדא הוא דכתיב (&) ויקח שש מאות רכב בחור וגו' וכי שש מאות רכב בחור¹⁹³⁷ לא הוו רכבי מצרים מאי טעמא וכל רכב מצרים אלא הכי תאנא הוה²¹¹ סמא"ל אוזיף ליה שית מאה רתיכין מקטרגין לסייעא ליה הדא הוא דכתיב ויקח שש מאות רכב</p>	<p>ושנינו, באותה שעה בא שליט הממונה על המצרים וכנס שש מאות (רבבות) מרכבות מקטרגים ועל כל מרכבה ומרכבה שש מאות שליטים ממונים קטגורים²¹⁰ זהו שכתוב ויקח שש מאות רכב בחור וגו' וכי שש מאות רכב בחור לא היו רכבי מצרים למה וכל רכב מצרים אלא כך שנינו היה סמא"ל מלוה לו שש מאות מרכבות של מקטרגים לסייע לו זהו שכתוב ויקח שש מאות רכב</p>

¹⁹³⁵ בסע"ה דף לט ע"ב וז"ל כמגדל דוד צוארך כי היסוד דמלכות שהוא ציון שהוא מגדל דוד שם יש שם אדנ"י במילואו וגימ' אדנ"י עם י"ב אותיות מלאו גימ' מגד"ל וגימ' ע"ז וזהו מגדל עז שם ה' כי במגדל הזה יש כל הכלי זיין של הגבורות כמבואר בזהר בשלח וז"ל אפיק מלכא כרוזא כל מלין דמלכא בידא וכו' עד אשתכח דכולא וכו' והנה בחי' קשת הוא ביסוד כמ"ש בתיק"ז קשת דא יסוד גם שביסוד הוא עיקר כל הגבורות ולפיכך מרוב הגבורות שהוא הצמצום נעש' היסוד דמלכות שקוע ונמצא היסוד דמלכות הוא המגדל עז עם כל כלי זין והטעם הוא מפני שכל אחיזת החיצונים היא ביסוד כמ"ש ערו ערו עד היסוד בה, וכל מגמת לבא נחש על חוה, ולכן הכלי זין אשר שם מגרשים החיצונים ולכן יוצא מפסוק מגדל ע"ז שם ה' וכו' שמות גדולים להגן מן אחיזת החיצונים ולכן מדמה הפסוק כמגדל דוד ששם צריכים השומר' לעמוד על תרע"א דמלכא כמו כן הוא צוארך ששם מקום הדינים ושם כל תכשיטי אשה כמ"ש בזה ברפ' ויגש ומבואר הפ' בנוי לתלפיות ופי' בתיק"ז תל דא צדיק שהכל פונים בו, פיות דא נצח והוא וסוד כי נה"י דאבא אשר ממנו נתייסדה קומת המלכות כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ כי קומת המלכות מתחלת ממקום שמסתיים יסוד אימא ויסוד אבא מתפשט עד סוף יסוד ז"א ובפרט בימי שלמה שאז נאמר ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומפרש בתיקון י' שהיתה בסוד חכמה ולכן אמר שלמה בלשון זכר שיר שהוא שר י' וכמ"ש בפירושו זה שמות כי י' דאדנ"י הוא נשמת המלכות והוא זיו זוהר וכו' (מ"מ).

¹⁹³⁶ ר"ל שלא יכנס אדם בלי רשות (רח"ו).

¹⁹³⁷ ס"מ נקרא בחור שודד הפך הקב"ה שנק' בחור כארזים (רח"ו).

ספר שמות

נא/ב	בחור.
בחור	בחור.
<p>אימתי אשלים ליה קודשא בריך הוא לסמא"ל בקרבא דסיסרא¹⁹³⁸ דעקר קודשא בריך הוא לכל אינון רתיכין ואתמסרו בידא דמטרוניתא הדא הוא דכתיב (שופטים ה כא) נחל קישון גרפם נחל קדומים¹⁹³⁹ וגו' ולזמנא דאתי יתמסרו כלהו הדא הוא דכתיב (ישעיה סג א) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו' ועל דא וילך מאחריהם דזמינא שכינתא בסוף יומיא לאעקרא לון מן עלמא</p>	<p>מתי השלים²¹² הקדוש ברוך הוא לסמא"ל בקרב עם סיסרא שעקר הקדוש ברוך הוא את כל אותן מרכבות ונמסרו בידי המלכה זהו שכתוב נחל קישון גרפם נחל קדומים וגו' ולעתיד לבא כולם ימסרו זהו שכתוב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו' ועל זה וילך מאחריהם שעתידה השכינה בסוף הימים לעקור אותם מן העולם.</p>
<p>ויסע עמוד הענן מפניהם מי זה עמוד הענן רבי יוסי אמר זהו הענן שנראה תמיד עם השכינה וזהו הענן שנכנס משה לתוכו רבי אבא אמר כתוב וה' הולך לפניהם יומם אלא סיוע שלו הצדיק הוא ופרישה של הרושם שלו ועל זה הולך הענן הזה יומם וכתוב יומם יצוה ה' חסדו ומצד של חס"ד בא הענן הזה וזה נקרא חסד וענן אחר הולך בלילה ונקרא עמוד אש.</p>	<p>ויסע עמוד הענן מפניהם מי זה עמוד הענן רבי יוסי אמר זהו הענן שנראה תמיד עם השכינה וזהו הענן שנכנס משה לתוכו רבי אבא אמר כתוב וה' הולך לפניהם יומם אלא סיוע שלו הצדיק הוא ופרישה של הרושם שלו ועל זה הולך הענן הזה יומם וכתוב יומם יצוה ה' חסדו ומצד של חס"ד בא הענן הזה וזה נקרא חסד וענן אחר הולך בלילה ונקרא עמוד אש.</p>
<p>ויסע עמוד הענן מפניהם (&) מאן עמוד¹⁹⁴⁰ הענן דא רבי יוסי אמר דא הוא עננא דאתחזי תדיר¹⁹⁴¹ עם שכינתא ודא הוא עננא דעאל משה בנויה¹⁹⁴² רבי אבא אמר כתיב (&) ויהו"ה הולך לפניהם¹⁹⁴³ יומם אלא סיועא דצדיק¹⁹⁴⁴ הוא ופרישו²¹³ דרשימו דיליה¹⁹⁴⁵ ועל דא אזיל האי ענן יומם¹⁹⁴⁶ וכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ומספרא דחס"ד אתא עננא דא ודא חסד אתקרי¹⁹⁴⁷ ועננא אחרא אזיל בליליא¹⁹⁴⁸ ואתקרי עמוד אש</p>	<p>ויסע עמוד הענן מפניהם מי זה עמוד הענן רבי יוסי אמר זהו הענן שנראה תמיד עם השכינה וזהו הענן שנכנס משה לתוכו רבי אבא אמר כתוב וה' הולך לפניהם יומם אלא סיוע שלו הצדיק הוא ופרישה של הרושם שלו ועל זה הולך הענן הזה יומם וכתוב יומם יצוה ה' חסדו ומצד של חס"ד בא הענן הזה וזה נקרא חסד וענן אחר הולך בלילה ונקרא עמוד אש.</p>

¹⁹³⁸ עי' לקמן קצט ע"א, וח"ג ער ע"א. דע, למה הוצרכו הכוכבים להלחם עם סיסרא, ומה היה כחו גדול. אמנם דע, כי סיסרא הוא סוד הדעת של ז"א, ומשם הוא יונק כנגד הדעת, והוא יונק מכל בחינות הדעת, שהם עשר הויות, ה' חסדים וה' גבורות, וז"ס ס"ר מן סיסרא. והנה הם כולם במלוי אלפי"ן, וכבר ידעת כי מ"ה וכו' הם בחינת ז"א, ושניהם בגימטריא ע"א, שהוא חשבון ס"א, שהם אותיות הנשארים מן סיסר"א, ולכן היה כחו גדול (ספר הליקוטם שופטים ה).
¹⁹³⁹ היא מלכות, ור"ל נחל קישון גרפם בכח נחל קדומים (מ"מ).

¹⁹⁴⁰ שהכתוב אמר ויסע מלאך האלהים שהיא שכינה ואמר ויסע עמוד הענן משמע שאין הענן השכינה ופי' ר' יוסי שהוא ענין ענני כבוד והם סוד לבוש אל השכינה, וכן משה נכנס ונתלבש בענן שהיא מחיצה שעדיין יש מחיצה לפניו ממנה כאומרו ומשה נכנס אל הערפל וכו', ובענן נאמר ויבא משה בתוך הענן, ונסעה שכינה' ונסע כסאו ומחיצתו ענן זה הנזכר (אור יקר).

¹⁹⁴¹ מיכא"ל דרגא דחסד ענן יומם (רח"ו).

¹⁹⁴² ור' אבא פליג ואמר שענן למעלה ממלאך האלהים דהיינו שכינה (אור יקר).

¹⁹⁴³ והיינו שחלק הזכר היה עם הנקבה א"כ מלאך האלהים היינו חלק הנקבה, עמוד הענן היינו חלק הזכר דהיינו יסוד, חוט של חסד המשוך על השכינה (אור יקר). פי' דמשמע שהקב"ה הוא שהולך לפניהם ולא מיכא"ל שהוא מלאך (מ"מ).

¹⁹⁴⁴ דהיינו למטה במלכות (אור יקר).

¹⁹⁴⁵ המתחתם בנקבה מצדו, תדע שאם כדברי ר' יוסי למה לא היה ענן בלילה כיון שהוא מחיצה למטה משכינה, אלא לדידי שהוא היסוד נחא (אור יקר). ור"ל החסדים דגבו אמת היסוד הם ענן יומם וז"ש סיועא דצדיק שסיוע בא להם מצדיק והארה לבד באה לישראל וז"ש דרשימו דיליה רובם בעלמא (מ"מ).

¹⁹⁴⁶ שהוא מדת יום בחסד, ועם היות שאמרנו שהוא ביסוד (אור יקר).

¹⁹⁴⁷ תדע שהנגדיי אש (אור יקר).

¹⁹⁴⁸ דהיינו חסד וגבורה, ור"ש מפרשה ממש למעלה, וממש בחסד וגבורה ולא סיועא כדפי' ר' אבא (אור יקר), פי' הם הגבורות שמהם נהנית המלכות (מ"מ).

ספר שמות

<p>רבי שמעון אמר¹⁹⁴⁹ עמוד הענן יומם דא אברהם ועמוד האש לילה דא יצחק ותרתייהו ושניהם נמצאו בשכינה ומה שאמר רבי אבא כך הוא ודאי שעל ידי זו (שבזו) הדרגה נמצאו.</p>	<p>רבי שמעון אמר עמוד הענן יומם זה אברהם ועמוד האש לילה זה יצחק ושניהם נמצאו בשכינה ומה שאמר רבי אבא כך הוא ודאי שעל ידי זו (שבזו) הדרגה נמצאו.</p>
<p>והאי ויסע¹⁹⁵⁰ מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם (&) ויסע דנטיל מסטרא דחסד ואתדבק בסטרא דגבורה בגין דהא מטא שעתא לאתלבשא בדינא¹⁹⁵¹</p>	<p>וזה ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע שנסע מצד של חסד ונדבק בצד הגבורה משום שהרי הגיע הזמן להתלבש בדין.</p>
<p>תא חזי בההיא שעתא אשתלים סיהרא מכלא וירתא שבועין ותרין שמהן קדישין בתלת סטרין סטרא דא¹⁹⁵² אתלבשא בעטרוי דחסד עלאה בשבועין גליפין דנהירו דאבא עלאה¹⁹⁵³ דאנהיר לה</p>	<p>בא וראה באותה שעה נשלמה הלבנה מהכל וירשה שבעים ושנים שמות קדושים בשלשה צדדים צד אחד התלבש בעטרות החסד העליון בשבעים חקיקות של אור של האבא העליון שמאיר לה.</p>
<p>סטרא תניינא אתלבשת ברומחי דגבורה בשתיין פולסי דנורא ועשרה דילה דנחתו מסטרא דאמא עלאה בנימוסי גליפין¹⁹⁵⁴</p>	<p>הצד השני התלבש ברומחי הגבורה בששים מכות אש ועשרה שלה שירדו מצד האמא העליונה במנהגים חקוקים.</p>
<p>סטרא תליתאה אתלבשת בלבושי ארגונא דלביש מלכא עלאה קדישא דאקרון תפארת¹⁹⁵⁵ דירית ברא קדישא בשבועין עטרין²¹⁴ עלאין מסטרא דאבא ואמא והוא כליל להאי סטרא ולהאי סטרא</p>	<p>צד שלישי התלבש בלבושי ארגמן שלובש המלך העליון הקדוש שנקראים תפארת שירש הבן הקדוש בשבעים עטרות עליונות מצד של האב והאם והוא כולל את הצד הזה והצד הזה.</p>
<p>(ס"א ותרין עטרין מסטרא דאבא ואימא ואינן שבעין ותרין שמהן) ותנינן מסטרא דחסד שבעין</p>	<p>(ושתי עטרות מצד של אבא ואמא והם שבעים ושנים שמות) ושנינו מצד החסד שבעים ושנים עדים מצד</p>

¹⁹⁴⁹ פי' מסייע לר' אבא שעמוד ענן הם ה' חסדים ועמוד האש הם ה' גבורות כמ"ש ומה דאמר רבי אבא הכי הוא דעל ידא דהאי דרגא אשתכחו שר"ל ע"י היסוד (מ"מ).

¹⁹⁵⁰ השתא קשיא ליה, בשלמא לר' יוסי שהוא בסוד ענן נחא נסיעה ועקירה ממקום למקום, אמנם במדות העליונות, לכך פירש שפעלו למטה בגשמי מה שנפעל ברוחני, ששכינה נדבקה בגבורה הנקראת אחורים והיינו יסע מלאך וכו', וכן חסד נדבקה בגבורה והיינו יסע עמוד הענן בענין ששכינה מפני צורך הדין (אור יקר).

¹⁹⁵¹ שהיה בלילה נדבקה בגבורה כמדתה, ולא נסתלק החסד ממנה מפני שלא תעורר דין על ישראל, אלא גם עמוד הענן חסד נדבק ונאחז בגבורה מאחריהם כדפי', ונמצאת שכינה בחסד וגבורה ולא זו בלבד אלא גם בת"ת (אור יקר).

¹⁹⁵² הם ג' בחי': הא' במלכות, והב' בחסד, והג' בחכמה. והיינו "אתלבשא" של מלכות. "בעטרוי" דחסד, "בשבועין" דחכמה (אור יקר).

¹⁹⁵³ הם ה' חסדים דאבא מסטרא דאימא (רח"ו). שורש הע' אורות שבבינה, והוא סוד השבעין ברכאין ועטרין דעלמא עלאה שהוא בינה, שאמרו בהקדמת זוהר בראשית (ח ע"א). וכן ישנם שורש לאלו ע' אורות גם בחכמה אבא עלאה, וכמ"ש בזהר בשלח (נא ע"ב) (הקדו"ש צ ע"ד), ג' שמות אה"ה דיוד"ן דאלפ"ן דהה"ן שמאימא, והם ע' אותיות, ע' נהורין דאו"א המאירים לזו"ן (כללים ח"ב לו ע"א).

¹⁹⁵⁴ ז' גבורות דאימא (רח"ו).

¹⁹⁵⁵ דעת המכריע (רח"ו), ור"ל פ' ויסע שיש בו ע' אותיות הם ז' חסדים דאבא ואע"פ שהם ה' כללותם ביסודו וכללות כללותם במלכות דאבא, הרי ז', ופסוק ויבא נגד ז' גבורות דאימא כי הם ה' וכללותם ביסודה וכו' ופ' ויט נגד דעת המכריע, כמ"ש הרב שיש דעת המכריע בין החו"ג, ומ"ש דירית ברא קדישא הוא ז"א שירש ג' בחי' הנזכרות (מ"מ).

ספר שמות

<p>ותרין סהדין מסטרא דגבורה שבעין ותרין סופרין מסטרא דת"ת שבעין ותרין גווינין לאתפארא</p>	<p>הגבורה שבעים ושנים סופרים מצד התפארת שבעים ושנים צבעים להתפאר.</p>
<p>ובהאי אתר אתגליף חד בחד¹⁹⁵⁶ ואסתליק שמא קדישא רוא דרתיכא והכא אתגליפו אבהתא לאתחברא בחד והוא שמא קדישא גליפא באתווי</p>	<p>ובמקום זה נחקק אחד באחד והתעלה השם הקדוש סוד המרכבה וכאן נחקקו האבות להתחבר באחד והוא השם הקדוש חקוק באותיותיו.</p>
<p>צרופא דאתוון אלין אתוון קדמאי רשימין כסדרן בארה מישר בנין דכלהו אתוון קדמאי אשתכחו בחסד למהך בארה מישר בסדורא מתתקן</p>	<p>צרוף האותיות הללו אותיות ראשונות רשומות כסדרם בסדר ישר משום שכל האותיות הראשונות נמצאו בחסד ללכת בדרך ישר בסדור מתקן.</p>
<p>אתוון תנייני רשימין בגלגולא למפרע בנין דכלהו אתוון תנייני משתכחי בגבורה (ס"א מגבורה) לגלאה דינין ווינין דאתיין מסטרא דשמאלא</p>	<p>אותיות שניות רשומות בגלגול למפרע משום שכל האותיות השניות נמצאות בגבורה (מגבורה) לגלות דינים ומינים שבאים מצד השמאל.</p>
<p>אתוון תליתאי אינון אתוון רשימין לאחזאה גווינין לאתעטרא במלכא קדישא וכלא ביה מתחברן ומתקשרן והוא אתעטר בעטרוי בארה מישר ורשים להאי סטרא ולהאי סטרא כמלכא דאתעטר בכלא</p>	<p>אותיות שלישיות הן אותיות רשומות להראות צבעים להתעטר במלך הקדוש והכל מתחברים ונקשרים בו והוא מתעטר בעטרותיו בדרך ישר ורושם את הצד הזה ואת הצד הזה כמו מלך שמתעטר בכל.</p>
<p>הכא אתרשים שמא קדישא גליפא בע"ב תיבין דמתעטרי באבהתא רתיכא קדישא עלאה²¹⁵ ואי תימא הני אתוון תליתאי מאי טעמא לאו אינון כתיבין מנהון בארה מישר כסדרון ומנהון למפרע לישראל להאי סטרא ולהאי סטרא דהא תנינן (שם צט ד) אתה כוננת מישרים קודשא בריך הוא עביד מישרים לתרי סטרי וכתוב (שמות כו כח) והבריה התיכון בתוך הקרשים וגו' דא קודשא בריך הוא רבי יצחק אמר דא יעקב וכלא חד</p>	<p>כאן נרשם השם הקדוש חקוק בשבעים ושתים תיבות שמתעטרות באבות המרכבה הקדושה העליונה ואם תאמר מה הטעם אינן כתובות האותיות השלישיות הללו מהם בסדר ישר כסדרם ומהם למפרע לישר את הצד הזה ואת הצד הזה שהרי שנינו אתה כוננת מישרים הקדוש ברוך הוא עשה מישרים לשני הצדדים וכתוב והבריה התיכון בתוך הקרשים וגו' זה הקדוש ברוך הוא רבי יצחק אמר זה יעקב והכל אחד.</p>
<p>אלא למלכא דאיהו שלים מכלא דעתיה שלים מכלא מה ארחיה דההוא מלכא אנפוי נהירין כשמשא תדיר בנין דאיהו שלים וכד דאין דאין לטב ודאין לביש ועל דא בעי לאסתמרא מיניה מאן דאיהו טפשא חמי אנפוי דמלכא נהירין וחייבן ולא אסתמר מיניה ומאן דאיהו חכימא אף על גב דחמי אנפוי דמלכא נהירין אמר</p>	<p>אלא [משל] למלך שהוא שלם מהכל דעתו שלימה מהכל מה דרך אותו המלך פניו מאירות תמיד כשמש משום שהוא שלם וכשדן, דן לטוב ודן לרע ועל זה צריך להשמר ממנו מי שהוא טפש רואה את פני המלך מאירות ומחיכות ולא נשמר ממנו ומי שהוא חכם אף על גב שהוא רואה</p>

¹⁹⁵⁶ פי' במלכות שנתחברו ונעשו שמות וז"ש ואסתלק שמא קדישא וכו' (מ"מ).

ספר שמות

<p>מלכא ודאי שלים הוא שלים הוא²¹⁶ מכלא דעתיה שלים¹⁹⁵⁷ אנא חמי דבהווא נהירו דינא יתיב</p>	<p>שפני המלך מאירים אמר המלך ודאי הוא שלם שלם מהכל שלם בדעתו אני רואה שבאותו האור יושב בדין</p>
<p>נב/א</p>	
<p>ואתכסיא אף על גב¹⁹⁵⁸ דלא אתחזיא דאי לאו הכי לא יהא מלכא שלים ועל דא בעי לאסתמרא</p>	<p>ונתכסה אף על גב שלא נראה שאם לא כך לא יהיה מלך שלם ולכן צריך להשמר.</p>
<p>כך קודשא בריך הוא שלים תדיר בהאי גוונא ובהאי גוונא אבל לא אתחזיא אלא בנהירו דאנפין ובנין כך אינון טפשיין חייבין לא אסתמרן מניה אינון חכימין זכאין אמרין מלכא שלים הוא אף על גב דאנפוי אתחזיין נהירין דינא אתכסיא בגויה בנין כך בעי לאסתמרא מניה</p>	<p>כך הקדוש ברוך הוא שלם תמיד בגוון זה ובגוון זה אבל לא נראה אלא בפנים מאירות ולכן אותם רשעים הטפשים לא נשמרים ממנו אותם חכמים צדיקים אומרים מלך שלם הוא אף על פי שפניו נראים מאירות הדין מכסה בתוכו ולכן צריך להשמר ממנו.</p>
<p>אמר רבי יהודה מהכא (מלאכי ג' ו) אני יהויה לא שניתי לא דליגנא²¹⁷ לאתר אחרא בי אתכליל כלא הני תרי נווני בי אתכלילין בנין כך כלא בארע מישר אתחזיא ואף על גב דאתוון אחידן להאי סטרא ולהאי סטרא כסדרן כתיבין</p>	<p>אמר רבי יהודה מכאן אני ה' לא שניתי לא דלגתי למקום אחר בי נכלל הכל שני הצבעים הללו נכללו בי משום כך הכל נראה בדרך ישר ואף על גב שהאותיות אחוזות לצד זה ולצד זה הן כתובות כסדרן.</p>
<p>ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם (&) עד כאן סטרא חד חסד לאברהם אמר רבי שמעון אלעזר ברי תא הוי¹⁹⁵⁹ רוא דא כד עתיקא קדישא אנהיר למלכא אנהיר ליה (ס"א ועטר ליה ואחסין ליה בכתרין וכו')²¹⁸ ועטרין ליה בכתרין קדישין עלאין¹⁹⁶⁰ כד מטאן לגביה מתעטרי אבהתא בשעתא דמתעטרי אבהתא כדין הוא שלימו דכלא כדין מטרוניתא נטלא במטלנהא בהווא (נ"א בשולטנותא בהאי) שלימו דאבהתא וכד מתעטרא מכלהון</p>	<p>ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם עד כאן צד אחד חסד לאברהם אמר רבי שמעון אלעזר בני בא וראה הסוד הזה כשהעתיק הקדוש מאיר למלך מאיר לו (מעטר אותו ומוריש לו בכתרים וכו') ומעטר אותו בכתרים קדושים עליונים כשמגיעים אליו מתעטרים האבות ובשעה שהאבות מתעטרים אז הוא שלמות הכל אז המלכה נוסעת במסעיה באותה (בשלטון בזה) שלמות של האבות</p>

¹⁹⁵⁷ פי' ע"פ מ"ש האריז"ל כי שורש הה"ג הוא בדעת דז"א שאל"כ היה גם ז"א דעת ק"ל כמו המלכות ולכן אמר שהוא שלים עם הה"ג (מ"מ).

¹⁹⁵⁸ בסע"ה דף נט ע"ב וז"ל מראהו כלבנון מבואר בע"ח שאור החיה הבא מחכמה עילאה מאיר ג"כ באחוריים דז"א ולפיכך כשבא אור החכמה לז"א אז ננסר ממלכות לפרצופים נפרדים לפי שאז אין להם פחד מהחיצונים לעמוד אב"א לפי שאור החיה מאיר מעבר לעבר וחכמת אדם תאיר פניו וז"ש מראהו כלבנון (מ"מ).

¹⁹⁵⁹ ההולדה, ר"ל היציאה מהרחם, הנה זה היה רק בשם ע"ב, שהוא גימ' חסד, והוא השם ע"ב דויסע ויבא ויט הנאמר שם, כי בו נעשה ההולדה שהוא היציאה מהרחם, ונמשך אותו החסד מעתיקא קדישא, כי אתגלי עתיקא קדישא על ז"א ואנהיר ליה ועטר ליה בכתרין קדישין עלאין, ומז"א נמשך להמלכות וכמ"ש ר' שמעון (זהר ח"ב נב ע"א), ובאותו החסד עלאה נעשה ההולדה שהוא היציאה מהרחם (דע"ה ח"ב קכה ע"א), והרי נשלמו אז הזו"ן בהגדלות והמוחין היותר שלימים, וכן ישראל למטה, כי אז נולד כל האורות דחמדת ישראל שהם עדיים וזיונם אשר זכו אח"כ במתן תורה, ועתיד הקב"ה להחזירן לנו שנאמר (ישעיה לה ז) ושמחת עולם על ראשם, שמחה שמעולם על ראשם כמ"ש בשבת (פח ע"א) (שם ככו ע"ג).

¹⁹⁶⁰ כי התרין עטרין מתרין כתפין דא"א שעתיק נק' אריך (רח"ו).

ספר שמות

<p>כדין אתברכא ורשותא דכלא בידהא²¹⁹</p>	<p>וכשמתעטרת מכולם אז מתברכת ורשות של הכל בידה.</p>
<p>ואסתים ביה כגוונא דא שמא קדישא גליפא באתווי רשימין ברתיכא עלאה קדישא עמורא דאבהן</p>	<p>וסתום בו כדוגמא זה השם הקדוש חקוק באותיות רשומות במרכבה הקדושה העליונה עטור האבות.</p>
<p>אמרו המגיהים כאן מאלנו כתוב פסוק ויסע כסדר כל אות ואות צבית אחד צמזצע עם זה הלשון עד כאן אתתקנו טורין בסדרן ברוא דחסד לא סמאן לימינא ושמאלא אחר כך מאלנו פסוק ויצא למפרע כמו כן כל אות ואות צבית אחד צמזצע עם זה הלשון עד כאן אתתקנו טורין למפרע ברוא דגבורה בלהו שמאלא כלילן בימינא אחר כך מאלנו פסוק ויט כסדר כמו כן כל אות ואות צבית אחד צמזצע עם זה הלשון עד כאן כלילן טורין דשמא קדישא בתפארת לבתר מתחברן אבהן ואתעבידו שמא קדישא ואחר כך מאלנו הע"ב שמות היואלים משלשה פסוקים אלו צמזצע כל פסוק ופסוק משלש אותיות היואלים משלשה פסוקים אלו ישר הפוך ישר והסימן יה"י אור עם זה הלשון הא כגוונא דא שמא קדישא גליפא באתווי רשימין ברתיכא עלאה קדישא עמורא דאבהן ולא הדפסנו אותו כאן מפני יקר תפארת גדולתו והולפס צסוף הספר</p>	<p>עד כאן נתקנו ההרי כסדרן בסוד חסד לא סוטים לימין ושמאל, עד כאן נתקנו הרים למפרע בסוד הגבורה דגבורה כולם שמאל כלולים בימין, עד כאן כלולים הרים של שם הקדוש בתפארת, אחר כך מתחברים האבות ונעשו שם קדוש. הרי בצורה זו שם קדוש מתלבש באותיות רשומות במרכבה עליונה קדושה עטרת האבות.</p>
<p>אמר רבי ייסא אשכחנא ברזא דא בתקיעותא (ס"א דרב בבבלי¹⁹⁶¹) דרב המנונא סבא תלת ובכך ובכך ובכך לקבלי הני תלת וכך הוא סדורא אמר רבי יוסי כלא אתכליל בהאי שמא¹⁹⁶² (נ"א שליחא) קדישא ואסתים ביה אשתכח דשלימו דרתיכא קדישא אית ביה)</p>	<p>(אמר רבי ייסא מצאנו בסוד זה בתקיעות (של רב בבבל) של רב המנונא סבא שלש ובכך ובכך ובכך כנגד שלש אלה וכך הוא הסדר אמר רבי יוסי הכל נכלל בשם (שליח) הקדוש הזה ומסתים בו נמצא ששלמות המרכבה הקדושה יש בו.)</p>
<p>אמר רבי שמעון האי הוא שמא קדישא עמורא דאבהן דמתעטרא בגלופייהו בחבורא כחדא</p>	<p>אמר רבי שמעון זהו השם הקדוש עטור של האבות שמתעטרים בחקיקותיהם בחבור כאחד שלמות</p>

¹⁹⁶¹ כבר כתבנו דרב תנא הוא וחי' ת' שנה והוא ר' אבא עצמו כמ"ש ג"כ ביונת אלם (רח"ו).
¹⁹⁶² כוונתו על השם של ע"ב בסוד ע"ב שמותיו, ומובן במ"ש בכוונת ראש השנה, כי ג' ובכך הראשונים של ויתקדש ותן פחדך ותן כבוד הם בחג"ת ובסוד ר"ו אותיות, ובכך דצדיקים הוא במלכות דבתר חדוהי ובסוד ע"ב תיבות שבה סוד שלימות הפעולות. וז"ש כלא אתכליל וכו', פי' תלת ובכך הנזכרים נכללים בהאי שמא קדישא ואסתים ביה, אסתים דייקא, ואם כן נמצא בעצם שנרמזת בו כל רתיכא קדישא, ג' אבות ודוד רגל הרביעי, וכנגדם ד' ע"ב דעסמ"ב, ולכן אנו מכוונים בד' הע"ב והרביעי הוא ריבוע דהו"ה שהוא במלכות, ועיין ברעיא מהימנא דפרשת פנחס ר"ט ע"ב: והנה רבי שמעון הוסיף ללמדנו שרש סוד שם זה על בוריו, ונלע"ד שיובן במ"ש הרב זלה"ה בשער ז"א ש"ה ח"א פ"א על שם זה, ותמצית הענין הוא כי שם ע"ב סודו טפת אבא שהוא חסד ובהנתן בבטן אמא אז נעשה בסוד מים ואז נעשה הזעיר בסוד ו"ק בבחינת תלת כלילן בתלת, ואלו התלת הם סוד ויסע ויבא ויט, שמהם יוצא שם ע"ב דהיינו חסד, אבל סוד התפשטותו בחג"ת הוא בחסד דחסד וחסד דגבורה וחסד דת"ת, ע"כ. ולעומת זה אמר האי הוא שמא קדישא, להיות מקורו מאבא שבו סוד כל הקדושה, וידעת שעיקר שם ע"ב הוא ד' יודין שכל אחד סוד ק' ועם כללות ארבעתם הוא גי' קד"ש וכו' (רמ"ז).

ספר שמות

המרכבה הקדושה ונכלל בארבעים ושמונה תיבות שהוא שלמות הכל ועיקר השרשים.	שלימו דרתיכא קדישא ואתכליל בארבעין ותמניא תיבותא ¹⁹⁶³ דאיהו שלימו דכלא ועקרא דשרשין
בא וראה גוף העץ אנ"י אל"ף נר"ן יר"ד ראש של כל ענפי העץ וה"ו (וה"ו) והרי התעוררו החברים כלל של ענפים ונוף ושרש בארבעים ושמונה תיבות והרי נרשם בשלשה עולמות עליונים ובשלשה עולמות תחתונים.	תא הזי גופא דאילנא אנ"י אל"ף נר"ן יר"ד רישא דכל ¹⁹⁶⁴ ענפי אילנא וה"ו (וה"ו) והא אתערו חבריא כללא דענפין ונופא ושרשא בארבעין ותמניא תיבין והא אתרשים בתלת עלמין עלאין ¹⁹⁶⁵ ובתלת עלמין תתאין
כנגדו קדוש קדוש קדוש ה' צבאות קדוש למעלה קדוש באמצע קדוש למטה קדוש חסד קדוש גבורה קדוש תפארת וכולם נחקקו בשבעים ושתיים כמו שנאמר ברוך הוא ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.	לקבליה קדוש קדוש קדוש ה' צבאות (&) קדוש לעילא קדוש באמצעיתא קדוש לתתא ¹⁹⁶⁶ קדוש חסד קדוש גבורה קדוש תפארת וכלהו בשבעין ותריין אתגליפו כמה דאתמר בריך הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן
אמר רבי יצחק בשעה שהיו ישראל שרויים על הים ראו כמה	אמר רבי יצחק בשעתא דשרו ישראל על ימא חמו לכמה
	נב/ב
אוכלוסים לכמה חיילות וכמה מחנות מלמעלה ומלמטה וכולם בכנוס על ישראל התחילו בתפלה	אכלוסין לכמה חיילין לכמה משיריין מעילא ותתא וכלהו בכנופיא עלייהו דישראל שריאו בצלו מגו עאקו דלהון ¹⁹⁶⁷

¹⁹⁶³ מ"ח תיבין בג' אלו הפסוקים כמ"ש ב"מ"א שחשיב אל זה לשנים (פי' כי כל התיבות שהן במקף נחשבין לאחד חוץ מתיבת אל זה חושב הזהר לשנים – רד"ל ורמ"ש), לא כמ"ש בספרים שלנו, והן ט"ו י"ז ט"ז וכן מ"ח שמות עד וה"ו שני שהן כללא כמ"ש למטה (יהל אור).

¹⁹⁶⁴ "רישא דכל ענפי אילנא וה"ו ור"ה" ט"ס וכצ"ל "שרשא דכולא וענפי דאילנא וה"ו וה"ו", ור"ל שהשם הזה נחלק לג' חלקים רשיא וה"ו והוא דרגא דג"ר שרשא דאילנא והוא שרש של ז"נ וז"ש שרשא דכולא ר"ל של שניהם וה"ו השני הוא ו"ק אנ"י הוא מלכות עטרת בעלה באמצע היכל הקדש והיא איומה כנדגלות לג"ר (יהל אור).

¹⁹⁶⁵ והן ג' הנ"ל שכוללן ע"ס דאצילות וכנגדן ב"ע שמקננין בהן, וז"ש ובתלת עלמין תתאין (יהל אור).

¹⁹⁶⁶ וג"ר בכלל בינה והיא מע"ס שלימתו שכל ג"ר מע"ס שלימין והן ג"פ ג' ומלכות משלמת לע"ס, וז"א ו"ס בפ"ג ומל' משלמת לז"א לז"ס, ומלכות ד"ס פ"א ג' ומלכות שלה משלמת לד"ס וזהו סוד יר"ד י' בג"ר ו' בז"א ד' במלכות, וכן כאן בכל השם ו"פ י"ב וע"ל בפ' תצוה קפ ע"א (והענין היא מסטרא דאבא הוא ג' שהוא א"ב ומסטרא דאבא י"ב שהוא גד"ה כמ"ש מעבר לדף) ומהכא נחתין לתתא בתריסר לשית סטריין וכד אתתקן תריסר כו' ע"ש והן ג"פ בשם הראשון וב"פ בשם האחרון ופ"א בשם האמצעי, ואין חלוק בין הנ"ל אלא ששם הכל בג' וכאן ב"ב והכל א' כמ"ש למעלה ואינון צירופא דשמא קדישא וברזא דשבעים ותריין אתון כנ"ל וכלא מרזא דתלת נקודין כו' ע"ש ושם נכלל ביר"ד וכאן בוא"ו (וכנ"ל דמסטרא דאבא ג' יודין של הי"ד ומסטרא דאמא ג' ויין של הה"א) ר"ת ג' שמות הנ"ל כמ"ש בתז"ח וכמו שנכלל בג' מלמעלה למטה כן נכלל בג' ברוחב ג' קוין חד"ר וכמ"ש בענין ג' סעודות וכן לענין קדושה, וז"ש קדוש לעיל כו' קדוש חסד כו' וכן השם ע"ב נכלל בהם כמ"ש נא ע"ב, וכאן למעלה וז"ש וכלהו בע"ב אתגליפו כמה דאתמר ר"ל למעלה (יהל אור). היסוד משפיע תיכף להמלכות, וזהו שאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה, שנמשך האור מה"ב שבת"ת לה"ב שביסוד, ואמר (שם) קדוש קדוש קדוש, שהוא קדוש לעילא, קדוש באמצעיתא, קדוש לתתא וכמ"ש בפ' בשלח (נב סע"א), ועי"ז מלא כל הארץ כבודו, כי מקבל המלכות, שהיא הארץ קדישא (ביאורים ח"א פד ע"ג).

¹⁹⁶⁷ טעם צרה זו היא מפני שאז היה זעיר בסוד הקטנות כנזכר בסוד קריעת ים סוף, וידוע שבחינת הקטנות הוא שמות אלק"ם, תלת מוחין דקטנות שעליהם נאמר נח"ר גרוני, דהיינו שז' ההבלים אינם יכולים לצאת מתוך הגרון והוא ענין הצעקה וכנ"ל דף י"ט ב' בחילוק שועה לצעקה, ואמר שם צעקה שאינו אומר כלום. ועוד שם דף כ' א' שצעקה היא בלב כמד"א (איכה ב, יח) צעק לבם אל ה', והיינו מתוך הצרה שאין הקול יכול לצאת, וכן כתוב כאן (יד, י) ויצעקו בני ישראל אל ה', וז"ש מגו עאקו דלהון, ואפשר שמפני זה הזכיר קודם שראו (דף נ"ב ע"ב) אוכלוסין חיילין ומשריאן, ג' בחינות

ספר שמות

<p>בית שעתא חמו ישראל עאקו מכל סטריין ימא בגלוהי דזקפן קמיייהו בתרייהו כל אינון אכלוסין כל אינון משיריין דמצרים לעילא עלייהו כמה קמיגורין שריאו צווחין לקודשא בריך הוא</p>	<p>מתוך צרתם. באותה השעה ראו ישראל צרות מכל הצדדים הים בגליו שעולים לפנייהם מאחוריהם כל אותם אוכלוסים כל אותם מחנות מצרים למעלה מעליהם כמה קטגורים התחילו צווחים לקדוש ברוך הוא.</p>
<p>כדין כתיב (&) ויאמר יהוה אל משה מה תצעק אלי ותאנא בספרא דצניעותא אלי דייקא בעתיקא תליא כלא ביה שעתא אתגלי עתיקא קדישא ואשתכח רעוא¹⁹⁶⁸ בכלהו עלמין עלאין כדין נהירו דכלא אתנהיר</p>	<p>אז כתוב ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי ושנינו בספרא דצניעותא אלי דווקא הכל תלוי בעתיק באותה השעה נגלה העתיק הקדוש ונמצא רצון בכל העולמות העליונים ואז האור של הכל האיר.</p>
<p>אמר רבי יצחק כדין כד אתנהיר כלא כחדא ועבד ימא נימוסין עלאין ואתמסרו בידוי עלאין ותתאין ובגיני כך קשיא קמי קודשא בריך הוא כלא²²⁰ בקריעת ים סוף וכלא הכי אוקמוה מאי טעמא בגין דקריעת ים סוף בעתיקא תלייא</p>	<p>אמר רבי יצחק אז כשהכל מאיר כאחד ועשה הים מנהגים עליונים ונמסרו בידו עליונים ותחתונים ולכן קשה לפני הקדוש ברוך הוא הכל כמו קריעת ים סוף והכל כך פרשוה מה הטעם משום שקריעת ים סוף תלויה בעתיק.</p>
<p>אמר רבי שמעון חד איילתא¹⁹⁷⁰ אית בארעא¹⁹⁷¹ וקודשא בריך הוא עביד סגיא בגינה בשעתא דהיא צווחת קודשא בריך הוא שמע עאקו דילה וקביל קלה וכד אצטריך עלמא לרחמי למי¹⁹⁷² היא יהבת קלין וקודשא בריך</p>	<p>אמר רבי שמעון יש אילת אחת בארץ והקדוש ברוך הוא עושה הרבה בשבילה בשעה שהיא צווחת הקדוש ברוך הוא שומע את הצרה שלה ומקבל קולה וכשהעולם צריך לרחמים היא נותנת קולות למים¹⁹⁶⁹ והקדוש</p>

נגד ג' שמות דאלק"ם, ולכן רבו המקטרגים על ישראל וכמו שאמרו רז"ל, והוצרכו לעזר עליון דרך נס וכמו שהיתה יציאת מצרים וכן היה בכאן כי ביה שעתא אתגלי עתיקא וכו', ונלע"ד שמוכן במ"ש בכללי הרח"ו סי' נ"ד שיש בדעת העליון דדיקנא דאריך ג' הוויות דידוין ושהם סוד שם ע"ב תיבות וכו', עיי"ש. וזו היא ההארה שנמשכה עתה מעתיק להמתיק ג' אלקים הנז"ל, ור"ו עם חר"ן גי' דע"ת. ואז אשתכח רעוא, דייקא רעוא שהוא סוד הארת הדעת הנקרא תמיד רעוא. וזה טעם מופלא לשם הע"ב הנזכר בקריעת ים סוף, והבן שהוא הורדת כח הרצון העליון ואז הוא עת רצון כנוודע (רמ"ז).

¹⁹⁶⁸ גם בעת הלידה אשר היה בליל ז' של פסח, הנה היה בהגילוי דהאור הגדול של עתיקא קדישא ובהאור דהשם ע"ב דויסע ויבא ויט שנתגלה אז על הז"ן, ואשתכח רעוא בכלהו עלמין עלאין, וכמ"ש ב' בשלח (דף נב ע"ב ושם ע"א) וכן ב' בהעלותך (קנ קנא). והרי היה אז התגלות אור החסד גדול מאד, וכן הגילוי דאור שכינתו יתברך, וכמ"ש (מכילתא שירה ג) ראתה שפחה על הים מה שלא ראו הנביאים (דע"ה ח"ב ככה ע"ד).

¹⁹⁶⁹

¹⁹⁷⁰ אמרו בענין הנז' בזה"ק (פנחס רמט ע"ב) בשעתא דאתעברת אסתימת, כי הגם שנתעברה המלכות נוק' דז"א בכל אור וברכה ביחודם פנים בפנים ע"י עלייתם למעלה, עכ"ז כאשר שהיא צריכה לירד למטה במקומה כדי להשפיע להתחתונים, הנה באשר שאין מעשה התחתונים כדאי לזה כלל, והם בסיבתם רק במדרגת הקטנות במקומם, לכן כאשר חזרה למקומה הרי פתחה סתום ורחמה צר, ואי אפשר לה להוליד ולהוציא את אותו השפע למטה. וזהו ג"כ מה שאמרו ב' בשלח (דף נב ע"ב) הנ"ל, וכד בעיא לאולדא היא סתימא מכל סטריין, וכן ב' ויקהל (ריט ע"ב) הנ"ל, ואייה מתעברא מן דכורא וקשי עלה (למילד), דהא על דינא קיימא. כי למטה הרי היא בסוד הקטנות והדינין, וקשי לה להוליד כדי שלא יתאחזו החיצונים באותה השפע חלילה וחלילה. והנה היא אז בסוד בתולה שעיברה וכנ"ל דרוש ד' ענף כ"ד סי' ח' ע"ש, וכן היא אז בסוד אילה שרחמה צר ובשעה שכורעת ללדת (כמ"ש ב"ב טז ע"ב, ור"ל שדוחקת ומשפלת את עצמה להוציא שפעה למטה) אני מזמין לה דרקון שמכישה בבית הרחם ומתרפא ויולדת וכמו שיתבאר סודו למטה בעה"י (דע"ה ח"ב ככא ע"ד).

ספר שמות

<p>הוא שמע קלה וכדין חיים על עלמא הדא הוא דכתיב (תהלים מב ב) כאיל תערוג על אפיקי מים</p>	<p>ברוך הוא שומע את קולה ואז חס על העולם זהו שכתוב כאיל תערוג על אפיקי מים.</p>
<p>וכד בעיא לאולדא היא סתימא מכל סטריין כדין אתייא ושויותא רישה בין ברכהא וצווחת ורמת קלין וקודשא בריך הוא חיים עלה וזמין לקבלה חד נחש ונשיך בערייתא דילה ופתח לה וקרע לה¹⁹⁷³ ההוא אתר ואולידת מיד אמר רבי שמעון בהאי מלה לא תשא¹⁹⁷⁴ ולא תנסה את יהו"ה והכי דייקא</p>	<p>וכשרוצה להוליד היא נסתרת מכל הצדדים אז באה ושמה ראשה בין ברכיה וצווחת ומרימה קולות והקדוש ברוך הוא חס עליה ומזמין כנגדה נחש אחד ונושך בערוותה ופותח אותה וקורע לה אותו מקום ומולידה מיד אמר רבי שמעון בדבר הזה אל תשאל ואל תנסה את ה' וכך דוקא.</p>
<p>ויושע יהו"ה ביום ההוא את ישראל וגו' וירא ישראל את מצרים מת (&) ההוא שלטנא ממנא דמצראי אחמי לון קודשא בריך הוא דאעבר ליה בנהר דינור דהוה בשפתא דימא רבא מת מאי טעמא מת כמה דאוקמוה דאעברו ליה מההוא שלטנותא דיליה</p>	<p>ויושע ה' ביום ההוא את ישראל וגו' וירא ישראל את מצרים מת אותו שליט ממנה על המצרים הראה להם הקדוש ברוך הוא שמעביר אותו בנהר דינור שהיה בשפת הים הגדול מת מה הטעם מת כמו שבארוהו שהעבירו אותו משלטונו.</p>
<p>וירא ישראל את היד הגדולה וגו' (&) רבי חייא אמר הכא אשתלים ידא וכלהו אצבען ואשתלים ידא דאתכליל ביה בימינא דהכי תנינן כלא בימינא אתכליל ובימינא תליא הדא הוא דכתיב (&) ימינך יהו"ה נאדרי בכח ימינך יהו"ה תרעין אויב</p>	<p>וירא ישראל את היד הגדולה וגו' רבי חייא אמר כאן השתלמה היד וכל האצבעות ונשתלמה היד שנכללה בו בימין שכך שנינו הכל נכלל בימין ותלוי בימין זהו שכתוב ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעין אויב.</p>
<p>ואמר רבי יצחק לא אשכחנא מאן דאתקיף לביה לגבי קודשא בריך הוא כפרעה אמר רבי יוסי סיהון ועוג הכי נמי אמר ליה לאו הכי אינון לגבי ישראל אתתקפו אבל לגביה דקודשא בריך הוא לא כמה דאתקף פרעה רוחיה לקבליה והוה חמי כל יומא גבוראן דיליה ולא הוה תב</p>	<p>ואמר רבי יצחק לא מצאתי מי שלבו חזק לפני הקדוש ברוך הוא כמו פרעה אמר רבי יוסי סיהון ועוג גם כך אמר לו לא כך הם התחזקו כנגד ישראל אבל לגבי הקדוש ברוך הוא לא כמו שפרעה חיזק את רוחו כנגדו והיה רואה כל יום את הגבורות שלו ולא היה שב.</p>
<p>אמר רבי יהודה אמר רבי יצחק פרעה חכים מכל חרשוי הוה ובכל אינון כתרין ובכל אינון</p>	<p>אמר רבי יהודה אמר רבי יצחק פרעה היה חכם מכל מכשפיו ובכל</p>

¹⁹⁷¹ כי מעולם לא זזה שכינה מכותל מערבי (דע"ה ח"ב קכא ע"ב).

¹⁹⁷² שהוא שפעת החסדים (דע"ה ח"ב קכא ע"ב).

¹⁹⁷³ והיה הקריעה והפתיחה בשם קר"ע שט"ן שהוא אור הגבורה דשם מ"ב, והוא ע"י היסוד דקטנות דרך נחש עלי צור, היסוד שלו שהוא שם שדי, היה אז בו רק הדינן והגבורות דאהיה בריבוע שבאימא גימ' ד"ם, ודם עם שדי הוא נחש¹⁹⁷³ וכן היסוד דידה היה אז ג"כ רק הדינן דאלהים דהה"ן בריבוע גימ' צור, והוא הכל גבורות, ולכן נעשה הקריעה ופתיחת הרחם בשם קר"ע שט"ן, שהוא ג"כ אור הגבורה דשם מ"ב. (דע"ה ח"ב קכד ע"ד), ולכן היו עומדים בתחילה כל ישראל אז ג"כ בצרה גדולה, עד כי באו מים עד נפש וכמ"ש בסוטה (לז ע"א¹⁹⁷³), וכ"ז הוא משום ענין הקטנות ותגבורות הדינן שבתחילה. ולכן היה הקריעה והפתיחה ראשונה ג"כ רק בשם קר"ע שט"ן, וכמ"ש בתיקונים (נז ע"א) קר"ע שט"ן דאיהו שמא תניינא (דשם מ"ב והוא גבורה שבגבורה) ביה קרע ימא (שם קכו ע"א).

¹⁹⁷⁴ ועי' לקמן ריט ע"ב וע' ספר הכוונות [שעה"כ פסח דרוש יב] (נ"א) ומשפטים קיט ע"ב אחר"מ סז ע"ב ברע"מ, פנחס רמט ע"ב וביהל אור פקודי לד [ע"א להסביר זהר ח"ג סז, וע"ב להסביר זהר ח"ב רמט ע"ב] (לש"ו).

ספר שמות

<p>ידיען אסתכל ובכל סמרא דלהון לא המא פורקנא דלהון דישראל ולא הוה תלי בחד מנייהו ועוד דהא בכלהו קשירו קשרא עליהו דישראל ופרעה לא סבר דאית קשרא אהרא דמהימנותא דאיהו שליט על כלא ועל דא הוה אתקיף לביה</p>	<p>אותם הכתרים ובכל אותן הידיעות הסתכל ובכל הצד שלהם לא ראה את גאולת ישראל ולא היה תולה באחד מהם ועוד שהרי בכולם קשרו קשר על ישראל ופרעה לא סבר שיש קשר אמונה אחר שהוא שולט על הכל ולכן היה מחזק את לבו.</p>
<p>רבי אבא אמר לא אתקיף לבא דפרעה אלא שמא דא דכד הוה אמר משה כה אמר יהו"ה (&) דא מלה ממש אתקיף לביה הדא הוא דכתיב (שמות ט יב) ויחזק יהו"ה את לב פרעה דהא בכל חכמתא דיליה לא אשתכח דשמא דא שליט בארעא ועל דא אמר (&) מי יהו"ה ולבתר אמר (&) יהו"ה הצדיק אמר רבי יוסי לבתר אמר (שם י יז) חטאתי ליהו"ה ההוא פומא דאמר דא אמר דא</p>	<p>רבי אבא אמר רק השם הזה חזק את לב פרעה שכשהיה משה אומר כה אמר ה' הדבר הזה ממש חזק את לבו זהו שכתוב ויחזק ה' את לב פרעה שהרי בכל החכמה שלו לא נמצא שהשם הזה שולט בארץ ועל זה אמר מי ה' ואחר כך אמר ה' הצדיק אמר רבי יוסי אחר כך אמר חטאתי לה' אותנו פה שאמר זה אמר זה.</p>
<p>רבי חזקיה פתח ואמר (איוב ט כב) אחת היא על בן אמרתי תם ורשע הוא מכלה האי קרא אוקמוה ברזא דחכמתא אחת היא מאי אחת היא הדא הוא דכתיב (שיר ו ט) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ובהאי קודשא בריך הוא דאין דינוי לתתא ודאין דינוי לעילא בכלא</p>	<p>רבי חזקיה פתח ואמר אחת היא על כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה פסוק זה התבאר בסוד החכמה אחת היא מה זה אחת היא זהו שכתוב אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ובזה הקדוש ברוך הוא דן דינוי למטה ודן דינוי למעלה בכל.</p>
<p>וכד קודשא בריך הוא אתער דינוי דאין דינוי בהאי כתר דאין כתיב תם ורשע הוא מכלה</p>	<p>וכשהקדוש ברוך הוא מעורר דינוי הוא דן את דינוי בכתר הזה ואז כתוב תם ורשע הוא מכלה</p>
<p>נג/א</p>	
<p>בגין דאינון צדיקיא מתפסאן בחוביהון דרשיעיא דכתיב (ש"ב כד טז) ויאמר יהו"ה למלאך המשחית בעם רב וגו' ועל דא אמר (רבי יוסי) איוב מלה דא (אמר) ולא אנמר מלה ואוקמוה טול הרב רבי ייסא אמר אחת היא דא כנסת ישראל בגלותא דמצרים דבגינה קטל קודשא בריך הוא במצראי ועבד בהו נוקמין הדא הוא דכתיב (&) תם ורשע הוא מכלה</p>	<p>משום שאותם הצדיקים נתפסים בחטאי הרשעים שכתוב ויאמר ה' למלאך המשחית בעם רב וגו' ועל זה אמר (ר' יוסי) איוב את הדבר הזה (אמר) ולא פרש את הדבר ופרשוה טלוקח¹⁹⁷⁵ הרב רבי ייסא אמר אחת היא זו כנסת ישראל בגלות מצרים שבשבילה הרג הקדוש ברוך הוא במצרים ועשה בהם נקמות זהו שכתוב תם ורשע הוא מכלה.</p>
<p>רבי חייא אמר איוב לא אלקי אלא בזמנא דנפקו ישראל ממצרים אמר איוב אי הכי כל אפיא שוין תם ורשע הוא מכלה פרעה אתקיף בהו בישראל ואמר (שמות ה ב) מי יהו"ה אשר אשמע בקולו ואנא לא אתקיפנא בהו ולא עבידנא מידי תם ורשע הוא מכלה הדא הוא דכתיב (שם ט ב) הירא את דבר יהו"ה מעבדי</p>	<p>רבי חייא אמר איוב לא נלקה אלא בזמן שיצאו ישראל ממצרים אמר איוב אם כך כל הפנים שוים תם ורשע הוא מכלה פרעה החזיק בישראל ואמר מי ה' אשר אשמע בקולו ואני לא החזקתי בהם ולא עשיתי דבר תם ורשע הוא מכלה זהו שכתוב הירא את דבר ה' מעבדי פרעה</p>

ספר שמות

פרעה זה איוב	זה איוב.
רבי יהודה אמר אינון אבני ברדא דהוון נחתין אתעכבו על ידוי דמשה לבתר עבדו נוקמין ביומוי דיהושע ולזמנא דאתי זמינין לאחתא אינון דאשתארו על אדום ובנותיה אמר רבי יוסי הדא הוא דכתיב (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות	רבי יהודה אמר אותם אבני ברד שהיו יורדים התעכבו על ידי משה ואחר כך עשו נקמות בימות יהושע ולעתיד לבא עתידים לרדת אותם שנשארו על אדום ובנותיה אמר רבי יוסי זהו שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.
דבר אחר וירא ישראל את היד הגדולה וגו' (&) האי קרא לאו רישיה סיפיה ¹⁹⁷⁶ ולאן סיפיה רישיה בקדמיתא וירא ישראל ובתר וייראו העם את יהו"ה (&) אלא אמר רבי יהודה ההוא סבא דנחת עם בנוי בגלותא ¹⁹⁷⁷ וסביל עליה גלותא ¹⁹⁷⁸ ואעיל לבנוי בגלותא ¹⁹⁷⁹ הוא ממש חמא ¹⁹⁸⁰ כל אינון נוקמין וכל גבוראן דעבד קודשא בריך הוא במצרים הדא הוא דכתיב וירא ישראל ישראל ממש ¹⁹⁸¹	דבר אחר וירא ישראל את היד הגדולה וגו' פסוק זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו בתחלה וירא ישראל ואחר כך וייראו העם את ה' אלא אמר רבי יהודה אותו זקן שירד עם בניו לגלות וסבל עליו את הגלות והכניס את בניו לגלות הוא ראה ממש את כל אותן נקמות וגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים זהו שכתוב וירא ישראל ישראל ממש.
ואמר רבי יהודה סליק קודשא בריך הוא להאי סבא ¹⁹⁸² ואמר ליה קום חמי בניך ¹⁹⁸³ דנפקין מגו	ואמר רבי יהודה העלה הקדוש ברוך הוא את אותו זקן ואמר לו קום

¹⁹⁷⁶ פי' אין צורך לראשו לומר וירא ישראל כדי לומר בסופו ויראו, שהיה די שיאמר אחר וירא ישראל את מצרים וגו' וייראו העם וגו'. אי נמי לאו רישיה סיפיה שקראם תחילה בשם משובח ישראל וחתם בשם העם הנראה שם גנאי, ולאן סיפיה רישיה שהסוף בא בלשון רבים גם ששם עם הוא יחיד וראשו אמר וירא בלשון יחיד (רמ"ז).

¹⁹⁷⁷ כדי לעזרם לעשות הבירורים (רמ"ז).
¹⁹⁷⁸ שירד שם על מנת לסבול עול הגלות, גם כי לפי האמת לא היה לו כן כי אדרבה חי שם חיי אושר ושלוה כנזכר בפרשת ויחי דף ריו ע"ב, מכל מקום הוא ירד בדעת לסבול גלות אעפ"י שכבר עשה את שלו בק"ל שניו וכמו שאמר הוא לפרעה (בראשית מז, ט) מעט ורעים (רמ"ז).
¹⁹⁷⁹ שאמר להם, ואלקים פקד יפקוד אתכם, הרי שהזהירם לקבל עליהם הגלות ולהמתין עד בו ישועת ה' (רמ"ז).

¹⁹⁸⁰ פי' שלא בא וחזר לעולם כדרך שחוזרים קצת צדיקים, וכרבי רבי יוסי הגלילי, שלא חזרו אלא בצלם דהבלא דגרמי בהתלבשם בההוא חלוקא דרבנן כנזכר בשער הנבואה ד ע"ב, אלא הוא ממש בגופו הקדוש (רמ"ז).

¹⁹⁸¹ דמלבד היתור דקשה וכנ"ל, עוד קשה דמה ענין ראייה זו, כי מה נתחדש עוד לישראל לראות אחר שכבר עלו מן הים וראו שונאיהם מתיים מה חזרו וראו, אלא שענין זה כולל על כל המופתים שעשה ה' מתחילה ועד סוף. וזש"ה (שם מו, ד) ואנכי אעלך גם עלה, ודוק שבעליה הראשונה אמר אעלך שייחס ההעלאה לו יתברך, לפי שאז בפטירת יעקב התחיל השעבוד ולכן היה צריך כח עליון להעלותו, כי אז נתעוררו הדינים הקשים וכמ"ש בפרשת ויחי ר"נ ב', מאן גרן האטד אלא הכא אתרמיז שולטנותא דמצראי דאתעדי. אבל בזמן הגאולה שכל הס"מ נתבטל ונכנע נאמר גם עלה, כלומר אתה תעלה בעצמך בלתי מונע, ולכך לא נאמר גם עלות, לרמוז לפועל קל שבקלים (רמ"ז).

¹⁹⁸² אע"ג דכבר אמר רבי יהודה לעיל שיעקב אבינו ע"ה הוא ממש חמא וכמו שפירשתי, חזר והביא מאמרנו זה משם רבי יהודה עצמו ללמדנו ענין נכבד והוא הנמצא ומוכח מכמה מקומות, שהצדיקים הנפטרים מהעוה"ז נפשם בטוב תלין במנוחות ועדונים, ואפילו הגוף שלהם הוא בנחת וטובה ודשן, ואין להם פנייה ועסק בענייני העוה"ז אם לא יהיה להם איזה מעורר, וכמו שאמרו רז"ל באיכה שירמיה הלך והעיר את האבות ואת משה רבנו ע"ה והקים מקבריהם שיבואו לסייע את ישראל. ולפי דעתי העירם בסגולת כח ייחודים שהוריד עליהם אור מלמעלה והחיה אותם לפי שעה. ודוגמא זו בכאן שהקב"ה העלה את יעקב בהמשיך טל חיים עליו וכנ"ל (רמ"ז).

¹⁹⁸³ שלא נתפייסה דעתו יתברך במה שיודיענו הכל בפרטות, וכמו שהיה בכניסת הארץ שאמר ה' למשה זאת הארץ וגו', שאמר לו שילך ויודענו לאבות, אבל בכאן קום חמי קום ממש וחמי ממש (רמ"ז). ?לבדוק

ספר שמות

<p>עמא תקיפא¹⁹⁸⁴ קום חמי גבורן דעבדית בנין בניך במצרים</p>	<p>תראה את בניך יוצאים מתוך עם חזק קום תראה את הגבורות שעשיתי בשביל בניך במצרים.</p>
<p>והיינו דאמר רבי ייסא בשעתא דנמל ישראל לנחתא בגלותא דמצרים דחילו ואימתא¹⁹⁸⁵ תקיפא נפל עלוי אמר ליה קודשא בריך הוא ליעקב אמאי את דחיל (בראשית מו ב) אל תירא מרדה מצרימה ממה דכתיב אל תירא משמע דחילו הוה דחיל</p>	<p>והיינו מה שאמר רבי ייסא בשעה שנסעו ישראל לרדת לגלות מצרים פחד ואימה חזקה נפלו עליו אמר הקדוש ברוך הוא ליעקב למה אתה פוחד אל תירא מרדה מצרימה ממה שכתוב אל תירא משמע שפחד היה פוחד.</p>
<p>אמר ליה (&) כי לגוי גדול אשימך שם אמר ליה דחילנא די ישיצון בני אמר ליה אנכי ארד עמך מצרימה¹⁹⁸⁶ אמר ליה תו דחילנא דלא אזכי לאתקברא ביני אבהתי ולא אחמי פורקנא דבני וגבוראן דתעביד להו אמר ליה (&) ואנכי אעלך גם עלה אעלך לאתקברא בקברי אבהתך גם עלה למחמי פורקנא דברך וגבוראן דאעביד להו</p>	<p>אמר לו כי לגוי גדול אשימך שם אמר לו אני פוחד שיכלו בני אמר לו אנכי ארד עמך מצרימה אמר לו עוד אני פוחד שלא אזכה להקבר בין אבותי ולא אראה את גאולת בני והגבורות שתעשה להם אמר לו ואנכי אעלך גם עלה אעלך להקבר בקברי אבותיך גם עלה לראות את גאולת בניך והגבורות שאעשה להם.</p>
<p>והוא יומא דנפקו ישראל ממצרים סליק ליה קודשא בריך הוא ליעקב ואמר ליה קום חמי בפורקנא דברך דכמה חילין וגבוראן עבדית להו ויעקב הוה תמן וחמא כלא הדא הוא דכתיב (&) וירא ישראל את היד הגדולה</p>	<p>ואותו יום שיצאו ישראל ממצרים העלה הקדוש ברוך הוא את יעקב ואמר לו קום תראה בגאולת בניך שכמה חיילות וגבורות עשיתי להם ויעקב היה שם וראה את הכל זהו שכתוב וירא ישראל את היד הגדולה.</p>
<p>רבי יצחק אמר מהכא (דברים ד לו) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים מאי בפניו בפניו דא יעקב דאעיל לכלהו תמן רבי חזקיה אמר²²¹ ויוציאך בפניו בפניו דא אברהם דכתיב (בראשית יז יז) ויפל אברם על פניו</p>	<p>רבי יצחק אמר מכאן ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים מה זה בפניו בפניו זה יעקב שהכניס לשם את כולם רבי חזקיה אמר ויוציאך בפניו בפניו זה אברהם שכתוב ויפול אברהם על פניו.</p>
<p>תא חזי אברהם אמר (שם ג) הלבן מאה שנה יולד וגו' אמר ליה קודשא בריך הוא חייך את</p>	<p>בא וראה אברהם אמר הלבן מאה שנה יולד וגו' אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך אתה תראה כמה אוכלוסים</p>

¹⁹⁸⁴ כי קליפת מצרים היתה כוללת כל הס"מ וכמו שאמרו רז"ל (בראשית טו, יד) וגם את הגוי אשר יעבודו, לרבות ארבע מלכויות, דהיינו נבוכדנצר רישא די דהבא ופרס ומדי הזרועות וכו', אבל גלות מצרים היה כולל כל הקליפות וזהו עמא תקיפא. וטעמו כי שם נבלעו כל הנשמות שנשארן מאדה"ר עד דמטו רגלין ברגלין, וזהו (דברים ד, לד) גוי מקרב גוי, ממש. עד שעל כן אמר יעקב דחילנא די ישיצון בני, כדלקמן שלא יטמעו בניהם (רמ"ז).

¹⁹⁸⁵ שהיה יודע גזרת השעבוד וגם הוא קבלה עליו כל הק"ל שנים לא חשב שסיוס הגזירה יהיה במצרים הטמאה (רמ"ז).

¹⁹⁸⁶ דקשה שלא נראה שבאה לו התשובה בכיוון למה שהוא אמר אל ה' יתברך כי הוא פוחד על בניו וה' השיבו ארד עמך. ונראה לי שהשיבו ענין גדול והוא שידוע שק"ל שנה היו פגם של אדה"ר וכנגדם נתאמץ יעקב דאיהו הוה שופריה דאדם, ועשה תיקון פרטי בכללות הק"ל שנה וכמו שהעיד על עצמו (בראשית מז, ט) מעט ורעים, כנודע וכמו שנז"ל וסביל עליה גלותא, פי' עליו בפרטות, ואף גם זאת ואעיל לבניו בגלותא כדי שיעשו התיקונים בכללות. וזהו שרמז לו ה' אנכי ארד עמך גי' ק"ל, ירצה עם הק"ל של הבחינה שלך שעימה יהיה סיוע גדול לבניך ועם שכינתו שאשתף אל שלך ובזה יצאו גאולים. ולעומת כן אמר ה' חמי בניך, ירצה עם חוש העין המוחש. ויתר על כן קום חמי גבורן, פי' ראייה: שכלית כל הגבורות שעשיתי במצרים שהיו עשר שבהן הושפלו ונכנעו כל עשר מדרגות כוללות כל הטמאה, וכמש"ה (יב, יב) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים (רמ"ז).

ספר שמות

<p>תחמי כמה אכלוסין וכמה חיילין דיפקון ממך בשעתא דנפקו ישראל ממצרים כל אינון שבטין כל אינון רבוון סליק קודשא בריך הוא לאברהם וחמא לון הדא הוא דכתיב (&) ויוציאך בפניו רבי אבא אמר כלהו אבהתא אודמנו תמן בכל ההוא פורקנא הדא הוא דכתיב ויוציאך בפניו מאי בפניו אלין אבהתא</p>	<p>וכמה חיילות שיצאו ממך בשעה שיצאו ישראל ממצרים כל אותם שבטים כל אותם רבבות העלה הקדוש ברוך הוא את אברהם וראה אותם זהו שכתוב ויוציאך בפניו רבי אבא אמר כל האבות הזדמנו לשם בכל אותה הגאולה זהו שכתוב ויוציאך בפניו מה זה בפניו אלו האבות.</p>
<p>רבי אלעזר אמר ויוציאך בפניו דא יעקב בכחו דא יצחק הגדול דא אברהם אמר רבי שמעון וכן בגיניהון דאבהתא אודמן פורקנא תדיר לישראל דכתיב (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור אבהתא תינה מהו והארץ אזכור אלא לאכללא עמהון דוד מלכא דאיהו רתיכא באבהתא</p>	<p>רבי אלעזר אמר ויוציאך בפניו זה יעקב בכחו זה יצחק הגדול זה אברהם אמר רבי שמעון וכן בשביל האבות מזדמנת תמיד גאולה לישראל שכתוב וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור האבות מילא אבל מה זה והארץ אזכור אלא להכליל עמם את דוד המלך שהוא מרכבה עם האבות</p>
<p>נג/ב</p>	
<p>ואינון מתערין פורקנא תדיר לישראל</p>	<p>והם מעוררים תמיד גאולה לישראל.</p>
<p>וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה יהו"ה במצרים (&) וכי השתא עשה והא מקדמת דנא אתעביד¹⁹⁸⁷ מאי את היד¹⁹⁸⁸ הגדולה אשר עשה יהו"ה אלא יד לא אקרי פחות מחמש אצבעאן¹⁹⁸⁹ הגדולה דכלילין בה חמש אצבעאן אחרנין¹⁹⁹⁰ ואתקרון כדין גדולה¹⁹⁹¹ וכל אצבעא ואצבעא¹⁹⁹² סליק לחושבנא רבא¹⁹⁹³ וקודשא בריך הוא עביד בהו²²² (ס"א השתא ניסין) ניסין וגבורין ובהאי²²³ אתעקרו כלהו דרגין משלשליהון¹⁹⁹⁴</p>	<p>וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים וכי עכשיו עשה והרי מקדם לכן נעשה מה זה את היד הגדולה אשר עשה ה' אלא יד לא נקראת פחות מחמש אצבעות הגדולה שכלולים בה חמש אצבעות אחרות ואז נקראים גדולה וכל אצבע ואצבע עולה לחשבון גדול והקדוש ברוך הוא עשה בהם (כעת נסים) נסים וגבורות ובזה נעקרו כל הדרגות מהשתלשלותם.</p>

¹⁹⁸⁷ נסים אחרים אם פי' י"ד פלא, לזה אמר "אלא י"ד" (אור יקר).

¹⁹⁸⁸ אין פירושו פלא שהרבה נפלאות עשה מכבר (אור יקר).

¹⁹⁸⁹ והענין כי השם במילואו י"ד ה"א ה' אותיות חמשה אצבעות, הנה באומרו יד הגדולה הוא רצה להוסיף גידול השם שמאותיות י"ה יתגדל ויתקדש שם י"ה רבא שיעשה יהו"ה א"כ יד הגדולה היינו שנעשה י"ד ה"א וא"ו ה"א דהיינו חמש אצבעות י"ד ה"א נכללות בהם ה' אצבעות שהם וא"ו ה"א (אור יקר).

¹⁹⁹⁰ ואם היו שם ב' ידות (אור יקר). פי' יד ימין נכללים בה' ה"ג דיד שמאל ואז יד שמאל עצמה נק' גדולה (מ"מ).

¹⁹⁹¹ יד אחת שנתגדלה (אור יקר).

¹⁹⁹² דהיינו כל אות ואות מעשר אותיות דהיינו י"ד ה"א וא"ו ה"א סליק לחושבנא רבא, דהיינו י"ד ו"א דל"ת ה"א אל"ף הם י"ד אותיות וכן וא"ו ה"א עולים וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף דהיינו [דאעיל?] סוד כח הם חושבנא רבא והיינו סוד ועתה יגדל נא כח אדנ"י וז"ש וקב"ה עביד להו דהיינו שהגידול נמשך מלמעלה, והיינו "את היד הגדולה" דהיינו כ"ח אשר עשה יהו"ה ושם זה למעלה במקור המשפיע הגידול והנה בשאר המכות היו פלא ולא נעשה באצילות כזה (אור יקר).

¹⁹⁹³ כל אצבע הוא עשר והם ג' מדות שבים (מ"מ).

¹⁹⁹⁴ ואינם נעקרים מקשר שלשולם אלא ע"י סוד יגדל נא כח כדפי' ולזה להכניע החצונים ולשבר כחם הוצרך עתה להיות זה (אור יקר).

ספר שמות

<p>מכאן אוליפנא¹⁹⁹⁵ דא דבחמש אצבעאן קמאי כתיב (&) ויחזק לב פרעה¹⁹⁹⁶ כיון דאשתלמו אינון חמש תו לא הוה מלה ברשותיה דפרעה כדין כתיב (&) ויחזק יהו"ה את לב פרעה</p>	<p>מכאן למדנו זה שבחמש האצבעות הראשונות כתוב ויחזק לב פרעה כיון שנשלמו אותן חמש שוב לא היה דבר ברשות פרעה ואז כתוב ויחזק ה' את לב פרעה.</p>
<p>ועל דא וירא ישראל את היד הגדולה וגו' ויאמינו ביהו"ה וכי עד השתא לא האמינו ביהו"ה והא כתיב (שמות ד לא) ויאמן העם וישמעו וגו' והא חמו כל אינון גבוראן דעבד להו קודשא בריך הוא במצרים אלא מאי ויאמינו ההוא מלה דאמר ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו וגו' (&)</p>	<p>ועל זה וירא ישראל את היד הגדולה וגו' ויאמינו בה' וכי עד עכשיו לא האמינו בה' והרי כתוב ויאמן העם וישמעו וגו' והרי ראו כל אותם גבורות שעשה להם הקדוש ברוך הוא במצרים אלא מה זה ויאמינו אותו הדבר שאמר ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו וגו'.</p>
<p>רבי ייסא שאיל ואמר כתיב (&) וירא ישראל את מצרים מת וכתוב (&) לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם אמר רבי יוסי מתין חמו להו אמר ליה אי כתיב (&) לא תוסיפו לראותם חיים הוה אמינא הכי אמר ליה רבי אבא יאות שאילתא</p>	<p>רבי ייסא שאל ואמר כתוב וירא ישראל את מצרים מת וכתוב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם אמר רבי יוסי ראו אותם מתים אמר לו אם כתוב לא תוסיפו לראותם חיים הייתי אומר כך אמר לו רבי אבא יפה שאלת.</p>
<p>אלא תא חזי כתיב (דה"א טו לו) מן העולם ועד העולם ותנינן עולם לעילא ועולם לתתא עולם דלעילא מתמן הוא שירותא לאדלקא בוצינין עולם דלתתא תמן הוא סיומא ואתכליל מכלא ומהאי עולם דלתתא מתערן גבורן לתתאי</p>	<p>אלא בא וראה כתוב מן העולם ועד העולם ושנינו עולם למעלה ועולם למטה עולם שלמעלה משם היא הראשית להדליק נרות העולם שלמטה שם הסיום ונכלל מהכל ומעולם הזה שלמטה מתעוררות גבורות לתחתונים.</p>
<p>ובהאי עולם עביד קודשא בריך הוא אתין לישראל ורחיש לון ניסא וכד אתער האי עולם למעבד נסין כלהו מצראי אשתקעו בימא על ידא דהאי עולם ואתרחיש לון לישראל ניסא בהאי עולם ועל דא כתיב (&) לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם עד דיתער ההוא²²⁴ עולם ויתמסרון בדינוי וכיון דאתמסרו ביה למתדן כדין כתיב (&) וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים הדא הוא דכתיב (&) מן העולם ועד העולם עד העולם דיקא כדין כתיב (&) ויאמינו ביהו"ה ובמשה עבדו</p>	<p>ובעולם זה עשה הקדוש ברוך הוא אותות לישראל והרחיש להם נסים וכשהתעורר עולם זה לעשות להם נסים כל המצרים נשקעו בים על ידי עולם זה והתרחש להם לישראל נס בעולם זה ועל זה כתוב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם עד שיתעורר אותו עולם וימסרו לדינוי וכיון שנמסרו לו לדון אז כתוב וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים זהו שכתוב מן העולם ועד העולם עד העולם דווקא ואז כתוב ויאמינו בה' ובמשה עבדו.</p>
<p>אז ישיר משה (&) רבי יהודה פתח (ירמיה א ה) במרם אצרך כבטן ידעתך וגו' זכאה חולקהון</p>	<p>אז ישיר משה רבי יהודה פתח בטרם אצרך בבטן ידעתך וגו' אשרי חלקם</p>

¹⁹⁹⁵ ממה שאנו רואים סוד ה"ד היות עניינו ה' וה' נכללים בחמש טעם למה חמש פעמים דהיינו חמש מכות ראשונות היה ברשות בחירתו פרעה ואח"כ נטל בחירתו מפני שכיון שבעט בחמש שוב אין לו תקנה שהרי בעט בכל העשר שהם חמש נכללים בחמש כדפי' בסוד י"ד הגדולה (אור יקר).
¹⁹⁹⁶ חמש קמאי הם נגד ה' חסידים ולכך היה הדבר ברשותו אבל בה' אחרונות שהם ה"ג לא הוה מלה ברשותיה ואף שאמרנו שעשר מכות שבמצרים היו באצבע א' שהיא גבורה א' מ"מ כל גבורה וגבורה כלולה מחסידים וגבורות (מ"מ).

ספר שמות

<p>דישראל דקודשא בריך הוא אתרעי בהו יתיר מכל שאר עמין ומסגיאות רחימותא דרחים להו אוקים עלייהו נביאה דקשוט ורעיא מהימנא ואתער עליה רוחא קדישא יתיר מכל שאר נביאי מהימני ואפיק ליה מחולקיה²²⁵ ממש ממה דאפריש יעקב מבנוי לקודשא בריך הוא שבטא דלוי¹⁹⁹⁸ וכיון דהוה לוי דיליה נטל ליה קודשא בריך הוא ואעטר ליה בכמה עטרין ומשח ליה במשח רבות קדישא דלעילא¹⁹⁹⁹ וכדין אפיק מבנוי רוחא קדישא²⁰⁰⁰ לעלמא וזרין ליה²⁰⁰¹ בהימנויי קדישי מהימנותא רבא</p>	<p>של ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם יותר מכל שאר העמים ומרוב האהבה שהוא אוהב אותם הקים עליהם נביא אמת ורועה נאמן ועורר עליו רוח הקודש יותר מכל שאר הנביאים הנאמנים והוציאו מחלקו ממש ממה שהפריש יעקב מבנוי להקדוש ברוך הוא שבט לוי וכיון שהיה לוי שלו לקח אותו הקדוש ברוך הוא ועטר אותו בכמה עטרות ומשח אותו בשמן משחת קדש העליון ואז הוציא מבנוי רוח קודש לעולם וזרז אותו באבנטיו¹⁹⁹⁷ הקדושים האמונה הגדולה.</p>
<p>תנא בההיא שעתא דמטא זמניה דמשה נביאה מהימנא לאחתא לעלמא אפיק קודשא בריך הוא רוחא קדישא מגזרא דספירו דאבן טבא דהוה גניו במאתן וארבעין ותמניא²⁰⁰³ (נהורין ואתנהיר עליה ואעטריה בשס"ה) עטרין וקיימי קמיה²⁰⁰⁴ ואפקיד ליה בכל דיליה (נ"א ביתיה) ויהב ליה מאה ושבעין ותלת מפתחין²⁰⁰⁵ (נ"א גניו תמן ואעטריה בתלת מאה ושתיין וחמש עטרי ואנהיר עליה מאתן וארבעין ותמניא נהורין וקאים קמיה ואפקיד ליה בכל ביתא דיליה ויהב ליה מאה ושבעין ותלת מפתחין נ"א</p>	<p>למדנו באותה השעה שהגיע זמנו של משה הנביא הנאמן לרדת לעולם הוציא הקדוש ברוך הוא רוח קודש²⁰⁰² ממחצב הספיר של אבן טובה שהיה גנוז במאתים ארבעים ושמונה (אורות והאיר עליו ועטרו בשס"ה) עטרות ועומדות לפניו והפקיד אותו על כל אשר לו (ביתו) ונתן לו מאה ושבעים ושלושה מפתחות (גנוז שם ועטר אותו בשלש מאות וששים וחמש עטרות והאיר עליו מאתים ארבעים ושמונה אורות והעמיד לפניו והפקיד אותו בכל ביתו ונתן לו מאה</p>

1997

1998 לוי שהוא מעשר (רח"ו).

1999 בשמן העליון שהוא אבא (מ"מ). עי' אד"ר קלד ע"ב: ומשום דהאי תקונא כליל כלא לא אתידע ולא אתחזי מניה ומניה נגיד משחא דרבותא לתליסר עיבר מבוועין [תרגום: ולפי שהתיקון הזה כולל את הכל לא ייוודע ולא נראה ממנו, וממנו ימשך שמן המשחה ל"ג צדדי המעיינות לכל אלו שלמטה שמאירים באותו שמן]. כאן מבאר את השפעת מו"ס בפנימיות השערות ומכונה שמן, והוא השמן הטוב מכל השמנים (בהגר"א על ספד"צ יט ע"ג ד"ה ואמר נגדין).

2000 נשמת מרע"ה (מ"מ).

2001 פי' זריז למרע"ה בהמנויי קדישי אימא הנק' את אה"ה פעמים אה"ה גימ' אמ"ת והיא נק' מהימנותא רבא וזעיר נק' אמת ומלכות נקראת אמונה נמצא דזריז ליה בהרבה אמונות דאבן טבא היא מלכות שאע"פ שנשמת מרע"ה שרשה מיסוד אבא מוכרח הוא שתעבור ע"י המלכות (מ"מ).

2002

2003 ברמ"ח אברים דאבא (רח"ו). נסמרו למשה הן קו"ל והב"ל גימ' קע"ג (יהל אור).

2004 פי' רמ"ח אלו דאבא שכלולים בנשמת משה קיימי קמי קב"ה (מ"מ).

2005 נלע"ד כי משה גימ' ד' אלהים דמוחין דעבור דאו"א וכלולים שנים בשנים נמצא שהם ב' אלהים גימ' עקב עם הכולל גימ' קע"ג (רח"ו). א"נ יובן עם מ"ש באוצרות חיים כי ק"ך צירופי אלה"ם מתחילים בבניה מת"ת שבה והם ד' ספירות תנה"י וכל ספירה יש בה ל' צירופים הם ד"ל וכל בחי' ובחי' נק' אלהים אחד נמצא שהם ד' אלהים והם גימ' מש"ה וז"ס בשגם הוא בשר והיו ימיו קל"ך שנה, עכ"ל. ובזה מובן שד' אלהים הם וכלולים ב' בשנים כי נו"ה הם א' ות"ת ויסוד הם א' כי גוף וברית חשבינן חד הם גימ' עק"ב והכולל גימ' קע"ג (מ"מ).

ספר שמות

<p>מאתן ושבעין וחמש) ואעטר ליה בחמש עטרין וכל עטרא ועטרא סליק ואנהיר²⁰⁰⁶ באלף עלמין דנהרין ובוצינין דגניזין בגנזייה דמלכא קדישא עלאה</p>	<p>ושבעים ושלשה מפתחות נ"א מאתים (ושבעים וחמשה) ועטרו בחמש עטרות וכל עטרה ועטרה עולה ומאירה באלף עולמות שמאירים ונרות שגנוזים בגנזי המלך הקדוש העליון.</p>
<p>כדין אעבריה בכל בוצינין²⁰⁰⁷ (נ"א בוסמין) דבגנתא דעדן ואעליה בהיכליה²⁰⁰⁸ ואעבריה בכל היילין וגייסין דיליה כדין אודעזעו כלהו פתחו ואמרו אסתלקו מסחרניה (סטרא דסטרין²⁰⁰⁹) דהא קודשא בריך הוא אתער רוחא לשלטה למרגז עלמין קלא נפק ואמר מאן²²⁶ הוא דין דכל מפתחן אלין</p>	<p>ואז העביר אותו בכל הנרות (הבשמים) שבגן עדן והכניסו להיכלו והעבירו בכל חיילותיו וגייסותיו אז כולם הזדעזעו פתחו ואמרו הסתלקו מסביבו (צד הצדדים) שהרי הקדוש ברוך הוא עורר רוח לשלוט להרגיז עולמות יצא קול ואמר מי הוא זה שכל המפתחות הללו</p>
<p>נד/א</p>	
<p>בידוי פתח קלא אחרא ואמר קבילו ליה בגוויכו דא הוא דזמין לנחתא בין בני נשא וזמינא אורייתא גניזא דגנזייה לאתמסרא בידוי ולארעשא עלמין דלעילא ותתא על ידא דדין ביה שעתא אתרגישו כלהו ונטלו אבתריה פתחו ואמרו (תהלים סו יב) הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים</p>	<p>בידו פתח קול אחר ואמר קבלו אותו בתוככם זהו שעתיד לרדת בין בני אדם ועתידה תורה גניזת הגניזות להמסר בידו ולהרעיש עולמות שלמעלה ושלמטה על ידו של זה באותה שעה כולם התרגשו ונסעו אחריו פתחו ואמרו הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים.</p>
<p>כדין סלקא ההוא רוחא וקיימא קמי מלכא מ פתיחא²⁰¹⁰ סליק ואתעטר בעטרוי ואעטריה בתלת מאה ועשרין וחמש²⁰¹¹ עטרין ואפקיד מפתחו בידוי ש דאבהתא²⁰¹² אעטרו ליה בתלת עטרין קדישין ואפקידו כל מפתחן דמלכא בידיה ואפקידו ליה בהימנותא מהימנא דביתא ה סלקא²⁰¹³ ואתעטרא בעטרוי וקבילת ליה מן מלכא²⁰¹⁴</p>	<p>אז עלתה אותה רוח ועמדה לפני המלך מ' פתוחה עלתה והתעטרה בעטרותיה ועטרה אותו בשלש מאות ועשרים וחמש עטרות והפקיד מפתחות בידו ש' של האבות עטרו אותו בשלש עטרות קדושות והפקידו בידו את כל מפתחות המלך והפקידו אותו באמונה [להיות] נאמן הבית ה' עלתה ועטרה אותו בעטרותיה וקבלה אותו מהמלך.</p>
<p>כדין נחת ההוא רוחא בארבין דשאטן²⁰¹⁶ בההוא ימא רבא וקבילת ליה לגדלא ליה</p>	<p>ואז ירד אותו הרוח לאניות ששטות באותו הים הגדול וקבלה אותו לגדל אותו למלך ונתנה לו משם²⁰¹⁵ כלי זיין</p>

²⁰⁰⁶ פי' שחסדים דאבא מאירים לחו"ג דאימא שכל א' כלול מעשרה ועשרה ממאה הם אל"ף וז"ש דנהרין ובוצינין נהרין הם ה' חסדים ובוצינין הם ה"ג ומ"ש דגניזין בגנזייה דמלכא פי' שחו"ג דאימא הם בתוך ז"א (מ"מ).

²⁰⁰⁷ פי' בכל ספירות הבינה נק' ג"ע (מ"מ).

²⁰⁰⁸ פי' מלכות (מ"מ).

²⁰⁰⁹ פי' סטר שכולל בו כל הסטרין שהוא משה שכולל בו כל הסטרין שהם או"א וזו"ן (מ"מ).

²⁰¹⁰ אימא (רח"ו).

²⁰¹¹ היינו שכ"ה דינים (רח"ו).

²⁰¹² ז"א (רח"ו).

²⁰¹³ נוק' (רח"ו).

²⁰¹⁴ וקבלה אותו בשעת הזווג מן ז"א (רח"ו).

²⁰¹⁵

²⁰¹⁶ פי' עם כל הנשמות שבמלכות (מ"מ).

ספר שמות

<p>למלכא והיא יהבת ליה מתמן זיונין²⁰¹⁷ לאלקאה לפרעה ולכל ארעיה ובשבתא וברישי ירחי סלקת ליה למלכא כדין אקרי שמיה באלין אתוון רשימין</p>	<p>הלכות את פרעה ואת כל ארצו ובשבתות ובראשי חדשים מעלה אותו אל המלך ואז נקרא שמו באותיות הרשומות הללו.</p>
<p>ובההיא שעתא דנפק²²⁷ לנחתא לארעא²⁰¹⁸ בזרעא דלוי אתתקנו ארבע מאה ועשרין וחמש בוצינין²²⁸²⁰¹⁹ למלכא²⁰²⁰ וארבע מאה ועשרין וחמש גליפיין²⁰²¹ ממנן אוזפוהו לההוא רוחא לאתריה כד נפק לעלמא אתנהרא ה' באנפוי²⁰²² וביתא אתמלייא מזויתיה ביה שעתא קרא עליה קודשא בריך הוא בטרם אצרך בבטן ידעתיק ובטרם תצא מרחם הקדשתיק נביא לגוים נתתיך.</p>	<p>ובאותה שעה שיצא לרדת לארץ בזרע של לוי נתקנו ארבע מאות ועשרים וחמש נרות למלך וארבע מאות ועשרים וחמש חקיקות ממונים לוו את אותה רוח למקומה כשיצא לעולם האירה ה' בפניו והבית התמלא מזיוו באותה שעה קרא עליו הקדוש ברוך הוא בטרם אצרך בבטן ידעתיק ובטרם תצא מרחם הקדשתיק נביא לגוים נתתיך.</p>
<p>רבי יצחק אמר ביה שעתא קטל (נ"א אפיל²²⁹) קודשא בריך הוא לרבבא ממנא דמצראי וחמו ליה משה ובני ישראל כדין אמרו שירה הדא הוא דכתיב (&) וירא ישראל את מצרים מת (&) אז ישיר משה ובני ישראל</p>	<p>רבי יצחק אמר באותה שעה הרג (הפיל) הקדוש ברוך הוא את השר הממונה של מצרים וראו אותו משה ובני ישראל ואז אמרו שירה זהו שכתוב וירא ישראל את מצרים מת אז ישיר משה ובני ישראל.</p>
<p>אז ישיר משה ובני ישראל וגו' רבי אבא פתח ואמר אסתכלנא בכל תושבתן דשבחו לקודשא בריך הוא וכולם פתחו באז (מ"א ח יב) אז אמר שלמה (יהושע י יב) אז ידבר יהושע (במדבר כא יח) אז ישיר ישראל מאי טעמא</p>	<p>אז ישיר משה ובני ישראל וגו' רבי אבא פתח ואמר הסתכלתי בכל התשבחות ששבחו את הקדוש ברוך הוא וכולם פתחו באז אז אמר שלמה אז ידבר יהושע אז ישיר ישראל מה הטעם.</p>
<p>אלא הכי תאנא כל נסיין²⁰²³ וכל גבורין²⁰²⁴ דאתעבידו להו לישראל כד אתנהיר נהירו²⁰²⁵</p>	<p>אלא כך שנינו כל הנסים והגבורות שנעשו לישראל כשהאיר אור העתיק</p>

²⁰¹⁷ גבורות (רח"ו).

²⁰¹⁸ ע' מאמרי רשב"י (פ' בשלח דף א ע"ב) ובפע"ח (שער הזמירות פ"ה) ובשער רוח הקודש (דף לז ע"ב ביחוד ד) ובלק"ת (סוף תהילים), ומבואר שם כי בזה השם הכה משה רבע"ה את המצרי, והוא צירוף שם כה"ת, שם שמני משם ע"ב (ביאורים ח"א לה ע"ד).

²⁰¹⁹ שם תכ"ה (רח"ו במ"מ).

²⁰²⁰ שמעתי אומרי' משם מורי ז"ל בביאור לשון הזה כי הענין הוא רומז אל שם כה"ת [אשר הוא שם א' מע"ב שמות – זהר הרקיע] היוצא מן ר"ת כ"ל ה'נשמה ת'הלל יה והוא יוצא מן שם י"ה באופן הזה יר"ד פעמים ה"י הם ש' ויר"ד ה"י עצמו הרי של"ה. ועוד יש בו גם כן שלשה מילויים שהם יוד הי יוד הא יוד הה. והם בגמטריא צ"א ועם של"ה הרי תכ"ח (א"ש עם הכולל). וכולו הוא משם יה וזהו כ"ל ה'נשמה ת'הלל י'ה כי מן יה יוצא ר"ת כ"ל ה'נשמה ת'הלל. ויען השם הזה נעשה על ידי הכאת יר"ד בה"י כנז' לכן נקרא גם כן כה"ת לרמוז שנעשה על ידי הכאות הנז' (שער מאמרי רשב"י).

²⁰²¹ שם תכ"ה (רח"ו).

²⁰²² ראתה עמו שכינה ונתמלא הבית אורה (רח"ו).

²⁰²³ הוא הטובות והישועות שנעשו לישראל למעלה מן הטבע, כמו קריעת ים סוף ודומיהם (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

²⁰²⁴ הוא כל הנקמות שנעשו בצוררי ישראל, כמו המכות דמצרים וכיוצא, ובפרט בעת שלא היו ישראל כדאי לזה (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

²⁰²⁵ רומז למה שקבלנו שלא תמשך הטפה לז"ן מפנימיות עתיק אלא בזמן המשיח (שעה"כ ק"ש ב דף יט ע"ג), ולכן לא אמר כד נהיר עתיקא אלא נהירו דעתיקא, שסודו הארה מחיצוניות שלו (רמ"ז). שכל העטרין דע"ק כלילין בא' כמ"ש בפ' אחרי מות עג ע"א ואלף וארבע מאות וכו' וכמ"ש שם (יהל אור).

ספר שמות

<p>דעתיקא קדישא²⁰²⁶ בעטרוי²⁰²⁷ גליפין²⁰²⁸ רשימין באז²³⁰ בא²⁰²⁹ וא' בוי²⁰³⁰ אנקיב בחשוכי²⁰³¹ ונהיר לכל עיבר²⁰³² וכד אתחבר²⁰³³ נהירו דאל"ף ומטי לזיין מאן זיין דא²⁰³⁴ (ישעיה לר ו) הרב ליהו"ה מלאה דם כרין עביד נסין ונבוראן בנין דאתחבר א' עם ז' ודא הוא שירתא²⁰³⁵ שירתא היא דכל סטריין ודא הוא אז ישיך²⁰³⁶</p>	<p>הקדוש בעטרותיו חקוקים רשומים באז בא' וא' בז' ניקב בחשכה והאיר לכל צד וכשהתחבר האור של אל"ף והגיע לזיין מי זו זיין זו חרב לה' מלאה דם אז עשה נסים וגבורות משום שהתחברה א' בז' וזו היא השירה שירה היא של כל הצדדים וזהו אז ישיר.</p>
<p>ישיר שר מבעי ליה אלא מלה דא תליא²⁰³⁷ ואשלים לההוא²³¹ זמנא²⁰³⁸ ואשלים לזמנא דאתי דזמינין ישראל לשבחה שירתא דא משה ובני ישראל²⁰³⁹</p>	<p>ישיר היה צריך להיות שר אלא דבר זה תלוי ומשלים את אותו הזמן ומשלים לעתיד לבא שעתידים ישראל לשבח בשירה הזו משה ובני ישראל.</p>
<p>מכאן אוליפנא דצדיקיא קדמאי²⁰⁴⁰ אף על גב דאסתלקו בדרגין עלאין דלעילא ואתקשרו</p>	<p>מכאן למדנו שהצדיקים הראשונים אף על גב שהתעלו לדרגות עליונות שלמעלה ונקשרו בקשר של צרור</p>

²⁰²⁶ א"א (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

²⁰²⁷ הם תרין רישין דיליה, שהם אוירא ומ"ס, שהם שורש החו"ג, והם מעטרין דדעת דרדל"א המתלבש ברישין דא"א (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

²⁰²⁸ פי' חקוקין בב' עטרות של ב' יסודות או"א (רמ"ז). נחקקין (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

²⁰²⁹ שכל העטרין דע"ק כלילן בא' כמ"ש בפרשת אח"מ עג ע"א ואלף וארבע מאות כו' וכמ"ש שם (יהל אור). א' הוא מרמז על הג' רישין עלאין, שהם הג' צחצחות העליונים [עי' תיקר"ז קלג ע"ב], הנקראים כולם בא', שהם אפ"ס אי"ן א"א, ע' הגר"א בתיקונים (ריש תיקון ע דף קלח ע"א, ועי' קלז ע"ד ד"ה א' מן) וכן הוא מרמז הא' ג"כ על הגר"א הנקראים כולם בא', והם א"א אבא אימא (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

²⁰³⁰ ואות ז' הוא מרמז על ז"א, וכן על ז"ן שהם הז"ת וכאשר מתייחדים הג' רישין עלאין והג"ר ומתגלים בהז"ת שהם הז"ן, הנה נעשה ונרשם מלת "אז", שהוא היחוד והגילוי אות א' בז', הג"ר בהז"ת (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

²⁰³¹ פי' שהאור דא"א בקע בעיגוליו שנק' חשוכי בסוד ישת חשך סתרו ונהיר לכל עיבר פי' לאו"א וז"א (מ"מ). עי' הערה א' הובא בסוף הספר. כי א' הוא אור והוא כולל כל נהורין וז' הוא חשך כמ"ש בז"ח שיה"ש כאהלי קדר דא ז' כו' והן אור וחשך כתר ומלכות וכשמאיר לה מאיר ממנה לכל הו"ק שהיא נקודה אמצעית וזה סוד שבת שמאיר לכל ששת ימים וז"ש ונהיר לכל עיבר (יהל אור).

²⁰³² שהיא עושה מלחמה ונסים וגבורין נסים לישראל וגבורין לעכו"ם והוא כד אתחבר אור וחשך (יהל אור). עי' הערה ב' הובא בסוף הספר.

²⁰³³ פי' אחר שהגיע אור א"א עד המלכות אזי נק' "אז", וכפי זה תני והדר מפרש, שתחלה אמר כד אתנהיר נהירו דע"ק בעטרוי גליפין רשימין באז, ומפרש סדר יציאת האור, ואמר אנקיב בחשוכי וכו' א"נ אנקיב בחשוכי הם הקל"י שסובבים על הקדושה נקב האור בתוכם וירד (מ"מ).

²⁰³⁴ שהיא עושה מלחמה ונסים וגברין נסים לישראל וגבורין לעכו"ם והוא כד אתחבר אור וחשך (יהל אור). זי"ן הוא מלשון כלי זין, והוא הדינין אשר הם בהז"ת (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

²⁰³⁵ ששירתא מסטרא דגבורה של הלויים, והוא בהמתקת הגבורות בחסדים, וזהו התחברות א"ז, ומצד אחר נקרא ג"כ שיר כמ"ש בז"ח ריש שיה"ש שר עם י' והוא נהורא דעתיקא (יהל אור).

²⁰³⁶ עי' הערה בסוף הספר אות ג'.

²⁰³⁷ פי' שהיחוד הנרמז במלת א"ז עדיין לא נעשה כתיקונו שעתיד להעשות לעתיד, וכמשה" (ישעיה ס, ה) אז תראי ונהרת, (ירמיה לא, יב) אז תשמח בתולה וזולתם (רמ"ז).

²⁰³⁸ לפי מדרגת אותו זמן שיצאו ממצרים עשו בה התיקון אבל גם לעתיד יעשוהו בבחינה יותר מעולה (רמ"ז).

²⁰³⁹ גם באותו זמן המעותד נאמר (ישעיה יא, טו) והחרים ה' את לשון ים מצרים, וגם כי יזכרו גאולת מצרים שהיתה ראש הגאולות ואז תעקר אחיזת החיצונים מכל וכל, וידוע שפרעה הוא ראש לכולם וזה הוא השייכות שיהיה לשירה זו בימי המשיח (רמ"ז).

²⁰⁴⁰ אין הכוונה לאפוקי את האחרונים אלא שאותו הדור הם השרשים הראשונים לכל כללות [נשמות] ישראל (רמ"ז).

ספר שמות

<p>בקשורא דצורא דחיי זמינן כלהו לאחייא בגופא²⁰⁴¹ ולמחמי אתין וגבורן דקא עביד קודשא בריך הוא לישראל ולמימר שירתא דא הדא הוא דכתיב (&) אז ישיר משה ובני ישראל</p>	<p>החיים עתידים כולם להחיות בגוף ולראות אותות וגבורות שיעשה הקדוש ברוך הוא לישראל ולומר שירה זו זהו שכתוב אז ישיר משה ובני ישראל.</p>
<p>רבי שמעון אמר מהכא (שם יא יא) יוסיף יהו"ה שנית ידו לקנות את שאר עמו לקנות כמה דאת אמר (משלי ח כב) יהו"ה קנני ראשית דרכו את שאר עמו אליו אינון צדיקיא דבהון דאקרון שאר כמה דאת אמר (במדבר יא כו) וישארו שני אנשים במחנה ושנינו אין העולם מתקיים אלא על אותם שעושים עצמם שריים.</p>	<p>רבי שמעון אמר מכאן יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו לקנות כמו שנאמר ה' קנני ראשית דרכו את שאר עמו אלו הם הצדיקים שבהם שנקראים שאר כמו שנאמר וישארו שני אנשים במחנה ושנינו אין העולם מתקיים אלא על אותם שעושים עצמם שריים.</p>
<p>ואי תימא הואיל ואתקשרו בערורא דחיי ומתענגי בענוגא עלאה אמאי יחית לון קודשא בריך הוא לארעא פוק ואוליף מזמנא קדמאה דכל אינון רוחין ונשמתי דהוון בדרגא עלאה דלעילא וקודשא בריך הוא אחית להו לארעא לתתא כל שכן השתא דבעי קודשא בריך הוא לישראל לעקימא כמה דאת אמר (קהלת ז כ) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יהטא ואי תימא אינון דמיתו בעטיו דנחש אפילו אינון יקומון ויהון מארי דעיטא למלכא משיחא</p>	<p>ואם תאמר הואיל ונקשרו בצרור החיים ומתענגים בעונג העליון למה יוריד אותם הקדוש ברוך הוא לארץ צא ולמד מזמן ראשון שכל אותם רוחות ונשמות שהיו בדרגה העליונה שלמעלה והקדוש ברוך הוא הוריד אותם לארץ למטה כל שכן עכשיו שרוצה הקדוש ברוך הוא ליישר את העקום כמו שנאמר כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ואם תאמר אותם שמתו בעצתו של נחש אפילו הם יקומו ויהיה בעלי עצה למלך המשיח.</p>
<p>ועל דא תנינן משה זמין למימר שירתא לזמנא דאתי מאי טעמא בגין דכתיב (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אראנו אראך מבעי ליה אלא אראנו ממש²⁰⁴² למאן דחמא בקדמיתא יחמי ליה תניינות ודא הוא אראנו וכתיב (תהלים נ כג) אראנו בישע אלהים (שם צא טז) ואראהו בישועתי</p>	<p>ועל זה שנינו משה עתיד לומר שירה לעתיד לבא למה משום שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אראנו היה צריך להיות אראך אלא אראנו ממש [משל] למי שראה בתחלה יראנו פעם שניה וזהו אראנו וכתוב אראנו בישע אלהים ואראהו בישועתי</p>
<p>נד/ב</p>	
<p>וכדין אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליהו"ה (&)</p>	<p>ואז אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'.</p>
<p>שירתא דמטרוניתא²⁰⁴³ לקודשא בריך הוא תנינן כל בר נש דאמר שירתא דא בכל יומא ומכוון בה זכי למימרה לזמנא דאתי דהא אית בה עלמא דעבר²³² ואית בה עלמא דאתי ואית בה קשרי מהימנותא ואית בה יומי דמלכא</p>	<p>שירה של המלכה לקדוש ברוך הוא שנינו כל אדם שאומר שירה זו בכל יום ומכוון בה זוכה לאמרה לעתיד לבא שהרי יש בה עולם שעבר ויש בה עולם הבא ויש בה קשרי האמונה ויש בה ימות מלך המשיח ותלויים עליה</p>

²⁰⁴¹ פי' כמ"ש בפרשת חיי שרה שהצדיקים חיים תחלה קודם שאר ישראל לכך נקט צדיקיא (מ"מ).

²⁰⁴² קאי אדור המדבר (רמ"ז).

²⁰⁴³ שירתא של הנוק' הנקראת זאת (רח"ו).

ספר שמות

<p>משיחא ותלי עלה (נ"א את לאעלא) כל אינון תושבחהן אחרנין²⁰⁴⁴ דקאמרי עלאי ותתאי</p>	<p>(אות למעלה) כל אותן תשבחות אחרות שאומרים עליונים ותחתונים.</p>
<p>השירה שיר זה מבעי ליה אלא שירתא דקא משבחת מטרוניתא למלכא ומשה מתתא לעילא קאמר והא אוקמוה ליהו"ה בנין דאנהיר לה מלכא אנפדא²⁰⁴⁵ (נ"א דנהיר אנפוי מלכא לקבלה) רבי יוסי אמר דכל אינון משהין²⁰⁴⁶ דהוו נגדין משיך מלכא קדישא לקבלה בגיני כך משבחת ליה מטרוניתא</p>	<p>השירה היה צריך להיות שיר זה אלא השירה שמשבחת המלכה למלך ומשה אמר מלמטה למעלה והרי פרשוה לה' משום שהמלך מאיר לה פנים (שמאירים פני המלך כנגדה) רבי יוסי אמר כל אותם שמנים שהיו נמשכים משך המלך הקדוש כנגדה משום כך משבחת אותו המלכה.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי הכי אמאי כתיב (&) משה ובני ישראל והא מטרוניתא בעיא לשבחה אלא זכאה חולקהון דמשה וישראל דאינון הוו ידעין לשבחה למלכא בנין מטרוניתא כדקא יאות בנין דכל ההוא חילא וגבורה דילה ירתא מן מלכא</p>	<p>אמר רבי יהודה אם כך למה כתוב משה ובני ישראל והרי המלכה צריכה לשבח אלא אשרי חלקם של משה וישראל שהם היו יודעים לשבח את המלך בשביל המלכה כראוי משום שכל אותן כח וגבורה שלה ירשה מן המלך.</p>
<p>רבי חייא פתח ואמר (איכה ב יט) קומי רני בלילה לראש אשמורות קומי רני²⁰⁴⁷ דא כנסת ישראל²⁰⁴⁸ בלילה בגלותא²⁰⁴⁹ רבי יוסי אמר בלילה בזמנא דהיא שלטא ומתערא לראש אשמורות בראש מבעי ליה אלא לראש כמה דכתיב (בראשית מז לא) על ראש המטה ואוקימנא ראש המטה דא יסוד²⁰⁵⁰ אופ הכא לראש דא יסוד דמטרוניתא מתברכא ביה²⁰⁵¹ ראש אשמורות דא הוא רישא דנצח והוד²⁰⁵²</p>	<p>רבי חייא פתח ואמר קומי רני בלילה לראש אשמורות קומי רני זו כנסת ישראל בלילה בגלות רבי יוסי אמר בלילה בזמן ששולטת ומתעוררת לראש אשמורות היה צריך להיות בראש אלא לראש ככתוב על ראש המטה ובארנו ראש המטה זה יסוד אף כאן לראש זה יסוד שהמלכה מתברכת בו ראש אשמורות זהו ראש של נצח והוד.</p>

²⁰⁴⁴ פי' לרבות כל השירות האחרות (מ"מ).

²⁰⁴⁵ פי' שנתן לה מוחין דילה שמאירים פניה (מ"מ).

²⁰⁴⁶ פי' הארות אבא הנק' שמן (מ"מ).

²⁰⁴⁷ לשון נקבה (אור יקר).

²⁰⁴⁸ ורני אינו לשון רינה דשיר ושבח שלשמחה אלא לשון צעקה ורננה של תפלה (אור יקר)

²⁰⁴⁹ ור' יוסי פליג עליה ואמר בלילה היינו חצות לילה ששכינה קמה בג"ע לשבח להקב"ה (אור

יקר).

²⁰⁵⁰ "המטה" מלכות, "ראש המטה" יסוד, ונקרא ראש אשמורות היינו שכינה היא לג' משמרות הוי הלילה: הא', האשמורה השמאלית. הב', היא האשמורת התיכונה מצד הת"ת. הג', אשמורת הימין בבקר אל החסד, והיא צועקת בלילה אל היסוד ישפיעה, ועם היות שהשפע נמשך מלמעלה, סוף סוף מתברכא ביה, וממנו היא יונקת שהעליונות משפיעות על ידה (אור יקר).

²⁰⁵¹ ולא אמר מיניה (אור יקר).

²⁰⁵² נראה שאינו רוצה לפרש ראש אשמורות כמו ראש המטה, ואשמורות ומטה ענין א' כדפי' לעיל אלא ראש לבד רוצה שיהיה היסוד ואשמורות הם הנ"ה שהיסוד נקרא ראש, והוא מאותם האשמורות שהם משך השפע, ולא הכריח מראש המטה אלא שהיסוד נקרא ראש לבד ועתה יאמר ראש אשמורות יונק מהאשמורות, שהם נ"ה אשמורת ימין ואשמורת שמאל, ולא רצה לפרש שהיסוד ראש לאשמורות נ"ה בעת שעולה על גביהן, דאם כן אמאי היא מתברכא ביה, הרי נסתלק למעלה ואז אינה מתברכת ממנו שהיא למטה, אלא מבחר הפירושים הוא ראש למלכות ומושך מהנצח וההוד והוא ראש יונק מהאשמורת כדפי' ולא פי' ת"ת ראש לאשמורות נ"ה שאינה מתברכת בו אלא ממנו מרחוק (אור יקר). ז"ל הרב: דע כי חצי יסוד נאחז בגוף עצמו אך חצי השני נשאר בין הירכיים שהם נ"ה שבו, עכ"ל. ולכן נק' היסוד רישא דנצח והוד מאחר שחציו תקוע תוך הת"ת למעלה מנ"ה (מ"מ).

ספר שמות

<p>רבי יוסי אמר דא הוא רישא דכתרי מלכא וסיומא²⁰⁵³ רבי אבא אמר לראש אשמרות כתיב חסר²⁰⁵⁴ ודא הוא רישא ראש המטה וכלא במלכא קדישא עלאה אתמר ודא הוא ליהו"ה²⁰⁵⁵</p>	<p>רבי יוסי אמר זהו ראש של כתרי המלך והסיום רבי אבא אמר לראש אשמורות כתוב חסר וזהו הראש ראש המטה והכל נאמר במלך הקדוש העליון וזהו לה'.</p>
<p>רבי ייסא אמר השירה הזאת ליהו"ה דא הוא נהרא²⁰⁵⁶ דנפיק מעדן דכל משחא ורבו²⁰⁵⁷ נפיק מניה²⁰⁵⁸ לאדלקא בוצינין²⁰⁵⁹ ומשמע לבת²⁰⁶⁰ דכתיב (&) אשירה ליהו"ה דא הוא מלכא קדישא עלאה ועל דא לא כתיב אשירה לו</p>	<p>רבי ייסא אמר השירה הזאת לה' זהו הנהר שיוצא מעדן שכל שמן ומשחה יוצאים ממנו להדליק נרות ומשמע אחר כך שכתוב אשירה לה' זה המלך הקדוש העליון ועל זה לא כתוב אשירה לו.</p>
<p>ויאמרו לאמר (דא הוא) לדרי דרין²⁰⁶¹ בנין דלא יתנשי מגייהו לעלמין דכל מאן דוכי להאי שירתא בהאי עלמא זכי לה בעלמא דאתי וזכי לשבחה בה ביומוי דמלכא משיחא בחדוותא דכנסת ישראל בקודשא בריך הוא דכתיב לאמר לאמר בההוא זמנא לאמר בארעא קדישא בזמנא דשרו ישראל בארעא לאמר בגלותא²⁰⁶² לאמר בפורקנא דלהון דישראל לאמר לעלמא דאתי</p>	<p>ויאמרו לאמר (זהו) לדורי דורות כדי שלא ישתכח מהם לעולמים שכל מי שזוכה לשירה הזו בעולם הזה זוכה לה בעולם הבא וזוכה לשבח בה בימות מלך המשיח בשמחת כנסת ישראל בקדוש ברוך הוא שכתוב לאמר לאמר באותו זמן לאמר בארץ הקדושה בזמן ששכנו ישראל בארץ לאמר בגלות לאמר בגאולת ישראל לאמר לעולם הבא.</p>
<p>אשירה ליהו"ה (&) נשיר מבעי ליה²⁰⁶⁴ מאי אשירה אלא בנין דהווי משבחן תושבחתא דמטרוניתא²⁰⁶⁵ (בעו לשבחה) ליהו"ה דא מלכא קדישא²⁰⁶⁶ כי גאה גאה (כמה)²³³ דסליק²⁰⁶⁷</p>	<p>אשירה לה' היה צריך להיות נשיר מה זה אשירה אלא משום שהיו משבחים את תשבחת המלכה (הצטרכו לשבח) לה' זה המלך הקדוש כי גאה גאה²⁰⁶³ (קמה) שעלה והתעטר</p>

²⁰⁵³ הוא היסוד שבו ב' בחינות ממעלה למטה, סיומא וממטה למעלה רישא, והיינו ב' אשמורות, ור' אבא פי' כדפי' אשמרת מטה ממש, ולכך פי' לשון אשמרת א', ואינו דוחק למה לא אמר קומי רני בלילה לה' ממש (אור יקר). פי' שהיסוד עולה בסוד הדעת עד המוחין להמשיך הטיפה משם וז"ש רישא דכתרי מלכא וכפי האמת הוא סיומא (מ"מ).

²⁰⁵⁴ פי' המלכות נקרא כך והיסוד ראש לה (מ"מ).

²⁰⁵⁵ פי' ז"א (מ"מ).

²⁰⁵⁶ ר' ייסא פי' "לה" בסוד הדעת שהוא סוד משך נהר יוצא מעדן מהחכמה (אור יקר). פי' בינה, ומביא ראייה מדכתיב בסיפא אשירה לה' ואם לה' דרישא דקרא הוא ז"א א"כ אשירה לו מבעי ליה אלא ודאי לה' דרישא היא בינה ודסיפא היא ז"א (מ"מ).

²⁰⁵⁷ שפע ואור החכמה (אור יקר).

²⁰⁵⁸ דרך הבינה ולחוף (אור יקר).

²⁰⁵⁹ הם ז' ספירות המאירות והיינו בחכמה במשך הדעת (אור יקר).

²⁰⁶⁰ בת"ת עצמו בפסוק ב' כאומרו אשירה לה' (אור יקר).

²⁰⁶¹ הרי נשלמו אז הזו"ן בהגדלות והמוחין היותר שלימים, וכן ישראל למטה, כי אז נולד כל האורות דחמדת ישראל וכו' והנה אלו האורות נולדו להם לישראל אז, והוא הלידה דליל ז' של פסח, כי אז נולדו האורות דתקות כל חמדת ישראל אשר לעתיד לבא, וזהו שנאמר בשירת הים (שמות טו א) ויאמרו לאמר (דע"ה ח"ב קכו ע"ג).

²⁰⁶² על הנסים נסתרים שהקב"ה עושה עם ישראל תמיד (ויקרא כו מד) ואף גם זאת כו' (שם).

²⁰⁶³

²⁰⁶⁴ פי' הנ' מורה על הריבוי (מ"מ).

²⁰⁶⁵ ואמרו אשירה כאלו היא מדברת על עצמה (אור יקר). אשירה הוא לשון יחיד היא הנוק' דז"א, ר"ל שהשירה ששוררת מלכות לז"א אמרוה ישראל (מ"מ).

²⁰⁶⁶ ת"ת בסוד חו"ב (אור יקר).

²⁰⁶⁷ אל הבינה (אור יקר).

ספר שמות

<p>ואתעטר בעטרוי²⁰⁶⁸ לאפקא²³⁴ ברכאין²⁰⁶⁹ וחיליין²⁰⁷⁰ וגבוראין²⁰⁷¹ לאסקא²³⁵ בכלא כי גאה גאה גאה בהאי עלמא גאה בעלמא דאתי כי גאה בההוא זמנא גאה בגין דיתעטר בעטרוי בהדוותא שלימתא</p>	<p>בעטרותיו להוציא ברכות וכחות וגבורות להתעלות בכל כי גאה גאה גאה בעולם הזה גאה לעולם הבא כי גאה באותו זמן גאה כדי שיתעטר בעטרותיו בשמחה שלימה.</p>
<p>סוס ורוכבו רמה בים (&) שולטנותא דלתתא ושולטנותא דלעילא²⁰⁷² דאחידן בהו²⁰⁷³ אתמסרו בההוא ימא רבא ושולטנותא רבא למעבד בהו נוקמין ותנינן לא עביד קודשא בריך הוא דינא לתתא עד דיעביד בשולטניהון לעילא הדא הוא דכתיב (ישעיה כד כא) יפקוד יהוה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה</p>	<p>סוס ורוכבו רמה בים השלטון שלמטה והשלטון שלמעלה שאחוזים בהם נמסרו לאותו הים הגדול והשליט הגדול לעשות בהם נקמות ושנינו הקדוש ברוך הוא לא עושה דין למטה עד שיעשה בשליטיהם למעלה זהו שכתוב יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה.</p>
<p>רמה בים אמר רבי יהודה ביה בליליא אתער גבורה תקיפא דכתיב ביה (&) ויולך יהוה את הים ברוח קדים עזה כל הלילה (ס"א דאתער בה גבורה תקיפא) בההוא זמנא בעאת מטרוניתא מן מלכא כל אינון אכלוסין דלתתא וכל אינון שולטנין דלעילא דיתמסרון בידהא וכלהו אתמסרו בידהא למעבד בהו נוקמין הדא הוא דכתיב (&) סוס ורוכבו רמה בים בים סתם לעילא ותתא</p>	<p>רמה בים אמר רבי יהודה בו בלילה התעוררה גבורה חזקה שכתוב בו ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה (שהתעוררה בו גבורה חזקה) באותו זמן בקשה המלכה מן המלך את כל אותם אוכלוסים שלמטה וכל אותם שליטים שלמעלה שימסרו בידיה וכולם נמסרו לידיה לעשות בהם נקמות זהו שכתוב סוס ורוכבו רמה בים בים סתם למעלה ולמטה.</p>
<p>עזי וזמרת יה (&) רבי חייא פתח ואמר (תהלים קלט ה) אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה כמה אצטריכו בני נשא ליקרא לקודשא בריך הוא²⁰⁷⁴ בגין דקודשא בריך הוא כד ברא עלמא</p>	<p>עזי וזמרת יה רבי חייא פתח ואמר אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה כמה הצטרכו בני אדם לכבד את הקדוש ברוך הוא משום שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם</p>
<p>נה/א</p>	
<p>אסתכל ביה באדם למהו²⁰⁷⁵ שליט על כל²³⁶ (נ"א למהוי שלים בכלא ואתברי דו פרצופין²⁰⁷⁶) והוה דמי לעלאין ותתאין²⁰⁷⁷ נחת</p>	<p>הסתכל על האדם להיות שליט על הכל (להיות שלם בכל ונברא בשני פרצופים) והיה דומה לעליונים</p>

²⁰⁶⁸ תרין עטרין דירית מאבא ואימא והם חו"ג הנעלמות שם (אור יקר). גאות הם בא"א ששם ת"י נימין בגימ' גאות, וכן אר"א נק' גאות כי ח"י נימין חופפין עליהם, וז"ש כי גאה גאה, שז"א עולה לא"א ואר"א לקמן המוחין משם (מ"מ).

²⁰⁶⁹ הם מוח חו"ב (מ"מ).

²⁰⁷⁰ הם החסדים שמשם באים הנשמות (מ"מ).

²⁰⁷¹ הם ה"ג (מ"מ).

²⁰⁷² סוס היא פלונית ורוכבו הוא ס"מ (מ"מ).

²⁰⁷³ פי' המצריים אוחזים בפלונית וס"מ (מ"מ).

²⁰⁷⁴ מפני שהקב"ה כבדם בשעת בריאתם כל הכבוד שאפשר, והם מנעו הכבוד מהם בחטאתם, וא"כ צריכים הם לכבד הבורא שברא' בכל הכבוד (אור יקר).

²⁰⁷⁵ פי' השגיח בו ונתן לו כח (אור יקר).

²⁰⁷⁶ שהם עליונים ותחתונים גשמיים ורוחניים מים עליונים ומים תחתונים זכר ונקבה ולזה היה בו חלק מזה וחלק מזה (אור יקר).

²⁰⁷⁷ האדם אינו רומז אל בחי' פרטית כמו אל זעיר לבדו או אל מלכות לבדה, אלא הוא רומז אל ה' פרצופים דוגמת א"א, וז"ש "דמי לעילאין" הם ג"ר, ותתאין הם זר"ן, א"נ לפי שבו יחידה חיה נשמה

ספר שמות

<p>ליה בדמות יקרא²⁰⁷⁸ וחמו ליה בריין כדין אתכנשו לגביה וסגידו לקבליה ואימתא ודחלא נפלת עלייהו מדחלתיה הדא הוא דכתיב (בראשית ט ב) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים</p>	<p>ולתחתונים הוריד אותנו בדמות מכובדת וראו אותנו הבריות אז התכנסו אליו והשתחוו לפניו ופחד ואימה נפלו עליהם מפחדו זהו שכתוב ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים.</p>
<p>עייליה לגנתיה דנטע לנטריה²⁰⁷⁹ למהוי ליה חדו על חדו²⁰⁸⁰ ולאשתעשע ביה עבד ליה טרוצטבולין²⁰⁸¹ מהפיין באבני יקר ומלאכין עלאין חדאן קמיה לבתר פקיד ליה²⁰⁸² על אילנא חד ולא קאים בפקודא דמאריה²⁰⁸³</p>	<p>הכניס אותו לגנו שנטע לשמרו להיות לו שמחה על שמחה ולהשתעשע בו עשה לו חופה מכסה באבנים יקרות ומלאכים עליונים שמחים לפניו אחר כך צוה אותו על עץ אחד ולא עמד במצות רבונו.</p>
<p>אשכחנא בספרא דהנוך²⁰⁸⁴ דלבתר דסליק ליה²⁰⁸⁵ קודשא בריך הוא ואחמי ליה כל גנזייתא²⁰⁸⁶ דמלכא עלאי ותתאי אחמי ליה אילנא דחיי²⁰⁸⁷ ואילנא דאתפקד²⁰⁸⁸ עליה אדם ואחמי ליה דוכתיה²⁰⁸⁹ דאדם בגנתא דעדן וחמא דאלמלי נטיר אדם פקודא דא יכיל לקיימא תדירא ולמהוי תדירא תמן הוא לא נטר פקודא דמאריה נפק בדימוס ואתענש</p>	<p>מצאנו בספרו של חנוך שלאחר שהעלה אותו הקדוש ברוך הוא והראה לו את כל גנזי המלך עליונים ותחתונים הראה לו את עץ החיים והעץ שהצטוה עליו אדם והראה לו מקומו של אדם בגן עדן וראה שאלמלא שמר אדם מצוה זו יכול לעמוד תמיד ולהיות שם תמיד הוא לא שמר מצות רבונו יצא בדימוס ונענש.</p>
<p>רבי יצחק אמר אדם דו פרצופין אתברי והא אוקימנא (בראשית ב כא) ויקח אחת מצלעותיו נסרו הקדוש ברוך הוא ואתעבידו תרין ממזרח וממערב הדא הוא דכתיב (תהלים קל"ט ה) אחור וקדם צרתני אחור דא מערב וקדם דא מזרח</p>	<p>רבי יצחק אמר אדם נברא דו פרצופים והרי בארנו ויקח אחת מצלעותיו נסרו הקדוש ברוך הוא ונעשו שנים ממזרח וממערב זהו שכתוב אחור וקדם צרתני אחור זה מערב וקדם זה מזרח.</p>

מכ"ב, נ"ר מזר"ן, וז"ש לעילאין ותתאין, א"נ לעילאין אצילות תתאין בי"ע שאדה"ר היה כולל אב"ע (מ"מ).

²⁰⁷⁸ בסוד הנשמה הנפלאה שסופר בה כמה עניינים בתיקונים (אור יקר).

²⁰⁷⁹ כי עיקר קיום מצות היה בג"ע כאומרו לעבדה ולשמרה ופי' אלו מצות עשה ומצות לא תעשה (אור יקר).

²⁰⁸⁰ שמחת עצמו בבריאתו וכן נוסף על זה שמחתו בג"ע וכל הנברא בו והקב"ה משתעשע בו בסוד שעשועו עם הצדיקים בג"ע שהיחוד על ידם בהם ומהם עצמם (אור יקר).

²⁰⁸¹ חופות (רח"ו במ"מ).

²⁰⁸² היינו סוד עץ הדעת וכו' דהיינו להרחיקו מכל חיצוני ושלא לידיבק אליהם (אור יקר).

²⁰⁸³ שנתדבק בחצונים ונתלבש בחומר טמא ויצר הרע (אור יקר).

²⁰⁸⁴ יובן בספר הגלגולים [פ"ח] שחנוך זכה לנשמה דזיהרא עילאה שהיתה לאדה"ר קודם חטאו (רמ"ז).

²⁰⁸⁵ לחנוך עצמו (אור יקר).

²⁰⁸⁶ הם גנזי ואוצרי כל צורכי ההנהגה (אור יקר).

²⁰⁸⁷ להשכיר לעוסקי תורה (אור יקר).

²⁰⁸⁸ להעניש עוברי תורה (אור יקר).

²⁰⁸⁹ ובחינתו קודם חטאו וחופתו ומעלתו וכל זה מפני שחנוך ירש לבוש אדם הראשון כדפי' בשיה"ש, דאלמלא וכו', אם כן הוא מנע הטוב ממנו, ור' יצחק פליג את"ק דת"ק פירש ד"ו פרצופין שהם הרכבתו מן העליונים ומן התחתונים ואיהו סבירא ליה ד"ו פרצופין היינו ז' ממש, ונסרו הקב"ה לשתים לא ימין ושמאל אלא אחור וקדם, בענין שיש בזכר ימין ושמאל וקדם, ובנקבה ימין ושמאל ואחור, ולדעת ר' יצחק בנסירה לבד נגמר מעשה הנקבה שמקושטת וגמורה ובריה שלימה היתה, ור' חייא פליג עליה ואמר שלא היתה גמורה נקבה (אור יקר).

ספר שמות

<p>רבי חייא אמר מה עביד קודשא בריך הוא תקין לההיא נוקבא ושכליל שפירותה על כלא ועיילה לאדם הדא הוא דכתיב (&) ויבן יהוה אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה תא חזי מה כתיב לעילא (&) ויקח אחת מצלעותיו מאי אחת כמה דאת אמר (שיר ו ט) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה מצלעותיו מסטרוי כמה דאת אמר (שמות כו כ) ולצלע המשכן</p>	<p>רבי חייא אמר מה עשה הקדוש ברוך הוא תיקן אותה נקבה ושכלל את יפיה על הכל והכניסה לאדם זהו שכתוב ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה בא וראה מה כתוב למעלה ויקח אחת מצלעותיו מה זה אחת כמו שנאמר אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה מצלעותיו מצדדיו כמו שנאמר ולצלע המשכן.</p>
<p>רבי יהודה אמר קודשא בריך הוא נשמתא עלאה ירב ביה באדם וכליל ביה חכמתא וסכלתנו למנדע כלא מאן אתר ירב ביה נשמתא רבי יצחק אמר מאתר דשאר נשמתין קדישין קא אתיין²⁰⁹⁰</p>	<p>רבי יהודה אמר הקדוש ברוך הוא נתן נשמה עליונה באדם וכלל בה חכמה ותבונה כדי לדעת הכל מאיזה מקום נתן בו נשמה רבי יצחק אמר ממקום ששאר הנשמות הקדושות באות.</p>
<p>רבי יהודה אמר מהכא דכתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה מאן הארץ מההוא אתר²⁰⁹¹ דמקדשא אשתכח ביה נפש חיה נפש חיה סתם²⁰⁹² דא נפשא דאדם קדמאה דכלא</p>	<p>רבי יהודה אמר מכאן שכתוב תוצא הארץ נפש חיה מי זו הארץ מאותו מקום שהמקדש נמצא בו נפש חיה נפש חיה סתם זו נפש של אדם הראשון של הכל.</p>
<p>רבי חייא אמר אדם הוה ידע חכמתא עלאה יתיר ממלאכי עלאי והוה מסתכל בכלא וידע ואשתמודע למאריה יתיר מכל שאר בני עלמא בתר דחב אסתימו מניה מבועי דחכמתא מה כתיב (נ"א ממה דכתיב) (שם ג כג) וישלחו יהוה אלהים מגן עדין לעבוד את האדמה</p>	<p>רבי חייא אמר אדם היה יודע חכמה עליונה יותר ממלאכי העליונים והיה מסתכל בכל ויודע ונודע לרבוננו יותר מכל שאר בני העולם לאחר שחטא נסתמו ממנו מעיינות החכמה מה כתוב (ממה שכתוב) וישלחו ה' אלהים מגן עדין לעבוד את האדמה.</p>
<p>רבי אבא אמר אדם הראשון מדכר ונוקבא אשתכח²⁰⁹³ הדא הוא דכתיב (שם א כו) ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ועל דא דכר ונוקבא אתעבידו כהדא ואתפרשו לבתר ואי תימא הא דאמר האדמה אשר לקח משם²⁰⁹⁴ הכי הוא ודאי ודא היא נוקבא וקודשא בריך הוא אשתתף עמה²⁰⁹⁵ ודא הוא דכר ונוקבא וכלא הוא מלה הדא</p>	<p>רבי אבא אמר אדם הראשון מזכר ונקבה נמצא זהו שכתוב ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ועל זה זכר ונקבה נעשו כאחד ונפרדו אחר כך ואם תאמר זה שאמר האדמה אשר לקח משם כך הוא ודאי וזוהי הנקבה והקדוש ברוך הוא השתתף עמה וזהו זכר ונקבה והכל דבר אחד.</p>

²⁰⁹⁰ פי' הם או"א כנודע שחיה מאבא ונשמה מאימא וז"ש יהודה אמר מהכא כדמפרש ואזיל (מ"מ).
²⁰⁹¹ פי' מלכות שהמקדש רומז אליה (מ"מ).
²⁰⁹² פי' אבא לפי שחיה ממנו וז"ש דא נפשא דאדם קדמאה דכולא (מ"מ).
²⁰⁹³ פי' זרין והם צלם ודמות (מ"מ). לעיל יב ע"א ויקרא יט ע"א ועי' תזריע מג ע"ב (לש"ו).
²⁰⁹⁴ פי' דמשמע שהוא ממלכות לבדה הנק' אדמה ותירץ דקב"ה אשתתף עמה והזכיר הכתוב המלכות לפי שהיא נגלית והז"א מתלבש בתוכה (מ"מ).
²⁰⁹⁵ כל הנשמות והעולמות אשר לבי"ע ממש שיצאו ונבראו אח"כ מהמלכות דאצילות ע"י זווגא בז"א (ע' זוה"ק ח"א כב ע"א כט ע"ב ובח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב וע' עוד ח"א יג סע"א וח"ב נה ע"א) (כללים ח"א קח ע"ג).

ספר שמות

<p>רבי יוסי אמר עזי וזמרת יה²⁰⁹⁶ (&) אינון דכלילין דא בדא ולא אתפרשאן דא מן דא²⁰⁹⁷ ולעלמין²⁰⁹⁸ אינון בחביבותא ברעותא הדא דמתמן אשתכחו (נ"א אתמשכו) משיכן דנחלין ומבועין לאסתפקא כלא ולברכא כלא לא כדיבי מימי מבועין כמה דאת אמר (ישעיה נח יא) וכמוצא מים אשר לא יכובו מימיו ועל דא ויהי לי לישועה²⁰⁹⁹ דבניני כך מלכא קדישא²¹⁰⁰ משיך ואחסין לתתא ואתער ימינא למעבד נסין</p>	<p>רבי יוסי אמר עזי וזמרת יה אותם הכלולים זה בזה ולא נפרדים זה מזה ולעולמים הם בחביבות ברצון אחד שמשם נמצאות (נמשכו) משיכות הנחלים והמעיינות לספק לכל ולברך את הכל לא מכזבים מימי המעיינות כמו שנאמר וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ועל זה ויהי לי לישועה שבשביל כך המלך הקדוש מושך ומוריש למטה ומתעורר הימין לעשות נסים.</p>
<p>זה אלי ואנוהו (&) דא צדיק דמניה נפקין ברכאן בזווג ואנוהו בההוא אתר דחביבותא אשתכח ביה ודא הוא מקדשא²¹⁰¹ אלהי אבי וארוממנהו משה קאמר דא לגבי אתר דלוא²¹⁰² אתיין מההוא סטרא ועל דא (הוה) שלמותא דכלא הוא בההוא אתר (נ"א בהאי קרא)²³⁷</p>	<p>זה אלי ואנוהו זה צדיק שממנו יוצאות ברכות בזווג ואנוהו באותו מקום שנמצאת בו חביבות וזהו המקדש אלהי אבי וארוממנהו משה אמר את זה למקום שהלויים באים מאותו צד ועל זה (היה) שלמות הכל הוא באותו מקום (בזה הפסוק).</p>
<p>רבי יצחק אמר ויהי לי לישועה דא מלכא קדישא²¹⁰³ והכי הוא ומנלן מקרא אחרניא אשכחנא ליה דכתיב (ישעיה יב ב) כי עזי וזמרת יה יהויה ויהי לי לישועה ממשמע דקאמר יהויה ויהי לי לישועה</p>	<p>רבי יצחק אמר ויהי לי לישועה זה המלך הקדוש וכך הוא ומנין לנו מקרא אחר מצאנו לו שכתוב כי עזי וזמרת יה ה' ויהי לי לישועה ממשמע שאמר ה' ויהי לי לישועה</p>
<p>נה/ב</p>	
<p>דא מלכא קדישא</p>	<p>זה המלך הקדוש.</p>
<p>עזי וזמרת יה וגו' (&) רבי חזקיה פתח ואמר בהאי קרא דכתיב (משלי יז יז) בכל עת אוהב הרע ואח²¹⁰⁴ הרע ואח²¹⁰⁵ לצרה יולד בכל עת אוהב</p>	<p>עזי וזמרת יה וגו' רבי חזקיה פתח ואמר בפסוק זה שכתוב בכל עת אוהב הרע ואח לצרה יולד בכל עת</p>

²⁰⁹⁶ אדני גימ' ס"ה ועם י"ב אותיות המלוי הו גימ' ע"ז וכן שם ס"ג עם י' אותיות המלוי גימ' ע"ג וד' אותיות הפשוט הרי גימ' ע"ז ג"כ ועי' דף סו ע"ב כי ת"ת דאצילות נק' ו"ו והם גימ' י"ב וכ"א כלול מי' י"ב פעמים ה' הם ס' וכנגדם ס' דת"ת דמלכות וכנגדם ס' פולסי דנורא ביצירה הנק' נער והוא כנגד הת"ת ג"ש (זהר הרקיע).

²⁰⁹⁷ קבלת או"א ויניקתם הנה הוא מהמזלין אשר האו"א כלולים בהם והמזלין הם הדעת עלאה אשר על ידיהם מתייחדים האו"א והם עי"ז תרין ריעין דלא מתפרשין דא מן דא כמ"ש באד"ז רצ ע"ב (וכן הוא בפ' בשלח נ' ע"ב נ"ה ע"א ופ' ויקרא ד' ע"א ס"א ע"ב) (כללים ח"ב קכב ע"א). לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת וכו' הוא לשפע החיות והמזון הוא אשר לא נפסק לעולם (ביאורים ח"ב ע"ג).

²⁰⁹⁸ ח"ג ד ע"א סא ע"ב רצ ע"ב (לש"ו).

²⁰⁹⁹ פי' י"ה הנזכר שהם או"א הם לי לישועה (מ"מ).

²¹⁰⁰ פי' בשביל הארות או"א הנזכר לכך מלכא קדישא שהוא ז"א מושך שפע למלכות ולבי"ע (מ"מ).

²¹⁰¹ יסוד דנוק' (רח"ו). ועי' דע"ה ח"א פ ע"ד.

²¹⁰² פי' גבורה דז"א שהיא אלוה, לוי בן יעקב (מ"מ).

²¹⁰³ פי' ז"א ופליג דז"א שאמר ויהי לי לישועה קאי על י"ה הנזכר (מ"מ).

²¹⁰⁴ ששם הרחמים וטובים לכל עת (אור יקר).

²¹⁰⁵ נקרא אח מצד ז' מדות ושם הדין והיינו טוב לצרה להצלה והיינו אדם שאינו עולה אלא בשבע מדות ולכן יולד לו צרה וינצל ע"י אח, אבל הרע אין לו צרה כלל, ור' יהודה תי' דאהדר יולד לאח ממש, והיינו שהת"ת אח מסתלק אל תוכיות הבינה ויוצא משם מסוד הרחם ויולד להצילו (אור יקר).

ספר שמות

<p>הרע דא קודשא בריך הוא²¹⁰⁶ דכתיב ביה (שם כז י) רעך ורע אביך אל תעזוב</p>	<p>אוהב הרע זה הקדוש ברוך הוא שכתוב בו רעך ורע אביך אל תעזוב.</p>
<p>ואח לצרה יולד (&) בשעתא דיעיקון לך שנאך קודשא בריך הוא מה אמר (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך דישראל אקרין אחים ורעים לקודשא בריך הוא יולד מהו וכי השתא יולד אלא בשעתא דעקתא יולד בעלמא אח יהא לקבלך לשזבא לך מכל אינון דעקין לך</p>	<p>ואח לצרה יולד בשעה שיציקו לך שונאך מה אומר הקדוש ברוך הוא למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך דישראל נקראים אחים ורעים לקב"ה יולד מה זה וכי עכשיו יולד אלא בשעה שנולדת צרה בעולם יהיה אח כנגדך להציל אותך מכל אותם שמציקים לך.</p>
<p>רבי יהודה²¹⁰⁷ אמר יולד דמלכא קדישא יתער בהאי עז לנקמא לך מאומין לינקא לך²³⁸ מאימא²³⁹²¹⁰⁸ בההוא סטרא²¹⁰⁹ כמה דאת אמר עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה לאתערא גבוראן לקבל אומין עכו"ם</p>	<p>רבי יהודה אמר יולד שהמלך הקדוש יתעורר בעז הזה לנקום לך מהאומות להיניק לך מהאם באותו צד כמו שנאמר עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה לעורר גבורות כנגד אומות עובדי כוכבים ומזלות.</p>
<p>רבי ייסא פתח ואמר כמה אית ליה לבר נש לרחמא ליה לקודשא בריך הוא דהא לית ליה פולחנא לקודשא בריך הוא (אלא) כמה רחימותא וכל מאן דרחים ליה ועביד פולחנא ברחימותא קארי ליה קודשא בריך הוא רחימא²¹¹⁰ אי הכי²¹¹¹ במאי אוקימנא הני קראי (&) רעך ורע אביך אל תעזוב וכתוב (משלי כה יז) הוקר רגלך מבית רעך</p>	<p>רבי ייסא פתח ואמר כמה יש לאדם לאהוב את הקדוש ברוך הוא שהרי אין לך עבודה לקדוש ברוך הוא (אלא) כמו אהבה וכל מי שאהב אותו ועושה עבודתו באהבה קורא לו הקדוש ברוך הוא אהוב אם כך במה בארנו פסוקים אלו רעך ורע אביך אל תעזב וכתוב הוקר רגלך מבית רעך.</p>
<p>אלא הא אוקמוה חבריאי האי קרא (בעולות ושלמים והאי בחטאות ואשמות וכתוב וכו')²¹¹²²⁴⁰ בעולות²¹¹³ כתיב השתא רעך²¹¹⁴ ורע אביך אל תעזוב למפלח ליה²¹¹⁵ ולא תדבקא ביה</p>	<p>אלא הרי בארוה החברים פסוק זה בעולות ושלמים וזה בחטאות ואשמות וכתוב עכשיו רעך ורע אביך אל תעזוב לעבוד אותו ולהדבק בו</p>

²¹⁰⁶ שאינו מתרחק מן האדם אפילו רגע וכו', [עי' ח"ג דף ד ע"א] מה בין רעים לדודים, והקב"ה נק' לאדם רע דבק בלי פירוד, כאומרו ואתם הדבקים בה' והיינו מצד אותם הנאחזים בג' ראשונות (אור יקר).

²¹⁰⁷ ר"י פליג על רבי חזקיה דלעיל שפירש יולד קאי על הצרה, ור"י מפרש יולד קאי על הקב"ה וה"ק ואח שהוא הקב"ה בעת צרה יולד דהיינו יתעורר להנקם מהאויבים (מ"מ).

²¹⁰⁸ בינה, ור' יהודה מפרש ויהי לי כשיורד מעזי שהיא אימא עילאה לישועה כדפי' ר' יצחק (אור יקר).

²¹⁰⁹ דהיינו חכמה כדפי', וצריכים ב' מדות, הא' רחמים, הב', דין דהיינו חכמה ובינה, כדי שהדין יהיה בשנאייהון דישראל (אור יקר).

²¹¹⁰ היינו מצד החכמה אוהב, ומשם נהירו דחסד (אור יקר).

²¹¹¹ שאתה אומר שיהיה אוהב להקב"ה ולא רע והכתוב אומר רעך ורע אביך מורה שיהיה רע להקב"ה ויש פסוק אחר שאומר הוקר רגלך מבית רעך ולכאורה קשיא אומרו אל תעזוב וכתוב הוקר (אור יקר).

²¹¹² ר"ל בהם הוקר רגלך אבל בעולות אל תעזוב וכו' (מ"מ).

²¹¹³ ירצה בעולות הבאים על חטא הוקר רגלך שאל תחטא ותצטרך להביא עולות אמנם לכולהו פי' קארי ליה רע ולפי זה כתיב השתא רעך ורע אביך אל תעזוב שהכוונה העיקר הוא להיות אוהב דהיינו העבודה השלימה, אמנם פחות רעך ורע אביך לא תפחות "מלמפלח ליה" (אור יקר).

²¹¹⁴ פי' עכשיו אנו מתרצים תירוץ אחר (מ"מ).

²¹¹⁵ ובעזיבה נקט רע שלא יפחות מעבודה זו (אור יקר).

ספר שמות

<p>ולמעבד פקודיו אל תעזוב ודא²¹¹⁶ והא דאתמר הוקר רגלך מבית רעך כלומר הוקר יצרך²¹¹⁷ דלא ירתח²¹¹⁸ לקבלך ולא ישלוט בך ולא תעביד הרהורא אחרא מבית רעך מאן בית רעך דא נשמתא קדישא²¹¹⁹ דאעיל²¹²⁰ בך רעך ויהבה בנך</p>	<p>ולעשות מצוותיו אל תעזוב ודאי וזה שנאמר הוקר רגלך מבית רעך כלומר הוקר יצרך שלא ירתח כנגדך ולא ישלוט בך ולא תעשה הרהור אחר מבית רעך מי זה בית רעך זו הנשמה הקדושה שהכניס בך רעך ונתן אותה בתוכך.</p>
<p>ועל דא פולחנא דקודשא בריך הוא לרחמא ליה בכלא כמה דכתיב (דברים ו ה) ואהבת את יהוה אלהיך (&) זה אלי ואנוהו דכל ישראל חמו על ימא מה דלא חמא יהוקאל נביאה ואפילו אינון עוברי דבמעיי אמהון הוו חמאן ומשבחן לקודשא בריך הוא וכלהו הוו אמרין (&) זה אלי ואנוהו אלהי אבי²¹²¹ וארוממנהו²¹²² כמה דאת אמר אלהי אברהם²¹²³</p>	<p>ועל זה עבודת הקדוש ברוך הוא לאהוב אותו בכל כמו שכתוב ואהבת את ה' אלהיך זה אלי ואנוהו שכל ישראל ראו על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא ואפילו אותם העוברים שבמעיי אמם היו רואים ומשבחים את הקדוש ברוך הוא וכולם היו אומרים זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו כמו שנאמר אלהי אברהם.</p>
<p>אמר רבי יוסי אי הכי אמאי וארוממנהו דהא אלהי אברהם לעילא הוא אמר ליה אפילו הכי²¹²⁴ אצטריך וכלא חד מלה וארוממנהו בכלא לאכללא מאן דידע ליחדא שמא קדישא רבא דהא הוא פלחנא עלאה דקודשא בריך הוא</p>	<p>אמר רבי יוסי אם כן למה וארוממנהו שהרי אלהי אברהם הוא למעלה אמר לו אפילו כן צריך והכל דבר אחד וארוממנהו בכל לכלול מי שידע ליחד את השם הקדוש הגדול שהרי זוהי עבודה עליונה של הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>רבי יהודה הוה יתיב קמיה דרבי שמעון והוה קארי כתיב (ישעיה נב ח) קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו קול צופיך מאן אינון צופיך אלא אלין אינון דמצפאן אימתי ירחם קודשא בריך הוא למבני ביתיה נשאו קול ישאו קול מבעי ליה מאי נשאו קול אלא כל בר נש דבכי וארים קליה על חרבן ביתיה דקודשא בריך הוא זכי למה דכתיב לבתר (&) יחדיו ירננו וזכי למחמי ליה בישובא בחדוותא</p>	<p>רבי יהודה היה יושב לפני רבי שמעון והוא קורא כתוב קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו קול צופיך מי הם צופיך אלא אלה הם שמצפים מתי ירחם הקדוש ברוך הוא לבנות את ביתו נשאו קול היה צריך להיות ישאו קול מה זה נשאו קול אלא כל אדם שבוכה ומרים קולו על חרבן ביתו של הקדוש ברוך הוא זוכה למה שכתוב אחר כך יחדיו ירננו וזוכה לראותו מישב בשמחה.</p>

²¹¹⁶ והוקר רגליך ג"כ נפרש אותו (אור יקר).

²¹¹⁷ והוא רגליך סבתך לחטא או רגליך שהוא בחי' אחרונה שבאדם רגל לנפש רוח ונשמה (אור יקר).

²¹¹⁸ דריש רגלך לשון מרגל שהוא יצר הרע (רח"ו).

²¹¹⁹ שבה שוכן הקב"ה באדם או ירצה בית רעך הוא כמו מבית ומחוץ הכניסה הקב"ה רעך בה (אור יקר).

²¹²⁰ אמנם עיקר העבודה היא לרחמא ליה וכו' (אור יקר).

²¹²¹ אהדר לכל ישראל, א"כ הוה לי' למימר אלהי אבותי, להכי קאמר דהיינו אלהי אבי (אור יקר).

²¹²² הוא סוד רום בחכמה ואלהי אבי בחמכה, אם כן לא שייך לארוממנהו דהא אלהי אברהם לעילא הוא (אור יקר).

²¹²³ שהוא חכמה שעל החסד אלהי אבותי בינה והם עלו למעלה לכך אמר אלהי אבי (אור יקר). פי' אבא שהוא אלוה של החסד, דהא אלהי אברהם לעילא הוא פי' ואינו צריך הרמה (מ"מ).

²¹²⁴ עם היות שהחכמה היא למעלה עכ"ז צריכה היא להקשר בכתר שכל הספירות צריכות להקשר במקור' העליון (אור יקר). פי' גם אבא צריך הרמה להעלותו לא"א (מ"מ).

ספר שמות

<p>בשוב יהו"ה ציון (&) (א"ל)²⁴¹ בשוב יהו"ה אל ציון מבעי ליה מאי בשוב יהו"ה ציון אלא בשוב יהו"ה ציון ודאי תא חזי בשעתא דאתהריב ירושלם לתתא וכנסת ישראל אתתרכת סליק מלכא קדישא לציין²¹²⁵ ואנגיד ליה לקבליה בגין דכנסת ישראל אתתרכת (השתא דאתגליא כנסת ישראל סליק ליה לגביה)²⁴² וכד תתהדר כנסת ישראל לאתרה כדין יתוב מלכא קדישא לציין לאתריה לאזדונא חד בחד ודא הוא בשוב יהו"ה ציון וכדין זמינין ישראל למימר (&) זה אלי ואנוהו וכתיב (&) זה יהו"ה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו בישועתו ודאי</p>	<p>בשוב ה' ציון (א"ל) היה צריך להיות בשוב ה' אל ציון מה זה בשוב ה' ציון אלא בשוב ה' ציון ודאי בא וראה בשעה שחרבה ירושלים למטה וכנסת ישראל גרשה עלה המלך הקדוש לציין ונאנח כנגדו משום שכנסת ישראל גרשה (עתה שנתגלתה כנסת ישראל מעלה אותה אליו) וכשתחזור כנסת ישראל למקומה אז ישוב המלך הקדוש לציין למקומו להזדווג אחד באחד וזהו בשוב ה' ציון ואז עתידים ישראל לומר זה אלי ואנוהו וכתוב זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו בישועתו ודאי.</p>
<p>יהו"ה איש מלחמה יהו"ה שמו (&) רבי אבא פתח (במדבר כא יד) על כן יאמר בספר מלחמות יהו"ה את והב בסופה ואת הנחלים ארנון כמה אית לן לאסתכלא בפתגמי אורייתא²¹²⁶ כמה אית לן לעיינא בכל מלאה²¹²⁷ דלית לך מלה באורייתא דלא אתרמיזא בשמא קדישא עלאה²¹²⁸ ולית לך מלה באורייתא דלית בה כמה רזין²¹²⁹ כמה טעמיין²¹³⁰ כמה שרשיין²¹³¹ כמה ענפיין²¹³²</p>	<p>ה' איש מלחמה ה' שמו רבי אבא פתח על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה ואת הנחלים ארנון כמה יש לנו להסתכל בדברי התורה כמה יש לנו לעיין בכל דבריה שאין לך דבר בתורה שלא נרמז בשם הקדוש העליון ואין לך דבר בתורה שאין בו כמה סודות כמה טעמים כמה שרשים כמה ענפים</p>
<p>נ/א</p>	
<p>הכא אית לאסתכלא (&) על כן יאמר בספר מלחמות יהו"ה וכי ספר מלחמות יהו"ה אן הוא אלא הכי אתערורי חברייה כל מאן דאגח קרבא באורייתא זכי לאסגאה שלמא בסוף מלוי כל קרבין דעלמא קטטה וחרבנא וכל קרבין דאורייתא שלמא ורחימותא²⁴³ דא הוא דכתיב על כן יאמר בספר מלחמות יהו"ה את והב בסופה כלומר אהבה בסופה דלית לך אהבה</p>	<p>כאן יש להתבונן על כן יאמר בספר מלחמות ה' וכי ספר מלחמות ה' היכן הוא אלא כאן התעוררו החברים שכל מי שלוחם קרב בתורה זוכה להרבות שלום בסוף דבריו כל הקרבות שבעולם קטטה וחרבן וכל הקרבות של התורה שלום ואהבה זהו שכתוב על כן יאמר בספר מלחמות ה' ואת והב בסופה כלומר אהבה בסופה שאין</p>

²¹²⁵ כתב הרמ"ק שכאן קורא ליסוד ציון, וכמ"ש בזהר של המד"ל. ולעד"נ שאין הכרח לזה אלא יש לפרשו ככל המקומות שהוא יסוד הנוקבא שהוא מצויין בהוא רוחא דשביק בה בעלה, ובעת החורבן נסתלק אותו רוח ממנה ונסתם יסודה, ולכן נקראת בתולה, וצריכה להצטיין מידי פעם בפעם ברוח חדשה כנזכר בדרוש קריאת שמע שעל המטה, עיין בזהר ויקרא דף ל"א. זהו הנלע"ד בכללות המאמר, אמנם פרטותיו צריכין באור, מהו ואנגיד ליה לקבליה, ומה ענין כל אומרו השתא דאתגליא, ומה לשון השתא, ולמה בתחילה אמר לקבליה ואחר כך לגביה (רמ"ז). ופי' שיסוד נכלל בת"ת ואינו מזדווג עם המלכות (מ"מ).
²¹²⁶ בכלל דרושיה (אור יקר).
²¹²⁷ פרטי תיבותיה (אור יקר).
²¹²⁸ פנים לה במלכות פנים לה בת"ת פנים לה בבינה פנים לה בחכמה, וז"ש כמה רזין מצד היסוד סו"ד ר"ז (אור יקר).
²¹²⁹ ד' בחי' אלו כנגד נרנ"ח אבל יחידה נעלמת בסוד קוץ הי' ולא נזכר א"נ הם כנגד פרד"ס (מ"מ).
²¹³⁰ מצד הת"ת שבו ב' טעמי מימין ומשמאל (אור יקר).
²¹³¹ מצד הבינה (אור יקר).
²¹³² בחכמה או במלכות למטה (אור יקר).

ספר שמות

ושלמא בר מהאי	לך אהבה ושלום פרט לזה.
<p>תו קשיא באתריה על כן יאמר בספר מלחמות יהוה בתורת מלחמות יהוה מבעי ליה מאי בספר אלא רזא עלאה הוא אתר אית ליה לקודשא בריך הוא²¹³³ דאקרי ספר²⁴⁴ (נ"א ומספר) כמה דאת אמר (ישעיה ל"ד מז) דרשו מעל ספר יהוה וקראו דכל חילין וגבורין דעביד קודשא בריך הוא בההוא ספר תליין ומתמן נפקין את והב בסופה</p>	<p>עוד קשה במקומו על כן יאמר בספר מלחמת ה' היה צריך להיות בתורת מלחמות ה' מהו בספר אלא סוד עליון הוא מקום יש לקדוש ברוך הוא שנקרא ספר (ומספר) כמו שנאמר דרשו מעל ספר ה' וקראו שכל הכחות והגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא תלויים באותו ספר, ומשם יוצאים את והב בסופה.</p>
<p>מאן והב אלא כל אינון חילין וכל אינון גבוראן דעביד קודשא בריך הוא בההוא ספר תליין (נ"א ומתמן נפקין את והב בסופה וביה)²⁴⁵ וכד²⁴⁶ אנה קודשא בריך הוא קרבוני בחד אתר דאיהו בסופה דדרגין ואקרי והב²¹³⁴ כמה דאת אמר (משלי ל מז) לעלוקה שתי בנות הב הב בסופה בסוף דרגין אשתכה בסופה ים סוף אתקרי ים דאיהו סוף לכל דרגין²¹³⁵</p>	<p>מיהו והב אלא כל אלה כחות וכל אותם גבורות שהקב"ה עשה תלויים באותו ספר (ומשם יוצאים את והב בסופה ובו) וכשהקדוש ברוך הוא לוחם את קרבותיו במקום אחד שהוא בסוף הדרגות ונקרא והב כמו שנאמר לעלוקה שתי בנות הב הב בסופה נמצא בסוף הדרגות בסופה נקראת ים סוף ים שהוא סוף הדרגות.</p>

²¹³³ פי' מלכות (מ"מ).

²¹³⁴ פי' המלכות נקראת בשמות אלו "בסופא" לפי שהיא סוף הספירות ונק' והב בשביל הגבורות שבה ומאמר זה פי' אותו הארז"ל ואע"פ שהוא ארוך בשביל רובי התועליות שבו נעתיקנו כי כמה מאמרי הזהר יתבארו בהקדמה זו, וז"ל: הנה בק"ש נכנסו מוחין דר"ק דאימא ואז מתגלים הארת הגבורות מיסוד דאימא ומתפשטים בז"א כנוודע אע"פ שלא נכנסו עדיין ג' פרקין קדמאין דאימא עכ"ז ממקומם מאירים ויורדים תוך ז"א ובברכת אבות נכנסו ג' פרקין קדמאין דאימא וג' פרקין תתאים דאבא בבת א' והנה הארת הגבורות הוא שירדו תחילה אך הגבורות עצמן דאימא שצריכים לירד ברחל לצורכה כנוודע עדיין לא ירדו מפחד הקל"י שלא יתאחזו בהם כשירדו בגבול רחל לבנותה ואע"פ שנכנסו ג' פרקין תתאין דאבא עכ"ז לא יספיקו למנוע יניקת הקל"י מהגבורות התקיפין אלו דאימא כי אין כח בג' פרקין תתאין דאבא הנשאר למעלה בראש ז"א לבטל הקל"י למטה במקום רחל ולכן כיון שאינם יכולים לירד למטה למקומם נשארים למעלה ברישא דז"א עליו ולא נכנסו בז"א והנה צריכים אלו הגבורות לירד למטה לתקון רחל ויש להם פחד לירד לכן מה עושים חוזרים אל חו"ג דאימא ומצטרפים עם ה' גבורות דיסוד אבא ועולים אלו העשרה בסוד מ"ן עד מקום אר"א ועושים זווג שני דאר"א ומוציאים ה"ג דאבא וה"ג דאימא שהם עשרה ונוודע כי הקדושה עושה רושם תמיד וא"כ ל' גבורות הם כי עשרה הם הראשונות ונשאר רשימו שלהם טרם עלותם אח"כ עלו בסוד מ"ן הרי עשרים, אח"כ ירדו בסוד זווג הרי עשרה אחרות הם ל' גבורות ואחר הזווג הב' הזה שבאו עשרה אחרות נתערבו עם הראשונות ונתבסמו יחד ואין פחד אז מהחיצנים ואז ירדו בז"א עד רחל ובנו פרצופה וסוד זה הוא מ"ש הזהר בפ' בשלח דף נו ואת הנחלים כו' כי זווגא עילאה הב' של אר"א נק' ארנון אשר על ידו נתקנה רחל שהיא מואב וז"ס כי ארנון גבול מואב כי כל גבולה ופרצופה ע"י הגבורות וכמ"ש את והב בסופא כמד"א לעלוקה ב' בנות הב הב, בסופה ים סוף והיא רחל אשר שם הגבורות ואחרי אומרו ארנון זווג עלאה אמר ובדא משתרשין שרשין לאושטא קרבוני וכו' והענין כי על ידי נחלים אלו שהם ה"ג דאבא וה"ג דאימא והם הנחלים שבב' יסודו הנק' גם הם נחלים ואלו יוצאים מזווג ב' דאר"א הנק' ארנון וע"י נתקנה מואב וירדו בה השלשים גבורות וז"ס את והב בסופה הם הגבורות היורדות שם ושם ארנ"ן חסר ו' גימ' ש' והם סוד ל' גבורות הנזכרות כל א' כלולה מעשר הם ש' ואלו הם הנחלים היורדים מארנון עילאה אל מואב שהיא רחל, וז"ס על כן יאמרו המושלים הם אר"א השולטים העליונים בואו חשבון פי' אומרים לה"ג הראשונות בואו בסוד זווג וביאה עליונה של אר"א בסוד מ"ן אל אבא מחשבה עלאה וז"ס בואו חשבון וע"י ז' תבנה ותכונן עיר סיחון שהיא רחל כנז"ל כי אש יצאה מחשבון הם הל' גבורות כל א' כלולה מעשר הם אש עם הכולל כי כולם דינים ואש זו יצא המחשבון מחשבה עילאה כי מזווג הב' הנק' ארנון יצאה האש הזו ואחר שנכנסו ברחל שהי' עיר סיחון אז יצאה להבה מקרית סיחון ואכלה ער מואב הם הקל"י הנק' ערוה הנאחזות במלכות הנק' מואב וכולם בעלי רמות בעלי רמות ופסילים בגבור' היוצאים מארנון עילאה, ונחזור לענין וכו' (מ"מ).

²¹³⁵ לעיל נ ע"א ולקמן רכו סע"א (לש"ו).

ספר שמות

<p>ואת הנחלים ארנון ועם נחלייא דאשתכחו ואתנגידו לגביה מההוא אתר עלאה דאקרי ארנון²¹³⁶ מאי ארנון זונא עלאה דחביבותא דלא מתפרשאן לעלמין כמה דאת אמר (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן ובדא משתרשן שרשוי ואתרביאו ענפיה לאושטא קרבי בכל אתר לאושטא חילין וגבוראן ולא תחזאה שולטנא רבא ויקירא דכלא</p>	<p>ואת הנחלים ארנון ועם הנחלים שנמצאו ונמשכו לו מאותו מקום עליון שנקרא ארנון מהו ארנון זווג עליון של חביבות שלא נפרדים לעולמים כמו שנאמר ונהר יצא מעדן ובה נשרשים שרשיו ומתרבים ענפיו להושיט קרבותיו בכל מקום להושיט כחות וגבורות ולהראות שלטון גדול ונכבד של הכל.</p>
<p>תא הוי כד מתערין גבוראן וקרביין דקודשא בריך הוא כמה גרדיני טהירין מתערין לכל עיבר כדין שנגן רומחין וסייפין ומתערין גבוראן וימא אתרגישת וגלגלוי סלקין ונחתין וארביין דאזלין ושאטן בימא לכל עיבר מסתלקין שנגא קרבא (נ"א חרבא) באבני בלסטראות מארי דרומחין וסייפין כדין (תהלים מה ו) חציך שנונים (נ"א מתערין לאושטא קרביין בכל אתר ולאושטא חילין וגבוראן לכל עיבר כדין ימא אתרגישת וגלגלוי סלקין וארביין דאזלין ושאטין נחתין וסלקין וזעפא אשתכח כדין מתערין מגיחי קרבא באבני בלסטראין מארי דרומחין וסייפין גירין וקשתין כמה דאת אמר חציך שנונים) וקודשא בריך הוא אתתקיף בחילוי לאתערא קרבא ווי לאינון דמלכא קדישא יתער עליהו קרבא כדין כתיב (&) יהו"ה איש מלחמה</p>	<p>בא וראה כשמתעוררות הגבורות והקרבות של הקדוש ברוך הוא כמה בעליו²¹³⁷ דין מתעוררים לכל צד ואז רומחים חרבות ושנונים ומעוררים גבורות והים מתרגש וגליו עולים ויורדים והאניות שהולכות ושטות בים מסתלקות לכל צד קרב (חרב) שנון באבני בלסטראות בעלי רומחים וחרבות אז "חציך שנונים" (מתעוררים להושיט קרבות בכל מקום ולהושיט כחות וגבורות לכל צד ואז הים מתרגש וגליו עולים והאניות שהולכות ושטות יורדות ועולות והזעף נמצא ואז מתעוררים לוחמי הקרב באבני בליסטראות בעלי רומחים וחרבות חצים וקשתות כמו שנאמר חציך שנונים) והקדוש ברוך הוא מתחזק בכחו לעורר קרב או לאותם שהמלך הקדוש יעורר עליהם קרב אז כתוב ה' איש מלחמה.</p>
<p>ומהכא ומאינון אתוון ומהאי קרא נפקין טורי קרבא לאינון חייביא לאילין מארי דבבו דחבו לקודשא בריך הוא ואתוון אתגליין לאינון מארי קשוט והא אתפרשן מלין והא אתמר</p>	<p>ומכאן ומאותן אותיות ומפסוק זה יוצאים הרי קרבות לאותם רשעים לאותם בעלי מריבה שחטאו לקדוש ברוך הוא והאותיות מתגלות לאותם בעלי אמת והרי הדברים התפרשו והרי נתבאר.</p>
<p>יהו"ה איש מלחמה יהו"ה שמו כיון דכתיב יהו"ה איש מלחמה לא ידענא דיהו"ה שמו אלא כמה דכתיב (בראשית יט כד) ויהו"ה המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יהו"ה מן השמים וכלא בהאי ספר תליין כמה דאת אמר (איוב כ כז) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו (ועל דא)</p>	<p>ה' איש מלחמה ה' שמו כיון שכתוב ה' איש מלחמה לא ידענו שה' שמו אלא כמו שכתוב וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים והכל תלוי בספר הזה כנאמר יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו (ועל זה).</p>
<p>תא הוי בשעתא דקודשא בריך הוא אתער קרבא בעלמא עלאי ותתאי אתעקרו מאתריהו</p>	<p>בא וראה בשעה שהקדוש ברוך הוא מעורר קרב בעולם נעקרים ממקומם עליונים ותחתונים כמו שבארנו זהו</p>

²¹³⁶ עי' דרוש עמון ומואב [שעה"פ וירא] (זהר הרקיע).

²¹³⁷

ספר שמות

<p>כמה דאוקימנא הדא הוא דכתיב (&) מרכבות פרעה וחילו ירה בים ולעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא ללחום קרב עליון וחזק בעמים כדי לכבד את שמו זהו שכתוב ויצא ה' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב וכתוב והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי וגו' (מרכבות פרעה וחילו ירה בים כאשר יעורר הקדוש ברוך הוא קרב אז (ישברו) יתעוררו דרגות עליונות ודרגות תחתונות שלמטה ואז מרכבות פרעה וחילו ירה בים).</p>	<p>כמה דאוקימנא הדא הוא דכתיב (&) מרכבות פרעה וחילו ירה בים ולזמנא דאתי זמין קודשא בריך הוא לאגהא קרבא עלאה ותקיפא בעממיא בגין לאוקרא שמיה הדא הוא דכתיב (זכריה יד ג) ויצא יהוה ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב וכתוב (יחזקאל לח כג) והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי וגו' (מרכבות פרעה וחילו ירה בים כד אתער קודשא בריך הוא קרבא כדין (ס"א אתברו) אתערו דרגין עלאין ודרגין תתאין דלתתא וכדין מרכבות פרעה וחילו ירה בים)</p>
<p>רבי יהודה פתח ואמר (תהלים עז יז) ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו וגו' בשעתא דעברו ישראל ית ימא אמר קודשא בריך הוא למלאכא די ממנא על ימא פליג מימך אמר ליה למה אמר ליה בגין דבני יעברון בגווך אמר ליה פורקנא מסקא דקינטא קשוט מאי שנא אלין מאלין</p>	<p>רבי יהודה פתח ואמר ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו וגו' בשעה שעברו ישראל את הים אמר הקדוש ברוך הוא למלאך הממונה על הים חלק מימך אמר לו למה אמר לו כדי שבני יעברו בתוכך אמר לו מדת הגאולה²¹³⁸ היא אמת אבל מה שונים אלה מאלה.</p>
<p>אמר ליה על תנאי דא עבדית לימא כד בראתי עלמא מה עביד קודשא בריך הוא אתער גבורתא דיליה ואתקמטו מיא הדא הוא דכתיב (&) ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו אמר ליה קודשא בריך הוא קטול כל אינון אוכלוסין לבתר ארמי לון לבר לבתר חפי ימא עליהו הדא הוא דכתיב (&) מרכבות פרעה וחילו ירה בים</p>	<p>אמר לו על תנאי זה עשיתי את הים כשבראתי את העולם מה עשה הקדוש ברוך הוא עורר את גבורתו ונקמטו המים זהו שכתוב ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו אמר לו הקדוש ברוך הוא הרג את כל האוכלוסים הללו ואחר כך זרק אותם החוצה אחר כך כסה הים עליהם זהו שכתוב מרכבות פרעה וחילו ירה בים.</p>
<p>אמר רבי אלעזר פוק חמי כמה רתיכין עבד קודשא בריך הוא לעילא כמה אכלוסין כמה חיילין וכלהו</p>	<p>אמר רבי אלעזר צא ראה כמה מרכבות עשה הקדוש ברוך הוא למעלה כמה אוכלוסים כמה חיילות וכולם</p>
<p>נו/ב</p>	
<p>קשירין אלין באלין (והא אוליפנא) כלהו רתיכין אלין לאלין דרגין על דרגין ומסטרס דשמאלא מתערין רתיכין (נ"א דלא)²⁴⁷ קדישין שליטין וכלהו דרגין ידיען לעילא</p>	<p>קשורים אלו באלו (והרי למדנו) כל המרכבות אלו לאלו דרגות על דרגות ומצד השמאל מתעוררות מרכבות (שלא) קדושות ששולטות וכולן דרגות ידועות למעלה.</p>
<p>והא אתערנא בבכור פרעה דהוא דרגא חד דקטל קודשא בריך הוא (דרגא דיליה נ"א חיליה)²⁴⁸ ותבר ליה משלשוליה תקיפא (והרגא דיליה) תחות שולטניה כמה רתיכין וכמה חיילין דקוזמיטין מסטר שמאלא מנהון אחידן באתר עלאה²¹⁴² דשולטנותא דלהון ומנהון אחידן</p>	<p>והרי בארנו²¹³⁹ בבכור פרעה שהוא דרגה אחת שהרג הקדוש ברוך הוא (דרגה שלו נ"א כחוחילותיו) ושבר אותן משולשלתו החזקה (והדרגתו) תחת שלטונו כמה מרכבות וכמה חיילות של גבורים²¹⁴⁰ מצד השמאל</p>

2138

2139

2140

ספר שמות

<p>במלכותא דלעילא²¹⁴³ מנהון אחידן בתר ארבע כרסוון²¹⁴⁴ (ס"א חיון) (נ"א דחיי) כמה דאתמר</p>	<p>מהם אחוזים במקום עליון של השלטון שלהם ומהם אחוזים במלכות שלמעלה מהם אחוזים אחר ארבעה כסאות (החיות) (רחים²¹⁴¹) כמו שנאמר.</p>
<p>וכלהו אתמסרו בידיה בדינא דמלכותא דאקרי ימא רבא לתברא לון מדרגיהון וכד אינון אתברו לעילא כל אינון דלתתא אתברו ואתאבדו בימא תתאה הדא הוא דכתיב (&) מרכבות פרעה וחילו ירה בים בים סתם</p>	<p>וכלם נמסרו בידו בדין המלכות שנקראת הים הגדול לשבור אותם מדרגתם וכשהם נשברים למעלה כל אותם שלמטה נשברים ונאבדים בים התחתון זהו שכתוב מרכבות פרעה וחילו ירה בים בים סתם.</p>
<p>ומבחר שלישי טבעו בים סוף ומבחר שלישי הא אתמר²⁴⁹ (&) ושלישים²¹⁴⁵ על כלו כלהו דרגין תרין וחד אלין על אלין כגוונא עלאה הכי אתעבידו וכלהו אתמסרו בידיה לאתברא משולטניהון אלין ואלין</p>	<p>ומבחר שלישי טבעו בים סוף ומבחר שלישי הרי נתבאר ושלישים על כלו כל הדרגות שנים ואחד אלה על אלה כדוגמא עליון כך נעשו וכולם נמסרו בידיה להשבר משלטונם אלה ואלה.</p>
<p>תא חזי הא אתמר דכלהו עשר מחאן דעבד קודשא בריך הוא במצרים כלא הוה ידא הדא דשמאלא אכליל בימינא דעשר אצבען כלילן דא בדא²¹⁴⁷ לקבל עשר אמירן²¹⁴⁸ דקודשא בריך הוא אתקרי בהו לבתר לקבליה דכלא האי דימא תקיף²¹⁴⁹ ורב ושליטא כמה דאת אמר (ישעיה ח כג) והאחרון הכביד הדא הוא דכתיב (&) מרכבות פרעה וחילו ירה בים וגו' ולזמנא דאתי זמין קודשא בריך הוא לקמלא אכלוסין וקונטרנמין וקונטרסין וקלטירולסין דאדום הדא הוא דכתיב (שם סג א) מי זה בא מאדום חמוץ בנדים מבצרה</p>	<p>בא וראה הרי נתבאר שכל עשר המכות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים הכל היה יד אחת שהשמאל כלולה בימין שעשר האצבעות כלולות זו בזו כנגד עשר אמירות שהקדוש ברוך הוא נקרא בהם אחר כך כנגדו של הכל זה של הים חזק וגדול ושולט כמו שנאמר והאחרון הכביד זהו שכתוב מרכבות פרעה וחילו ירה בים וגו' ולעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא להרוג אוכלוסים וקונטרנטיין²¹⁴⁶ וקונטרסין וקלטירולסין של אדום זהו שכתוב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה.</p>
<p>מרכבת פרעה וחילו ירה בים רבי יצחק פתח (ירמיה י יג) לקול תתו המון מים בשמים ויעלה נשיאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה ויוצא רוח מאוצרותיו הא תנינן שבעה רקיעין עבד קודשא בריך הוא²¹⁵⁰ ובכל רקיעא ורקיעא</p>	<p>מרכבות פרעה וחילו ירה בים רבי יצחק פתח לקול תתו המון מים בשמים ויעלה נשיאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה ויוצא רוח מאוצרותיו הרי שנינו שבעה רקיעים</p>

²¹⁴² פי' ז"א (מ"מ).

²¹⁴¹

²¹⁴³ פי' בנוק' (מ"מ).

²¹⁴⁴ ארגמ"ן (מ"מ).

²¹⁴⁵ כתב הרב מבחר שלישי הם חב"ד דקלי' שחג"ת הם ג' וכן נה"י וחב"ד הם מבחר שלישי (מ"מ).

²¹⁴⁶

²¹⁴⁷ פי' מלכות הכתה בעשר ספירות שלה לס"א (מ"מ).

²¹⁴⁸ פי' עשר ספירות דז"א (מ"מ).

²¹⁴⁹ דקריעת ים סוף היה על ידי עתיקא (רח"ו).

²¹⁵⁰ אל ישתומם המעיין שלא נעלם מר' אלעזר מזל קבוע וגלגל חוזר, ולא נעלם ממנו שאין בשבעה רקיעים אלא שבעה כוכבי לכת, ואין העסק זה בגלגלים שאלו כולם נכללים בב' רקיעים: הא' יומי והוא מכניס שחרית ומוציא ערבית, וכן רקיע ב' בו חמה ולבנה כוכבים ומזלות וכל ט' רקיעים מנה ריש לקיש בחגיגה ברקיעים שנים, ולא נעלם מעינים שיש מהלך ללבנה בפני עצמה

ספר שמות

<p>עשה הקדוש ברוך הוא ובכל רקיע ורקיע כוכבים קבועים ורצים בכל רקיע ורקיע ומעל כולם ערבות.</p>	<p>ככבין קביעין ורהטין בכל רקיעא ורקיעא ולעילא מכלהו ערבות</p>
<p>וכל רקיע ורקיע הלוכו מאתים שנה ורומו חמש מאות שנה ובין רקיע לרקיע חמש מאות שנה והערבות הזה הלוכו בארכו אלף וחמש מאות שנה ורחבו אלף וחמש מאות שנה ומזיוו מאירים כל אותם רקיעים.</p>	<p>וכל רקיעא ורקיעא²¹⁵¹ בהלוכו מאתן שנין ורומיה חמש מאה שנין²¹⁵² ובין רקיעא ורקיעא חמש מאה שנין והאי ערבות הלוכו באורכיה אלף וחמש מאה שנין ופותיה אלף וחמש מאה²¹⁵³ שנין ומזיוא דיליה נהרין כל אינון רקיעין</p>
<p>והרי שנינו מעל לערבות רקיע החיות הפרסות של החיות הקדושות ורומם ככולם מעליהם קרסלי החיות ככולם שוקי החיות ככולם ארכבי החיות ככולם ירכי החיות ככולם עגבי החיות ככולם וגוף החיות ככולם כנפיהם ככולם והצואר שלהם ככולם ראשי החיות ככולם מה זה כמו כולם כנגד כולם.</p>	<p>והא תנינן לעילא מערבות²¹⁵⁴ רקיע דחיות פרסות דחיות קדישין ורומהון ככלהו לעילא מנהון קרסולין דחיות ככלהו שוקי דחיות ככלהו ארכובין דחיות ככלהו ירכין דחיות ככלהו עגבי דחיות ככלהו ונופא דחיות ככלהו גדפיהו ככלהו וצואריהו ככלהו ראשי דחיות ככלהו מאי ככלהו כקבלי כלהו</p>
<p>וכל אבר ואבר שבחיות כנגד שבעה תהומות וכנגד שבעה היכלות וכנגד מן הארץ לרקיע וכנגד מרקיע לרקיע והשיעור של כולם ורומם אחד</p>	<p>וכל שייפא ושייפא דבחיות לקבל שבעה תהומין ולקבל שבעה היכלין ולקבל מארעא לרקיע ולקבל מרקיע לרקיע ושיעורא דכלהו ורומהון חד מעשרין וחמשה אלפי²¹⁵⁵ חולקין</p>

ולחמה בפני עצמה, ולמי סוד העיבור תקופות ומולדות אם לא לחכמי ישראל אמנם רקיעים אלו הם רוחניים וכו' (אור יקר).

²¹⁵¹ המד"ל תמה דאיך יהיה הילוכו של עליון שוה לשל התחתון. ולא שת לבו שכל מדות אלו הם בסוד המדות וכדפירש הרמ"ק לפי דרכו, דמאתן הם בסוד י"ס ממעלה למטה וי' ממטה למעלה כל אחת כלולה מעשר וכו'. ולפי דרכי האר"י זלה"ה דהכל בסוד השמות, שידוע שכל גבול הוא מכח הדין, והנה שם אלקי"ם בריבוע הוא ר' ובמילוי יודין וההין ת"ק, וגם מילוי שד"י וה' פעמים שם אלקי"ם יודין הם אל"ף ת"ק (רמ"ז).

²¹⁵² פי' עובי הרקיע (מ"מ).

²¹⁵³ לפי שכלול בו ג' רקיעים כל א' ת"ק (רח"ו), ולפי זה רקיע ערבות אורכיה ת"ק שנין אבל הרקיעים האחרים הם מאתן שנין ולפי שכולל ג' רקיעים של ת"ק הם אלף ות"ק (מ"מ).

²¹⁵⁴ פי' הוא המסך שבין עשייה ליצירה שהחיות הם ביצירה וכן מ"ש לקמן רקיע לעיל מקרני החיות הוא המסך שבין יצירה לבריאה (מ"מ).

²¹⁵⁵ משיעור הנז' במקום אחר שהוא רל"ו אלפים רבוא רבבות פרסאות לחשבון הזה יהיה שיעור זה כ"ה אלפים מן הרל"ו (רח"ו), והובא בפרק ב' מפרקי היכלות, ז"ל: כל פרסה ופרסה של הקב"ה אלפים באמה והאמה שלו ד' זרתות וזרת שלו מסוף העולם ועד סופו שנאמר מי מדד בשעלו מים, וז"ל הרב (ע"ח שער מ"ד פרק ז): שם יוד הי וו הי גימטריא רל"ו והוא שיעור קומתו של יוצר בראשית והוא רל"ו אלפים רבבות פרסאות כמנין גדול אדונינו ורב כח, זה כתבתי מעת ששמעתי, ואח"כ עיינתי בו, כי שם הנ"ל ברבוע הפשוט והמלא הם גימטריא ע"ב קס"ד כזה י יה יהו יהו"ה יוד יוד הי וו הי גימטריא רל"ו והוא בחי' נשמות המקיפין בז"א דז"א דעשייה. הנה מבואר מ"ש הזהר משיעורא שקב"ה דהיינו רל"ו וכו', אין הכוונה על א"ס ב"ה כי אין לו שיעור ולא גבול חלילה וחס אלא הכוונה על שם זה שהוא נשמת המקיפים דז"א דעשייה ושיעורו רל"ו אלפים וכו' והחיות הם חלק משיעור הנזכר כי החיות הם מלאכים אבל שם זה הוא אלהות שהוא נשמה למקיפים ומכאן יקיש האדם לשמות אחרים שביצירה ובבריאה ושבאצילות שאין קץ לשיעורם ולחשבונם (מ"מ).

ספר שמות

מעשרים וחמשה אלף חלקים משיעורו של הקדוש ברוך הוא כמו שבארנו.	משיעורא דקודשא בריך הוא ²¹⁵⁶ כמה דאוקימנא
ועוד רקיע אחד למעלה מן קרני החיות שכתוב ודמות על ראשי החיה רקיע מלמטה כמה מרכבות בימין ובשמאל.	ועוד רקיעא חד לעילא מן קרני החיות דכתיב (יהזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע מלרע כמה רתיכין בימינא ושמאלא ²¹⁵⁷
מתחת לים שרויים כל דגי הים ושטים מתכנסים בזיום ארבע יורדים בדרגותיהם וכל המרכבות נקראות בשמות מתחת אלה הולכים ושטים אותם קטנים דרגות על דרגות שכתוב זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות והרי בארנו הדברים.	מתחות ימא שראן ²¹⁵⁸ כלהו נוני ימא ²¹⁵⁹ ושטאן אתכנפו בזיוהון ארבע נחתין בדרגיהו ²¹⁶⁰ וכלהו רתיכין אקרונ בשמהן מתחות אלין אזלין ושאטין אינון זעירין דרגין על דרגין דכתיב (תהלים קד כה) זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות והא אוקימנא מלי
מצד שמאל התחתון ממשלת ²¹⁶¹ הצד האחר ואחוזים מאותם שלמעלה וירדו להשבר מכח החזק הקדוש כמו שבארנו מרכבות פרעה וחילו וגו'	מסטר שמאלא תתאה ²¹⁶² קוזמיטא סטרא אחרא ואחידן מאינון דלעילא ונחתו לאתברא מחילא תקיפא קדישא כמה דאוקימנא מרכבת פרעה וחילו וגו'
ימינך ה' נאדרי בכח אמר רבי שמעון בשעה שהבוקר מאיר והאילת עומדת בעמדה מתעברת בצדה ונכנסת למאתים היכלות של המלך האדם שעוסק	ימינך יהו"ה נאדרי בכח (&) אמר רבי שמעון בשעתא דצפרא נהיר ואילתא קיימא ²¹⁶³ בקיומה ²¹⁶⁴ אתעברת בסטרהא ועאלת במאתן היכלין דמלכא ²¹⁶⁵ בר נש דאשתדל
	נ/ז א
בחצות הלילה בתורה בשעה שמתעוררת רוח צפון (ותשוקת האילת) וכואבת ²¹⁶⁶ האילת להתעורר	בפלגות ליליא באורייתא בשעתא דאתער רוחא דצפון ²¹⁶⁷ (ס"א ותיאובתא דאילתא)

²¹⁵⁶ פי' בבחינת כלי הספירות, כי לנשמתם אין גבול ושיעור [שבה' היכלות] (ומ"ש בספ' היכלות שיעור – לש"ו) של ר"ל'ו אלף הוא דוקא בכלים, וז"ש שיעורא דקב"ה. אי נמי ר"ל' השיעור ששיעור להם הקב"ה, כ"מ (רמ"ז).

²¹⁵⁷ פי' מלאכים שהם מימין כגון מחנה מיכאל וכן משמאל כגון מחנה גבריאל (מ"מ).

²¹⁵⁸ שהי' המלכות (מ"מ).

²¹⁵⁹ הם המלאכים כולם מקבצים ע"י האור שממנו יונקים כגון צד ימין מחסד וצד שמאל מגבורה וז"ש אתכנפו בזיוהון (מ"מ).

²¹⁶⁰ הם ד' מחנות שכינה מלרע (מ"מ).

²¹⁶¹

²¹⁶² עכשיו מדבר על הקלי' (מ"מ).

²¹⁶³ פי' לאה עי' בפ' שמות דף י (מ"מ).

²¹⁶⁴ הנה נודע כי בחי' לאה מזדווגת בלילה, ואחר חצות מתחברת ברחל בכל קומת ז"א פב"פ עם יעקב אמנם בעלות השחר נק' איילת השחר שהוא זוג חדש זולת הזוג שאחר חצות, ונק' איילת שחביבה על בעלה כאלו לא נזדווג עמה כל הלילה ובעידנא דצפרא נהיר חוזרת לאחור ז"א ובתפלת השחר מזדווגת רחל עם יעקב והנה אחורי ז"א הם אחורים דאלהים שהם גימ' ר' וז"ש בשעתא דצפרא נהיר ואיילתא קיימא בקיומה דהיינו פב"פ, ובעלות השחר אז אתעברת בסטרהא פי' לצדין לאחור ז"א ועאלת במאתין היכלא דמלכא הם ר' דאלהים העומדים אחורי ז"א (זהר הרקיע).

²¹⁶⁵ הם או"א שכל א' הוא מאה שעשר ספירות דאבא הם מאה וכן דאימא ולאה מקבלת מהם בלילה כי עמה הוא הזווג ובבוקר הוא השלמתו בסוד ויהי בבוקר והנה היא לאה (מ"מ).

²¹⁶⁶

²¹⁶⁷ מצד הגבורה (אור יקר).

ספר שמות

<p>וכאיבת אילתא²¹⁶⁸²⁵⁰ דא לאתערא בעלמא²¹⁶⁹ אחי עמה²¹⁷⁰ לקיימא קדם מלכא²¹⁷¹ בשעתא דנהיר צפרא (ס"א וההוא בר נש צלי צלותיה ומייחד שמא קדישא כדקא יאות) משכין עליה חד חומא דחסד²¹⁷²</p>	<p>בעולם בא עמה לעמוד לפני המלך בשעה שמאיר הבוקר (ואותו אדם מתפלל תפלתו ומייחד השם הקדוש כראוי) מושכים עליו חוט של חסד.</p>
<p>מסתכל ברקיעא²¹⁷³ שריא עליה נהירו²¹⁷⁴ דסכלתנו²¹⁷⁵ דדעתא קדישא ומתעטר ביה בר נש ודחלין מניה כלא כדין האי בר נש אקרי ברא לקודשא בריך הוא²¹⁷⁶ בר היכלא²¹⁷⁷ דמלכא עאל בכל תרעוי לית דימחי בידיה²¹⁷⁸</p>	<p>מסתכל ברקיע שורה עליו אור התבונה של דעת הקדושה ומתעטר בו האדם וכולם פוחדים ממנו אז האדם הזה נקרא בן לקדוש ברוך הוא בן היכל המלך נכנס לכל שערו ואין מוחה בידו.</p>
<p>בשעתא דקרי להיכלא דמלכא עליה כתיב (תהלים קמה יח) קרוב יהו"ה לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת מאי באמת כמה דאוקימנא (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב²¹⁷⁹ דידע ליחדא שמא קדישא²⁵¹²¹⁸⁰ בצלותיה²⁵² (נ"א בעלמא) כדקא יאות ודא פולחנא דמלכא²⁵³ (נ"א דשמא) קדישא²¹⁸¹</p>	<p>בשעה שקורא להיכל המלך כתוב עליו "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת מהו באמת כמו שבארנו תתן אמת ליעקב שיודע לייחד את השם הקדוש בתפלתו (בעולם) כראוי וזו עבודתו של (השם) המלך הקדוש.</p>
<p>ומאן דידע ליחדא שמא קדישא כדקא יאות אוקים²⁵⁴ אומה²⁵⁵ יחידא²¹⁸² בעלמא דכתיב (ש"ב ז כג) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ועל דא אוקימנא כל כהן דלא ידע ליחדא שמא קדישא כדקא יאות לאו פולחניה פולחנא דהא כלא ביה תליא²¹⁸³ פולחנא עלאה ופולחנא</p>	<p>ומי שיודע ליחד את השם הקדוש כראוי מעמיד אומה יחידה בעולם שכתוב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ועל זה בארנו כל כהן שלא יודע ליחד את השם הקדוש כראוי אין עבודתו עבודה שהרי הכל תלוי בו עבודה עליונה ועבודה תחתונה וצריך</p>

²¹⁶⁸ מלכות אז בחצות הלילה (אור יקר). פי' לאה שכוונתה להזדווג וליתן שפע לעולם וז"ש אתי עמה וכו' שעולה בסוד מ"ן (מ"מ).
²¹⁶⁹ שעד חצות שהחצונים גוברים היא אינה מנהגת אלא יושבת ודוממת (אור יקר).
²¹⁷⁰ שנעשה חבר לה ברנת התורה (אור יקר).
²¹⁷¹ לשבחו (אור יקר).
²¹⁷² מצד המלכות שחוט של חסד משוך עליה דהיינו היסוד חוט של חסד למלכות (אור יקר).
²¹⁷³ דהיינו מצד הת"ת (אור יקר).
²¹⁷⁴ מצד הדעת העליון הרובץ בחכמה ובינה ומתעטר כי חוט של חסד מלביש אותו מראשו ועד רגליו (אור יקר).
²¹⁷⁵ שורה על ראשו ומעטרו (אור יקר).
²¹⁷⁶ הת"ת (אור יקר).
²¹⁷⁷ מצד המלכות (אור יקר).
²¹⁷⁸ שתפלתו נשמעת (אור יקר).
²¹⁷⁹ פי' שממשיך המוחין לז"א (מ"מ).
²¹⁸⁰ שלא יפריד אלא שיודע לסדר המדות ולקשרם (אור יקר).
²¹⁸¹ ששאר מיני עבודה הם בסוד עבד דהיינו המלך מתלבש בלבוש נכרי אמנם המלך המתקדש באצילות עבודתו הוא לייחד שמו בסוד ספירותיו (אור יקר).
²¹⁸² הענין שאין נכלל בכלל אחד אלא אותם הדבקים בה' ולפיכך היודע לייחד סוד ה' אחד דהיינו האצילות הוא כולל עצמו באותו האחדות ונקרא א' דהיינו סוד דבקותו בה' אחד ומי שאינו יודע לייחד אינו נכלל בא' (אור יקר).
²¹⁸³ אין היחוד הקטרת אימורים וכיוצא, העיקר הוא מחשבת כוונת הכהן ביחוד ובכוונתו תלוי עבודה עליונה דהיינו יחוד הספירות ועבודה תחתונה פסול הקרבן וכשרותו במחשבתו ועם היות שכוונתו לכפר או לרצות לפני ה' לא יועיל מפני שזה בערך התחתונים (אור יקר).

ספר שמות

<p>תתאה ובעי לכוונא לבא ורעותא בגין דיתברכון עלאי²¹⁸⁴ ותתאי²¹⁸⁵</p>	<p>לכוון לב ורצון כדי שיתברכו עליונים ותחתונים.</p>
<p>כתיב (ישעיה א יב) כי תבאו לראות פני כל בר נש דאתי ליחדא שמא קדישא²¹⁸⁶ ולא אתכוון ביה בלבא²¹⁸⁷ ורעותא²¹⁸⁸ ודחילו²¹⁸⁹ בגין דיתברכון ביה עלאי²¹⁹⁰ ותתאי²¹⁹¹ רמאן ליה צלותיה לבר וכלא מכריזי עליה לביש וקודשא בריך הוא קרי עליה כי תבאו לראות פני</p>	<p>כתוב כי תבאו לראות פני כל אדם שבא ליחד את השם הקדוש ולא מתכוון בו בלב ורצון ויראה כדי שיתברכו בו עליונים ותחתונים זורקים את תפלתו החוצה וכולם מכריזים עליו לרע והקדוש ברוך הוא קורא עליו כי תבאו לראות פני.</p>
<p>כי תבאו לראות מבעי ליה מאי לראות אלא כל אינון אנפין דמלכא טמירין בעמקא (ס"א באתר²⁵⁶) לבתר²⁵⁷ חשוכא (נ"א דכתיב (&)) ישת חשך סתרו וכל וכו')²⁵⁸²¹⁹² וכל אינון דידיעין ליחדא שמא קדישא כדקא יאות מבקעין כל אינון כותלי חשוכא ואנפין דמלכא אתחזיין ונהרין לכלא וכד אינון אתחזיין ונהרין מתברכין כלא עלאין ותתאין וכדין ברכאן אשתכחו בכלהו עלמין וכדין כתיב לראות פני</p>	<p>היה צריך להיות כי תבאו לראות מה זה לראות פני אלא כל פני המלך הללו גנוזים בעומק (במקום) אחר החשכה (שכתוב ישת חשך סתרו וכל וכו') וכל אותם שיודעים ליחד את השם הקדוש כראוי מבקעים כל אותם כותלי החשכה ופני המלך נראים ומאירים לכל וכשהם נראים ומאירים כל העליונים והתחתונים מתברכים ואז נמצאות ברכות בכל העולמות ואז כתוב לראות פני.</p>
<p>מי בקש זאת מידכם (&) מאי קא מיירי אלא מאן דאתי ליחדא שמא קדישא עלאה בעי ליחדא מסטרא²⁵⁹ דזאת כמה דכתיב (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש בגין דיזדווגון כחדא אינון תריין²⁶⁰ צדיק וצדק בזווגא חדא בגין דיתברכון כלא מנייהו ואלין אקרין²⁶¹ חצריך כמה דכתיב (תהלים סה ה) אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך</p>	<p>מי בקש זאת מידכם במה מדובר אלא מי שבא ליחד את השם הקדוש העליון צריך ליחד מצד של "זאת" כמו שכתוב יבא אהרן אל הקדש כדי שיזדווגו כאחד אותם השנים צדיק וצדק בזווג אחד כדי שיתברכו הכל מהם ואלה נקראים חצריך ככתוב אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך.</p>
<p>ואי איהו אתי ליחדא שמא קדישא ולא יתכוון ביה ברעותא דלבא²¹⁹³ בדחילו ורהימו קודשא בריך הוא אמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי זאת ודאי דהא לא אשתכחו בהו ברכאן ולא די דלא אשתכחו בהו ברכאן אלא דשריא בהו דינא ואשתכח דינא בכלא</p>	<p>ואם הוא בא ליחד את השם הקדוש ולא מתכוון בו ברצון הלב ביראה ואהבה הקדוש ברוך הוא אומר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי זאת ודאי שהרי לא נמצא בהם ברכות ולא די שלא נמצא בהם ברכות אלא ששרוי בהם הדין ונמצא דין בכל.</p>

²¹⁸⁴ וכן אם יכוין בספירות וייחודם ויכוין להקטירו חוץ לזמנו וכיוצא מהמחשבות המפגלות פסול (אור יקר).

²¹⁸⁵ ולזה צריך לחשוב ולכוין ביושר (אור יקר).

²¹⁸⁶ בתפלתו (אור יקר).

²¹⁸⁷ הלב חרד וירא (אור יקר).

²¹⁸⁸ מחשבת הכוונה בדבריו (אור יקר).

²¹⁸⁹ שהוא מהרהר בדברי רוח ומפסיק מחשבתו במחשבות רקניות (אור יקר).

²¹⁹⁰ ספירות (אור יקר).

²¹⁹¹ ב"ע (אור יקר).

²¹⁹² ר"ל שהקלי' סובבים הקדושה וע"י תפלות ישראל מבקעים אותם (מ"מ).

²¹⁹³ עי' ח"א קו ע"ב שזה לשון של יצרו. ועי' לקמן קלד ע"ב.

ספר שמות

<p>תא חזי ימינא דקודשא בריך הוא מניה מתערין כל נהירין²¹⁹⁴ כל ברכאן²¹⁹⁵ וכל חדו²¹⁹⁶ ביה כליל שמאלא כמה דאית בבר נש ימינא ושמאלא ושמאלא אתכליל בימינא וימינא הוא כליל כלא וכד אתער ימינא שמאלא אתער עמיה דהא ביה אחיד ואתכליל</p>	<p>בא וראה מימינו של הקדוש ברוך הוא מתעוררים כל האורות כל הברכות וכל שמחה בו כלול השמאל כמו שיש באדם ימין ושמאל והשמאל נכלל בימין והימין כולל את הכל וכשמתעורר הימין מתעורר עמו השמאל שהרי בו הוא אחוז וכלול.</p>
<p>ותא חזי בשעתא דארים בר נש ידיה בצלותא מכוון באצבען דיליה לעילא כמה דכתיב (שמות יז יא) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל דהא בימינא תליא כלא וכתיב (ויקרא ט כב) וישא אהרן את ידו כתיב חסר וכדין אתכוון לברכא לעילא</p>	<p>ובא וראה בשעה שאדם מרים את ידו בתפלה ומכוון באצבעותיו למעלה ככתוב והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל שהרי בימין הכל תלוי וכתוב וישא אהרן את ידו וכתוב חסר ואז מתכוון לברך למעלה.</p>
<p>וקודשא בריך הוא לאו הכי בשעתא דארים ימינא לעילא ווי להו לתתאי דהא כל סיעתא וכל ברכאן אסתליקו מנייהו מנלן דכתיב (&) נשית ימינך תבלעמו ארץ מאי נשית ימינך כתרנומו ארימת ימינך²¹⁹⁷ מיד תבלעמו ארץ וכד ימינא אשתכח שמאלא אשתכח עמיה וכדין לא שלטין דינין בעלמא מאי טעמא בגין דימינא אשתכח עמיה ואי ימינא אסתלקת הא שמאלא אודמנת וכדין דינין מתערין בעלמא ודינא שריא בכלא</p>	<p>והקדוש ברוך הוא לא כך בשעה שמרים ימין למעלה אוי לתחתונים שהרי כל הסיוע וכל הברכות מסתלקים מהם מנין לנו שכתוב נטית ימינך תבלעמו ארץ מה זה נטית ימינך כתרנומו הרמת ימינך מיד תבלעמו ארץ וכשימין נמצאת השמאל נמצא עמו ואז לא שולטים הדינים בעולם למה משום שהימין נמצא עמו ואם הימין מסתלקת הרי מזדמנת השמאל ואז מתעוררים דינים בעולם והדין שרוי בכל.</p>
<p>רבי שמעון כד הוה מטי להאי קרא הוה בכי דכתיב (איכה ב ג) השיב אחור ימינו²¹⁹⁸ וכי אפשר דהשיב אחור ימינו אלא בגין דאקדים שמאלא²¹⁹⁹ לנחתא בעלמא וימינא אשתארת באתר אחרא</p>	<p>כשרבי שמעון היה מגיע לפסוק הזה היה בוכה שכתוב השיב אחור ימינו וכי אפשר שהשיב אחור ימינו אלא משום שהקדים השמאל לרדת לעולם והימין נשארה במקום אחר.</p>
<p>אמר רבי שמעון כתיב (ישעיה נז א) הצדיק אבד והא אוקימנא מלי הצדיק נאבד לא</p>	<p>אמר רבי שמעון כתוב הצדיק אבד והרי בארנו את הדברים לא כתוב</p>

²¹⁹⁴ מוח חכמה (מ"מ).

²¹⁹⁵ מוח בינה (מ"מ).

²¹⁹⁶ מוח דעת (מ"מ).

²¹⁹⁷ פי' דרש אותו לדין כי הרים ימין והשמאל פועל ובלעתם הארץ, וכן פי' לעיל דף נז וז"ש והא אתמר וכו' ור' דורש לרחמים שנטה ימין לשמאל והמתיק הדין ומצד החסד נבלעו בארץ והכריח זה כי נטית פי' לצדדין לא סליק ור"א אומר שאין זה הכרח לחרמים כי פי' נטית לצדדין ונפרשה מן השמאל ואז פועל הדין בכח ובולעתם הארץ (זהר הרקיע).

²¹⁹⁸ וכי אפשר דהשיב אחור ימינו אלא בגין דאקדים שמאלא לנחתא בעלמא וימינא אשתארת באתר אחרא וכו' פי' הנה ידוע שה"ח הם בזכר הנק' קדם וה"ג הם בנוק' הנק' אחור והאיך אפשר שה"ח נתונים לאחור דהיינו הנוק' מפני אויב ואדרבא זה היה טוב שאז היו הדינים מתבטלים ותירץ אלא בגין דאקדים שמאלא וכו' פי' כי כבר ידעת כי החו"ג יוצאים מיסוד אימא אל הדעת דז"א וה"ח יורדים תחלה בסוד בידקא דמיא ואח"כ יורדין ה"ג ואז אין כ"כ כח הגבורות לפעול כי כבר ה"ח שם ומתמתקים בהם אמנם בעת החרבן היה להיפך שה"ח העומדים בפתח יסוד אימא לצאת ראשונה השיבם אחור ויצאו הגבורות ראשונה והחסדים נשארו לאחוריהם ביסוד אמא ולא נחתו וע"ד אתתקף שמאלא בצאתו לחוץ בלי שיתוף (זהר הרקיע).

²¹⁹⁹ בחטא אדה"ר נתפשטו הגבורות תחלה וכן בחורבן ולעתיד יתפשטו החסדים תחלה (מ"מ).

ספר שמות

הצדיק נאבד	נ/ב
אלא הצדיק אבד מכל אותם פני המלך לא נמצא שאבד אלא צדיק אבד בשני צדדים אחד שלא שורות בו ברכות כבתחלה ואחד שהתרחקה ממנו בת זוגו שהיא כנסת ישראל נמצא שהצדיק אבד יותר מכל ולעיתיד לבא כתוב גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא צדיק לא כתוב מושיע אלא צדיק ונושע הוא הוא נושע ודאי והרי זה נתבאר.	אלא הצדיק אבד ²²⁰⁰ מכל אינון אנפי מלכא ²²⁰¹ לא אשתכח דאבד אלא צדיק אבד בתרי סטרי ²²⁰² חד דלא שראן ביה ברכאן כד בקדמיתא וחד דאתרחיקת מניה בת זוגיה ²⁶² דהיא כנסת ישראל אשתכח דצדיק אבד ²⁶³ יתיר מכלא ולזמנא דאתי כתיב (זכריה ט ט) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא צדיק ומושיע לא כתוב (&) אלא צדיק ונושע הוא הוא נושע ודאי והא אתמר
ימינך ה' נאדרי בכח מה זה נאדרי היה צריך להיות נאדר אלא בשעה ששמאל בא להזדווג בימין אז כתוב נאדרי (בכח שנים ולעולם וכו') תרעץ ולעולם זה כך משום ששמאל נמצא בימין ונכלל בו.	ימינך יהו"ה נאדרי בכח (&) מאי נאדרי נאדר ²²⁰⁴ מבעי ליה ²²⁰³ אלא בשעתא דשמאלא אתיא ²²⁰⁴ לאזדווגא בימינא כדין כתיב נאדרי ²²⁰⁵ (ס"א בכח תרי ²⁶⁴ ולעולם וכו') תרעץ ²²⁰⁶ ולעולם הכי הוא ²²⁰⁷ בנין דשמאלא אשתכח בימינא ואתכליל ביה
אמר רבי שמעון כמו שבארנו כך זה שאדם נמצא שנחלק למה כדי לקבל עמו בת זוגו שיעשו גוף אחד ממש ימינך נמצא שנחלק למה כדי לקבל עמו שמאל וכך זה הכל אחד באחד	אמר רבי שמעון ²²⁰⁸ כמה דאוקימנא הכי הוא דבר נש אשתכח דאתפלג ²²⁰⁹ מאי טעמא בנין לקבלא עמיה בת זוגיה דיתעבידו חד גופא ממש כך ימינך אשתכח דאתפלג ²²¹⁰ מאי טעמא בנין

- ²²⁰⁰ ממה שלא אמר נאבד מורה שהוא אבד ומהו אבדתו, ממה שאמר אבד סתם ולא פירש מורה שרצה לפרש בב' סטרי וכו' (אור יקר). שפעת האור שלמעלה הנמשך ויורד למטה הנה הוא לעולם רק אלא לפי הכח וההכשר דהתחתון (כידוע בסוד הצדיק אבד בזוה"ק ח"א נה ע"ב סז ע"א ובח"ב ט ע"ב יא ע"א נז ע"ב ובח"ג קנ ע"ב) (כללים ח"ב קז ע"ד).
- ²²⁰¹ למטה היינו אבד השכינה בת זוגיה שאבדה היא בסוד שכינה בתחתונים צורך גבוה והנה הם ג' בחינות הספירות העליונות אבדו שאינם משפיעות היינו צד א', המלכות אבדה שאינה מקבלת היינו צד א' שני הצדיק אבד מב' צדדים, והיינו "על כל פנים" דקאמר, ולזה החשיב כל האבדה על הצדיק דהיינו שאבד מב' סטרי כדפי', והיינו "ונושא על כל פנים" מצד מעלה נושע מצד מטה ג"כ נושע, דהיינו מב' סטרי (אור יקר).
- ²²⁰² למעלה ולמטה אבד אור הספירות העליונות (אור יקר).
- ²²⁰³ ובאה תוספת י' לרמוז עשר אצבעות (אור יקר). הנה ה"ח וה"ג הם לכן אמר נאדרי ב' לרמוז שנתחברו שמאל בימין, והימין בשמאל והוי י' וכן תרעץ ולא ירעץ לרמוז על השמאל שהיא נוק' מתחברת בימין (זהר הרקיע).
- ²²⁰⁴ שמורה שהוא לעתים ח"ו אלא לעולם נקשרות ימין ושמאל דהיינו עשר אצבעות עשר אותיות עשר ספירות כדפי' (אור יקר).
- ²²⁰⁵ לשון אדירות (אור יקר).
- ²²⁰⁶ דהיינו כח הדין והגבורה הכלולה בה (אור יקר).
- ²²⁰⁷ שלא תטע' מתוך דבריו (אור יקר).
- ²²⁰⁸ קשיא ליה שאני רואה שהם ב' ידות ואתה אומר ששתיהן אחת, לזה אמר שהם חמשה אצבעות ביד ימין, להראות שאינו מספר שלם אלא חסר, ולא יושלם המספר השלם אלא על ידי כללות השמאל בימין, והיינו ממש כאדם שהיה חצי כדי שיכלול הנקבה עמו, כי כל חצי הוא מחייב שישתלם על ידי ויתכלל עמו, וכך חמשה אצבעות יו"ד ה"א מחייב שיושלם השם יו"ד ה"א וא"ו ה"א ע"י שיכלל שמאל בימין (אור יקר).
- ²²⁰⁹ פי' שננסרה חוה מאחוריו כדי להזדווג עמו (מ"מ).
- ²²¹⁰ פי' ז"א שבניינו מהחסדים גם הוא ננסרה המלכות מאחוריו כדי להזדווג עמו, וז"ש מ"ט בגין לקבלא עמיה שמאלא שהיא המלכות שבניינה מהגבורות (מ"מ).

ספר שמות

<p>לקבלא עמיה שמאלא והכי הוא כלא חד בהד²²¹¹ ועל דא בחד מהי ומסי הדא הוא דכתיב (&) ימינך יהוה תרעין אויב²²¹²</p>	<p>ועל זה באחד מכה ומרפא זהו שכתוב ימינך ה' תרעין אויב.</p>
<p>תא חזי שירתא דא אתמר על ההוא זמנא ועל זמנא דאתי ביומי דיתער מלכא משיחא דכתיב ימינך יהוה תרעין אויב רעצת לא כתיב אלא תרעין מה כתיב בקדמיתא²²¹³ (איכא א ג) השיב אחור ימינו מפני אויב בההוא זמנא היא תרעין אויב לזמנא דאתי וכלא הכי הוא תהרום קמיך הרסת לא כתיב אלא תהרום תשלח חרוניך יאכלמו כקש כלא לזמנא דאתי ימינך יהוה נאדרי בכח בזמנא דא בעלמא דין ימינך יהוה תרעין אויב בזמנא דמלכא משיחא וברוב גאונך תהרום קמיך לביאת גוג ומגוג תשלח חרוניך יאכלמו כקש לתחיית המתים דכתיב (דניאל יב ב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם</p>	<p>בא וראה שירה זו נאמרה על אותו זמן ועל הזמן שיבא לעתיד בימים שיתעורר מלך המשיח שכתוב ימינך ה' תרעין אויב לא כתב רעצת אלא תרעין מה כתוב בתחלה השיב אחור ימינו מפני אויב באותו זמן היא תרעין אויב לעתיד לבא והכל כך הוא תהרום קמיך לא כתוב הרסת אלא תהרום תשלח חרוניך יאכלמו כקש הכל לעתיד לבא ימינך ה' נאדרי בכח בזמן הזה בעולם הזה ימינך ה' תרעין אויב בזמן מלך המשיח וברב גאונך תהרום קמיך לביאת גוג ומגוג תשלח חרוניך יאכלמו כקש לתחיית המתים שכתוב ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם.</p>
<p>אמר רבי שמעון זכאין אינון דישתארוני בעלמא בההוא זמנא²²¹⁴ ומאן אינון תא חזי לא ישתאר²⁶⁵ מבני עלמא בר אינון גזירין דקבילו את קיימא קדישא ועאלו בקיימא קדישא באינון תרין חולקין כמה דאוקימנא²²¹⁵ והוא נסיר ליה לההוא קיים ולא עייליה באתר דלא אצטריך אלין אינון דישתארוני ויכתבון לחיי עלמא</p>	<p>אמר רבי שמעון אשרי אותם שישארו בעולם באותו זמן ומי הם בא וראה לא ישארו מבני העולם רק אותם מהולים שקבלו אות ברית הקדוש ונכנסו לברית הקדוש באותם שני חלקים כמו שבארנו והוא שומר את אותו הברית ולא מכניסו למקום שלא צריך אלה הם ישארו ויכתבו לחיי עולם.</p>
<p>מנלן דכתיב (ישעיהו ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים²²¹⁶ בירושלם משמע הנשאר בציון והנותר²²¹⁷ בירושלם דכל מאן דאתגור באלין תרין דרגין²²¹⁸ עאל ואי נסיר לההוא קיים²²¹⁹ כדקא חזי ויזדהר ביה עליה כתיב הנשאר בציון והנותר בירושלם אלין ישתארוני בההוא זמנא</p>	<p>מנין לנו שכתוב והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם משמע הנשאר בציון והנותר בירושלם שכל מי שנמול בשתי הדרגות הללו נכנס ואם שומר אותו ברית כראוי ויזהר בו עליו כתוב הנשאר בציון והנותר בירושלם אלו ישארו באותו זמן</p>

²²¹¹ פי' ז'ין הם אחדות אחד (מ"מ).

²²¹² פי' אע"פ שמלכות היא שעשתה נקמה כמ"ש הרב מ"מ כל מה שעושה בכח ז"א שהיא אחדות
אחד עמו נמצא כאלו הימין שהוא ז"א רעין אויב (מ"מ).

²²¹³ מפני שנפרדה הימין מהשמאל, עתה יכלל זה בזו וימצא כח השמאל בימין (אור יקר).
²²¹⁴ פי' בזמן החרבן (מ"מ).

²²¹⁵ היינו מילה ופריעה לאפוקי ישמעאלים שמולים ולא פורעים (רח"ו).

²²¹⁶ המצויים ביסוד בעל החיים, "בירושלם" במלכות כדפי' (אור יקר).

²²¹⁷ "נשאר ונותר" כלומר שמל ונשאר במילתו וטהרתו שלא טמאו וקלקלו כדפי' (אור יקר).

²²¹⁸ פי' מילה במלכות ופריעה ביסוד והם ציון וירושלם (מ"מ).

²²¹⁹ שלא טמאו ופגמו דהיינו שע"י טומא המושך בערלתו ואל יעלה בדעת שאם חטא שאין לו
תקנה ח"ו אלא תשובה ודאי מטהרת אותו (אור יקר). פי' שעושה מילה ופריעה ושומר בריתו
מלטמאה (מ"מ).

ספר שמות

<p>ובהם עתיד הקדוש ברוך הוא לחדש את העולם ולשמוח בהם על אותו זמן כתוב יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו.</p>	<p>ובהם עתיד הקדוש ברוך הוא לחדש את העולם ולשמוח בהם על אותו זמן כתוב יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו.</p>
<p>רבי חייא הוה אזיל לגבי רבי אלעזר אשכחיה דהוה יתיב לגבי דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקונייא חמוי עד דזקיף רישיה חמא ליה לרבי חייא אמר (ישעיה יט כד) ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ אשר ברכו יהוה צבאות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל וכי אשור ומצרים קריבין אינון לקודשא בריך הוא ברוך הוא.</p>	<p>רבי חייא היה הולך לרבי אלעזר מצאו שהיה יושב אצל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו עד שהרים ראשו ראה את רבי חייא אמר ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ אשר ברכו ה' צבאות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל וכי אשור ומצרים הם קרובים לקדוש ברוך הוא.</p>
<p>אלא על גלותא דיסקון ממצרים ומאשור אתמר ואי אתמר על מצרים ועל אשור על אינון חסידין דלהון דאהדרו בתיובתא וישתארון למפלה לישראל ולמלכא משיחא דכתיב (תהלים עב יא) וישתחוו לו כל מלכים וכתוב (ישעיה מט כג) והיו מלכים אומניך וגו'</p>	<p>אלא על הגלות שתעלה ממצרים ומאשור זה נאמר ואם נאמר על מצרים ועל אשור על אותם חסידים שלהם שחזרו בתשובה ונשארו לעבוד את ישראל ואת מלך המשיח שכתוב וישתחוו לו כל מלכים וכתוב והיו מלכים אומניך וגו'.</p>
<p>אמר ליה מאי דכתיב (משלי ג יז) דרכיה דרכי נעם אמר ליה כמה טפשינ בני עלמא דלא ידעין ולא משגיחין במלוי דאורייתא דהא מלין דאורייתא כמה רזין עלאי²⁶⁶ אית בהו ואינון ארחא למזכי בהווא נעם יהוה דכתיב דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום דרכי נעם ודאי מאי נעם כמה דכתיב (תהלים כז ד) לחזות בנעם יהוה והא אוקמוה בגין (נ"א כך) דאורייתא וארחוי²²²¹ מהווא נעם²²²² אתיין ואינון ארחין פרישן ביה ועל דא דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום</p>	<p>אמר לו מה זה שכתוב דרכיה דרכי נועם אמר לו כמה טפשים בני העולם שלא יודעים ולא משגיחים בדברי תורה שהרי דברי תורה כמה סודות עליונים יש בהם הם דרך לזכות באותו נועם ה' שכתוב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום דרכי נועם ודאי מה זה נועם כמו שכתוב לחזות בנועם ה' והרי פרשוה משום (כך) שהתורה ודרכיה באים מאותו נועם ואותן דרכים מפרשות²²²⁰ בה ועל זה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.</p>
<p>אמר רבי חייא תנינן בשעתא דקודשא בריך הוא יהב אורייתא לישראל נפק נהורא מהווא נעם²²²³ ואתעמר²²²⁴ ביה קודשא בריך הוא²²²⁵ ומהווא נעם אבהיקו זיוון דכלהו עלמין</p>	<p>אמר רבי חייא שנינו בשעה שהקדוש ברוך הוא נתן תורה לישראל יצא אור מאותו נועם והתעטר בו הקדוש ברוך הוא ומאותו נועם הבהיקו זיום של כל העולמות</p>
<p>נ/ה א</p>	

2220

2221 תורה שבע"פ יסוד דידה הנקרא דרך (רח"ו).

2222 ע"י הבינה (רח"ו), ור"ל כמ"ש הרב באוצ"ח שידיים דאימא הם כלי מ"ן דרחל וז"ש ונתתם חמשיית לפרעה ע"ש באורך (מ"מ).

2223 מאימא (רח"ו).

2224 תרין עטרין (רח"ו).

2225 ז"א (רח"ו). ונלע"ד ואתעטרי ביה קב"ה הם המוחין כולם חב"ד דאימא שבאים לז"א דכולהו עלמין הם העולמות בעצמם (מ"מ).

ספר שמות

<p>דכלהו רקיעין²²²⁶ דכלהו כתרין²²²⁷ על ההיא שעתא כתיב (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'</p>	<p>של כל הרקיעים של כל הכתרים על אותה שעה כתוב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.</p>
<p>וההיא שעתא דאתבני מקדשא אתעטר קודשא בריך הוא בההוא עטרא ויתיב בכרסיא²²²⁸ דיליה ואתעטר בעטרוי ומההוא זמנא דאתחרב בי מקדשא לא אתעטר קודשא בריך הוא בעטרוי וההוא נעם אתטמר ואתגניז</p>	<p>ואותה שעה שנבנה המקדש התעטר הקדוש ברוך הוא באותה עטרה וישב בכסאו והתעטר בעטרותיו ומאותו זמן שנחרב בית המקדש לא התעטר הקדוש ברוך הוא בעטרותיו ואותו נועם התכסה ונגנז.</p>
<p>אמר רבי אלעזר בשעתא דעאל משה בנו עננא כמה דכתיב (שמות כד יח) ויבא משה בתוך הענן כבר נש דהוה אזיל באתר דרוחא איערע ביה חד מלאכא רברבא ותאנא קמוא²²²⁹ שמיא והוא ממנא על תריסר אלפין ממנן שליחן בעא לאודווגא ביה במשה פתח משה פומיה בתריסר אתוון גליפן דשמא קדישא דאוליף ליה קודשא בריך הוא בסנה ואתרחק מניה תריסר אלפין פרסין והוה אזיל משה בעננא ועינוי מלהמן כנומרין דאשא</p>	<p>אמר רבי אלעזר בשעה שנכנס משה לתוך הענן ככתוב ויבא משה בתוך הענן כאדם שהיה הולך במקום של רוח ופגש בו מלאך גדול אחד ושנינו ששמו קמוא²²²⁹ ל והוא ממונה על שנים עשר אלף ממונים שליחים רצה להזדווג במשה פתח משה פיו בשתים עשרה אותיות חקוקות של השם הקדוש שלימד אותו הקדוש ברוך הוא בסנה והתרחק ממנו שתים עשרה אלף פרסות והיה משה הולך בענן ועינוי לוחטות כגחלי אש.</p>
<p>עד דאיערע ביה חד מלאכא רברבא ויקרא מן קדמאה ותאנא הדרניא²²³⁰ שמיא והוא עלאה על שאר מלאכין אלף ושתין רבוא פרסין וקליה אזיל במאתן אלף רקיעין²²³¹ דמסתחראן באשא חיורא כיון דחמא ליה משה לא יכיל למלא בעא למשדי גרמיה מגו עננא</p>	<p>עד שפגש בו מלאך אחד גדול ונכבד מן הקדם ושנינו ששמו הדרניא²²³⁰ ל והוא עליון על שאר המלאכים אלף וששים רבוא פרסות וקולו הולך במאתים אלף רקיעים שמקיפים באש לבנה כיון שראהו משה לא יכל לדבר רצה לזרק את עצמו מתוך הענן.</p>
<p>אמר ליה קודשא בריך הוא משה וכי אנת הוא דאסנית מלין עמי בסנה דבעית למנדע רוא דשמא קדישא ולא דחלת והשתא את דחיל מחד משמשי כיון דשמע משה קליה דקודשא בריך הוא אתתקף פתח פומיה בע"ב אתוון דשמא עלאה כיון דשמע הדרניא²²³¹ ל אתוון דשמא קדישא מפומיה דמשה אזדעזע קריב לגביה אמר ליה זכאה חולקך משה דאתגלי לך מה דלא אתגלי למלאכי עלאי</p>	<p>אמר לו הקדוש ברוך הוא משה וכי אתה שהרבית דברים עמי בסנה שרצית לדעת את סוד השם הקדוש ולא פחדת ועכשיו אתה פוחד מאחד משמשי כיון ששמע משה את קולו של הקדוש ברוך הוא התחזק פתח פיו בשבעים ושתים אותיות השם העליון כיון ששמע הדרניא²²³¹ ל את אותיות השם הקדוש מפי משה הזדעזע קירב אליו ואמר לו אשרי חלקך משה שהתגלה לך מה שלא התגלה</p>

²²²⁶ כפשטן (מ"מ).

²²²⁷ פי' הם פנימיות העולמות, והם הפרצופים שבתוך העולמות, א"נ "כולהו רקיעים" הם המקיפים, ו"כלהו כתרין" הם הפנימיים (מ"מ).

²²²⁸ ציון אוה למושב לו (רח"ו).

²²²⁹ רוח דא"א דעשיה נקרא כך (רח"ו). כתוב באוצרות חיים, שנשמת ז"א דעשיה הוא קמוא"ל, ונשמות אר"א דעשיה הוא הדרניא"ל, ורישא דא"א דעשיה המגולה הוא סנדלפון שהוא נפש נוק' דיצירה (רמ"ז). עי' סדר אבי"ע בסופו (לש"ו).

²²³⁰ נשמה דאר"א דעשיה (רח"ו).

²²³¹ חו"ב נקרא כך בזהר (רח"ו).

ספר שמות

	למלאכים העליונים.
<p>והיה אזיל עמיה עד דמטו לאשא תקיפא דחד מלאכא די שמיה סנדלפון²²³³ ותאנא סנדלפון עלאה הוא על שאר חברוי המש מאה שנין והוא קאים בתר פרגודא דמאריה²²³⁴ וקשר ליה כתרין מבעותיהון דצלוחא דישראל ובשעתא דמטי האי כתר לרישיה דמלאכא קדישא הוא מקבל צלותהון דישראל וכלהו חיילין ואכלוסין מזדעזעין ונהמין ואמרין בריך יקרא דיהוה מאתר בית שכינתיה</p>	<p>והיה הולך עמו עד שהגיעו לאש חזקה של מלאך אחד ששמו סנדלפון ושנינו סנדלפון עליון הוא על שאר חבריו חמש מאות שנה והוא עומד אחר הפרגוד של רבונו וקושר לו כתרים מבקשותיהם של התפלה של ישראל ובשעה שמגיע הכתר הזה לראש המלך הקדוש הוא מקבל את תפלות ישראל וכל החיילות וההמונים מזדעזעים ונוהמים²²³² ואומרים ברוך כבוד ה' ממקום בית שכינתו.</p>
<p>אמר ליה הדרניאל למשה משה לית אנא יכיל למהך עמך דלא יוקיד לי אשא תקיפא דסנדלפון ביה שעתא אזדעזע משה עד דאתקיף ביה קודשא בריך הוא במשה ואותביה קמיה²²³⁵ ואוליף ליה אורייתא וחפא ליה למשה בההוא נהורא וזיזא דההוא נעם והוון אנפוי דמשה נהירין בכל אינון רקיעין וכל חילא דשמיא הוון מזדעזעין מקמיה בשעתא דהוה נחית באורייתא</p>	<p>אמר לו הדרניאל למשה משה אינני יכול ללכת עמך שלא תשרף אותי האש החזקה של סנדלפון באותה שעה הזדעזע משה עד שהחזיק הקדוש ברוך הוא במשה והושיבו לפניו ולימד אותו תורה וכסה את משה באותו אור וזיו של אותו נועם והיו פניו של משה מאירים בכל אותם הרקיעים וכל חיל השמים היו מזדעזעים לפניו בשעה שהיה מוריד תורה.</p>
<p>כיון דחבו ישראל לתתא נטל קודשא בריך הוא חמשה (נ"א ממשה) אל"ף חולקין²²³⁷ מההוא זיוא²²³⁸ ביה שעתא בעו מלאכין עלאין</p>	<p>כיון שחטאו ישראל למטה נטל הקדוש ברוך הוא חמשה (ממשה) אלף חלקים מאותו זיו באותה שעה רצובקשו²²³⁶ מלאכים עליונים וכל</p>

2232

²²³³ אריך דעשיה נק' כן וכן נקראת נשמה דנוק' דז"א דיצירה (רח"ו). הוא מאור הגבורה, כי סנדלפון הוא גי' פ"ר, שהוא פ"ר דינין המרומזים בהאותיות מנצפ"ך ג"כ גי' פ"ר, והם כולם דינין כמ"ש בשער שבירת הכלים (סוף פרק ז) ובשער כסא כבוד (פרק ז), והרי הוא כולו מצד הגבורות, והם מתפשטים למטה עד הקליפות, כי משם הוא שורשם, וכמ"ש בזוה"ק (ויצא קנג רע"א) מסטרא דצפון מתפשטי דרגין עד דמטא לתתא כו', לכן הנה אמר האריז"ל בשער מאמרי רשב"י (יב ע"ג ובדפוס החדש הוא ט ע"א) כי סנדלפון הוא מרומז באות ק' ובהקו שבו הנמשך ומתפשט למטה, יוצא לחוץ ונמשך למטה בקליפות. והגם שהוא כולו קודש, אך בסופו הוא מתפשט, ויש שם תערובות והוא משום שהוא כולו מצד הגבורות ודינין (דע"ה ח"ב צב ע"א), המלאך הקושר כתרים לקונו, הרי נודע הוא שהוא סנדלפון וכמ"ש בגמרא (חגיגה יג ע"ב) וכן בזוה"ק וישלח (קסז ע"ב) ופ' בשלח (נח ע"א) (דע"ה ח"ב קיג ע"א).

²²³⁴ פרגוד שבסוף היכלי היצירה (רח"ו).

²²³⁵ ביצירה והיה אוחז בכסא הכבוד דהיינו בריאה (רח"ו).

2236

2237

²²³⁸ עי' ספר הליקוטים פג ע"א ובמאמרי רשב"י מד ע"ב ועי' עוד בח"ג נג ע"ב (לש"ו). ז"ל ספר הליקוטים: וסוד המסוה הוא זה, שפניו האירו מצד ס' על מ', כי משם קיבל כנז"ל, בהיות הבינה סותמת את אורותיה בהיותה בזווג, ומשם זכה משה לאלף חלקי אורה מצד פלאות, פל"א אר"ת, חכמה. והזווג נסתם ונסתר, בסוד (משלי ל' י"ז) דרך גבר בעלמה, שנפלאו ממנו, בסוד שאמר הודיעני נא את דרכיך, והשיב לו כי לא תוכל וכו'. ובהיות שלא זכו ישראל וחטאו בעגל, לא יכלו לקבל כי אם מבחינת המסוה, מ' על ס', מצד ד"ו מיר"ד, ומה שהיה מצד אר"א שהוא יחוד י"ה בלי פרודא, עולם עליון, והיה חרות ממלאך המות, לא יכלו עתה לקבל, כי אם מצד בחינת ר"ה, שהם ד"ו פרצופין נבראו עולם תחתון. כי זווגם אינו בהתמדה, כי רגליה יורדות מות. והיא מצד לוחות שניות,

ספר שמות

<p>וכל אינון אכלוסין לאוקדא למשה בשעתא דאמר ליה קודשא בריך הוא (שמות לב ז) לך רד כי שחת עמך אזדעזע משה ולא יכיל למללא עד דאסגי בצלותין ובעותין קמי קודשא בריך הוא</p>	<p>אותם המונים לשרוף את משה בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא לך רד כי שחת עמך הזדעזע משה ולא יכל לדבר עד שהרבה בתפלות ובקשות לפני הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>אמר ליה קודשא בריך הוא משה אתקיף בכורסייא דילי עד דנער קודשא בריך הוא בכל אינון אכלוסין בכל אינון חיילין ואתקיף משה בתרין לוחין דאבנין ואחית לון לתתא ודא הוא דכתיב (משלי כא כב) עיר גבורים עלה חכם ויורד עז מבטחה ומההוא זיוא דאשתאר ביה הווי מבהיקין אנפוי דמשה ומה בהאי דאשתאר ביה לא הווי יכלין²²³⁹ לאסתכלא באנפוי בההוא דאסתלק מיניה על אחת כמה וכמה</p>	<p>אמר לו הקדוש ברוך הוא משה החזק בכסאי עד שגער הקדוש ברוך הוא בכל אותם המונים ובכל אותם חיילות והחזיק משה בשני לוחות האבנים והוריד אותם למטה וזהו שכתוב עיר גבורים עלה חכם ויורד עז מבטחה ומאותו זיו שנשאר בו היו פני משה מבהיקים ומה באותו שנשאר בו לא היו יכולים להסתכל בפניו באותו שהסתלק ממנו על אחת כמה וכמה.</p>
<p>רבי חייא אמר (&) ימינך יהו"ה נאדרי בכח דא אורייתא ועל דא ימינך יהו"ה תרעץ אויב דלית מלה בעלמא דיתבר חיליהון דעמין עכו"ם בר בשעתא דישראל מתעסקין באורייתא דכל זמן דישראל מתעסקין באורייתא ימינא אתתקף ואתבר חילא ותוקפא דעעכו"ם ובגיני כך אורייתא²²⁴⁰ אקריאת עז²²⁴¹ כמה דאת אמר (תהלים כט יא) יהו"ה עז לעמו יתן</p>	<p>רבי חייא אמר ימינך ה' נאדרי בכח זו התורה ועל זה ימינך ה' תרעץ אויב שאין דבר בעולם שישבר כחם של עמים עובדי כוכבים ומזלות פרט לשעה שישראל מתעסקים בתורה שכל זמן שישראל מתעסקים בתורה הימין מתחזק ונשבר כח ותוקף של עמים עובדי כוכבים ומזלות ולכן התורה נקראת עז כמו שנאמר ה' עז לעמו יתן.</p>
<p>ובשעתא דישראל לא מתעסקין באורייתא שמאלא אתתקף ואתתקף חיליהון דעעכו"ם ושלטין עליהו וגזרין עליהו גזרין דלא יכלין למיקם בהו ועל דא אתגליאו בני ישראל</p>	<p>ובשעה שישראל לא מתעסקים בתורה מתחזק השמאל ומתחזק כח של עמים עובדי כוכבים ומזלות ושולטים עליהם וגוזרים עליהם גזרות שלא יכולים לעמוד בהם ועל זה הגלו</p>

והיא תורה שבע"פ ותורה שבכתב, מ"ט טמא מ"ט טהור. וכו' וכשחטאו ישראל בעגל, האלף חלקי אורה שקבל מצד האל"ף, אלף בינה, שהיא אלף גדולה מן האותיות גדולות נלקחו ממנו, ונשאר באלף זעירא, מצד האלף תתאה, בסוד ויקרא אל משה, אלף זעירא. ועתיד הקב"ה להחזירם לו, בסוד ישמח משה במתנת חלקו, לעת"ל בע"ה, וז"ס פסוק שאמר (חבקוק ג' ה') ונוגה, שהיא ה' תתאה, כאור תהיה, אור שבעת הימים הגנוז לצדיקים לעת"ל, ויהיה אור הלבנה כאור החמה שהוא עתה אור שלה וישתמשו שני מלכים בכתר אחד ולא יהיה מיעוט ללבנה. וזהו כאור ממש, ר"ל, מי שנותן לה אורה תהיה כמוהו, ואז תחזור לה הארה, כמו בזמן קדמון קודם שנתמעטה. וג"כ קרנים מידו לו, ר"ל, ג"כ משה ישמח במתנת חלקו, שהוא בסוד השמש, שיהיה אורו כאור שקבל מאו"א, בסוד הזווג מ"ה. וז"ש קרנים מידו לו, שהם קרני ההוד שקיבל מצד שיורי הקולמוס שבדיו, ויד"ו שהוא עתה במיעוטו בסוד ד"ו, בחי' ד' על ו' מהיר"ד, מ' על ס', יעשה מיד'ו יר"ד, ו' על ד', ס' על מ', כמו שהיו כשקבל מן הדיו שהוא היוד, ויחזרו לו האלף חלקים של או"ר, בסוד אלף גדולה, ע"כ. ועי' דע"ה ח"א נח ע"ב, וח"ב קכט ע"א, ועי' כללים ח"ב ח ע"ג.

²²³⁹ תימה להמד"ל דזה לא היה באותו הפעם (נ"א פנים), ור"ל כי בהבאת לוחות השניות הוא דיראו מגשת אליו וזה מחמת העוון, אבל לעולם אימא לך שאם לא היו חוטאים היו יכולים להסתכל אפילו במאי דאסתלק מיניה, כך נראה לי כוונת קושייתו. ויש לומר דאין הכי נמי שאם לא חטאו ודאי שיוכלו להסתכל בו קל וחומר ממה שזכו למדרגת פנים בפנים, אבל השתא לגבי דידן הוא דמפריז ומגדיל הזוהר וזהו של משה רבנו ע"ה (רמ"ז).

²²⁴⁰ אבא מתלבש בתוך אימא ועי' מש"כ עקב רעג ע"א (רמ"ז).
²²⁴¹ גימ' מ"ו ל"ז (רמ"ז).

ספר שמות

בני ישראל והתפזרו בין העמים.	ואתבררו ביני עממיא
זהו שכתוב	הדא הוא דכתיב
נח/ב	נח/ב
<p>על מה אבדה הארץ וגו' ויאמר ה' על עזבם את תורתי שהרי כל זמן שישראל עוסקים בתורה נשבר כח ותקפם של עובדי עבודה זרה זהו שכתוב ימינך ה' תרעץ אויב אמר רבי אלעזר ודאי כך הוא שכל זמן שקולם של ישראל נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכו' כמו ששינינו הקול קול יעקב ואם לא אז הידים ידי עשו והרי בארנו.</p>	<p>(ירמיה ט יא) על מה אבדה הארץ וגו' ויאמר יהו"ה על עזבם את תורתי דהא כל זמנא דישראל ישתדלון באורייתא אתבר חילא ותוקפא דכל ע"ז הדא הוא דכתיב (&) ימינך יהו"ה תרעץ אויב אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא דכל זמנא דקליהון דישראל אשתמע בבתי כנסיות²²⁴² ובבתי מדרשות וכו' כמה דתנינא (בראשית כז כב) הקול קול יעקב²²⁴³ ואי לאו הידים²²⁴⁴ ידי עשו והא אוקימנא</p>
<p>וברב גאונך תהרוס קמיך רבי חזקיה פתח ואמר למה ה' תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה בשעה שחטאי העולם גורמים, הקדוש ברוך הוא עולה למעלה למעלה ובני אדם צווחים ומורידים דמעות ואין מי שישגיח עליהם למה משום שהוא עולה למעלה למעלה ונמנעת מהם תשובה ואז כתוב וברב גאונך תהרוס קמיך.</p>	<p>וברב גאונך תהרוס קמיך (&) רבי חזקיה פתח ואמר (תהלים י א) למה יהו"ה תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה בשעתא דחובי עלמא גרמו קודשא בריך הוא סליק לעילא לעילא²²⁴⁵ ובני נשא צווחין ונחתין דמעין ולית מאן דישגח עליהו מאי טעמא בגין דאיהו סליק לעילא לעילא ותשובה אתמנע מנייהו כדין כתיב וברב גאונך תהרוס קמיך²²⁴⁶</p>
<p>רבי יצחק אמר פסוק זה [נאמר] בשעה שמתלבש הקדוש ברוך הוא בגאווה על העמים שיתכנסו עליו כמו שכתוב ורוזנים נוסדו על ה' ועל משיחו ולמדנו עתידים הם שבעים שרי²²⁴⁷ צבאות מכל צד (עמים) להתכנס באותו זמן בהמונים מכל העולם ולעשות קרב על ירושלים עיר הקודש ולאחוז עצות על²²⁴⁸ הקדוש ברוך הוא ומה אומרים נעמד על</p>	<p>רבי יצחק אמר האי קרא בשעתא דיתלבש קודשא בריך הוא גאותא על עממיא דיתכנסון עליה כמה דכתיב (שם ב ב) ורוזנים נוסדו יחד על יהו"ה ועל משיחו ותאנא זמינין אינון שבעין קסטורין²²⁴⁹ מכל עיבר²²⁵⁰ (נ"א עמין) לאתכנשא בההוא זמנא באוכלוסין דכל עלמא ולמעבד קרבא על ירושלם קרתא קדישא ולאחדא עיטין עליה דקודשא בריך הוא²²⁵¹ ומאי אמרי נוקים על פטרונא בקדמיתא ולבתר על עמיה ועל</p>

²²⁴² מדת המלכות וכן בית המדרש (אור יקר).

²²⁴³ הוא סוד הת"ת דהיינו קול יעקב והיינו היחוד (אור יקר).

²²⁴⁴ ואם לאו "והידיים" דהיינו יד ה' הו"ה ידי עשו הם פועלים הדין על ידי עשו הרשע דהיינו הקלי' (אור יקר).

²²⁴⁵ פנימיות ז"א עולה לא"א (רח"ו), וז"ש לעילא לעילא, שפירושו לעילא מן אימא ולעילא מן אבא עד א"א (מ"מ).

²²⁴⁶ פי' כשעולה ז"א למקום הגאות שהוא א"א ששם ת"י נימין שהם גימ' גאו"ת כמ"ש הרב בפ' ה' מלך גאות לבש (מ"מ)

²²⁴⁷

²²⁴⁸

²²⁴⁹ דהיינו ע' שרים הממונים על ע' אומות ורואים שהקב"ה מגביר ישראל על האומות ובדעתם שזה דין מעוות כעין שדמה שר מצרים בבואו על ישראל (אור יקר).

²²⁵⁰ שהם משתלשלים מע' בחי' קדושות עליונות דהיינו שבעים פרי החג, והם מתאספים לעמוד על נפשם בטענתם לפני הקב"ה על עוות הדין, ועל ישראל להומם ולאבדם בחשבם שאינם זוכים לגאולה (אור יקר).

²²⁵¹ דהיינו לומר טענות ינצחו הדין על ישראל להכחידם מגוי (אור יקר).

ספר שמות

היכליה	הפטרון בהתחלה ואחר כך על עמו ועל היכלו.
<p>כדין זמין קודשא בריך הוא לחייבא עליהו דכתיב (שם ד) יושב בשמים ישחק²²⁵² יהו"ה ילעג למו בההוא זמנא ילבש קודשא בריך הוא גאותא²²⁵³ עליהו וישיציןון מן עלמא כמה דכתיב (זכריה יד יב) וזאת תהיה המגפה²²⁵⁴ אשר יגף יהו"ה את כל העמים אשר צבאו על ירושלם המק בשרו והוא עומד על רגליו.</p>	<p>אז עתיד הקדוש ברוך הוא לצחק עליהם שכתוב יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו באותו זמן ילבש הקדוש ברוך הוא גאווה עליהם וישמיד אותם מן העולם ככתוב וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים המק בשרו והוא עומד על רגליו.</p>
<p>רבי אבא אמר משמיה דרב ייסא סבא והכי אמר רבי שמעון זמין קודשא בריך הוא לאהיאי²²⁵⁵ לכל אינון מלכין דעקו לישראל ולירושלם לאנדריאנוס ללופינוס ונבוכדנצר ולסנחריב ולכל שאר מלכי עמין דחריבו ביתיה ולשלטאה לון כקדמיתא ויתכנשו עמהון שאר עמין וזמין קודשא בריך הוא לאתפרעא מנייהו באתגלייא²²⁵⁶ סחרני ירושלם הדא הוא דכתיב (&) וזאת תהיה המגפה אשר יגף יהו"ה את כל העמים אשר צבאו על ירושלם אשר יצבאו לא כתיב אלא אשר צבאו כדין כתיב (&) וברב גאונך תהרוס קמין²²⁵⁷ ודא לזמנא דאתא משיחא כתיב ושירתא דא שירתא דעלמין²⁶⁷ היא²²⁵⁸²⁶⁸</p>	<p>רבי אבא אמר משמו של רב ייסא סבא וכך אמר רבי שמעון עתיד הקדוש ברוך הוא להחיות את כל אותם המלכים שציערו לישראל ולירושלים את אנדריאנוס ללופינוס ונבוכדנצר ולסנחריב ולכל שאר מלכי העמים שהחריבו ביתו ולהשליט אותם כבתחלה ויתכנסו עמהם שאר העמים ועתיד הקדוש ברוך הוא להיפרע מהם בגלוי סביב ירושלים זהו שכתוב וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים לא כתוב אשר יצבאו, אלא אשר צבאו אז כתוב וברב גאונך תהרוס קמין זה כתוב לזמן שיבא המשיח ושירה זו היא שירת העולמים.</p>
<p>וברוח אפיך נערמו מים (&) בההוא זמנא ובגין כך אית בההוא זמנא ולזמנא דמלכא משיחא ולזמנא דגוג ומגוג נצבו כמו נד (&) לזמנא דעלמא דאתי דאיהו הדוותא דכל עלמין²²⁵⁹</p>	<p>וברוח אפיך נערמו מים באותו זמן ומשום כך יש באותו זמן ולזמנו של מלך המשיח ולזמן גוג ומגוג נצבו כמו נד לזמן של עולם הבא שהיא שמחת כל העולמות.</p>

²²⁵² יושב בשמים ישחק למה נכתב ישחק בשי"ן ולא בצד"י כי זה מדבר על הגאולה שאז תהיה התשועה ע"י בינה עילאה באמצעות הגבורה ובינה נק' שי"ן שורקת שהיא נתלבשה ביצחק שהוא הגבורה לעשות נקמה בגויים. ולפי זה מ"ש דאתלבש קב"ה גאותא הם הארות אימא שבתוך ז"א ומתלבשת אימא בגבורה דז"א וזהו שסיים דכתיב יושב בשמים ישחק (מ"מ).

²²⁵³ דהיינו שמקום הדין יתלבש באור הכתר בעל הרחמים הגדולים ומשם ישראל מאירים שקבלו כפלים בחטאתם, וחצונים מתבטלים ויתבטל הוייתם והיינו מגפתם (אור יקר).

²²⁵⁴ דהיינו ביטול הוייתם למעלה ולמטה, ויותכו כהיתוך וכהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני אלהים ואז יתבטלו השרים והוייתם מן העולם והיו כלא היו (אור יקר).

²²⁵⁵ שהם עומדים כעת בגהנם, ואז ירכיב הקב"ה כל מציאותם כדי לעורר הקלי' הקשה וכן שליטת הסמא"ל ככחו אז ולבטל מציאותם בנקמה (אור יקר).

²²⁵⁶ מפני שנתנקם מהם בגהנם באתכסיא, ועתה בגוף ונפש באתגליא (אור יקר).

²²⁵⁷ היינו הריסה כהורס הבנין, כך אלו יהרס בניינם ויתבטל הוייתם (אור יקר).

²²⁵⁸ ולכך אז ישוררו כל הניסים וביטול הקלי' שהיו מאז נברא העולם, ועד העולם הבא, ולכך אמר נערמו מים בההוא זמנא שלא יצדק זה אלא על פרעה (אור יקר).

²²⁵⁹ ולכך נשמח בה' בכל ניסיו שעשה בכל העולמות, בעולם זה קודם זמן המשיח וזמן המשיח וגוג ומגוג ותחיית המתים דהיינו העולם הבא (אור יקר).

ספר שמות

<p>אמר אויב ארדוף²²⁶⁰ אשיג אחלק שלל²²⁶¹ (&) אמר אויב דא ההוא ממנא רברבא²²⁶² על מצראי בשעתא דאתיהיב ליה שלטנותא על ישראל השיב דישיציון תחות שלטניה אלא דדכר קודשא בריך הוא טורי עלמא²²⁶³ דהו מנינן עליהו ולא תימא דא בלחודוי אלא כל אינון רברבין דממנן על כל עעכו"ם כד אתיהיב להו רשותא ושלטנותא על ישראל כולהו בעאן דישיציון ישראל תחותיהו</p>	<p>אמר אויב ארדף אשיג אחלק שלל אמר אויב זה אותו ממונה גדול על המצרים בשעה שנתן לו שלטון על ישראל חשב שיכלה אותם תחת שלטונו אלא שזכר הקדוש ברוך הוא את הרי העולם שהיו מגנים עליהם ואל תאמר זה לבדו אלא כל אותם גדולים שממונים על עמים עובדי כוכבים ומזלות וכשנתנה להם רשות ושלטון על ישראל כולם רוצים לכלות את ישראל תחתיהם.</p>
<p>ועל דא אינון עמין דתחות שולטניהון דאינון ממנן כלהו גזרין גזירין לשיצאה לון אלא דקודשא בריך הוא דכר טורי עלמא ואנין עליהו וכד חמא משה דא שרא לשבחא לקודשא בריך הוא ואמר מי כמוכה באלים יהו"ה²²⁶⁴</p>	<p>ועל זה אותם עמים שתחת השליטים שהם ממונים כולם גוזרים גזרות לכלות אותם אלא שהקדוש ברוך הוא זוכר את הרי העולם ומגן עליהם וכשראה את זה משה התחיל לשבח את הקדוש ברוך הוא ואמר מי כמכה באלם ה'.</p>
<p>אמר רבי שמעון אילנא²²⁶⁵ חד²²⁶⁶ רברבא²²⁶⁷ עלאה²²⁶⁸ תקיפא²²⁶⁹ ביה אתזנו עלאין ותתאין והא אתחם בתריסר תחומין²²⁷⁰ אתתקף בארבע סטרי עלמא²²⁷¹ דאסתחרן (ג"א דאתחברן) בדוכתייהו שבעין ענפיין²²⁷² סלקין בגויה ואתזנו מניה בעיקר שרשוי ינקין אינון סחרניה ואינון ענפיין דמשתכחין באילנא</p>	<p>אמר רבי שמעון עץ אחד גדול עליון וחזק בו נזונו עליונים ותחתונים והוא מתחם בשנים עשר תחומים התחזק בארבעה צדדי העולם שהסתובבו (שהתחברו) במקומם שבעים ענפים עולים בתוכו ונזונו ממנו בעיקר שרשוי יונקים הם סביבו ואותם הענפים שנמצאים בעץ.</p>
<p>כד מטי עידן שלטניה דכל ענפא וענפא כלהו בעאן לשיצאה כלא גופא דאילנא דאיהו עקרא</p>	<p>כשמגיע שלטונו של כל ענף וענף כולם רוצים לכלות את כל גוף העץ</p>

²²⁶⁰ אי אפשר מיד להשמידם שעדיין לחותם קיים בעבודה האלהית, אלא ארדוף ע"י גזירות שלא יעסקו בעבודה ויבטלו מרוב צרות העבודה כמו שעשה שכולם היו עוסקים בתורה בימי יעקב בישיבתו, ואח"כ נשתכח מהם העבודה עד שנשקעו בע"ז ובמדות אחרות, והיינו "אשיג" (אור יקר).

²²⁶¹ אבטלם מעט (אור יקר).

²²⁶² ראש לכל השרים (אור יקר).

²²⁶³ הם האבות (רח"ו).

²²⁶⁴ אלים הוא מלשון אילי הארץ, והיינו השרים, ואמר "מי כמכה" כדמסיק שהם מנגדים על ה' ועל משיחו בהיות ידם תקיפה ואין כן הקב"ה עמהם אלא הוא נותן להם שם ושארית והיינו כדמסיק (אור יקר).

²²⁶⁵ פי' ז"א ומפרש באלים לשון אילן כדמסיק (מ"מ)

²²⁶⁶ שכן נקרא ה' אחד (אור יקר).

²²⁶⁷ מצד הגדולה (אור יקר).

²²⁶⁸ שמתעלה לג' ראשונות דרך קו האמצעי (אור יקר).

²²⁶⁹ מצד הגבורה, והרי ד' בחינות לת"ת: "חד" מצד המערב מלכות, "רברבא" מצד הדרום חסד, "עילאה" מצד המזרח המתעלה ומאיר משם, "תקיפא" מצד הגבורה צפון, והם ד' צדדיים שבהם י"ב גבולים שבהם ע' ענפים וכו' ויש לאילן זה ענפים קדושים אמנם משתלשלים עד עולם הפירוד עד למטה ושם נאחזים השרים למטה מהקדושים (אור יקר).

²²⁷⁰ הם י"ב צירופי הוי"ה ובספר אור ישראל פי' י"ב גבולי אלכסון שבא"א בת"ת דידיה, והם באים לז"א לפי שז"א מלביש לא"א מטיבורא דלבא דיליה ולמטה שהוא חצי הגוף ואו"א מלבישים לא"א מטיבורא ולמעלה ויש י"ב גבולי אלכסון בחצי ת"ת העליון דא"א לאו"א וי"ב אחרים ג"כ בחצי התחתון לזו"ן (מ"מ).

²²⁷¹ חגת"ם א"נ הם חו"ב חו"ג הבאים מבינה לז"א (מ"מ).

²²⁷² פי' ע' שרים כמ"ש לקמן שחיותם הוא מז"א בסוד ואתה מחיה את כולם (מ"מ).

ספר שמות

<p>דכלהו ענפין ההוא דשליט עליהו וישראל אחידן ביה כד מטא עליהו שלטנותא דההוא</p>	<p>שהוא עקר של כל הענפים אותו ששולט עליהם וישראל אחוזים בו כשמגיע עליהם השלטון של אותו</p>
<p>נט/א</p>	
<p>גופא²²⁷³ דאילנא חולקא דישראל²⁷⁰ בעי לנטרא לון ולמיהב שלמא בכלהו²²⁷⁴ ועל דא שבעים פרי החג למיהב שלמא לשבעין ענפין דבגו אילנא²²⁷⁵</p>	<p>גוף העץ החלק של ישראל הוא רוצה לשמור אותם ולתת שלום בכולם ועל זה שבעים פרים של החג לתת שלום לשבעים ענפים שבתוך העץ.</p>
<p>ועל דא מי כמוכה באלים יהו"ה (מאי באלים אילנא כמה דאת אמר (ישעיה א כט) כי יבושו מאילים אשר המדתם דהוא אילנא דהו פלחין לחד דופסא דמחקקין בגויה ואקרי אלים אילנא) מי כמוכה דיעביד כעובדך וירחם על כלא מי כמוכה בכל ההוא סחרניה דאילנא דאף על גב דאיהו שלטא נטיר לכלא נטיר לכל שאר ולא בעיא למעבד עמהון גמירא מי כמוכה נאדר בקדש (&) בההוא חילא עלאה דאקרי קדש²²⁷⁶ נאדר בקדש ממש²²⁷⁷ ואקרי כח יהו"ה²²⁷⁸ נעם יהו"ה והא אוקימנא מילי</p>	<p>ועל זה מי כמוכה באלים ה' (מה זה באלים העץ כמו שנאמר כי יבושו מאילים אשר חמדתם שאותו עץ שהיו עובדים לדפוס אחד שהיה חקוק בתוכו ונקרא אילים עץ) מי כמוכה שיעשה כמעשיך וירחם על הכל מי כמוכה בכל אותו סביב העץ שאף על גב שהוא שולט שומר את הכל שומר את כל השאר ולא רוצה לעשות עמהם כליון מי כמוכה נאדר בקודש באותו כח עליון שנקרא קודש נאדר בקודש ממש ונקרא כח ה' נועם ה' והרי בארנו את הדברים.</p>
<p>מי כמוכה באלים יהו"ה רבי יוסי פתח (קהלת א יד) ראיתי את כל המעשים שנעשו תחת השמש²²⁷⁹ והנה הכל הבל ורעות רוח שלמה מלכא דאסתלק בחכמתא יתירא על כל בני עלמא היך אמר דכל עובדין הבל ורעות רוח יכול אף מעשה הצדקה והא כתיב (ישעיה לב יז) והיה מעשה הצדקה שלום אלא הא אוקמוה כל המעשים אשר נעשו תחת השמש כתיב שאני מעשה הצדקה דאיהי לעילא מן שמשא</p>	<p>מי כמוכה באלים ה' רבי יוסי פתח "ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח שלמה המלך שהתעלה בחכמה יתרה על כל בני העולם איך אמר שכל המעשים הם הבל ורעות רוח יכול אף מעשה הצדקה והרי כתוב והיה מעשה הצדקה שלום אלא הרי פרשוה כתוב כל המעשים אשר נעשו תחת השמש, שונה מעשה הצדקה שהוא למעלה מן השמש.</p>
<p>והנה הכל הבל ורעות רוח מאי קא מיירי אי תימא הכל הבל כמה דאוקימנא דאיהו ברוא דחכמתא כמה דאת אמר (&) הבל הבלים אמר קהלת ואינן הבלים קיומא דעלמא דלעילא</p>	<p>והנה הכל הבל ורעות רוח מה זה אומר אם תאמר הכל הבל כמו שבארנו שהוא בסוד החכמה כמו שנאמר הבל הבלים אמר קהלת ואותם הבלים קיום של העולם</p>

²²⁷³ עיקר הכל דהיינו הת"ת שהוא הכולל כל הענפים נקודת המרכז לכל (אור יקר)
²²⁷⁴ היינו סוד השלום, היסוד שהוא המשקה לגן, ומהגן הם יונקים בסוד השתלשלותם ממציאות אל מציאות כדפי' (אור יקר).
²²⁷⁵ בתוכיותו הם ענפיו הקדושים המתוקים כדפי' (אור יקר).
²²⁷⁶ בינה (מ"מ).
²²⁷⁷ היינו בסוד שרשיו שהן בחכמה שותה במקומו (אור יקר).
²²⁷⁸ שם ה' ת"ת ומה שנשפע לו משם הוא כחו (אור יקר). סוד הכל"ח היינו סוד כ"ח אותיות של שם שהוא מילוי מילואו, והמלוי הא' בחכמה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ומילוי מילואו שהוא כ"ח הם בבינה מהחכמה, ובבחי' זו יצדק "בקדש", ומצד היותו אל הת"ת מהבינה היינו "נועם ה'", והענין בינה נקשרת בחכמה ומשקים עץ החיים והעץ משקה ענפיו (אור יקר). שהיא כח ז"א כנודע וכן נועם שבא לז"א הנק' הו"ה (מ"מ).
²²⁷⁹ גשמיים שאינם עולים אל הרוחני (אור יקר).

ספר שמות

<p>ותתא מאי תימא בהאי דכתיב הכא הכל הבל²²⁸⁰ ורעות רוח (והא מלתא דא תחת השמש כתיב (&))</p>	<p>שלמעלה ושלמטה מה תאמר בזה שכתוב כאן הכל הבל ורעות רוח (והרי דבר זה תחת השמש כתוב).</p>
<p>אלא הכי אוקמוה והכי הוא תא חזי בשעתא דעובדין מתכשרין לתתא ובר נש אשתדל בפולחנא דמלכא קדישא ההוא מלה דעביד²²⁸¹ הבל אתעביד מיניה לעילא²²⁸² ולית לך הבל דלית ליה קלא²²⁸³ דסליק ואתעטר לעילא ואתעביד סניגורא קמי קודשא בריך הוא</p>	<p>אלא כך פרשוה וכך הוא בא וראה בשעה שהמעשים למטה מתכשרים ואדם עוסק בעבודת המלך הקדוש אותו דבר שעושה נעשה ממנו הבל למעלה ואין לך הבל שאין לו קול שעולה ומתעטר למעלה ונעשה סניגור לפני הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>וכל אינון עובדין דאשתדל בהו בר נש דלאו אינון פולחנא דקודשא בריך הוא ההוא מלה דעביד הבל יתעביד מיניה ואולא ושאתת בעלמא וכד נפקת נשמתיה דבר נש ההוא הבל מגלגלא ליה בעלמא כאבנא בקוספיתא כמה דכתיב (ש"א כה כט) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע</p>	<p>וכל אותם מעשים שהאדם עוסק בהם שאינם עבודת הקדוש ברוך הוא אותו דבר שעושה נעשה ממנו הבל והולך ומשוטט בעולם וכשיוצאת נשמת האדם אותו הבל מגלגל אותו בעולם כאבן בכף הקלע²²⁸⁴ ככתוב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע.</p>
<p>מאי יקלענה ההוא הבל דמגלגל ליה סחרניה בעלמא כדין כל מלין דמתעבדין (ואינון תחות שמשא) דלאו אינון פולחנא דקודשא בריך הוא הבל²⁷¹ יתעביד מנייהו איהו תבירא דרוחא דמתבר לרוחא דסליק ונחית ומתגלגל בעלמא הדיא הוא דכתיב הבל ורעות רוח</p>	<p>מהו יקלענה אותו הבל שמגלגל אותו סביבו בעולם ואז כל הדברים שנעשים (ואותם שתחת השמים) שאינם עבודת הקדוש ברוך הוא נעשה מהם הבל הוא שברון רוח שמשבר את הרוח שעולה ויורדת ומתגלגלת בעולם זהו שכתוב הבל ורעות רוח</p>
<p>אבל ההיא מלה דאיהי פולחנא דמריה דא סליק (אקרי) לעילא מן שמשא²²⁸⁵ ואתעביד</p>	<p>אבל אותו דבר שהוא עבודת רבונו זה עולה (נקרא) למעלה מן השמש ונעשה ממנו הבל קדוש וזהו הזרע</p>

²²⁸⁰ פי' כיון שאמר ורעות רוח גבי מלת הבל ש"מ הבל דקרא לאו מאינון הבלים דלעילא והא מלתא דא קושיא אחריתי היא דמדכתיב תחת השמש ש"מ שאינון הבל דקדושה (מ"מ).
²²⁸¹ מעשה המצוה או הצדקה גורם ייחוד וכל ייחוד גורם הויה דקה רוחנית נמשכת מהספירות שמור לחלק המייחד או העושה המצוה. והיינו סוד "קנה לך" לשון קנין, שמים ברא לו פרקליט א' והיינו הבל ודאי, שהוא סוד הבל רוחני כח נברא ע"י המצוה וכן בהיותו עוסק בדברים הגשמיים שהם דברים בטלים וכיוצא ומכ"ש ליצנות וכיוצא מן הדברים שם חצונים שכולם הם עושים הבל ואינו אבד אלא מתקיים בעולם הזה ואם שב בתשובה יורד אותו הבל אליו ומתקנם ממנו עד שבטל והולך לו ונמחה והיינו כעב פשעיק וכענן חטאתיך, ואם אינו שב אלא כל יום ויום מוסיף והולך, מתאסף זה עם זה עד בא יומו עת פקודתו, דרך הנשמה להתלבש בהבלים אלו, אם טובים והלך לפניך צדקך, מתלבש בקלין ודיבורים דדברי תורה ומצות ומעשים טובים, ואם רעים מתלבשת בקלין ודיבורים דדברים בטלים וליצנות ו שקר וחונף ולשון הרע ועבירות, ואותו הבל אינו עולה אל הקדש אלא סובב סובב תחת הגלגל הזה, והנשמה מתגלגלת והיינו רעות ושברון אל הרוח ודאי שהיא מתגלגלת ונענשת בלבוש זה אשר הכינה לה (אור יקר).

²²⁸² פי' מלאך קדוש (מ"מ).

²²⁸³ פי' שהמלאך יש לו כח הדיבור שמלמד סניגוריא על האדם שעשה המצוה (מ"מ).

²²⁸⁴

²²⁸⁵ פי' מן שמש שבעולם הזה (מ"מ).

ספר שמות

<p>מניה הבל קדישא ודא הוא זרעא דזרע בר נש²²⁸⁶ בהווא עלמא ומה שמיה צדקה²²⁸⁷ דכתיב (הושע י יב) זרעו לכם לצדקה</p>	<p>שזרע האדם באותו עולם ומה שמו צדקה שכתוב זרעו לכם לצדקה.</p>
<p>האי מדבר ליה לבר נש כד תפוק נשמתיה מיניה וסלקא לה באתרא דכבוד דלעילא אשתכח²²⁸⁸ לאתצררא בצרורא דחיי²²⁸⁹ הדא הוא דכתיב (ישעיה נח ח) והלך לפניך צדקך בגין לדברא לך לסלקא לך (מן אתר) לאתר דאקרי כבוד יהוה דכתיב (שם) כבוד יהוה יאספך</p>	<p>זהו מה שמנהיג את האדם כשתצא ממנו נשמתו ועולה לה למקום של כבוד שלמעלה נמצא להצרר בצרור החיים זהו שכתוב והלך לפניך צדקך כדי להנהיג אותך להעלות אותך (ממקום) למקום שנקרא כבוד ה' שכתוב כבוד ה' יאספך.</p>
<p>כל אינון נשמתין דההוא הבל קדישא מדבר להו ההוא דאקרי כבוד יהוה כניש לון בגויה ואתצרירן ביה (הדא הוא דכתיב כבוד ה' יאספך) ודא אקרי נייחא דרוחא אבל אחרא ורעות רוח אקרי זכאין אינון צדיקייא דכל עובדיהון לעילא מן שמשא וזרעין זרעא דצדקה למזכי לון לעלמא דאתי ועל דא כתיב (מלאכי ג ב) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה</p>	<p>כל אותן נשמות שאותו הבל קדוש מנהיג אותן אותו שנקרא כבוד ה' כונס אותן לתוכו ונצררות בו (זהו שכתוב כבוד ה' יאספך) וזה נקרא נחת רוח אבל האחר נקרא רעות רוח אשרי הצדיקים שכל מעשיהם למעלה מן השמש וזרעים זרע של צדקה לזכות אותם לעולם הבא ועל זה כתוב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה.</p>
<p>אמר רבי שמעון תא חזי בקדמיתא כד אתבני בי מקדשא לתתא לא אתבני אלא בדינא ורוגזא כמה דכתיב (ירמיה לב לא) כי על אפי ועל חמתי וגו' בגין דבאתר דדינא שריא לזמנא לעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא</p>	<p>אמר רבי שמעון בא וראה בתחלה כשבנה בית המקדש למטה לא נבנה אלא בדין ורוגז ככתוב כי על אפי ועל חמתי וגו' משום שבמקום הדין שרוי לעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא</p>

²²⁸⁶ הענין כי כל המעשה אשר יעשה בעולם הזה פועל ברוחני, אם מעשה התורה והמצוה מיד מייחד ובורא בסוד זרע עליון, דהיינו צדק נעשה צדקה על ידי המעשים הטובים שהיא מתקשטת ומתיחדת, ואותו הרוחניות שהוא נשפע בה בורא רוחני להתלבש אותה הנשמה. ואם רע הוא עולה אל הרעים והם מתייחדים על ידי רעותיו, שהרעים הם זכר ונקבה כאומרו טפלנו, והיינו היחוד החצוני נקרא טפל שקר זכר, ומרמה נקבה, וע"י נעשה קטיגור א', ולכן כל ענין מוליך הנשמה אחר שורשו אם נעשה הצדקה מכניסה אל הקדושים מקום שממנו נברא הרוחני, ואם חצוני מוליך הנשמה אל החצונים שהם אויר העולם לשברה להכניעה במעשיה כדי רשעתה במספר, והנה המצות שהם מעשה התורה והצדקה היא תלויה ואינה נכנסת פנימה אל הבורא אותם עד עלות הנשמה, שאז יראה כל אותם המצות אל פני המלך אביהם, שמייחד קב"ה ושכינתיה נעשתה הנשמה, וכן מייחוד קב"ה ושכינתיה נעשו ההויות הקדושות שהם המצות המלבישות הנשמה ותלויים ועומדים להראות פנימה עד עת בא פקודת הנשמה שתתלבש בהם, ומיד היא עולה להראות והם עולים והם מראים לה הדרך ועולים אל השכינה שהיא הנקבה, ודרך בה עולים אל הת"ת ומשם עולים אל הבינה (אור יקר).

²²⁸⁷ פי' כיון שהמצוה שהאדם עושה היא עולה בסוד מ"ן למלכות כדי לעורר הז"א הנק' צדקה לזווג לכך נקרא מלאך שנוצר ממנה צדקה ושיעור הכתוב זרעו לכם פי' זרע שלכם שמו צדקה (מ"מ).
²²⁸⁸ שנשמת הצדיק עולה אחר המיתה למלכות בסוד מ"ן ושם במלכות הארת הז"א שנקרא כבוד דלעילא וצרור החיים היא המלכות כנודע שצוררת אל חי בתוכה, ולפי זה כבוד ה' יאספך היא מלכות ואינו ז"א כמו כבוד שהזכיר הזהר ולכן הוסיף הזהר דכבוד דלעילא לרמוז על ז"א אבל הכתוב אמר כבוד ה' דהיינו כבוד של ה' שהיא מלכות שבניינה מז"א א"נ יש לומר באתרא דכבוד היא בריאה ששם היא המלכות הנקרא כבוד דלעילא שהיא ע"ג ב"ע ונודע שג"ע של מעלה היא בריאה ולשם עולה הנשמה ומלכות היא שם והנשמה נצררת ביסוד דידה הנק' צרור החיים ולפי זה כבוד שהזכיר הזהר הוא כבוד דקרא (מ"מ).

²²⁸⁹ כאשר זוכה הנשמה בתורה ומעשים טובים, הרי יוצא מעוה"ז להתעדין ולהתענג בעדן גן אלהים להנות שם מזיו השכינה, והיא צרורה שם בצרור החיים וכמ"ש בפ' בשלח (נט ע"א) ובפ' ויקרא (כה ע"א) (דע"ה ח"ב סט ע"ג).

ספר שמות

לבנות אותו ולהתקינו בדרגה אחרת עליונה שנקראת צדקה שכתוב בצדקה תכונני משום כך יתקיים (בו) ושמו	דאתי זמין קודשא בריך הוא למבני ליה ולאתקנא ליה בדרגא אחרא עלאה דאקרי צדקה דכתיב (ישעיה נד י) בצדקה תכונני בנין כך אתקיים (ביה) ²⁷² ושמה ²⁷³
נט/ב	נט/ב
זהר	זהר
ממש יקרא צדק מנין לנו שכתוב וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו.	ממש צדקה יתקרי ²²⁹⁰ מנלן דכתיב (ירמיה כג ו) וזה שמו אשר יקראו יהו"ה צדקנו ²²⁹¹
נטית ימינך תבלעמו ארץ אמר הרמיתושהרמת ימינך אמר רבי יצחק הרי התעוררו בו החברים שכאשר הוציא הקדוש ברוך הוא את המצרים מתים מתחת למים אמר לארץ כנסי אותם לתוכך ולא רצתה עד שהושיט הקדוש ברוך הוא את ימינו כנגדה והשביע אותה אז בלעה אותם האדמה זהו שכתוב תבלעמו ארץ אמר רבי אלעזר נטית ימינך להפרידה מן השמאל ואז נעשה בהם דין.	נטית ימינך תבלעמו ארץ (&) הא אתמר ארימת ימינך ²²⁹² אמר רבי יצחק הא אתערו ביה חבריאי דכר אפיק קודשא בריך הוא למצראי מתין מתחות מיא אמר לארעא כניש לון בגוון ולא בעאת עד דאושיט קודשא בריך הוא ימינא לקבלה ואומי לה כדין בלעתניון ארעא הדא הוא דכתיב (&) תבלעמו ארץ אמר רבי אלעזר נטית ימינך לאפרשא ²²⁹³ לה משמאלא וכדין אתעביד בהו דינא
נחית בחסדך עם זו גאלת כמו שכתוב כי ימינך זורועך ואור פניך כי רציתם כי ימינך זו גדולה נהלת בעזך זה שכתוב זורועך זו גבורה אל נזה קדשך זה שכתוב ואור פניך כי רציתם זה צדיק וכולם נמצאים בכתוב.	נחית בחסדך עם זו גאלת (&) כמה דכתיב (תהלים מד ד) כי ימינך זורועך ואור פניך ²²⁹⁴ כי רציתם ²⁷⁴ כי ימינך דא גדולה ²⁷⁵ נהלת בעזך דא דכתיב זורועך דא גבורה אל נזה קדשך דא דכתיב ואור פניך כי רציתם דא צדיק וכלהו משתכחי בקרא ²²⁹⁵
תיפול עליהם אימתה ופחד אימתה היה צריך לומר אימה מה זה אימתה שהרי אין לך אות או מילה אחת בתורה שאין בה סודות עליונים מה זה אימתה אמר רבי שמעון כלומר	תפול עליהם אימתה ופחד אימתה אימה מבעי ליה מאי אימתה דהא לית לך את ²²⁹⁶ או מלה דהא באורייתא דלא אית בה רזין עלאין מאי אימתה אמר רבי שמעון כלומר דחילו דשכינתא ²²⁹⁷

²²⁹⁰ ור"ל שלעתידי תקרא על שם בעלה (מ"מ).

²²⁹¹ [ב]משיח כתיב וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו שהוא בדרגא דצדיק (אפיקי ים בבא דף בתרא עה ע"ב).

²²⁹² סלקת הימין והרחמים כדי שתפעול השמאל בחזקה דין. ור' יצחק מפרש ממש נטית ימינך והרחמים כדי שינתנו לקבורה, והטעם שהרשעים האלו לא היה חפץ שיהיו נכללים בה אחר שכפרו בהשגחת בורא כל וכן הארץ לא היה רוצה שיכללו בה אלא שהקב"ה ברחמיו נתן אותם לקבורה בארץ (אור יקר).

²²⁹³ היינו על ידי התפשטות הימין הרבה מהשמאל נבדלת לעצמה, שאינה כמדת הימין, ואין הימין נכללת מהגבורה והדין כיון שהיא מתפשטת ודעתו כפי ארימית אלא שפי' נטית לשון נוטה כדוק שמים דהיינו התפשטות וכאשר הימין אינה מתפשטת ברחמיה הרבים השמאל היא נכללת עמה, אמנם בהתפשטה כל מדתה הרי שמאל נפרדת לעצמה (אור יקר).

²²⁹⁴ היינו הת"ת שנראים פנים ואורם מתפשטת אל המלכות דהיינו סוד צדקה, דהיינו ייחוד ואור הת"ת אל המלכות כנודע והיינו אל נזה קדשך הנוה מלכות שהקדש ת"ת בתוכו (אור יקר).

²²⁹⁵ כל ד' רגלי המרכבה (אור יקר).

²²⁹⁶ דלא תימא כי אותיות האמנת"י נוספות שאינו (אור יקר).

²²⁹⁷ ות' היא רומזת הנקבה שהיא השכינה, והיינו אימתה ופחד גבורה וגבורה תתאה מצד הגבורה (אור יקר).

ספר שמות

יראת השכינה.	
<p>כדוגמה זו, תבאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו' תבאמו ותטעמו היה צריך לומר תביאם ותטעם מה זה תבאמו אלא רוח הקודש אומרת על אותו הדור האחרון שמל יהושע והתגלה בהם גלוי של הרושם הקדוש של שמו של הקדוש ברוך הוא שאלה אחוזים בו' ואלה ראויים לרשת את הארץ ככתוב ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ שכל מי שנמול והתגלה בו רושם הקדוש ושומר אותו נקרא צדיק משום כך לעולם יירשו ארץ.</p>	<p>כהאי גוונא תביאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו' (&) תביאמו ותטעמו תביאם ותטעם מבעי ליה מאי תביאמו²²⁹⁸ אלא רוחא דקודשא²²⁹⁹ אמר על אינון דרא בתראה²³⁰⁰ דגזר יהושע ואתגליא בהו גלויא דרשימא קדישא²³⁰¹ דשמיה דקודשא בריך הוא דאלין אחידן ביה בו' ואלין אתחזיאו למירת ארעא כמה דכתיב (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ דכל מאן דאתגזר ואתגליא ביה רשימא קדישא ונטיר ליה²³⁰² אקרי צדיק²³⁰³ בגין כך לעולם יירשו ארץ²³⁰⁴.</p>
<p>ועל זה תבאמו ו' יתרה תבאמו לאינון לאותם האחוזים בו' ותטעמו כנאמר נצר מטעי מעשה ידי להתפאר לאותם שאחוזים בו' ולאותם אחרונים התעורר הדבר ואין לך דבר בתורה או אות קטנה בתורה שאין בה סודות עליונים וטעמים קדושים אשרי חלקם של היודעים בהם.</p>	<p>ועל דא תביאמו ו' יתירה תביאמו לאינון דאחידן בו' ותטעמו²³⁰⁵ כמה דאת אמר (&) נצר מטעי מעשה ידי להתפאר לאינון דאחידן בו'²³⁰⁶ ולאינון בתראי אתער מלה ולית לך מלה באורייתא או את זעירא באורייתא דלית בה רזין עלאין וטעמין קדישין זכאה חולקהון דידעין בהו</p>
רעיא מהימנא	

כלומר אימת ה' (רח"ו). ופחד דקרא היא גבורה, וכן כתב הרב זלה"ה, דהיינו שיתעוררו הדינים של מלכות וגבורה עליהם (מ"מ).

²²⁹⁸ ירצה ג"כ אות נוספת להראות על המדה (אור יקר).

²²⁹⁹ שיודע העתידות ויודע שדור זה לא יזכו (אור יקר).

²³⁰⁰ פי' לאפוקי אותו הדור שבאותה שעה לא היו פרועים שלא עשו פריעה אלא במרה וכיון שבאותה שעה שזכו לגילוי שכינה כמרז"ל ראתה שפחה על הים וכו', לא היו פרועים אע"פ שפרעו במרה מ"מ כיון שלא זכו באותה שעה שיהיו פרועים לכך לא נכנסו לא"י (מ"מ)

²³⁰¹ סוד י' עטרה דברית פריעה, שמצרים מלו ולא פרעו ודור זה מלו ופרעו והיינו שנית דכתיב מול את בני ישראל שנית פריעה על מילה וסוד משך וא"ו וכל הנכנס בו נכנס בסוד וא"ו עלמא דכנורא והיינו כדפי' בתיקו"ז שאות מיל"ה היא שם הו"ה וסימניך מ"י י"על"ה ל"גו ה"שמימ"ה, דהיינו ראשי תיבות מיל"ה וסופי תיבות יה"ה (אור יקר).

²³⁰² שלא יטמאנו בביאה אסורה (אור יקר).

²³⁰³ דהיינו מרכבה ליסוד (אור יקר).

²³⁰⁴ שהאוחזים במלכות דהיינו מילה לבד יורישם ארץ דרך עראי דהיינו המלכות עמהם לעתות, אמנם הצדיק השכינה רודפת אחריו, מפני שהיא רודפת אחר הייחוד ורוצה בו שע"י היא מתייחדת והיינו לעולם יירשו ארץ (אור יקר).

²³⁰⁵ היינו נטיעתם במלכות, והיינו נצר מטעי מעשי יד"י היינו סוד הצדיק כאומר ומעשה ידיו מגיד הרקיע וכדפי' בפ' בראשית שהיחוד בסוד הידים שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקי להתפאר להתייחד בסוד הת"ת (אור יקר).

²³⁰⁶ והשתא קשה דהכא משמע שדור אחרון עדיפא שהאבות במלכות ודור שני בת"ת ואיפכא קאמר בפ' בראשית דהתם קאמר שדור ראשון מיובלא ודור שני לתתא בשמיטה ועוד קשה דאלו דור ראשון היה בהם משה רבינו ע"ה פני חמה, ואהרן דרועא ימינא ונחשון בן עמינדב או חור דרוע שאלא, אבל יהושע פני לבנה ואלעזר דרועא ימינא דסיהרא כדפי' בזהר פרשת קרח ופרשת חקת, והיאך אמר שדור שני הם למעלה בסוד וא"ו ודור ראשון למטה, לזה נראה לי לומר שהענין הוא שבלי ספק דור ראשון למעלה בסוד היובל ודור שני בסוד השמיטה, אמנם שמטה של אלו היה בסוד גילוי אות ברית ואות וא"ו בשמיטה ויובל של אלו הוא בסוד השער הסגור והנעול שלא נמולו, ולכן הם למטה (אור יקר).

ספר שמות

<p>פקודא (יט) למבני מקדשא²³⁰⁷ לתתא כגונא דבי מקדשא דלעילא כמה דאת אמר (&) מכון לשבתך פעלת יהויה דאצטריך למבני בי מקדשא לתתא ולצללאה בגויה צלותא בכל יומא למפלא ליה לקודשא בריך הוא דהא צלותא אקרי עבודה²³⁰⁸</p>	<p>מצוה (יט) לבנות מקדש למטה כדוגמת בית המקדש שלמעלה כמו שנאמר מכון לשבתך פעלת ה' שצריך לבנות בית מקדש למטה ולהתפלל בתוכו תפלה בכל יום לעבוד את הקדוש ברוך הוא שהרי תפלה נקראת עבודה.</p>
<p>וההוא בי כנישתא אצטריך למבני ליה בשפירו סגיא ולא תקנא ליה בכל תקונין דהא בי כנישתא דלתתא קיימא לקבל בי כנישתא דלעילא</p>	<p>ואותו בית הכנסת צריך לבנותו ביופי רב ולתקנו בכל התקונים שהרי בית הכנסת שלמטה עומד כנגד בית הכנסת שלמעלה.</p>
<p>בית המקדש לתתא איהו קאים כגונא דבית המקדש דלעילא דקאים דא לקבל דא וההוא בי מקדשא כל תקוניו וכל פולחניו וכל אינון מאנין ושמשין כלהו אינון כגונא דלעילא משכנא דקא עבד משה במדברא כלא הוה כגונא דלעילא</p>	<p>בית המקדש למטה הוא עומד כדוגמת בית המקדש שלמעלה שעומד זה כנגד זה ואותו בית המקדש כל תקוניו וכל עבודותיו וכל אותם כלים ושמשים כולם הם כדוגמא שלמעלה המשכן שעשה משה במדבר הכל היה כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>בי מקדשא דבנה שלמה מלכא הוא בי נייחא²³⁰⁹ כגונא עלאה בכל אינון תקונין למהוי בתקונא דלעילא בי נייחא ואחסנתא²³¹⁰ הכי בי כנישתא אצטריך בכל תקוני שפירו למהוי כגונא עלאה למהוי בית צלותא לאתקנא תקונין בצלותא כמה דאוקימנא</p>	<p>בית המקדש שבנה שלמה המלך הוא בית מנוחה כדוגמא עליונה בכל אותם תקונים להיות בתקון שלמעלה בית מנוחה ויורשה כך בית הכנסת צריך בכל תקוני היופי להיות כדוגמא עליונה להיות בית תפלה לתקן תקונים בתפלה כמו שבארוה.</p>
<p>וההוא בי מקדשא דליהוי ביה חלונות דכתיב (דניאל ו יא) וכיין פתיחן כגונא דלעילא ועל דא (שיר ב ט) משניה מן החלונות מציין מן החרכים ואי תימא אפילו בחקלא בגין דרוחא להוי סליק לאו הכי דהא אנן צריכיין בית וליכא לאשתכחא בית לתתא כגונא דבית עלאה לנחתא דיורא עלאה לדיורא תתאה</p>	<p>ואותו בית המקדש שיהיו בו חלונות שכתוב "וכיין פתיחן" [חלונות פתוחים] כדוגמא שלמעלה ועל זה [נאמר] משגיח מן החלונות מציין מן החרכים ואם תאמר אפילו בשדה כדי שהרוח תהיה עולה לא כך שהרי אנו צריכים בית ואין להמצא בית למטה כדוגמת בית עליון להוריד דיור עליון לדיור תחתון.</p>

²³⁰⁷ עי' לעיל ד ע"א.

²³⁰⁸ ר"ל לפיכך ביה"כ במקום בהמ"ק (יהל אור).

²³⁰⁹ ר"ל משא"כ משכן (יהל אור). ועי' לעיל מז ע"א באור יקר שמנוחה היא בחי' הכתר. ועי' תיקל"ז (עה ע"ב): וביה אתקריאו תלת אבהן שביעיות כמה דאת אמר ויכל אלה"ם ביום השביעי וישבות ביום השביעי (בראשית ב ג) ויברך אלה"ם את יום השביעי ויברך אותו מסטרא דברכה ויקדש אותו מסטרא דקדושה וישבות בו מסטרא דיחוד. בהג"א: מסט' דיחוד - שזהו סוד השבת, יחודא דכלהו, והוא המנוחה, וכמ"ש ומצאן מנוחה אשה כו' אל המנוחה כו'. ועי' בריש פרשת נח (נט ע"ב) ודא נייחא כו' כד"א כי בו שבת כו'.

²³¹⁰ ר"ל מנוחה ונחלה ופי' כמ"ש בזהר במקום אחר שהקשה המשכן ג"כ מרמז כגונא דלעילא מ"מ לא בנו ל"כ כמו שהיה בבית המקדש ופי' משל למלך שהוא בדרך אינו רוצה להוציא כל כליו וכל קשוטיו כדרך שהוא עושה בביתו על מקומו כך המשכן היה בדרך במדבר היה עושה הקישוטין בדרך רמז מעט אבל שלמה כו', וז"ש כאן ביה נייחא ואחסנתא וגם אמר כאן משכנא דקא עביד משה הוי כגונא עלאה (יהל אור).

ספר שמות

<p>ועוד שאותה תפלה ואותה רוח צריכים לעלות ולצאת מתוך מצוקה²³¹¹ בדרך ישרה כנגד ירושלים</p>	<p>ותו דההוא צלותא וההוא רוחא אצטריך לסלקא ולנפקא מגו עאקו בארה מישר לקבל ירושלם</p>
ס/א	זהר
<p>שנינו אמר רבי אבא אשרי חלקם של אותם שזוכים לומר שירה זו בעולם הזה שזוכים לאמרה בעולם הבא ושירה זו נבנתה בעשרים ושנים אותיות קדושות חקוקות ובעשר אמירות והכל נרשם בשם הקדוש והכל שלמות של השם הקדוש והרי עוררנו הדברים.</p>	<p>תניא אמר רבי אבא זכאה חולקהון דאינון דזכאן למימר שירתא דא²³¹² בהאי עלמא דזכאן²⁷⁶ למימר לה בעלמא דאתי ושירתא דא אתבני²³¹³ בעשרין ותרין אתוון קדישין גליפן ובעשר אמירן²³¹⁴ וכלא אתרשים בשמא קדישא²³¹⁵ וכלא שלימותא²³¹⁶ דשמא קדישא והא אתערנא מלי</p>
<p>אמר רבי שמעון באותה שעה שהיו עומדים ישראל על הים והיו אומרים שירה התגלה הקדוש ברוך הוא עליהם וכל מרכבותיו וחילותיו כדי שיכירו למלכם שעשה להם כל אותם נסים וגבורות וכל אחד ואחד ידע והתבונן מה שלא ידעו והתבוננו שאר נביאי העולם.</p>	<p>אמר רבי שמעון בההיא שעתא דהוו קיימין ישראל על ימא והוו אמרי שירתא אתגלי קודשא בריך הוא עליהו וכל רתיכוי וחילוי בגין דינדעון למלכיהון דעבד לון כל אינון נסין וגבוראן וכל חד וחד ידע ואסתכל מה דלא ידעו ואסתכלו שאר נביאי עלמא</p>
<p>שאים תאמר שלא ידעו ולא הדביקו²³¹⁷ חכמה העליונה מן השירה הזו תראה שכלם הסתכלו בחכמה וידעו דברים ואמרו לא כן איך אמרו כולם דברים אחידות שלא סטו אלה מאלה ומה שאמר זה אמר זה ולא הקדים מלה זו למלה זו אלא כולם במשקל אחד ורוח הקודש בפי כל אחד ואחד וכל הדברים נאמרו כאלו יצאו מפה אחד אלא ודאי כולם</p>	<p>דאי תימא דלא ידעו ולא אדבקו חכמתא עלאה מן שירתא דא תחמי דכלהו בחכמתא אסתכלו וידעו מלין ואמרו דאי לא הכי איך אמרו כלהו מלין אחידין²⁷⁷ דלא סטו אלין מאלין ומה דאמר דא אמר דא ולא אקדים מלה דא למלה דא אלא כלהו בשקולא חדא ורוחא דקדושא בפומא דכל חד וחד ומלין אתמרו כלהו כאלו נפקין מפומא חד אלא ודאי כולהו בחכמתא עלאה אסתכלו וידעו מלין עלאין</p>

2311

²³¹² ענין זה יסוד לדבריו דקיימא שהזוכה לאומרה בעולם הזה אומרה לעולם הבא, ונודע שעולם הזה הנהגתו במלכות וכך היא נקראת עולם הזה, ועולם הבא הנהגתו בבינה וכך שמה, א"כ אין ספק ששירה זו יהיה עניינה בסוד הבינה והמלכות (אור יקר).

²³¹³ אין ספק שכל הדבור נבנה מאותיות ונקודות, אמנם שירתא דא אותיותיה ונקודותיה רומזים במקום נסתר, עוד י"ל כי כ"ב אותיות הם רמז ל"ג תיקו"ד דא"א, וט' תיקו"ד דז"א דהיינו כ"ב וכן הם רמוזים בשירה, אשירה לה' כי גאה גאה היינו סוד א"א, ה' איש מלחמה, היינו סוד ז"א, הם כ"ב אותיות ואח"כ באו רמוזים בה עשר אמירן כאומרו תהומות יכסימו, היינו תהום דיום ראשון, וברוח אפיך וכו' היינו ורוח אלהים מרחפת וכו' וכן על זה הדרך ימצא כל מעשה בראיית ששבחו בו (אור יקר).

²³¹⁴ הם עשר נקודות והם ל"ב נתיבות חכמה, כי כל דיבור ושירה יבנה מהכ"ב אותיות ואי אפשר לבטא אותיות בלי נקודות ושורשם ועיקרם בבינה בשתוף החכמה, וענין זה יורד ומתחקק בת"ת (אור יקר).

²³¹⁵ דהיינו שם הוי"ה שבת"ת ומשם יורד להתחקק במלכות שהיא הנקראת שלימות (אור יקר).
²³¹⁶ והרי ע"י זה נקשר הענין בבינה עולם הבא, ובמלכות עולם הזה, ע"י הת"ת שהוא אמצעי בין ב' הה"ן כנודע, וא"ת והרי אין דבור במציאות פחות מל"ב אותיות ועשר נקודות א"כ מאי רבותיה דשירתא דא (אור יקר).

2317

ספר שמות

ורוחא דקודשא בפום כל חד וחד	בחכמה העליונה הסתכלו וידעו דברים עליונים ורוח הקודש בפי כל אחד ואחד.
ואפילו אינון דבמעי אמהון הוו אמרי שירתא כלהו כחדא והוו חמאן כלהו מה דלא חמא יחזקאל נביאה ²³¹⁸ ועל כך הוו כלהו מסתכלי כאלו חמאן עינא בעינא וכד סיימו מלין כלהו מתבסמן בנפשיהו ותאבין למחמי ולאסתכלא ולא הוו בעאן לנטלא מתמן מסגיאות תיאובתא	ואפילו אותם שבמעיי אמם היו כולם כאחד אומרים שירה והיו כולם רואים מה שלא ראה יחזקאל הנביא ועל כך היו כולם מסתכלים כאלו רואים עין בעין וכשסימו הדברים כולם נמתקים בנפשם ותאבים לראות ולהסתכל ולא היו רוצים לנסוע משם מרב השתוקקות.
בההיא שעתא אמר משה לקודשא בריך הוא בניך מסגיאות תיאובתא לאסתכלא בכך לא בעאן לנטלא מן ימא מה עבד קודשא בריך הוא אסתים יקריה ²³¹⁹ לבר למדברא ²³²⁰ ותמן אתגלי ולא אתגלי	באותה שעה אמר משה לקדוש ברוך הוא בניך לא רוצים לנסוע מן הים מרב השתוקקות להסתכל בכך מה עשה הקדוש ברוך הוא הסתיר את כבודו החוצה למדבר ושם התגלה ולא התגלה.
אמר לון משה לישראל כמה (ס"א זמנין לנטלא מתמן ולא בעו) ²⁷⁸ זמנין אמינא לנטלא מתמן ולא ²⁷⁹ בעיתון עד די אחזי לון זיו יקרא דקודשא בריך הוא במדברא ומיד הוו תאבין ולא נטלו עד דאחיד בהו משה ואחמי לון זיו יקרא דקודשא בריך הוא במדברא כדין מסגיאות תיאובתא ורעותא לאסתכלא אנטיל לון משה הדא הוא דכתיב (&) ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור מאי מדבר שור ²³²² מדברא דהוו בעאן לאסתכלא ביה זיו יקרא דמלכא קדישא ועל דא אקרי מדבר שור אסתכלותא שם	אמר להם משה לישראל כמה (פעמים לנסוע משם ולא רצו) פעמים אמרתי לנסוע משם ולא רציתם עד שהראה להם זיו כבודו של הקדוש ברוך הוא במדבר ומיד היו תאבים ולא נסעו עד שאחז בהם משה והראה להם זיו כבודו של הקדוש ברוך הוא במדבר אז מרב תשוקה ורצון להסתכל הסיע אותם משה זהו שכתוב ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור מה זה מדבר שור מנהיגומדבר ²³²¹ שהיו רוצים להסתכל בו זיו כבודו של המלך הקדוש ועל זה נקרא מדבר שור שם הסתכלות.
וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים (&) ואין מים אלא תורה ²³²³ שנאמר (ישעיה נה א) הוי כל צמא לכו למים אמר רבי ייסא וכי מאן יהב להו אורייתא הכא והא ²⁸⁰ עד כען לא אתיהיבת לון אורייתא	וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים ואין מים אלא תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים אמר רבי ייסא וכי מי נתן להם כאן תורה והרי עד עכשיו לא נתנה להם תורה.

²³¹⁸ ע"י השירה שאמרו על הים, נמחל להם כל עונותיהם וכמ"ש במדרש תהלים (מזמור יח ס' ו), ואמרו שם כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה בידוע שמוחלין לו עונותיו ונעשה כבריה חדשה, ישראל כשנעשה להם נס אמרו שירה שנאמר אז ישיר כו' והרי לנו כי נתקדשו ישראל כולם באותו הלילה הרבה מאד, והרי אתדחייא ואתכפייא אז הסטרא כולא (דע"ה ח"ב קכו ע"ב).

²³¹⁹ הסתיר את אור כבודו מהים (דע"ה ח"ב קכז ע"ב).

²³²⁰ שנראה להם בזיו אורו שהוא מבחוץ בהמדבר (דע"ה ח"ב קכז ע"ב).

²³²¹

²³²² כי שור הוא לשון הסתכלות (דע"ה ח"ב קכז ע"ג).

²³²³ זו היא דרשת הקדמונים ופרשי לה ר' אלעזר ור' שמעון ור' אבא (אור יקר).

ספר שמות

<p>אמר רבי אלעזר אינון נפקו²³²⁴ למדברא לאסתכלא קודשא בריך הוא נטל זיוא יקרא דיליה מתמן ואינון אזלו לאסתכלא (לקב"ה)²⁸¹ ביה ולא אשכחוהו ואוליפנא דקודשא בריך הוא תורה אקרי ואין מים אלא תורה ואין תורה אלא קודשא בריך הוא</p>	<p>אמר רבי אלעזר הם יצאו למדבר להסתכל והקדוש ברוך הוא נטל זיו כבודו משם והם הלכו להסתכל (לקדוש ברוך הוא) בו ולא מצאו אותו ולמדנו שהקדוש ברוך הוא נקרא תורה ואין מים אלא תורה ואין תורה אלא הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>אמר רבי שמעון עד דהוו אזלי במדברא²³²⁵ אתגלי עלייהו רשותא אחרא דשאר עמין²³²⁶ ההוא דשליט במדברא²³²⁷ ואערעו בהו תמן²³²⁸ חמו ישראל דלא הוה ההוא זיוא יקרא דמלכיהון הדא הוא דכתיב (&) ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה מאי טעמא כי מרים הם לא אתבסם נפשייהו כקדמיתא ולא עוד אלא דאתי לקטרגא עלייהו</p>	<p>אמר רבי שמעון עד שהיו הולכים במדבר התגלה עליהם רשות אחרת של שאר העמים אותו ששולט במדבר ופגש בהם שם ראו ישראל שזה לא היה אותו זיו כבוד מלכם זהו שכתוב ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה מה הטעם כי מרים הם לא התבשמה נפשם כבתחלה ולא עוד אלא שבא לקטרג עליהם.</p>
<p>מה כתוב ויצעק אל יהו"ה ויורהו יהו"ה עין</p>	<p>מה כתוב ויצעק אל ה' ויורהו ה' עין</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>ועל דא כתיב (תהלים קיח) מן המצר קראתי יה דאצטריך אתר דחיק בעאקו לשדרא בגויה ההוא רוחא דלא יסטי לימינא ולשמאלא ובחקלא לא יכיל קלא לשדרא ליה הכי דהא כגוונא דא קלא דשופר אתדחייא לבר בארה מישר מגו אתר דחיק ואזיל ובקע רקיעין וסליק בסליקו לאתערא רוחא לעילא</p>	<p>ועל זה כתוב מן המצר קראתי יה שצריך מקום דחוק בצרה לשלח בתוכו אותה רוח שלא יסטה ימינה או שמאלה ובשדה לא יכול הקול לשלח אותו כך שהרי כדוגמא זה קול השופר נדחה החוצה בדרך ישר מתוך מקום דחוק והולך ובוקע רקיעים ועולה בעליה לעורר רוח שלמעלה.</p>
<p>ואי תימא הא כתיב (בראשית כד) ויצא יצחק לשוח בשדה שאני יצחק²³²⁹ דמלה אחרא הוה ביה מה דלא הוה בכל עלמא²³³⁰ ותו דהאי קרא לאו להכי אתא דודאי בשדה אחר הוה מצלי</p>	<p>ואם תאמר הרי כתוב ויצא יצחק לשוח בשדה שונה יצחק שדבר אחר היה בו מה שלא היה בכל העולם ועוד שפסוק זה לא לזה הוא בא שודאי בשדה אחר היה מתפלל והרי בארנו.</p>

²³²⁴ כדפי' ר"ש לעיל "נפקו" מהים אל המדבר שור, "לאסתכלא" ועם היות שנתגלה להם במדבר שור לא נתגלה אלא כדי שעה לבד עד שיצאו (אור יקר).

²³²⁵ תיכף כשבאו למדבר (דע"ה ח"ב קלה ע"ב), והנה בחי' עץ הדעת אשר היה בכל הי' ספי' דהעשיה שאמרנו, הנה היה בכל חלקי הדצח"מ שבהם, היינו בהדומם הוא מקום המדבריות, ששם הוא מקום מוכשר להשראת החיצונים, וכמ"ש בזוה"ק (בשלח דף ס ע"א, ופ' תרומה קנז, ופ' תצוה קפד רע"א) (דע"ה ח"ב קמט ע"ב).

²³²⁶ ס"מ בא להטעותם (רח"ו). שר של או"ה והוא הס"מ, שהוא הראש לכל הע' שרים, ע' פ' בא (לג רע"א) ופ' בלק (קצב ע"ב) (דע"ה ח"ב קכז ע"ג). בכל חטא וחטא היה המקום גורם להם, כי הזוהמא והטומאה והרע שהיה שוכן באותן המקומות, זהו אשר גרם להם התגברות היצ"ר רח"ל נגד דעתם ורצונם וכו' בפ' תצוה (קפד ע"א) דלכך הולכים הקב"ה במדבר דאיהו אתר ושלטנו דס"מ חייבא דאיהו דיליה ממש, בגין לתברא תוקפיה וחיליה ולכתתא רישיה (דע"ה ח"ב קלט ע"א).

²³²⁷ והוא הס"מ כמ"ש בפ' תצוה (קפד רע"א) (דע"ה ח"ב קכז ע"ג)

²³²⁸ שבא לעורר עליהם להסיתם ולהדיחם ולהתנכל אותם בתחבולותיו (דע"ה ח"ב קלה ע"ב).

²³²⁹ ר"ל דהטעם דצריך אתר דחיק דתפלה במקום עבודה ועבודה בצפון וכן תפילה וזהו מן המצר דמשם סליק לרחובות בינה עומקא דכולא (נכתב על הגליון – כי תפילה צריך לעומקא דכולא בינה, לכן מצפון קו שמאלא עולה בארח מישור לבינה ירושלים עלאה), וז"ש ענני במרחב כו' משא"כ יצחק דמדתו היה וא"צ לזה (יהל אור).

²³³⁰ שהיה כבר בו רוח הקדש של לעתיד לבוא כדאיתא בתוספתא דנח, ולא יכלו החיצונים לשלוט בקולו, ועוד ששם היה מקום מערת המכפלה (רמ"ז).

ספר שמות

והא אוקימנא ע"כ	
ס/ב	
<p>ואין עץ אלא תורה דכתיב (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה ואין תורה אלא קודשא בריך הוא רבי אבא אמר אין עץ אלא קודשא בריך הוא²³³¹ דכתיב (דברים כ יט) כי האדם עץ השדה עץ השדה ודאי דא עץ שדה דתפוחין קדישין וכד אתגלי זיו יקרא דמלכיהון עליהו כדין (&) וישלך אל המים וימתקו המים מאי וימתקו המים דקמיגורא אתעביד סניגורא סנגור.</p>	<p>ואין עץ אלא תורה שכתוב עץ חיים היא למחזיקים בה ואין תורה אלא הקדוש ברוך הוא רבי אבא אמר אין עץ אלא הקדוש ברוך הוא שכתוב כי האדם עץ השדה עץ השדה ודאי זה עץ שדה של תפוחים קדושים וכשהתגלה זיו כבוד של מלכם עליהם אז וישלך אל המים וימתקו המים מה זה וימתקו המים שקטגור נעשה סנגור.</p>
<p>אמר רבי אבא תא חזי בקדמיתא כד עאלו ישראל בקיימא דקודשא בריך הוא לא עאלו כדקא יאות מאי טעמא בגין דאתגזרו ולא אתפרעו ולא אתגלייא רשימא קדישא כיון דמטו הכא מה כתיב (&) שם שם לו חק ומשפט תמן עאלו ישראל בתרין חולקין קדישין בההוא גלויא דאתגליא רשימא דלהון ואקרונ חק ומשפט חק כמה דאת אמר (משלי לא טו) ותתן מרף לביתה וחק לנערותיה ומשפט כמה דאת אמר (תהלים פא ה) משפט לאלהי יעקב ושם נסהו בההוא את קדישא כמה דאת אמר (&) כי חק לישראל הוא²⁸² בספרא דרב ייבא סבא אמר מלה על ההוא חומרא קדישא²³³²</p>	<p>אמר רבי אבא בא וראה בתחלה כשנכנסו ישראל לברית של הקדוש ברוך הוא לא נכנסו כראוי למה כי נמולו ולא נפרעו ולא התגלה הרושם הקדוש כיון שהגיעו לכאן מה כתוב שם שם לו חק ומשפט שם נכנסו ישראל לשני חלקים קדושים באותו גלוי שהתגלה הרושם שלהם ונקראו חק ומשפט חק כמו שנאמר ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה ומשפט כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב ושם נסהו באותו אות קודש כמו שנאמר כי חק לישראל הוא בספרו של רבי ייבא סבא אמר הדבר על אותו מטה קדוש.</p>
<p>ויאמר אם שמוע תשמע לקול יהוה אלהיך (&) ויאמר מאי ויאמר לא כתיב מאן קאמר דא אלא קודשא בריך הוא אמר רבי חזקיה אמר שמעינן (נ"א משמע) אמירה סתם (מאי) מאמירה סתם דכתיב (שמות כד א) ואל משה אמר עלה אל יהוה אמר ולא כתיב מאן קאמר אוף הכא ויאמר סתם ולא כתיב מאן קאמר</p>	<p>ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך ויאמר מהו "ויאמר" לא כתוב מי אמר את זה אלא הקדוש ברוך הוא אמר רבי חזקיה אמר שמענו (משמע) אמירה סתם (מהו) מאמירה²³³³ סתם שכתוב ואל משה אמר עלה אל ה' אמר לא כתוב מי אמר אף כאן ויאמר סתם ולא כתוב מי אמר.</p>
<p>אמר רבי יוסי משמע שכתוב ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ מכאן משמע ויאמר ומשמע מי אמר את הדבר</p>	<p>אמר רבי יוסי משמע שכתוב ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ מכאן משמע ויאמר ומשמע מי אמר את הדבר</p>

²³³¹ בספר אור ישראל כתב נק' ז"א עץ כי הו"ה בהכאה כזה יר'ד בה' ה' ביר'ד ו' בה' ה' בו' גימ' ע"פ א"נ ס"ג מ"ב ב"ן גי' ע"פ לפי שז"א מכריע בין ב' הה"ן, א"נ עץ עם הכולל גימ' אה"ה דידו"ן לפי שז"א מקבל חומין דאימא שהיא אה"ה (מ"מ).
²³³² פי' כי ויורהו ה' עץ הוא מטה משה ועי"כ מתקו (זהר הרקיע).
²³³³

²³³⁴ פי' כי משה צעק אל הנוק' כי שם תלוי צעקה והיא הורה לו עץ דא עץ החיים, א"כ מ"ש ויאמר קאי על הנוק' אל ה' אלהיך ז"א ואם המדבר הוא הז"א הוה ליה למימר לקולי ור' חזקיה אמר כל אמירה סתם היא הנוק' כמו ואל משה אמר, וא"כ א"צ לדיוקא דר' יוסי ורבי אליעזר פי' מתחילה על הז"א וז"ש אלא הקב"ה אמר והוא ז"א ורבי חזקיהו ור' יוסי פליג עליה ולכן חזר ר"א להכריח סברתו ואמר בתר דאתגליא פי' ודאי בכל מקום אמירה נוק' אמנם הכא בז"א לפי שבפ' הקודם נאמר שם שם לו חק ומשפט שהם מילה ופריעה ז"ן כמ"ש ר"א בעצמו לעיל וכיון שכבר הגיע לז"א ע"י

ספר שמות

(&) לקולי מבעי ליה אלא להווא קול ²³³⁵ דעאלו ביה	לקול ה' אלהיך היה צריך להיות לקולי אלא לאותו קול שנכנסו בו.
אמר רבי אבא בתר דאתגליא בהו רשימא קדישא עאלו בתרין חולקין קדישין כמה דאתמר וכיון דעאלו באלין תרין ²³³⁶ עאלו באלין תרין חולקין אחרנין דכד יסתלקון ²⁸³ באלין תרין אחרנין יתחברון באלין ולא ממנעי ברכאן ובגין כך באלין מטון ²⁸⁴ ברכאן (ובגניני כך באלין מטון) ²⁸⁵ עד מלכא קדישא	אמר רבי אבא אחר שהתגלה בהם רושם הקדוש נכנסו בשני חלקים קדושים כמו שנאמר וכיון שנכנסו בשנים האלה נכנסו בשני החלקים האחרים הללו שכאשר יעלו בשני האחרים הללו יתחברו באלה ולא ימנעו הברכות ולכן באלה מגיעות הברכות (ומשום כך באלה מגיעים) עד המלך הקדוש.
ומאתריה דקרא אשתמע מלה דכתיב (&) ויאמר אם שמוע תשמע ויאמר דא מלכא קדישא ומאי קאמר אם שמע תשמע לקול יהוה אלהיך כמה דאת אמר (דברים ד כד) כי יהוה אלהיך אש אוכלה הוא דא כנסת ישראל והישר בעיניו תעשה דא צדיק והאזנת למצותיו דא נצח ושמרת כל חקיו דא הוד כיון דעאלו באלין הא מטו למלכא קדישא לבתר מה כתיב (&) כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני יהוה רופאך כי אני יהוה דא מלכא קדישא	וממקומו של הכתוב נשמע הדבר שכתוב ויאמר אם שמוע תשמע ויאמר זה המלך הקדוש ומה אמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך כמו שנאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא זו כנסת ישראל והישר בעיניו תעשה זה צדיק והאזנת למצותיו זה נצח ושמרת כל חוקיו זה הוד כיון שנכנסו באלה הרי הגיעו למלך הקדוש אחר כך מה כתוב כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך כי אני ה' זה המלך הקדוש.
אשתמע דכל מאן דנטיר להאי רשימא קדישא מניה סליק עד מלכא קדישא עלאה מאי משמע משמע אינון תרין ²³³⁷ דאתכנש בהו זרעא ומשה	נשמע שכל מי ששומר את הרושם הקדוש הזה ממנו עולה עד המלך הקדוש העליון מה משמע משמע

המשפט א"כ ויאמר זה הוא ז"א המתגלה להם וז"ש ובג"כ באלין מטו עד מלכא קדישא שהוא ז"א א"כ ויאמר הוא ז"א לקול ה' אלקיך הוא הנוק' רחל כי קול סתם הוא ז"א וקול ה' היא הנוק' והוכיח ג"כ מ"ש כי אני ה' רופאך וז"א בו תלוי הרפואה כי הרפואה היא בת"ת כנודע (זהר הרקיע).²³³⁵ הוא סוד שרש רחל שבת"ת שהוא סוד קול ה' אלקים או"א ששם מתגלים, דאינון ע"ב ס"ג עם הכולל קו"ל. ועוד שהנה סוד שם ע"ב בחסד מ"ב בגבורה וכ"ב בת"ת, ושלשתן קו"ל שממנו נעשה הדיבור, והוא אמ"ר א"ש מ"ם ר"וח. וקול גם הוא מילוי קו"ל, קו"ף ו"ו למ"ד המילוי גם הוא קו"ל, והוא סוד בת קול. וז"ש להווא קול דעאלו ביה, פ"י בתוכיות מילוי קול שהוא שורש המלכות בת"ת, והוא בסוד המילה שנתקנה המילה בגילוי השליש העליון, ואז זכו גם כן לתרין חולקין אחרנין, הם או"א אשר שם. והמבין יבין שכל אלו (הו') [הד'] מדות הם בסוד איברים הפנימיים הפועלים סוד הזווג, ולכן שאל מאי משמע, כלומר מה שייכות יש לאלו השנים שהם נצח הוד תינח יסוד מלכות (רמ"ז).

²³³⁶ פ"י מילה ופריעה עאלו בתרין חולקין אחרנין הם נו"ה תרין ביעין דדכורא דמתחברין ביסוד ומלכות וכדין לא ממנעין ברכאן דשדיין זרעא בפום אמה כמ"ש הוא עצמו למטה וע"ד מאן דאעל באינון תרין ונטיר לון אתקשר בתרין אחרנין והם נו"ה וכדין מטו למלכא קדישא שהוא ז"א כנזכר לעיל (זהר הרקיע).

²³³⁷ הוא בין בחינת תרי ביעי ובין בחינת שתי כליות, ששניהם בנצח הוד בסוד הפנימיות, ולכן תמצא שבנצח אמר מצוותיו ובהוד חקיו בלשון רבים, לרמוז לשתי בחינות של אלו הרמוזים בכל אחד שנים שהם בסוד הפנימיות, ואז הם בחינת שנים מלגו (נ"א בסוד תרי פלגי) גופא, כי בסוד החיצוניות הם חד גופא, רצוני נצח הוד בפנימיות תרי פלגי גופא כדאיתא בדרוש השמות. נמצא שכל אלו הבחינות הם (באותם הפנים) [באברים הפנימיים]. והנה בשמירת מצות המילה דאז אתגליא רשימא קדישא, אז מתתקנים ד' בחינות אלו הרמוזות במלת חוקים, דהיינו ח"ק קו"ל יש"ר מצו"ה. וח"ק עם קו"ל בסוד איהו בהוד, ויש"ר עם מצו"ה בסוד שהזכר יורד לנצח שהוא בסוד ה' אדנ"י שהם פנימיות נצח הוד בסוד תרי פלגי גופא ועיין בדרוש השמות. וידוע שמן הת"ת דז"א

ספר שמות

<p>אותם שנים שהתכנס בהם הזרע ושמן משחת קודש ששופכים אותו בפי האמה (ועל זה) נקשרו כאחד והמלך העליון עליהם ונקשרו בו ועל כך מי שנכנס בשני אלה ושומר אותם נקשר בשני האחרים ונכנס בהם ואז מגיע למלך הקדוש.</p>	<p>אמר רבי יצחק ודאי מי שזוכה בצדיק זוכה בנצח והוד ואלה הם שלשה שהתברכה בהם כנסת ישראל ומי שזוכה בהם זוכה במלך הקדוש ונכנס בכל הארבעה.</p>
<p>אמר רבי יצחק ודאי מאן דזכי בצדיק זכי בנצח והוד ואלין אנון תלתא דאתברכא בהו כנסת ישראל ומאן דזכי בהו זכי במלכא קדישא ועאל בכלהו ארבעה</p>	<p>וכנגד ארבעה אלו שמירה לרושם הקדוש הזה מארבעה דברים שמירה של כנסת ישראל שמירה של נדה שמירה של צדיק שמירה של שפחה שמירה של נצח שמירה של בת עובדי כוכבים ומזלות שמירה של הוד שמירה של זונה ועל זה לקול ה' אלהיך זו כנסת ישראל.</p>
<p>ולקבל ארבעה אלין נטירא להאי רשימא קדישא מארבע מלין נטירו דכנסת ישראל אסתמרותא דנדה נטירו דצדיק אסתמרותא דשפחה נטירו דנצח אסתמרותא דבת עכו"ם נטירו דהוד אסתמרותא דזונה ועל דא לקול יהו"ה אלהיך דא כנסת ישראל</p>	<p>במה זוכים ישראל לקבל פני שכינה בשמירה מנדה ועל זה כתוב ואת אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה מה זה לגלות זו כנסת ישראל ובזה אחוזים ונקשרים דברים אחרים שכנסת ישראל נקשרת בהם והרי בארנו הדברים.</p>
<p>במה זכאן ישראל לקבלא אפי שכינתא באסתמרותא מן נדה ועל דא כתיב (ויקרא יח יט) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה מאי לגלות ערותה דא כנסת ישראל ובהאי אחידן ומתקשרן מלין אחרנין²³³⁸ דכנסת ישראל אתקשרת בהו והא אוקמוה מלי</p>	<p>והישר בעיניו תעשה זה צדיק כמו שכתוב עיני ה' אל צדיקים להשמר משפחה</p>
<p>והישר בעיניו תעשה (&) דא צדיק כמה דכתיב (תהלים לד מז) עיני יהו"ה אל צדיקים לאסתמרא משפחה</p>	<p>סא/א</p>
<p>והא אוקימנא מלי דכתיב (משלי ל כג) ושפחה כי תירש גבירתה²³³⁹ דגרים לצדיק דאתדבק בשפחה והאזנת למצותיו (&) דא נצח</p>	<p>והרי בארנו את הדברים שכתוב ושפחה כי תירש גבירתה שגורם לצדיק שידבק בשפחה והאזנת למצותיו זה נצח להשמר (שלא ישקר</p>

ולמטה מתגלים אחורי יסוד אבא דאינון פק"ד, הסר משם שם הו"ה דמקיף (נ"א דשייך) לת"ת נשאר קנ"ח ובג' אלו הד' בחינות דנה"י ועטרה. וידוע שמן הת"ת עד סופו וכו' (רמ"ז).
²³³⁸ ח"א סד ע"א לקמן קצד ע"ב קצה ע"ב אחרי מות עד ע"א עט ע"א בלק קצז ע"א (לש"ו). וענין כפרה עניינו הוא העברה וניקוי²³³⁸, והוא להעביר את הסטרא אחרא מאור קדושת השכינה שלא תפגם ח"ו ע"י ירידתה בהם, ותשאר נקיה לעולם בכל אור קדושתה בכל מקום, וכמ"ש בזה"ק (אחרי מות עט ע"ב) אמר ר' שמעון אמר קב"ה הביאו עלי כפרה עלי ודאי (כי הן אחידן ומתקשרן בה, כמ"ש פ' בשלח דף ס סוף ע"א, וע' פ' נח דף סד ע"א, ופ' תשא קצד ע"ב, ופ' אחרי שם עט ע"א, ולכן הוא השעיר כדי להעבירם מעליה) (דע"ה ח"ב קנו ע"א).
²³³⁹ כאשר פגם החטא של ישראל עלה עד נוקבא דז"א בלבד, אז הנקבה של הקליפה הטמאה יש בה כח לעלות ולהתדבק ולהכלל עד שם אלהים הקדוש שיש בנקודת ציון שבהנוק' דז"א, ואז אתקיים ושפחה כי תירש גבירתה (משלי ל כג). לפי שהיסוד העליון הזכר משפיע, והשפע היורד לוקחת אותה השפחה (דע"ה ח"ב קמז ע"ב).

ספר שמות

<p>לאסתמרא (דלא ישקר ביה) דלא יעול רשימא דא²³⁴⁰ בבת אל נכר ולא ישקר ביה בנצח דכתיב (ש"א מו כט) וגם נצח ישראל לא ישקר ומאן דנטיר האי קיים מצותיו דכתיב (שמות לד יד) כי לא תשתחוה לאל אחר ושמרת כל תקיו דא הוד לאסתמרא מן זונה</p>	<p>בו) שלא יכניס רושם זה בבת אל נכר ולא ישקר בו בנצח שכתוב וגם נצח ישראל לא ישקר ומי ששומר את זה קיים מצוותיו שכתוב כי לא תשתחוה לאל אחר ושמרת כל חוקיו זה הוד להשמר מן זונה.</p>
<p>ואזלא הא כמה דתנינן אמר רבי יהודה מאי דכתיב (תהלים מה ד) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך אלא כל מאן דמורו גרמיה ושוי דחילו דחרבא שננא תקיפא²³⁴¹ לקבליה על ירך מאי על ירך דא רשימא קדישא כמה דאת אמר (בראשית כד ב) שים נא ירך תחת ירכי</p>	<p>וזה הולך כמו ששינונו אמר רבי יהודה מה זה שכתוב חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך אלא כל מי שמזרז את עצמו ושם את פחד החרב השנונה החזקה כנגדו על ירך מה זה על ירך זהו הרושם הקדוש כמו שנאמר שים נא ירך תחת ירכי.</p>
<p>דבר אחר חגור חרבך כלומר זרו ואתקיף יצרך בישא דאיהו חרבך על ירך על ההוא רשימא קדישא לנטרא ליה ואי נטר ליה כדין אקרי גבור וקודשא בריך הוא אלביש ליה בלבושוי ומאן לבושו דקודשא בריך הוא הוד ונצח²⁸⁶ דכתיב (תהלים קד א) הוד והדר לבשת²³⁴² אוף הכא</p>	<p>דבר אחר חגור חרבך כלומר זרו ותקף את היצר הרע שלך שהוא חרבך על ירך על אותו רושם קדוש לשמור אותו ואם שמר אותו אז נקרא גבור והקדוש ברוך הוא מלביש אותו בלבושיו ומהו לבושיו של הקדוש</p>

²³⁴⁰ ואם ח"ו ישראל חוטאים למטה גורמין כי כמו שלצורך הזווג צריך שיתייחדו פנימיות העשייה והיצירה והבריאה והאצילות לצורך הזווג כמבואר אצלנו בכונת התפילות כי פנימיות העולמות הם העולים ולא חיצוניותם כנ"ל בפ' קדושים בדפ"ג ע"א ואז גם מתייחדים אלו האורות של אלהים הנז' ומתעלים ונכללין דרגין בדרגין עד שנמצא כי גם הקליפות הנקראים אלהים אחרים העומדים בסיום אלהים קדושים הנז' עולין ונכללין גם הם בסיום האלהים קדושים ומתקשרים שם עמהם ואז כאשר מזדווגים ז"א ונוקביה דאציל' הקדוש ונכנסין אותם האלהים ביסוד שבה בסוד החמש' גבורו' מנצפ"ך כנז' וכיון שהקליפות הם מתקשרים ונכללים בסיום אלו האלהים קדושים נמצא כי ח"ו דומה כאלו הם עצמם נכנסו שם ביסוד הנקבה והטילו בה זוהמא אבל הזהר והשמר בנפשך מאד מאד אל יעלה בדעתך שהדברים כפשטן כמ"ש ז"ל שבא נחש על חוה והטיל בה זוהמא כי חלילה להאמין הדברים כפשטן. אמנם רז"ל נתכוונו אל מה שאמרנו כי בהיותם נקשרים ונכללים ומיוחדים בסיום אלו האלהים קדושים נחשב כאלו הם (דף ל"א ע"א) עצמם נכנסו אל הקדש פנימה ח"ו וזכור אל תשכח וכבר רמזנו זה לעיל בפ' אחרי מות בדע"ט ע"א וע"ש היטב. ואמנם יען מצאנו בדברי חז"ל בענין הזה שתי בחי' אם בחינת נחש שבא על חוה הנקבה ואם בחי' שפחה כי תירש גבירתה ומזדווגת עם צדיק עליון כנז' בפ' בשלח בד"ס סוף ע"ב בפ' ויאמר אם שמע תשמע כו' וזה ביאורם כי כאשר ישראל חוטאי' ועולה הפגם עד ז"א כפי ערך החטא ההוא ואז נכללים הקלי' עד בחי' שם אלהים קדושים שמחוץ לז"א ויש יכולת לזכר של הקלי' להדבק ולכלול עצמו עם שם אלהים קדושים המקיף ביסוד דז"א וכאשר מזדווג עם נוקביה אז נחשב כי הנחש בא על חוה וטעמה טעם מר ממות וכאשר החטא אינו כל כך חמור ואינו פוגם רק בנוקבא דז"א אז הנקבה של הקליפה לבדה יש בה כח להכלל ולהאחז בשם אלהים קדושים אשר בנקו' ציון שהוא יסוד הנקבה ואז נאמר ושפחה כי תירש גברתה כי היסוד הזכר משפיע לחוץ ויונקת משם השפחה הטמאה וזכור שתי בחינות אלו אבל כבר הודעתך כי ח"ו אין הכינה לומר שהקליפה עצמה עולה עד שם לא בז"א ולא בנוקביה ח"ו רק שבערך שנכללין הקליפות ההם באותו אלהים קדושים אשר עומד מחוץ לספירות מסוף העשייה עד רום האצילות לכן אנו אומרים כי ח"ו נחשב זה כאלו ח"ו בא נחש על חוה או כאלו שפחה תירש גבירתה (שער מאמרי רשב"י מ ע"א). כאשר שמתגברים הדינין הרבה ומשתרבים לעלות ולינק גם מיסוד ז"א ח"ו וכמ"ש בפ' בשלח (דף סא רע"א) (וע' שער קליפת נוגה (סוף פרק ב) ובחשמל (פרק א) ובספר קהלת בן דוד דף כ"ח ע"ד, מ"ש בשם מהר"ח כהן ז"ל בסוד הפסוק (בראשית לט יב) ותתפשהו בבגדו, אמנם ע' מאד בכ"ז בשער מאמרי רשב"י (דף מ) ובשער הקדמות (דף לו) עש"מ, והנה נעשה אז גם הז"א בבחי' קטנות שהוא בלתי מוחין, ואין בו שפעת החסדים כדי שלא ינקו החיצונים מאורות החסדים ח"ו. והנה אינו מאיר אז בז"א מאימא אלא רק מאחוריים דאהיה שבה, שהוא גימ' דם (דע"ה ח"ב קכא ע"ב)

²³⁴¹

²³⁴² ר"ל כי נה"ה דבינה הם נעשים חשמ"ל בבחי' מלבושים ע"ג ז"א (רח"ו).

ספר שמות

הודך והדרך וכדין אתדבק בר נש במלכא קדישא כדקא יאות	ברוך הוא הוד ונצח שכתוב הוד והדר לבשת אף כאן הודך והדרך ואז נדבק האדם במלך הקדוש כראוי.
מכאן ולהלאה כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני יהוה רופאך (&) דא מלכא קדישא ועל דא אוהר לון על ההוא מלה ממש דיהב ורשים בהו ולא יתיר ועד כען לא אתייהיבת להו אורייתא אלא כיון דכתיב (&) שם שם לו חק ומשפט מיד (&) ויאמר אם שמוע תשמע וגו'	מכאן ולהלאה כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך זה המלך הקדוש ועל זה הזהיר אותם על אותו דבר ממש שנתן ורשם בהם ולא יותר ועד עכשיו לא נתנה להם תורה אלא כיון שכתוב שם שם לו חק ומשפט מיד ויאמר אם שמוע תשמע וגו'.
תא חזי כד בעא קודשא בריך הוא לאזהרא לישראל על אורייתא בכמה מלין משיך להו בכמה משיכן דחביבותא כבר נש דמשיך בריה לבי רב ותא חזי לא בעא קודשא בריך הוא למיהב להו אורייתא עד דקריבו בהדיה ובמה קריבו בהדיה בגלויא דרשימא דא כמה דאתמר	בא וראה כשרצה הקדוש ברוך הוא להזהיר את ישראל על התורה בכמה דברים משך אותם בכמה משיכות של אהבה כאדם שמושך בנו לבית הרב ובא וראה לא רצה הקדוש ברוך הוא לתת להם תורה עד שקרבו אליו ובמה קרבו אליו בגלוי של הרושם הזה כמו שנתבאר.
אמר רבי יהודה לא קריבו ישראל לטורא דסיני עד דעאלו בחולקא דצדיק וזכו ביה מנלן דכתיב (שמות י"א) ביום הזה באו מדבר סיני ביום הזה ממש דייקא וכתיב (ישעיהו כ"ה ט) ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וגו'	אמר רבי יהודה לא קרבו ישראל להר סיני עד שנכנסו בחלק של צדיק וזכו בו מנין לנו שכתוב ביום הזה באו מדבר סיני ביום הזה ממש דווקא וכתוב ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וגו'.
פרשת המן	פרשת המן
ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים (&) רבי יהודה פתח ואמר (תהלים מא א) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' האי קרא אוקימנא ליה בשעתא דבר נש שכיב בבי מרעיה ²³⁴⁵ הא אתפס ²³⁴⁶ באטרוניא דמלכא רישיה בקולרא ²³⁴⁷ רגלוי בכופסירין ²³⁴⁸ (ס"א בטפסרא) ²⁸⁷ כמה חילין נטריין ²⁸⁸ ליה מהאי גיסא ומהאי גיסא שיפוי כלוהו בדוחקא מגיחין אלין באלין מיכלא אתעדי מניה	ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים רבי יהודה פתח ואמר אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' פסוק זה פרשוהו בשעה שאדם שוכב בבית חליו הרי נתפס בבית הסהר ²³⁴³ של המלך ראשו בקולר רגלוי באזיקים ²³⁴⁴ (בדפוס) כמה חיילות שומרים אותו מצד זה ומצד זה כל איבריו בדחק נלחמים אלה באלה האוכל הועבר ממנו.
בההוא זמנא פקדין עליה אפוטרופא ²³⁴⁹ למילף עליה זכות קמי מלכא דכתיב (איוב לג כג) אם	באותו הזמן ממונים עליו אפוטרופוס ללמד עליו זכות לפני המלך שכתוב אם יש עליו מלאך מליץ

2343

2344

2345 אין ענין שכיבת החולה במטתו טבע בני אדם אלא השגחה עליונה דהיינו מאסרם שנאסרים מקום אשר אסירי המלך אסורים שם (אור יקר).

2346 ולא ג' מיני מאסר: הא', ראשו הוא "קולרא" (אור יקר).

2347 הב', מה שאין כח ברגליו מחולשתו לקום אפילו משעה ראשונה שחלה היינו "רגלוי בכופסירין" (אור יקר).

2348 הג', חולי המתפשט בכל גופו בקדחתו עד שכל גופו כבד עליו (אור יקר).

2349 פירוש שאומר הקב"ה למלאך אחד שיליץ עליו טוב דהיינו שיבקש כל זכות שיש לו ויליץ עליו בהם (מ"מ).

ספר שמות

<p>יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף בההיא שעתא זכאה חולקיה דבר נש דעאל עליה ואולף ליה ארחא לשיזבותיה מן דינא הה"ד אשרי משכיל אל דל</p>	<p>אחד מני אלף באותה שעה אשרי חלקו של האיש שנכנס אליו ומלמד אותו דרך להינצל מן הדין זהו שכתוב אשרי משכיל אל דל.</p>
<p>והיך יכיל לשזבא ליה למילף ליה אורחוי דחיי לאתבא לקמי מאריה כדין אתעביד אפוטרופוסא עליה לעילא מאי אנריה ביום רעה ימלטהו ה'</p>	<p>ואיך יכול להציל אותו ללמדו דרך החיים לשוב לפני אדונו אז נעשה אפוטרופוס עליו למעלה ומה שכרו ביום רעה ימלטהו ה'</p>
<p>דבר אחר אשרי משכיל אל דל כמה תקיפא אנרא דמסכנא קמי קודשא בריך הוא</p>	<p>דבר אחר אשרי משכיל אל דל כמה חזק השכר של העני לפני הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>אמר רבי חייא תוהנא על האי קרא דכתיב (שם סט לד) כי שומע אל אביונים ה' וכי אל אביונים שומע ולא לאחרא אמר רבי שמעון בנין דאינון קריבין יתיר למלכא דכתיב (שם נא יט) לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה ולית לך בעלמא דאיהו תביר לבא כמסכנא תו אמר רבי שמעון תא חזי כל אינון בני עלמא אתחזיין קמי קודשא בריך הוא בגופא ונפשא ומסכנא לא אתחזי אלא בנפשא בלחודוי וקודשא בריך הוא קריב לנפשא יתיר מגופא</p>	<p>אמר רבי חייא תמהתי על הפסוק הזה שכתוב כי שומע אל אביונים ה' וכי אל אביונים שומע ולא לאחרא אמר רבי שמעון משום שהם קרובים יותר למלך שכתוב לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה ואין לך בעולם שהוא שבור לב כמו העני עוד אמר רבי שמעון בא וראה כל אותם בני העולם נראים לפני הקדוש ברוך הוא בגוף ונפש והעני לא נראה אלא בנפש לבדה והקדוש ברוך הוא קרוב לנפש יותר מלגוף.</p>
<p>מסכנא חד הוה בשיבבותיה דרבי ייסא ולא הוה מאן דאשגח ביה והוא הוה אכסיף ולא²⁸⁹ תקיף בבני נשא</p>	<p>עני אחד היה בשכנותו של רבי ייסא ולא היה מי שישגיח בו והוא היה מתבייש ולא הפצירוחזק²³⁵⁰ בבני אדם</p>
<p style="text-align: center;">ס/א ב</p>	
<p>יומא חד חלש עאל עליה רבי ייסא שמע חד קלא דאמר טילקא טילקא הא נפשא פרחא גבאי ולא מטו יומוי ווי לבני מתיה דלא אשתכח בהו דיתיב נפשיה לגביה קם רבי ייסא שדי בפומיה מיא דגרנריין²³⁵³ אפותא דקונטא (ס"א דקופתא) אתבוזע זיעא באנפוי ותב רוחיה לגביה</p>	<p>יום אחד נחלש נכנס אליו רבי ייסא שמע קול אחד שאומר צדק²³⁵¹ צדק הרי נפש פורחת אלי ולא הגיעו ימיו אוי לבני עירו שלא נמצא בהם שישב נפשו אליו קם רבי ייסא ושפך בפיו מים של גרוגרות עם מדה של יין רקוח²³⁵² בקעה זעה בפניו ושב רוחו אליו.</p>
<p>לבתר אתא ושאל ליה אמר חיך רבי נפשא נפקת מנאי ומטו לה קמי כורסייא דמלכא ובעת לאשתארא תמן אלא דבעא קודשא בריך הוא לזכאה לך ואכריזו עלך זמין הוא רבי ייסא</p>	<p>אחר כך בא ושאל אותו אמר חיך רבי נפשי יצאה ממני והביאו אותה לפני כסא המלך ורצתה להשאר שם אלא שרצה הקדוש ברוך הוא לזכות אותך והכריזו עליך עתיד הוא רבי</p>

2350

2351

2352

²³⁵³ הוא גרגיר השנוי שלהי פ"ד דמעשרות [מ"ה], והוא מועיל מאד כדאמר רב ששת פ"ד דשבת דף ק"ט א', גרגירא אפילו לדידי מעליא, ופי' רש"י שהוא ירק הנקרא אורוג"א (רמ"ז).

ספר שמות

<p>לסלקא רוחיה ולא תקשרא בחד אדרא קדישא²³⁵⁴ דזמינין חברייא לאתערא בארעא והא אתקיננו תלת כורסיין דקיימן לך ולחברך מההוא יומא הוו משגיחין ביה בני מתיה</p>	<p>ייסא להעלות רוחו ולהתקשר בחד אחד קדוש שעתידים החברים לעורר בארץ והרי תקנו שלשה כסאות שעומדים לך ולחברך מאותו היום היו משגיחים בו בני עירו.</p>
<p>תו מסכנא אחרא אעבר קמיה דרבי יצחק והוה בידיה פלג מעה דכסף אמר ליה לרבי יצחק אשלים לי ולבני ולבנתי נפשאן אמר ליה והיך אשלים נפשיכו דהא לא אשתכח נבאי בר פלג מעה אמר ליה בדא אשלימנא בפלג אחרא דאית נבאי אפקיה ויהביה ליה</p>	<p>עוד עני אחד אחר עבר לפני רבי יצחק והיה בידו חצי מעה כסף אמר לרבי יצחק השלם לי ולבני ולבנותי את נפשותינו אמר לו ואיך אשלים לנפשותיכם שהרי לא נמצא אצלי כי אם חצי מעה אמר לו בזה אני אשלים בחצי אחר שיש אצלי הוציאה ונתן לו.</p>
<p>אחזיאו ליה בחלמיה דהוה אעבר בשפתא דימא רבא ובעאן למשדייה בגווייה חמא לרבי שמעון²³⁵⁵ דהוה אושיט ידוי לקבליה ואתי ההוא מסכנא ואפקיה ויהביה בידי דרבי שמעון²³⁵⁶ ואשתזיב כד אתער נפל בפומיה האי קרא (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'</p>	<p>הראו לו בחלומו שהיה עובר על שפת הים הגדול ורצו לזרוק אותו לתוכו ראה את רבי שמעון שהושיט ידו כנגדו ובא אותו עני והוציאו ונתנו בידי רבי שמעון ונצל כשהתעורר נפל בפיו פסוק זה אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'.</p>
<p>ותא חזי כל יומא ויומא נטיף טלא מעתיקא קדישא לזעיר אנפין²³⁵⁷ ומתברכאן כל חקל תפוחין קדישין ומההוא טלא אנגיד לאינון דלתתא ומלאכין קדישין אתזנו מניה כל חד וחד כפום מיכליה דהא הוא דכתיב (שם עח כה) לחם אבירים אכל איש ומההוא מזונא אכלו ישראל במדברא</p>	<p>ובא וראה כל יום ויום נוטף טל מהעתיק הקדוש לזעיר אנפין ומתברכים כל שדה התפוחים הקדושים ומאותו טל נמשך לאלו שלמטה וממנו נזונים מלאכים קדושים כל אחד ואחד כפי מאכלו זהו שכתוב לחם אבירים אכל איש ומאותו מזון אכלו ישראל במדבר.</p>
<p>אמר רבי שמעון כמה בני נשא מתזנין בהאי זמנא מניה ומאן אינון אלין חברייא דמשתדלי באורייתא יומי ולילי וכי סלקא דעתך מההוא מזונא ממש לא אלא כעין ההוא מזונא ממש</p>	<p>אמר רבי שמעון כמה בני אדם נזונים בזמן הזה ממנו ומי הם אלו החברים שעוסקים בתורה ימים ולילות וכי יעלה על דעתך מאותו מזון ממש לא אלא כעין אותו מזון ממש</p>

²³⁵⁴ היינו בסוד אדרא דנשא ששם נסתלקו ר' חזקיה ור' ייסא ור' יעקב, והיינו מחמת שנדבקה נפשם בחשק אהבת הקב"ה (אור יקר).

²³⁵⁵ היינו במה שסופר בפרשת ויחי מענין ר' יצחק שהיה מלאך המות רודף אחריו שהגיע זמנו וערב לו ר' שמעון והאריכו ימיו כ"ף שנים עד שנפטר ר' שמעון ונראה שצדקה זו היא עזר לר"ש שלא יועיל גבורת ר"ש אם לא היה לו איזה זכות והיינו וצדקה תציל ממות (אור יקר).

²³⁵⁶ פתרון החלום הזה הוא מ"ש ב'פ' ויחי שר' יצחק בא אצל רבי יהודה לצוותו וכו' ומשם הלכו אצל רשב"י ע"ה וראה מ"ה רודף אחריו והתפלל עליו וניצל וזהו פי' החלום שע"י אותה צדקה שנתן לאותו עני כחן הקב"ה של רבי יצחק שילך אצל רשב"י ועל ידו ניצול (מ"מ).

²³⁵⁷ אמנם המן הנה הוא היה מאור הדעת והת"ת, דעת מלגאו ת"ת מלבר, וכמ"ש (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, והוא מז"א דאקרי שמים (כמ"ש בזוה"ק ח"א בהשמטות סי' כח דף רסב ע"ב, ופ' משפטים קטז ע"א, ובח"ג בסופו סי' יב דף שו רע"ב), ומשם היה המן, וכמ"ש בח"א (קנז ע"ב רמו ע"א) ובח"ב (מ ע"א) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים לא מן סיהרא (שהיא מצה לחם עוני) אלא מן השמים ממש שהוא לחם פנג, כמ"ש ב'פ' ויחי (רמו ע"א) (וכן הוא ב'פ' בשלח סא ע"ב, ופ' תצוה קפג ע"א, וכן הוא ב'פ' אמור צה רע"ב, קג רע"א, ובהעלותך קנו ע"א) ובאד"ז (רצב ע"ב), וכן ב'פ' בשלח (סא ע"ב) אמרו שם כי המן היה מהאי טלא דעתיקא קדישא דנטיף לזעיר אנפין (דע"ה ח"ב קלג ע"ד).

ספר שמות

ששקול על אחד פי שנים.	דשקיל על חד תרין
<p>בא וראה כשנכנסו ישראל ונדבקו במלך הקדוש משום גלוי של הרושם הקדוש אז זכו לאכול לחם אחר עליון יותר ממה שהיה בתחלה בתחלה כשיצאו ישראל ממצרים נכנסו בלחם שנקרא מצה וכעת זכו ונכנסו לאכול לחם אחר יותר עליון ממקום עליון שכתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים מן השמים ממש ובאותו זמן הוא נמצא להם לישראל ממקום זה חברים שעוסקים בתורה נזונו ממקום אחר יותר עליון, מהו ככתוב החכמה תחיה בעליה מקום יותר עליון.</p>	<p>תא חזי ישראל כד עאלו ואתדבקו במלכא קדישא בנין גלויא דרשימא קדישא כדין זכו למיכל נהמא אחרא עלאה יתיר ממה דהוה בקדמיתא בקדמיתא כד נפקו ישראל ממצרים עאלו בנהמא דאקרי מצה²³⁵⁸ והשתא זכו ועאלו למיכל נהמא אחרא עלאה יתיר מאתר עלאה דכתיב (&) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים מן השמים²³⁵⁹ ממש ובההוא זמנא אשתכח להו לישראל מאתר דא חברייא דמשתדלי באורייתא מאתר אחרא עלאה יתיר אתזנו מאי הוא כמה דכתיב (קהלת ז יב) החכמה תחיה בעליה אתר עלאה יתיר</p>
<p>אמר לו רבי אלעזר אם כך למה חלשה נפשם יותר משאר בני העולם שהרי שאר בני העולם בכח וחזק יתר נראים ונמצאים אמר לו יפה שאלת.</p>	<p>אמר ליה רבי אלעזר אי הכי אמאי חלשא נפשייהו יתיר משאר בני עלמא דהא שאר בני נשא בחילא ותוקפא²⁹⁰ יתיר אתחזון ומשתכחון אמר ליה יאות שאילתא</p>
<p>בא וראה כל מזונותיהם של בני העולם באים מלמעלה אותו מזון שבא מן השמים והארץ זה מזון של כל העולם והוא מזון של הכל והוא מזון גס ועב ואותו מזון שבא יותר מלמעלה הוא מזון יותר דק שבא ממקום שנמצא הדין וזהו המזון שאכלו ישראל כשיצאו ממצרים (יותר דק) המזון שנמצא להם לישראל באותו זמן במדבר ממקום עליון שנקרא שמים הוא מזון יותר דק שנכנס יותר לנפש מהכל ונפרד יותר מהגוף ונקרא לחם אבירים.</p>	<p>תא חזי כל מזוני דבני עלמא²³⁶⁰ מלעילא קא אתיין דההוא מזונא דאתי מן שמיא וארעא דא מזונא דכל עלמא והוא מזונא דכולא והוא מזונא גס ועב וההוא מזונא דאתי יתיר מעילא הוא מזונא יתיר דקיק דקא אתי מאתר דדינא אשתכח ודא הוא מזונא דאכלו ישראל כד נפקו ממצרים (יתיר דקיקא) מזונא דאשתכח להו לישראל בההוא זמנא במדברא מאתר עלאה דאקרי שמים הוא מזונא יתיר דקיקא דעייל יתיר לנפשא מכלא ומתפרש יתיר מגופא ואקרי להם אבירים</p>
<p>המזון היותר עליון מהכל הוא מזון החברים אותם שעוסקים בתורה</p>	<p>מזונא עלאה יתיר מכלא הוא מזונא דחברייא²³⁶¹ אינן דמשתדלי באורייתא דאכלי</p>

²³⁵⁸ לקמן קפג ע"א (לש"ו).

²³⁵⁹

²³⁶⁰ סוד המ"ן הוא מסוד מזון ה' קולות חיצוניות הבינה שמשם מזון זר"ן כל ימי השנה, והנה מזון זה סודו ט' יודין כנזכר בכוונות יום הכפורים, ועיקרו נמשך מהו"ה בנקודת אלקי"ם וכו', גם דע שסוד מזון זה הוא מבחינת אכילה השניה שהיא ממוחא סתימאה שהוא סוד תיקון טלא דבדולחא דאית ביה תרי גווני, שלהיותו מגבורה דעתיק נראה בו קצת דמדומי אורה, אבל חכמה בעצמה סודה חסד. והנה טל זה נוטף ברישא דז"א כדלקמן סב ע"ב לאתר דאקרי שמים, והוא דעתו הכלול מחו"ג אש מים, וידוע שבו שם אה"ה למוח החסדים ושם אה"י לגבורות כנזכר בסודות קריאת שמע, ושניהם ט"ל, הרי שטל העליון יורד למקום טל התחתון. ואולי שלכן היה טל מלמעלה על המן וטל למטה, וב' פעמים ט"ל היה נעשה לח"ם, וי' פעמים ט"ל הוא שמי"ם י"ס הדעת (רמ"ז).

²³⁶¹ הוא מה' קולות הפנימיים שהם סוד מזון הבינה בעצמה שהוא משפע חכמה סתימאה בעצם שבתוך פנימיות הבינה ועיין בטה"כ בכוונת יום הכפורים. ולכן כתוב (טז ד) למען אנסנו הילך בתורתך, ואמרו רז"ל לא נתנה התורה להדרש אלא לאוכלי המן, והוא מבואר. ואמנם בהקדמה זו של סודות המן יובן הפסוק הנ"ל (תהלים עח, כה) לחם אבירים אכל איש, והוא שצריך אני לומר שבמוחא סתימאה נדרש שם כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, שכן הוא סוד טלא דבדולחא סוד גבורה דעתיק

ספר שמות

<p>מזונא דרוחא ונשמתא²³⁶² ולא אכלי מזונא דגופא כלל והיינו מאתר עלאה יקירא על כלא ואקרי חכמה²³⁶³ בניני כך חליש גופא דחברייא יתיר מבני עלמא דהא לא אכלי מזונא דגופא כלל ואכלי מזונא דרוחא ונשמתא מאתר רחיקא עלאה</p>	<p>שאוכלים מזון של רוח ונשמה ולא אוכלים מזון הגוף כלל והיינו ממקום עליון נכבד על הכל ונקרא חכמה לכן חלש גוף החברים יותר מבני העולם שהרי לא אוכלים מזון הגוף כלל ואוכלים מזון של רוח ונשמה ממקום רחוק עליון</p>
סב/א	
<p>יקירא מכלא ובניני כך ההוא מזונא דקיק מן דקיקא יתיר מכלא זכאה חולקהון הדא הוא דכתיב (&) החכמה תחיה בעליה זכאה חולקא דגופא דיכיל לאתזנא במזונא דנפשא</p>	<p>נכבד מהכל ולכן אותו מזון דק מן הדק יותר מהכל אשרי חלקם זהו שכתוב החכמה תחיה בעליה אשרי חלקו של הגוף שיכול להזון במזון הנפש.</p>
<p>אמר ליה רבי אלעזר ודאי הכי הוא אבל בהאי זמנא איך משתכח²³⁶⁴ מזוני אלין אמר ליה ודאי יאות שאילתא תא חזי ודא הוא ברירו דמלה מזונא קדמאה הוא מזונא דכל עלמא ההוא דאתיא מן שמיא וארעא והוא מזונא דגופא (ס"א דכולא)</p>	<p>אמר לו רבי אלעזר ודאי כך הוא אבל בזמן הזה איך נמצאים מזונות אלו אמר לו ודאי שיפה שאלת בא וראה וזהו ברור הדבר מזון ראשון הוא מזון של כל העולם אותו שבא משמים וארץ והוא מזון הגוף (של הכל).</p>
<p>מזונא דהוא עלאה מניה ההוא דאיהו דקיקא יתיר ואתא מאתר דדינא שריא דאקרי צדק ודא הוא מזונא דמסכני²³⁶⁵ ורוא דמלה מאן דאשלים למסכנא אשלים ליה את חד ואתעביד צדקה²³⁶⁶ ורוא דא (משלי יא יז) גומל נפשו איש חסד²³⁶⁷</p>	<p>מזון שהוא יותר עליון ממנו אותו שהוא יותר דק ובא ממקום שהדין שרוי שנקרא צדק וזהו מזון העניים וסוד הדבר מי שמשלים לעני משלים לו אות אחת ונעשה צדקה וסוד זה</p>

ובו תחיית המתים דכתיב (קהלת ז, יב) החכמה תחיה, ושם זה גי' אב"ר. ולהיות שהמן הוא נמשך ממנו נקרא לחם אבירים, וכבר אמרנו שמזון זה מצד חיצוניות הבינה והוא סוד ב"ן קנ"א כמ"ש בסה"כ בסודות יוה"כ בפסוק בראשית ברא, ולכן דרשו רז"ל לחם שנבלע באיברים, היינו אב"ר סוד ב"ן קנ"א. והנה ב"ן קנ"א זה הוא בחסד הבינה כנזכר שם בסוד אל קנא, וח' פעמים א"ל הוא מחספ"ס, שכן עיקר מזון זה הוא ממוח הבינה. ומן הדעת עד סופה הם ח' מידות, וידוע שהדעת הוא היורש בנין הגוף והוא בסוד בל"ע, וז"ש שנבלע באיברים, וגם מ"ן מלא הוא א"ל מלא עם הכולל (רמ"ז).

²³⁶² כפי הסוד רוחא ונשמתא הם ז"א ובינה ונודע שהם ניזונים מחכמה נמצא שת"ח הם אוכלים מזון של ז"א ושל בינה וז"ש דאכלי מזונא דרוחא ונשמתא וכן נמי לעיל במזון שבא משמים שהוא ז"א אמר דעייל יתיר לנפשא שהמלכות היא נפש, וכולא גוונא דלעילא הוא כמו שאמר תחילה דאשתלימו ישראל דלעילא (מ"מ).

²³⁶³ עי' ח"ג ס סע"א בסוד ממרחק תביא לחכמה וע"ש עוד רמט ע"א (לש"ו).

²³⁶⁴ כלומר האפשר שבזמן הזה ימצאו כל החלוקות האלו כיון שיש מזון ת"ח שהיא הגדולה שבכולם (אור יקר).

²³⁶⁵ ממדת המלכות דלה ועניה המקיימים אותם בדבר מועט ועוד היא משגחת עליהם עד שיתפרנסו והנותן לו צדקה מהפך ממדת צדק הדין אשר בהם לצדקה ע"י היסוד ובפ' בחוקותי האריך (אור יקר).

²³⁶⁶ כתב הרב בס' ק"י כוונת הצדקה היא שהמלכות נק' צדק וע"י הצדקה ממשיך לה ה' חסדים ונקרא צדקה וז"ש אשלים לה' את חד ואתעביד צדקה (מ"מ).

²³⁶⁷ פי' מי הוא שגומל חסד עם המלכות הנקרא נפש הוא איש חסד שעושה חסד עם העניים ומרחם עליהם וגומל דקרא הוא לשון גמילות חסדים שגומל עם המלכות ומפרש ולמה צריכה מלכות לג"ח דידיה (מ"מ).

ספר שמות

<p>גמילות חסדים משמע דהא בדינא שריא²³⁶⁸ ואשלים ליה חסד כדין הוא רחמי</p>	<p>גומל נפשו איש חסד גמילות חסדים משמע שהרי בדין שרוי והשלים לו חסד אז הוא רחמים.</p>
<p>מזונא עלאה יתיר מאלין הוא מזונא עלאה ויקירא מאתר דאקרי שמים והוא דקיק מכלהו והוא מזונא דבני מרעי הדא הוא דכתיב (תהלים מא ג) יהו"ה יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו יהו"ה דייקא מאי טעמא בגין דהני בני מרעי לא אתזנו אלא בההוא דקודשא בריך הוא ממש (ומאי איהו חלב ודם הה"ד (יחזקאל מד טו) להקריב לי חלב ודם²³⁶⁹ ודא הוא מזונא מאתר דאקרי שמים והוא יקירא ועלאה דקיק (מכלא)</p>	<p>מזון יותר עליון מאלה הוא מזון עליון ונכבד ממקום שנקרא שמים והוא דק מכולם והוא מזון של חולים זהו שכתוב ה' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו ה' דווקא למה משום שהחולים הללו אינם נזונים אלא באותו של הקדוש ברוך הוא ממש (ומהו חלב ודם זהו שכתוב להקריב לי חלב ודם וזהו מזון ממקום שנקרא שמים והוא נכבד ועליון דקיק מהכל).</p>
<p>מזונא עלאה קדישא ויקירא דא הוא מזונא דרוחין ונשמתין²³⁷⁰ והוא מזונא דאתר רחיקא עלאה (ס"א מההוא אתר דאקרי נועם יהו"ה) ויקירא מכלא הוא מזונא דחברייא דמשתדלי באורייתא והוא מזונא דאתי מחכמה עלאה מאי טעמא מאתר דא בגין דאורייתא נפקת מחכמה עלאה ואינון דמשתדלי באורייתא עיילי בעקרא דשרשהא²³⁷¹ ועל דא מזונא דלהון מההוא אתר עלאה קדישא קא אתיא</p>	<p>מזון עליון קדוש ונכבד זהו מזונות של רוחות ונשמות והוא מזון של מקום רחוק עליון (מאותו מקום שנקרא נועם ה') והנכבד מהכל הוא מזון החברים שעוסקים בתורה והוא מזון שבא מחכמה עליונה למה ממקום זה משום שתורה יוצאה מחכמה עליונה ואותם שעוסקים בתורה נכנסים בעיקר שרשיה ולכן מזונם בא מאותו מקום קדוש עליון.</p>
<p>אתא רבי אלעזר ונשיק ידוי אמר זכאה חולקי דקאימנא במלין אלין זכאה חולקהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא יממא ולילי דזכי לון בהאי עלמא ובעלמא דאתי²³⁷² דכתיב (דברים ל כ) כי הוא חייך ואורך ימיך</p>	<p>בא רבי אלעזר ונשיק ידו אמר אשרי חלקי שעמדתי בדברים הללו אשרי חלקי הצדיקים שעוסקים בתורה ימים ולילות שזוכים להם בעולם הזה ובעולם הבא שכתוב כי הוא חייך וארך ימך.</p>
<p>הנני ממטיר לכם לחם מן השמים (&) רבי יוסי פתח (תהלים קמה טז) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון מה כתיב לעילא (&) עיני כל אליך ישברו כל אינון בני עלמא²³⁷³ מצפאין²³⁷⁴ וזקפאין</p>	<p>הנני ממטיר לכם לחם מן השמים רבי יוסי פתח "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון מה כתוב למעלה עיני כל אליך ישברו כל אותם בני העולם</p>

²³⁶⁸ ר"ל לפי שהיא דינים שבניינה מהגבורות ואשלים ליה חסד שהוא ה' חסדים ואתעביד צדקה (מ"מ)

²³⁶⁹ שמתכים בחליים, והוא חלב ימין ודם שמאל, והנה הכח שהוא מפרנס אותם שיתפרנסו בהתכת חלבים ודמם בשחפת ובקדחת הוא השגחת הת"ת ושפעו (אור יקר).

²³⁷⁰ הענין שהנפש תתפרנס בסוד מן זה דמלאכים לחם מן השמים זיו השכינה הוא המאיר בשכינה, אמנם הרוח והנשמה תתפרנס ממזון החכמה בעולם הבא והצדיקים עוסקים בתורה יתפרנסו ממנו בעולם הזה, והיינו חידושי תורה שהם מחדשים בכל יום תמיד, ואותם החדושים נמשכים מן החכמה שורש התורה, ולכך תתפרנס בחדושי תורה היוצאים ונובעים מהחכמה (אור יקר).

²³⁷¹ וע"י כניסתם שם שואבים מזון ושפע משם (אור יקר).

²³⁷² והנה מזון נפשם הוא חדושי תורה ששואבים משם, ולכך פירש בזהר לך לך שבאכלם עשבי השדה היו מאירים בחידושי אורייתא מפני השפע הנשפע במאכלם רוחני ונשמתם נהנית ומוסיפה אומץ בתורה לחדש חדושי תורה וגוף נחלש כדפי' לעיל (אור יקר).

²³⁷³ ירצה כל הנבראים (אור יקר).
²³⁷⁴ הצפיה אינה מעלה (אור יקר).

ספר שמות

<p>עיינין²³⁷⁵ לקודשא בריך הוא בנין כך (ס"א אבל) כל אינון בני מהימנותא²³⁷⁶ בעאן (ס"א אצטריכן למבעי) בכל יומא ויומא לשאלא מזונייהו מקודשא בריך הוא ולצלאה צלותהון עליה²³⁷⁷</p>	<p>מצפים וזוקפים עיניים לקדוש ברוך הוא ולכן (אבל) כל אותם בני האמונה מבקשים (צריכים לבקש) בכל יום ויום לשאול את מזונם מן הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלותיהם עליו.</p>
<p>מאי טעמא בגין דכל מאן דמצלי צלותיה לגבי קודשא בריך הוא על מזוניה גרים דיתברך כל יומא על ידוי ההוא אילנא²³⁷⁸ דמזון דכלא ביה²³⁷⁹ (וטעמא דמלה (שם סח כ) ברוך יהו"ה יום יום) ואף על גב דאשתכח²³⁸⁰ עמיה בעי למשאל קמי קודשא בריך הוא ולצלאה צלותא על מזונא כל יומא בגין דישתכחו על ידוי²⁹¹ ברכאן²³⁸¹ כל יומא ויומא לעילא ודא הוא ברוך יהו"ה יום יום</p>	<p>למה משום שכל מי שמתפלל תפלתו לקדוש ברוך הוא על מזונו גורם שיתברך כל היום על ידו אותו האילן שמזון כולם בו (וטעם הדבר ברוך ה' יום יום) ואף על גב שנמצא עמו צריך לבקש לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה על המזון בכל יום כדי שימצאו על ידו ברכות כל יום ויום למעלה וזהו ברוך ה' יום יום.</p>
<p>ועל דא לא לבעי ליה לאיניש לבשלא²³⁸² מזונא מן יומא ליומא אחרינא ולא לעכב מיומא²³⁸³ ליומא אחרא הדא הוא דכתיב (&) ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו דייקא בר מערב שבת לשבת כמה דאוקימנא וכדין אשתכח קודשא בריך הוא מלא ברכאן בכל יומא וכדין כתיב פותח את ידך וגו'²³⁸⁴ מאי רצון²³⁸⁵ ההוא רצון דאשתכח מעתיקא קדישא²³⁸⁶ ונפיק מניה²³⁸⁷ רצון²³⁸⁸ לאשתכחא</p>	<p>ועל זה לא צריך לאדם לבשל מזון מיום ליום אחר שלא לעכב מיום ליום אחר זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו יום ביומו דווקא חוץ מערב שבת לשבת כמו שבארנו ואז נמצא הקדוש ברוך הוא מלא ברכות בכל יום ואז כתוב פותח את ידך וגו' מה זה רצון אותו רצון שנמצא מהעתיק הקדוש ויוצא ממנו רצון להמציא מזון לכל ומי ששואל מזונות</p>

²³⁷⁵ כאומר עיני כל א"כ ראוי שיבדלו "בני מהמנותא" (אור יקר).

²³⁷⁶ ובמה יבדלו משאר הנבראים (אור יקר).

²³⁷⁷ לא יהיה השאלה בפה לבד אלא גם בלשון תפלה קבועה על הענין והשתא מבעיא כי למה לא יספיק הטענה האחרת דהיינו לשאלה בלבד כיון ששאר הנמצאים אינם אלא בזקיפת עין לבד (אור יקר).

²³⁷⁸ ור"ל שגורם ע"י תפלתו להמשיך שפע למלכות שממנה המזונות יוצאים כמ"ש בפרשת תרומה דף קע ע"א שהמלכות זנה לכל העולם וכו', ומביא ריאה מפסוק ברוך ה' יום יום, ר"ל ה' דקרא היא המלכות מתברכת בכל יום על ידי האדם, בגין דישתכחו עמיה ברכאן בכל יומא ויומא לעילא שבשבילו יובאו בכל יום ברכות למלכות, וז"ש בסמוך ברא דבגיניה משתכחן ברכאן לעילא (מ"מ).

²³⁷⁹ אפשר דהיינו המלכות ונקרא כל מטעם זה, ואפשר היסוד שהוא ג"כ נקרא כל והתפלה פותח המקורות ומושך השפע אל המדות האלו ולכן צריך להתפלל כדי להמשיך השפע למטה מדי יום ביום השפעה מחודשת ואם יתפלל יום א' לשנה לא יושפע אלא פעם אחת ואם יתפלל יום א' בחודש יושפע פעם אחת בחודש לכך טוב שיתפלל בכל יום ויושפע פעם א' ביום כדמפרש ואזיל ואפילו יש לו מה יאכל לא יאמר כבר יש לי מה אשאל מהבורא אלא ישאל כדי שימצאו הברכות בכל יום למעלה לא על שלו מצטער אלא על של גבוה (אור יקר).

²³⁸⁰ והוא כלי להמשיך הברכות (אור יקר).

²³⁸¹ והענין כי המלכות תפלה תעלה עמו בתפלתו למעלה, ותאמר תנו לי שפלוני התפלל תפלה פלונית ושאל. וא"ת נמצא משקר שיש לו לאכול ושואל ויליצו עליו חובה, ויאמרו מה שואל הרי יש לו לזה לא לבעי ליה וכו' (אור יקר).

²³⁸² שכיון שאין לו מזומן ומבושל צריך לשאול כדי שיזומן לו ואין תפלתו רקנית, וסוף סוף משפיעים לבשולא לכתחילה ולא לעכב אם הותר (אור יקר).

²³⁸³ צ"ל ולא לעכב מן יומא (מ"א סס"י קנ"ז) (לש"ו).

²³⁸⁴ ירצה פותח מדי יום ביום מקבל מלמעלה ומשפיע למטה (אור יקר).

²³⁸⁵ שהרי אי אפשר להשפיע לתחתונים ממש רצון לזה אמר שרצון נשפע בת"ת (אור יקר).

²³⁸⁶ בת"ת (אור יקר).

²³⁸⁷ מת"ת (אור יקר).

ספר שמות

מזוני לכלא ²³⁸⁹ ומאן דשאל מזוני בכל יומא ויומא ההוא אקרי ברא מהימנא ²³⁹⁰ ברא דבגנייה משתכחן ברכאן לעילא	בכל יום ויום ההוא נקרא בן נאמן בן שבשילו נמצאים ברכות למעלה.
רבי אבא פתח ואמר (שם קמז יא) רוצה יהו"ה את יראיו את המיחלים לחסדו כמה אית להו לבני נשא למהך בארחוי דמלכא קדישא ולמהך בארחוי דאורייתא בגין דישתכחון ברכאן לכלא לעלאי ולתתאי	רבי אבא פתח ואמר רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו כמה יש לבני אדם ללכת בדרכי המלך הקדוש וללכת בדרכי התורה כדי שימצאו ברכות לכולם לעליונים ולתחתונים.
דתניא מאי דכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר ודאי אתפאר ודאי משמע דבגין	שלמדנו מה שכתוב ישראל אשר בך אתפאר ודאי אתפאר מה משמע שבשיל
סב/ב	
ישראל לתתא קודשא בריך הוא מתפאר לעילא ²³⁹¹ ומאי פארא דיליה ²³⁹² דאתחבש בתפילין ²³⁹³ דמתחברא גווי לאתפארא ²³⁹⁴	ישראל למטה הקדוש ברוך הוא מתפאר למעלה ומהו הפאר שלו שלבוש בתפלין שמתחברים הצבעים להתפאר.
תאנא (&) רוצה יהו"ה את יראיו רוצה יהו"ה ביראיו מבעי ליה ²³⁹⁵ מאי רוצה יהו"ה את יראיו אלא רוצה יהו"ה את יראיו כלומר אפיק האי רצון ²³⁹⁶ ומתרעי (נ"א ואתידע) בהו קודשא בריך הוא ליראיו דדחלין ליה ²³⁹⁷ ומאן אינון יראיו דאפיק לון האי רצון הדר ואמר את המיחלים לחסדו ²³⁹⁸ אינון דמצפאן ומחכאן בכל יומא	שנינו רוצה ה' את יראיו היה צריך להיות רוצה ה' ביראיו מה זה רוצה ה' את יראיו אלא רוצה ה' את יראיו כלומר מוציא את הרצון הזה ומתרצה (ומתידע) בהם הקדוש ברוך הוא ליראיו היראים ממנו ומי הם יראיו [האלה] שמוציא להם את הרצון הזה

²³⁸⁸ דהיינו אור הכתר המאיר בו, ועובר דרך בו אל התחתונים להמציאם מזונותיהם והטעם שהמזונות הוא בסוד המזל כאומרו מזוני לאו בזכותא תליא אלא במזל דהיינו הכתר הנקרא מזל והטעם שאם היה תלוי בזכות מי ומי הזוכים, אמנם במזל הם על צד הרחמים שהכתר הוא מבטל כל הדינים (אור יקר).

²³⁸⁹ שבזולת אור הכתר דהיינו הרצון לא ימצא לכל כדפי' (אור יקר).

²³⁹⁰ בסוד בן לא בסוד עבד (אור יקר).

²³⁹¹ לא מתפאר למטה אלא מתפאר לעילא, וענין התפארות זה הוא מלשון פארך לבוש עליך דהיינו תפילין (אור יקר).

²³⁹² דהיינו לישנא דקרא פארך חבוש עליך (אור יקר).

²³⁹³ היינו סוד י' קדש, ה' והיה כי, ו' שמע, ה' והיה אם. והיינו סוד ד' מוחין בד' בתים, בסוד שם יהו"ה מתלבש בשם אה"ה דהיינו ד' מוחין בד' אורין, ואורות אלו יתגלו בת"ת ואז יקרא מניח תפילין (אור יקר). ה"ס המוחין שבאים לז"א על ידי מצות שעושים ישראל למטה (מ"מ).

²³⁹⁴ נראה שאינם מתפארות עד דמתחברות, והפארות ענין נוסף על החבור, וענין החבור הוא קשר וקבוץ הגוונים יחד, ואח"כ מתפארת כל א' מכולם והיינו "מתחברן לאתפארא" ועל זה רמז באומרו "דמתחבראן" ע"י מעשה התחתונים ויתפארו, והיינו ישראל אשר בך אתפאר ע"י מעשיך והיינו ייחוד ו"ק, וכללות כל א' מהששה בכל הששה (אור יקר). גוון חוור וסומק וירוק הם ג' קוי ז"א שמתקשרים זה בזה ע"י ישראל (מ"מ).

²³⁹⁵ אם הכוונה שהוא חפץ בהם כדס"ד (אור יקר).

²³⁹⁶ הכוונה משפיע בהם שפע הרצון (אור יקר).

²³⁹⁷ כלומר אין מלת יראיו מדקדק ענין במדות, אלא הכוונה "דדחלין" שהם יראים לקיים תורתו, ועכ"ז צריך תנאי שני (אור יקר).

²³⁹⁸ ולא יספיק מילים אם אינם יראים, ולא יספיק יראים אם אינם מיחלים, וז"ש "ומאן אינון" וא"ת היאך מלה מיחלים מורה בכל יומא ויומא, י"ל שאם אינם מחכים כלל לאו יראים אינון אלא ארורים כיון שאינם בוטחים ומיחלים לחסד האל א"כ מאי יראיו ומיחלים ודאי שתנאי שני מורה (אור יקר).

ספר שמות

<p>2399 ויומא למבעי מזונייהו מן קודשא בריך הוא משמע דכתיב את המיחלים לחסדו</p>	<p>חזר ואמר את המיחלים לחסדו אותם המצפים ומחכים בכל יום ויום לבקש מזונם מן הקדוש ברוך הוא משמע שכתוב את המיחלים לחסדו.</p>
<p>רבי ייסא סבא לא אתקין סעודתא בכל יומא עד דבעא בעותיה קמי קודשא בריך הוא על מזוני אמר לא נתקין סעודתא עד דתתייב מבי מלכא לבתר דבעי בעותיה קמי קודשא בריך הוא הוה מחכה שעתא חדא אמר הא עידן דתתייב מבי מלכא מכאן ולהלאה אתקינן סעודתא ודא הוא ארחא דאינון דחלי קודשא בריך הוא דחלי הטאה</p>	<p>רבי ייסא סבא לא התקין סעודה בכל יום עד שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא על מזונות אמר לא נתקין סעודה עד שתנתן מבית המלך אחר שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא היה מחכה שעה אחת ואמר הרי זמן שניתן מבית המלך מכאן ולהלאה התקינן הסעודה וזוהי הדרך של אותם יראי הקדוש ברוך הוא יראי חטא.</p>
<p>אינון הייביא דאזלין עקימין בארחי אורייתא מה כתיב בהו (ישעיה ה יא) הוי משכימי בבקר שכר ירדפו²⁴⁰¹ ועל דא רוצה יהו"ה את יראיו את המיחלים לחסדו לחסדו דייקא (ס"א ובהא) אשתמודען אינון בני מהימנותא²⁴⁰² בכל יומא ויומא הדא הוא דכתיב (&) ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו יום ביומו קאמר ולא דבר יום ליום אחר</p>	<p>אותם הרשעים שהולכים עקומים בדרכי התורה מה כתוב בהם הוי משכימי בבוקר שכר ירדפו ועל זה רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו דווקא לחסדו (ובזה) נודעים אותם בני האמונה בכל יום ויום זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו אמר יום ביומו ולא דבר יום ליום אחר.</p>
<p>וכל כך למה למען אנסנו הילך בתורתי אם לא (&) בכאן אשתמודען אינון בני מהימנותא דכל יומא ויומא אינון אזלי בארח מישר באורייתא²⁴⁰³ רבי יצחק אמר מהכא (משלי יג כה) צדיק אוכל לשובע נפשו בתר דשבע נפשיה מלצלי ולמקרי באורייתא²⁴⁰⁴</p>	<p>וכל כך למה למען אנסנו הילך בתורתי אם לא בכאן נודעים אותם בני האמונה שכל הם יום ויום הולכים בדרך ישרה בתורה רבי יצחק אמר מכאן צדיק אוכל לשובע נפשו אחר שהשביע נפשו מלהתפלל ולקרא בתורה.</p>
<p>רבי שמעון אמר תא חזי עד לא יהב קודשא</p>	<p>רבי שמעון אמר בא וראה עד שלא</p>

²³⁹⁹ והיינו שמחכים שעת תפילה, והעד על זה אומרו למיחלים לחסדו ולא אמר למיחלים חסדו, שהיה מורה שהיו מיחלים חסדו ואינם מתפללים אמנם עתה שאמר לחסדו ירצה מצפים העת הראוי להמשיך חסדו, וז"ש "מחכאן בכל יומא למבעי" וא"ת היה לו לומר לבוטחים בו מאי למיחלים, מהו יחול זה (אור יקר).

²⁴⁰⁰ והיינו למיחלים ירצה שאינם מבשלים עד שעת תפלה הראוי להמשיך חסדו (אור יקר). נראה שהיה מתפלל שיושפע על מאכלו רוחניות של מזון התלמיד חכם הנז"ל שהוא מחכמה, והיינו קמי קב"ה, פי' למעלה מזעיר, ואחר כך היה ממתין שיעור מה עד שימשך השפע לחכמה תתאה ששם בחינת אכיל"ה גימ' אדנ"י. ועוד א' סודו פל"א וגם כל סודות האכילה ה"ס באות א' בכמה ציורים כנזכר בספר הכוונות, וחכמה תתאה שהוא המלכות מאירה באור חכמה עלאה נקראת בי מלכא, כי צריך השפע לירד עד העשיה. ונראה לי שאותה תפילה היתה בסודות ייחודים וכוונות (רמ"ז).

²⁴⁰¹ דייקא תרתי: הא', שכר שהוא מילי דמשכר שמאלא ודאי דתמן שכרות וכיוצא. הב', אינם מצפיין אותו שיבוא אליהם אלא ירדופו הם רודפים אחר מזונם מן השמאל הפך מאומרו למיחלים לחסדו (אור יקר).

²⁴⁰² היינו היותם בני אמונה בוטחים ניזונים מצד החסד האלהי כדפי', וצריך שיהיה ענין זה להם בכל יום ויום, וז"ש בכל יומא ויומא, והיאך יוכר ענין זה בכל יום ויום במה שאמרנו (אור יקר).

²⁴⁰³ הראות בהם סוד הבטחון, והיותם מקיום חסד אל כל היום כל יום ויום, היינו הולכים באורח מישר באורייתא (אור יקר).

²⁴⁰⁴ הענין שהנפש סתם נזונת בתפלה ותורה, וכיון שאמר לשובע נפשו מורה שתחילה שבעה נפשו ממאכליה שהם תפלה ותורה דהיינו שביעה (אור יקר).

ספר שמות

<p>ברוך הוא אורייתא לישראל אבחינ בין אינון בני מהימנותא ובין אינון חייביא דלאו אינון בני מהימנותא ולא קיימין באורייתא ובמה אבחינ לון במן כמה דאתמר אנסנו וכל אינון דאשתכחו דאינון בני מהימנותא רשים להו קודשא בריך הוא ברשימו דכתרא דחסד²⁴⁰⁵ כמה דאת אמר (&) המיחלים לחסדו ועל דא למען אנסנו²⁴⁰⁶ וכל אינון דלא משתכחי בני מהימנותא אעדי מנייהו כתרא עלאה דא ומנא אכריזי ואמר (שם כה) ובטן רשעים תחסר ועם כל דא לא העדיף המרבה והממעט לא החסיר (&)</p>	<p>נתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל הבחין בין אותם בני האמונה לבין אותם רשעים שאינם בני אמונה ולא עומדים בתורה ובמה הבחין בהם במן כמו שנאמר אנסנו וכל אותם שנמצאו שהם בני האמונה רושם אותם הקדוש ברוך הוא ברושם של כתר החדד כמו שנאמר המיחלים לחסדו ועל זה למען אנסנו וכל אותם שלא נמצאו בני אמונה העביר מהם הכתר העליון הזה והמן הכריז ואמר ובטן רשעים תחסר ועם כל זה לא העדיף המרבה והממעט לא החסיר.</p>
<p>תאנא בההיא שעתא אשתלימו ישראל לתתא כגוונא דלעילא²⁴⁰⁷ כמה דאוקימנא דכתיב (&) ויבואו אלימה²⁴⁰⁸ ושם שתיים עשרה עינות מים ושבעים תמרים וגו' ואתתקף אילנא קדישא²⁴⁰⁹ בתריסר תחומין בארבע סטרי עלמא ואתתקף בשבעין ענפין וכלא כגוונא דלעילא</p>	<p>שנינו באותו השעה נשלמו ישראל למטה כדוגמא של מעלה כמו שבארנו שכתוב ויבואו אלימה ושם שתיים עשרה עינות מים ושבעים תמרים וגו' והתחזק האילן הקדוש בשנים עשר תחומים בארבעה צדדי העולם והתחזק בשבעים ענפים והכל כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>בההיא שעתא נטיף מלא קדישא מעתיקא סתימאה ומליא לרישיה דזעיר אנפין אתר דאקרי שמים ומההוא מלא דנהורא עלאה קדישא²⁴¹⁰ הוה נגיד ונחית מנא לתתא וכד הוה נחית הוה מתפרש גלידין גלידין ואקריש לתתא הדא הוא דכתיב (&) דק ככפור על הארץ</p>	<p>באותה שעה נטף טל קדוש מהעתיק הנסתר ומלא את ראשו של זעיר אנפין מקום שנקרא שמים ומאותו טל של אור עליון קדוש היה נמשך ויורד מן למטה וכשהיה יורד היה נפרד גלידים גלידים ונקרש למטה זהו שכתוב דק ככפור על הארץ.</p>
<p>כל אינון בני מהימנותא נפקי ולקמי ומברכין שמא קדישא עליה וההוא מנא הוה סליק ריחין דכל בוסמין דגנתא דעדן דהא ביה אתמשך ונחית לתתא שויה לקמיה בכל טעמא דאיהו בעי הכי טעים ליה ומברך למלכא קדישא עלאה</p>	<p>כל אותם בני אמונה יוצאים ולוקטים ומברכים עליו את השם הקדוש ואותו מן היה מעלה ריחות של כל הבשמים של גן עדן שהרי בו נמשך וירד למטה שם אותם לפניו בכל טעם היה שרוצה כך טועם אותו ומברך את המלך הקדוש העליון.</p>

²⁴⁰⁵ היינו חוט של חסד המשוך עליהם מלמעלה והיינו אנסנו מלשון והאלהים נסה את אברהם דהיינו נס חוט של חסד המשוך עליהם (אור יקר).

²⁴⁰⁶

²⁴⁰⁷ כמו שהיא מדת המלכות מצפה וממתנת אל החסד הפרוש עליה מדי יום ביום, גם ישראל מצפים מידי יום ביום אל החסד האלהי (אור יקר).

²⁴⁰⁸ פי' דרשי ליה לשון אילן כבר פירשנוהו לעיל בדף נח ע"ב (מ"מ).

²⁴⁰⁹ היינו הת"ת וירצה אל"י מ"ה דמ"ה היינו מילוי השם יו"ד ה"א וא"ו ה"א וחזוקו הוא בסוד אלי מצד ג' ראשונות דהיינו א' כתר, ל' בינה, י' חכמה כנודע, ושם בסוד אל"י מ"ה שתיים עשרה עינות מים, דהיינו תריסר תחומין בד' סטרי עלמא, אל הדרום גבול דרומית מזרחית וגבול דרומית רומית וגבול דרומית תחתית, אל הצפון גבול צפונית מערבית וגבול צפונית רומית וגבול צפונית תחתית, אל המזרח גבול מזרחית צפונית וגבול מזרחית תחתית, ואל המערב גבול מערבית דרומית וגבול מערבית רומית וגבול מערבית תחתית, ואלו ה"ב יש בהם ע"ב ענפים (אור יקר).

²⁴¹⁰ פי' הטל דא"א שהוא נהורא עילאה קדישא ובספר אור ישראל פי' ומההוא טלא היא מוחא סתימאה שנק' טלא כמ"ש האריז"ל, ומ"ש דנהורא עילאה קדישא היא גבורה דעתיק שבתוכה (מ"מ).

ספר שמות

<p>ואז מתברך במעיו והיה מסתכל ויודע למעלה ומסתכל בחכמה העליונה ועל זה היה נקרא דור דעה ואלה היו בני אמונה ולהם נתנה תורה להסתכל בה ולדעת דרכיה.</p>	<p>וכדין מתברך במעיו והוא מסתכל וידע לעילא ואסתכיא²⁴¹¹ בחכמה עלאה ועל דא אקרן דור דעה ואלין הוו בני מהימנותא ולהון אתיהיבת אורייתא²⁴¹² לאסתכלא בה ולמנדע ארחהא</p>
<p>ואותם שלא נמצאו בני אמונה מה כתוב בהם שטו העם ולקטו מה זה שטו שטות היו לוקחים לעצמם משום שלא היו בני אמונה מה כתוב בהם וטחנו ברחיים או דכו במדכה וגו' מי הטריח</p>	<p>ואינון דלא אשתכחו בני מהימנותא מה כתיב בהו (במדבר יא ח) שטו העם ולקטו מאי שטו שטותא הוו נסבי לגרמייהו בגין דלא הוו בני מהימנותא מה כתיב בהו (&) וטחנו ברחיים או דכו במדוכה וגו' מאן אטרח</p>
<p>אותם לכל זה אלא שהם לא היו בני אמונה.</p>	<p style="text-align: center;">סג/א</p>
<p>כדוגמא זה אותם שלא מאמינים בהקדוש ברוך הוא לא רוצים להסתכל בדרכיו והם רוצים להטריח את עצמם כל יום אחר מזון יום ולילה אולי לא יעלה בידם פת לחם מי גרם להם את זה משום שאינם בני אמונה אף כאן שטו העם ולקטו שטו בשטות של עצמם ורוצים להטריח עליו זהו שכתוב וטחנו ברחיים אחר כל הטרחה הזו לא עלה בידיהם אלא כמו שכתוב והיה טעמו כטעם לשד השמן ולא יותר מי גרם להם את זה משום שלא היו בני אמונה.</p>	<p>לון כל האי אלא דאינון לא הוו בני מהימנותא</p>
<p>אמר רבי יוסי מה זה לשד השמן יש אומרים שהיה נלוש בשמן כתרנומו ויש אומרים מה השד מתהפך לכמה צבעים אף המן מתהפך לכמה צבעים</p>	<p>כגוונא דא אינון דלא מהימני ביה בקודשא בריך הוא לא בעאן לאסתכלא בארחוי ואינון בעאן לאטרהא גרמייהו²⁴¹³ כל יומא בטר מזונא יממא ולילי דלמא לא סליק בידיהו פתא דנהמא מאן גרים לון האי בגין דלאו אינון בני מהימנותא אוף הכא (&) שטו העם ולקטו שטו בשטותא דגרמייהו²⁴¹⁴ ובעאן לאטרהא עליהו הדא הוא דכתיב (&) וטחנו ברחיים²⁴¹⁵ בטר כל טרהא דא לא סליק בידיהו אלא כמה דכתיב (&) והיה טעמו כטעם לשד השמן ולא יתיר מאן גרים לון האי בגין דלא הוו בני מהימנותא²⁴¹⁶</p>
<p>אמר רבי יוסי מאי לשד השמן איכא דאמרי דליש במשהא כתרנומו ואיכא דאמרי מה השד אתהור לכמה גווינין²⁴¹⁷ אוף מנא אתהור לכמה</p>	<p>אמר רבי יוסי מה זה לשד השמן יש אומרים שהיה נלוש בשמן כתרנומו ויש אומרים מה השד מתהפך לכמה צבעים אף המן מתהפך לכמה צבעים</p>

²⁴¹¹ ?

²⁴¹² ז"ש רשב"י במכילתא, לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן, פי' לאותם שהיו אוכלים אותו בעינו כמו שהיה יורד מן השמים, שבזה עמדה בו סגולת רוחניותו לפתוח השכל, לאפוקי אינון דלא הוו בני מהימנותא שהיו משנים אותו, ולכן הוו נסבי שטותא לגרמייהו (רמ"ז).

²⁴¹³ אינם בוטחים בהקב"ה ועולה בדעתם כי בכחם ועוצם ידם הם מכינים להם מזונותיהם, ואדרבה אינו עולה בידם די צרכם, ואם היו בוטחים ועובדים בוראם ומציאות מציאת מזונותיהם טפל, היה הקב"ה ממציא להם מזונות יותר בהכנה טובה ובקלות (אור יקר).

²⁴¹⁴ אמר, בחנם לשוא ולתהו, אתם הרשעים משכימי קום, ומאחרים שבת לטרוח במלאכת העוה"ז, כי המה הבל, ואתם ממיתים עצמכם בעמל העוה"ז, ואפילו פרוסת לחם שאתם אוכלים, הוא בעצבון תאכלנה, ואינכם בטוחים על השי"ת, כנזכר לרז"ל בזוהר פרשת בשלח שטו העם ולקטו. ואמנם הצדיקים שהם ידידי ה', הם נחים מעמל הבלי העוה"ז ביום, והטרוח שהיו צריכים לטרוח ולהתעצב כל היום, כמו שעושים הרשעים כנזכר (שעה"פ תהלים קכז ב).

²⁴¹⁵ לקטין בשטותא - ר"ל, המזון בא להם בהבלים ושטותא ורדיפה הרבה וזהו שטו שהלכו בדרכיה רחוקיה ולא בטתו בקונם: וטחנו ברחיים כו' - שאכלו לחם קשה ממעוט בטחונם וצריכים לטחנות שהן השיניים והחייך ללעוס אותה בקושי רב ולהתבשל באצטומכא ומפרש והולך שהוא הכל באורייתא כמ"ש ברי רזא כו' (בגר"א בתיקו"ז קסה ע"ב).

²⁴¹⁶ עי' תיקו"ז קסה ע"ב דהיינו לאפוקי ערב רב.

²⁴¹⁷ כמ"ש בש"ס שהשדים מהפכים גופם לצורה שירצו חוץ מהרגלים שהם כתרנוגולים ואין יכולים להופכם וכמעשה דאשמדי כשישב במקום שלמה כן המן מתהפך להם לטעם הדבר שירצו (מ"מ).

ספר שמות

<p>רבי יהודה אמר לשד השמן יניקת השמן.</p>	<p>גוונין רבי יהודה אמר לשד השמן יניקא דמשהא²⁴¹⁸</p>
<p>רבי יצחק אמר איש לפי אכלו לקטו וכי מי שאוכל מעט לוקט מעט ומי שאוכל יותר לוקט יותר והרי כתוב לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר אלא לפי אותם שאוכלים לוקטים משמע אכלו מי שהיה אוכל אותו ומשום כך לא כתוב אכילתו.</p>	<p>רבי יצחק אמר (&) איש לפי אכלו לקטו וכי מאן דאכיל קמעא לקיט קמעא ומאן דאכיל יתיר לקיט יתיר והא כתיב (&) ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר אלא לפום אינון דאכלין לקטין משמע אכלו מאן דהוה אכיל ליה ובגיני כך לא כתיב אכילתו</p>
<p>מה זה אומר אוחז אדם בעבד או באמה ואמר שהוא שלו בא חבירו ואמר עבד זה הוא שלי קרבו לפני משה לדין אמר להם כמה נפשות בביתך וכמה נפשות בביתו של זה אמר כך וכך ואותה שעה אמר להם משה לקטו מחר וכל אחד מכם יבא אלי למחר יצאו ולקטו ובאו לפני משה שמו לפניו את המן היה מודד אותו אם אותו עבד של זה מצא את אותו העומר של העבד באותו המן שהרי עומר אחד לכל נפש ונפש מביתו מדד לזה ונמצא חסר אותו מאכל העבד באותו המן שלו ועומר אחד לכל נפש ונפש מביתו אמר העבד של זה הוא זהו שכתוב איש לפי אכלו לקטו וכתוב עומר לגולגלת מספר נפשותיכם.</p>	<p>מאי קא מיירי אחיד בר נש בעבדא או באמתא ואמר דהוא דיליה אתא חבריה ואמר האי עבדא דילי הוא קריבו לקמיה דמשה לדינא אמר לון כמה נפשאן בביתך וכמה נפשאן בביתיה דדין אמר כך וכך וההוא שעתא אמר לון משה לקטו מחר וכל חד מנייכו ייתי לגבאי למחר נפקו ולקטו ואתיין קמי משה שויין קמיה מנא הוה מדיד ליה אי ההוא עבדא דדין אשכח ההוא עומרא דעבדא בההוא מנא דהא חד עומרא לכל נפש ונפש מביתיה מדיד לדין ואשתכח חסרא ההוא מיכלא דעבדא בההוא מנא דיליה וחד עומרא לכל נפש ונפש מביתיה אמר עבדא דדין הוא הדא הוא דכתיב (&) איש לפי אכלו לקטו וכתיב (&) עמר לגולגלת מספר נפשותיכם</p>
<p>אמר רבי (י"סא) חייא כתוב ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים ובוקר וראיתם את כבוד יהוה ערב וידעתם במאי ינדעון אלא הכי תאנא בכל יומא ויומא אשתכחו נימוסי²⁴²⁰ קודשא בריך הוא בצפרא אתער חסד בעלמא בההוא זמנא דאקרי ערב תליא דינא בעלמא והא אוקמוה דבגיני כך יצחק תקן תפלה מנחה (מאי קא מיירי) ועל דא ערב וידעתם²⁴²¹ כד אתער דינא בעלמא²⁴²²</p>	<p>אמר רבי (י"סא) חייא כתוב ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים ובוקר וראיתם את כבוד ה' ערב וידעתם במה ידעו אלא כך שנינו בכל יום ויום נמצאו הנהגות²⁴¹⁹ הקדוש ברוך הוא בבוקר מתעורר חסד בעולם באותו זמן שנקרא ערב תלוי הדין בעולם והרי פרשוה שלכן יצחק תקן תפלת המנחה (במה זה מדובר) ועל זה ערב וידעתם כשמתעורר דין בעולם תדעו שבאותו</p>

²⁴¹⁸ פי' אינו נלוש כשמן כת"ק אלא אחר הלישה מטגנים אותו בשמן ויונק מהשמן (מ"מ).

²⁴¹⁹

²⁴²⁰ היינו שכפי התעוררות הספירות העליונות כן יתפשטו עניינם למטה, ולכן כמו שיתגלו בחי' הספירות למעלה שפעמים תגבר החסד ופעמים הגבורה, כן ימצא התעוררות למטה, ולזה "בכל יומא ויומא וכו'" מפני שלמעלה יתעוררו הספירות בבקר תגבר החסד ובערב תגבר הגבורה וזה בא הכתוב להשמיענו (אור יקר).

²⁴²¹ שגובר הדין, דהיינו כי ה' הוציא ורצה בזה לומר עם היות שהוא דין, הוא דין טוב, דהיינו ע"י הוציא אתכם וכו' (אור יקר).

²⁴²² אל תפחדו (אור יקר).

ספר שמות

<p>תנדעון דבהווא דינא אפיך יהו"ה יתכון ממצרים ובקר וראיתם²⁴²³ את כבוד יהו"ה דהא בהווא זמנא אתער חסד בעלמא ויתן לכו למיכל²⁴²⁴</p>	<p>דין הוציא אתכם ה' ממצרים ובוקר וראיתם את כבוד ה' שהרי באותו זמן מתעורר חסד בעולם ויתן לכם לאכול.</p>
<p>רבי חייא אמר איפכא²⁴²⁵ מה כתיב לעילא²⁴²⁶ (&) בשבתנו על סיר הבשר וגו' ביה שעתא אתער ערב²⁴²⁷ דהווא זמנא דאתער דינא אתער נמי חסד בעלמא דהא הוא דכתיב (&) וידעתם כי יהו"ה הוציא אתכם²⁴²⁸ מארץ מצרים תנדעון ההוא חסד דעבד עמכון בזמנא דדינא ואפיך יתכון מארעא דמצרים ובקר וראיתם²⁴²⁹ את כבוד יהו"ה כבוד יהו"ה הא²⁹³ ידיע²⁴³⁰ וכל כך למה (&) בשמוע יהו"ה את תלונותיכם וגו'²⁴³¹</p>	<p>רבי חייא אמר ההיפך מה כתוב למעלה בשבתנו על סיר הבשר וגו' באותה שעה התעורר ערב שאותו זמן שמתעורר דין מתעורר גם חסד בעולם זהו שכתוב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים תדעו אותו חסד שעשה עמכם בזמן הדין והוציא אתכם מארץ מצרים ובוקר וראיתם את כבוד ה' כבוד ה' הרי ידוע וכל כך למה בשמוע ה' את תלונותיכם וגו'.</p>
<p>אמר רבי ייסא לא שני קודשא בריך הוא נימוסו²⁴³² בר דאינון חייבי עלמא שניין לון ומהפכי רחמי לדינא כמה דאתמר</p>	<p>אמר רבי ייסא לא משנה הקדוש ברוך הוא את הנהגותיו רק שאותם הרשעים של העולם משנים אותם ומהפכים רחמים לדין כמו שנתבאר.</p>
<p>תאני רבי אלעזר מהאי מנא²⁴³³ זמינין צדיקיא²⁴³⁴ למיכל לעלמא דאתי ואי תימא בהאי²⁹⁴ גוונא²⁴³⁵ לא אלא יתיר²⁴³⁶ דלא הוה כן</p>	<p>שנה רבי אלעזר מהמן הזה עתידים הצדיקים לאכול לעולם הבא ואם תאמר כדוגמא זו לא אלא יותר שלא</p>

²⁴²³ שממנו סוד הפרנסה (אור יקר).

²⁴²⁴ ולא בא הכתוב אלא להודיע נמוסי מלכא השולטים בכל עת ועת וא"כ פי' הכתוב ערב וידעתם ירצה תדעו שיש בו שליטת הדין כי ה' הוציא ובוקר תדעו ששליטתו חסד ולא שתפחדו מהדין אלא כד אתער דינא וכו' (אור יקר).

²⁴²⁵ פי' כי ה' הוציא אינו דין אלא חסד, והענין כי הם אמרו בשבתנו על סיר הבשר נודע בשר דין קשה ומהם גם סיר הבשר שהוא הדין החצוני אמר להם משה אתם אומרים שהייתם בצד הדין והבשר (אור יקר).

²⁴²⁶ פי' בשביל שהיו מתלוננים על הבשר אתער ערב שהוא דין ובשביל רחמיו ית' כלל עמו החסד מתוק וזהו וידעתם כי ה' הוציא וכו' וכשמפרש (מ"מ).

²⁴²⁷ באותו דין (אור יקר).
²⁴²⁸ ולא רצה שתהיו בצד הקלי' יונקים מן הדין אלא הוציא ה' אתכם ממצרים והדין אל צד הימין והחסד (אור יקר).

²⁴²⁹ היינו שמעצמו הוא חסד ואינו היפוך דין לחסד כערב (אור יקר). כשנתעורר בוקר שהוא חסד כלל עמו הדין שהוא המלכות שנקרא כבוד ה' וכל זה למתק דינא ברחמי כדי שלא יקטרג השטן על ישראל שהיו מתלוננים וז"ש הזהר וכ"כ למה בשמוע ה' את תלונותיכם וז"ש ר' חיי אמר איפכא שלדעת רבי ייסא כל אחד בפני עצמו ערב שהוא דין וידעתם כי ה' הוציא וכו' בכח אותו הדין ובוקר שהוא רחמים וראיתם את כבוד ה' שמאותו החסד נתן לכם מן לאכול אבל לר' חיי הוא סוד המזוג כמ"ש (מ"מ).

²⁴³⁰ וכ"כ למה הוצרכו אל היפוך הדין לרחמים (אור יקר).

²⁴³¹

²⁴³² ר' ייסא פליג קצת, ואמר "לא שני קב"ה נמוסו" ועם היות שהדין שולט בערב לא יז' אלא דווקא בהיות הרשעים מהפכין הרחמים לדין ומוסיפין דין על דיניו (אור יקר). פי' ר"י בא לתרץ קושיא אחת לפי דעתו שאמר שנמוסי קב"ה בצפרא חסד וכו' שהרי לפעמים שגם בבוקר יש דין כדור המבול שהיו נימוחים ערב ובוקר לכך אמר לא שני קב"ה וכו' בר אינון חייבי עלמא וכו' (מ"מ).
²⁴³³ שהוא סוד הטל הנזכר (אור יקר).

²⁴³⁴ קשה דלעיל אמר רשב"י שת"ח ניזונים בעולם הזה מחכמה והיאך אפשר שלעתיד לבא יהיו ניזונים מבינה הנקרא נועם ואפשר שבעולם הזה ניזונים מחכמה הארה מועטת ולעת"ל הם ניזונים מבינה ואבא כלול עמה בסוד וחכם בבינה מזון עיקרי ועצמי (מ"מ).

²⁴³⁵ שיתגשם השפע כ"כ (אור יקר).

ספר שמות

לעלמין ומאי איהו כמה דאוקימנא דכתיב (תהלים כז ד) לחזות בנעם יהוה ²⁴³⁷ ולבקר בהיכלו ²⁴³⁸ וכתוב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים וזלתך וגו'.	היה כך לעולמים מהו כמו שבארנו שכתוב לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו וכתוב "עין לא ראתה אלהים וזלתך וגו'".
ראו כי יהוה נתן לכם השבת רבי חזקיה פתח (תהלים קל א) שיר המעלות ממעמקים קראתיך יהוה שיר המעלות סתם ולא פירש מאן אמרו אלא שיר המעלות דזמינין	ראו כי ה' נתן לכם השבת רבי חזקיה פתח שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה' שיר המעלות סתם ולא פירש מי אמרו אלא שיר המעלות שעתידים
סג/ב	
כל בני עלמא למימר דזמין האי שיר למימריה לדרי עלמא	לומר כל בני העולם שעתיד השיר הזה להאמר אותו לדורות עולם.
ומאי הוא ממעמקים קראתיך (&) והכי תאנא כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא קדישא בעי למבעי בעותיה ולצלאה מעמקא דלבא בגין דישתכח לביה שלים בקודשא בריך הוא ויכוין לבא ורעותא ומי אמר דוד הכי ²⁴³⁹ והא כתיב (תהלים קיט י) בכל לבי דרשתיך ²⁴⁴⁰ ודא קרא סגי מאי בעי ממעמקים ²⁴⁴¹	ומהו ממעמקים קראתיך כך שנינו כל מי שמתפלל תפלה לפני המלך הקדוש צריך לבקש בקשתו ולהתפלל מעומק הלב כדי שימצא לבו שלם עם הקדוש ברוך הוא ויכוין לב ורצון והאם דוד אמר כך והרי כתוב בכל לבי דרשתיך ופסוק זה מספיק, למה צריך ממעמקים.
אלא הכי תאנא כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא בעי לכוונא דעתא (נ"א לבא) ²⁹⁵ ורעותא ²⁴⁴² מעיקרא דכל עקריין ²⁴⁴³ (נ"א	אלא כך שנינו כל אדם שמבקש בקשתו לפני המלך צריך לכוון דעתו (לבו) ורצונו מעיקר של כל העיקרים

²⁴³⁶ יקחוהו למעלה קודם שיתעבה דהיינו בבחי' אורו העומד בבינה (אור יקר).

²⁴³⁷ דהיינו אור הבינה שמתגלה בת"ת והיינו סוד הטל היורד (אור יקר).

²⁴³⁸ במדת המלכות, ומשם הם משתעשעים באור העליון (אור יקר).

²⁴³⁹ פי' וכי דוד צריך לומר זה הפסוק והלא כבר אמר בכל לבי וכו' וא"כ פסוק ממעמקים מיותר (מ"מ).

²⁴⁴⁰ מורה כי לענין כוונת הלב היות התפלה בכל לב סגי, א"כ ממעמקים אי אפשר לפרשו על הכוונה דאי הכי נימא בכל לב קראתיך ה' (אור יקר).

²⁴⁴¹ היינו העמקים העליונים כדמפרש ואזיל ועתה מטעם זה צריך התפלה מעמקי הלב מפני שבבחינתו בכל לב הוא קושר ימין ושמאל בתפלתו אמנם מעמקי הלב הוא מושך מהעמקים העליונים התשובה אל בקשתו (אור יקר).

²⁴⁴² שהוא נגדי לדעת ורצון שהוא הכתר דהיינו לעלות עד א"ס (אור יקר).

²⁴⁴³ הוא כתר, סיבת הסיבות (אור יקר). פי' הם א"א ומפרש סדר ההמשכה ואמר לאמשכא ברכאן מעמקא דבירא. וכתב בספר אור ישראל שהמאמר הזה פי' האריז"ל בעצמו וז"ל מ"ש בפרשת בשלח סג ע"ב ביאור הדברים כי האדם יכוין בתפלתו בשרש כל השרשים כי יכוין להמשיך שפע וברכה מעמקי הברא והוא כתיב הבינה הנקרא עמקא דבירא כדי שע"י כוונה ימשיך ברכות ממבועא דכולא שה"ס דעת העליון נתיב הזכרות כי כאשר נתעורר הנתיב התחתון שבתוך הבינה ע"י הצדיק בסוד מ"ן מתעורר הנתיב העליון שהוא מבועא דכולא לאושדא מ"ד ולאנגדא ברכאן לקבל מ"ן שעלו מנתיב התחתון שבבינה וזה בדרך היסוד עם המלכות ומשום דקארי ליה זמנין עמקא דבירא וזמנין מבועא דכולא קבעי מאי הוא ואמר שהוא המקום היוצא ממנו אותו נהר היוצא שהיא בינה כנודע והמקום הזה נקרא עדן, ועדן יש בו ב' בחינות, הא' בחי' הזכרות אשר בעדן וזה נפיק מניה ההוא נהר כי עדן זכר ובינה נקבה יצאה ממנו ונאצלת ממנו, ולכך אמר "ואתשכח מניה" וכנגד ב' בחינות אלו הביא ב' פסוקים, כנגד בחי' הזכרות כתיב ונהר יוצא מעדן כדפי' וכנגד בחינת הנקבות נהר פלגיו כי משם יתפלגו מים העליונים כד"א ויהי מבדיל בין מים למים ומיין נוקבין אלו נמשכים מ"ן למלכות וזהו ישמחו עיר אלהים, ולכך נקרא עמקא דבירא שממנה נמשכים מ"ן לבאר התחתון ומקום זה נקרא ממעמקים קראתיך שהוא ב' עמקים עמקא דבירא ועמקא דכולא עמקא דבירא נוק' ועמקא דכולא זכר, וז"ש שם ודא איקרי ממעמקים עמקא דכולא ועמקא דבירא עכ"ל האריז"ל (מ"מ).

ספר שמות

<p>מעומקא דכל עומקין) לאמשכא ברכאן²⁴⁴⁴ מעמקא דבירא²⁴⁴⁵ (נ"א דכלא) בגין דינגיד ברכאן ממבועא דכלא²⁴⁴⁶ ומאי הוא ההוא אתר דנפיק מניה ואשתכח מניה ההוא נהר דכתיב (בראשית ב' י) ונהר יוצא מעדן וכתוב (תהלים מו' ה) נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים ודא אקרי ממעמקים עמקא דכלא עמקא דבירא דמבועין נפקין ונגדין לברכא כלא ודא הוא שרותא לאמשכא ברכאן מעילא לתתא</p>	<p>(מעומק כל העמקים) למשוך ברכות מעומק הבאר (של הכל) כדי שימשך ברכות מהמעייין של הכל ומהו אותו מקום שיוצא ממנו ונמצא ממנו אותו נהר שכתוב ונהר יוצא מעדן וכתוב נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים וזה נקרא ממעמקים עומק הכל עומק הבאר שמעיינות יוצאים ונמשכים לברך את הכל וזוהי הראשית למשוך ברכות ממעלה למטה.</p>
<p>אמר רבי חזקיה כד עתיקא סתימאה דכל סתימין²⁴⁴⁸ בעי לזמנא ברכאן לעלמין אשרי כלא ואכליל כלא בהאי עמיקא עלאה²⁴⁴⁹ ומהכא שאיב ואתנגיד בירא (נ"א נהרא)²⁹⁶ דנחלין²⁴⁵⁰ ומבועין אתנגידו מניה ומתשקיין מניה כלהו ומאן דמצלי צלותיה בעי לכוונא לבא ורעותא לאמשכא ברכאן מההוא עמיקא דכלא²⁴⁵¹ בגין דיתקבל צלותיה ויתעביד רעותיה</p>	<p>אמר רבי חזקיה כשהעתיק הנסתר של הנסתרים רוצה לזמן²⁴⁴⁷ ברכות לעולמות משרה את הכל ומכליל את הכל בעומק העליון הזה ומכאן שואב ונמשך באר (נהר) שנחלים ומעיינות נמשכים ממנו וכולם נשקים ממנו ומי שמתפלל תפלתו צריך לכוון לבו ורצונו להמשיך ברכות מאותו עומק של הכל כדי שתתקבל תפלתו ויעשה רצונו.</p>
<p>ויאמר משה אליהם איש אל יותר ממנו עד בקר (&) אמר רבי יהודה בכל יומא ויומא מתברך עלמא מההוא יומא עלאה²⁴⁵² דהא כל שיתא יומין²⁴⁵³ מתברכאן מיומא שביעאה²⁴⁵⁴ וכל יומא יהיב מההיא ברכה דקביל בההוא יומא דביה</p>	<p>ויאמר משה אלהם איש אל יותר ממנו עד בוקר אמר רבי יהודה בכל יום ויום מתברך העולם מאותו יום העליון שהרי כל ששת הימים מתברכים מיום השביעי וכל יום נותן מאותה ברכה שקיבל מאותו יום שלו.</p>
<p>ועל דא משה אמר איש אל יותר ממנו עד בקר מאי טעמא בגין דלא יהיב ולא יוזיף יומא דא לחבריה אלא כל חד וחד שליט בלחודוי בההוא יומא דיליה דהא לא שליט יומא ביומא דחבריה</p>	<p>ועל זה אמר משה איש אל יותר ממנו עד בוקר למה כדי שלא יתן ולא ילוה יום זה לחברו אלא כל אחד ואחד שולט לבדו באותו יום שלו שהרי לא שולט יום ביום של חברו.</p>

²⁴⁴⁴ הבאר היא הבינה, שהיא נקראת באר שבע, עומק הבאר היינו שהוא כלול מג' ראשונות ועומקו יורד עד הכתר, וירצה "לאמשכא" שיהיו הברכות יורדות מהכתר ונמשכות דרך החכמה והבינה, שיאירו הם באור הברכה והשפע, בענין שיהיה הייחוד הזה הנעשה ע"י למזונות בסוד ג' ראשונות מוסיפות אור וברכה, והטעם [שבכוונת] (שבהכות) ג' ראשונות מיד א"ס שורה עליהם (אור יקר).
²⁴⁴⁵ חכמה (אור יקר).

²⁴⁴⁶ ירצה שאין ספק שיש בחכמה תוספת אור על הבינה, ויש ברכה בבינה, ואם ימשיך מהבינה הברכות ימצאו למטה אמנם יהיה בהם דין וגרעון בקצת כאשר נבאר, אמנם בהיות הברכות מהחכמה היא דבקה בכתר, וכתר בא"ס (אור יקר). שהחכמה דבקה בא"ס והנה המשך משך נהר בינה משך השפע הנשפע מלמעלה יש לו ב' מקומו, הא' נעלם והוא מהכתר והא"ס והב' מקום גילוי והוא מהחכמה (אור יקר).

²⁴⁴⁷

²⁴⁴⁸ פי' א"א (מ"מ).

²⁴⁴⁹ יסוד אבא (מ"מ).

²⁴⁵⁰ פי' יסוד דאימא שנמשכים ממנו חו"ג שנקרא נחלין ומבועין (מ"מ).

²⁴⁵¹ פי' יסוד דאבא (מ"מ).

²⁴⁵² בינה (מ"מ).

²⁴⁵³ ו"ק (מ"מ).

²⁴⁵⁴ בינה (מ"מ).

ספר שמות

<p>בגיני כך כל אינון (נ"א אמר רבי יהודה כל יומא ויומא מתברך מההוא יומא עלאה יומא שביעאה ומתברכן כל שיתא יומין כל חד וחד בלחודוי וכל יומא יהיב ביומא דיליה מההוא ברכה דקביל מההוא יומא עלאה ועל דא משה אמר איש אל יותר ממנו עד בקר דהא לא שליט יומא ביומא דלאו דיליה וכל אנון) חמשה יומין שליטין ביומייהו ואשתכח ביה מה דקבילו ויומא שתיתאה²⁴⁵⁵ אשתכח ביה יתיר ואזלא הא כהא דאמר רבי אלעזר מאי דכתיב (&) יום הששי²⁴⁵⁶ ולא אתמר הכי בכל שאר יומין אלא הכי אוקמוה הששי דאזדווגא (נ"א דאזדמנא) ביה מטרוניתא לאתקנא פתורא למלכא ובגין כך אשתכחו ביה תרין חולקין חד ליומיה וחד לתקנא בחדוותא דמלכא במטרוניתא</p>	<p>משום כך כל אותם (אמר רבי יהודה כל יום ויום מתברך מאותו יום עליון יום השביעי ומתברכים כל ששה הימים כל אחד ואחד בפני עצמו וכל יום נותן ביום שלו מאותה ברכה שקבל מאותו יום עליון ועל זה אמר משה איש אל יותר ממנו עד בוקר שהרי לא שולט יום ביום שלא שלו וכל אותם) חמשה ימים שולטים בימים שלהם ונמצא בו מה שקבלו וביום הששי נמצא יותר וזה הולך כזה שאמר רבי אלעזר מה שכתוב יום הששי ולא נאמר כך בכל שאר הימים אלא כך פרשוה הששי שהזדווגה (שהזדמנה) בו המלכה להתקין שלחן למלך ולכן נמצאו בו שני חלקים אחד ליומו ואחד לתקון בשמחת המלך במלכה.</p>
<p>וההוא ליליא חדוותא דמטרוניתא במלכא וזווגא דלהון ומתברכאן כל שיתא יומין כל חד וחד בלחודוי בגין כך בעי בר נש לסדרא פתוריה בליליא דשבתא²⁴⁵⁷ בגין דישרי עליה ברכאן מלעילא וברכתא לא אשתכח על פתורא ריקניא (וההוא ליליא חדוותא דמטרוניתא במלכא וזווגא דלהון) בגין כך תלמידי חכמים דידיעין רזא דא זווגא דלהון מערב שבת לערב שבת</p>	<p>ואותו לילה שמחת המלכה במלך וזווגם ומתברכים כל ששת הימים כל אחד ואחד לבדו ולכן צריך אדם לסדר שלחנו בליל השבת כדי שישרו עליו ברכות מלמעלה וברכה לא נמצאת על שלחן ריק (ואותו לילה שמחתה של המלכה במלך וזווגם) לכן תלמידי חכמים שידועים סוד זה זווגם מערב שבת לערב שבת.</p>
<p>ראו כי יהו"ה נתן לכם השבת (&) מאי שבת יומא דביה נייחין שאר יומין והוא כללא דכל אינון שיתא אחרנין ומניה מתברכין רבי ייסא אמר וכן נמי כנסת ישראל אקרי שבת בגין דאיהי בת זוגו ודא היא כלה דכתיב (שמות לא יד) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם לכם ולא לשאר עמין הדא הוא דכתיב (שם יז) ביני ובין בני ישראל ודא היא אחסנת ירותת עלמין לישראל ועל דא כתיב (ישעיה נח יג) אם תשיב משבת רגלך וגו' ובאתריה אוקימנא מלי</p>	<p>ראו כי ה' נתן לכם השבת מהו שבת יום שבו נחים שאר הימים והוא כלל של כל אותם ששת האחרים וממנו הם מתברכים רבי ייסא אמר וכן גם כנסת ישראל נקראת שבת משום שהיא בת זוגו וזוהי כלה שכתוב ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם לכם ולא לשאר העמים זהו שכתוב ביני ובין בני ישראל וזוהי נחלת ירושת עולמים לישראל ועל זה כתוב אם תשיב משבת רגלך וגו' ובמקומו בארנו את הדברים.</p>
<p>כתיב (&) אל יצא איש ממקומו ביום השביעי ממקומו תנינן מההוא מקום²⁴⁵⁸ דאתחזי למהך</p>	<p>כתוב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי ממקומו שנינו מאותו מקום</p>

²⁴⁵⁵ יסוד דז"א (מ"מ)

²⁴⁵⁶ למה ה' יתירה (מ"מ).

²⁴⁵⁷ ז"ל הרב ז"ל בסידור, יסדר שלחנו כל ליל שבת במפה פרוסה גם פתיתין על השלחן ולא פת שלם משום העורכים לגד שולחן עכ"ל ובח"י דף פח הכריע שיניח פת שלם ודקדק כן מהזוהר בפ' יתרו וע"ש טעם לשבח (מ"מ).

²⁴⁵⁸ פי' אלפיים אמה (מ"מ).

ספר שמות

<p>ורוא דמלה דכתיב (יהזקאל ג יב) ברוך כבוד יהו"ה ממקומו ודא איהו מקום²⁴⁵⁹ ודא איהו רוא דכתיב (שמות ג ה) כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא אתר ידיעא קרינן ליה מקום דאשתמודעא יקרא עלאה²⁴⁶⁰</p>	<p>שראו ללכת וסוד הדבר שכתוב ברוך כבוד ה' ממקומו וזהו מקום וזהו סוד הכתוב כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא מקום ידוע קוראים לו מקום שנודע הכבוד העליון.</p>
<p>ובגין כך אזהרותא לבר נש דקא מתעטרא בעטורא קדישא דלעילא דלא יפוק מניה בגין דאי בפומיה מלולא דחול²⁹⁷ יפוק מניה²⁴⁶² קא</p>	<p>ולכן אזהרה לאדם שמתעטר בעטור קדוש שלמעלה שלא יצא²⁴⁶¹ מפיו דיבור של חל משום שאם יצא ממנו</p>
<p>ס/ד א</p>	
<p>מחלל יומא דשבתא בידוי בעובדתא ברגלוי למהך לבר מתרין אלפין אמין כל אלין חלולא דשבתא אינון</p>	<p>[הוא] מחלל את יום השבת בידיו במעשה וברגליו ללכת מחוץ לאלפים אמה כל אלו הם חלול שבת.</p>
<p>אל יצא איש ממקומו (&) דא איהו אתר יקרא דקדושה דהא לבר מניה אלהים אחרים נינהו ברוך כבוד יהו"ה (&) דא כבוד דלעילא ממקומו דא כבוד דלתתא דא איהו רוא דעטרא דשבת בגין כך אל יצא איש ממקומו זכאה חולקיה מאן דזכי ליקרא דשבתא זכאה איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>אל יצא איש ממקומו זהו מקום נכבד של קדושה שהרי מחוצה לו הם אלהים אחרים ברוך כבוד ה' זהו כבוד שלמעלה ממקומו זה כבוד שלמטה זהו סוד עטרת השבת ולכן אל יצא איש ממקומו אשרי חלקו של מי שזוכה לכבד את השבת אשריו בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>ויאמר יהו"ה אל משה עבור לפני העם וגו' (&) רבי חייא פתח (תהלים לד ח) חונה מלאך יהו"ה סביב ליראיו ויחלצם זכאין אינון צדיקייא דקודשא בריך הוא אתרעי ביקריהון יתיר על דיליה תא חזי כמה אינון בני עלמא דמחרפי ומגרפי לעילא כגון סנחריב חרף וגדף ואמר (מ"ב יח לה) מי בכל אלהי הארצות וגו' וקודשא בריך הוא מחיל ולא תבע מניה כיון דאוישיט ידיה על חזקיה מה כתיב (ישעיה לו לו) ויצא מלאך יהו"ה ויך במחנה אשור וגו'</p>	<p>ויאמר ה' אל משה עבור לפני העם וגו' רבי חייא פתח חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם אשרי אותם הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם יותר על שלו בא וראה כמה הם בני העולם שמחרפים ומגדפים למעלה כמו סנחריב שחרף וגדף ואמר מי בכל אלהי הארצות וגו' והקדוש ברוך הוא מחיל ולא תבע ממנו כיון שהושיט את ידו על חזקיה מה כתוב ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו'.</p>
<p>ירבעם בן נבט הוה פלח לע"ז ומקטר לה ומזבח לה וקודשא בריך הוא לא תבע מניה וכד אתא עדו נביאה ואתנבי עליה ואוישיט ירבעם ידא לקבליה מה כתיב (מ"א יג ד) ותיבש ידו וגו' ולא יכל להשיבה אליו (ועל דפלח לע"ז לא תבע ליה קודשא בריך הוא)</p>	<p>ירבעם בן נבט היה עובד לעבודה זרה ומקטר לה וזובח לה והקדוש ברוך הוא לא תבע ממנו וכשבא עדו הנביא והתנבא עליו והושיט ירבעם את ידו כנגדו מה כתוב ותיבש ידו וגו' ולא יכל להשיבה אליו (ועל שעבד לעבודה זרה לא תבע אותו הקדוש ברוך הוא).</p>
<p>פרעה חרף וגדף ואמר (שמות ה ב) מי יהו"ה</p>	<p>פרעה חרף וגדף ואמר מי ה' וגו'</p>

²⁴⁵⁹ פי' מלכות (מ"מ).

²⁴⁶⁰ פי' שע"י המלכות ניכר בחי' ז"א ושיעור הכתוב ברוך כבוד ה' פי' במה ניכר כבוד ז"א ע"י מקומו שהיא מלכות וכן הוא בפרשת ויקהל דף רז ע"א שהלשון הזה כפול שם ופי' אותו שם היטב (מ"מ).

²⁴⁶¹ מכאן עד סוף העמוד ?

²⁴⁶² דהיינו שידחה מן המלכות (מ"מ).

ספר שמות

<p>והקדוש ברוך הוא לא תבע ממנו עד שסרב לישראל שכתוב עורך מסתולל בעמי הנה יד ה' הויה במקנך וגו' וכן בכל מקום הקדוש ברוך הוא תובע את עלבון הצדיקים יותר על שלו.</p>	<p>וגו' וקודשא בריך הוא לא תבע מניה עד דסריב בהו בישראל דכתיב (שם ט יז) עורך מסתולל בעמי (שם ג) הנה יד יהו"ה הויה במקנך וגו' וכן בכל אתר קודשא בריך הוא תבע עלבונא דצדיקיא יתיר על דיליה</p>
<p>כאן משה אמר עוד מעט וסקלוני אמר לו הקדוש ברוך הוא משה אינו זמן לתבוע את עלבונך אלא עבור לפני העם ונראה מי יושיט ידו כנגדך וכי ברשותם אתה עומד או ברשותי.</p>	<p>הכא משה אמר עוד מעט וסקלוני אמר ליה קודשא בריך הוא משה לאו עידן הוא למתבע עלבונך אלא עבור לפני העם ואחמי מאן יושיט ידוי לקבלך וכי ברשותיהו את קאים או ברשותי</p>
<p>ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך והלכת למה משום שהיה חקוק בנסים ורשום בו השם הקדוש העליון בתחלה לנחש כמו שנאמר דרך נחש עלי צור נחש הרי נודע שמעורר צור (ונאמר צור) באיזה מקום התגלה כאן הוא התגלה שכתוב הנני עמד לפניך שם על הצור ומה זה צור כמו שנאמר הצור תמים פעלו ושם ידע משה איך עומד נחש עלי צור והרי בארנו את הדברים.</p>	<p>ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך והלכת למה משום שהיה חקוק בנסים ורשום בו השם הקדוש העליון בתחלה לנחש כמו שנאמר דרך נחש עלי צור נחש הרי נודע שמעורר צור (ונאמר צור) באיזה מקום התגלה כאן הוא התגלה שכתוב הנני עמד לפניך שם על הצור ומה זה צור כמו שנאמר הצור תמים פעלו ושם ידע משה איך עומד נחש עלי צור והרי בארנו את הדברים.</p>
<p>אמר רבי יהודה אם היה הכתוב שותק יפה שאלת אלא הרי כתוב והכית בצור ויצאו ממנו מים אמר לו ודאי כך הוא שאין לך כל שם ושם מאותם שמות קדושים של הקדוש ברוך הוא שלא עושה נסים וגבורות ומוציא כל מה שצריך לעולם כל שכן להוציא כאן מים.</p>	<p>אמר רבי יהודה אי לישתיק קרא יאות שאילתא אלא הא כתיב (&) והכית בצור²⁴⁶³ ויצאו ממנו מים אמר ליה ודאי הכי הוא דלית לך כל שמא²⁴⁶⁴ ושמא מאינןן שמהן קדישין דקודשא בריך הוא דלא עבד נסין וגבוראן ואפיק כל מה דאצטריך לעלמא כל שכן לאפקא הכא מיא</p>
<p>אמר לו אם כך הרי כתוב הן הכה צור ויזובו מים מי מכה את שמו אמר לו פטיש חריף ידוע בהכאותיו²⁴⁶⁵ ואתה שואל את זה</p>	<p>אמר ליה אי הכי הא כתיב (תהלים עח כ) הן הכה צור ויזובו מים מאן מחי לשמיה אמר ליה פטישא חריפא²⁴⁶⁶ בקטרוי ידיע ואת שאיל דא²⁴⁶⁷</p>

²⁴⁶³ כתב האריז"ל שהוא בהכאה וכן רצון ונצרו ונוצר ושמו, והענין כי מקום הוא כל אות בעצמו (פי' י' פעמים י', ה' פעמים ה', ו' פעמים ו' ה' פעמים ה' – המסדר), ועץ הוא הכאת ל"ה זה בזה ו"ה זה בזה (פי' י' פעמים ה', ה' פעמים י', ו' פעמים ה', ה' פעמים ו' – המסדר) ועוד יש הכאת המוקדם במאוחר י' פעמים ה', ה' פעמים ו', ו' פעמים ה', והוא חושבן נס דמטה באת וניסא הוה כמש"ש וצור הוא חושבן מקום ונס בעצמה ובמוקדם ורצון הוא מקום ועץ בעצמה וזה בזה ויתר על צור בנו"ן נ' שערי בינה, סוד המטה שהוא מ"ט ה' שער הנ' שהן נ' שערי בינה, ולכן והכית בו בצור"ר דבפתוחי חותם נ' שערי בינה נבקעו המים (יהל אור).

²⁴⁶⁴ כי ב' בצור ב' המשוש ר"ל עם הצור (רח"ו). עי' לקמן ח"ג מד ע"א (לש"ו).

²⁴⁶⁵

²⁴⁶⁶ פי' הרמ"ק שהוא משל, ופירושו פטיש מחודד בסימני הכאותיו בסלע ניכר, וכן החכם המחודד ניכר בקושיותיו. אבל לפי האר"י פטישא חריפא הוא סוד הגבורה דבוצינא דקרדינותא המכה ומחלק (רמ"ז).

²⁴⁶⁷ להר"י משען, מאן מחי לשמיה הוא סוד י' שבחמה ואמר מי הוא זה שמחלקו ואמר פטישא וכו' פי' הפטיש החזק במקומו ידוע שהם סוד ה"ג דבוצינא דקרדוניתא שבה המתחלק לשנים ואת שאיל דא פי' שהוא דבר פשוט אבל ת"ח דבר חידוש יותר והוא כי צור זה הוא בסוד יסוד אמא שבה

ספר שמות

<p>אלא תא חזי בכל אתר צור גבורה²⁴⁶⁸ וכד בעי קודשא בריך הוא למחאה או לאלקאה אתער גבורה דא וההוא גבורה מהי ולקי ודא הוא דכתיב (&) הן הכה צור ויזובו מים ואי לא דאתער האי צור ולקי באתר דאצטריך לא נביעין מיא</p>	<p>אלא בא וראה בכל מקום צור זה גבורה וכשרוצה הקדוש ברוך הוא להכות או להלקות מתעוררת גבורה זו ואותה הגבורה מכה ומלקה וזהו הכתוב הן הכה צור ויזובו מים ואם לא שמתעורר צור הזה ומלקה במקום שצריך לא נובעים מים.</p>
<p>אמר ליה אי הכי הא כתיב (דברים לב יח) צור ילדך תשי ותנינן מאי תשי כלומר חלשת ליה אמר ליה ודאי הכי הוא דאלמלי ינדעון חייביא דהאי צור זמינא לאתערא לקבלייהו ולאקאה לון ימנעון מלמיחב קמיה אלא חלשא איהי בעינייהו הואיל ולא מסתכלי בה ולא מסתכלי בארחייהו (ס"א בכרסיהו) ועל דא צור ילדך תשי</p>	<p>אמר לו אם כך הרי כתוב צור ילדך תשי ושנינו מה זה תשי כלומר החלשת אותו אמר לו ודאי כך זה שאלמלא ידעו הרשעים שהצור הזה עתיד להתעורר כנגדם ולהלקות אותם ימנעו מלחטא לפניו אלא חלש הוא בעיניהם הואיל ואינם מתבוננים בו ולא מסתכלים בדרכיהם (בכסאותיהם) ועל זה צור ילדך תשי.</p>
<p>רבי אבא אמר אית צור ואית צור²⁴⁶⁹ מסטרא דצור עלאה²⁴⁷⁰ נפק צור אחרא²⁴⁷¹ ומאי צור עלאה צור דכל צורים ומאי איהו ההוא דאולידת לישראל דכתיב צור ילדך תשי דהא מסטרא דצור עלאה דלעילא נפקא צור אחרא מסטרא דאימא נפקא גבורה</p>	<p>רבי אבא אמר יש צור ויש צור מצד הצור העליון יוצא צור אחר ומה זה צור העליון צור של כל הצורים ומהו אותו שהוליד את ישראל שכתוב צור ילדך תשי שהרי מצד של הצור העליון שלמעלה יוצא צור אחר מצד האם יוצאת גבורה.</p>
<p>ואזלא הא כהא דאמר רבי אלעזר כתיב (תהלים קו ב) מי ימלל גבורות יהוה מאי</p>	<p>זוה הולך כמו מה שאמר רבי אלעזר כתוב מי ימלל גבורות ה' מה זה גבורות ה' להכליל את האם העליונה</p>

אלהים במלויים דהה"ן שעולה ע"ה גימ' צור א"ל אי הכי הא כתיב צור ילדך תשי וכי מי נתן כח ורשות במקום הזה ובסוף המאמר השיב כלומר חלשת ליה אבל באמת אינו כן ההפרש צור כי סוד צור הוא יסוד אימא להוציא את ה"ג ועכשיו הוציא אגם מים ה"ח אלא שצור תחתון כנזכר והוא הויה בהכאה כזה י' פעמים י' ק', י' פעמים ה' נ', ה' פעמים ה' כ"ה, ה' פעמים ו' ל', ו' פעמים ו' ל'ו, ו' פעמים ה' ל', ה' פעמים ה' כ"ה, ס"ה צור, ובספר רנו ליעקב איתא בלשון אחר וז"ל, פי' שצור הוא י' שבחכמה מאן מחי לשמיה א"ל פטישא וכו' פי' הפטיש החזק במקומו ידוע שהם ה"ג שבחכמה הם המכים וחולקים אותה ואת שאיל דא שזה דבר פשוט אבל מאחר שאינך יודע ת"ח שה"ג היא המכה את הסלע וא"ת שאמר הכתוב צור ילדך תשי וגו' ואם צור הוא במקום הנעלם כ"כ איך שייך לומר דבר זה פי' אתה חושב שאתה מחליש אותה אבל האמת אינו כן שאין שם תשות כח או ירצה לומר דאית צור ואית צור כי צור עליון עליו נאמר הצור התמים פעלו שאין שם שנוי אבל בצור התחתון כביכול צור ילדך תשי והוא מה שרצה משה לעשות ע"י שהכה את הסלע במטה של סנפירין שהוא צור וחושב לעשות בחי' הזאת הסלע הזה (זהר הרקיע).

²⁴⁶⁸ ויסד הקב"ה מעולם הבריאה ולמטה את הנחש הטמא, הנחש הקדמוני, נגד הנחש דקדושה. ושרשו הוא מהגבורות שבדעת מסטר שמאלא, והוא אורב וחומד בכל כחו לינק משם וכמ"ש (משלי ל יט) דרך נחש עלי צור, כי צור הוא גבורה וכמ"ש בפ' בשלח (סד ע"א), ושוכב הנחש הטמא אצל הגבורות תמיד ואורב לינק משם, ובכל מקום שהוא שוכב ושרוי שם הוא מטמא ומטנף את המקום (דע"ה ח"ב צ ע"ב), היסוד דקטנות דהנוק' הוא נקרא בשם צור, והוא אלהים דהה"ן עם הכולל גימ' צור, והוא דינין כמ"ש בשער ז"א (ריש פרק ד) וכן בשער הפסוקים (בשלח דף עא ע"א), וכן הוא בזוה"ק (ח"ב דף סד ע"א) בכל אתר צור גבורה כו' ע"ש כל הענין, וכן בהשמטות (דף רעא ודף רעב) [אך שם הוא משובש וחסר, וע' בזוהר חדש (במדרש הנעלם פ' בשלח דף ל)] (דע"ה ח"ב קכד ע"א).

²⁴⁶⁹ עיי' ח"ג מד ע"א, בינה נקרא צור ע"ש אלהים דהה"ן וכנ"ל, וכן הז"א נקרא צור ע"ש הויה בהכאה וכמ"ש בשער ז"א (ריש פרק ד), וכן המלכות נקרא ג"כ צור (דע"ה ח"ב קכח ע"ב).

²⁴⁷⁰ אימא (רח"ו).
²⁴⁷¹ ז"א בבחי' גבורה (רח"ו).

ספר שמות

<p>גבורות יהו"ה לאכללא אימא עלאה דכלא דאף על גב דלאו איהי דינא מסטרהא אשתכח²⁴⁷² דהא מסטרהא</p>	<p>של הכל שאף על גב שאינה דין נמצא מצדה שהרי</p>
<p style="text-align: center;">סד/ב</p>	
<p>גבורה אשתכח ובניני כך צור עלאה אקרי ותשכח אל מחוללך (דברים לב יח) דא נהירו דאבא מאי ניהו חסד עלאה דאיהו נהירו דאבא</p>	<p>הגבורה נמצאת מצדה ולכן נקראת הצור העליון ותשכח אל מחוללך זה אור של אבא מהו חסד עליון שהוא אור של אבא.</p>
<p>תו אמר רבי אבא מים בכל מקום הא ידיעא וקודשא בריך הוא בהאי צור אתער לארקא מיא²⁴⁷³ דהא לא אתחזי²⁴⁷⁴ (אלא מגדולה²⁴⁷⁵) ודא הוא את וניסא דקודשא בריך הוא ועל דא שבת דוד ואמר (תהלים קיד ח) ההפכי הצור אגם מים וגו' ומשמע ההפכי דהא לאו ארחוי דצור בכך</p>	<p>עוד אמר רבי אבא מים בכל מקום הרי ידוע והקדוש ברוך הוא מתעורר בצור הזה להוריק מים שהרי לא ראוי (אלא מגדולה) וזהו אות ונס של הקדוש ברוך הוא ועל זה שיבח דוד ואמר ההופכי הצור אגם מים וגו' ומשמע ההופכי שהרי אין דרך הצור בכך.</p>
<p>ועל דא בצור עלאה²⁴⁷⁶ אפיק מיא מאתר דלתתא²⁴⁷⁷ ומה שמיה דההוא דלתתא סלע דכתיב (במדבר כ ח) והוצאת להם מים מן הסלע ובמה אפיק האי סלע מיא בחילא דצור דלעילא</p>	<p>ועל זה בצור העליון הוציא מים ממקום שלמטה ומה שמו של אותו שלמטה סלע שכתוב והוצאת להם מים מן הסלע ובמה הוציא הסלע הזה מים בכח הצור שלמעלה.</p>
<p>רבי שמעון אמר (דברים לב ד) הצור תמים פעלו מאי משמע הצור תמים פעלו דאתהפך צור למעבד פעלו²⁹⁸ דתמים ומאי איהו אברהם²⁴⁷⁸ דכתיב ביה (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים ודא הוא ההפכי הצור אגם מים ומשמע תמים פעלו ודא אברהם</p>	<p>רבי שמעון אמר הצור תמים פעלו מה משמעו של הצור תמים פעלו שהתהפך הצור לעשות פעלו של תמים ומיהו [התמים] אברהם שכתוב בו התהלך לפני והיה תמים וזהו ההופכי הצור אגם מים ומשמע תמים פעלו וזה אברהם.</p>
<p>בשעתא דא אתהדר הצור תמים בשעתא אחרא תניינא כד (אתענש) בעא משה לאפקא מיא מהאי צור בחובייהו דישראל לא אתהדר תמים כקדמיתא ביה זמנא אתרעם משה ואמר צור ילדך תשי (&) כלומר חלשת ליה ממה דהוה בקדמיתא דבגינדך לא אשתכח תמים השתא ואתעביד (ביה) דינא מה דלא הוה ביומי ילדך כלומר עולימך</p>	<p>בשעה זו הופך הצור לתמים בשעה שניה אחרת כשרצה (כשנענש) משה להוציא מים מהצור הזה בחטאי ישראל לא חזר לתמים כמו בהתחלה באותו זמן התרעם משה ואמר צור ילדך תשי כלומר החלשת אותו ממה שהיה בתחלה שבשבילך לא נמצא עכשיו תמים ונעשה (בו) דין מה שלא היה בימי ילדך כלומר עלומיך.</p>

²⁴⁷² ח"ג י ע"ב סה ע"א (לש"ו), נתייסד שורש הדינין למעלה כדי לאכפייא לון (כללים ח"א טל ע"א) ועי' ביאורים ח"ב ט ע"ג.
²⁴⁷³ אותן המים היו נמשך בהז"ן מנהירו דא"א, (דע"ה ח"ב קכח ע"א)
²⁴⁷⁴ אין ראוי המים לבוא מסטרא דגבורה אלא מסטרא דחסד דוקא, וכאן יצאו המים כולן חסדים מסטרא דגבורה ג"כ (דע"ה ח"ב קכח ע"א). לעיל כד רע"א וע' לעיל מח ע"א (לש"ו).
²⁴⁷⁵ מים הוא בחסד (דע"ה ח"ב קלג ע"ד), עי' בהגר"א בתיקו"ז פט ע"ג הובא לעיל כד ע"א.
²⁴⁷⁶ בינה (דע"ה ח"ב קכח ע"א).
²⁴⁷⁷ מלכות (דע"ה ח"ב קכח ע"א)
²⁴⁷⁸ חסד (דע"ה ח"ב קכח ע"א). והוא כמ"ש בגמ' ב"מ פו ע"ב בשכר (לש"ו).

ספר שמות

<p>אמר רבי אבא מה זה שכתוב היש ה' בקרבנו אם אין²⁴⁷⁹ וכי טפשיין הוו ישראל דלא ידעי מלה דא והא חמו שכינתא²⁴⁸⁰ קמייהו וענני כבוד עלייהו דסחרין לון ואינון אמרו היש יהוה בקרבנו אם אין גוברין דחמו זיו יקרא דמלכיהון על ימא ותנינן ראתה שפחה על היים²⁴⁸¹ מה שלא ראה יחזקאל אינון אשתכחו טפשיין ואמרו היש יהוה בקרבנו אם אין</p>	<p>אמר רבי אבא מה זה שכתוב היש ה' בקרבנו אם אין וכי היו ישראל טפשים שלא ידעו דבר זה והרי ראו שכינה לפנים וענני כבוד עליהם שמקיפים אותם והם אומרים היש ה' בקרבנו אם אין אנשים שראו את זיו כבוד מלכם על היים ולמדנו שראתה שפחה על היים מה שלא ראה יחזקאל הם נמצאו טפשים ואמרו היש ה' בקרבנו אם אין.</p>
<p>אלא²⁴⁸² הכי קאמר רבי שמעון בעו למנדע בין עתיקא סתימאה דכל סתימין דאקרי אין²⁴⁸³ ובין זעיר אנפין דאקרי יהוה ועל דא לא כתיב (&) היש יהוה בקרבנו אם לא כמה דכתיב (&) הילך בתורתו אם לא אלא היש יהוה בקרבנו אם אין</p>	<p>אלא כך אמר רבי שמעון רצו לדעת בין העתיק הנסתר של כל הנסתרים שנקרא אין ובין זעיר אנפין שנקרא הויה ולכן לא כתוב היש ה' בקרבנו אם לא ככתוב הילך בתורתו אם לא אלא היש ה' בקרבנו אם אין.</p>
<p>אי הכי אמאי אתענשו אלא על דעבידו פרודא ועבידו בנסיונא דכתיב (&) ועל נסותם את יהוה אמרו ישראל אי האי נשאל בנוונא חד ואי האי נשאל בנוונא אחרא ועל דא מיד ויבא עמלק</p>	<p>אם כך למה נענשו אלא משום שעשו פירוד ועשו בנסיון שכתוב ועל נסתם את ה' אמרו ישראל אם זה נשאל בצורה אחד ואם זה נשאל בצורה אחר ולכן מיד ויבא עמלק.</p>
<p>ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים (&) רבי יוסי פתח (ישעיה לב כ) אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור אשריכם זורעי על כל מים תמן תנינן כמה מים²⁴⁸⁴ וכמה מים</p>	<p>ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים רבי יוסי פתח אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור אשריכם זורעי על כל מים שם שנינו כמה מים וכמה מים נמצאים אשריהם</p>

²⁴⁷⁹ הכי קאמר ר' שמעון (באד"ר קכט ע"א) בעו למנדע בין עתיקא סתימאה דכל סתימין דאקרי אין ובין זעיר אנפין דאקרי הויה, ועל דא לא כתיב היש ה' בקרבנו אם לא כמה דכתיב הילך בתורתו אם לא, אלא היש ה' בקרבנו אם אין וכו' יציאת ישראל ממצרים וכל הנסים שנעשה במצרים ובים ובמדבר, הנה היה הכל בגילוי אור דעתיקא קדישא שהוא א"א, וכמ"ש הרב בפע"ח (בשער חג המצות פ"ו) בכונת הגדה וכו' שלא באתערותא דלתתא כלל, כי לא היו אז ישראל כדאי לזה וכו' (דע"ה ח"ב קלד ע"ד), עי' דע"ה ח"ב אריכות בדף קלח ע"א כל סימן א', ועי' כללים ח"ב קלה ע"ג. כי גם שהרי ראו שענני כבוד מקיפים אותם תמיד, עכ"ז הנה ע"י שהתחילו להרגיש מנכלי הס"מ, היו תמיד בפחד שמא נפסק מהם הגילוי אור דעתיקא קדישא, וזהו שאמרו היש ה' בקרבנו אם אין (דע"ה ח"ב קלה ע"ב).

²⁴⁸⁰ משמע דלא כג"א באד"א פ' תשא (לד י) וביאורו בתיקו"ז (דף סב ע"ג ד"ה כגוונא) (דעה ח"ב קלג ע"ג).

²⁴⁸¹ היתה הלידה שהוא קריעת ים סוף באור החסד עלאה דעתיקא קדישא, שהיה נמשך ומתגלה בהמלכות ובכל ישראל כולם, ולכן היה אז השגתם גדולה מאד, כי ראתה שפחה על היים מה שלא ראה יחזקאל (דע"ה ח"ב קכד ע"ד).

²⁴⁸² נשא קכט ע"א (הערת הזהר). ע"ש עוד קנח ע"ב ובמאמר רשב"י כו ע"ד (לש"ו).

²⁴⁸³ עי' אד"ז רפח ע"ב: עתיקא קדישא אקרי אין, דביה תלייא אין.

²⁴⁸⁴ ראשונה יש מים טהורים מים קדושים, והם נחלקים למים עליונים ולמים תחתונים, ושנית יש מים זדונים מי המרים המאררים נגדיים למים מתוקים מי מנוחות וישראל נאמר בהם על מי מנוחות ינהלני, והנה יש מים באצילות ויש מים בחוץ וישראל אינם לא למעלה מהמים החצונים לבד, אלא גם למעלה מן המים הקדושים (אור יקר).

ספר שמות

<p>משתכחין זכאין אינון ישראל דלית זרעא להו²⁴⁸⁵ אלא על המים²⁴⁸⁶ דכתיב (&) ויחנו שם על המים אינון דהוו תחות ענפי אילנא²⁴⁸⁷ דקודשא בריך הוא</p>	<p>ישראל שאין להם זרע אלא על המים שכתוב ויחנו שם על המים אותם שהיו תחת ענפי האילן של הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>דתניא אילנא אית לקודשא בריך הוא והוא אילנא²⁴⁸⁸ רברבא²⁴⁸⁹ ותקיפא²⁴⁹⁰ וביה אשתכח מזונא לכלא²⁴⁹¹ והוא אתחם בתריסר תחומין במתקלא ואתתקף בארבע רוחי עלמא ושבעין ענפין אחידן ביה²⁴⁹² וישראל משתכחי בנופא דההוא אילנא²⁴⁹³ ואינון שבעין ענפין סחרנא דלהון</p>	<p>ששנינו יש לקדוש ברוך הוא אילן והוא אילן גדול וחזק ובו נמצא מזון לכל והוא נתחם בשנים עשר תחומים במשקל ומתחזק בארבע רוחות העולם ושבעים ענפים אחוזים בו וישראל נמצאים בגוף של אותו האילן ואותם שבעים ענפים מקיפים אותם.</p>
<p>והיינו דכתיב (&) ויבאו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים והא אוקמוה ואתמר בכמה אתר מאי ויחנו שם על המים אלא בההוא זמנא שליטו ישראל על אינון מיא דאינון תחות ענפין דאילנא דאקרון (תהלים קכד ה) המים הזידונים ועל דא אשריכם זורעי על כל מים</p>	<p>והיינו שכתוב ויבאו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים והרי פרשוה ונתבאר בכמה מקומות מה זה ויחנו שם על המים אלא באותו זמן שלטו על אותם המים שהם תחת הענפים של האילן שנקראים המים הזדונים ועל זה [נאמר] אשריכם זורעי על כל מים.</p>
<p>משלחי רגל השור והחמור (&) אינון תריין כתרי שמאלא דאחידן בהו עמין עכו"ם דאקרון שור וחמור והיינו דכתיב (בראשית לב ו) ויהי לי שור וחמור בגין דלבן חכים הוה בחרשין ובאינון כתרין תתאין ובאינון בעא לאובדא ליעקב כמה דכתיב (דברים כו ה) ארמי אובד אבי והא אתמר וכשישראל זכאין משלחי להו ולא יכלי לשלמא עליהו הדא הוא דכתיב משלחי רגל</p>	<p>משלחי רגל השור והחמור אותם שני כתרי השמאל שהעמים עובדי כוכבים ומזלות אחוזים בהם שנקראים שור וחמור והיינו מה שכתוב ויהי לי שור וחמור משום שלבן היה חכם בכשפים ובאותם כתרים תחתונים ובהם רצה להאביד את יעקב ככתוב ארמי אובד אבי והרי נאמר וכשישראל צדיקים משלחים אותם ולא יכולים לשלוט</p>

²⁴⁸⁵ שהן אמת יולידו לפעמים למה מצד סוד הגלגול, אמנם אלו הם נטיעות בלתי מתקיימות ולא להם יהיה הזרע והיינו תולדות שהם ציץ נובל ששולט בהם לילית וכן אלו מתים בקטנות, אמנם "זרעא להו" שיהיה זרע קיים המשתלשל (אור יקר).

²⁴⁸⁶ וירצה בזה כי הם מולידים נשמות מהבינה עם החכמה שהוא למעלה ממימי החסד (אור יקר). ודווקא למעלה מהחסד, והטעם כי עם היות המים קדושים, סוף סוף הם למטה, מקום שיש להם נגדיות כדפי', מי מנוחות מי השלוח ההולכים לאט, או מים זדונים, והקלי' שולטות שם שהם נסבכים ונאחזים ב"ב ענפי האילן שהם מחסד ולמטה, ולכך אינם נאחזים אלא במים טהורים כדי שיתוסף עליהם מים זדונים, אלא הם זורעי על כל מים, ירצה על כל מיני המים, בין מי מנוחות בין מים זדונים כדי שלא יסבך בזרעם שום חלק למים זדונים (אור יקר).

²⁴⁸⁷ והיינו סוד עץ החיים שהוא גוף האילן ת"ת ומסתעף ענפיו בשש קצוות למטה, שהם י"ב ענפי האילן שש מלמעלה למטה מצד החסד, ושש מלמטה למעלה מצד הגבורה (אור יקר).

²⁴⁸⁸ ת"ת (אור יקר).

²⁴⁸⁹ מצד הגדולה (אור יקר).

²⁴⁹⁰ מצד הגבורה (אור יקר).

²⁴⁹¹ ועם היותו בקדושה ובאצילות, יש אחיזה בו לחצונים, וז"ש "וביה אשתכח מזונא לכלא" שאפילו חצונים יונקים כיצד בהתפשט ענפיו יתפשטו עד שהם י"ב מתפשטין לשבעים, ובע' אלו נסבכים שבעים אומות בחוץ, וכיון שהחצונים נאחזים ב"ב אלו, לכך ישראל עולים למעלה שלא יהיה חלק לשום חצוני במקום אחיזתם (אור יקר).

²⁴⁹² שנגד לע' ענפין אלו הם ע' שרים עם היות ששבעים ענפים אלו הם קדושים (אור יקר).

²⁴⁹³ דהיינו בעצם עץ החיים, דהיינו בסוד הדעת מהמעיים כאומרם הבן יקר לי אפרים וכו', על כן המו מעי לו, ופי' באדרא שסוד המעים היינו סוד הדעת כאומרם מעולפת ספירים (אור יקר).

ספר שמות

השור והחמור דלא שלטי בהו	עליהם זהו שכתוב משלחי רגל השור והחמור שלא שולטים בהם.
אמר רבי אבא כד מזדווגי כחדא לא יכלי בני עלמא למיקם בהו ועל דא	אמר רבי אבא כשהם מזדווגים כאחד לא יכולים בני העולם לעמוד בהם ועל זה
סה/א	
<p>כתיב (דברים כב י) לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו יחדיו דייקא²⁴⁹⁴ ותנינן לא יהיב איניש דוכתא לזינין בישין דהא בעובדא דבני נשא (לתתא)²⁹⁹ אתער מה דלא אצטריך וכד מזדווגי כחדא לא יכלין למיקם בהו (מבין סטרא דלהון)²⁴⁹⁵ נפיק מתקיפותא דלהון דאקרי כלב²⁴⁹⁶ ודא הציפא²⁴⁹⁷ מכלהו דהא הוא דכתיב (שמות יא ז) ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו (נ"א מתקיפותא דלהון נפיק ההוא דאקרי כלב ודא הציפא מכלהו) אמר קודשא בריך הוא אתון אמרתון היש יהו"ה בקרבנו אם אין²⁴⁹⁸ (&) הרי אני מוסר אתכם לכלב מיד ויבא עמלק (&)</p>	<p>כתוב לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו דווקא יחדיו ושנינו לא יתן אדם מקום למינים רעים שהרי במעשה האדם (למטה) מתעורר מה שלא צריך וכשמזדווגים כאחד לא יכולים לעמוד בהם (מבין הצד שלהם יוצאת) מהתקיפות שלהם שנקראת כלב וזו החצופה מכולם זהו שכתוב ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו (נ"א מהתקיפות שלהם יצא אותו שנקרא כלב וזהו חצוף מכולם) אמר הקדוש ברוך הוא אתם אמרתם היש ה' בקרבנו אם אין הרי אני מוסר אתכם לכלב מיד ויבא עמלק.</p>

²⁴⁹⁴ פ' קדושים פו סע"ב (לש"ו)

²⁴⁹⁵ היינו ששור וחמור הם ימין ושמאל, זכר ונקבה מזדווגין ומולדין אמצעי ביניהם, והיינו כלב (אור יקר). תוך השור ו' ותוך החמור מ"ו ס"ה כל"ב והוא חציף שכולל ב' סטרין וכן עמלק הוא ממש כנגדו שכן הוא מסיגי הדעת ועי' לקמן קצד ע"ב (נ"א), קצא ע"א וקצב ע"ב (לש"ו).

²⁴⁹⁶ אותיות אמצעיות דשור וחמור שהם ו' דשור מ"ו דחמור גימ' כלב (רח"ו). וכתב בספר אור ישראל שהם נק' חש"ך חמור שור כלב (מ"מ). כוונתו ללמדנו כיוון ההתנגדות שהיה לעמלק באותו הפרק ולאותו מעשה. והענין יובן בהקדים מ"ש הזהר שעמלק מחובר מע"ם דבלעם ול"ק מבלק, ושניהם מאחורי הדעת מסיגי קין והבל, בלעם משל הב"ל וכו', ולכן היה נגדי למשה, ובלק מקין שהרי היה בנו של יתרו וכו', ועמלק מתווך משניהם, נגד הבחינה האמצעית שבקדושה בין חו"ג כאמור בכוונת השופר. וכן הם שור וחמור תרי כתרי שמאלא וכלבא בישא דנפיק מתרווייהו, וכמ"ש בפסוק (שמות יז, ח) ויבא עמלק, דהיינו ומ"ו שבתוך שו"ר וחמ"ו"ר העולה כל"ב. ואמנם גם שעמלק באמצע מכל מקום ודאי שרובו מצד בלעם, שכן הוא חצי שמו הראשון, ובלעם להיותו מימין הקלי' לכן היה משמש עם האתון, וכן כל"ב זה רובו של החמור, דהיינו מ"ו, ומ' פעמים ו' גי' עמלק. וערד, הוא ערוד חמור הבר, וער"ד הוא גי' בלע"ם בל"ק, ואמרו רז"ל שהיה דומה לערוד. וזה שרמזה התורה יושב הנגב, שהוא בצד שורשו בס"א. וגם המרגלים אמרו כן לומר שהיה חזק על מכונו, ובזה יתכעו (נ"א ממונו ובזה יכוננו), שהרי בו אתבר חיליהון בקדמיתא, כשרפו ידיהם מן התורה, שנתנה מימינו של הקב"ה. ואז היה נכנס תחת העננים, שסודם מן החסדים, והיה גונב נפשות כדרז"ל, וזה דאתבר חיליהון, שיכול לפרוץ חומות הקדושות שהיו מקיפות אותם. ולכן עתה שנפטר אהרן איש החסד, נתעורר וחשב שאין להם עוד מחסה החסד ושיוכל להם (רמ"ז ח"ג קג ע"א). הכלב, הנה הוא מסוד הדעת דקליפה, כי הוא נפיק משור וחמור, שהם חו"ג דקליפה וכו', והנה הוא שורשו של עמלק (גימ' אל אחר) ימ"ש, וכמ"ש ברע"מ (פ' נשא קכד ע"א) ומסטרא דשמאלא דרגיה דעשו סמא"ל אתקרי כלב כו'. ועי' מגלה עמוקות אופן רנ"ב, כי קליפת כלב הוא כולל כל המרכבה טמאה, וכן הוא מרכבה טמאה גימ' כלב רע. ועי' עוד אופן ק"מ ואופן קכ"ד, ובספר דן ידין מאמר ו' ח' י"ב. ועכ"פ הוא כי קליפת כלב הוא תוקפיה דעמלק ימ"ש, והוא כחו של ס"מ, כי הוא מסוד הדעת דקליפה אשר נתקן ונעשה בו ע"י החטא (דע"ה ח"ב קג ע"ד).

²⁴⁹⁷ והעד עמלק חצוף משאר אומות הנאחזים בין שור וחמור (אור יקר).

²⁴⁹⁸ דקדקו בקו האמצעי, "אם יש ה' ז"א, "אם אין" כתר, לכך לקו בקו האמצעי של שמאל, דהיינו כלב בין שור וחמור, אם הם העיזו פניהם בניסיון (אור יקר).

ספר שמות

<p>רבי יהודה אמר (במדבר כד כ) ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד²⁴⁹⁹ וכי ראשית גוים עמלק והלא כמה לישנין ועמין ואומין הוו בעלמא עד לא אתא עמלק</p>	<p>רבי יהודה אמר ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד וכי ראשית גוים עמלק והלא כמה לשונות ועמים ואומות היו בעולם טרם שבא עמלק.</p>
<p>אלא כד נפקו ישראל ממצרים דחילו ואימתא נפלה על כל עמין דעלמא מישראל הדא הוא דכתיב (שמות טו יד) שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת ולא הוה עמא דלא הוה דחיל מגבוראן עלאין דקודשא בריך הוא ועמלק לא הוה דחיל הדא הוא דכתיב (&) ולא ירא אלהים לא דחיל למקרב לגבך</p>	<p>אלא כשיצאו ישראל ממצרים פחד ואימה נפלו על כל העמים של העולם מישראל זהו שכתוב שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת ולא היה עם שלא היה פוחד מהגבורות העליונות של הקדוש ברוך הוא ועמלק לא היה פוחד זהו שכתוב ולא ירא אלהים לא פחד לקרב אליך.</p>
<p>ועל דא ראשית גוים (עמלק הוה קדמאה) דאתו לאנחא קרבא בישראל עמלק הוה ובגיני כך (&) ואחריתו עדי אובד דכתיב (&) כי מחה אמחה את זכר עמלק וכתוב (דברים כה יט) תמחה את זכר עמלק הדא הוא דכתיב (&) ואחריתו עדי אובד²⁵⁰⁰ עדי אבדו מבעי ליה אלא עד דייתי קודשא בריך הוא ויאבד ליה (כלומר עד דקודשא בריך הוא יהא אובד ליה) דכתיב (&) כי מחה אמחה וגו' אמר רבי אלעזר תא חזי אף על גב (דברים לב ד) דהצור תמים פעלו ועבד עמהון חסד לאפקא לון מוא לא שבק דידיה דהא כתיב (&) ויבא עמלק</p>	<p>ולכן ראשית גוים (עמלק היו הראשונים) שבאו ללחום קרב בישראל היה עמלק ולכן ואחריתו עדי אובד שכתוב כי מחה אמחה את זכר עמלק וכתוב תמחה את זכר עמלק זהו שכתוב ואחריתו עדי אובד היה צריך להיות עדי אובדו אלא עד שיבא הקדוש ברוך הוא ויאבד אותו (כלומר עד שהקדוש ברוך הוא יאבד אותו) שכתוב כי מחה אמחה וגו' אמר רבי אלעזר בא וראה אף על גב שהצור תמים פעלו ועשה עמהם חסד להוציא להם מים לא עזב את שלו שהרי כתוב ויבא עמלק.</p>
<p>רבי אבא פתח ואמר (קהלת ה יב) יש רעה חולה ראיתי תחת השמש כמה בני נשא אטימין לבא בגין דלא משתדלי באורייתא יש רעה חולה וכי יש רעה דהיא חולה ויש רעה דלאו היא חולה אלא ודאי יש רעה חולה דתנינן מסטרא דשמאלא²⁵⁰¹ נפקי כמה גרדיני נימוסין דבקען באוירא</p>	<p>רבי אבא פתח ואמר יש רעה חולה ראיתי תחת השמש כמה בני האדם אטומי לב משום שלא עוסקים בתורה יש רעה חולה וכי יש רעה שהיא חולה ויש רעה שאינה חולה אלא ודאי שיש רעה חולה ששינינו מצד השמאל יוצאים כמה בעלי דין הבוקעים באויר.</p>
<p>וכד בעיין למיפק אזלין ואשתאבין בנוקבא דתהומא רבה לבתר נפקין ומתחברין כחדא ובקעין אוירין ושאימין בעלמא ומתקרביין לגבייהו דבני נשא וכל חד אקרי רעה כמה דאת אמר (תהלים צא י) לא תאונה אליך רעה מאי לא תאונה בגין דאתיא בתסקופא²⁵⁰³ על בני נשא</p>	<p>וכשורצים לצאת הולכים ונשאבים בנקב תהום רבה אחר כך יוצאים ומתחברים כאחד ובוקעים אוירים ומשוטטים בעולם ומתקרבים לבני אדם וכל אחד נקרא רעה כמו שנאמר לא תאונה אליך רעה מה זה לא תאונה משום שבאים בתחבולות²⁵⁰² על בני אדם.</p>

2499

פירוש ב' פסוקים הללו זה מגיד על זה וזע"ז (מ"מ).

2500

2501 שהם נמצאים מהגבורה ונמשכים למטה, ואינם באים דרך שאר הנמשכים מלמעלה אלא נכנסים במדור הקללי' דהיינו נוק' דתהומא רבא, שהוא לצד צפון באויר שתחת פתח לבנת הספיר (אור יקר).

2502

ספר שמות

<p>חולה למה היא חולה כשזו שורה על בני אדם עושה אותם קמצנים מממונם באים גבאי צדקה אליו היא מוחה בידו ואומרת לו אל תוציא משלך באים העניים היא מוחה בידו בא הוא לאכול מממונו היא מוחה בידו כדי לשמור אותו לאחר ומיום ששרויה על האדם היא חולה כמו הגוסס הזה שאינו אוכל ואינו שותה ולכן היא רעה חולה.</p>	<p>חולה אמאי היא חולה כד שריא האי על בני נשא עביד לון קמצנין מממוניהון אתיין גבאי צדקה גביה היא מהאת בידיה ואמרה ליה לא תפוק מדידך אתיין מסכני היא מהאת בידיה אתי הוא למיכל מממוניה מהאת בידיה בגין לנטרא ליה לאחרא ומן יומא דשריא עליה דבר נש היא חולה כהאי שכיב מרע דלא אכיל ולא שתי ועל דא היא רעה חולה</p>
<p>ושלמה מלכא צווח בחכמתא ואמר (קהלת ו ב) איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו' האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה כתיב (&) איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו' מאי ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו אי הכי לאו ברשותיה הוא דבר נש</p>	<p>ושלמה המלך צווח בחכמה ואומר איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו' הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו כתוב איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו' מה זה ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו אם כך הוא אינו ברשותו הוא של אדם.</p>
<p>אלא אי כתיב (&) ולא יעזבנו האלהים לאכול ממנו הוינא אמר הכי אלא ולא ישליטנו דבגין דהוא הימניה²⁵⁰⁴ לההיא רעה ואחיד ביה קודשא בריך הוא לא שלטיה עליה לאתבראה תחותיה על דהוא אתרעי בה ואחיד ביה</p>	<p>אלא אם כתוב ולא יעזבנו האלהים לאכול ממנו היינו אומרים כך אלא [כתוב] ולא ישליטנו שבגלל שהאמין לאותה רעה ואחז בה הקדוש ברוך הוא לא השליטו עליה לשברה תחתיו על שהוא רצה בה ואחז אותה.</p>
<p>וכל ארהוי כשכיב מרע דלא אכיל ולא שתי ולא קריב לממוניה ולא אפיק מיניה ונטיר ליה עד דהוא יפוק מעלמא וייתי אחרא ויטול ליה דהוא בעליו</p>	<p>וכל דרכיו כמו גוסס שלא אוכל ולא שותה ולא מתקרב לממונו ולא מוציא ממנו ושומר אותו עד שהוא יצא מן העולם ויבא אחר ויטול אותו שהוא בעליו.</p>
<p>ושלמה מלכא צווח ואמר (שם ה ב) עשר שמור לבעליו לרעתו מאן בעליו דא אחרא דירית ליה ולמה זכה האי אחרא למהוי בעליו דההוא עותרא בגין דהאי הימין לההיא רעה ואתרעי בה (הדא הוא דכתיב (&) לרעתו בשביל ההיא רעה) ואתדבק בה בגין כך האי אחרא דלא אתדבק בההיא רעה זכה (האי) למהוי בעליו דההוא עותרא הדא הוא דכתיב (&) לרעתו כלומר בגין רעתו דההוא מתדבק בה רווח ליה האי</p>	<p>ושלמה המלך צווח ואומר עשר שמור לבעליו לרעתו מי זה בעליו זה האחר שיורש אותו ולמה זה האחר זכה להיות בעליו של אותו העושר משום שזה האמין לאותה רעה והתרצה בה (זהו שכתוב לרעתו בשביל אותה רעה) ודבק בה ולכן האחר הזה שלא נדבק באותה רעה זכה (זה) להיות הבעלים של אותו העושר זהו שכתוב לרעתו כלומר משום רעתו שהיה נדבק בה הרויח לו זה.</p>
<p>דבר אחר (&) יש רעה חולה האי מאן דיתיב בחולקא טבא בבית אביו והוא אזיל לקבל אביו</p>	<p>דבר אחר יש רעה חולה זה מי שיושב בחלק טוב בבית אביו והוא הולך כנגד אביו</p>

²⁵⁰³ דריש תאונה לשון תואנה ועלילה (רח"ו).

²⁵⁰⁴ ושיעור הכתוב איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים, כדי שאינו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה. וכיון שלא רצה להוציא ממנו בין לצדקה בין לעצמו, לכך ולא ישליטנו וכו'. אבל בפרשת בהעלותך דף קנו ע"א תירץ תירוץ אחר, ואינו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה בתאות העוה"ז, אבל במצות של עולם הבא אינו רוצה לעשות שום מצוה, לכך ולא ישליטנו וכו' (מ"מ).

ספר שמות

ס/ה/ב	
<p>בתסקופי מלין הא אתדבק בההוא רעה חולה כבר נש שכיב מרע דכל ארחוי בתסקופא דא בעינא ודא לא בעינא ובגין האי עותרא אתדבק בר נש ברעה חולה ואתענש בהאי עלמא ובעלמא דאתי ודא הוא עושר שמור לבעליו לרעתו.</p>	<p>בעלילות²⁵⁰⁵ דברים זה נדבק באותה רעה חולה כאדם גוסס שכל דרכיו בעלילות²⁵⁰⁶ זה אני רוצה ואת זה אני רוצה ומשום העושר הזה נדבק האדם ברעה חולה ונענש בעולם הזה ובעולם הבא וזהו עושר שמור לבעליו לרעתו.</p>
<p>כך ישראל קודשא בריך הוא נטיל לון על גדפי נשרין אסחר לון בענני יקרא שכינתיה נטיל קמייהו נחת לון מנא למיכל אפיק לון מייא מתוקין ואינן הוו אזלין עמיה בתסקופין מיד (&) ויבא עמלק</p>	<p>כך ישראל הקדוש ברוך הוא נטל אותם על כנפי נשרים הקיפם בענני כבוד נסעה שכינתו לפניהם הוריד להם מן לאכול הוציא להם מים מתוקים והם היו הולכים עמו בעלילות²⁵⁰⁷ מיד ויבא עמלק.</p>
<p>ויבא עמלק אמר רבי שמעון רוא דחכמתא הכא מגזרת דינא²⁵⁰⁸ קשיא קא אתיא קרבא דא וקרבא דא אשתכח לעילא ותתא ולית לך מלה באורייתא דלא אית בה רזין עלאין דחכמתא דמתקשרין בשמא קדישא כביכול אמר קודשא בריך הוא כד ישראל אינן זכאין²⁵⁰⁹ לתתא אתגבר חילא דילי²⁵¹⁰ על כלא וכד לא אשתכחו זכאין כביכול מתישין חילא דלעילא ואתגבר חילא דדינא קשיא²⁵¹¹</p>	<p>ויבא עמלק אמר רבי שמעון סוד החכמה כאן מגזרת הדין הקשה בא הקרב הזה והקרב הזה נמצא למעלה ולמטה ואין לך דבר בתורה שאין בו סודות עליונים של חכמה שנקשרים בשם הקדוש כביכול אמר הקדוש ברוך הוא כשישראל הם צדיקים למטה מתגבר הכח שלי על הכל וכשלא נמצאים צדיקים כביכול מתישים הכח שלמעלה ומתגבר הכח של הדין הקשה.</p>
<p>תא חזי בשעתא דחבו ישראל לתתא מה כתיב ויבא עמלק²⁵¹² וילחם עם ישראל²⁵¹³ אתא</p>	<p>בא וראה בשעה שחטאו ישראל למטה מה כתוב ויבא עמלק וילחם</p>

2505

2506

2507

²⁵⁰⁸ הענין כי מלת ויבא עמלק מורה שבא, והיינו עמלק כח הנחש הקדמון, וענין "ויבא" היינו בואו ממקורו שהנחש נמשך מתוקף הדין, ונודע שהמלחמה העליונה היא מדת הדין החזקה עם הרחמים. והא כיצד ע"י המעשה המגונה התחתון, יעלה המקטרג למעלה ויעורר הדין על העושין הרעה, ויאמר פלוני עשה כך וכך מה דינו, מיד תתעורר מדת הדין החזקה, והרחמים והעולם יושב בדין, והמיימינים אומרים כך, והמשמאילים אומרים כך, והמלחמה הזאת ערוכה, ומצד הגבורה החזקה מתעוררים החצונים לקבל הדין לקיים הדין בתחתונים, ומצד הרחמים מתעוררים מלאכי רחמים לרחם, וכסאות לבתי דינים יושבים, והיינו המלחמה. והכלל עמלק סוד משך הגבורה תחלת ההתעוררות, וישראל ת"ת לעילא משך הרחמים הם יחד במלחמה ערוכה (אור יקר).

²⁵⁰⁹ וקמים עליהם כחות הדין ומעוררים עליהם האומות והתחתונים מלמטה ע"י השרים העליונים לסבת איזה עון, ומי דהם זכאין ונמחל עונם, כגון סנחריב בימי חזקיהו, והכושים בימי אסא וכיוצא, אז קב"ה מגביר צד ימין על שמאל והקדושים על הטמאים, והשרים נכנעים ונופלים, ואומה תחתונה נמסרת ביד ישראל, או ע"י מלאך ונעשה בה נקמה (אור יקר).

²⁵¹⁰ כח הקדושה סוד כ"ח אותיות יהו"ה (אור יקר), היינו יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף.

²⁵¹¹ אור הספירות נעלם ונקמץ למעלה, ומצטמצם סוד כח יהו"ה דהיינו כ"ח אותיות כנודע שממנו נמשך הכח למטה, כאומרו ועתה יגדל כח אדנ"י, ומיד הספירות הדין גבור בהם, וכולם מסכימות אל הדין, ומלאכי שלום מר יבכיון, ואראלים צעקו חוצה והחצונים גוברים, ולמטה הם נוצחים, ושם שמים מתחלל, וקול נתנו בבית ה' כיום מועד (אור יקר).

²⁵¹² מצד הגבורה החזקה (אור יקר).

²⁵¹³ כביכול ישראל דלעילא, ובא עמלק למטה להלחם בישראל כלי מעשה כחות הגבורה והדינים החצונים היה, והיה הדבר תלוי אם ינצחו ישראל מצד איזה זכות ויתכפר עונם מצער המלחמה לבד,

ספר שמות

<p>לקטרגא דינא ברחמי וכלא אשתכח לעילא ותתא ברפידים ברפוי ידים דרפו ידיהון מאורייתא דקודשא בריך הוא כמה דאוקימנא אמר רבי יהודה תרי זמני אגח קרבא עמלק בישראל חד הכא וחד דכתיב (במדבר יד מה) וירד העמלקי והכנעני וגו'.</p>	<p>עם ישראל בא לקטרג הדין ברחמים והכל נמצא למעלה ולמטה ברפידים ברפוי ידים שרפו ידיהם מתורת הקדוש ברוך הוא כפי שבארנו אמר רבי יהודה פעמיים נלחם עמלק בישראל פעם אחת כאן ואחת שכתוב וירד העמלקי והכנעני וגו'.</p>
<p>אמר רבי שמעון לעילא ותתא קטרוגא דקודשא בריך הוא הוה לעילא כמה דאתמר לתתא בקודשא בריך הוא הוה דהוון נסבי לגברי וגזרי לון ערלתא (ס"א אתא) דרשימא קדישא ונטלי להו וארמו לון לעילא ואמרי טול לך מה דאתרעית ועל כל פנים דקודשא בריך הוא הוה כלא (ס"א קבלא).</p>	<p>אמר רבי שמעון למעלה ולמטה היה קטרוג של הקדוש ברוך הוא למעלה כמו שנתבאר למטה היה בקדוש ברוך הוא שהיו לוקחים אנשים וגוזרים את הערלה (האות) של הרושם הקדוש ולוקחים אותם וזורקים אותם למעלה ואומרים קח לך מה שרצית ועל כל פנים הכל היה של הקדוש ברוך הוא (קבלנה).²⁵¹⁴</p>
<p>ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק (&) וכי מה חמא משה דסליק גרמיה מהאי קרבא קדמאה²⁵¹⁵ דקודשא בריך הוא פקיד אלא משה זכאה חולקיה דאסתכל וידע עקרא דמלה אמר משה אנא אזמין גרמי לההוא קרבא דלעילא²⁵¹⁶ ואנת יהושע זמין גרמך לקרבא דלתתא²⁵¹⁷</p>	<p>ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק וכי מה ראה משה שסלק עצמו מהקרב הראשון הזה שצוה הקדוש ברוך הוא אלא משה אשרי חלקו שהתבונן וידע את עיקר הדבר אמר משה אני אזמין עצמי לאותו קרב שלמעלה ואתה יהושע הזמן עצמך לקרב שלמטה.</p>
<p>והיינו דכתיב (&) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל ישראל דלעילא ובגין כך סליק משה גרמיה³⁰⁰ מקרבא דלתתא בגין לאזדורא בקרבא דלעילא²⁵¹⁸ ויתנצה על ידו²⁵¹⁹</p>	<p>והיינו מה שכתוב והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל ישראל שלמעלה ולכן סלק משה את עצמו מהקרב שלמטה כדי להזדווג בקרב שלמעלה ויהיה נצחון על ידו.</p>

או אם יהרגו מפני העון. נמצאת מלחמה זו בעליונים בין כחות הקדושים בעלי הרחמים, ובין כחות הדין והחצונים, והיינו מרע"ה שנסתייע בתפלה, והיה כאשר ירים משה ידו דהיינו יד ימין והימין גובר, ונמצא לישראל זכות וגובר לישראל. וכאשר יניח ידו, והשמאל גובר וכחות הדין מתגברים כנגדם וגבר עמלק, ועכ"ז ויהי ידיו החסד והגבורה, אמונה אוחזים במלכות בסוד החבוק, עד בא השמש אליה, להתייחד עמה ונתבטל בסוד החבוק עד בא השמש אליה, להתייחד עמה ונתבטל הדין, והיינו המלחמה העליונה שמונעים הייחוד העליון, כל כחות הדין שלא לרחם על ישראל, וכן למטה, עמלק לכלות את ישראל (אור יקר).

²⁵¹⁴

²⁵¹⁵ ומפני היותה ראשונה היה ראוי שלא יסתלק שלא ירד לבב העם, תדע שיש ענין גדול בהיותה ראשונה, דקב"ה פקדי וצוה זכור וכו' אשר קרן בדרך, א"כ מאותו טעם עצמו היה ראוי שלא יסתלק מרע"ה ממנה (אור יקר).

²⁵¹⁶ בסוד הספירות, צד הגבורה והדין מנגדת על ישראל להמסר ביד פשעם, והרחמים בעזרתם, שהם בני ה'. ומשה בכוונתו יגביר הרחמים על הדין, והיינו שהוא בעזר הרחמים ולוחם עם הדין בהיותו מושך רחמי הכתר, ומטה הדין ומכניעו בצד הרחמים (אור יקר). פי' כי עמלק הוא בדעת דקל" ומרע"ה הוא בדעת דקדושה כנודע, ולכן מרע"ה היה נלחם עם דעת דקל" שמשם שרש עמלק (מ"מ).

²⁵¹⁷ הם עמלק הגשמי ושרו וכל המתלווה אליו למטה, עם כלל החצונים, והשרים הטמאים החצונים (אור יקר). פי' כשיצא עמלק להלחם עם ישראל בא ס"מ לסייעו ולכן יהושע, שהוא בחינת מט"ס, נלחם עמו, כדמסיק לקמן (מ"מ).

²⁵¹⁸ שאם היה מטריד עצמו במעשה המלחמה התחתונה, לא היה יכול לכוון בהגביר הספירות אלו על אלו, ואם יכוון קצת לא יוכל להיות ידו אמונה שהוא עיקר (אור יקר).
²⁵¹⁹ שינצח הימין לשמאל ואפילו בכל ההכנות האלו כתיב והיה כאשר ירים וגו' (אור יקר).

ספר שמות

<p>אמר רבי שמעון וכי קלה היא בעיניך קרבא דא דעמלק תא חזי מן יומא דאתברי עלמא עד ההוא זמנא ומההוא זמנא עד דייתי מלכא משיחא ואפילו ביומוי דגוג ומגוג לא ישתכח כוותיה לאו בגין חיילין תקיפין וסניאין אלא בגין דבכל סטרין דקודשא בריך הוא הוה²⁵²⁰</p>	<p>אמר רבי שמעון וכי קל הוא בעיניך הקרב הזה של עמלק בא וראה מיום שנברא העולם עד לאותו זמן ומאותו זמן עד שיבא מלך המשיח ואפילו בימי גוג ומגוג לא ימצא כמוהו לא בשביל החיילות החזקים והרבים אלא משום שבכל הצדדים של הקדוש ברוך הוא היה.</p>
<p>ויאמר משה אל יהושע אמאי ליהושע ולא לאחרא והא בההוא זמנא רביא הוה דכתיב (שמות לג יא) ויהושע בן נון נער וכמה הוה בישראל תקיפין מניה אלא משה בחכמתא אסתכל²⁵²² וידע מאי חמא חמא לסמא²⁵²³ דהוה נחית מסטרא דלעילא לסייעא לעמלק לתתא אמר משה ודאי הכא קרבא תקיפא אתהווי</p>	<p>ויאמר משה אל יהושע למה ליהושע ולא לאחר והרי באותו זמן היה נער שכתוב ויהושע בן נון נער וכי²⁵²¹ היו בישראל חזקים ממנו אלא משה התבונן בחכמה וידע מה הוא ראה ראה את סמא"ל שהיה יורד מהצד שלמעלה לסייע לעמלק שלמטה אמר משה ודאי נראה כאן קרב קשה.</p>
<p>יהושע בההוא זמנא בדרגא עלאה יתיר אשתכח אי תימא דבשכינתא אשתכח בההוא זמנא לאו הכי דהא במשה אתנסיבת ואתאחדת אשתכח יהושע דאתאחד לתתא מינה ובמה אמר רבי שמעון בההוא אתר דאתקרי נע"ר</p>	<p>יהושע באותו זמן נמצא בדרגה יותר עליונה אם תאמר שנמצא באותו זמן בשכינה לא כך שהרי במשה נלקחה ונאחזה נמצא יהושע שנאחז למטה ממנה ובמה אמר ר"ש באותו מקום שנקרא נע"ר.</p>
<p>והיינו דאמר רבי יהודה מאי דכתיב (ישעיה לג ב) עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח ירושלם ירושלם דלעילא²⁵²⁴ דאקרי אהל בל יצען דלא ישתכח יתיר למהך בגלותא ודא הוא רזא דכתיב (&) ויהושע בן נון נער נער ודאי לא ימיש מתוך האהל ההוא דאקרי אהל בל יצען מלמד דבכל יומא ויומא הוה יניק משכינתא כמה דההוא נער דלעילא לא ימיש מתוך האהל ויניק מינה תדירא כך האי נער</p>	<p>והיינו מה שאמר רבי יהודה מה זה שכתוב עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח ירושלים ירושלים שלמעלה שנקראת אהל בל יצען שלא תמצא יותר ללכת בגלות וזהו סוד הכתוב ויהושע בן נון נער ודאי נער לא ימיש מתוך האהל אותו שנקרא אהל בל יצען מלמד שבכל יום ויום היה יונק מהשכינה כמו אותו הנער שלמעלה לא ימיש מתוך האהל ויונק ממנה תמיד כך נער זה</p>
<p>ס/א</p>	
<p>דלתתא לא ימיש מתוך האהל²⁵²⁵ (&) ויניק מנה תדירא</p>	<p>שלמטה לא ימיש מתוך האהל ויונק ממנה תמיד.</p>

²⁵²⁰ כי עמלק נגד הדעת דקלי' ונמצא מחלוקת בכל ה"ק היתה (רח"ו).

²⁵²¹

²⁵²² שהיתה מלחמה מעלה מטה, והיה צריך מי שיהיה ראוי ומתייחס למלחמה העליונה ולמלחמה התחתונה, והתחתונה אינה גשמית כדי שיבחר מישראל גבורי חיל (אור יקר).

²⁵²³ וא"כ ג"כ המלחמה התחתונה צריך מתייחס ורומז אליה (אור יקר).

²⁵²⁴ ושיעור הפסוק, עיניך תראינה, הם עיני א"א, ולכן עיניך חסר י', שמסתכלים בירושלים שהיא מלכות, ונוה שאנן הוא א"א, כמ"ש באד"ר (מ"מ).

²⁵²⁵ כי המלאך הזה שר העולם ומנהיגו בימי החול, וכדי שלא יחסר שפעו מלמעלה כתיב לא ימיש מתוך האהל, מלכות הנקראת אהל, כדי שלא יפסיק, כענין הן אראלים צעקו חוצה, וכו' ולא שיהיה העולם צריך פרנסת הנער בימי מרע"ה ח"ו, שע"י שכינה היתה ההנהגה ולא על ידי מלאך, אלא

ספר שמות

<p>בנין כך כד המא משה לסמא"ל נחית לסייעא לעמלק אמר משה ודאי האי נער²⁵²⁶ יקום לקבליה וישלוט עליה²⁵²⁷ לנצחא ליה מיד ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים²⁵²⁸ וצא הלחם בעמלק (&) דילך היא האי קרבא דלתתא ואנא אזדרז לקרבא דלעילא בחר לנו אנשים זכאי²⁵²⁹ בני זכאי דיתחזון למהך עמך</p>	<p>לכן כשראה משה את סמא"ל יורד לסייע לעמלק אמר משה ודאי נער זה יקום כנגדו וישלוט עליו לנצח אותו מיד ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק הקרב הזה שלמטה היא שלך ואני אזדרז לקרב שלמעלה בחר לנו אנשים צדיקים בני צדיקים שראויים ללכת עמך.</p>
<p>אמר רבי שמעון בשעתא דנפק יהושע נער אתער נער²⁵³⁰ דלעילא ואתתקן בכמה תיקוני²⁵³¹ בכמה זייני²⁵³² דאתקנת ליה אמיה²⁵³³ לקרבא דא לנקמא נוקמא דברית והיינו דכתיב (ויקרא כו כה) חרב נוקמת נקם ברית ודא הוא רזא דכתיב (שמות יז יג) ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב ודאי ולא לפום רומחין וזיינין אלא בחרב ודאי האי היא דאקרי חרב נוקמת נקם ברית</p>	<p>אמר רבי שמעון בשעה שיצא יהושע נער התעורר הנער שלמעלה והתתקן בכמה תקונים בכמה כלי זין שהתקינה לו אמו לקרב הזה לנקום את נקמת הברית והיינו מה שכתוב חרב נוקמת נקם ברית וזהו סוד הכתוב ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב לפי חרב ודאי ולא לפי רומחים וכלי זין אלא בחרב ודאי זו היא שנקראת חרב נוקמת נקם ברית.</p>

יהושע רצה להדבק למעלה ונדמה לנער וכו' לדבק עצמו ליינק מהשכינה מיוחדת ע"י משה רבינו ע"ה (אור יקר).

²⁵²⁶ שהם נגדיים זה לזה, כאומרו גם את זה לעומת זה עשה האלקים, עץ הדעת טוב דא מטטרון ורע דא סמא"ל, ברא ג"ע דא מטטרון ברא גהינם דא סמא"ל, לזה אין למטה נגדו בעל מלחמה כנער זה בעוד שהוא שולט עליו ונוצחו, שכן הוא רוכב עליו (אור יקר).

²⁵²⁷ שכן הקדושה היא שולטת על הקלי', ואין חיות אל כל החצונים, אלא מתמצית היצירה, עולם המלאכים (אור יקר).

²⁵²⁸

²⁵²⁹ שאין כולם ראויים אל המלחמה הזאת אם לא יבחרו, שאין כולם ראויים כמוהו, והוא מובחר מהכל (אור יקר).

²⁵³⁰ שכל העליון מתעורר על ידי מרכבתו למטה, וכך יהושע גרם התעוררות הנער (אור יקר).

²⁵³¹ כח מלמעלה כדי לבטל ולשבר מיני כחות החצונים היונקים מן הדין (אור יקר).

²⁵³² הענין שלמעלה בעליונים יש רומחים והיינו מצד רמ"ח, ו' רומח, והוא כח קדוש מבטל כח החצוני, ויש חרבות והוא כח קדוש מחרב המלכות מבטל כח חצוני, ויש כחות קדושים למטה מהעליונים והם סוסי אש ורכב אש, והיינו כענין כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. ולמעלה ברוחני אינו גשם כדי שיפעלו בפגישה גשם בגשם, אלא רוחני פועל ברוחניות, וכאשר ירד הענין למטה להתעבות בעולם הזה התחתון, יתעבה בצורה המשל, כי כמו שימשול הכח ההוא לחרב או לרומח, כך יתלבש ויתעבה באותה הצורה בהלבש המלאך המחזיק הכח ההוא, והיינו מלאך ה' וחרבו שלופה בידו דבלעם, וכן שר צבא ה' דיהושע, וכן רכב אש וסוסי אש דאלישע, אמנם הענין למעלה רוחני והחרב מלאך רוחני, והסוס מלאך רוחני וכן כל כיוצא בזה, ועל כמות רוחניות אלו המתמשלים בחרבות וברמחים, מגינים חניות כידונים צינות קשתות חצים, שהם צרכי המלחמה גשמיים בגשמי רוחניים ברוחני וכו' (אור יקר).

²⁵³³ המלכות, והוא תינוק ינוק משדי אמו (אור יקר). דע כי סוד נער ונערה הוא סוד היסוד ומלכות, והנה יהושע בא מיוסף, ויש בו ניצוץ יוסף הנק' נער, והוא בחי' יסוד דז"א, לכן הוא יצא להלחם בעמלק, לקנא על היסוד שלו. והנה ביוסף היה ניצוץ זיהרא עילאה דאדה"ר, שנטל חנוך מטטרון, כי זיהרא עילאה הוא מטטרון, וזיהרא תנינא יוסף. והנה עץ הדעת טוב ורע, טוב הוא מטטרון, ורע הוא סמא"ל. ולכן כיון עמלק שהוא סמא"ל, איתער לקבליה מטטרון ביהושע להלחם בעמלק לקנא על הברית, וזהו לפי חרב, כי עמלק זרק מילתהון דישאל כלפי מעלה, ולכן יוסף שהוא סוד הברית נתקנא. וז"ס לפי חרב, לפ"י גימ' ק"כ, הם סוד ו' שהוא בת"ת, והוא כלול מ'י, הרי ס', ונגדו ס' ביסוד, הרי הם ק"ך. וכן ביצירה יש ס' פולסי דנורא, שהוא במטטרון, שהוא ג"כ ת"ת ביצירה. והנה אחר שנהרג עמלק, נתקן המילה והפריעה, ואז בנה מזבח נגד מלכות הנק' מילה, פ"ה. ויקרא לו ה' נסי, הוא היסוד שהוא הפריעה, וכמ"ש ואל עמים ארים נסי, וז"ש בדף סז ע"א תנא ויבן משה מזבח וכו' (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>ומשה אתתקן לקרבא דלעילא וידי משה כבדים (&) כבדים ממש יקירין קדישין דלא אסתאבו לעלמין יקירין דאתחזון לאנתא בהו קרבא דלעילא ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה (&) בגין דישראל שריין בצערא ויהא עמהון בצעריהון</p>	<p>ומשה התקן לקרב שלמעלה וידי משה כבדים כבדים ממש נכבדים²⁵³⁴ קדושים שלא נטמאו לעולמים נכבדים שראויים ללחום בהם קרב שלמעלה ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה משום שישראל שרויים בצער ויהא עמהם בצערם.</p>
<p>ואהרן וחור תמכו בידי מזה אחד ומזה אחד ויהי ידיו אמונה וגו' (&) מאי תמכו בידי אמונה (אמונה מהימנותא ודאי)³⁰¹ וכי על דאהרן וחור תמיכו לידי הווי ידיו אמונה אלא משה בלא בחכמתא עביד מה דעביד אהרן וחור דא²⁵³⁵ מסטרא דיליה ודא מסטרא דיליה וידוי באמצעיתא ועל דא ויהי ידיו אמונה (&) מהימנותא אהרן בגין דיתער סטרא דיליה וחור בגין דיתער סטרא דיליה והווי אחידן בידי מכאן ומכאן לאשתכחא סיועא דלעילא</p>	<p>ואהרן וחור תמכו בידי מזה אחד ומזה אחד ויהי ידיו אמונה וגו' מהו תמכו בידי אמונה (אמונה אמונה ודאי) וכי על שאהרן וחור תמכו את ידיו היו ידיו אמונה אלא משה עשה הכל בחכמה מה שעשה אהרן וחור זה מצדו וזה מצדו וידוי באמצע ועל זה [נאמר] ויהי ידיו אמונה אמונה אהרן כדי שיתעורר הצד שלו וחור כדי שיתעורר הצד שלו והיו אוחזים בידי מכאן ומכאן שימצא סיוע שלמעלה.</p>
<p>והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל (&) כאשר ירים דזקיף ימינא על שמאלא ואתכוון בפרישו דידי וגבר ישראל דלעילא וכאשר יניח ידו וגבר עמלק בשעתא דישראל לתתא משתככינ מצלותא לא יכלין ידי משה למיקם בזקיפו וגבר עמלק מכאן אוליפנא אף על גב דכהנא פריש³⁰² ידוי בקרבנא לתקנא גרמיה בכלא ישראל בעיין לאשתכחא בצלותהון עמיה</p>	<p>והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל כאשר ירים שזקף ימין על שמאל והתכוון בפרישת ידו וגבר ישראל ישראל שלמעלה וכאשר יניח ידו וגבר עמלק בשעה שישראל למטה שוככים ושוקטים תפלתם לא יכולים ידי משה לעמוד בזקיפות וגבר עמלק מכאן למדנו אף על פי שהכהן פורס את ידיו בקרבן כדי לתקן את עצמו בכל ישראל צריכים להמצא עמו בתפלותיהם.</p>
<p>תאנא בקרבא דא דעמלק²⁵³⁶ אשתכחו עלאין ותתאין²⁵³⁷ ועל דא ויהי ידיו אמונה בהימנותא²⁵³⁸ בדקא חזי²⁵³⁹ ויהי ידיו אמונה (&) ויהיו ידיו מבעי ליה אלא בגין דתליא בלא בימינא כתיב ויהי וכתוב ידיו בגין דהוא עקרא דכלא וכתוב (שמות טו ו) ימינך יהוה נאדרי בכח ימינך יהוה תרעץ אויב</p>	<p>שנינו בקרב הזה של עמלק נמצאו עליונים ותחתונים ועל זה [נאמר] ויהי ידיו אמונה באמונה כראוי ויהי ידיו אמונה היה צריך להיות ויהיו ידיו אלא משום שהכל תלוי בימין כתוב ויהי וכתוב ידיו משום שהוא עיקר הכל וכתוב ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב.</p>
<p>ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר וגו' (&) תא חזי מה כתיב לעילא (&) ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי הרב ויחלוש ויהרוג מבעי</p>	<p>ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר וגו' בא וראה מה כתוב למעלה ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו</p>

2534

²⁵³⁵ וא"ת הא בסוף פרשת בהעלותך אמר אהרן ונחשון בן עמינדב וי"ל דאחר שמת חור, חזר נחשון במקומו, לפי שכולם בחינה אחת מיהודה שהוא בחינת גבורה, ועי' בפרשת ואתחנן דף רס כי שם הארכנו (מ"מ).

²⁵³⁶ לשלול שאר מלחמות הגויים ושאר מלחמות עמלק (אור יקר).

²⁵³⁷ מהספירות ועד הגשמיים כמבואר, וע"ד לעזרת העליונים ויהי ידיו אמונה (אור יקר).

²⁵³⁸ בסוד כוונתו באצילות (אור יקר).

²⁵³⁹ על יושר הכוונה כראוי (אור יקר).

ספר שמות

<p>לפי חרב ויחלש היה צריך להיות ויהרג אלא ויחלש כמו שנאמר חולש על גוים יהושע היה חולש עליהם ואותה חרב נוקמת נקם ברית הורגת אותם שכתוב לפי חרב כמו שנתבאר.</p>	<p>ליה אלא ויחלש כמה דאתמר (ישעיה יד יב) חולש על גוים יהושע הוה חולש עלייהו²⁵⁴⁰ והוה חרב נוקמת נקם ברית קטיל לון דכתיב (&) לפי חרב כמה דאתמר</p>
<p>כתב זאת זכרון זאת דוקא ושים באזני יהושע (&) דהא הוא זמין לקטלא מלכין אחרנין כי מחה אמחה (&) מחה לעילא²⁵⁴¹ אמחה לתתא²⁵⁴² זכר דוכרנא דלעילא ותתא</p>	<p>אמר רבי יצחק כתוב כי מחה אמחה וכתוב תמחה את זכר עמלק אלא אמר הקדוש ברוך הוא אתם מחו את זכרונו למטה ואני אמחה את זכרונו למעלה.</p>
<p>אמר רבי יצחק כתיב כי מחה אמחה וכתוב (דברים כה יט) תמחה את זכר עמלק אלא אמר קודשא בריך הוא אתון מחו²⁵⁴³ דוכרניה לתתא</p>	<p>אמר רבי יוסי עמלק הביא עמו עמים אחרים וכולם פחדו לקרב לישראל חוץ ממנו ולכן יהושע היה חולש עליהם רבי ייסא אמר ויחלש יהושע ששבר את כחם מלמעלה.</p>
<p>ואנא אמחה דוכרניה לעילא אמר רבי יוסי עמלק עמין אחרנין אייתי עמיה וכלהו דחילו לקרבא בהו בישראל בר איהו ובגין כך יהושע הוה חולש עליהו רבי ייסא אמר ויחלש יהושע דתבר חילא דלהון מלעילא</p>	<p>ויבן משה מזבח ויקרא שמו יהו"ה נסי (&) ויבן משה מזבח לקבל ההוא דלעילא²⁵⁴⁴ ויקרא שמו דההוא מזבח יהו"ה נסי מאי יהו"ה נסי²⁵⁴⁵ בגין דאנקים נקמתא דההוא רשימא</p>
<p style="text-align: center;">ס/ב</p>	<p>ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נסי ויבן משה מזבח כנגד אותו שלמעלה ויקרא שמו של אותו מזבח ה' נסי מה זה ה' נסי משום שנקם את נקמת אותו רושם</p>
<p>קדישא²⁵⁴⁶ דישראל ומהווא זמנא אתקרי חרב נוקמת נקם ברית</p>	<p>הקדוש של ישראל ומאותו הזמן נקרא חרב נוקמת נקם ברית.</p>
<p>רבי יוסי אמר (&) ויבן משה מזבח לכפרא עלייהו²⁵⁴⁸ ויקרא שמו דמאן אמר רבי חייא שמיה דמדבחה ההוא יהו"ה נסי כמה דאת אמר (&) ושם נסהו וכלא מלה חד²⁵⁴⁹ על דאתפרעו ישראל ואתגלייא ההוא את קיימא רשימא קדישא מכאן אוליפנא דכיון דאתגזר בריה דבר נש ואתגלייא ביה את רשימא קדישא קיימא</p>	<p>רבי יוסי אמר ויבן משה מזבח מזבח לכפר עליהם ויקרא שמו של מי אמר רבי חייא שמו של אותו מזבח ה' נסי כמו שנאמר ושם נסהו והכל דבר אחד על שישראל נפרעו והתגלה אותו את ברית הרושם הקדוש מכאן למדנו שכיון שנמול בנו של אדם והתגלה בו הרושם הקדוש של הברית הוא²⁵⁴⁷</p>

²⁵⁴⁰ פי' כדלקמן שהביא עמלק אומות אחרים בעל כרחם, ולכך היה חולש וכו' מי ראוי למות (מ"מ).

²⁵⁴¹ דעת דקלי' (מ"מ).

²⁵⁴² בעולם הזה (מ"מ).

²⁵⁴³ היינו שהתחלה תהיה על ידי ישראל ועיקר המוחה עמלק הוא הקב"ה (מ"מ).

²⁵⁴⁴ היינו מדת המלכות מזבח עליון מפני שיש למעלה שני מזבחות, מזבח הפנימי הוא הבינה, ומזבח החיצון היא המלכות, אמר "ההיא דלעילא" כלומר הגלויה הידועה דהיינו המלכות (אור יקר).

²⁵⁴⁵ רצה בזה שאלמלא היינו מפרשים מזבח סתם, הנה ניחא שקרא מזבח על שם הנס, ה' נסי" ה' ת"ת, נסי יסוד. שע"י ב' מדות אלו נעשה הנס, אלא השתא דפרשת ההיא דלעילא וכו', דהיינו המלכות, א"כ מאי ה' נסי, שאינו מתיישב שמות אלו בה (אור יקר).

²⁵⁴⁶ ברית היסוד (אור יקר).

²⁵⁴⁷

²⁵⁴⁸ על שאמרו היש ה' בקרבנו אם אין (רח"ו במ"מ).

ספר שמות

<p>ההוא אקרי מזבח לכפרא עליה ומה שמיה יהוה'ה נסי</p>	<p>נקרא מזבח לכפר עליו ומה שמו ה' נסי.</p>
<p>כגוונא דא יעקב בנה מדבחה דכתיב (בראשית ל"ג כ) ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל²⁵⁵⁰ למאן לההוא אתר דאקרי מזבח ומאן שמיה אל אלהי ישראל</p>	<p>כודגמא זו יעקב בנה מזבח שכתוב ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל למי לאותו מקום שנקרא מזבח ומה שמו אל אלהי ישראל.</p>
<p>אמר רבי יוסי מאי דכתיב (שמות כ"ד י) ויראו את אלהי ישראל וגו' וכי מאן יכול למחמי ליה לקודשא בריך הוא והא כתיב (שם ל"ג כ) כי לא יראני האדם וחי והכא אמר ויראו אלא דאתגליא קשת עליהו בגוונין נהירין והכי תנינן²⁵⁵¹ כל מאן דאסתכל בקשת כמאן דמסתכל בשכינתא ולאסתכלא בשכינתא אסיר²⁵⁵²</p>	<p>אמר רבי יוסי מהו שכתוב ויראו את אלהי ישראל וגו' וכי מי יכול לראות את הקדוש ברוך הוא והרי כתוב כי לא יראני האדם וחי וכאן אמר ויראו אלא שהתגלתה עליהם הקשת בצבעים מאירים וכך שנינו כל מי שמסתכל בקשת כמי שמסתכל בשכינה ואסור להסתכל בשכינה.</p>
<p>ועל דא אסיר ליה לאיניש לאסתכלא באצבעיהו דכהני בשעתא דפרסי ידיהו ואסור לאסתכלא בקשת מאן קשת אמר רבי אבא בקשת סתם אמר ליה מאי בקשת סתם אמר</p>	<p>ועל זהוולכך²⁵⁵³ אסור לאדם להסתכל באצבעות הכהנים בשעה שפורשים ידיהם ואסור להסתכל בקשת איזו קשת אמר רבי אבא בקשת סתם אמר</p>

²⁵⁴⁹ פי' נסי ונסהו הכל דבר אחד, והכוונה על הפריעה שעשו במרה (מ"מ).

²⁵⁵⁰ פי' מלכות נקרא אל והוא אלוה של ישראל בעולם הזה (מ"מ).

²⁵⁵¹ פי' מסקנת התירוץ הוא לקמן, שאמר ראו המלכות מלובשת במט"ט, כמ"ש ר' יוסי ור"א, וכאלו לא ראו רק מלאך מט"ט, ואגב הביא ענין הקשת וכו' (מ"מ).

²⁵⁵² אמרו (חגיגה טז ע"א) המסתכל בקשת ראוי לו שלא בא לעולם וכו', ובתיקונים (תיקון יח דף לה ע"א) שאל ר' אלעזר לר' שמעון ואמר לו אבא ואמאי אסור לאסתכלא בקשת, אמר ליה רבי שמעון ברי, בגין אינון קליפין דמתלבשין ביה ודאינון ביה, דאינון רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב, ודא איהו דחזא יחזקאל ע"ה, דאמר וארא והנה רוח סערה כו' וברי כל זמנא דאלין קליפין לא מתעברין מקשת לא יהא קשת בגוונוי נהירין, וסימנא דא יהא בידך עד דתחזי קשתא בגוונוי נהירין לא תצפה לרגלי דמשיחא, ומיד דיהא נהיר בגוונין נהירין מיד וראיתיה לזכור ברית עולם, ומיד אתגלייא ההוא דאתמר ביה כו', לקיימא ביה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כו' [תרגום: אמר רבי אלעזר, אבא, ולמה אסור להסתכל בקשת, אמר לו רבי שמעון: בני בגלל אותם הקלפות שמתלבשים בו ושהם בו שהם "רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב" וזהו שראה יחזקאל עליו השלום שאמר "וארא והנה רוח סערה וכו'" ובני, כל זמן שהקלפות הללו לא עוברים מן הקשת לא תהיה הקשת בגוניה מאירים, וסימן זה יהיה בידך, עד שתראה קשת בגוניה מאירים, אל תצפה לרגלי המשיח. ומיד שתהיה מאירה בגוונים מאירים - מיד "וראיתיה לזכור ברית עולם" ומיד מתגלה אותו שנאמר בו "וזה לך האות כי אנכי שלחתיך לקיים בו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". ע"ש. וכן הוא בזוה"ק (פרשת נח דף עב ע"ב) וע' עוד בתיקון ל"ז (פו ע"ב) ובסוף תיקון נ"ח (קח ע"א) בכל הענין שם. והענין הוא כי הקשת הוא יסוד, והקשת הניתן בענן, הוא היחוד יסוד במלכות כמ"ש בפ' בראשית (יח סע"א ורע"ב). ויש לו לקשת ג' גוונין, חוור סומק ירוק, והם הגוונין דחג"ת שמאירין ביסוד, והוא ע"י טיפת הזווג היורד מהג' מוחין חב"ד, ואז נהיר היסוד בהג' גוונין דחג"ת ומתייחד בהמלכות, ומאיר אז המלכות ג"כ באותן הג' גוונין. והוא שכתוב (יחזקאל א כח) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם (כי אז אתחזי רחמי, אבל בלא גשם הוא דינא, כמ"ש בפ' פנחס (רלא רע"א), כי הגשם הוא מורה על הורדת הטיפה הניתן מהיסוד להמלכות), הוא מראה דמות כבוד ה', כי אז היא מתלבשת בלבושי יקר דמלכו ומתחזי קמי מלכא בלבושיין וקישוטיין דגוונין נהירין, שהם הג' גוונין דקשת, ואז מתקיים (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם וכמ"ש בפ' פנחס (רטו ע"א) בזוהר וברע"מ ע"ש. וכן אמרו בהקדמת תיקונים (ח ע"א) כמראה הקשת הקשת דא צדיק יסוד עלמא כו', כן מראה הנגה סביב דא שכינתא תתאה נקבה תסובב גבר, ע"ש בהגר"א. אמנם כ"ז הוא רק בעת הזכות והרצון, אבל כשהוא להיפך רחמ"ל, אז סובב הערלה על היסוד וישנו בהערלה ג' קליפין זה על זה כגלדי בצלים, והוא סוד שלש שנים יהיה לכם ערלים (ויקרא יט כג), וכמ"ש בהקדמת תיקונים (יב ע"ב) קליפה דערלה דכסי על י' (דע"ה ח"ב פח ע"א).

²⁵⁵³

ספר שמות

<p>לו מה זה בקשת סתם אמר לו בקשת שלמעלה ובקשת שלמטה.</p>	<p>ליה בקשת דלעילא ובקשת דלתתא</p>
<p>בקשת שלמעלה בצבעיה שכל מי שמסתכל בצבעיה כאילו מסתכל במקום שלמעלה ואסור להסתכל בו שלא יעשה קלון²⁵⁵⁴ בשכינה קשת שלמטה מהי אותו אות הברית שנרשם בו באדם של מי שמסתכל בו עושה קלון למעלה.</p>	<p>בקשת דלעילא בגוונוי דכל מאן דיסתכל בגוונוי כאילו אסתכל באתר דלעילא ואסיר לאסתכלא ביה דלא יעביד קלנא בשכינתא קשת דלתתא מאי היא ההוא את קיימא דאתרשים ביה בבר נש דכל מאן דאסתכל ביה עביד קלנא לעילא</p>
<p>אמר רבי יצחק אם כך והרי כתוב שים נא ידך תחת ירכי שהיה משביע אותו באות הזה אמר לו הנח לאבות העולם שאינם כשאר בני העולם ועוד שים נא ידך תחת ירכי כתוב ולא כתוב ראה תחת ירכי לכן אסור להסתכל בקשת סתם כמו ששינונו.</p>	<p>אמר רבי יצחק אי הכי והכתיב (בראשית כד ב) שים נא ידך תחת ירכי דהוה אומי ליה בהאי את אמר ליה אנח להו לאבהן דעלמא²⁵⁵⁵ דלית אינון כשאר בני עלמא ועוד שים נא ידך תחת ירכי כתיב ולא כתיב ראה תחת ירכי בנין כך אסיר לאסתכלא בקשת סתם כמה דתנינו</p>
<p>תמדנו ויראו את אלהי ישראל שהתגלתה עליהם הקשת בצבעים יפים מאירים לוחטים לכל צד משמע שכתוב ויראו את אלהי ישראל ולא כתוב ויראו אלהי ישראל אמר רבי יוסי אור המנורה²⁵⁵⁶ של השכינה ומהו אותו שנקרא נער שמשמש את השכינה במקדש ולכן "את" דוקא.</p>	<p>תאנא ויראו את אלהי ישראל (&) דאתגליא קשת עליהו בגוונין שפירין נהירין מלהטן לכל עיבר²⁵⁵⁷ משמע דכתיב את אלהי ישראל ולא כתיב ויראו אלהי ישראל אמר רבי יוסי נהורא דבוצינא דשכינתא ומאי ניהו ההוא דאקרי נער דמשמש לשכינתא במקדשא ובגין כך את דייקא</p>
<p>ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר שנרשם בו תחת מקומו לְבִנָּה אחת מאותם לבנים שהיו בונים במצרים ששינונו אשה אחת הולידה במצרים והיו באים²⁵⁵⁸ שרי פרעה והכניסה אותו בלבנה אחת ובא פס יד²⁵⁵⁹ ואחז אותו ונרשם תחת רגלי השכינה ועומד לפניו עד שנשרף בית המקדש שלמטה שכתוב ולא זכר הדם רגליו.</p>	<p>ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר דאתרשים ביה תחות דוכתיה חד לבינתא מאינון לבנין דהוו בנין במצרים דתנינו אתתא חדא אולידת במצרים והוו אתיין סרכי פרעה ועאלת ליה בחד לבינתא ואתא פס ידא²⁵⁶⁰ ואחיד ליה ואתרשים תחות רגלוי דשכינתא וקיימא קמיה עד דאתוקד בי מקדשא דלתתא דכתיב (איכה ב א) ולא זכר הדום רגליו</p>
<p>רבי חייא אמר לבנת הספיר אור הספיר מפתחות יין הרקח²⁵⁶¹ חקוקים עליונים שלמעלה שלוהטים לשבעים ושנים צדדים זהו שכתוב ויסדתך בספירים וכעצם השמים מה זה כעצם</p>	<p>רבי חייא אמר לבנת הספיר נהירותא דספיר²⁵⁶² קלדיטי בקנדיטי גליפין עלאין דלעילא³⁰³ דמתלהטן לשבעין ותריין עברי²⁵⁶³ הדא הוא דכתיב (ישעיה נד יא) ויסדתך בספירים (שמות</p>

2554

2555 כי לא שלט בהן יצה"ר כלל, וכמ"ש בבא בתרא (ז ע"א) ג' לא שלט בהן יצר הרע ואלו הן אברהם יצחק ויעקב (ביאורים ח"ב יב ע"א).

2556

2557 שראו השכינה מלובשת במט"ט (רח"ו במ"מ).

2558

2559

2560 פסידא – פירוש שר ההורג ומפסיד אותם והרגו לילד (מ"מ).

2561

2562 הוא יסוד כמ"ש הרב לבנת היא מלכות וספיר יסוד (מ"מ).

2563 הם ע"ב שרים שסובבים רגלי הכסא (רח"ו במ"מ).

ספר שמות

<p>כד י) וכעצם השמים מאי עצם השמים אמר רבי אבא מה עצם השמים²⁵⁶⁴ גליפא בשבעין ותריין ענפיין²⁵⁶⁵ פרחין מלהמן בכל עיבר אוף הכא חיוז דההוא עצם²⁵⁶⁶ השמים כחיוז שמיא ממש רבי יהודה אמר²⁵⁶⁷ כלא אתרשים בההוא נהירו דחיוז דמתגלפא מסטרא דשכינתא</p>	<p>השמים אמר רבי אבא מה עצם השמים חקוק בשבעים ושנים ענפים פורחיים לוחטים לכל צד אף כאן המראה של אותו עצם השמים כמראה השמים ממש רבי יהודה אמר הכל נרשם באותו האור של מראה שנחקק מצד השכינה.</p>
<p>אמר רבי חזקיה אי הכי והא שתין אינון²⁵⁶⁹ בסחרניה דשכינתא דכתיב (שיר ג ז) ששים גבורים סביב לה אמר ליה הכי הוא ודאי אלא אינון שתין אתנהירו בתריסר תחומין²⁵⁷⁰ ולא אעדיאו מסחרנותה לעלמין דתנינן דתריסר תחומין גליפין עלאין במתקלא סליקו באילנא קדישא רבא ותקיף וכלהו נהירין במטרוניתא כד אתחברת במלכא ודא הוא עצם השמים עצם השמים ממש וכל אינון נהירין שבילין מנהירין ביה בנהירו דמטרוניתא²⁵⁷¹</p>	<p>אמר רבי חזקיה אם כך והרי הם ששים סביב השכינה שכתוב ששים גבורים סביב לה אמר לו כך הוא ודאי אלא אותם ששים מאירים בשנים עשר תחומים ולא זים²⁵⁶⁸ מסביבה לעולמים ששינו שנים עשר תחומים חקוקים עליונים עלו במשקל בעץ קדוש גדול וחזק וכולם מאירים במלכה כשמתחברת במלך וזהו עצם השמים עצם השמים ממש וכל אותם השבילים המאירים מאירים בו באור המלכה.</p>
<p>ותאנא נהירו דאלין שתין דסחרנהא רשימין ביה בההוא נע"ר²⁵⁷² וקרין להו שתין פולסי דנורא דאתלבש בהו מסטרא דשכינתא מתלהמן בדינא הדא הוא דכתיב (&)</p>	<p>ושינו האור של הששים הללו שסביבה רשומים בו באותו נע"ר וקוראים להם ששים מכות אש שמתלבש בהם מצד השכינה לוחטים בדין זהו שכתוב</p>
<p>ס/א</p>	
<p>ששים גבורים סביב לה</p>	<p>ששים גבורים סביב לה.</p>
<p>תאנא ויבן משה מזבח (&) כמה דאמינא ויקרא שמו יהו"ה נסי (&) יהו"ה נסי ממש אמאי בגין דעמלק נטל כל אינון דהוו גזירין ולא אתפרעו וגזר לון ושדי להו לעילא ואמר טול מה דאתרעית ביה ביה שעתא מה כתיב (&) ויאמר כי יד על כס יה מלחמה ליהו"ה בעמלק מדר דר מדר דר חסרין מדירין דלעילא ומדירין דלתתא</p>	<p>שינו ויבן משה מזבח כמו שאמרנו ויקרא שמו ה' נסי ה' נסי ממש למה משום שעמלק לקח כל אותם שהיו מהולים שלא נפרעו ומל אותם וזרק אותם למעלה ואמר קח מה שרצית בו באותה שעה מה כתוב ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר מדר דר חסרין מהדיירים של מעלה ומהדיירים של מטה.</p>
<p>אמר רבי יהודה בכל דרא ודרא בכל דרין דאתיין לעלמא לית לך דר דלית בהו מההוא</p>	<p>אמר רבי יהודה בכל דור ודור בכל הדורות שבאים לעולם אין לך דור שאין בו מאותו זרע רע והקדוש ברוך</p>

²⁵⁶⁴ היא המלכות שהיא עצם הז"א כמו שאמר הכתוב עצם מעצמי (מ"מ).

²⁵⁶⁵ פי' ע"ב שרים שסובבים הכסא (מ"מ).

²⁵⁶⁶ ור"ל מלבד שיש בה ע"ב שרים שסובבים הכסא כמו ז"א שיש לו ע"ב, עוד הארותיה כולם כמו של ז"א וז"ש אוף הכא חיוז דההוא עצם וכו' וכאלו אמר הכתוב ועצם השמים (מ"מ).

²⁵⁶⁷ מחזיק סברת רבי יוסי שהוא מט"ט (רח"ו במ"מ).

²⁵⁶⁸

²⁵⁶⁹ פי' ואת אמרת שהם ע"ב ותירץ ששים עם י"ב תחומין הם ע"ב (מ"מ).

²⁵⁷⁰ פי' י"ב צירופי הוי"ה שבז"א (מ"מ).

²⁵⁷¹ פי' מאירים במט"ט על ידי המלכות (מ"מ).

²⁵⁷² פי' לעיל אמר על הי"ב תחומין שמאירים למט"ט וכאן אמר על ששים גבורים שרשימין ג"כ במט"ט (מ"מ).

ספר שמות

<p>זרעא בישא וקודשא בריך הוא אגח בהו קרבא רבי יצחק אמר (מדיוורא דלתתא לדיוורא דלעילא) ועלייהו כתיב (תהלים קד לה) יתמו חטאים מן הארץ וגו' מן הארץ בעלמא דין ובעלמא דאתי ביה זמנא כתיב (&) ברכי נפשי את יהוה הללויה</p>	<p>הוא לוחם בהם קרב רבי יצחק אמר (מהדיוור שלמטה לדיוור שלמעלה) ועליהם כתוב יתמו חטאים מן הארץ וגו' מן הארץ בעולם הזה ובעולם הבא באותו זמן כתוב ברכי נפשי את ה' הללויה.</p>
פרשת יתרו	
<p>וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה וגו' (&) רבי חזקיה³⁰⁴ (נ"א רבי אלעזר) פתח ואמר (ויקרא ט כב) וישא אהרן את ידו כתיב ידו חד בנין דבעי לארמא ימינא על שמאלא²⁵⁷³ והא אוקימנא רזא²⁵⁷⁴</p>	<p>וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה וגו' רבי חזקיה (רבי אלעזר) פתח ואמר וישא אהרן את ידו כתוב ידו אחת משום שצריך להרים ימין על שמאל והרי בארנו הסוד.</p>
<p>אשכחנא בספרא דשלמה מלכא דכל מאן דארים ידוי לעילא²⁵⁷⁵ ולאז אינון בצלותין ובעותין האי איהו בר נש דאתלטייא מעשרה שולטנין ממנן²⁵⁷⁶ ואינון (קהלת ז יט) עשרה שליטים אשר היו בעיר אלין אינון עשרה די ממנן על פרישו דידין²⁵⁷⁷ לעילא לנטלא ההוא צלותא או ההיא ברכתא ויהבי ביה חילא לאתיקרא שמא קדישא²⁵⁷⁸ ואתברך מתתא²⁵⁷⁹</p>	<p>מצאנו בספרו של שלמה המלך שכל מי שמרים ידו למעלה והם אינן בתפלות ובקשות זהו אדם שמתקלל מעשרה שליטים ממונים והם עשרה שליטים אשר היו בעיר אלו אותם עשרה שממונים על פרישת הידים למעלה ליטול אותה תפלה או אותה ברכה ונותנים בה כח להתכבד השם הקדוש ומתברך מלמטה כיון</p>

²⁵⁷³ לפי פשיטתו של סוד טעם הרמת ימין על שמאל הוא בסוד תגבורת החסדים על הגבורות (רמ"ז). בפרשת נשא (קמו ע"א) רזא הוא משום דכתיב והוא ימשל בך (יהל אור).

²⁵⁷⁴ דר"א אוקים ופי' הרזא משום דימינא הוא דכורא דנטיל ה"ח בה' אצבעאן דימינא ונוק' ה"ג, ועי' באד"ר קמב ע"א ושם קמא ע"ב ותאנא האי ת"ת כו' תאנא כו' וע"ש קמא ע"ב אר"א היינו רזא דתנינן (יהל אור).

²⁵⁷⁵ עי' הערה הובא בסוף הספר.

²⁵⁷⁶ הן י"ס דבריא וועמ"ש בפסוק והחכמה תעוז כו', שהן חו"ב וז"ש ואינון עשרה שליטין כו', ודעיר היא עיר קטנה אחות לנו קטנה ושם הקטנה רחל הנה מטתו שלשלמה כרסייא דילה ואמר במדרש הנעלם קפז ע"ב, א"ל חמינא דהאי אור הראשון דמטלנוי עשרה כו' ובאתוותא עשרה כו', וז"ש לתתא עשרה שליטין דקאמרין אינון עשר אמירין לתתא ברזא כו' והן י' מאמרות שבהן נברא העולם וידוע שהם בבריא האלקים דעובדא דבראשית אלקים לתתא את המאור הקטן כמ"ש בפ' בראשית כ ע"א וע"ל סח ע"ב וכן מקננא ביה אלקים חיים בעובדא דבראשית. וז"ש והחכמה תעוז כו', דהיא למעלה מבינה, וכן אצילות דרגא דחכמה, ור"ל דתורה יותר מעולה מתפלה כמ"ש אלן אינון כו' צלותא כו' ור' חזי' (שבת י ע"א) דהוי מאריך טובא בצלותא אמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, והענין כי העולם בדכורא ושעה בנוק', קיימא ליה שעתא. והן רמ"ח איברים ושס"ה ימי שנה. ועמ"ש בתיקון סט קג ע"א ונפש כליל לשניהם ברמ"ח איברים ושס"ה גידים מ"ע ומל"ת והוא נגד דעת דכליל שניהם ג' ספרים ספר כו' וכן התורה כליל שניהם מ"ע ומל"ת שהוא הדעת וחיי עולם היא חכמה תחיה בעליה, וחי שעה בינה עץ חיים היא כמ"ש בתיקון כ"ב דשניהם נק' חיים. ועולם ושעה זו"ל כנ"ל, והן חיים דילהון כידוע וכנ"ל. וכן מועיל להפקת שאלה יותר כמ"ש ועץ חיים תאוה באה ותפלה היא מעומקא עלאה ממעמקים קראתיך כו', והוא באצבען כ"ח מ"ה ועמ"ש בתיקון לט א', אל"ג דמ"ה ג"כ בהו הוא חכם בבינה, והכל בצלותא עובדא דבראשית, עשר אמירין, וחכמה במחשבה והוא צלותא בכסא דע"י מתברך שמא קדישא דהוא ברוך דצלותא כמ"ש רסא ע"א ברוך ריבויא דכולהו כו' רבויא דרזא כו' וז"ש אלן אינון כו' (יהל אור).

²⁵⁷⁷ התפילה שהיא בנשיאות ידים למעלה, יש לה כח יותר מהתפילה שאינה בנשיאות ידים, ועניינו כי הנשיאות ידים גורם שימשך על התפלה קודם עלייתה כח ושפע מהשער מדות אל התפילה, מה שאין כן שאר התפילה (אור יקר). ועי' לקמן רעח ע"א (לש"ו).

²⁵⁷⁸ מלכות (מ"מ). עצם הייחוד הנעשה בדבור נשלם ונגמר על ידי המעשה, דהיינו נשיאות כפים, בענין שדבורו בתפילה ג"כ שלם יותר, מפני שע"י נשיאות ידים עשר ספירות קרובות אליו יותר

ספר שמות

<p>כיון דמתתא אתברך²⁵⁸⁰ מההוא פרישו דידין לעילא³⁰⁵²⁵⁸¹ כדין אתברכא²⁵⁸² מעילא²⁵⁸³ ואתיקר מכל סטריין</p>	<p>שמלמטה מתברך מאותה פרישת הידים למעלה אז מתברך מלמעלה ומתכבד מכל הצדדים.</p>
<p>ואלין עשרה ממנן זמינין³⁰⁶ לנטלא²⁵⁸⁴ מאינון ברכאן דלעילא ולארכא לתתא ולברכא לההוא דמברך ליה דכתיב (במדבר ו כז) ואני אברכם²⁵⁸⁵</p>	<p>ואלו עשרת הממונים מזומנים ליטול מאותן ברכות שלמעלה ולהוריק למטה ולברך את אותו שמברך אותו שכתוב ואני אברכם.</p>
<p>בנין כך יסתמר בר נש בשעתא דירים ידוי לעילא למהוי בצלו או²⁵⁸⁶ בברכאן או בבעותא ולא ירים ידוי למננא בנין דאלין עשרה אינון זמינין ומתערין לגבי ההוא פרישו דידין ואי הוא למננא אינון עשרה לטיין ליה²⁵⁸⁷ במאתן²⁵⁸⁸ וארבעין ותמניא לוטין והאי איהו דכתיב ביה (תהלים קט יז) ויאהב קללה²⁵⁸⁹ ותבואהו</p>	<p>ולכן ישמר האדם בשעה שִׁמְרִים ידיו למעלה להיות בתפלה או בברכות או בבקשה ולא ירים ידיו לחנם משום שעשרה הללו מזומנים ומתעוררים אל אותה פרישת ידים ואם הוא לחנם אותם העשרה מקללים אותו במאתים ארבעים ושמונה קללות וזהו שכתוב בו ויאהב קללה ותבואהו.</p>
<p>וכדין רוח²⁵⁹⁰ מסאבא שריא על אינון ידין דאיהו²⁵⁹¹ ארחיה למשרי על אתר ריקניא וברכתא לא שריא באתר ריקניא ועל דא (נ"א) דמברך ליה ואי אינון מתערין לגבי ההוא פרישו דידין ואיהו למננא אינון לטיין ליה במאתן</p>	<p>ואז רוח הטומאה שורה על אותם הידים שהוא דרכו לשרות על מקום ריק וברכה לא שורה במקום ריק ועל זה (שמברך אותו ואם הם מתעוררים אל אותו פורש הידים והם לחנם מקללים אותו במאתים וארבעים</p>

ויותר (אור יקר). הוא מלכות דאיהי קיימא בין תתאי ועלאי ואתברכ' מע"ס דלתתא וע"ס דלעילא הוא שמא קדישא דבה שמהן כמש"ש (יהל אור).
²⁵⁷⁹ בסוד מ"ן (מ"מ).

²⁵⁸⁰ כמ"ש שם, אתה עטור' דסתימן דאתוןן כו' וכדין את כל אשר תאמר ינתן לה כו' ור"ל אתה הוא כ"ב (אתוןן) וה"א עטורא דנותנין לה וזהו את כל, א"ת כ"ב, כל ה' דכליל לון, והוא סוד מנצפ"ך סוד נוק' דכליל לון בגויה, וזהו כ"ל, דהן נ' שערי בינה, ה' תרעין, והן כ"ח פרקין וא' בתראה הוא אשר תאמר ינתן לה, והוא דעת הנהר אלף אדרין דהוא אלף בתראה וכ"ב בחכמה, בל"ב נתיבות כ"ב וי', וה' בבינה נ' שערי בינה, וא' בדעת ושם הוא הפקת השאלה נהר דנפיק כו', ולכן הוא ראש לכל השאלות, אתה חונן כו', שאם אין דעת כו'. מעיקרא צריך מתתא באינון ז' היכלין דבריאה, שהן י"ס. וע"ש רנו ע"ב, ואי תימא מאן אתער שייפי תתאי כו'. וסוד הידין ע"ש רס ע"א וע"ב, ואלין אתמסרו לקדושי עליונים למהך באורחא ברזא דאתוןן כו' וידי אדם כו' ואלין אתרין ודוכתין דאתקרון ידי אדם דקיימא לבני נשא אלין שמהן קדישין דשליטין בכל דרגא ודרגא דבהון אעלין ב"נ צלותא ובעותא כו' עש"ב, וידוע דשמהן הן בבריאה, ועמ"ש בסוף תיקון נ"ה (יהל אור).

²⁵⁸¹ ר"ל מהגבהת הידים של האדם לצד מעלה (יהל אור).

²⁵⁸² כנ"ל והן מ"ן ומ"ד (יהל אור).

²⁵⁸³ בסוד מ"ד (מ"מ).

²⁵⁸⁴ עי' יהל אור.

²⁵⁸⁵ עי' יהל אור.

²⁵⁸⁶ נגד ג' דרגין כסדר מלמעלה למטה צלותא כנ"ל, וג' דרגין אלו כוללין כל הע"ס שהן עשר אמירן (יהל אור).

²⁵⁸⁷ כל דבר שהוא לבטלה שורה בו סטרא דשמאלא, ולכך ברכה אינה מצויה בידי מצד הקדושה, מפני שנשאים לבטלה, הרי קללה מזומנת לו, והנה כמו שהברכה היתה לו לכל הגוף, שהם רמ"ח אברים, ע"י עשר אצבעות, כן הקללה (אור יקר).

²⁵⁸⁸ דע"ס כוללין קומה שלימה שהוא רמ"ח איברין, וכן בשם המפורש וכן בברכה, כמ"ש בפ' נשא קמז ע"א אמור חושבן רמ"ח איברים דבאדם וכבר כת' דבב"כ אתערו אינון עשרה שליטין כמש"ש ברע"מ קמה ע"א עש"ב (יהל אור).

²⁵⁸⁹ דסיפא דקרא ולא חפץ בברכה כו' ור"ל שלא ראה להרים בתפלה (יהל אור).

²⁵⁹⁰ כמ"ש שממית בידים תתפש וכמש"ו (יהל אור).

²⁵⁹¹ ר"ל מקום שהיה ראוי לקדושה לחול ולא חל שזהו טעם של ש"ז וכן בדבר שנתרוקן כגון במצורע ומת וכיוצא (יהל אור).

ספר שמות

<p>וארבעין ותמניא לווטין וכדין רוח מסאבא שריא על אינון ידין דאיהו ארחיה למשרי על אתר ריקניא בגין כך יסתמר בר נש בשעתא דארים ידוי לעילא למהוי בצלו או בברכאן ובצלולתא ולא ירים ידוי למגנא ועל דא) כתיב (בראשית יד כב) הרימותי ידי אל יהויה אל עליון דמתרגמינן בצלו</p>	<p>ושמנה קללות ואז רוח הטומאה שורה על אותן ידים שהוא דרכה לשרות על מקום ריק משום כך ישמר האדם בשעה שמרים ידיו למעלה להיות או בברכות או בתפלה ולא ירים ידיו לחנם ועל זה) כתוב הרמתי ידי אל ה' אל עליון שמתרגמים בתפלה.</p>
<p>ובהאי פרישו דידין אית רזין עלאיין²⁵⁹² בשעתא דאתפרישו ואודקפו לעילא אוקיר²⁵⁹³ בר נש לקודשא בריך הוא בכמה רזין עלאיין²⁵⁹⁴ אחזי ליחדא רזא דעשר אמירן בגין ליחדא כלא ולא תברכא שמא קדישא כדקא חזי ואחזי²⁵⁹⁵ ליחדא רזא דרתיכין פנימאין²⁵⁹⁶ ורתיכין דלבר²⁵⁹⁷ בגין דיתברך שמא קדישא בכל סטרין ויתיחד כלא כהדא עילא ותתא</p>	<p>ובפרישת הידים הזאת יש סודות עליונים בשעה שנפרשים ומזדקפים למעלה מכבד האדם את הקדוש ברוך הוא בכמה סודות עליונים וראוי ליחד סוד של עשר האמירות כדי ליחד את הכל ולברך את השם הקדוש כראוי וראוי ליחד את סוד המרכבות הפנימיות והמרכבות החיצוניות כדי שיתברך השם הקדוש בכל הצדדים ויתיחד הכל כאחד מעלה ומטה.</p>
<p>פתח ואמר (שמות כג טו) ולא יראו פני ריקם דא איהו רזא דזקיפו דאצבען כד זקיף לון בר נש לעילא דבעי דלא לאודקפא בריקניא אלא בצלו ובבעותין ובברכאן (או בחד מנייהו) ועל דא ולא יראו פני ריקם ולא יראו לפני לא כתיב אלא פני רזא²⁵⁹⁸ דזקיפו דאצבען דלא אצטריכו לוקפא למגנא כמה דאתמר</p>	<p>פתח ואמר ולא יראו פני ריקם זהו סוד של זקיפת האצבעות כשזוקף אותם האדם למעלה שצריך שלא לזקף בריקנות אלא בתפלה ובבקשות ובברכות (או בא' מהם) ועל זה ולא יראו פני ריקם לא כתוב ולא יראו לפני אלא פני סוד של זקיפת האצבעות שלא צריך לזקפם לחנם כמו שנתבאר.</p>
<p>עשרה שליטין דקאמרן אינון עשר אמירן לתתא²⁵⁹⁹ ברזא (נ"א עשרה שלטנין ממנן דקאמרן אינון ממנן לתתא ברזא) דאתוון רשימין²⁶⁰⁰ כנוונא דלעילא²⁶⁰¹ ואלין קיימין בקדמיתא²⁶⁰² על ההוא זקיפו דאצבעאן</p>	<p>עשרה שליטים שאמרנו הם עשר אמירות למטה בסוד (עשרה שליטים ממונים שאמרנו אלו ממונים למטה בסוד) של האותיות הרשומות כדוגמא שלמעלה ואלה עומדים בראשונה על אותה זקיפת אצבעות</p>

²⁵⁹² ר"ל סוד הדעת שהוא נק' רזא בכ"מ סוד ה' ליראיו סוד דיסוד והוא בחשאי בזיווג והוא ה"ח וה"ג ה' אצבעין דיד ויד שמאל חו"ג ולכן ברית קדישא אתער באצבעאן (יהל אור). עי' לקמן רעח ע"א (לש"ו).

²⁵⁹³ ר"ל שממשיך הדעת שהוא יקר שנמשך מדיקנא יקירא דכל יקירותא ביה תלי' ועמ"ש ברפ"ב דס"ד וכמ"ש ונגד זקניו כבוד (יהל אור).

²⁵⁹⁴ עי' יהל אור.

²⁵⁹⁵ עי' אריכות ביהל אור.

²⁵⁹⁶ ספירות דאצילות (מ"מ).

²⁵⁹⁷ דבי"ע (מ"מ).

²⁵⁹⁸ עי' יהל אור.

²⁵⁹⁹ פ"י עשרה שליטים שהם עשר ממונים הם יונקים מעשרה ספירות דמלכות (מ"מ). והן י' מאמרות שבהן נברא העולם, וידוע שהם בבריאה, אלקים דעבודא דבראשית, אלקים לתתא, המאור הקטן, כמ"ש בפ' בראשית כ ע"א וע"ל סח ע"ב (יהל אור).

²⁶⁰⁰ פ"י שם ב"ן שבמלכות (מ"מ). הוא אתוון דשמא מפרש (יהל אור).

²⁶⁰¹ שם יר"ד ה"א ר"א ה"א (מ"מ). ר"ל כנוונא דאצילות ועי' בתיקו"ז לט ע"א דעשר אצבעאן אינון

עשר אתוון דשמא מפרש שהן כ"ח מ"ה בעשר ובכ"ח פרקי עש"ב (יהל אור).

²⁶⁰² דאינון קדמאין ראשית לכל, וכן הם בראשי אצבעאן בארמא לעילא (יהל אור)

ספר שמות

ס/ז/ב	
ובזה נאחז למעלה כל צד הקדושה להרים אז כל הצדדים האחרים כולם מתכופפים ומודים למלך הקדוש.	ובזה כל סטרא דקדושה ²⁶⁰³ אתאחד לעילא לארמא כדין כל סטרין אחרנין אתכפיין כלהו ואודן למלכא קדישא ²⁶⁰⁴
בא וראה בסוד של קדושה (של השם הקדוש) הוא מלך וכהן שמשמש תחתיו (בסוד של קדושה) בין למעלה בין למטה יש מלך למעלה שהוא סוד של קדש הקדשים והוא מלך עליון ותחתיו יש כהן סוד של אור ראשון שמשמש לפניו וזהו כהן שנקרא גדול צד הימין.	תא הזי ברוא דקדושה (נ"א דשמא קדישא) ²⁶⁰⁵³⁰⁷ איהו מלך וכהן דמשמש תחותיה (ברוא דקדושה) בין לעילא בין לתתא אית מלך לעילא דאיהו רזא דקדש הקדשים ואיהו מלך עלאה ותחותיה אית כהן רזא דאור קדמאה דקא משמש קמיה ודא איהו כהן דאקרי גדול סטרא דימינא
יש מלך למטה שהוא כדוגמא של אותו מלך עליון והוא מלך על הכל שלמטה ותחתיו יש כהן שמשמש אותו סוד של מיכאל כהן גדול שהוא לימין (ודאי בצד הקדושה יש מלך וכהן) וזהו סוד האמונה השלמה צד הקדשה.	אית מלך לתתא דאיהו כגוונא דההוא מלך עלאה ואיהו מלך על כל מה דלתתא ותחותיה אית כהן דמשמש ליה רזא דמיכאל כהנא רבא דאיהו לימינא (ודאי בסטרא דקדושה אית מלך וכהן) ודא איהו רזא דמהימנותא שלימתא סטרא דקדושה
בצד האחר שאינו צד הקדושה יש סוד שהוא מלך והרי בארנו שנקרא מלך זקן וכסיל ותחתיו יש כהן און וזהו סוד הכתוב ויאמר אפרים אך עשרתי מצאתי און לי משום שכח זה שולט על אותו מעשה שעשה ירבעם ואלמלא שנמצא כח זה לא יכל להצליח באותו מעשה.	בסטרא אחרא דלא ²⁶⁰⁶ איהו סטרא דקדושה אית רזא דאיהו מלך והא אוקימנא דאקרי (קהלת ד יג) מלך זקן וכסיל ותחותיה אית כהן און ודא הוא רזא דכתיב (הושע יב ט) ויאמר אפרים אך עשרתי מצאתי און לי בנין דחילא דא שלטא ²⁶⁰⁷ על ההוא עובדא דעבד ירבעם ואלמלא דאשכח חילא דא לא יכיל לאצלהא בההוא עובדא
סוד הדבר בשעה שהמלך הזה והכהן הזה נכפים ונשברו אז נכפים כל יתר הצדדים ומודים לקדוש ברוך	רזא דמלה בשעתא דהאי מלך והאי כהן אתכפיין ואתברו כדין כל סטרין אחרנין

²⁶⁰³ שהן ג' דרגין ול"ל לסט"א לינקא מסיומא דטופרי דאצבען כיון שאתרמו לעילא וכלא אתאחיד בשמא קדישא ואינון באודאה בארמאן דאצבעאן (יהל אור).

²⁶⁰⁴ דאינון ל"ל אחיזה אלא במאיכו דאצבעאן אינון בדרגא דלתתא לבד כמ"ש בפרשת ויקהל (רח ע"א) ובמאיכו דאצבעאן כו' עש"ב (יהל אור).

²⁶⁰⁵ ר"ל דקומת אדם הוא מב' דברים ראש וגוף, והוא ג"ר וז"ת, ובניה כוללת ג"ר וחסד ז"ת יומא דאזיל בכלהו יומין והן מלך וכהן, וכן בריאה ג"ר יצירה ועשיה ז"ת וז"ש בין לעילא בין לתתא. והנה הקדים מתחילה וישא אהרן ידו חד כו' ואח"כ אשכחנא בספרא דשלמא כו' משום דבפ' הרימותי כו' דהרים ידוי אז, דאז נתעלה הקב"ה משום מלך וכהן שנתחברו יחד לגבוה ומלכי צדק כו', והוא כהן ויתן כו', ובאותו היום עמק שוה שהושוו כל האומות כו', וכן כ"א הי' שניהם אלא בכללות זה מלך וזה כהן, ויחזק חרש את צורף כו', ולכן נאמר שם לאל עליון שנתגלה אז, אלא שנאמר הרימותי ידי, יד א' ולכן התחיל דבעי לארמא ימינא כו' והוא יד אברהם ידי (יהל אור).

²⁶⁰⁶ ג"כ כמו בקדושה וז"ש למטה דאיהו סטר שמאלא, ר"ל דכל סט"א הוא סטר שמאלא ויותר שמאל הוא בס' וזהו שם סמ' (יהל אור).

²⁶⁰⁷ וע"ל קצא ע"ב אמאי על אהרן בגין כו' דהאי כו' וע"ש קצב ע"א חמו דכוס כו' והוא סוד ראשית אונו דסט' דימינא הוא בכור כמ"ש ברע"מ ס"פ בא והוא ראשית ולכן כל ראשית לו ונק' כח כמ"ש בתיקו"ז וכמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח ונאמר כחי וראשית אוני אבל הוא מסט' דלא אכלתי באוני לחם אונים וכל תוקפא הוא בימינא לכן נקרא כח ואון וז"ש יעקב בן ימין מבן און דהוא אחד אלא שאון יש לו ג"כ בסט"א לכן כמעט שנפלו בפלגש בגבעה אלולי שמיהר יעקב לקרותו בן ימין דל"ל חולקא שם (יהל אור).

ספר שמות

<p>אתכפייין ואודן ליה לקודשא בריך הוא כדין קודשא בריך הוא שליט בלחודוי עילא ותתא²⁶⁰⁸ כמה דאת אמר (ישעיה ב יא) ונשגב יהו"ה לבדו ביום ההוא</p>	<p>הוא ואז הקדוש ברוך הוא שולט לבדו מעלה ומטה כמו שנאמר (ישעיה כ) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא.</p>
<p>כנונא דא ורוא דא ממש עבד קודשא בריך הוא בארעא דתבר מלך זקן וכסיל ודא הוא פרעה בשעתא דאתא משה לפרעה ואמר (שמות ה ג) אלה"י העברים נקרא עלינו פתח ואמר (&) לא ידעתי את יהו"ה ובעא קודשא בריך הוא דיתיקר שמיה בארעא כמה דאיהו יקרא לעילא כיון דאלקי ליה ולעמיה אתא ואודי ליה לקודשא בריך הוא</p>	<p>כדוגמא זו וסוד זה ממש עשה הקדוש ברוך הוא בארץ ששבר מלך זקן וכסיל וזהו פרעה בשעה שבא משה לפרעה ואמר אלהי העברים נקרא עלינו פתח ואמר לא ידעתי את ה' ורצה הקדוש ברוך הוא שיתכבד שמו בארץ כמו שהוא נכבד למעלה כיון שהלקה אותו ואת עמו בא והודה לו לקדוש ברוך הוא.</p>
<p>לבתר אתבר ואתכפייא ההוא כהן און יתרו דמשמש תחותיה עד דאתא ואודי ליה לקודשא בריך הוא ואמר (&) ברוך יהו"ה אשר הציל אתכם וגו' (&) עתה ידעתי כי גדול יהו"ה וגו' ודא הוא כהן און סמרא אחרא דאיהו סמר שמאלא ודא איהו רוא דאמרה רחל כד חמאת דמיתת כמה דכתיב (בראשית לה יח) בן אוני ובנין דא אוחי (נ"א אודי) יעקב ואמר בן ימין ולא בן אוני סמר ימינא ולא שמאלא</p>	<p>ואחר נשבר ונכפה אותו כהן און יתרו שמשמש תחתיו עד שבא והודה לו לקדוש ברוך הוא ואמר ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו' עתה ידעתי כי גדול ה' וגו' וזהו כהן און צד האחר שהוא צד שמאל וזהו סוד שאמרה רחל כשראתה שהיא מתה כמו שכתוב בן אוני ולכן מהר²⁶⁰⁹ (הודה) יעקב ואמר בן ימין ולא בן אוני צד ימין ולא צד שמאל.</p>
<p>וכיון דההוא מלך וכהן אודו לקודשא בריך הוא ואתברו קמיה כדין אסתלק קודשא בריך הוא ביקריה על כלא עילא ותתא ועד דאסתלק קודשא בריך הוא ביקריה כד אודו²⁶¹⁰ אלין קמיה לא אתייהיבת אורייתא עד לבתר דאתא יתרו ואודי ואמר עתה ידעתי כי גדול יהו"ה מכל האלהים ברוך יהו"ה אשר הציל אתכם וגו' כדין אסתלק קודשא בריך הוא ביקריה עילא ותתא ולבתר יהב אורייתא²⁶¹¹ בשלימו דשלטנו על כלא</p>	<p>וכיון שאותו מלך וכהן הודו לקדוש ברוך הוא ונשברו לפניו אז התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו על הכל מעלה ומטה ועד שהתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו כשהודו אלה לפניו לא נתנה תורה עד לאחר שבא יתרו והודה ואמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו' אז התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו מעלה ומטה ואחר כך נתן תורה בשלמות ששלטונו על הכל.</p>
<p>רבי אלעזר פתח³⁰⁸ ואמר (תהלים סז ד) יודוך עמים אלהים²⁶¹² יודוך עמים כלם תא הזי³⁰⁹ דוד מלכא קם ושבח ואודי למלכא קדישא והוה³¹⁰</p>	<p>רבי אלעזר פתח ואמר יודוך עמים אלהים יודוך עמים כולם בא וראה דוד המלך קם ושבח והודה למלך הקדוש והיה עוסק בתורה באותה</p>

²⁶⁰⁸ ר"ל באצילות "עילאה" ובי"ע "תתא" וכנ"ל. ותתא הוא כד אתברו ואהדרו מסט' דילהון שהן נגד עלמין דבי"ע אבל למעלה לא יגורך רע ושם העילוי (יהל אור).

²⁶⁰⁹

²⁶¹⁰ כמ"ש בסוד הודו לה' כי טוב וכמש"ל דפרעה אמר ה' הצדיק ויתרו עתה ידעתי כו', ואורייתא הוא עשר אמירן דכלילן ביה הכל מלך וכהן לכן לא ניתן אורייתא כו', וכן היא כוללת כל עלמין (יהל אור).

²⁶¹¹ כדעת דקודם מ"ת בא (יהל אור).

²⁶¹² פי' כשיודוך עמים שעשו עצמם אלהות הם פרעה וחביריו כ"ש שיודוך עמים כולם (רח"ו).

ספר שמות

<p>משתדל באורייתא בההיא שעתא כד רוח צפון אתער²⁶¹³ והוה בטש באינון נימין דכנורא וכנורא הוה מנגן ואמר שירה וכו' ומה שירה הוה קאמר³¹¹</p>	<p>שעה כשרוח צפון התעוררה והיתה מכה באותם נימי הכנור והכנור היה מנגן ואומר שירה וכו' ואיזו שירה הוא אמר.</p>
<p>תא חזי בשעתא דקודשא בריך הוא אתער²⁶¹⁴ לגבי כל אינון רתיכין למיהב לון מרפא כמה דאוקימנא דכתיב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה כדין כלהו בחדו פתחי ואמרי (תהלים סז ב) אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה כד רוח צפון אתער ונחית לעלמא נשיב ואמר (&) לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך כנור בשעתא דאיהו מנגנא ביה בההוא רוחא פתח ואמר (&) יודוך עמים כלם (חסר)³¹² דוד כד הוה קם ואתער³¹³ עליה רוח קודשא פתח ואמר (&) ארץ נתנה יבולה יברכנו אלהים אלהינו יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ (&) בגין לאמשכא טיבו דקודשא בריך הוא מעילא לתתא לבתר אתא דוד²⁶¹⁵ ברוח קודשא וסדר לון כהדא ואסתכל בכלא בהאי קרא דכנורא (בגין) דשלימו דיקרא דקודשא בריך הוא עילא ותתא</p>	<p>בא וראה בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעורר אל כל אותן המרכבות לתת להן טרף כמו שבארנו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה אז כולם בשמחה פותחים ואומרים אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה כשרוח צפון מתעוררת ויורדת לעולם נושבת ואומרת לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך בשעה שמנגן הכנור באותה רוח פותח ואומר יודוך עמים כולם כשהיה דוד קם ומתעורר עליו רוח הקודש פתח ואמר ארץ נתנה יבולה יברכנו אלהים אלהינו יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ כדי להמשיך את טוב הקדוש ברוך הוא מלמעלה למטה אחר כך בא דוד וסדר אותם ברוח הקודש כאחד והתבונן בכל הכתוב הזה של הכנור (לפי) שלמות של כבוד הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה.</p>
<p>בשעתא דשאר עמין אתכפיין ואתיין ואודאן ליה לקודשא בריך הוא כיון דאינון אתכפיין ואודין ליה כדין אשתלים יקרא דקודשא בריך הוא עילא ותתא בשעתא דאתא משה</p>	<p>בשעה ששאר העמים נכפים באים ומודים לקדוש ברוך הוא כיון שנכפים ומודים לו אז משתלם כבוד הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה בשעה שבא משה</p>
<p>סח/א</p>	
<p>לפרעה ואמר ליה יהו"ה אלהי העברים נקרא עלינו וגו' (&) פתח איהו ואמר (&) לא ידעתי את יהו"ה</p>	<p>לפרעה ואמר לו ה' אלהי העברים נקרא עלינו וגו' הוא פתח ואמר לא ידעתי את ה'.</p>

²⁶¹³ הם ה' גבורות דאימא הבאים בחצות (מ"מ).

²⁶¹⁴ פי' מלכות, והיינו אלהים יחוננו, כי המלכות נקרא אלהים (מ"מ). קב"ה אתער הוא דרגא דבינה דמקנן בכורסייא, מבינה כל ברכאין וכמש"ל (קסט ע"ב), ומהאי שביעא' מתברכין וש"מ רבו מספר. ורוח צפון דאתער ונחית לעלמא הוא המשכת הדעת בעלמא ואתערותא הוא מבינה כידוע וכנור הוא מלכות כנור דדוד וביה מנשב ההוא רוחא, ועי' בתיקו"ז תיקון ל"ה ותיקון נ', ואח"כ קם דוד וביה הוה ג"כ אלו ג' כד אתער משינתיה ואח"כ התעסקו בתורה ושהוא הדעת, וז"ש וההוא שעתא כדין רוח כו' והכנור מנגן ג"כ באתערותא באורייתא ודוד הוה אמר ורוח צפון וכנור נגד ג' הנ"ל. אלא כאן פסוקא דכנור קודם לרוח דדוד שני מדות דיליה כמ"ש בפ' פנחס, ואח"כ בשרייתא רוח הקדוש על דוד אמר פסוק השביעי כלל כולם דביה ז' תיבין נגד ז' פסוקים. והנה ג' פסוקים הן באצילות וג' דוד הן בב"ע שהן עלמין דמלכות דרגא דדוד ג' לעילא דכליל כלא וג' לתתא והשביעית הוא בארץ שלנו שכוללת הכל בחי' התחוננה של העולמות וז"ש כאן האי מימרא ומפרש והולך "ולבתר אתא דוד וכו'" (יהל אור).

²⁶¹⁵ והכל בשעתא דעמין אתברו דלכן כנור מנגנא יודוך עמים וכו', וכמש"ו, וכן הז"פ נגד ז"ת וד' אחרונים נה"ם הן דנוק' לכן הם בב"ע ומלכות נגד הארץ שלנו כנ"ל וידוע שאבהן חג"ת שכוללין ג' דרגין כמ"ש בסוד סעודת שבת ולכן הם בחג"ת ובנה"י (יהל אור).

ספר שמות

<p>ובעא קודשא בריך הוא דיתייקר שמייה בארעא כמה דאיהו יקירא לעילא כיון דאלקי ליה ולעמיה אתא ואודי ליה לקודשא בריך הוא דכתיב (שמות ט כז) יהו"ה הצדיק איהו דהוה מלכא קרופינום דכל עלמא כיון דאיהו אודי כל שאר מלכין אודון דכתיב (שם טו טו) אז נבהלו אלופי אדום</p>	<p>ורצה הקדוש ברוך הוא שיתכבד שמו בארץ כמו שהוא נכבד למעלה כיון שהלקה אותו ואת עמו בא והודה לקדוש ברוך הוא שכתוב ה' הצדיק הוא שהיה מלך חשוב²⁶¹⁶ של כל העולם כיון שהודה אז כל שאר העמים הודו שכתוב אז נבהלו אלופי אדום.</p>
<p>אתא יתרו כומר עליון וגדול ממונה גדול (של כל הממונים) של כל האלילים האחרים והודה לקדוש ברוך הוא ואמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים אז התעלה והתכבד הקדוש ברוך הוא בכבודו מעלה ומטה ואחר כך נתן תורה בשלמות כששלטונו על הכל.</p>	<p>בא יתרו כומר עליון וגדול ממונה גדול (של כל הממונים) של כל האלילים האחרים והודה לקדוש ברוך הוא ואמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים אז התעלה והתכבד הקדוש ברוך הוא בכבודו מעלה ומטה ואחר כך נתן תורה בשלמות כששלטונו על הכל.</p>
<p>אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה²⁶¹⁷ על דא כתיב²⁶¹⁸ (תהלים סז ד) יודוך עמים אלהים יודוך עמים כולם אתא רבי אלעזר ונשיק ידוי בכא רבי אבא ואמר (שם קג יג) כרחם אב על בנים מאן ירחם על רבי אלעזר לאשלמא מלוי בר רחימו דמר זכאה חולקנא דזכינא למשמע מלין אלין קמיה דלא נכסוף בהו לעלמא דאתי</p>	<p>אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו על זה כתוב יודוך עמים אלהים יודוך עמים כולם בא רבי אלעזר ונשיק ידוי בכא רבי אבא ואמר כרחם אב על בנים מי ירחם על רבי אלעזר וישלים דבריו חוץ מאהבת של האדון אשרי חלקנו שזכינו לשמוע דברים אלו לפניו שלא נבוש בהם לעולם הבא.</p>
<p>אמר רבי אבא הא כהן און לא כתיב ביתרו כהן מדין כתיב אמר ליה כלא איהו חד²⁶¹⁹ בקדמיתא חמוי דיוסף כהן און אקרי ולבתר חמוי דמשה כהן מדין וכלא רזא חדא דהא אלין תרין משה ויוסף בדרנא דרזא חדא קיימין ברזא דאת ו"ו תרין וויין כחדא ומה דאתמר כהן מדין רזא דא אשת מדינים (משה ויוסף ברזא חדא קיימי רזא דא ו"ו תרין כחדא²⁶²⁰)</p>	<p>אמר רבי אבא הרי לא כתוב ביתרו כהן און [אלא] כתוב כהן מדין אמר לו הכל אחד בתחלה חמיו של יוסף נקרא כהן און ואחר כך חמיו של משה כהן מדין והכל סוד אחד שהרי שני אלה משה ויוסף עומדים בדרגה של סוד אחד בסוד האות ו"ו שני וו"ם כאחד ומה שנאמר כהן מדין סוד זה אשת מדינים (משה ויוסף בסוד אחד עומדים וסוד זה ו"ו שנים כאחד).</p>
<p>ארים ידוי על רישייה רבי אבא ובכה אמר</p>	<p>רבי אבא הרים ידיו על ראשו</p>

²⁶¹⁶

²⁶¹⁷ ט"ס למעלה סז ע"ב פתח ואמר יודוך עמים כו' אלא צ"ל פתח ר"ש ואמר יודוך כו' והכל מדברי ר"ש להסכים עם ר"א (יהל אור).

²⁶¹⁸ לראיה על דבריו שעליו קוטב כל המאמר של ר"ש כמש"ל לבתר אתא כו' בגין דשלימו דיקרא כו' בשעתא כו' כנ"ל (יהל אור).

²⁶¹⁹ כי הדעת הוא כלל ופרט וכלל כמ"ש בתיקון מ"ז, ומשה הוא הדעת במקומו למעלה, ולכן הם בדרגא חדא בכללם (יהל אור).

²⁶²⁰ ר"ל ה"ו מלא של השם דכל ו' הוא בדעת כמש"ש לח ע"א, וכן נקרא ידע ביסוד ע"ש הדעת. והנה זיווגא דדעת כ"י כמ"ש שאמרה שבת כו' שהוא הדעת וכמ"ש בתיקון ע' דחסד ונצח כחדא וכן כולם. וכ"י באימא והוא הדעת שמשותפת בתחתונים, ועיקרו בשבילה שאין המשכות הדעת אלא בזיווגא בנוק' והנהר נק' שלום כמ"ש (ברכות נו ע"ב) ג' שלומות כו' כנהר שלום. והיפוכו בסט"א וזהו אשת מדינים וזהו כהן מדין דכל ספי' כלולה מ"ס וביוסף נק' און, כחי וראשית אוני כנ"ל וכאן עלמא הוי קאים בסוד הדעת כהן מדין (יהל אור).

ספר שמות

<p>נהירו דאורייתא סלקא השתא עד רום רקיעא דכרסייא עלאה לבתר דיסתלק מר מעלמא מאן ינהיר נהירו דאורייתא ווי לעלמא דישתאר יתום מינך אבל מלין דמר יתנהירו בעלמא עד דייתי מלכא משיחא וכדין כתיב (ישעיה יא ט) ומלאה הארץ דעה את יהו"ה וגו'</p>	<p>ובכה אמר אור התורה עולה עתה עד רום הרקיע של הכסא העליון אחר שיסתלק האדון מהעולם מי יאיר את אור התורה אוי לעולם שישאר יתום ממך אבל דברי האדון יאירו בעולם עד שיבא מלך המשיח ואז כתוב ומלאה הארץ דעה את ה' וגו'.</p>
<p>וישמע יתרו כהן וגו' (&) רבי חייא אמר האי קרא אית לאסתכלא ביה בקדמיתא כתיב את כל אשר עשה אלהים למשה ולביתר כתיב כי הוציא יהו"ה אלא רוא דא את כל אשר עשה אלהים דא שמא דאגין על משה ועל ישראל ולא אתעדי מנייהו בגלותא ולביתר שמא עלאה אפיק לון ממצרים דהא שמא קדישא דאפיק לון ברוא דיובלא הוה</p>	<p>וישמע יתרו כהן וגו' רבי חייא אמר פסוק זה יש להתבונן בו בתחלה כתוב את כל אשר עשה אלהים למשה ואחר כך כתוב כי הוציא ה' אלא סוד זה את כל אשר עשה אלהים זה השם שהגן על משה ועל ישראל ולא עזב אותם בגלות ואחר כך השם העליון הוציא אותם ממצרים שהרי השם הקדוש שהוציא אותם היה בסוד היובל.</p>
<p>דבר אחר²⁶²¹ את כל אשר עשה אלהים למשה כד אתרמי לנהרא וכד שזיב ליה מחרבא דפרעה ולישראל עמו דכתיב (שמות ב כד) וישמע אלהים את נאקתם וכתיב (שם א יב) וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ</p>	<p>דבר אחר את כל אשר עשה אלהים למשה כשנזרק לנהר וכשהציל אותו מחרב פרעה ואת ישראל עמו שכתוב וישמע אלהים את נאקתם וכתוב וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.</p>
<p>וישמע יתרו כהן מדין רבי יוסי פתח (תהלים קיא ט) פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו מאי שנא בכל שאר קראי דבכלהו תרין תיבין מאלפא ביתא ובהאי קרא ובקרא דאבתריה תלת תלת אלא בגין לאשלמא שית סמדין בהאי אלפא ביתא האי לקבל תלת²⁶²² פורקנין דישראל בר פורקנא קדמאה קרא אחר²⁶²³ לקבל תורה נביאים וכתובים וכלא תליא בהאי חכמה²⁶²⁴</p>	<p>וישמע יתרו כהן מדין רבי יוסי פתח פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו מה שונה בכל שאר הפסוקים שבכולם שתי תיבות מאלף בית ובפסוק זה ובפסוק שלאחריו שלש שלש אלא כדי להשלים ששה צדדים באלף בית הזה זה כנגד שלש הגאולות של ישראל חוץ מהגאולה הראשונה פסוק אחר כנגד תורה נביאים וכתובים והכל תלוי בחכמה הזו.</p>

²⁶²¹ בתחילה פי' דאגין עלייהו בגלותא ומשה וישראל בכלל ועתה פי' ניסין דעביד עמהון ולכ"א בפרט דבגלותא לא אתגלי רק שמא דאלקים כי שמא דהו"ה נתגלה בגאולה למעביד ניסין דבהאי עביד ניסין כידוע (יהל אור).

²⁶²² ראשון פדות מבבל בבית שני במדי והן ג' אומות בג' גליות שני ביון ע"י הכהנים וזהו צוה לעולם בריתו וכמ"ל רנח ע"א וע"ד הוה כהנים כו' ולהאי אצטריך כו' והוא לקבל היכלא שתיטאה דלהון ערלה את הברית ואת החסד שלישי לעתיד לבא והתגדלתי והתקדשתי כו' והתנבא דוד על העתיד לבד מה שעבר (יהל אור).

²⁶²³ כמ"ש ראשית חכמה כו', והוא התורה פי' פתחה בחכמה בראשית שהוא ראשית חכמה, וכמ"ש בתיקונים בחוכמתא, שכל טוב שהוא ע"י המעשים והסיפורים כמ"ש במ"א והוא בנביאים והתחלת נביאים לא ימוש כו' אז תשכיל כו' תהלתו הוא כתובים בראשיתו תהלים וכן איוב ושאריו והן בו"ק תורה בת"ת ספר זכרון ספר תורה ונביאים וכתובים בחו"ג ופורקנא בנה"י שהן גוונים דאתחזיין דמתמן ב' משיחין כל הניסים (יהל אור).

²⁶²⁴ ר"ל כל תנ"ך, שכל טוב כו', תהלתו כו', קאי אראשית חכמה שהוא שכל טוב כו', והוא כמ"ש (תענית ט ע"א) ליכא מידי כו' דלא מרמזי כו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>³¹⁵פדות שלה²⁶²⁵ לעמו כד פריק קודשא בריך הוא לישראל מגלות מצרים ועבד לון נסין ונבורן צוה לעולם בריתו כד אתא יתרו וקביל ליה קודשא בריך הוא וקריב ליה לפולחניה ומתמן²⁶²⁶ אתקריבו כל אינון גיורין תחות גדפוי דשכינתא מתמן ולהלאה קדוש²⁶²⁷ ונורא שמו דהא כדין אתקדש שמיה דקודשא בריך הוא דהא (מסטרא אחרא)³¹⁶ יתקדש שמא קדישא כד אתבר ואתכפיא סטרא אחרא כמה דהוה ביתרו</p>	<p>פדות שלח לעמו כשגאל הקדוש ברוך הוא את ישראל מגלות מצרים ועשה להם נסים וגבורות צוה לעולם בריתו כשבא יתרו וקבלו הקדוש ברוך הוא וקרבו לעבודתו ומשם התקרבו כל אותם גרים תחת כנפי השכינה משם והלאה קדוש ונורא שמו שהרי אז התקדש שם הקדוש ברוך הוא שהרי (מהצד האחר) מתקדש שם הקדוש כשנשבר ונכפה הצד האחר כמו שהיה ביתרו.</p>
<p>וישמע יתרו וגו' (&) וכי יתרו שמע וכל עלמא לא שמעו והא כתיב (שמות טו יד) שמעו עמים ירגזון אלא כל עלמא שמעו ולא אתברו והאי שמע ואתבר</p>	<p>וישמע יתרו וגו' וכי יתרו שמע וכל העולם לא שמעו והרי כתוב שמעו עמים ירגזון אלא כל העולם שמעו ולא נשברו והוא שמע ונשבר</p>
<p style="text-align: center;">סח/ב</p>	
<p style="text-align: center;">זהר</p>	
<p>ואתכפיא מקמיה דקודשא בריך הוא ואתקרב לדחלתיה</p>	<p>ונכפה מלפני הקדוש ברוך הוא וקרב ליראתו.</p>
<p>רבי אבא אמר בכמה²⁶²⁸ אתר תנינן דקודשא בריך הוא כל מה דעבד לעילא ותתא כלא איהו קשוט ועובדא דקשוט ולית לך מלה בעלמא דבעי בר נש לדחיא ליה מניה ולאנהגא ביה קלנא דהא כלהו עובדא דקשוט אינון וכלא אצטריך בעלמא</p>	<p>רבי אבא אמר בכמה מקומות שנינו שכל מה שעשה הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה הכל הוא אמת ומעשה אמת ואין לך דבר בעולם שצריך אדם לדחותו ממנו ולנהג בו קלון שהרי כולם מעשי אמת הם והכל צריך בעולם.</p>
<p>דהא זמנא חדא הוה רבי אלעזר אזיל בארחה והוה אזיל³¹⁷ עמיה רבי חזקיה חמו חד חויא קם רבי חזקיה למקטליה אמר ליה רבי אלעזר שביק ליה לא תקטליניה אמר ליה והא מלה בישא איהו דקטיל בני נשא אמר ליה לרבי חזקיה והא כתיב (קהלת י יא) אם ישוך הנחש בלא לחש לא נשיך חויא לבר נש עד דלחשין ליה מלעילא ואמרי ליה זיל קטיל ליה לפלניא</p>	<p>שהרי פעם אחת היה רבי אלעזר הולך בדרך והיה הולך עמו רבי חזקיה ראו נחש אחד קם רבי חזקיה להרגו אמר לו רבי אלעזר עזב אותו אל תהרג אותו אמר לו והרי הוא דבר רע שהורג בני אדם אמר לו לרבי חזקיה והרי כתוב אם ישוך הנחש בלא לחש לא נושך הנחש את האדם עד שלוחשים לו מלמעלה ואומרים לו לך הרוג את פלוני.</p>
<p>ולזמנין כמה דעביד האי הכי נמי שזיב לבר נש ממלין אחרנין ועל ידוי ארחיש קודשא בריך הוא ניסא לבני נשא וכלא בידא דקודשא בריך הוא תליא וכלא איהו עובדי ידוי ואצטריך</p>	<p>ולפעמים כמו שעשה זה כך גם מציל את האדם מדברים אחרים ועל ידו מרחיש הקדוש ברוך הוא נס לבני אדם והכל תלוי ביד הקדוש ברוך הוא והכל הוא מעשי ידיו וצריך אותם</p>

²⁶²⁵ השתא מפרש באופן אחר כל הפ' על גאולת מצרים (יהל אור).

²⁶²⁶ ר"ל זהו לעולם בריתו (יהל אור).

²⁶²⁷ ר"ל בכל הגוים והן ג' דרגין מלך וכהן ישראל, וכן באומות ואח"כ ראשית חכמה דאח"כ אתייהב אורייתא כנ"ל וכלילא בה תנ"ך כנ"ל וכמ"ש (שבת פח ע"א) בריך רחמנא דיהיב לן אורייתא תליתא ביום תליתאי כו' (יהל אור).

²⁶²⁸ עי' יהל אור.

ספר שמות

<p>עלמא להו ואי לאו דאצטריך לון עלמא לא עבד לון קודשא בריך הוא ועל דא לא בעי בר נש לאנהגא בהו קלנא במלי דעלמא במלוי ובעובדוי דקודשא בריך הוא על אחת כמה וכמה</p>	<p>העולם ואם העולם לא היה צריך אותם לא היה הקדוש ברוך הוא עושה אותם ולכן לא צריך אדם לנהג בהם קלון בדברי העולם בדבריו ומעשיו של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה.</p>
<p>פתח ואמר (בראשית א לא) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וירא אלהים דא אלהים חיים²⁶²⁹ וירא דאסתכל לאנהרא לון ולאשגחא לון את כל אשר עשה כלא בכללא חדא עילא ותתא²⁶³⁰ והנה טוב דא סטרא דימינא מאד דא סטרא דשמאלא והא אוקמוה טוב דא מלאך חיים מאד דא מלאך המות וכלא רזא חדא²⁶³¹ רזא הוא לאינן דמסתכלי ברזא דהכמתא²⁶³²</p>	<p>פתח ואמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וירא אלהים זה אלהים חיים וירא שהסתכל להאיר להם ולהשגיח עליהם את כל אשר עשה הכל בכלל אחד מעלה ומטה והנה טוב זה צד הימין מאד זה צד השמאל והרי פרשוה טוב זה מלאך החיים מאד זה מלאך המות והכל סוד אחד סוד הוא לאותם שמתבוננים בסוד החכמה.</p>
<p>וירא אלהים את כל אשר עשה בכל עובדא דבראשית כתיב וירא אלהים כי טוב והכא וירא אלהים את כל אשר עשה אלהים²⁶³³ לתתא²⁶³⁴ שליט על תתאי אלהים²⁶³⁵ לעילא שליט על עלאי דא איהו רזא דאלהים חיים²⁶³⁶ (נ"א כלא³¹⁸ איהו אלהים חיים) דאנהיר ואדליק כל אינן בוצינין עלאינן ותתאינן ומתמן נפקין כל אינן נהורין לאנהרא</p>	<p>וירא אלהים את כל אשר עשה בכל מעשה בראשית כתוב וירא אלהים כי טוב וכאן וירא אלהים את כל אשר עשה אלהים למטה שולט על התחתונים אלהים למעלה שולט על העליונים זהו סוד של אלהים חיים (הכל הוא אלהים חיים) שמאיר ומדליק כל אותם נרות עליונים ותחתונים ומשם יוצאים כל אותם אורות האיר.</p>
<p>תא חזי יתרו הוא דיהב עיטא למשה על תקונא דדינין הכי אצטריך ורזא דא דאודי ליה לקודשא בריך הוא וסדר קמיה תקונא דדינוי לאחזאה מה דכתיב (דברים א יז) כי המשפט לאלהים הוא ולא לסטרא אחרא²⁶³⁷ ודינין לישראל אתייהבו ולא לאחרא דכתיב (תהלים קמו יט) חקיו ומשפטיו לישראל ותא חזי לא</p>	<p>בא וראה יתרו הוא שנתן עצה למשה על תקון הדינים כך צריך וסוד זה שהודה לו לקדוש ברוך הוא וסדר לפניו תקון הדינים להראות מה שכתוב כי המשפט לאלהים הוא ולא לצד האחר והדינים נתנו לישראל ולא לאחר שכתוב חוקיו ומשפטיו לישראל ובא וראה לא ינהג אדם קלון</p>

²⁶²⁹ בינה (רח"ו).

²⁶³⁰ אצילות ובי"ע דאלקים חיים למעלה (יהל אור).

²⁶³¹ ר"ל עם מ"ש טוב סט' דימינא מאד כו' (יהל אור).

²⁶³² עי' יהל אור.

²⁶³³ מלכות (רח"ו). עי' הערה הובא בסוף הספר.

²⁶³⁴ ר"ל שכינה תתאה על בי"ע והכל דרגא חדא כמו שבינה כוללת ג"ר והיא על זר"ן כן היא בבריאה ועל יצירה ועשיה ובד"א פי' הכל על בינה וכנ"ל (יהל אור).

²⁶³⁵ בינה (רח"ו). המאציל א"ס ית"ש מתייחד בז"א ומלכות והוא חד עמהם יחיד ומיוחד, ועי' יחודו בז"א נתגלה בשם הו"ה ב"ה, וביחודו בהמלכות נתגלה בה בשאר כל השמות כולם המסתעפים מהשם הו"ה. ונעשית המלכות עי"ז, ר"ל עי' יחודו בה וגילוייו בה לאלה"י כל הארץ המנהגת את כל העולמות כולם (כללים ח"א לא ע"ב), כל עומק דרכי ההנהגה של עתה שהם תלויים בהנוק' (שם ח"ב ח ע"א).

²⁶³⁶ הטעם הוא כי אין להחיצונים אחיזה בהם, לכן נקראים הם חיים. וכ"ז הוא משום שהם קרובים לאור א"ס, מקור החיים (דע"ה ח"ב צז ע"ב).

²⁶³⁷ כדי לאתקדשא שמא דקב"ה כנ"ל וכמשי"ו אבל שאמר והכי אצטריך הוא משום דקין אמר לית דין כו' והוא נפרד מקין ואתתקן בזה (יהל אור).

ספר שמות

באחר ודבר הדיוט דבר	ינהיג בר נש קלנא באחרא ומלה דהדיוטא מלה תוספתא
במכסה שבמכסים נרשים רושם אחד שלא נראה ולא התגלה אותו רושם רשום ולא רשום בעלי התבונה ועינים פקוחות לא יכולים לעמוד בו הוא קיום הכל אותו הרושם הוא קטן שלא נראה ולא התגלה עומד ברצון לקיים הכל לקבל מה שמקבל ממה שאין בו רושם ולא רצון שלא נראה.	בטמירו דטמירין ²⁶³⁸ אתרשים רשימו חד דלא אתהו ²⁶³⁹ ולא אתגליא ההוא רשימו רשים ולא רשים ²⁶⁴⁰ מארי דסכלתנו ופקהין דעיינין לא יכלין למיקם ביה איהו קיומא דכלא ²⁶⁴¹ ההוא רשימו ²⁶⁴² איהו זעיר ²⁶⁴³ דלא אתהו ²⁶⁴⁴ ולא אתגליא קיימא ברעותא ²⁶⁴⁴ לקיימא בלא לנטלא מה דנטלא ממה דלית ביה רשימו ²⁶⁴⁵ ולא רעותא דלא אתהו ²⁶⁴⁶
אותו הרושם רוצה לכסות את עצמו ועושה אותו לעצמו להטמין בו היכל אחד אותו היכל מוציא אותו מעצמו ומותח אותו במתיחה גדולה ורבה לכל הצדדים מכבד אותו בלבושי כבוד ופותח לו חמשים שערים.	ההוא רשימו בעא לאחפיא גרמיה ועבד ליה לגרמיה לאתטמרא ביה חד היכלא ²⁶⁴⁷ ההוא היכלא אפיק ליה מגרמיה ומתח ליה במתיחו רב ²⁶⁴⁸ וסניא לכל סטרין אוקיר ליה בלבושי יקר ²⁶⁴⁹ פתח ליה חמשין תרעין ²⁶⁵⁰
לפני ולפנים נטמן ונגנז אותו רושם כיון שנגנז בו ונכנס לתוכו מתמלא באור מאותו האור נובעים אורות וניצוצות יוצאים מאותם השערים ומאירים הכל.	לגו בגו ²⁶⁵¹ אתטמר ואתגניז ההוא רשימו כיון דאתגניז ביה ועאל בגויה אתמליא נהורא מההוא נהירו נבעין נהורין וניצוצין נפקין ²⁶⁵² מאינן תרעין ונהרין בלא ²⁶⁵³

- ²⁶³⁸ עי' יהל אור. ועי' ברית יצחק נה ע"א אריכות.
- ²⁶³⁹ הוא סוד י' דנפיק מאויר, י' אור, והוא שרש אבא (יהל אור).
- ²⁶⁴⁰ עי' יהל אור.
- ²⁶⁴¹ כמ"ש בפ' ויקרא דף י ע"ב, א"ל על י' קיימא כלהו ומניה אתבניאו וכו' (יהל אור).
- ²⁶⁴² פ' רשימו הוא יסוד אבא (זהר הרקיע). ר"ל שאבא הוא יו"ד דשמא קדישא והיא קטנה מכל כ"ב אתוון להורות שאבא נעלם מאד (רח"ו).
- ²⁶⁴³ כמ"ש בתז"ח (נ ע"ג) איהו זעיר ומגו זעירותא דיליה טמיר בסתימו דמעוי ולא ידיע (יהל אור).
- ²⁶⁴⁴ הוא סוד מצח עתיק שהוא רצון עליון יסוד דעתיקא (זהר הרקיע).
- ²⁶⁴⁵ הוא אין סוף דאין בו סוד הרשימו הנגלה באבא ולא רעותא הוא יסוד דעתיק שהוא סוד המצח (זהר הרקיע).
- ²⁶⁴⁶ ר"ל שניטל מא"ס ממ"ס כמ"ש בז"ח ה ע"ב את י' סלקא ברעו דמחשבה (יהל אור).
- ²⁶⁴⁷ היינו אמא שנכנס יסוד אבא בגווה (זהר הרקיע). עי' יהל אור.
- ²⁶⁴⁸ הוא ה' עלאה אתפשטותא דהאי ראשית שמקודם בצורת י' זעירא (יהל אור).
- ²⁶⁴⁹ עי' אריכות ביהל אור.
- ²⁶⁵⁰ הוא פתיחת ה' וכלילותה בי' (יהל אור).
- ²⁶⁵¹ חכמה שנגנז בה והוא סוד נקודה האמצעית של ה' כמ"ש בפרשת תצוה קפ ע"ב (יהל אור).
- ²⁶⁵² פי' נהורין הם ה"ח ה"פ אור דיום א' וה"ג נק' ניצוצין וה"ח ביסוד אבא וה"ג ביסוד אימא והם ה' תרעין כל א' כלול מי' הרי נ' תרעין דאימא הה"ג ואח"כ מתלבש יסוד אבא ביסוד אימא ונכנסין בז"א ונותנים לו ה"ח הם היריעות והם ה' והם ו' כי באמת הם אינם מתפשטים מחד עד הוד כל א' נוטל א' ויסוד נוטל אח"כ כולם והיא היריעה הששית אבל באמת אינם בחשבון חסדים הנפרדים בגו אינן יריעין קיימא חד מרקמא הוא סוד חסד שבאמא שהוא כולל כל ה"ח ומחלקם על הסדר לכל מדה בסוד יומם יצוה ה' חסדו ואמר מרקמא כי אין דומה חסד שבחסד אל חסד שבגבורה וא"כ יש בה גוונים הרבה וזהו שאמר מרקמא (זהר הרקיע).
- ²⁶⁵³ זריק ניצוצין כו' - בינה, שמשם בוצינא, דזריק ניצוצין כידוע. שסוד נהורין וניצוצין, נהורים בחכמה, וניצוצין בבינה, שהן אוירא ובוצינא (גר"א בתיקו"ז א ע"א). ועי' יהל אור.

ספר שמות

<p>ההוא היכלא אתחפייא בשית יריען²⁶⁵⁴ אינון שית יריען אינון חמש לגו²⁶⁵⁵ בגו אינון יריען²⁶⁵⁶ קיימא חד יריעה מרקמא²⁶⁵⁷ בההוא יריעה²⁶⁵⁸ אתחפייא ההוא היכלא מניה אשנח²⁶⁵⁹ וחמא לכלא</p>	<p>אותו היכל מכסה בשש יריעות אותן שש יריעות הן חמש לפני ולפנים אותן יריעות עומדת יריעה אחת רקומה ובאותה היריעה מתכסה אותו ההיכל ממנו משגיח ורואה הכל.</p>
<p>האי היכלא איהו²⁶⁶⁰ פקיהא דעינין דלא ניים איהו אשנח תדיר לאנהרא לתתא מגו נהירו²⁶⁶¹ דההוא רשימו ההוא סכלתנו²⁶⁶² חכמתא ממירתא רעו דרעותין (ס"א בעו דבעותין) הוי גניז וטמיר ולא אתגליא קיימא ולא קיימא בריך הוא מטמיר דטמירו²⁶⁶³ בריך הוא לעלם ולעלמי עד אמן (ע"כ)</p>	<p>ההיכל הזה הוא פקיחת העינים שלא ינום הוא משגיח תמיד להאיר למטה מתוך האור של אותו הרושם אותה תבונה חכמה נסתרת רצון הרצונות (בקשת הבקשות) היה גנוז וטמון ולא התגלה עומד ולא עומד ברוך הוא מהמכוסה שבמכוסים ברוך הוא לעולם ולעולמי עד אמן.</p>
<p>ס/ט/א</p>	
<p>איהו דהא במשה כתיב (&) וישמע משה לקול חותנו וגו'</p>	<p>הוא שהרי במשה כתוב וישמע משה לקול חתנו וגו'.</p>
<p>וישמע יתרו וגו' (&) פתח ואמר (תהלים יח ג) על כן אודך²⁶⁶⁴ בגוים יהו"ה ולשמך אזמרה דוד מלכא אמר דא ברוח קודשא בשעתא דחמא²⁶⁶⁵</p>	<p>וישמע יתרו וגו' פתח ואמר על כן אודך בגוים ה' ולשמך אזמרה דוד המלך אמר את זה ברוח הקודש</p>

²⁶⁵⁴ היכל הזה הוא הבינה "ואתחפייא בשית יריען" הם מחסד ועד יסוד דזעיר אפין, כנודע כי בינה עלאה נגנזת תוך בינה דזעיר אפין, ומשם ולמטה עד היסוד יש שית יריען, והם סוד אות ה' ראשונה הנגנזת גו אות ו' הנקראת שית יריען ודע כי החסד יש בו מציאות אחד אשר על שמו נקרא יומם ונתבאר בפרשת אמור שהוא משום דאזיל עם כולהו יומין. פירוש כי הוא מתפשט בכל שאר החמשה ספירות אשר למטה ממנו כי הם אינם יכולים לקבל הארה עליונה אם לא באמצעות החסד הזה הנמשך ואזיל בכולהו. ונמצא כי הם שית חסדים שהם שית יריען הנז'. אבל הראשונה מכולן כולה חסד ואינה נכנסת במספר עמהם אבל החמשה ספירות אחרות יש בהם מציאות החסד ואינון חסד גמור אלא שבתוכן מתלבשין חמש יריען דחסד כנז'. וזמ"ש אינון שית יריען אינון חמש לגו. פירוש כי לגו מהנהו חמש ספירות נמשכין בתוכן ה' יריעות החסד כי הראשונה אינה בכללן לפי שהיא לגו מכולהו חמש יריען הנז' (שער מאמרי רשב"י, ועי' שם עוד יד ע"ד). הוא ו"ק של בינה סוד הדעת שלה, שהן נ' תרעין וכלילתן ביסוד (יהל אור).

²⁶⁵⁵ עי' יהל אור.

²⁶⁵⁶ עי' יהל אור.

²⁶⁵⁷ הוא בחינת החסד העליון עצמו הנקרא יומם המתפשט לגו מאינון חמש. וטעם היותה נקראת מרקמ' הוא לפי שהיא הנותנת ציור וגוון לכל החמש ספירות אשר תחתיה ולכן נקראת מרקמא. רוצה לומר נותנת כח ציור וריקום וגוון בה' ספירות שתחתיה. והנה זו היריעה המרקמא היא היותר סמוכה אל הבינה והבינה אתחפייא בגו האי יריע' מרקמא וזמ"ש בההיא יריעה רוצה לומר המרקמא אתחפייא ההוא היכלא שהיא הבינה שנחפית ומתלבשת בתוך זו היריעה הפנימי' שבכולן. ועיין לקמן בפ' תרומה דף קל"ט ע"א ובפ' אמור דף קג ע"ב (שער מאמרי רשב"י).

²⁶⁵⁸ הוא לבוש יקר הנ"ל (יהל אור).

²⁶⁵⁹ בסוד נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, וכמ"ש שם ועביד טיבו לכלא דאפיק מזונא לכולא ונהיר לון (יהל אור).

²⁶⁶⁰ עי' יהל אור.

²⁶⁶¹ הוא סוד אורא כנ"ל (יהל אור).

²⁶⁶² הוא חכמה שלא ידע אנו שערכה ועי' בס"א ה ע"א אלין ט' סמכין כו' סלקין גו מחשבה כו' (יהל אור).

²⁶⁶³ ר"ל מכתר (יהל אור).

²⁶⁶⁴ והוא מ"ש למעלה טוב דא סט' דימינא מאד כו' והוא כנ"ל אם שניהן יחד ימינא עיקר ועי' שמאלא נעשה מאד ועכו"ם שמאלא ועי' פרשת שמיני לו ע"ב (יהל אור).

²⁶⁶⁵ הנה היצירה אל הבריות הוא כח השפעה העליונה, ונותנת צורה במצטייר, והנה כל האומות הם משורש מעשה ה' באדם הראשון וסוד השפעה העליונה מתפשטת מלמעלה ונתנת לשרים וכח הצורה העליונה מתפשטת בחותם הצורה הגשמית, וסוד הצורה הזאת בב' דרכים, ברוחניות בנשמה

ספר שמות

<p>דהא יקרא דקודשא בריך הוא לא אסתליק בסליקו ולא אתייקר בעלמא אלא מסטרא דשאר עמין</p>	<p>בשעה שראה שהרי כבוד הקדוש ברוך הוא לא עולה בעליה ולא מתכבד בעולם אלא מצד שאר העמים.</p>
<p>ואי תימא הא קודשא בריך הוא לא אתייקר בעלמא אלא בניניהון דישראל הכי הוא ודאי דהא ישראל אינון הוו יסודא²⁶⁶⁶ דשרגא לאנהרא אבל כד שאר עמין אתאן ואודן ליה בשעבודא דיקרא דקודשא בריך הוא כדין אתוסף יסודא דשרגא ואתתקף על כל עובדוי²⁶⁶⁷ בחבורא חדא²⁶⁶⁸ ושליט קודשא בריך הוא בלחודוי²⁶⁶⁹ עילא ותתא</p>	<p>ואם תאמר הרי הקדוש ברוך הוא לא מתכבד בעולם אלא בגלל ישראל כך זה ודאי שהרי ישראל הם היסוד של הנר להאיר אבל כששאר העמים באים ומודים לו בשעבוד הכבוד של הקדוש ברוך הוא אז נוסף יסוד הנר ומתחזק על כל מעשיו בחיבור אחד ושולט הקדוש ברוך הוא לבדו מעלה ומטה.</p>
<p>כנוונא דא כל עלמא דחילו ואימתא נפל עליהו מקמי קודשא בריך הוא וכיון דאתא יתרו דאיהו כומרא עלאה דכל טעוון אחרנין כדין אתתקף ושליט יקרא דקודשא בריך הוא על כלא</p>	<p>כדוגמא זו כל העולם אימה ופחד נפל עליהם מלפני הקדוש ברוך הוא כיון שבא יתרו שהוא כומר עליון של כל יתר האלילים אז התחזק ושלט כבוד הקדוש ברוך הוא על הכל.</p>
<p>בנין דכל עלמא כד שמעו שמע גבורתיה דקודשא בריך הוא זעו וכלהו הוו מסתכלן ביתרו דאיהו חכים ורב ממנא דכל טעוון דעלמא כיון דחמו דאיהו אתא ופלה ליה לקודשא בריך הוא ואמר (&) עתה ידעתי כי גדול יהוה מכל האלהים כדין כלהו אתרחקו מפולחניהון וידעו דלית בהון ממש וכדין אתייקר יקרא דשמא קדישא דקודשא בריך הוא</p>	<p>משום שכל העולם כששמעו שמע גבורתו של הקדוש ברוך הוא זעו וכולם היו מסתכלים ביתרו שהוא חכם וממונה גדול של כל אלילי העולם כיון שראו שהוא בא ועובד לקדוש ברוך הוא ואמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים אז כולם התרחקו מעבודותיהם וידעו שאין בהם ממש ואז התכבד כבוד השם</p>

אינה אלא בישראל, ובגשמי אינה בישראל לבד אלא גם היא מתפשטת בכל האדם ומטעם זה כאשר מאותה הצורה יכנס פנימה אל הקדש שמו של הקב"ה מתייקר שהצורה נאספת אל שורשם, ואל תחשוב שאלו הצורות לבטלה ולריק הם, שאין לך הויה שאינה מהצורה העליונה, וח"ו שיהיה דבר נמצא במציאות שלא מכח עליון, והכח ההוא לא יהיה הווייתו לריק, אמנם יש להם דרך להתאסף לזמן חידוש העולם, ודבר זה סוד עמוק מאד, ומטעם זה כאשר יכנס יתקדש שמו של הקב"ה, כאותה הבחינה העתידה שנאמר בה, כי אז אהפוך אל עמים ויוכללו, ומעין אותו כבוד הוא הכבוד הנמשך להקב"ה כאשר האומות מקדישים ומודים שמו, ולזה אמר אודך בגויים כדי שמתוך הענף המתפשט יבא השבח והמעלה כדמפרש ואזיל, והענין שסוד ההויות האלו המרים שנתפשטו בדין לקיים הדין, עתידים הם להמתק, שמה שאנו אומרים שיתבטלו הקלי' אל תחשוב שיתבטלו ממש, שאין שום הויה מתבטלת כלל, אלא הכוונה הכנסם פנימה ויתבטלו מדירתם, שאחר שיצר הרע אשר בנו וזכינו אל האור העליון מכוחו, מה תועלתנו שיתבטל אחר התחיה, אם אנו זכינו על ידו והוא חלק בנו אלא יתבטל כחו ומדירתו, וההויה קיימת, ויוכלל בקדש בתוכיות הצורה הקדושה, והיינו סוד הענף הנכלל בשורש וישראל עיקר השורש אל הנר שהיא השכינה המאירה בנו (אור יקר).

²⁶⁶⁶ דהיינו צדיקים נעשים להם כנפים, וסוד הכנפים הם סוד והחזיקו עשר האנשים מכל לשונות

הגויים, והיינו סוד הציצית שבו סוד התכלת, דהיינו סוד האש המתפשט לחוץ ושם הם נכללים, נמצא שהם מושרשים בתכלת שהיא בחינה אחרונה אל הקודש, ונמצא לפי זה שהאומות ממש כנפים וענפים לישראל, וקדושה עליונה תלויה בהם ומתקדשת בהם, ולזה ישראל יסוד ועיקר התמונה העליונה והם ענף א' שנתפשט חוץ שהוא צורך גבוה הכנסו פנימה לתיקון המציאות, כדי שיהיה סוד האחדות שלם בכל חלקיו (אור יקר).

²⁶⁶⁷ דקדק באומרו עובדוי כדפי' שכח המצייר נתפשט בצורות המצויירת (אור יקר).

²⁶⁶⁸ דהיינו סוד האחדות הגמור והשלם (אור יקר).

²⁶⁶⁹ אחר שכאשר נאמר מלת אחד, אינו צודק אלא דווקא עד היכל לבנת הספיר, ומשם למטה אינו כולל א' מפני החצונים שהם אחר, אם כן כל זמן שהמציאות הזה כך הוא אין ייחוד אחד שלם, עד שיאמר אחד בכל נמצא כאומרו ולעבדו שכם אחד, ומעין זה היה ענין יתרו כדמסיק (אור יקר).

ספר שמות

<p>בכל סטריין ועל דא אתרשים פּרשתא דא באורייתא ושירותא דפרשתא הוה ביה ביתרו</p>	<p>הקדוש של הקדוש ברוך הוא בכל הצדדים ולכן נרשמה פרשה זו בתורה וראשית הפרשה היה בו ביתרו.</p>
<p>יתרו³²⁰ חד מחכימין דפרעה הוה תלת חכימין²⁶⁷⁰ הווי ליה לפרעה חד יתרו וחד איוב וחד בלעם חד יתרו דלא הוה פולחנא וממנא ושמשא וככבא²⁶⁷¹ דשליט על שולטניה דלא הוה ידע פולחנא דאתחזי ליה וההוא שמושא דיליה בלעם הוה חרשא בכל מיני חרשין בין בעובדא בין במלה</p>	<p>יתרו היה אחד מחכמי פרעה לפרעה היו שלשה חכמים אחד יתרו ואחד איוב ואחד בלעם אחד יתרו שלא היתה עבודה וממונה ושמש וכוכב ששולט על שלטונו שלא היה יודע העבודה שראויה לו ואותו השמוש שלו בלעם היה מכשף בכל מיני כשפים בין במעשה בין בדבור.</p>
<p>איוב הוה דחיל בדחילו ובההוא דחילו הוה עקרא דיליה בגין דמלה דלעילא בין דקדושה בין דסטרא אחרא לא יכיל בר נש לאמשכא רוחא דלעילא לתתא ולמקרב גביה אלא בדחילו דיכוין לביה ורעותיה בדחילו ותבירו דלבא וכדין ימשיך לתתא רוחא דלעילא ורעותא דאצטריך</p>	<p>איוב היה פוחד בפחד ובאותו פחד היה עקרו משום שדבר שלמעלה בין של קדושה בין של הצד האחר לא יכול אדם למשוך רוח שלמעלה למטה ולקרב אליו אלא בפחד שיכוון לבו ורצונו בפחד ובשברון הלב ואז ימשיך למטה רוח שלמעלה והרצון שהצטרך.</p>
<p>ואי לא ישיי לביה ורעותיה בדחילו לההוא סטרא לא יכיל לאתדבקא ביה רעותיה בר להני טופסי דקיקין ולא בכלהו בגין דאית בהו שלטנין דאצטריך לגבייהו רעותא דלבא²⁶⁷² ודחילו כל שכן אינון מלין עלאיין²⁶⁷³ דאצטריך דחילו ואימתא ורעותא יתיר</p>	<p>ואם לא ישים לבו ורצונו בפחד לאותו הצד לא יוכל להדביק בו רצונו פרט לאותם הצורות הדקיקות ולא בכולם משום שיש בהם שליטים שצריכים אליהם את רצון הלב והפחד כל שכן אותם דברים עליונים שצריך פחד ואימה ורצון יותר.</p>
<p>יתרו אצטריך פולחניה דההוא סטרא תדיר בין בזמנא דאצטריך ליה לבר נש בין בזמנא דלא אצטריך ליה בגין דההוא סטרא יהא דביק לגביה בשעתא דאצטריך ליה בלעם אתדבק באינון חרשין כמה דאתמר</p>	<p>יתרו הצטרך עבודתו של אותו הצד תמיד בין בזמן שצריך לו לאדם ובין בזמן שלא צריך לו כדי שאותו הצד ידבק אליו בשעה שצריך אותו בלעם נדבק באותם כשפים כמו שנתבאר.</p>
<p>איוב בסניאו דההוא דחילו דיליה אהדר במצרים למדחל מקמי קודשא בריך הוא כד חמא אינון גבורין ונסין דעבד קודשא בריך הוא במצרים יתרו לא אהדר בכל דא עד דנפקו ישראל ממצרים וכל אינון קשרין וטפסין</p>	<p>איוב ברב שאותו הפחד שלו חזר במצרים לפחד מלפני הקדוש ברוך הוא כשראה אותם גבורות ונסים שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים יתרו לא חזר בכל זה עד שיצאו ישראל ממצרים וכל אותם קשרים</p>

²⁶⁷⁰ כסדר ג' קוין ובסט"א ימינא חמור משמאלא, כמ"ש בתז"ח וכמ"ש טוב כעס דמרה משחוק דטחול דהוא ארס דזוחלי עפר, והענין כי בצד שמאלא יותר נאחז בקדושה ו"ל קרוב יותר לקדושה, ולכן דכורא דקיק יותר ואינו מפתה דהוא כעס כו', אבל אמצעייתא דילהון כיון שביעקב אין אחיזה כלל ל"ל בסט' דקדושה כלל, ולכן איוב בדחילו כו' ויתרו דהוא כהן, אבל בלעם נגד דעת דמשה בישראל לא קם כו' ויודע דעת עליון, ור"ל עליון במקומו שהוא עליון (יהל אור).

²⁶⁷¹ זוהי חכמת הורדת הכוכבים למטה והם חכמת הטלמסאות והיא ג"כ ע"ז והיינו לקטר למלכת השמים דהיינו סוד כחות הכוכבים והמזלות ויש עליהם מלאכים ממונים ושמשים לשמש שהם ג' מדרגות: א', ממנא, מהקדש. ב', שמשא, יוצא ומתפשט עד הככב להשפיעו והוא בינוני לא קדוש ולא טמא. הג', ככב, ממש יש לו כח, ולזה עושים עבודת קטורת ומעשה ידוע להוריד ככב למטה וכו' (אור יקר).

²⁶⁷² עי' ח"א קו ע"ב שזה לשון של יצרו. ועי' לקמן קלד ע"ב.
²⁶⁷³ פי' הקדושה (מ"מ).

ספר שמות

<p>דקשירו מצראי לא הוּו כלום ונפקו ולבתר דטבע לון בימא כדין תב ואהדר לפולחנא דקודשא בריך הוא</p>	<p>והצורות שקשרו המצרים לא היו כלום ויצאו ואחר שטבע אותם בים אז שב וחזר לעבודת הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>בלעם לא תב ולא אהדר²⁶⁷⁴ דמנופא (ס"א דמפסא) דסטרא אחרא הוה מתדבק ביה ועם כל דא אסתכלותא דמרחיק הוה מסתכל בגו ההוא מנופא³²¹²⁶⁷⁵ (ס"א מפסא) ואתדבקותא דסטרא אחרא דהא בסטרא אחרא²⁶⁷⁶ אית נהירו דקיק חד דנהיר סהרניה כמה דאת אמר (יחזקאל א ד) ונגה לו סביב ובדא אסתכלותא זעיר (ועל דא)³²² הוה מסתכל מרחיק ולא בכלהו מלין</p>	<p>בלעם לא שב ולא חזר שטנופת (שצורת) הצד האחר היה דבוק בו ועם כל זה היה מסתכל הסתכלות של מרחק בתוך אותה טנופת (צורה) והדבקות לצד האחר שהרי בצד האחר יש אור דקיק אחד שמאיר סביבו כמו שנאמר ונגה לו סביב וזו הסתכלות קטנה (ועל זה) היה מסתכל מרחוק ולא בכל הדברים.</p>
<p>וכד הוה מסתכל מלה זעיר מההוא נהירו כבתר כותלא הוה אמר ולא ידע מאי קאמר והוה מסתכל בההוא נהירו בסתימו דעינא²⁶⁷⁷ דאתגלגל עינא וחזי בר נש נהורא סתימא ולא חזי וריא דא (במדבר כד ג) שתום העין ואוקמוה שתום שתום וכלא חד</p>	<p>וכשהיה מסתכל דבר קטן מאותו האור זה היה כמאחרי הכתל אמר ולא ידע מה אמר והיה מסתכל באותו האור בסתימות העין והעין מתגלגלת ורואה האדם אור שתום ולא רואה וסוד זה שתום העין ופרשוה שתום שתום והכל אחד.</p>
<p style="text-align: center;">דהא לית סטרא אחרא דלית ביה</p>	<p style="text-align: center;">שהרי אין צד אחר שאין בו</p>
<p style="text-align: center;">סמ/ב</p>	
<p>נהירו דקיק זעיר מסטרא דקדושה²⁶⁷⁸ כגוונא דרוב חלמין דבסגיאאות תכנא אית חד גרעינא דחמין בר אלין טפסי דקיקין חציפין דכלהו מסאבי יתיר ובהו הוה בלעם יודע</p>	<p>אור דקיק קטן מצד הקדושה כדוגמא שרוב החלומות שברוב התבן יש גרעין אחד של חטה פרט לצורות הדקיקות הללו החצופות שכלם יותר טמאות ובהם היה בלעם יודע.</p>
<p>זכאה חולקיה דמשה דאיהו לעילא בכל קדושין עלאין ואסתכל במה דלא אתיהב רשו לבר נש אחרא בעלמא לאסתכלא וכמה דבלעם הוה חמי נהירו זעיר דקיק כמבתר כותלא מגו ההוא סטרא אחרא אופ הכי משה מגו נהירו עלאה רב וסגני הוה חמי לתתא כמבתר כותלא חד חשוכא דקיק דאתחזי ליה ולא בכל זמנא כמה דבלעם לא הוה מסתכל ההוא נהירו בכל זמנא</p>	<p>אשרי חלקו של משה שהוא למעלה בכל הקדשות העליונות והסתכל במה שלא נתנה רשות לאדם אחר בעולם להסתכל וכמו שבלעם היה רואה אור קטן דקיק כמאחורי הכותל מתוך אותו הצד האחר אף כך משה מתוך אור עליון גדול ורב היה רואה למטה כמאחורי הכותל חשוך דקיק אחד שנראה לו ולא בכל זמן כמו שבלעם לא היה מסתכל באותו</p>

²⁶⁷⁴ זה תבין ממה שהודעתך איך נתגלגל בנבל הכרמלי בסוד ויהי לאבן הנז' בנבל. וע"ש באורך ענין הגלגולים ההם איך נתפשטו (שער מאמרי רשב"י).

²⁶⁷⁵ פי' שבלעם היה שקוע תוך הקלי' ומתוך הקלי' היה רואה זהרורית מועטת של הקדושה (מ"מ).
²⁶⁷⁶ פי' שבתוך הקלי' יש נהירו דקיק שהם ניצוצי הקדושה שבתוכם שהוא נשמתם, וע"י אותם הניצוצות היה רואה בלעם קצת מאור הקדושה, וזה שאמר ובדא אסתכלותא ז"א הוה מסתכל מרחיק (מ"מ).

²⁶⁷⁷ ר"ל הגוונים בעינים סתומות דאין בהם באמת ראייה וע' בריש פרשת וארא דמשה ידע בהון ידיעה אבל בלעם לא ידע כלל כנ"ל ולא ידע מאי קאמר אלא ראייה ואין בהם ראייה באמת וז"ש ולא חזי (יהל אור).

²⁶⁷⁸ רכז סע"א רלז ע"ב קסד ע"ב רג ע"ב (לש"י). עי' הערה בסוף הספר.

ספר שמות

<p>זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא מה כתיב ביה (שמות ג ב) וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש מתוך הסנה²⁶⁷⁹ הסנה ודאי הוה בגו ההוא קדושה ואתדבק ביה דכלא אתדבק דא בדא טהור וטמא לית טהור אלא מגו טמא</p>	<p>אור בכל זמן. אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן מה כתוב בו וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה הסנה היה ודאי בתוך אותה קדושה ונדבק בו שהכל נדבק זה בזה טהור וטמא אין טהור אלא מתוך טמא.</p>
<p>ורזא דא (איוב יד ד) מי יתן טהור מטמא קליפה ומוחא דא בדא סלקא ודא קליפה לא יתעדי ולא יתבר עד זמנא דיקומון מתין מעפרא²⁶⁸⁰ כדין יתבר קליפה ונהירו ינהיר בעלמא בלא סתימו מגו מוחא זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>וסוד זה מי יתן טהור מטמא קלפה ומח עולים זה בזה וקליפה זו לא תעזוב ולא תשבר עד הזמן שבו יקומו המתים מן העפר אז תשבר הקליפה ואור יאיר בעולם בלי סתר מתוך המח אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>ואת שני בניה (&) אמר רבי חייא וכי בניה ולא בניו של משה אלא בנין דאיהי אשתדלת אבתריהו בלא בעלה קרא לון אורייתא בניה ולא בניו אמר רבי יוסי אף על גב דבנוי דמשה הוה מלה דקשומ²⁶⁸¹ בניה ודאי²⁶⁸² רבי אלעזר אמר הא משה הוה מזדווג באתר אחרא קדישא עלאה ולא הוה יקרא דיליה למקרי לון בניו השתא אף על גב דבנוי הוה בנין יקרא דההוא אתר דאזדווג ביה קרא לון בניה הכא לבתר²⁶⁸³ קרא לון בניו מאי טעמא בנין דההיא שעתא דמטו הוה משה ממלל בשכינתא לבתר דאתפרש ונפק לגבי חמוי כדין כתיב (&) ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו וגו'</p>	<p>ואת שני בניה אמר רבי חייא וכי בניה ולא בניו של משה אלא משום שהיא השתדלה אחריהם בלי בעלה קראה להם התורה בניה ולא בניו אמר רבי יוסי אף על גב שבני משה היו דבר אמת בניה ודאי רבי אלעזר אמר הרי משה היה מזדווג במקום אחר קדוש עליון ולא היה כבודו לקרא להם בניו עכשיו אף על גב שבנוי היו משום כבוד אותו מקום שהזדווג בו קרא להם כאן בניה ואחר כך קרא להם בניו למה משום שאותה השעה שהגיעו היה משה מדבר בשכינה אחר שנפרד ויצא אל חמוי אז כתוב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו וגו'.</p>

²⁶⁷⁹ משה רבינו ע"ה בעת מראה הסנה שנתגלה אליו השכינה הקדושה בלבת אש מתוך הסנה (שמות ג ב), שרמז לו בזה שהיא מתלבש בתוך הקליפה וכמ"ש בזה"ק (יתרו סט ע"ב), והוא ע"י גלות מצרים וע"ש (תהלים צא טו) עמו אנכי בצרה (דע"ה ח"ב פח ע"ג), בעת שהזו"ן הם בסוד הקטנות ובפרט בהקטנות דעיבור שולטים אז הדינין והקליפות מתגברים, וזהו הענין מה שנתראה אז הקב"ה למשה רבינו ע"ה בלבת אש מתוך הסנה (דע"ה ח"ב קכ ע"ד, ועי"ש קכח ע"ד).

²⁶⁸⁰ אז יתגלו ויתפשטו למטה כל המתקת הגבורות כולם שנמתקו מכל התלאות והעונשים אשר בעוה"ז ובעולם הנפשות מעת החטא דעץ הדעת עד אותה הזמן דתחיית המתים, ויאירו כולם בכל טוב הצפון לכל מי אשר בשם ישראל יכונה (הקדו"ש כח ע"ב), אז תתגלה התורה בהצדיקים, ומהם לכל העולם כולו (שם סא ע"ב), היה עומד שיחזור האור להתגלה ולהאיר בכל עיקרו בישראל, ומהם בכל העולם כולו במתן תורה אם שזכינו להלוחות הראשונות, אבל מאחר שלא זכינו גם לזה, הנה נגזר על עיקר האור שיהא טמיר וגנוז עד זמן תחיית המתים, כמ"ש בפ' חיי שרה (קלא ע"א) וע' פ' יתרו (סט ע"ב) (דע"ה ח"א ד ע"א), אלו ב' התיקונים הם תלויים זה בזה, כי בביטול הקליפה יזדכך כל הגופות (דע"ה ח,א פא ע"ב), כל זמן שגזרה רצונו ית"ש על כל מציאות הזוהמא והעכירות שימצא בעולם, והוא עד הגיע הזמן דתחיית המתים כמ"ש בזה"ק (פ' יתרו סט ע"ב), הנה לא יתעלו העולמות ב"ע ממדרגתם העצמותית שהם נפרדים נבדלים מבחי' אלהו"ת לעולם (כללים ח"ב נו ע"ד), אחר שיצטרף ויתלבן הבריאה כולה מכל חלאה טומאה וזוהמא, ויתבטל הרע כולו בביטול גמור, והוא בזמן תחיית המתים (ביאורים ח"ב לג ע"ד).

²⁶⁸¹ כמ"ש אמו ודאי, ור"ל הידוע לעולם (יהל אור).

²⁶⁸² כי הרי לא היו ממדרגתו שהרי לא זכו אחריו לשום גדולה (לש"ו).

²⁶⁸³ ור"ל דלר"ח ור"י קשה למה קראן אח"כ בניו (יהל אור).

ספר שמות

<p>אמר רבי שמעון אלעזר²⁶⁸⁵ אלעזר אנא חמינא בפרשתא דא דאת שארי מלה בדקא יאות וסימא לאו הכי ודאי בנין יקרא דשכינתא אזדווגותא עלאה דאזדווג ביה במשה כתיב בניה ואי תימא והא כתיב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה כלא איהו כללא הדא ובניו בניו דיתרו דהא לבתר דאתא משה לגביה הו ליה בנין²⁶⁸⁶</p>	<p>אמר רבי שמעון אלעזר אלעזר אני רואה בפרשה הזו שאתה מתחיל את הדבר כראוי והסיום לא כך ודאי בשביל כבוד השכינה²⁶⁸⁴ הזדווגות העליונה שנזדווגה במשה כתוב בניה ואם תאמר והרי כתוב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה הכל הוא כלל אחד ובניו בניו של יתרו שהרי לאחר שבא אליו משה היו לו בנים.</p>
<p>והכי הוה ביעקב דכיון דאתא לגביה דלבן ושוי דיוריה ביה הו ליה בנין אוף הכא משה כיון דשוי דיוריה ביתרו הו ליה ליתרו בנין וכל ביתיה אייתי עמיה למיעל לון תחות גדפי דשכינתא ויתרו אמר למשה (&) אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה עמה ושני בניה כתיב ולא כתיב ושני בניך (ס"א ויבא יתרו חתן משה ובניו)³²³ בנין הו ליה ליתרו דכתיב (שופטים א טז) ובני קני חתן משה עלו מעיר התמרים ובניו השאיר עם משה.</p>	<p>וכך היה ביעקב שכיון שבא אל לבן ושם בו את דיורו היו לו בנים אף כאן משה כיון ששם דיורו ביתרו היו ליתרו בנים ואת כל ביתו הביא עמו להכניסם תחת כנפי השכינה ויתרו אמר למשה אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה עמה כתוב ושני בניה ולא כתוב ושני בניך (ויבא יתרו חתן משה ובניו) בנים היו לו ליתרו שכתוב ובני קני חתן משה עלו מעיר התמרים ובניו השאיר עם משה.</p>
<p>ויבא יתרו חתן משה פתח ואמר (ישעיה ב ג) והלכו עמם רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יהו"ה וגו' האי קרא אוקמוה בכמה אתר אבל זמינין שאר עמין למהך ולכתתא רגליהו למיעל תחות גדפי דשכינתא לכו ונעלה כל טעוון דעלמא אית לון ירידה וקודשא בריך הוא מאן דאתדבק ביה אית ביה עלייה</p>	<p>ויבא יתרו חתן משה פתח ואמר והלכו עמם רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו' פסוק זה פרשוהו בכמה מקומות אבל עתידים שאר העמים ללכת ולכתת רגליהם להכנס תחת כנפי השכינה לכו ונעלה כל אלילי העולם יש להם ירידה ומי שנדבק בקדוש ברוך הוא יש לו עליה.</p>
<p>אל הר יהו"ה דא אברהם דכתיב (בראשית כב יד) אשר יאמר היום בהר יהו"ה יראה דהא אברהם קרי ליה הר מה הר הפקירא לכל מאן דבעי בעלמא אוף אתר דא קדישא הפקירא לקבלא לכל מאן דבעי בעלמא אל בית דא יעקב דקרא להאי אתר בית דכתיב (שם כח יז) אין זה כי אם בית אלהים</p>	<p>אל הר ה' זה אברהם שכתוב אשר יאמר היום בהר ה' יראה שהרי אברהם קרא לו הר מה הר הפקר לכל מי שרוצה בעולם אף מקום קדוש זה הפקר כנגד כל מי שרוצה בעולם אל בית זה יעקב שקרא למקום זה בית שכתוב אין זה כי אם בית אלהים.</p>
<p>דבר אחר²⁶⁸⁷³²⁴ הר ובית אף על גב דכלא חד דרגא</p>	<p>דבר אחר הר ובית אף על גב שהכל דרגא אחת</p>

2684

²⁶⁸⁵ ר"ל דלעולם לא נקראו ע"ש ומ"ש ובניו ובניו דיתרו ועל יתרו דרישא קאי, ודחקו משום דכאן הקדים בניו לאשתו משא"כ שם, אבל לר"א משום דקראן בניה, לכן הקדים האשה, ועוד דרשו אם אין אתה עושה כו', ופי' ויקח משום שהאריך הקרא לפרש שמותם, אבל עיקר הראיה הוא דאח"כ חוזר ושני בניה עמה, דהוא קשיא לר"א (יהל אור).

²⁶⁸⁶ דלא תימא היאך הניח בנותיו לרעות ואמר כמו בלבן ומביא ראה מקרא ובני קני וכו' (יהל אור).

²⁶⁸⁷ וכו' בבית המקדש הר הבית וגם אל הנכרי כו' דבחיל דווקא אין עכו"ם כו' ובית הוא עזרה והיכל דאינן אלא לישראל. ומפ"ו שהן גרים וישראלים דגרים הן בנוק' דילה גר צדק מלכות דילה אבל ישראל הן בגופא דאלנא וכמ"ש בהקדמה והוא בת"ת. ובגמ' אמר ג' דרגין: שדה ביצחק, והוא ביסוד, ששם חרישה ומלכות הוא תפוח דילה, הר, וב' ענינים באשה, חדא לביאה הוא בגרים ג"כ

ספר שמות

ע/א	זהר
<p>סליקו לדא מן דא²⁶⁸⁸ הר²⁶⁸⁹ לשאר עמין כד אתאן לאעלא²⁶⁹⁰ תחות גדפוי בית לישראל²⁶⁹¹ למהוי עמהון²⁶⁹² כאתתא בבעלה²⁶⁹³ בדיורא חד בחדוה ורביעא עליה²⁶⁹⁴ כאימא על בנין²⁶⁹⁵</p>	<p>מעלה לזה מן זה הר לשאר העמים כשבאים להכנס תחת כנפיו בית לישראל להיות עמם כמו אשה לבעלה בדיוור אחד בשמחה ורובצת עליהם כאם על הבנים.</p>
<p>תא הזי מה כתיב הכא ביתרו (&) ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה וגו' כיון דכתיב אל משה אמאי כתיב אל המדבר אלא עקרא דכלא למה דהוה אתי אל המדבר²⁶⁹⁶ ומאן איהו הר האלהים דדא איהו אתר לגיורי לאתגיירא ועל דא כתיב אל משה אל המדבר²⁶⁹⁷ למשה לגיירא לון ולאעלא לון תחות גדפי שכינתא אל המדבר הוה אתיין דאיהו הר האלהים למעבד נפשייהו²⁶⁹⁸</p>	<p>בא וראה מה כתוב כאן ביתרו ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה וגו' כיון שכתוב אל משה למה כתוב אל המדבר אלא העקר של הכל למה שהיה בא אל המדבר ומיהו הר האלהים שזהו מקום לגרים להתגייר ועל זה כתוב אל משה אל המדבר למשה לגייר אותם ולהכניסם תחת כנפי השכינה אל המדבר היו באים שהוא הר האלהים לעשות בהם נפשותם.</p>

שהוא קיבול המצות, והב' לבית וישובא עזר כנגדו, לאשתי ביתי, וזהו לישראל, דראשון הוא ג"כ בפלגש והוא שדה וזה בית. והן ג' דרגין הא אף לעמין דלא אתגיירו וכמ"ש לע"ל שהן גרים ולא יתקבלו לע"ל. וגרים הן ביצחק דחק בשארו שם, אבל אברהם נתקרב קודם המילה והוא אב המון גוים, והן הבארות אשר חפרו דיצחק מקרב הגרים דאתגיירו בימי אביו ולא חפר בארות אחרים, אבל יעקב לא חפר כלל והוא בירר חולקי' דילי' לזרעו. אבל כאן בזהר ל"ק רק ב' דרגין, ועוד ג' דרגין הנ"ל, הן הר ירושלים דאיהו בראש ההרים, ושדה ציון שדה תחרש ובה"מ והן ג' דרגין הנ"ל נטעתיך שורק (ר"ל ג' נקודות שורק וזש"ש כלה (מל') זרע (יסוד) אמת (ת"ת) כ"ה בס' ע"מ – ש"ל) באבהן כידוע, וכן בבה"מ עצמו הר הבית ועזרה וההיכל ועזרה בו עבודה (עבודה) שדה עבודה בשחיטה וזריקה אבל בפסוק זה לא נזכר שדה דיצחק (שהוא האמצע) הר רישא וסיומא בית ואל בית כו' רק לראות גדולתם אבל בהר ונעלה וכן לא הזכיר בזהר כאן רק ב' דרגין שאין חלוק בבה"מ בין גרים לישראל וכן בירושלים וציון וכאן אמר להיפך ואמר על גרים בדרגא הראשונה הר כמש"ו (עי' בליקוטיו שבסוף הספר) (יהל אור).

ז"ל שם לח ע"ד: ליקוט. לא כאברהם שקראו הר כו' ג' הרי שדה בית בנוק' בג' מקומות שהיא קבועה מלכות עטרת היסוד ת"ת והן באבות כסדר מלמטה למעלה בסוד ואנכי נטעתיך שורק וז"ס אברהם בסיהרא צדק במערב ויצחק קץ ח"י ויעקב במקומו אבל משה מלגאו בדעת והן ד' מקומות שלה בקו האמצעי וכו' (יהל אור).

²⁶⁸⁸ שהבחינה שהיא הפקר לגרים היא בחינת הר דווקא בתחילה (אור יקר).

²⁶⁸⁹ מלכות ירושלים בסוד עמים הר יקראו (רח"ו).

²⁶⁹⁰ תחות גדפוי שאינם נכנסים אלא תחת כנפיים. הגר אינו נכנס [במעיים?] אלא תחת כנפים לבד, ולכן נקראת אותה בחינה הר שאינה עצם התוכיות, וישראל שהורתן ולידתן בקדושה הם נכנסים אל תוכיותה, אינם בכנפים (אור יקר).

²⁶⁹¹ פי' ציון והם יסוד ומלכות דנוק' (מ"מ).

²⁶⁹² היינו הת"ת יהיה עמהם עם השכינה (אור יקר).

²⁶⁹³ בבית אחת יחד בקרוב בשר המלכות אל הת"ת, כי שיעור הכתוב הגרים נכנסים בבחינות הרחוקות מהת"ת, שהיא נקראת הר ה' אל הת"ת וישראל בבחינת בית אלוה יעקב דהיינו הת"ת כדפי' (אור יקר). ע"י הבינה בחדווה וענין השכינה עם ישראל (אור יקר).

²⁶⁹⁴ לא בכפנים שפורש כנף לחוץ ומכסה על הגר, אלא "רביעא" עיקר רביצתה עליהו (אור יקר).

²⁶⁹⁵ מפני שהם בני מעיה. "כאימא על בנין" שהיר הורתן בקדושה ויורשים נשמה מתוכיות, ואח"כ שהגרים מולידים בנים בקדושה ובטהרה זוכים אל המעלה הזאת, ולכן יאמרו ואל בית אלוה יעקב (אור יקר).

²⁶⁹⁶ פי' מלכות וכמ"ש באדרא (מ"מ). ר"ל דהוא הפקר (יהל אור).

²⁶⁹⁷ כפל, אלא הכוונה להתגייר להיכנס בשכינה שהיא הפקר כמדבר, ואמר "אל משה לגיירא לון" ויכניסם אל המדבר, והיינו בניו ואשתו של חתן משה (אור יקר).

²⁶⁹⁸ להתגייר (אור יקר).

ספר שמות

<p>ובגין כך קיימא ההוא אתר ברזא דהר²⁶⁹⁹ דכל מאן דאתי זכי ביה ואקרי גר צדק²⁷⁰⁰ והא אוקימנא גר אף על גב דאתרבק באתר דא²⁷⁰¹ עלאה קדישא כיון דשבק עמיה ואבהתוי (ואתרבק בבריתו)³²⁵ גר (צדק)³²⁶ אקרי כמאן דשוי מדוריה באתר דלא ידע מקדמת דנא²⁷⁰²</p>	<p>ולכן עומד אותו מקום בסוד של הר שכל מי שבא זוכה בו ונקרא גר צדק והרי בארנו גר אף על גב שנדבק במקום קדוש עליון זה כיון שעזב את עמו ואת אבותיו (ונדבק בבריתו) גר (צדק) נקרא כמי ששם מדורו במקום שלא הכיר מקדם לכן.</p>
<p>רבי יצחק ורבי יוסי הוו יתבי יומא חד ולעאן באורייתא בטבריא אעבר רבי שמעון אמר לון במאי עסקיתו אמרו ליה בהאי קרא דאוליפנא מניה דמר אמר לון מאי איהו אמרו ליה האי דכתיב (בראשית ה א) זה ספר תולדות אדם ביום ברוא אלהי"ם אדם בדרמות אלהי"ם עשה אותו והא אתמר דאחמי²⁷⁰³ קב"ה לאדם הראשון כל אינון דרין דהוו זמינין למיתי לעלמא וכל אינון פרנסיין וכל אינון חכימין דהוו זמינין בכל דרא ודרא</p>	<p>ר' יצחק ור' יוסי היו יושבים יום אחד ועוסקים בתורה בטבריא עבר [לפניהם] ר' שמעון אמר להם במה אתם עוסקים אמרו לו בפסוק זה למדנו מהאדון אמר להם מהו אמרו לו זה שכתוב זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהי"ם אדם בדרמות אלהי"ם עשה אותו והרי למדנו שהראה הקב"ה לאדם הראשון כל אלו הדורות שהיו עתידים לבוא לעולם וכל אלו הפרנסים וכל אלו החכמים שהיו עתידים בכל דור ודור</p>
<p>ורזא אוליפנא זה ספר אית ספר²⁷⁰⁴ ואית ספר ספר לעילא²⁷⁰⁵ ספר לתתא²⁷⁰⁶ ספר לתתא אקרי ספר הזכרון²⁷⁰⁷ ספר²⁷⁰⁸ דההוא זכרון ודא חד צדיק ואקרי זה²⁷⁰⁹ ובגין דלא²⁷¹⁰ לאפרשא לון דאינון תדיר כחדא ביחודא חדא כתיב זה ספר²⁷¹¹327 דרין דרנין דאינון חד²⁷¹² כללא דכר ונקבא ודא איהו כללא חדא דכל אינון נשמתיין²⁷¹³ ורוחין דפרחין בבני נשא כללא דכל</p>	<p>ולמדנו סוד זה ספר יש ספר ויש ספר [יש] ספר למעלה [ויש] ספר למטה הספר למטה נקרא ספר הזכרון הספר של אותו הזכרון והוא צדיק אחד ונקרא "זה" וכדי שלא להפריש אותם שהם תמיד כאחד ביחוד אחד נאמר זה ספר שתי מדרגות שהם אחת כללות הזכר נקבה וזה הוא כלל אחד שכל אותם הנשמות והרוחות</p>

²⁶⁹⁹ הענין שיש לשכינה כמה גדרים וסייגים ממקום אחיזת האומות עד הקודש, כמה מדרגות כמה מציאותיות, ועכ"ז השכינה עומדת בבחי' שהגר כשיתגייר מיד (יעקור עצמו מן הקדש ו)יכנס אל בחינה ידועה בה דהיינו סוד כנף והתפשטות והגרים מיד יכולים ליכנס אל אותם הכנפים, והשכינה נקראת צדק ודאי, ויקשה נראה שהוא גר במדת צדק, שאינו מיושב בה, לזה אמר שמלת גר אינו בבחינה מדת צדק (אור יקר).

²⁷⁰⁰ במלכות, צדק, כמ"ש בס"י ובתיקון ע' (יהל אור).

²⁷⁰¹ ומיושב בו נקרא גר בערך (אור יקר).

²⁷⁰² לא שאינו אוחז כראוי (אור יקר).

²⁷⁰³ ור"ל שז"ש זה ספר כו' דכל תולדות אדם נכתבים בספרא דאדם וכמ"ש בפ' הפועלים (פו ע"א) ובסנהדרין (לח ע"ב) (יהל אור).

²⁷⁰⁴ ר"ל חכמה עלאה ותתאה, וע"ל דף ר ע"א וכאן הוא תתאה (יהל אור).

²⁷⁰⁵ בינה (מ"מ).

²⁷⁰⁶ מלכות (מ"מ).

²⁷⁰⁷ דהוא כל זכורך דביה הוא דכורא דכר (יהל אור).

²⁷⁰⁸ יסוד (רח"ו).

²⁷⁰⁹ עי' בתיקון ז לב ע"א (יהל אור).

²⁷¹⁰ ר"ל דלכן לא כתיב זה וספר (יהל אור).

²⁷¹¹ פי' שז"ן נקרא אדם לפי שהז"א הוא הו"ה גימ' כ"ו היא ל"ט שניהם גימ' מ"ה והנשמות באות מז"ן ולכן נקרא תולדות אדם ושיעור הכתוב זה ספר הם יסוד ומלכות והבנים שיוצאים מהם נק' תולדות אדם (מ"מ).

²⁷¹² כמו באדם דלתתא דכתיב שם זכר ונקבה ברא אותם ויקרא שמם אדם שלים נקרא כ"א פלג גופא וכמ"ש כי אחד קראתיו וכמ"ש בתיקון מ"ז (יהל אור).

²⁷¹³ ר"ל דז"ש תולדות אדם דכל תולדות באין מזה ספר וכמ"ש (יהל אור).

ספר שמות

<p>תולדות אינון ברזא תולדות אדם ודאי דהא מההוא צדיק דקאמר פרחין אינון נשמתין בתיאובתא הדא</p>	<p>הפורחות בבני אדם כללות כל התולדות אלו הם בסוד תולדות אדם ודאי כי הרי מזה הצדיק שאמרנו פורחות אלו הנשמות בתשוקה אחת</p>
<p>ודא איהו שקיו דגנתא דאשקי ההוא נהר²⁷¹⁴ דנפיק מעדן דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ודא איהו רזא דאדם²⁷¹⁵ דכתיב תולדות אדם לבתר ביום ברזא²⁷¹⁶ אלהי"ם אדם דא אדם דלתתא²⁷¹⁷ דהא תרינ אדם כתיבי בהאי</p>	<p>וזהו המשקה את הגן שמשקה אותו הנהר היוצא מעדן דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן זהו סוד אדם דכתיב תולדות אדם אח"כ ביום ברא אלהי"ם אדם זהו אדם שלמטה כי שתי אדם כתובים בזה</p>
<p style="text-align: center;">רזא דרזין³²⁸</p>	
<p>ואתה תחזה מכל העם (&) זה ספר תולדות אדם (בראשית ה א) דא ספר מאינון²⁷¹⁸ ספרין סתימין ועמיקין (נ"א דא ספרא מאינון סתימין ועמיקין) אמר רבי שמעון ארימית ידי בצלו למאן דברא עלמא דאף על גב דבהאי קרא גלו קדמאי סתימין עלאין אית לאסתכלא ולעינא ברזין דספרא דאדם קדמאה דמתמן³²⁹ אתמשכא ספרא נניזא דשלמה מלכא</p>	<p>ואתה תחזה מכל העם זה ספר תולדת אדם זה ספר מאותם ספרים נסתרים ועמוקים (זה ספר מאותם נסתרים ועמוקים) אמר רבי שמעון הרמתי ידי בתפלה למי שברא את העולם שאף על גב שבפסוק הזה גלו הראשונים נסתרות עליונים יש להתבונן ולעיין בסודות של ספר אדם הראשון שמשם נמשך ספרו הגנוז של שלמה המלך.</p>
<p>זה דתליא ביה כלא²⁷¹⁹ זה אילנא דחיי זה ולא אחרא דגלי²⁷²⁰ (מאי) ³³⁰ זה כמה²⁷²¹ דאת אמר (שמות יב ב) החדש הזה לכם ראש חדשים זה ניסן ולא אחרא</p>	<p>זה שהכל תלוי בו זה עץ החיים זה ולא אחר שגלה (מהו) זה כמו שנאמר החדש הזה לכם ראש חדשים זה ניסן ולא אחר.</p>
<p>זה ספר לאשגחא ולגלאה תולדות אדם אילנא דגלי תולדות אדם ועביד איבין לאפקא לעלמא זה ספר למנדע חכמתא סתימא ועמיקא דאתמסר לאדם קדמאה בדיוקנא דבני נשא חכמתא דא אתמסר לשלמה מלכא וירית לה וכתב בספריה</p>	<p>זה ספר להשגיח ולגלות תולדות אדם עץ שמגלה תולדות אדם ועושה פרות להוציא עולם זה ספר לדעת חכמה נסתרת ועמוקה שנמסרה לאדם הראשון בדמות של בני אדם חכמה זו נמסרה לשלמה המלך וירש אותה וכתב בספרו.</p>
<p>אוליפנא דמשה אתקשי בדא עד דאתת שכינתא ואוליפת ליה והיא המאת וברירת לכל אינון גוברין דאתחזון בפרצופא ותמן אוליף משה חכמתא דא ועייל בגויה הה"ד ואתה²⁷²²</p>	<p>למדנו משה התקשה בזה עד שבאה שכינה ולמדה אותו והיא ראתה ובררה את כל האנשים הללו שנראים בפרצוף ושם משה למד את החכמה הזו ונכנס לתוכה זהו שכתוב</p>

²⁷¹⁴ יסוד (מ"מ).

²⁷¹⁵ ר"ל ההוא שקיו כמ"ש בתיקו"ז (יג ע"א), דהוא שמא מפרש שהוא אדם וכל הנשמתין באין מההוא שקיו וזהו תולדות אדם ושקיו הוא הדעת הנהר כו' (יהל אור).
²⁷¹⁶ ר"ל האדם אשר בארץ והוא דוגמת אדם הנהר (יהל אור).
²⁷¹⁷ פי' אדה"ר וחווה היתה עמו כי דו פרצופים היו כמרז"ל (מ"מ).
²⁷¹⁸ ר"ל ספר ממש דאדה"ר על דיוקנין כמש"ו (יהל אור).
²⁷¹⁹ כנ"ל שהוא כללא דכולא נשמתין וכן נקרא כל שכולל הכל (יהל אור).
²⁷²⁰ ר"ל שהוא מגלה תולדין בעלמא שממנו יוצא התולדין (יהל אור).
²⁷²¹ ר"ל דלכן אמר זה זהו ואל אחרא כמ"ש בהחדש הזה כו' (יהל אור).
²⁷²² ר"ל כמ"ש בפ' תצוה ואתה תצוה כו' א"ר חייא מ"ש הכא ובכל אתר דכתיב ואתה כו' אלא כלא ברזא כו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>ותהוה מכל העם ההוא דכתיב ביה (תהלים קב כח) ואתה הוא ושנותיך לא יתמו (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כלם (תהלים ג ד) ואתה יהו"ה מגן בעדי</p>	<p>ואתה תחזה מכל העם ההוא שכתוב בו ואתה הוא ושנותיך לא יתמו ואתה מחיה את כולם ואתה ה' מגן בעדי.</p>
<p>ואתה תחזה ותסתכל בהא אנת ולא אהרא²⁷²³ למנדע ולאסתכלא בשתינ רבוא בשית סטרינ אית לאסתכלא בדיוקנינ דבני נשא ולמנדע חכמתא על בורייה ואלין אינון²⁷²⁴ בשערא בעיינינ בחוטמא בשפון</p>	<p>ואתה תחזה ותתבונן בזה אתה ולא אחר לדעת ולהתבונן בששים רבוא בששה צדדים יש להתבונן בדמויות של בני אדם ולדעת החכמה על בוריה ואלה הם בשער בעיניים בחוטם בשפתיים</p>
<p>ע/ב</p>	
<p>זהר</p>	
<p>קרא²⁷²⁶ חד רזא דלעילא²⁷²⁷ וחד רזא דלתתא²⁷²⁸ אדם דאיהו רזא דלעילא איהו בגניזו דגניז קרא בדכר ונוקבא ברזא חדא²⁷²⁹ דכתיב (&) זה ספר דא כללא דכר ונוקבא כחדא²⁷³⁰ כיון דעבדו תולדות²⁷³¹ כחדא קרא לון אדם דכתיב (&) תולדות אדם לבתר דאתגלייא מלתא מגו סתימו עלאה קדמאה דקרא²⁷³² ברא אדם לתתא²⁷³³ דכתיב (&) ביום ברזא אלהי²⁷³⁴ אדם בדמות אלהי²⁷³⁵ עשה אותו בדמות דא איהו כהאי חיזו דאתחזי דיוקנינ ביה²⁷³⁶ ואינון דיוקנינ לא קיימין בההוא חיזו²⁷³⁷ בדיוקנא בקיומא אלא מתעברן מיניה אוף הכי בדמות אלהי²⁷³⁸</p>	<p>כתובה בזה הוא אחד סוד שלמעלה ואחד סוד שלמטה אדם הוא סוד שלמעלה הוא בהסתר שהסתר הפסוק את זכר ונקבה בסוד אחד דכתיב זה ספר זהו כלל זכר ונקבה כאחד כיון שעשו תולדות יחד קרא אותם אדם דכתיב תולדות אדם אחר שנתגלה הדבר מתוך סתר העליון הראשון של הפסוק ברא אדם למטה דכתיב ביום ברא אלהי²⁷³⁵ אדם בדמות אלהי²⁷³⁶ עשה אותו בדמות זהו כמו המראה שנראות בו דמויות ואלו הדמויות אינן עומדות באותה המראה בדמות²⁷²⁵ קיימת אלא מסתלקות ממנו אף כך בדמות אלהי²⁷³⁸</p>

²⁷²³ ועי' בסוף תיקונים קלד ע"ב ומש"ש (יהל אור).
²⁷²⁴ עי' בזו"ח ריש פרשת יתרו ומש"ש דאינון ו' סטרינ ד' תיקונינ דשם הו"ה אנשי חיל כו' כמש"ש ובתיקו"ז תיקון ע' ושערא הוא אודנין שלכן נקרא אז"ן שכולל אמ"ש שערא ומצחא ואפינ וידין הן ב' אלפינ איהו ועוד יש ד' תיקונינ דאדני"י כמ"ש בריש תיקון ע', ולכן חשיב בזו"ח שם שמונה תיקונים ובתי' שם עשר תיקונים ובתיקונים שם חשיב שער' במקום הברית שמוש ועוד יש תיקון בגלים הילוך וצוואר הוא החמישי של אדני"י כמש"ש והן י"א תיקונינ וכולן הוא בואתה תחזה ב' תיבות בכל תיקון (גרמז בר"ת יראי אלקים אנשי – הד"ל) שם הקדשו י"א י"א כ"ב אתון דאורייתא דכל תיקונינ הוא מרוחא דביה כ"ב אתון כמ"ש לקמן ואמרו בשית סטרינ כו' דהן דרישא דקרא ו"ה דסיפא דקרא וחסר כאן חוטמא ופומא (יהל אור).

²⁷²⁵ ,

²⁷²⁶ ויהיה זה ספר יחד עושין תולדות אדם היינו אדם דאצילות כדפי' (אור יקר).

²⁷²⁷ אצילות (אור יקר).

²⁷²⁸ מציאות האדם הגשמי בהתלבש בו הנשמה, ועם היות שאדם העליון כולל מהחכמה עד המלכות העליונה הכתוב וכוללו ביסוד ומלכות (אור יקר).

²⁷²⁹ דכתיב זה ספר, שמלות אלו מורות יחוד יסוד במלכות (אור יקר).

²⁷³⁰ אינו כפל באמרו תולדות אדם, מפני שזה ספר הוא בתחלת ייחודם ואחר שכבר נתייחדו והוציאו נשמות יקראו אדם (אור יקר).

²⁷³¹ כיון שהוציאו תולדות אדם הם יחד (אור יקר), ר"ל ע"ש הנהר כנ"ל (יהל אור).

²⁷³² ר"ל שנמשך ההויה מההעלם הנרמז בפסוק במלת זה ספר תולדות אדם (אור יקר).

²⁷³³ דהיינו מציאות המלכות ברא אדם נשמה מתלבשת בגשם (אור יקר).

²⁷³⁴ היינו המלכות ברא אדם למטה הגשמי בהרכבת הנשמה בגוף (אור יקר).

²⁷³⁵ כמו שמדת המלכות היא זה ספר, פי' סופרת הדברים הנסתרים ומגלה אותם, כן האדם הזה היא נשמה פנימית והגוף הזה בצורתו ושרטוטיו מראה מה שבתוכו (אור יקר).

ספר שמות

<p>דבר אחר בדמות אלהים²⁷³⁹ אלהים דיוקנא דשייפין דכר ונוקבא²⁷⁴⁰ ברזא (תהלים קלט ה) דאחור וקדם²⁷⁴¹ אחור ברזא דשמור וקדם ברזא דזכור ובאלין תליין כל פקודי אורייתא²⁷⁴² שית מאה ותליסר פקודי אורייתא כללא דכלא ותניין אחור לעובדא דבראשית²⁷⁴³ וקדם לעובדא דמרכבה²⁷⁴⁴ וכלא דא בדא תליא בדמות אלהים בההוא דיוקנא ממש והא אוקים ליה מר</p>	<p>דבר אחר בדמות אלהים בצורת האברים של הזכר והנקבה בסוד אחור וקדם אחור בסוד שמור וקדם בסוד זכור ובאלה תלויות כל מצות התורה תר"ג מצות התורה כלל הכל ולמדנו אחור למעשה בראשית וקדם למעשה המרכבה והכל תלוי זה בזה בדמות אלהים באותה דמות ממש והרי פירש אותו האדון</p>
<p>תו זה ספר²⁷⁴⁵ תולדות אדם²⁷⁴⁶ לדיוקנין ברזי דדיוקנין דבר נש לאשתמודעא באינון תולדות דבר נש דיוקנא דרוין דבר נש בשערא במצחא בעיינין באנפין בשפון ובשרטוטי דיין ובאודנין באלין שבע²⁷⁴⁷ בני נשא אשתמודען</p>	<p>עוד זה ספר תולדות האדם לדמויות בסודות של דמויות של אדם להיות ניכר באותם התולדות אדם דמות סודות האדם בשערות במצח בעינים בפנים בשפתים ובשרטוטי הידים ובאזנים באלו השבע ניכרים אדם</p>
<p>בשערא האי מאן דשעריה קמיט וסליק לעילא על רישיה מאריה דרגיו לביה קמיט כטופסא לאו כשראן עובדוי בשותפו אתרחק</p>	<p>בשערות זה ששערותיו קמוטות ועולים למעלה על ראשו בעל כעסן לבו נקמט וצר²⁷⁴⁸ מעצבונו מעשיו</p>

²⁷³⁶ והיינו המלכות מראה שכל הדברים העליונים נראין בו, וכמו שהמלכות, אותם הדיוקנין מהספירות העליונות הם חולפים ובאים שאינם תקועות בו, כן האדם יש דמות נראה שחולף ובא כגון השרטוטין שמשתינין כפי מעשיו (אור יקר). פי' מלכות והיינו בדמות אלהים שהיא מלכו הנק' אלהים (מ"מ), ר"ל במראה שהדיוקנין הנראה אינו אלא לפי שעה, שהדיוקנין עומד כנגדו וכ"ב אנפין מההוא רוחא דפנים וע"ל דף עג ע"ג (יהל אור).

²⁷³⁷ שהיא מראה המלכות, וכמוהו הוראת הגוף ענין הנשמה שפנימה לו כאשר יתבאר (אור יקר).
²⁷³⁸ אלהים היא מלכות, דמות הוא הזכר המראה פנימה לה, בענין שזכור ושמור הוא דמות אלהים, בדמות אלהים בזכור ושמור ברא אותו (אור יקר).

²⁷³⁹ ר"ל על מנין האברים כ"א בדמות (יהל אור).
²⁷⁴⁰ פי' שמלכות נקרא אלהים, וגם הז"א נקרא אלהים כמ"ש באד"ר (מ"מ).
²⁷⁴¹ אחור שמור, קדם זכור, והיינו שס"ה גידין ועורקין שמור, רמ"ח זכור, נמצא אדם כלול תר"ג (אור יקר). כמ"ש אחור וקדם צרתני וכמ"ש (עירובין יח ע"ב) מאן סגי ברישא (יהל אור).

²⁷⁴² ר"ל בזכור ושמור רמ"ח ושס"ה (יהל אור).
²⁷⁴³ ת"ת, שהם מעשה החכמה עם הבינה ב' ראשית (אור יקר). פי' שהוא סוף הבריאה כל מה שברא הקב"ה (מ"מ).

²⁷⁴⁴ מלכות, שבה המרכבה. "קדם למרכבה" ת"ת זכור. "אחור לבראשית" מלכות שמור, והיינו בדמות אלהים באבריו במעשהו ברמיזתו (אור יקר)
 פי' שבתחלה עלה במחשבה להבראות קודם הכל (מ"מ). ר"ל אלקים דכאן דאיהו אלקים לתתא שליט על תתא דאינון מעשה מרכבה ועובדא דבראשית הוא באצילות והיא אחור שם והוא אלקים האחרון דמעשה בראשית וירא אלקים את כל כו' כמ"ש בזהר דף סח ע"ב בכל עובדא דבראשית כו' אלקים לתתא שליט כו' (יהל אור).

²⁷⁴⁵ ירצה זה ספר אותיות אלו הרומזות בספירות שהם המחייבות לאדם בבריאתו המדות והנהגותיו מן הטעם שנתבאר ביסוד הקדמה הנזכרת שהאדם נברא בדמות עליון, ונשמה היא בתוכו, והיא בדמות מראה שמראה הגוף מה שפנימה לו, וצורתו כוללת כל המדות העליונות הרי זה מחייב היות בו מדות נפשיות, והגוף יראה אותם המדות לחוץ, פעם כך ופעם כך, כפי הפעולות בענין שיועד לאדם בסוד זה ספר שהם מדות עליונות ומדות בו, מקרי ענייניו וכל הנהגותיו (אור יקר).

²⁷⁴⁶ זו היא חכמת הפרצוף שהיה יודע האריז"ל ואנו אין אתנו יודע עד מה (רח"ו).
 ר"ל על ספר הנ"ל רזא דדיוקנין וכמש"ל א' בהג"ה זה ספר למנדע כו' דאתמסר לאדם קדמאה (יהל אור).

²⁷⁴⁷ "ובאודנין באלין שבע" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "באלין שית". עי' ביאור הגר"א על פסוק ואתה תחזה שבז"ח כז ע"א (יהל אור).

²⁷⁴⁸

ספר שמות

<p>מניה שערא שעיע יתיר ותלי לתתא טב איהו לשותפו ורווחא אשתכח ביה ואיהו בלחודוי לאו הכי מארי דרוזין איהו באינון רוזין עלאין ברוזין זעירין לא</p>	<p>אינם כשרים בשותפות תתרחק ממנו שערתיו חלקים ביותר ותלויים למטה הוא טוב להשתתף עמו ולשותף שלו²⁷⁴⁹ וריוח נמצא עמו והוא לבדו בלי זה הוא בעל סודות באותם סודות העליונים בסודות קטנים אינו</p>
<p style="text-align: center;">רוי דרוזין</p>	
<p>באפין בידין באינון שרמוטין דידין ובשית סטריין אלין כתיב (&) ואתה תחזה</p>	<p>בפנים בידים באותם שרטוטי הידים ובששת הצדדים הללו כתוב ואתה תחזה.</p>
<p>ואתה תחזה בשערא בקמיטין דמצחא באינון קריצין דעל עיינין מכל העם בעיינין בדוקין ובעינא ובקמיטין דתחות עינא אנשי חיל דבהו חילא למיקם בהיכלין דמלכא בצהיבו דאפין באפין בקמיטו דאפין ברשימו דבהו בדיקנא שנאי בצע בידין בשרמוטי ידין רשימין דבהו וכלהו שית סטריין רמיזין הכא דאתמסרו למשה לאסתכלא ולמנדע חכמתא סתימאה וחכמתא דא ירתן זכאי קשוט כדקא יאות זכאה חולקיהון</p>	<p>ואתה תחזה בשערות בקמטים המצח באותם גבות שעל העינים מכל העם בעיניים בדוקין של העין ובקמטים שתחת העיניים אנשי חיל שבהם [יש] כח לעמוד בהיכלות של המלך בצהיבות הפנים בפנים ובקמטים של הפנים וברושם שבה בזקן שנאי בצע בידים בשרמוטי הידים [וב]רשימות שבהם וכל השש צדדים נרמזות כאן שנמסרו למשה להסתכל ולדעת חכמה סתומה וחכמה זו יורשים צדיקי האמת כראוי אשרי חלקם</p>
<p>כתיב (איוב י יא) עור ובשר תלבישני וגו' כנוונא דא עבד קב"ה לעילא דרגין על דרגין אלין על אלין סתימין גו סתימין וחיילין ורתיבין אלין על אלין הכי עביד בכל אינון ערקין²⁷⁵⁰ וגידין ואלין אינון גרמין וקיימין בקיומא דדרגין עלאין ואלין אקרין בשר דרגין ושלטנותא דקין כל בשר וכל אינון דאתהנון²⁷⁵¹ מתננא דבשר דריחין דקרבנין ואחרנין דשלמין²⁷⁵² בבשר ועילא מכלהו עור משכא (דאתפשמותא דרקיעא ואיהו עור דמשכא) דחפי על כלא כנוונא דעבד קב"ה כוכבים ומזלות במשכא דרקיעא לאסתכלא בהו ואינון אותות השמים ולמנדע בהו חכמתא הכי עבד קב"ה בבני נשא רשימין וקמיטין בההוא פרצופא דאדם כאינון כוכבים ומזלות למנדע ולאסתכלא בהו חכמתא סגיא ולאנתהגא בהו גופא כמה דמתחלפי במשכא דרקיעא²⁷⁵³ חיזו דכוכביא ומזלי לפום</p>	<p>כתוב עור ובשר תלבישני וגו' כדוגמא זו עשה הקב"ה למעלה מדרגות על מדרגות אלו על אלו נסתרים תוך נסתרים חיילות ומרכבות אלה על אלה כד עושה בכל אלה עורקים וגידים ואלו הם העצמות ועומדים בקיום של מדרגות עליונות ואלו נקראות בשר המדרגות ושלטון של קץ כל בשר וכל אלו שהם נהנים מעשן הבשר של ריחות הקרבנות והאחרים ששולטים בבשר ולמעלה מכולם העור העור של התפשטות הרקיע והוא עור, עור שמכסה על כל כדוגמא שעשה הקב"ה כוכבים ומזלות בעור הרקיע להסתכל בהם והם אותות השמים ולדעת בהם חכמה כך עשה הקב"ה בבני אדם רשימות וקמטים באותו פרצוף אדם כאותם הכוכבים ומזלות לדעת</p>

²⁷⁴⁹

²⁷⁵⁰ ע"ל עו ע"א (יהל אור).

²⁷⁵¹ דגם אינון נקראים קץ כל בשר כמ"ש בסוף פרשת פקודי וריש פרשת צו (יהל אור).

²⁷⁵² הוא קץ כל בשר ממש לכל תכלית כו' אבל אינון הנ"ל הוא מבשר דקורבנין אישים (יהל אור).

²⁷⁵³ כמ"ש ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו ועי' תז"ח שם דלא כתוכנים (עי' פי על הס"י מ"ש על תלי) (יהל אור).

ספר שמות

<p>עובדין דעלמא הכי מתחלפין חיזו דרשימין וקמיטין במשכא דבר נש לפום עובדוי מזמן לזמן ומלין אלין לא אתמסרו אלא לזכאי קשוט למנדע ולא לפא חכמתא סגיא</p>	<p>ולהסתכל בהם חכמה גדולה ולהנהיג בהם את הגוף כמו שמתחלפים בעור הרקיע מראה הכוכבים והמזלות לפי המעשים של העולם כך מתחלים מראה הרשימות והקמטים בעור האדם לפי מעשיו מזמן לזמן ודברים אלו לא נמסרו אלא לצדיקי אמת לדעת וללמוד חכמה גדולה</p>
<p>זה ספר תולדות אדם (&) מזמן לזמן לפום עובדוי דאדם הכי אתילידו ואתרשימו ואתחלפו ביה רשימין מזמן לזמן דהא בזמנא דרוחא קודשא שריא בגויה הכי עביד תולדות ואחזי רשימין ההוא רוח לבר ובזמנא דמתעברא וזו מניה רוח קודשא ואתיא רוח מסאבא ההוא רוח מסאבא הוה מכשכשא בגויה ואחזי לבר חיזו ורשימין ידיעאן דאשתמודען ביה בקמיטין במשכא לבר (ואע"ג</p>	<p>זה ספר תולדות אדם מזמן לזמן לפי מעשי אדם כך נולדים ונרשמים ומתחלפים בו רשומות מזמן לזמן שהרי בזמן שרוח קדושה שורה בתוכו כך עושה תולדות ומראה רשימות אותו הרוח שמבחוץ ובזמן שעבר וזו ממנו רוח הקדושה ובא [במקומו] רוח הטומאה אותו רוח הטומאה היה מכשכש בקרבו ומראה לחוץ מראות ורשימות ידועות שניכרות בו בקמטים שבעור מבחוץ (ואף על פי</p>
<p>עא/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>קיימא בהו עובדוי כשראן ולא כשראן ואי תלי לתתא ולא שעיע לביה לא דחיל מאריה דדונא איהו כסיף בעובדין דכשרן ויאן קמיה ולא עביד וכד איהו סיב אהדר למהוי דחיל ויאן עובדוי והני מילי במילי דעלמא אבל במילי דשמיא יצלה מאן דיקרב ביה לא יתגלון ליה רזין עלאין אבל רזין זעירין טב איהו לנפרא לון ממלה זעירא עביד רב ומלוי אשתמעו ורוא דא זיין באינן אתוון דשיעורא דמר</p>	<p>עומד בהם מעשיו טובים אינם טובים ואם תלויים למטה ואינם חלקות לבו אינו מתירא הוא בעל זדון רצונו במעשים טובים ויפים לפניו ואינו עושה וכשהוא זקן חוזר להיות מתירא ומעשיו יפים והיינו בעיני העולם אבל בעיני שמים יצליח מי שיתקרב אליו לא יתגלו לו סודות עליונים אבל סודות קטנים הוא טוב לשמור אותם מדבר קטן עושה גדול ודבריו נשמעים וסוד זה ז' באותן אותיות השיעור של האדון</p>
<p>שערא אוכמא יתיר צהיב אצלח בכל עובדוי במלי דעלמא ובסחורא ובדרמי לון ותרן איהו דא אצלח בלחודוי מאן דמתחבר בהדיה לא אצלח ליומין סגיאין אלא אצלח מיד וההיא אצלחותא פרחא מניה ורוא דא י' דאיהי בכללא דאת ז' שערא אוכמא דלא צהיב לזמנין אצלח לזמנין לא אצלח דא איהו לשותפו ולאשתדלא בהדיה טב לזמן קריב ולא לזמן רחיק דהא לזמן רחיק יחשוב מחשבין ובגין דלא יתפרשון מניה הוי טב לזמן קריב דא יצלה באורייתא אי ישתדל אבתרהא ויצלחון ביה אחרנין לית ליה רוא לזמן רחיק דחיק לבא איהו יחמי בשנאו</p>	<p>שער שחור יותר צהוב מצליח בכל מעשיו בעיני העולם ובסחורה ובדומה להם הוא ותרן זה מצליח לבד מי שמתחבר עמו אינו מצליח לימים רבים אלא מצליח מיד ואותו הצלחה פורחת ממנו וסוד זה י' שהיא בכלל אות ז' שער שחור שאינו צהוב לפעמים מצליח ולפעמים אינו מצליח זה הוא להשתתף עמוולשותף של²⁷⁵⁴ ולעסוק עמו טוב לזמן קרוב ולא לזמן רחוק שהרי לזמן רחוק יחשוב מחשבות ובכדי שלא יפרדו ממנו הוא טוב לזמן קרוב זה יצליח בתורה אם</p>

ספר שמות

<p>לא יכלין ליה שנאו ואיהו דחיק לבא ואיהו ברזא דאת ז' אלא י' בלהודוי ברזא דאתון דקיקין</p>	<p>ישתדל אחריה ויצליחו על ידו אחרים אין לו סוד לזמן רב לבו הוא בדוחק יראה בשונאיו לא יוכלו לו שונאיו והוא ירא לבו והוא בסוד אות י' שאינה עומדת בכלל שאות הז' אלא אות י' לבדה בסוד של אותיות הקטנות</p>
<p>שערא דמריט יצלה בעובדוי ורמאה איהו כפיין בביתיה אתחזי דחיל חטאה לבר לאו הכי לנו דא עד לא סיב אי שעריה מריט לבתר דסיב אתהפך מכמה דהוה בקדמיתא הן לטב הן לביש והני מילי שערא דמריט בין עיניו על גבי מוחא באתר דאנח תפלין ואי באתר אחרא דרישא לאו הכי ולא איהו</p>	<p>שערותיו שנקרחו יצליח במעשיו והוא רמאי הוא רעב בביתו נראה ירא חטא בחוץ אינו כן בפנים זה עד שלא נזדקן אם נקרחו שערותיו אחר שנזדקן מתהפך מכמו שהיה מקודם בין לטוב ובין לרע וכל זה כשימרט שערות בין עיניו על המוח במקום שמניח תפילין ואם במקום אחר בראשו אינו כך אין הוא</p>
<p>רוי דרוזין</p>	
<p>דשערא ומצחא²⁷⁵⁵ וחוטמא ועיינין וכל אינון סימנין קיימין על קיומיהו</p>	<p>השערות והמצח והחוטם והעינים וכל אלו הסימנים עומדים על קיומם</p>
<p>זר"ה פס"ץ²⁷⁵⁶ את דא דמתחלפא²⁷⁵⁷ תדיר בהא חכמתא באת זי"ן²⁷⁵⁸ מלה דקיימא בשערא²⁷⁵⁹ הוה וסימניך זי"ן ומאני²⁷⁶⁰ קרבא</p>	<p>זר"ה פס"ץ אות זה שמתחלפת תמיד בחכמה זו באות זי"ן תיבה היתה עומדת בשערות וסימניך זי"ן</p>

²⁷⁵⁵ ר"ל, ציור המצחא עצמו וכן כולם עומדין בקיומם כמו שנולד ומראין היאך שנתחייב בגלגולא קדמאה שע"ז נאמר מעוות כו' אבל הציורין הן מתחלפין (יהל אור).
²⁷⁵⁶ שהן אתון ז"ה ספ"ר ותולדות אדם הוא צ' דרגא דצדיק, וכמ"ש בפ' בראשית צדי אנת וצדי כו' ואינון נגד ו"ק ד' אותיות השם נגד חו"ג נו"ה כמ"ש בפ' בראשית בענין הדגלים ואפיין הוא נגד תפארת פני אדם שנק' פנים כמ"ש ברע"מ סוף ח"א וש"מ וידין נגד צדיק תולדות אדם ולכן כולל ה' תרעין דזה ספר כמש"ל דף ע"ד ע"א דצדיק כולל כל ה' קצוות וז' בשערא כמש"ו ר' בחוטמא ס' בעיינין פ' בפומא ה' באפיין וז"ה מצחא ואפיין ספר נקבים צ' בידין וכולל כל ה' דזה ספר כנ"ל [ר"ל זה דזה ספר הוא מצחא שנכלל בשערא כנ"ל ואפיין וספר הוא בנקבים ר"ל נקבי העינים והחוטם והאף – רמ"ש] והן ה' תרעין כמש"ש ומ"מ הן כלולין זה בזה לכן חשיב בכל א' כמה אתון (יהל אור).

²⁷⁵⁷ ר"ל הזי"ן משמש בשערא ובי' מתחלפין שאר אתון (יהל אור).
²⁷⁵⁸ הנה תמצא בחכמה זו, כי אות ז' נחשבת מלאכה לבד מפני שהיא כוללת כל סוד הראש, עוד תמצא כי אותיות ז"ר ה"פ הם נקשרות רוב הפעמים עם ס"ץ, מפני היותם בקו האמצעי נקשרות עם כולם, שהת"ת תקשר מעלה ומטה והיסוד עם כולם ובפרט עם פ"ר שהם נו"ה וכן תמצא בקצת פרצופין ז' נקשרת עם ה' ולפעמים פ' עם ר' ולפעמים נפרדות, והוא קשר נצח בהוד וחסד בגבורה או נפרדות, ולכך אלו הם שיערים לכל הפרצופין, ובשרטוטי הידים הם אלו השערים עצמן והם חמשה אותיות ז' ר' ה' פ' צ', דהיינו חסד נצח גבורה הוד יסוד, או ר"ז הס"פ דהיינו כללות המדות בדרך אחרת כאשר נבאר בדברי ר' יצחק ור' יוסי (אור יקר).

²⁷⁵⁹ רצה בזה שאינה אות אחת אלא מלה שלימה דהיינו זיין במילואה, וז"ש "באת זיין מלה" היא אות והיא מליאה שהיא "מלה דקיימא בשערא" אין ענין השער מציאות השערות אחד מפני שמציאות השערות מציאותיות, ודרך כלל הוא מסוד הגבורה הנעלמת ברא שכאומרו קצוותיו תלתלים שחורות כעורב דודי צח ואדום וכו', והנה אלו הם תיקוני ז"א דרישיה מורה דינא ומתמן שערות באדם שהם כחות הדין ולכך הם כלי זיין ליום קרב ומלחמה והם מאיר דיבבא ויללה כדפי' באדרא בסוד שיעור קומה עליונה ולכך באדם ששערותיו רמוזות שם הם כלי זיין ומאני קרבא כשמשון שערותיו כאומרו אף גולחתי וסר ממני כחי (אור יקר).
²⁷⁶⁰ דכל כחו של שמשון בשערא כמש"ש והוא זי"ן (יהל אור).

ספר שמות

<p>דשמשון בשערא ודא הוא נזרא²⁷⁶¹ דאלהי"ם עליה שערא דקיימא לאשתמודעא²⁷⁶² ותליא דא קיימא באת ז' ואתחבר ביה את צ' דא עאל ואפיק ס' אי שערא דא תליא ואוכם ובמצחא תלתא שרטוטין מסטרא דימינא ותרינ משמאלא ולא מתחברן אלין באלין בסטר ימינא אית תלתא רשימין דקיין דעברין עלייהו ואינון שבילין למעבר על אינון שרטוטין אחרנין ובסטר שמאלא חמש וחד מניה זעיר בארכיה דא קיימא בגו את ז' ואת ין' כדין תשכח קריצין תקיפין דעל חורי עינוי דמתחברן דא בדא</p>	<p>וכלי הזיין של שמשון [היה] בשערותיו וזהו נזר דאלהי"ם עליו שער העומדת שיהיה ניכר ותלוי זה קיים באות ז' ומתחברת בה אות ין' זו נכנסת ומוציאה את ס' אם שער זה תלוי ושחור ובמצחו שלשה שרטוטים מצד הימין ושנים משמאל ואינם מתחברים אלו עם אלו בצד ימין יש שלשה רשימות דקות העוברות עליהם ואלו שבילים לעבור על אותם השרטוטים האחרים ובצד שמאל חמש ואחת מהם קטנה בארכה זה עומד בתוך אות ז' ואות ין' אז תמצא הגבות קשים שעל חורי עינוי שמתחברים זה בזה</p>
<p>דא איהו בר נש מאריה דרוגזא ולא בבחילו ונייחא דיליה בעכובא חשיב בגרמיה דאיהו חכים ולא חכי זקיף רישא לאסתכלא תדיר מארי מצותא לבר בביתיה לאו חכי אורייתא לא חשיב לאסתכלא בה מלין דבני נשא חשיבין עליה כמטול ואתיב מלין תקיפין עלייהו</p>	<p>זהו אדם בעל כעסן אבל אינו במהרה ומנוחה שלו מתעכב חושב בעצמו שהוא חכם ואינו כן זוקף את ראשו להסתכל תמיד בעל מריבה מבחוץ בביתו אינו כן התורה אינה חשובה להתבונן בה דברי בני אדם נחשבים עליו כמשא ומשיב דברים קשים עליהם</p>
<p>ואי מתפרשן קריצין דא מן דא מטו ולא מטו כדין תשכח במצחא לסטרא דימינא תרינ שרטוטין רברבין וחד זעירא ותרינ רשימין זעירין דעאלין בינייהו לפותיא ולסטר שמאלא תרינ חד רברבא וחד זעירא וחד רשימו זעיר דעאל בחד ולא מטי לתניינא דא איהו מאריה דרוגזא לפום שעתא אתמלי רוגזא ולפום שעתא שכיך</p>	<p>ואם נפרדות גבות העינים זו מזו מגיעות ואינן מגיעות תמצא במצחו לצד ימין שני שרטוטים גדולים ואחד קטן ושני רשימות קטנות שעולות ביניהם ברוחב ולצד שמאל שנים אחד גדול ואחד קטן ורשימה אחת קטנה שנכנסת באחד ואינה מגעת להשני זה הוא בעל כעסן לפי שעה מתמלא</p>

²⁷⁶¹ בסוד שערות עליונות ולכך נזיר אסור ביין מפני שלא יעורר הדין, ושערותיו בכתר שהם כעמר נקא, ושם הם רחמים, ואינם כן שערות דז"א, ולטעם זה בלוי כתיב והעבירו תער וכו', ועכ"ז סתם כל אדם נזר אלהיו מסטרא דז"א על רישיה כדפי' והזקנים שהם שער רישיה כעמר נקא עולים אל הכתר כענין הנזיר בנזירותו (אור יקר). ר"ל דכתיב כי נזר אלהיו כו' (אצ"ל נזיר אלקים יהיה – המו"ל) לשון עטרת ותרגום עדיו זייני' וכמ"ש בריש ספד"צ (יהל אור).

²⁷⁶² הענין כי מיני השערות למעלה הם ג', הא': סוד פשוטה בחסד, והב' שברים בגבורה, והג' תרועה בת"ת. והם בסוד שער ימין ושמאל ואמצע. והם ג' מיני כחות: הא' מצד החסד פשוטה שער משולח פשוט רך וארוך כרחמי החסד וכחותיה, והיינו בתקיעות פשוטה ימינא פשוטה לקבל שבים כזה S, וכחות אלו אין למרטם ולא לגלחם מפני שממעט כחות הימין. וממין זה הוא כל שער אריך אנפין ולא כן שער ז"א שעליו נאמר קווצותיו תלתלים הם ג' מיני קבוצות, הא' כזה והב' בסוד הגבורה החזקה שהוא בסוד שער הלוי ומצוה למרטם ועל זה נאמר ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא, והיינו בסוד השברים שהוא השער הקמוט הקצר והחזק שברים SSS, ושער זה לא יראה ולא ימצא אלא ימרט ועל סוד הכנעת הכחות הגבורה אלו הנקראים מארי דיבבא ויללה כתיב בזהר במקומות רבים, עד לא גליש דא רישא דמריה ויש ג' והוא בסוד האמצעי שהיא מאיר דמדין מארי דמתקלאן, ועליו נאמר לא תעשו עול במשפט, והיינו בסוד התרועה שהוא מושלח מצד האריכותו

הוא קשה מצד קמיטתו כזה בסוד התרועה ואלו הג' מיני שערות הם אבל כל מיני פרצופי הנשמות וכו' (אור יקר).

ספר שמות

<p>רוגזיה ומארי קטטא בביתה ולא ברחה נייחא זמנא חדא בעלמא (נ"א ביומוי) אתיב תוקפינ לבני נשא אסתכל לתתא מצחיה קמיט ברוגזיה ודמי ככלבא ומיד שכיך ואתיב רכיכין דא איהו בר נש דרוחא דיליה ורעותא דיליה לאשתדלא בסחורתא (עורא ד יג) ומנדה בלו והלך ובאשתדלותיה סליק לממונא דהא אתחלף את ין' באת ס'</p>	<p>בכעס ולפי שעה נשקט כעסו ובעל מריבה הוא בביתו ואינו בנחת רוח פעם אחת בעולם בימין משיב דברים קשים לבני אדם מסתכל למטה מצחו נקמט בכעסו ודומה לכלב ומיד נשקט ומשיב רכים זהו איש שרוחו ורצונו לעסוק בסחורה "ומנדה בלו והלך" ובעוסקו עולה לממון כי נתחלף אות ין' באות ס'</p>
<p>ואי מתפרשן קריצין דא מן דא ושערין אחרנין עיילין בין דא לדא זעירין דא נטיר דבבו סגי תדיר טב איהו בביתה וחדוי</p>	<p>ואם גבות עיניו נפרדות זו מזו ושערות אחרים קטנים עולים בין זו לזה זה שומר תמיד שנאה גדולה טוב הוא בביתו ושמח</p>
<p style="text-align: center;">עא/ב</p>	
<p style="text-align: center;">זהר</p>	
<p>רמאה אלא מאריה דלישנא בישא בלהישו בלא ארמות קלא לזמנין דחיל חמאה איהו לזמנין לא ודא איהו ברזא דאת ז' כד כליל את י' עד הכא רוין דשערא למרי מדין דידיעי ארחי ורוי דאורייתא לאשתמודעא טמירו דבני נשא דאינון בצלם אלהי"ם סתום שמא דאתפרש לכמה ארחין</p>	<p>רמאי אלא בעל לשון הרע בלחש בלא הרמת קול לפעמים הוא ירא חטא ולפעמים לא וזה הוא בסוד אות ז' כשהיא כוללת לאות י' עד כאן הם הסודות של שערות לבעלי המדות שיודעים הדרכים וסודות התורה להיות ניכר סתרי של בני אדם שהם בצלם אלהי"ם סתם שם המתפשט לכמה דרכים</p>
<p>ברזא דמצחא באת נ' דאיהו שלימו דאת זי"ן לזמנין אתכלילת ברזא דאת ז' ולזמנין איהו בלחודהא מצחא דאיהו דקיק וחד בלא עגולא דא הוא בר נש דלא מתיישבא בדעתיה חשיב דאיהו חכים ולא ידע אתבהיל ברוחיה חייך (ס"א נשיך) בלישניה כחויא</p>	<p>בסוד המצח באות ין' שהוא שלימות אות זי"ן לפעמים נכללת בסוד אות ין' ולפעמים היא לבדה מצח שהוא דק אחד אינו עגול זהו אדם שאינו מתישב בדעתו חושב שהוא חכם ואינו יודע נבהל ברוחו מחייך (נושך) בלשונו כנחש</p>
<p>קמיטין דמצחיה רברבן ולא אינון בזווגא בשעתא דמליל אתעבידו אינון קמיטין במצחיה ולא בזווגא רשימין אחרנין די במצחיה כלהו בזווגא דא בעי דלא לאזווגא ליה אלא זמנא זעירא ולא זמנא סגי כל מה דעבד וחשב איהו לתועלתיה ולא חייש לתועלתא דאחרנין לאו איהו מארי דרוין כלל דא איהו (משלי יא יג) הולך רכיל מגלה סוד ולא חשיב מלוי כלל דא איהו ברזא דאת נ' דכלילא באת ז' ולא אקרי נאמן רוח בקיומא</p>	<p>הקמטים של מצחו גדולים ואינם בזיווג בשעה שמדבר נעשים אותם הקמטים במצחו ואינם מזדווגים רשומים אחרים שבמצחו כולם הם בזיווג זה צריכים שלא להזדווג עמו אלא לזמן קצר ולא לזמן מרובה כל מה שעושה וחושב הוא לתועלת ואינו חושש לתועלת של אחרים אין הוא בעל סוד כלל זהו הולך רכיל מגלה סוד ואינו חושב דבריו כלל זהו בסוד אות ין' הכלולה באות זי"ן ולא נקרא נאמן רוח בקיום</p>
<p>מצחא דקיק בעגולא דא איהו בר נש חכימא במה דאסתכל לזמנין אתבהיל ברוחיה רחימו דיליה בחדוה רחמן איהו על כלא אסתכל במלין סגיאיין אי ישתדל באורייתא ליהוי חכים יתיר תלת קמיטין עלאין רברבין במצחיה בשעתא</p>	<p>מצח דק בעגול זה הוא אדם חכם במה שמסתכל לפעמים נבהל ברוחו האהבה שלו בשמחה רחמן הוא על הכל מתבונן בדברים רבים אם יעסוק בתורה להיות חכם יותר ג' קמטים עליונים וגדולים במצחו בשעה שהוא</p>

ספר שמות

<p>דאיהו מליל תלת קמיטין קריב לעינא חד ותלת קמיטין על עינא אהרא בכי בשעתא דארניז דא איהו טב יתיר מכמה דאתהזי ארמי בתר כתפוי כל מלין דעלמא בין בעובדוי בין במלין אהרנין ולא הייש אצלה באורייתא כל בר נש</p>	<p>מדבר ג' קמטים הם קרובים לעין אחת וג' קמטים על עין האחרת בוכה בשעה שהוא כועס זה הוא טוב יותר מכמו שנראה משליך אחורי כתפיו כל דברי העולם בין במעשיו ובין בדברים אחרים ואינו חושש יצליח בתורה כל אדם</p>
רוי דרוזין	
<p>ועציב בבני נשא²⁷⁶³ דא קיימא בין זי²⁷⁶⁴ ובין ס²⁷⁶⁵ טמיר ממוניה לא בעי לאגלויי ולא תגלי בעובדוי²⁷⁶⁶ קמצן איהו²⁷⁶⁷ ושעריה גביל דא עם דא ותלייא²⁷⁶⁸ לא השיב גרמיה למלבש²⁷⁶⁹ כדקא יאות מה דלביש לא אתתקן ביה²⁷⁷⁰ מצחיה²⁷⁷¹ רברבא²⁷⁷² תלת שרטוטין בימינא וארבע בשמאלא²⁷⁷³ תרין רשימין עיילין ביניהו דא כד מליל פשיט משכא דמצחא²⁷⁷⁴</p>	<p>ועצוב בין בני אדם זה עומד בין י' לבין ס' מטמין את ממונו אינו רוצה להתגלות ושיתגלו מעשיו הוא קמצן ושערותיו מעורבים זה עם זה ותלויים אינו מחשיב את עצמו שיתלבש כראוי מה שלבוש אינו מתוקן בו מצחו גדול שלשה שרטוטים בימין וארבעה בשמאל ושתי רשימות עולות ביניהם זה כשמדבר נפשט עור של מצחו</p>
<p>ואינון שרטוטין לא אתחזון כל כך כפיף רישיה²⁷⁷⁷ אזיל ימינא מניה²⁷⁷⁸ שמאלא שמאלא מניה ימינא עציב תדיר²⁷⁷⁹ אנינא²⁷⁸⁰ איהו</p>	<p>ואלו השרטוטים אינם נראים כל כך כשהולך כופף את ראשו ימינו²⁷⁷⁵ כשמאל ושמאלו²⁷⁷⁶ כימין תמיד</p>

²⁷⁶³ שפגם המדה באינון שערין דקאמרן וכבר פגם סוד הז' (אור יקר).

²⁷⁶⁴ יסוד, צדיק עולם (אור יקר).

²⁷⁶⁵ ת'ת ישראל, אינו בז' נזר אלהיו על ראשו שפגם, וכבר ידעת כי מדת היסוד נקרא מכוסה, והוא סוד הכפורת והוא מכוסה כאומרם סוככין בכנפיהם על הכפורת והוא אבר מכוסה מעשיו בצנעא ודאי שהזווג בחשאי (אור יקר).

²⁷⁶⁶ שהם ב' עניינים ממוניה כגון הזרע שאינה נראה באמה ומעשיו הוא זווגו במלכות וכן זה יורש ב' מדות אלו במעשיו (אור יקר).

²⁷⁶⁷ שפוגם צד החסד כדפי' כי הרחבת יד מצד הימין הפשוטה פתוח תפתח את ידך וכן האורח שבין שתי הקריצין קמצו בשערו, ולזה הוא קמצן והשער התלוי נפגם (אור יקר).

²⁷⁶⁸ שאם היות שהוא תלוי ערבובו פגמו (אור יקר).

²⁷⁶⁹ זו היא מדת ענוה אמנם בלתי מסודרת (אור יקר).

²⁷⁷⁰ וזה נאות הוא אמנם אינה באה על סדר הנאות שבאה לה בקלקול המדות כדפי' שכבר נפרד מאות ז' מדת הענוה כדפירשתי לעיל (אור יקר).

²⁷⁷¹ בענין המצח איזה נאות אם גדולה אם קטנה יש כמה חלוקות כי המצח היא הבינה והיותה גדולה היא סוד מצחא אריכא וטובה ומורה אריכות אפים כדפי' באדרא אמנם יש גדולה ושוקעת או מגולגלת או בולטת וכיוצא כאשר נבאר בעזרת ה' (אור יקר).

²⁷⁷² מפני שישפט הענין לעצמו ומשפטו כמשפטי המצב (אור יקר).

²⁷⁷³ הנה האיש הזה היה בסוד ד' רגלי המרכבה אברהם יצחק יעקב דוד והפרידם ופסקן ועקר דוד מחלק הימין שבו, ולכך הם ג' בימין וד' בשמאל, הרי אם נתאחדו, לא היה אלא שרטוטין נאחזין מצד אל צד. אמנם נפסקו ג' לעצמן וד' לעצמן, וכן אין אותם השרטוטין ד' לכל צד אלא ג' לימין כזה

הרי דוד נפסק מהימין ובשמאליים נתחזקו הגבורה במעט קט (אור יקר).

²⁷⁷⁴ מורה [שבדבורו?] פוגם כל הכחות האלה ולא שת לבו אל המדות העליונות (אור יקר).

²⁷⁷⁵ מניה?

²⁷⁷⁶ מניה*##

²⁷⁷⁷ מדת ענוה היא זו למי שמתנהג בה, אמנם זה אינו עושה אותה אלא כך על צד השפלות טבעי, אינו מצד ענוה שכבר פגמה כדפי' אלא הוא כנחש שכופף ראשו למטה ונושך (אור יקר).

²⁷⁷⁸ לכאורה נראה שהוא איטר יד ימינו וכחו בשמאלו, ולכולהו פירושי הכוונה שהחליף מדותיו ועשה השמאל ימין, והימין שמאל, ושם אותו בשמאלו לב כסיל לשמאלו (אור יקר).

ספר שמות

<p>מאריה דלישנא²⁷⁸¹ בישא חשיב גרמיה חכים בכל עובדוי מארי דבבו בכל אינון דמשתדלן באורייתא²⁷⁸² בדרועא שמאלא²⁷⁸³ אית ליה רשימא אוכמא וארבע שערין זעירין בה ותריין רברבין דתליין ביה סומקין שיערא²⁷⁸⁴ שיעיע ותלי ואיהו לאו סומק ולא אוכם</p>	<p>בעצבות הוא בעל לשון הרע הוא חושב את עצמו חכם בכל מעשיו בעל מחלוקת לכל אותם שעוסקים בתורה בזרוע השמאל יש לו רשימה שחורה ובה ד' שערות קטנים ושני גדולים שתלויים בה הם אדומים שער חלק ותלוי והוא אינו אדום ואינו שחור</p>
<p>מצחא דיליה לא רב ולא זעיר דא קיימא בין את ס' ובין את י' כלילא באת ז' חד שרפוטא רב במצחיה דאולא בפותיא מסטרא דא לסטרא דא תריין שרפוטין אחרנין אבל לא רשימין כל כך דהא לא קיימין מסטרא דא לסטרא דא כהאי ארבע קיימין זעירין קיימין בין תריין קריצין על רישא דחוטמא לעילא דא איהו מאריה דחדוה חכים פקיה וותרן בממוניה בכל מה דאשתדל למנדע איהו חכים לפום שעתא רגז ולפום שעתא נח רוגזיה לא נסיר דבבו לעלמין לזמנא טב ולזמנא לאו הכי כל כך קאים במתקלא</p>	<p>המצח שלו אינו גדול ולא קטן זה עומד בין אות ס' לבין אות י' כלול באות ז' [יש] שרטוט אחד גדול במצחו העובר בהרחבה מצד זה לצד זה שני שרטוטים אחרים אבל אינם רשומים כל כך כי אינם עומדים מצד זה לצד זה כזה ד' קמטים קטנים נמצאים בין שתי גבות עיניו על ראש חוטמו למעלה זהו בעל שמחה חכם ופיקח וותרן בממונו בכל מה שעוסק לדעת הוא חכם לפי שעה הוא כועס ולפי שעה הוא נח מכעסו אינו שומר שנהא לעולם לפעמים הוא טוב ולפעמים אינו כן כל כך עומד במשקלת</p>
<p>כד תב למאריה מאריה אחיד בידיה וסליק ליקר סגיא כלא צריכין ליה את ס' אולא לדידיה תדיר יתיר מאת י' כל אינון דיעטין עליה עיטא בישא לא מצליחין ולא אתקיים ההוא עיטא ולא יכלין לאבאשא ליה אתחזי רמאה ולא הכי הוא את ס' ואת י' מניחין עליה ובגין כך סליק ונחית</p>	<p>כשהוא שב לאדונו אוחז בידו ועולה לכבוד גדול הכל צריכים אליו אות ס' הולך עמואליו תמיד יותר מאות י' כל אלו שיועצים עליו עצה רעה אינם מצליחים ואינה מתקיימת אותה העצה ואינם יכולים להרע לו נראה לרמאי והוא אינו כן</p>

²⁷⁸⁰ ר"ל לשון אונן ועצב, או יהיה לשון אנינא דעתא לכולהו פירושי יורה איש קשה חברתו לבני אדם מפגם מדות (אור יקר).

²⁷⁸¹ הרי שפוגם המדות העליונות בדבורו ונאחז במדות הנחש, היינו רישיה כפוף, וכל זה פגם בצד החסד ומה שלמעלה וגם סוד לשון הרע שהוא היפך מדת היסוד אר לו ויבא יוסף וכו', ונתקן באשת אדוניו וגם זה טעם יוסף שנתחייב גלות מפני שפגם מדת היסוד אר לו ויבא יוסף וכו', ונתקן באשת אדוניו וגם זה הוא באות צ', והוא "מארי דלישנא בישא חשיב גרמיה" שאינו עניו שהוא אחיזת י' עליונה בענין שפגם י' עליונה חכמה, ופגם י' תחתונה יסוד, ויוסף תיקן שניהם ונתחכם כאומריו אין נבון וחכם כמוך, ולשון הרע מעורר מדנים דהיינו השערות ולזה פגם כל המדות. הד' חסד כדפי' שהוא מחליף המדות ימינא מניה וכו', וכן בעל לשון הרע דבה רעה פוגם בדוד, ולכך הלשון הרע של ציבא נחלקו מלכות בית דוד, ולזה נחלק מלכותו של איש ואין בו אלא חלק שמאלי ופגם בתורה (אור יקר).

²⁷⁸² לכך נחלק הקו השלישי יעקב שאינו עוסק בתורה ושונא עוסקיה (אור יקר).

²⁷⁸³ היינו ריש נישרא דאמר לקמן אמנם זה הופכו לשמאל ויורה שיהיה בלתי [נגזר?] משום מדה טוב ויושפל בעיני בני אדם מתוך מדותיו המגונות כי זה יורה זה ואילו היה בימין [?] היה מבשר טוב, אמנם זה הפך עליו סדר המדות, וענין השערות מורים ששה ויין ר"ק והדין נתחזק בו, ולכך הם הגדולים ותלויים סומקין, סוף דבר בעל פגם הוא וכל מעשיו מהופכים, ומזה נדין לכל המציאויות הדומין לו וכיוצא בו (אור יקר).

²⁷⁸⁴ כבר פי' לעיל שהשער בזולת שיסתכל בו ענין משושו אם רק אם קשה שהרך מן הימין והקשה מן השמאל ראוי לראות בו אם הוא לבן שהוא בעתיק יומין או אוכם במלכות, סומק בגבורה, לאו סומק ולא אוכם הוא בינוני בת"ת, ולזה השער הנזכר לעיל היה אוכם שער זה שאנו בו הוא שיעיע, חלק ורך מצד החסד והימין, והוא "לאו סומק" שאינו בגבורה, "ולא אוכם" שאינו במלכות, אמנם הוא בין ב' גוונים אלו, דהיינו בינוני בין ב' בחינות הדין והוא בקו האמצעי (אור יקר).

ספר שמות

<p>כד תב למאריה את ס' נצה ואתעביד רעותיה בכלא רחמן איהו ובכי²⁷⁸⁵ כד אתמלי רחמן חד רשומא אית ליה בדרועא ימינא וקיימא פרצופא ולית עליה שערין כלל</p>	<p>אות ס' ואות ק' לוחמים עליו לכן עולה ויורד כששב לאדונו אות ס' ונעשה רצונו בכל הוא רחמן כשמתמלא רחמים רשימה אחת יש לו בזרוע הימין ועומד פרצוף ואין עליה שער כלל</p>
<p>ואי שערא קמיטא ולא תלי תחות אודנין ואיהו קמיט לעילא מאודנין</p>	<p>ואם שערותיו קמוטים ואינו תלוי למטה מאזניו והוא קמוט למעלה מאזניו</p>
<p>עב/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>דישתדל בהדיה יתיר ממלין אחרנין דעלמא לזמנין אתדבק רעותיה בקודשא בריך הוא ולזמנין לא בדינא לא אצלה אתרחק איהו מן דינא ורזא דא את נ' בלחודוי דלא אתכלילת באת ז' ובנין דלא אתכלילת באת ז' אתרחק מן דינא ולא קאים ביה ורחימותא איהו סטרא דיליה מצחא דאיהו בלא עגולא ואיהו רברבא האי איהו בר נש דכל זמנין כד קאים וכד אזיל כפיף רישיה האי אתפליג לתרין סטרין ואינון סטרי שגעונא סטרא חדא איהו שגעונא דאתחזי ובני נשא אחרנין ידעין שגעוניה דאשתמודעא קמי כלא ואיהו טפשא במצחיה אית ד' קמיטין רברבין לזמנין בשעתא דמליל קמיט לון במצחיה ולזמנין דאתפשט מצחיה במשכיה ולא אתחזון אינון קמיטין אתחזון קמיטין אחרנין רברבין בסטרא דעינוי חייך למננא פומיה רברבא לאו איהו בר נש לתועלתא</p>	<p>שיעסוק עמו יותר מדברים אחרים שבעולם לפעמים מתדבק רצונו בהקב"ה ולפעמים לא בדין אינו מצליח הוא מרוחק מן הדין סוד זה אות ו' לבדה שאינה נכללת באות זי"ן ולפי שאינה נכללת באות זי"ן הוא מתרחק מן הדין ואינו עומד בו באהבה הוא הצד שלו מצח שהוא אינו עגול והוא גדול זה הוא אדם שבכל פעם כשהוא עומד וכשהוא הולך כופף את ראשו הוא נחלק לב' אופנים והם אופני שגעון אופן אחד הוא שגעון הנראה ובני אדם אחרים יודעים משגעונו שניכר לפני כלם והוא טפש יש במצחו ד' קמטים גדולים לפעמים בשעה שמדבר מקמט אותם במצחו ולפעמים שמתפשט עור של מצחו ואינם נראים הקמטים ההם נראים קמטים אחרים גדולים בצד עינוי שוחק בחנם פיו הוא גדול אין הוא אדם לתועלת</p>
<p>סטרא אחרא איהו שגעונא דאתכסי ביה ובני נשא לא מסתכלן ביה ואיהו אתחכם במה דאשתדל ואפילו באורייתא אבל לא לשמה אלא בנין לאתגאה בפני עמא וכלא בלחישו ובגאות לבא לאחזאה דאיהו זכאה ולאז הכי כל מלוי לאז אינון לשמא דקב"ה אלא בנין בני נשא וחשיב מחשבין ואנהיג גרמיה כמנהגא דלבר דיסתכלון ביה האי איהו ברוא דאת נ' די בכללא דאת ז' מצחא דאיהו בעגולא רברבא פקיהא איהו דברנו (ס"א דברנו) דכלא ביה ידע בכל מה דאשתדל אפילו בלא אומנא דיוליק</p>	<p>צד²⁷⁸⁶ אופן האחר הוא שגעון שמכוסה בו ובני אדם אינם מסתכלים בו והוא מתחכם במה שעוסק ואפילו בתורה אבל לא לשמה אלא כדי להתגאות בפני העם וכל בלחש ובגאות הלב להראות שהוא צדיק ואינו כן כל דבריו אינם לשמו של הקב"ה אלא לפי²⁷⁸⁷ בני אדם וחושב מחשבות ומנהיג את עצמו כמנהג החיצונים שישתכלו בו וזהו בסוד של אות ו' שהיא בכלל אות זי"ן מצח שהוא בעגול גדול פיקח הוא דברינו (זוכר) את הכל בו יודע בכל מה</p>

2785

2786

2787

ספר שמות

<p>לִיה אֶצְלָה בְּכָל מָה דֹאשְׁתַּדֵּל וּבִמְמוֹנָא לִזְמוּנִין אֶצְלָה לִזְמוּנִין לֹא מִמְלָה זְעִירָא אֶסְתַּכַּל בְּמִלִּין סְנִיאִין נְבוֹן אֶקְרִי לֹא חֵיִישׁ לְמִלִּין דְּעֵלְמָא וְאֶפִּילוּ דִּינְדַע דִּיתְכַסִּיף</p>	<p>שְׁעוּסָק אֶפִּילוּ בְּלֹא אֹמֵן שִׁילְמַד אוֹתוֹ מְצַלִּיחַ בְּכָל מָה שְׁעוּסָק וּבִמְמוֹן לְפַעֲמִים הוּא מְצַלִּיחַ וּלְפַעֲמִים לֹא מְדַבֵּר קֶטֶן מִסְתַּכַּל בְּדַבְרִים רַבִּים נֶקְרָא נְבוֹן אִינוּ חוֹשֵׁשׁ לְעֹנִינֵי הָעוֹלָם וְאֶפִּילוּ שִׁידוּעַ שִׁיתְבִּיִּישׁ</p>
רוי דרוזין	
<p>דֹא קֵיִימָא בְּמִלּוּלִיהֶּ 2788 מְצַחִיהָ רַב וְלֹאֹ כָּל כֶּךְ 2789 שְׁרִטוּטִין דִּילִיהָ חֲמִישׁ 2790 תִּלְתַּת עֶבְרִין 2791 מְסַטְרָא דֹא לְסַטְרָא דֹא 2792 וְתִרִין לֹא עֶבְרִין מֵאֲרִי קֶטְטָה אִיהוּ וּבְבִיתִיהָ יִתִּיר 2793 כָּל עוֹבְדוֹי בְּבַהִילוֹ 2794 אֶתְחַזִּי טַב וְלֹאֹ הֵכִי 2795 שְׁבַח גְּרַמְיָה בְּמָה דְּלֹא אֵית בִּיהָ 2796 דֹא קֵאִים בֹּאת ז' לְחֹדֶר 2797 וְסֻלִיק לְמִרְחִיק 2798 בֹּאת צ' לְחֹדֶר מְטִי וְלֹא מְטִי אֶת ס' לִית בִּיהָ כָּלֵל וְוֹתֵרֵן בְּמִלּוּלִיהָ 2799 וְלֹא יִתִּיר אֶעִיל גְּרַמְיָה בְּמָה דְּלֹא אֶתְחַזִּי לִיהָ 2800 מֵאֵן דֹּאשְׁתַּתֵּף בְּהַדְיָה אֶצְטְרִיךְ לְאֶסְתְּרָא מִחֲמִידוֹ דִּילִיהָ 2801 אֲבָל אֶצְלָה אִיהוּ בְּהַדְיָה 2802 שְׁעָרָא דְּתִלְיָה 2803 וְלֹא שְׁעִיעַ 2804 וְשְׁעִירָה רַב חֲמִישׁ</p>	<p>זֶה עוֹמֵד בְּדַבּוּרוֹ מְצַחוֹ גְּדוֹל וְלֹא כָּל כֶּךְ שְׁרִטוּטִי שְׁלוֹ הֵם חֲמִשָּׁה שְׁלֹשָׁה עוֹבְרִים מְצַד זֶה לְצַד זֶה וְשָׁנִים אִינֵם עוֹבְרִים הוּא בְּעַל מַחְלוּקַת וּבְבִיתוֹ עוֹד יוֹתֵר כָּל מַעֲשָׂיו הֵם בְּבַהִילוֹת הוּא נִרְאֶה טוֹב וְאִינוּ כֵּן מְשַׁבַּח אֶת עֲצֻמוֹ בְּמָה שֶׁאֵין בּוֹ זֶה עוֹמֵד בֹּאת ז' לְבַדָּה וְעוֹלָה לְרַחוּק בֹּאת ק' לְבַד מְגִיעַ וְאִינוּ מְגִיעַ אוֹת ס' אֵין בּוֹ כָּלֵל וְוֹתֵרֵן בְּדַבּוּרוֹ וְלֹא יוֹתֵר מְכַנִּיס עֲצֻמוֹ בְּמָה שֶׁאִינוּ רְאוּי לּוֹ מִי שֶׁמְשַׁתְּתֵף עִמוֹ צְרִיךְ לְהַזְהֵר מִהַחֲמִידָה שְׁלוֹ אֲבָל הוּא מְצַלִּיחַ עִמוֹ שְׁעַר תְּלוּי וְאִינוּ חֶלֶק וְשְׁעֵרוֹתָיו</p>

2788 מפני שמדתו גרם לו (אור יקר).

2789 מפני שסוד המצח בבנינה וסוד הז' נאחז בסוד השער שם כדפי', ולזה אין לו מצח קצר בדין הרבה, ולא רחב ברחמים, אלא בינוני שהשער הזה הוא בסוד מדת הדין הרפה (אור יקר).

2790 שהם נגד ה' צדיקי עולם בסוד הה' שהיא חסד גבורה ת"ת נצח הוד (אור יקר).

2791 שהם חג"ת (אור יקר).

2792 כזה מורה כי סוד הנצח והוד אינו שלם בהם, דהיינו בחי' קשר ויחוד המלכות שהם בעלי שלום הבית מלכות, ולזה [פגם?] מדת השלום שאינו נאחז בו, שאינו משיג ביסוד שהוא בסוד וא"ו אלא כל אחיזתו בסוד הה"ן (אור יקר).

2793 מפני שאין לו אחיזה בשלום כלל כדמסיק (אור יקר).

2794 מפני שהוא למטה במקום הנקבה במהירותה מהדין, ולכך אין לו מתון בענייניו, מפני שהוא נאחז במעשה שהיא מלכות, ודעתן של נשים קלה, ומקום המחשבה שהוא למעלה בסוד הנהגת הזכר אין לו, לכך הוא מהירי במעשיו בלי שום מחשבה וישוב הדעת (אור יקר).

2795 כענין האילן שבו נאחז, שהיא מדה אחרונה עץ הדעת טוב, וזה דווקא כשהיא נקשרת למעלה בזכר, אמנם זה נאחז בסוד פירודה מן הזכר לכך אתחזי טוב ולא הכי, מפני שהיא עץ הדעת טוב ביחודה ורע בפירודה וזה הפריד כדפי' (אור יקר).

2796 מפני שהוא בסוד הדבור, לכך הכל דבור, וגמר הענין תלוי מצד המדות העליונות, וזה אין לו כח מצד שאינו נאחז בהם (אור יקר).

2797 מדת המלכות (אור יקר).

2798 ייטיב עצמו מזמן רחוק לזמן רחוק, להתאחז באת צ' דהיינו במדת היסוד, ואפילו אינו מגיע לטובה זו כמעט אמנם בסוד הת"ת "באת ס' וכו'" (אור יקר).

2799 מראה עצמו בפיו נדיב ואינו במעשיו מפני שאינו נאחז אלא בדבור כדפי' (אור יקר).

2800 כענין מדת הלבנה באי אפשר לשני מלכים ומשם נמשך לו המדה הזו (אור יקר).

2801 כי מחמדת הלבנה במה שחמדה שאלה אי אפשר כנודע ולכך חמדתו קבועה בו, ובהיותו נשמר מחמדתו גובר ונשכר כענין צאת השמש בגבורתו (אור יקר).

2802 כענין לכי ומעטי את עצמך (אור יקר).

2803 הנה בעל השער הזה מורה אריכות (אור יקר).

2804 ואם אמת כהוראת שערו שהוא תלי ואריך היה מחסד, היה ראוי שיהיה רך וכו' אנם הוא קשה כקוצים מורה שהוא דין קשה "ולא שעיע" אם כן זה יורה בקושי במלכות, ואריכות אריכות הקוץ דהיינו המלכות עם היסוד ושניהם לדין (אור יקר).

ספר שמות

<p>2807 שרטוטין²⁸⁰⁵ ביה²⁸⁰⁶ דמטו ולא מטו דא לדא²⁸⁰⁷ עינין דיליה צהיבין פקהין²⁸⁰⁸ דא כפיף רישיה²⁸⁰⁹ אתהוי טב וזכאה²⁸¹⁰ ולא הכי שבת גרמיה אי אשתדל באורייתא²⁸¹¹ כבר נש רב תקיף ביצריה כד מליל²⁸¹² אקמיט חוטמיה²⁸¹³ ופשיט משכא דמצחיה²⁸¹⁴ כל עובדוי לחיזו²⁸¹⁵ דבני נשא אצלח בממונא²⁸¹⁶ רמאה איהו בכל עובדוי²⁸¹⁷ מארי דלישנא בישא ידע לאסתמרא מבני נשא בכלא שגעונא ביה ואתכסי במה דאיהו עביד אעיל קטטין בלחישו אודנוי רברבן קיימין בקיומיהו תחות שערא דא קיימא באת ין ואת ז' ובגין כך עובדוי לחיזו בני נשא בין כתפוי תליין תלת שערין בלא רשימא כלל מאן דאשתתף בהדיה לא אצלח ואיהו אצלח ברמאותא דיליה ואתהוי זכאה לאחרא וחשיב דעבד לקבליה עובדוי קשוט</p>	<p>מרבבים חמשה שרטוטים יש לו שמגיעים ולא מגיעים זה לזה העינים שלו צהובות ופקחות זה כופף ראשו נראה טוב וצדיק ואינו כן משבח את עצמו אם עוסק בתורה כאדם גדול גבור ביצרו כשמדבר מקמט חוטמו ופושט עור של מצחו כל מעשיו למראה בני אדם מצליח בממון רמאי הוא בכל מעשיו בעל לשון הרע ידע לשמור באנשים בכל יש בו שגעון ומתכסה במה שהוא עושה מכניס מחלוקת בחשאי אזניו גדולות עומדות על עמדם תחת השערות זה עומד באות פ' ואות ז' לפי מעשיו למראה בני אדם בין כתפיו תלויים ג' שערות בלי רושם כלל מי שמשתתף עמו אינו מצליח והוא מצליח ברמאות שלו ונראה כצדיק לאחר וחושב שעושה כנגדו מעשים אמיתיים.</p>
<p>שערא קיימא ותלי תחות אודנין אי איהו רווק חד שרטוטא במצחיה ותלת קיימין על רישיה דחוטמיה בין קריצין דיליה מאריה דהדהו איהו פקיאא בכלא רמאה וותרן איהו עביד וותרנותא לאינן דמקרבין בהדיה דא קיימא באת ס' ואת ז' וכד הוי סיב מתחלפן (ס"א ציורא דאתון) אתון את ז' ברישא ואת ס' בהדיה לאו</p>	<p>שער קמוט ותלוי תחת אזניו אם הוא רווק [יש לו] שרטוט אחד במצחו וג' קמטים על ראש חוטמו בין גבות עיניו הוא בעל שמחה הוא פיקח בכל, רמאי והוא וותרן הוא עושה וותרנות לאלו שמתקרבים אליו זה עומד באות ס' ואת ז' וכשיזקין מתחלפות ציור האותיות האותיות יש בראשו אות ז'</p>

2805 מפני היותם בסוד היסוד הם ארוכים ומפני שאינם בסוד ה' עליונה הם צרים ודקים כזה:

מפני היותו בסוד ה' הם ה' שרטוטין (אור יקר).

2806

2807 אינם עבים וגסים ורחבים אלא צרים וכחושים וכמעט נוגעים זה בזה (אור יקר).

2808 עד כאן לא דברנו בענין העינים אלא מצד מה שישתתפו פרצוף העינים עם המצח, והשער הזה הוכרח להמשיכו הנה, והעינים האלו הצהובים והשוחקים מורים טוב (אור יקר).

2809 להראות ענוה ואינה שאין לו חלק בה אלא טבעו הוא לרמות כן (אור יקר).
2810 מפני שהוא במדות גלויות ונראות שהם יסוד ומלכות, וכך שערי ארוך מורה שהוא בסוד האריכות ואינו שבמציאותו קשה (אור יקר).

2811 מפני שהוא במדת המלכות וגילוי התורה, ואם היה נאחז בסוד ס' ת"ת היה אמת כדבריו אמנם הוא במלכות גילוי התורה והתורה אינה בו (אור יקר). וכן מראה עצמו שהוא גבור כובש יצרו ואינו שהשער אינו חלק אלא קשה מהדין מראה מה שאין בו, שאין כח במדות ז' וצ' מלכות ויסוד לכבוש הדינים ומפני שהמדה הגוברת בו היא סוד המלכות (אור יקר).

2812 בסוד הדיבור (אור יקר).

2813 שאין הת"ת בסוד החוטם דעת נראה שם ואין לו חלק בו (אור יקר).

2814 מפני שסוד המצח הוא בסוד ה' ומה גם בסוד החמשה שרטוטין שבה (אור יקר).

2815 מפני שהוא ביסוד המעשה המלכות והם מדות גלויות ונראות (אור יקר).

2816 מפני שהם מדות המעשה ואין המלכות עניה עם היסוד לגבי ענייני העולם הזה, שהיסוד נותן לה כדי צרכה לעולם הזה (אור יקר).

2817 בעיניו הצהובות מראה שמחה, ועיניו יונים רמאים בלי ספק, מפני מדת המלכות שהוא חרב היונה שמרמה בני אדם, שהם בטוחים על מלואה ורחמיה ואינם קבועים שמחסרת והולכת ולזה זה שנאחז בה היא כמדותיה (אור יקר).

ספר שמות

<p>איהו וותרן אלא בביתיה אצלה בממוניה רמאה לא הוי אעדי גרמיה מההוא ארחא על קריצא שמאלא אית חד רשימא זעיר דמהא ליה בר נש ביומי עולימוי אטים עינא ימינא חמש קמיטין על רישא דחוטמיה בפותייה בין קריצי עיניו שערא קמיטא זעיר על</p>	<p>ואות ס' עמה אין הוא וותרן אלא בביתו מצליח בממונו רמאי ואינו מסיר את עצמו מדרך זו שעל גבת עינו השמאלית יש רשימה אחת קטנה שהכה אותו אדם בימי נעוריו עינו הימינית אטומה חמשה קמטים [יש לון על ראש חוטמו ברחבו בין גבות עינו שער קמוט מעט על</p>
עב/ב	
זהר	
<p>בהו לא חייש לון ולא שוי על לביה רכיך לבא איהו</p>	<p>בהם אינו חושש להם ואינו שם על לבו הוא רך הלבב</p>
<p>תרין קמיטין עלאין רברבין במצחיה חד קמיטא על עינא חד וחד קמיטא על עינא אחרא ואשתכחו תלת קמיטין רברבין במצחיה באלין דעינין בר קמיטא תתאה דאיהו אתפלג על עיינין דא חשיב מחשבין לגו ולא לבר כגין דלא חשיב לבני נשא בעובדוי ודחיל איהו לפום שעתא ולא יתיר לפיוסא אתפיים בעובדוי דלבר מקמי בני נשא לאו אינון אלא לזמנין כרביא ולזמנין בחכמה דא איהו ברזא דאת ג' דאיהו בלחודוי דלא אתכליל באת ז' וחלשא איהו דלא אתכליל באלין אתוון קדמאי אלא אסתמיך לאת ס' לאתכללא ביה ולא באתוון קדמאי עד הכא רזין דחכמתא דמצחא</p>	<p>ב' קמטים עליונים גדולים במצחו קמט אחד על עין אחת וקמט אחד על עין האחרת נמצאו ג' קמטים גדולים במצחו עם אלו של העינים חוץ מקמט. התחתון שהוא מתחלק על העינים זה חושב מחשבות בפנימיותו ואינם [נודעות] בחוץ לפי שאינו מחשיב את בני אדם במעשיו הוא מתירא לפי שעה ולא יותר לפיוס מתפייס במעשיו החיצונים לפני בני אדם אינם אלא לפעמים כילד ולפעמים בחכמה זהו בסוד אות נ' שהיא לבדה שאינה נכללת באות זי"ן והוא חלש שאינו נכלל באותיות הראשונות הללו אלא נסמך לאות ס' להכלל בה ולא באותיות הראשונות עד כאן הסודות של חכמת המצח</p>
<p>ברזא דעינין ברזא דאת ס' בההוא גוונא דסחרא לבר וכמה דיתבא עינא דיתבא על שלימו דלא שקיע האי לאו רמאה איהו ורחיק מרמאותא דלא אית ביה כלל גווני דעינין אינון ארבע חוורו לבר דסחרא עינא כגוונא דכל בר נש לגו מניה אוכמא דסחרא ואתכליל חוורו ואוכמו כחדא לגו מניה ירוקא ואתכליל באוכמא לגו מניה ההוא בת עינא נקודה אוכמא דא איהו בר נש דחייך תדיר וחדוי בחדוי וחשיב מחשבין לטב ולא אשתלימו אינון מחשבין כגין דסליק לון מיד מרעותיה אשתדל במילי דעלמא וכד אשתדל במילי דשמיא אצלה האי אצטריך לאתתקפא ביה לאשתדלא באורייתא דהא יצלה בה</p>	<p>בסוד העינים בסוד אות ס' באותו הגוון הסובב מבחוץ וכפי שיושבות עין היושבת על מילואה שאינה שקועה הוא אינו רמאי ורחוק מרמאות שאין בו כלל הצבעים של העיניים הם ד' הלבן הסובב את העין מבחוץ כדוגמא שבכל אדם לפניו ממנו גוון השחור הסובב ונכללים הלבן והשחור יחד לפניו ממנו הירוק ונכלל בשחור לפניו ממנו הבית עין ההוא נקודה שחורה זהו אדם ששוחק תמיד ושמח בשמחה וחושב מחשבות לטובה ולא נשלמות אלו המחשבות לפי ²⁸¹⁸שמעביר אותם מיד מרצונו עוסק בעניניו²⁸¹⁹ העולם וכאשר הוא עוסק בעניני שמים [הוא] מצליח את</p>

2818

2819

ספר שמות

	זה צריכים לחזקו לעסוק בתורה כי יצליח בה
גבני עיניו רברבין וכסיין לתתא באינון גוויין דעינא אית רשימין סומקין דיקין בארכא אינון רשימין אקרון אתוון זעירין דעינא בגין דאינון גוויין דעינא אי	גבות עיניו גדולות ומכסות למטה באלו הצבעים של העין יש רשימות אדומות דקות באורך אלו הרשימות נקראות אותיות קטנות שבעין לפי שאלו צבעים שבעין אם
רוי דרזין	
רישיה קמיט דעינין ²⁸²² דא איהו באת ז' בלהודוי ²⁸²³ בלא סכלתנו ²⁸²⁴ שגעונא בלביה ²⁸²⁵ בהיל בעובדוי ²⁸²⁶ חד שרטוטא על מצחיה ²⁸²⁷ וארבע אחרנין זעירין ²⁸²⁸ לית ביה מהימנותא ²⁸²⁹ לא ישתתף בר נש בהדיה ²⁸³⁰ דלא יצלה הייבא איהו למאריה ²⁸³¹ בכל עובדוי ²⁸³² חד תולדתא זעירא ²⁸³³ אית ליה על ירכא שמאלא ²⁸³⁴ לזמנין אתמחי ולזמנין אתייליד ואי ארבע שרטוטין על מצחיה ²⁸³⁵ כל הני אית ביה ²⁸³⁶ אבל לית ביה תולדתא ואי תלת רברבין ותלת זעירין ²⁸³⁷	ראשו קומט את עיניו זהו רק באות ז' לבד ואין [לו] תבונה [יש] שגוען בלבו מבוהל במעשיו שרטוט אחד על מצחו וד' אחרים קטנים אין בו נאמנות לא ישתתף אדם עמו כי לא יצליח הוא רשע לאדונו בכל מעשיו גדול ²⁸²⁰ אחד קטן יש לו על ירך השמאל לפעמים נמחה ולפעמים נולד ואם יש לו ד' שרטוטים על מצחו כל אלו יש בו אבל אין בו גדול ²⁸²¹ ואם [יש] ג' גדולים וג' קטנים

2820

2821

2822 זה מורה מקום העוני שאין עיניו פתוחות שמחים צהובים אלא קמוטים כל זה מורה שהוא בסוד המלכות בפירודא (אור יקר).

2823 ירצה במלכות בפירוש ולזה נודע שדעתם של נשים קלות ולכך אחר שאין לו חלק בזכר שהוא המנהיג וסוד הדעת נעשה קל בדעת (אור יקר).

2824 שאין לו שכל להשכיל ענייני החכמות וכיוצא, ולא עוד אלא שאין מכיר חסרונו (אור יקר).

2825 וכן מפני היותו בפתח השער והיא בעלת מעשה (אור יקר).

2826 דהיינו שהוא מכירי בלי יישוב הדעת (אור יקר).

2827 אין זה השרטוט בת"ת אלא במלכות מורה שנאחז במדה אחת דהיינו מדה זו האחרונה (אור יקר).

2828 שר"ל במדת ה' שהם ה' מדות במדה אחת, לא ה' מדות בסוד ה' צדיקי עולם, אלא מדה אחת שהיא כלולה מד' והיא הם חמש סוד ה' (אור יקר).

2829 אין לאדם לסמוך על מדה זו כשהיא נפרדת שאין בה כח, ואדרבה המפרידה גורם רעה לעצמו והוא עובד ע"ז, והיינו אומרם ומאז חדלנו על החצונים, ולכך "לית ביה מהימנותא" שטובתה אינו מורה כגון הצלחת עובדי ע"ז, מפני שאין עיקר מדה זו אלא בהיותה נקשרת בשאר המדות בסוד היחוד (אור יקר).

2830 מפני שהוא מחרחר ריב בשותפוי כענין אי אפשר לשני מלכים ובסבתה נמשך מיעוט לת"ת בסוד הגלות א"כ חברתו אין בה הצלחה (אור יקר).

2831 שנאחז בפירוד ולא הצליח להאחז בסוד היחוד, או בבחי' יפה מהמדה הזו אלא שירד אל מקום החצוני ולכך בכל מעשיו ירשיע (אור יקר).

2832 שאלמלא היה מיטיב אפילו בחלק א' ממעשיו היה עולה (אור יקר).

2833 היינו סוד היותו נאחז בדין בסוד הודי נהפך עלי למשחית, כענין נתנני שוממה כל היום דזה אותיות הוד (אור יקר).

2834 בקטנות, הוד, ולא שתתקים שם אלא עולה שם ויונקת מהגבורה ויורדת ופועלת דיניה (אור יקר).

2835 היינו סוד המלכות ממש, שהיא דלה ועניה דלת, שאי אפשר שנפרש בד' שרטוטין שהוא נאחז בד' מדות אלא שהיא דלת דלה ועניה והיא בחי' שנית למלכות ועדיין אינה נתקנת (אור יקר).

2836 שאינו נגרע מרעתו דבר, אלא שרק שאין בו ענין התולדה שאינו נאחז בהוד, והשרטוטין האלו אינם רברבין, לכך אינו מורה על המדות אלא בהם שהיא דלה ועניה כדפי' (אור יקר).

2837 אז מורה על סוד היא מתהלכת בין החיות כזה ^י דהיינו מלכות שהשער מורה בה, ויש לה ג' אבות עליה דהיינו "תלת שרטוטין רברבין" ויש לה ג' נצח"י הוד יסוד תחתיה והיא ביניהם

ספר שמות

<p>שפירו דשערא איהו ואיהו באמצעיתא²⁸³⁸ עד כאן רוא דשערא</p>	<p>הוא [בעל] שער יפה והוא באמצע עד כאן הסודות השערות</p>
<p>מצחא מתפרשא בשערא²⁸³⁹ ומצחא מתפרשא בעינין עינא מתפרשא בשערא²⁸⁴⁰ לד' סטרין בבת עינא²⁸⁴¹ בגוונין דעינא²⁸⁴² בחוורו דעינא באוכמו דעינא כל אסתכלותא לאסתכלא בכל אינון סימנין דשית דקארמן לית להו אלא מי"ג שנין ולעילא דאתפרשא רוח קודשא מרוח מסאבא בר בשרטומי בלחודוי דשרטומין בין זעירא ובין רב מתחלפי תדיר וכן בכלהו</p>	<p>המצח מתבאר בשער וכן מתבאר המצח בעינים והעינים מתבאר בשערות לד' צדדים בבת העין בצבעים של העינים בלובן העינים בשחור שבעינים כל הסתכלות להסתכל בכל אלו הסימנים של שששאמרנו אין להם אלא מי"ג שנים ולמעלה שאז נפרדת רוח הקדושה מרוח הטומאה חוץ משרטומי לבד כי השרטומים מתחלפים תמיד בין בקטן ובין בגדול וכן בכלם</p>
<p>כתיב (&) ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל וג' דאילו על אינון סימנין אחרנין בעא ולא אשכח וכן (דברים א יג) הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם מאי ידועים דאשתמודעאן באינון סימנין ואשכח בר נבונים דלא אשכח עינא ברוא דאת ר' ואת פ' דגבינין חוורין ושערא סומקא אי גבינין דעינוי חוורין דא הוא בר נש דאצטריכו בני נשא לאסתמרא מניה כל מלוי ברמאותא פקחא איהו נטיר דבבו דא איהו באת ר' בלחודוי ולא אתחבר בהדיה את פ' את דא אזלא ושאט עליה ולא אתישבא ביה עינוי דדא שקיעין בהיל בעובדוי וכן כל מאן דעינוי שקיעין אצטריך לאסתמרא מניה בכל</p>	<p>כתיב ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל שאילו על אותם סימנים אחרים בקש ולא מצא הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם מהם ידועים שניכרו באותם סימנים ומצא חוץ מנבונים שלא מצא העינים בסוד אות ר' ואת פ' שגביני לבנות ושער אדום אם גביני עינוי לבנות זה הוא איש שצריכים בני אדם להשמר ממנו כל דבריו הם ברמאות הוא פיקח ונוטר שנאה זהו באות ר' בלבד ולא מתחברת אות פ' עמו אות זה הולך ומשוטטת עליו ואינה מתישבת בו עיניו של זה שקועות מבוהל במעשיו וכן כל מי</p>

אמצעית, שאז תיקן האיש הזה והעלה אותה להיותה אות ביני ת"ת ובין בני ישראל נצח הוד, ולא שתתקיים שם אלא עולה שם ויונקת מהגבורה עם הת"ת (אור יקר), ועל' בזה בתיקרא"ז ד סע"ב וה ריש ע"א.

²⁸³⁸ בסוד קו האמצעי, וגזירתו שהוא על צד המדות האמצעיות בינוניות כעין שהיא אמצעית בין המדות (אור יקר).

²⁸³⁹ כדרך שפירש עיני המצח, ושרטוטין בסוד המצח נאחז זה בזה ותלוי זה בזה בסוד מפני ששפיטת השער שהוא למעלה בסוד החכמה, כי השערות הם סוד וו"ן נמשכין מיוד"ן כזה וי"סע וי"בא וי"ט, דהיינו ג' אבות תקיעה תרועה שברים, ג' ווין נובעין מג' יודין שהם תלתין מוחין כדפי' לעיל, והם במדת המלכות בסוד זי"ן כלי הזיין הם במלכות בסוד אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה, דהיינו א'א'א' יי"י, תלתא אוירין דגולגלתא א'א'א', תלתא מוחין דגולגלתא יי"י, בענין שסוד השער סודו במלכות, ועיקר סודו בג' מוחין חכמה בג' אוירין, דהיינו אלף בינה, ואחר דתלתא מוחין הם עיקרם בחכמה, נייחס סתם השער בחכמה וג' ראשונות שהם ג' כנודע בסוד סגולתא והיא

במלכות בסוד זרקא , דהיינו אבנא דסליק לעילא ואתעבידת סגולתא (עי' תז"ח ו ע"ד), והכל סוד א' וענין א' והב' אל השער היא הבינה דהיינו מצחא בלי ספק, ויורד אל סוד העינים שהם ימין ושמאל חסד גבורה, והם נדונים אחר השער כי סוד חסד גבורה למעלה בחכמה ובינה נמשכים אחר מקורותיהם, והמקורות הם חו"ב ולזה נדונים אחר שערא ומצחא (אור יקר).

²⁸⁴⁰ שכן מדות אלו נקשרות זו בזו ומתבארות זו על ידי זו (אור יקר).

²⁸⁴¹ הענין כי נתוח העין רומז בת עין במלכות, דהיינו י' באמצע, ואינה דווקא במלכות אלא היא סוד י' ויש י' בתוך י' כזה יאהדונה"י, אור פנימי היא י' חכמה בת עין מבחוץ היא מלכות והכל בסוד העין למעלה כדפי' (אור יקר).

²⁸⁴² בין בת עין לשחרות העין נעשה קו ידוע וכן בין גוון לגוון, ואותו הקו נדון בדין ומשפט הפרצוף וכן יש בין לובן לשחרות וכן בין גוון לגוון (אור יקר).

ספר שמות

<p>עובדין רמאה איהו וברמאותיה יהיב טעמא למלוי מצחא דיליה רב ולא עגולא תרין רשימין רברבין אזלין בפותיא דמצחיה מסטר לסטר וארבע זעירין שיערא דיליה תליא קריר מוחא איהו ועל דא פקיהא הוי אודנוי זעירין בדרועוי שיערא רב נקיד איהו בנקודין</p>	<p>שעיניו שקועות צריך להשמר ממנו בכל מעשיו הוא רמאי וברמאותו נותן טעם לדבריו המצח שלו גדול ואינו עגול שתי רשימות גדולות נמשכות ברוחב מצחו מצד לצד וד' קטנות השערות שלו תלויים הוא קר המוח ועל כן הוא פיקח אזניו הם קטנות ובזרועו [יש] שערות מרובות והוא מנוקד בנקודות</p>
עג/א	
זהר	
<p>2843 נהירין בנהירו ההוא נהירו סליק אתוון לאתחזאה לאינון מארי דמדין²⁸⁴⁴ באינון רשימין אחרנין דקיקין²⁸⁴⁵ והאי איהו באת ס' וכלילא באת ה'²⁸⁴⁶</p>	<p>מאירים בהארה אותה ההארה מעלה אותיות להראות לאותם בעלי המדות באלו רשימות האחרות הקטנות וזה הוא באות ס' וכלול באות ה'</p>
<p>331 עיינין ירוקין דסחרין (נ"א דמסחרא) בחוורו²⁸⁴⁸ ומתערבין אינון ירוקין בההוא חוורו²⁸⁴⁹ רחמנא איהו²⁸⁵⁰ ואיהו חשיב תדיר לתועלתיה²⁸⁵¹ ולא חשיב לנוקא דאחרנין²⁸⁵² כלום גוונא אוכמא לא אתחזי ביה²⁸⁵³ חמיד איהו²⁸⁵⁴ ולא מסטרא בישא ואי סלקא בידיה</p>	<p>עינים ירוקות המסובבות²⁸⁴⁷ בלבן ומתערבים אלו ירוקים באותו הלבן הוא רחמן הוא חושב תמיד לתועלתו ואינו חושב בנזק של אחרים כלום גוון שחור לא נראה בו הוא בעל חמדה ולא מצד הרע ואם עולה בידו</p>

²⁸⁴³ הענין כי האותיות סתם מהת"ת, והיינו תורה שבכתב. ובהיות המלכות מיוחדת עמו, כאומר אשרי אדם בוטח ב"ך, נגילה ונשמחה ב"ך, הכל סוד כ"ב אותיות המצטיירות בה ממנו, ועל כן נקראת א"ת אורייתא כלילא מא' וע' ת' (אור יקר).

²⁸⁴⁴ ירצה אותם העוסקים בחכמה הספיריית חכמת המדות, והיינו סוד חכמת הפרצוף שעל ידי המדות ידעו לדון ולשפוט בני אדם בפרצופין, והרי מאירים הגוונים לדון (אור יקר).

²⁸⁴⁵ שהן כעין המכותב כדפי', והנה האיש הזה בסוד עיניו הוא בין הת"ת והגבורה דהיינו ס' ת"ת ה' גבורה, והדין אינו לכעוס אלא לשמחה, ולכן נראות אותם הנקודות אדומות מצד הגבורה, אמנם אינם בגבורה עיקר אלא עיקר ס' ת"ת (אור יקר).

²⁸⁴⁶ דהיינו גבורה כדפי', ולכן גזרת העין הזה לטובה בכל פאות פרטיו כדפי' (אור יקר).

²⁸⁴⁸ כבר פי' כי הגוון הסמוך ללובן הוא השחור גבורה, עתה פי' בהשתנות העין מגוון זה הסמוך ללובן ויהיה גוון ירוק כענין שהוא לובן סובב הירוק, ולא יחסר העין מג' גוונים, אלא שגוון זה הוא ירוק, ולזה "עיינין ירוקין דסחרין בחוורו" ומה שאמרנו למעלה שהיה מתמזג השחור עם הלבן כעין זה מתמזג הירוק עם הלבן (אור יקר).

²⁸⁴⁹ ורצה באומר "ירוקין", שב' הגוונים הם ירוקין ב' זה עולה למעלה מזה, וענין שגונוי אפילו מה שהוא בסוד הגבורה, מורה על הרחמנות שנהפך לירוק, וירוק זה אינו ירוק כחלמון ביצה אלא ירוק כעשב מצד הבינה, שהיא קו ירוק כנודע, ולזה כמעט אין דין באיש זה אלא כולו רחמים (אור יקר).

²⁸⁵⁰ מפני שאינו נאחז באכזריות הגבורה כלל (אור יקר).

²⁸⁵¹ מפני שהוא קרוב לבינה שעמה המחשבה להועיל לעצמו, כי להשיג לאחרים רחוק, מפני שהוא מסולק מן המלכות ומן ההשגחה התחתונה למעלה וכיוצא בזה (אור יקר).

²⁸⁵² מפני שהוא במקום שאין משם דין להמשיך למטה לזולתו, ולזה אין ממקורותיו נשפעים דינין כלל (אור יקר).

²⁸⁵³ ומטעם זה אין דין, שהגבורה הוא גוון השחור כדפי' לעיל, ובזה הוא ירוק, א"כ כולו נהפך לטובה (אור יקר).

²⁸⁵⁴ ירצה הוא חמדך וחמדתו לטובה, כגון חמדת הטובה להטיב וקנאת חכמה וכיוצא, מפני שהירוק הוא חמדה ותאוה לעשות, ולהיות שאין בו שחור, חמדתו לטובה, והוא נאחז בחזקה, בחמדה זו מצד המדה (אור יקר).

ספר שמות

<p>מסטרא בישא²⁸⁵⁵ לא יתוב מניה²⁸⁵⁶ מהימנא איהו²⁸⁵⁷ במה דאשתמודעא²⁸⁵⁸ ובמה דלא אשתמודעא לאו מהימנא איהו²⁸⁵⁹ מאריה דרוין איהו במלה דאיהו רזא²⁸⁶⁰ עד דישמע לההוא רזא באתר אחרא כיון דשמע ליה גלי כלא ולא עמיה רזא כלל דכל מלוי²⁸⁶¹ לאו אינון בשלימו²⁸⁶² גווי עינוי סחרן²⁸⁶³ בחוורו ובירוקא דא איהו ברזא דאת ה' ואתכליל באת ז' ובאת ס'</p>	<p>מצד הרע לא יחזור ממנה נאמן הוא במה שנודע ובמה שלא נודע הוא אינו נאמן הוא בעל סוד בדבר שהוא סוד עד שישמע לסוד ההוא במקום אחר כיון ששומע אותו מגלה את הכל ואין עמו סוד כלל כי כל דבריו הם אינם בשלימות צבעי עינוי מסובבים בלבן וירוק זהו בסוד אות ה' ונכלל באות ז' ובאות ס'</p>
<p>עיינין צהיבין ירוקין שנעונא אית ביה ובגין שנעוניה איהו פום ממלל רברבן ועביד גרמיה כבר נש רב ברברבנו ומאן דאתתקף ביה נצה ליה לא אתחזי לרוין דאורייתא דהא לא שכיך בלביה באינון רוין דעביד גרמיה רב בהו דא איהו ברזא דאת ה' ואתכליל באת ז' בלחודוי ואתרחק מאת ס' ובגין דאיהו עבד גרמיה ברברבנו אתרחק מניה מאת ס' ולא אתקריב בהדיה דא כד איהו מליל עביד קמיטין סניאין במצחיה</p>	<p>[מי ש]עייניו צהובות ירוקות יש בו שגעון ובשביל שגעונו הוא פה מדבר גדולות ועושה את עצמו כאדם גדול בגדלות ומי שמתחזק נגדו מנצחו אינו ראוי לסודות התורה כי אינו שוקט בלבו באותם הסודות כי עושה את עצמו גדול בהם זהו בסוד אות ה' ונכלל באות ז' לבדו ונתרחק מאות ס' ולפי שהוא עושה את עצמו בגדלות נתרחק ממנו מאות ס' ולא נתקרב אליה זה כשהוא מדבר עושה הרבה קמטים במצחו</p>
<p>עיינין חוורין דסחרן זעיר בירוקא מאריה דרוגא ורחמנא איהו לרוב זמנין וכד אתמלי רוגא לית ביה רחימו כלל ואתהפך לאכזריות לאו איהו מאריה דרוין דא איהו ברזא דאת ה' דאתכליל באת ס' עיינין ירוקין וחוורין כחדא וזעיר מגוון אוכם בהו דא איהו מאריה דרוין ואצלח בהו ואי שארי</p>	<p>עינים לבנים שמסובב ירוק מעט בעל כעסן והוא ברחמן לרוב פעמים וכשמתמלא בכעס אין בו אהבה כלל ומתהפך לאכזריות אין הוא בעל סוד זה הוא בסוד אות מ' שנכללת באות ס' עינים ירוקות ולבנות כאחד וקצת מגוון שחור בהם זהו בעל סודות ומצליח בהם ואם מתחיל</p>
<p style="text-align: center;">רוי דרוין</p>	<p style="text-align: center;">של רשימות שחורות ואם</p>

²⁸⁵⁵ שחטא ופגם ונתערב בו כח החמדה (אור יקר).
²⁸⁵⁶ מפני שהוא חזק בחמדה ונהפכה חמדתו לרעה, יתחזק בה ולא יפסיקנו תמיד (אור יקר).
²⁸⁵⁷ הבינה היא מכסה ומעלמת החכמה, ומצד החכמה מעלמת ומצד עמה מגלה (אור יקר).
²⁸⁵⁸ ירצה במה שאחרים הודיעו, כיון שידע מצדם מסתיר סודם, אמנם מצד מה שהוא ידע מעצמו או ראה או הבין ולא הודיעוהו (אור יקר).
²⁸⁵⁹ אלא מגלה מסתורין אלו לכל המצא וכן מצד מדה זו (אור יקר).
²⁸⁶⁰ הנה הבינה מסתרת הדברים הנסתרים, ואין מתגלה מלמעלה דבר שלא יתגלה ע"י, והענין כי מה שנתגלה מהעליונות בספירות התחתונות שנכללו בעת אצילותן תכלית כללותם מצד הבינה, אמנם מה שלא נכללו, אין הבינה מאירה בספירות התחתונות, מפני ששאר העניינים סוד, ולא נכללו מצד שרשם, וזה ימצא תמיד, כי הבינה מסתרת העלמות, וע"י הבינה משיגות הספירות בנעלמות. והא כיצד, מה שנכללו הספירות התחתונות מאור העליונות, מאירות ונדלקות באמצעות הבינה. אמנם מה שנעלם מהן, שלא נכללו באור הנעלמות, הבינה מסתרת סוד ומסך מבדיל, ואף איש זה מדתו כך, שאם נתגלה קצת מהסוד הוא מגלה כולו, אמנם אם הוא נסתר אינו מגלה כלל. והנה יחס לאיש זה ג' מדות והם בקצה: הא' חמיד, הב' מהימנא, הג' מאיר דרוין, ובשלתן לא מצע אלא על א' הקצוות (אור יקר).
²⁸⁶¹ של איש זה (אור יקר).
²⁸⁶²
²⁸⁶³

ספר שמות

<p>לזמנין למעבד טיבו ואתקיים ביה זמנא זעירא ולזמנין תב לקלקוליה חמדן איהו</p>	<p>הרשימות הם אדומות חוזר לפעמים לעשות טוב ומתקיים בו לזמן קצר ולפעמים הוא חוזר לקלקולו והוא בעל חמדה</p>
<p>זרעא דדוד בהפוכא דוד מלכא ירית דא סומקא שפירא למעבד דינא ולמעבד שפירו דעובדוי עינוי עיינין דרחמי יתבין על שלימו סלקין הנא וחסדא חד חוטא ירוקא אזיל בגוייהו בשעתא דאנח קרבא ההוא חוטא אתהפך ואתחזי סומקא כוורדא נח רוגזיה בקרבא תב ההוא חוטא כמלקדמין נסין (ס"א כסין) רברבין הוו בעינוי הוו הדאן תאיבין למחמי נקודין בתלת גווינין חדו דלבא הוו בלב כלא חייביא דמסתכלין בהו הוו זעין ודחלין סלקין בלבייהו אימתא ודחילו מצחא דיליה רב עגולא בשפירו וכל אתוון אתחזון וסלקין ביה אלין סלקין ואלין נחתין אינון דנחתין סלקין יהבין דוכתא אלין לאלין בגין כך רשימין דיליה סלקין בארכא לעילא גבינין דעינוי רחמין לרחמנותא לא אוכמין ולא סומקין אלא בין תרין גווינין בת עינא דלגו אחזי כל דיוקנין דעלמא חוטא סומקא סהרא ליה וחדוה סהור סהור כלא</p>	<p>זרעו של דוד הוא בהיפך דוד המלך ירש את זה אדום יפה לעשות דין ולעשות מעשים יפים עינוי עינים של רחמים יושבות על שלימות מעלות חן וחסד חוט ירוק אחד הלך בתוכם בשעה שלוחם מלחמה אותו חוט נתהפך ונראה אדום כוורד [כש]נח כעסו במלחמה חוזר אותו החוט כמקודם ניסים גדולות היו בעינוי היו משמחות תאוה לראותן מנוקדות בג' צבעים היו משמחות לב כל הרשעים שהיו מסתכלים בהן היו רועדים ומפחדים עלתה בלבם אימה ויראה המצח שלו גדול ועגול ביפה וכל האותיות נראות ועולות בו אלו עולות ואלו יורדות אלו שירדו עלו נותנות מקום אלו לאלו מפני כך הרשימו שלו עולות באורך למעלה גביני עינוי רחמים לרחם לא שחורות ולא אדומות אלא בין ב' צבעים בבת עין שבפנים נראו כל הצורות שבעולם חוט אדום מסבב אותו ושמחה סביב סביב לכל</p>
<p>שירותא דחייבין מקרבין למחמי אינון חייביא המאן לון חייבין רחמי הנא וחסדא לבתר תוקפא ודחילו²⁸⁶⁴ ואמתנו ורוגזא ועינוי יונים לגבייהו מאי יונים דעבדין לון אונאה לחייביא כמה דאת אמר (ויקרא כה יז) ולא תונו איש את עמיתו וכתוב (שיר א טו) עיניך יונים מקרבן ומרחקן כל דיוקנין דעלמא כלהו כלילין באנפוי שערא דרישיה הוה רשים בגוויני שבעה זיני דהבא חמינא בספרא דאדם קדמאה דאמר הכי דיוקנין דמשיחא קדמאה לסיהרא גוון דיליה זהב ירקרק באנפוי גוון דיליה זהב אופיר בדיקניה גוון דיליה זהב שבא בגבינוי גוון דיליה (דה"ב ג ו) זהב אפרוים בקריצין דעל עינוי גוון</p>	<p>בתחילה כשהרשעים היו מתקרבים לראות אלו הרשעים היו רואים אותן שוחקות רחמים וכן וחסד ואח"כ חזקה יראה ואימה וכעס ועינוי כיונים כלפיהם מהו יונים שעושים אונאה לרשעים כמו שנאמר לא תונו איש את עמיתו וכתוב עיניך יונים שמקרבות ומרחקות אותם כל דמויות שבעולם כלולות בפניו שערות ראשו היה רשום בצבעים של שבעה מיני זהב ראיתי בספרו של אדם הראשון שאמר כך דמויות של המשיח ראשון להלבנה הגוון שלו זהב ירקרק בפניו הגוון שלו זהב אופיר בזקנו הגוון שלו זהב שבא בגביני עינוי הגוון שלו זהב</p>

²⁸⁶⁴ בסע"ה דף לה ע"ב וז"ל, הנך יפה עיניך יונים, מבואר בזהר פ' ויחי שז' עיני ה' הם ע' סנהדרין, ובסוד הפנימיות, שהוא רזא דבינה, הוא סוד סנהדרי גדולה, שהוא שם מ"ה עם שם הו"ה פשוט וד' אותיותיו גימ' ע', ולכן הסנהדרין הם ע', כי הם עיניה. ונקרא יונים ע"פ מ"ש בזהר יתרו, בת עינא דלגו וכו', והוא סוד הנזכר, כי הע' סנהדרין המאירים בהיכל הזכות, לדון את האדם בהשגחה פרטית, ואע"פ שנראה שהם דין, מ"מ הם גימ' שם מ"ה ושם הו"ה, שמורה ג"כ על רחמים גמורים, ולכן אומר הזוהר שהם מקרבין ומרחקין, ומכח העינים נענש שלמה המלך כמ"ש בזהר שיר השירים, וז"ש עיניך כיונים (מ"מ).

ספר שמות

<p>דיליה זהב סגור בשערא דרישיה גוון דיליה זהב מופז על חדוי בלוחא דעל לביה גוון דיליה זהב תרשיש על תרין דרועין כל שבעה גוונין אלין הו</p>	<p>פרוים בגבות שעל עיניו הגוון שלו זהב סגור בשערות ראשו הגוון שלו זהב מופז על חזה בלוח שעל לבו הגוון שלו זהב תרשיש על שתי זרעותיו כל שבעה צבעים אלו היו</p>
עג/ב	
זהר	
<p>באצלחותא אצלח וסליק²⁸⁶⁵ שנאוי לא יכלין ליה²⁸⁶⁶ ואיהו שליט עליהו בשולמנו²⁸⁶⁷ ואתכפיין קמיה דא איהו ברזא דאת כ²⁸⁶⁸ דאתכליל ברזא דאת ס' ועל דא איהו שליט²⁸⁶⁹ אי שארי ביה²⁸⁷⁰ עד הכא רזין דעינין לאינון מארי דחכמתא</p>	<p>להצליח הוא עולה ומצליח שונאיו לא יוכלו לו והוא שולט עליהם בשליטה ונכנעים לפניו זהו בסוד אות כ' שנכללת בסוד אות ס' ועל כן הוא שולט אם התחיל בו עד כאן [הוא] סודות של העינים לאלו בעלי החכמה</p>
<p>רוא דאנפיין לאינון מארי דחכמתא פנימאה²⁸⁷¹ דיוקנין דאנפיין²⁸⁷² לאו אינון ברשימין דלבר²⁸⁷³ אלא בגו רשימא דרזין פנימאין²⁸⁷⁴ דדיוקנין דאנפיין²⁸⁷⁵ מתהפכן מגו דיוקנין דרשימו דאנפיין סתימין ברוחא דשריא לגו²⁸⁷⁶ ומגו ההוא רוחא אתחזי לבר דיוקנין</p>	<p>סוד הפנים לאותם בעלי חכמה הפנימית הדמויות של הפנים אינם ברשומים שבחוץ אלא בתוך הרושם בסודות פנימיים שדמות הפנים מתהפכות מתוך הדמויות של הרשימות של הפנים סתומות ברוח</p>

²⁸⁶⁵ שכן מדה זו ע"י ב' זרועות עולה עד אין תכלית (אור יקר).

²⁸⁶⁶ מפני שאין החצונים יכולים לידבק בזווג מעת החבקו ואילך, ואדרבה היא נטהרת ראשונה, ואח"כ מתחבקת, ואז אויביו נופלים תחתיו, כאומרו שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך (אור יקר).

²⁸⁶⁷ היינו כענין ויקבלו כולם את עול מלכותך, שהחצונים נכנעים והם משתעבדים אל הקדושה, והיא שולטת עליהם, ואף זה מצד מדתו שכמותו (אור יקר).

²⁸⁶⁸ שהיא המלכות כאומרו כף אחת עשרה זהב, ועכשיו שהיא מחובקת היא בת עשרים, עשר מלמעלה למטה מצד הימין, ועשר מטה למעלה מצד השמאל, והיא כ' ודאי, והיא נכללת בת"ת דהיינו ס', כ' נכללת בו"ק עליונים (אור יקר).

²⁸⁶⁹ מפני שהמלכות שולטת ומולכת מצד הת"ת, ומפני שיש בתחלת החבוק שלא עלתה למלכות ולא נקשרה למעלה, ואז עדיין אינה שולטת (אור יקר).

²⁸⁷⁰ כמו שאמר, ואי שארי באצלחותא כדפי' לעיל (אור יקר).

²⁸⁷¹ שאין הדבר הזה מסור סתם לבעלי חכמת הקבלה מפני העלם הדבר, אלא אותם היודעים להסתכל מצד חסידותם בדברים הנסתרים ונעלמים בעולם הזה, הם יודעים בזה (אור יקר).

²⁸⁷² אינם כעין שאר החכמת בפרצוף, כי שאר החכמה בפרצוף היא גלויה לכל אדם, שערות אם קשים או רכים או קצרים או ארוכים, ודין הנידון על פיהם מסור לחכמים וכן מצד וכן עינים, אמנם הפנים אין עניינים כך (אור יקר). הן חלוקין בב' והן א', א' כי אינון בקיומא רק לפום שעתא, ב' כי אינון באתגליא רק דמתחזי באתכסיא לעיינין דחכמיין, והן בד' גוונין ד' אנפיין דחיות, ואמר שהן סוד התורה, בינה ימא דאורייתא. והנהר היוצא מעדן, צדיק דנטיל הדעת מבינה, נטיל האתוון ומצטייר ברוח דנפיק מצדיק דרוחין פרחין מיניה כנ"ל ע ע"א (יהל אור).

²⁸⁷³ נגלה כדי שישאר אל החכם שפיטתו לבר (אור יקר).

²⁸⁷⁴ מציאות הרושם הנרשם שעל ידו השפיטה הוא נעלם בלתי מושג אלא לחכם המסתכל, וז"ש אלא בגו רשימא דרזין פנימאין, והענין כי פרצופין הפנים הם פרצופין ידועים כאשר נבאר, פני אריה פני שור פני נשר, וזה נראה לכל חכם מבין ידוע, אבל הדיוקנאות האלו יתהפכו ויתגלה מתוכם דיוקנאות נעלמים הם המה שהרוח המתלבש באדם יצייר מתוך מה שהוא מלובש בגוף (אור יקר).

²⁸⁷⁵ כגון פני אריה או שור או נשר (אור יקר).

²⁸⁷⁶ והיינו שהרוח הפנימי יגלה צורה פנימית בחוץ בפנים עד שלא יחוץ ולא יעלים הצורה הגשמית הרוחנית אלא יהיה בולט הפנימי חוצה לעיני החכם, ויסתכל באותה צורה נעלמת וישיגה (אור יקר).

ספר שמות

<p>דאנפין דאשתמודען לגבי אינון הכימין²⁸⁷⁷ דיוקנין דאנפין אשתמודען מגו רוחא²⁸⁷⁸ רוחא אית בבר נש²⁸⁷⁹ דרזין דאתון²⁸⁸⁰ חקיקין ביה²⁸⁸¹ וכלהו אתון סתימין גו ההוא רוחא</p>	<p>השורה בפנים ומתוך אותו רוח נראה לחוץ דמויות הפנים שניכרות אל אלו החכמים דמויות הפנים ניכרות מתוך רוח יש רוח באדם שסודות האותיות חקוקות בו וכלם אותיות סתומות בתוך רוח ההוא</p>
<p>ולפום שעתא סלקין רשימין דאינון אתון לגו אנפין וכמה דאינון אתון סלקין הכי אתחזון אנפין בדיוקנין רשימין לפום שעתא בחיזו דלא קיימא בר אינון מארי דחכמתא דאתקיימן בהו ולא אתנשי מנייהו ההוא אתר דאקרי עלמא דאתי (איהו רזא דאורייתא) ומתמן נפקא רזא דאורייתא בכלהו אתון דאינון כ"ב אתון כללא דכלא וההוא נהרא דנפיק מעדן נטיל כללא וכד פרחן מניה אינון רוחין ונשמתין כלהו מצטיירן בציורא דאינון אתון והכי נפקי כללהו ובגין כך רוחא דבר נש דמצטיירא בציורא דאתון עביד ציורא באנפין</p>	<p>ולפי שעה עולות הרשימות של אותם האותיות לתוך הפנים וכמו שאלו האותיות עולות כך נראות הפנים בדמויות הרשימות לפי שעה במראה שאינה קיימת רק אלו בעלי החכמה שמתקיימים בהם ולא נשכח מהם אותו המקום הנקרא עולם הבא (היא סוד התורה) ומשם יוצא סוד התורה בכל האותיות שהם ה"ב אותיות [שהם] כלל הכל ואותו הנהר היוצא מעדן לוקח את הכל וכשפורחות מהם אותם הרוחות והנשמות כולם מצטיירות בציור של אותן אותיות וכך יוצאות כלם ולכך רוח האדם שמצויר בציור של האותיות עושה הציורים בפנים</p>
<p>אמר להו רבי שמעון אי הכי ציורא²⁸⁸³ דאימא לא מצטיירא גו ההוא רוחא אמרו הכי שמענא מניה דמר דציורא דאתון מסטרא דלעילא וציורא דאימא מצטיירא בההוא רוחא לתתא ציורא דאתון אתגניזו לגו וציורא דאימא בליט לבר ציורא דאימא פני אד"ם פני ארי"ה פני שו"ר פני נש"ר ורוחא עביד ציורא דכלהו לבר לפום שעתא בגין דכל מה דאיהו מסטרא</p>	<p>אמר לו רבי שמעון אם כן הציור של אמא אינה מצט²⁸⁸² יירת בתוך אותו הרוח אמרו כך שמענו מהאדון שציור האותיות מצד מעלה וציור אימא מצטייר באותו הרוח למטה ציור האותיות נגנזות בפנים וציור אמא בולט לחוץ הציור של אמא פני אדם פני אריה פני שור פני נשר והרוח עושה ציור של כולם לחוץ לפי שעה לפי שכל מה שהוא מצד</p>
<p>רוי דרזין</p>	

²⁸⁷⁷ ולכך לא יוכל כל חכם לשפוט סוד רשימו דפרצופא דאנפין מפני שלא יסתכל בצורה הגשמית, אלא דווקא ברוחניות, והרוחנית לא ישתוה עם הגשמית, אלא בולט על הגשמית, ונראית לעין כל חכם משכיל בפנימיות (אור יקר).

²⁸⁷⁸ והשתא פי' היאך הרוח יראה סוד דיוקן להסתכל בו (אור יקר).

²⁸⁷⁹ ולא כל רוחא כי הנפש שהיא למטה מן הרוח אין בה זה (אור יקר).

²⁸⁸⁰ לא אתון ממש גשמיות כאלו שאנו קוראים (אור יקר).

²⁸⁸¹ צורות ידועות שכל צורה וצורה ירמוז אות ידוע, והיינו רזין דאתון לא אתון, ולא שיהיה חותם האותיות הנראות לבד המצוירות בו, אלא כל האותיות הם מצוירות ברוח, אמנם הרוח יראה כדי צרכו בפרצוף. המשל בזה ברוח הן כ"ב אותיות כולם, והוא יהיה בולט בפנים או עדר"ת או קר"ב או ר"ע (אור יקר).

²⁸⁸²

²⁸⁸³ דאתון הוא בזרע האב דנפיק מצדיק, אבל ציורא דאימא בבטנה, שהוא מאימא שכינתא אינה עושה כלום, ותי' דפעולת האימא הוא שמצטייר הציורא לבר לעינין דציורא דאביו בכ"ב אתון הוא לגו וציורא דאימא ד' אנפין דחיון הנ"ל כמש"ו ומפ"ו דציורא דאר"י כאשר חוזר בתשובה שהוא מתגבר כארי, ושור הוא כאשר הולך בדרך לא טוב, ואדם בצדיק, והן ג' דרגין צדיק ורשע ובעל תשובה, ונשר הוא לתקן גלגול הקודם (יהל אור).

ספר שמות

<p>רשימין על כל אינון דוכתי דשערוי בדרועא ימינא הוה חקיק ורשים רשומא חדא סתים מבני נשא מגדל חקיק באריה ואלף זעירא רשים בגויה וסימנא דא (שיר ד ד) אלף המגן תלוי עליו כל זמנא דאנח קרבא ההוא רשימא סלקא ובלטא ועל מגדל מכשכשא האי אלף וכדין אתתקף לאנחא קרבא כד עאל בקרבא מכשכשא ההוא אריה וכדין אתגבר כאריה ונצח קרבין וההוא מגדל אתרהיש וסימניה (משלי יח י) בו ירוץ צדיק ונשגב ונשגב דוד משנאוי דלא יכלין לגביה ומן סימנין אלין ורשימין אלין הוו רשימין בדרעיה שמאלא רשומא דבר נש אחרא לאו</p>	<p>רשומים על כל אלו המקומות של שערות בזרוע ימינו היה חקוק ורשום רושם אחד סתום מבני אדם מגדל חקוק בו אריה וא' קטנה רשומה בתוכו וסימן זה אלף המגן תלוי עליו כל פעם שנלחם מלחמה אותו הרושם עולה ובולט ועל המגדל מכשכשת זו הא' ואז היה מתגבר ללחם מלחמה כשנכנס למלחמה מכשכש אותו האריה ואז מתגבר כאריה ומנצח את המלחמות ואותו המגדל היה רץ וסימניו בו ירוץ צדיק ונשגב ונשגב²⁸⁸⁴ דוד על שונאיו שלא יכלו [לעמוד] כנגדו ומן אלו הסימנים ואלו הרשימות היו רשומות בזרוע השמאל הרושם של אדם אחר לא.</p>
<p>כהאי עיינין צהיבין פקיעין שגעונא בלביה מצחא רב שערוי סניאין תליין רחיקין ממשכא דרישא פקיהא איהו פום ממלל רברבן שפוון דיליה עתיקין מאריה דלישנא בישא במצחיה תלת שרטוטין אי בעיניה תרין שורייקי סומקי דא הוה באת ר' בלחודוי ושורייקא זהיר לגביהו עבירה אודמנת לגביה ואשתזיב מינה ואי שורייקא חדא סומקא לנו בעינא קיימא בארכא ותריין זעירין תחותיה וחד דאעבר בעינוי דדין אית ליה עיטא בישא באתתא אסורה ועדין עיטא קיימא כדין תשתכח במצחיה חד שרטוטא לארכא מקריצא ימינא חד שערא וארבע זעירין תחותיה וחד דאעבר בינייהו לפותייה</p>	<p>עיניו צהובות כאלה [יש] שגעון בלבו מצחו גדול שערותיו מרובים ותלויים רחוקים מעור הראש הוא פיקח פיו מדבר גדולות שפתותיו זקנים בעל לשון הרע במצחו ג' שרטוטים אם בעינו שני גידים אדומים זה הוא באות ר' בלבדה גיד קטן מאיר אצלו עבירה נזדמה לו וניצל ממנה ואם [יש] גיד אחד אדום בעינו בפנים עומד באורך ושני קטנים תחתיו ואחד שעובר בעינו של זה יש לו עצה רעה באשה האסורה [לן] ועדיין העצה קיימת אז תמצא במצחו שרטוט אחד לאורך מגבת עין הימנית שער אחד וד' [שערות] קטנים תחתיו ואחד שעובר ביניהם לרוחבו</p>
<p>ואי יתפרש מההוא חטאה תשכח בעיניה תרין שורייקי דקיקין אזלין בפותייה דעינא ולא אעבר חד בינייהו וכן במצחא ומזמן דאתפרש מההוא חובה הוא מזמן תשעה יומין דהא מתמן ולהלאה יתמחון רשימין אלין ויתילדו אחרנין עיינין דקיקין ומתהפכין זעיר בסומקא דא איהו פקיהא כל מלוי בחיובא במצחוי תשכח רשימין תלת חד רב דאעבר מסטרא דא לסטרא דא ותריין אחרנין דלא עברין קריצין דעינוי רברבין מריה דקשיו איהו כד מליל קמיט בחוטמיה ברוגזיה אי בקשיו דלביה זקיף שום ביש עליה ביש בעיני דכלא כלא שנאין ליה אצלה לזמנין</p>	<p>ואם יפרשו מאותו החטא תמצא בעינוי ב' גידים דקים נמשכים ברוחבה של העין ואינו עובר אחד ביניהם וכן במצחו ומעת שנפרש מאותו החטא הוא מזמן ט' ימים שהרי מאז ולהלאה ימחו רשימות אלו ויוולדו אחרים עינים דקות ומתהפכות מעט לאדום זהו פיקח כל דבריו לחיוב במצחו תמצא ג' רשימות אחד גדול העובר מצד זה לצד זה ושני אחרים שאינם עוברים גבות עינוי [הם] גדולות הוא איש קשה כשמדבר [הוא] מקמט את חוטמו בכעסו אם מקשה את לבו זוקף עליו שם רע רע</p>

ספר שמות

ולומנין לא תלת שערין רברבין	בעיני הכל הכל שונאים אותו לפעמים הוא מצליח ולפעמים לא ג' שערות גדולים
עד/א	
זהר	
דרוהא בלמא לבר ²⁸⁸⁵ ואתחוי ואתנניז וכל הני דיוקנין ²⁸⁸⁶ אתחויין מתצירין בצירא דאתון ²⁸⁸⁷ אף על גב דאינון גניזין אלין ארבע דיוקנין אתחויין לפום שעתא לאינון מארי דעינין דידעין ²⁸⁸⁸ ברזין דחכמתא לאסתכלא בהו	הרוח בולט לחוץ ונראה ונגנז וכל אלו הדמויות נראות מצוירות בציר האותיות אף על פי שהם גנוזות אלו הארבע דמויות נראות לפי שעה לאלו בעלי עינים שיודעים להתבונן בהם בסוד חכמה
צירא קדמאה ²⁸⁸⁹ כד אזיל בר נש בארחה קשומ ²⁸⁹⁰ אינון דידעין ברזין דמריהון מסתכלן ביה ²⁸⁹¹ בגין דההוא רוחא דלנו מתתקנא ביה ²⁸⁹² ובלית לבר צירא דכלא וההוא צירא איהו צירא דאדם ודא איהו צירא שלים יתיר מכל צירין ודא איהו צירא דאעבר לפום שעתא קמי עינייהו דחכימי לבא האי כד מסתכלן באנפוי לבר אינון אנפין דקיימן קמיה	ציר הראשון כשאדם הולך בדרך האמת אלו שיודעים בסודות של אדונם מסתכלים בו לפי שאותו הרוח שבפנים מתוקן בו ובולט לחוץ ציר של הכל ואותו הציר הוא ציר של אדם וזהו ציר השלם יותר מכל הצירים וזה הוא ציר שעובר לפי שעה לפני עיניהם של חכמי הלב זה כשמסתכלים בפניו בחוץ אלו הפנים העומדים לפניו עיני לבו אוהבים

²⁸⁸⁵ כדי רגע (אור יקר).

²⁸⁸⁶ שהם אריה שור נשר אדם מצד אימא ברוחא (אור יקר)

²⁸⁸⁷ מצד הזכר כדפי', שהיא הצורה השלישית הנעלמת כדפי', והנה האותיות הם כ"ב ברוח, אלא שלא יראו החוצה מתלבש בתוך ד' פנים בכדי שעה (אור יקר).

²⁸⁸⁸ בענין שהבא להסתכל בפנים, מה שיראה בהבטה ראשונה צריך שיהיה מצוייר בדעתו, מפני שאין הרוח מתגלה להחכם המסתכל בפרצוף אלא בהבטה ראשונה ומיד יתעלם, ולא יוכל להביט פעם אחר פעם, שההשגה מצד הרוח המתעלם ואינו מראה עצמו אלא בהשכלה ראשונה, והציר הזה הראשון הוא עיקר ואח"כ חמק עבר ולא יושג אלא המראה הגשמי (אור יקר).

²⁸⁸⁹ והנה יצטיירו ציורים בסוד הרוח בא' מד' בחינות, או אדם שלא חטא והוא בכשרותו עומד תדיר, הב' אדם שחטא ופגם רוחו ושב אל קונו ותקן את אשר עותו, הג' אדם שחטא בגלגולו החולף ובא לתקון עונו ולזה הם ד' צירין אל הרוח, הא' פני אדם מבחר הפרצופין, הב' אריה מבחר שנים הנשארים, הג' שור שהוא שמאלי הד' נשר. והענין כי עם היות שיש ברוח ד' פנים, שכן הרוח מצד הת"ת והוא שם בן ד', בעל ד' אותיות: 'פני אריה, ה' פני שור, ו' פני אדם, ה' פני נשר, עכ"ז יתגלו בו הפנים כפי מעשיו, אם יתיישר ולא יתעוות לעולם, הרי פניו פני אדם במבחר הארתו, כי בפני אדם יתקשטו כל הפנים כדפי' בתיקונים יהו"ה מלך, פני אריה, יהו"ה מלך פני שור, יהו"ה ימלוך פני נשר, יו"ד ה"א וא"ו ה"א דהיינו יהוה הוא פני אדם, ולזה לא נטה רוח לא לימין ולא לשמאלא, ויראה אור פני החיים שבו, אמנם אם הרשיע ועדיין ברשעו עומד נטה לצד שמאל בקו השמאלי מקום יניקת החצונים והתאחזם בו, ולכך יגלה פני שור ויגבירם מצד הגבורה, ואם ישוב בתשובה ויטיב עצמו נעקר מפני שור, והקב"ה ימינו פשוטה לקבל שבים, ויטה עצמו מן השמאל אל הימין, יגלה בעצמו פני אריה. ואם בעונו נעקר מתוך רשעתו ולא תקן עצמו בחייו, והוצרך להתגלגל להטיב עצמו, ירד מסוד ג' פני הזכר אל פן הנקבה כנודע, כי המתגלגלים ירדו אל עולם הנקבה כדפי' בסבא, ויתגלגל בסוד פני נשר, ויתגלו בו פני נשר שבו, והוא נקבה חשוכה עצובה כאשר יתבאר. והנה מבחר האדם הוא אשר לא קלקל כלל, לכך אמר "צירא קדמאה" שזה יקדם אל הרוח קודם לגילוי כל ציוריו (אור יקר).

²⁸⁹⁰ שהוא דרך אמת תפארת ודאי, והנה הציר הזה לא יגלה הרוח עצמו, ולא יתעורר בגוף האדם להראות בהסתכל כל אדם בפניו, רק בהיות איש טהור וקדוש אזי יתעורר רוח ברוח ויראה עצמו אליו (אור יקר).

²⁸⁹¹ ובאותו ההסתכלות הוא כמי שדופק לשער חבירו ומעוררו כנגדו, וכן אלו הכשרים מעוררים הרוח ההוא (אור יקר).

²⁸⁹² נוטל התעוררות להתתקן בגופו (אור יקר).

ספר שמות

<p>עיינין דלכא רחים לון ארבע סימנין דאתון אית בהו שורייקא חד בליט בשכיבו²⁸⁹³³³² מסטרא דימינא ושורייקא חד דכליל תרין אחרנין דאחידן ביה בסטרא דשמאלא</p>	<p>אותם ד' סימנים של אותיות יש בהם גיד אחד בולט בשכיבה מצד הימין וגיד אחד הכולל שני אחרים שנאחזים בו בצד שמאל</p>
<p>אלין ארבע סימנין אינון ארבע אתון דאקרון עדות וסימנא דא ע' ההוא שורייקא דסטרא ימינא דבליט בשכיבו³³³ ד' ואינון תרין אתון דמתחברן ביה ו"ת אינון ההוא²⁸⁹⁴ שורייקא דכליל תרין אחרנין ודא איהו רזא דכתיב (תהלים פא ו) עדות ביהוסף שמו דכל מאן דחמא ליה הוה רחים ליה בלבו וברחימו אשתלים זרעא דדוד מתהפכן ביה²⁸⁹⁵ היוו דגונוין ובגין כך טעה שמואל דכתיב (ש"א מז ז) אל תבט אל מראהו בגין דסטרא אחרא הוה ביה באליאב דלא הוה הכי בדוד דיוקנין דדוד ממירין אינון דהא דיוקנא דסטרא אחרא אתכליל גו דיוקנין וההוא דיוקנא דסטרא אחרא אתחזי ביה בקדמיתא דאעבר על עיינין לפום שעתא ובהיל לבא ודחיל ולבתר (שם יב) וטוב²⁸⁹⁶ רואי (שם יח) ויהו"ה עמו ודא איהו עדות לגביה</p>	<p>אלה ד' סימנים הם ד' אותיות הנקראות עדות וסימן זה ע' אותו הגיד שבמצד ימין הבולט בשכיבה ד' ואותם הב' אותיות המתחברות עמו [שהם] ו' ת' הם אותו הגיד הכולל ב' אחרים וזהו סוד מש"כ עדות ביהוסף שמו שכל מי שראה אותו היה אוהב אותו בלבו ונשלם באהבה זרעו של דוד מתהפכים בו המראות של הצבעים ולכן טעה שמואל דכתיב אל תבט אל מראהו לפי שצד אחר היתה בו באליאב שלא היה כן בדוד דמות דוד הם נעלמות כי דמות של הסטרא אחרא נכללה תוך דמויות ואותה דמות של הצד האחר נראתה בו בתחילה שעברה על עיניו לפי שעה ונבהל לבו ונתירא ואח"כ "וטוב רואי" ויהו"ה עמו" וזהו עדות לו.</p>
<p>דיוקנא דא דאדם כליל כל דיוקנין וכלהו כלילין ביה האי לא בהיל ברוחיה בשעתא דרוגזיה איהו בנייהא ומלוי בנייהא ומיד אתפייס</p>	<p>דמות של האדם כוללת כל הדמויות וכולם כלולות בו זה אינו מבוהל ברוחו בשעת כעסו הוא במנוחה ודבריו הם בנחת ומיד מתפייס</p>
<p>רוי דרוזין</p>	
<p>בחדוי על לביה שפוון דיליה עתיקין מארי גאותא בשגעונא לישנא בישא שערוי שעיעין רברבין וסגיאין אנפוי אנפין אריכין זעיר ועגולין זעיר לזמנין אתחרט מכל מה דעבד ותב לקלקוליה בעיניה תשכח שורייקי תרין בעינא דימינא וחד בעינא דשמאלא אודנוי זעירין קיימין בקיומא</p>	<p>בחזה שלו על לבו השפתים שלו זקנות בעל גאווה שגעון [בעל] לשון הרע שערותיו חלקים גדולים ומרובים פניו פנים ארוכות מעט ועגלות מעט לפעמים מתחרט מכל מה שעשה וחוזר לקלקולו בעיניו תמצא גידים שנים בעין הימין ואחד בעין השמאל אזניו קטנות ועומדות על קיומן</p>
<p>זרעא דדוד בהפוכא זרעא דדוד כל סימנין אלין לטב ולמעבד טיבו בר שפוון רברבין דכל מאן דשפוותיה רברבין מאריה דלישנא בישא</p>	<p>זרעו של דוד הם בהיפך זרעו של דוד כל אלו הסימנים הם לטובה ולעשות טוב חוץ מן שפתים גדולות כי כל מי ששפתיו הם גדולות הוא</p>

²⁸⁹³ עיי' לקמן דף עד ע"ג בצירוא תניינא דבעל תשובה דעדיין לא מתיישב באורח קשוט אמר שם ואלין בלטיין בבהילו דלא שכיכין וכד מתיישב' ואתגל' באורח קשוטא שכיכין (יהל אור).

²⁸⁹⁴ ר"ל בסטרא שמאלא הן ג' אתון ג' שורייקין ושמאלא כליל ב' דהשורש הוא ב' אתון עד ו"ת הוא לשון רבים ואין רבים פחות מג' ג' שורייקין לכן נכללים בד' והן עד דעדות בשנים ימינא ושמאלא (יהל אור).

²⁸⁹⁵ דהן מסטרא דנוק', ובה מתהפכין הדיוקנין כחומר חותם וב' מדות דיליה (יהל אור).

²⁸⁹⁶ דכן כתיב אדמוני מדרגא דעשו ולבתר וטוב רואי וכו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>אִיהוּ בֵּין זְכוּאָה בֵּין חַיִּיבָא בַר אִי צְדִיק גְּמוּר הוּא וּבְזִכּוֹ דִּלְיָה נְצַח וְנִטְרָה גְּרַמְיָה עֵינִין יְרוּקִין זְעִיר מְגוּוֹן סוּמְק אֹזִיל בִּינִיּהוּ בְּמִצְחָה תְּרִין רְשׁוּמִין מְסִטְרָא דָא לְסִטְרָא דָא וְחַד לְעִילָא זְעִירָא וְחַד לְתַתָּא אִיהוּ בָּאֵת פ' וְאֵת ר' דָא מִצְחָה רַב בְּעִנְוִלָא אִיהוּ טַב לְכֻלָּא יְהִיב מְכַל מַה דְּאִית לִיה לְכֻל בַּר נֶשׁ וְוִתְרָן אִיהוּ שְׁעָרוֹי שְׁעִיעַ וְתִלִּי בְּסִטְרָא יִמִּינָא אִית לִיה חוּרְוֹ דְשְׁעָרֵי מִזְמוּמָא דְאַתְבְּרֵי</p>	<p>בעל לשון הרע בין צדיק בין רשע חוץ אם הוא צדיק גמור ובזכויותו מנצח ושומר את עצמו עינים ירוקות ומעט מגוון אדום הולך ביניהם במצחו ב' רשימות מצד זה לצד זה אחד למעלה קטן ואחד למטה הוא באות פ' ואות ר' זהו מצחו גדול ועגול הוא טוב לכל נותן מכל מה שיש לו לכל אדם הוא וותרן שעריו חלק ותלויים בצד ימינו יש לו שערות לבנים מיום שנברא</p>
<p>מתניתין בני עלמא מאריהון דסכלתנו פקחי עיינין מאריהון דמהימנותא די הוה גניזא בכו מאן מנכון דסליק ונחית מאן די רוח אלהיין קדישין ביה ליקום ולינדע בשעתא דסליק ברעותא דרישא חוורא²⁸⁹⁹ למברי אדם בטש בגו בוצינא חדא ובטש בוצינא²⁹⁰⁰ בפטישא דנהיר²⁹⁰¹ וההוא פטישא דבוצינא אפיק נשמתין אוף הכי בטש גו טנרא²⁹⁰² חדא תקיפא ואפיק ההוא מינרא שלהובא חדא מלהטא מרקמא בכמה גוויין וההוא שלהובא סלקא ונחתא עד דההוא פשיטו (ג"א פטישו)³³⁴ בטש ביה²⁹⁰³ ותב ואתישב בדוכתיה ואתעביד רוחא דחייא וההוא רוחא אתתחם ונטיל גוון חד משמשא נחית לתתא נטיל גוון חד²⁹⁰⁴ מסיהרא סטא לימינא נטיל גוון מינא כליל בפומא דאריה חדא סטא לשמאלא נטיל גוון אשא כליל בפומא דחד שור סומקא כוורדא סטא לקמיה נטיל גוון רוחא כליל בפומא דחד נשר רברבא רב גדפיין מאריה דנוציה כל גוויין ביה מתחמן סטא לאחורא נטיל גוון עפרא כליל מארבע סטרי עלמא בפומא דאדם וכל דיוקנין מסתכלן לגביה</p>	<p>משנה: בני העולם בעלי בינה נפקחו עינים בעלי אמונה שהיתה גנוזה בכס מי מכם שעלה וירד מי שרוח אלהי"ם קדושים בו יקום וידע בשעה שעלה ברצון של ראש הלבן לברוא את אדם הכה בתוך ניצוץ אחד והיכה ניצוץ בפטיש המאירה ואותו פטיש של הניצוץ הוציאה נשמות אף כך היכה תוך צור חזק אחד והוציאה אותו צור שלהבת אחת מלהטת מרוקם בכמה צבעים ושלהבת ההיא עלתה וירדה עד אותו פשיטות (פטיש) הכה בו ושב ונתישב במקומו ונעשה רוח חיים והרוח הוא נגבל²⁸⁹⁷ ולקח צבע אחד מן השמש ירד למטה ולקח גוון מן הלבנה נטה לימין ולקח גוון מים כלול בפי אריה אחד נטה לשמאל ולקח גוון אש הכלול בפי שור אחד אדום כוורד נטה לפניו ולקח גוון רוח הכלול בפי נשר אחד גדול בעל כנפים גדולות בעל נוצות כל הצבעים בו²⁸⁹⁸ נגבלים נטה לאחוריו ולקח גוון עפר הכלול מד' רוחות העולם שבפה האדם וכל הצורות מסתכלות אליו</p>
עד/ב	
זהר	
<p>זרעא דדוד דאתחזי ביה ההוא דיוקנא</p>	<p>זרעו של דוד שנראתה בו אותה הדמות בתחילה שעוברת לפי שעה על</p>

2897

2898

2899 כתר (יהל אור).

2900 ידוע דמיד משחתא (יהל אור).

2901 חכמה (יהל אור).

2902 בינה דאיהי סלע ואיהי תקיפא כידוע (יהל אור).

2903 שהרוח מורכב מחו"ב בן י"ה (יהל אור)

2904 שהוא ו"ק שמשא וסיהרא נגד מעלה ומטה, נפשא דעפרא אמר לקמן דהוא כליל מד' סטריין והן ו"ד של רוח ונפש ד"ו פרצופים (יהל אור).

ספר שמות

<p>בקדמיתא דאעבר לפום שעתא על עינין ברוגזיה²⁹⁰⁵ בנייחא מיד אתפייס²⁹⁰⁶ אבל נטיר דבבו²⁹⁰⁷ כנחש לסופא בנין דההוא סטרא גרמא ליה דסחרא בכל סטרין²⁹⁰⁸ אבל מוהא דבנו קליפה ולבא מתישרא²⁹⁰⁹ ויציבא דא לאינון זכאין אבל חייבין לא מתעברן מההוא דיוקנא קדמאה בישא ואתחברן (ס"א ואסתאבן) ביה בכלא</p>	<p>עיניים בכעס מיד מתפייס בנחת אבל שומר שנאה כנחש לבסוף לפי שאותו הצד גרם לו מסבבת בכל הצדדים אבל המוח שבפנים הקליפה והלב מישרו וזה קיים לאלו הצדיקים אבל הרשעים אין דמות הראשונה הרעה עוברת ומתחברים (ונטמאים) בו בכל</p>
<p>ציורא תניינא²⁹¹⁰ אי ההוא בר נש לא אזיל כל כך בארחה בישא ואסמי מההוא ארחה ותב למאריה²⁹¹¹ לא דהוא רגילא בארחוי דמתקנן³³⁵ אלא איהו דהוה באינון אורחי מתעדי וסטי מנייהו ותב למאריה האי איהו רוחא טבא דשארי למשרי עלוי ולאנתקפא על זוהמא קדמאה דהוה ביה ובליש לבר באסתכלותא דעינין לפום שעתא כחד דיוקנא דאריה דאתנבר האי בשעתא דחמי ליה ההוא חיוז גרים ליה לאעברא בלביה אריה דמתגברא לפום שעתא האי מסתכלן באנפוי</p>	<p>ציור השני אם זה האדם לא הלך כל כך בדרך רעה וסטה מאותה הדרך ושב לאדונו לא שהוא רגיל כבר בדרך מתוקנת אלא הוא שהיה באותם הדרכים נתגרש וסוטה מהם ושב לאדונו זהו רוח טוב מתחיל לשרות עליו ולהתחזק על הזוהמא הראשונה שהיתה בו ובולט לחוץ בהסתכלות עינים לפי שעה כדמות אחת של אריה המתגבר זה בשעה שרואה אותו והמראה גורם לו שיעבור בלבו אריה המתגבר לפי שעה זה מסתכלים בפניו</p>
<p>לכתר אינון אנפין דלבא לא רחים לון לפום שעתא ומיד תב לביה ורחים ליה כד מסתכלן ביה אכסיף וחשיב דכלא ידעין ביה אנפוי חפיין דמא לפום שעתא מתהפכן לחוורא או לירוקא תלת שורייקן אית באנפוי חד לימינא דדא אתפשט באנפוי ואתאחיד ביה חד דסלקא לחוטמיה לעילא ותרין לשמאלא וחד דאתפשט</p>	<p>אחר כך אלו הפנים אין לב אוהבם לפי שעה מיד חוזר לבו ואוהב אותו כשמסתכלים בו מתבייש וחושב שהכל יודעים בו פניו מתכסות בדם לפי שעה מתהפכות ללבן או לירוק שלשה גידים יש לו בפניו אחד לימין שזה מתפשט בפניו ונאחז בו אחד העולה לחוטמו למעלה ושנים לשמאל</p>

²⁹⁰⁵ ולכן נאמר, והוא אדמוני עם יפה עינים, ירצה החכם המסתכל חסיד יפה עינים, והיה ראוי שיעורר רוחו אהבה, והוא אדמוני מראה רוגז לפום שעתא על עינין ברוגזיה, לזה יאמר וטוב רואי וה' עמו בנייחא מיד אתפייס ומראה סוד אותיות עדות (אור יקר).

²⁹⁰⁶ והרי אליאב היה הפך זה שדינו בחזקה רגז, ואין רוגזו נח מיד, ודוד עם היות שהיה מעורר פחד ורוגז בהתחלה, עכ"ז אינו עומד בו (אור יקר).

²⁹⁰⁷ כמו שראינו שמחל לשמע, ומה כתיב, והנה עמך שמעי בן גרא וכתוב ביואב ולא תורד, ולא שיהיה הענין בעון ח"ו, אלא הכל בסוד מדתו, שמדתו גורמת לו להתפייס בבואו, כאומרו הנה באתי היום ראשון לכל בית יוסף (אור יקר). עי' לקמן קח ע"א (יהל אור).

²⁹⁰⁸ וסוד ענין זה פי' בשלהי סבא, ואין זה פגם ברוח שיורה שפגם ונדבק בחצונים ח"ו (אור יקר).

²⁹⁰⁹ והיינו כעס חכמים וגאותם שלבם נכון עמם מפנימה, ומבחוץ מראים רוגז להיות חתיתם לשם שמים מוטל על הבריות, ועל כיוצא בזה אמרו בשמתא מאן דלית ביה, וכן אמרו (יומא כב ע"ב) כל תלמיד חכם שאינו וכו' [שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם] וזה בתנאי שלא יכנס הכעס בלבו ובתוכיותו, כדי שאותה הקלי' לא תשלוט בו אלא מבחוץ, ולבו נכון ומיושב ביראת ה' ובאהבה, ולא כן הרשעים כי התלבשם בקלי' הוא לבושם האמיתי, ואין בהם חלק במוחא בסוד עדות כלל, אלא כעסם בלב שקוע, והם שקועים בחצונים מטמאין עצמן בהם, ולכן אותו הדיוקן המורה פחד ואימה וכעס תמידי ולא סרו ממנה תמיד (אור יקר).

²⁹¹⁰ מד' ציורין שפי' לעיל שהוא פני אריה כאשר נבאר, אי ההוא בר נש לא אזיל כ"כ באורחא בישא, שאם חטא כ"כ עד שפגם פגם גדול ברוח, לא במהרה ימחק רעתו, ולא יראה בפני ארי' אלא פגם קצת ופגמו נקל, שבנטותו להטיב נטה מעל אוהל רשעים (אור יקר).

²⁹¹¹ וגם לא ששב בתשובה שלמה, שאם תשובתו שלמה בלי ספק חוזר אל סוד עדות כבראשונה ויותר טוב כענין דוד שמחק עון בת שבע מכל וכל אלא שיש בו תשובה רפה (אור יקר).

ספר שמות

<p>ואחד מתפשט למטה מאלו השנים ואחוז בזה ובזה</p>	<p>לתתא מאינן תרין ואחיד בהאי ובהאי</p>
<p>ואלו הם אותיות החקוקות בפניו ואלו בולטות בבהילות שאינן שוכבות וכשמתישב ומתרגל בדרך האמת שוכבות וסוד של אלו האותיות הוא קרוב זה היה רחוק ועתה בולטות אלו האותיות בפניו ומעידות בו בבהילות וסימן זה ק' (ה') מצד ימין אותיות האחרות מצד</p>	<p>ואלין אינן אתון דמתחקקן באנפוי ואינן בלטיין בבהילו דלא שכביין³³⁶ וכד מתיישבא וארגיל בארה קשוט שכביין³³⁷ ורוא דאינן אתון איהו קרוב³³⁸ דא הוה רחיק²⁹¹² והשתא אינן אתון בלטיין באנפוי וסהדין ביה בבהילו וסימנא דא ק'³³⁹ (ד"א ה') מסטר ימינא²⁹¹³ אתון אהרנין מסטר</p>
<p>נתישב אותו הרוח באותו העפר ונתלבש בו אז אותו עפר מכשכשת וירדה למטה והכה צד מד' צדדי העולם ונעשה דמות אחת ופרצוף ורוח ההוא נסתר לפני ולפנים ועפר ההוא שנתאסף מד' צדדים הכה אליו הנפש הכלולה בעפר (ברוח) והנפש ההיא הוא היסוד למעשי הגוף וכפי המעשים של הנפש ההוא כך נראים בעור מבחוש</p>	<p>רוי דרזין</p>
<p>רוח הזה נגנז בפנים והוא מראה לחוץ עולה ויורד ומכה בפניו ומראה צורות ורשימות מכה במצחו מראה צורות ורשימות מכה בעיניו ומראה צורות ורשימות זהו שכתוב הכרת פניהם ענתה במ הניצוץ נמשך ממנו המדידה של קו אחד ירוק שלהבת של</p>	<p>אתיישב ההוא רוחא בהוא²⁹¹⁴ עפרא ואתלבש ביה כדין²⁹¹⁵ ההוא עפרא מכשכשא²⁹¹⁶ ונחת לתתא ובטש סטרא מארבע סטרין דעלמא ואתעביד דיוקנא הדא ופרצופא²⁹¹⁷ וההוא רוחא אתטמר מגו לגו וההוא עפרא דאתכניש מארבע סטרין בטש לגביה נפש כלילא בעפרא (ס"א ברוחא) וההוא נפש איהו יסודא לעובדי גופא²⁹¹⁸ כפום עובדין דההוא נפש בגופא הכי אתחוי במשכא לבר</p>
<p>רוחא דא אתטמר לגו וההוא אתחוי לבר סליק ונחית ובטש באנפוי ואחוי דיוקנין ורשימיין²⁹¹⁹ בטש במצחיה אחוי דיוקנין ורשימיין בטש בעינוי ואחוי דיוקנין ורשימיין הדא הוא דכתיב (ישעיה ג ט) הכרת פניהם ענתה במ בוצינא דאתמשך מניה מדידו דחד חוטא ירוקא²⁹²⁰ שלהובתא דתהו בטש בידי בשעתא</p>	

²⁹¹² ולכן אינן שכיכין דעדיין לא מתיישב באורח קשוט (יהל אור).

²⁹¹³ דה' הוא פתח לבעלי תשובה (מנחות כט ע"ב) (יהל אור).

²⁹¹⁴

²⁹¹⁵ וז"ש ויפח באפיו כו', ויהי האדם לנפש חיה דנפש אינו באדם אלא מחמת הרוח דאתלבש בגוף נעשה בגוף נפש וכמ"ש בפ' בראשית (יהל אור).

²⁹¹⁶ ר"ל העפרא סט' דגוף וביה מתלבש הרוח והעפר מתקבץ מד' רוחות העולם, כמ"ש בס"פ עקב וש"מ וכמ"ש בסנהדרין (דף לח ע"א) מכל העולם הוצר עפרו כו' (יהל אור). נבאר מעלת ומדרגת אדם הראשון קודם החטא, כי הוא עמוק נורא מאד וכו', והאריז"ל בשער הצלם (פרק א') אמר כי אדה"ר היה מעפר גן עדן הארץ, אך אחר החטא נעשה מעפר העוה"ז. ובשער מ"ן ומ"ד (סוף דרוש א') אמר שם כי קודם החטא היה גופו מיצירה ונפשו מבריאה ורוחו מנוק' דז"א דאצילות ונשמתו מז"א דאצילות והנשמה לנשמה מאו"א דאצילות, אך אחר החטא נעשה גופו מהעוה"ז, ונפשו מהעשיה (ר"ל מהאופנים שהם נפש הגלגלים, ומשם נמשך נפש האדם ג"כ) ורוחו מיצירה ע"ש. והענין בכ"ז כי נודע הוא שכל עולם ועולם הנה הוא כלול מכל הד' עולמות אבי"ע וכו' (דע"ה ח"ב כז ע"א).

²⁹¹⁷ ר"ל הגוף (יהל אור).

²⁹¹⁸ ר"ל למעשים, דברוחא הוא דיבור, וע' בזו"ח פרשת יתרו (יהל אור).

²⁹¹⁹ דיוקנין הוא צורת המצח בעיגולא, וכן בכ"ד, ורשימיין הן הקוין ושרטוטיין (יהל אור).

²⁹²⁰ שתוהו הוא קו ירוק, ולכן עושה ג"כ קוין, שד' סטריין הן תוהו ובוהו כו' ד' יסודין דגוף (יהל אור).

ספר שמות

<p>דבר נש נאים²⁹²¹ ורשים רשימין ושרטוטין בידיה וכפום עובדין דבר נש הכי אתרשים ואלין אתוון מתהפכ²⁹²² מתתא לעילא וידעי לון חברי קשוט ברשימו דאתוון דבוצינא וכל אלין חילין דלגו כבר נש עבדין רשומין ושרטוטין אתוון מתהפכ²⁹²³ מאן דרקים דא רקים בשפולי משכנא²⁹²³ כמה דאת אמר (תהלים קלט טו) רקמתי בתחתיות ארץ בריך הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין</p>	<p>תהו מכה בידי בשעה שאדם ישן ורושם רשימות ושרטוטין בידו וכפי מעשיו של האדם כך נרשמים ואלו האותיות מתהפכות מלמטה למעלה ויודעים אלו החברים באמת ברשימות האותיות של הניצוץ וכל אלו הכחות שבפנים האדם עושים רשימות ושרטוטים ואותיות מהופכות מי שרוקם את זה רוקם בשפת המשכן כמו שנאמר רקמתי בתחתיות ארץ ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים</p>
<p>עיינין חורין ואברין סומקין באתריה דנפיק מיניה דא איהו באת פ' ואת ר' כלילא כחדא מצחיה רב תלת שרטוטין סלקין במצחיה שית זעירין אחרנין סומק הוא ולא סומק קיימא בין תרין גווינין שעריה אוף הכי אנפוי רברבן שעריה קמיט ולא כל כך תלי זעיר תחות אודנוי טב איהו מארי דמהימנותא מארי דרוגזא תקיף בשעתא דאתרגזי ההוא סומקא דתחות עינא אתפשט בעיניה רוגזיה ביש בשעתא דמליל ברוגזיה סתים פומיה ונפיק תננא מנחירוי ולזמן זעיר נח רוגזיה ולא כל רוגזיה עד יומא אחרא או תרין יומין דא אצלח לזמנין ולזמנין לא אבל קאים תדיר באצלחותא בין זעיר ובין רב ואי סומקא דפום עינא זעיר כחוטא ולא אתפשט בשעתא דרוגזיה בעינא ואית ביה כל הני סימנין חלשא בלבא ואיהו דחיל מכלא</p>	<p>עינים לבנות והאברים אדום במקומו יוצאות ממנו זה הוא באות פ' ואות ר' כלולים יחד מצחו גדול ג' שרטוטין עולים במצחו ושהה קטנים אחרים הוא אדום ואינו אדום עומד בין שני הצבעים שערו הוא כך פניו גדולות שערותיו כווצות ולא כל כך תלויים קטנות תחת אזניו הוא טוב בעל אמונה בעל כעס חזק בשעה שכוועס אותה האדמומית שבתחתית העין מתפשטת בעיניו כעסו רע בשעה שמדבר בכעסו סותם את פיו ויוצא עשן מנחיריו ולזמן קצר נח כעסו ולא כל כעסו עד יום האחר או לב' ימים זה מצליח לפעמים ולפעמים אינו אבל עומד תמיד בהצלחה אם מעט ואם הרבה ואם האודם שפיו עין קטן כחוט ואין מתפשט בשעת כעסו בעיניו ויש בו כל אלו הסימנים הוא חלש הלב והוא מתירא מכל</p>
<p>עה/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>שמאלא²⁹²⁴ ואף על גב דשורייקי²⁹²⁵ אחרנין אתחזון באנפוי לא בלטין לבר כהני בר בזמנא דהוא אזיל בעקימו</p>	<p>שמאל ואף על פי שגידיים אחרים נראים בפניו לא בולטים לחוץ כמו אלו רק בזמן שהוא הלך בעקמימות.</p>

²⁹²¹ זהו ביד כ"א יחתום ביד בשעתא דנאים, דאז הוא כותב כל מה שעשה באותו היום, ומשתנים השרטוטין ביה כפי מעשיו כמש"ל (יהל אור).

²⁹²² ר"ל שכל שרטוטין הוא אותיות מהופכות כחומר חותם לפי שהוא מסט' דבוצינא בסוד תשר"ק כידוע ותוהו הוא אחרון, שלכן הוא בעובדין ושם הוא בהיפוכא ה' אחרונה, נגילה ונשמחה בך לאתחברא אתוון בא"ת ב"ש וזהו החדוה לאתבסמא דא בדא (יהל אור).

²⁹²³ ר"ל בעור האדם שהוא אחרון במעשה בראשית וע"ל עו ע"א (יהל אור).

²⁹²⁴ ולא פירש שהן עדות הנ"ל, ע' הוא דסליק לחוטמי לעילא, דר"ת הוא תרין דשמאלא וחד לתתא מאינון תרין ואחיד בשניהן כנ"ל, וה' הוא ה' דהכרת דתב לסטר דימינא לה"א, והוא ה' ביהוסף, שמו דחזרה מעבד לנער וכמ"ש בס"פ בא (מג ע"א), וכן במשה כד אתיליד כמ"ש בפ' בשלח נד ע"א דסליק לסטרא דבן (יהל אור).

ספר שמות

<p>האי איהו זרעא דדוד²⁹²⁶ אתהפך מהיוו דא בקדמיתא אתחזי בדיוקנא דאדם ולבתר קיימא בדיוקנא דאריה²⁹²⁷ ואתפרש בדיוקנא דסטרא אחרא²⁹²⁸ ובכלא מתהפכא משאר בני נשא</p>	<p>זה הוא [מ]זרעו של דוד מתהפך ממראה זה בתחילה נראה בדמות אדם ואחר כך עומד בדמות אריה נפרד מדמות שמצד אחר ובכל מתהפך משאר בני אדם</p>
<p>ציורא תליתאה אי ההוא בר נש אזיל בארחה דלא מתתקנא²⁹³⁰ וסטי אורחוי מארחי דאורייתא²⁹³¹ ההוא רוחא קדישא²⁹³² אסתלק מניה ורוחא אחרא אתחזי ביה²⁹³³ ודיוקנא אחרא²⁹³⁴ ובליש לבר באסתכלותא דעיינין דחכימי לבא לפום שעתא דיוקנא דשור בשעתא דחמאן ליה מעברן בלבייהו ההוא דיוקנא²⁹³⁵ ואסתכלן ביה תלת קורטמי²⁹³⁶ סומקי באנפוי</p>	<p>הציוור השלישי אם זה האיש הולך בדרך שאינה מתוקנת וסוטה דרכו מדרכי התורה אותו הרוח הקדוש מסתלק ממנו ורוח אחר נראה בו ודמות אחרת ובולטת לחוץ בהסתכלות עיני חכמי לב לפי שעה דמות שור בשעה שרואים אותו מעבירים בלבם אותה הדמות ומסתכלים בה ג' טפות²⁹²⁹ אדומות</p>

²⁹²⁵ אלו הם מעשיו בלתי הגונים החקוקים עדיין בפניו, אלא שלא נמחקו מפני התרשלותו, ואינם בולטים מפני תשובתו, אמנם אם היה מחזיק תשובתו היו נמחקים מכל וכל (אור יקר). ר"ל אותן שהיו ב' בדיוקנא דשור עתה אינון בולטין כמש"ו, ואמר למטה ואי תב משמאלא לימינא אתכפיא כו' ואלין שורייקין שכיכו ואחרנין כו' (יהל אור).

²⁹²⁶ הענין במה שפי' שדוד וזרעו הם בסוד מדת המלכות, ומדת המלכות היא בסוד אור חוזר ממטה למעלה, ולכך הראות הצורות בפרצוף הנעשים מרכבה לה הם בהפך משאר האדם, כי שאר האדם בפרצוף אריה זה שאמרנו תחלה יראה סוד הפחד והאימה, ואח"כ יתעורר סוד האהבה, דהיינו תחלה יקדם אריה ואח"כ אדם, ובזרע דוד מי שחטא ושב כנזכר, תחלה יראה בו פני אדם דהיינו שיעורר האהבה, ואח"כ מיד בשעה קלה יעבור צורה זו מלב המסתכל, ויתדמה בצורת אריה המורה פחד, ויתקיים בצורה זו מפני הפחד והאימה (אור יקר).

²⁹²⁷ וזה מפני היותו נאחז בסוד הנחש הכרוך סביבו, שהוא מתחזק וקיים בסוד פחדו ואימתו (אור יקר).

²⁹²⁸ ועל"ז הפך שאר הצורות וכדפי' לעיל, וז"ש "ואתפרש בדיוקנא מסטרא אחרא" שח"ו שישאר קיים בענין הפחד והאימה מצד הנחש ממש אלא זה גורם לו, ועל"ז אתפרש שאין לו חלק ונחלה עמו ח"ו (אור יקר).

²⁹²⁹

²⁹³⁰ היינו שהוא רשע ועומד ברשעו, ולא ברשע המוחזק ברשע, כי על אלו נאמר אסור להסתכל בפני אדם רשע, כי כיון שכבר הוא מוחזק ברשע ובעבירות אין בו רוח שכבר נסתלק ממנו, ופניו פני הנחש והטמא, אמנם באדם המוחזק בכשרות קאמר, ומעשיו מכוסים ונסתרים, ורוחו מתנוצץ בו, אלא שהוא כותב על פניו הכרת מעשיו וכו' ולא מוחזק ברשעות (אור יקר).

²⁹³¹ נטיה לא יאמר אלא על מי שמטה על דברים נוטים לא שיצא ממש והוא חצוני ניכר לכל שאין זה צריך בדיקה (אור יקר).

²⁹³² היינו שיש באדם נפש ורוח ונשמה ואלו הם מדרגות מדרגות באדם, זכה אדם נותנים לו נפש, זכה יתיר נותנים לו רוח, זכר יתיר נותנים לו נשמה וכו', וע"ד זה הוא ממש בהפגם האדם במעשיו המכוערים יסתלק ממנו רוח טהרה, וכל מקום שרוח קדושה היה בו, מיד מזדמן שם רוח חצוני, ולזה גרוע הוא ממי שזכה מעט ונתנו לו נפש לבד, ולזה כיון שפגם במדותיו (אור יקר).

²⁹³³ ויכולני לומר כי רוח עיבור זה הוא עיבור טמא, כיון שהוא הרשיע מיד מתעבר בו רוח טמא רשע, ואח"כ אם זוכה בתשובתו מתטהר גם הרשע ההוא, ובהכרח יש במעשיו ייחס עם הרוח ההוא שנתעבר בו, ואף אם נאמר רוחא אחרא הוא החצוני השורה עליו, אין מה שפירשנו דבר רק, כי כך הוא כפי מה שיתנהג האדם כן מתעבר או בטמא רשע או בטהור צדיק (אור יקר).

²⁹³⁴ כי אפשר היות פניו פני אדם או פני אריה, ועכשיו מראה פנים אחרים, מפני שאין הרוח מראה בפני האדם אלא מה שיש בו, ולזה כיון שזה מצד החצוני, הוא נראה בפני הדין והגבורה אשר שם שו"ר, והוא טהור ומתלבש לפעול דיניו כשור מועד, א' מד' אבות נזיקין, וכבר פי' לעיל שאין צורה זו בפנים הגשמיים (אור יקר).

²⁹³⁵ החכם המסתכל, מפני שהרוח הנעלם בלב ולב ידבר, והצורה הנראית בפניו המורה על החצוני המתלבש בו, והיינו צורה פתאומית מצטיירת בלב המסתכל החכם הוא ג' קורטמי סומקי (אור יקר).

²⁹³⁶ הענין שהם כמין טפות ואינם ממש טפות אלא עושים עגולות זו בתוך זו כעין נפילת טפה

שעושה שפה לפיה סביב צבוע יותר כך הם תלת קוטמי והם זו בתוך זו כזה, ולא שהם טפות

ספר שמות

<p>בספרא דימינא ואינון שורייקי סומקין דקיקין²⁹³⁷ ותלת בשמאלא ואלין אינון אתוון דבלטין ביה חד איהו שורייקא דקיק בעגולא ותריין דקיקין אחרנין עליה וכלהו בעגולא²⁹³⁸ וכדין שקיעין עיניו ורוא דאינון אתוון חד איהו כ²⁹³⁹ תריין אחרנין ר"ת אינון</p>	<p>בפניו בצד ימין ואלו גידים אדומים דקים וג' בשמאל ואלו הם אותיות הבולטות בו אחד הוא גיד דק בעגול ושני דקים אחרים עליו וכולם בעגול ואז עיניו שקועות והסוד של אלו האותיות אחת היא כ' וב' האחרים הם ר"ת</p>
<p>וכן לספר שמאלא וסימנא דא ההוא דכתיב (ישעיה ג ט) הכרת פניהם²⁹⁴⁰ ענתה במ ואלין אתוון אינון בלטין באנפין על כל שאר שורייקין ואי תב משמאלא לימינא אתכפיא ההוא רוחא ואתתקף רוחא דקודשא ואלין שורייקין שכיבי ואחרנין בלטין לבר כמה דאתמר זרעא דדוד איהו בהפוכא אתחזיא בדיוקנא דאריה בקדמיתא ולבתר אתהדר בדיוקנא דשור תריין שורייקין אוכמין באנפוי חד מימינא וחד משמאלא ואלין אינון אתוון חד אקרי ד' וחד אקרי ע' וכלא מתהפכא משאר בני נשא</p>	<p>וכן לצד שמאל וסימן זה הוא מש"כ הכרת פניהם ענתה במ ואלו אותיות הם בולטים בפניו על כל שאר הגידים ואם שב משמאל לימין נכנע אותו רוח ומתגבר רוח הקדושה ואלו גידים שוכבים והאחרים בולטים לחוץ כמו שלמדנו זרעו של דוד הוא בהיפך נראה בדמות אריה תחילה ואח"כ חוזר לדמות שור שני גידים שחורים בפניו אחד מימין ואחד משמאל ואלו הם אותיות א' נקרא ד' וא' נקרא ע' וכלם מתהפך משאר בני אדם</p>
<p>ציורא רביעאה דא איהו ציורא דבר נש דקיימא תדיר לאתתקנא על רוא דמלקדמין האי איהו חייו לחכימי לבא בדיוקנא דנשר ההוא רוחא דיליה איהו רוחא חלשא האי לא אחזי באנפין אתוון דבלטין לבר דהא אתאבידו²⁹⁴¹ מניה ואשתקעו בזמנא אחרא דמלקדמין דאסתלקו מניה ועל דא לא בלטין ביה ורוא דיליה עיניו לא נהירין בניציו כד איהו בחדוה ובזמנא דספר שער רישיה ודיקניה בגין דרוחיה לא נהיר ליה באתוון ואשתקע ניציו דיליה דהוה בקדמיתא לא קיימא באסתכלותא דאנפין לאסתכלא ורוא דהאי (קהלת ד ב) ושבת אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה זרעא דדוד²⁹⁴² (תהלים כה יד) סוד יהו"ה ליראיו ובריתו להודיעם</p>	<p>ציור הרביעי זהו ציור של אדם שעומד תמיד להתתקן על סוד הקודמים זה הוא נראה לחכמי לב בדמות נשר אותו הרוח שלו הוא רוח חלש זה אינו מראה בפניו אותיות שבולטות לחוץ כי נאבדו ממנו ונשקעו בפעם אחרת הקודם שנסתלקו ממנו ועל כן אין הבולטות בו וסוד שלו עיניו אינן מאירות בהתנוצצות כשהוא בשמחה ובזמן שמגלח שערות ראשו וזקנו לפי שרוחו אינו מאיר לו באותיות ונשקעה ההתנוצצות שהיתה מקודם אינו עומד בהסתכלות הפנים להסתכל וסוד של זה ושבת אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה זרע דוד סוד ה'</p>

(אור יקר). אותיות כר"ת וכן בשמאלא ב"פ כרת, וזהו הכרת תכרת, ואמר עונה בה, לאפוקי אי תב בתיבותא דשכיכין ואחרנין בלטין וכמשי' וכנ"ל (יהל אור).

²⁹³⁷ הם עושים העגולות האלו, וכמדומה לי כי ענין זה כל עגול ועגול מורה על סוד הדין, ונודע שהם ג' בתי דינין, הא' אלהים בבינה, והב' אלהים בגבורה, והג' אלהים במלכות, וכבר הסכימו על דינו וכת שבו ג' בתי דינין אלו, ומשמם נטל הנחש הכרוך על צוארו כח לדון אותו מהר, וכבר פגם בשלשתם (אור יקר).

²⁹³⁸ כי אותיות עגולות הן גם בת' מצד ימין (יהל אור).

²⁹³⁹ דחד הוא דקיק בעיגולא לכן הוא לבד (יהל אור)

²⁹⁴⁰ דהוי הדרין בתיובתא וחוזרין לקיאן, כרת על ה"א (יהל אור).

²⁹⁴¹ בגלגולא קדמאה (יהל אור).

²⁹⁴² שהוא מסוכן למנדע כמ"ש בפ' בראשית והוא בדברי אגור (בן יקא) דרך הנחש ודרך כו' והוא היפוכא דאדם במרכבה כידוע (יהל אור).

ספר שמות

<p>ברוחא דבר נש אצטיירו אתוון כמה דאתמר דאיהו בליט לון לבר ואתמסר חכמתא דא לחכימי לבא למנדע ולאשתמודעא רוחא קיימא ברוא (בראשית ה א) דזה ספר וכלא ברוא דא קיימא בר חיוו דאנפין דאתרן בגוונא אחרא כפום שולטנו</p>	<p>ליראיו ובריתו להודיעם ברוח של האדם מצטיירות אותיות כמו שלמדנו שהוא מבליט אותן לחוץ ונמסרה חכמה זו לחכמי לב לדעת ולהכיר רוח קיים בסוד זה ספר והכל קיימים בסוד זה חוץ ממראה הפנים שנדון באופן אחר כפי שליטת</p>
<p style="text-align: center;">רוי דרוזין</p>	
<p>שינתיה לא אתיישב ביה חשיב תדיר מחשבין ודחיל מכלהו ואצלח לכלא מאריה דגריעי (ס"א דגייפי) לא חש לגיופא לזמנין תב בתיובתא ודחיל ומגו דחילו כדין תשכח בעיניה ימינא ההוא סומקא דפום עינא בסופא בשפולי עינא וחד שורייקא דקיק סומק בעיניה שמאלא ואי מתחלפי מה דימינא לשמאלא ומה דשמאלא לימינא כדין איהו בקלקוליה ותב ותבר גויזא דברדא בנין לאעברא עבירה תרין קמיטין על רישא דעינא ותלת לתתא וברגליה שמאלא באצבעא דאמצעיתא שית שערין ובזמנא אחרא חמש והשתא שית חד זעירא בינייהו עיינין אוכמין וקריצין דעל עינוי רברבין סגיאין שערין אלין על אלין ואינון עיינין אוכמין ירוקא אזיל בגווייהו וההוא ירוקא אטבע יתיר האי אית ליה חמש שרטוטין במצחא תרין דעברין מסטר לסטר ותלת דלא עברין וכו' (עד כאן מצאתי)</p>	<p>שינתו אינה מיושבת בו חושב תמיד מחשבות ומתירא מכלם ומצליח לכל איש מושחת (דנואף) ואינו חושש לניאוף לפעמים שב בתשובה ומתירא ומתוך היראה אז תמצא בעין הימין אותו האודם שבפתיחת עינוי בסוף שולי העין גיד אחד דק אדום בעינו השמאלית ואם מתחלפים מה שבימין לשמאל ומה שבשמאל בימין אז הוא בקלקולו וחזר ושבר חתיכת קרח כדי לעבור עבירה שני קמטים על ראש עינוי וג' למטה וברגל השמאל באצבע האמצעית [יש לון] ששה שערות ובזמן אחר חמש ועתה ששה קטן א' ביניהם עינים שחרות וגבות עינוי גדולות הרבה שערות אלו על אלו ואלו העינים שחרות ירוק הולך בתוכם וזה הירוק שקוע²⁹⁴³ ביותר זה יש לו חמשה שרטוטין במצחו שנים שעוברים מצד לצד ושלושה שאינם עוברים</p>
<p style="text-align: center;">עה/ב</p>	
<p>דרוחא או מאריה דרוחא זכאין אינון חכימין דכלא אתמסר לון למנדע עד הכא רוא דאנפין מכאן ולהלאה ברוא דשפון²⁹⁴⁴ באת פ' דכליל ברוא דאת ס' ²⁹⁴⁵ שפון רברבן²⁹⁴⁶ דא איהו בר</p>	<p>הרוח או בעל הרוח אשריהם אלו החכמים שהכל נמסר להם לדעת עד כאן סוד הפנים מכאן ולהלאה בסוד השפתים באות פ' שנכללה בסוד אות</p>

2943

²⁹⁴⁴ הנה סוד השפתיים בלי ספק הם נו"ה, ולא למטה אלא בסודם ברישא דהיינו אימא עילאה, ולכן הם נכללים בסוד דיקנא עילאה כדפי' באדרא, וכבר פירשתי כי אותיות זה ספר הם ז"ה חסד וגבורה, ס' ת"ת פ"ר נו"ה ונודע כי הת"ת רוכב על נו"ה, ולכן צירוף חמשה ספירות אלו כסדרן בתורה הם ז"ה ספ"ר דהיינו ס' ת"ת על פ"ר נצח והוד, ולסימן השערים לדעת סוד כל הפרצופין הם ז"ר ה"פ דהיינו חסד נצח גבורה הוד, ע' היינו יסוד במקום ס' ת"ת וכדפי' לעיל ועכ"ז לענין השפתים שהם סוד נו"ה עקרם נאחז באות ס' ת"ת, ולכן ימשך ענין השפתים להכלל באות ס' ולכן אמר "באת פ" דהיינו הוד (אור יקר).

²⁹⁴⁵ על הסתם ופרטי המציאות מפרש ואזיל (אור יקר).

²⁹⁴⁶ הנה האברים המיוחסים כגון השפתים הדקים מורים על מציאות שלימות הרוח המתלבש בהם, וזה כשהם "דברבן" יצאו מהשטה הנכונה והם משונים שאינם שפתותיו שושנים (אור יקר).

ספר שמות

<p>נש מליל בלישנא בישא²⁹⁴⁷ ולא אכסיף²⁹⁴⁸ ולא דחיל²⁹⁴⁹ מארי דמחלוקת רכילא איהו בין האי להאי²⁹⁵⁰ (משלי ו יט) ומשלח מדנים בין אחים²⁹⁵¹ לאו איהו מאריה דרוזין</p>	<p>ס' שפתים גדולות זה הוא אדם המדבר לשון הרע ואינו מתבייש ואינו מתירא בעל מחלוקת הוא רכיל בין זה לזה משלח מדנים בין אחים הוא אינו בעל סוד</p>
<p>וכד אשתדל באורייתא²⁹⁵² מכסה רזין²⁹⁵³ אבל מאריה דלישנא בישא²⁹⁵⁴ ולא שוי דחילו בלביה²⁹⁵⁵ וסימנא דא את פ' דכליל באת ר' ולא אתכליל באת ס' האי איהו דאתהוי דאיהו זכאה ולא דחיל חטאה איהו ולא בעי לאשתדלא אבתריה בגין דכל מלוי אינון בפומא ולא בגופא שפוון עתיקין בעתיקו ולא דקיקין האי איהו בר נש מאריה דרוגזא יתיר מאריה דזדונא לא יכיל למסבל מלה מארי דלישנא בישא בפרהסיא בלא כסופא כלל</p>	<p>וכשעוסק בתורה הוא מסתיר את הסודות אבל בעל לשון הרע ולא שם יראה בלבו וסימן של זה אות פ' הכלולה באת ר' ולא נכלל באות ס' זהו נראה שהוא צדיק אבל אינו ירא חטא ואינו רוצה להשתדל אחריה לפי שכל דבריו הם פיו ולא בגוף שפתים זקנים בזקנות ואינן דקות זה הוא אדם בעל כעסן ביותר בעל זדון ואינו יכול לסבול דבר בעל לשון הרע בגלוי בלא בושה כלל</p>
<p>לזמנין אשתדל בליצנותא האי איהו בר נש דבעי לאתרחקא מניה אתמלי דיקניה בשערא ההוא לישנא בישא אורי עליה בפרהסיא לית ליה כסופא אשתדל במחלוקת אצלה במלי דעלמא חמי בשנאוי דא איהו (שם יג) קורין בעיניו על דא אתמר (שם כא כט) העז איש רשע בפניו דא איהו ברזא דאת פ' בלחודוי דלא אתכליל באת ס' כלל ולזמנין אתחבר באת ר' בהאי את ר' אתכליל ברזא דאודנין מאן דאודניו רברבין טפשא בלביה ושגעונא ברוחיה מאן דאודניו זעירין וקיימין על קיומא פקיהא דלבא באתערותא איהו צבי לאשתדלא בכלא ורזא דא את י' דאתכליל בכל שאר אתוון עד</p>	<p>ולפעמים עוסק בליצנות זהו איש שצריכים להתרחק ממנו נתמלא זקנו בשערות אותו הלשון הרע מורה עליו בגלוי אין לו בושה הוא משתדל במחלוקת מצליח בדברי העולם רואה בשונאיו זהו "קורץ בעיניו" על זה נאמר "העז איש רשע בפניו" זה הוא בסוד אות פ' לבדה ואינה נכללת באות ס' כלל ולפעמים מתחברת באות ר' באות ר' זו נכלל בסוד האזנים מי שאזניו גדולות טפשות בלבו ושגועון ברוחו מי שאזניו קטנות וקיימות על קיומן הוא פיקח בלב בהתעוררות הוא רוצה להתעסק בכל</p>

²⁹⁴⁷ כדפי' הכתוב שפתינו אתנו, והם שפתי שקר, וגדולם מורה יתרון מום הנדבק מצד החצונים בהם, דהיינו כח הנחש לדבר לשון הרע, וזה כחו מהחצונים הנאחזים בו, דהיינו מותר הבשר החצון הנדבק בשפתים עליונים ופגם נמצא שם (אור יקר).

²⁹⁴⁸ מעצמו (אור יקר).

²⁹⁴⁹ מאחרים, ועוד פוגם, שדרך השלום, לשון טוב להיות מקומו בין שפתים, יסוד בין נו"ה וזה הבדיל השלום ופגמו ולזה לשונו רע פוגם (אור יקר).

²⁹⁵⁰ כי היסוד רוכל מהבשמים הטובים, וזה רוכל מהלשון הרע, נוטל מזה ואמר לזה (אור יקר).

²⁹⁵¹ נו"ה ושם משלח המדנים הם חצונים אשת מדנים, ודאי הפכיית לאשת חיל עטרת בעלה, ואם היה נאחז ביסוד היה לו כח בסוד כי יסוד אר"ר ו"ז סוד איקרי וכיון שפגם היסוד וסלקו מביניהם (אור יקר).

²⁹⁵² אם יהיה נאחז בקדש בת"ת שהוא תורה, חסר ממנו היסוד שדרך בו מתגלים הסודות שבתורה למלכות, ולכן "מכסה רזין" (אור יקר).

²⁹⁵³ ועם כל זה לא נטהר מחטאו (אור יקר).

²⁹⁵⁴ אם לא בחזקה יכול להכריע בדוחק גדול מדתו זו ולבטלה ממנו וטעם שיוכל לעסוק בתורה הוא שהת"ת נאחז בנצח אמנם יראת ה' בענין הלשון אי אפשר ליתקן, ולזה התורה לבד לא תועילנו, וז"ש אבל עם היות שיעסוק בתורה "מארי דלישנא בישא איהו" מפני שפגם היסוד, וכ"ש שאין המלכות יראת ה' שם (אור יקר).

²⁹⁵⁵ שאינו נאחז במלכות יראת ה' טהורה, מפני ששלח לשון טוב שהוא מדת השלום היסוד הנאחז במלכות יראת ה' (אור יקר).

ספר שמות

<p>הכא רזין דדיוקנין דבר נש מכאן ולהלאה רזין אהרנין²⁹⁵⁶ באתון דמר דלא קיימין גו פרצופא אלא למנדע רזין דהאי פסוקא גו דרגין עלאין בזמנין ותקופין דהאי עלמא ולא זכינן בהו</p>	<p>וסוד זה אות י' שנכלל בכל שאר האותיות עד כאן הסודות של דמויות האדם מכאן ולהלאה סודות אחרים באותיות האדון שאינן נמצאות תוך הפרצוף אלא לדעת סודות של הפסוק זה תוך מדרגות עליונות בזמנים ותקופות של זה העולם ולא זכינו בהם</p>
<p>אמר רבי שמעון בני זכאין אתון בעלמא דיין ובעלמא דאתי וזכאין עיני דיזכון למיחמי דא כד איעול לההוא עלמא דאתי בנין נשמתי קרי לעתיק יומין האי קרא (תהלים כג ה) תערוך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רוייה וקב"ה קרי עלן (ישעיה כו ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים</p>	<p>אמר רבי שמעון בני אשריכם בעולם הזה ובעולם הבא ואשרי עיני שזכו לראות זאת כשאכנס לעולם ההוא הבא לפי שנשמתי תקרא לעתיק יומין בפסוק זה תערוך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רוייה והקב"ה יקרא עלינו פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים</p>
<p>אוף אינון פתחו ואמרו כתיב (יחזקאל א ח) וידי אדם מתחת כנפיהם האי קרא אוקמוה חברייא דאינון ידין לקבלא מאריהון דתיובתא דתבאן לגבי (נ"א לקבל) קב"ה אבל ידי אדם אלין אינון דיוקנין ורזין עלאין דשוי קב"ה בבר נש וסידר לון באצבען לבר ולגו ובההוא כ"ף²⁹⁵⁷ וקב"ה כד ברא ליה לבר נש סידר ביה כל דיוקנין דרזין עלאין דעלמא דלעילא²⁹⁵⁸ וכל דיוקנין דרזין תתאין דעלמא דלתתא²⁹⁵⁹</p>	<p>אף אנו פתחו ואמרו כתיב וידי אדם מתחת כנפיהם פסוק זה ביארוהו החברים שאלו הידים לקבל בעלי התשובה השבים אל (כנגד) הקב"ה אבל ידי אדם אלו הם דמויות וסודות עליונים ששם הקב"ה באדם וסידר אותם באצבעות מבחוץ ומבפנים ובאותו כ"ף וכשברא הקב"ה את האדם סידר בו כל הצורות של סודות העליונים של עולם העליון וכל דמויות סודות התחתונים של עולם התחתון</p>
<p>וכלא מתחקא בבר נש דאיהו קאים בצלם אלהים בנין דאקרי יציר כ"ף ורזא דכ"ף²⁹⁶⁰ דאת דא דאקרי כ"ף דכתיב (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו דא איהו רוא</p>	<p>והכל נחקקים באדם שהוא עומד בצלם אלהים לפי שנקרא יציר כף וסוד הכף שאות זו הנקראת כ"ף דכתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו זה הוא סוד של אות כ"ף אות</p>

²⁹⁵⁶ סוד עיבור ג"כ בפסוק זה כמ"ש הגאונים והוא "רזין דרגין לעילא בתקופין" כמ"ש (יהל אור).
²⁹⁵⁷ הן ב"ע ברזא דדעת דבהון סוד אצבע אה"ה גושפנקא כו' וכף הוא כסא וכמ"ש בר"פ בראשית. ולבר ולגו כ' למעלה, וחלוק' דאצבעאן דשממית בידיים כו' כי הן ה"ג והוא בסוד דאהדר לשני טלפין, ועי' במעשה המרכבה (מז ע"א) משא"כ בבריאה שהוא נגד ג"ר לכן שם כף בחיבורא וכף הוא כסא והוא כבו"ד, והוא כתר דמקנין שם לכן נקרא כסא הכבוד דכתר טמיר וגניזא א' דכסא שיושלם לע"ל (יהל אור).

²⁹⁵⁸ ג' דרגין דאצילות (יהל אור).

²⁹⁵⁹ דבי"ע וכשמ"ל דף סז ע"א (יהל אור).

²⁹⁶⁰ דאלקים דמעשה בראשית אלקים חיים ולתתא אלקים שלט על תתאי כמ"ש סח ע"ב והוא בכורסייא וזהו בצלמו צלם אלקים והן כף אל כף בחיבורא עלמא דלעילא ותתא כף אחת וכמ"ש כמ"ש למטה רזא דכף אחרא וצורת כף ג' קוין בג' דרגין הנ"ל באדם נר"ן רב"ג והוא בעיגולא ברזא דאת ס' וכ' הוא במדידו דבוצינא דאתפתח כמו הב' מן המ"ם כמ"ש בתיקו"ז ריש תיקון ה', ובה ב' בחי' ס' ומ' כמ"ש בר"פ תרומה, והן עיגולא וריבועא, מרזא דבוצינא קו המדה הוא באצבעאן כנ"ל, והן ה' מדות כמש, שבתיקו"ז, והוא בה' אצבעאן וז"ש שהכף הוא צלם אלקים דיוקנא דאלקים (יהל אור).

ספר שמות

<p>דאת כ"ף את דא אית ביה רזין עלאין ודיוקנין עלאין בהאי כ"ף²⁹⁶¹ תליין עשר אמירן מימינא ומשמאלא חמש מימינא וחמש משמאלא ואינון חד ברזא חדא (תנינן כתיב (יחזקאל כא יז) וגם אני אכה כפי אל כפי דלהו דא²⁹⁶² עם דא בפלוגתא ויסתלקו ברכאן מעלמא הואיל וגאותא דישראל²⁹⁶³ אתיהיבת לעמין כד מתחברין²⁹⁶⁴ כחדא כתיב (במדבר ז יד) כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת רמז לחבורא חדא) וכד הוּו בחבורא חדא כתיב (&) ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו וגו' ויברא אלהי"ם (את האדם) דא סליקו דמחשבה²⁹⁶⁵ ברזא פנימאה את האדם רזא דכר ונקבא כחדא בצלם אלהי"ם רזא דכף (אחרא)²⁹⁶⁶³⁴⁰</p>	<p>זו יש בה סודות עליונים ודמויות עליונות בכף זה תלויים עשרה מאמרות מימין ומשמאל חמשה מימין וחמש משמאל והם א' בסוד א' (למדנו כתיב וגם אני אכה כפי אל כפי שתהיה מחלוקת זו עם זו ויסתלקו הברכות מן העולם הואיל וגאוותם של ישראל ניתנה לאומות כאשר מתחברות יחד כתיב כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת רמז לחיבור יחד) וכאשר הם בחיבור אחד כתיב ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו ויברא אלהי"ם (את האדם) זהו עליית המחשבה בסוד הפנימיות את האדם סוד זכר ונקבה כאחד בצלם אלהי"ם סוד הכף (אחר).</p>
<p>כד אתברי אדם מה כתיב ביה (איוב י יא) עור ובשר תלבישני</p>	<p>כשנברא אדם מה כתוב בו עור ובשר תלבישני</p>
<p>עו/א</p>	
<p>וגו' אי הכי האדם מהו אי תימא דאינו אלא עור ובשר ועצמות וגידיים לאו הכי דהא ודאי האדם לאו איהו אלא נשמתא²⁹⁶⁷ ואלין דקאמר עור ובשר ועצמות וגידיים כלהו לא הוּו אלא מלבושא בלחודוי מאנין אינון דבר נש ולאוי אינון אדם וכד האי אדם אסתלק אתפשט מאינון מאנין דקא לביש עור דאתלבש ביה בר נש וכל אינון עצמות וגידיים כלהו ברזא דחכמתא עלאה כגוונא דלעילא עור כגוונא²⁹⁶⁸ דלעילא כמה דאוליף מר באינון יריעות דכתיב (תהלים קד ב) נוטה שמים כיריעה (שמות כה ה) עורות אלים מאדמים ועורות תחשים אינון מלבושין דלעילא דמסככי למלבושא</p>	<p>וכו' אם כן מהו האדם ואם תאמר שאינו אלא עור ובשר ועצמות וגידיים אינו כן כי ודאי האדם הוא אינו אלא הנשמה ואלו שאמר עור ובשר עצמות וגידיים כולם אינם אלא מלבוש לבדו בגדים אלו של אדם ואינם האדם וכאשר האדם הזה מסתלק מתפשטת מאותם הבגדים שנתלבשה העור שנתלבש בו אדם וכל אותם עצמות וגידיים כולם בסוד חכמה העליונה כדוגמא של מעלה העור כדוגמא של מעלה כמו שלמד האדון באותם יריעות שכתוב המלבושים שלמעלה מסככים למלבוש התפשטות השמים שהוא מלבוש החיצון היריעות הם</p>

²⁹⁶¹ דבשניהן יחד הן י' אצבעאן עשר אמירן ה' וה' בב' לוחות והן נגד חו"ג וזהו רזין עלאין סוד הדעת רזא כל רז הוא דעת (יהל אור).

²⁹⁶² שהוא עלמא תתאה מעלמא דהוא בגלותא דאינו לפי עלמא עלאה (יהל אור).

²⁹⁶³

²⁹⁶⁴ והן עשרה בשניהם דהן אחת (יהל אור).

²⁹⁶⁵ ר"ל אלקים הראשון כף הראשון ובי' נברא האדם דו"נ ברזא דזו"נ והוא כלל האצילות (יהל אור).

²⁹⁶⁶ כסא זכר ונקבה ברא אותם יצירה ועשייה, וכאן נגלה יותר שנים ואמר ברזא פנימאה סוד הדעת שבה שהוא רזא דאדם והוא הצלם כידוע וביה נברא הכל גושפנקא דשמים וארץ (יהל אור).

²⁹⁶⁷ וכל מציאות גוף האדם, מה שנעשה מטפת הזרע לעור בשר גידין ועצמות, הנה נעשה ומתהווה לכל זה רק ע"י הנפש שמתעצם בו והם אחד, [וכמו שמבואר כ"ז בזוה"ק (פ' יתרו דף עו ע"א ע"ש)]. לכן היא אינה נפרדת לעולם ממנו גם אחרי מותו, והוא הבלי דגרמי שנשאר תמיד בקבר עד עת התחיה, וכמ"ש הרב בשער רפ"ח (פרק א) ובמוחין דקטנות (פרק ב), והוא בזוה"ק (פ' שלח דף קע ע"א) (ביאורים ח"א ס ע"ג).

²⁹⁶⁸

ספר שמות

<p>אתפשטותא דשמים דאיהו מלבושא דלבר יריעות אינון מלבושא דלגו²⁹⁶⁹ ואיהו קרומא דסכיך על בשרא</p>	<p>מלבושים הפנימיים והוא הקרום המסכך על הבשר</p>
<p>עצמות וגידיים אינון רתיכין וכל אינון חיילין דקיימין לגו וכלהו מלבושין לפנימאה רזא דאדם עילאה דאיהו פנימאה אוף הכי רזא לתתא אדם איהו פנימאה לגו מלבושין דיליה כגוונא דלעילא עצמות וגידין כגוונא דקאמרן באינון רתיכין ומשיריין בשר איהו סכיך על אינון משיריין ורתיכין וקיימא לבר ודא רזא דאתמשכא בסטרא (לסטרא) אחרא עור דסכיך על כלא דא איהו כגוונא דאינון רקיעין דסכיכו על כלא וכלהו מלבושין לאתלבשא בהו פנימאה דלגו רזא דאדם²⁹⁷⁰ וכלא רזא לתתא כגוונא דלעילא</p>	<p>העצמות והגידיים הם מרכבות וכל אלו צבאות העומדים בפנים וכולם הם מלבושים לפנימי סוד אדם העליון שהוא פנימי אף כך הסוד למטה אדם הוא הפנימי תוך המלבושים שלו כדוגמא של מעלה העצמות והגידיים כדוגמא שאמרנו באותם המרכבות והמחנות הבשר הוא מסכך על אותם המחנות והמרכבות ועומד בחוץ וזה הוא סוד שנמשך בצד (לצד) אחר עור המסכך על הכל זה הוא כדוגמת אותם הרקיעים שמסככים על כל וכולם מלבושים להתלבש בהם הפנימי בפנים סוד האדם וכל סוד שלמטה כדוגמא של מעלה</p>
<p>ועל דא ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו בצלם אלהי"ם (תרי אלהי"ם הכא חד כלפי דבר וחד כלפי נוקבא) ורזא דאדם לתתא כלא איהו ברזא דלעילא בהאי רקיעא דלעילא דמסכך על כלא אתרשימו ביה רשימין לאתחזאה ולמנדע באינון רשימין דאתקביעו ביה מלין ורזין סתימין ואינון רשימין דככביא ומזלי דאתרשימו ואתקביעו בהאי רקיעא דסכיך²⁹⁷¹ לבר אוף הכי עור דאיהו סכוכא לבר בבר נש דאיהו רקיעא דסכיך על כלא אית ביה רשימין ושרטוטין ואינון ככביא ומזלי דהאי עור לאתחזאה בהו ולמנדע בהו מלין ורזין סתימין בכוכביא ומזליא לעיינא בהו חכימי לבא</p>	<p>ועל זה ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו בצלם אלהי"ם (ב' אלהי"ם כאן אחד כנגד זכר ואחד כנגד הנקבה) וסוד האדם למטה הכל הוא בסוד של מעלה ברקיע הזה שלמעלה המסכך על כל נרשמו בו רשימות להראות ולדעת באותם הרשימות שנקבעו בו דברים וסודות נסתרים ואותם הרשימות של הכוכבים והמזלות שנרשמו ונקבעו בזה הרקיע המסכך מבחוץ אף כאן העור שהוא הכיסוי החיצון באדם שהוא הרקיע המסכך על הכל יש בו רשימות ושרטוטין והם הכוכבים והמזלות של זה העור להראות בהם ולדעת בהם דברים וסודות נסתרים בכוכבים והמזלות</p>

²⁹⁶⁹ ב' עורות מילה ופריעה בשר וקרום ב', וכן בעצמות עם אותן שבפרקים, וכן בגידין עם העורקין והן ב' מכסאות דעורות, וב' יריעות וקשרים ואדנים ובריחים ועמודים והן ב' עלמין דגרשון ומררי ובכ"א ד' נגד השם וכמ"ש בתורה בפ' במדבר, והן השמים ושמי השמים (בהג"ה על הגליון, ויש גידין קטנים ודופקים וכמה בחי' וכן קרסים ווין וחשוקים וטבעות), ואח"כ ברוחני כן ובעולם יצירה רתיכין ומשיריין והגידין אותם שנאמר והורדתי בריחים כולם כמ"ש בר"פ שמות, ואח"כ אברים הפנימיים ג' פעמים ג' ראש בטן גויה בכל א' ג' והן ד' ג"כ כמ"ש בנשיאת קהת הארון והשלחן והמנורה והמזבחות דמזבחות כולל השאר וכן כולם שהן ז' שהן עשר והוא עולם הג' פנימאה והוא כסא ה' על הארון, וכן באדם ובתוכם נר"ן ג' אשה ריח ניחות, ג' אשות דארון, וב' מזבחות וכן דמים באים עליהן כי הדם הוא הנפש וכולן כלולין ונאחזין בה, והמזבח החצון תמיד בדם הנפש ואשה ריח ניחות ידוע, כמו באכילה לחמי כו' ובין כל א' פרגוד וכן בעולם ובאדם (יהל אור).

²⁹⁷⁰ שהוא על הכסא ג' דרגין דאדם על ג' עלמין, והוא שורה במשכן ושכנתי בתוכם והוא רוח מזרחי ששמרו משה אהרן ובניו, משה בינה, אהרן ובניו נגד ז'ן, כהן גדול, וכהן הדיוט, וכמ"ש לעיל דף ס"ו, מלך וכהן וכהן הדיוט בנוק', נגד ג' של לויים וילוו עליך גופים להון והן הכוחות של הגופים נושאים דלהון ואדם שורה בתוך הכולם (יהל אור).

²⁹⁷¹ ר"ל כמו ברקיע כוכבים ומזלות כן ביד רשימין ושרטוטין (יהל אור).

ספר שמות

	לעיין בהם חכמי לב להסתכל בהם ולדעת
ולאסתכלא בהו למנדע אסתכלותא באנפין ברזין דקאמרין ²⁹⁷³ ורוא דא (ישעיה מז יג) הוברי שמים החוזים בככבים ודא איהו כד אינון נהירין וקיימין בלא רוגזא בזמנא דרוגזא שלטא עליה דבר נש דינא אהרא אתמסר למנדע ביה במה דלא אתייהיב לשלטאה למנדע בזמנא דעינא (נ"א דינא) שלטא ברקיעא אבל אסתכלותא דאנפין על ארח קשוט בשעתא דאנפין נהירין וקיימא בר נש על קיומא ואינון רשימין אתחוזין בארח קשוט דכדין בהווא אסתכלותא יכיל לאתדנא על בורייה יתיר ואף על גב דבכלא כל אינון חכימין יכלין לאסתכלא	ההסתכלות בפנים בסודות שאמרנו וסוד זה הוברי שמים החוזים בכוכבים וזהו כשהם מאירות ונמצאות בלא כעס בזמן שכעס שולט על האדם דין אחר נמסר לדעת בו במה שלא ניתן להשולטים לדעת בזמן שעבשדין ²⁹⁷² שולט ברקיע אבל הסתכלות בפנים על דרך האמת בשעה שהפנים מאירות והאדם נמצא בקיומו ואלו?? חסר?? ואף על פי שבכל כל אלו יכולים החכמים להסתכל
שרטוטי ידין ושרטוטי אצבען לגו ²⁹⁷⁵ כלהו קיימין ברזין אחרנין למנדע במלין סתימין ²⁹⁷⁶ ואלין אינון כוכביא דנהירין ²⁹⁷⁷ לאסתכלא גו מזלי בטסירין עלאין ²⁹⁷⁸ אצבען קיימין ²⁹⁷⁹ ברזין עלאין ²⁹⁸⁰ טופרי אצבעאן ²⁹⁸¹ דקיימין דחפין	שרטוטי הידים ושרטוטי האצבעות מבפנים כולם עומדים בסודות אחרים לדעת דברים סתומים ואלו הם הכוכבים המאירים להסתכל תוך המזלות בטסירין ²⁹⁷⁴ העליונים

2972

²⁹⁷³ ר"ל נגד האסתכלות באנפין שאינון רק במראות עין בחיזו דלבא הוא הסתכלות במראות השמים כד היא ברה וזהו הוברי השמים ונגד ידין החוזים בככבים ואמר שדווקא כשהם ברים וכן באדם כשהוא בנייחא (יהל אור).

2974

²⁹⁷⁵ אחר שפי' כללים אלו בחכמת השרטוט, חזר וכלל כללים באברים הנראים בהם השרטוטין, והם חלקים בידים, לא כל הידים יורו ענין אלא חלקים מהם, והם באצבעות והוא ידיעה מועטת וא' בכף והיא ידיעה כוללת, והטעם שהאצבעות הם רמזים פרטיים, והטעם שהכף כוללת עשרה זהב בכף כללות עשר ספירות, באצבע אינו אלא כללות מדה אחת לבד, לכך בה ידיעה כוללת ובאצבע ידיעה פרטית, והנה האצבעות הם חמש, ודרך כלל הם עשר סוד עשר ספירות, שם יהו"ה, יו"ד ה"א יד ימין, וא"ו ה"א יד שמאל וכו' "שרטוטי ידין ושרטוטי אצבען לגו" לאפוקי שרטוטין שאחרי הידים שאין בהם ממש, וצדי אצבעות, וצדי הכף לא יראת מכאן אם יש בהם איזה שפיטה, אמנם החוקרים פירשו בהם שפיטה, ודרך אחרת להם בחכמה זו רחוקה מדברי ר' שמעון כגבוה שמים על הארץ (אור יקר).

²⁹⁷⁶ דברים הנוגעים במדות נפשיות ופגמה וטהרתה, מה שאין כן ענין הצפרנים שהם מראים דברים גשמיים כאשר נבאר (אור יקר).

²⁹⁷⁷ הענין שהמזלות י"ב, וככב כל מזל הרבה מאד, כן האבצעות חמשה וחמשה עשרה ושתי כפות הם שנים עשר והשרטוטין הם הרבה כנגד כל ככב שב[מ]זל, וז"ש "ואלין אינון ככביא דנהירין לאסתכלא בהו גו מזלי", עוד רצה בזה שיש במזל כוכבים הרבה מאד, והם ככבים קטנים חשוכים לא ישפטו בהם שום שפיטה כך יש בידים ובאצבעות שרטוטין קטנים לא ישפטו בהם שום שפיטה וז"ש "כוכביא דנהירין לאסתכלא" המאירים הם להסתכל, והבלתי מאירים אין מסתכלים בהם (אור יקר).

²⁹⁷⁸ הם הרוחנים הקדושים (אור יקר).

²⁹⁷⁹ האבצעות הם התפשטות אחרון בקצה ההתפשטות בימין ושמאל, ולזה מגיע התפשטותם עד החצונים ששם סוד גידול הצפרנים ביותר מדאי, עד ששם מתקבץ צואה שתחת הצפורן שהם הטמאין המזומהין (אור יקר).

²⁹⁸⁰ הם עשר ספירות, אמנם הם בחי' עשר כתות קדושים למטה לבוש להנהגה העליונה בהם, ומי דסביב אלהים קליפה קדושה שהיא קליפה נוגה, שבעוד שהיא נקשרת עם המוח נאכלת, והיא קליפת האגוז הנאכלת בדבקותה עם המוח אמנם בהפרדה היא נטמאת והיא חצונית נזרקת, והיא שומר למוח שלא ישלט החצוני בו (אור יקר).

²⁹⁸¹ אחוריים דעשיה ועי' בפרשת ויקהל (יהל אור).

ספר שמות

<p>לבר הא אוקמוה באינן רזין דהוו פנים דלבר ובהו אית רזין לאינן הרשין דמסתכלי בטופרי בנהירו דמלה אחרא דשלטא בהו ואינן הרשין קא מסאבי לההוא אתר</p>	<p>האצבעות עומדות בסודות עליונים צפרני האצבעות העומדים המכסים מבחוץ הרי העמידוהו בסודות האלו שהם פנים שמבחוץ ובהם יש סודות לאלו המכשפים המסתכלים בצפרנים באור של דבר אחר השולט בהם ואלו המכשפים מטמאים לאותו המקום</p>
<p>בטופרין אית זמנין דנהרין בהו כוכבין חוורין דקיקין ואלין אינן כתולדה דטלופחין ואינן שקיעין כהאי מסמרא על לוחא ולא אינן באינן חוורן אחרנין דלא שקיעין אלא דקיימין לעילא בהני דלא שקיעין לית בהו ממשא אבל הני דשקיעין חוורין כתולדה דטלופחין אית בהו ממשא ואית סימנא טבא ליה לבר נש בחדו (נ"א בהו) ויצלה בההוא זמנא או גזרה אתגזר עליה ואשתזיב מינה</p>	<p>בצפרנים יש זמנים שמאירות בהם כוכבים לבנות קטנות ואלו הם כזרע עדשים²⁹⁸² והם שקועות כמסמר הזה על הלוח והם אינם כאותם לבנות אחרות שאינן שקועות אלא שעומדות למעלה באלו שאינן שקועות אין בהם ממש אבל אלו השקועות לבנות כתולדה דטלופחין, יש בה ממש וסימן טוב יש לאדם בשמחה (בהם) ויצליח בזמן ההוא או גזרה נגזרה עליו וניצול ממנה</p>
<p>שרטוטי ידין ברזין עלאין</p>	<p>שרטוטי הידים בסודות עליונים</p>
<p>עו/ב</p>	
<p>(שרטוטיין) באצבען לגו בדין²⁹⁸³ שרטוטיין רברבין²⁹⁸⁴ שרטוטיין זעירין דקיקין עלאין בימינא באינן אצבען דבהו שרטוטיין זעירין באצבעא זעירא דימינא אית רשימין דקיקין אצבעא דא קיימא תדיר²⁹⁸⁵ על עובדין דבסטר</p>	<p>(השרטוטים) באצבעות מבפנים בידיים [יש] שרטוטיין גדולים שרטוטיין קטנים ודקים עליונים בימין באותם אצבעות בהם שרטוטיין קטנים באצבע קטנה שבימין יש רשימות דקות אצבע זו עומדת תמיד על</p>

2982

²⁹⁸³ כבר פי' כי אחורי הידים אין שום הוראה בשרטוטיין אלא לגו (אור יקר).

²⁹⁸⁴ שרטוטיין זעירין מורים כל א' וא' הוראה לעצמה, כי הזעירין הם מבחי' א' והרברבין מבחי' אחרת כאשר יתבאר לקמן. והנה האצבעות בהיותם עשר, חמש מימין הם כתר חכמה בינה גבורה ת"ת, ואם כן אצבע זה הקטן הוא בת"ת. ולפי מה שפי' ר"ש בכמה מקומות, ה' אצבעות הם גדולה גודל, גבורה אצבע, אמה ת"ת, קמיצה נצח, זרת הוד, ואפשר להפך קמיצה גבורה, אצבע נצח. סוף סוף אמה הוא הת"ת לכל הפירושים, וכן הוא הקטן בהוד ששם המלכות, והם ב' אצבעות אלו שהדין בהם, ת"ת ומלכות בהוד. ולאידך פירושא כי ה' ימיניים הם כתר חכמה חסד ת"ת נצח, שכולם רחמים וחסד, וחמש שמאליים הם בינה גבורה הוד יסוד מלכות, לא יצדק ענין זה, מפני שצריכים אנו לפרש אצבע אמה בת"ת והקטן בנצח. ולכל הפירושים נאמר כי האמה היא הת"ת והקטן הוא המלכות, אם שיהיה הת"ת בבינה, ואם שיהיה המלכות בגבורה או בנצח או בהוד. לעולם ב' אצבעות אלו דקאמר הכא הם בת"ת ובמלכות, וגזרתם יורה על זה שהזרת מורה על אורחא ודאי, שכך כל דרך הוא נקבה בלי ספק, וכתיב צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. א"כ גזרות הדרך הוא מצד מדת צדק, ואמה הוא בת"ת ויורה על כל מחשבות האדם לפעול, שכן בת"ת נמשך הפעולה הגשמית בדקות ומחשבה ויפעל למטה במלכות, ופעמים נפעלת ופעמים אינה נפעלת, הכל לפי הכנת המחשבה לרדת אל הנקבה (אור יקר).

²⁹⁸⁵ כלומר על המלכות, מפני שהיא נקראת שמירת הדרך כדפי' בתיקו"ז, ולזה היא תמידית בהנהגת הדרך וענין המתלואה אליו, אף אם ישתתף לענין הדרך דבר של מדה אחרת, כגון דרך לישא אשה בה, ודאי דרך להרויח ממון בגבורה עושר, וכן דרך להוליד בן בת"ת ודאי, דרך להנצל מן המות להרויח החיים בחסד, ועכ"ז כיון שהוא דרך, יהיה משתתף לכל איזו פעולה של מדה אחרת "דא קיימא תדיר", מפני שכל הפעולות בה, והיא משתתפת עם כל המדות והיא שומרת דרך השפע הנמשך לה מן היסוד עם כל הפעולות (אור יקר).

ספר שמות

<p>אחרא בהאי אצבעא קיימין שרטוטין אינון דאצבעא אתכפיל²⁹⁸⁶ בהו הני לאו אינון לאסתכלא אלא אי אתוספן ביה אי אתוספן תרין אוחרנין על ההוא שרטוטא דאתכפל בהו ארחא לא אודמן ליה²⁹⁸⁷ ואי יעבד לא יצלח²⁹⁸⁸ בר אי קיימן בארכא בין רשימא לרשימא בזמנא דיתמשך משכא לאחורא ואשתארו אינון רשימין דאשתמודען האי יצלח בארחא</p>	<p>המעשים שבצד הדרך באצבע זו נמצאים שרטוטין אותם שהאצבע מתכפלת בהם אלו אינם להסתכל אלא אם נתוספו בה אם נתוספו שני אחרים על אותו השרטוט מתכפלת בהם דרך אינו מזומן לו ואם יעשה לא יצליח מלבד אם עומדים באורך בין רושם לרושם בזמן שנמתחושנמשך עור לאחור ונשארות אלו הרשימות ונודעות זה יצליח בדרכו</p>
<p>וסימן דא תלת תלת בפותיא וארבע בארכא ורזא דא ז' מאתוון זעירין רשימא חד בארכא ותריין תריין בפותיא מארחא ישמע מלין בזמן קריב ולית ליה בהו תועלתא ארבע רשימין בארכא וארבע רשימין בפותיא ארחא אודמן ליה בטורה באורה סגי ולסופא לתועלתיה ורזא דא ז' מאתוון אמצעיין דבין זעירין ורברבין חמש זעירין רשימין בפותיא לתתא וארבע בפותיא לעילא וארבע בארכא נייחא ליה בביתיה ועצלא איהו וארחא הות מתתקנא קמיה ולא</p>	<p>וסימן זה ג' ג'²⁹⁸⁹ ברוחב וד²⁹⁹⁰ באורכה וסוד זה ז' מאותיות הקטנות רושם אחד באורך וב' ב'²⁹⁹¹ ברוחבה מן הדרך ישמע דברים בזמן קרוב ואין לו בהם תועלת ד' רשימות באורך וד' רשימות ברוחבה דרך נזדמה לו בטורח גדול לסוף לתועלתו וסוד זה ז' מאותיות בינוניות שבין הקטנות והגדולות ה' רשימות קטנות ברוחב למטה וד' ברוחבה למעלה וד' באורכה יש לו מנוחה בביתו והוא עצל ודרך היתה מוכנת לפניו ולא רצה לעשותה</p>

²⁹⁸⁶ הם ג' פרקים שהוא ריוח בין האותיות, מפני שעשר אותיות הם עשר אצבעות י"ד ה"א וא"ו ה"א, והם י"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף ביד ימין, ונמצאו כי ריוח הפרק הוא הבדל שבין אות לאות י"ד אותיות י"ד פרקים וכו' א"כ אין אותם השרטוטין הוראת ענין אלא הוראת ניתוח האצבע, והבדל שבין אות לאות, אמנם אותיות אל"ף הם ג', אותיות דל"ת הם ג', בג' פרקי שני אצבעות אלו אמה זרת, שהם ת"ת ומלכות, אמה וחצי האמה, ונודע כי זרת הוא חצי האמה והיינו סוד המלכות, ואם באנו לייחס אותיות אלו בפרקים ראוי לתת שרטוט בין פרק לפרק, והיינו סוד הבדל ריוח שבין פרשה לפרשה וכן בין ספר לספר כנודע, ולכך לא ישפט אלא ע"י אותם השרטוטין שהם באמצע

הפרק, וענין צורת האצבע כזה וענין השרטוטין יהיו לאורך האצבע או לרחבו כמצוייר, והנה יהיו בב' פרקים שני ושלישי לא בפרק ראשון בראש האצבע, כי שם ראוי לכל אדם שלא יהיו לו שרטוט אם לאותם הכחושים רעי המזג [?] הטבע, אמנם באותם הב' פרקים יש בהם השפיטה הנזכרת, והנה לא פירש כאן כעת השפיטה ראשונה זו אם יהיה בפרק שני או שלישי, ולקמן בשפיטה אחרת מחלק בין עליון לתחתון, והנראה לי כי תחלה עיקר לכל הוא הפרק השלישי, כל זמן שהוא מתקרב אל כף היד עדיפא טפי מן הטעם שפירשנו, שראש האצבע אינו בגזירה, וכף היד עיקר לשרטוטין, א"כ באצבע ראוי שנתפוס הפרק הסמוך לכף היד יותר, והיינו הפרק השלישי (אור יקר).²⁹⁸⁷ כי ב' שרטוטין אלו ברוחב חותכין האצבע מורה על הגבורה, כי השרטוטין באורך בחסד, וברוחב בגבורה, וכל ענייני הגבורה בדיון מניעת התועלת, וענייני הגדולה בחסד הקרבת התועלת, ולזה אלו הם בגבורה חותכים האצבע מורה שגבר הדין בה ועכבו דרכיה ונתיבותיה הישרים (אור יקר).

²⁹⁸⁸ מפני שנמצאו בה שרטוטין ברוחב ולא באורך, וטעם השתים להורות כי מב' צדדים נסתם הדרך בדיון, ולא עצרה כח הגדולה, ולא שרטטה שם שרטוט, מורה שנחתם ונגמר דינו לדיון ואינו דרך סלולה, אמנם נשאר להיות נדון אם בפרק השלישי לא נמצא שום שרטוט, ונמצא כזה בפרק הב', או כיוצא בשרטוטין האחרים, זולתי השרטוט המחוייב בב' הפרקים כאשר נבאר, ואני אומר שמן הדין הנזכר לעיל נאמר וכו' (אור יקר).

²⁹⁸⁹ שלש שלש? וכן כל האותיות הבאות?
²⁹⁹⁰ וארבע
²⁹⁹¹ ושנים שנים

ספר שמות

<p>בעי למעבד ואי יעבד יצלה בהוא ארחא אבל לא עביד ליה ועצלא הוי ורוא דא ז' דאיהי פשוטא</p>	<p>ואם היה עושה היה מצליח בדרך ההוא אבל לא עושה אותה שהיה עצל וסוד זה ז' שהיא פשוטה היא קטנה</p>
<p>באצבעא דאמצעייתא²⁹⁹² האי אצבעא קיימא למעבד עובדא ההוא דחשיב אי שרמוטא חדא קיימא בארכא בין שרמוטי דפותיא האי חשב מחשבין ואסתלקן מניה ודחיל ולא עביד וההיא מחשבה לא אתעביד כלל אי תרין שרמוטין בארכא דקיימין כד אתפשט משכא לאחורא האי לאו ביה מחשבין וחשיב מחשבין לפום שעתא ואתעביד ולא מחשבה דהרהר ביה כלל אלא מחשבה דאיהו בבהילו וזעירא אבל הרהורא ומחשבה לא ואי תלת רשימין בארכא ובפותיא תרין או תלת כד אתפשט משכא לאחורא האי איהו בר נש דאיהו פקיהא וחשיב מחשבין וכל אינון מחשבין דאינון לסטר קב"ה אתקיימן בידיה ומחשבין אחרנין לאו הכי אי ארבע או חמשה בארכא באתפשטו דמשכא כדקאמרן (דא איהו) כד שראן על פותיא בתלת או בארבע או מתרין ולהלאה דא בר נש דמחשבוי לאבאשא ואשתבח בהו ודיקניה ונביני עינוי סומקין מחשב לביש ואשתבח בהו קצרא דיומין איהו פקיהא איהו ואכנע תדיר למכילין דביש אצלה ולסופא דיומין זעירין אסתלק מעלמא אסוותא להאי תיובתא כדין אשתכחו תלת רשימין או ארבע ושריין על תרין תלת רשימין או ארבע בארכא ושריין על תרין בפותיא דהא כפום מנהגא דבר נש הכי מתחלפי שרמוטין מזמן לזמן</p>	<p>באצבע האמצעית אצבע זו עומדת לעשות אותו המעשה שחשב אם שרטוט אחד עומד באורך בין השרטוטין של הרוחב זה חושב מחשבות ונסתלקו ממנו ונתירא ולא עשה והמחשבה ההיא לא נעשתה כלל אם ב' שרטוטין באורכה שנסארים כשמותח את עור לאחור זה אין בו מחשבות וחושב מחשבות לפי שעה ונעשות ולא מחשבה שהרהר בה כלל אלא מחשבה שהוא בבהילות וקטנה אבל הרהור ומחשבה לא ואם ג' רשימות באורך ובארכא יש ב' או ג' כשנמתח עור לאחור זה הוא אדם שהוא פיקח וחושב מחשבות וכל אותן המחשבות שהם לצד הקב"ה מתקיימות בידו ומחשבות אחרות אינן כך אם ד' או ה' באורך שהתפשטו כשנמתח כמו שאמרנו (זהו) כששורים על רוחב בג' או בד' או מב' ולמעלה זהו אדם שמחשבותיו להרע ומשתבח בהם וזקנו וגבות עינוי הם אדומים חושב לרע ומשתבח בזה הוא קצר ימים הוא חכם ומכריע תמיד למדות הרעות מצליח ולסוף ימים מועטים הוא מסתלק מן העולם הרפואה לזה התשובה אז נמצאים ג' רשימות או ד' ושורים על ב' ג' רשימות או ד' באורך [והם] שורים על ב' ברוחבה כי כפי הנהגתו של האדם כך מתחלפים השרטוטין מזמן לזמן</p>
<p>ורוא דא (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם וגו' מרב אונים ואמיץ כח וגו' כמה דקב"ה אחלף חילין וזמנין בכוכבי שמיא יומא דא כך וליומא אחרא כך (ורא איהו דאמרין בצלותא דערבית ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים כפום דחלופא דזמנים כך איהו מסדר כוכבים)³⁴¹ כפום דאדם דלגו²⁹⁹³ כל עובדוי הכי אתחווין בהאי רקיעא והכי אתהוי בהאי משכא דהאי אדם תתאה דאיהו רקיעא עור דחפיא על כלא</p>	<p>וסוד זהו המוציא במספר צבאם וכו' מרב אונים ואמיץ כח וגו' כמו שהקב"ה מחליף הכחות והזמנים בכוכבי השמים יום זה כך וליום אחר כך (וזהו שאנו אומרים בתפלת ערבית ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים כפי שמתחלפים הזמנים כך הוא מסדר את הכוכבים) כפי אדם הפנימי כל מעשיו נראים כך ברקיע זו וכך נראה בעור של אדם התחתון זה</p>

²⁹⁹² כמש"ל קקטן כגדול תשמעון א' לעניינא דאורחא וא' לעובדין דמחשבה כמש"ו והכל בשרטוטין (יהל אור).

²⁹⁹³ ע"ל (דף ע ע"ד) כמה דמתחלפי כו' דהא בזמנא דרוח כו' וזהו אדם דלגו כנ"ל (דף עד ע"ד) בטש בידיו בשעתא דב"נ נאים כו' וכפום עובדין כו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>וכלא כפום גוונא דאדם דלגו דהאי לזמנין קאים בדינא לזמנין ברחמי כההוא גוונא ממש אחזי לבר לזמנין כהאי גוונא ולזמנין כהאי גוונא כגוונא דא לתתא כהאי אדם כמה דאמרן לזמנין כהאי גוונא ולזמנין כהאי גוונא ורוא דא את ז' ואתכליל ביה את י' ורוזין אלין באצבען</p>	<p>שהוא הרקיע עור המכסה על כל והכל כפי מצבואופן אדם הפנימי כי זה לפעמים עומד בדין ולפעמים ברחמים כדוגמא זו ממש מראה בחוץ לפעמים באופן זה ולפעמים באופן זה כדוגמא זו למטה באדם זה כמו שאמרנו לפעמים הוא באופן זה ולפעמים באופן זה וסוד זה אות ז' ונכללת בה אות י' וסודות אלו באצבעות</p>
עז/א	
<p>דימינא בזעירא וברברבא וסימן (דברים א יז) כקמן כגדול תשמעון אלין תרין אצבען ברוזין אלין והכי אינון ברוזין דאוליפנא מניה דמר (ולאו אינון) ברוזי דרב ייסא סבא מכאן ולהלאה שרטוטין אהרנין דאקרין כלהו תולדות²⁹⁹⁴ ואינון תולדות אדם²⁹⁹⁵ כמה דכתיב (בראשית ב ד) תולדות השמים והא אתמר דכלא רוא דא כגוונא דא תולדות אדם בכל אינון דיוקנין דאנפין ובכל אינון דקאמרן ובאלין תולדות דשרטוטי ידין דאתחזיין ברוזין פנימאין כמה דאתחזי</p>	<p>של ימין בהקטנה ובהגדולה וסימן כקטן כגדול תשמעון אלו הב' אצבעות בסודות האלו וכך הם בסודות שלמדנו מהאדון (ואינם) בסודות של רב ייסא סבא מכאן ולהלאה [יש] שרטוטין אחרים הנקראים כלם תולדות והם תולדות אדם כמה שכתוב תולדות השמים והרי למדנו שכל סוד זה כדוגמא זה תולדות אדם בכל אלו דמויות הפנים ובכל אלו שאמרנו ובאלו התולדות של שרטוטי הידים שנראים בסודות פנימיים כמו שראוי</p>
<p>זה ספר תולדות אדם לשרטוטין סימן זר"ה פס"ץ²⁹⁹⁶ רזין להכימי לבא רזהס"ף²⁹⁹⁷ חמש אתוון בחמש תרעין למנדע חכמה בסכלתנו²⁹⁹⁸</p>	<p>זה ספר תולדות אדם לשרטוטין סימן זר"ה פס"ץ סודות לחכמי הלב רזהס"ף חמש אותיות בחמשה שערים לדעת חכמה בתבונה</p>
<p>תרעא קדמאה רי²⁹⁹⁹ בידא אית שרטוטין דקיין ושרטוטין רברבין³⁰⁰⁰ וכלהו מתערבי דא</p>	<p>שער הראשון ר' בידים יש שרטוטין דקים ושרטוטין גדולים וכולם</p>

²⁹⁹⁴ אבל דלמעלה הוא אדם כמש"ל דהאי אדם כו' כפום גוונא דאדם כו' וזהו תולדות אדם (יהל אור).

²⁹⁹⁵ פי' תולדות שמוליד אדם סוד הנשמה הפנימית שהוא אדם באמתות כדפי' לעיל, והוא מוליד מראות ועניינים המורים על מציאותו כדפי' לעיל, והוא ממש כדמיון תולדות השמים שמולידים ומראים עניינים מכח הפנימי בכוכביו, כך מראה העור בשרטוטיו, וגם שרטוטי הידים נכללים בתולדות אדם, שדינן כשרטוטי המצח והוראת הפנים (אור יקר).

²⁹⁹⁶ כבר פי' לעיל כי אותיות ז"ה ספ"ר הם חמשה מדות, והם ז' חסד, ה' גבורה, ס' ת"ת פ' נצח, ר' הוד, וסדרם כסדר אותיות ז"ה ספ"ר, אמנם נדחה ס' דהיינו ת"ת בסוד השרטוטין ונכנס צ' דהיינו יסוד, וסדרם מצד היסוד ז"ר הפ"ץ, דהיינו שהיסוד מוזגם בסוד אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי, חסד בהוד וגבורה בנצח, דהיינו ז"ר חסד והוד, ה"ף גבורה נצח, והיינו ע"י ק' המסדרם כך, אמנם יש להם סדר שלישי מצד הת"ת דהיינו חסד בנצח והיינו ז"ף, וגבורה בהוד והיינו ה"ר ות"ת עם חסד והיינו ז"ס, ועם הגבורה והיינו ה"ס ועם נצח והיינו ס"ף ועם הוד והיינו ס"ה, ולכך ימצאו שרטוטין יורו כך, ואלו הה' שערים שהם אופני חמשה בני אדם, שיתבארו שהם ראשי פרקים סדר אותיותיהם רז הס"ף, דהיינו כסדר השרטוטין עולים במספרם ועניינם לא כסדר המדות, כי סדר זה הם הוד חסד גבורה ת"ת נצח, אמנם באו כסדר הענין בשרטוטין במלכות כאשר נבאר (אור יקר).

²⁹⁹⁷ כסדר של ה' תרעין נגד ה' אותיות תלדות והן כלל זה ספר ידין נגד ברית כל ששם תולדות אדם (יהל אור).

²⁹⁹⁸ ולהיות שאין ממש החכמה מראית שם אינם חמישים שערים אלא חמשה, ואין ספק שלא נכללו כל ידות בני אדם בחמשה שערים אלו, אלא שהם ראשי פרקים לשפוט כל חכם, כל מי שיהיה על צד היקש השערים והיותם נכנס בהם (אור יקר).

ספר שמות

<p>עם דא³⁰⁰¹ שרטוטין רברבין דאית בידא³⁰⁰² כד אינון תרין בארכא ותרין בפותיא ואחידו דא בדא³⁰⁰³ דא איהו ברזא דאת ה' וברזא דאת ר' ודחי לאת ז' ונטיל אלין תרין אתוון בפותיא נטיל ה'³⁰⁰⁴ בארכא נטיל ר'³⁰⁰⁵ וסימן דיליה ה"ר דא אית ליה בידא שמאלא כהאי גוונא באלין שרטוטין רברבין אבל אינון שרטוטין זעירין דנטלא ימינא לא נטלא שמאלא דימינא נטלא חד שרטוטא דקיק לעילא בארכא וחד שרטוטא דקיק לתתא דאחיד בין אינון תרין שרטוטין רברבין בפותיא אית חד שרטוטא דקיק דאחיד לתתא באינון תרין דשריין עליה</p>	<p>מתערבים זה עם זה שרטוטין הגדולים שיש ביד כשהם ב' באורך וב' ברוחב ונאחזים זה בזה זהו בסוד אות ה' ובסוד אות ר' ודוחה לאות ז' ולוקח אלו ה' אותיות ברוחב לוקח ה' ובאורך לוקח ר' והסימן הוא ה"ר זה יש לו ביד שמאלו כדוגמא זו באלו השרטוטין הגדולים אבל השרטוטין הקטנים האלו שלוקחת הימין לא לוקחת השמאל שימין לוקחת שרטוט אחר דק למעלה באורך ושרטוט אחר דק למטה שנאחז בין אותם ב' שרטוטין הגדולים ברוחב יש שרטוט אחד דק שנאחז למטה באותם ה' השורים עליו</p>
<p>ובשמאלא לאו הכי ורזא דיליה איהו בימינא ולא בשמאלא האי איהו בר נש דלזמנין תאיב בביתא ולזמנין בארחה דא לא שכיך לביה בהאי ובהאי כד איהו בביתא תאיב בארחה וכד</p>	<p>ובשמאלו אינו כן והסוד שלו הוא בימין ולא בשמאל זהו אדם שלפעמים חושק בבית ולפעמים בדרך זה אין לבו שוקט בזה ובזה כשהוא בבית חושק בדרך וכשהוא בדרך חושק</p>

²⁹⁹⁹ הנה השערים האלו הם ממש חמשה שערים בחמשה ספירות, שבהיותם כלולות מעשר הם חמישים שערי בינה, ואין ספק שדרך שערי הבינה תושג החכמה, והיינו ה' פעמים י', דרך ה' שהיא בינה תושג החכמה שהיא י', וזה שאמר אינה ר' לבדה, אמנם היא ר' משתתפת ונסמכת אל שאר השערים והיא עיקר, וע"ד זה יעלו השערים חמשה פעמים חמשה, או ר' לבדה א', או התערבה ר' בז' או בה' או בס' או בפ' הם חמשה ואם נאמר שישתתפו ג' אותיות יחד יעלו עוד מספר וכן יעלו לכמה שערים אמנם ראשי פרקים ליכנס הם אלו (אור יקר).

³⁰⁰⁰ שרטוטין הם עד אין תכלית בכמה מקומות כנודע לחוש, והם מעורבין, ואינם מסודרים כשרטוטי האצבעות, או המצח שהם מיושבים באורך וברוחב, וכן הדקים יתכנו הגדולים, ויעברו דרך בם, מהם ביושר באורך וברוחב מהם באלכסון, מהם קצרים מהם ארוכים (אור יקר).

³⁰⁰¹ ועכ"ז שפיטת החכם הוא כדי שידע להבחין סוד הקוים החותכים לאורך ורוחב, הגדולים והקטנים, הדקים הבאים בחברתם כדי לשפוט השפיטה הראויה (אור יקר).

³⁰⁰² הענין כי השרטוטין הגדולים ראשים ביד הם מעטים, לא יוסיפו על אורך מג' או ד', ופעמים יהיו שנים ופעמים א', וברוחב הם פעמים ב', פעמים עם השתתפות הדקים וארוכים יהיו

ד' וה', וזה ציורו ביד ימין הנה אלו הם שרטוטין רברבין (אור יקר).

³⁰⁰³ כמצוייר בצורה הזאת והנה כל מקום שנאמר אורך הוא סוד החסד, וכל מקום שנאמר רוחב הוא סוד הגבורה כדפי' לעיל, ועניינם ביד זו הם סוד ה"ר כדמסיק, ה' שהיא נצח באורכא. והטעם כי שערים אלו הם באותיות ז"ר הפ"ץ לגבי שאר הענין, שפירושו ר"ז חסד הוד, ה"ף גבורה נצח, ומצד המלכות, הם ה' ר"ז הס"ף שפירושו הוד על חסד, וטעם למה נשתנו האותיות הוא בסוד דעתן של נשים קלה, שעניינו שאין המלכות מקבלת העולמות העליונים והספירות בעצמותה כסדרן בזכר, ולזה סוד מוחא דילה ד' פרשיות של תפילין בבית א' וכיוצא כמה עניינים, ולזה במלכות הם ר' בחסד שלה, ז' בגבורה שלה, ה' בנצח ס' בת"ת, פ' בהוד, אמנם השערים גזרתם כסדר אותיות אלו, כי שער ראשון כולו ימין, ושער ב' כולו שמאלי בהוראת פיסול וכיוצא, ולזה בסוד ה"ר יהיה עניינו או חסד ונצח, ולזה הוא כולו טוב וימין מצד הידים שהם במלכות בנקבה כדפי' לעיל, ושתיים אלו באורכא הם חסד גבורה, וב' בפותיא הם הם, ונקשרים זה בזה להורות על הסכמת הימין והשמאל יחד לטובה, זולתי דבר מועט שנמשך לו בהמזגתם יחד בחסד ונצח, ומבדילין מביניהם הגבורה שהיא ז' יורה על טובה (אור יקר).

³⁰⁰⁴ דהיינו הנצח (אור יקר).

³⁰⁰⁵ דהיינו חסד, והיינו ה"ר כולו ימין בחסד אברהם קראו ה"ר והגבורה מסכמת עם השמאל ביחוד הזה (אור יקר).

ספר שמות

<p>איהו בארהא תאיב כביתא אצלח תדיר בארהא ולזמנין בביתא דא אצלח באורייתא וברזי דאורייתא אי אשתדל בהו האי חמי בשנאוי תועלתא לסגיאין ביה עצלא איהו במלי דעלמא אי אתער אתערון לאוטבא ליה מלעילא זכי במלוי דא איהו חמידא ומפור ממונא טב עינא איהו צלותיה אשתמע נחית וסליק בממונא דא איהו דלזמנין מתבר לביה לגבי מאריה וכדין אשתכחו תלת שרטוטין זעירין דמעברין בההוא שרטוטא דקיק דאתוסף על אינון תרין דפותיא ורזא דא ה' דמתחברא עם ר' דא ארהא דא ביתא דא חדוה דא עציבו דא תועלתא דא עצלא דא טב עינא דא חמידא ומפור ממונא דא מתבר לביה ותב למאריה</p>	<p>בבית [הוא] מצליח תמיד בדרך ולפעמים בבית זה מצליח בתורה ובסודות התורה אם עוסק בהם זה רואה בשונאיו תועלת לרבים בו עצל הוא בדברי העולם אם מתעורר מתעוררים להטיב לו מלמעלה זוכה בדבריו זה חמדן ומפור ממונו טוב עין הוא תפלתו נשמעת יורד ועולה בממונו זה לפעמים משבר לבו לפני אדונו אז נמצאים ג' שרטוטין קטנים שעוברים בשרטוט הדק הזה שנתוסף על אלו הב' שברוחב וסוד זה ה' המתחברת עם ר' זה [ב]דרך וזה [ב]בית זה [ב]שמחה וזה [ב]עצבות זה תועלת זה עצל זה טוב עין זה חמדן ומפור ממונו זה משבר את לבו ושב לאדונו</p>
<p>תרעא תניינא ז' בימינא בקסטירו דקולטא רשימין שכיחי כד אשתכחו תלת שרטוטין רברבין בפותיא ותרין רברבין בארכא וחד מאינון דארכא אחיד באינון תרין דפותיא וחד אהרא לא אחיד בהו האי אית פסלו בזרעיה מסטרא דאבוי או מסטרא דאמיה וכדין משתכחי לתתא מאינון תלת שרטוטין דפותיא תרין שרטוטין דקיקין דאחידן בהו לתתא האי איהו בר נש מתקן עובדוי קמי בני נשא ולביה לא קשוט ולזמנא דסיב אהדר לאתתקנא כדין אשתכחו אינון תרין שרטוטין בארכא אחידן באינון דפותיא דא עם דא ותרין אחרנין עמהון באמצעייתא דקיקין ודא בארכא ותלת דקיקין בפותיא ורזא דא ז' דמתחברא באת ר' וכד איהו סיב ותב כדקאמרן אתתקן איהו ברזא דאת ר' ואתחבר באת ז' לבתר כד האי אתתקן איהו תדיר בלחישו וכל עובדוי בלחישו אבל לאו איהו בקיומא כדקא חזי בגין דההוא פסילו עד לא אתיאיאשא ביה מכאן אוליפנא מאן דפסיל זרעיה עד תלת דרין לא אתיאיאשא ההוא פסילו</p>	<p>השער השני ז' בימין בדמות הקולטת רשימות נמצאים כשנמצאים ג' שרטוטין גדולים ברוחב ושני גדולים באורכה ואחד מאלו שבאורך אחוז באלו הב' של הרוחב ואחד האחר אינו אחוז בהם זה יש פסול בזרעו מצד אביו או מצד אמו ואז נמצאים למטה מאלו הג' שרטוטין שברוחב שני שרטוטין דקים שנאחזים בהם למטה זהו האיש מתקן מעשיו לפני בני אדם ולבו אינו אמת ולעת זקנתו חוזר להתתקן אז נמצאים אלו הב' שרטוטין באורך אחוזים באלו שברוחב זה עם זה וב' אחרים עמהם באמצע דקים וזה באורך וג' דקים ברוחב וסוד זה ז' שמתחברת עם אות ר' וכאשר הוא נזדקן וחוזר כמו שאמרנו הוא מתתקן בסוד אות ר' ואח"כ מתחבר באות ז' כשזה נתקן הוא תמיד בלחש וכל מעשיו בלחש אבל אין הוא בקיום כראוי לפי שזה הפסול? עד? לא נתיאש ממנו מכאן למדנו מי שפוסל את זרעו עד ג' דורות אינו מתייאש אותו הפסול</p>
<p>עז/ב</p>	
<p>מלכשכשא בגין כך תנינן ווי ליה לההוא בר נש דפסל זרעיה ולא הייש ליקרא דמאריה פסיל זרעיה ודאי ולבתר דאתיאיאשא ההוא פסילו כדין אשתכחו שרטוטין בידא ימינא ארבע וחמש ארבע בארכא חמש בפותיא ורזא דא ז' ואתחבר באת ה' האי לזמנין אצלח לזמנין לא</p>	<p>מלכשכש משום זה למדנו אוי לו לאותו האדם שפוסל את זרעו ואינו חושש לכבוד אדונו פסל את זרעו בודאי ולאחר שמתיאש אותו הפסול אז נמצאים שרטוטין ביד ימינו ארבע וחמש ד' באורך וה' ברוחבה וסוד זה ז' ומתחברת באות ה' זה מצליח</p>

ספר שמות

אצלה אצלה באורייתא ולסוף יומי אצלה אפילו בממונא	לפעמים ולפעמים אינו מצליח מצליח בתורה ובסוף ימיו מצליח אפילו בממון
<p>תרעא תליתאה ה' 3007 בימינא כד אשתכחו חמש שרטוטין בפותיא 3008 ותלת בארכא ואשתכח ההוא שרטוטא דאמצעייתא מאינון תלת דא איהו ברזא דאת ה' ואסתמיך באות ס' 3009 בזמנא דאשתכח ההוא שרטוטא דאמצעייתא דעאל ואחיד גו אינון חמש שרטוטין דפותיא 3010 דא איהו בר נש עציב 3011 ורגיז גו ביתיה 3012 ובגו בני נשא 3013 לאו הכי קמצין איהו בביתיה ורגיז 3014 וכפיין ולזמנין לא 3015 לבר מביתיה לאו הכי 3016 אצלה בעוברי 3017 עלמא כד אשתדל באורייתא אסתכל זעיר 3018 ואתהדר בה 3019 מהימנא איהו 3020 אבל לאו כל זמנא 3021</p>	<p>שער השלישי ה' בימין כשנמצאים חמשה שרטוטין ברוחב וג' באורכה ונמצא אותו שרטוט האמצעי מאותם הג' זהו בסוד אות ה' ונסמך באות ס' בזמן שנמצא אותו השרטוט שבאמצע שנכנס ואחוז תוך אותם חמש שרטוטים שברוחב זהו אדם עצוב וכעסן בתוך ביתו ובין בני אדם אינו כן קמצן הוא בביתו וכועס ומרעיב [עצמו] ולפעמים לא מחוץ לביתו אינו כן מצליח במעשה העולם כשמשתדל בתורה מסתכל מעט ומתהדר 3006 בה הוא נאמן אבל לא כל הזמן ובאותו</p>

3006

3007 היינו מצד הנצח, והיא מדה ימינית אבל לא כחסד, אמנם מושך כח הגבורה (אור יקר).
3008 הרי הוסיף הרוחב מצד הגבורה, וחתם באיש הזה חמשה שרטוטין שהם חמשה ספירות חג"ת
נו"ה. והנה אלו הם כולם שרטוטין רברבין, והעד דלקמן קא מפרש שרטוטין זעירין, ויהיה צורתו

כזה , עם היות שהצורה הזאת זרה למאד, כבר ימצא קו א"ב כפול מכותב משני צדדיו עד
שהם ג' קווין, וכיוצא בו קו י"ט מכותב היטב מצד א' עד שהם שני קוין, והם חמשה ברוחב. וכן הם
ג' באורך קו ד"ה וקו א"ג שהם המורגלים בכל יד, וקו אמצעי חותך היד, וקו זה יקרא בפי הבקיאים
בחכמה זו ע"ד הכוכבים והטבע קו שבתאי, וכך מדתו באמצע היד, וזה קראתיו קו ש"ת והוא הולך
ומתארך רוב הפעמים ועובר דרך כל הקווין, ואחוז כל אורך היד (אור יקר).
3009 כי קו זה הוא אמצעי בת"ת נושא דגל היד הזאת כמעט חשוב מהכל, וכל הבקיעים באומנות זה
שבחו הקו הזה עד מאד, ושפיטת האיש הזה במה שיש בו דין וגבורה, כענין הנצח אודם הנוטה
ללובן (אור יקר).

3010 והנה ה' קווין הם מצד הגבורה, וג' באורכא הם מצד החסד, והיינו חסד אותו שבצד גודל
המכונה קו ד"ה, גבורה אותו שבצד זרת המכונה א"ג, האמצעי הוא הת"ת האחוז בכל, ונסבך בכל,
ונכלל בכל, אמצעי מן הכל, ולזה יחס היד הזאת אל הנצח שיש בו חסד ולא כ"כ (אור יקר).
3011 מצד הדין, דוחה היחוד העליון מצד הגבורה, וגם אינו מקרבו כ"כ מצד הנצח (אור יקר).

3012 שכל הדין נשפע למטה בבית שהיא מלכות (אור יקר).
3013 דהיינו בין שאר המדות "לאו הכי" שאין דין חזק, ולכך הם ה', בסוד ה' מדות שאינם דין חזק
אלא מזוגות, וגם הת"ת בעל הבית הקו האמצעי הנכלל בדינם אינו דין אלא להשפיע הדין למטה,
ומן הטעם הזה עצמו אינו משפיע למלכות, אלא בצרות וקמצנות שעוצר השפע (אור יקר).

3014 משפיע דין, ואף זה מצד המדה פועל כן (אור יקר).
3015 כי הנצח אינה דין מכל וכל, פעמים מקרב היחוד, ועם כל זה, אם משפיעים דין למטה
במלכות, אבל מצד המדות בעצמן הם מדות מזוגות (אור יקר).
3016 שאינו לא קמצן ולא רגזן (אור יקר).

3017 מפני שהשמאל הוא דוחה בנין העולם, אבל הימין מקרבו (אור יקר).
3018 שאין חלק התורה עיקר בנצח, ואם יש בו תורה הוא מצד שנסמך לת"ת כדפי', והוא נקמץ בדין
הגבורה, לכך חלקו מעט (אור יקר).

3019 ומאות א' עושה כמה, וקורא עצמו חכם אפילו שאינו, וזה מצד המדה המגונה שמראה מה
שארין בו, ועיקרו שמאלי ומראה ימיני, ואינו שהגביר השמאל (אור יקר).
3020 מצד הת"ת, אמנם הגבורה והדין חולק (אור יקר).

3021 ואפשר שהנאמנות מצד הת"ת במלכות בסוד אמ"ן, דכתיב בכל ביתי נאמן הוא, אמנם היחוד
הוא זמין, וזמנין לא, לכך נאמנותו לאו כל זמנא, מפני שייחודו לזמנין, מפני השמאל הגבורה והת"ת
הנאחז בו כדפי' (אור יקר).

ספר שמות

<p>וההוא זמנא דלאו מהימנא³⁰²² אחזי גוון קשומ³⁰²³ ולא קשומ בשלימו³⁰²⁴ בדינא יצלה³⁰²⁵ מהימנא איהו³⁰²⁶ ברזין דאורייתא דא איהו ברזא דאת ה³⁰²⁷ ואתחבר באת ס³⁰²⁸ ואי ארבע שרטוטין בפותיא³⁰²⁹ וחמש בארכא³⁰³⁰ תרין מאינון דארכא³⁰³¹ עאלין גו אינון ארבע³⁰³² דא איהו בר נש הדי בביתיה ואתחזי עציב לבא לבר ולא הכי דכיון דמליל עם בני נשא אחזי חדו ואתכוון במלוי תלת שרטוטין זעירין עאלין גו אינון דארכא דא אית ליה חד רשימו אוכם בגופיה ותלת שערין תליין בההוא רשימו וההוא רשימו איהו כעגולא וחד תבירא³⁴³ (נ"א חבורא) ברישיה ולהאי רשימא קראן ליה חכימי לבא דידיעין רוזין אלין ריש נשרא רשימו דא אתחזי לזמנין בין כתפוי ולזמנין בדרועא ימינא ולזמנין על ידא ימינא באצבעוי אי רשימא דא ריש נשרא איהו בארע מישר בתיקוני יסתלק לעותרא וליקרא ואי ההוא ריש נשרא אתהפך לאחורא יזכה לבנין לזמנין אבל כד איהו סיב יזכה לעותרא יתיר וליקר סניא יתיר מעולמוי ויצלה באורייתא אי אשתדל בה</p>	<p>זמן שאינו נאמן הוא מראה אופן אמיתי ואינו אמיתי בשלימות בדין הוא מצליח הוא נאמן בסודות התורה זהו בסוד אות ה' ומתחבר באות ס' ואם ד' שרטוטין ברוחב וה' באורכה וב' מאלו שבאורך נכנסים תוך אלו הד' זהו אדם שמח בביתו ונראה עצוב הלב בחוץ ואינו כן כי שמדבר עם בני אדם מראה שמחה ומתכוין בדבריו ג' שרטוטין קטנים נכנסים בתוך אלו שבאורך זה יש לו רושם אחד שחור בגופו וג' שערות תלויים בזה הרושם וזה הרושם הוא כעגול ושבירה (וחבורה) אחת בראשו ולזה הרושם קוראים אותו חכמי הלב היודעים סודות אלו ראש הנשר רושם זה נראה לפעמים בין כתפוי ולפעמים בזרוע ימינו ולפעמים על יד ימינו באצבעותיו אם רושם הזה ראש הנשר הוא בדרך יושר בתיקוניו יעלה לעושר ולכבוד ואם אותו ראש הנשר נתהפך לאחור יזכה לבנים לפעמים אבל כשהוא [יהיה] זקן יזכה לעושר יותר ולכבוד גדול יותר מבימי נעוריו ויצליח בתורה אם יעסוק בה</p>
<p>ריש נשרא דא אתחזי לזמנין אוכמא ולזמנין</p>	<p>ראש נשר זה נראה לפעמים שחור</p>

³⁰²² ירצה שאינו מטהר נשמתו להיות נאמן רוח (אור יקר).

³⁰²³ כלומר סימניו לבדקו בשרטוטיו מראה שהוא טהור, ואינו בשלימות או ירצה ואינו סימן שלם, או ירצה מראה גוון לבני אדם, שהוא פרוש נוקפו וכיוצא (אור יקר).

³⁰²⁴ שאין תוכו כבדו (אור יקר).

³⁰²⁵ מפני שאותם שחלקם בימין ובחוסד, אין להם נצחון בדין, מפני שאינם אחוזים במקום הדין, ולא נכללים ממנו. אמנם זה כלול בדין, ולכך הוא מוצלח ונוצח את לוחמיו בדין (אור יקר).

³⁰²⁶ מפני שהוא נאחז ונסבך במקום הסוד דהיינו בת"ת כדפי' (אור יקר).

³⁰²⁷ מצד הגבורה, והיינו שהרבה שרטוטי הרוחב כמספר ה' ספירות חסד נצח גבורה הוד ות"ת (אור יקר).

³⁰²⁸ מצד הקו האמצעי הארוך העולה ונקשר בסוד קווי הרוחב וכלם כמצוייר בצורה אשר לפניך (אור יקר).

³⁰²⁹ הרי שלא הרבה בבחי' הדין כל כך (אור יקר).

³⁰³⁰ שהרבה יותר במדות הרחמים והחסד שהוא האורך וזה צורתו . והענין שקו א"ב הוא כפול, וכן קו י"ט הוא כפול, הרי שנים שהם ד' ברוחב וד' קוויין באורך קו ד"ה וקו א"ג וב' קוי ש"ת הנכנסים בכל ד' קווי י"ט וא"ב (אור יקר).

³⁰³¹ שהם ב' קווי ש"ת (אור יקר).

³⁰³² שהם קווי י"ט וקוי א"ב, והנה פי' סוד הקוים האלו ד' מורים על סוד ד' מדות חסד ות"ת מימין גבורה, ומלכות משמאל והם מצד הגבורה, האמנם באורך הם חמשה, הם סוד החמשה מדות מצד החסד, שהם חסד גבורה ת"ת נו"ה, והמכריעין ב' שהם ת"ת וא' מהארבעה שיהיו ג"כ או מימין השנים שנים, או משמאל השנים שנים, בענין שהם ג' קצרים וב' ארוכים ביותר, מורים על סוד עלייתם למעלה מעלה, וקושרים כל הד' ומייחדים ומקשרים השמאל עם הימין, בין שיהיה המכריע העולה הב' בחברת הת"ת איזה מהחמשה, הנה מורה דין מצד הרוחב ואינו מזוג בחסד מצד האורך, ולכך חפץ ביחוד (אור יקר).

ספר שמות

<p>גוון דלא סומק זעיר דלא אצטבע כל כך לזמנין בשערין לזמנין שעיע וכלא חד סימנא איהו ובחד דינא אתרין ואי ההוא גוון סומק אצטבע יתיר וקאים בגווינה זמן זעיר הוא דאצטבע בגין דאלין גווינין לזמנין קיימינן נהירין ולזמנין השוכין ואי אצטבע ההוא סומק ונהיר כדין אית בידא שמאלא תלת שרטוטין בארכא ותלת כפותיא וחד דקיק על אינון דפותיא וחד דקיק על אינון דארכא ובידא ימינא אתוסף חד כפותיא בלחודוי האי בר נש שכיב בגדה ולא תב מינה למאריה וכד תב בתיובתא אשתארו אינון שרטוטין בידא שמאלא וההוא דאתוסף בימינא אתעדי מניה ואתעדי ההוא סומקא דלא אתחזי נהיר כל כך מניה ולזמנין דאף על גב דתב לא אעדיו מניה ההוא סומקא עד זמן האי איהו ברוא דאת ה' ואתעדי את ס' ועאל תחותי את י' ואתחבר את ה' באת י' האי בעי תקונא לנפשיה בבהילו הכימא דלבא דחמי ליה חובתא אית עליה לומר ליה זיל אסי לנפשך</p>	<p>ולפעמים בצבע שאינו אדום מעט שלא נצבע כל כך לפעמים בשערות לפעמים הוא חלק וכל הוא סימן אחד ובדין אחד נידון ואם אותו צבע אדום נצטבע יותר ועומד בצבעו וזמן קטן הוא שנצטבע לפי שאלו הצבעים לפעמים נמצאים מאירים ולפעמים חשוכים ואם נצטבע זה האודם ומאיר אז יש ביד שמאלו ג' שרטוטין באורך וג' ברוחבה ואחד דק על אלו שברוחב וא' דק על אלו שבאורך וביד ימינו נתוסף אחד ברוחב בלבד זה האדם שכב עם נדה ולא שב לקונו וכששב בתשובה נשארים אלו השרטוטים ביד שמאל ואותו שנתוסף בימינו הוסר ממנו והוסר אותו האדום שלא נראה מאיר כל כך ממנו ולפעמים אף על פי ששב לא סר ממנו אותו האדום עד זמן זהו בסוד אות ה' ונסתלקה אות ס' ונכנסה במקומה אות י' ונתחברה אות ה' באות י' זה צריך תיקון לנפשו במהירות חכמי הלב הרואים אותו יש עליהם חיוב לומר לו לך רפא את נפשך</p>
<p>ואי תלת שרטוטין בארכא וחד כפותיא דא איהו ברוא דאת ה' בלחודוי ולזמנין אתחבר ברוא דאת ז' האי איהו בר נש תאיב בתר בצעין דעלמא ואי לאו רדיף בתר נשין ותיאובתיה לנאופים ואף על גב דתאיב לבצעין דעלמא האי לא אעדיו מניה ולא אכסיף עינוי שקיעין ומליל בהו אי תב למאריה מתחלפי שרטוטין תלת כפותיא וחד לארכא ואינון תרין דקיקין</p>	<p>ואם ג' שרטוטין באורך ואחד ברוחבה זהו בסוד אות ה' בלבד ולפעמים מתחברת בסוד אות ז' זהו האיש חושק אחר בצע שבעולם ואם אינו רודף אחר נשים ותאותו לנאופים ואף על פי שהוא חושק לבצע העולם זו לא סרה ממנו ואינו מתבייש עינוי שקועות ומדבר בהם אם שב לקונו מתחלפים השרטוטין ג' ברוחב ואחד באורך ואלו שנים דקים</p>
<p>עח/א</p>	
<p>קיימינן בקיומא כדין רעו דיליה יתיר באתתיה ואתדבק בה חד דקיק יתיר עאל בין אינון תרין דקיקין כדין אתחבר את ה' באת ז' ואי שרטוטא חד בארכא וארבע כפותיא ותלת דקיקין קיימינן על ההוא חד וחד על אינון ארבע על דרועא שמאלא אית ליה תלת קסטרין דקיקין דאתילידו ביה מיומינן זעירין וחד שערא תליא בההוא חד דרישא האי איהו רדיף בתר נאופא דאשת חבריה מאריה דידונא איהו אגוזים בעינא שמאלא בלא מלולא כלל ואשלים ובגין דאיהו</p>	<p>עומדים בקיום אז הרצון שלו יותר באשתו ומתדבק בה אחד דק יותר נכנס בין אלו ב' הדקים אז מתחברת אות ה' באות ז' ואם [יש לו] שרטוט אחד באורך וד' ברוחבה וג' [שרטוטין] דקים עומדים על זה האחד ואחד על אלו הד' על זרוע שמאלו יש לו ג' גידים³⁰³³ דקים שנולדו בו מימים מועטים ושער אחד תלוי באותו א' של הראש זהו רודף אחר נאוף של אשת חבירו הוא בעל זדון מגזים בעין השמאלית בלי דבור כלל ומשלים</p>

ספר שמות

<p>מאריה זדונא לא הייש ליקרא דמאריה לאתבא קמיה לבתר קטיל הויא ליה או בר נש סומקא ואי ארבע בארכא ותלת בפותיא ואינן דסלקין לעילא אעדיו מניה האי תבר לביה לגבי מאריה ותב בתיובתא כדין איהו ברזא דאת פ' ואתחבר באת ה' על אלין ועל אינן דכוותיה כתיב (ישעיה נז יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב</p>	<p>ולפי שהוא בעל זדון אינו חושש לכבוד אדונו לשוב לפניו אח"כ הורג אותו נחש או איש אדום ואם ד' באורך וג' ברוחבה ואלו שעלו למעלה נתבטלו ממנו זה שבר את לבו לפני אדונו ושב בתשובה אז הוא בסוד אות פ' ומתחברת באות ה' על אלו ועל אלו שכמותו כתוב שלום שלום לרחוק ולקרוב</p>
<p>עד הכא כל אינן רזין דתולדות אדם דאינן תולדות דאתילידו ביה מזמן לזמן כפום ארחוי דבר נש זכאה חולקיהון דאינן דיתבין קמיה דמר וזכו למשמע מפומיה רזין דאורייתא זכאין אינן בהאי עלמא וזכאין אינן לעלמא דאתי אמר רבי שמעון זכאין אתון חבריא דכל רזין לא אנים לכו כמה דוכתינן עלאין אודמנן לכו לעלמא דאתי</p>	<p>עד כאן כל אותם סודות של תולדות אדם שהם תולדות שנולדו בו מזמן לזמן כפי דרכי האדם אשרי חלקם של אלו שיושבים לפני האדון וזכו לשמוע מפיו סודות התורה אשריהם בעולם הזה ואשריהם לעולם הבא אמר רבי שמעון אשריכם אותם החברים שכל הסודות לא נסתרו מכם כמה מקומות עליונים מזמנים לכם לעולם הבא.</p>
<p>פתח ואמר ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע (&) האי קרא אוקמיה אבל ואתה תחזה תבחר לא כתיב אלא תחזה לפום חיזו דעיינין במאי בדיוקנא דבר נש באלין שית סטרינן דקאמרתון וכלא בהאי קרא</p>	<p>פתח ואמר ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע פסוק זה פרשוהו אבל ואתה תחזה לא כתוב תבחר אלא תחזה לפי מראה העינים במה בדמות של אדם בששת הצדדים הללו שאמרתם והכל בפסוק הזה</p>
<p>ואתה תחזה חד בשערא מכל העם תרין במצחא אנשי חיל תלת באנפין יראי אלהים ארבע בעיינין אנשי אמת חמש בשפון שונאי בצע שית בידין בשרמזוטיהון</p>	<p>ואתה תחזה אחת בשער מכל העם שתים במצח אנשי חיל שלש בפנים יראי אלהים ארבע בעינים אנשי אמת חמש בשפתים שונאי בצע שש בידין בשרטוטיהם.</p>
<p>דאלין אינן סימנין לאשתמודעא בהו בני נשא לאינן דרוח חכמתא שריא עלייהו ועם כל דא משה לא אצטריך דא אלא מה כתיב (&) ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל בנין דרוחא קודשא הוה אתי לגביה ואודע ליה וביה הוה חמי כלא</p>	<p>שאלו הם הסימנים להיות ניכר בהם בני אדם לאותם שרוח החכמה שורה עליהם ועם כל זה משה לא הצטרך לזה אלא מה כתוב ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל משום שרוח הקודש היתה באה אליו ומודיעה לו ובה היה רואה הכל.</p>
<p>מנא לן דכתיב (&) כי יהיה להם דבר בא אלי באים אלי לא כתיב אלא בא אלי דא רוח קודשא דהוה אתי לגביה וביה הוה ידע ולא אצטריך לכל דא לאסתכלא ולעיינא אלא לפום שעתא הוה ידע משה</p>	<p>מנין לנו שכתוב כי יהיה להם דבר בא אלי לא כתוב באים אלי אלא בא אלי זו רוח הקודש שהיתה באה אליו ובה היה יודע ולא הצטרך לכל זה להסתכל ולעייין אלא לפי שעה היה משה יודע.</p>

ספר שמות

<p>כהאי גוונא ידע שלמה מלכא ידע בכורסייה דרוח קודשא שריא עליה³⁰³⁴ דכל מאן דקריב לכורסייה דחילו ואימתא נפיל עליה וביה הוה דאין דינא בלא סהדין בגין דדיוקנין הוה בכורסייה וכל מאן דמקרב בשקרא מכשכשא ההוא דיוקנא והוה ידע שלמה מלכא דבשקרא קאתי בגין כך אימתא דכורסייה הוה נפיל על כלא וכלהו אשתכחו זכאין קמיה</p>	<p>כדוגמא זו ידע שלמה המלך ידע בכסאו שרוח הקודש שרתה עליו שכל מי שקרב לכסאו פחד ואימה נפלו עליו ובו היה דן דין בלי עדות משום שהדמויות היו בכסאו וכל מי שקרב בשקר אותו הדמות מכשכש והיה שלמה המלך יודע שבא בשקר לכן אימת הכסא היתה נופלת על הכל וכולם נמצאו צדיקים לפניו.</p>
<p>מלכא משיחא בריחא כמה דאת אמר (שם יא ג) והריחו ביראת יהוה ולא למראה עיניו ישפוט³⁰³⁵ וגו' ותלת אלין דנו עלמא בלא סהדין והתראה שאר³⁰³⁶ בני עלמא על פום סהדין על מימר אורייתא חכימין דאשתמודען באינן דיוקנין עליהו לאזהרא לבני עלמא ולמיהב אסוותא לבני נשא ולאסי נפשיהו זכאין אינן בהאי עלמא וזכאין אינן בעלמא דאתי</p>	<p>מלך המשיח בריח כמו שנאמר והריחו ביראת ה' ולא למראה עיניו ישפט וגו' ושלת אלה דנו את העולם בלא עדים והתראה שאר בני העולם על פי עדים על מאמר התורה חכמים שמכירים באותם דמויות עליהם להזהיר את בני העולם ולתת רפואה לבני אדם ולרפא את נפשם אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא.</p>
<p>בחדש השלישי לצאת בני ישראל וגו' (&) דשליט ביה אוריאל³⁰³⁷ רב ממנא ותלת מאה ושתין וחמש רבוא משריין עמיה³⁰³⁸ כחושבן</p>	<p>בחדש השלישי לצאת בני ישראל וגו' ששולט בו אוריאל³⁰³⁷ ממנה גדול ושלוש מאות וששים וחמש רבוא</p>

³⁰³⁴ אמנם מה שידע [שלמה המלך] באצילות היה רק בידיעה ולא בהשגה, כי באצילות לא אפשר להשיג לשום בריה וכמ"ש (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי, והיה השגתו רק מהבריאה ולמטה. והוא מה שנאמר (בדה"י א' כט כג) וישב שלמה על כסא ה', והוא עולם הבריאה שהוא כסא ה', כסא להמלכות דאצילות היורדת בהיכל קה"ק דהבריאה, והוא כסא הכבוד שהוא המלכות שהיא כבוד ה', כבודו ומלכותו ית"ש. והבריאה הוא כסא לכבוד, ושלמה היה מרכבה להאור הזה שהאירה בו ונתגלה בו ונתלבשה בו, וזכה לבנין בית המקדש שנתגלה על ידו למטה לשכון כבוד בתוכו, ומלך על העליונים והתחתונים כמ"ש סנהדרין (כ ע"ב), כי מאחר שזכה להמלכות שבב"ע ע"ז מלך על הבי"ע כולן. וכן היה דן בלא עדים ובלא התראה אלא ע"פ רוח הקודש [ועי' גמ' ר"ה כא סע"ב] וכו' נאמר בשלמה (מלכים א' ג כח) כי חכמת אלהים בקרבנו, והוא חכמה היורדת בבריאה וכו', והוא חכמה זעירא, וכמ"ש בפ' פינחס (רכג ע"א) וה' נתן חכמה לשלמה חכמה זעירא, ואמר הגר"א בספד"צ (פ"ד ל ע"ג ד"ה ואמר ובי"ד) שהוא אור היסוד (שהוא י' זעירא והוא חכמה זעירא) דהמלכות דאצילות, והוא יורד בבריאה, ואילו זכה שלמה. אבל לא שנתחכם בהמלכות שבאצילות רק בה' זעירא שלה היורדת בבריאה, וכמ"ש בספד"צ (פ"ה לג ע"ב) דמינה אתחכם לתתא, ועי' בהגר"א שם (לה ע"א ד"ה ויחכם). ואותו ה' זעירא הוא רוח הקודש, שהוא רוח מההוא קודש דלעילא, שהוא י' עלאה, חכמה עלאה אבא, כמ"ש בפ' אחרי מות (סא ע"א) ומשום שזכה לההוא י' זעירא, לכך היה דן ברוח הקודש בלא עדים והתראה (דע"ה ח"ב פה ע"א).

³⁰³⁵ כמ"ש "ואתה תחזה", ולא למשמע אזניו כשלמה, ששמועתו מחיות נושאי כסאו, אלא "והריחו" מצד ריח החוטם (רח"ו), ומ"ש ואתה תחזה כמשה, היינו לפי דעת יתרו, אבל כפי האמת רוח הקדש הוה אתי לגבי דמשה כמ"ש הזהר לעיל (מ"מ).

³⁰³⁶ הן ד' חושים דאנשי חיל כו' משה ושלמה למראה עיניו למשמע אזניו, משיח והריחו, ושאר עלמא במימר פומא. ומשה עצמו רזא דדעת ברוה"ק, אלא אתפשטותא דשמשא על כוכביא, חכימין דאשתמודען באינן דיוקנין כו' ואתה תחזה כו' (יהל אור).

³⁰³⁷ הוא בת"ת ושהוא לצד המזרח, כי מיכאל וגבריאל הם בח"ג, והוא החדש השלישי, ולפי ששם גילוי האורות היוצאים מיסוד אמא לכן אמר ביום הזה, שהוא מורה דבר המגולה. וידוע שבני ישראל הם החו"ג ש"ר א"ל שמהם נשמות ישראל שיצאו ממצרים, וגם מצרים סוד הדעת שבו שני מצרים, גבול החסדים וגבול הגבורות (רמ"ז). יסוד הרוח הוא רוחא דחכמתא, שהוא אוריאל, שבו ניתנה התורה (דע"ה ח"ב פט ע"ג).

³⁰³⁸ פשוטו של מאמר זה הוא כי אוריאל גי' רמ"ח וכמצות עשה, ושס"ה מחנותיו כנגד מצות ל"ת, ובין שניהם תר"ג מצות שניתנו בסיני. וידוע שבחסדים הוא סגולת היסוד, ולכן נרמזו מצות עשה

ספר שמות

<p>יומי שתא³⁰³⁹ וכלהו אית³⁴⁴ לון³⁰⁴⁰ תלת מאה ושתין וחמש מפתחן נהורין מההוא נהורא³⁰⁴¹ דנפקא מגו חשמל³⁰⁴² עלאה³⁰⁴³ פנימאה³⁰⁴⁴ נניז וסתים³⁰⁴⁵ די רוין דאתון³⁰⁴⁶ קדישין עלאין דשמא קדישא</p>	<p>מחנות עמו כחשבון ימות השנה ולכולם יש שלש מאות וששים וחמשה מפתחות של אורות מאותו האור שיוצא מתוך החשמל העליון הפנימי הגנוז והנסתר שסודות של אותיות קדושות עליונות של השם הקדוש</p>
עח/ב	
תליין ביה ³⁰⁴⁷	תלויים בו.
<p>ואיהו רזא דאיש תם³⁰⁴⁸ מאריה דביתא³⁰⁴⁹ איש האלהים³⁰⁵⁰ תם דתמן³⁰⁵¹ סיומא וקשרא דתפילין³⁰⁵² ויעקב איש תם (&) הוה</p>	<p>והוא סוד של איש תם בעל הבית איש האלהים תם ששם סיום וקשר של תפלין ויעקב היה איש תם</p>

בשם גוף אחד המיוחד מכללות רמ"ח, ואמנם בגבורות הוא ענין הדבור בסוד (יהושע כד ג) וארבה את זרעו, ארב"ה גי יצחק כמ"ש הרב, כי כל ריבוי הוא מצד ההבדלה מבדיל גי' אלקים. ועוד כי להיות אוריאל מהת"ת שעיקרו הוא מהחסדים שלכן אוריאל גי' רח"ם, ומפני זה באו החסדים ברמז שמו. אבל הגבורות עיקר פעולתן נראה בפעולתו שהיא השכינה היוצאת ממנו (רמ"ז).

³⁰³⁹ והן נגד דר"ג, רמ"ח ושס"ה, שאוריאל הוא רמ"ח ואוריאל הוא חדש הג' כמש"ו הוא נשר (יהל אור).

³⁰⁴⁰ פי' כל רבוא ורבוא יש לו מפתח אחד (מ"מ).

³⁰⁴¹ ז"א (מ"מ).

³⁰⁴² בינה (מ"מ). חשמל הוא לעולם בקו האמצעי בסוד הדעת כולל חו"ג, חשמל עתים חשות כו' מ' דוממות כו', ויש חשמל בחיות ביצירה ויש במלכות ויש ביסוד ויש בת"ת ובדעת וז"ש מגו חשמל עילאה והוא בת"ת (יהל אור). ברייתא דפרקי המרכבה (פרק ג') שאמר שם זה לשונו, ומהו חשמל, מלמד ששלוש מאות ושבעים ושמונה מיני מאורות של זיו וזוהר גדול קבועים בו, והפחות שבהם כזיו גלגל חמה, וסימנך גימטריא חשמל ש"ע"ח עכ"ל. וכ"ז הוא מאותן ש"ע"ח נהורין עלאין אשר מהפנים דא"א, שהוא מהחוורתא דגלגלתא, וכמ"ש הרב (בשער א"א פרק י"ד) והם מאירים ומתנוצצים בכל החשמלים כולם, ועי' בזה"ק (יתרו עח סע"א) ובע"ח (שער קיצור אבי"ע פ"ו) (דע"ה ח"א סב ע"א).

³⁰⁴³ ת"ת (יהל אור).

³⁰⁴⁴ משה מלגו (יהל אור), עי' תיקו"ז כט ע"ב יעקב מלבר משה מלגו.

³⁰⁴⁵ על הדעת במקומו, ואמר גניז וסתים נגד ב' מדרגות שבו חו"ג נגד או"א אבא טמיר יתיר תוכחת מגולה מאהבה מוסתרת דחסדים הם טמונים אור הגנוז (יהל אור).

³⁰⁴⁶ הו"ה בד' אותיות והן ד' החיות שבתוך החשמל (יהל אור).

³⁰⁴⁷ שעיקר שם הו"ה הוא בז"א (מ"מ).

³⁰⁴⁸ ר"ל החשמל ת"ת (מ"מ). כללות הענין מובן במ"ש באוצרות חיים בסוד יעקב דודר המדבר, שנקרא איש תם בעלה דתם, כדאיתא בפרשת שלח קס"ג ע"ב. ותמצית סוד זה הוא שידוע שיעקב נבנה מאחוריים דאבא דהיינו פרצופו, ואומנם תוכיותו הוא מהארות יסוד אבא שבתוך פנימיות דעת דזעיר ונמשך עד מקום הת"ת ושם בוקע האור בסוד יעקב יבק"ע ויוצא ליעקב, והוא סוד התורה, ועליו אמרו רז"ל נובלות חכמה של מעלה תורה. והנה בת זוגו היא הנקראת דוד דעה, וה"ס מ"ש ואיהו רזא, פי' שיסוד אבא דאמרן דגניז וסתים הוא רזא סוד של יעקב הנקרא איש תם בעלה דתם היא נוק' דיליה (רמ"ז). ודעת משה ויעקב כמש"ו (יהל אור).

³⁰⁴⁹ משה רבינו ע"ה (יהל אור).

³⁰⁵⁰ שכל בחינת לאה היא מאמא וכמ"ש באוצרות חיים בפי' מסטרא דיובלא. והנה יעקב סודו הו"ה והיא אלקים, ואם תכה זה בזה י' פעמים א' י', הפ"ל ק"נ, ופ"ה ל', ה"פ י"מ ר"ג, יעלה ת"ם ועם הכולל הוא אמ"ת. וזה סוד (ירמיה י' ה' אלקים אמת (רמ"ז).

³⁰⁵¹ ר"ל לשון סיום שהתפלין בסוד ד' מוחין כחב"ד ג', וחד דע"ק, כמ"ש באד"ר, וב' רצועות מקיפות חו"ג וקשר ת"ת וזהו שהראהו ה' ית' למשה וכמש"ו (יהל אור).

³⁰⁵² פי' מלת תם מורה סיום, מפני ששם הוא סיום יסוד דאמא שמשם מוצאה דדור המדבר. ועוד כי הוא סוד קשר דתפלין דיעקב בסוד ד' שהוא ד' אלפין דאה"ה העולים מד"ת, שגם הוא לשון סיום כי כל מדה הוא גבול. ואולם ד' אלפין השרשים נשארו בזעיר ושל דוד דעה הם ד' מילואי אל"ף העולים ת"ם כנזכר שם באוצרות חיים, וגם שם סיום הארות יעקב, כי משם חוזר האור להכנס בתוך זעיר לצורך תפלה של יד. ויעקב איש תם הוה, ובסוד זכר ונקבה חו"ג מצות עשה ומצות ל"ת, כי אור הגנוז הוא ד' יודין דע"ב שה"ס אתון קדישין הנז"ל ועולים מ', ובצאתם ליעקב מתרבים יפ"י

ספר שמות

<p>ובדיוקניה³⁴⁵ קיימא רוא³⁰⁵³ דחשמל³⁰⁵⁴ פנימאה עלאה טמיר וגניז וכל נהורין סתימין³⁰⁵⁵ עלאין נקיט איהו ונפקי מניה וכלהו משריין נקמי אינון מפתחן דההוא נהורא³⁰⁵⁶ דנפיק מגו חשמל³⁰⁵⁷</p>	<p>ובדמותו עומד סוד החשמל הפנימי העליון הטמיר והגנוז וכל האורות הנסתרים העליונים הוא לוקח ויוצאים ממנו וכל המחנות לוקחים אותם מפתחות של אותו האור שיוצא מתוך החשמל.</p>
<p>וההוא נהורא כליל בתרין נהורין³⁰⁵⁸ ואינון חד נהורא קדמאה³⁰⁵⁹ איהו נהורא חורא דלא שלטא ביה עינא ודא איהו נהורא דגניז לצדיקייא כמה דאת אמר (תהלים צו יא) אור זרוע לצדיק וגו' נהורא תניינא³⁰⁶⁰ איהו נהורא מנצצא מלהטא כגוון סומק ואתכלילו תרין נהורין כחד והווי חד³⁰⁶¹</p>	<p>ואותו האור כלול בשני אורות והם אחד אור ראשון הוא אור לבן שלא שולטת בו העין וזהו האור הגנוז לצדיקים כמו שנאמר אור זרע לצדיק וגו' אור שני הוא אור נוצץ לוהט כצבע אדום ונכללו שני אורות כאחד והיו אחד.</p>
<p>והאי אוריאל רב ממנא וכל אינון משיריין נטלי ההוא נהורא ובגין דכליל בתרין אקרי תאומי³⁰⁶² ועל דא שלטא ביה ההוא מזלא³⁰⁶³ דאקרי ברוא דיליה תאומים וביה אתיהיבת אורייתא ומכאן אתמשכאן דרגין לתתא³⁰⁶⁴ עד דסלקין בשמהן (ס"א לאנהנא) לאנהרא עלמא</p>	<p>ואוריאל"ל הזה הממונה הגדול וכל אותם מחנות נוטלים אותו האור ומשום שכלול בשנים נקרא תאומי"ם ועל זה שולט בו אותו המזל שנקרא בסוד שלו תאומים ובו נתנה תורה ומכאן נמשכות דרגות למטה עד שעולים בשמות (להנהיג) להאיר את העולם.</p>
<p>כל שאר מזלי לית לון פה ולשון³⁰⁶⁵ והאי אית ליה פה ולשון כלילין כחדא ועל דא באורייתא (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה כתיב יומם</p>	<p>לכל שאר המזלות אין להם פה ולשון ולזה יש פה ולשון כלולים כאחד ועל זה בתורה והגית בו יומם ולילה כתוב יומם כנגד לשון לילה</p>

ק' וארבעתם ת' והרי ת"ם (רמ"ז). כתב הרב טעם שנקרא לאה תם לפי שלוקחת ד' אלפ"ן דד' אה"ה שהם לבושי המוחין והם גימ' מד"ת וד' אורות נשארים בז"א ולוקחת ד' פעמים ל"ף גימ' ת"ם, והתפילין הם מהמוחין ושם בלאה הוא סיומם (מ"מ).

³⁰⁵³ ר"ל שהדעת הוא בדיוקניה (יהל אור). זה סוד אחר והוא מ"ש שם בענין יעקב יעקב, שגם בתוך זעיר יש יעקב פנימי שתחלה נבקע יסוד אבא בתוך זעיר, ויש שם יעקב יותר גדול ומעולה וסודו (בראשית כז ל) יצוא יצא יעקב. וגם בזה מובן (שם מו ב) יעקב יעקב ב"פ, קדמאה לא שלים בתראה שלים, והוא ממש רזא דחשמל, פי' תוכיות שלו וכנז"ל (רמ"ז).

³⁰⁵⁴ ור"ל בתוך פנימיות הז"א הם נה"י דאימא (מ"מ).

³⁰⁵⁵ ירצה שאורות אבא אינו מתגלים בשום מקום אלא דרך בו, וממנו הם יוצאים לחוץ, שבודאי אינם בתוקפם הראשון אחרי עוברם כמה מדרגות כמבואר (רמ"ז). פי' המוחין דאבא ובתוכם של א"א ועתיק כולם נקיט ז"א הנז' (מ"מ).

³⁰⁵⁶ ז"א (מ"מ).

³⁰⁵⁷ בינה (מ"מ).

³⁰⁵⁸ פי' ז"א יש בו חו"ג דאימא שהם חוור וסומק דבסמוך (מ"מ). והוא הקשר שב' הרצועות נקשרים ביה (יהל אור).

³⁰⁵⁹ חסד (מ"מ).

³⁰⁶⁰ גבורה (מ"מ).

³⁰⁶¹ פי' שנכללים בו חו"ג הנז' (מ"מ).

³⁰⁶² ור"ל שזהו תם ע"ש תאומים וכמש"ו והנה תומים בבטנה שכלול ב' נהורין והוא אוריאל מזל תאומים קשר שכולל ב' רצועות (יהל אור).

³⁰⁶³ פי' סיון הוא ת"ת, ויש בו מזל תאומים של מעלה בת"ת (מ"מ).

³⁰⁶⁴ פי' נמשך חותם מן הנחתם עד המזלות שמנהיגים העולם הזה, ולכך יש בעולם הזה בסיון מזל תאומים (מ"מ).

³⁰⁶⁵ פה, מלכות, ולשון יסוד, שהת"ת כולל יסוד ומלכות (מ"מ). אף שי"ל צורת אדם כמו בתולה וכן שאר צורות מ"מ חסרים מהם פה ולשון (יהל אור).

ספר שמות

<p>לקבל לשון לילה לקבל פה וכלא כליל כחדא ובכלא סליק תאומים³⁰⁶⁶</p>	<p>כנגד פה והכל כלול כאחד ובכל עולה תאומים.</p>
<p>תומים כתיב ועל רזא דא כתיב תומים (בראשית כה כד) והנה תומים בבטנה אי תימא דבגין³⁰⁶⁷346 תרווייהו קאמר לאו הכי דהא עשו לא סליק ברזא דא אלא בגין יעקב קאמר ושבהא דא דהוה במעהא דההיא צדקת קא משבח קרא ובגין דהוה תמן ההוא רשע אסתלק מתמן אל"ף³⁰⁶⁸</p>	<p>תומים כתוב ועל סוד זה כתוב תומים והנה תומים בבטנה אם תאמר שבשביל שניהם הוא אמר לא כך שהרי עשו לא עלה בסוד זה אלא בשביל יעקב אמר ושבח זה שהיה במעיה של אותה הצדקת משבח הכתוב ומשום שהיה שם אותו רשע הסתלק משם אל"ף.</p>
<p>וכלא רזא חדא יעקב נטיל ברזא דיליה תרין ירחין ניסן ואייר ואתכליל איהו ברזא דסיון דאיהו תאומים עשו נטיל ברזא דיליה תרין ירחין תמוז אב ואיהו לא אשתכח ואתאביד דהא אלול לאו דיליה הוא ואפילו אב ט' יומין אינון דיליה ולא יתיר ואתאביד ולא אשתכח ולא איהו ברזא דתאומים אלא אתפרש להודיה וסטא לסטרא אחרא באפיסה ושמו כמה דאת אמר (תהלים ט ז) האויב תמו חרבות לנצח³⁰⁶⁹</p>	<p>והכל סוד אחד יעקב נטל בסוד שלו שני חדשים ניסן ואייר והוא נכלל בסוד של סיון שהוא תאומים עשו נטל בסוד שלו שני חדשים תמוז ואב והוא לא נמצא ונאבד שהרי אלול אינו שלו ואפילו באב תשעה ימים הם שלו ולא יותר ונאבד ולא נמצא ואינו בסוד של תאומים אלא נפרד לבדו וסטה לצד אחר באפס ושממה כמו שנאמר האויב תמו חרבות לנצח.</p>
<p>ובגין דיעקב איהו תאומים אתיהיבת אורייתא לבנוי בחדש תאומים ואורייתא ברזא דתאומים תורה שבכתב ותורה שבעל פה בחדש תליתאי לעם תליתאי בדרגין תליתאין³⁰⁷⁰ תורה תליתאי תורה נביאים וכתובים וכלא חד</p>	<p>ומשום שיעקב הוא תאומים נתנה תורה לבנוי בחדש תאומים ותורה בסוד תאומים תורה שבכתב ותורה שבעל פה בחדש השלישי לעם השלישי בדרגות שלישיות תורה משולשת תורה נביאים וכתובים והכל אחד.</p>
<p>בחדש השלישי וגו' (&) פרשתא דא בהאי קרא אוקמוה ליה לעילא תאני רבי חייא בההוא זמנא דמטו ישראל למורא דסיני בניש להו קב"ה לזרעיין דישראל ואשגח ליה בכלהו ולא אשכח בכלהו זרעא דישראל פסילו אלא כלהו זרעא קדישא כלהו בני קשוט</p>	<p>בחדש השלישי וגו' פרשה זו בפסוק זה פרשו אותה למעלה שנה רבי חייא באותו זמן שהגיעו ישראל להר סיני כנס אותם הקדוש ברוך הוא את זרע ישראל והשגיח בהם בכלם ולא מצא בכל זרע ישראל פסול אלא כולם זרע קודש כולם בני אמת.</p>
<p>בההוא זמנא אמר קב"ה למשה השתא אנא בעי למיהב אורייתא לישראל משיך להו ברחימותא דאבהן ברחימותא דרחימנא להו ובאתון³⁴⁷ דעבדית להו ואת הוי לי שליחא</p>	<p>באותו זמן אמר הקדוש ברוך הוא למשה עכשיו אני רוצה לתת תורה לישראל משוך³⁰⁷¹ אותם באהבה של אבות באהבה שאני אוהב אותם</p>

³⁰⁶⁶ פי' מכל צד יקרא ת"ת תאומים או לפי שכולל חו"ג או לפי שכולל פה ולשון שהם יסוד ומלכות (מ"מ).

³⁰⁶⁷ ר"ל שיעקב לבדו הוא תומים תם וכולל ב', ומפרש והולך שהוא בסיון כולל ניסן ואייר משא"כ בעשו, והענין כי יעקב הוא בדעת, משא"כ בעשו כי אין לו מכריע שנסתרס [ואל אחר אסתרס – לקמן קג ע"א] זקן וכסיל, איש בער וכו' (יהל אור).

³⁰⁶⁸ פי' בתמר שהיו צדיקים תאומים באל"ף אבל הכא בשביל שלא היה עשו בכלל לכך אסתלק אל"ף (מ"מ)

³⁰⁶⁹ שתם שלו חרבות ותם שלו לשון אפיסה לפי שאינו תם (יהל אור).

³⁰⁷⁰ חג"ת (מ"מ).

³⁰⁷¹

ספר שמות

<p>ואתיב מלין אלין אמר רבי יוסי אמר רבי יהודה כך אמר קב"ה למשה במלה דא הוי לי שליחא מהימנא לאמשכא ישראל אבתראי</p>	<p>ובאותות שעשיתי להם ואתה תהיה לי שליח והשב הדברים הללו אמר רבי יוסי אמר רבי יהודה כן אמר הקדוש ברוך הוא למשה בדבר זה תהיה לי שליח נאמן למשוך את ישראל אחרי.</p>
<p>ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו יהוה מן ההר וגו' (&) ומשה עלה אל האלהים לאתרא דפרישן גדפוי דשכינתא³⁰⁷² כמה דאת אמר (שם יח י) ויט שמים וירד וגו'</p>	<p>ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן ההר וגו' ומשה עלה אל האלהים למקום שפרשות כנפי השכינה כמו שנאמר ויט שמים וירד וגו'.</p>
<p>תאנא אמר רבי יהודה כל זמנא דגלופי מלכא עלאה מתישרן באתרייהו³⁰⁷³ עלמין כלהו בחידו וכל עובדין מתישרן בקיומייהו (מאן כל עובדין מתישרן בקיומייהו) כמה דאת אמר (שמות לד י) את מעשה יהוה כי נורא הוא מאי כי נורא הוא אמר רבי אלעזר שלימו דכלא כמה דאת אמר (דברים י יז) האל הגדול הגבור והנורא מאי</p>	<p>שנינו אמר רבי יהודה כל זמן שחקיקות המלך העליון מתישרות במקומן כל העולמות בשמחה וכל המעשים מתישרים על קיומם (מי כל המעשים המתישרים על קיומם) כמו שנאמר את מעשה ה' כי נורא הוא מה זה כי נורא הוא אמר רבי אלעזר שלמות הכל כמו שנאמר האל הגדול הגבור והנורא מה זה</p>
<p>עט/א</p>	
<p>והנורא דא יעקב וכתוב (בראשית כה כז) ויעקב איש תם כתרנומו גבר שלים שלים בכלא כך כל עובדין דקב"ה שלימין בשלימו בקיומא שלים</p>	<p>והנורא זה יעקב וכתוב ויעקב איש תם כתרנומו אדם שלם שלם בכל כן כל מעשי הקדוש ברוך הוא שלמים בשלמות בקיום שלם.</p>
<p>תניא רבי יוסי אומר יומא חד הוה קאימנא קמיה דרבי יהודה סבא שאילנא ליה מאי דכתיב (שם כה יז) ויירא ויאמר מה נורא וגו' מאי קא חמא דקאמר דאיהו נורא אמר לי חמא שלימו דמהימנותא קדישא דהוה שכיח בהווא אתר כגוונא דלעילא ובכל אתר דהוי שלימותא שכיח אקרי נורא</p>	<p>שנינו אמר רבי יוסי יום אחד הייתי עומד לפני רבי יהודה הזקן ושאלתי אותו על מהו שכתוב ויירא ויאמר מה נורא וגו' מה ראה שאמר שהוא נורא אמר לי ראה שלמות האמונה הקדושה שהיתה מצויה באותו מקום כדוגמא שלמעלה ובכל מקום שמצויה שלמות נקרא נורא.</p>
<p>אמינא ליה אי הכי אמאי תרגומו דחילו ולא שלים אמר לי לית דחילו אלא באתר דהוי שלימותא שכיח ובכל אתר דהוי שלימותא שכיח אתקרי נורא דכתיב (תהלים לד י) יראו את יהוה קדושו כי אין מחסור ליראיו ממשמע דקאמר כי אין מחסור באתר דלית מחסור שלימותא שכיח</p>	<p>אמרת לי לו אם כך למה תרגומו פחד ולא שלם אמר לי אין פחד אלא במקום שמצויה שלמות ובכל מקום שמצויה שלמות נקרא נורא שכתוב יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו ממשמע שאמר כי אין מחסור במקום שאין מחסור מצויה שלמות.</p>

³⁰⁷² פי' לעיל בפ' בשלח דף נח כתב הרח"ו שם כי משה היה ביצירה ואחז בכסא הכבוד שבבריאה עכ"ל וז"ש כאן לאתרא דפרישן גדפוי דשכינתא שהיא בריאה (מ"מ).
³⁰⁷³ פי' בשעה שהספירות משפיעים זה לזה בדרך יושר אזי עלמין כולהו בחידו (מ"מ).

ספר שמות

<p>תאנא (משלי ל ד) מי עלה שמים וירד אמר רבי יוסי דא הוא משה³⁰⁷⁴ דכתיב (&) ומשה עלה אל האלהים מי אסף רוח בחפניו זהו אהרן שכתוב ומלא חפניו קטורת³⁰⁷⁵ סמים דקה מי צרר מים בשמלה (&) דא אליהו³⁰⁷⁶ דכתיב (מ"א יז א) אם יהיה השנים האלה מל ומטר כי אם לפי דברי מי הקים כל אפסי ארץ דא הוא אברהם³⁰⁷⁷ דכתיב ביה (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם.</p>	<p>שנינו מי עלה שמים וירד אמר רבי יוסי זהו משה שכתוב ומשה עלה אל האלהים מי אסף רוח בחפניו זהו אהרן שכתוב ומלא חפניו קטורת סמים דקה מי צרר מים בשמלה זה אליהו שכתוב אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי מי הקים כל אפסי ארץ זהו אברהם שכתוב בו אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם.</p>
<p>הוא תני האי והוא אמר מי³⁰⁷⁸ עלה שמים דא קב"ה דכתיב ביה (תהלים מז ו) עלה אלהים בתרועה (מי עלה תקון בסוד את האור (&) אמנם בתרועה וירד בסוד ויבדל (&) הבדילו לו אלהים בתרועה)³⁰⁷⁹ מי אסף רוח בחפניו דא קב"ה³⁰⁸⁰ דכתיב (איוב יב י) אשר בידו נפש כל חי וגו' מי צרר³⁰⁸¹ מים בשמלה דא קב"ה דכתיב ביה (שם כו ח) צורר מים בעביו מי הקים כל אפסי ארץ (&) דא קב"ה³⁰⁸² דכתיב ביה (בראשית ב ד) ביום עשות יהוה אלהים ארץ</p>	<p>הוא שנה את זה והוא אמר מי עלה שמים זה הקדוש ברוך הוא שכתוב בו עלה אלהים בתרועה (מי עלה תקון בסוד את האור אמנם בתרועה וירד בסוד ויבדל הבדילו לו אלהים בתרועה) מי אסף רוח בחפניו זה הקדוש ברוך הוא שכתוב אשר בידו נפש כל חי וגו' מי צרר מים בשמלה זה הקדוש ברוך הוא שכתוב בו צורר מים בעביו מי הקים כל אפסי ארץ זה הקדוש ברוך הוא שכתוב בו ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים</p>

³⁰⁷⁴ הן בד' אותיות הוי"ה כסדר הזה, שהן בד' יסודות כסדר שהן אצלינו תחת הרקיע, כמ"ש למטה תו אמר מי עלה כו' ד' קטירי עלמא כו', והן משה בשמים בינה כליל ג"ר ה' ראשונה, אהרן, רוח בד"א, ו' של השם, שהוא כהן. והן מלך וכהן, והוא רוח אשר רוח חיים באפיו, ישימו קטורה באפיק, והוא אסף וכילה את הרוח ע"י הקטורת. ואליהו בסוד צדיק אל חי, דלכן לא מית. יו"ד של השם, שהוא אדם דיצירה חכמה, והוא כולל נה"ל, נדב ואביהו בנ"ה, כהנים סגני כהונה, חסדי דוד הנאמנים, בני כהנים. אברהם במלכות, ארץ. ובסודו גירי הצדק, ה' אחרונה של השם. וז"ש והוא אמר מי עלה שמים וירד דא קב"ה כו' בד' אתוון הנ"ל, בסוד הוי"ה, וכן ד' קטירי עלמא כו', והן ג' הוי"ת י"ב וער"פ וארא ומש"ש (יהל אור).

³⁰⁷⁵ ונראה לפי שהקטורת היא מבררת הביורין שמהם רוחות של ישראל, לכך אמר אסף רוח בחפניו (מ"מ).

³⁰⁷⁶ ששרשו מז"א כמ"ש בפ' ויגש, וילך אל נפשו ולא כתיב את נפשו, והיינו מ"ש בפ"ב, דא קב"ה שהוא ז"א ובפ"ג רוח (מ"מ).

³⁰⁷⁷ שהוא ענף החכמה, והיינו מ"ש בפ"ב דא קב"ה שהוא אבא, ובפ"ג ג' מים, שנמצא כי ג' פירושים אלו של רבי יוסי כולם אמת (מ"מ).

³⁰⁷⁸ בינה (רח"ו), ור"ל מי שהיא בינה נתעלית בשביל שמים שהוא ז"א, שכשעולה ז"א לבינה בסוד מ"ן, גורם זווג לאו"א, ולזה הביא ראייה עלה אלהים בתרועה, משמע שאלהים שהיא בינה היא שעולה (מ"מ).

³⁰⁷⁹ בית קבול ביסוד דנוק' (רח"ו).

³⁰⁸⁰ מלכות (רח"ו), ור"ל שידים דאימא הם כלי מ"נ דרחל, בסוד ונתתם חמישית לפרעה. ובתוך כלי זה עולים נשמות הצדיקים בסוד מ"ן, וזהו שרמזו הכתוב, מי שהיא בינה אסף רוח שהם נשמות הצדיקים בחפניו, שהם ידי הבינה שבתוך יסוד דנוק', וז"ש דכתיב אשר בידו נפש כל חי ר"ל אשר שהיא בינה בידים שלה הם נשפות של כל ישראל (מ"מ).

³⁰⁸¹ ז"א (רח"ו), ור"ל מי שהיא בינה מדדה מים שהם ה' חסדים שמהם נוצר ז"א בסוד מי מדד בשעלו מים (מ"מ).

³⁰⁸² אבא (רח"ו), ור"ל שאבא באמצעות הבינה הקים וכו', לפי שאבא גו אימא (מ"מ).

ספר שמות

<p>ועוד אמר מי עלה שמים וירד וגו' אלה אותם ארבעה קשרי העולם אש רוח מים ועפר.</p>	<p>ושמים תו אמר מי עלה שמים וירד וגו' אלין אינון ארבע קטירי עלמא³⁰⁸³ אש רוח מים ועפר³⁰⁸⁴</p>
<p>אמר רבי ייסא נראים דברי רבי יוסי שלא מתקיימים כשהגיעו הדברים הללו אל רבי שמעון הניח ידיו³⁰⁸⁵ בראשו של רבי יוסי וברכו ואמר יפה אמרת וכך זה אמר לו מנין לך אמר לו כך למדתי מאבי שהיה אומר משמו של רב המנונא סבא.</p>	<p>אמר רבי ייסא³⁰⁸⁶ אתחזון מלוי דרבי יוסי דלא מתקיימאן כד מטו מלין אלין לגביה דרבי שמעון אנה ידוי ברישיה דרבי יוסי וברכיה ואמר שפיר קא אמרת³⁰⁸⁷ והכי הוא³⁰⁸⁸ אמר ליה מנא לך אמר ליה הכי אוליפנא מאבא דהוה אמר משמיה דרב המנונא סבא</p>
<p>יום אחד היה יושב רבי שמעון בשער של צפורי אמר לו רבי ייסא זה שאמר רבי יוסי מי עלה שמים וירד פעם אחת אמר זה משה אחר כך אמר זה הקדוש ברוך הוא אחר כך אמר אלו ארבעה קשרים אש רוח מים ועפר וראיתי שמורנו ברכו.</p>	<p>יומא חד הוה יתיב רבי שמעון בתרעא דצפורי אמר ליה רבי ייסא האי דאמר רבי יוסי מי עלה שמים וירד וגו' זמנא חדא אמר דא משה³⁰⁸⁹ לבתר אמר דא קב"ה לבתר אמר אלין ארבע קטירין אש רוח מים ועפר וחמינא ליה למר דברכיה</p>
<p>אמר לו ודאי שיפה אמר וכך הוא והכל דבר אחד וכל הדברים התקיימו בקדוש ברוך הוא וכולם עולים במשקל אחד התרגש רבי ייסא בדברי רבי שמעון ואמר ודאי כך זה וכך למדנו לפני האדון בפעם אחרת (אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא כי אמרתי עולם יפה.</p>	<p>אמר ליה ודאי שפיר קא אמר והכי הוא וכלא חד מלה וכלהו מלי אתקיימו בקב"ה וכלהו בחד מתקלא סלקא אתרגיש רבי ייסא במלוי דרבי שמעון ואמר ודאי האי הכי הוא והכי אוליפנא מקמיה דמר זמנא אחרא (אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם דכתיב (תהלים פט ג) כי אמרתי עולם חסד יבנה אבל) וכלא שפיר</p>
<p>אבל סוף הכתוב במה מדובר שכתוב מה שמו ומה שם בנו כי תדע מה שמו תינח מה שם בנו מהו אמר ליה רוא דמלה הא אוליפנא לרבי אלעזר ברי אמר ליה לימא לי מר דהא בחלמי שאילנא קמיה דמר האי מלה</p>	<p>אבל סופא דקרא מאי קא מיירי דכתיב (משלי ל ד) מה שמו ומה שם בנו כי תדע מה שמו תינח מה שם בנו מהו אמר ליה רוא דמלה הא אוליפנא לרבי אלעזר ברי אמר ליה לימא לי מר דהא בחלמי שאילנא קמיה דמר האי מלה</p>

³⁰⁸³ אש היינו בינה, האש הגדולה, מי אסף רוח בחפניו, הוא אהרן, שושבינא דמטרוניתא, וז"ש בפי' ב' דא קב"ה שהיא מלכות, והיינו עפר שבפי' ג' (מ"מ).

³⁰⁸⁴ הם סוד ד' יסודות רוחניים, שהם "מי עלה שמים" יסוד האש מהגבורה נקשרת בבינה, "מי אסף רוח" הוא יסוד הרוח מהת"ת נקשר בבינה, "מי צרר מים" חסד נקשר בבינה, "מי הקים" יסוד העפר, מלכות, נקשר בבינה, והם סדר היסודות הגשמיים: אש רוח מים עפר, וע"י קשרם למעלה בבינה קשר הרכבתם מתקיימת להעמיד העולם על יסודו והיינו "ד' קטירי עלמא" (אור יקר).

³⁰⁸⁵

³⁰⁸⁶ ר' ייסא לא עמד בסוד דבריו, מפני שראה שפי' ג' דרכים בענין א', מורה שפעם היה אומר כך, ופעם כך, ור"ש אמר כי הם ג' עניינים באצילות, וסודם פירשנו, ובהם ג' דרכים בחינתם זה למטה מזה, ור' ייסא המתחיל היה, שלא היה מן החברים הקדמונים ולא עמד על סוד הדברים, ור"ש בעל אשר סודות התורה שבחו, ולהכי מייתי האי עובדא דבתר הכי שלא היה בקי ר' ייסא כל כך (אור יקר).

³⁰⁸⁷ בענין הראיות וסדר דבריו (אור יקר).

³⁰⁸⁸ בסוד, ועם היות שהם ג' פירושים "כלא חד מלה" ולא שהם פי' א' אלא שכל הפירושים יתקיימו בספירות למעלה (אור יקר). פי' הכל אמת מי עלה שמים היא בינה שנתעלית ע"י ז"א (מ"מ).

³⁰⁸⁹ היינו הך שמשה זכה לבינה כמ"ש הרב (מ"מ).

ספר שמות

<p>ואמר לי ואנשינא לה אמר ליה אי אימא תדכר אמר ליה ודאי דהא מה דאוליפנא קמיה דמר יומא דא אדכרנא³⁰⁹⁰</p>	<p>זה ואמר לי ושכחתי אותו אמר לו אם אמור תזכור אמר לו ודאי שהרי מה שלמדתי לפני האדון יום זה נזכרתי.</p>
<p>אמר ליה רזא דמלה היינו דכתיב (שמות ד יב) בני בכורי ישראל וכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בכך אתפאר וברזא עלאה והאי אקרי בנו³⁴⁹ אמר ינוח דעתיה דמר דהא רזא דא ידענא אדהכי לא אדכר רבי ייסא³⁰⁹¹ חלש דעתיה אזל לביתיה אדמוך אחזיאו ליה בחלמיה חד ספרא דאגדתא דהוה כתיב ביה חכמה ותפארת במקדשו³⁰⁹² (&)</p>	<p>אמר לו סוד הדבר היינו שכתוב בני בכורי ישראל וכתוב ישראל אשר בכך אתפאר ובסוד עליון וזה נקרא בנו אמר תנוח דעתו של האדון שהרי סוד זה ידעתי בין כך לא נזכר רבי ייסא חלשה דעתו הלך לביתו נרדם הראו לו בחלום ספר אגדה אחד שהיה כתוב בו חכמה ותפארת במקדשו.</p>
<p>אתער אזיל לגביה דרבי שמעון נשק ידוי אמר הכי חמינא בחלמא זמנא אחרא חמינא בחלמא חד</p>	<p>התעורר הלך אל רבי שמעון נשק ידוי³⁰⁹³ ואמר כך ראיתי בחלום פעם אחרת ראיתי בחלום</p>
עמ"ב	
<p>ספרא דאגדתא דאחזיו קמאי והוה כתיב ביה חכמה ותפארת במקדשו (&) חכמה לעילא תפארת לתתא במקדשו לגבייהו³⁰⁹⁵ והכי חמינא בחלמא זמנא חדא והכי אשכחנא בפומאי אמר ליה רבי שמעון עד כען רביא אנת למיעל בין מחצדי חקלא³⁰⁹⁶ והא כלא אחזיאו לך³⁰⁹⁷ ודא הוא דכתיב (&) מה שמו ומה שם בנו³⁰⁹⁸ כי תדע חכמה שמו תפארת בנו³⁰⁹⁹</p>	<p>ספר אגדה אחד שהראו לפני והיה כתוב בו חכמה ותפארת במקדשו חכמה למעלה תפארת למטה במקדשו אליהם³⁰⁹⁴ וכך ראיתי בחלום פעם אחת וכך מצאתי בפי אמר לו רבי שמעון עד עכשיו אתה תינוק להכנס בין קוצרי השדה והרי הכל הראו לך וזהו שכתוב מה שמו ומה שם בנו כי תדע חכמה שמו תפארת בנו.</p>

³⁰⁹⁰ אותה ההקדמה דאוליפנא קמיה דמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם וכו', כמ"ש הזהר לעיל, וכיון שהתחלת לומר לי קצת מההקדמה, מיד זכרתי מה שלמדתי בפעם אחרת, גם עתה מיד אני זוכר החלום (מ"מ).

³⁰⁹¹ לא זכר ר' ייסא החלום (מ"מ).

³⁰⁹² כמ"ש עוז כו' ועוז הוא חכמה, כמ"ש במים עזים ברקיע עוזו, שהוא ממ"ס ששם בוצד"ק (החכמה תעוז לחכם כו' גם חכמה עם ד' אותיות גימ' ע"ז) (יהל אור).

³⁰⁹³ ידיו?

³⁰⁹⁴

³⁰⁹⁵ ששינהם הם מתייחדים ונקרבים למלכות, דהיינו המקדש מתייחד עם הת"ת ועם החכמה (אור יקר).

³⁰⁹⁶ הענין שהמלכות הוא שדה, ושביליו הם סודות התורה, והיא מגדלת הסודות, ואותם קוצרי השדה הם החכמים השואבים רוח הקודש משם ומחדשים בתורה, הם קוצרים הסודות ומושכים אותם למטה (אור יקר). ועי' ריש אד"ר דף קכז ע"ב. פי' הצדיקים הכורתים את הס"א מחקל התפוחין הקדישין על ידי מעשיהם הטובים. והוא בסוד ניקוש, דהיינו שמסירים את העשבים הרעים כדי שלא ינקו מהשדה, שכן כל אחזית הסט"א הוא ביסוד דנוק' והיא המכונה שדה (ב"ע ג ע"א).

³⁰⁹⁷ ואלו היית בקי היה לך להבין (אור יקר).

³⁰⁹⁸ ושיעור הכתוב "מ"י וכו'" שהיא הבינה פעלה הפעולות האלו, וכיצד בכח החכמה ע"י התפארת, וז"ש מה שמו השופע לבינה, ומה שם בנו המקבל משתיהן, כי תדע ותתייחד שלשתם, אז יצא מי עלה שמים וכו' (אור יקר).

³⁰⁹⁹ והוא סוד מה ומי, מי בד' קטירי עלמא ד' אתוון של השם כנ"ל, ומה הוא סוד י' אתוון גבוה עשרה כו' ומ"ה הוא בדכורין ומ"י בנוק' וכן מ"ה הוא בקו אמצעי, ת"ת ויסוד, שיסוד הוא חכמה כנ"ל, וד' חו"ג ונר"ה הן מ"י שהן ו"ק כלל הכל ולמעלה נעלם שאף זה בסוד שאלה מ"י ומ"ה משא"כ למעלה ואף שבינה נתנה לשאלה היינו למטה בסטרהא (יהל אור)

ספר שמות

<p>(תנא) ומשה עלה אל האלהים (&) זכאה חולקיה דמשה דזכי ליקרא דא³¹⁰⁰ דאורייתא אסהיד בניניה כך (תאני רבי יהודה) תא חזי מה בין משה לשאר בני עלמא שאר בני עלמא כד סלקין סלקין לעותרא³¹⁰¹ סלקין לרבו סלקין למלכו אבל משה כד סליק מה כתיב ביה ומשה עלה³¹⁰² אל האלהים זכאה חולקיה</p>	<p>(שנינו) ומשה עלה אל האלהים אשרי חלקו של משה שזכה לכבוד זה שהתורה העידה בשבילו כך (שנה רבי יהודה) בא וראה מה בין משה לשאר בני העולם שאר בני העולם כשעולים עולים לעושר עולים לגדולה עולים למלכות אבל במשה כשעולה מה כתוב ומשה עלה אל האלהים אשרי חלקו.</p>
<p>רבי יוסי אמר מכאן אמרו חברייא הבא ליטהר מסייעין אותו דכתיב ומשה עלה אל האלהים מה כתיב בתריה (&) ויקרא אליו יהוה³¹⁰³ דמאן דבעי לאתקרבא מקרבין ליה</p>	<p>רבי יוסי אמר מכאן אמרו החברים הבא לטהר מסייעין אותו שכתוב ומשה עלה אל האלהים מה כתוב אחריו ויקרא אליו ה' שמי שרוצה להתקרב מקרבים אותו.</p>
<p>ויקרא אליו יהוה מן ההר לאמר כה תאמר³¹⁰⁶ לבית יעקב וגו' (&) רבי יצחק פתח (תהלים סה ה) אשרי תבחר ותקרב ישכון הצריך זכאה חולקיה דההוא בר נש דקודשא בריך הוא אתרעי ביה³¹⁰⁷ וקריב ליה למשרי³¹⁰⁸ בגו היכלא קדישא³¹⁰⁹ דכל מאן דאיהו אתרעי ביה לפולחניה רשים הוא מרשימי³⁵⁰ דלעילא³¹¹⁰ למנדע דהא הוא אתבחר מקמיה דמלכא קדישא עלאה³¹¹¹ למשרי במדורו וכל</p>	<p>ויקרא אליו מלאך ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב וגו' רבי יצחק פתח אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך אשרי חלקו של אותו אדם שהקדוש ברוך הוא התרצה³¹⁰⁴ בו ומקרב אותו לשרות בתוך ההיכל הקדוש שכל מי שהוא התרצה³¹⁰⁵ בו לעבודתו רשום הוא מרשומים שלמעלה לדעת שהרי הוא נבחר מלפני המלך הקדוש העליון לשרות במדורו וכל מי שנמצא בו אותו הרושם עובר בכל השערים</p>

³¹⁰⁰ וא"ת מה ענין זכותו, שמא לא זכה מצד עמו, אלא צורך התורה היה כך, ולענין התורה עלה יותר מכדי זכותו להורידה לישראל (אור יקר).

³¹⁰¹ ירצה תחלת עלייתם לעושר בלבד, ואח"כ משם עולם "לרבו" גדולה, היות שרים ונכבדים, ואח"כ הם עולים להיותם מלכים, הרי ב' עניינים, עולים לעניני העולם, ועולים מעט מעט מדרגה אחר מדרגה, אבל משה עלייתו בענין הקדושה, ועלה בבת אחת, והיינו "ומשה עלה אל האלהים", לא עלה תחלה למיכאל, ואח"כ אל שר גבוה ממנו, אלא מיד אל האלהים, אל המעלה הגבוהה. ר' יוסי אמר יותר מזה היה הענין, כי לא היה העליה אל האלהים לבד, אלא עלה מצד עצמו אל האלהים, אמנם מצד הקב"ה העלהו אל הת"ת יותר ממה שזכך עצמו (אור יקר).

³¹⁰² משמע מצד עצמו, ואלמלא היה מצד צורך התורה, לא היה כדאי להכתב ולהעיד עליו ומשה עלה (אור יקר).

³¹⁰³ הוא נתקרב מעט וקרבהו קב"ה הרבה (אור יקר).

³¹⁰⁴ רצה?

³¹⁰⁵ כנ"ל

³¹⁰⁶ שאמירה בנוק' והגדה בצדיק דכורא, גיד ג"ד, והמן כזרע גד, ועם הזרע נעשה גיד, ומשם שוחקין מן כו', ושם הוא סט' דרחמי, חסד דכלול בפום אמה, וז"ש ויגד לכם את בריתו (יהל אור).

³¹⁰⁷ היינו "תבחר" (אור יקר).

³¹⁰⁸ ולא שיניחוהו הקב"ה במקום שבחרו, אלא אח"כ יקרבהו אל מעלה יותר, והיינו "ותקרב" (אור יקר).

³¹⁰⁹ דהיינו בית המקדש, ומפני שאין שם שכונה לשום אדם, אמר כי מלת "ישכון" ירצה למשרייה גו היכלא קדישא, וענין תמידותו בחנייתו שם יקרא שכונה, והנה פירש טעם האושר בזולת שהיא היא מעלה נפלאה, יש לה מעלה נעלמת (אור יקר).

³¹¹⁰ דהיינו סוד חוט אור המשוך על הנבחר להיותו אות בכל צבא מעלה ומטה (אור יקר).

³¹¹¹ ולכך רושם הנמצא בו, הוא מהיסוד שהוא הרושם כדי שיהיה אות שבחרו, "קדישא" מצד החכמה, "עילאה" מצד הבינה (אור יקר).

ספר שמות

<p>מאן דאשתכח ביה ההוא רשימא אעבר בכל תרעין דלעילא ולית דימחי בידוי³¹¹²</p>	<p>שלמעלה ואין מוחה בידו.</p>
<p>רבי יהודה אמר זכאה חולקיה דמשה דעליה כתיב אשרי תבחר ותקרב³¹¹³ וכתוב ביה (שמות כ יח) ומשה נגש אל הערפל (שם כד ב) ונגש משה לבדו אל יהוה והם לא יגשו כה תאמר לבית יעקב אלין נוקבי³¹¹⁴ ותגיד לבני ישראל אלין דכורין</p>	<p>רבי יהודה אמר אשרי חלקו של משה שעליו כתוב אשרי תבחר ותקרב וכתוב בו ומשה נגש אל הערפל ונגש משה לבדו אל ה' והם לא יגשו כה תאמר לבית יעקב אלו הנקבות ותגיד לבני ישראל אלו הזכרים.</p>
<p>רבי שמעון אמר³¹¹⁵ כה תאמר כמה דאת אמר (במדבר ו כג) כה תברכו וכתוב (תהלים קמה י) וחסידיך יברכוכה כלומר יברכו כה כה תאמר לבית יעקב באמירה והיינו מסטרא דדינא ותגיד לבני ישראל³¹¹⁶ כמה דאת אמר (דברים ד יג) ויגד לכם את בריתו וכתוב (שם כו ג) הגדתי היום ליהוה אלהיך לבני ישראל דכורין דאתו מסטרא דרחמי</p>	<p>רבי שמעון אמר כה תאמר כמו שנאמר כה תברכו וכתוב וחסידיך יברכוכה כלומר יברכו כה כה תאמר לבית יעקב באמירה והיינו מצד הדין ותגיד לבית ישראל כמו שנאמר ויגד לכם את בריתו וכתוב הגדתי היום לה' אלהיך לבני ישראל הזכרים שבאו מצד הרחמים.</p>
<p>אמר רבי יוסי (ג"א יצחק) הואיל ואתינא להאי מה הוא הגדתי היום ליהוה אלהיך (&) ליהוה אלהינו³¹¹⁷ מבעי ליה אמר ליה רבי שמעון וכי האי בלחודוי הוא והא כתיב (שם ח ז) כי יהוה אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו' (שם ז מז) אשר יהוה אלהיך נותן לך (שם ד כד) כי יהוה אלהיך אש אוכלה הוא וכלהו הכי</p>	<p>אמר רבי יוסי (יצחק) הואיל ובאנו לזה מה זה הגדתי היום לה' אלהיך היה צריך להיות לה' אלהינו אמר לו רבי שמעון וכי זה בלבדו הוא והרי כתוב כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו' אשר ה' אלהיך נותן לך כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא וכולם כך.</p>
<p>אלא הכי תנינן כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה מאי טעמא משום דזרעא קדישא לארעא קדישא סלקא ושכינתא באתרה יתבא והאי בהאי תליא ומשה לא קאמר אלהיך אלא לאינון דהוו זמינין למיעאל לארעא קדישא ולקבלא אפי שכינתא ומה דלא אמר אלהינו³¹¹⁷ משום דהא משה לא זכה למיעאל</p>	<p>אלא כך שנינו כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה למה משום שהזרע הקדוש עולה לארץ הקדושה ושכינה יושבת במקומה וזה תלוי בזה ומשה לא אמר אלהיך אלא לאותם שהיו עתידים להיכנס לארץ הקדושה ולקבל פני שכינה ומה שלא אמר אלהינו משום</p>

³¹¹² כשתפלתו או נשמתו עולה, אין שרי השערים מעכבין עליו, אלא הוא עולה פנימה אל היכל קדש הקדשים (אור יקר).

³¹¹³ לשון הפסוק: אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך. "טוב ביתך" שהוא היסוד, ומה הנרצה באותו רושם דעייל בלא בר, וז"ש "וכל מאן היכלך" הוא קדוש הנכנס להיכל ואין מוחה בידו כשאר הנכנסים בצריכין ליתן חשבון ועליה כתיב אשרי תבחר ותקרב אמנם ישכון הוא "שבחו" שישכון חצריך, וע"י כן "נשבעה" כל ישראל "בטוב" דהיינו התורה (אור יקר).

³¹¹⁴ שהם בית יעקב, בית אל הת"ת (אור יקר).

³¹¹⁵ מפרש לדרך זה גם תאמר ותגד, "כה" שהיא מלכות, "תאמר" יהיה בבחינת הנקבות אמירה דהיינו בבחי' הנקבה מו"ק, כאומרו לאמר, הן ישלח איש את אשתו אמירה זו אשה, והיא מצד ו"ק, ועם היות שיש דיבור קשה הימנה, אין ספק שהדיבור היא במלכות והאמירה בזכר, אמנם הדיבור דין גמורה, ואמירה "סטרא דדינא" דהיינו בו"ק שם מצוי הדין, אמנם הגדה מחכמה, ולכן כולה רחמים ואהבה, דהיינו המשכת הרחמים מחכמה שמשם נמשך השפע אל הברית (אור יקר).

³¹¹⁶ נר"ה ודאי מרכבת הזכרים (אור יקר). לפי שהאמירה היא מצד הנוק' בצע אמרתו (רח"ו).

³¹¹⁷ אבל במקום אחר תירץ לפי שאותו הדור שנכנסו לארץ היו אחוזים במלכות, ומשה למעלה ממנה, ולכן אמר אלהיך ולא אלהי כי הוא אחוז בת"ת (מ"מ).

ספר שמות

<p>להרעא ובגניני כך אלהי"ך ודאי בכל אתר משום דאינון הוו זמינין למיעאל תמן</p>	<p>שהרי משה לא זכה להכנס לארץ ולכן אלהיך ודאי בכל מקום משום שהם היו עתידים להכנס לשם.</p>
<p>אמר ליה ודאי הכי הוא אבל הכא כתיב (שם כו ג) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום ליהו"ה אלהי"ך והא אינון בארעא שריין מאי טעמא אלהי"ך ולא אלהיני" אלא אינון בעיין לאחזאה ולאודאה דבגניניה דחסד עלאה זכאן לכל האי ושריין בארעא ועאלן לההיא ארעא ועבד עמהון כל אינון טבאן ובגניני כך הוו אמריין מלין אלין לכהן (ולא לבר נש אחרא) דכתיב הגדתי היום ליהו"ה אלהי"ך (והכי הוא ודאי) משום דאתי מסטרא דחסד</p>	<p>אמר לו ודאי כך הוא אבל כאן כתוב ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך והרי הם בארץ שורים למה אלהיך ולא אלהינו אלא הם רצו להראות ולהודות שבגללו של החסד העליון זכו לכל זה ושרו בארץ ונכנסים לאותה ארץ ועשה עמהם כל אותן טובות ומשום כך היו אומרים דברים אלה לכהן (ולא לאדם אחר) שכתוב הגדתי היום לה' אלהיך (וכך הוא ודאי) משום שבא מצד החסד.</p>
<p>כה תאמר לבית יעקב (&) לההוא אתר דאתחזי להו ותגיד לבני ישראל בההוא אתר שלים דאתחזי להו דהא יעקב³¹¹⁸ וישראל³¹¹⁹ תריין דרגין אסתלקו ובדרגא חד סלקין³¹²⁰ אלא ישראל שלימותא דכלא</p>	<p>כה תאמר לבית יעקב לאותו מקום שראוי להם ותגיד לבני ישראל באותו מקום שלם שראוי להם שהרי יעקב וישראל שתי דרגות עלו ובדרגה אחת עולים אלא ישראל שלמות הכל</p>
<p>פ/א</p>	
<p>אקרי (&) ותגיד לבני ישראל לאחזאה חכמתא ולאשתעי ברוח חכמתא טיבו וקשוט³¹²¹ דעבד לון קודשא בריך הוא דכתיב (&) ויגד לכם את בריתו³¹²²</p>	<p>נקרא ותגיד לבני ישראל להראות חכמה ולדבר ברוח חכמה חסד ואמת שעשה להם הקדוש ברוך הוא שכתוב ויגד לכם את בריתו.</p>
<p>תניא אמר רבי יוסי זמנא חדא הוינא אזיל בארעה והוה רבי חייא ברי עמי עד דהוינא אזילין אשכחנא חד גבר דהוה לקיט בחקלא³¹²³ עשבין לאסוותא³¹²⁴ קריבנא לגביה אמינא ליה</p>	<p>שנינו אמר רבי יוסי פעם אחת הייתי הולך בדרך והיה עמי רבי חייא בני עד שהיינו הולכים מצאתי איש אחד שהיה לוקט בשדה עשבים</p>

³¹¹⁸ מלכות (רח"ו).

³¹¹⁹ ת"ת (רח"ו).

³¹²⁰ אחדות שלים (רח"ו).

³¹²¹ עי' אד"ר קכט ע"א: ארחא אתפרשא לשית מאה ותליסר אורחין דאורייתא דפליג בזעיר אפין דכתיב ביה (תהלים כה) כל ארחות יי' חסד ואמת וגו' – "ארחות ה'" היינו ארחין דז"א, והם נהרין מארחא דע"ק שמכונה "חסד ואמת" שכן "חסד" הוא סוד החיבורתי שהוא חסד דגלגלתא דבינה דרדל"א (בהגר"א על ספד"צ י"ב ע"א ד"ה וז"ש וזעיר) ו"אמת" בעתיקא תליא (כמ"ש בזהר תרומה קמ ע"ב) (ב"ע מז ע"א).

³¹²² כה תאמר, דהיינו אמירה שהיא אימא, לבית יעקב, שאין בחינתו אלא מאבא, אלו ימשיכו עליהם ג"כ מאימא, ויקבלו עליהם אמירה דהיינו אימא. ותגד, לשון המשכה, דהיינו יסוד דאבא הנמשך למטה מיסוד אימא, עד יסוד דז"א. לבני ישראל, שהם מבחי' ז"א, שהם מבחינת אימא ולא מאבא, אלו אני רוצה שימשיכו גם עליהם מאור דאבא, וכ"א שם בפ' ואתחנן (דברים ד' י"ג) ויגד לכם בריתו, והיינו בריתו דקאמר (ספר הליקוטין - פרשת בשלח - פרק יח).

³¹²³ עי' לעיל עט ע"ב שחקלא היא מידת המלכות.

³¹²⁴ עי' תיקו"ז קיג ע"א וכן ח"ג קצח ע"ב שמלקטים עשבים עבור ע"ז, אמנם עי' לקמן ח"ג קסב ע"א שמשם פשוטות לא היה לשם ע"ז. ועי' פסחים נו ע"א: ששה דברים עשה חזקיה המלך על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו וכו' גזנ' ספר רפואות והודו לו. ועי' ספר הליקוטין (מלכים א' פרק א): וגם גזנ' ספר רפואות, מצד סגולתם מצד העשבים והפירות שהם תחת רשות השרים, כמ"ש (איוב לח לג) אם תשים משטרו בארץ, והיו עובדים להם. ולזה הודו לו חכמים, בראותם כי כח

ספר שמות

<p>בר נש קוטרא דקוטרי דעשבין למה³¹²⁵ לא זקיף רישיה ולא אמר מידי אהדרנא זמנא אהרא ואמינא האי ולא אמר מידי אמינא ליה לרבי הייא ברי או האי בר נש אטיס אודנין או שטיא או חכימא יתיבנא גבוי לבתר לקיט אינון עשבין ואחיד לון וחפא עליהון טרפי גופנין</p>	<p>לרפואה קרבתי אליו אמרתי לו בן אדם קשר הקשורות העשבים למה לא הרים ראשו ולא אמר דבר חזרתי פעם אחרת ואמרתי את זה ולא אמר דבר אמרתי לו לרבי חייא בני או שהאיש הזה אזניו אטומות או שוטה או חכם ישבתי אצלו אחר כך לקט אותם עשבים ואחז אותם וכסה עליהם בְּעִלֵי גֶפֶן.</p>
<p>אמר לן אנא חמינא דיודאין אתון ויודאין אמרי עליהו דאינון חכימין אי לא דחייסנא עליכו השתא תהוון רחיקן מבני נשא כסגירא³¹²⁶ דא דמרחקין ליה מכלא דהא אנא חמינא דריחא דחד עשבא דהוה קריב גביכון עאל בגופייכו ותהוון רחיקין תלתא יומין אלא אכילו אלין תומי ברא ותתסון</p>	<p>אמר לנו אני ראיתי שאתם יהודים ועל היהודים אומרים שהם חכמים אם לא הייתי חס עליכם עכשיו תהיו מרוחקים מבני אדם כמו המצורע הזה שמרחיקים אותו מהכל שהרי אני רואה שריח של עשב אחד שהיה קרוב אליכם נכנס בגופכם ותהיו רחוקים שלשה ימים אלא אכלו שומי הבר הללו ותתרפאו.</p>
<p>אכלנא מנייהו דהוון שכיחין קמן ואדמכנא ואתקטנא בזיעא³¹²⁷ עד עידן סגי לבתר אתערנא אמר לן ההוא גברא השתא אלהכון עמכון דאשכחתון לי דהא אסוותא דגופיכון על ידי אשתלים³¹²⁸</p>	<p>אכלנו מהם שהיו מצויים לפנינו ונרדמנו ונקשרנו בזעה עד זמן רב אחר כך התעוררנו אמר להם אותו האיש עכשיו אלהיכם עמכם שמצאתם אותי שהרי רפואת גופכם על ידי נשלמה.</p>
<p>עד דהוינא אזלין אמר לן כל בר נש בעי לאשתעי בכר נש אהרא כפום ארחוי³¹²⁹ דהא לנוקבא כפום ארחוי לגברא כפום ארחוי לגברא דגברי כפום ארחוי אמינא לרבי הייא ברי היינו דכתיב כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל³¹³⁰ (ס"א כה תאמר לבית יעקב בההוא אתר דאתחזי להו ותגיד לבני ישראל בההוא</p>	<p>עד שהיינו הולכים אמר לנו כל אדם צריך לדבר עם אדם אחר כפי דרכיו שהרי לנקבה כפי דרכה לאיש כפי דרכיו לגבר שבגברים כפי דרכיו אמרתי לרבי חייא בני זהו שכתוב כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבית ישראל (כה תאמר לבית יעקב באותו מקום שראוי להם ותגיד ותגיד לבני ישראל</p>

הלבנה היתה הולכת וחסור בעונות, ואין לה כח ושליטה כבימי שלמה, ולכן התיש כח החיצונים קודם שתחסר מכל וכל. ועי' עמק המלך (ש"י פ"י): עשב, היינו קליפת נוגה, כי עשב הוא מאכל בהמה.

³¹²⁵ עי' ח"א כז ע"א: תלת קטירין אינון נשמתא רוחא נפשא.

³¹²⁶ אם היה מצורע מוחלט אוי לו, כי בדד ישב מחוץ למחנה מושבו, בד"ד עולה עשרה, ר"ל חוץ ל' ספירות, למקום החיצונים. וטמא טמא יקרא, שנמסר ביד מחבלים בשדה, ונקרא איש שדה, על שם שדים מחלק איש יודע ציד איש שדה, כי משם חלקו של עשו (בהגר"א בתיקו"ז נג ע"ד).

³¹²⁷ עי' לעיל סא רע"ב אתבזע זיעא באנפוי ותב רוחיה לגביה. ועי' אפיקי ים (חגיגה דף יג ע"א): בפ' בראשית דף מב ע"א כולהו כד נטלין מזדעזעים כמה חיילין וכו', והם זיעתם של חיות שמשם יוצא הנהר דינור. והזיעה היא ז"ע ורת"ת שהם תת"ו בסוד שיר המלאכים כמ"ש בז"ח שה"ש, וידוע כי זיעה הוא ע"י המים שמתבקע דרך נקבים שבעור ע"י חום הגובר בו, והחום מוציא המים לחוץ, וכן כאן בהיכל הזכות ששם סוד המים מים קדושים מים ראשונים וכמ"ש שם בהיכלות ובביאורי רבינו באריכות, ועי' האש ששם מתבקע הזיעה ועי' יוצא נהר דינור, והוא מ"ש מזיעתם של חיות.

³¹²⁸ עי' ח"ג ריח ע"א שרפואת כלל ישראל על ידי חולי הצדיקים.

³¹²⁹ פי' הכיר בהם שהם חכמים גדולים לכך אמר ליה שמפני חכמתם צריך לנהוג בהם כבוד ואגיד לכם הענין (מ"מ).
³¹³⁰ עי' עט ע"ב.

ספר שמות

<p>אתר שלים דאתחזי להו דהא יעקב וישראל תרין דרגין אינון ובדרגא חד סלקין אלא ישראל (שלמותא דכלא אקרי)</p>	<p>באותו מקום שלם שראוי להם שהרי יעקב וישראל שתי דרגות הם ובדרגה אחת עולים אלא ישראל שלמות הכל (נקרא).</p>
<p>אמר לן חמיתון דלא זקיפנא רישאי ולא אשתעינא בהדייכו משום דאבא חכימא בעשבין מכל בני דרא הוה³¹³¹ ואוליפנא מאבא ארחוי דכל עשבין דבהון קשוט³¹³² ואנא בכל שתא מדוראי בינייהו</p>	<p>אמר לנו ראיתם שלא הרמתי ראשי ולא דברתי עמכם משום שאבי היה חכם בעשבים מכל בני דורו ולמדתי מאבי דרכי כל העשבים שבהם אמת ואני בכל השנה מדורי ביניהם.</p>
<p>והאי עשבא דחמיתון דחפינא ליה כטרפי דגופנין אלין בביתאי אית אתר חד והוא לסטר צפון ובההוא אתר נעיין חד ריחיא³¹³⁴ ומעינא דההוא ריחיא נפיק חד גבר בתרין רישין³¹³⁵ וחרבא שיננא בידיה ובכל יומא קא מצער לן ואנא לקיטנא האי עשבא וזילו אבתראי ותחמוון חיליה דהאי עשבא ומה די אלהא עלאה גלי בעלמא ולית מאן דידיע ארחוי בכלא</p>	<p>והעשב הזה שראיתם שכסיתי אותו בעלי הגפן הללו בביתי יש מקום אחד והוא לצד צפון ובאותו מקום נעוץ רחיים אחד ומהעין של אותו רחיים יוצא איש אחד עם שני ראשים וחרב שנונה בידו³¹³³ ובכל יום הוא מצער אותנו ואני לקטתי את העשב הזה ולכו אחרי ותראו את כחו של העשב הזה ומה שאלוה העליון גילה בעולם ואין מי שיודע דרכיו בכל.</p>
<p>אזילנא אבתריה עד דהוינא אזלי בארהא מאיך לחד נוקבא בעפרא ושוי מההוא עשבא בנוקבא נפק חד הויה ורישא דיליה סגי נטל חד סנטירא (נ"א סודרא) וקטיר ליה כחד גדיא דחילנא אמר לן זילו אבתראי</p>	<p>הלכנו אחריו עד שהיינו הולכים בדרך התכופף לנקב אחד בעפר ושם מאותו העשב בנקב יצא נחש אחד וראשו גדול לקח חבל (סודר) אחד וקשר אותו כמו גדי אחד פחדנו אמר לנו לכו אחרי.</p>
<p>עד דמטינא לביתיה חמינא ההוא אתר בחשובא בטר חד כותלא נטל חד שרגא ודליק דליקא³¹³⁶ סחרניה דההוא אתר דרחייה אמר לן ממה דתחמוון לא תדחלון ולא תשתעון מידי</p>	<p>עד שהגענו לביתו ראינו אותו מקום בחשכה אחר כותל אחד לקח נר אחד והדליק אש סביב אותו מקום הרחיים אמר לנו ממה שתראו לא תפחדו ולא תדברו דבר.</p>
<p>אדהכי שרי הויה מקטרוי וכתש בקיסטא מההוא עשבא ושוי ברישיה דהויה עאל הויה בההוא עינא דרחייה ושמענא קלא דכל אתר מזדעזעא בעינן למיפק אחיד בידנא ההוא גברא אמר לא תדחלון קריבו גבאי</p>	<p>בין כך התיר את הנחש מקשריו וכתש במכתשת³¹³⁷ מאותו העשב ושם בראש הנחש. נכנס הנחש באותו עין הרחיים ושמענו קול שכל המקום הזדעזע רצינו לצאת אחז בדינו אותו</p>

³¹³¹ עי' ח"ג רז ע"ב: כמה חכים הוה בלעם בחרשוי על כל בני עלמא.

³¹³² אמתיות הענין שבכל עשב ועשב (מ"מ).

³¹³³ יחיד או רבים?

³¹³⁴ עי' חגיגה (דף יב ע"ב): שחקים שבו רחיים עומדות וטוחנות מן לצדיקים, ועי' ב"ע (קסג ע"ב): נו"ה רחיים דטחנין מנא לצדיקים כידוע ששחקים הוא בנו"ה ובהם ב' מוחין חו"ב. ועיי"ש (כו ע"ב): שכל טחינה הוא בנו"ה ששם מתבשל הזרע שיהיה ראוי שיהיה נוצר ממנו הולד כמו טחינה שמתקן לאכילה וכו', ומזה הטעם נק' שפתיים רחיים כמ"ש רז"ל לעולם ישים אדם שתי שפתותיו כשני רחיים כו' וידוע כי ב' שפתיים הם נו"ה.

³¹³⁵ עי' זהר ח"א רנא ע"א: כל אינון דתמן אינון מתולדין דקין ואינון בתרין רישין מנהון גברין עלאין ומנהון גברין זעירין ולית בהו דעתא שלים כשאר בני נשא דהכא לזמנין אינון זכאין ואתהדרן לסטרא טבא ולזמנין אתהדרן לסטרא בישא ומולידין ומתין כשאר בני נשא.

³¹³⁶ מדורה של אש להאיר ולרוב החשך לא הספיק לו אור הנר (מ"מ).

³¹³⁷

ספר שמות

<p>אדהכי נפק הויה שתית דמא נקט ההוא גברא מההוא עשבא ושוי ברישיה כבקדמיתא עאל בההוא עינא דרחייה לשעתא זעירא חמינא דנפק מההוא עינא חד גברא בתרין רישין וחויא שרייא סחרניה דקדלוי עאל בההוא עינא דרחייה ונפק תלת זמני הוה אמר זקיטא זקיטא ווי לאימיה דלההוא אתר אוביל ליה</p>	<p>האיש ואמר אל תפחדו קרבו אלי. בין כך יצא הנחש שותת דם לקח אותו האיש מאותו העשב ושם בראשו כבתחלה נכנס לאותו עין הרחיים לשעה קטנה ראינו שיצא מאותו העין איש אחד עם שני ראשים ונחש שרוי סביב צוארו נכנס לאותו עין הרחיים ויצא שלש פעמים הוא אמר זקיטא זקיטא³¹³⁸ אוי לאמו שהובילה אותו לאותו מקום.</p>
<p>אדהכי אתעקר רחייא³¹³⁹ מאתריה ונפקו גברא וחויא ונפלו ומיתו תרווייהו ואנן דחילנא סגי אמר לן ההוא גברא דא הוא חילא דעשבא דאנא לקיטנא קמייכו ובגיני כך לא אשתעינא בהדייכו ולא זקיפנא רישאי בשעתא דקריבתון גבאי</p>	<p>בין כך נעקר הרחיים ממקומו ויצאו האיש והנחש ונפלו ומתו שניהם ואנו פחדנו מאד אמר לנו אותו האיש זהו כחו של עשב שאני לקטתי לפניכם ולכן לא דברתי עמכם ולא הרמתי ראשי בשעה שקרבתם אלי.</p>
<p style="text-align: center;">אמר לן אילו</p>	<p style="text-align: center;">אמר לנו אלו</p>
<p style="text-align: center;">פ/ב</p>	
<p>ידעין בני נשא חכמתא דכל מה דנטע קודשא בריך הוא בארעא וחילא דכל מה דאשתכח בעלמא ישתמודעון חילא דמאריהון בחכמתיה סגיאה אבל לא טמיר קודשא בריך הוא חכמתא דא מבני נשא אלא בגין דלא יסטון מארחוי ולא יתרחיצו בההיא חכמתא וינשון ליה</p>	<p>ידעו בני אדם חכמה שכל מה שנטע הקדוש ברוך הוא בארץ וכח כל מה שנמצא בעולם ידעו וכירו את כח רבונם בחכמתו הרבה אבל לא הסתיר הקדוש ברוך הוא חכמה זו מבני אדם אלא כדי שלא יסטו מדרכיו ולא יבטחו באותה חכמה וישכחו אותו.</p>
<p>כד אתינא ואמינא הני מלי קמיה דרבי שמעון אמר ודאי חכימא הוה ותא חזי לית עשבא ועשבא דאתייליד בארעא דלא אית ביה חכמתא סגיאה וחיליה בשמיא סגיאה תא חזי מן אזובא דבכל אתר דבעי קודשא בריך הוא לדכאה לבר נש באזובא מתדכי מאי טעמא משום דיתער חיליה דלעילא דאתפקדא עלוי דהא ההוא חילא דאתפקדא עלוי כד אתערא מבערא רוח מסאבא ואתדכי בר נש ועלך אמינא בריך רחמנא דשזבך</p>	<p>כשבאתי ואמרתי את הדברים הללו לפני רבי שמעון אמר ודאי חכם היה ובא וראה אין עשב ועשב שנולד בארץ שאין בו חכמה רבה וכחו בשמים רב בא וראה מן האזוב שבכל מקום שרצה הקדוש ברוך הוא לטהר את האדם הוא נטהר באזוב למה משום שיתעורר כחו שלמעלה שנפקד עליו שהרי כשמתעורר אותו הכח שנפקד עליו הוא מבער רוח הטמאה ונטהר האדם ועליך אני אומר ברוך הרחמן שהצילך.</p>
<p>אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים (&) מאי כנפי נשרים אמר רבי יהודה ברחמי³¹⁴⁰ דכתיב (דברים לב</p>	<p>אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים מה זה כנפי נשרים אמר רבי יהודה ברחמים</p>

3138

³¹³⁹ כי רצו לצאת הנחש והגברא ואין מקום לצאת כי עין הריחיים צר מהכיל גוף שניהם (מ"מ)
³¹⁴⁰ פי' נשר הוא רחמים כדמסיק, ולהיות הנהגתם של ישראל במדת רחמים ייחס ההנהגה ההיא אל כנפי נשרים וכן פי' הכתוב וכו' (אור יקר).

ספר שמות

<p>יא) כנשר יעיר קנו³¹⁴¹ וגו' והיינו רזא דאמר רבי שמעון (משלי ל יט) דרך הנשר בשמים³¹⁴² מאי בשמים ברחמי מה נשר אשתכח ברחמי על בנוי ודינא לגבי אחרנין כך קודשא בריך הוא³¹⁴³ אשתכח ברחמי לגבי ישראל³¹⁴⁴ ודינא לגבי עמין עעכו"ם³¹⁴⁵</p>	<p>שכתוב כנשר יעיר קנו וגו' והיינו סוד הכתוב שאמר רבי שמעון דרך הנשר בשמים מהו בשמים ברחמים מה הנשר נמצא ברחמים על בנוי ודין לאחרים כך הקדוש ברוך הוא נמצא ברחמים לישראל ובדין אל עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות.</p>
<p>רבי אלעזר הוה אזיל מקפוטקיא ללוד והוה אזיל רבי יוסי ורבי חייא עמיה קמו בנהורא כד נהיר יממא והוה אזיל אמר רבי חייא חמינא האי קרא דכתיב (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן הא אריה בימינא שור משמאלא נשר באן אתר דוכתיה</p>	<p>רבי אלעזר היה הולך מקפוטקיא ללוד והיו הולכים עמו רבי יוסי ורבי חייא קמו באור כשהאיר היום והיו הולכים אמר רבי חייא ראיתי את הפסוק הזה שכתוב ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן הרי אריה בימין שור משמאל נשר באיזה מקום מקומו.</p>
<p>אמר ליה רבי אלעזר באתרא (נ"א דיעקב) דיניקא³⁵¹ שריא³¹⁴⁶ מאי טעמא³¹⁴⁷ משום דנשר בכלא אשתכח³¹⁴⁸ רחמי לבנוי³¹⁴⁹ דינא לגבי אחרנין³¹⁵⁰ כך קודשא בריך הוא אוביל לון לישראל ברחמי ובדינא לגבי אחרנין דכתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים וכתוב כנשר יעיר קנו</p>	<p>אמר לו רבי אלעזר במקום (שיעקב) שהיונק שרוי למה משום שנשר נמצא בכל רחמים לבנוי ודין אל אחרים כך הקדוש ברוך הוא מוביל את ישראל ברחמים ובדין אל אחרים שכתוב ואשא אתכם על כנפי נשרים וכתוב כנשר יעיר קנו.</p>
<p>מנלן דנשר רחמי אקרי דכתיב (&) דרך הנשר בשמים בשמים ממש ובגיני כך³¹⁵¹ אריה לימינא³¹⁵² שור לשמאלא נשר בינייהו ואחיד</p>	<p>מנין לנו שנשר נקרא רחמים שכתוב דרך הנשר בשמים בשמים ממש ולכן אריה לימין שור לשמאל</p>

³¹⁴¹ הם מדות רחמניות שיש בנשר על בניו כדפי' במדרש, ועם היות שהנשר הוא במלכות ומדת המלכות היא מדת הדין הרפה עכ"ז הוא כדפי' ר"ש (אור יקר).

³¹⁴² ונדוע כי שמים "רחמי" דהיינו ת"ת, ולא אמר הכתוב נשר שמים אלא דרך הנשר בשמים, ירצה כי הנשר היא מדת המלכות, ועולה דרך הת"ת דהיינו דרך הנשר מלכות, בשמים בת"ת, ושוב פי' שהן אמת שהיא מדת הדין, אמנם פועל מצד רחמיה על ישראל ומצד דינה על אומות העולם, להצלתן של ישראל (אור יקר).

³¹⁴³ בבחי' מדת המלכות (אור יקר).

³¹⁴⁴ מאותם הרחמים שהיא מקבלת באמצעותם מישראל העליון (אור יקר).

³¹⁴⁵ שהיא מדת הדין הרפה, ומצד דיניה דנה לאומות העולם, ועולם נשר הוא במלכות, אלא שהיא רחמים שהיא נקשרת למעלה בת"ת (אור יקר).

³¹⁴⁶ לא אמר אתרי דיעקב הוא אלא באתרי דיעקב, שהוא הת"ת, "שריא" המלכות בהיותה נקראת נשר, רחמים כדפי', והנה דברי ר' אלעזר הם מורכבים על ב' העניינים, לא גמר אומר היותו בת"ת ממש, ולא אמר שהיא מכל וכל במלכות והניח הענין תלוי ועומד (אור יקר).

³¹⁴⁷ למה פירשתי כך (אור יקר).

³¹⁴⁸ משום "דנשר בכלא אשתכח" פעמים לדין פעמים לרחמים כפי ענין הנפעלים, ולזה צריכים אנו לייחס לה מקום שיהיה לה ב' בחינות אלו (אור יקר).

³¹⁴⁹ מצד רחמי הת"ת, והיא מתייחדת עמו (אור יקר).

³¹⁵⁰ מצד שהיא דין, והיינו ואשא וכו' כדפי' לעיל (אור יקר).

³¹⁵¹ ירצה עתה יובן הכתוב, שאמר אריה ייחס לו הימין, שור ייחס לו השמאל, ונשר סתם שם בכלל משום דמסתמא משתמע נשר בינייהו, ויש בו דין ורחמים, והיינו המלכות שהיא דין מצד הגבורה, והיא גבורה תתאה דאתי מגבורה עילאה, והיא רחמים מצד החסד האוחז בה (אור יקר).

³¹⁵² כלומר אין ספר שאריה חסד, ושור גבורה, לא נשאר הספק אלא בנשר אדם איך ענינם, אמנם הספק בנשר, שבא סתם בפסוק ואמר ופני נשר לארבעתם, ולא פי' איזה מקומו, ויש מקום ספק מצד מה שאמר הכתוב, אריה לימין שור לשמאל, והשלישי אליהם נשר, מורה דמסתמא הוא אמצעי

ספר שמות

<p>לוי³¹⁵³ אדם כליל כלהו³¹⁵⁴ וכלא אתכלילין ביה³¹⁵⁵ דכתיב (&) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה³¹⁵⁶</p>	<p>נשר ביניהם ואוחז אותם אדם כולל את כולם והכל נכללו בו שכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה.</p>
<p>ויהי ביום השלישי וגו' (&) רבי אבא פתח (שיר ה ח) אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה אחות לנו קטנה דא כנסת ישראל³¹⁵⁷ דאקרי אחות לקודשא בריך הוא³¹⁵⁸ ושדים אין לה³¹⁵⁹ היינו דתנינן בשעתא דקריבו ישראל לטורא דסיני לא הוה בהון זכוון ועובדין טבין לאגנא עליהו דכתיב ושדים אין לה דהא אינון תקונא ושפירו דאתתא ולית שפירו דאתתא אלא אינון מה נעשה לאחותנו מה יתעביד מינה³¹⁶⁰ בשעתא דקודשא בריך הוא יתגלי בטורא דסיני למלא בפתגמי אורייתא ויפרח נשמתהון מנייהו</p>	<p>ויהי ביום השלישי וגו' רבי אבא פתח אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה אחות לנו קטנה זו כנסת ישראל שנקראת אחות לקדוש ברוך הוא ושדים אין לה היינו ששנינו בשעה שקרבו ישראל להר סיני לא היה בהם זכויות ומעשים טובים להגן עליהם שכתוב ושדים אין לה שהרי הם התקון והיופי של האשה ואין יופי של אשה אלא הם, מה נעשה לאחותנו מה יעשה ממנה בשעה שהקדוש ברוך הוא יתגלה בהר סיני לדבר את דברי התורה ותפרח מהם נשמתם.</p>
<p>אמר רבי יוסי בההיא שעתא דקריבו ישראל לטורא דסיני בההוא ליליא ונגהי תלתא יומין³¹⁶² דלא אזדווגו לאנתתייהו אתי מלאכין עלאין וקבילו לישראל באחוותא אינון מלאכין לעילא וישראל מלאכין לתתא אינון מקדשין שמא עלאה לעילא וישראל מקדשין שמא עלאה</p>	<p>אמר רבי יוסי באותה שעה שקרבו ישראל להר סיני באותו לילה ונשלמו³¹⁶¹ שלשה ימים שלא הזדווגו לנשותיהם באו מלאכים עליונים וקבלו את ישראל באחוה אותם מלאכים למעלה וישראל מלאכים מלמטה הם מקדשים את השם העליון</p>

לאריה שור, אמנם לפי המורגל הוא כי שנשר היא נקבה בסוד המלכות, ור' אלעזר אמר דבר השוה לב' הדעות כדעת אביו שפי' (אור יקר).

³¹⁵³ ופני אדם הם ב' בחי': הא' היא למטה משלשתם והוא כולל אותם ופני אדם אלו הם במלכות במקומה, שהיא ה' כוללת ג' אבות כנגד ג' גווני הקשת, אמנם הב' היא למעלה מכולם, שכל הג' מושרשים בו, והיינו בת"ת פני אדם ודאי (אור יקר).

³¹⁵⁴ והיינו פני אדם העליונים (אור יקר). פי הוא בחי' מלכות, כי אריה חסד, שור גבורה, נשר ת"ת, אדם מלכות (יהל אור).

³¹⁵⁵ והיינו פני אדם התחתונים, וז"ש הכתוב, ודמות פניהם שור נשר אריה פני אדם, והעד על ב' בחינות אלו בפני אדם אומר "ועל דמות הכסא" דהיינו כסא דבריאה (אור יקר).

³¹⁵⁶ דהיינו מלכות הכוללת פני אריה שור נשר העליונים, והיינו לגבי חיות פני אדם למטה, ודמות פניהם פני אדם, ופני אדם למעלה כאומר "ועל דמות הכסא וכו'" ובערך האצילות אמר דמות כמראה אדם, לא אמר דמות אדם אלא כמראה אדם, כאותו אדם שהוא רוכב על נשר שור אריה, דהיינו סוד אדם בת"ת בבחי' עצמו הרוכב על ג' פנים אלו (אור יקר).

³¹⁵⁷ היינו המלכות שהיא עם ישראל בגלותם, ויוצאת עמהם, והיא מתקנת מתקרת עמהם לסיני כדי להתקן עם בניה, שכאשר ישראל עושים מעשים גוונים, היא אמן של ישראל, המתקנת עליהם ומתקשטת בטובתם, וכשרותם, וא"כ כל מה שישראל מתקנין היא מתקנת עמהם (אור יקר).

³¹⁵⁸ בסוד ד"ו פרצופין (אור יקר).

³¹⁵⁹ כיון שאין לישראל מעשים גוונים, עם היות שהיא מתקשטת מכף רגלה ועד קדקדה בסוד מעשיהם של ישראל, עכ"ז יחס עתה תיקוניה בשדיים (אור יקר). עי' פע"ח חג המצות א' ש"שדיים" היא גדלות ב'.

³¹⁶⁰ פי' שאומר הקב"ה כשפורחת נשמתם מהם מה נעשה להם מוכרח להחיותם (יהל אור).

³¹⁶¹

³¹⁶² פי' ליל שלשה ימים שלא שמשו מטתם, ור' יוסי אזיל לשיטתיה בש"ס דס"ל בד' צוה אותם על פרישה ופירשו ליל ה' וששי ושביעי למחר ניתנה תורה, אבל רבנן ס"ל בה' עבדו פרישה ופירשו ליל ששי ושביעי למחר ניתנה תורה, ועי' במס' שבת פרק רבי עקיבא (מ"מ).

ספר שמות

לתתא	למעלה וישראל מקדשים את השם העליון למטה.
ואתעטרו ישראל בשבעין כתרין בהווא ליליא ומלאכי עלאי הוו אמרי אחות לנו קטנה ושדים אין לה דלית להו זכוון ועובדין טבין מה נעשה לאחותנו כלומר מה יקר ורבו נעביד לאחתנא דא ביומא דקודשא בריך הוא יתגלי בטורא דסיני למיהב להו אורייתא	והתעטרו ישראל בשבעים כתרים באותו לילה ומלאכים עליונים היו אומרים אחות לנו קטנה ושדים אין לה שאין בהם זכויות ומעשים טובים מה נעשה לאחותנו כלומר מה כבוד וגדולה נעשה לאחותנו זו ביום שהקדוש ברוך הוא יתגלה בהר סיני לתת להם תורה.
(ויהי ביום השלישי) כתיב (&) היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה והיינו ביום השלישי רבי שמעון אמר בשעתא דקודשא בריך הוא בעא לאתגלאה	(ויהי ביום השלישי) כתוב היו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה והיינו ביום השלישי רבי שמעון אמר בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא להגלות
פא/א	
בטורא דסיני קרא קודשא בריך הוא לכל פמלייא דיליה אמר לון השתא ישראל רביין דלא ידעין נימוסי ואנא בעיא לאתגלי עליהו אי אתגלי עליהו בחילא דגבורה לא יכלין למסבל אבל אתגלי עליהו ברחמי ויקבלון נימוסי הדא הוא דכתיב (&) ויהי ביום השלישי ביום השלישי ודאי ³¹⁶³ דאיהו רחמי מנלן דכתיב (ש"ב כב ז) ויט שמים וירד	בהר סיני קרא הקדוש ברוך הוא לכל הפמליה שלו ואמר להם עכשיו ישראל תינוקות שאינם יודעים את הנהגותי ואני רוצה להתגלות עליהם אם אתגלה אליהם בכח הגבורה לא יוכלו לסבול אבל אתגלה עליהם ברחמים ויקבלו את הנהגותי זהו שכתוב ויהי ביום השלישי ביום השלישי ודאי שהוא רחמים מנין לנו שכתוב ויט שמים וירד.
ובהאי אתגלי קודשא בריך הוא לישראל אקדים להו רחמי בקדמיתא ולבתר אתייהיב להו אורייתא מסטרא דגבורה ביום השלישי דהכי אתחזי להו דבגיני כך ישראל אקרין ³¹⁶⁴	ובזה התגלה הקדוש ברוך הוא לישראל הקדים להם רחמים בתחלה ואחר נתנה להם תורה מצד הגבורה ביום השלישי שכך ראוי להם שבגלל כך נקראו ישראל.
בהיות הבקר (&) דכתיב (שם ב כג ד) בקר לא עבות הא אי הוה עבות ³¹⁶⁵ קדרותא אשתכח ולא אתגלייא חס"ד ואימתי אתגלייא חס"ד בבקר כמה דאת אמר (בראשית מד ג) הבקר אור דכד נהיר צפרא חס"ד אשתכח בעלמא ודינין מתעברן ובזמנא דלא נהיר בקר דינין עד כען לא מתעברן דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים ³¹⁶⁶ כיון דאתעברן אינון כוכביא ונהיר שמשא ³⁵² ביה	בהיות הבוקר שכתוב בוקר לא עבות הרי אם היה עבות אז נמצאת קדרות ולא התגלה חסד ומתי מתגלה חסד בבוקר כמו שנאמר הבוקר אור שכשמאיר הבוקר נמצא חסד בעולם והדינים עוברים ובזמן שלא מאיר הבוקר הדינים עד אז לא עוברים שכתוב "ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים" כיון שעברו אותם כוכבים ומאיר השמש באותה שעה כתוב בוקר לא עבות וחס"ד מתעורר

³¹⁶³ פ' ת"ת שהוא רחמים (מ"מ).

³¹⁶⁴ פ' כי ישראל הוא סוד ת"ת, וישראל אחוזים בת"ת, לכך נקראו ישראל (מ"מ).

³¹⁶⁵ פ' שיש בו דינים, והיינו קודם שהאיר הבקר הרבה רק בקדרותא דצפרא, אז יש דינים (מ"מ).

³¹⁶⁶ דריש ויריעו לשון שירה, ור"ל שכיון שהכוכבים עדיין ברקיע, אזי נשאר הדינים, וז"ש כיון דאתעברן אינון כוכביא (מ"מ).

ספר שמות

<p>שעתא כתיב (&) בקר לא עבות וחס"ד אתער בעלמא תתאה³¹⁶⁷ בההיא שעתא כתיב (&) בהיות הבקר וכיון דמתעברן כוכביא בקר אשתכח (נ"א דאתער בקר דינין לא אשתכחון)³⁵³</p>	<p>בעולם התחתון באותה שעה כתוב בהיות הבוקר וכיון שעברו הכוכבים נמצא הבוקר (כשהתעורר הבוקר דינים לא נמצאו).</p>
<p>אמר רבי יוסי בהיות הבקר שארי קודשא בריך הוא לאתגלאה בטורא דסיני תאנא בהיות הבקר כד אתער זכותיה דאברהם דכתיב ביה (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבקר</p>	<p>אמר רבי יוסי בהיות הבוקר התחיל הקדוש ברוך הוא להתגלות בהר סיני שנינו בהיות הבוקר כשהתעוררה זכותו של אברהם שכתוב בו וישכם אברהם בבוקר.</p>
<p>ויהי קלת וברקים אמר רבי אבא קלת כתיב חסר תרין קלין דאהדרו לחד דא נפקא מן דא רוחא ממיא³¹⁶⁸ ומיא מרוחא³¹⁶⁹ תרין דאינון חד³¹⁷⁰ וחד דאיהו תרי</p>	<p>ויהי קולות וברקים אמר רבי אבא כתוב קלת חסר שני קולות שחזרו להיות אחד זה יוצא מזה רוח ממים ומים מרוח שנים שהם אחד ואחד שהוא שנים.</p>
<p>אמר רבי יוסי קלת חד³¹⁷¹ ואיהו קלא רברבא תקיפא דלא פסקת לעלמין ההוא דכתיב ביה (דברים ה יט) קול גדול ולא יסף דהא שאר קלין אתפסקן דתניא בארבעה תקופין בשתא קלא אתפסקת³¹⁷² וכדין דינין מתערין בעלמא והאי קלא³¹⁷³ דכליל שאר קלין ביה לא אתפסק לעלמין ולא אתעבר מקיומא שלים ותוקפא דיליה תאנא האי קלא דקלין קלא דכליל כל שאר קלין</p>	<p>אמר רבי יוסי קלת אחד והוא קול גדול חזק שאינו פוסק לעולמים הוא שכתוב בו קול גדול ולא יסף שהרי שאר הקולות פוסקים שנינו בארבע תקופות בשנה הקול נפסק ואז הדינים מתעוררים בעולם וקול זה שכולל בו את שאר הקולות לא נפסק לעולמים ולא עובר מקיום שלם והחוזק שלו שנינו קול זה קול של הקולות קול שכולל את כל שאר הקולות.</p>
<p>אמר רבי יהודה לית קלא אלא מסטרא דרוחא ומי³¹⁷⁴ ואשא ובקלא³⁵⁴ (ד"א וכלא)³⁵⁵ עבד קלא³¹⁷⁵ ואתכליל דא בדא³¹⁷⁶ ועל דא כתיב (&) קלת וברקים אמר רבי יוסי היינו דכתיב (תהלים קלה ז) ברקים למטר עשה³¹⁷⁷</p>	<p>אמר רבי יהודה אין קול אלא מצד רוח ומים ואש ובקול (והכל) עושה קול ונכלל זה בזה ועל זה כתוב קולות וברקים אמר רבי יוסי היינו מה שכתוב ברקים למטר עשה שלהבת</p>

³¹⁶⁷ מלכות (מ"מ).

³¹⁶⁸ פי' ת"ת מחסד לפי שהחסד הוא כולל כולם כנודע (מ"מ).

³¹⁶⁹ פי' חסד מת"ת, שהת"ת כולל חסד וגבורה כנודע (מ"מ).

³¹⁷⁰ פי' זה כמו ד"א שמפרש קולות, היינו חג"ת, וז"ש תרין דאינון חד הם חו"ג, וכד דכלילא ביה תרי היינו ת"ת ובספרים ישנים גריס בהדיא תנינן תרין דאינון חד וכו' (מ"מ).

³¹⁷¹ בינה (מ"מ).

³¹⁷² מלכות (מ"מ).

³¹⁷³ בינה (מ"מ).

³¹⁷⁴ בכל ספירה וספירה שנייחס בה קול, אינו מצד הגבורה שבה אלא מצד הת"ת והחסד, היינו "מיא ורוחא" שבה, והטעם ששנים אלו הם לת"ק דלעיל דקולות הם רוחא ומי³¹⁷⁵ (מ"מ).

³¹⁷⁶ מים ברוח ורוח במים, והיינו קלת חסר תרין דאתעבידו חד, וברקים הם מצד הגבורה, ואינם בכלל קול, אלא קול מצד מים ורוח, וברקים מצד האש, והכריח ר' יוסי דעת זה ואמר "היינו וכו'".

פי' הת"ת הנק' קול עשה למלכות הנקרא קול ג"כ ונכללו זה בזה (מ"מ).

³¹⁷⁷ ענין המטר הוא סוד מים ברוח וברקים עשה למטר (אור יקר).

ספר שמות

<p>שלהובא³⁵⁶ בעוטרי³¹⁷⁸ קטירא דרהמי³¹⁷⁹ בחיבתא דלא (שקיע) שכיחי³⁵⁷³¹⁸⁰</p>	<p>בעטרות קשר של רחמים בחבה שלא (שוקעת) מצויים.</p>
<p>תנא רבי יהודה אמר בסטר גבורה³¹⁸¹ אורייתא אתייהיבת אמר רבי יוסי אי הכי³¹⁸² בסטר שמאלא הוי³¹⁸³ אמר ליה אתהדר לימינא דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו וכתוב (שמות טו ו) ימינך יהו"ה נאדרי בכח³¹⁸⁴ וגו' אשכחן שמאלא דאתחזר לימינא³¹⁸⁵ וימינא לשמאלא הא גבורה לשמאלא³⁵⁸ (ד"א לימינא)</p>	<p>שנינו רבי יהודה אומר בצד הגבורה נתנה התורה אמר רבי יוסי אם כך היא היתה בצד שמאל אמר לו החזרה לימין שכתוב מימינו אש דת למו וכתוב ימינך ה' נאדרי בכח וגו' מצאנו שמאל שהחזר לימין וימין לשמאל הרי גבורה לשמאל (לימין).</p>
<p>וענן כבד על ההר וגו' (&) עננא תקיף³¹⁸⁶ דשקיע באתריה דלא נטיל וקול שפר הזק מאד מגו דעננא תקיף הוה נפיק ההוא קלא כמה דאת אמר (דברים ה כ) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך</p>	<p>וענן כבד על ההר וגו' ענן חזק ששקוע במקומו שלא לוקח וקול שופר חזק מאד מתוך הענן החזק היה יוצא אותו הקול כמו שנאמר ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך.</p>
<p>אמר רבי יהודה תלת השוכי הווי³¹⁸⁷ דכתיב (&) חשך ענן וערפל וההוא קלא הוה נפיק פנימאה מכלהו אמר רבי יוסי פנימאה דכלא הוה דביה כתיב (&) קול גדול ולא יסף</p>	<p>אמר רבי יהודה שלש חשכים היו שכתוב חשך ענן וערפל ואותו קול היה יוצא פנימי מכולם אמר רבי יוסי הפנימי של הכל היה שבו כתוב קול גדול ולא יסף.</p>
<p>אמר רבי אבא כתיב (&) וכל העם ראים את הקולות ראים שמעים מבעי ליה אלא הכי תנינן</p>	<p>אמר רבי אבא כתוב וכל העם רואים את הקולות רואים היה צריך להיות שומעים אלא כך שנינו אותם</p>

³¹⁷⁸ שהוא הגבורה, שהיא שלהבת אש בעטרוי בשרשיה, והיא נקשרת בסוד הרחמים, והיינו עם המים והרוח ע"י הבינה, דהיינו "בסיבתא" (אור יקר). "שלהובא" מלכות, "בעטרוי", בגבורה ששם היא מתערת בדיניה (אור יקר). פי' הגבורות קשורים בחסדים באהבה שאינה מתבטלת לעולם, ושיעור הכתוב ברקים, שהם הגבורות למטר, שהם החסדים עשה, המאציל שתמיד הגבורות קשורים בחסדים (מ"מ).

³¹⁷⁹ בסוד הבינה, והיינו ג' פעמים אלהים בבניה בגבורה ובמלכות, וג' מדות הדין, ושלשתן יחד עושות ברק והיינו ברקים למטר עשה (אור יקר).

³¹⁸⁰ היא זקנה, כי סוד הזקנה בג"ר והבינה זקנה ודאי (אור יקר). "שכיח" שהיא נעלמת (אור יקר). עם היות שהתורה היא קו האמצעי נתנה בסוד הגבורה (אור יקר). והיינו דאתהדר הגבורה בימין, והעד שנכלל השמאל בימין דכתיב מימינו אש דת למו, והיינו מימינו אש דת, דהיינו אש דת הגבורה שנטה אל הימין כדפי', וכתוב כענין הכללות הזה ימינך ה' נאדרי בכח, בסוד הגבורה הנכללת בה, וזה כי כשנדקדק ב' הפסוקים, נמצא שהם ב' עניינים מימינו אש, מורה אש הגבורה, לימין ולחסד, והנה השמאל אתחזר לימין וכתוב ימינך ה' נאדרי בכח, הרי זה מורה על הימין בשמאל (אור יקר).

³¹⁸² ואנן קיימא לן קרא דכתיב פיה פתחה בחכמה, ותורת חסד על לשונה (אור יקר).

³¹⁸³ ולא בחסד, א"ל אין הכי נמי שנתנה בימין (אור יקר).

³¹⁸⁴ מורה שהוא הלך ואתחזר לשמאל (אור יקר).

³¹⁸⁵ עשה המאציל שתמיד הגבורות קשורים בחסדים. פי' מפסוק ראשון דכתיב מימינו אש דת למו, למדנו שהגבורות נכללו בחסדים, ומ"ש וימינא לשמאלא, היינו מפסוק ב' דכתיב ימינך ה' נאדרי בכח, הרי שהימין חזר להיות שמאל ועושה דין, ומ"ש הא גבורה לימינא חוזר לענין ראשון, שהשמאל נכלל בימין (מ"מ).

³¹⁸⁶ פי' גבורה, כמ"ש כמד"א ויהי בשומעכם את הקול מתוך החשך, ונודע שחשך היא גבורה, ושיעור הכתוב וענן כבד על ההר, שהיא גבורה ומה יצא ממנה קול שופר חזק מאד (מ"מ).

³¹⁸⁷ פי' גבורה הוד מלכות, והם נקרא חשך ענן וערפל. ומ"ש "וההוא קלא הוה נפיק פנימאה מכלהו" פי' היה יוצא הקול מהבינה שהיא פנימית יותר מכולם, אבל כשבא לגבורה מתעצם שם, ולכך אמר לעיל מגו דעננא תקיף הוה נפיק ההוא קלא, א"נ י"ל עננא תקיף היא בינה, והיא נק' חשך, כמ"ש בס' בראשית, והקול יוצא ממנה, וז"ש תלת חשובי וכו' שהם גבורה הוד מלכות, והקול יוצא מהבינה שהיא פנימית מכולם (מ"מ).

ספר שמות

<p>אינון קלין הוו מתגלפי בההוא השוכא ועננא וקבלא ומתחזיין בהו כמה דאתחזי גופא וחמאן מה דחמאן ושמעין מה דשמעין מגו ההוא השוכא וקבלא ועננא ומגו ההוא חיוז דהוו חמאן הוו נהירין בנהירו עלאה וידעין מה דלא ידעו דרין אחרנין דאתו בתרייהו</p>	<p>קולות היו נחקקים באותו חשך וענן וערפל³¹⁸⁸ ונראים בהם כמו שנראה גוף ורואים מה שרואים ושומעים מה ששומעים מתוך אותו חושך וערפל³¹⁸⁹ וענן ומתוך אותו מראה שהיו רואים היו מאירים באור עליון ויודעים מה שלא ידעו דורות אחרונים שבאו אחריהם.</p>
<p>וכלהו הוו חמאן אפיין באפיין הדא הוא דכתיב (שם ד) פנים בפנים דבר יהו"ה עמכם ומאן הוו חמאן³¹⁹⁰ תאני רבי יוסי מנהירו דאינון קלין דלא הוה קול דלא הוה נהיר בנהירו דמסתכלי ביה כל גניזין וכל טמירין וכל דרין דייתון עד מלכא משיחא ובניני כך כתיב וכל העם ראים את הקולת ראים</p>	<p>וכלם היו רואים פנים בפנים זהו שכתוב פנים בפנים דבר ה' עמכם ומה היו רואים שנה רבי יוסי מהאור של אותם הקולות שלא היה קול שלא היה מאיר באור שמסתכלים בו כל הגנזים וכל הנסתרים וכל הדורות שיבאו עד מלך המשיח ומשום כך כתוב וכל העם רואים את הקולות רואים</p>
<p>פא/ב</p>	
<p>ראיה ממש</p>	<p>ראיה ממש.</p>
<p>אמר רבי אלעזר (&) וכל העם ראים ראים כמה דאמינא דחמו מנהירו דאינון קלין מה דלא חמו דרין בתראין אחרנין את הקולת כמה דאת אמר (ישעיה ו א) וארא את יהו"ה וארא יהו"ה לא כתיב אלא את יהו"ה אוף הכא וכל העם ראים הקולת לא נאמר אלא את הקולת</p>	<p>אמר רבי אלעזר וכל העם רואים רואים כמו שאמרנו שראו מהאור של אותם הקולות מה שלא ראו דורות אחרונים אחרים את הקולות כמו שנאמר וארא את ה' וארא ה' לא כתוב אלא את ה' אף כאן וכל העם רואים הקולות לא נאמר אלא את הקולות.</p>
<p>כנוונא דא את השמים ואת הארץ (&) דהא אתין דבאורייתא לאסתכלא באורייתא (נ"א בחכמתא) אתייהיבו (&) כבד את אביך ואת אמך (משלי ג ט) כבד את יהו"ה מהונך וכלהו לאתכללא בהו מלה אחרא אוף הכא את הקולת לאסגאה ההוא קלא אחרא לתתא דכניש לון לגביה מה דנפיק מנייהו דביה חמאן ומסתכלין בחכמתא עלאה כל גניזין עלאין וכל רזין טמירין וסתמיין מה דלא אתגלייא לדרין בתראין דאתו בתריהון ולא לדרין דייתון לעלמין עד זמנא דייתי מלכא משיחא דכתיב (ישעיה נב ה) כי עין בעין יראו בשוב יהו"ה ציון</p>	<p>כדוגמא זה את השמים ואת הארץ שהרי האתים שבתורה נתנו כדי להתבונן בתורה (בחכמה) כבד את אביך ואת אמך כבד את ה' מהונך וכולם להכליל בהם דבר אחר אף כאן את הקולות לרבות אותו קול אחר למטה שכונס אותם אליו מה שיוצא מהם שבו רואים ומסתכלים בחכמה עליונה כל הגנזים העליונים וכל הסודות הטמירים ונסתרים מה שלא התגלה לדורות אחרונים שבאו אחריהם ולא לדורות שיבאו לעולמים עד הזמן שיבא מלך המשיח שכתוב כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון.</p>

3188

3189

3190 פי' ע"י מי היו רואים (מ"מ).

ספר שמות

<p>ואת הלפידים בקדמיתא ברקים והשתא לפידים כלא חד אבל מדאתתקנו בתקונוי לאתהואה אתקרונ הכי³¹⁹¹</p>	<p>ואת הלפידים בתחלה ברקים ועכשיו לפידים הכל אחד אבל משהתקנו בתקונים להראות נקראו כן.</p>
<p>ואת קול השופר (&) תאני רבי יצחק כתיב³¹⁹² (תהלים סב יב) אחת דבר אלהים שמים זו שמעתי כמה דאת אמר (&) אנכי (&) ולא יהיה לך³¹⁹³</p>	<p>ואת קול השופר שנה רבי יצחק כתוב אחת דבר אלהים שמים זו שמעתי כמו שנאמר אנכי ולא יהיה לך.</p>
<p>אמר³⁵⁹ רבי יהודה קול בשפר מבעי ליה³¹⁹⁴ השפר למה אלא ההוא קול דאקרי שופר דכתיב (ויקרא כה ט) והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכפורים³¹⁹⁵ בדא אתברי שופר³¹⁹⁶</p>	<p>אמר רבי יהודה היה צריך להיות קול בשופר למה השופר אלא אותו קול שנקרא שופר שכתוב והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכפורים בזה נברא שופר.</p>
<p>אמר רבי יוסי מה שופר³¹⁹⁷ אפיק קלא אשא ורוחא ומיא אוף הכא³¹⁹⁸ כלא אתכליל בהאי ומדא נפקין קלין אחרנין</p>	<p>אמר רבי יוסי מה שופר מוציא קול אש רוח ומים אף כאן הכל נכלל בזה ומזה יוצאים הקולות האחרים.</p>
<p>אמר רבי אלעזר קול דנפיק משופר דמשמע דשופר חד וקול נפיק מניה ושופר בקיומיה שכיח ובגיני כך כתיב (&) קול השפר</p>	<p>אמר רבי אלעזר קול שיוצא משופר שמשמע ששופר אחד וקול יוצא ממנו ושופר בקימו מצוי ומשום כך כתוב קול השופר.</p>
<p>רבי יהודה אמר הכי קול השפר השפר³¹⁹⁹ כתיב חסר כמה דאת אמר (דניאל ו ב) שפר קדם דריוש (שם ד כז) מלכי ישפר עלך (שם ג לב) שפר קדמי להחויא</p>	<p>רבי יהודה אמר כך קול השפר השפר כתוב חסר כמו שנאמר שפר קדם דריוש [], מלכי ישפר עלך [], שפר קדמי להחויא []].</p>

³¹⁹¹ ברק הוא יסוד דאמא, ומסטרא דילה הם הברקים כנז' בתיקו'ז, וז"ס ויצא כברק חצו. והנה בהיות' ביסוד נק' ברקים "וכד אתתקן לאתחזאה" בסוד המלכות נק' לפידים, כי בה מתראין כל נהורין, וכיוצא בזה מצינו, כי נר"ה ב' נביאים בהיותם בסוד מלכות נק' מראה וחלום (זהר הרקיע). דבריו סתומים ולא פי' מהו קול השופר, ואפשר שר"ל קול ושופר שהוא ז"א ובינה, ולכך הביא פסוק שמים זו שמעתי, לומר שהם שמים. א"נ ר"י מפרש קול השופר היינו חו"ג, וז"ש כמד"א אנכי ולא יהיה לך, ונודע שעשה ול"ת הם חו"ג (מ"מ).

³¹⁹³ מצורף כל מצות עשה להדיבור דלא יהיה לך (שמות כ ג), כי במה שעושה נגד יצרו הרי מקיים הדיבור דלא יהיה לך, שהוא התיקון דביעור וביטול הרע. וכן כל קיום מצוות ל"ת, שהוא כדי לעשות רצון קונו כנ"ל, הרי הוא מצורף להדיבור דאנכי, שהוא התיקון דהמשכת אור קדושתו ית"ש וגילויו למטה. והרי לנו כי אלו ב' התיקונים הם תלויים זב"ז, ונעשו שניהם בכל א', וזהו שאמרו בזה"ק (יתרו פא ע"ב) כי על אלו ב' הדברות אנכי ולא יהיה לך על זה נאמר (תהלים סב יב) אחת דיבר אלהים שתיים זו שמעתי, כי מתקיימים שניהם ע"י כל א' (דע"ה ח"ב עט ע"ב).

³¹⁹⁴ פי' אם נאמר ששופר היא בינה וקול הוא ז"א שיצא ממנה, קול בשופר מבעי ליה, דמשמע קול שהוא ז"א, נעשה בשופר שהיא בינה, אבל כיון דכתיב קול בשופר משמע שהוא מדה אחת, והוא ז"א שנקרא קול ונק' שופר, שהוא לשון יופי כדמפרש ר"י בעצמו בסמוך (מ"מ).

³¹⁹⁵ פי' בינה שנקרא יוה"כ כנ"ל (מ"מ).

³¹⁹⁶ פי' ע"י היבנה נברא ז"א הנק' שופר, ושיעור הכתוב, והעברת שופר תרועה שהוא ז"א, וע"י מי תהיה העברתו, ע"י בעשור לחדש ביוה"כ, שהיא בינה (מ"מ).

³¹⁹⁷ פי' שופר בעולם הזה (מ"מ).

³¹⁹⁸ פי' בינה וס"ל לר' יוסי קול שהוא ז"א, יצא משופר שהיא בינה, וכן דעת ר"א שאמר קול דנפיק משופר (מ"מ).

³¹⁹⁹ היינו מקום הת"ת והיופי (רח"ו).

ספר שמות

<p>רבי שמעון אמר קול השופר אתרא דקלא נפיק מניה אקרי שופר³²⁰⁰ תו אמר רבי שמעון תא חזי קול השופר אתרא דקלא³²⁰¹ היינו דכתיב (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יהוה יחיה האדם מאי מוצא פי יהוה דא קול (ס"א דנפיק משופר והאי קול)³⁶⁰ השופר³²⁰² הוא רב מכל שאר קלי תתאי ותקיפא מכלהו דכתיב (&) וקול שפר חזק מאד ועל כל שאר קלין לא אתמר חזק מאד (נ"א אמר רבי שמעון) בהאי קול השופר תליא כלא ודא הוא דאקרי קול גדול דכתיב (&) קול גדול ולא יסף ואקרי (מ"א יט יב) קול דממה דקה נהירו דבוציני³²⁰³ דהוא זך ודקיך וזכיך ונהיר לכלא</p>	<p>רבי שמעון אמר קול השופר מקום שקול יוצא ממנו נקרא שופר עוד אמר רבי שמעון בא וראה קול השופר מקום של קול היינו שכתוב כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם מה זה מוצא פי ה' זה קול (ס"ר שיוצא משופר וזה קול) השופר הוא גדול מכל שאר הקולות התחתונים וחזק מכולם שכתוב וקול שופר חזק מאד ועל כל שאר הקולות לא נאמר חזק מאד (אמר רבי שמעון) בקול השופר הזה הכל תלוי וזהו שנקרא קול גדול שכתוב קול גדול ולא יסף ונקרא קול דממה דקה אור הנרות שהוא זך ודקיך ומזכך ומאיר לכל.</p>
<p>דממה מהו דממה אמר רבי שמעון דבעי בר נש למשתוקא מניה ולמחסס פומיה כמה דאת אמר (תהלים לט ב) אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום דממה איהי שתוקא דלא אשתמע לבר וירא העם וינעו ויעמדו מרחק (&) דחמו מה דחמו וינעו כמה דאת אמר (ישעיה ו ה) וינעו אמות הספים מקול הקורא</p>	<p>דממה מה זה דממה אמר רבי שמעון שצריך אדם לשתק ממנו ולחסס את פיו כמו שנאמר אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום דממה היא שתיקה שלא נשמעת החוצה וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק שראו מה שראו וינעו כמו שנאמר וינעו אמות הספים מקול הקורא.</p>
<p>תאנא מה כתיב ביה ביחזקאל כד חמא גבורן נימוסי קודשא בריך הוא דכתיב (יחזקאל א ג) וארא והנה רוח סערה באה וגוי רוח סערה אמאי אמר רבי יוסי לתברא ארבע מלכוון אמר רבי יהודה תנינא רוחא רבא דאתער בנימוסי גבורה דלעילא³²⁰⁴ באה מן הצפון מצפון לא כתיב³²⁰⁵ אלא מן הצפון ההוא דאשתמודע לעילא ההוא דטמיר ונגניז לעילא</p>	<p>שינוי מה כתוב ביחזקאל כשראה גבורות הנהגות הקדוש ברוך הוא שכתוב וארא והנה רוח סערה באה וגוי למה רוח סערה אמר רבי יוסי כדי לשבור ארבע מלכיות אמר רבי יהודה שינוי רוח גדולה שמתעוררת בהנהגות הגבורה שלמעלה באה מן הצפון לא כתוב מצפון אלא מן הצפון אותו שנודע למעלה אותו שטמיר וגנוז למעלה.</p>
<p>ענן גדול ואש מתלקחת (&) דהוה אחיד ביה (ס"א ולא אחיד³²⁰⁷ אחיד בסטרוי וכו')³⁶¹ ולא</p>	<p>ענן גדול ואש מתלקחת שהיה אחוז בו (ולא אחוז אחוז בצדדיו) ולא</p>

³²⁰⁰ פי' כסברת ר' יוסי ור"א (מ"מ).

³²⁰¹ פי' בינה נק' שמשם יצא ז"א, שנקרא קול (מ"מ).

³²⁰² פי' בינה נק' קול השופר, ושיעור הכתוב כי ע"י האורות שיוצאים מפי הבינה יחיה האדם שהוא ז"א, ולפי זה מ"ש ר"ש אתרא דקלא אינו מפרש קול של הפסוק, דקול השופר דקרא היא בינה כמ"ש בסוף דבריו, אלא מלתא מאפי נפשה קאמר, שהבינה אתרא דקלא שהוא ז"א שיצא ממנה, אבל לעולם פי' קול השופר דקרא לפי' זה השני של ר"ש היא הבינה. נמצא לר' יהודה קול השופר הוא ז"א, קול שהוא יפה, ולר' יוסי ור"א ולפי' קמא דר"ש קול השופר, קול שהוא ז"א, יצא משופר שהיא בינה, ולפי' הב' דר"ש קול השופר היא בינה (מ"מ).

³²⁰³ פי' היא הבינה נק' ניהרו ונקרא בוצינא לפי שיש בה ה' גבורות הנק' בוצינא וה' חסדים נקראים נהירו (מ"מ).

³²⁰⁴ פי' בחי' גבורה אחת שיצאה מהבינה שנק' צפון (מ"מ).

³²⁰⁵ פי' דאי אתיב מצפון הוה אמינא גבורה דז"א ורוח סערה, שהיא בחי' גבורה באה ממנה, אבל כיון דכתיב מן הצפון בה' הידיעה, ש"מ שמהבינה באה (מ"מ).

ספר שמות

<p>היה אחוז בצדו לעורר הדין ששינו שלש פעמים ביום יונק אותו דין הקשה בממנים³²⁰⁶ חקוקים מצד הגבורה זהו שכתוב ואש מתלקחת כדי לעורר בעולם.</p>	<p>היה אחיד בסטרוי לאתערא דינא דתנינן תלת זמנין ביומא ינקא ההוא דינא קשיא בקרדיטי גליפין מסטרא דגבורה הדא הוא דכתיב ואש מתלקחת בנין לאתערא בעלמא</p>
<p>ומה מבסם אותו שכתוב בו ונגה לו סביב שאותו הארת שמקיף אותו מכל צדדיו מבסם אותו ומתקן אותו כדי שלא יהיה דין קשה ויוכלו בני אדם לסבול אותו.</p>	<p>ומה מבסם ליה³²⁰⁸ ההוא דכתיב ביה (&) ונגה לו סביב דההוא זיהרא דאסחר ליה מכל סטרוי מבסם ליה ומתקין ליה בנין דלא להוי דינא קשיא וייכלון בני נשא למסבליה</p>
<p>ומתוכה כעין החשמל שנינו ומתוכה ומתוכה³²⁰⁹ כעין החשמל מה זה חשמל אמר רבי יהודה חיות אש מדברות.</p>	<p>ומתוכה כעין החשמל (שם ד) ומתוכה ומגוה³²¹⁰ כעין החשמל מאי חשמל אמר רבי יהודה חיות אשא ממללא</p>
<p>שנינו אמר רבי יוסי חשמל מה שהיה לב לאש שכתוב מתוך האש כעין החשמל ולא החשמל מתוך האש מתוך אש שהיא לתוך אש כעין החשמל שהיא אחר ארבע דרגות שכתוב רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו</p>	<p>תאנא אמר רבי יוסי חשמל מה דהוה לבא לאשא דכתיב (&) מתוך האש כעין החשמל ולא החשמל מתוך האש מגו אשא דאיהי לנו באשא כעין החשמל דאיהו בתר ארבע דרגין דכתיב (&) רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו</p>
פב/א	
<p>סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש והוא דכתיב ביה ואש מתלקחת³²¹¹</p>	<p>סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש אותו שכתוב בו ואש מתלקחת.</p>
<p>תניא רבי יוסי בר רבי יהודה אמר³²¹² חמו ישראל הכא מה דלא חמא יחזקאל בן בוזי וכלהו אתדבקו בחכמתא עלאה³²¹³ יקירא חמישה דרגין דקלין³²¹⁴ חמו ישראל בטורא</p>	<p>שנינו רבי יוסי בר רבי יהודה אמר ראו ישראל כאן מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי וכולם נדבקו בחכמה עליונה נכבדה חמש דרגות של קולות ראו ישראל בהר סיני ובחמש הדרגות</p>

³²⁰⁷ פי' שגבורה דז"א היא ענן גדול, שהיא גבורה תקיפא, ונק' ג"כ אש מתלקחת, שר"ל שאחווה בבינה ואינה אחווה (מ"מ).

³²⁰⁶

³²⁰⁸ פי' מי ממתיק הגבורה הזאת, היינו החסדים הנק' נוגה, כנודע שתמיד הגבורות נכללים בחסדים (מ"מ).

³²⁰⁹

³²¹⁰ פי' שלא נפרש שהחשמל הוא בתוכה כנשמה בתוך הגוף אלא ר"ל ומגוה, דהיינו מחיצה לפנים ממחיצה (מ"מ).

³²¹¹ פי' מתוך הקל' הג', שהיא אש מתלקחת, הוא החשמל. ואע"פ שיש עוד נוגה שהיא הד', וא"כ הול"ל כעין החשמל מתוך הנוגה, י"ל כיון שהנוגה הוא בחי' קלי' הנאכלת עם הפרי, בכלל הקדושה יחשב, וכאלו החשמל מתוך האש (מ"מ).

³²¹² פליג אדלעיל, דאיהו מפרש ענן גדול למטה, אמנם בקדש לא בחוץ בקלי' כלל (אור יקר).
³²¹³ נראה שעל חכמה ממש קאמר, ואפשר דמלכות מצד החכמה שהיא ג"כ נקראת חכמה כאומרו ותרב חכמת שלמה, היא מלכות מחכמה כל בני קדם היא חכמת אלהים ודאי (אור יקר).

³²¹⁴ הם ד' מדות חגת"ם, והחמישית הוא קול השופר דהיינו הדעת, מציאות הד' האלו יחד קודם התפשטם אל מקומם (אור יקר). פי' חגת"ם ובינה, וז"ש דרגא ה' הוא דכתיב קול השופר שהיא הבינה שנק' קול השופר וסברא זו של ר' יוסי בר יהודה היא כפי' ב' של ר"ש דלעיל שקול השופר היא בינה שנקרא קול גדול, ונקרא שופר (מ"מ).

ספר שמות

<p>דסיני ובחמשה דרגין אלין אתייהיבת אורייתא³²¹⁵ דרגא חמישאה הוא דכתיב (&) קול השפר יהוקאל לקבליהון חמא חמשה דרגין דאינון לבר מאלין דאינון (&) רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב ועין החשמל</p>	<p>הללו נתנה תורה דרגה חמישית הוא שכתוב קול השופר כנגדם ראה יחזקאל חמש דרגות שהן חוץ לאלה שהם רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב ועין החשמל.</p>
<p>אמר רבי אלעזר בישראל כתיב (דברים ה ד) פנים בפנים³²¹⁷ דבר יהו"ה וגו' ביהוקאל כתיב (&) כעין ודמות (&) כמאן דחמי בתר כותלין³²¹⁸ סגיאיין כמאן דחמי בר נש בתר כותלא אמר רבי יהודה מה דחמו ישראל³²¹⁹ לא חמא נביאה אחרא³²²⁰ כל שכן מה דחמא משה³²²¹ דלא חמא נביאה אחרא³²²² (ס"א כ"ש בר נש אחרא³²²³) זכאה חולקיה דכתיב ביה (שמות לד כח) ויהי שם עם יהו"ה³²²⁴ ולא בחיזו אחרא³²²⁵ כמה דכתיב (במדבר יב ה) ומראה ולא בחידות</p>	<p>אמר רבי אלעזר בישראל כתוב פנים בפנים דבר ה' וגו' ביחזקאל כתוב כעין ודמות כמי שרואה אחר כתלים³²¹⁶ רבים כמי שרואה אדם אחרודך כתל אמר רבי יהודה מה שראו ישראל לא ראה נביא אחר כל שכן מה שראה משה שלא ראה נביא אחר (כל שכן אדם אחר) אשרי חלקו שכתוב בו ויהי שם עם ה' ולא במראה אחר ככתוב ומראה ולא בחידות.</p>
<p>אמר רבי יוסי תא חזי כתיב (יחזקאל א ג) היה היה³²²⁶ דבר יהו"ה נבואה לשעתא היתה רבי יהודה אמר לקיומא הוא דאתא דאצטריך למהוי בגיניהון דישראל לאשתמודעא דהא לא שביק לון קודשא בריך הוא ובכל אתר דמתפורין ישראל בגלותא עמהון הוא שריא</p>	<p>אמר רבי יוסי בא וראה כתוב היה היה דבר ה' נבואה לשעתא היתה רבי יהודה אומר לקיום הוא בא שהצטרך להיות בשביל ישראל להודיע שהרי לא עזב אותם הקדוש ברוך הוא ובכל מקום שישראל מתפזרים בגלות הוא שרוי עמהם.</p>

³²¹⁵ שהם ה' ספרי תורה, או אפשר שהתורה היא מאלו המדות מורכבת בה' מוצאות באותיות וכיוצא, ויחזקאל לא ראה במדות אלא ראה חוצה במקום לבושם בקדש בעולם הנפרדים, והם ד', רוח סערה כנגד ת"ת, ענן גדול כנגד החסד, ואש מתלקחת כנגד הגבורה, ונגה לו כנגד המלכות, ועין החשמל הוא כלל ארבעתם, והוא מציאות משובח מארבעתם נגדיי לקול השופר דאמרן, ור' אלעזר אמר כר' יהודה (אור יקר).

³²¹⁶ אולי זה לשון של מסך?

³²¹⁷ בסוד האצילות, מה שאפשר לנביאים להשיג השיגו, מה שאין כן יחזקאל שהכל ראה למטה ביצירה בסוד חותמין דשעוה (אור יקר).

³²¹⁸ אצילות מתלבש בבריאה ובריאה ביצירה, וישראל ראו כל מה שאפשר שיראה האדם וחי. "כמה דחמי בר נש" הדברים הגשמיים, "בתר כותלא" שאינה ראוה עצם הדבר כן ראה יחזקאל הדברים הרוחניים בתר כותלין סגיאיין (אור יקר).

³²¹⁹ הם ד' מדרגות: הא' נבואת מרע"ה משובחת שבכל הנבואות. הב', נבואת ישראל שהיא למטה מנבואת מרע"ה. הג', נבואת שאר נביאים למטה מנבואת ישראל. הד' רוח הקדש, שהוא למטה מהנביאים, ואתה יאמר "מה דחמו ישראל" שהיא המדרגה הב' (אור יקר).

³²²⁰ היא המדרגה הג' (אור יקר).

³²²¹ שהיא המדרגה הראשונה (אור יקר).

³²²² שהיא מדרגה השלישית (אור יקר).

³²²³ שהם מדברים ברוח הקדש שהיא המדרגה הרביעית, וענין כ"ש ב"נ אחרא אהדר למדרגת ישראל ולמדרגה מרע"ה ובערך ישראל אצטריך האי כל שכן (אור יקר).

³²²⁴ אספקלריא המאירה (אור יקר).

³²²⁵ לא היה מתלבש בשם אדנ"י מה שאין כן שאר נביאים שהיו אומרים אמר ה' מתבלש בשם אדנ"י, והיינו "ומראה" שהוא שם הוי"ה, "ולא בחידות" שם אדנ"י (אור יקר).

³²²⁶ מה שלא היה אח"כ, וזה מורה שאפילו המעט ההוא המושג לא השיגו אלא לשעה, ור' יהודה פליג שמושג היה אליו כל שעה כעין זה, אלא שהוצרך לגלות סוד נבואתו לתנחומין לישראל וכו', ור' אלעזר מפרש שהן אמת כיוצא בו היה כל שעה כדפי' ר' יהודה, אמנם פי' "היה היה", ירצה הי היה ולא בשלימות שלא היה יכול לעמוד על תוכן הדברים הנעלמים והיינו, פי' היה היה, כלומר היה מה שהיה, שאי אפשר לבררו כראוי (אור יקר).

ספר שמות

<p>אמר רבי אלעזר היה היה דחמא ולא חמא דקאים באינן מלין ולא קאים הדא הוא דכתיב (&) וארא כעין השמל ולא חשמל אבל ישראל מה כתיב בהו (&) וכל העם ראים את הקולות כל חד וחד חמא בדקא חזי ליה</p>	<p>אמר רבי אלעזר היה היה שראה ולא ראה שעומד באותם דברים ולא עומד זהו שכתוב וארא כעין החשמל ולא חשמל אבל ישראל מה כתוב בהם וכל העם רואים את הקולות כל אחד ואחד ראה כראוי לו.</p>
<p>דתניא כל חד וחד הוו קיימין שורין שורין תחומין תחומין וכדקא אתחזי להו חמו כל חד וחד</p>	<p>ששנינו כל אחד ואחד היו עומדים שורות שורות תחומים תחומים וכמו שראוי להם ראו כל אחד ואחד.</p>
<p>אמר רבי שמעון רישי דעמא בלחודיהו רישי דשבטין בלחודיהו נוקבי בלחודיהו חמש דרגין לימינא וחמש דרגין לשמאלא הדא הוא דכתיב (דברים כט ט) אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש וגו' הא חמש דרגין לימינא וחמש דרגין לשמאלא מאן אינן היינו דכתיב (שם י) טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב מימך הא חמש דרגין לשמאלא</p>	<p>אמר רבי שמעון ראשי העם לבדם ראשי השבטים לבדם הנקבות לבדן חמש דרגות לימין וחמש דרגות לשמאל זהו שכתוב אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש וגו' הרי חמש דרגות לימין וחמש דרגות לשמאל מה הן היינו שכתוב טפכם נשיכם וגרך אשר בוקרב מחניך מחוטב עציך עד שואב מימך הרי חמש דרגות לשמאל.</p>
<p>כלהו דרגין אתתקנו כגונא דלעילא לקבליהון ירתו ישראל אחסנת עלמין עשר אמירן דבהו תליין כל פקודין וכל זכוון וכל ירותת אחסנא דאינן חולקא טבא דישראל</p>	<p>כל הדרגות התתקנו כדוגמא שלמעלה כנגדם ירשו ישראל ירושת עולמים עשר אמירות שבהן תלויות כל המצוות וכל הזכויות וכל ירושת נחלה שהם החלק הטוב של ישראל.</p>
<p>תאנא בההיא שעתא דקודשא בריך הוא אתגלי בטורא דסיני הוו חמאן כל ישראל כמאן דחמי נהורא בעשישתא³²²⁷ ומההוא נהורא הוה חמי כל חד וחד מה דלא חמא יחזקאל נביאה</p>	<p>שנינו באותה השעה שהתגלה הקדוש ברוך הוא בהר סיני היו רואים כל ישראל כמי שרואה אור בעששית ומאותו אור היה רואה כל אחד ואחד מה שלא ראה יחזקאל הנביא.</p>
<p>מאי טעמא משום דאינן קלין עלאינן אתגליאו (נ"א אתגליפו)³⁶² בחד³²²⁸ כמה דאמינא דכתיב (&) וכל העם רואים את הקולות אבל ביחזקאל שכינתא אתגלי ברתוכי ולא יתיר³²²⁹ והוה חמי כמאן דחמי בתר כותלין סניאין</p>	<p>למה משום שאותם קולות עליונים התגלו (נחקקו) באחד כמו שאמרנו שכתוב וכל העם רואים את הקולות אבל ביחזקאל השכינה נגלתה במרכבותיה ולא יותר והיה רואה כמי שרואה אחר כתלים רבים.</p>
<p>אמר רבי יהודה זכאה חולקא דמשה דכתיב ביה (שמות יט כ) וירד יהוה על הר סיני ויקרא יהוה למשה זכאה דרא דכתיב ביה (שם יא)</p>	<p>אמר רבי יהודה אשרי חלקו של משה שכתוב בו וירד ה' על הר סיני ויקרא ה' למשה אשרי דורו שכתוב בו ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני.</p>

³²²⁷ הגם דעיקר גילוי ית"ש אשר במתן תורה הנה היה באספקלריא המאירה, אך כל מה שנאמר בו ראייה הנה היה כ"ז רק ע"י התלבשות באספקלריא שאינה מאירה (כללים ח"ב ע"ב)
³²²⁸ פי שכל הספירות נכללו במלכות, רישא הם חב"ד וגופא הם חג"ת ויט שמים וירד פי' שמים אש ומים היינו חו"ג, ונודע כי רשיא דמלכא בחו"ג אתתקן כמ"ש בזהר משפטים, וז"ש ובאתר דאית רישא אית גופא (מ"מ).

³²²⁹ פי' כי בתיקו"ז אמר כי יחזקאל ראה חותם שעוה יציאה, ובפ' פקודי אמר כי נביאים הנז"ה דאצילות המתגלים בנו"ה דבריאה, וזה מה שהשיגו ישראל במדבר בהר סיני, אך יחזקאל ראה השכינה דבריאה ברתוכי שהם נו"ה דיצירה (זהר הרקיע).

ספר שמות

וירד יהוה לעיני כל העם על הר סיני	
<p>תא חזי כתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו דהא מימינא אתגלי מה דאתגלי מה בין האי להאי אמר רבי יוסי הכא בסיני רישא וגופא דמלכא דכתיב (ש"ב כב י) ויט שמים וירד ובאתר דאית רישא אית גופא אבל ביחזקאל כתיב (יחזקאל א ג) ותהי עליו שם יד יהוה דאתגלי ידא ולא גופא³²³⁰ ותנינן אפילו בידא יד ה' עלאה³²³¹ יד ה' תתאה³²³²</p>	<p>בא וראה כתוב מימינו אש דת למו שהרי מימין התגלה מה שהתגלה מה בין זה לזה אמר רבי יוסי כאן בסיני ראש וגוף המלך שכתוב ויט שמים וירד ובמקום שיש ראש יש גוף אבל ביחזקאל כתוב ותהי עליו שם יד ה' שהתגלתה היד ולא הגוף ושנינו אפילו ביד יד ה' עליונה יד ה' תחתונה.</p>
<p>תא חזי כתיב (&) נפתחו השמים ואראה מראת אלהים מראת כתיב חסר לאחזאה דבנין שכינתא קאמר דהא ואראה מראת חסר מראה חד אמר רבי ייסא וכי שכינתא לאו כלא אמר רבי יוסי לא דמי רישא דמלכא לרגלוי דמלכא אף על גב דכלא הוי בגופא דמלכא</p>	<p>בא וראה כתוב נפתחו השמים ואראה מראת אלהים מראת כתוב חסר להראות שבשביל השכינה נאמר שהרי ואראה מראת חסר מראה אחד אמר רבי ייסא וכי שכינה לא הכל אמר רבי יוסי לא דומה ראש המלך לרגלי המלך אף על גב שהכל נמצא בגוף המלך.</p>
<p>תא חזי בישעיהו כתיב (ישעיה ו א) ואראה את יהוה ביחזקאל כתיב ואראה מראת אלהים הכא את התם מראת מה דחמא דא חמא דא זכאה חולקיה דמשה דלא הוה נביאה מהימנא שלימא כוותיה</p>	<p>בא וראה בישעיהו כתוב ואראה את ה' ביחזקאל כתוב ואראה מראת אלהים כאן את שם מראת מה שראה זה ראה זה אשרי חלקו של משה שלא היה נביא נאמן שלם כמותו.</p>
<p>וארא את יהוה את דייקא ואראה מראת אלהים מראת דייקא ובדרגא חד הווי אי</p>	<p>וארא את ה' את דווקא ואראה מראת אלהים מראת דווקא ובדרגה אחת היו אם</p>
פב/ב	
<p>הכי אמאי לא פריש ישעיה כולי האי אמר רבי יוסי דא כליל³²³³ דא פריש מאי טעמא פריש כולי האי יחזקאל אלא כלא אצטריך בגיניהון דישראל דינדעון חביבותא דחביב להו קודשא בריך הוא דשכינתיה ורתיכוו אתיין לדיירא ביניהו בגלותא</p>	<p>כך אז למה לא פרש ישעיה כל זה אמר רבי יוסי זה כלל וזה פרש למה יחזקאל פרש את כל זה אלא הכל הצטרך בשביל ישראל שידעו את החבה שחבב אותם הקדוש ברוך הוא ששכינתו ומרכבותיו באו לדור ביניהם בגלות.</p>
<p>אמר רבי חייא (&) בארץ כשדים והא כתיב (ישעיה כג יג) הן ארץ כשדים זה העם לא היה אמאי אתגלי שכינתא תמן אי תימא בגיניהון דישראל הוה טב דתשרי שכינתא בגווייהו ולא יתגלייא אלא הכי תאנא אי לאו דאתגלייא לא הווי ידעין</p>	<p>אמר רבי חייא בארץ כשדים והרי כתוב הן ארץ כשדים זה העם לא היה למה התגלתה שם שכינה אם תאמר בשביל ישראל היה טוב שתשרה שכינה בתוכם ולא תתגלה אלא כך שנינו אם לא היה נגלית לא היו יודעים.</p>

³²³⁰ פי' מלכות הנק' יד (מ"מ).

³²³¹ מלכות דאצילות (מ"מ).

³²³² מלכות דבי"ע (מ"מ).

³²³³ ודרך כלל כל מה שאמר יחזקאל כלול במה שאמר ישעיה (אור יקר).

ספר שמות

<p>והא דאתגלייא מה כתיב (&) על נהר כבר על מיא באתר דלא יסתאב ולא שריא מסאבותא וההוא נהרא הוה חד מארבע נהרין דנפקין מגנתא דעדן דכתיב על נהר כבר מאי כבר דכבר הוה מאתר דשכינתא שריא עלוי וכתיב (&) ותהי עליו שם יד יהויה שם ולא באתר אחרא</p>	<p>וזה שהתגלתה מה כתוב על נהר כבר על המים במקום שלא נטמא³²³⁴ ולא שורה טומאה ואותו נהר היה אחד מארבעה נהרות שיוצאים מגן עדן שכתוב על נהר כבר מה זה כבר שכבר היה ממקום ששכינה שורה עליו וכתוב ותהי עליו שם יד ה' שם ולא במקום אחר.</p>
<p>אמר רבי חייא כתיב (&) ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה תאנא ברזא עלאה ארבע חיוון אית³²³⁵ דאינהו לגו בגו היכלא קדישא³²³⁶ ואינון קדמאי³²³⁷ עתיקי³²³⁸ דעתיקא קדישא³²³⁹ כללא דשמא עלאה³²⁴⁰ ויחזקאל חמא דמות³²⁴¹ דרתיכין עלאין דהא הוא חמא מאתר דלא הוה נהיר כל כך תאנא כגוונא דלעילא אית לתתא מינייהו³²⁴² וכן בכלהו עלמין כלהו אחידן דא בדא ודא בדא</p>	<p>אמר רבי חייא כתוב ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה שנינו בסוד עליון ארבע חיות יש שהן לפני ולפנים ההיכל הקדוש והן ראשונות העתיקים מהעתיק הקדוש כלל השם העליון ויחזקאל ראה דמות המרכבות העליונות שהרי הוא ראה ממקום שלא היה מאיר כל כך שנינו כדוגמא שלמעלה יש למטה מהם וכן בכל העולמות כולם אחוזים זה בזה וזה בזה.</p>
<p>ואי תימא לעילא יתיר³²⁴³ חמא תנינן משה חמא מאספקלריא דנהרא וכלהו נביאי לא חמו אלא מגו אספקלריא דלא נהרא דכתיב (&) ואראה מראת אלהים³²⁴⁴ וכתיב (במדבר יב ו) אם יהיה נביאכם יהוה במראה אליו אתודע וגו' (&) לא כן עבדי משה וגו' וכתיב (&) פה אל פה אדבר בו³²⁴⁵</p>	<p>ואם תאמר שהוא ראה יותר למעלה שנינו משה ראה באספקלריה שמאירה וכל הנביאים לא ראו אלא מתוך אספקלריה שאינה מאירה שכתוב ואראה מראת אלהים וכתוב אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע וגו' לא כן עבדי משה וגו' וכתוב פה אל פה אדבר בו.</p>

³²³⁴

³²³⁵ הם: י', פני אריה. ה', פני שור. ו"ה, פני אדם ופני נשר, ושרשם בבינה, והיינו אומרו "דאינהו לגו בגו" (אור יקר). פי' חגת"ם דאצילות, וז"ש דאינהו בגו לגו היכלא קדישא שהם פנימיות האצילות (מ"מ).

³²³⁶ דהיינו בינה, והם עצמם תוכיות א' שהם אצילות ותוך, התוך הם בבינה (אור יקר).

³²³⁷ שמשם ולמעלה לא יצדק לשון חיות, ותחלת היותם בד' פנים אלו, ד' מדות הדין והחסד והרחמים והמזגתם אינם אלא בבינה ומבינה ולמטה, ושם הם בכלל ג"ר הנכללים באור הכתר (אור יקר).

³²³⁸ שיצאו מעיני א"ק כנודע שעשרת ניקודים יצאו מעיני א"ק, ומהם חגת"ם וז"ש "דעתיקא קדישא" שעיקר שם עתיקא קדישא הוא א"ק כמ"ש הרב, ומ"ש כללא דשמא עלאה, פי' חגת"ם הם יהו"ו וה' אחרונה מלכות (מ"מ).

³²³⁹ שהם סוד ד' אותיות כדפי' (אור יקר).

³²⁴⁰ הנרמז בבינה ומבינה ולמעלה (אור יקר).

³²⁴¹ היינו מה שמתדמה מדרגה אחר מדרגה ממעלה למטה עד רדת לאתר "דלא נהיר כל כך" (אור יקר).

³²⁴² שהם מתחלקים מאצילות אל בריאה, ומבריאה אל יצירה, ומיצירה אל עשיה, וכן בכל רקיע ורקיע עד למטה בארץ, דהיינו בכל העולמות מדרגה אחר מדרגה (אור יקר).

³²⁴³ כמו שנראה לו מדרגות זו למטה מזו, מאספקלריאה שאינה מאירה עד העולם התחתון, כך נאמר שנראה לו מדרגות עליונות שיש למעלה מאלו מאספקלריאה המאירה עד סוף המדרגות למעלה (אור יקר).

³²⁴⁴ במלכות, אספקלריאה שאינה מאירה, והיינו במראה שאינה מאירה אליו אתודע (אור יקר).

³²⁴⁵ היינו באספקלריאה המאירה שלא ע"י אמצעיים אלא כמדבר פה אל פה, מפיו אל פיו שלא ע"י אמצעי מליץ (אור יקר).

ספר שמות

<p>אמר רבי יוסי תא חזי דנביאין כלהו לגביה כנוקבא³²⁴⁶ לגבי דכורא דכתיב (&) פה אל פה אדבר בו ומראה³²⁴⁷ ולשאר נביאים (כתיב (&)) במראות ולמשה כתיב (&)³⁶³ במראה אליו אתודע במראה ולא מראה³²⁴⁸ כל שכן יחזקאל³²⁴⁹ דאפילו מראה לא כתיב ביה אלא מראת חסר וכל שכן דכתיב במשה ולא בחידות אלא כל מלה על בורייה זכאה איהו דרא דנביאה דא שרי בגווייהו</p>	<p>אמר רבי יוסי בא וראה שכל הנביאים כולם לגביו כנקבה לגבי הזכר שכתוב פה אל פה אדבר בו ומראה ולשאר הנביאים (כתוב במראות ולמשה כתוב) במראה אליו אתודע במראה ולא מראה כל שכן יחזקאל שאפילו מראה לא כתוב בו אלא מראת חסר וכל שכן שכתוב במשה ולא בחידות אלא כל דבר על בוריו אשרי הדור שהנביא הזה שרוי בתוכם.</p>
<p>אמר רבי יוסי ברבי יהודה אפיין באפיין³²⁵⁰ חמו ישראל זיו יקרא דמלכיהון (נ"א דמאריהון) ולא הוה בהון³²⁵¹ סומין וחגרין וקטיעין וחרשין סומין דכתיב (&) וכל העם ראים חגרין דכתיב (&) ויתיצבו בתחתית ההר קטיעין וחרשין דכתיב (&) נעשה ונשמע ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה ל"ו) אז ידלג כאיל פסח ותרון לשון אלם</p>	<p>אמר רבי יוסי ברבי יהודה פנים בפנים ראו ישראל את זיו כבוד מלכם (של רבונם) ולא היו בהם סומים וחגרים וקטיעים וחרשים סומים משמע שכתוב וכל העם רואים חגרים שכתוב ויתיצבו בתחתית ההר קטיעים וחרשים נעשה ונשמע ולעתיד לבא כתוב אז ידלג כאיל פסח ותרון לשון אלם.</p>
<p>וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר (&) רבי יהודה פתח (תהלים ק"ב) מי ימלל גבורות יהו"ה ישמיע כל תהלתו בכמה ארחין אורייתא אסהידת כבר נש דלא יחוב³²⁵² קמי מאריה בכמה ארחין יהיב ליה עיטא דלא יסטי³²⁵³ מארחוי לימינא ולשמאלא בכמה ארחין יהיב ליה עיטא היך יתוב³²⁵⁴ קמי מאריה וימחול ליה</p>	<p>וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר רבי יהודה פתח מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו בכמה דרכים העידה התורה באדם שלא יחטא לפני רבונו בכמה דרכים נתנה לו עצה שלא יסטה מדרכיו ימין ושמאל בכמה דרכים נתנה לו עצה איך ישוב לפני רבונו וימחל לו.</p>
<p>דתנן שית מאת ותלת עשר זיני עיטא יהיב אורייתא לבר נש³²⁵⁵ למהוי שלים במאריה בגין</p>	<p>ששינו שש מאות ושלושה עשר מיני עצה נתנה תורה לאדם להיות</p>

³²⁴⁶ שהם שואבים שפע נבואה ממנו, ולכך הוא רבן של נביאים (אור יקר).
³²⁴⁷ דהיינו המראה המאיר ולא במראה שאינו מאיר, ומדבר בחידות ולבוש ומשלים המתלבש מלבוש אל לבוש (אור יקר).
³²⁴⁸ הנה לשאר נביאים יתגלה הנבואה במראה ושם ישיג, אמנם מרע"ה "ומראה" הוא עולה אל המראה ושם יציץ למעלה. או ירצה "במראה" דהיינו ת"ת אתודע למטה, ושם למטה מסתכל בכח מראה אמנם מרע"ה ומראה עצמו הוא רואה בענין שלשאר נביאים במראה, ולא מראה עצמו שאינה משיג המראה (אור יקר). ר"ל שהנביאים הם מהמלכות שהיא נוק' אבל משה נבואתו מז"א שהוא דכורא (מ"מ).
³²⁴⁹ כי מדרגה זו היא מדרגת אהרן ומרים ודורו, שהם מאירים בזכות מרע"ה, כי יחזקאל ושאר נביאים יורדים למטה יותר (אור יקר).
³²⁵⁰ בזכות מרע"ה שכולם תלמידיו (אור יקר).
³²⁵¹ מפני שאור עליון מאיר בהם, שהוא שלם, ואין לפניו מום ולא חולי (אור יקר).
³²⁵² חטא ממש (אור יקר).
³²⁵³ אפילו נטיה מועטת (אור יקר).
³²⁵⁴ אם נטה או חטא (אור יקר).
³²⁵⁵ הם תרי"ג מצות, שס"ה מהם הם פרצות שדרך בהם תטמא הנפש ותכרת מאור החיים, ורמ"ח מהם הם דרך החיים ליכנס האדם אל החיים הנצחיים והקב"ה גלה לישראל על ידי תורתו סגולות אלו שדרך בהם ישמר מנזק המזיק לנפש, ויתקרב אל התועלת, וזה מטעם שהקב"ה חפץ להשכיר האדם להטיבו בעולם הזה ובבא (אור יקר).

ספר שמות

<p>דמאריה בעא לאוטבא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי ויתיר בעלמא דאתי³²⁵⁶ דהא תנינן כל מה דקודשא בריך הוא אשלים ליה לבר נש מאינן טבאן דזכי בהו לעלמא דאתי אשתלים בהו מאי טעמא משום דעלמא דאתי³²⁵⁷ דקודשא בריך הוא הוי (ואי תימא דהאי עלמא לאו דידיה הוא אלא)</p>	<p>שלם ברבוננו משום שרבוננו רוצה להיטיב לו בעולם הזה ובעולם הבא ויותר בעולם הבא שהרי שנינו כל מה שהשלים הקדוש ברוך הוא לאדם מאותן טובות שזוכה בהם לעולם הבא השתלם בהם למה משום שהעולם הבא הוא של הקדוש ברוך הוא (ואם תאמר שהעולם הזה אינו שלו אלא).</p>
<p>והכי תנינן האי עלמא לקבליה דעלמא דאתי לא הוי אלא כפרוזדור³²⁵⁸ לגבי טרקלין (בגין כך עלמא דאתי דקודשא בריך הוא הוי) וכד זכי ההוא זכאה בדידיה זכי³²⁵⁹ דתניא כתיב³²⁶⁰ (דברים יח ב) ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו מאי טעמא משום דיהויה הוא נחלתו זכאה חולקיה דמאן דזכי לאחסנא³²⁶¹ אחסנתא עלאה דא וזכי בה בעלמא דא ובביתא דהאי עלמא זכי בעלמא דאתי ובביתא עלאה קדישא דכתיב (ישעיה נו ה) ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם</p>	<p>וכך שנינו העולם הזה כנגד העולם הבא אינו אלא כפרוזדור לטרקלין (משום כך העולם הבא הוא של הקדוש ברוך הוא) וכשזוכה אותו הצדיק בשלו הוא זוכה ששנינו כתוב ונחלה לא יהיה לו בוקרב אחיו למה משום שה' הוא נחלתו אשרי חלקו מי שזוכה לחלק ירושה עליון זה זוכה בה בעולם הזה ובבית של העולם הזה זוכה בעולם הבא ובבית העליון הקדוש שכתוב ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם</p>
<p>פנא</p>	
<p>זכאה חולקיה דההוא זכאה דמדוריה עם מלכא בביתיה</p>	<p>אשרי חלקו של אותו צדיק שמדורו עם המלך בביתו.</p>
<p>רבי שמעון אמר זכאה חולקיה דההוא זכאה דזכי להאי דכתיב (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהויה עם יהויה לא כתיב אלא על יהויה מאי על יהויה אתר דעלאין ותתאין³²⁶² אתמשכן מיניה³⁶⁴ ותאבין לההוא אתר³²⁶³ דכתיב (תהלים</p>	<p>רבי שמעון אמר אשרי חלקו של אותו צדיק שזוכה לזה שכתוב אז תתענג על ה' לא כתוב עם ה' אלא על ה' מה זה על ה' מקום שעליונים ותחתונים נמשכים ממנו ותאבים</p>

³²⁵⁶ מפני שאין הקב"ה פורע לאדם שכר המצות אלא פירות המצוה לבד, ועוד מענישו בעולם הזה מעט עוונותיו כדי לזכותו בעולם הבא רוב מצותיו (אור יקר).

³²⁵⁷ ועיקר האדם הוא בעולמו של הקב"ה כדי שישמח עמו הקב"ה בעולמו האמיתי (אור יקר).

³²⁵⁸ וטובתו אינה טובה שלימה ולא רעתו רעה, לכך בחר הקב"ה להשכיר האדם מצותיו בעולם השלם שהוא עולם שבו שוכן הקב"ה, ועולם זה בית שער לעולם שבו הוא משכנו, לכך עיקר שכנה בהיכל לא בבית שער, ולכך עיקר דירת הצדיקים בהיכל לא בבית שער, שדירת בית שער אינה דירה (אור יקר).

³²⁵⁹ משל הקב"ה הוא זוכה מה שאין כן בעולם הזה שאינו זוכה בשל הקב"ה בעצם (אור יקר).

³²⁶⁰ ויש להקשות וכי ארץ ישראל אינה של הקב"ה, א"כ מה ה' הוא נחלתו, אלא ודאי כדפי' שעיקר שכינתו בעולם הבא, ועולם הזה אפילו א"י אינו עיקר לפני ירושת ארץ החיים האמיתיים שבו עיקר שכנה, והנה הכהנים אחוזים בהקב"ה בעולם הזה אחר המות בעולם הבא אעכ"ו שאין שם אלא הוא, והשתא נפיק ק"ו שאין עליו פירכא, אם בעולם הזה אמר הקב"ה שלא יהיה להם חלק בארץ מפני שחלקם בו וכו' (אור יקר).

³²⁶¹ פי' שיזכה שיהיה ה' נחלתו ולכך אמר זכי בה בעלמא וכו' כגון לוי שזכה בעולם הזה כל שכן בעולם הבא (מ"מ).

³²⁶² פי' אריך הוא "על ה'", שהוא למעלה מד"א, וטעם שלא הזכיר או"א, לפי שהם נכללים בדיקנא דא"א כמ"ש הרב (מ"מ).

³²⁶³ עיי' אד"ז רפח ע"ב: חד ארחא דנהיר בפלגותא דשערי דנפקי ממוחא הוא ארחא דנהירין ביה צדיקייא לעלמא דאתי, דכתיב וארח צדיקים כאור נוגה וגו' (משלי ד), וע"ד כתיב אז תתענג על יי' (ישעיה נח יד) ומהאי ארחא מתנהרין כל שאר ארחין דתליין בזעיר אנפין [תרגום: אורח אחד

ספר שמות

<p>קבא א) מאין יבא עזרי וכתוב (דניאל ז יג) ועד עתיק יומיא מטה וקדמוהי הקרבוהי ותיאובתא וענוגא דצדיקיא לאסתכלא להווא זיוא דכל זיוא מיניה נפקא ואתמשכן מניה כל אינון כתרין</p>	<p>לאותו מקום שכתוב מאין יבא עזרי וכתוב ועד עתיק יומיא מטה וקדמוהי הקרבוהי [ועד עתיק הימים מגיע ולפניו הקריבוהו] ותשוקת ועונג הצדיקים להסתכל לאותו זיו שכל זיו יוצא ממנו וממנו נמשכים כל אותם הכתרים.</p>
<p>תו אמר רבי שמעון תנינן בהאי קרא אז תתענג על יהו"ה סיפיה דקרא מה כתיב (&) והרכבתיך על במתי ארץ על ההוא אתר דאקרי במתי ארץ³²⁶⁴³⁶⁵ איהו לעילא מהאי ארץ וההוא אתר דאקרי במתי ארץ היינו שמים והיינו דכתיב על במתי ארץ</p>	<p>עוד אמר רבי שמעון שנינו בפסוק זה אז תתענג על ה' בסוף הפסוק מה כתוב והרכבתיך על במתי ארץ על אותו מקום שנקרא במתי ארץ הוא למעלה מהארץ הזו ואותו מקום שנקרא במתי ארץ היינו שמים והיינו שכתוב על במתי ארץ.</p>
<p>על יהו"ה אמר רבי אבא אז תשב לא כתיב³²⁶⁵ אלא אז תתענג על יהו"ה היינו שמים דכתיב (תהלים נו ו) רומה על השמים אלהים</p>	<p>על ה' אמר רבי אבא לא כתוב אז תשב אלא אז תתענג על ה' היינו שמים שכתוב רומה על השמים אלהים.</p>
<p>והרכבתיך על במתי ארץ היינו ארץ החיים ממשמע דכתיב על במתי לאכללא ציון וירושלם דאקרון במתי ארץ³²⁶⁶ והיינו שמים דלעילא וארץ דלעילא ומלה דאמר רבי שמעון הכי הוא וכלא חד דכתיב (&) ועד עתיק יומיא מטה וגו' וכל הני מילי לאתר חד סלקין</p>	<p>והרכבתיך על במתי ארץ היינו ארץ החיים ממשמע שכתוב על במתי להכליל ציון וירושלים שנקראו במתי ארץ והיינו שמים שלמעלה וארץ שלמעלה והדבר שאמר רבי שמעון כך הוא והכל אחד שכתוב ועד עתיק יומיא מטה וגו' [ועד עתיק הימים מגיע וגו'] וכל הדברים הללו עולים למקום אחד.</p>
<p>אמר רבי אבא לרבי שמעון לימא לי מר האי קרא כוליה במאי אוקימנא ליה דכתיב אז</p>	<p>אמר רבי אבא לרבי שמעון יאמר לי האדון פסוק זה כולו במה בארנו</p>

שמאיר באמצע השערות שיוצאים מהמוח הוא האורח שמאירים בו צדיקים לעתיד לבא, שנאמר "וארח צדיקים כאור נוגה וגו'". ועל זה נאמר "אז תתענג על ה'" ומזה האורח מאירים כל שאר הארחין התלויים בז"א. בפלגותא דשערי - כאן הוא תכלית התשוקה של כל העולמות. שכן כאן הוא מקום תיקון ארץ, דהיינו תיקון הרישא חוורא ה"ה רישא תנינא. וכאשר נתקן א"א נתקנים כולם (בהגר"א על ספד"צ ג ע"ב ד"ה ונקרא כסופא). כאן הוא כללות השערות, וכמו הקולטרא דקטפוי (לעיל רפח ע"א) ה"ה כלל הגלגלתא. והשערות הם בבחי' האותיות, ולכן יש מספר שערות כמס' האותיות, וכמו כן כאן הוא שורש כל האותיות הרי הוא האות י' (מ"א כ). על ה' - כאשר כ"ז האותיות נכללים בי', הרי שאז הן בסוד ע"ר נהורין, ומאירים לשערות הרי הם האותיות, ומזה יודעים הצדיקים כיצד להשיג את דרך החכמה. וזה סוד "אז תתענג על ה'" (ישעיה נח יד), שכן שם הו"ה ב"ה הוא ביטוי לעצם הרצון המהוה את הכל, והוא סוד ושורש לכל. והנה הארחא הזה שבפלגותא דשערי הוא כנגד קוצו של י' שבשם, והוא בסוד "על הו"ה", שכן שם הוא שורש להויית הכל. והנה בעולם הזה השגותיהם של הצדיקים אינו אלא בדברים המתהוים, ואילו לעלמא דאתי ישיגו משרשי הדברים האלו (מ"א כ). בז"א - בז"א תליין תר"ג ארחין, הרי הן הדרכים העומדים לצדיקים להלך בעולם הזה על ידי תר"ג המצוות המתנהרין מהשרש שלהם (הרי הוא אותיות התורה) (מ"א כא).

³²⁶⁴ ור"ל "ארץ" היא מלכות, "במותי ארץ" היא ז"א. "על במות ארץ" היינו א"א שהוא למעלה מכולם, ויש בחי' עונג ובחי' הרכיבה ובחי' אכילה דסיפא דקרא, שכולם מיני הארות (מ"מ).

³²⁶⁵ דאז משמע שמדבר על א"א שהוא יושב ע"ג הז"א, אבל השתא דכתיב אז תתענג על ה', ר"ל עונג ידיה אמאן רמיא, ואמר על ה' שהוא הז"א, שמשם בא עונג לצדיקים (אור יקר)

³²⁶⁶ פי' יסוד ומלכות ידיה שנק' ציון וירושלים כנודע, ומלה דאמר ר"ש הכי הוא, פי' אע"פ שהפסוק מדבר על זר"ן שהם שמים וארץ, גם פי' ר"ש שמפרשו על א"א אמת (מ"מ).

ספר שמות

<p>תתענג על יהו"ה והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך (&) אמר ליה הא כלא אתמר דתפנוקא ועדונא על יהו"ה כתיב אתר דאיהו לעילא וכתיב (&) ועד עתיק יומיא מטה וגו' על במתי ארץ כמה דאתמר</p>	<p>אותו שכתוב אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך אמר לו הרי הכל נאמר שתפנוק ועדון על ה' כתוב מקום שהוא למעלה וכתוב ועד עתיק יומיא מטה וגו' [ועד עתיק הימים מגיע] על במתי ארץ כמו שנתבאר.</p>
<p>והאכלתיך נחלת יעקב אביך כמה דכתיב (בראשית כז כח) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו' 3267 והיינו נחלת יעקב וברכתא דברוך יצחק ליעקב על האי שמים קאמר וברכיה בברכתא דזמינין בנוי דיעקב לאחיא בההוא טלא לזמנא דאתי דכתיב (&) ויתן לך האלהים לך ולא לאחרא מטל השמים דביה זמינין מתיא לאחיא לזמנא דאתי דנפיק מעתיקא לזעיר אנפין 3268 ושריא בהאי שמים אסתכל רבי אבא ואמר השתא אשתמע כלא ואשתכח דברכתא דיצחק עלאה ממאי דחשיבנא</p>	<p>והאכלתיך נחלת יעקב אביך כמו שכתוב ויתן לך האלהים מטל השמים וגו' והיינו נחלת יעקב והברכה שברך יצחק את יעקב על השמים הללו הוא אמר וברכו בברכה שעתידים בני יעקב להחיות באותו טל לעתיד לבא שכתוב ויתן לך האלהים לך ולא לאחר מטל השמים שבו עתידים המתים להחיות לעתיד לבא שיוצא מהעתיק לזעיר אנפין ושורה בשמים הללו התבונן רבי אבא ואמר עכשיו נשמע הכל ונמצאת ברכת יצחק עליונה ממה שחשבתי.</p>
<p>תאנא (תהלים קו ב) מי ימלל גבורות יהו"ה מי ימלל מי ידבר מבעי ליה אמר רבי חייא כמה דאת אמר (דברים כג כו) וקטפת מלילות בידך גבורות יהו"ה דסגיאין אינון ונפקין מגבורה חד ותאנא חד גבורה עלאה 3270 עטרא דעטרין מתעטרא ונפקין מינה חמשין תרעין 3271 מנהון ימינא 3272 ומנהון שמאלא 3273 וכל חד וחד גבורה אתקרי 3274 וכל חד וחד מתעטרא בקרדיטי גליפין נהורין וכלהו אקרין גבורת יהו"ה</p>	<p>שנינו מי ימלל גבורות ה' מי ימלל היה צריך להיות מי ידבר אמר רבי חייא כמו שנאמר וקטפת מלילות בידך גבורות ה' שרבים הם ויוצאים מגבורה אחת ושנינו גבורה עליונה אחת עטרת העטרות מתעטרת ויוצאים ממנה חמשים שערים מהם ימינה ומהם שמאלה וכל אחת נקראת גבורה וכל אחת ואחת מתעטרת באורות של חקיקות גבוהות 3269 וכולם נקראות גבורות ה'.</p>
<p>אמר רבי חייא גבורת יהו"ה חסר כתיב 3275 דהא כלהו כלילין בדא ישמיע כל תהלתו דא</p>	<p>אמר רבי חייא גברת ה' חסר כתוב שהרי כולם כלולים בזה ישמיע כל</p>

3267 עי' ח"א קמג ע"א: ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ (שם כח) הא מלעילא ומתתא בחבורא חדא. מלעילא - מלעילא שמים ת"ת, ומלתתא מלכות בחבורא חדא. ולכך הקדימה המלכות קודם היסוד לגבי הת"ת והטעם שאין טל לשמים אלא להשפיע במלכות, כדכתיב פתחי לי אחותי וכו' שראשי נמלא טל ומשמני הארץ הוא מצד טל השמים ודאי (אור יקר שם).

3268 פי' ויתן לך האלהים, שהיא מלכות, מטל הבא מא"א, לשמים שהוא ז"א (מ"מ).

3269

3270 פי' בינה (מ"מ).

3271 פי' ה"ג שנק' נ' שערי בינה (מ"מ).

3272 פי' כגון גבורה דחסד וגבורה דנצח (מ"מ).

3273 כגון גבורה דגבורה וגבורה דהוד (מ"מ)

3274 פי' אע"פ שאמרנו מנהון ימינא, כולם הם גבורות, אלא לגבורה דחסד ודנצח קרי להו ימינא (מ"מ).

3275 פי' בינה (מ"מ).

ספר שמות

<p>הוא שכינת זיו יקריה³²⁷⁶ דקודשא בריך הוא דכתיב (חבקוק ג ג) ותהלתו מלאה הארץ</p>	<p>תהלתו זוהי שכינת זיו כבוד הקדוש ברוך הוא שכתוב ותהלתו מלאה הארץ.</p>
<p>אמר רבי שמעון כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו' שם האחד פישון וגו' הא אלון בשמהן אקרון והני ארבע מההוא נהר דנפיק אתמשכן מה שמיה דההוא נהרא דנפיק אמר רבי שמעון יובל שמיה דכתיב (ירמיה יז ח) ועל יובל ישלח שרשיו וכתוב (&) ולא ימיש מעשות פרי מאי טעמא לא ימיש³²⁷⁷ משום דעל יובל ישלח שרשיו ועל דא כתיב (ישעיה נח יא) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ובגין כך כתיב יוצא יוצא ואינו פוסק</p>	<p>אמר רבי שמעון כתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן וגו' שם האחד פישון וגו' הרי אלה נקראים בשמות וארבעה הללו מאותו נהר שיוצא הם נמשכים מה שם אותו הנהר שיוצא אמר רבי שמעון שמו יובל שכתוב ועל יובל ישלח שרשיו וכתוב ולא ימיש מעשות פרי למה לא ימיש משום שעל יובל ישלח שרשיו ועל זה כתוב וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ומשום כך כתוב יוצא יוצא ואינו פוסק.</p>
<p>תאנא אמר רבי שמעון כתיב (&) וידבר אלהים את כל הדברים וגו' וידבר בגין לאכרוא מילין דתאנא בשעתא דקודשא בריך הוא אתגלי ושאריו למלא עלאין ותתאין אתחלחלו ונפקו נשמתהון דישראל</p>	<p>שנינו אמר רבי שמעון כתוב וידבר אלהים את כל הדברים וגו' וידבר כדי להכריז דברים ששנינו בשעה שהתגלה הקדוש ברוך הוא והתחיל לדבר עליונים ותחתונים התחלחו ויצאו נשמותיהם של ישראל.</p>
<p>ותאנא ההוא מלה הוה טאס מלעילא לתתא ומתגלפא בארבע רוחי עלמא³²⁷⁸ וסלקא ונחתא³²⁷⁹ כד סלקא אשתאבא מטורי דאפרסמונא³²⁸⁰</p>	<p>ושנינו אותו דיבור היה טס מלמעלה למטה ונחקק בארבע רוחות העולם ועולה ויורד כשעולה נשאב מהרי אפרסמון</p>
פנ/ב	
<p>דכיא³²⁸¹ ואשתאבא בההוא מלא דלעילא³²⁸² ואסחר בסחרניהון דישראל³²⁸³ ותבת בהון נשמתהון³²⁸⁴ ואסחר ומתגלפא באתריה בלוחי אבנא³²⁸⁵ וכן כל מלה ומלה³²⁸⁶</p>	<p>זך ונשאב באותו טל שלמעלה וסובב סביב ישראל ושובה בהם נשמתם וסובב ונחקק במקומו בלוחות אבן וכן כל מלה ומלה.</p>

³²⁷⁶ פי' דריש "ישמיע" לשון קבוצ, כמו "וישמע שאול" שר"ל יקבץ כל הגבורות הנז', במ' בנוי שהיא בינה מגבורות דאימא שהם חמשה, וז"ש ישמיע כל, דהיינו הב"ל בתהלתו שהיא מלכות. ומ"ש "והני ד' מההוא נהר כו", כתב הרב בספר הכוונות, ונהר בינה יוצא מעדן מאבא, הגן הוא ז"א, ומשם דהיינו, מבינה הנז' ירד והיה לד' ראשים, שהם ד' ראשים דז"א, עכ"ל. ובזה מובן לשון זה (מ"מ).

³²⁷⁷ פי' כיון שז"א ישלח שרשיו על יובל שהיא בינה לכך לא ימיש מעשות פרי תמיד דהיינו נשמות הצדיקים (מ"מ).

³²⁷⁸ חגת"ם (מ"מ).

³²⁷⁹ פי' דאורייתא מן הבינה נפקת, והיתה נכללת בז"א שהוא ר"ק, וזהו ד' רוחות, וסלקא ונחתא הוא מעלה ומטה, ומשם נחתת עד המלכות (זהר הרקיע).

³²⁸⁰ מנה"י דבינה (מ"מ).

³²⁸¹ שאין שם דין ולא אחיזת החצונים (אור יקר).

³²⁸² דהיינו י"ד ה"א וא"ו לאותיות יה"ו ואחר שיוצא בסוד תחיית המתים מלמעלה (אור יקר).

³²⁸³ להחזיקם (אור יקר).

³²⁸⁴ וקושרם בגופם, ואחר שפעלה חיים לישראל שיקבלו התורה (אור יקר).

³²⁸⁵ שאמלא כן לא היתה מתגלפת בלוחות משום דלמתים אין תורה נתנית, אמנם אחר שהחיה אותם וכו' (אור יקר).

³²⁸⁶ וא"ת כמה פעמים מתו שכל מלה יחיה ואתם, ואפשר שאהדר אשאר, או אפשר וכן כל מלה ומלה יש בה כח זה, לכך כולם נשתתפו ועשו ענין זה (אור יקר).

ספר שמות

<p>3289 אמר רבי שמעון כל מלה ומלה הוה מליא בכל אינון טעמין בכל אינון מלין גזרין אנרין ועונשין רזין וסתרין כאסקופא³²⁹⁰ (נ"א כאספוקא) דא דאיהי מליא מכלא</p>	<p>אמר רבי שמעון כל מלה ומלה היתה מלאה בכל אותם טעמים בכל אותם דברי גזרות שכרים ועונשים סודות וסתרים כאוצר³²⁸⁷ (כצנצנת³²⁸⁸) זה שהוא מלא מן הכל.</p>
<p>ובשעתא דהוה נפיק ההוא מלה אתחזי חד³²⁹¹ וכד הוה מתגלפא באתרוי³²⁹² אתחזון בההוא מלה שבעין ענפין³²⁹³ דסלקין בגוה וחמשיין³²⁹⁴ כתרין (נ"א רתיכין) חסר חד מהאי גיסא וחמשיין חסר חד³²⁹⁵ מגיסא אחרא כפטישא דא בזמנא דאיהו בטש בטנרא כמה דאת אמר (ירמיה כג כט) וכפטיש יפוצץ סלע והוה חמאן כל ישראל עינא בעינא והוה חדאן</p>	<p>ובשעה שהיה יוצא אותו הדיבור נראה אחד וכשהיה נחקק במקומו נראו באותו הדיבור שבעים ענפים שעולים לתוכה וחמשים כתרים (מרכבות) חסר אחד מצד זה וחמשים חסר אחד מצד האחר כמו הפטיש הזה בזמן שהוא מכה בסלע כמו שנאמר וכפטיש יפוצץ סלע והיו כל ישראל רואים עין בעין והיו שמחים.</p>
<p>וכלהו דרין בתראין כלהו אודמנו לתמן וכלהו קבילו אורייתא בטורא דסיני דכתיב (דברים כט יד) כי את אשר ישנו פה³²⁹⁶ וגו' ואת אשר איננו פה עמנו היום וכלהו כל חד וחד כדקא חזי ליה וכלהו חמאן ומקבלין מלין</p>	<p>וכל הדורות האחרונים כולם הזדמנו לשם וכולם קבלו תורה בהר סיני שכתוב כי את אשר ישנו פה וגו' ואת אשר איננו פה עמנו היום וכולם כל אחד ואחד כראוי לו וכולם רואים ומקבלים דברים.</p>
<p>אלהי"ם (&) דא גבורה את דאתכליל בימינא כמה דתנינן את השמים דאיהו ימינא ואת הארץ דאיהו שמאלא דכתיב (ישעיה מח יג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים וימינא דא הוא את כל לאכללא כל שאר כתרין הדברים מתקשרן דא בדא האלה כל אינון טעמין כל אינון רזין כל אינון סתרין גזרין ועונשין</p>	<p>אלהים זו גבורה את שנכלל בימין כמו ששנינו את השמים שהוא ימין ואת הארץ שהוא שמאל שכתוב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים וימין זה הוא את כל לכלל את כל שאר הכתרים הדברים מתקשרים זה בזה האלה כל אותם טעמים כל אותם סודות כל אותם סתרים גזרות ועונשים.</p>
<p>לאמר למהוי ירותא לכלא דכתיב (דברים לג ד) תורה צוה לנו משה מורשה וגו' דאי תימא</p>	<p>לאמר להיות ירושה לכל שכתוב תורה צוה לנו משה מורשה וגו' שאם</p>

3287

3288

3289 מטעם שהיתה מושכת מלמעלה היתה כלולה מימין ומשמאל, דהיינו ו' עניינים: הא', מלין, שהם ביאורים המילה בעצמה, הב', "גזרין" הם סייגים ועניינים דרבנן. הג' "אגרין" שכר המצוה מימין. הד', "ועונשין" מהשמאל, והם ביאורי המלה מנצח או מת"ת הכל ענין א' וגזירות ממלכות או הוד, שהמלכות על הוד אלהים צבאות כנודע. הה' "רזין, הו' "סתרין" הם מהיסוד והת"ת המסתתר בסוד הדעת, והמלה בעצמה מלכות (אור יקר).

3290

3291 מצד אחדות עליון (אור יקר).

3292 למטה ששם המלכות מסתעפת בענפיה ולכך היא מראה עשר ספירות (אור יקר).

3293 כנגד ז' ספירות כלולות כל א' מעשר הם שבעים והיינו ע' פנים לתורה (אור יקר).

3294 ובזה יובן כי פעמים אומרים ע' פנים לתורה ופעמים אומרים מ"ט פנים טהור וכו' כי תרווייהו איתנהו והוא כי ב"פ מ"ט גימ' צ"ח והם כ"ו ע"ב (רח"ו). ור"ל ע' ענפין הם ע"ב כי שנים שהם שני סופרים אינם בחשבון כנודע, וכן ב"פ מ"ט הם ב"ו ע"ב נמצא שהכל אחד (מ"מ).

3295 מצד החכמה והבינה שהם י"ה ה"י הם "חמשים כתרין חסר חד" דהיינו מ"ט פנים טמא מהשמאל, ומ"ט פנים טהור מן הימין ולפי שיאנם חמשים שלמים יש בהם דין והם מ"ט מן השמאל והיינו ה"י משם אלהי"ם, י"ה משם יה"ה מן הימין והיינו בסוד ז' ספירות ז' פעמים, והיינו "כפטישא דא" ת"ת (אור יקר).

3296 לעיל ח"א צא ע"א ושמר"ר פכ"ח סי' ו' ופדר"א פמ"א (לש"ו).

ספר שמות

<p>לגלאה מה דלא אצטריך לגלאה לכל בר נש כתיב אנכי יהויה אלהיך כמה דאנא טמירא וסתים כך יהיו מלין אלין טמירין וסתימין בלבך</p>	<p>תאמר לגלות מה שלא הצטרך לגלות לכל אדם כתוב אנכי ה' אלהיך כמו שאני טמיר ונסתר כך יהיו הדברים הללו טמירים ונסתרים בלבך.</p>
<p>דבר אחר וידבר אלהי³²⁹⁷ חד את כל הדברים האלה לאמר הא חמש דרגין אחרנין³²⁹⁸ רבי יהודה אמר וידבר אלהי³²⁹⁹ גבורה את ימינא כל דא ודא³³⁰⁰ (האלה אינון דאתגליין³³⁰⁰ דכתיב (&) וכל העם ראים את הקולת) (דבר אחר כל) אמר רבי יצחק לאכללא אברהם³³⁰¹ דכתיב (בראשית כד א) ויהויה ברך את אברהם בכל</p>	<p>דבר אחר וידבר אלהים אחד את כל הדברים האלה לאמר הרי חמש דרגות אחרות רבי יהודה אמר וידבר אלהים גבורה את ימין כל זה וזה (האלה אותם שנתגלו שכתוב וכל העם רואים את הקולות נ"א דבר אחר כל) אמר רבי יצחק לכלל את אברהם שכתוב וה' ברך את אברהם בכל.</p>
<p>הדברים לאכללא שאר כתרין דאתכסיין³³⁰² האלה אינון דאתגליין³³⁰³ וכתיב וכל העם ראים את הקולת לאמר³³⁰⁴ דא הוא דכתיב (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה וכתיב (ירמיה ג א) לאמר הן ישלח איש את אשתו</p>	<p>הדברים לכלל שאר הכתרים המכסים האלה אלו שהתגלו וכתוב וכל העם רואים את הקולות לאמר זהו שכתוב אשת חיל עטרת בעלה וכתוב לאמר הן ישלח איש את אשתו.</p>
<p>אמר רבי יצחק אמאי אתיהיבת אורייתא באשא וחשוכא דכתיב (דברים ד יא) וההר בוער באש עד לב השמים השך ענן וערפל דכל מאן דישתדל באורייתא אשתזיב מאשא אחרא דגיהנם ומחשוכא דמחשכין כל שאר עמין לישראל דבזכותיה דאברהם אשתזיבו ישראל מאשא דגיהנם</p>	<p>אמר רבי יצחק למה נתנה תורה באש וחשכה שכתוב וההר בוער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל שכל מי שיעסוק בתורה ינצל מאש אחרת של הגיהנם ומהחשך שמחשיכים כל שאר העמים לישראל שבזכות אברהם נצלו ישראל מאש הגיהנם.</p>
<p>דתניא אמר ליה קודשא בריך הוא לאברהם כל זמנא דבניך ישתדלון באורייתא ישתזבון מאלין ואי לא הא נורא דגיהנם דשלמא בהו וישתעבדון ביני עממיא אמר ליה בתרי קטורי לא מזדקפן מלין אלא אי ניהא קמך ישתזבון מגורא דגיהנם וישתעבדון ביני עממיא עד דיתזבון נבך אמר ליה יאות הוא ודאי הדא הוא דכתיב (דברים לב ל) אם לא כי צורם מכרם מאן הוא צורם דא הוא אברהם דכתיב (ישעיה נא א) הביטו אל צור הצבתם ויהויה הסגרים דא קודשא בריך הוא דאסתכם על ידוי</p>	<p>ששינו אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם כל זמן שבניך יעסקו בתורה הם ינצלו מאלה ואם לא הרי אש הגיהנם תשלט בהם וישתעבדו בין העמים אמר לו בשני קשרים לא יקומו הדברים אלא אם נוח לפניך שינצלו מאש הגיהנם וישתעבדו בין העמים עד שישבו אליך אמר לו יפה זה ודאי זהו שכתוב אם לא כי צורם מכרם מיהו צורם זהו אברהם שכתוב הביטו אל צור הצבתם וה' הסגרים זה הקדוש ברוך הוא שהסכים על ידו.</p>

³²⁹⁷ בינה (מ"מ).

³²⁹⁸ חגתנה שבהם מתפשטת הבינה (מ"מ).

³²⁹⁹ פי' מתקשר גבורה בחסד ובגבורה, א"נ ה"י ת"ת שכולל חו"ג והיינו שאמר כל דא ודא (מ"מ).

³³⁰⁰ פי' נהי"ם כי נה"י נק' לבר מגופא ומלכות נגלית (מ"מ).

³³⁰¹ פי' "כל" היינו חסד, ולפי זה "את כל" כולם על החסד, ו"אלהים" שהיא גבורה נכללה בחסד (מ"מ).

³³⁰² פי' כחב"ד (מ"מ).

³³⁰³ פי' נה"י (מ"מ).

³³⁰⁴ פי' מלכות (מ"מ).

ספר שמות

<p>אמר רבי יהודה מיום שיצאו ישראל ממצרים עד יומא דאתיהיבת אורייתא חמשין יומין הוו מאי מעמא אמר רבי יהודה משום אינון שני דיובלא דכתיב (ויקרא כה י) וקדשתם את שנת החמשים שנה</p>	<p>אמר רבי יהודה מיום שיצאו ישראל ממצרים עד היום שנתנה בו תורה היו חמשים יום למה אמר רבי יהודה משום אותן שנות היובל שכתוב וקדשתם את שנת החמשים שנה.</p>
<p>תאנא אמר רבי שמעון ההוא יובלא אפיק לון לישראל ממצרים ואי תימא דיובלא ממש אלא מסטרא דיובלא הוה³³⁰⁵ ומסטרא דיובלא אתער דינא על מצראי ובגיני כך חמשין יומין אלין דיובלא הו</p>	<p>שנינו אמר רבי שמעון אותו היובל הוציא את ישראל ממצרים ואם תאמר שיובל ממש אלא מצד היובל היה ומצד היובל התעורר דין על המצרים ולכן חמשים ימים אלה היו של היובל.</p>
<p>תאנא לקבל דא חמשין זמנין אתמר ואדכר באורייתא נמוסין דמצרים³³⁰⁶ ושבחי אינון כלהו אשר</p>	<p>שנינו כנגד זה חמשים פעמים נאמר ונזכר בתורה הנהגות מצרים וכולם הם שבחים אשר</p>
פד/א	
<p>הוצאתיך (דברים ה טו) ויוציאך (שמות יג ט) כי ביד חזקה הוציאך וכלהו זמני חמשין אינון ולא יתיר משום דכלא ביובלא אתעטר ומסטרא דיובלא אתא כלא ובגיני כך אורייתא דאתי מגבורה³³⁰⁷ אתעטרת בימינא דכתיב (דברים לג</p>	<p>הוצאתיך ויוציאך כי ביד חזקה הוציאך וכל הפעמים הם חמשים ולא יותר משום שהכל התעטר ביובל ומצד היובל הכל בא ולכן תורה שבאה מגבורה התעטרה בימין שכתוב כי מימינו אש דת למו ושנינו חמשה</p>

³³⁰⁵ כתב המד"ל וז"ל, מסטרא דיובלא פחד יצחק וכאן נראה שסותר מ"ש בשאר מקומות, עכ"ל. וכוונתו שבמקומות אחרים אמר שהגאולה היתה מצד היובל דהיינו הבינה וכנזכר בפרשת בשלח מו ע"א וכן במקומות אחרים, ואשתמיטיה דרוש דור דעה (ע"ח שער לב פרק א) (רמ"ז) [ז"ל הע"ח: לא אמר מיובלא אלא מסטרא דיובלא, ר"ל מהצדדים דיובל. כי הנה אין בינה עצמה נקרא יובל, אלא היסוד שלה לבד, וז"ס (ירמיה יז ח) על יובל ישלח שרשיו, שהוא הנהר העליון יסוד דאמא, ושמו יובל. והנה יסוד אבא מלובש בתוכו ומוקף מבפנים מכל צדדיו הנתון ביסוד אמא. גם עניינו הוא כי אחר שנפסק יסוד דאמא בחזה דז"א, שם בקצתו התחתון יוצא ומתגלה יסוד דאבא, וז"ש מסטרא דיובלא, ר"ל מיסוד דאבא היוצא מקצה התחתון של יובלא שהוא יסוד אמא.]. פי' דמסטרא דיובלא נפקי על ידי הארתה במלכות כמ"ש לעיל בפרשת בא אל פרעה (מ"מ).

³³⁰⁶ עי' ז"ח כז ע"א: ז"ל בשלימות: ישראל כד הוו במצרים אסתאבו ואתנפו גרמיהון בכל זיני מסאבו עד דהוו שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא וקב"ה אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין ועוד דאעיל יתהון במ"ט תרעי דסוכלתנו לקבליהון מה דלא אתני עם אברהם אלא לאפקותהון ממצרים והוא עביד טיבותיה וחסדיה עמהון ובג"כ תשכח באורייתא חמשין זמנין יציאת מצרים לאחזאה לכל בני עלמא חסדא דעבד קב"ה עם ישראל דאפיק יתהון מאינון חילין דמסאבו ואעיל לון לגו חילין דדכיו דהיינו חמשין תרעין דסוכלתנו ודא איהו דאנן מנן להו מיומא טבא דפסחא ואנן מנן יומי ושבועי. [תרגום: ישראל כשהיו במצרים נטמאו וטנפו עצמם בכל מיני טמאה עד שהיו שרויים תחת ארבעים ותשעה כחות של טמאה והקדוש ברוך הוא הוציא אותם מתחת עבודת כל שאר הכחות. ועוד שהכניס אותם לארבעים ותשעה שערי השכל כנגדם מה שלא התנה עם אברהם אלא להוציאם ממצרים והוא עשה טובו וחסדו עמם. ומשום כך תמצא בתורה חמשים פעמים יציאת מצרים להראות לכל בני העולם החסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהוציא אותם מאותם כחות הטמאה והכניס אותם לתוך כחות הטהרה שהינו חמשים שערי בינה. וזהו שאנו מונים להם מיום טוב של פסח ואנו מונים ימים ושבועות] (דע"ה ח"ב קכב ע"ג).

³³⁰⁷ התורה הנה הוא ג"כ מהאור דגבורות, אש שחורה ע"ג אש לבנה (שיה"ש רבה פ"ה סוף פסוק יא), ולכן נקראת (דברים לג ב) אש דת, וכן אמרו סוף מכות (כד ע"א) מפי הגבורה שמענום (דע"ה ח"ב דף עה ע"ג).

ספר שמות

<p>(ב) מימינו איש דת למו ותניא חמשה קלין הווי וכלהו אתחזיאו בהו³³⁰⁸ ואתכלילו בהו ואתעטרו בדא³³⁰⁹</p>	<p>קולות היו וכולם נראו בהם ונכללו בהם והתעטרו בזה.</p>
<p>אמר רבי שמעון בההוא זמנא דקבילו ישראל אורייתא יובלא דא אעטר בעטרוי לקודשא בריך הוא³³¹⁰ כמלכא דאתעטר בגו חיליה דכתיב (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו מאן אמו דא יובלא ויובלא אתעטר³³¹¹ בחודה ברחימו בשלימו³³¹² דכתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה מאן אם הבנים אמר רבי שמעון דא יובלא</p>	<p>אמר רבי שמעון באותו זמן שקבלו ישראל תורה היובל הזה עטר בעטרותיו את הקדוש ברוך הוא כמלך שהתעטר בתוך חילו שכתוב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו מי זו אמו זה היובל והיובל התעטר בשמחה באהבה בשלמות שכתוב אם הבנים שמחה מי זו אם הבנים אמר רבי שמעון זה היובל.</p>
<p>אמר רבי יהודה על דא כתיב (משלי כג כה) ישמה אביך ואמך ותגל יולדתך מאן אביך ואמך אמר רבי יהודה כמה דאוקמוה בספרא דצניעותא דכתיב (ויקרא יח ז) ערות אביך וערות אמך לא תגלה ווי למאן דגלי ערייתהו³³¹³</p>	<p>אמר רבי יהודה על זה כתוב ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך מי זה אביך ואמך אמר רבי יהודה כמו שבארוה בספרא דצניעותא שכתוב ערות אביך וערות אמך לא תגלה אוי למי שמגלה ערותם.</p>
<p>תאנא אמר רבי יצחק בשעתא דקודשא בריך הוא אתגלי בטורא דסיני אזדעזע טורא ובשעתא דסיני אזדעזע כל שאר טורי עלמא אזדעזעו והוו סלקין ונחתין עד דאושית קודשא בריך הוא ידוי עלייהו ואתישבו וקלא נפקא ומכרזא (תהלים קיד ה) מה לך הים כי תנוס הירדן תסוב לאחור ההרים תרקדו כאילים וגו'</p>	<p>שינוי אמר רבי יצחק בשעה שהקדוש ברוך הוא התגלה בהר סיני הזדעזעו ההר ובשעה שסיני הזדעזעו כל שאר הרי העולם הזדעזעו והיו עולים ויורדים עד שהושיט הקדוש ברוך הוא ידו³³¹⁴ עליהם והתישבו וקול יוצא ומכריז מה לך הים כי תנוס הירדן תסוב לאחור ההרים תרקדו כאילים וגו'.</p>
<p>ואינן תבאן ואמרין מלפני אדון חולי ארץ אמר רבי יצחק מלפני אדון דא אימא דכתיב (&) אם הבנים שמחה חולי ארץ דא אימא תתאה מלפני אלו^ה יעקב דא הוא אבא דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל ועל האי כתיב (&) בעטרה שעטרה לו אמו</p>	<p>והם שבים ואומרים מלפני אדון חולי ארץ אמר רבי יצחק מלפני אדון זו האם שכתוב אם הבנים שמחה חולי ארץ זו האם התחתונה מלפני אלוה יעקב זהו האב שכתוב בני בכורי ישראל ועל זה כתוב בעטרה שעטרה לו אמו.</p>
<p>מהו בעטרה אמר רבי יצחק כמה דכתיב</p>	<p>מה זה בעטרה אמר רבי יצחק</p>

³³⁰⁸ פי' הקולות העליונים שהם חג'ת נה"י היו נראים בקולות התחתונים שהם חשך ענן וערפל, כמ"ש לעיל דף פא ע"א הווי מתגלפי בחשוכא עננא וקבלא וכו', אבל מ"ש לעיל חשך ענן וערפל, הם גבורה הוד מלכות דאצילות, הכא אי אפשר לסבור כן, שהרי אמר חמשה קלין שהם חג'ת נה"ה דאצילות, היו נראים על ידי חשוכא וכו', אלא יסבור חשך ענן וערפל הם גבורה הוד מלכות, דב"ע (מ"מ).

³³⁰⁹ פי' ישראל נתעטרו בקולות אלו (מ"מ).

³³¹⁰ פי' בינה נתנה מוחין לז"א (מ"מ).

³³¹¹ פי' שגם בינה קבלה מוחין מאריך כנודע, ולכן נקט בחדווא נגד מוח חכמה, ששם השמחה. ורחימו נגד מוח בינה, כי בינה נק' אהבה רבא (מ"מ).

³³¹² נגד הדעת, ששלימותו על ידי הדעת (מ"מ).

³³¹³ פי' שמסלק נה"י דאו"א שהם מוחין דז"א מכסי פתחהא (מ"מ).

³³¹⁴

ספר שמות

<p>(ש"א כג כו) ושאלו ואנשיו עוטרם את דוד משום דמתערט בחורא³³¹⁵ בסומקא ובירוקא בכל גוונין דכלהו כלילין ביה ואסתחרן ביה אמר רבי יהודה בעטרה שעטרה לו אמו מאן עטרה דכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר וכתיב (שם ס ז) ובית תפארתי אפאר</p>	<p>ככתוב ושאלו ואנשיו עוטרם אל דוד משום שמתערט בלבן ובאדום ובירוק בכל הצבעים שכולם כלולים בו ומקיפים בו אמר רבי יהודה בעטרה שעטרה לו אמו מי זו העטרה שכתוב ישראל אשר בך אתפאר וכתוב ובית תפארתי אפאר.</p>
<p>אמר רבי יצחק אורייתא אתיהיבת באשא אוכמא³³¹⁶ על גבי אשא חוורא³³¹⁷ לאכללא ימינא בשמאלא³³¹⁸ ושמאלא דאתחזר ימינא³³¹⁹ דכתיב (&) מימינו אש דת למו³³²⁰</p>	<p>אמר רבי יצחק תורה נתנה באש שחורה על גבי אש לבנה לכלל ימין בשמאל ושמאל שחוזר לימין שכתוב מימינו אש דת למו.</p>
<p>אמר רבי אבא בשעתא דתננא דסיני הוה נפיק³³²¹ סליק אשא ואתערט בההוא תננא³³²² באתגלייא כאתכלא³⁶⁶³³²³ דא וסליק ונחית וכל ריחין ובוסמין דבגנתא דעדן הוה סליק ההוא תננא בחיזו דחוור וסומק ואוכם³³²⁴ הדא הוא דכתיב (שיר ג ו) מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל³³²⁵</p>	<p>אמר רבי אבא בשעה שעשן של סיני היה יוצא עולה אש ומתערט באותו עשן בגלוי כאשכול הזה ועולה ויורד וכל הריחות והבשמים שבגן עדן היה מעלה אותו עשן במראה של לבן ואדום ושחור זהו שכתוב מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל.</p>
<p>ההוא תננא³³²⁷ מאן הוה אמר רבי יצחק שכינתא³³²⁸ דאתגלי לתמן כמה דאת אמר (שיר שם) מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן אמר רבי יהודה למה לך כולי האי הא קרא שלים הוא דכתיב (&) והר סיני³³²⁹ עשן כלו³³³⁰</p>	<p>אותו עשן מה היה³³²⁶ אמר רבי יצחק שכינה שנגלתה לשם שנאמר מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן אמר רבי יהודה למה לך כל זה הרי פסוק שלם הוא שכתוב והר סיני עשן</p>

³³¹⁵ פי' הם גווני חג"ת חוור סומק ירוק, והז"א נתערט באינן גווני, אבל ר' יהודה מפרש על המוחין ממש, ולכך אמר בעטרה שעטרה לו אמו (מ"מ).

³³¹⁶ מצד הגבורה שהיא שחורה כדיניה החזקים (אור יקר).

³³¹⁷ חסד (אור יקר).

³³¹⁸ והיה אפשר זה על דרך היות הימין והשמאל מתייחדים בהשואה אחת, או על ידי היות החסד הולך אל הגבורה, ונכללת בה, לזה אמר שאינו בשום דרך מאלו אלא הגבורה באה אל החסד ונכללת בה, ולכך מתבטלים דיניהם מכל וכל (אור יקר).

³³¹⁹ והיינו אש שחורה באה ונכתבת על גבי אש לבנה, א"כ אש לבנה מחזקת אש שחורה בעצמה (אור יקר).

³³²⁰ הנה אש היינו הגבורה, אש שחורה, וקאמר דאתי מימינא האש דת, מורה שנכלל השמאל בתוך הימין כדפי'. הנה העשן דסיני הוא כעין התעוררות העולה ממטה למעלה מהאור שהיא מקבלת מלמעלה, ולכך נפיק מעובי הארץ, ממציותה אל מציותה הספירות (אור יקר).

³³²¹ פי' מלכות הנק' תננא שהיתה בסיני כמ"ש בסמוך כשהיתה מגלה הארותיה, סליק אשא שהם הגבורות דאימא, ומתערט בתוך התננא, דהיינו שמקבלת הארה מבינה (מ"מ).

³³²² בעלייתו עולה ונכלל בכללות המדות הנזכרות (אור יקר).

³³²³ שהוא נסבך בענפיו ענביו, כך היה דמות העשן כאשכול, מטעם היותו רמוז בכללות, ומטעם שהיה עולה ויורד קושר עליונים בתחתונים היה בכללותו על ריחי ג"ע (אור יקר).

³³²⁴ "חוור" חסד, "סומק" גבורה, "אוכם" מלכות, בין ב' זרועות, "מכל אבקת רוכל" היא המלכות "מר ולבונה" חסד וגבורה, הרי גוונין וריחין (אור יקר).

³³²⁵ מר הוא חסד, כמ"ש הרב בכוונת הקטרת והיינו חוור, ולבונה אור מקיף שהיא דין כנודע והיינו סומק, מכל אבקת רוכל היא המלכות שכלולה מהכל והיא אוכם (מ"מ).

³³²⁶

³³²⁷ שלא היה מדבר גשמי נשרף (אור יקר).

³³²⁸ מציותה השכינה, ודחק להביא ראיה מהפסוק, מי זאת, שאין הפסוק מדבר בסיני, לזה אמר "למה לך כולי האי" דוחקה להביא ראיה (אור יקר).

³³²⁹ מלכות (אור יקר).

ספר שמות

מפני אשר ירד עליו יהוה ³³³¹ באש ³³³² ויעל עשנו ³³³³ כעשן הכבשן זכאה עמא דחמאן דא וידעין דא	כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן אשרי העם שראו את זה וידעו את זה.
אמר רבי חייא כד אתגליפו אתוון בלוחי אבנא הוּו מתחזיין בתרין סטרין ³³³⁴ מסטרא דא ומסטרא דא ולוחין מאבן סנפירינון הוּו ואתגליפו ואתחפיין באשא הוּורא ואתוון הוּו מאשא אוכמא ומתגלפן בתרין סטרין ³³³⁵ מסטרא דא ומסטרא דא	אמר רבי חייא כשנחקקו האותיות בלוחות האבן היו נראים משני צדדים מצד זה ומצד זה והלוחות היו מאבן סנפירינון ונחקקו ונתכסו באש לבנה והאותיות היו מאש שחורה וחקוקים בשני צדדים מצד זה ומצד זה.
אמר רבי אבא לוחין הוּו בעינייהו ואתוון הוּו מאסין ומתחזיין בתרין אשיין ³³³⁷ אשא הוּורא ואשא אוכמא לאתחזאה כחדא ימינא ושמאלא דכתיב (משלי ג טז) ארך ימים בימינה בשמאלה וגו' ³³³⁸ והא כתיב ³³³⁹ (&) מימינו אש דת למו ³³⁴⁰ אלא מסטרא דגבורה הוּו ואתכלילת בימינא ³³⁴¹ ובגין כך אשא הוּורא ואשא אוכמא	אמר רבי אבא אבא הלוחות היו בעיניהם והאותיות היו טסות ונראות בשני סוגי אישות ³³³⁶ אש לבנה ואש שחורה להראות כאחד ימין ושמאל שכתוב אורך ימים בימינה בשמאלה וגו' והרי כתוב מימינו אש דת למו אלא מצד הגבורה זה היה ונכללת בימין ולכן אש לבנה ואש שחורה.
תאנא כתיב (שמות לב טז) והלחת מעשה אלהים ³³³⁸ המה וגו' (מעשה אלהים ³³³⁹ ודאי) אמר רבי יהודה והלחת כתיב חד תרי הוּו ומתחזיין חד ועשר אמירן מתגלפי בהו חמש כלילין בחמש למהוי כלא ימינא מעשה אלהים ³³⁴² המה ודאי	שנינו כתוב והלוחות מעשה אלהים המה וגו' (מעשה אלהים ודאי) אמר רבי יהודה כתוב והלחת [משמע] אחד שנים היו ונראים אחד ועשר אמירות חקוקות בהם חמש כלולות בחמש להיות הכל ימין מעשה אלהים המה ודאי.
רבי יצחק אמר של סנפירינון הוּו ³³⁴³	רבי יצחק אמר של סנפירינון היו
פד/ב	
ותרין אבנין הוּו ³³⁴⁴ ואבנין הוּו סתימאן נשיב קודשא בריך הוא ³³⁴⁵ ברוחא ³³⁴⁶ ואתפשטו	ושתי אבנים היו והאבנים היו סתומות נשב הקדוש ברוך הוא ברוח

³³³⁰ מעלה התעוררות (אור יקר).

³³³¹ "הויה" ת"ת, עליו באש היה הייחוד מצד הגבורה (אור יקר).

³³³² פי' שירד ז"א להר סיני עם המלכות שנקרא אש ועי' דף פו ע"א שאמר כן הזהר בהדיא (מ"מ).

³³³³ כמו שהיה הייחוד בגלוי כך היה עולה ההתעוררות בגלוי (אור יקר).

³³³⁴ פי' שמצד זה קורא מה שבצד האחר (מ"מ).

³³³⁵ היו האותיות נקראות ביושר מב' סטרין, ולדבריו היו האותיות אש שחורה מתהפכות מכל צד ונקראות ברוחניותם, ואש לבנה קבועה בקביעות הלוחות והרי זה חילוק בין אש לבנה לאש שחורה, לזה פי' ר' אבא ואמר שהלוחות מצד גשמיותם לא היה כתוב בהן שום כתיבה גשמית אלא "לוחין הוּו בעינייהו" גשמיות (אור יקר).

³³³⁶ אש?

³³³⁷ בענין שהתהפכות האותיות היה בב' אשות לבנה ושחורה ולא יתפרדו (אור יקר).

³³³⁸ שהיתה התורה נתנת בימין ושמאל (אור יקר).

³³³⁹ כיון שלא אמר מימינו ומשמאלו (אור יקר).

³³⁴⁰ פי' שהימין הוא העיקר (מ"מ).

³³⁴¹ ומשום דימינא עיקר ותמן אתכלילת שמאלא אמר קרא מימינו (אור יקר).

³³⁴² פי' ר' יהודה ס"ל אבן טובה בראה הקב"ה מחדש, וממנה עשה הלוחות, וז"ש מעשה אלהים הם ודאי משמע מחדש (מ"מ).

³³⁴³ ס"ל של ספיר היו ונפח בהם וכו' ולא בראה מחדש (מ"מ).

³³⁴⁴ שלא נברא אבן אחת ונפסלו ונסרן לב', אלא מתחילה תרי אבנין הוּו, והם נגד ב' ספירות עליונות, ונודע שהאבן עגולה וסתומה, והיינו מציאות הספירות קודם התפשטותה והיו אבנים שהם סוד המלכות מציאותה אבן (אור יקר).

ספר שמות

<p>וּתְנַלְפֵנוּ³³⁴⁷ תְּרִין לֹחֵין רַבִּי יְהוּדָה³³⁴⁸ אָמַר כַּעֲיֵן סַנְפִירִינוֹן הוּוֹ³³⁴⁹ (דְּהוּה אַבְן טַבָּא) מִשְׁמַע דְּכְתִיב (&) מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה</p>	<p>וְהַתְּפִשְׁטוּ וְנַחֲקוּ שְׁנֵי לֹחֹת רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כַּעֲיֵן סַנְפִירִינוֹן הוּוֹ (שְׁהִיתָה אַבְן טוֹבָה) מִשְׁמַע שְׁכְּתוּב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.</p>
<p>אָמַר לִיָּה אִי הֵכִי³³⁵⁰ סַנְפִירִינוֹן דָּא דְּהוּא אַבְנָא טַבָּא יְקִירָא מִשְׁאָר אַבְנִין לָאוּ עוֹבְדָא דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינוֹן אָמַר לִיָּה³³⁶⁷ בְּמֵאֵי אוֹקִימָנָא מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה³³⁵¹ הֵמָּה דִּיִּיקָא אֵלָא תָא חוּזִי³³⁵² כְּתִיב (&) וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵלַחַת כְּתִיב וְלֹא כְּתִיב וְהַאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה</p>	<p>אָמַר לוֹ אִם כַּךְ סַנְפִירִינוֹן זֶה שְׁהִיא אַבְן טוֹבָה וְכַבְדָּה מִשְׁאָר הַאֲבָנִים אִינָם מַעֲשֵׂה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ בְּמָה בְּאֲרֵנוּ מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה הֵמָּה דוּוקָא אֵלָא בָּא וְרָאָה כְּתוּב וְהַלּוּחוֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הַלּוּחוֹת כְּתוּב וְלֹא כְּתוּב וְהַאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.</p>
<p>אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּלָא חַד הוּא³³⁵³ אַבְל אֵלִין תְּרִין לֹחֵין עַד לָא אַתְבְּרִי עֲלֵמָא³³⁵⁴ הוּוֹ וְאִסְתַּלְקוּ מִעֲרַב שַׁבַּת וְעַבְד לֹן קוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְעוֹבְדוּי הוּוֹ³³⁵⁵</p>	<p>אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הַכֵּל אַחַד הוּא אַבְל שְׁנֵי הַלּוּחוֹת הִלְלוּ עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם הָיוּ וְנִתְעַלּוּ מִעֲרַב שַׁבַּת וְעָשָׂה אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמַעֲשִׂיו הָיוּ.</p>
<p>מַמָּה אַתְעִבְדִּי³³⁵⁷ תָּאנָא מַה הוּא טְלָא עֲלֵאָה³³⁵⁸ דְּנִגִּיד³³⁵⁹ מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא³³⁶⁰ וְכַד נִגִּיד³³⁶¹ וְאִתְמַשַּׁךְ³³⁶² לַחֲקַל דְּתַפּוּחִין קְדִישִׁין נְטַל קוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרִין כְּפוּרִי³³⁶³ מִנִּיהוּ</p>	<p>מַמָּה הֵם נַעֲשׂוּ שְׁנֵינוּ מֵאוֹתוֹ הַטֵּל הָעֲלִיוֹן שְׁשׁוּפַע מִן הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ וְכַשְׁשׁוּפַע וְנִמְשַׁךְ לַשְּׂדֵה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוּשִׁים נִטַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁתֵּי טִיפּוֹת כְּפוּרִי³³⁵⁶ מֵהֶם וְנִגְלְדוּ וְנַעֲשׂוּ</p>

³³⁴⁵ בִּינָה (אוֹר יְקַר).

³³⁴⁶ ת"ת (אוֹר יְקַר).

³³⁴⁷ כַּעֲיֵן הַתְּפִשְׁטוֹת הַמַּלְכוּת עַל יַד הַת"ת, וְכַשֵּׁהִיא אִטוּמָה בְּתוּלָה וְסַתּוּמָה הִיא עֵגוּלָה, וְנִפְתַּחַת הִיא מְרֻבַּעַת בְּסוּד ו"ק וְד' זְוִיּוֹת ו"ב גְּבוּלִים, שְׁהֵם סוּד בַּחֲיִנּוֹת הַמְּרֻבַּעַת, וְהִינּוּ "וְאִתְּפִשְׁטוּ וְאִתְּגַלְפּוּ וְכוּ", וְר' יַצְחָק פְּלִיג אַדְר' יְהוּדָה, דְּאִילוּ ל'ר' יְהוּדָה מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים נֹאמַר עַל מִצִּיאוֹת הַכְּתִיבָה וְהִרְאוֹתָם אַחַת כַּדְפִּי, אִמְנָם לֹא נֹאמַר עַל הָאֲבָן בַּעֲצֻמוֹ, אִמְנָם ר' יַצְחָק סְבִירָא לִיָּה שְׁנֹאמַר עַל עֲשִׂיַת הָאֲבָן בַּעֲצֻמָּה, וְר' יְהוּדָה פְּלִיג אַדְר' יַצְחָק וְכוּ' (אוֹר יְקַר).

³³⁴⁸ פִּי' מַחֲזִיק סְבִרְתוֹ מִדְּכְתִיב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה, מִשְׁמַע מַחֲדָשׁ בְּרֵאָם (אוֹר יְקַר).

³³⁴⁹ מִפְּנֵי שְׁנֹאמַר מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וְאִין לְדַמּוֹת לְשׁוּם אַבְן גִּשְׁמִי, וְר' יַצְחָק הִקְשָׁה אִי הֵכִי בְּשִׁלְמָא אִם נִפְרַשׁ עַל מִצִּיאוֹת הָאֲבָן שְׁנַעֲשֵׂה בְּרִיבּוּעוֹ, אַבְל לֹא שִׁיְהִי רֹחֲנִי אֵלָא סַנְפִירִינוֹן, נִיחָא מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, אֵלָא לְדִידְךָ שְׁאִמְרַת שְׁנֹאמַר מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, עַל הָיוֹתָם מִגִּשְׁם אַחַר שְׁאִינוּ סַנְפִירִינוֹן, שׁוּלַל שְׁסַנְפִירִינוֹן אִינוּ מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, וְאִינוּ שְׁהַכֵּל מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, אֵלָא בְּמֵאֵי אוֹקִימַתָּא מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים אִינוּ בְּגִשְׁם הָאֲבָן שְׁכַל הַאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, אֵלָא בְּמִצִּיאוֹתָן בְּפִתִּיחַתָּן בְּרִבּוּעוֹן נֹאמַר מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, דְּהִינּוּ "הֵמָּה" בְּמָה שְׁהֵם לֹחֹת הֵם מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים כְּדַמְסִיק וְהַלּוּחוֹת וְכוּ' (אוֹר יְקַר).

³³⁵⁰ פִּי' רַבִּי יַצְחָק א"ל אִפִּילוּ לְדִידִי דְּאִמְיָנָא דְּסַפִּיר הוּוֹ, וְכִי דְּסַפִּיר לָאוּ עוֹבְדָא דְּקַב"ה אִינוֹן (מ"מ).

³³⁵¹ רַבִּי יְהוּדָה מִקְשִׁי ל'ר' יַצְחָק דְּהֵמָּה מִשְׁמַע בְּרִיאָה מַחֲדָשׁ וְאִם הֵם סַפִּיר כְּדַבְּרִיךְ בְּלָאוּ הֵכִי כֹל הַסַּפִּיר עוֹבְדָא דְּקַב"ה אִינוֹן וּמֵאֵי הֵמָּה (מ"מ).

³³⁵² פִּי' ר' יַצְחָק מִתְּרַץ לְפִי סְבִרְתוֹ אִלוּ כְּתִיב וְהַאֲבָנִים הִיִּיתִי אוֹמֵר בְּרִיאָה מַחֲדָשׁ, הַשְּׁתָא דְּכְתִיב וְהַלּוּחוֹת עַל הַתְּפִשְׁטוֹתָם קֹאמַר מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה (מ"מ).

³³⁵³ יִרְצָה בְּכָל ג' בַּח' הַנִּזְכָּרוֹת עַל הַכֵּל בְּמִצִּיאוֹת הָאֲבָן בְּפִתּוּחוֹ וְכְתִיבְתוֹ, וְעוֹד הוֹסִיף וְאָמַר אַבְל לֹא כְּמוֹ שְׁאִמְרַתָּם, שְׁנִרְאָה מִדְּבִרְכֵם שְׁנַעֲשׂוּ בַּעַת נְתִינַת הַתּוֹרָה אוֹ קְרוּב לוֹ (אוֹר יְקַר). פִּי' אִלוּ וְאִלוּ דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, אַבְל נִרְאָה יוֹתֵר כְּדַבְּרֵי ר' יְהוּדָה שְׁבִרְאָם מַחֲדָשׁ מִטַּל דְּאִרִּיךְ וְכַדְמַפְרַשׁ (מ"מ).

³³⁵⁴ הוּוֹ מִצִּיאוֹת גִּשְׁם הַאֲבָנִים, מִפְּנֵי שְׁהֵם מַחֲכֵמָה קְדוּמִין אֵל הַבִּינָה דוּ פְּרַצּוּפִין, בְּסוּד יו"ד ד"ו כְּדַמְסִיק, אִמְנָם הָיוּ אַבְנִים סַתּוּמִּים עַד עֲרַב שַׁבַּת, וְאִסְתַּלְקוּ מִעֲרַב שַׁבַּת לְהַצְנִיעוֹן לַעַת נְתִינַתָּן, וְאִזְּ בַּעֲרַב שַׁבַּת נַעֲשׂוּ לֹחֹת (אוֹר יְקַר).

³³⁵⁵ בְּגִשְׁמִיּוֹתָם (אוֹר יְקַר).

³³⁵⁶

³³⁵⁷ עֲצַם גִּשְׁמִיּוֹתָם (אוֹר יְקַר).

³³⁵⁸ הַלּוּחוֹת הָרֵאשׁוֹנִים הֵנָּה הִיוּ מִהֲנַצַּח הוּד דְּז"א, וְהַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים הֵם מִהֲנַצַּח הוּד דְּנוּק', וְכַמ"ש הֵרַב בְּשַׁעַר לֹאָה וְרַחֵל (פְּרָק ו'). וְהַנּוּ"ה דְּז"א הֵם מִסוּד עַץ הַחַיִּים, כִּי בְּהֵם אִין אַחִיזָה לְהַחִיצוֹנִים ע'.

ספר שמות

<p>3365 ואתגלדו ואתעבידו³³⁶⁴ תרין אבנין יקירין³³⁶⁵ נשב בהו³³⁶⁶ ואתפשטו³³⁶⁷ לתרין לוחין הדא הוא דכתיב מעשה אלהי³³⁶⁸ המה³³⁶⁹ והמכתב מכתב אלהי³³⁷⁰ הוא כמה דכתיב (דברים ט"ו) כתובים באצבע אלהי³³⁷¹</p>	<p>שתי אבנים יקרות נשב בהן והתפשטו לשני לוחות זהו שכתוב מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא כמו שכתוב כתובים באצבע אלהים.</p>
<p>תאנא אצבע אלהי³³⁷¹ ההוא אצבע סליק לעשרה³³⁷¹ כמה דאתמר אצבע אלהי³³⁷¹ היא וכל אצבע ואצבע סליק לעשרה עד דאתעבידא ידא שלימתא דכתיב (שמות יד לא) וירא ישראל את היד הגדולה</p>	<p>שנינו אצבע אלהים אותה אצבע עולה לעשרה כמו שנאמר אצבע אלהים היא וכל אצבע ואצבע עולה לעשרה עד שנעשית יד שלימה שכתוב וירא ישראל את היד הגדולה.</p>
<p>אמר רבי יהודה חרות על הלחת נקיבן הוו אבנין ואתחזיאו לתרין סטרין חרות גלופא דגליפין אמר רבי אבא מהאי סטרא אתחזי סטרא אחרא ואתקרי מהכא מה דכתיב בסטרא אחרא</p>	<p>אמר רבי יהודה חרות על הלוחות נקובים היו האבנים ונראו משני צדדים חרות חקיקה של חקיקות אמר רבי אבא מצד זה נראה הצד האחר ונקרא מכאן מה שכתוב בצד האחר.</p>
<p>רבי אלעזר אמר בנס הוו כתיבין דכל בני נשא הוו אמרין וסהדין דהא מכתב אלהי³³⁷¹ הוא ודאי דהא כל בני עלמא לא יכלין למנדע לון כמה דהוו</p>	<p>רבי אלעזר אמר בנס היו כתובים שכל בני האדם היו אומרים ומעידים שהרי מכתב אלהים הוא ודאי שהרי כל בני העולם לא יכלו לדעת אותם כמו שהיו.</p>
<p>לדעתיהו דאינון דאמרין נקיבין הוו³³⁷² מי כתיב חרות בלחת על הלחת כתיב אלא הכי תאנא חמשא קלין אינון לימינא וחמשא לשמאלא ואינון דשמאלא כלילין בימינא ומן</p>	<p>לדעתם של האומרים נקובים היו האם כתוב חרות בלוחות על הלוחות כתוב אלא כך שנינו חמשה קולות הם לימין וחמשה לשמאל ואותם של השמאל כלולים בימין ומהימין נראו</p>

הגר"א בספד"צ (פרק ג ד"ה וענין כלל ופרט כז ע"ד ע"ש), אבל הנ"ה דהנוק' הם בסוד עץ הדעת, וכנודע בסוד (משלי ה ה) ורגליה יורדות מות (דע"ה ח"ב צג ע"ד).
³³⁵⁹ היינו סוד אור יה"ו יר"ד ה"א וא"ו (אור יקר).
³³⁶⁰ כתר עליון (אור יקר).
³³⁶¹ לת"ת, דהיינו לרישיה דז"א, מחכמה ובינה אל הת"ת ומשם "כד נגיד" מהת"ת (אור יקר).
³³⁶² דרך נה"י למלכות חקל תפוחין קדישין (אור יקר).
³³⁶³ דהיינו שהם יר"ד ה"א וא"ו, שמנה אותיות נטל ב' כפורי דהיינו ו"ד מי"ד (אור יקר).
³³⁶⁴ דהיינו שהם רוחניים, ואתגלדו בגשם כמים הנקרשים ועדיין לחים הוו שכן דרכם, ואתעבידו כעין אומרו ויעש אלהים את הרקיע חזקו (אור יקר).
³³⁶⁵ מחכמה סתומות (אור יקר).
³³⁶⁶ בסוד רוח עליון שבתוכו, דהיינו סוד קו המדה (אור יקר).
³³⁶⁷ בסוד התפשטות ד"ו במרכבתם ורבווען וגבוליהם כדפי' (אור יקר).
³³⁶⁸ אמא עילאה (אור יקר)
³³⁶⁹ בכל פרטי גשמיותם ופתוחם והכל, ואח"כ לעת נתינת התורה וקבלת ישראל התורה, נכתבו והיתה הכתיבה לבדה (אור יקר).
³³⁷⁰ "והמכתב" שהוא ענין מעשה בפני עצמו, "מכתב אלהים הוא" לעצמו מו' ימי בראשית, אמנם אח"כ חרות על הלוחות כדפי' לעיל, שהיה הקול סובב לישראל ונכתב בלוחות והיינו כתובים באצבע אלהים (אור יקר).
³³⁷¹ הם ה' אצבעות, וכל אצבע עשר, היינו האצבעות חג"ת נו"ה, וכל א' כלולה מעשר הם חמישים דהיינו הי"ד הגדולה, חמישים שערי בינה דמסטרא דיובלא נפקו כדפי' לעיל, ונודע שהיו עשרת הדברים, אצבע א' מחמש אצבעות, דהיינו בא' מחמש ספירות שבבינה כדפי', והיינו "אצבע אלהים" דהיינו בינה (אור יקר).
³³⁷² אם היו נקובים בלוחות מבעי ליה, וכך לכולהו, פי' בכל ה' שבצד ימין, היה קורא ג"כ אותם ה' דמצד שמאל (מ"מ).

ספר שמות

<p>ימינא אתחזון אינון דשמאלא והכא כלא איהו ימינא ואתכלילין אלין באלין מאן דהוה בסטרא דא חמי לסטרא אחרא וקרי לון לאינון אתוון דהא תנינן שמאלא אתחזר ימינא דכתיב (&) מימינו אש דת למו ובגין כך מכתב אלהי"ם הוא ודאי</p>	<p>אותם שבשמאל וכאן הכל הוא ימין ונכללו אלה באלה מה שהיה בצד זה נראה לצד האחר וקוראים את אותם האותיות שהרי שנינו השמאל הפך להיות ימין שכתוב מימינו אש דת למו ומשום כך מכתב אלהים הוא ודאי.</p>
<p>הא כיצד מאן דהוה מסטרא דא הוה קרי בדא אנכי יהו"ה אלהי"ך (&) ומאלין אתוון הוה חמי וקרי לא תרצה (&) הוה קרי לא יהיה לך (&) והוה חמי וקרי לא תנאף (&) והוה קרי לא תשא את שם יהו"ה אלהי"ך לשוא (&) והוה חמי וקרי לא תגנב (&) וכלא מסטרא דא וכך לכלהו וכדין מסטרא אחרא³³⁷³ וכלהו כלילין דא בדא כהאי גוונא דהא הוא דכתיב (שם לב טז) מכתב אלהי"ם הוא מכתב אלהי"ם הוא ודאי</p>	<p>הכיצד מי שהיה בצד הזה היה קורא בזה אנכי ה' אלהיך ומהאותיות הללו היה רואה וקורא לא תרצה היה קורא לא יהיה לך והיה רואה וקורא לא תנאף והיה קורא לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא והיה רואה וקורא לא תגנב והכל מצד זה וכך לכלם ואז מצד האחר וכולם כלולים זה בזה כדוגמא זה זהו שכתוב מכתב אלהים הוא מכתב אלהים הוא ודאי.</p>
<p>וירד משה אל העם ויאמר אליהם (&) רבי יוסי אמר מאי אמירא דא דכתיב ויאמר אליהם ולא כתיב מאי קאמר אמר רבי יצחק תא חזי ארחא דעלמא הוא כד אתי הדוותא לבר נש או כד אתי צערא עד לא ידע מניה לא יכיל למסבל דהא לבא אתפרח לשעתא וכד ידע מניה קאים בקיומיה ויכיל למסבל כל שכן הכא (ג"א והכא לאו הכי) דהא משה אמר לון כל מה דהוה לבתר ואתקף לבייהו במלין ולא יכילו למסבל כל שכן אי לא אמר לון מידי ובגין כך ויאמר אליהם בקדמיתא ואתתקף לבייהו ולבתר וידבר אלהי"ם</p>	<p>וירד משה אל העם ויאמר אלהם רבי יוסי אמר מהי האמירה זה שכתוב ויאמר אליהם ולא כתוב מה אמר אמר רבי יצחק בא וראה דרך העולם הוא כשבאה שמחה לאדם או כשבא צער עד שלא יודע ממנו לא יכול לסבול שהרי לבו פורח לשעה וכשיודע ממנו עומד בקיומו ויכול לסבול כל שכן כאן (וכאן אינו כך) שהרי משה אמר להם כל מה שהיה אחר כך וחזק לבם בדברים ולא יכלו לסבול כל שכן אם לא היה אומר להם דבר ומשום כך ויאמר אלהם בתחלה וחזק לבם ואחר כך וידבר אלהים.</p>
<p>ועם כל דא לא יכילו למסבל דהא תנינן אמר רבי יהודה אמר רבי חייא אמר רבי יוסי כד שמעו מלה דקודשא בריך הוא פרחת נשמתיהו וסלקת נשמתיהו דישראל עד כורסי יקרא דיליה לאתדבקא תמן</p>	<p>ועם כל זה לא יכלו לסבול שהרי שנינו אמר רבי יהודה אמר רבי חייא אמר רבי יוסי כששמעו דברו של הקדוש ברוך הוא פרוח נשמתם ועלתה נשמתם של ישראל עד כסא כבודו להדבק שם.</p>
<p>אמרת אורייתא קמיה דקודשא בריך הוא וכי למגנא הוינא מתרי אלפי שנין עד לא אתברי עלמא למגנא כתיב בה (ויקרא יז י) ואיש</p>	<p>אמרה תורה לפני הקדוש ברוך הוא וכי לחנם הייתי מאלפיים שנים טרם שנברא העולם לחנם כתוב בה ואיש</p>
<p style="text-align: center;">פה/א</p>	
<p>איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם³³⁷⁴ (ויקרא כד טו) ואל בני ישראל תדבר לאמר (שם</p>	<p>איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם ואל בני ישראל תדבר לאמר כי לי בני ישראל עבדים איפה הם בני</p>

³³⁷³ בה' דמצד שמאל קורא ג"כ אותם דימין, וה' ראשוניים הם נגד ה' חסדים, אע"פ שיש בה עשה ול"ת, וה' אחרונים נגד ה' גבורות (מ"מ).
³³⁷⁴ ואלו הנבראים והנולדים מחדש לאו בני ישראל אינון (אור יקר).

ספר שמות

<p>כה נה) כי לי בני ישראל עבדים אן אינון בני ישראל בה שעתא אהדרת³³⁷⁵ אורייתא נשמתייהו דישראל כל חד וחד לאתריה אורייתא אתקיפת ואחידת בהו³³⁷⁶ בנשמתייהו לאהדרא להו לישראל הדא הוא דכתיב (תהלים יט ח) תורת יהו"ה תמימה משיבת נפש משיבת נפש ממש</p>	<p>ישראל באותה שעה החזירה התורה את נשמות ישראל כל אחד ואחד למקומו התורה חזקה ואחזה בנשמותיהם להחזיר אותן לישראל זהו שכתוב תורת ה' תמימה משיבת נפש משיבת נפש ממש.</p>
<p>תאנא כתיב (דה"א כט כג) וישב שלמה על כסא יהו"ה³³⁷⁷ למלך כמה דכתיב (מ"א י יט) שש מעלות³³⁷⁸ לכסא רבי אבא אמר דקיימא סיהרא באשלמותא³³⁷⁹</p>	<p>שנינו כתוב וישב שלמה על כסא ה' למלך כמו שכתוב שש מעלות לכסא רבי אבא אמר שהלבנה עמדה בשלמות שנינו בימי שלמה עמדה הלבנה בשלמות.</p>
<p>דתנינן ביומוי דשלמה קיימא סיהרא באשלמותא אימתי באשלמותא (נ"א תנא כתיב (שם ה יא) ותרב חכמת שלמה וגו' מאי ותרב אמר רבי אבא דקיימא סיהרא באשלמותא מאי באשלמותא) דקיימא בחמשה עשר כמה דתנינן אברהם יצחק יעקב³³⁸⁰ יהודה פרץ חצרון רם עמינדב נחשון שלמון בועז עובד ישי דוד שלמה כד אתא שלמה³³⁸¹ קיימא סיהרא באשלמותא הדא הוא דכתיב וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך וכתוב (&) שש מעלות לכסא כלא כגוונא דלעילא</p>	<p>אימתי בשלמות (שנינו כתוב ותרב חכמת שלמה וגו' מהו ותרב אמר רבי אבא שעמדה הלבנה בשלמותה מהו בשלמותה) שעמדה בחמשה עשר כמו שנינו אברהם יצחק יעקב יהודה פרץ חצרון רם עמינדב נחשון שלמון בועז עובד ישי דוד שלמה כשבא שלמה עמדה הלבנה בשלמות זהו שכתוב וישב שלמה על כסא ה' למלך וכתוב שש מעלות לכסא הכל כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>ביומוי דצדקיה קיימא סיהרא בפגימותא ואתפנים כמה דאת אמר (ישעיה יג י) וירח לא יגיה אורו דתנינן ביומוי דצדקיה אתפנים</p>	<p>בימי צדקיה עמדה הלבנה בפגם ונפגמה כמו שנאמר וירח לא יגיה אורו שנינו בימי צדקיה נפגמה</p>

³³⁷⁵ נעשית התורה מצד מטה קשר האוחז בנשמתן של ישראל, וקושר אותם בגוף, וגבר קשר זה מקשרם בכסא הכבוד והוריד הנשמות (אור יקר).

³³⁷⁶ להיות קשר אחיזתה גובר מקשר הנשמה במקורה, וישיביה אל הגוף (אור יקר).

³³⁷⁷ שעלתה להאיר למעלה בחיק בעלה (אור יקר).

³³⁷⁸ משום דמסיק בהאי פלוגתא, וירד ה' על הר סיני "כסא ה' ממש", היה דומה לכסא הכבוד דכתיב ו' מעלות וכו' (אור יקר).

³³⁷⁹ שלמה מדתו המלכות (אור יקר).

³³⁸⁰ הנה הלבנה פגמו אותה הדורות הרשעים והחשיכוה מכל וכל, בא אברהם ומצא לבנה פגומה מכל וכל, בכל מה שטרח האיר המדרגה ראשונה, וכשבא יצחק האיר בה מדרגה שנית הם שתיים, וכן יעקב האיר המדרגה שלישית עד שנתוסף האור והולך, והיא הולכת ומאירה מדרגה אחר מדרגה בצדיקים אלו המאירים, ולא ישתבח דוד שהאירה משי, מפני שדוד אחר ישי מצא תיקון עשוי וכן שלמה על דוד אביו, וכ"ש שלא ישתבחו על אבות העולם שהתחלה יותר מחצי הכל, עד שכשבא שלמה נעזר ב"ד צדיקים קודמין לו שהאירוה, וע"ד זה יהיה ענין הצדיקים כולם, וענין הלבנה ועתות הארתה וכו', ועל דרך זה יהיה ענין חסרון הלבנה, אפילו בזמן חזקיה ויהושפט וכיוצא שהיו צדיקים, מפני שכיון שהתחיל לירד מרחבעם ולמטה, יורדת ממדרגה אחר מדרגה אפילו שהיו צדיקים, שאין בידם סיפק להאיר מה שכבר היא יורדת דרך המעלות וליכנס במקום החשך והדין, ו"ד עתות שמאליות גוברות מפני שהגבירות הרשעים, אמנם אם היו ישראל שבים בתשובה תעמוד על א' מהמדרגות, כגון בזמן יהושפט וכיוצא תעמוד במדרגה העשירית ולא תרד, אמנם היו מרשיעים אח"כ בענין שהיתה יורדת המדרגה הראויה מקודם ובעת ההיא, ולא הועיל צדקת הצדיק, מפני רשעת הרשע וכיוצא, והיינו בגלל חטאת וכו' הנאמר בכתוב (אור יקר).

³³⁸¹ בו נשלם הט"ו דורות מאברהם אבינו ע"ה, והיה אז הצלחת ישראל במעלה העליונה, וע' בזה בדברי האריז"ל בשער מיעוט הירח (פרק ב) (דע"ה ח"ב יג ע"ג).

ספר שמות

<p>סיהרא ואתחשכו אנפיהו דישראל</p>	<p>הלבנה וחשכו פניהם של ישראל.</p>
<p>פוק וחשוב רחבעם³³⁸² אביה אסא יהושפט יהורם אחזיהו יואש אמציהו עוזיה יותם אחז יחזקיהו מנשה אמון יאשיהו צדקיהו וכד אתא צדקיהו אתפגים סיהרא וקיימא על פגימותא דכתיב (ירמיה נב יא) ואת עיני צדקיהו עור ביה זמנא (איכה ב א) השליך משמים ארץ³³⁸³ האי ארץ אתעברא מקמי שמים ואתרחקת מניה ואתחשכא האי ארץ (כלומר דקיימא סיהרא פגימותא)</p>	<p>צא וחשב רחבעם אביה אסא יהושפט יהורם אחזיהו יואש אמציהו עזיהו יותם אחז יחזקיהו מנשה אמון יאשיהו צדקיהו וכשבא צדקיהו נפגמה הלבנה ועמדה על פגם שכתוב ואת עיני צדקיה עור, באותו זמן השליך משמים ארץ ארץ זו הועברה מלפני שמים והתרחקה ממנו ונחשכה הארץ הזו (כלומר שעמדה הלבנה בפגימותה).</p>
<p>תאנא בשעתא³³⁸⁴ דקיימו ישראל על טורא דסיני שארי סיהרא לאנהרא דכתיב (תהלים יח י) ויט שמים וירד מהו וירד דקריב שמשא לגבי סיהרא ושרי לאנהרא סיהרא דכתיב (במדבר ב ג) דגל מחנה יהודה מזרחה³³⁸⁵</p>	<p>שנינו בשעה שעמדו ישראל על הר סיני התחילה הלבנה להאיר שכתוב ויט שמים וירד מה זה וירד שקרב השמש ללבנה והתחילה להאיר הלבנה שכתוב דגל מחנה יהודה מזרחה.</p>
<p>בטורא דסיני אתמנא יהודה רופינום במלכותא דכתיב (הושע יב א) ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן (נ"א רבי יצחק אמר מהכא ויהודה עוד רד עם אל³³⁸⁷ הוה שולטניה בשעתא דהאי אל שליט מלכותיה על טורא דסיני בהאי שעתא שליט מלכותיה דיהודה) מהו ועם קדושים נאמן (&) כד אמר קודשא בריך הוא לישראל (&) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש נאמן הוה יהודה לקבלא מלכותא ושארי סיהרא לאנהרא</p>	<p>בהר סיני התמנה יהודה כשליט³³⁸⁶ במלכות שכתוב ויהודה עד רד עם אל ועם קדושים נאמן (רבי יצחק אמר מכאן ויהודה עד רד עם אל השלטון היה בשעה שהאל הזה שולטת מלכותו על הר סיני באותה שעה מלכותו של יהודה) מה זה ועם קדושים נאמן כשאמר הקדוש ברוך הוא לישראל ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש נאמן היה יהודה לקבל מלכות והתחילה הלבנה להאיר.</p>

³³⁸² קשה למה לא מנה את יהויקים ביניהם, התינח יהואחז ויהויכין שמלכו זמן מועט אבל יהויקים שמלך י"א שנה למה לא מנהו. ונראה חדא במה שאמרו רז"ל בטעם קדימת מלוך יהואחז שהוא הבן השני ליהויקים שהיה גדול ממנו, ואמרו מפני שיהויקים לא היה ממלא מקום אבותיו, וכמו שאמר הרד"ק בסוף מלכים (כג, ל), והואיל וכן לא זכה להיות נמנה. ועוד י"ל דאינו מונה כי אם הדורות דהיינו רחבעם דור אחד אביה שני וכו', אבל יהואחז ויהויקים ויהויכין וצדקיהו כולם דור אחד הם שארבעתם אחים בני יאשיהו, ומנה את צדקיהו שהוא האחרון ושבו נודעה פגימת הלבנה בחורבן הבית, ואולם בשמות רבה פט"ו סכ"ו מנו גם את יהויקים (רמ"ז).

³³⁸³ כי עד כאן היה החמה מאיר בלבנה לפחות משער א' עת א' או שנים וכיוצא, אמנם בצדקתיהו כהו כל י"ד עתים טובים, ולא נשאר לה ללבנה שום קשר עם החמה, ונפלה שלא נשאר לה קשר להעמיד עצמה שם (אור יקר).

³³⁸⁴ קשה דהא לעיל פירש כי מאברהם היא המדרגה הראשונה, א"כ היאך שרי לנהרא בשעתא דקיימו וכו', וי"ל שעם היות שהיו מתקנים פני הלבנה לא היתה הלבנה מקבלת אור החמה ומאירה בתחתונים מפני פגם הקודמין, ואם היתה מאירה לא שתתקרב אל החמה ולא החמה אליה, אלא מאירה מעט למטה, אמנם עתה שעמדו ישראל "על טורא דסיני", מפני מה שתקנוה והכינוה הצדיקים האלו הנזכרים שהם אברהם יצחק יעקב יהודה פרץ חצרון רם עמינדב נחשון, שהם ט' צדיקים כנגד ט' מדרגות עליונות האירה מיד על הר סיני, וכן הוא כי כשהיא מאירה סבות רבות יחד יחשיכוה, וכשהיא חשוכה סבות רבות יחד יאירוה, ולזה עם היות שהיו רשעים לא נחרב הבית עד סוף צדקיהו, ולזה עם היות שהיו צדיקים לא נבנה עד שלמה (אור יקר).

³³⁸⁵ פי' יהודה שהיא מלכות נתחברה עם הת"ת שהוא מזרח כמ"ש לעיל דקריב שמשא לגבי סיהרא. א"נ יהודה שהיא מלכות התחילה להזריח כמ"ש לעיל ושארי לאנהרא סיהרא (מ"מ).

³³⁸⁶

³³⁸⁷ פי' יהודה נתחבר עם המלכות שנקרא אל (מ"מ).

ספר שמות

<p>אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך וגו' (&) רבי אלעזר פתח (משלי א ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך שמע בני מוסר אביך דא קודשא בריך הוא³³⁸⁸ ואל תטוש תורת אמך דא כנסת ישראל מאן כנסת ישראל דא בינה כמה דכתיב (שם ב) להבין אמרי בינה</p>	<p>אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך וגו' רבי אלעזר פתח שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך שמע בני מוסר אביך זה הקדוש ברוך הוא ואל תטוש תורת אמך זו כנסת ישראל מי זו כנסת ישראל זו בינה כמו שכתוב להבין אמרי בינה.</p>
<p>רבי יהודה אמר מוסר אביך דא היא חכמה ואל תטוש תורת אמך דא היא בינה רבי יצחק אמר הא והא חד מלה אתפרשו דתנינן אורייתא מחכמה דלעילא נפקת³³⁸⁹ רבי יוסי אמר מבינה נפקת³³⁹⁰ דכתיב (&) להבין אמרי בינה וכתוב ואל תטוש תורת אמך</p>	<p>רבי יהודה אמר מוסר אביך זו היא חכמה ואל תטוש תורת אמך זו היא בינה רבי יצחק אמר זה וזה דבר אחד התפרשו ששנינו תורה יצאה מחכמה של מעלה רבי יוסי אמר מבינה יצאה שכתוב להבין אמרי בינה וכתוב ואל תטוש תורת אמך.</p>
<p>אמר רבי יהודה אורייתא מחכמה ובינה אתכלילת דכתיב שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך רבי אבא אמר בכלא אתכלילת דכיון דבאלין תרין אתכלילת אתכלילת בכלא בחסד בדינא ברחמי בכלהו שלימותא דאצטריך מלה אי מלכא ומטרוניתא מסתכמין כלא מסתכמין באתר דאלין משתכחין כלא משתכחין</p>	<p>אמר רבי יהודה תורה נכללה מחכמה ובינה שכתוב שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך רבי אבא אמר היא נכללת בכל שכיון שנכללת בשני אלה נכללת בכל בחסד בדין וברחמים בכולם השלמות שהדבר צריך אם המלך והמלכה מסכימים הכל מסכימים במקום שאלה נמצאים כולם נמצאים.</p>
<p>רבי יוסי אמר אנכי (&) דא שכינתא³³⁹¹ כמה דכתיב (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך מצרימה יהוה אלהיך (ג"א כלא סליק לעילא למהוי כלא חד) (דא כנסת ישראל³³⁹² דכתיב ואל תטוש תורת אמך) רבי יצחק אמר אנכי דא שכינתא ופסקא טעמא כמה דאת אמר (שם כז יט) אנכי עשו בכורך יהוה אלהיך דא קודשא בריך הוא כמה דכתיב (דברים ד לו) מן השמים השמיעך את קולו וכתוב (&) אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם מן השמים (מן השמים ממש דא קודשא בריך הוא)</p>	<p>רבי יוסי אמר אנכי זו השכינה כמו שכתוב אנכי ארד עמך מצרימה ה' אלהיך (הכל עולה למעלה להיות הכל אחד) (זו כנסת ישראל שכתוב ואל תטוש תורת אמך) רבי יצחק אמר אנכי זו השכינה ומפסיק הטעם כמו שנאמר אנכי עשו בכורך ה' אלהיך זה הקדוש ברוך הוא כמו שכתוב מן השמים השמיעך את קלו וכתוב אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם מן השמים (מן השמים ממש זה הקדוש ברוך הוא).</p>
<p>אשר הוצאתיך מארץ מצרים אשר אתר דכלא מאשרין ליה</p>	<p>אשר הוצאתיך מארץ מצרים אשר מקום שהכל מאשרים אותו</p>
<p>פה/ב</p>	
<p>הוצאתיך מארץ מצרים³³⁹³ דא יובלא כמה דתנינן מסטרא דיובלא³³⁹⁴ נפקו ישראל</p>	<p>הוצאתיך מארץ מצרים זה יובל כמו ששנינו מצד היובל יצאו ישראל</p>

³³⁸⁸ פי' ז"א (מ"מ).

³³⁸⁹ פי' שהמוחין דאבא הם בז"א ומהם נתקן (מ"מ).

³³⁹⁰ פי' מוחין דאימא הם בז"א ומהם ניתקן, ולכן אל"ר יהודה הכל אמת, שהמוחין דאז"א הם בז"א וז"ש אורייתא מחכמה ובינה איתכלילת (מ"מ).

³³⁹¹ מלכות (מ"מ).

³³⁹² בינה (מ"מ).

³³⁹³ היינו בחי' הבינה המתפשטת למטה, כאשר בחינתה בייחודה בחכמה, אבל הוצאתיך הוא בחינתה אל התחתונים (אור יקר). גאולתם גופם מבית עבדים, גאולתם מצד הנפש שהיתה

ספר שמות

<p>ממצרים ומשום כך חמשים פעמים נזכרה יציאת מצרים בתורה חמשים ימים לקבלת התורה חמשים ימים לחרות העבדים.</p>	<p>ממצרים ובגין כך המשיך זמנין אדכר יציאת מצרים באורייתא³³⁹⁵ חמשין יומין לקבלא אורייתא³³⁹⁶ חמשין שנין להירו דעבדין³³⁹⁷</p>
<p>מבית עבדים³³⁹⁸ כמה דכתיב (שמות יב כט) הכה כל בכור בארץ מצרים ותנינן אלין כתרין תתאין דאתרחיצו בהו מצראי כמה דאית ביתא לעילא אית ביתא לתתא ביתא קדישא³³⁹⁹ לעילא דכתיב (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית ביתא תתאה לתתא דלא קדישא כמה דכתיב מבית עבדים</p>	<p>מבית עבדים כמו שכתוב הכה כל בכור בארץ מצרים ושנינו הכתרים התחתונים הללו שהמצרים בטחו בהם כמו שיש בית למעלה יש בית למטה בית קדוש שלמעלה שכתוב בחכמה יבנה בית בית תחתון למטה שאינו קדוש כמו שכתוב מבית עבדים.</p>
<p>תאנא בשעתא דאתמר אנכי³⁴⁰⁰ (&) כל אינון פקודי אורייתא דמתאחדן במלכא קדישא עלאה³⁶⁸ בסטרא (ס"א דא) כלהו הוו כלילן בהאי מלה</p>	<p>שנינו בשעה שנאמר אנכי כל אותן מצוות התורה שנאחזו במלך הקדוש העליון בצד (זה) כולם היו כלולות בדבר הזה.</p>
<p>כמה דתנינן כל פקודי אורייתא מתאחדן³⁶⁹ בנופא דמלכא (ד"א במלכא קדישא עלאה) מנהון ברישא דמלכא ומנהון בנופא ומנהון בידי מלכא ומנהון ברנלוי ולית מאן דנפיק מן נופא דמלכא לבר ובגין כך מאן דפשע בחד מפקודי אורייתא כמאן דפשע בנופא דמלכא כמה דכתיב (ישעיה סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי בי ממש ווי לחייביא דעברין על פתגמי אורייתא ולא ידעין מאי קא</p>	<p>כמו ששנינו כל מצוות התורה אחוזות בגוף המלך (במלך הקדוש העליון) מהן בראש המלך ומהן בגוף ומהן בידי המלך ומהן ברגליו ואין מי שיוצא מגוף המלך החוצה ולכן מי שפושע במצוה אחת של התורה כמי שפושע בגוף המלך כמו שכתוב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי, בי ממש אוי לרשעים שעוברים על מצוות התורה ולא יודעים מה הם</p>

משועבדת לקלי, ולכך לשבר מנעולי גלותם הכה כל בכור, דהיינו השרים החצונים מבטחם של מצריים, ותחלה לקו השרים, ואח"כ לקו המצרים למטה, ואמר "מבית" מפני שכדמות השכינה העליונה, ונקראת בית שכל הספירות נכללות בה, כבית שבה קיבוץ כל הכלים וכל הדירה, כך הספירה הזאת, בה אסיפת כל הספירות, וכך אל החצונים שכל הקלי נכללות החצונית ההיא, והיא נקראת "בית עבדים" כדפי' שהם נקראים עבדים, והיא בית אסיפתם (אור יקר).³³⁹⁴ לא יובלא ממש, אלא "סטרא דיובלא" המתפשט למטה אל התחתונים, והם ג' בחינות: הא', המתפשטת למטה לישראל במקום שפלותם והיינו "נ' זמנין אדכר יציאת מצרים באורייתא" (אור יקר).

³³⁹⁵ עי' לעיל פג סע"ב בשם הז"ח.

³³⁹⁶ הב', מתעלים ישראל משפל מצבם ומתעלים ומתגדלים והיינו "נ' יומין לקבל אורייתא" שישראל ספרו לעלות מדרגה אחר מדרגה עד עלותם אל הבינה (אור יקר).

³³⁹⁷ הג', היא מתפשטת בסוד היובל העליון, והיינו "נ' שנין לחירר" (אור יקר). אינם ימים אלא שנים שהיא מתפשטת ממש בטהרתם של ישראל, ולא מנו ישראל יובל אלא אחר כיבוש (אור יקר).

³³⁹⁸ הם הקלי' כדמסיק, ונקראים עבדים מפני שאין להם שום שליטה אלא ע"י מה שמצווה אלהים מן השמים כעבד אל מאמר רבו (אור יקר).

³³⁹⁹ פי' מלכות, שאבא יסד ברתא (מ"מ).

³⁴⁰⁰ מלות אלו הם בספירות כוללות ופרטיות, ולכך הם כוללות כל רמ"ח איברים ושס"ה גידים, והענין הזה כמו שהגוף בעל רמ"ח ויש כלל כמו הראש הכולל כמה איברים כמה גידים, כמה עורקים עם הצואר, כך הראש העליון ג' ראשונות, כשנזכר הדב' הרומז בה נרמזו שם כל המצות עשה ולא תעשה הנכללות בסוד המדות האלו הנרמזות בנתוח הראש, וכך הדבור הרומז בזרוע ימין עם היד הכולל כמה גידים כמה איברים, וכיוצא הדבור כולל כמה מצות כמה לא תעשה, וכך הספירה רומזת כמה מרכבות, כמה פרטי כללות הספירות בה, וכן על זה הדרך בהזכר חלק וחלק מהדבור, כגון מלת אנכי נכלל בו כל סוד מצות התלויות בה וכיוצא, כגון בהזכיר אבר אחד במלה אחת, יכלל במלה ההיא מצותיה עשה ולא תעשה (אור יקר).

ספר שמות

עושים.	עבדין
<p>שאמר רבי שמעון אותו מקום שהוא חטא אליו אותו מקום ממש מגלה חטאו (ואמר רבי שמעון הקדוש ברוך הוא ממש מגלה חטאו) חטא בקדוש ברוך הוא הקדוש ברוך הוא מגלה חטאו שכתוב יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו יגלו שמים עונו זה הקדוש ברוך הוא וארץ מתקוממה לו זה הקדוש ברוך הוא (זו כנסת ישראל).</p>	<p>דאמר רבי שמעון ההוא אתר דאיהו חב לגביה ההוא אתר ממש גלי חוביה (ואמר רבי שמעון קודשא בריך הוא ממש גלי חוביה)³⁷⁰ חב בקודשא בריך הוא קודשא בריך הוא גלי חוביה דכתיב (איוב כ כז) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו יגלו שמים עונו דא קודשא בריך הוא וארץ מתקוממה לו דא קודשא בריך הוא (נ"א דא כנסת ישראל)</p>
<p>שנינו שמים מגלים חטאו של אדם ובשעה שהוא מגלה חטאו ארץ עושה דין באדם שכתוב וארץ מתקוממה לו לעשות דין אמר רבי יוסי שנינו משמו של רבי שמעון בשעה שנתנה תורה האם והבנים נמצאו בשלמות שכתוב אם הבנים שמחה.</p>	<p>תניא שמים גליין חוביה דבר נש ובשעתא דאיהו גלי חוביה ארץ עביד דינא כבר נש דכתיב וארץ מתקוממה לו למעבד דינא ביה אמר רבי יוסי תנינן משמיה דרבי שמעון בשעתא דאתיהיבת אורייתא³⁷¹ אימא ובנין בשלימותא אשתכחו דכתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה</p>
<p>אנכי ה' אלהיך אנכי כמו ששנינו בת היתה לו לאברהם אבינו היא שכינה וזו בת ה' אלהיך שכתוב בני בכורי ישראל וכתוב עץ חיים היא למחזיקים בה הנה בן.</p>	<p>אנכי יהו"ה אלהיך³⁷² (&) אנכי כמה דתנינן בת היתה לו לאברהם אבינו³⁴⁰¹ היא שכינתא ודא בת יהו"ה אלהיך דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל וכתוב (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה הא בן</p>
<p>אשר הוצאתיך מארץ מצרים שכתוב יובל הוא קדש תהיה לכם וכתוב אם הבנים שמחה וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור (עלמין) כלהו בחדוה בשלימותא ועל דא כתיב אם הבנים שמחה מתעברא אימא כלהו מתעברן מדוכתייהו וכתוב (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים ותנינן לא יעביד בר נש חובי לתתא בנין דאתעבר אימא מעל בנין</p>	<p>אשר הוצאתיך מארץ מצרים שכתוב יובל הוא קדש תהיה לכם וכתוב אם הבנים שמחה וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור (עלמין) כלהו בחדוה בשלימותא ועל דא כתיב אם הבנים שמחה מתעברא אימא כלהו מתעברן מדוכתייהו וכתוב (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים ותנינן לא יעביד בר נש חובי לתתא בנין דאתעבר אימא מעל בנין</p>
<p>אמר רבי יצחק הכל הקדוש ברוך הוא הכל הוא אחד והדברים הללו התגלו לקוצרי השדה אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>	<p>אמר רבי יצחק כלא קודשא בריך הוא כלא הוא כלא חד ומלין אלין למחצדי חקלא אתגליין זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>
<p>שנינו אמר רבי אלעזר כתוב בראשית ברא אלהים את השמים ואת</p>	<p>תאני אמר רבי אלעזר כתיב (&) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ וכתוב</p>

³⁴⁰¹ נודע כי המלכות נק' אני בסוד שם ב"ן ט' אותיות המלוי עולה אני. אך בהאיר בה סודה נקודה הפנימית שהוא כ"י, נק' אנכי, וזהו כוונת מאמרי הזהר אני ואנכי כולם בשכינתא (זהר הרקיע).

³⁴⁰²

³⁴⁰³

³⁴⁰⁴

ספר שמות

<p>(בראשית ב ד) ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים במאי אוקימנא הני קראי³⁴⁰⁵ הא תנינן דתרווייהו כחדא אתבריאוו מלמד שנמה הקדוש ברוך הוא³⁴⁰⁶ קו ימינו וברא השמים ונטה קו שמאלו וברא את הארץ בקדמיתא³⁴⁰⁷ את השמים ואת הארץ ולבתר ארץ ושמים</p>	<p>הארץ וכתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים במה בארנו פסוקים אלו הרי שנינו (ב"ר פ"א סי' & סוף) ששניהם נבראו כאחד מלמד שנמה הקדוש ברוך הוא קו ימינו וברא השמים ונטה קו שמאלו וברא את הארץ בתחלה את השמים ואת הארץ ואחר כך ארץ ושמים.</p>
<p>תנן כתיב (הושע ב כג) ביום ההוא אענה נאם יהוה אענה את השמים והם יענו את הארץ אענה את השמים שמים ממש דכתיב (ישעיה סו א) השמים כסאי והם יענו את הארץ ממש דכתיב (&) והארץ הדום רגלי³⁴⁰⁸ שמים עלאין וארץ ארץ עלאה דתניא כד אתקן שמים דא בתיקוני (אתקן) לקבליה דהאי ארץ ותיאובתיה לקבלה בחד דרגא דאקרי צדיק כמה דכתיב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם ואתדבק בהאי ארץ</p>	<p>שנינו כתוב ביום ההוא אענה נאם ה' אענה את השמים והם יענו את הארץ אענה את השמים שמים ממש שכתוב השמים כסאי והם יענו את הארץ הארץ ממש שכתוב והארץ הדום רגלי שמים העליונים וארץ הארץ העליונה ששנינו כשתקן שמים זה בתקוניו (התקן) כנגד ארץ זו ותשוקתו כנגדה בדרגה אחת שנקראת צדיק כמו שכתוב וצדיק יסוד עולם ונדבק בארץ הזו.</p>
<p>ומרישא דמלכא עד ההוא אתר דשארי האי צדיק אתי חד נהרא</p>	<p>ומראש המלך עד אותו מקום ששורה הצדיק הזה בא נהר אחד</p>
<p>פ/א</p>	
<p>קדישא משהא³⁴⁰⁹ דרבות ואטיל בסגיאות תיאובתא בהאי ארץ³⁴¹⁰ קדישא ונטל כלא האי ארץ ולבתר מהאי ארץ אתון כלא עילאי ותתאי כדכורא דא כד תיאובתיה לאתדבקא בנוקבא דאפיך זרעא דרבות מרישא דמוהא בההוא</p>	<p>קדוש שמן משחה ומטיל ברוב תשוקה בארץ הקדושה הזו והארץ הזו נוטלת הכל ואחר כך מהארץ הזו הכל נזונים עליונים ותחתונים כמו הזכר הזה כשתשוקתו להדבק בנקבה שמוציא זרע של רביה מראש המח</p>

³⁴⁰⁵ פי' פעם מקדים שמים ופעם מקדים ארץ ותירץ הא תנינן וכו' (מ"מ).

³⁴⁰⁶ היא הבינה, "קו ימינו" שהם ה' חסדים וברא ז"א, ונטה קו שמאלו שהם ה' גבורות וברא מלכות נמצא דכחדא אתבריאוו (מ"מ).

³⁴⁰⁷ זה כמו ד"א ויובן במ"ש הרב שכשהיו זרין בתוך אבא, היה הז"א יונק' מו' ראשונות דאבא והמלכות מד' תחתונות בסוד ו"ד דיר"ד וכשניתנו לבינה, התחתון יוצא ראשון, לכך מלכות היתה יונקת מד' ראשונות דאימא, והז"א מו' תחתונות, בסוד ד"ו, ד' על ו'. וז"ס אשת חיל עטרת בעלה, בעלמא דאתי. וז"ש לעתיד לבוא, שהיא בינה, צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. וז"ש הזוהר בקדמיתא דהיינו בהיותם באבא, את השמים ואת הארץ קודמים, ולבתר בהיותם באימא ארץ ושמים. א"נ יובן במ"ש הרב בכוננת ברכת אבות, שתחלה אנו מתקנים ז"א ואח"כ המלכות, ובמלת מלך עוזר אנו מתקנים המלכות תחלה ואח"כ ז"א. ובספר אור ישראל כתב בשם האר"י וז"ל: כתוב א' אומר את השמים ואת הארץ, וכתוב ארץ ושמים. אלא בעולם הבריאה, שמים קדמו, כי באותו עולם גוברת הקדושה והרוחניות, ובעולם העשיה הארץ קדמה, כי שם גובר היותר חומרי, כי כל כוננת עולם העשיה היה להגשים הדברים. וז"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בעולם הבריאה היה. וכן בראשית ברא אלהים את השמים את הארץ, אבל ביום עשות, דהיינו עשיה, היה ארץ תחלה ואח"כ שמים, עכ"ל האריז"ל, ובזה מובן לשון זה (מ"מ).

³⁴⁰⁸ הנוק' דז"א דאצי' שהיא נבחן בשני בחי': אחד, הוא מה שהיא בסוף כל האצילות וכלל כולם. ושנית, הוא מה שהיא ראשית לנבראים ומשתתפת עמהם, וכנודע בסוד מיעוט הירח. והנה במה שהיא ראשית לנבראים, הנה היא בבחי' רגלין דז"א, ובסוד (ישעיה סו א) והארץ הדום רגלי (כללים ח"א נג ע"ג).

³⁴⁰⁹ פי' שיסוד עולה בסוד הדעת ומושך הטיפה מן המוח, שהם מוחין דאו"א הנקרא שמן, שגם אימא נקרא שמן על שם אבא כנודע (מ"מ).

³⁴¹⁰ עי' כללים ח"א נג ע"ג הובא בעמוד הקודם.

ספר שמות

<p>אמה ואטיל בנוקבא ומניה מתעברא נוקבא אשתכח דכלהו שייפין דגופא כלהו מתדבקן בנוקבא ונוקבא אחידא כלא כדוגמא דא תנינן כל דאשלים לעשרה קדמאי דבי כנישתא נוטל אנר כלהו רבי יוסי אומר לקבלי דכלהו</p>	<p>באותה אמה ומטיל בנקבה וממנו הנקבה מתעברת נמצא שכל איברי הגוף כולם נדבקים בנקבה והנקבה אוחזת הכל כדוגמא זו שנינו כל המשלים לעשרה ראשונים של בית הכנסת נוטל שכר כולם רבי יוסי אמר כנגד כלם.</p>
<p>רבי יצחק אמר כתיב (תהלים יח י) ויט שמים וירד וכתיב (שמות יט יא) וירד יהוה לעיני כל העם על הר סיני (ד"א ל"ג תנא) ויט שמים וירד לאן נחת אי תימא דנחת לסיני על הר סיני כתיב ולא כתיב בהר סיני</p>	<p>רבי יצחק אמר כתוב ויט שמים וירד וכתוב ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני (לא גורסים תנא) ויט שמים וירד לאן ירד אם תאמר שירד לסיני כתוב על הר סיני ולא כתוב בהר סיני.</p>
<p>אלא ויט שמים וירד לאן נחת אמר רבי יוסי (אמר רבי יהודה אמר רבי חייא) נחית בדרגוי מדרגא לדרגא ומכתרא לכתרא עד דאתדבק בהאי ארץ וכדין אתנהר סיהרא וקיימא באשלמותא דהא הוא דכתיב ויט שמים וירד להאי ארץ וכדין כתיב על הר סיני³⁴¹¹ מה קיימא על הר סיני הוי אימא דא שכניתא</p>	<p>אלא ויט שמים וירד לאן ירד אמר רבי יוסי (אמר רבי יהודה אמר רבי חייא) ירד בדרגותיו מדרגה לדרגה ומכתר לכתר עד שנדבק בארץ הזו ואז האירה הלבנה ועמדה בשלמות זהו שכתוב ויט שמים וירד לארץ הזו ואז כתוב על הר סיני מה עמד על הר סיני הוה אומר זו שכינה.</p>
<p>רבי אבא אמר מהכא (שמות יט יח) מפני אשר ירד עליו יהוה באש³⁴¹² וכתיב (דברים ד כד) כי יהוה אלהיך אש אוכלה הוא וכתיב (בראשית יט כד) ויהוה המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יהוה מן השמים ויהוה המטיר דא הוא ארץ מאן אתר נטיל האי סיפיה דקרא מוכח דכתיב מאת יהוה מן השמים מן השמים ממש רבי חייא אמר מהכא (&) וידבר אלהים את כל³⁴¹³ כללא דכלא דהא בהאי תליא כלא</p>	<p>רבי אבא אמר מכאן מפני אשר ירד עליו ה' באש וכתוב כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא וכתוב וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים וה' המטיר זוהי ארץ מאיזה מקום נטל את זה סוף הפסוק מוכיח שכתוב מאת ה' מן השמים מן השמים ממש רבי חייא אמר מכאן וידבר אלהים את כל כל הכלל של הכל שהרי בזה תלוי הכל.</p>
<p>לא יהיה לך אלהים אחרים על פני (&) רבי יצחק אמר אלהים אחרים לאפקא שכניתא על פני לאפקא אפי מלכא³⁴¹⁴ דבהו אתחזי מלכא קדישא ואינון שמיה והוא אינון³⁴¹⁵ הוא שמיה</p>	<p>לא יהיה לך אלהים אחרים על פני רבי יצחק אמר אלהים אחרים להוציא שכינה על פני להוציא פני המלך שבהם נראה המלך הקדוש והם שמו</p>

³⁴¹¹ פי' וירד ה', שהוא ז"א, להתחבר עם המלכות, שהיא עומדת על הר סיני (מ"מ).

³⁴¹² מה שהיה לעיני כל העם, הנה היה זה ג"כ רק באספקלריא שאינה מאירה, כי הרי מ"ש שם (יט יא) כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם וגו', הנה הוא מ"ש אח"כ (פסוקים טז, יח) ויהי ביום השלישי וגו' והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן, וכן הוא ג"כ מ"ש בסוף פ' משפטים (שמות כד יז) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל, והנה פשוט הוא שכ"ז הנה היה רק באספקלריא שאינה מאירה, וע' זוה"ק יתרו (פו ע"א) רבי אבא אמר כו', וכן ברע"מ פינחס (רנב ע"ב) (כללים ח"ב ח ע"ב).

³⁴¹³ פי' מלכות נקרא אלהים ונכללו בה כל הספירות, אלמא שנתחברה עם ז"א (מ"מ).

³⁴¹⁴ עי' לעיל ג ע"ב בהגהות רח"ו אות ד' [והם דברי הקב"ה שלא יהיו לו אלהים אחרים זולת פניו שהם הספירות] ועי' פרשת אמות צג ע"ב ומשמם תראה כי אפי מלכא הוא הספירות (לש"ו), האצילות הוא פניו (הקדו"ש טו ע"ג).

³⁴¹⁵ כי כל שמותיו הנה הם הגילויים עצמן אשר הוא עצמו ית"ש נתגלה באותן השמות ע"י האצילות (הקדו"ש ו ע"א), וכשאנו קוראים אותו בשמו, וכן כשאנו עובדים לשמו, כי כל העבודה

ספר שמות

<p>דכתיב (ישעיה מב ח) אני יהו"ה הוא שמי הוא ושמייה חד הוא בריך שמייה לעלם ולעלמי עלמיא</p>	<p>והוא הם הוא שמו שכתוב אני ה' הוא שמי הוא ושמו אחד הוא ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.</p>
<p>תאני רבי שמעון זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא קרא לון אדם דכתיב (יהזקאל לד ל) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם מאי טעמא קרא לון אדם משום דכתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם אתם ולא לשאר עמים ומשום כך אדם אתם אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם.</p>	<p>שנה רבי שמעון אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא קרא להם אדם שכתוב ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אדם כי יקריב מכם למה קרא להם אדם משום שכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם אתם ולא לשאר עמים ומשום כך אדם אתם אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם.</p>
<p>דתניא אמר רבי שמעון כיון דבר נש ישראל אתגזר עאל בברית³⁴¹⁶ דגזר קודשא בריך הוא באברהם דכתיב (בראשית כד א) ויהו"ה ברך את אברהם בכל וכתוב (מכה ז ב) חסד לאברהם ושארי למיעאל בהאי אתר (נ"א אדם)³⁷⁴ כיון דזכה לקיימא פקודי אורייתא עאל ביה בהאי אדם³⁷⁵ (נ"א אתר) ואתדבק בגופא דמלכא³⁴¹⁷ וכדין אקרי אדם</p>	<p>ששנינו אמר רבי שמעון כיון שאדם מישראל נמול נכנס לברית שגזר הקדוש ברוך הוא עם אברהם שכתוב וה' ברך את אברהם בכל וכתוב חסד לאברהם והתחיל להיכנס למקום הזה (אדם) כיון שזכה לקיים מצוות התורה נכנס בו באדם (למקום) הזה ונדבק בגוף המלך ואז נקרא אדם.</p>
<p>וזרעא דישראל אקרין אדם תא חזי כתיב ביה בישמעאל (בראשית מז יב) והוא יהיה פרא אדם פרא אדם ולא אדם פרא³⁷⁶ אדם³⁴¹⁸ משום דאתגזר ושירותא דאדם הוה ביה דכתיב (שם יז כה) וישמעאל בנו בן שלש עשרה שנה בהמולו</p>	<p>וזרע ישראל נקראו אדם בא וראה כתוב בישמעאל והוא יהיה פרא אדם פרא אדם ולא אדם פרא אדם משום שנמול וראשיתו של אדם היה בו שכתוב וישמעאל בנו בן שלש עשרה שנה בהמולו את בשר ערלתו כיון</p>

הוא רק לשמו כמו שיתבאר לקמן, הנה עומד הקריאה והעבודה אליו עצמו, שהוא לכל אמיתת עצמותו הנעלמה אליו גופה, כי הוא עצמו נתגלה ע"י הצמצום בהשם הו"ה ב"ה ובכל השמות וכינויים המסתעפים ממנו. והוא ע"ד האדם היושב בבית ומשתמש באור החלון שהוא ד' על ד', והרי נצטמצם ג"כ האור בהחלון לפי צורת החלון, הרי אותו אור החלון שמשמש בו הנה הוא אותו האור עצמו אשר מחוץ לחלון וממלא את כל חלל העולם כולו, כי הרי הוא נמשך כאחד עם האור שהוא בלא צמצום כלל, והוא מה שאמרו (יתרו פו ע"א) הוא ושמייה חד הוא (הקדוש"ש יד ע"ב). נקרא כל האצילות כולו ג"כ בכל השמות הללו מצד המאציל ית"ש המתייחד שם, והם חד עמו, וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות ע"א), תא חזי קוב"ה (ר"ל א"ס ב"ה כן הוא בהגהת מהרח"ו שם) אפיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא (שהם ה"ס דאצילות) (דע"ה ח"א נה ע"ד), האצילות כולו הוא אלהות גמור ע"י יחודו ית"ש בהם שנעשים אחד עמו (דע"ה ח"א עט ע"ב), נתגלה ע"ז להיות הוא עצמו מהוה ומנהיג את הכל, וכל פרטי האצילות הם כולם פרטי גילוייו אשר לזה, אשר נתגלה הוא עצמו בכ"ז, ובהם הוא כל הדיבור וההתבוננות אשר באצילות, וכל גלוייו הם עצמן כל השמות כולם, והוא ושמותיו כולם חד, דהוא אינון, כמ"ש פ' יתרו (פו ע"א) ופ' ויקרא (יא ע"ב). וא"כ הרי אין השגה בזה לשום נברא, וכמ"ש (חגיגה יג ע"ב) ברוך כבוד ה' ממקומו, מכלל דמקומו ליכא דידע ליה (כללים ח"א לא ע"ג, ועי' עוד סו ע"א), האצילות, הרי הוא מיוחד עם אור א"ס ע"י הא"ק, עד שנעשה הוא והם כאלו חד (ביאורים ח"א כט ע"ד), ועי' דע"ה ח"ב נה ע"ג.

³⁴¹⁶ פי' יסוד הנק' כל (מ"מ).

³⁴¹⁷ פי' ת"ת (מ"מ).

³⁴¹⁸ ובזכות המילה זכה ישמעאל עתה לארץ ישראל. ומאחר שאין לו פריעה, על כן אף על פי שהארץ לו היא, עתה היא בחרבנה ואינה בנויה, כך נתבאר בזהר (ראה ח"ב דף פ"ז ע"א). והנה ישמעאל נקרא 'פרא אדם' (בראשית טז, יב), וכתב הזהר (ראה שם דף פ"ו ע"א) 'פרא אדם' ולא 'אדם' ממש, מאחר שלא נתקן בפריעה, אלא הוא 'פרא', פרוש 'ענף', כמו (ישעיה י, לג) 'מסעף פארה במערצה', כי אינו רק ענף מאדם, אבל ישראל הם 'אדם' ממש (של"ה פרשת לך לך). פי' יסוד שהוא ענף הז"א הנקרא אדם (מ"מ).

ספר שמות

<p>את בשר ערלתו כיון דאתגזר עאל בהאי שירותא דאקרי כל הדא הוא דכתיב (שם טז יב) והוא יהיה פרא אדם ולא אדם ידו בכל ידו בכל ודאי ולא יתיר משום דלא קביל פקודי אורייתא שירותא הוה ביה בנין דאתגזר ולא אשתלים בפקודי אורייתא אבל זרעא דישראל דאשתלימו בכלא אקרונ אדם ממש וכתוב (דברים לב ט) כי חלק יהוה עמו יעקב חבל נחלתו</p>	<p>שנמול נכנס לראשית הזאת שנקראת כל זהו שכתוב והוא יהיה פרא אדם ולא אדם ידו בכל ידו בכל ודאי ולא יותר משום שלא קבל מצוות התורה ראשית היתה בו משום שנמול ולא השתלם במצוות התורה אבל זרע ישראל שנשלמו בכל נקראו אדם ממש וכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.</p>
<p>אמר רבי יוסי בנין דא כל פרצופין שרו בר מפרצופא דאדם רבי יצחק אמר כד אתעבד אתהזוי דגליפא גו גליפין³⁴¹⁹ דאשלמותא אמר רבי יהודה היינו דאמרי אינשי קיטרוי בזיקא בטפסא שכיחי</p>	<p>אמר רבי יוסי משום כך כל הפרצופים מותרים פרט לפרצוף אדם רבי יצחק אמר כשנעשה נראה שחקוק תוך החקיקות של השלמות אמר רבי יהודה היינו מה שאנשים אומרים קשריו ברוח מצויים בצורה.</p>
<p>רבי יהודה הוה אזיל מקפוטקיא ללוד למחמי לרבי שמעון דהוה תמן והוה רבי חזקיה אזיל עמיה אמר רבי יהודה לרבי חזקיה הא דתנינן קמי רבי שמעון והוא יהיה</p>	<p>רבי יהודה היה הולך מקפוטקיא ללוד לראות את רבי שמעון שהיה שם והיה רבי חזקיה הולך עמו אמר רבי יהודה לרבי חזקיה זה ששנינו לפני רבי שמעון והוא יהיה</p>
פ/ב	
<p>פרא אדם ודאי כך הוא ודא הוא ברירא דמלה סיפיה דקרא דכתיב (&) ועל פני כל אחיו ישכון מהו ועל פני כל אחיו ישכון</p>	<p>פרא אדם ודאי כך הוא וזהו בירור הדבר סוף הפסוק שכתוב ועל פני כל אחיו ישכון מה זה ועל פני כל אחיו ישכון.</p>
<p>אמר ליה לא שמענא ולא אימא דהא אוליפנא כתיב (דברים ד מד) וזאת התורה אשר שם משה אשר שם משה אתה יכול לומר דלא שם משה³⁴²⁰ אי אתה יכול לומר</p>	<p>אמר לו לא שמעתי ולא אמור שהרי למדנו כתוב וזאת התורה אשר שם משה אשר שם משה אתה יכול לומר שלא שם משה אינך יכול לומר.</p>
<p>פתח רבי יהודה ואמר (שם ל ב) כי הוא חייך וארך ימך מאן דזכי באורייתא³⁴²¹ ולא אתפרש מינה³⁴²² זכי לתרין חייך חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי דכתיב חייך תרי³⁴²³ וכל מאן דיתפרש מינה כמאן דמתפרש מן חיי ומאן דמתפרש מרבי שמעון כאילו מתפרש מכלא</p>	<p>פתח רבי יהודה ואמר כי הוא חייך ואורך ימך מי שזוכה בתורה ולא נפרד ממנה זוכה לשני חיים אחד בעולם הזה ואחד בעולם הבא שכתוב חייך שנים וכל מי שנפרד ממנה כמי שנפרד מן החיים ומי שנפרד מרבי שמעון כאלו נפרד מהכל.</p>

³⁴¹⁹ פי' צורה שלימה, ופי' ר' יהודה משל למרגליות צרורה בכלי ודפוס פי' כשתיציר צורת אדם הוא כמו כלי ודפוס לצורה העליונה וע"כ אסור לצייר צורת אדם (רח"ו). פי' אין איסור צורה שקועה אלא בולט ושלימה, וז"ש "דגליפא גו גליפא" דהיינו צורה בולטת כמו גליפא שלמעלה גם צריך באשלמותא ולא חסר, קוטרוי בזיקא בטפס' שכיחי, פי' הנקשרים בזיקא היינו ברוח היינו הטמאים והשדים העליונים בטפסא שכיחי, פי' בדפוס וצורה נמצאים כלומר אינם באים בצור החסרה אלא בצורה שלימה (זהר הרקיע).

³⁴²⁰ אין לפרש שלא יחדש בתורה ח"ו שעיקר הכל תלוי בחדושי תורה, אלא שלא יחדש הקדמה ותחלה משלו, שראשי פרקים צריכים מסירה וקבלה (אור יקר).

³⁴²¹ היינו שלמד (אור יקר).

³⁴²² היינו שעסק בה כל ימיו אפילו אחר שזכה (אור יקר).

³⁴²³ חייך תרי, ואורך ימך, היינו למעלה מעולם הבא דהיינו א"א ולא חשיב ליה (אור יקר).

ספר שמות

<p>ומה בהאי קרא דאיהו פתח פתחא לא יכילנא למיעאל בה פתגמי אורייתא דסתימין על אחת כמה וכמה ווי לדרא דרבי שמעון בן יוחאי יסתליק מניה דכד אנן קיימין קמיה דרבי שמעון מבועין דלבא פתיחין לכל עיבר³⁴²⁴ וכלא מתגליא וכד אתפרשנא מניה לא ידענא מידי וכל מבועין סתימין</p>	<p>ומה בפסוק הזה שהוא פותח פתח לא יכלנו להיכנס אליו דברי תורה הנסתרים על אחת כמה וכמה אוי לדור שרבי שמעון בן יוחאי יסתלק ממנו שכשאנו עומדים לפני רבי שמעון מעיינות הלב פתוחים לכל צד והכל מתגלה וכשנפרדים ממנו לא יודעים דבר וכל המעיינות נסתמים.</p>
<p>אמר רבי חזקיה היינו דכתיב (במדבר יא כה) ויאצל מן הרוח³⁴²⁵ אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים כבוצינא³⁴²⁶ דא דנהרין מניה כמה בוצינין והוא בקיומיה שכיח כך רבי שמעון בן יוחאי מארי דבוצינין הוא נהיר לכלא ונהורא לא אעדי מניה ואשתכח בקיומיה אזלו עד דמטו לגביה</p>	<p>אמר רבי חזקיה היינו שכתוב ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים כמנורה הזו שמאירים ממנה כמה נרות והיא מצויה בקיומה כך רבי שמעון בר יוחאי בעל הנרות הוא מאיר לכל והאור לא זז ממנו ונמצא בקיומו הלכו עד שהגיעו אליו.</p>
<p>כד מטו גביה אשכחיהו דהוה יתיב ולעי באורייתא והוה אמר (תהלים קב א) תפלה לעני כי יעטף ולפני יהוה ישפוך שיהו כל צלותא דישראל צלותא וצלותא דעני עלאה מכלהו מאי מעמא משום דהאי סלקא³⁴²⁷ עד כורסי יקרא³⁴²⁸ דמלכא³⁴²⁹ ואתער ברשיה³⁴³⁰ וקודשא בריך הוא משתבח (נ"א מתעטף)³⁷⁷ בהדיא צלותא ודאי תפלה דעני תפלה אקרי</p>	<p>כשהגיעו אליו מצאוהו שהיה יושב ועוסק בתורה והיה אומר תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו כל תפלת ישראל היא תפלה ותפלת העני עליונה מכולם למה משום שזו עולה עד כסא הכבוד של המלך ומתעטרת בראשו והקדוש ברוך הוא משתבח (מתעטף) באותה תפלה ודאי תפלת העני נקראת תפלה.</p>

³⁴²⁴ היינו שבהסתכל בו הנשמות מאירות זו מזו ובסוד הארתם משיגים מאורו בתורה (אור יקר). ועי' לעיל ח"א קכג ע"ב: זכאה חולקיהון דצדיקאי בעלמא דאתי דכך היא אורייתא בלבהון כמבועא רבא דמייא דאף על גב דמסתימין ליה מסגיאות מייא פתחי מבועין דנבעין לכל עיבר. ועי' ש"ר ע"ב: כד יובלא אפתח מבועי דכל אינון תרעין כלהו קיימי בשמים. הם ה' מקורות אלו שבתוכיותה שהם ה' ספירות חמשים שערי בינה, והיינו שהיא חמשים וכוללם בת"ת והת"ת עם החסד והגבורה והנצח וההוד ה' כולל חמשים, והיסוד כל כולל החמשים ומשפיעם למלכות ה"א בענין שהם מהחמשים בינה, לחמשים ת"ת בחמשים יסוד לחמשה מלכות (אור יקר שם). פי' יסוד דאימא הנקרא יובלא כמ"ש הרב ז"ל, והוא נפתח ומתגלה בת"ת דז"א. וז"ש דכל אינון תרעין כולהו קיימי בשמים כי ה' חסדים נקרא נ' שערי בינה, וכן ה' גבורות נקרא נ' שערי בינה כמ"ש הרב ז"ל והם מתגלים בת"ת הנקראים שמים, וז"ש דכל אינון תרעין כולהו קיימי בשמים (מ"מ שם).

³⁴²⁵ לשון אצילות הוא (אור יקר).

³⁴²⁶ כמדליק נר מנר ואין הראשון חסר דבר (אור יקר).

³⁴²⁷ הענין כי שאר התפלות לא סלקי (אור יקר).

³⁴²⁸ אלא צריך כחות המלאכים להעלותה עד כסא הכבוד, ואחר שהיא שם, מאליה היא עולה להתעטר בראש המלך דהיינו שהיא עולה עד בינה וחכמה, וכתר על גביהן שהם שערי הרצון, והחכמה שערי הרחמים, והבינה לפני משורת הדין שערי חנינה במתנת חנם, ושם עניית תפלה, כאומרו אז תקרא וה' יענה. אמנם תפלת העני אינה צריכה עזר מהמלאכים, אלא היא עולה מאליה "עד כורסי יקרא דמלכא" ודרך הוא שסנדלפון יעלה אותה עד כסא הכבוד, ומשם יזכיר עליה את השם ותעלה מאליה כדפי' במס' חגיגה, ותפלה זו מפני שכל השערים אינם נגעלים לה, ואין שומרי פתחי שבעה היכלות מוחין בידה "סלקא מאליה" ויהיה הענין כי תפלת העני כנגד מדת המלכות דלה ועניה ובשברון, ולכך היא בפתח ראשון בכל מקום, ושומר הפתח לא יעמוד בפניו, שהשכינה שוכנת בו, ושכינה מסתלקת בתפלתו, ושומר הפתח היא המלכו"ת כאומרו אדנ"י שפת"י, שהם שערי צדק, תפתח, אם כן היא היא שומר הפתח, היא היא התפלה, היא היא החופפת עליון, א"כ מאליה היא עולה, ולזה לעני לעולם שומע, אמנם לשאר בני העולם כפי זכותו (אור יקר).

³⁴²⁹ פי' עולה עד הז"א שהוא כסא לבינה (מ"מ).

³⁴³⁰ היינו שגורמת מוחין לרישיה דז"א (מ"מ).

ספר שמות

<p>כי יעטף עטופא דא לאו עטופא דכסו הוא דהא לית ליה אלא כתיב הכא כי יעטף וכתוב התם (איכה ב יט) העטופים ברעב ולפני יהו"ה ישפך שיחו ודיקבל קמי מאריה ודא ניהא ליה קמי קודשא בריך הוא משום דעלמא מתקיימא ביה כד לא אשתכחו שאר קיימי עלמא בעלמא ווי למאן דההוא מסכנא יקבל עלוי למאריה משום דמסכנא קריב למלכא יתיר מכלהו דכתיב (שמות כב כו) והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי הנון אני³⁴³³</p>	<p>כי יעטוף עטוף זה הוא אינו עטוף של כסוי שהרי אין לו [לא שייך לו³⁴³¹] אלא כתוב כאן כי יעטף וכתוב שם העטופים ברעב ולפני ה' ישפוך שיחו שקובל³⁴³² לפני רבונו וזה נוח לפני הקדוש ברוך הוא משום שהעולם מתקיים בו כשלא נמצאים שאר מקיימי העולם בעולם אוי למי שאותו העני יקבל עליו לרבונו משום שהעני קרוב למלך יותר מכולם שכתוב והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני.</p>
<p>ולשאר בני עלמא זמנין דשמע זמנין דלא שמע³⁴³⁴ מאי טעמא משום דדירוריה דמלכא³⁴³⁵ בהני מאני תבירי דכתיב (ישעיה נז טז) ואת דכא ושפל רוה³⁴³⁶ וכתוב (תהלים לד יט) קרוב יהו"ה לנשברי לב³⁴³⁷ (שם נא יט) לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה</p>	<p>ולשאר בני העולם לפעמים ששומע ולפעמים שלא שומע למה משום שדירורו של המלך הוא בכלים השבורים הללו שכתוב ואת דכא ושפל רוה וכתוב קרוב ה' לנשברי לב לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה.</p>
<p>מכאן תנינן מאן דנזיף במסכנא נזיף בשכינתא דכתיב (&) ואת דכא ושפל רוה וכתוב (משלי כב כג) כי יהו"ה יריב ריבם וגו' בגין דאפוטרופא דלהון תקיפא³⁴³⁸ ושליטא על כלא³⁴³⁹ דלא אצטריך סהדי³⁴⁴⁰ ולא אצטריך לדיינא אחרא³⁴⁴¹ ולא נטיל משכונא³⁴⁴² כשאר דיינא ומה משכונא נטיל נשמתין דבר נש דכתיב (&) וקבע את קובעיהם נפש</p>	<p>מכאן שנינו מי שנוזף בעני נוזף בשכינה שכתוב ואת דכא ושפל רוה וכתוב כי ה' יריב ריבם וגו' משום שהאפוטרופוס שלהם חזק ושולט על הכל שלא צריך עדים ולא צריך דיין אחר ולא נוטל משכון כשאר הדיינים ואיזה משכון נוטל נשמות בני אדם שכתוב וקבע את קבעיהם נפש.</p>
<p>תו אמר תפלה לעני כל אתר דאקרי תפלה מלה עלאה היא³⁴⁴⁴ דהיא סלקא לאתר (דקב"ה אחיד³⁴⁴⁵) עלאה תפלה דרישא דאינון תפלי דמלכא דאנה לה³⁴⁴⁶</p>	<p>עוד אמר תפלה לעני כל מקום שנקרא תפלה דבר עליון הוא שהוא עולה למקום (שהקדוש ברוך הוא אוחז³⁴⁴³) עליון תפלת הראש הן התפלין של המלך שמניח אותם.</p>

3431

3432

3433 חנון, בינה (אור יקר). "אני" מדת המלכות שהיא עולה (אור יקר).

3434

3435 ג' פסוקים נגד ג' מדות (אור יקר).

3436 מלכות (אור יקר).

3437 ת"ת (אור יקר).

3438 מצד דין הבינה (אור יקר).

3439 כי כל ההנהגה בו"ק והיא שולטת על כולם (אור יקר).

3440 נו"ה והם עיני ה' (אור יקר).

3441 חג"ת ב"ד עליון (אור יקר).

3442 אשה ובנים ממון וכיוצא, אלא הנשמה נמשכת מבינה נוטל את שלו מידו (אור יקר).

3443

3444 הענין שבני אדם מרכבה אל המדות, והעני מרכבה למלכות לבד, מפני שבסוד העניות הוא מצדה והמלכות נקראת תפלה לבדה מן המדות ולכך היא נאחזת בסוד תפלה שהם ד' פרשיות יהו"ה ודאי (אור יקר). פי' הם תפלין של ראש שהם מוחין דז"א כדמפרש, ומה שחידש בפ"ז זה הוא במלת תפלה, שלפי' הראשון מפרש תפלה ממש של עני עולה עד ז"א, ולפי' זה תפלה הם תפלין ש"ר, שהם מוחין דז"א ומשם באים למלכות וזהו תפלה לעני (מ"מ).

ספר שמות

<p>רבי שמעון אסחר רישיה וחמא לרבי יהודה ולרבי חזקיה דמטו גביה בתר דסיים אסתכל בהו³⁴⁴⁹ אמר להו סימא הוה לכו ואתאביד מנייכו אמרו ליה ודאי דפתחא עלאה פתח מר ולא יכילנא למיעאל בה</p>	<p>רבי שמעון סובב וסיבב³⁴⁴⁷ ראשו וראה את רבי יהודה ואת רבי חזקיה שהגיעו אליו אחר שסיים הסתכל בהם אמר להם³⁴⁴⁸ אוצר היה לכם נאבד מכם אמרו לו ודאי שפתח עליון פתח האדון ולא יכלנו להיכנס בו.</p>
<p>אמר מאי הוא אמרו ליה (בראשית טז יב) והוא יהיה פרא אדם וסופיה דקרא בעינא למגדע דכתיב (&) ועל פני כל אחיו ישכון מהו על פני כל אחיו דהא ברירא דכוליה קרא ידענא והאי לא ידענא דסיפיה דקרא לא אתחזי כרישיה³⁷⁸</p>	<p>אמר מה הוא אמרו לו והוא יהיה פרא אדם וסוף הפסוק אנו רוצים לדעת שכתוב ועל פני כל אחיו ישכון מה זה על פני כל אחיו שהרי ברור של כל הפסוק ידענו ואת זה לא ידענו שסוף הכתוב לא נראה כראשו.</p>
<p>אמר לון חייכון כלא חד מלה הוא ובחד דרגא סלקא תאנא כמה פנים לפנים אית ליה לקודשא בריך הוא פנים דנהרין³⁴⁵⁰ פנים דלא נהרין³⁴⁵¹ פנים תתאין פנים</p>	<p>אמר להם חייכם הכל הוא דבר אחד ובדרגה אחת עולה שנינו כמה פנים לפנים יש לקדוש ברוך הוא פנים המאירים פנים שלא מאירים פנים תחתונים פנים</p>
פז/א	
<p>רחיקין פנים קריבין³⁴⁵² פנים דלגין³⁴⁵³ פנים דלבר פנים דימינא³⁴⁵⁴ פנים דשמאלא</p>	<p>רחוקים פנים קרובים פנים שלפנים פנים שלחוץ פנים של ימין פנים של שמאל.</p>
<p>תא חזי זכאין אינון ישראל קמיה דקודשא בריך הוא³⁴⁵⁵ דאחידן באנפין עלאין דמלכא³⁴⁵⁶ באינון פנים דהוא ושמיה אחידן בהו³⁴⁵⁷ ואינון</p>	<p>בא וראה אשריהם ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שאחוזים בפנים העליונים של המלך באותם פנים</p>

³⁴⁴⁵ בינה (אור יקר).

³⁴⁴⁶ סוד יהו"ה שבחכמה ד' בתים שם אה"ה. "מלכא" ת"ת אנח להו, ובעלות תפלה העני גורם שהקב"ה, ת"ת, מניח תפילין, נקשר בסוד החכמה ובינה (אור יקר).

³⁴⁴⁷

³⁴⁴⁸

³⁴⁴⁹ בסוד חכמת הפרצוף הכיר בהם (אור יקר).

³⁴⁵⁰ מצד החסד (אור יקר). ה' פרצופין הם בקדושה וכנגדם בקל' ולכ"א עשרה פנים ה' לכאן וה' לכאן, א"נ כנגד נרנח"י דקדושה ודקל' (מ"מ).

³⁴⁵¹ פנים עלאין (נוסף באור יקר). מצד הגבורה (אור יקר).

³⁴⁵² מצד הת"ת (אור יקר).

³⁴⁵³ נצח (אור יקר).

³⁴⁵⁴ הוד (אור יקר), ונגד ה' אלו הם הפכיים לא נראים וכו' והם בחוץ כולם מדרגות מדרגות נגדיות לספירות פנימיות (אור יקר).

³⁴⁵⁵ ע' בהגר"א בתיקונים (דף פז ע"ד) שאמר שם דאנן איברים דהשכינה [כל התיקונים בדין הכל אליה ומ"ש אליו הוא אליה דאנן איברים דילה], וכן שם (דף מח ע"ג ע"ד) דהשכינה היא כלל ישראל [דכל הבקשות דצלותא הוא הכל על כלל ישראל, דהוא בשכינתא שהיא כלל ישראל, וז"ש כמה דתיקנו הבוחר כו', והכל עלה] [ואני, מדבר בעדו, בשכינה, דהיא מדברת בעדנו, דהיא כלל ישראל] (כללים ח"א סו ע"א). עי' זהר ח"ג רלא ע"ב כל אברין דאינון ישראל אינון בעאקו דאינון אברי דמטרוניתא.

³⁴⁵⁶ בסוד האצילות, דלא שייך הוא ושמיה אלא באצילות, כאומרו אני ה' הוא שמי, אמנם למטה בסוד בריאה יצירה עשיה, כתיב לבד בך נזכיר שמך, אין הוא ושמו אחד אלא באצילות, וישראל אחוזים באצילות מקום שאין פירוד בינו לבין שמו (אור יקר).

³⁴⁵⁷ ומיוחדים בהו, ולא שיהיה הוא ושמו ענין לעצמו, והפנים ענין לעצמו (אור יקר).

ספר שמות

<p>ושמיה חד הוא³⁴⁵⁸ ושאר עמין אחידן באינון פנים רחיקין באינון פנים תתאין ובגיני כך אינון רחיקין מגופא דמלכא דהא חמינא כל אינון דמצרים קריבוי דישמעאל כמה אחין וקריבין הוו ליה וכלהו הוו באנפין תתאין באינון פנים רחיקין</p>	<p>שהוא ושמו אחוזים בהם והם ושמו אחד הוא ושאר העמים אחוזים באותם פנים רחוקים באותם פנים תחתונים ולכן הם רחוקים מגוף המלך שהרי ראינו כל אותם של מצרים קרובי ישמעאל כמו אחים וקרובים היו לו וכולם היו בפנים תחתונים ובאותם פנים רחוקים.</p>
<p>ובגיניה דאברהם כד אתגזר ישמעאל זכה דשוי מדוריה וחולקיה באתר דשלטא על כל אינון פנים רחיקין³⁴⁶⁰ ותתאין על כל אינון פנים דשאר עמין הדא הוא דכתיב (&) ידו בכל³⁴⁶¹ ובגיני כך על פני כל אחיו ישכון כלומר ישוי מדוריה וחולקיה לעילא מכלהו דכתיב ידו בכל דשלטא על כל שאר פנים דלתתא ובגין כך על פני כל אחיו ודאי דלא זכו כוותיה</p>	<p>ובגלל אברהם כשנמולכשמל³⁴⁵⁹ ישמעאל זכה ששם מדורו וחלקו במקום ששולט על כל אותם פנים רחוקים ותחתונים על כל אותם פנים של שאר העמים זהו שכתוב ידו בכל ומשום כך על פני כל אחיו ישכון כלומר ישים מדורו וחלקו למעלה מכולם שכתוב ידו בכל ששולט על כל שאר הפנים שלמטה ומשום כך על פני כל אחיו ודאי שלא זכו כמותו.</p>
<p>אתו רבי יהודה ורבי חזקיה ונשקו ידוי³⁴⁶³ אמר רבי יהודה היינו דאמרי אינשי חמרא בדורדיא³⁴⁶⁴ ונביעא דבירא³⁴⁶⁵ בקטירא דקיזרא אתעטר ווי לעלמא כד יסתלק מר מניה ווי לדרא דיתערערה בההוא זמנא זכאה דרא דאשתמודעון ליה למר זכאה דרא דאיהו שרי בגויה</p>	<p>באו רבי יהודה ורבי חזקיה ונשקו ידוי³⁴⁶² אמר רבי יהודה היינו מה שאנשים אומרים יין בשמריו ונביעת הבאר בקשר של קיימא מתעטר או לעולם כשיסתלק ממנו האדון או לדור כשזה יארע באותו הזמן אשרי הדור שמכירים את האדון אשרי הדור שהוא שרוי בתוכו.</p>
<p>אמר רבי חזקיה הא תנינן גיזרא כד אתגזר אקרי גר צדק³⁴⁶⁶ ולא יתיר והכא אמר מר ידו בכל³⁴⁶⁷ אמר רבי שמעון כלא אתקשר בהד³⁴⁶⁸ אבל גיזרא תנינן שאני ישמעאל דלאו גיזרא</p>	<p>אמר רבי חזקיה הרי שנינו כשגר נמול נקרא גר צדק ולא יותר וכאן אמר האדון ידו בכל אמר רבי שמעון הכל נקשר באחד אבל שנינו הגר,</p>

³⁴⁵⁸ וישראל יורדים ג"כ ונאחזים למטה בסוד נשמה רוח נפש, גם בבריאה יצירה ועשייה, כאומרם כל הנקרא בשמי לכבודי וכו', אמנם שאר עמין אינם בשום פנים אב"ע, אלא בחוץ בפנים תתאין חצונים (אור יקר).

³⁴⁵⁹

³⁴⁶⁰ פי' עכשיו מפרש על פני כל אחיו, הם אותם שלא נתגירו, שהם אחוזים בפנים רחיקים ותתאין, אבל לקמן שאמר ע"פ כל אחיו ישכון, דאי שאר קריבוי איתגזרו וכו', מפ' שהוא ביסוד והם במלכות, וקאי על הגרים שהוא מעולה מהם. ומ"ש כ"ש דלא אתגזרו וכו', הוא כמו פירוש הראשון, שמפרש על אותם שלא נתגירו, וכ"ש ההיא דאתנסיבת לגוי מעיקרא (מ"מ).

³⁴⁶¹ היינו ביסוד, וכן נראה לקמיה, דעל יסוד ממש קאמר, ואפשר דהיינו נאחז שם בערך שאר אומין אחוזים בפנים החצונים היונקים ממלכות, וזה בפנים היונקים מיסוד ומצד זה גובר על כולם (אור יקר).

³⁴⁶²

³⁴⁶³ עי' שער ההקדמות (נט ע"א): נוק' היא בסוד ד' בלבד, לפי שאין לה דרועין, ולכן אז היא מנשקת ידיו של ז"א, לקבל הארה מדרועין דיליה, לכשיהיו לה ג"כ בחי' דרועין.

³⁴⁶⁴ דהיינו דעת ר"ש השקט על שמריו (אור יקר).

³⁴⁶⁵ והוא כבאר הנובע (אור יקר).

³⁴⁶⁶ במלכות צדק, ואינו זוכר יותר אפילו שיהי הצדיק, והכא בישראל שהוא היה צדיק (אור יקר).

³⁴⁶⁷ ביסוד (אור יקר).

³⁴⁶⁸ צד"ק וכ"ל, אבל עכ"ז אין קושי כי ישראל הורתו בקדושה היה בן לאברהם והוא למעלה מהגר (אור יקר).

ספר שמות

<p>הוא בריה דאברהם הוה בריה דקדישא הוה וכתוב ביה בישמעאל (בראשית יז כ) הנה ברכתי אותו כתיב הכא ברכתי אותו וכתוב ברכתי אותו וכתוב שם ו' ברכ את אברהם בכל ועל כך כתיב ידו בכל.</p>	<p>שונה ישמעאל שאינו גר, בן אברהם הוא, היה בנו של קדוש היה וכתוב בו בישמעאל הנה ברכתי אותו וכתוב כאן ברכתי אותו וכתוב שם ו' ברכ את אברהם בכל ועל כך כתוב ידו בכל.</p>
<p>ובגניני כך כתיב (&) על פני כל אחיו ישכון³⁴⁶⁹ דאי שאר קריבוי אתגזרו (ס"א אתגזירו) אקרון גירי צדק ולא יתיר והוא יתיר ועלאה מכלהו כל שכן אינון דלא אתגזרו דקיימין באינון אפיין רחיקין באינון אפיין תתאין ואיהו מדוריה לעילא מכל פנים דידהו³⁴⁷⁰ ומכל פנים דעמין עעכו"ם הדא הוא דכתיב על פני כל אחיו ישכון אמר רבי יהודה קודשא בריך הוא בגין כך אכריז ואמר (&) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני³⁴⁷¹ דדא הוא מהימנותא דיליה</p>	<p>ומשום כך כתוב על פני כל אחיו ישכון שאם שאר קרוביו נמולו (התגירו) נקראים גרי צדק ולא יותר והוא יותר ועליון מכולם כל שכן הם שלא נמולו שעומדים באותם פנים רחוקים באותם פנים תחתונים והוא מדורו למעלה מכל הפנים שלהם ומכל הפנים של עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות זהו שכתוב על פני כל אחיו ישכון אמר רבי יהודה משום כך הקדוש ברוך הוא הכריז ואמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני שזוהי האמונה שלו.</p>
<p>לא תעשה לך פסל וכל תמונה (&) הא אתמר ואמר רבי יוסי כל פרצופין שרי בר מפרצופא דאדם דהא האי פרצופא שליט בכלא</p>	<p>לא תעשה לך פסל וכל תמונה הרי נתבאר ואמר רבי יוסי כל הפרצופים מותרים פרט לפרצוף אדם שהרי פרצוף זה שולט בכל.</p>
<p>דבר אחר לא תעשה לך פסל וכל תמונה רבי יצחק פתח (קהלת ה ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא על פתגמי אורייתא³⁴⁷² כמה אית ליה לאזדהרא דלא יטעי בהו ולא יפיק מאורייתא מה דלא ידע ולא קביל מרביה³⁴⁷³ דכל מאן דאמר במלי דאורייתא מה דלא ידע ולא קביל מרביה עליה כתיב לא תעשה לך פסל וכל תמונה וקודשא בריך הוא זמין לאתפרעא מניה בעלמא דאתי בזמנא דנשמתייה בעיא למיעאל לדוכתה דחיין</p>	<p>דבר אחר לא תעשה לך פסל וכל תמונה רבי יצחק פתח אל תתן את פיך לחטיא את בשרך כמה יש לו לאדם להזהר על דברי התורה כמה יש לו להזהר שלא יטעה בהם ושלא יוציא מהתורה מה שלא יודע ולא קיבל מרבו שכל מי שאומר דברי תורה מה שלא יודע ולא קיבל מרבו עליו כתוב לא תעשה לך פסל וכל תמונה והקדוש ברוך הוא עתיד להפרע ממנו בעולם הבא בזמן</p>

³⁴⁶⁹ לא בקדושה אלא מבחוק, בענין שאם יתגירו יהיו הם גרי צדק, והוא יהיה גובר בסוד הכל, כ"ש שהם חצונים והוא חיצון עליהם כבחינתם אם היו קדושים מתגירים (אור יקר).

³⁴⁷⁰ לא בקדושה (אור יקר).

³⁴⁷¹ לא בקדושה, "לא יהיה לך" ירצה אמונת ישמעאל בחוק מפנים העליונים, שיש פנים קדושים למטה מאותם החצונים ולא למטה ממש אלא נגדיים, כי ישמעאל בכל"ל מבחוק, ויש צדק מבפנים למטה מכל פנימי, ולכך הגר נקרא גר צדק בפנימי, וישמעאל ידו בכל והיינו אלהים אחרים, אפילו אלו שהם על פני בבחינה הנזכרת (אור יקר).

³⁴⁷² כבר פי' לעיל שענין זה נאמר על המחדש הקדמה שלא קבל ראשי פרקיה מרבו, והיינו שאם הוא הולך על פשוטי המקראות יעשה פסל שיגשים האלוה, אם לא שיקבל מרבו דרך הכינויים מה הם, ועל מה יתייחסו, וכמו שהאמונה היה בגשם דהיינו פסל נדחה אל מקום הפסל והיינו הכרת, ולא תכלל במקום כלל הנשמות לזכות לאור הדקות העליון, והיינו "דחיין וכו'" ור' יצחק פירש עונשו מסברא (אור יקר).

³⁴⁷³ עי' ספר עמק המלך (ש"א פ"ד): אדם שיש לו חכמה, והוא מבין דבר מתוך דבר, יכול לחדש ענין אחד, מה שלא קבל מרבו, ואותו התחדשות נקרא דעת הנולד מחכמתו ובינתו. לכן בכל מקום שחכמה ובינה מזדווגים, נולד מהם דעת, והבן. ועי' ע"ח שער לד פרק ז: כמו שהקדמתי בהקדמת הספר שאיני רוצה להוסיף ולגרוע נקודה אחת מכל מה ששמעתי ממורי זלה"ה.

ספר שמות

<p>לה לבר ותשתצי מההוא אתר דציררא בצרורא דהיי דשאר נשמתין</p>	<p>שנשמתו תרצה להיכנס למקומה דוחים אותה החוצה ותשמד מאותו מקום שצרורה בצרור חיי שאר הנשמות.</p>
<p>(רבי יהודה אמר מהכא³⁴⁷⁴) כמה דתנינן (שם &) למה יקצף האלהים על קולך קולך דא היא נשמתיה דבר נש אמר רבי חייא על דא כתיב (&) כי יהוה אלהיך אל קנא מאי טעמא משום דקני לשמיה בכלא³⁴⁷⁵ אי בנין פרצופין מקני לשמיה משום דמשקר בשמיה³⁴⁷⁶ אי משום אורייתא</p>	<p>(רבי יהודה אומר מכאן) כמו ששנינו למה יקצוף האלהים על קולך קולך זוהי נשמתו של האדם אמר רבי חייא על זה כתוב כי ה' אלהיך אל קנא למה משום שמקנא לשמו בכל אם משום הפרצופים מקנא לשמו משום שמשקר בשמו או משום התורה.</p>
<p>תנינן אורייתא כלא שמא קדישא היא דלית לך מלה באורייתא דלא כליל בשמא קדישא ובגיני כך בעי לאזדהרא בנין דלא יטעי בשמיה קדישא ולא ישקר ביה ומאן דמשקר במלכא עלאה³⁴⁷⁷ לא עאלין ליה לפלטרוי דמלכא³⁴⁷⁸ וישתצי מעלמא דאתי³⁴⁷⁹</p>	<p>שנינו כל התורה היא שם קדוש שאין לך דבר בתורה שלא כלול בשם הקדוש ומשום כך צריך להזהר שלא יטעה בשמו הקדוש ולא ישקר בו ומי שמשקר במלך העליון לא מכניסים אותו לפלטרין של המלך וישמד מן העולם הבא.</p>
<p>אמר רבי אבא כתיב הכא לא תעשה לך פסל וכל תמונה וכתוב התם</p>	<p>אמר רבי אבא כתוב כאן לא תעשה לך פסל וכל תמונה וכתוב שם</p>
פז/ב	
<p>(שמות לד א) פסל לך שני לחת אבנים כלומר לא תעשה לך פסל לא תעבד לך אורייתא אחרא דלא ידעת ולא אמר לך רבך מאי טעמא (&) כי אנכי יהוה אלהיך אל קנא אנא הוא דזמין לאתפרעא מינך בעלמא דאתי בשעתא דנשמתא בעיא למיעאל קמאי כמה זמינין³⁴⁸⁰ לשקרא בה ולעיילא לה גו גיהנם</p>	<p>פסל לך שני לוחות אבנים כלומר לא תעשה לך פסל לא תעשה לך תורה אחרת שלא ידעת ולא אמר לך רבך למה כי אנכי ה' אלהיך אל קנא אני הוא שעתיד להפרע ממך בעולם הבא בשעה שהנשמה רוצה להיכנס לפני כמה מזומנים לשקר בה ולהכניסה לגיהנם.</p>
<p>תניא אמר רבי יצחק (&) לא תעשה לך וגו' דבעי בר נש דלא לשקרא בשמא דקודשא בריך הוא (ס"א דבר אחר לא תעשה לך פסל וגו' דבעי בר נש דלא לשקרא בשמא דקודשא בריך הוא ומאי איהו דא ברית³⁴⁸¹ את קיימא קדישא דמאן דמשקר בהאי ברית משקר בשמא דקודשא בריך הוא) דקשרא קדמאה דאתקשרו ישראל</p>	<p>שנינו אמר רבי יצחק לא תעשה לך וגו' שצריך האדם שלא לשקר בשמו של הקדוש ברוך הוא (דבר אחר לא תעשה לך פסל וגו' שצריך האדם שלא לשקר בשמו של הקדוש ברוך הוא ומהו זו ברית אות ברית הקדושה שמי שמשקר בברית הזו משקר בשמו של הקדוש ברוך הוא) שהקשר הראשון</p>

³⁴⁷⁴ מקרא גופיה נפיק עונשו (אור יקר).

³⁴⁷⁵ אם בע"ז כפשט הכתוב לא תעשה לך פסל והיינו פרצופין, וכן גם במגלה פנים בתורה שלא כהלכה וההקדמות המקובלות, שזה מגלה פנים לחצונים בתורה שלא במלכות הנקראת הלכה, שהיא אינה מזומנת שם להאיר באותם הפנים, ומזדמן שם השקר כשמו פנים של שקר (אור יקר).

³⁴⁷⁶ מלביש פני התורה ושמו העליון שבה בשקר שלא כהלכה (אור יקר).

³⁴⁷⁷ שמאחיז השקר והחצוני למעלה ואין ראוי אלא להלביש שם יהוה תורה, בהלכה אדנ"י, והיינו שידע ההקדמות ויקבל מרבו, ולכן עונשו (אור יקר).

³⁴⁷⁸ מדת אדנ"י, ולזה לא יראה במלך יהוה (אור יקר).

³⁴⁷⁹ כ"ש שלא ישיג בבינה (אור יקר).

³⁴⁸⁰ רוחות רעות שהוליד בשבושיו ואוחזים בה (אור יקר).

³⁴⁸¹ סוד היסוד שהמלכות נאחזת שם, וקשר ב' מדות אלו הוא (אור יקר).

ספר שמות

<p>בקודשא בריך הוא כד אתגזרו ודא הוא קיומא³⁴⁸² קדמאה דכלא למיעאל בברית דאברהם דהוא קשרא דשכינתא³⁴⁸³ ובעי בר נש דלא לשקרא בהאי ברית דמאן דמשקר בהאי ברית משקר בקודשא בריך הוא מאי שקרא הוא דלא ייעול האי ברית ברשותא אחרא כמה דאת אמר (מלאכי ב יא) ובעל בת אל נכר</p>	<p>שנקשרו ישראל בקדוש ברוך הוא כשנמולו וזהו הברית הראשון של הכל להיכנס בברית אברהם שהוא קשר השכינה וצריך אדם שלא לשקר בברית הזו שמי שמשקר בברית הזו משקר בקדוש ברוך הוא מה השקר הוא שלא יכניס ברית זו לרשות אחרת כמו שנאמר ובעל בת אל נכר.</p>
<p>רבי יהודה אמר מהכא (הושע ה ז) ביהו"ה בגדו כי בנים זרים ילדו³⁴⁸⁴ מאן דמשקר בהאי ברית משקר בקודשא בריך הוא משום דהאי ברית בקודשא בריך הוא אחידא³⁴⁸⁵ וכתוב (&) לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל וגו'</p>	<p>רבי יהודה אמר מכאן בה' בגדו כי בנים זרים ילדו מי שמשקר בברית הזו משקר בקדוש ברוך הוא משום שברית זו אחוזה בקדוש ברוך הוא וכתוב לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל וגו'.</p>
<p>לא תשתחוה להם ולא תעבדם רבי אלעזר הוה אויל בארחה והוה רבי חייא עמיה אמר רבי חייא כתיב (דברים כא יא) וראית בשביה אשת יפת תאר וגו' מאי טעמא והא כתיב (&) לא תתחתן בהם אמר ליה בעוד דברשותיהו קיימי³⁴⁸⁶</p>	<p>לא תשתחוה להם ולא תעבדם רבי אלעזר היה הולך בדרך והיה עמו רבי חייא אמר רבי חייא כתוב וראית בשביה אשת יפת תאר למה והרי כתוב לא תתחתן בהם אמר לו בעוד שהן קיימות ברשותם.</p>
<p>ותא חזי לית לך אנתו בעמין עעכו"ם כשרה כדקא חזי³⁴⁸⁸ דתנינן אמאי אסמיק פרשתא דא לבן סורר ומורה אלא בודאי מאן דנסיב האי אתתא³⁴⁸⁹ בן סורר ומורה ירית מינה³⁴⁹⁰ מאי טעמא משום דקשה למעבר וזהמא מינה³⁴⁹¹ וכל שכן ההיא דאתנסיבת³⁴⁹² בקדמיתא דדינא בדינא אתדבק ואסתאב בה וקשיא למעבר וזהמא מינה והיינו דאמר משה בנשי מדין (במדבר לא יז) וכל אשה יודעת איש למשכב</p>	<p>ובא וראה אין לך אשה בעמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות כשרה כראוי ששינונו למה נסמך³⁴⁸⁷ פרשה זו לבן סורר ומורה אלא בודאי מי שנושא אשה זו יורש ממנה בן סורר ומורה למה משום שקשה להעביר ממנה וזהמא וכל שכן אותה שנשאה בתחלה שדין בדין נדבק ונטמאת בה וקשה להעביר ממנה הוזהמא והיינו מה שאמר משה בנשות מדין וכל</p>

³⁴⁸² קיימא ויולנא?

³⁴⁸³ והמשקר בברית דוחה שכינה משם, מפריד קשרה ומכניס היסוד אות ברית בבת אל נכר היא החצונית הטמאה, והוא עושה באותה עביר הפסל ודאי (אור יקר).

³⁴⁸⁴ דבת אל נכר, או אפשר שהם ג"כ מוציא זרע לבטלה דהא והא אתנהו, ובה' ממש בגדו שבשם יהו"ה הוא בוגד, שאין ראוי לקושרו אלא בשם אדני' בת ישראל הטהורה, ועם היות ברית למטה ביסוד ומלכות, עכ"ז משקר בשם הו"ה (אור יקר).

³⁴⁸⁵ והמזנה בגויה או בשאר מיני חיה ובהמה כתיב לא תעשה לך פסל וכל תמונה וכו' (אור יקר).

³⁴⁸⁶ וזו אינה ברשותם, שהרי היא תחת רשות ישראל, ועכ"ז אינו נקי (אור יקר).

³⁴⁸⁷

³⁴⁸⁸ אפילו כשהיא חוזרת לרשות ישראל (אור יקר). יש לשים לב, שחז"ל מלא עם בעלי תשובה, אבל לא מוזכר אף פעם בעלת תשובה, גיורת כן. ועי' שער הגלגולים סוף הקדמה ח: יש כמה שרשים של נשמות, שנשרו בקליפות, הם ונשיהם בת זוגם, והזכרים יכולים לצאת עתה בעה"ז מתוך הקליפות, אבל נקבותיהם אינם יכולים לצאת כלל עד ביאת המשיח וכו'.

³⁴⁸⁹ אשת יפת תואר, שהיא חצונית, ולכן בן סורר ומורה שהיא חלק החצונית (אור יקר).

³⁴⁹⁰ כי לילית היא מעלת שם וזהמתה (אור יקר).

³⁴⁹¹ ואינה נטהרת מהחצונים (אור יקר).

³⁴⁹² עם היות שהתירחה תורה עכ"ז היא מזוהמת, מפני שאותה שהיא פנויה היא בבחינת הנקבה החצונית שאין טומאתה חזקה, שהיא נפרדת מסמאל הזכר, אמנם הנשואה מורה שהיא מזדווגת שם, והקלי' מתחזקת, ז'ין מיוחדים שקר ומרמה ואינם נטהרים (אור יקר).

ספר שמות

זכר הרוגו	אשה יודעת איש למשכב זכר הרוגו.
<p>זכאה חולקיה דההוא בר נש דירית אחסנתא דא³⁴⁹³ ונטיר לה³⁴⁹⁴ דבההוא אחסנא קדישא אתדבק בר נש בקודשא בריך הוא כל שכן אי זכי בפקודי אורייתא³⁴⁹⁵ דהא פשיט מלכא ימיניה³⁴⁹⁶ לקבליה ואתדבק בגופא קדישא³⁴⁹⁷ ועל דא כתיב בהו בישראל (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם וכתיב (שם יד א) בנים אתם ליהו"ה בנים אתם ממש³⁴⁹⁸ דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל וכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>אשרי חלקו של אותו אדם שיורש נחלה זו ושומר אותה שבאותה ירושה קדושה נדבק האדם בקדוש ברוך הוא כל שכן אם זוכה למצוות התורה שהרי פושט המלך ימינו כנגדו ונדבק בגוף הקדוש ועל זה כתוב בהם בישראל ואתם הדבקים בה' אלהיכם וכתוב בנים אתם לה' בנים אתם ממש שכתוב בני בכורי ישראל וכתוב ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>לא תשא את שם וגו' (&) רבי שמעון פתח (מ"ב ד ב) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית אמר לה אלישע כלום אית לך על מה דתשרי ברכתא דקודשא בריך הוא דתנינן אסיר ליה לבר נש לברכא על פתורא ריקניא מאי טעמא משום דברכתא דלעילא לא שריא באתר ריקניא</p>	<p>לא תשא את שם וגו' רבי שמעון פתח ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית אמר לה אלישע כלום יש לך על מה שתשרה ברכת הקדוש ברוך הוא ששנינו אסור לאדם לברך על שלחן ריק למה משום שהברכה שלמעלה לא שורה במקום ריק.</p>
<p>ובגיני כך בעי בר נש לסדרא על פתוריה חד נהמא³⁴⁹⁹ או יתיר לברכא עלוי ואי לא יכיל³⁵⁰⁰ בעי לשיירא³⁵⁰¹ מההוא מזונא דאכל על מה דיברך ולא ישתכח דיברך בריקניא</p>	<p>ולכן צריך אדם לסדר על שלחנו לחם אחד או יותר לברך עליו ואם לא יוכל צריך להשאיר מאותו מזון שאכל על מה שיברך ולא ימצא שמברך בריקנות.</p>
<p>כיון דאמרה אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן אמר ודאי הא ברכתא שלימתא בהאי דכתיב (קהלת ז א) טוב שם משמן טוב³⁵⁰² דשמא קדישא³⁵⁰³ משמן נפקא לאתברכא לאדלקא בוצינין קדישין מאי שמן דא (כמה) דאת אמר (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן³⁵⁰⁴</p>	<p>כיון שאמרה אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן אמר ודאי הרי ברכה שלימה בזה שכתוב טוב שם משמן טוב ששם קדוש יוצא משמן להתברך ולהדליק נרות קדושות מהו השמן הזה (כמו שנאמר ונהר יצא</p>

³⁴⁹³ אות ברית (אור יקר).

³⁴⁹⁴ שלא יטמאנו, ובוזה זוכה אל מדת המלכות, שהרי הוא נדבק לעתים בסוד היחוד דקב"ה (אור יקר).

³⁴⁹⁵ שאז בסוד המלכות רמ"ח הוא מצד אברהם ימין רמ"ח מצות עשה (אור יקר).

³⁴⁹⁶ חסד, והמצות הם בכל האיברים העליונים כולם (אור יקר).

³⁴⁹⁷

³⁴⁹⁸ יובן במ"ש הרב כי מי שזכה לחיה ונמשה הם בנים דחכמה ובינה ואחים לזו"ן ומי שיש בו נפש ורוח הם בנים דזו"ן וז"ש בנים אתם ממש (מ"מ).

³⁴⁹⁹ פי' בתחלת הסעודה יסדר נהמא חד או יתיר כדי שישאר בשעת ברכת המזון פת שלימה לברך עליו ברכת המזון דאינו אסור אלא להביא פת שלמה בשעת הברכה משום העורכים לגד אבל אם היתה שם אין חשש כמ"ש הב"י באו"ח והש"ך ביו"ד סי' קע"ח (מ"מ).

³⁵⁰⁰ שאין לו (אור יקר).

³⁵⁰¹ אפילו מכדי שבעו ישייר כזית (אור יקר).

³⁵⁰² פי' מלת טוב לשון בהטיבו את הנרות, וירצה עתה "טוב שם" ומאיר שם בן ד' "משמן טוב" מאותו שמן הנמשך מהחכמה שהוא הטוב והמאיר (אור יקר).

³⁵⁰³ ז"א יצא מאבא (רח"ו).

³⁵⁰⁴ "עדן" חכמה, ו"נהר" בינה, "הגן" ו' נטיעות ו"ק שם הוי"ה (אור יקר).

ספר שמות

מעדן להשקות את הגן) רבי יצחק אמר 3505 כמה דאת אמר כמו שנאמר כשמן הטוב על הראש וגו' רבי אלעזר אומר אלו הרי אפרסמון טהור.	להשקות את הגן) רבי יצחק אמר 3505 כמה דאת אמר (תהלים קלג ב) כשמן הטוב על הראש 3506 וגו' רבי אלעזר אמר אלן טורי דאפרסמונא דכיא 3507
אמר רבי שמעון טוב שם כמה טוב שם עליון של נרות עליונות קדושות כשכולם מאירות משמן טוב כמו שאמרנו ואסור לאדם להזכיר את שם הקדוש ברוך הוא בריקנות שכל מי שמזכיר את שם הקדוש ברוך הוא בריקנות טוב לו שלא נברא.	אמר רבי שמעון 3508 טוב שם כמה טבא שמא עלאה 3509 דבוצינין עלאין קדישיין 3510 כד כלהו 3511 נהרין משמן טוב 3512 כמה דאמינא ואסיר ליה לבר נש לאדכרא שמיה דקודשא בריך הוא בריקניא דכל מאן דאדכר שמא דקודשא בריך הוא בריקניא טב ליה דלא אתברי 3513
רבי אלעזר אמר לא צריך להזכיר את השם הקדוש אלא אחר דבר	רבי אלעזר אמר לא אצטריך למדכר שמא קדישא אלא בתר מלה (כלומר על מלה 3514)
	פ/ח/א
שהרי השם הקדוש לא נזכר בתורה אלא אחר שני מילים 3515 שכתוב בראשית ברא אלהים.	דהא שמא קדישא לא אדכר באורייתא אלא בתר תרין מלין דכתיב (&) בראשית ברא אלהים
רבי שמעון אמר לא נזכר שמו הקדוש אלא על עולם שלם שכתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים מכאן שלא להזכיר את השם הקדוש בריקנות וכתוב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא (כתוב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא שלא להזכיר שם הקדוש בריקנות אלא בברכה או בתפלה ומי שמזכיר השם הקדוש בריקנות שלא בברכה או בתפלה כאשר נשמתו תצא ממנו עתידים להיפרע ממנו ולנקום ממנו נקמות	רבי שמעון אמר לא אדכר שמא קדישא אלא על עולם שלם דכתיב (בראשית ב ד) ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים מכאן דלא לאדכרא שמא קדישא בריקניא וכתיב (&) לא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא (ס"א כתיב לא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא דלא לאדכרא שמא קדישא בריקניא אלא בברכתא או בצלותא ומאן דאדכר שמא קדישא בריקניא דלא בברכתא או בצלותא כד נשמתיא נפקת מיניה זמינין לאתפרעא מיניה ולנקמא מיניה נוקמין דכתיב (&) כי לא ינקה יהוה את אשר

3505 ר' יצחק אמר אין צריך להביא ראיה מפסוק ונהר, אלא מפסוק "כשמן הטוב" דהיינו שפע החכמה הנמשך דרך המדות, ור' אלעזר פריך שאין השמן מחכמה ובינה כדפי' ר"ש ור' יצחק שא"כ נצטרך לפרש ש"ם במלכות או בת"ת על היותה, מפני שהשמן מחכמה ובינה, לכך פי' שהשמן מהכתר אשר שם טורי וכו' (אור יקר).

3506 פי' אבא שהוא על רישא דז"א (מ"מ).

3507 שהוא השמן הטוב שאין חצונים או חזים בו, ועתה שם הוא שם יהוה כולו חכמה ולמטה, שכל ד' אותיות מאירות וטובות ממנו ודאי (אור יקר). פי' שמן היא בינה ונק' שמן על שם אבא (מ"מ).

3508 מסיק למלתיא לפרש לא תשא את שם, ופי' כמו שהברכה אינה מצויה אלא על מציאות כשמן אלישע, והיינו קרא טוב שם, והשתא מפרש הכי אית שם ואית שם, אמנם היותר טוב הוא שם שהוא עליון על כל השמות, וז"ש טוב ומשובח מהכל הוא שם (אור יקר).

3509 פי' ז"א (מ"מ).

3510 דהיינו סוד שם שבאצילות, והטעם ששם זה יונק מהשמן הטוב (אור יקר).

3511 נרותיו, ספירותיו, אותיותיו (אור יקר).

3512 והנה השם הזה לעולם מתלבש בלבוש קדוש, ולזה אין להזכירו "בריקניא" אלא בענין מה, כדי שיהיה מתלבש השם באותו ענין שהוא עסוק בו, והיינו לא תשא את שם וכו' לשוא שאינו מתלבש בשום לבוש דרוש ענין מה, ונמצא השוא והחצון נאחז בו ח"ו (אור יקר).

3513 ור' אלעזר אמר שאפילו על ענין צריך שיקדים ענין מה שיתלבש בו השם (אור יקר).

3514 וילנא ??

3515

ספר שמות

ישא את שמו לשוא	שכתוב כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא).
ותנינן אמר רבי יוסי מהו ברכה שמא קדישא ³⁵¹⁶ בגין דמיניה משתכח ברכתא לכל עלמא וברכתא לא אשתכח על אתר ריקניא ולא שרייא עלוי הדא הוא דכתיב לא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא	ושנינו אמר רבי יוסי מהי ברכה השם הקדוש משום שממנו נמצאת הברכה לכל העולם והברכה לא נמצאת על מקום ריק ולא שורה עליו זהו שכתוב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.
זכור את יום השבת לקדשו (&) רבי יצחק אמר כתיב (בראשית ב ג) ויברך אלהים את יום השביעי וכתיב במן (שמות טז כו) ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו כיון דלא משתכח ביה מזוני מה ברכתא אשתכח ביה	זכור את יום השבת לקדשו רבי יצחק אמר כתוב ויברך אלהים את יום השביעי וכתוב במן ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו כיון שלא נמצא בו מזונות איזו ברכה נמצאת בו.
אלא הכי תאנא כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין ³⁵¹⁷ ותאנא אמאי לא אשתכח מנא ביומא שביעאה משום דההוא יומא מתברכאן מיניה כל שיתא יומין עלאין וכל חד וחד יהיב מזוניה לתתא כל חד ביומוי מההיא ברכה דמתברכאן ביומא שביעאה	אלא כך שנינו כל הברכות שלמעלה ושלמטה תלויות ביום השביעי ושנינו למה לא נמצא מן ביום השביעי משום שמאותו יום מתברכים כל ששת הימים העליונים וכל אחד ואחד נותן מזונו למטה כל אחד ביומו מאותה ברכה שמתברכים ביום השביעי.
ובגיני כך מאן דאיהו בדרגא דמהימנותא ³⁵¹⁸ בעי לסדרא פתורא ולא תקנא סעודתא בליליא דשבתא בגין דיתברך פתוריה כל אינון שיתא יומין דהא בההוא זמנא ³⁷⁹ אזדמן ברכה לאתברכא כל שיתא יומין דשבתא וברכתא לא אשתכח בפתורא ריקניא ועל כך בעי לסדרא פתוריה בליליא דשבתא בנהמי ובמזוני	ולכן מי שהוא בדרגת האמונה צריך לסדר שלחן ולתקן סעודה בליל שבת כדי שיתברך שלחנו כל אותם ששה ימים שהרי באותו זמן מזדמנת הברכה להתברך כל ששת ימי השבת והברכה לא נמצאת בשלחן ריק ועל כן צריך לסדר שלחנו בערב שבת בלחמים ומזונות.
רבי יצחק אמר אפילו ביומא דשבתא נמי רבי יהודה אמר בעי לאתענגא בהאי יומא ולמיכל תלת סעודתי בשבתא בגין דישתכח שבעא וענוגא בהאי יומא בעלמא ³⁵¹⁹	רבי יצחק אמר אפילו ביום השבת גם רבי יהודה אמר צריך להתענג ביום הזה ולאכול שלש סעודות בשבת כדי שימצאו שובע ועונג ביום הזה בעולם.

³⁵¹⁶ פי' מה היא כוונת ברוך אתה, וכי אפשר לברך להקב"ה. אלא בגין דמניה וכו', ר"ל שמתעלה ז"א ונמשך ממנו שפע לכל העולמות (מ"מ).

³⁵¹⁷ בינה (מ"מ).

³⁵¹⁸ חזר עוד לקמיה ואמר, ובג"כ בעי לסדרא פתוריה ג' וכו', ולא ישתכח פתוריה ריקניא ואשרי ברכתא וכו' (מ"מ). יש לסדר ערך לחם חדש מליל שבת אחר הסעודה על השלחן וכל יום השבת כולו, שאחר שביאר ערך השלחן לצורך הלילה, חזר עוד ואמר, ובג"כ וכו', חדא לעיקר כבוד השבת, שהוא ההכנה מבערב לסעודה, וחדא לאחר הסעודה, כדי להשאיר ברכה עליו כל שאר יומי שבתא, ויהיה זה התעוררות לשלחן העליון להסתפח בנחלת ה', לחם מן השמים, להשפיע לתחתונים בשאר הימים. וכל המסדר שלחנו בזה הענין, השלחן העליון ישפיע עליו מלחם השמים. וכל שלחן שהיא ריקנית בשבת, לא תחול עליו ברכה, שלא תחול ברכה על דבר ריקן כמ"ש הזהר. ובשבת לא חשו חכמים משום העורכים לגד שלחן, כי יש במה לתלות טעם לדבר, ולמ"ש הלבוש לית דחש לה. גם ה"טז ביר"ד סי' קעח השיג עליו בדברים של טעם המסכימים למאמרי הזהר (מ"מ).

³⁵¹⁹ עי' ז"ח מח ע"א.

ספר שמות

<p>רבי אבא אמר לאזדמנא ברכתא באינון יומין דלעילא דמתברכאן מהאי יומא והאי יומא מליא רישיה דזעיר אנפין מטלא דנחית מעתיקא קדישא סתימא דכלא ואמיל לחקלא דתפוחין קדישין תלת זמני מכד עייל שבתא בגין דיתברכון כלהו כחדא</p>	<p>רבי אבא אמר להזמין ברכה באותם ימים שלמעלה שמתברכים מן היום הזה ויום הזה נתמלאומלא ראשו של זעיר אנפין מטל שיורד מהעתיק הקדוש הנסתר של הכל ונותן לשדה התפוחים הקדושים שלש פעמים משנכנסת שבת כדי שכולם יתברכו כאחד.</p>
<p>ועל דא בעי בר נש לאתענגא תלת זמנין אלין דהא בהא תליא מהימנותא דלעילא בעתיקא קדישא ובזעיר אנפין ובחקלא דתפוחין ובעי בר נש לאתענגא בהו ולמחדי בהו ומאן דגרע סעודתא מנייהו אחזי פנימותא לעילא ועונשיה דההוא בר נש סגי</p>	<p>ועל זה צריך אדם להתענג שלש הפעמים הללו שהרי בזה תלויה האמונה העליונה בעתיק הקדוש ובזעיר אנפין ובשדה התפוחים וצריך אדם להתענג בהם ולשמח בהם ומי שגורע סעודה מהם מראה פגם למעלה וענשו של האדם ההוא גדול.</p>
<p>בגיני כך בעי לסדרא פתוריה תלת זמני מכד עייל שבתא ולא ישתכח פתוריה ריקניא³⁵²⁰ ותשרי ברכתא עליה כל שאר יומי דשבתא ובהאי מלה אחזי ותלי מהימנותא לעילא</p>	<p>לכן צריך לסדר שלחנו שלש פעמים משנכנסת שבת ולא ימצא שלחנו ריק ותשרה עליו הברכה כל שאר ימות השבת ובדבר הזה מראה ותולה את האמונה העליונה.</p>
<p>רבי שמעון אמר האי מאן דאשלים תלת סעודתי בשבתא קלא נפיק ומכרזא עליה (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהוה דא סעודתא חדא³⁵²¹ לקבל עתיקא קדישא דכל קדישין והרכבתיך על במתי ארץ (&) דא סעודתא תניינא לקבל חקלא דתפוחין קדישין והאכלתיך נחלת יעקב אביך (&) דא הוא שלימו דאשתלים בזעיר אנפין</p>	<p>רבי שמעון אמר מי שמשלים שלש סעודות בשבת קול יוצא ומכריז עליו אז תתענג על ה' זו סעודה אחת כנגד העתיק הקדוש של כל הקדושים והרכבתיך על במתי ארץ זו סעודה שניה כנגד שדה התפוחים הקדושים והאכלתיך נחלת יעקב אביך זוהי השלמות שהשתלמה בזעיר אנפין.</p>

³⁵²⁰ נכון שלא יהיה השולחן ריקן כל הלילה וכל היום וכו', שהרי כל יום השבת יורד שפע עליון ולא דוקא בעת האוכל (רמ"ז).

³⁵²¹ צ"ע שנראה סותר למ"ש הרשב"י גופיה מעבר לדף, ששם אמר בפירוש לרבי אלעזר בנו שהסדר האמיתי הוא סעודה ראשונה למטרוניתא. וכי תימא דהכא לאו כסדרא מיירי אלא בפירושא דקרא, אקרא גופיה יקשה דלא נקטינהו כסדרייהו. ויש לומר במ"ש הרב זלה"ה וז"ל, ומש"ה (ישעיה נח, יד) אז תתענג על ה' שה"ס סעודת שחרית, ואחר כך אמר והרכבתיך על במתי ארץ שהוא רומז לסעודת הלילה, הטעם הוא שבלילה המלכות מקבלת שפע מהעתיקא קודם שתשפיע אלינו. ופי' הפסוק כך הוא אז בלילה המלכות תתענג מהעתיקא שהוא על ה' ואחר כך תשפיע לנו, וכשנותנת לנו הוא והרכבתיך על במתי ארץ, ע"כ. באופן שלעולם אימא לך שכוונת הפסוק למנות שלש הסעודות, אלא דהקדים סוד העתיקא לרמוז שבכל הסעודות צריך שתקדים השפעתו. ובזה תבין גם מה שכתוב (טז, כה) אכלוהו היום וגו', דמיניה ילפינן שלש סעודות. והנה ישראל באו בשחרית שבת והגידו למשה שהניחו מאתמול ולא הבאיש ואז השיבם משה אכלוהו היום, שודאי היום הזה אשחרית קאי. וכי שבת היום, ר"ל כל היום מתחלתו והרי סעודת הלילה. והיום לא תמצאוהו, פי' כל היום עד סופו והרי סעודת מנחה. האמנם בפסוק ויכלו שיום השביעי ביה אדכר תלת זמנין כדאמר בסמוך, שם באו כסדרן ממש, כי על כן בראשון שרומז לנוק', ובשלישי שסודו בזעיר, כתוב שם אלקים שסודם נוק' כידוע, וגם זעיר נקרא כן במ"ש באדרא זוטא ופירשו הרב זלה"ה בסוד (מלכ"א יח, לט) ה' הוא האלקים דיום הכפורים. אבל ביום השביעי האמצעי כתב סתם, שרומז לעתיקא סתימא דכתיב ביה (דברים לב, לט) ואין אלקים עמדי. ודע שג' פרצופים הם הנראים באצילות אריך וזו"ן כי אר"א טמירין אינון תחות דיקנא, ולכן שלש הסעודות הן כנגד הג' האמורים ובשלתם צודק שם שביעי, כי עתיקא קדישא דאיהו אריך עיקר מוצאו קנב) הוא בת"ת דעתיק יומין, ותחלת ז"א הוא בת"ת דאריך, וראש הנוק' הוא בת"ת דז"א, וכל ת"ת הוא שביעי בערך כחב"ד חג"ת (רמ"ז).

ספר שמות

<p>ולקבליהו בעי לאשלמא סעודתיה ובעי לאתענגא בכלהו סעודתי ולמחדי בכל חד וחד מנייהו משום דאיהו מהימנותא שלימתא ובגין כך שבתא אתיקר מכל שאר זמנין וחגיגין³⁵²² משום דכלא ביה אשתכח ולא אשתכח הכי בכלהו זמני וחגי אמר רבי היי א בגין כך משום דאשתכח כלא ביה אידכר תלת זמנין דכתיב (בראשית ב ב) ויכל אלהים ביום השביעי וישבות ביום השביעי ויברך אלהים את יום השביעי</p>	<p>וכנגדם צריך להשלים סעודתו וצריך להתענג בכל הסעודות ולשמח בכל אחת ואחת מהן משום שהיא האמונה השלמה ולכן השבת נתכבדה מכל שאר הזמנים והחגים משום שהכל בה נמצא ולא נמצא כך בכל הזמנים והחגים אמר רבי חייא לכן משום שהכל נמצא בו נזכר שלש פעמים שכתוב ויכל אלהים ביום השביעי וישבות ביום השביעי ויברך אלהים את יום השביעי.</p>
<p>רבי אבא (נ"א רב המנונא סבא) כד הוה יתיב בסעודתא דשבתא³⁵²³ הוי חדי בכל חד וחד והוה אמר דא היא סעודתא קדישא דעתיקא קדישא סתימא דכלא בסעודתא אחרא הוה אמר דא היא סעודתא דקודשא בריך הוא וכן בכלהו סעודתי והוה חדי בכל חד וחד כד הוה</p>	<p>רבי אבא (רב המנונא סבא) כשהיה יושב בסעודת השבת היה שמח בכל אחת ואחת והיה אומר זוהי סעודה קדושה של העתיק הקדוש הנסתר של הכל בסעודה האחרת היה אומר זוהי סעודה של הקדוש ברוך הוא וכן בכל הסעודות והיה שמח בכל אחת ואחת כשהיה</p>
<p>פח/ב</p>	
<p>אשלים סעודתי הוה אמר אשלימו סעודתי דמהימנותא</p>	<p>משלים את הסעודות אומר נשלמו סעודות האמונה.</p>
<p>רבי שמעון כד הוה אתי לסעודתא הוה אמר הכי אתקיננו סעודתא דמהימנותא עלאה אתקיננו סעודתא דמלכא והוה יתיב וחדו כד אשלים סעודתא תליתאה הוו מכרוי עליה (&) אז תתענג על יהוה והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך</p>	<p>כשרבי שמעון היה בא לסעודה היה אומר כך התקיננו סעודה של האמונה העליונה התקיננו סעודת המלך והיה יושב ושמח כשהשלים סעודה שלישית היו מכריזים עליו אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך.</p>
<p>אמר רבי אלעזר לאבוי אלן סעודתי³⁸⁰ היך מתתקנן אמר ליה ליליא דשבתא כתיב (&) והרכבתך על במתי ארץ³⁵²⁴ ביה בליליא</p>	<p>אמר רבי אלעזר לאבוי איך מתקנים את הסעודות הללו אמר לו ליל שבת כתוב והרכבתך על במתי</p>

³⁵²² עי' ח"ג צה ע"א

³⁵²³ ובמה שכתבנו בפרוש פסוק אז תתענג, שבכל סעודה צריך שיקדים שפע עתיקא, תבין מ"ש עוד רבי אבא כד הוה יתיב בסעודתא וכו', דצריך לדקדק, א' למה התחיל גם כאן בסעודת שחרית, ב' אומר בסעודה אחרא, דודאי היא דמנחה והרי שתי סעודות אמורות, ואם כן מאי האי דקאמר אחר כך וכן בכלהו סעודתי, האי כולהו אמאן קאמריה, והלא לא נשאר אלא סעודת הלילה ולא שייך למימר בכלהו. אלא שנלע"ד כי בתחילה כייל כללא כולל לכל הסעודות, והוא הכוונה במקור השפע שהוא אריך שממנו מתחלק לכל הסעודות, ולעומת כן אמר הוה חדי בכל חד וחד, שאם סעודה זו היתה של שחרית כנראה מפשטן של דברים, איך אמר ביה שהיה שמח בכל אחד ואחד, אלא ודאי שזה ענין כולל לכל שלש הסעודות וכו"ל. ואחר כך הודיענו סוד הפרטות שהיה מפרש בכל סעודה, דהיינו שהיה מפרש בפרטות מי הוא בעל אותה הסעודה, כגון דבמנחה היה אומר סעודתא דקב"ה, וכן בכלהו וכו', פי' שגם בשנים האחרות היה מפרט, בלילה סעודתא דמטרוניתא ובשחרית סעודתא דעתיקא. והא דנקט בענין הפרטות סעודתא דקב"ה שהיא האחרונה, ולא אמר הראשונה דמטרוניתא הוא להודיענו חידוש גדול, דאע"ג דבסעודת מנחה הזעיר עולה בדיקנא דעתיקא והוא אמינא דתתקרי סעודתא דעתיקא על שם המקום, קמ"ל דאפילו הכי העיקר הוא בעל הסעודה, ואעפ"י שהיה במקום גבוה היה מזכירו בשמו המיוחד לו שהוא שם קב"ה (רמ"ז).

³⁵²⁴ הנה סוד השלשה סעודות כך הם: הראשונה שהיא של הלילה היא כנגד חקל תפוחין קדישין. והשנית של הבקר היא סעודת עתיקא קדישא. והשלישית היא סעודת ז"א. והענין הוא כי השבת

ספר שמות

<p>מתברכא מטרוניתא³⁵²⁵ וכלהו חקל תפוחין ומתברכא פתוריה דבר נש ונשמטא אתוספת וההוא ליליא חדוה דמטרוניתא הוי ובעי בר נש למחדי בהדוותא ולמיכל סעודתא דמטרוניתא</p>	<p>ארץ בו בלילה מתברכת המלכה וכל שדה התפוחים ומתברך שלחנו של אדם ונשמה נוספת ואותו הלילה שמחת המלכה הוא וצריך אדם לשמח בשמחה ולאכול סעודת המלכה.</p>
<p>ביומא דשבתא בסעודתא תניינא כתיב (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהו"ה על יהו"ה ודאי דההיא שעתא אתגליא עתיקא קדישא³⁵²⁶ וכלהו עלמין בהדוותא ושלימו וחדוותא דעתיקא עבדינן וסעודתא דיליה היא ודאי</p>	<p>ביום השבת בסעודה השניה כתוב אז תתענג על ה' על ה' ודאי שאותה שעה נגלה העתיק הקדוש וכל העולמות בשמחה והשלמות והשמחה של העתיק אנו עושים והסעודה שלו ודאי.</p>
<p>בסעודתא תליתאה דשבתא³⁵²⁷ כתיב (&) והאכלתיך נחלת יעקב אביך דא היא סעודתא</p>	<p>בסעודה השלישית של שבת כתוב והאכלתיך נחלת יעקב אביך זוהי</p>

הוא סוד התדבקות הב"ת בש'. שהם ג' אבות ש' ב"ת והיא עולה למעלה מנצח הוד שהם תפוחין. והם נקראים תפוחין לפי שהם כמו התפוח כלולים מלובן ואודם. אלא שזה אודם נוטה ללובן. וזה לובן נוטה לאודם. לפיכך נקראים שדה תפוחים. כי ש' בסוד שלש אבות וד' וה' בסוד ד"ה מיהודה. שהוא קודם הזווג ואחר הזווג. וכנגד סעודה זו נאמר והרכבתיך על במתי ארץ ע"ל דייקא כי עולה למעלה מנצח והוד. ועליה זו שהיא עולה למעלה מנצח והוד היינו מנצח והוד ידיה שהם במתי ארץ דייקא. ועולה על נצח והוד של הזכר דהיינו ת"ת. והם נקראים תפוחין קדישין. בסוד קדש היא לכם. ולפי שמכניסין ומבשילין הזרע העליון היורד מהמוח הנקרא חכמה והיא קדש. ולפיכך נקראים תפוחין קדישין. ולפיכך בקידוש הלילה אנו מזכירין ל"ה תיבות כנגד ל"ב שבילין. וכנגד שלשה אלו שהם נה"י כנ"ז בס' הזוהר לרמוז שנתעלו שלשה שלה ועלו למעלה על הג' של הזכר העליון ונתדבק באבות וכאשר תתעלה היא ותתדבק באבות, בהכרח יתעלה גם כן הזכר העליון על ידה בסוד ג' אחרונות שבו, ויעלו אותם השלושה למדרגת אבות בימי החול. ולפיכך בקידוש שהוא כנגד הזכר, יש בו גם כן ל"ה תיבות שהם כנגד ל"ב שבילין. וג' כנגד נה"י של הזכר שגם הם נתעלו ממה שהיו. ואין ספק כי שניהם יתענגו בעדן העליון כי שלשה אחרונות שבשניהם עלו למדרגת אבות. וג' אמצעיות למדרגת מוחין וג' ראשונות בחיק אבא ואימא. ושניהם שהם שם ההו"ה ושם אדני. שהם ז"א מתענגים על ה' ממש. וזהו אז תתענג על ה' על ה' דייקא אלא שאין זה השפע מגיע אלא להם ואנחנו מקבלים שפע מעל במתי ארץ לבד. ולפיכך סעודה זו היא כנגד והרכבתיך על במתי ארץ בערכנו, כי אין אנו מקבלים השפע כי אם מעל במתי ארץ בסעודה ראשונה. (שער מאמרי רשב"י).

³⁵²⁵

עד בא הסעודה השניה כי אז היא סעודת עתיקא קדישא שאנו מקבלים שפע מעתיקא קדישא³⁵²⁶ ממש ומפני זה נזכר בכתוב אז תתענג על ה' קודם והרכבתיך על במתי ארץ שלא כסדר הסעודות כי גם סעודה ראשונה יש בה קבלת שפע מעתיקא קדישא אלא שהיא לעצמה ואנחנו מקבלים שפע מעל במתי ארץ והיינו דקאמר אז תתענג על ה' ולא קאמר אענגך על ה' כדקאמר והרכבתיך על במתי ארץ אלא אמר אז תתענג סתם, וקאי אחקל תפוחין קדישין שתקבל היא עצמה עונג מעתיקא קדישא בסעודה ראשונה. ולפיכך נזכר קודם לו והרכבתיך, וקאי נמי עלינו בסעודה שניה, שאנו מקבלים שפע מעתיקא קדישא ממש בזו הסעודה השניה. ואמנם סעודה זו הב', היא סוד התעלות הבנים הנעימים, בן ובת לאבא ואימא, בסוד בנים, ויהיה הוא נכלל בחלקיו בתוך אבא עלאה בבנים שלו, והיא נכללת בחלקיה בתוך אימא עלאה בבנים שלה. כי כבר ביארנו כי סוד סעודה ראשונה הוא התעלות ג' אחרונות שבשניהם למדרגת אבות. וג' אבות למדרגת מוחות. וג' מוחות בחיק אבא ואימא. אמנם סעודה שניה היא היות ג' אחרונות שבשניהם מדרגת מוחות. וג' אבות במדרגת ג' אחרונות שבאבא ואימא וג' מוחות במדרגת ג' אבות שבאבא ואימא. וכאשר תדקדק בענין שכתבנו תמצא שסעודה אחת לא השיגו הבנים הנעימים מאבא ואימא אלא בסוד ג' אחרונות שבהם וזהו סוד חקל תפוחין קדישין בסוד קדש קדשים לפני ולפנים. וסעודה שניה השיגו הבנים הנעימים מאבא ואימא בסוד ג' אבות שבהם ולפיכך תקרא סעודה זו סעודת דע"ק כי עד שם התפשטות הכתר בסוד ג' אחרונות שבו והדברים עתיקים. ולפיכך נקרא קידוש זה קדושה רבא בסוד צומא רבא [יוה"כ]. (שער מאמרי רשב"י).

ואמנם סעודה ג' הוא סוד התעלות ז"א כולו בתוך אבא ואימא עלאה ג' אחרונות שבו בג' אחרונות שבהם. וג' אבות שבו בג' אבות שבהם. וג' מוחות שבו בג' מוחות שבהם. וזו נקראת נחלה בלא מצרים כי אין קליפה שולטת שם כיון שכולו נכלל באו"א עלאין ולא נשאר ממנו כלום למטה כסדר אצילותו הראשון. וכאשר יעלה למעלה ויהיה נכלל כולו באו"א יהיה סמוך למצח העליון בסוד ג' ראשונות שבעתיקא וזהו עת רצון. ואמנם עליה זו לא תשיגהו הכלה רק החתן לבד. ולפיכך

ספר שמות

<p>דזעיר אנפין דהוי בשלימותא וכלהו שיתא יומין מההוא שלימו מתברכן ובעי בר נש למחדי בסעודתיה ולאשלמא אלין סעודתי דאינון סעודתי מהימנותא שלימתא דזרעא קדישא דישראל די מהימנותא עלאה דא דילהון היא ולא דעמין עעכו"ם ובגיני כך אמר (שמות לא יז) ביני ובין בני ישראל</p>	<p>הסעודה של זעיר אנפין שהוא בשלמות וכל ששת הימים מאותה שלמות מתברכים וצריך אדם לשמח בסעודתו ולהשלים הסעודות הללו שהן סעודות האמונה השלמה של זרע קדוש של ישראל שהאמונה העליונה הזאת היא שלהם ולא של עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות ולכן אמר ביני ובין בני ישראל.</p>
<p>תא חזי בסעודתי אלין אשתמודעון ישראל דאינון בני מלכא דאינון מהיכלא דמלכא דאינון בני מהימנותא ומאן דפגים חד סעודתא מנייהו אחזי פנימותא לעילא ואחזי גרמיה דלאו מבני מלכא עלאה הוא דלאו מבני היכלא דמלכא הוא דלאו מזרעא קדישא דישראל הוא ויהבין עליה חומרא דתלת מלין דינא דגיהנם וגו'</p>	<p>בא וראה בסעודות הללו נודעים ישראל שהם בני המלך שהם מהיכל המלך שהם בני האמונה ומי שפוגם סעודה אחת מהם מראה פגם למעלה ומראה את עצמו שאינו מבני המלך העליון שאינו מבני היכל המלך ושהוא אינו מזרע קדוש של ישראל ונותנים עליו חומר של שלשה דברים דין הגיהנם וכו'.</p>
<p>ותא חזי בכלהו שאר זמנין וחגיגין בעי בר נש לחדי ולמחדי למסכני ואי הוא חדי בלחודוי ולא יהיב למסכני עונשיה סגי דהא בלחודוי חדי ולא יהיב חידו לאחרא עליה כתיב (מלאכי ב ג) וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם ואי איהו בשבתא חדי אף על גב דלא יהיב לאחרא לא יהיבין עליה עונשא כשאר זמנין וחגיגין דכתיב פרש חגיכם פרש חגיכם קאמר ולא פרש שבתכם וכתיב (ישעיה א יד) חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי ואלו שבת לא קאמר</p>	<p>ובא וראה בכל שאר הזמנים והחגים צריך אדם לשמוח ולשמח את העניים ואם הוא שמח לבדו ולא נותן לעניים ענשו רב שהרי לבדו שמח ולא נותן שמחה לאחר עליו כתוב וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם ואם הוא שמח בשבת אף על גב שלא נותן לאחר לא נותנים עליו עונש כבשאר הזמנים והחגים שכתוב פרש חגיכם אמר פרש חגיכם ולא פרש שבתכם וכתוב חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי ואלו שבת לא אמר.</p>
<p>ובגיני כך כתיב (&) ביני ובין בני ישראל ומשום דכל מהימנותא אשתכח בשבתא יהיבין ליה לבר נש נשמתא אחרא נשמתא עלאה נשמתא דכל שלימו בה כדוגמא דעלמא דאתי ובגיני כך אקרי שבת מהו שבת שמא דקודשא</p>	<p>ולכן כתוב ביני ובין בני ישראל ומשום שכל האמונה נמצאת בשבת נותנים לאדם נשמה אחרת נשמה עליונה נשמה שכל השלמות בה כדוגמת העולם הבא ולכן נקראת</p>

נקראת סעודתא דזעיר אפין ואנו מתפללין שגם הכלה תשוב למדרגה זו. וזהו ואני תפילתי לך ה' עת רצון וכבר ידוע שהיא נקראת תפילה וע"ת וסוד ואני לחבר אני עם ו'. ולפיכך אנו קורין במנחה בס"ת בשבת להדביקה עם בעלה שהוא תורה שבכתב וקורין שלשה לבד כי זהו ההפרש שיש בינה לבני בשעה זו כי ישארו ממנה ג' למטה שלא נכללו בעולם העליון. ומפני היות ז"א נכלל כולו באבא ואימא הדיני' שבז"א מתבטלין אע"פ שהוא זמנם כי מסתכל בו המצח העליון בעלותו שם סמוך לו. וכל העולמות בהשקט ושלוחה כי המצח העליון יתיב על כורסייא דשביבין דנור לאכפייא לון והנה כאשר תפקח עיניך תראה כי סעודה זו עם היותה של ז"א היא גדולה מכולם. ולפיכך אין אומרים בה קידוש כלל כי נעלמה מאוד. כי שם מקום האכילה ולא השתיה וזהו והאכלתיך נחלת יעקב אביך. וכד"א אכלו רעים לעילא. שתו ושכרו לתתא כנז' בס' הזוהר בפ' ויקרא בדף ד' ע"ב שנקראים רעים משום דיתבי באחדותא ברעותא וחביבותא דלא מתפרשן לעלמין והיין אעפ"י שהוא לפעמים משמח בסוד מיתו' הדינין הרי הדין ניכר בו עכ"פ. ואמנם בשעת סעודה ג' זו אין הדינין ניכרין כלל והכל רחמים גמורים. ולפיכך נסתלק משה בשעה זו ולא בבקר להראות שנתעלה בסוד הרחמים הפשוטים. ואמנם הוצרכו ג' מ'שה י'וסף ד'וד להסתסק בשבת לצורך ג' שבמלכות הנשואות להעלותם למעל' עם בעל' ודי בזה (שער מאמרי רשב"י).

ספר שמות

ברוך הוא שמא דאיהו שלים מכל סטרוי	שבת מה זה שבת שם של הקדוש ברוך הוא שם שהוא שלם מכל צדדיו.
אמר רבי יוסי ודאי כך הוא ווי ליה לבר נש דלא אשלים הדוותא דמלכא קדישא ומאן הדוותא דיליה אלין תלת סעודתי מהימנותא סעודתי דאברהם יצחק ויעקב כלילן בהו וכלהו חידו על חידו מהימנותא שלימותא מכל סטרוי	אמר רבי יוסי ודאי כך הוא או לאדם שלא משלים את שמחת המלך הקדוש ומהי שמחתו אלו שלש הסעודות של האמונה סעודות שאברהם יצחק ויעקב כלולים בהם וכולם שמחה על שמחה אמונה שלימה מכל צדדיו.
תאנא בהדין יומא מתעטרין אבהן וכל בנין ינקין מה דלאו הכי בכל שאר הגין וזמנין בהדין יומא חיביא דגיהנם נייחין בהדין יומא כל דינין אתכפיין ולא מתערין בעלמא בהדין יומא אורייתא מתעטרא בעטרין שלימין בהדין יומא הדוותא ותפנוקא אשתמע במאתן וחמשיין עלמין	שנינו ביום הזה מתעטרים האבות וכל הבנים יונקים מה שאין כן בכל שאר החגים והזמנים ביום הזה רשעי הגיהנם נחים ביום הזה כל הדינים נכפים ולא מתעוררים בעולם ביום הזה התורה מתעטרת בעטרות שלמות ביום הזה שמחה ותפנוק ³⁵²⁸ נשמעים במאתים וחמשים עולמות.
תא חזי בכל שיתא יומי דשבתא כד מטא שעתא דצלולתא דמנחה דינא תקיפא שלטא וכל דינין מתערין אבל ביומא דשבתא כד מטא עידן דצלולתא דמנחה רעוא דרעוין אשתכח ועתיקא קדישא גליא רצון דיליה וכל דינין מתכפיין ומשתכח רעותא וחידו בכלא	בא וראה בכל ששת ימי השבת כשמגיעה שעת תפלת המנחה הדין הקשה שולט וכל הדינים מתעוררים אבל ביום השבת כשמגיע זמן תפלת המנחה נמצא רצון הרצונות והעתיק הקדוש מגלה רצונו וכל הדינים נכפים ונמצא רצון ושמחה בכל.
ובהאי רצון אסתלק משה נביאה ³⁵²⁹ מהימנא קדישא מעלמא בגין למנדע דלא בדינא אסתלק וההיא שעתא	וברצון הזה הסתלק משה הנביא הנאמן הקדוש מן העולם כדי להודיע שלא הסתלק בדין ואותה שעה
פ"א/א	
ברצון דעתיקא קדישא נפק נשמתיה ³⁵³¹ ואתממר ³⁵³² ביה בגין כך (דברים לד ו) ולא ידע איש את קברתו כתיב מה עתיקא קדישא טמירא מכל טמירין ולא ידעין עלאין ותתאין אוף הכא האי נשמתא דאתממר בהאי רצון דאתגליא בשעתא דצלולתא דמנחה דשבתא כתיב (&) ולא ידע איש את קברתו והוא טמיר מכל טמירין דעלמא ודינא לא שלטא ביה זכאה	ברצון של העתיק הקדוש יצאה נשמתו ונטמנה ³⁵³⁰ בו לכן כתוב ולא ידע איש את קבורתו כתוב מה העתיק הקדוש טמיר מכל הטמירים ולא יודעים עליונים ותחתונים אף כאן נשמה זו שנטמנה ברצון הזה שהתגלה בשעת תפלת מנחת השבת כתוב ולא ידע איש את קבורתו והוא טמיר מכל הטמירים של העולם והדין

3528

3529 לקמן קנו ע"א (לש"ו).

3530 ונסתרה?

³⁵³¹ משה גימ' קפ"ד קס"א, גם משה גימ' נוצ"ר. ונ"ן דנוצר גדולה, כי מדת נוצר חסד היא בבינה דדיקנא, ולכן נ"ן גדולה נגד נ' שערי בינה, ומשה הוא בבינה, ולכן נכנס בהיכל הרצון, שרצון ונוצר אותיות שוות, וז"ש בזהר שמות, דבההוא היכלא אתכנש משה (מ"מ).

³⁵³² כשנסתלק משה חזר האור ונתעלם, ולכן (דברים לד ו) ולא ידע איש את קבורתו, משום שהוא מהאור שנגזז (הקדו"ש לב ע"ד). מאותו הדעת עלאה משם הוא כל התורה, וכן משם הוא נשמת משה רבינו ע"ה, ע' פ' יתרו (פט רע"א) דנשמתו אתממר ברדל"א, ולכן נקרא משה רבינו ע"ה ג"כ בשם לויתן נחש בריח כמ"ש פ' תצא (רעט ע"א). ובאותו הדעת עלאה הנה הוא האור הגנוז שרואין בו מסוף העולם ועד סופו, ואותו האור הוא הרזין דאורייתא (דע"ה ח"ב צ ע"ב).

ספר שמות

חולקיה דמשה	לא שולט בו אשרי חלקו של משה.
<p>תאנא בהאי יומא דאורייתא מתעטרא ביה מתעטרא בכלא בכל אינון פקודין בכל אינון גזרין ועונשין בשבעין ענפין דנהורא³⁵³³ דוהרין מכל סטרא וסטרא³⁵³⁴ מאן חמי ענפין דנפקין³⁵³⁵ מכל ענפא וענפא חמשה קיימין בגו אילנא³⁵³⁶ כלהו ענפין בהו אחידן מאן חמי אינון תרעין³⁵³⁷ דמתפתחן בכל סטר וסטר כלהו מזדהרין ונהרין בההוא נהורא דנפיק ולא פסק³⁵³⁸.</p>	<p>שנינו ביום הזה התורה מתעטרת בו מתעטרת בכל בכל אותן מצוות בכל אותן גזרות ועונשים בשבעים ענפים של אור שזוהרים מכל צד וצד מי ראה הענפים שיוצאים מכל ענף וענף חמשה עומדים בתוך האילן כל הענפים אחוזים בהם מי ראה אותם שערים שנפתחים בכל צד וצד כולם זוהרים ומאירים באותו האור שיוצא ולא פוסק.</p>
<p>קל כרוזא נפיק אתערו קדישי עליונין אתערו עמא קדישא דאתבחרו לעילא ותתא אתערו הדוותא לקדמות מאריכון אתערו בהדוותא שלימתא אזדמנו בתלת הדוון דתלת אבהן אזדמנו לקדמות מהימנותא דחדווה דכל הדוותא זכאה חולקבון ישראל קדישין בעלמא דין ובעלמא דאתי דא הוא ירותא לבון מכל עמים עעכו"ם ועל דא כתיב (&) ביני ובין בני ישראל</p>	<p>קול הכרוז יוצא התעוררו קדושי עליונים התעוררו העם הקדוש שנבחר למעלה ולמטה עוררו שמחה כנגד אדונכם התעוררו בשמחה שלימה הזדמנו בשלש שמחות של שלשת האבות הזדמנו לקדמות האמונה של שמחת כל השמחות אשרי חלקכם ישראל קדושים בעולם הזה ובעולם הבא זוהי ירושה לכם מכל העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות ועל זה כתוב ביני ובין בני ישראל.</p>
<p>אמר רבי יהודה הכי הוא ודאי ועל דא כתיב (&) זכור את יום השבת לקדשו וכתוב (ויקרא יט ב) קדושים תהיו כי קדוש אני יהו"ה וכתוב (ישעיה נח יג) וקראת לשבת ענג לקדוש יהו"ה מכובד</p>	<p>אמר רבי יהודה כך הוא ודאי ועל זה כתוב זכור את יום השבת לקדשו וכתוב קדושים תהיו כי קדוש אני ה' וכתוב וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד.</p>
<p>תאנא בהאי יומא כל נשמתיחון דצדיקייא מתעדנין בתפנוקי עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין ורוחא חדא³⁸¹ מענוגא דההוא עתיקא קדישא מתפשטא³⁵³⁹ (נ"א ההוא מתפשט)³⁸² בכלהו עלמין וסלקא ונחתא ומתפשטא לכלהו בני קדישין לכלהו נטורי אורייתא ונייחין בנייחא שלים ומתנשי מכלהו כל רוגזין כל דינין וכל פולחנין קשין הדא הוא דכתיב (שם יד ג)</p>	<p>שנינו ביום הזה כל נשמות הצדיקים מתעדנים בתפנוקי העתיק הקדוש נסתר כל הנסתרים ורוח אחת מהעונג של אותו העתיק הקדוש מתפשטת (ההוא מתפשט) בכל העולמות ועולה ויורדת ומתפשטת לכל הבנים הקדושים לכל שומרי התורה ונחים במנוחה שלימה נשכחים מכולם כל הרוגזים כל</p>

³⁵³³ הם ז"ק דז"א (מ"מ).

³⁵³⁴ יש להם הארה מא"א ומאבא ומאמא (מ"מ).

³⁵³⁵ פי' שכל ספירה וספירה מתחלקת לכמה ספירות עד אין קץ. דרך משל חסד כלול מ"ס, וכל א' מה"ס כלול ממאה, וכן על זה הדרך עד אין סוף (מ"מ).

³⁵³⁶ פי' הם ה' חסדים שמתפשטים בז"א, וז"ש כולהו ענפין בהו אחידן, שהז' קצוות דז"א הנק' ענפין אוחזים בחסדים הנז' (מ"מ).

³⁵³⁷ הם ה"ח הנז' שנק' נ' שערי בינה, וכן ה"ג נק' נ' שערי בינה ג"כ כנודע, ור"ל מאן חמי אינון תרעין שהם ה"ח וה"ג שמאירים לכל קצה וקצה דז"א, וז"ש דמתפתחן בכל סטר וסטר (מ"מ).

³⁵³⁸ פי' שהארתם מבינה (מ"מ).

³⁵³⁹ פי' שנשמה יתירה באה מא"א למלכות, ונשאר חצייה תוך המלכות וחציה יורד לבני ישראל, כמ"ש בפ' ויקהל וזה שאמר דמתפשטא לכולהו בני קדישין (מ"מ).

ספר שמות

<p>ביום הניח יהו"ה לך מעצבך ומרגוזך ומן העבודה הקשה</p>	<p>הדינים וכל העבודות הקשות זהו שכתוב ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגוזך ומן העבודה הקשה.</p>
<p>בניני כך שקיל שבתא לקבל אורייתא וכל דנטיר שבתא כאילו נטיר אורייתא כולה וכתוב (שם נו ב) אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע אשתמע דמאן דנטיר שבת כמאן דנטיר אורייתא כולה</p>	<p>לכן שקולה שבת כנגד התורה וכל השומר שבת כאלו שומר את כל התורה וכתוב אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע נשמע שמי ששומר את השבת כמי ששומר כל התורה.</p>
<p>רבי יודאי שאיל ליה לרבי שמעון יומא חד דאערע עמיה בארחה אמר ליה רבי הא כתיב (&) בפרשתא דשבת דאמר ישעיה דכתיב (שם ד) כה אמר יהו"ה לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו' ונתתי להם ובחומותי וגו' מאי קא מיירי</p>	<p>רבי יודאי שאל את רבי שמעון יום אחד שנפגש עמו בדרך אמר לו רבי כתוב בפרשת השבת שאמר ישעיה שכתוב כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו' ונתתי להם בביתי ובחומותי וגו' במה זה מדובר.</p>
<p>אמר ליה קפוטקאה³⁵⁴⁰ חמרך קטיר בטיפסא ונחית דמלה דאורייתא בעיא צחותא או אפכי לאחורך וזיל אבתראי ותכוון לבך אמר ליה בגינייה דמר עבידנא ארחה ובתריה דמר³⁵⁴¹ אסתכל בשכינתא</p>	<p>אמר לו קפוטקאי קשר את חמורך בגדר ורד שדבר תורה צריך צחות או הפך לאחורך ולך אחרי ותכוון לבך אמר לו משום האדון עשיתי את הדרך ואחרי האדון אסתכל בשכינה.</p>
<p>אמר ליה תא חזי מלה דא הא אוקמוה חברייא ולא פרישו מלה כה אמר יהו"ה לסריסים מאן סריסים אלין אינון חברייא דמשתדלי באורייתא ומסרסי גרמיייהו כל שיתא יומין דשבתא³⁵⁴² ולעאן באורייתא ובליילא דשבתא מזרוזי גרמיייהו בזווגא דלהון משום</p>	<p>אמר לו בא וראה דבר זה הרי פרשוהו החברים ולא פרשו דבר כה אמר ה' לסריסים מי הם הסריסים אלו הם החברים שעוסקים בתורה ומסרסים עצמם כל ששת ימי השבת ועוסקים בתורה ובלייל השבת מזרזים את עצמם בזווגם משום שיודעים</p>

³⁵⁴⁰ על שם שהיה מקפוטקיא ולא קראו בשמו דרך גערה, אתה בחמרך, ר"ל רוצה שתרכב בחמור ולשאול (דרך אמת), חמורך קשור אותו באילן, ולא כמ"ש בגליון [דרך אמת] (מ"מ).

³⁵⁴¹ פי' כדרך הב' שאמרת לי, כן אעשה אלך אחרך כדי להסתכל בך וכאלו הסתכלתי בשכינה (מ"מ).

³⁵⁴² ז"ל תלמידי האריז"ל מהתיקונים תבין כי כל אזהרות שעל הזוג מע"ש לע"ש הוא במשמש לשם הריון כי צריך לבנים וצריך אז להיות הזוג משבת לשבת כדי שיהיה בההיא טיפה נשמה קדושה ועליונה מיוחד עליון אמנם אם אשתו כבר מעוברת או מניקה אין לחוש כל כך עכ"ל. ובספר חמדת ימים וכו' ואנכי קבלתי מרבתי דעונש זה לאו דווקא במשמש לעיבור ונתעברה, אלא אף אם בלתי משמש לעיבור אסור כי הנה אף שאינו מוליד בפועל, הוא מוליד בכח ועביד בן לעילא בחיצונים דוגמא דמוציא שז"ל וכו' ואני ראיתי במכתב הקדש מהרח"ו עצמו כתב וז"ל, אמר לי מורי כי כל אזהרות הזוהר על הזוג מפלגו לילה ואילך הם אף בלילי שבת זה במשמע לשם הריון אמנם אם אשתו מעוברת ומניקה אין לחוש ע"כ, והתלמידים התחכמו ללמד משם אף לימי החול ומצאו און להם דברי התיקונים הנז"ל דקאמר ההוא בן דעביד עליה אתמר צדיק ורע לו וכו' דמשמע דווקא במשמע להריון, וכבר כתבנו כי אין הכוונה על הבנים הנולדים בפועל רק על הנולדים בכח אף אם לא תתעבר, ולא יתכן שדברי התיקונים יהיו הפיך כמה מאמרי הזר ומאמרי התיקונים עצמם ואולם להתיר בליל טבילה או כשבא מן הדרך בימות החול יש להם שורש גדול בזהר בראשית דף מט וז"ל כל ב"נ וכו' ושם נאמר וע"ד בעי לכוונא בחדווא דא כמה דבעי בחדווא דשבתא הנה כי שתייהן יש להם שרש למעלה וכולם שוו בשיעוריהן כזווגא דשבת, ושמענו מן החברים כי בליל שבועות אחר שקראו בבית הרח"ו בא חבר א' ושאלו למה לא בא פ' הלילה והשיב הרח"ו אולי נזדמנה לו טבילה של מצוה, והו אמטעם דברי הזר הנזכרים דטבילת מצוה מותרת בזמן איסור הזוג ע"כ תמצית דברי ספר חמדת ימים (מ"מ).

ספר שמות

הסוד העליון בשעה שהמלכה מזדווגת במלך.	דידעי רזא עלאה בשעתא דמטרוניתא אזדווגת במלכא ³⁵⁴³
ואותם חברים שיודעים סוד זה מכוונים לבם לאמונת אדונם ומתברכים בפרי מעיהם באותו הלילה וזהו שכתוב אשר ישמרו כמו שנאמר ואביו שמר את הדבר.	ואינן חברייה דידעין רזא דא מכוונין לבייהו למהימנותא דמאריהון ומתברכאן באיבא דמעיהון בההוא ליליא ודא הוא דכתיב (&) אשר ישמרו כמה דאת אמר (בראשית לו יא) ואביו שמר את הדבר
ונקראים סריסים ודאי בשביל לחכות לשבת למצא את רצון אדונם שכתוב ובחרו באשר חפצתי מה זה באשר חפצתי זה זווג המלכה ומחזיקים בבריתי הכל אחד בבריתי סתם אשרי חלקו של מי שמתקדש בקדושה הזו ויודע הסוד הזה.	ואקרונ סריסים ודאי בגין להכאה לשבתא לאשכחא רעוא דמאריהון דכתיב (&) ובחרו באשר חפצתי מאי באשר חפצתי דא זווגא דמטרוניתא ומחזיקים בבריתי כלא חד בבריתי סתם זכאה חולקיה דמאן דאתקדש בקדושה דא וידע רזא דא ³⁵⁴⁴
בא וראה כתוב ששת ימים תעבד ועשית כל	תא הזי כתיב (&) ששת ימים תעבד ועשית כל
	פמ/ב
מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלהיך וגו' כל מלאכתך באינן שיתא יומי הימים מעשי בני האדם ומשום הדבר הזה לא מזדווגים החברים רק בזמן שלא נמצא ממעשי בני אדם אלא מעשה הקדוש ברוך הוא ומה מעשהו זווג המלכה להוציא נשמות קדושות לעולם.	מלאכתך ³⁵⁴⁵ ויום השביעי שבת ³⁵⁴⁶ ליהויה אלהיך וגו' כל מלאכתך באינן שיתא יומי עבידתיהו דבני נשא ובגין האי מלה לא מזדווגי חברייה בר בזמנא דלא ישתכח מעבידתיהו דבני נשא אלא עבידתיה דקודשא בריך הוא ³⁵⁴⁷ ומאי עבידתיה זווגא דמטרוניתא ³⁵⁴⁸ לאפקא נשמתין קדישין לעלמא ³⁵⁴⁹
ולכן בלילה הזה החברים מתקדשים בקדושת אדונם ומכוונים את לבם ויוצאים בנים מעולים בנים קדושים שלא סוטים ימינה ושמאלה	ובגין כך בהאי ליליא חברייה מתקדשי בקדושה דמאריהון ומכווני לבייהו ונפקי בני מעלי בנין קדישין דלא סטאן לימינא ולשמאלא בנין דמלכא ומטרוניתא ³⁵⁵⁰ ועל אלין כתיב

³⁵⁴³ כתב הרב כי בחצות ראשון דחול מזדווג יעקב ולאח מן החזה ולמעלה ובחצות הב' מזדווגים יעקב ולאח מן החזה ולמטה ובחצות ראשון דליל שבת כמו חצות אחרון דחול ובחצות הב' דשבת הוא זווג ישראל ורחל שהוא מבחר כל הזווגים (מ"מ).

³⁵⁴⁴ כל הזווגים של מעלה אשר בחול הם לצורך הבירורים דהמלכין קדמאין, ולא נמשך אז נשמות חדשות, וכמ"ש בפע"ח (שער ק"ש שעל המטה פרק יא) וכן בשער המצות (פרשת בהר) (ביאורים ח"ב יב ע"א).

³⁵⁴⁵ מה שהיא מלאכתך ולא מלאכת שמים, ולפי זה אין בזווג ההוא משתתף הבורא אלא דווקא מצד ו' ימי החול, והיינו "תעבוד" בסוד העבד, והנולד שם הוא בסוד עץ הדעת טוב מצד עבד מטטרון, ורע מצד עבד מורד סמא"ל, ולכך יצר הרע מתדבק באותו בן, מה שאין כן בשבת כדאיתא בגמ' (אור יקר).

³⁵⁴⁶ "שבת הוא" לזווג "ה' אלהיך" קב"ה ושכינתיה, ואין שם מעשה גשמי כלל אלא הכל רוחני (אור יקר).

³⁵⁴⁷ וכבר הקב"ה השלים הבריאה, מה מעשה נשאר שהוא עושה, ומה גם ביום שביתה (אור יקר).
³⁵⁴⁸ להתהוות שם הוי"ה חדשה, שהוא סוד הנשמה החדשה המתהווה מזווגא דקב"ה ושכינתיה, וא"ת הא קיימא לן שבכל חצות לילה, זווג דקב"ה ושכינתיה בג"ע של מטה, ושם עושים נפשות לגרים, ואי מהא יש לתרץ דהיינו למטה בסוד מטטרון והיינו נפש דתמן יצר הרע (אור יקר).

³⁵⁴⁹ עי' ביאורים ח"ב יב ע"א הובא בעמוד הקודם.
³⁵⁵⁰ שאין בהם חלק לרע, אינם אלא בליל שבת דלא שליט מטטרון, ואין שם רע, האמנם קשה דקיי"ל דבשים שלום איהו זווגא דמלכא ומטרוניתא, והאי אדרא נקטא נשמתין וכו', ואין לפרש

ספר שמות

<p>(דברים יד א) בנים אתם ליהוה אלהיכם ליהוה אלהיכם ודאי בנין דאלין אקרון בנין דיליה בנין למלכא ולמטרוניתא</p>	<p>בני המלך והמלכה ועל אלה כתוב בנים אתם לה' אלהיכם לה' אלהיכם ודאי משום שאלה נקראים בנים שלו בנים למלך ולמלכה.</p>
<p>והא דעתייהו דחברייא דידעין ריא דא בדא מתדבקן ובנין כך אקרון בנין לקודשא בריך הוא והני אינון דעלמא מתקיימא בנינייהו וכד סליק עלמא בדינא³⁵⁵¹ אסתכל קודשא בריך הוא באינון בניו ומרחם על עלמא ועל דא כתיב (ירמיה ב כא) כלה זרע אמת³⁵⁵² זרע אמת ודאי מהו אמת עזקא קדישא שלימתא³⁵⁵³ כמה דאת אמר (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב (אמת דא קודשא בריך הוא³⁵⁵⁴) וכלא חד ובניני כך זרע אמת ודאי</p>	<p>וזו דעתם של החברים שיודעים סוד זה בזה נדבקים ולכן נקראים בנים לקדוש ברוך הוא ואלה הם שהעולם מתקיים בשבילם וכשעולה העולם בדין מסתכל הקדוש ברוך הוא בבנים הללו ומרחם על העולם ועל זה כתוב כלה זרע אמת זרע אמת ודאי מה זה אמת טבעת קדושה שלימה כמו שנאמר תתן אמת ליעקב (אמת זה הקדוש ברוך הוא) והכל אחד ולכן זרע אמת ודאי.</p>
<p>אמר ליה רבי יודאי בריך רחמנא דשדרני הכא בריך רחמנא דהא מלה דא שמענא מפומך בכה רבי יודאי אמר ליה רבי שמעון אמאי קא בכית אמר ליה בכינא דאמינא³⁵⁵⁵ דווי לאינון בני עלמא דארחיהון כבעירי³⁵⁵⁶ ולא ידעי ולא מסתכלי³⁵⁵⁷ דטב לון דלא אתבריא ווי לעלמא</p>	<p>אמר לו רבי יודאי ברוך הרחמן ששלחני לכאן ברוך הרחמן שהרי דבר זה שמעתי מפיו בכה רבי יודאי אמר לו רבי שמעון למה בכית אמר לו בכיתי שאמרתי אוי לאותם בני העולם שדרכיהם כבהמות ולא יודעים</p>

דזווגא דג'ע וזווגא דשים שלום, היינו דווקא ביומא דשבתא דלישנא משמע בכל יומא, לכך נראה לי לומר שכל סוד הענין הזה הוא, כי פעולת הזווג אי אפשר בלעדי יצר הרע, מפני שטבע פעולה זו רובה או כולה ביצר הרע, ולכך עיקרה כטבע אל האדם בחול (אור יקר).³⁵⁵¹ שזכותם מעביר אפו של הקב"ה שהם טוב בלא רע כדפי' (אור יקר).

³⁵⁵² הענין שאומר כלה דקדק כדפי', שאר הם זרע אמת אמנם בתערובת, דהיינו אמת ת"ת, והיינו קב"ה מקנן במטטרון ושם סביב רשעים יתהלכון, ולכן אינו כלה זרע אמת, אלא זרע אמת מתערב שם בסוד עץ הדעת טוב ורע, אמנם מצד יום שבת, אין שם רע כדפי', שאין יצר הרע גובר ואין הקל' דבקה אל המוח, אלא בסוד המבדיל בין קדש לחול, יש הבדלה בין יצר הרע ליצר הטוב, מה שאין הבדלה זו כ"כ חזקה בימות החול, ולזה ביום שבת כלה זרע אמת (אור יקר).

³⁵⁵³ ירצה אמת הוא סוד הקדושה נבדלת מן הקל', והיינו "עזקתא קדישא" כי הקדש מורה הבדל החצונים, ועוד אמת בו א' זכר, ת"ם נקבה, כדפי' בפ' בלק בעובדי דינוקי, ולזה אמר "שלימתא" שאין שלימות אלא מתוך זכר ונקבה מיוחדים, והיינו תתן אמת ליעקב, שהוא סוד היחוד כדפי'. ואמר "עזקתא" דהיינו חותם, שסוד חות"ם הוא ענין הזווג הזה, ואצילות ב' מדות אלו, שהם חותם הנחתם האצילות להנהגת התחתונים, ואח"כ נחתם חותם שאינו אמת כולו, מפני שהשקר אחוז בעקיבו, והיינו למטה בסוד מטטרון, ששקר ואמת אחוזים זה בזה, ולזה חותם זה נקרא חותם אמת שאין בו שקר ולא חצוני כלל, והכלל סובב על ענין א' (אור יקר).

³⁵⁵⁴ השם הויה ב"ה אשר הוא על המאציל עצמו, הנה נקרא בזה רק ע"י האצילות שהוא הנמצא האמיתי וקיים לעד. ואדרבה הוא, כי כל ענין המציאות ונמצא הוא דוקא רק באצילות, כי זולת האצילות לא שייך לומר נמצא, מאחר שהוא נעלם בתכלית ההעלם וכו', וכל המציאות העיקרי והאמיתי הוא רק באצילות, ושם הוא חותמו של הקב"ה אמת, וכמ"ש בזוה"ק (שלח קס"ג ע"ב, ושם ח"ג ש"ב ע"א, וכן בפ' יתרו פ"ט ע"ב) אמת דא קב"ה וכן הוא בכ"מ, וכנודע שמדת אמת הוא בת"ת שהוא ז"א, תתן אמת ליעקב (מיכה ז כ) (דע"ה ח"א נז ע"ד).

³⁵⁵⁵ נבהל, כי לפי הנדרש, הם כל בני עולם מצד רוע בחירתם נטבעים בטיט יצרם, וחפצים מחמת מיעוט יראתם, ומקלקלים את בניהם והם מולידים כמעט בחוץ, ולזה אמר לאו על ידי בכינא אלא על וכו' (אור יקר).

³⁵⁵⁶ משלחים רסן תאותם כבהמות ואינם יודעים חטאם (אור יקר).

³⁵⁵⁷ במה שמקלקלים קלקול גדול שמחבלים גם את בניהם, ועתה בדורותינו אלה אנו גשמיים פחותים מבעירי, ותהי האמת נעדרת, וכל הרואה דרוש זה ישום וישרוק על מדותיו, ויצדיק דין שמים עליו, כי אנחנו טבועים בבוץ תאותנו כבהמות בכל מדותינו, ולא על חנם צווחן צווחן ולית

ספר שמות

<p>כד יפוק מר מניה דמאן יכיל לגלאה רוין ומאן ינדע לון ומאן יסתכל בארחי אורייתא</p>	<p>ולא מתבוננים שטוב להם שלא נבראו אוי לעולם כשיצא האדון ממנו שמי יכול לגלות סודות ומי יודיע לנו אותם ומי יסתכל בדרכי התורה.</p>
<p>אמר ליה חיך לית עלמא אלא לאינן חברייא דמשתדלי באורייתא וידעין סתימי אורייתא ודאי בקשוט גזרו חברייא על עמא דארעא דמחבלין ארחייהו ולא ידעין בין ימינא לשמאלא דהא אינן כבעירי דיאות למעבד בהו דינא אפילו ביום הכפורים ועל בנייהו כתיב (הושע ב' ו) כי בני זנונים המה בני זנונים ממש</p>	<p>אמר לו חיך אין עולם אלא לאותם חברים שעוסקים בתורה ויודעים נסתרות התורה ודאי באמת גזרו החברים על עמי הארצות שמשחיתים דרכם ולא יודעים בין ימין לשמאל שהרי הם כבהמות שנאה לעשות בהם דין אפילו ביום הכפורים ועל בנייהם כתוב כי בני זנונים המה בני זנונים ממש.</p>
<p>אמר ליה רבי האי קרא בעי לאתיישובא בארחוי כתיב (ישעיה נ"ה) ונתתי להם בבית³⁵⁵⁸ ובחומות³⁵⁵⁹ יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו</p>	<p>אמר לו רבי פסוק זה צריך להתיישב בדרכו כתוב ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו היה צריך להיות אתן להם מה זה אתן לו.</p>
<p>אתן להם מבעי ליה מהו אתן לו אמר ליה תא חזי ונתתי להם בביתי מהו ביתי כמה דאת אמר (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא (שמא דקודשא בריך הוא אקרי בית) ובחומותי כמה דאת אמר (ישעיה ס"ו) על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים יד ושם כלומר דישלפון נשמתי³⁵⁶⁰ קדישין מדוכתא דא וההוא יד חולק³⁵⁶¹ באשלמותא טב³⁵⁶¹ מליא מבנין ומבנותן שם עולם אתן לו לההוא חולק שלים אשר לא יכרת לדרי דרין דבר אחר אתן לו לההוא דידע רוא דמלה ויתכוון במה דבעי לכוונא</p>	<p>אמר לו בא וראה ונתתי להם בביתי מה זה בביתי כמו שנאמר בכל ביתי נאמן הוא (שמו של הקדוש ברוך הוא נקרא בית) ובחומותי כמו שנאמר "על חומתיך ירושלים הפקדתי שומרים" יד ושם כלומר שיצאו נשמות קדושות ממקום זה ואותה יד חולק השלמות טוב מלא מבנים ומבנות שם עולם אתן לו לאותו חלק שלם אשר לא יכרת לדורי דורות דבר אחר אתן לו לאותו שיודע סוד הדבר ויתכוון במה שצריך לכוון.</p>
<p>תו אמר רבי שמעון כתיב (שמות לה ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת מאי מעמא בנין דלא אתחזי דינא בהאי יומא ואי תימא הא לגבוה סלקא בכל מושבותיכם קאמר ולא לגבוה וההוא דסלקא לגבוה לאכפיא לדינא אהרא סלקא דתנינן אית אשא אכלא אשא ואשא דמדבחה אכלא אשא אהרא</p>	<p>עוד אמר רבי שמעון כתוב לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת למה כדי שלא יראה דין ביום הזה ואם תאמר הרי לגבוה עולה בכל מושבותיכם אמר ולא לגבוה ואותו שעולה לגבוה עולה לכפות דין אחר ששנינו יש אש אוכל אש ואש המזבח אוכל אש אחר.</p>
<p>ובגיני כך אתגליא עתיקא קדישא בהאי יומא מכל שאר יומין ובזמנא דאתגליא עתיקא לא אתחזי דינא כלל וכל עלאין ותתאין משתכחין</p>	<p>ולכן מתגלה העתיק הקדוש ביום הזה מכל שאר הימים ובזמן שמתגלה העתיק לא נראה דין כלל וכל</p>

מאן דמשגח בן, עד שכמעט צמח יאוש קבלת תפלה בכל לבותינו, ולנו בושת הפנים כהיום הזה (אור יקר).

³⁵⁵⁸ מלכות (מ"מ).

³⁵⁵⁹ פי' יסוד ומלכות דידה הם חומות בסוד חומת בת ציון חומת ירושלים (מ"מ).

³⁵⁶⁰ פי' מפרש יד לשון חולק כמו חמש ידות (מ"מ).

³⁵⁶¹ הוא פי' של ושם טוב דקרא ושיעור הכתוב ונתתי להם יד שהוא לשון חולק, וזה החולק הנז' הוא שם טוב דהיינו בשלמות טוב והוא מלא מבנים ומבנות (מ"מ).

ספר שמות

בהדוותא שלימתא ודינא לא שלטא	העליונים והתחתונים נמצאים בשמחה שלימה והדין לא שולט.
תאנא כתיב (שמות לא יז) כי ששת ימים עשה יהו"ה את השמים ואת הארץ ששת ימים ודאי ³⁵⁶² ולא בששת והני יומין קדישין עלאין אקרין יומי דשמא קדישא ³⁵⁶³ אתכליל בהו ואינן אתכלילן ביה זכאה חולקהון דישראל מכל עמין עעכו"ם עלייהו כתיב (דברים ד י) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כולכם היום	שנינו כתיב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ ששת ימים ודאי ולא בששת והימים הקדושים העליונים הללו נקראים ימים שהשם הקדוש נכלל בהם והם נכללים בו אשרי חלקם של ישראל מכל העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות עליהם כתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.
א/צ	
כבד את אביך ואת אמך (&) רבי חייא פתח (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן וגו' ונהר דא נביעו דמבועא ³⁵⁶⁴ דנפיק תדיר ³⁵⁶⁵ ולא פסיק ומנהרא דמבועא דא אתשקיא כל גנתא דעדן ³⁵⁶⁶ וההוא נהרא דמבועא קדישא אקרי אב מאי טעמא ³⁵⁶⁷ משום דאיהו נביעא ³⁵⁶⁸ לאתונא לגנתא ³⁵⁶⁹	כבד את אביך ואת אמך רבי חייא פתח ונהר יוצא מעדן וגו' ונהר זו נביעת המעיין שיוצא תמיד ולא פסק ומנהר המעיין הזה נשקה כל גן העדן ואותו נהר של המעיין הקדוש נקרא אב למה משום שהוא נובע לזון את הגן.

³⁵⁶² פי' ו"ק דז"א שכל אחד היה משמש ביומו (מ"מ).

³⁵⁶³ ח"א לא סע"א (לש"ו).

³⁵⁶⁴ המבוע בעצם היא חכמה, ובהתפשטה יותר תתגלה ותהיה בחי' שנית שהוא נביעו דמבועא, והיינו התפשטות מחכמה אל הבינה ובבחינה זו אין פירוד (אור יקר). פי' אבא (מ"מ).
³⁵⁶⁵ דהיינו מלת "יוצא" מדלא קאמר יצא אלא יוצא, משמע לעולם יוצא, א"כ נביעו ומבוע אינם נפרדים לעולם, והנה באומר "נפיק תדיר ולא פסיק" הור על ב' ענינים: הא', שאינו לזמנים. ב', ידוע בכל יום ויום קרוי תדיר, לזה אמר תדיר, פי' דלא פסק, והורה על ענין ב' דהיינו שבכל עת ורגע ושעה הוא יוצא ולא פסק אפילו רגע. הב', שאם יאמר דנפיק ולא פסק, הוה ס"ד שהפסק מכל וכל אין בו, אמנם ימעט ויתרבה, לזה אמר דנפיק תדיר, דהיינו כדרך זה לא פסק, וכבר פי' ענין חרבן בית המקדש בספר פרדס שער מהות והנהגה, ואחר שיורד יותר דהיינו מבינה ולמטה, שכבר נתפשט בחינת נביעו דמבועא, נעשה נהר, דהיינו מה שנמשך למטה להשקות את הגן דהיינו המלכות (אור יקר).

³⁵⁶⁶ ולא אמר ונהרא דמבועא דא שקיא כל גנתא דעדן, אלא שינה בב' ענינים: הא' באומר "ומנהרא" ולא אמר ונהרא, היינו מפני שהנהר ת"ת, ואינו משקה בעצם אלא ע"י היסוד והנצח והוד, שהם אמצעיים, לזה אמר "ומנהרא" ולא נהרא בעצם. הב', באומר "משתיקיא", היינו מפני שהיא משקה עצמה, מפני שהיא הגורמת ע"י ההתעוררות כנודע, וז"ש "משתיקיא" ולא שקיא, ודקדק כן מן הפסוק באומר להשקות את הגן, ולא אמר ומשקה אלא להשקות, הוא נמשך כדי להשקות למטה יותר, דהיינו ע"י אמצעיים, שאינו משקה מעצמו. וקראו "גנתא דעדן" שעם היות המלכות למטה מחכמה, עכ"ז היא גן אל העדן העליון, חכמה כנודע, ואמר "כל גנתא" ולא מקצת גנתא, שהגן יש בו נטיעות אלו למטה מאלו, וכולם שותין מהמים העליונים האלו, ואין משך הנהר פוסק, מתחילת הגן ועד סופו יורד ומשקה, והיינו סוד, ובא השמש, שנכנס בעצם המלכות, ואל מקומו שואף ונכנס זורח הוא שם, ואין ספק שא"ב להיות אינו הת"ת, מפני שאין ההויות אלא מחכמה, היא אב באמת, אמנם ההוא נהרא שהוא הת"ת "דמבועא" שהוא החכמה, ירצה מפני שהת"ת משך שפע החכמה נקרא הת"ת א"ב, עם היות שאין מלת א"ב צודק אלא בחכמה כאומרנו כולם בחכמה עשית (אור יקר). פי' אימא, ושיעור הכתוב, ונהר הוא אבא, יוצא מעדן, שהוא א"א, להשקות את הגן בינה (מ"מ).

³⁵⁶⁷ שאין א"ב צודק אלא בעילת ההויה וסבתה (אור יקר).

³⁵⁶⁸ דהיינו סבה א' שהוא דבק באב ונובע ממנו, הב' שיש ב' מיני אבות, הא' א"ב מוליד, והב' א"ב מגדל, ועם היות שאב מוליד הוא החכמה, אבל מגדל הוא הת"ת (אור יקר).

³⁵⁶⁹ וכיון שהוא מפרנסם ומגדלם יקרא אב אליהם, ור' אבא פליג ואמר שלא נקרא א"ב אלא החכמה דווקא (אור יקר).

ספר שמות

<p>רבי אבא אמר עדן ממש אקרי אב³⁵⁷⁰ משום דהאי עדן משתכח מההוא אתר דאקרי אין³⁵⁷¹ ובניני כך אקרי אב והא אוקימנא מאתר דשארי לאתמשכא כלא³⁵⁷² אקרי אתה³⁵⁷³ ואקרי אב כמה דאת אמר (ישעיה סג מז) כי אתה אבינו</p>	<p>רבי אבא אמר עדן ממש נקרא אב משום שעדן זה נמצא מאותו מקום שנקרא אין ולכן נקרא אב והרי בארנו ממקום שמתחיל להמשך הכל נקרא אתה ונקרא אב כמו שנאמר כי אתה אבינו.</p>
<p>רבי אלעזר אמר כבד את אביך³⁵⁷⁴ דא קודשא בריך הוא³⁵⁷⁵ ואת אמך דא כנסת ישראל³⁵⁷⁶ את אביך את דייקא לאכללא שכינתא (ד"א עלאה³⁵⁷⁷)³⁸³ רבי יהודה אמר כבד את אביך סתם³⁵⁷⁸ ואת אמך סתם³⁵⁷⁹ דהא כלא הוה במניינא את לרבות כל מה דלעילא ותתא³⁵⁸⁰</p>	<p>רבי אלעזר אמר כבד את אביך זה הקדוש ברוך הוא ואת אמך זו כנסת ישראל את אביך את דווקא להכליל שכינה (עליונה) רבי יהודה אמר כבד את אביך סתם ואת אמך סתם שהרי הכל היה במנין את לרבות כל מה שלמעלה ומטה.</p>
<p>רבי יוסי אמר האי דאמר רבי אבא³⁵⁸¹ מאתר דשארי לאתמשכא כלא אקרי אתה שפיר דהא אוליפנא ההוא דטמיר ולא אית ביה שירותא קרינן הוא מאתר דשירותא אשתכח קרינן אתה ואקרי אב וכלא חד בריך שמייה לעלם ולעלמי עלמיא אמן</p>	<p>רבי יוסי אמר זה שאמר רבי אבא ממקום שמתחיל להמשך הכל נקרא אתה יפה שהרי למדנו שאותו הנסתר ואין בו התחלה נקרא הוא ממקום שנמצאת ההתחלה נקרא אתה ונקרא אב והכל אחד ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.</p>
<p>רבי חזקיה אמר ודאי כלא חד כבד את אביך דא קודשא בריך³⁵⁸³ הוא ואת אמך דא כנסת ישראל דהא תנן אמר רבי שמעון כתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם ההוא אתר</p>	<p>רבי חזקיה אמר ודאי הכל אחד כבד את אביך זה הקדוש ברוך הוא ואת אמך זו כנסת ישראל שהרי שנינו אמר רבי שמעון כתוב בנים אתם לה'</p>

³⁵⁷⁰ ולא נביעו ונהר, אלא המבוע בעצמו, שהוא העדן, והיינו חכמה בלי עקופים, אלא ממש הוא אב המוליד איקרי א"ב ולא זו בלבד, אלא במציאות החכמה מהכתר (אור יקר). פי', וא"כ הנהר הוא אימא, להשקות את הגן הוא ז"א (מ"מ).

³⁵⁷¹ דהיינו הכתר, א' שורש לי' חכמה, ון' בינה, "ומשם משתכח" דהיינו שהוא נמצא למטה במקומו, ומושרש למעלה בא"ן, י' של אין ודאי, לזה נקרא אב דהיינו א' כתר, ב' חכמה, וב' הבחינות נמצאו במלת א"ב העילה והעלול (אור יקר).

³⁵⁷² לאפוקי אחר שכבר נמשך שהוא למטה, אלא מאתר דשארי דהיינו חכמה, וא"ת והרי הכתר תחלה וראש, לזה אמר "לאתמשכא כולא" ואין הכתר ראש לכל אלא לחכמה ולבינה, מפני העלמו ההיות נעלמות בן, אמנם בחכמה כתיב כולם בחכמה עשית, וז"ש "לאתמשכא כולא" כבר הם כולא כולם נמצאים (אור יקר).

³⁵⁷³ לא לשון נוכח, שאין שם גילוי אלא שארי לאתמשכא, ואתה יהיה לשון ואתא מרבבות קדש, את"ה בא ונמשך, והיינו א"ב כאומרו "ואתה אבינו" אור יקר.

³⁵⁷⁴ לפי דעת ר' חייא כבד את אביך נאמר על הת"ת מחכמה, ולדעת ר' אבא נאמר על החכמה ממש, ור' אלעזר פלגי וסבירא ליה דנשמתא דבר נש מזווגא דקב"ה ושכינתיה דהיינו ת"ת ומלכות, ולכן "אביך דא קב"ה וכו'" (אור יקר).

³⁵⁷⁵ פי' ז"א (מ"מ).

³⁵⁷⁶ נקראת המלכות כנסת ישראל לב' סבות, ששתיהן אחת, הא' שהיא מכנסת נשמות מלמעלה, לכך היא מכנסת כל ישראל כולם והיינו כנסת ישראל. הב' שהיא מכנסת בתוכה אל הת"ת הנקרא ישראל להוליד הנשמות הנזכרות (אור יקר). פי' מלכות (מ"מ).

³⁵⁷⁷ פי' את דאביך לרבות בינה שנה"י שלה נעשו עצם מעצמי דז"א וגם את דאמך לרבות אבא כי אבא יסד ברתא (מ"מ)

³⁵⁷⁸ פי' אבא וז"א (מ"מ).

³⁵⁷⁹ פי' אימא וברתא (מ"מ).

³⁵⁸⁰ פי' לרבות פרצופים עליונים ותחתונים (מ"מ).

³⁵⁸¹ פי' ר"י בא לסייע לר' אבא שעדן הוא אבא ואינו א"א לפי שהוא נק' אין (מ"מ).

ספר שמות

<p>דאקרי בנים ובניני כך סתימא דמלה כבד את אביך ואת אמך לאכללא כלא דלעילא ותתא³⁵⁸⁴ רבי יצחק אמר לאכללא ביה רביה דהוא אעיל ליה לעלמא דאתי אמר רבי יהודה בכללא דקודשא בריך הוא הוי</p>	<p>אלהיכם אותו מקום שנקרא בנים ולכן הסתימות³⁵⁸² של הדבר כבד את אביך ואת אמך להכליל את הכל שלמעלה ושלמטה רבי יצחק אמר להכליל בו את רבו שהוא מכניס אותו לעולם הבא אמר רבי יהודה הוא בכלל הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>תאנא בהני חמש אמירן כליל כלא בהני חמש אמירן אתגליפו חמש אחרנין ודאי חמש גו חמש הא כיצד אנכי יהו"ה אלהי"ך (&) לקבל לא תרצח (&) דתנינן (אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה) תרין אלין בכללא חדא אתכלילין דמאן דקטיל אזעיר דמותא ועלמא דמאריה דכתיב (בראשית טו) כי בצלם אלהי"ם עשה את האדם וכתיב (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם</p>	<p>כשנינו בחמש האמירות הללו כלול הכל בחמש האמירות הללו נחקקו חמש אחרות ודאי חמש תוך החמש הכיצד אנכי ה' אלהיך כנגד לא תרצח ששנינו (אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה) שני אלה בכלל אחד נכללו שמי שהורג מקטין הדמות וצלם של רבונו שכתוב כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם.</p>
<p>אמר רבי חייא כתיב (בראשית טו) שפך דם האדם באדם דמו ישפך וגו' (שפך דם האדם) מאן דשפיך דמא כאלו אזעיר דמותא ועלמא דלעילא כלומר לא אזעיר דמותא דא אלא דמותא אחרא משמע דכתיב שפך דם האדם באדם דמו ישפך באדם עלאה מטי האי פגימותא מההוא דמא דאושיד מאי טעמא משום כי בצלם אלהי"ם עשה את האדם ובנין כך הא בהא תליא</p>	<p>אמר רבי חייא כתוב שפך דם האדם באדם דמו ישפך וגו' (שפך דם האדם) מי ששופך דם כאלו מקטין הדמות והצלם שלמעלה כלומר לא הקטין דמות זו אלא דמות אחרת משמע שכתוב שפך דם האדם באדם דמו ישפך באדם העליון מגיע הפגם הזה מאותו דם ששפך למה משום כי בצלם אלהים עשה את האדם ולכן זה בזה תלוי.</p>
<p>לא יהיה לך (&) לקבל לא תנאף (&) דא משקר בשמא דקודשא בריך הוא דאתרשים ביה בבר נש ובדא כמה וכמה חובין וגזריין ועונשיין תליין ומאן דמשקר בהאי משקר ביה במלכא דכתיב (הושע ה ז) ביהו"ה בגדו כי בנים זרים ילדו וכתיב (&) לא תשתחוה להם ולא תעבדם והא בהא תליא</p>	<p>לא יהיה לך כנגד לא תנאף זה משקר בשמו של הקדוש ברוך הוא שנרשמים באדם ובזה כמה וכמה חטאים וגזרות ועונשים תלויים ומי שמשקר בזה משקר בו במלך שכתוב בה' בגדו כי בנים זרים ילדו וכתוב לא תשתחוה להם ולא תעבדם וזה בזה תלוי.</p>
<p>לא תשא (&) לקבל לא תגנב (&) וכתיב (משלי כז) חולק עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא יגיד ודאי הא בהא תליא דהא גנבא לדא אזדמן לאומאה בשקרא מאן דעביד דא עביד דא</p>	<p>לא תשא כנגד לא תגנב וכתוב חולק עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא יגיד ודאי זה בזה תלוי שהרי הגנב לזה מזדמן להשבע בשקר מי שעושה זה עושה זה.</p>
<p>זכור את יום השבת (&) לקבל לא תענה ברעך עד שקר (&) דאמר רבי יוסי שבת</p>	<p>זכור את יום השבת כנגד לא תענה ברעך עד שקר שאמר רבי יוסי שבת</p>

³⁵⁸³ פי' ר"ח מפרש אביך ואמך הם ז"ן ומביא ראיה מדתנן אר"ש בנים אתם לה' אלהיכם, שהם ז"ן שנקראים בנים דא"א, ואתם ג"כ הם בניהם וז"ש כולא חד, שהם אב ואם העליונים שהם ז"ן ואב ואם התחתונים (מ"מ).

³⁵⁸² פי' ז"ן ואביו ואמו התחתונים (מ"מ).

ספר שמות

<p>סהדותא אקרי ובעי בר נש לסהדא על הא דכתיב (&) כי ששת ימים עשה יהו"ה וגו' ושבת כללא (נ"א סהדותא) דכלא ואמר רבי יוסי מאי דכתיב (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב כמה דאת אמר (שמות לא טז) ושמרו בני ישראל את השבת ומאן דאסהיד שקרא משקר בשבת דהיא סהדותא דקשוט ומאן דמשקר בשבת משקר באורייתא כולה בניני כך הא בהא תליא</p>	<p>נקראת עדות וצריך האדם להעיד על זה שכתוב כי ששת ימים עשה ה' וגו' ושבת כלל (עדות) של הכל ואמר רבי יוסי מה שכתוב תתן אמת ליעקב כמו שנאמר ושמרו בני ישראל את השבת ומי שמעיד שקר משקר בשבת שהיא עדות אמת ומי שמשקר בשבת משקר בכל התורה ולכן זה בזה תלוי.</p>
<p>כבד את אביך (&) לקבל לא תחמד אשת רעך (&) ואמר רבי יצחק כבד את אביך אביך ממש דהא מאן דחמיד אתתא דחבריה ואוליד בר ההוא אוקיר לאחרא דלא</p>	<p>כבד את אביך כנגד לא תחמד אשת רעך ואמר רבי יצחק כבד את אביך אביך ממש שהרי מי שחומד אשת חבירו ומוליד בן ההוא מכבד את האחר שאינו</p>
<p>ז/ב</p>	
<p>אביו וכתיב (&) כבד את אביך וגו' לא תחמד בית רעך שדהו וכתיב הכא (&) על האדמה אשר יהו"ה אלהיך נותן לך ההוא דיהב לך יהא דילך ולא תחמד אחרא ודאי הא בהא תליא</p>	<p>אביו וכתוב כבד את אביך וגו' לא תחמד בית רעך שדהו וכתוב כאן על האדמה אשר ה' אלהיך נותן לך אותו שנתן לך יהיה שלך ולא תחמד אחר ודאי שזה תלוי בזה.</p>
<p>ואלין חמש קדמאי כלילין חמש אחרנין ובניני כך (דברים לג ב) מימינו אש דת למו דכלא אתעביד ימינא ועל דא בחמשה קלין אורייתא אתייהיבת אמר רבי יהודה כלהו הוו חמש גו חמש לקבליהון חמשה חומשי תורה</p>	<p>ואלו החמש הראשונות כוללות חמש אחרונות ולכן מימינו אש דת למו שהכל נעשה ימין ועל זה בחמשה קולות נתנה התורה אמר רבי יהודה כולם היו חמש בתוך חמש כנגדם חמשה חמשי תורה.</p>
<p>תאני רבי אלעזר באלין עשר אמירן אתגליפו כל פקודי אורייתא גזירין ועונשין דכין ומסאבן ענפין ושרשין אילנין ונמיעין שמיא וארעא ימא ותהומי דהא אורייתא שמא דקודשא בריך הוא הוי מה שמא דקודשא בריך הוא אתגליף בעשר אמירן³⁵⁸⁵ אופ אורייתא אתגליפא בעשר אמירן אלין עשר אמירן אינון שמא דקודשא בריך הוא ואורייתא כלא שמא חד הוי שמא קדישא דקודשא בריך הוא ממש³⁵⁸⁶</p>	<p>שנה רבי אלעזר בעשר האמירות הללו נחקקו כל מצוות התורה גזרות ועונשים טהור וטמא ענפים ושרשים אילנות ונטעים שמים וארץ ים ותהומות שהרי התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא מה שמו של הקדוש התורה נחקק בעשר אמירות אף האמירות הללו הם שמו של הקדוש ברוך הוא וכל התורה היא שם אחד</p>

³⁵⁸⁵ שהם עשרה אותיות דשם מ"ה והם עשרה הוי"ת מנוקדות, שהם רוח דז"א (מ"מ ח"א א כט ע"א).

³⁵⁸⁶ ברמב"ן בהק' לפי' על התורה נאמר כל התורה "שמותיו" כלומר בלשון רבים, ללמדך שכל מילה ואות הם שמותיו של הקב"ה. אמנם בזהר כאן, וכן משפטים קכד רע"א, וכן עי' בבהגר"א על ס"י פ"א מ"א ריש אופן ג' שזה שמו של הקב"ה בלשון יחיד, משמע שכל התורה היא התפרטות שם הוי"ה ב"ה בלבד. עי' בבהגר"א על ס"י ג ע"א ז"ל, כל השמות והתורה הכל בשם הוי"ה ב"ה והוא שם המפורש, ע"כ. ועי' בבהגר"א על ספד"צ כח ע"ג ד"ה וז"ש באתון, שאפילו אה"ה היא עתידה להתגלות בשם הוי"ה. אמנם עי' יונת אלם פרק א', ז"ל, כאן כל התורה כלה שם א' בסוד אצילות נעלם אין עסק בה לזולתו ית', ע"כ. משמע שאה"נ באצילות הכל נכלל בגילוי א' אמנם מה שנתגלה לנו למטה הוא שכל התורה כולה כלולה משמותיו ית' וצ"ע. כל התורה כולה אשר בידינו, הגם ששורה בה אור קדושתו ית' ש והיא כולה קודש קדשים, עכ"ז הנה היא עצמה, ר"ל הקלף והאותיות שבה אשר בידינו הכתובים בדיו, הנה הם אינם אלהות כלל ח"ו וכו', הכוונה בכל זה [דברי הזהר] הוא רק על רוחניות התורה שהוא עצמותה ופנימיותה, כי בזה הנה היא כוללת את כל האצילות

ספר שמות

<p>זכאה חולקיה דמאן דזכי בה מאן דזכי באורייתא זכי בשמא קדישא (דקודשא בריך הוא ממש)³⁸⁴ רבי יוסי אמר בקודשא בריך הוא ממש זכי³⁵⁸⁷ (ס"א וכ"י)³⁸⁵ דהא הוא ושמיה חד הוא³⁵⁸⁸ בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן</p>	<p>שמו של הקדוש ברוך הוא ממש. אשרי חלקו של מי שזוכה בה מי שזוכה בתורה זוכה בשם הקדוש (של הקדוש ברוך הוא) רבי יוסי אומר זוכה בקדוש ברוך הוא ממש (וכנסת ישראל) שהרי הוא ושמו אחד ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.</p>
<p>לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב (&) אמר רבי יוסי מאי טעמא³⁵⁸⁹ משום דכתיב (חגי ב ח) לי הכסף ולי הזהב אף³⁸⁶ על גב דלי הכסף³⁵⁹⁰ ולי הזהב לא תעשון אתי³⁸⁷ אתי כלומר אותי³⁵⁹¹</p>	<p>לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב אמר רבי יוסי למה משום שכתוב לי הכסף ולי הזהב אף על גב שלי הכסף ולי הזהב לא תעשון אתי אתי כלומר אותי.</p>
<p>אמר רבי יצחק כתיב (ירמיה י ו) מאין כמוך יהו"ה גדול אתה וגדול שמך בגבורה וגו' (גדול אתה וגדול שמך) גדול אתה היינו לי הכסף וגדול שמך בגבורה היינו ולי הזהב אלין תרין גוונין לא מתחזיין ולא מתפארן בר כד אינון גליפין באתר חד³⁵⁹² באן אתר אתגליפו בישראל כאן אתחזון³⁸⁸ גוונין לאתפארא כמה דאת אמר (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>אמר רבי יצחק כתוב מאין כמוך ה' גדול אתה וגדול שמך בגבורה וגו' (גדול אתה וגדול שמך) גדול אתה היינו לי הכסף וגדול שמך בגבורה היינו ולי הזהב שני הצבעים הללו לא נראים ולא מתפארים פרט לכשהם חקוקים במקום אחד באיזה מקום נחקקו בישראל כאן נראים הצבעים להתפאר ככתוב ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>רבי יהודה פתח (שם סא י) שוש אישי בה' תגל נפשי באלהי וגו' זכאה חולקהון דישראל</p>	<p>רבי יהודה פתח שוש אישי בה' תגל נפשי באלהי וגו' אשרי חלקם של ישראל מעמים עובדי עבודת כוכבים</p>

כולה, כי רוחניות התורה הוא כל עולם האצילות גופה עם האור דא"ס שבו, וכמו שכתבנו בזה במ"א. אבל הקלף והאותיות התורה אשר בידינו, הם אינם אלהות כלל ח"ו, אלא ששורה שם אור קדושתו ית"ש, ולכן היא כולה קודש קדשים, אבל אינו מתייחד אור קדושתו עם הקלף והאותיות להיות עמהם חד ממש ע"ד שמתייחד אור א"ס באצילות, כי אין שום דבר בכל העולמות ב"ע שיתייחד בה אורו ית"ש להיות חד עמו כלל וכלל וכן³⁸⁹ (דע"ה ח"א נד ע"ד), רק עמו ישראל אשר הם מודים רק בו ומכוונים אליו ומזכירים וממליכים את שמו תמיד, הנה הם מעמידים את כל גילוי ושמותיו. וידוע הוא דכל התורה כולה הוא רק שמו וכו' נמצא דע"י שמירת התורה והמצוה הם מעמידים שמו יתברך למעלה (דע"ה ח"א נו ע"ב), כי הנה כל התורה כולה, הנה עצמותה העיקרית היא עצם אורו ית"ש מהאור דא"ס אשר האיר ונתגלה בהקו, אלא שכשם שכל הגילוי דא"ס ית"ש הוא ע"י התהוות הלבושין דהקו והצמצום וא"ק והאצילות, וכן אח"כ בהב"ע אשר נתהוו כולם ע"י בחי' הגבורות כנז'. וגילוי בכל אחד ואחד הוא לפי תכונת הלבושין דכל א', כן הוא התורה שנתלבשה עצמותה ואיכותה לפי האיכות והכמות דכל עולם ועולם אשר ירדה דרך הם, עד שבעוה"ז היא מלובשת בהבושי העשייה ועומדת אצלינו בכל הצורה שהיא עתה לפנינו. אבל עצמותה העיקרית היא באמת עצם אורו ית"ש לבד (דע"ה ח"ב טו ע"ב).

³⁵⁸⁷ "בשמא" פי' מלכות, ומ"ש "בקב"ה ממש" פי' ז"א. א"נ "בשמא" שמותיו ית', "בקב"ה" א"ס (מ"מ).

³⁵⁸⁸ לעיל פו ע"א בח"ג יא ע"ב צג ע"ב (לש"ו).

³⁵⁸⁹ פי' למה הזכיר הכתוב כסף וזהב, וליכתב לא תעשון אלהים אחרים' ותירץ משום דכתיב לי הכסף ולי הזהב' ור"ל אע"ג דכסף וזהב רומזים לגבורה וחסד, אפילו הכי אין עושים אותם אלוהות (מ"מ).
³⁵⁹⁰

³⁵⁹¹ עי' ר' בחיי שמות כ כ.

³⁵⁹² ת"ת הנק' ישראל וכולל חו"ג (מ"מ).

ספר שמות

<p>מעמין עעכו"ם דחדוותא ותפנוקא דלהון בקודשא בריך הוא³⁵⁹³ דכתיב שוש אשיש ביהו"ה כיון דאמר ביהו"ה אמאי כתיב באלה"י אלא הכי אמרו ישראל אי ברחמי³⁵⁹⁴ אתי עלנא שוש אשיש ביהו"ה אי כדינא³⁵⁹⁵ תגל נפשי באלה"י</p>	<p>ומזלות שהשמחה והתפנוק שלהם בקדוש ברוך הוא שכתוב שוש אשיש בה' כיון שאמר בה' למה כתוב באלה"י אלא כך אמרו ישראל אם ברחמים בא עלינו שוש אשיש בה' ואם בדין תגל נפשי באלה"י.</p>
<p>מאי טעמא³⁵⁹⁶ משום דאלין ביה אתגליפו דכתיב (שם &) כי הלבישני בגדי ישע מהו בגדי ישע גוונין דאתגליפו לאסתכלא ביה כמה דאת אמר (ש"ב כב מב) ישעו וגו' אל יהו"ה ישע אסתכלותא הוא מאן דבעי לאסתכלא בי בגוונין דילי יסתכל מאי טעמא משום דכתיב (ישעיה סא י) מעיל צדקה³⁵⁹⁷ יעטני צדקה ממש דגוונין ביה אתגליפו כחתן יכהן פאר (&) הא גוונא חד וככלה תעדה כליה הא גוונא אחרא וכד גוונין מתחברן ביה שעתא אתחזיין וכלהו תאיבין לאחזאה ולאסתכלא ביה</p>	<p>למה משום שאלה נחקקו בו שכתוב כי הלבישני בגדי ישע מה זה בגדי ישע צבעים שנחקקו להסתכל בו כמו שנאמר ישעו וגו' אל ה' ישע הוא הסתכלות מי שרוצה להסתכל בי יסתכל בצבעים שלי למה משום שכתוב מעיל צדקה יעטני צדקה ממש שהצבעים נחקקו בו כחתן יכהן פאר זה צבע אחד וככלה תעדה כליה זה צבע אחר וכשהגונים מתחברים באותה שעה נראים וכולם משתוקקים לראות ולהסתכל בו.</p>
<p>רבי יוסי אמר שוש אשיש ביהו"ה תרין חדוון ביהו"ה ברחמי³⁵⁹⁸ תגל נפשי הא (ג"א חד חדוה) כדינא אמר רבי יהודה בכלא חדוה על חדוה וחדוה דציון זמין קודשא בריך הוא לאחדאה לישראל בחדוותא יתיר מכלא דכתיב (שם לה י) ופדויי יהו"ה ישובון ובאו ציון ברנה וגו' ופדויי יהו"ה ישובון הא חד ובאו ציון ברנה הא תרי ושמחת עולם על ראשם הא תלת ששון ושמחה ישינו הא ארבע לקבלהון דארבע זמנין דאתפזרו ישראל ביני עממיא וכדין כתיב (שם יב ד) ואמרתם ביום ההוא הודו ליהו"ה קראו בשמו וגו'</p>	<p>רבי יוסי אמר שוש אשיש בה' שתי שמחות בה' ברחמים תגל נפשי הרי (שמחה אחת) בדין אמר רבי יהודה בכל שמחה של שמחה ושמחה של ציון עתיד הקדוש ברוך הוא לאחד את ישראל בשמחה יתרה מהכל שכתוב ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה וגו' ופדויי ה' ישובון הרי אחת ובאו ציון ברנה הרי שתיים ושמחת עולם על ראשם הרי שלש ששון ושמחה ישיגו הרי ארבע כנגדם של ארבע פעמים שהתפזרו ישראל בין העמים ואז כתוב ואמרתם ביום ההוא הודו לה' קראו בשמו וגו'.</p>
<p>וידבר אלהי"ם את כל הדברים האלה (&) כל הדברים כללא דא הוא כללא דכללא כללא דלעילא ותתא</p>	<p>וידבר אלהים את כל הדברים האלה כלל הדברים כלל זה הוא כלל של הכל כלל של מעלה ומטה.</p>
<p>אנכי רזא דעלמא עלאה³⁵⁹⁹ ברזא דשמא קדישא יה"ו אנכי אתגליא³⁶⁰⁰ ואתגניז³⁶⁰¹</p>	<p>אנכי סוד של העולם העליון בסוד השם הקדוש יה"ו אנכי נגלה ונגנז</p>

³⁵⁹³ אין צ"ל בעת שהם מתדבקים באחדותו בקדושה שזה פשיטא, אלא אפילו בעת שמחתם ותענוגם שאז נראה ענין חומרי הם דבקים בה' (אור יקר).
³⁵⁹⁴ ואנו שמחים וחוגגים בדברים הגשמיים, אין אנו רחוקים ממנו אל דבקים בו, "שוש אשיש" בחברתו בה' (אור יקר).
³⁵⁹⁵ שנראה כעוס עמנו, ואנו רחוקים ממנו ח"ו אנו שמחים במוסרו והוא דבק בנו (אור יקר).
³⁵⁹⁶ טעם לב' ענינים אל שמחתנו ואל דבקותנו, ולשניהם אמר "כי הלבישני וכו'" (אור יקר).
³⁵⁹⁷ פי' ישראל אומרים מעיל צדקה, דהיינו בגדים של ת"ת הנק' צדקה יעטני, והם חסד וגבורה שנכללים בו, וז"ש כחתם הם החסדים ובכלה הם הגבורות (מ"מ).
³⁵⁹⁸ פי' כשיש הרחמים אזי יש ב' שמחות, וכשיש דינים אין שם רק חדוה א' לבד (מ"מ).
³⁵⁹⁹ פי' בינה שמתלבשת בז"א, וז"ש ברזא דשמא קדישא יה"ו שהוא ז"א (מ"מ).

ספר שמות

<p>אתגליא ברזא קדישא דכרסייא דסיהרא קיימא בשלימו כחדא כד שמשא שלטא וסיהרא אתנהירת ולית לה שבחא בר שבחא</p>	<p>נגלה בסוד קדוש של הכסא שהלבנה עומדת בשלמות כאחד כשהשמש שולט והלבנה מאירה ואין לה שבח פרט לשבח</p>
<p>צ"א/א</p>	<p>של האור שמאיר עליה.</p>
<p>דנהורא דנהיר עלה</p>	<p>אנכי בהשלמת סודות של שלמות של הכסא למטה והתעלו החיות הקדושות והיא נתקנה בתקוניה וכשהיא יפה למראה ובעלה בא אליה אז נקראת אנכי.</p>
<p>אנכי באשלמות רזין דשלימו דכורסייא לתתא ואסתלקו חיון קדישין ואיהי אתתקנת בתקונהא וכד איהי שפירא בחיוו ובעלה אתי לגבהא כדין אקרי אנכי</p>	<p>אנכי רזא דכלא כחדא בכללא דכל אתוון בשבילי אורייתא³⁶⁰² דנפקו מגו רזא עלאה³⁸⁹³⁶⁰³ בהאי אנכי תליין רזין עלאין ותתאין אנכי רזא למיהב אגר טב לצדיקיא דקא מחכן ליה ונטרי פקודי אורייתא בהאי אית לון בטחונא כדקא חזי לעלמא דאתי וסימניך (בראשית מא מד) אני פרעה³⁶⁰⁴</p>
<p>אנכי ולא יהיה לך אתמר ברזא דאורייתא³⁶⁰⁵ ודא איהו זכור ושמור אנכי רזא סתימא וגניז בכל אינון דרגין דעלמא עלאה בכללא חדא וכיון דאתמר אנכי אתחבר כלא כחדא ברזא חדא</p>	<p>אנכי סוד של הכל כאחד בכלל של כל האותיות בשבילי התורה שיצאו מתוך סוד עליון באנכי הזה תלויים סודות עליונים ותחתונים אנכי סוד לתת שכר טוב לצדיקים שמחכים לו ושומרים את מצוות התורה בזה יש להם בטחון כראוי לעולם הבא וסימנך אני פרעה.</p>
<p>אנכי ולא יהיה לך אתמר ברזא דאורייתא³⁶⁰⁵ ודא איהו זכור ושמור אנכי רזא סתימא וגניז בכל אינון דרגין דעלמא עלאה בכללא חדא וכיון דאתמר אנכי אתחבר כלא כחדא ברזא חדא</p>	<p>אנכי ולא יהיה לך נאמר בסוד התורה וזהו זכור ושמור אנכי סוד נסתר וגנוז בכל אותן דרגות של העולם העליון בכלל אחד וכיון שנאמר אנכי התחבר הכל כאחד בסוד אחד.</p>
<p>אנכי רזא דתרין כרסוין³⁶⁰⁶ אני³⁹⁰³⁶⁰⁷ דכורסייא³⁶⁰⁸ אחרא³⁶⁰⁹ (נ"א אני כורסייא חדא כ' כורסייא אחרא עלאה)³⁹¹</p>	<p>אנכי סוד של שני כסאות אני ה' של כסא אחר (אני כסא אחד כ' כסא אחר עליון).</p>
<p>אנכי דקא אתדכי מקדשא ונוכראה לא אתקרב בהדיה ומקדשא נהיר בלחודוי דקא אתבטל בההיא שעתא יצר הרע מעלמא וקודשא בריך הוא אסתלק ביקריה בלחודוי וכדין אתמר (&) אנכי יהו"ה אלהיך רזא שלים</p>	<p>אנכי שכשנטהר המקדש ונכרי לא יקרב אליו והמקדש מאיר לבדו שהרי התבטל באותה שעה יצר הרע מן העולם והקדוש ברוך הוא התעלה בכבודו לבדו ואז נאמר אנכי ה' אלהיך סוד שלם בשם הקדוש א' ליחד סוד</p>

³⁶⁰⁰ פי' מלכות (מ"מ).

³⁶⁰¹ פי' בינה, כי אנכי רומז למלכות ובינה (מ"מ), כמש"ו בב' כרוסיין עלמא עלאה ותתאה (יהל אור).

³⁶⁰² פי' יסוד דאבא (מ"מ).

³⁶⁰³ שיוצא מאבא (מ"מ).

³⁶⁰⁴ פי' פרעה היא בינה והיא עלמא דאתי (מ"מ).

³⁶⁰⁵ שהן ז'ן, מצות עשה, ומצות לא תעשה, ואלו ב', זכור ושמור, וכן אנכי ולא יהיה לך, הן כלל מצות עשה ומצות לא תעשה, אלא שזה בסוד ע"ז, שכל המודה בה ככופר כו' (חולין ה ע"א), וכמ"ש את כל אשר צוה ה' כו' וזה בסוד השבת שהיא שקולה כע"ז (שם עירובין סט ע"ב), ולכן נאמר זכור ושמור תיכף אחר אנכי ולא יהיה לך, ולא תשא הוא כלל אנכי ולא יהיה לך (יהל אור).

³⁶⁰⁶ בינה ומלכות, שניהם נק' כסא, בינה כסא לא"א, ומלוכת כסא לז"א, ומפרש הזהר כיצד נרמז ב' הכסאות באנכי ואמר אני כ' וכו' (מ"מ).

³⁶⁰⁷ עי' ח"ג רנו ע"ב ובפרט בענין הגרסא.

³⁶⁰⁸ כ' הוא ה' עילאה, כסא הכבוד, אני ידוע (יהל אור).

³⁶⁰⁹ ור"ל אני היא מלכות, וכ' היא כסא העליון שהיא בינה (מ"מ).

ספר שמות

<p>בשמא קדישא א' ליחדא רוא דשמא קדישא בדרגוי למהוי חד בנין דרוא דיליה איהו³⁶¹⁰³⁹² נ' רוא למדחל מקודשא בריך הוא³⁶¹¹ ולמנדע דאית דין ואית דיינן ואית אנג³⁶¹² מב לצדיקייא ופורענות לרשיעיא בנין דרוא דיליה ה' תתאה</p>	<p>השם הקדוש בדרגותיו להיות אחד שסודו הוא ו' נ' סוד לירא מן הקדוש ברוך הוא ולדעת שיש דין ויש דין ויש שכר טוב לצדיקים ופורענות לרשעים משום שהסוד שלו ה' תחתונה.</p>
<p>כ' לקדשא שמא קדישא בכל יומא לאתקדשא בדרגין קדישין ולצלאה צלותא לגביה בכל זמנא לאסתלקא כתרוא עלאה רוא דכורסייא עלאה³⁶¹³ על גבי חיוון עלאיין³⁶¹⁴ כדקא יאות ורוא דיליה ה' עלאה</p>	<p>כ' לקדש את השם הקדוש בכל יום ולהתקדש בדרגות קדושות ולהתפלל אליו תפלה בכל זמן להעלות הכתר העליון סוד של הכסא העליון על גבי החיות העליונות כראוי והסוד שלו ה' עליונה.</p>
<p>י' לאשתדלא³⁶¹⁵ באורייתא יממא ולילי ולמגזר גזירו ברוא לתמניא יומין ולקדשא בוכרא ולאנחא תפילין וציצית ומזוזה ולממסר נפשא לגבי קודשא בריך הוא ולאדתבקא ביה אלין אינון תריסר פקודין³⁶¹⁶ עלאיין דכלילין רל"ו פקודין אחרנין³⁶¹⁷ דאינון ברוא דאנכי כללא דזכור ואת דא לא אתחלף באתר אחרא³⁹³³⁶¹⁸ דא בנין דאיהי י' רוא עלאה כללא דאורייתא ובאלין תריסר אית תריסר מכילין דרחמי³⁶¹⁹ דתליין מנייהו וחד דשלטא למהוי תליסר</p>	<p>י' לעסוק בתורה יומם ולילה ולמול מילה בסוד לשמנה ימים ולקדש הבכור ולהניח תפלין וציצית ומזוזה ולמסור את הנפש לקדוש ברוך הוא ולהדבק בו אלה הן שתיים עשרה מצוות עליונות שכוללות מאתיים שלשים ושש מצוות אחרות שהן בסוד של אנכי כלל של זכור ואות זו לא מתחלפת במקום אחר זה משום שהיא י' סוד עליון כלל של התורה ובשתיים עשרה הללו יש שתיים עשרה מדות הרחמים שתלויות מהם ואחת ששולטת להיות שלש עשרה.</p>
<p>לא יהיה לך (&) רוא דשמור בתלת מאה ושתיין וחמש פקודי אורייתא ל' רוא דלא למיהב</p>	<p>לא יהיה לך סוד של שמור בשלש מאות ששים וחמש מצוות התורה ל' סוד שלא לתת כבוד וגדולה לאלוה</p>

³⁶¹⁰ א' מתחלפת בו' כשתכתוב וא"ו במילואה (רח"ו במ"מ), ור"ל ד' אתוון דהו"ה כמש"ו וכולן נתחלף לבד ה', וז"ש למטה "ואת דא לא אתחלף כו", ויחודא תליא בא' וא' הוא ו' כמ"ש בסתרי אותיות פרשת בראשית ובריש פ' תצוה בארוכה, ושם הוא יחודא, נ' הוא סיהרא וע' לקמן רטו ע"א ויהושע בן נון כו', ומש"ש ושם למדחל ויראת מאלהיך (יהל אור).

³⁶¹¹ פ' שהנ' היא מ' שנקרא יראה, והיא ה' אחרונה שבשם (מ"מ).
³⁶¹² כמ"ש בפסוק אני ה', אני נאמן לשלם כו' ואני נאמן כו', וז"ס הנ', כמ"ש (שבת קד ע"א) נ' כפוף, נ' פשוט, נאמן כפוף וכו', והוא נו"ן מלא כמש"ש וה' הוא נו"ן כמש"ש בה' תרעין בנ' תרעין י' פעמים ה', וכ' הוא כורסייא ה' עלאה כידוע ושם לקדשא ולצלאה ממעמקים קראתיך (יהל אור).

³⁶¹³ פ' בינה (מ"מ).

³⁶¹⁴ פ' חגת"ם (מ"מ).

³⁶¹⁵ שהכל הן באות ברית י', שאורייתא ברית, אם לא בריתי כו', כרתי אתך ברית כו', וכן כולם כידוע. והן תריסר פקודין דתליין בצלותא, נגד י"ב אברים פנימים שאמרו במעשה תורה ובאותיות דר"ע ובסוף ברכות (סא ע"ב), וכמש"ל בפ' ויקהל. וי"ב במלת לא, דלא יהיה לך, והן נגד י"ב איברים חיצונים מנהיגי הגוף, י"ב פרקים, פרקי המרכבה, והן נגד פנימי וחיצון נגד י"ב חיות וי"ב אופנים כידוע ואדם כלל כולן, וז"ש וחד דשטלא עלייהו, והן ב"פ אח"ד מ"ע ומל"ת וב' אותיות לא דו"נ של סט"א, וז"ש ל' דלא למפני כו' ל' מגדלא כו' והוא בנוק' (יהל אור).

³⁶¹⁶ פ' חשבון מצות התלויים באנכי עולים י"ב (מ"מ).

³⁶¹⁷ פ' להשלים רמ"ח (מ"מ).

³⁶¹⁸ פ' ה' דאנכי לא נתחלפה (מ"מ).

³⁶¹⁹ פ' ג' הו"ה בדיקנא דא"א נגד י"ב תיקוני דיקנא, שכל הו"ה היא ד', הרי י"ב והו"ה הכוללת הם י"ג. וז"ש "וחד דשלטא וכו'" והיא נגד ונקה הכולל וכלם כנודע (מ"מ).

ספר שמות

<p>יקר ורבו לאלהא אהרא ל' מגדלא דפרה וסליק באוירא³⁶²⁰ דלא יסטי לבא למבני לה לאלהא אהרא כמה דאית רוא דבונה מגדלא (לאהא אהרא) ל' דלא למפני בדיוקנא דע"ז דלא להרהרא אבתרהא דלא לסנדא ולא לאכפיא גרמיה לאלהא אהרא</p>	<p>אחר ל' מגדל שפורח ועולה באויר שלא יסטה הלב לבנות לאלוה אחר כמו שיש סוד של בונה מגדל (לאלוה אחר) ל' שלא לפנות בדמות של עבודה זרה שלא להרהר אחריה שלא להשתחוות ולא לכפות עצמו לאלוה אחר.</p>
<p>א' דלא לחלפא יהודא דמריה בנין טעוון אהרנין א' דלא להרהרא דאית אלהא אהרא בר מניה א' דלא למסמי בתר בידין ודכורו ברוא דדיוקנא דאדם ולא בדיוקנא אהרא א' דלא למשאל מן מתייא ולא למעבד הרשין א' דלא יימי בפומי בשמא דאלהא אהרא עד הכא תריסר אהרנין דאינון פקודי שמור ובאלין תריסר תליין תלת מאה וחמשיין ותלת פקודי דשמור אהרנין דכלילין באלין תריסר ורוא דא אנכ³⁶²²</p>	<p>א' שלא להחליף היחוד של רבונו בשביל טעויות [אלילים] אחרים א' שלא להרהר שיש אלוה אחר פרט אליו א' שלא לסטות אחר בידין³⁶²¹ וזכר שלו בסוד של דמות אדם ולא בדמות אחרת א' שלא לשאול מן המתים ולא לעשות כשפים א' שלא ישבע בפיו בשם של אלוה אחר עד כאן שתים עשרה אחרות שהם מצוות שמור ובשתים עשרה הללו תלויות שלש מאות חמשים ושלוש מצוות של שמור אחרות שכוללות בשתים עשרה הללו וסוד זה אנכי.</p>
<p>אמר רבי שמעון תו תנינן אנכי כללא דעילא ותתא³⁶²³ כללא דעלאין ותתאין³⁶²⁴ כללא דחיון קדישין דכלילין ביה כלא הוא ברוא דאנכי לא יהיה לך לתתא רוא דתריסר חיון תתאין</p>	<p>אמר רבי שמעון עוד שנינו אנכי כלל של מעלה ומטה כלל של עליונים ותחתונים כלל של חיות הקדושות שכוללות בו הכל הוא בסוד של אנכי לא יהיה לך למטה סוד של שתים עשרה החיות התחתונות.</p>
<p>לא תעשה לך פסל (&) פסלו מההוא אתר עלאה מההוא אתר קדישא פסל פסולת דקדושה דאיהו רוא דמעוא אהרא ורוא דא כמה דאת אמר (יהוקאל א ד) וארא³⁶²⁵ והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו' וכל תמונה הודא הוא דכתיב (שם) ואש מתלקחת³⁶²⁶ כי אנכי יהוה אלהיך</p>	<p>לא תעשה לך פסל נפסלו מאותו מקום עליון מאותו מקום קדוש פסל פסולת של קדושה שהוא סוד של טעות [אליל] אחר וסוד זה כמו שנאמר "וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון" וגו' "וכל תמונה" זהו שכתוב ואש מתלקחת כי אנכי ה'</p>

³⁶²⁰ יראה היא נוק' דסט"א שיונקת מיסוד דנוק' דקדושה שמשם חיותה ויסוד דנוק' נק' אוירא כנודע (מ"מ).

³⁶²¹ הוא בדכורא כידוע שהן דו"ג דיצר הרע, שאור ודבש, אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר כו', ועי' בריש רות ד' אתוון דשמא קדישא באדם ד' נשמתין וב' דיצר הרע, שאינן אלא נגד ז' וכן ד' אתוון באנכי וב' בלא יהיה לך ומ"מ ד' ל"ת ביה לא יהיה לך לא תעשה כו' לא תשתחוה ולא תעבדם (יהל אור).

³⁶²² פי' שגם לא יהיה לך שהם ל"ת נגד ה"ג הם כלולים בה' חסדים שהם אנכי (מ"מ).

³⁶²³ פי' בינה ומלכות (מ"מ). נתייסד עי"ז יסוד למטה להיות מקום ומעון לכל המלכות הכללי כולו, לשכון כבוד בתוכם ולהתגלה למטה בכל כללותה כולה, בהיחוד דשכינתא עלאה ותתאה יחד וכמו שהיה במתן תורה, כמ"ש בפ' יתרו (דף צא ע"א) אנכי כללא דעילא ותתא כו' כי שם נתייחד הכל, והיה עומד אז שיתוקן העולם לגמרי כמו קודם החטא, וכמ"ש (שם צ"ד ע"א) (הקדו"ש מ' עז"ד).

³⁶²⁴ הם כפשטם, וחיון הם חגת"ם דאצילות (מ"מ).

³⁶²⁵ והן ד' וכן בלא תעשה עצמו הן ד' כמש"ו ואיהו לא תעשה חד כו' ועי' מ"ש בתיקו"ז תיקון ל"ב (פה ע"א) (יהל אור). ז"ל: כיון שנכנס בכל ד' אבות נזיקין ויצא מד' מדרגות שבקדושה, אין לו תקנה, ועמש"ל. ור"ל בזה כאן, שהן מ"ש פסל וכל תמונה, א' אשר כו', ב' ואשר כו', ג' ואשר כו', ד' וט"ס מ"ש בזוהר שם, לא תעשה לך חד כו'.

³⁶²⁶ שהוא קלי' השלישית כמ"ש למטה וכל תמונה תלת (יהל אור).

ספר שמות

<p>בנין לאתערא לבא לגבי עילא ולא לנחתא לתתא ולא למקרב לתרע ביתה אל קנא דקנאה איהו בההוא³⁶²⁷ אתר³⁶²⁸</p>	<p>אלהיך כדי לעורר את הלב למעלה ולא לרדת למטה ולא לקרב לשער הבית אל קנא שהקנאה היא באותו מקום.</p>
<p>ורוא דא (משלי ל כא) תחת שלש רגזה³⁶²⁹ ארץ ואיהו לא תעשה לך חד פסל תרין וכל תמונה תלת וארץ דא על דא אתרגיות</p>	<p>וסוד זה תחת שלוש רגזה ארץ והוא לא תעשה לך אחד פסל שנים וכל תמונה שלש וארץ זו על זה היא התרגזה.</p>
<p style="text-align: center;">צא/ב</p>	
<p style="text-align: center;">זהר</p>	
<p>פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים (&) אילנא חדא דאינציב חדא ותרין זמנין ותלת זמנין וארבע זמנין ואתפקד על חובוי קדמאי אב ובן שלישי ורביעי חד הוא כד לא אתתקן ולא חייש לאתתקנא וכן בהפוכא דדא³⁹⁴ לאילנא דאיהו אתתקן כדקא חזי וקאים על קיומיה (נ"א כדין)³⁹⁵ ועושה חסד וגו'³⁶³⁰</p>	<p>פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים אילן אחד שננטע פעם ופעמים ושלש פעמים וארבע פעמים ונפקד על חטאים ראשונים אב ובן שלישי ורביעי אחד הוא כשלא נתקן ולא חשש לתקן וכן בהפוך של זה לאילן שנתקן כראוי ועומד על קיומו (אז) ועושה חסד וגו'.</p>
<p>לא תשא (&) רוא דא הא אוקמוה חברייא בנין דקודשא בריך הוא כד שתיל עלמא אטבע גו תהומי צרורא חדא חקיקא בשמא קדישא ואטבע לה לגו תהומא וכד מיא בעאן לסלקא חמאן רוא דשמא קדישא חקיק על ההוא צרורא ותייבין ומשתקעין והדרין לאחורא ושמא דא קיימא עד יומא דא גו תהומא</p>	<p>לא תשא את הסוד הזה הרי בארו החברים משום שכשהקדוש ברוך הוא שתל את העולם הטביע בתוך התהומות צרור אחד חקוק בשם הקדוש והטביע אותו בתוך התהום וכשהמים רוצים לעלות הם רואים את סוד השם הקדוש חקוק על אותו צרור ושבים ונשקעים וחוזרים לאחור והשם הזה עומד עד היום הזה בתוך התהום.</p>
<p>ובשעתא דאומין בני נשא על קשוט בקיומא דקשוט ההוא צרורא סלקא ומקבלא ההוא אומאה ואהדר ואתקיים על תהומא ועלמא אתקיים וההוא אומאה דקשוט קיים עלמא</p>	<p>ובשעה שנשבעים בני אדם על אמת בקיום³⁶³¹ של אמת אותו הצרור והקשר³⁶³² עולה ומקבל את אותה שבועה וחוזר ומתקיים על התהום והעולם מתקיים ואותה שבועת אמת עומדת לעולם ומקיים את העולם.</p>
<p>ובשעתא דאומו בני נשא אומאה לשקרא ההוא צרורא סלקא לקבלא לה לההיא אומאה</p>	<p>ובשעה שנשבעים בני אדם שבועה לשקר אותו הצרור והקשר עולה לקבל את אותה שבועה כיון שרואה שהוא</p>

³⁶²⁷ בהאי (יהל אור).

³⁶²⁸ ר"ל בשם אל תתאה כמש"ו (יהל אור).

³⁶²⁹ ואף שכתב ה' אלקיך, כבר פי' שהוא ענין אחר לאתער אלבא כו' (יהל אור).

³⁶³⁰ ור"ל כמ"ש הרב שפסוק פוקד עון אבות וכו' הוא באדם אחד שנתגלגל ג' פעמים, עם פעם ראשונה הם ד' פעמים, ואינו מתגלגל רק אלו הד' פעמים דווקא ותו לא, וכל זה אם לא עשה שום תיקון בד' גלגולים הנז'. אבל כשעושה שום מצוה בכל פעם, אזי מתגלגל אפילו עד אלפים פעמים, וזש"ה פוקד עון אבות וכו' שפעם א' נקרא אב ופעם ב' נקרא בן וכו', עד רביעים, דהיינו ארבעה פעמים דווקא. וכל זה אם הוא לשונאי, אבל ועושה חסד, דהיינו אם בכל פעם עושה שום מצוה יתגלגל עד לאלפים, עכ"ל בספר הגלגולים (מ"מ).

³⁶³¹

³⁶³²

ספר שמות

<p>כיון דחזי דאיהו דשקרא כדין ההוא צרורא דהוה סליק תב לאחורא ומיין אזלין ושטיין ואתוון דההוא צרורא פרחן גו תהומי ואתבדרן ובעאן מיא לסלקא לחפייא עלמא ולאהדרא ליה כמלקדמין</p>	<p>שקר אז אותו צרורהקשר שהיה עולה שב לאחור והמים הולכים ושטים והאותיות של אותו צרורהקשר פורחות לתוך התהומות ומתפזרות ורוצים המים לכסות את העולם ולהחזירו כמו מקדם.</p>
<p>עד דזמין (נ"א דרמיו) קודשא בריך הוא לאחד ממנא יעזריא"ל די ממנא על שבעין מפתחן ברוא דשמא קדישא ואעל לגביה דההוא צרורא וחקיב ביה אתוון כמלקדמין וכדין אתקיים עלמא ואהדרו מיין לדוכתייהו (נ"א דההוא צרורא ורגיש להו לאתוון דשמא קדישא וחקיב להו כמלקדמין ואהדרו מיין לדוכתייהו וכדין אתקיים עלמא) ועל דא כתיב (&) לא תשא את שם יהו"ה אלהיך לשוא</p>	<p>עד שמזמין (שרומז) הקדוש ברוך הוא לממונה אחד יעזריא"ל שממונה על שבעים מפתחות בסוד של השם הקדוש ונכנס לאותו צרורהקשר וחוקק בו אותיות כמקדם ואז מתקיים העולם וחוזרים המים למקומם (שאותו צרורהקשר ומרגיש³⁶³³ את האותיות של השם הקדוש וחוקק אותן כבתחלה וחוזרים המים למקומם ואז מתקיים העולם) ועל זה כתוב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>פקודא י"ב לאומאה בשמיה בארה קשוט³⁶³⁴ ומאן דאומי שבועה הוא כליל גרמיה³⁶³⁵ באינון שבע דרגין עלאין דשמא דקודשא בריך הוא³⁶³⁶ אתכליל בהו והא שיתא אינון³⁶³⁷ ההוא בר נש דאומי אומאה דקשוט על פי בית דין כליל גרמיה בהו³⁶³⁸ והוא שביעאה לקיימא שמא קדישא בדוכתייה³⁶³⁹ ועל דא כתיב (דברים ו יד)</p>	<p>מצוה י"ב להשבע בשמו בדרך אמת ומי שנשבע שבועה הוא כולל את עצמו באותן שבע דרגות עליונות שהשם של הקדוש ברוך הוא נכלל בהן והרי הם שש אותו אדם שנשבע שבועת אמת על פי בית דין כולל את עצמו בהן והוא שביעי לקיים את</p>

3633

³⁶³⁴ הרמב"ם והבה"ג מנו מצוה זו של "ובשמו תשבע" ממנין המצות, אבל הרמב"ן ז"ל כתב, מש"ה ובשמו תשבע אינה מצוה אלא רשות, דאף מי שיש בו כל אותם המדות את ה' אלקיך תירא וכו' אפילו הכי בשמו תשבע רשאי לישבע אבל אינה מצוה. עוד כתב הרמב"ן או יהיה לאו הבא מכלל עשה לנשבע בשם ע"ז דכתיב ובשמו תשבע וסמך ליה לא תלכון אחרי אלהים אחרים ור"ל בשמו אתה רשאי לישבע ולא בשם ע"ז, וע"ל. ורע"מ קאי כשיטת הרמב"ם ובה"ג שמצוה לישבע באמת, וז"ש פקודא לאומאה בשמיה וכן דעת האריז"ל (מ"מ).

³⁶³⁵ סוד השבועה הוא סוד אור ז' תחתונים דנוק' דז"א, אור מקיף שלה, וזה נמשך לה מפה דז"א, כי מסוד אותן הבל נמשך מקיף אל ז' ספירות תתאין דמלכות, והם סוד ז' הבלים דקהלת [תיקו"ז דף ק"ג ע"ב], שיוצאים מפה דז"א, והם מקיפים את המלכות ז' תחתונים שבה, הרי שהשבועה היא במלכות אך שנמשך מן הז"א, לכן 'אישה יקימנו ואישה יפרנו', אמנם הנשבע באמתגורם להלביש את גוף המלכות שהם ז' ספירות תתאין דילה, ע"י ז' הבלים דפומא דז"א, לכן מצוה גמורה לישבע באמת, דכתיב [דברים ו' וי'] 'ובשמו תשבע', וזהו פירוש שבועת אמת, כי אמת הוא ז"א, וממנו נמשך שבועה זאת, להקיף למלכות בהיותה נגד החזה כנודע, גם כל המקיף הוא סוד שם אה"ה, ואה"ה פעמים אה"ה גימט' אמ"ת, וזה שבועת אמת, והנשבע לשקר מונע ממנה אותן הבלים דקדושה, וכביכול מלביש אותה ע"י הבלים המטמאין, שעליהן נאמר [קהלת ב'] 'גם זה הבל ורעות רוח' (שער תיקוני עונות פרק ח).

³⁶³⁶ ר"ל ז"ת (יהל אור).

³⁶³⁷ ר"ל שו"ק נק' הוי"ה (יהל אור).

³⁶³⁸ ר"ל שכולל נפשו בב"ד והוא מדת מלכות כידוע (יהל אור).

³⁶³⁹ ר"ל לאחר שיקיים כל השם קודם כמ"ש את ה' אלקיך תירא אותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע, היינו תירא י' של השם, שהיא חכמה, יראה רוממות כמש"ל וכמ"ש הן יראת ה' היא חכמה. "תעבוד" ה' עלאה, דעבודה בצפון. ובו תדבק, היינו ו' של השם, שהוא מיחד ומקשר לון והן רעים דלא מתפרדין בסוד הדעת כידוע. ואח"כ ובשמו תשבע שמא קדישא וכו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>ובשמו תשבע³⁶⁴⁰ ומאן דאומי אומאה למנא ולשקרא גרים לההוא אתר דלא יתקיים בדוכתיה³⁶⁴¹</p>	<p>השם הקדוש במקומו ועל כן כתוב ובשמו תשבע ומי שנשבע שבועה לחנם ולשקר גורם לאותו מקום שלא יתקיים במקומו.</p>
<p>אומאה לקיימא פקודא דמאריה³⁶⁴² דא איהו שבועה דקשוט כד ההוא יצר הרע מקטרג לבר נש ומפתה ליה למעבר על פקודא דמאריה דא איהו אומאה דמאריה אשתבחה בה ואצטריך ליה לבר נש לאומאה במאריה³⁶⁴³ על דא ואיהו שבחא דיליה וקודשא בריך הוא משתבחה ביה כגון בועז דכתיב (רות ג יג) חי יהו"ה שכבי עד הבקר דהא יצר הרע הוה מקטרג ביה ואומי על דא</p>	<p>שבועה לקיים מצות אדונו זוהי שבועת אמת כשאותו יצר הרע מקטרג לאדם ומפתה אותו לעבור על מצות אדונו זוהי שבועה שאדונו משתבחה בו וצריך לאדם להשבע ברבונו על זה והוא שבחו והקדוש ברוך הוא משתבחה בו כמו בועז שכתוב חי ה' שכבי עד הבוקר שהרי יצר הרע היה מקטרג בו ונשבע על זה.</p>
<p>נדר איהו לעילא³⁶⁴⁴ ואינן חיי מלכא רוא דרמ"ח שייפין ותריסר³⁶⁴⁵ קטירין כחושבן ונד"ר ועל דא חמיר משבועה חיי דמלכא³⁶⁴⁶ אלין דיהיב חייין לכל אלין שייפין³⁶⁴⁷ ואקרין הכי³⁶⁴⁸ בגין דאינן חייין נחתין מעילא לתתא לההוא מקורא דחייין³⁶⁴⁹ ומההוא מקורא נחתין לתתא לכל אינן שייפין</p>	<p>נדר הוא למעלה והם חיי המלך סוד של רמ"ח איברים ושנים עשר קשרים כחשבון ונד"ר ועל זה חמור משבועה חיי המלך אלה שנותן חיים לכל האיברים הללו ונקראים כך בשביל שאותם חיים יורדים ממעלה למטה לאותו מקור החיים ומאותו מקור יורדים למטה לכל אותם איברים.</p>

3640

³⁶⁴¹ כמ"ש הרב שהנשבע לשקר מונע ממנה הבלים דקדושה, וכביכול מלביש אותה הבלים טמאים שעליהם נאמר הבל ורעות רוח, לכ"א גרים לההוא אתר שהיא מלכות דלא יתקיים בדכותיה, שכיון שממשיך לה הבלים טמאים ע"י שבועת שוא ממילא מתמעטת משיעור קומתה, וחוזרת בסוד נקודה ואינה עומדת במקומה, ונלע"ד זש"ה ורעות רוח, ר"ל שע"י הבל טמא אזי ורעות רוח כי מלכות הנק' רוח הקודש משברה וממעט קומתה (מ"מ).

³⁶⁴² פי' כגון שנשבע לקיים המצוה כמ"ש דוד המלך ע"ה נשבעתי ואקיימנה וכו' (מ"מ).

³⁶⁴³ ר"ל אם היצר הרע מפתהו ונשבע ליצרו זו היא השבועה שחפץ בה הקב"ה מכל השבועות הנז' שהראשונה שנשבע באמת אינה כ"כ כזו, וכן מי שנשבע לעשות מצוה אינה כ"כ כזו, ובזו בלבד קב"ה משתבחה (מ"מ).

³⁶⁴⁴ אש הנדר הוא למעלה בסוד מוחין, הוא עליון, לכן מכונה לבינה, כי הלא מוחין דז"א הוא מנה"י דבינה נעשו, אם כן נמצא, כי הנדר תלוי באמא עלאה, אך לפי האמת שרשו במוחין דז"א שמאירין בנוק', והענין, כי הלא אחר שעל ידי השבועה נעשה כל גופא, ואז נשלמו כל ג' ספירין עילאין דידה, ואז היא בשוה עם ז"א והוא מאיר בה, כי היא מסתכלת במצחו אשר שם מוחין דיליה, ואז מסתכל מצח דידה בסוד מוחין, למצחא דידה בגו מוחין דיליה ומתנהרין, ואם כן נמצא, כי הסתכלות זה אין בו ממש כמו השבועה שהוא הבל גמור היוצא מן הפה כלול מאשא רוחא ומיא, אמנם הנודר לשוא אינו גורם התלבשות החיצון כלל, רק מניעת הארת המוחין שלה, ולכן אינו כל כך חמור בבחינות אלו, לכן תיקונו שיתענה ששה ימים רצופים, והטעם כי הלא תחלה היתה [י' ספירות שלה] שיעור ג' ספירות בסוד נה"י של ז"א, ואח"כ כדי לעלות ולקבל מוחין, אז מתפשטת ועולה עד מוחין דיליה, והם עליות ו' ספירות, כתר, חכמה, בינה, גדולה [חסד], גבורה, ת"ת, כי דעת וכתר הכל אחד כנודע, ונמצא שחסר ממנה אותן הו' ספירות, לכן נגדם תתענה ו' ימים, והנה נלמד מזה, ששיעור קומתה הוא כ"ח, וכאשר היא עולה להיות כנגדו ממש הם ל"ד, וזה סוד ל"ד אמות [אורך ורוחב היריעה האחת [שמות ל"ו] (שער תיקוני עונות פרק ח). בבינה (יהל אור).

³⁶⁴⁵ צ"ל ושית, ר"ל ו"ק (יהל אור).

³⁶⁴⁶ ר"ל של בינה (יהל אור).

³⁶⁴⁷ דר"ק כנ"ל (יהל אור).

³⁶⁴⁸ ר"ל למה נקרא חיי דמלכא (יהל אור).

³⁶⁴⁹ בינה (יהל אור).

ספר שמות

<p>שבועה לקיימא דרגא דלתתא רוא דשמא קדישא³⁶⁵⁰ ודא אקרי מלך עצמו דרוחא עלאה וגופא³⁶⁵¹ דיליה למשרי בגויה ולדיירא ביה כרוחא דשארי גו גופא ועל דא אקרי מלך עצמו דרוחא עלאה תאיבא דיליה למשרי בגויה עצמו דההוא דסתיר³⁹⁶ לעילא ובגין כך מאן דאומי בקשוט הוא מקיים לההוא אתר וכד קאי האי אתר מקויים מקיים כל עלמא נדר שריא על כלא על מצוה ועל רשות דלאו הכי בשבועה והכי אוקמוה חברייא ע"כ</p>	<p>שבועה לקיים דרגה שלמטה סוד השם הקדוש וזה נקרא מלך עצמו של רוח עליונה וגוף שלו לשרות בתוכו ולדור בו כמו הרוח ששורה בתוך הגוף ועל זה נקרא מלך עצמו שרוח עליונה השתוקקות שלה לשרות בתוכו עצמו שההוא הנסתר למעלה ולכן מי שנשבע באמת הוא מקיים את אותו מקום וכשעומד המקום הזה מקיים מקיים את כל העולם הנדר שורה על הכל על מצוה ועל רשות שלא כך בשבועה וכך פרשוה החברים.</p>
צ/ב/א	
זהר	
<p>זכור את יום השבת לקדשו (&) דא איהו רוא דברית קדישא³⁶⁵² ובגין דבהאי ברית קיימין כל מקורין דשייפי גופא ואיהו כלל כלא כגונא דא שבת איהו כללא דאורייתא וכל רזין דאורייתא ביה תליין וקיומא דשבת כקיומא דכל אורייתא מאן דנטיר שבת כאילו נטיר אורייתא כולה</p>	<p>זכור את יום השבת לקדשו זהו סוד של הברית הקדוש ומשום שבברית זו עומדים כל המקורות של איברי הגוף והוא כלל הכל כדוגמא זה שבת היא כלל של התורה וכל סודות התורה תלויים בה וקיום של השבת כמו קיום של כל התורה מי ששומר שבת כאלו שמר את כל התורה.</p>
רעיא מהימנא	
פקודא כ"ד	מצוה כ"ד
<p>למהוי דכיר³⁶⁵³ יום השבת כמה דאת אמר זכור את יום השבת לקדשו רוא דשבת הא אוקימנא בכל אינון דוכתי יומא דוכרנא דנייהא דעלמא³⁶⁵⁴ ואיהו כללא דאורייתא ומאן דנטיר שבת כאילו נטיר אורייתא כולה</p>	<p>להיות זכור את יום השבת כמו שנאמר זכור את יום השבת לקדשו סוד של שבת הרי בארנו בכל אותם מקומות יום זכרון של מנוחה של העולם והוא כלל של התורה ומי ששומר שבת כאלו שמר את כל התורה</p>
<p>והא אתמר דוכרנא דשבת לקדשא ליה בכל זיני קדישין מאן דאדכר למלכא אצטריך לברכא ליה³⁶⁵⁵ ומאן דאדכר לשבת צריך לקדשא ליה והא אתמר</p>	<p>והרי נתבאר זכרון של שבת לקדש אותה בכל מיני קדושים מי שמזכיר את המלך צריך לברך אותו מי שמזכיר שבת צריך לקדש אותה והרי נתבאר.</p>

³⁶⁵⁰ כאשר מתגלה הרצון מלמעלה, שהוא מהג"ר, בקיום ההבטחה דכל הז"ת, ר"ל שלא ישתנה בשום אחד מהם, הנה זה נקרא בשם שבועה. וענינו הוא שהגילוי רצון דהג"ר מכריח על כל הז"ת שיתקיים הדבר עכ"פ גם בהסכם מדת הדין שבהם, וזהו לשון שבועה. והוראתו הוא כי נגזר הדבר גם בכל השבעה תחתונות כולם, שלא ישתנה בשום אחד מהם. והנה כל הדין דהז"ת הוא בהמלכות כמ"ש הרב בשער טנת"א (פרק ז שם), וזהו שאמרו ברע"מ (פנחס רנה ע"א, ומשפטים קטו ע"ב) כי שבועה הוא במלכות, כי בה הוא מציאות השבועה, שהוא הוראת על הסכם כל הז"ת (דע"ה ח"ב קלז ע"א).

³⁶⁵¹ ר"ל בנדר שורה חיינ דבינה למטה ובשבועה שורה רוחא וגופא דבינה בהן וזהו עצמו (יהל אור).

³⁶⁵² וכן הוא ברע"מ ח"ג מד סע"א, ועי' פרשת פנחס רמג ע"ב, ועי' תיקון"ז תיקון מ"ח, ועי' עוד תיקון"ז תיקון ט' וברע"מ פנחס רנז ע"א (לש"ו).

³⁶⁵³

³⁶⁵⁴ העולם הבא (יהל אור).

³⁶⁵⁵ כמו שכתוב זכר צדיק לברכה (יהל אור), עיי"ש אריכות.

ספר שמות

זכור לדכורא איהו שמור איהו לנוקבא (ודא ודא בלא פרודא) יום שבת רוא דכל מהימנותא דתליא מרישא עלאה ³⁶⁵⁶ עד סופא דכל דרגין שבת איהו כלא	זכור הוא לזכר שמור הוא לנקבה (וזה וזה בלי פרוד) יום שבת הסוד של כל האמונה שתלויה מהראש העליון עד סוף כל הדרגות שבת היא הכל.
תלת דרגין אינון וכלהו אקרון שבת ³⁶⁵⁷ שבת עלאה ³⁶⁵⁸ שבת דיומא שבת דליליא	שלוש דרגות הן וכולן נקראות שבת שבת עליונה שבת של היום שבת של הלילה.
וכלהו חד ואקרי כלא שבת וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי וזמין לון בהדיה בההוא שולטנו דיליה וכד האי אתי לעלמא כלהו אתיין וזמנין בהדיה	וכולן אחת והכל נקרא שבת וכל אחת כשהוא שולט לוקח את חבריו ומזמינה אותן עמה באותו השלטון שלו וכשזה בא לעולם כולם באים ומזמינים עמו.
כד אתי ליליא זמין בהדיה לשבת דיממא וזמין ליה בהיכליה ואתטמר בהדיה כיון דהאי אתיא שבת עלאה אתמשך עליה וכלהו גניזין בהיכלא דליליא ובגין דא סעודתא דליליא חמור מביממא ³⁹⁷³⁶⁵⁹ (ס"א כדביממא)	כשבא הלילה מזמין עמו שבת של היום ומזמין אותו להיכלו ומסתתר עמו כיון שזה בא שבת העליונה נמשכת עליה וכולם גנוזים בהיכל של הלילה ולכן סעודת הלילה חמורה מביום (כמו של היום).
כד אתי יממא זמין בהדיה לתרין אלין אחרנין דרגא עלאה ודרגא תתאה דא דאנהיר ליה ודא דאתנהיר מניה וכלא כהדא אקרי שבת ושלטין ביומא דשבת ואלין תלת דרגין אינון כללא ורוא דכל אורייתא תורה שבכתב ³⁶⁶⁰ נביאים וכתובים מאן דנטיר שבת נטיר אורייתא כולה	כשבא היום מזמין עמו את שתי האחרות הללו דרגה עליונה ודרגה תחתונה זו שמאירה לה וזו שנאורה ממנה וכולן כאחת נקראות שבת ושולטות ביום שבת ושלוש הדרגות הללו הן כלל וסוד של כל התורה תורה שבכתב נביאים וכתובים מי ששומר שבת שומר את כל התורה.
תרין מרגלן ³⁶⁶¹ אינון וחד סיכתא ³⁶⁶² בהדיהו בגווייהו דקאים בין האי ובין האי מרגלא עלאה לית ביה גוון לית ביה חיזו באתגלייא ³⁶⁶³	שתי מרגליות הן ויתד אחד עמן בתוכן שעומד בין זו ובין זו המרגלית העליונה אין בה צבע ואין בה מראה בהתגלות.
האי מרגלא כד שארי לאתגלייא נהרין שבע	המרגלית הזו כשמתחילה

³⁶⁵⁶ כמש"ו דשבת עילאה בינה ובה כלולין ג"ר, שבת דיומא וכו' (יהל אור).
³⁶⁵⁷ הרב בטע"מ (פרשת בהר) אמר דשבת הוא מלכות, וכן הוא ג"כ בתיקונים (תיקון ט דף כה ע"א) שבת דאיהי שכינתא, אמנם הנה הוא רק ע"י הבינה שמאיר לה כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה שביעאה עליהו יא ע"א), כי עיקר שבת הוא בבינה, יום שכולו שבת (סנהדרין צז ע"א). וכן אמרו ברע"מ פינחס (רנז ע"א) שכינתא אתקריאת שבת מסטרא דתלת דרגין עלאין דאינון כח"ב כו', אבל מבינה ולעילא איהי מנוחה כו', והגם שעיקרה הוא מהג"ר והיא נעלמת מאד, אך ע"י שהיא אם הבנים, והיא מתפשטת בהם ומשתתפת עמהם תמיד, לכן היא מצטרפת עמהם ונחשבת לעולם להשביעי להם וכמ"ש כ"ז הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה וענין אלו התיקונים ו ע"ב ושם עוד בד"ה בראשית ברא שית עליהו ח ע"א), אמנם התפשטותה בהם הרי נודע הוא כי הוא רק מטברה ולמטה, שהוא לבר מגופה (זהר בראשית כא ע"ב), אבל עצמותה ועקרה היא למעלה למעלה כי היא מהג"ר ממש והיא נעלמת מאד (כללים ח"ב נב ע"ב).
³⁶⁵⁸ הוא יום שכולו שבת (יהל אור).
³⁶⁵⁹ שכולן נכללין בה, משא"כ ביום (יהל אור).
³⁶⁶⁰ ר"ל דתנ"ך נגד ג' מדרגות הנ"ל, דאורייתא מבינה, ימא דאורייתא, כמ"ש בתיקון^ז, ונביאים נ"ה דמלכא, וכתובים במלכות כידוע (יהל אור).
³⁶⁶¹ בינה ומלכות (יהל אור).
³⁶⁶² ר"ק (יהל אור).
³⁶⁶³ ע"י הערה בסוף הספר.

ספר שמות

<p>אתוון גליפין בלטיץ³⁶⁶⁵ ונצצין ובקעין בקיעין וקסטירין ונהרין כל חד וחד ואינון שבע אתוון אינון תרין שמהן מחקקין בההוא מרגלא וביומא דשבת נצצין ונהרין ופתחין פתחין ונפקי ושלטי ואינון אהי"ה יה"ו מתנצצי אתוון ובנצציו דלהון עאלין דא בדא ונהרין דא בדא</p>	<p>להתגלות מאירות שבע אותיות חקוקות בולטות ונוצצות ובוקעות בקעים והיכלות³⁶⁶⁴ ומאירים כל אחד ואחד ואותן שבע האותיות הן שני שמות חקוקים באותה המרגלית וביום השבת נוצצים ומאירים ופותחים פתחים ויוצאים ושולטים ואותם אהי"ה יה"ו מתנוצצות האותיות ובהתנוצצות שלהן נכנסות זו בזו ומאירות זו בזו.</p>
<p>וכד עאלין דא בדא נהרין דא מגו דא בתרין גווינין חד גוון חוור³⁶⁶⁶ וחד גוון סומק ומאינון תרין גווינין אתעבידו תרין שמהן אחרנין עד דסלקין אתוון לשבע שמהן³⁶⁶⁷</p>	<p>וכשנכנסות זו בזו מאירות זו מתוך זו בשני צבעים צבע אחד לבן וצבע אחד אדום ומאותם שני צבעים נעשים שני שמות אחרים עד שעולות האותיות לשבעה שמות.</p>
<p>א' נפיק ונצצין ועאל באת ו' ונהרין תרווייהו בתרין גווינין ואינון תרין שמהן חד אקרי יהו"ה³⁶⁶⁸ וחד אקרי א"ל³⁶⁶⁹ ונהרין כחדא ה' נפיק ונצצין ועאל באת ה' ונהרין תרווייהו בתרין גווינין ואינון תרין שמהן חד אקרי יהו"ה רוא דאלהי"ם³⁶⁷⁰ וחד אקרי אלהי"ם ונהרין כחדא י' עאל ב' ונהרין ונצצין כחדא ועאלו דא בדא ונהרין תרווייהו גליפין מחקקין כחדא ואינון זקפן רישא³⁶⁷¹ נהרין מנצצין ענפין סלקין מהאי סטרא ומהאי סטרא³⁶⁷² ואינון חד סרי ענפין</p>	<p>א' יוצא ונוצץ ונכנס באות ו' ומאירים שניהם בשני צבעים ואותם שני שמות אחד נקרא יהו"ה ואחד נקרא א"ל ומאירים כאחד ה' יוצאת ונוצצת ונכנסת באות ה' ומאירות שתיהם בשני צבעים ואותם שני שמות אחד נקרא יהוה סוד של אלהים ואחד נקרא אלהים ומאירים כאחד י' נכנסת ב' ומאירות ונוצצות כאחת ונכנסות זו בזו ומאירות שתיהן חקיקות חקוקות כאחת והן זוקפות ראש מאירות ונוצצות הענפים עולים מן הצד הזה ומן הצד הזה והם אחד עשר ענפים.</p>
<p>ואלין תרין אתוון דנהרין מתחבן דא בדא</p>	<p>ושתי האותיות הללו שמאירות</p>

3664

3665 אהי"ה יה"ו (רח"ו).

3666 שהו' אותיות וז' שמהן דנפקין מנהון הן בז"ת אה"י בג"ס חג"ת, יה"ו בנה"י ממטה למעלה, וה' דאה"ה במלכות באמצע כמש"ו, והיא משלמת לאה"ה למעלה. ולהו"ה למטה, שהיא חי' רביעית, מתהלכת בין החיות, כמ"ש בתיקו"ז. וכל ב' אותיות דעאלין זה בזה, הן בקו א', א' עם ו' בקו ימין בח"נ, ב' הה"ן בקו שמאל ג"ה ב' יודין באמצע ת"י ולג' ראשונות חג"ת קורא גוון חוור ולג' נה"י קורא גוון סומק לפי שחג"ת חסדים נגדם כידוע (יהל אור).

3667 של אהי"ה יה"ו (רח"ו). הם ז' שמות היוצאים מהז' אותיות אהיה יהו, שהם שם מ"ב שבעולם הבריאה (ע' שער הכוונות דרושי הלילה דרוש י דף נח ע"א). ויוצאים מאלו הז' אותיות ז' שמות שהם הויה בניקוד צבאות בחסד, הויה בניקוד אלהים בגבורה, מצפצ בת"ת, אל בנצח, אלהים בהוד, מצפצ ביסוד, יה אדני במלכות, (וכמ"ש בזוה"ק פ' יתרו צב ע"א, וע"ש במקדש מלך, וביהל אור להגר"א, ובפע"ח שער שבת פ"ח, ובשער הכוונות שבת שם, ובדרושי ק"ש פ' ציצית דף כז ע"ב ועוד בכ"מ בזה) (הקדר"ש צב ע"ד).

3668 חסד (רח"ו).

3669 נצח (רח"ו).

3670 נ"ל פשוט כי מאחר שת"ת ויסוד נקראים מצפ"ץ והם קו אמצעי מאירים לענפין שבצדדים שגבורה וחסד נחשבים להו"ה א' ד' אתוון ואל אלהים ז' אתוון הרי י"א זרועות ושוקים נקרא ענפי הגוף (רח"ו).

3671 שהן בקו האמצעי שהוא מבריה מקצה אל הקצה (יהל אור).

3672 ר"ל מקו ימין ומקו שמאל כידוע שהקו אמצעי כוללן (יהל אור).

ספר שמות

<p>מתחבקות זו בזו הן יהו"ה יהו"ה מצפץ מצפץ בסוד של שלש עשרה מדות הרחמים ושתי האותיות הללו כשהן נכנסות זו בזו וכשמתחבקות זו בזו (וכשנדבקות זו בזו) זוקפות ראש ומאירות ונוצצות על הכל באותם אחד עשר הענפים שיוצאים בכל</p>	<p>אינון יהו"ה יהו"ה מצפץ מצפץ ברוא דתליסר³⁶⁷³ מכילן דרחמי ואלין תרין אתוון כד עאלין דא בדא וכד מתחבקן דא בדא³⁶⁷⁴ (וכד מתדבקן דא בדא) זקפין רישא ונהרין ומנצצן על כלא³⁶⁷⁵ באינון חד סרי³⁶⁷⁶ ענפין דנפקין בכל</p>
צ/ב/ב	זהר
<p>זכור רוא דדכורא איהו רוא דדכורא דנקיט כל שייפי דעלמא עלאה את יום השבת לאסגאה מעלי שבתא דאיהו לילה ודא איהו את לקדשו דאצטריך קדושה מגו עמא קדישא ולא תעטרא בהו כדקא חזי</p>	<p>זכור הוא סוד של זכר שלוקח את כל איברי העולם העליון את יום השבת לרבות ערב שבת שהוא לילה וזהו את לקדשו שצריך קדושה מתוך העם הקדוש ולהתעטר בהם כראוי.</p>
<p>זכור אתר דלית ליה שכחה ולא קיימא ביה שכחה³⁶⁷⁷ דהא לית שכחה באתר דברית עלאה וכל שכן לעילא ולתתא אית שכחה אתר דאצטריך לאדכרא ועל דא כתיב (תהלים קט יד) יזכר עון אבותיו וגו' ואית תמן ממנן דאדכרן זכיין דבר נש וחובוי</p>	<p>זכור [הוא] מקום שאין בו שכחה ולא עומדת בו שכחה שהרי אין שכחה במקום של הברית העליון וכל שכן למעלה ולמטה יש שכחה מקום שצריך להזכיר ועל זה כתוב יזכר עון אבותיו וגו' ויש שם ממונים שמזכירים זכויות האדם וחטאיו.</p>
<p>ולית שכחה קמי כרסייא קדישא³⁶⁷⁸ מה דאיהו קמיה ומאן איהו קמיה זכור וכל שכן לעילא בגין דכלא רוא דדכורא איהו ותמן</p>	<p>ואין שכחה לפני הכסא הקדוש מה שהוא לפניו ומי הוא לפניו זכור וכל שכן למעלה משום שהכל הוא סוד של</p>

³⁶⁷³ ר"ל שהשני שמות הו"ה הן מתחלפין בא"ת ב"ש, והן ב' הפאות כידוע. וכן כאן ב' השמות שבקו האמצעי מתחלפין (יהל אור).

³⁶⁷⁴ קו האמצעי מתגבר ועולה (רח"ו).

³⁶⁷⁵ ר"ל, על כל ה' שמות שכוללין את כולם כנ"ל (יהל אור).

³⁶⁷⁶ ידוע שב' האותיות דעאלין דא בדא, מגדיל אות הקטן כמו אות הגדול, כידוע בסוד נח נח, וכל האותיות כאן שוין חוץ מן הא' עם הו', וכן בב' שמות אה"ה אה"ה, אין חילוק בהם רק הא' עם הו'. וכשעאלין מתגדל הא' ונעשה ו', נמצא בצד ימין ו"ה, וכן בצד שמאל. והן "א ענפים מכל צד כמש"ו, והן נכללין בב' היודיין כי י' הוא עשר וכללות א', והן כ"ב אותיות התורה כמש"ל (יהל אור).

³⁶⁷⁷ הנה אר"א בחי' פב"פ הוא הו"ה דיודין באבא ואה"ה דיודין באמא ושניהן גימ' רג"ל והוא גימ' זכור כי הזכירה בה מצד פנים. ובחי' אב"א הם אחוריים של ב' שמות הנ"ל שהם אחוריים דהו"ה כזה יר"ד ה"י יר"ד ה"י ו"ו יר"ד ה"י ו"ו ה"י באבא ואחורי אמא כזה אל"ף אל"ף ה"י אל"ף ה"י יר"ד ה"י אשר שניהן גי' תשכ"ח כי השכחה מצד אחוריים (ע"ח שבירה ב).

ועי' שער הזווגים ו: והנה כשנצרף ב' שמות האלו יהיו גימטריא תשכ"ח, כי הנה אלו הם אחוריים העליונים כנ"ל, ומהם נעשה פנים למטה מהם. ונמצא שיש בהם בחי' בינה הנקרא ס' ובחי' תבונה הנקרא מ' סתומה, והקל"י שכנגד בינה ותבונה נקרא מ"ס, וזהו הטעם ששר של שכחה נקרא מ"ס, כי אלו השמות שהם גימטריא תשכ"ח הם בבינה ותבונה הנקרא מ"ס, ומשם יש שכחה לפי שהם אחוריים והקליפות הנקרא מ"ס אוחזין בהם. וז"ס שארז"ל (חגיגה ט ע"ב) אינו דומה שונה פרקו ק' פעמים לשונה פרקו ק"א פעמים, לפי שעד ק' פעמים יש לו שליטה כמנין מ"ס ולא יותר. ואמנם הפנים של אר"א הם עולין גימטריא רג"ל כנזכר, והם גימטריא זכור, ומשם בא הזכירה שהם אותיות זכר"ר י"ה, שהם אר"א הנקרא י"ה, לפי ששם אין קליפה נאחזת.

עי' שעה"מ ואתחנן: ומאלו השני אחוריים נמשכת השכחה לפי שאין אחיזת החיצונים אלא באחוריים שאין השכחה מצויה אלא ע"י אחיזת החיצונים ועל שני בחינות אלו כתוב בתורה זכור אל תשכח.

³⁶⁷⁸ שאין השכחה מצויה אלא מחמת הקל"י, כי הזכירה היא מצד הקדושה, בסוד (ברכות לב ע"ב) ואין שכחה לפני כסא כבודך (שעה"כ ב ע"ג). "לפני כסא כבודך", הוא בעולם האצילות, אשר הוא יותר פנימי מכסא הכבוד שהוא הבריאה, וזמ"ש "לפני כסא כבודך" (שעה"כ ב ע"א).

ספר שמות

<p>אתגליף רזא דשמא קדישא יהו ולתתא אצטריך לאתקדשא ובמה אתקדש בזכור דהא מניה נטיל כל קדושן וכל ברכאן ודא כד מתעטרא מעלי שבתא על עמא קדישא כדקא יאות בצלותין ובבעותין ובסדורא דחדוה</p>	<p>זכר ושם נחקק סוד השם הקדוש יהו ולמטה צריך להתקדש ובמה התקדש בזכור שהרי ממנו נוטל כל הקדשות וכל הברכות וזה כשמתעטרים ערב שבת על העם הקדוש כראוי בתפלות ובבקשות ובסדור של שמחה.</p>
<p>ואי תימא זכור לא אצטריך לאתקדשא דהא מניה נפקין כל קדושין דעלמא לאו הכי דהא דא אצטריך לאתקדשא ביממא ודא אצטריך לאתקדשא בליליא וכל קדושין נטלין לון ישראל לבתר ואתקדשן בקדושי דקודשא בריך הוא</p>	<p>ואם תאמר זכור לא צריך להתקדש שהרי ממנו יוצאים של הקדשות של העולם לא כך שהרי זה צריך להתקדש ביום וזה צריך להתקדש בלילה וכל הקדושים נוטלים אותם ישראל אחר כך ומתקדשים בקדשות של הקדוש ברוך הוא.</p>
רעיא מהימנא	
סטר	צד.
<p>ה' דאשתאר איהי סלקא בשמא חד לאתחברא בהדיהו ואיהי אדניי וכל אלין שמהן בלמין ונציצין ונפקי ושלטי בהאי יומא כיון דאלין שלטי נפק ההוא מרגלא עלאה בלמא מנציצא ומגו נציצו דילה לא אתחזי בה גוון</p>	<p>ה' שנשארה היא עולה בשם אחד להתחבר עמם והיא אדני וכל השמות הללו בולטים ונוצצים ויוצאים ושולטים ביום הזה כיון שאלה שולטים יוצאת אותה המרגלית העליונה בולטת נוצצת ומתוך ההתנוצצות שלה לא נראה בה צבע.</p>
<p>כד נפקא בטש באלין שמהן חד שמא מנייהו אדניי דאיהו שביעאה מתעטרא ועאל במרגלא תתאה ואתיישב שמא אחרא תחותיה ואיהו י"ה ואסתחר ההוא מרגלא עלאה ביה ומתעטר ההוא נציצו דנציץ בהאי שמא</p>	<p>כשיוצאת מכה בשמות הללו שם אחד מהם אדניי שהוא שביעי מתעטר ונכנס למרגלית התחתונה ומתיישב שם אחר תחתיו והוא י"ה ומקפת בו אותה המרגלית העליונה ומתעטרת אותה ההתנוצצות שנוצצת בשם הזה.</p>
<p>לבתר דבטש³⁹⁸ בהני שמהן נפקין מיניהו שבעין ענפין לכל סטר ומתחברן כלהו כחדא ואתעביד רתיכא וכרסייא חדא לההוא מרגלא עלאה ושלמא בעטרוי מלכא בכרסייא ביומא דא וחדי כלא כיון דחדי כלא יתיב מלכא על כרסייא וסליק³⁹⁹ בשבעין ענפין³⁶⁷⁹ כרסייא כדקאמרן</p>	<p>אחר שמכה בשמות הללו יוצאים מהם שבעים ענפים לכל צד ומתחברים כולם כאחד ונעשית מרכבה וכסא אחד לאותה המרגלית העליונה ושולטת בעטרותיה מלך בכסא ביום הזה והכל שמחים כיון שכלם שמחים יושב המלך על הכסא ועולה בשבעים ענפים הכסא כמו שאמרנו.</p>
<p>ואינון תריין אתוון סלקין⁴⁰⁰³⁶⁸⁰ ונהתיין ונהריין ומתעטריין⁴⁰¹ בכ"ב אתוון כללא דאורייתא במשי בתרי אתוון קדמאי³⁶⁸¹ וסלקי להד³⁶⁸²</p>	<p>ואותן שתי האותיות עולות ויורדות ומאירות ומתעטרות בכ"ב אותיות כלל של התורה מכות בשתי</p>

³⁶⁷⁹ שכל א' כלול מעשר (יהל אור).

³⁶⁸⁰ ש' ת' (רח"ו). צ"ל קדמאין (יהל אור), ר"ל ב' היוד"ן הנ"ל (יהל אור).

³⁶⁸¹ א' ב' (רח"ו). ר"ל באותיות א"ב של כ"ב אותיות (יהל אור).

³⁶⁸² ענין זה הוא בשבח שתקנו אנשי כנסת הגדולה לומר בתפילת שחרית דיום השבת אל אדון על כל המעשים כו' והנה אמר כי שתי אותיו' האחרונ' מן האלפ"א בית"א שהם ש"ת. אשר הם כללא דאורייתא רוצה לומר שכוללן כל האותיות לפי שהם סיום כל האלפא ביתא כאשר אלו שתי אותיות ש"ת מבטשי בשתי אותיות הראשונ' שהם א"ב אז יוצא מן אותיות ש"ת שית שבטין ושית שבטין שהם כנגד י"ב תיבות שיש בשבח יתנו לו כל צבא מרום תפארת [וגדולה שרפים – זהר

ספר שמות

<p>לשית שבטין ולחד בשית שבטין אחרנין ואלין אינון י"ב שבטין דישראל עלאה³⁶⁸³</p>	<p>האותיות הראשונות ועולות לאחד בששה שבטים ולאחד לששה שבטים אחרים ואלה הם שנים עשר שבטי ישראל העליון.</p>
<p>תו אלין תריין³⁶⁸⁴ אתוון (ס"א קדמאי) סלקין ונחתין ובטשי בתרין אתוון דסופא דכ"ב אתוון³⁶⁸⁵ וסלקי חד³⁶⁸⁶ בחמש דרגין וחד בחמש דרגין ואלין עשר אמירן לאכללא לכ"ב אתוון י"ב שבטין בתרין אתוון (ס"א קדמאי) כללא דאורייתא ועשר אמירן דתריין אתוון דסופא הא כ"ב אתוון דסופא⁴⁰² דאורייתא ורזא דא ירית מרגלא עלאה בההוא כרסייא דע"ב ונהרין כ"ב אתוון</p>	<p>עוד שתי האותיות הללו (ראשונות) עולות ויורדות ומכות בשתי אותיות של סוף כ"ב האותיות ועולות אחת בחמש דרגות ואחת בחמש דרגות ועשר האמירות הללו לכלל לכ"ב אותיות י"ב שבטים בשתי אותיות (ראשונות) כלל של התורה ועשר אמירות של שתי האותיות שבסוף הרי כ"ב אותיות של סוף התורה וסוד זה יורשת המרגלית העליונה באותו כסא של ע"ב ומאירות כ"ב אותיות.</p>
<p>מרגלא תתאה בשעתא דיתיב מרגלא עלאה בההוא כורסייא דע"ב³⁶⁸⁷ ונהרין כ"ב אתוון כדין ההוא מרגלא תתאה דהוה בחשוכא מסתכל בההוא נהירו בחילא דתוקפא דאינון אתוון דאתרשים בהון דאקרונ אדניי וכדיין⁴⁰³ אתנהיר וסליק ההוא נהורא ונטיל כל אינון כ"ב אתוון עלאין ושאיב לון ההוא מרגלא בגויה⁴⁰⁴ ונהיר נהירו דנציין לע"ב עיבר</p>	<p>המרגלית התחתונה בשעה שיושבת המרגלית העליונה באותו הכסא של ע"ב ומאירות כ"ב אותיות אז אותה המרגלית התחתונה שהיא בחשכה מסתכלת באותו האור בכח של תוקף של אותן האותיות שנרשמה בהן שנקראו אדני ואז מאיר ועולה אותו האור ונוטל כל אותן כ"ב אותיות עליונות ושואבת אותן אותה המרגלית לתוכה ומאיר אור שנוצץ לע"ב צדדים.</p>
<p>כיון דהאי מרגלא נציין ושאיב לאינון אתוון בהדה כדין מרגלא עלאה אתמשך בהדיהו ואתדבק מרגלא במרגלא והוי כלא חד ודא איהו רזא חדא דתושבתא³⁶⁸⁸ והא אוקימנא³⁶⁸⁹</p>	<p>כיון שהמרגלית הזו נוצצת ושואבת את אותן האותיות עמה אז המרגלית העליונה נמשכת עמם ונדבקת מרגלית במרגלית ונהיה הכל אחד וזהו סוד אחד של השבח והרי בארנו.</p>

הרקיע] כו' עד וחיות הקדש ששה באות ש' וששה באות ת'. וכאשר הוא להפך שאותיו א"ב מבטשי בשית. אז יוצאין מן א"ב ה' וה' אתוון שהם אל אדון כו' ברוך ומבורך כו' ואלו הם סוד המלכא [מרגלא – זהר הרקיע] קדישא. אבל בחינת הכרסייא קדישא דמלכא קדישא יתיב עלה הם י"ח תיבות אמצעיו מן ג' ועד ר' ובכל אחד ואחד ד' תיבות הרי כולן ע"ב תיבין. וכל זה תבין מן פ' תרומה בדף קל"ב ע"ב (שער מאמרי רשב"י). בכח ב' וו"ן הנ"ל (יהל אור).

³⁶⁸³ שת"ת ויסוד, כל א' כלול מ"ק כידוע, והן י"ב (יהל אור).

³⁶⁸⁴ ר"ל ג"כ ב' וו"ן הנ"ל (יהל אור).

³⁶⁸⁵ ר"ל בש"ת סוף כ"ב אותיות (יהל אור).

³⁶⁸⁶ בכח ב' הה"ן שבצד שמאל, ובצד ימין, נשתלו ב' אותיות של קצה הימיני של א"ב ובצד שמאל ב' אותיות של קצה השמאל (יהל אור).

³⁶⁸⁷ ר"ל, כרסייא הנ"ל של שבעין אנפין, וב' אותיות הנ"ל שהן כלל כל הז' שמהן של ע"ב, ובכ"ב אותיות התורה נשארו ח"י אתוון האמצעות, וד' אותיות רישא וסופא דאתוון נהרין בהו, בכח ד' אותיות דימין ושמאל הנ"ל. נמצא כל א' כלול מד' והן ע"ב, וז"ש ורזא דא ירית כו', שד' אותיות הנ"ל כלולין מכ"ב כנ"ל לפיכך הן נהרין בכל הכ"ב אתוון ומתנהרין מנייהו כ"ב אתוון וז"ש ונהרין כ"ב כו" (יהל אור).

³⁶⁸⁸ אל אדון (רח"ו). ר"ל אל אדון שאומרים בשבת, אלא ששם בהיפוך שא' ב' כלול כל א' מה' תיבות, וש' ת' כלול כ"א מו' תיבות וח"י תיבות האמצעות מד' תיבות (יהל אור).

³⁶⁸⁹ בפרשת תרומה (יהל אור).

ספר שמות

<p>אתוון כד נצצין מהאי סטרא ומהאי סטרא דא איהו סיכתא די בגווייהו בין מרגלא למרגלא כדין אתעבידו רוא דשמא קדישא דמ"ב⁴⁰⁵ אתוון³⁶⁹⁰ בכלא רוא דשמא קדישא דע"ב אתוון דרתיכא עלאה וכלא האי והאי³⁶⁹¹ אתקרי שבת ודא איהו רוא דשבת (ע"כ הרעיא מהימנא)</p>	<p>כשהאותיות נוצצות מהצד הזה ומהצד הזה זהו היתד שביניהם בין מרגלית למרגלית אז נעשות סוד של השם הקדוש של מ"ב אותיות בכל הסוד של השם הקדוש של ע"ב אותיות של המרכבה העליונה והכל זה זה נקראת שבת וזהו סוד השבת.</p>
צנ/א	
זהר	
<p>כבד את אביך ואת אמך (&) בכל זיני יקר למחדי לון בעובדי דכשראן כמה דאת אמר (משלי כג כד) גיל יגיל אבי צדיק ודא איהו יקרא דאבוי ודאמיה</p>	<p>כבד את אביך ואת אמך בכל מיני כבוד לשמחם במעשים כשרים כמו שנאמר גיל יגיל אבי צדיק וזהו כבוד אביו ואמו.</p>
<p>כבד את אביך כמה דאת אמר (&) כבד את יהו"ה מהונך מהונך מממונך מהונך מחנך בחדוה דנגונא למחדי לבא דהא דא חדוה דלבא כגוונא דא נגונא דכל עלמא עובדין דכשראן דההוא ברא חדי לבא דאבוי ודאמיה מהונך מממונך לכל מה דאצטריכו</p>	<p>כבד את אביך כמו שנאמר כבד את ה' מהונך מהונך מממונך מהונך מחנך בשמחת הנגון לשמח הלב שהרי זו שמחת הלב כדוגמא זה הנגון של כל העולם מעשים כשרים של אותו בן משמח לב אביו ואמו מהונך מממונך לכל מה שצריכים.</p>
<p>כגוונא דבר נש אוקיר לקודשא בריך הוא הכי אצטריך לאבא ולאמא בגין דשותפותא דהא אית לון בקודשא בריך הוא עליה וכמה דאצטריך למדחל לקודשא בריך הוא הכי אצטריך למדחל לאבוא ולאמיה ולאוקיר לון כחדא בכל זיני יקר³⁶⁹²</p>	<p>כדוגמא שהאדם מכבד את הקדוש ברוך הוא כך צריך לכבד אב ואם משום שיש להם שותפות אחת עם הקדוש ברוך הוא עליו וכמו שצריך לפחד מהקדוש ברוך הוא כך צריך לירא מאביו ואמו ולכבדם כאחד בכל מיני כבוד.</p>
<p>למען יאריכון ימך (&) בגין דאית יומין לעילא דתליין בהו חיי בר נש בהאי עלמא ואוקימנא על אינון יומין דבר נש בההוא עלמא לעילא וכלהו קיימין קמי קודשא בריך הוא ובהו</p>	<p>למען יאריכון ימך משום שיש ימים למעלה שתלויים בהם חיי האדם בעולם הזה ובארנו על אותם ימים של אדם באותו העולם למעלה</p>

³⁶⁹⁰ הן ז' אותיות גימ' מ"ב ומ"ב הוא בבניה, ז' אותיות הנ"ל וע"ב חג"ת וכן בנה"י כידוע, והוא הכרטייא הנ"ל, וכ"ב במלכות, בסוד את"ה א' ת' כידוע והן ג' שבתות הנ"ל (יהל אור).

³⁶⁹¹ והכל בסוד ז' אותיות הנ"ל בסוד שבת, וז"ש אל אדון שמרגלא תתאה מתעטר בשם אדנ"י כנ"ל ובכ"ב אותיות כנ"ל ולכן אומרים בשבת (יהל אור).

³⁶⁹² הבן הנמשך ע"י אביו הוא עלול ממנו ואביו הוא עילתו שהמציאו והעלול משועבד לעילתו הממציא אותו וכו', וז"ס פוקד עון אבות על בנים וז"ס אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה גם ז"ס אבותינו חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם סבלנו כי כשאבותיהם קלקלו צינור המים בהתחלתו צריכים בניהם לתקן כל הצינור ממקום אבותיהם ואילך אבל כשהבנים מקלקלים הצינור אין אבותיהם צריכים לתקן מקום בניהם כי כבר נמשך להם המים במקומם וכו'. והרי נתבאר טעם כבוד אב ואם כי אין שפע הבן נמשך לו מלמעלה אלא ע"פ דרכם ובאמצעותם כי הוא עלול מהם כנזכר והנה טעם זה יספיק כאשר האבות והאמהות והבנים כולם נשמתם משורש אחד ואז הם למעלה והוא למטה מהם וצריך אליהם כדי שימשך שפעו וחיותו על ידם וכו' כל נשמה ונשמה הוא נמשכת מן החסדים או מן הגבורות שבדעת דז"א ויש לה שורש בפ"ע שם. והנה בעת שמזדווג האדם עם בת זוגו הם ממשיכים הנשמות הנזכרות ואז אביו נותן בה מבחינת החסדים אשר בו קצת חלק מהם ומתחבר עם הנשמה החדשה הזו ונעשה בחינת אביו כעין מלבוש אליה כדי להדריכה ולסייעה בעולם הזה לקיים המצות ולעסוק בתורה וכו' כל מה שיעשה האדם בעולם הזה יש בו חלק לאביו ולאמו כי הם המסייעים אותו ומדרכים אותו בעולם הזה ע"י זה הלבוש שילבשוהו כנזכר ואפילו כל השפע שמשיעין עליו מלמעלה אינו נמשך אלא ע"י הלבוש הזה (שער המצות - פרשת יתרו).

535

ספר שמות

אשתמודען היי דבר נש	<p>וכלם עומדים לפני הקדוש ברוך הוא ובהם נודעים חיי האדם.</p> <p>על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך הבטחה להנות באספקלריה המאירה וסוד זה על האדמה זו אספקלריה המאירה באותם הימים העליונים שמאירים מתוך המעיין של הכל.</p>
<p>על האדמה אשר יהו"ה אלהיך נתן לך אבטחותא לאתהניא באספקלריא דנהרא וריא דא על האדמה דא אספקלריא דנהרא באינון יומין עלאין דנהרין מגו מבועא דכלא</p>	<p>מה שונה בשתי המצוות הללו של התורה שכתוב בהן למען יאריכון ימך בזה ובשלוח הקן אלא שתי מצוות אלה כולן תלויות למעלה אב ואם סוד של זכור ושמור כאחד ולכן כתוב למען יאריכון ימך ובשלוח הקן שכתוב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך וגו' ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך וגו' ואת הבנים תקח לך דלא אתייהיב ביה רשו לאסתכלא ואצטריך לשלח מגו שאלתא ואסתכלותא ביה</p>
<p>מאי שנא באלין תרין פקודין דאורייתא דכתיב בהו למען יאריכון ימך בדא ובשלוח הקן אלא תרין פקודין אלין כלהו תליין לעילא אבא ואמא רוא דזכור ושמור כחדא ובגין כך כתיב למען יאריכון ימך ובשלוח הקן דכתיב (דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך וגו' רוא דעלמא עלאה דלא אתייהיב ביה רשו לאסתכלא ואצטריך לשלח מגו שאלתא ואסתכלותא ביה</p>	<p>את הבנים תקח לך שכתוב כי שאל נא לימים ראשנים וגו' מקצה השמים ועד קצה השמים אבל לעילא מקצה השמים שלח תשלח מרעיוניך למשאל.</p>
<p>ואת הבנים תקח לך דכתיב (שם ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים³⁶⁹³ וגו' מקצה השמים ועד קצה השמים אבל לעילא מקצה השמים שלח תשלח מרעיוניך למשאל</p>	<p>ובזה כתוב למען ייטב לך והארכת ימים לא כתוב למען איטיב לך אלא למען ייטב לך ולא כתוב ויאריכון ימך אלא והארכת ימים למען ייטב לך אותו המקום שמיטיב לכל והוא העולם הגנוז והנסתר והארכת</p>
<p>ובדא כתיב למען ייטב לך והארכת ימים למען איטיב לך לא כתיב אלא למען ייטב לך ויאריכון ימך לא כתיב אלא והארכת ימים למען ייטב לך ההוא אתר דאוטיב לכלא ואיהו עלמא דסתים וגניז והארכת</p>	
רעיא מהימנא	
<p>כבד את אביך ואת אמך כבדהו בכסות נקייה³⁶⁹⁴ דהיינו כנפי מצוה³⁶⁹⁵ כבד את יהו"ה מהונך³⁶⁹⁶ דא תורה ומצות³⁶⁹⁷ הדא הוא דכתיב (שם טז) אורך ימים בימינה בשמאלה וגו' דעני לאו איהו בר נש אלא מן התורה ומן המצות אשתמודע דבתר דאוקמוה מארי מתניתין אין עני אלא מן התורה ומן המצות דעותרא דבר נש אורייתא ומצות</p>	<p>כבד את אביך ואת אמך כבדהו בכסות נקיה דהיינו כנפי מצוה כבד את ה' מהונך זו תורה ומצוות זהו שכתוב אורך ימים בימינה בשמאלה וגו' שאין אדם עני אלא מן התורה ומן המצוות נודע אחר שבארוה בעלי המשנה אין עני אלא מן התורה ומן המצוות שעשרו של אדם תורה ומצוות.</p>

³⁶⁹³ עי' הערה בסוף הספר.

³⁶⁹⁴ השתא מפרש את אביך דא קב"ה ואמך דא כנס"י (אור יקר).

³⁶⁹⁵ מלת נקיה, שתהיה מצוה נקיה שלא יתערב בה מחשבה רעה כלל אלא תהיה ברה ונקיה להקב"ה לשם המצוה ומהאי קרא לא נפקא לן אלא במצוה. בתורה מנא לן (אור יקר).

³⁶⁹⁶

³⁶⁹⁷ נגד קב"ה ושכינתיה בשמאלא עושר וכבוד, היינו מהונך כי האושר האמיתי היא התורה והמצות כדפירשו רז"ל דעני וכו' (אור יקר).

ספר שמות

<p>ובגין דא כבד את יהו"ה מהונך ולא תשתדל באורייתא³⁶⁹⁸ כדי להתגדל בה כמה דאוקמוה חברייא ואל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי אלא (תהלים לד ד) גדלו ליהו"ה אתי כבד את יהו"ה מהונך כבן³⁶⁹⁹ דאיהו חייב ביקרא דאבוי ואמיה</p>	<p>ולכן כבד את אביך מהונך ואל תעסוק בתורה כדי להתגדל בה כמו שבארוה החברים ואל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי אלא גדלו לה' אתי כבד את ה' מהונך כבן שחייב בכבוד אביו ואמו.</p>
<p>בגין דאיהו משותף מתרין טפינ³⁷⁰⁰ דמנהון נוצר בר נש מטפה דאבוה חוורו דעינינ³⁷⁰¹ וגרמין ואברין ומטפה דאמיה שחור די בעינינ ושערא ומשכא ובשרא ורביאו ליה באורייתא³⁷⁰² ועובדין טבין</p>	<p>משום שהוא משותף משתי טיפות שמהן נוצר האדם מהטפה של אביו לבן העינים ועצמות ואיברים ומטפה של אמו השחר שבעיין ושער ועור ובשר ומגדלים אותו בתורה ומעשים טובים.</p>
<p>דבר נש חייב ללמד בנו תורה³⁷⁰³ דכתיב (דברים ו ז) ושננתם לבניך ואי לא אולייף ליה אורייתא ופקודין כאילו עביד ליה פסל ובגין דא (&) לא תעשה לך פסל ועתיד להיות בן סורר ומורה ומבזה אבוי ואמיה וגוול מניה³⁷⁰⁴ כמה ברכאן דהואיל ואיהו עם הארץ חשיד איהו על כלא ואפילו על שפיכות דמים וגלוי עריות וע"ז</p>	<p>שאדם חייב ללמד בנו תורה שכתוב ושננתם לבניך ואם לא למד אותו תורה ומצוות כאלו עשה לו פסל ולכן לא תעשה לך פסל ועתיד להיות בן סורר ומורה ומבזה אביו ואמו וגוול ממנו כמה ברכות שהואיל והוא עם הארץ הוא חשוד על הכל ואפילו על שפיכות דמים וגלוי עריות</p>

³⁶⁹⁸ לגבי מצוה כבר נתבאר בכסות נקיה "גדלו לה' אתי" דברי התורה שהיא מצוה, שעמה יגדל לה', וזה בהיותו עוסק בה לשם שמים (אור יקר). "ר"ל שתכבד את ה' בתורה ומצות שתעשה לשמו ית' (יהל אור).

³⁶⁹⁹ הענין שהם ג' ענינים בעסק התורה או לעשותם קורדום לחפור בהם, כגון שיקראוני רבי וכו'. הב', על מנת לקבל פרס, והיינו כעבד. הג', כבן, דהיינו שלא על מנת לקבל פרס. ובשליה יאמר אל תעשם עטרה להתגדל בהם הבחינה, הראשונה שהיא פחותה הרבה. והב', אינה דחוייה מכל וכל. והג', עליה נוכל לומר בחיוב כבד את ה', כענין כבד את אביך ואת אמך, דהיינו "כבן דאיהי מחויב ביקרא וכו'" והענין כמו שהבן הגשמי הוא משותף מבחי' אביו ומבחי' אמו, כן הנשמה משותפת מאב ת"ת ומאם מלכות (אור יקר). "ר"ל שתעשה הכל כבן לאביו שלא ע"מ לקבל פרס אלא שהוא חייב (יהל אור).

³⁷⁰⁰ והענין כי טיפה היא י' "וב' טיפין", הם ב' יוד"ן, י' של שם הו"ה מהזכר, י' של שם אדנ"י מהנקבה, ובסוד היחוד יעלה י' של אדנ"י לגבי י' של הו"ה, ויתיחדו ויתקשרו כזה יאהדונה"י. ומשתוף ב' יוד"ן אלו, שהם עשר ספירות מת"ת, ועשר ממלכות, תבנה הנשמה. ולזה יש בה בצורתה כח הדין מצד המלכות, וכח הרחמים מצד הת"ת. והיינו מפני שהזכר מזריע לובן בסוד אור ישר, שם ישר, י' על ה"ה. והנקבה מזרעת אודם, בסוד אור חוזר, שם מהופך, י' למטה מאדנ"י (אור יקר).

³⁷⁰¹ והנה בצורה יש זכר כותר וסובב נקבה, או נקבה תסובב גבר או זה בלא זה, והיינו זכר כותר וסובב נקבה חוורו דעינינ ובתוך חוורו שחרי דעינינ, והיינו בסוד הלובן זכר מכתיר בת עין נקבה עם גווינה, ונקבה תסובב גבר בשר ועור שהם אודם מהנקבה "חופה על גרמין" דהיינו העצם לובן מן הזכר והנקבה בשר אודם מן הנקבה כדפי' וזה בלא זה "שערי" שהם מן הנקבה לבדם ושופי עצמותיו דהיינו אברין שהם רמ"ח מן הזכר חסד ודאי (אור יקר).

³⁷⁰² היינו בסוד רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות, דהיינו תורה מצד הת"ת ומצות מצד המלכות (אור יקר).

³⁷⁰³ וכן הקב"ה נתן לבן תורה ומצות, ומאן דאיהי בן מסטרא דאצילות, מוכרח שיהיה בו תורה ומצות, דאי לא, לא יהא בן אלא אדרבה יהיה פסל מסטרא דסמאל, לא עבד מסטרא דמטטרו"ן, אלא למטה מצד הרע, דהיינו פסל. וכיון שהוא למטה בחיצונים, לא יספיק שלא עשה טוב אלא ימשך אחר הרע, שהוא שורשו, והיה בן סורר ומורה, והיינו נשמות נמשכות אחר הקל"י בסוד הכרת תכרת הנפש ההיא וכו', ופרשו רז"ל הרשעים הן הן המזיקים כאומרו עין תלעג לאב ותבוש ליקהת אם, היינו בהיותו מבזה תורה ומצות שהם אר"א (אור יקר).

³⁷⁰⁴ כענין גוזל אביו ואמו, והיינו במעשיו הרעים פוגם למעלה ומסלק השפע, וכן נהנה מן העולם הזה בלי ברכה, וכל אותם הברכות גולם מלמעלה ודאי (אור יקר).

ספר שמות

<p>ועבודה זרה שמי שהוא עם הארץ והולך למקום שאין מכירים אותו ולא יודע לברך חושדים אותו שהוא עובד עבודה זרה.</p>	<p>דמאן דאיהו עם הארץ ואזיל לאתר דלא אשתמודעון ליה ולא ידע לברכא חשדינן ליה דאיהו עובד ע"ז ע"כ</p>
<p>ימים כמו שכתוב תקח לך הוא ברשותו של האדם.</p>	<p>צנ/ב</p>
<p>ואם יזדמן לו מעשה ויכוון בו צדיק הוא ואף על גב שלא מכוון בו צדיק הוא שעושה מצות אדונו אבל לא נחשב כמי שעשה רצונו לשמה ויכוון בו ברצון של הסתכלות בכבוד רבונו כמי שלא יודע לסבר סברא שהרי ברצון תלוי הדבר לשמו ובמעשה שלמטה לשמו מתעלה המעשה למעלה ומתתקן כראוי.</p>	<p>ימים כמה דכתיב (&) תקח לך ברשותא דבר נש איהו</p>
<p>כדוגמא זו במעשה של הגוף נתקן מעשה הנפש באותו הרצון שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה את הלב והרצון של האדם ואפילו כך אם אין שם רצון של הלב שהוא עיקר הכל על זה התפלל דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו' שהרי אין כל אדם חכם לשים רצון ולב לתקן הכל ויעשה מעשה של מצוה על זה התפלל תפלה זו ומעשה ידינו כוננה עלינו.</p>	<p>ואי אזדמן ליה עובדא ויכוון ביה זכאה איהו³⁷⁰⁵ ואף על גב דלא מכוין ביה זכאה איהו דעביד פקודא דמריה אבל לא אתחשיב כמאן דעביד רעותא לשמה ויכוין ביה ברעותא דאסתכלותא ביקרא דמריה כמאן דלא ידע למסבר סברא דהא ברעותא תליא מלה לשמה ובעובדא דלתתא לשמה אסתלק עובדא לעילא ואתתקן כדקא יאות</p>
<p>כנוונא דא בעובדא דנופא אתתקן עובדא דנפשא בההוא רעותא דהא קודשא בריך הוא בעי לבא ורעותא דבר נש ואפילו הכי אי לאו תמן רעותא דלבא דאיהו עקרא דכלא על דא צלי דוד ואמר (תהלים צ יז) ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו' דהא לית כל בר נש חכים לשואה רעותא ולבא לתקנא כלא ויעביד עובדא דמצוה ועל דא צלי צלותא דא ומעשה ידינו כוננה עלינו³⁷⁰⁶</p>	<p>כנוונא דא בעובדא דנופא אתתקן עובדא דנפשא בההוא רעותא דהא קודשא בריך הוא בעי לבא ורעותא דבר נש ואפילו הכי אי לאו תמן רעותא דלבא דאיהו עקרא דכלא על דא צלי דוד ואמר (תהלים צ יז) ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו' דהא לית כל בר נש חכים לשואה רעותא ולבא לתקנא כלא ויעביד עובדא דמצוה ועל דא צלי צלותא דא ומעשה ידינו כוננה עלינו³⁷⁰⁶</p>

³⁷⁰⁵ עי' תיקו"ז כג ע"א: דודאי קודשא בריך הוא איהו אורייתא ושכינתא היא מצוה זכאה מאן דמתעסק בהון לייחדא לון וכן זכור ושמור אינון קודשא בריך הוא ושכינתיה זכאה איהו מאן דמייחד לון ביום שבת דאיהו יסוד ברחימו ודחילו ד"ה דאינון אבא ואימא (זכור ושמור) אינון לקבל תפלין דרישא י' ותפלין דידא ה' דכר ונוקבא זכאה איהו מאן דמייחד לון בקריאת שמע בדחילו ורחימו דבזמנא דישראל משתדלין באורייתא דבכתב ובאורייתא דבעל פה ברחימו ודחילו אתמר בהון (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים ובזמנא דלא משתדלין בהון ברחימו ודחילו אתמר בהון שלח תשלח את האם (שם ז).

ועי"ש (כו ע"ב): דחכמה ובינה אינון נסתרות במוחא ולבא ברחימו ודחילו ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרכת לעילא.

בהגר"א: לא פרכת לעילא - ר"ל, לאו"א שהן לעילא, כמ"ש לקמן בלא דחילו כו' קדם ו"ה. עי' שער רוה"ק י ע"ב: א"ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י"ה הנפרד מן ו"ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י"ה שהם דחילו ורחימו עם ו"ה שהם קב"ה ושכינתיה. ועי' פע"ח שער הזמירות פרק ה: צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר ו"ה עם ו"ה בשם כל ישראל.

³⁷⁰⁶ עי' ז"ח עה ע"ב: פתח ואמר ומהו ומעשה ידינו כוננה עלינו דא עובדא דיעבד בר נש אי אינון עובדין טבין ישכון עליה הויה ואי לא יסתלק מינה, ע"כ. כנגד מה שתיקן האדם והרויח ע"י מעשיו באמצע ימי החול, כדי להמשיך עליו תוס' קדושת שבת בע"ש, אנו מתפללים, שגם מבחי' זה ישאר ממנה איזה קדושה, וזהו מעשה ידינו כוננה עלינו וכו' פי' כיון שמה שנעשה בשבת מעצמו, הוא נעשה בימי החול ע"י תפלותינו, וזהו ומעשה ידינו כוננה עלינו, ר"ל שזה הזווג הנעשה בכח מעשה ידינו בימי החול, כוננה עלינו ע"י נועם הזה. ולפי שזה הזווג הוא עליון דאו"א, לכן אמר כוננה עלינו, כי או"א הם עלינו. כי ישראל הם בז"א, שהוא למטה מאו"א. וכנגד זווג התחתון דזו"ן אמר, ומעשה ידינו כוננהו, כי גם זווג זה הנעשה על ידי מעשה ידינו, גם הוא כוננהו, ר"ל כונן ו"ה שהם ז"ן (שעה"כ סא ע"א).

ספר שמות

<p>מאי כוננה עלינו כוננה ואתקין תקונך לעילא כדקא יאות עלינו אף על גב דלית אנן ידעין לשואה רעותא אלא עובדא בלהודוי ומעשה ידינו כוננהו למאן להווא דרגא דאצטריך לאתקנא כוננהו בחבורא חדא באבהן למהוי מתתקנא בהון בהאי עובדא כדקא יאות</p>	<p>מה זה כוננה עלינו כוננה והתקן³⁷⁰⁷ תקונך למעלה כראוי עלינו אף על גב שאיננו יודעים לשים הרצון אלא המעשה לבדו ומעשה ידינו כוננהו למי לאותה דרגה שצריך להתקן כוננהו בחבור אחד באבות להיות מתקן בהם במעשה הזה כראוי.</p>
<p>לא תרצח לא תנאף לא תגנב (&) לא פסקא טעמא בכל הני תלת ואי לאו דפסקא טעמא לא הוי תקונא לעלמין ויהא אסיר לן לקטלא נפשא בעלמא אף על גב דיעבור על אורייתא אבל במה דפסקא טעמא אסיר ושרי</p>	<p>לא תרצח לא תנאף לא תגנב אין טעם מפסיק בכל שלשת אלה ואם אין טעם מפסיק לא היה תקון לעולמות ויהיה אסור לנו להרג נפש בעולם אף על גב שיעבר על התורה אבל במה שיש הפסק טעם אסור ומותר.</p>
<p>לא תנאף אי לאו דפסקא טעמא אסיר אפילו לאולדא או למחדי באתתיה חדוה דמצוה ובמה דפסקא טעמא אסיר ושרי³⁷⁰⁸</p>	<p>לא תנאף לולא שטעם מפסיק אסור אפילו להוליד או לשמח באשתו שמחת מצוה ובמה שהטעם מפסיק אסור ומותר.</p>
<p>לא תגנב אי לאו דפסקא טעמא הוה אסיר אפילו למגנב דעתא דרביה באורייתא או דעתא דחכם לאסתכלא ביה או דיינא דדאין דינא לפום טענה דאצטריך ליה למגנב דעתא דרמאה ולמגנב דעתא דתרווייהו לאפקא דינא לנהורא ובמה דפסקא טעמא אסיר ושרי</p>	<p>לא תגנב לולא שהטעם מפסיק היה אסור אפילו לגנב דעת של רבו בתורה או דעת של חכם [כדי] להתבונן בה או דיין שדן דין לפי טענה שצריך לגנוב את דעת הרמאי ולגנב את דעת שניהם כדי להוציא את הדין לאור ובמה שמפסיק הטעם אסור ומותר.</p>
<p>לא תענה ברעך עד שקר (&) הכא לא פסקא טעמא בגין דאסיר הוא כלל וכלל מילי דאורייתא קודשא בריך הוא שוי רזין עלאין ואולף לבני נשא ארחא לאתתקנא בה ולמהך בה כמה דאת אמר (ישעיה מח יז) אני יהו"ה אלהיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך</p>	<p>לא תענה ברעך עד שקר כאן לא מפסיק טעם משום שזה אסור כלל וכלל ובכל דברי התורה שם הקדוש ברוך הוא סודות עליונים ולמד בני אדם דרך להתתקן בה וללכת בה כמו שנאמר אני ה' אלהיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך.</p>
<p>אוף הכי לא תחמד לא פסיק טעמא כלל ואי תימא אפילו חמודא דאורייתא אסיר כיון דלא פסקא תא חזי בכלהו עבדת אורייתא כלל ובהאי עבדת פרט בית רעך שדהו ועבדו וגו' בכל מילי דעלמא אבל אורייתא איהי חמודה תדיר שעשועים גנזי דחיי ארכא דיומין בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>אף כאן לא תחמד לא מפסיק טעם כלל ואם תאמר אפילו חמוד של התורה אסור כיון שלא מפסיק הטעם בא וראה בכלם עשתה התורה כלל ובזה עשתה פרט בית רעך שדהו ועבדו וגו' בכל דברי העולם אבל התורה היא תמיד חומדים אותה שעשועים גנזי חיים ארך הימים בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>הני עשר אמירן דאורייתא אינון כללא דכל פקודי אורייתא³⁷⁰⁹ כללא דעילא ותתא כללא</p>	<p>עשר האמירות הללו של התורה הן כלל של כל מצוות התורה כלל של</p>

3707

3708 עי' זית רענן על מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה ה.

3709 ומאי טעמא בנשיאות כפים וליברוך להון בברכה, אלא משום דאית בידים עשר אצבעות, רמז לעשר ספירות שבהם נחתמו שמים וארץ, ואותם העשרה כנגד עשרת הדברות, ובכלל אותן 'י נכללו

ספר שמות

<p>דכל עשר אמירן דבראשית³⁷¹⁰ אלין אתחקקו על לוחי אבנין וכל גנוזין דהוו בהו אתחזון לעיניהון דכלא למנדע ולאסתכלא ברזא דתרייג פקודין דאורייתא דכלילן בהו כלא אתחזי לעיינין כלא איהו בסכלתנו לאסתכלא בלבא דישראל כללהו וכלא הוה נהיר לעיניהו</p>	<p>מעלה ושל מטה כלל של כל עשר האמירות של בראשית אלה נחקקו על לוחות אבנים וכל הגזים שהיו בהם נראו לעיני כל לדעת ולהסתכל בסוד של תרי"ג המצוות של התורה שכלולים בהם הכל נראה לעינים הכל הוא בתבונה להתבונן בלב של כל ישראל והכל היה מאיר לעיניהם.</p>
<p>בההיא שעתא כל רזין דאורייתא³⁷¹¹ וכל רזין עלאין ותתאין לא אעדי מינייהו בגין דהוו</p>	<p>באותה שעה כל סודות התורה וכל הסודות העליונים והתחתונים לא זזו מהם משום שהיו</p>
צד/א	
<p>חמאן עינא בעינא זיו יקרא דמריהון מה דלא הוה כההוא יומא מיומא דאתברי עלמא³⁷¹² דקודשא בריך הוא אתגלי ביקריה על טורא דסיני</p>	<p>רואים עין בעין את זיו כבוד אדונם מה שלא היה כמו אותו היום מיום שנברא העולם שהקדוש ברוך הוא התגלה בכבודו על הר סיני.</p>

תרי"ג מצות, ומנה אותם אותיות של י' דברות ותשכח דאינן תרי"ג אותיות, ובהם כל כ"ב אותיות בר מן ט' דליתא בהון, מאי טעמא, ללמדך דט' הוא בטן ואינה בכלל הספירות (ספר הבהיר אות קכד). ועי' תיקר"ז קל ע"ב: וכד קריב לטורא דסיני נחית א' מן בראשית דאיהי אנכי ונחית עלה כתר דאינון אתוון דעשר אמירן ואשתלים אילנא בכל תקונין דיליה. ועי' מאמרי רשב"י ב' ע"ב: פירוש כי יש בהם בעשרת הדברות תר"ך אותיות כמנין כתר. ועיי"ש בהגר"א: דאלף הוא כתר שהוא שמא מפרש שקיו דאילנא כמש"ל (יג ע"א יט ע"א) וכשנשלם האילן נחית שקיו דאילנא וז"ש למעלה דאינון אתוון דעשר אמירין דהוא שמא מפרש והוא עשרת הדברות שהתחלה דלהון באלף. ועי' לקוטי תורה להאריז"ל - ספר משלי יא וז"ל, ובאבדם רנה שהם תרי"ג מצות כנזכר ועם ז' מצות דרבנן כגון נר חנכה מקרא מגילה עירובין וכיוצא הרי תר"ך כמנין כתר.
³⁷¹⁰ ויקרא יא סע"ב (לש"ו).

³⁷¹¹ עי' תיקר"ז (פא ע"ב): האי רוח דאסתלק איהו רוח דמשיח כמה דאתמר ואיהו רוח הקדש ואיהו רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'. בהגר"א: ואיהו רוח חכמה כו' - שהוא רוחו של משיח, והוא רוחא דכליל שיתא רוחין, כמ"ש בא"ר (קל ע"ב), והוא ו"ק בעלה, דהוא רזין דאורייתא, כנ"ל. ועי' תז"ח ב ע"ב: כל מאן דמגלה רזין לצדיקיא גרים לצדיק לאנהרא ברזין דאורייתא ולשכינתא דאור ר"ז אתקרי ובההוא זמנא והמשכילים יזהרו כזהר הרקיע מאי כזהר דרגא דמשה רבנו עליו השלום עמודא דאמצעיתא דעל שמה אתקרי האי חבורא ספר הזהר ושכינתא בה נהרא וזהרא בסיהרא מן שמשא דשמשא נהירא בשית טורין רברבין וסיהרא בשביעאה כלילא משבע. ועיי"ש בגר"א יא ע"ד: אילנא דחיי שהוא סולת נקיה כנ"ל דהוא אורייתא דמשה כנ"ל רזין דאורייתא. ועי' תז"ח כו ע"ב: כעץ שתול על פלגי מים דאנון רזין דאורייתא דבעל פה ואתקריאו דברי אלהים חיים מסטרא דאילנא דחיי.

³⁷¹² היה הולך ומתתקן העולם מאז כמו בהתיקונים דלעתיד אשר מאחר תחיית המתים והלאה (הקדו"ש כד ע"ג), גילוי ית"ש בנתינת התורה, הנה היה ג"כ בהאור הגנוז, ולכן נאמר (תהלים פב ו) אני אמרתי אלהים אתם (הקדו"ש לב ע"א), נתיסד עי"ז יסוד למטה להיות מקום ומעון לכל המלכות הכללי כולו, לשכון כבוד בתוכם ולהתגלה למטה בכל כללותה כולה, בהיחוד דשכינתא עלאה ותתאה יחד וכמו שהיה {מז ע"ד} במתן תורה, כמ"ש בפ' יתרו (דף צא ע"א) אנכי כללא דעילא ותתא כו' כי שם נתייחד הכל, והיה עומד אז שיתוקן העולם לגמרי כמו קודם החטא (הקדו"ש מז ע"ד), אמנם הוא הנה התיקון הזה דהיחוד הויה אלהים, וכן הוא ושמו אחד, הנה הוא עי' תיקון אחד הכלול מב'. א', הוא ביטול הזוהמא והטומאה והרע שיתבער מן הארץ לגמרי, והב', הוא הזככות החומר והעביות, שיזדכך כל גוף לנשמה, וכל חומר לצורה. והוא כוונת מאמרם ז"ל ב"ר (פ' כ"ו סי' ו') בפסוק לא ידון רוחי באדם כו', בעוה"ז הרוח היא נבזקת (ר"ל מאיר ומזהיר מלשון כמראה הבזק) באחד מאיבריו, אבל לעתיד לבוא היא נבזקת בכל הגוף, כי יהיו כל הגופות בסוד כתנות אור בא' כמו אדה"ר קודם החטא (כמ"ש ב[זהר] פ' בראשית לו ע"ב, פקודי רכט ע"ב, קדושים פג סע"א, וע' פ' שלח קסט סע"א ורע"ב, ופ' יתרו צד ע"א) (דע"ה ח"א פא ע"ב, ח"ב נו ע"ג), פנימיותה הוא אורייתא דאצילות³⁷¹², אורייתא דקב"ה, שהקב"ה עוסק בה בכל יום וכמ"ש בעב"ז (ג ע"ב וד ע"ב) והוא נשמתא דאורייתא אשר זכו ישראל לזה בעת מתן תורה, וכמ"ש בפ' בהעלותך (קנב ע"א) (דע"ה ח"ב קכח ע"ב).

ספר שמות

<p>ואי תימא הא תנינן דחמאת שפחה על היס מה דלא חמא יחזקאל נביאה יכול כההוא יומא דקאימו ישראל על טורא דסיני³⁷¹³ לאו הכי בגין דההוא יומא דקיימו ישראל על טורא דסיני אעבר זוהמא מנייהו וכל גופין הוו מצחצחון כצחצחא דמלאכין עלאינ³⁷¹⁴ כד מתלבשן בלבושי מצחצחון למעבד שליחותא דמריהון</p>	<p>ואם תאמר הרי שנינו שראתה שפחה על היס מה שלא ראה יחזקאל הנביא יכול כמו אותו יום שעמדו ישראל על הר סיני לא כך משום שאותו היום שעמדו ישראל על הר סיני עברה מהם הזוהמא וכל הגופים היו מצוחצחים כצחצוח של מלאכים עליונים כשמתלבשים בלבושים מצוחצחים לעשות את שליחות אדונם.</p>
<p>ובההוא מלבושא מצחצחא עאלין לאשא ולא דחלין כגוונא דההוא מלאכא דמנוה³⁷¹⁵ כד אתחזי ליה ועאל בשלהובא וסליק לשמיא דכתיב (שופטים יג ב) ויעל מלאך יהוה בלהב המזבח וכד אעבר מינייהו ההוא זוהמא אשתארו ישראל גופין מצוחצחין בלא טנופא כלל ונשמתין לגו כזוהרא דרקיעא לקבלא נהורא</p>	<p>ובאותו מלבוש מצוחצח נכנסים לאש ולא פוחדים כדוגמת אותו המלאך של מנוח כשנראה לו ונכנס בשלהבת ועלה לשמים שכתוב ויעל מלאך ה' בלהב המזבח וכשעברה מהם אותה זוהמא נשארו ישראל גופים מצוחצחים בלי טנוף כלל והנשמות בפנים כזהר הרקיע לקבל את האור.</p>
<p>הכי הוו ישראל דהוו חמאן ומסתכלן גו יקרא דמריהון מה דלא הוי הכי על ימא דלא אתעבר זוהמא מנייהו בההוא זמנא והכא בסיני דפסקא זוהמא מגופא אפילו עוברין דבמעיי אמן הוו חמאן ומסתכלן ביקרא דמריהון וכלהו קבילו כל חד וחד כדקא חזי ליה</p>	<p>כך היו ישראל שהיו רואים ומסתכלים לתוך כבוד אדונם מה שלא היה כך על היס שלא עברה מהם הזוהמא באותו זמן וכאן בסיני שפסקה הזוהמא מן הגוף אפילו עוברים במעיי אמותיהם היו רואים ומסתכלים בכבוד אדונם וכולם קבלו כל אחד ואחד כראוי לו.</p>
<p>וההוא יומא הוה חדוה קמי קודשא בריך הוא יתיר מיומא דאתברי עלמא בגין דיומא דאתברי עלמא לא הוה בקיומא עד דקבילו ישראל אורייתא דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי</p>	<p>ואותו יום היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא יותר מן היום שנברא העולם משום שהיום שנברא העולם לא היה בקיום עד שקבלו ישראל תורה שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.</p>
<p>כיון דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני</p>	<p>כיון שקבלו ישראל תורה על הר</p>

³⁷¹³ ועי' עוד לקמן קיד רע"א פרשת שלח קסב ע"ב (לש"ו).

³⁷¹⁴ עי' פת"ש נוק' דז"א ט ז"ל, אין אחיזת הס"ט"א אלא בהתלבש הנפש בגוף שהוא כתנות עור של אדה"ר. ועי' בהגר"א בספד"צ יב ע"ג: שמילה נק' בשר, ושם מתגליא החסד כנ"ל, ועורו הוא עור הערלה, והוא בסוד כתנות עור של אדה"ר, שאמרו (סנהדרין לח ע"ב) משוך בערלתו היה, ובתחלה היה כתנות אור כמ"ש בזהר, והוא אור הגנוז, ואח"כ נכסה בעור ונגנז, ולא יגלה עד שיוסר הס"א, ועור הזה הוא עץ הדעת טוב ורע, שממנה אכל אדה"ר, ונמשכה ערלתו.

³⁷¹⁵ יש ב' מיני מלאכים שנבראו שניהם ביום ה', והם זולת אותן שנבראו ביום ב' המתבטלין ומתחדשים בכל יום והם נזכרים בזוה"ק (בראשית יז ע"ב, ויח ע"ב) וכנ"ל ענ"ט, כי הם קטנים מכולם. אבל אותן שנבראו ביום ה' הם גדולים מהם, והם ב' מינים: אחד, הנאמר עליהם (בראשית א כ) ועוף יעופף על הארץ ולא נאמר בהם למינהו, והשני הוא מה שנאמר עליהם (שם כא) ואת כל עוף כנף למינהו. והשניים, הם גדולים מן הראשונים, וכמ"ש בזוה"ק שם, ועוף יעופף על הארץ אליו שליחי עלאין דאתחזון לבני נשא בחיזו דבר נש³⁷¹⁵, ולכך נאמר בהם יעופף על הארץ, והרי הם משתנים ומתלבשים בגוף כגוונא בהאי עלמא, וכמ"ש בפ' תולדות (קמד ע"א) ופ' וירא (קא ע"א) ועי' פ' יתרו (צד ע"א) (דע"ה ח"ב כט ע"א).

ספר שמות

<p>סיני אז התבשם העולם והתקיימו שמים וארץ ונודע הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה והתעלה בכבודו על הכל ועל אותו יום כתוב ה' מלך גאות לבש לבש ה' עז התאזר ואין עז אלא תורה שנאמר ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום ברוך ה' לעולם אמן ואמן.</p>	<p>כדין אתבסם עלמא ואתקיימו שמיא וארעא ואשתמודע קודשא בריך הוא עילא ותתא ואסתלק ביקריה על כלא ועל ההוא יומא כתיב (תהלים צג א) יהו"ה מלך גאות לבש לבש יהו"ה עז התאזר ואין עז אלא תורה³⁷¹⁶ שנאמר (שם כט יא) יהו"ה עז לעמו יתן יהו"ה יברך את עמו בשלום</p>
ברוך ה' לעולם אמן ואמן	
פרשת משפטים	
<p>אמרו המניהים מתחלת הפרשה עד מעשה ידי להתפאר בדף קיד ע"א הוא מן הסבא ויגענו ומצאנו הנוסחא מדויקת תודה לאל חי</p>	
<p>³⁷¹⁷פתח רבי שמעון ואמר (&) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם תרגום ואלין דיניא דתסדר קדמיהון³⁷¹⁸ אלין אינון סדורין⁴⁰⁶³⁷¹⁹ דגלגולא דינין דנשמתין³⁷²⁰ דאתדנו כל חד וחד³⁷²¹ לקבל עונשיה</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם תרגום ואלין דיניא די תסדר קדמיהון [ואלו ההלכות שתסדר לפניהם] אלה אותם סדורים של הגלגול דיני הנשמות שנדונו כל אחד ואחד לקבל ענשו.</p>
<p>כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם (&) חבריאי עידן הכא לגלאה כמה רוין טמירין דגלגולא³⁷²² כי</p>	<p>כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם חברים הזמן כעת לגלות כמה סודות נסתרים של הגלגול כי תקנה עבד עברי שש</p>

³⁷¹⁶ לעיל נח סע"א ומדרש תהלים כא סי' ב ז' סימן ג' (לש"ו)

³⁷¹⁷ קודם שנכנס בבאור שמועה זו, ראוי שנפרש מה ענין זה הנקרא גלגול, ולזה נאמר כי הנפש הנוטעה בגוף, אם לא הצליחה, והרשיעה בגוף הראשון, לא מפני זה תאבד הנפש, אלא תתגלגל אחרי מותה בגוף שני, וכן בגוף שלישי עדי תטהר, ויבא בגוף א' ותזכה בו, שאין הגוף אל הנפש אלא ממש כקרקע אל האילן שהוא נטוע בארץ. ואם לא הצליח בנטיעה זו תעקר משם וישתל בארץ אחרת אולי יצליח וכו'. הגלגול הזה על ב' פנים: הא', כשהוא צדיק ונתחייבה הנפש גלגול לחסרון איזה ענין משלמות הנפשות, שאז לא תחסר כל בה, אלא יחד ג' חלקי הנשמה יתגלגלו, והם הנקראים נפש רוח ונשמה כדפי' בספר הפרדס בשער הנשמה, וכאשר הרשיע אינו כדרך זה, שאז הנפש נתחייבה כרת, ותמה נכרתה מהיותה שוב נקשרת ברוח ונשמה, ואז אותו הרוח ואותה הנשמה הם ערומים מבגדי הנפש, ואז צריכים שיעשו לו נפש חדש, ואין ענין זה נעשה לו מלמעלה, שאין הויה עליונה אלא שלימה, ואין מלמעלה נפש בלי רוח ולא רוח בלא נשמה, לכך יהיו בני אדם למטה עושים נפ"ש, והיינו שמצד קבוץ האב והאם בסוד רוחם יתהוה שם נפ"ש בזווגם, והקב"ה נוטע הרוח והנשמה באותו נפש, והנפש אשר לרוח הזה והנשמה הזאת נכרתת עד אשר אין לה שוב תקנה והוא מזיק בעולם נדונת, זולתי אם הרהר תשובה ולא הספיק לעשותה, אז בזכות הנשמה והרוח יעברו דרך גהנם, ויצילו הנפש מדינה של גיהנם, ויתלבשו בה נוסף על נפש הבנוי מעולם התחתון אשר להם, והיינו רשעים שנצולים מגיהנם ע"י הצדיקים וכו' (אור יקר).

³⁷¹⁸ המתרגם שינה לשון משפטים ואמר "דינייא" אם כן יצדק על הגלגולים, שהם דיני ה' על הנשמה לזכותה (אור יקר). הכוונה כי נודע כי משפט הוא בת"ת וצדקה ביעקב, לזה אמר כי הנה גם שכן הוא, עכ"ז אונקלוס תרגום ופירשו כי הוא דין, ובסוד על הדינין שדין להעניש הנשמות בסוד הגלגול. והיינו יכולין לפרש בסוד ב' מקרא וא' תרגום, שבו גם המשפט המתהפך לדין, וזהו מלת ואלה מורה סט"א כנז' בפרשת ויחי, ולזה אמר כי המשפטים הם עונשים ודינים, הנשמות הבאים בסוד סט"א, ע"כ ואלה דברי הברית (זהר הרקיע).

³⁷¹⁹ חידודין דגלגולא גרסינן – והם דקדוקי הגלגול (מ"מ).

³⁷²⁰ שאין עניינם שוה לכל נפש (אור יקר).

³⁷²¹ לפי מעשיו (אור יקר).

³⁷²² ור"ל סודות הגלגול שהם טמירין (מ"מ).

ספר שמות

<p>תקנה עבד עברי שש שנים יעבד כד נשמתא אתחייבת בגלגולא³⁷²³ אם היא מסטרא דההוא עבד מטטרו"ן דאיהו כליל שית סטרו"ן כתיב ביה שש שנים יעבד גלגולין דילה לא מתחייבא³⁷²⁴ אלא שית שנין עד דאשלימת שש דרגין מההוא אתר דאתנמילת</p>	<p>שנים יעבד כשהנשמה התחייבה בגלגול אם היא מצד אותו העבד מטטרו"ן שהוא כולל ששה צדדים כתוב בו שש שנים יעבד גלגולים שלה לא מתחייבת אלא שש שנים עד שמשלימה שש דרגות מאותו המקום שנלקחה.</p>
<p>אבל אם נשמתא היא מסטרא דשכינתא³⁷²⁵ דאיהי שביעית ודאי מה כתיב ובשביעית יצא לחפשי חנם דצדיק ודאי לית ביה מלאכה כיון דלית ביה מלאכה לית ביה שעבוד ונשמתא דאיהי מתמן אתמר בה ובשביעית יצא לחפשי חנם לית בה שעבודא</p>	<p>אבל אם הנשמה היא מצד השכינה שהיא שביעית ודאי מה כתוב ובשביעית יצא לחפשי חנם שצדיק ודאי אין בו מלאכה וכיון שאין בו מלאכה אין בו שעבוד והנשמה שהיא משם נאמר בה ובשביעית יצא לחפשי חנם אין בה שעבוד.</p>
<p>אדהכי הא</p>	<p>בין כך הרי</p>
<p>צד/ב</p>	
<p>סבא³⁷²⁶ נחת לגביה³⁷²⁷ אמר ליה אי הכי רבי מה תוספת לנשמתא דאיהי מנה³⁷²⁸ דאתמר בה (שמות כ י) לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך וגו'</p>	<p>ירד הזקן אליו אמר לו אם כך רבי מה תוספת לנשמה שהיא ממנה שנאמר בה לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך וגו'.</p>
<p>אמר ליה סבא סבא ואת שאיל דא³⁷²⁹ דודאי האי על נשמתא דצדיק אתמר דאף על גב דאתחייב לאחתא בגלגולא בכל אלין אפילו בעבד ואמה ובעירן דאינון אופנים³⁷³⁰ או בכל</p>	<p>אמר לו זקן זקן ואתה שואל את זה שודאי זה נאמר על נשמת הצדיק שאף על גב שהתחייב לרדת בגלגול בכל אלה אפילו בעבד ואמה ובהמות</p>

³⁷²³ או שהרשיע ובא לנקות עצמה ולטהרה, או שלא הטיבה כל הצורך, ובא להטיב ולהשלים (אור יקר).

³⁷²⁴ פי' אם הנשמה שרשה ממט"ט שביצירה, ששם מקנן הז"א שהוא בחינת ר"ק לכך אינה מתגלגלה להיותה תחת יד סט"א היונק ממנה אלא ו' שנים, לתקן ר"ק, ויותר מזה אינה משתעבדת לסט"א (מ"מ).

³⁷²⁵ פי' אם הנשמה הבאה לעולם הזה היא מהמלכות, אין יניקה לסט"א ממנה ואינה נפגמת, וכו' אזי יצא לחפשי מן הסט"א (מ"מ).

³⁷²⁶ עי' לקמן קיד ע"א שזה רב י"בא.

³⁷²⁷ דע כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה, זוכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק מאותם שהם משורש נשמתו, ויבא ויתלבש דוגמת מלאכי אברהם אבינו ומגלה לו רזי תורה בהיותו מתלבש בההוא חלוקא דרבנן אשר לו כנודע, וזהו סוד אותו הסבא דפ' משפטים והמקומות אחרים הרבה בכל ס' התקונין שהיה יורד ומדבר עם רשב"י והיה מגלה לו רזי תורה (שער מאמרי רשב"י בראשית ו ע"א). פי' כי ר"ש אמר כי בנפש הבאה מצד העבד הוא מטטרו"ן כאשר נתגלגלה, צריכה להשתעבד שש שנים כנגד ו' דרגין דילה, אבל אם הנשמה שנתחייבה בגלגול הוא מצד השכינה, אין לה שיעבוד מלאכה אע"פ שנתגלגלה. והקשה לו הסבא, אי הכי כמה דאמרת, שיש תוספות לנשמה הנאצלת משכינה שאין בה מלאכה, וכן עבדך וכו' וכולם שוות בהעדר עשיית מלאכה יום הז', ומה תוספות יש לה. ותירץ רשב"י, כי אמרו עבדך ואמתך וכו', כי עבד ואמה מטטרו"ן וסנדלפ"ן, כי מאחר שבאת נשמתו מהשכינה הם הם עבדים ואמהן לך, עכ"ז גם שם לא תעשה מלאכה, כי מן הדין שבן ישראל הנמכר אסור להשתעבד בו עבודת עבד וכו' (זהר הרקיע).

³⁷²⁸ מה תוספת לנשמה שהיא מהמלכות יותר משל מט"ט, הרי הכתוב השווה אותם דכתיב אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך (מ"מ).

³⁷²⁹ פי' הכתוב לא תעשה כל מלאכה דהיינו שאין יניקה לסט"א מנשמה שהיא מהמלכות, לא מבעיא אם יש לה לבוש מבין ובת שהם ז"ן ומעבד שהוא יצירה, ואמה שהיא בריאה, אלא אפילו אין לה אלא לבוש מעבד ואמה שהם יצירה ובריאה, אפילו הכי אין יניקה לסט"א ממנה (מ"מ) ³⁷³⁰ פי' עשייה, ששם האופנים (מ"מ).

ספר שמות

<p>חיון³⁷³¹ דמנהון נשמתין דבני נשא כתיב בה לא תעשה כל מלאכה והאי איהו (ויקרא כה לט) לא תעבד בו עבודת עבד³⁷³² בצדיק דאיהו יום השבת לא תעבד בו עבודת עבד דאיהו יום החול</p>	<p>שהם אופנים או בכל החיות שמהם נשמות בני אדם כתוב בה לא תעשה כל מלאכה וזהו לא תעבד בו עבודת עבד בצדיק שהוא יום השבת לא תעבד בו עבודת עבד שהוא יום של חול.</p>
<p>אבל סכא סכא שבת⁴⁰⁷ (ד"א נשמתא) דאיהי בת יחידה ואיהי בת זוגיה דצדיק דאיהו שבת מאי (&) אם אחרת יקה לו אמר ליה הא ודאי הבדלה חולו של שבת דאית אחרת⁴⁰⁸ דלא אתקריאת חולו של שבת אלא חולו של טמאה שפחה אמר ליה והא חולו של שבת מאי היא אמר ליה דא אמתא³⁷³³ דאיהי גופא דבת יחידה דעלה אתמר אם אחרת יקה לו</p>	<p>אבל זקן זקן שבת (הנשמה) שהיא בת יחידה והיא בת זוגו של צדיק שהוא שבת מה זה אם אחרת יקה לו אמר לו הרי ודאי הבדלה חולו של שבת שיש אחר שלא נקרא חולו של שבת אלא חולו של טמאה שפחה אמר לו והרי חולו של שבת מה זה אמר לו זו אמה שהיא גוף של בת יחידה שעליה נאמר אם אחרת יקה לו.</p>
<p>תא חזי אית נשמתא⁴⁰⁹ דאתקריאת אמה ואית נשמתא דאתקריאת שפחה ואית נשמתא דאתקריאת ברתא דמלכא הכא אית איש דאתמר ביה (שמות טו ג) יהו"ה איש מלחמה ואית איש דאתמר ביה (דניאל ט כא) והאיש גבריא</p>	<p>בא וראה יש נשמה שנקראת אמה ויש נשמה שנקראת שפחה ויש נשמה שנקראת בת המלך כאן יש איש שנאמר בו ה' איש מלחמה ויש איש שנאמר בו והאיש גבריא.</p>
<p>ובגין דא נשמתא דאיהי מחייבא בגלגול אם היא ברתא דקודשא בריך הוא אי תימא דאודבן בגופא נוכראה דתמן שלטנותא דיצר הרע דאיהו מסטרא דסמא"ל⁴¹⁰ ח"ו דהא כתיב (ישעיה מב ח) אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן דאיהו יצר הרע</p>	<p>ולכן נשמה שהיא מחויבת בגלגול אם היא בתו של הקדוש ברוך הוא אם תאמר שתמכר לגוף נכרי ששם שלטון יצר הרע שהוא מצד סמא"ל חס ושלום שהרי כתוב אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן שהוא יצר הרע.</p>
<p>וההוא גופא דשריא ברתא דמלכא אי תימא דאודבן בכתרין תתאין דמסאבו חלילה וחס עלה אתמר (ויקרא כה כג) והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ מאן גופא דברתא דמלכא דא מטטרוון והאי גופא איהו אמה דשכינתא אף על גב דאיהי נשמתא דאיהי ברתא דמלכא שבויה תמן בגלגולא⁴¹¹ אתיא דאתיין גלגולין בגין דאתית תמן</p>	<p>ואותו הגוף ש[שם] שורה בת המלך אם תאמר שנמכר בכתרים תחתונים שנטמאו חלילה וחס עליו נאמר והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ מי גוף של בת המלך זה מטטרוון וגוף זה הוא אמה של השכינה אף על גב שהיא נשמה שהיא בת המלך שבויה שם בגלגול באה שבאים גלגולים משום שבאה שם</p>
<p>מה כתיב (&) בה וכי ימכור איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים</p>	<p>מה כתוב בה וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים.</p>
<p>ועוד וכי ימכור איש דא קודשא בריך הוא את בתו אלו ישראל דאינון מסטרא דבת יחידה אתקריאו בתו ואי תימא דיפקון כגוונא דאינון⁴¹²</p>	<p>ועוד וכי ימכר איש זה הקדוש ברוך הוא את בתו אלו ישראל שהם מצד של בת יחידה נקראו בתו ואם</p>

³⁷³¹ פ' שחיות ביצירה, כמו עבד, שהוא ביצירה (מ"מ).

³⁷³² פ' אינו נפגם כמו נשמה שהיא מהמלכות, והאי דקאמר קרא אם אחרת וכו', קאי על לבוש דילה שהוא ממט"ט (מ"מ).

³⁷³³ פ' הוא מט"ט וקראו אמה בהשאלה, שעיקר אמה הוא בבריא (מ"מ).

ספר שמות

<p>דמסטרטא דעבד דאיהו מטטרו"ן דנפקו במנוסה ממצרים³⁷³⁴ לא תצא כצאת העבדים הדא הוא דכתיב (ישעיה נב יב) כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו.</p>	<p>תאמר שיצאו כדוגמת שאלה מצד של העבד שהוא מטטרו"ן שיצאו במנוסה ממצרים לא תצא כצאת העבדים זהו שכתוב כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו.</p>
<p>תא חזי בר נש כד אתיליד יהבין ליה נפשא⁴¹³ מסטרטא דבעירא⁴¹⁴³⁷³⁵ מסטרטא דדכיו מסטרטא דאלין דאתקרון אופני הקודש זכה יתיר³⁷³⁶ יהבין ליה רוחא מסטרטא (דחיות) [דחיוון דאינון חיות] הקודש זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרטא דכרסייא ותלת אלין³⁷³⁷ אינון אמה עבד ושפחה³⁷³⁸ דברתא דמלכא</p>	<p>בא וראה כשנולד איש נותנים לו נפש מצד הבהמה מצד של טהור מצד אלה שנקראים אופני הקודש זכה יותר נותנים לו רוח מצד של חיות הקודש זכה יותר נותנים לו נשמה מצד של הכסא ושלתת אלו הם אמה עבד ושפחה של בת המלך.</p>
<p>זכה יתיר יהבין ליה נפשא בארחה אצילות מסטרטא דבת יחידה³⁷³⁹ ואתקריאת איהי בת מלך זכה יתיר יהבין ליה רוחא דאצילות מסטרטא דעמודא דאמצעייתא ואקרי בן לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרטא דאבא ואמא הדא הוא דכתיב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים מאי חיים אלא אינון י"ה דעליהו אתמר (תהלים קנ ו) כל הנשמה תהלל יה ואשתלים ביה יהו"ה</p>	<p>[אם] זכה יותר נותנים לו נפש בדרך אצילות מצד של בת יחידה ונקראת בת מלך זכה יותר נותנים לו רוח של אצילות מצד העמוד האמצעי ונקרא בן לקודש ברוך הוא זהו שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם זכה יותר נותנים לו נשמה מצד של אבא ואמא זהו שכתוב ויפח באפיו נשמת חיים מהו חיים אלא אותם י"ה שעליהם נאמר כל הנשמה תהלל יה ונשלמה בה יהו"ה.</p>
<p>זכה יתיר יהבין ליה יהו"ה בשלימו דאתוון³⁷⁴⁰ יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו אדם בארחה</p>	<p>זכה יותר נותנים לו יהו"ה בשלמות האותיות יו"ד ה"א וא"ו ה"א</p>

³⁷³⁴ כמ"ש הרב בליקוטים, שני אלפים תורה הוא ביצירה, ששם מט"ט, ומשם היו דור המדבר (מ"מ).

³⁷³⁵ נעשה תחילת יצירתו ג"כ בבחי' הנה"י שהוא סוד בהמה (כללים ח"א לא ע"א).

³⁷³⁶ צריך שתדע כי אין זה אלא בנשמה חדשה שעדין לא נתגלגלה כלל, ולכן היא הולכת ונוספת בסדר המדרגות, נפש ואח"כ רוח ואח"כ נשמה. ואינו תלוי בענין השנים רק בזכיות בלבד. אמנם מי שהוא מגולגל מבחינת נפש, אינו יכול ליקח עוד כל ימיו חלק הרוח, וכשימות אחר שישלים הנפש יחזור ויתגלגל לתקן הרוח. וכן הענין בנשמה ובדרוש הגלגולים הארכנו בזה וע"ש (שער מאמרי רשב"י וע"י זהר הרקיע). ע"י ח"ג רכז סע"ב. אפשר לזכות עד יחידה דאצילות, והוא ע"י זכות ומעשים טובים, וכמ"ש בספר הגלגולים (פרק ח) (דע"ה ח"ב קמה ע"א).

³⁷³⁷ פי' בריאה יצירה עשיה, כי אמה היינו אמא דמקננא בכורסייא, והיינו בינה דמלכות, שנטרדה. ועבד היינו ר"ק דמטטרו"ן ביצירה, שנטרד. ושפחה היינו סנדלפון דעשיה שנטרדה מלכות דמלכות בעשיה (זהר הרקיע).

³⁷³⁸ ע"י שכל העולמות ב"ע נמשך מציאותם רק דרך מחיצות ומסכים מהאור שלמעלה הנה הם במדרגה אחרת לגמרי ואינם נקראים מעתה בשם בנים אלא רק בשם עבדים (כללים ח"ב צד ע"ד).

³⁷³⁹ ע"י בהג"א בתיקו"ז מז ע"א: ואמר דבת יחידה כמ"ש (שיה"ש ו ח) ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי אחת היא לאמה כו', ומסטרטא נק' הנשמה יחידה, והוא דרגא דמשה, שלא זכה שום אדם אליה. והענין שאף שנר"ן היא דרגא דב"ע כידוע, וכמ"ש בפ' משפטים שם, כ"ז הוא לפי סדר הבריאה. אבל אחר החטא, ירדו ממדרגתם.

³⁷⁴⁰ המילוי הוא יותר בשלימות (דע"ה ח"ב ד ע"ב), ע' מבו"ש (שע"ב ח"ב פ"ט דף י רע"ד מדפוה"ח ובהגהת מהר"צ שם) כי הגם שהאמת הוא שהו"ה פשוט הוא העיקר, וכמ"ש ג"כ בשער לאה ורחל (ריש פרק ב) וכן הוא באו"א (פרק ה ופרק ז) כי הו"ה פשוט הוא בכתר והמילואים הם בחו"ב, והרי הוה הפשוט יותר גבוה, אך היא הנותנת כי הרי נודע הוא שכל מה שהוא יותר גבוה הוא יותר בעולם ואינו מתגלה למטה. והרי נמצא שעיקר התועלת להתחתונים הוא מהמילוי דוקא, כי משום שהוא יותר תחתון הוא מתגלה ומאיר למטה (ביאורים ח"ב ע"ג) בהיות שניהם יחד השם והמילוי (והוא הבחי' ג'), אז השם בעצמו בפשוטו הוא יותר חשוב ומעולה מן מילוי שבו, כי הרי הוא לעולם

ספר שמות

<p>אצילות דעילא ואתקרי בדיוקנא דמאריה ועליה אתמר (בראשית א כח) ורדו בדגת הים וגו' והאי איהו שולטנותיה בכל רקיעין ובכל אופנים ושרפים וחיוון ובכל חיילין ותוקפין דלעילא ותתא ובנין דא כד בר נש זכי בנפש מסטרא דבת יחידה אתמר ביה לא תצא כצאת העבדים</p>	<p>שהוא אדם בדרך אצילות למעלה ונקרא בדמות רבונו ועליו נאמר ורדו בדגת הים וגו' וזהו שלטונו בכל הרקיעים ובכל האופנים והשרפים והחיות ובכל החיילות והכחות שלמעלה ולמטה ולכן כשאדם זוכה בנפש מצד של בת יחידה נאמר בו לא תצא כצאת העבדים.</p>
<p>רבי חייא ורבי יוסי אערעו חד ליליא במגדל דצור אתארחו תמן וחדו דא כדא אמר רבי יוסי כמה חדינא דחמינא אנפי שכינתא דהשתא בכל ארחא דא אצטערנא בחדא סבא טייעא דהוה שאיל לי</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי נפגשו לילה אחד במגדל צור התארחו שם ושמחו זה בזה אמר רבי יוסי כמה שמחתי שראיתי פני השכינה שעכשיו בכל הדרך הזאת הצטערתי בזקן אחד סוחר שהיה שואל אותי</p>
<p>צה/א</p>	<p>כל הדרך.</p>
<p>כל ארחא</p>	<p>מי הוא נחש הפורח באויר והולך בפירוד ובין כך ובין כך יש מנוחה</p>
<p>מאן הוא נחשא דפרח באוירא ואזיל בפירודא³⁷⁴¹ ובין כך ובין כך אית נייחא לחד</p>	<p>מי הוא נחש הפורח באויר והולך בפירוד ובין כך ובין כך יש מנוחה</p>

עיקרו ושורשו, ומאחר שהם מאירים יחד, ר"ל שהוא עצמו מאיר במילואו, הרי הוה המילוי טפל אליו שהוא רק תולדתו (ביאורים ח"ב עד ע"ד).

³⁷⁴¹ זה יובן במ"ש בפ' בלק בדרך קצ"ו אשר הלך חשכים אשר הלכו מבעי ליה. אמר ר' אלעזר בגין דאינון שריין בחיבורא ומיד אתפרשאן, הלך חיבורא, חשכים אתפרשאן כו'. ושני מאמרים האלו יובנו בסוד העגלים שעשו בני ישראל בצאתם ממצרים ושעשה ירבעם. ולכן נבאר תחילה עניינם: כבר ידעת כי הקליפה אצל הקדושה כקוף בפני אדם. והנה בקדושה היא ז"א ונוקביה מחוברים אחר באחור, ואח"כ ננסרו, ואח"כ הוחזרו פנים בפנים. ונודע מה שביארנו בפ' תצוה על אותן תרין נקודין שיש באדם, האחת היא אות יסוד ברית קדש, ולמעלה ממנה יש נקודה אחרת והיא נקודת הטיבור. ושתי נקודות אלו, התחתונה היא ביסוד, והעליונה היא בבינה כנז' אצלנו שם. ולכן הטיבור סתום בסוד בינה, עלמא סתימא, ואינו נפתח אלא בהיות התינוק בסוד עיבור, בעלמא דאתי במעוי דאימא, ואז התינוק יונק משם. ושתי נקודות אלו הם מצד הפנים, אבל בצד האחורים של האדם אין נקודה באחור מכנגד נקודת הטיבור, לפי שאין אחיזה אל החצונים במקום הבינה. אמנם יש נקודה אחת כנגד נקודת היסוד, והיא הנקראת נקודת האחורים, כי שם יש מקום אחיזה אל החצונים. ולהיות כי אותו הדור שיצאו ממצרים היו מבחינת הבינה עלמא דאתי, כי הנה לסיבה זו לא נכנסו לארץ, אבל מתו במדבר כמבואר במקומו, ולכן רצו הערב רב אשר ביניהם לתת אחיזה אל הקליפות אף גם בנקודת הטיבור מכנגדה בצד האחורים, ולהתאחז אף בבינה. ונודע כי מן הטיבור היא התחלת בנין המלכות מצד האחור כנז' באדרא, בטיבורא שארי ובטיבורא שלים. ולכן עשו העגל כלול מזכר ונקבה מחוברים אחר באחור. וזמ"ש קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו בלשון רבים. והענין הוא כי בהיותם אחר באחור, נמצא שיש אל העגל הזה פנים נראים משני צדדיו, ואחורים מכוסים ומחוברים, וזמ"ש אשר ילכו לפנינו, כלומר שבהיותם נעשים בסוד חיבור אחר באחור, הנה ילכו לפנינו בבחינת פנים, כי פנים שלהם ניכרין, ואחוריהם נכסין. ומילת "לפנינו" הוא מלשון פנים. וכבר ידעת מ"ש בזוהר שיר השירים, כי לא חזרו ז"א ונוקביה דקדושה אפין באפין עד שלמה המלך ע"ה כשבנה בית המקדש, אבל בימי משה בדור המדבר, עדין היו אחר באחור לעולם. ולכן גם הערב רב עשו העגלים בסוד אחר באחור, דוגמת הקדושה. ומ"ש עשה לנו אלהים, הוא כי משם אלהים הוא אחיזת כל הקליפות, כמבואר אצלנו בסוד תיקון הגאווה והליצנות וע"ש. גם צריך שתדע כי סוד שם אלהים הוא ה' אותיות מנצפ"ך, שהם בחינת ה' הגבורות הנודעות. ושתי אותיות מ"י הם בחינת הב"ל, בן אדם הראשון, והוא סוד מי אסף רוח בחפניו, כי הוא סוד החוטם האוסף ומקבץ כל החמש גבורות למקומם, ושם מתבסמין ונמתקים, לפי שכולם חוזרים ועולים בחוטם, בסוד גבורה אחת בלבד בבינה. וזהו סוד פסוק, וכבס האוסף את אפר הפרה, כי היא הבינה האוספת, אשר היא בסוד החוטם האוספת את הרוח לתוכה. ומה שהיו בתחילה ה' גבורות, שהם סוד פרה, שרוצה לומר פ"ר ה', שהם ה' אותיות מנצפ"ך העולים פ"ר, חזרו עתה להתאחד ונעשו אחד, וזהו לשון אפ"ר, רוצה לומר פ"ר א'. לפי שכולן נכללו עתה כאחד בסוד החוטם ושם נתבסמו. וג' אותיות אל"ה הם בחינת קין בן אדם הראשון, וסודם א' הוא הזרוע אשר משם בחינת ק"ן כנודע אצלינו. ול' היא היד. וה' הם חמש אצבעות היד. ולפי שהערב רב מבחי' קין, לכך אמרו אלה אלהיך

ספר שמות

<p>נמלה דשכיב בין שנוי שרי בחבורא וסיים בפירודא³⁷⁴² ומאי איהו נשרא דקא מקננא באילן דלא הוה בנוי דאתגזלו ולאן מן בריין דאתבריאן באתר דלא אתבריאן כד סלקין נחתין כד נחתין סלקין³⁷⁴³ תרין דאינון חד וחד דאינון תלתא מהו עולימתא שפירתא³⁷⁴⁴ ולית לה עינין³⁷⁴⁵ וגופא טמירתא ואתגליא איהי נפקת בצפרא ואתכסיאת ביממא אתקשטת בקשומין דלא הו</p>	<p>לנמלה אחת ששוכבת בין שנוי התחיל בחבור וסיים בפירוד ומה הוא נשר שמקנן באילן שלא היה בנוי שנגזלו ולא מהבריות שנבראו במקום שלא נבראו כשעולים יורדים כשיוורדים עולים שנים שהם אחד ואחד שהם שלש מה זה נערה יפה ואין לה עיניים והגוף נסתר ומתגלה היא יוצאת בבוקר ונתכסית ביום ומתקשטת בקשומים שלא היו.</p>
<p>כל דא שאיל בארחא ואצטערנא והשתא אית לי נייחא דאילו הוינא כחדא אתעסקנא במלי דאורייתא מה דהוינן במלין אחרנין דתהו אמר רבי חייא וההוא סבא טייעא ידעת ביה כלום אמר ליה ידענא דלית ממשו במלוי דאילו הוה ידע יפתח באורייתא ולא הוה ארחא בריקנייא אמר רבי חייא וההוא טייעא אית הכא דהא לזמנין באינון ריקנין ישכח גבר זגין דדהבא אמר ליה הא הכא איהו ואתקין חמריה במיכלא</p>	<p>כל זה שאל בדרך והצטערתי ועכשיו יש לי מנוחה שאלו היינו כאחד התעסקנו בדברי תורה מה שהיינו בדברים אחרים של תהו אמר רבי חייא ואותו זקן סוחר ידעת בו משהו אמר לו ידעתי שאין ממש בדבריו שאלו היה יודע יפתח בתורה ולא היתה הדרך בריקנות אמר רבי חייא ואותו הסוחר ישנו כאן שהרי לפעמים באותם הריקנים ימצא איש פעמוני זהב אמר לו הרי הוא כאן והתקין חמורו למאכל.</p>
<p>קרו ליה ואתא לקמייהו אמר לון השתא תרין אינון תלת ותלת אינון כחד אמר רבי יוסי לא אמינא לך דכל מלוי ריקנין ואינון בריקנייא יתיב קמייהו</p>	<p>קראו לו ובא לפניהם אמר להם כעת שנים הם שלשה ושלשה הם כאחד אמר רבי יוסי ולא אמרתי לך שכל דבריו ריקנים והם בריקנות ישב לפניהם.</p>
<p>אמר לון רבנן אנא טייעא אתעבידנא ומיזמין זעירין דהא בקדמיתא לא הוינא טייעא אבל ברא חד זעירא אית לי ויהבית ליה בני ספרא ובעינא דישתדל באורייתא וכד אנא אשכחנא חד מרבנן דאזיל בארחא אנא טעין אבתריה והאי יומא חשיבנא דאשמע מלין חדתין באורייתא ולא שמענא מידי</p>	<p>אמר להם רבנים אני נעשיתי סוחר ורק מלפני מעט ימים שהרי בהתחלה לא הייתי סוחר אבל בן אחד קטן יש לי ונתתי אותו לבית הספר ואני רוצה שיעסוק בתורה וכשאני מוצא אחד מהרבנים שהולך בדרך אני טוען³⁷⁴⁶ אחריו והיום הזה חשבתי שאשמע דברים חדשים בתורה ולא שמעתי דבר.</p>
<p>אמר רבי יוסי בכל מלין דשמענא דקאמרת לא תוהנא אלא מחד או אנת בשטותא אמרת</p>	<p>אמר רבי יוסי בכל הדברים ששמעתי שאמרת לא תמהתי אלא רק</p>

ישראל לרמוז אל אותיות אל"ה של שם אלהים, ועכ"ז היו רוצים להמשיך אליו גם בחינת ה"ל, עי' המשך לשונו בהערה בסוף הספר (שער מאמרי רשב"י). עי' אריכות בזהר הרקיע.

³⁷⁴² הרע נברא ונעשה מהגבורות דעולם הנקודות, וכן כל קיומם הוא ע"י שהם מושרשים בהגבורות דעולם האצילות. וכל זמן שהם קרובים להקדושה ויונקים מן הקדושה, אז הם מתחברים, ויש להם קיום והעמדה, וכמו שהיה בעת שנבראו בראשונה, אבל כשנברר הקדושה מהם ונפסק נייתם, אז הם מתפרדים ומתבטלים. וכן יהיה לעתיד (הקדו"ש סה ע"א).

³⁷⁴³ עי' אריכות בזהר הרקיע.

³⁷⁴⁴ רחל, שנקראת יפת תואר ויפת מראה (שעה"כ נט ע"ג). עי' אריכות בזהר הרקיע. צריכים אנחנו עבדיה לעשות לה עינים בכוונותינו (עמק המלך שט"ז פמ"ה).

³⁷⁴⁵ שקומתה מתחילה מהחזה (שעה"כ נט ע"ג).

³⁷⁴⁶

ספר שמות

<p>או מלין ריקנין אינון אמר ההוא סבא ומאן איהו אמר עולימתא שפירתא וכו'.</p>	<p>מאחד או שאתה אמרת בשטות או שהם דברים ריקים אמר אותו זקן ומה היא אמר נערה יפה וכו'.</p>
<p>פתח ההוא סבא ואמר (תהלים קיה ו - &) יהו"ה לי לא אירא מה יעשה לי אדם יהו"ה לי בעזרי וגו' טוב לחסות ביהו"ה וגו' כמה טבין ונעימין ויקירין ועלאין מלין דאורייתא ואנא היכי אימא קמי רבנן⁴¹⁵ דלא שמענא מפומייהו עד השתא אפילו מלה חדא אבל אית לי למימר דהא לית כסופא כלל למימר מלי דאורייתא קמי כלא</p>	<p>פתח אותו זקן ואמר ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם ה' לי בעזרי וגו' טוב לחסות בה' וגו' כמה טובים ונעימים ונכבדים ועליונים דברי התורה ואני איך אמר לפני הרבנים שלא שמעתי מפיהם עד עכשיו אפילו דבר אחד אבל יש לי לומר שהרי אין בושה כלל לומר דברי תורה לפני הכל.</p>
<p>אתעטף ההוא סבא פתח ואמר (ויקרא כב יב) ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל האי קרא אקרא אחרא סמיך (שם יג) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו הני קראי כמשמען אבל מלין דאורייתא מלין סתימין אינון</p>	<p>התעטף אותו הזקן פתח ואמר ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל פסוק זה סומך על פסוק אחר ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו פסוקים הללו כמשמעם אבל דברי התורה הם דברים נסתרים.</p>
<p>וכמה אינון מלין דחכמתא דסתימין בכל מלה ומלה דאורייתא ואשתמודעין אינון לגבי חכימין דידעין ארחין דאורייתא דהא אורייתא לאו מלין דחלמא אינון דקא אתמסרן למאן דפשר לון ואתמשכן בתר פומא ועם כל דא אצטריכו למפשר לון לפום ארחוי ומה אי מלין דחלמא אצטריכו למפשר לון לפום ארחוי מלין דאורייתא דאינון שעשויעין דמלכא קדישא על אחת כמה וכמה דאצטריכו למהך בארח קשוט בהו דכתיב (הושע יד י) כי ישרים דרכי יהו"ה וגו'</p>	<p>וכמה הם דברי חכמה שנסתרים בכל דבר ודבר שבתורה ונוודעים לאותם החכמים שיודעים דרכי התורה שהרי התורה אינם דברי חלום הם שנמסרו למי שפותר אותם ונמשכים אחר הפה ועם כל זה צריך לפתר אותם לפי דרכם ומה אם דברי חלום צריך לפתר אותם לפי דרכם דברי התורה שהם שעשויעי המלך הקדוש על אחת כמה וכמה שצריכים ללכת בהם בדרך אמת שכתוב כי ישרים דרכי ה' וגו'.</p>
<p>השתא אית למימר ובת כהן דא נשמתא³⁷⁴⁷ עלאה ברתיה דאברהם אבינו קדמאה לגיורין ואיהו משיך לה⁴¹⁶ להאי נשמתא מאתר עלאה מה בין קרא דאמר (ויקרא כא ט) ובת איש כהן ובין קרא דאמר ובת כהן ולא כתיב איש אלא אית כהן³⁷⁴⁸ דאקרי איש כהן ולא כהן ממש ועל ארחא דא הוה (איש)⁴¹⁷ כהן והוה⁴¹⁸ סגן והוה כהן גדול³⁷⁴⁹ והוה כהן דלאו איהו גדול כהן סתם</p>	<p>עכשיו יש לומר ובת כהן זו הנשמה העליונה בתו של אברהם אבינו ראשון לגרים והוא מושך את אותה נשמה ממקום עליון מה בין פסוק שאמר ובת איש כהן ובין פסוק שאמר ובת כהן ולא כתוב איש אלא יש כהן שנקרא איש כהן ולא כהן ממש ועל הדרך הזה היה (איש) כהן והיה סגן והיה כהן גדול והיה כהן שאינו גדול כהן סתם גדול ועליון מאיש כהן ועל</p>

3747

³⁷⁴⁸ והן כולם בקו ימין, חח"ג, כהן גדל, סגן, כהן הדיוט (יהל אור).

³⁷⁴⁹ ר"ל דסגן נקרא כהן סתם, ואיש נקרא כהן הדיוט, אבל במקומות אחרים משמע דאיש עדיף יותר והוא לשון שררה וכמ"ש אישי כה"ג הלא איש אתה גדעון איש ישראל, וכו"כ המפרשים וע' פנים לתורה ולפי זה איש הוא סגן (יהל אור).

ספר שמות

זה יש נשמה	רב ועלאה יתיר מאיש כהן ועל דא אית נשמתא ³⁷⁵⁰
ויש רוח ויש נפש.	צה/ב ואית רוחא ואית נפש
ובת כהן כי תהיה לאיש זר זו הנשמה הקדושה שנמשכה ממקום עליון ונכנסה לתוך סתר עץ החיים וכשרוח הכהן העליון נושבת ונותנת נשמות באילן הזה פורחות משם אותם נשמות ונכנסות באוצר אחד.	(&) ובת כהן כי תהיה לאיש זר דא נשמתא קדישא דאתמשכת מאתר עלאה ³⁷⁵¹ ועאלת לגו סתימו דאילנא דחיי ³⁷⁵² וכד רוחא דכהנא עלאה נשבא ויהיב נשמתין באילנא דא פרחין מתמן אינון נשמתין ועאלין באוצר הד ³⁷⁵³
אוי לעולם שלא יודעים בני אדם להשמר שמושכים משיכה עם יצר הרע שהוא איש זר ובת הכהן הזאת פורחת למטה ומוצאת בנין באיש זר ומשום שהוא רצון של אדונה נכנסת לשם ונכפית ולא יכולה לשלוט ולא נשלמה בעולם הזה וכשיוצאת ממנו היא בתרומת הקדשים לא תאכל כשאר כל הנשמות שנשלמו בעולם הזה.	ווי לעלמא דלא ידעין בני נשא לאסתמרא דקא משכין משיכו בהדי יצר הרע ³⁷⁵⁴ דאיהו איש זר והאי בת כהן פרחת לתתא ואשכחת בנינא באיש זר ³⁷⁵⁵ ובנין דאיהו רעותא דמרה עאלת תמן ואתכפיאת ולא יכולת לשלטאה ולא אשתלמית בהאי עלמא כד נפקת מניה היא בתרומת הקדשים לא תאכל כשאר כל נשמתין דאשתלימו בהאי עלמא
עוד יש בפסוק הזה ובת כהן כי תהיה לאיש זר עלובה היא הנשמה הקדושה כי תהיה לאיש זר שנמשכה על הגר שהתגייר ופרחה עליו מגן עדן	תו אית בהאי קרא ובת כהן כי תהיה לאיש זר עלובתא איהי נשמתא קדישא כי תהיה לאיש זר דקא אתמשכת על גיורא דאתגייר ופרחת

³⁷⁵⁰ דבת כה"ג הוא נשמתא כי הן ג' דרגין דאצילות שכוללין הכל (יהל אור).

³⁷⁵¹ בינה (מ"מ).

³⁷⁵² פי' ז"א, ומפרש ואזיל ע"י מי באים הנשמות, מהבינה לז"א. ואמר "וכד רוחא דכהנא נשבא ויהיב באלנא דא", דהיינו שעל ידו באים הנשמות מן הבינה לז"א, כמש"ל ואיהו משין להאי נשמתא מאתר עילאה (מ"מ).

³⁷⁵³ מלכות (מ"מ).

³⁷⁵⁴ פי' שמחשב בשעת תשמיש שום מחשבה זרה, ובזה גורם שיהיה הגוף של בנו בנינא דאיש זר

(מ"מ).

³⁷⁵⁵ כתב הרמ"ק כדכתיב ביה הן בעון חוללתי אמר יצחק פ' זה אין לו שחר, חדא דלא שייך לומר דלא ידעין בני נשא לאסתמרא ומה בידם לעשות. ועוד מה דקאמר דקא משכין משיכו וכו', משמע שמשעת המשכה קפיד. ועוד היכא פסיק ותני קרא, היא בתרומת הקדשים לא תאכל, משום דהוית לאיש זר, לגוף, והלא כמה וכמה הוי לאיש זר, וכפו יצרם לעבודת ה' ית', יאכלו בתרומה. ועוד, מאי "כי תהיה", והלא כל הנשמות הכי הוי, ואי אפשר בלאו הכי. ואפשר לתרץ, דלישנא ד"תהיה" משמע שהיא כפופה לאיש זר, מדלא קאמר כי תבא, ואכתי לא נהירא. ועוד, דאי בנשמה שנכפפה ליצר הרע מיירי, פשיטא דבתרומת הקדשים לא תאכל, ומאי קמ"ל. לכן נראה לי דהכי פירושו, ווי לעלמא דלא ידעין בני נשא לאסתמרא מלהרהר ברע בשעת תשמיש, ואינם מקדשים עצמם ומושכין נשמה קדושה בהדי יצר הרע, כי און יחשבו על משכבותם בשעת הזווג, ונמצא הטפה יוצאה בטומאה ובהרהור עבירה בנינא דיצר הרע. והנשמה הקדושה באה ומצאה בנין זה ונכנסת בה בע"כ לעתות רצון קונה, ומצד שהגוף נבנה בלא צדק, בא ברשע ועולה, והנשמה כפופה לו, ואינו יכולה לשלוט ולהשתלם בעולם הזה, אחר שזה במחשבתו הרעה, הגבירה היצר הרע בשעת ביאת הנשמה לטיפה, ונבנית הטיפה ההיא ביסוד חזק ורע, לומר כמעט שהנשמה מוכרחת להיות כפופה. ואף אם לא תעשה עבירה, לא תוכל לעשות מצות להשתלם, וזהו "לא יכולת לשלטאה ולא אשתלמית בהאי עלמא". ומכל מקום, שאע"פ שהיא אנוסה בכך, מ"מ הואיל ולא אשתלמית, לא תאכל בתרומת הקדשים, והשתא אתי שפיר דהוי רבותא ודייק לישנא שפיר ואפשר דלא אשתלמית, היינו שלא זכתה לרוח ונשמה שהם שלימות הנפש, ולפיכך היא לבדה בתרומת הקדשים לא תאכל והיינו דווקא היא (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>עליה מגן עדן בארץ סתים על בניינא דאתבני מערלה³⁷⁵⁶ מסאבא דא הות לאיש זר</p>	<p>בדרך נסתר על בנין שנבנה מערלה טמאה זו היתה לאיש זר.</p>
<p>(תו) ודא הוא רזא עלאה יתירא מכלא בעמודא דקיימא לטקלין גו אוירא דנשבא אית טיקלא חדא בהאי סטרא³⁷⁵⁸ ואית טיקלא אחרא בהאי סטרא בהאי סטרא מאזני צדק³⁷⁵⁹ ובהאי סטרא מאזני מרמה³⁷⁶⁰ והאי טקלא לא שכיך לעלמין ונשמתין סלקין ונחתין עאלין ותבין ואית נשמתין עשיקין כד שלטא אדם באדם דכתיב (קהלת ח ט) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו לרע לו ודאי³⁷⁶¹</p>	<p>(עוד) וזהו סוד עליון יותר מהכל בעמוד שעומד למאזניים בתוך אויר שנושב יש משקל אחד בצד זה ויש משקל אחר בצד זה בצד זה מאזני צדק ובצד זה מאזני מרמה והמשקל הזה לא נרגע לעולמים ונשמות עולות ויורדות נכנסות ויוצאות ושבבות³⁷⁵⁷ ויש נשמות עשוקות כששולט אדם באדם שכתוב עת אשר שלט האדם באדם לרע לו לרע לו ודאי.</p>
<p>אבל האי נשמתא דהות לסטרא אחרא איש זר ואתעשקת מניה³⁷⁶² דא איהי לרע לו לו להווא איש זר ואיהי בתרומת הקדשים לא תאכל עד דעביד בה קודשא בריך הוא מה דעביד אתא קרא ואמר ובת כהן כי תהיה לאיש זר הכי הוא</p>	<p>אבל נשמה זו שהיתה לצד האחר איש זר ונעשקה ממנו זוהי לרע לו לאותו איש זר והיא בתרומת הקדשים לא תאכל עד שעושה בה הקדוש ברוך הוא מה שעושה בא הפסוק ואמר ובת כהן כי תהיה לאיש זר כך זה.</p>
<p>הכא אית רזא היך מתעשקן נשמתין אלא האי עלמא אתנהג כלא באילנא דדעת טוב ורע³⁷⁶³ וכד אתנהגן בני עלמא בסטרא דטוב טיקלא קיימא ואכרע לסטרא דטוב וכד אתנהגן בסטרא דרע אכרע להווא סטרא וכל נשמתין דהוו בההיא שעתא בטיקלא הוה עשיק לון</p>	<p>כאן יש סוד איך נעשקות הנשמות אלא העולם הזה מתנהג הכל בעץ הדעת טוב ורע וכשמתנהגים בני העולם בצד הטוב המשקולת עומדת ומכריעה לצד הטוב וכשמתנהגים בצד הרע מכריעה לאותו הצד וכל הנשמות שהיו באותה שעה במשקולת היה</p>

³⁷⁵⁶ פי' ואחר מיתה אינו זוכה למעלת צדיקים שבישראל (מ"מ).

³⁷⁵⁷

³⁷⁵⁸ המוציא שז"ל פוגם במחשבה כי אינו משתמש בשום כלי ובשום ערוה ועונשו גדול שפוגם בדעת עליון דא"ר וכמו שמעשיו הם זכר בלי נקבה כן כביכול גורם למעלה שממשיך אותה הטפה של אותה נשמה מן הזכר העליון ואינה נשפע' במלכו' אבל יוצא לחוץ אל הקלי' הנק' קליפ' נוגה הנז' בזוהר פ' ויקהל והיא ג"כ סוד אותה טיקלא דאזדמנת בההוא סטרא דעשיקת נשמתין כנז' בתחלת הסבא דפ' משפטים דצ"ה וצ"ו (שעה"כ נו ע"ב).

³⁷⁵⁹ פי' הוא הטוב דנוגה (מ"מ).

³⁷⁶⁰ הוא הרע דנוגה (מ"מ).

³⁷⁶¹ עי' ספר גלגולים פרק א': הנה בתחלה כשנברא אדה"ר היו כל הנשמות שהם מצד הטוב כלולות בו ותלויות בו, ואחר שחטא וערב טוב ברע, אז נתערבו הטוב והרע, ומחלק הרע ההוא יצאו אח"כ אומתו העולם, באופן שעיקר אדה"ר הוא הטוב שהם נשמות ישראל, ולכן אדם אתם, ר"ל כל כללות נשמותיכם אינם זולת אדם שהוא אדה"ר. ואתם ניצוצות ואיברים שלו, ולכן נקרא ישראל גוי אחד, כמ"ש ומי כעמך ישראל גוי א' בארץ וגו'. אמנם אר"ה אין קרוין אדם, פי' שלא יצאו אלא מחלק הרע שנתערב באדה"ר. והנה כשאכל מעץ הדעת טו"ר, עירב הטוב ברע, ונתערב הטוב של אדה"ר עם הרע של הקלי' הזכר מסמאל, אדם בליעל. וכן הטוב של חוה נתערבה ברע של לילית שהיא זוהמת הנחש שבא על חוה. והנה כמו שכל נשמות ישראל היו כלולים באדה"ר, כן נשמת אר"ה כלולים בס"ם. והנה כמו שהיה באדה"ר רמ"ח איברים, שבהם היו תלויים כל הנשמות הטוב, כן כל רמ"ח איברים כלולים בס"ם, שבהם תלויים כל הנשמות הרע. וכשחטא אדם הראשון ואכל מעץ הדעת טו"ר, נתערבו יחד ונתלבשו אותם הנשמות הטובים הנאחזים באיברי אדם, עם אותם של אדם בליעל, כל אבר בתוך אבר כמוהו. הא כיצד, ראש תוך ראש וכו', עד רגלין ברגלין. והנה כמו שבחי' הנפש הם רמ"ח איברים של אדה"ר, ונתלבשו בו רמ"ח איברים של אדם בליעל וכו' (זהו הרקיע).

³⁷⁶² פי' שנעשקה מסביתו, ור"ל שהוא עשק אותה מהקדושה (מ"מ).

³⁷⁶³ פי' היא קלי' נוגה בכללה (מ"מ).

ספר שמות

עושיק אותן ולוקח אותן.	ונטיל לון
<p>אבל לרע לו שאותן נשמות מכניעות (מכסות) את כל מה שמוצאות מצד הרע ומשמידות אותו וסימן לזה ארון הקדש שנעשק לתוך פלשתים ושלטו בו להרע להם אף כאן אלו הנשמות נעשקות מהצד האחר להרע להן.</p>	<p>אבל לרע לו דאינון נשמתינ כפיין (ס"א חפיין) לכל מה דאשכהן מסטרא בישא ושיצאן ליה וסימנא לדא ארונא קדישא דאתעשק גו פלשתים ושלטו ביה לרע לון אוף הכי הני נשמתינ אתעשקן מסטרא אחרא לרע לון³⁷⁶⁴</p>
<p>מה נעשה מאותן נשמות ראינו בספרי הקדמונים שמהם היו אותם חסידי אומות העולם ואותם הממזרים שהם תלמידי חכמים שקודמים לכהן גדול עם הארץ וחשוב בעולם אף על גב שהוא נכנס לפני ולפנים בכה הזקן הזה רגע אחד תמהו החברים ולא אמרו דבר.</p>	<p>מה אתעבידו מאינון נשמתינ חמינן בספרי קדמאי דמנייהו הוו אינון חסידי אומות העולם ואינון ממזרי תלמידי חכמים⁴¹ דקדמן לכהנא רבא עמא דארעא וחשוב בעלמא אף על גב דעאל לפני ולפנים בכה האי סבא³⁷⁶⁵ רנעא חדא תווהו חברייא ולא אמרו מידי</p>
<p>פתח אותן זקן ואמר אם רעה בעיני אדניה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי וגו' האי פרשתא על רזא דא אתמר (שם ז) וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים אם רעה וגו' מאריה דעלמא מאן לא ידחל מינך דאנת שליט על כל מלכין דעלמא כמה דאת אמר (ירמיה י ז) מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'.</p>	<p>פתח ההוא סבא ואמר (שמות כא ח) אם רעה בעיני אדניה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי וגו' האי פרשתא על רזא דא אתמר (שם ז) וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים אם רעה וגו' מאריה דעלמא מאן לא ידחל מינך דאנת שליט על כל מלכין דעלמא כמה דאת אמר (ירמיה י ז) מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'</p>
<p>כמה הם בני האדם בעולם שמשתבשים בפסוק הזה וכולם אומרים אבל הפסוק הזה לא מתיישר בפיהם וכי הקדוש ברוך הוא הוא מלך הגוים והלא הוא מלך ישראל וכך נקרא שהרי כתוב בהנחל עליון גוים וגו' וכתוב כי חלק ה' עמו ועל זה הוא נקרא מלך ישראל ואם תאמר שהוא נקרא מלך הגוים הרי שבח שלהם שהקדוש ברוך הוא מלך עליהם ולא כמו שאומרים שהם נמסרו לשמשים ולממונים שלו.</p>	<p>כמה אינון בני נשא בעלמא דקא משתבשן בהאי קרא וכלהו אמרין אבל קרא דא לא אתיישר בפומייהו וכי קודשא בריך הוא מלך הגוים איהו והלא מלך ישראל איהו והכי אקרי דהא כתיב (דברים לב ח) בהנחל עליון גוים וגו' וכתיב (שם ט) כי חלק יהויה עמו ועל דא אקרי מלך ישראל ואי תימא דאיהו מלך הגוים אקרי הא שבחא דלהון דקודשא בריך הוא מלך עליהו ולא כמה דאמרין דאתמסרו לשמשינ ולממנן דיליה</p>
<p>ועוד סוף הפסוק שכתוב כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך כל זה הוא שבח לשאר העמים ותמיהה היא איך לא מתעלים בפסוק הזה לרום</p>	<p>ותו סיפא דקרא דכתיב (ירמיה י ז) כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך כל האי שבחא איהו לשאר עמין ותווהא איהו היך לא מסתלקי בהאי קרא לרום</p>
	צ/א
<p>הרקיע אלא שהקדוש ברוך הוא סמא את עיניהם ולא יודעים בו כלל</p>	<p>רקיעא אלא דקודשא בריך הוא סמא עינייהו</p>

³⁷⁶⁴ פי' מסיבת ס"א שהוא עשקם מהקדושה (מ"מ).

³⁷⁶⁵ לפי שהזכיר שליטת אדם באדם, והוא פגם ששולט אדם בליעל על אדם דקדושה, לכך בכה (רח"ו במ"מ).

ספר שמות

<p>ולא ידעי ביה כלל דהא מה דאנן אמרי דכלהו אין ואפס ותהו דכתיב (ישעיה מ יז) כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו הא עקרא עלאה רבא ויקירא שוי לון קרא דא</p>	<p>שהרי מה שאנו אומרים שכלם אין ואפס ותהו שכתוב כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו הרי העיקר העליון הגדול והנכבד שם אותם הכתוב הזה.</p>
<p>אמר ליה רבי חייא והא כתיב (תהלים מז ט) מלך אלהים על גוים וגו' אמר ליה אנא חמינא דבתר כתלייהו הוית ונפקת בהאי קרא לסייעא לון הוה לי לאתבא בקדמיתא על מה דאמינא³⁷⁶⁶ אבל כיון דאשכחנא לך בארחה אעבר לך מתמן ומתמן איהך לאעברא כלא</p>	<p>אמר לו רבי חייא והרי כתוב מלך אלהים על גוים וגו' אמר לו אני ראיתי שאחר הכתל שלהם היית ויצאת בפסוק הזה לעזור להם היה לי להשיב בתחילה על מה שאמרתי אבל כיון שמצאתי אותך בדרך אעביר אותך משם ומשם אלך להעביר את הכל.</p>
<p>תא חזי כל שמיהן וכל כנויין דשמהן דאית ליה לקודשא בריך הוא כלהו מתפשטין לארחהו³⁷⁶⁷ וכלהו מתלבשין אלין באלין וכלהו מתפלגין לארחין ושבילין ידיען³⁷⁶⁸ בר שמא יחידאה בריר מכל שאר שמהן דאחסין לעמא יחידאה בריר מכל שאר עמין ואיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהוה עמו וכתיב (שם ד ד) ואתם הדבקים ביהוה³⁷⁶⁹ בשמא דא ממש יתיר מכל שאר שמהן ושמא חד מכל שאר שמהן</p>	<p>בא וראה כל השמות וכל כנויי השמות שיש לקדוש ברוך הוא כולם מתפשטים לדרכיהם וכולם מתלבשים אלה באלה וכולם נחלקים לדרכים ושבילים ידועים פרט לשם היחיד הנבחר של כל שאר השמות שהוריש לעם היחיד הנברר מכל שאר העמים והוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א שכתוב כי חלק ה' עמו וכתוב ואתם הדבקים בה' בשם זה ממש יותר מכל שאר השמות.</p>
<p>דיליה ההוא דאתפשט ואתפלג לכמה ארחין ושבילין ואקרי אלהים³⁷⁷¹ ואחסין שמא דא ואתפלג לתתאי דהאי עלמא³⁷⁷² ואתפלג שמא דא לשמשין ולממנן דמנהגי לשאר עמין כמה דאת אמר (במדבר כב ט) ויבא אלהים אל בלעם לילה (בראשית כ ג) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה וכן כל ממנא וממנא דאחסין לון קודשא בריך הוא לשאר עמין בשמא דא כלילין ואפילו ע"ז בשמא דא אקרי ושמא דא מלך על גוים ולאן הוא שמא דא⁴²⁰ ההוא דמלך על ישראל דאיהו יחידאה לעמא</p>	<p>ושם אחד מכל שאר שמותיו אותו שהתפשט ונחלק לכמה דרכים ושבילים ונקרא אלהים והוריש את השם הזה ונחלק לתחתונים של העולם הזה ונחלק השם הזה לשמשים ולממונים שמנהיגים את שאר העמים כמו שנאמר ויבא אלהים אל בלעם לילה ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה וכן כל ממונה וממונה שהוריש הקדוש ברוך הוא אותם לשאר העמים נכללים בשם הזה ואפילו עבודה זרה נקראת בשם</p>

³⁷⁶⁶ כתב מהרמ"ק זלה"ה מאותן דס"ד דהקב"ה איקרי מלך הגוים. אמר יצחק גם זה אינו, אלא בתר כותלייהו דגוים הוית להעמיד כותלם, שלא יפלון ולומר שגם הם נחשבים שהקב"ה נקרא מלך עליהם, אבל כתלא דהוית סמיך אבתריה אתנסח קרא קאים על קיומיה באסתכלותא זעיר (זהר הרקיע).

³⁷⁶⁷ שיש לכל שם ושם פעולות מיוחדים, וכמ"ש (שמות רבה פ"ג ס"ה) לפי מעשי אני נקרא וכנודע בספר שערי צדק ושערי אורה (דע"ה ח"ב מח ע"ב).

³⁷⁶⁸ כי הם מתלבשין במלאכים ואופנים אשר הם רבוא רבואות, וכל א' ממונה על דבר מיוחד ועל כח מיוחד, וכל כחם הוא ע"י שמותיו וכנוייו ית"ש המתלבש בהם, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ובהון אתקריאו מלאכיא (דע"ה ח"ב מח ע"ב).

³⁷⁶⁹ נאמר (דברים לב ט) כי חלק יהוה עמו, משום כי רק השם הויה ב"ה הוא לא ניתן לשום בריה, אלא רק עליו עצמו ית"ש, ובו דבוקים ישראל, והוא אליהו, משא"כ שאר כל השמות, כלהו מתפשטין לארחהו כו' וכלהו מתפלגין לארחין ושבילין ידיען (דע"ה ח"א עח ע"ג).

ספר שמות

<p>יחידאה לעמא דישראל⁴²¹ עמא קדישא</p>	<p>הזה ושם זה מלך על גוים והוא אינו שם זה³⁷⁷⁰ שהוא מלך על ישראל שהוא יחידי לעם היחידי לעם ישראל העם הקדוש.</p>
<p>ואי תימא על ארחא דא נוקים קרא דכתיב (ירמיה י ז) מי לא יראך מלך הגוים דדא איהו שמא דקא מלך על גוים אלהים דהא דחילו ביה שריא ודינא ביה שריא לאו הכי ולא על דא אתמר דאי הכי אפילו ע"ז בכללא דא איהו</p>	<p>ואם תאמר על דרך זו נעמיד את הפסוק שכתוב מי לא יראך מלך הגוים שהרי הוא שם שמולך על גוים אלהים שהרי היראה שרויה בו והדין שרוי בו לא כך ולא על זה נאמר שאם כך אפילו עבודה זרה בכלל זה היא.</p>
<p>אבל כיון דכותלא דהוית סמיך אכתריה אתנסח קרא קאים על קיומיה באסתכלותא זעיר מי לא יראך מלך הגוים ואי תימא דמלך הגוים על קודשא בריך הוא אתמר לאו הכי אלא מאן הוא מלך הגוים דלא יראך דלא דחיל מינד ולא יזדעזע מינד מי מלך הגוים דלא יראך כגוונא דא (תהלים קיג א) הללויה הללו עבדי יהוה הללו את שם יהוה מאן דשמע ליה לא ידע מאי קאמר כיון דאמר הללויה אוף הכי הללו עבדי יהוה דהוה ליה למכתב עבדי יהוה הללו את שם יהוה אוף הכא הוה ליה למכתב מי ממלך הגוים דלא יראך אלא כלא על תקוניה אתמר</p>	<p>אבל כיון שהכותל שהיית סמוך אחריו נעקר הפסוק עומד על קיומו בהתבוננות קטנה מי לא יראך מלך הגוים ואם תאמר שמלך הגוים נאמר על הקדוש ברוך הוא לא כך אלא מי הוא מלך הגוים שלא יראך שלא פוחד ממך ולא יזדעזע ממך מי מלך הגוים שלא יראך כדוגמא זה הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה' מי ששמע אותנו לא יודע מה אמר כיון שאמר הללויה כמו כן הללו עבדי ה' שהיה לו לכתוב עבדי ה' הללו את שם ה' אף כאן היה לו לכתב מי ממלך הגוים שלא יראך אלא הכל על תקונו נתבאר.</p>
<p>(&) כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם⁴²² מאין כמוך מהו מלה דאתפשט בינייהו בחכמתא דלהון מאין כמוך וכלהו אודאן על דא כד חמאן בחכמתא דלהון עוברך וגבורתך</p>	<p>כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך מה הדבר שהתפשט ביניהם בחכמה שלהם מאין כמוך וכולם מודים על זה כשרואים</p>

³⁷⁷¹ הקלי' הנקרא' אלהים אחרים. וטעם קריאתם לשון אחרים הוא לפי שהם מחוץ אל ה"ס בסוד אחרים כנז' והבן זה גם בזה תבין טעם למה שאר השמות של הבורא יתברך הם בלשון יחיד ושם אלהים הוא לשון רבים ואינו נקרא אל בלבד אלא אלהים בלשון רבים וסיבת זה הוא מה שביארנו כי שם אלהים כולל בחינת קדושה ובחינה קליפה כנז' כי גם הוא נקרא אלהים אחרים ולכן נקרא שם זה אלהים בלשון ריבוי (שער מאמרי רשב"י מ ע"ב). דע כי בכל ספירה וספירה מתחלת עולם האצילות מא"א ולמטה יש בין כל ספירה וספירה צירוף א' מק"כ צירופי אלהים, והוא כדי להכניע הדין, כמ"ש באד"ר יתיב על כורסייא דשביבין לאכפייא לון. ושם בארנו, כי בשם אלהים יש ק"ך צרופים, והם מתפשטים בבחי' מקיפים מחכמה ולמטה מתחת הכתר ולמטה, והם הולכים ומתפשטים עד סוף המלכות, כי ז"ס אלהים קדושים. והנה שם זה מתפשט עד שמגיע לחיצונים ונעשה שם בסוד אלהים אחרים ושמה חד מכל שמהן דיליה איהו וכו' (זהר הרקיע). הגילוי דשם אלהים, שהוא שם המשותף כמ"ש בפ' משפטים (צו ע"א), אבל באצילות הוא הכל קודש, ושם (תהלים ה ה) לא יגורך רע. אך בירידתה למטה מתפשטין למ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, ובסוד עץ הדעת, ונעשה שם הטמא והאסור מצד הזוהמא והרע הנעשה בב"ע, והוה הטמא והאסור שבהתורה כדי להתרחק ממנו, אבל באצילות שם הוא הכל בסוד עץ החיים והכל קודש, כי שם הוא הגילוי אור דהשם הו"ה ב"ה (הקדו"ש יז ע"א), אחר שנפרדו העולמות ב"ע מאצילות ע"י החטא ונתעלם היחוד דהויה אלהים, הנה אתפשט השם אלהים ואתפלג לכמה ארחין ושבילין (דע"ה ח"ב מט ע"ג), אחר שמתפשט עד ק"כ צרופי אלהים דקדושה שבסוף העשיה, הנה מתחיל שם אלהים אחרים שהם אלילים גימט' קכ"א, אשר ע"ז אנו מתפללים (תפילת עלינו לשבח) והאלילים כרות יכרתון (דע"ה ח"ב קכד ע"ב).

³⁷⁷² שהרי הדיינים נקראו אלהים כנודע (דע"ה ח"ב מח ע"ב).

ספר שמות

<p>אתפשט מלה דא בינייהו ואמרי מאין כמוך בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך אמרי ואתפשט בינייהו הדו חברייא ובכו³⁷⁷³ ולא אמרו מידי אוף הכי בכה איהו כמלקדמין</p>	<p>בחכמתם מעשיך וגבורותיך התפשט דבר זה ביניהם ואומרים מאין כמוך בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך אומרים והתפשט ביניהם שמחו החברים ובכו ולא אמרו דבר אף כן הוא בכה כמקדם.</p>
<p>פתח ואמר (בראשית כא י) ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה וגו' חברייא אתערו דבעאת שרה לפנאה ע"ז מביתא ועל דא כתיב (&) כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה הכא כתיב (&) וכי ימכר איש את בתו דא נשמתא בגלגול³⁷⁷⁴ על עובדין בישין דעלמא לאמה ההוא סטרא אחרא בגלגולא בישא דטיקלא דאהדר והא אתעשקת לאפקא לה מתמן ודאי לא תצא כצאת העבדים³⁷⁷⁵ כל אינון נשמתין דמתעשקן</p>	<p>פתח ואמר ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה וגו' החברים התעוררו שרצתה שרה לפנות מביתה עבודה זרה ועל זה כתוב כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה כאן כתוב וכי ימכר איש את בתו זו הנשמה בגלגולים על מעשים רעים שבעולם לאמה [ל]אותו הצד האחר בגלגול רע של המשקל שחוזר והרי נעשקה להוציא אותה משם ודאי לא תצא כצאת העבדים כל אותן נשמות שנעשקות.</p>
<p>מאן אינון הכא איהו רזא אלין אינון נשמתין דינוקין זעירין כד אינון ינקי מגו תוקפא דאמהון וקודשא בריך הוא חמי דאי יתקיימון בעלמא יבאשון ריחיהון ויחמצון כחומין דא³⁷⁷⁶ לקיט לון זעירין בעוד דיהבי ריחא</p>	<p>מי הן כאן הוא סוד אלה אותן נשמות התינוקות הקטנים כשהם יונקים מתוך כח של אמם והקדוש ברוך הוא רואה שאם יתקיימו בעולם יבאש ריחם ויחמיצו כמו החומץ הזה לוקח אותם קטנים בעודם נותנים ריח.</p>
<p>מה עביד שביק לון לאתעשקא בידא דההיא⁴²³ אמה ודא איהי לילית דכיון</p>	<p>מה עושה משאיר אותם להעשק ביד אותה האמה וזוהי לילית שכיון</p>
<p>צו/ב</p>	
<p>דאטייהיבו ברשותה חדאת (נ"א אחדת) בההוא ינוקא ועשיקת ליה ואפיקת ליה מעלמא כד איהו יניק בתוקפא דאמיה</p>	<p>שנתנו ברשותה שמחה (אוחזת) באותו תינוק ועושקת אותו ומוציאה אותו מן העולם כשהוא יונק מכח אמו.</p>
<p>ואי תימא אינון נשמתין דיעבדון טב לעלמא לאו הכי דכתיב (&) אם רעה בעיני אדניה דיחמיין ההוא גברא בה לבתר יומין אי אתקיים בה³⁷⁷⁷ דא אתעשקת ואחרא לא אתעשקת ועל</p>	<p>ואם תאמר [ש]אותן נשמות יעשו טוב לעולם לא כך שכתוב אם רעה בעיני אדוניה שיחמיץ אותו האיש בה לאחר ימים אם יתקיים בה זו נעשקת ואחרת לא נעשקת ועל אלה כתוב</p>

³⁷⁷³ על תגבורת אלהים על הוי"ה בגלות (רח"ו). ובאלו הב' בכיות מצא הרב טעם מספיק, אבל כל הבכיות שבכה הסבא מכאן ואילך לא נתן טעם להם, והדבר ידוע שמרוב יראת שמים שבו היה בוכה, כמ"ש בדף קב ע"א כל הני בכיין דבכינא לאו בגיניכו הוא אלא דדחילנא ממארי עלמא וכו' (מ"מ).

³⁷⁷⁴ פי' שנעשקה הנשמה ביד האמה בשביל עובדין בישין דעלמא, כמ"ש הזהר לעיל, וכד אתנהגן בסטרא דרע וכו' וכל נשמתין הוא עשיק לון ונטיל לון (מ"מ).

³⁷⁷⁵ פי' כמ"ש לקמן בפסוק, לעם נכרי לא ימשול למכרה, שלא יקחו אותה חסידי או"ה או ממזר ת"ח, אלא לישראל בלחודייהו, שפסוק לא תצא, פי' לעם נכרי שניהם כוונה א' (מ"מ).

³⁷⁷⁶ פי' שהנשמה זו נעשקה פעם א' ע"י הטיקלא באותו עולם ואח"כ פרכת מן ידה ובאה לתינוק הזה ומשום חבור הטיקלא, שהיתה נשמה זו שם מחמצת מה עושה הקב"ה מסלק התינוק הזה קודם זמנו (מ"מ).

³⁷⁷⁷ פי' אם יתקיים האיש הזה בעולם הזה יחמיץ, לכך מסלקו קודם זמנו (מ"מ).

ספר שמות

<p>ואראה את כל העשוקים וגו' והיינו אם רעה בעיני אדוניה.</p>	<p>אלין כתיב (קהלת ד א) ואראה את כל העשוקים וגו' והיינו אם רעה בעיני אדניה (&)</p>
<p>אשר לא יעדה לא כתוב באל"ף אם תאמר שהרי באותו הצד האחר הזמין לה הקדוש ברוך הוא מיום שהיתה לא ועכשיו בגלגולי המאזנים לו יעדה בוא"ו מה שלא היה מקודם לכן.</p>	<p>אשר לא יעדה לא באלף כתיב אי תימא דהא בההוא סטרא אחרא אומין לה קודשא בריך הוא מיומא דהות לא³⁷⁷⁸ והשתא בגלגולי מטיקלא³⁷⁷⁹ לו יעדה בוא"ו מה דלא הות מקדמת דנא</p>
<p>והפדה מה זה והפדה הקדוש ברוך הוא גאל אותה עכשיו שמעלה ריח טרם שתחמיץ ומעלה אותה לרומי מרומים בישיבה שלו ואם תאמר כיון שנעשקה מאותו הצד הרע נותן אותה כמו שאמרו לחסידי אומות העולם ולאותם ממזרים תלמידי חכמים בא הכתוב ומוכיח "לעם נכרי לא ימשל למכרה" ודאי "בבגדו בה" שעושק אותה בעשק של גלגול המאזנים אלא לישראל ודאי ולא לאחר וכשיוצאת מן המאזנים לא תצא כצאת העבדים אלא מתעטרת בעטרתה בהרמה על ראשה.</p>	<p>והפדה (&) מאי והפדה פריק לה קודשא בריך הוא השתא דסלקא ריחא עד לא תחמיץ וסליק לה לרומי מרומים במתיבתא דיליה ואי תימא כיון דאתעשקת מההוא סטרא אחרא יהיב לה כמה דאמרו לחסידי שאר עמיין³⁷⁸⁰ ולא ינון ממזרי⁴²⁴⁹ תלמידי חכמים אתא קרא ואוכח (&) לעם נכרי לא ימשול למכרה ודאי בבגדו בה דעשיק לה בעשיקו דגלגולא דטיקלא אלא לישראל ודאי ולא לאחרא וכד נפקת מן מטיקלא³⁷⁸¹ לא תצא כצאת העבדים אלא מתעטרא בעטרה בארמא על רישה³⁷⁸²</p>
<p>ואם תאמר שהצד הזה הכניס אותו לאותו תינוק לא כך אלא נוטלת אותה ושמחה עמה ופורחת מידה ונכנסת לאותו מקום והיא פוקדת את אותו תינוק ושמחה בו וצוחקת בו</p>	<p>ואי תימא דהאי סטרא אעילת לה בההוא ינוקא³⁷⁸³ לאו הכי אלא נטלת לה³⁷⁸⁴ וחדאת בהדה³⁷⁸⁵ ופרחת מן ידהא ועאלת בההוא אתר ואייה פקידת לההוא ינוקא וחדאת ביה וחייבת</p>

³⁷⁷⁸ פי' שלא תאמר מיום שבראה הקב"ה לנשמה זו, גזר עליה שתהיה נעשקת ביד סט"א, לכך אמר לא באל"ף (מ"מ).

³⁷⁷⁹ פי' בעון הדור נעשקה בידה, והיינו לו בוא"ו (מ"מ).

³⁷⁸⁰ פי' הסבא פליג אספרי קדמאי דלעיל, וס"ל שלא יקחו אותה אלא ישראל לבד (מ"מ).

³⁷⁸¹ וכאשר הגיע זמנה לצאת מכף חובה וכשיזדככה (כתבי הגרמ"מ ביאורים הזהר דף קלא).

³⁷⁸² על רישיה, וסליק לה לרומי מרומי"ם במתיבתיה דיליה, כצ"ל. כי זה הסוד מפני עוללים ויונקים יסדת ע"ז (כתבי הגרמ"מ ביאורים הזהר דף קלא).

³⁷⁸³ כלומר שהיא הכניסה זו הנשמה לזו הילד, כמו הדרך של חסידי א"ה או גירי צדק או ממזר ת"ח שבא הנשמה על ידה, והיא נותנת מרצונה מחמת שביאות אסורת הן, ומקום טמא היא נותנת מרצונה, אבל בזה הילד אינו כן, אלא נטלת לה הנשמה מסוד הצדיק סוד הקמת הברית, שהיה בהתעוררות הצדיק התחתון, בסוד ואת ברית"י אקים את יצחק, ומחמת איזה עבירה הוכרע הטיקלא לכף חוב, ונכנסת זו השפחה ולוקחת ע"י הערל הנ"ל לר"ע, ואח"כ כאשר הגיע זמן של זו הנשמה לצאת מידהא פרכת מידהא, כי זה הסוד של שפחה חרופה, כי היא נחרפת לאיש, כי זהו חרפת איש ששפחה תירש גברתה, אך שם היא סוד מרחפ"ת, כי ע"ז קרוב לטהר כי נקראת על שמה, והוא עבד, וכאשר משחרר אותו הוא ישראל גמור ומותר בקהל יהו"ה, ויש לו עוד מעלה שהוא ראוי ג"כ למלכות, שהוא מקרב אחיך, כמו כן הנשמה הבאה מסוד זה היא בידהא לפי שעה, בסוד מרחפ"ת, מ"ת רפ"ח (עי' ע"ח שער רפ"ח פ"א) סוד עיבור, דרך מעבר לבד, ואח"כ פרכת מידהא (כתבי הגרמ"מ ביאורים הזהר דף קלא).

³⁷⁸⁴ פי' אחר שנעשקה בטיקלא פרכת מן ידה ועאלת בההוא אתר שהוא ינוקא (מ"מ).

³⁷⁸⁵ ע"י לעיל צג ע"ב שמשמע שהוא לשון זיווג.

ספר שמות

<p>ותאבה את אותו הבשר עד שאחר כך נוטל הקדוש ברוך הוא את נשמתו והיא לגוף ואחר כך הכל ברשותו של הקדוש ברוך הוא.</p>	<p>ביה ותאיבת לההוא בשר עד דלבתר נטיל קודשא בריך הוא נשמתיה³⁷⁸⁶ והיא לגופא ולבתר כלא איהו ברשותא דקודשא בריך הוא</p>
<p>בא וראה לא תצא כצאת העבדים מה זה אלא בשעה שיוצאת מן המאזנים ואותו הצד בשמחה רושם הקדוש ברוך הוא אותה וחותם אותה בחותמת אחת ופורס עליה לבוש כבוד שלו ומיהו השם הקדוש שנקרא אלוה וזהו בבגדו בה הלבוש הנכבד של המלך פורש עליה ואז היא שמורה שלא נמסרה לעם נכרי אלא לישראל לחוד.</p>	<p>תא חזי (&) לא תצא כצאת העבדים מאי הוא אלא בשעתא דנפקת מן טיקלא וההוא סטרא בהדו רשים לה קודשא בריך הוא וחתים לה בהד גושפנקא ופריש עלה לבוש יקר דיליה ומאן איהו שמא קדישא דאקרי אלוה³⁷⁸⁷ ודא הוא בבגדו בה³⁷⁸⁸ לבושא יקירא דמלכא פריש עלה וכדין איהי נטירא דלא אתמסרת לעם נכרי אלא לישראל לחוד</p>
<p>וזהו שכתוב כימי אלוה ישמרני ועל סוד זה כתוב כאן לעם נכרי לא ימשול למכרה בבגדו בה בעוד שלבוש כבוד המלך בה כיון שבגדו בה כתוב לעם נכרי לא ימשל למכרה.</p>	<p>ודא איהו דכתיב (איוב כט זב) כימי אלוה ישמרני ועל רזא דא כתיב הכא לעם נכרי לא ימשול למכרה בבגדו בה בעוד דלבוש יקר דמלכא בה כיון⁴²⁵ דבגדו בה כתיב (&) לעם נכרי לא ימשל למכרה</p>
<p>איזה רשות יש לאותו צד בה בא וראה כל בני העולם כולם ברשות המלך הקדוש ולכולם יש זמן בעולם הזה עד שהוא רוצהוצריך³⁷⁸⁹ לסלקם מן העולם וזה אין לו זמן ועל כך היא צוחקת בהם ושמחה בהם.</p>	<p>מה רשו אית לההוא סטרא בה³⁷⁹⁰ תא חזי כל בני עלמא כלהו ברשותיה דמלכא קדישא וכלהו אית לון זמנא בהאי עלמא עד דאיהו בעי לסלקא לון מן עלמא ודא לית ליה זמנא ועל דא איהי חייכת בהו וחדאת בהו</p>
<p>עוד אזהרה לאדם (בעולם הזה) יש בפסוקים הללו וכמה עצות טובות עליונות הן בכל דברי התורה וכולן אמת בדרך אמת ונודעות לחכמים שיודעים והולכים בדרך אמת בזמן</p>	<p>תו אזהרותא לבני נשא (בהאי עלמא) אית בהני קראי וכמה עיטין טבין עלאין אינון בכל מלי דאורייתא וכלהו קשוט בארע קשוט ואשתמודען לגבי חכימין דידעי ואולי בארע</p>

³⁷⁸⁶ פי' כיון שרואה הקב"ה בסופו יחמיץ, נותן לה הקב"ה רשות להורגו ונוטל הקב"ה הנשמה ומניח לה הגוף. ועי' בדף קיג ע"א שאמר כן הסבא בפי', שאחר שנעשקה הנשמה בטיקלא פעם א', עוד אחר שבא לעולם הזה מת התינוק קודם זמנו, כן פי' מוריננו, וכן כתב הרמ"ק, שהסבא פליג עם ספרי קדמאי, ושיעור הכתוב וכי ימכור וכו' דהיינו שנעשקה ביד סט"א, שהיא אמה. "לא תצא" וכו', פי' שלא יקח חסידי אומות העולם, או ממזר ת"ח אלא פרחת מן ידה ובאה לתינוק ישראל גמור. ואזי "אם רעה", דהיינו, אם תחמיץ והפדה ע"י המיתה קודם שתחמיץ. "אשר לא יעדה" ר"ל לא תעלה על דעתך דגזר עליה שתעשק ביד סט"א מיומא דהות אלא השתא בעון הדור לו יעדה בו' לעם נכרי הוא רמז לא תצא וכו' שאין לחסידי או"ה חלק בה (מ"מ).

³⁷⁸⁷ לקמן צז ע"ב בע"ח מ"ד ומ"ן דרוש ח ויב (לש"ו). האמצעי והפנימי דחסד הוא שם אלוה, כמ"ש ב[ע"ח שער] שמות (פרק ג) כי הוא עיקר סוד הנשמה, כמ"ש בדרוש מ"ן (דרוש י"ב) (כללים ח"א סז ע"ד), החלק אשר להאור"א גופה אלא שהוא מתלבש בתוך האצילות בבחי' לבוש על אור התיקון והוא בסוד אלוה שהוא לבוש אל הנשמה והוא גדול מהנשמה כי הוא בסוד כנשר יעיר קינו (כללים ח"ב קכא ע"ג, ועיי"ש קכה ע"ג), ועי' ח"א צד סע"א.

³⁷⁸⁸ זה פי' ב' במלת בבגדו בה דלעיל בדף זה פירש בבגדו בה דעשיק לה בעשיקו דגלגולא דטיקלא שמפרש בבגדו לשון בגידה אבל כאן מפרש בבגדו לשון בגד (מ"מ)

³⁷⁸⁹

³⁷⁹⁰ לצדיק זה שנסתלק קודם זמנו (רח"ו במ"מ).

ספר שמות

<p>קשוט בזמנא דבעא קודשא בריך הוא למברי עלמא סליק ברעותא קמיה³⁷⁹¹ וצייר כל נשמתין דאינון דזמינין למיהב בבני נשא לבתר³⁷⁹² וכלהו אתציירו קמיה בההוא ציורא ממש דזמינין למהוי בבני נשא לבתר וחמא כל חד וחד</p>	<p>שרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם עלה ברצון לפניו וצייר את כל הנשמות שהן עתידות להנתן בבני אדם אחר כך וכולן הצטיירו לפניו באותו ציור ממש שעתידים להיות בבני אדם לאחר מכן וראה כל אחד ואחד.</p>
<p>ואית מנהון דזמינין לאבאשא ארחיהו בעלמא ובשעתא דמטא זמניהו קרי קודשא בריך הוא לההיא נשמתא אמר לה זילי עולי בדוך פלן בגוף פלן אתיבת קמיה מאריה דעלמא די לי בעלמא דא דאנא יתבא ביה ולא איהך לעלמא אחרא דישתעבדון בי ואהא מלוכלכא ביניהו אמר לה קודשא בריך הוא מן יומא דאתבריאת על דא אתבריאת למהוי בההוא עלמא כיון דחמאת נשמתא כך בעל כרחה נחתת ועאלת תמן</p>	<p>ויש מהן שעתידות להרע את דרכיהן בעולם ובשעה שמגיע זמנן קורא הקדוש ברוך הוא לאותה נשמה ואומר לה לך והכנסי במקום פלוני בגוף פלוני [והיא] משיבה לפניו רבון העולם די לי בעולם הזה שאני יושבת בו ולא אלך לעולם אחר שישתעבדו בי ואהיה מלוכלכת ביניהם אומר לה הקדוש ברוך הוא מיום שנבראת על זה נבראת להיות באותו עולם כיון שרואה הנשמה כך בעל כרחה יורדת ונכנסת לשם.</p>
<p>אורייתא דיהבת עימא לכל עלמא חמאת הכי אזהירת לבני עלמא ואמרת חמו כמה חס קודשא בריך הוא עליכו מרגליתא טבא דהות ליה זבין לכו למגנא דתשתעבדון בה בהאי עלמא</p>	<p>התורה נותנת עצה לכל העולם רואה כך ומזהירה את בני העולם ואומרת ראו כמה חס הקדוש ברוך הוא עליכם מרגלית טובה שהיתה לו מכר לכם בחנם כדי שתשתעבדו בה בעולם הזה.</p>
<p>וכי ימכר איש (&) דא קודשא בריך הוא את בתו דא נשמתא קדישא לאמה למיהוי אמה משתעבדא ביניכו</p>	<p>וכי ימכר איש זה הקדוש ברוך הוא את בתו זו הנשמה הקדושה לאמה להיות אמה משועבדת ביניכם</p>
<p>צ/א</p>	
<p>בהאי עלמא במטו מנייכו בשעתא דמטי זמנא לנפקא מהאי עלמא לא תצא כצאת העבדים (&) לא תפוק מתמנפא בחובין תפוק</p>	<p>בעולם הזה בבקשה מכם בשעה שמגיע זמנה לצאת מן העולם הזה לא תצא כצאת העבדים לא תצא מטונפת</p>

³⁷⁹¹ הזווג הא' טרם שנברא אדה"ר עליו נאמר בזהר פעמים רבות (ח"א כט ע"א, עד ע"א, פו סע"ב, קעב ע"א, רנא ע"א, ובח"ג סא רע"ב) וז"ל כד סליק ברעותא למברי עלמא, פי' כי אז לא היה עדיין התעוררות התחתונים אלא מאליו סליק הכי ברעותא. וזה היה להכרח כי אדם אין (בראשית ב ה), לכן היו האורות התחתונים עולין למעלה בסוד מ"ג תמורת מה שעושין נשמות הצדיקים עכשיו, שהם עולין בסוד מ"ג. וז"ש כד סליק ברעותא שהוא העלאת מ"ג, כי אז היו עולין שלא ע"י מעשה התחתונים (ע"ח נקודות ו). מ"ש בזהר כד סליק ברעותא, שמחשבה והרהור באו"א ומחשבה עילאה שהוא רצון בא"א (בהגר"א בספד"צ ד ע"ד).

³⁷⁹² יש כאן מקום דקדוק גדול, כי לפי מ"ש שיחוד זו"ן עושה נשמה להשתא אמרינן דכולהו נשמתין דזמינין למיקם בההוא עלמא אצטיירו קמיה כמ"ש כאן בסבא, א"כ מה ענין הנשמה הנמשכת מיחוד קב"ה ושכינתיה. ותירץ הוא באורך ע"ש, וכתב על זה בגליון אמר יצחק, יש לי לתרץ שכל הנשמות כולם, כיון שיצאו על ידי זווגם אב"א, צריכין עוד לזווג פב"פ. והזוכה לבנו בנשמה כזו, אין ספק שיצא צדיק וחסיד וכמ"ש בזהר בכמה מקומות, והם הם הצדיקים שבכל דור ודור. ועם זה יצאנו ידי קושיא ושאלה גדולה מה שהרויחו הת"ח להיות להם עונה שלהם בליל שבת, שאז זווג קב"ה ושכינתיה. וכפי מה שאמרנו, אין כאן מקום שאלה. עוד יש לי לתרץ בכל זה, כי לא נבראו אלא הנפשות הבאות לכל בעת יצירתן, והם נפשות מעשיה, דהיינו מסנדלפון, אבל רוח דיצירה ונשמה דבריאה, וכ"ש נר"נ דאצילות הבאים לפי מעשה בני אדם, נעשה מזיווג קב"ה ושכינתיה, וכל מה שכתבו כאן הוא שלא כהוגן (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>בת חורין ברירה נקיה בנין דיחדי בה מארה וישתבה בה ויהיב לה אנר טב בצחצוחי דגנתא דעדן כמה דאת אמר (ישעיה נח יא) והשביע בצחצחות נפשך³⁷⁹³ ודאי כד תפוק ברירה נקיה כדקא יאות</p>	<p>בחטאים תצא בת חורין ברורה נקיה כדי שישמח בה אדונה וישתבח בה ויתן לה שכר טוב בצחצוחי גן עדן כמו שנאמר והשביע בצחצחות נפשך ודאי כאשר תצא ברורה נקיה כראוי.</p>
<p>אבל אם רעה בעיני אדניה כד נפקת⁴²⁶ מלוכלכא בטנופי חובין ולא אתחזיאת קמיה כדקא יאות ווי לההוא גופא דאתאביד מההיא נשמתא לעלמין בנין דכד נשמתין סלקין ברירן ונפקין נקיין מהאי עלמא כל נשמתא ונשמתא עאלת בספרא דאחמתא דמלכא וכלהו בשמהן ואמר דא היא נשמתא דפלניא זמינת תהא לההוא גופא דשבקת וכדין כתיב (&) לו יעדה בו</p>	<p>אבל אם רעה בעיני אדניה כשיוצאת מלוכלכת בטנופי החטאים ולא נראית לפניו כראוי אוי לאותו הגוף שאבד מאותה נשמה לעולמים משום שכאשר הנשמות עולות ברורות ויוצאות נקיות מן העולם הזה כל נשמה ונשמה נכנסת בספר אוצר³⁷⁹⁴ המלך וכולן בשמות ואומר זו היא נשמת פלוני עתידה תהיה לאותו הגוף שעזבה ואז כתוב לו יעדה בו.</p>
<p>וכד נפקת רעה בעיני אדניה דקא אסתאבת בחובין ובטנופא דחטאין כדין לא יעדה בא' ואתאביד ההוא גופא מינה ואיהי לא אודמנת לגביה בר ההיא³⁷⁹⁵ דמארה אתרעי ותב בתיובתא דגופא³⁷⁹⁶ בה כדין כתיב (&) והפדה כמה דאת אמר (איוב לג כד) פדה נפשו מעבור בשחת³⁷⁹⁷ והפדה האי איהו בבר נש דעיטא דיליה דיפרוק לה ויתוב בתיובתא ולתרין סטרין קאמר קודשא בריך הוא והפדה בתיובתא לבתר דתב בתיובתא פדה לה מארהא דגיהנם</p>	<p>וכשיוצאת "רעה בעיני אדניה" שנטמאה בחטאים ובטנוף של החטאים אז לא יעדה בא' ונאבד אותו הגוף ממנה והיא לא מזדמנת אליו פרט לאותה שבעלה התרצה ושב בתשובה של הגוף בה אז כתוב והפדה כמו שנאמר פדה נפשו מעבור בשחת והפדה זהו באדם שהעצה שלו שיפדה אותה וישוב בתשובה והקדוש ברוך הוא אמר את זה לשני צדדים והפדה בתשובה אחר ששב בתשובה פדה אותה מדרך הגיהנם.</p>
<p>לעם נכרי לא ימשל למכרה (&) מאן עם נכרי עלובתא איהי נשמתא דכד נפקת מעלמא ובר נש אסטאי ארחיה בהדה היא בעאת לסלקא לעילא גו משריין קדישין בנין דמשריין קדישין קיימין בההוא ארחא דגן עדן ומשריין נוכראין קיימין בההוא ארחא דגיהנם</p>	<p>לעם נכרי לא ימשל למכרה מי זה עם נכרי עלובה היא הנשמה שכאשר יוצאת מן העולם ואדם מסטה דרכו עמה היא רוצה לעלות למעלה לתוך המחנות הקדושים משום שהמחנות הקדושים עומדים באותה דרך של גן עדן ומחנות נכריים עומדים באותה דרך של הגיהנם.</p>
<p>זכתה נשמתא וההוא נטירו ופרישו דלבושא</p>	<p>זכתה הנשמה ואותה שמירה</p>

³⁷⁹³ עיי' לעיל ח"א קמא ע"א. להנות או להיות ניזון מזיו שכינה, כפי אשר זוכה האיש הישראלי, שנאמר, "והשביע בצחצחות נפשך" (עמק המלך ש"א פ"ה).

³⁷⁹⁴

³⁷⁹⁵ ירצה כי הנשמה בעת התחיה, לא אזדמנת לגבי ההוא גופא, אלא כד איהו טב, דביה אתערר קב"ה. אבל יש גוף כאיננו דלא כרעי במודים כדלקמן, שישארו לדראון עולם. וביאר מלת "והפדה", דקאי אתרווייהו, לקב"ה אשר היא המייעדה לו. וגם לההוא גברא, בעל הנשמה, שיחזור בתשובה, ונפדה מיד סט"א ששליט בה ע"י עוונותיו. ואז גם הקב"ה יפדה אותה מני שחת, שלא תכנס לגיהנם. וז"ש "והפדה האי הוא ב"נ וגו' ולתרין סטראין קאמר קב"ה וגו'", פי' כי ה' ית' דיבר מלה זו בב' פנים וגו' בבגדו בה. גם פה ביאר מלה זו מלשון בגד ומלבוש, והענין כי הקב"ה נטר יתיה ממלאכי חבלה (זהר הרקיע).

³⁷⁹⁶

³⁷⁹⁷ ס"ת תורה (רח"ו), פי' ע"י התורה יהיה הפדיון (מ"מ).

ספר שמות

<p>יקירא עלה כמה משריין קדישין קא מתעתדן לה לאתהברא בהדה ולמיעאל לה לגן עדן לא זכתה כמה משיירין נוכראין מתעתדן למיעל לה בארהא דגיהנם ואינן משריין דמלאכי חבלה זמינין למעבד בה נוקמין אתא קרא ואוכח לעם נכרי לא ימשל למכרה אלן מלאכי חבלה בבגדו בה איהו נטירא דקודשא בריך הוא עביד לה נטירא דלא ישלוט בה עם נכרי בההוא פריסו דנטירו עליה</p>	<p>ופרישת לבוש הנכבד עליה כמה מחנות קדושים מעתדים לה להתחבר עמה ולהכניס אותה לגן עדן לא זכתה כמה מחנות נכריים מזומנים להכניס אותה בדרך הגיהנם ואותם מחנות של מלאכי חבלה מזומנים לעשות בה נקמות בא הכתוב ומוכיח לעם נכרי לא ימשל למכרה אלו מלאכי חבלה בבגדו בה אותה שמירה שהקדוש ברוך הוא עושה לה שמירה שלא ישלוט בה עם נכרי באותה הפריסה ששומרת עליה.</p>
<p>ואם לבנו ייעדנה³⁷⁹⁸ (&) תא חזי כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא דלא יסמי ארהוי בהאי עלמא דאי זכה בר נש בהאי עלמא ונטיר לה לנשמתא כדקא יאות האי איהו בר נש דקודשא בריך הוא אתרעי ביה ואשתבה ביה בכל יומא בפמלייא דיליה ואמר חמו ברא קדישא דאית לי בההוא עלמא כך וכך עביד כך וכך עובדוי מתתקנן</p>	<p>ואם לבנו ייעדנה בא וראה כמה יש לאדם להזהר שלא יסטו דרכיו בעולם הזה שאם זכה אדם בעולם הזה ושומר את הנשמה כראוי זהו אדם שהקדוש ברוך הוא רוצה בו ומשתבח בו בכל הימים בפמליה שלו ואומר ראו בן קדוש שיש לי באותו העולם כך וכך עשה כך וכך מעשיו מתוקנים.</p>

³⁷⁹⁸ אחרי שדבר באותו הנשמה אשר חטאה בעולם הזה, ונותן לה עצה טובה שתשוב בתשובה, עתה דיבר באיך נשמתין, שהם צדיקים וחסידים. ואמרו "אם לבנו ייעדנה וגו'", פי', כי האיש הזה אשר נתנה בו הנשמה, היה צריך עד שיעלה לקרא בן לה' ית'. הנה שכרו גדול, כי כמשפט הבנות יעשה לה, כי היא בת מלך ואינה שפחה. האר"י – דע כי כמה מיני גלגולים יש בעולם, וביארנו בדרוש הגלגולים, כי עדיין נשארו קצת מהנשמות שלא היו באדה"ר, ואלו הנקרא נשמות חדשות לגמרי. אך כל הנשמות שבאו כולם באדה"ר, כולם הם ישנות בבחי' א' ואינן שווים. והענין, כי כשחטא אדה"ר, נשרו איבריו. וביאור הדבר הוא, שנפלו הנצוצות לעמקי הקלי', וכל אלו הם ישנות לגמרי, אך הם מגילגול ראשון. וכאשר איזה נשמה מהם חוזר בעולם ותחזור למות, נקרא מגולגלת פעם ב', וכן כיוצא בזה. אמנם אותם שנשארו באדה"ר בעצמו, שהוא סוד שנתמעט עד שעמד על ק' אמה, הנה מהם יצא קין והבל, כי לא נשרו רק נשארו בו באדם, ולכן גדלה מעלתם אחר שיתוקנו יותר משאר השורש, ובפרט לענין זה, כי לא יחשבו הם גלגול אחר, רק זה בכלל אדה"ר. וכל הנצוצות שהיו כלולים בקין והבל, הוי כאלו כלולים באדה"ר, וכאלו לא נשרו ממנו. וכאשר יבא איזה ניצוץ מהם לעולם, זה יקרא נשמה חדשה בבחי' א', כי עדיין לא נחלקה לניצוצות בפני עצמם. אך אחר שבאו פעם א' ומתו, וכשיחזרו לבוא נקראת מגולגלת מפעם א'. ולכן החילוק שביניהם הוא זה, כי מי שהוא נשמה חדשה אמיתית, יכול לבא בעולם פעם א' ולהשיג נשמה לנשמה דאצילות כפי מעשיו. ואם חטא בפעם ההוא, יקרא משם ולהלאה מגולגל, אך אינו יכול להשיג הרוח רק מ"ג שנה ואילך, והנשמה מבן כ' שנה. וכן הולך עד שקונה נר"ג דאצילות כפי שניו. אמנם הבחי' הג', והיא בחי' קין והבל, והיא האמצעי, נקרא חדשה כנ"ל. והטעם, לפי שבאו בכללות באדם, עדיין לא נקראו באה לעולם לצורך עצמם. אך אותם שנשרו, מורה שכבר נפרדו ונעשו חלוקים ע"י העוון, ולכן יקראו ישנות. והנה זו של קין והבל, כשיבא ניצוץ ממנו לעולם הזה, גם היא תוכל להשיג בפ"א נר"ן ונפש דאצילות ולא יותר. והטעם, לפי שביארנו לעיל כשחטא אדם, נסתלקו ממנו זיהרא עילאה, ולא נשאר בו מחלק הזיהרא ההיא שהיו סוד נר"ן, רק נפש אצילות, ולכן גם עתה יכולים הניצוצים דקין והבל בפעם א' לזכך עצמם, עד שיקבלו נפש דאצילות בחלק מה שהיה להם תחלה, ולא יותר. אך בזה יש לו יתרון על הנשמה חדשה, כי זו יש לה יכולת להשיג כל זה קודם תשלום ה"ג שנה הראשונים, כי מאחר שהיו כולם שם בקין והבל, ולכן זה עתה יכול לקבל הכל ברגע א'. ומ"ש הרשב"י "זכה יתיר יהבין ליה נשמתא וכו'" אך מה שכתוב בסבא, שתלוי כפי השנים, זו בנשמה חדשה גמורה, אך יש להם חסרון א' על הנשמה חדשה גמורה, וזהו שמי שיש לו נשמה חדשה, יכולים לבא לו כל החלוקים נר"ן כו' זה אחר זה כפי השנים, וכולם ביחד בגוף א', ויעשה הנפש משכן לרוח, ורוח משכן לנשמה, אך מי שבא מקין והבל, א"א לו לקבל הרוח אחר שנתקן הנפש אפילו בלילה ע"י עיבור, כמ"ש נפשי אויתך כו' כי יציאת הנפש אחר תיקונה בעת השינה וכו' (זהו הרקיע).

ספר שמות

<p>וכד האי נשמתא נפקת מהאי עלמא זכייא נקייה ברירה קודשא בריך הוא אנהיר לה בכמה נהורין בכל יומא קארי עלה דא היא נשמתא דפלניא ברי נטירא ליהוי ליה לההוא נופא דשבק</p>	<p>וכשנשמה זו יוצאת מהעולם הזה זכה נקיה וברורה הקדוש ברוך הוא מאיר לה בכמה אורות בכל יום קורא עליה זוהי נשמת פלוני בני שמירה תהיה לאותו הגוף שעזבה.</p>
<p>ודא הוא דכתיב ואם לבנו ייעדנה כמשפט הבנות יעשה לה מאי כמשפט הבנות הכא אית רזא לחכימין בגו טנרא תקיפא³⁷⁹⁹ רקיעא טמירא אית היכלא חדא דאקרי היכל אהבה³⁸⁰⁰ ותמן אינון גנוזין טמירין וכל נשיקין דרחימו דמלכא אינון תמן ואינון נשמתין רחימאן דמלכא עאלין תמן</p>	<p>וזהו שכתוב ואם לבנו ייעדנה כמשפט הבנות יעשה לה מהו כמשפט הבנות כאן יש סוד לחכמים בתוך הסלע החזק הרקיע הטמון יש היכל אחד שנקרא היכל האהבה ושם הם הגנזים טמונים וכל נשיקות האהבה של מלך הן שם ואותן נשמות אהובות המלך נכנסות לשם.</p>
<p>כיון דמלכא עאל בההוא היכלא דמלכא⁴²⁷ תמן כתיב (בראשית כט יא) וישק יעקב לרחל וקודשא בריך הוא אשכח תמן לההיא נשמתא קדישא קדים מיד ונשיק לה וגפיף לה וסליק לה בהדיה ואשתעשע בה</p>	<p>כיון שהמלך נכנס לאותו היכל המלך שם כתוב וישק יעקב לרחל והקדוש ברוך הוא מוצא שם את אותה נשמה קדושה מקדים מיד ונושק לה³⁸⁰¹ ומגפף אותה ומעלה אותה אליו ומשתעשע בה.</p>
<p>ודא הוא כמשפט הבנות יעשה לה כדינא דאבא עביד לברתיה דאיהי חביבא לגביה דנשיק לה וגפיף לה ויהיב לה מתנן כך קודשא בריך הוא עביד לנשמתא זכאה בכל יומא כמה דכתיב כמשפט הבנות יעשה לה</p>	<p>וזהו כמשפט הבנות יעשה לה כדין שאב עושה לבתו שהיא חביבה עליו שנושק לה ומגפף³⁸⁰² אותה ונותן לה מתנות כך הקדוש ברוך הוא עושה לנשמה צדיקה בכל יום כמו שכתוב כמשפט הבנות יעשה לה.</p>
<p>היינו דכתיב (ישעיה סד ג) יעשה למחכה לו כמה דהאי⁴²⁸ ברתא אשלימת עשייה בהאי עלמא אופי הכי קודשא בריך הוא אשלים לה עשייה אחרא³⁸⁰³ בעלמא דאתי דכתיב (&) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו והכא כתיב</p>	<p>היינו שכתוב יעשה למחכה לו כמו שהבת הזאת משלימה עשייה בעולם הזה אף כך הקדוש ברוך הוא משלים לה עשייה אחרת בעולם הבא שכתוב עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו וכאן כתוב</p>
<p style="text-align: center;">צ/ב</p>	
<p>יעשה לה עד כאן ההוא סבא אשתתח וצלי צלותא</p>	<p>יעשה לה עד כאן אותו הזקן השתטח והתפלל תפלה.</p>
<p>בכה כמלקדמין ואמר (&) אם אחרת יקה לו וגו' מאי אם אחרת וכי נשמתא אחרא זמין קודשא בריך הוא לאתבא לצדיקיא בהאי עלמא ולאוי האי נשמתא דאשלימת בהאי עלמא רעותא דמארה אי הכי לית אבטחותא</p>	<p>³⁸⁰⁴ובכה כמקדם ואמר אם אחרת יקה לו וגו' מהו אם אחרת וכי נשמה אחרת עתיד הקדוש ברוך הוא להשיב לצדיקים בעולם הזה ולא נשמה זו שהשלימה בעולם הזה את רצון רבוניה אם כך [אז] אין הבטחה לצדיקים כלל</p>

³⁷⁹⁹ סטרא אחרא (רח"ו במ"מ לקמן קל ע"א).

³⁸⁰⁰ בבריאה והיינו תחת כסא הכבוד שהוא ק"ק והיכל אהבה תחתיו (רח"ו), ולפי זה מ"ש בגו טינרא תקיפא רקיעא טמירא היא בריאה (מ"מ).

³⁸⁰¹

³⁸⁰²

³⁸⁰³ כי העשייה בבינה והשמיעה במלכות (רח"ו).

³⁸⁰⁴ לשאול על הקטעים

ספר שמות

מהו אם אחרת יקח לו.	לצדיקייא כלל מאי אם אחרת יקח לו
<p>פתח אותו זקן ואמר וישוב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה פסוק זה פרשוהו החברים בחרבן בית המקדש (ושם שנינו) וישוב העפר על הארץ כשהיה כאן הוא מה שכתוב והכנעני אז בארץ כשהיה ודאי והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה מהו והרוח תשוב זו שכינה שהיא רוח הקודש כשראתה שכינה באותם עשרה מסעות שנסעה ולא רצו בני ישראל לשוב בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא ושלט הסטרא אחרא על הארץ הקדושה ופרשוה החברים.</p>	<p>פתח ההוא סבא ואמר (קהלת יב ז) וישוב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה האי קרא אוקמוה חברייא בחרבן בי מקדשא³⁸⁰⁵ (ותמן תנינן) וישוב העפר על הארץ כשהיה הכא איהו מאי דכתיב (בראשית יב ו) והכנעני אז בארץ כשהיה ודאי והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה מאי והרוח תשוב דא שכינתא דאיהי רוח קדישא כד חמאת שכינתא באינון עשר מסעות דקא נטלא ולא בעאן ישראל לאתבא בתיובתא קמי קודשא בריך הוא ושלטא סטרא אחרא על ארעא קדישא ואוקמוה חברייא</p>
<p>בא וראה רוח של איש צדיק מתעטרת בדמות בגן עדן שלמטה ובכל השבתות והמועדים וראשי חדשים מתעטרות רוחות ומתפשטות ועולות למעלה וכמו שעשה הקדוש ברוך הוא באותה נשמה עליונה קדושה למעלה כך גם עושה ברוח הזאת למטה בגן עדן התחתון שעולה לפניו ואומר זוהי רוח פלוני הגוף מיד מעטר אותה הקדוש ברוך הוא לאותה רוח בכמה עטרות ומשתעשע בה.</p>	<p>תא חזי רוחא דבר נש זכאה אתעטר בדיוקנא בגן עדן דלתתא ובכל שבתא ומועדי ורישי ירחי מתעטרן רוחי ומתפשטן וסלקין לעילא³⁸⁰⁶ וכמה דעביד קודשא בריך הוא בההיא נשמתא עלאה קדישא לעילא⁴²⁹ הכי נמי עביד בהאי רוחא לתתא בגן עדן לתתא⁴³⁰ דקא סלקת קמיה ואמר דא איהי רוחא דפלניא גופא מיד מעטר לה קודשא בריך הוא להאי רוחא בכמה עטרין ואשתעשע בה</p>
<p>ואם תאמר שהרי משום רוח זו השאיר הקדוש ברוך הוא מה שעשה לנשמה לא כך אלא שארה כסותה ועונתה לא יגרע אלה אותם שלשת השמות העליונים שעין לא ראתה אלהים זולתך.</p>	<p>ואי תימא דהא⁴³¹ בגין רוחא דא שביק קודשא בריך הוא מה דעביד לנשמתא לאו הכי אלא שארה כסותה וענתה לא יגרע (&) אלין אנון תלת שמיהן עלאין³⁸⁰⁷ דעין לא ראתה אלהים זולתך</p>
<p>והנה נבאר אצלנו בדרוש שמות הספירות כי שם זה של אלוה הוא בחסד של ז"א וע"ש (שער מאמרי רשב"י).</p>	<p>וכלם בעולם הבא ונמשכו משם אחד מהם שארה משיכה של</p>

³⁸⁰⁵ עפר נק' נחש, והארץ היתה משועבדת לו, ובחרבן חזר לשלוט עליה (רח"ו).
³⁸⁰⁶ פי' בג"ע של מטה הם מתלבשים בנשמות הגרים. וכשעולים לג"ע של מעלה, נפשטים מאותו הלבוש, וסלקי לג"ע של מעלה, וכמ"ש בזהר צח ע"ב וכד סלקין לעילא מתפשטן מניה וטעם שהוא הסבא פי' וישוב העפר וכו' לפי שרצה לפרש הכתוב אחר שישוב העפר על הארץ כשהיה, דהיינו אחר המיתה, אזי בשבתות וימים טובים והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, דהיינו שעולה הרוח למקום הנשמה, שהנשמה היא צרורה בצרור החיים, שהיא המלכות שנק' אלהים. ודרש בו דרשה אחרת תחלה, ואח"כ חזר לעניינו כדרך המדרש (מ"מ).
³⁸⁰⁷ הנה נתבאר אצלנו בדרוש שמות הספירות כי שם זה של אלוה הוא בחסד של ז"א וע"ש (שער מאמרי רשב"י).

³⁸⁰⁸ נתבאר אצלנו בפ' תרומה בדף קמ"ו ע"ב בסוד שם אכתריאל יה' ה' צבאות כו' וע"ש (שער מאמרי רשב"י), יובן בהקדים מ"ש האריז"ל בסה"כ וז"ל דע כי ב' אכילות הם באו"א שני' אכלו רעים אכילה א' עתיק המתלבש בגולגולתא דא"א נמשך ממנו שפע עד פה דא"א ומשם יוצא לחוץ לפי שאינו יכול לסובלו בתוכו ומשם לדיקנא דא"א ומשם לפה דאו"א ומקיף עליהם ומשם שואבים ג"ר דאו"א. אכילה שנית נמשך השפע ממוחא סתימאה דא"א לפה דא"א לגרון דא"א שהוא כתר דאו, דאו"א.

ספר שמות

<p>בארה סתים מזונא (לן)⁴³² דין כלא ואקרי יהו"ה בנקודת אלהים שארה בהפוך אתון אשר ה' ודא (בראשית מט כ) מאשר שמנה לחמו ודא הוא שארה</p>	<p>התנוצצות ואור שמאיר בדרך נסתד מזון (לנו) שזן את הכל ונקרא יהו"ה בניקוד אלהים שארה בהפוך אותיות אשר ה' וזה מאשר שמנה לחמו וזה הוא שארה.</p>
<p>כסותה פרישו דמלכא דא משיכו אהרא דנהיר ונטיר לה תדיר פרישו דלבושא דמלכא דפריש עלה אלו"ה³⁸⁰⁹ דא בבגדו בה תדיר דלא אתעדי מינה והאי איהו כסותה</p>	<p>כסותה פרישה של המלך זו משיכה אחרת שמאירה ושומרת אותה תמיד פרישה של לבוש המלך שפורש עליה אלוה זה בבגדו בה תמיד שלא זז ממנה וזהו כסותה.</p>
<p>וענתה מאן איהו דא משיכו דעלמא דאתי דביה כלא יהו"ה צבאות³⁸¹⁰ איהו ודא איהו דנהיר בכל נהורין סתימין עלאין דאילנא דחיי דביה עונה טמירא³⁸¹¹ דמתמן נפקת וכל דא בעדונא וכסופא דעלמא דאתי</p>	<p>ועונתה מיהו זו משיכה של העולם הבא שבו הכל ה' צבאות הוא וזהו שמאיר בכל האורות הנסתרים העליונים של עץ החיים שבו עונה טמונה שמשם היא יוצאת וכל זה בעדון ותשוקה של העולם הבא.</p>
<p>תלתא הני לא יגרע לה כד איהי זכאת כדקא יאות ואי לאו איהי כדקא יאות הני תלתא גרעאן מנה דלא יתעביד לה עטרה אפילו מחד מנייהו תא חזי מה כתיב (&) ואם שלש אלה לא יעשה לה דלא זכאת בהו ויצאה חנם אין כסף תפוק מקמיה ודחייך לה לבר אין כסף לית לה כסופא ולית לה עדונא כלל</p>	<p>שלש אלה לא יגרע לה כשהיא צדיקה כראוי ואם אינה כראוי שלש אלה נגרעות ממנה שלא יעשה לה עטרה אפילו מאחד מהם בא וראה מה כתוב ואם שלש אלה לא יעשה לה שלא זכתה בהם ויצאה חנם אין כסף תצא מלפניו ודוחה אותה החוצה אין כסף אין לה כסוף ולא עדון כלל.</p>
<p>עד כאן אוכחת אורייתא דכל עיטין בה תליין ויהיבת עיטא טבא לבני נשא מכאן ולהלאה נהדר למלין קדמאין בההוא נטירו עלאה דקא פריש עלה קודשא בריך הוא בגין דלא תהא לעם נכרי דהא בגדו בה ונטירו איהו לה תדיר</p>	<p>עד כאן מוכיחה התורה שכל העצות תלויות בה ונותנת עצה טובה לבני אדם מכאן והלאה נחזר לדברים הראשונים באותה שמירה עליונה שפורש עליה הקדוש ברוך הוא כדי שלא תהיה לעם נכרי שהרי בגדו בה ושמירה היא לה תמיד.</p>
<p>ואם לבנו ייעדנה כמשפט הבנות יעשה לה (&) אמר ההוא סבא חבריא כד תהכון לגבי</p>	<p>ואם לבנו ייעדנה כמשפט הבנות יעשה לה אמר אותו זקן חברים כשתלכו לאותו הסלע שהעולם סמוך</p>

ונמשך עד פה דאו"א ונכנס בגרונו, עד ו"ק דפנימיות או"א ומזה ניזונים ו"ק דפנימיות או"א, וז"ס ה' קולות דפנימיות שהמלכות ניזנית מהם ביוה"כ, וב' שתיות בזו"ן וכו' (מ"מ).

³⁸⁰⁹ האמצעי והפנימי דחסד הוא שם אלו"ה, כמ"ש ב[ע"ח שער] שמות (פרק ג) כי הוא עיקר סוד הנשמה, כמ"ש בדרוש מ"ן (דרוש י"ב) (כללים ח"א סז ע"ד), החלק אשר להאו"א גופה אלא שהוא מתלבש בתוך האצילות בבחי' לבוש על אור התיקון והוא בסוד אלוה שהוא לבוש אל הנשמה והוא גדול מהנשמה כי הוא בסוד כנשר יעיר קינו (כללים ח"ב קכא ע"ג, ועיי"ש קכה ע"ג), ועי' ח"א צד סע"א.

³⁸¹⁰ הנה"י של הבינה נקראים ה' צבאות. והם מתפשטין ונמשכין בתוך ז"א. ולכן נקראים עונה טמירא כי אותו היסוד דבינה טמיר תמן וגם כל הג' הנז' שהם שארה כסותה ועונתה ביארתיים בענין דרושי יום הכפורים שנאסרו בו בה' עיניים אכיל' ושתיה ורחיצה כו' ושם ביארנו שארה שהיא האכילה ועונתה שהיא תשמיש המטה. אבל כסותה לא ביארתי שם והנה ענינה הוא שם ס"ג שבבינה שבו ג' יודין ואלף שהיא שם ייא"י שהוא בגמטריא אל מן אלוה אשר באל זה מתכסין ז"א ונקביה הנקראי' ו"ה מן שם אהוה וזהו אלוה אל זה כנדרש בפ' לך וע"ש (מאמרי רשב"י).

3811

ספר שמות

עליו אמרו לו שיזכר את יום השלג שנזרעו פולים לחמשים ושנים צבעים ואחר כך קראו את הפסוק הזה והוא יאמר לכם.	ההוא סינרא דעלמא סמיך עליה אמרו ליה דיכר יומא ⁴³³ דתלגא ³⁸¹² דאודרעו פולין ³⁸¹³ להמשיין ותריין גווינין והדר אקריןן האי קרא והוא יימא לבון
אמרו בבקשה ממך מי שהתחיל את הדבר הוא שיאמר אמר להם ודאי שידעתי שאתם צדיקים ויש לרמז לכם רמז של חכמים ועל מה שאני אומר כשתזכירו לו סימן זה הוא ישלים את זה עכשיו יש לומר מי הוא שנקרא בן לקדוש ברוך הוא.	אמרו במטו מינד מאן דשארי מלה הוא יימא אמר לון ודאי ידענא דזכאין אתון ואית לרמזא לבון רמזא דחכימין ועל מה דאנא אימא כד תדכרון ליה סימנא דא הוא ישלים על דא השתא אית לומר מאן הוא דאקרי בן לקודשא בריך הוא
בא וראה כל	תא חזי כל
צח/א	צח/א
מי שהוא זוכה לשלש עשרה שנים ומעלה נקרא בן לכנסת ישראל וכל מי שהוא מבן עשרים שנה ומעלה וזוכה בהם נקרא בן לקדוש ברוך הוא ודאי	ההוא דזכי לתליסר שנין ולהלאה אקרי בן לכנסת ישראל וכל מאן דאיהו מבן עשרין שנין ולעילא דזכי בהו אקרי בן לקודשא בריך הוא ³⁸¹⁴ ודאי (דברים יד א) בנים אתם ליהוה אלהיכם

³⁸¹² הוא סוד נעלם בסוד שלג שגל ושלג [י"ג - ושלג] נגד ב"ן כידוע (עי' ליקוטי תורה להאריז"ל בשמואל שם - רד"ל), והוא סוד שהכה את הארי ביום השלג שכ' בהקדמת זהור (ו ע"א) דנחית דיוקנא דבלאדן, וז"ש בתוך הבור נוק' בישא והוא דרגא אחרונה וע"ז תמה תלמידו של ר' חנינו בן דוסא [מפני מה זכו - י"ג] כו' (יהל אור). כי השלג בסוד בינה יומא דתלגא ג' אל"ן דאה"ה (רח"ו לקמן רסח ע"א).

³⁸¹³ כבר הודעתוך ענין ג' המוחין של ז"א בזמן קטנותו אשר הם שמות של אלהים במילויים ויש בכל אחד מהם ב"ן אותיות בסוד פשוטו ומילוי ומילוי מילוי וכאשר בא זמן הגדלות יורדין אותן המוחין דקטנות למטה בגרון ושם הם נעשים בחינת אותם הפולין שיש בראש שני הסימנים אשר עליהם אמרו בגמרא שאם שחט במקום הפולין טרפה ולמטה מהם כשירה, וכונתו לומר שאז ביום ההוא נתעסקו [רשב"י ור' ייבא סבא - זהר הרקיע] בדרוש ההוא ושם ביארנו פירוש הפסוק הזה (שער מאמרי רשב"י). ר"ל שז"ש בני אתה בסוד ב"ן וענינו הוא כי יש ל"ב נתיבות ומהם כ"ב ויש מ"ב ויש נ"ב ול"ב הוא אלקים דבראשית, ומ"ב הוא עם י' אמירן דשם וכ"ב הוא אם תסיר י' אלקים דעשר אמירן שהן בסוד י' נקודין שהן המהווה והמחיה הכל, ונ"ב הוא עם עשרה יומין וי' יומין, ו' לילות הן כללן אח"ד, והיא השביעית שכוללת כל היר"ק שבה יואחדו הכל כאן [י"ג - כמו] בתפילין של יד שבה בית א' לבד וג' ימים דיום השביעי שהן ג' דשבת ג"ר והן כולן בשמות במילואם אדני' ואה"ה הוא כ"ב דאתון ושמה מפרש הוא עשר דנקודין ושם ס"ג הוא למעלה מהם והוא עשר דנשמתא ובהו נשתכלל מ"ב דמעשה בראשית בסוד נר"נ כ"ב וי' וי' וכ"ה בסוד מ"ה זיני נהורא כו', כי הנשמה הוא ג"כ בסוד י"ג ועוד עשר דע"ב ואלו הג' מלויים הן כלל הכל ובהן הוא נ"ב, וז"ס שם ב"ן שלא נזכר מילואה כלל (יהל אור).

³⁸¹⁴ כתב החכם מהרמ"ק וז"ל כשהגיע לכלל ה"ג ויום א' שכבר הגיע להיות מצוה ועושה, והכניע הקלי' שהיא מגעת עד המלאכים שהם ההיכלות הנז', וינצל ממנה ולא נתפתה אחר יצרו הרע, מי דזוכה לנשמה שהיא נשמה מצד השרפים, שהיא מדרגות הבריאה, והיינו בסוד כסא הכבוד, ואז נקרא בן, לא להקב"ה שהוא הת"ת, אלא למלכות. והיינו דקאמר, אני, שהוא המלכות, היום ילדתיך וגו'. ועוד האריך שם, ע"ש. וכתב ע"ז בגליון, אמר יצחק, גם זה אינו, הלא עד י"ג זוכה לרוח ונשמה דבריאה, ומ"ג ואילך זוכה לנשמה דאצילות מסטרא דעד"א, ואז נקרא בן להקב"ה. ועליו כאמר "בנים אתם לה' אלהיכם". וכן אמרו בתיק"ז, זכה יתיר יהבין ליה נשמתא דאצילות מסטרא דעמודא דאמצעייתא ואיקרי בן להקב"ה, הה"ד בנים אתם לה' אלהיכם, היינו נשמה דאצילות, וכן לקמן "דאסתלק דרגא דיוסף בעלמא עלאה". מהר"ו - הענין כי הנה האדם העתיד להיות צדיק זוכה תחלה בג' חלקי הנשמה מב"ע, והם נפש תחלה ואח"כ רוח ואח"כ נשמה, וסודם הם נפש משעה שנזרע, וכמעשה דרבינו הקדוש עם אנטונינוס, שהביא ראייה מבשר, שאם תשאר ג' ימים בלא מלח הוא מסריח, וכאמרו זרע יעבדוני וגו'. והרוח, בעת שנימול, כי אז נגלה סוד היסוד, אות ברית קודש. ונשמה משמתחיל לקרוא בתורה, והנה אז יזכה בכל אלו י"ג שנה ועסק בתורה, והוא מכניע היצר הרע שבו כנז', הנה אז בהשלימו י"ג שנה ויום א' של שנת י"ד, אז זוכה לנפש דאצילות, ולכן אקרי בן לכ"י וז"א בההוא יומא דעאיל י"ד, שכבר השלים ה"ג, שאז נתחייב במצות דאורייתא, כי אז נכון

ספר שמות

	בנים אתם לה' אלהיכם.
<p>כד מטא דוד לתליסר שנין וזכה בהווא יומא דעאל לארביסר כדין כתיב (תהלים ב ז) יהוה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך מאי טעמא דהא מקדמת דנא לא הוה ליה ברא ולא שראת עליה נשמתא עלאה דהא בשני ערלה הוה ובגין כך אני היום ילדתיך היום ודאי ילדתיך אני ולא סטרא אחרא כמה דהוה עד השתא אני בלחודאי בר עשרין שנין מה כתיב בשלמה (משלי ד ג) כי בן הייתי לאבי לאבי ממש ודאי</p>	<p>כשהגיע דוד לשלש עשרה שנה וזכה באותו יום שנכנס לארבע עשרה אז כתוב (תהלים ב) ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך למה שהרי מקדם לזה לא היה לו בן ולא שרתה עליו נשמה עליונה שהרי בשנות ערלה הוא היה ולכן אני היום ילדתיך היום ודאי ילדתיך אני ולא הצד האחר כמו שהיה עד עכשיו אני לבדי בן עשרים שנים מה כתוב בשלמה כי בן הייתי לאבי לאבי ממש ודאי.</p>
<p>ואם לבנו ייעדנה (&) מבר תליסר שנין ולהלאה דהא נפקת מרשו דסטרא אחרא³⁸¹⁵ דאזדמנת ליה³⁸¹⁶ מה כתיב (&) כמשפט הבנות יעשה לה מהו כמשפט הבנות תנינן בכל יומא ויומא³⁸¹⁷ חמי קודשא בריך הוא לההוא ינוקא דקאי ברשו דערלה ואיהו נפיק מינה ואתמשך לבי ספרא ותבר לה ואזיל לבי כנישתא ותבר לה מה עביד קודשא בריך הוא לההיא נשמתא אעיל לה לאדרא דיליה ויהיב לה מתנן ונבזבזן סגיאין וקשיט לה בקשומין עלאין עד זמנא דאעיל לה לחופה בההוא⁴³⁴ (נ"א גו ההוא) בר מתליסר שנין ולעילא</p>	<p>ואם לבנו ייעדנה בן שלש עשרה שנים ומעלה שהרי יצא מרשות הצד האחר שהזדמן לו מה כתוב כמשפט הבנות יעשה לה מה זה כמשפט הבנות שנינו בכל יום ויום רואה הקדוש ברוך הוא את אותו תינוק שעומד ברשות הערלה והוא יוצא ממנה ונמשך לבית הספר ושובר אותה מה עשה הקדוש ברוך הוא לאותה נשמה מכניס אותה לגורן (חדר למוד) שלו ונותן לה מתנות ואוצרות רבים ומקשט אותה בקשומים עלאיים עד הזמן שמכניסה לחפה עם אותו (תוך אותו) בן משלש עשרה שנים ומעלה.</p>
<p>אם אחרת יקח לו (&) הכא אית רזא דרוין להכימין אתמסרו ואית לאודעא בקדמיתא מלה</p>	<p>אם אחרת יקח לו כאן יש סוד הסודות שלחכמים נמסרו ויש להודיע בראשונה דבר אחד בא וראה ביום</p>

הוא ומזומן לנפש העליונה והאמיתית, ולכן אז נמנה בכלל ישראל לכל דבר שבקדושה. ואמר כי ע"ז אמר דוד המלך ע"ה פסוק זה, אמר אלי בני אתה, ונותן טעם לפי שבשנת ה"ג עדיין ברשו דערלה כנודע, כי י"ג שנה היא משלמת ממשלת מלך זקן וכסיל בגופא של אדם. וסוד הענין אין פה מקומה, וז"א היום ילדתיך, ר"ל אני שהוא כ"י השפיע בו הנשמה ההיא, ופי' כי בן הייתי לאבי איירי מבן כ' שנה, כי אז הוא זוכה לנשמה מצד הת"ת שהוא אבינו, והוא שורש הנשמות ומשפיעים בו וכו' (זהר הרקיע).

³⁸¹⁵ פי' שיצר הרע היה שולט באדם בהיותו פחות מבן י"ג, ומי"ג והלאה יצא מרשות הסט"א, ולכן אחר י"ג שבאה הנשמה לאדם נפקת מרשו דסט"א, שעתה אינו שולט באדם כמקודם (מ"מ).
³⁸¹⁶ קאי על הסט"א, וכן מ"ש ינוקא דקאי ברשו דערלה. א"נ יובן במ"ש האריז"ל בליקוטים וז"ל, מט' שנים ויום א' אזי הז"א עולה בסוד מ"ן אל הבינה כמו התינוק התחתון, שעולה נשמת הצדיק בסוד מ"ן אל המלכות מ"ג שנים ויום א'. וטעם ההפרש שביניהם, כי זה עולה מט' שנים ויום א', וזה עולה מ"ג שנים ויום א', הוא כי הלא ז"א אחר שנשלמו לו ט' שנים ויום א', שראוי לביאה, כבר הוא ראוי לעלות, ואז פוגע תכף במקום המילה העליונה, שהם נה"י דאו"א, ונעשים לו מוחין. אך תינוק התחתון, כשמתחיל לעלות מט' שנים ויום א', פוגע בערלה, שהם הקליל, ולכן ג' שנים עומד כנגד שני ערלה, ונשלמו לו י"ב שנים ויום א', ושנת י"ג פריו קדם הלולים, ומי"ג שנה ויום א', אז עולה בסוד מ"ן למלכות עכ"ל (מ"מ).

³⁸¹⁷ ושיעור הכתוב כך הוא, ואם לבנו ידענה, שהיא הנשמה הבאה לצדיק זה הנק' בנו מי"ג והלאה, מהו עושה לו, כמשפט הבנות, דהיינו כמו שהיה עושה לו בהיות הצדיק הזה פחות מבן י"ג, דהוה מתבר לסט"א, ולכן הקב"ה היה מקשט נשמתו בגן עדן, כך עתה מבן י"ג ואילך, אע"פ שנשבר כח היצר הרע, אפ"ה מקשט לה כמו שהיה עושה לה בתחלה (מ"מ).

ספר שמות

<p>הדא תא חזי ביומא דשבתא בשעתא דאתקדש יומא נפקי נשמתין מגו אילנא דהיי³⁸¹⁸ ומנשבן אינון נשמתין קדישין לתתאי ונייחין בהו כל יומא דשבתא ולבתר דנפיק שבתא סלקין כלהו נשמתין ומתעטרן בעטרין קדישין לעילא (וכד מתעטרן בההוא טבא אלין אינון בעליו דההוא טיבו ודאי) אוף הכי קודשא בריך הוא אומין לההוא בר נש ודא הוא נשמתא אחרת ואף על גב דדא זמינא ליה נשמתא דהות ליה בקדמיתא שארה דקדמיתא כסותה וענתה לא יגרע (&) כמה דאתמר</p>	<p>השבת בשעה שמתקדש היום יוצאות נשמות מתוך עץ החיים ומנשבות אותן הנשמות הקדושות לתחתונים ונחים בהם כל יום השבת ואחר שיוצאת השבת עולות כל הנשמות ומתעטרות בעטרות קדושות למעלה (וכשמתעטרות באותו טוב אלו הם בעליו של אותו טוב ודאי) אף כאן מזמין הקדוש ברוך הוא את אותו האיש וזוהי נשמה אחרת ואף על גב שזו מזמנת לו הנשמה שהיתה לו בראשונה שארה הראשונה כסותה וענתה לא יגרע כמו שנתבאר.</p>
<p>בכה ההוא סבא כמלקדמין ואמר איהו לנפשיה סבא סבא כמה יגעת לאדבקא מלין קדישין אלין והשתא תימא לון ברנעא דדא אי תימא דתיחם עלייהו על אינון מלין ולא תימא לון הא כתיב (שם ג כז) אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידך לעשות.</p>	<p>בכה אותו זקן כמקדם והוא אמר לנפשו זקן זקן כמה יגעת להשיג דברים קדושים אלו ועכשיו תאמר אותם ברגע אחד אם תאמר שתחוס על אותם הדברים ולא תאמר אותם הרי כתוב אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידך לעשות.</p>
<p>מאי אל תמנע טוב מבעליו אלא קודשא בריך הוא וכנסת ישראל אינון הכא דהא בכל אתר דמלין דאורייתא אמרין קודשא בריך הוא וכנסת ישראל אינון תמן וצייתי לון וכדין ההוא אילנא דטוב ורע בשעתא דאזלין מתמן³⁸¹⁹ וצייתי אינון מלין ההוא סטרא דטוב אתגבר ואסתלק לעילא³⁸²⁰ וקודשא בריך הוא וכנסת ישראל מתעטרן בההוא טוב ואלין אינון בעליו דההוא טוב</p>	<p>מה זה אל תמנע טוב מבעליו אלא הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל הם כאן שהרי בכל מקום שנאמרים דברי תורה הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל שם ומקשיבים להם ואז אותו עץ של טוב ורע בשעה שהולכים משם ומקשיבים לאותם דברים אותו צד הטוב מתגבר ומתעלה למעלה והקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל מתעטרם באותו טוב ואלה הם בעליו של אותו טוב.</p>
<p>סבא סבא את אמרת מלין אלין ולא ידעת אי קודשא בריך הוא הכא ואי אלין דקיימי הכא זכאין למלין אלין לא תדחל סבא דהא הוית בכמה קרבין דגברין תקיפין ולא דחילת והשתא אנת דחיל אימא מילך דהא ודאי הכא איהו קודשא בריך הוא וכנסת ישראל זכאין אינון אלין דהכא ואי לאו הכי לא אערענא בהו ולא שרינא באלין מלין אימא מילך סבא אימא בלא דחילו פתח</p>	<p>זקן זקן אתה אמרת דברים אלו ולא ידעת אם הקדוש ברוך הוא כאן ואם אלה שעומדים כאן זכאים לדברים האלה אל תפחד זקן שהרי היית בכמה קרבות של גברים חזקים ולא פחדת ועכשיו אתה פוחד אמר דברך שהרי ודאי כאן הקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל ואשרי הם אלה שכאן ואם לא כך לא היינו פוגשים אותם ולא התחלנו בדברים הללו אמר דבורך זקן אמר ללא פחד.</p>

³⁸¹⁸ יסוד דז"א (רח"ו).

³⁸¹⁹ פי' ז'ו"ן, והם קב"ה וכנסת ישראל הנז' (מ"מ).

³⁸²⁰ פי' הניצוצות שבקלי' נוגה מתבררים בכח תורת הצדיק, ועולים בסוד מ"ן למלכות, ובאים להם מוחין מאו"א, וז"ש וקב"ה וכנסת ישראל מתעטרן בה הוא טוב (מ"מ).

ספר שמות

<p>ואמר (תהלים קד א) יהו"ה אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת יהו"ה אלהי³⁸²¹ דא שירותא דמהימנותא³⁸²² סליקו דמחשבה³⁸²³ ועלמא דאת³⁸²⁴ רזא הדא בלא פרודא גדלת³⁸²⁵ דא שירותא דיומא קדמאה ואינון יומין עתיקין סטרא דימינא מאד דא הוא סטרא דשמאלא</p>	<p>פתח ואמר ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת ה' אלהי זו ראשית האמונה עלית המחשבה והעולם הבא סוד אחד בלא פירוד גדלת זו הראשית היום הראשון ואותם ימים עתיקים צד הימין מאד זהו צד השמאל.</p>
<p>הוד והדר לבשת אלין תרין בדי ערבות³⁸²⁶ עד הכא כיון דמטא לגו אילנא דחיי אתטמר³⁸²⁷ ולא אסתלק (ס"א ולא בעא) למהוי במניינא בגין ההוא מאד מאי מאד שמאלא דכל ענפין דלתתא ובכללא ענפא מרירא דא³⁸²⁸ ועל דא אתטמר ההוא אילנא דחיי ולא בעא למהוי במניינא דא עד דאהדר כמלקדמין ושבה בגוונא אהרא</p>	<p>הוד והדר לבשת אלו שני בדי ערבות עד כאן כיון שהגיע לתוך עץ החיים נטמן ולא התעלה להיות במנין משום אותו מאד מה זה מאד השמאל שכל הענפים שלמטה ובכלל ענף מר אחד ולכן נטמן אותו עץ החיים ולא רצה להיות במנין הזה עד שחזר כמו מקדם ושבח בגון אחר.</p>
<p>ואמר עטה אור כשלמה דא שירותא (דאור)</p>	<p>ואמר עטה אור כשלמה זו ראשיתו (של האור)</p>
<p style="text-align: center;">צח/ב</p>	
<p>דיומא קדמאה נוטה שמים (&) הכא אתכליל שמאלא³⁸²⁹ ולא אמר מאד אתכליל שמאלא בימינא למהוי נהיר בכללא דשמים המקרה במים עליותיו הכא נפיק בחדוה ההוא אילנא דחיי נהר דנפיק מעדן³⁸³⁰ ואשתרשו ביה במימיו אינון תרי בדי ערבות דאינון גדלין במימיו הדא הוא דכתיב (נ"א ההוא אילנא דחיי ואשתרשו ביה אינון תרי בדי ערבות דאינון גדלין במימיו דההוא נהר דנפיק מעדן ודא הוא) המקרה במים עליותיו מאן עליותיו אלין בדי ערבות.</p>	<p>של היום הראשון נוטה שמים כאן נכלל השמאל ולא אמר מאד נכלל השמאל בימין להיות מאיר בכלל של שמים המקרה במים עליותיו כאן יוצא בשמחה אותו עץ החיים הנהר שיוצא מעדן ונשרשו בו במימיו אותם שני בדי ערבות שהם גדלים במימיו זהו שכתוב (אותו אילן החיים ונשרשו בו אותם שני בדי ערבות שהם גדלים במימיו ואותו נהר יוצא מעדן וזהו) המקרה במים עליותיו מי הם עליותיו אלו בדי ערבות.</p>
<p>ודא הוא דכתיב (ירמיה יז ח) ועל יובל ישלח שרשיו ודא הוא רזא דכתיב (תהלים מז ח) נהר פלגיו ישמחו עיר אלהי"ם מאן פלגיו אלין אינון שרשיו והכי אקרון עליותיו שרשיו פלגיו כלהו אשתרשו באינון מיין דההוא נהר</p>	<p>וזהו שכתוב (ירמיה יז) ועל יובל ישלח שרשיו וזהו סוד הכתוב נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים מי הם פלגיו אלו הם שרשיו וכך נקראים עליותיו שרשיו פלגיו כולם נשרשו באותם</p>

³⁸²¹ א"א (רח"ו, מ"מ).

³⁸²² פ' א"א נקראים שניהם ראשית (מ"מ).

³⁸²³ פ' אבא (מ"מ).

³⁸²⁴ פ' בינה (מ"מ).

³⁸²⁵ חסד (רח"ו).

³⁸²⁶ נו"ה (רח"ו).

³⁸²⁷ ת"ת (רח"ו).

³⁸²⁸ ס"מ (רח"ו).

³⁸²⁹ שמים, אש ומים, כלולים בת"ת (רח"ו במ"מ).

³⁸³⁰ פ' יסוד דאימא וכתב הרב שמחסדים וגבורות שביסוד אימא נתקנו נה"י דז"א, בסוד ומבינה נביאים, וז"ש הזהר ואשתרשו ביה במימיו אינון תרי בדי ערבות, שהם נו"ה, ולכך הביא ראייה מפ', ועל יובל ישלח שרשיו. ונודע כי יובל הוא יסוד אימא, ושיעור הכתוב, ועל יובל, שהוא יסוד דאימא, ישלח ז"א שרשיו, שהם נה"י שלו (מ"מ).

ספר שמות

	המים של אותו נהר.
<p>השם עבים רכובו דא מיכאל וגבריאל אל⁴³⁶ הם⁴³⁷ עבים³⁸³¹ המהלך על כנפי רוח למיהב אסותא לעלמא ודא איהו רפאל מכאן ולהלאה עושה מלאכיו רוחות וגו' סבא סבא אי כל הני ידעת אימא ולא תדחל אימא מילך וינהרון מלין דפומך חדו חברייא והוו צייתין בחדוה למלוי קדישין אמר אי סבא אי סבא במה עיילת גרמך עאלת בימא רבא אית לך לשטטא ולנפקא מתמן</p>	<p>השם עבים רכובו זה מיכאל וגבריאל אלה הם עבים המהלך על כנפי רוח לתת רפואה לעולם וזהו רפאל מכאן והלאה עשה מלאכיו רוחות וגו' זקן זקן אם כל אלה ידעת אמר ואל תפחד אמר דברך ויאירו דברי פיך שמחו החברים והיו מקשיבים בשמחה לדבריו הקדושים אמר אי זקן אי זקן במה הכנסת את עצמך נכנסת לים הגדול יש לך לשוטט ולצאת משם.</p>
<p>אם אחרת יקח לו (&) כמה גלגולין עתיקין הכא דלא אתגלון⁴³⁸ עד האידינא וכלהו קשוט כדקא יאות דלית לאסטאה מארח קשוט אפילו כמלא נימא בקדמיתא (נ"א השתא) אית לאתערא נשמתין דגיוורין כלהו פרחן מגו גנתא דעדן³⁸³² בארח סתים כד מסתלקן מהאי עלמא נשמתהון דקא רווחו מגו גנתא דעדן לאן אתר תייבין³⁸³³</p>	<p>אם אחרת יקח לו כמה גלגולים עתיקים יש כאן שלא התגלו עד עכשיו וכולם אמת כראוי שאין לסטות מדרך אמת אפילו כמלא נימה בתחלה (עתה) יש להתעורר נשמות הגרים כולן פורחות מתוך גן עדן בדרך נסתר כשמסתלקות מן העולם הזה נשמותם שהרויחו מתוך גן העדן לאיזה מקום חוזרות.</p>
<p>אלא תנינן מאן דנטיל ואחיד בנכסי גיוורין בקדמיתא זכי בהו³⁸³⁴ אוף הכי כל אינון נשמתין קדישין עלאין דקא זמין לון קודשא בריך הוא לתתא⁴³⁹ כדקאמרן כלהו נפקין לזמנין ידיען</p>	<p>אלא שנינו מי שנוטל ואוחז בנכסי הגר בתחלה זוכה בהם אף כך כל אותן הנשמות הקדושות העליונות שמזמין אותן הקדוש ברוך הוא למטה כפי שאמרנו כולן יוצאות לזמנים</p>

³⁸³¹ פי' כי זה ע"ב דחסד, וזה ע"ב דגבורה, דהיינו האחוריים ונקראים שניהם עבים (רח"ו במ"מ).

³⁸³² פי' ג"ע דלתתא, וכן מוכח לקמן בדף צט ע"ב, שנשמות הגרים הם יוצאים מג"ע שלמטה (מ"מ).

³⁸³³ פי' בא הסבא לשלול, שלא נאמר שחוזרים למקום שמשם יצאו, דהיינו ג"ע שלמטה (מ"מ).

³⁸³⁴ ועל זה הקשה החכם מהרמ"ק, יש להפליא בשמועה זאת הפלא ופלא: א', אומר נשמתין דקא מגו גנתא דעדן, ולאן אתר, תבין מאי קמבעי ליה. הנה הדין בנשמה זו, כדרך שנאמר בשאר הנשמות, נראה איזה מקום חציבתן, ונראה שיעור עלייתן שם במעלה גדולה, ואם במותה. ועד"ז נאמר גם בנשמת אחרים. ב', אומר, ומאן דאחיד בהו מאלין נשמתין דסלקין אחדי בהו הורני ואני אחריש. אם נאמר שיהיו לבושים אלו בחטיפה, מאן דאלים גבר, וכי לפני מלך מ"ה הקב"ה היאומן שיהיה כדבר הזה, שיהיה הנשמות חיות חוטפים ומתקוטטים לחטוף נשמות של גרים. ועוד במה יגבור הא' על חבירו. עוד הקשה כמה קושיות, ועשה ו' מערכות לתרצן, וכתב ואחר שערכנו ו' מערכות אלה, יקל עלינו שכלת המאמר בע"ה. וע"ז כתב בגליון, אמר יצחק, באמת אחר כל המערכות האלה, עדין כל הקושיותינו במקומם עומדת, ויותר מהמה, כי אין שייך לומר מאן דאחיד, שנראה כל מי שרוצה, ואינו כן, רק למי שנשמתו מיוחסת אל הנפש ההיא, ואין זה דומה לנכסי הגר כלל ועיקר עכ"ל. עוד על מ"ש החכם הנזכר, וז"ל, אמנם ראיתי לבאר עתה ענין ג"ע הארץ, והקשה וז"ל, באומר שג"ע ארציי בצד המזרח, למה לא נבראו בא"י, שהיא ארץ הקדושה, וראוי שיהיה קדושה אצל קדושה. וכתב בגליון, אמר יצחק, לא מחכמה שאל זה, כי ג"ע היא אמצעות כל העולם בכללות, וארץ ישראל אמצעית כל הישוב, וב' נקודות אלו הם כנגד בינה ומלכות. וכ"ז מבואר בזהר, ואין שאלה כלל. ודע כי אין משיח בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. ונודע כי אין בדורו אלו מי שיזכה אל רוח ונשמה, והנה הם צריכים על כל פנים לתקן אף הענין הזה, שהוא מאמר הסבא, כי הנה הנשמות לוקחים נפש הגר להתלבש בה, כדי שתהא יכולה להשלים על ידו, ואז זוכה ולוקח ומשתתפת לעתיד עם נפשו ממש, כמו שכתבנו למעלה בדף שלפני זה. הנה דע אחר שקנה וכו' (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>(וסלקין)⁴⁴⁰ בנין לאשתעשעא בגן עדן (דלעילא) ופגען באינן נשמתין דניורין³⁸³⁵ מאן דאחיד בהו מאלין נשמתין (דסלקין) אחיד בהו וזכי בהו ומתלבשן בהו וסלקין³⁸³⁶ וכלהו קיימי בהאי לבושא ונחתי גו גנתא בלבושא דא³⁸³⁷ בנין דבגנתא דעדן לא קיימאן תמן אלא בלבושא כל אינן דקיימי תמן</p>	<p>ידועים (ועולות) כדי להשתעשע בגן עדן (העליון) ופוגעות באותן נשמות הגרים מי שאוחז בהן מאותן הנשמות (שעולות) אוחז בהם וזוכה בהם ומתלבשים בהם ועולים וכולן עומדות בלבוש זה וירדו לתוך הגן בלבוש הזה משום שבגן עדן לא עומדות שם אלא בלבוש כל אלו שעומדות שם.</p>
<p>אי תימא דבנין האי לבושא גרעאן אינן נשמתין מכל ענוגא דהוה לון בקדמיתא הא כתיב אם אחרת יקה לו שארה כסותה וענתה לא יגרע בגנתא קיימי בלבושא דא דקדמן לאחרא בהו וזכי בהו וכד סלקין לעילא מתפשטן מניה דהא תמן לא קיימין בלבושא</p>	<p>אם תאמר שבשביל הלבוש הזה גורעים אותן נשמות מכל הענג שהיה להן בתחלה הרי כתוב אם אחרת יקה לו שארה כסותה וענתה לא יגרע בגן עומדות בלבוש זה שקדמו לאחז בהם וזכות בהם וכשעולות למעלה מתפשטות ממנו שהרי שם לא עומדות בלבוש.</p>
<p>בכה ההוא סבא כמלקדמין ואמר לנפשיה סבא סבא בודאי אית לך למבכי בודאי אית לך לאושדא דמעין על כל מלה ומלה אבל גלי קמי קודשא בריך הוא ושכינתיה קדישא דאנא ברעו דלבא ובפולחנא דלהון קאמינא בנין דאינן בעליו דכל מלה ומתעטרן בהו</p>	<p>בכה אותו זקן כמקדם ואמר לנפשו זקן זקן בודאי יש לך לבכות בודאי יש לך לשפך דמעות על כל דבר ודבר אבל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא ושכינתו הקדושה שאני ברצון הלב ובעבודתם אמרתי משום שהם בעליו של כל דבר ומתעטרים בהם.</p>
<p>כל אינן נשמתין קדישין כד נחתי להאי עלמא בנין למשרי כל חד על דוכתייהו דאתחזון בהו לבני נשא כלהו נחתי מתלבשן באינן נשמתין דקא אמרן והכי עאלין בזרעא קדישא ובמלבושא דא קיימי לאשתעבדא מנייהו בהאי עלמא וכד אשתאבן אינן מלבושין ממלין דהאי עלמא אינן נשמתין קדישין אתזנן⁴⁴¹ (נ"א אתהונן) מריהא דקא אריהו מנו לבושיהון אלין³⁸³⁸</p>	<p>כל אותן נשמות קדושות כשירודות לעולם הזה כדי לשרות כל אחת על מקומן שראויים להם לבני אדם כולן יורדות מלבשות באותן הנשמות שאמרנו וכך נכנסות לזרע הקדש ובמלבוש זה עומדות להשתעבד מהם בעולם הזה וכשנשאבים אותם לבושים מדברי העולם הזה אותן נשמות קדושות נזונות (נהנות) מהריח שמריח מתוך הלבושים הללו.</p>
<p>קודשא בריך הוא כל מלין סתימין דאיהו</p>	<p>כל הדברים הנסתרים שהקדוש</p>

³⁸³⁵ זה תבין במה שאמרנו בדרוש הגלגול וגם לעיל במאמר ס' הזוהר בדף צד ע"ב, וז"ל ת"ח בר נש כד אתייליד כו' וביארנו זה כי מי שהוא מגולגל מפעם אחרת, פירוש שכאשר בא פעם ראשונה בעוה"ז, והיו בו נפש ורוח ונשמה, ופגם וחטא בשלשתם, והוצרך לבא בגלגול לתקן פגם הנז'. ואף אם יתקן תכלית התיקונים, אי אפשר שיזכה אלא על הנפש לבדה. כי כיון שהרוח לא נתקן אי אפשר לו לבא להתחבר בנפשו הנתקנת וכן הענין בנשמה. אמנם אותו הרוח מתגלגל בגוף אחר. וכיון שאי אפשר אל הרוח בלתי נפש כסא אליו, לכן לוקח הרוח הזה נפש אחד של גר תמורת נפשו ורוכב עליה ומתלבשת בתוכה, ומתקן מעשיו עד שיתוקן. ואח"כ אותה הנפש שלו הנתקנת יכולה לבא ולהתחבר עם הרוח הנז' אשר גם הוא נתקן (שער מאמרי רשב"י).

³⁸³⁶ פי' ביני ביני דהיינו באויר שבין ג"ע של מטה ולג"ע של מעלה, אבל בג"ע שלמעלה מפשיטין אותם כמ"ש הזהר בסמוך (מ"מ).

³⁸³⁷ פי' בג"ע של מטה (מ"מ).

³⁸³⁸ פי' שנשמות הגרים כבר באו בעולם הזה, ונשמות אלו של ישראל שעדיין לא באו לעולם הזה, יש להם הנאה מנשמות הגרים שכבר עשו מצות ומעשים טובים, והכירו וידעו ענייני העולם הזה (מ"מ).

ספר שמות

<p>עבד עאל לון⁴⁴² באורייתא קדישא וכלא אשתכח באורייתא וההיא מלה סתימא גלי לה אורייתא ומיד אתלבשא בלבושא אחרא ואתטמר תמן ולא אתגלי וחכימין דאינון מליין עיינין אף על גב דההיא מלה אסתים בלבושה (תמן) חמאן לה מגו לבושה ובשעתא דאתגלי ההיא מלה עד לא תיעול בלבושה רמאן בה פקיהו דעינא ואף על גב דמיד אסתים לא אתאביד מעיניהו (נ"א מינייהו)</p>	<p>ברוך הוא עשה הכניס אותם לתורה הקדושה והכל נמצא בתורה ואתו דבר נסתר גלתה אותו התורה ומיד התלבש בלבוש אחר ונטמן שם ולא התגלה והחכמים שהם מלאים עיניים אף על גב שאותו הדבר נסתר בלבושו רואים אותו מתוך לבושו ובשעה שהתגלה אותו דבר טרם יכנס ללבוש זורקים בו פקחת עין ואף על גב שמיד נסתר לא נאבד מעיניהם (נ"א מהם).</p>
<p>בכמה דוכתינ אזהר קודשא בריך הוא על גיורא (בגין) דזרעא קדישא יזהרון ביה ולבתר נפיק מלה סתימא מנרתקה</p>	<p>בכמה מקומות הזהיר הקדוש ברוך הוא על הגר (כדי) שיזהירו בו זרע הקודש ואחר הוציא דבר נסתר מנרתיקו</p>
<p>צט"א</p>	
<p>וכיון דאתגלי אהדר לנרתקה מיד ואתלבש תמן</p>	<p>וכיון שהתגלה חוזר מיד לנרתיקו והתלבש שם.</p>
<p>כיון דאזהר על גיורא בכל אינון דוכתינ נפק מלה מנרתקה ואתגלי ואמר (שמות כג ט) ואתם ידעתם את נפש הגר³⁸⁴⁰ מיד עאלת לנרתקה ואהדרת בלבושה ואתטמרת דכתיב (&) כי גרים הייתם בארץ מצרים דחשיב קרא דבגין דאתלבש מיד לא הוה⁴⁴³ מאן דאשגח בה בהאי נפש הגר³⁸⁴¹ ידעת נשמתא קדישא במלין דהאי עלמא ואתהניאת (נ"א ואשתאבת) מנייהו</p>	<p>כיון שהזהיר על הגר בכל אותם מקומות יצא הדבר מנרתיקו והתגלה ואמר ואתם ידעתם את נפש הגר מיד נכנסה לנרתיקה וחזרה בלבוש ונטמנה שכתוב כי גרים הייתם בארץ מצרים שחשב³⁸³⁹ הכתוב שבגלל שמיד התלבש לא היה מי שישגיח בו בנפש הגר הזו יודעת הנשמה הקדושה בדברי העולם הזה ונהנית (ושואבת) מהם.</p>

3839

³⁸⁴⁰ נפשות הגרים וכו' עיקר מציאותם והוייתם היא מן אותה הקליפה הנקראת קליפת נוגה, שפעמים היא מסאבא, ופעמים חוזרת אל הקדושה, כנזכר בפרשת ויקהל בספר הזוהר, וז"ס מ"ש רז"ל קשים גרים לישראל כספחת וכו'. והענין הוא, כי האיש ההוא שהיה בתחלתו גוי, כאשר בא להתגייר, נכנס בו נפש אחת, מתולדות הנפשות של הצדיקים בהיותם בג"ע הארץ, כנזכר בפרשת שלח לך. ואחר אשר נתגייר, זוכה ונכנסה בו נפש אחרת קדושה ממש, כשאר נפשות בני ישראל. ואז נקרא גר צדק, כי יש לו ממש נפש קדושה מן המלכות, הנקראת צדק כנודע. והנה אותה הנפש הנשארת עתה בו, והיא אותה שהיתה בו בהיותו גוי, הנקראת נפש הגר, והיא אשר החזירתו למוטב בהכרח הוא שתהיה לה איזו אחיזה אל הקליפה, ולכן בהיותה עתה בגוף הגר הזה אחר שנתגייר, בהכרח היא מחטיאה קצת אל הנפש הקדושה האחרת אשר בגר הזה. וז"ס קשים גרים לישראל כספחת כי נפש הגר הראשונה, מחטיאה את נפש השניה הנקראת ישראל. ובזה תבין סוד ר' עקיבא ע"ה, שהיה בתחלתו עם הארץ, שונא ת"ח מ' שנה, באמרו מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור. ונמשך לו זה מצד אותה נפש הגר הראשונה. אבל נפשו האמיתית היתה קדושה לגמרי בתכלית, ודי בזה (שעה"ג הק' לד). אברהם אע"ה היה מזאת הבחינה מצד החסדים, נפש קדמאה לגיורין, ויצחק מצד הגבורה, ויעקב מהתוכיות, ונולד יוסף ותיקן הכל. וחזרו ונפלו במצרים, ונתלבשו בנפשות הגרים, בסוד (שמות כ"ג ט) ואתם ידעתם את נפש הגר (ספר הליקוטים בראישתא).

³⁸⁴¹ ישראל היו גרים בארץ מצרים, ומזוהמת ארץ מצרים יצאו, ולקחו טוב ארץ מצרים בסוד עשר אתונות ועשר חמורים נושאות לחם וב"ר ומזו"ן וצד"ה (עי' בראשית מה), סוד נשמה, וכולם כלולים נשמה טו"ב בסוד שמ"ן הטו"ב של אור קדמון בחמ"ר אתו"ן, ר"ת וס"ת של ז' כוכבי לכת, ומשם זכו לסוד אל"ף ה"ה ב"ת ה"ה, סוד אה"ה אש"ר אה"ה (כתבי הגרמ"מ משקלוב).

ספר שמות

<p>פתח ההוא סבא³⁸⁴² ואמר (שם כד יח) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר וגו' ענן דא מאי הוא אלא דא הוא דכתיב (בראשית ט יג) את קשתי נתתי בענן תנינן דההוא קשת אשלחת לבושי ויהיב לון למשה ובההוא לבושא³⁸⁴³ סליק משה לפורא ומניה חמא מה דחמא ואתהני מכלא עד ההוא אתר אתו אינון חברייא ואשתטחו קמיה דההוא סבא ובכו ואמרו אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע מלין אלין מפומך די לון</p>	<p>פתח אותו זקן ואמר ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר וגו' ענן זה מהו אלא זהו שכתוב את קשתי נתתי בענן שנינו שאותה קשת הפשיטה את לבושיה ונתנה אותם למשה ובאותו לבוש עלה משה להר וממנו ראה מה שראה ונהנה מהכל עד אותו מקום באו אותם החברים והשתטחו לפני אותו זקן ובכו ואמרו אלמלא לא באנו לעולם אלא כדי לשמוע דברים אלו מפיק די לנו.</p>
<p>אמר ההוא סבא (אם אחרת יקח לו (&)) חברייא לאו בגין דא בלחודוי שרינא מלה דהא סבא כגיני לאו במלה חדא עביד קיש קיש ולא קרי כמה בני עלמא בערבוביא בסכלתנו דלהון ולא חמאן בארח קשוט באורייתא ואורייתא קרי בכל יומא בנהימו (נ"א ברחימו) לגבייהו (רבני נשא) ולא בעאן לאתבא רישא</p>	<p>אמר אותו זקן (אם אחרת יקח לו) חברים לא בשביל זה בלבד התחלתי את הדבר שהרי זקן כמוני לא בדבר אחד עושה קיש קיש ולא קורא כמה בני העולם בערבוביה בתבונה שלהם ולא רואים בדרך אמת בתורה ותורה קוראת בכל יום בנהימה³⁸⁴⁴ (באהבה) אליהם (של אנשים) ולא רוצים להשיב ראשם.</p>
<p>ואף על גב דאמינא דהא אורייתא מלה נפקא מנרתקה ואתחזיאת זעיר ומיד אתשמרת הכי הוא ודאי ובזמנא דאתגליאת מגו נרתקה ואתשמרת מיד לא עברת דא אלא לאינון דידיעין בה ואשתמודען בה³⁸⁴⁵</p>	<p>ואף על גב שאמרנו שהרי התורה הוציאה דבר מנרתיקה ונראה קטן ומיד נטמן כך הוא ודאי ובזמן שנתגלה מתוך נרתיקה ונטמן מיד לא עושה את זה אלא לאותם שיודעים בה ונודעים בה.</p>
<p>מתל למה הדבר דומה לרחימתא דאיהי</p>	<p>משל למה הדבר דומה לאהובה</p>

³⁸⁴² הביא ראיה ממש כי לא היה לו יכולת למעלה אם לא בהתלבשות הענן, והוצרך לומר זה, לפי מה שמחייב השכל הוא היפך מזה, כי כשהנשמה עולה למעלה, אז אדרבה נפשטת ממלבושה, ומה גם לומר שהיא מתלבשת מחדש, ואדרבא יותר תוכל להשיג בהיותה מופשטת מכל המלבושים, ולכן הביא ראיה כי הלא משה היה יכול לכניס [נדצ"ל להיכנס] שלא ע"י התלבשות הענן ההוא, ועל"ז מצינו שהוצרך להתלבש באותו ענן כדי להנאות מזיו השכינה. וסוד הענן הזה הוא סוד ענן הכבוד אשר השכינה הנק' קשת היא מתלבש בו, וכן משה זכה להתלבש בענן ההוא, ואז היה עומד במחיצת השכינה עצמה ומתלבשת במלבוש א'. וכן ענין זה מבאר עניינו מהרח"ו ואורייתא קרי בכל יומא וכו' עתה בא לפרש עולימתא שפירתא (זהה הרקיע). טעם פתיחה זו, לומר כשם שמרע"ה בההוא לבושא אתהני מכולא, כך הנשמות של ישראל ע"י נשמות הגרים הם נהנים (מ"מ).
³⁸⁴³ חשמ"ל (מ"מ).

³⁸⁴⁴

³⁸⁴⁵ ע"י ספר יצירה (פ"א מ"ו) עשר ספירות בלי מה, צפייתן כמראה הבזק, ותכליתן אין להם קץ, ודברו בהן ברצוא ושוב. וז"ל הגר"א: צפייתן וכו' - הוא פירוש על מה שקראן עומקין, פירוש צפייתן שאדם צופה להשיגו כמו הבזק שאין יכולת לראותו רק ברגע אחד וחוזר לאחור כמ"ש במשנה ח' בלום פיק כו', ואמר צפייתן שצופה הוא דבר שרואה מרחוק, ולכן הנביאים נקראו צופים (שמואל א' א), שרואין את ה' מרחוק, כמ"ש (ירמיה לא ב) מרחוק ה' נראה לי, וכן דרשו בגמרא (סוטה יא ע"א) ותצב אחותו מרחוק ע"ש החכמה, והספירות הן כולם בחכמה כמש"ל (ו ע"א) וכו' ודברו בהם ברצוא ושוב, פי' אע"פ שאמר לעיל כי א"ס מצד המלכות דא"ק מתייחד בהם, אמר 'ודברו' הוא מלכות דא"ק, 'בהם' בספירות, 'ברצוא ושוב' שאין יכולת להשיגו, וע"ז אמרו בזהר (זהר בראשית סה ע"א ועוד) מטי ולא מטי. וע"י בהגר"א בסד"צ כב ע"ד ד"ה ואמר, שזה ברית העיניים, דהיינו שלא להסתכל במה שלמעלה מהניתן לך, וע"י בהגר"א בתז"ח נ ע"ג, שהן רצין להשיג את האדם שעל הכסא שהוא כבוד ה' כמ"ש ביחזקאל שהוא חכמה כידוע שהכסא הוא בינה והחיות הן ג' חיון חג"ת וחיה הרביעי מלכות כוללת נה"י, וע"י בהגר"א בסד"צ כב ע"ג וז"ל אע"ג שבתז"ח אמר על החכמה, ובס"י אמר על כל הע"ס, הכל כפי הבחינה של המשכיל, כאן על ז"א אמר ברדל"א והחיות כו'.

ספר שמות

<p>שפירתא בחיוו ושפירתא בריוא ואיהי טמירתא בטמירו גו היכלא דילה ואית לה רחימא יחידאה דלא ידעין ביה בני נשא אלא איהו בטמירו ההוא רחימא מגו רחימו דרחים לה עבר לתרע ביתה תדיר זקיף עינוי לכל סטר איהי ידעת דהא רחימא אסחר תרע ביתה תדיר מה עבדת פתחת פתחא זעירא בההוא היכלא טמירא דאיהי תמן וגליאת אנפחא לגבי רחימאה ומיד אתהדרת ואתכסיאת כל אינון דהוו לגבי רחימא לא חמו ולא אסתכלו בר רחימא בלחודוי ומעוי ולביה ונפשיה אזלו אבתרה וידע דמגו רחימו דרחימת ליה אתגליאת לגביה רגעא דהא לאתערא (ס"א לגביה רחימו) ליה הכי הוא מלה דאורייתא לא אתגליאת אלא לגבי רחימאה ידעת אורייתא דההוא חכימא דלבא אסחר לתרע ביתה כל יומא מה עבדת גליאת אנפחא לגביה מגו היכלא וארמיזת ליה רמיזא ומיד אהדרת לאתרה ואתטמרת כל אינון דתמן לא ידעי ולא מסתכלי אלא איהו בלחודוי ומעוי ולביה ונפשיה אזיל אבתרה ועל דא אורייתא אתגליאת ואתכסיאת ואזלת ברחימו לגבי רחימאה לאתערא בהדיה רחימו</p>	<p>שהיא יפה במראה ויפה בתאר והיא טמונה בהסתר בתוך ההיכל שלה ויש לה אוהב יחידי שלא יודעים עליו בני אדם אלא שהוא בנסתר אותו אוהב מתוך האהבה שאוהב אותה עובר על שער ביתה תמיד מרים עינוי לכל צד היא יודעת שהרי האוהב סובב שער ביתה תמיד מה עושה פותחת פתח קטן באותו היכל נסתר שהיא שם ומגלה את פניה לאוהבה ומיד חוזרת ונתכסית כל אותם שהיו אצל האוהב לא ראו ולא הסתכלו פרט לאוהב לבדו ומעיו ולבו ונפשו הלכו אחריה ויודע שמתוך האהבה שהיא אוהבת אותו נגלית אליו רגע אחד לעורר (אליו אהבה) אותו כך הוא דבר התורה לא נגלה אלא לאוהבו יודעת התורה שאותו חכם לב סובב שער ביתה כל יום מה היא עושה מגלה פניה אליו מתוך ההיכל ורומזת לו רמז ומיד חוזרת למקומה ונסתרת כל אלו ששם לא יודעים ולא מסתכלים אלא רק הוא בלבדו ומעיו ולבו ונפשו הולכים אחריה ועל זה התורה נגלית ונכסית והולכת באהבה לאהובה לעורר עמו אהבה.</p>
<p>תא חזי ארחא דאורייתא כך הוא בקדמיתא כד שריא לאתגלאה לגבי בר נש (ברגעא) ארמיזת ליה ברמיזו אי ידע טב ואי לא ידע שדרת לגביה וקראת ליה פתי ואמרת אורייתא לההוא דשדרת לגביה אמרו לההוא פתי דיקרב הכא ואשתעי בהדיה דהא הוא דכתיב (משלי ט ד) מי פתי יסור הנה חסר לב וגו' קריב לגביה שריאת למללא עמיה מבתר פרוכתא דפרסא ליה מלין לפום ארחוי עד דיסתכל זעיר זעיר ודא הוא דרשה</p>	<p>בא וראה כך היא דרכה של תורה בראשונה כשמתחילה להתגלות אל האדם (ברגע) רומזת לו ברמז אם יודע טוב ואם לא יודע שולחת אליו וקוראת לו פתי והתורה אומרת לאותו ששלחה אליו אמרו לאותו הפתי שיקרב לכאן ואדבר עמו זהו שכתוב מי פתי יסור הנה חסר לב וגו' קרב אליה ומתחילה לדבר עמו מאחר פרוכת שפורשת לו דברים לפי דרכו עד שיתבונן לאט לאט וזהו הדרש.</p>
<p>לבתר תשתעי בהדיה מבתר שושיפא דקיך מלין דחידה ודא איהו אנדה³⁸⁴⁷ לבתר דאיהו רגיל לגביה אתגליאת לגביה אנפין באנפין ומלילת בהדיה כל רזין סתימין דילה וכל ארחין סתימין דהוו בלבה טמירין מיומין קדמאין כדין</p>	<p>אחר כך תדבר עמו מאחר³⁸⁴⁶ פשפש קטן דברי חידה וזוהי הגדה אחר שהתרגל אליה נגלית אליו פנים בפנים ומדברת עמו כל הסודות הנסתרים שלה וכל הדרכים הנסתרות שהיו שמורים בלבה מימים ראשונים ואז</p>
צ"ט/ב	

3846

³⁸⁴⁷ טוב ללמוד אגדה בכל לילה, שרוב רזי תורה רמוזים באגדה, והיסוד המתקשר במלכות נקרא אגדה וכו', בשביל כך שבח הזהר אגדה יותר מהדרשה (מ"מ).

ספר שמות

<p>איהו בר נש שלים³⁸⁴⁸ בעל תורה ודאי מארי דביתא דהא כל רוזין דילה גליאת ליה ולא רהיקת ולא כסיאת מיניה כלום</p>	<p>אותו אדם הוא שלם בעל תורה ודאי בעל הבית שהרי כל סודותיה גלתה לו ולא רחוקה ולא כסתה ממנו כלום.</p>
<p>אמרה ליה חמית מלה דרמיזא דקא רמיזנא לך בקדמיתא כך וכך רוזין הוו כך וכך הוא כדין חמי (ס"א דעלאין)⁴⁴⁴ דעל אינון מלין לאו לאוספא ולא למגרע מנייהו וכדין פשטיה דקרא כמה דאיהו⁴⁴⁵ דלאו לאוספא ולא למגרע אפילו את חד ועל דא בני נשא אצטריכו לאודהרא ולמרדף אבתרא דאורייתא למהוי רחימין דילה כמה דאתמר</p>	<p>אומרת לו ראית דבר הרמז שרמזתי לך בתחלה כך וכך היו הסודות כך וכך הוא ואז רואה (שהעליונים) שעל הדברים הללו אין להוסיף ואין לגרוע מהם ואז פשט הכתוב כמו שהוא שלא להוסיף ולא לגרוע אפילו אות אחת ועל כך אנשים צריכים להזהר ולרדוף אחרי התורה להיות אוהבים שלה כמו שנתבאר.</p>
<p>תא חזי אם אחרת יקה לו (&) גלגולין דמתגלגלן בהאי קרא כמה רברבין ועלאין אינון דהא כל נשמתין עאלין בגלגולא ולא ידעין בני נשא ארחוי דקודשא בריך הוא והיך קיימא טיקלא והיך אתדנו בני נשא בכל יומא ובכל עידן והיך נשמתין עאלין בדינא עד לא ייתון להאי עלמא והיך עאלין בדינא לבתר דנפקי מהאי עלמא</p>	<p>בא וראה אם אחרת יקה לו הגלגולים שמתגלגלים בפסוק הזה כמה גדולים ועליונים הם שהרי כל הנשמות נכנסות בגלגול ולא יודעים בני אדם דרכי הקדוש ברוך הוא ואיך עומדים המאזנים ואיך נדונים בני אדם בכל יום ובכל זמן ואיך נשמות נכנסות לדין טרם שבאות לעולם הזה ואיך נכנסות לדין אחר שיוצאות מן העולם הזה.</p>
<p>כמה גלגולין וכמה עובדין סתימין עביד קודשא בריך הוא בהדי כמה נשמתין ערטילאין וכמה רוחין ערטילאין אזלין בההוא עלמא דלא עאלין לפרגודא דמלכא וכמה עלמין אתהפך בהו ועלמא דאתהפך בכמה פליאן סתימין ובני נשא לא ידעין ולא משניחין והיך מתגלגלן נשמתין כאבנא בקוספיתא כמה דאת אמר (ש"א כה כט) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע</p>	<p>כמה גלגולים וכמה מעשים נסתרים עושה הקדוש ברוך הוא עם כמה נשמות ערומות וכמה רוחות ערומות הולכות באותו העולם שלא נכנסות לפרגוד של המלך וכמה עולמות מתהפך בהם והעולם שמתהפך בכמה פלאים נסתרים ובני אדם לא יודעים ולא משגיחים ואיך מתגלגלות הנשמות כאבן בכף הקלע³⁸⁴⁹ כמו שנאמר ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע.</p>
<p>(והואיל ושרינן לגלאה) השתא אית לגלאה דהא כל נשמתין מאילנא רברבא³⁸⁵⁰ ותקיפא</p>	<p>(והואיל והתחלנו לגלות) עכשיו יש לגלות שהרי כל הנשמות מהאילן</p>

³⁸⁴⁸ הא למדת שכל מי שאינו לומד קבלה אינו בעל תורה שלם (רח"ו במ"מ).

³⁸⁴⁹ וכן עוד

³⁸⁵⁰ אילנא רברבא הוא חכמה, ות"ת נקרא אילנא זעירא. והנה הנשמה יוצאת מזיווג חו"ב, כנ"ל
זכה יהבין ליה נשמתא מסטרא דאו"א וז"א, דהאי כל נשמתין מאילנא רברבא וגו', ואינם יוצאים
משם מעצמו, רק ע"י נהר דנפיק, והוא סוד הבינה דנפק מעדן חכמה, פי' נפיק מתולדות הבינה
ומזיווג תרוויהו נפיק. ואמנם הרוחין נפקין מאילנא אחרא, ז"א לגבי אילנא רברבי הנזכר, והוא סוד
הת"ת. גם אפשר לפרש בדרך אחרת, כי הני תרי אילנא הם בינה ומלכות, והנה מלכות היא עלמא
דנוק', ולכן הרוחין דנפקין מינה, אע"פ שהם מזווגי הת"ת, עכ"ז מכונים אליה, ונקרא נקבה על שמה.
אמנם הבינה הוא עלמא דדכורא, עם היותה נקבה כנזכר בפ' ויחי. וב' פי' אלו עולים בסגנון א',
והנה אלו השנים נעשים מרכבה זה לזה, והנשמה מתלבש ברוח כחדא, וז"א נר ה' נשמת אדם, פי'
כי נשמת אדם היא סוד חיבור א', כשמתחברים נשמה ורוח, שהם נ"ר, ושניהם הם נ"ר, כי מהשם
ית' נפקי, ושניהם בחבורא חדא הם נשמת אדם, ונעשים נשמה א'. וז"א כי רוח מלפני יעטרף וגו',
פי' הבינה אומרת דבר זה כי הרוח מלפני יעטרף, כי הרוח הוא ת"ת כנ"ל, והנה ת"ת הוא לפני

ספר שמות

<p>דהוא נהר דנפיק מעדן נפקי וכל רוחין מאילנא אהרא זעירא נפקין נשמה מלעילא רוח מלתתא ומתחברן כחדא כנוונא דדכר ונוקבא וכד מתחברן כחדא כדין נהרין נהירו עלאה ובחבורא דתרוייהו אקרי נר (משלי כ כז) נר יהו"ה נשמת אדם מהו נ"ר נשמה רוח ועל חבורא דתרוייהו כחדא אקרי נר דכתיב נר יהו"ה נשמת אדם</p>	<p>הגדול והתקיף שהוא הנהר שיוצא מעדן יוצאות וכל הרוחות מעץ אחר קטן יוצאות הנשמה מלמעלה והרוח מלמטה ומתחברות כאחת כדוגמת זכר ונקבה וכאשר מתחברות כאחת אז מאירות אור עליון ובחיבור של שניהם נקרא נר "נר ה' נשמת אדם" מהו נ"ר נשמה רוח ועל החבור של שניהם כאחד נקרא נר שכתוב נר ה' נשמת אדם.</p>
<p>נשמה ורוח דכר ונוקבא³⁸⁵¹ לאנהרא כחדא³⁸⁵² ודא בלא דא לא נהרין ולא אקרי נר וכד מתחברן כחדא אקרי בלא נר וכדין אתעטף נשמה ברוח לקיימא תמן לעילא בהיכלא טמירא דכתיב (ישעיה נז יז) כי רוח מלפני יעטוף יתעטף לא כתיב אלא יעטוף מאי טעמא בגין דנשמות אני עשיתי תמן בגנתא דלעילא⁴⁴⁶ בהיכלא טמירא אתעטף ואתלבש נשמה ברוח כמה דאתחזי</p>	<p>נשמה ורוח זכר ונקבה להאיר כאחד וזה בלי זה לא מאירים ולא נקרא נר וכשמתחברים כאחד הכל נקרא נר ואז מתעטפת הנשמה ברוח לעמוד שם למעלה בהיכל הגנוז שכתוב כי רוח מלפני יעטוף לא כתוב יתעטף אלא יעטוף למה משום שנשמות אני עשיתי שם בגן שלמעלה בהיכל הגנוז מתעטפת ומתלבשת הנשמה ברוח כמו שראוי.</p>
<p>וכיון דבהווא היכלא לא הוי ולא אשתמש אלא ברוח ונשמה נפש לא אתי לתמן (נ"א מתמן) אלא מתלבש בהווא רוח תמן וכד נחתא לנו גן עדן דלתתא (בהאי עלמא) אתלבש</p>	<p>וכיון שבאותו היכל לא היה ולא השתמש אלא ברוח ונשמה הנפש לא באה לשם (משם) אלא מתלבשת באותה רוח שם וכשירדת לתוך גן עדן התחתון (בעולם הזה) מתלבשת</p>

הבינה, וקודם הוא בערכינו ממטה למעלה, והוא מאותה מדרגה אשר לפני, ולכן הוא יעטוף לאחרים, ואין הוא מתעטף אלא נעשה מלבוש לאחרים. והוא סוד הנשמה אשר אני עשיתי, ממש אני, הבינה. והם יותר עליונים. ולכן הרוח הוא מעטף ומכסת הנשמה אשר אני עשיתי, והם מעולות מהרות. והנה אלו השנים כשהם כחדא, אז מאירים ונקרא נ"ר, ר"ת נשמה רוח, כמו שהנר הוא חיבור הפתילה והשמן בכלי ההוא, ואז דולק, ואם לאו אינו דולק. כן הנשמה לא תוכל להאיר כ"א ע"י הרוח, כי הוא נעלמה. וז"א ודא בלא דא לא נהירא ולא איקרי וכו'. ואמנם כאשר חטא אדה"ר גרם שלא יתבררו חלק מ"ן דמלכות ולכן גם שעי' הזווג יהיה חוזר ז"ן פב"פ למקומה למטה הנה לא היה דבר של קיום כי אז לא הספיק החזרה זו רק בשעת הזיווג לבד ואח"כ חוזרות תיכף בסוד אב"א ולכן צריך לעשות תיקון בכל זיווג וזיווג כדי להחזיר המלכות פב"פ (זהר הרקיע).

³⁸⁵¹ ח"ג קע ע"א (לש"ו).

³⁸⁵² מאמר הזה קשה מאד להולמו כי הוא הפך מכל מה שנמצא בכל ספרי הזוהר, כי הרוח זכר, והנשמה נקבה, שהם ז"א ואימא עלאה. אבל יתבאר במאמר ס' הזוהר בפ' קדושים בדף פג ע"ב בסתרי תורה וז"ל, אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום כו', ע"ש. והענין בקיצור, כי שם נתבאר, שאז היה מצב ומעמד העולמות באופן אחר ממה שהם עכשיו, אחר שחטא אדם הראשון. כי בראשונה, קודם שחטא, היה הזווג דז"א ונוקביה למעלה בחיק או"א ובהיכל שלהם, כי היה העולם בסוד קדושת שבת. ולכן אז נשמת אדם הראשון היתה לו מן הז"א, אשר היה אז בבחינת בינה, ומשם הנשמה. והמלכות היתה בסוד ז"א, ומשם היתה רוחו של אדם, ואז היתה הנשמה דכר מז"א, ורוח נקבה ממלכות. אבל אחר שחטא, ירדו העולמות ממעלתן, והיו בבחינת ימי החול, והמלכות ירדה למטה במקום הבריאה, אשר משם היה אז נפשו של אדם. ועתה נפשו היא מן המלכות, אשר ירדה עתה אל המקום שהיתה שם הבריאה אז. ורוח היה לו מן הז"א שירד למטה במקום המלכות שהיתה שם אז, ונשמתו היתה לו מן הבינה שירדה במקום שהיה אז הז"א שם. ועתה נמצא כי נשמה מבינה, ורוח מז"א, ונפש ממלכות. וכפי המצב הזה הוא מה שבכל העולמות הוזכר כי רוח מז"א ונשמה מבינה אבל קודם שחטא שהיו העולמות מעולים יותר היתה לו נשמתו מז"א שהיה אז במקום הבינה ורוחו מנוקביה שהיתה אז במקום ז"א ובזה לא יחלקו המאמרים יחד (שער מאמרי רשב"י).

ספר שמות

<p>בההוא רוחא אחרא דאמינא ההוא דנפיק מתמן³⁸⁵³ והוה מתמן ובכלהו שריא בהאי עלמא³⁸⁵⁴ ואתלבש בהו</p>	<p>באותה רוח אחרת שאמרנו אותה שיצאה משם והיתה משם ובכולן שורה בעולם הזה ומתלבשת בהם.</p>
<p>ההוא רוח דנפיק מהאי עלמא דלא אתרבי³⁸⁵⁷ (ס"א דלא אתדכי) ולא אתפשט בהאי עלמא אזלא בגלגולא ולא אשכח נייהא אתי בגלגולא בעלמא³⁸⁵⁸ כאבנא בקוספיתא עד דישכח ההוא פרוקא דיפרוק ליה ואייתי ליה בההוא מאנא ממש דהוה איהו אשתמש ביה ודביק ביה תדיר רוחיה ונפשיה והות בת זוגיה רוחא ברוחא וההוא פרוקא בני ליה כמלקדמין</p>	<p>אותה רוח שיוצאת מן העולם הזה שלא התרבתה (שלא נטהרה) ולא התפשטה בעולם הזה הולכת בגלגול ולא מוצאת מנוחה באה בגלגול בעולם כאבן בכף הקלע³⁸⁵⁵ עד שימצא אותו גואל שיגאלנה ומביא אותו באותו כלי ממש שהוא היה משתמש בו ומתדבק³⁸⁵⁶ בו תמיד רוחו ונפשו והיתה בת זוגו רוח ברוח ואותו הגואל בונה אותו כמקדם.</p>
<p>וההוא רוחא דשבק ואתדבק בההוא מאנא לא אתאביד דהא לית מלה אפילו זעירא בעלמא דלא הוי ליה אתר ודוכתא לאתטמרא ולא תכנשא תמן ולא אתאביד לעלמין ובנין כך ההוא רוחא דשבק בההוא מאנא תמן הוא³⁸⁶⁰ ודא רדיף בתר עקרא ויסודא (נ"א דיליה) דקא נפיק מיניה³⁸⁶¹ ואייתי ליה ובני ליה בדוכתיה באתר דההוא רוח בת זוגיה דנפקת בהדיה ואתבני תמן כמלקדמין ודא איהו בריה חדתא השתא בעלמא רוחא חדתא וגופא חדתא</p>	<p>ואותה רוח שהשאיר ונדבקה באותו הכלי לא נאבדה שהרי אין אפילו דבר קטן בעולם שאין לו אתר³⁸⁵⁹ ומקום להטמן ולהתכנס לשם ולא נאבד לעולמים ולכן אותה הרוח שהשאיר באותו כלי שם הוא ודאי רודף אחר העיקר והיסוד (שלו) שיצא ממנו ומביא אותו ובונה אותו במקומו במקום של אותה רוח בת זוגו שיצאה עמו ונבנה שם כמקדם וזוהי בריה חדשה עכשיו בעולם רוח חדשה וגוף חדש.</p>
<p>ואי תימא רוח דא דא הוא מה דהוה הכי הוא אבל לא אתבני אלא בנין ההוא רוחא אחרא דקא שבק בההוא מאנא</p>	<p>ואם תאמר רוח זו, זוהי מה שהיה כך זה אבל לא נבנית אלא בשביל אותה רוח אחרת שהשאיר באותו כלי</p>
<p>ק/א</p>	
<p>הכא אית רוא דרוזין (ס"א רוא דרוזין בההוא מאנא)</p>	<p>כאן יש סוד הסודות (סוד הסודות באותו כלי)</p>
<p>בספרא דחנוך³⁸⁶² בניינא דא דאתבני לא אתבני אלא בההוא רוחא אחרא דשביק תמן</p>	<p>בספרו של חנוך בנין זה שנבנה לא נבנה אלא באותה רוח אחרת</p>

³⁸⁵³ פי' שנשמות הגרים הם מגן עדן של מטה (מ"מ).

³⁸⁵⁴ פי' כשבאה הנשמה לעולם הזה, מתלבשת בכלום ברוח ובנשמות הגרים (מ"מ).

³⁸⁵⁵

³⁸⁵⁶

³⁸⁵⁷ שלא הניח בנים (רח"ו במ"מ).

³⁸⁵⁸ פי' מתגלגל ומטלטל ממקום למקום עד שיבוא היבם ליבם אשתו (מ"מ).

³⁸⁵⁹

³⁸⁶⁰ ענין זה ביארתי בדרוש אחד שביארתי בסוד אדם הראשון וחוה, איך נוצרו על ידי זוג אחר באחור, גם תבין משם מה ענין ביאור שם של מיין נוקבין. וזה הדרוש ביארתי בפרשת פקודי דף רנ"ד סוף ע"ב בדרוש ענין אותם השכ"ה ניצוצין דאתברירו במחשבה דזריק נצוצין לש"ך עיבר וע"ש, גם עיין באדרת נשא בדף קלה ע"ב, בענין אשא דכיא ואוירא דכיא כי שם נתבאר היטב (שער מאמרי רשב"י).

³⁸⁶¹ פי' רוחא דשבק באשה שרשו הוא מרוח ערטילאה (מ"מ).

³⁸⁶² סוד הענין על בוריו אי אפשר לבאר בפעם אחת, כי זהו כלל המאמר כלו של כל דברי הסבא, אך מי שיבין יקבץ כל הדברים ביחד ויבין (כתבי הגרמ"מ משקלוב). כל יבום הוא במט"ט, ושם

ספר שמות

<p>בהוא מאנא וכד שארי לאתבנאה דא משיך אבתריה³⁸⁶³ דההוא רוח דאזיל ערטילאה³⁸⁶⁴ ומשיך ליה לגביה ותמן תרי רוחות דאינון חד לבתר דא איהו⁴⁴⁷ רוח ודא איהו נשמה ותרואיהו חד</p>	<p>שהשאר שם באותו הכלי וכשהתחיל להבנות זה מושך אחריו של אותה רוח שהולכת ערומה ומושך אותה אליו ושם שתי רוחות שהן אחת אחר זה הוא רוח וזוהי נשמה ושתייהן אחת.</p>
<p>אי זכה לאתרבאה ולמזכי כדקא יאות תרואיהו אינון חד לאתלבשא בהו נשמתא אחרא עלאה כמה דאית לשאר בני עלמא רוח דזכאן בהו נשמתין אינון דקדמן ואחידן בהו ורוחא אחרא מלעילא ונשמתא קדישא אתלבשא בהו אוף הכי נמי מדיליה ממש אית תרין רוחין בנין לאתלבשא בהו נשמה עלאה</p>	<p>אם זכה להרבות לזכות כראוי שתייהן הן אחת להתלבש בהן נשמה אחרת עליונה כמו שיש לשאר בני העולם רוח שזוכות בהן הנשמות אותן שקודמות ואוחזות בהן ורוח אחרת מלמעלה והנשמה הקדושה התלבשה בהן כמו כן כאן גם משלו ממש יש שתי רוחות כדי להלביש בהן הנשמה העליונה.</p>
<p>יהא לדין גופא אחרא דקא אתבני השתא חדתא ההוא גופא קדמאה דשבק מה אתעביד מניה או האי בריקנייא או האי בריקנייא לפום סכלתנו דבר נש אשתמע דהאי קדמאה דלא אשתלים בקדמיתא אתאביד הואיל ולא זכה אי הכי למננא אשתדל בפקודי אורייתא או אפילו בחד מנייהו והא אנן ידעינן דאפילו ריקנין שבישראל כלוהו מליין מצות כרמון וגופא דא אף על גב דלא אשתלים לאתרבאה ולמזכי ולמסגי בעלמא⁴⁴⁸ פקודין אחרנין דאורייתא נטר דלא אתאבידו מניה וכי למננא הו³⁸⁶⁵</p>	<p>יהיה לזה גוף אחר שנבנה עכשיו חדש אותו הגוף הראשון שהשאר מה נעשה ממנו או זה בריקנות או זה בריקנות לפי תבונת טפשות אדם נשמע שהראשון הזה שלא נשלם בתחלה נאבד הואיל ולא זכה אם כך לחנם עסק במצוות התורה או אפילו באחת מהן והרי אנו יודעים (&) שאפילו ריקנים שבישראל כולם מלאים מצוות כרמון וגוף זה אף על גב שלא נשלם להתרבות ולזכות ולפרו בעולם מצוות אחרות של התורה הוא שמר שלא נאבדו ממנו וכי לחנם הם היו.</p>
<p>חברייא חברייא פקחו עיניכו דהא אנא ידענא דהכי אתון סברין וידעין (נ"א סלקין אדעתין) דכל אינון גופין ציונין אינון בריקנייא</p>	<p>חברים חברים פקחו עיניכם שהרי אני ידעתי שכך אתם סוברים ויודעים (היעלה על הדעתכם) שכל אותם גופים נצטיירו הם בריקנות שאין להם</p>

נשתנה כי כל השנויין ביה, כמש"ל בתיקון כ"א ותיקון כ"ח ולקמן תיקון ס"ח, וביה אשתני כל דיוקנין דלא דמו דא לדא, וכן בש"מ הרבה, והענין כי נשמתא ל"ל שינוי, וכל השינויים הוא בגוף (בהגר"א בתיקו"ז קו ע"ג). ועי' תיקו"ז קס ע"ד: זה ספר תולדות אדם דא ספרא דחנוך נער דעליה אתמר ויתהלך חנוך את האלה"ם ואיננו כי לקח אותו אלה"ם, בהגר"א: [חנוך] הוא מט"ט.³⁸⁶³ היינו זה הרוח של הגואל הבונה, מושך זה שהיה לו ראוי להשיג, ונעשה ערטלאי מזה, ותמן תרין רוחות דאינון חד, הוא קאי על זה הרוח דשביק בהאי מנא, זהו נחלק לב', לצדיקים ילכו במ פושעים יכשלו במ, סליק ונחית כנ"ל, ואחר קבלת ענשו יתחלק לב' (כתבי הגרמ"מ משקלוב).³⁸⁶⁴ סוד הלבושין בג"ע הכל בסוד המצות שהן בעולם הבריאה לבושה דשכינתא (תז"ח מא ע"ג), ולבושין דאדם, ושם שכר ועונש, וז"ס נשמות דאזלין ערטילאין, כי לבוש שלהן בקליפה, וכל התורה ומע"ט הכל תלוי בלבושין אלו (בהגר"א בספד"צ כט ע"ג).³⁸⁶⁵ הגוף הא' דלא אצלח בפריה ורביה, אינו זוכה רק לנצוץ פרטי של הנפש ההיא, והוא אותו הנצוץ דשבק באנתתיה בביאה א', ושארית חלקי הנפש עם הרוח והנשמה, הם לגוף השני. וז"ס מ"ש בזהר בפרשת חיי שרה דף קל"א ע"א, דהנהו גופין דלא אצלחו להו כלא הו, והדבר הזה מתמיה, כי אין לך אדם מישראל שאינו מלא מצות כרמון, ולמה יתבטל לגמרי בזמן התחיה, אבל רמז אל האמור, כי הנה עיקר התענוג העתידי לבא, הוא לבחי' הרוח והנשמה, והגוף הא' שאין בו אפילו נפש שלימה, רק נצוץ פרטי, ההוא רוחא דשבק באנתתיה וכו', נמצא כי אין לו תענוג, ובערך זה הוי כלא הוי (שעה"ג הק' ד).

ספר שמות

<p>דלא אית לון קיומא לעלמין לאו הכי וחם לן לאסתכלא באלין מלין</p>	<p>קיום לעולמים לא כך וחס לנו להסתכל בדברים הללו.</p>
<p>פתח סבא ואמר (תהלים קו ב) מי ימלל גבורות יהוה ישמיע כל תהלתו מאן הוא בעלמא דיכיל למללא גבורן דעביד קודשא בריך הוא בעלמא תדיר ההוא גופא קדמאה דשבק לא אתאביד וקיומא להוי ליה לזמנא דאתי דהא עונשיה סבל בכמה זינין וקודשא בריך הוא לא מקפח אנרא דשום בריין דברא בר אינון דנפקו מגו מהימנותא דיליה ולא הוה בהו טב לעלמין ובר מאינון דלא כרעו במודים דהני קודשא בריך הוא עביד מנייהו בריין אחרנין בנין דלא יתבני ההוא גופא בדיוקנא דבר נש ולא יקום לעלמין אבל הני לאו הכי</p>	<p>פתח הזקן ואמר מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו מי הוא בעולם שיכול למלל הגבורות שעושה הקדוש ברוך הוא בעולם תמיד אותו גוף הראשון שהשאיר לא נאבד ויהיה לו קיום לעתיד לבא שהרי את ענשו סבל בכמה מינים והקדוש ברוך הוא לא מקפח שכר שום בריות שברא פרט לאותם שיצאו מתוך האמונה שלו ולא היה בהם טוב לעולמים ופרט לאלו שלא כרעו במודים שמאלה עושה הקדוש ברוך הוא בריות אחרות כדי שלא יבנה באותו הגוף בדמות של אדם ולא יקום לעולמים אבל אלה לא כך.</p>
<p>מה עביד קודשא בריך הוא אי ההוא רוח זכי לאתקנא בהאי עלמא בההוא גופא אחרא מה עביד קודשא בריך הוא⁴⁴⁹ ההוא פרוקא דקא פריק ליה ההוא רוח דיליה דקא אעיל תמן ושתף וערב בההוא רוח דהוה בההוא מאנא ודאי לא אתאביד ומה אתעביד דהא תלת רוחין תמן (ס"א בההוא גופא אחרא ביה יקום ומה עביד קודשא בריך הוא תא חזי ההוא פרוקא דקא פריק ליה רוח דיליה הא אעיל תמן ושביק ושתף וערב בההוא מאנא וההוא רוחא קדמאה דהוה בההוא מאנא ואתדבק ביה ודאי אשתאר תמן ולא אתאביד ובנין כך ההוא רוחא דשבק בההוא מאנא ואתדבק תמן הוא רדיף בתר עקרא דיליה ויסודא דיליה דקא נפיק מניה ואייתי ליה ובני ליה בדוכתיה באתר דהות בת זוגיה הא תלת רוחין תמן) חד דהוה בההוא מאנא ואשתאר תמן וחד ההוא דאתמשך תמן דהוה ערפילאה וחד ההוא דאעיל תמן ההוא פרוקא ואתערב בהו למהוי בתלת רוחין אי אפשר ומה אתעביד</p>	<p>מה עושה הקדוש ברוך הוא אם אותה רוח זוכה להתקן בעולם הזה באותו הגוף האחר מה עושה הקדוש ברוך הוא אותו הגואל שגואל את אותה הרוח שלו שמכניס לשם ומשתף ומערב באותה רוח שהיתה באותו הכלי ודאי שלא נאבדת ומה נעשה שהרי יש שם שלש רוחות (באותו גוף אחר בו יקום ומה עושה הקדוש ברוך הוא בא וראה הגאולה ההיא שהיה גואל אותה רוח שלו הרי נכנסת שם ונעזבת ומשתתפת ומתערבת בכלי ההוא ואותה הרוח הראשונה שהיתה באותו כלי ונדבקת בו ודאי שנשארת שם ולא נאבדת ומשום זה אותה הרוח שעזב באותו הכלי ונדבקה שם הוא רודף אחר השורש שלו והיסוד שלו שהיה יוצא ממנו ומביאו אליו ובונה אותו במקומו במקום שהיתה בת זוגו הרי שלש רוחות שם) אחת שהיתה באותו הכלי ונשארה שם ואחת אותה שנמשכה לשם שהיתה ערומה ואחת אותה שהכניס לשם אותו הגואל והתערב בהן להיות בשלש רוחות אי אפשר ומה נעשה.</p>
<p>אלא כך אינון גבורן עלאין דעביד קודשא בריך הוא ההוא רוחא דעאיל תמן³⁸⁶⁷ ההוא</p>	<p>אלא כך הן הגבורות העליונות שעושה הקדוש ברוך הוא אותה רוח</p>

³⁸⁶⁷ כאן משמע שרוח של היבם דאעיל בהאי אתתא הוא במקום נשמות הגרים, ולעיל בראש הדף אמר שרוח קדמאה הוא במקום נשמות הגרים, ד"ל שאחר ביאת היבם מיד ההוא רוחא קדמאה

ספר שמות

<p>פרוקא ביה אתלבש ההיא נשמתא באתר דלבושא דגיוורי (והוא)⁴⁵⁰ וההוא רוחא ערטילאה דתב תמן לאתבנאה להוי לבושא לנשמתא עלאה וההוא רוח דהוה בקדמיתא דאשתאר בההוא מנא פרח מתמן וקודשא בריך הוא אזמין ליה אתר בנו רזין כוין דטנרא דבתר כתפוי דגן עדן ואתטמר תמן ואסתלק לההוא גופא קדמאה דהוה בקדמיתא ובההוא רוח יקום ההוא גופא³⁸⁶⁸ ודא איהו חד דאינון תרין³⁸⁶⁹ דקא אמינא (לעילא)³⁸⁷⁰⁴⁵¹</p>	<p>שהכניס לשם אותו הגואל בו התלבשה הנשמה הזו במקום של לבוש הגרים (והוא) ואותה רוח ערומה ששבה שם להבנות להיות לבוש לנשמה העליונה ואותה רוח שהיתה בתחלה שנשארה באותו כלי פרוחה משם והקדוש ברוך הוא מזמין לה מקום בתוך סודות החלונות³⁸⁶⁶ שבסלע שאחר כתפי גן עדן ונטמנת שם ומתעלה לאותו הגוף הראשון שהיה בתחלה ובאותה רוח יקום אותו הגוף וזהו אחד מאותם השנים שאמרנו (למעלה).</p>
<p>אבל ההוא גופא³⁸⁷³ עד דלא יקום עונשיה סגיא דהא בנין דלא זכה לאתרבאה נחתי ליה לנו אדמה דסמיך לארקא ואתרן תמן ולבתר סלקין ליה להאי תבל השתא נחית והשתא סליק הא סליק והא נחית לית ליה שכיכו בר בשבתי וביומין טבין וברישי ירחי</p>	<p>אבל אותו הגוף טרם שיקום ענשו גדול שהרי משום שלא זכה להתרבות הורידו אותו לתוך האדמה שסמוכה לארקא ונדון שם ואחר כך מעלים אותו לתבל הזאת עכשיו יורד ועכשיו עולה³⁸⁷¹ זה עולה³⁸⁷² וזה יורד אין לו מנוחה פרט לשבתות וימים טובים ובראשי חדשים.</p>
<p>ואלין דמיכין באדמת עפר</p>	<p>ואלה ישנים באדמת עפר</p>
<p>ק/ב</p>	
<p>אדמת מאדמה עפר מתבל ועל אלין כתיב (דניאל יב ב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם כל אלין דלא זכו לאתתקנא</p>	<p>אדמת מאדמה עפר מתבל ועל אלו כתוב ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם כל אלה שלא זכו להתתקן.</p>
<p>אבל⁴⁵² אי זכה ההוא רוחא ערטילאה דתב כמלקדמין לאתתקנא זכאה איהו דהא ההוא רוחא דאתמר ביה דאתטמר בטנרא³⁸⁷⁴ יתתקן</p>	<p>אבל אם זכתה אותה רוח ערומה ששבה כמו מקדם להתתקן צדיק. אשרי הוא, שהרי אותה רוח שנאמר</p>

דשבק בהאי אתתא רדף בתר רוח דיליה ובני ליה בדוכתיה, ואזי רוחא קדמאה הוא במקום נשמות הגרים כמ"ש בראש הדף. ואחר שנבנה הולד ברחם היבמה, אזי רוחא קדמאה אסתלק לההוא גופא קדמאה, ורוח דאעיל היבם בהאי אתתא, הוא במקום נשמת הגר, כן פירש מורינו (זהר הרקיע). ועי' יהל אור ח"א ט ע"ג.

³⁸⁶⁶

³⁸⁶⁸ כלומר גופא קדמאה, ע"י ההוא סבילת היסורין של אהבה זוטא יתעלה לסוד אהבה רבא, ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, וירום ונשא וגבה מאד, כמ"ש בזוהר פ' מקץ (קפא ע"א) (כתבי הגרמ"מ).

³⁸⁶⁹ שההוא רוחא דשביק בה, נתייחד עם ההוא רוחא ערטלאי, ע"י ההוא רוחא של זה הגואל, ונעשו כפולין כלולין בא' (כתבי הגרמ"מ משקלוב).

³⁸⁷⁰ תרין דאינון חד, דהיינו ששני גופים יש בהם רוח אחד (מ"מ).

³⁸⁷¹

³⁸⁷²

³⁸⁷³ כמ"ש למעלה, והיינו שכלל כל האורות והנשמות נתייחדו וכו' הן סוד ה' פרצופין, אדם חוה הבל קין כלולים בש"ת, שממנו נתבנה העולם וכו' שם נתכפרו אד"ם וחו"ה ושם השיג הבל והציץ (כתבי הגרמ"מ).

³⁸⁷⁴ פי' שאמרנו עליו שיהיה נטמן בטינרא (מ"מ). אמר הזוהר בפרשת בלק (קצד ע"ב), "קב"ה עבד ביה בההוא חייביא מה דעבד". אבל באמת כל גופו ועצמותיו נפלו בטנרא תקיפא של נוקבא דתהום רבה (עמק המלך ש"ד פק"ט).

ספר שמות

<p>בההוא גופא קדמא ועל אלין כתיב (&) אלה להי עולם ואלה לחרפות וגו' כל אינון דלא זכו לאתתקנא</p>	<p>בה שנשמרה בסלע תתקן באותו הגוף הראשון ועל אלה כתוב אלה לחיי עולם ואלה לחרפות וגו' כל אותם שלא זכו להתקן.</p>
<p>ואלין אינון גבורין עלאין דמלכא עלאה קדישא ולא אתאביד כלום אפילו הבל דפומא אתר ודוכתא אית ליה³⁸⁷⁵ וקודשא בריך הוא עביד מיניה מה דעביד ואפילו מלה³⁸⁷⁶ דבר נש ואפילו קלא לא הוי בריקנייא ואתר ודוכתא אית להו לכלא</p>	<p>ואלו הן הגבורות העליונות של המלך העליון הקדוש וכלום לא נאבד אפילו הבל הפה יש לו מקום והקדוש ברוך הוא עושה ממנו מה שעושה ואפילו דיבור של אדם ואפילו קול אינו בריקנות ומקום יש לכלם.</p>
<p>האי דאתבני השתא ונפק לעלמא בריה חרתא לית ליה בת זוג ועל דא לא מכריזי עליה דהא בת זוגיה אתאבידת מניה בת זוגיה דהות ליה אתעבידת אמיה ואחיה אבוח</p>	<p>זה שנבנה עכשיו ויצא לעולם בריה חדשה אין לו בת זוג ועל זה לא מכריזים שהרי בת זוגו נאבדה ממנו בת הזוג שהיתה לו נעשתה אמו ואחיו לאביו.</p>
<p>סבא סבא מה עבדת טב הוה לך שתיקא סבא סבא הא אמינא דעאלת בימא רבא בלא חבלין ובלא דגלא מה תעביד³⁸⁷⁸ אי תימא דתסתלק לעילא לא תיכול אי תימא דתיחות לתתא הא עמקא דתהומא רבא מה תעביד אי סבא אי סבא לא אית לך לאהדרא לאהורא בעדנין אלין לא הוית ולא אתרגילת לאתחלשא בתוקפך דהא ידעת דבר נש אהורא בכל דרא דא לא עאל בארבא³⁸⁷⁹ בעמיקא דא דאנת תמן</p>	<p>זקן זקן מה עשית טובה היתה לך השתיקה. זקן זקן הרי אמרנו שנכנסת לים הגדול בלי חבלים ובלי דגלונס³⁸⁷⁷ מה תעשה אם תאמר שתעלה למעלה לא תוכל ואם תאמר שתרד למטה הרי עמקו של התהום גדול מה תעשה אי זקן אי? זקן אין לך לחזור לאחור בזמנים הללו לא היית ולא התרגלת להחלש בכחך שהרי ידעת שאדם אחר בכל הדור הזה לא נכנס לאניה בעומק הזה שאתה שם.</p>
<p>בריה דיוחאי ידע לאסתמרא³⁸⁸⁰ ארהוי ואי עאל בימא עמיקא אשגח בקדמיתא היך יעבר בזמנא חדא וישוטט בימא עד לא ייעול ואנת סבא לא אשגחת בקדמיתא השתא סבא הואיל</p>	<p>בן יוחאי יודע לשמור את דרכו ואם הוא נכנס לים העמוק הוא משגיח בהתחלה איך יעבור בפעם אחת וישוטט בים טרם שיכנס ואתה</p>

³⁸⁷⁵ אתר הוא בקדושה, ודוכתא לסתם, שיש הבל ויש הבל (הגרמ"מ).

³⁸⁷⁶ דיבור (הגרמ"מ).

³⁸⁷⁷ תורן?

³⁸⁷⁸ העובר בו יטבע אם לא יכול לשוט או ע"י אניה, ויכול להוליך האניה במשוטין, והוא בחכמה זו יש מקומות עמוקים ומסוכנים שאין אניה יכול לעבור שם, או שאין בעל האניה יכול בכחו להעבירו שם (בהגר"א בתיק"ז מג ע"ב). נק' כלל המלכים כוורא שהם מקומם במים והוא שבנייתם מעט' דגבורות וכמ"ש והארץ הייתה תהו ובהו וחשך על פני תהום, ולכן הסיגים שיצאו מהם הם תהומא רבא וימא רבא וכמ"ש בתיקונים שהבאתי במאמר הקודם וימן ה' דג גדול וכו' שדג ודגה הם דל"ג סמאל ולילית, ובעת השבירה נפלו הכלים לתה"ר והם הדגים ששם (אפיקי ים - בבא דף בתרא עג ע"ב). ע"י אור תורה אות קמו.

³⁸⁷⁹ פי' בשכינה (רח"ו במ"מ).

³⁸⁸⁰ דע כי נשמות הצדיקים יש מהם שהם מבחינת אור המקיף, ויש שהם מן האור הפנימי. וכל אותם שהם מצד האור המקיף, יש בהם כח לדבר בנסתרות וסודות התורה דרך כיסוי והעלם גדול, כדי שלא יובנו אלמי שראוי להבינם. והנה רשב"י ע"ה היתה נשמתו מצד האור המקיף, ולכן היתה בה כח להלביש הדברים ולדורשן באופן, שאף אם ידרשם לרבים לא יבינום אלא מי שראוי להבינם. ולכן ניתן לו רשות לכתוב ספר הזוהר, ולא ניתן רשות לרבותיו או לראשונים אשר קדמו לו לכתוב ספר בחכמה הזאת, עם היות שודאי היו יודעים בחכמה הזאת יותר ממנו, אבל הטעם הוא, שלא היה בהם כח להלביש הדברים כמוהו, וזמ"ש בריה דיוחאי ידע כו' ובזה תבין גודל העלם ספר הזוהר אשר כתב רשב"י, שאין כל מוחא ומוחא יכול להבין דבריו (שער מאמרי רשב"י).

ספר שמות

<p>ואנת תמן לא תחלש בתוקפך לא תשבוק כל ארחך למשטטא לימינא ולשמאלא³⁸⁸¹ לארכא ולפתייא³⁸⁸² לעמקא ולרומא³⁸⁸³ לא תדחל סבא סבא אתתקף בתקפך כמה גברין תקיפין תברת בתקפיהון וכמה קרבין נצחת</p>	<p>זקן לא השגחת בתחלה עכשיו זקן הואיל ואתה שם אל תחלש בכחך אל תעזב את כל דרכך לשוט לימין ולשמאל לאורך ולרוחב לעומק ולגובה אל תפחד זקן זקן התחזק בכחך כמה גבורים חזקים שברת בכחם וכמה קרבות נצחת.</p>
<p>בכה פתח ואמר (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו האי קרא אוקמוה והכי הוא אבל צאינה וראינה וכי מאן יכיל למחמי במלך שלמה דהוא מלכא דשלמא דיליה³⁸⁸⁴ והא סתים הוא מכל חילי מרומין דלעילא⁴⁵³ בההוא אתר (ישעיה סד ג) דעין לא ראתה אלהים זולתך ואת אמרת צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה ותו דהא כבוד דיליה³⁸⁸⁵ כלהו מלאכי עלאי שאלי ואמרי איה מקום כבודו</p>	<p>בכה פתח ואמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו פסוק זה פרשוהו וכך הוא אבל צאינה וראינה וכי מי יכול לראות במלך שלמה שהוא המלך שהשלוש שלו והרי הוא נסתר מכל חיילות המרומים שלמעלה באותו מקום שעין לא ראתה אלהים זולתך ואתה אמרת צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה ועוד שהרי כבודו כל המלאכים העליונים שואלים ואומרים איה מקום כבודו (&).</p>
<p>אלא מה דאמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה כתיב³⁸⁸⁶ ולא כתיב ובעטרה דכל מאן דחמי ההיא עטרה³⁸⁸⁷ חמי נעם מלכא דשלמה דיליה שעטרה לו אמו³⁸⁸⁸ הא תנינן קרי לה בת קרי לה אחות קרי לה אם³⁸⁸⁹ וכלא איהו וכלא הוי מאן דיסתכל³⁸⁹⁰ וינדע³⁸⁹¹ בהאי ינדע חכמתא יקרא³⁸⁹²</p>	<p>אלא מה שאמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה כתוב ולא כתוב ובעטרה שכל מי שרואה אותה עטרה רואה את הנועם של המלך שהשלוש שלו שעטרה לו אמו הרי שנינו קורא לה בת וקורא לה אחות קורא לה אם והכל הוא והכל</p>

³⁸⁸¹ פי' הם דרום וצפון שהם חסד וגבורה (מ"מ).

³⁸⁸² פי' למזרח ולמערב והם ת"ת ויסוד כנודע (מ"מ).

³⁸⁸³ היינו נו"ה שנק' מעלה ומטה, ור"ל שהיה מושטט בכל הר"ק (מ"מ). הן ר"ק שיש בכל מלה בתורה וברז"א דמהימנות"א כמ"ש באריכות בפירוש מאמר קו המדה (ז"ח נז ע"א) (הגרמ"מ).
³⁸⁸⁴ בינה (רח"ו ורמ"ז ח"א כט ע"א). ז"א (מ"מ שם). ר"ל מלכא בינה, שלמא יסוד (יהל אור ח"א ה ע"א). ותקופתו על קצותיו הן נו"ה דהצדיק במרוצתו בנוק' הוא מנדה ביעין וכליות והתחממו הוא מאימא עלאה דלכן נק' מלכא דשלמא דילה שהאור נותנת הגבורות להתחמם והן גבורות ממותקות (בהגר"א בתיקו"ז קסט ע"ב). כל מלך שלמה האמור בשיר השירים קודש (עי' שבועות לה ע"ב), והוא סוד סיהרא באשלמותא, ונמצא שם שלמה, שם התואר של שלמה המלך, נעשה בימיו כינוי להקב"ה, מה שלא היה לשום בן אדם שיהיה שמו ושם הקב"ה אח"ד (הגרמ"מ).

³⁸⁸⁵ פי' בא לחזק הקושיא הראשונה שהז"א לא שייך בו ראייה כלל, דהא אפילו המלכות נעלמת ושואלים מלאכי השרת עליה איה מקום כבודו, כ"ש הז"א בודאי אין עין יכולה לראותו, אבל המלכות אפשר לצדיקים לראותה, וזהו מה שתירץ "בעטרה כתיב ולא ובעטרה" דאי לא תימא הכי כמ"ש, א"כ מה תירץ הסבא בקושייא בתרייתא (מ"מ).

³⁸⁸⁶ כי שורש הכתר אי אפשר להשיג כלל, אך במלך שהשלוש שלו, סוד מלכות שהיא עטרה בראש כל צדיק, ומה שעתידי להיות, אי אפשר להשיג ג"כ, וכו' ובעטרה"ה כשיערה רוח ממרו"ם, גי' בעטרה"ה, יכולין להשיג וכו', ואלו הב' עטרין נמשכו מסוד אבא ואימא, והעיקר ע"י אמו, כי אבא בהעלם גדול (הגרמ"מ).

³⁸⁸⁷ מלכות (רח"ו במ"מ). והיינו וראית את אחורי, כי מלכות ות"ת נקראים אחור וקדם (מ"מ).

³⁸⁸⁸ שיעור הפסוק בעטרה שהיא מלכות שעטרה לו, להיות אמו, כן פי' מורינו (מ"מ).

³⁸⁸⁹ טעם פתיחה זו משום האי דקאמר קרי לה אם וכו', ודומה לזה מ"ש בת זוגיה אתעבידת אמיה, לכך הביא פסוק זה, וכולא איהו יובן שהקדים מ"ש האריז"ל בסה"כ, וז"ל, סוד משרז"ל בעטרה שעטרה לו אמו לא אז מחבבה וכו' הוא כי בהיותה שוה אצלו היא אחותו, וכשעולה למקום אימא

ספר שמות

	היה מי שיסתכל וידע את זה ידע חכמה נכבדה.
<p>השתא מה אעביד³⁸⁹³ אי אימא רוא סתימא דא לא אצטריך לגלאה אי לא אימא ישתארון זכאין אלין יתמין מהאי רוא נפל ההוא סבא על אנפוי³⁸⁹⁴ ואמר (תהלים לא ו) בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יהוה אל אמת מאנא דהות לתתא היך יתעביד לעילא בעלה דהוה לעילא היך יתהפך וליהוי לתתא בת זוגיה אתעבידת אמיה תוהא על תוהא אחוה אבוה אי אבוה דקדמיתא יפרוק ליה יאות אבל אחוה דליהוי אבוה וכי לאו תוהא איהו דא עלמא בהפוכא איהו ודאי עלאין לתתא ותתאין לעילא</p>	<p>עכשיו מה אעשה אם אמר סוד נסתר זה לא צריך לגלות אם לא אמר ישארו הצדיקים הללו יתומים מן הסוד הזה נפל אותו הזקן על פניו ואמר בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה' אל אמת כלי שהיה למטה איך יעשה למעלה בעלה שהיה למעלה איך יתהפך ויהיה למטה בת זוגו נעשתה אמו תמיהה על תמיהה אחיו הופך לאביו אם אביו שבראשונה יגאל אותו יפה אבל אחיו שיהיה אביו וכי זו לא תמיהה זה עולם הפוך הוא ודאי שעליונים למטה ותחתונים למעלה.</p>
<p>אלא (דניאל ב כ) להוא שמיה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא דיליה היא והוא מהשנא עדניא וזמניא וגו' ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא תא חזי מאן דשרי בנהורא לא יכיל לאסתכלא ולמחמי בחשוכא אבל קודשא בריך הוא לאו הכי</p>	<p>אלא להוא שמיה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא דיליה היא והוא מהשנא עדניא וזמניא וגו' ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא]יהיה שם האלוה מברך מן העולם ועד העולם שהחכמה והגבורה שלו היא והוא משנה עדנים וזמנים וגו' יודע מה בחשכה והאור שרוי עמו] בא וראה מי ששרוי באור לא יוכל להסתכל ולראות מה שבחשכה אבל הקדוש ברוך הוא לא כך</p>
קא/א	
<p>ידע מה בחשוכא אף על גב דנהורא עמיה שרא מנו נהורא מסתכל בחשוכא וידע כל מה דתמן</p>	<p>יודע מה בחשכה אף על גב שהאור שרוי עמו מתוך האור מסתכל בחושך ויודע כל מה ששם.</p>
<p>הכא אית לאקדמא בקדמיתא מלה חדא דאמרו קדמאי באינון חזוי ליליא³⁸⁹⁵ דתנן מאן דאתי על אמיה⁴⁵⁴ בחלמא יצפה לבינה דכתיב (משלי ב ג) כי אם לבינה תקרא הכא אית לאסתכלא³⁸⁹⁶ אי בנין דאיהי אם יאות והוה ליה</p>	<p>עכשיו יש להקדים בראשונה דבר אחד שאמרו הקדמונים באותם מראות הלילה ששנינו (ברכות &) מי שבא על אמו בחלום יצפה לבינה שכתוב כי אם לבינה תקרא כאן יש להתבונן אם משום שהיא אם, יפה,</p>

כמו במוסף שבת, היא עטרת בעלה, ונק' אמו, עכ"ל. ונלע"ד כשהיא מהחזה ולמטה ומקבל מאחורי חדוי, אזי נק' בתו, כי הוא לוקח הכל ואח"כ נותן לה (מ"מ).

³⁸⁹⁰ בסוד בינה (הגרמ"מ).

³⁸⁹¹ בסוד הדעת (הגרמ"מ).

³⁸⁹² זהו סוד תוציא יקר מזולל (הגרמ"מ).

³⁸⁹³ עשה זה הסבא הקדמה וההנחה, שזה מה שנפל לעמקי התהום, אך זכה ואתתקן, יוכל להתעלה למעלה גדולה עד מאד, כי שרשו גבהו מאד, וגבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם (הגרמ"מ).

³⁸⁹⁴ בסוד מסירת נפש בנפילת אפיים (הגרמ"מ).

³⁸⁹⁵ עי' הערה בסוף הספר.

³⁸⁹⁶ מקשה ב' קושיות, אם הוא בשביל שבא על אמו כפשוטו, א"כ יותר ראוי למי שרואה אמו בחלום שהוא בלי עבירה כלל, ולמה לא אמרו חז"ל כן, וגם למה לא אמרו יזכה לבינה, מהו יצפה לבינה, אבל מאן דאתי על אימיה שהוא עבירה אמאי יצפה לבינה בשביל זה (הגרמ"מ).

ספר שמות

<p>למכתב הכי דמאן דחמא אמיה בחלמא יזכי לבינה אבל מאן דאתי על אמיה אמאי</p>	<p>והיה לו לכתוב כך שמי שרואה אמו בחלום יזכה לבינה אבל מי שבא על אמו למה.</p>
<p>אלא רזא עלאה איהו³⁸⁹⁷ בגין דאתהפך וסליק⁴⁵⁵ מתתא לעילא⁴⁵⁶ ברא הוה בקדמיתא³⁸⁹⁸ כיון דסליק לעילא אתהפך אילנא ואתעביד איהו מעלמא עלאה ושליט עלה וזכי לבינה³⁸⁹⁹</p>	<p>אלא סוד עליון הוא משום שהתהפך ועלה מלמטה למעלה בן היה בתחלה כיון שעלה למעלה מתהפך האילן ונעשה הוא מעולם עליון ושולט עליה וזוכה לבינה.</p>
<p>בקדמיתא כד סליק אינש לתליסר שנין³⁹⁰⁰ מה כתיב (תהלים ב ז) יהו"ה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך כדין איהו לתתא מינה³⁹⁰¹ כיון דסליק עלה האי איהו מעלמא עלאה³⁹⁰² דהא אסתלק בדרגא דיוסף ודא (ס"א ודאי) זכי לבינה³⁹⁰³</p>	<p>בתחלה כשעולה אדם לשלש עשרה שנה מה כתוב ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך אז הוא למטה ממנה כיון שעלה אליה הרי הוא מן העולם העליון שהרי התעלה לדרגת יוסף וזה (ודאי) זוכה לבינה.</p>
<p>אוף הכי האי מאנא³⁹⁰⁴ בקדמיתא איהו הוה בדרגא דיוסף³⁹⁰⁵ בעל אילנא תתאה קיימא ברעותיה ושליט עליה דהא כל נוקבא³⁹⁰⁶ בדיוקנא דנוקבא אילנא תתאה קיימא כיון דאיהו³⁹⁰⁷ לא בעא לקיימא בההוא דרגא דיוסף</p>	<p>כמו כן כאן כך הכלי הזה בתחלה הוא היה בדרגת יוסף בעל האילן התחתון עומד ברצונו ושולט עליו שהרי כל נקבה עומדת בדמות הנקבה העץ התחתון כיון שהוא לא רצה לעמוד באותה דרגה של יוסף ולא</p>

³⁸⁹⁷ כאשר סליק מתתא לעילא, עושה לו הקב"ה בלי ידיעתו ובלא הרהור כלל, והן סוד דברים
כבושים שיצאו מכבשי דרחמנא וכו', ולכן הבא על אמו שהוא מתעלה עליה, ונעשה לה בעל וכו',
ולכן יצפה לבינה שיכול להיות שיבוא לידי זה ולא זכה עדיין, וגם אינו בודאי יזכה, אלא יצפה, כי
הוא יתעביד עתה מעלמא עלאה והוא שליט עלה עתה (הגרמ"מ).

³⁸⁹⁸ פי' כי תחלה היה בן המלכות, ואח"כ חזר במדרגת דכורא שהוא הז"א, וז"ש ואתעביד איהו
מעלמא עילאה שהוא הז"א (מ"מ).

³⁸⁹⁹ פי' שנה"י דאימא הם בתוך ז"א (מ"מ).

³⁹⁰⁰ היינו סוד נפש דוד, הוא נפש כלל ישראל, ועד י"ג שנין הוא בסוד נע"ר, והוא בחינת נפש של
רוח ואינו עולה יותר, אבל מי"ג שנה ואילך אז עולה מנפש לרוח דרוח וכו', שאז נעשה בעל בחירה,
כי יצא משני דערלה להתדבק במצות המלך, בין י"ג למצות, והרשות נתונה ונעשה בר עונשין
(הגרמ"מ).

³⁹⁰¹ הוא למטה עדיין מסוד בינה שהוא עלאה, כי הוא בן לאמו, ובסוד ב"ן י"ה, אבל לא זכה עדיין
להיות בינה, וכש"כ חכם בבינה (ס"י פ"א מ"ד), אבל כיון דסליק עלה ונעשה גנא דגנתא (לעיל לה
ע"א) (הגרמ"מ).

³⁹⁰² צדי"ק עליון סוד גנא דגנתא מעלמא עלאה, והוא סוד יוסף, כי מי שעומד בנסיון של חוץ
לטבע בני אדם ושומר הברית, זוכה למלכ"א עלא"ה קדיש"א גי' ברית' והוא דרגא דיוסף (הגרמ"מ).

³⁹⁰³ כמו שיוסף עלה בדרגא עלאה, עלמא דכורא, להיות צדיק עליון ע"י נסיונו בעוה"ז, כן מי
שזוכה שיהיה לו בן בת <נדצ"ל בן וב"ת - תבונה עי' אד"ז רצ ע"ב>, נתעלה להיות אחר מיתתו חכם
בבינה, וזכה לבינה עלמא דאתי לאנהיג לה ברעותא, כי יוסף בעולם סוד אילנא דחיי וכו' (הגרמ"מ).

³⁹⁰⁴ בכאן בסוד היבום, כי מתחילה ירדה סוד הנוקבא, ז' מלכים דמיתו, בהמלכות, סוד שבירת
הכלים, סוד הצלע, ובצלעי שמחו ונאספו, מלכות דבינה ז"ת ב"ן ב"ת, וכשנתגדלו בסוד הזיווג, אז
נתעלו, והבן יורש מקום אבא ואימא ולא ברתא כמ"ש באד"ז רצא ע"א, ומהבן נזון הבת (הגרמ"מ).

³⁹⁰⁵ וידגו לרוב בקרב הארץ (בראשית מח), ואין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של
איש (ברכות נא ע"ב, זוהר ח"א רלג ע"א), ואעפ"כ היא כוס של ברכה ועומדת ברשות בעלה, כי הוא
בדרגא דיוסף בעל דהאי אילנא דתתא, אילנ"א גי' מאנ"א, וקיימיה ברעותא ושליט עליה (הגרמ"מ).

³⁹⁰⁶ והאי אשה דלתתא קיימא בדיוקנא דהאי אשת חיל, אילנא דלתתא (הגרמ"מ).

³⁹⁰⁷ כמ"ש בזוהר פ' ויגש (עי' קפו ע"ב), שהוא עבר על מצות פו"ר ולא בעא לאפשא, לאפוקי מי
שלא בידו עבר, רק הוא צדיק גמור והוא מן הסריסים אשר ישמרו את שבתותי כמ"ש שם (הגרמ"מ).

ספר שמות

<p>ולא אתקיים לשמשא ביה ולאפשא בעלמא ולמעבד תולדין כדין נחית לתתא³⁹⁰⁸ ואתעבידת איהי אמיה וההוא פרוקא ירית ירותא דיוסף דהוה הוא בקדמיתא ואיהו נחית לתתא</p>	<p>התקיים לשמש בה ולהתרבות בעולם ולעשות תולדות אז יורד למטה והיא נעשית אמו ואותו הגואל יורש את ירושת יוסף שהיה הוא בראשונה והוא ירד למטה.</p>
<p>כיון דנחית לתתא כדין אתקיים ביה יהו"ה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך אתהפך אילנא מה דהוה תחותיה ואיהו שליט עליה אתהדר ושליט ההוא אילנא עליה ואיהו נחית לתתא כיון דאיהו נחית לתתא ההוא דירית ירותא אתר דיוסף אבוי אקרי ואבוי הוי ודאי כלא איהו על תקוניה ודאי כדקא יאות</p>	<p>כיון שירד למטה אז התקיים בו ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך התהפך האילן מה שהיה תחתיו והוא שולט עליו חזר ושולט האילן ההוא עליו והוא יורד למטה כיון שהוא יורד למטה אותו שירש ירושת מקום יוסף אביו נקרא אביו יהיה ודאי והכל הוא על תקונו ודאי כראוי.</p>
<p>בקדמיתא הוה מעלמא דדכורא והא אתעקר מתמן והשתא איהו מעלמא דנוקבא ומה דהוה איהו שליט עלה שלטא איהי עליה ואתהדר למהוי בעלמא דנוקבא ועל דא לית ליה בת זוג כלל ולא מכרזי עליה על נוקבא דהא מעלמא דנוקבא אתהדר איהו</p>	<p>בתחלה היה מעולם הזכר והרי נעקר משם ועכשיו הוא מעולם הנקבה ומה שהוא היה שולט עליה היא שולטת עליו וחוזר להיות בעולם הנקבה ועל זה אין לו בכלל בת זוג ולא מכרזים עליו על הנקבה שהרי הוא חזר להיות מעולם הנקבה.</p>
<p>וההוא גופא קדמא דשבק אלמלא ינדעון ויסתכלון בני עלמא צערא דאית ליה כד יתעקר מעלמא דדכורא ואתהדר לעלמא דנוקבא ינדעון דהא לית צערא בעלמא כההוא צערא בת זוג לית ליה דהא לא קיימא באתר דדכורא לא מכרזי⁴⁵⁷ עליה על נוקבא דהא מעלמא דנוקבא איהו ואי אית ליה בת זוג הוי ברחמי אערע בהדי⁴⁵⁸ (נ"א בחד) נוקבא דעד כען לא אית לה בר⁴⁵⁹ זוג ועל דא תנינן דילמא יקדמנו אחר ברחמים אחר תנן וכלא איהו על תקוניה</p>	<p>ואותו הגוף הראשון שהשאיר אלמלא ידעו ויסתכלו בני העולם בהצער שיש לו כשיעקר מן עולם הזכר וחוזר לעולם הנקבה ידעו שהרי אין צער בעולם כאותו הצער בת זוג אין לו שהרי אינו עומד במקום של זכר לא מכרזים עליו על הנקבה שהרי הוא מעולם הנקבה ואם יש לו בת זוג זה ברחמים נפגש עם (באחת) נקבה שעד עכשיו אין לה בן זוג ועל זה שנינו שמא יקדמנו אחר ברחמים שנינו "אחר" והכל הוא על תקונו.</p>
<p>ועל דא כתיב (ויקרא כב יג) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה³⁹⁰⁹ כנעוריה ובת כהן הא אוקימנא מלה</p>	<p>ועל זה כתוב ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה ובת כהן הרי</p>

³⁹⁰⁸ כלומר הוא לא בעא לאפשא, ועי"כ נחית מהאי דרגא דהוה קאים ביה, ומאי חייב אחיו שיהא חייב בכבודה, שהיא תהא אשת האב, אלא הוא, הוא דנחית, אבל האי אחיו יקיים מצות יבום, ויהיה בסוד גואל כי יגאל ממכר אחיו, ועי"ז זו המצוה לוקח חלקו וחלק אחיו, שהיה הוא בדרגיה דיוסף, ומצוה שעשה זו גרם לו דירית ירותא ומקומו דהאי נחלת המת, וזאת האשה שהיה הוא שליט עליה, נעשית היא שלטה עליה, ולא איצטריך לרדת בעלמא דנוקבא, אלא נעשית בן לההוא אילנא דהות לתתא. ובאמת אם היה מצות יבום באביו היה לפניו יותר טוב, אבל במאי זכתה האשה שתתעלה להיות אשת האב, ועוד מאי חטאו שארי בניו שהם אחיו שתהא זאת האשה דהוית תחות רשות דהאי, ולפי שהוא חטא תהיה אשת אביו, וגם חטאו פוגם באביו יותר מבאחיו, ולמה ישתכר אביו להיות יורש גם מקום הבן זה, ולהיות הוא שוה עם כל אחיו הלא ירד מאת אחיו לעלמא דנוקבא. אך ע"י הגואל נתעלה מעט לעלמא דדכורא להיות בן, אבל הוא בן לאחיו מסטרא דו"ק דמלכות, כי אחיו לא נתעלה רק עליו ועל אילנא דלתתא דילה, ואח"כ זה הבן יורש את נחלתו מאביו שהוא אחיו, ואבוי אקרי, ואבוי הוי ודאי, כמ"ש כי אתה אבינו כו' אתה יהו"ה גואלנו [ישעיה סג], וזה הגואל הוא מקרי אביו והוא הוי אביו (הגרמ"מ).

³⁹⁰⁹ פי' בית ז"א שהוא אב לנשמה כנודע כי זו"ן הם אב ואם לנשמתא (מ"מ).

ספר שמות

<p>דא אלמנה מההוא גופא קדמאה וגרושה דלא עאלת לפרגודא דמלכא דכל אינון דלא קיימי בעלמא דדכורא לא אית להו ביה חולקא הוא אשתמיט ואעקר גרמיה מעלמא דדכורא לא אית ליה חולקא ביה ועל דא איהי גרושה וזרע אין לה דא⁴⁶⁰ הוה לה זרע לא אתעקר מניה ולא הוה נחית לעלמא דנוקבא</p>	<p>בארנו דבר זה אלמנה מאותו הגוף הראשון וגרושה שלא נכנסה לפרגוד המלך שכל אותם שלא עומדים בעולם הזכר אין להם בו חלק הוא השתמט ועקר עצמו מעולם הזכר אז אין לו חלק בו ועל כן היא גרושה וזרע אין לה שאם היה לה זרע לא נעקר ממנו ולא היה יורד לעולם הנקבה.</p>
<p>ושבה אל בית אביה מאן בית אביה דא עלמא דנוקבא דההוא עלמא בית אביה אקרי³⁹¹⁰ וההוא מאנא דהוה אתתקן לאשתמשא ביה אתהפך ואיהו נחית לתתא וההוא מאנא סליק לעילא כנעוריה כההוא זמנא דכתיב (&) אני היום ילדתיך ילדתיך ודאי ישוב לימי עלומיו כמה דהוה (בקדמיתא) מתליסר שנין ולעילא</p>	<p>ושבה אל בית אביה מה זה בית אביה זה עולם הנקבה שאותו העולם נקרא בית אביה ואותו כלי שהיה מתקן להשתמש בו התהפך והוא יורד למטה ואותו כלי עולה למעלה כנעוריה כמו אותו זמן שכתוב אני היום ילדתיך ילדתיך ודאי ישוב לימי נערויות כמו שהיה (בתחלה) משלש עשרה שנים ומעלה.</p>
<p>אי זכאת לאתתקנא הואיל ושבה אל בית אביה מלחם אביה תאכל</p>	<p>אם זכתה להתקן הואיל ושבה אל בית אביה מלחם אביה תאכל</p>
<p>קא/ב</p>	
<p>תתענג מההוא ענוגא דעלמא דנוקבא דאכיל מנהמא דאבירים³⁹¹¹ דנחית מלעילא אבל לאסתכלא³⁹¹² ולאיתהני במה דאתהנון שאר צדיקייא לא יכלא בנין דהוה זר לתמן ועל דא לא אכיל קדש³⁹¹³ אבל אכיל תרומה דאיהו יתיב בעלמא⁴⁶¹ דנוקבא³⁹¹⁴</p>	<p>תתענג מאותו הענג של עולם הנקבה שאוכלים מלחם אבירים שיורד מלמעלה אבל להסתכל ולהנות במה שנהנים שאר הצדיקים לא יכול משום שהיה זר לשם ועל זה הוא לא אוכל קדש אבל אוכל תרומה כי הוא יושב בעולם הנקבה.</p>
<p>ומגו דאיהו מעלמא דנוקבא לא אכיל ליה אלא בלילה³⁹¹⁵ דכתיב (ויקרא כב ז) ובא השמש</p>	<p>ומתוך שהוא מעולם הנקבה לא אוכל אותו אלא בלילה שכתוב (ויקרא</p>

³⁹¹⁰ דבי"ע הן עלמא דנוק' והיא נקראת בת נדיב בתו של אברהם איבנו שנקרא נדיב (יהל אור) כלומר הואיל והיא שבה אל בית אביה כנ"ל, אז כאשר יתוקן תאכל מלחם אביה ובת זוגיה דילה מהקב"ה לבד בלי הכרזה כנ"ל, ולחם קאי על איתתיה, וכן על מזון הנפש תתענג, הכל מעלמא דנוקבא, כי הוא מסוד נער, וכן עבד קנין כספו, ותתענג מסוד לחם אבירים, שהן המלאכים הנקראים בשם נער, וכה תדבקין עם נערוטי (הגרמ"מ).

³⁹¹² דהיינו לחזות בנועם יהו"ה, אשר שארי צדיקים גמורים יושבים ועטרותיהם כו', אי אפשר לו להשיג, כי הם ממלכת כהנים וגוי קדוש, והוא עדיין מ"ה החד"ש, וצריך לסו"ד העיבור, ואינו יודע להשיג רק בסוד רז"י עול"ם, אבל לכנוס להיכל"ל קוד"ש הקדש"ם לאכול קודש, שזהו תיקו"ן היכל"ל קוד"ש הקדש"ם גי' תיקו"ן פרצו"ף זיע"ר אנפ"ן, שהן סוד ל"ב נתיבו"ת פליאו"ת חכמ"ה, שחכמה סוד קודש, אבל תרומ"ה הוא בסוד אלק"ם עם ה' אותיות גי' תרומ"ה, כשתחשוב המ"ם של אלקים לשש מאות, בסוד אלמנ"ה וגרוש"ה גי' אלקים הנ"ל, וזהו עילוי ותיקון זיע"ר אנפ"ן להיות נכלל בסוד ארבע רוחו"ת העול"ם, וכן סוד בנו"ת ירושל"ם, כלולות בסוד אד"ם להיות מעלמא דנוקבא כלול בדכורא (הגרמ"מ).

³⁹¹³ טיפה דדכורא (רח"ו).

³⁹¹⁴ ר"ל כמו תרומה שניתן לאכול אפילו לנשים משא"כ בקדש (יהל אור).

³⁹¹⁵ כלומר שקדשים ממש אסור לאכול טבול יום שהעריב שמשו ועדיין מחוסר כפורים, כמו שמפרש ואזיל, והיינו פי' שלא יאכל בליל העריב שמשו אלא תרומה, דהיא מעלמא דנוקבא, וזהו כי לחמו הוא דייקא, אבל קדשים אסור לאכול עד היום שיביא קרבנו, ולפי דרשתו על הנשמה שתהיה נזון מזיו השכינה היא כפשוטו, שהלילה היא דוגמת נוקבא, ויום הוא דוגמת דכורא, ולכן אינה נהנה רק בלילה, ודכורא הוא בסוד יום אוכל ביום, וכל ישראל מעלמא דדכורא (הגרמ"מ).

ספר שמות

<p>וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא דהא קדש דאיהו מעלמא דדכורא לא אתאכיל אלא ביום בניני כך (ירמיה ב ג) קדש³⁹¹⁶ ישראל ליהויה ראשית תבואתה שירותא עלאה³⁹¹⁷ דכל עלמא דדכורא קדש איהו³⁹¹⁸ ומה דסליק ביה בקדש ישראל⁴⁶² הוה³⁹¹⁹ ובניני כך קדש ישראל ליהויה ראשית תבואתה³⁹²⁰</p>	<p>כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא שהרי קדש שהוא מעולם הזכר לא נאכל אלא ביום לכן (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה ראשית עליונה של כל עולם הזכר היא קדש ומה שעולה בו בקדש היה ישראל ולכן קדש ישראל לה' ראשית תבואתה.</p>
<p>כד רוחין פקדאן באינון זמנין דפקדין לבי קברי³⁹²¹ אינון לא פקדין³⁹²² דהא לא זכאן לעלמא דקדש דכתיב (ויקרא כב י) וכל זר לא יאכל קדש ואי לא זכה ההוא רוחא לאתתקנא כדקא יאות כיון דאהדר בגלגולא אפילו בההוא אתר⁴⁶³ בתרומה לא אכיל³⁹²³ וזר אקרי אפילו לעלמא תתאה ולא אכיל בה עד הכא ברזא דא</p>	<p>כשרוחות פוקדות באותם זמנים שפוקדים את בית הקברות אותם לא פוקדים שהרי לא זכות לעולם הקדש שכתוב (ויקרא כב) וכל זר לא יאכל קדש ואם אותה רוח לא זכתה להתקן כראוי כיון שחזר בגלגול אפילו באותו מקום לא אוכל בתרומה ונקרא זר אפילו לעולם התחתון ולא אוכל בה עד כאן בסוד זה.</p>
<p>סבא סבא כיון דשריאת לשטמא בימא רבא זיל ברעותך לכל סטרין דימא השתא אית לגלאה דהא אמינא דהאי פרוקא כד אתי על גבי ההוא מאנא דקא אמינא אעיל תמן ודביק תמן רוחא (דעלמא)⁴⁶⁴ דיליה בההוא מאנא ולא אתאביד כלום אפילו הבל דפומא יאות הוא וכך הוא סבא סבא אי תימא ותגלי אימא בלא דחילו</p>	<p>זקן זקן כיון שהתחלת לשוטטים הגדול לך ברצונך לכל צדדי הים עכשיו יש לגלות שהרי אמרנו שכשבא הגואל הזה ונכנס אל אותו הכלי שאמרנו מכניס לשם ומדביק שם את הרוח (של העולם) שלו באותו כלי וכלום לא נאבד אפילו הבל הפה יפה הוא וכך הוא זקן זקן אם תאמר ותגלה אמר בלי פחד.</p>
<p>שאר בני נשא דעלמא דקא מסתלקי⁴⁶⁵ מניה והא ידענא דרוח דיליה שביק בההיא⁴⁶⁶ אתתא³⁹²⁴ דהות ליה ורוחא אעיל תמן מה</p>	<p>שאר בני האדם של העולם שעולים ממנו והרי ידענו שרוחו השאיר באותה אשה שהיתה לו</p>

³⁹¹⁶ והוא מסטרא דחכמה הנקרא קודש (עי' זהר ח"ג רצז ע"א - וחכמה עלאה קדש אקרי) (הגרמ"מ).

³⁹¹⁷ חכמה נקרא ראשית, שכתר נעלם (בהגר"א בספד"צ א ע"א).

³⁹¹⁸ כמ"ש (יחזקאל מד ל) וראשית כל בכורי כל וכל תרומת כל, שבכל ספירה ובחינה סוד חכמה נקרא בכור כמ"ש שם בת"ז (הגרמ"מ).

³⁹¹⁹ כלומר זה נתעלה ונקרא בשם ישראל שעלה במחשבה, סוד חכם בבינה (הגרמ"מ).

³⁹²⁰ זהו סוד מזל הח' הכולל כל הי"ב מזלות וכו', דכל קדושא, וקדושא דקדושא תליא בהאי מזל"ל כמ"ש, וזהו שורש סו"ד העיבור, שורש תיקו"ן הנפ"ש, וזהו קדש בלא ו', וקודש בו', אז קוד"ש ישראל ליהויה גימ' יר"ד ה"א וא"ו ה"א, אל"ף למ"ד ה"א יר"ד מ"ס, אל"ף דל"ת נו"ן יר"ד וכו', וישראל ראשית תבואתה, וקדשנו במצותיו להיות קדושים, כי קדוש יהויה אלהינו, ועלו במחשבה סוד חכמה הנקרא קודש (הגרמ"מ).

³⁹²¹ פי' שאמר בפרשת שלח לך דף קסו ע"ב דהא מטא זמנא דילן לפקדא כל חד וחד לגו קבריה עד פלגות ליליא, וכתב הרח"ו שם כי הם פוקדים קבריהם כל לילה ועושים זווג נפש ברוח (מ"מ).

³⁹²² זה אחד מאופני הכרת (רח"ו) שאין לה עונה (רח"ו במ"מ).

³⁹²³ פי' רצה לפ' ובת כהן כי תהיה לאיש זר, דהיינו שלא נתקנה, אזי אפילו בתרומת הקדשים, שהיא מלכות, לא תאכל, וזהו נמי סיפא דקרא קמא, וכל זר לא יאכל בו, והיינו דקאמר הסבא לעיל האי קרא אקרא אחרא סמיק (מ"מ).

³⁹²⁴ עי' שער מוחין דצלם פרק ו, שזה מה שאבא נותן אימא בביאה ראשונה. ועי' שער המוחין פרק ה: ואמנם טפת הזרע נמשכת מהחומר של אב והרוחניות שבו מן הנפש עצמה שבאב, וכן כיוצא בזה בטפת האם, יש בה חומר האם עצמה ורוחניותה שבה מהנפש שבה. והנה הנפש ההוא נקרא רוחא דשדי בגווה כנודע, ומשם נותנה קצת מן אותה הרוח בתוך הטפה ההוא. ועי' שער מ"ד ומ"ן פרק ז:

ספר שמות

<p>אתעביד מההוא רוח ואי נסבא האי אתתא אוקי הכי מה אתעביד מההוא רוח דשבק בה בעלה קדמאה דהא גבר אהרא אתי עלה</p>	<p>והכניס לשם רוח מה נעשה מאותה הרוח ואם נשאת האשה הזו אף כך מה נעשה מאותה רוח שהשאיר בה בעלה הראשון שהרי איש אחר בא עליה.</p>
<p>לאתקיימא רוח ברוח לא אפשר דהא האי דאתי עלה השתא רוח אעיל בה וכן ההוא קדמאה דאסתליק רוח אעיל בה ההוא⁴⁶⁷ קדמאה דאסתלק בנין הוו ודא דהשתא לאו פרוקא איהו רוח דשבק ההוא קדמאה בההוא מאנא ואתא האי אהרא ואעיל בה רוח ודאי לא יכלי תרווייהו לאתקיימא בההוא גופא דאתתא כחדא אי נימא דאתאביד אי אפשר מה אתעביד מניה</p>	<p>להתקיים רוח עם רוח אי אפשר שהרי זה שעכשיו בא עליה הכניס בה רוח וכן אותו הראשון שהסתלק הכניס בה רוח אותו ראשון שהסתלק היו לו בנים וזה של עכשיו אינו גואל רוח שהשאיר אותו ראשון באותו כלי ובא האחר הזה והכניס בה רוח ודאי שלא יוכלו שניהם להתקיים באותו גוף האשה כאחד ואם נאמר שנאבד אי אפשר מה נעשה ממנו.</p>
<p>אוקי הכי אי איהי לא אתנסיבת ההוא רוחא דשבק בה בעלה מאי אתעביד מניה אי נימא דאתאביד לאו הכי כל דא צריך לגלאה השתא סבא סבא חמי מה עבדת ובמה אעילת גרמך קום סבא ארים דגלך קום סבא ואשפיל גרמך קמי מארך</p>	<p>אף כך אם היא לא נשאה אותה רוח שהשאיר בה בעלה מה נעשה ממנה אם נאמר שתאבד לא כך כל זה צריך עכשיו לגלות זקן זקן ראה מה עשית ובמה הכנסת את עצמך קום זקן הרם דגלך קום זקן והשפל עצמך לפני רבוך.</p>
<p>פתח ההוא סבא ואמר (תהלים קלא א) יהו"ה לא גבה לבי³⁹²⁵ ולא רמו עיני וגו' דוד מלכא אמר דא בנין דהוה מלכא עלאה ושליטא על כל מלכין⁴⁶⁸ עלאין ושליטין דאית ממזרח ועד מערב ולא סליק על לביה לאסטאה מארחא ותדיר שפיל לביה קמי מאריה וכד הוה לעי באורייתא הוה מתגבר כאריא ועיניו תדיר⁴⁶⁹ מאיכין בארעא מדחילו דמאריה וכד הוה אזיל בין עמא לא הוה ביה גסות רוחא כלל</p>	<p>פתח אותו זקן ואמר (תהלים קלא) ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני וגו' דוד המלך אמר את זה משום שהיה מלך עליון ושולט על כל המלכים העליונים והשליטים שיש ממזרח ועד מערב ולא עלה על לבו לסטות מן הדרך ותמיד שפל לבו לפני רבונו וכשהיה עוסק בתורה היה מתגבר כאריה ועיניו תמיד מנמכות לארץ מפחד רבונו וכשהיה הולך בין העם לא היתה בו גסות הרוח כלל.</p>
<p>ועל דא כתיב (&) יהו"ה לא גבה לבי וגו' לא גבה לבי אף על גב דאנא מלכא שליטא על כל שאר מלכין דעלמא ולא רמו עיני בזמנא דאנא קיימא קמך לעי באורייתא ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני בשעתא דאנא אזיל בין עמא ואי דוד מלכא אמר הכי שאר בני עלמא על אחת כמה וכמה ואנא כמה אנא שפיל לבא ומאיך עינא קמי מלכא קדישא וחס לי דבמלין</p>	<p>ועל זה כתוב (תהלים קלא) ה' לא גבה לבי וגו' לא גבה לבי אף על גב שאני מלך שליט על כל שאר מלכי העולם ולא רמו עיני בזמן שאני עומד לפניך ועוסק בתורה ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני בשעה שאני הולך בין העם ואם דוד המלך אמר כך שאר בני העולם על אחת כמה וכמה ואני כמה אני שפל לב עם עין נמוכה</p>

ונודע מ"ש רז"ל (סנהדרין כב ע"ב) אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי. וגם ארז"ל (יבמות לד ע"ב) אין האשה מתעברת מביאה ראשונה.
³⁹²⁵ ענוה בגימ' סמא"ל לרמוז מי שיש בו ענוה אין הסמא"ל שולט בו, ולכן מזמור ה' לא גבה לבי הוא מזמור קל"א לרמוז ע"ז כי מי שאין בו גאוה אין סמא"ל שעולה קל"א שולט עליו, וז"ס מ"ש בש"ס בירא דשתית מיניה מיא לא תשדי ביה קלא, "בירא" היא מלכות הנקרא באר, "לא תשדי ביה קלא" היינו שלא יגרום בעונו שינק סמא"ל שעולה קל"א מן המלכות ח"ו (מ"מ).

ספר שמות

קדישין דאורייתא ירום לבאי בכה ודמעוי נפלין על דיקניה	לפני המלך הקדוש וחבל לי שבדברים קדושים של התורה ירום לבי בכה ודמעותיו נופלות על זקנו.
אמר סבא לאי בחילא כמה שפיראן דמעין על דיקנך כמה דהוה שפיר משחא טבא כד הוה נחית על דיקנא דסבא טבא דאהרן אימא מילך סבא	אמר זקן עיף בכח כמה יפות הדמעות על זקן שלך כמו שהיה יפה השמן הטוב כשהיה יורד על הזקן של הזקן הטוב אהרן אמר דברך זקן
קב/א	
דהא מלכא קדישא הכא שאר בני נשא דעלמא דקא אסתלקו מניה ושבקו רוחא בההוא מאנא דהוו משתמשי ביה ואתנסיבת ואתא אחרא ואעיל בההוא מאנא רוחא אחרא מה אתעביד מההוא קדמאה כמה דאתמר	שהרי המלך הקדוש כאן שאר בני אדם של העולם שהסתלקו ממנו והשאירו רוח באותו כלי שהיו משתמשים בו ונשאה ובא אחר והכניס לאותו כלי רוח אחרת מה נעשה מאותו ראשון כמו שנתבאר.
תא חזי כמה עלאין גבוראן ³⁹²⁶ דמלכא קדישא דקא עביד ומאן יכיל למללא לון כד האי בעלה תניינא אתי ואעיל רוחא בההוא מאנא רוחא קדמאה מקטרגא בהאי רוח דעאל ולא אתיישבן כהדא ³⁹²⁷	בא וראה כמה עליונים גבורות המלך הקדוש שהוא עושה ומי יכול להגיד אותם כשהבעל השני הזה בא ומכניס רוח לאותו כלי הרוח הראשונה מקטרגת ברוח הזו שנכנסה (נלחמת) ולא מתישבות כאחד.
ובגיני כך אתתא לא אתיישבת כדקא יאות בהדי בעלה תניינא ³⁹²⁸ בנין דרוחא קדמאה מכשכשא בה וכדין איהי דכירת ליה תדיר ובכאת עליה או אתאנחת עליה ³⁹²⁹ דהא רוחא דיליה מכשכשא במעהא כחויא ומקטרגא בהדי רוח אחרא דעאל בה מבעלה תנינא עד זמן סגי מקטרגין דא בדא ³⁹³⁰	ולכן האשה לא מישבת כראוי עם בעלה השני משום שהרוח הראשונה מכשכשת בה ואז היא זוכרת אותו תמיד ובוכה עליו או נאנחת עליו שהרי רוחו מכשכשת במעיה כנחש ומקטרגת עם הרוח האחרת שנכנסה בה מהבעל השני עד זמן רב מקטרגים

³⁹²⁶ עי' ז"ח ב ע"ג, שפי' המושג "גבורות ה'" היינו מידות של ה'.

³⁹²⁷ והנה כל הבנים הנולדים משם ואילך הם נעשים בכח ההוא רוחא דשבק בה בעלה, וכולם לוקחים דבר מועט ואיזה ניצוץ מן ההוא רוחא, עד שנשלם ההוא רוחא. וכיון שנשלם ההוא רוחא, ולא נשאר באשה כלום מן ההוא רוחא אין האשה יולדת עוד (שעה"כ ק"ש ו), אח"כ מאז ואילך, כשחוזרים להזדווג יחד נותן הזכר טיפת מ"ד בנקבה, בגו ההוא כלי הנק' רוחא דגניז בגוה, ואז מצטייר שם צורת הולד (שעה"ק סב ע"א).

³⁹²⁸ היינו באשה שלא חייבת ביבום ומתחתנת פעם ב', אין לה את הסגולה של יבום שהרוחות מתאחדים אחרי שאינו גואל (של"ה כי תצא תורה אור ג').

³⁹²⁹ המת הניח שם רוח, וזה שבא עתה כמו כן נותן בה רוח, והראשון מתעורר על השני, ועל כן המו מעיה לו (ע"פ ירמיה לא יט) ודמעתה על לחיה (ע"פ איכה א ב) וזוכרה אותו, ובכן כל דאלים גבר, לפעמים האחרון נוצח את הראשון ומגרש אותו, ולפעמים הראשון נוצח את השני ומת האיש האחרון. ולכן הנושא אלמנה מסוכן הרבה, כי לא ידע איך יפול דבר. ומטעם זה נשאת לשנים לא תנשא עוד, כי אחרי שכבר הוחזק הרוח הראשון בנצחון, לא ישוב אחור ימינו ועצום בכחו לכל יבא. ובאחרית דבריו אמר, כי הנצחון נתן למי שהוא בן זוגה. כי אם הראשון איננו בן זוגה, רק שנתנה לו עד יזכה בעלה בה כענין תמר ורות, כמובא בספר הזוהר במקומות רבו מספור, אז נדחה הראשון מפני השני. ואם הראשון הוא בן זוגה, יתרחק זה השני לפעמים, אם לא רב חילו (של"ה שם).

³⁹³⁰ לפי זה מובן מצות חליצה, ועי' שער הפסוקים - פרשת תצא: וירקה בפניו וכו'. ארז"ל צריך שיהיה רוק ולא דם, ואם היו צחצוחי רוק מעורבים בדם יצא. והענין הוא, כי כשהאדם נושא אשה, הוא נותן בנקבה חלק ממנו ממש, זהו טעם למ"ש רז"ל, שאין ראוי לישא אשה אלמנה כלל, וכמ"ש חז"ל אל תבשל בקדרה שבשל בה חבירך, מפני שאותו הרוח מכשכש במעיה, ומתקוטט עם אותו אדם הנושא אותה. וכשאדם רוקק, בהכרח משליך עם אותו רוק קצת רוח חיוני ממש, וזהו ענין וירקה בפניו, שאותו הרוח של בעלה, שהיה בה, היא פורשת אותו ממנה, ע"י החליצה והריקה הזו,

ספר שמות

<p>זה בזה.</p> <p>ואם מעבירה זו שנכנסה לאותה (התעוררות) שהיתה ראשונה (לאחר כך) זו הראשונה יוצאת והולכת לה ולפעמים שדוחה הראשונה הזו את אותה השניה ונעשית לה מקטרג עד שמוציאה אותה מן העולם ועל זה שנינו (יבמות סד ע"ב) שמשנים ומעלה לא ישא אדם את האשה הזו שהרי מלאך המות התחזק בה ובני העולם לא יודעים שהרי הרוח כיון שנתחזק ונצח את אותה הרוח האחרת השניה מכאן והלאה לא יתערב איש אחר עמה.</p>	<p>ואי אעבר דא דעאל להווא (אתער) 470 דהוה קדמאה (לבתר) 471 דא קדמאה נפיק ואזיל ליה ולזמנין דדחי דא קדמאה להווא תניינא ואתעביד ליה מקטרגא עד דאפיק ליה מעלמא ועל דא תנינן דמתרין ולהלאה לא יסב בר נש להאי אתתא 3931 דהא מלאך המות אתתקף בה ובני עלמא לא ידעין דהא רוחא כיון דאתתקף וקא נצח להווא רוחא אחרא תניינא מכאן ולהלאה לא יתערב בר נש אחרא בהדה</p>
<p>חברים הרי ידענו שבמקום זה יש לכם להקשות ולומר אם כך השני הזה לא מת בדין ולא דנו אותו מלמעלה בא וראה הכל הוא בדין שינצח פלוני את פלוני או שלא יקטרג עליו פלוני לפלוני ומי שנושא אלמנה כמו שנכנס לים ברוחות עזות בלי חבלים ולא יודע אם יעבר בשלום או יטבע לתוך התהומות.</p>	<p>חברייא הא ידענא דבאתר דא אית לכו למקשי ולימא אי הכי לא מית בדינא האי תניינא ולא דיינין ליה מלעילא תא חזי כלא איהו בדינא דינצח פלוני לפלוני או דלא יקטרג עליה פלוני לפלוני ומאן דנסיב ארמלתא כמאן דעאל בימא ברוחין 472 תקיפין בלא חבלין ולא ידע אי יעבר בשלם אי יטבע גו תהומי</p>
<p>ואם זה שהכניס אותה רוח שניה התחזק ונצח את אותו הראשון אותו הראשון יוצא משם והולך לו לאיזה מקום הולך לו ומה נעשה [אתו] זקן זקן מה עשית חשבת שתדבר מעט ויצאת לזה הרי נכנסת למקום שלא נכנס לשם איש אחר ומיום שדואג ואחיתפל עשו קשיות אלו באותם ארבע מאות קשיות שהיו מקשים על</p>	<p>ואי דא דעאל ההווא רוחא תניינא אתתקף ונצח להווא קדמאה ההווא קדמאה נפק מתמן ואזיל ליה לאן אתר אזיל ליה ומה אתעביד 473 סבא סבא מה עבדת חשבת דתמלל זעיר ונפקת להאי הא עאלת באתר דלא עאל בר נש אחרא מן יומא דדואג ואחיתופל עבדו בעיין אלין באינן ארבע 3932 מאה בעיי דהוו בעאן על מגדלא דפרח באוירא 3933 ולא אתיב עלייהו בר</p>

ואין זו האשה כאלמנה, שנשאר בה אותו הרוח כל "ב חדש, אלא מיד אחר שנחלצה, היא משלכת אותו החוצה, ע"כ. לפי זה מובן למה זה דווקא באלמנה ולא בגרושה, וכן מובן למה זה לא היה חסרון אצל תמר.

³⁹³¹ פי' שהאיש השני שמת ודאי רוחא קדמאה נצח ליה, וכיון שהוחזק רוחא קדמאה שנוצח מפני שהיא בת זוגו כמ"ש הזהר לקמן, לכך לא תנשא לשום אדם משם ואילך (מ"מ).

³⁹³² בגמ' חגיגה כתוב ש' הלכות, ועי' בהגר"א בספד"צ יד ע"א: מגדל הפורח באויר, שהן שלש אוירין בג' תחומין, וזהו מגדל הפורח באויר השלישי, שהוא יוצא מגרון, ולכן נאמר צוארך כמגדל השן, ובינה הוא ש' כידוע, ולכן שלש מאות הלכות במגדל הזה (חגיגה טו ע"ב), והוא ה' של מגדל הזה, כידוע שכל ההלכות אלו הוא על גגו של ל' הפורח באויר, ועל בינה נאמר (חגיגה י ע"א) היתר נדרים פורחין באויר. ועי' ע"ח שער הנסירה פרק ה: והנה מחצי ת"ת דא"א נתהוו בז"א חכמה דיליה, ומיסוד דא"א נעשה בז"א בינה שבו, ונעשה יסוד דא"א נשמה אליו, וזה הבחיל' של יסוד דא"א בהתלבשותו בבינה דז"א נקרא (חגיגה טו ע"ב) מגדל הפורח באויר וכו'. וזה נקרא מגדל הפורח באויר, כי היסוד נקרא מגדל, כמ"ש (משלי יח י) מגדל עוז וגו', והוא שם פורח באמצע בכח הארה היורד אליו וכו'.

³⁹³³ [ובו נבאר הקדמה א' והיא – מכת"י] אחת מת' שאלות, שהיה ששואל דואג ואחיתופל במגדל הפורח באויר. דע, כי מדת הגלגול נוהגת באנשים הזכרים, ולא בנשים הנקבות. וז"ס פסוק דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת. ר"ל, דור הולך ודור בא, והם האבשים המתגלגלים. אבל הארץ שהם הנשים הנקראות ארץ כנודע, לעולם עומדת, ואינם חוזרות בגלגול (שעה"ג הק' ט).

ספר שמות

<p>נש עד דאתא שלמה מלכא ובריר לון כל חד וחד על תקוניה סבא סבא רוא עלאה דהוה ממירא אתית לגלאה מה עבדית</p>	<p>מגדל הפורח באויר ולא השיב עליהן איש עד שבא שלמה המלך וברר אותם כל אחד ואחד על תקונו זקן זקן הסוד העליון שהיה טמיר באת לגלות מה עשית.</p>
<p>סבא סבא בקדמיתא הוה לך לנשרא ארחך ותסתכל ברישך אבל השתא לאו שעתא לאתטמרא סבא אהדר בתקפך ההוא רוח דנפק לאן אזל בכה ואמר חבריא כל הני בכיין דקא בכינא לאו בניניכו הוא אלא דחילנא למארי עלמא דגלינא ארחין סתימין בלא רשו אבל גלי קמי קודשא בריך הוא דלא ליקרא דילי עבידנא ולא ליקרא דאבא אבל רעותי לפולחנא דיליה ואנא חמינא יקרא דחד מנייכו בההוא עלמא³⁹³⁴ ואחרא ידענא דהכי הוא אבל לא גלי קמאי והשתא חמינא</p>	<p>זקן זקן בתחלה היה לך לשמר דרכך ותסתכל בראשך אבל עכשיו אינה שעה להתחבא זקן חזר בכחך אותה רוח שיצאה לאן הולכת בכה ואמר חברים כל הבכיות הללו שאני בוכה אינם בגללכם אלא פוחד אני לרבון העולם שאני מגלה דרכים נסתרות בלי רשות אבל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד אבי אבל רצוני הוא לעבודתו ואני רואה הכבוד של אחד מכם באותו עולם ואחר ידעתי שכך הוא אבל לא גלוי לפני ועכשיו ראיתי.</p>
<p>תנינן דחיין גברא מקמי גברא בכמה ארחין סתימין אתדחיין ההוא רוחא קדמאא דאתדחי מקמי ההוא תנינא לאן אזיל ההוא רוחא נפיק ואזיל ומשטטא בעלמא ולא ידיע ואזיל לגו קברא דההוא בר נש ומתמן משטטא בעלמא ואתחזי בחלמא לבני נשא וחמאן בחלמא דיוקנא דההוא בר נש ואודע לון מלין לפום ארחה דההוא רוחא קדמאא דקא אתמשך מניה כמה דאיהו בההוא עלמא הכי משטטא האי ואודע בהאי עלמא</p>	<p>שנינו דוחים איש מפני איש בכמה דרכים נסתרות נדחים אותה רוח ראשונה שנדחתה מלפני אותה השניה לאן הולכת אותה רוח יוצאת והולכת ומשוטטת בעולם ולא ידוע והולכת לקברו של אותו האיש ומשם משוטטת בעולם ונראית בחלום לבני אדם ורואים בחלום את דמות אותו האיש ומודיע להם דברים לפי דרכה של אותה רוח ראשונה שנמשכה ממנו כמו שהוא באותו עולם כך משוטטת זו ומודיעה בעולם הזה.</p>
<p>והכי אזיל ומשטטא בעלמא ופקדת תדיר לההוא קברא עד זמנא דרוחות פקדן לגבי קבריהו דגופין כדין האי רוחא אתחבר בההוא רוח דיליה ואתלבש ביה ואזיל ליה כד עאל לדוכתיה אתפשט מניה ודוכתא אית ליה (באינון רוחי⁴⁷⁴ בנן עדן)⁴⁷⁵</p>	<p>וכך הולך ומשוטט בעולם ופוקדת תמיד את אותו הקבר עד הזמן שהרוחות פוקדות לקברות הגופים אז הרוח הזו מתחברת באותה רוח שלו ומתלבשת בה והולך לו כשנכנס למקומו מתפשט ממנו ויש לו מקום (באותן רוחות בגן עדן)</p>
<p>קב/ב</p>	
<p>באינון היכלין דגן עדן או⁴⁷⁶ לבר לפום ארחוי דכל חד וחד ותמן אתטמר</p>	<p>באותם היכלות של גן עדן או בחוץ לפי דרכי כל אחד ואחד ושם נשמר.</p>
<p>וכד רוחין פקדן להאי עלמא דמתין נזקקין לגבי חיין לא נזקקין אלא בההוא משיכו דרוחא</p>	<p>וכשהרוחות פוקדות את העולם הזה שהמתים נזקקים אל החיים הם לא נזקקים אלא רק באותה משיכת</p>

³⁹³⁴ מכאן סיוע למ"ש האריז"ל בס' ק"י שצדיק זה בא מאותו העולם, דליכא לפרושי מ"ש ואנא חמינא ברוה"ק קאמר דא"כ מאי קאמר ואחרא וכו' לא גלי קמאי, דכיון שברוה"ק ידע למה לא ראה רק חד מנייהו. אלא ודאי ראה ממש אותו בג"ע, ולאחר לא ראה לפי שכל צדיק יושב עם בני מחיצתו שהם משרשו, ולכך חד שהיה משרשו ראהו ואחרא שאינו משרשו לא ראה, וכן כתב הר"ש וכן כתב הר"ש בן אלקאביץ בספר שרש ישי שצדיק זה בא מאותו עולם (מ"מ).

ספר שמות

<p>וביה אתלבש רוחא אחרא ואי תימא אי הכי תועלתא איהו לרוחא והאי אתתא תועלתא עבדת לכלא לאו הכי דאלמלא לא אתנסיבת לגבי אחרא והאי רוחא קדמאה לא מתדחייא מקמי האי גברא אחרא תועלתא אחרא הוה ליה בגוונא אחרא ולא יהא לאי בעלמא כמה דהוי ולא יזדקק לגבי חיין דהאי עלמא כמה דהוי משטטא הכא והכא</p>	<p>הרוח ובה מתלבשת רוח אחרת ואם תאמר אם כך אז זו תועלת לרוח והאשה הזו עושה תועלת לכל לא כך שאלמלא לא נשאה לאחר ואותה רוח ראשונה לא היתה נדחית מלפני האיש האחר הזה תועלת אחרת היתה לו בגון אחר ולא יהיה יגע בעולם כמו שהוא ולא יזדקק לחיים של העולם הזה כמו שהיה משוטט כאן וכאן.</p>
<p>אי הכי זווגא תניינא דהאי אתתא לא הוי מלעילא ואת אמרת דאתדחייא גבר מקמי גבר³⁹³⁵ ואמינא דהאי בעלה תניינא דנסיב לאתתא דא איהו בר זוגה ממש וההוא קדמאה לאו בר זוגה ממש הוה והאי תניינא דילה הוה וכד מטא זמניה אתדחייא דא מקמיה ודאי הכי הוה דהא לא אתדחייא ההוא רוח קדמאה דהוה בהאי אתתא אלא בגין דהאי תניינא דאיהו בר זוגה (ד"א איהו בת זוגה)⁴⁷⁷ (האי תניינא)</p>	<p>אם כך הזוג השני של האשה הזו לא היה מלמעלה ואתה אומר שנדחה איש מפני איש ואמרנו שהבעל השני שנשא את האשה הזו היא בת זוגו ממש ואותו הראשון לא היה ממש בן זוגה והשני היה שלה וכשהגיע זמנו נדחה זה מפניו ודאי זה כך שהרי לא נדחית אותה רוח ראשונה שהיתה באשה הזו אלא בשביל השני הזה שהוא בן זוגה (שהבן היא בת זוגו) (זה השני).</p>
<p>וכל אינון תניינין דאתדחייין מקמי קדמאין⁴⁷⁸ קדמאין הוו בני זוגייהו ולא הני ובגין כך לא אית לון קיומא בהדיהו ואתדחייא רוחא תניינא מקמי רוחא קדמאה ובגין כך מאן דנסיב ארמלתא קרינן עליה (משלי ז כג) ולא ידע כי בנפשו הוא (שם א יז) כי חנם מזורה הרשת וגו' ולא ידוע אי היא בת זוגיה ממש אי לאו</p>	<p>וכל אותם השניים שנדחים מלפני הראשונים הראשונים היו בני זוגם ולא אלה ולכן אין להם קיום עמם ונדחית הרוח השניה מלפני הרוח הראשונה ולכן מי שנושא אלמנה קוראים עליו (משלי ז) ולא ידע כי בנפשו הוא כי חנם מזרה הרשת וגו' ולא ידוע אם היא בת זוגו ממש ואם לא.</p>
<p>ארמלתא דלא נסיבת³⁹³⁶ אף על גב דאתי בר זוגה ואיהי לא בעאת לאתנסבא קודשא בריך הוא לא כייף לה מן דינא וקודשא בריך הוא אזמין לההוא בר נש אתתא אחרא ולא⁴⁷⁹ עאלת בדינא כהאי (ס"א ולית עלה בי דינא בהאי) בההוא עלמא ואף על גב דלית לה בר דהא אתתא לא אתפקדת אפריה ורביה כמה דאוקמוה</p>	<p>אלמנה שלא נשאת אף על גב שבא בן זוגה והיא לא רוצה להנשא הקדוש ברוך הוא לא כופה אותה מן הדין והקדוש ברוך הוא מזמין לאותו האיש אשה אחרת ולא נכנסת בדין כזה (ואין עליה בית דין בזה) באותו העולם ואף על גב שאין לה בן שהרי אשה לא מצוה על פריה ורביה כמו שבארוה (יבמות סה ע"ב).</p>
<p>אתתא דא דלא אתנסיבת זמנא תניינא ההוא רוח דשבק בה בעלה מה אתעביד מניה יתיב תמן תריסר ירחי ובכל ליליא וליליא נפיק ופקדא לנפשא ואתהדר לאתריה לבתר תריסר ירחי דקא אסתלק דינא דההוא גברא³⁹³⁷ דהא</p>	<p>האשה הזו שלא נשאה פעם שניה אותה רוח שהשאיר בה בעלה מה נעשה ממנה יושבת שם שנים עשר חדשים ובכל לילה ולילה יוצא ופוקד את הנפש וחוזר למקומו אחר שנים עשר חדשים כשהסתלק דינו של אותו</p>

³⁹³⁵ עי' לעיל ח"א רכט ע"א.

³⁹³⁶ פי' מסקנא דתירוצא הוא, ור"ל דלעולם זוג זה השני מקב"ה הוי, ומה דאמרן דאתתא דא גרמא ליה דליהוי לאי בעלמא, כן הוא, דאם לא רצתה להנשא לא מפקדא (מ"מ).

³⁹³⁷ עי' ח"א דף רלח ע"ב: דינא דחייבי דגיהנם תריסר ירחין. ועי' עוד שם סח ע"ב.

ספר שמות

<p>כל אינון תריסר ירחי הא רוחא אתכפייא בעציבו כל יומא לבתר תריסר ירחי נפיק מתמין³⁹³⁸ ואזיל וקיימא לתרע גן עדן ופקדא להאי עלמא לגבי ההוא מאנא דנפיק מניה וכד האי אתתא אסתלקת מעלמא ההוא רוח נפיק ואתלבש בההוא רוח דילה³⁹³⁹ וזכאת ביה לגבי בעלה ונהרין תרווייהו כדקא יאות בחבורא חדא</p>	<p>האיש שהרי כל אותם שנים עשר חדשים זו הרוח כפופה בעצבות כל יום אחר שנים עשר חדשים יוצאת משם והולכת ועומדת בשער גן עדן ופוקדת את העולם הזה אל אותו הכלי שיוצאת ממנו וכשהאשה הזו מסתלקת מן העולם אותה רוח יוצאת ומתלבשת באותה רוח שלה וזוכה בה לבעלה ושניהם מאירים כראוי בחבור אחד.</p>
<p>כיון דאתינא להאי אתר השתא אית לגלאה ארחין סתימין דמארי עלמא דלא ידעין בהו בני נשא וכלהו אזלין בארחה קשוט כמה דאת אמר (הושע יד י) כי ישרים דרכי יהוה וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם³⁹⁴⁰ ובני נשא לא ידעין ולא משגיחין כמה אינון עלאין עובדין דקודשא בריך הוא וכמה משניין אינון³⁹⁴¹ ובני עלמא לא ידעין וכלהו בארחה קשוט דלא סמאן לימינא ולשמאלא</p>	<p>כיון שבאנו למקום זה עכשיו יש לגלות דרכים נסתרות של רבון העולם ולא יודעים בהם בני אדם וכולם הולכים בדרך אמת כמו שנאמר (הושע יד) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופשעים יכשלו בם ובני אדם לא יודעים ולא משגיחים כמה הם עליונים מעשי הקדוש ברוך הוא וכמה הם שונים [זו מזו] ובני העולם לא יודעים וכולם בדרך אמת שלא סוטים ימינה ושמאלה.</p>
<p>הני דמתגלגלין⁴⁸⁰ דקא אתתרכו בתרוכין מההוא⁴⁸¹ עלמא³⁹⁴² ולית לון בת זוג בת זוג דקא</p>	<p>אלה שמתגלגלים שגרשו בגרושין מאותו העולם ואין להם בת זוג. בת</p>

³⁹³⁸ מכאן נראה שאחר "ב חדש שמת בעלה, מי שנושא אותה אינו מסוכן כל כך, יען שכבר הלך משם ההוא רוחא (מ"מ).

³⁹³⁹ פי' רוחא קדמאה שהניח בה בעלה הוא מתלבש ברוח דילה בסוד נקבה תסובב גבר (מ"מ).
³⁹⁴⁰ עי' אד"ר קמד ע"א: זכאה חולקיה דמאן דידע וישגח בהון ולא יטעי בהון דמלין אלין לא אתיהיבו אלא למארי מארין ומחצדי חקלא דעאלו ונפקו דכתיב כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם (הושע יד). [תרגום: אשרי חלקו של מי שיודע ומשגיח בהם ולא יטעה בהם, כי אלו הדברים אינם נמסרים אלא לבעלי הבעלים וקוצרי הפרדס שנכנסו ויצאו שנאמר "כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם".] למארי מארין - אלו שיש להם את כל המדות טובות, או שלהם נתגלו כל האורות במדה נכונה, והיינו בסוד המתקלא (ב"ע רנז ע"א). ומחצדי חקלא - שכל מגמתם היא לבער קוצים מן הכרם. ובהז גורמים הם לזיווג, דהיינו סוד זריעת השדה העליונה (ב"ע רנז ע"א). דעאלו ונפקו - כלומר שלא טעו בשום דבר, ובבחינת מה שאמרו על ר' עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום (חגיגה טו ע"ב) (ב"ע רנז ע"א). דכתיב כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם (הושע יד) - זו ראייה לכך שאין ראוי לגלות דברים אלו אלא למי שהוא בבחי' "מחצדי חקלא". וביתר ביאור, הנה הקלי' מתעוררים מאוד על מי שעוסק בחכמה זאת, שכן על ידי לימוד זה "גחלים אתה חותה על ראשו" (משלי כה כב) של הקלי', והם מתבערים מן העולם על ידי לימוד זה. ולכן כל מגמתם של הקלי' הוא לקטרג על האיש הזה הרוצה לבטלם, והם מטעים אותו, בהראותו כמה דברי שקר בסוד תערובת הסיגים המעורבים בתוך ניצוצי הקדושה. ועליהם הוא שנאמר ופושעים יכשלו בם". משא"כ הצדיקים הגדולים, אשר מצוה גדולה היא לגלות להם, שכן בזה מרחיבים הם את גבולות הקדושה ומבערים קוצים מן הכרם. ועליהם הוא שנאמר "צדיקים ילכו בם" וכו' (ב"ע רנז ע"א).

³⁹⁴¹ עי' תיקו"ז ק ע"ב: תא חזי כמה נהרות אינון משניין דא מן דא אית נהר ואית נהר אית נהר מנהורא דלעילא דאתקרי נהרא דמיא דאורייתא דאתמר בה תורת חכם מקור חיים ואית נהר דאתקרי (תהלים מו ה) נהר פלגיו דכמה פלגין עמיקין תליין מניה דאתמר בהון (משלי כא א) פלגי מים לב מלך וגו' ואית נהר דאתקרי נחל קדומים דאתמשך מעלאין.

³⁹⁴² עי' תיקו"ז כג ע"א: בזמנא דישראל נטרין שבתא בזכור ושמור בדחילו ורחימו אתמר בהון לא תקח האם על הבנים ואם לאו כתיב בהון שלח תשלח וגו' תרין תרוכין. בהגר"א: תרין תרוכין - ר"ל, לכך נאמר שלח תשלח, כמ"ש לקמן חד מבית ראשון וחד מבית שני, והן ב' השכינות כמ"ש בהקדמה

ספר שמות

<p>מזדווגן בהאי עלמא מאן אינון אינון נשין דקא מזדווגן בהדיהו בהאי עלמא דהא (תריך לה ולית ליה בת זוג כאינון גברין דלא תריכו וקא מזדווגן בהדי נשיהו) לכלהו⁴⁸² בני נשא אית לון בת זוג בר מהאי</p>	<p>הזוג שהם מזדווגים בעולם הזה מאיפה הן אותן נשים שמזדווגות עמם בעולם הזה שהרי (גרש אותה ואין לו בת זוג כאותם גברים שלא גרשו ומזדווגים עם נשותיהם) לכל בני האדם יש בת זוג חוץ מזה.</p>
<p>חמו השתא כמה אינון רברבין ועלאין גבורין דיליה תנינן מאן דמתרך אתתיה קדמאה מדבחה אחית עלוי דמעין³⁹⁴³ מדבחה אמאי אלא הא אמינא דכל נשין דעלמא בדיוקנא דהאי מזבח קיימי ועל דא ירתאן אינון שבע ברכאן דכלהו מכנסת ישראל אינון ואי איהו</p>	<p>ראו עכשיו כמה גדולים ועליונים גבורותיו שנינו מי שמגרש אשתו הראשונה מזבח מוריד עליו דמעות למה מזבח אלא הרי אמרנו שכל נשות העולם עומדות בדמות המזבח הזה ועל זה הן יורשות שבע ברכות שכלן הן מכנסת ישראל ואם הוא</p>
<p>קנ"א</p>	
<p>מתרך לה אהדר אבנא (נ"א דמדבחה עלאה) לגרענא מאי טעמא בגין דמתחברן תרוכין בהדי הדד³⁹⁴⁴</p>	<p>מגרש אותה חוזרת האבן (של המזבח העליון) לגרעון למה משום שמתחברים הגרושין זה עם זה.</p>
<p>ורזא דא דכתיב (דברים כד א) וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה וגו' ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר ממשמע דאמר והלכה והיתה לאיש לא ידענא דאיהי⁴⁸³ אולא לגבי בעלה דתריך לה (נ"א דלית⁴⁸⁴ ההוא דתריך לה) מאי אחר אלא כמה דאתמר אחר תנן ואחר כתיב (&) ואחר קרינן ליה דכתיב (איוב ח יט) ומעפר אחר יצמחו ותרוכין מתחברן כחדא תרוכין דההוא עלמא ותרוכין דהאי עלמא ומה דהות האי אתתא בדיוקנא עלאה הא אשתעבדא⁴⁸⁵ לדיוקנא תתאה קרינן ליה אחר</p>	<p>וסוד זה שכתוב וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה וגו' ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר ממשמע שאמר והלכה והיתה לאיש לא ידענו (שאותה שהולכת אצל בעלה שגרש אותה) (שזה אינו) (אותו שגרש אותה) מה זה אחר אלא כמו שנאמר שנינו אחר ואחר כתוב ואחר קוראים אותו שכתוב (איוב ח) ומעפר אחר יצמחו והגרושים מתחברים כאחד גרושים של אותו העולם וגרושים של העולם הזה ומה שהאשה הזו היתה בדמות</p>

ד) ע"א), וכן הוא בכל המצות, ע"כ. היינו שבכל מצוה יש ב' בחינות, והם זיווג, ולכן מי שנתגרש בגירושין (לשון רבים) לא זוכה לבת זוג.

³⁹⁴³ עי' גיטין צ ע"ב: אמר רבי אלעזר כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' בכי ואנקה מאין [עוד] פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעוררך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בריתך. ועי' יהל אור ח"ב לג ע"ב: המשכן הוא בהיכל הרצון כמש"ל, ט' כלים בו שלש של ג' וכו', ארון וכפרת וכרובים נגד ג' דק"ק, ושאר ו' כלים הן בהיכל הרצון סוד המשכן נגד ו' היכלות אשר בו וכו', כיור וכנו ומזבח החצון נגד ג' היכלות הראשונות כסדר מלמעלה למטה וכו', מזבח החיצון היכל הראשון, והוא היכל זה [היכל ו' - רצון], וז"ש מזבח מוריד עליו דמעות. ואמר אשתו ראשונה כמ"ש והוא חברתך ואשת בריתך, והוא אשתו ראשונה כמ"ש אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי כו', ואמר "ולקחת רצון מידכם", שכאן הוא הרצון, היכל הרצון. ואמר "על כי ה' העיד וכו'" שהוא מזווגן, והוא עדותם, כמ"ש שבטי י"ה עדות לישראל, ואמר ש"ה עדותם, הראובני וכו', וכן באיש ואשה י"ה כנ"ל.

³⁹⁴⁴ פי' רוחא ערטילאה שהיה מגורש למעלה, ועכשיו שנשא זו המגורשת, נתחברו התירוכין בהדי הדדי. וז"ש לקמן "ותירוכין מתחברן כחדא תירוכין דההוא עלמא ותירוכין דהאי עלמא". ולפי זה בב' דברים המגרש אשתו ראשונה פוגם במלכות ח"ו: א', כיון דכולהו נשי אינון בדיוקנא דהאי מזבח קיימין, א"כ כיון שגירשה מגיע פגם קצת למעלה. ב', כיון שהמגורשת מתחברת עם המגורש מתחברן תירוכין וכו'. א"כ אשה זו שהיתה נשואה למי שהוא במדרגת ז"א, עכשיו היא נשואה לדיוקנא תתאה, ובה ג"כ יש פגם למעלה ח"ו, וז"ש הזהר בסמוך, ומה דהות ההיא אתתא בדיוקנא עילאה הא קא אשת עבדא לדיוקנא תתאה, ולעיל שאמר שנושא ברחמים, והיינו שאמר שמה יקדמנו אחר ברחמים, הא והא איתא, פעמים נושא ברחמים ופעמים נושא המגורשת (מ"מ).

ספר שמות

	עליון הרי השתעבדה לדמות תחתון קוראים לו אחר.
וקרינן ליה אחרון אחרון מנלן דכתיב (שם יט כה) ואחרון על עפר יקום והכא כתיב (&) ושנאה האיש האחרון או כי ימות האיש האחרון אחרון שני מבעי ליה ואי תימא דלא תזדווג אפילו לעשרה דא בתר דא לאו הכי וכי לבעלה דא תזדווג ולא לאחרא מאי אחרון	וקוראים לו אחרון מנין לנו אחרון שכתוב (שם יט) ואחרון על עפר יקום וכאן כתוב ושנאה האיש האחרון או כי ימות האיש האחרון אחרון שני היה צריך להיות ואם תאמר שלא תזדווג אפילו לעשרה זה אחר זה לא כך וכי לבעל הזה תזדווג ולא לאחר מה זה אחרון.
אלא דא איהו האי אחר דקאמרן ואיהו אחר ואיהו אחרון השתא אבנא מתגלגלא בקוספיתא אחר אמאי אקרי הכי דהא כל בניינא נפל ³⁹⁴⁵ ואתהדר לעפרא איהו הוה מה דהוה ולא אחרא אמאי קרינן ליה אחר אוף הכי אמאי אקרי אחרון וכי אחרון איהו והא אי יתישר יאות ואי לאו יהדר ויתגלגל ויתנטע כמלקדמין ואמאי אקרי אחרון	אלא זהו האחר הזה שאמרנו והוא אחר והוא אחרון עכשיו האבן מתגלגלת בכף הקלע למה אחר נקרא כך שהרי כל הבנין נפל וחזר לעפר הוא היה מה שהיה ולא אחר למה קוראים לו אחר אף כך למה נקרא אחרון וכי הוא אחרון והרי אם יתישר יפה ואם לא יחזר ויתגלגל וינטע כמקדם למה נקרא אחרון.
אבל תא חזי כתיב (בראשית א לא) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד מאי טוב תנינן דא מלאך דטוב מאד דא מלאך המות ולכלא קודשא בריך הוא אומין תקונו ³⁹⁴⁶	אבל בא וראה כתוב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד מה זה טוב שנינו זה מלאך הטוב מאד זה מלאך המות ולכל הקדוש ברוך הוא הזמין תקונו.
תא חזי כתיב (שם ב ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן נהר דא לא שכיך לעלמין מלאפשא ולמסני ולמעבד פירין ואל אחר אסתרס ³⁹⁴⁷ ולית ליה תיאובתא ⁴⁸⁶³⁹⁴⁸ לעלמין ולא אפיש ולא עביד פירין ³⁹⁴⁹ דאלמלי עביד פירין יטשטש לכל עלמא	בא וראה כתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן נהר זה לא שוכך לעולמים מלרבות ומלגדל ולעשות פרות ואל אחר הסתרס ואין לו תשוקה לעולמים ולא מרבה ולא עושה פרות שאלמלא עשה פרות

³⁹⁴⁵ פי אע"פ שהגוף הראשון מת וחזר בגוף השני, מ"מ לגבי הנשמה איהו הוה מה דהוה, וז"ש דהא כל בניינא נפל ואתהדר לעפרא (מ"מ).

³⁹⁴⁶ פי' שתיקון הקדושה הוא להיות פרה ורבה, ותיקון הקלי' הוא דאסתרס ולא עביד פרי (מ"מ).

³⁹⁴⁷ הקשו האחרונים בזה א"כ מהיכן נמשך הפריה ורביה לאו"ה, אך לא קשה כלל, כי ע"י החטא הנה נמשך להזו"ן דקליפה מאור התיקון ג', שהוא אור הדעת, וע"ז נשלמו הם למעבד תולדין ופירין ג' כ (דע"ה ח"ב ט ע"ב), אלו שהיה עביד תולדות, היו מטשטשין את העולם [כמש"כ בב"ב עד ע"ב על הלוינתן נחש בריח ונחש עקלתון] (דע"ה ח"ב ס ע"ג), עי' לעיל סה רע"א: אמר רבי אבא כד מזדווגי כחדא לא יכלי בני עלמא למיקם בהו ועל דא כתיב לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו (דברים כב י) יחדיו דייקא (דע"ה ח"ב קג ע"ג), ועי' יהל אור ח"ג ח ע"ג: חשך ג' קלי' שור חמור כלב, ומהן באה שכח"ה וכו' ושור וחמור הן ב' מדות הכוללות הכל תאוני וכעסני, שהן עשו וישמעאל, סם ונחש, וכו' וכלב בו שניהם כח הכעסני ברוח שבא מהגאווה רוח גבוה וכו'.

³⁹⁴⁸ דיקא נמי דכתיב ועץ חיים תאוה באה, משמע דהקלי' אין לה תאוה, וכתיב תאות רשעים תאבד (רח"ו).

³⁹⁴⁹ ענין זה נתבאר לעיל בפרשת ויחי בדף ר"ז ע"ב במאמר אותן תרין צפרין כו' והענין הוא במה שנתבאר שם ההפרש שיש בין הקדושה אל הקלי', כי הזכר של הקדושה יש בו תלתא מוחין, שהם חכמה ובינה ודעת. ונודע הוא כי טיפת הזרע נמשכה ממוח הדעת, שהוא האמצעי היורד ונמשך דרך חוט השדרה, כי לכן נקרא הזווג ידיעה, כמש"ה וידע אדם את חוה, וידע אלקנה את חנה אשתו על שם הדעת. אבל נוקביה דז"א, דעתה קלה, ואין בה רק תרין מוחין. וטעם הדבר הוא כי נשמות ישראל נמשכין מזווג העליון של הקדושה, ומשם יוצא להם נר"ן. כי הנפש היא מן המלכות בעצמה, אבל הרוח והנשמה הם מן זווג ת"ת ומלכות. והנה אי אפשר להעשות הזווג הזה אם לא על ידי

ספר שמות

<p>ובגין כך בר נש דגרים לההוא סטר דיפוש בעלמא אקרי רע ולא חמי אפי שכינתא לעלמין דכתיב (תהלים ה ה) לא יגורך רע האי בר נש דמתגלגלא בגלגולא⁴⁸⁷ אי איהו עבר ואתדבק בההוא אל אחר דלא עביד פירין ולא אפיש בעלמא בגין כך⁴⁸⁸ אקרי אחר ושמא גרים ליה איהו הוא ואחר אקרי אחר ודאי</p>	<p>יבלבל את כל העולם. ולכן אדם שגורם לאותו הצד לגדל בעולם נקרא רע ולא רואה פני שכינה לעולמים שכתוב לא יגרך רע האיש הזה שמתגלגל בגלגול אם עבר ונדבק באותו אל אחר שלא עושה פרות ולא מתרבה בעולם לכן נקרא אחר והשם גורם לו הוא הוא ואחר נקרא אחר ודאי.</p>
<p>אחרון מקדמא ואילך אחרון קרינן ליה ואחרון אקרי תניינא איהו ומיד אקרי אחרון והכי קרי ליה קודשא בריך הוא אחרון בגין דיתתקן למהוי אחרון ולא יתוב כמלקדמין תליתאה אופ הכי וכן בכל זמנין מקדמא ואילך הכי אקרי אחרון והכי אצטריך למקרי אחרון דאלמלא אתקרי מיד תניינא הא פתיחו דפומא לאהדרא כמלקדמין וההוא בניינא אסתתר</p>	<p>אחרון מראשון ואילך אחרון קוראים לו ואחרון נקרא שני הוא ומיד נקרא אחרון וכך קורא לו הקדוש ברוך הוא אחרון משום שנתקן להיות אחרון ולא ישוב כמקדם השלישי אף כך וכן בכל הפעמים מהראשון ואילך כך נקרא אחרון וכן צריך לקרא אחרון שאלמלא נקרא מיד שני הרי יש פתחון פה לחזר כמקדם ואותו בנין נהרס.</p>
<p>מנלן מבית שני דאקרי אחרון דכתיב (חגי ב ט) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון דהא מקדמא ואילך אחרון אקרי דהא לא יהא פתיחו דפומא דההוא בניינא ינפול ויתהדר כמלקדמין</p>	<p>מנין לנו מבית שני שנקרא אחרון שכתוב גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון שהרי מראשון ואילך נקרא אחרון שהרי לא יהיה פתחון פה שאותו בנין יפל ויחזר כמקדם.</p>
<p>אופ הכי דא אחרון קרינן ליה ובגין כך כתיב (&) לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה לא יוכל לא יקחנה מבעי ליה מאי לא יוכל אלא כיון דהאי אתתא אתדבקת באחר ונחתת לאשתעבדא בדרגא תתאה לא בעי קודשא בריך הוא דאיהו יתוב מדרגא דיליה למיהב איבא ולא אתדבקא בההוא דרגא דלאו דיליה</p>	<p>אף זה כך אחרון קוראים לו ולכן כתוב לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה לא יוכל לא יקחנה היה צריך להיות מה זה לא יוכל אלא כיון שהאשה הזו נדבקה באחר וירדה להשתעבד בדרגה תחתונה לא רוצה הקדוש ברוך הוא שישוב מדרגתו לתת פרי ולהדבק באותה דרגה שאינה שלו.</p>
<p>ותא חזי אי האי אתתא לא אתנסיבת אפילו תזנה בכל גוברין דעלמא אי בעי בעלה יתוב לגבה אבל אי אתדבקא בנשואין לאחר (נ"א</p>	<p>ובא וראה אם האשה הזו לא נשאת אפילו תזנה עם כל האנשים שבעולם אם רוצה בעלה ישוב אליה</p>

הדעת המחבר תרין מוחין דחכמה ובינה דז"א, ומשם יוצא טיפת הזרע להוציא רוחין ונשמתין לתתא. ולכן יש בהם בישראל נר"ן, נפש ממלכות, ורוח ונשמה מזווג הנעשה מת"ת ומלכות, אשר יש בחינת דעת אל הז"א כנז'. אבל האומות אין להם לעולם, רק בחינת נפש לבד מצד הנקבה של הקליפה, כי הרוח והנשמה הבאה מן הזכר המזדווג בנקבה אינה נמשכת להם, לפי שאין אל הזכר של הקליפה מוח השלישי הנקרא דעת, אלא שני המוחין אשר כנגד חכמה ובינה בלבד. ולכן אל אחר שהוא הזכר של הקליפות אסתרס ולא עביד פירין, שהם בחי' רוחין ונשמתין של אומות העולם. וכבר ידעת מן ההיכלות דפ' פקודי כי אל אחר הוא כינוי של הזכר של הקלי', וזהו סוד מ"ש ז"ל מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו, כי כיון שהוא מרחם למי שאין בו דעת, גורם התפשטות רחמים ושפע באל אחר, הזכר של הקליפות שאין בו דעת. גם זה הוא סוד גם בלא דעת נפש לא טוב, כי נפשות אומות העולם הם נעשות בלי דעת, ולכן אינם טובות אלא הם מצד הקליפה הרעה. אבל נפשות ישראל שהם נעשות בדעת הם טובות מצד הקדושה שיש בה דעת (שער מאמרי רשב"י), ועי' ע"ח שער הקלי' פרק ב.

ספר שמות

<p>ואחר) דא (האי)⁴⁸⁹ לא יוכל לשוב לדרגא קדמאה דהוה בקדמיתא לגבה לא יוכל ודאי לאתבא להווא דרגא לעלמין</p>	<p>אבל אם נדבקה בנשואין לאחר (ואחר) זה (זה) לא יוכל לשוב לדרגתו הראשונה שהיה בתחלה אליה לא יוכל ודאי להשיב אותה הדרגה לעולמים.</p>
<p>אחרי אשר הטמאה תנינן דהטמאה בלביה אי הכי אפילו אי תתרחק ותזנה בלא נשואין אלא כיון דאתדבקת לאחר הא קבילת עלה חולקא דהווא סטרא ובעלה</p>	<p>אחרי אשר הטמאה שנינו שהטמאה בלבו אם כך אפילו אם תתרחק ותזנה בלי נשואין אלא כיון שנדבקה לאחר הרי קבלה עליה את החלק של אותו הצד ובעלה</p>
<p>קנ/ב</p>	
<p>קדמאה דאיהו מסטרא אחרא טבא דטוב לא יהא ליה⁴⁹⁰ בה חולקא לעלמין ולא יפיש כלל להווא אתר הא אם שלחה האיש האחרון או כי ימות האיש האחרון לקדמאה אסורה אבל לשאר בני נשא תשתרי דילמא תשכח אתרא כמלקדמין ואחרון יקום דיזדווג בהדה</p>	<p>הראשון שהוא מצד אחר טוב של טוב לא יהיה לו בה חלק לעולמים ולא ירבה כלל את אותו מקום הרי אם שלחה האיש האחרון או כי ימות האיש האחרון לראשון אסורה אבל לשאר בני אדם מתרת אולי תמצא מקום כמו מקדם ואחרון יקום ויזדוג עמה.</p>
<p>מאן דאית ליה בנין מאתתיה קדמיתא ואעיל האי לגו ביתיה הווא יומא אתדבק בחרבא קשיא דמתהפכא בנין תרין סטרין חד דהא תרין דחת לון לבר והשתא איהו תליתאה³⁹⁵⁰ ותו מאנא דאשתעבד (נ"א דאשתתף) ביה אחר היך ייתי איהו למיהב ביה רוחא דיליה וישתתף בהדה ויתדבק בה לאו דאיהו אסורה אבל ודאי שתופא בישא איהו לגרמיה (כדארין)</p>	<p>מי שיש לו בנים מאשתו הראשונה ומכניס את זו לתוך ביתו אותו היום הוא נדבק בחרב קשה שמתהפכת בשביל שני צדדים אחד שהרי שנים היא דחתה החוצה ועכשיו הוא השלישי ועוד כלי שהשתעבד (שהשתתף) בו אחר איך הוא יבא לתת בה רוחו שלו וישתתף עמה וידבק בה לא שהיא אסורה אבל ודאי שתוף רע הוא לעצמו (כמו שבארנו).</p>
<p>רבי לויטס איש כפר אוננו הוה חייך ומתלוצץ על אתתא דא כד חמי מאן דאזדווג בהדה והוה אמר (משלי לא כה) ותשחק ליום אחרון כתיב מאן דאתדבקת ביה באיש אחרון חיוכא איהו לבתרי³⁹⁵¹</p>	<p>רבי לויטס איש כפר אוננו היה צוחק ומתלוצץ על האשה הזו כשראה מי מזדווג עמה והיה אומר ותשחק ליום אחרון כתוב מי שנדבקת בו באיש אחרון אחר כך היא צחוק.</p>
<p>השתא אית לאהדרא ולעינא על אתר (נ"א אילנא) חד רב ועלאה דהוה בעלמא וגזעא ושרשא דקשוט ואיהו עובד אבי ישי אבי דוד דהא אתמר דאחרון³⁹⁵² הוה היך נפק שרשא דקשוט מגו אתר דא³⁹⁵³</p>	<p>עכשיו יש לחזר ולעין על מקום (נ"א אילן) אחד גדול ועליון שהיה בעולם וגזע ושרש של אמת והוא עובד אבי ישי אבי דוד שהרי נאמר שהיה אחרון איך יצא שרש אמת מהמקום הזה.</p>
<p>אלא עובד אתתקן בתקונא עלאה ואהדר</p>	<p>אלא עובד נתקן בתקון עליון וחזר</p>

³⁹⁵⁰ פי' לא נתייבבה עמהם, שהראשון גירשה, והב' גירש או מת (מ"מ).
³⁹⁵¹ פי' מי שנשאה אחר שנדבקה עם אחר, ושיעור הכתוב ותשחק, פי' יהיה לשחוק מי שנושא אותה שנדבקה באחרון (מ"מ).
³⁹⁵² בזהר הרקיע (בדפוס קארץ דף צא ע"א) הנוסח הוא דהאי אתתא דאחר (לש"ו).
³⁹⁵³ שהרי הוא בן יבמה, ונקרא אחר שאין לו בן זוג, שהרי אשתו עמו וירד לאל אחר (זהר הרקיע צח ע"ב).

ספר שמות

<p>שרשא דאילנא דקא אתהפך על תקוניה ואסתלק ביה ואתתקן כדקא יאות ועל דא אקרי עובר מה דלא זכו הכי שאר בני עלמא³⁹⁵⁴</p>	<p>השרש של האילן שהתהפך על תקונו והתעלה בו והתתקן כראוי ועל זה נקרא עובר מה שלא זכו כך שאר בני העולם.</p>
<p>אתא איהו פלח ואעדר עקרא ושרשא דאילנא ונפק מענפין מרירין⁴⁹¹ ואהדר (נ"א ואעדר) ואתקן כגופא דאילנא³⁹⁵⁵ אתא ישי בריה ואחסין ליה ותקין ליה ואתאחד בענפוי דאילנא אחרא עלאה³⁹⁵⁶ וחבר אילנא באילנא ואסתבכו דא בדא³⁹⁵⁷ כיון דאתא דוד אשכח אילנין מסתבכין ומתאחדן דא בדא כדין ירית שלטנו בארעא ועובר גרים דא</p>	<p>הוא בא עבד ועדר את עקר ושרש האילן ויצא מהפנים המרים וחזר ונתקן בנוף של אילן אחר עליון בא ישי בנו וחזק אותו ותקן אותו ונאחז בענפי האילן העליון האחר וחבר אילן באילן והסתבכו זה בזה כיון שבא דוד מצא אילנות מסבכים ומאחדים זה בזה אז ירש השלטון בארץ ועובר גרם את זה.</p>
<p>בכה ההוא סבא ואמר אי סבא סבא ולא אמינא לך דעלת בימא רבא השתא אנת הוא נו תהומי רברבין אתתקן לסלקא סבא סבא אנת גרמת דא דאלמלא הוית שתיק בקדמיתא הוה יאות לך אבל השתא לא יכילת ולית מאן דאחיד בידך אלא אנת בלחודך קום סבא ואסתלק בסליקו</p>	<p>בכה אותו זקן ואמר אי זקן זקן ולא אמרנו לך שנכנסת לים הגדול עכשיו אתה הוא בתוך התהומות הגדולים התתקן לעלות זקן זקן אתה גרמת לזה שאלמלא היית שותק בתחלה היה נאה לך אבל עכשיו לא יכלת ואין מי שיאחז בידך אלא אתה בלבדך קום זקן ועלה במעלה.</p>
<p>עובר דא אתתקן ונפק מגו חקל בישא דנובין בישין³⁹⁵⁸ אתא ישי בריה ואתקין ואעדר אילנא ועם כל דא (ועובר) דא רוא דרוזין ולא ידענא אי אימא אי לא אימא אימא מילך סבא ודאי אימא בדא ידיעאן כל שאר בני גלגולא (נ"א עובר אילנא אתקין ועם כל דא⁴⁹² דאילנא אתקין)</p>	<p>עובר זה התתקן ויצא מתוך שדה רע של בורות רעים בא ישי בנו והתקין ועדר את האילן ועם כל זה (ועובר) זה סוד הסודות ולא ידעתי אם אמר ואם לא אמר דברך זקן ודאי אמר בזה ידועים כל שאר בני הגלגול (עובר התקין אילן ועם כל זה</p>

³⁹⁵⁴ מחלון וכליון, הם היו גלגול ער ואונן. ולכן נקרא אונן, שהיה אונן על אבלו וחטאו, עד שנתגלגל במחלון, ומחלו לו. כי נתקן ע"י בועז, בסוד עובר, שהיה עובר אדמתו, שהיא הנוקבא, לא כמו קודם, שהיו משחיתים זרעם לבטלה. ולכן ז"ס השכנות אשר בחצר מות, שהם הנשמות, קראוהו עובר. ולכן נקרא בנו ישי, כי בו ירש ש"י עולמות, ומה שהיה תחלה רעב בארץ, כי אין לחם שלא מכרו אדמתם, עתה ישבע לחם, וזהו לבית הלחמי (ספר הליקוטנים וזאת הברכה ח).

³⁹⁵⁵ דוד המלך ע"ה, היתה נפשו גבוהה עד מאד, אמנם ע"י חטאו של אדה"ר הקדום, מאז ירדה אל עמקי הקליפות בסטרא דנוקבא של הקליפה, וכאשר נולד דוד, היה פעם א' שיצא מן הקליפות, ולכן לא התחיל תקונו אלא מבחי' העשיה הנקראת נפש ובלבד לסבת היותו מגולגל ממדרגה השלישית כנז"ל. וז"ס הנזכר בסבא משפטים דף ק"ג ע"א, וגם בכמה מאמרים אחרים, כי דוד היה מסטרא דנוקבא ולא מדכורא, אלא בעולם המיתה הנקראת נוקבא, והבן זה. ולכן אמרו שם אמאי איקרי עובר, דאעדר אילנא ותקין ליה. והוא, לפי שהיה טבוע בעמקי הקליפות דנוקבא. (שער הגלגולים - הקדמה ז). אדה"ר נתן לו [לדוד] ע' שנה שאל"כ לא היו לו חיים כלל, ולא יצא דוד לעולם, עד שבא עובר, ותיקן לעבדה ולשמרה שנאמר לאדה"ר, ולכן נקרא עובר. ותחת מה שנאמר לאדה"ר בזעת אפך תאכל לחם, לכן נקרא ישי בית הלחמי (ספר הליקוטנים - פרשת האזינו). פי' מלכות (מ"מ).

³⁹⁵⁶ פי' ז"א (מ"מ).

³⁹⁵⁷ עי' אד"ר קלו ע"א: תאנא בגולגלתא דרישא אלף אלפי רבוא ורבוא רבבן קוצי דשערי אוכמן ומסתבכין דא בדא ומתערבין דא בדא - ענין ה"סיבוך" הוא, שמתערבבים שערי דכין ומסאבין [טהורים וטמאים] ומסתבכים זב"ז (בהגר"א על ספד"צ ה ע"ד וענין הסיבוך), בז"א השערות מסתבכין מכח יניקת הקליפות דאזלין בערבוביא וכמו שהיה בעולם התוהו, שכל אחד מהם היה נכנס בגבול חבירו ולוקח את האורות של חבירו (ע"ח נקודות ה') (ב"ע קנו ע"א).

³⁹⁵⁸ דע כי הנה נפש דוד היתה מאותם נשמות שנשארו מאדה"ר, ואותו הפעם היה הפעם הראשונה שיצאה מעמקי הקלי'. והנה מקום נפשו היתה מסטרא דנוק' דקלי', ולכן יצא מרות המואביה, שהיתה שקועה בקלי' מואב, כי כבר ידעת כי עמון ומואב הם ב' קלי' נגד בינה ומלכות (מ"מ).

ספר שמות

<p>עובד עם כל דא אילנא אתקין כד אתא דוד מלכא באילנא תתאה דנוקבא אשתאר ואצטרין לקבלא היין מאחרא ומה אי האי דאתקין ואתקין בלא הכי שאר בני עלמא דאתיין בגלגולא דלא יכלין לאתתקנא הכי על אחת כמה וכמה</p>	<p>שהתקין אילן) עובד עם כל זה התקין אילן כשבא דוד המלך נשאר באילן התחתון של הנקבה והצטרך לקבל חיים מאחר ומה אם זה שהתקין והתקין הכל כך שאר בני העולם שבאים בגלגול שלא יכולים להתקין כך על אחת כמה וכמה.</p>
<p>דבכל סטרין אתהפך בגלגולא פריץ הכי הוה³⁹⁵⁹ בעז הכי הוה עובד הכי הוה (נ"א ועם כל דא אילנא אתתקין) ובכלא נפק אילנא מסטרא דרע ואתדבק לבתר בסטרא דטוב בקדמיתא (בראשית לח ז) ויהי ער בכור יהודה רע (נ"א אונן אף הכי) מחלון אף הכי³⁹⁶⁰ ולא כל כך אבל בהני אתעכל רע ונפק טוב לבתר (נפק) ההוא דכתיב ביה (ש"א מז יב) וטוב ראי (שם יח) ויהו"ה עמו הכא קיימא אילנא תתאה על תקוניה ומלך אלהי"ם על גוים</p>	<p>בכל הצדדים מתהפך בגלגול כך היה פריץ כך היה בעז כך היה עובד (ועם כל זה האילן נתקן) ובכל יוצא אילן מצד הרע ואחר כך נדבק בצד הטוב בתחלה ויהי ער בכור יהודה רע (אונן אף כך) מחלון אף כך ולא כל כך אבל באלה התעכל הרע ויצא אחר כך טוב (יצא) אותו שכתוב בו (שמואלא טז) וטוב ראי וה' עמו עכשיו עומד אילן תחתון על תקונו ומלך אלהים על גוים.</p>
<p>בשירותא דכלא מעקרא³⁹⁶¹ ויסודא עלאה אשתרשו דרגין ראובן שמעון לוי יהודה מה כתיב ביה³⁹⁶² (בראשית כט לה) הפעם אודה את יהו"ה וכתיב (&) ותעמוד מלדת היינו (ישעיה נד א) רני עקרה לא ילדה³⁹⁶³ בגין דכר אתיליד יהודה נפקת נוקבא מתדבקא בדכורא ולא הות על תקוניה אנפין באנפין ולא אתכשרת⁴⁹³ לאולדא כיון דנסר לה קודשא בריך הוא ואתקין לה (ס"א אנפין באנפין) כדין אתכשרת לאתעברא ולאולדא</p>	<p>בראשית הכל מעקר ויסוד עליון השתרשו דרגות ראובן שמעון לוי יהודה מה כתוב בו הפעם אודה את ה' וכתוב ותעמד מלדת היינו רני עקרה לא ילדה משום שכשנולד יהודה יצאה נקבה דבוקה בזכר ולא היתה על תקוניה פנים בפנים ולא הכשרה ללדת כיון שנסר אותה הקדוש ברוך הוא והתקין אותה (פנים בפנים) אז הכשרה להתעבר וללדת.</p>
<p>ובספרא דחנוך ותעמוד מלדת לאו על לאה אתמר אלא על רחל³⁹⁶⁴ אתמר ההיא דמבכה⁴⁹⁴</p>	<p>ובספרו של חנוך ותעמד מלדת לא נאמר על לאה אלא נאמר על רחל אותה שמבכה</p>

³⁹⁵⁹ פי' שכתב בפ' וישב, ער ואונן נתגלגלו בפרץ זורח, ומ"ש האב"י ער ואונן נתגלגלו במחלון וכליון, צ"ל שאחר שנתקנו בפרץ זורח, נשאר להם קצת תיקון ונתגלגלו במחלון וכליון, אבל מחלון נתקן לגמרי וכליון נאבד, ומ"ש אבל בהני אתעכל רני, פי' ע"י פריץ ועובד הנזכר נפק טוב וכו' (מ"מ).

³⁹⁶⁰ מחלון וכליון הם ער ואונן (מ"מ).
³⁹⁶¹ פי' בתחלת הכל, מחג"ת העליונים נשתרשו שרשים של ישראל, והם ראובן שמעון ולוי חג"ת (מ"מ).

³⁹⁶² פי' שיהודה שהוא מלכות כתיב ביה ב' פסוקים הפעם אודה וכו' וכתיב ותעמוד מלדת, והכוונה למ"ש לקמן, שתחלה היתה המלכות באחורי ז"א, ולא נתקנה כדי להיותה עמו פב"פ, וזהו יה"ו דיהודה שהם חג"ת ומלכות, שהיא ד' דיהודה היתה אחורי חג"ת, ולזה הביא פסוק ותעמוד מלדת, שמורה שעדין לא נתקנה ואינה ראויה לילד. ואחר שננסרה וחזרה עמו פב"פ, אזי היא סוד ה' דיהודה דנפקא ממסכיניו לעתירו כמ"ש לקמן. ולזה הביא פ' הפעם אודה את ה', כי אז המלכות פב"פ, ולכך אומרת המלכות אודה את ה'. ושיעור הכתוב, אומרת המלכות הפעם אודה, ולמה הודאה זו, לפי שתחלה באחור ותעמוד מלדת ועכשיו שחזרה פב"פ ראוי הילד ולכך אודה את ה' (מ"מ).

³⁹⁶³ ושיעור הכתוב עכשיו שחזרה פב"פ רני מה שהיתה עקרה ולא ילדה תחלה בהיותה אב"א עמו עכשיו שחזרה פב"פ רני וכדמסיק (מ"מ).
³⁹⁶⁴ פי' אע"ג דפשטה דקרא הוא על לאה כפי הסוד על המלכות מדבר שהיא רחל (מ"מ).

ספר שמות

קד/א	
על בניה אותה שנשרשה ביהודה יה"ו ד"ה ⁴⁹⁵ ותעמוד מלדת דהא לא אתתקנת ³⁹⁶⁵	על בניה אותה שנשרשה ביהודה יה"ו ד"ה ותעמד מלדת שהרי לא נתקנה.
בקדמיתא דיוקנא דלעילא הוה כלא ראובן ³⁹⁶⁶ או"ר ב"ן (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור ימינא אור (בן) ⁴⁹⁶ שמעון שמאלא אור בההוא סינא ⁴⁹⁷ דדהבא בהדיה ³⁹⁶⁷ שם עון לוי חבורא דכלא לאתחברא מתרין סטרין יהודה נוקבא ³⁹⁶⁸ בהדי דכורא מתדבקת יה"ו דא דכורא ד"ה דא נוקבא דהות בהדיה	בתחלה דמות העליון היה הכל ראובן או"ר ב"ן ויאמר אלהים יהי אור ימין אור (ב"ן) שמעון שמאל אור באותו סיג שהזהב עמו שם עון לוי חבור של הכל להתחבר משני צדדים יהודה נקבה עם זכר נדבקת יה"ו זה זכר ד"ה זו נקבה שהיתה עמו.
ד"ה אמאי ד"ה אלא ד' באתדבקתא דרע בהדה איהי דל"ת מסכנא איהי ⁴⁹⁸ ואצטריך לאתבא בגלגולא לאתעכלא ההוא רע ולמתבלי בעפרא ולבתר לצמחא בסטרא דטוב ולנפקא ממסכנו לעתירו וכדין ה' ועל דא יה"ו ד"ה	ד"ה למה ד"ה אלא ד' בהדבקות של רע עמה היא דל"ת היא עניה וצריכה לשוב בגלגול לבער את אותו הרע ולהתבלות בעפר ואחר לצמח בצד הטוב ולצאת מעני לעשר ואז ה' ועל זה יה"ו ד"ה.
פוק סבא מגו תהומי לא תדחל כמה ארבין זמינין לך בשעתא דתשוטט ימא בגין לנייהא בהו בכה כמלקדמין ואמר מארי דעלמא דילמא יימרון משריין עלאין דאנא סבא ובכי כינוקא גלי קמד דעל יקרך אנא עביד ולא עבידנא על יקרא דילי דהא בקדמיתא הוה לי לאסתמרא דלא איעול בימא רבא והשתא כיון דאנא ביה אית לי לשטמא בכל סטרין ולנפקא מניה	צא זקן מתוך התהומות אל תפחד כמה ספינות מזמנות לך בשעה שתשוטט בים כדי לנוח בהן בכה כמו מקדם ואמר רבון העולם אולי יאמרו המחנות העליונים שאני זקן ובוכה כתינוק גלוי לפניך שעל כבודך אני עושה ולא עשיתי לכבודי שהרי בתחלה היה לי להשמר שלא אכנס לים הגדול ועכשיו כיון שאני בו יש לי לשוטט בכל הצדדים ולצאת ממנו.
יהודה אתה יודוך אחיך ³⁹⁶⁹ (שם מט ח) (ס"א כלהו אודן על שמא דא והיינו וכו') ⁴⁹⁹ היינו דאנן	יהודה אתה יודוך אחיך (כלם מודים על השם הזה) היינו מה שאנו

³⁹⁶⁵ פי' כמ"ש לעיל בפסוק ותעמוד, מורה בהיותה באחור קודם הנסירה (מ"מ).

³⁹⁶⁶ עי' עוד קד ע"ב הערה בשם הקדו"ש צז ע"ג.

³⁹⁶⁷ פי' שהגבורות יש בהם סיגים (מ"מ).

³⁹⁶⁸ יהודה הוא מלכות שבאחורי הת"ת, והוא היה מחובר עם לוי באחורי הת"ת דידה, וכמ"ש בפ' משפטים (קד רע"א) וע' בפ' ויצא (קנה ע"ב) ובהארת המוחין (פ"ט) (הקדו"ש מה ע"א), והנה השם ב"ן הזה הוא נמשך ויוצא מאור המ"ה דלעיל אות ט"ו, וכנודע שכל נוק' הנה הוא נמשך ויוצא רק ממנו וכמ"ש באד"ר (קמא ע"ב) וכן בפ' משפטים (קד ע"א), ועי"ז הנה הגם שהוא בעצמו הנה הוא נעלם, אך מתגלה על ידה ע"י שהוא נמשך ויוצא ממנו, והם כלולים זה בזה הן בתחילתן והן בסופן, כי בתחילה הנה היא נכלל בו בה' אחרונה דהשם הוי"ה בה' אשר בז"א, ואח"כ, ר"ל אחר שנתקנה ונשלמה, הנה הוא נכלל בה באותיות יה"ו דהשם הוי"ה ב"ה אשר בהמלכות, והוא בסוד יהוד"ה שהוא במלכות שאמרו בזה"ק משפטים (ק"ד רע"א וע"ש סע"ב) וע' הגר"א בספד"צ פ"א (טו ע"א ט ע"ג ד"ה מלך הרביעי ושם עוד טז ע"ד י ע"ג בד"ה וענין אפרים) וכו' (כללים ח"ב כו ע"א).

³⁹⁶⁹ כל שהיה במדרגה וירד לא יעלה לעולם, וכן הוא בהיבם, כיון שהיה בידו לבנות אותו וסלק מחשבתו, וכמ"ש מאן יבמי להקים כו', והוא גילוי מחשבתו, ואח"כ עומד ואומר לא חפצתי לקחתה, והוא דבור, ואח"כ וחלצה נעלו, שהוא קשירתו בעקב, שהוא עולם העשייה עקב כידוע, ושם של נעלך כו' (שמות ג ה), זו אשה כו', והתיר הקשר שהי' המת קשור בו לתקנו, ואז לא יבנה עוד, והולך נע ונד עד דאשכח פרוקא ברחמים גדולים, ובזכות ובמעשים גדולים מאד של ת"ח גדול מאד שעולה, למדרגת או"א עילאין, דשם עלמא דחירו, ומוציאו מיד ס"א, וצריך לחליצה להתירו מקשר אחיו, לאשכח ליה פרוקא אחרא, ואף בועז שהיה קרוב הוצרכו לרחמים ובקשות גדולות, יתן ה' לך את האשה, ברכות כל הזקנים, ותקראנה לו השכנות שם כו', וכידוע וכן בתמר, אלא ששם היה על

ספר שמות

<p>אמרין ברוך אתה איהו ברוך ואיהי אתה לכלהו בניו לא אמר יעקב אתה אלא לאתר דאצטריך דא איהו אתה</p>	<p>אומרים ברוך אתה הוא ברוך והיא אתה לכל בניו לא אמר יעקב אתה אלא למקום שהצטרך זהו אתה.</p>
<p>שמא דא (נ"א ודאי אתה)⁵⁰⁰ יודוך אחיך כלהו אודן לך על שמא דא ודאי אתה יודוך אחיך על שמא דא אסתלק ואתכפיא סטרא אחרא בנין דכד אתקרי ואדכר הא נפקת סטרא אחרא בהדה³⁹⁷⁰ כיון דאמרי אתה שלטנו ורברבנו אית לה וסטרא אחרא אתכפיא ולא אתחזיאת תמן ודאי בשמא דא אתרשים ואתבריר מסטרא אחרא ודא אסתלקו ושלטנו דילה ותבירו וביש לסטרא אחרא כיון דיודוך אחיך על שמא דא אתה כדין ידך בערף אויביך מיד אתכפיין לגבך ושמא דא גרים</p>	<p>השם הזה (ודאי אתה) יודוך אחיך כולם מודים לך על השם הזה ודאי אתה יודוך אחיך על השם הזה הסתלק ונכפה הצד האחר משום שכשנקרא ונזכר הרי יוצא אתו הצד האחר כיון שאומרים אתה שלטון וגדלה יש לה והצד האחר נכפה ולא נראה שם ודאי שבשם הזה נרשם ונבחר מהצד האחר וזו העליה והממשלה שלה ושבר ורע לצד האחר כיון שיודוך אחיך על השם הזה אתה אז ידך בערף אויביך מיד נכנעים אליך והשם הזה גורם.</p>
<p>ידענא חבריין ידענא דהא אתה שמא דא אתון אמרין לאתר אחרא עלאה דכתיב (תהלים קי ד) אתה כהן לעולם בימינא עלאה שפיר איהו דהא כיון דרבי⁵⁰¹ שמעון אודן ליה עלאין ותתאין וזכה לכלא כל מה דאיהו אמר הכי איהו ושפיר</p>	<p>ידעתי חברים ידעתי שאתה הרי השם הזה אתם אומרים למקום עליון אחר שכתוב (תהלים קי) אתה כהן לעולם בימין העליון יפה הוא שהרי כיון שרבי שמעון מודים לו עליונים ותחתונים וזכה לכל מה שהוא אומר כך זה ויפה.</p>
<p>אבל כד תהוון מטאן לגביה אמרו ליה ואדכרו ליה יומא דתלגא כד זרענא פולין לחמשיין ותריין גוויין דהא אתה כהן⁵⁰² הכא אתקשר כוס דברכה⁵⁰⁴ בימינא³⁹⁷¹ בלא פרודא כלל ובנין כך אתה כהן לעולם הכא אתקשר כוס בימינא כדקא יאות</p>	<p>אבל כשתהיו מגיעים אליו אמרו לו והזכירו לו את יום השלג כשזרענו פולים לחמשים ושנים צבעים שהרי אתה כהן כאן נקשר כוס של ברכה בימין בלי פירוד כלל ולכן אתה כהן לעולם כאן נקשר כוס בימין כראוי.</p>
<p>ועל דא אמר קרא יהודה אתה להאי אתה יודוך אחיך ולא כתיב (&) יהודה יודוך אחיך ולא יתיר³⁹⁷² אלא על שמא דאת"ה אתה אתר דא אצטריך לשמא דא ולא אחרא</p>	<p>ועל זה אמר הכתוב יהודה אתה לאתה הזה יודוך אחיך ולא כתוב יהודה יודוך אחיך ולא יתיר אלא על שם של את"ה אתה מקום זה הצטרך לשם הזה ולא אחר.</p>
<p>יהודה אבא קדמאה ואבא תניינא ולא הוה</p>	<p>יהודה האב הראשון והאב השני</p>

הענין אחר להעלותם למדרגתם הראשונה, שאביהם היה הגואל, ואמר בסבא שם, יהודה אתה יודוך אחיך בב' עניינים, א' שלא ירדו לאחר להתבנות, ועוד שזכו לעניינם הראשון, ולזו לא זכה שום אדם. והענין כי זה הבנין היה ע"י הש"ת שלא בידיעת יהודה, וכ"ה בענין בהמ"ק דבתחילה ה' ראוי להתבנות ב' בהמ"ק ע"י דקב"ה, והוא דרגא דאצילות, בינה ומלכות, וכשחטאו אבדו, וע"י תשובתם זכו לב' בהמ"ק, אבל ע"י דבר נש, ובעלמין דמט"ט בבריאה ועשי' (בהגר"א בתיקו"ז קז ע"א).³⁹⁷⁰ פי' ד' דיהודה מורה על היותם אב"א ויש קצת יניקה לסט"א, ולכן אמר אתה שבירר הקדושה מסט"א (מ"מ).

³⁹⁷¹ פי' בפסוק זה נתקשרה המלכות שהיא "אתה" העם החסד שהוא "כהן" (מ"מ).
³⁹⁷² עתה שהוא עד עת התיקון דלעת"ל, שליטת הבינה, שתתחיל אורה מעת ביאת המשיח והלאה, אי אפשר להחזיר את כל מה שנאבד ע"י החטא רח"ל, להחזיר להמדרגה שקודם החטא כמעט בשום אופן, ולא זכה לזה אלא רק כל מה שנעשה ביהודה עם תמר, [ור"ל בער ואונן שהם נתקנו בפרץ זרחה, והרי חזרו ונולדו מיהודה עצמו], והיה זה ע"י הקב"ה, וכמ"ש (סוטה י ע"ב) יצתה בת קול ואמרה ממני יצאו הדברים כבושים (דע"ה ח"ב ק ע"ג).

ספר שמות

<p>בִּיה חֲלוּפָא לְעֵלְמִין וּבְגִין כַּךְ פִּרְץ אֶתְתַקַּף בִּיה בְּתוֹקְפוּי מַה דְּלֵא הוּהּ חֵכִי לְכָל בְּנֵי עֵלְמָא וְעַל דָּא בְּנִינָא דְדוּד שְׂאֵרִי הַשְּׁבוּנָא מִפְרִץ וְלֹא מִבְעִז דְהוּהּ בִּיה שְׁנוּיָא חֲבֵרִיָּא אִי תִשְׁנַחֲוֹן לֹאוּ מְלִין בְּסִתְיָמוּ קָא אֲמִינָא וְאָף עַל גַּב דְּסִתְיָמוּ אִינּוֹן</p>	<p>ולא היה בו חלוף לעולמים ולכן פרץ התגבר בו בגבורתו מה שלא היה כך לכל בני העולם ועל כך בנינו של דוד מתחיל את החשבון מפרץ ולא מבעז שהיה בו שנוי חברים אם תשגיחו לא אמרתי דברים בסתר ואף על גב שהם נסתרים.</p>
<p>וְעַל דָּא יְהוּדָה⁵⁰⁵ רוּוּחַ שְׂמַא דְאֶאֱקְרִי אֶתְהָ קָם עַל בּוֹרִיָּה זְמַנָּא קְדַמָּא וּזְמַנָּא תְּנִינָא וְלֹא אֶשְׁתַּנִּי לְעֵלְמִין וּבְנֵי דִיהוּדָה וּזְרַעָא דִּילִיהּ אֹדֶן וְאֹמְרִין כִּי אֶתְהָ אֲבִינוּ מַה דְּלִית חֵכִי לְשֹׂאֵר בְּנֵי גִלְגּוּלָא לְעֵלְמִין שְׂאֵר בְּנֵי גִלְגּוּלָא תְּרִין אֲבָהִין תְּרִין אֲמָהִין אִית לֹון גּוּזִין לְבְנִינָא וְרוּזִין אֵלִין בְּעַמְקֵי יָמָא וּבְלִבָּא⁵⁰⁶ דְּתַהוּמֵי אִינּוֹן מָאֵן יְכִיל לְאַפְקָא לֹון קוּם סְבָא אֶתְגַּבֵּר וְאֶתְקַף בְּתוֹקְפֵךְ אֲפִיק מְרַגְלִין מִגּוּ תַהוּמֵי</p>	<p>ועל כך יהודה הרויח את השם הזה שנקרא את"ה עמד על בריו פעם ראשונה ופעם שניה ולא השתנה לעולם ובני יהודה וזרעו מודים ואומרים כי אתה אבינו מה שאין כן לשאר בני הגלגול לעולמים שאר בני הגלגול שני אבות שתי אמהות יש להם צבע לבנין וסודות הללו בעמקי הים הם בלב התהומות מי יכול להוציא אותם קום זקן התגבר והתחזק בחזקתו והוצא מרגליות מתוך התהומות.</p>
<p>בְּעִז אֶתְהוּי דְהוּהּ בִּיה שְׁנוּיָא³⁹⁷³ כַּד אֹוֹלִיד לְעוּבַד דְהָא עוּבַד (ס"א עוּבַדָּא) בְּשְׁנוּיָא הוּא לֹאוּ חֵכִי אֲבִצָן הוּא בְּעִז³⁹⁷⁴ הוּא אֲבָא קְדַמָּא דְלֵא עַבְד שְׁנוּיָא וְאִי תִימָא אִיהוּ הוּהּ וְדָאִי כַּד אֶתְעַר לְעוּבַדָּא דָּא בִּיה הוּהּ מָאֵן דְּהוּא תְּקִיף כְּאֵרִיא וְכִלְיָתָא בִּיה הוּהּ בְּגִין דְּלֵא</p>	<p>בעז נראה שהיה בו שנוי כשהוליד את עובד שהרי עובד (מעשה) הוא בשנוי לא כך אבצן הוא בעז הוא האב הראשון שלא עשה שנוי ואם תאמר שהוא היה ודאי כשהתעורר למעשה הזה היה בו מי שהוא גבור כארי וכלביא היה בו כדי שלא</p>
<p>קד/ב</p>	
<p>לְהוּי שְׁנוּיָא בִּיה בְּדוּד וְאֶתְהַדְרַר מְלָה לְעַקְרָא קְדַמָּא בְּגִין דִּיהָ כִּלָּא מֵאֲבָא חֲדָא וְשִׁלְשָׁלָא חֲדָא וְכִלָּא חֲדָא וְלֹא הוּהּ שְׁנוּיָא בְּגִלְגּוּלָא דִּירַעָא דְדוּד וְעַל דָּא אֶתְהָ מְרִישָׁא וְעַד סוּפָא בְּלֵא שְׁנוּיָא כִּלָּל</p>	<p>יהיה שנוי בדוד וחזר הדבר לעקר הראשון כדי שהכל יהיה מאב אחד ושלשלת אחת והכל אחד ולא היה שנוי בגלגול של זרע דוד ועל זה אתה מראש ועד סוף בלי שנוי כלל.</p>
<p>הַשְּׂתָא נִפְקַת סְבָא מְעַמְקֵי לְבָא דִימָא יְהוּדָה אֶתְהָ וְדָאִי מְרִישָׁא וְעַד סוּפָא וְלֹא אֶתְהוּי לְכָל שְׂאֵר בְּנִין לְאַתְקְרִי אֶתְהָ³⁹⁷⁵ אֵלָא לִיהּ בְּלַחֲדוּי זְכָאָה חוּלְקִיהּ דְדוּד דְּחֵכִי אֶתְבְּרִיר וְאֶסְתַּלַּק מִשְׂאֵר עִיקְרָא⁵⁰⁷ דְּבְנֵי נִשָּׂא בְּאַרְעָא</p>	<p>עכשיו יצאת זקן מעמק של לב הים יהודה אתה ודאי מראש ועד סוף ולא ראוי לכל שאר הבנים שיקראו אתה אלא לו לבדו אשרי חלקו של דוד שכך נבחר והתעלה משאר העקר של אדם בארץ.</p>

³⁹⁷³ פי' כי בפרץ יהודה הוא אבא קדמאה וכו' אבל בעובד יש שינוי כי אלימלך אבי מחלון ובוועז אבי עבוד (מ"מ)

³⁹⁷⁴ פי' ולמה נק' שמו בוועז, כיון ששמו אבצן אלא ודאי לדרשא הוא דאתא, בו עז, דהיינו יהודה שנק' אריה נתגלגל בוועז, וז"ש כד אתער לעובד דאביה הוה, ומפרש מאן, ר"ל מי הוא זה שנתלבש בוועז ואמר ההוא תקיף כאריה וכליתא שהוא יהודה ביה הוה, וז"ל האריז"ל בוועז הוא יהודה ממש שהואמלכות הנק' עוז לעמו יתן וזהו תיבת בוועז בו עז (מ"מ).

³⁹⁷⁵ אתה הוא מפרש והולך, שהוא ברוך אתה, ולעיל (לט ע"ב) פי' שהוא עמודא דאמצעייתא, דאמר אתה הוא דאתמר ביה אבינו מלכנו כו', ואיהו כליל כל אתוון דאורייתא. ומאי ניהו אורייתא דבכתב עמודא דאמצעייתא, ועליה אתמר ברוך אתה. ועוד מביא ראיה, שנאמר יהודה אתה, והוא שם הוי"ה וד', לד' אתוון כמו שמפרש והולך, בגין דביה כו' (בהגר"א בתיקו"ז סה ע"א).

ספר שמות

<p>יודוך אחיך (בראשית מט ח) יודוך כל בני עלמא מבעי ליה מאי טעמא אחיך אלא ארח כל בני עלמא לא מתיבמין לגלגולא אלא סטרא דאחיך ואחא אודמין⁵⁰⁸ ליבומא (ואתה בגרמך אודמנת ליבומא) והכא כלחו אחיך יודוך דלא ישתלשל מנייהו ולא מחד מנייהו שלשולא דמלכו אלא אתה בלחודך³⁹⁷⁶ אתה מרישא ועד סופא אתה עבדת ומינך נפק כל שלשולא וגזעא (ס"א דיוקנא וגופא) דאריה</p>	<p>יודוך אחיך יודוך כל בני העולם היה צריך להיות למה אחיך אלא שדרך כל בני העולם לא מתיבמים לגלגול אלא מהצד של האחים והאח מזמן ליבום (ואתה בעצמך הזדמנת ליבום) וכאן כל אחיך יודוך שלא ישתלשל מהם ולא מאחד מהם שלשלת המלוכה אלא אתה לבדך אתה מראש ועד סוף אתה עשית וממך יצא כל השלשלת וגזע (דמות וגוף) של האריה.</p>
<p>בניך בני אריה דלא אתעברו לשנויא דאחיך לא אתחלפו לטלה ולא לשור ולא לגדי ולא לשום דיוקנא אחרא אלא אריה שארי למבני ואריה סיים בניינא כל שלשולך בני אריה נינהו דאלמלא אתא גלגולא מסטרא דאחא יתחלפון כל דיוקנין ויתערבון אלין באלין ועל דא יודוך אחיך דלא הוה חד מנהון בגלגולא דשלשלאה דבניך ירך זקיף דלא הוה בך ערבוביא אחרא מנייהו והיינו מטרף בני עלית דלא הוה טרפא לאחרא על פתורך</p>	<p>בניך בני אריה שלא עברו לשנוי של אחיך לא התחלפו לטלה ולא לשור ולא לגדי ולא לשום דמות אחר אלא אריה התחיל לבנות ואריה סיים את הבנין כל השלשלת שלך הם בני אריה שאלמלא בא גלגול מצד אחיך יתחלפו כל הדיוקנאות ויתערבו אלה באלה ולכן יודוך אחיך שלא היה אחד מהם בגלגול השלשלת של בניך ירך הרם שלא היה בך ערבוביה אחרת מהם והיינו מטרף בני עלית שלא היה טרף לאחר על שלחנך.</p>
<p>כרע במיתת ער רביץ במיתת אונן לבתר אתגבר כארי לאקמא לפרץ וכלביא לאקמא לזרע מי יקימנו דכתיב (בראשית לח כו) ולא יסף עוד לדעתה ותרגום לא פסק מי יקימנו מאן הוא דיימא אסורה אתתא דא מאן הוא דיימא הואיל ואשלימת ארחהא לא אצטריכא לך יתיר יבמה דא כיון דאשלימת ארחהא לא אצטריכת לך יתיר⁵⁰⁹ ואתחזיאת לאתפרשא מינה אבל מי יקימנו ודאי מתמן ולהלאה איהי דיליה דהא⁵¹⁰ אפיק מאן דמכשכש במעיה</p>	<p>כרע במיתת ער רביץ במיתת אונן אחר כך התגבר כארי להקים את פרץ וכלביא להקים את זרע מי יקימנו שכתוב (בראשית לח) ולא יסף עוד לדעתה ותרגום ולא פסק מי יקימנו מי הוא שאמר אסורה אשה זו מי הוא שאמר הואיל והשלימה את צרכיה לא הצטרכה לך יותר יבמה זו כיון שהשלימה דרכיה לא הצטרכה לך יותר ונראית לפרש ממנה אבל מי יקימנו ודאי שמשם והלאה היא שלו שהרי הוציאה מי שמכשכש במעיה.</p>
<p>רוא סתימא הכא אחוה דבר נש אמאי תו יהודה דהוה אבוי אמאי אלא ההוא דמכשכש במעיה חמי דמאן דהוה נטיר ליה³⁹⁷⁷ מקטרג ליה קטרוגין בכל סטרין בעי לאפקא כיון דנפיק זמין לאחרא ההוא רוח אחרא ואתיין לאעלא כמלקדמין עד דאתבני כמלקדמין בחילא דקטרוגא תקיף דקא מקטרג באחוה מתמן</p>	<p>סוד נסתר כאן אחי האדם למה ועוד יהודה שהיה אביו למה אלא אותו שמכשכש במעיה רואה שמי ששומר אותו מקטרג עליו קטרוגים בכל הצדדים ורוצה לצאת כיון שיצא מזמין אחר אותה רוח אחרת ובאים להיכנס כמו מקדם עד שנבנה כמו מקדם בכח הקטרוג הקשה שמקטרג</p>

³⁹⁷⁶ עי' פרשת משפטים, בסבא, בענין היבום של תמר, שיהודה עצמו היה האב הראשון והשני, ולא היה בו חילוף, לכן "יהודה אתה יודוך אחיך" מה שלא היה בשום גלגול יבום בעולם, אם לא על ידי חילוף האב, שהוא היה הגואל עצמו (עמק המלך הק' ב' פרק ג').

³⁹⁷⁷ פי' אחיו שהיה שומר אותו ומרחם על אחיו עכשיו רצה לישא אשתו, לכך רוח המכשכש זמין לאחרא שהוא רוח ערטילאה (מ"מ).

ספר שמות

<p>ובאחיו משם והלאה מתרת לו האשה הזו.</p>	<p>ולהלאה שריאת אתתא דא ליה</p>
<p>אשרי חלקו של יהודה בהתחלה היה גור אחר כך אריה שמתגבר ומתפשט בכחו (ואחר כך) כאריה וסים בלביא כל שאר בני העולם לא כך ועל זה יהודה כמו שאמרנו.</p>	<p>זכאה חולקיה דיהודה בקדמיתא הוה גור לבתר אריה דקא⁵¹¹ אתגבר ואתפשט בחיליה (ולביתר)⁵¹² אריה וסיים בלביא כל שאר⁵¹³ בני עלמא לאו הכי ועל דא יהודה כדקאמרן</p>
<p>ראובן שמעון לוי הרי שלשה כמו שאמרנו יהודה התחבר עמם והכל כראוי יששכר זבולון שתי ירכים מקום שיונקים נביאי האמת יששכר ירך ימין כתוב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים (זבולון ירך שמאל) וכתוב שמח זבולון בצאתך ובשעור גדול כתוב זבולון לחוף ימים ישכן והוא לחוף אנית למה משום שוירכתו על צידן שעור (הירך שלו) עד צידון.</p>	<p>ראובן שמעון לוי³⁹⁷⁸ הא תלתא כדקאמרן יהודה אתחבר בהדיהו³⁹⁷⁹ וכלא כדקא יאות יששכר זבולון תרין ירכין⁵¹⁴ אתר דינקי נביאי קשוט יששכר ירכא ימינא כתיב (דה"א יב לב) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים זבולון ירכא שמאלא וכתיב (דברים לג יח) שמח זבולון בצאתך ובשעור⁵¹⁵ רברבא כתיב (בראשית מט יג) זבולון לחוף ימים ישכן והוא לחוף אניות מאי טעמא בגין דוירכתו על צידון שיעורא דידיה⁵¹⁶ עד צידון³⁹⁸⁰</p>
<p>בנימין נשאר למעלה בין הירכים שהרי יוסף היה דיוקנו בארץ ולהשתמש בעולם הזה ועמו השתמש משה שכתוב ויקח משה את עצמות יוסף עמו³⁹⁸² בנימין אסתלק לעילא בנימין צדיקו דעלמא</p>	<p>בנימין אשתאר לעילא בין ירכין³⁹⁸¹ דהא יוסף הוה דיוקניה בארעא ולאשתמשא בעלמא דא ועמיה אשתמש משה דכתיב (שמות יג יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו³⁹⁸² בנימין אסתלק לעילא בנימין צדיקו דעלמא</p>

³⁹⁷⁸ יצאו מלאה שית בנין שהם סוד ה"ק הכלולים בת"ת סוד יעקב, וכמ"ש בזוה"ק (ויצא קנג ע"ב). ובלהה זולפה שרשם הוא באחוריים דרחל ולאה העליונים שבאצילות, וכמ"ש הרב (בשער הקליפות פרק ב') וע' בזוה"ק (ויצא קנד ע"א קנה ע"א) ולכן כשלקח את רחל ולאה לקח גם אותן, ונולד מהן הד' בני השפחות, והם מאחוריים דחסד גבורה נצח הוד, אך עכ"ז הנה נאמר עליהם (מלכים א' ז כה) וכל אחוריהם ביתה, וכמ"ש בפ' ויצא שם ושם, ונמשכו גם הם מהפנים שהוא מהד' פרקין תתאין דתרין רגלין וכמ"ש בפ' משפטים (דף קד ע"ב), ויוסף ובנימין הם מיסוד ועטרה דרחל, ואח"כ עלה יוסף ביסוד דז"א ובנימין עלה ביסוד דרחל, ונטלו הם ב' היסודין, ומנשה ואפרים נטלו ב' העטרין, אפרים עטרה דז"א ומנשה עטרה דנוק', [כי יהודה הוא מלכות שבאחורי הת"ת, והוא היה מחובר עם לוי באחורי הת"ת דידה, וכמ"ש בפ' משפטים (קד רע"א) וע' בפ' ויצא (קנה ע"ב) ובהארת המוחין (פ"ט)] (הקדו"ש מד ע"ד). לעולם הוא שהנוק' היא המתפשטת למטה, שאין אשה אלא לבנים (תענית לא ע"א), וכן היא המתחלקת ל"ב ובסוד י"ב שבטים, שהם כולם תיקוני הנוק', ר"ל גילויה שבהם נתגלית למטה. והוא ג"כ סוד י"ב בקר והים עליהם שעשה שלמה (וכמ"ש בפ' ויצא דף קנג ודף קנה, ופ' משפטים קד רע"א וסע"ב, ופ' ויחי דף רמו ודף רמז), וכן סוד י"ב גבולי אלכסון כמ"ש באד"ר (דף קלד ע"ב) (הקדו"ש צז ע"ג). ועי' ר' בחיי שמות כח טו.

³⁹⁷⁹ עי' כללים ח"ב כו ע"א הובא בעמוד הקודם.

³⁹⁸⁰ מלכות נק' צידון והיא אחז זה בהוד שהוא זבולון, וז"ש לעיל וכשיעורא רברבא דהיינו כשמתפשטת הארת הוד עד המלכות (מ"מ).

³⁹⁸¹ פי' בנימין הוא שם ב"ן שהוא רוחא דשדי בגווה ושרשו הוא מיסוד דדכורא, וז"ש אשתאר לעילא בין ברכיו, שר"ל שאע"פ שניתן שם ב"ן שה"ס בנימין למלכות הניח שרשו ביסוד דז"א שהוא בין נר"ה (מ"מ).

³⁹⁸² לפי פי' הסבא, נמצא שכל י"א השבטים הם בסוד הנקבה, אבל יוסף הוא בסוד הזכר שהוא הז"א, והוא סבה אחת מסבות הקנאה שהם בעולם הנקבה והוא בעולם הזכר. ועוד לפי שהשכינה באחור של הז"א, ואינה נכנסת מבפנים שלו אלא בשעת הזווג שתבא לפניו ותעמוד לפני המלך. אבל יוסף הוא בפני הז"א, והוא נהנה מז"א בכל שעה ובכל רגע, והוא סבה אחרת. הסבה ג', כשהמלכות תבא לפני ז"א, היא משתחוה לו, ונעשית נקודה קטנה תחת היסוד כמד"א (תהילים מה יב) כי הוא אדניך והשתחוה לו. ואז כל השבטים בעל כרחם משתחווים ל"כ תחת היסוד שהוא יוסף. וז"ס מ"ש (בראשית לז ט) ואחד עשר כוכבים משתחווים לי, והשמש והירח הוא יעקב ורחל, שהם משתחווים לקבל השפע מהיסוד דז"א שהוא יוסף. עוד סבה ד' שכולם צריכים לו, וזאת היתה קנאה גדולה,

ספר שמות

<p>מברכין לתתא דין ונפתלי גד ואשר בירכא שמאלא דין עד פרקא דרגלא פרקא דרגלא נפתלי ובגין כך נפתלי אילה שלוחה קל ברגלוי בירכא ימינא גד והוא יגוד עקב עד פרקא דעקב אשר פרקא דעקב ימינא (דברים לג כד) וטובל בשמן רגלו וכתוב (&) ברזל ונחשת מנעליך</p>	<p>בנימין צדיקו של עולם. מברכים למטה דין ונפתלי גד ואשר בירך שמאל דין עד פרק הרגל פרק הרגל נפתלי ולכן נפתלי אילה שלוחה קל ברגליו בירך ימין גד והוא יגד עקב עד פרק העקב אשר פרק של עקב ימין וטבל בשמן רגלו וכתוב ברזל ונחשת מנעליך.</p>
<p>כל אלין אינון דיוקנין⁵¹⁷ עלאיין⁵¹⁸ דיוקנא דלעילא ובגין דהוו ברין ממש בהאי עלמא אתתקנת בהו שכינתא</p>	<p>כל אלה הם דיוקנאות עליונים דמות שלמעלה ומשום שהיו בריות ממש בעולם הזה נתקנה בהם השכינה</p>
<p>קה/א</p>	
<p>באלין תריסר פרקין תריסר מתיחין דאתמתחו מישראל ממש דכתיב (בראשית מט כח) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר מתיחין דישראל אלה אקרון לאתמתחא שמא דמ³⁹⁸³ למהוי בניינא כדקא יאות למהוי ישראל בכללא³⁹⁸⁴ דשמא דאלהי³⁹⁸⁵ם אל³⁹⁸⁶ה איהו ישראל בכלל מ³⁹⁸⁷י חבר³⁹⁸⁸ (ברא) אלה³⁹⁸⁹ הדא בהדיה והוה בניינא שלים על תקוניה שמא הדא ממש</p>	<p>בשנים עשר הפרקים הללו שתים עשרה התפשטיות שנתפשטו ממש מישראל שכתוב כל אלה שבטי ישראל שנים עשר התפשטיות של ישראל אלה נקראים להתפשטות שם של מ³⁹⁸⁷י להיות בנין כראוי להיות ישראל בכלל של שם אלהים אל³⁹⁸⁶ה הוא ישראל בכלל מ³⁹⁸⁷י חבר (ברא) אלה עמו והיה בנין שלם על תקונו שם אחד ממש.</p>
<p>הדא⁵²⁰ הוא דאמר ליה ליעקב ההוא ממנא דעשו דכתיב (שם לב כט) כי שרית עם אלהי³⁹⁸⁷ם (ועם אנשים ותוכל) לעילא בתקונא³⁹⁸⁸ קדמאה בבניינא קדמאה כל אלה ודאי בניינא קדמאה איהו³⁹⁸⁹</p>	<p>זהו שאמר לו ליעקב אותו הממונה של עשו שכתוב (בראשית לב) כי שרית עם אלהים (עם אנשים ותוכל) למעלה בתקון ראשון בבנין ראשון כל אלה ודאי בנין ראשון הוא.</p>
<p>ועל דא לית שציאו לישראל לעלם ולעלמי עלמין וחם ושלום³⁹⁹⁰ אלמלא ישתציאו שמא דא לא הוי הדא הוא דכתיב (יהושע ז ט) והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול</p>	<p>ולכן אין כליון לישראל לעולם ולעולמי עולמים וחם ושלום אלמלא יכלו השם הזה לא היה זהו שכתוב (יהושע ז) והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול שם הגדול</p>

ועוד ששמו גורם, שכן יוסף גימ' קנאה, אז קנאו בו ובקשו להשליכו לאחור, שנאמר (בראשית לז כד) וישליכו אותו הבורה בגימ' באחור עם המלה (בראשית לז כד) והבור רק אין בו מים שהוא רחמים אלא נחשים ועקרבים שהם דינים קשים שיש באחור. וזהו שבאה אשת פוטיפרע ואמרה (בראשית לט ז) שכבה עמי. ולפי שמשא הוא בעלה דמטרוניתא, והבעל אינו יכול להזדווג עם אשתו בלא ברית, לכן יקח משה את עצמות יוסף עמו, שכולם הולכים ביחד, שגוף וברית חשבינן חד ובנימין אסתלק לעילא כי האבר הוא בנימין ויוסף הוא אות היר' ד הדבוק במלכות (זהר הרקיע).
³⁹⁸³ פי' אלה הם ו"ק דז"א, ונה"י דאימא שבתוכו נק' מי, עם אלה הם אלהים (מ"מ)
³⁹⁸⁴ פי' אל"ה דאלהי"ם הם ו"ק דז"א, וישראל אחוזים בר'ק דז"א, נמצא ש"אלה" דאלהים, הם ישראל (מ"מ).
³⁹⁸⁵ הענין כי כללות אלו הי"ב שבטים איקרון אלה ובחיבור אמא ובגין, נק' אלקים, והיינו שם הגדול כולו כחדא (זהר הרקיע).
³⁹⁸⁶ פי' בינה ברא ו"ק דז"א (מ"מ).
³⁹⁸⁷ פי' שיעקב שהוא ישראל, הם "אלה" דאלהים, נמצא שהוא שורה עם אלהים (מ"מ).
³⁹⁸⁸ פי' היא בינה שהיא בנין הראשון (מ"מ).
³⁹⁸⁹ פי' כל אלה שבטי ישראל, והם "אלה" דאלהים, וז"ש בניינא קדמאה וכו' (מ"מ).
³⁹⁹⁰ כמש"כ מלאכי (ג ו) כי אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם.

ספר שמות

<p>שְׁמָא גְדוֹל דָּא בְּנִינָא קְדָמָא שְׁמָא קְדָמָא אֱלֹהִים וְהִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל אֵינּוֹן בְּגִלּוֹתָא כְּבִיכּוֹל כּל בְּנִינָא נִפְל וְלֹמְנָא דָּאֲתִי כִּד יִפְרוּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבִנּוּי מְגִלּוֹתָא (אֲתַחְבֵּר) מִי וְאֵלִיָּה דְהוּה בְּהוּ פְרוּדָא בְּגִלּוֹתָא יִתְחַבְרוּן כְּחֵדָא³⁹⁹¹ וְשְׁמָא דֵאֱלֹהִים יְהֵא שְׁלִים עַל תְּקוּנִיה וְעֵלְמָא יִתְבַּסֵּם הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (יִשְׁעִיָּה ס ח) מִי אֵלֵה כְּעֵב תְּעוּפִינָה וְכִיּוֹנִים אֵל אַרְבּוּתֵיהֶם</p>	<p>זה הבנין הראשון שם הראשון אלהים ועכשיו שישראל בגלות (יתחבר) כביכול נפל כל הבנין ולעתיד לבא כשיגאל הקדוש ברוך הוא את בניו מהגלות מ"י ואל"ה שהיו בפירוד בגלות יתחברו כאחד ושם האלהים יהיה שלם על תקונו והעולם יתבסס זהו שכתוב מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארבתיהם.</p>
<p>וּבְנִין דָּאִיְהוּ שְׁמָא חֵדָא לָא כְּתִיב מִי וְאֵלֵה אֵלָא מִי אֵלֵה שְׁמָא חֵדָא בְּלָא פְרוּדָא הוּא אֱלֹהִים דְהִשְׁתָּא בְּגִלּוֹתָא אֲסַתְלַק מִי לְעִילָא כְּבִיכּוֹל אֵימָא מַעַל בְּנִין וּבְנִין נִפְלוּ וְשְׁמָא דְהוּה שְׁלִים דְהוּא שְׁמָא עֵלְאָה רַבְרַבָּא קְדָמָא נִפְל</p>	<p>ומשום שהוא שם אחד לא כתוב מי ואלה אלא מי אלה שם אחד ללא פירוד והוא אלהים שעכשיו בגלות התעלה מי למעלה כביכול האם מעל הבנים והבנים נפלו והשם שהיה שלם שהוא השם העליון הגדול הראשון נפל.</p>
<p>וְעַל דָּא אֲנִן מַצְלֵן וּמְקַדְשֵׁן בְּבִתֵי כְּנַסְיוֹת עַל שְׁמָא דָּא דִּיתְבְּנִי כְּמָה דְהוּה וְאֲמַרִי יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמִיה רַבָּא אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיה רַבָּא מְבַרְךְ מֵאֵן שְׁמִיה רַבָּא הֵהוּא קְדָמָא דְכֵלָא³⁹⁹² בְּנִין דְלִית לִיה בְּנִינָא אֵלָא בְּהַדָּן מִי לָא יִתְבְּנִי לְעוֹלָם אֵלָא בְּאֵלֵה³⁹⁹³ וְעַל דָּא בְּהוּא זְמַנָּא מִי אֵלֵה כְּעֵב תְּעוּפִינָה וְיַחְמוּן כּל עֵלְמָא דְהָא שְׁמָא עֵלְאָה אֲתַתְקֵן עַל תְּקוּנִיהָ³⁹⁹⁴</p>	<p>ועל זה אנו מתפללים ומקדשים בבתי כנסיות על השם הזה שיבנה כמו שהיה ואומרים יתגדל ויתקדש שמייה רבא אמן יהא שמייה רבא מברך מי זה שמו הגדול אותו הראשון של הכל משום שאין לו בנין אלא עמנו מ"י לא יבנה לעולם אלא באלה ועל זה באותו זמן מי אלה כעב תעופינה ויראו כל העולם שהרי השם העליון נתקן על תקונו.</p>
<p>וְאֵי שְׁמִיה רַבָּה דָּא אֲתַתְקֵן וְאֲתְבְּנִי עַל תְּקוּנִיהָ הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִימִין עַל כֵּלָא וְכֵל שְׂאֵר שְׁמַהֵן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנִיהוּ וְיִשְׂרָאֵל שְׁלִמִין עַל כֵּלָא דְהָא כֵּלְהוּ תְלִיין בְּשְׁמִיה רַבָּא קְדָמָא לְכֵל</p>	<p>ואם שמו הגדול הזה נתקן ונבנה על תקונו הרי ישראל שולטים על הכל וכל שאר השמות יחזרו על תקונם וישראל שולטים על הכל שהרי כולם</p>

³⁹⁹¹ הפגם דהתתקע"ד דורות הנה הוא בסוד האותיות אל"ה מאלה"ם, שנפרדו אל"ה מ"י שהוא קיצוץ בנטיעות רחמ"ל כנודע מזוה"ק (ח"א דף ב' ע"א) (כללים ח"א קז ע"ב).

³⁹⁹² פי' בינה שנק' שם הגדול, כמ"ש ומה תעשה לשמך הגדול (עי' מבר"ש ש"ג ח"ב פ"ו) ואנו מתפללים שיתגדל שמייה רבא, שהיא בינה הנק' שם הגדול, דהיינו שע"י הגלות, נסתלקו נה"י דבינה מז"א, ולעתיד יחזרו ויתחבר מי עם אלה, שהם נה"י דאימא בז"א, ואזי השם שלם (מ"מ).

³⁹⁹³ חצי אמא נקרא מ"י כנודע, וכשמתפשטים כאן בבחי' לאה, שהם אותיות אלה, נעשית אלהים, לפי שבחינותיה העליונות של אמא נקרא מ"י, אבל מחצי ת"ת שלה ולמטה המתלבשין בז"א כנודע נקרא אל"ה, וחבור הכל ביחד נקרא אלהים. והנה אלה הנ"ל נעשית ממנו בחי' לאה הנ"ל (ע"ח לאה ורחל ב).

³⁹⁹⁴ ובאמן של קדיש יש לכוון יאהדונה"י גי' אמון, קב"ה ושכינתיה, כמ"ש פ' תרומה. כי ע"כ בקדושה זו, קב"ה אסתלק ביקריה, ויקריה היינו שכינתיה. ואח"כ יש"ר, שם י"ה רבא ודאי, ככתוב ומה תעשה לשמך הגדול, כי כיון שנכנס בירושלים של מטה, ודאי שיבא בירושלים של מעלה, בסוד י"א ה"ה ו"י ה"ה. וז"ס בסבא דמשפטים, דהא בגלותא אסתלק מי מאלהים לעילא כביכול מעל בנין, ובנין נפלו, ושמא קדישא דהוי שלים, ההוא שמא עלאה נפל, וע"ד אנו מצלאין על שמא דא. דיתבני כמה דהוי, ודא יתגדל ויתקדש שמייה רבא ההוא קדמא דכולא בגין דלית ליה בנינא אלא בהדה מי לא אתבני לעלם אלא בהדה. ובזוהר בראשית מי בעי באלהים לאתגליא ולא תקרי בשמייה ולא תלביש בלבוש יקר ונהיר וברא אלה ואתחברו אתוון ואשתלים בשמא דאלהים ועד דלא ברא אלה לא אסתלק בשמא דאלהים. ובפרשת פנחס העונה איש"ר בכל כחו, ודאי אצטריך לאתערא כל שייפוי בחילא תקיף, בגין דיתבר חילא ותוקפא דסט"א, ובפ' נח בזימנא דישראל מתיבין בקול רם איש"ר, קב"ה איתמלי רחמין וחיים על כולא (פע"ח שער חזרת העמידה א).

ספר שמות

בניינין	תלויים בשמו הגדול ראשון לכל הבנינים.
<p>רוא דא כד ברא קודשא בריך הוא עלמין קדמאה לכל בניינין שמא דא אתבני דכתיב (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ברא שמיה על תקוניה וכד ברא אלה ברא (שמיה) ליה בכל חילין דיתחזון⁵²¹ ליה למהוי שמיה על תקוניה כדקא יאות דכתיב (שם) המוציא במספר צבאם</p>	<p>סוד זה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולמות ראשון לכל הבנינים שם זה נבנה שכתוב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ברא שמו על תקונו וכשברא אלה ברא (שמו) אותו בכל החילות שנראים לו להיות שמו על תקונו כראוי שכתוב המוציא במספר צבאם.</p>
<p>מאי במספר אלא ברא הד³⁹⁹⁵ דנהיר מסיפי עלמא³⁹⁹⁶ עד סיפי עלמא אית ליה לקודשא בריך הוא³⁹⁹⁷ והוא אילנא רבא ותקיף³⁹⁹⁸ רישיה מטי לצית שמיא³⁹⁹⁹ וסופיה מתחין שרשו⁴⁰⁰⁰ ואשתרשן בעפר קדישא ומספר שמיה⁴⁰⁰¹ ותליא בשמים עלאין⁴⁰⁰² וחמש רקיעין תליין מניה עד האי מספר⁴⁰⁰³ וכלהו נמלין שמא דא בגיניה דכתיב (תהלים יט ב) השמים מספרים⁴⁰⁰⁴ בגין האי מספר כלהו (ד"א בגין האי שמא מספר)⁵²² שמים רווחין שמא דא בגיניה ועל דא המוציא במספר צבאם דאלמלא מספר דא לא ישתכחון היילין ותולדין לעלמין</p>	<p>מה זה במספר אלא בן אחד שמאיר מסוף העולם ועד סוף העולם יש לקדוש ברוך הוא והוא עץ גדול וחזק ראשו מגיע לגבה השמים וסופו מתפשטים שרשיו ומשרשים בעפר הקדוש ומספר שמו ותלוי בשמים העליונים וחמשה רקיעים תלויים ממנו עד המספר הזה וכולם נוטלים שם זה בגללו שכתוב השמים מספרים בגלל מספר זה כל (בשביל השם הזה מספר) השמים מרויחים את השם הזה בגללו ועל זה המוציא במספר צבאם שאלמלא מספר זה לא ימצאו חיילות ותולדות לעולמים.</p>
<p>ועל דא כתיב (במדבר כג י) מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל תריין אינון דמנו עאנא ועאלו בחושבנא על ידיהו בגין דלא שלטא בהו עינא בישא מי מנה עפר יעקב הא חד דעביד חושבנא ומספר את רבע ישראל הא מונה אחרא</p>	<p>ועל זה כתוב מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל שנים הם שמנו צאן ונכנסו בחשבון על ידיהם בגלל שלא שלטה בהם עין הרע מי מנה עפר יעקב הרי אחד שעשה חשבון ומספר את רבע ישראל הרי מונה אחר.</p>
<p>ועל תריין אלין לא שלטא בהו עינא בישא</p>	<p>ועל שני אלה לא שלטה בהם עין הרע שהרי מי מנה לעפר יעקב אלה</p>

³⁹⁹⁵ פי' הוא דעת דז"א שנק' מספר (מ"מ).

³⁹⁹⁶ פי' מבינה עד מלכות, כי נודע שגבורות של דעת דז"א, מתפשטים למלכות (מ"מ).

³⁹⁹⁷ פי' בינה (מ"מ).

³⁹⁹⁸ ה"ס אור הדעת והת"ת והמלכות (רמ"ז).

³⁹⁹⁹ פי' הנה הדעת דז"א מתלבש ביסוד דאימא, ויסוד דאימא תלוי בת"ת, שנק' שמים, וזהו רישיה מטי לצית שמיה שהוא ת"ת דאימא (מ"מ).

⁴⁰⁰⁰ פי' כמ"ש שגבורות דידיה יורדים למלכות שנק' עפר (מ"מ).

⁴⁰⁰¹ פי' דעת נק' מספר (מ"מ).

⁴⁰⁰² פי' ת"ת דאימא (מ"מ).

⁴⁰⁰³ פי' ה"ג שמתפשטים בחגנת"ה דז"א מתפשטים עד המלכות, שנקראת ג"כ מספר, וז"ש עד האי מספר (מ"מ).

⁴⁰⁰⁴ ת"ת, שבו כלול הדעת, הנה הוא כלול מה"ח וה"ג כנודע, והם עשר הוי"ת, ובפשוטן הוא מ' אותיות, והוא מ' של מספר, ובמילואם הם ק' אותיות, והוא מ"ס של מספר, ובמילוי מלואם יש כ"ח אותיות בכל הוי"ה, והם עשר פעמים כ"ח והם פ"ר של מספר. והרי כי ת"ת נקרא מספר, וזהו שכתוב השמים מספרים (ביאורים ח"א סב ע"א, מלקוטי תורה ושעה"פ).

ספר שמות

<p>דהא מי מנה לעפר יעקב אלין אינון אבנין (ד"א דרגין)⁵²³ קדישין⁴⁰⁰⁵ אבנין מפולמין דמנהון נפקי מיינ לעלמא ועל דא כתיב (בראשית כח יד) והיה זרעך כעפר הארץ מה ההוא עפר עלמא מתברך בניניה אוף הכי (שם כב יח) והתברכו בזרעך כל גויי הארץ כעפר הארץ ממש ומספר דאיהו מונה תניינא מנה לרבע⁴⁰⁰⁶ כל אינון נוקבין מרגלן עלאין דמטה דשכיב עליה ישראל⁴⁰⁰⁷</p>	<p>אותן אבנים (דרגות) קדושות אבנים מפלמות שמהן יוצאים מים לעולם ועל זה כתוב (בראשית כח) והיה זרעך כעפר הארץ מה אותו עפר העולם מתברך בשבילו אף כך והתברכו בזרעך כל גויי הארץ כעפר הארץ ממש ומספר שהוא מונה שני מנה את רבע כל אותן נקבות מרגליות עליונות של המטה ששוכב עליה ישראל.</p>
ומתמן ⁴⁰⁰⁸	ומשם
קה/ב	
<p>ולהלאה איהו מונה לכלא בנין דאיהו טוב עין הדא הוא דכתיב (&) מונה מספר לכוכבים⁴⁰⁰⁹ מאן הוא מונה לכוכבים מספר מונה מספר לכוכבים על ידוי עברין כלהו בחושבנא ולזמנא דאתי (ירמיה לג יג) עוד תעבורנה הצאן⁴⁰¹⁰ על ידי מונה ולא ידעינן מאן הוא אלא בנין דבההוא זמנא יהא כלא ביחודא בלא פרודא כלא ליהוי (וכלא ליהוי)⁵²⁴ מונה חד</p>	<p>והלאה הוא מונה לכל משום שהוא טוב עין זהו שכתוב מונה מספר לכוכבים מי הוא שמונה את הכוכבים מספר מונה מספר לכוכבים ועל ידו עוברים כולם בחשבון ולעתיד לבא (ירמיה לג) עוד תעברנה הצאן על ימי מונה ולא יודעים מי הוא אלא משום שבאותו זמן יהיה הכל ביחוד בלא פירוד הכל יהיה (והכל יהיה) מונה אחד.</p>
<p>קום סבא אתער ואתגבר⁵²⁵ בחילך ושוט ימא פתח ואמר (במדבר כג י) מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל בשעתא דיתער קודשא בריך הוא לאחייא מתיא הני דאתהדרו בגלגולא תרין גופא ברוחא הדא תרין אבהן תרין אמהן כמה גלגולין מתגלגלן על (ידא) דא אף על גב דאתמר והכי הוא אבל מי מנה עפר יעקב⁴⁰¹¹ ואיהו יתקין כלא ולא יתאביד⁵²⁶ כלום וכלא יקום</p>	<p>קום זקן התעורר והתגבר בכחך ושוט בים פתח ואמר מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל בשעה שהקדוש ברוך הוא יתעורר להחיות מתים אלו שחזרו בגלגול שני גופים ברוח אחת שני אבות שתי אמהות כמה גלגולים מתגלגלים על ידי זה אף על גב שנתבאר וכך הוא אבל מי מנה עפר יעקב והוא יתקן הכל ולא יאבד כלום והכל יקום.</p>

⁴⁰⁰⁵ פי' ספירת המלכות שנק' אבנים ובינה שנק' מ"י מונה אותם, וזהו מי מנה עפר יעקב, שהמלכות נק' עפר (מ"מ).

⁴⁰⁰⁶ פי', הדעת שנק' מספר, הוא מונה למטה, שהיא הבריאה, שיש שם י"ב בקר (מ"מ).

⁴⁰⁰⁷ ר"ל כי בינה הולידה האצילות, אבל ישראל ת"ת הוליד עוד למטה י"ב אבני המרכבה, שהם כנגד ה"ב הנז' באצילות, והם נקבות ונק' מרגלאן עילאין בלשון נקבה, אבל הם אבנים זכרים הנז' דשכיב עליה ישראל וזהו (במדבר כג י) רובע ישראל (זהר הרקיע).

⁴⁰⁰⁸ ממלכות (זהר הרקיע).

⁴⁰⁰⁹ כל החשבונות והמספרים הם במלכות (זהר הרקיע).

⁴⁰¹⁰ הענין כי לעתיד תעבורנה הצאן ע"י מונה א', כי להוי מונה חד, ולא כהשתא דבינה הוא מונה חדא. ולבתר אם יש זכות בעולם, אז מונה אותם שנית, ת"ת, ויוצאים לעולם. אבל אז מונה א' לבדו יהיה, כי בצאתו דרך בינה, תקף ומיד בלי עיכוב ירד למטה בלי הפסק, ואין עוד עיכוב הת"ת לראות אם יזכו אם לאו (זהר הרקיע).

⁴⁰¹¹ של עולם האצילות שנפלו משם ניצוצות לאין מספר ואין חקר, אפי' הכי איהו אתקן כולא ולא אתאביד כלום וכולא יקום, וז"ש רז"ל אין משיח בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, שהם כל אותם הניצוצות של שבירת הכלים, שנפלו בקלי' נוגה הנק' גוף, ובזמן שיתקן כולא אז יקומו להחיות המתים וז"ש (דניאל יב ב) ורבים מישני עפר יקיצו (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>והא אתמר (דניאל יב ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו⁴⁰¹² אדמת עפר הני כמה דאתמר בספרא דחנוך כד חברייא אסתכלו באינון אתוון (דמסין)⁵²⁷ באורא ביה ואינון אע"ד פמת"ר⁴⁰¹³ היינו אדמ"ת עפ"ר היינו (קהלת ד א) ושבה אני את המתים שכבר מתו⁴⁰¹⁴ אדמת עפר אינון אתוון⁴⁰¹⁵ וקלא אתער ואודע והכי אמר בבניינא⁵²⁸ תניינא עפ"ר⁴⁰¹⁶ עפר קדמאה אדמת⁴⁰¹⁷ תניינא דאתתקן עיקר קדמאה פסולת לגביה</p>	<p>והרי נאמר ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אדמת עפר אלה כמו שנאמר בספרו של חנוך כשהחברים הסתכלו באותן אותיות (שטסות) באויר בו והם אע"ד פמת"ר היינו אדמ"ת עפ"ר היינו ושבח אני את המתים שכבר מתו אדמת עפר הן אותיות וקול מתעורר ומודיע וכך אומר בבנין השני עפר עפר ראשון אדמת שני שהתתקן העקר הראשון פסלת אליו.</p>
<p>אדמת עפר כלהו יקיצו אלה דאתקנו לחיי עולם (ס"א יקיצו כמה דאתמר בספרא דחנוך חברייא אסתכלו באינון אתוון אדמ"ת עפ"ר (ואינון אע"ד פמת"ר) אינון אתוון טסאן באורא וקלא אתער ואודע (ס"א ואכריז) הקיצו ורננו שוכני עפר ודא איהו בניינא תניינא דאתתקן והכי אמר בספרא דחנוך בניינא תניינא עפר דאתתקן קדמאה אדמת וההוא קדמאה פסולת לגבי תניינא דאתתקן והני ישני אדמת עפר כלהו יקיצו אלה דאתתקנו לחיי עולם) מאן עולם דא עולם דלתתא דהא לא זכו למהוי בעולם</p>	<p>אדמת עפר כולם יקיצו אלה שהתתקנו לחיי עולם (יקיצו כמו שנאמר בספרו של חנוך חברים הסתכלו באלו האותיות אדמ"ת עפ"ר (והן אע"ד פמת"ר) אותן אותיות טסות באויר וקול מתעורר ומודיע (ומכריז) הקיצו ורננו שכני עפר וזהו בנין שני שנתקן וכך אמר בספרו של חנוך בנין שני עפר שנתקן ראשון אדמת ואותו ראשון פסלת לגבי שני שנתקן ואלו ישני אדמת עפר כולם יקיצו אלה שנתקנו לחיי עולם) מי זה</p>

⁴⁰¹² המלכים דמיתו נק' ישנים ע"ש שאין להם נשמה ורוח, אלא בחי' נפש בלבד בסוד הדורמיטא, וז"ש ורבים מישני אותם שהם ישנים בסוד הדורמיטא באדמת העפר בתוך הקליפה נוגה יקיצו לעתיד (זהר הרקיע). המשך הפסוק: אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם. הכוונה שהקב"ה מברר בכל יום ויום בירורים מקל' נוגה עד שישלים כל הברורים שנפלו לשם, אבל הפסולת משבירת הכלים, הם ישארו שם, וז"ס (דניאל יב ב) ואלה לחרפות ולדראון עולם, כל אינון דלא זכו לאתתקנא, שהם הפסולת שלה שישארו (זהר הרקיע).

⁴⁰¹³ ר"ל אע"ד שהוא א"ד העולה מן הארץ, שהוא ארץ אדום, עולים הניצוצים ביסוד דמלכות הנקרא, ע' שהיא בת שבע. וגם ע', הוא ז' מלכים דמיתו, מאותם הז' עולים האד להשקות את הגן, שהוא יסוד דנוקבא, כי ע"י התעוררות מתתא בסוד מ"נ אותם מלכים, אז מתעורר ג"כ הז"א להשקות ולהשפיע מ"ד ביסוד שלה, וז"ש פמת"ר, שהוא פ"ר מ"ת, ר"ל מאותם פ"ר דינים מנצפ"ך שנפלו ומיתו, שם עולים פעם אחרת בכל יום עד שיתקנו כולם (זהר הרקיע).

⁴⁰¹⁴ בעת שבירת הכלים, שהנה בכל יום ויום מתעוררין ועולים משם בסוד מ"נ ליסוד דמלכות (זהר הרקיע).

⁴⁰¹⁵ מביא האר"י ז"ל בדרוש הקליפ' פ"ג שכל שיורי המלכים דמיתו שלא נתבררו עדיין, והם נק' ז"א סימני הקטורת, כולם נפלו בקליפות נוגה של ב"ע, ויותר בנוגה דבריאה, ששם העיקר משבירת הכלים. וז"ס שאמר (שמות כ כ) מזבח אדמה תעשה לי, ר"ל הקליפת נוגה דבריאה שנק' מזבח אדמה, ע"ש מלכי אדום שנפלו שם, תעשה לי, שתעשה תיקון בהם, ותעלה אותם הניצוצות משם לי, ברחם שלי, בסוד מ"ן, כדי שאתקן אותם. וז"ס שאמר (קהלת ג כ) הכל היה מן העפר, הכוונה הוא, שכל הפעולות שישראל עושין, הן במלאכת ידים הן בתפלות ומצות ומעשים טובים, הכל הוא כדי להוציא הניצוצות שנפלו באדמה העליונה, שהיא הקליפת נוגה דאצי', וכ"ש דבריאה, שכל מיני מלאכות שיש בעולם, הכל באו מן המלכים דמיתו, וזהו (קהלת ג כ) הכל היה מן העפר (זהר הרקיע). פ"א אדמת עפר הם אע"ד פמת"ר (מ"מ).

⁴⁰¹⁶ פ"י גוף השני שהוא בן היבם נק' עפר (מ"מ).

⁴⁰¹⁷ פ"י גוף הראשון ומפרש הטעם למה הב' נק' עפר והראשון נק' אדמה, ואמר תנינא דאתתקן עיקר, לכך נק' עפר. קדמה, פסולת לגביה, לכך נק' אדמה. וז"ל הרב בספר ק"י, אדמת עפר הוא הנוגה, עכ"ל. לע"ד כי אדמת הוא נוק' דנוגה ועפר דכורא דנוגה, ולכן עפר טוב מאדמת. ומ"ש טסין באורא, לפי שיונקים מן יאהדנוה"י, שנק' אורא כמ"ש הרב בס' ק"י ונעתיק לשונו בפרשת פקודי רמו ע"ב (מ"מ).

ספר שמות

<p>דלעילא ואלה דלא זכו להרפות ולדראון עולם מאי להרפות אלא בגין דסטרא אחרא יתעבר מעלמא וקודשא בריך הוא אלין דהוו מנביעו דההוא סטרא ישאר לון לתוהא בהון כל בני עלמא</p>	<p>עולם זהו עולם שלמטה שהרי לא זכו להיות בעולם שלמעלה ואלה שלא זכו להרפות ולדראון עולם מה זה להרפות משום שצד האחר יעבר מן העולם והקדוש ברוך הוא ישאיר את אלה שהיו מנביעת אותו הצד להתמיה בהם את כל בני העולם.</p>
<p>כל דא מאן גרים ההוא דלא בעי לאפשא בעלמא ולא בעי לקיימא (ס"א בדרגא דההוא נהר דאיהו) ברית קדישא על דא גרים כל מה דגרים וכל הני גלגולין דקא אמינא עלה⁵²⁹ עד הכא⁵³⁰ עד כאן סבא שתיק רגעא חדא וחברייא הוו תוהין ולא הוו ידעין אי הוה יממא אי הוה ליליא אי קיימי תמן אי לא קיימי</p>	<p>מי גרם כל זה אותו שלא רצה להתרבות בעולם ולא רצה לקיים (בדרגה של אותו נהר שהוא) ברית הקדש ולכן גרם כל מה שגרם וכל הגלגולים הללו שאמרנו עליה עד כאן (וזהו) עד כאן זקן שתק רגע אחד והחברים היו תמהים ולא היו יודעים אם היה יום אם היה לילה אם עומדים שם אם לא עומדים.</p>
<p>פתח ההוא סבא ואמר כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית וגו' קרא דא אוכח על כל מה דאתמר תא חזי כל דכורא קאים בדיוקנא בעלמא דדכורא וכל נוקבא קאים בדיוקנא בעלמא דנוקבא בעוד דאיהו עבדא דקודשא בריך הוא אתדבק ביה באינן שש שנים קדמוניות ואי אעקר גרמיה מפולחניה יעקר ליה קודשא בריך הוא מאינן שש שנים דעלמא דדכורא ואתמסר לבר נש דאיהו משית סטרין יפלה ליה שית שנין ויתעקר משית שנין (קדמוניות) דלעילא</p>	<p>פתח אותו זקן ואמר כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית וגו' פסוק זה מוכיח על כל מה שנתבאר בא וראה כל זכר עומד בדמות בעולם הזכר וכל נקבה עומדת בדמות בעולם הנקבה בעוד שהוא עבד שנדבק בו הקדוש ברוך הוא באותן שש שנים קדמוניות ואם עקר עצמו מעבודתו יעקר אותו הקדוש ברוך הוא מאותן שש שנים של עולם הזכר וימסר לאדם שהוא מששה צדדים יעבד לו שש שנים ויעקר משש שנים (קדמוניות) שלמעלה.</p>
<p>לבתר נחית מתמן ואתמסר בעלמא דנוקבא הוא לא בעא לקיימא (בעלמא) בדכורא נחית וקיימא בנוקבא אתאת נוקבא דאיהי שביעית ונטלא ליה הא מכאן ולהלאה מעלמא דנוקבא</p>	<p>אחר כך יורד משם ונמסר לעולם הנקבה הוא לא רצה לעמד (בעולם) בזכר יורד ועומד בנקבה באה הנקבה שהיא שביעית ונוטלת אותו הרי מכאן והלאה הוא מעולם הנקבה.</p>
<p>איהו לא בעא לקיימא בה ובפירוקא דילה נחית לתתא ואתדבק לתתא ואתאחיד בסטרא אחרא מכאן ולהלאה אתעקר מעלמא דדכורא ומעלמא דנוקבא הא אתאחד באינן עבדים דאינן מסטרא אחרא</p>	<p>לא רצה לעמד בה ובגאולה שלה יורד למטה ונדבק למטה ונאחז בצד האחר מכאן והלאה נעקר מעולם הזכר ומעולם הנקבה הרי נאחז באותם עבדים שהם מצד האחר.</p>
<p>השתא כיון דהכי הוא איצטריך פגם ולמעבד ביה רשימו דפגם דהא כל פגם דסטרא אחרא איהו ומיובל ולהלאה אתהדר לגלגולא ותב לעלמא כמלקדמין (ס"א אי זכה ואתתקן גרמיה אתדבק) ואתדבק בההוא עלמא דנוקבא ולא יתיר זכה עביד תולדין בעלמא דנוקבא וכלהו</p>	<p>עכשיו כיון שכך הוא הצטרך פגם ולעשות בו רושם של פגם שהרי כל פגם הוא של צד האחר ומיובל והלאה חוזר לגלגול ושב לעולם כמקדם (אם זוכה ומתקן עצמו נדבק) ונדבק באותו עולם הנקבה ולא יותר זכה עושה תולדות בעולם הנקבה וכולם סוד</p>

ספר שמות

<p>רוא דכתיב (תהלים מה טו) בתולות אחריה רעותיה מובאות לך ואשריו כשמתקן וזוכה לכך. וזכי לכך</p>	<p>הכתוב בתולות אחריה רעותיה מובאות לך ואשריו כשמתקן וזוכה לכך.</p>
<p>ואי לא זכה אפילו בגלגול דיובלא הא איהו בלא הוה אתהדר ולא אשלימו יומיו לאתנסבא בעלמא ולמעבד תולדין מה כתיב (&) אם בגפו יבא בגפו יצא אי יחידאי יעול בההוא עלמא בלא</p>	<p>ואם לא זכה אפילו בגלגול היובל הרי הוא כלא היה שחזר ולא השלים ימיו להנשא בעולם ולעשות תולדות מה כתוב אם בגפו יבא בגפו יצא אם יחידי יכנס לאותו העולם בלי</p>
ק/א	
<p>תולדין ולא בעא לאשתדלא בהאי ונפק מהאי עלמא יחידא בלא זרעא אויל כאבנא בקוספיתא⁴⁰¹⁹ עד ההוא אתר דטנרא תקיפא⁴⁰²⁰ ועאל תמן ומיד נשב רוחא דההוא יחידאי דקא אשתביק מנוקביה ואויל יחידאי כהויא דלא אתחבר באחרא באורחא ונשיב ביה</p>	<p>תולדות ולא רצה להשתדל בכך ויצא מהעולם הזה יחידי בלי זרע הולך כמו אבן בכף הקלע עד אותו מקום של הסלע החזק ונכנס לשם ומיד נושבת רוח של אותו יחיד שנעזב מנקבתו והולך יחידי כנחש שלא מתחבר עם אחר בדרך ונושב בו.</p>
<p>ומיד נפק מנו ההוא אתר דטנרא תקיפא הוא בלהודוי ואויל ומשטמא בעלמא עד דקא אשכח פרוקא לאתבא והיינו אם בגפו יבא בגפו יצא האי דלא בעא לאתנסבא למהוי ליה תולדין</p>	<p>ומיד יוצא מתוך אותו מקום של הסלע החזק הוא לבדו והולך ומשוטט בעולם עד שמוצא גואל להשיבו והיינו אם בגפו יבא בגפו יצא זה שלא רצה לשאת שיהיו לו תולדות.</p>
<p>אבל אם בעל אשה הוא דקא אתנסיב ואשתדל באתתיה ולא יכיל ההוא לא אתתריך כההוא אחרא לא ייעול יחידאי ולא נפיק יחידאי אלא אם בעל אשה הוא קודשא בריך הוא לא מקפח אנר כל בריין אף על גב דלא זכו בבני מה כתיב (&) ויצאה אשתו עמו ותרווייהו אתיין בגלגולא וזכיין לאתחברא כחדא כמלקדמין והאי לא נסיב אתתא דתרוכין אלא ההיא דאשתדל בה בקדמיתא ולא זכו השתא יזכו כחדא אי יתקנון עובדין ועל דא ויצאה אשתו עמו</p>	<p>אבל אם בעל אשה הוא שנשא והשתדל באשתו ולא יכל ההוא לא מגרש כאותו אחר לא יכנס יחידי ולא יצא יחידי אלא אם בעל אשה הוא הקדוש ברוך הוא לא מקפח שכר כל בריותיו אף על גב שלא זכו לבנים מה כתוב ויצאה אשתו עמו ושניהם באים בגלגול וזוכים להתחבר כאחד כמקדם וזה לא נשא אשה של גרושין אלא אותה שהשתדל בה בהתחלה ולא זכו כעת יזכו כאחד אם יתקנו מעשיהם ועל זה ויצאה אשתו עמו.</p>
<p>אם אדוניו יתן לו אשה וגו' (השתא) אהדר קרא למלין אחרנין (ס"א למלה קדמאה) לההוא דנפיק יחידאי בלא נוקבא כלל ויפרוק ליה</p>	<p>אם אדניו יתן לו אשה וגו' (עתה) חוזר הכתוב לדברים אחרים (לדבר הראשון) לאותו שיצא יחידי בלי נקבה כלל ויגאל אותו אותו מקום</p>

⁴⁰¹⁸ השכינה הקדושה אשר היא נקרא אז בעת תגבורת הדינין, והוא כל זמן הגלות, בשם אילת השחר, על שם שהיא אילת אהבים ויעלת חן, כי תרעין דילה סתימין משום שפתחה סתום ורחמה צר, כמ"ש בפ' ויקרא (כא ע"ב). הנה היא מצווחת ועורגת להקב"ה לרחם עליה ועל כל צבאיה, והם כל ההיכלות שבבריאה שהם בתולות אחריה רעותיה (כמ"ש בזה"ק ח"ב קה ע"ב, קיב רע"ב, קפט ע"ב, קצז ע"ב) (דע"ה ח"ב קכא ע"ב).

⁴⁰¹⁹ ענין כף הקלע של נפשות הרשעים, שהם נעים ונדים מסוף העולם ועד סופו יחד בהתקשר רוח הסט"א בהם, שטלטול הוא היפך עונג נפשות הצדיקים, שכתוב בהם "יבא שלום וינוחו על משכבותם", והוא שנאמר בקין "והייתי נע ונד בארץ ומפניך אסתר" (שיח יצחק דרוש לסיום הש"ס).
⁴⁰²⁰ פי' הקלי' נקראת כך (מ"מ). נוקבא דתהום רבה (עמק המלך ש"ד פרק ק"ט).

ספר שמות

<p>ההוא דוכתא דאקרי שביעית וההוא שביעית אקרי אדוניו אדון כל הארץ⁴⁰²¹ איהו אם דא אדוניו חס עליה ואתיב ליה להאי עלמא יחידיאי כמה דהוה ויהיב ליה אתתא ההיא דמזבח אחיתת עלוי דמעין ואתחברו כחדא וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדניה כמה דאתמר</p>	<p>שנקרא שביעית ואותה שביעית נקראת אדניו הוא אדון כל הארץ אם אדניו זה חס עליו ומשיב אותו לעולם הזה יחידי כמו שהיה ונותן לו אשה אותה שמזבח הוריד עליה דמעות ומתחברים כאחד וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדניה כמו שנאמר.</p>
<p>דהא אי תב ואתקין ההוא אתר דפגים בחייוי אתקבל קמי מלכא קדישא ונטיל ליה ואתקין ליה על תקונוי לבתר ודא אקרי בעל תשובה⁴⁰²² דהא ירית מותביה דההוא אתר דההוא נהר⁵³¹ דנגיד ונפיק ואתקין גרמיה ממה דהוה בקדמיתא (ס"א ההוא אתר דפגים ואתקין ליה על תקונוי בחייוי אתקבל קמי מלכא קדישא ונטיל ליה לבתר ודא אקרי בעל תשובה דהא אתקין גרמיה ממה דהוה בקדמיתא) כיון דאתקין ותב בתיובתא הא סליק על תקוניה דלית מלה בעלמא ולית מפתחא בעלמא דלא תבר ההוא דתב בתיובתא</p>	<p>שהרי אם שב והתקין אותו מקום שפגם בחייו מתקבל לפני המלך הקדוש נוטל אותו ומתקנו על תקונו אחר כך וזה נקרא בעל תשובה שהרי ירש את מושבו של אותו המקום של אותו נהר ששופע ויוצא ומתקן את עצמו ממה שהיה בתחלה (אותו מקום שנפגם ומתקן אותו על תקונו בחייו מתקבל לפני המלך הקדוש ולוקח אותו אחר כך וזה נקרא בעל תשובה שהרי תקן עצמו ממה שהיה בתחלה) כיון שנתקן ושב בתשובה הרי עלה על תקונו שאין דבר בעולם ואין מפתח בעולם שלא שובר אותו ושב בתשובה.</p>
<p>מאי יצא בגפו הא אתמר⁴⁰²³ אבל תו רזא אית ביה⁴⁰²⁴ יצא בגפו כמה דאת אמר (משלי ט ג) על גפי מרומי קרת מה להתם עלויי וסליקו אוף הכא עלויי וסליקו אתר דמריהון דתיובתא סלקין⁴⁰²⁵ אפילו צדיקים גמורים לא יכלין</p>	<p>מה זה יצא בגפו הרי נתבאר אבל עוד סוד יש בו יצא בגפו כמו שנאמר (משלי ט) על גפי מרמי קרת מה לשם עלוי והתעלות אף כאן עלוי והתעלות מקום שבעלי תשובה עולים אפילו</p>

⁴⁰²¹ מתנהגים כל העולמות ב"ע על ידה [השכינה], ע"י יחודה בז"א, שהוא היחוד דהו"ה אדני ונכלל בה ע"ז כל האצילות כולו ביחוד אור א"ס שבו, ונעשית ע"ז אדון כל הארץ, ואלה"י כל הארץ יקרא (וכמ"ש בפרשת בראשית נ ע"ב ופ' וירא צט ע"ב בסתרי תורה שם וכן שם ק' ע"ב ע"ש, ופ' משפטים קו ע"א ופ' תרומה קעא ע"ב ופ' תצוה קפו ע"א) (הקדר"ש מה ע"א), אותו הגילוי גופה הוא אשר המציא את כל העולמות ב"ע, בכל מציאותם בכלל ובפרט, ומשגיח בהם ומנהיג אותם תמיד בכל עניניהם מעולם ועד עולם, ולכן נקרא הוא ית"ש ע"י גילוי בהמלכות הכללי דאצילות בשם אדני, שהוא אדון כל הארץ, וכן בשם אלה"י כל הארץ (הקדר"ש נ ע"ג), כל גילויה של השכינה הוא בהעולמות ב"ע (דע"ה ח"ב קנה ע"ב).

⁴⁰²² פי' כיון שהוא אחוז בז"א, לכך נק' בעל המלכות (מ"מ).

⁴⁰²³ פי' כמ"ש לקמן דף קט ע"ב, שכיון שגרע ההוא מבוועא, לכך האשה וילדיה תהיה לאדוניה, והוא יצא בגפו, נפיק מהאי עלמא דלחודוי יחידיאה, ולא הדרא ליה בגלגולא ולמסבל עונשין בהאי עלמא. וק"ו הוא, השתא ומה התם שמדבר על מאן דאשתדל בקדמיתא ולא יכיל, אפ"ה נענש. כ"ש הכא, שמדבר על מאן דנפיק יחידיאי בלא נוק' כלל, שאע"פ שהוליד בנים בגלגולים ב' עם הגרוש, שבודאי ענוש יענש על דגרע ההוא מבוועא בקדמיתא, וז"ש הזהר מאי יצא בגפו הא אתמר כן פי' מורינן (מ"מ).

⁴⁰²⁴ פי' כיון שעשה תשובה ועסק בפריה ורביה, דרשינן נמי והוא יצא בגפו, שר"ל יזכה למעלה רמה (מ"מ).

⁴⁰²⁵ שאלו לחכמה הנפש החוטאת מה דינה ואמר (משלי יג כא) חטאים תרדוף רעה. שאלו לנבואה אמר (יחזקאל יח ד) הנפש החוטאת היא תמות. שאלו לתורה ואמרה יביא קרבן ויכפר לו. שאלו להקב"ה, ואמר יעשו תשובה, שאלו הד' תלויין בד' אותיות הויה, חכמה רומזה לי, וכן הג' האחרים, כי כל אות השיבה כפי מדתה, וכפי גודל החטא עד איזה אות מגיע חטאו, עד שה' אחרונה הנק' תשובה, אמרה בתשובה יתקן. וכפי חטאו בבחי' האות, שם יתוקן בתשובתו, ויעלה עד שם אפי'

ספר שמות

<p>למיקם תמן ובנין כך כיון דתב בתיובתא קודשא בריך הוא מקבל ליה ודאי מיד</p>	<p>צדיקים גמורים לא יכולים לעמד שם ולכן כיון ששב בתשובה הקדוש ברוך הוא מקבל אותו ודאי מיד.</p>
<p>תנינן לית מלה בעלמא⁵³² דקיימא קמי תשובה ולכלא קודשא בריך הוא מקבל ודאי ואי תב בתיובתא הא אודמן לקבליה ארח חיים ואף על גב דפגים מה דפגים כלא אתתקן וכלא אתהדר על תקוניה דהא אפילו במה⁵³³ דאית ביה אומאה (קמי קודשא בריך הוא קרי ביה (ישעיה יד כז) כי יהויה צבאות יעיץ⁴⁰²⁶ ומי יפר דא איהו רזא סתימא ותו כד קודשא בריך הוא אומי אומאה לא אומי אלא אם לא יעביד תיובתא דהא לית פתנמא דקיימא קמי תיובתא ועל כלא מכפר קודשא בריך הוא כד עבדין תיובתא שלימתא)⁵³⁴ קודשא בריך הוא מקבל⁵³⁵ דכתיב (ירמיה כב כד) חי אני נאם יהוה כי אם יהיה כניחו וגו' וכתיב (שם ל) כתבו את האיש הזה ערירי וגו' ובתר דתב בתיובתא כתיב (ד"ה א ג יז) ובני יכניה אסיר שאלתיאל בנו מכאן דתשובה מתבר כמה גורין⁵³⁶ ודינין וכמה שלשלאין דפרזלא ולית מאן⁵³⁷ דקיימא קמי דתיובתא</p>	<p>שינונו אין דבר בעולם שעומד לפני התשובה ואת הכל הקדוש ברוך הוא מקבל ודאי ואם שב בתשובה הרי מזמן כנגדו ארח חיים ואף על גב שפגם מה שפגם הכל נתקן והכל חוזר על תקונו שהרי אפילו במה שיש בו שבועה (לפני הקדוש ברוך הוא נקרא בו כי ה' צבאות יעיץ ומי יפר זהו סוד סתום ועוד כאשר הקדוש ברוך הוא נשבע שבועה לא נשבע אלא אם לא יעשה תשובה שהרי אין דבר שעומד בפני התשובה ועל הכל מכפר הקדוש ברוך הוא כאשר עושים תשובה שלימה) הקדוש ברוך הוא מקבל שכתוב חי אני נאם ה' כי אם יהיה כניחו וגו' וכתוב כתבו את האיש הזה ערירי וגו' ואחר ששב בתשובה כתוב ובני יכניה אסר בנו וגו' מכאן שתשובה משברת כמה גזרת ודינים וכמה שלשלאות ברזל ואין מי שעומד לפני התשובה.</p>
<p>ועל דא כתיב (ישעיה סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי אשר פשעו בי לא כתיב (&) אלא הפושעים בי דלא בעאן לאתבא ולאנתחמא על מה דעבדו אבל כיון דאתנחמו הא מקבל לון קודשא בריך הוא</p>	<p>ועל זה כתוב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי אשר פשעו בי לא כתוב אלא הפושעים בי שלא רוצים לשוב ולהתנחם על מה שעשו אבל כיון שהתנחמו הקדוש ברוך הוא מקבל אותם.</p>
<p>בנין כך בר נש דא אף על גב דפשע ביה ופגים באתרא דלא אצטריך ותב לקמיה מקבל ליה וחם עליה דהא קודשא בריך הוא</p>	<p>לכן האדם הזה אף על גב שפשע בו ופגם במקום שלא צריך ושב לפניו מקבל אותו וחם עליו שהרי הקדוש ברוך הוא</p>
<p>ק/ב</p>	

בבחי' הי'. וזה (דברים ד ל) עד ה' אלהיך ועד בכלל, ויש עד ולא עד בכלל, כי בתשובתו עולה עד ה', ולא עד הה', כמ"ש עד ה', וזהו ולא עד בכלל. וכאן תלוי מאמר חז"ל שנראה זה הפך מזה, כי יש אומרים במקום שבעלי תשובה עומדים וכו', ויש אומרים כי זה נאמר על בעלי תשובה, אבל צדיקים (ישעיה סד ג) עין לא ראתה. ובזה הנזכר יתורץ, לפי המדרגה שיעלה הבעל תשובה, אם יעלה עד י', ששם חטאו, אפי' צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד. אבל אם בעלי תשובה עולה בתיקונו במקום ה', כי שם חטאו, בוודאי שהצדיקים גמורים מעלתם יותר גדולה, ובזה מתורצת השמועה (זהר הרקיע).

⁴⁰²⁶ דאפי' נשבע הקב"ה, חוזר בה, כי ה' לא נשבע אלא אם לא ישוב בתשובה. וראה כמה יגדל כח של תשובה. גם עיין, כי האדם צריך שיעשה תשובה גמורה, ובפרט בענין הגלגול, כי ברוב עוונות, רוב נשמתינו הם מגולגלות, וצריכים אנו לשוב בתשובה בכוונה זו, כי בהעדר פו"ר ירד מעלמא דדכורא לעלמא דנוק', ולזה נתפלל אל ה' ונשוב בכל לב, כדי שנשוב לעלמא דדכורא, ולא נשאר בנוק', כי אין יודעים מה הוא גלגולנו. ואם אנו בעולם אם לאו, ובכח אותה התשובה שלימה אז נק' בעל תשובה, ר"ל שנהיה בעל מעלמא דדכורא שהוא בעל דמלכות הנק' תשובה (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>מלא רחמיך⁵³⁸⁴⁰²⁷ איהו ואתמלי רחמיך על כל עובדיו כמה דאת אמר (תהלים קמה ט) ורחמי על כל מעשיו אפילו על בעירי ועופי מאטון רחמי אי עלייהו מאטון רחמי כל שכן על בני נשא דידעין ואשתמודעאן לשבחה למאריהון דרחמי מאטון עלייהו ושראן עלייהו ועל דא אמר דוד (שם קיט קנו) רחמיך רבים יהוה כמשפטיך חייני</p>	<p>הוא מלא רחמים ומתמלא רחמים על כל מעשיו כמו שנאמר "ורחמי על כל מעשיו אפילו על בהמות ועופות מגיעים רחמי אם עליהם מגיעים רחמי כל שכן על בני אדם שיודעים ומכירים לשבח רבונם שרחמי מגיעים עליהם ושורים עליהם ועל זה אמר דוד (שם קיט) רחמיך רבים ה' כמשפטיך חייני.</p>
<p>אי על חייבין מאטון רחמי כל שכן על זכאין אלא מאן בעי אסוותא אינון מארי כאבין⁴⁰²⁸ ומאן אינון מארי כאבין אלן אינון חייבין אינון בעאן אסוותא ורחמי דקודשא בריך הוא (רחמי) עלייהו דלא יהון שביקין מניה ואיהו דלא יסתלק מנייהו ויתובון לקבליה כד מקרב קודשא בריך הוא בימינא מקרב וכד דחי בשמאלא דחי ובשעתא דדחי ימינא מקרב מסטרא דא דחי ומסטרא דא מקרב⁴⁰²⁹ וקודשא בריך הוא לא שביק רחמי מנייהו</p>	<p>אם על רשעים מגיעים רחמי כל שכן על צדיקים אלא מי צריך רפואה אותם בעלי כאבים ומי הם בעלי כאבים אלה אותם רשעים הם צריכים רפואה ורחמים שהקדוש ברוך הוא (מרחס) עליהם שלא יהיו עזובים ממנו והוא שלא מסתלק מהם וישוּבו כנגדו כשהקדוש ברוך הוא מקרב הוא מקרב בימין וכשדוחה דוחה בשמאל ובשעה שדוחה הימין מקרבת מצד הזה דוחה ומהצד הזה מקרב והקדוש ברוך הוא לא עוזב את רחמי מהם.</p>
<p>תא חזי מה כתיב (ישעיה נז יז) וילך שובב בדרך לבו וכתיב בתריה דרכיו ראייתו וארפאהו ואנחהו ואשלם נחומים לו ולאבליו וילך שובב אף על גב דחייבין עבדין כל מה דעבדין בזדון דאזלין בארחה דלבייהו ואחרנין עבדין בהו התראה ולא בעאן לצייתא לון בשעתא דתבין בתיובתא ונטלין ארחה טבא דתיובתא הא אסוותא זמינא לקבלייהו</p>	<p>בא וראה מה כתוב וילך שובב בדרך לבו וכתוב אחריו דרכיו ראייתו וארפאהו ואנחהו ואשלם נחמים לו ולאבליו וילך שובב אף על גב שהרשעים עושים כל מה שעושים בזדון שהולכים בדרך לבם ואחרים עושים בהם התראה ולא רוצים לצית להם בשעה ששבים בתשובה ונוטלים דרך טובה של תשובה הרי הרפואה</p>

⁴⁰²⁷ עי' מכילתא (שירה ד): בסיני כזקן מלא רחמים שנא' (שמות כ"ד) ויראו את אלהי ישראל. ועי' ב"ע (לד ע"ב): ידוע שהסבא הוא רחמים והדין נסתר בפנימיותו כמ"ש כזקן מלא רחמים וע"ז אמר כאן סבא דעתוי סתים ומוחי' סתים ושקיט. כמשל כחמר טב על דורדייא. הלשון מוחיה סתים הוא מאד"ר קכח ע"ב: והאי מוחא דאיהו האי חכמתא סתימאה שקיט ואשתכח באתריה כחמר טב על דורדייה [דורדייא] ה"ה השמרים, הן תוקף הדין. בהגר"א א - בהגר"א על ספד"צ ה' ע"ג ד"ה ובמו"ס) אע"ג שהוא שורש הדין (שכן בו מתלבש גבורה דרדל"א - בהגר"א על ספד"צ ה' ע"ג ד"ה ובמו"ס) מ"מ בו עצמו אין הדין ניכר אלא נכפף (בהגר"א על ספד"צ ד ע"א ד"ה והענין כי, וכן בהגר"א בתז"ח כ"ד ע"ב ד"ה גליף). והיינו דאמרי סבא דעתוי סתים ומוחיה סתים [כמש"כ (משלי יא ב) ואת הצנועים חכמה, שת"ח אינו מגלה את חכמתו ודעתו. וכמו כן כאן, מו"ס דע"ק הוא סתום, ובו נמצא גילוי הצניעותא ה"ה הרדל"א, ומו"ס הוא המסתירו. ושם מצויים הסודות הנסתרים, שאינם מתגלים אלא לצדיקים לעתיד לבא (ב"ע לד ע"ב)] ושכיך [דהיינו שמשכך (מגביל) שארי אברים מלפעול רצונם וחפצם (מ"א טו)]. ועי' תיקו"ז עו ע"ב שמר"ס היא עיקר א"א.

⁴⁰²⁸ עי' תיקו"ז קי ע"ב: ואלין דחביבין יסורין אתהפך לון מדינא לרחמי יהו"ה ובההוא זמנא אבן מאסו וכי' מה דהות י' לתתא אתחזרת לעילא, ועי' בהגר"א על תיקו"ז עד ע"א: הש"י שולח עניות לאדם בעוה"ז להנצל מדינא דההוא עלמא כנ"ל. אבל למי שאינו נותן לו עניות, ניתן לו עניות דאורייתא, שהוא חלל בחייו, וסובל מרעין ומיתה בההוא עלמא, והאסוותא לזה שישוּב ויתעסק באורייתא.

⁴⁰²⁹ עי' ח"א רנג ע"א: יסוד צדיק ביה סו"ד תהא שמאל (דוחה) אף על פי דאוקימנא ביה (שם מו כו) כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה (וגו') ששים ושש בגין דאתקשר בשמאל וימין מקרבת בגין דתליא מניה עמודא דאמצעיתא. ועי' בהגר"א בתז"ח נא ע"ב: לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרב ולכן אמרו שגבורה בשמאל שהוא יד כהה שדין הקב"ה אינו בכח משא"כ חסדו וז"ש ואחרא מקרב.

ספר שמות

<p>השתא אית לאסתכלא אי על הייא אמר קרא או על מתייא אמר קרא דהא רישא קרא לאו איהו סיפא וסיפא לאו איהו רישא רישא דקרא אחוי על הייא וסופיה אחוי על מתייא אלא קרא (ס"א רישא דקרא) אמר בעוד דבר נש איהו בחייו והכי הוא וילך שובב בדרך לבו בגין דיצר הרע דביה תקיף ואתתקף ביה ועל דא אזיל שובב ולא בעי לאתבא בתיובתא</p>	<p>מוזמנת כנגדם עכשיו יש להתבונן אם על החיים אומר הכתוב או שעל המתים אומר הכתוב שהרי ראש הפסוק אינו סוף והסוף אינו ראש ראש הכתוב מראה על החיים וסופו מראה על המתים אלא שהפסוק (ראש הפסוק) אומר בעוד שהאדם הוא בחייו וכך הוא וילך שובב בדרך לבו משום שיש בו יצר הרע חזק ומחזיק בו ולכן הולך שובב ולא רוצה לשוב בתשובה.</p>
<p>קודשא בריך הוא חמי ארחוי דקא אזלין בביש בלא תועלתא אמר קודשא בריך הוא אנא אצטריכנא לאתקפא בידיה דהא הוא דכתיב דרכיו ראיתי (וארפאהו) דקא אזלין בחשוכא אנא בעי למיהב ליה אסוותא דהא הוא דכתיב וארפאהו קודשא בריך הוא איהו אעיל בלביה ארחי דתיובתא ואסוותא לנשמתיא ואנחהו מאי ואנחהו כמה דאת אמר (שמות לב לד) לך נחה את העם אנהיג ליה קודשא בריך הוא בארע מישר כמאן דאתקף בידא דאחרא ואפקיה מגו חשוכא</p>	<p>הקדוש ברוך הוא רואה את דרכיו שהולכים ברע בלי תועלת אומר הקדוש ברוך הוא אני צריך להחזיק בידו זהו שכתוב דרכיו ראיתי (וארפאהו) שהולכים בחשכה אני רוצה תת לו רפואה זהו שכתוב וארפאהו הקדוש ברוך הוא מכניס ללבו דרך התשובה שלו ורפואה לנשמתו ואנחהו מה זה ואנחהו כמו שנאמר לך נחה את העם הקדוש ברוך הוא מנהיג אותו בדרך ישר כמי שמחזיק בידו של אחר ומוציא אותו מתוך החשכה.</p>
<p>ואשלם נחומים לו ולאבליו הא אתחוי דמיתא איהו (אלא) אין ודאי מיתא איהו וקיימא בחיין דהואיל (ס"א אלא ודאי חי איהו וקיימא בחיין והואיל) ואיהו רשע מית אקרי מהו ואשלם נחומים לו ולאבליו אלא קודשא בריך הוא עביד טיבו עם בני נשא דכיון דעאל מיי"ג שנין ולהלאה פקיד עמיה תרין מלאכין נטורין דנמרי ליה חד מימיניה וחד משמאליה⁴⁰³⁰</p>	<p>ואשלם נחמים לו ולאבליו הרי נראה שהוא מת (אלא) כן הוא ודאי מת ועומד בחיים שהואיל (אלא שהיא הוא ועומדים בחיים והואיל) והוא רשע נקרא מת מה זה ואשלם נחמים לו ולאבליו אלא הקדוש ברוך הוא עושה טוב עם בני אדם שכיון שנכנס משלש עשרה שנים ומעלה מפקיד עמו שני מלאכים שומרים ששומרים אותו אחד מימינו ואחד משמאלו.</p>
<p>כד אזיל בר נש בארע מישר אינון חדאן ביה ואתקיפו עמיה בחדוה ומכרוזן קמיה ואמרוין הבו יקר לדיוקנא דמלכא וכד אזיל בארע עקימו אינון מתאבלן עליה ומתעברן מניה כיון דאתקיף ביה קודשא בריך הוא ואנהיג ליה בארע מישר כדין כתיב (&) ואשלם נחומים לו ולאבליו ואשלם נחומים לו בקדמיתא דאיהו</p>	<p>כשאדם הולך בדרך ישר הם שמחים בו ומחזיקים אותו בשמחה מכריזים לפניו ואומרים תנו כבוד לדמות המלך וכשהולך בדרך עקם הם מתאבלים עליו ועוברים ממנו כיון שהקדוש ברוך הוא מחזיק בו ומנהיג אותו בדרך ישרה אז כתוב ואשלם נחמים לו ולאבליו ואשלם נחמים לו</p>

⁴⁰³⁰ עי' ח"א קסה ע"ב שהם יצר טור ויצר הרע. ועיי"ש ברמ"ז: שאז מזדווגים רוח ונפש שה"ס חו"ג ולכן הם מתחלקים חד לימינא וחד לשמאלא, פי' חסדים לימין הלב שהוא הרוח וגבורות בחלל שמאל שהוא של דם, ומזה נמשך אופן עומדם יצר טוב לימינא וכו', ע"כ. דמתלבש ביומין דיליה שהן לבושיין צואים שבהם האדם נידון וכן לטובה בהן מקבל שכר והן נגד ב' יצרים דדכורא מעיד ונוק' מתקוממת לו כמ"ש יגלו שמים כו' וארץ כו' והן תרין מלאכין דאזלין עמי' דב"נ מימינא ומשמאלא ורשעים שניהם רעים ומ"מ שניהם בסט' דנוק' (בהגר"א בתיקו"ז קלו ע"ד).

ספר שמות

<p>אתנחם על מה דעבד בקדמיתא ועל מה דעבד השתא ותב בתיובתא ובתר כן ולאבליו אינון מלאכין דהוו מתאבלן עליה כד אתעברו מניה והשתא דאתהדרו בהדיה הא ודאי נחומים לכל סטרין</p>	<p>בתחלה שהוא התנחם על מה שעשה בתחלה ועל מה שעושה עכשיו ושב בתשובה ואחר כך ולאבליו אותם מלאכים שהיו מתאבלים עליו כשעברו ממנו ועכשיו שחזרו עמו הרי ודאי נחומים לכל הצדדים.</p>
<p>והשתא איהו חי ודאי חי בכל סטרין אחיד באילנא דחיי וכיון דאחיד באילנא דחיי כדין אקרי בעל תשובה דהא כנסת ישראל תשובה אופ הכי אקרי ואיהו בעל תשובה אקרי וקדמאי אמרו בעל תשובה ממש⁴⁰³¹ ועל דא אפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד (כו)⁵³⁹ במקום שבעלי תשובה עומדים⁴⁰³²</p>	<p>ועכשיו הוא ודאי חי חי בכל הצדדים אחוז בעץ החיים וכיון שאחוז בעץ החיים אז נקרא בעל תשובה שהרי כנסת ישראל נקראת אף כך תשובה והוא נקרא בעל תשובה והראשונים אמרו בעל תשובה ממש ועל זה אפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמד במקום שבעלי תשובה עומדים.</p>
<p>דוד מלכא אמר (תהלים נא ו) לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי וגו' לך לבדך מאי לך לבדך אלא בגין דאית חובין דחטי בר נש לקודשא בריך הוא ולבני נשא ואית חובין דחטא לבני נשא ולא לקודשא בריך הוא ואית חובין דחטי לקודשא בריך הוא בלחודוי ולא לבני נשא (אחרא) דוד מלכא חב לקודשא בריך הוא בלחודוי ולא לבני נשא</p>	<p>דוד המלך אמר לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי וגו' לך לבדך מה זה לך לבדך אלא משום שיש חטאים שחוטא אדם לקדוש ברוך הוא ולבני אדם ויש חטאים שחטא לבני אדם ולא לקדוש ברוך הוא ויש חטאים שחוטא לקדוש ברוך הוא לבדו ולא לבני אדם (אחרים) דוד המלך חטא לקדוש ברוך הוא לבדו ולא לבני אדם.</p>
<p>ואי תימא הא</p>	<p>ואם תאמר הרי</p>
<p>קז/א</p>	
<p>חב ההוא חובא דבת שבע ותנינן מאן דאתי <על ערוה> (אתתא ברעותא) אסרה על בעלה וחב להבריה וחב לקודשא בריך הוא לאו הכי הוא דההוא⁵⁴⁰ דאת אמר בהיתרא הוה ודוד דיליה נקט וגט הוה לה מבעלה עד לא יהך לקרבא דהכי הוה מנהגא דכל ישראל דיהבין גט זמן לאתתיה⁴⁰³³ כל דנפיק חילא וכן עבד אוריה</p>	<p>חטא אותו החטא של בת שבע ושנינו מי שבא על אשה ערוה ברצונה אסר אותה על בעלה וחטא לחברו וחטא לקדוש ברוך הוא לא כך הוא שההוא שאתה אומר בהתר היה ודוד לקח את שלו וגט היה לה מבעלה טרם שיצא לקרב שכך היה מנהג של</p>

⁴⁰³¹ פי' שהוא עולה לאבא ונק' בעל הבינה (מ"מ).

⁴⁰³² פי' בינה וז"ש באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן דהיינו בינה שהז"א השקאתו היא משם (מ"מ ח"ג טז ע"ב). וז"ש (ברכות ל"ד ע"ב) במקום שבע"ת עומדים שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, כי הצדיקים הגמורים הם בסוד מדריגת הרוח שתלוי בעבודה בסטרא דדכורא, אבל בע"ת צריכים לעלות לבינה בבחינת סיוע עליון בסוד מ"ש שחותר חתירה מתחת כסה"כ מקום ששם אין בחירה ועבודה ואינו תלוי ביד האדם, ומשם הוא תיקונו, וכן הוא בסוד אלף הז' שאז מלכות סלקא לבינה, הוא ג"כ בסוד התשובה למקום שאין שם עבודה, ובינה מעברת ממנה כל הקלקולים שהיו דבוקים בה בסוד דנפקא מאתלטייא, ונותנת בה אורות חדשים מה שלא היה בתחילה, והיינו סוד הגדרים וסייגים שצריך בע"ת מה שאינו לפי הגבול של התורה בחיוב העבודה, וז"ס הפרש שבין תיקוני לגלתא ובין תיקוני הדיקנא, והענין סוד נורא מאד (פת"ש א"א לא).

⁴⁰³³ בפרק במה בהמה יוצאה בדף נו אמרו כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו, ופי' רש"י – גט כריתות על תנאי שאם ימות תהיה מגורשת מעכשיו. וכתבו תוס' וצ"ל לפירושו שאף על גב שאוריה בא מן המלחמה, התנאי היה אם לא ישוב בסוף המלחמה שיהיה גט, אך קשה דתנן מה היא באותם הימים, ר' יהודה אומר הרי היא כאשת איש גמורה. ונר' לר"ת שהיה מגרשה לגמרי בלי שום תנאי ולפי זה הפי' של הסבא כאן הוא פי' ג' שהיו כותבים גט זמן ולאחר עבור הזמן היא מגורשת ומעשה בת שבע היה אחר עבור הזמן, ואפשר להסכים ולכלול פי' זה בכוונת רש"י, ור"ל

ספר שמות

<p>לבת שבע ולבתר דעבר זמן והות פטורה לכלא נטל לה דוד ובהיתרא עבד כל מה דעבד</p>	<p>כל ישראל שנותנים גט זמן לאשתו כל שיוצא לחיל וכך עשה אוריה לבת שבע ואחר שעבר זמן והיתה פטורה לכל לקח אותה דוד ובהתר עשה כל מה שעשה.</p>
<p>דאלמלא לאו הכי ובאסורא הוה לא שבקה קודשא בריך הוא לגביה והיינו דכתיב לסהדותא (ש"ב יב כד) וינחם דוד את בת שבע אשתו סהדותא דאשתו היא ודאי אשתו ובת זוגו הות דאודמנת לגביה מיומא דאתברי עלמא⁴⁰³⁴ (ורוא דמלתא מלכותא דלעילא דאיהו אתעביד רגלא רביעאה למרכבתא עלאה ואתקרי בת שבע על אבן אחת שבעה עינים) הא סהדותא דלא חב דוד⁵⁴¹ חובה דבת שבע כדקאמרן</p>	<p>שאלמלא לא כך וזה היה באסור לא היה משאיר אותה הקדוש ברוך הוא בידו והיינו שכתוב לעדות (שמואלב יב) וינחם דוד את בת שבע אשתו עדות שאשתו היא ודאי אשתו ובת זוגו היתה שהזדמנה אליו מיום שנברא העולם (וסוד הדבר מלכות של מעלה שהוא נעשה רגל רביעית למרכבה העליונה ונקרא בת שבע על אבן אחת שבעה עינים) הרי עדות שלא חטא דוד את חטא בת שבע כמו שאמרנו.</p>
<p>ומה⁵⁴² היא חובה דחב (אלא) לקודשא בריך הוא בלחודוי ולא לאהרא⁴⁰³⁵ דקטל לאוריה בחרב בני עמון ולא קמליה איהו בשעתא דאמר ליה ואדני יואב דהא דוד הוה רבון עליה (ועל יואב) וקרא אוכה דכתיב (שם ב' כג ח) אלה</p>	<p>ומה החטא שחטא (אלא) לקדוש ברוך הוא לבדו ולא לאחר שהרג את אוריה בחרב בני עמון ולא הרג אותו בשעה שאמר לו ואדני יואב שהרי דוד היה רבון עליו (ועל יואב) והכתוב מוכיח שכתוב (שם כג) אלה שמות</p>

שאים ימות או יתעב ולא יחזור לזמן שקבעו תהיה מגורשת. והגם שהוא גט זמן, הנה בסופו נעשה גט כריתות וזבה ג"כ יסכים פי' הסבא עם מ"ש בזהר בראשית דף ח ע"א, ז"ל, ותו בהיתרא הוה כל מה דהוה, דהא כל אינון דעאלו לקרבא לא עאל חד מנייהו עד דאפטר בגט לאנתתיה וכו' (מ"מ).

⁴⁰³⁴ עי' תז"ח ב ע"ב: שקוצי"ת דנשמתא בהון פרכת לעלא בכל ליליא וליליא והאי איהו נשמת כל חי דאצילותא מאמא עלאה ושבע שמהן אלן דפרכת בהון אנון שבע דכלילן בבת שבע דאיהי שכינתא תתאה כלילא משבע ספירן דעליהו אמר דוד (דברי הימים א' כט) לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ ואמא עלאה איהי הנשר הגדול בעל הכנפים. תרגום: שקוצי"ת, שהנשמה פורחת בהם למעלה בכל לילה ולילה, וזוהי "נשמת כל חי" (פסד"ז של שבת ויר"ט) שהאצילות מן האם העליונה, ושבעת השמות הללו שפורחת בהם, הם שבע שכלולים בבת שבע, שהיא השכינה התחתונה, כלולה משבע ספירות, שעליהם אמר דוד "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ". והאם העליונה היא הנשר הגדול בעל הכנפים.

ועי' ב"ע קמז ע"ב: בת שבע אשת דוד והיא בת מאימא שנק' שבע כידוע וז"ש לקמן בת מאימא דטרדין לכולא והיא הנוקבא דנפקא מאתלטייא וכן בת שבע תחילה היתה אשת אוריה החתי בסט"א כמ"ש בזהר שהי' כעין דוגמת ארץ ישראל שנתנה תחילה לכנענים כידוע וז"ס כל מלכות ב"ד הכל מבת שבע ונק' דוד יפה עינים שתיקן הנקודות דנפקין מעיינין דאתלהטו בסומקא וע"י דוד נרחצו העינים.

⁴⁰³⁵ ועוד יש סוד גדול במ"ש הכתוב צדק ילין בה שידוע שבירושלים היה מקום סנהדרי גדולה דהיינו דינא והם ע"ב סנהדרין שהם בהיכל הזכות מסט' דעיינין עיני ה' משוטטות כו' כי כל הדינין שבעינין דז"א יורדים לנוקבא ולכן נקראת בת שבע ברזא דז' עיינין דאשגחותא דנפקין מאוכמתא דעינא וסוד זה נאמז בסבא דמשפטים (דף ק"ז) אלא מה הוא חובא דחב לקוב"ה בלחודוי ולא לאחרא דקטל לאורי' בחרב בני עמון כו' והכוונה בזה כמ"ש רז"ל שחטא דוד במה שלא דנו בסנהדרין והם ע"ב דנפקין מז' עיינין דאשגחותא כמש"ל, ונק' דכורין שהם בעיינין דדכורא, ונק' ג"כ נוקבין שהם ברזא דבת עין, אוכמתא דעינא, והולכים אח"כ לנוק', ומשם להיכל הזכות. ודוד ירית לבת שבע שהוא אוכמתא דעינא, וביה הוה תלי דליינא ליה לאוריה על שמרד במלכות ב"ד, ועל דקטליה בחרב בני עמון גרם פגם בעיינין עילאין, וגרם פגם ברגליים שהם תליין בעיני' ושם הוא אחיזת הסט"א כמ"ש הני ברכי דשלהי כו' וז"ש דחרב בני עמון נחש הוה חקיק עליו וכמ"ש אצל עשו איש יודע ציד כו' ותרגומו גבר נח"שירכ"ן נח"ש ירכן והוא בנו"ה שנק' בנים כידוע ב"פ ב"ן גי' צ"ד שע"י אתלכדין רגלין דקדושה (ב"ע קפ ע"ב).

ספר שמות

<p>שמות הגברים אשר לדוד ולא אשר ליואב ולא קטליה ההיא שעתא וקטליה בחרב בני עמון</p>	<p>הגברים אשר לדוד ולא אשר ליואב ולא הרג אותו באותה שעה והרג אותו בחרב בני עמון.</p>
<p>וקרא אמר ולא נמצא אתו דבר (מ"א טו ה) רק בדבר אוריה החתי רק למעוטי קא אתי בדבר אוריה ולא באוריה וקודשא בריך הוא אמר (ש"ב יב ט) ואותו הרגת בחרב בני עמון וכל חרב בני עמון הוה חקיק ביה חויא עקים דיוקנא דדרקון ואיהו ע"ז דלהון אמר קודשא בריך הוא יהבת חילא לההוא שקויץ (ד"א דכיון דחרב בני עמון אתגבר ההיא שעתא על אוריה כמה תוקפא תקיף ההוא חויא עקימא)⁵⁴³ בגין דבשעתא דקטלו בני עמון לאוריה וסניאין מבני ישראל עמיה ואתגבר בההיא שעתא חרב בני עמון כמה תוקפא אתתקף ההיא ע"ז שקויץ⁴⁰³⁶</p>	<p>והכתוב אומר ולא נמצא אתו דבר רק בדבר אוריה החתי רק למעט הוא בא בדבר אוריה ולא באוריה והקדוש ברוך הוא אמר ואותו הרגת בחרב בני עמון וכל חרב בני עמון היה חקוק בו נחש עקם דמות של דרקון והוא עבודה זרה שלהם אמר הקדוש ברוך הוא נתת כח לאותו שקויץ (שכיון שחרב בני עמון התגברה אותה שעה על אוריה כמה חזק התחזק אותו נחש עקם) משום שבשעה שהרגו בני עמון את אוריה ועמו רבים מבני ישראל והתגברה באותה שעה חרב בני עמון כמה חזק התחזקה אותה עבודה זרה שקויץ.</p>
<p>ואי תימא אוריה לא הוה זכאי כיון דכתיב עליה אוריה החתי לאו הכי זכאה הוה אלא דשמא דאתריה הוה חתי כמה דאת אמר (שופטים יא א) ויפתח הגלעדי על שום אתריה אתקרי הכי</p>	<p>ואם תאמר שאוריה לא היה צדיק כיון שכתוב עליו אוריה החתי לא כך צדיק הוא היה אלא ששם מקומו היה חתי כמו שנאמר ויפתח הגלעדי על שם מקומו נקרא כך.</p>
<p>ועל דא בדבר אוריה החתי דשקויץ בני עמון אתגבר על מחנה אלהים דמשריתא דדוד דיוקנא ממש דלעילא הוה ובההוא שעתא דפגים דוד משריתא דא פגים לעילא משריתא אחרא ועל דא אמר דוד (תהלים נא ו) לך לבדך הטאתי לבדך ולא לאחרא דא הוה ההוא חובה דחב לגביה ודא הוא בדבר אוריה ודא הוא בחרב בני עמון</p>	<p>ועל זה בדבר אוריה החתי ששקויץ בני עמון התגבר על מחנה אלהים שמחנות דוד היו ממש דמות שלמעלה ובאותה שעה שפגם דוד מחנה זה פגם למעלה מחנה אחר ועל זה אמר דוד לך לבדך חטאתי לבדך ולא לאחר שהוא היה אותו החטא שחטא אליו וזהו בדבר אוריה וזהו בחרב בני עמון.</p>
<p>כתיב (ד"ה ב' טז ט) כי יהו"ה עיניו משוטטות בכל הארץ אלין נוקבין וכתיב (זכריה ד י) עיני יהו"ה המה משוטטים⁴⁰³⁷ אלין דבורין והא ידיען אינון⁴⁰³⁸ דוד אמר (תהלים נא ו) והרע בעיניך עשיתי בעיניך לפני עיניך מבעי ליה אלא מאי בעיניך אמר דוד בההוא אתר דחבנא בעיניך הוה דהוינא ידע דהא עיניך הוה זמינין וקיימן קמאי ולא השבנא לון הרי חובא דחבנא ועבדנא</p>	<p>כתוב כי ה' עיניו משטטות בכל הארץ אלו הנקבות וכתוב (זכריה ד) עיני ה' המה משוטטים אלו הזכרים והרי הם ידועים דוד אמר והרע בעיניך עשיתי בעיניך לפני עיניך היה צריך להיות אלא מה זה בעיניך אמר דוד באותו מקום שחטאתי בעיניך היה שהייתי יודע שהרי עיניך היו זמינים ועומדים לפני ולא החשבתי</p>

⁴⁰³⁶ עי' ח"א קעג ע"א שדוד שם כתרם בראשו, ועי"ש באור יקר.

⁴⁰³⁷ הזכרים שבהקליפות הם אינם מפתים להאדם להחטיא אותו, אלא עיקרם הוא להשגיח על מעשה בני אדם, ועליהם נאמר בזכריה (ד י) שבעה אלה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ, והם לגלגל עובדין כמ"ש בפ' האזינו (רצג ע"ב). וע' פ' משפטים (קז ע"א) והם השנים אנשים מרגלים הנאמר ביהושע, כי הם מאללי ארעא (דע"ה ח"ב סג ע"ב), ועי' בהגרא"א על ספד"צ לא ע"א, שהם המקטרגים, וזה יצר פנימי יותר מאשר נשים זונות שהמה המפתות מבחוץ.

⁴⁰³⁸ עי' ח"ג רצג ע"ב ולקמן רנב ע"א (לש"ו).

ספר שמות

באן אתר הוה בעיניך	אותם הרי החטא שחטאתי ועשיתי באיזה מקום היה בעיניך.
למען תצדק בדברך תזכה בשפטך ולא יהא לי פתחון פה למימר קמך תא חזי כל אומנא כד מליל באומנותיה ⁵⁴⁴ מליל דוד בדיחא דמלכא הוה ואף על גב דהוה בצערא כיון דהוה קמי מלכא תב לבדיחותיה כמה דהוה בנין לבדחא למלכא	למען תצדק בדברך תזכה בשפטך ולא יהיה לי פתחון פה לומר לפניך בא וראה כל אמן כשמדבר הוא מדבר באמנותו דוד היה בדחן המלך ואף על גב שהיה בצער כיון שהיה לפני המלך שב לבדחנותו כמו שהיה כדי לבדח את המלך.
אמר מארי דעלמא אנא אמינא (שם כו ב) בחנני יהו"ה ונסני ואת אמרת דלא איכול לקיימא בנסיונך הא חבנא למען תצדק בדברך ויהא מילך קשוט דאלמלא לא חבנא יהא מלה דילי קשוט ויהא מילך בריקניא השתא דחבנא בנין דלהוי מילך קשוט יהיבנא אתר לצדקא מילך בנין כך עבידנא למען תצדק בדברך תזכה בשפטך אהדר דוד לאומנותיה ואמר גו צעריה מלין דבדיחותא למלכא	אמר רבון העולם אני אמרתי (שם כז) בחנני ה' ונסני ואתה אמרת שלא אוכל לעמד בנסיונך הרי חטאתי למען תצדק בדברך ויהיה דברך אמת שאלמלא לא חטאתי יהיה דברי אמת ויהיה דברך בריקנות עכשיו שחטאתי כדי שיהיה דברך אמת נתתי מקום לצדק דברך לכן עשיתי למען תצדק בדברך תזכה בשפטך חזר דוד לאמנותו ואמר תוך צערו דברי בדחנות למלך.
תנינן לאו דוד אתחזי להווא עובדא דהא איהו אמר (שם קט כב) ולבי חלל בקרבי (אנקיד חלל כבר הוה חלל	שנינו דוד לא היה ראוי לאותו המעשה שהרי הוא אמר (שם קט) ולבי חלל בקרבי (נקוד חלל שכבר היה חלל
קז/ב	
בקרבי) הכי הוא אבל אמר דוד בלבא אית תרין היכלין ⁴⁰³⁹ בחד דמא ובחד רוחא ההוא חד דמלייא דמא ביה דיורא ליצר הרע ולבי לאו הכי דהא ריקן איהו ולא יהבית דיורא לדמא בישא לשכנא ביה יצר הרע ⁴⁰⁴⁰ ולבי ודאי חלל	בקרבי) כך הוא אבל דוד אמר בלב יש שני היכלות באחד דם ובאחד רוח אותנו אחד שמלא בדם בו יש דיור ליצר הרע ולבי לא כך שהרי הוא ריקן ולא נתתי דיור לדם רע לשכן בו יצר

⁴⁰³⁹ עי' ח"ג קח סע"ב. אמנם הנה בטור ושר"ע י"ד סי' מ' אמרו הלב יש לו ג' חללים כו', אך פשוט הוא כי שם חשבו את הקנה הלב שהוא המזרק הגדול היוצא ממנו לריאה חשבו אותו ג"כ לחללא דליבא והוא החלל האמצעי שבלב אבל הרמב"ם בפ"ו ה"ה מהלכות שחיטה חושב אותו בפני"ע והוא טריפת דקנה הלב אבל הלב עצמו הוא רק ב' חללים וכן משמע בגמ' ג"כ מה ע"ב וכן הוא בר"ן רפ"ג שם אמנם הטוש"ע הם מפרשים הטריפת דקנה הלב על קנה שומן שיורד בין ב' ערוגות הריאה ובשר"ע שם ס"ד פסק על שניהם לאיסור וכן הרב בפ"י המשניות ר"פ אלו טריות אמר ג"כ כי הלב יש לו ב' חללים והוא כדברת הרמב"ם ודברי הזהר בעניניו הרי מסייעתן וע"ע סוף ספר הקדו"ש (קה ע"א) (לש"ו), ז"ל: דברי הרב בע"ח שער קיצור אב"ע (פרק ד) שאמר שם כי הלב יש לו ב' חללים, באחד הוא רוח החיוני, והוא החלל ימין, ובו שורה יצה"ט, ועליו נאמר (קהלת י ב) לב חכם לימינו, והחלל השני שהוא לשמאל, הוא מלא דם, ובו שורה היצה"ר, ועליו נאמר (שם) ולב כסיל לשמאלו וכו', אמנם הוא הנה דברי הרב בע"ח הנה הוא מזוה"ק פ' משפטים (דף קז רע"ב) בלבא אית תרין היכלין בחד דמא ובחד רוחא כו', וכן בתיקונים (דף נה ע"ב) תרי בתי לבא אינון, וכן הוא עוד בתיקון ס"ט (דף קלה סע"א ודף קלו ע"א) ובגמרא ברכות (דף סא סע"א) יצר הרע דומה לזבוב ויושב בין שני מפתחי הלב וכו'.

⁴⁰⁴⁰ הצדיקים שמגבירים הטוב על הרע מהפכים של דם לרוח ואין להם אלא לב אחד. והוא מש"ה (תהלים קט, כב) ולבי חלל בקרבי, פי' אין בו עביות דם ואינו מתבחן אלא לבית אחד מלא רוח, והיינו חלל. ולעומתם הרשע מלא כולו דם ואז אין לו גם הוא אלא לב אחד, וכמד"א (ו, ה) וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, ואז נקרא אביר לב, לאפוקי הרוח שהוא חלש (רמ"ז בראשית עו ע"ב). הלב הוא אש שורף [זהר ח"ג רלד ע"א], כי הוא האלהים דקטנות, אך הקול שבתוכו הוא שם הוי"ה, שהוא בחי' הרוח השורה בלב, שהוא הנקודות העושים דפיקו מכח הנקודות*, כנזכר דף ס"ט ופ"ט

ספר שמות

<p>איהו בלא דיורא (ד"א דמא)⁵⁴⁵ בישא וכיון דהכי הוא לא אתחזי דוד לההוא חובא דחב אלא בנין למיהב פתיחו דפומא להייביא דיימרון דוד מלכא חב ותב בתיובתא ומחל ליה קודשא בריך הוא כל שכן שאר בני נשא ועל דא אמר (תהלים נא טו) אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו</p>	<p>הרע ולבי הוא ודאי חלל בלי דיור (דם) רע וכיון שכן זה לא ראוי דוד לאותו חטא שחטא אלא כדי לתת פתחון פה לרשעים שיאמרו דוד המלך חטא ושב בתשובה ומחל לו הקדוש ברוך הוא כל שכן לשאר בני אדם ועל זה אמר אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו.</p>
<p>וכתיב (ש"ב טו ל) ודוד עלה במעלה הזיתים עולה ובוכה וראש לו חפוי והוא הולך יחף ראש לו חפוי⁴⁰⁴¹ ויחף אמאי אלא נזוף הוה עבד גרמיה נזוף לקבלא עונשא ועמא הוו רחיקין מניה ארבע אמות זכאה עבדא דהכי פלה למאריה ואשתמודע בחוביה לאתבא מניה בתיובתא שלימתא</p>	<p>וכתוב (שמואלב טו) ודוד עלה במעלה הזיתים עלה ובוכה וראש לו חפוי והוא הלך יחף ראש לו חפוי ויחף למה אלא היה נזוף עשה עצמו נזוף לקבל ענש והם היו רחוקים ממנו ארבע אמות אשרי העבד שכן עובד לרבו ומודע לחטאו לשוב ממנו בתשובה שלימה.</p>
<p>תא חזי יתיר הוה מה דעבד ליה שמעי בן גרא מכל עקתינ דעברו עליה עד ההוא יומא⁴⁰⁴² ולא אתיב דוד לקבליה מלה דהכי הוה יאות ליה ובדא אתכפרו חובוי השתא אית לאסתכלא שמעי תלמיד חכם הוה וחכמתא סגיאה הות ביה אמאי נפיק לגבי דוד ועבד ליה כל מה דעבד אלא מאתר אחרא הוה מלה ואעיל ליה בלביה מלה דא וכל דא לתועלתא דדוד דהא ההוא דעבד ליה שמעי גרמא ליה למיתב בתיובתא שלימתא ותבר לביה בתבירו סגי ואושיד דמעין סגיאיין מגו לביה קדם קודשא בריך הוא ועל דא אמר (שם טז י) כי יהויה אמר לו קלל ידע דהא מאתר עלאה אחרא נחת מלה</p>	<p>בא וראה יותר היה מה שעשה לו שמעי בן גרא מכל הצרות שעברו עליו עד אותו היום ולא השיב דוד כנגדו דבר שכן היה ראוי לו ובזה התכפרו חטאיו עכשיו יש להתבונן שמעי היה תלמיד חכם וחכמה רבה היתה בו למה יצא לדוד ועשה לו כל מה שעשה אלא ממקום אחר היה הדבר והכניס לו בלבו דבר זה וכל זה לתועלתו של דוד שהרי מה שעשה לו שמעי גרם לו לשוב בתשובה שלימה ושבר לבו בשבר רב ושפך הרבה דמעות מתוך לבו לפני הקדוש ברוך הוא ועל זה אמר כי ה' אמר לו קלל ידע שהרי ממקום עליון ירד הדבר.</p>
<p>תרין פקודין פקיד דוד לשלמה בריה חד</p>	<p>שני צוויים צוה דוד את שלימה בנו</p>

(ת"ז עח ע"א) וכד ייתי רוחא לגבי לבא דתמן נפשא אתמר ביה קול דודי דופק. והבן זה היטב, כי הנפש והרוח הם שניהם בלב, זה רוח וזה דם, בסוד (דברים יב כג) כי הדם הוא הנפש, טיפת אודם דנוקבא והכלי הוא בשר הלב עצמו שהוא האותיות (ע"ח טנת"א ה). *אבא עלאה שהוא חכמה הוא חיות כל האצילות וכאשר הא"ס מתפשט אורו העליון בתוך האצילות הוא מתלבש תחילה תוך אבא ומתעלם בתוכו ואז מתפשט אבא בתוך כל האצילות כולו עד סופו וכו' וע"י אבא שואבים כל האצילות החיות העליון של הא"ס המחיה לכל עולם האצילות וכו' והנה החכמה זו מתפשט בבחי' הוורידים והעורקים של האדם החיוני של האדם שהם בחי' הדפקים הדופקים הנודעים וכו' וכבר ידעת כי כלא אתברר במחשבה וכמ"ש פ' פקודי רנד ע"ב וכו' והנה נודע מש"כ בתיקו"ז (קכב ע"א) שיש י' מיני דפקים והם קמץ פתח צירי וכו' וביאור הענין הוא כי הנה הנקודות הם בחכמה כנודע וכל אותן הדפיקות שדופק כולם הם בציור נקודות (שער רוח הקודש ב ע"ב). ואחר שמתקבץ כוחם בלב, מתפשטים, ונמשכת משם חיות לכל האיברים דרך העורקים הדופקים, וזה שורש התנועה (ביאורים ח"א ע ע"א).

⁴⁰⁴¹ עי' ז"ח כג ע"ב: ושלחהו [לדוד] הקב"ה ממלכותו, והוציאו מביתו, ומה כתיב ביה. ויצא יצוא ושו"ב. דכתיב, ודוד עולה במעלה הזיתים עולה ובוכה וראש לו חפוי. היה יוצא ושב בתשובה, ומתודה על חטאתיו, ומבקש רחמים עליהם, וידע כי חטאותיו עשו לו שנשלח ממלכותו ונגרש.

⁴⁰⁴² עי' ז"ח פח ע"א: כד דוד משיחי אתתרך מירושלם, והוא אתא בחורים, ונפיק שמעי בן גרא מן הימיני לגבי משיחי, וגביף וקילל לגביה. ושתיק. כהאי גידופא לא הוה גידופא. וקליל ליה קללה נמרצת, ולא חייד לאתבא ליה, ושתיק.

ספר שמות

<p>דיואב וחד דשמעי עם שאר פקודין דפקיד ליה דיואב דכתיב (מ"א ב ה) וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב בן צרויה מלה סתימא הוה דאפילו שלמה לא הוה ליה למנדע (ולא ידע)⁵⁴⁶ אלא בנין דידעו (ליה) אחרנין אתגלי לשלמה ועל דא אמר וגם אתה ידעת וגו' מה דלא אתחזי לך למנדע⁴⁰⁴³</p>	<p>אחד של יואב ואחד של שמעי עם שאר הצוויים שצוה אותו של יואב שכתוב (מלכיסא ב) וגם אתה ידעת את עשה לי יואב בן צרויה דבר נסתר היה שהרי אפילו שלימה לא היה לו לדעת אלא משום שאחרים ידעו (אותו) זה התגלה לשלמה ועל זה אמר ואתה ידעת וגו' מה שלא ראוי לך לדעת.</p>
<p>דשמעי כתיב (שם ח) והנה עמך שמעי בן גרא מאי והנה עמך זמין הוא עמך תדיר רבו הוה ובנין כך לא אמר על יואב והנה עמך יואב אבל שמעי דא דאשתכח עמיה תדיר אמר והנה עמך</p>	<p>של שמעי שכתוב והנה עמך שמעי בן גרא מה זה והנה עמך מזמן הוא עמך תמיד רבו [של שלמה] היה ולכן לא אמר לו על יואב והנה עמך יואב אבל שמעי זה שנמצא תמיד עמו אמר והנה עמך.</p>
<p>(שם לו) וישלח המלך ויקרא לשמעי ויאמר בנה לך בית בירושלם⁴⁰⁴⁴ אן הוא חכמתא דשלמה מלכא בהאי אלא כלא בחכמתא עבד ולכל סטרין אשגח דהא חכים הוה שמעי ואמר שלמה בעינא דיסני אורייתא בארעא על ידוי דשמעי ולא יפוק לבר⁴⁰⁴⁵</p>	<p>וישלח המלך ויקרא לשמעי ויאמר בנה לך בית בירושלים איפה היא חכמתו של שלימה בזה אלא הכל עשה בחכמה ולכל הצדדים הוא התבונן שהרי שמעי היה חכם ואמר שלימה אני רוצה שתגדל תורה על ידי שמעי ולא יצא החוצה.</p>
<p>תו מלה אחרא אשגח שלמה בחכמתא דכתיב (ש"ב טז ה) יוצא יצוא ומקלל מאי יוצא יצוא תרי זמני ויצא ויקלל סגי (ליה) אלא חד יציאה דנפק מבי מדרשא לגבי דוד וחד יציאה דנפק מירושלם לגבי עבדוי דמית עלוי יציאה חדא לגבי מלכא ויציאה תניינא לגבי עבדין וכל דא חמא שלמה ואשגח ברוח קודשא ההוא יציאה תניינא ועל דא אמר (שם לו) והיה ביום צאתך ידע דביציאה ימות</p>	<p>עוד דבר אחר השגיח שלימה בחכמה שכתוב (שמואלב טז) יצא יצוא ומקלל מה זה יצא יצוא פעמים מספיק ויצא ויקלל (לו) אלא יציאה אחת שיצא מבית מדרשו לדוד ויציאה אחת שיצא מירושלים אל עבדו שמת עליו יציאה אחת למלך ויציאה שניה לעבדים וכל זה ראה שלימה והשגיח ברוח הקודש אותה היציאה השניה ועל זה אמר והיה ביום צאתך ידע שביציאה ימות.</p>
<p>ועפר בעפר (ש"ב טז יג) מהו אמר שלמה לגבי אבא בעפר הוה לגבי שמעי במיא דכתיב (מ"א ב לו) והיה ביום צאתך ועברת את נחל קדרון עפר התם והכא מיא תרווייהו דן שלמה למהוי עפר ומיא כסוטה למאן דאסטין ארחא לגבי אבוי</p>	<p>ועפר בעפר מהו אמר שלימה אל אבי זה היה בעפר אל שמעי זה יהיה במים שכתוב והיה ביום צאתך ועברת את נחל קדרון שם עפר וכאן מים שניהם דן שלמה להיות עפר ומים כמו סוטה למי שהסטין דרכו לאביו.</p>
<p>כתיב (שם ח) והוא קללני קללה נמרצת וכתיב (שם) ואשבע לו ביהו"ה לאמר אם אמיתך</p>	<p>כתוב והוא קללני קללה נמרצת וכתוב ואשבע לו בה' לאמר אם אמיתך בחרב וכי שמעי היה טפש</p>

⁴⁰⁴³ שהראה כתב זה דענין אוריה לכל העם להתנצל מאשמתו, שנתן את אוריה במקום שהוכה ומת, וז"ש וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב וכו', גם אתה שאין ראוי לך לידע ענין זה של ב"ש אמך ידעת אותו כי יואב פרסמו, ועוד אשר עשה לשני וכו', ולא אתחזי לך למנדע משום כבוד בת שבע אמך שמזה יש לחוש שלא היתה תחלת לקיחתה בהיתר (רח"ו).

⁴⁰⁴⁴ ע"י ז"ח פח ע"א.

⁴⁰⁴⁵ ואיהו דאפסיד אנפשיה (רח"ו).

ספר שמות

<p>בחרב מאי בחרב וכי שמעי טפשא הוה דאילו הכי אומי ליה דלא יימא בחרב לא אבל בחנית או בגירא אין</p>	<p>שאלו כך השביע אותו שלא יאמר בחרב לא אבל בחנית או בחץ כן.</p>
<p>אלא תרין מלין הכא חד אמר ינוקא בריה דנונא רבא⁴⁰⁴⁶ ההוא</p>	<p>אלא שני דברים יש כאן אחד אמר התינוק בנו של הדג הגדול אותו</p>
<p>קח/א</p>	
<p>דקשקשוי סלקין לרום עננין⁴⁰⁴⁷ אומאה דדוד מלכא כד הוה בעי לאומאה אפיק חרבא דיליה דתמן הוה חקיק שמא גליפא⁴⁰⁴⁸ ותמן אומי וכך עבד לשמעיי דכתיב (&) ואשבע לו ביהויה לאמר אם אמיתך בחרב במאי הוה אומאה דא בחרב (ס"א בהאי⁵⁴⁷ חרב דשמא קדישא חקיק ביה אומי) בחרב אומי ומלה אחרא דן שלמה⁴⁰⁴⁹ אמר בקללה אתא לגבי אבא במלין הא מלין לגביה ובשם המפורש קטליה ולא בחרב ובגין דא עבד שלמה הכי</p>	<p>שקשקשיו עולים לרום העננים שבועתו של דוד המלך כשהיה רוצה להשבע היה מוציא את חרבו ששם היה חקוק שם חקוק ושם נשבע וכך עשה לשמעיי שכתוב ואשבע לו בה' לאמר אם אמיתך בחרב במה היתה השבועה הזו בחרב (בחרב הזו שהשם הקדוש רקק בה שבועה) בחרב נשבע ודבר אחר דן שלימה אמר בקללה בא אל אבי בדברים הרי דברים אליו ובשם המפרש הרג אותו ולא בחרב ולכן שלימה עשה כך.</p>
<p>השתא אית לאסתכלא דכיון דאומי ליה דוד אמאי קטליה דאתחזי דהא אומאה דא בעלילה הוה דהא לבא ופומא לא הוו כחדא אלא ודאי דוד לא קטליה והא ידיעא כל שייפין דנופא מקבלין כלא ולבא לא מקבלא אפילו כחוטא דנימא דשערא דוד מלכא לבא הוה וקביל מה דלא אתחזי ליה לקבלא ובגין כך (מ"א ב ט) וידעת את אשר תעשה לו כתיב ותו דהא אילנא גרים למהוי נטיר ונוקם כחויא</p>	<p>עכשיו יש להתבונן שכיון שדוד השביע אותו למה הרג אותו שנראה ששבועה זו היתה בעלילה שהרי הלב והפה לא היו כאחד אלא ודאי דוד לא הרג אותו והרי ידוע כל איברי הגוף מקבלים הכל והלב לא מקבל אפילו כחוט של נימה של שערה דוד המלך היה הלב וקבל מה שלא ראוי לו לקבל ולכן וידעת את אשר תעשה לו כתוב ועוד שהרי האילן גורם להיות נוטר ונוקם כנחש.</p>
<p>כתיב (תהלים נא יח) כי לא תחפוץ⁴⁰⁵⁰ זבח ואתנה עולה לא תרצה זבחי אלהים רוח</p>	<p>כתוב כי לא תחפץ זבח ואתנה עולה לא תרצה זבחי אלהים רוח</p>

⁴⁰⁴⁶ עי' ח"ג קפז ע"א: אמר ינוקא אנא לא מסתפינא מעינא בישא דבר נונא רבא ויקירא אנא ונונא לא דחיל מעינא בישא. ועי' ח"א ו ע"א שהוא בנו של רב המנונא סבא, עיי"ש באריכות ובמאייר הזהר.

⁴⁰⁴⁷ עי' לקמן רסה ע"א.

⁴⁰⁴⁸ והנה תנ"ה הוא שם אחד משם בן ע"ב דויסע ויבא ויט. והוא סוד חרב גלית הפלשתי שלקחה דוד ואמר, אין כמוה תנ"ה לי, והענין הוא כי כשהשם הזה הוא בתגבורת הדינים אין כמוהו כ"כ חזק ולזה אמר דוד המלך ע"ה תנ"ה עון על עונם (תהלים ס"ט) והנה מה שתכוין בזה השם הוא, כי הנה זה השם הוא בחי' הדינים העליונים שבאימא, ותכוין להורידם בה' תתאה של ההויה הנז', אשר לא נתלבשה בשם אה"ה כמו שנתלבשו ג' אותיות אחרות כנז"ל ועי"כ יתמתקו כל הדינים והגבורות שבה כמו שהודעתך כי אין הדינים מתמתקים אלא ע"י שרשם (שער רוה"ק סט ע"ב).

⁴⁰⁴⁹ פי' חדוש אחר שיש בזה הענין אבל אינו תירוץ לקושיא דלעיל "וכי שמעי טפישא הוה" (מ"מ).
⁴⁰⁵⁰ כל הקרבנות עולים לשם יר"ד ה"א וא"ו ה"א אבל לשמא דאלקים כתיב ביה, כי לא תחפוץ זבח ואתנה, דמדת הדין אינו מתרצה בכך, כי נוקם ונוטר כנחש, כי שם הוא אילנא דמותא, אלהים כנ"ל. אבל זבחיו הראוי לו הם (תהילים נא יט) רוח נשברה ולב נשבר ונדכה, ולכן מי שרואה חלום רע בעי לאתענא ולמחזי גרמי עצב רוח נשברה לקבל מדת הדין ובהא לא שליט שונא עליה. והנה הטעם, כי כמה שרים וע"ז נכללים בשם אלקים, ועל זה אם נקרב לאלקים, יתערוך כלהו לאתחברא ביה, אבל לעתיד לבא (תהילים נא כא) אז תחפוץ זבחי צדק דאסתלק קליפה מעלמא. (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה כי לא תחפוץ זבח וכי לא בעי קודשא בריך הוא דיקרבון קמיה קרבנא והא איהו אתקין לגבי חייביא קרבנא דיקרבון ויתכפר להו חובייהו אלא דוד לקמי שמא דאלהים אמר וקרבנא לא קרבין לשמא דאלהים אלא לשמא דיו"ד ה"א וא"ו ה"א דהא לגבי דינא קשיא מדת הדין לא מקרבין קרבנא דכתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן ליהו"ה ליהו"ה ולא לשמא דאלהים וכי תקריב קרבן מנחה ליהו"ה זבח תודה ליהו"ה זבח שלמים ליהו"ה</p>	<p>נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה כי לא תחפץ זבח וכי לא רוצה הקדוש ברוך הוא שיקריבו לפניו קרבן והרי הוא תקן לרשעים קרבן שיקריבו ויתכפר להם חטאם אלא שדוד אמר את זה לשם אלהים וקרבן לא מקריבים לשם אלהים אלא לשם יו"ד ה"א וא"ו ה"א שהרי לדין הקשה מדת הדין לא מקריבים קרבן שכתוב אדם כי יקריב מכם קרבן לה' ולא לשם אלהים וכי תקריב קרבן מנחה לה' זבח תודה לה' זבח שלמים לה'.</p>
<p>ובגין כך כיון דדוד מלכא לגבי אלהים אמר אצטריך למכתב כי לא תחפוץ זבח ואתנה עולה לא תרצה דהא לשמא דא לא מקרבין אלא רוח נשברה דכתיב (&) זבחי אלהים רוח נשברה קרבנא דאלהים עציבו ותבירו דלכא ובגין כך מאן דחלם חלמא בישא עציבו אצטריך לאחזאה דהא במדת אלהים קיימא זוכה דמדת דינא עציבו אצטריך ורוח נשברה וההוא עציבו מסתייה לחלמא בישא ולא שלטא דינא עלוי דהא זבח דאתחזי למדת דינא אקריב קמיה</p>	<p>ולכן כיון שדוד המלך אמר לאלהים הצטורך לכתב כי לא תחפץ זבח ואתנה עולה לא תרצה שהרי לשם הזה לא מקריבים אלא רוח נשברה שכתוב זבחי אלהים רוח נשברה קרבן של אלהים הוא עצב ושברון לב ולכן מי שחלם חלום רע צריך להראות עצבות שהרי במדת אלהים (דין) עומד וזבח של מדת הדין צריך עצבות ורוח נשברה ואותה עצבות מרפאת את החלום הרע ולא שולט עליו הדין שהרי הזבח שראוי למדת הדין הקריב לפניו.</p>
<p>לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה⁴⁰⁵¹ מאי לא תבזה מכלל דאיכא לב דאיהו בווה אין היינו לב דאיהו גאה לב בגסות רוחא היינו לב דאיהו בווה אבל לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה</p>	<p>לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה מה זה לא תבזה מכלל שיש לב שהוא בווה כן זהו לב שהוא גאה לב בגסות הרוח היינו לב בווה אבל לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה.</p>
<p>היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים (תהלים נא כ) מאי היטיבה אתחזי דהא מיבו אית בה⁴⁰⁵² והשתא היטיבה על ההוא טיבו ודאי הכי הוא דהא מן יומא דקודשא בריך הוא אשתדל בבנין בי מקדשא לעילא עד כען ההוא הטבה דרצון לא שרייא על ההוא בנין ועל דא לא אשתכלל דהא בשעתא דרצון דלעילא יתער ייטיב וידליק נהורין דההוא בנין וההוא עבידתא דאפילו מלאכין דלעילא לא ייכלון לאסתכלא</p>	<p>היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים מה זה היטיבה נראה שהרי טוב יש בה ועכשיו היטיבה על אותו הטוב ודאי כך הוא שהרי מן היום שהקדוש ברוך הוא השתדל בבנין בית המקדש שלמעלה עד עכשיו אותה הטבה של רצון לא שרתה על אותו הבנין ועל כן לא נתקן שהרי בשעה שהרצון העליון יתעורר הוא ייטיב וידליק את הנרות של אותו</p>

בכל ענייני הקרבות לא נזכר שם אלהים רק שם הו"ה לחוד כי בחוטמא דז"א הוא שם אלהים וכו' עתיקא קדישא נקרא הו"ה (ברית יצחק לקמן קכב ע"ב).

⁴⁰⁵¹ ב' קליפין דזו"ג, ערלה ופריעה, והן תאוני וכעסני, שהיא הגאווה. והן נואף ורוצח, כמ"ש בתיקון הנ"ל, וזהו לב נשבר מגאווה, ונדכה מתאוה (בהגר"א בתיקו"ז עז ע"ג).

⁴⁰⁵² פי' מדהול"ל בנה ברצונך את ציון, כמ"ש תבנה חומות ירושלים, ואמר היטיבה, משמע שהיא בנויה כבר, ויש בה טיבו, וחסר לה השבלול, והיינו תיקון יתר על בנין שבה, ואמר כן הוא שבית המקדש בנויה למעלה, וחסר לה הארת רצון העליון שהוא יסוד דעתיק שבמצחא דא"א הנק' רצון ולכן לא אשתכלל, לכן אמר היטיבה ע"י רצון העליון (מ"מ).

ספר שמות

<p>בההוא⁵⁴⁸ בי מקדשא ולא בההוא בנין וכדין בי מקדשא וכל עובדא אשתכלל</p>	<p>הבנין ואותו המעשה שאפילו המלאכים של מעלה לא יוכלו (לא) להסתכל באותו בית מקדש ולא באותו בנין ואז בית המקדש וכל המעשה נתקן.</p>
<p>תבנה חומות ירושלם וכי מן יומא דאשתדל בבנין בי מקדשא עד כען לא בנה לון אי חומות ירושלם עד כען לא בנה בי מקדשא על אחת כמה וכמה אלא קודשא בריך הוא כל עובדוי לאו כעובדי דבני נשא⁴⁰⁵³ בני נשא כד בנו בי מקדשא לתתא בקדמיתא עבדו שורי קרתא ולבסוף עבדו בי מקדשא שורי קרתא בקדמיתא בנין לאגנא עלייהו ולבתר בנינא דביתא קודשא בריך הוא לאו הכי אלא בני בי מקדשא בקדמיתא ולבסוף כד יחית ליה משמיא ויחית ליה על אתריה כדין יבנה חומות ירושלם דאינון שוריין דקרתא ועל דא אמר דוד ע"ה (תהלים נא כ) היטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא ולבתר תבנה</p>	<p>תבנה חומות ירושלם וכי מיום שהשתדל בבנין בית המקדש עד עכשיו לא בנה אותם (או) אם חומות ירושלם עד עכשיו לא בנה בית המקדש על אחת כמה וכמה אלא שכל מעשי הקדוש ברוך הוא אינם כמעשי בן אדם כשבני אדם בנו בית המקדש למטה בהתחלה עשו את חומות העיר ולבסוף עשו את בית המקדש חומות העיר בהתחלה כדי להגן עליהם ואחר כך בנין הבית והקדוש ברוך הוא לא כך אלא בונה בתחלה את בית המקדש ובסוף כשיריד אותו מן השמים וישיב אותו על מקומו אז יבנה את חומות ירושלם שהן חומות העיר ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום היטיבה ברצונך את ציון בהתחלה ואחר כך תבנה</p>
קח/ב	
חומות ירושלם	חומות ירושלם.

⁴⁰⁵³ כל מה שנעשה עתה בכל מציאות ומציאות הוא בתוצאות כל הגבורות המתייחס אליו, ר"ל לאותו המציאות להוציאם בכל האפשרי שבו, והנה הוא רק ע"י חשכת העביות דכל גוף כאשר שהוא בלתי אור, והעיקר הוא ע"י סוד הפירוד הנשרש בכל מציאות משרשו שבעולם התווה. וזה אי אפשר להעשות אלא רק ע"י שנעשה בו החיצוניות מקודם, ונמשך ההתהוות דכל א' מהחיצוני לפנימי, כי אלו שהיה יוצא בו האור שהוא הפנימיות שבו מקודם, אז היו נמתקין כל הגבורות שבו, והיה מתבטל כל שורשו המזוהם שמעולם התווה, ולא היו יוצאים תוקף הדינין שבו לפועל כלל, ולכן הוא הצורך שיומשך עתה התהוות דכל א' מחיצוני לפנימי, שהוא החיצוניות מקודם, ובסוד קליפה שקדמה לפירי. אמנם לעתיד לבוא אחר הצירוף והליבון, שיתבטל כל עכירת והזוהמא, ויתהפכו כל הגבורות לדינין דקודשא לבוא לסוד היחוד, הנה יעשה אז כל התיקונים ע"י שיומשך אז האור מלמעלה למטה ומפנימי לחיצוני רק לצורך עילוי ושבת, והיינו כדי לזכך את החיצוני להתייחד בהפנימי ולעלות מעילוי לעילוי. והרי יתפשט ויתגלה אז הפנימי מקודם כדי לתקן את החיצוני, לייחדו עמו ולהעלותו אליו. והרי נמצא כי עתה הנה נמשך והולך גידולו של כל מציאות מחיצוני לפנימי וממטה למעלה, אבל בהתיקון דלעתיד יומשך התהוות דכל א' מפנימי לחיצוני שהוא מלמעלה למטה, וזהו שאמר הוזה"ק כי עתה נעשה החיצוניות מקודם, ור"ל שכל מציאות ומציאות גופה הנה נעשה בו החיצוניות שבו קודם להפנימיות שבו, אבל לעתיד יעשה ויתגלה בכל א' הפנימיות מקודם (כללים ח"א לו ע"א). בהדורות האחרונים הללו אשר מדורו של האריז"ל והלאה שהיה במאה הרביעי, שהוא שליטת דספי' החסד, ומאז התחיל להתנוצץ בפנימיות העולמות אור התיקון דימות המשיח, שהוא בעטרת היסוד, מלך הדר, מלכות דז"א, ועל המלכות נאמר (שם ה) והוכן בחסד כסא, כמ"ש בפ' תרומה (דף קלג סע"א) ופקודי (דף רכ ע"ב), וע' פע"ח (שער הקריאת שמע רפ"ד), ולכן מאז התחיל להתנוצץ אור התיקון דימות המשיח, והוא מתקרב והולך בכל יום. אמנם הוא רק בפנימיות העולמות, כי אור התיקון הנה הוא נמשך מלמעלה למטה ומפנימי לחיצוני, ע' פ' משפטים (דף קח סע"א) ע"ש כל הענין. ולכן הגם שהחיצוניות הוא עתה גרוע מאד, ובכל יום מרובה קללתו משל חברו, אבל הפנימיות הוא הולך ומתקן תמיד, ונמשך התיקון מפנימי לחיצוני (ביאורים ח"א כא ע"ד). ועי' הערה בריש ע"ב בשם הלש"ו.

ספר שמות

<p>הכא אית רזא כל עובדין דעביד קודשא בריך הוא⁴⁰⁵⁴ בקדמיתא אקדים ההוא דלבר⁴⁰⁵⁵ ולבתר מוחא דלגו והכא לאו הכי תא חזי כל אינון עובדין דעביד קודשא בריך הוא ואקדים ההוא דלבר מוחא אקדים במחשבה ובעובדא ההוא דלבר דהא כל קליפה מסטרא אחרא הוי ומוחא מן מוחא ותדיר סטרא אחרא אקדים ורבי ואגדיל ונטיר איבא⁴⁰⁵⁶ כיון דאתרבי זרקין ליה לבר (איוב כו יז) ויכין רשע וצדיק ילבש וזרקין לההיא קליפה ומברכין לצדיקא דעלמא אבל הכא בבניינא דבי מקדשא דסטרא בישא יתעבר מעלמא לא אצטרך דהא מוחא וקליפה דיליה הוי אקדים מוחא דכתיב (&) היטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא ולבתר תבנה חומות ירושלם ההיא חומה דלבר דאיהי קליפה דיליה היא ממש דכתיב (זכריה ב ט) ואני אהיה לה נאם יהוה חומת אש סביב אני ולא סטרא בישא</p>	<p>כאן יש סוד כל המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא בהתחלה מקדים אותו שלבחוץ ואחר המח שלפנים וכאן לא כך בא וראה כל אותם המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא ומקדים אותו של בחוץ המח הקדים במחשבה ובמעשה אותו של בחוץ שהרי כל קלפה היא מצד האחר והמח מן המח ותמיד הצד האחר מקדים וגדל ומתרבה ושומר הפרי כיון שמתרבה זורקים אותו החוצה ויכין רשע וצדיק ילבש וזורקים את אותה קלפה ומברכים את הצדיק בעולם אבל כאן בבנין בית המקדש שהצד הרע יעבר מהעולם לא צריך שהרי המח והקלפה שלו היה הקדים המח שכתוב היטיבה ברצונך את ציון בהתחלה ואחר כך תבנה חומות ירושלים אותה חומה החיצונית שהיא קלפה שלו היא ממש שכתוב (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב אני ולא הצד הרע.</p>
<p>ישראל אינון מוחא עלאה דעלמא ישראל סליקו במחשבה⁴⁰⁵⁷ בקדמיתא עמין עעכוים⁵⁴⁹ דאינון קליפה אקדימו דכתיב (בראשית לו לא) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל וזמין קודשא בריך הוא לאקדמא מוחא בלא קליפה⁴⁰⁵⁸ דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהוה ראשית תבואתה מוחא אקדים לקליפה ואף על גב דמוחא יקום בלא קליפה מאן הוא דיושיט ידא למיכל מניה</p>	<p>ישראל הם המח העליון של העולם ישראל עלו במחשבה בתחלה העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות שהם קלפה הקדימו שכתוב (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל ועתיד הקדוש ברוך הוא להקדים את המח בלי קלפה שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה המח קודם לקלפה ואף על גב שהמח יעמוד</p>

⁴⁰⁵⁴ עי' הערה בשם הכללים בעמוד א'.

⁴⁰⁵⁵ כל הטומאה והזוהמא והרע שנברא אז קודם התיקון דמעשה בראשית. כי לעולם הוא שהקליפה קדמה לפירי, כמ"ש בזה"ק (משפטים ק"ח רע"ב) (דע"ה ח"א ב ע"ד, עי' ספר הליקוטין ויצא פרק לו). יצא החיצוניות שבו שהם המלכיות שבו, יצאו הם קודם הפנימיות וקודם המ"ה הכללי דאות כ"ג שהוא בפנימיות כולם. כי הנה עתה, ר"ל עד התיקון דלעתיד, הנה מתגלה ויוצא תמיד החיצוניות קודם, כי אלולא זה לא היה אפשר להעולם להתגשם ולהתעבה כ"כ ככל רצונו ית"ש בזה עתה (כללים ח"ב מד ע"א).

⁴⁰⁵⁶ הפירי שהיא מאור הפנימי, תמצית הארה מאור הגנוז שעומד בהעולם גם עתה, כי רק בו מתקיים העולם תמיד, כמ"ש בזה"ק (תרומה קמט רע"א) ובכ"מ, ואי אפשר לה לסבול את סערת העולם ועכירתה, אך ע"י הקליפה היא נשמרת, כי הקליפה סובלת אותן כי הם ממינה, ומקבלת הפירי על ידה מהד' יסודות ארמ"ע כל מה שמקבלת הכל לתועלת ולא להפסד (כללים ח"א לו ע"א).

⁴⁰⁵⁷ עי' ח"א כד ע"א: ישראל דסליק ביר"ד ה"א וא"ו ה"א, ורזא דמלה ישראל עלה במחשבה להבראות, מחשבה חש"ב מ"ה, וכן הוא לקמן קיט ע"א. ועי' תיקו"ז (ו ע"ב): תפארת אתקרי אדם כגוונא דיליה הוה אדם הא דלתתא דאוקמוהו עליה דהוה ראשון למחשבה ואחרון למעשה ובגין דא אוקמוהו רבנן ישראל עלה במחשבה ליבראות דאתמר עליהו אדם אתם (יחזקאל לד לא) אוף הכי תפארת דאיהו יהוה איהו ראשון למחשבה דאיהי חכמה עלאה ואחרון למעשה דאיהי י' מן אדנ"י חכמה תתאה יראת ה' מלכות דיליה.

⁴⁰⁵⁸ עי' דע"ה ח"ב צז ע"ב וצח ע"ג.

ספר שמות

<p>בגין (שם) דכל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם יהו"ה</p>	<p>בלי קלפה מי הוא שיושיט יד לאכול ממנו משום שכל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם ה'.</p>
<p>בההוא זמנא (תהלים נא כא) אז תחפץ זבחי צדק בגין דהא כדין יתחבר כלל בחבורא חדא ויהא שמא שלים בכל תקוניה וכדין קרבנא להוי שלים ליהו"ה אלהי"ם דהשתא אלהי"ם לא אתחבר לקרבנא דאלמלא אתחבר ביה כמה אלהי"ם יסלקון אודנין⁴⁰⁵⁹ לאתחברא תמן אבל בההוא זמנא (שם פו י) כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה אלהי"ם לבדך ואין אלהי"ם אחרא</p>	<p>באותו זמן אז תחפץ זבחי צדק היות שהרי אז יתחבר הכל בחבור אחד ויהיה השם שלם בכל תקונו ואז הקרבן יהיה שלם לה' אלהים שעכשיו אלהים לא מתחבר לקרבן שאלמלא התחבר בו כמה אלהים יעלו אזנים להתחבר לשם אבל באותו זמן (שם פו) כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה אלהים לבדך ואין אלהים אחר.</p>
<p>ובההוא זמנא כתיב (דברים לב לח) ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהי"ם עמדי (ראו עתה) ראו כי אני אני הוא סגני מאי עתה אלא דלא הוה קדם לכן וההוא זמנא ליהוי אמר קודשא בריך הוא עתה ראו מה דלא יכלתון למיחמי מקדמת דנא</p>	<p>ובאותו זמן כתוב ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי (ראו עתה) ראו כי אני אני הוא גדול מה זה עתה אלא שלא היה קדם לכן ובאותו זמן זה יהיה אמר הקדוש ברוך הוא עתה ראו מה שלא יכלתם לראות מקדם לכן.</p>
<p>כי אני אני תרי זמני אמאי אלא לדייקא דהא לית תמן אלהי"ם אלא הוא דהא כמה זמני דאתמר אני זמנא חדא ולא יתיר והוה תמן סטרא אחרא אבל השתא אני אני הוא ואין אלהי"ם עמדי דהא כל⁵⁵⁰ סטרא אחרא אתעבר ודייקא אני אני⁴⁰⁶⁰</p>	<p>כי אני אני למה פעמים אלא כדי לדיק שהרי אין שם אלהים אלא הוא שהרי כמה פעמים שנאמר אני פעם אחת ולא יותר והיה שם הצד האחר אבל עכשיו אני אני הוא ואין אלהים עמדי שהרי כל הצד האחר העבר ודוקא אני אני.</p>
<p>אני אמית ואחיה עד השתא מותא הות מסטרא אחרא מכאן ולהלאה אני אמית ואחיה מכאן דבההוא זמנא כל אינון דלא טעמי טעמא דמותא מניה⁴⁰⁶¹ תהא לון מותא ויקים לון (מיד⁴⁰⁶²) אמאי בגין דלא ישתאר מההוא זוהמא בעלמא כלל ויהא עלמא חרתא בעובדוי ידוי דקודשא בריך הוא</p>	<p>אני אמית ואחיה עד עכשיו המח היה מן הצד האחר מכאן והלאה אני אמית ואחיה מכאן שבאותו הזמן כל אותם שלא טעמו טעם המות ממנו יהיה להם מות ויקים אותם (מיד) למה כדי שלא תשאר מאותה הזוהמא בעולם כלל ויהיה עולם חדש במעשי ידי הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ואם אמר יאמר וגו' לא אצא חפשי⁵⁵¹ כמה דאתמר כדין פגים ליה פנימו אם בגפו יבא מהו בגפו תנינן כתרנומו בלחודוי יאות הוא אבל הא תנינן כל עלמא לא קאים אלא על גפא חדא דלוי⁴⁰⁶³</p>	<p>ואם אמר יאמר וגו' לא אצא חפשי כמו שנתבאר אז פוגם אותו בפגם אם בגפו יבא מה זה בגפו שנינו כתרנומו לבדו יפה הוא אבל הרי שנינו כל העולם לא עומד אלא על סנפיר אחד</p>

⁴⁰⁵⁹ ק"כ צירופים האחרים (רח"ו).

⁴⁰⁶⁰ היינו סמא"ל אלהים אחרים (רח"ו)

⁴⁰⁶¹ מהקב"ה (דע"ה ח"ב נז ע"ד)

⁴⁰⁶² והנה לכאורה היה נראה לומר דזמן עיכול של כל אותן שימותו קודם התחייה לא יהיה שוה
בכולם אלא בכל א' לפי מדרגתו, אבל לפי הנ"א שכתוב בזוהר הנז' ויקים לון מיד, הרי משמע שזמן
אחד לכולם (דע"ה ח"ב נז ע"ד – עיי"ש אריכות).

⁴⁰⁶³ פי' על בירורים שיש בסמא"ל (מ"מ). ויסוד דלוי⁴⁰⁶³ הוא הסנפיר כמ"ש בר"מ פ' תצא (רעט ע"א)
מאי ניהו לויתן, אמר ליה האי איהו דדרגיה עד"א וצדיק דאתמר ביה גוף וברית חשבינן חד, ואיתרבי
בימא דא דאיהי אימא עילאה ים כו' דא איהו לויתן דקאי על שפת הים, ועלמא קאי על סנפירוי, דא

ספר שמות

של לויתן.	
<p>ורזא דא בשעתא דקיימא דכר ונוקבא דכר ונוקבא ברא לון קודשא בריך הוא ובכל מה דאזלין עלמא מזדעזע ואלמלא דסרס קודשא בריך הוא דכורא וצנן ית נוקבא הוּו מטשטשין עלמא ועל דא לא עבדין תולדין (ד"א ומאן דלא עביד תולדין בגפו)⁵⁵² אם בגפו יבא תחות ההוא גפא דלא עביד תולדין עאל והואיל וכן בגפו יצא לתמן אתדחיא ולא עאל לפרגודא כלל ואתדחיא ואתמריד מההוא עלמא בגפו יצא בגפו יצא ודאי</p>	<p>וסוד זה בשעה שעומדים זכר ונקבה שזכר ונקבה ברא אותם הקדוש ברוך הוא ובכל מה שהולכים העולם מזדעזע ואלמלא שסרס הקדוש ברוך הוא את הזכר וצנן את הנקבה היו מחריבים את העולם ועל כך לא עושים תולדות (ומי שלא עושה תולדות בגפו) אם בגפו יבא תחת אותו סנפיר שלא עושה תולדות נכנס והואיל וכן בגפו יצא לשם נדחה ולא נכנס לפרגוד כלל ונדחה ונטרד מאותו העולם בגפו יצא בגפו יצא ודאי.</p>
<p>תא הוי מה כתיב (ויקרא כ כ) ערירים ימותו ערירים (כתיב) כלל דכר ונוקבא ברזא דכורא עאל וברזא דנוקבא יפוק עאל בהאי ויפוק בהאי והאי איהו אתר דקא אתדבק ביה בההוא עלמא דהא קודשא בריך הוא לא בעי דיעול קמיה מאן דמסרס גרמיה בהאי עלמא</p>	<p>בא וראה מה כתוב (ויקרא כ) ערירים ימתו ערירים (כתוב) כלל של זכר ונקבה בסוד של זכר נכנס ובסוד של נקבה יצא נכנס בזה ויוצא בזה וזהו מקום שנדבק בו באותו העולם שהרי הקדוש ברוך הוא לא רוצה שיכנס לפניו מי שמסרס עצמו בעולם הזה.</p>
תא הוי מן קרבנא דלא	בא וראה מן הקרבן שלא
קט/א	
<p>הוּו מקרבין קמיה סרוסא ואפיקו ליה דלא יתקריב לקמיה ופקיד ואמר (ויקרא כב כד) ובארצכם לא תעשו וכן לדרי דרין אסיר לסרוסי בריין דברא קודשא בריך הוא בעלמא דהא כל סרוסא דסטררא אחרא איהו⁴⁰⁶⁴ ואי איהו</p>	<p>היו מקרבים לפניו מסרס והוציאו אותו שלא יקרב לפניו וצוה ואמר (ויקרא כב) ובארצכם לא תעשו וכן לדורי דורות אסר לסרס את הבריות שבראם הקדוש ברוך הוא בעולם</p>

צדיק יסוד עולם, דכל עלמא קאים עלוי, ור"ל התנין הזה הוא דרגא דעד"א של בינה, שהוא הזכר של התנינים של החוורתא, וגלגלת הוא ים עלאה, בינה, וסנפירו יסוד, וכל העולם כולו עומד עליו, שעולם מתחיל מחסד, והוא כולל כל העולם (בהגרא"א על ספד"צ יג ע"א). ר"ל שהסנפיר הוא נמשך מכח היסוד, והוא תולדתו, אבל הסנפירין עצמן הם מה ששט ופורח בהן, וכמ"ש בחולין (נט ע"א) אלא שהם תולדות היסוד והם מהח"ג שבו, אבל היסוד עצמו של הלויתן הוא רק מבפנים, וכמ"ש בכורות ח ע"א כי בדגים הוה זכרותם מבפנים, שהרי הם מטילים ביצים ואינם מולידים, וכמ"ש ז ע"ב, ועי' תוס' שם, וכן ברבינו תיקונים מד ע"ג ע"ש כל הענין, ומבואר שם כי הסנפירים הם ח"ג, אך הכוונה הוא שהם נמשכים מהח"ג שביסוד, והעיקר נראה כי גם היסוד שלו נקרא גם כן בשם סנפיר, והוא ע"ש תולדותיו, כי הסנפירים הם תולדותיו כנז', ונקרא היסוד שלו עצמו גם כן בשם סנפיר (הגהות לש"ו שם). ועי' לש"ו דע"ה ח"ב מה ע"ב, שהיסוד היא בפנים והסנפירין בחוץ. ומש"כ שים אוקיינוס עומד על סנפירו של לויתן, עניינו הוא שעל ידי יסוד דנחש בריח הניתן בתהום מתברכים מימיו, וים האוקיינוס נובע ומתפשט ויוצא (התפשטות הבינה) מהתהום (בינה). ועי' זהר בא לד ע"ב, דכל עלמא לא משתלשלא אלא על סנפירו, שכן הלויתן הוא הנחש בריח מנובע מהחכמה הרבוצה בתהום הרי הוא יסוד דבינה, והבינה מקבלת משפע היסוד הרי הוא הסנפירו דהלויתן, ועי"ז יצא ונעשה כל העולם, הרי הוא ה"ק.

⁴⁰⁶⁴ עי' ע"ח שער כט פרק ג: יש בו [בדיקנא דא"א] ב' מזלות, מזל הח' ומזל ל"ג והם זכר ונקבה, ומהח' שהוא זכר נשפע כח באבא, ומ"ג שהוא נקבה משם נשפע כח באמא. ולכן זה המוח העליון משפיע ע"י הדעת שבו שהוא מזל ח' אל מזל ל"ג, ואחר כך לוקחים הטפה אר"א, ואח"כ הם מורידין הטפה בסוד מוחין לבניהן ז"ן. נמצא, כי מתעורר המזל הנ"ל בהתלבשות אר"א, ואז מורישין אר"א מוחין לבניהן⁴⁰⁶⁴. ואמנם כל זה אינו רק בכח התעוררות יסוד תחתון דא"א המתלבש בז"ן, וז"ס

ספר שמות

<p>אשתדל ונסיב אתתא ולא עביד תולדין ולא בעא⁴⁰⁶⁵ ואף על גב דאית ליה אתתא או אי היא לא בעאת ועאל להווא עלמא בלא תולדין מה כתיב (&) אם בעל אשה הוא ולא אשנחו לפעל ידוי דמאריהון ויצאה אשתו עמו איהו יעול בגפו דדכורא ואיהי בנוקבא בגפו יבא בגפו יצא כמה דאתמר כלא על תקוניה</p>	<p>שהרי כל סרוס הוא של הצד האחר ואם הוא השתדל ונשא אשה ולא עשה תולדות ולא רצה ואף על גב שיש לו אשה או שהיא לא רצתה ונכנס לאותו עולם בלי תולדות מה כתוב אם בעל אשה הוא ולא השגיחו לפעל ידי רבונם ויצאה אשתו עמו הוא יכנס בגפו של זכר והיא בנקבה בגפו יבא בגפו יצא כמו שנתבאר הכל על תקונו.</p>
<p>אם אדניו יתן לו אשה (&) כמה דאתמר אם אדניו דא איהו אדון כל הארץ יתן לו אשה מהכא דלאו ברשותא דבר נש קיימא למיסב אתתא אלא (כלא) (משלי טז יא) פלס ומאזני משפט ליהויה) כלא במאזנים לעלות⁴⁰⁶⁶ (&) יתן לו אשה דהא לאו ברשותיה איהו ומאן איהי ההיא דלאו דיליה ולא אודמנת לגביה ומאן איהי ההיא דהות זמינא לאחרא ואקדים האי ברחמי ונטיל לה דא אתייהיבת ליה דלא אתחזיאת ליה וקודשא בריך הוא חמי מרחיק וחמי לההיא אתתא דזמינת לאפקא תולדין בעלמא אקדים האי ברחמי ואתייהיבת ליה ועביד איבין זורע זרעא באתתא (ס"א בגנתא) דלאו דיליה בגין כך האשה וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו אי עניי מסכנא כמה אשתדל בריקניא לאה ואשתדל למעבד פירין בגנתא דלאו איהי דיליה ונפק בריקניא</p>	<p>אם אדניו יתן לו אשה כמו שנתבאר אם אדניו זה אדון כל הארץ יתן לו אשה מכאן שלא ברשות האדם עומד לשאת אשה אלא (הכל) (משלי טז) פלס ומאזני משפט לה) הכל במאזנים לעלות יתן לו אשה שהרי זה לא ברשותו הוא ומי היא ההיא שאינה שלו ולא הזדמנה אליו ומי היא אותה שהיתה מזמנת לאחר והקדים זה ברחמים ונטל אותה זו נתנה לו שלא ראוייה לו והקדוש ברוך הוא רואה מרחוק ורואה את אותה אשה שעתידה להוציא תולדות בעולם מקדים זה ברחמים ונתנת לו ועושה פרות וזורע זרע באשה (בגן) שאינה שלו לכן האשה וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו אי עני מסכן כמה השתדל בריקנות התיגע ונשתדל לעשות פרות בגן שאינו שלו ויצא בריקנות.</p>

סריס שאין לו זקן, כי הרי מכח היסוד מתעורר דיקנא עלאה כנזכר, ע"כ. היינו סריס הוא חסר קישור לדעת.

⁴⁰⁶⁵ זה הפך ממ"ש בדף קו ע"א על הפסוק אם בעל אשה הוא, שפי' שם אם בעל אשה, היינו דאשתדל באתתיה שלא יכיל. אבל הכא מפ' דנסיב, ופי' או מצדו דלא בעא למעבד תולדין, או מצדה דלא בעאת, והסכים לה בעלה. וכן פסוק, אם אדוניו וכו', פי' זה אינו כפי' דלעיל, פי' אם אדוניו וכו', היינו מי שלא נשא אשה כלל, וקב"ה חס עליה, ויהיב גרושה וכו', והכא מפרש אם אדוניו, היינו מי שנשא אשה ולא הוליד ממנה כלום, ויהיב ליה קב"ה אתתא ברחמי שראוייה להוליד. ואחר שהוליד ממנה בנים, גבי מניה קב"ה מה דגרע ההוא מבוועא תחלה, ולכך האשה וכו' והוא יצא בגפו (מ"מ).

⁴⁰⁶⁶ עי' לקמן רנה ע"א. ועי' בהגר"א בספד"צ א ע"ד שהוא צורת תיקון, של מתקלא, ועי' ב"ע קלד ע"ב: סוד המתקלא כף ימין וכף שמאל אר"א דתליין בימין ובשמאל ב' ידים דע"ק ושרשם בדיקנא בב' מזלות והם נק' מאזנים כמ"ש במאזנים לעלות כו' שהוא סוד המזל המעלה ומוריד מרים ומשפיל. ועי' זהר ח"א פט ע"א: ומההוא יומא [אחרי מעמד הר סיני] ולהלאה קב"ה ברי עלמין ומאן אינון זוגין דבני נשא דהא מההוא זמנא קב"ה מזווג זוגין [ואומר] (ואמר) בת פלוני לפלוני ואלין אינון עלמין דהוא ברי. ועי' ספר הליקוטים פרשת ויצא: הנשמות כולם מעת יצירתם ממקור העליון ממקום אשר ממנו חוצבו יוצאים יחד זכר ונקבה, ואח"כ הולכים כל א' לעצמו, הזכר למקום א' והנקבה למקום א', ומזדווגים אח"כ בעה"ז בת פלוני לפלוני. עי' יהל אור ח"ב לג ע"ב: בטחו בו בכל עת, שהוא סוד הזיווג, שנקרא כל ועת, בחיבורא כידוע. ואמר שיש לבטוח בזה על ה', כמ"ש (מ"ק יח ע"ב) מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים שמה' אשה לאיש וכו' וכמ"ש אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, שהוא הזיווג שנקרא בנין בית כידוע. ואמר אם ה' כו', ששוא הוא עסק בני אדם בענין הזיווג, שהכל הוא מאת ה', וז"ש אך הבל בני אדם כזב בני איש רק במאנים לעלות וכו'.

ספר שמות

<p>סבא סבא בעדנין (ס"א בענינין) אלין לא הוית ברנליך דחי לתרעא כמאן דשכיב בארעא בלא תוקפא דהא אתחלש ומחלשא סני דלא יכיל דחי ברנלוי אתתקף סבא ולא תדחל האי ענייא מסכנא דאשתדל בריקניא אימא אמאי אי בנין דזרע בגנתא אחרא דלאו דיליה יאות אי הכי (ס"א אבל הכא) קודשא בריך הוא יהיב ליה ההוא גנתא למזרע בה דהא איהו לא נטיל לה</p>	<p>זקן זקן בזמנים (בענינים) הללו לא היית ברנליך דוחה את השער כמי ששוכב בארץ בלי כח שהרי נחלש ומחלשה רבה שלא יכול דוחה ברנליו התחזק זקן ואל תפחד העני המסכן הזה שהשתדל לריק אמר למה אם משום שזרע בגן אחר שאינו שלו יפה אם כך (אבל כאן) הרי הקדוש ברוך הוא נתן לו אותו הגן לזרע בו שהרי לא הוא שלקח אותה.</p>
<p>אלא תא חזי כל מלין דקודשא בריך הוא עביד כלהו בדינא אינון ולא הוה מלה בריקניא האי דקודשא בריך הוא יהיב ליה אתתא ועבד בה פירין ואיבין לאו האי כשאר בני גלגולא ולא דמי מאן דאשתדל בהאי עלמא לאסגאה אילנא (ס"א ולא יכיל) למאן דלא בעא לאסגאה ולאשתדלא ואעקר ואפיל טרפין דאילנא ואזער איבא דיליה</p>	<p>אלא בא וראה כל הדברים שעושה הקדוש ברוך הוא כולם הם בדין ולא היה דבר לריק זה שהקדוש ברוך הוא נתן לו אשה ועשה בה פרות וגדולים אין זה כשאר בני הגלגול ולא דומה מי שמשתדל בעולם הזה להגדיל את האילן (ולא יכול) למי שלא רוצה להגדיל ולהשתדל ועוקר ומפיל את העלים של האילן ומקטין הפרי שלו.</p>
<p>האי דאדניו יהיב ליה אתתא בנין למעבד איבין הא אשתדל בקדמיתא⁴⁰⁶⁷ בנין לאסגאה אילנא ולא יכיל זכין כל כך לית ליה (ס"א דבנין גם כן לית ליה) דאי הוה זכאה כדקא יאות לא הוה תב בגלגולא (כאבנא בקוספיתא) דהא כתיב (ישעיה נו ה) ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות ועכשיו שלא זכה קודשא בריך הוא חמי דהא אשתדל ולא יכיל האי אדוניו יתן לו אשה כמה דאתמר וכיון דחס עליה קודשא בריך הוא ויהיב ליה ברחמי קודשא בריך הוא גבי מדידיה בקדמיתא ונטיל מה דגרע ההוא מבועא ובנין כך האשה וילדיה תהיה לאדניה ולבתר ייתוב וישתדל על גרמיה לאשלומי גרעוניה⁴⁰⁶⁸ עד הכא רוא דקרא</p>	<p>זה שאדוניו נתן לו אשה כדי לעשות פרות הרי השתדל בהתחלה כדי להגדיל את האילן ולא יכל זכויות כל כך אין לו (של בנים גם כן אין לו) שאם היה צדיק כראוי לא היה שב בגלגול (כאבן בכף הקלע) שהרי כתוב ונתתי לכם בביתי ובחמתי יד ושם טוב מבנים ומבנות ועכשיו שלא זכה הקדוש ברוך הוא רואה שהרי השתדל ולא יכל זה אדוניו יתן לו אשה כמו שנאמר וכיון שחס עליו הקדוש ברוך הוא ונתן לו ברחמים הקדוש ברוך הוא גובה משלו בתחלה ונוטל מה שגרע אותו המעיין ולכן האשה וילדיה תהיה לאדניה ואחר כך ישוב וישתדל על עצמו להשלים גרעונו עד כאן סוד הכתוב.</p>
<p>סבא סבא את אמרת על דא דבריקניא אשתדל ולא אשנחת עלך דבריקניא את אזיל במה דאמרת דהא קרא רדיף אבתרך דסתיר כל בניינא דבנית עד השתא⁴⁰⁶⁹ ואת חשיב</p>	<p>זקן זקן אתה אמרת על זה שלריק השתדל ולא השגחת עליך שלריק אתה הולך במה שאמרת שהרי הכתוב רודף אחריו שסותר את כל הבנין</p>

⁴⁰⁶⁷ קשה דלעיל אמר בדף קו אי אשתדל ולא יכיל, מה כתיב, ויצאה אשתו עמו, תרוייהו אתיין בגלגולא, וזכין לאתחברא כמלקדמין, ולא הזכיר שום עונש. ויש לומר דשני מיני השתדלות הם, ולעיל מיירי שנשתדל בכל מאמצי כחו מה שהיה ביכולתו (מ"מ).

⁴⁰⁶⁸ עי' שעה"מ ואתחנן על גידול בלימוד התורה, צ"ע אם אותו דבר כאן.
⁴⁰⁶⁹ הקבלה הוא חיבור שני התורות שמביא סודות קבלה שבע"פ במקרא, ולכן כל עסקן של ראשונים במדרשי המקראות, וכ"ה בפשוטי המדרשות כמו ספרא וספרי שמביא הלכות שבע"פ הכל במקרא, ולכן התחיל התורת כהנים ב"ג מדות, וכולו הולך אל ה"ג מדות, כי יסוד בו "ג תיקונין, ה' חומשי תורה בה"ס מחסד עד הוד כנ"ל, ומדרשי המקראות ביסוד והן נגד ו' תיבות של פסוק שמע

ספר שמות

<p>דאנת משטמא ימא לרעותך⁴⁰⁷⁰ ומאי איהו דכתיב (&) ואם אמר העבד אהבתי את אדוני את אשתי וגו'</p>	<p>שבנית עד עכשיו ואתה חושב שאתה משיט את הים לרצונך ומהו שכתוב ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדני את אשתי וגו'.</p>
<p>אי סבא סבא לאי חילא מה תעביד חשבת דלא ליהוי מאן דרדיף אבתרך והא האי קרא רדיף אבתרך ונפיק מבתר כותלא כאילה בחקלא מדלג דלוגין אבתרך תליסר דילוגין⁴⁰⁷¹ דליג אבתרך ואדביק לך מה תעביד סבא השתא אית לך לאתגברא בחילך דהא גיבר תקיף הוית עד יומא סבא סבא הוי דכיר יומא דתלגא כד זרענא פולין⁴⁰⁷² והווי כמה גיברין בני</p>	<p>אי זקן זקן עיף כח מה תעשה חשבת שלא יהיה מי שירדף אחריך הרי הכתוב הזה רודף אחריך ויוצא מאחר הכתל כאילה בשדה מדלג דלוגים אחריך שלשה עשר דלוגים דלג אחריך והשיג אותך מה תעשה זקן עכשיו יש לך להתגבר בכחך שהרי גבור חזק היית עד היום זקן זקן תהיה זוכר את יום השלג כשזרענו פולים והיו כמה גברים בני</p>
קט"ב	
<p>חילא לקבלך ואנת בלחודך נצחת תליסר גברין תקיפין בני חילא דכל חד מנייהו קטיל אריא עד לא ייכול</p>	<p>חיל כנגדך ואתה לבדך נצחת שלשה עשר גברים חזקים בני חיל שכל אחד מהם הורג אריה טרם שיאכל.</p>
<p>אי לאינון תליסר גוברין נצחת הני תליסר דלית בהו חילא אלא מלין על אחת כמה וכמה אמר יאמר כתיב⁴⁰⁷³ אלא קודשא בריך הוא ארחיה למעבד דינא לכלא כד מטא זמנא דהאי (אתתא) לאשכחא בר זוגה מה עביד קטיל לדין ונטייל לה ההוא בר זוגא ואיהו נפיק מהאי עלמא בלחודוי יחידאה</p>	<p>אם את אותם שלשה עשר גברים נצחת אלה שלשה עשר שאין בהם כח אלא דברים על אחת כמה וכמה כתוב אמר יאמר אלא הקדוש ברוך הוא דרכו לעשות דין לכל כשמגיע זמנה של האשה הזו למצא את בן זוגה מה עושה הורג את זה ונוטל אותה אותו בן זוגה והוא יוצא מן העולם הזה לבדו יחיד.</p>
<p>ואם אמר יאמר הא אוקמוה חברייא כפשטיה דקרא ואם אמר בשירותא דשית שנין יאמר בסופא דשית שנין עד לא יעול שביעאה דהא אי</p>	<p>ואם אמר יאמר הרי בארו החברים כפשט הכתוב ואם אמר בראשית של שש השנים יאמר בסוף שש השנים</p>

ישראל (דברים ו ד), ה' תיבות בה"ס, אחד ביסוד, שמחבר כאחד, אחד גי' י"ג כמ"ש בתז"ח (טו ע"ג), ואח"כ ו' תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד במלכות נגד תורה שבעל פה, ששה סדרים ו"ק דילה. אבל בתורה שבכתב, יסוד כליל משניהם, לפי שכולו גנוז במלכות, לכן הוא בע"פ, מדרשי המקראות, וכ"ז הוא בסודות קבלה כמו שמפרש והולך (בהגר"א בתיקו"ז לו ע"ג).

⁴⁰⁷⁰ עי' תיקו"ז מב ע"א: א"ל מאן אנת א"ל אנא איהו ברא דנונא חדא דשט בימא רברבא ובלע כל נונין דימא ואפיק להון חיים לבר. בהגר"א: דנונא חדא כו' - ר"ל, יסוד כמש"ל (מד ע"ב) לויתן לעילא כו', והוא עולה בדעת ומתמלא ממוחא בינה, ימא רבא, ונכנסין בו כל הנשמות. וז"ש ואפיק לון כו', שהוא חי, ומסט' (שמואל ב' כג כ) בן איש חי, כמ"ש בפרשת בראשית (זהר ו ע"א) על פסוק ובניהו כו', ובר"פ שמות (ב ע"ב) זוהר איבא דאילנא כו' אלין אקרון חיין להאי עלמא וחיין כו'. ומ"מ עיקר הלויתן הוא בדעת דרגא דמרע"ה, כמ"ש בפ' שמות (יא ע"ב) מבית לוי דא קב"ה אתר דחכמה עילאה וההוא נהר מתחברן כחדא ולא מתפרשין לעלמין, מבית לוי דאשרי לויתן לחידו לעלמא וכו', וכן בפ' שלח (קעד ע"ב).

⁴⁰⁷¹ הם י"ג תיבות שבפ' (שמות כא ה) ואם אמר יאמר העבד, ובתיבת י"ד, האחרונה, הזכיר חפשי. נר' כי יכול לקחם לעצמו, וזה אמרו אח"כ, הני תליסר דלית בהו חילא אלא מילין, דהא אמר יאמר כתיב, נראה שמדבר על אמירת העבד, שיש בהם י"ג תיבות. ואולי יחשוב י"ג מן אמר יאמר עד סוף הפ', ולא יחשוב מלת ואם שאינו מדברי העבד רק לשון הפ' ואם יהיה כך או כך (זהר הרקיע).

⁴⁰⁷² עי' ענינו לעיל צז ע"ב.
⁴⁰⁷³ ר"ל שהם נחשבים למלה א', והם י"ג מלין. ואלו הם י"ג דילוגין הנז', וצ"ע מה כוון הסבא בדילוגים אלו (רח"ו).

ספר שמות

<p>אמר כד איהו אפילו ביומא חד משביעאה מלוי במלין מאי טעמא העבד כתיב בעוד דאיהו עבד בשתא שתינאה אמר בשירותא דשית שנין ולא אמר בסופא דשית שנין לאו כלום הוא ובנין כך תרי זמני אמר יאמר</p>	<p>טרם תכנס השביעית שהרי אם אמר כשהוא אפילו ביום אחד מהשביעית דבריו בטלים למה כתוב העבד בעוד שהוא עבד בשנה הששית אמר בראשית של שש השנים ולא אמר בסוף שש השנים אינו כלום ולכן פעמיים אמר יאמר.</p>
<p>והכא בעוד דאיהו בהאי אתתא אסני צלותין ובעותין בכל יומא לגבי מלכא קדישא כמה דהוה שירותא ברחמי הכי הוא סופא ברחמי ודא הוא אמר יאמר אמר בקדמיתא כד אקדים ברחמי יאמר בסופא ויתקבל ברחמי ומה יאמר אהבתי את אדוני דבנין דא ובסניאו דצלותין רחים ליה לקודשא בריך הוא ואתקין עובדוי ואמר אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי קודשא בריך הוא קביל ליה בההוא תיובתא ובאינון סניאו דצלותין</p>	<p>וכאן בעוד שהוא באשה הזו מרבה תפלות ובקשות בכל יום למלך הקדוש כמו שהיה הראשית ברחמים כך הוא הסוף ברחמים וזהו אמר יאמר אמר בתחלה כשהקדים ברחמים יאמר בסוף ויתקבל ברחמים ומה יאמר אהבתי את אדני שבגלל זה וברב התפלות אוהב את הקדוש ברוך הוא מתקן מעשיו ואומר אהבתי את אדני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי והקדוש ברוך הוא מקבל אותו באותה תשובה ובאותן התפלות הרבות.</p>
<p>מה עביד קודשא בריך הוא מה דהוה זמין לאהדרא ליה בגלגולא ולמסבל עונשין בהאי עלמא על מה דעבד לא אהדר ליה להאי עלמא ומה עביד קריב ליה לבי דינא דמתיבתא דרקיעא⁴⁰⁷⁴ ודיינין ליה ומסרין ליה לבי מלקיותא וארשים ליה קודשא בריך הוא היך אתמסר לבי עונשא ופגים ליה למהוי תחות שלטניה⁵⁵³ דערלה (נ"א ופקיד ליה למהוי תחות שלטניה דיובלא)⁵⁵⁴ עד זמן ידיעא ובתר פריק ליה</p>	<p>מה עושה הקדוש ברוך הוא מה שהיה מזמן להחזירו בגלגול ולסבל ענשים בעולם הזה על מה שעשה לא מחזירו לעולם הזה ומה עושה מקרב אותו לבית דין של ישיבת הרקיע ודנים אותו ומוסרים אותו לבית המלקות ורושם אותו הקדוש ברוך הוא איך נמסר לבית הענש ופוגם אותו להיות תחת שלטון הערלה (ומצוה אותו להיות תחת שלטון היובל) עד זמן ידוע ואחר כך גואל אותו.</p>
<p>אי בההוא זמנא דקא עבדין ליה פנימו אי ממא יובלא אפילו יומא חד ליובלא אתחשב (ליה) כמה דאשכח זמנא עד יובלא הכי אתענש ולא יתיר אתא יובלא ואפרוק ועאלין ליה גו פרגודא עד הכא אסתים עיניו ההוא סבא רגעא חדא</p>	<p>אם באותו זמן שעושים לו פגם אם הגיע יובל אפילו יום אחד ליובל נחשב כמי שמצא זמן עד היובל כך נענש ולא יותר בא היובל ונגאל ומכניסים אותו לתוך הפרגוד עד כאן הסתיר אותו זקן את עיניו רגע אחד.</p>
<p>פתח ואמר (מיכה ו ב) שמעו הרים את ריב יהוה והאיתנים מוסדי ארץ כי ריב ליהוה עם עמו וגו' אי סבא עד השתא הוית בעמקי ימא והשתא דלגת בטורין תקיפין למעבד עמהון קרבא אלא ודאי עד כען בימא תקיפא אנת⁴⁰⁷⁵</p>	<p>פתח ואמר (מיכה ו) שמעו הרים את ריב ה' והאתנים מסדי ארץ כי ריב לה' עם עמו וגו' אי זקן עד כאן היית בעמקי הים ועכשיו דלגת על הרים חזקים לעשות עמהם קרב אלא ודאי</p>

⁴⁰⁷⁴ בגין דתרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרון ומתיבתא עילאה דקב"ה ובכל אתר דתנינן מתיבתא עילאה דא הוא דקב"ה מתיבתא דרקיע דא מטטרון (ז"ח לו ע"א). עי' בהגר"א בתז"ח לג סע"ד.

⁴⁰⁷⁵ היא המלכות, שכל הסודות שהזכיר הסבא הם במלכות, כגון ההוא רוחא דשבק בה בעלה, וכמ"ש בדף ק' דבר נש אחרא בכל דרא לא עאל בארבא וכו', ופי' הרח"ו שם היא רחל מ' (מ"מ).

ספר שמות

<p>אבל עד דאזלת בעמקי ימא פנעת באינון טורין⁴⁰⁷⁶ תקיפין די בגו ימא ואערעת בהו השתא אית לך לאנהא קרבא בעמקי ימא ובהנהו טורין</p>	<p>עד עכשיו אתה בים החזק אבל עד שהלכת לעמקי הים פגשת את אותם הרים חזקים שבתוך הים ונתקלת בהם עכשיו יש לך לערך קרב בעמקי הים ובהרים הללו.</p>
<p>סבא לאי הילא מאן יהבך בדא הוית בשלם ובעית לכל האי אנת עבדת אנת סבול השתא לית לך אלא לאנהא קרבא ולנצחא כלא ולא למהדר לאחורא אתקף בחילך⁵⁵⁵ חגור הרצף ולא תרחל לתברא הני טורין דלא יתתקפון לגבך אימא לון טורין רמאין טורין תקיפין היך אתון מתתקפין</p>	<p>זקן עיף כח מי נתנך בזה היית בשלום ורצית את כל זה אתה עשית אתה סובל עכשיו אין לך אלא לערך קרב ולנצח את הכל ולא לחזר לאחור התחזק בכחך חגר מתניך ואל תפחד לשבר את ההרים הללו שלא יתחזקו עליך אמר להם הרים רמים הרים חזקים איך אתם מתגברים.</p>
<p>תרי קראי כתיב⁴⁰⁷⁷ חד כתיב (שם א) קום ריב את ההרים ותשמענה הגבעות קולך וחד כתיב (&) שמעו הרים את ריב יהוה אלא אית טורין ואית טורין אית טורין⁴⁰⁷⁸ דאינון טורין רמאין⁴⁰⁷⁹ לעילא לעילא לאלין כתיב (&) שמעו</p>	<p>שני פסוקים כתובים אחד כתוב קום ריב את ההרים ותשמענה הגבעות קולך ואחד כתוב שמעו הרים את ריב ה' אלא יש הרים ויש הרים יש הרים שהם הרים רמים למעלה למעלה לאלה כתוב שמעו הרים את</p>

⁴⁰⁷⁶ פי' הם חג"ת ונה"י דז"א שבתוך המלכות (מ"מ).

⁴⁰⁷⁷ פי' ולמה כפל הרים ב' פעמים, ועוד למה בחד כתיב ריב ה', תלה הריב בהקב"ה, ובחד כתיב קום ריב את ההרים, שתלה הריב בנביא. ובתירוץ שאמר הזהר יתורץ הכל, שחג"ת דז"א תלה הריב בהקב"ה, לפי שהם גדולים, וחג"ת דנוק' תלה הריב בנביא, לפי שהם קטנים (מ"מ).

⁴⁰⁷⁸ למעלה מביא דאית הרים ואית הרים לעיל מן הרים ואית גבעות לעילא מן גבעות והענין כי הרים הם בחי' ג' ספי' שהם חג"ת וגבעות הם בחי' ג"ס נה"י והנה נודע כי נה"י דאימא נכנסין תוך כל פרצוף דז"א וכן מנה"י דז"א נעשה כל פרצוף נוקבא ונה"י דבינה הם יותר גבוהים מחג"ת או נה"י דז"א כי הלא תחלתם וראשיתם שהם ג' פרקין קדמאין הם בג' ראשונות דז"א ולכן נה"י דאימא נק' הרים אבהן [אדצ"ל רמאין] כי הם גדולים מהז"א כנזכר כי הם בג"ר דז"א ונמצא כי נה"י דאימא יותר גבוהים מחג"ת דז"א. וכבר ביארנו כי חג"ת דז"א הם נקר' הרים אמנם נה"י דאימא נקראו הרים על"ג הרים כי הם יותר גבוהים מחג"ת הנקר' ג"כ הרים ונה"י דז"א הם נקר' גבעות שהם תחת חג"ת דז"א הנקר' הרים ולכן נקר' גבעות ואלו הם נקרא גבעות לעילא מגבעות שהם נה"י דנוקבא כי אלו דז"א הם יותר גבוהים ונקר' גבעות לעילא מגבעות. והנה בהיות ז"ון א"בא כדי שתחזור הנוקבא פ"ב עם ז"א צריך להקדים אליה ענין הנסירה וכבר ביארנו לך ענינה שהוא הפלת דורמיטא על ז"א שנעקרים נה"י דאימא מתוך ז"א ונכנסים בנוקבא ואז נגדלת בכל הז"א ואז יכלה לחזור פ"ב. הנה פ' זה מדבר בזה הדרוש ואמר (ישעיה נד י) כי הרים ימושו פי' שהם נה"י דאימא ימוטו פי' שמסתלקים לגמרי מהז"א כדי לכנס בנוקבא והטע' הוא כי אחרי שהוא תוך הז"א עצמו מבפני' כנודע לכן א"א ליכנס בנוקבא רק עד שיוסרו לגמרי מתוך הז"א. ואמנם (ישעיה נד י) הגבעות תמוטנה פי' אחר שהיא ננסרה ע"י הנזכר שנכנסו בה מוחין דנה"י דאימא וגדלה עד כנגד כל אחורי הז"א ונותן בה כח ההוא אז חוזרים ומסתלקים נה"י דאימא מתוכה ואז היא מתמעטת מעט מעט כי כפי מה שיוצא ממנה נה"י דאימא כך היא מתמעטת ויורדת עד שנשארת בסוד נקודה א' תחת היסוד דז"א מאחוריו אך עכ"ז נשאר בה כח הרשימו הנזכר וע"י הרשימו חוזרת להיות עמו פ"ב בסוד אותה הנקודה ואח"כ אנו חוזרים ומגדילין אותה בהיותה בפנים כנז' בברכת אבות. לפי שהם בפנימיותו הם מסתלקים ונאמר בהם כי ההרים ימושו אבל נה"י דז"א שנק' גבעות כשמסתלקין מן הנוקבא אינם מסתלקים ממש רק תמוטנה שהם מתמוטטים מעט מעט ויורדת הנוקבא למטה בסוד נקודה עד תחת היסוד אך הם אינם זזים ממקומם וכו'. או יהיה פי' שני וזה אצלי יותר אמיתי והוא כי נה"י דז"א נקר' הרים בערך של הנוק' שהם גבעות והענין הוא כי הלא הנוקבא מאחורי הז"א וכל האחוריים הם דינים כנודע ולכן הנוקבא כולה היא דינים והנה אחוריים של הז"א הם כולם בבחי' אלה"ם ברבוע שהם אחוריים של אלה"ם לפי שכל גבורה שבז"א הולכות אל אחוריו כדי שמשם תצא אל נוקבא (זהר הרקיע).

⁴⁰⁷⁹ חג"ת דז"א (מ"מ).

ספר שמות

<p>הרים את ריב יהוה ואית ההרים דאינון⁵⁵⁶ טורין תתאיין⁴⁰⁸⁰ לתתא מנייהו לאלין כתיב (&) קום ריב את ההרים דהא רדיף מצותין אית לגבייהו⁴⁰⁸¹ ועל דא אית טורין ואית טורין</p>	<p>ריב ה' ויש הרים שהם הרים תחתונים למטה מהם ולאלה כתוב קום ריב את ההרים שהרי רודף מריבות יש להם ולכן יש הרים ויש הרים.</p>
<p>ואי תימא סבא הא כתיב (&) ותשמענה הגבעות אלין גבעות כל אינון דלתתא והשתא אנת עביד לון הרים אלא הכי הוא לגבי אינון טורין רמאין אקרונ גבעות⁴⁰⁸² כד אינון בלהודייהו אינון הרים אקרונ</p>	<p>ואם תאמר זקן הרי כתוב ותשמענה הגבעות אלה גבעות כל אותם שלמטה ועכשיו אתה עושה אותם הרים אלא כך הוא לאותם הרים רמים נקראים גבעות כשהם לבדם הם נקראים הרים.</p>
<p>תא הוי כתיב (&) והאיתנים מוסדי ארץ כיון דכתיב (&) שמעו הרים</p>	<p>בא וראה כתוב והאיתנים מסדי ארץ כיון שכתוב שמעו הרים</p>
<p>קי/א</p>	
<p>מאן אינון הרים ומאן אינון איתנים אלא הרים ואיתנים בלהו חד אבל אלין תלת עלאיין⁴⁰⁸³ לעילא על רישייהו ואינון תלת לתתא⁴⁰⁸⁴ מנייהו וכלהו חד הרים לעילא ועלייהו אמר דוד (תהלים קבא א) אשא עיני אל ההרים⁴⁰⁸⁵ ואלין אינון תלת קדמאי והאיתנים מוסדי ארץ⁴⁰⁸⁶ אלין אינון תלת בתראי לתתא מנייהו תרי סמכי ביתא וחד הדוה דביתא ואלין אקרונ⁵⁵⁷ מוסדי ארץ איתנים אינון ואיתנים אקרונ</p>	<p>מי הם הרים ומי הם אתנים אלא הרים ואתנים הכל דבר אחד אבל אותם שלשה עליונים מעל ראשיהם ואותם שלשה למטה מהם וכולם אחד הרים למעלה ועליהם אמר דוד אשא עיני אל ההרים ואלה הם שלשה הראשונים והאתנים מסדי ארץ אלה הם שלשה אחרונים למטה מהם שני עמודי הבית ואחד שמחת הבית ואלה נקראו מסדי ארץ אתנים הם ואתנים נקראו.</p>
<p>סבא סבא הא ידעת מאן דאגח קרבא אי לא ידע לאסתמרא לא ינצח קרבין אצטריך למחאה בידיה ולאסתמרא ברעיוניה ומה דיהא השיב אחרא דיהא השיב איהו ויד ימינא זמינא תדיר למחאה ומחשבוי וידא שמאלית זמינא תדיר לקבלא ולאסתמרא וימינא לכלא</p>	<p>זקן זקן הרי ידעת מי שעורך קרב אם לא יודע להשמר לא ינצח בוקרבות צריך להכות בידו ולהשמר ברעיונו מה שיהיה אחר חשוב שיהיה הוא חשוב ויד ימין מזמנת תמיד להכות ומחשבותיו ויד שמאלית זמינים תמיד לקבל ולהשמר וימין הכל.</p>
<p>השתא אמרת והאיתנים איתנים אינון לתתא והרים לעילא אסתמר סבא דהא רעיונא אחרא לקבלך דכתיב (שם פט א) משכיל לאיתן האזרחי ודא איהו אברהם סבא ואקרי איתן ואי אברהם איהו איתן יצחק ויעקב איתנים אקרונ</p>	<p>עכשיו אמרת והאתנים איתנים הם למטה והרים למעלה השמר זקן שהרי רעיון אחר כנגדך שכתוב (שם פט) משכיל לאיתן האזרחי וזהו אברהם הזקן ונקרא איתן ואם אברהם הוא</p>

⁴⁰⁸⁰ חג"ת דנוק' (מ"מ).

⁴⁰⁸¹ פי' סמא"ל רודף לינק מהם, ולפי זה קום ריב את ההרים, היינו במי שיונק מן ההרים, שהוא סמא"ל. ולקמן בדף ק"ב, פי' קום ריב את ההרים, לפי שישראל היו יודעים השמות שבחג"ת, והיו משיבועים בהם למלאכים, כדי לעשות רצונם, ולכן אמר קום ריב את ההרים, ע"ד חלל ממלכה ושריה (מ"מ).

⁴⁰⁸² חג"ת דנוק' הם נה"י בערך דכורא (רח"ו).

⁴⁰⁸³ חג"ת (רח"ו במ"מ).

⁴⁰⁸⁴ נה"י (מ"מ).

⁴⁰⁸⁵ עי' תיקו"ז קמח ע"ב.

⁴⁰⁸⁶ פי' שנה"י דז"א מהם נבנית המלכות כנודע (מ"מ).

ספר שמות

<p>קום סבא דהא ידעת רעיונא על דא הוי מהי לרעיונך</p>	<p>איתן יצחק ויעקב נקראו איתנים קום זקן שהרי ידעת רעיון זה היה מכה את רעיונך.</p>
<p>(במדבר כד כא) וישא משלו ויאמר איתן מושבך ושים בסלע קנך איתן דא בקר דאברהם⁴⁰⁸⁷ והיינו (בראשית מד ג) הבקר אור⁴⁰⁸⁸ דא עמודא דכל עלמא קיימא עליה ונהירו דיליה מאברהם ירית נהר היוצא מעדן אקרי אי סבא סבא הא רעיונא אחרא לקבלך ולא ידעת לאסתמרא היכי מניחין קרבא סבא אן הוא תוקפא דילך ודאי (קהלת ט יא) לא לגבורים המלחמה</p>	<p>וישא משלו ויאמר איתן מושבך ושים בסלע קנך איתן זה בוקר של אברהם והיינו (בראשית מד) הבוקר אור זה העמוד שכל העולם עומד עליו ואת אורו ירש מאברהם נקרא נהר היוצא מעדן אי זקן זקן הנה רעיון אחר כנגדך ולא ידעת להשמר איך עורכים קרב זקן איפה הכח שלך ודאי לא לגבורים המלחמה.</p>
<p>כתיב (&) משכיל לאיתן האזרחי וכתיב (&) משכיל לדוד דא נהר היוצא מעדן דאיהו תורגמן לדוד לאודעא ליה מאינון מלין סתימין עלאין אי משכיל איהו נהר דנפיק מעדן איתן האזרחי אברהם איהו לעילא ודאי הא ידענא ואף על גב דאנא סבא על רעיונא דא מהינא איתן האזרחי תרין דרגין אינון כמה דאת אמר בקר אור אור הוא אברהם בקר הוא נהר אוף הכי איתן האזרחי אזרח הוא אברהם איתן כמה⁴⁰⁸⁹ דאתמר דא ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן</p>	<p>כתוב משכיל לאיתן האזרחי וכתוב משכיל לדוד זה נהר היוצא מעדן שהוא תורגמן לדוד להודיע לו מאותם דברים הנסתרים העליונים אם משכיל הוא נהר שיוצא מעדן אז איתן האזרחי אברהם הוא למעלה ודאי זה ידעתי ואף על גב שאני זקן על רעיון זה אני מוחה איתן האזרחי הם שתי דרגות כמו שנאמר בוקר אור אור זה אברהם בוקר זה נהר אף כן איתן האזרחי אזרח הוא אברהם איתן כמו שנאמר זה אותו נהר ששופע ויוצא מעדן.</p>
<p>השתא סבא קום קאים על רתיכך דהשתא תנפול ולא תיכול למיקם הא שלמה מלכא אתי בחילוי ורתיכוי וגברוי ופרשוי ואתי לקבלך קום פוק מן הקלא דלא ישכח לך תמן כתיב (מ"א ה ב) ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירה האיתנים בחג וגו' ירה דאתילידו ביה האיתנים ומאן אינון אבהן ואינון איתני עולם וירח דא איהו תשרי דאלפא ביתא אהדר למפרע מתתא לעילא⁴⁰⁹⁰</p>	<p>עכשיו זקן קום עמד על מרכבתך שעכשיו תפל ולא תוכל לקום הרי שלמה המלך בא בכחותיו ומרכבותיו וגבריו ופרשיו ובא כנגדך קום צא מן השדה שלא ימצא אותך שם כתוב ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האיתנים בחג וגו' ירח שנולדו בו האיתנים ומי הם האבות והם איתני העולם וירח זה הוא תשרי שאלף בית חוזר למפרע ממטה למעלה.</p>
<p>ותו ממילך יאות דתפוק מן חקלא ולא תשתכח תמן אילו כתיב (&) משכיל איתן</p>	<p>ועוד מדבריך נאה שתצא מן השדה ולא תמצא שם אלו כתוב משכיל איתן האזרחי אז כמו שאמרת אבל</p>

⁴⁰⁸⁷ יסוד בחמשה חסדים שבו (רח"ו במ"מ). עולה לדעת (מ"מ).

⁴⁰⁸⁸ פי' בוקר הוא יסוד (מ"מ).

⁴⁰⁸⁹ ופי' הכתוב משכיל שהוא איתן מקבל מן אזרחי, ותו ממילך יאות וכו', פי' כיון דאמר משכיל
לאיתן ולא כתב משכיל איתן, א"כ מדבריך, דהיינו מהפסוק עצמו שאתה עוסק בו, יאות דתפוק מן
חקלא וכו' (מ"מ).

⁴⁰⁹⁰ ראש האצילות מלמעלה למטה הוא כסדר האלפא ביתא שלנו מתחיל בא' ומסיים בת' היא
המל' וכאשר אנו רוצים לעלות ממטה למעלה להעלות האותיות אל הבינה מקום אשר ממנה חוצבו
נתחיל מאות ת' עד א' כי כך הסדר ובזה יתורץ לך כמה קושיות על נכון וז"ס תכנת שבת שנתקן על
סדר תשר"ק להעלות האותיות שירדו מבינה הנרמזים בא"ל אדון (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>האזרחי כדקאמרת השתא דכתיב (&) משכיל לאיתן האזרחי לית קרבך כלום ותפוק מן חקלא בעל כרחך ולא תתחזי תמן</p>	<p>עכשיו שכתוב משכיל לאיתן האזרחי הקרב שלך אינו כלום ותצא מן השדה בעל כרחך ולא תתראה שם.</p>
<p>אי סבא עניא מסכנא היכי תפוק אי הכי ינצחון לך ואי תערוק מן חקלא כל בני עלמא ירדפון אבתרך ולית לך אנפין לאתחזאה קמי בר נש לעלמין הכא אומינא דלא אפוק מן חקלא והכא אתחזוי אנפין באנפין בשלמה מלכא וכל איש ישראל וגוברין ופרשין ורתיבין דיליה קודשא בריך הוא יסייע לך סבא דהא לאי חילא אנת קום סבא אתגבר בחילך ואתתקף דעד יומא דא הוית גיבר תקיף בגוברין</p>	<p>אי זקן עני מסכן איך תצא אם כך ינצחו אותך ותברח מן השדה כל בני העולם ירדפו אחריך ואין לך פנים להראות לפני איש לעולמים כאן נשבע אני שלא אצא מהשדה וכאן אראה פנים בפנים בשלמה המלך וכל איש ישראל והגברים והפרשים והמרכבות שלו הקדוש ברוך הוא יסייע לך זקן שהרי אתה עיף כח קום זקן התגבר בכחך והתחזק שעד היום הזה היית גבור חזק בגברים.</p>
<p>פתח ואמר משכיל לאיתן האזרחי אלו כתיב (&) משכיל לדוד⁴⁰⁹¹ כדקאמרת אבל משכיל לאיתן אית משכיל ואית משכיל לעילא ואת משכיל לתתא⁴⁰⁹² משכיל לאיתן⁴⁰⁹³ בזמנא דההוא גבר (ס"א נהר)⁵⁵⁸ קם</p>	<p>פתח ואמר משכיל לאיתן האזרחי אלו כתוב משכיל לדוד אז כמו שאמרת אבל משכיל לאיתן כתוב יש משכיל ויש משכיל למעלה ויש משכיל למטה משכיל לאיתן בזמן</p>

⁴⁰⁹¹ פי' כשעולה היסוד בסוד הדעת מוח העליון מושך לו הטיפה ליסוד הנזכר הנקרא איתן ומשכיל אותו ע"י חסד דז"א שנקרא אזרחי שכתב הרב שהטיפה צריכה שתתלבש בחסד לפי שאינו מתעבה ואינו משתנה (מ"מ).

⁴⁰⁹² היסוד נק' (תהילים פט א) משכיל לאיתן האזרחי וכבר ידעת מ"ש בסבא דמשפטים כי זה הוא המשכיל הוא לעילא ולתתא והוא ג"כ רומז ב'פ' פקודי בהיכלות כי יוסף סליק לעילא ונחית לתתא והענין כי שם בז"א כבר ידעת כי יש לו זווג עם לאה בעת המנחה ואז לאה עד ראש יעקב בחצי עליון של ת"ת ואם כן איך יזדווג ז"א מחצי ולמעלה עם לאה וזה נת' במ"א אך הענין בקיצור כי היסוד של ז"א התחתון עולה בשליש הת"ת ושם מזדווג עם לאה כי זה הוא המעלה שיש לו ליסוד דז"א יותר מכל שאר הספירות שיוכל לעלות עד הדעת מתי שירצה. וז"ס יוצר של שבת שאנו אומר' ו' פעמים תיבת הכל ביוצר של שבת כמו שביארנו כי אם לא היה יכול לעלות עד הדעת שהוא נשמת הו' קצות והוא מקום החסדים שהם סוד הטפה לא היה בו כח להוריד הטפה בעת הזווג ממקום הדעת והכוונה על פנימיות היסוד כמ"ש בעז"ה במקום אחר כי משליש העליון של יסוד ממנו נעשה הת"ת של ז"א בעת הגדלת ז"א ושם יש לו אחיזה ומקום כי אין לו לת"ת במקומו כי אם שלישי אחד כי שני שלישים עלו לדעת והוצרך לעלות שלישי של יסוד לתשלום הת"ת לכן יש לו כח לעלות ויש לו כח להזדווג עם לאה. ונחזור אל הענין כי לכך עולה היסוד אל הדעת מן הת"ת כי זהו דרכו לעלות ובפרט כדי לקשר כל הו"ק ביחד ולהביא משם הארה (זהר הרקיע). פי' יסוד בהיות ולמטה ואינו עולה לדעת (מ"מ).

⁴⁰⁹³ ועתה צריך לתת טעם למה אור היסוד ומלכות שניהם עלו עד הדעת למעלה מן הת"ת. ואמנם הטעם הוא כי היסוד נקרא משכיל לאיתן האזרחי (תהילים פט א), כמ"ש בסבא דמשפטים (קי ע"א), שאמר כי זה המשכיל שהוא יסוד הוא לעילא והוא לתתא, גם רמזו בזוהר פקודי בהיכלות (רנח ע"א) כי יוסף איהו לעילא ואיהו לתתא (ע"ח שער ט פרק ג). אמנם אין כח מוחא עלאה עצמו יורד עד אר"א כי גדלה מעלתו עד מאד, אבל זה המוח דא"א כל גילוי הוא בדיקנא דא"א כמ"ש במקומו. ושם נתבאר כי יש בו (בו) ב' מזלות, מזל הח' ומזל י"ג והם זכר ונקבה, ומהח' שהוא זכר נשפע כח באבא, ומי"ג שהוא נקבה משם נשפע כח באמא. ולכן זה המוח העליון משפיע ע"י הדעת שבו שהוא מזל ח' אל מזל י"ג, ואחר כך לוקחים הטפה אר"א, ואח"כ הם מורידין הטפה בסוד מוחין לבניהן זון. נמצא, כי מתעורר המזל הנ"ל בהתלבשות אר"א, ואז מורשישין אר"א מוחין לבניהן. ואמנם כל זה אינו רק בכח התעוררות יסוד תחתון דא"א המתלבש בזון, וז"ס סריס שאין לו זקן, כי הרי מנח היסוד מתעורר דיקנא עלאה כנזכר (ע"ח נסירה ספ"ג). יוסף סליק בחביבו לעילא עד המוח ויורד למטה בסוד בנימין כנז' ב'פ' פקודי בהיכלו' וגם ב'פ' שלח לך וגם ב'פ' משפטים בענין ההוא סבא בפסוק משכיל לאיתן האזרחי דסליק עד מוחא להמשך משם טיפת הזרע (שעה"כ קה ע"ג). ודע הקדמה אחת, שמה שמושך יסוד מלמעלה אינו מתעבה ומתלבש כלל, וזה סוד אור של מעשה בראשית שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו (ור"ל בכל מקום במדרגה אחת – לשי' כללים ח"א סט ע"א),

ספר שמות

בתיובתא ⁵⁵⁹ כל שיפן הדאן ומתחברן לגביה ואי הוא ⁵⁶⁰	שאותו איש (נהר) עומד בתשובה כל האיברים שמחים ומתחברים עמו ואם הוא
ק"ב	
סליק עד דסליק עד ⁵⁶¹ דמוחא עלאה ⁴⁰⁹⁴ אתפיים לגביה וחדוי לקבליה וכדין משכיל לאיתן האזרחי משכיל ליה ואודע ליה על ידא דאברהם (ס"א על ידוי לאברהם) רחימוי כל מה דאצטריך וההוא מוחא עלאה משכיל לאיתן וכד דוד מלכא אתתקן בתיאובתא לגביה איהו משכיל לדוד ⁴⁰⁹⁵ כמה דהוה מוחא עלאה משכיל ליה ועל דא אית משכיל ואית משכיל ⁴⁰⁹⁶ (אית משכיל) ⁵⁶²	עולה עד שהמח העליון מתפיס אליו ושמח כנגדו ואז משכיל לאיתן האזרחי משכיל אותו ומודיע לו על ידי אברהם (על ידיו של אברהם) אוהבו כל מה שצריך ואותו מח עליון משכיל לאיתן וכשדוד המלך נתקן בתשוקה אליו הוא משכיל לדוד כמו שהיה המח העליון משכיל אותו ולכן יש משכיל ויש משכיל (יש משכיל).
בירח האיתנים ⁴⁰⁹⁷ דאתילידו בהאי ירח איתנים בנינא לתתא איהו כנונא דלעילא ואתילידו ביה הרים ואיתנים ⁴⁰⁹⁸ הרים סתימין איתנים ירכין תקיפין כנחשא ⁴⁰⁹⁹ וההוא איתן בינייהו	בירח האתנים שנולדו האיתנים בירח הזה הבנין למטה הוא כדוגמא שלמעלה ונולדו בו הרים ואיתנים הרים נסתרים אתנים ירכים חזקות כנחשת ואותו האיתן ביניהם.

ואעפ"י שיורד האור הזה ממדרגה למדרגה אינו מתעבה ומתלבש כלל, וכמו כן גדולה הארתה למטה כמו למעלה, משא"כ בשאר הספי' (ע"ח מ"ד ומ"ן ה). והוא הנחש בריח אשר בתהום תתאה יסוד דהמלכות, ועי"ז מתברך מימיו ומתפשט להמציאות דים אוקיינוס, שהוא משפעת התהום הסובב את כל העולם, ובתוכו מתפשט אור הנחש בריח ג"כ, והוא המציאות דליתן נחש עקלתון (דע"ה ח"ב קי ע"ב). הוא עולה לעילא עד מוחא עלאה בסוד משכיל לאיתן, ויורד לתתא לחכמה תתאה בסוד משכיל לדוד (כללים ח"ב נח ע"ב), היסוד הנה בו הוא הגלוי דכל המוחין, בסוד החסד דאתגלי בפום אמה, והיסוד הנה הוא עולה עד המוחין ממש ונוטל משם כל הראוי לו (ביאורים ח"א יט ע"א).

⁴⁰⁹⁴ התוספות שאמרנו בו שנעשה גם בו לאחר התיקון, הנה הוא רק לפנימיותו שהוא לאור הפנימי שבו שעולה עד המוחין, והוא מיוחד בהדעת רזא דמתקלא וסליק עד מוחא עלאה (כללים ח"ב לד ע"א). ועי' בהגר"א בספד"צ ד ע"ד.

⁴⁰⁹⁵ עולה לעילא עד מוחא עלאה בסוד משכיל לאיתן, ויורד לתתא לחכמה תתאה בסוד משכיל לדוד (כללים ח"ב נח ע"ב).

⁴⁰⁹⁶ עי' תיקר"ז א ע"ב: אינון נשמתין מאלין משכילים דאית בהון שכל לאשתמודעא ברזין דמאריהון. ועי' בהגר"א שם יז ע"ב: אותן היודעים סודות הכסא, שהוא מסט' דבינה, דאימא מקנן בכרסיא (לקמן כד ע"ב), ומסטרעהא ניתן כנ"ל (ט"ו ע"א), ימא דאורייתא, והיא נקראת לבא כמ"ש בהקדמה שניה (יט ע"א), ר"ל שלכך נקראו אותן היודעים בהיכלין ואתון המשכילים. עי' ביאורים ח"א עא ע"א: עליית השכינה היא לפי זכותן של ישראל ולפי לימודם חכמתם בתורה, ולכן כשיש בישראל משכילים בחכמה, הנה עולה היא ג"כ עד החכמה אבא.

⁴⁰⁹⁷ וסוד ניסן תיקן משרע"ה ביציאת מצרים, ושלמה המלך תיקן תשרי בבנין ביהמ"ק, בצרוף משרע"ה, במצות הנוהגין לחדש תשרי, שלכן נקרא ירח האיתנים (כתבי הגרמ"מ דף שכז).

⁴⁰⁹⁸ פי' שנולדו בו אבות העולם שנק' חג"ת, ובנים שהם השבטים שהם נה"י. כנודע שאבות נקראים חג"ת, ובנים נק' נה"י. ולפי שחג"ת סתומים ונה"י נגלים, לא הזכיר הכתוב רק איתנים שהם נה"י. וכפי האמת נולדו בתשרי אבות ובנים, אלא הזכיר הכתוב השבטים שהם נגלים. ומשרד"ל שנולדים בו איתני עולם, והם האבות, אין כוונתם על איתנים דקרא, אלא קושטא קאמרי, שנולדו בו האבות שכלולים בבנים הנק' איתנים (מ"מ).

⁴⁰⁹⁹ תלמידי חכמים הן נה"ה כידוע (ז"ח לד ע"ד), וכל בניך למודי ה' (ישעיה נד) כידוע כ"ז, והן נקראין תנינים (רע"מ כי תצא רעח ע"ב), ואמר שם פרשת תצא אתנים בהיפוך אתון תנאים כו' והן נה"ה ששם תנאים, כמ"ש פרשת פקודי בהיכלות וכן איתנים הן נה"ה, כמ"ש פרשת משפטים (קי ע"ב) איתנים ירכין תקיפין כנחשא (בהגר"א בספד"צ כח ע"א).

ספר שמות

<p>קום סבא הוי מחי לכל סטריין⁴¹⁰⁰ בשעתא דסליק משה לקבלא אורייתא מסר ליה קודשא בריך הוא שבעין מפתחין דאורייתא כד מטא לתשעה (ושתיין)⁵⁶³ וחמשיין⁴¹⁰¹ הוה חד מפתחא נניז וסתים דלא הוה מסר ליה אתחנן לקמיה אמר ליה משה כל מפתחין עלאין ותתאין בהאי מפתחא תליין אמר לקמיה מאריה דעלמא מה שמיה אמר ליה איתן וכל אינון איתנים ביה תליין וביה קיימן⁵⁶⁴ לבר מתורה מגופא דתורה שבכתב איהו ואיהו עקרא דמפתחא דתורה שבכתב אודע ליה ומשכיל ליה⁴¹⁰² ואיהו עקרא ומפתחא דתורה שבכתב</p>	<p>קום זקן תכה לכל הצדדים בשעה שעלה משה לקבל תורה מסר לו הקדוש ברוך הוא שבעים מפתחות של התורה כשהגיע לחמשים (לששים) ותשעה היה מפתח אחד גנוז ונסתר שלא היה מוסר לו התחנן לפניו אמר לו משה כל המפתחות העליונים והתחתונים תלויים במפתח הזה אמר לפניו רבון העולם מה שמו אמר לו איתן וכל אותם איתנים תלויים בו ובו עומדים מחוץ לגוף שתורה שבכתב הוא מודיע לו ומשכיל אותו הוא עקר והמפתח של תורה שבכתב.</p>
<p>וכד אתתקנת תורה שבעל פה לגביה הוא⁵⁶⁵ (עקרא דהיכלא)⁵⁶⁶ מפתחא⁵⁶⁷ דילה⁵⁶⁸ (לגביה) ודאי כדין משכיל לדוד⁴¹⁰³ ומגו דירתא תורה שבעל פה (לגבי) אתוון למפרע על דא אקרי תשרי" תשרי" איהו אבל בנין דאיהו רזא דשמא קדישא חתים ביה קודשא בריך הוא את דשמיה י' במזבח חתים ביה ה' (ששמות כז ה) הרשת עד חצי המזבח אתת דבורה⁵⁶⁹ וחתיים ביה ו' והיינו דכתיב (שופטים ה א) ותשר דבורה ובאתר דא חתימו דשמא קדישא דאחתיים ביה</p>	<p>וכשנתקנה תורה שבעל פה אליו עקר ההיכל הוא המפתח שלה (אליו) ודאי שאז משכיל לדוד ומתוך שירשה תורה שבעל פה (אליו) אותיות למפרע ועל זה הוא נקרא תשרי" הוא תשרי" אבל משום שהוא סוד השם הקדוש חתום בו הקדוש ברוך הוא אות של שמו י' במזבח חתום בו ה' הרשת עד חצי המזבח באה דבורה וחתמה בו ו' והיינו מה שכתוב ותשר דבורה ובמקום הזה החותם של השם הקדוש שחתם בו.</p>
<p>וההוא מפתחא כד פתחא בתורה שבעל פה בעינן לאשתמודעא ליה ודא איהו תניא איתן מושבך⁴¹⁰⁴ ברייתא לבר מגופא איתנים אינון תנאים עמודים סמכין לבר מגופא השתא אית לאודעא מלה⁴¹⁰⁵ בזמנא דאלין לגבי תורה שבכתב אקרון איתנים לגבי תורה שבעל פה אקרון תנאים איתן אל התורה שבכתב תניא</p>	<p>ואותו המפתח כשפותח בתורה שבעל פה צריכים להודיע לו וזהו תניא איתן מושבך ברייתא מחוץ לגוף איתנים הם תנאים עמודים תומכים מחוץ לגוף עכשיו יש להודיע דבר בזמן שאלה לתורה שבכתב נקראים איתנים לתורה שבעל פה נקראים תנאים איתן אל התורה שבכתב תניא</p>

⁴¹⁰⁰ היינו הסבא שהוא הדג הגדול, שהוא הדעת המתפשט מתגבר על כל הסטריין כאשר הוא מתגלה (על פי הגרמ"מ בביאורים הזהר עמוד פט – על אף ששם מדבר על הנחש דטומאה, וכאן דקדושה).

⁴¹⁰¹ פי' ע' פנים, ז"ת, ועטרת היסוד מפתח ס', והוא אחר נ"ט (רח"ו במ"מ), ור"ל שחמשים הם חג"ת נ"ה, שכל א' כלול מעשר הם חמשים, ויסוד יש בו ג"כ עשרה, ומפתח נ"ט הוא יסוד שביסוד ועטרת יסוד דז"א, שהיא מלכות שביסוד הוא מפתח ס', ומפתח ס' שהוא עטרת יסוד, ששם מתגלה כל שפע היסוד, הוא שנגנו ממש (מ"מ).

⁴¹⁰² פי' תורה שבכתב שהוא ז"א אודע ליה ומשכיל ליה ליסוד, והיינו כמ"ש לעיל, שהמוחין דז"א כשעולה יסוד בסוד הדעת, נותנים לו הטיפה ומושך אותה מן המוח (מ"מ).

⁴¹⁰³ ור"ל שהיסוד גם הוא משכיל ונותן הטיפה לדוד שהיא מלכות (מ"מ).

⁴¹⁰⁴ תניא היא בנה"י שהם ברייתא לבר מגופא (ברית יצחק א ע"א)

⁴¹⁰⁵ הענין כד ירתא מלכות השפע מיסוד הם סוד האותיות, ירית להו למפרע כי הם יורדים דרך בנינם, הת' בסוף וכו'. וכאשר נוטלת מל', נוטלת תחלה הת' הקרובה אליה, עד שמגיעת לאלף, כדרך הפושט מלבושים, שמה שהניח אחריו נוטל ראשון, לכן אקרי תשרי, אותיות למפרע, והעיקר האותיות הם תשרי, אבל היר"ד אינה משם, כי היא משמא קדישא, דאתרשם בה והתם וכו' (זהר הרקיע).

ספר שמות

אל התורה שבעל פה והכל כראוי.	לגבי תורה שבעל פה וכלא כדקא יאות
חברים הריני בשדה שלמה המלך והגבורים החזקים שלו יבא וימצא זקן אחד עיף בכחו חזק גבור מנצח קרבות הריני יודע שיבא ועומד אחר סלע השדה והוא משגיח בי ואיך גבורתי עומדת בשדה לבדו משגיח שהוא איש שלום בעל השלום והולך לו עכשיו זקן גבורתך עליך ואתה לבד בשדה שוב למקומך והתר כלי זינך מעליך (כמי שיוצא מן השדה).	חברייא הא אנא בחקלא שלמה ⁵⁷⁰ מלכא וגוברין תקיפין דיליה ייתי וישכח חד סבא לאי בחילא תקיף גיבר נצח קרבין הא ידענא דאתא וקיימא לבתר טינרא דחקלא והוא אשגח בי והיך גבורתי קיימא בחקלא בלחודוי אשגח דאיהו איש שלום מאריה דשלמא ואזל ליה השתא סבא גבורתך עלך ואנת בלחודך בחקלא תוב לאתרך ושאר ⁵⁷¹ זינך מעלך (ד"א כמאן ⁵⁷² דנפיק מן חקלא) ⁵⁷³
שמעו הרים את ריב ה' והאתנים מסדי ארץ (מיכה ו) שמעו הרים כמו שאמרנו והאתנים מסדי ארץ מסדי ארץ ודאי שהרי ממנו נזונית ומהם מקבלת כל יום והם מסדי ארץ.	שמעו הרים את ריב יהו"ה והאתנים מוסדי ארץ (מיכה ו ב) שמעו הרים כדקאמרן והאתנים מוסדי ארץ מוסדי ארץ ודאי דהא מנייהו אתון ומנייהו קביל כל יומא ואינון מוסדי ארץ ⁴¹⁰⁶
כי ריב לה' עם עמו מי הוא זה שיכול לקום בריב של הקדוש ברוך הוא (כל שכן) בישראל ועל זה אמר לאלה שמעו הרים את ריב ה' זהו ריב אחד קום ריב את ההרים זה ריב שני שמנצח בהם הקדוש ברוך הוא כל הריבות הללו לישראל וכל אותם תוכחות כולם כאב המוכיח את בנו והרי פרשוה.	כי ריב לה' עם עמו (שם) מאן הוא דיכיל למיקם בריב דקודשא בריך הוא (כל שכן) ⁵⁷⁴ בישראל ועל דא אמר לאלין שמעו הרים את ריב יהו"ה דא איהו מצותא חדא קום ריב את ההרים מצותא תניינא דנצח בהו קודשא בריך הוא ⁴¹⁰⁷ כל אלין ריבות לישראל ⁴¹⁰⁸ וכל אינון תוכחות כלהו כאבא דאוכח לבריה והא אוקמוה
ביעקב כתוב בשעה שרצה לנצח עמו מה כתוב וריב לה' עם יהודה ולפקד על יעקב מהו הריב ככתוב בבטן עקב את אחיו על דבר זה באה תוכחה וכל אותם ריבות וכי לא דבר גדול הוא בבטן עקב את אחיו וגו' זה אינו דבר קטן מה שעשה בבטן וכי רמאות עשה בבטן כן ודאי.	ביעקב כתיב (&) בשעתא דבעא לנצחא בהדיה מה כתיב (הושע יב ד) וריב ליהו"ה עם יהודה ולפקוד על יעקב מה ריב איהו כמה דכתיב (שם) בבטן עקב את אחיו על האי מלה אתא תוכחה וכל אינון ריבות וכי לאו מלה רברבא איהו בבטן עקב את אחיו וגו' האי לאו מלה זעירא איהו מאי דעביד בבטן וכי עוקבא עביד בבטן אין ודאי
(והרי נאמר) (אבל) שבכל דחה יעקב את עשו אחיו כדי שלא יהיה לו חלק כלל עשו לא התרעם	(ני"א והא איתמר) (אבל) הא ⁵⁷⁵ קלא דאתתא ⁵⁷⁶ דיכלא קלא דחויא לאחדא בה ככלבא בכלב תאמאן איהו ס"א ⁵⁷⁷ בכלא דחה יעקב לעשו אחיו ⁴¹⁰⁹ בנין דלא יהא ליה חולקא כלל עשו לא התרעם
	קיא/א
	זהר
אלא בא וראה שאין בכל קולות הנשים של העולם שיכול קול הנחש	אלא תא חזי דלית ⁵⁷⁸ בכל קלין דנשיין

⁴¹⁰⁶ והוא נה"י דז"א שהם עמודי ארץ הנוק' (ברית יצחק א ע"א).
⁴¹⁰⁷ פי' כמ"ש לעיל שהשמות שבהם החליפם הקב"ה בשביל ישראל (מ"מ).
⁴¹⁰⁸ פי' אע"פ שאתה מנצח וריב לה' עם יהודה כולם כאבא דאוכח לבריה (מ"מ).
⁴¹⁰⁹ מה שכתוב בסוף קיא ע"ב צרך להיות כאן (מ"מ).

ספר שמות

<p>דעלמא דיכלא קלא דחויא לאתדבקא בה ולאשתתפא בה ולאשתתפא בה אלא תרין נשין אינון דיכלא קלא דחויא לאתאדא⁵⁷⁹ בהון חדא האי דלא נטירת סואבות נדותה⁴¹¹⁰ וימי לבונה כדקא יאות או דאקדימת יומא חדא לטבול וחדא האי אתתא דמאחרת לבעלה עונה דילה⁴¹¹¹ למעבד צערא לבעלה⁴¹¹² בר אי איהו לא הייש ולא אשנח לדא</p>	<p>להדבק בו ולהאחז בו ולהשתתף בו אלא שתי נשים הן שיכול קול הנחש להאחז בהן אחת זו שלא שומרת טמאת נדה וימי לבונה כראוי או שמקדימה יום אחד לטבול ואחת זו אשה שמאחרת לבעלה את עונתה לעשות צער לבעלה פרט אם אינו מקפיד ולא משגיח על זה.</p>
<p>אלין אינון תרין נשין דהא כמה דאקדימו⁴¹¹³ הכי אנון מתאחרן לגבי קלא דנחש עד דאדביק קלא בקלא וכמה דמתאחרן למעבד צערא לבעלה (ס"א בעבודה) בעכובא דמצוה הכי אקדים קלא דנחש לאתדבקא בהיאי קלא</p>	<p>אלו הן שתי נשים שהרי כמו שהקדימו כך הן מתאחרות לקול הנחש עד שנדבק קול בקול וכמו שמתאחדות לעשות צער לבעלה (בעבודה) בעכוב מצוה כך מקדים קול</p>

⁴¹¹⁰ אמנם ג' נקודות יש בה לבד, ואלו הן א' הוא הנקודה עצמה שיש בה, [והוד] [ולבוש הוד] דאמא, [והוד] [ולבוש הוד] דז"א, הרי ג' נקודות. והנה בכל הספירות העליונות לא נצטרפו בחינת גבורות קשות כ"כ כמו בכאן, והענין כי נודע כי נ"ה הם לבר מגופה (זהר בראשית כא ע"ב), ולכן הם דינין קשים, אמנם עכ"ז ההוד הוא דין קשה מאד מאוד, כי הוא סוד קו שמאל בסופו, והלא קו שמאלי הוא גבורה עצמה, כ"ש בסופו התחנות הנקרא בזוהר (ח"א סב ע"ב) התוכא דדהבא, והם ג' קצוות התחתונים של הג' קוין השמאלים. כי אחד הוא קצה דהוד אמא, ואחד קצה דהוד זעיר אנפין, וא' הוא קצה דהוד נוקבא, הרי ג' הודות ביחד, שכל א' לבד הוא דין קשה לאין קץ, ומכ"ש בהצטרפותן יחד שלשתן, שהם דינין קשים [לאין תכלית] [עד תכלית אחרון], ולכן בהתחברם יחד מכים זה בזה ונגדלים ונרחבים עד אין קץ ונכללים זה בזה (זה בזה) וכו', והנה כל החצונים נאחזין בכאן בספי' הוד לטעם הנ"ל וכו', ולכן גם סמא"ל לא היה יכול ליעקב רק בכף ירכו השמאלית שהוא הוד, ובזה תבין סוד נפלא כי בהתאחז בו החצונים נהפך ונעשה דוה, והוא סוד (דניאל י ח) והודי נהפך עלי למשחית, כי כבר ביארנו (שער כה פרק ב) שה' דמים טמאים הם מסוד ה"ג מנצפ"ך אלו, אמנם היתוך הזוהמא אינו אלא לבסוף, שהוא גבורות ההוד, שהוא הה', ובהאחז שם החיצונים נהפך ונעשה דם נדה, ונעשית דוה שהיא נדה האמורה בתורה, וזהו (איכה א יג) נתנני שוממה כל היום דו"ה (ע"ח שער לה פרק ה). והנה מצות המילה הוא (בסוד) [ביסוד] הלבוש קדוש דנגה, להפריד משם ג' קליפין אחרנין שביסוד דקליפה הרע, והם מילה ופריעה ואטופי דדמא (תיקו"ז פו ע"ב). וענין נדה (בסוד) [ביסוד] נוקבא שבנוגה, לכן יש שם ה' דמים טמאים וה' דמים טהורים (ע"ח שער מט פרק ו), דם נדה ביסוד דילה, ואז נתחללה, ואז (דברים כב יט) ולו תהיה לאשה, כי על ידה מתהפך משד למלאך (זהר ח"ג רעז ע"א) (שם פרק ז). ביאור המאמר הוא שבא ר' יאודה ע"ה לבאר כי כונת הכתוב הוא לדבר באשה העליונה והיא רחל בהיותה בזמן הגלות וח"ו אז נקראת נדה בסוד נ"ד ה' משם י"ו בסוד ד"ן ה' במדת הדין כי אז כל מכבדיה שהם מטטרון ביצירה וסנדלפון בעשייה הזילוחה כי ראו ערותה ח"ו בהיותה משפעת שפע חוץ לאומות בסוד שמוני נוסרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי ואז גם היא נאנחה ח"ו ותשב אחר באחור ונתמעטה בסוד נקודה אחת קטנה בסוד אחות לנו קטנה ושדים אין לה להניק את בניה ואז ציוה הפסוק ואל אשה בנדת טומא' לא תקרב אפי' בקריבה בעלמא (שער מאמרי רשב"י סג ע"א).

⁴¹¹¹ חומרות בענין הזיווג בחדשי העיבור והיניקה בודאי כי גם בזמנים האלה חייב אדם לקיים מצות עונה ואין לומר כי אדרבא נראה ח"ו לבטלה. והענין הוא כי נודע כי יש למעלה ב' מיני זווגים הא' הוא להוציא נשמות וזה הזווג אינו תדירי והזווג הב' הוא תדירי ואינו נפסק כלל והוא לחיות ולקיום העולמות כמבואר אצלנו. והזווג שבזמן העיבור והיניקה הוא כנגד זה הזווג הב' שאין בו תולדות נשמות. אמנם יש חילוק א' בזה והוא כי בזווג תדירי שאינו להוליד נשמות אם האיש רוצה למנוע עצמו ממנו מותר והרשות בידו לפי שהזווג הוא למעלה נעשה מאליו בלתי מעשה התחתונים, אבל גם זה הוא בתנאי שגם אשתו לא תקפיד בדבר הזה ותמחול לו על ככה, אבל אם היא מקפדת בדבר צריך לקיים גם מצות עונה זו אבל בזווג שאינו תדירי שהוא להוליד נשמות כיון שאינו נעשה מאליו אלא ע"י מעשה התחתונים אינו יכול ליפטר כלל אף אשתו מוחלת בדבר וראיה לזה ענין אברהם יצחק ויעקב כי היו נשותיהם עקרות ולא היו נמנעים מן הזווג בלי ספק והוא כי היו מכוונים אל הזווג התדירי הנ"ל (שעה"מ בראשית).

⁴¹¹² עי' ח"ג קנג ע"א.

⁴¹¹³ פי' הנשים שהקדימו הטבילה קול הנחש מתאחר אצלם ונשארים שמאחרים הטבילה קול הנחש מקדים להם לעשות להם הפך מעשיהם (מ"מ).

ספר שמות

<p>דאתתא ואלין אינון תרין נשין דקלא דנחש אחיד בקלא דלהון ככלבא בכלבתא סאובתא בטר סאובתא זינא בטר זיניה⁵⁸⁰</p>	<p>הנחש להדבק בקול אותה האשה ואלו הן שתי נשים שקול הנחש אוחו בקול שלהן כמו כלב בכלבה טמאה אחר טמאה מין אחר מינו.</p>
<p>ואם תאמר מה איכפת לן אי אחיד קלא בקלא אי לא אחיד ווי דהכי מתאבדן בני עלמא בלא דעתא האי קלא דאתתא כד אתערב ואשתתף בהדי קלא דנחש בשעתא דחייבת ומרשעת נפקת מגו איבה (נ"א איפה) ומשטמא בעלמא אי ערעת בהני תרין קלין קלא דנחש וקלא דאתתא ואתתא⁴¹¹⁴ אתחממת בהו ואינון בה וכיון (ס"א דמתחממן מתעבדין רוחא ואזלין בהדה)⁵⁸¹ דאתחממת מתעבדין רוחא ואגלים בהדה עד דמשטמא ועאל במעהא דהאי אתתא</p>	<p>ואם תאמר מה איכפת לנו אם אוחו קול בקול ואם לא אוחו אוי שכך מתאבדים בני העולם בלי דעת הקול הזה של האשה כשמתערב ומשתתף יחד עם קול הנחש בשעה שהרשעה ומרשעת יוצאת מתוך (האיפה) ומשוטטת בעולם אם היא פוגשת באותם שני קולות קול הנחש וקול האשה והאשה מתחממת בהם והם בה וכיון (שמתחממים נעשים רוח והולכים עמה) שמתחממת נעשים רוח ומתגשם עמה עד שמשוטטת ונכנסת למעי אותה האשה.</p>
<p>והאי ינוקא דילידת כד אתת ההיא חייבתא פקידת ליה לההוא רוחא דאיהו חבורא בישא קלא דנחש דמכשכשא בה ואיהו מחייבא בינוקא עד דאתת ההיא חייבתא כאתתא דפקידת ברא לאתתא אחרא ומפטמא ליה וחייבת ליה בפטפומא עד דתיני אמיה כך עבדא האי רוחא וזמנין סגיאין דאיהו שליחא דההיא חייבתא וקטלא ליה הדא הוא דכתיב (קהלת ד א) ומיד עושקיהם כח ולא</p>	<p>והתינוק הזה שיולדת כשבאה אותה רשעית פוקדת את אותה הרוח שהוא חבור רע קול הנחש שמכשכש בה והוא צוחק בתינוק עד שבאה אותה הרשעית כמו אשה שפוקדת בן לאשה אחרת ומפטפטת לו וצוחקת לו בפטפוט עד שתבא אמו כך עושה אותה הרוח ופעמים רבות שהוא שליח של אותה הרשעית והורגת אותו זהו שכתוב ומיד עושקיהם כח ולא</p>
<p>אלא מחד דאינון תרין דכתיב (בראשית כז לו) ויעקבני זה פעמים פעמים מבעי ליה מאי זה אלא חד דאקיש לתרין חד דנפק לתרין ומאי ניהו בכרתי אתהפכו אתון והוה ברכתי זה פעמים חד דאתקש לתרין⁴¹¹⁵</p>	<p>אלא מאחד שהם שנים שכתוב ויעקבני זה פעמים פעמים היה צריך (לכתב) מה זה "זה" אלא אחד שהקיש לשנים אחד שיצא לשנים ומהו בכרתי שהתהפכו האותיות ונהיה ברכתי זה פעמים אחד שהקש לשנים.</p>
<p>ולא ידע עשו מה דעבד ליה בבטן אבל רב ממנא דיליה ידע הוה וקודשא בריך הוא ארניש שמיא וחיליהו לקלא דא דהא ברכה ובכורה לא תבע ממנא דיליה ולא אמר דהא ברכה הוה ליה למתבע ולא תבע אחוה הא תבע⁴¹¹⁶ ודאי דכתיב (ישעיה נח ז) ומבשרך לא תתעלם ולא בעא יעקב למיהב ליה למיכל עד דנטל מניה</p>	<p>ולא ידע עשו מה שעשה לו בבטן אבל השר הממונה שלו היה יודע והקדוש ברוך הוא רגש את השמים וחיליהם לקול הזה שהרי ברכה ובכורה לא תבע הממונה שלו ולא אמר שהרי ברכה היה לו לתבע ולא תבע אחיו הרי ודאי שתבע שכתוב</p>

⁴¹¹⁴ פי' ליל"ת (מ"מ).

⁴¹¹⁵ ועקב אותו שלשה פעמים, לסלקא אותו מכל הג' עולמות מנר"ן דיליה, כמ"ש הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים, את בכורתי לקח ביצירה דשם (שמות ד כב) בני בכורי ישראל, מקנן שם, ועתה לקח ברכתי, בבריאה דשם ברכת ה' היא תעשיר (בהגר"א בתיקו"ז קד ע"ד).

⁴¹¹⁶ פי' עשו אחיו לא הקפיד אלא על הבכורה וברכה לפי ששאל מיעקב שיתן לו מה שיאכל משום ומבשרך לא תתעלם ולא רצה יעקב עד שמכר לו הבכורה אלב מה שעשה לו בבטן לא ידע זה רק סמא"ל (מ"מ).

ספר שמות

בכורתא דיליה	ומבשרך לא תתעלם ולא רצה יעקב לתת לו לאכול עד שנטל ממנו את בכורתו.
מאי בכורה נטל מניה הבכורה דלעילא ותתא בכרה חסר ו' כדין עקב את אחיו ודאי דעבד ליה עוקבא וארמי ליה לאחורא ⁴¹¹⁷ מאי אחורא אקדים ליה דיפוק בקדמיתא להאי עלמא אמר יעקב לעשו טול אתה האי עלמא בקדמיתא ואנא לבתר	איזו בכורה נטל ממנו הבכורה שלמעלה ולמטה בכרה חסר ו' אז הוא עקב את אחיו ודאי שעשה אותו עקב וזרק אותו לאחור איזה אחור שהקדים אותו שיצא בראשונה לעולם הזה אמר יעקב לעשו טל אתה את העולם הזה בתחלה ואני אחר כך.
תא חזי מה כתיב (בראשית כה כו) ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו מאי בעקב עשו וכי סלקא דעתך דהוה אחיד ידיה ברגליה לאו הכי אלא ידו אחזת במאן דההוא דהוה עקב ומנו עשו דהא עשו עקב אקרי משעתא דעקב ליה לאחוי ומיומא דאתברי עלמא עקב קרי ליה קודשא בריך הוא דכתיב (שם ג טו) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב אנת דאקרי עקב תשופנו בקדמיתא ולבסוף הוא דימחי רישך מעלך ומנו סמאל דאיהו רישא דחויא דמחי בהאי עלמא	בא וראה מה כתוב ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו מה זה בעקב עשו וכי יעלה על דעתך שהיה אוחז את ידו ברגלו לא כך אלא ידו אוחזת במי שהוא היה עקב ומיהו עשו שהרי עשו נקרא עקב משעה שעקב את אחיו ומיום שנברא העולם קורא לו הקדוש ברוך הוא עקב שכתוב הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב אתה שנקרא עקב תשופנו בתחלה ולבסוף הוא שימחה את ראשך מעליך ומיהו סמאל שהוא ראש של הנחש שמכה בעולם הזה.
ועל דא בבטן עקב את אחיו שוי עליה למחוי עקב ונטל עשו האי עלמא בקדמיתא ודא רוא דכתיב (שם לו לא) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל ודא איהו רוא דאמר שלמה מלכא (משלי כ כא) נחלה מבוהלת בראשונה ואחריתה לא תבורך בסוף עלמא	ועל זה בבטן עקב את אחיו שם עליו לקיות עקב ונטל עשו את העולם הזה בהתחלה וזה סוד הכתוב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל וזהו הסוד שאמר שלמה המלך (משלי כ) נחלה מבהלת בראשונה ואחריתה לא תבורך בסוף העולם.
ס"א ועל דא (הושע יב ד) בבטן עקב את אחיו ובאוננו שרה את אלהים מאי באוננו הכי אמרו בחילא ותוקפא דיליה יאות אבל לאו הכי ברירו דמלה יעקב דיוקנא עלאה הוה וגופא קדישא דלית גופא מיומא דהוה אדם הראשון כגופא דיעקב ושופריה דאדם הראשון הוה שופריה ממש הוה ליה ליעקב ודיוקניה	ועל זה בבטן עקב את אחיו ובאוננו שרה את אלהים מה זה ובאוננו כך אמרו בכח והתקף שלו נאה אבל לא כך ברור הדבר שיעקב היה דמות עליון וגוף קדוש שאין גוף מיום שהיה אדם הראשון כמו הגוף של יעקב ויפיו של אדם ממש אותו היופי היה ליעקב ודמות
קיא/ב	
זהר	
כמה דאתון אמרין אלא ההוא כה דההוא רוחא ועל דא תרין זמנין כתיב (&) בהאי קרא ואין להם מנחם חד מלילית חייבתא וחד מההוא	כמו שאתם אומרים אלא אותו כח של אותה רוח ועל זה פעמיים כתוב בפסוק הזה ואין להם מנחם אחד

⁴¹¹⁷ ור"ל שהעולם הזה נק' אחור לגבי עולם הבא ונקרא עקב שהוא לשון סוף לגבי עולם הבא וזהו בבטן עשה לאחיו שיקרא עקב וסוד הענין שמוחזין דקטנות הם שני אלהים גימ' עק"ב ויעקב דחה לעשו לינק מהקטנות לבד שהם דינים (מ"מ).

ספר שמות

רוחא	מלילית הרשעה ואחד מאותה הרוח.
אי סבא השתא אית לך רחימין ואת משתעי כמאן דלא חמית אנון מגיחי קרבא הא כלהו בשלמא עמך השתא מכאן ולהלאה לא אעדי מגאי מאני קרבא בדיל לאדכרא שמי	אי סבא עתה יש לך רחמים ואתה מדבר כמי שלא ראה אלו היוצאים לקרב הרי כולם בשלום עמך עתה מכאן ולהלאה לא אפשט מעלי כלי הקרב בעבור שאזכיר שמי.
ההוא חטאת רובץ קאים על פתחא ככלבא בזמנא דקלא בתרייתא דיהיבת אתתא נפיק איהו דליג מעל פתחא ואתער מתמן ואזיל אבתריה ⁴¹¹⁸ מאי טעמא בגין דקודשא בריך הוא שדר חד מפתחא דיליה וקלא פרחא ומפתחא אתיא והויא אזל בתר קלא דהוא נפיק לעלמא ועד טורא דבטנא אזיל ומכשכשא עד עידן דאתנקיאת מההוא זוהמא דנשיכין דהויא בישא וקודשא בריך הוא מסבב סבובין ועביד עובדין כדקא יאות	אותו חטאת רבץ עומד על הפתח כמו כלב בזמן שהקול האחרון שנותנת האשה יוצא הוא מדלג מעל הפתח ועובר משם והולך אחריה למה משום שהקדוש ברוך הוא שולח מפתח אחד שלו והקול פורח והמפתח בא והנחש הולך אחר הקול שהוא יוצא לעולם ועד ההר שבבטן הולך ומכשכש עד הזמן שמתנקית מאותה הזוהמא של נשיכות הנחש הרע והקדוש ברוך הוא מסבב סבובים ועושה מעשים כראוי.
וכל דא בגין דההוא בטן אתדחיא הא ודאי אתדחיא מההוא בטן ולית ליה חולקא ואתדחי מבטן דלתתא דשאר נשין דעלמא דאף על גב דעביד צער לא אתיהיב ליה רשו לשלמא ביה ומאן בטן אתיהיב ליה ואיהו שליט עליה ההוא בטן דסוטה דכתיב (במדבר ה כז) וצבתה בטנה בגין דהאי בטן עביד ביה נוקמין לרעותיה והאי בטן דיליה איהו וקודשא בריך הוא יהיב ליה בגין דלא אתדחי מכלא השתא רחימין דילי אציתו לא חמינא לכו ומלילנא לכו (קהלת א ח) כל הדברים יגעים לא יכיל איניש למלא אפילו מלין דאורייתא יגעים אינון	וכל זה משום שאותה הבטן נדחתה הרי ודאי שנדחה מאותה הבטן ואין לו חלק ונדחה מהבטן שלמטה של שאר נשות העולם שאף על גב שעושה צער לא נתנת לו רשות לשלט בהם ואיזו בטן נתנת לו ושולט עליה אותה הבטן של הסוטה שכתוב (במדבר ה) וצבתה בטנה משום שבבטן הזו עושה בה נקמות כרצונו והבטן הזו היא שלו והקדוש ברוך הוא נתן לו בשביל שלא ידחה מהכל עכשיו אהובים שלי הקשיבו לא ראיתי אתכם ודברתי עמכם "כל הדברים יגעים לא יכול איש לדבר אפילו דברי התורה הם יגעים.
כתוב (בראשית לב) ויותר יעקב לבדו ⁴¹¹⁹ ויאבק איש עמו וכתוב וירא כי לא יכל לו ויגע	כתוב ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו וכתוב וירא כי לא יכל לו ויגע

⁴¹¹⁸ ור"ל חטאת הנזכר, שהיא לילית, מדלגת אחר הקול האחרון של האשה, ואזיל אבתריה, לראות כששולח הקב"ה המפתח. וכשבא המפתח, היא באה עם המפתח, עד הגיעו אצל האשה, ונכנסת בפנימיות בטנה ומצערת לאותה אשה, וענין זה עושה אותו לכל אשה מפני קנאה, כגון שלקחו ממנו. אבל ענין הראשון, שמתערב קול האשה בקול הנחש, אינו אלא לאותם שלא שמרו הנדה וכו' (מ"מ).

⁴¹¹⁹ בהאבק איש עמו ויגע בכף ירכו וכו', ועי"ז הנה נשפעים מעתה הדינים מההוד יותר מדאי משום שהוא בלא המתקה והמזגת המדות, ומושפעים עי"ז החיצונים משם, וכמ"ש (דניאל י ח) והודי נהפך עלי למשחית, וכן נאמר (איכה א יג) כל היום דו"ה. וכן הנצח, הגם שנתקשר בימין אך משום שנפגם עי"י נגיעת הס"מ, הנה נשאר חשוך ופגום ולא היה נמשך אורו למטה, ולא היה אפשר להיות יניקת הנביאים משם עד דאתא שמואל ותיקן אותו קצת ואתנבא מתמן, וזהו מ"ש שמואל (שמואל א' טו כט) וגם נצח ישראל לא ישקר, להאחז ח"ו בסטרא דשקר (עי' בהגר"א בספד"צ פרק א ט ע"ד בד"ה מלך הששי) ולהיות איזה נגיעה להס"מ משם ח"ו. אמנם לא נגמר תיקונו בשלימות אלא רק עי"י דוד המלך ע"ה עי"י שירותיו וזמירותיו, וכמ"ש (תהלים טז יא) נעימות בימינך נצח, ונתקדש מאז שפעת הנצח ויונק ומשפיע מהימין. אבל שפעת ההוד שיונק רק מהשמאל נפגם

ספר שמות

<p>ויגע בכף ירכו וההוא ירך רווח מיעקב וההוא ירך הוה⁵⁸² בחלישו דיליה עד דאתא שמואל מאי בחלישו⁴¹²⁰ דלא משיך נבואה כד אתא שמואל נטל⁴¹²¹ ההוא ירך וסלקיה מההוא אתר וחסף ליה מניה ומההוא זמנא אתעדי מניה ולא הוה ליה חולקא בקדושה כלל</p>	<p>בכף ירכו ואותה ירך שהרויח מיעקב ואותה הירך בחלשתה עד שבא שמואל מה זה בחלשה שלא משך נבואה כשבא שמואל נטל אותה ירך והעלה אותה מאותו מקום וחסף אותה ממנו ומאותו זמן העברה ממנו ולא היה לו חלק בקדשה כלל.</p>
<p>קודשא בריך הוא לא קפח ולא דחי ליה מכלא בנין דנטל שמואל ירך דיליה אלא יהיב ליה חולקא חדא מאי איהו יהיב ליה ההוא ירך⁵⁸³ ובטן דסוטה הלף ההוא ירך⁵⁸⁴ ובטן דאעדי מניה ועל דא תרווייהו יהיב ליה קודשא בריך הוא למהוי אתרא דקודשא פנוי מכל סאבותא</p>	<p>הקדוש ברוך הוא לא קפח ולא דחה אותו מן הכל משום ששמואל נטל את הירך שלו אלא נתן לו חלק אחד ומהו נתן לו אותה ירך ובטן של הסוטה תמורת אותה ירך ובטן שהעביר ממנו ולכן את שניהם נתן לו הקדוש ברוך הוא להיות המקום הקדוש פנוי מכל טמאה.</p>
<p>ולנפיל ירך מהו ולנפיל ונפלה ירכה ולצבות וצבתה⁵⁸⁵ ירכה מבעי ליה אלא כמאן דאשדי גרמא לכלבא⁴¹²² ואמר ליה טול האי לחולקך ומכלא לא אבאיש קמיה אלא דגולו (ס"א דאפיקו) מניה ירך בנין דאיהו יגע ולא עליה ורווח ליה ואפיקו ליה מניה ועל דא קודשא בריך הוא אפיל ליה גרמא דא דסוטה ואפיק ליה כדקאמרן ובדא איהו רוי וחדי</p>	<p>ולנפל ירך מה זה ולנפל ונפלה ירכה היה צריך להיות ולצבות וצבתה היה צריך להיות אלא כמי שזורק עצם לכלב ואומר לו טל את זה לחלקך ומהכל לא הרע לפניו אלא שגזלו (שהוציאו) ממנו ירך משום שהוא יגע והתעיף עליה והרויח אותה והוציאו אותה ממנו ולכן הקדוש ברוך הוא הפיל לו את העצם הזו של הסוטה והוציא אותו לו כמו שאמרנו ובזה הוא רוח ושמוח.</p>

השפעתו, משום שהוא בלא המתקה, ולא יתוקן בשלימות אלא רק לעתיד לבוא, וכמ"ש כל היום דו"ה, וע' כ"ז בזה"ק בראשית (דף כא ע"ב) ובפ' משפטים (דף קיא ע"ב) וכו', אמרו רז"ל חולין (דף פט ע"ב) גיד הנשה נוהג בירך של ימין ובירך של שמאל, ונודע הוא כי הנה התרין ירכין הם השחקים ששוחקים מ"ן (זהר ויקרא כו ע"א), שהוא טפת הזרע להברית, וזהו מה שרווח אז הס"מ מיעקב אבינו ע"ה, וכמ"ש התיקונים תיקון נו (דף קה רע"א) ויותר יעקב לבדו, ובההוא זמנא נצח ליה סמ' ויגע בכף ירכו באן אתר כו' [בגיד הנשה דפרח י' מגיד הנשה דאיהו י' דיעקב ואשתאר איהו עקב דאיהו דש בעקב ודא רזא וידו אוחזת בעקב עשו], ע"ש ובביאור הגר"א [הענין כי יעקב הוא זכה תחלה לנפשא דאדה"ר נר"ן דבי"ע, וגם לנפשא דאצילות והוא סוד ד' אתוון דיעקב, עקב הוא נר"ן דבי"ע, עקב תשמעון, דשם שחר ועונש, אבל לנפשא דאצילות לא תליא שחר ועונש, והוא י' דיעקב וכו' הנה גיד הנשה מפרש דהוא גיד האמה, וכמש"ל (מ ע"א) ודא ברית מילה כו', ובחטא אדה"ר שאמרו מושך בערלתו כו', דשם חטא ונסתלק ונעשה גד, ומיעקב עקב, וכן י"ד דשד"י, ולכן ותקע כו', והכל בעטיו של נחש, ואמרו במ"ר שנגע בתולדותיו, וגרם להו גלותא, והכל בשביל יוד דפרח מינייהו דחטאו בברית, והוא נגיעתו בגיד הנשה]. וכו' (כללים ח"א סט ע"ג). ועי' שם עוד עט ע"א בהג"ה ד"ה אמנם ב'.

⁴¹²⁰ פי' כי לצורך עצמו אין כאן חולשא ח"ו (רח"ו).

⁴¹²¹ יתבאר לך במה שנתבאר אצלנו בענין דרוש שורש נשמת נדב ואביהוא שהם בחינת נצח והוד. ועליהם איתמר ויגע בכף ירכו כנז' בפ' ויצא בסתרי תורה בדף קמ"ח ע"ב וז"ל מהו ויגע בכף ירכו ביה לא יכיל. אבל נגע בכף ירכו דאינהו נדב ואביהוא כו' והנה שמואל הוא בחינת גלגול נדב ואביהוא בסוד ונתת לאמתך זרע אנשים כמבואר אצלינו. וחסף הירך ההוא מיד סמא"ל ולקחו לעצמו (שער מאמרי רשב"י). הוא סוד פגימת הזוהמא דנחש בחוה שאז היתה סוטה ואחר כך על ידי אברהם יצחק ויעקב השלימו ותקנו הכל האמנם היה עדיין מקום אחיזה לנחש בירכה כי עדיין לא הוסר משם הזוהמא עד דאתא שמואל ועי' בפ' תולדות דף קמ"ו ע"א כי שם נתבאר דרוש זה. (זהר הרקיע). נראה שזהו שאמר הכתוב (שמואל א' ט כד) וירם הטבח את השוק והעליה וישם לפני שאול (גליון זהר הרקיע).

⁴¹²² פי' ולנפיל ירך כאלו אמר הפל ירך זה לכלבא (מ"מ).

ספר שמות

<p>וכל אינון רתיכין וסייעתא דיליה בעאן תדיר ירך ואזלי בכסופא אבתריה ובגין דא הני ברכי דרבנן דשלהי מן דא איהו דכל כסופא דלהון בתר ירך איהו וכל שכנ ירך דרבנן וכל מלה אהדר לאתריה וקודשא בריך הוא לא גרע כלום מכל מה דאצטריך ולא בעא דיקרב לקדושה בר עמיה ועדביה חולקיה ואחסנתיה וכמה דעביד קודשא בריך הוא לעילא הכי עבדי ישראל לתתא והכי אצטריך למעבר והכי תנינן אסיר ליה לישראל למילף אורייתא לעכו"ם דכתיב (תהלים קמו יט) מגיד דבריו ליעקב וגו' לא עשה כן לכל גוי וגו'</p>	<p>כל אותן המרכבות והסיוע שלו תמיד רוצים ירך והולכים בתשוקה אחריה ולכן הברכים של הרבנים עיפים וזה מן זה שכל התשוקה שלהם אחר הירך היא וכל שכנ ירך של חכמים וכל דבר חוזר למקומו והקדוש ברוך הוא לא גורע כלום מכל מה שצריך ולא רוצה שיתקרב לקדושה חוץ מעמו וגורלו חלקו ונחלתו כמו שעושה הקדוש ברוך הוא למעלה כך עושים ישראל למטה וכך צריך לעשות וכך שנינו אסור לישראל ללמד תורה לעובדי כוכבים ומזלות שכתוב מגיד דבריו ליעקב וגו' לא עשה כן לכל גוי וגו'.</p>
<p>ועל דא דחי ליה יעקב ודחי ליה שמואל דלא יהא ליה חולקא</p>	<p>ולכן דחה אותו יעקב ודחה אותו שמואל שלא יהיה לו חלק</p>
<p>ס"א דיעקב דיוקנא דאדם הראשון ממש</p>	<p>ס"א: של יעקב דמות של אדם הראשון ממש.</p>
<p>אדם הראשון בשעתא דאתא הויא ואתפתה על ידוי יכיל הויא ליה מאי טעמא בגין דלא הוה תוקפא לאדם הראשון ועד כען לא אתיליד מאן דהוה תוקפא דיליה ומנו תוקפא דאדם הראשון דא שת דהוה בדיוקנא דאדם הראשון ממש דכתיב (בראשית ה ג) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת מאי בדמותו כצלמו דהוה מהול וכד אתא ממנא דעשו לגבי דיעקב כבר אתיליד תוקפא דיעקב דאיהו יוסף וזהו ובאונו שרה את אלהים (ע"כ מצאתי בס"א ועתה תחזור לדרך הקודם במקום שמתחיל האי קלא)</p>	<p>אדם הראשון בשעה שבא הנחש והתפתה על ידו יכל לו הנחש למה כי לא היה כח לאדם הראשון ועד עכשיו לא נולד מי שהיה הכח שלו ומיהו תקפו של אדם הראשון זה שת שהיה בדמות של אדם הראשון ממש שכתוב (בראשית ה) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת מה זה בדמותו כצלמו שהיה מהול וכשבא הממונה של עשו אל יעקב כבר נולד תקפו של יעקב שהוא יוסף וזהו ובאונו שרה את אלהים (עד כאן מצאתי).</p>
<p>קיב/א</p>	
<p>בקודשא ובגין דא כל נטירו דבבו לישראל על דא איהו לכלבא דחטיף עופא דכיא מן שוקא ואייתי ליה ועד לא⁵⁸⁶ אתבר אתא חד בר נש וחטפא מניה לבתר יהיב ליה חד גרמא גרירא בלא תועלתא</p>	<p>בקדושה ולכן כל שמירת השנאה לישראל היא על כך לכלב שחטף עוף טהור מהשוק והביא אותו וטרם שנשבר בא איש אחד וחטף אותו ממנו ואחר כך נתן לו עצם נגררת אחת בלי תועלת.</p>
<p>כך לשרו של עשו אפיקו ליה מההוא בטן חטיפו מניה ההוא ירך לבתר יהבו ליה גרמא חד ההוא בטן וההוא ירך דסוטה ולא אחרא הא גרמא דקא יהבו ליה לחולקיה ועדביה וערב ליה ובגין כך כל דינין דקודשא בריך הוא דינין דקשוט אינון ובני נשא לא ידעין ולא משגיחין לקודשא בריך הוא וכלהו בארה קשוט היא</p>	<p>כך לשרו של עשו הוציאו אותו מאותה הבטן חטפו ממנו את אותה הירך אחר כך נתנו לו עצם אחת אותה הבטן ואותה הירך של הסוטה ולא אחר זו העצם שנתנו לחלקו ולגורלו וערבה לו ולכן כל דיני הקדוש ברוך הוא הם דיני אמת ובני אדם לא יודעים ולא משגיחים לקדוש ברוך</p>

ספר שמות

<p>אסמיאת גרמה מבעלה כמה דאת אמר (משלי ב יז) העוזבת אלוף נעוריה וגו' 4123 אוף הכי אתתא כנוונא דילה בארעא</p>	<p>הוא וכולם בדרך אמת היא הסטתה את עצמה מבעלה כמו שנאמר העזבת אלוף נעוריה וגו' אף כך האשה כגון שלה בארץ.</p>
<p>תא חזי מאן דאשכח חברא כוותיה דעביד כעובדוי בעלמא רחים ליה ואתדבק בהדיה ועביד עמיה טיבו אבל סטרא אחרא לאו הכי כיון דאשכח מאן דשבק סטרא דקדושה דקודשא בריך הוא ועביד כעובדוי ואתדבק בה כדין בעיא לשיצאה ולאפקא ליה מעלמא האי אתתא עבדת כעובדהא ואתדבקת ביה חזי מה דעבדת בה וצבתה בטנה ונפלה ירכה קודשא בריך הוא לאו הכי מאן דשבק לסטרא אחרא ואתדבק ביה בקודשא בריך הוא כדין רחים ליה ועביד ליה כל טיבו דעלמא השתא סבא אתקין גרמך דהא הויא אזיל ליה ובעא לאתגרא בהרך ולא יכיל</p>	<p>בא וראה מי שמוצא חבר כמותו שעושה כמעשיו בעולם אוהב אותו ונדבק עמו ועושה עמו טוב אבל הצד האחר לא כך כיון שמוצא מי שעזב את צד הקדושה של הקדוש ברוך הוא ועושה כמעשיו ונדבק בו אז הוא רוצה לכלותו ולהוציאו מן העולם האשה הזו עשתה כמעשיו ונדבקה בו ראה מה הוא עשה בה וצבתה בטנה ונפלה ירכה והקדוש ברוך הוא אינו כך מי שעוזב את הצד האחר ונדבק בקדוש ברוך הוא אז אוהב אותו ועושה לו כל טוב שבעולם עכשיו זקן תקן עצמך שהרי הנחש הלך לו ורוצה להתגרות בך ולא יכול.</p>
<p>פתח ואמר (קהלת א ג) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש וכי לא אתא שלמה אלא לאולפא מלה 4124 דא אלו אמר (ס"א וכי מה אתא שלמה מלכא לאלפא במלה דא ותו ואילו אמר) בעמלו שיעמול יאות דהא אשתאר עמל דאית ביה יתרון אלא כיון דכתיב בכל עמלו הא כללא דכלא דלא אשתאר כלום דאית ביה יתרון</p>	<p>פתח ואמר "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש וכי לא בא שלימה אלא ללמד דבר זה אלו אמר (וכי מה בא שלמה המלך ללמד בדבר זה ועוד אלו אמר) בעמלו שיעמול יפה שהרי נשאר עמל שיש בו יתרון אלא כיון שכתוב בכל עמלו הרי הכלל של הכל שלא נשאר כלום שיש בו יתרון.</p>
<p>אלא לאו לכל אדם אמר שלמה מלה דא אלא אדם אית בעלמא 4125 דאיהו משתדל תדיר בביש ולאבאשא ולא אשתדל בטב אפילו רגעא חדא ועל דא כתיב עמלו ולא כתיב יגיעו עמלו כמה דאת אמר (תהלים ז יז) ישוב עמלו בראשו (במדבר כג כא) ולא ראה עמל בישראל 4126</p>	<p>אלא שלא לכל אדם אמר שלימה את הדבר הזה אלא יש אדם בעולם שמשתדל תמיד ברע ולהרע ולא משתדל בטוב אפילו רגע אחד ועל זה כתוב עמלו ולא כתוב יגיעו עמלו כמו שנאמר ישוב עמלו בראשו ולא ראה עמל בישראל יגיעו כמו שנאמר (שם</p>

4123 ארז"ל מאי דכתיב, ואיש תהפוכות ישלח מדון, זה הנחש שהפך דבריו על בוראו, ונגזן מפריד אלוף, ואמר לא מות תמותון, והפריד אלופו של עולם מן העטרה, זהו שנאמר, העוזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה, וארז"ל מאי ברית אלהיה זהו המדה הנקראת ברית, זהו שנאמר, והמה כאדם עברו ברית, וארז"ל אדה"ר מושך בערלתו היה, ששמע לקול אשתו הניסת מהנחש, שהוא ערלה, והפריש היסוד ממקומו, זהו מושך שנמשך אחר עצת הערלה (ספר הפליאה עמוד &).
4124 פי' ללמד לנו פשט הדברים שמדבר על אדם שבעולם הזה, שבכל עמלו אין יתרון ח"ו, ותירץ דיש סוד בדבר דאדם זה הוא סמא"ל (מ"מ).

4125 סמא"ל (רח"ו במ"מ).

4126 עי' לקמן ח"ג רפא ע"ב: אית ארבע אנפין לעמלק קסם ונחש עמל ואון עמל רשים בעמלק והמן דהוה מסטרא דעמלק ישוב עמלו בראשו. ועי' תיקו"ז נח ע"א: עמל ואון סמא"ל ונחש. ועי' אד"א בראשית ב ט: לולא דביקות האדם בדברים החומרים היה נפשו דביקה בעניני ה' ולא היה בוחר בדברים ערבים ומתוקים לפי שעה, כי כל הנעשה לבעל התאוה אחר רוב השתדלות בענין רע, נעשה לתמימי דרך בענין טוב בלי עמל ואון. ועי"ש במדבר פרק כג פסוק כא: "און" הוא הדיבור כמו שנאמר (ישעיה נח, ט) ודבר און. עמל, הוא המעשה.

ספר שמות

<p>יגיעו כמה דאת אמר (תהלים קכה ב) יגיע כפיך⁴¹²⁷ כי תאכל וגו' וכתוב (בראשית לא מב) ואת יגיע כפי ראה אלהים אבל עמלו כתיב (תהלים י יד) עמל וכעס אשתדלותיה הוא תדיר⁵⁸⁷ לביש ועל דא איהו תחת השמש⁴¹²⁸</p>	<p>קכח) יגיע כפיך כי תאכל וגו' וכתוב (בראשית לא) ואת יגיע כפי ראה אלהים אבל עמלו כתוב עמל וכעס השתדלותו היא תמיד לרע ועל כך הוא תחת השמש.</p>
<p>בשעתא דהאי אדם אשתדל בביש⁴¹²⁹ על האי כתיב (איוב יח ט) לא ניין לו ולא נכד בעמו וגו'⁴¹³⁰ דהא קודשא בריך הוא בעי דלא יעביד תולדין דאלמלא יעביד תולדין הוה מטשמש עלמא ועל דא כתיב מה יתרון לאדם בכל עמלו ומאן דלא ישתדל למעבד תולדין אתדבק בהאי סטרא דאדם בישא ועאל תחות גדפוי</p>	<p>בשעה שהאדם הזה משתדל ברע על זה כתוב (איוב יח) לא ניין לו ולא נכד בעמו וגו' שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה שלא יעשה תולדות שאלמלא יעשה תולדות היה מחריב את העולם ועל זה כתוב מה יתרון לאדם בכל עמלו ומי שלא משתדל לעשות תולדות נדבק בצד הזה של אדם רע ונכנס תחת כנפיו.</p>
<p>רות אמרה (רות ג ט) ופרשת כנפיך על אמתך בגין לאזדווגא בהדיה דצדיק למעבד תולדין וקודשא בריך הוא פריש גדפוי על בר נש בגין לאפשא בעלמא מאן דלא בעי למעבד תולדין⁴¹³¹ בגפו יבא בגפא דההוא ביש דאיהו אויל ערירי כחויא דא אויל יחידאי בגפו יצא כמה דאתמר (השתא) איהו דלא אשתדל למעבד תולדין הא אתמר כל מה דאצטריך (ס"א תא חזי דאית לאהדרא סבא במלין קדמאין)</p>	<p>רות אמרה (רות ג) ופרשת כנפיך על אמתך כדי להזדווג עם הצדיק לעשות תולדות והקדוש ברוך הוא פורס כנפיו על בן אדם כדי להתרבות בעולם. מי שלא רוצה לעשות תולדות בגפו יבא בגפו של אותו רע שהוא הולך ערירי כנחש הזה שהולך יחידי בגפו יצא כמו שנתבאר הוא שלא השתדל לעשות תולדות הרי נתבאר כל מה שצריך (בא וראה שיש לחזר זקן בדברים הראשונים).</p>
<p>ריב דעבד קודשא בריך הוא הא אתמר ריב</p>	<p>הריב שעושה הקדוש ברוך הוא הרי נאמר ריב שכתוב (מיכה ו) קום</p>

⁴¹²⁷ הבן סוד יגיעה זו כי הוא סוד כתיש כתישין (רח"ו במ"מ). עי' ח"ג רמז ע"א: בלולה בשמן כתיש בשמן בההוא שמן דנגיד ונפיק מלעילא אר"ש יאות אמרת אבל מאי כתיש אלא רזא עלאה איהו דכיון דאיהו שמן מאי כתיש אלא רמז הוא דקא רמיז לשמשא בנוקבא לאנגדא לגבה שמן כתיש כדקא יאות לה לא הוי אלא כתיש (ס"א אלא רזא עלא ההוא דקא רמיז לאנגדא לגבה שמן כתיש כדקא יאות לה) לאפקא מזיתים דאינון שייפין דגופא ולאמשכא ההוא נגידו מלעילא בכל שייפא ושייפא (לא הוי אלא כתיש) וצדיק איהו דכתיש כתישין ואפיק מכל אינון שייפין עלאין דאינון זיתין קדישין משח רבו בתיאובתא שלים לגבי נוקביה. ועי' ספר הליקוטנים (עקב ח): המן הניתן לישראל במדבר דור דעה, על ידי מרע"ה שנשמתו ממקום הדעת, וזהו שנרמז בפסוק והמ"ן כזר"ע ג"ד, ס"ת עדן שהוא מקדם, והבן. כי משם היה יורד המן, ממקום המוח של מחשבה, וממקום עליון טלא דבדולחא, שהוא א' מז' תיקוני דרישא, כנז' בדרושים. והוא הראש שנמלא ט"ל, כי הוא אחדות שלם יהו"ה אח"ד, ויורד על הזקן דיקנא דא"א, ומשם לזקן אהרן דיקנא דז"א, ואז יורד על פי מדותיו כטל חרמון שיורד על הררי ציון, שהם נ"ה, ושם טוחנין זה המן לצדיקים, וכתיש כתישין לתת לנוקביה.

⁴¹²⁸ כל מה שיש בעה"ז הכל הוא כדוגמת מה שהיה באלו ז' מלכים ואין כל חדש תחת השמש ומיתת המלכים ותיקונם הוא ענין תחיית המתים להם וכך יהיה לגופים השפלים בעה"ז לע"ל (ע"ח רפ"ח א).

⁴¹²⁹ פ' כיון שס"מ כוונתו להחריב העולם לכך לא ניין לו וכו' שלא יטשטש העולם (מ"מ).

⁴¹³⁰ עי' לעיל קג ע"א: ואל אחר אסתרס. ועי' דע"ה ח"ב ט ע"ב: הקשו האחרונים בזה א"כ מהיכן נמשך הפריה ורביה לאו"ה, אך לא קשה כלל, כי ע"י החטא הנה נמשך להזו"ן דקליפה מאור התיקון ג"כ, שהוא אור הדעת, ועי"ז נשלמו הם למעבד תולדין ופירין ג"כ.

⁴¹³¹ עי' זר"ח נט ע"א: א"ר יוחנן צריך האדם לבטוח בקונו וליקח אשה ולהוליד בנים שלא ילך ערירי לעולם הבא דתנן מאי דכתיב ערירים ימותו דכל מי שאין לו בנים בעולם הזה הוא כאלו לא נברא ולא היה ונקרא ערירי מן העוה"ז ומן העולם הבא.

ספר שמות

<p>דכתיב (מיכה ו א) קום ריב את ההרים מאי איהו אלא אינון טורין דלתתא⁴¹³² אמאי ריב דא בגין דבהו תליא כל חובא דעבדין ישראל לגבי אבוהון דבשמיא מאי טעמא בגין דישראל הוו ידעין שמושא דכל מלאכין עלאין דבשמיא ולא אנים להו אפילו שמא דחד מנייהו וכל שמושא דלהון</p>	<p>ריב את ההרים מי הם אלא אותם הרים שלמטה למה הריב הזה משום שבהם תלויים כל החטאים שעושים ישראל לאביהם שבשמים למה כי ישראל היו יודעים שמוש של כל המלאכים העליונים שבשמים ולא נעלם מהם אפילו שמו של אחד מהם וכל השמוש שלהם.</p>
<p>ובתרין סטרין הוו טעאן אבתרייהו חד דהוו ידעין לאמשכא חילא דלהון דככביא ומזלי בארעא וחד דהוו ידעי לאומאה לון בכל מה דאצטריכו ועל דא בעא קודשא בריך הוא למעבד בהו ריב ודינא וכיון דבהון להוי ריב ודינא כל שלשולא נפל דהא לא יהוי ביה תועלתא ובגין כך קום ריב וגו' ותשמענה הגבעות קולך</p>	<p>ובשני צדדים היו טועים אחריהם אחד שהיו יודעים למשך את כחם של הכוכבים והמזלות לארץ ואחד שהיו יודעים איך להשביעם בכל מה שהצטרכו ולכן רצה הקדוש ברוך הוא לעשות בהם ריב ודין וכיון שבהם יהיה ריב ודין כל השלשלת נופלת שהרי לא תהיה בו תועלת ולכן קום ריב וגו' ותשמענה הגבעות קולך</p>
<p>קיב/ב</p>	
<p>מאן גבעות אלין אינון אמהות דרגין דאקרין (תהלים מה טו) בתולות אחריה⁴¹³³ וגו' ובגין כך ותשמענה הגבעות קולך</p>	<p>מי הגבעות אלה הן האמהות הדרגות שנקראות בתולות אחריה וגו' ולכן ותשמענה הגבעות קולך.</p>
<p>תא חזי דאית לאהדרא סבא במלין קדמאין דהכי הוו עבדי ישראל עד דאשתתפו בדרגין תתאין ירך דקא אמרן סגני אתקיפו לון ישראל בההוא ירך מרדכי הוה אחמי לההוא רשע דהמן ההוא ירך דיליה ועל דא הוה רגזי מלה דאתחזי ליה ואיהו ארגזי ליה בהדיה חמו חברייא מה כתיב (בראשית כז טז) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמדות וגו' באלין לבושין דיליה גזל דיליה ואפיק ליה מכל ברכאן דיליה ומבכרותא</p>	<p>בא וראה שיש לחזר זקן לדברים ראשונים שכך היו עושים ישראל עד שהשתתפו בדרגות התחתונות הירך שאמרנו הרבה התקיפו את ישראל באותה הירך מרדכי היה מראה לאותו המן הרשע את אותה ירך שלו ולכן היה רוגז דבר שנראה לו והוא הרגז אותו עמו ראו החברים מה כתוב ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת וגו' בלבוש הללו שלו גזל אותו והוציא אותו מכל ברכותיו ומהבכורה.</p>
<p>ובגין כך עילה דקא אשכחו רתיכין דיליה לרבנן איהו דחופיא דלהון למאני דרבנן תדיר לירכין דלהון ולמאנין דלהון ואלין תרין מלין דסטרא אחרא הוו וכל דא בגין דגזלו לון מניה לית להו עילה אלא לרבנן ובגין כך הני מאני</p>	<p>ולכן העלה שמצאו המרכבות שלו לחכמים הוא החנוך שלהם עם בגדי רבותינו תמיד לירכים שלהם ולבגדים שלהם ואלו שני הדברים היו של הצד האחר וכל זה משום שגזלו ממנו אותם ואין להם עלה אלא לחכמים</p>

⁴¹³² וישראל שעבדו עבודה זרה בבית ראשון כנזכר בזוהר משפטים כתיב, "קום ריב את ההרים מאן אינהו, אלא אינון טורין דלתתא", דאינון רזא דעץ הדעת טוב ורע דיצירה וכו', כי אוחזים בהם הקליפות צד הרע, על שעבדו בהם עבודה זרה, ונתרחקו מבוראם, ונפלו למטה, במקום שגובר הרע על הטוב (עמק המלך תקוני שבת ד). ועי' מ"מ קט ע"ב.

⁴¹³³ היא [השכינה] מצווחת ועורגת להקב"ה לרחם עליה ועל כל צבאיה, והם כל ההיכלות שבבריאה שהם בתולות אחריה רעותיה (כמ"ש בזוה"ק ח"ב קה ע"ב, קיב רע"ב, קפט ע"ב, קצז ע"ב) (דע"ה ח"ב קכא ע"ב). פי' עכשיו מפרש גבעות הם בי"ע הפך לעיל (מ"מ).

ספר שמות

<p>דרבנן דקא בלו מחופיא דלהון איהו והני ברכי דשלהי מינייהו הוי⁴¹³⁴ ודאי ומדלהון⁴¹³⁵ הו ומנהון נטלי עילה וממה דהו מנייהו⁴¹³⁶ בעאן לרבנן דאינון כללא דההוא יושב אהלים ועל דא לית עילה בלא עילה ועל דא לית מלה בלא דינא וכל מלה תב לאתריה</p>	<p>ולכן הבגדים הללו של החכמים הם מתבלים מהחכוך שלהם והברכים הכושלות הללו זה מהם ודאי ומשלהם היו ומהם נוטלים תואנה וממה שהיו מהם ורוצים לחכמים שהם כלל של אותו שיושב אהלים ולכן אין עלה בלי עלה ולכן אין דבר בלי דין וכל דבר שב למקומו.</p>
<p>שלמה אמר (קהלת ד א) ושבתי אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשו⁴¹³⁷ תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם ומיד עושקיהם כח ואין להם מנחם האי קרא ארמיזנא ביה ואתמר אבל ושבתי אני וכי מאן אתר תב שלמה אי נימא לבתר דאמר מלה דא תב כמלקדמין ואמר מלה אחרא יאות אבל ושבתי ואראה</p>	<p>שלמה אמר ושבתי אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם ומיד עשקיהם כח ואין להם מנחם הפסוק הזה רמזנו בו ונתבאר אבל שבתי אני וכי מאיזה מקום שב שלימה אם נאמר לאחר שאמר דבר זה שב כמו מקדם ואמר דבר אחר יפה אבל שבתי ואראה.</p>
<p>תמן תנינן בכל יומא הוה אקדים שלמה⁴¹³⁸ בצפרא והוי שוי אנפוי לסטר מזרח וחמי מה דחמי ולבתר תב⁵⁸⁸ לסטר דרום וחמי מה דחמי</p>	<p>שם שנינו בכל יום היה מקדים שלימה בבוקר והיה שם פניו לצד מזרח ורואה מה שרואה ואחר כך שב לצד דרום ורואה מה שרואה ואחר כך</p>

⁴¹³⁴ מהקלי' הוא שהם מיגיעים ברכי דרבנן, וטעם שאינם מיגיעים ומצערים בטן דרבנן, שגם הבטן דקדושה היה שלהם, ולקחו יעקב מהם. ולמה לא רע בעיניהם רק על הירך, קושיא זו תירצה הזהר לעיל דף קיא ע"ב, באומרו, ומכולא לא אבאיש קמיה אלא דגזל מניה ירך, בגין דאיהו יגע ולא עליה, ורווח ליה ואפיקו ליה וכו', ור"ל שהבטן לקחו הסט"א מהקדושה בחנם בלי יגיעה, לכך כשנלקח ממנו לא צר לו עליו, אבל הירך כל אותה הלילה שהיה נלחם עם יעקב, יגע עליה ורווח לה, לכך צר לו עליה (מ"מ).

⁴¹³⁵ לפי שברכי דקדושה היו שלהם מתחלה, לכך מתקנאים מברכי דרבנן, וז"ש ומנהון נטלי עילה, ר"ל מסיבת הירכים דקדושה שהיו שלהם, נטלי עילה לשלהי ברכי דרבנן (מ"מ).

⁴¹³⁶ כמ"ש לפי שהיו שלהם מתחלה, לכך בעאן לרבנן שהם רומזים ליעקב, וז"ש דאינון כללא דההוא יושב אהלים (מ"מ).

⁴¹³⁷ נעשים (הערת הזהר) ועי' פנחס רלג ע"א וע"ב (לש"ו).

⁴¹³⁸ והנה השכינה נק' ענן וכן בס"א אתקריאת ענן וזה סוד (הושע ו ד) וחסדיכם כענן בקר דלית בה ממשא (הושע ו ד) וכטל משכים הולך דא דכורא דמיניה אתא טל לארעא וז"ש בכאן שלמה אמר שבתי אני ואראה וגו' תמן תנינן בכל יומא הוי אקדים שלמה וכו' הא עמודא דעננא וכו' הו אתן וכו' ופי' עמודים אלו שניהם בסוד הנוק' דס"א אלא כי יש בה ב' כחות אשא ועננא ולטעם זה לא היה בא עליהם זולת נשר אחד לבד ולא ב' להיות כי הכל בחינת הנוקבא לבד ובב' כחות אלו נתאחזו עז"א ועז"א ל ברדתם מן השמים זה באש וזה בענן שהם ב' כחות הנוקבא. וז"ס (בראשית ו ב) ויראו בני אלהים את בנות האדם הם ב' כחות אלו שבנוק' ומאי דאמר האדם הוא אותו אדם איש בליעל און ולכך היו באים ב' עמודים אלו אל שלמה מפאת עז"א ועז"א ל וזהו הטעם כי עז"א אין בו כ"א בחי' עוז מגבורה תקיפא והוא כנגד עמוד אש אך עז"א ל יש בו אות' א"ל להורות כי יותר נמתק בסוד חסד א"ל וזה נאחז בעמוד ענן שהוא יותר נמתק ולכן נמתק פה עמוד האש לעמוד הענן כמ"ש דא עמודא דאשא ועמודא דעננא הו אתיין ונקיט להו כנגד עז"א ועז"א ל. וזה סוד (במדבר כד ד) נופל וגלוי עינים כנז' בזוהר פרשת בלק נופל דא עז"א דאעמיק ליה הקב"ה בעומקא דחשוכא כי הוא יותר נאחז בגבורה קשיא שהוא עמוד אש וגלוי עינים דא עז"א ל דהא לא אזדמן חשוכא עליה וכו' ודברים אלו גלויים ומבוארים למי שרוצה להבינם. ואמנם ענין הנשר דהוה אתי תמן על ב' עמודים אלו יובן בסוד נמרץ אחר וז"ש (שמות יט ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים כנודע דאמרו רז"ל שביום אחד נסעו מרעמסס לסוכות והיה הדרך ההוא ק"ך מילין והלכו אותם ביום ההוא יום א' וזהו בכח קפיצת הדרך אלא שזה של ישראל הוא ע"י שכינה נוק' דקדושה הנחלקת לב' בחי' וכו' המשך לשונו הובא בסוף הספר (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>והדר תב לסטר צפון וקאים תמן מאיך עינוי וזקיף רישיה⁴¹³⁹</p>	<p>שב לצד צפון ועומד שם מנמיק עינוי ומרים ראשו.</p>
<p>בהאי שעתא הא עמודא דאשא⁴¹⁴⁰ ועמודא דעננא⁴¹⁴¹ הוּו אטיין ועל ההוא עמודא דעננא הוּו אתי נשרא חדא⁴¹⁴² וההוא נשרא הוּו רברבא ותקיף וכן הוּו אתי⁴¹⁴³ גדפא ימינא על גבי עמודא דאשא⁴¹⁴⁴ וגופא וגדפא שמאלא על גבי עמודא דעננא וההוא נשרא הוּו מייתי תרין מרפיין בפומהא אתא עמודא דעננא בתרי מרפיין בפומהא ועמודא דאשא וההוא נשרא עליהו וסגדין לקמיה⁴¹⁴⁵ דשלמה מלכא</p>	<p>בשעה הזו הרי עמוד אש ועמוד ענן היו באים ועל אותו עמוד הענן היה בא נשר אחד ואותו הנשר הוא גדול וחזק וכך היה בא כנף ימין על גבי עמוד האש והגוף וכנף שמאל על גבי עמוד הענן ואותו נשר היה מביא שני עלים בפיו בא עמוד הענן ועמוד האש ואותו הנשר עליהם ומשתחיים לפני שלמה המלך.</p>
<p>אתא נשרא ומאיך לקמיה ויהיב ליה אינון מרפיין נטיל לון שלמה מלכא והוּו מריח בהו והוּו ידע בהון סימן ואמר דא איהו דנופל ודא איהו דגלוי עינים⁴¹⁴⁶ בשעתא דתריין מרפיין הוּו הוּו ידע דתרווייהו⁴¹⁴⁷ נופל וגלוי עינים בעאן לאודעא ליה מלין</p>	<p>בא הנשר והנמיק לפניו ונתן לו אותם עלים לוקח אותם המלך שלמה ומריח בהם והיה יודע בהם סימן ואומר זהו הנופל וזהו גלוי העינים בשעה ששני עלים היו היה יודע ששניהם נופל וגלוי עיניים רוצים להודיעו דברים.</p>
<p>מה עביד חתים כרסייה בנושפנקא דהוּו חקיק ביה שמא קדישא ואיהו נטיל עזקא דחקיק עליה שמא קדישא וסליק לאגרא ורכיב על ההוא נשרא ואזיל ליה וההוא נשרא הוּו מסתלק לרום עננין ובכל אתר דאיהו עבר הוּו אתחשך נהורא חכימי דהוּו בההוא אתר דאתחשך נהורא הוּו ידעי והוּו אמרי שלמה מלכא הא אזיל ואעבר הכא ולא ידעי לאן אתר הוּו אזיל טפשיין דהוּו תמן הוּו אמרי עננין הוּו אינון דקא אזלי וחשיך עלמא</p>	<p>מה עשה חתם את כסאו בחותם שהיה חקוק בו השם הקדוש ונוטל טבעת שחקוק עליה השם הקדוש ועולה לגג ורוכב על אותו הנשר והולך לו ואותו נשר היה מתעלה לרום העננים ובכל מקום שהוא עבר היה האור נחשך החכמים שהיו באותו המקום שחשך האור היו יודעים והיו אומרים שלמה המלך הרי הולך ועובר כאן ולא יודעים לאיזה מקום היה הולך הטפשים שהיו שם היו אומרים שהם היו עננים שהולכים ומחשיכים את העולם.</p>
<p>גבה נשרא בהדיה ופרח ארבע מאה פרסין עד דמטא לטורי חשוך⁴¹⁴⁸ ותמן איהו תרמוד⁴¹⁴⁹</p>	<p>הגביה הנשר עמו ופורח ארבע מאות פרסאות עד שמגיע להרי החשך</p>

⁴¹³⁹ הכניס שלמה את עצמו בהנסיון הנורא הזה יותר מכולם, ועסק בזה ימים ושנים והעמיק בזה הרבה (דע"ה ח"ב פז ע"ב). שלמה המלך ע"ה התחכם והעמיק עוד יותר להסתכל ולחקור בכל כחות החיצונים ושימושיהם ופעולותיהם עוד יותר מכל אלו הקדושים הנזכרים, וכמו שמבואר בזוה"ק (פ' חיי שרה קלג סע"ב, ופ' ויחי רכג ע"ש כל הענין, ופ' משפטים קיב ע"ב, ופ' פנחס רלג ע"א) (דע"ה ח"ב קמו ע"ב).

⁴¹⁴⁰ נוק' דסט"א (רח"ו).

⁴¹⁴¹ דכורא דקלי' (רח"ו).

⁴¹⁴² בינה (רח"ו).

⁴¹⁴³ בסדר הזה היה ביאתו (דע"ה ח"ב פה ע"ב).

⁴¹⁴⁴ פ' כדי לעשות כללות היה ענין זה, ולכך הימין במלכות דסט"א והשמאל בז"א סט"א (מ"מ).

⁴¹⁴⁵ כי הקלי' נכנעים לפני שישב על כסא ה' (רח"ו).

⁴¹⁴⁶ הם עזא ועזאל כמ"ש בפ' בלק רח ע"א ריב ע"א (דע"ה ח"ב פה ע"ב).

⁴¹⁴⁷ בלק רח ע"א (הערת הזהר), וע"ש עוד ריב ע"א רלג ע"א ויחי רכג (לש"ו).

⁴¹⁴⁸ שם הוא המדור דשורש כולם [כל הקלי'], וכמ"ש בפ' משפטים (קיב ע"ב) בלק רח ע"א ריב ע"א (פנחס רלג ע"א) (דע"ה ח"ב קכה ע"ב).

ספר שמות

<p>במדבר בהרים ואיהו נחית תמן זקיף רישיה וחמי טורא חשוך והוה ידע תמן כל מה דאצטריך והוה ידע דתמן יעול הוה רכיב על נשרא כמלקדמין וטאם ועאל לנו טורין עד ההוא אתר דזיתא תמן קרא בהילא ואמר (ישעיה כו יא) יהו"ה רמה ירך בל יחזיון⁴¹⁵⁰ וגו'</p>	<p>שם הוא תרמוד במדבר בהרים והוא יורד שם מרים ראשו ורואה הר חשוך ושם היה יודע כל מה שצריך והיה יודע ששם יכנס היה רוכב על הנשר כמקדם וטס ונכנס לתוך ההרים עד אותו מקום ששם הזית קורא בחיל ואומר ה' רמה ירך בל יחזיון וגו'.</p>
<p>עאל תמן עד דקריב לההוא אתר שוי עוקא קמיהו וקריב ותמן הוה ידע כל מה דבעי מאינון חכמתן נוכראין דבעי למנדע כיון דהוון אמרין ליה כל מה דבעי כדין הוה רכיב על ההוא</p>	<p>נכנס לשם עד שקרב לאותו מקום ושם טבעת לפניו וקרב ושם היה יודע כל מה שרצה מאותן חכמות זרות שרצה לדעת כיון שהיו אומרים לו כל מה שרצה אז היה רוכב על אותו</p>
<p>קיג/א</p>	
<p>נשרא ותב לאתריה כיון דהוה יתיב על כורסייה אתיישב בדעתיה והוה ממלל בדעתיה מלין דחכמתא יקירא בההיא שעתא הוה אמר ושבתני אני ואראה שבתני ודאי מההוא ארחא שבתני מההיא חכמתא ואתיישבית בלבאי ובדעתאי וכדין ואראה את כל העשוקים (וכי זעירין אינון בעלמא דאיהו אמר את כל העשוקים)</p>	<p>נשר ושב למקומו כיון שהיה יושב על כסאו התישב בדעתו והיה מדבר בדעתו דברי חכמה נכבדה באותה שעה היה אומר ושבתני אני ואראה שבתני ודאי מאותה דרך שבתני מאותה חכמה והתישבה בלבי ובדעתי ואז ואראה את כל העשוקים (וכי מעטים הם בעולם שהוא אמר את כל העשוקים).</p>
<p>נ"א סלקא דעתך דכל עשיקין⁵⁸⁹⁴¹⁵¹ דהוון בעלמא הוה חמי שלמה מלכא) אלא מאי עשוקים אלין דהוון אמר⁵⁹⁰ אינון ינוקין דמתין בתוקפא דאמהוון⁴¹⁵² דקא עשוקים מכמה סטריין</p>	<p>(העולה על דעתך שכל העשוקים שהיו בעולם היה רואה שלמה המלך) אלא מי העשוקים הללו שהוא אמר אותם התינוקות שמתים בחיק</p>

⁴¹⁴⁹ לפנינו בקרא תדמר במדבר בארץ (הערת הזהר)

⁴¹⁵⁰ ע' שער רוח הקודש כד ע"ב [כב ע"א - כאשר יוסרו בחי' אלו מן הנ"ר וישארו רמ"ה בלבד אז הקליפות בל יחזיון ויתבטלו, וזהו הטעם שהיה אומר שלמה המלך ע"ה פסוק זה בלכתו אל הררי חשך] (דע"ה ח"ב פה ע"ב).

⁴¹⁵¹ פי' דקס"ד העשוקים היינו הנגזלים ולכך הקשה שא"א לשלמה לראות כל מי שנגזל, ותירץ מאי עשוקים, היינו תינוקות, ור"ל מיני תינוקות שנעשקים ביד הסט"א כל א' מסיבתו כולם ראה שלמה (מ"מ).

⁴¹⁵² והנה דמעת העשוקים וכו', ראוי לחקור על המתים קטנים והנפלים. הנה ימצא השגחה מתמחה לבות בני אדם, והיא בענייני המיתות, שהם כמה מינים - הא', המתים בבטן אמם, ועוד הנפלים, ועל המתים קטנים וכו'. אמנם סוד הענין הוא, כי קב"ה לא עביד דינא בלא דינא, כי אותם המתים במעי אמם, הם נשמות אשר נתחייבו כריתות ומיתות ב"ד, ונכרתו פעם ראשונה, יתגלגלו בעוברים ההם, ויכרתו. וכיון שנתחייבו לטעום טעם מיתה, הרי שטעם מיתה לזה להם. גם אבותם ואמותם נתחייבו באותו הצער, ונמצאו משפטי ה' צדקו יחדיו. וסיבת הנפל, הוא תלוי באותה מיתה שנתחייב בה, והוא, אם נתחייב מצד אכילת חלב ודם, או חמץ בפסח, וכיוצא בשאר מאכלות אסורות, נעשים נפלים מצד תאות אכילה. ואם מצד עשיית מלאכה בשבת, נעשים נפלים מצד מלאכה יתירה. ואם מחמת בעילת עריות, נעשים נפלים מחמת בעילת הזכר עם המעוברת, עד שמפילה, וכיוצא בענין זה. ואם היו חייבים סקילה, נופלת האם ומפלת. ואם היו חייבים שריפה, נשרפת האם, ומצטערת ומפלת, וכיוצא. ומטעם זה, יש מעוברות, שע"י סיבה קלה מפילות, ויש שאפילו יארע להם כמה מאורעות קשות ורעות, לא יפילו לשום סיבה. ועכ"ז, כל העוברים, רבים בצער אותה קליפה הפוגעות בהם, מפני שהם רבים, ואין להם חוזק באחיזתם בקדושה. ולכך סיבה קלה פוגעת בהם ועוקרתם, זולתי אותם שהם צדיקים גמורים, שנאמר בהם בטרם אצרך בבטן ידעתיך, שאי אפשר לחיצונים לפגוע בהם, לרוב שמירה עליונה שעליהם. כת שנייה, הם העשוקים,

ספר שמות

<p>עשוקים באתר עלאה דלעילא⁴¹⁵³ ועשוקים לתתא והא חברייא אתערו והכי הוא אבל סניאין אינון קום סבא אתער בחילך סבא אימא מילך דודאי בלא דחילו תימא</p>	<p>אמותיהם שהרי הם עשוקים מכמה צדדים עשוקים במקום עליון שלמעלה ועשוקים למטה והרי התעוררו החברים וכך הוא אבל רבים הם קום זקן התעורר בכחך זקן אמר דברך שודאי תאמר בלי פחד.</p>
<p>לית עשוק כאינון עשוקים דהוה איהו עשיק בקדמיתא⁴¹⁵⁴ או מתלתא לאחרא כמה דכתיב (שמות כ ה) פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים</p>	<p>אין עשוק כמותם עשוקים שהיה הוא עשוק בהתחלה או משלישי לאחר ככתוב פקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים.</p>
<p>היך הוה עשיק שלמה מלכא צווח ואמר (משלי כח יז) אדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו כיון דהוא עשוק בדם נפש הוא או בנו⁴¹⁵⁵ או בן יהון עשוקין בטיקלא דכתיב (&) עד בור ינוס אל יתמכו בו עד ההוא בור רק ינוס מאתר קדישא ואל יתמכו בו בהאי עלמא כיון דאיהו עשוק בדם נפש איהו או זרעיה ליהו עשוקים⁵⁹¹ מההוא סטרא אחרא</p>	<p>איך היה עושק שלמה המלך צווח ואומר (משלי כח) אדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו כיון שהוא עשוק בדם נפש הוא או בנו או בן בנו יהיו עשוקים במאזנים שכתוב עד בור ינוס אל יתמכו בו עד אותו הבור רק ינוס ממקום קדוש ואל יתמכו בו בעולם הזה כיון שהוא עשוק בדם נפש הוא או זרעו יהיו עשוקים מאותו הצד האחר.</p>
<p>אית עשוק משאר עשוקים כמה דאת אמר (ויקרא יט יג) לא תעשק את רעך איהו עבר ועשק איהו עשוק בבנוי מההוא סטרא אחרא ובגין כך אמר את כל העשקים אמר שלמה קאימנא בכל אינון עשוקים בכל סטרין דעשק</p>	<p>יש עשוק משאר עשוקים כמו שנאמר לא תעשק את רעך הוא עבר ועשק הוא עשוק כבניו מאותו הצד האחר ולכן אמר את כל העשוקים אמר שלמה עמדתי בכל אותם עשוקים בכל הצדדים שעשק.</p>
<p>ואמאי אינון עשוקים אשר נעשו תחת השמש אשר נעשו אשר גרו מבעי ליה מאי אשר נעשו אי עשייה איהי לשבחה לאו עשייה דלהון אלא לעילא מן שמשא</p>	<p>ולמה הם עשוקים אשר נעשו תחת השמש אשר נעשו אשר גרו היה צריך להיות מה זה אשר נעשו אם העשייה היא לשבח אין עשייה שלהם אלא למעלה מן השמש.</p>
<p>אבל ודאי נעשו איך נעשו אלא כיון דעשוקים מרוהיון תמן אמאי אתיין להאי עלמא אלא רוחין ודאי נעשו אתעבידו ברוחין ובגופא בהאי עלמא כיון דאשתכלל גופא דלהון ואתעביד ההוא רוחא בגופא זך ונקי בלא לכלוכא דחובין בהאי עלמא כדין אתעשק גופא⁴¹⁵⁶ כמה</p>	<p>אבל ודאי נעשו איך נעשו אלא כיון שעשוקים מרוחם שם למה באים לעולם הזה אלא ודאי רוחות נעשו נעשו ברוחות וגוף בעולם הזה כיון שנתקן הגוף שלהם ונעשתה אותה רוח בגוף זך ונקי בלי לכלוך של</p>

שהם מתים מקטנותם מעת לידתם, עד י"ג שנה, ואלו הם אותם שהם עשוקים מהחיצוניות, וזהו שארז"ל בעון אבות בנים מתים כשהם קטנים (ספר הליקוטין וזאת הברכה ד).

⁴¹⁵³ זה יובן מדף צ"ו כי תחלה אותם הנשמות הם עשוקים מלעילא כד בעאן לנחתא מגו טיקלא ואח"כ הם עשוקים לתתא זמנא אחרא כד מתין בתוקפא דאמהון ואסתלקו מהאי עלמא אינון עשוקים זמנא אחרא ע"י דליל"ת עכ"ל (זהר הרקיע).

⁴¹⁵⁴ כדמפרש לקמן, שכיון שהוא עשוק בדם נפש, נעשק הוא ביד הסט"א, או בנו או בן בנו עד דור רביעי וז"ש או מתלתא לאחרא (מ"מ).

⁴¹⁵⁵ פ' מלבד שנעשק הוא, עוד נעשק בנו או בן בנו (מ"מ).

⁴¹⁵⁶ איירי אם יחמיץ, ומ"ש בסמוך ואל נעשו בגופין איירי אם לא יחמיץ, דאז הרוח שלו נעשקה כבר בטיקלא אבל אחר שבא לעולם הזה לא נעשק והרי הוא כשאר נשמות ישראל שלא עשקתם הטיקלא כמובן בסף צו (מ"מ).

ספר שמות

<p>דאתעשק רוחא והאי איהו גופא דאתהני ביה יתיר מכלא ועשוקין אחרנין אית בכמה זינין תמן מרוחין ולא נעשו בגופין אבל אלין אינון עשוקים אשר נעשו</p>	<p>חטאים בעולם הזה אז נעשק הגוף כמו שנעשקה הרוח וזהו הגוף שנהנה בו יותר מהכל ויש עשוקים אחרים בכמה מינים מרוחות שם ולא נעשו בגופים אבל אלה הם עשוקים אשר נעשו.</p>
<p>אית אחרנין אשר נעשו ואטרחו בני נשא למאריהון ומאן איהו מאן דעשיק אתתא דהבריה בטמירו או באתגלייא וההוא ולדא דאתיליד מנייהו עשיק איהו בלא רעותא דמאריהון ולא ידע בעלה דאתתא אינון עובדין עשוקין אינון ואטרחו⁵⁹² לקודשא בריך הוא למעבד לון גופא ולציירא לון צורה אלין עשוקים אשר נעשו אשר נעשו ודאי גופין דלהון על כרחא בגין כך שלמה מלכא אמר (קהלת ד א) ואראה את כל העשוקים בכל זיני עשוקים קאימנא אינון אשר נעשו ואתעבירו בעשייה</p>	<p>יש אחרים אשר נעשו והטריחו בני אדם את רבונם ומי הם מי שעשק אשת חבירו בסתר או בגלוי ואותו ולד שנולד מהם הוא עשוק בלי רצון רבונם ולא יודע בעל האשה שאותם המעשים הם עשוקים והטריחו את הקדוש ברוך הוא לעשות להם גוף ולציר להם צורה אלו עשוקים אשר נעשו אשר נעשו ודאי הגופים שלהם על כרח לכן שלמה המלך אומר ואראה את כל העשוקים בכל מיני עשוקים עמדתי אותם אשר נעשו ונעשו בעשייה.</p>
<p>כמה דהני⁵⁹³ (ד"א איהו בערלה איהו רבי ועביד ולבתר עשקין ליה מניה הכי)⁵⁹⁴ אינון עשוקין⁴¹⁵⁷ דכבר נעשו בערלה רבי ונטיל וגדיל גופא ועביד ליה ולבתר עשקין לון מניה ונטלין לון הרי עשוקים אשר נעשו ועל כלא קאים שלמה מלכא ואמר קאימנא על כל העשוקים אשר נעשו</p>	<p>כמו שאלה (הוא בערלה אינו גדל ועושה ואחר כך עושקים אותו ממנו כך) אותם עשוקים שכבר נעשו בערלה והתרבה ונטל וגדל הגוף ועשה אותו ואחר כך עושקים אותו ממנו ולוקחים אותם הרי עשוקים אשר נעשו ועל הכל עמד המלך שלמה ואמר עמדתי על כל העשוקים אשר נעשו.</p>
<p>והנה דמעתי העשקים⁴¹⁵⁸ בלא אושדין דמעין עם טענה קמי קודשא בריך הוא הני אושדין דמעין דהא ערלה רבי לון וגדיל לון עד י"ג שנין⁴¹⁵⁹ ולבתר עשקין לון מערלה ונטיל לון קודשא בריך הוא הא לך עשוקין אשר נעשו כבר</p>	<p>והנה דמעתי העשוקים כולם שופכים דמעות עם טענה לפני הקדוש ברוך הוא אלו שופכים דמעות שהרי הערלה מרבה ומגדלת אותם עד שלש עשרה שנים ואחר כך עושקים אותם מהערלה והקדוש ברוך הוא לוקח אותם הרי לך עשוקים אשר</p>

⁴¹⁵⁷ פי' כמו שהמזרים נעשו בגוף בעולם הזה, ה"נ אותם שנעשקו ביד הקלי' ונעשו בגוף בעולם הזה, עושקת אותם פעם אחרת ומת, והקב"ה לוקח הנשמה וז"ש ולבתר עשקין לון מניה פי' מיד הסט"א (מ"מ).

⁴¹⁵⁸ עי' ח"ג רלד ע"א. ועי' תיקו"ז (עג ע"ב): עתיד קודשא בריך הוא למחאה שקרא מעלמא כמה דאת אמר ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וכו' דודאי האי חויא איהו מלאך המות דקטיל לבני נשא וגרים דמעה דאיהו אל אחר ובמאי קטיל בסם המות דיליה דאיהי גיהנם ודא איהו סמא"ל. בהגר"א: דאיהי גיהנם - ר"ל, דתמן ג"כ דמעה, דמעתי העשוקים כו' (קהלת ד א) כמ"ש בספרי (ראה א) [כך אמר להם משה לישראל אתם רואים את הרשעים שהם מצליחים בשנים ושלושה ימים הם מצליחים בעולם הזה וסופו לדחות באחרונה שנאמר משלי כד כי לא תהיה אחרית לרע ואומר קהלת ד הנה דמעתי העשוקים ואומר שם הכסיל חוסק את ידיו ואומר משלי ד דרך רשעים באפיל' והם רואים את הצדיקים כשהם מצטערים בעולם הזה בשנים ושלושה ימים מצטערים וסופן לשמוח באחרונה שנאמר דברים ח להטיבך באחריתך.]

⁴¹⁵⁹ פי' ולפעמים כשהוא בן י"ג שנה ויום א' עושקת אותו הקלי' ולכך אומר אנא בר יומא הוינא שאותו היום שאחר י"ג הוא בן המלכות ואע"פ שבן י"ג ויום א' יצא מרשות אביו, זה לא מת בעון אביו אלא לפי שכבר היה בערלה ושמה יחמיץ כמ"ש הסברא לעיל ולכך מת (מ"מ).

ספר שמות

<p>עבר עבירה קטלין ליה לון אית טענה וזמינין לומר מארי דעלמא תינוק בר יומיה דחב דיינין ליה דינא אנא בר יומא הוינא דהא מההוא יומא קרי ליה קודשא בריך הוא בן דכתיב (תהלים ב ז) יהו"ה אמר אלי בני אתה אני</p>	<p>נעשו כבר. עבר עברה הורגים אותו להם יש טענה ועתידים לומר רבון העולם תינוק בן יומו שחטא דנים אותו דין אני בן יומי הייתי שהרי מאותו יו קורא לו הקדוש ברוך הוא בן שכתוב (תהלים ב) ה' אמר אלי בני אתה אני</p>
<p>קיג/ב</p>	
<p>היום ילדתיך מאריה דעלמא יליד בר יומא דינא עבדין ליה הרי דמעת אינון העשוקים ואין להם מנחם</p>	<p>היום ילדתיך רבון העולם יליד בן יום דין עושים לו הרי דמעת אותם העשוקים ואין להם מנחם.</p>
<p>ואית עשוק אחר ההוא עשוק דאקרי ממזר כד נפק מעלמא⁴¹⁶⁰ מיד מפרישין ליה מקהלתא דעמא קדישא ההוא ממזר⁴¹⁶¹ עניא מסכנא אושיד דמעין קמי קודשא בריך הוא ואטעין קמיה מאריה דעלמא אי אבהתי האבו אנא מה חובא עבידנא הא עובדאי מתתקנן לקמך הו ונהה דמעת העשוקים ואין להם מנחם וכן לכל אינון עשוקים אית לון טענה קמי קודשא בריך הוא ואין להם⁵⁹⁵ מנחם ומההיא טענה לית לון מנחם ולית דיתיב מלה על לבהון</p>	<p>יש עשוק אחר אותו עשוק שנקרא ממזר כשיוצא מן העולם מיד מפרידים אותו מקהלת העם הקדוש אותו ממזר עני מסכן שופך דמעות לפי הקדוש ברוך הוא וטוען לפניו רבון העולם אם אבותי חטאו איזה חטא אני עשיתי הרי מעשי תקינים היו לפניך והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם וכן לכל אותם עשוקים יש להם טענה לפני הקדוש ברוך הוא ומאותה טענה אין להם מנחם ואין שייב דבר על לבם.</p>
<p>ומה דאמר (את כל העשוקים) והנה דמעת העשוקים אלין אינון דמתין בתוקפא דאמהון אלין עבדין לאושדא דמעין לכל בני עלמא בני דלית דמעין דנפקי מלבא כהני דמעין דכל בני עלמא תוהין ואמרין דינין דקודשא בריך הוא קשוט אינון ועל ארח קשוט אזלי הני מסכני ינוקי דלא האבו אמאי מיתו אן דינא דקשוט דעביד</p>	<p>ומה שאמר והנה דמעת העשוקים אלו אותם שמתים בחיק אמותיהם אלה עושים לשפך דמעות לכל בני העולם משום שאין דמעות שיוצאות מן הלב כדמעות הללו שכל בני העולם תוהים ואומרים דיני הקדוש ברוך הוא הם אמת והולכים על דרך אמת התינוקות המסכנים הללו שלא</p>

⁴¹⁶⁰ פי' כשמת נשמתו נבדלת מעדת ישראל ומקבלת שכר בפני עצמה (מ"מ).

⁴¹⁶¹ כל הנשמות, הם ממה שהוברר מן השבעה מלכים. ואמנם יש בהם פסולת. שאי אפשר להתברר, ונשאר דבוק ברע ובקליפות, ואלו אסורים לבא בקהל. וכבר ידעת, כי הז' מלכים, הם בחינות רפ"ח ניצוצין. וכן ממז"ר ע"ה, בגימטריא רפ"ח, לרמוז על מציאותו. ואין לו תיקון, רק שישא שפחה. וסוד שפח"ה, הם ג' מלואים אה"ה, שהם בגימטריא שפח"ה, כי ע"י אלו מתבררים שהוא ע"י בינה המבררת. וז"ס מ"ש ז"ל כל ישראל בני מלכים הם, פירוש, כי הם בירורים הנמשכים מאותם המלכים. ולזה לא אמר כל ישראל מלכים הם, רק בני מלכים, כי אינם המלכים עצמם במדרגה ראשונה, רק ממדתם אחר התיקון, כי אז נבררים מהם סוד הנשמות, ולכן נקראים בני. ונלע"ד, שזה יובן, במה שידעת כי מברור המלכים נעשה שם ב"ן אחר התיקון, שהוא נוקביה של שם מ"ה כנודע. ענין הממז"ר, גימטריא רפ"ח. שהאב כשבא על הערוה, הוא ממשיך מן רפ"ח ניצוצין שנפלו, מאותם שאינם עולים עד לבסוף, שעדיין לא נתבררו. ולכן הוא פקח וחריף, משום שהניצוצין מתנוצצים בו. וכלו עולה חר"ף, רפ"ח. והם מתים כשהם קטנים, מפני שהניצוצין מוטבע בהם זה שמתערבים לאלתר, ולכן מתים לאלתר. והיינו כשאין מכירים בהם, אבל כשמירים בהם, שאין חשש שיתערבו בהם הכשרים, אז מאריכים ימים, ואינם מתים כשהם קטנים. והובא בפרשת פקודי בהיכל שביעי, שבסטרא אחרא שם באותו היכל, יש נשמות מעורבות טוב ורע, ואלו הם נשמות הממזרים. ושם נאמר, ומהכא נפקי כל אינון זיקין ניצוצין דמתדעכי לאלתר, להטי ומתדעכי. משום דהכא נשאר מן הרפ"ח ניצוצין שנפלו, מה שלא הוברר, והם היו אור חזק, דהיינו מן המלכים ראשונים (ספר הליקוטים - פרשת תצא - פרק כג). ועי' עוד שם בשער המצות.

ספר שמות

<p>מארי עלמא אי בחובי אבהתהון אסתלקי מעלמא אמאי ודאי אין להם מנחם</p>	<p>חטאו למה מתו איפה דין האמת שעושה רבון העולם אם בחטאי אבותם מסתלקים מן העולם למה ודאי אין להם מנחם.</p>
<p>תו והנה דמעת העשוקים ההוא דמעה דלהון בההוא עלמא דקא מגנין על חייא דתנן אתר אית מתתקנא לון בההוא עלמא דאפילו צדיקים גמורים לא יכלין לקיימא תמן וקודשא בריך הוא רחים לון ואתרבק בהו ואתקין בהו מתיבתא עלאה דיליה ועלייהו כתיב (תהלים ח ג) מפי עוללים ויונקים⁴¹⁶² יסדת עז ומאי תועלתא עבדין תמן ואמאי סלקין תמן דכתיב (שם) למען צורריך להשבית אויב ומתנקם וכן אית אתר אחרא לבעלי תיובתא</p>	<p>עוד והנה דמעת העשוקים אותה דמעה שלהם באותו העולם שמגנים על החיים ששינונו יש מקום מתקן להם באותו עולם שאפילו צדיקים גמורים לא יכולים לעמד שם והקדוש ברוך הוא אוהב אותם ונדבק בהם ומתקן בהם את הישיבה העליונה שלו ועליהם כתוב מפי עוללים ויונקים יסדת עז ומה התועלת שעושים שם ולמה עולים לשם שכתוב למען צורריך להשבית אויב ומתנקם וכן יש מקום אחר לבעלי תשובה.</p>
<p>תנינן עשרה דברים אתבריאו בערב שבת וכו' הכתב והמכתב והלוחות דכתיב (שמות לב מז) והלחת מעשה אלהי'ם המה והמכתב מכתב אלהי'ם הוא מאי איריא דהכא ערב שבת הוה ודילמא אלף שנין לבתר או בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני אלא ודאי הכי הוא דבערב שבת הוה תא חזי בכל עובדא דבראשית לא אתמר שם מלא אלא אלהי'ם אלהי'ם בכל מה דאתברי ובכלהו שם אלהי'ם עד דכל עובדא אשתכלל בערב שבת מדאשתכלל כל עובדא אקרי יהו'ה אלהי'ם שם מלא</p>	<p>שינונו עשרה דברים נבראו בערב שבת וכו' הכתב והמכתב והלוחות שכתוב והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא מה המדבר מכך שהיה ערב שבת ואולי זה היה אלף שנה אחר כך או בשעה שעמדו ישראל על הר סיני אלא ודאי שזה היה בערב שבת בא וראה בכל מעשה בראשית לא נאמר שם מלא אלא אלהים אלהים בכל מה שנברא וכולם שם אלהים עד שכל המעשה נתקן בערב שבת משנתקנו כל המעשים נקרא ה' אלהים שם מלא.</p>
<p>ואף על גב דבשם אלהי'ם אתברי⁴¹⁶³ כלא לא אשתכלל בעשיה כל מה דאתברי עד ערב שבת דבההיא שעתא אשתכלל כלא בעשיה דכתיב (בראשית ב ב) מלאכתו אשר עשה מכל מלאכתו אשר עשה וקיימא במעשה ועל דא</p>	<p>ואף על גב שהכל נברא בשם אלהים לא נתקן בעשיה כל מה שנברא עד ערב שבת באותה שעה הכל נתקן בעשיה שכתוב מלאכתו אשר עשה מכל מלאכתו אשר עשה ועומד במעשה ולכן כתוב והלחת</p>

⁴¹⁶² עי' זהר חדש פג ע"ב. הפתח השלישי יש ממונה אחד שם, לסגור השער הזה, למי שאינו ראוי לפתוח לו, ושמך קפציאל והוא סוגר על מי שנגזר עליו יסורין, וחלאים רעים ומכאובים וכו', ולפעמים נגזר הדין באבות, ולוקח הבנים שמתים בעודם קטנים וכו', כשנשמתם [של התינוקות שמתו] עולה למעלה, הם נכנסים בהיכל ד'. ואותו הממונה מגדל להם ומלמדם תורה, ומעלה אותם למעלה לפני הקב"ה, בכל שבת וראש חודש, ומשעשע עצמו בהם, ומברך אותם, והם בוכים לפניו, ואומרים מארי דעלמא אן הוא רחמנותך, ינוקא זעיר דיינין ליה דינא, אם האבות חטאו בנים מה חטאו. ובשעה שמדת הדין רוצה לשלוט על העולם, אסתכל בהו קב"ה, וחייס על עלמא, שנאמר, "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם", והם הקטנים שמתו בעוד שלא הגיעו ל"ג שנים ויום אחד, כולם נמסרו ביד הממונה הזה (עמק המלך שער יז פרק יח).

⁴¹⁶³ פי' מדכתיב מעשה אלהים שהזכיר עשיה, ושם אלהים לבד ולא אמר ה' אלהים, ש"מ היינו בע"ש בין השמשות דליכא למימר קודם ע"ש נבראו, דא"כ ליכתוב אלהים ולא ליכתוב עשיה שהוא בע"ש. וליכא למימר נמי דאחר ע"ש נבראו, דהיינו אחר אלף שנין לבתר כדמקשי מעיקרא, דא"כ לכתוב ה' אלהים, כי אחר ע"ש, שנתקן הכל, כתיב ה' אלהים, והכא דכתיב אלהים ועשייה, ש"מ בע"ש היו (מ"מ).

ספר שמות

<p>כתיב (&) והלחת מעשה אלהים כד אשתכלל עלמא⁵⁹⁶ בשם אלהים במעשה ולא לבתר דכתיב (&) יהוה אלהים וברא אשתכלל עלמא⁵⁹⁷ וקיימא על קיומיה</p>	<p>מעשה אלהים כשנתקן העולם בשם אלהים במעשה ולא אחר כך שכתוב ה' אלהים ובזה נתקן העולם ועמד על קיומו.</p>
<p>תא חזי בההיא שעתא דתבר משה הלוחות דכתיב (שמות לב יט) וישבר אותם תחת ההר צף אוקיינוס מאתריה וסליק לשטפא עלמא חמא משה דאוקיינוס סליק לגביהו והוה בעי לשטפא עלמא⁴¹⁶⁴ מיד ויקח את העגל אשר עשו וישרוף באש וגו' ויזר על פני המים קם משה על מי אוקיינוס ואמר מיא מיא מה אתון בעאן אמרו וכי אתקיים עלמא אלא באורייתא דלוחות ועל אורייתא דשקרו בה ישראל (ד"א ועבדו עגלא דדהבא אנן בעאן לשטפא עלמא)⁵⁹⁸</p>	<p>בא וראה באותה שעה ששבר משה את הלוחות שכתוב וישבר אתם תחת ההר צף האוקיינוס ממקומו ועלה לשטף את העולם ראה משה שאוקיינוס עולה אליהם והיה רוצה לשטף את העולם מיד ויקח את העגל אשר עשו וישרוף באש וגו' ויזר על פני המים עמד משה על מי האוקיינוס ואמר מים מים מה אתם רוצים אמרו וכי מתקיים העולם אלא בתורת הלוחות ועל התורה ששקרו בה בני ישראל (ועשו את עגל הזהב אנו רוצים לשטף את העולם).</p>
<p>מיד אמר לון הא כל מה דעבדו בחובא⁵⁹⁹ דעגלא הא מסיר לכון ולא די כל אינון אלפין דנפלו מנייהו מיד ויזר על פני המים לא הו משתככי מיא עד דנטיל⁶⁰⁰ מיא מנייהו ואשקי לון מיד אשתקע אוקיינוס באתריה</p>	<p>מיד אמר להם הרי כל מה שעשו בחטא העגל הרי מסור לכם ולא די כל אותם האלפים שנפלו מהם מיד ויזר על פני המים ולא היו המים שוככים עד שנטל מהם והשקה אותם מיד נשקע האוקיינוס במקומו.</p>
<p>דהא בההוא מדבר לא הו מיא דכתיב (במדבר כ ד) לא מקום זרע וגו' ומים אין לשתות ואי תימא לבירא דמרים ארמי ליה ח"ו דתמן שדי משה דכרנא בישא דא למשתי לבתר ותו דעד כען לא הוה להו בירא⁴¹⁶⁵ עד דאתו למדבר מתנה דכתיב (שם כא יח) באר חפרוה שרים וגו' וממדבר מתנה מתמן ירתו בירא כתיב הכא על פני המים וכתוב התם (בראשי א ב) על פני תהום</p>	<p>שהרי באותו המדבר לא היו מים שכתוב לא מקום זרע וגו' ומים אין לשתות ואם תאמר לבאר מרים זרק חס ושלוש ששם יזרק משה את הזכרון הרע הזה לשתות ממנו אחר כך ועוד שעד עכשיו לא היתה להם באר עד שבאו למדבר מתנה שכתוב באר חפרוה שרים וגו' וממדבר מתנה משם ירשו באר כתוב על פני המים וכתוב שם על פני תהום.</p>
<p>חרות על הלחת מאי חרות על הלחת⁶⁰¹ הכי אוקמוה חירות ממלאך המות חירות משעבוד מלכיות</p>	<p>חרות על הלחת מה זה חרות על הלחת כך פרשוה חרות ממלאך המות חרות משעבוד מלכיות</p>
<p style="text-align: center;">קיד/א</p>	
<p>חירות מכלא הכי הוא ומאי חירות גושפנקא</p>	<p>חרות מהכל כך הוא ומה זה חרות חותם של העולם הבא שבו יש חרות</p>

⁴¹⁶⁴ אע"פ שנסבע הקב"ה שלא יביא מבול ה"מ מן השמים דומיא דנח, ולא ס"ל כמ"ד דכל דבר המשחית נשבע עליו, א"נ יש לומר דעלמא לאו דווקא, ור"ל לישראל לבד (מ"מ).

⁴¹⁶⁵ כי לא היו שותים מן הבאר רק עד מדבר מתנה, אבל תחלה אם היו צריכים מים מוציא להם מצור בדרך נס ולוקחים עמהם מים בנדאות על גבי גמלים ובהמות (מ"מ). צ"ע הלא היה להם הבאר כל מ' שנה והוא הצור שבפ' בשלח ועי' בפ' חקת קפא ע"ב ובגמ' תענית ט ע"א ובמדרש רבה פ' חוקת סימן כה וכן הוא בסדר עולם פ"ה כי ברפידים נתנה להם הבאר (לש"ו). ראיתי שגם הרב הקדוש בעל מקדש מלך זל"ה העיר בזה ג"כ, אבל תירוצו הנה אני בעניי לא מצאתי בדבריו בזה לא טעם ולא ריח ע' עליו (דע"ה ח"ב קכח ע"ב).

ספר שמות

<p>דעלמא דאתי דביה הוה חירות בכל מיני חירות ואלמלא לא אתברו⁴¹⁶⁶ כל מה דאתא לעלמא לבתר לא אתא והווי ישראל דיוקנא דמלאכין עלאין דלעילא⁴¹⁶⁷ ועל דא אכריו קרא ואמר והלוחת מעשה אלהים וגו' לא תימא דלבתר דעלמא אשתכלל ואדכר שם מלא הווי אלא בשעתא דאשתכלל בשם אלהים עד לא ייעול שבת.</p>	<p>בכל מיני חרות ואלמלא לא נשברו כל מה שבא לעולם אחר כך לא בא והיו ישראל בדיוקנאות של מלאכים עליונים שלמעלה ועל כך מכריז הכתוב ואומר והלחת מעשה אלהים וגו' אל תאמר שלאחר שהעולם נתקן ונזכר שם מלא היו אלא בשעה שנתקן בשם אלהים טרם שנכנסה שבת.</p>
<p>המה מאי המה הפוך מה⁴¹⁶⁸ הווי מתרין סטרין הווי חדא בעובדא וחדא דחירות לעילא רשים לעילא לנטרא לכלא ועל דא המ"ה והמכתב מכתב אלהים הוא אשא אוכמא על גבי אשא חוורא מכתב אלהים הוא היינו דכתיב (במדבר יח כג) ועבד הלוי הוא חרות כמה דאתמר דהא יובל קרי חרות ועביד חירות לכל עלמין</p>	<p>המה מה זה המה הפוך מה"ה היו משני צדדים היו אחד במעשה ואחד מחרות של מעלה רשום למעלה לשמר את הכל ועל זה המ"ה והמכתב מכתב אלהים הוא אש שחורה על גבי אש לבנה מכתב אלהים הוא היינו שכתוב ועבד הלוי הוא חרות כמו שנאמר שהרי יובל נקרא חרות ועושה חרות לכל העולמות.</p>
<p>עד כאן חברייא מכאן ולהלאה תנדעון דהא סטרא בישא לא שלמא עלייכו ואנא ייבא סבא קאימנא קמייכו לאתערא מלין אלין קמו אינון כמאן דאתער משינתיה ואשתטחו קמיה ולא הווי יכלין למללא לבתר שעתא בכו</p>	<p>לכן חברים מכאן והלאה תדעו שהרי הצד הרע לא שולט עליכם ואני ייבא סבא עומד לפניכם לעורר דברים אלו קמו הם כמי שהתעורר משנתו והשתטחו לפניו ולא היו יכולים לדבר אחר כשעה הם בכו.</p>

⁴¹⁶⁶ אלו שזכינו שיתקיים התורה בנו כמו שניתן לנו בראשונה, בקולות וברקים ומלהבות אש, אז כבר היה נתקן ונעשה המתקת כל הגבורות למטה בכל הראוי, והיה מתבטל כל הזוהמא כולה, והיה חוזר העולם לתיקונו כמו קודם החטא, וכמו שכתוב (תהלים פב ו) אני אמרתי אלהים אתם כו'. ע' זוה"ק (ס"פ יתרו ופ' משפטים ק"ד רע"א), והנה היה הולך ומתתקן העולם מאז כמו בהתיקונים דלעתיד אשר מאחר תחיית המתים והלאה, אך מאחר שלא זכינו להאור הגדול דמתן תורה שבתחילה, ונשתברו הלוחות הראשונות, הנה נשאר היצר הרע בתקפו, ומתקיים זוהמת העולם כמקדם, ואין כח מעתה לשום אדם לקיים את כל התורה והמצוה על שלימותה כהראוי, וכמ"ש (קהלת ז כ) אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (הקדו"ש כד ע"ג). הלוחות הראשונים הנה היו מהנצח הוד דז"א, והלוחות השניים הם מהנצח הוד דנוק', וכמ"ש הרב בשער לאה ורחל (פרק ו). והנ"ה דז"א הם מסוד עץ החיים, כי בהם אין אחיזה להחיצונים ע' הגר"א בספד"צ (פרק ג ד"ה וענין כלל ופרט כז ע"ד ע"ש), אבל הנ"ה דהנוק' הם בסוד עץ הדעת, וכנודע בסוד (משלי ה ה) ורגליה יורדות מות. ובזוה"ק יתרו (פד ע"ב) כי הלוחות הראשונות הם מההוא טלא עלאה דנגיד מעתיקא קדישא כו' ע"ש. ואמרו בפ' משפטים (קיד רע"א) כי אלמלא לא אתברו כל מה דאתא לעלמא לבתר לא אתא, וכנודע כ"ז. ועכ"פ הוא כי הלוחות הראשונות הם היו מסוד העץ החיים, ומנצח הוד דז"א (דע"ה ח"ב צג ע"ד), עי' לעיל צד ע"א וח"ג קסב ע"ב (ביאורים ח"ב מג ע"ג).

⁴¹⁶⁷ כל המאורעות כולם אשר בעוה"ז וכל העונשים כולם אשר בעולם הנפשות שהוא לאחר מיתה, הנה הם כולם להוציא את כל תוקף הדינין מן הכח אל הפועל, וע"י העונשים הנה הם מתצרפים כולם ומתלבנים מכל הזוהמא חלאה וצחנה, ויעשו הם עצמם לרשפי אש שלהבת יה, שלהובין דרחימו דינין דקודשא, ויהיו הם עצמן סיבת כל טוב הצפון, יין המשומר בענביו, ושכר כל עוה"ב. אך אלו שזכינו שיעשה כ"ז ע"י תורה ומעשים טובים וע"י כפיית היצר הרע, מגיבורי כח עושי דברו, וכן בעניינינו בדור המדבר, אלו שעמדו בכל העשרה נסיונות להיות לבם ונפשם בהאמונה והביטחון לה' תמיד וכנ"ל ענף ד', הנה אז היו מתמתקים כל הדינין אשר נולדו ונתחדשו בליל ז' של פסח בסוד קריעת ים סוף, היו מתמתקים ומתבסמים מאז להעשות לדינין דקודשא ולשלהובין דרחימו, והיה עומד ומתקיים עליהם הגילוי דאור הגנוז, שהוא הנהירו דעתיקא ע"י משה רבינו ע"ה, אשר כבר זכו אליו בברית אבות מעת הגאולה, ואח"כ במתן תורה אם שהיו זוכים להלוחות הראשונות היה נקנה בהם אותו האור לקנין עולם (דע"ה ח"ב קלט ע"ג).

⁴¹⁶⁸ ר"ל הלוחות היו נתונים מב' ה' ה' שהם בינה ומלכות, וע"כ מר' ייבא סבא (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>פתח רבי חייא ואמר (שיר ח ה) שימני כחותם⁴¹⁶⁹ על לבך כחותם על זרועך וגוי שימני כחותם בשעתא דאתדבקא כנסת ישראל בבעלה איהי אמרת שימני כחותם ארהא דחותם כיון דאתדבק בהווא אתר דאתדבק שביק ביה כל דיוקניה אף על גב דהווא חותם אזיל הכא והכא ולא קיימא תמן והא אתעבר מניה כל דיוקניה שביק תמן ותמן קיימא אוף הכי אמרת כנסת ישראל כיון דאתדבקא בך כל דיוקני ליהוי חקיק בך דאף על גב דאזיל הכא או הכא תשכח דיוקני חקיק בך ותדכר לי</p>	<p>פתח רבי חייא ואמר שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגוי שימני כחותם בשעה שנדבקה כנסת ישראל בבעלה היא אמרה שימני כחותם על לבך דרך החותם כיון שנדבק באותו מקום שנדבק משאיר בו את כל דיוקנו אף על גב שאותו חותם הולך כאן וכאן ולא עומד שם ונעבר ממנו כל דיוקנו משאיר שם ושם עומד אף כך אמרה כנסת ישראל כיון שנדבקתי בך כל דיוקני יהיה חקוק בך שאף על גב שאלך לכאן ולכאן תמצא את דיוקני חקוק בך ותזכר אותי.</p>
<p>וכחותם על זרועך כמה דכתיב (שם ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני אוף הכי תהא דיוקני חקיק תמן ובכך אהא בך מתדבקא לעלמין ולא אתנשי מינך כי עזה כמות אהבה תקיפא כמות אהבה בתוקפא תקיף כהווא אתר דשריא ביה מותא אהבה הווא אתר דאקרי אהבת עולם</p>	<p>וכחותם על זרועך כמו שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני אף כך יהיה דיוקני חקוק שם ובכך אהיה דבוקה בך לעולמים ואל אשתכח ממך כי עזה כמות אהבה חזקה כמות אהבה בחזק חזק כמו אותו מקום ששורה בו המות אהבה אותו מקום שנקרא אהבת עולם.</p>
<p>קשה כשאול קנאה אוף הכי דהא אלין שמהן מההוא סטרא אינון רשפיה רשפי אש מאן אינון רשפיין אלין אינון אבנין ומרגלן טבאן דאתילידו מההוא אש שלהבת יה מההוא שלהובא⁴¹⁷⁰ דנפקא מעלמא עלאה ואתאחדא בכנסת ישראל למהוי כלא חד יחודא ואנן הא אהבה ורשפיין דשלהובא דלבא אבתרך יהא רעוא דדיוקנא דילן תהא חקוקה בלבך כמה דדיוקנא דילך חקוק בלבן נשק לון ובריך לון ואולו</p>	<p>קשה כשאול קנאה אף כך שהרי אלו השמות הם מאותו צד רשפיה רשפי אש מה הם רשפי אש הללו אותם אבנים ומרגליות טובות שנולדו מאותה אש שלהבת יה מאותה שלהבת שיוצאת מן העולם העליון ונאחזה בכנסת ישראל להיות הכל יחוד אחד ואנו הרי אהבה ורשפי שלהבת של הלב אחריך יהי רצון שהדמות שלנו יהיה חקוק בלבך כמו שהדמות שלך חקוק בלבנו נשק אותם וברך אותם והלכו.</p>
<p>כד ממו לגבי דרבי שמעון וסחו ליה כל מה דאירע לון חדי ותווה אמר זכאין אתון דזכיתון לכל האי ומה הויתון בהדי אריא עלאה גיבר תקיף דלא הוו כמה גיברין לגביה כלום ולא ידעתון לאשתמודעא ליה מיד תווהנא איך אשתזבתון מעונשא דיליה אלא קודשא בריך</p>	<p>כשהגיעו אל רבי שמעון וספרו לו כל מה שקרה להם שמח ותמה ואמר אשריכם שזכיתם לכל זה ומה הייתם עם האריה העליון גבור חזק שכמה גבורים לא היו אליו כלום ולא ידעתם להודיע לו מיד תמהתי איך נצלתם מעונשו אלא שהקדוש ברוך הוא רצה</p>

⁴¹⁶⁹ בכל דבר שבקדושה וכן כל אור עליון אשר יורד ומתגלה למטה, הנה גם אחר שחוזר ומסתלק ועולה למעלה, הנה נשאר רושם אור ממנו בהמקום שהיה שם, ועל אותה הרשימו הנה הוא סוד מה שכתוב (ש"ה"ש ח ו) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך (כללים ח"ב ז ע"ב), עי' ח"א רמד סע"ב (ביאורים ח"ב לו ע"ג).

⁴¹⁷⁰ ח"א רמה ע"א ואולי כי שם י"ה הזה הנה הוא נמשך מהו"ה בניקוד אלה"ם שבבינה ועי' פ' ויקרא י' סע"ב ואתיותיו ונקודותיו גימ' צ"ו שהוא במספר קטן ט"ו וכן במספר גדול הם ט"ו מאות ומכ"ז הנה נמשך השם י"ה שהוא ט"ו והשם י"ה הזה הוא בפנימית הגבו' דז"א כמ"ש בשמות פ"ג וע"ש פ"ו והוא נמשך מהו"ה בניקוד אלה"ם שבבינה וכן אותו הו"ה בניקוד אלה"ם הנה הוא נמשך ע"ד הנזכר מהשם י"ה שבחכמה כמ"ש בפ' ויקרא שם י' סע"ב (לש"ו).

ספר שמות

<p>הוא בעא לשזבא לכון קרא עלייהו (משלי ד יח) וארה צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום (שם יב) בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל (ישעיה ס כא) ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר עד כאן מן רב ייבא סבא</p>	<p>להצילכם קרא עליהם וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר (עד כאן מן רב ייבא סבא).</p>
רעיא מהימנא	
<p>כי ינצו אנשים אלין מיכאל וסמאל ונגפו אשה הרה דא כנסת ישראל ויצאו ילדיה בגלותא ענוש יענש דא סמאל כאשר ישית עליו בעל האשה דא קודשא בריך הוא</p>	<p>כי ינצו אנשים אלו מיכאל וס"מ ונגפו אשה הרה זו כנסת ישראל ויצאו ילדיה בגלות ענוש יענש זה ס"מ כאשר ישית עליו בעל האשה זה הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>פקודא בתר דא להשיב אבדה ואכתריה להשיב הגזל אמר בוצינא קדישא קודשא בריך הוא עתיד לאהדרא לך אבדה דאבדת בנין ערב רב ודא כלה⁴¹⁷¹ דילך⁴¹⁷² דבזמנא דעברו ערב רב ית עגלא נפלת כלה דילך הדא הוא דכתיב (שמות לב יט) וישלך מידו את הלחת</p>	<p>מצוה (מא) אחר זו להשיב אבדה ואחריו להשיב הגזל אמר מנורה הקדושה ברוך הוא עתיד להחזיר לך את האבדות שאבדת משום הערב רב וזו הכלה שלך שבזמן שעשו הערב רב את העגל יצאה הכלה שלך זהו שכתוב וישלך מידו את הלחת.</p>
<p>ואתמר כך לך רד התם קא רמיז נחיתו דילך⁴¹⁷³ בגלותא רביעאה⁴¹⁷⁴ לך⁴¹⁷⁵</p>	<p>ונאמר כך לך רד שם נרמזה ירידה שלך לגלות הרביעית לך</p>
קיד/ב	
רעיא מהימנא	
<p>כגון (בראשית יב א) לך לך מארצך וגו' הכא ש⁴¹⁷⁶ (איוב לג כט) הן כל אלה⁶⁰² יפעל אל פעמים שלש עם גבר⁴¹⁷⁷ הכא קא רמיז לך לך</p>	<p>כמו (בראשית יב) לך לך מארצך וגו' כאן ש (איוב לב) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר כאן רומז לך</p>

⁴¹⁷¹ מלכות (יהל אור).

⁴¹⁷² נקראת כלת משה כמ"ש שאמרה שבת לכל נתת בן זוג וכו' והוא כמ"ש בתיק"ז (קמד ע"ב) והכי שכינתא אשתמודעת בד' גוונין כו' אימא תתאה נטלת שוקא ימינא כו', והן הז' ימי בראשית דיום ראשון אשתתף בעובדא עם יום רביעי, דיום ראשון אור וכן יום ד'. וכן בכולם. וכמ"ש בתיקון מ"ב. והוא חסד ונצח וכן בכולם, לבד שבת, בינה, שהוא הדעת דאשתתף בז"ת, והוא השבת, דרגא דמשה, שלכן נתנה תורה ביום שבת, וע"י משה. וכ"י בת זוגו, והיא כלה דיליה. ואבדה ע"י ע"ר, שהן כנגד הדעת, וכן חשבון ערב רב [כחשבון דעת], וז"ש לקמן דף קטו, דבתחלה לא היה אלא באילנא דטו"ר כו', וישראל עם ע"ר, שהכל קאי על ישראל, שבגינם אבד, והוא הדעת באתפשטותיה למטה, שהוא הדעת טו"ר. אבל לע"ל, וישכן ישראל בטח, בדד עין יעקב, ויתמחון מעלמא, ויחזור במדרגת בן, בן י"ה, הדעת במקומו, והוא תיובתא לבינה, תשובה, והכל בדעת (יהל אור).

⁴¹⁷³ ר"ל דכתיב לך רד לך בגלותא, ורד נחיתו והשפלה בגלותא בת"ח כמ"ש (יהל אור).

⁴¹⁷⁴ שמתלבש בת"ח בכל דרא והן בגלות יותר, כמ"ש בסוטה יראי חטא ימאסו וסר מרע משתולל כו', וכ"ז הוא גלות דיליה (יהל אור). וזהו מדה כנגד מדה, שקירב הערב רב, ולך יהיו גדופים, וכמ"ש בזהר והן הן רישא דעמא (יהל אור).

⁴¹⁷⁵ ר"ל לך שאמר לו ה' ית', אמר לו על גלות הרביעי, שע"י שבירת הלוחות צריך לילך בגלות הזה, רד ג"כ בגלות כנ"ל רמיז נחיתו דילך (יהל אור).

⁴¹⁷⁶ ר"ל מארצך וממולדתך ומבית אביך הן ג' גלגולים בג' אבות, שהן ש' של משה כמ"ש בתז"ח, והן נגד ג' אותיות של השם יק"ו, חג"ת, שכנגדן ג' גלות, וד' גלגול דמשה עצמו מ"ה דמשה מלכות, שכנגדו גלות הרביעי (יהל אור).

⁴¹⁷⁷ בג' אבהן, כמ"ש שג' גליות היו בג' אבהן ונגאלו בזכותן, אבל גלות הזה במשה, ואין נגאלין אלא בזכות התורה. "עם גבר" שהוא גבר שדרכו נסתרה ולא ידע איש כו' (כמ"ש בפ' בראשית) (יהל אור). גבר ראשי תיבות גומלי חסדים, ביישנים, רחמנים היינו חג"ת, ג"מ אברהם חסד, ביישנים

ספר שמות

<p>תלת⁶⁰³ זמנין⁴¹⁷⁸ (בגלגול) בגלותא רביעאה רד בגין בת יחידה כלה דילך דנפלת הדא הוא דכתיב (עמוס ה ב) נפלה⁴¹⁷⁹ לא תוסיף קום ומיד דאנת נחית⁴¹⁸⁰ בניניה תקום עלך והאי (איהו השבת אבדה) (והאי אורייתא דאתגליא⁴¹⁸¹ על ידך האי) איהו השבת אבדה דילך דלאו למגנא אתגליא לך אורייתא יתיר מכל ישראל ואסתלקת לגנבך כמיא דבאר⁴¹⁸² דאסתלקו לגנבך ולא לאבהן ולא לבר נש דהא באר מכרת אדוניה⁴¹⁸³ ואורייתא דא אתמר עלה (במדבר כא יז) ומשם בארה היא הבאר וגו' הבאר היא מליא ולא נפקין מימיו לבר ואיהו באר מיא⁶⁰⁴ דאורייתא דאפיק כל מיין וכל מיין⁶⁰⁵ דעלמא עאלין ביה ולא נפקין מימיו לבר</p>	<p>לך שלש פעמים (בגלגול) בגלות ברביעית רד בשביל בת יחידה הכלה שלך שנפלה זהו שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום ומיד שאתה יורד בשבילה תקום עליך וזו (זו השבת אבדה וזו התורה שהתגלתה על ידך (זו היא השבת האבדה שלך שלא לחנם נגלתה לך תורה יותר מכל ישראל ועלתה אליך כמו מי הבאר שעלו אליך ולא לאבות ולא לאיש שהרי הבאר מכירה את אדוניה ועל התורה הזו נאמר ומשם בארה היא הבאר וגו' הבאר היא מלאה ולא יוצאים מימיה החוצה והיא באר מי התורה שמוציאה כל המים וכל המים של העולם נכנסים בה ולא יוצאים מימיה החוצה.</p>
<p>ואיהו באר דאפילו כל בני עלמא שאבין מניה⁶⁰⁶ מיא ואפילו כל ענני עלמא לא חסרין מניה אפילו כחוט השערה בגין דבאר דא לית ליה סוף יתיר עמוק הוא מדאורייתא דאתמר בה (איוב יא ט) ורחבה מני ים ובכד דיליה מאן דשאבי מניה מיא איהו בלע (ס"א כל מימין וכל חכמתין)⁶⁰⁷ כל חכמתין דעלמא כל שכן באר עצמו</p>	<p>והיא הבאר שאפילו כל בני העולם שואבים ממנה מים ואפילו כל ענני העולם לא חסרים ממנה אפילו כחוט השערה משום שבאר זו אין לה סוף יותר עמקה היא מן התורה שנאמר בה (איוב יא) ורחבה מני ים ובכד של מי ששואב ממנה מים הוא בולע (כל מימות וכל חכמות) את כל חכמות העולם כל שכן הבאר עצמה.</p>
<p>וכן⁶⁰⁸ עתיד קודשא בריך הוא לאהדרא לך</p>	<p>וכן עתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר לך את הגזל שלך שהוא המטה שנאמר</p>

יצחק כדאיתא במדרש עבד משכיל ימשול בן מביש זה אליעזר ביצחק, ולכן נקרא בייש, דאזיל סומקא ואתי חוורא, רחמנים דא יעקב רחמים, נמצא מרומז בג' גליות הנ"ל, וגם מרומז גלות רביעי דמשה עם גבר, היינו עם משה דכתיב לגבר אשר דרכו נסתרה, ובמשה כתיב ולא ידע איש את קבורתו, וענין נ' זמנין, נ' דורות. שמענו ממנו, דור שאין בו הארת משה רבינו ע"ה לא נכלל בחשבון נ' דורות, וזהו אריכות הגלות (יהל אור).

⁴¹⁷⁸ אתפשטותיה נ' זימנין לקבל אורייתא דניתנה לנ' יום להגיע לשער הנ', וכן עתה עד לעתיד לבא כמש"ל קטו ע"ב, ומאן גרים דא א' אחד כו', והוא הניתן למשה ג"כ במתן תורה, אלא שאבדה בנחיתו דיליה, שירד למטה התפשטות הדעת מ"ט שערי בינה, וזהו אלף חולקין דאתנטיל מיניה אלף אכסדראין, אל"ף רבתי, אלף בינה, שהוא א', ונשאר א' זוטא, וזהו אריכות הגלות, שלא מוצא במי להתגלגל ונתארך, ולכן יציאת הגלות תליא בלימוד הקבלה, אורייתא דמשה (יהל אור). ר"ל גימ' לך, והן נ' דורות שמתעכבין בגלות, כי הקץ הוא במספר שני הדורות כמ"ש בפ"ב דעדות (יהל אור עי"ש אריכות).

⁴¹⁷⁹ ר"ל, נ' הוא נפלה, כמ"ש למה לא נאמר נ' באשרי (יהל אור).

⁴¹⁸⁰ וז"ש הקם תקים, כמ"ש לקמן (יהל אור).

⁴¹⁸¹ עי' אריכות ביהל אור.

⁴¹⁸² הבאר היא נביעו דבאר מים חיים, מים קדושים, מים מתיקין, ממבוע דאור א"ס (דע"ה ח"ב קכח ע"ב), ומהמלכות דאצילות עצמו, ועי' עוד ח"ג קפא ע"ב (שם קכט ע"ב) וכן ח"ג קפג ע"ב (שם קל ע"ג).

⁴¹⁸³ באר היא בת מלך דאצילות, ועי' תיקו"ז ריש תיקון כב דיתב על מגדלא והיא מים דאין להם סוף, כמ"ש ברע"מ פנחס, והתורה היא בבריאה ימא דאורייתא, מדרגא דבינה דמקנן שם, והאי באר אמלי לה, ולא יהבין הבת מלך אלא למשה, כמש"ש בארוכה, והוא אדוניה איש האלקים זוגא דדעת כנ"ל, וז"ש יתיר עמוק מדאורייתא כו' מני ים הנ"ל (יהל אור).

ספר שמות

<p>גזל דילך דאיהו מטה דאתמר ביה (ש"ב כג כא) ויגזול את החנית⁴¹⁸⁴ מיד המצרי דעלך אתמר (שמות ב יט) איש מצרי ובגלותא דילך ובגלגולא דילך יפריש לך ערי מקלט לשזבא מכמה דרדפינ אבתרך דלית להון סוף</p>	<p>בו ויגזל את החנית מיד המצרי שעליך נאמר איש מצרי ובגלות שלך ובגלגול שלך יפריש לך ערי מקלט להינצל מכמה שרודפים אחריו שאין להם סוף.</p>
<p>והאי איהו פקודא⁶⁰⁹ (חדא) להפריש ערי מקלט למאן דקטל בגין ההוא מצרי דקטלת במצרים⁴¹⁸⁵ דתמן הוה נחש הקדמוני וכל משרייתיה דהוון סהרין ליה וקטלת ליה בלא⁶¹⁰ זמניה ולא דחלת מרודפינ⁶¹¹ דיליה דבכמה אתרין רדפו אבתרך כמה⁶¹² נשין בנערותך דאינון נעמ"ה אנר"ת לילי"ת אוכמא וקודשא בריך הוא יהיב לך ערי מקלט⁴¹⁸⁶ לאשתזבא מנהון ואינון שערי תשובה</p>	<p>וזוהי מצוה (מב) (אחת) להפריש ערי מקלט למי שהרג משום אותו המצרי שהרגת במצרים ששם היה נחש הקדמוני וכל מחנות שהיו מקיפים אותו והרגת אותו בלי זמנו ולא פחדת מהרודפים שלו שבכמה מקומות רדפו אחריו כמה נשים בנערותך שהן נעמ"ה אנר"ת לילי"ת שחורה והקדוש ברוך הוא נתן לך ערי מקלט להינצל מהן והם שערי תשובה.</p>
<p>בגין דאת בן י"ה ברא דאבא ודאמא בתר דהדרת בה"א בתיובתא אסתלקת בבניה יהי"א⁴¹⁸⁷ אילנא דחיי ובגינה את זכי לאת ה' בגין דאעילת גרמך אבתרהא בתיובתא לאהדרא לה למרך ולסלקא לה מגלותא ולא לקבלא אנת אנרא</p>	<p>משום שאתה בן יה בן של אבא ואמא אחר שחזרת בה"א בתשובה עלית לבניה יה"ו עץ החיים ובגללה זכית לאות ה' משום שהכנסת את עצמך אחריה בתשובה להחזירה לרבוך ולהעלותה מהגלות ולא שתקבל אתה שכר.</p>
<p>וקודשא בריך הוא שוי שמיה בך ובגין דמחשבה דילך הות לעלת העלות שוי בך מחשבתיה דאיהי יו"ד ה"א וא"ו ה"א ועלת העלות איהו מיחד אלין אתוון בך לאשתמודעא ליה באלין אתוון</p>	<p>והקדוש ברוך הוא שם שמו בך ומשום שמחשבתך היתה לעלת העלות שם בך מחשבתו שהיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א ועלת העלות הוא מיחד את האותיות הללו בך כדי להכיר אותו באותיות הללו.</p>
<p>ובגין דאת⁶¹³ היות גומל חסד עם שכינתא דכל פקודין דילך לקיימא איזוהו חסיד המתחסד עם קונו יהב לך מדת חסד ובגין דנטרת פקודין דלא תעשה והוה לך לאתגברא על יצרך למקשר ליה תחות ירך ולא אשתדלת בהאי פקודא אלא לקשרא סמא"ל תחות ידא דקודשא בריך הוא ובת זוגיה דאיהי שפחתא בישא תחות יד גבירתה לון ולכל ממנן ולכל משריין</p>	<p>ומשום שאתה היית גומל חסד עם השכינה שכל המצוות שלך לקיים איזוהו חסיד המתחסד עם קונו נתן לך מדת חסד ומשום ששמרת מצוות לא תעשה והיה לך להתגבר על יצרך לקשר אותו תחת ירך ולא השתדלת במצוה הזו אלא לקשר את סמא"ל תחת ידו של הקדוש ברוך הוא ובת זוגו שהיא שפחה רעה תחת יד גברתה</p>

⁴¹⁸⁴ כמ"ש בר"פ בראשית (יהל אור). עי' ח"א ו ע"ב (לש"ו).

⁴¹⁸⁵ מרע"ה הוא גלגולו של הבל בן אדם הראשון והמצרי שהרג היה קין אחיו ולכן הרגו בשם המפורש של שם מ"ב. כדי להעלות נפשו ולתקנו בתוך הקדושה אמנם עדין לא היה ראוי לזה ולא נגמר זמנו להתקן. והרגו קודם הזמן הראוי לו ונמצא שהרגו שלא כדין אלא שהיה בשוגג כי נתכוון לטובתו. והיה צריך לנוס אל ערי מקלט. ולכן ניתן לו מצוה זו של הפרשה ערי מקלט ליחשב לו כאילו נס אל ערי המקלט ונתכפר לו כמו שביארנו שם בפסוקים ההם ובפסוק ואשר לו צדה כו' (שער מאמרי רשב"י).

⁴¹⁸⁶ עי' ספר הגלגולים פרק לג (לש"ו).

⁴¹⁸⁷ כאן אמר כי משה סליק עד בינה ורז"ל אמרו במדרש על פסוק וראית את אחורי מלמד שהראהו קשר של תפלין ולא יותר אבל זה יובן במה שהודעתין כי לאה היא הנקראת קשר תפלה של ראש והיא עצמה מלכות של בינה (שער מאמרי רשב"י).

ספר שמות

<p>דלהון קודשא בריך הוא יהב לך מדת גבורה דיליה למהוי בסיעתך דיתחלחלון וידחלון מינך סמא"ל ובת זוגיה וכל ממנן ומשריין דלהון ויהון קשורים בשלשלאי⁶¹⁴ תחות ירך</p>	<p>אותם ואת כל הממנים והמחנות שלהם הקדוש ברוך הוא נתן לך את מדת גבורתו להיות בעזרך שיתחלחלו ויפחדו ממך סמא"ל ובת זוגו וכל הממנים והמחנות שלהם ויהיו קשורים בשלשלאות תחת ירך.</p>
<p>ובגין דהדרת בתיובתא⁴¹⁸⁸ באות ברית נחית בינה יה"ו לאתחברא לך⁶¹⁵ בצדיק בגינך קודשא בריך הוא יהיב לך אות ברית צדיק דיליה ובגין דמחשבה טובה עבדת כלא הכי נחית שמא מפרש (דמרך)⁶¹⁶ עלך ומתמן (ס"א רשומא דנחית)⁶¹⁷ נחית עלך</p>	<p>ומשום שחזרת בתשובה באות הברית ירדה בינה יה"ו להתחבר בצדיק בשבילך הקדוש ברוך הוא נותן לך אות ברית צדיק שלו ומשום שבמחשבה טובה עשית את הכל כך ירד שם המפרש (של רבונך) עליך ומשם (הרשם שירד) ירד עליך.</p>
<p>ובגין⁶¹⁸ דאנת משתדל בכל יומא בתרין שפוון דילך בצלותא לשבחה למרך באדניי שפתי תפתח בתרין שפוון דילך בנביאים וכתובים ובכל מיני זמר ונגון בצלותא קודשא בריך הוא נחית לון בשפוון דילך כל שכן דדרגא⁶¹⁹ דילך עמודא דאמצעיתא וביה אשתדלת בכל יומין דילך בקשוט קודשא בריך הוא יהביה לך לסלקא לך ביה⁶²⁰ בתורת אמת כלילא מכל מדות ואתוון דשמא מפרש בד' אתוון</p>	<p>ומשום שאתה תשתדל בכל יום בשתי השפתים שלך בתפלה לשבח את רבונך באדני שפתי תפתח בשתי השפתים שלך בנביאים ובכתובים ובכל מיני זמר ונגון בתפלה הקדוש ברוך הוא הוריד אותם בשפתים שלך כל שכן הדרגה שלך עמוד האמצעי ובו השתדלת בכל ימך באמת הקדוש ברוך הוא נתן אותו לך להעלות אותך בו בתורת אמת כלולה מכל המדות והאותיות בשם המפרש בארבע האותיות.</p>
<p>דקדם דחזרת בתיובתא</p>	<p>שקדם שחזרת בתשובה</p>
<p>קטו/א</p>	
<p>רע"א מהימנא</p>	
<p>לא הוית אלא באילנא דטוב ורע⁴¹⁸⁹ עבד ונער הוה שמך בקדמיתא (שמות ב ו) והנה נער בוכה עבד נאמן הדא הוא דכתיב (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא והוא רע שותפא דעבד גרם לך למחטי בסלע בגין דמטה דאתמסר לך⁴¹⁹⁰ (נ"א בידך)⁶²¹ הוה⁴¹⁹² דאילנא דטוב ורע מטטרו"ן טוב סמא"ל רע⁴¹⁹³</p>	<p>לא היית אלא בעץ של טוב ורע עבד ונער היה שמך בתחלה והנה נער בכה עבד נאמן זהו שכתוב לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא ואותו הרע השתף של העבד גרם לך לחטא בסלע משום שהמטה שנמסר לך (בידך) היה של העץ של טוב ורע מטטרו"ן טוב סמא"ל רע.</p>

⁴¹⁸⁸ עי' אריכות ביהל אור.

⁴¹⁸⁹ ר"ל במט"ט (יהל אור). עי' דע"ה ח"א נג ע"ב.

⁴¹⁹⁰ שהוא מ"ט פנים טהור מ"ט פנים טמא, משא"כ שער הנ' שאין נגדו, ושם עלמא דחירו (יהל אור). עי' תיקו"ז (תיקון ס דף קט ע"א ובתיקון כא מדף מג עד דף מו) בהגר"א שם ע"ש כל הענין. וב' המטות, שניהם הם על יסוד דז"א, וכשהוא בגדלות אז הוא בסוד לויתן נחש בריח, שמשמש באור הדעת עלאה המברייח מן הקצה אל הקצה, אבל כשהוא בקטנות אז הוא משתמש ע"י מט"ט וכמ"ש בתיקון ס' שם (דע"ה ח"ב קכח ע"א) ועי' דע"ה ח"ב קכט ע"ב.

⁴¹⁹¹ ע"י ההכאה נעשה בידו (דע"ה ח"ב קלג ע"א).

⁴¹⁹² נעשה (דע"ה ח"ב קלג ע"א).

⁴¹⁹³ ר"ל שהרע כרוך סביבו (דע"ה ח"ב קלג ע"א).

ספר שמות

<p>וכען דחזרת⁴¹⁹⁴ בתיובתא ואתדבכת באילנא דהיי הא נפקת מעבד ואתהדרת בן לקודשא בריך הוא ומטה דאתמסר בידך יהא עין חיים ו' דאיהו בן י"ה ויעול⁶²² (ד"א ותיעול) במ"ט אנפין דילך באורייתא ויתעבד מו"ט⁴¹⁹⁵ ויתקיים בך (תהלים נה כג) לא יתן לעולם מוט לצדיק⁴¹⁹⁶ מ"ט אנפין מ"ט אתוון דשמע ישראל וברוך שם שית תיבין דיחודא עלאה ו' עלאה תפארת שית תיבין תניינין דברוך שם ו' תניינא צדיק⁴¹⁹⁷ מ"ט באמצעיתא⁶²³ א⁴¹⁹⁸ וישאוהו במוט</p>	<p>וכשם שחזרת בתשובה ונדבכת בעץ החיים הרי יצאת מעבד והפכת להיות בן לקדוש ברוך הוא והמטה שנמסר בידך יהיה עץ החיים ו' שהוא בן י"ה ותכנס בקקארבעים ותשע הפנים שלך בתורה ויעשה מוט ויתקים בך לא יתן לעולם מוט לצדיק ארבעים ותשע פנים ארבעים ותשע אותיות של שמע ישראל וברוך שם שש תבות התבות של היחוד העליון ו' עליונה תפארת שש תבות שניות של ברוך שם ו' שני צדיק מ"ט באמצע ו' וישאוהו במוט בשנים.</p>
<p>בשנים בלא וא"ו באמצעיתא איהו מ"ט (נ"א בלא א' דאמצעיתא דו"ו) (משלי כה כו) וצדיק מ"ט לפני רשע ומאן גרם דא א' אחד מחמשים דחמשיין תרעין אתיהיבו לך הסר חד כמה דאוקמוה מארי מתניתין חמשיין שערי בינה נמסרו למשה חוץ מאחד והאי איהו א' דחסר מחמשיין ואשתאר מ"ט ודא גרים לך צדיק מ"ט לפני רשע מאי רשע דא סמא"ל</p>	<p>בלא וא"ו באמצע הוא מ"ט (בלא א' האמצעית של ו"ו) וצדיק מ"ט לפני רשע ומי גרע את זה א' אחד מחמשים שחמשים שערים נתנו לך חסר אחד כמו שבארו בעלי המשנה חמשים שערי בינה נמסרו למשה חוץ מאחד וזהו א' שחסר מחמשים ונשארו מ"ט וזה גרם לך צדיק מ"ט לפני רשע מי הרשע זה סמא"ל.</p>
<p>והאי איהו מ"ט מן מטה דילך דאתמר ביה (שמות יז ט) ומטה האלהים בידי (דמטה אחרא אית לך) מטה דילך הוא מטה דמשה ובנין דא א' מטה דילך דאיהו בינה⁴¹⁹⁹ חוזרת לך כמה דאוקמוה במתניתין אלף בינה דחזרת לך</p>	<p>וזהו מ"ט מהמטה שלך שנאמר בו ומטה האלהים בידי המטה שלך הוא המטה של משה ומשום זה א' שהיא בינה חוזרת לך כמו שבארוה במשנה אלף בינה שהיא חוזרת לך בתשובה ותכנס בין ו"ו ותעשה וא"ו לקיים בך</p>

⁴¹⁹⁴ ר"ל בגלות האחרון שיפדו ע"י התשובה, שגאולה הראשונה לא היתה ע"י התשובה ומע"ט, היתה במנוסה מסטרא דעבד, שלא היה להם שטר חירות. אבל גלות האחרון שיצאו ממנו ע"י תשובה ומע"ט, יצאו מסטרא דבן כמ"ש בתז"ח (יהל אור).

⁴¹⁹⁵ החקיקה היה מסוד הארחא עלאה דפלגותא דשערי, רזא דמתקלא, שהוא לויתן נחש בריח, סוד שורש נשמת משה רבינו ע"ה, סוד הדעת, והוא סוד המטה שהוא האות ו' דשם הויה ב"ה (דע"ה ח"ב קלב ע"א), אלולא אותו החטא היה נכנס משה לארץ ישראל והיה חוזר העולם לתיקונו מאז ולהלאה כמו בתיקון העתיד (וכמבואר בתיקונים מדף מב עד דף מז בארוכה, וכן בתז"ח דף ז ע"ד ח ע"א י ע"ד, וברע"מ משפטים קטו ע"א, ופ' תצא רעט ע"ב, וע' עוד בהגר"א ביהל אור פקודי דף לד ודף לה (דע"ה ח"ב קל ע"א).

⁴¹⁹⁶ ר"ל לא יתן מ"ט לצדיק בעבור הוא"ו שבמוט (יהל אור).

⁴¹⁹⁷ דברוך הוא צדיק כמ"ש בתז"ח, והמלך שלמה ברוך, ושמע ישראל הוא ת"ת ישראל סבא (יהל אור).

⁴¹⁹⁸ ר"ל ב' וו"ן הן מ"ט שבכללן הם מ"ט אותיות וא' באמצע הוא שער הנ' וחוזר ומפרש צדיק מט לפי שאינו רק מ"ט וב' וו"ן הם בפירודא שאין דרגא דמשה ביניהן וכמש"ו הקם כו' בן עמרם דאיהו א' ואז הקם תקם (יהל אור). ר"ל שמ"ט שערים הוא מסטרא דבינה שנקרא אל"ף אלף בינה, והיא מתפשטת בתוך ב' וו"ן ונעשית וא"ו ובכ"ז עדיין אינו בשלימות דעיקר הא' שהוא שער א' שער החמשים שהוא בינה עצמה שנק' אל"ף כנ"ל שמ"ט שערים שלה הוא בסוד התפשטות שלה למטה ושער הנ' הוא בה, וז"ש פעם שמרע"ה הוא בעד"א ופעם אמרו שהוא בבינה והוא בסוד מ"ט שעירים הנ"ל שעליו נאמר ותחסרהו מעט מאלהים שאלהים הוא בינה מעט הוא מ"ט ע' והן ע' אנפין ומ"ט אנפין הידועים וז"ש "וצדיק מ"ט וכו'" שהצדיק הוא יסוד עדיין מ"ט כו' בשביל שאין בו אלא מ"ט שערים כמש"ו (יהל אור).

⁴¹⁹⁹ ר"ל שבפורקנא בתרייתא יתגלי ליה אילנא דחיי שער החמשים של בינה כנ"ל (יהל אור).

ספר שמות

<p>בתיובתא ותיעול בין ו'ו ואתעביד וא"ו לקיים בך⁴²⁰⁰ לישראל⁶²⁴ (ישעיה נד ו) וברחמים גדולים אקבצך (ירמיה לא ה) ובתחנונים אובלים) מתמן ואילך יתקיים בך לא יתן לעולם מוט לצדיק</p>	<p>לישראל וברחמים גדלים אקבצך (ירמיה לא) ובתחנונים אובלים) משם ואילך יתקיים בך לא יתן לעולם מוט לצדיק.</p>
<p>בההוא זמנא יתקיימו בך תרין פקודין חד (דברים כב ד) הקם תקים עמו תניינא (שמות כג ה) עזוב תעזוב עמו הקם עם ו' עלאה⁴²⁰¹ משיח ראשון תקים עם ו' תניינא⁴²⁰² עמו דא בן עמרם⁴²⁰³ דסליקת לבינה דאיהי א'⁴²⁰⁴</p>	<p>באותו זמן יתקיימו בך שתי מצוות אחת הקם תקים עמו שניה עזב תעזב עמו הקם עם ו' עליונה משיח ראשון תקים עם ו' שניה עמו זה בן עמרם שעלית לבינה שהיא א'.</p>
<p>ולמאן הקם תקים לאת ה' דנפלת באלף חמישאה בתר ע"ב כמנין עז"ב תעזוב עמו עזוב ע"ב ז"ו ודא ע"ב שמהן ויסע ויבא ויט דא וא"ו מן וה"ו⁶²⁴²⁰⁵ תמן עזר ולא קימה והאי איהו עזוב תעזוב תמן (דברים יא יד) בעת"ו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך דאינון ישראל לקט שכחה ופאה (ויקרא יט י) לעני ולגר תעזוב אותם הכא אוליפנא</p>	<p>ואת מי הקם תקים את אות ה' שנפלה באלף החמישי אחר ע"ב כמנין עז"ב תעזוב עמו עזוב ע"ב ז"ו וזה שבעים ושנים שמות ויסע ויבא ויט זה וא"ו מן וה"ו שם עזר ולא קימה וזהו עזב תעזב שם (שם יא) בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך שהם ישראל לקט שכחה ופאה לעני ולגר תעזב אתם כאן למדנו.</p>
<p>פקודא⁶²⁷ תליתאה וצריך לאחזרא עליהו דהא מסטרא דצדיק עני עזוב תעזוב צדיק⁶²⁸ עמו דא בן עמרם והאי איהו לעני ולגר תעזוב אותם גר אנת כנוונא דאתמר בך בקדמיתא⁶²⁹ עם עני (שמות יח ג) גר הייתי בארץ נכריה</p>	<p>מצוה שלישית וצריך לחזר עליהם שהרי מצד הצדיק עני עזב תעזב צדיק עמו זה בן עמרם וזהו לעני ולגר תעזב אתם גר אתה כמו שנאמר בך בתחלה עם עני גר הייתי בארץ נכריה.</p>
<p>אבל הקמה⁶³⁰ בדרגא דילך הקם ו' תתאה תקים עמו עם בן עמרם בדרגא עלאה דילך תפארת במ"ה דילך שמא מפרש בשלימו בתר ק' ק' דהקם תקים (ובנין דא הקם תקים) אשתאר תים מאי קא אחזי (בראשית כה כז) יעקב איש תם עמו עם בן עמרם יוקים הקם צדיק תקים תם</p>	<p>אבל הקמה בדרגה שלך הקם ו' תחתונה תקים עמו עם בן עמרם בדרגה עליונה שלך תפארת במ"ה שלך השם המפרש בשלמות אחר ק' ק' של הקם תקים (ולכן הקם תקים) נשאר תים מה זה מראה יעקב איש תם עמו עם בן עמרם יקים הקם צדיק תקים תם.</p>
<p>פקודא בתר דא לפדות עבד עברי ואמה העבריה ליעד אמה העבריה לדון בקנין עבד עברי הענק תעניק לו הדא הוא דכתיב (&) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד מאי שש שנים יעבד ומאי קנין דיליה אלא בסתרי תורה ממטרו"ן עבד יהו"ה כליל שית סטרי"ן⁶³¹ כחושבן שית אתוון דיליה שית סדרי משנה ובהון אית</p>	<p>מצוה אחר זו לפדות עבד עברי ואמה העבריה ליעד אמה העבריה לדון בקנין עבד עברי העניק תעניק לו זהו שכתוב כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד מהן שש שנים יעבד ומהו קנינו אלא בסתרי תורה ממטרו"ן עבד ה' כולל ששה צדדים כחשבון שש אותיותיו ששה סדרי משנה ובהון יש</p>

⁴²⁰⁰ ר"ל ו' ברחמים א"קבצך ו' בתחנונים הוא ר"ת וא"ו והוא וא"ו הנ"ל (יהל אור).

⁴²⁰¹ ת"ת (יהל אור).

⁴²⁰² צדיק (יהל אור).

⁴²⁰³ ר"ל עמ"ו אותיות עמרם (יהל אור).

⁴²⁰⁴ ר"ל בו נשלם וא"ו והן ג' מדרגות בינה ת"ת יסוד, וא"ו, משה משיח ראשון משיח אחרון, ואמר

עם ו' ר"ל עמו הוא אותיות עם ו' וקאי אשניהן אהקם ותקיים שניהם עם ו' (יהל אור).

⁴²⁰⁵ שהן ג' קשרים רישא ושרשא וכו' דכלילן כלא (יהל אור).

ספר שמות

<p>ליה לבר נש למפלה למאריה למהוי ליה עבד (ס"א נמכר) למעבד⁶³² קנין כספו דכסף ימינא דאברהם חסד דרנא דיליה אורייתא מתמן אתיהיבת</p>	<p>לאדם לעבד לרבונו להיות לו עבד (ממכר) לעשות קנין כספו של כסף ימין שאברהם חסד הוא הדרגה שלו התורה נתנה משם.</p>
<p>ומאן דאשתדל בה בנין לזכאה (בה)⁶³³ לעלמא דאתי אקרי קנין כספו עלמא דכסופא קנין על שם (שם יד יט) אל עליון קונה שמים וארץ (משלי ד ה) קנה חכמה קנה בינה קנה לו דברי תורה רבו⁶³⁴ בתר דקנה לו גאולה תהיה לו אית דאיהו קנוי (ליה) לעולם ואית דאיהו קנוי ליה שית שנין מאן דאיהו קנוי ליה לעולם כתיב ביה ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם לית עולם אלא עולמו</p>	<p>ומי שמשתדל בה כדי לזכות לעולם הבא נקרא קנין כספו עולם הכסוף קנין על שם אל עליון קנה שמים וארץ קנה חכמה קנה בינה קנה לו דברי תורה רבו אחר שקנה לו גאולה תהיה לו יש שהוא קנוי (לו) לעולם ויש שהוא קנוי לו שש שנים מי שהוא קנוי לו לעולם כתוב בו ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם אין עולם אלא עולמו</p>
קטו/ב	
<p>של יובל דאינון חמשיין⁴²⁰⁶ ודא קריאת שמע⁴²⁰⁷ דתמן כ"ה אתון ערבית ושהרית חמשיין תרעין דבינה</p>	<p>של יובל שהם חמשים וזו קריאת שמע ששם כ"ה אותיות ערבית ושחרית חמשים שערי בינה.</p>
<p>בתר דמיחד בהון בר נש לקודשא בריך הוא דאיהו עבד דיליה בעול תפלין על רישיה ואזן דיליה⁴²⁰⁸ רציעא פתיחא⁴²⁰⁹ למשמע קריאת שמע דשמע בכל לשון שאתה שומע⁴²¹⁰ דהיינו משמעות</p>	<p>אחר שמיחד בהם האדם את הקדוש ברוך הוא שהוא עבד שלו בעל תפלין על ראשו ואזנו נרצעה ופתוחה לשמע קריאת שמע הרי שמע בכל לשון שאתה שומע שהינו משמעות.</p>
<p>דמאן דפדיון דיליה תלויה בקריאת שמע דאיהו רוא דחמשיין לית ליה פדיון⁴²¹¹ על יד אחרא בגלגולא דמרוצע הוא למאריה והכא לא אתמר⁴²¹² (ויקרא כה מט) או דודו או בן דודו יגאלנו דבצלוחתא דבר נש איהו כעבד דאתמר ביה שש שנים יעבד ואין עבודה אלא תפלה שש שנים יעבד שלש ראשונות ושלש אחרונות⁴²¹³</p>	<p>שמי שפדיונו תלוי בוקריאת שמע שהוא סוד של חמשים אין לו פדיון על ידי אחר בגלגול שרצוע הוא לרבונו כאן לא נאמר או דודו או בן דודו יגאלנו שבתפלת האדם הוא כמו עבד שנאמר בו שש שנים יעבד ואין עבודה אלא תפלה שש שנים יעבד ג' ראשונות וג' אחרונות של שליח צבור</p>

⁴²⁰⁶ ר"ל נ' תרעין דבינה כמש"ו (יהל אור).

⁴²⁰⁷ ר"ל בק"ש ותפלה מרומז שני דרגין הנ"ל ר"ל דבק"ש הוא עבד נרצע שאין לו גאולה ע"י אחר שאין מוציא אותו אחר ידי חובתו אלא הוא בעצמו צריך לקרא אבל בתפילה מי שאינו בקי הש"ץ מוציא ידי חובתו, וק"ש הוא בדרגא דיובל נ' תרעין ואותו שעובד לעולם אין לו גאולה אבל בתפילה שהוא בדרגא דשש לפיכך יהיה לו גאולה ע"י אחר, ובשניהן הוא עבד בק"ש בעול תפלין וז"ש דאיהו עבד כו', וכן בתפילה עבד כמ"ש לקמן ואין עבודה כו' אלא שהן ב' מדרגות כנ"ל (יהל אור).

⁴²⁰⁸ ר"ל שהוא נרצע והוא עובד לעולם כנ"ל (יהל אור).
⁴²⁰⁹ שצריך שישמיע לאזניו משא"כ בתפילה (עי' מג"א סי' קא ובדברי רבינו שם וצ"ע) לפיכך בתפלה אינו נרצע אלא בשש (יהל אור).

⁴²¹⁰ ר"ל של"ת דשמע כתיב משמע אפילו ע"י אחר לכך אמר שאדרבה דקאי שצ"ל בעצמו (יהל אור).

⁴²¹¹ כנ"ל (יהל אור).

⁴²¹² ר"ל דגבי נרצע לא כתיב או דודו דל"ל פדיון ע"י אחר כנ"ל (יהל אור).

⁴²¹³ דבאמצעות אינון רק צרכי עולם הזה שמבקש פרס (יהל אור).

ספר שמות

<p>דשליח צבור אפיק ליה לבר נש ידי חובתו למאן דלא ידע לצלאה בהו דצדיק⁴²¹⁴ חי עלמין אתקרי בהו על שמיה בעז⁴²¹⁵ צדיק גואל קרוב⁴²¹⁶ ונאמן (נ"א ותמן)</p>	<p>מוציא את האדם ידי חובתו למי שלא יודע להתפלל בהם שצדיק חי העולם נקרא בהם על שמו בעז צדיק גואל קרוב ונאמן (ושם).</p>
<p>(תהלים קמה יח) קרוב יהו"ה לכל קוראיו וטב ליה⁴²¹⁷ לבר נש (משלי כז י) שכן קרוב מאח רחוק דהיינו עמודא דאמצעייתא דאיהו בן יה דאסתלק לעילא דאיהו בינה דעולם דא עולמו של יובל דאיהו חמשיין אתון דיהודא דבעלמא דין יכיל בר נש למהוי ליה פדיון בצדיק שית שנין דכליל תלת קדמאין ותלת בתראין דצלותא ו' זעירא אינון (נ"א איהו) שית שנין יעבוד</p>	<p>קרוב ה' לכל קראיו וטוב לו לאדם שכן קרוב מאח רחוק שהינו עמוד האמצעי שהוא בן יה שהתעלה למעלה שהוא לבינה שעולם זה הוא עולמו של יובל שהוא חמשים אותיות היחוד שבעולם הזה יכול אדם להיות לו פדיון בצדיק ו' שנים שכולל שלש ראשונות ושלש אחרונות של התפלה ו' קטנה הוא שש שנים יעבד.</p>
<p>אבל בעלמא דאתי דאיהו עולמו של יובל דתמן חמשיין אתון דק"ש לית שליח צבור אפיק ליה מחובה בגין דלית ליה פדיון על ידי אחרים ובגין דא שמע בכל לשון שאתה שומע ובגין דא קא רמזי אם אין אני לי מי לי מ"י ודאי עולמו של יובל</p>	<p>אבל בעולם הבא שהוא עולמו של יובל ששם חמשים אותיות של קריאת שמע אין שליח צבור מוציא אותו ידי חובתו משום שאין לו פדיון על ידי אחרים ולכן שמע בכל לשון שאתה שומע ולכן רומז אם אין אני לי מי לי מ"י ודאי עולמו של יובל.</p>
<p>מיד דשמעו מלין אלין מארי מתיבתאן דהוו נהתי עם בוצינא קדישא פתחו ואמרו רעיא מהימנא פיך שכינתא עלאה ותתאה דבתרווייהו קודשא בריך הוא פה אל פה מליל עמך בק"ש דאתמר ביה (תהלים קמט ו) רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם דהא ודאי י' רישא דחרבא דאסחר שפה דילך ו' לישנא דחרבא דילך ה' ה' תרין פיפיות בתרין שפון דילך והא ודאי שמא דמרך ממלל בפומך יו"ד ה"א וא"ו ה"א איהו במחשבתך דאפיק אלין חמשיין מפומך</p>	<p>מיד ששמעו דברים הללו ראשי הישיבות שהיו יורדים עם המנורה הקדושה פתחו ואמרו רועה הנאמן פי השכינה העליונה והתחתונה שבשתייהן הקדוש ברוך הוא דבר עמך פה אל פה בוקריאת שמע שנאמר בו רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם שהרי ודאי י' ראש החרב שסובבת את השפה שלך ו' לשון החרב שלך ה' ה' שתי פיפיות בשתי שפתותיך והרי ודאי שם רבונך מדבר בפוך יו"ד ה"א וא"ו ה"א הוא במחשבתך שמוציא את החמשים הללו מפוך.</p>
<p>בודאי בגין מלין אלין אליהו אתעכב לעילא</p>	<p>בודאי משום הדברים הללו אליהו</p>

⁴²¹⁴ ר"ל דתפילה היא בדרגא דצדיק ח"י עלמין שלכך בה י"ח ברכות והיא ו' זעירא שכנגד זה ג"ר וג' אחרונות וק"ש בעד"א וזהו שמע ישראל ישראל סבא, ובו שית תיבות ו' דעד"א ועד"א סליק לבינה כמ"ש לקמן לפיכך נאמר שמע ששמיעה הוא בבינה וז"ש לעיל בכל לשון שכ"ל הוא בינה נ' תרעין (יהל אור).

⁴²¹⁵ ר"ל דבעז בדרגא דצדיק כידוע ופלוני אלמוני בדרגא דעד"א דסליק לבינה וזהו פלוני שהוא אינו נגלה כ"כ כצדיק אלמוני דסליק לבינה ופלוני לא רצה לגאול ובעז גאל (יהל אור).

⁴²¹⁶ כמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו שבתפלה שהוא בדרגא דצדיק ה' קרוב לאדם נמצא בדרגא דצדיק ה' קרוב אל האדם (יהל אור).

⁴²¹⁷ ר"ל כמו בועז אע"ג דפלוני היה יותר קרוב אע"פ כן טוב בועז לרות יותר מפלוני כנ"ל וכן בתפלה מלכות טוב לה יותר צדיק שהוא שכן לה וקרוב אצלה יסוד למלכות מאח שהוא עד"א שהוא אחי' ורחוק שנתעלם בבינה בעת הגלות דאשתאר חד כרוב כידוע ויסוד סמך לה לעולם וכן ע"י צדיק יש לו לאדם גאולה בעולם הזה בשש כנ"ל והוא קרוב וע"י עד"א בעולם הבא וזהו שנתעלם בבינה וכן בק"ש ותפלה דבתפלה אית ליה פדיון ע"י אחר כמ"ש (יהל אור).

ספר שמות

<p>דתפים איהו דלא נחית לגבך דהא בכמה עותרא הוה נחית לגבך ואיהו תפים לעילא דלא נחית לגבך בגין דעניותא דילך איהו פרוקא לישראל ובגין דא משיח אמר עד דייתי עני והאי איהו דכתיב (ישעיה נג ה) ובחבורתו נרפא לנו</p>	<p>התעכב למעלה שהוא תפוס שלא יורד אליך שהרי בכמה עשר היה יורד אליך והוא תפוס למעלה שלא יורד אליך משום שהעני שלך הוא גאולה לישראל ולכן אמר משיח עד שיבא עני וזהו שכתוב ובחבורתו נרפא לנו.</p>
<p>אמר לון אי הכי נעבד ליה התרה ויהא נחית לגבאי דחשיב הוא גבאי מכל ממנא דעלמא והא אנא מחיל ושרי ליה ומתיר ליה אומאה ואתון אופ הכי שרו ליה ואי צריך התרה יתיר נשתדל בהתרתיה דיהא נחית גבאי</p>	<p>אמר להם אם כך נעשה לו התרה וירד אלי שחשוב הוא לי מכל ממון של העולם והריני מוחל ומשחרר אותנו ומתיר לו את השבועה ואף אתם היתירו לו ואם צריך התרה יותר נשתדל בהתרתו כדי שירד אלי.</p>
<p>אמר ליה בוצינא קדישא שבועת יהו"ה איהי שכינתא⁴²¹⁸ בת יחידה⁴²¹⁹ ולא למננא תקינו תלת בני נשא למפטר ליה אלא ש' דשבת תלת ענפי אבהן בת יחידה שבועה דאשתתפת⁴²²⁰ (ס"א בה כורסייא ודאי) בהו</p>	<p>אמר לו המנורה הקדושה שבועת ה' היא שכינה בת יחידה ולא לחנם תקנו שלשת בני אדם לפטר אותו אלא ש' של שבת שלשת ענפי האבות בת יחידה שבועה שהשתתפה (בה כסא ודאי) בהם.</p>
<p>בודאי שבועה לא חלה אלא על דבר שיש בו ממש⁴²²¹ נדר חל אפילו על דבר שאין בו ממש והא אוקמוה במתניתין ולא עוד אלא יתיר אמרו נדרים על גבי שבועות עולין וכל הנשבע כאלו נשבע במלך עצמו וכל הנודר כאילו נודר בחיי המלך</p>	<p>בודאי שבועה לא חלה אלא על דבר שיש בו ממש נדר חל אפילו על דבר שאין בו ממש והרי פרשוה במשנה ולא עוד אלא יתיר אמרו נדרים על גבי שבועות עולים וכל הנשבע כאלו נשבע במלך עצמו וכל הנודר כאלו נודר בחיי המלך.</p>
<p>אמר לון רעיא מהימנא מארי דמתיתבתאן ידענא בכו דאתון ידעין אבל ההוא דמחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית יחדש לן חדושין דהא ודאי⁴²²² אמר קהלת (קהלת א ט) אין כל חדש תחת השמש אבל למעלה מן השמש יש לו ובסתרי תורה אנא בעינא למימר (תהלים פד</p>	<p>אמר להם רועה הנאמן ראשי ישיבות ידעתי בכם שאתם יודעים אבל אותו שמחדש בכל יום מעשה בראשית יחדש לכם חדושים שהרי ודאי קהלת אמר "אין כל חדש תחת השמש אבל למעלה מן השמש יש לו ובסתרי תורה אני רוצה לומר שמש</p>

⁴²¹⁸ סוד השבועה שבמלכות, [כי כל השינויים כולם הם מהז"ת, בג"ד כפר"ת, שהם בדגש ורפה, כמ"ש הרב בשער טנת"א (פרק ז) ומהם הוא כל השינויים מחסד לדין ומדין לחסד, כפי קבלת המלכות מכל א' מהם. וכאשר מתגלה הרצון מלמעלה, שהוא מהג"ר, בקיום ההבטחה דכל הז"ת, ר"ל שלא ישתנה בשום אחד מהם, הנה זה נקרא בשם שבועה. וענינו הוא שהגילוי רצון דהג"ר מכריח על כל הז"ת שיתקיים הדבר עכ"פ גם בהסכם מדת הדין שבהם, וזהו לשון שבועה. והוראתו הוא כי נגזר הדבר גם בכל השבעה תחתונות כולם, שלא ישתנה בשום אחד מהם. והנה כל הדין דהז"ת הוא בהמלכות כמ"ש הרב בשער טנת"א (פרק ז שם), וזהו שאמרו ברע"מ (פנחס רנה ע"א, ומשפטים קטו ע"ב) כי שבועה הוא במלכות, כי בה הוא מציאות השבועה, שהוא הוראת על הסכם כל הז"ת, (דע"ה ח"ב קלז ע"א).

⁴²¹⁹ ר"ל בת של שבועת (יהל אור).

⁴²²⁰ ר"ל שבעת הוא אותיות שבת, חגת"ם ועוד ע', והוא כורסייא בע' אנפין כמש"ל ברע"מ יתרו (צב ע"ב) ור"ל עד שיתירו לה חג"ת (יהל אור).

⁴²²¹ עי' אריכות בסוף הספר. ועי' ספר הבהיר אות יג: ישב ר' בון ודרש מאי דכתיב (ישע'י שם) יוצר אור ובורא חושך, אלא אור שיש בו ממש כתיב בו יצירה, חשך שאין בו ממש כתיב ביה בריאה, ע"כ. אם כן דבר שאין בו ממש, היא מתייחס לפנימיות הענין שהוא מושרש בבינה, ולא במלכות, כמו השבועה.

⁴²²² מביא ראייה ששבועה בשכינה (יהל אור).

ספר שמות

<p>ומגן ה' אלהים צבאות בעולם שלו ולא בעולם של הדיוט אף על גב שזה לעמת זה עשה האלהים מתוך החשכה יוצא האור.</p>	<p>(יב) שמש ומגן יהוה אלהים צבאות בעלמא דיליה⁴²²³ ולא בעלמא⁴²²⁴ דהדיוט אף על גב דזה לעומת זה עשה האלהים מגן השוכא נפיק נהורא</p>
<p>ובודאי בעולם הבא בינה היא למעלה מהשמש שהוא עמוד האמצעי משם עולים נדרים על גבי שבועה וחלים על דבר שאין בו ממש משום שהשבועה הוא העולם הזה שאין לו קיום אלא על יסוד זה שכתוב וצדיק יסוד עולם.</p>	<p>ובודאי עלמא דאתי בינה איהי למעלה מהשמש דאיהו עמודא דאמצעייתא נדרים מתמן על גבי שבועה עולים וחלין על דבר שאין בו ממש בגין דשבועה איהו עלמא דין דלית ליה קיומא אלא על יסוד הדא הוא דכתיב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם</p>
קטז/א	
<p>וביה אומאה דכתיב (רות ג יג) חי יהוה שכיני עד הבקר דשכינתא תתאה כותל מערבי⁴²²⁵ דיורא דיליה על שם דאיהו תל שהכל פונים בו⁴²²⁶ כ"ו ת"ל יהוה כ"ו ודאי שכינתא איהו תל דיליה על שם (שיר ה יא) קווצותיו תלתלים שחורות כעורב ואוקמוה על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות (קוץ) ד' מן אחד תל שהכל פונים בו⁴²²⁷ והאי קוץ הוא אחיד בין א"ח ובין ד' הדא הוא דכתיב (ד"ה א כט יא) כי כל בשמים ובארץ ותרגם יונתן דאחיד בשמיא ובארעא</p>	<p>ובו שבועה שכתוב חי ה' שכבי עד הבוקר ששכינה תחתונה כתל מערבי הוא הדיוט שלה על שם שהוא תל שהכל פונים בו כ"ו ת"ל ידו"ד כ"ו ודאי שכינה היא תל שלו על שם קווצותיו תלתלים שחורות כעורב ופרשוה על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות (קוץ) ד' מן אחד תל שהכל פונים בו והקוץ הזה אחוז בין א"ח ובין ד' זהו שכתוב כי כל בשמים ובארץ ותרגם יונתן שאחוז בשמים ובארץ.</p>
<p>ועליה אוקמוה מארי מתניתין בחגיגה על מה העולם עומד על עמוד אחד ששמו צדיק שנאמר (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם ובודאי איהו ברית דשבועה דעליה קיימין א"ח⁴²²⁸ ד' 4229 דאינון שמיא וארעא⁴²³⁰ דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא</p>	<p>ועליו בארו בעלי המשנה בחגיגה על מה העולם עומד על עמוד אחד ששמו צדיק שנאמר וצדיק יסוד עולם ובודאי הוא ברית של שבועה שעליו עומדים א"ח ד' שהם שמים וארץ שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי</p>

⁴²²³ ר"ל באצילות (יהל אור).

⁴²²⁴ ביצירה ועשיה (יהל אור).

⁴²²⁵ בשמועה הקודמת פירשנו היות השבועה חלה על דבר שיש בו ממש דהיינו היסוד, אמנם המלכות וכל הנמשך למטה ממנה הוא דבר שאין בו ממש, והכותל המערבי הוא כלל הרוחניות המתפשט למטה בעולם הנפרדים ועולם הגלגלים ועולם הגשמי, והטעם שבכללם נראו מכח הרוחניות ההיא, ובסבת קשר הנמצאים ממנו, הוא שוכן וחופף עליהם להעמידם ולקיימם, וז"ש "דשכינתא תתאה כותל מערבי בורא דיליה" מהעולם התחתון, וז"ש לעיל "דעלמא דין לית ליה קיומא וכו'" ואחר שנתאמת לנו ששכינתא תתאה וכותל מערבי ועולם הזה הם ג' דברים ושלתם א' כדפי' עתה בזה יתבאר פירש קיים העולם וכו' (אור יקר). ר"ל שכל בנינה ביה, וראיה להנ"ל, דל"ל קיומא אלא וכו' (יהל אור). יסוד הוא מערב כידוע (יהל אור).

⁴²²⁶ בתל זה, קיבוץ כחות הנמצאים כולם, ובו מושרשים הכל, וכולם חיים ונשפעים ממנו, ולכך הכל פונים בו, והיינו תלפיות כענין הכפירים שואגים לטרף וכו' (אור יקר). שהכל מריקין בו (יהל אור).

⁴²²⁷ שכולל ט"ס כמנין א"ח (ט' גלגלים בשמים – מצאתי כתוב על הגליון) (יהל אור).

⁴²²⁸ שד' הוא מלכות כידוע (מד' כנפות הארץ מצאתי כתוב על הגליון) (יהל אור).

⁴²²⁹ עי' לקמן קעה ע"ב וח"ג שו ע"ב (לש"ו).

ספר שמות

<p>שמתי א"ח שמים הדא הוא דכתיב (מ"א ח ל) ואתה תשמע השמים⁴²³¹ ד' הארץ הדא הוא דכתיב (ישעיה סו א) והארץ הדום רגלי</p>	<p>א"ח שמים זהו שכתוב ואתה תשמע השמים ד' הארץ זהו שכתוב והארץ הדום רגלי.</p>
<p>ובגין דברית אחיד בין שמיא וארעא וביה שבועה הדא הוא דכתיב (&) ח⁴²³² יהו"ה שכבי עד הבקר מאן דאומי בשמיה לשקרא כאילו הרם בניינא דשמיא וארעא ואהדר עלמא לתהו ובהו דאי בר נש יעדי קוצא דד' מן אחד ישתאר אחר סמא"ל באתריה שקר וכאלו ההוא בר נש בני שמיא וארעא על שקר וקושטא קאי שקרא לא קאי הרם בניינא ונפלו שמיא וארעא</p>	<p>ומשום שברית אחוזה בין שמים וארץ ובה שבועה זהו שכתוב חי ה' שכבי עד הבוקר מי שנשבע בשמו לשקר כאלו הרס את בנין השמים והארץ והחזיר את העולם לתהו ובהו שאם אדם יזיז הקוץ של ד' מן אחד ישאר אחר סמא"ל במקומו שקר וכאלו אותו איש בונה שמים וארץ על שקר ואמת עומד שקר לא עומד הרס הבנין ונפלו שמים וארץ.</p>
<p>והאי איהו כאילו (איכה ב א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל דמאן יהיב ארץ בשמים דקאמר השליך משמים ארץ אלא ודאי דא שכנינא ותפארת עמה⁴²³³ דלא אתפרש מינה בנפילו דילה לקיים בה (ישעיה מב ח) אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ומגלן דאמת נפל עמה דכתיב (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה ומאן דאומי בקושטא הוא מקיים (תהלים פה יב) אמת מ'ארץ ת'צמח דאיהו עמודא דאמצעייתא דביה איהו⁴²³⁴ קיימא בניינא הדא הוא דכתיב (&) ברא' אלהי"ם את⁴²³⁵ ולבתר השמים ואת הארץ</p>	<p>וזוהו כאלו השליך משמים ארץ תפארת ישראל שמי נותן ארץ בשמים שאמר השליך משמים ארץ ודאי זו שכינה ותפארת עמה שלא נפרד ממנה בנפילתה לקיים בה אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ומנין לנו שאמת נפל עמה שכתוב ותשלך אמת ארצה ומי שנשבע אמת הוא מקיים א"מת מ"ארץ ת"צמח שהוא העמוד האמצעי שבו הבנין קיים זהו שכתוב ברא' אלהי"ם את ואחר כך השמים ואת הארץ.</p>
<p>ובגין דשבועה איהו בניינא דעלמא דא לית ליה קיומא בלא יסוד דבר שיש בו ממש נדר דאיהו עלמא דאתי על גבי שבועה סליקת ואיהי חלה על דבר שאין בו ממש דלא צריכה יסוד לקיימא עליה דאיהו ברית דביה תשמיש המטה ובגין דא ביום הכפורים עלמא דאתי דביה תקינו כל נדרי אסור בתשמיש המטה</p>	<p>ומשום ששבועה היא בנין של העולם הזה אין לו קיום ללא יסוד דבר שיש בו ממש נדר שהוא עולם הבא עולה על גבי שבועה והוא חל על דבר שאין בו ממש שלא צריכה יסוד לעמוד עליו שהוא ברית שבו תשמיש המטה ולכן ביום הכפורים העולם הבא שבו תקנו כל נדרי אסור בתשמיש המטה.</p>
<p>תמן אות⁴²³⁶ ברית י' איהי תנא⁴²³⁷ על ספר תורה צדיק כמו דאוקמוה העולם הבא אין בו</p>	<p>שם אות ברית י' היא תג על ספר תורה צדיק כמו שבארוה העולם הבא</p>

⁴²³¹ ת"ת שהוא כלל הו"ק, והוא נקרא אתה, וכמ"ש (מלכים א' ח לב) ואתה תשמע השמים, ואמרו בזוה"ק (משפטים קטז ע"א) כי הוא קאי על ת"ת שהוא כלל הו"ק, ושם נתגלה המאציל בשם הויה ב"ה וכנ"ל שער ז', ועל זה נאמר ואתה תשמע השמים, כי הוא נקרא שמים, וכמ"ש בזוהר שם, וכן בזוהר (ח"א דף רסב ע"ב, ובח"ב דף רעא ע"א), וכן אמרו בתיקונים (תיקון יט דף טל ע"ב), כי ת"ת שהוא כלל הו"ק, הוא נקרא אתה (הקדו"ש פח ע"ב).

⁴²³² שהוא נקרא ח"י עלמין (יהל אור).

⁴²³³ בא לתרץ מ"ש לעיל ונפלו שמיא כו' (יהל אור).

⁴²³⁴ ר"ל באמת (יהל אור).

⁴²³⁵ ס"ת אמת (יהל אור).

⁴²³⁶ ברית הוא יסוד ואת ברית הוא מלכות עטרת יסוד כמ"ש ברע"מ בראשית, וכאן הוא תחת יסוד אבל שם ע"ג יסוד (יהל אור).

ספר שמות

<p>לא אכילה ולא שתיה ולא תשמיש המטה אלא צדיקים יושבים ועמרותיהם בראשיהם⁴²³⁸</p>	<p>אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא תשמיש המטה אלא צדיקים יושבים ועמרותיהם בראשיהם.</p>
<p>ובגין דלית (ס"א דאית) 4239635 שמוש בעלמא דין בתגא אוקמוה מארי מתניתין כל המשתמש בתגא חלף דתגא לתתא בעלמא דין איהו נקודה שמושא דאתון אבל בעלמא דאתי לית שמושא באתון ובגין דא ספר תורה⁴²⁴⁰ לית ביה נקודה באתווי אלא תגין ובגין דא מאן דמשתמש בספר תורה חלף⁴²⁴¹ והכי מאן דמשתמש במי ששונה⁴²⁴² הלכות עליה אוקמוה רבנן דאשתמש בתגא חלף</p>	<p>ומשום שאין שמוש בעולם הזה בתגא בארו בעלי המשנה כל המשתמש בתגא חלף שתג למטה הוא בעולם הזה הנקדה שמוש האותיות אבל בעולם הבא אין שמוש באותיות ולכן בספר תורה אין נקוד באותיותיו אלא תגים ולכן מי שמשמש בספר תורה חולף וכך מי שמשמש במי ששונה הלכות עליו בארו רבותינו שהמשמש בתגא חולף.</p>
<p>אתו כלהו מארי מתיבתאן ואשתטחו קמיה ואמרו ודאי קודשא בריך הוא מליל בפומך וליה אנן סגדין ואנן אשתמודעין במלין אלין דלית ילוד אשה אחר בר מינך יכיל למללא לון ודאי מלין אלין קא סהדין כך דאנת הוא דאתמר ביה (במדבר יב ח) פה אל פה⁴²⁴³ אדבר בו לית לעכבא לאליהו גבך אלא לפייסא ליה לקודשא בריך הוא לנחתא ליה לגבך מליא עותרא מלייא סגולות לגבך</p>	<p>באו כל ראשי הישיבות והשתטחו לפניו ואמרו ודאי הקדוש ברוך הוא מדבר בפך ולו אנו משתחיים ואנו מכירים בדברים הללו שאין ילוד אשה אחר פרט לך שיכול לדבר אותם ודאי שהדברים הללו מעידים בך שאתה הוא שנאמר בו פה אל פה אדבר בו אין לעכב את אליהו אליך אלא לפיס את הקדוש ברוך הוא שיוריד אותו אליך מלא עשר ומלא סגלות אליך.</p>
<p>רעיא מהימנא עבד נאמן לגבך עבד עברי (דברים טו יד) הענק תעניק לו הענק ליה תעניק לבנוי במלין גניזין אלין (שם) מגרנד גרנה של תורה דילך מיקבך בגרן ויקב⁴²⁴⁴ קרא ממלל כמה דאוקמוה מארי מתניתין בגרן ויקב הכתוב מדבר</p>	<p>רועה הנאמן עבד נאמן אליך עבד עברי העניק תעניק לו העניק לו תעניק לבנוי בדברים הגנוזים הללו ומגרנד גרנה של התורה שלך ומיקבך בגרן ויקב הכתוב מדבר כמו שבארו בעלי המשנה בפסלת גרן ויקב הכתוב מדבר.</p>
<p>יק"ב י'חוד ק'דושה ב'רכה דקודשא בריך הוא ודא שכינתא דאיהי ברכה דקודשא בריך הוא⁴²⁴⁵ מימיניה ואיהי קדושה משמאליה ואיהי</p>	<p>יק"ב י"חוד ק"דשה ב"רכה של הקדוש ברוך הוא וזו השכינה שהיא ברכה של הקדוש ברוך הוא מימין והיא קדושה משמאלו והיא יחודו</p>

⁴²³⁷ שס"ת הוא בדרגא דיסוד (יהל אור).

⁴²³⁸ תגא הנ"ל (יהל אור).

⁴²³⁹ ר"ל בעולם הזה היא למטה נקודה תחת ס"ת, ונקודין משמשין לאותיות, ולפיכך יש תשמיש בעלמא הדין. אבל בעולם הבא הוא תגא ותגא אין משמשין לאותיות, לפיכך אין תשמיש שם, ולפיכך דאתשמיש בתגא חלף, נטרד מעולם הבא שאין שם שימוש כנ"ל (יהל אור).

⁴²⁴⁰ דאתייהבית מבינה, אבל בע"פ אמרו, מלכות תורה שבעל פה (יהל אור).

⁴²⁴¹ כמ"ש המשתמש בכתרה של תורה וכו' (יהל אור).

⁴²⁴² שהוא ס"ת (יהל אור).

⁴²⁴³ ר"ל שכינה עילאה ותתאה, לפי שכל המאמר סובב עליהן, וכן מאמר הנ"ל דעבד עברי, שני מדרגות של העבדים, דצדיק הוא בשכינתא, כמ"ש דבעלמא דין כו' שהוא מלכות, ולפיכך אמר שם פי שכינתא כו' (יהל אור).

⁴²⁴⁴ נ"ל שצ"ל בפסולת גרן כו' ור"ל אותה שנחצב' מגרן ויקב והיא השכינה כמש"ו (יהל אור).

⁴²⁴⁵ וכן בפרשת עקב רעב ע"ב (לש"ו).

ספר שמות

באמצע וכך עולות אותיותיו של הקדוש ברוך הוא יב"ק כמו	יחודיה באמצעיתא וקודשא בריך הוא הכי סלקין אתווי דיליה יב"ק ⁴²⁴⁶ כגוונא
זה הקב"ה בחשבון יב"ק.	קמז/ב דא הקב"ה בחושבן יב"ק
ומי שהוא בק"י בהלכה שלו שהיא השכינה הקדוש ברוך הוא עמו שבשילה לא יזוז ממנו לעולם שיש הלכה שהיא נערה שלה מצד של נער ובגללה נאמר הלכה כפלוגי אבל ההלכה שלך רועה הנאמן היא שנאמר בה הלכה למשה מסיני מפי הגבורה נתן לך הקדוש ברוך הוא את בתו.	ומאן דאיהו בק"י בהלכה דיליה דאיהי שכינתא קודשא בריך הוא עמיה דבגינה לא יזוז מגיה לעלם דאית הלכה ⁴²⁴⁷ דאיהי נערה דילה מסטרא דנער ובגינה אתמר הלכה כפלוגי אבל הלכה דילך רעיא מהימנא איהי דאתמר בה הלכה למשה מסיני מפי הגבורה ⁴²⁴⁸ יהיב לך קודשא בריך הוא ברתא דיליה
ולכן על הלכות אחרות נאמר רבות בנות עשו חיל על הלכה שלך נאמר ואת עלית על כלנה שהתגברת על כולם בגבורה (שופטים ו) ה' עמך גבור החיל נתקן (נתחזק) בך והשלים בנין המלך והוא בונה בנינו על פיך ועל ידך אשריך.	ובגין דא על הלכות אחרנין אתמר (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל על הלכה דילך אתמר ואת עלית על כלנה דאתגברת על כלנה בגבורה (שופטים ו יב) יהו"ה עמך גבור החיל ⁴²⁴⁹ אתקין ⁴²⁵⁰ (ס"א אתתקן) בך ואשלים בנינא דמלכא ואיהו בני בנייניה על פומך ועל ידך זכאה חולקך
פתח הרועה הנאמן ואמר המלאך הגאל אתי מכל רע שהיא השכינה שנאמר בה ויסע מלאך האלהים יברך אתכם בעולם הבא וידגו לרב בוקרב הארץ בעולם הזה שתהיה שליטתכם	פתח רעיא מהימנא ואמר (בראשית מח יד) המלאך הגואל אותי מכל רע דאיהי שכינתא ⁴²⁵¹ דאתמר בה (שמות יד יט) ויסע מלאך האלהים ⁴²⁵² יברך לכו בעלמא דאתי ⁴²⁵³ וידגו לרב ⁶³⁶ בקרב הארץ ⁴²⁵⁴ בעלמא דיין ⁴²⁵⁵ למהוי

⁴²⁴⁶ ג' שמות הנז' שהם אהיה הויה אדני, והם בגימ' יב"ק (זהר ח"ג רטז ע"ב), וז"ס ויעבר את מעבר יב"ק, כי דרך ג' שמות אלו עובר ונמשך השפע מתחילת האצילות עד סופו (שעה"כ ח ע"ד), ענין גרון, הנה נתבאר אצלינו כי הוא ג"פ יב"ק, שהוא בחינת המוחין דקטנות שהם שם אלקים, ובחינת המוחין דגדלות הנקרא שם הויה. ובהיותם מתלבשין ביחד זב"ז בתוך הגרון, שהוא מעבר צר, אז נקרא הגרון מעבר יב"ק, שהוא מעבר של שם הויה ואלקים שעולים בגימ' יב"ק (שעה"כ כא ע"ב), הנקודות דמלך מלך ומלך הוא גימטריא קי"ב, שהוא סוד יב"ק, יחוד ברכה קדושה, שהם בדעת, כי הדעת שהוא הקו האמצעי שם הוא היחוד, והוא כולל הב' קוין דימין ושמאל שהם ברכה וקדושה, וכמ"ש בפ' משפטים (דף קטז סע"א) ופ' עקב (דף רעב ע"ב) ובכ"מ בזוהר ותיקונים, וע' רע"מ פנחס (דף ריז רע"א). וכן הוא גימטריא הויה אלהים, שהוא כללות החו"ג, שהם בדעת (ביאורים ח"א נה ע"ג).

⁴²⁴⁷ דאית הלכות – ר"ל הלכות פסוקות שהן מסטרא דנער (יהל אור).

⁴²⁴⁸ ר"ל, מלכות מסטרא דגבורה נחצבת, דתורה שבכתב מסטרא דחסד, ושב"ע"פ מסטרא דגבורה (יהל אור).

⁴²⁴⁹ ר"ל, שהוא גבור, על הבנות עשו חיל (יהל אור).

⁴²⁵⁰ אתתקן – שגבורה נתקן ע"י (יהל אור).

⁴²⁵¹ היא שכינה ונקראת מלאך כדפי' בינוקא, שהיא שלוחא מאבא ואימא להנהגת התחתונים, והיא נקראת שמיר"ה מפני שהיא נמצאת עם ישראל בגלותן לשומרם, מפני שעל ידה אין קלי' שולטות בישראל, גם היותם משוקעים בעמקי הבור, וזהו שאמר "הגואל אותי מכל רע" (אור יקר).

⁴²⁵² הרע"מ פירש על גאולת מצרים, וזהו שאמר "ויסע מלאך האלהים", ירצה הבינה, והיא שליח מהבינה אימא כדפי', ולכך יש לה כח לברך בעלמא דאתי (אור יקר)

⁴²⁵³ שהוא גן עדן עליון למטה מכסא הכבוד מושפע מהבינה על ידי המלכות (אור יקר). שבינה משם הברכה שהיא נקראת ברכה (יהל אור)

⁴²⁵⁴ אין ברכה זו גמשית בבנים כדגים עם היות שזה תועלת לצדיק עסק בניו ובני בניו במצוות ובתורה והוא למעלה מתעטר עכ"ז נ"ל הכוונה באומרו "וידגו" כדפירשו בתיקון"ז דתלמידי חכמים בימא דאורייתא כנוני ימא, ועתה שהיה עיקר כוונת קיבוצם ורשות הניתן להם להיותם מחברים

ספר שמות

<p>שלטנותכון⁴²⁵⁶ בתרין עלמין דאתון חיין דמאן דאיהו מעלמא דא חי אתקרי כמה דכתיב (משלי ג יח) עין חיים היא למחזיקים בה⁴²⁵⁷ חיים תמן חיים⁴²⁵⁸ הכא</p>	<p>בשני עולמות שאתם חיים שמי שהוא מהעולם הזה נקרא חי ככתוב עין חיים היא למחזיקים בה חיים שם חיים כאן.</p>
<p>מה דלאו הכי מאן דאיהו⁴²⁵⁹ מלובש באלין קליפין דעור ובשר ועצמות וגידים דגופא שפלא דרוחא הוא מית תמן מה מיתא לא חמי ולא שמע ולא ממלל ולית ליה תנועה בכל אברין דיליה הכי רוחא לא הוא דלעיל מניה דאתמר באורייתא עליהו דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים</p>	<p>מה שאינו כך מי שהוא מלובש בקליפות הללו של עור ובשר ועצמות וגידים של הגוף השפל שהרוח מתה שם מה המת לא רואה ולא שומע ולא מדבר ואין לו תנועה בכל איבריו כך הרוח לא רואה למעלה ממנה שנאמר עליהם בתורה דע מה למעלה ממך עין רואה ואזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים.</p>
<p>דכמה מלאכין אזלין עמיה דאתמר בהון (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך ולית ליה רשו בהאי גופא לאסתכלא בהון ולמשמע בקליהון דאינון חיון דאשא⁴²⁶⁰ ממללן ומקדשן ומברכין ומיחדן לקודשא בריך הוא עם ישראל כחדא כל שכן לשכינתא דאיהי עליהו כל שכן קודשא בריך הוא דאיהו לעילא מן שכינתיה דבה מקבל צלותין דישראל</p>	<p>שכמה מלאכים הולכים עמו שנאמר בהם כי מלאכיו יצוה לך ואין לו רשות בגוף הזה להסתכל בהם ולשמע בקולם שהם חיות של אש מדברות ומקדשות ומברכות ומיחדות את הקדוש ברוך הוא עם ישראל כאחד כל שכן את השכינה שהיא עליהם כל שכן הקדוש ברוך הוא שהוא מעל לשכינתו שבה הוא מקבל את תפלות ישראל.</p>
<p>ובגין חובין הוו מתלבשין באלין קליפין כגוונא דאדם⁴²⁶¹ דחובי אבהתהון⁴²⁶² בידיהון והאי איהו דאוקמוה מארי מתניתין כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם ובגין אלין קליפין דחובין אמר קרא (ישעיה נט ב) כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם ובגין אלין</p>	<p>ומשום החטאים היו מתלבשים בקלפות הללו כמו שאדם שחטאי אבותיהם בידיהם וזהו שבארו בעלי המשנה כשאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם ומשום הקלפות הללו של החטאים אמר הכתוב (ישעיה נט) כי אם עונותיכם היו מבדלים בינכם לבין</p>

חיבור זה והיותם מתגלים למטה אל התחתונים בישיבת רשב"י וחבריו לעשות סעד וסמך לשכינה בגלותה ועזרתם למעלה בסודות התורה דהיינו שירבו כדגים בים התורה וזהו שאמר "וידגו לכון וכו'" (אור יקר).

⁴²⁵⁵ בסוד הנשמות שהם יורדות ומתלבשות בעולם הזה וכו' בקלין דאורייתא (אור יקר). וזהו בקרב הארץ (יהל אור).

⁴²⁵⁶ כמ"ש (יבמות צו ע"ב וש"מ) אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לדור בב' עולמים כו' [אלא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר] שהוא חי בקבר וזהו בקרב הארץ בתוכה (יהל אור).

⁴²⁵⁷ ע"ש דאתמר וכו' – ר"ל כי חיים בבינה כידוע (יהל אור).

⁴²⁵⁸ ר"ל לכך נאמר חיים לשון רבים (יהל אור).

⁴²⁵⁹ ר"ל בגוף (יהל אור).

⁴²⁶⁰ ר"ל שאמרו שהמלאכים נקראו חשמ"ל, חיות אש ממללות, והן הולכין עמו ואינו שומר קולם בעודו מלבוש בגוף (יהל אור).

⁴²⁶¹ ר"ל שנתלבש בכתנות עור (יהל אור).

⁴²⁶² ר"ל מעשה אדם הראשון, שמרכיבין טוב ברע בעונותם, והוא עץ הדעת טו"ר, ולפיכך אינו זוכין לידי עץ החיים (יהל אור).

ספר שמות

<p>קליפין קודשא בריך הוא מתכסיא בכמה גדפין⁴²⁶³ דאתמר בהון (שם ו ב) בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו וגו'</p>	<p>אלהיכם ובשביל הקלפות הללו הקדוש ברוך הוא מתכסה בכמה כנפים שבהם נאמר בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו וגו'.</p>
<p>לעתיד לבא (שם ל כ) ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מורידך⁴²⁶⁵ דאתון בהאי עלמא דלית לכון קליפין ועורין אית לכון רשו לאסתכלא בבני עלמא ובני עלמא (ס"א לית) אית לון רשו לאסתכלא בכו ובגין דא עלייכו אתמר דאתון חיין ועלמא דלכון עולם החיים אבל עלמא שפלא דא עולם המתים דכל אלהות דאומין דעלמא מבלעדי יהו"ה כלהון מתים</p>	<p>לעתיד לבא (שם ל) ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך ראות את מורידך שאתם בעולם הזה שאין לכם קלפות ועורות יש לכם רשות להסתכל בבני העולם ולבני העולם (אין) יש רשות להסתכל בכם ולכן עליכם נאמר שאתם חיים ועולמכם הוא עולם החיים אבל העולם השפל הוא עולם המתים שכל אלהות של אומות העולם מבלעדי ה' כולם מתים.</p>
<p>אמר ליה רבי שמעון בוצינא קדישא (נ"א רעיא מהימנא) עם כל דא דאנת⁴²⁶⁶ לא יכיל לאסתכלא בבני עלמא דאתי בעיינין ולא במלאכיא כל שכן בקודשא בריך הוא ובשכינתיה אבל בעין השכל דלבך את חזי בכלא בבני עלמא דאתי ובמלאכין ובקודשא בריך הוא ושכינתיה דסחרין לך ובגין דא אמר שלמה⁴²⁶⁷ דכתיב ביה (מ"א ה יא) ויחכם מכל האדם (קהלת א טז) ולבי ראה הרבה חכמה ודעת</p>	<p>אמר לו רבי שמעון (המנורה הקדושה) (רועה הנאמן) עם כל זה שאתה לא יכול להסתכל בבני העולם הבא בעינים ולא במלאכים כל שכן בקדוש ברוך הוא ושכינתו אבל בעין השכל של לבך אתה רואה את כל בני העולם הבא ובמלאכים ובקדוש ברוך הוא ושכינתו שמקיפים אותך ומשום זה אמר שלימה שכתוב בו (מלכים א' ה) ויחכם מכל האדם "ולבי ראה הרבה חכמה ודעת.</p>
<p>אבל בנבואה⁴²⁶⁸ לית ליה רשו לאסתכלא ביה (כ"ש)⁶³⁷ נביא⁴²⁶⁹ בעין השכל אלא בעיינין⁴²⁷⁰ דאיהי מראה וחזיון דעיינין הדא הוא דכתיב (במדבר יב ו) במראה אליו אתודע ועוד</p>	<p>אבל בנבואה אין רשות להסתכל בו (כל שכן) נביא בעין השכל אלא בעינים שהיא מראה וחזיון העינים זהו שכתוב במראה אליו אתודע ועוד בחזיון לילה מראה ביום חזיון בלילה</p>

⁴²⁶³ ר"ל שרפים עולם המלאכים שמשיגין משם ידיעתו (יהל אור).

⁴²⁶⁴ לשון כנפיים (יהל אור).

⁴²⁶⁵ הבינה אשר היא העולם של האצילות כנו', והוא כולו אלהות גמור, אשר לית מחשבה תפיסא ביה, ולא אתגליא אלא רק לעתיד, וכמו שאמרו במדרש הנעלם (תולדות דף קלה ע"א) ביומא דיחדי קב"ה בעובדוי זמינין אינון צדיקיא למינדע ליה בלבהון, וכדין יסגי סכלתנו בלבהון כאילו חזו ליה בעינא הה"ד ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה. וכן נאמר (ישעיה ל כ) ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מורידך, וכמ"ש בזה"ק (משפטים דף קטז ע"ב, ופנחס דף רכב ע"ב), לכן משום כ"ז נקרא בינה בשם עלמא עלאה ובשם עלמא דאתי ובשם עלמא דאתכסיא (ביאורים ח"א נט ע"ד).

⁴²⁶⁶ ר"ל בחיין שאפילו מרע"ה אין יכול לראות בעין הגשמי בחייו, מ"מ חילוק בינו לשאר בני אדם, שמ"מ ראה בעין השכל את הכל כמש"ו (יהל אור).

⁴²⁶⁷ ר"ל ראה שבעין השכל שייך ראה לחכם (יהל אור).

⁴²⁶⁸ ר"ל מצד החכמה יכול להסתכל אבל מצד הנבואה אין יכול להסתכל אפילו בעין השכל ולפיכך חכם עדיף מנביא כמש"ו (יהל אור).

⁴²⁶⁹ ר"ל כ"ש שאר נביאים שאין יכולין להסתכל בעין השכל, ואמר כ"ש נביא, ר"ל נביא לבד שאפילו בעין השכל דחכמה לא השיגו וכ"ש בנבואה (יהל אור).

⁴²⁷⁰ ר"ל ומה שראו הנביאים מראות בעיינין הגופניים ראו, ולא שראו ראה ממש שאפילו מרע"ה לא ראה כלל בעיינין כנ"ל, אלא בחזונוין דעיינין כמ"ש שראו באספקלריא דלא נהרא, אבל מרע"ה לא ראה כלל בחזונוין, כמ"ש שראה באספקלריא דנהרא, לפיכך לא ראה כלל בנבואה וז"ש כי לא יראני וכו' (יהל אור).

669

ספר שמות

<p>בהזיון לילה מראה ביממא חזיון בליליא וכלא בעיינין ולא בעין השכל דלבא ועיינין אינון⁴²⁷¹ תרי סרסורי דלבא ומשמשין דיליה ואיהו מלכא בינייהו (ד"א לגבייהו) ובגין דא חכם עדיף מנביא והכי הוא תרין אודנין תרין שמשי דלבא</p>	<p>והכל בעינים ולא בעין השכל של הלב והעינים הן שני סרסורי הלב ומשמשים שלו והוא מלך ביניהם (אליהם) ולכן חכם עדיף מנביא וכך הם שתי האזנים שני שמשי הלב.</p>
<p>ובגין דא אוקמוה רבנן הלב רואה והלב שומע ולא עוד אלא דאתמר בלב הלב מבין הלב יודע (שמות לא ו) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה הרי חכמה ותבונה ודעת בלבא דבהון אתעבידו שמיא וארעא ותהומין ובהון אתעביד משכנא</p>	<p>ומשום זה פרשוה רבותינו הלב רואה והלב שומע ולא עוד אלא שנאמר בלב הלב מבין הלב יודע ובלב כל חכם לב נתתי חכמה הרי חכמה ותבונה ודעת בלב שבהם נעשו שמים וארץ ותהומות ובהם נעשה המשכן</p>
<p>ק"ז/א</p>	
<p>הדא הוא דכתיב (שם לא ג) ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת מה דלית כולי האי בעיינין</p>	<p>זהו שכתוב ואמלא אתו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת מה שאין כל זה בעינים.</p>
<p>ורעיא מהימנא מאן דכולי האי בלביה יתיר חזי מן נביא כל שכן מחשבתא דילך⁴²⁷² דלית לה סוף ובה תסתכל⁴²⁷³ בההוא דלית ביה סוף מה דלא⁴²⁷⁴ הוה לך רשו בקדמיתא לאסתכלא בעיינין⁴²⁷⁵ הדא הוא דכתיב (שם לג כג) וראית את אחורי לפני לא יראו⁴²⁷⁶</p>	<p>ורועה הנאמן מי שכל זה בלבו רואה יותר מנביא כל שכן מחשבתך שאין לה סוף ובה תסתכל באותו שאין לו סוף מה שלא היתה לך רשות בראשונה להסתכל בעינים זהו שכתוב (שם לג) וראית את אחורי לפני לא יראו.</p>
<p>אלין טפשי⁴²⁷⁷ דלבא אינון מתין וסומין באלין קליפין אבל לגבך⁴²⁷⁸ לאו אינון⁴²⁷⁹ חשיבין כלום ולא מפסיקין בינך לבין קודשא בריך הוא ושכינתיה וכל בני עלמא דאתי⁴²⁸⁰ ומלאכין⁴²⁸¹ דהכי ייעול לגבך באינון חלונין⁴²⁸²</p>	<p>טפשי הלב הללו הם מתים ועורים בקלפות הללו אבל אליך אינם חשובים לכלום ואינם מפסיקים בינך לבין הקדוש ברוך הוא ושכינתו וכל בני העולם הבא והמלאכים שכך יכנס אליך באותם חלונות של העינים</p>

⁴²⁷¹ והוא ראה שראיית הלב משובח מראיית העין (יהל אור).

⁴²⁷² המתפשטת בכל מחשבות החכמים הנמצאים בגוף (אור יקר).

⁴²⁷³ ר"ל בעין השכל דחכמתו אסתכל בחייו (יהל אור).

⁴²⁷⁴ ר"ל אע"פ שבעיינין לא יכול להסתכל ואמר בקדמיתא לאפוקי לאחר פטירתו כידוע (יהל אור).

⁴²⁷⁵ כלומר ענין זה רשאי בהשגת העיון המחקרי בתורה ואינו רשאי בהשגה הנבואית "וראית את אחורי", השיג הדברים המשתלשלים ממני ממדרגת הנבואה ולמטה, אמנם פני שהם מעלות המתעלות על מדרגת הנבואה וכל שכן בסבתם (אור יקר).

⁴²⁷⁶ וזהו שתרגם "ותחזי ית דבתרא" (אור יקר).

⁴²⁷⁷ כלומר אם יש לך לגנות הגשמות הוא דווקא בעמי הארץ (אור יקר). ר"ל אע"פ שמשו רבינו ע"ה מתעלם בכל ישראל, מ"מ טפשין שבהן אין מעכבין אותו שלפי רוב גדולתו אין חשובין כנגדו להפסיק כמו קליפה קטנה על אדם גדול (יהל אור).

⁴²⁷⁸ שהם תלמידי חכמים שאתה מתפשט בהם אין החומר מפסיק שהם הקלי' (אור יקר).

⁴²⁷⁹ ואינם מונעות ההשגה בקב"ה הת"ת ושכינתיה מלכות (אור יקר).

⁴²⁸⁰ נשמות חצובות מתחת כסא הכבוד דהיינו בהיכל קודש הקדשים (אור יקר).

⁴²⁸¹ הם הנוצרים ממטטרון ולמטה עד סוף היכל לבנת הספיר (אור יקר).

⁴²⁸² ר"ל במילולו וראייתו וכל שימושיו בז' נקבים שריא שכינתא וכל משריין (יהל אור).

ספר שמות

<p>דעינין ואודנין ונוקבי חוטמא ופומא כמלכא דייעול באתכסייא לחדרי חדרים⁴²⁸³ למלא עם בריה ובנין דא מצלין ישראל ביה בצלותא דלהון אתה חופש כל חדרי בטן רואה כליות ולב אין כל דבר נעלם ממך</p>	<p>והאזנים ונקבי החטם והפה כמו מלך שנכנס בכסוי לחדרי חדרים לדבר עם בנו ומשום זה מתפללים ישראל בו בתפלתם אתה חופש כל חדרי בטן רואה כליות ולב ואין כל דבר נעלם ממך.</p>
<p>והיינו דאמר שלמה (שיר ב ט) משגיח מן החלונות וגו' ואלין אינון חלונות דעינין ואודנין ונוקבי חוטמא ופומא באלין שבעה נוקבין נשמתא סליקת בשבעה מיני בוסמין והכי צלותא סליקת באלין שבעה בוסמין דאינון (שם ד יד) נרד וכרכם⁴²⁸⁴ קנה וקנמון עם כל עצי לבונה מר ואהלות עם כל ראשי בשמים בההוא זמנא דצלותא הכי סליקת מקטרת מר וכו' הקדוש ברוך הוא שאיל עלה (שם ג ו) מי זאת עולה מן המדבר וגו' מקטרת מר ולבנה וגו' מי זאת ודאי מסטרא דמ"י איהו ודאי בינה כלילא משבעה מיני בוסמין</p>	<p>והינו מה שאמר שלימה משגיח מן החלונות וגו' ואלה הם החלונות של עיניים ואזנים ונקבי החטם והפה בשבעת הנקבים הללו עולה הנשמה בשבעה מיני בשמים וכך התפלה עולה בשבעה הבשמים הללו שהם נרד וכרכם קנה וקנמון עם כל עצי לבונה מר ואהלות עם כל ראשי בשמים באותו זמן שכך התפלה עולה מקטרת מר וכו' הקדוש ברוך הוא שואל עליה מי זאת עלה מן המדבר וגו' מקטרת מר ולבנה וגו' מי זאת ודאי מצד של מ"י היא ודאי בינה כלולה משבעה מיני בשמים.</p>
<p>ודא קריאת שמע כלילא מחמשין תרעין דאינון כ"ה כ"ה כלילא משבעה ברכאן בשחר שתיים לפניה ואחת לאחריה ובערב שתיים לפניה ושתיים לאחריה ואינון (ד"ה א כט יא) הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד עד לך יהו"ה הממלכה דאיהי מלכות דאיהי כלילא מתלת⁴²⁸⁵ בוסמין מקטרת מר דא כתר⁴²⁸⁶ ולבונה דא חכמה מכל אבקת רוכל⁴²⁸⁷ דא בינה קום אשלים פקודין דמרך</p>	<p>וזו קריאת שמע כלולה מחמשים שערים שהם כ"ה כ"ה כלולה משבע ברכות בשחר שתיים לפניה ואחת לאחריה ובערב שתיים לפניה ושתיים לאחריה והם הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד עד לך ה' הממלכה שהיא מלכות שהיא כלולה משלשה בשמים מקטרת מר זה כתר ולבונה זו חכמה מכל אבקת רוכל זו בינה קום והשלם את מצוות רבונך.</p>
<p>לא תהיה אחרי רבים לרעות וגו' אחרי רבים להטות אחרי רבים להטות אחרי רבים להטות משלשה⁴²⁸⁸ ואי לית בית דין⁴²⁸⁹ בשלשה לית להטות בתר דיניה⁴²⁹⁰ בית דין שכינתא בשלשה</p>	<p>לא תהיה אחרי רבים לרעות וגו' אחרי רבים להטות אחרי רבים להטות אין רבים פחות משלשה ואם אין בית דין בשלשה אין להטות אחר דינו בית</p>

⁴²⁸³ אל תוכיות הלב, והנביא הוא יוצא בכח הראות חוץ מגופו ורואה, והחכם דרך מה שרואה ושומע ומריח ומדבר משיג בהשכלת הלב, דהיינו שיכנס אליו בשכל ההשגה והוא השגה פנימית (אור יקר).

⁴²⁸⁴ וראשי בשמים לא חשיב שהוא כלל כל הבשמים והוא בג"ר, כח"ב, שהן ראשים, והן כלל כל האצילות כידוע (יהל אור).

⁴²⁸⁵ קאי על בינה שהיא ג"כ כלילא מתלת (יהל אור).

⁴²⁸⁶ אע"ג דמור ולבונה קא חשיב למעלה בז"ת היינו מצד שרשם בג' ראשונות (יהל אור).

⁴²⁸⁷ שהיא כלל כלילא כנ"ל (יהל אור).

⁴²⁸⁸ כי כשאומר ימים שנים וכן כל לשון רבים שמורים על הפעולה כגון אם יאמרו אחריהם להטות היו שנים אמנם אומרו אחרי רבים הוסיף אחד והם ג' וכן ימים שנים רבים ג' (אור יקר)

⁴²⁸⁹ ר"ל ז"ש אחרי רבים דווקא להטות (יהל אור).

⁴²⁹⁰ שאין נקראים בית דין אלא ג', והענין כי הם ג' חיות ששכינה שוכנת עליהם כאומרו לפני אריה, לפני שור, לפני נשר, ועליהם שכינה, דכתיב דמות פניה פני אדם, דהיינו שכינה שעליהם, שהיא נקראת אדם ודאי (אור יקר).

ספר שמות

<p>תלת חיון⁴²⁹¹ דמרכבתא דילה ואיהי דין תורה⁴²⁹² דין אמת⁴²⁹³ עמודא דאמצעיתא וכל דיין דלא דן דין אמת לאמתו דא איהו כאילו אשליט סמא"ל בעלמא (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה ואפיל שכינתא עמיה ויקים גיהנם בת זוגיה דסמא"ל עם סמא"ל באתר דדין אמת יוקים שפת שקר⁴²⁹⁴ דין אמת עמודא דאמצעיתא שפת שקר גיהנם וסמא"ל⁴²⁹⁵</p>	<p>דין שכינה בשלשה שלש חיות המרכבה שלה והיא דין תורה דין אמת העמוד האמצעי וכל דין שלא דן דין אמת לאמתו זהו כאלו השליט את סמא"ל בעולם ותשלך אמת ארצה והפיל עמה את השכינה ויקים את גיהנם בת הזוג של סמא"ל עם סמא"ל במקום של דין האמת יקים שפת שקר דין אמת עמוד האמצעי שפת שקר גיהנם וסמא"ל.</p>
<p>ובגין דא כד דיין דן דין גיהנם פתוח משמאלו בת זוגיה דסמא"ל וחרב על צוארו מלאך המות סמא"ל מאחוריו מעל צואריה וגן עדן⁴²⁹⁶ פתוח לימיניה ועץ החיים⁴²⁹⁷ פתוח לקמיה על רישיה</p>	<p>ולכן כשדין דן דין גיהנם פתוח לפניו משמאלו בת זוגו של סמא"ל וחרב על צוארו מלאך המות סמא"ל מאחוריו מעל צוארו וגן עדן פתוח לימינו ועץ החיים פתוח לפניו על ראשו.</p>
<p>אי דן דינא דשקרא שליט עליה מלאך המות ושחיט ליה ולבתר אוקיד ליה בגיהנם ואי דן דין אמת קודשא בריך הוא ייעול ליה לגן עדן⁴²⁹⁸ ואטעים ליה מאילנא דחיי דכתיב עליה (בראשית ג כב) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם דאתברי באורייתא דאתמר בה (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה עץ החיים תפארת חיים דיליה חכמה ובינה חיי המלך ודאי</p>	<p>אם דן דין שקר שולט עליו מלאך המות ושוחט אותו ואחר כך שורף אותו בגיהנם ואם דן דין אמת הקדוש ברוך הוא יכניסו לגן עדן ומטעים אותו מעץ החיים שכתוב עליו (בראשית ג) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם שנברא בתורה שבה נאמר עץ חיים היא למחזיקים בה עץ חיים תפארת חיים שלו חכמה ובינה חיי המלך ודאי.</p>
<p>ולעולם דינא⁴²⁹⁹ דמלכותא דינא ודינא בלב ואתמר ביה הלב רואה ובגין דא אין לו לדיין אלא מה שעניו רואות והכא לית דיין אלא קודשא בריך הוא מה שעניו רואות (ד"ה ב טז</p>	<p>ולעולם דין המלכות הוא דין והדין בלב ונאמר בו הלב רואה ולכן אין לו לדין אלא מה שעניו רואות וכאן אין דין אלא הקדוש ברוך הוא מה שעניו</p>

⁴²⁹¹ ר"ל חג"ת והיא חיה רביעית פני אדם דכליל כל תלת חיוון וזהו כלל ב"ד (יהל אור).
⁴²⁹² ועם הת"ת שהוא תורה שניהם דין תורה והיינו נמי דין אמת (אור יקר). ר"ל שהיא דין של עד"א שנקרא אמת לכך צריך משפט אמת (יהל אור).
⁴²⁹³ אמת – ת"ת, דין – היא בעצמה, והכל תלוי בג' שכל מקום ששם שלשה שכינה שם, וכל מקום ששכינה שם ת"ת שם כי הג' שיושבין נעשים מרכבה לג' חיות ובהיותם עוסיקם בדין תורה מושכים שם שכינה ות"ת וכן דין אמת כדפי' (אור יקר).
⁴²⁹⁴ הם נגדיים לדין אמת, "שקר" סמא"ל, "אמת" ת"ת שפת עם שקר הוא סמאל ובת זוגיה לילית גיהנם (אור יקר).
⁴²⁹⁵ היינו סם אל דהיינו סם המות אל אחר דהיינו "מלאך המות" והוא ההורג האדם ומושכו לגיהנם, שהם כחות החיצונים בסו דשבעה מדורין ז' היכלות טמאים (אור יקר). זה לעומת זה נגד אמת עד"א שקר ס"מ ונגד שכינה גימ' שפ"ה שפת אשקר כו' (יהל אור).
⁴²⁹⁶ המלכות וגן נעול אחותי כלה, כי לבו שהצדיקים באור גן עדן הוא סוד אור המלכות זיו השכינה כנודע (אור יקר).
⁴²⁹⁷ סוד כח שבגן עדן שהוא כח נברא בתורה שהוא ג"כ נקראת עץ החיים דהיינו הת"ת העליון ועליו נאמר ולקח גם מעץ החיים וז"ש דאתרי באורייתא עץ החיים הת"ת, פי' עץ הוא הת"ת והוא החיים כלומר ששפע החכמה ובינה בו ששפעם נקרא חיים תרין חיים חיות ואור חכמה וחיות ואור בינה והיינו חיי לשון רבים המלך ת"ת ולהיות הלב בסוד הבינה נאמר וכל הנודר כנודר בחיי המלך וכל סוד הכוונה כי הדין דין אמת לאמיתו שכרו אפילו מחכמה ובינה (אור יקר).
⁴²⁹⁸ שהוא היפוך של גיהנם, כי ג"ע הוא נוק' דקדושה, ועץ החיים ת"ת כמש"ו (יהל אור).
⁴²⁹⁹ ראה שדין במלכות (יהל אור).

ספר שמות

<p>ט) כי יהוה עיניו משוטטות (איוב לד כא) עיניו על דרכי איש</p>	<p>רואות כי ה' עיניו משוטטות עיניו על דרכי איש.</p>
<p>ובהן (שיר ב ט) משגיח מן החלונות בשבע נוקבין⁴³⁰⁰ דבר נש בתרין עיינין ותרין אודנין ותרין נוקבין דהוטמא ופומא הא שבע דאמא עלאה והכי בעובדוי אסתכל בשבע מסטרא דשכינתא תתאה בתרין ידין וצואר תלת וגוף וברית תרין הא חמש תרין רגלין הא שבע י"ה יו"ד ה"א בשבע אתון דיליה אסתכל בשבע נוקבין דרישא</p>	<p>ובהן משגיח מן החלונות בשבעת נקבי האדם בשתי עיניים ושתי אזנים ושני נקבי החטם והפה הרי שבע של האם העליונה וכך במעשיו הסתכל בשבע מצד השכינה התחתונה בשתי ידים וצואר שלש וגוף וברית שתי הרי חמש שתי רגלים הרי שבע י"ה יו"ד ה"א בשבע אותיותיו מסתכל בשבעת נקבי הראש</p>
ק"ז/ב	
<p>נקבים על שם נקבה דנקביה פתוחות⁴³⁰¹ לקבל⁴³⁰² ו"ה וא"ו ה"א בשבע אתון דיליה אסתכל בשבעה אברין דלתתא⁴³⁰³ דאינון תקונא דגופא⁴³⁰⁴ דבהון עשיית המצות⁴³⁰⁵</p>	<p>נקבים על שם נקבה שנקביה פתוחות לקבל ו"ה וא"ו ה"א בשבע אותיותיו מסתכל בשבעה האיברים שלמטה שהם תקון הגוף שבהם עשית המצוות.</p>
<p>אשתו⁴³⁰⁶ כגופו דמיא ועל שם פקודין⁴³⁰⁷ אתקריאו אברים על שם שכינתא גופא דמסטרא אחרא לבושא דאינון עור ובשר הדא הוא דכתיב (איוב י יא) עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידיים תסוככני באתר דלית שכינתא ההוא גופא לא אתקרי אלא לבושא דאדם דאיהו תורה (במדבר יט יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל (ישעיה מד יג) כתפארת אדם</p>	<p>אשתו דומה לגופו ועל שם המצוות נקראו איברים על שם השכינה הגוף שמצד האחר לבושו שהם עור ובשר זהו שכתוב (איוב י) עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידיים תשככני במקום שאין שכינה אותו הגוף לא נקרא אלא לבוש של אדם שהוא תורה זאת התורה אדם כי ימות באהל (ישעיה מד) כתפארת אדם</p>

⁴³⁰⁰ ר"ל שנאמר שבעה עיני ה' כו' וכתוב עיני ה' מושטטות כו' שהוא על המחשבה וז"ש (אבות פ"ב מ"א) דע מה כו' עין רואה וכתוב עיניו על כל דרכי כו' שהוא על המעשה וז"ש וכל מעשיך בספר כו' ובכ"א שבע כו"ל (יהל אור).
⁴³⁰¹ ר"ל למה באימא עילאה נוקבין לפי שהיא רחובות נקבים רחבים (יהל אור).
⁴³⁰² קאי אלמעלה (יהל אור).
⁴³⁰³ ושבע אברין אלו הם שבע שבבינה וע"י שבע אותיות שבת"ת דהיינו ו"ה שבשם אסתכל בז' אברין דלתתא שהם בשכינה (אור יקר).
⁴³⁰⁴ דהיינו גופא דשכינתא שהשכינה עצמה גוף אליו וזהו שאמר אשתו כגופו ושם ו"ה נשמה אל ז' אברים (אור יקר).

⁴³⁰⁵ ע"י ספר הבהיר אות פב: ומאי איברים שבע שיש באדם, דכתיב (בראשית ט' ו) כי בצלם אלהים עשה את האדם, וכתוב (שם א כ"ז) בצלם אלהים ברא אותו, בכל איבריו ובכל חלקיו, והא אמרין ו' למה הוא דומה לעוטה אור כשלמה (תהלים ק"ד ה), דהא ו' אינו אלא שש קצות, א"ל ברית מילה וזוגו של אדם חשבינן חד ושתי ידיו שלשה, ראשו וגופו חמשה שתי שוקיו שבעה, וכנגדן כוחותם בשמים דכתיב (קהלת ז' יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים, והיינו ימים (שמות ל"א יז) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולא אמר בששת ימים מלמד כי כל יום ויום יש לו כחו, ע"כ. סוד מצוה תיקון המלכות שהיא נקראת מצוה והיינו אברים בפרטות בת"ת ובהם רמ"ח מצות רמ"ח אברים בפרטות בתורה שבכתב וקיבוצם יחד נעשה גוף א' בשבעה מדות בשכינה והיינו אשתו כגופו שכללם במלכות גוף ולבוש אל פרטם בת"ת ולפ"י על שם פקודין שהם רמ"ח אתקריאו אברים דהיינו בת"ת ועל שם שכינתא שהם נכללים שם יחד ונעשים גוף א' נקראים גופא, והיינו סוד האדם התחתון באבריו, לפי פרטי המצוה יהיה בת"ת כגון בהיותו נותן צדקה המצוה בעצמה פרטית באבר א' מן האברים, אמנם נעשה בכל הגוף, וכן שאר המצות נעשות בכלל כל הגוף והם פרטיות באבר א' ומצד הת"ת הם פרטיות בספירה ידועה בחינה ידועה ומצד המלכות ששם כלל הגוף הם ז' כדפי' (אור יקר).

⁴³⁰⁶ ר"ל מכאן ששכינה תתאה נקרא גוף (יהל אור).

⁴³⁰⁷ ר"ל ע"ש התחלקות רמ"ח פקודין נקרא אברים (יהל אור).

ספר שמות

<p>לשבת בית ובאתר דתמן מצוה אתקרי גופא דאדם⁴³⁰⁸ כגון גופי הלכות ופסקי דינין</p>	<p>לשבת בית ובמקום ששם מצוה נקרא גוף של אדם כמו גופי הלכות ופסקי דינים.</p>
<p>קודשא בריך הוא שופט⁴³⁰⁹ עמודא דאמצעייתא מסטרא דבינה⁴³¹⁰ דאיהו יהו"ה דיין מסטרא דמלכות שוטר הוא שליט (ומסטרא דיוסף הצדיק מתמן) (בראשית מב ו) ויוסף הוא השליט וכל ספירין⁴³¹¹ אינון שופטים מסטרא דאמא עלאה דתפארת⁶³⁸ שופט ואינון שוטרים מסטרא דמלכות דצדיק מתמן⁴³¹² שוטר ומושל ובפקודא בטר דא מני שופטים וכו'⁴³¹³</p>	<p>הקדוש ברוך הוא שופט העמוד האמצעי מצד של הבינה שהוא יד"ד דין מצד המלכות שוטר הוא שליט (מצד של יוסף הצדיק משם (בראשית מב)) ויוסף הוא השליט וכל הספירות היו שופטים מצד של האם העליונה (בינה) שתפארת שופט והם שוטרים מצד המלכות שצדיק משם שוטר ומושל.</p>
<p>מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרוג וגו' פקודא להשוות הבעלי דינין⁴³¹⁴ ולהתרחק מדבר שקר דלא יימרון משוא פנים⁴³¹⁵ (יש בדבר) דקודשא בריך הוא אתמר ביה (דברים י ז) אשר לא ישא פנים ולא יקח' שחד' בסופי תיבות אח"ד האי דיין צריך למהוי כגוונא דאחד⁴³¹⁶ דאיהו יהו"ה אחד דלא יקח שחד דיהא איהו בדיוקניה⁴³¹⁷ ובדינא להשוות תרווייהו כאחד ולא יטה דינא לדא יתיר מן דא אלא בתקלא חד עד דיקבלון דינא ולבתר כל חד אתדן כפום עובדו⁴³¹⁸</p>	<p>מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרג וגו' מצוה להשוות בעלי דינים ולהתרחק מדבר שקר שלא יאמרו משוא פנים (יש בדבר) שהקדוש ברוך הוא נאמר בו אשר לא ישא פנים ול"א יק"ח שח"ד בסופי תבות אחד הדין הזה צריך להיות כגון של אחד שהוא יד"ד אחד שלא יקח שחד שהוא יהיה בדיוקנו ובדין להשוות שניהם כאחד ולא יטה דין לזה יותר מזה אלא במשקלת אחת עד שיקבלו הדין ואחר כך כל אחד נדון לפי מעשיו.</p>
<p>ואוקמוה⁴³¹⁹ מארי מתניתין צדיק יצר הטוב שופטו רשע יצר הרע שופטו בינוני זה וזה שופטו מאן דאיהו מאילנא דחיי לית ליה דינא כלל לית ליה יצר הרע ודא צדיק גמור⁶³⁹ ודא צדיק⁴³²⁰ וטוב לו ולית טוב אלא תורה⁴³²¹ הדא הוא דכתיב (משלי ד ב) כי לקח טוב נתתי לכם</p>	<p>ופרשוה בעלי המשנה צדיק יצר הטוב שופטו רשע יצר הרע שופטו בינוני זה וזה שופטו מי שהוא מעץ החיים אין לו דין כלל אין לו יצר הרע וזה צדיק גמור וזה צדיק וטוב לו ואין טוב אלא תורה זהו שכתוב כי לקח טוב נתתי לכם תורתיה אל תעזובו</p>

⁴³⁰⁸ שהוא נשמתא דרגא דת"ת כמש"ו ושמלכות גופא ליה כמ"ש לקמן (יהל אור).
⁴³⁰⁹ חוזר למעלה, ר"ל שהוא שופט מסטרא דבינה כמש"ו (יהל אור).
⁴³¹⁰ ר"ל אע"ג דבינה בעולם הרחמים, מ"מ דינין מתערין מסטרא דלמטה וזהו שאותיותיה הו"ה ונקודותיה אלקים (יהל אור).
⁴³¹¹ ר"ל ז"ש שופטים ושוטרים כו' לאשלמא כל ספירין (יהל אור).
⁴³¹² של"ת הלא אמר למעלה שוטר מסטרא דצדיק (יהל אור).
⁴³¹³ תמצאנו בריש פרשת שופטים דף רעד ע"ב (הגהות הזהר).
⁴³¹⁴ ר"ל שאין הפי' מדבר שקר תרחק שלא יעשה שקר במשפט דא"כ מאי מדבר ומאי תרחק אלא שלא יוציא לעז עליו כמש"ו (יהל אור).
⁴³¹⁵ ור"ל להשוות כמ"ש (שבועות ל ע"א וע"ש לא ע"א) שלא יהא א' יושב כו' (יהל אור).
⁴³¹⁶ ר"ל אחד לשני הבעלי דינים כמש"ו (יהל אור).
⁴³¹⁷ כנ"ל דעד"א אקרי דיין והוא מכריע בין חו"ג ואין נוטה לזה יותר מזה, כן דיין בין זכאי וחייב, ואח"כ לפי המשפט נוטה אם לחסד או לדין כן הדיין (יהל אור).
⁴³¹⁸ כמ"ש כל באי עולם עוברים כו' וכולם נסקין בסקירה אחת (יהל אור).
⁴³¹⁹ זה לראיה שכל א' נידון כפי מעשיו (יהל אור).
⁴³²⁰ כמסקנא דגמ' צדיק וטוב לו כו' (יהל אור).
⁴³²¹ ר"ל לא טוב ורע בעולם הזה וכמ"ש בזהר, דהרי יעקב צדיק גמור היה וכל ימיו בעאקו אלא על תורתו ונשמתו (יהל אור).

ספר שמות

<p>תורתיו אל תעזבו וצדיק ורע לו מסטרא דעין הדעת טוב ורע⁴³²² ואמאי אתקרי צדיק בתר דרע לו דאיהו יצר הרע אלא בגין דטוב שליט עליה אתקרי צדיק ורע לו דההוא רע איהו תחות רשותיה (ס"א כעבדא תחות רביה)</p>	<p>וצדיק ורע לו מצד של עץ הדעת טוב ורע ולמה נקרא צדיק אחר שרע לו שהוא יצר הרע אלא משום שטוב שולט עליו נקרא צדיק ורע לו שאותו רע הוא תחת רשותו(כעבד תחת רבו).</p>
<p>רשע וטוב לו אמאי אתקרי רשע בגין דאיהו אסתלק למהוי רישא יצר הרע דיליה⁶⁴⁰ וטוב איהו תחות רשותיה כעבדא תחות רביה ואף על גב⁴³²³ דרשע איהו מכתיר את הצדיק ויכיל צדיק גמור לאענשא ליה (משלי יז כו) גם ענוש לצדיק לא טוב⁴³²⁴ בגין ההוא טוב דאיהו תחות רגלוי דרשע לית לאענשא ליה דאולי יחזור בתשובה ויתגבר על יצריה ויהא עפר תחות רגלוי</p>	<p>רשע וטוב לו למה נקרא רשע משום שהוא התעלה להיות ראש ביצר הרע שלו והטוב הוא תחת רשותו כמו עבד תחת רבו ואף על גב שרשע הוא מכתיר את הצדיק ויכול צדיק גמור להעניש אותו גם ענוש לצדיק לא טוב משום אותו טוב שהוא תחת רגלי הרשע אין להענישו שאולי יחזור בתשובה ויתגבר על יצרו ויהיה עפר תחת רגליו.</p>
<p>דמסטרא דרשע וטוב לו (נ"א שכינתא) שכיבת (רות ג ז) ותגל מרגלותיו ותשכב האי איהו (משלי ל כג) ושפחה כי תירש גבירתה (ד"א ומסטרא דצדיק גמור) שפחה יצר הרע נוקבא דיצר הרע דכר⁴³²⁵ בניניה אתמר (ישעיה מב ח) וכבודי לא אחר לא אתן⁴³²⁶ (במדבר א נא) והזר הקרב יומת</p>	<p>שמצד של רשע וטוב לו (שכינה) שוכבת (רות ג) ותגל מרגלותיו ותשכב זהו ושפחה כי תירש גברתה (ומצד של צדיק גמור) שפחה יצר הרע נקבה יצר הרע זכר בגללו נאמר וכבודי לא אחר לא אתן (במדבר א) והזר הקרב יומת.</p>
<p>ומסטרא דצדיק ורע לו שכינתא איהי עטרה על רישא דבר נש ושפחה יצר הרע אתכפייא תחות גבירתה ומסטרא דצדיק גמור לית זר ולית יצר הרע ומסטרא דרשע גמור לית ליה חולקא בשכינתא דלית חולקא לבר נש בשכינתא אלא מסטרא דטוב</p>	<p>ומצד של צדיק ורע לו שכינה היא עטרה על ראשו של אדם ושפחה יצר הרע נכנעת תחת גברתה ומצד של צדיק גמור אין זר ואין יצר הרע ומצד של רשע גמור אין לו חלק בשכינה שאין חלק לאדם בשכינה אלא מצד הטוב.</p>
<p>ולית כל שכינתא שקילין דהא שכינתא דאילנא דטוב ורע איהו כרסייא אבל שכינתא דאילנא דחיי עלה אתמר (תהלים ה ה) לא יגורך רע אבל (ד"א אלא) בגין דאתמר בה (שם קג יט) ומלכותו בכל משלה מאן דפגים אתר דילה⁴³²⁷ אתחשיב כאילו עביד במטרוניתא קלנא דקלנא דמטרוניתא איהו מאן דמזלזל באתרהא וקלנא דמטרוניתא דמלכא איהו</p>	<p>ואין כל שכינה שקולות שהרי שכינה של עץ טוב ורע היא כסא אבל שכינה של עץ החיים עליה נאמר לא יגורך רע (אלא) משום שנאמר בה ומלכותו בכל משלה מי שפוגם את מקומו נחשב כאלו עשה קלון למלכה שקלון המלכה הוא מי שמזלזל במקומה וקלון המלכה הוא של המלך.</p>
<p>כל שכן מאן דאעבר לה מאתרהא ושוי</p>	<p>כל שכן מי שמעביר אותה ממקומה</p>

⁴³²² מכרסייא כמש"ו לקמן דשם מורכבין ט"ו ר וכן צדיק ורע (יהל אור).

⁴³²³ דהרע שליט עלי הטוב ועטרה ליה וזהו מכתיר (יהל אור).

⁴³²⁴ ר"ל גם ענוש לצדיק לא טוב בשביל דיצר הרע (יהל אור).

⁴³²⁵ ר"ל אמאי קאמינא שפחה דיצר הרע לכן קאמר דיצר הרע כו' (יהל אור).

⁴³²⁶ "וכבודי" שהיא השכינה, "לאחר" שהוא הסט"א כמש"ו דשכינה דאילנא דחיי אין רע נוגע שם (יהל אור).

⁴³²⁷ ר"ל בכרסייא וכן בנשמתא כמש"ו ובכ"א כשהנשמה פגומה הכסא ח"ו פגוה שמשם נחצבה (יהל אור).

675

ספר שמות

<p>ושם שפחה במקומה שבכל מקום שהוא פוגם המלכה אינה שרויה שם אלא שפחה שהיא פגומה שורה במקום פגום ופגם של אדם של חטאיו פוגם בכל איבריו עד שלא מוצאת המלכה מקום לשרות שם ואין לו תקון</p>	<p>שפחה באתרהא דבכל אתר דאיהו פנים מטרוניתא לא שריא תמן אלא שפחה דאיהי פנימא שריא באתר פנים ופנימו דבר נש דחובוי פנים בכל אברין דיליה עד דלא אשכחת מטרוניתא אתר לשריא תמן ולית ליה תקונא</p>
ק"ח/א	ק"ח/א
עד שיחזירנה לכל איבריו.	עד דיהזיר לה על כל אברין דיליה
<p>אמר המנורה הקדושה רועה הנאמן משום זה אתה מתקן בחבור הזה של רמ"ח מצוות להמליך את הקדוש ברוך הוא על כל איברי השכינה בכל מצוה ומצוה ואינך חושש לכבודך אשרי חלקך שכמו שאתה ממליך את הקדוש ברוך הוא בכל איברי השכינה שהם בעלי מדות של כל ישראל בעלי מדות הם איברי השכינה כך עושה הקדוש ברוך הוא להשרות את שמו עליך וימליך אותך על כל המחנות העליונים והתחתונים.</p>	<p>אמר בוצינא קדישא⁴³²⁸ רעיא מהימנא⁴³²⁹ בנין דא את מתקן בחבורא דא⁴³³⁰ דרמ"ח פקודין לאמלכא לקודשא בריך הוא על כל אברים דשכינתא בכל פקודא ופקודא ולית את חייש ליקרך זכאה חולקך דכגוונא דאנת אמליך לקודשא בריך הוא בכל אברים דשכינתא⁴³³¹ דאינון בעלי מדות⁴³³² דכל ישראל מארי מדות אינון אברים דשכינתא הכי עביד קודשא בריך הוא לשריא שמיה עלך וימלכיך על כל משריין עלאיך ותתאיך</p>
<p>קום רועה הנאמן לסדר דינים בהלכות נזיקין בסדורא דשמא דא הוי"ה⁴³³³ דאיהו (תהלים סח יח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן דאינון שור נשר אריה אדם⁴³³⁴ דהא מסטרא דימינא⁴³³⁵ דתמן יהו"ה ארבע חיוון הכי</p>	<p>קום רעיא מהימנא לסדרא דינין בהלכות נזיקין בסדורא דשמא דא הוי"ה⁴³³³ דאיהו (תהלים סח יח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן דאינון שור נשר אריה אדם⁴³³⁴ דהא מסטרא דימינא⁴³³⁵ דתמן יהו"ה ארבע חיוון הכי</p>

⁴³²⁸ כאשר עלה ברצון המאציל להוציאה לחוץ יצאתה לחוץ בסוד חסד שבחכמה והוא בוצינא קדישא סתימא כי שבעת הימים הם בוצינים ז' הנרות וחסד שבהם נמשך מחכמה שהיא קדש. ולפיכך נקראת בוצינא קדישא סתימא כי הוא חסד עליון שבאבא והוא סתום בבחינת כל שאר החסדים שלמטה ממנה וכו' (שער מאמרי רשב"י ז ע"א).

⁴³²⁹ ע"י תז"ח א ע"ד: אסתכם קודשא בריך הוא ושכינתה למעבד האי חבורא על יד ההוא דאתגליא וכניס בה עלאיך ותתאיך לאשכחא בה ניחא לשכינתא בגלותא וחירו לה ולבנהא. בהגר"א: ע"י ההוא דאתגליא - ר"ל רעיא מהימנא. ועיי"ש יא ע"א: זאבים דערבוביא מתכנשין בגלותא למיכל עאנא דילך דאתמר בהון (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי. בהגר"א: עאנא דילך - שהוא רעיא דלהון לכך נקרא רעיא מהימנא דמסר את עצמו עליהן כמה פעמים.

⁴³³⁰ דרע"מ שחיבר על המצות (יהל אור).

⁴³³¹ כוונה גדולה מכלם והיא הנזכרת בהקדמת ספר התיקונים ובמקומות אחרים רבים כי יכוין האדם שאינו עושה אותה המצוה כעבד המשמש את רבו ע"מ לקבל פרס אלא כבן שכל כונתו לעשות רצון ונחת רוח לאביו שבשמים ואין ענין זה מתקיים אלא במי שיודע כונת התפילה והמצות ומכוין בעשייתם לתקן עולמות העליונים וליחדא שמה דקב"ה עם שכינתיה ואין כונתו לקבל שכר העוה"ז ואף לא לתועלתו הנמשך לו לעוה"ב, וכמ"ש בזהר פרשת משפטים ברע"מ דף ק"ד ע"ב וכו', גם שם דף ק"ח ע"א (שער המצות הקדמה).

⁴³³² שכל א' גומל חסדים בחסד וכן בשאר המדות בכל רמ"ח אברים (יהל אור).

⁴³³³ ר"ל בצירוף כזה כמש"ו (יהל אור).

⁴³³⁴ ר"ת שנא"ן שפשיטותא דנר"ן הוא אדם כידוע, והן רכב אלקים המרכבה, ואמר רבותיים כלפי מ"ש (יבמות סד ע"א ב"ק פג ע"א) שאין השכינה שורה בפחות מכ"ב אלפים, וענינו נגד כ"ב אותיות של התורה, כ"ב צינורות של השכינה (יהל אור).

⁴³³⁵ דד' חיות הן ד' אותיות של השם, ולפי הצירוף של השם כן החיוון (יהל אור).

ספר שמות

<p>4336641 איהו סדורא דלהון אדם אריה נשר שור וכפום שנויין דהויין הכי איהו תנועה וסדורא דחיון וחיוון דסטרא אחרא דאינון נזיקין דשמאלא הכי סדורייהו שנאן ובגין דא התחלה דלהון השור קשיר⁶⁴² בד' אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבער וסיומא דלהון⁴³³⁷ אדם מועד</p>	<p>הוא סדורם אדם אריה נשר שור וכפי השנויים שמתהוים כך היא תנועת וסדור החיות והחיות של הצד האחר שהם נזיקין של שמאל כך סדורם שנאן ומשום זה ההתחלה שלהם השור קשור לארבעה אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבער והסיום שלהם אדם מועד.</p>
<p>קום אתער בדינין פתח רעיא מהימנא ואמר (שם נא יז) אדנ"י שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך אדנ"י בהפוך אתון דינ"א ובגין דא אמרו מארי מתניתין דינ"א דמלכותא דינא כל דינין בהאי שמא אתדנו (ס"א בה' בד' וכו') בד' בג' בד' שכינתא (ס"א בית דין בג' בית דין שכינתא בג')⁴³³⁸⁶⁴³ לקבל תלת אבהן עמודא דאמצעייתא דיין אמת והוא דיין לדון מסטרא דאדנ"י דתמן איהו⁴³³⁹ דיין אמת ומסטרא דשם אלהים שופט הדא הוא דכתיב (שם עה ח) כי אלהים שופט</p>	<p>קום התעורר בדינים פתח רועה הנאמן ואמר (שם כא) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך אדנ"י בהפוך אותיות דינ"א ומשום זה אמרו בעלי המשנה דינא דמלכותא דינא כל הדינים בשם הזה נדונו (בה' בד') בד' בג' בד' שכינה (בית דין בשלשה בית דין שכינה בשלשה) כנגד שלשת האבות עמוד האמצעי דין אמת והוא דין לדון מצד של אדנ"י ששם הוא דין אמת ומצד של שם אלהים שופט זהו שכתוב (שם עה) כי אלהים שפט.</p>
<p>ומה דינין אינון חד לדון בנוקי שור תנינא לדון בנוקי בור תליתאה לדון בנוקי אש רביעאה לדון בנוקי אדם ואבתרייהו לדון בדיני ארבע שומרים שומר חנם ושומר שכר⁶⁴⁴ והשואל ונושא שכר (ס"א והשוכר) לקבלייהו דינין⁴³⁴⁰ ארבעה דין חלוקת השותפים דין חלוקת קרקעות דיני עבדים ונפחות דיני תובע ונתבע בכמה⁴³⁴¹ מיני תביעות דחיוב ממון וגזל ואבדה או שמזיק לחברו והורגו באחד מארבע מיתות בית דין</p>	<p>ומהם הדינים אחד לדון בנוקי שור שני לדון בנוקי בור שלישי לדון בנוקי אש רביעי לדון בנוקי אדם ואחריהם לדון בדיני ארבעה שומרים שומר חנם ושומר שכר והשואל ונושא שכר (והשוכר) כנגדם ארבעה דינים דין חלקת השתפים דין חלקת קרקעות דיני עבדים ושפחות דיני תובע ונתבע בכמה מיני תביעות של חיוב ממון וגזל ואבדה או שמזיק לחברו והורגו באחת מארבע מיתות בית דין.</p>
<p>אדון איהו קודשא בריך הוא באדנ"י לדון בכל מיני דינין לשפחה בישא כי תירש גבירתה דמינה כל נזיקין אשתכחו דאינון (כל) מלאכי חבלה דמנייהו⁴³⁴² נשמתהון של רשעים כמה</p>	<p>אדון הוא הקדוש ברוך הוא באדנ"י לדון בכל מיני דינים את השפחה הרעה כי תירש גברתה שממנה כל הנזקים נמצאים שהם (כל) מלאכי חבלה שמהם נשמות הרשעים כמו</p>

⁴³³⁶ לפיכך הלכות נזיקין מסטרא דשמאלא בצירוף הוי"ה, מתחיל בה' בשמאל הוא שור, נשר כו', ואע"ג דבפ' בא אמר דבשמאל סדורא גבריאל מיכאל אוריאל רפאל, שם הוא בצירוף הוי"ה, דשם לא צירף אלא ד' צירופים, רק התחלת השמים, ושאר הג' אותיות הניחן בסדורא דלהון (יהל אור).

⁴³³⁷ ששני פרקים הראשונים מדבר מכלל הד' נזיקין ומסיים באדם מועד כו', אע"ג דסובר הר"מ שמבעה הוא אדם כמש"ל, ומבעה תנא קודם הכל הולך אחר החיתום (יהל אור).

⁴³³⁸ ור"ל ב"ד הוא שכינה בג' לקבל וכו' (יהל אור).

⁴³³⁹ ר"ל דין מסטרא דמלכות, ושופט מסטרא דבינה, כמש"ל כי דיין לשון דינא כנ"ל, ובינה נק' אלהים חיים, וז"ש ומסטרא דשם כו' (יהל אור).

⁴³⁴⁰ ר"ל שע"כ בנזיקין כי ד' שומרים הם ג"כ מאבות נזיקין (יהל אור).

⁴³⁴¹ והוא הכל א', ג"פ ד' לקבל תלת חיוון בכל א' ד' פנים, י"ב אנפי חיוון, כידוע שהן ג' דינין, ג' אבהן. וחייה רביעית, שהיא כלל החיות הנ"ל, כלל ב"ד, נגדה ארבע מיתות בית דין כמש"ו, ובה דן לשפחה כמש"ו (יהל אור).

ספר שמות

<p>דאוקמוה מארי מתניתין נשמות הרשעים הן הן המזיקים בעולם אל אחר מזיק גזלן רשע ובת זוגיה סם המות</p>	<p>שבארו בעלי המשנה נשמות הרשעים הן הן המזיקים של העולם אל אחר מזיק גזלן רשע ובת זוגו סם המות.</p>
<p>נזק⁴³⁴³ שבת ובשת ורפוי לשכינה שבת דבטולא דאורייתא דבטילת לבנהא ורפוי דגרמת לון⁴³⁴⁴ דמתרפינ מדברי תורה נזק בכמה נזקין דמלאכי חבלה מארי משהית⁴³⁴⁵ אף וחמה ובשת דהוו מבזין לשכינתא בע"ז שקרא דלהון והוו אמרין איה אלהי"ך וכמה גזלות מן שפחה בישא דאתמר בה (ישעיה ג יד) גזלת העני בבתיכם</p>	<p>נזק שבת ובשת ורפוי לשכינה ובניה שבת של בטול תורה שבטלה את בניה ורפוי שגרמה להם שמתרפים מדברי תורה נזק בכמה נזקים של מלאכי חבלה בעלי משחית אף וחמה ובשת שהיו מבזים את השכינה בכוכבים ומזלות השקר שלהם והיו אומרים איה אלהיך וכמה גזלות מהשפחה הרעה שנאמר בה (ישעיה ג) גזלת העני בבתיכם.</p>
<p>כמה ברכאן גזלת לשכינתא שפחה בישא בכבוד המס ובכבוד כמה דינין משונים על בנהא וכמה קרבנין דבי מקדשא דבטילת למטרוניתא ובשת דמטרוניתא דאשתארת ערומה מד' בגדי זהב דנהרין מד' טורי אבן ב"ב אבנין מרגלן מעיל בכמה זנין ורמונים וארבע בגדי לבן דבהון הות מטרוניתא מתקשטא קדם מלכא הדא הוא דכתיב (בראשית ט טז) וראיתיה לזכר ברית עולם וגזלת לה לגבירתה כמה מאכלין דקרבנין</p>	<p>כמה ברכות גוזלת את השכינה השפחה הרעה בכבוד המס ובכבוד של כמה דינים משונים על בניה וכמה קרבנות של בית המקדש שבטלה למלכה ובשת של המלכה שנשארה ערמה מארבעה בגדי זהב שמאירים מארבעה טורי אבן בשתים עשרה אבנים מרגליות מעיל בכמה זגים ורמונים וארבעה בגדי לבן שבהם היתה המלכה מתקשטת לפני המלך זהו שכתוב וראיתיה לזכר ברית עולם וגוזלת את גברתה כמה מאכלי הקרבנות.</p>
<p>שור מועד בעלה עאל לבי מלכא⁴³⁴⁶ רבוניה בארבע אבות נזיקין דיליה (דאינון (יחזקאל א י) ופני שור מהשמאל לארבעתן) דאינון עון ומשחית אף וחמה דכלהו מועדין לקלקל בנופא דיליה הרביץ על הכלים מזבח מנורה שלחן ושאר מאנין רביץ עליהו ושברתן ובשן דיליה אכיל כל קרבנין⁴³⁴⁷ דמאכלים דפתורא ושאר ארגלוי רפסא (ומדקא כלא ושאר דאינון⁴³⁴⁸ אמורין ופדרין ושירי מנחות ברגלוי רפסא) ובקין⁴³⁴⁹ דיליה קטל כהני וליואי הרס כלא⁴³⁵⁰ (איכה ב ב) חלל</p>	<p>שור מועד בעלה נכנס לבית המלך רבונו בארבעה אבות הנזיקין שלו (שהם ופני השור מהשמאל לארבעתן) עון ומשחית אף וחמה שכלם מועדים לקלקל בגוף שלו הרביץ על הכלים מזבח מנורה שלחן ושאר כלים רביץ עליהם ושברם ובשן שלו אכל כל הקרבנות של מאכלי השלחן ואת השאר רמס ברגליו (ומחק הכל והשאר שהם אמורים ופדרים שירי מנחות רמס ברגליו) ובוקרנו הרג כהנים ולוים הרס הכל חלל</p>

⁴³⁴³ וצער אין צריך לפרש (יהל אור).

⁴³⁴⁴ בכבוד המס כמ"ל (יהל אור).

⁴³⁴⁵ הן אומות העולם כנ"ל (יהל אור).

⁴³⁴⁶ ר"ל לבית המקדש שהוא רשות היחיד, ששם קרן מועד כר"ט (ב"ק כד ע"ב) (יהל אור).

⁴³⁴⁷ דסתם ובער דשן דמכליא קרנא משמע כדמוכח בגמ' – דברי דוד (יהל אור).

⁴³⁴⁸ ר"ל דכתיב אכלה ומדקא ושאר כו' ור"ל אכלה בשם ושאר שהן אימורין שהן שיריים ופדרים כו' ברגלה רפס' הוא רגל (יהל אור).

⁴³⁴⁹ כמ"ש וקרנא דכן עבדא קרב כו' (יהל אור).

⁴³⁵⁰ כמ"ש הרס בעברתו במצרי כו' (יהל אור).

ספר שמות

ק"ח/ב	
רעיא מהימנא	
ממלכה ושריה ⁴³⁵¹	ממלכה ושריה.
<p>הבור⁴³⁵² נוקבא בישא [שבת⁴³⁵³] [לילי"ת] בבית דילה⁴³⁵⁴ דאיהי בית הסהר⁴³⁵⁵ תפיסת למטרוניתא ובנהא שפחה בישא בגלותא דילה ושוויין לון בכמה שלשלאין ואסירין לבנהא ידייהו מהדקן לאחורא (איכה א ג) היא⁴³⁵⁶ ישבה בגוים לא מצאה מנוח ולא עוד אלא (שם ח) כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה גם היא נאנחה ותשב אחור</p>	<p>הבור נקבה רעה לילית בביתה שהיא בית הסהר תפסה את המלכה ובניה השפחה רעה בגלות שלה ושמה אותה בכמה שלשלאות ואסרו לבניה את ידיהם מהדקים לאחור (איכה א) היא ישה בגוים לא מצאה מנוח ולא עוד אלא כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה גם היא נאנחה ותשב אחור.</p>
<p>ולא עוד⁴³⁵⁷ אלא זונה דאיהי הבער⁴³⁵⁸ דהיינו אש (שם ד יא) ויצת אש בציון לבתר קם⁴³⁵⁹ אדם בליעל רשע רביעי לאבות דאתמר ביה אדם מועד לעולם בין ער בין ישן ושלח את בעירו⁴³⁵⁹ ואכיל ושצי וגדע כרמים ופרדסים דירושלם ושצי בלא⁴³⁶⁰</p>	<p>ולא עוד אלא זונה שהיא הבער שהינו אש ויצת אש בציון אחר כך קם אדם בליעל רשע רביעי לאבות הנזיקין שנאמר בו אדם מועד לעולם בין ער בין ישן ושלח את בעירה ואכל והשמיד וגדע כרמים ופרדסים של ירושלים וכלה הכל.</p>

⁴³⁵¹ כצפור נודדת מקינה כן איש נודד ממקומו. סוד הענין הוא דע, כי ת"ת מקנן למטה בסוד מטטרון, והשכינה מקננת בסנדלפון. וא"ת, אם ת"ת מקנן במטטרון, איך הכתוב אומר חלל ממלכה ושריה, שהם מטטרון וסנדלפון. בשלמא סנדלפון, שהשכינה מקננת בו, ניחא, אלא ת"ת, שמקנן במטטרון, זה איך יתכן. אמנם דע, כי הכתוב אמר כצפור נודדת מקינה כן איש נודד ממקומו, כי לא זז ידו מידה, שגם הוא הולך עמה (ספר הליקוט'ים משלי כו). עכשיו כשישראל בגלותם הם חסרים שני עינים. א' שלמות הנפש, וגילוי התורה ורוח הקדש, וכמ"ש "מלכה ושריה בגויים אין תורה" (שיח יצחק דרוש לשבת בשלח).

⁴³⁵² עי' תיקו"ז ו ע"ב: שפחה בישא כגוונא דחד מארבע אבות נזיקין דאיהו הבור וכגוונא דבור דיוסף דאוקמוהו עליה הברה והבור רק וכו' (בראשית לז כד) הברה נוקבא בישא בור דכורא ובור בגין דאיהו מתמן אוקמוהו עליה אין בור ירא חטא בתר דלית ביה יראת ה'. בהגר"א: והארץ היתה כו' - דאינון ד' אבות נזיקין, תהו ובהו וחשך ותהום ד' קליפין. ועי' תז"ח י ע"ב: משמאלא דתמן שור מועד דנזיקין דאיהו אבי אבות דנזיקין איהו אש דגיהנם אבל חמור איהו אבי אבות הטמאה.

⁴³⁵³ שהוא ממונה על חורבן ושם הוא הקלי' ע"ז קדמונים כידוע (יהל אור).

⁴³⁵⁴ ר"ל בתיבת שמד ע"א: שבתא"י אית ליה תרין בתין חד שפל ראש ותניינא בית הסהר דאסירי ⁴³⁵⁵ עי' תיקו"ז קמד ע"א: שבתא"י אית ליה תרין בתין חד שפל ראש ותניינא בית הסהר דאסירי מלכא אסירין תמן בגלותא. בהגר"א: תרין בתין חד כו' - כן הוא שמותם כידוע בחכמת המזלות ומאלו ב' באין לישראל שפלות ועניות והפוכו עושר וכבוד מא' שפלות ומהב' דחקות כבוד הגלות מחרבי הבית והמסים וכמו שמפרש והולך: דאסירי מלכא כו' - ר"ל, כמ"ש אל בית הסוהר מקום אשר אסירי המלך אסורים והוא הדחקות כמו בבית הסוהר שיושב בדוחק ור"ל אסירי מלכא הן ישראל בגלות כמו שמפרש והולך בגלותא ולכן כנגדן בשבת דל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפ"א ע"א) אבל היא קודש ויברך ה' את יום השביעי וכל ברכאין בה ונפקין מינה ובה עלמא דחירו סוכת שלום פרישת גדפהא ולית בה עבוד' ושעבודא ואסור במלאכה והוא שמור ונגד שפל ראש זכור את כו' מקרא קודש לקדוש ה' מכובד וכן מצוין בכבוד ועונג נגדן, ע"כ. שהוא בור כמ"ש כי שמו אותי בבור (יהל אור).

⁴³⁵⁶ ר"ל השכינה (יהל אור).

⁴³⁵⁷ ולא זו בלבד אלא אף מבזין אותה וז"ש כל מכבדיה כו' (יהל אור).

⁴³⁵⁸ והיא נוק' השניה גיהנם (יהל אור).

⁴³⁵⁹ בזה משהו הפלוגתא במבעה שהוא אדם ושר ובס"א שור ואדם דכורין ושני' האחרים נוק' היפך ממש שבקדושה (יהל אור).

⁴³⁶⁰ לאגנא מיניה - וזהו לבינונים כמ"ש שם וז"ש ולצדיקיא כו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>רבון עלמא⁴³⁶¹ אנת קשוט ואורייתך קשוט יהבת לן מצות תפלין לצדיקים גמורים איהו אנרא כפום עובדיהו פאר על רישיהו ומשמשינ לאבוהון ואמהון⁴³⁶² כגוונא דגופא דכל אברים דיליה משמשינ לרישא הכי אתתא משמשא לבעלה⁴³⁶³</p>	<p>רבון העולם אתה אמת ותורתך אמת נתת לנו מצות תפלין לצדיקים גמורים הוא שכר כפי מעשיהם פאר על ראשם ומשמשים את אבותיהם ואמם כמו שהגוף שכל איבריו משמשים את הראש כך האשה משמשת את בעלה.</p>
<p>ואית מלאכין דאינון משמשינ לגופא ומלאכין דמשמשינ לנשמתא וכגוונא דאית אפרשותא בין גופא לנשמתא הכי אית אפרשותא בין מלאכין דגופא למלאכין דנשמתא ואית נשמתא לנשמתא ומלאכין למלאכין (קהלת ה ז) כי גבוה מעל גבוה שמר⁴³⁶⁴ וגבוהים עליהם ואלין דאינון נשמתא⁶⁴⁶ לנשמתא כלהו חד ואף על גב דארה מתלא אינון כגופא אצל נשמתא אלין לאלין בגין דמקבלין אלין מאלין הכי שכינתא (נשמתא) אף על גב דאיהי לקבל שאר נהורין דבריאה כנשמתא אצל גופא לקבל קודשא בריך הוא חשיבא כגופא אבל כלא חד הכא גופא ונשמתא כלא חד מה דלאו הכי כבר נש דגופיה ונשמתיה בפרודא דא חומר ודא שכל דא חיי ודא מותא אבל קודשא בריך הוא חיים ושכינתיה חיים הדא הוא דכתיב (משלי ג יח) עין חיים היא⁴³⁶⁵ למחזיקים בה</p>	<p>ויש מלאכים המשמשים את הגוף ומלאכים המשמשים את הנשמה וכמו שיש הפרדה בין גוף ונשמה כך יש הפרדה בין המלאכים של הגוף לבין המלאכים של הנשמה ויש נשמה לנשמה ומלאכים למלאכים כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם ואלה שהם נשמה לנשמה כולם אחד ואף על גב שדרך משל הם כגוף אצל הנשמה אלה לאלה משום שמקבלים אלה מאלה כך השכינה (הנשמה) אף על גב שהיא כנגד שאר האורות של הבריאה כנשמה אצל הגוף כנגד הקדוש ברוך הוא היא חשובה כגוף אבל הכל אחד כאן גוף ונשמה הכל אחד מה שאין כך באדם שגופו ונשמתו בפירוד זה חמר וזה שכל זה חיים וזה מות אבל הקדוש ברוך הוא חיים ושכינתו חיים זהו שכתוב עין חיים היא למחזיקים בה.</p>
<p>וכל אינון דרשימין בסימנין דקודשא בריך הוא ושכינתיה אינון רשימין ביומין דחול באות דתפלין⁴³⁶⁶ ובאות דמילה⁴³⁶⁷ ורשימין בזכור ושמור בשבת ורשימין בתורה שבכתב דאתיהיבת מימינא ובתורה שבעל פה דאתיהיבת משמאלא וקודשא בריך הוא זכור מימינא⁴³⁶⁸ ושמור משמאלא ושכינתא זכירה מימינא ושמירה משמאלא אינון תפלין דרישא דבר נש ותפלין דיד והכי שכינתא⁴³⁶⁹ (תהלים</p>	<p>וכל אותם שרשומים בסימני הקדוש ברוך הוא ושכינתו הם רשומים בימי החל באות של התפלין באות של המילה ורשומים בזכור ושמור בשבת רשומים בתורה שבכתב שנתנה מימין ובתורה שבעל פה שנתנה משמאל והקדוש ברוך הוא זכור מימין ושמור משמאל והשכינה זכירה מימין ושמירה משמאל הן תפלין של ראש של האדם ותפלין של</p>

⁴³⁶¹ אמר זה שהתפלין לשור הנ"ל קשר על קרנו, ולכל ד' אבות נזיקין כמ"ש בתיקו"ז וז"ש יהבת לן מצות וכו' (יהל אור).

⁴³⁶² לקוב"ה וכנס"י שהן תש"ר ותש"י כידוע (יהל אור).

⁴³⁶³ ר"ל טעם שתש"ר קוב"ה ותש"י כנס"י שתש"ר ברישא ותש"י בגופא (יהל אור).

⁴³⁶⁴ הן ג' מדרגות גופא ונשמתא ונשמתא לנשמתא (יהל אור).

⁴³⁶⁵ ר"ל שכינה (יהל אור).

⁴³⁶⁶ שאצל תש"י נאמר והיה לאות כו' (יהל אור).

⁴³⁶⁷ בקוב"ה וזה בכלל אבל בפרט בשניהם אמר אות דזו"ן תש"י ותש"ר ומלה ופריעה כמש"ל (יהל

אור).

⁴³⁶⁸ שב' בחי' יש בעד"א א' קיבולו מחו"ב וא' כללותו חו"ג וכן במלכות ומסטרא דעד"א הן שוין ומסטרא דחו"ג זה לשמאלא וזה לימינא כמש"ו ומ"ש רשימין כו' מסטרא דחו"ג (יהל אור).

⁴³⁶⁹ ג"כ תש"ר ותש"י (יהל אור).

ספר שמות

<p>יט ח) תורת יהו"ה תמימה⁴³⁷⁰ ומצוה דיליה והאי מסטרא דעמודא דאמצעייתא דאיהו כליל דינא ורחמי זכור ושמור אתקריאת איהי זכירה שמירה ובכל פקודין איהי שקיל לגביה במדרגה במדרגה.</p>	<p>יד וכך שכינה תורת ה' תמימה והמצוה שלו וזה מהצד של העמוד האמצעי שהוא כולל דין ורחמים זכור ושמור נקראת היא זכירה ושמירה ובכל המצוות היא שקולה אליו במדרגה.</p>
<p>אבל מסטרא דחסד קודשא בריך הוא זכור ושכינתיה שמור כמה דאוקמוה מארי מתניתין זכור לזכר ושמור לכלה⁴³⁷¹ בגין דבימינא ובשמאלא ענפין מתפרדין כגוונא דכנפי ריאה⁴³⁷² דאינון פרודות מלמעלה לקבלייהו חיון (יחזקאל א יא) ופניהם⁴³⁷³ וכנפיהם⁴³⁷⁴ פרודות מלמעלה ולקבל⁴³⁷⁵ פתוחות דספר תורה לתתא תרווייהו ביחודא חדא כגון סתומות דספר תורה דלית תמן פרודא ובגין דא באתר דיהודא דאיהו גופא דומה לשדרה דלולב אם נפרצו או נפרדו עליו פסול.</p>	<p>אבל מצד החסד הקדוש ברוך הוא הוא זכור והשכינה שמור כמו שבארוה בעלי המשנה זכור לזכר ושמור לכלה משום שבימין ובשמאל הענפים מתפרדים כמו כנפי ראה שהן פרודות מלמעלה כנגדם חיות ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה וכנגד פתוחות של ספר תורה למטה שניהם ביחוד אחד כמו סתומות של ספר תורה שאין שם פירוד ולכן במקום של יחוד שהוא גוף דומה לשדרה של לולב אם נפרצו או נפרדו עליו פסול.</p>
<p>בכמה רשימין רשים קודשא בריך הוא לישראל לאשתמודעא לגבי מלאכין אלין דימינא דתליין מקודשא בריך הוא או אלין דשמאלא דתליין משכינתא או אלין דתליין מקודשא בריך הוא ושכינתיה ביחודא חדא ודאי אלין דאית בהון תורה רשימין בחסד ואלין דאית בהון מצוה רשימין בגבורה ואלין מארי⁴³⁷⁶ דתפלין ואות שבת ואות ברית רשימין בצדיק</p>	<p>בכמה רשומים רושם הקדוש ברוך הוא את ישראל להודע למלאכים אלו מימין שתלויים מהקדוש ברוך הוא או אלו משמאל שתלויים מהשכינה או אלו שתלויים מהקדוש ברוך הוא ושכינתו ביחוד אחד ודאי אלה שיש בהם תורה רשומים בחסד ואלה שיש בהם מצוה רשומים בגבורה ואלו בעלי התפלין ואות שבת ואות ברית רשומים בצדיק.</p>
<p>ובעירן עמי הארץ אינון רשימין באעברו דערלה ופריעה עופין בזפק ובקרבן נקלף באעברו דזפק וקלופה דקרבן אינון רשימין עופין למיכל ובעירן⁶⁴⁷ בתרי⁴³⁷⁷ סימנין מעלת גרה ומפרסת פרסה כלהו רשימין בתרי סימנין כגוונא דערלה⁴³⁷⁸ ופריעה דמתעברן מעמא קדישא</p>	<p>והבהמות עמי הארץ הם רשומים בהעברת ערלה ופריעה עופות בזפק ובוקרבן נקלף בהעברת הזפק וקליפת הקרבן הם רשומים בעופות לאכול ובהמות בשני סימנים מעלת גרה ומפרסת פרסה כולם רשומים בשני סימנים כמו ערלה ופריעה שמעברים מהעם הקדוש.</p>

⁴³⁷⁰ לשון נקבה ותורה ומצות ג"כ מימינא ושמאלא (יהל אור).

⁴³⁷¹ ששמירה בנוק' כמ"ש כ"מ שנאמר השמר וכו' בלא תעשה (יהל אור).

⁴³⁷² דימינא ושמאלא (יהל אור).

⁴³⁷³ חו"ב (יהל אור).

⁴³⁷⁴ חו"ג (יהל אור).

⁴³⁷⁵ צ"ל לקבלו (יהל אור).

⁴³⁷⁶ שכל אות הוא בצדיק ואע"ג שאמר למעלה בקב"ה וכו' הוא מסטרא דצדיק (יהל אור).

⁴³⁷⁷ רומז על ע"ה שאין בהם מצות כלל בחזרם בתשובה ומוסרין עצמן צוארן לשחיטה והולכין

לבה"כ לברכא לקב"ה הן ב' סימנין הלאו כמש"ל (יהל אור).

⁴³⁷⁸ קאי אעופין ושם מקומו דהעברת הזפק דומה למילה וקליפת הקרבן קליפה הפנימית דומה לפריעה (יהל אור).

681

ספר שמות

<p>אבל תלמידי חכמים כולם רשומים מהם בכסא ומהם במלאכים בארבע חיות הכסא מהם בכוכבים</p>	<p>אבל תלמידי חכמים כולם רשומים מהם בכסא ומהם במלאכים בארבע חיות הכסא מהם בכוכבים</p>
<p>מנהו⁴³⁷⁹ בככביא</p>	<p>מנהו⁴³⁷⁹ בככביא</p>
<p>קיט/א</p>	<p>קיט/א</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	<p>רעיא מהימנא</p>
<p>ובמזלות ומהם רשומים במדות שהקדוש ברוך הוא נודע בהם ואותם שמתעסקים בתורה ומצוות לשמו של הקדוש ברוך הוא שלא על מנת לקבל פרס אלא כבן המחייב בכבוד אביו ואמו זה ודאי נקשר ונרשם בעמוד האמצעי ושכינתו כאלו בו הם היו אחד.</p>	<p>ובמזלות ומהם רשומים במדות שהקדוש ברוך הוא נודע בהם ואותם שמתעסקים בתורה ומצוות לשמו של הקדוש ברוך הוא שלא על מנת לקבל פרס אלא כבן המחייב בכבוד אביו ואמו זה ודאי נקשר ונרשם בעמוד האמצעי ושכינתו כאלו בו הם היו אחד.</p>
<p>ומאן דאית ביה תורה בלא מצוה או מצוה בלא תורה כביכול כאלו הווי ביה בפרודא אבל בדא ודא כאילנא דענפוי מתפרדין לימינא ולשמאלא ואילנא יחודא דתרווייהו באמצעיתא</p>	<p>ומי שיש בו תורה בלי מצוה או מצוה בלי תורה כביכול כאלו היו בו בפירוד אבל בזה וזה כמו אילן שענפים נפרדים לימין ולשמאל והאילן היחוד של שניהם באמצע.</p>
<p>רשיעיא אינון רשימין בלא סימנין דטהרה אינון דלית להון תפלין על רישא ודרועא ואינון דלא רשימין בתורה ובמצות ואלין דלא נטרין זכור ושמור ולא רשימין בתכלת ולבן דציצית ואלין דלא רשימין באלין סימנין שקיז הם לכם לאו אינון ישראל אלא עמי הארץ מה אלין שקיז⁴³⁸² ושריץ⁴³⁸³ אוף אינון (נ"א כן) שקיז ושריץ כמה דאוקמוה מארי מתניתין עמי הארץ הם שריץ ונשותיהם שקיז ועל בנותיהם אתמר (דברים כז כא) ארור שוכב עם כל בהמה⁴³⁸⁴</p>	<p>הרשעים רשומים בלי סימני טהרה אותם שאין להם תפלין על הראש והזרוע ואותם שלא רשומים בתורה ומצוות ואלה שלא שומרים זכור ושמור ולא רשומים בתכלת ולבן של ציצית ואלה שלא רשומים בסימנים הללו שקיז הם לכם אינם ישראל אלא עמי הארץ מה אלה שקיז ושריץ אף הם (כך) שקיז ושריץ כמו שבארוה בעלי המשנה עמי הארץ הם שריץ ונשותיהם שקיז ועל בנותיהם נאמר ארור שוכב עם כל בהמה.</p>
<p>ומיתתהון מיתה באתגליא ולית מיתה אלא עניותא ומיתה דעניותא דלהון לא יהא באתכסיא כעופין דדמיין למארי פקודין אלא באתגלייא לעיני עמא דעני חשוב כמת ואית</p>	<p>ומיתתם מיתה בגלוי ואין מיתה אלא עני ומיתת העני שלהם לא תהיה בכסוי כמו עופות שדומים לבעלי מצוות אלא בגלוי לעיני העם שעני חשוב במת ויש עני בכסוי מעיני בני</p>

⁴³⁷⁹ וכולן בבחי' הנ"ל (יהל אור).

⁴³⁸⁰ דעסקין באורייתא לשמה - ר"ל בשביל השכינה, לייחד אותה עם התורה. והענין של לשמה, שלומד על מנת לקיים מצותיה של התורה, והמצות הן בשכינה אם כן הוא לשמה (בהגר"א בתיקו"ז ב ע"ב).

⁴³⁸¹ ואם אחר שישוב ויעזוב כנז' ירבה לעשות מצות רבות, אך בתנאי שיהיה בדחילו ורחימו שלא לקבל פרס, אז זוכה למלכות דאצילות ה' תתא. ואם יעסוק בתורה תמיד בדחילו ורחימו שלא לקבל פרס אז זוכה לת"ת דאצילות. וזו היא תשובה גמורה עליונה, כי ת"ת נקשר תמיד עם א"א, ואינו כמו ה' תתא שנאמר עליה (ישעיה נ, א) ובפשעכם שולחה אמכם, ולכן נקרא יה"ו. ונמצא כי כאשר עוסק בתורה לשמה בדחילו ורחימו שלא לקבל פרס הרי זוכה לת"ת ולא"א, והרי נשלם בו כל ההוי"ה ונקרא תשובה שלימה (עולת תמיד ענין התשובה בקיצור). בדחילו ורחימו, שהן א"א (בהגר"א בתיקו"ז לג ע"ג).

⁴³⁸² בנוק' (יהל אור).

⁴³⁸³ בדכר (יהל אור).

⁴³⁸⁴ שדומין לבעירן כנ"ל (יהל אור).

ספר שמות

<p>עניותא באתכסיא מעיני בני נשא ואית עניותא לעיני כלא כזריקו דדם דבהמה וזריקתה לעיני כלא דשפכין דמא קמי כלא הכי עניין שפכין דמוי באנפיהו לעיני בני נשא ואתהדרין ירוקין כמתין</p>	<p>אדם ויש עניות לעיני כל כזריקת דם הבהמה וזריקתה לעיני כל ששופכים דם לפני הכל כך העניים שדמם נשפך בפניהם לעיני בני אדם ונעשים לירקים כמו מתים.</p>
<p>ואי הדרין בתיובתא ולא פתחין פומהון להטיח דברים כלפי מעלה ומיתה דלהון בסתימו דפומא כבעירא דאיהי מתה ולית לה קול ודבור ובוידוי הכי יימא איהו אין לי פה להשיב ולא מצח להרים ראש ומתודה ומיחד לקודשא בריך הוא בכל יומא למחוי מיתתיה באחד כגוונא דשחיטת בהמה בתריסר בדיקות דסכין ובסכין דאינון אח"ד</p>	<p>ואם חוזרים בתשובה ולא פותחים פיהם להטיח דברים כלפי מעלה ומיתתם בסתימת פה כמו בהמה שהיא מתה ואין לה קול ודבור ובוודוי כך הוא יאמר אין לי פה להשיב ולא מצח להרים ראש ויתודה ומיחד את הקדוש ברוך הוא בכל יום להיות מיתתו באחד כמו שחיטת הבהמה בשתיים עשרה בדיקות סכין ובסכין שהוא אח"ד.</p>
<p>ומברך ומקדש לקודשא בריך הוא בכל יומא בברכו ובקדושה⁴³⁸⁵ ובכל⁴³⁸⁶ אכילה ושתייה דיליה כגוונא דמברך כהנא⁴³⁸⁷ ברוך אתה הא ברכה אשר קדשנו הא קדושה כד רוחא⁴³⁸⁸ מברך לקודשא בריך הוא בכל יומא בברוך ומקדש ליה בקדושה דיליה⁴³⁸⁹ ומיחד ליה⁴³⁹⁰ ביחודא דאיהו שכינתיה קודשא בריך הוא נחית על ההוא רוחא בכמה משריין</p>	<p>ומברך ומקדש את הקדוש ברוך הוא בכל יום בברכו ובקדושה ובכל אכילה ושתייה שלו כמו שמברך הכהן ברוך אתה הרי ברכה אשר קדשנו הרי קדושה כשהרוח מברכת את הקדוש ברוך הוא בכל יום בברוך ומקדשת אותו בקדשתו ומיחדת אותו ביחוד שהיא שכינתו הקדוש ברוך הוא יורד על אותה רוח בכמה מחנות.</p>
<p>אליהו ודאי בר נש דמברך ומקדש ומיחד למטרוניתא כמה משריין דמטרוניתא סלקין עמיה ומשריין דמלכא נחתין לגביה וכלהו לנפרא ליה ולאודעא ליה לההוא רוחא כמה חידושיין ועתידות בחלמין דנבואה וכמה סתרים כגוונא דיעקב דאתמר ביה (בראשית כח יא) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו⁴³⁹¹ ועל משריין דמלכא ומטרוניתא אתמר (שם לב ג) ויקרא שם המקום ההוא מחנים אבל מלכא⁴³⁹² ומטרוניתא לא נחתין תמן</p>	<p>אליהו ודאי אדם שמברך ומקדש ומיחד את המלכה כמה מחנות של המלכה עולים עמו ומחנות המלך יורדים אליו וכולם כדי לשמרו ולהודיעה לאותה רוח כמה חדושים ועתידות בחלומות בנבואה וכמה סתרים כמו שיעקב שנאמר בו (בראשית כח) והנה מלאכי אלהים עלים ויורדים בו ועל מחנות המלך והמלכה נאמר (שם לב) ויקרא שם המקום ההוא מחנים אבל המלך</p>

⁴³⁸⁵ בבית הכנסת (יהל אור).

⁴³⁸⁶ ויחודא אמר לעיל בסכין (יהל אור).

⁴³⁸⁷ ר"ל, בשחיטת הבהמה, כן מקריב עצמו קרבן, וזה אשר היה בקרבן ג' מינים, בהמה ועוף ואדם, כהנא דמיחד לון לג' מינים הנ"ל רומז (יהל אור).

⁴³⁸⁸ ענין בפני עצמו, ולא קאי אע"ה (יהל אור).

⁴³⁸⁹ ר"ל של ברוך כנ"ל (יהל אור).

⁴³⁹⁰ והוא ה' אלקינו של הברכה, והן יה"ו ג' אותיות של השם, ולכך אמרו (ברכות מ ע"ב) כל ברכה שאין בה שם אינה ברכה, ור"י אמר ג"כ מלכות על אות רביעית של השם, אבל רב אין מצריך מלכות, לפי דלית לה מגרמה כלום, אלא כלולה מהם, לפיכך היא אות כפולה, והה"א כפול לפי שהיא נוק' (יהל אור).

⁴³⁹¹ באדם (יהל אור).

⁴³⁹² כיון דהוא בנוק' לבד, וג"כ מטרוניתא לא נחית, דהיא אינה בפירודא. אבל למעלה דמיחד לקוב"ה ביחודא, קוב"ה נחית, וז"ש והנה ה' נצב עליו כו', על ההוא רוחא, כמ"ש נצב עליו, על יעקב, וכן בכ"א (יהל אור).

ספר שמות

<p>אמר אליהו רעיא מהימנא הכי הוא⁴³⁹³ ודאי אבל בגין דבכל פקודא ופקודא הוה אשתדלותא דילך ליחדא קודשא בריך הוא ושכינתיה בכל משריין⁴³⁹⁴ דעילא ותתא הכי קודשא בריך הוא ושכינתיה וכל משרייתיה עילא ותתא מתיחדין ברוחא דילך⁴³⁹⁵ בכל פקודא ופקודא כברא דמלכא דאבא ואימא רחמין ליה ונשקין ליה⁴³⁹⁶ ובחביבו דיליה לא המנין ליה במשריין דלהון אלא אינון גופיהו נטריין ליה</p>	<p>והמלכה לא יורדים לשם. אמר אליהו רועה הנאמן כך זה ודאי אבל משום שבכל מצוה ומצוה היתה השתדלות שלך ליחד את הקדוש ברוך הוא ושכינתו בכל המחנות שלמעלה ולמטה כך הקדוש ברוך הוא ושכינתו וכל מחנותיו מעלה ומטה מתיחדים עם רוחך בכל מצוה ומצוה כבן המלך שהאב והאם אוהבים אותו ומנשקים אותו ומחביבות שלו אינם מאמינים למחנותיהם אלא הם בגופם שומרים אותו.</p>
<p>בגין דההוא רוחא⁴³⁹⁷ דילך מסטרא דעמודא דאמצעייתא איהו דאיהו ו' כליל אבא ואימא דאינון י"ה נפש דילך בת יחידה⁴³⁹⁸ מסטרא דאת ה' שכינתא תתאה לא זזת מינד וכנוונא דאבא ואימא נטריין ברא⁴³⁹⁹ הכי נטריין ברתא⁴⁴⁰⁰ במשריין עלאין דאינון מחנים⁴⁴⁰¹ ובמחשבה עלאה⁴⁴⁰² סלקין לרוחא דילך⁴⁴⁰³ כמה דאוקמוה ישראל עלה במחשבה יו"ד ה"א</p>	<p>משום שאותה הרוח שלך היא מצד העמוד האמצעי שהוא ו' כולל אב ואם שהם י"ה הנפש שלך בת יחידה מצד האות ה' השכינה התחתונה לא זזה ממך וכמו שאבא ואימא שומרים את הבן כך שומרים את הבת במחנות עליונים שהם מחנים ובמחשבה העליונה עולים לרוחך כמו שבארוה ישראל עלה במחשבה יו"ד ה"א וא"ו ה"א ומתי רוחך עלתה במחשבה</p>

⁴³⁹³ כמו שפי' לעיל, ממעלת הנשמה במעשה המצות, וייחודיה למעלה, הת"ת והמלכות, אבל נוסף עוד במתכשרים בעבודה כמוך, כמה וכמה כדמפרש ואזיל (אור יקר).
⁴³⁹⁴ הם מחנות שכינה ומלאכין דקב"ה, שאף הם נהנים מייחוד קב"ה ושכינתיה, בתורה ומצוה (אור יקר).

⁴³⁹⁵ היינו שהוא נעשה מרכבה ליסוד, להיות קשר הת"ת והמלכות, וקשר מלאכין דכורין עם מלאכין נוקבין, ובסוד ת"ת ומלכות כדפי', דהיינו אומרו ומקבלין דין מן דין, והרוח נעשה צינור להעלות מיין נוקבין לעילא ולהוריד מ"ד לתתא, בסוד תר"ג מצות, שהם תר"ג בחי' היחוד, וזהו שאמר "בכל פקודא ופקודא" (אור יקר).

⁴³⁹⁶ הענין כי התעוררות האהבה ביחוד העליון, ע"י נשמה מן הנשמות, וכן התעוררות הנשיקין, יכונה בשם "רחמין ליה ונשקין ליה". ונודע שזווג אבא ואימא עילאין, דהיינו חכמה ובינה, הוא ע"י הדעת, דהיינו ברא. וא"כ סוד הרוח הזך, כעין רוחו של משה, מעורר אהבה ונשיקין בין אבא ואימא עילאין, והיינו "רחמין ליה ונשקין ליה" דקאמר, וכבר הארכת ביכיוצא בזה בעובדא דההיא סבא (אור יקר).

⁴³⁹⁷ נתינת טעם לייחוד אבא ואימא ברוחיה דמשה, ואמר כי רוחא "מעמודא דאמצעייתא", דהיינו ו', כי בסוד הדעת הוא כולל ב' עטריין, דהיינו י"ה. והיינו סוד הנשמה, דאיהי מאבא ואימא, כדכתיב ונשמת שדי תבינם, שהיא מתעטרת על רוחא ונפש מהמלכות (אור יקר).

⁴³⁹⁸ והנה בלי ספק, השגחת הנשמה, דהיינו אבא ואימא על הרוח, דהיינו ברא, אמנם הנפש דהיינו ברתא, אפשר שלא יושפע עליה אלא מהרוח, ואין לנשמה עמה קשר, לזה אמר שאינו כן, אלא כג"ד דאור"א נטריין בריה וכו' (אור יקר).

⁴³⁹⁹ ויהיה השגחת הנשמה יורדת למטה לנפש כמו שהיא ברוח, ויהיה ההשגחה והשמירה עליה בסוד מלאכין דקב"ה ושכינתיה, שכולם נלוים אל המלכות (אור יקר).

⁴⁴⁰⁰ ר"ל דקוב"ה וכנס"י שומריין את הרוח, ומשריין דקב"ה וכנס"י שומריין את הנפש (יהל אור).
⁴⁴⁰¹ ב' משריין, מחנה שכינה ומחנה דקב"ה, וסוד הענין, הת"ת והמלכות, דהיינו רוח ונפש מתייחדין [על?] רוח "תרין משריין" דהיינו י"ה, ובנפש "תרין משריין", דהיינו מחנים כדפי', והנה בכל המעלות הנזכרות הוא שם יה"ה פשוט, שכלל שם זה הוא מצד הבינה, כדפי' בתיקו"ז (אור יקר).

בכתר עליון (יהל אור).⁴⁴⁰²

⁴⁴⁰³ היינו השם המתמלא מחכמה, וזה בסוד היחוד, אחרי הקשר ד' אותיות, יתמלאו מחכמה כדפי' (אור יקר).

ספר שמות

<p>כשהיא שלימה ונאמר בה (תהלים קנ) כל הנשמה תהלל יה</p>	<p>וא"ו ה"א ואימתי רוחא דילך סליקת במחשבה כד איהי שלימא⁴⁴⁰⁴ ואתמר בה (תהלים קנ ו) כל הנשמה⁴⁴⁰⁵ תהלל יה</p>
<p>קיט/ב</p>	
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>ובנפשא דאיהי ה'</p>	<p>ובנפש שהיא ה'.</p>
<p>רוח יהוה⁴⁴⁰⁶ אתמר ביה (יחזקאל לו ט) כה אמר יהוה מארבע רוחות באי הרוח ואינן (ישעיה יא ב) רוח⁴⁴⁰⁷ יהוה רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה וגו' שלים בארבע אתון סליק במחשבה⁴⁴⁰⁸ ועלת העלות מעטר ליה בכתר בכל האי יקר רוחא דילך סליק ונחית בכל ליליא⁴⁴⁰⁹ וכל מלין דאתגליין לך בחסד⁴⁴¹⁰ ועלייהו אתמר (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהוה אתם ולא אומין עכו"ם ובגין דא (שמות כב יט) זבח לאלהי"ם יחרם אלהי"ם אחרים בלתי ליהוה לבדו</p>	<p>ברוח ה' נאמר כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח והם רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה וגו' שלם בארבע אותיות עלה במחשבה ועלת העלות מעטרו בכתר בכל הכבוד הזה רוחך עולה ויורדת כל לילה וכל הדברים שהתגלו (לך בחסד ועליהם נאמר ואתם וכו') על כתר ואתם הדבקים בה' אתם ולא אמות עובדי כוכבים ומזלות ומשום זה זבח לאלהים יחרם אלהים אחרים בלתי לה' לבדו.</p>
<p>זכאה עמא קדישא דאתקריאו עאנא דקודשא בריך הוא למקרב גרמייהו קרבנין קמיה כמה דאתמר (תהלים מד כג) כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה וקרבין גרמייהו כעאנין בתעניתא דמעוט חלבא ודמא דתעניתא איהו חשיב יתיר מקרבנא דבעירן דהוה מתמעט דמא וחלבא וכל אינן אמורין ופדרין דמתאכלין כל ליליא</p>	<p>אשרי העם הקדוש שנקראו צאן של הקדוש ברוך הוא להקריב את עצמם קרבנות לפניו כמו שנאמר כי עליך הרגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה ומקריבים את עצמם כמו צאן בתענית שמעוט החלב והדם שבתענית חשוב יותר מקרבן בהמות שהיה מתמעט הדם והחלב וכל אותם אמורים ופדרים שנאכלים כל הלילה.</p>
<p>זכאין אינן (ס"א ישראל) דמקרבין רוחין דלהון קרבנין קדם ה' בכל ליליא וליליא דרוחא דלהון היא העולה⁴⁴¹¹ לגביה אי סליק לה⁴⁴¹² בתורה ומצוה בתורה דאיהי⁴⁴¹³ עשר אמירן דאתייהבו מאת י' דבעשר דברן מאתון ה"ה⁴⁴¹⁴ ב' בשית⁴⁴¹⁵ חומשי תורה בספר</p>	<p>אשריהם (ישראל) שמקריבים את רוחם קרבנות לפני ה' ובכל לילה ולילה שרוחם היא העולה אליו אם מעלה אותה בתורה ומצוה בתורה שהיא עשר אמירות שנתנו מהאות י' שבעשר דברות מאותיות ה"ה (בו')</p>

⁴⁴⁰⁴ ואין שלימות לרוח אלא ביחוד וקשר ד' אותיות בו (אור יקר). ר"ל בכל חלקי הנשמה, בד' אותיות הו"ה, שהן נשמה לנשמה ונר"ן, כמש"ו (יהל אור).
⁴⁴⁰⁵ בהיות קשר כל חלקי הנשמה (אור יקר). ר"ל נשמתא לנשמתא, ונשמתא, וזהו כל תהלל י"ה, ורוח הוא ו', ונפש הוא ה', וז"ש ובנפשא וכו' (יהל אור).
⁴⁴⁰⁶ ר"ל של כל ד' אותיות הו"ה וז"ש מד' רוחות וכו' (יהל אור).
⁴⁴⁰⁷ ר"ל ד' פעמים רוח (יהל אור).
⁴⁴⁰⁸ שהוא למעלה מהו"ה פשוטה, שם מ"ה כנ"ל (יהל אור).
⁴⁴⁰⁹ פקדונות הרוחות (יהל אור).
⁴⁴¹⁰ צ"ל חסר, ור"ל שחסר כאן מה אמר (יהל אור).
⁴⁴¹¹ ר"ל הנשמה וכתוב כל הלילה (יהל אור).
⁴⁴¹² שנאמר זאת תות הולה כו' וז"ש דקרבין כו' קרבין כו' (יהל אור)
⁴⁴¹³ ר"ל דכל סליקו הוא בשם הו"ה ובשם מ"ה ומפרש דבתורה אלו שני שמות וכן במצוה מפרש לקמן בתפילין וה"ה לכל מצוה (יהל אור).
⁴⁴¹⁴ ור"ל עשר אמירן עשר מאמרות שבהן נברא העולם (יהל אור).
⁴⁴¹⁵ דויהי בנסוע הארון ספר בפ"ע, ואע"ג דבגמ' אמרו ז' היינו למ"ד במקומה נאמרה (יהל אור).

ספר שמות

<p>בראשית חמשה אינון⁴⁴¹⁶ דאתקריאו חמשה חומשי תורה שתיתאה ספר בראשית אקרי ובמחשבה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאתמר ביה ישראל עלה במחשבה ולאן אתר סליק לגבי כתר דתמן עלת העלות מופלא ומכוסה⁴⁴¹⁷</p>	<p>בששה) בשש חמשי תורה בספר בראשית חמשה הם שנקראו חמשה חמשי תורה ששי נקרא ספר בראשית ובמחשבה שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א שנאמר בו ישראל עלה במחשבה ולאזה מקום עולה לכתר ששם עלת העלות מופלא ומכסה.</p>
<p>זכאה מאן דסליק ליה במצוה דאיהי מצות תפלין דבהון ארבע פרשיות דבהון שם יהו"ה י קדש לי ה' והיה כי יביאך ו' שמע ישראל ה' והיה אם שמוע במחשבה⁴⁴¹⁸ לקשרא לה ביד⁴⁴¹⁹ דשכינתא איהי י"ה כלילא ממעשה⁴⁴²⁰ דאיהי ה' ודבור דאיהי בינה⁴⁴²¹ כלילא ו' ספיראן ובמחשבה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א יהו"ה י"ד אתוון כחושבן יד ואתרמיזו בארבע פרשיין וביתא דתפלין א' ותרין רצועי דרישא (נ"א ודידא)⁶⁴⁹ שבע דתרין שינין תשע וקשר דרצועה⁶⁵⁰ עשר ודי' פרשיין דיד⁶⁵¹ (ס"א הרי י"ד) יד דשכינתא יד יהו"ה⁴⁴²²⁶⁵²</p>	<p>אשרי מי שמעלהו במצוה שהיא מצות תפלין שבהן ארבע פרשיות שבהן שם יהו"ה י' קדש לי ה' והיה כי יביאך ו' שמע ישראל ה' והיה אם שמוע במחשבה לקשר אותה ביד שהשכינה היא י"ה וכלולה ממעשה שהיא ה' ודבור שהיא בינה כלולה ו' ספירות ובמחשבה שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א יהו"ה י"ד אותיות כחשבון יד ונרמזו בארבע פרשיות ובית התפלין א' ושתי רצועות הראש שבע ששני שינין תשע וקשר הרצועה עשר וארבע פרשיות היד הרי י"ד יד השכינה יד יהו"ה.</p>
<p>בנינה אתמר (תהלים לא ו) בידך אפקיד רוחי וגו' רוח אתפקד ליהו"ה⁴⁴²³ וקודשא בריך הוא נחית לגביה לקבלא ליה לגבי שכינתא ונשרי ליה⁴⁴²⁴ קודשא בריך הוא ושכינתיה ומאן גרים דא מאן דבכל מצוה ומצוה סליק שכינתא לגבי קודשא בריך הוא</p>	<p>בשבילה נאמר (שם לא) בידך אפקיד רוחי וגו' הרוח נפקדה ליהו"ה והקדוש ברוך הוא יורד אליו לקבלו לשכינה ושומרים אותו הקדוש ברוך הוא ושכינתו ומי גורם את זה מי שבכל מצוה ומצוה מעלה שכינה אל הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ושבעין תיבין⁴⁴²⁵ דיענך יהו"ה ביום צרה ובמאי⁴⁴²⁶ צווחת אלא ודאי ישראל אית בהון מארי תורה מלאכים מסטרא דאילת השחר⁴⁴²⁷ דאיהי שכינתא ותרין דרגין⁴⁴²⁸ אינון בקר ושחר</p>	<p>ושבעים תבות של יענך ה' ביום צרה ובמה היא צווחת אלא ודאי בישראל יש בעלי תורה מלאכים מצד של אילת השחר שהיא שכינה ושתי</p>

⁴⁴¹⁶ דל"ת הא אמרינן בכ"מ חמשה ואמר לבד מספר בראשית שהוא קודם מ"ת (יהל אור).

⁴⁴¹⁷ בב' דרגין ע"י וא"א (יהל אור), עי' עי' לש"ו ביאורים ח"א כ ע"ד.

⁴⁴¹⁸ ר"ל שם מ"ה (יהל אור).

⁴⁴¹⁹ כמש"ו י" דאותיות של ב' השמות (יהל אור).

⁴⁴²⁰ עכשיו מפרש שם הוי"ה דאתכליל בשכינה (יהל אור).

⁴⁴²¹ ר"ל בינה בן י"ה בן הוא עד"א ו' הרי יהו"ה, וז"ש כלילא שהיא כוללת גם עד"א ועם מעשה כל השם (יהל אור).

⁴⁴²² ר"ל שדי שבתפלין ש' שכינה י"ד הוי"ה הנ"ל (יהל אור).

⁴⁴²³ שהוא בדרגא דעד"א ולפיכך בידך שהוא הוי"ה (יהל אור).

⁴⁴²⁴ שקב"ה ושכינתיה הן שד"י ושם הזה שומר ישראל כידוע ולפיכך שם שד"י ביסוד ששם כלול ת"ת ומלכות (יהל אור).

⁴⁴²⁵ חסד כאן מהמאמר וע' תיבין מלמנצח עד סוף המזמור שהן רומזין על ע' שנין חבלי משיח דצווחת אילתא ע' קלין כמש"ו שהן ימי צרה ומתוכן יגאלו שבזה מדבר כל המזמור (יהל אור).

⁴⁴²⁶ ומאי (יהל אור).

⁴⁴²⁷ עי' הערה הובא בסוף הספר.

⁴⁴²⁸ כמש"ו בקר חסד ושחר נצח ושניהן דרגין דפורקנא שהן קו ימין אלא ששחר הוא ע' שנין בתראין חבלי משיח ובקר הוא הגאולה שיהיה אח"כ (יהל אור).

ספר שמות

<p>ועלייהו אתמר (שם טז יא) נעִימות בימינך⁴⁴²⁹ נצה בקר דאברהם דאיהו חסד דא סליק יתיר⁴⁴³⁰ ביומא דפורקנא אבל שחר אקדים ליומא דפורקנא ומאי איהו נצה דשכינתא מסטריה אתקריאת אילת השחר⁴⁴³¹</p>	<p>דרגות הן בוקר ושחר ועליהן נאמר נעמות בימינך נצה בוקר של אברהם שהוא חס"ד זה עולה יותר ביום הגאולה אבל השחר מקדים ליום הגאולה ומיהו נצה ששכינה מצדו נקראת אילת השחר.</p>
<p>ובגין דא למנצ"ח⁴⁴³² תמן נצ"ח תמן ל"מ דאינון שבעיין קלין דצווחת אילת השחר על בנהא דאתתקף עלייהו קדרותא בגלותא שחרות⁴⁴³³ השחר בשבעין שנין בתראין (בשבעין) בההוא זמנא יתקיים בישראל (ישעיה כו יז) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך ה' ועל כן נקוה לך ה' יהו"ה אלהינו⁴⁴³⁴</p>	<p>ולכן ל"מ נצה שם נצ"ח שם ל"מ שהם שבעים הקולות שצווחת אילת השחר על בניה שהתחזק עליהם הקדרות בגלות שחרות השחר בשבעים השנים האחרונות (בשבעים) באותו זמן יתקיים בישראל כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך ה' ועל כן נקוה לך ה' אלהינו.</p>
<p>ובהון אילת אעילת רישהא בין ברכהא רישא⁴⁴³⁵ איהו צדיק יסוד עולם בין ברכהא דאינון נצה והוד⁴⁴³⁶ ואומי לה ביה⁴⁴³⁷ למפרק לבנהא בבקר דאיהו אריה בקר ימינא דאברהם משיח בן דוד דנפיק מיהודה דאתמר ביה (בראשית מט ט) גור אריה יהודה ובגין דא (רות ג יג) חי יהו"ה שכבי עד הבקר</p>	<p>ובהם האילת מכניסה ראשה בין ברכיה הראש הוא צדיק יסוד עולם בין ברכיה שהם נצה והוד ונשבע לה בו לפדות את בניה בבוקר שהיא אריה בוקר ימין של אברהם משיח בן דוד שיוצא מיהודה שנאמר בו גור אריה יהודה ומשום זה (רות ג) חי ה' שכבי עד הבוקר.</p>
<p>בה (ישעיה סג יב) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים וגו' בגין דתפארת דרגא דמשה גופא וחסד דרועא דליה ומשה אתקשר בע"ב דאיהו חסד דרגא דאברהם דהכי סליק בחושבן ח"י וו"ו מן ויסע ויבא ויט תלת ענפי</p>	<p>ובה מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים וגו' משום שתפארת היא דרגת משה הגוף וחסד זרועו ומשה נקשר בע"ב שהוא חסד דרגתו של אברהם שכך עולה בחשבון ח"י וו"ו מן ויסע ויבא ויט שלשת</p>

⁴⁴²⁹ ר"ל חסד (יהל אור).

⁴⁴³⁰ ר"ל שמניחו על הגאולה (יהל אור).

⁴⁴³¹ דרחמה צר וחבלי לידה קשין מאד כנ"ל דצווחת כו' (יהל אור).

⁴⁴³² דב' המזמורים מזמור יענך ה' ביום צרה צווח' דאילת השחר בכובד הגלות בע' שנין הנ"ל (יהל אור).

⁴⁴³³ דהלילה נמשל לגלות ובקר לגאולה כמ"ש לקמן שכבי עד הבקר וקודם הגאולה יכבד הגלות יותר מכל הגלות כמ"ש בגלות מצרים תכבד העבודה כו' וזהו למהר הגאולה כמ"ש (ברכות ו ע"ב) אגרא דכלה דוחקא, והוא שחרות השחר, שקודם שמתחיל להאיר היום הוא מחשיך יותר מכל הלילה ולכן נקרא שחר, וע' קלין הן ע' שנה והן נקראין חבלי משיח שכל הגלות דומה להרה שמתקרבת הלידה כל יום והגאולה דומה ללידה, כמ"ש היולד גוי כו' כי ילדה ציון כו', וכשמתקרבת לילד אז כואבת יותר מכל ימי הריונה כמ"ש הרבה כו' והרוגך צער הריון שהוא הגלות וכשיושבת על המשבר זהו חבלי משיח וז"ש "בההוא זמנא וכו'" (יהל אור).

⁴⁴³⁴ דזה נאמר ג"כ על הע' שנין כמו היושבת על המשבר שתקוה לילד מהרה כן יקוו באותו זמן לגאול מהרה, וז"ש לראות מהרה בתפארת עוזך ולכן יש בו ע' תיבות ועל כל הוא תיבה אחת (מצאתי כתוב על הגליון: ר"ל מלת כ"ן גימ' ע' וז"ש ברע"מ כ"ן היינו כו' וזהו על כ"ן נקוה) (יהל אור).

⁴⁴³⁵ דאיהו ראש דידה כמ"ש על ראש המטה יסוד כמ"ש בזהר בכ"מ (יהל אור).

⁴⁴³⁶ שמהן בנינה כידוע וז"ש ברכהא (יהל אור).

⁴⁴³⁷ ר"ל ביסוד שבו תליא השבועה כמ"ש לעיל, וכן האבות שים נא ידך תחת ירכי כו' וז"ש חי ה' שכבי עד הבקר כמש"ו ואמר בין ברכהא שהן הע' שנין שהוא מסטרא דנצח כנ"ל ואע"ג דקאמר לעיל מסט' דנצח הוא מכל נה"י וכן הגאולה שאמר מסטרא דחסד אמר לקמן שיהי המכלל ג"ס חג"ת וכן יהיה בע' שנין בבחי' דחג"ת בנה"י (יהל אור).

687

ספר שמות

ענפי האבות ש שנקשרה בש' של משה שנאמר בהם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל וגו' ופני נשר לארבעתן מ"ה מן משה ודמות פניהם פני אדם.	אבהן ש' דאתקשר בש' של משה דאתמר בהון (יהוקאל א י) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל וגו' ופני נשר לארבעתן מ"ה מן משה ודמות פניהם פני אדם
בזרוע שמאל נאמר שמאל דוחה וימין מקרבת שאף על גב	דרועא שמאלא אתמר ביה שמאל דוחה וימין מקרבת דאף על גב
	קכ/א
	רעיא מהימנא
שהקדים בתשרי שבארוה בו בעלי המשנה בתשרי עתידין להגאל תהיה דוחה כדי שלא ימות משיח בן אפרים דוחה מתשרי שהיא שמאל עד שיקרב ימין	דאקדים בתשרי דאוקמוה ביה מארי מתניתין בתשרי עתידין להגאל תהא דוחה בגין דלא ימות משיח בן אפרים דוחה ⁶⁵³ מרומי דאיהי שמאל עד דיקרב ימין
פסח זרוע ימין לקיים בה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות וזהו בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל לקיים בהם ובחסד עולם רחמתך אמר גאלך ה'.	פסח דרועא ימינא לקיים בה (מיכה ז טו) כימי צאתך ⁴⁴³⁸ מארץ מצרים אראנו נפלאות והאי איהו ⁴⁴³⁹ בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל לקיים בהון (ישעיה נד ח) ובחסד עולם רחמתך אמר גאלך יהו"ה
ואחר כך כולם נוטלים מגבורה שממנה משיח בן אפרים ליטול נקמה משונאיו שכך צריך לנקות את התבואה שהם ישראל בימין ואחר כך לשרף את הקש בשמאל זהו שכתוב (עובדיה א) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום וכנישו העמוד האמצעי בו ויאסף (אל עמיו) לאיזה מקום לבית זו השכינה.	ולבתר נטלי כלהו מגבורה דמניה משיח ⁴⁴⁴⁰ בן אפרים לנטלא נוקמא משנאוי דהכי בעי לנקאה עבורא דאינון ⁴⁴⁴¹ ישראל בימינא ולבתר לאוקדא קש בשמאלא הדא הוא דכתיב (עובדיה א יח) והיה בית יעקב אש ⁴⁴⁴² ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום וכנישו דעבורא ⁴⁴⁴³ דא עמודא דאמצעיתא ביה (בראשית מט לג) ויאסף ⁴⁴⁴⁴ (אל עמיו) לאן אתר ⁴⁴⁴⁵ לביתא דא שכינתא
אבל בדרגת משיח בן יוסף הוא רומז עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו כלחך השור את ירק השדה שעליהם נאמר בפרח רשעים כמו עשב וגו' מפסח ועד תשרי תהיה	אבל בדרגא דמשיח בן יוסף איהו דקא רמזו (במדבר כב ד) עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו כלחוך השור ⁴⁴⁴⁶ את ירק השדה דעליהו אתמר (תהלים צב ח) בפרח רשעים

⁴⁴³⁸ בניסן (יהל אור).

⁴⁴³⁹ ושני המאמרים אמת, שהפקידה תהיה בתשרי אבל תדחה עד ניסל דתשרי דרועא שמאלא ר"ה כידוע ואע"פ כן יהיה בוסף הגאולה בתשרי כמש"ו ולבתר כו' (יהל אור).

⁴⁴⁴⁰ יתגלי חסד עלאה דפומא דאמה, ואז יתחיל צמיחת מלכות בית דוד ע"י הפומא דאמה, והוא זמן משיח בן דוד, וע' רע"מ (פנחס רנב ע"א, ופ' תצא רעח ע"ב, ורעט ע"א, ופ' משפטים קכ ע"א) (הקדו"ש פט ע"א). כמ"ש בכור שורו הדר לו כו', ושור בשמאלא כנ"ל בהם עמים כו' (יהל אור).

⁴⁴⁴¹ כמ"ש קדש ישראל לה' ראשית כו' ועכשיו התבואה מעורבת ומכוסה בקש רשע מכתיר את הצדיק (יהל אור).

⁴⁴⁴² מסטרא דשמאלא כנ"ל (יהל אור).

⁴⁴⁴³ ר"ל קבוץ גלויות (יהל אור).

⁴⁴⁴⁴ יעקב דהוא דרגא דעד"א (יהל אור).

⁴⁴⁴⁵ ר"ל לבית המקדש, וכן ביעקב נאמר אל המטה שכינה (יהל אור).

⁴⁴⁴⁶ שהוא שור כנ"ל ופני השור וכו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>כמו עשב וגו' מפסח ועד תשרי יהא פורקנא דאיהו עד⁴⁴⁴⁷ ומתמן⁴⁴⁴⁸ ואילך יהא השמדה דלהון (שם) להשמדם (פרקנא) עדי עד (נ"א ולא עד בכלל אלא עד דמטי לעד מתמן ואילך להשמדם עדי עד)⁶⁵⁴ כד ממו לתשרי דאיהו שור ביה כלחוך השור</p>	<p>הגאולה שהוא עד ומשם ואילך תהיה השמדתם להשמדם (גאולה) עדי עד (ולא עד בכלל אלא עד שמגיע לעד משם ואילך להשמדם עדי עד) כשהגיעו לתשרי שהוא שור בו כלחך השור.</p>
<p>וסמיכו (ס"א דישראל⁴⁴⁴⁹ ומטו דלהון בימינא וכו') דלהון דישראל בימינא אריה אבל קימה דלהון⁴⁴⁵⁰ בגופא דאילנא⁴⁴⁵¹ והאי איהו כל הכורע כורע⁴⁴⁵² בברוך צדיק⁴⁴⁵³ דאתמר ביה ביוסף הצדיק (בראשית לז ז) והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי והאי איהו (רות ג יג) חי יהו"ה⁴⁴⁵⁴ שכבי עד הבקר וכל הזוקף זוקף בשם דרגא דמשה⁴⁴⁵⁵ רבינו לעילא (ס"א ובמשה) ומשה לתתא⁴⁴⁵⁶ ביה יקומון כל ישראל כאברין דגופא⁴⁴⁵⁷ דביה כלחו זקיפין בעמידה ובהאי איהו כל הזוקף זוקף בשם בגין דעליה אתמר (שמות לג יז) ואדעך בשם</p>	<p>וסמיכתם (של ישראל והנטיה שלהם בימין) של ישראל בימין שהוא אריה אבל הקימה שלהם בגוף האילן וזהו כל הכורע כורע בברוך צדיק שנאמר בו ביוסף הצדיק (בראשית לז) והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי וזהו (רות ג) חי ה' שכבי עד הבוקר וכל הזוקף זוקף בשם דרגת משה רבנו למעלה (ובמשה) ומשה למטה בו יקומו כל ישראל כמו איברים של הגוף שבו כולם זקופים בעמידה ובהו הוא כל הזוקף זוקף בשם משום שעליו נאמר ואדעך בשם.</p>
<p>יהון משיח בן דוד דאיהו אריה מימיניה ומשיח בן יוסף דאיהו שור משמאליה מימינא אברהם משמאלא יצחק ואיהו נשר באמצעיתא שלשלת⁴⁴⁵⁸ דלהון מסטרא דיעקב ש' דמשה⁴⁴⁵⁹ קדושה לך⁴⁴⁶⁰ ישלשו מסטרא דאריה תלת אנפין דאבהן אתקריאו אריות בקר מסטרא דשמאלא אתקריאו פרים מנגחים ומסטרא</p>	<p>יהיו משיח בן דוד שהוא אריה מימינו ומשיח בן יוסף שהוא שור משמאל מימין אברהם משמאל יצחק והוא הנשר באמצע השלשלת שלהם מצד של יעקב ש' של משה קדושה לך ישלשו מצד של אריה שלשת פני האבות נקראו אריות בוקר מצד של שמאל נקראו פרים מנגחים ומצד</p>

⁴⁴⁴⁷ ר"ל מפסח ועד תשרי נקרא עד כמ"ש בבקר יאכל עד (יהל אור).
⁴⁴⁴⁸ ר"ל עדי הוא כל זמן ור"ל כל זמן העד יהא השמדם כמ"ש לקמן דמשיח בן דוד ייכול כל האומות עו"כ בבקר יאכל עד וכד מטי תשרי לא ישאר מהם כולם כלחוך השור כו' (יהל אור).
⁴⁴⁴⁹ ר"ל הגאולה (יהל אור).
⁴⁴⁵⁰ ר"ל קבוץ גלויות (יהל אור).
⁴⁴⁵¹ עד"א כמשי"ו (יהל אור).
⁴⁴⁵² שענין הכריעה ליסוד לסמוך למלכות סומך נופלים וקימה למזקף לה כידוע (יהל אור).
⁴⁴⁵³ דצדיק נקרא ברוך כידוע בסוד בשכמל"ו וברוך דח"י, ברכות שהן ביסוד (יהל אור).
⁴⁴⁵⁴ שהסמיכה ביסוד בדרגא דבקר כנ"ל בסוד ג' ווי"ן וזהו שכבי וכורעין לאסמכה שם בשכיבתה (יהל אור).
⁴⁴⁵⁵ עד"א (יהל אור).
⁴⁴⁵⁶ דהוא יקבץ גלויות כידוע (יהל אור).
⁴⁴⁵⁷ דמשה רבינו ע"ה הוא גופא דכל ישראל וכל ישראל הם אברים כמ"ש בתז"ח אילנא רבא דביה כו' (יהל אור).
⁴⁴⁵⁸ ר"ל מסטרא דיעקב הן משולשים כמ"ש יעקב חבל נחלתו משולש כחבל כמ"ש רש"י שם (יהל אור).
⁴⁴⁵⁹ ר"ל השלשלת הנ"ל הוא ש' דמשה ש' ר"ת שלשלת והש' משולש בג' ווי"ן (ומספרו שלש מאות) כנ"ל (יהל אור).
⁴⁴⁶⁰ ר"ל לעד"א שמסטרא דעד"א הס' משולשין כמ"ש בתז"ח (יהל אור).

ספר שמות

<p>דאמצעיאתא אתקריאו נשרים ועליהו אתמר (שם יט ד) ואשא אתכם⁴⁴⁶¹ על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי הא אינון תשעה⁴⁴⁶² עשיראה ורביעאה⁴⁴⁶³ (אדם מה שמו⁴⁴⁶⁴) דמשה דרכיב על תלת חיוון</p>	<p>האמצע נקראו נשרים ועליהם נאמר ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי הרי הם ט' עשירי ורביעי אדם (מה שמו) של משה שרוכב על שלש חיות.</p>
<p>ואתמר בישראל (בראשית א כו) וירדו⁴⁴⁶⁵ בדגת הים ממנן דימא מסטרא דנחש דהוה שרא דמצרים דאתפשט בגלותא בתראה מים עד ים ובעוף השמים ערבוביא בישא עמלקים נפילים תערובת דכל אומין בכל סטרא בגלותא בתראה בין בישראל בין בישמעאל בין בעשו (באומות העולם) ובבהמה אלו בני עשו דשולמנתהון בכל הארץ</p>	<p>ונאמר בישראל וירדו בדגת הים הממנים על הים בצד של הנחש שהיה שרה של מצרים שהתפשט בגלות האחרונה מים עד ים ובעוף השמים ערבוביה רעה עמלקים נפילים תערבת של כל האומות בכל צד בגלות האחרונה בין בישראל בין בישמעאל בין בעשו ובבהמה אלו בני עשו ששלטונם בכל הארץ.</p>
<p>ויתקיים במשיח⁴⁴⁶⁶ (תהלים עב ה) וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ והכי בתרין משיחין והכי בישראל וכלא בזכות מ"ה (שמו) דמשה וייתון גם דמשיח בן דוד מיהודה אריה רשים עליה וגם דמשיח בן יוסף שור רשים עליה וגם דשילה אריה לימינא שור לשמאלא נשר באמצעיאתא ואדם על כלהו וארבע אנפין לכל חד ארבע שבטין דשלש חיוון י"ב ולגבי אדם דאיהו מה שמו בני משה דבההוא זמנא יתקיים במשה (במדבר יד יב) ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו בההוא זמנא (קהלת א ט) מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה⁴⁴⁶⁷ (שם ג טו) ואשר להיות כבר היה</p>	<p>ויתקיים במשיח וירד מים על ים ומנהר עד אפסי ארץ וכך בשני משיחים וכך בישראל והכל בזכות מ"ה (שמו) של משה ויביאו נס של משיח בן דוד מיהודה אריה רשום עליו ונס של משיח בן יוסף שור רשום עליו ונס של שילה אריה לימין שור לשמאל ונשר באמצע ואדם על כולם וארבע פנים לכל אחד ארבעה שבטים של שלש חיות שנים עשר ולאדם שהוא מה שמו בני משה שבאותו זמן יתקיים במשה ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו באותו זמן מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה ואשר להיות כבר היה.</p>
<p>והאלהים יבקש את נרדף ישראל דאתמר בהון (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם דהוון נרדפים⁶⁵⁵ קדם ערב רב זאבים בישינ הא (בראשית מט כז) בנימין זאב יטרף</p>	<p>והאלהים יבקש את נרדף ישראל שנאמר בהם ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם היו נרדפים לפני הערב רב זאבים רעים הרי בנימין זאב יטרף אליהם שטורף אותם ויתקים באותו</p>

⁴⁴⁶¹ כנ"ל דבאריה יגאל אותנו ובשור ילחוך את האומות ובנשר יקבץ וזהו ואביא אתכם אלי (יהל אור).

⁴⁴⁶² והם ט"ס ג' בקו ימין וכן בשמאל וכן באמצע (יהל אור).

⁴⁴⁶³ כמ"ש בתזח דאיהי עשיראה לט' ורביעאה לכל תלת (יהל אור).

⁴⁴⁶⁴ ר"ל כמ"ש מה שמו ומה שם בנו, ור"ל דש' דמשה מצד כללותו באבות ועיקר שמו מ"ה דמשה והוא מלכות דאסתלקותא לכתר, וז"ש דרכיב כו' כמ"ש ודמות פניהם דכולהו אדם (יהל אור).

⁴⁴⁶⁵ דפסוק הזה נאמר באדם והוא דרגיה דמשה רבינו עליו השלום, שליט על כל הדרגין דגת הים ועוף השמים ובהמה שהן ימינא ואמצעי' ושמאלא וכן בישראל ימשלו על האומות דג' דרגין זה לער'ז כמ"ש'ל ואומין כו' חיה דאדם לשלטאה עלייהו כו' (יהל אור).

⁴⁴⁶⁶ אמרו דר"ל בסוכה (נב ע"א) כי משיח בן יוסף יהרג, והוא ע"י גוג ומגוג, וע' ברע"מ בהעלותך (קנן ע"ב) וברע"מ תצא (רעו ע"ב) (הקדר"ש פט ע"א).

⁴⁴⁶⁷ עי' בהגר"א בתיקו"ז קכט ע"ג ד"ה משה משה כו' מה כו' - ר"ל, כמ"ש'ל (קד ע"ב) דמה שהי' הוא שיהי' דאזל בכל דרא בגלגולא וזהו שיהי' והוא בגלגולא דשת דמיני' אשתיל עלמא ואשר להיות ר"ל במשה עצמו כבר הי' באדם וז"ש דא אדה"ר והן ברו"ק וכמ"ש'ל (קט ע"א) וכפל שמי' תרין זמנין כו' ועיקר הכוונה כאן כמ"ש'ל (קד ע"ב) דכבר הי' באדם ועוד יתפשט בכל דרא.

ספר שמות

<p>לגבייהו דטרירף לון ויתקיים בההוא זמנא (שם) בבקר יאכל עד דהיינו עד כי יבא שילה ודא בקר דאברהם ולערב יחלק שלל דא ערב דיצחק דתמן תרין משיחין בחד ייכול (ס"א ממנא) ממנא דאומין דעלמא ובחד יחלק לון לישראל</p>	<p>זמן בבוקר יאכל עד שהינו עד כי יבא שילה וזה בוקר של אברהם ולערב יחלק שלל זה ערב של יצחק ששם שני משיחים באחד יאכל (הממון) הממונה של אומות העולם ובאחד יחלק להם לישראל.</p>
<p>ישראל דאינון אילת נרדפין קדם רשיעיא אריות ויתער נפתלי דאיהו (שם כ"א) אילה שלוחה הנותן אמרי שפר יתער בימינא</p>	<p>ישראל שהם אילת נרדפים לפני הרשעים אריות ויתעורר נפתלי שהוא אילה שלחה הנותן אמרי שפר יתעורר בימין</p>
<p>קב/ב</p>	
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>דאיהו אריה משיח בן דוד דאתמר ביה (שם ט) גור אריה יהודה מטרף בני עלית ויחזקון (ד"א ויחזור) על אומין דעלמא כרע שכב עליהו למטרף לון מי יקימנו בההוא זמנא נחזי מאן הוא אלה אחרא דיקים ליה מלטרופ עליהו או אומה ולישון</p>	<p>שהוא אריה משיח בן דוד שנאמר בו גור אריה יהודה מטרף בני עלית ויחזק (ויחזר) על אומות העולם כרע שכב עליהם לטרף אותם מי יקימנו באותו זמן נראה מי הוא אלוה אחר שיקים אותו מלטרף עליהם או אמה ולשון.</p>
<p>וישראל דהוו כיונה נרדפין קדם נשר מסטרא דעופין דאומין דעלמא בההוא זמנא יתער נשר⁴⁴⁶⁸ ויתפרש גדפהא על ערבוביית דאומין ועשו וישמעאל דאינון עמלקים וערבוביית בישא דישראל וטרירף לון דלא ישתאר חד מנייהו לקיים מה שנאמר בישראל (דברים לב יב) יהו"ה בדד ינחנו ואין עמו אל נכר</p>	<p>וישראל שהיו כיונה נרדפים לפני נשר מצד של העופות של אומות העולם באותו זמן יתעורר נשר ויפרש כנפיו על ערבובי האומות ועשו וישמעאל שהם עמלקים וערבוביית רעה של ישראל וטורף אותם שלא ישאר אחד מהם לקיים מה שנאמר בישראל ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.</p>
<p>ומתמן ואילך אין מקבלים גרים כמה דאוקמוה מארי מתניתין אין מקבלים גרים לימות המשיח ואומין עכו"ם דעלמא דישתארון יתער קב"ה חיה דאדם לשלטאה עליהו לקיימא בהון (ישעיה ס יב) כי הגוי והממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו לקיים בישראל (בראשית א כו) וירדו בדגת הים וגו' (שם ט ב) ומוראכם וחתכם וגו'</p>	<p>משם ואילך אין מקבלים גרים כמו שבארוה בעלי המשנה אין מקבלים גרים לימות המשיח ואמות עובדי כוכבים ומזלות של העולם שישארו יעורר הקדוש ברוך הוא חיה של אדם לשלט עליהם לקיים בהם כי הגוי והממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו לקיים בישראל וירדו בדגת הים וגו' (שם ט) ומוראכם וחתכם וגו'.</p>
<p>ומסטרא דתבואות⁴⁴⁶⁹ ה' מיני נהמא תבירין מכלהו ואינון חטה ושעורה וכסמת ושבלת שועל ושיפון אמתיל לון לישראל הדא הוא דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהויה ראשית תבואתה בה⁴⁴⁷⁰ כד יפקון מגלותא הכי יהון</p>	<p>ומצד של תבואות חמשה מיני לחם שבורים מכולם והם חטה ושעורה וכסמת ושבלת שועל ושיפון המשיל אותם לישראל זהו שכתוב (ירמיה כ) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה בה' כשיצאו מהגלות כך יהיו שבורים עד</p>

⁴⁴⁶⁸ כ"א כנגדו, זה לעו"ז כנ"ל, וכן אדם לשלטאה מסטרא דמלכות, כמש"ו (יהל אור).

⁴⁴⁶⁹ שאמר לעיל, עבורא דאינון ישראל (יהל אור).

⁴⁴⁷⁰ רמז לה' מיני תבואות, והן ה', כנסת ישראל בגלותא (יהל אור).

ספר שמות

<p>תבירין עד דיתבריר אוכל מתוך פסולת דהיינו קש ערב רב⁴⁴⁷¹ עד דיתבררו וישתמודעו ישראל ביניהו כבר דאתבריר מגו מוץ ותבן</p>	<p>שיתברר אכל מתוך פסלת שהינו קש ערב רב עד שיתבררו ויודעו ישראל ביניהם כמו בר שנברר מתוך מוץ ותבן.</p>
<p>ועד דיתברירו מנייהו י' דאיהו מעשר⁴⁴⁷² לא שריא⁴⁴⁷³ על ה' דאיהו נהמא דה' מינין לקיימא אומאה (שמות יז) כי יד על כס י"ה ובנין דא מוץ ותבן אינו מחוייב במעשר עד דיתבריר לבתר דיתבריר מתכנשין לההוא אתר דאקרי ירושלם כמה דחטה דבתר דאתבריר קש ותבן מכניסין לה לאוצר הכי יתכנשון ישראל דאינון בר לירושלם דאיהי בנויה על הר יהו"ה דאתמר בה (תהלים כד ג) מי יעלה בהר יהו"ה ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב נקי כבר דאיהו עבורא כד אתבריר מגו פסולת בההוא זמנא נשקו בר כדבקדמיתא דאתמר ביה (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו בר תרגום בן בההוא זמנא דיהון נקיים כבר מגו קש ותבן שריא שמה עליהו וקרא לון (שמות ד כב) בני בכורי ישראל</p>	<p>ועד שיתבררו מהם י' שהיא מעשר לא שורה על ה' שהוא לחם של חמשה מינים לקיים את השבועה כי יד על כס י"ה ולכן מוץ ותבן אינו מחיב במעשר עד שיתברר אחר שיתברר מתכנסים לאותו מקום שנקרא ירושלים כמו שאת החטה אחר שנברר קש ותבן מכניסים אותה לאוצר כך יתכנסו ישראל שהם בר לירושלים שהיא בנויה על הר ה' שנאמר בה מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב נקי כמו בר שהיא תבואה כשנבררת מתוך פסלת באותו זמן נשקו בר כבתחלה שנאמר בו ישקני מנשיקות פיהו בר תרגום בן באותו זמן שיהיו נקיים כמו בר מתוך קש ותבן שורה שמו עליהם וקורא להם בני בכורי ישראל.</p>
<p>והכי מכל אילנין לית תביר כגפן בנטיעו דיליה⁴⁴⁷⁴ תביר בענבים דיליה תביר דאינון כתישין⁴⁴⁷⁵ בין רגלין והכי זית⁴⁴⁷⁶ זיתים דילה כתישין בגלותא אמתילו ישראל בהון⁴⁴⁷⁷ הדא</p>	<p>וכך מכל האילנות אין שבור כגפן בנטיעתו שבור בענביו שבור שהם כתושים בין הרגלים וכך זית הזיתים שלה כתושים בגלות נמשלו ישראל להם זהו שכתוב גפן ממצרים תסיע</p>

⁴⁴⁷¹ ע' בזה"ק בראשית כ"ה א' כ"ז ב' כ"ח ב' כ"ט רע"א משפטים ק"כ ע"ב פנחס רל"ז א' ב' תצא רע"ז רפ"ב בהעלותך קנ"ג רע"ב תשא קצ"א וכל הענין שם, ובדברי הרב בשער הפסוקים פ' שמות בארוכה הרבה (הקדו"ש כג ע"ד). ז"ל השעה"פ: מרע"ה, הוא בחי' הדעת עצמו דז"א, אשר ממנו יצאו טיפי השחתת הזרע של אדה"ר, שהם בחי' כל בני ישראל, שבאותו הדור דגלות מצרים כנזכר, ונמצאו כי כל ישראל, וגם כל הערב רב שיצאו ממצרים, כלם ענפים וניצוצות טיפי הזרע, שיצאו מן הדעת עצמו העליון, והם ענפיו של מרע"ה. אלא שישאלו היו נתקנים. והערב רב, לא היו נשמות נתקנים עדיין כפי הראוי להם כנזכר וכו': והנה אותם הענפים שלו, של השחתת הזרע, נתגלגלו בכל אותם הגלגולים הנז"ל, עד שבאו למצרים, ונתגלגלו שם כנזכר. והנה זמן גלות מצרים. משנכנסו לה בני ישראל, היו רד"ו שנים. ובק"ל שנים הראשונים, התחילו הענפים להתגלגל בבני ישראל ובערב רב כנזכר, והיו נצרפים ומתלבנים ומתבררים הטוב מן הרע, ולא נגמר ברורם, עד תשלום ק"ל שנים ההם, כדוגמת ק"ל שנים שפירש אדם והולידם כנזכר. ואחר שנשלם גלגולם ובירורם, אז נולד מרע"ה, כנודע כי משה היה בן פ' שנה בצאתם ממצרים והנה ק"ל ושמונים, הם רד"ו, כי לא יכול משה שהוא הדעת עצמו הטוב לבא, עד שיתבררו ניצוצותיו הטוב מן הרע, ולכן כשנשלם בירורם, נולד הוא וכו': וז"ס, ותרא אותו כי טוב הוא, ר"ל, כי כל האחרים, היו טפות רע דהשחתת הזרע. אבל זה לבדו היה מן הטוב, שלא היה מהשחתת הזרע. ודע, כי כמו שטיפות השחתת הזרע ענפיו של הבל, שהיו כלולות מטו"ר, נתבררו, והטוב שבהם ניתן אל בני ישראל, שנולדו באותם ק"ל שנים, לכן נקראו דור דעה.

⁴⁴⁷² ר"ל חכמה כמש"ל, שאז ומלאה הארץ דעה (יהל אור).

⁴⁴⁷³ דאין התבואה חייב במעשר עד שימרח, וז"ש ובג"ד מוץ (יהל אור).

⁴⁴⁷⁴ שהוא נמוך מכל הנטיעות [ונק' במשנה רוגליות], וכן התבואות נמוכין מן האילנות, אע"ג דהן נמי אילן, כמ"ש עה"ד חטה היה (יהל אור).

⁴⁴⁷⁵ שהן נדרכין ברגל (יהל אור).

⁴⁴⁷⁶ והן מרזא דג' אבהן דגן מסטרא דיעקב כו', מלמטה למעלה [ליקוט] (יהל אור).

⁴⁴⁷⁷ ר"ל בגפן וזית (יהל אור).

ספר שמות

<p>הוא דכתיב (תהלים פ ט) גפן ממצרים תסיע וכן בגלותא רביעאה בתראה (ישעיה ה ז) כי כרם יהוה צבאות בית ישראל וכגוונא דא משולים ישראל לזית (ירמיה יא יז) זית רענן יפה פרי תאר ובגין דא (תהלים קכח ג) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך בניך כשתלי זיתים סמיך⁴⁴⁷⁸ דא לדא בגין דאינון תבירין בגלותא</p>	<p>וכן בגלות הרביעית כי כרם ה' צבאות בית ישראל וכמו זה ישראל משולים לזית (ירמיה יא) זית רענן יפה פרי תאר ולכן (תהלים קכח) אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך בניך כשתלי זיתים סמוך זה לזה משום שהם שבורים בגלות.</p>
<p>ולבתר דיהון נקיים מגו פסולת יתקדשון לבי מקדשא כיון לנסכא על גבי מדבחה וזיתים לאדלקא בוצינא שרגין למנרתא ומאן זכה להאי יין דלא יתנסך⁴⁴⁷⁹ לכו"ם דערב רב אינון יין דנתנסך לכו"ם ומנהון משומדים מינים אפיקורסים משומדים לעבירות שבכל התורה כלה</p>	<p>ואחר שיהיו נקיים מתוך פסלת יתקדשו לבית המקדש ביין לנסך על גבי המזבח וזיתים להדליק מאור נרות למנורה ומי זוכה לזה יין שלא התנסך לכוכבים ומזלות שערב רב הם יין שהתנסך לכוכבים ומזלות ומהם משמדים מינים אפיקורסים משמדים לעבירות שבכל התורה כלה.</p>
<p>וישראל דאתמר בהון⁴⁴⁸⁰ (שם קו לה) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם עד דיהון דרוכין בין רגלייהו בגלותא לא אתברירו מנייהו ובגנייהו אמר דוד ע"ה (שם מט ו) למה אירא⁴⁴⁸¹ בימי רע עון עקבי יסבני ועליהו אמר שלמה (שיר א ח) צאי לך⁴⁴⁸² בעקבי הצאן ביעקב⁴⁴⁸³ דעליה אתמר לגבי נחש הקדמוני דפתי לחוה (בראשית ג טו) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב בתר דיפקון מן גלותא נמשלים לתפוחים⁴⁴⁸⁴ ולכל ריחין טבין⁴⁴⁸⁵ כגוונא דמפקנו דמצרים דכתיב ביה (שיר ח ה) תחת התפוח עוררתיך</p>	<p>וישראל שנאמר בהם ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם עד שיהיו דרוכים בין רגליהם בגלות הם לא נבררו מהם ובשבילם אמר דוד עליו השלום (שם מט) למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני ועליהם אמר שלימה (שיר השירים א) צאי לך בעקבי הצאן ביעקב שעליו נאמר אל הנחש הקדמוני שפתה את חוה (בראשית ג) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב אחר שיצאו מן הגלות נמשלים לתפוחים ולכל הריחות הטובים כמו שביציאת מצרים שכתוב בה (שיר השירים ח) תחת התפוח עוררתיך.</p>
<p>פקודא בתר דא להביא בכורים ואבתריה להתודות על הבכורים ואבתריה להתודות על המעשר ומארי מתניתין מקשים⁴⁴⁸⁶ על המעשר דאי יהא קדם לקיטתו או אחר לקיטתו עשורו כגון אתרוג דאתמר ביה⁴⁴⁸⁷ באילן הלך אחר</p>	<p>המצוה שאחר זו להביא בכורים ואחריה להתודות על הבכורים ואחריה להתודות על המעשר ובעלי המשנה מקשים על המעשר שאם יהיה קדם לקיטתו או אחר לקיטתו</p>

⁴⁴⁷⁸ בפסוק א' (יהל אור).

⁴⁴⁷⁹ ר"ל שלא יתערב בגוים כמש"ו (יהל אור).

⁴⁴⁸⁰ ר"ל אבל אותן שנתערבו צריך להתברר (יהל אור).

⁴⁴⁸¹ ר"ל על ישראל בימי רע בזמן הגלות, עון עקבי, שהע"ר נק' עקב, מסטרא דנחש, ואתה תשופנו עקב, כמש"ו, יסובני, שהם מסובבים, וילמדו מעשיהם כנ"ל (יהל אור).

⁴⁴⁸² תחלת המקרא, אם לא תדעי כו', להזהר צאי כו', ביניהם בגלות (יהל אור).

⁴⁴⁸³ ר"ל בעקבי אותיות יעקב, והוא כמ"ש ברע"מ פרשת וישלח, דיעקב נוק' דאדה"ר וכ' שם ודא גרם גלותא ע"ש (יהל אור).

⁴⁴⁸⁴ שמתחלה נמשלים לגפנים כו', שהן בעצמן המובחר מכל הפירות, רק שלמראה הן תבירין, וכן ישראל נאמר לא תאר לו ולא הדר כו', אבל התפוח למראה הדר (יהל אור).

⁴⁴⁸⁵ ולכל ריחין ר"ל שישמעו שמעם למרחוק, כמ"ש לריח כו' על כן עלמות אהבוך (יהל אור).

⁴⁴⁸⁶ ר"ל מתקשים בה (יהל אור).

⁴⁴⁸⁷ אתרוג דאתמר ביה (נמחק ביהל אור).

693

ספר שמות

<p>4488 חנטה אית מאן דאמר אחר בשול הפירות ואתרוג מקצתו דומה לאילן ומקצתו לתבואה דאינון זרעים דאתמר בהון דלאחר לקיטתו עשורו דאילן⁴⁴⁸⁹ לאו איהו אלא עד אחר גמר בשולו</p>	<p>עשורו כמו אתרוג שנאמר בו באילן הלך אחר חנטה יש מי שאומר אחר בשול הפרות ואתרוג מקצתו דומה לאילן ומקצתו לתבואה שהם זרעים שנאמר בהם שלאחר לקיטתו עשורו שאילן אינו אלא עד אחר גמר בשולו.</p>
ובגין דא תקינו המוציא	ולכן תקנו המוציא
קבא/א	
זהר	
<p>אמרו המגיהים מצאנו ראינו הפקודים האלה בהתקנות הנמצאות עמנו היום מוטעים לכן אל נא ישיתו המעיינים עלינו הטאת ועם העתקות מדויקות יתקנו המעוות וישימו העקוב למישור וכעת הגהנום כיד ה' הטובה עלינו</p>	
<p>ואנשי קדש תהיון לי וגו' רבי יהודה פתח (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא ואיזה מקום בינה זכאין אינון ישראל דקב"ה בעי ליקרא לון יתיר (נ"א ביקרא דלהון)⁶⁵⁶ על כל שאר בני עלמא⁴⁴⁹⁰ בקדמיתא אמר לון (שמות יט ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים⁴⁴⁹¹ לא אעדי רחימותא סגיא מנהון עד דקרא לון וגוי קדוש⁴⁴⁹² דאיהו יתיר⁴⁴⁹³ לא אעדי רחימותא מנהון עד דקרא לון</p>	<p>ואנשי קדש תהיון לי וגו' רבי יהודה פתח והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה לכבדם יותר (בכבוד שלהם) מכל שאר בני העולם בתחלה אמר להם ואתם תהיו לי ממלכת כהנים לא זזה האהבה הרבה מהם עד שקרא להם וגוי קדוש שהוא יותר לא זזה האהבה מהם עד שקרא</p>

⁴⁴⁸⁸ אית מאן דאמר אחר בשול הפירות (נמחק ביהל אור).

⁴⁴⁸⁹ צ"ל, דבאילן לא הלכו אלא אחר, והוא טעם למה הלכו אחר חנטה, ואמר דהכל הולך אחר בישולו ובאילן הוא חנטה ובתבואה לקיטה (יהל אור).

⁴⁴⁹⁰ שאם שאר בני העולם יכנסו לחסות תחת כנפי השכינה, אינם אלא גירי צדק לבד, דהיינו במדת המלכות, ואלו ישראל בהכנסם תחת כנפי השכינה, העלם וכבדם מעלות יתירות זו למעלה מזו כדמסיק (אור יקר).

⁴⁴⁹¹ ממדת המלכות הנק' ממלכת, קשורה בימין, דהיינו כהנים (אור יקר). אמר לכולם ואתם תהיו לי ממלכת כהנים דהיינו מלכות כפולה של בחי' דאמא דנוק' דז"א היא הנוטלת הגבורות דאמא, הרי בחי' א'. ואח"כ בסוד הזווג, הוא נותן אליה גם החסדים, הרי ב'. והם בחי' כהונה לוי, כהונה חסדים הממתקים הגבורות שהם הלויים וז"ס כהנים שהם כלולים בלויים כי החסדים ממתקים הגבורות הם. כל זה (ממה שתקנו) [ממש שתקבלו מאמא] מיסוד הנקרא קדוש (לקוטי תורה יתרו). פי' מלכות (מ"מ). נאמר [ויתנצלו בני ישראל] את עדים [מהר חורב], ואמר בתרגום אונקלוס וזינייהון, ובתנא דבי אליהו פ"ד ח"ב, אמר שאלו ב' כתרין הן מ"ש (שמות יט ו) ואתם כו' ממלכת כהנים וגוי קדוש, והן חו"ב, ברכה נחית בימינא דכהנא וקדושה נחית בשמאלא דלוייה כו', ורמיז ג"כ לכתר הג' דא"א, כמ"ש (שמות יט ה) והייתם לי סגולה (בהגר"א על ספד"צ ג ע"א), ועי' בהגר"א על תיקו"ז לט ע"א. ע' בלק"ת (פ' בראשית) במדרגות העולמות שקודם החטא, כי אחר שנברא אדה"ר ונכנס כולו בגן עדן, היה אז הו' אהרונים דעשיה בהו' ראשונים דבריאה של עתה, והוא קדושת בית המקדש, כמ"ש בשער מ"ן ומ"ד (דרוש א' סמוך לסופו), וזהו שנאמר (שמות יט ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, כי היו אז כל ישראל כולם לכהנים ממש המשמשים בבית המקדש של מעלה, והיה מתייחד המלכות לעילא ותתא, וכמו שאמר ר' שמעון ב"ר עזריאל (לד סע"ב) וכו' (הקדו"ש מז ע"ב).

⁴⁴⁹² הוא למעלה בסוד הת"ת והיסוד הנק' קדוש קדש ו' (אור יקר).

⁴⁴⁹³ פי' יסוד (מ"מ).

ספר שמות

<p>(דברים יד ב) כי עם קדוש אתה⁴⁴⁹⁴ לא אעדי רחילותא מנהון עד דקרא לון ואנשי קדש⁴⁴⁹⁵ תהיון לי דאיהו יתיר מכלא</p>	<p>להם כי עם קדוש אתה לא זזה האהבה מהם עד שקרא להם ואנשי קדש תהיון לי שהוא יותר מן הכל.</p>
<p>כתיב (&) והחכמה מאין תמצא⁴⁴⁹⁶ אורייתא מחכמה נפקת⁴⁴⁹⁷ מאתר דאקרי קדש והחכמה נפקת מאתר דאקרי קדש הקדשים רבי יצחק אמר וכן יובלא⁴⁴⁹⁸ אתקרי קדש דכתיב (ויקרא כה יב) יובל היא קדש תהיה לכם וישראל כלילין מנייהו⁴⁴⁹⁹ הדא הוא דכתיב (&) ואנשי קדש תהיון לי</p>	<p>כתוב והחכמה מאין תמצא התורה יצאה מחכמה ממקום שנקרא קדש והחכמה יצאה ממקום שנקרא קדש הקדשים רבי יצחק אמר וכן יובל נקרא קדש שכתוב יובל היא קדש תהיה לכם וישראל כלולים מהם זהו שכתוב ואנשי קדש תהיון לי.</p>
<p>בקדמיתא קדוש והשתא קדש⁴⁵⁰⁰ מה בין האי להאי אמר רבי יוסי דא לעילא לעילא ודא לאו הכי דכתיב (ישעיה ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם⁴⁵⁰¹ קדוש יאמר לו בהאי אתר אקרי</p>	<p>בתחלה קדוש ועכשיו קדש מה בין זה לזה אמר רבי יוסי זה למעלה וזה למטה וזה לא כך שכתוב והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו במקום זה נקרא</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>מאתר דבשולו יפה לאפקא פת שרוף אלא ממקום שהוא מוטעם והכי תבואה בתר לקיטתו איהו כבישול פירות וישראל אינון משולים לאילן ולתבואה דאתמר בהון (שמות כג יט) ראשית בכורי אדמתך⁴⁵⁰² תביא בית יהוה אלהיך והכי (דברים יח ד) ראשית גז צאנך תתן לו דאינון ישראל דאתמר בהון (יחזקאל לד לא) ואתן צאני והכי ישראל⁴⁵⁰³ (ירמיה ב ג) קדש (ד"א קדש ישראל) ליהוה ראשית תבואתה</p>	<p>ממקום שבשולו יפה להוציא פת שרוף אלא ממקום שהוא מטעם וכך תבואה אחר לקיטתו הוא כבשול פרות וישראל משולים לאילן ולתבואה שנאמר בהם ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך וכך ראשית גז צאנך תתן לו שהם ישראל שנאמר בהם ואתן צאני וכך ישראל קדש (קדש ישראל) ישראל לה' ראשית תבואתה לאחר לקיטתו מן</p>

⁴⁴⁹⁴ "עם קדוש" זה עלה למעלה, ומה גם באומרו "אתה" אוחזים עד החסד שמלת אתה אוחז מהחסד עם היסוד עד המלכות, לזה קודם נקראים גוי אבל עם הוא יותר כולל (אור יקר). פי' ת"ת (מ"מ).

⁴⁴⁹⁵ זהו יותר, שעולה עד החכמה נקשרת עם הכתר, והבינה, שהם שלשתם קדש (אור יקר), פי' אר"א (מ"מ).

⁴⁴⁹⁶ עכ"ז הקב"ה קשר לישראל עם שלשתם וטעם היאך זכו ישראל לזה הוא ע"י התורה (אור יקר).
⁴⁴⁹⁷ ואין ספק שהתורה ת"ת, והוא סוד קדש ו' הנעשה קדוש, לזה אמר שהיא בבחי' נעלמת שאינה נקראת אלא קדש, עוד ירצה קדש קדושה אחת, והחכמה נפקת מא"ן שהוא הכתר, שהוא קדש קדשים, ירצה קדש א', ומדה אחת הכוללת קדשים הרבה, שרשי המדות שהם מסתעפים בו, והכתר מתעטר בהם. ר' יצחק אמר שאין ישראל נכללים מהחכמה לבד אלא מבינה וחכמה יחד בסוד יחודם, וזו מעלה יותר עליונה (אור יקר). פי' אבא יצא מא"א (מ"מ).

⁴⁴⁹⁸ היא בינה הכלולה מחמשין שנין דיובלא (אור יקר).
⁴⁴⁹⁹ ישראל נקראים אנשי קדש סתם, להיותם מנייהו, מב' המדות העליונות דהיינו חכמה ובינה (אור יקר). יש להם חיה ונשמה מאר"א (מ"מ).

⁴⁵⁰⁰ בענין שהם ראשונה ממלכת כהנים מצד נפש ורוח ונשמה דשפחה ועבד ואמה כדפי' לעיל, ואח"כ עלו אל נפש דאצילות מצד המלכות, ונקראים גוי קדוש, שג', נר"נ הקודמין משכן ונפש דאצילות, ולזה אמר ממלכת כהנים וגוי קדוש. היותם ממלכת כהנים, גרמה היותם גוי קדוש, אח"כ זכו לרוח דאצילות, ואז נקראים כי עם קדוש, בענין שמלת קדוש הם ב' מקומות, הנשאר בציון דגוף וברית חשבינן חד, והנותר בירושלים מצד נפש, וכאשר זוכים אל מעלת נשמה דאצילות שהנשמה הזאת היא כלולה מחכמה ובינה כדפי' ר' יצחק (אור יקר).

⁴⁵⁰¹ פי' יסוד ומלכות הם נקראים קדוש (מ"מ).
⁴⁵⁰² שהן באילנות, וישראל נקראו ראשית, ומביא ראיה שנאמר ראשית גז כו' (יהל אור).
⁴⁵⁰³ שהן נמשלים לתבואה (יהל אור).

ספר שמות

<p>לגלות עשור ונקראו קדש לה'.</p>	<p>לאחר לקיטתו מן גלותא עשורו ואתקריאו קדש ליהו"ה</p>
<p>וישראל נקראו אילן גדול ותקיף ובו מזון לכל בו תורה שהיא מזון למעלה בו תפלה שהיא מזון למטה ואפילו למלאכים אין מזון אלא בישראל שאם ישראל לא יתעסקו בתורה לא היה יורד להם מזון מצד של התורה שנמשלה לעץ זהו שכתוב עץ חיים היא למחזיקים בה ולפרי שהוא מצוה.</p>	<p>וישראל אתקריאו אילנא רבא ותקיף ומזון לכלא ביה ביה אורייתא דאיהי מזונא לעילא ביה צלותא דאיהי מזונא לתתא⁴⁵⁰⁴ (נ"א לעילא) ואפילו מלאכין⁴⁵⁰⁵ לית לון מזונא אלא בישראל דאי לאו דישראל יתעסקון באורייתא לא הוה נחית לון מזונא מסטרא דאורייתא דאמתילא לעץ הדא הוא דכתיב (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה ולא יבא דאיהי מצוה</p>
<p>וכך התורה נמשלה למים ואלה לאש ולא היו יורדים מים מלמעלה וחמה שהיא אש לא היתה יורדת (מלמעלה) לבשל את פרות האילן אלא בשביל ישראל ומשום זה נאמר בישראל התאנה חנטה אלו בעלי מצוות והגפנים סמדר נתנו ריח כשפותחים בתשובה ומיד נאמר בישראל קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך מן הגלות.</p>	<p>והכי אורייתא אמתילא למיא והכי לאשא ולא הוה נחית מיא מלעילא וחמה דאיהי אשא לא הוה נחית (ס"א מלעילא) לבשלא פירות האילן אלא בגין ישראל ובגין דא אתמר בישראל (שיר ב יג) התאנה חנטה פניה אלין מארי מצות והגפנים סמדר נתנו ריח כד פתחין⁴⁵⁰⁶ בתובתא ומיד אתמר בישראל קומי לך⁴⁵⁰⁷ רעיתי יפתי ולכי לך מן גלותא</p>
<p>ומשום זה באילן שהוא עץ החיים בתורה באלו שעוסקים בה הולכים אחר חנטה ומעשרים אותו ששורה עליהם יו"ד שהיא חכמ"ה א' מ' ובה מתכנסים ה"ה שהם פרות האילן ומהו האילן ו' אבל שאר העם אחר לקיטתו מן הגלות עשורו אותם צדיקים שנאמר בהם (ויקרא כג) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר הדר בעובדיהון דאחידאן במארי תורה ומצות אחר לקיטה⁴⁵⁰⁹ אזלין לגבייהו (ד"א ולגבי זרעים דתבואה ואחר חנטה⁴⁵¹⁰ אזלין לגבייהו) כאילן</p>	<p>ובגין דא באילן דאיהו עץ החיים באורייתא באלין דמשתדלין בה אזלין בתר חנטה⁴⁵⁰⁸ ומעשרין ליה דשריא יו"ד עלייהו דאיהי חכמה אחד מעשרה ובה מתכנסין ה' ה' דאינון פירות האילן ומאן אילן ו' אבל שאר עמא אחר לקיטתו מן גלותא עשורו אינון צדיקים דאתמר בהון (ויקרא כג מ) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר הדר בעובדיהון דאחידאן במארי תורה ומצות אחר לקיטה⁴⁵⁰⁹ אזלין לגבייהו (ד"א ולגבי זרעים דתבואה ואחר חנטה⁴⁵¹⁰ אזלין לגבייהו) כאילן</p>
<p>ומשום זה פרשוה במסכת קדושין בא להשמיענו שאתרוג כירק מה ירק דרכו לגדל על כל מים ובשעת לקיטתו עשורו אף אתרוג גם דרכו לגדל וכו'</p>	<p>ובגין דא אוקמוה במסכת קדושין⁴⁵¹¹ קמ"ל דאתרוג כירק מה ירק דרכו ליגדל על כל מים ובשעת לקיטתו עשורו אוף אתרוג נמי דרכו</p>

⁴⁵⁰⁴ מזון ממש, שהשפע ע"י תפלה בא לעולם כידוע (יהל אור).

⁴⁵⁰⁵ ר"ל וז"ש ובענפיה ידורון כו' (יהל אור).

⁴⁵⁰⁶ שנאמר פתח הסמדר (יהל אור).

⁴⁵⁰⁷ סיפיה דקרא הנ"ל (יהל אור).

⁴⁵⁰⁸ ר"ל המעשר הוא דשריא עליי' י' חכמה ובחד (צ"ל ובת"ח) אף בגלותא התאנה חנטה שנגמר הבישול שלהם ונגמר בהם השם כמש"ו (יהל אור).

⁴⁵⁰⁹ מן הגלות (יהל אור).

⁴⁵¹⁰ בש"ד כמ"ש במתני' ור"ל מקצתן דומין לת"ח (יהל אור).

⁴⁵¹¹ הוא מוטעה מאד, וכצ"ל אוקמוהו דאתרוג דרכו לגדל על כל מים ואין מים אלא תורה הא אתרוג כו' ור"ל דאחיד בתורה ובמצות באילן ובירק ובאילן יודע ובירק רואה כמש"ו דעת כו' עיינין כו' (יהל אור).

ספר שמות

<p>ליגדל וכו' ומספרא דחכמה אין מים אלא תורה ובאתר אהרא לעילא והא דתנן אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים הא אתרוג אחיד תרין סטרין ואתרוג איהו דיוקנא דלבא דאהיד לעילא ואחיד לתתא אחיד לעילא הלב רואה אחיד לתתא בדעת כמה דאוקמוה הלב יודע דעת איהי אילנא תורה איבא דיליה עיינין דאינון פקודין דבהון הלב רואה</p>	<p>ומצד של החכמה אין מים אלא תורה ובמקום אחר למעלה וזה ששינו אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים הרי אתרוג אוחד שני צדדים ואתרוג הוא דמות הלב שאחוז למעלה ואחוז למטה אחוז למעלה הלב רואה אחוז למטה בדעת כמו שבארוה הלב יודע דעת היא אילן התורה הפרי שלו העינים שהן המצוות שבהן הלב רואה.</p>
ע"כ רע"מ	
קכא/ב	
קדוש ⁴⁵¹² ולעילא לעילא ⁴⁵¹³ קדש	קדוש ולמעלה למעלה קדש.
<p>רבי אבא הוה אזיל בארחא והווי אזלי עמיה רבי יוסי ורבי חייא אמר רבי חייא (ס"א) הא דתנינן) ואנשי קדש תהיון לי מנלן אמר ליה הא רבי יוסי וכלהו חברייא שפיר קאמרו והכי הוא מנלן דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהויה ראשית תבואתה ראשית ודאי חכמה אקרי ראשית דכתיב (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת יהויה</p>	<p>רבי אבא היה הולך בדרך והיו הולכים עמו רבי יוסי ורבי חייא אמר רבי חייא ואנשי קדש תהיון לי מנין לנו אמר לו הרי רבי יוסי וכל החברים יפה אמרו וכך זה מנין לנו שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה ראשית ודאי חכמה נקראת ראשית שכתוב ראשית חכמה יראת ה'.</p>
<p>ומשום דישראל אקרין קדש (ישראל) בשלימו דכלא כתיב (&) ובשר בשדה טרפה⁴⁵¹⁴ לא תאכלו דהא ישראל דאינון שלמין על כלא לא ינקין מספרא דדינא קשיא לכלב תשליכון אותו לכלב⁴⁵¹⁵ ודאי דהוא דינא חציפא תקיפא על כלא דכיון דדינא תקיפא שריא עלוי ואטיל זוהמא ביה אסיר להו לאינון דאקרין קדש אלא לכלב תשליכון אותו ודאי דאיהו דינא חציפא דינא תקיפא יתיר מכלא דכתיב (ישעיה נו יא) והכלבים עזי נפש</p>	<p>ומשום שישראל נקראו קדש (ישראל) בשלמות הכל כתוב ובשר בשדה טרפה לא תאכלו שהרי ישראל שהם שלמים על הכל לא יונקים מצד הדין הקשה לכלב תשליכון אתו לכלב ודאי שהוא הדין החצוף החזק על הכל כיון שהדין הקשה שרוי עליו והטיל בו זוהמא אסור להם לאותם שנקראים קדש אלא לכלב תשליכון אתו ודאי שהוא הדין החצוף דין הקשה יותר מן הכל שכתוב והכלבים עזי נפש.</p>
<p>תא חזי כד אדכר נבלה באורייתא כתיב (&) בישראל קדוש ולא קדש הכא כתיב (&) ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו</p>	<p>בא וראה כשזכרה נבלה בתורה כתוב בישראל קדוש ולא קדש כאן כתוב ואנשי קדש תהיון לי ובשר</p>

⁴⁵¹² דהיינו בכל ו"ק שנמצא הוא"ו הקדש, באות וא"ו נעשה קדוש, וכן בהמלכות יורד הקדושה אליה ונקראת קדוש, עם ה' נעשית קדו'ש ה'. אמנם קדש הוא למעלה מו"ק, וכן למעלה למעלה, דהיינו חכמה ובינה (אור יקר).

⁴⁵¹³ ב' פעמים, ונשמה דאדם אינה רמוז כאן אלא במקום אחר, באומרו ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם, אמנם קשה אומרם, אתם קרויים אדם ואין אומות העולם, מי הכניסם בשום מדרגה כדי שיעלו למדרגת אדם שהיא למעלה. אמנם אפשר שאדם דקאמר קרא הכא, היינו אדם במלכות למטה, וישראל הם כוללים אדם בסוד נשמת אדם, דהיינו פני אדם שבמלכות, ואומות העולם כשהם מתגיירים אינם זוכים אלא פני אריה ופני שור או פני נשר בסוד הגרים, ואל פני אדם בפנימיות המלכות, ונשמת אד"ם בסוד יו"ד ה"א וא"ו ה"א אינה רמוזה כאן, אלא רמוזה בפסוק אדם כי יקריב מכם (אור יקר).

⁴⁵¹⁴ טרף רפ"ח ניצוצין שהם דין (רח"ו).
⁴⁵¹⁵ נוק' דסט"א נק' כלב הפך בכל (רח"ו).

ספר שמות

<p>והתם בנבלה כתיב (דברים יד כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה וגו' כי עם קדוש אתה קדוש ולא קדש דהא נבלה מסטרא דישראל אתעביד⁴⁵¹⁶ דלא פסיל האי אלא ישראל וסניאין גוונין אית בה בנבלה כמה דאוקימנא</p>	<p>בשדה טרפה לא תאכלו ושם בנבלה כתוב לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה וגו' כי עם קדוש אתה קדוש ולא קדש שהרי נבלה מצד של ישראל נעשתה שלא פוסל את זה אלא ישראל ורבים הצבעים יש בה בנבלה כמו שבארנו.</p>
<p>אמר רבי שמעון כתיב הכא ואנשי קדש תהיון לי וכתיב התם כי עם קדוש אתה ליהויה אלהיך ליהויה אלהיך לי מבני ליה אלא התם (ס"א הכא)⁶⁵⁷ לעילא לעילא⁴⁵¹⁷ והכא (ס"א והתם) שכינתא וכתיב (ישעיה ד ב) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו ולא קדש בכאן קדוש ולעילא קדש כתיב (&) קדש ישראל ליהויה ראשית תבואתה בה"א כמה דאוקימנא ועל דא ואנשי קדש תהיון לי ודאי</p>	<p>אמר רבי שמעון כתוב כאן ואנשי קדש תהיון לי וכתוב שם כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לה' אלהיך לי היה צריך להיות אלא שם (כאן) למעלה למעלה וכאן (ושם) השכינה וכתוב והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו ולא קדש בכאן קדוש ולמעלה קדש כתוב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה בה"א כמו שבארנו ועל כך אנשי קדש תהיון לי ודאי.</p>
<p>רבי יצחק הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אמר ליה הא כתיב (&) קדש ישראל ליהויה סופיה דקרא כתיב (&) כל אכליו יאשמו מאי קא מיירי אמר ליה רבי שמעון שפיר קא אמר כל אכליו יאשמו היינו דכתיב (ויקרא כב יד) ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגו' וכתיב (&) וכל זר לא יאכל קדש ומשום דישראל אקרון קדש כתיב (&) כל אכליו יאשמו אתא רבי יצחק ונשיק ידוי אמר אי לא אתינא הכא אלא למשמע מלה דא סני</p>	<p>רבי יצחק היה יושב לפני רבי שמעון אמר לו הרי כתוב קדש ישראל לה' בסוף הפסוק כתוב כל אכליו יאשמו מה זה אומר אמר לו רבי שמעון יפה אמר כל אכליו יאשמו היינו שכתוב ואיש כי יאכל קדש בשגגה וכו' וכתוב וכל זר לא יאכל קדש ומשום שישראל נקראו קדש כתוב כל אכליו יאשמו בא רבי יצחק ונשיק ידו ואמר אם לא באתי לכאן אלא לשמע דבר זה מספיק.</p>
<p>אמר ליה רבי הא תנינן דקדש יתיר לעילא מן קדוש⁴⁵¹⁸ אי הכי הא כתיב (ישעיה ו ג) קדוש קדוש קדוש יהויה צבאות ודא שלימו דכלא אמר ליה תא חזי כד מתחברין כחדא כלהו אתעבידו חד ביתא⁴⁵¹⁹ והאי ביתא אקרי קדש כללא דכלהו קדוש ובגיני כך קדש הוא כללא</p>	<p>אמר לו רבי הרי שנינו שקדש יותר למעלה מקדוש אם כך הרי כתוב קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וזו שלמות הכל אמר לו בא וראה כשמתחברים כאחד כולם נעשים בית אחד והבית הזה נקרא קדש הכלל של הכל קדוש ולכן קדש הוא כלל שהכל</p>

⁴⁵¹⁶ פי' שהנבלה חמורה מהטרפה, שהיא מטמאה במגע ובמשא, ולכן בנבלה כתיב כי עם קדוש, לומר כיון שהיא חמורה, אפילו תהיו במדרגת קדוש לבד, לא תאכלו אותה. אבל בטרפה שהיא קולה, כתיב ואנשי קודם תהיון לי, לומר אלמלא אתם במדרגת קדוש שהם או"א, איני מצוה לכם על הטרפה, כיון שהיא קילא (מ"מ).

⁴⁵¹⁷ פי' או"א שנק' קדוש, והמדבר הוא ז"א, שאמר ואנשי קודש תהיון לי, שנה"י דאו"א הם בז"א. ואתם ישראל, תהיו במדרגת קדוש, שנודע שתורה שבכתב הוא ז"א, והוא המדבר, אבל בפ', כי עם קדוש אתה לה' אלהיך, שהיא מלכות, לא אמר לי, כיון שהז"א הוא המדבר ולא המלכות (מ"מ).

⁴⁵¹⁸ יש חילוק גדול בין קדש לקדוש. כי קדש בג' ראשונות. קדוש בתפארת וממנו ולמטה כדפירשנו למעלה. ועיקר קדש סתם הוא בחכמה. וכן נתבאר בזהר פרשת ויקרא (דף יג ע"א) וז"ל מהו קדש אתר עלאה וכו' (פרדס שכ"ג פי"ט). ונבאר עניינם כי הנה קדוש נתבאר בזהר שהוא מלשון קדש ו' והענין הוא שבתחילה עולה אות הו' שהוא הת"ת בחכמה הנקרא קדש ונעשה קדוש ואח"ך קדש העליון מתפשט עד הת"ת הנקרא ו' ונעשה קדוש ואחר כך מתפשט גם עד היסוד שבו נעשה קדוש ג' הרי כי לעולם כל בחינ' קדוש הוא קדש ו' (שעה"כ לט ע"ב).

⁴⁵¹⁹ פי' חג"ת נקרא בית כמו בינה הנק' בית, וז"ש והאי ביתא שהיא בינה קדש איקרי (מ"מ).

ספר שמות

<p>דכלא אתכליל ביה וישראל כד אתכלל בהו מהימנותא שלימתא קדש אקרונ כללא דכלא דכתיב קדש ישראל ליהוה ובניני כך ואנשי קדש תהיון לי</p>	<p>נכלל בו וכשנכללת בישראל האמונה השלמה הם נקראים קדש הכלל של הכל שכתוב קדש ישראל לה' ולכן ואנשי קדש תהיון לי.</p>
<p>לגיון חד שאיל לרבי אבא אמר ליה הא כתיב (&) ובשר בשדה טרפה לא תאכלו אי הכי מאי דכתיב (תהלים קיא ה) טרף נתן ליראיו טרף נתן לכלבים מבעי ליה אמאי נתן ליראיו אמר ליה ריקא מי כתיב טרפה נתן ליראיו טרף כתיב ואי תימא טרף כטרפה נתן ליראיו ודאי דמלה דא לא יהביה לאזדהרא ביה אלא לאיגון דחלי שמיה ודחלין ליה⁴⁵²⁰ בגין כך האי מלה לא יהיב לכו דהא ידע דאתון לא דחלין ליה ולא נטרין פקודוי ובגין דהאי מלה הומרא דאורייתא ובעי לאזדהרא בה נתן ליראיו ליראיו ודאי ולא לאחרי וכל הומרי דאורייתא לא יהיב לון קב"ה אלא לאיגון דחלי חטאה לאיגון דחלי פקודוי ולא לכו</p>	<p>לגיון אחד שאל את רבי אבא ואמר לו לא כתוב ובשר בשדה טרפה לא תאכלו אם כך מהו שכתוב טרף נתן ליראיו טרף נתן לכלבים היה צריך להיות למה נתן ליראיו אמר לו ריקא האם כתוב טרפה נתן ליראיו טרף כתוב ואם תאמר טרף כמו טרפה נתן ליראיו ודאי שדבר זה לא נתנו להזהר בו אלא לאותם יראי שמו ויראים ממנו משום זה דבר זה לא נתן לכם שהרי ידע שאינכם יראים ממנו ולא שומרים מצוותיו ומשום דבר זה חמרה של התורה וצריך להזהר בה נתן ליראיו נתן ליראיו ודאי ולא לאחרים וכל חמרות התורה לא נתנם הקדוש ברוך הוא אלא לאותם יראי חטא לאותם יראי מצוותיו ולא לכם.</p>
<p>תאני רבי אלעזר כתיב (ס"א קדש ישראל וכתיב (&) ואנשי וגו')⁴⁵²¹⁶⁵⁸ ואנשי קדש תהיון לי מהו ואנשי ולבתר קדש אלא ואנשי קדש ודאי דתנינן לא נפקו ישראל לחירו אלא מסטרא דיובלא בתר דנפקו לחירו נקיט לון האי יובלא בגדפוי ואקרונ גוברין דיליה בגין דיליה⁴⁵²² וכתוב ביה ביובלא (ויקרא כה יב) יובל היא קדש תהיה לכם קדש ודאי לכם ודאי ובגיני כך ואנשי קדש תהיון לי אנשי קדש ודאי גוברין דיליה ממש</p>	<p>שנה רבי אלעזר כתוב (קדש ישראל וכתוב ואנשי וכו') ואנשי קדש תהיון לי מה זה ואנשי ואחריו קדש אלא ואנשי קדש ודאי ששינו לא יצאו ישראל לחרות אלא מצד היובל אחר שיצאו לחרות לקח אותם היובל הזה בכנפיו ונקראו אנשים שלו בנים שלו וכתוב בו ביובל יובל היא קדש תהיה לכם קדש ודאי לכם ודאי ולכן ואנשי קדש תהיון לי אנשי קדש ודאי אנשים שלו ממש.</p>
<p style="text-align: center;">וקב"ה אמר דא</p>	<p style="text-align: center;">והקדוש ברוך הוא אמר את זה</p>
<p style="text-align: center;">קכב/א</p>	

⁴⁵²⁰ הנה טרף הוא כמנין רפ"ח ניצוצין עם הכולל והם רפ"ח ניצוצין שנפלו וצריך להעלותן ע"י תפלות ומעשים טובים ועל ידו מתבררים ומתתקנים ועולים לשרשם העליון וגורמים שע"ז העליונים משפיעים בתחתונים והקדושה מתגברת והקליפה תשש כחה וזהו ענין בירור זה לא נעשה אלא על ידי יראה כי הם יודעים תועלת עלייתן וכוונת בירורים וזה טרף נתן ליראיו ולא לאחרים וזהו ליראיו ודאי כי מצות בירור טרף ניצוצין נתן ליראיו ואחר הבירור ותיקונם נאמר עליהם (הושע ו א) כי הוא טרף וירפאנו וזהו נתן ליראיו כי הם יכולים לרפאותם שהוא הבירור הנזכר (זהר הרקיע). הרפ"ח נכנסת באמצע המיתה, שהם אותיות מ"ת של מרחפת, גם זהו סוד פסוק טרף נתן ליראיו, כי רפ"ח הנז' שהם בגימ' טרף ע"ה, שהם אותה הטיפה הנז', אשר נטרפה בחיצוני' ונעשית טרפה, חוזרין יריאיו של השי"ת וטורפין אותה מתוך הקלי' (שעה"כ נו ע"ג).

⁴⁵²¹ ר"ל ב' פסוקים יש, פסוק א' ואנשי קודש, ופסוק שני קדש ישראל לה', ולכך הקשה, שפעם קורא אותם אנשי קודש, דמשמע שהם אנשי קודש ולא קודש ממש, ובנביא קורא אותם קודש ממש, וכן מוכח לקמן (מ"מ).

⁴⁵²² ר"ל מצד הנשמה שהיא מבינה, נקראת ישראל בנים דאו"א ואחים לזו"ן, וז"ש בסמוך, וע"ד זכו ישראל לאתקרי אחים לקב"ה, ומ"ש לבתר איקרונ קודש ממש, פי' מצד חיה שהיא מאבא שנק' קודש ונק' ראשית (מ"מ).

ספר שמות

<p>ועל דא זכו ישראל לאתקרי אחים לקב"ה דכתיב (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי וגו' 4523</p> <p>לבתר אקרון קדש ממש דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהו"ה ראשית תבואתה קדש ולא אנשי קדש בניני כך כל אכליו יאשמו וכתוב (ויקרא כב י) וכל זר לא יאכל קדש (שם יד) ואיש כי יאכל קדש בשגגה</p>	<p>ועל זה זכו ישראל להקרא אחים לקדוש ברוך הוא שכתוב (תהלים קכב) למען אחי ורעי וגו' אחר כך נקראו קדש ממש שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה קדש ולא אנשי קדש לכן כל אכליו יאשמו וכתוב (ויקרא כב) וכל זר לא יאכל קדש ואיש כי יאכל קדש בשגגה.</p>
<p>תאנא ישראל אקרון קדש ובגין דאינון קדש אסיר ליה לאינש למקרי לחבריה בשמא דגנאי ולא לכנאה שמא לחבריה וענשיה סגי וכל שכן במלין אחרנין תאנא כתיב (תהלים לד יד) נצור לשונך מרע וגו' מהו מרע דבגין לישנא בישא מרעין נחתין לעלמא</p>	<p>שנינו ישראל נקראו קדש ומשום שהם קדש אסור לאדם לקרא לחברו בשם גנאי ולא לכנות שם לחברו וענשו גדול וכל שכן בדברים אחרים שנינו כתוב נצר לשונך מרע וגו' מהו מרע שבגלל לשון הרע מחלות יורדות לעולם.</p>
<p>אמר רבי יוסי כל מאן דקרי לחבריה בשמא דלית ביה וגני ליה אתפס במה דלית ביה דאמר רבי חייא אמר רבי חזקיה כל מאן דקרי לחבריה רשע נחתין ליה לגיהנם ונחתין ליה לעלעוי בר אינון חציפין דאורייתא דשרי ליה לאיניש למקרי להו רשע 4524</p>	<p>אמר רבי יוסי כל מי שקורא לחברו בשם שאין בו ומגנה אותו נתפס במה שאין בו שאמר רבי חייא אמר רבי חזקיה כל מי שקורא לחברו רשע מורידים אותו לגיהנם ויורדים לו לחייו פרט לאותם חצופים של התורה שמותר לאדם לקרא להם רשע.</p>
<p>ההוא גברא דלייט לחבריה אעבר רבי ייסא אמר ליה כרשע עבדת אתייה לקמיה דרבי יהודה אמר ליה רשע לא קאמינא ליה אלא כרשע דאחוי מלוי כרשע ולא אמינא דאיהו רשע אתא רבי יהודה ושאל לעובדא קמיה</p>	<p>אותו איש שקלל את חברו עבר רבי ייסא אמר לו כמו רשע עשית בא לפני רבי יהודה אמר לו רשע לא אמרתי לו אלא כרשע שמראה דבריו כרשע ולא אמרתי שהוא רשע בא רבי יהודה ושאל למעשה לפני רבי אלעזר</p>

4523 הנה זר"ן הם ב' אחים הגדולים וכל הנשמות הטהורות היוצאים מן זווג העליון דאו"א הנה הם אחים אל זר"ן וז"ס למען אחי ורעי שקראם הקב"ה לישראל אחים ורעים ולכן אל תתמה מגדולת מעלת נשמות הצדיקים כמה גבוה לאין קץ ואין כאן מקום ביאורו. ואמנם זר"ן הם אחים הגדולים אשר כולנו חייבים בכבודם והנה כשנאצלו זר"ן ויצאו ממעי אימא נשאר תוך אימא השרש של ההוא רוחא דשבק אבא גו אימא (שעה"כ כג ע"ב), והנה נשמה לנשמה באה מן אבא ונשמה מן אימא. ורוח מן ז"א ונפש מן נוק' ונמצא כי הנשמה לנשמה ונשמה הם בנים לאו"א עצמם והם אחים גמורים לז"א ונוקב' וז"ש למען אחי ורעי וארז"ל קראם הכתוב אחים ורעים והוא בבחינת נשמה לנשמה ונשמה (שעה"כ כד ע"ב), בסוד (תהלים קכב, ח) אחי ורעי, שישראל אחים לזעיר וגם נקרא בניו כנודע אצלנו (רמ"ז ח"ג נב ע"ב), וזהו הענין מ"ש בזה"ק ויקרא ז' ע"ב כי בג' מיני שמות נקרא ישראל להקב"ה היינו עבדים ובנים ואחים וכמ"ש כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם כן נאמר בנים אתם לה' אלהיכם ונאמר למען אחי ורעי ע"ש (ועי' פע"ח שער עולם הבריאה פ' ה' ופ' י"ב) והוא ע"פ דברינו הנז' כי מצד שרשם הראשון הנעלם הרי הוה הבי"ע עם האצילות משורש אחד ובזה הם נקראים אחים אבל מצד התפשטות הב' שהוא מציאותם העיקרי אשר בזה הם נמשכים רק מהאצילות וכנז' הנה מצד זה הם נקראים בנים ובחי' עבדים יתבאר למטה וכ"ז הוא כי משום ששורשם הראשון הוא בא"ק עצמו וכו' (לט"ו כללים ח"ב צה ע"ד).

4524 ע"י זהו חדש דף עט ע"ב: המדור השני, הוא נקרא שחת. והוא אש ירוקה. ואין שם כי אם חושך, ואין שם רחמים כלל. ושם דנין, כל המספרין אחר מטתן של ת"ח. והמליכין פני חברו ברבים. ואפילו בהלכה, שלא ללמוד ממנו. והמתנאה שלא לשם שמים. והמתכבד בקלון של חבריו. והיודע בחברו שיכשל בדברים או בהלכה אחת, והם בעיר אחת, ואינו מודיעו קודם שיכשל, וישמח הוא או אחרים. ומי שיש לו בהכ"ז בעירו ואינו נכנס להתפלל. ומי שאינו נח לחבירו בהלכה. והאוכל מסעודה שאינה מספרת לבעליה. והמגביה ידו על חברו, אע"פ שלא הכהו. ומי שמקלל בשחוק לחברו, בענין שיגיע לו בושת. כל אלו נדונים שם במדור זה, וכל כיצוא בהם.

ספר שמות

<p>דרכי אלעזר אמר ליה ודאי לא אתחייב מנלן דכתיב (איכה ב ה) היה יהו"ה כאויב⁴⁵²⁵ ולא אויב דאי לאו הכי לא אשתאר מישראל גזעין בעלמא כגוונא דא (שם א א) היתה כאלמנה ולא אלמנה כאלמנה דאזיל בעלה לעברא דימא ומחכאת ליה</p>	<p>אמר לו ודאי שלא התחייב מנין לנו שכתוב היה ה' כאויב ולא אויב שאם לא כך לא נשאר מישראל גזעים בעולם כמו זה היתה כאלמנה ולא אלמנה כאלמנה שהלך בעלה לעבר הים ומחכה לו.</p>
<p>אמר רבי חייא ומהכא משמע מהתם משמע דהוא עקרא דכלא דכתיב (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כמראה אדם ולא מראה אדם⁴⁵²⁶ אמר רבי יצחק כתיב (שיר ב ג) כתפוח בעצי היער וגו' כתפוח ולא תפוח⁴⁵²⁷ כתפוח דמתפרשא בגונוי ובגונוי אתאחדא מלה אמר רבי יהודה אלו לא אתינא הכא אלא למשמע מלין אלין די</p>	<p>אמר רבי חייא ומכאן משמע משם משמע שהוא עקר הכל שכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כמראה אדם ולא מראה אדם אמר רבי יצחק כתוב כתפוח בעצי היער וגו' כתפוח ולא תפוח כתפוח שנפרד בגונוי ובגוונים אחוז הדבר אמר רבי יהודה אלו לא באת לכאן אלא לשמע הדברים הללו די.</p>
<p>תאנא כתיב (זכריה יב ח) והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד כדוד ולא דוד⁴⁵²⁸ כדוד דאמר (ד"ה א כב יד) והנה בעניי הכינותי לבית יהו"ה וכתיב (תהלים פו א) כי עני ואביון אני והוא מלכא על מלכין הוה והוה קרי לגרמיה הכי אמר רבי אבא זכאין אינון ישראל דקב"ה לא קרא לון כקדש אלא קדש ממש דכתיב (&) קדש ישראל ליהו"ה ובגין כך כל אכליו יאשמו וגו'</p>	<p>שנינו כתוב (זכריה יב) והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד כדוד ולא דוד כדוד שאמר והנה בעניי הכינותי לבית ה' וכתוב כי עני ואביון אני והוא היה מלך על מלכים והיה קורא לעצמו כך אמר רבי אבא אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא לא קרא להם כקדש אלא קדש ממש שכתוב קדש ישראל לה' ולכן כל אכליו יאשמו וגו'.</p>
<p>תאנא אמר רבי יוסי מאי קא חמא קב"ה למיהב דינין לישראל בתר עשר אמירן אלא הכי תנינן מסטרא דגבורה אתייהיבת אורייתא לישראל בגיני כך בעא למיתן שלמא ביניהו בגין דאורייתא תהא נטירא מכל סטרוי דאמר רבי אבא אמר רבי יצחק לית עלמא מתקיימא</p>	<p>שנינו אמר רבי יוסי מה ראה הקדוש ברוך הוא לתת דינים לישראל אחר עשר האמירות אלא כך שנינו מצד הגבורה נתנה תורה לישראל לכן צריך לתת שלום ביניהם כדי שהתורה תהיה שמורה מכל צדדיה שאמר רבי אבא אמר רבי יצחק אין העולם</p>

⁴⁵²⁵ זהו שאמר הכתוב, 'היה ה' כאויב' [איכה ב' ה'], ולא אויב ממש, שהוא ודאי מדת הרחמים לעשות חסד עם ישראל בכל עת, אבל הוא מוכרח לפעול פעולתו כפי מה שמקבל מלמעלה. והכל עומדים בכח מוכרח לעבוד את אדונינו המלך המאציל הכל, הוא אין סוף, העומד אחר כחלינו, 'משגיח מן החלונות ומציץ מן החרכים', להאיר לנו ולתת לנו כח לעשות רצונו, יתברך שמו לעולם, ויתקדש על ידינו, ויקויים בימינו היעוד שאמר יחזקאל הנביא עליו השלום, 'התגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים' [יחזקאל ל"ח כ"ג] (עמק המלך שט"ז פי"ט). חלוק השערות בועיר אנפין הם ממש ימין ושמאל, 'ושחורות כעורב' שהיא סוד הקליפה, לכן אומר 'כעורב' ולא עורב ממש, כי קליפה היא עוות הדין. אבל מכל מקום יש בו דינין תקיפין, ונאמר 'היה אדני כאויב' [איכה ב' ה'] ולא אויב ממש, ובא"א יש בו רחמים גדולים, שנאמר, 'וברחמים גדולים אקבצך', 'דבעא לאוקיר דיקניה' [זוהר ספרא דצניעותא קע"ח ב'] (עמק המלך שט"ז פכ"ה).

⁴⁵²⁶ פי' ועל דמות הכסא, שהיא מלכות דאצילות, שהיא כסא לז"א, והיא דמות כסא, שבבריאה יש עליה כמראה אדם שהוא ז"א, שהוא כמראה אדם שהוא א"א ואינו א"א ממש, וז"ש ולא מראה אדם (מ"מ).

⁴⁵²⁷ פי' אינו תפוח הגשמי ח"ו אלא מדמה ליה לתפוח לגבי גונוי שבו (מ"מ).

⁴⁵²⁸ פי' וכי דוד ח"ו נכשל עד שמדמה הנכשל לדוד, אלא להכי מדמי ליה לומר, כשם שדוד אמר ואני בעניי וכו' והכין כמה ככרי זהב ואמר על עצמו בעניי וכו', כך מי שיקרא נכשל שהוא עני עניות היא כדוד (מ"מ).

ספר שמות

<p>אלא על דינא דאלמלא דינא לא מתקיימא ובנין כך עלמא בדינא אתברי ואתקיים</p>	<p>מתקיים אלא על דין שאלמלא הדין לא יעמוד ולכן העולם נברא בדין והתקיים.</p>
<p>תאנא רבי אבא כתיב (ירמיה כא יב) דינו לבקר משפט וכי לבקר ולא בכל יומא אלא לבקר עד לא ייכלון דיינין ולא ישתון דכל מאן דדאין דינא בתר דאכל ושתה לאו דיינא דקשוט הוא דכתיב (ויקרא יט כו) לא תאכלו על הדם מאי על הדם אזהרה לדייני דלא ייכלון עד דדייני דינא דכל מאן דדאין דינא בתר דאכיל ושתי כאלו חייב דמא דהבריה לאהרא דהא דמיה ממש יהיב לאהרא האי בממונא כל שכן בדיני נפשן דבעו דייני לאסתמרא דלא למידן דינא אלא קדם דאכלו ושתו ועל דא כתיב (&)) דינו לבקר משפט וכתיב (ירמיה ט כג) אני יהוה עושה חסד ומשפט בארץ כי באלה חפצתי נאם ה'.</p>	<p>שנינו רבי אבא כתוב (ירמיה כא) דינו לבוקר משפט וכי לבוקר ולא בכל היום אלא לבוקר טרם שיאכלו הדינים ולא ישתו שכל מי שדן דין אחר שאכל ושתה אינו דין אמת שכתוב לא תאכלו על הדם מה זה על הדם אזהרה לדיינים שלא יאכלו עד שדנים דין שכל מי שדן דין אחר שאכל ושתה כאלו חייב את דם חבירו לאחר שהרי דמו ממש נתן לאחר זה בממון כל שכן בדיני נפשות שצריכים הדינים להשמר שלא לדון דין אלא קדם שאכלו ושתו ועל זה כתוב דינו לבוקר משפט וכתוב אני ה' עשה חסד ומשפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי נאם ה'.</p>
<p>תניא אמר רבי יהודה מאן דמשקר בדינא משקר בתקוני מלכא מאן תקוני מלכא אינון דאתמר דכתיב (&)) עושה חסד⁴⁵²⁹ משפט וצדקה בארץ וכתיב (&)) כי באלה חפצתי נאם יהוה וכלא האי בהאי תליא (ד"א והלא בהאי תליא) רבי יוסי אמר אלין אינון תקוני כרסייא⁴⁵³⁰ דכתיב (תהלים פט טו) צדק ומשפט מכון כסאך וכתיב (ישעיה טז ה) והוכן בחסד</p>	<p>שנינו אמר רבי יהודה מי שמשקר בדין משקר בתקוני המלך מהם תקוני המלך אותם שנאמר שכתוב עשה חסד משפט וצדקה בארץ וכתוב כי באלה חפצתי נאם ה' והכל תלוי זה בזה (והלא בזה תלוי) רבי יוסי אמר אלה הם תקוני הכסא שכתוב צדק ומשפט מכון כסאך וכתוב (ישעיה טז) והוכן בחסד</p>
קכב/ב	
כסא	כסא.
כאן מתחיל אידרא דמשכנא ⁴⁵³¹	
<p>תניא⁴⁵³² ברוא דרזין⁴⁵³³ רישא דמלכא אתתקן בחסד ובגבורה⁴⁵³⁴ בהאי רישא⁴⁵³⁵</p>	<p>למדנו ברזא דרזין, ראש המלך מתתקנים בחסד וגבורה, בזה הראש</p>

⁴⁵²⁹ פי ששני שלישי חסד נעשו חכמה, ומשפט הוא בינה כמ"ש הרב ז"ל בפ"ה ההגדה, מה העדות והחקים והמשפטים כו' בסוד משפט לאלהי יעקב, וב' שלישי גבורה נעשה בינה, וצדקה ב' שלישי ת"ת הנקרא צדקה נעשו דעת, נמצא שהם תיקוני מלכא שהוא ז"א (מ"מ).

⁴⁵³⁰ פי' זרין הם כסא לאר"א וז"ש דכתיב צדק ומשפט מכון כסאך, א"נ י"ל צדק ומשפט כשעושה האדם צדק ומשפט בעולם הזה, נתקנים זרין שנקראים כסא, וז"ש ואלין אינון תיקוני כורסייא (מ"מ).

⁴⁵³¹ עי' אריכות בספר ברית יצחק של הגר"א חבר. כאן אינו מדבר כי אם מתיקוני ז"ל לבד משא"כ באר"א וא"א שזה גילה אותם בב' האדרות (ב"ז). תיבת "אדרא" הוא מלשון עולה בדרך ישר [עי' ערוך שמפרש על חצבא [כד עי' ברכות כב ע"א] שהוא אדרא], ולכן מכונים "אדרא" ע"ש שהם חזקים וכלולים מא"ס ועד אין תכלית ביושר (מים אדירים קמב). ועי' מ"מ לקמן קכח ע"ב שאידרא הוא לשון של יסוד.

⁴⁵³² לפי שהיה להם הדבר בקבלה לכך אומר [בספד"צ] תאנא (בהגר"א בספד"צ א ע"ד), התחיל [אד"ר] במלת תניא לפי פשוטן של דברים הוא בעבור שכל אלו הרזין היו להם בקבלה בברייתות [מקדמונים – ב"ע צד ע"ב] כמ"ש בזהוהר בכמה מקומות (ב"ע ב ע"א), תניא הוא בנה"י שהם ברייתא לבר מגופא (ב"ז).

ספר שמות

<p>תליין שערי נימין על נימין⁴⁵³⁶ דאינון כל משיכותא דמתאחדן בהו עלאי ותתאי⁴⁵³⁷</p>	<p>תליים השערות, נימים על נימים, שהם כל המשכות, שבהם מתאחדים העליונים ותחתונים.</p>
<p>מארי דמארי⁴⁵³⁸ מארי דקשומ⁴⁵³⁹ מארי דמתקלא⁴⁵⁴⁰ מארי דיבבא⁴⁵⁴¹ מארי דיללה⁴⁵⁴² מארי דדינא⁴⁵⁴³ מארי דרחמי⁴⁵⁴⁴ ומעמי אורייתא ורוי אורייתא⁴⁵⁴⁵ דכיין מסאבן⁴⁵⁴⁶ כלהו אקרונ שערי דמלכא כלומר משיכותא</p>	<p>אדון האדונים בעלי אמת בעלי משקולת בעלי יבבה בעלי יללה בעלי דין בעלי רחמים וטעמים תורה וסודו התורה טהורים טמאים כולם נקראי שערי המלך, כלומר המשכה שנמשך ממלך הקדוש והכל יורד מעתיק</p>

⁴⁵³³ רזא הוא תמיד ביסוד וכו', ורזא דרזין הוא יסוד העליון דרדל"א, שהוא מתלבש בכל האצילות וכו', ויסוד דבינה דרדל"א מתלבש יסוד דחכמה דרדל"א, ולזה אמר רזא דרזין שכולל ב' רזין ב' יסודות (ב"י).

⁴⁵³⁴ ה"ז א הנק' מלכא, הנה רישא דיליה שהם הד' מוחין הנז' הנמשכין לו עתה מלמעלה, נתקנו ונכנסו ונתלבשו בחסד וגבו' שלו עצמו כנ"ל, כי תרין פרקין קדמאין דילהון נתעלו ונעשו בחינת חללי דגלגלתא חכמה ובינה. ואומרו "אתתקן", ר"ל כי נעשה למוחין הנז' בחי' כלים ממש הנק' תקונין, כנודע אצלנו בריש אדרת נשא דף קכח ע"א. ונעשו החסד והגבו' שלו ונתקנו בבחי' כלים וחללי גלגלתא, להלביש בתוכם אורות המוחין הנק' רישא דמלכא. והטעם הוא, כי ז"א עצמו אינו רק ו' קצוות בלי רישא, והוא הנק' מלכא. ורישא דהאי מלכא, הם המוחין הנעשים לו בחינת רישא. ומה שלא זכר גם את הת"ת, כי גם ממנו נעשה כלי שלישי למוח הדעת. הטעם הוא, כי הת"ת הוא מכריע בין חסד וגבו', וכן מוח הדעת שבתוכו מכריע בין חכמה ובינה. והנה הוא נכלל בתוך חסד וגבו', ולכן לא זכר רק את החסד ואת הגבו' בלבד. גם טעם אחר, לפי שהיסוד דאימא המתלבש תוך הת"ת, שנעשה בחי' דעת, איננו ממשיי, כי הנה איננו רק בחי' אויר בלבד, כמו שנבאר בענין היסוד דז"א, ולכן לא זכר רק את החסד ואת הגבו', אשר בתוכם נתלבשו תרין מוחין דחכמה ובינה (שער מאמרי רשב"י נד ע"ג). לכאורה נראה תרין פרקין דח"ג דא"א הם חו"ב דאו"א, ומהם חו"ג דז"א וב' פרקין תתאין הם תרין עטרין דז"א וקשה דא"כ הול"ל ח"ג אתתקן ברישא דמלכא כי סוד תיקון הוא התלבשות, וח"ג דא"א נתמעט אורם ע"י רישא דמלכא. אלא ודאי כדפירשנו, דרישא, שהם המוחין, נתמעט אורם ע"י חו"ג דז"א, שמהם נעשו כלי חו"ג דז"א (רח"ו). בסוד עליית שני חלקים העליונים של ח"ג להיות מהם ח"ב, ולא קאמר חג"ת שכן עולים לחב"ד, משום דת"ת כלול מן ח"ג (רמ"ז). אורא ה"ח דגנוז באבא, וניצוצא הוא דנפיק מבוצינא דקרדינותא דגניז באמא והוא ה"ג, ומהו גולגלתא אתתקן (בהגר"א בספד"צ כב ע"ד).

⁴⁵³⁵ אחר שביאר כללות תיקוני רישא דז"א, שהם המוחין שלו, מתחיל לפרש בפרטות כל התיקוני גלגלתא שלו (ב"י).

⁴⁵³⁶ בשערות ראש דז"א אחידין דכיין ומסאבין, ששם אחיזת הקלי' כמו שיתבאר, משא"כ בשערות א"א ששם אין מגיע אחיזת החיצונים (ב"י). בקדושה הכל הולך על סדר נכון, כל א' מסודר לפי תיקונו, ולפי מה שהוא פעולתו, משא"כ בסט"א הכל בערבוביא, כמ"ש להט החרב המתהפכת, לזמנין דכורין לזמנין נוקבין וכו' (ב"י).

⁴⁵³⁷ עילאי – לאה ורחל, תתאי – הקלי', ועי"ל עילאי – לאה, תתאי – רחל (ב"י).

⁴⁵³⁸ חשיב ז' דברים נגד ז' ספירות דז"א, שהוא עיקר פרצונו, וג"ר שהם המוחין, הם באים לו בסוד תוספות, שזה נתחדש לו אחר התיקון והם מאירים בכל הז"ת (ב"י). חסד (ב"י).

⁴⁵³⁹ ת"ת (ב"י).

⁴⁵⁴⁰ יסוד (ב"י).

⁴⁵⁴¹ גבורה (ב"י).

⁴⁵⁴² הוד (ב"י).

⁴⁵⁴³ עטרת היסוד, מלכות, בסוד שם אדניי דינא דמלכותא (ב"י).

⁴⁵⁴⁴ נצח (ב"י).

⁴⁵⁴⁵ כל התורה כולה תליא בז"א, ששם כל עבודתינו ותפילותינו, וכל מצוה ומצוה מתקנים בה אבר א' המיוחד לו בז"א וכו', ע"י ביטול מצוה אחת מסתלק אור הנפש מאותו אבר המיוחד בז"א, ואינו מאיר לתחתונים וכו' רזי דאורייתא הם סוד המוחין המתפשטים בפנימיות הגוף ותליין משערות שהם מותרים מוחא, ולכן בהם הרזין של התורה, וכמו שהשערות הם ב' בחי': א', גוף השערות. וא', הפנימיות שלהם, שהם נביעין מבויעין דנפקו ביה [והוא המשח רבות], כידוע שהשערות הם חלולים שבהם מתפשטים אור המוחין כמו כן תליין מנייהו (ב"י).

⁴⁵⁴⁶ סוד חלקי התורה: כשר ופסול, טמא וטהור, שהטמא הוא מסט"א והטהור סט' דקדושה (ב"י).

ספר שמות

<p>דאתמשך ממלכא קדישא וכלא נחית מעתיקא סתימאה⁴⁵⁴⁷ (קדישא)</p>	<p>הסתומה (קדושה)</p>
<p>מצחא דמלכא⁴⁵⁴⁸ פקידותא דחייביא⁴⁵⁴⁹ כד אתפקדן בעובדיהו וכד אתגליין חובייהו⁴⁵⁵⁰ כדן אקרי מצחא דמלכא⁴⁵⁵¹ כלומר גבורה אתתקף בדינוי ואתפשט בסטרוי⁴⁵⁵² ודא אשתני ממצחא דעתיקא קדישא דאקרי רצון</p>	<p>המצח של המלך פקידת הרשעים, כאשר נפקדש במעשיהם וכאשר נתגלה עבירותם אז נקרא מצח המלך כלומר גבורה התחזק בדינוי, והתפשט לצדדיו, וזה משתנה ממצח של עתיקא קדישא שנקרא רצון.</p>
<p>עיינין דמלכא⁴⁵⁵³ אשגחותא דכלא אשגחותא דעלאין ותתאין⁴⁵⁵⁴ וכל אינון מארי אשגחותא הכי אקרין⁴⁵⁵⁵ בעיינין גווינין אתאחדן ואינון גווינין אקרין כל אינון מארי אשגחותא דמלכא כל חד כפום ארחיה וכלהו גווינין דעינא אקרין</p>	<p>עיני המלך השגחת הכל, השגחת העליונים ותחתונים וכל אלה בעלי השגחת המלך, כל א' כפי דרכו וכולם נקראו צבעי עיין.</p>
<p>כמה דאתחוי אשגחותא דמלכא הכי גווינין מתערין</p>	<p>כמו שנראה השגחת המלך כך צבעים שמתעוררים.</p>
<p>גביני דעיינין⁴⁵⁵⁶ אקרין אתר דיהבין אשגחותא לכלהו גווינין⁴⁵⁵⁷ מארי אשגחותא⁴⁵⁵⁸</p>	<p>גביני העיניים נקראים מקום שנותנים השגחה לכל הצבעים בעלי השגחת, אלה הגבינים כלפי מטה</p>

⁴⁵⁴⁷ ר"ל שהמוחין דז"א הם מאירים ממוחא דעתיקא, שכל אורות דז"א כולם תלויים שם כמ"ש באד"ז (רצב ע"א) ז"א בע"ק תליא ואחיד (ב"י).

⁴⁵⁴⁸ מפרש תיקון המצח תיכף אחר תיקון השערות, כמו בע"ק שתיקון הגלגלתא והשערות הם בחי' בינה דרדל"א, ותיקון מצחא הוא ת"ת דרדל"א, כמש"כ הגר"א בספד"צ. כמו כן כאן בז"א, שכל מה שהוא בע"ק בסוד השורש, נתגלה כאן בז"א. וידוע כי ת"ת הוא למעלה מחו"ג, ולכן חושבו תיכף אחר השערות (ב"י).

⁴⁵⁴⁹ ז"א נקרא דין לגבי א"א, ולכן כאן במצח שלו הוא אתפקדותא דחייביא, וכן הוא בכל עולם ועולם מתגלה כל הענין של הפרצוף במצח שלו (ב"י).

⁴⁵⁵⁰ הם עזי פנים שבדור, שעושים עוונות במזיד ובאתגליא, והם האפיקורסים המכחישים שכר ועונש (ב"י).

⁴⁵⁵¹ כל דינין דעלמא משתכחין כד אתגלייא האי מצחא [דז"א], חוץ כשמתגלה מצחא דע"ק, ששם כל רצון מתגלים ונהיר למצח דז"א, אז מתהפך לרצון (בהגר"א בספד"צ כג ע"ב).

⁴⁵⁵² ר"ל שמתעורר מוח בינה והוא לבד מאיר במצח (ב"י).

⁴⁵⁵³ כלל השגחתו ית' מתחלק לב' דרכים: א', מדת הדין להעניש לרשעים. וא', מדת החסד לתת שכר טוב לצדיקים על פרי מעשיהם (ב"י). עיני ז"א בחי' נר"ה עילאין דא"א, כי ידוע שנו"ה בהם תלין זר"ן, איהו בנצח ואיהי בהוד, והם ה"ח בז"א, וה"ג בנוק', וכן כאן בעינים עין ימין ה"ח עין שמאל ה"ג (ב"י).

⁴⁵⁵⁴ ר"ל שמהעינים יוצא השגחה לכל העולמות, כמ"ש שכולם תליין בז"א, ושלל בזה דעת האפיקורסים האומרים שאין השגחתו ית' מתפשטת במקום הטומאה (ב"י).

⁴⁵⁵⁵ ז' עיני ה' הם ז' מלאכים הידועים [אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל, אכתריאל, מטטרון – שעה"ג לט] ועליהם נאמר ז' עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ, ואקרין עיני ה' שהם שלוחי ההשגחה העליונה שמקבלים הארה מעיני ז"א (ב"י).

⁴⁵⁵⁶ סוד הגבינים הם מה שסותמים העינים וכו' בז"א הם מכסים אותם שלא יסתכלו למעלה לע"ק, ואז הוא סוד הדורמיטא שאין זווג בז"נ ואז אין ע"ק מתייחד עם ז"נ וכו' וז"ס משרז"ל מיום שחרב בית המקדש לא נראו שמים בטהרתם שנאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם וכו' שסוד השמים הוא בעינים, והם מכוסים בגבינים והם סוד תגבורת הקלי' שגורמים פירוד בז"נ וסילוק הארת הע"ק וכו' וש"ק אשים כסתום והם סוד ד' מאות איש של עשו והם ב' גבינים על העיינין א' מתתא וא' מלעילא (ב"י).

⁴⁵⁵⁷ תלת גווינין הן סומק ואוכם וירוק, שכולם הן דינין (בהגר"א בספד"צ כג ע"ב).
⁴⁵⁵⁸ הגבינים נותנים גבול ושיעור לעינים דז"א, שישתכל למעלה בשיעור הראוי לו וכו', שע"י יכולים לקבל הארה מלמעלה מע"ק (ב"י).

ספר שמות

<p>הני גבינין לגבי דלתתא גבינין לאשנחותא מההוא נהרא דנגיד ונפיק⁴⁵⁵⁹ אתר לאתמשכא⁴⁵⁶⁰ מההוא נהרא לאסתחאה בחוורא דעתיקא מחלבא דנגיד מאמא דכד גבורה מתפשטא ועיינין מלהמן בגוון סומקא⁴⁵⁶¹ נהיר עתיקא קדישא חוורא דיליה ולהטא באמא ואתמלייא מחלבא וינקא להני (לכלא) ואסתחן כלהו עיינין בההוא חלבא דאמא דאתנגיד ונפיק תדיר הדא הוא דכתיב (שיר ה יב) רוחצות בחלב בחלב דאמא דנגיד תדירא ולא פסיק</p>	<p>גבינים של השגחה מאותו נהר שנמשך ויוצא מקום שנמשך מאותו נהר שרוחץ? בלבן של העתיקא מחלב שנמשך מאמא שכאשר גבור מתפשטת ועיניים להוטים בצבע אדון מאיר העתיק הקדוש לבן שלו, ולוהט באימא ומתמלא מחלב ויונק לאלה (לכל) ונרחץ כל העיניים באותו חלב של האמא שנמשך ויוצא תמיד, זהו שכתוב רוחצות בחלב בחלב של האמא שנמשך תמיד ולא פוסק</p>
<p>חוטמא דמלכא קדישא⁴⁵⁶² תקונא דפרצופא כד מתפשטן גבורן ומתאחדן כהדא⁴⁵⁶³ אינון חוטמא דמלכא קדישא⁴⁵⁶⁴ ואינון גבורן מחד גבורה אחידן ונפקין⁴⁵⁶⁵ וכד דינין מתערין ונפקין מסטריהו לא מתבסמן אלא בתנא דמדבכא⁴⁵⁶⁶ וכדין כתיב (בראשית ה כא) וירח יהו"ה את ריח הניחוח</p>	<p>חוטם המלך הקדש תיקון הפרצוף כאשר מתפשטים הגבורות ומתאחדים יחד, אותם חוטם של המלך הקדוש ואותם גבורות מאחד גבור אחוזים ויוצאים וכאשר הדינים מתעוררים ויוצאים מצדם לא מתבסמים אלא בעשן של המזבח וכמש"כ וירח ה' אל ריח הניחוח.</p>
<p>שאני חוטמא דעתיקא דלא אצטריך דחוטמא דעתיקא ארך אפים בכלא אקרי וההוא נהירו דחכמתא סתימאה אקרי חוטמא דיליה והיינו תהלה דכתיב (תהלה לדוד) (תהלים קמה א) (וכתיב) (ישעיה מח ט) ותהלתי אחטם לך⁴⁵⁶⁷ ועל דא אתער דוד מלכא תהלה לדוד וגו'</p>	<p>שונה החוטם של העתיק שלא צריך, שחוטם של העתיק ארך אפים בכל נקרא, ואותו הארה של החכמה שתומה נקרא חוטם שלו, והיינו תהלה שכתוב (תהלה לדוד), וכתוב ותהלתי אחטם לך, ועל זה התעורר דוד המלך תהלה לדוד וגו'.</p>

⁴⁵⁵⁹ כשמסתכל עינא דז"א לעינא דע"ק, שאז הוא סוד הנסירה ומתעורר משינתא, ע"כ מקבל המוחין מאימא. וידוע כי בה הוא סוד ונהר יוצא מעדן, שאימא מקבלת המוחין החדשים מאבא הנק' עדן, להשקות את הגן ז"א (ב"י).

⁴⁵⁶⁰ אימא הוא דרך ומקום מעבר לבד, להתמשך שם אור חוורא דעינא דע"ק (ב"י).

⁴⁵⁶¹ בסוד הדורמיטא שאז הדינים שולטים, ואז עיינין סתימין דמתלהטין בגוון סומק (ב"י).

⁴⁵⁶² תיקון זה הוא כלל כל התיקונים דרישא דז"א, כמ"ש בחוטמא אשתמודע פרצופא, שהוא תפארת של הפרצוף (ב"י).

⁴⁵⁶³ ואמר תלת שלהובין כו' - הוא עשן ואש וגחלי אש, שכנגדן הן אף וחמה ומשחית, שכולן הן באף, וכולן הן בפסוק (תהלים יח ט) עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו, ואע"ג דכתיב מפיו עקרא דרוגזא בחוטמא (בהגר"א בספד"צ כג סע"ב). בחטומא דז"א ב' נקבים והוא מבחי' יסוד שלמעלה יסוד אימא והוא מתלבש בו [בנקב שמאלי] וכו', גם יסוד אבא מתגלה בחוטמא בנקב הימיני (ב"י). ר"ל שבחוטמא מתאספים כל הדינים מיסוד אימא ששם ה"ג והם ה' אותיות אלהים (ב"י).

⁴⁵⁶⁴ שע"י ניכר החוטם שהוא שפירותא של הפרצוף וכולל אותו (ב"י).

⁴⁵⁶⁵ כל הגבורות הם נשרשים מחד גבורה, והוא בוצד"ק במו"ס דגניז גו מעוי דאימא ומתגלים בחוטם, וכפל ואמר "אחידין ונפקין" ר"ל שאחידין למעלה בבוצד"ק ונפקין מיסוד אימא ששם מתקבצים כל הה"ג ומתגלים בחוטם (ב"י).

⁴⁵⁶⁶ הקרבנות הם הבירורים המתבררים ממלכים דמיתו ונפלו בדצח"ם, והם עולים ע"י הקרבנות בסוד מ"ן למעלה למו"ס, ששם עולים כל הבירורים כמ"ש בספד"צ (ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקין וכו', וידוע שהמלכים דמיתו היו מסטרא דבוצד"ק וכל הדברים מתבסמין בשרשם, ולכן עולים הקרבנות דרך חוטמא דז"א ששם מתגלים הה"ג וכו' ועולים לריח ניחוח למו"ס וכו', ולכן בכל ענייני הקרבנות לא נזכר שם אלהים רק שם הוי"ה לחוד כי בחוטמא דז"א הוא שם אלהים וכו' עתיקא קדישא נקרא הוי"ה (ב"י).

⁴⁵⁶⁷ שהכל עולים לחוטמא, והוא ג"כ סוד תהלה לדוד, שכל שירות ותשבחות של דוד היה הכלל בסם הגבורות שדוד אחוז בהם (ב"י).

ספר שמות

<p>אודנין דמלכא⁴⁵⁶⁸ כד רעוא אשתכח⁴⁵⁶⁹ ואמא ינקא⁴⁵⁷⁰ ונהירו דעתיקא קדישא אתנהירו⁴⁵⁷¹ מתערין נהירו דתרין מוחין ונהירו דאבא ואמא⁴⁵⁷² כל אינון דאקרון מוחי דמלכא ומתלהטין כחדא⁴⁵⁷³ וכד מתלהטין כחדא אקרון אזני יהו"ה⁴⁵⁷⁴ דהא אתקבילת צלותהון דישראל⁴⁵⁷⁵</p>	<p>אזני המלך, כאשר נמצא רצון, ואמא מניקה והארה של עתיק הקדוש מאיר מתעוררים אור של שני מוחין ואור של אבא ואמא, כל אלה נקראים מוחין של המלך, ומתלהטים כאחד, וכאשר מתלהטין כאחד נקראו אזני ה' שהרי מקבלים תפילתן של ישראל.</p>
<p>וכדין אתערותא לטב ולביש⁴⁵⁷⁶ ובאתערותא דא⁴⁵⁷⁷ מתערין מארי דנדפיין דנטליין קליין דעלמא⁴⁵⁷⁸ וכלהו אקרון אזני יהו"ה</p>	<p>ואז הוא התעוררות לטוב ולרע, ובהתעוררות זו מתעוררים בעלי כנפים, שנוטלים את הכולות של העולם וכולם נקראים אזני ה'</p>
<p>אנפוי דמלכא⁴⁵⁷⁹ נהירו דאבא ואמא ואתפשטותא דלהון דנהרין וסחרין ולהטין⁴⁵⁸⁰ בהאי רישא דמלכא וכדין סהדותא אסתהד במלכא⁴⁵⁸¹ (מנייהו דיוקנא⁶⁵⁹)⁶⁶⁰ [דמלכא]⁴⁵⁸²</p>	<p>פני המלך, הארה של אבא ואמא והתפשטותם שמאירים וסובבים ומלהטים בראש המלך הזה, ואז עדות מועד?? במלך (במלך המלך) ממנו</p>

⁴⁵⁶⁸ והאודנין הן חכמה דגלגלתא ובו כלולה בינה, כידוע (ע"ח אנ"כ פרק ח') שאו"א עילאין נקראין שניהן חכמה, ויש"ס ותבונה שניהן נקראין בינה, ושם מתחיל התיקונים (בהגר"א בסד"צ ח ע"ב). כאן באודנין דז"א מתגלין אור המוחין שלו כמ"ש באד"ר קלח ע"א: בגו אודנא נטיף מג' חללי דמוחא וכו', שכל ההנהגה הוא מסט' דמוחין והם חיים דגופא וכל ההנהגה תלויה בעבודת התחתונים ולכן שם באודנין דעיילין כל המעשים של בני אדם צריך להתנהג ע"י אור דמוחא דנטיף תמן (ב"י).

⁴⁵⁶⁹ בעת רצון שאז מאיר אור מצחא דע"ק ששם הוא האי טורנא בסימא יאה חסד עילאה, ואז הוא זמן שהתפלות עולים למעלה (ב"י).

⁴⁵⁷⁰ ר"ל כאשר אימא נותנת לז"א מוחין כמו בעת שהציבור מתפללין וכו' ואז נהיר ע"ק (ב"י).

⁴⁵⁷¹ הוא סוד אור חסד עילאה הנובע מאורא שנק' אור, והוא סוד עת רצון (ב"י).

⁴⁵⁷² סוד הדעת ב' עטרין שלו שלוקח מאו"א, והם אחסנתא דלהון (עי' אד"ר קמב ע"ב בג' קשרין דאבהתא דאחסינו לחולקיהון), ואז ע"י אור מוחא דע"ק מתחלקין לד' מוחין (ב"י).

⁴⁵⁷³ נתוסף עליהם אור דע"ק והדעת מאיר בשלימות בב' עטרין (ב"י).

⁴⁵⁷⁴ הוא סוד שם הוי"ה בשלימות בד' מוחין, י"ה חו"ב ר"ה ב' עטרין (ב"י).

⁴⁵⁷⁵ להבחין בין טב לביש, ולכן בע"ק לא נזכרו תקונא דאודנין, ולכן בקריעת ים סוף דשם בעתיקא תליא, אמר (שמות יד יד) ה' ילחם לכם ואתם תחרישון, שאין תקונא דאודנין בע"ק שמעשיו הוא לפי מעשה ב"א וצדקתם ותפלתם, ולכן לא אמר משה י"ג מדות הרחמים של ע"ק, ששם אין מבחין בין טב לביש שכלו הרחמים (בהגר"א בספד"צ כג ע"ג).

⁴⁵⁷⁶ חו"ג הם מתפרשים חסדים בז"א וגבורות בנוק', והם נק' טב וביש, חסד ודין, שתחילה היה רק אתערותא דביש לבד שז"נ שניהם היו משתמשים רק בעטרא דגבורות לבד (ב"י).

⁴⁵⁷⁷ המלאכים הם מזיווג הנשיקין מסטרא דחו"ב, ולכן אין להם גוף, שגוף הוא מסט' דז"ת, ולכן נק' בעלי גדיפין, דתליין בחו"ג ששם מקום הכנפיים, ובגדלות דז"א מתעלים חו"ג ונעשה מהם חו"ב (ב"י).

⁴⁵⁷⁸ ע"י התעוררות אור המוחין באודנין מתחזקים הבעלי גדיפין שהם באים משם (ב"י).

⁴⁵⁷⁹ כל הנהגת הפרצוף ניכר בפנים, כמו שהוא באדם דלתתא שניכר בו אם הוא בכעס ואם בעצבות וכדומה, ושורש הכל הוא למעלה, שגם בז"א ניכר הנהגתו בפנים שלו וכו', שכל האורות של ז"א ניכרים בפנים שלו, בב' תפוחין קדישין שהם פנויים משערות, וידוע כי ז"א הוא ברא בוכרא דירית ב' חולקין וכו' ב' עטרין חו"ג (ב"י).

⁴⁵⁸⁰ בסוד אור ואש ב' עטרין חו"ג (ב"י).

⁴⁵⁸¹ תיקון זה דב' תפוחין אינו תיקון פרטי, אלא הוא נכלל בתיקוני דיקנא, אלא שחושבו כאן בפני עצמה, כי הוא משונה מכל התיקונים של הדיקנא, שבו אין שערות גדלים, וכל שערות הם שרשים לדינים וקלי', ולכן הם מכסים על הפנים, שאין מתגלה כ"כ הארתה מוחין בו, משא"כ ב' תפוחין קדישין פנוים בלא שערות, לכן מתגלים בו אור או"א בגווי דאנפוי, ולכן חושבו לתיקון בפני עצמו (ב"י).

ספר שמות

צורת	
<p>המלך, כבודו מהכל, מראש מתחילה חסד עליון וגבורה והארה של אבא ואמא, נחלק הארות של אבא בשלשה הארות, ואמא בשנים, הרי חמשה חסד וגבורה באור א' הרי שש ואחר כך מתעטר חסד ומתלהט (ומאיר) בשני אורות שמאיר, והם שמנה (אחר שמתעטר) וגבורה מאיר באחד הרי ט' וכאשר מתחברים כל האורות יחד נקראו צורת המלך, ואז נאמר ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו'</p>	<p>[דיקנא] דמלכא⁴⁵⁸³ יקירותא מכלא מרישא שארי חסד עלאה וגבורה⁴⁵⁸⁴ ונהירו דאבא ואמא⁴⁵⁸⁵ אתפלג נהירו דאבא⁴⁵⁸⁶ בתלת נהורין ואמא בתרין הא חמשה חסד וגבורה בחד נהורא⁴⁵⁸⁷ הא שיתא לבתר אתעטר חסד⁴⁵⁸⁸ ואתלהיט (ואתנהיר) בתרין נהורין דאתנהיר ואינון תמנייא (נ"א לבתר אתעטר) וגבורה⁴⁵⁸⁹ אתנהיר בחד⁴⁵⁹⁰ הא תשעה⁴⁵⁹¹ וכד מתחברין כלהו נהורין כחדא אקרין דיוקנא⁶⁶¹ דמלכא וכדין כתיב (ישעיה מב יג) יהו"ה כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו'⁴⁵⁹²</p>
<p>שפתי המלך, כך שנינו כאשר מתחבר אור אבא שמאיר בשלש אורות מאור א' מאיר חסד עליון,</p>	<p>שפוון דמלכא⁴⁵⁹³ הכי תאנא כד אתנהיר נהירו דאבא⁴⁵⁹⁴ נהיר בתלת נהורין⁴⁵⁹⁵ מחד נהורא נהיר חסד עלאה⁴⁵⁹⁶ ומחד נהורא אתנהיר</p>

⁴⁵⁸² ע"כ חשיב ז' ת"ג דז"א, דוגמת ז' ת"ג דא"א: א' רישא דמלכא, ובא"א גלגלתא. ב', אודנין, ובא"א קד"א, שניהם בחי' חכמה. ג', תיקון שערות. ד', מצת. ה', עיינין. ו', חוטמא בב' נוקבין דיליה. ותיקון הפנים בכלל תיקו"ד, שכל מה שיש בא"א יש בז"א רק שזה בשלימות וזה לא (ב"י).

⁴⁵⁸³ אלו הט' תקונים כוללין כל הט"ס של ז"א, ו"ק ומוחין, ומלכות אין לו כידוע שנוקבא משלמת לו לע"ס, ועטרה נכלל ביסוד, כמ"ש בפרשת משפטים (דף קכב ע"ב) דיקנא דמלכא כו' אתפליג נהירו דאבא בתלת נהורין, שהן חכמה וחסד ותפארת שמכריע נוטה לימין, אבא ואמא בתרין הא חמשה, והוא בינה גבורה, ומחן נעשו נה"י, כידוע שחג"ת מאו"א, ולכן חו"ב וחג"ת דז"א מאו"א, ונה"י מח"ג דז"א, ואמר שם חו"ג בחד נהורא, הא שיתא, והוא כתר שנתקן מחו"ג כמ"ש שם, רישא דמלכא אתתקן בחסד בגבורה לבתר אתעטר חסד ואתנהיר בתרין נהורין כו', והם נצח ויסוד כנ"ל, וגבורה אתנהיר בחד הוא הוד, הא תשעה, וכד מתחברין כלהו נהורין כחדא אקרי דיקנא דמלכא, וכדין כתיב ה' כגבור יצא כו', והוא באלו ימים, המלך המשפט (בהגר"א ספד"צ כ ע"ב), דיקנא דז"א, ט' תקונין כוללין ט' ספירות שלו, כמ"ש בפרשת משפטים (דף קכב ע"ב) דיקנא דמלכא כו' כמ"ש"ל (כ ע"ב ד"ה וז"ש), וט"ס שלו עיקרין הן שיתא ועם המוחין הן תשעה, וכן הוא בדיקנא דז"א הן שיתא וט' עם מוחין (בהגר"א בספד"צ כד ע"ג). כאן מפרש כל הט' תיקו"ד דז"א, ודע כי בכל פרצוף הדיקנא שלו מורה על עצמותו, ובע"ק הם י"ג תיקונים מורה על ע"ס דע"ק וג' דרדל"א, ובז"א הם ט' ספירות שלו, ו"ק ותוספת ג' מוחין של גדלות (ב"י).

⁴⁵⁸⁴ הם ב' עטרין של הדעת שהם חו"ג (ב"י).

⁴⁵⁸⁵ הם ב' מוחין חו"ב שהם אחסנתא דאור"א ב' אותיות י"ה (ב"י).

⁴⁵⁸⁶ בגדלות נתעלו חג"ת ונעשה חב"ד ונמצא שחב"ד כוללים ו', והם כולל ג"כ כל הט' ספירות, ולכן אבא כולל חכמה חסד ות"ת, ואמא בב', בינה וגבורה (ב"י).

⁴⁵⁸⁷ הוא סוד דעת ששם חו"ב מתייחדים ביחוד גמור, ועד כאן מתפשט חב"ד בהתפשטות גמור עד החזה ששם הפרסה (ב"י).

⁴⁵⁸⁸ נה"י הם מאירים מחג"ת שבגדלות נתעלו נה"י ונעשה מהם חג"ת (ב"י).

⁴⁵⁸⁹ עטרא דגבורות שביסוד אימא (ב"י).

⁴⁵⁹⁰ בהוד - שאימא עד הוד אתפשטת, ושם הוא סיום הגבורות (ב"י).

⁴⁵⁹¹ הם נרמזים בפ' מן המצר וכו' עי' אד"ר (קלט ע"ב) (ב"י).

⁴⁵⁹² בעת הגדלות אז באים לו מוחין ומתחברים עם גופא לאשקאה אדרין ואכסדרין ואז יש לו דיקנא, ומתכנעין הקלי', ולזה אמר ה' "כגבור" ולא "גבור", שבאמת בגדלות דז"א, אז גוון חוור מתלהט בו, והוא בסוד באור פני מלך חיים, ורק לקלי' ולעכו"ם הוא נדמה כגבור לאכפייא לון (ב"י).

⁴⁵⁹³ חושב בפני עצמו שהוא משונה מכל התיקו"ד, שבכולם יש שערות וכו' ועוד שכאן סוד הדעת דז"א (ב"י).

⁴⁵⁹⁴ הוא סוד אות י' שאבא, הוא י' דנפיק מאויר ואשתאר אור, והוא נהירו דיליה אור של יום הראשון (ב"י).

⁴⁵⁹⁵ סוד אות י' שנכלל מג' יודין קוצא גזעא ושבילא (זהר ח"ג רג ע"א) (ב"י).

⁴⁵⁹⁶ קוץ העליון שמורה על שורשו באוריא (ב"י).

ספר שמות

<p>ומאחד אור מאיר הארה שנקרא מוח המלך ומאחד אור היה תלוי עד שמאיר אור בינה וכאשר מאיר מאיר בחמש אורות ובמה מאיר בשביל א' שנגנז ונסתם</p>	<p>נהירו דאקרי מוחא דמלכא⁴⁵⁹⁷ וחד נהורא הוה תלי עד דאתנהיר נהירו דאמא⁴⁵⁹⁸ וכד אתנהיר אתנהיר בחמש נהורין⁴⁵⁹⁹ במאי אתנהיר מחד שבילא⁴⁶⁰⁰ דטמיר ונגיז</p>
קכנ/א	קכנ/א
<p>שדבק בו אבא שנאמר נתיב לא ידוע עיט וכו' כמו שנדבק זכר בנקבה ומתעורר ומוליד ומוציא חמש אורות (מאותם חמש) ומאותם חמש אורות נתלבשים חמשים שערים של אורות גדולות, חמשים הם כנגדם מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא בתורה, ונשאר א' וזה האחד מאיר בכולם ואותו אבא היה תלוי כאשר מתחברים כאחד ומתיישבים במלך נקראו שפתיים של המלך ולכן גזר דברי אמת ופה תלוי בהם פתיחת הפה.</p>	<p>דאתדבק ביה אבא דכתיב (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט וגו' כמה דאתדבק דכורא בנוקבא⁴⁶⁰¹ ואתעברת⁴⁶⁰² ואולידת ואפיקת חמש נהורין⁴⁶⁰³ (ד"א מאינון חמש) ומאינון חמש נהורין אתגליפו חמשין תרעין דנהורין סגיאין⁴⁶⁰⁴ חמשין אינון לקבליהון מ"ט פנים טהור מ"ט פנים טמא באורייתא⁴⁶⁰⁵ אשתאר חד והאי חד אתנהיר בכלא⁴⁶⁰⁶ וההוא דאבא הוה תלי כד מתחברן כחדא ומתיישבן במלכא אקרזן שפוון דמלכא⁴⁶⁰⁷ ובגיני כך גזר מלין דקשוט⁴⁶⁰⁸ ופומא בהו תלייא פתיחותא דפומא⁴⁶⁰⁹</p>

⁴⁵⁹⁷ הוא גוף ה' עצמו, שהוא מורה על עצמות אבא (ב"י).

⁴⁵⁹⁸ הוא קוץ התחתון של י', יסוד אבא, כנודע שיסוד של דוכרא אין מתגלה פעולתו כי אם כשמזמנת נוק' לגביה (ב"י).

⁴⁵⁹⁹ הם ה' גוונים דבוצינא ה' גבורות שביסוד אימא, והוא סוד ה' פעמים אור של יום הראשון (ב"י).

⁴⁶⁰⁰ הגוונים מאירים על ידי החסדים, והוא מ' שביסוד אבא, ונקרא שבילא שהוא שביל שבו הולך טיפת הזרע (ב"י).

⁴⁶⁰¹ כאשר נכנס יסוד דכורא ביסוד נוק', מ"מ נשאר שורש היסוד בחיבורא דגופא דדכורא ופי היסוד ביסוד נוק', והוא מרמז על סוד הנ"ל א"ל, של"א נתיבות נכנסים בה בסוד עטרת היסוד, ונתיב הראשון נשאר ביסוד עצמו בשורשו בגופא דדכורא (ב"י).

⁴⁶⁰² פתיחת ה' שביסוד נוק', הוא ע"י יסוד דכורא מפתחא דפתח לה, ומאיר לה' גוונים של הגבורות, ע"י טיפה דמוחין. וכבר אמרנו שהטיפה שהיא חומר הולד, הוא ר"ד של מילוי יו"ד, שנתמלא היסוד דדכורא מיניה, והוא חומר ז"ג, ולכן אתעברת אימא מיניה, ונעשית ה', שציורו ה', ד"ו, וכאן הוא קצת גילוי יותר, והוא שתחלה במוח אבא היו בהעלם גמור, במילוי ר"ד, שמרמז על שורש ז"ג וכו'. משא"כ כשנוק' מתעברת מדוכא, אז יש גילוי קצת, שניכר העובר ויודעים שתלד, @ ולכן ה' מתגלה וכו' (ב"י).

⁴⁶⁰³ והם סוד יציאת העובר מרחם אימא בציר ד"ו שהוא ה' ושם ביסודה הם ה"ג ונ' שערי בינה כמו ביסוד אבא ל"ב נתיבות ומצד יסוד אימא נקראים שערים וז"ס בחכמה פותח שערים שהוא פתיחת הה' ע"י שביל דקיק שהוא יו"ד (ב"י).

⁴⁶⁰⁴ ידוע כי ביסוד אימא הוא שם י"ם, ושם מ"י שמתפשט בז"ת בסוד מ"י אל"ה כידוע (ב"י).

⁴⁶⁰⁵ כידוע שהם מנ' שערי בינה שנתגלו רק מ"ט למטה ושער הנ' לא נתגלה לו שהנ' שערים הם מתחלקים בז"ת כל א' מז' בסוד ז' שבועות של עומר ושער הנ' הוא בבינה עצמה, ולכן אין מתגלה כי עיקר פעולת התחתונים הוא בז"ת (ב"י).

⁴⁶⁰⁶ שהוא כולל כל הנ' שערים כמבואר, ועוד ירמוז ששער הנ' הוא בחי' יסוד אמא עצמו, שהיא בכתר של ז"א, ונתיב הראשון של ל"ב נתיבות הוא בחי' יסוד אבא, ומב' יסודות אלו יוצא נהירו דקיק לפומא דז"א ששם הדעת שלו שנעשה מב' יסודות (ב"י).

⁴⁶⁰⁷ על אף שאמרנו שאותו נתיב לא ידעו עיט הוא נעלם ונגנז ביסוד אבא עצמו ואינו מאיר אפילו לאימא וא"כ האיך אמר שהו אנהיר בפומא דמלכא אינו קושיא כלל, שידוע שמ"מ יוצא נהירו דקיק מיסוד דדכורא ונהיר לנוק' דרך דופן ומשם בא הארה לפומא דז"א בדעת שלו והם סוד ב' השפתים, שפה עליונה בחי' יסוד אבא ותחתונה יסוד אימא (ב"י).

⁴⁶⁰⁸ אותיות הם מסט' דה"ג מאימא ונקודות מסט' דאבא וע"י יכול להוציא האותיות בבחי' דיבור, וז"ש דבג"כ גזר מילין דקשוט וכו' רק ב' תפוחין ושפוון פנויים משערות שבשניהם הוא הארת הדעת וידוע כי במקום שנפתח הדעת הוא הארה גדולה (ב"י).

ספר שמות

<p>מאי פומא אלא דעת גניז בפומא דמלכא⁴⁶¹⁰ דאקרי פשיטותא דתפארת⁴⁶¹¹ דכל אוצרין וכל גוונין אתאחדן ביה דכתיב (משלי כד ד) וברעת חדרים ימלאו⁴⁶¹² וההוא דעת הוא גניז באימא ומלכא⁴⁶¹³ ומלייא כל אדרין ואכסדרין⁴⁶¹⁴ וכד אתער נהירו דביה ונפיק כדין אקרי פה יהו"ה⁴⁶¹⁵ ושפון דאינון תרין נהורין מאבא ומאימא בשעתא דאתערען בההוא נהירו דדעת מתחברן כחדא ומלין אתגזרו בקשומ⁴⁶¹⁶ בחכמה בתבונה וברעת וכדין כל מלין דקב"ה</p>	<p>מהו הפה, אלא דעת שגנוז בפה של המלך נקרא התפשטות התפארת שכל אוצרות וכל הצבאים מתאחדים בו שנאמר וברעת חדרים ימלאו ואותו הדעת הוא גנוז באימא ומלך ומלא כל החדרים ואכסדרים וכאשר מתעורר האור שבו ומוציא אז נקרא פה ה' ושפתיו שהם שני אורות מאבא ומאמא בשעה שמתעוררים באותו האור של דעת מתחברים כאחד ודברים נגזרו באמת בחכמה בתבונה וברעת ואז כל הדברים של הקב"ה</p>
---	---

⁴⁶⁰⁹ פתיחת הפה הוא למלא שהם סוד אתוון ונקודין ותלייא בדעת, "ה דא"א והוא סוד פתיחת הפה ע"י מפתחא דפתח לאימא (ב"י).

⁴⁶¹⁰ נתבאר בביאור אדרת האזינו בענין הדעת של רישא עלאה דלא אתידע הנקרא עתיק יומין כי הדעת שלו גניז בפומא דעתיקא שהוא אריך אפין כי הת"ת נחלק לשתי חלקים והם ת"ת ודעת והת"ת הוא בחינת קרומא דאוריא והדעת גניז בפומא ושניהם נקראים ת"ת וכאשר הוא ענין הזה בעתיקא כן הוא בכל שאר הפרצופין כולם גניז ובז"א ונוק' כמו שנבאר בע"ה במקומו איך כולם מתפשטין ומתלבשין זה בתוך זה ונמצא כי דע' גניז בפומא דמלכא שהוא ז"א ת"ם (שער מאמרי רשב"י). פי' דעת דעתיק בפה א"א, וגם ר"ל שיסוד אמא גניז בדעת ז"א, ומה' גבורות נפתחו ה' מוצאות הפה [ע"י ע"ח טנת"א פרק ה] (רמ"ז). ע"י כללים כלל יח ענף י' סימן ה' אות כ' סעיף א (לש"ו). מהיסוד של אימא נעשה מוח הדעת דז"א כמ"ש בדרושי הצלם (דרוש א) ובשער הנסירה (פרק ז) ובכ"מ. והוא נמשך ומתפשט בהפה דז"א, כי הדעת הנה הוא כלול מה"ח ומה"ג (ביאורים ח"א נה ע"ב). מהטפה הזרעית דהבינה הנה נעשו ה' גבורות הראשונים, שהם המנצפ"ך הראשונים אשר הם השורש דכל הכ"ב אותיות דהמלכות, והם מקודם לכל הכ"ב אותיות כי הם שורשם. אמנם הם נשארו גנוזים בהפה דז"א ולא נתגלו כלל, כי עליהם אמרו בפ' משפטים (דף קכג ע"א) דעת גנוז בפומא דמלכא, ונשאר עיקרם לעולם בהפה דז"א. אמנם הז"א הנה הוא ממשיך הארתם ונותנם להמלכות, והם ה' גבורות דהמלכות שמקבלת תחילה מז"א לבד, ומהם הוא הכ"ב אתוון העיקרים דהמלכות שהם כולם גבורות לבד (ביאורים ח"א סד ע"ב). יש ב' דעות א' דעת הכולל המכריע בין חו"ב וא' דעת תחת המכריע בין חו"ג (ע"י בהגרא"א בספד"צ ד רע"ג) והוא כאן בסוד הלשון שכבר נתבאר שב' שפון הם בחי' חו"ג הבאים מאו"א והלשון הוא סוד הדעת התחתון המכריע בין החו"ג (ב"י).

⁴⁶¹¹ דעת דאבא נשאר בראש ודעת דאימא מתפשט בגוף וז"ס פתיחת היסוד אימא בפה דז"א ושם מתיחד הלשון דעת ביניהם והוא ההולך ומתפשט בגופא כמ"ש בספד"צ פ,א שיתא נפקין מענפא דשרשא דגופא (ב"י).

⁴⁶¹² הוא מתפשט בכל הו"ק שהם האדרין ואכסדרין והוא נותן בהם חו"ג וז"ש כל הון יקר ונעים שהחסדים הם מחכמה שנק' יש גימ' יקר וכל יקר ורבו הכל הוא מסטרא דחכמה וכו' (ב"י).

⁴⁶¹³ הוא לישן סתים לאימא (ספד"צ טו ע"ב) ביסוד שבה והוא מתפשט ג"כ בז"א בו"ק, וז"ס הכתוב בדעת תהומות נקבעו כי ב' תהומות הם א' ביסוד אימא תהומא עילאה והוא פתיחת היסוד דאימא להתפשט בז"א וגם תהומא תתאה שהוא יסוד דנוק' נפתח על ידי הדעת בסוד והאדם ידע וכו' שהדעת הוא סוד הטיפה הנמשכת בגוף וניתן ליסוד דנוק' (ב"י).

⁴⁶¹⁴ הוא בסוד התפשטותו בו"ק בחו"ג (ב"י).

⁴⁶¹⁵ כמ"ש ששפון דמלכא הם נהירין ע"י הדעת דגניז שם שהוא מחבר אתוון ונקודין ויכיל למללא והוא הלשון שגומר הדיבור וכו' שדעת שהוא הלשון שבפה הוא הדעת דאימא המכריע בין חו"ב, ידה שנק' חו"ג לגבי חו"ב דאבא וחו"ג דאימא (ב"י)

⁴⁶¹⁶ הדיבור תליא בלשון ושפון חיבור אתוון ונקודין והם חיבור חב"ד והם כוללים כל הכב, אתוון י' בראש ג"ר אמ"ש ג' אותיות של יו"ד כידוע ה' בבטן בינה שמאירה לחג"ת ג' קוין של ה' והם ז' שעד החזה הוא כל פרצוף ז"א ונה"י שלו מסתקל למעלה מן הפרסה ו' דעת בגויה מן החזה ולמטה כמ"ש מעוי בדעת אתתקנו והם י"ב של הנוק' ולזה אמר ומלין אתגזרו בקשוט בחכמה כו', והם ג' אותיות אמ"ת א' בראש יו"ד ששם הוא ציור א מ' בבטן מ' של אמ"ש מים חסדים שניתנים בז"א ת' בנוק' רשימו דכולא בויה מן החזה ולמטה (ב"י).

ספר שמות

<p>באלין נתגזרו שלשה אורות אלה ונכנסים לפני ולפנים ומתעטרים באחד לגו⁴⁶¹⁷ ואתעטרו בהד⁴⁶¹⁸</p>	<p>באלין נתגזרו שלשה אורות אלה ונכנסים לפני ולפנים ומתעטרים באחד</p>
<p>וכד מתחברן בעטורא חד כדין (ס"א) וכד מתחברן תלת אלין בעטורא חד ועיילין בגו לגו ואתעטרו בחד כדין) אקרין (שיר ה טז) חכו ממתקים⁴⁶¹⁹ ואינון חיך דמלכא ואקרין מתיקא דמלכא ועל האי כתיב (תהלים לד ט) טעמו וראו כי טוב יהו"ה ובהאי חיך תליין כל אינון שליטין והורמנין דמלכא⁴⁶²⁰ דכתיב (שם לג ז) וברוח פיו כל צבאם⁴⁶²¹</p>	<p>וכאשר מתחבלים בכתר א', אז (וכד מתחברים שלש אלה בכתר א' ונכנסים לפני ולפנים ומתעטרין כאחד אז) נקראו חכו ממתקים והם חיך המלך ונקראים מתיקות המלכות, ועל זה נאמר טעמו וראו כי טוב ה', ובחיך הזה תלויים כל אלה השולטים והשרים של המלך, שנאמר וברוח פיו כל צבאם</p>
<p>בהאי חיך שלימותא דכלא אשתכח⁴⁶²² ובנין כך כל אתוון⁴⁶²³ דאינון בהאי אתר שלימותא אתחזייא בהו אחה"ע א' נהירו דעתיקא⁴⁶²⁴ קדישא סתימאה דכל סתימין⁴⁶²⁵</p>	<p>בחיך זה שלימות הכל נמצא ולכן כל האותיות שהם במקום הזה שלמות נראה בהם אחה"ע: א' הארת הזקן הקדוש הסתום של כל הסתומים.</p>
<p>ח' נהירו דחכמתא⁴⁶²⁶ דלא אשתכח ולא אתדבק⁴⁶²⁷ דכתיב (איוב כח יג) לא ידע אנוש ערכה</p>	<p>ח' הארת החכמה שלא נמצא ולא נדבק, שנאמר לא ידע אנוש ערכה.</p>
<p>ח' נהירו דאימא⁴⁶²⁸ דנהיר ונגיד ונפיק⁴⁶²⁹ ומשקי לכלא⁴⁶³⁰ וינקא לבנין עד דמטי ההוא</p>	<p>ה' הארת אימא שמאירה ונמשך ויוצא ומשקה לכל ומניק לבנים, עד</p>

⁴⁶¹⁷ הוא סוד חב"ד מאוירא שהם ג' אוירן והוא כי באוירא הוא שורש כל הג' מוחין שהוא סוד יו"ד דאוירא ג' אתוון והוא נהיר בחיך וגרון (ב"י).

⁴⁶¹⁸ כאן הוא מפרש תיקון חיך וגרון של ז"א וכו' ב' מיני זווגים יש בפה, א' של חיך וגרון והוא בסוד רוח דנביע בחשאי דלא פסיק לעלמין והוא כמ"ש בתז"ח דבטש אוירא מתחומא דבוצינא על מוחא ובטש גו גרונא והוא משורש אוריא עילאה ומ"ס והוא נכלל מג' אוירין אמ"ש והוא בחי' זווג עליון דלא פסיק לעלמין וכו' ואח"כ זווג ב' הוא בפה בבחי' דיבור והוא חיך ולשוון ושיניים וכו' (ב"י).

⁴⁶¹⁹ כל מתיקו הוא בהתכללות חו"ג שכל א' לבדו אינו טוב שחכמה חס דמתפשט מאד שאין העולם יכול לקבלו וגבורה לבד ג"כ אינו טוב, וכד מתחברן ע"י הדעת הוא המתיקו הגמור (ב"י).

⁴⁶²⁰ זיווג חיך וגרון הוא זווג נשמות והם נק' שליטים כמ"ש ורדו בדגת הים ובעוף השמים (ב"י).

⁴⁶²¹ זווג הפה הוא לצורך חיצוניות העולמות שהם העולמות עצמם והמלאכים, כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו הוא זיווג הפנימי כל צבאם הם הנשמות פנימיות העולמות (ב"י).

⁴⁶²² כל הדברים כלולים בחכמה וכאן הם מתגלים ביסוד, והוא סוד כללות כל הד' אותיות אחה"ע שמוצאם בחיך

⁴⁶²³ כל ד' אותיות הנ"ל ע"ש שלימו דד' אותיות הוי"ה שהוא שלימות כל הפרצוף כמ"ש כולם בחכמה עשית (ב"י).

⁴⁶²⁴ כל ג' מוחין חב"ד ע"ק הוא מתייחד עמהם וכאן רומז ששורש הרוח שנביע בחיך והוא מאוירא עילאה חסד דרדל"א שכולל כל העולמות ולכן מרומז באות א' שכולל כל הכ"ב אתוון וכו' הברה פשוטה וכו' והוא סוד נהירו דע"ק סוד אור של יום ראשון (ב"י).

⁴⁶²⁵ חסד דגלגלתא שהוא אוירא הוא החסד המקיים העולם בסוד אור דנגזו ביסוד ונהיר לנוק' דרך דופן (ב"י).

⁴⁶²⁶ סוד חכמה של החיך והוא ציור ד"ו ממש מלוי דיו"ד, ועיקר אותיות אחה"ע הם בג' מוחין מוחא דעק דכליל והם בג' מוחין בכללות ולכן מפרשם על ענין זה רק שכל הדברים נכללים בשרשם ולכן הם נכללים ג"כ בחיך ששם התחלת מוצא האותיות (ב"י).

⁴⁶²⁷ החכמה רק יש, ואין משיגים ממנה רק מציאותה לבד ולא קיימא לשאלה כלל וע"ז נאמר והחכמה מאין תמצא שהוא מכתר שנק' אין, וכו' על מציאותה עצמה אמר דלא אשתכח, שאין משיגי בה וכו' בבחי' התלבשותה בז"א אמר ולא אתדבק, כי ידוע שהם מתחלקים לב' אר"א וישסו"ת, וישסו"ת הוא בחי' בינה והיא המתלבשת בז"א ולזה אמר דחכמ העלאה לא אתדבק בז"א, וע"ז אמר לא ידע אנוש ערה שאנוש הוא ז"א (ב"י).

ספר שמות

<p>רבות ומלי לצדיק⁴⁶³¹ ואיהו אתקטר בנוקבא תתאה⁴⁶³² ואתברכא מניה⁴⁶³³ ולא מתפרשין דא מן דא הוור מנו סומק⁴⁶³⁴ דכתיב (שיר ד ו) הר המור גבעת הלבונה⁴⁶³⁵</p>	<p>שמגיע לאותו משחה, וממלא לצדיק, והוא נקשר בנקבה תחתונה ומתברך ממנה ולא מתפרשים זה מזה לבן מתוך אדום שנאמר הר המור, גבעת הלבונה.</p>
<p>ע⁴⁶³⁶ נהירו דע' ענפין דאתזנו מהאי רוחא⁴⁶³⁷ דנפיק מן פומא⁴⁶³⁸ כדין ע' שמהן דקב"ה לקבלהון בארעא (בראשית מו כז) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים דהא יעקב אילנא בארעא ואינון ע' נפש ע' ענפין</p>	<p>ע' הארה של לשבעים ענפים, שנזונו מרוח זה שיוצא מן הפה, אז שבעים שמות של הקב"ה כנגדם בארץ כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים שהרי יעקב אילן בארץ והם ע' נפש ע' ענפים.</p>
<p>מאלין אתוון נהירין ארבע אחרנין⁴⁶³⁹ מא' נהיר גימ"ל⁴⁶⁴⁰ דאיהו אגר טב לצדיקיא⁴⁶⁴¹ דאקרי גמול ועל דא כתיב (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהוה⁴⁶⁴²</p>	<p>מאלה אותיות מאירים ד' אחרים מא' נהיר ג' שהוא שכר טוב לצדיקים שנקרא גמול, ועל זה נאמר "אז תתענג על ה'".</p>
<p>מח' נהיר יו"ד דהיא חכמה כלא אסתים ביו"ד⁴⁶⁴³ דאיהי סתימא מכל סטרוי⁴⁶⁴⁴ ובגין כך</p>	<p>מח' מאיר י', שהיא חכמה, כולו סתום בי' שהיא סתום מכל צדדים,</p>

⁴⁶²⁸ ידוע שנק' כן בסוד ה' ראשונה של הוי"ה בציור ד'ו בסוד עבור דז"נ, והיא מתלבשת בז"א (ב"י)

⁴⁶²⁹ כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שעדן הוא חכמה כידוע ונהר בינה, והוא מתפליג לז' נהרות (ב"י).

⁴⁶³⁰ כד אימא מסתלקא מעל בנין אז הם יבשים בסוד ונהר יחרב ויבש ומסתיימת בהוד כי יסוד יתום מאמו כידוע ואח, כ ה"ח עצמם הם מתפשטים ביסוד (ב"י).

⁴⁶³¹ הוא טיפה דמוחין הניתן בו ונקרא שמן ע"ש שורשו העליון ממ"ס ששם הוא סוד משח רבות (ב"י). מהמ"ס נמשכת הארת פנימיות הדיקנא המכונה "משח רבות" (ב"ע יז ע"א).

⁴⁶³² יסוד דז"א מאיר ליסוד דנוק' האי משח רבות בבחי' גבורות של החסדים בסו דמים דבוצד"ק ואור נשאר גנוז בו (ב"י).

⁴⁶³³ בסוד מאה ברכות שהוא יו"ד טפה דגו יסוד ובכלילותו מ' הוא מאה ברכות וכמ"ש ברכות לראש צדיק והוא בעטרת יסודו ולכן כל הברכות הם תליין במים שהם בעטרת יסודו (ב"י).

⁴⁶³⁴ ע"י הזווג נכללים ז"נ זה בזה מב' חו"ג שהם ב' גוונים (ב"י).

⁴⁶³⁵ הר הוא בדוכרא וגבעה בנוק', ויסוד כי יסוד כולל כל ג' אבהן ג' גוונים דקשת וכו' ומור הוא בחי' הדינים וכו' (ב"י).

⁴⁶³⁶ הוא הדעת המתפשט בז"ת כל א' כליל מ' והם סוד ע' נפש יעקב שיעקב הוא בת"ת והוא אילנא דחיי ודעת הוא פנימיות הת"ת (ב"י).

⁴⁶³⁷ ממשם הוא שורשו כמבואר וידוע כי דרגא דאבהן הם מדעת המתפשט והוא המכריע בין חו"ג והם אברהם יצחק ויעקב הוא הדעת המתפשט וכן יצאו ע' נפש מיעקב והוא מכרע בין אברהם ויצחק והם סוד ע' שמות שבת"ת כידוע ותליין בדעת המתפשט (ב"י).

⁴⁶³⁸ וכן קיום ישראל היה ע"י נתינת התורה בהבל הפה דאורייתא שבזה ממשיכים ז' הבלים מפה לז"ת דז"א ונתקיים על ידו (ב"י).

⁴⁶³⁹ ד' אותיות גיל"ק והוא בגרון יסוד דבינה וידעו שכל האורות שהם בחכמה הם ג"כ בבינה לכן יוצאים כנגד ד' אותיות הנ"ל ג"כ כיוצא בהם בבינה (ב"י)

⁴⁶⁴⁰ והוא נגד נהירו דע"ק רק ששם הוא בסוד אות א' מאוירא עילאה בחי' חכמה דרדל"א (ב"י).

⁴⁶⁴¹ הוא יוצא מאות א' ממש בציור זה א שהוא י' למעלה י' למטה ו' באמצע, וכן הוא ציור אות ג' י' למעלה בראש ו' משיכו לתת ו' למטה והו' הוא באמצע ממש בין ב' יודין, רק שבאוירא הוא בסוד אות א' ששם שורש הג' מוחין הנכללים בג' אותיות יו"י הם כא' במוח א' חכמה והוא הויה א' בגימ' ג' אותיות הנ"ל ובמ"ס יש גילוי יורת לשורש המוחין ולכן שם הם בסוד ג' הויות וזהו אות ג' נגד ג' הויות כמבואר (ב"י).

⁴⁶⁴² והוא באימא שהיא אלף יסודה רוכבת על שבעה שמתפשט בז"ת והוא מ"ש על ה' שאימא על ז"א שנק' הוי"ה ופסוק זה מדבר במי ששומר שבת ששבת הוא בבינה שביעאה דכולא (ב"י).

⁴⁶⁴³ שחכמה כולל כל י"ס כידוע (ב"י).

⁴⁶⁴⁴ שאין שם בחי' התפשטות קוויים וכלים כמ"ש כמ"פ ובג"כ היא נעלמת (ב"י).

ספר שמות

<p>לא אשתכח⁴⁶⁴⁵ דכתיב (איוב כה יג) ולא תמצא בארץ החיים⁴⁶⁴⁶.</p>	<p>ולכן לא נמצא שנאמר "ולא תמצא בארץ החיים".</p>
<p>מה' נהיר כ"ף⁴⁶⁴⁷ דאיהו נהירו ומשה רבות דאתרק מאימא⁴⁶⁴⁸ לההוא אתר דאתקרי קרן ואקרי קרן היובל ודא מלכות דוד ובגין כך לית משיחא אלא ברזא דכ"ף⁴⁶⁴⁹.</p>	<p>מה' מאיר כ' שהוא אור ושמן המשחה שנזרק מאימא לאותו מקום שנקרא קרן, ונקרא קרן היובל, וזה מלכות דוד, ולכן אין המשחה אלא בסוד כ'.</p>
<p>ק' מע' נהיר קי⁴⁶⁵⁰ כמה דע' שבעין כך ק' מאה⁴⁶⁵¹ דאינון שלימו והכי הוא ובגין כך בהאי חיך שלימו דכלא⁴⁶⁵² (ד"א שלמא דכלא) וכל מאן דידע רזא דא⁴⁶⁵³ ואודהר ביה זכאה חולקיה</p>	<p>ק' מע' מאיר ק' כמו שע' שבעים כך ק' מאה שהם שלימות וכך הוא ולכן בחיך הזה שלימות הכל (שלום של הכל), וכל מי שידע סוד זה וזהיר בו, אשרי חלקו.</p>
<p>גופא דמלכא⁴⁶⁵⁴ אתפשטותא דתפארת⁴⁶⁵⁵ דגוונין ביה מתחברן דרועין דמלכא נהירו דחסד וגבורה⁴⁶⁵⁶ ובגין כך ימין ושמאל⁴⁶⁵⁷.</p>	<p>גוף המלך מתפשט בת"ת בצבעים בו מתחברים זרועות המלך, אורות החסד והגבורה, ולכן ימין ושמאל.</p>
<p>מעזי בדעת אתתקנן⁴⁶⁵⁸ עייל ברישא אתתקן ואתפשט לגו⁴⁶⁵⁹.</p>	<p>מעיים נתקן בדעת נכנס בראש נתקן ומתפשט לפני.</p>

⁴⁶⁴⁵ אף שאות ח' הוא בחכמה בחיך והוא בגלוי יותר מ' שבגרון מ"מ הענין הוא שכבר כתבנו שגרון הוא סוד בינה שבחכמה הבן בחכמה וידוע שהוא בסוד ו"ד של מילוי יו"ד והם גימ' יו"ד ג"כ והוא סוד גדול שבחכמה הם בצירוף אות ח' שהם ג"כ ד"ו (ב"י).

⁴⁶⁴⁶ שכלולה בחכמה שנק' ארץ החיים כמ"ש והחכמה תחיה בעליה וגרון הוא סוד רוח חיים דנביע בחשאי וז"ש ולא תמצא בארץ החיים שהוא בחשאי נביע לגיו (ב"י).

⁴⁶⁴⁷ והוא בינה שנק' כ' שהוא סוד משיחו דשמן עילאה דמ"ס שהוא שורש הבינה כמ"ל ומשם משיך לנוק' דז"א שנק' קרן היובל כמ"ש בסוף ספ"ד קרן בייובל אתעטר כו' וזלה נמשכו מלכים בשמן שכל רבו הוא ממ"ס ומלכות הוא מסטרא דגבורות (ב"י).

⁴⁶⁴⁸ והוא כאן בבינה כף שמאל כף חובה שבינה מלבשת יד שמאל דע"ק כידוע והם ה' אצבעות של יד שמאל וכלן מה' נפיק ק' והוא כאן בבינה בגילוי יותר בסוד חילוק ה' אצבעאן וידוע כי המלכים נמשכחו בצירוף כ' יוני עגולים והוא מסוד כ' הנ"ל ובכ' הם ג' קווים מעלה מטה ואמצע נגד ג' קווין של אות ה' (ב"י).

⁴⁶⁴⁹ שאף שדוד המלך נמשח בקרן מ"מ כאן היה באתגלייא אבל השורש הוא מכף הנ"ל ב"י.

⁴⁶⁵⁰ הוא סוד דעת שהוא ע' ענפין כמ"ל שהדעת הוא כולל כל ה"ס שהוא בעצמו כולל חב"ד כמ"ל והוא מתפשט בז"ת והם בכלילות מאה והם סוד ק' ברכאן דצלותא כנ"י מתברכא מיניה מסוד טיהפ דמוחין וכו' (ב"י).

⁴⁶⁵¹ ר"ל כמו שדעת נרמז באות ע' שהוא מתפשט בז"ת כך הוא ג"כ בסוד ק' בכלילות והנה צורת ע' הוא בצירוף ק' ממש רק זה ביושר וזה בהיפוך ק' הוא בהתפשטותו למטה וע' למעלה כי כאן בבינה הוא סוד דעת המתפשט (ב"י).

⁴⁶⁵² ששם התחלת הזיווג (ב"י).

⁴⁶⁵³ זיווג חיך וגרון הוא זיווג הנשמות לכן צריך להזהר ביה מאד שלא לפגום ח"ו שורשו וז"ס פגם לה"ר גדול מן העושה משה (ב"י).

⁴⁶⁵⁴ עד כאן פירש כל התיקונים שנכללים בגו רישא דמלכא ועתה מפרש הז"ת שלו, וכבר כתבנו שעיקר ההנהגה יוצא מז"ת לבד וברישא במוחין הוא בחי' מחשבה לבד והם מנהיגין לאברים דגופא כמו האסד העושה איזה דבר עיקר פעולותיו הוא בידין ורגלין אבל אין יודעין כוונתו ועומק מחשבתו מה רוצה בזה שזה תלוי במוחין דיליה ואינו מתגלה (ב"י).

⁴⁶⁵⁵ חושב הת"ת תחילה כי הוא העולה למעלה מחו"ג בסוד יעקב בחיר שבאבות וכן בהילכות היכל הרצון הוא למעלה מהיכל זכות ואהבה, ובת"ת מתאחדים ב' גוונין חסד ודין כידוע שהוא כולל ב' ביחד (ב"י).

⁴⁶⁵⁶ עיקר שם חו"ג הם בב' עטרין הנמשכין מן הדעת ושורשם מחסד עילאה דאוריא ובוצד"ק ששם גבורה דרדל"א והם מתפשטים למטה בב' ידים של ז"א ועוד שה"ח וה"ג הם מתגלים בב' ידים ה' אצבעות יד ימין וה' אצבעות יד שמאל (ב"י).

⁴⁶⁵⁷ שר"ל שלכן נקרא ימינא ושמאלא ע"ש החו"ג שמאירים בהם וכאן בב' ידים הוא עיקר התגלות של חסד ודין וכל שלמעלה הוא רק בבחי' שורש לבד ולזה אמר שהם נהירו דחסד וגבורה שההארה הוא סוד התגלות כידוע (ב"י).

ספר שמות

<p>ובגו גופא שוקין אתאחדן⁴⁶⁶⁰ בתרין נהורין ואינן תרין נהורין ממש⁴⁶⁶¹ שוקין ותרין כליין כלהו (ס"א תליין ומתחברן) מתחברן באתר חד⁴⁶⁶² דתמן אתכנש כל רבות וכל משחא דגופא⁴⁶⁶³ ומתמן שריין כל ההוא רבות לאתר דאתקרי יסוד עולם יסוד מההוא אתר דאקרי עולם ומאן איהו נצח והוד ועל כן יהו"ה צבאות שמו ברוך הוא בריך שמייה לעלם ולעלמי עלמין</p>	<p>ובתוך גוף שוקים מתאחדים בשני אורות והם ב' אורות ממש שוקלים וב' כליות כולם (תלויים ומתחברים) מתחברים במקום א' ששם נכנס כל משחא, וכל שמן של הגוף, ומשם שורים כל אותו משחא, למקום שנקרא יסוד עולם יסוד מאותו מקום שנקרא עולם, ומיהו נצח והוד, ועל כן ה' צבאות שמו ברוך הוא ברו שמום לעולם ולעלמי עולמים.</p>
<p>כל הני תקונין אתיין לאתחברא בחד עד דכל רבות קודשא נטיל כלא האי יסוד ואשדי לנוקבא ומתברכא מניה⁴⁶⁶⁴</p>	<p>כל תיקונים אלו באים להתחבר יחד עד שכל משחא הקדוש לוקח הכל היסוד הזה וזורק לנקבה ומתברך ממנו.</p>
<p>אימתי מתברכא</p>	<p>מתאי מתברך</p>
<p>קכנ/ב</p>	
<p>מניה בשעתא דאתקנו דינין דלתתא⁴⁶⁶⁵ וכד דינין מתתקנין לתתא מתתקנין לעילא וכל תקונין דמלכא בחדוותא בשלימו⁴⁶⁶⁶ דאינון שמא קדישא⁴⁶⁶⁷ והוה כלא חד⁴⁶⁶⁸ וכדין הוא</p>	<p>ממנו, בשעה שנתקנו הדינים שלמטה וכאשר הדינים נתקנו למטה נתקנו למעלה וכל התיקונים של המלך בשמחה בשלימות שהם שם</p>

⁴⁶⁵⁸ כאן מפרש ז"א חצי פרצופו התחתון מן החזה ולמטה והוא בסו דנהירו דו' דהוי, בגויה וענין מעוי הוא פנימיות הגוף שדעת מתפשט בפנים בגופא וסוד התיקון ידוע והוא שהוא ע"י צמצום וסילוק האורות כמו למעלה בצמצום א"ס כ"ה הוצרך לסלק האורות ונשאר רשימו לבד בכדי שיהיה מקום לעמידת העולמות (ב"י). תרין ביעין ואמה שהם לצורך ההולדה, והם נה"י הפנימים, כי התחלתם הוא מהטבור והכליות, ועליהם אמרו בפ' משפטים (קכג ע"א) מעוי בדעת אתתקנו, והוא ע"י הדעת המתפשט, שממנו הוא כל הזווגים (כללים ח"א ל ע"ד).

⁴⁶⁵⁹ דעת המתפשט מן החזה ולמטה מקבל כוחו מהארת הדעת דגניז בראש בסוד ב' דעות א' בראש וא' בגוף ובזה נתקן שמקבל הארה משם ועוד מקבל הארה מזווג של הנשיקין בפה ואח"כ מתפשט לגו למטה מן החזה ששם הם סוד שרשים של נשמות ישראל (ב"י).

⁴⁶⁶⁰ הם ב', נו"ה שהם מחוברים בגופא בת"ת כידוע שהוא כולל כל הו"ק ועל תיקוני דגופא ודרועין אמר שלמה המלך ע"ה ידיו גלילי זהב (ב"י).

⁴⁶⁶¹ הם ב' בחי' חו"ג ושם בנו"ה הוא מתבשל הזרע ונמגר בסוד ב' ביעים דכורא וחו"ג נקראים ב' נהורין והם בסוד טיהפ דמוח שהם מאור העינים והוא כי בעיניי הם ב' חו"ג (ב"י).

⁴⁶⁶² מביא ראיה למה נו"ה נקראים נהורין והוא שבהם מתבשל הזרע שהוא מאור העינים כמבואר ואמר שאף שבישול הזרע אינו ברגלים כי אם בכליין לזה אמר שהלכ א' שב' כוליין הם ג"כ בחי' נוה, והם הפנימיות מחוברים אל הגופר שמשם מקבלים הארת הדעת ובהם נגמר בישול הזרע (ב"י).

⁴⁶⁶³ שהזרע הנמשך ביסוד הוא מתמצה מכל איברים של הגוף בסוד דעת המתפשט בגוף ומשם נמשך הזרע ליסוד (ב"י).

⁴⁶⁶⁴ אחר שביאר כל התיקונים דמלכא אמר דרך כלל שכל התיקונים הכל לצורך הנוק' (ב"י).

⁴⁶⁶⁵ הוא סוד תיקון העולם דאתחברו יסוד ומלכות מלך הדר ואשתו מהיטבאל כידוע שהוא ע"י יסוד דא"ק שנתחבר עם מלכות שלו מ"ה וב"ן וכו' עיקר התיקון הוא בסוד הזיווג (ב"י).

⁴⁶⁶⁶ שהם בשלימות כל א' עומד בשלו ממש כפי מקומו וגודלו (ב"י).

⁴⁶⁶⁷ ששם הו"ה הוא מורה על בחי' פרצוף שלם כידוע וכן שם הו"ה מורה על חס דדאתתקן בעלמא דמתקלא, ולשכן בתחלה במעשה בראיית הכל בשם אלקים שהוא בסוד עולם התהו וכו' ואח"כ כתיב אלה תולדות השמים והארץ שהוא חיבורא וזיווגא דדר"נ (ב"י).

⁴⁶⁶⁸ כמ"ש ודבק באשתו והיו לבשר א' וכתיב ויהי ערב כו' יום א', ועוד שאחר התיקון נעשה חיבור בספירות ונעשו בסוד פרצופים בסוד רה"י, והוא תליא בשמא קדישא גבוה י' ורחב ד' י' אותיות המילוי יו"ד ה"א וא"ו ה"א ורחבו ד' ד' אותיות הפשוטים (ב"י).

ספר שמות

<p>שאריו בגווייהו⁴⁶⁶⁹ דכתיב (תהלים פב א) אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט בקרב אלקים ישפוט.</p>	<p>קדוש והיה הכל א' ואז הוא שורה בתוכם, שנאמר אלקים נצב בעדת אל בקרב אלקים ישפוט.</p>
<p>וכד דינין לא מתתקנן לתתא⁴⁶⁷⁰ כביכול הכי לעילא דכל תקונין לא מתישרן הכי⁴⁶⁷¹ דהא אימא אסתלקת מעל בנין⁴⁶⁷² ובנין לא ינקי⁴⁶⁷³ דהא יסוד לא אשרי בנוקבא⁴⁶⁷⁴ וכל דינין מתעריין⁴⁶⁷⁵ וחויא תקיפא שלטא⁴⁶⁷⁶ כביכול תקוני מלכא על דינא אסתלקו דכיון דהאי נוקבא לא מתברכא⁴⁶⁷⁷ וצדיק לא נטיל וחויא תקיפא שלטא ווי לעלמא דינקא מנייהו</p>	<p>כאשר הדינים לא נתקנים למטה כביכול כך למעלה שכל התיקונים מתישרים כך שהרי אימא מסתלקת מעל הבנים, ובנים לא יוניקם שהרי יסוד לא שורה בנקבה, וכל הדינים מתעוררים והנחש החזקה שולטת כביכול. תיקוני המלך על דין מסתלקים שהכיון שהנקבה הזה לא מתברכת וצדיק לא לוקח ונחש חזקה שולטת אוי לעולם שיונק ממנו.</p>
<p>אמר רבי אלעזר⁴⁶⁷⁸ כל הני תקונין אבא גלי לון בגין דלא ייעול בכסופא לעלמא דאתי⁴⁶⁷⁹ השתא אמאי אצטריכו לאתגלאה⁴⁶⁸⁰</p>	<p>אמר רבי אלעזר כל תיקונים אלה אבא גילה אתם כדי שלא יכנסו בבושה לעולם הבא עכשיו למה צריך לגלותם</p>
<p>אמר ליה רבי אבא ההוא דאנא כתבנא מבוצינא קדישא אמינא (כתבוהו) לגבי חבריא⁴⁶⁸¹ דהא אינון ידעין מלין והא אצטריך</p>	<p>אמר ליה רבי אבא, אותו שאני כתבתי מהנר הקדוש אמרתי (כתבוהו) בשביל החברים שהרי הם יודעים דברים והרי צריך לדעת שנאמר</p>

⁴⁶⁶⁹ כאשר נתקן העולם ע"י דינין אמת אז הוא ית' שוכן בקרבם שרצון השכינה להתתקן ע"י ולהעלות מ"ן בסוד שכינה בתחתונים צורך גבוה (ב"י).

⁴⁶⁷⁰ אז הוא קלקול הועלם כמו שהיה בעולם התהו ומסתלקין המוחין מז"א שהם חיינ דגופא וגם ט"ס של הנוק' יורדים לקלי' כמו שהיה בעולם התהו (ב"י).

⁴⁶⁷¹ שאינם מתייחסים באורח מישור (ב"י).

⁴⁶⁷² הוא סוד סילוק ג"ר מוחין דז"א שהם באים לו ע"י אימא דמתלבשת בז"א (ב"י).

⁴⁶⁷³ שהם אין מקבלים ב' עטריין חו"ג מיסוד אימא ולכן יסוד לא אשדי בנוק' (ב"י).

⁴⁶⁷⁴ ואז נעשה פירוד בזו"נ (ב"י).

⁴⁶⁷⁵ ע"י הורדת ט"ס דנוק' לקלי' שלקחם ז"א דקלי' כידוע בסוד אמלאה החרבה לא נמתלאה צור וכו' (ב"י).

⁴⁶⁷⁶ בסוד ט' קללות שנתקללה חוה ע"י דאטיל נחש זוהמא בגוה ואז הנחש יונק ממנה, וז"ס זנבא שליט ורישא כפיף לעפרא, הוא סוד ט' ספירותשל נוק' בקלי (ב"י).

⁴⁶⁷⁷ כנ"ל שכל תיקונים דז"א הם הכל לצורך הנוק' לאתברכא מדכורא וכיון שע"י עוונות התחתונים נעשה פירוד בזו"נ אז כל התיקונים אסתלקו ולכן העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום כמבואר (ב"י).

⁴⁶⁷⁸ ר"א לא הסכים עם ר' אבא במה שגילה כאן סודות גודלות מתיקונים פרצופא דז"א שהדברים אלו לא גילה אותם רשב"י כי אם סמוך למותו שאז נתעלה במעלה גדולה בסוד תוסף רוחם יגועון, וידוע כי רשב"י הי הבבחי' יסוד וי' תלמידיו היו בסוד י' ספירות היוצאים מהם ולכן כשנתעלה רשב"י שהוא השורש ממנו נתוסף הארה לענפים ולכן גילה אותם להם (ב"י).

⁴⁶⁷⁹ השתא שכבר נסתלק מהם אורם ואתחשך שמשא שהוא סוד ניצוצו של משה רבינו ע"ה שנק' שמש וכו' אם כן אין ראוי לגלות סודות הרמים ההם שתעלם הוא רשל השורש מן הענפים

⁴⁶⁸⁰ די בזה מה שגילה אבי בעת פטירתו, שלא יסתלק עצמו בגריעו, כדפירשנו. אבל השתא אין צורך לגילוי להסודות הללו, מטעם, "צדיקים ילכו במ ופושעים יכשלו במ", כנזכר באדרא, ויכול להפסיד ולא להרויח, ולמה נכתבו הסודות הללו על ידי רבי אבא, והלא אדרבא ראוי להסתירם שלא יכשלו במ רשעים (הקדמת העמק המלך). ע"ז השיב לו ר' אבא שיש לו רמז ורשות מרשב"י לגלות אותם גם אחר פטירתו והוא כמ"ש באד"ז ר' אבא יכתוב ור"א ברי ילעי וכו' וא"כ אם היה כוונתו שלא לגלותם למה ציוה לו לכתובם אלא ע"כ שרצונו היה להיות למזכרת לדורות עולם (ב"י).

⁴⁶⁸¹ רשב"י נק' בוצינא קדישא שהוא נהורא דשמשא שמאיר לכל העולם. ואמר עוד שהו אלא גילה אותם אלא לחברייה שהם ידעין מלין על בוריין וידוע כי מצוה גדולה לגלות סתרי תורה לצדיקים שבזה גורמים תוספת הארה למעלה ועושים יחודים וזווג בזו"נ, ואז מתגלה טיפה דמוחין (ב"י).

ספר שמות

<p>למנדע דכתיב (שמות י ב) וידעתם כי אני יהוה⁴⁶⁸² וכתוב (שם כט מו) וידעו כי אני יהוה בגין דאתיישבן מלין בלבנא⁴⁶⁸³ ומכאן ולהלאה סתימין מלין בגוון⁴⁶⁸⁴ זכאה חולקנא בהאי עלמא ובעלמא דאתי דהא עד כען בוצינא קדישא אתער במלין דבגוון⁴⁶⁸⁵</p>	<p>וידעתם כי אני ה' וכתבי וידעו כי אני ה' לפי שמתיישרים הדברים בלב, ומכאן ואילך הדברים סתומים בתוכם אשרי חלקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהרי עד עתה הנר הקדוש מתעטר בדברים שבהם.</p>
<p>תא חזי אנא חזינא ליה בחלמא⁴⁶⁸⁶ ושאלנא קמיה דרבי שמעון הא אולפינא קמיה דמר י' דאיהי חכמה והכי הוא ודאי ה' אמאי איהו בינה אמר לי תא חזי הא כתיב (בראשית בי) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן⁴⁶⁸⁷ מאן הוא נהר דיוצא מעדן דא בינה ובגין כך ההוא נהר י' סתים בגויה⁴⁶⁸⁸ ויו"ד פשיט נהרא דא מכל סטרוי⁴⁶⁸⁹ ודא היא ה' בגין כך הוא י"ה לבתר אפיקת בן תחותיה דאיהו ו' בגוונא דא ה' לבתר אולידת ואפיקת האי בן ושויה לקמה⁴⁶⁹¹ ובגין כך יהי דהא ו' לקמה יתיב לינקא ליה⁴⁶⁹² ועל</p>	<p>בא וראה אני ראיתי אותו בחלום, ושאלתי לפני רבי שמעון, שהרי למדנו לפני אדוננו, י' שהוא חכמה, וכך הוא ודאי ה' למה הוא בינה אמר לי בא וראה הרי נאמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, מי הוא נהר שיוצא מעדן, זה בינה, ולכן אותו נהר י' סתום בתוכו, וי' פשט נהר זה מכל צדדיו, וזה הוא ה' לכן הוא י"ה אחר כך הוציא בן תחתיו שהוא ו' כדוגמא זה ה' אחר כך נולד, והוציא בן זה ושם לפניו, ולכן יה"ו שהרי ו' לפניו</p>

⁴⁶⁸² כל רזין דאורייתא הם הכל לגלות סוד ה' שמא מפרש דכולא תליה ביה כענבין באתכלא, ועל"ז מתייחסים ז'ר"נ וז"ס וידעתם כי אני ה' ע"י דעת כמ"ש והאדם ידע כו' וכל רזין דאורייתא הם בסוד הדעת כי התורה תליא בת"ת רמ"ח מ"ע בחסד ושס"ה ל"ת בגבורה והם כלולים בת"ת והדעת הוא פנימיות של הת"ת (ב"י).

⁴⁶⁸³ הם יודעים על בוריים דמאן דעייל ואל נפיק טב ליה דלא אברי וידוע כי אין מגלין רזין אלא לצנועים שיכולים להסתיר הסודות (ב"י).

⁴⁶⁸⁴ ידוע כי נשמות הצדיקים הם נהנים מחידושי הצדיקים בתורה מאותם שהם משרשם שלכן הם באים ומתחברים עמהם בסוד עיבור וכן אותם שהיו בבחי' טעין חמרי כגון רב המנונא סבא, ורב ייבא סבא ולכן כשחידש ר' אבא שהיה משורש ה' חסדים היוצאים מיסוד שהוא רשב"י כידוע בזה ניתוסף שלימות לנשמתו (ב"י).

⁴⁶⁸⁵ הביא דבר א' לראיה שלפעמי סבא לו רשב"י בחלום לגלות לו רזין דאורייתא והכל מטעם הנ"ל (ב"י).

⁴⁶⁸⁶ ב' אותיות י"ה הם בחו"ב והם מתחלקים כל א' לב' פרצופים אר"א עילאין וישו"ת בסוד הבן בחכמה וחכם בנינה והם נרמזים ביו"ד ה"א, שמילוי יו"ד ו"ד הוא ציור ה' ד"ו כידוע, ומילוי ה"י הוא י' חכמה וכן בציור ה"א באלף הוא ג"כ יו"ד כזה (ב"י).

⁴⁶⁸⁷ ידוע שזה מדבר באימא, ואמר יוצא תמיד שהם רעים דלא מתפרשן ולכן י' קשור בה' כמש"ו והוא יוצא להשקות את הגן ז"א בסוד כונן שמים בתבונה, ומשם יפרד והיה לד' ראשים כו' כי עד החזה יוצאים יסודות דאו, א בשוה ואח"כ בחזה מסתיים יסוד אימא ויסוד אבא מתשפט בכל הגוף עד יסוד ז"א (ב"י).

⁴⁶⁸⁸ הוא בחי' יז"ס שמתחבר עם הבתונה והוא י' שבראש הה' (ב"י).

⁴⁶⁸⁹ ש"י הוא סתים ואין בו התפשטות קוויין משא"כ ה' הוא ג' קוויין של ה' בחי' חב"ד שהם שרשי כל ההנהגות הנמצאים בזו"נ (ב"י).

⁴⁶⁹⁰ תחילה בהיות העובר בבטן אמו היה בסוד אות ח' ג' קוויין סתומות בסוד ח' דחמץ ואח"כ בעת הלידה אז נפתח רחמה ונשבר הח' ונעשה ה' סוד ה' דמצה, ונפק ו' ז"א מגוה ונעשית בינה חופפת עליו והוא סוד ד' של ה' (ב"י).

⁴⁶⁹¹ אחר שנתגדל ז"א ונכנס בו הכתר אז בינה וז"א הם בסוד אות ל' שהגג הוא הכתר על ז"א וצורה ה' הוא השליש עליון דת"ת ורגל ה' הם נה"י החדשים דאימא שמתפשטת מאחוריו על פרצוף לאה ואז הוא עומד לצד אימא והיא מבטת בפנים שלה לפנים דז"א להשלימו ולהאירו בסוד ושמים לא זכו בעיני (ב"י).

⁴⁶⁹² הוא שציור ה' היא פתיחא לגבה ו' שמשם הוא מקבל שפעו ביניקה מסוד החלב דאימא ובגדלות מקבל ממנה המוחין (ב"י).

ספר שמות

<p>כך תנינן במתניתא דילין ה' ד' הות⁴⁶⁹³ מדאתחבר דכורא עמה אתעברת מחד בן ואקרי ה' לבתר אולידת ואפיקת ו' ההוא בן וקאים לקמה ועל האי כתיב (&) ונהר יוצא מעדן מניה נפיק ודאי להשקות את הגן לינקא ליה</p>	<p>יושב להניק אותו, ועל זה שנינו במשנה שלנו (ספד"צ ל ע"א) שמאחר שנתחבר הזכר עמה ונתעבר מכן א' ונקרא ה' ואחר כך הוליד והוציא ו' אותו בן ועומד לפניו ועל זה נאמר ונהר יוצא מעדן ממנו יוצא ודאי להשקות את הגן להניק לו.</p>
<p>הוינא אחיד בידיה (נ"א ביה) ונשיק בידיו אנא בהאי עדונא אתערנא בכי וחייד והוו תלתא יומין דלא אכילנא מידי חד מחדוותא וחד דלא זכינא למחמי ליה זמנא אחרא ועם כל דא ביה אתקשרנא תדירא⁴⁶⁹⁴ דהא כד נהירא לי שמעתתא חמיניה דיוקניה דאתער קמאי זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב (תהלים קמ יד) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך</p>	<p>אחזתי ידו (בו) ונשקתי אני ידו, ובעידון הזה מתעורר, ובכה וחייד, והיו ג' ימים שלא אכל דבר, א' משמחה, וא' שלא זכה לראותו פעם אחרת, ועכ"ז התקשר בין תמיד שהרי כאשר מאיר לי דברי תורה, ראיתי דמותו שמתעורר לפני אשריהם צדיקים בעולם הזה ובעולם הבא עליהם נאמר אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.</p>
<p>(ע"כ האידרא)</p>	
<p>ובכל אשר אמרתי אליכם⁴⁶⁹⁵ תשמרו⁴⁶⁹⁶ וגו' (&) מאי תשמרו תשמרו מבעי ליה אלא תשמרו ודאי מאי אשר אמרתי אליכם כלומר דאגזימית⁴⁶⁹⁷ לבון על מימר פולחני תשמרו דלא ימטי עליכון שום ביש תשמרו מההיא שמירה ונמורא דילי⁴⁶⁹⁸ בלבד ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא תזכירו כמה דאוקימנא דבר אחר ושם אלהים אחרים לא תזכירו⁴⁶⁹⁹ כלומר לא תסבבון דתפלון ביני עממיא בארעא אחרא ויקוים ככו מה דכתיב (דברים כה סד) ועבדת שם אלהים אחרים וגו'⁴⁷⁰⁰</p>	<p>ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו וגו' מה זה תשמרו תשמרו היה צריך להיות אלא תשמרו ודאי מה זה אשר אמרתי אליכם כלומר שהזהרתים על מאמר עבודתי תשמרו שלא יגיע אליכם שום רע תשמרו מאותה שמירה ונטירה שלי בלבד ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא תזכירו כמו שבארנו דבר אחר ושם אלהים אחרים לא תזכירו כלומר לא תסבבו שתפלו בין העמים בארץ אחרת ויקים בכם מה שכתוב ועבדת שם אלהים אחרים וגו'.</p>
<p>דבר אחר ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו רבי יהודה פתח (תהלים פא ט-&) שמע עמי ואעידה בך וגו' לא יהיה בך אל זר וגו' אנכי יהו"ה אלהיך המעלך מארץ מצרים וגו' הני קראי אמרן דוד ברוח קודשא ואית לאסתכלא בהו שמע עמי בכמה אתרין אזהרת אורייתא</p>	<p>דבר אחר ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו רבי יהודה פתח שמע עמי ואעידה בך וגו' לא יהיה בך אל זר וגו' אנכי ה' אלהיך המעלך מארץ מצרים וגו' הפסוקים הללו אמרם דוד ברוח הקודש ויש להתבונן בהם שמע עמי</p>

⁴⁶⁹³ ד' הוא בסוד דלה ועניה קודם הזיווג דאז לית לה מגרמה כלום, והיא נשלמת ע"י הזווג שמקבל טיפת הולד וכו' ובשעת הזווג אז נכנס בגוה ו' דכורא והוא סוד ו' יסוד דכורא דעייל בה ולכן נותן לה טיפת הולד שהוא סוד ז"א ו' של השם ואז נשלמת בצורת ה' ד'ו (ב"י).
⁴⁶⁹⁴ רשב"י נהנה ומתקשר בנפשו בבחי' עיבור ע"י גילוי הסוד שלו (ב"י).
⁴⁶⁹⁵ היינו אלות הברית שאמר הקב"ה וכיוצא בזה (אור יקר).
⁴⁶⁹⁶ שלא יבא עליכם (אור יקר).
⁴⁶⁹⁷ ירצה מה שכתוב בתורה אלות הברית שהם הגזמה שהקב"ה עושה לישראל (אור יקר).
⁴⁶⁹⁸ השכינה שהיא נקראת שמירה, ודווקא תשמרו על ידה ולא על ידי שום שליח (אור יקר).
⁴⁶⁹⁹ שאין אתם צריכים שיתוף (אור יקר).
⁴⁷⁰⁰ כדמתרגם אונקלוס [ותפלח תמן לעממיא פלחי טעותא אעא ואבנא], והיינו תזכירו שאומר לו המתן לי בצד ע"ז וכו' (אור יקר).

ספר שמות

<p>לבר נש בכמה אתרין קב"ה אוהיר ביה כבר נש וכלא לתועלתא דבר נש בגין דינטר פקודי אורייתא דכל מאן</p>	<p>בכמה מקומות הזהירה התורה את האדם בכמה מקומות מזהיר הקדוש ברוך הוא את האדם והכל לתועלת האדם כדי שישמר את מצוות התורה שכל מי</p>
<p>קכד/א</p>	
<p>דינטר ארחי דאורייתא⁴⁷⁰¹ ואשתדל בה⁴⁷⁰² כמאן דאשתדל בשמא קדישא</p>	<p>שישמר את מצוות התורה ומשתדל בה כמי שמשדל בשם הקדוש.</p>
<p>דתנינן אורייתא כלא שמא דקודשא בריך הוא⁴⁷⁰³ ומאן דמשתדל בה כמאן דמשתדל בשמא קדישא בגין דאורייתא כלא חד שמא קדישא⁴⁷⁰⁴ הוא שמא עלאה⁴⁷⁰⁵ שמא דכליל כל שמהין⁴⁷⁰⁶ ומאן דגרע אות חד מינה⁴⁷⁰⁷ כאילו עביד פגימותא בשמא קדישא⁴⁷⁰⁸ תאנא ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא תוסיף על אורייתא ולא תגרע⁴⁷⁰⁹ מינה רבי חייא אמר ושם אלהים אחרים דא מאן דיתעסק בספרין אחרנין⁴⁷¹⁰ דלא מסטרא דאורייתא לא ישמע על</p>	<p>ששנינו כל התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא ומי שמשדל בה כמי שמשדל בשם הקדוש משום שכל התורה היא שם קדוש אחד שם עליון שם שכולל את כל השמות ומי שגורע ממנה אות אחת כאלו עשה פגם בשם הקדוש שנינו ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא תוסיף על התורה ולא תגרע ממנה רבי חייא אמר ושם אלהים אחרים זה מי שמתעסק בספרים אחרים שאינם מצד התורה לא ישמע על פיך שאסור</p>

⁴⁷⁰¹ היינו מצות (אור יקר).

⁴⁷⁰² אינו משתדל בשם, שאין פירוד אל המדות וכיון שאינו אוהז בשתייהם אינו אוהז בשום א' מהם. אורייתא כולא שאין ממנה יוצא משמו כלל אפילו פסוק ותמנע, וכן כל המתבאר והמתפרש בתורה שבעל פה, או מה שאדם עוסק להבין פסוק א' ומקשה ומתריך הכל עסק שם השם (אור יקר).
⁴⁷⁰³ עי' לעיל יתרו צ ע"ב. כל שמותיו הנה הם הגילויים עצמן אשר הוא עצמו ית"ש נתגלה באותן השמות ע"י האצילות, וכמ"ש בזה"ק (יתרו פו ע"א) וכו' וכן בפר' אמור (צג ע"ב) (הקדו"ש ו ע"א). נמצא דע"י שמירת התורה והמצוה הם מעמידים שמו יתברך למעלה (דע"ה ח"א נו ע"ב), עי' דע"ה ח"ב לט ע"ג, ועי' כללים ח"א סו ע"א.

⁴⁷⁰⁴ הנה אם היה ענין התורה מציאות שם אדנ"י לבוש לשם יהו"ה, או כינוי לשם אדנ"י שהוא היכל לשם יהו"ה, היתה התורה מתרחקת משמו מדרגות, היה אפשר שהעוסק בתורה לא יהיה כאלו עוסק בשם יהו"ה ממש, אבל אינו אלא אורייתא כולא וכו' (אור יקר).
⁴⁷⁰⁵ א"כ הוא בשם יהו"ה ממש שאינה מתרחקת ממנו כלל, ואלו היו שמות מרובים היה אפשר לחלק בין העוסק בזה מבזה, אמנם "כולא שמא חד", והענין שהשם המיוחד להקב"ה אינו אלא אחד לבד, ואותם שהם לבושים לו הם שאר שמות כדפי' בספר הפרדס בשער שם בן ד', א"כ אין התורה שהיא שם א' לבד, אלא דווקא בשם היותר מתקרב, שאין שם מתקרב אל האצילות יותר ממנו, שהוא השם העצמי אל הספירות, וז"ש "הוא שמא עילאה" לא שמא תתאה, דהיינו שם אדנ"י, אלא שמא עילאה, דהיינו שם יהו"ה (אור יקר).

⁴⁷⁰⁶ שכל השמות ענפים לו, וכדפי' בפרדס בשער שם בן ד', שעשר ספירות להם עשר שמות, ולהם שם א' הכולל כולם, והוא נשמה לעשר שמות (אור יקר).

⁴⁷⁰⁷ כי אותיותיה במספר במשקל כחשבון אורות שבשם העליון, ומי שגורע אות אחת ח"ו, פוגם בה ענף א' וקוצץ נטיעה א' מנטיעותיה (אור יקר).

⁴⁷⁰⁸ שמגרע אורות שבו, וכיוצא, המוסיף באותיותיה, מביא אות זרה ומכניסה בין האותיות, א"כ היינו אליהם אחרים מה שאינו מכללות השם (אור יקר).

⁴⁷⁰⁹ תיבה זו שהיא ראויה להיות מליאה וכתבה חסרה אינה מן השם שזרה היא לגבי השם (אור יקר).

⁴⁷¹⁰ כי החכמות החצוניות אינם ספרי תורה, הם חוץ מהתורה, הם חוץ מן הקדושה, ולזה דקדק שאמר "דלא מסטרא דאורייתא" שהן אמת, אם נוגעין קצת אל התורה, כגון ספרי רפואה, שהם נוגעין לקיום העולם, וכיוצא מהספרים שהם צורכי העולם, צד תורה יש בהם, אמנם ספרי הבל וספורי מעשיות, וכמה עניינים דברי בדאות וכיוצא, הכל שם אלהים אחרים נק' (אור יקר).

ספר שמות

<p>פיך דאסור אפילו לאדכרא לון ולמילף מנייהו טעמא⁴⁷¹¹ כל שכן על אורייתא</p>	<p>אפילו להזכירם וללמד מהם טעם כל שכן על התורה.</p>
<p>רבי יהודה מתני הכי מאי טעמא כתיב (&) ושם אלהים אחרים וסמך ליה את חג המצות תשמר אלא מאן דלא נטיר הא⁴⁷¹² כמאן דלא נטיר מהימנותא דקודשא בריך הוא מאי טעמא משום דביה אחידא מלה אמר רבי יצחק וכן בכל שאר זמנין⁴⁷¹³ וחגיגין דהא כלהו אחידין בשמא קדישא עלאה ועל דא תנינן מאי דכתיב (&) שלש פעמים בשנה⁴⁷¹⁴ משום דבהו תליא מהימנותא</p>	<p>רבי יהודה שונה כך למה כתוב ושם אלהים אחרים וסומך לו את חג המצות תשמר אלא מי שמי שלא שומר את זה כמי שלא שומר את אמונת הקדוש ברוך הוא למה משום שבו הדבר אחוז אמר רבי יצחק וכן בכל שאר החגים והזמנים שהרי כולם אחוזים בשם הקדוש העליון ועל זה שנינו מה שכתוב שלש פעמים בשנה משום שבהם תלויה האמונה.</p>
<p>יראה כל זכורך אמאי כל זכורך אמר רבי אלעזר כל זכורך ממש⁴⁷¹⁵ בגין דנטלין ברכתא ממבועא דנחלא⁴⁷¹⁶ מכאן תנינן כל בר ישראל דאתגזר בעי לאתחזאה קמי מלכא קדישא בגין דיטול ברכתא ממבועי דנחלא הדא הוא דכתיב (דברים מז יז) כברכת יהו"ה אלהיך אשר נתן לך⁴⁷¹⁷ וכתיב (&) אל פני⁴⁷¹⁸ האדון⁴⁷¹⁹ יהו"ה כמה דאוקימנא דמתמן מריקן ברכתא ונטלין ברכתא זכאה חולקיהון דישראל מכל שאר עמין</p>	<p>יראה כל זכורך למה כל זכורך אמר רבי אלעזר כל זכורך ממש משום שנוטלים ברכה מהמעייין של הנחל מכאן שנינו כל בן ישראל שנמול צריך להראות לפני המלך הקדוש משום שנוטל ברכה ממבוע הנחל זהו שכתוב כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך וכתוב אל פני האדון ה' כמו שבארנו שמשם מריקים ברכות ונוטלים ברכה אשרי חלקם של ישראל מכל שאר העמים.</p>
<p>זמנא חדא סליקו ישראל למחג חגא ואתערבו עעכו"ם בהדיהו וההוא שתא לא אשתכח ברכתא בעלמא אתו שאילו לרב המנונא סבא אמר להו חמיתון סימנא בקדמיתא בהאי אמר ליה סימנא חמינן דכד תבנא מהתם כל ארחין אסתימו ממיא ועננא וחשוכא אשתכח דלא יכלין למהך כל אינון דסליקו לתמן ועוד בשעתא דעאלנא לאתחזאה אפי שמיא אתחשכו ואתרגיזו (אתרגיש וחמא) אמר להו ודאי או אית בינייכו בני נשא דלא אתגזרו או עעכו"ם סליקו בהדייכו דהא לא אתברכאן בההיא שעתא בר אינון ישראל דאתגזרו ובהאי את קדישא מסתכל קב"ה ובריך לון</p>	<p>פעם אחת עלו ישראל לחג את החג והתערבו עובדי עבודת כוכבים ומזלות עמם ואותה שנה לא נמצאה ברכה בעולם באו ושאלו את רב המנונא סבא אמר להם ראיתם בתחלה סימן לזה אמרו לו ראינו סימן שכששבנו משם כל הדרכים היו סתומים ממים וענן וחשכה נמצאו שלא יכלו ללכת כל אותם שעלו לשם ועוד בשעה שנכנסנו להראות פני השמים נחשכו ורגזו (נחרד וראה) אמר להם ודאי או שיש בכם אנשים לא נמולים או עובדי עבודת כוכבים ומזלות עלו עמכם שהרי לא התברכו</p>

⁴⁷¹¹ לעניני העולם, כ"ש להיות התורה למדה מהם, שנמצא ח"ו משליט עבד על רבו (אור יקר).
⁴⁷¹² היינו שהחג בסוד החסד תלוי ממש בשם יהו"ה, וכיון "דלא נטיר" ממש כאלו מזכיר שם אלהים, כיון שאינו נכלל בשם יהו"ה, וכל דבר שהוא חוץ מן השם נקרא אלהים אחרים (אור יקר).
⁴⁷¹³ שהם פסח חסד, עצרת ת"ת, סוכות גבורה, ר"ה חנוכה פורים נה"י, שמיני חג העצרת מלכות, יוה"כ בינה, שבת כולל הכל יחד (אור יקר).
⁴⁷¹⁴ הם כלל הכל שהם חסד דין ורחמים (אור יקר).
⁴⁷¹⁵ אות ברית, יסוד הרשום בזכרות (אור יקר).
⁴⁷¹⁶ להמשיך מהיסוד למלכות ויסוד מושך מהבינה (אור יקר).
⁴⁷¹⁷ באות ברית שבך (אור יקר).
⁴⁷¹⁸ יסוד (אור יקר).
⁴⁷¹⁹ מלכות (אור יקר).

ספר שמות

	<p>באותה שעה פרט לאותם ישראלים שנמולו ובאות הקדושה הזו מסתכל הקדוש ברוך הוא ומברך אותם.</p>
<p>לשתא אחרא סליקו וסליקו אינון עעכו"ם דאתערבו בהדיהו כד הוו אכלין קרבנייא והוו הדאן וחמו לאינון עעכו"ם דטפסאן בקוטררייהו⁴⁷²⁰ לקוטרא דכותלא אשגחו בהו דכלא מברכין ואינון לא בריכו אתו ואמרו מלה לבי דינא אתו ושאלו לון אמרו האי דאכלתון חולקא דלכון מאן קורבנא הוה לא הוה בידיהו בדקו ואשכחו דאינון עעכו"ם וקטלו לון אמרו בריך רחמנא דשויב לעמיה דודאי לית ברכתא שריא אלא בישראל זרעא קדישא בני מהימנותא בני קשוט וההיא שתא אשתכח ברכתא בעלמא בשלימו פתחו ואמרו (תהלים קמ"ד) אך צדיקים יודו לשמך וגו'</p>	<p>לשנה האחרת עלו ועלו אותם עובדי עבודת כוכבים ומזלות שהתערבו עמם כשהיו אוכלים קרבנות והיו שמחים וראו את אותם עובדי עבודת כוכבים ומזלות שדפוסם בקשריהם לקשר הכתל השגיתו בהם שכלם מברכים והם לא ברכו באו ואמרו את הדבר לבית הדין באו ושאלו אותם אמרו זה שאכלתם החלק שלכם איזה קרבן היה לא היה בידם בדקו ומצאו שהם עובדי עבודת כוכבים ומזלות והרגו אותם אמרו ברוך הרחמן שהציל את עמו שודאי אין ברכה שרויה אלא רק בישראל הזרע הקדוש בני האמונה בני האמת ואותה השנה נמצאה ברכה בעולם בשלמות פתחו ואמרו אך צדיקים יודו לשמך וגו'.</p>
<p>רבי חייא אמר בזכות ישראל גזירין אתכנעו שנאיהו⁴⁷²¹ תחותיהו וירתו אחסנתיהו⁴⁷²² תא חזי מה כתיב (שמות לד כג) יראה כל זכורך וכתיב (&) בתריה כי אורישי גוים מפניך והרחבתי את גבולך דקב"ה עקר דיורי⁴⁷²³ מאתריהו ואתיב דיורי⁴⁷²⁴ לאתריהו ובגיני כך יראה כל זכורך⁴⁷²⁵ את פני האדון יהו"ה רבי יהודה אמר האדון כמה דכתיב (ישעיה י לג) הנה האדון יהו"ה צבאות מסעף פוארה וגו' (שם יא א) ויצא חוטר וגו' וכלא חד⁴⁷²⁶ מעקר דיורי⁴⁷²⁷ ואתיב דיורי⁴⁷²⁷ רבי יצחק אמר אית אדון ואית אדון⁴⁷²⁸ וכלא בהד תליא⁴⁷²⁹</p>	<p>רבי חייא אמר בזכות ישראל מהולים נכנעים שונאיהם תחתיהם ויורשים נחלתם בא וראה מה כתוב יראה כל זכורך וכתוב אחריו כי אורישי גוים מפניך והרחבתי את גבולך שהקדוש ברוך הוא עוקר דירים ממקומם ומושיב דירים למקומם ולכן יראה כל זכורך את פני האדון ה' רבי יהודה אמר האדון כמו שכתוב הנה האדון ה' צבאות מסעף פארה וגו' ויצא חטר וגו' והכל אחד מעקר דירים ומושיב דירים רבי יצחק אמר יש אדון ויש אדון והכל באחד תלוי.</p>

⁴⁷²⁰ דומין בקשירתם כקשרי אומה ידועה (אור יקר).

⁴⁷²¹ שהם מעבירים הערלה (אור יקר).

⁴⁷²² שארץ ישראל אינה ירושה אלא לצדיק דהיינו המהול, שהמלכות אינה ירושה אלא לצדיק יסוד עולם (אור יקר).

⁴⁷²³ דהיינו גירושי החיצונים כנגד המילה וכריתת הערלה (אור יקר).

⁴⁷²⁴ דהיינו אחיזת הקדושים ויחודם בקדושה, והיינו כנגד הפריעה (אור יקר).

⁴⁷²⁵ יסוד, ויתגלה אל פני האדון מלכות שכינה, וכדי לגלות היסוד בה היה סוד ג' רגלים, דהיינו לייחודה בג' אבות ביסוד הנק' בכל מכל כל, מצד ג' אבות (אור יקר).

⁴⁷²⁶ מדה אחת, מדת המלכות, עושה זאת (אור יקר).

⁴⁷²⁷ דכתיב ויצא חוטר מגזע ישי וכו', מעקר מצד המילה, ואתיב מצד הפריעה, והיינו דין ורחמים (אור יקר).

⁴⁷²⁸ שהם ב' מדות, הת"ת נקרא אדון, דהיינו האדון ה', מפרש קרא דאדון זה, היינו ה' צבאות בת"ת, ולא במלכות שנק' אדון, כאומרו ארון הברית, אדון כל הארץ (אור יקר).

ספר שמות

<p>רבי יהודה אמר אדני אל"ף דל"ת נון יו"ד⁴⁷³⁰ קב"ה אקרי⁴⁷³¹</p>	<p>רבי יהודה אמר אדני אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד הקדוש ברוך הוא נקרא</p>
קכד/ב	
<p>ההוא דאקרי כמה דאיהו כתיב⁴⁷³² ומאן הוא רבי יוסי אומר (יהזקאל א א) מראת אלהי"ם⁴⁷³³ מראת כתיב ומהו מראת שלימו דכלא יו"ד ה"א וא"ו ה"א⁴⁷³⁴ מראת איהו אל"ף דל"ת נון יו"ד האי אקרי ככתבו⁴⁷³⁵ והאי לא אקרי ככתבו⁴⁷³⁶ ובניני כך אקרי בהאי⁴⁷³⁷ ועל כך מראת אלהי"ם כתיב</p>	<p>ואותו שנקרא כמו שהוא כתוב ומיהו רבי יוסי אומר מראת אלהים מראת כתוב ומהו מראת שלמות הכל יו"ד ה"א וא"ו ה"א (מראת הוא א' כו') מראת למה הוא אל"ף דל"ת נון יו"ד זה נקרא ככתבו וזה לא נקרא ככתבו ולכן בזה נקרא ועל כך מראת אלהים כתוב.</p>
<p>רבי יהודה אמר לזמנין עלאיין⁴⁷³⁸ אקרין בשמא דתתאיין⁴⁷³⁹ ולזמנא תתאיין⁴⁷⁴⁰ אקרין בשמא דעלאין האדון יהו"ה בשמא עלאה אדני הוא והא אוקימנא מלי ובגוונין סגיאין⁴⁷⁴¹ אתפרשן מלי וכלא חד בריך רחמנא בריך שמיה לעלם⁴⁷⁴² ולעלמי⁴⁷⁴³ עלמיין⁴⁷⁴⁴</p>	<p>רבי יהודה אמר לפעמים עליונים שנקראו בשם תחתונים ולפעמים תחתונים נקראים בשם העליונים האדן ה' בשם עליון הוא אדני והרי בארנו הדברים ובגונים רבים נתפרשו הדברים והכל אחד ברוך הרחמן וברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.</p>
<p>הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגו' (שמות כג כ) רבי יצחק פתח (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו וגו' אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו מאי טעמא ישקני יאהבני מבעי ליה אמאי ישקני אלא הכי תנינן מאי נשיקות אדבקתא</p>	<p>הנה אנכי שלח מלאך לפניך וגו' רבי יצחק פתח ישקני מנשיקות פיהו וגו' אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו למה ישקני יאהבני היה צריך להיות למה ישקני אלא כך שינונו מה נשיקות של דבקות של רוח</p>

⁴⁷²⁹ ביסוד שהוא נק' דבר האיש אדוני הארץ, ועל ידו נקרא הת"ת אדון והמלכות אדון, ובזה יצדק
אומ' האדון ה', כי שם יהו"ה היינו הת"ת ונק' אדון, ומלת פני לשון רבים, היינו פנים הרבה אשר
לת"ת, דהיינו ו"ק. ור' יהודה פירש אדון סתם במלכות (אור יקר).
⁴⁷³⁰ הוא לשון רבים, מפני שהיא בעלת י"ב פנים, דהיינו אל"ף דל"ת נון יו"ד עולה י"ב אותיות, י"ב
אורות (אור יקר).

⁴⁷³¹ ב"ב פנים י"ב אותיות (אור יקר).

⁴⁷³² ולשון רבים אדני מורה שנקרא בכל י"ב פנים אלו (אור יקר).

⁴⁷³³ מראות לשון רבים קרינן, ומראה אחת כתיב, והא כיצד, היא מדת המלכות, הנקראת אלהים,
מראה אחת, ונראות בה מראות הרבה, דהיינו שם יהו"ה במילוי העולה עשר מראות (אור יקר).

⁴⁷³⁴ הכריח פירוש זה ולא פי' ר' יהודה, שפירש דהיינו אל"ף דל"ת נון יו"ד, ואמר "מראות למאי"
שם זה הנקרא אלהים שהוא מראות, והיינו מראה אחת של מראות הרבה (אור יקר).

⁴⁷³⁵ והרי הוא בעצמו נראה (אור יקר).

⁴⁷³⁶ וראוי להיותו נראה במראות אלהים (אור יקר).

⁴⁷³⁷ כשנאמר אדני לשון רבים, היינו מפני שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א הנראה בו, ועל כך אמר מראות
אלהים היא עצמה המלכות המראה נקראת אלהים, לשון רבים. ומראה בעצמו המראות כולם. וא"כ
מטעם זה, יאמר האדון מלכות ה' צבאות, ששם זה שבת"ת נראה בתוכו, ור' יהודה אמר ששם יהו"ה
באומ' האדון יהו"ה, אינו דוחק במלכות (אור יקר).

⁴⁷³⁸ ו"ק שבת"ת (אור יקר).

⁴⁷³⁹ דהיינו שם הוי"ה נקרא באדני שהוא שם המלכות (אור יקר).

⁴⁷⁴⁰ שם המלכות (אור יקר).

⁴⁷⁴¹ עכ"ז אין עליון ת"ת בלי תחתון מלכות, ולא תחתון מלכות בלי עליון ת"ת וכולא חד, והיינו
שכל עשר שמות הם מצד אחד כולל מהכתר עד המלכות (אור יקר).

⁴⁷⁴² כתר (אור יקר).

⁴⁷⁴³ חו"ב (אור יקר).

⁴⁷⁴⁴ ז' ספירות והכל שם לא"ס (אור יקר).

ספר שמות

<p>דרוחא ברוחא דבניני כך נשיקה בפה דהא פומא אפקותא⁴⁷⁴⁵ ומקורא⁴⁷⁴⁶ דרוחא הוא ועל דא נשיקין בפומא בחביבותא⁴⁷⁴⁷ ודבקין רוחא ברוחא דלא מתפרשן דא מן דא</p>	<p>ברוח שבגלל כך נשיקה בפה שהרי הפה הוא המוציא והמקור של הרוח ולכן נשיקות בפה בחביבות ודבקים רוח ברוח שלא נפרדים זה מזה.</p>
<p>ועל דא מאן דנפיק נשמתיה בנשיקה מתדבק ברוחא אחרא⁴⁷⁴⁸ ברוחא דלא מתפרש מניה והיינו אקרי נשיקה ועל דא אמרה כנסת ישראל⁴⁷⁴⁹ ישקני מנשיקות פיהו לאדבקא רוחא ברוחא דלא יתפריש דא מן דא</p>	<p>ולכן מי שמוציא נשמתו בנשיקה נדבק ברוח אחרת ברוח שלא נפרדת ממנו והיינו נקרא נשיקה ועל זה אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו להדביק רוח ברוח שלא יפרד זה מזה.</p>
<p>כי טובים דודיך מיין מאי בעי הכי יין והא כתיב (ישעיה כח ז) וגם אלה ביין שגו וגו' וכתוב (ויקרא י ט) יין ושכר אל תשת אתה ובניך מאי טעמא הכא יין רבי חייא אמר מינה דאורייתא⁴⁷⁵⁰ רבי חזקיה אמר דא דכתיב (תהלים קד טו) ויין ישמח⁴⁷⁵¹ לבב אנוש ועל דא כתיב (&) כי טובים דודיך מיין⁴⁷⁵² להדוותא דלכא מיין דחדי לי יתיר מכלא</p>	<p>כי טובים דדיך מיין מה עושה כאן יין והרי כתוב (ישעיה כח) וגם אלה ביין שגו וגו' וכתוב (ויקרא י) יין ושכר אל תשת אתה ובניך למה כאן יין רבי חייא אמר מינה של תורה רבי חזקיה אמר זה שכתוב ויין ישמח לבב אנוש ועל זה כתוב כי טובים דדיך מיין לחדות הלב מיין שמשמחני יותר מהכל.</p>
<p>רבי יהודה אמר כתיב (בראשית כט יא) וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך אמאי קא בכך⁴⁷⁵³ אלא באתדבקותא דרוחא בה לא יכיל לבא למסבל⁴⁷⁵⁴ ובכה ואי תימא הא כתיב (שם לג ד) וישקוהו ויבכו תנינן אמאי נקוד וישקוהו אלא דלא אתדבק ביה רוחא כלל ועל דא כתיב (משלי כו ו) ונעתרות נשיקות שונא מאי ונעתרות נשיקות שונא אלא מאן דנשיק⁴⁷⁵⁵ בחביבותא מתדבק רוחיה ברוחיה⁴⁷⁵⁶</p>	<p>רבי יהודה אמר כתוב וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך למה בכה אלא בדבקות הרוח בה לא יכל הלב לסבל ובכה ואם תאמר הרי כתוב וישקוהו ויבכו שנינו למה נקוד על וישקוהו אלא שלא נדבקה בו רוח כלל ועל זה כתוב ונעתרות נשיקות שונא מה זה (משלי כז) ונעתרות נשיקות שונא אלא מי שנושק בחביבות מדביק רוחו ברוחו בדבקות החביבות</p>

⁴⁷⁴⁵ שדרך בה יוצא אל האברים הנגלים (אור יקר).

⁴⁷⁴⁶ ששם נובע תדיר (אור יקר).

⁴⁷⁴⁷ שהוא גילוי האהבה מפנימ' מתוך קירוב הלב, מה שאין כן האהבה שהוא בנגלה, ואינה אהבה חשובה כזו, מפני שזו קשר חזק בלי פירוד מפני שהוא מפנימיות המדה כנודע (אור יקר).

⁴⁷⁴⁸ ועל דא מאן דנפיק נשמתיה בנשיקה מתדבק ברוחא אחרא דלא מתפרש מניה והיינו איקרי נשיקה. אמר בפרשת תזריע כי כל הנשמות רואין את השכינה בעת מיתתם כדי לחשק ראותם אותה נפרדים ויוצאין מן הגוף אמנם אחר כך כשיוצאין אם הם צדיקים הם מתדבקים בשכינה דיבוק גמור ונקשרים עמה בסוד הנשיקה שהוא דבקות רוחא ברוחא אך הרשעים בצאת נשמתן מהם השכינה מתעלמת ונשארים קרחים מכאן ומכאן וז"ש ברוחא דלא מתפרש מניה וגו' לאפוקי כי הרשעים התחילו לראות אלא שנתפרשה (זהר הרקיע).

⁴⁷⁴⁹ ירצה הפסוק הזה יתבאר על כנסת ישראל עם הת"ת ולזה יקשה "מהו נשיקות" שאין נראה שיחוד הנשיקה יחוד גמור כיחוד האבה שהוא קשר המלוכת עם הת"ת ע"י שתי זרועות (אור יקר).

⁴⁷⁵⁰ שישראל מעוררים בעסק התורה (אור יקר).

⁴⁷⁵¹ מהבינה שממנה השמחה כנודע, ור' חזקיה פ' מ' מיין יותר מהיין (אור יקר).

⁴⁷⁵² "דודיך" דהיינו קשר וחבור רוח ברוח ע"י נשיקה, "מיין" יותר משמחים משמחת היין דהיינו בינה, עם היות עיקר שמחה בבינה, עכ"ז עיקר יותר האהבה המתעוררת בנשיקה (אור יקר).

⁴⁷⁵³ אם התעוררות האהבה כל כך (אור יקר).

⁴⁷⁵⁴ גדולה אהבה שאהבה עד שבכה מרוב אהבתו בה (אור יקר).

⁴⁷⁵⁵ לא לבד נשיקה אלא נשיקה בחשק ואהבת הלב, וכאשר הלב מסכים עם הפועל ומעשה הנשיקה יתפעלו הרוחות, אמנם כאשר אין חשק אהבה אין הרוחות מתאחדות (אור יקר).

⁴⁷⁵⁶ היינו נשמתן של ישראל בפנימיות המדה לא בנגלה ממנה (אור יקר).

ספר שמות

<p>בדביקותא דחביבותא ומאן דלא נשיק בחביבותא לאו בדביקותא הוא אלא ונעתרות מאי נעתרות גסותא דלא דביק רוחיה בההוא נשיקה ולא אתדבק ביה כלל ובגניי כך כתיב (&) ישקני מנשיקות פיהו דהוא דבקותא רוחא ברוחא⁴⁷⁵⁷</p>	<p>ומי שלא נושק בחביבות זה לא בדבקות אלא ונעתרות מה זה נעתרות גסות שלא דבקה רוחו באותה נשיקה ולא נדבק בו כלל ולכן כתוב ישקו מנשיקות פיהו שהיא דבקות רוח ברוח.</p>
<p>תנא כל זמנא דקודשא בריך הוא אזיל בישראל כביכול אתדבק רוחא ברוחא ועל דא כתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהויה בכל אינון גוונ⁴⁷⁵⁸ דביקותא ולא מתפרשא⁴⁷⁵⁹ דא מן דא בשעתא דאתמר הנה אנכי שלח מלאך לפניך ידע משה דפרישותא הוא אמר (שמות לג טו) אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה</p>	<p>שנינו כל זמן שהקדוש ברוך הוא הולך עם ישראל כביכול נדבקת רוח ברוח ועל זה כתוב ואתם הדבקים בה' בכל אותם גוני הדבקות ולא נפרדים זה מזה בשעה שנאמר הנה אנכי שלח מלאך לפניך ידע משה שזו פרישה אמר אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה.</p>
<p>רבי אבא אמר מה כתיב (&) לעילא מן דא (שם לד כו) ראשית בכורי אדמתך תביא⁴⁷⁶⁰ בית יהויה אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו⁴⁷⁶¹ מאי קא מיירי אלא דלא לערבא מלה תתאה בעלאה דלא ינקא סטרא דלבר מסטרא פנימאה מה בין האי להאי דא דלבר מסטרא דמסאבא ודא דלגו בסטרא קדישא מאן אמו דא כנסת ישראל דאתקרי אם בחלב אמו דלא יניק מהאי סטרא מאן דלא אצטריך והכא כתיב (&) הנה אנכי שלח מלאך לפניך אמר משה הא קבילנא בטחונא מינך דלא תתפרש מינן ודאי אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה ובמה יודע איפוא וגו'</p>	<p>רבי אבא אמר מה כתוב למעלה מזה (שם לד) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו מה זה אומר אלא שלא לערב דבר תחתון בעליון שלא ינק הצד החיצון מהצד הפנימי מה בין זה לזה זה שבחוץ מצד הטמאה וזה שלפנים בצד הקדושה מי היא אמו זו כנסת ישראל שנקראת אם בחלב אמו שלא יונק מצד זה מי שלא צריך וכאן כתוב הנה אנכי שלח מלאך לפניך אמר משה הרי קבלתי בטחון ממך שלא תפרד מעמנו ודאי אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה ובמה יודע אפוא וגו'.</p>
<p>אמר רבי אלעזר מלה דא לא קאמר קודשא בריך הוא אלא ברחימותא דישראל ולא תפייסא בהדיהו למלכא דהוה בעי למיזל עם בריה ולא בעי לשבקא ליה אתא בריה</p>	<p>אמר רבי אלעזר דבר זה לא אמר הקדוש ברוך הוא אלא באהבת ישראל ולהתפיס עמם למלך שהיה רוצה ללכת עם בנו ולא רצה לעזב אותו בא בנו</p>

⁴⁷⁵⁷ פה בכל מקום בת"ת או במלכות, היא בח' המלכות שבבינה, בסוד היותה בתיקוני דיקנא פומא אתפני מכל אתר, כדפי' באדרא. ונודע שרוחא הוא מציאות דקות המדות הנאצל מא"ס מסוד קו המדה, ומשכנו עיקר בפנימיות הספירה ועיקרו נשאב דרך הבחי' הזאת, ולכן בין רוח המלכות בת"ת בין רוח הת"ת במלכות, יתאצל מפה אל פה, ויתאחדו ב' רוחות ויעשו ארבעה, רוח עליון בתחתון ותחתון בעליון כדפי' שם (אור יקר).

⁴⁷⁵⁸ ראשונה בנגלה מהמדה, ואח"כ בנסתר ממנה, והיינו "בה' אלהיכם" ולא אמר עם ה' אלא בה', אפילו במה שמסתתר בתוכו בכל אינון גווני (אור יקר).

⁴⁷⁵⁹ ירצה בדבוק ואחדות זה אין שום צד הבדל כלל, מפני הרוח בנשיקה מיוחד הכל, וכיון שראה משה שום פרישותא ידע כיון שהבדל מה יש, עיקר הכל נבדל ודאי, שאותו היחוד כולל הבחי', ולזה אמר אם אין פניך הולכים כדי שיחזור היחוד למקומו (אור יקר).

⁴⁷⁶⁰ היינו הקדושים שהם מתעלים אל המלכות, בסוד בתולות אחריה, רעותיה מובאות לך כדפי' בפרשת פקודי, והיינו ראשית בכורי, שהם נכללים תחתונים בעליונים וקטנים בבכורים, עד שהם חוזרים אל ראשיתם ותחילתם, ומשם נכנסים אל המלכות (אור יקר).

⁴⁷⁶¹ אמנם צריך הזהירות דהיינו "הגד"י" הקלי', "לא תבשל" לא יכנס שם כלל, דהיינו שעיר הנבדל, ואין ראוי שיינק מן הקדש, "חלב אמו" שהיא המלכות (אור יקר).

ספר שמות

קכה/א	
<p>ומסתפי למבעי ליה למלכא דייזיל בהדיה אקדים מלכא ואמר הא לגיון פלן יזיל בהרדך למנטר לך בארחא לבתר אמר אסתמר לך מניה (בארחא) דהא לא גבר שלים הוא אמר בריה אי הכי או אנא אותיב הכא או את תזיל עמי ולא אתפרש מינך כך קודשא בריך הוא בקדמיתא אמר הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולבתר אמר השמר מפניו וגו' ביה שעתא אמר משה אם אין פניך הולכים וגו'</p>	<p>ופחד לבקש מהמלך שילך עמו הקדים המלך ואמר הרי לגיונר פלוני ילך עמך לשמרך בדרך לאחר מכן אמר השמר לך ממנו (בדרך) שהרי אינו גבר שלם אמר בנו אם כך או שאני אשב כאן או שאתה תלך עמי ולא אפרד ממך כך הקדוש ברוך הוא בתחלה אמר הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך ואחר כך אמר השמר מפניו וגו' באותה שעה אמר משה אם אין פניך הולכים וגו'.</p>
<p>אתא רבי שמעון אשכח להו בהאי אמר אלעזר ברי שפיר קאמרת⁴⁷⁶² אבל תא חזי באתר דא לא אמר משה מדי ולא אתיב מלה לקבליה מאי טעמא משום דהכא לא אשתכח פרישותא⁴⁷⁶³ מניה⁴⁷⁶⁴ והא אוקימנא מלה דא לגבי חברייה ואית דמתני איפכא⁴⁷⁶⁵ ולא הכי פירשוה קדמאי וכד יסתכלון מלי דחד בלא שפיר וכלא בחד מלה אמרי טעמייהו</p>	<p>בא רבי שמעון מצא אותם בזה אמר אלעזר בני יפה אמרת אבל בא וראה במקום הזה לא אמר משה דבר ולא השיב דבר כנגדו למה משום שכאן לא נמצאת פרישה ממנו והרי בארנו דבר זה לחברים ויש שונים להפך ולא כך פרשוה הראשונים וכשיסתכלו הדברים הכל יפה וכולם אמרו הטעמים שלהם בדבר אחד.</p>
<p>אימתי אתיב משה בזמנא דאמר (שמות לג ב) ושלחתי לפניך מלאך⁴⁷⁶⁶ וכתיב (&) כי ילך מלאכי לפניך סתם ולא פריש מלה ועל דא כתיב הכא כי אם שמוע תשמע בקולו ועשית כל אשר אדבר אשר אדבר דיקא וכתיב (&) ואיבתי את אויביך וצרתני את צורריך וכלא ביה תליא</p>	<p>מתי השיב משה בזמן שאמר ושלחתי לפניך מלאך וכתוב כי ילך מלאכי לפניך סתם ולא פרש את הדבר ועל כן כתוב כאן כי אם שמוע תשמע בקלו ועשית כל אשר אדבר אשר אדבר דווקא וכתוב ואיבתי את אויביך וצרתני את צורריך והכל תלוי בו.</p>
<p>רבי יהודה אמר אי תימא⁴⁷⁶⁷ דתרווייהו מלאך ממש⁴⁷⁶⁸ משה לא אתיב עליהו דלא חמא דוכתא אימתי אתיב בזמנא דכתיב (&)</p>	<p>רבי יהודה אמר אם תאמר ששניהם ממש מלאך משה לא השיב עליהם שלא ראה מקום ומתי השיב</p>

⁴⁷⁶² לענין פרשת כי תשא, אבל לענין פרשה זו "באתר דא לא אמר כו" מפני שלא הפקידם ביד מלאך מכל וכל אלא השגחתו עליהם, וזה שליח בעלמא למלחמה לשמרך וכו' (אור יקר).

⁴⁷⁶³ מקב"ה ע"י המלאך (אור יקר).

⁴⁷⁶⁴ ר"ש סבר כי (שמות כג כ) הנה אנכי שולח מלאך על כ"י קאמר, הנקר' המלאך הגואל, וז"ש (שמות כג כב) את כל אשר אדבר ולא אמר ידבר כי היא השכינה ממש ולכן לא השיב משה עתה אך אחר כך כשאמר הקב"ה ושלחתי לפניך מלאך מטטרו"ן אז אמר (שמות לג טו) אם אין פניך הולכים וגו' (זהר הרקיע).

⁴⁷⁶⁵ שכאן בפרשת משה הוא הבדל גדול דכתיב לשמרך ולהביאך, השמר וכו', ובפרשת כי תשא לא כתיב אלא ושלחתי לפניך מלאך וגרשתי כו', ועם היות שהכתובים מתיישבין הרבה לדרך זה, קשה למה לא השיב משה כלל, אם לא שיאמרו ששתק עד זמן שיבא עת הנסיעה, ואח"כ כשחזר ואמר לו פעם שנית עם היות שאמר לו בקצרה יותר מזה, ואמר אם אין פניך וסוף סוף הכל עולה לענין אחד במציאות הענין (אור יקר).

⁴⁷⁶⁶ שהיה מפקידם ע"י מלאך ומסתיר השגחתו (אור יקר).

⁴⁷⁶⁷ פי' אף אם שנרצה לומר דתרווייהו מלאך ממש עכ"ז אפשר לתרץ כי לא מצא שעת הכושר עד נקרת הצור שהיתה עת הרחמים (זהר הרקיע).

⁴⁷⁶⁸ ירצה אי בעית אימא לפרשת כב' הפירושים לצד א', שלעולם הכא והכא מלאך, המתין משה לעת הראוי לכך, והיינו כפי' הקדמונים, אלא שהקדמונים סבירא להו דבפרשת כי שתא לא היה מלאך לבדו כדפי' (אור יקר).

ספר שמות

<p>אם אין פניך הלכים וגו' אמר רבי שמעון כלל דכלא⁴⁷⁶⁹⁶⁶² משה לא בעא מלאכא דהא כתיב (שם לד ט) ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אדני ילך נא אדני בקרבנו</p>	<p>בזמן שכתוב אם אין פניך הלכים אל תעלנו וגו' אמר רבי שמעון כלל של הכל משה לא רצה מלאך שהרי כתוב ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אדני ילך נא אדני בקרבנו.</p>
<p>אמר רבי יהודה האי דאמר רבי אבא דכתיב (&) לא תבשל גדי בחלב אמו בחלב האם מבעי ליה מאי אמו דאי תימא כנסת ישראל אמו דסטרא דמסאבא לאו הכי דהא שמענא דאמר רבי שמעון כנסת ישראל אימא קדישא בחלקיה דישראל⁴⁷⁷⁰ אתאחדא דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהוה עמו</p>	<p>אמר רבי יהודה זה שאמר רבי אבא שכתוב לא תבשל גדי בחלב אמו בחלב האם היה צריך להיות מה זה אמו ואם תאמר כנסת ישראל אמו שמצד הטמאה לא כך שהרי שמעתי שאמר רבי שמעון כנסת ישראל האם הקדושה נאחזה בחלק של ישראל שכתוב כי חלק ה' עמו.</p>
<p>אמר רבי שמעון שפיר קאמרת והא דרבי אבא שפיר וכלא דא בדא תליא תא חזי אמא אתאחדא להו לעילא לסטרא דא ולסטרא דא ותרין אינון חדא לימינא וחדא לשמאלא ובגיני כך מנהון לימינא ומנהון לשמאלא וכלהו תליין בהאי אם אמא קדישא ואתאחדן בה</p>	<p>אמר רבי שמעון יפה אמרת וזה של רבי אבא יפה והכל תלוי זה בזה בא וראה האם נאחזה להם למעלה לצד זה ולצד זה ושנים הם אחד לימין ואחד לשמאל ולכן מהם לימין ומהם לשמאל וכולם תלויים באם הזאת האם הקדושה ונאחזים בה.</p>
<p>אימתי אתאחדן בה בשעתא דהאי אם ינקא מסטרא אחרא ומקדישא אסתאב וחזיא תקיפא שארי לאתגלאה כדין גדיא ינקא מחלבא דאמיה ודינין מתעריין⁴⁷⁷¹ ועל דא ישראל קדמין ומייתן בכורים ובשעתא דמייתין להו בעיין למימר ולמפתח ביה בלבן דבעא בחרשוי אלין לשלטאה ביעקב ובזרעא קדישא ולא אתייהבו בידיה ולא אתמסרן ישראל לסטרא דא ועל דא</p>	<p>מתי הם נאחזים בה בשעה שהאם הזו יונקת מן הצד האחר והמקדש נטמא והנחש החזק מתחיל להתגלות ואז הגדי יונק מחלב אמו ומתעוררים הדינים ועל זה ישראל מקדימים ומביאים בכורים ובשעה שהם מביאים אותם צריכים לומר ולפתח בלבן שרצה בכשפיו אלו לשלט ביעקב ובזרע הקדש ולא נתנו בידו ולא</p>

⁴⁷⁶⁹ ירצה לא לעצמו, ולא שיהיה השכינה מתלבש בו, אלא תהיה השכינה מופשטת ממנו מנהגת את ישראל, אמנם קשה אם אמת שמרע"ה לא רצה בהנגת מלאך כלל כלל, אם כן היאך מפרש ר' שמעון בכמה דוכתי שסוד משכן מרע"ה היה בסוד נער מטטרין, והרי לא רצה בהנהגת מלאך כלל כלל, ולזה יש לומר שהיה ההנהגה בשעור המלאך כדי שיהיה אח"כ לישראל בעת סילוק מרע"ה. אמנם בזמן מרע"ה, היתה שכינה לישראל כשיעור מה שיאיר דרך המלאך מופשטת בלי מלאך, אמנם אחר שנסתלק מרע"ה היתה ממש היא בעצמה ההנהגה ושיעורה בלבוש המלאך. וא"ת ואחר ששעורה על ידי השכינה כעל ידי מלאך, מה בין זה לזה. וי"ל שאפילו שיהיה פרוסת פת לחם טובה מיד המלך בעצמו מעל ידי שליח, כאומרם והנה עלה זית טרף בפיה וכו', ועתה נאמר שסוד משכן היה בסוד נער מטטרין כל רמיזותיו, והיה שכון בתוכו שכינה ממש מאירה כשיעור ההארה ע"י הנער, ומנהגת היא בעצמה לישראל. וכאשר נסתלק מרע"ה, חזר הענין אל המלאך, והיתה שכינה מתלבשת במלאך, וזה בערך ההנהגה, כי בערך הנבואה הוא ענין לעצמו, כי אין התורה נתנת על ידי מלאך כלל כלל ח"ו (אור יקר).

⁴⁷⁷⁰ ואין ראוי לייחס החצונים בשם בנים לשכינה ולא השכינה בשם אם להם, ואם היות שנשתלשלו דרך בה, סוף סוף לא קנו מציאות בה להיותם בנים והיא אם להם, מפני שהם בהבדל מן הקדש, ואין להקב"ה חלק בתחתונים באומות שהם בני לילית וסמאל, אלא בישראל שהם נבדלים מהם דכתיב כי חלק ה' עמו (אור יקר).

⁴⁷⁷¹ זה תבין ממ"ש בפרשת אחרי מות ענין ב' שעירים המתאחדים באמא וחד אשתאר לקב"ה וחד לעזאזל ועליו נאמר (שמות לד כו) לא תבשל גדי בחלב אמו ומאותו של עזאזל יונק ס"א ולא מאמא עצמה. הנה אמרו רז"ל שהאסור שהיה רוצה נבוכדנצר להטעים לדניאל וחבריו היה בשר בחלב וז"ש (דניאל א ה) פ"ת ב"ג ר"ת בשר גבינה כי בשר המתערב תוך החלב יגרום שינקו בחי' הנק' (שמות כב ל) בשר בשדה טרפה מן החלב הטהור של אמא עלאה (זהר הרקיע).

ספר שמות

<p>כתיב (&) ראשית בכורי אדמתך וגו' לא תבשל גדי בחלב אמו ולא ינקא ההוא סטרא מחלבא דאמיה דהא לא יסתאב מקדשא ודינין לא מתערין</p>	<p>נמסרו ישראל לצד זה ועל זה כתוב ראשית בכורי אדמתך וגו' לא תבשל גדי בחלב אמו ולא יונק אותו הצד מחלב אמו שהרי לא נטמא המקדש והדינים לא מתעוררים.</p>
<p>בניני כך לא ייכול בשרא בחלבא כל זרעא קדישא וכל מאן דאתי מסטרא דא דלא יהיב דוכתא למאן דלא אצטריך דהא בעובדא תליא מלתא בעובדא דלתתא לאתערא לעילא זכאין אינון ישראל מכל עמין עעכו"ם דמאריהון קרי עלייהו (שם יד ב) ובך בחר יהו"ה להיות לו לעם סגלה וכתוב (שם א) כי עם קדוש אתה ליהו"ה אלהיך (וכלא חד מלה) וכתוב (שם) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם וגו'</p>	<p>לכן לא יאכל בשר בחלב כל זרע הקדש וכל מי שבא מהצד הזה שלא יתן מקום למי שלא צריך שהרי במעשה תלוי הדבר במעשה שלמטה לעורר למעלה אשריהם ישראל מכל העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות שרבונום קורא עליהם (שם יד) ובך בחר ה' להיות לו לעם סגלה וכתוב כי עם קדוש אתה לה' אלהיך וכתוב בנים אתם לה' אלהיכם וגו'.</p>
<p>תא חזי בשעתא דישראל לא אתכשרו עובדיהו מה כתיב (ישעיה ג יב) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו משלו בו דייקא והא אוקימנא מלי ברזא דספרא דשלמה מלכא והכי אשכחן ביה תו אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא דאתחבר כחדא או בשעתא חדא⁴⁷⁷² או בסעודתא חדא ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא וסיעתא מסאבא</p>	<p>בא וראה בשעה שישראל לא הכשרו מעשיהם מה כתוב (ישעיה ג) עמי נגשיו מעולל ונשים משלו בו דווקא משלו בו והרי בארנו הדברים בסוד ספרו של שלמה המלך וכך מצאנו בו ועוד מצאנו שכל מי שאוכל מאכל זה שהתחבר כאחד (או) בשעה אחת או בסעודה אחת ארבעים יום נראה גדי מקלס בקליפתו אל אותם שלמעלה וסיעה טמאה</p>
<p>קכה/ב</p>	
<p>מתקרבים עמו וגורם לעורר דינים בעולם דינים שאינם קדושים.</p>	<p>מתקרבים עמו וגורם לעורר דינים בעולם דינים שאינם קדושים.</p>
<p>ואי אוליד בר באינון יומין אוזפין ליה נשמתא מסטרא אחרא דלא אצטריכא וכתוב (ויקרא יא מד) והתקדשתם והייתם קדושים וגו' אתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי דכתיב (שם</p>	<p>ואם מוליד בן באותם ימים מלויים לו נשמה מהצד האחר שלא צריך אותו וכתוב (ויקרא יא) והתקדשתם והייתם קדושים וגו' בא להטמא</p>

⁴⁷⁷² בחמדת ימים (שבת קודש פרק ח) דף פ"א, מכאן תתבונן כי מ"ש בזהוהר משפטים דף קכ"ה, כל מאן דאכיל האי מיכלא דאתחבר כחדא או בשעתא חדא או בסעודתא חדא, ארבעין יומין וכו', אינו אלא בגבינה אחר בשר, שהרי לבשר אחר גבינה בפ"א אתמר בר"מ מים אמצעיים בין גבינה לבשר. וכן כתב הרח"ו ז"ל עצמו, מורי ז"ל לא היה אוכל גבינה ביום שהיה אוכל בו בשר, אפילו זה בתחילת היום וזה בסוף היום, עכ"ל. וז"ל הרמ"ז (ח"ג רמו ע"א): וגורי האר"י ז"ל הוסיפו מוספין שלא כהלכתן, ואין לנו אלא דברי הרח"ו שמוסכמים עם דברי ר"מ הנזכר, ואב הוא דלא להוסיף עליה כי סמך את ידיו עליו, ע"כ. ועי' מ"מ: אע"פ שהם ב' שעות, ומכאן ראייה לרמ"א שאמר והמנהג להמתין אחר אכילת בשר שעה א' ואוכלין אח"כ גבינה מיהו צריכים לברך ג"כ ברכת המזון אחר הבשר, דאז הוי כסעודה אחרת, וזה כמ"ש כאן דאם היו ב' סעודות וב' שעות אין לחוש, ולדעת השו"ע דס"ל דבעינן ו' שעות אחר אכילת בשר, צ"ל דמ"ש בשעתא חדא, או בסעודתא חדא, היינו לגבי מ"ש מ' יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי, ובאמת כל הענינים אלו שהזכיר הזהר אינם אלא בשעת א' אע"פ שהם ב' סעודות או בסעודה א' אע"פ שהם ב' שעות אבל אם היו ב' סעודות וב' שעות אין לו עונש זה אבל איסור השו"ע מיהא איכא. ועי' שער המצות - פרשת משפטים: בענין בשר בחלב כתיב לא תבשל גדי בחלב אמו. מורי זלה"ה נהג שבכל יום שאכל גבינה לא היה אוכל בשר עד הלילה. עי' שו"ע י"ד סי' פ"ט ס"א: והמנהג הפשוט במדינות אלו, להמתין אחר אכילת הבשר שעה אחת, ואוכלין אחר כך גבינה. ועי' בהגר"א: בנויה על דברי הזהר פ' משפטים דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא או בשעתא חדא או בסעודתא חדא כו'.

ספר שמות

<p>מטמאים אותו ודאי שכתוב ונטמתם במ חסר א' מסאבותא אטימא במ חסר א' טמאה אטומה יותר מכל שאין רשות להטהר כך כמו שאר מיני הטמאות שנטהרות ועוד שפוחד מחיות רעות שהרי בעיניהם נמצא גדי ויכול להנזק שהרי צלם אדם העבר ממנו.</p>	<p>מג) ונטמתם במ חסר א' מסאבותא אטימא מכלא דלית רשו לאתדכאה הכי כשאר זיני דמסאבותא דמתדכין ותו דמספתי מחיון בישן דהא בעיניהו גדיא אשתכח ויכיל לאתוקא דהא צולמא דבר נש אתעבר מניה</p>
<p>רבי ייסא התיר לאכול תרנגול בגבינה או בחלב אמר רבי שמעון אסור לך שלא יתן איש פתח למינים הרעים לך לך אומרים לנזיר סביב סביב לכרם לא תקרב ודאי אסור לך הוא שחמרה יש בו כבהמה לשחיטה ומי שמתיר את זה מה כתוב (עמוס ב) ותשקו את הנזירים יין מי שמתיר את זה כמי שמתיר את זה וכתוב לא תאכל כל תועבה כל להכליל הכל.</p>	<p>רבי ייסא שאל אי שרי למיכל לתרנגולא בגבינה או בחלבא אמר רבי שמעון אסיר לך דלא יהיב איניש פתחא לזינין בישין לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב ודאי אסיר לך הוא דחומרא אית ביה כבעירא לשחיטה ומאן דשרי האי מה כתיב (עמוס ב יב) ותשקו את הנזירים יין מאן דשרי האי כמאן דשרי האי וכתיב (דברים יד ג) לא תאכל כל תועבה כל לאכללא כלא</p>
<p>תאנא כמה זכו דניאל חנניה מישאל ועזריה דאשתזיבו מאינון נסיוני אלא בגין דלא אסתאבו במיכליהון אמר רבי יהודה כתיב (דניאל א ח) וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וגו' ותאנא בסתימא דמתניתין מיכלא דההוא רשע בשרא בחלבא הוה וגבינה עם בשרא בר מיכלן אחרנין ודא סליק ליה כפתוריה בכל יומא</p>	<p>שנינו כמה זכו דניאל חנניה מישאל ועזריה שנצלו מאותם נסיונות אלא משום שלא נטמאו במאכליהם אמר רבי יהודה כתוב וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וגו' ושנינו בסתר המשנה מאכל אותו הרשע בשר בחלב היה וגבינה עם בשר פרט למאכלים אחרים וזה עלה לו על שלחנו בכל יום.</p>
<p>ודניאל דאסתמר מהאי כד רמו יתיה לנובא דארייוותא אשתלים בצולמא דמאריה ולא שני צולמיה לצולמא אחרא ועל דא דחלו ארייוותא מניה ולא חבלוהו וההוא רשע בשעתא דמלכותא אתעדי מניה (עי' דניאל ד כט) ועם חיות ברא הוה מדוריה אעדי צולמא דאנפוי מניה ומההוא יומא לא אתחזי צולמיה צולמא דבר נש וכל בעירא דאתי אתחזי ליה צולמא דזיניה ונקביה והווי אתיין עליה כלהו ובכמה זמנין הווי אכלין ליה חיות ברא בר דאתגזר האי עונשא עליה בגין דכתיב (חבקוק א י) והוא במלכים יתקלס בגין כך כלא יתקלסו ביה כל ההוא זמנא</p>	<p>ודניאל שנשמר מזה כשזרקוהו לגב האריות השתלם בצלם רבונו ולא שנה צלמו לצלם אחר ולכן פחדו ממנו האריות ולא חבלו בו ואותו רשע בשעה שהעברה ממנו מלכותו ומדורו היה עם חיות השדה העבר ממנו צלם פניו ומאותו יום לא נראה צלמו צלם של אדם וכל בהמה שבאה נראה לה בצלם של מינה ונקבתה וכולם היו באים עליו ובכמה פעמים היו אוכלות אותו חיות השדה זולת נגזר עליו הענש הזה משום שכתוב (חבקוק א) והוא במלכים יתקלס לכן כולם התקלסו בו כל אותו זמן.</p>
<p>תא חזי מה כתיב (דניאל א טו) ולמקצת ימים עשרה נראה מראיהם טוב מכל הילדים האוכלים את פת בנ המלך נראה מראיהם טוב דצולמא דמאריהון לא אעדיאו מנהון ומאחרני אעדיאו מאן גרים האי בגין דלא אתגעלו בגיעולי מיכליהון זכאה חולקהון דישראל</p>	<p>בא וראה מה כתוב ומקצת ימים עשרה נראה מראיהם טוב (וגו') מן כל הילדים האוכלים את פת בג המלך נראה מראיהם טוב שצלם רבונו לא זז מהם ומאחרים זז מי גרם את זה משום שלא נגעלו בגעולי מאכליהם אשרי חלקם של ישראל שכתוב בהם</p>

ספר שמות

דכתיב (&) בהו ואנשי קדש תהיון לי	ואנשי קדש תהיון לי.
<p>ואל משה אמר עלה אל יהוה וגו' ואל משה אמר⁴⁷⁷³ מאן אמר דא שכינתא עלה אל יהוה כמה דכתיב (שמות יט ג) ומשה עלה אל האלהים וגו' (ס"א ויקרא אליו ה') אמאי כל דא לקיימא עמהון קיים בגין דהא אתפרעו מה דלא נפקו הכי ממצרים דאתגזרו ולא אתפרעו והכא הא אתפרעו ועאלו בברית קיימא דכתיב (שם מו כד) שם שם לו חק ומשפט דייקא ושם נסחו בהאי את קדישא דאתגלייא בהו והכא אתקיים בהו על ידא דמשה גזירא דקיימא דכתיב (&) ויקח משה את הדם ויזרק על העם וגו'</p>	<p>ואל משה אמר עלה אל ה' וגו' ואל משה אמר מי אמר זו שכינה עלה את ה' ככתוב ומשה עלה אל האלהים וגו' (ויקרא אליו ה') למה כל זה לקיים עמם ברית כי הרי נפרעו מה שלא יצאו כך ממצרים שנמולו ולא נפרעו וכאן הרי נפרעו ונכנסו בברית הקדש שכתוב שם שם לו חק ומשפט ושם נסחו באות הקדש הזו שנגלתה בהם וכאן התקימה בהם על ידי משה מילת הברית שכתוב ויקח משה את הדם ויזרק על העם וגו'.</p>
<p>אמר רבי יצחק מאי דכתיב (&) וחצי הדם זרק על המזבח במזבח לא כתיב (&) אלא על המזבח דייקא והשתחוויתם מרחק מהו מרחק כמה דאת אמר (ירמיה לא ב) מרחוק יהוה נראה לי וכתוב (שמות ב ד) ותתצב אחתו מרחק תאני רבי אבא דקיימא סיהרא בפנימותא וביה שעתא זכו ישראל יתיר בחולקא קדישא וגזרו קיימא קדישא בקודשא בריך הוא</p>	<p>אמר רבי יצחק מה שכתוב וחצי הדם זרק על המזבח במזבח לא כתוב אלא דווקא על המזבח והשתחוויתם מרחק מהו מרחק כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי וכתוב ותתצב אחותו מרחק שנה רבי אבא שעמדה הלבנה בפגימתה ובה בשעה זכו ישראל יותר בחלק קדוש וגזרו ברית קודש עם הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ואל משה אמר עלה אל יהוה מאי טעמא אמרה ליה שכינתא אסתליק לעילא דהא אנא וישראל נשתתף כחדא בשלימותא על ידך מה דלא הוה עד הכא מה כתיב (&) ויקח משה חצי הדם וגו' פלג ליה לתריין חצי הדם זרק על העם וחצי הדם זרק</p>	<p>ואל משה אמר עלה אל ה' למה אמרה לו שכינה עלה למעלה שהרי אני וישראל נשתתף כאחד בשלמות על ידך מה שלא היה עד כאן מה כתוב ויקח משה חצי הדם וגו' חלקו לשנים חצי הדם זרק על העם וחצי הדם זרק</p>
קבו/א	
<p>על המזבח כמה דאוקיימנא וכתוב (&) הנה דם הברית אשר כרת יהוה עמכם וישם באגנת באגנת כתיב (&) חסר וא"ו כמה דכתיב (שיר ז ג) שררך אגן הסהר אל יחסר המזג</p>	<p>על המזבח כמו שבארנו וכתוב והנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם וישם באגנת כתוב באגנת חסר וא"ו כמו שכתוב (שיר השירים ז) שררך אגן הסהר אל יחסר המזג.</p>
<p>ונגש משה לבדו אל יהוה זכאה חולקיה דמשה דהוא בלחודוי זכה למה דלא זכה בר נש אחרא ישראל זכו השתא מה דלא זכו עד ההיא שעתא וההיא שעתא אתקיימו בקיומא עלאה קדישא ובההיא שעתא אתבשרו למהוי ביניהו מקדשא כמה דאת אמר (שמות כה ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם</p>	<p>ונגש משה לבדו אל ה' אשרי חלקו של משה שהוא לבדו זכה למה שלא זכה אדם אחר ישראל זכו עכשיו מה שלא זכו עד לאותה שעה ואותה שעה התקיימו בקיום עליון קדוש ובאותה שעה התבשרו להיות המקדש ביניהם כמו שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.</p>
<p>ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וגו' רבי יהודה פתח (שיר ז ח) זאת קומתך דמתה לתמר וגו' כמה חביבה כנסת</p>	<p>ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וגו' רבי יהודה פתח (שיר השירים ז) זאת</p>

⁴⁷⁷³ עי' תרומה קלא ע"א (דע"ה ח"א נג ע"א).

ספר שמות

<p>ישראל קמי קודשא בריך הוא דלא מתפרשא מניה כהאי תמר דלא פריש דכר מן נוקבא לעלמין ולא סליק דא בלא דא כך כנסת ישראל לא מתפרשא מקודשא בריך הוא</p>	<p>קומתך דמתה לתמר וגו' כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שלא נפרדת ממנו כתמר הזה שלא נפרד הזכר מהנקבה לעולמים ולא עולה זה בלי זה כך כנסת ישראל לא נפרדת מהקדוש ברוך הוא.</p>
<p>תא הוי בשעתא דנדב ואביהוא ושבעין סבין חמו מה כתיב (&) בהו ויראו את אלהי ישראל דאתגלי עלייהו שכינתא רבי יהודה ורבי יוסי אמרי את דייקא ודא את הוא מרחוק⁴⁷⁷⁴ את לאכללא מה די בגויה⁴⁷⁷⁵</p>	<p>בא וראה בשעה שנדב ואביהוא ראו ושבעים זקנים מה כתוב בהם ויראו את אלהי ישראל שהתגלתה עליהם שכינה רבי יהודה ורבי יוסי אומרים את דווקא וזה את הוא מרחוק את להכליל את מה שבתוכו.</p>
<p>רבי יצחק אמר והא כתיב (יחזקאל י כ) היא החיה⁴⁷⁷⁶ אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר מאן חיה דא אמר רבי יוסי אמר רבי חייא חיה זוטרתי⁴⁷⁷⁷ וכי אית חיה זוטרתי אין חיה זוטרתי וחיה עלאה וחיה זוטרא זוטרתי</p>	<p>רבי יצחק אמר והרי כתוב היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר מי החיה הזו אמר רבי יוסי אמר רבי חייא חיה קטנה וכי יש חיה קטנה כן חיה קטנה וחיה עליונה וחיה קטנה שבקטנות.</p>
<p>ויראו את אלהי ישראל דייקא כמה דאמינא ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כחיוז אבן טבא דזמין קודשא בריך הוא למבני מקדשא דכתיב (ישעיה נד יא) ויסדתיך בספירים</p>	<p>ויראו את אלהי ישראל דווקא כמו שאמרנו ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כמראה אבן טובה שעתיד הקדוש ברוך הוא לבנות המקדש שכתוב ויסדתיך בספירים.</p>
<p>ואל אצילי בני ישראל דא נדב ואביהוא לא שלח ידו דסליק לון לבתר זמנא ולא אתענשו הכא רבי יוסי אמר מלה דא לשבחא דלהון דכתיב (&) ויאכלו וישתו דזנו עיניהון מנהירו דא רבי יהודה אמר אכילה ודאית אכלו וזנו גרמייהו⁴⁷⁷⁸ והכא אתקשרו לעילא אי לא דסטו אורחיהו לבתר כמה דאוקימנא</p>	<p>ואל אצילי בני ישראל זה נדב ואביהוא לא שלח ידו שהעלה אותם לאחר זמן וכאן לא נענשו רבי יוסי אמר דבר זה לשבחם שכתוב ויאכלו וישתו שזנו עיניהם מהאור הזה רבי יהודה אמר אכילה ודאית אכלו וזנו עצמם וכאן נקשרו למעלה אם לא שסטו דרכיהם אחר כך כמו שבארנו.</p>
<p>אמר רבי אלעזר ואפילו ישראל בההיא שעתא אתכשרו ואתקשרת בהו שכינתא ודא קיימא ואורייתא כלא בחד זמנא הוה וישראל כההיא שעתא לא חמו לעלמין ולזמנא דאתי זמין קודשא בריך הוא לאתגלאה על בנוי ולמחמי כלא יקרא דיליה עינא בעינא דכתיב (שם נב ח) כי עין בעין יראו בשוב יהוה ציון וכתיב (שם מ ד) ונגלה כבוד יהוה וראו כל בשר יחדו וגו'</p>	<p>אמר רבי אלעזר ואפילו ישראל באותה שעה הכשרו ונקשרה בהם שכינה והברית הזו וכל התורה בזמן אחד זה היה וישראל כאותה שעה לא ראו לעולמים ולעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא להגלות על בניו ולהראות את כל כבודו עין בעין שכתוב (שם נב) כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון וכתוב (שם מ) ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו וגו'.</p>
<p style="text-align: center;">ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>	

⁴⁷⁷⁴ פי' קבלה הארה מאבא הנק' מרחוק (מ"מ).

⁴⁷⁷⁵ פי' ז"א שבתוך המלכות (מ"מ).

⁴⁷⁷⁶ בניחותא ומביא ראייה כי את הי אמלכות (מ"מ).

⁴⁷⁷⁷ פי' הרמ"ק שהיא המלכות וחיה עילאה ז"א וחיה זוטרתי דזוטרתי בי"ע (מ"מ).

⁴⁷⁷⁸ דע"ה ח"ב פד ע, ד"ה אמנם מה

א': דהא קדם דברא קב"ה דיוקנא בעלמא, {ר"ל קודם שהמציא את האצילות}, הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון ומאן דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא, {ר"ל כשמדברים מעצמותו ית"ש אשר למעלה מאצילות}, אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה' ולא באות י', ואפי' בשמא קדישא כו', אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, {ר"ל אחר שהאציל את האצילות שהוא המציאות דהשם הוי"ה, וכל השמות הקדושים כולם המסתעפים ממנו}, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה, {שנקרא מעתה הוא עצמו בהשם הזה, כי ע"י שנחית תמן והתייחד בהם ונעשה חד עמהם. הנה נתגלה ומתראה הוא עצמו ע"י האצילות בהשם הזה}, בגין דישתמודעון ליה, {כדי להתגלה ולהודע עי"ז למטה}. וע"ש כל הענין, וכן בתפילת אליהו ובהקדמת תיקונים (ד' ע"ב) (הקדו"ש טל ע"ג).

והנה כן הוא החיוב במכש"כ לדעת ולהבין כי כל אלו הגילויים כולם, שהם כל שמותיו יתברך, וכל העניינים אשר אנו מדברים באצילות כולו, הנה נמנע ואסור הוא לייחסם כמו כן בא"ס עצמו קודם שנתגלה, וכן בבחי' א"ס אשר למעלה מגלוייו. והגם שהוא באמת כלא חד, כי א"ס גופה הוא עצמו אשר נתגלה בכל השמות ובכל האצילות כולו, אך למעלה מהאצילות הנה אסור לייחס אותן העניינים בו, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא מ"ב ע"ב) דהא קדם דברא קב"ה דיוקנא בעלמא כו' (שהוא קודם שהאציל את כל האצילות, ע' פריס שער עצמות וכלים פ"ח) הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון, ומאן דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא (מי שעוסק בו קודם האצילות ולמעלה מהאצילות) אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה' ולא באות י', ואפי' בשמא קדישא, ולא בשום אות ונקודה בעלמא, והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה, מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם. אבל בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהוא אחר שהאציל האצילות), נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהוה כו' ע"ש. וע' עוד בהקדמת תיקונים (דף ד' ע"ב) שמבואר שם כי כשם דכל מאן דמצייר דיוקנא דבי"ע באצילות הנה הוא בכלל מ"ש (דברים כו טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר, שהוא בסתרו של עולם (וכמ"ש ג"כ באד"ר קכ"ז סע"ב) כן הוא ג"כ מי שמצייר הדיוקן דאצילות בא"ס עצמו אשר למעלה מהאצילות, הנה הוא ג"כ בכלל אותו הארור רח"ל. והרי לנו מכ"ז חיוב ההבדל אשר אנו מחויבים לדעת ולהבין בין כל דרגא ודרגא אשר גם באצילות גופה, ומכש"כ מהאצילות ולמעלה, הגם שהוא כבאמת כולו חד וכמו שיתבאר למטה בדברינו בעה"י (דע"ה ח"א נד ע"א), ע' עוד ברע"מ (פ' בא מב ע"ב, ופ' פינחס רנז ע"ב ורנח ע"א) ובתז"ח (טו ע"ג ע"ד) (כללים ח"א לג ע"ג).

אמנם ענין אור שכינתו ית"ש השוכן בכלם, הנה הוא ג"כ בגילויים שונים, והוא לפי ענין פעולתו ית"ש בהם. כי בעולמות דא"ס אשר למעלה מאצילות כמ"ש בעגו"י (ריש ענף ד), הנה שם הוא אור שכינתו ית"ש התפשטות אור המלכות דא"ס עצמו בלי מסך כלל, והוא אור שכינתו ית"ש השוכן בהם לבחי' נשמה לנשמה. אך באצילות, הנה שם הוא שכינתו ית"ש דאור א"ס רק ע"י א"ק וכמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ג), אמנם הוא כי ע"י א"ק הנה מתלבש אור א"ס עצמו ג"כ בכל אצילות כולו, והוא אור שכינתו ית"ש דאור א"ס השוכן בכל האצילות כולו בבחי' נשמה לנשמה, ומתייחד בכל אצילות להיות חד עמהם, ועי"ז הנה נעשה כל אצילות ג"כ אלהו"ת גמור. ואינו נעשה אצילות כולו א"ס גמור גם אחר יחודו בה להעשות חד עמו, משום שיחודו שם הנה הוא רק ע"י א"ק וע"י הפסק הפרסא שבו, אך נעשה אצילות כולו אלהו"ת גמור שהוא יציאתו מפעולות דלתית גבול לפעולות הגבול ומדה, כי זהו ענין תואר אלהו"ת, וכל השמות כולם שהם רק על פעולות דגבול ומדה, כי אור א"ס עצמו אין לו תפיסה בשום שם כלל וכמ"ש ברע"מ (פ' בא מב ע"ב) דאסור למעבד ליה צורה ודיוקנא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא כו', ע"ש וכנודע. וכל השמות הנה הם כולם רק על פי פעולותיו ית"ש, וכמ"ש לפי מעשי אני נקרא וכנ"ל, וכל פעולותיו ית"ש אשר במציאות העולמות כולם ובקיומם ובהנהגתם, הם כולם בגבול ומדה, וזהו כל תואר אלהו"ת וכל השמות כולם על פעולותיו אשר בהעולמות בי"ע, והם גילוייו אשר נתגלה לזה באצילות, כי ע"י התלבשו ויחודו באצילות, הנה יצא ונתגלה מבלתי גבול לגבול, שהוא מתואר דא"ס לתואר אלהו"ת וכל השמות כולם, ונתגלה א"ס בעצמו ע"י האצילות בכל השמות והכינוים ותוארי שבת ותהלה המוזכר עליו

ספר שמות

בתורה, כדי להמציא את העולמות ב"ע להנחותם מנועמי וזיוו כנ"ל, וכמו שבארנו בזה בכמה מקומות מדברינו (כללים ח"ב מד ע"ג).

ועי' עוד ביאורים ח"א ו ע"א, והוא כל הענינים שהם מכבשי דרחמנא, שהם מהנהגתו הנעלמה ית"ש, שכ"ז הוא מתפשט ונמשך מהג"ר, ועל זה אמרו כי מבינה ולמעלה לית שאלה, כי אין בריה יכול לעמוד ע"ז. אבל בהשכלת ידיעת אורם גופה אשר למעלה, הנה בזה אין איסור כלל לדרוש ולחקור בהם, וכמו שראינו בהאדרות ובדברי האריז"ל, ומותר ומצוה הדרישה והחקירה בכל ידיעת אורות הנאצלים כולם אשר מהצמצום ולמטה, ואין האיסור רק אלא בעצמות אמיתתו הנעלמה ית"ש אשר למעלה מהצמצום, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב) ע"ש, אבל מהצמצום ולמטה מותר ומצוה לדרוש ולחקור בכולם, כי אין אנו מדברים במהותם ח"ו אלא רק במציאותם. (ביאורים ח"א כ ע"ג), הרב בשער אח"פ (ריש פרק א) וכן בטנת"א (ריש פרק א), וכל מה שאנו מזכירים בחי' ספי' ופרצופים וגוף וכלים למעלה מהעקודים, הוא רק על שם שהם שרשים למה שלמטה באצילות, אבל לא שהם שם ח"ו. ע' ברע"מ (פרשת בא מב ע"ב) ובהקדמת תיקונים (ז ע"ב), שעל זה נאמר (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל כו' ושם בסתר בסתרו של עולם (ביאורים ח"ב יג ע"א), ועי' ביאורים ח"ב נא ע"ב, ונב ע"ג).

ב': והנה נקרא כל האצילות כולו ג"כ בכל השמות הללו מצד המאציל ית"ש המתייחד שם, והם חד עמו, וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות ע ע"א), תא חזי קוב"ה (ר"ל א"ס ב"ה כן הוא בהגהת מהרח"ו שם) אפיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא (שהם הי"ס דאצילות) דאתעטר בהו ומתלבש בהו, והוא אינון, ואינון הוא, {נה ע"ד} כשלהובא דאחידא בגומרא (ור"ל באש היסודי של הגחלת שהם חד אלא שהשלהבת הוא גילוי וכמ"ש הגר"א בספ' יצירה פ"א מ"ז ובתיקונים). ועי"ז הנה נעשה כל האצילות לשמותיו גופה, וכמ"ש בזוה"ק יתרו (פו ע"א) אינון שמיה והוא אינון, הוא ושמיה חד הוא. וכן אמרו ג"כ בזוה"ק ויקרא (י"א ע"ב) (על כל השמות דע"ס שהם אהיה יה יהוה אל אלהים צבאות שדי אדני ע"ש) ואלין אינון עשרה שמהן דקוב"ה אקרי בהו מתקשרין דא בדא ביחודא שלים, ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודע בהו ואינון שמיה והוא אינון עכ"ל. והרי לנו מכ"ז כי האצילות כולו הנה הוא עצם כל השמות כולם גופה, והם שמו של המאציל, וכ"ז הוא מעת התיקון דיציאת השם מ"ה אשר מאז ולהלאה התייחד המאציל באצילות ונעשה חד עמהם ונקרא בשמם, וכמ"ש ברע"מ (פנחס רנ"ז ע"ב) ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא, וכן הוא ג"כ ברע"מ (פ' בא מ"ב ע"ב) בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהם הי"ס דאצילות) נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא (ר"ל עם האצילות ביחד ועל ידה) יהוה בגין דאשתמודעון ליה כו' וקרא אל אלהים שדי צבאות אהיה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה כו'. והרי לנו כי האצילות עצמו הוא שמו והוא ושמו חד הוא, וכשמתפלל אל השם מכל השמות הנזכרים, הולך התפילה אל המאציל בעצמו הנקרא בזה השם, שהוא האצילות, והוא ע"ד כי כאשר אנו אומרים אברהם יצחק יעקב ואנו משבחים אותם שהיו קדושי עליון, וכן אנו מברכים אותם ואומרים עליהם השלום, הרי הולך ממילא השבח והברכה על אותן האנשים עצמן שנקראו בהשמות הללו. כן הוא עד"ז בכל השמות של הקב"ה, שכל התפילה והתהילה אשר לשמותיו הנה הוא להמאציל א"ס בעצמו, אשר הוא נקרא בכל השמות הללו ע"י יחודו באצילות, וכן מגיע ממילא ג"כ לבחי' א"ס אשר למעלה מהאצילות, וכן למעלה למעלה, כי הרי אחדותו הוא פשוט ונמשך כאחת (דע"ה ח"א נה ע"ד), ועי' עוד דע"ה ח"ב ג ע"ב.

כל מה שמזכיר בהם הרב כאן בחי' זמן וגבול, ואמר כי א"ק ואצילות הנה היה להם ראש וסוף, וכן הוא ברע"מ (פנחס דף רנז ע"ב) דכל ספי' אית לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום, ואמר הרב עוד כי כל הנאצלים אשר מהתחלת א"ק ולמטה, הנה היה להם זמן התחלת הויותן ואצילותן ונתחדשו אחר שלא היו, וכן הוא מבואר ברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב) במה שאמר שם בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה נחית תמן ואתקרי כו' לבתר עבד מאנא זעירא כו' ולבתר עבד מאנא ברבא כו' לבתר והכהו לשבעה נחלים כו' ע"ש. וכן בזוה"ק (בראשית דף טו ע"א) בריש הורמנותא דמלכא כו', וכן הוא מבואר בכ"מ בזוה"ק כי כל האצילות היה לו עת וזמן להתחלת הויותו, והרי לנו כי כל הנאצלים כולם הם מחודשים, כי היה עת וזמן להתחלת הויותן, הנה כל זה הוא רק בערך עצמם, ומכ"ש בערך האור שלמעלה מהם. אבל בערך התחתונים, הוה כל עולם האצילות ומכ"ש העקודים וא"ק בלי גבול כלל וכלי זמן כלל, כי נבחן אור גילוי ית"ש אשר

ספר שמות

באצילות בערך הבי"ע בבחי' א"ס לגמרי, ונמשך יחודו עם האור א"ס שלמעלה כאחד והבן ודע וזכור זה (ביאורים ח"א ב ע"ד).

מזה תראה אמתת דברינו אשר כתבנו בכ"מ, דמה שנקרא השם הויה ב"ה שם העצם, הוא משום כי מאחר שנתלבש הא"ס באצילות, הנה נתגלה הוא עצמו בהשם הויה ב"ה ע"י האצילות, ונקרא מעתה הוא עצמו בהשם הגדול הזה. וכאשר שאנו מכוונים להשם הויה ב"ה, הנה עולה הכוונה על עצמות א"ס אשר נתגלה אלינו בשם זה ע"י התלבשותו באצילות. ומבואר כ"ז בדברי הרב כאן במ"ש, או באורות עצמם כו', וכן מבואר ברע"מ פ' בא הנז' במ"ש שם, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה כו'. ואמר שם עוד, לבתר עביד מאנא זעירא כו' יקרא גרמיה בה חכם כו' כו' ע"ש. הרי לנו כי ע"י האצילות נתגלה הוא עצמו להקרא בשם. והאמת הוא כי אחר שמתלבש באצילות, ונעשה האצילות חד עמו וכמו שאמר הרב כאן לעיל בסמוך, הרי מאיר האצילות עתה ג"כ רק בכח האור א"ס. אך עכ"ז ע"י התלבשו שם, הנה נצטמצם כביכול ונקרא מעתה הא"ס עצמו ע"י האצילות בשם הויה ב"ה, והרי נמשך ועולה עכ"פ עיקר השם על המאציל א"ס עצמו, אלא שנתגלה להקרא בשם זה רק ע"י האצילות, והיינו ע"י שהתלבש שם, והתייחד בכל האצילות ביחוד עצום עד שנעשה כל האצילות חד עמו. ומאז הנה נקרא כל האצילות כולו באותו השם, ואשר עליו לעולם מצד אורו המתייחד שם, וע' בזה בארוכה בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' ע"ש [שם מבואר כי לכן אפשר להתפלל לשם הויה ב"ה] (ביאורים ח"א ד ע"א).

ג': והנה נתגלה שם עצמותו גופה בבחי' אלו הד' אותיות יהו"ה, והוא אלהינו, כי הרי עצמותו גופה נתגלה ע"י האצילות בבחי' הד' אותיות הללו. וכמו שמבואר ברע"מ פ' בא מב ע"ב) דע"י התלבשו באצילות נתגלה הוא עצמו בהשם הויה ב"ה, עש"ה ותמצא (הקדו"ש ו ע"ב), ועי' דע"ה ח"א נז ע"ד. מקבל האצ"י אור א"ס ג"כ עכ"פ דרך הא"ק והעקודים אשר שם הוא הקו דאור א"ס העיקרי ולכן נעשה האצ"י אלהות גמור עכ"פ לעולם והיינו כי הגם שאינו מאיר בו מעתה האור דא"ס בבחי' בלתי גבול ובלתי תכלית אשר הוא נקרא בשם אור א"ס אמנם הנה עומד אורו וגילוי שם להאיר על ידו בבחי' גבול ומדה ומתגלה שם בכל השמות כולם שהם אלהות ובפרט בהשם הויה ב"ה שהוא שורש כל השמות כולם והוא נקרא שם העצם משום שהוא על העצמות דאור א"ס המתפשט באצ"י ע"י הא"ק והעקודים כנז' ונתגלה אותו העצמות דאור א"ס ע"י האצילות בשם יהו"ה ב"ה (כללים ח"ב צח ע"ד).

ד': עי' ריש ספר ע"ח: וכן בענין הכנויים כגון רחום וחנון ארך אפים, לא יקרא על שמם זולת בהיות נבראים בעולם שיקראו לו ארך אפים וכיוצא בזה בשאר הכינויים כולם. אמנם בהיות העולמות נבראים, אז יצאו פעולותיו וכוחותיו יתברך לידי פועל ויהיה נקרא שלם בכל מיני פעולותיו וכוחותיו, וגם יהיה שלם בכל השמות וכינויים בלתי שום חסרון כלל ח"ו. וענין טעם זה נתבאר היטב בס"ה פ' פנחס (דף רנז ע"ב) וז"ל, פקודא תליסר וכו' דא ק"ש ואית למנדע דאיהו אקרי חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני תבונות וכו' אלא קודם דברא עלמא אתקרי בכל אילין דרגין ע"ש בריין דהוו עתידין להבראות דאי לאו הויין בריין בעלמא אמאי אתקרי רחום דייין אלא ע"ש בריין דעתידין וכו', ובפ' בא (דף מב ע"ב) וז"ל, דאי לא אתפשט נהוריה על כל בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו.

ועי"ש במאיר העץ: יש להדגיש שכתוב בפרשת פנחס שם וז"ל ובאלין שמהן מאירי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא, ע"כ. אם כן האצילות עמו הוא שמו והוא ושמך חד הוא, וכשמתפללים אל השם על ידי כל השמות הנזכרים הולכת התפילה אל המאציל בעצמו הנקרא בזה השם שהוא האצילות (דע"ה ח"א נה ע"ד). פי', שאמנם כלול בגילוי השמות שרואים את הנהגתו הבאה לידי ביטוי על ידי שמות אלו, אמנם יש להדגיש שהשם הוא אינו רק שם של הנהגה מסויימת שלו ית', אלא הוא שם שלו עצמו ית', המתפשט בזה העולם להתגלות בגוון מיוחד זה של אותו השם.

ה': בהכלי הנה הם צורת עצמיים, אבל בהמים הרי אינם עצמיים כלל, אלא שנעשה הצורה בהמים ע"י הכלי, כי נצטמצמו המים בגבולי הכלי ונצטייר בהם ע"י הכלי כל צורת הגבולים שבה (הקדו"ש יג ע"ד), עי' ביאורים ח"א ג ע"ד.

ספר שמות

ו': האותיות א' ו' דאדנ"י הוא על קישורה ותלייתה למעלה, כי הא' שבה הוא קישורה בהשם אהי"ה שבכתר, ובאור דא"ס שבו, וכמ"ש ברע"מ פ' בא (מ"ב ע"ב) ופ' פנחס (רנ"ח סע"א) כי המלכות דאצילות היא מגיעה באור א"ס ממש, שהוא בהמלכות דא"ס, כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה, ושם מלכות אחד הוא, וכל הגילוי דהמלכות דא"ס הוא רק בשבילה, כדי שתתגלה היא, ולכך נאצל כל האצילות כולו בשביל המלכות כדי למלוך על כל המעשים (הקדו"ש מו ע"ד), ועי' עוד כללים ח"א לד ע"ב, מט ע"א, אור המקיף הישר מסוד היחידה שבכל פרצוף ושכלל עולם, שהוא הכתר המיוחד בא"ס כמ"ש ברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב, ופ' פנחס דף רנח סע"א), כי כן הוא האור המקיף הראשון אשר להקו, הנה הוא מאור א"ס המקיף, אשר בו יוחזר הכל ויתוקן הכל לסוד האחדות הנעלמה, שהוא תכלית כל התכליות שאין לו קץ ותכלית (ביאורים ח"א כג ע"א), א"א עצמו הנה הוא נקרא ג"כ בשם א"ס, וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע דף קמא ע"ב) מוחא סתימא אתקרי א"ס (וכן הוא ברע"מ פנחס דף רנח סע"א דכתר א"ס אתקרי, וע' רע"מ פ' בא דף מב ע"ב) (שם כו ע"א), ועי' עוד פז ע"ב, ועי' ח"ב פח ע"א, וכן צ ע"ג.

נד ע"א

א'.

כי א' הוא אור והוא כולל כל נהורין, וז' הוא חשך כמ"ש בזו"ח שה"ש כאהלי קדר דא ז' כו', והן אור וחשך, כתר ומלכות. וכשמאיר לה, מאיר ממנה לכל הו"ק, שהיא נקודה אמצעית, וזה סוד שבת שמאיר לכל ששת ימים, וז"ש ונהיר לכל עיבר (יהל אור). הענין הוא כי הנה בכל משך זמן דשית אלפי שנין דהעוה"ז עד שנזכה לאור התיקון העתידי, הנה כל הנסים והנפלאות שנעשה, הגם שהם מאור הג"ר ולמעלה אשר הוא נקרא בשם גילוי אור דא"ס, ע"י שהוא עושה את פעולתו למעלה מחק הטבע והגבול, עכ"ז הרי הוא אינו מבטל את הטבע והגבול מכל וכל, אלא רק שהוא נוקב ועובר בו לצורך אותו הנס לבד ובאותו הזמן לבד. אבל עיקר כל הטבע והגבול הרי הוא נשאר קיים עתה ואינו מתבטל עד עת התיקון העתידי. והנה הטבע והגבול הנה הוא מכח הצמצום ועביות הדינין שהם מכונה בשם חושך, וכאשר מתגלה ומתפשט אור הנסיי שהוא מאור דבלתי גבול להעשות איזה נס, הנה מכונה זה בשם חקיקה, שמתפשט האור וחוקק ונוקב בתוך העביות והחושך ומתגלה שם באורו לעשות את פעולתו. והנה פעולת הגילוי דאור הנסיי אשר הוא בטובה וישועה לישראל ונקמות ופרעות בצורריהם, הרי אמרנו שהוא בהגילוי דמלת "אז", וזהו שאמר הזוה"ק גליפין רשימין באז (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

ב'.

ר"ל לכל הו"ק. ור"ל כי הנה ישנם ב' מיני נסים: אחד, הוא מה שהוא למעלה מן הטבע וחוף להטבע, והם אורות נוספים המתגלים ובאים מלמעלה מה שלא נמצא בהטבע כלל, וכמו המן וענני כבוד והאש של מעלה שהיה על המזבח, ע' זבחים (סא ע"ב) ובמדבר רבה (פ' ד סי' יז) ובכ"מ, והנסים האלו אין שייך לכנותם בשם סותרים ודוחים את הטבע, אלא שהם למעלה מן הטבע וחוף להטבע, והם אורות גילויים ממנו ית"ש נוסף על הטבע. אבל יש מין שני בנסים שהם סותרים את הטבע, ושוללים אותה וכמו קריעת ים סוף, שהרי בקע ים ויעבירם, והפך ים ליבשה, וכן ההפכי הצור אגם מים (תהלים קיד ח), ורוב הנסים הם מזה המין. ועל זה אמרו, ונהיר לכל עיבר, שהוא לכל הו"ק, חג"ת נה"י, אשר מהם הוא כל הגוף והעביות, כמ"ש בשער טנת"א (ריש פרק ה) וכנודע. אבל האור הנסיי, הנה הוא מאיר בהם כולם, ונוקב ויורד בהעביות שבהם לצורך אותו הנס. וכל השירים אשר פתחו ב"אז", הנה הם מזה המין, כי מזה הצד הנה הם הגבורות, שהם הנקמות ופרעות בצוררי ישראל, והוא מצד עביות הדינין שבהם, ונתהפכו הם ע"י אור הנסיי המאיר בהם לנקום נקמת בני ישראל מכל צורריהם, אשר על זה בא השירה ב"אז" (דע"ה ח"ב קלד ע"ב). היה כל הגילוי דאור הזה אשר נתגלה בו עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, למעלה מן המדה לגמרי, שהוא שלא ע"פ מעשיהם כלל. והוא ע"ד הגילוי אור דביאת המשיח, שיהיה גם בדור שכולו חייב, והרי יתקיים כל היעודים וכל תקות חמדת ישראל גם שלא ע"פ המעשים כלל (שם קלז ע"א).

ספר שמות

ג'.
ר"ל כי ישנם כמה לשונות של שבח, כגון שיר ושבח הלל והודיה וכיוצא, ועל זה אמר כי לשון שיר הוא כאשר נעשה הנס בכפל, טובה וישועה לישראל ונקמות ופרעות בצורריהם, הנה על זה נופל לשון שירה, וכמו שהיה בהים, וכן השירה דהבאר שהיה בשניהם, הנס בכפל, וזהו שאמר שירתא היא דכל סטרין, שהיה גילוי הנס הן בהחסדים והן בהדינין, החסדים לישראל והדינין לס"מ וסיעתו, ועל זה הוא לשון שירה ובלשון א"ז, וזהו שאמר ודא הוא אז ישיר. (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

סז ע"א

ע" דע"ה ח"ב קלב ע"ד: [מש"כ בחטא הסלע] וירם משה את ידו, ור"ל כי כוון בזה להמשיך האור ממקור העליון, שהוא חכמה, י' של שם, וכמ"ש בתיקונים (תיקון יט דף טל ע"א) למי נושאיין כפים, לרום השמים, שהוא י' של שם, עשר אתון דשמא מפרש, ע"ש בהגר"א [ז"ל, וידוע ששם מ"ב דשמא מפרש מתחלק פשוטה בג"ר מלאה בת"ת אדם מ"ה מילוי המילוי במל' והן תגין בהו"ה פשוטה כמ"ש"ל שבע זיינין אינון כגוונא דא כו' ז' תגין יו"ד נקודין ביו"ד אתון דמ"ה כ"ח אתון עד אלף בכ"ח דמ"ה]. והיה כוונתו בזה להסיר ולהעביר את המסך ע"י ההכאה, ולהמשיך שם השפע מהאור דהעץ החיים, כי אחר שיוסר ממנו המסך המבדיל סטרא דעבד, שהוא בחי' דעץ הדעת ע"י ההכאה, אז יחזור להאיר בו אור הכבוד, שהיא סיהרא קדישא דעץ החיים, אשר היא מעין גנים דלית ליה פסק, טפה דאתמשכא מן מוחא שהוא חכמה, כמ"ש בתיקונים (מו סע"ב), והיא ברתא דמלכא, אבא יסד ברתא (זהו פנתס רנו ע"ב). ויתוקן להעשות כ"ז ע"י כוונתו ומחשבתו בהרמת ידו כנו' וכמ"ש בזה"ק (ריש פ' יתרו סז ע"א), כי כל הרמת יד אשר לשם שמים הוא תיקון גדול, לנטלא מאינון ברכאן דלעילא ולארכא לתתא כו' ע"ש. וכן בתיקונים (תיקון כב דף עו ע"א) בסוד (שמות יז יא) והיה כאשר ירים משה ידו כו' לסלקא ליה לגבי חכמה כו'. וכן היה כוונת משה רבינו ע"ה כאן, וזהו שאמר וירם משה את ידו ויך את הסלע, להסיר את קליפתו ולהעביר את כל המסכים שבו, וכדי שיומשך שם השפע דאור עץ החיים. והרי כזאת וכזאת התחבט וטרח הרעיא מהימנא משה רבינו ע"ה על תקנתן של ישראל, והיה כל כוונתו וכל מעשיו לשם שמים ולטובה. וכללים ח"א סא ע"א: ביאור הדברים מ"ש (זהו ח"א סה ע"א) "ארימת ידאי בצלותין לעילא", כי משום שרצונו הנה היה להתחיל ולדבר ברום גבוהים שהוא בעולם העקודים, וגם בשורשו ומקומו אשר ממנו נמשך שהוא הרישין דא"ק, אשר כ"ז הנה הוא מהעולמות דא"ס, לכך נשא ידיו בתפילה למעלה לעורר הרצון וליטול רשות לדבר ברום גבוהים כזו. וגם היה נשיאת ידיו ותפילתו כדי שיתעורר למעלה באותו המקום הנורא שרוצה לדבר שם, שיתגלה אורם ע"י דיבורו ויאירו ויזהירו באורם וזיום בגילוי אור כבודו ית"ש למעלה ולמטה, כי זהו ענין כל עסק לימוד חכמת הנסתר, לעורר את גילוי וואורו ית"ש באותו הענין שמדבר ונתגלה אותו האור למעלה ונמשך זיוו למטה, כמו שמחדש ומגלה אותו בלימודו ודיבורו, ועי"ז הנה הוא ממש בונה עולמות למעלה לפי שורש נשמתו הקשור ומיוחד בשורש כלל ישראל (ע' זוהר ח"א יג סע"א). ועי"ז הנה יאירו ויזהירו כולם לעתיד באותן האורות שנתגלה על ידו ויאירו כולם בו, ויהנו מזיום אחר שיוסר כל המסכים דהזוהמא ואחר שיזדככו העולמות מעביותם, וכמו שבארנו בכמה מקומות מדברינו. ובאשר כי בעולם העקודים שהוא מעולמות דא"ס, הנה אינו נוגע כ"כ מעשה בני אדם שם, לכך נשא ידיו בתפילה שיעורר ע"י דיבורו שם ג"כ את גילוי וואורו ית"ש עכ"פ, וזהו שאמר ארימת ידאי בצלותין לעילא. וע' בענין סוד הרמת ידים בתפלה בזה"ק ר"פ יתרו (סז ע"א), ובתיקונים (תיקון יט דף טל ע"א): ז"ל: תגין תליין במחשבה דלבא ומוחא נקודין בדבורא דפומא אתון בעובדא דאברין ולאלין (נ"א ומאלין) נקודין וטעמי ואתון עביד ההוא סתים וגניז כורסיא טמירא עלאה ועליה אתמר אתה ה' לעולם תשב וכו' מאי אתה ההוא דאתמר ביה ה' אלקי" אתה ארוממך בההוא דאתמר ביה רום ידיהו נשא ובגין דא אתמר למי נושאיין כפים לרום השמים הה"ד רום ידיהו נשא ומאי ניהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו חכמה כ"ח מ"ה ועליה אתמר כ"ח מ"עשיו ה"גיד לעמו והאי איהו כ"ח פרקין דידין דמלכא עלאה דאינון כוז"ו במוכס"ז כוז"ו כנויין דיחודא עלאה דאיהו יהו"ה אלהיני"ו יהו"ה ובגין דאסתלק האי חילא מישראל אתמר בהון וילכו בלא כח לפני רודף. תרגום: התגים תלויים במחשבת הלב והמח, הנקודות בדבור הפה, האותיות במעשה האיברים. ולאלו (ומאלו) הנקודות וטעמים ואותיות עושה אותו סתום וגנוז כסא

ספר שמות

טמיר עליון, ועליו נאמר "אתה יהוה לעולם תשב וכו'", מה זה "אתה", אותו שנאמר בו "יהוה" אלהי אתה ארוממך", באותו שנאמר בו "רום ידיהו נשא", ובשבילו נאמר, למי נושאין כפים לרום השמים, זהו שכתוב "רום ידיהו נשא", ומיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא חכמה כ"ח מ"ה, ועליו נאמר "כ"ח מ"עשיו ה"גיד לעמו", וזהו כ"ח הפרקים של ידי המלך העליון, שהן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. הכנויים של היחוד העליון, שהוא יהוה אלהינו יהוה. ומשום שהסתלק הכח הזה מישראל, נאמר בהם "וילכו בלא כח לפני רודף". ובהגר"א שם [ז"ל: רום ידיהו נשא - כמו שמפרש והולך דנושאין ידים לרום השמים רום של השמים מרום וקדוש ונושאים עשר אצבעות לשם שהוא יו"ד של שם עשר אתון דשמא מפרש וז"ש ומאי ניהו כו' וע"ל סוף תכ"ב ס"ז ב' יו"ד שריא בעשר אצבען כו' מחכמה שריא דאיהי באצבען ואמר דאיהו חכמה כח מ"ה מביא ראה דמ"ה הוא בחכמה ור"ל כ"ח מ"ה הן המילוי ומילוי המילוי דפשוט הוא בכתר שהן התגין ובחכמה הוא שניהם נקודין ואתון כנ"ל וז"ש ועלה אתמר כ"ח מעשיו כו' דבכ"ח אתון דשמא מפרש וכן דאתון תליא עובדא כ"ח אתון דבראשית ואמר והאי איהו כ"ח כו' ר"ל לכן הם בידין דתליא בהן חכמה דבהון כ"ח פרקין ואמר למטה יו"ד כו' אינון עשר אצבעין כו' הרי כ"ח מ"ה בהון ובהון עובדא דבראשית דאתמר כולם בחכמה עשית ולכן נושאין אותן לרום השמים יו"ד של שם דהוא דרגא דלהון ואמר כ"ז לראיה שרום הוא חכמה ועליו נאמר אתה ועיקר הענין שכלולין באצבעאן שהן עובדא כ"ח ומ"ה שכלולין זה בזה כנ"ל וכן בדבורא כלולין י' נקודות וכ"ח אתון אבל תגין אינון נגלין לא באצבעאן ולא בדבורא רק במחשבה ולכן מב' אלו נברא העולם ויאמר אלקים ויעש אלקים בדבר ה' שמים כו' שמין מעשה אצבעותיך כו' וז"ש בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו' שהן האתון והנקודין כמש"ש].

סח ע"ב

כל זמן הזה שהוא עד עת התיקון אשר מעת אלף השביעי והלאה שהוא עתה רק שליטת המ"ה וב"ן כי באצילות עיקרו הוא המ"ה וכמ"ש את המאור הגדול לממשלת היום שהוא האצילות וכמ"ש אליהו זל"ט מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות ר"ל שהוא הנושא והוא עצמותו ואורו אבל בעולמות בי"ע עיקרן הוא הב"ן ועל זה נאמר ואת המאור הקטן לממשלת הלילה כי מתלבש המ"ה בהב"ן כמ"ש ברפ"ח ספ"ג ומתנהגים העולמות בי"ע על ידה ע"פ קבלתם מז"א (ע' פ' בשלח נא ע"א יתרו סח ע"ב, אחרי עד סע"א אד"ז רצו ע"א, וע' פ' בראשית כב ע"א, כט ע"ב) (כללים ח"ב קל ע"א).

סט ע"ב

כל מה שאמרנו בהכרח ביטולו משום שהוא שורש ההפסד והאבדון ההחלטי, הוא הכרח ביטולם. ומשום שהם מעצם הרע אשר כל עצמותם הוא להרע ולהרוס ולחבל, וכל קיומם בזמן קיומם הנה הוא רק ע"י תמצית הארת הקדושה שמאיר עליהם מסביב, ובסוד (יחזקאל א ד) ונגה לו סביב (הקדו"ש כח ע"ב), (בשער המלכים פ"י) כי בי"ס של הקדושה החיות שלהם (שהוא שורש מציאותם אשר בא"ס ית"ש) נבלע בתוכם, אבל בקליפה אין החיות נבלע בתוכם כי אין קודש מתערב בחול, אך עומד על ראשם ומשם מאיר להם עכ"ל ע"ש. והוא מזוה"ק (יתרו דף ס"ט ע"א) וכו', עוד בזוהר פקודי (רכ"ז סע"א) (דע"ה ח"א נד ע"ד), בשער הקדמות (דף ע ע"ד) כי זו"ן דאצילות הטמא הנקראים סמ' ולילי' העליונים. הנה סמ' היה בבחי' ו' קצוות לבד, כי לא נתלבשו בתוכו אלא רק ו' אורות של קדושה להחיותו, והם סוד ההוא נהירו דקיק דאית גו מסאבותא כנו' בזוהר (יתרו דף סט ע"א), וכן אור אחד ז' בנוקביה כדוגמת זו"ן דקדושה בהיותם אב"א עכ"ל. והנהירו דקיק שאמר, הוא מהניצוצין דהז' מלכין קדמאין, כי מזה נתהוו ומזה הוא כל קיומם וחיותם. אמנם ע"י החטא הנה נגדלו ונשלמו, כי ניתוסף בהם אורות רבים גם מאור התיקון רח"ל, והוא מתמצית הארה דאור התיקון וכנ"ל, עד שגברו וגדלו עד להשחית ונסדר תיקונם ג"כ ע"ד תיקון הזו"ן דקדושה, כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים (קהלת ז יד) (דע"ה ח"ב ט ע"ב), ונתן הקב"ה האפשרות והכח להאדם שיהא היכולת בידו להוציא הרע מאותו הכח אשר הכין לזה, וכן נתן היכולת בהאדם לבטלו ג"כ, ויתהפך אותו הכח לטוב גמור, כי אותו הכח הוא רק נושא חפשיי ותלוי ביד האדם אם לקלקלו אם לתקנו, וממנו הוא כל הכח דהבחירה אשר

ספר שמות

ניתן להאדם (דע"ה ח"ב יט ע"א) הרב אמר בשער הקליפות (פרק ג) כי אחר התיקון דמעשה בראשית קודם החטא דאדה"ר, היו אז כל הקליפות בלי שום תיקון כלל, והיה הזכר דקליפה רק בבחי' ו"ק לבד, והנוקבא דקליפה רק בבחי' נקודה אחת לבד, ועל דרך שהיו הזו"ן דקדושה קודם התיקון. ואמר שם כי זהו הענין מ"ש הזוהר (כפ' יתרו דף סט ע"א) דאית נהירו דקיק גו מסאבותא, ור"ל כי סידר המאציל ית"ש את כל הזו"ן דקליפה מתחלה שיהא כחם וקיומם רק מאורות הנקודות לבד דהזו"ן דקדושה, ולא מאור התיקון כלל, ולא קבלו הם מאור המ"ה והט"ר דב"ן אלא רק מבחי' אור הנקודות לבד דהזו"ן דקדושה (דע"ה ח"ב יט ע"ב), אותו הנהירו דקיק הוא בחי' עץ הדעת טו"ר, וכן גם אותן הדינין שבהאחוריים דהנוק' אשר משם נמשך הנהירו דקיק, הם ג"כ סוד עץ הדעת טוב ורע, כי סוד עץ הדעת טו"ר הוא בכל העולמות כולם, אלא שהוא בכל א' לפי ערכו (דע"ה ח"ב מ ע"ד), הוא נמשך מהגבורות דהאחוריים דהנוק', ואותו הנהירו דקיק הוא קודש והוא שורש להרע, ולכן עומד הוא בבחי' עץ הדעת טו"ר (דע"ה ח"ב מא ע"ד), כל אינון אשר אור חיותם הוא רק מבחוץ, הם יתבטלו בכיטול גמור, הם ונשמתם. אבל כל אלו אשר אור חיותם מתלבש בהם מבפנים, הרי נעשו הם משכן ומעון לאור שכינתו ית"ש, כי עליהם נאמר (שמות כה ח) ושכנתי בתוכם, הנה מתקיים נשמתם בחיות נצחי, כי אורו ית"ש אינו נפסק מהם לעולם, ונעשה החיות לעצם בהם (דע"ה ח"ב צב ע"ד).

צא ע"א :

דרכי התיקונים הם שנים: אחד, הוא בביעור וביטול הרע, לבערו ולבטלו ממציאיותו לגמרי, שלא להניח לו שום שארית כלל בשום מקום כלל. ואחד, הוא להמשיך אור קדושה של מעלה בכל המציאות כולו, שיהא גילוי כבודו ומלכותו ית"ש מלא כל העולם כולו. ואלו הב' מיני תיקונים הם כלולים בהשני דברות הראשונות: אנכי (שמות כ ב) ולא יהיה לך (שם ג), כי הדיבור דאנכי הוא שיקבל וימשיך כל אחד ואחד מישראל על עצמו אלוהותו ומלכותו ית"ש במחשבה ודיבור ומעשה, שהוא בקיום כל הרמ"ח מ"ע לשמו. ובזה נעשה האדם מרכבה לשכינה, והוא משכן ומעון לאור קדושתו יתברך, כי הרמ"ח מ"ע הם פרטי הדברים אשר על ידם ממשיך האדם אור קדושתו ית"ש על כל גופו, שהם רמ"ח אבריו. וזהו מ"ש בתיקונים (תיקון כב דף עא ע"ב) וכן בזוהר יתרו (דף צא ע"א) שכל המ"ע הם תלויים וכלולים באנכי, כי הם פרטי הדברים במה לקיים המ"ע דאנכי, ובכללותם מתקיים בהאדם מה שאמר הוא ית"ש אנכי ה' אלהיך. וכן הדיבור דלא יהיה לך הנה הוא להסיר ולהרחיק את עצמו מכל טומאה ורע, שהם אלהים אחרים במחשבה דיבור ומעשה, והיינו בשמירת וזהירות כל השס"ה ל"ת. כי כל הדבר טמא ואסור הנה הם כולם ע"י שיש להרע אחיזה ונגיעה בהם, וכשהאדם נזהר ומתרחק מהם כולם, הנה מרחיק את עצמו מהרע מכל וכל (וכמ"ש בתיקונים נט ע"א סב ע"ב ע"ש). וזהו שאמרו בתיקונים ובזוהר יתרו הנ"ל, שכל הלא תעשה הם תלויים וכלולים בלא יהיה לך, כי הם כל פרטי הדברים במה שיש להרע אחיזה בהם, וכשנשמור ונרחיק מהם כולם, אז אנו מרוחקים מהס"מ אל אחר ומכל סיעתו וחילותיו לגמרי, ואנו מקיימים בזה הדיבור דלא יהיה לך בשלימות.

אמנם האמת הוא כי אלו ב' התיקונים הם תלויים זב"ז, וכן נעשה כל א' ע"י שניהם. כי הרי התיקון דביטול הרע שהוא ע"י שמירת המצוות ל"ת, הרי הוא אלא דוקא כשהוא נזהר ומתרחק מהם למען שמו של הקב"ה וכמ"ש בספרא (סוף פרשה קדושים והובא ברש"י בחומש שם פסוק כו) שלא יאמר אדם אי אפשר בבשר חזיר כו', אבל אפשרי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי וכו'. והרי לנו כי כל התיקון הנעשה במצוות ל"ת הנה הוא רק כאשר שהוא מתקיים ע"י צירוף מצוות עשה, שהוא לעשות הישר בעיני ה', ומוכרח הוא שיהא הכוונה בכל שמירת מצוות ל"ת לעשות רצון קונו בזה, שהוא מצוות עשה דעשיית הטוב והישר בעיני ה' וכו', והרי נמצא כי כל שמירת המצוות ל"ת הנה הגם שקיומם במעשה הרי הם רק בשב ואל תעשה, אבל במחשבה הנה נעשה כל תיקונם רק כאשר שהם מצורף למצוות עשה, שהוא לעשות רצון קונו ועשיית הטוב והישר בעיני ה'.

וכן הוא להיפך במצוות עשה, כי הגם שכל קיומם הרי הוא בקום ועשה אך זהו רק במעשה, אבל במחשבה הנה הם מצורף ג"כ למצוות לא תעשה. ור"ל כי עיקר התיקון דהמצוות עשה שאמרנו לעיל, שהיא להמשיך עי"ז אור קדושתו ית"ש למטה, שיהא גילוי כבודו ומלכותו מלא כל העולם כולו, הנה נעשה עיקר התיקון הזה אשר ע"י מ"ע רק כשהוא מצורף במחשבה

ספר שמות

למצות ל"ת. והוא כי הרי עיקר הזכות דכל עשיית המצוה הנה [הוא] רק כאשר שהוא נעשה ע"י כפיית היצר, וכמ"ש בעבו"ז (ג ע"א) גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, כי בזה יצרו תוקפו וכו'. והרי מצורף כל מצות עשה להדיבור דלא יהיה לך (שמות כ ג), כי במה שעושה נגד יצרו הרי מקיים הדיבור דלא יהיה לך, שהוא התיקון דביעור וביטול הרע וכו', וזהו שאמרו בזוה"ק (יתרו פא ע"ב) כי על אלו ב' הדברות אנכי ולא יהיה לך על זה נאמר (תהלים סב יב) אחת דיבר אלהים שתיים זו שמעתי, כי מתקיימים שניהם ע"י כל א'. ולכן נאמרו הם בדיבור אחד, גם כשחזר ופרטן וכמ"ש הגר"א (בתיקונים תיקון כב דף עא עמוד ג ד) כי הם תלויים זב"ז, שאינו מקיים האדם הציווי דלא יהיה לך רק ע"י הציווי דאנכי, והרי מקיים בלא יהיה לך שניהם יחד, ומתקן בזה ב' התיקונים יחד, וכן הזכות להאדם בקיומו הציווי דאנכי הוא רק כאשר שהוא נעשה בהקיום דלא יהיה לך וכנו' (דע"ה ח"ב עח ע"ד).

צב ע"א

דע כי בין העולם אצילות לבין עולם הבריאה יש חד פרסא שעליה נאמר והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים. והנה ב' שמות יש לפרסה זו, והם הב' מרגלאין הנז' כאן. והוא שם אהי"ה, שהוא הארת אמא המקנא בכורסייא, והיא המרגלא עילאה דלית בה גוון. והנה בכל מקום שבאו אורות אמא, באים אורות אבא בתוכם, והוא שם יה"ו, והוא המרגלא הב'. והנה יה"ו מורה על אר"א וז"א, ושם אדנ"י היא הנוק'. והפרכת הוי אמצעי לשניהם בין אמא לז"א, והיא סיכתא דבגווייהו, והוא סוד מלכות דאצילות היורדת בסוד עתיק דבריאה. והנה אלו ג' שמות הם י"א אותיות, ר"ל אהי"ה יה"ו אדנ"י. ובשבת אז יוצאין ומתנוצצין ז' שמות, והם כזה מן א' דאהי"ה יוצא הוי"ה פשוט בסוד חסד, ולעומתו מן י' דיה"ו יוצא אל פשוט בסוד נצח, ונכללין א"י. ומן ה' ראשונה דאהי"ה יוצא הוי"ה בניקוד אלהים בסוד גבורה, ולעומתו מן ה' דיה"ו יוצא אלהים פשוט בסוד הוד, ונכללים ה"ה. הרי אותיות אהי"ה בשילוב. ומן י' דאהי"ה יוצא מצפ"ן בסוד ת"ת, ולעומתו מן ו' דיה"ו יוצא ג"כ מצפ"ן בסוד יסוד ונכללו זה בזה י"ו. ואח"כ מן ה' דאהי"ה יוצא י"ה ונכלל בסיכתא שהוא אדנ"י, ונשלם י"ה אדנ"י. ובזה תבין כל המאמר הזה. והנה שמות אלו הם עולין תקמ"ט עם שם אהי"ה דהיי"ן דבינה גימ' אלף עלמין השולטין ביום השבת, והנה שם הנז' שיש בו י"א ענפים עי"כ נכנעין י"א קלי' דבריאה (זהר הרקיע).

צג ע,א

בפ' ויצא (דף קנח ע"א) ובריש פ' וארא (דף כב ע"א) ובפ' יתרו (דף צג ע"א) ופ' פקודי (דף רלב ע"א), ומבואר שם ושם כי השאלה הוא רק מחסד ולמטה, אבל הבינה איהו עלמא דאתכסיא ולא אתגלייא כלל, ולית רשו לבר נש לאסתכלא ביה, ועל זה נאמר (דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, כי למעלה מן הוי"ק לית מאן דיכיל למיקם עליה. וכן בתיקונים (בריש תיקון כב דף עא ע"א) ובתפילת אליהו (תיקו"ז דף יט ע"א), כי על החכמה ובינה נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו, ובפרט על הכתר הנה אמרו בסוף תיקון כ"ב (דף עו ע"ב) וכן בתז"ח (דף ה ע"ד), כי עליו אמרו רז"ל במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור אין לך עסק בנסתרות (ביאורים ח"א כ ע"ד), מה נעשה בכל עומק הדרושים אשר בכל שער העקודים ובמטי ולא מטי ובדרושי נקודות (פרק ב) ובשבירת הכלים (ריש פרק ו) ובשער התיקון (ריש פרק ב) וכן בטנת"א (פ"א בהמ"ב), אשר בכל אלו המקומות הרי מעמיק הרב הרבה ומדבר גם בפנימיות הא"ק, וגם ברישין שבו, וכו' ובספר נפש החיים (שער ג פרק ח) בענין הכתוב (דברים ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים למן היום אשר ברא אלהים אדם כו' אמר שם, והאריז"ל אשר הורשה והפליא לגלות סודות עמוקים ורמים כבר פ' הוא ז"ל (כוונתו הוא על אותן הדברים דענייניו) שפנימיות כוונת הכתוב למן היום אשר ברא אלהים אדם כו', הוא על עולה אדם קדמאה, וגם בענין א"ק כתב שאין אנחנו רשאים לדבר ולחקור בענין עצמות פנימיות רק באורות היוצאים ממנו לבד, וגם זאת רק מאורות דס"ג שבו ואילך ולא באורות ע"ב שבו, עכ"ל. וכן הוא ג"כ בספר מקדש מלך בהקדמת זהר בראשית (א ע"ב) עש"ה. אמנם גם זה תמוה, כי א"כ הרי אין חילוק כלל בין הג"ר להז"ת, אלא החילוק הוא בין עצמות פנימיות לבין האורות היוצאים ממנו, כי בעצמות פנימיות הוא כולו אסור וכמו שאמר הרב ז"ל מפורש, שגם על המלכות שבו אמרו

ספר שמות

מה פשפשת מה ידעת כו', ובאורות היוצאים ממנו הרי מותר גם בהג"ר (זולת הע"ב), כי כל האורות האח"פ הרי הם מהג"ר וכו' כי קודם שנתגלו הספרא דצניעותא והאדרות, הנה הוה כמעט כל אורות הא"א והאו"א הכלליים נעלמים בבחי' א"ס, ולא היו נתגלו עדיין גם באצילות כלל, כי היו סתומים ונעלמים בשרשן, והנה היה אסור אז לדרוש ולחקור בהם כלל ע"ד האיסור השאלה והחקירה בא"ס, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ז ע"ב) דגם הדיוקן דאצילות הנה אין לומר בא"ס כלל, ומאן דצייר ביה דיוקנא עליו נאמר ארור האיש אשר יעשה פסל כו' ושם בסתר בסתרו של עולם, ע' ביאור הגר"א שם. וזהו מה שאסרו בכ"מ בזוה"ק החקירה בהג"ר, והיה כ"ז קודם שנתגלו האדרות, והיה אז האורות דהג"ר סתומים ונעלמים, כי היו כלולים בא"ס. אבל אח"כ כאשר נתגלו האדרות, והיה גילויים למטה ע"י שנתגלה בהם אז א"ס ית"ש באצילות, והאיר א"ס ית"ש בהם באצילות בגילוי גמור. הנה עי"ז נתגלה ידיעתם ע"י הרשב"י למטה ג"כ, והותר מאז לעסוק ולדבר בהם. וכו' (ביאורים ח"א כא ע"א).

צה ע"א

שהוא בחינת הבל היוצא מן החוטם והפה, וזמשה"ה זוכחי אדם עגלים ישקון, כי סוד הנשיקה היא כפה, וכן ר"ת של י'דע ש'ור ק'ונהו ו'חמור הוא יש'קו וארז"ל שהערב רב היו מנשקין את העגל. וענין נשיקה זו היתה כונתם להוריד אליו הבל הדינין והגבורות של הפה ושל החוטם כנז' אצלנו לקמן, בסוד קי"ץ והב"ל. איך מתחלקים בענין החמשה גבורות, וזה לוקח שתייהם, וזה שלש הנשארים. ואם היו ח"ו יכולין להמשיכם, היה העולם אבד, לפי שהיו הדינין והקליפות מגיעין עד הבינה, אבל לא עלה בידם רק ג' גבורות אלה לבד. אלא שעכ"ז בכח שתי גבורות הפה והחוטם הנרמזים במ"י של אלהים, מהם עשו את העגל. וזהו סוד שם הקדוש יל"י שהוא בגמטריא מי, ונרמז בר"ת י'שראל ל'א י'דע. וזהו מ"ש רז"ל כי היה שם הקדוש חקוק על טס של זהב שהעלה בו משה לארוננו של יוסף. והשליכוהו לכור הזהב ויצא העגל הזה, והוא סוד השם הנז'. וזכור ענין זה כי שם הזה של יל"י הוא בחי' שתי הגבורות הנז' של החוטם ושל הפה, שהם ב' אותיות מי של אלהים. והרי נתבאר ענין העגל שעשו ישראל שהיה בבחינת אהור באחור בלבד, כדמיון הקדושה, כקוף בפני אדם. וכאשר בא שלמה ובנה בית המקדש, החזירם פנים בפנים לז"א ונוקביה דקדושה. וכשבא ירבעם אח"ך, רצה להחזיר גם הקל"י פנים בפנים, ולנסור את שני העגלים ועשאם שנים. ואת האחד נתן בבית אל, והאחד נתן בן. ואמנם לא עלה הדבר בידו להחזירם פנים בפנים בחבור ממש. אמנם אחר שנסרם לשנים, נשארו בפירודא ולא אתחברו אפין באפין, וזהו סוד הנחשא דפרח באוירא, היא סוד הקליפה אשר רוצה להתדמות אל הקדושה כקוף בפני אדם, והתחילה להיותם שארי בחיבורא. רוצה לומר שאני רוצה לחבור אחד בסוד אהור באחור. אבל כאשר ננסרו ונפרדו לא עלה בידם להתחבר אפין באפין. אבל נשארו נפרדין לשנים, ולא נתחברו עוד, וזמ"ש וסיים בפירודא. כי אם ח"ו היו מתחברים אפין באפין היה העולם חרב. ועתה נבאר הדבר הזה גם בתחילת ברייתו של עולם כי הנה בתחילה, היו הקליפות מחוברין אהור באחור דוגמת הקדושה, וכאשר בא ערב שבת, אשר אז ננסרו דכר ונוקבא של הקדושה, כדי שיוכלו להתחבר אח"כ ביום שבת עצמו, להזדווג אפין באפין ולא בחול. ננסרו גם זכר ונוקבא של הקליפות. ובבא יום שבת דמעשה בראשית חזרו ז"א ונוקביה דקדושה אפין באפין ונזדווגו יחד, אבל הקליפה שאין לה אחיזה ביום השבת לא יכלה לחזור פנים בפנים. ונשארו זעיר ונוקביה דקליפה, ננסרין ונפרדים זה מזה, ולא אתחברו פנים בפנים. נמצא כי הקדושה עם שבאמצע היה פירודה שהיא הנסירה. אמנם שארי בתחילה בחיבורא בהיותם אהור באחור, וגם בסיום סיים בחיבורא והוחזרו אפין באפין בחיבור גמור. ונמצא כי הפירוד שבאמצע היה בתכלית החיבור האחרון המעולה. אבל הקל"י שארי בחיבורא בבחינת אהור באחור. ואח"כ ננסרו ונשארה בסיומא בפירודא כי עוד לא הוחזרה אפין באפין.

קא ע"א

בסוד הענין של החלומות, כי מה שארז"ל בעניני חלומות אינם מדברים בעניני חלומות והבלים שאין בהם ממש, רק בסוד חלום שהוא א' מששים בנבואה, בסוד ד' בחינות, מראה נבואה חלום מראה (הגרמ"מ). ועי' יהל אור ח"א יד ע"ג: הנבואה פסק מיום שחרב בית המקדש, שהוא מנו"ה בחבורם ולא נשתייר רק חלום שהוא מהיכל ב' "השמים", וזהו ג"כ ע"י התלכשו ביצירה

ספר שמות

ובסט"א ודרגין תתאין ולא חלום של נבואה, וז"ש שנאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם ושק וקדרות ידוע ולכן מסיים הפסוק אדני ה' נתן לי לשון למודים לדעת כו', שהוא הנבואה מלמודי ה' נו"ה עלאין ואין העולם קיים אלא על הכל פיהם של תינוקות של בית רבן, שהן דרגין דנו, בסוד וכל בניך למויד ה' והן קיימין של העולם, ולכן מיום שחרב בהמ"ק נמסרה הנבואה לתינוקות, ואינן דרגין דהיכלות אלא ביצירה בנער מט"ט, שהוא רבן של התינוקות כידוע ושם עה"ד טו"ר והתורה בעוה"ר נמסרה לחצונים בסוד עץ הדעת טו"ר, והוא בעשיה מקום הס"ם והכל בהוד לבד וז"ש שמים ולכן נמסרה הנבואה ג"כ לשוטים בסוד מלך זקן וכסיל. ועי' יהל אור ח"ב כא ע"ב: כל שאר נביאין אינן מאריהון דחלמא מאריהון דמראה – ר"ל מאריהון דחלמא דמראה יונקים מהיכלות אלו לבד ואינן יונקים מלעילא כלל, ואינן יונקין מהיכלות עצמן רק שמתלבש בדרגא אחרא ביצירה בהיכלות דנו"ה דשם והכלל כי כולם צריך להלל בשות ואינן מקבלין מן דרגא דיליה במקומו, רק בהתלבשו בדרגא אחרא. ואע"ג שבכולם יוצא הנבואה משורש השרשים מבינה אינן מקבלין משם כנ"ל. והמקומות שלמטה מדרגם דרך מעבר כנ"ל, וז"ש כמה דדרגא דנביאים דלעילא כו' ה"נ אלין דרגין כו'. "כמה אינן דנטלי היא מלה ואתערבו בהדה ועל דא כד מטא לגביה דבר נש כמה אינן דאתערבי בהדה" – זה קאי על החלום של כל אדם, וז"ש וע"ד כד מטי לגבי דב"נ וכו', ולכן כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך א"א לחלום בלא דברים בטלים שמתערבין עמה ג"כ הסט"א שהן מעורבין בעשיה ובאירין דהאי עלמא, וזה החילוק בין מראה דנביאים לחלמא שמראה אינו מתלבש רק בדרגא תתאה דלבר לבד אבל חלום מתלבש מדרגא לדרגא עד דמטי לבי"נ ומתלבש בכלהו דרגין, והחילוק שבין חלום של נבואה לחלום של כל אדם שחלום נבואה נפיק מגו האי היכלא ומתלבש למטה, אבל חלום של שאר בני אדם אין יוצא רק מדרגא תתאה ומתלבש למטה, והוא החילוק שבין אדם לחבירו בענין החלום שזה מקבל עוד מדרגא תתאה יותר עד שיש שמקבלין רק מאותן דתליא באורא אבל בכולם מתלבש עד למטה באורא כנ"ל. וע"ד לא צחצחא וכו' – ולכן כל חלום צריך לפתרון והן ד' דרגין חלוקין: חלום דבני אדם, וחלום ומראה דנביאים, ונביאין עלאין, ונבואה דמשה חלוקים במקומות כנ"ל. וכן חלוקים בענין כי חלום צריך לפתרון, ואין משיגין הפתרון בעת החלום רק מדמה להם בעת החלום כאלו הוא הענין כמות שהוא רואה כמ, ש ויקץ פרעה והנה חלום אבל בעת השינה לא ידע כלל שהוא חלום ומראה. וחלום של נביאים יודע שהוא מראה וחלום ויודע ג"כ הפתרון בעל החלום ע"י עצמו או ע"י מלאך כמ, ש מה אלה אדוני מה שני הזתים האלה כו' וידע שאינו כשפוטו רק מראה על דבר אחר והשיב לו הפתרון וכן בדניאל וכו' משא"כ בנביאים שהשיגו הדבר בעצמן אע"פ שאמר בדרך חידה פעמים הבין בדבור בתוך החידה הדברים בעצמן אבל משה פא"פ אדבר בו ולא בחידות, ע"כ. חלום הוא מצד הסתלקות הרוח ומרחף על האדם בשינה והוא דוגמת החולם כתר ע"ג האדם (בהגר"א בתיקו"ז קנא ע"ג). והנה החלום הוא מדרגה האחרונה מאינן שית דרגין דנבואה, פרק אחרון של הוד, ואף זה אינו כי אם בה, והוא א' משיתין (בהגר"א בתיקו"ז סג ע"ג).

קיב ע"ב

וג"כ בסוד (שמות יג כב) לא ימיש עמוד הענן יומם הוא נמשך אליה מצד הימין ובכח ב' עננים אלו קפצה להם הארץ וב' עננים אלו הם ב' כנפי נשרים וזה סוד (שמות יט ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים ולכן גם כן כנגדו בקליפה יש כיוצא בזה וזה סוד הנשרא דהוה עולה על גבי ב' עמודים והם ב' זרועות. ובזה לא קשיא לדברינו מה שנמצא בזה כי הנשר באמצעיתא כמו שכ' (משלי ל יט) דרך הנשר בשמים כנ"ל נשר חד ושמים חד והדברים מוכרחים למי שירצה להבין שהוא ת"ת שבה וכן נמצא בתיקוני' קמ"ד ב' ושכינת' דאתכלילת בכולא ובגין כך זמנין אתקריאת נשר וכו' ואין כוונת זמנין על מציאת הזמן ממש כי אין למעלה שינוין חלילה אמנם אמר זמנין אתקריאת פי' בזמן שאנו מדברים בת"ת שבה אז נקרא נשר וכו' ודי למבין. ולזה היה אומר שלמה המלך ע"ה זה הפ' (ישעיה כו א) ה' רמה ידך בלי יחזיון בלכתו אל הרי חשך לפי שאה"ה אלה"ם אדנ"י הם כולם מסטרא דנוקבא אשר שם אחיזת החיצונים ולכן אנו מסירים אותם כי כאשר תסיר מנ"ר שהם ג' יחודים אה"ה הויה אדנ"י הויה אלה"ם הויה ותסיר נפש ורוח ונשאר רמ"ח אחר כך תסיר (דף צ"ח ע"א) ג' אלפין שהם ר"ת של ג' יחודים אז ישארו רמ"ה לבד ובזה הוא נתיצת הקלי' כי ב' פעמי' נ"ר בגימטריא ת"ק וכאשר תסיר הי"ד ישארו ת"ץ וזהו נתיצתם של הקלי' וז"ס ה' רמה ידך בל יחזיון הקלי' כי אז גוברת הקדושה וזה יהיה כאשר ישארו רמה לבד.

קטו ע"ב

ספר שמות

ע"י שער הגלגולים (הקדמה מ): וקשה דבמסכת נדרים, ובמסכת שבועות תנן איפכא, חומר בשבועה שחלה על דבר שאין בו ממש כדבר שיש בו ממש, משא"כ בנדרים. וכ"כ הרמב"ם ז"ל בהלכות נדרים פ"ג. ואם נרצה להחליף דברי הזהור ונגיה כדברי המשנה כנזכר אי אפשר, כי הרי מדבריו נשמע שבא להזכיר חומר הנדר יותר מהשבועה, כי כך כתב ולא עוד אלא יתיר אמרו נדרים ע"ג שבועות עולים, וכל הנשבע כאלו נשבע במלך עצמו, וכל הנודר כאלו נודר בחיי המלך, והנה כל זה חומר בנדרים היא. גם לקמן ביארו בפירוש באמרם ובודאי עלמא דאתי בינה, וחלין על דבר שאין בו ממש.

ע"י שער רוח הקודש יא ע"א: ועתה נבאר ענין מ"ש חז"ל חומר בנדרים מבשבועות, וחומר בשבועות מבנדרים, והענין הוא כי השבועה היא הבל היוצא מפה דז"א להקיף (אותה) [את המלכות] והוא הבל כלול מאש ומים ורוח שיש בו ממש ולכן אין השבועה חלה אלא על דבר שיש בו ממש, אשר לסבה זו הוצרכו ל"ח תעניות לתקן עון פגם השבועה לפי שהוא בחי' כללות כל גוף המלכות. ובפרט שהוא בחי' אור המקיף שהוא גדול מן אור פנימי, וגם שיש בה ממש, ולכן צריך להתענות ל"ח ימים כנגד כל פרטיותיה שהם כ"ח והם עיקר המלכות. אבל הנדר אין צריך רק ששה ימים לפי שהוא דבר שאין בו ממש, שאינו רק הסתכלות הארה ממצח שלו אל מצח שלה כנז', ולכן הנדר חל על דבר שאין בו ממש ולכן אינו כ"כ חמור כמו השבועה. וגם שהוא אור פנימי בלבד. ולא אור מקיף שהוא השבועה שהוא אור יותר גדול.

וגם שהאור ההוא הוא תוספת במוחין דילה שנתוסף אור ורוחניות במוחין שלה, ואינו עיקריות שרש הנקבה עצמה כמו שהוא בשבועה, אשר מתבטלת מציאות הנקבה עצמה. והשבועה שהיא לצורך ז' תחתונות, שהם עיקר המלכות. אבל הנדר הוא בחי' המוחין תוספת קדושה. ואינו עיקריות שרש הנקבה רק תוספת בלבד. ואינו כ"כ פגם.

גם כי הנודר לשוא אינו גורם התלבשות קליפות, כנז' בענין השבועה, רק מניעת הארה במוחין שלה.

אמנם בבחי' אחרת הנדר חמור מן השבועה. לפי ששבועה היא כנשבע במלך עצמו. שהוא הז"א שהוא ההבל היוצא מפיו עצמו להקיף ז' תחתונות של הנקבה. והנדר הוא כנודר בחיי המלך. שהם המוחין הנמשכים מן בינה אל ז"א. הנקרא חיי המלך כנודע. ומשם נמשכת ההארה אל המוחין שלה. ונמצא שהאמת הוא שהשבועה והנדר שניהם הם אורות הנמשכים אל הנקבה כנז"ל. ואמנם להיות כי הנדר נמשך מן מוחין דז"א הנמשכים אליו מן הבינה כנז'. לכן ארז"ל בס"ה (משפטים קט"ו ע"ב) שהנדר הוא באימא עילאה. ונמצא כי להיות הנדר תלוי במוחין עליונים הנמשכים אליו מן הבינה כנז' מבחי' עצמה. לכן הם חמורים מן השבועה:

וע"י ע"ח שער הכללים פרק ז: ובזה תבין ענין שבועות ונדרים, כי מאחר שהשבועה הם כנשבע במלך עצמו שהוא מלכות, והנדרים הם כנודר בחיי המלך שהוא בינה הנקרא חיי המלך, בסוד תפילין [של ראש] הנקרא חיים כנודע, א"כ למה השבועה חמור מנדר. והטעם הוא כי למעלה נגד בינה אין אחיזה לחיצונים כ"כ, אבל לתתא במקום מלכות שם (תהלים יב ט) סביב רשעים יתהלכון, וניתן להם כח גדול להתחזק ולהתאחז שם, לכן עונשו מרובה. גם בזה תבין למה נדרים חלין ע"ד מצוה משא"כ בשבועה, והטעם לפי שהנדרים למעלה בבינה, והם גבוהין מן המצוה לכן חלין עליהם. וז"ס התרת נדרים בליל יוה"כ, לפי שבאותו יום אנו עולים עד הבינה, ויש לנו יכולת להתיר נדרים אשר שם, אך השבועה היא במלכות לכן אינה חלה על המצוה.

ע"י עמק המלך (שער יד - פרק צט): נחזור למה שאמרנו שהדינים יונקים מראש נוקביה, אבל היא מגנת שלא יאחזו החיצונים, בו אלא בה. ועם זה יובן סוד החילוק שבין נדר לשבועה, ולמה עונש הנשבע לשקר חמור מהנודר, והלא אפכא מסתברא, כי השבועות הם במלכות, במלך עצמו שהוא למטה. והנדרים הם למעלה בבינה בחיי המלך, והוא מספר שני אה"ה שבבינה והויה אחת, שעולים כמנין חיים [ב"ם וכו'], והם חיי המלך ופרנסתו הבאה מהבינה, בסוד ד' פרשיות שהם ד' אותיות הו"ה. וד' בתים הם ד' אותיות שם אה"ה, וכ"א אזכרות בהפרשיות האלה הם מספר שם אה"ה, כמו שיתבאר בסוד התפילין בעזרת קב"ה ושכינתיה.

אם כן שהנדר הוא בבינה למעלה, והשבועה היא למטה במלכות, למה חמור עונש הנשבע מהנודר לשוא.

אבל במה שאמרנו הוא מובן, שהקליפות והחיצונים סביב המלכות הם, שנאמר "סביב רשעים יתהלכון" (תהלים יב ט), וכשנשבע לשקר, נותן כח לקליפות להיות להם אחיזה במלכות, ולכן ענשו גדול, אבל הנודר אף שהוא למעלה בבינה, בחיי המלך, אין להם אחיזה שם וכו', אין להם אחיזה אלא על ידי מעשה, שמסלקים חיי המלך, שלא ירדו המוחין חס ושלום, והוא הדין בשבועה שבארנו וכו'.

ובזה יובן למה הנדרים חלים על דבר מצוה, ולא השבועה, לפי שהנדרים הם בחיי המלך בבינה, הם גדולים מהמצוה, שהיא במלכות מטבורו ולמטה, ולכן חלים על המצוה, שהנדרים למעלה ממנה. ולכן אנו מתירין ביום הכפורים את הנדרים, כי אז אנו מושפעים מבינה במקומה, ולכן אנו מתירין הנדרים באותו היום, שכוונת קדושתו שם למעלה בבינה, והשבועה להיותה במקום מצוה, לא חלה על המצוה, שהרי הם שוות במלכות כדפירשנו.

ספר שמות

שם פרק ק: שבועה לא חלה אלא על דבר שיש בו ממש, נדר חל אפילו על דבר שאין בו ממש, והא אוקמוה במתניתין. ולא עוד אלא יתיר אמרו, 'נדריים על גבי שבועות עולין, וכל הנשבע כאלו נשבע במלך עצמו, וכל הנודר כאלו נודר בחיי המלך' [רעיא מהימנא רנ"ה א'], עד כאן לשונו. והנה מתוך ביאור פרק שלמעלה מזה, יספיק אל הבבא בתרא, האומרת "נדריים על גבי שבועות עולין", אבל על הבבא קמא האומרת שבועה לא חלה אלא על דבר שיש בו ממש, נדר חל אפילו על דבר שאין בו ממש (עיין נדריים טו ע"א), והא אוקמוה במתניתין. והיא גופא קשיא, דהא אפכא תנן, בפרק שני דנדריים, "זה חומר בשבועות מבנדריים" (שם טז ע"א), וארישא קאי, דקתני קונם אני ישן, הרי זה ב"לא יחל", פירוש מדרבנן, ואין זה נדר של תורה, דשינה אין בה ממש, שבועה שאיני ישן אסור, פירוש מן התורה.

והאמת כי כשנקח הדין, לפי פשוטן של דברים, הדבר ברור, "אסור [לעשות] חפציו" מפני שיש בו ממש אנפשיה לגבי עצמו, והנשבע אסור איסר אנפשיה, אפילו לדבר שאין בו ממש כגון אישן. אבל כשנבחין הנדר והשבועה עצמן ורמזיתן בעליונים מנוסח שלהם, נלמוד כי השבועה חלה על איש אסור עצמו שיש בו ממש, ואומר "אני יפעל", ונתפס באותה השבועה, וכל "אני" יש בו ממש. אבל הנדר אינו אלא הוא כאומר "הרי על", ו"על" זה אין בו ממש, שאינו נתפס כמו הנודר 'במלך עצמו', אלא הוא "חיי המלך" וחל [מ]על השבועה כמו [מ]על המצוה, שהרי כל אדם מושבע מהר סיני על קיום המצות, [אבל] והנדר חל על זה ועל זה, כפי דקות רמזותו, במקום שאין בו ממש וכו' והבינה היא סוד 'העולם הבא', והוא דבר שאין בה ממש, ש"אין בו לא אכילה ולא שתייה אלא צדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן ונהנין" (ברכות יז ע"א, זוהר שמות קטז ע"א) מזיוה, ולכן ביום הכפורים אין בו לא אכילה ולא שתייה.

אבל השבועה להיותה במקום השכינה שהיא סוד העולם הזה, הוא דבר שיש בו ממש, אכילה ושתייה וכל המועדים התלויות בה, הם כולם אכילה ושתייה של שמחה, ובפרט עונג שבת, ע"כ.

קיט ע"ב

בכל לידת הקטנות שהוא התיקון דבירור הניצוצין הנעשה תמיד בסוד גלות השכינה כנ"ל סי' ז', [ובזה מדבר הזוהר דפ' פנחס (רמט ע"א ע"ב) בכל הענין שם וכן בפ' ויקהל (ריט ע"ב) ופ' משפטים (קיט ע"ב) הנה המאמרים הללו הם כולם מדברים על לידת דבירור הניצוצין אשר ע"י סוד גלות השכינה בכל משך זמן הגלות], ונעשה הלידה עתה תמיד בסוד הקטנות (דע"ה ח"ב קכה ע"ב), והנה כ"ז הנה הוא נעשה תמיד בכל משך ימי הגלות, כי הזו"ן הנה הם תמיד עתה בסוד הקטנות כמ"ש הרב בזווגים (פרק א) ובכ"מ, ועכ"ז הנה הם מזדווגים גם עתה תמיד לצורך חיות ומזון להעולמות ולצורך הנשמות הישנות, והוא ע"י הבירורים אשר השכינה הקדושה מברר תמיד ועי"ז הם מזדווגים ומולידים, והוא עתה רק בבחי' לידת הקטנות, ונעשה הלידה ע"י ענין הנשיכין הנז'. והרי נוהג כל הענין הנ"ל עתה תמיד, ובוה מדבר הזוהר הנז' דפ' פנחס (רמט ע"א ע"ב) וכן בפ' אחרי מות (סח ע"א) ופ' ויקהל (ריט ע"ב) ומשפטים (קיט ע"ב) הנה הם כולם מדברים על ענין לידת הקטנות אשר הוא נוהג עתה תמיד (דע"ה ח"ב קכה ע"ד), עי' זהר בשלח (דף נב ע"ב), ויקהל (ריט ע"ב), אחרי מות (סז ע"ב), פינחס (דף רמט בארוכה), וע' בהגר"א בספר יהל אור (פ' פקודי דף ל"ד – הובא לקמן רנה ע"ב) (דע"ה ח"ב קכ ע"ד).

¹ לא מופיע בשער מאמרי רשב"י, ובדרך אמת.

² ועליהן נ"א ענפוי חפיון על כל אינון (דרך אמת).

³ דרך אמת גורס את המוסגר.

⁴ ועליהו (דרך אמת).

⁵ ויעזבו בני ישראל את ה' וימכור אותם וגו' מאי ויעזבו (דפוס מנטובא).

⁶ לא מופיע דרך אמת.

⁷ כן גרסת אור יקר.

⁸ משמיה (זהר הרקיע).

⁹ לא מופיע דרך אמת.

¹⁰ לא מופיע בשער מאמרי רשב"י.

¹¹ דרך אמת גורס את זה.

¹² נפה"ח שער ד פרק ל' גורס דאשתדל

¹³ נמחק בדרך אמת.

¹⁴ דרך אמת גורס את המוסגר.

ספר שמות

- 15 נמחק באור יקר.
- 16 דקיקים לימינא (מ"מ), ו"ביומא דא" וכן רקיעין נמחק.
- 17 דרך אמת לא גורס את המוסגר.
- 18 רומא (דרך אמת).
- 19 כן הוא גרסת מ"מ. במצרים (דרך אמת).
- 20 מ"מ גורס את המוסגר
- 21 נמחק במ"מ.
- 22 ובני בנין סתירין (דרך אמת).
- 23 בנין (מ"מ והמוסגר נמחק).
- 24 ארחין (דרך אמת).
- 25 לא מופיע בדרך אמת.
- 26 יתנבאון (אור יקר).
- 27 לא מופיע בדרך אמת.
- 28 לא מופיע בדרך אמת.
- 29 (דשמאלא) דשמא (נ"א דגלותא ודינא) - לא מופיע בדרך אמת.
- 30 יהוד (נ"א דאת יר"ד וה"ה רזא וכו') (דרך אמת).
- 31 דמעשה (דרך אמת).
- 32 לעילא (דרך אמת).
- 33 לא מופיע בדרך אמת.
- 34 הוה (דרך אמת).
- 35 לא מופיע בדרך אמת.
- 36 אתתיה נחש נמחק באור יקר, ובמקומו איאת אתתא דנחש.
- 37 דודי ירד – נמחק בדרך אמת.
- 38 דעדן (דרך אמת).
- 39 לא מופיע בדרך אמת.
- 40 לא מופיע דרך אמת.
- 41 דרך אמת גורס את המוסגר אחרי יקרא.
- 42 דרך אמת גורס את המוסגר.
- 43 כמא (דרך אמת).
- 44 בילד (דרך אמת).
- 45 הדרין (דרך אמת).
- 46 דאינון רכי לבא – נמחק בדרך אמת.
- 47 (ומן אבהן) (דרך אמת).
- 48 נמחק באור יקר.
- 49 משתבח (אור יקר).
- 50 לא מופיע בדרך אמת.
- 51 השמים (דרך אמת).
- 52 ומשה אוף הכי סליקו מיא לגביה – נמחק בדרך אמת.
- 53 ההוא (נוסף בדרך אמת).
- 54 דידעי (דרך אמת).
- 55 קנסא (אור יקר).
- 56 וסלקי (דרך אמת).
- 57 לא מופיע בדרך אמת.
- 58 בורח (נוסף בדרך אמת).
- 59 בזיון שהוא (דרך אמת)*##.
- 60 שהנה (דרך אמת).
- 61 לא מופיע בדרך אמת. ומופיע במ"מ.
- 62 שמע מינה לא מופיע בדרך אמת.
- 63 נמחק במ"מ.
- 64 דרך אמת גורס את המוסגר.
- 65 נמחק באור יקר.
- 66 דאיבי (שער מאמרי רשב"י)
- 67 "ומה (די) בכל" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא "וכל"
- 68 דרך אמת גורס את המוסגר.
- 69 נמחק במ"מ.
- 70 ומלכהון (דרך אמת).

ספר שמות

- 71 (מנהון בעלמא) נוסף בדרך אמת).
72 מממנא (דרך אמת).
73 לא מופיע בדרך אמת.
74 נמחק בדרך אמת.
75 עבדון (דרך אמת).
76 לא מופיע בדרך אמת. ומופיע במ"מ רפיא
77 דרך אמת גורס את המוסגר.
78 ליה נוסף בדרך אמת.
79 לא מופיע בדרך אמת.
80 לא נוסף בדרך אמת*##.
81 נמחק במ"מ.
82 נמחק במ"מ.
83 אנחו למעלה (דרך אמת).
84 דרך אמת גורס את המוסגר ולא בעובדייהו.
85 דרך אמת גורס א תהמוסגר.
86 ששסמנים (דפ"ו).
87 לא מופיע בדרך אמת.
88 דרך אמת גורס את המוסגר.
89 לא מופיע בדרך אמת.
90 בהם (דרך אמת).
91 עי' דרך אמת אולי זה חמדר או חמרא*##.
92 דרך אמת גורס את המוסגר.
93 דנטל (זהר הרקיע).
94 דרך אמת לא גורס את המוסגר.
95 דרך אמת מוחק את המוסגר.
96 לא מופיע בדרך אמת.
97 לא מופיע בדרך אמת.
98 דהא נפקו חיליהון לאבאשא (מנטובא)
99 יהל אור גורס את המוסגר.
100 עלאין סבאין (דרך אמת).
101 על עלמא דאיהו (דרך אמת).
102 כאן דרך אמת גורס את המוסגר.
103 קדישין (דרך אמת).
104 נמחק במ"מ וגורס אתה מוסגר.
105 ואכפייין (דרך אמת).
106 המוסגר נמחק דרך אמת.
107 המוסגר נמחק דרך אמת.
108 לא מופיע בדרך אמת.
109 דנטלא (דרך אמת).
110 לא אתו למיכל (דרך אמת)*## שורה י'
111 נמחק בדרך אמת.
112 לא מופיע בדרך אמת.
113 מאינון (אור יקר).
114 אמר לרבי חייא (דרך אמת)*##.
115 לבלעו חנם - ל אמופיע בדרך אמת.
116 נדפס פ' תצוה קפא ע"ב (דרך אמת).
117 דינא כההוא (דרך אמת).
118 נמחק בדרך אמת.
119 דהתנים (דרך אמת)*##?
120 אתקיף (דרך אמת).
121 רברבן (דרך אמת).
122 רוחיה (דרך אמת).
123 לא מופיע בדרך אמת.
124 לא מופיע בדרך אמת.
125 הות (דרך אמת).
126 לא מופיע בדרך אמת.

ספר שמות

- 127 דרך אמת גורס המוסגר ולא גורס לעיולא.
128 לא מופיע בדרך אמת.
129 דלגביה (דרך אמת).
130 ד"א לא גורס את המוסגר*##.
131 דהוו (דרך אמת).
132 דרך אמת גורס את המוסגר ולא דינא דכתרין, ואור יקר מוחק את המוסגר.
133 דנא (דרך אמת)*##.
134 ולנקמא (אור יקר).
135 בעי הא (דרך אמת).
136 שער מאמרי רשב"י גורס המוסגר.
137 ובאיהו (דרך אמת)*##?
138 נמחק במ"מ.
139 לא מופיע בדרך אמת.
140 ולבתר (דרך אמת).
141 המוסגר לא מופיע בדרך אמת.
142 דהיא (דרך אמת).
143 לפני והכתיב (דרך אמת).
144 נמחק במ"מ, וגורס אתה מסוגר.
145 בה ואתחשיב (דרך אמת).
146 ולבתר (נוסף בדרך אמת).
147 בגופייהו (דרך אמת).
148 דיסתסיו (דרך אמת).
149 בחדוא (דרך אמת).
150 דמאריהון (דרך אמת).
151 עביד (דרך אמת).
152 קב"ה (נוסף בדרך אמת).
153 אתכפייא (דרך אמת).
154 בעון (דרך אמת).
155 אנפי דיליה (נוסף בדרך אמת).
156 אנפי חורין נמחק בדרך אמת.
157 אי אשתדל נמחק ביהל אור, ובמקום ואיאת ואשתדל
158 דבר נש דיצר באתווי נמחק בכללים, וגורס אתה מוסגר.
159 ולית לעילא מההוא מדה כד (יהל אור).
160 דרך אמת גורס בגין ולא "על שם".
161 שרפים אראלים (דרך אמת).
162 תרין דינין גוונין בקדמיתא (דרך אמת).
163 דעביד כמו יוסף דאקרי (דרך אמת).
164 ורזא (דרך אמת).
165 דרך אמת גורס את המוסגר ולא דאי הוי.
166 נמחק בדרך אמת.
167 דרך אמת גורס את המוסגר ולא חזא.
168 ודהא (דרך אמת).
169 נמחק במ"מ.
170 ליה (נוסף בדרך אמת).
171 דיחמו (דרך אמת)*##?
172 דרך אמת גורס את המוסגר ולא 'דלהון'.
173 נמחק בדרך אמת.
174 ולילה (נוסף בדרך אמת)*##.
175 ובפרשווי ובגין (דרך אמת).
176 ביממא ובליילא (דרך אמת).
177 לא מופיע בדרך אמת.
178 דרך אמת גורס את המוסגר.
179 דרך אמת גורס את המוסגר.
180 בר נש מפומיה (דרך אמת)?
181 אור יקר גורס את המוסגר.
182 באתרא (אור יקר).

ספר שמות

183	במקום דשמה קדישא כתוב חדא בדרך אמת.
184	מכאן ואילך נמחק ובמקומו גורסים המוסגר (דרך אמת).
185	נמחק בדרך אמת.
186	אתעדו (מ"מ)
187	כנראה שדרך אמת לא גורס את המוסגר.
188	דהוו (דרך אמת).
189	לא מופיע בדרך אמת.
190	נמחק בדרך אמת.
191	להו חולק ולמהוי (אינון) – נמחק בדרך אמת.
192	נמחק בדרך אמת.
193	נמחק בדרך אמת.
194	טורי (דרך אמת).
195	ודא הוא (דרך אמת).
196	דרך אמת גורס את המוסגר.
197	אחידן (נ"א אחרנין) דרך אמת.
198	מאמרי רשב"י גורס המוסגר
199	מאמרי רשב"י וכן הדרך אמת מביא ב' הגרסאות.
200	נמחק בברית יצחק וגורס את המוסגר.
201	וכן תלת דרגין מוסגר בדרך אמת.
202	דהוו חקיקין (נ"א חקיק) דרך אמת.
203	דרך אמת לא גורס את המוסגר.
204	תחימן (מ"מ).
205	נמחק במ"מ, וברח"ו.
206	לא מופיע בדרך אמת, אבל מ"מ גורסו.
207	דאורחא (דרך אמת).
208	בידהא (נוסף בדרך אמת).
209	דכלא (דרך אמת).
210	
211	מסוגר ומובא בנ"א בדרך אמת.
212	
213	נמחק במ"מ.
214	(נ"א שמהן) דרך אמת.
215	נ"א קדישי עילאי (דרך אמת).
216	שלים הוא (מ"מ).
217	פליגנא (נ"א דלי גוונא) (דרך אמת).
218	לא מופיע בדרך אמת.
219	בידה (דרך אמת).
220	(נ"א קימה כקריעת) (דרך אמת).
221	פתח נ"א (דרך אמת).
222	ליה (דרך אמת).
223	השתא ובההיא (דרך אמת).
224	דאתער האי (מנטובא). דאתער הוא האי (דרך אמת).
225	כ"א להו (דרך אמת). ##*
226	מהו (נ"א מאן הוא) (דרך אמת)
227	(נ"א דנחת) (דרך אמת).
228	(נ"א כוריין) (דרך אמת).
229	נוסח זה לא גורס קב"ה (דרך אמת).
230	בא' וא' אנקיב (דרך אמת).
231	לזמנא דאתי (נ"א לההוא זמנא) (דרך אמת).
232	דין (נ"א דעבר) (דרך אמת).
233	לא מופיע בדרך אמת.
234	לאסקא (דרך אמת).
235	לא מופיע בדרך אמת.
236	דו פרצופים הוה (נוסף בדרך אמת).
237	לא מופיע בדרך אמת.
238	לינקא לך הוא נ"א בדרך אמת

ספר שמות

מאומא (נ"א מאימא) דרך אמת.	239
מ"מ גורס את המוסגר.	240
דרך אמת גורס את המוסגר.	241
מ"מ גור סאת המוסגר.	242
וכל קרבין (נוסף בדרך אמת).	243
מספר (דרך אמת).	244
דרך אמת גורס את המוסגר.	245
לא מופיע בדרך אמת.	246
דרך אמת גורס את המוסגר.	247
דרך אמת גורס המוסגר.	248
כדאמר (נוסף בדרך אמת).	249
וכאיבת אילתא" נמחק במ"מ ובמקומו גורס אתהמוסגר.	250
כדקא יאות אוקים אותה (דרך אמת)*##.	251
נמחק במ"מ וגורס את המוסגר.	252
נמחק במ"מ ובמקומו גור סאת המוסגר. ובאור יקר המוסגר נמחק.	253
איקרי (אור יקר).	254
אומא (מ"מ).	255
לאתר (נ"א לבתר) (דרך אמת).	256
נמחק במ"מ, ובמקומו גורס את המוסגר.	257
מ"מ גורס את המוסגר.	258
(ס"א מכתרא) (דרך אמת).	259
אינון תרין נמחק בדרך אמת.	260
אתקרון (דרך אמת).	261
אשתכח (נוסף בדרך אמת).	262
על כל פנים (נוסף באור יקר).	263
מ"מ גורס את המוסגר.	264
אשתאר (מ"מ).	265
גנזיקין (נוסף בדרך אמת).	266
דעלמא דעתיד (אור יקר).	267
לאדריאנוס ונבוכדנצר (נוסף בדרך אמת).	268
נופא (אור יקר).	269
חולקא דישראל (נמחק במ"מ).	270
מנייהו הבל איהו עבידא (דרך אמת).	271
נמחק בדרך אמת.	272
ושמה (מ"מ).	273
בחסדיך דכתיב (נוסף במ"מ).	274
(נ"א גאולה) (דרך אמת).	275
די זכאן (דרך אמת).	276
אחידין (דרך אמת).	277
דרך אמת גורס את המוסגר.	278
זמנין אמינא לנטלא מתמן ולא – נמחק בדרך אמת.	279
ועד (נ"א והא) (דרך אמת).	280
לא מופיע בדרך אמת.	281
כי חק לישראל הוא (מוסגר בדרך אמת).	282
יסתכלון ויסתלקון (דרך אמת).	283
מטו (דרך אמת).	284
ל אמופיע בדרך אמת.	285
(נ"א והדר) (נוסף בדפ"ו).	286
נמחק באור יקר.	287
שבילים כשרים (דרך אמת)*##?	288
לאתקפא מבני נשא (דרך אמת)	289
יתיר ותקפא (דרך אמת).	290
על ידוי" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא "עמיה"	291
נמחק במ"מ וגורס את המוסגר.	292
הוא (דרך אמת).	293
כהאי (אור יקר).	294

- 295 נמחק באור יקר.
 296 נמחק במ"מ
 297 דאי (נוסף בדרך אמת).
 298 פעולה (דרך אמת).
 299 לא מופיע בדרך אמת.
 300 גרמה מקרב (דרך אמת).
 301 מ"מ גורס את המוסגר.
 302 (נ"א בעי) (נ"א פריס) נוסף דרך אמת.
 303 (דלעילא נ"א) (דרך אמת).
 304 נמחק ביהל אור וגורס את המוסגר.
 305 דלעילא (מ"מ).
 306 נמחק ביהל אור.
 307 יהל אור גורס את המוסגר, ו"בקדושה" נמחק.
 308 "רבי אלעזר פתח" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "פתח ר"ש ואמר".
 309 תא חזי לא מופיע בדרך אמת ובמקומו כתוב כדין (דרך אמת).
 310 כיון דהוה (מ"מ).
 311 תא חזי³¹¹ דוד מלכא קם ושבח ואודי למלכא קדישא והוה³¹¹ משתדל באורייתא בההיא שעתא כד רוח צפון אתער³¹¹ והוה בטש באינון נימין דכנורא וכנורא הוה מנגן ואמר שירה וכו' ומה שירה הוה קאמר" נמחק ביהל אור).
 312 כדין דוד מלכא קם ומשבח ואודי למלכא קדישא ואמר ישמחו וירננו כו' כיון דהוי אשתדל באורייתא (בההיא שעתא כד רוח צפון אתער והוה בטש באינון נימין דכנורא) [וכו'] וכנורא הוה מנגן ואמר שירה (וכו') [ואמר יודוך כו' ורוח צפון מה הוה קאמר ארץ נתנה יבולה יברכנו אלקי' אלקינן] (יהל אור).
 313 קם ואתער נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא אתער.
 314 יותר נראה דלא גרסינן כאן ד"א אלא למטה אחר וכלא תליא בהיא חכמה (יהל אור).
 315 ד"א (נוסף ביהל אור).
 316 לא מופיע בדרך אמת.
 317 לא מופיע בדרך אמת.
 318 איהו רזא דאלה"ם חיים לא מופיע בדרך אמת. וגורס את המוסגר.
 319 אתחזק (דפ"מ) אתחזי (יהל אור).
 320 דיתרו (דרך מת).
 321 טיכפא (מ"מ).
 322 לא מופיע בדרך אמת.
 323 דרך אמת גרוס את המוסגר
 324 דבר אחר נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "דא".
 325 לא מופיע בדרך אמת.
 326 לא מופיע בדרך אמת.
 327 אינון תולדות אדם ודאי (נוסף במ"מ).
 328 רזי דרזין מסתרי אורייתא קדישתא שלימתא (אור יקר).
 329 מתמן (יהל אור).
 330 יהל אור גורס את המוסגר.
 331 נמחק באור יקר.
 332 בשכיכו (יהל אור).
 333 בשכיכו (יהל אור).
 334 נמחק ביהל אור.
 335 דתקנן מתתקן (דרך אמת).
 336 שכיבין (דרך אמת).
 337 בשכיכין (יהל אור).
 338 קריב (יהל אור).
 339 ה' (דרך אמת).
 340 יהל אור גורס את המוסגר.
 341 יהל אור גורס את הוסגר
 342 זר"ה פס"ץ נמחק באור יקר, ובמקומו איתא ז"ר הפ"ץ.
 343 דרך אמת גורס את המוסגר ולא 'תבירא'.
 344 "וכלהו אית" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "ואית".
 345 ובדיוקנא (מ"מ).

ספר שמות

- 346 בגין (מ"מ).
347 ובאותות (דרך אמת).
348 לא מופיע בדרך אמת.
349 "והאי אקרי בנו" נמחק במ"מ, ובמקומו איתא "והא איקרי בגו".
350 מרשימא (אור יקר).
351 נמחק באור יקר, וגורס את המוסגר.
352 נ"א שמיא (דרך אמת).
353 דרך אמת גורס את המוסגר.
354 דרך אמת גורס את המוסגר ו'ובקלא' נמחק.
355 נמחק במ"מ.
356 שלהובי (מ"מ).
357 בחיבתא דלא (שקיע) נמחק באור יקר, ובמקומו איתא בסיבתא דלא. בחבתא דלא שקיע (נ"א בסבתא דלא שכיחי) דרך אמת.
358 דרך אמת גורס א תהמוסגר ולא "לשמאלא".
359 רבי יצחק נוסף בדרך אמת.
360 נמחק במ"מ.
361 לא מופיע בדרך אמת.
362 נמחק במ"מ
363 דרך אמת גורס את המוסגר. נמחק במ"מ.
364 מיני (דרך אמת).
365 על ה' (נוסף על דרך אמת).
366 (נ"א כאלכתא) (דרך אמת). כאתכללא (אור יקר).
367 אמה ליה – נמחק בדרך אמת.
368 דמתאחדן במלכא קדישא עלאה" נמחק באור יקר.
369 מתאחדן במלכא קדישא עילאה מנהון דרך אמת.
370 לא מופיע בדרך אמת.
371 בשעתא דאתיהיבת אורייתא – לא מופיע בדרך אמת.
372 אנכי ה' אלקיך מוסגר בדרך אמת.
373 לא מופיע בדרך אמת.
374 לא מופיע בדרך אמת.
375 דרך אמת גורס אתר ולא אדם.
376 פרי (מ"מ) ???
377 נמחק במ"מ.
378 ברישיה (מ"מ).
379 זמינא (דרך אמת).
380 איך – שער מאמרי רשב"י.
381 דא (מ"מ).
382 נמחק במ"מ.
383 דרך אמת גורס את המוסגר.
384 דפ"מ ודפ"א גורס את המוסגר
385 נמחק בדפ"א. ובדפ"מ.
386 ואף (דרך אמת).
387 נמחק בדרך אמת.
388 יתחזון (דרך אמת).
389 ביה (נוסף בדרך אמת).
390 כ' (דפ"מ יהל אור), י' (דפ"ו, ודפ"ק)
391 דרך אמת גורס את המוסגר.
392 דרזא דיליה איהו ו' לא מופיע במנטבוא ובמקומו כתוב דיהא. "בגין דרזא דיליה איהו ו" נמחק
393 במ"מ ויהל אור, ובמקומו איתא "ורזא דיליה וא"ר"
394 לא מופיע בדרך אמת.
395 דא (מ"מ).
396 מ"מ גורס את המוסגר.
397 דסתים (יהל אור).
398 דביממא (דפ"מ). מביממא (דפ"ק). כד ביממא (ד"א).
399 דכניש (נ"א דבטש) (דרך אמת).
400 סליק (דרך אמת).

ספר שמות

- 400 קדמאי סלקין ונהרין (דרך אמת). אולי זה בפסיקא הבאה?
401 כ"ב (שער מאמרי רשב"י).
402 נמקח ביהל אור.
403 כדין (דרך אמת).
404 לגבויה (דרך אמת).
405 במ"ב אתוון וברזא דשמא קדשיא (דרך אמת).
406 חידודין, ונ"א כמש"כ כאן (דרך אמת).
407 דרך אמת גורס את המוסגר ו"שבת" נמחק.
408 אחרא (דרך אמת).
409 נשמתא אית (דרך אמת).
410 דשמאלא (דרך אמת).
411 עד כה (נוסף בדרך אמת – אמנם מש"כ למעלה הוא נ"א בדרך אמת).
412 דאלין (דרך אמת).
413 רוחא (נ"א נפשא) (דרך אמת).
414 דבעיראן (שער מאמרי רשב"י).
415 לא מופיע בדרך אמת.
416 לא מופיע בדרך אמת.
417 דרך אמת גורס את המוסגר.
418 "איש) כהן והוה" נמחק ביהל אור.
419 ממורים (נוסף בדרך אמת). ##*
420 איהו (נוסף בדרך אמת).
421 לעמא דישראל (לא מופיע בדרך אמת)אולי.
422 אמרי ואתפשט מינייהו מאין כמוך (דרך אמת).
423 דהאי (דרך אמת).
424 ת"ח ממזרי (דרך אמת).
425 בגין (דרך אמת).
426 נפקא (דרך אמת).
427 נמחקב דרך אמת.
428 כד (דרך אמת).
429 נמחק בדרך אמת.
430 נמחק בדרך אמת.
431 נמחק בדרך אמת.
432 נמחק בדרך אמת.
433 ((נ"א ימא) (דרך אמת).
434 נמחק בדרך אמת וגורס המוסגר.
435 אטמר (דרך אמת).
436 האל (נוסף בדרך אמת).
437 נמחק במ"מ.
438 איתגלו (דרך אמת) ##* נ"מ?
439 (הג"ע דלתתא) (דרך אמת).
440 אית דל"ג (דרך אמת).
441 אתזנו (דרך אמת). נמחק במ"מ וגורס את המוסגר.
442 תמן (דרך אמת) ##*?
443 דאתלבש מיד לא⁴⁴³ הוה" נמחק בדרך אמת, ובמקומו איאת "דלא הות".
444 דרך אמת גורס את המוסגר.
445 לבתר דא דאיהו (דרך אמת).
446 בגנתא (נוסף בדרך אמת).
447 דא איהו נמחק בדרך אמת, ובמקומו איתא "דאיהו".
448 נמחק בדרך אמת.
449 קב"ה נמחק בדרך אמת ובמקומו כתוב "ליה".
450 נמחק בדרך אמת.
451 נמחק בדרך אמת. לעיל (מ"מ).
452 ולדכאן עולה (נוסף בדרך אמת) ##*.
453 לעילא (דרך אמת).
454 אימיה (דרך אמת).
455 נמחק בדרך אמת.

ספר שמות

- 456 לסליק (נוסף בדרך אמת)
457 מכריז עליה נוקבא (דרך אמת).
458 נמחק במ"מ, ובמקומו גורס את המוסגר.
459 בת (דרך אמת).
460 דהא איהו לא זרע דאי הוה (דרך אמת).
461 לעלמא (דרך אמת).
462 הוה ישראל (דרך אמת).
463 תרומה (דרך אמת).
464 נמחק בדרך אמת.
465 מסתלקין (דרך אמת).
466 בהאי (דרך אמת).
467 וההוא (דרך אמת).
468 דמזרח (נוסף בדרך אמת).
469 נמחק בדרך אמת.
470 נמחק בדרך אמת.
471 נמחק במ"מ.
472 ועלעולין (נוסף בדרך אמת).
473 תעביד (דרך אמת).
474 הבלין (דרך אמת).
475 דרך אמת גורס את המוסגר.
476 דגן עדן או – נמחק בדרך אמת.
477 נמקח בדרך אמת.
478 מקמי קדמאין – נמחק בדרך אמת.
479 ולית עלה דינא בהאי לההוא עלמא (דרך אמת).
480 דקא מתגלגלין (דרך אמת).
481 מהאי (דרך אמת).
482 כל (דרך אמת) והמוסגר נמחק וכן לכלהו.
483 לא (נוסף בדרך אמת).
484 דליתיה ההוא (דרך אמת).
485 אשתעבדת (דרך אמת).
486 (דוכתא) נ"א תיאבותא (דרך אמת).
487 דא (נוסף בדרך אמת).
488 ואחר (נוסף בדרך אמת).
489 נמחק בדרך אמת.
490 ביה (נ"א לית ליה למיתב) (דרך אמת).
491 מריכן (דרך אמת).
492 ועם כל דא נמחק בדרך ובמקומו כתוב ועבד (דרך אמת) והוא גורס את המוסגר ו"עובד עם כל דא אילנא אתקין" נמחק בדרך אמת.
493 אכשרה (דרך אמת).אולי שורה הבאה ואז לאתעברא נמחק וצ"ע.
494 דמכרה (דרך אמת).
495 יה"ו ד"ה (נמחק בדרך אמת).
496 דרך אמת גורס את המוסגר.
497 (נ"א גיסא) דרך אמת.
498 אייתי (דרך אמת).
499 דרך אמת גורס א תהמוסגר.
500 דרך אמת גורס א תהמוסגר.
501 דאמר רבי (דרך אמת).
502 וכן נמחק במ"מ
503 אתה כהן – נמחק בדרך אמת.
504 של ברכה (דרך אמת).
505 נמחק בדרך אמת.
506 בלבא (דרך אמת).
507 בני נשא יודוך (דרך אמת).
508 אדזמנת ליבומא (נ"א ואחא אזדמן ליבמא) (דרך אמת).
509 לא אצטריכת לך יתיר - נמחק בדרך אמת.
510 דהא נפיק (נ"א דא אפיק) – דרך אמת.

ספר שמות

- 511 אריה דקא – נמחק בדרך אמת ובמקומו כתוב "דהא".
512 נמחק בדרך אמת.
513 אינון - נוסף בדרך אמת.
514 יששכר (נוסף בדרך אמת).
515 דידיך (נוסף בדרך אמת).
516 דיהא (דרך אמת).
517 דיוקנא (נ"א דקנא עילאה) דרך אמת).
518 עלאה (דרך אמת).
519 נמחק במ"מ" וגור סאת המסוגר.
520 דא (דרך אמת).
521 חיילין דאתחזון (דרך אמת).
522 דרך אמת גורס את המוסגר.
523 דרגין אבנין (דרך אמת).
524 נמחק בדרך אמת.
525 נמחק בדרך אמת.
526 אתאביד (מ"מ).
527 דסטין דתליין (דרך אמת).
528 בניינא (דרך אמת).
529 נמחק בדרך אמת.
530 נוסף בדרך אמת הדא הוא (ולא מובן לי*##).
531 נחל (דרך אמת).
532 (כאן שייך מה שאמר לקמן לא אבא מעשי וגו') (דרך אמת).
533 על מה (דרך אמת).
534 קמי (נוסף בדרך אמת).
535 לה דכתיב ה' צבאות יעץ ומי יפר (דרך אמת).
536 גוחין (נ"א גזורין) (דרך אמת).
537 (נ"א) מה (דרך אמת).
538 הוא מליא עליה רחמין (נוסף בדרך אמת).
539 נמחק בדרך אמת).
540 בההוא חובה דאתמרבתרא הוה (דרך אמת).
541 כנראה שכאן סוף הסוגריים (דרך אמת).
542 מהן חובא דחב לקב"ה (דרך אמת).
543 דרך אמת גורס את המוסגר.
544 קא נוסף בדרך אמת.
545 דרך אמת גורס את המוסגר ו"דיורא" נמחק.
546 דרך אמת גורס את המוסגר ומילת "אלא" נמחק.
547 ההוא בחרב (דרך אמת).
548 בבי ההוא (דרך אמת).
549 עמין עעכו"ם – נמחק בדרך אמת ובמקומו כתוב שאר עמין.
550 כלא אתעבר (דרך אמת).
551 מש"כ לעיל שייך לעיל דף קו ע"א שייך כאן (דרך אמת).
552 דרך אמת גורס את המוסגר.
553 שלטנא (דרך אמת).
554 נמחק בדרך אמת.
555 סבא (נוסף בדרך אמת).
556 נמחק בדרך אמת.
557 (נ"א אינון) – דרך אמת.
558 נמחק בשעה"ק.
559 בתיאובתא (שעה"ק כה ע"ב).
560 "ואי הוא" נמחק בשעה"ק, ובמקומו איתא "ואיהו".
561 דסליק עד , נמחק בשעה"ק. (שעה"כ?).
562 נמקח בדרך אמת.
563 נמקח במ"מ.
564 קיימין מתורה שבכתב איהו אודע ליה ומשכיל ליה (דרך אמת).
565 עקרא (דרך אמת).
566 הוא⁵⁶⁶ (עקרא דהיכלא) נמחק במ"מ ובמקומו איתא איהו.

ספר שמות

ומפתח דיליה לגב'## (נ"א ואיהו מפתח דכולא ומפתחא דיליה ודאי) דרך אמת.	567
דיליה (מ"מ), והמוסגר נמחק.	568
(נ"א דכורא) (דרך אמת).	569
דשלמה (דרך אמת).	570
ושדי (דרך אמת).	571
כמה (דרך אמת).	572
דרך אמת גורס את המוסגר.	573
נמחק במ"מ).	574
להאי (דרך אמת).	575
דאת א (דרך אמת).	576
קטע זה מופיע לפני האי קלא בשורה הקודמת (דרך אמת).	577
דלאו (דרך אמת).	578
לאתחדא (דרך אמת).	579
בטר סאובתא זינא בטר זיניה- אית דלא גרסו (דרך אמת).	580
דרך אמת גורס את המוסגר.	581
הוא (דרך אמת).	582
דסוטה (נוסף בדרך אמת).	583
ירך נוסף בדרך אמת.	584
ונצבתה (מ"מ).	585
עד דלא (דרך אמת).	586
נמחק בדרך אמת.	587
יש גרסא טב	588
עסוקים (דרך אמת).	589
דהוא אמר - נמחק בדרך אמת.	590
העשוקים להוו (דרך אמת).	591
ואטריחו (דרך אמת).	592
הכי נוסף בדרך אמת.	593
דרך אמת גורס את המוסגר.	594
ולית לון (דרך אמת).	595
כד אשתכלל עלמא - נמחק בדרך אמת.	596
כד אשתכלל (נוסף בדרך אמת).	597
דרך אמת גורס את המוסגר.	598
בחוביה (דרך אמת).	599
דנטל (דרך אמת).	600
על הלחת - נמחק בדרך אמת.	601
הכא ש' (איוב לג כט) הן כל אלה - נמחק בדרך אמת.	602
נ' (דפ"א יהל אור).	603
דימא (דרך אמת).	604
וכל מיין - נמחק בדרך אמת.	605
מיניה (דרך אמת).	606
דרך אמת גורס את המוסגר.	607
בך (נוסף בדרך אמת).	608
דרך אמת ומאמרי רשב"י גורס המוסגר	609
קודם (דרך אמת).	610
מרדפין (דרך אמת).	611
בכמה (דרך אמת).	612
דאנת (דרך אמת).	613
בשלשלאין (דרך אמת).	614
(נ"א ליה).	615
דמארך (דרך אמת).	616
ורשומא דנחית עלך (דרך אמת).	617
נמחק בדרך אמת.	618
דרגא (דרך אמת).	619
בה (דרך אמת).	620
לך נמחק וגורס "בידך" דרך אמת.	621
דרך אמת גורס את המוסגר.	622

- 623 דאמצעייתא (דרך אמת).
 624 ובישראל (דרך אמת).
 625 ומשיח אחרון (נוסף ביהל אור).
 626 אנ"י וה"ו (נוסף ביהל אור).
 627 מג (דרך אמת).
 628 נמחק בדרך אמת.
 629 אנת כגוונתא דקדמיתא (דרך אמת).
 630 אקמה (דרך אמת).
 631 (שמהן) נוסף בדרך אמת.
 632 נמחק בדרך אמת וגורס המוסגר.
 633 דרך אמת גורס את המוסגר.
 634 לו דברי תורה רבו – נמחק בדרך אמת ובמקומו כתוב לך רבוי תורה.
 635 כן עיקר ביהל אור.
 636 לכון (אור יקר).
 637 יהל אור גורס את המוסגר.
 638 ות"ת (יהל אור).
 639 ביה (נוסף ביהל אור).
 640 "בגין דאיהו אסתלק למהוי רישא יצר הרע דיליה" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "בגין דיצר הרע אסתלק למהוי רישא דיליה".
 641 אדם אריה נשר שור" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא "אריה שור נשר אדם".
 642 יקשור (יהל אור).
 643 "ס"א בה' בד' וכו') בד' בג' בד' שכינתא (ס"א בית דין בג' בית דין שכינתא בג') נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "אתדנו בה' בג' ב"ד שכינתא".
 644 ושומר שכר (נמחק ביהל אור, וכנראה גורס אהת מוסגר).
 645 נמחק ביהל אור ומופיע בדפוס אמסטרדם.
 646 ונשמתא (נוסף ביהל אור).
 647 וע"ה (יהל אור).
 648 ה' ה' (יהל אור).
 649 נמחק ביהל אור.
 650 דיד (נוסף ביהל אור).
 651 נמחק ביהל אור, ובמקומו גורס סאת המוסגר.
 652 יד דשכינתא יד יהו"ה" נמחק ביהל אור ובמקומו גורס "ש' שד"י".
 653 נמחק ביהל אור.
 654 נמחק ביהל אור.
 655 אדם אתם דהוו נרדפים" נמחק ביהל אור.
 656 נמחק באור יקר.
 657 נמחק במ"מ.
 658 נמחק במ"מ.
 659 דיקנא (בהגר"א בספד"צ כ ע"ב).
 660 (נ"א במלכא דמלכא) (דפ"ו).
 661 דיקנא (ב"י).
 662 כלל (אור יקר).